

29

hist. 6.2 p. 838+

h - 2 - 844

h - 2 - 850

h-2-888 XXVI

R

900274

Carpus

Mickus.

A. +
Ch...

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

**ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE**

CONTINUATA.

THEOPHANES CONTINUATUS.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVIII.

653

THEOPHANES CONTINUATUS,
IOANNES CAMENLATA, SYMEON MAGISTER,
GEORGIUS MONACHUS

EX RECOGNITIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXVIII.

IMMANUELIS BEKKERI

P R A E F A T I O.

Qui Theophanem excipiunt, rerum in imperio Byzantino ab anno 813 ad annum 963 gestarum scriptores et exscriptores, eorum plerosque si non edidit at editioni paravit Franciscus Combesius O. FF. Praedicatorum, accepto a Luca Holstenio codicis Vaticani apographo Barberino. codex ipse cum post pacem Tolentinam Parisios devenisset, a Carolo Benedicto Hasio descriptus est in illo codicum Italicorum Parisios translatorum catalogo, quem gravi litterarum damno diu desideratum tandem aliquando speramus proditurum. inde compertum librum huius argumenti, quod sciamus, unicum inter Vaticanos numerari 167, esseque membranaceum, quadratum, saeculo duodecimo nitide scriptum, sine mutilum, cetera, si primam exceperis paginam, bene conservatum, foliis 168.

Hoc ipso codice ante Holstenium Leo Allatius usus Basiliæ Macedonis vitam in Symmictis suis Coloniae a. 1653 protulerat.

Idem ibidem Ioannis Cameniatae excidium Thessalonicae primus publicavit.

De Symeone magistro ita praefatur Combefisius ed. Paris. a. 1685 p. 400.

Scriptis et ab orbe condito, exstantque altero ac maiori Regio codice. *) opus est ex diversis congestum historicis et annalium scriptoribus, ipsum tamen haud satis plenum. hic nobis verus annalista alterque continuator erit, ipso pene Theophanis digestus schemate, quantum codex alter, ipse Regius, minor praesentavit, hoc unum a maiore discrepans, quod superiora illa a logotheta remotiora, ac in quibus levius opera perfunctus videatur, omisit; quo et nobis consilio praeivit; ac quod una haec in praesentem rem nostram faciant, eademque alio auctore ac stylo sub una libri serie repetita lucis plurimum sibi mutuo afferant; ut et Leoni grammatico, qui inter reliquos magis ipse egenus ac cribratissimus est. superiora maioris illius Regii codicis alia molitio dederit, et qua iam editi auctores chronographi, Eusebius Syncellus Theophanes Cedrenus (cum quo illi magis convenit), collatis singulis,

*) n. nunc 1712.

in rem literariam ac lucem temporum e Regia una Lapara haud leviter illustrari possint. adscriptum maiori illi codici, alia manu pauloque recentiori, "hic est metaphrastes," cuius tanti annales et chronica Hippolyto Thebano, ut et omnibus anteponat. debemus, ex quo exscripsi, codicem Raphaëli Trichet du Fresne, ex cuius libris ipso defuncto in gazam Regiam illatus; aliaque Graeca (ac in eis Maximi plenissimus codex atque optimus) me illi potissimum auctore, extrema sua in Italiam profectio, ditanda Graecis Gallia nostra eaque Christianum orbem, Parisios allata.

Postremo recentiorum qui dicuntur imperatorum vitae, pars est altera chronici a Georgio monacho ex Syncello maxime excerpti et locis patrum biblicisque ornati, cuius hic index: *χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφορῶν χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεχθὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου μοναχοῦ.* eius igitur chronici pars extrema et lectu non indigna ut emendatius nunc quam antea legi possit factum est Hasii rursus beneficio, qui editionem Parisiensem ad codicem Coislinianum 134 accurate contulit.

Addiderat Combesius incerti scriptoris *διάλογον στηλιτευτικὸν γενόμενον παρὰ πιστῶν καὶ ὁρθοδόξων καὶ πόθον καὶ ζῆλον ἐχόντων πρὸς ἔλεγχον τῶν ἐναντίων τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων καὶ ὁρθοδόξων πατέρων* p. 303 — 311; *ἐκ τῶν τοῦ ἀθλοφόρου Δημητρίου ἐν μερικῇ διηγήσει θαυματουργιῶν* p. 314 — 316; *Demetrii Cydonii μονῶδιον ἐπὶ τοῖς ἐν Θεσσαλονικῇ* (a. 1346) *πεσοῦσιν* p. 384 — 392; postremo

VIII **IMMANUELIS BEKKERI PRAEFATIO.**

sumptam e Basilii iunioris vita a Gregorio conscripta de Constantino Duce narrationem p. 393 — 399. quae iam ommissa sunt omnia quippe partim ab argumento historico saeculisque nono et decimo aliena partim aliis locis dudum edita.

Scrib. Berolini cal. Iun. a. 1837.

ΟΙ ΜΕΤΑ ΘΕΟΦΑΝΗΝ.

Theophanes contin.

1

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΤΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ ΕΚ ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ,
ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ....

ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΟΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΘΕΟΦΑΝΗΣ.....
..... ΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΜΙΧΑΗΛ ΤΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ
ΚΟΤΡΟΠΑΛΑΤΟΥ, ΗΓΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΟΣ
ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ.

Τῶν δὲ καθ' ἑκαστα τὰς ὑποθέσεις ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος φιλοπόνως συνέλεξε καὶ εὐσυνόπτως ἐξέθετο, νῆ τῶν μετέπειτα δῆλα γίν..... τῆς βασιλείας.

Καὶ τοῦτο πάντως τῶν σῶν, ὃ φιλοσοφώτατε βασιλεῦ, καλῶν, μετὰ γε πολλῶν ἄλλων τε καὶ μεγάλων, τὸ τὰ τῷ χρόνῳ παραρρύνετα καὶ κεχωρηκότα πρὸς τὸ μὴ ὄν πρὸς παλινζῶταν αὐθις καὶ

tit. 7 ἀρρομένου P (i. e. editio Parisiensis) invito, ut Hasius testatur, codice. 10 post Ἀρμενίου in P lacuna, quae non est in codice. 12 νῆ τῶν] ἕνα τῆς P 13 τῆς βασιλείας om P

CHRONOGRAPHIA
CHRISTI AMANTIS AC PORPHYROGENNETI
DOMINI CONSTANTINI,

SAPIENTISSIMI DOMINI LEONIS IMPERATORIS
FILII, IUSSU CONSCRIPTA,

INDE DUCENS EXORDIUM UBI THEOPHANES
DESIT..... MICHAËLE SCILICET THEOPHILI
FILIO CUROPALATA IMPERATORE, HOC EST A
LEONIS ARMENII IMPERIO.....

Argumenta singula imperator ipse Constantinus studiose collegit, et ne posteros superiorum temporum gesta lateant, dilucide, et ut capi facile possint, edidit.

FRANCISCO COMBEFISIO INTERPRETE.

Ἡoc quoque omnino, sapientissime princeps, ad alia tua multaque ipsa et magnifica ornamenta virtutesque accedit, quod ea quae tempore perefluxerunt iamque esse desierunt, ad vitam denuo ortumque novum

- P 2** παλιγγενεσίαν ἀναγαγεῖν, καὶ τοῦ τῆς ἱστορίας ἐπιμεληθῆναι καλοῦ, ἀλλὰ μὴ τοῖς πρὸ τοῦ τῆν βασιλικὴν ἐπειλημμένοις ἀμεληθῆναι ἀρχήν. οἱ μὲν γὰρ ζῆλον ἐξηλωκότες τοῖς ἀγαθοῖς ἀζήλωτον ὑπέξηρήσθωσαν τοῦ λόγου. τινὲς διενηροχέαι ἐσπουδάκασι τῶν πολλῶν κατ' οὐδέν, ὅτι μὴ λόγου σύντροφοι ἀλλ' ἀγροικίας 5 γεγόνασι κατεντρόφημα. τί γὰρ τοιοῦτον ἐξασκεῖν αὐτοκράτορα δεῖ, ὃ μὴ ἐπιφέρει τὴν ὄνησιν μετὰ λόγου γινομένων, δέον ἐπιμελεῖσθαι ἀνδρῶν καὶ τῆς λογικῆς ὅτι μάλιστα ἐπιστήμης, ἐξ ὧν τὸ κράτος βασιλείας, ὡς ἂν μὴ λάθοιεν κατὰ πρανοῦς φερόμενοι ἀλογωθέντες οἱ ἀνθρωποι, καὶ κινδυνεύῃ τοῦτο, ᾧ τῶν 10 πάντων διαφέρομεν, ἀφωνία παραδοθέν.

Ἄλλ' ὅσον μὲν σοι πεπόνηται, πραότατε βασιλεῦ, περὶ τὴν λογικὴν καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐπιμέλειαν, ἴνα τᾶλλα, θεωρήσουσι μὲν οἱ σοφοί, ὅτι δὴ καὶ σύ, μᾶλλον δὲ δὴ σὺ σαφῶς, ὅτι γε καὶ ἐκεῖνοι σοφοί. ἱστορεῖς δὲ αὐτός, χεῖρα μόνως λαβὼν 15 ἡμῶν διακονουμένην σοι, ὅσα τοῖς πρὸ σοῦ βεβίωται, κἄν ἀποχρώντως ἔχῃσι τὸ φαῦλον καὶ οὐ λαμπρόν, ἐπεὶ καὶ τούτων ἔνεστι

- C** θηρᾶσαι τοῖς σπουδαίοις τὰ χρήσιμα. ἀμέλει τοιγαροῦν πάσης ἀσχολίας καὶ ἀργίας τὴν περὶ λόγου προτετιμηκῶς σπουδῆν, ἅτε δὴ τούτου μάλιστα τοῖς ὑπηκόοις φιλομαθέσι τε καὶ φιλιστοροῦσιν ζῆλον καὶ 20 ἀρετὴν ἐγγενῶντος, τὰ μὲν ἐκ τῶν γεγραμμένων τὰ δὲ ἐκ τῶν ἀκοῆ

2 τοὺς — ἐπειλημμένους?
πρόφει?

4 οἷ τινες?

7 μὴ κοινὴν ἐπιφέρει?

studeas revocare, historiaeque bonum cura prosequaris, nec velut ii qui ante imperii clavum moderati sunt, abs te negligi patiaris. atque horum quidem, qui ea aemulati sunt quae nemo bonus unquam aemulatur, nulla nobis mentione habita, fuerunt quidam qui ut supra vulgus praestarent, nihil operae posuerunt, quod neque literis educati sint, sed rusticitatis ludibrium propudiumque exstiterint. quid enim eiusmodi imperatorem excolere deceat, quod homini ratione praedito nihil commodi afferat? cum magis deceat virorum curam habere, praecipueque scientiae rationalis, quibus imperii robur praestatur, ne homines in praecipues ruentes paulatim obrutescant, ac ne id quo universis praecellimus, silentio traditum periclitetur.

Quantam vero tu, mitissime princeps, operam posueris tum in rationali scientia tum in hominum cura, ut alia praetermittam, commemorabunt quidem homines sapientes, quando et tu ipse, vel potius tu ipse palam, quod et illi sapientes. scribis autem ipse, manum duntaxat nostram tibi ministrantem assumens, quaecumque superioris aetatis hominibus gesta noscuntur, tametsi illa abunde vitiosa sint nec virtutis laude admodum splendeant, quod hinc quoque viri studiosi commodum referant. sane igitur omni alia occupatione otioque eruditionis literarumque curae posthabitis, quod nimirum ea res doctrinae historiaeque amantibus subditorum animis aemulationem virtutemque inferat, ex iis

παραδεδομένων συνηθροικῶς ὡσπερ τι κοινὸν διδασκαλεῖον προθεῖναι πῦσιν ἐβουλεύσω καλῶς, ἐκείνην ταύτης ἀρχὴν εἶναι νομίσας τῆς ἱστορίας ἀρίστην, τὴν τῷ μακαρίτῃ Θεοφάνει γενομένην κατάληξιν, ὃν κατὰ συγγένειαν καὶ ἀγχιστείαν, τὸ εἶναι υἱόνος λαχὼν, D 5 ἄποσεμνύνεις τε ἐκ τῶν σῶν ἱκανῶς καὶ ἀντιλαμβάνεις αὐτῆς παρ' αὐτοῦ τινὰ εὐκλειαν.

Ἐκείνος μὲν ὄν εἰς τὴν τοῦ κουροπαλάτου Μιχαὴλ βασι- P 3
λείαν καὶ ἤτταν τὴν ἐκ τῶν Βουλγάρων συμβᾶσαν αὐτῷ καταπρο-
δοθέντος ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ κατέληγε, τῆς τοῦ Λέοντος μόνον μνη-
10 σθεις ἀναρρήσεως, μὴδὲν μὴθ' ὅθεν ἦν μὴθ' ὅπως ἐτραφῆ δῆ-
λον τοῖς ἀναγινώσκουσι πεποιηκῶς. ἡμεῖς δέ, ὡσπερ τῇ κεφαλῇ
τὰ ἄλλα μέρη συνάπτοντες, αὐτὴν τε τὴν ἱστορίαν ὀλόσωμον ἄλλ'
οὐχ ἡμιτελῆ ἀποδείκνυμεν, καὶ πρὸς τὸν ἐξῆς καὶ κάτω χρόνον B
15 αὐτοῖς ποριζόμενοι, εἶγε δὴ καλὸν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν εὐδοκίαν τῶν
ἀγαθῶν τε καὶ μὴ τὸν βίον διαγινώσκειν.

2 ταύτην vulgo 3 post κατάληξιν Goargus ex coniectura: πάν-
των τῶν βασιλείων ἕως τοῦ νυνὶ καιροῦ καὶ τῆς βασιλείας σου τὰ
πεπραγμένα διὰ λόγον σύλλαβεῖν· εἰ καὶ τοῦ αἰοιδίμου σου πάπ-
που τοῦ ἐν βασιλεύσει εὐκλειοῦς βασιλέως Βασιλείου τὰ παρὰ σοῦ
ἱστοροῦμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγον εὐνοσμίας κατὰ
τὸ τῶν γενομένων ἀληθῆς καὶ εὐκρινῆς εἰς τὸ φανερόν παρὰ τῆς
σῆς πολυμαθεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, περιττόν ἂν εἴη
σύδοσιοῦν διηγῆσασθαι. 9 καταπροδοθέντι?

quae aut ab aliis scripta aut auditione accepta sunt unum corpus con-
textens, communem quasi scholam universis proponere sagaci consilio
decrevistis. huius historiae illud optimum ratus initium, ubi felicitis me-
moriae Theophanes scribendi finem fecisset, [ita nimirum ut omnium
imperatorum ad hanc usque aetatem tuamque imperium res gestas ser-
mone complectatur. Quanquam inclyti avi tui, inter Augustos fama
celeberrimi, Basilii imperatoris gesta abs te conscripta, omnique per-
spicuitate ac sermonis ornatu vere sincereque ab eruditissima prudentia
tua, omni denique fide narrata, superfluum nobis sit ullo modo retrac-
tare] quem sanguinis necessitudine (illius ipse nepos) propius contingens
cum tuis ornamentis abunde honestas, tum rursus quandam ab eo clari-
tatem recipis.

Is porro in Michaëlis Curopalatae imperio acceptaque a Bulgaris
clade per suorum prodicionem, Leonis duntaxat proclamati Augusti levius
facta mentione, scribendi finem fecit, eiusque nec natales aut patriam
nec educationem lectoribus aperuit. nos autem velut membra reliqua
capiti iungentes tum ipsum historiae corpus integrum, non quasi dimi-
dia parte mutilum, repraesentamus, tum ad ea quae deinceps secutis-
que temporibus gesta sunt traducimus, rem scilicet praestantes iis qui
in otio et desidia vivere noluerint utilem, nihilque eis damni afferen-
tem. quippe bonum est et ad securitatem cum primis utile ut bonorum
pariter atque malorum vitam cognoscamus.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
Λ Ε Ο Ν Τ Ο Σ.
Λ Ο Γ Ο Σ Α.

P 4 **Π**ατρὶς μὲν οὖν τοῦ δηλωθέντος Λέοντος Ἀρμενία, γένος δὲ τὸ μὲν ἔξ Ἀσσυρίων τὸ δὲ καὶ αὐτῶν Ἀρμενίων, οἳ καὶ τοὺς ἰδίους ἔξ ἀνοσίτου γνώμης σφαγῆ μαιφόνῳ παραδόντες γεννήτορας ὑπερ-
ορίας κατεδικάσθησαν, κάκεισε δὴ τὸν πένητα βίον, ὅτε δὴ καὶ φρυγάδες, διαθλοῦντες τὸν εἰρημένον θῆρα ἀπέτεκον. ἄρτι γοῦν εἰς ἐφήβους ὁ Λέων ἐτάττετο, καὶ κόμην Πίδραν κατονομαζομένην, ὑπὸ τὸ θῆμα τελοῦσαν τῶν Ἀνατολικῶν, τῆς πατρίδος ἀλλό-
B λήσεται· ἐνθα δὴ καὶ ἀνδρὸς ἡλικίαν δεξάμενος, τοῖς μαχιμωτάτοις καὶ φονικωτάτοις καταριθμούμενος δόξης εὐμοίρησεν ἐπὶ γενναιότητι. Νικηφόρος τότε τὰς τῆς βασιλείας ἴθνην ἠγίας, ὁ τρόπαιον ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος, καὶ μονοστράτηγον τὸν Βαρδάνιον, ὃν Τοῦρκος ἐπέκλην, τῶν πέντε θεμάτων τῶν κατὰ τὴν 15 Ἀνατολὴν τὴν ἐφορείαν καὶ πρόνοιαν διοικούμενον διὰ τε τὴν ἐν πολέμοις τόλμαν καὶ τὰς ἄλλας ἐπανθούσας αὐτῷ ἀρετὰς ἐξαπέσταλκεν· ὃς ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν ἀγαπῶν κυριεύειν καὶ τὴν βασιλείαν ἐκάστοτε δνειροπολῶν, τοῦτόν τε, περὶ οὗ ὁ λόγος, τὸν Λέοντα καταπληκτικὸν βλέποντα καὶ γενναῖον ἀνάστημα ἔχοντα 20

LEONIS ARMENII IMPERIUM.

LIBER I.

Eius itaque quem dicebam Leonis patria Armenia fuit. genus partim ex Assyriis partim ex ipsis Armeniis propagatum fuit. hi cum scelestae mentis proposito truci nece parentes sustulissent, exilio damnati sunt; in quo velut profugi, pauperem tolerantés vitam, quem nominavimus, feram bestiam susceperunt. iam itaque Leo pubertatis annos ingressus in oppidum Pidra nomine, quod Orientalium thematis est, migravit: ubi cum viriles annos attigisset, bellicosissimis viris truculentissimisque connumeratus, strenui fortisque pectoris viri laude claruit. Nicephorus cum per id tempus imperii habenas moderaretur, in Bulgaria insigni Romanae rei ludibrio occubuit. supremum is ducem Bardanium, cognomento Turcum, destinaverat, quinque tunc Orientalium thematum agentem praesidem, ac qua pollebat bellica fortitudine ac reliquarum virtutum laude, provida cura gubernantem. porro Bardanium, ut cui hostium potiri in votis esset, ac cum sibi ipse quotidie imperium somnaret, hunc de quo loquimur Leonem, hominem gravi trucique aspectu

καὶ ἄλλως ἀστείον ἐν ταῖς ὁμίλαις δοκοῦντα τοῖς ἑαυτοῦ δορυφό-
 ροις ἐγκαταλέγει καὶ διακόνους, καὶ πρό γε τούτου ἢ μετὰ τούτου
 μικρὸν Μιχαὴλ τε τὸν Τραυλὸν καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γα-
 ζουροῦ, ταπεινὸς πάντας καὶ ἀζήλους ὄντας καὶ ἀρτίως εἰς γνώ-
 5 σιν ἀγομένους τοῖς τὰς πολεμικὰς ἐγκεχειρισμένοις ἀρχάς. (2) ἐκρέ-
 μαντο οὖν οὗτοι τοῦ Βαρδανίου, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς κοσμικὰς ἐπι-
 δας ἐσάλευον· καὶ οὗτος τῆς βασιλείας ὡν ἑραστῆς ἀνδρὶ τινι μο-
 νάζοντι κατὰ τὸν τοῦ Φιλομηλίου χῶρον καὶ ἐνδιατωμένῳ τῇ
 ταύτης ἀνακοινοῦται γνώμην αὐτῷ καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ πρὸς θεὸν
 10 εὐχὰς ἐκετηρίους παρεκάλει τοῦτον ἀναπέμπειν, τὰ αὐτοῦ διαβή-
 ματα κατευθυνούσας καὶ τὴν βασιλείαν ἐπιβραβεύουσας αὐτῷ.
 ἀλλ' ἤκουσεν αὐθωρὸν ὡς οὐ δέοι τοιούτων κατατολμῶν πραγμά-
 των, Βαρδάνιε, δι' ὧν ἀπώλειά τε περιοσιίας καὶ ὀμμάτων περι-
 15 κοπή καὶ δυστυχία ἄλλως οὐ καλῶς σοι γενήσεται· ἀλλ' εἴ τι
 ἔχεις πεισθῆναι σοι συμβουλεύοντε, ἀποπήδησον τούτων διὰ βρα-
 χέων, ἀρχὴν τινα μηδ' ὅλως τῶν τοιούτων σου πραγμάτων βάλ-
 λων εἰς νοῦν. ἐπληρώθη κατηφείας καὶ ἀχλὺς ὁ ἄνθρωπος τού-
 των τῶν λόγων ἀκηκοώς. καὶ τέλος ἐξῆει τοῦ δωματίου πλήρης
 20 τε καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶν, τὸν ἵππον ἄγοντας ἀναβῆναι τούτῳ ὁ
 μοναχὸς ἐθεάσατο, τὸν στρατηγὸν ὑποστρέφειν παρεκελεύετο· καὶ
 ὡς καινῶν τινῶν καὶ ξένων ἀκούσεσθαι προσδοκῶν, θᾶπτον ἢ D

atque animo generoso, quique praeterea colloquio blandus videretur moribusque urbanus, suis tum satellitibus ac ministris adlegit, atque hoc priorem, aut certe brevi post, Michaëlem Balbum, nec non Thomam Gazura palude oriundum, abiectae omnes sortis homines nullaque hactenus nominis claritate conspicuos, ac qui tum primum militarium ordinum ducibus tribunisque innotuissent. (2) hi ergo toti e Bardanio pendebant, inque eum omnes spes suas saecularis claritatis iactabant. Bardanius porro imperii nanciscendi cupiditate flagrans viro cuidam in Philomelio monasticam vitam agenti illicque commoranti eius quandoque adipiscendi animum aperit, ac confert consilium, rogatque ut supplices ad deum pro eo preces fundat, quo eius gressus dirigantur exque voti ratione imperii compos fiat. ad quem protinus monachus "noli, Bardani, eiusmodi aliquid temere aggredi ac praesumere, unde futurum ut substantiam amittas et oculi effodiantur aliaque tibi infausta eveniant. sed si quid probe inque rem tuam consulenti obaudis, quam cito ab ea animum transfer molitione, nullam parandi principatus cogitationem assumens, cuius res se ita habeant." quo audito maestitia quaedam ac caligo hominem incessit, tristisque et afflicto animo e tugurio pedem refert. tum monachus, quos dicebam viros, Leonem scilicet et Michaëlem et Thomam, equum adducentes, quem conscenderet, videns, ducem redire iubet. is vero nova quaedam et inaudita se auditurum spe-

λόγος ὑπέστρεφεν. ἀλλ' ἐκείνον μὲν αὖθις ἐξελιπάρει μὴ πρὸς τὰ ἐπιζόμενα αὐτομολῆσαι δεινὰ καὶ τὴν ἀποῦσαν κακοπραγίαν τῆς παρούσης εὐδαιμονίας ἀλλάξασθαι· αὐτοὺς δὲ τούτους προφήτιδι γλώττη διεμαρτύρητο, βεβαιῶν ὡς ὁ πρῶτος τούτων καὶ δεύτερος τῆς σοὶ πεποδημένης βασιλείας γενήσονται ἐγκρατεῖς, ἀλλ' οὐδ' οὐδ' ὁ τρίτος δὲ εὐφημίας μόνης καὶ ἀναρρήσεως μετασχὼν οὐδ' ὅλως εὐδοθησεται, ἀλλὰ καὶ κακῶς τὴν ψυχὴν ἀπορρήξει τὴν ἑαυτοῦ. τούτοις βυλλόμενος τὴν ψυχὴν ποικίλως ἤφιε κατὰ πρόσωπον τὰς χροιάς καὶ αὖθις ἀπῆε τὴν οἴκαδε, ὁμοῦ μὲν βλάσφημά τινα κατὰ
P 6 τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὕβρεις ἀπορρήπτων, ὁμοῦ δὲ τούτοις τὰς ἐκείνου **10** δι' αὐτοὺς ἐξαγγέλλων προρρήσεις, καὶ γέλωτα πολλὴν καταχέων τῶν εἰρημένων. (3) χαίρειν ὄν εἰπὼν τοῖς ἐκείνου λόγοις, τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ια' Ἰνδικτιῶνος κατὰ τοῦ βασιλεύοντος Νικηφόρου χεῖρα συναθροίσας πολλήν, καὶ τὰ ὑφ' ἑαυτὸν τέσσαρα θέματα τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις ὑπαγαγὼν, τῶν Ἀρμε- **15** νιακῶν χωρὶς (οὐδὲ γὰρ ὑπέβαν αὐτῶ), τῆς ἐπαναστάσεως ἄρχεται. ἐμίσει μὲν ὄν τότε τὸν Νικηφόρον τὸ ὑπήκουον τῷ βάρει
B πιεζόμενον τῶν δημοσιῶν τελῶν, ὃ γέγονε πως καὶ ἀφορμὴ καὶ σύνδρομον ἐκείνῃ τῆς ἐπαναστάσεως· γέγονε δέ τι καὶ ἕτερον αἰ-
20 τιον. ὡς γὰρ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Βαρδάνιος ἠνδραγάθησεν καὶ τῆς γενομένης πολλῆς λαφυραγωγίας δικαίᾳ προνοίᾳ πεποίηκε τὴν διανομήν, κατὰλληλα τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐν πολέμῳ ἀλλ' οὐ

rans dicto citius reversus est. tum ille iterum Bardanium rogare ac obtestari, ne ipse sponte ad parata mala procurrat, neve absens infortunium cum praesenti rerum secundarum statu commutare quaerat. his autem ipsis futurorum praescia lingua contestatus est certoque affirmavit fore ut primus alterque imperii, quod sic ille deperiret, compotes fierent, ipse illo nunquam potiretur. tertio, cum fausta omnia publicamque acclamationem consecutus esset, nihil ex voto ac prospere cesurum, sed fore ut et animam male abrumperet. his mente percussus Bardanium, ac vultus colorem identidem mutans, rursus domum abit, simul maledicta quaedam verbaque atrociora in monachum iactans, illiusque sic in eos fausta vaticinia narrans, multoque risu homini dicta excipiens. (3) eius itaque sermonibus valere iussis, ad decimam nonam Iulii mensis, indictione undecima, ingenti adversus Nicephorum imperatorem coacto exercitu, eque subiectis thematibus verborum lenocinio quattuor in sententiam pertractis, Armeniis duntaxat in fide perstantibus (nec enim ut Bardanio morem gererent induci potuerant), rebellionem orditur. erat vero Nicephorus tum subditis exosus, quod publicorum vectigalium gravi onere eos opprimeret. hinc novandarum rerum ansa quaedam et occasio fuit: sed et alia quaedam huic causa accessit. nam cum Bardanium adversus Agarenos rem feliciter gessisset, praedamque, qua potitus erat, maximam aequissime inter milites divisisset, nulla personarum ratione, sed pro merito eorum qui pugnaverant largi-

κατὰ πρόσωπον τὰ ἄθλα προθείς, ἔδοξε καὶ βασιλείας τούτοις
 ἄξιος μεταλαγῆν. ὄθεν ἀναρρηθῆεις δημοσίᾳ φωνῇ βασιλεύς, καὶ
 πολλῶν ἄλλων ἀπολαύσεών τε καὶ γερωῶν ἐκ τοῦ δήμου καταξιω-
 θείς, ὡς καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἀνεγείραι τε καὶ κατασκευά-
 5 σαι, τὴν ἐπὶ Νικομήδειαν φέρουσαν ἦει ὁδόν. ἀλλ' ἀποχρῶσαν
 καὶ ἐφάμιλλον ὁ βασιλεύων Νικηφόρος δύναμιν ἐκστρατεύσας, καὶ C
 περὶ τοῦ μέλλοντος δύσελπιν ποιήσας αὐτὸν τῷ πλήθει τῶν ἀντι-
 παραταττομένων, ἔπεισεν αὐτὸν συγγνώμην φθάσαντα ἐξαιτήσα-
 σθαι. ἄρτι μὲν γὰρ Λέων ἄρτι δὲ καὶ Μιχαὴλ ἀπορρονήτες πρὸς
 10 βασιλεία, ἄθλον ὁ μὲν τὴν φοιδεράτων καὶ βασιλικὸν οἶκον τοῦ
 Ζήνωνος καὶ τὸν Δαγισθέα, ὁ δὲ τὴν τῆς κόρτης κόμητος ἀρχὴν
 καὶ τὸν τοῦ Καριανοῦ οἶκον ἀπενεγκάμενοι, οὐκ ἀγαθὰ φρονεῖν
 αὐτὸν περὶ ἑαυτοῦ πεποιήκασιν. ὄθεν αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ συγ-
 γνώμην αἰτούμενος ἐκ βασιλέως μέχρι τῶν Μαλαγίνων ὑπέστρεφεν·
 15 κάκει τοὺς τῆς ἀπαθείας λόγους δεξόμενος καὶ τὸ χρυσοῦν σταυ- D
 ρίδιον, ὃ παρὰ τοῦ Νικηφόρου φοροῦμενον αὐτῷ ἀπέσταλτο πρὸς
 ἀσφάλειάν τε καὶ πίστωσιν, πρὸς τὴν τοῦ Ἡρακλείου μονὴν νύκτωρ,
 τὸν Θωμᾶν μόνον ὀγκινδυνεύοντα ἔχων, ἀπέφυγεν, τὸν τῆς κεφα-
 λῆς κόσμον ἀφαιρῆσαι σπουδάζων. καὶ ὁ μὲν τῆς μονῆς προεστὼς
 20 τοῦτο δρᾶσαι τοῦτον οὐ συνεχώρει· αὐτὸς δὲ τῇ ἡ περιεζώννυτο
 σπάθη τὸν πλόκαμον αὐτοῦ ἀφελών, καὶ πενιχρὰν ἐσθῆτα ἀμφια-
 σάμενος, εἶχετο τῆς πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον πορείας, ἔνθα δὴ
 τούτῳ κτῆμι καλῶς πεπονημένον ἐνῆν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ μένειν

16 τὸ vulgo.

tus praemia, tantam exercitus omnis iniit gratiam ut et dignum puta-
 verint qui imperio potiretur. hincque adeo publice imperator procla-
 matus, pluresque alios honores ac praemia populi in eum studiis con-
 secutus, ut et templum eius nomine erexerint, Nicomediam versus iter
 contendit. verum cum Nicephorus imperator idoneum nec ullatenus im-
 parem exercitum in eum eduxisset, et militum multitudine perculsum
 de eventu belli desperare coegisset, persuasit illi ut prior veniam pe-
 teret. iam enim Leo atque etiam Michael cum ad imperatorem defecis-
 sent, ab eoque donati essent alter foederatorum praefectura regiaque
 Zenonis domo et Dagistea, alter aulae comitis dignitate ac Cariani
 aedibus, fecerant ut suis ille rebus diffideret. quapropter tum sibi
 ipse tum copiis veniam ab imperatore precatus ad Malaginas usque iter
 reflexit, quo loco securitatis fidem accepit, parva quoque cruce aurea,
 Nicephoro gestari solita, certo datae fidei pignore ad eum missa. tum
 ad Heraclii monasterium noctu aufugit, uno Thoma periculi socio; cum-
 que capitis ornatum vellet auferre, non acquievit monasterii praeses.
 tum ille ense, quo praecinctus erat, comam amputans, vilique indutus
 toga, versus Proten insulam iter arripit, quo loco praedium pulchre
 excultum olim possidebat; in quo et extorrem agere imperator manda-

- P** 7 περιωρισμένον ἐπέτρεψεν. ἐκέϊσε γοῦν περρωθεὶς, καὶ τὰς συνή-
θεις εὐχὰς καὶ τὸ τῶν μοναχῶν θεῖον σχῆμα δεξάμενος, μετωνο-
μάσθη Σάββας, ἀγῶνας ἀσκητικούς πολλοὺς ἐνδεικνύμενος. οὐ
πολὸν τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τινες τῶν ἐκ τῆς Λυκαονίας αὐτῷ ἐπιθέμε-
νοι καὶ ποιήσαντες ἔρημον τῶν ὀφθαλμῶν, γνώσει καὶ εἰδῆσει τοῦ **5**
βασιλεύοντος, τῷ τοῦ θεοῦ προσφεύγουσι θεῶ καὶ μεγάλῳ ναῶ·
καὶ τέλος εἶχεν καὶ ἡ πρόρρησις τοῦ τὸ Φιλομήλιον ἐνδαιτωμένου
μονάζοντος. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὡς ἐνεργέταις αὐτοῖς ἐπευξάμενος
τῆς σκληροτέρας εἶχετο ἀγωγῆς, οἴνου τε καὶ λχθῶν καὶ ἐλαίου
B ὀλοσχερῶς ἀπεχόμενος, γυμνῆν τε αἰεὶ φέρων τὴν κεφαλὴν καὶ **10**
τοὺς ἑαυτοῦ πόδας, κἂν εἴ τις σφοδρότερος ἐγεγόνει χεიმῶν. ἔτι
δὲ μονοχίτων διετέλει, τῷ θέρει μὲν δερμάτινον χιτῶνα ἀμφιεπνύ-
μενος, τῷ χειμῶνι δὲ τρίχινον περιβαλλόμενος. ἔζη δὲ οὐ σιτῆν,
κρίθης δὲ ἀλεύρω ἐγκρυφίαν ποιῶν. καὶ οὕτω παρέπεμπε τὸν
ἑαυτοῦ βίον, διαρκέσας ἕως ὃ Λέων τῆς βασιλείας ἐγένετο ἐγκρα- **15**
τῆς. ἀποκαρῆναι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ σύμβιον Δομνίκαν ἕμα θυ-
γατρὶ καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἐποίησεν, μετονο-
μάσας αὐτὴν Ἀθανασίαν, ἕπαντα δηλαδὴ τὸν πλοῦτον διανείμας
C πτωχοῖς. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Βαρδάνιον οὕτω τε καὶ τοιαῦτα.
4. Ὁ δὲ Λέων εἶχετο τῆς δόξης καὶ ἐγαυρία ἐκ ταπεινοῦ **20**
καὶ ἀδόξου περιβλεπτος ὕραθεις κατὰ τὴν τῶν φοιδερῶτων ἀρχήν.
ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀχαριστίας ἀπέχετο, τοιοῦτος περὶ τὸν ἐνεργέτην

7 τοῦ κατὰ τὸ?

verat. illuc itaque traiciens, solitisque precibus initiatus ac monachorum divinum habitum consecutus, mutato nomine Sabbas appellatur, pro sanctioris ab eo arrepti instituti ratione plura ac magna certamina desudans. haud longum tempus fluxerat, cum Lycaonum quidam impetu in eum facto atque eo oculis orbato, sciente ac volente, qui tum rerum potiebatur, Nicephoro, in divinum magnumque dei templum confugiunt. inque eum modum Philomelii quoque monachi vaticinatio exitum habuit. ceterum ille, velut a quibus beneficio affectus esset, faustis votis homines prosecutus austerioris vitae disciplinam colebat, vino piscibus oleo penitus abstinens, nudo semper capite ac pedibus, vel cum acrior hiems desaeviret. ad haec una tunica corpus contegebat, aestate quidem pelliceam induens, hieme vero cilicinam. non triticeo pane vitam sustentabat, sed sibi ipse hordeaceos subcinericios panes faciebat. hanc itaque severioris vitae regulam consecutus duravit donec Leo imperio positus est. quin et Dominicam coniugem cum filia liberisque domi detondendos curavit, Athanasiam appellans, cunctasque opes in pauperum eleemosynas erogans. atque hae quidem ac eiusmodi Bardanii res.

4. Porro Leo clarus habebatur ac superbia ferebatur, ex humili atque obscuro conspicuus atque illustris, pro foederatorum praefectura, quam gerebat. sed nec ingratos mores exuerat, talem se exhibens ad-

φανείς. πλὴν εἶχετο, καὶ μάχαις μάχας ἐπισυνάπτων κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἠνδραγαθίζετο, ἅτε μεγάλην ἐν τῷ τοιοῦτῳ μέρει καὶ φύσει καὶ τριβῇ προσφερόμενος δύναμιν. καὶ ποτε στρατιωτικῶν χρημάτων διανομὴν παρὰ τοῦ τὰ σκῆπτρα διέποντος Νικηφόρου 5 ἐγχειρισθείς, ἐπεὶ οὐδὲν ἔμελεν αὐτῷ τῶν βασιλικῶν ἐντολῶν, οὐδ' ἔξεπέρινε τι, ἀλλ' ἐν πολίγῃ Εὐχαΐτων τὸν καιρὸν ῥωστώνῃ καὶ ἀμελείᾳ κατατρίβων ἀνεβάλλετο τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ παρασχεῖν· καὶ φυλακῆς οὐδεμίαν πρόνοιαν ἔχων, οὔτε μὴν τῶν κοινῶν χρημάτων, οὐδὲ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, οὐδ' αὐτῶν τῶν 10 ὑπὸ χεῖρα, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκδραμόντων καὶ τὰ Ῥωμαίων ληϊζομένων τὴν λείαν αὐτοῖς οὔτος, ἀλλ' οὐκ ἄλλος τις, ἀπεπλήρου ἀταλαιπωρώως, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ μὲν οὐ (ὄξεια γὰρ φρυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο), τὰ στρατιωτικὰ δὲ προδοῦς καὶ μόνον οὐχὶ χερσὶ πολεμίοις ἐμβαλὼν χρήματα. οὐδ' ἔνεκα δίκας, εἰ 15 καὶ μὴ τὰς ἀξίας, τῷ καταπιστεύσαντι δοῦς Νικηφόρῳ πληγαῖς τε ταῖς κατὰ νύτου ὑπήχθη καὶ στέφνων καὶ φρυγῇ αἰδίᾳ τὴν ζημίαν ἀπέτισεν. ἀλλὰ τοῦ Νικηφόρου κατὰ Σκυθῶν ἐκστρατεύσαντος καὶ τραυματίου κατὰ τὴν παρεμβολὴν τοῦ πολέμου πεσόντος μὴνὶ Ἰουλίῳ εἰκάδι ἔκτη τῆς τετάρτης ἰνδικτιῶνος, καὶ τοῦ 20 νόιου Σταυρακίου κατὰ τὸν πόλεμον καιρῶν τρωθέντος ὡς δύο μὲν μόνους μῆνας καὶ ἡμέρας ἐπιζῆσαι ὀκτώ, συμβασιλεύσαντος δὲ πρότερον τῷ πατρὶ ἔτη ὀκτώ μῆνας ἑπτὰ, καὶ Μιχαὴλ τοῦ κουρο-

versus eum qui beneficio affecerat. ceterum clarebat, aliaque aliis netens praelia strenue adversus Ismaelitas ac secundo Marte pugnabat, quippe qui et sua ipse indole et exercitatione in eam rem multa virtute pollebat. Quandoque vero ab eo qui tum rerum potiebatur (Nicephorus is erat), quam in copias militares erogaret, pecuniarum vi credita, nihili pendens imperialia iussa ne rem quidem exsequebatur, sed in Euchaitarum ignobili oppido tempus voluptate ac ignavia terens, constituta exercitui stipendia praebere differebat; nec ullam omnino curam ac diligentiam adhibens tum pecuniae publicae tum suo ipsius tutando corpori, ac nec provincialibus conservandis, cum Agareni excursiones facerent Romanamque dicionem diriperent, solus ipse ac nemo alius confertam praedam citra omnem laborem eis tradebat, non quidem suis ipse fortunis ac periculo (quippe qui celeri fuga salutis suae consulabat) sed militaribus pecuniis proditis et quasi in manus hostium coniectis. quamobrem etiam eidem Nicephoro, a quo pecunias consignatas acceperat, poenas dedit, etsi leviores quam delicti ratio exposcebat, nempe dorsum renesque verberibus affectus, perpetuoque exilio multatus. ceterum cum Nicephorus adversus Scythas movens accepto in acie vulnere fati concessisset Iulii mensis vigesima sexta, indictione quarta, Stauraciusque eius filius ipse quoque letali in praelio affectus vulnere non plures duobus menses diesque octo patri superstes exstitisset, Michael

- B** παλάτου μετὰ τὴν τοῦ Σταυρακίου κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἀποβίωσιν, γαμβροῦ μὲν Νικηφόρου τελοῦντος, ἐκ γενεῆς δὲ καταγομένου τοῦ Ῥαγγαβὲ καὶ κατὰ τὴν θείαν τῶν Μαγγάνων σκηνοῦντος, τὴν τῆς βασιλείας δεξαμένον ἀρχὴν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς πέμπτης Ἰνδικτιῶνος, ἀπολύεται ὁ Λέων τῆς 5 ὑπερορίας κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἔθος τῆς χρησιότητος ἔνεκεν τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι, καὶ τῆς φυγῆς κατὰγεται, καὶ τοῖς αὐτοῦ τούτου δὴ τοῦ Μιχαὴλ ἑαβδούχοις τοῖς κατὰ τὰ ἀνάκτορα συντάττεται ἐφεδρεύουσι, καὶ πατρικίων τιμᾶται μετ' οὐ πολὺ τιμῆ, καὶ στρατηγὸς Ἀνατολικῶν ἀναδείκνυται, ἥνικα καὶ τὴν παλαιὰν 10
- C** φιλίαν τοῦ σὺν αὐτῷ τραφέντος ἀνδρὸς Μιχαὴλ ἀνανεῶν, ὃν κόμητα τῆς κόρτης ἢ ἐκ τοῦ Βαρδανίου μετὰταξις προετίμησεν, καὶ τῶν ἀπορρήτων μύστην λαμβάνων, τῶν ἔνδον τε εἶχεν πιστότατον καὶ τῶν ἔκτος πρακτικώτατον.

Ἄλλ' ἔμελλεν αὖθις ἀχαριστίας ὑλῶναι γραφῆ, ἀμότητι 15 συντραφεὶς καὶ ἀγριότητι ἐκτραφεὶς, καὶ τοῖς δευτέροις τὰ πρῶτα καλύψαι ὁ ἀλιτήριος. (5) ὃθεν ἄρτι Κρούμμον τοῦ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνος συμβάσεις καὶ φιλίας ὑποκριναμένου καὶ σπονδὰς

D ζητοῦντος εἰρηναίας, εἰ μόνον τὰ κατ' ἔτος διδόμενα εἰς τάξιν οἴμμι δοθῶσιν φόρου αὐτῷ, ὡς τοῖς πρότερον ἔδοξε, καὶ προστι- 20 θέντος ὡς καὶ τοὺς πρόσφυγας Βουλγάρων, πρὸς δὲ καὶ Ῥωμαίων εἰς τοῦπίσω ἐκδίδοσθαι τῷ ἑαυτῶν ἔθνει, ἄτοπον ἐφάνη τὸ τῶν

16 ἐκτραφεῖς] an ἐντραφεῖς?

vero Ciropalata post Stauracium secunda Octobris vita functum (erat is gener Nicephori, Rangabae ortus prosapia, ad armamentarii aedes morans) imperii sceptrum adeptus esset mense Octobri, indictione quinta, Leo exilio solvitur, Romanorum principum, cum primum inaugurantur, solenni clementia; atque a fuga revocatus ipsius Michaelis palatinis lictoribus accensetur. nec longa mora, patricii dignitate augetur duxque Orientalium creatur, quando et Michael veterem viri, quocum fuerat educatus, amicitiam renovans, quem aulae comitem relicta Bardanii factio ante provexerat, arcanorumque conscium assumens, rerum domesticarum fidissimum testem eorumque quae foris agenda essent efficacissimum ministrum adhibuit.

Rursus tamen ingrati animi labem sibi aspersurus erat homo crudeli ingenio agrestique indole educatus, ac qui priora sua, mortalium sceleratissimus, sequentibus esset obscuraturus. (5) unde cum iam Bulgarorum dux Crummus concordiam et pacis foedera amicitiasque ambire se simularet ac animum pacis cupidum praeferret, dummodo annua, quae pendii solita erant pro eo ac maioribus visum erat, Romani tributa praestarent, ea demum adiecta condicione, ut et Bulgarorum vicissimque Romanorum imposterum transfugae suae quique genti redderentur, trans-

προσφύγων τοῖς τῆς συγκλήτου βουλῆς, εἰ καὶ ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ὅλως ἐγένετο τῆς δόξης τοῦ ἄρχοντος τῷ γε δὴ τῆς εἰρήνης βούλεσθαι μὴ ἀποτυχεῖν. ἀλλ' ἐκράτησεν ἡ βουλή, Θεόκτιστον μάγιστρον ἐπικυροῦντα καὶ συντιθέμενον ἔχουσα τῇ δόξῃ, καὶ 5 διελύθησαν πάλιν εἰς ἔργα πολέμου, τοὺς λόγους καταλιπόντες γυμνοῦς. καὶ τοῦτ' εἰκότως ἐφάνη καλόν· πῶς γὰρ ἂν τις φιλάν- P 9
θρωπος δόξῃ καὶ συμπαθῆς τόν γε διὰ τινὰ σφαλέντα δὴ περιπέ-
τειαν καὶ τὴν ἑαυτοῦ μὲν ἀρησάμενον ἐνεγκαμένην, ἧς οὐδὲν γλύ-
κιον, ὡς φασι, πρὸς δὲ καὶ γαμετήν τε καὶ ἔγγονα, ὡς εἰς ἕσουλον
10 καταφυγόντα βιωμὸν τῇ τῶν Ῥωμαίων πολιτεία, τοῦτον ἐκδίδο-
σθαι ὠμότητι Σκυθῶν, Θηρίων διενηροχότων οὐδέν; οἷς γὰρ τὸ
φοβερόν καὶ ἄγριον ὀρώσιν αὐτῶν τοὺς πολλοὺς μὴ ὑποφέροντας
καὶ διὰ τοῦτο ἀπορρέοντας πρὸς τὸ ἡμέρον καὶ πρᾶον ἡμῶν συγχῶς,
ἄτε δὴ, μὴ κατὰ μικρὸν λάθωσιν ἑαυτοὺς πρὸς ἡμᾶς ἐκκενώσαν-
15 τες, δεδιότες οἱ σφῶν ἀρχηγοὶ τὸν πολλὸν περὶ τούτων λόγον πολ-
λάκις καὶ μέχρῃς ἡμῶν κεκινήκασιν. ἀλλὰ κενὴν, τὸ δὴ λεγόμενον B
κατὰ τὴν παροιμίαν, ἔψηλαν, ἀνθρώποις ἐντυχόντες στερροῖς.
(6) τοιγαροῦν μικρὸν διαλιπόντες κατ' ἀλλήλων ὀπλιζονται. καὶ
Μιχαὴλ τὸν ἑαυτοῦ ὑποστράτηγον Λέοντα ἐπανάγειν καὶ διαπε-
20 ραιοῦσθαι ἐκ τῆς Ἀνατολῆς θᾶπτον ἤξιον μετὰ καὶ τῶν δυνάμεων·
καὶ βοηθῶ μέλλων χρῆσθαι αὐτῷ ἐχθρὸν κατέλαβεν ἕσπονδον.

2 ὄλος?

fugarum caput illud absurdum senatui visum est, quanquam Michael imperator totus in principis Bulgarorum sententiam ibat, quod ineundae pacis occasionem illam sibi nolebat aufugere. obtinuit tamen senatus sententia, quam Theoctistus magister sequeretur ac cui vim ac pondus auctoritate sua adiceret. iterum ergo relictis colloquiis ad belli aleam revocatum negotium; idque magis decere merito iudicatum est. quomodo enim non omnem humanitatis sensum exuisse arbitrandus est, qui hominem casu aliquo aut vicissitudine in errorem prolapsus, patriaque, qua nihil dulcius esse aiunt, contempta, ad haec uxore et liberis, ceu ad aras inviolabiles, ad Romanae dicionis loca confugientem, Scythicae gentis immanitati, cuius a feris nihil indoles differat, dedendos putaverit? cum enim terribiles trucesque ac feri sint, multos suorum id non ferentes ad lenitatem et mansuetudinem nostram saepenumero transire animadvertunt. ne igitur universa ipsorum gens in nostram paulatim sese effundat, veriti eorum principes saepius et ad nostram usque aetatem multos de hac re sermones moverunt. in vanum tamen, quod communi fertur adagio, cecinerunt, viros nacti firmi propositi, et qui a sententia non facile dimoverentur. (6) brevi itaque cessatum mora, ambaeque mox gentes ad arma concurrere. in his Michael legatum suum reverti iubet, exque Oriente cum copiis quam cito transmittere: enim vero quo se adiutore usurum exspectabat bellicae socio, implacabi-

ὡς γὰρ ἐκ τῶν μεγαλαύχων ῥημάτων καὶ ἀπειλῶν ὧν κατὰ Ῥωμαίων ὁ Κροῦνμος ἀπέπεμπε, φθόρουσ σωματῶν ἐπαπειλῶν καὶ
C γῆσ ῥήσιν καὶ δένδρων ἐκτομὰς καὶ οἰκημάτων πυρπόλησιν, καὶ
 ὄλωσ καθ' ἡμῶν οἷά τις χειμάρρους ποταμὸς φερόμενος πάντας
 ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι διεβεβαίου, ἄρτι δὴ τοῦ βασιλέως ἐστρατεύ- 5
 σαντος καὶ συστειλαντος τὰς ὑπερορίους ἐκείνας ἀπειλάς, καὶ μόνον
 οὐ τοῖς οἰκείοις ὄροις ἐμμένειν καταναγκάζοντος ἀλλ' οὐκ ἐκπηδᾶν
 καὶ τὴν ἡμετέραν ληΐζεσθαι, καὶ πολλάκις ἐκ παρατάξεωσ προσκα-
 λουμένου μὲν τοῦ Μιχαήλ, ἐκείνου δὲ μὴ ἀπαυθαδιαζόμενου ἀλλὰ
 τὴν οἰκίαν ἐπιγινώσκοντος ἀσθένειαν καὶ μὴ πρὸς βασιλεία χεῖρα 10
 ἀντᾶραι κατατολμῶντος, ἐδόκει μὲν τῷ Μιχαήλ ἀρκεῖσθαι τὸ προ-
 πετέε ἐκείνου καὶ αὐθαδεε ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κατακλείσαντα, μὴ
D καὶ μάχην ἐπισυνάψαι, ὡς ἀδήλου ὄντος τοῦ μέλλοντος· “ἐπεὶ”
 γὰρ ἔλεγεν “ἐκ παρατάξεωσ ἡμῶν οὐκ εἰς πόλεμον οἶοι τέ
 ἔσμεν ἐκκαλέσασθαι, ἀλλὰ φυγομαχεῖν καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ μένειν 15
 ἀναγκάζομεν, τί καὶ δρᾶσαιμεν βιαζόμενοι; διὰ τοῦτο οὖν
 παλινδρομεῖν ἡρέμα πως καὶ κατὰ μικρὸν πρὸς τὴν οἰκίαν
 βασιλείαν βουλομένου, ἀρρεπέε ἐφάνη τῷ Λέοντι καὶ οὐ κατὰ
 βασιλεία Ῥωμαίων νῶτα διδόναι τοῖς ἐχθροῖς, οὕτω καλοῦντι
P 10 ἐκείνην τὴν καλλίστην βουλήν τῷ μὴ δρᾶθὰ μηδ' ὑγιᾶ φρο- 20
 νεῖν σεσαθρωμένα δὲ καὶ δόλια, καὶ ὄλην ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι
 τὴν τῶν Ῥωμαίων μελετῶντι ἡγεμονίαν. “ἀλλ' ἰτητέον” ἔφη

8 τὴν om P

10 βασιλέωσ P: cf. p. 109 d.

12 αὐτῷ?

15 αὐτῆν vulgo.

lem hostem offendit. cum enim ex verborum illa iactantia ac Romanis intentatis minis, quibus se Crumnus hominum stragem facturum, agros vastaturum, arbores excisurum, domos succensurum, omninoque torrentis more, violento in nos impetu, irruptionem se facturum affirmabat ac omnes sub iugum missurum, animatus imperator suscepta iam expeditione, modum omnem excedentes barbari minas compressisset, vixque non suis se finibus continere, nec inde prorumpere agrosque Romanos vastare coegisset; saepiusque provocante Michaelē, instructa in eum acie, pugnae is aleam compressa audacia detrectasset, quin immo vires suas agnosceret, nec adversus imperatorem manum conserere auderet; sufficere Michaeli videbatur, quod barbaricam illam ferociam ac temeritatem suis velut terminis sine pugna, cuius incertus exitus est, conclusisset. quando enim, aiebat, quibus freti copii sumus ad pugnam committendam excire non possumus, sed eam detrectare suisque se finibus continere cogamus, quid etiam necesse ut ad experiendum Martem cogamus? cum itaque sensim pedem referre paulatimque Romanum solum repetere Michael cogitaret, visa res indigna Leoni, nec ex imperatoris Romani maiestate, terga hostibus vertere. hoc enim Leo optimum illud imperatoris consilium dicebat, quod nimirum non recte ac sincere sentiret, sed putri dolique pleno consilio, unum hoc moliretur, ut in se rerum summam transferret. “sane,” aiebat, “imperator, movenda nobis in

“πρὸς αὐτοὺς, ὃ βασιλεῦ, καὶ ὄψει με σήμερον τὸ κράτος καθαρῶς ἀναδούμενον κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ νικηφόρον δεικνύμενον, τῇ σῇ καταθαρροῦντα καὶ προπολεμοῦντα πεποιθήσει τε καὶ εὐχῇ.”
 5 τοῦτοις ὁ Μιχαὴλ τοῖς λόγοις ἐκτραπείς τε καὶ παρυσιαλευθεῖς
 5 συρρηξίαι παρεκελεύσατο τὸν πόλεμον. ὡς δὲ μόνον ἐγένετο συμβολή, νῶτα δοὺς ὁ Λέων τὴν φρυγαδεῖαν ἠσπίασατο, τὴν βασιλείαν αἰεὶ πῶς ἐπιζητῶν. καὶ τοῦτο τέως ἄδηλον ἦν αὐτῷ τε τῷ Μιχαὴλ **B**
 καὶ τοῖς ὑπεναντίοις· μήπω γάρ τινος γεγονότος, οἷα φιλεῖ κατὰ πόλεμον, μηδετέρῳ ἀνδραγαθήματος, ἀλλ’ ἔτι κατ’ ἀρχὰς οὔσης
 10 τῆς μάχης καὶ μικροῦ ὅτι καὶ συνερράγησαν ἀγνώστου, αὐτοῖς τε τοῖς Βουλγάροις καὶ πᾶσιν ἐφάνη τρόπος εἶναι τὸ πρῶγμα, ὡς μέλλουσιν αὐτοὺς διασπᾶν καὶ αὐθις ἐξ ὑποστροφῆς καταπολεμεῖν. ὡς δ’ ἀμφοτέροι οὐ κατὰ τρόπον ἀλλ’ ἀληθῆ δὴ ἔγνωσαν εἶναι τὴν φυγὴν, τότε προσπεσόντες οἱ μὲν ἐναντίοι φόνον πολὺν ἐνεργά-
 15 ζοντο τῶν φευγόντων νεανικῶς, ὁ δὲ Μιχαὴλ ἑαυτὸν σώζειν **C**
 ἀλλ’ οὐκ ἀντιπίπτειν μετ’ ὀλγῶν ὣν διεπεριραζε. καὶ οὕτω μὲν ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην τινὲς ἡμῖν ἐγγράφως παραδεδώκασιν· εἰσι δ’ οἱ καὶ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τῷ Λέοντι διδώσαι διασῶσαι καὶ καρτερῶς ἀγωνίσασθαι, τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἐξελοκα-
 20 κησάντων καὶ τὴν οἰκειαν προδεδωκότων παρτάξιιν, ἀλλ’ οὐ τοῦ κατὰ τὸν Λέοντα μέρους. πλὴν καθυπερτερεῖ μὲν τὰ Βουλγάρων δυσεπίπτος, τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἦτη συνεχόμενα βαρεῖα καὶ

eos signa sunt; videbisque me palam hodie robur ac vires in hostes exserere, tuoque ad fiduciam nutu precibusque fretum, in primis ordinibus strenue dimicantem, praeclare victorem fore.” his Michael verbis a sua in diversum actus sententia pugnam conseri iussit. moxque prima ipsa congressione Leo terga vertens fugam capessit, quippe tyrannidem continue meditans, etsi hactenus eius hoc consilium tum Michaelem tum hostes latnerat. quod enim nihil hactenus istiusmodi contigerat, qualia praelii vis afferre solet, nullumque belli facinus utraque acies gesserat, sed primus ipse conflictus vertebatur, vixque dum coepisse conflictum partes advertabant, tum ipsis Bulgari tum reliquis omnibus res dolus videbatur, qualis hostium esse solet: nempe a sua illas distrahentem acie, conversa demum in eos ex fuga fronte, velle irruere. ubi autem ambae acies nihil belli arte fieri, sed veram Romanorum fugam, quod ita agebatur, esse advertere, hostes verso impetu fugientium stragem multam dedere. ipse Michael salutem expedire, non cum paucis sibi relictis hostibus conatur obsistere. sicque adeo pugnatum sunt qui literarum monumentis ad nos transmiserint. non desunt tamen qui Leoni potius tribuant copias conservasse ac strenue pugnasse, cum aulici ac palatinae cohortes ignavia acti ultro fugam imissent atque aciem suam prodidissent, non quae ex Leonis partibus essent. enimvero Bulgari inopinato, ac cum nihil eiusmodi expectaretur, superiores evadunt: gravi autem tremendaque clade attriti Romani impera-

φοβερά τὸν βασιλέα ἔπεμπον ἀγωνιῶντα περὶ ψυχῆς. ἀλλ' ἐκεῖ-
D νος μὲν πρὸς τὰς βασιλείους ἀλλὰς παρεπέμετο, τὸν Λέοντα οἶόν
 τινα πρόβολον καταλιπὼν ἔξωθεν ἐφεδρεύειν τοῦ μή τινα γενέσθαι
 λαφύραγωγίαν πλείονα παρὰ τῶν ἐχθρῶν. ὁ δὲ καιροῦ λαβόμενος
 ἐπιτηδεύειν τὸν στρατιώτην ὄχλον ἠρέθιζε τε καὶ βλάσφημά τινα 5
 ῥιπτεῖν κατὰ τοῦ βασιλέως ἠνάγκαζε, καὶ μὴ ἂν ἔλαφον, ἐκεῖνο
 δὴ τοῦ μύθου, ἠγεῖσθαι λεόντων καλὸν ἔλεγεν εἶναι, τὴν φυγὴν
 ἀσπασάμενον νῦν καὶ πρὸς τοὺς κόλπους φυγόντα τῆς γυναικός,
 τὸν ἑαυτοῦ ἡμῶς καταλιπόντα λαὸν παρανάλωμα τῶν ἐχθρῶν.
P 11 οὕτω πέρασ πρὸς τοὺς κοινωνοὺς τῶν λόγων ὁ λόγος ἐλάμβανε, 10
 καὶ εἰς ἔργον ἦν τοῦτον ἀπεκβάντα ἰδεῖν, τῇ τῶν κολάκων κατα-
 σπαρέντα στωμυλία καὶ συνδρομῇ. καὶ τέλος ἀνάρρησις αὐθω-
 ρόν, καὶ τὸν αὐτὸν εἶχε τὸ βραχύτατον μόριον τῆς ἡμέρας ἰδιώτην
 ἅμα καὶ αὐτοκράτορα.

7. Ἄρτι γοῦν ἀνηγορεύετο παρὰ τοῦ στρατοῦ καὶ φόβοι 15
 τοῦτον καὶ δέη ὑφείρπον, εἴτε σκηνὴν ὄντως ὑποκρινόμενον, ἢ
 ἀπολογίαν σχοίη εἰς ὕστερον, εἴτε καὶ ἀληθεία τὰ ταῖς τηλικαύ-
 ταις πράξεσιν ἀκολουθοῦντα ἀντίπαλα διαλογιζόμενον, ἐπεὶ καὶ
B τοῖς ἀρπάσαι τὰ ἀλλότρια προθυμουμένοις μαλακώτεραι πρὸς τὰ
 δεινὰ τόλμαι φιλοῦσι γίνεσθαι, καὶ τὸ μέγιστον, ὅπως τῶν βασι- 20
 λείων μετὰσχη ἀλλῶν, θυραυλῶν τε καὶ πόρρω πον ἀλλιζόμενος.
 ἀλλ' ἔμελλε πάντως καὶ αὐτὸς ἐνσκηνώσαι τοῖς βασιλείοις, καὶ

torem de salute sua anxium e praelio reducunt. verum is quidem an-
 lam repetit, ac ceu quoddam propugnaculum Leonem foris excubantem,
 ne quam hostes ultra praedam abigant ac liberius agros populentur, re-
 linquit. at Leo commodum nactus tempus militares irritat alas, et ma-
 ledicta quaedam in imperatorem iactare eos cogit. "haud e re" aiebat
 "ut quod fabula est, leonum agmen cervus ducat; qui videlicet modo
 arrepta fuga in uxoris sinum concesserit, nobis in castris relictis, quos
 hostes vastitate consumant." vixdum in eum modum socios affatus per-
 oraverat, cum res eventu succedit, sparsis in omnem castrorum ambi-
 tum garrulis assentatorum vocibus ac concursu, quos ille eiusdem fere
 tenoris sermones habuerat. postremo actutum secuta acclamatio, eius-
 demque diei pars modicissima eundem privatum simul et imperatorem
 adspexit.

7. Vixdum imperator ab exercitu acclamatus erat, cum illi metus
 ac pavores obrepunt, sive re ipsa scena haec ac simulatio erant, quo
 in posterum facinus excusare posset, sive vere quanta istiusmodi molitionibus molesta obsistant, secum animo reputabat: nam et quibus constitutum sit aliena rapere, his ad mala designanda plerumque animi solent mollescere. hocque maximum cogitabat, qua tandem ratione in castris stativis ac procul agens aulae compos evaderet. omnino tamen futurum erat ut et aula potiretur et in regia habitaret. idcirco etiam

διὰ τοῦτο πνεῦμα πονηρότατον διεγείραν Μιχαὴλ τὸν Τραυλὸν
 καιρίαν οἱ καθίκεσθαι διηπείλει, εἰ μὴ τὴν ἀνάρρησιν ἀσμένως
 προσδέξοιτο· ὡς αὐτῷ γε πάντων μελήσειν τῶν νομιζομένων δυσ-
 χερῶν, καὶ αὐτῆς γε ταύτης τῆς πρὸς τὰ βασιλεία ἀφίξεως. ὃ δὴ
 5 καὶ γέγονεν.

8. Ὡς δέ τις ἀνὴρ (Ἰωάννης οὗτος ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβού- C
 λιον) τὴν τῶν τειχῶν ἐπιμέλειαν καὶ πρόνοιαν ποιούμενος ἦσθετο
 τὸν Λέοντι τοῦτον καταλειμμένον πρὸς φυλακὴν ἅμα τῇ τοῦ
 βασιλέως εἰσόδῳ, (δεινὸς δὲ ἄρα ἀνδρὸς φύσιν στοχάσασθαι πόρ-
 10 ρωθεῖν) οὐκ ἐν καλῷ τὴν ἐκείνου ἔφησε γενέσθαι προστασίαν τῶν
 στρατευμάτων· ὅθεν σύμβουλος γίνεται τῷ βασιλεῖ διανοήσασθαι
 τι καὶ τὸν ἄνδρα μεταστῆσαι καλῶς. πλὴν ἔδει τὸν τέως τῷ κω-
 δῶ φθῆρα κρυπτόμενον ἀνακαλυφθῆναι ποτε καὶ δοκιμασθῆναι ὡς
 ἐν χοάνῳ χρυσὸν τοὺς τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτούς· συγχωρεῖται δὲ τοῦτο
 15 πολλάκις κατὰ τινα τοῦ χρόνου κυκλικὴν περίοδον γίνεσθαι, ἔξ D
 αἰτήσεως οἴμαι δαιμονικῆς, καθάπερ ἐπὶ Ἰώβ, εἰς γινώσιν μὲν καὶ
 διάκρισιν τῶν εὐσεβῶν, ἄλλοτρίωσιν δὲ καὶ ἀποποίησιν τῶν κα-
 κῶν. (9) οὐπω γὰρ πέρας ἔσχον οἱ λόγοι, καὶ φήμη προθέουσα
 τὴν τοῦ τυράννου ἐμῆνυεν ἀναγόμεναι. προσπεσοῦσης δὲ ταύ-
 20 τῆς, ἣ μὲν πόλις πρὸς τοιοῦτον ἄγγελμα μικροῦ δεῖν ἔκφρων γενο-
 μένη μόλις ἑαυτὴν συνείχεν, τοὺς ἐμφυλίους κατορρωδοῦσα πολέ-
 μους, ἔξ οὗ πολλάκις αὐτανδροὶ πόλεις κατεβαπτίσθησαν· ὃ δ' ἔ-
 αὐτοκράτωρ ἐξεπλήγη μὲν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἐταράχθη δὲ τὴν γνώ-

spiritus nequam afflatu Michael Balbus letale se ei vulnus inficturum
 comminatur, nisi militum acclamationem suamque nuncupationem placide
 admittat: fore nimirum sibi curae quaecunque ardua videantur, ac
 ipsum cum primis in regiam accessum. quod ita factum est.

8. Ubi autem Ioannes quidam Hexabulius, cui moenium cura cre-
 dita erat, sub ipsum mox imperatoris in urbem ingressum, Leonem
 cognovit Romanae dicionis ac tuendis agris praesidio relictum (erat is
 vir acri ingenio, ac qui hominis procal indolem coniectaret), haud fauste
 cessurum ait quod is cum imperio exercitui praefectus esset. quamob-
 rem auctor est ut secum aliquid commentus imperator honesto quodam
 colore virum magistratu moveat. verum necesse erat ut quae hactenus
 ovina pelle contexta latuerat, ingenium fera proderet, et ut electi dei
 probarentur haud secus ac flamma aurum in confictorio purgat. sinit
 autem id non raro, per recurrentium temporum quandam periodum, ita
 evenire, daemone, puto, eius sibi copiam flagitante, uti in Iobo nosci-
 tur contigisse, ut pii innotescant et discernantur, mali vero abdicentur
 ac eiiciantur. (9) vix namque sermonem finierat, cum fama praevolans
 acclamationem imperatorem tyrannum annuntiat. eo rumore nuntioque at-
 tonita civitas ac fere mente mota vix se continebat, belli civilis formi-
 dine, cuius mole haud raro urbes integrae concidunt. verum imperator
 obstupuit quidem animo, haud tamen mente turbatus est, sed viri tan-

Theophanes contin.

2

- P** 12 *μην, ἀλλ' ἀχαριστίαν αὐτοῦ μόνον κατεγνωκώς, ἤρέμα πως ὑποψιφθούσας ὡς καλὸν τῷ θεῷ θελήματι ἐπισθαί, ἀφῆρει τῆς πόλεως τὸ περιθιμβές καὶ ταραχῶδες, ἅπαντας προτρεψάμενος χωρῆσαι τούτου πρὸς ἅπαντήν, ἵνα μένουσαν σώζῃ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἐμφυλίου αἵματος ἀχραντὸν τε καὶ καθαρὸν. ἴστασθαι δέ τινων 5 πρὸς τὰ δεινὰ καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα παρακελευομένων χωρεῖν, καὶ μένειν αὐτῶν ὑπισχνουμένων βεβαιῶν ὑπὲρ βασιλέως πράον τε καὶ πιστοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἀποδεχομένης τοῦτο τῆς*
- B** *γαμετῆς Προκοπίας καὶ Μανουήλ τινος τῶν ἐξ Ἀμαληκιτῶν πρωτοστράτορος τηρικᾶντα τυγχάνοντος, οὐκ ἔφη χορῆζειν τὴν βασι- 10 λείαν αἵμασι καταρροεμένην ἀδελφικοῖς. ὅθεν καὶ τινι τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ γνησιῶν παρᾶσημά τινα δοὺς τῆς βασιλείας φοιτῶν ἐκέισε ἐξεβίβασατο. ἐφ' οἷς καὶ δεινοπαθήσασα καὶ οἶον ἐκβακχευθεῖσα ἢ τούτου δὴ γαμετῆ δεινὸν λέγεται ἀνακραγεῖν, εἰ Βάρκα, οὕτω δὴ τὸ τοῦ Λέοντος καλέσασα γύναιον, τῇ κεφαλῇ 15 ἐπίθοιτο τὸ μοδιόλον. ὃ δὲ στερροῖς λόγοις ταύτην ἐπιρραπίσας, καὶ ὄλον δὴ ἀναθεῖς ἑαυτὸν τῷ θεῷ, ἐκαραδόκει τὰ μέλλοντα. ἄρτι γοῦν καταγγέλλετο τὸν τύραννον εἰσιέναι διὰ πύλης τῆς χρυση-*
- C** *λάτου, καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος κατὰ τὸν θεῖον τοῦ προδρόμου νεῶν, ὃν ὁ Στούδιος ἐκ βιάθρων ἀνήγειρεν, ἀπήντα καὶ ὑπτίαις 20 ἐδέχετο ταῖς χερσί, προπέμπουσά τε καὶ ἐκθειάζουσα. ὡς δὲ τοῖς βασιλείοις ἤγγιξε καὶ κατὰ πρόσωπον δὴ τῆς θείας εἰκόνης τοῦ*

11 *ιδεῖν αἵμασι?*

tum ingratos mores detestatus, leni quasi susurro bonum aiens obsequi divinae voluntati, pavore ac turbatione urbem liberavit; cunctos hortatus ut tyranno venienti occurrant, quo nimirum nullo civium pollutam cruore ac incolumem civitatem custodiret. porro nonnullis hortantibus ut forti animo malis obsisteret pugnaque cum tyranno decerneret, ac cum ii firmos se ac constantes tuendis clementissimi fideque praestantis imperatoris partibus fore pollicerentur, quin et ipsa illius uxor Procopia rem probaret, necnon Michael quidam Amalecites, cuius tum in aula protostratoris munus esset, nolle se ait imperium fraternalis caedibus cruentatum. quamobrem etiam cuidam famulorum fidelissimo traditis imperialibus quibusdam ornamentis ac insignibus Leonem adire atque ei deferre coegit. ea re indignabundam eius coniugem Procopiam ac bacchantis pene similem exclamasse aiunt indignum ac grave si Barca (sic Leonis uxorem convicio vocans) capiti modiolum imponeret. at ille severioribus verbis eam castigans, seque totum deo committens, futurum rei eventum praestolabatur. iam enim percubuerat rumor ingressum tyrannum per auream portam, omnemque senatum ad sacras praecursoria aedes, Studii opera a fundamentis exstructas, obviam processisse, ac supinis manibus plausu faustisque ominibus in urbem excipere ac deducere. cum autem ad palatium iam appropinquaret, eique coram divina,

δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ λόγου, κατὰ τὸν οὕτω κατονομαζόμενον τόπον Χαλκῆν, ἔμελλε στήναι τὰς εὐχὰς ἀποδώσων, ἐπεὶ τι φοινικοβαφές φοιμάτιον κατὰ τι στρατιωτικὸν ἔθος ἄνωστον ἐπημφίετο (ἀετὸν τοῦτο καλοῦσιν ἢ θάλασσαν οἱ περὶ ταῦτα 5 κομποί), τοῦτο μὲν αὐτίκα ἀπυμφιέννυται, καὶ Μιχαὴλ ὁ τὴν γλῶττιαν φέρων παράσημον, ἐπιμελητῆς τῶν τοῦ Λέοντος ἵππων τηρικᾶτα τυγχάνων, ἐπὶ χεῖρας λαβῶν αὐθωρὸν ἐπαμπίσχηται. D ἔδοξεν οὖν τοῦτο τοῖς πολλοῖς οἰωνὸς ἐξ ἐκείνου δεύτερον τῆς βασιλείας τυχεῖν. ὡς δὲ κατὰ τὰ Σκύλα ἐγένοντο, οὕτω δὴ τινα 10 τόπον κατὰ τὰς βασιλείους εἰσόδους λεγόμενον, ἀκρατῶς πως ἐπιρρέων. καὶ κατ' ἔχνος θείων αὐτοῦ τὸ πρὸς τῇ πέλῃ λῆγον τοῦ ἱματίου ἄκροισ ἐπέβη ποσίν, ὡς καὶ αὐτὸν αἰσθάνεσθαι τὸν Λέοντα καὶ τινα παράβολον κίνησιν ἐξ αὐτοῦ προσδοκᾶν. τοῦτα μὲν οὖν ἕστερον ἐγένετο.

15 10. Τότε δὲ τοῦ Λέοντος ἐπιφανέντος, Μιχαὴλ ἅμα παισί τε καὶ γυναικὶ τὴν κόμην ἀποθέμενοι πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ τεμένισμα, P 13 ἢ Φάρος κατονομάζεται ἀπὸ τοῦ φῶς ἀνάπτειν πᾶσι καὶ κατὰ τὰς νύκτας χειραγωγεῖν ἐπὶ καταγωγὰς τινὰς ἀσφαλεῖς, ἀντίμιμον τοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὄντα τε καὶ λεγόμενον, τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν 20 χωρεῖ ἐκκαλούμενος. ὁ δὲ συλῆσαι μὲν ἐκ Θεοῦ καὶ ἔρημον θεῖναι ψυχῆς οὐκ ἐν καλῷ θέμενος, ἐκείνον μὲν ἐν τῇ Πλάτῃ νήσῳ ὑπερῶριον θεῖς ἠσυχάζειν ἐπέτριψεν, χρυσὸν τινα κατ' ἔτος ἐπιχορη-

9 τὴν Σκύλα P: cf. 4 19.

16 Cedrenus: τὸν τῆς Θεοτόκου

νάον. 21 Cedrenus Πρώτην.

dei verbi propter nos facti hominis imagine, ad locum quem Chalcem vocant, vota reddituro tantisper consistendum esset, quod punicei coloris brevem quandam vestem militari more discinctam gestaret (aquilam vocant, sive mare, qui in his elegantiam colunt), eam mox exuit; quam ipsam in manus acceptam Michael ex linguae vitio Balbi cognomen adeptus, Leonis tunc praefectum stabuli agens, illico induit. fuit hoc multis ominis loco, fore ut Michael imperio regendo Leoni successor esset. ubi autem ad Scyla venerunt (locus est sic dictus in ingressu palatii), sequens a tergo idem Michael dum incautius graditur ac celerius praeceuntis vestigia premit, summis pedibus ac articulis imperatoriae vestis oram calcavit, ita ut ipse Leo senserit audaciorisque aliquid facinoris ab eo exspectandum ominatus sit; quod et postea accidit.

10. Tunc Michael Leone ingresso, una cum liberis atque uxore, detonsa coma ad dei delubrum secedunt, quod Pharum vocant ea ratione, quod cunctis lucem accendat noctuque ad certas quasdam stationes deducat, Phari illius in Aegypto celebris nomen imitans officiumque praestans, Leonis illic exoraturus clementiam. ille porro haud ex honesti ratione ratus religionem loci violare aut in eo supplicibus necem inferre, illum quidem in insulam Platen relegans privatum illic agere iussit, auri summam quotannis in eius sumptus subministrans; ubi et mo-

γῶν, ἔνθεν καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα λαβόντα καὶ Ἀθανάσιον μετο-
B νομασθέντα ἐπιβιώναι φασιν ἔτη δύο καὶ τριάκοντα. συνῆν δὲ
 αὐτῶ καὶ Εὐστράτιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ ἀποκαρεῖς καὶ ἐδουλο-
 σθεῖς ὢν ἐτῶν εἴκοσι προστάξει τοῦ Λέοντος, καὶ Νικήτας, ὃς
 πρότερον μὲν παῖς ὢν τὴν τῶν ἱκανάτων διεῖπεν ἀρχὴν, ἅτε δὴ 5
 φίλιος τοῖς στρατιώταις καὶ ἐν ὑπαίθρῳ δαίγουσιν εἶναι τε θέλων
 καὶ τῶν πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρος, τότε δὲ τὴν κόμην καὶ αὐ-
 τὸς ἀποθέμενος Ἰγνάτιος ἐκαλεῖτο καὶ τῷ πατρὶ συνεῖναι ἐτόγγανεν
 τῷ μονήρῃ βίῳ προσκείμενος. τὴν δ' αὐτοῦ σύνευνον ἀπεσοχόνισε
 καὶ ἀπέσπασε καὶ πρὸς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην Προκοπίας 10
C μετέθηκεν, καίτοι γε τοῦτο μὴ γενέσθαι πολλὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐκε-
 τεύσαντος. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ τοῦ βίου ἐξῶ γενόμενος μηνὶ Ἰα-
 νουαριῷ α', ἔτει στβ', τὸν χοῦν ἀποθέμενος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ,
 ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἐκκλησίας ἐτέθαιτο· ὁ Εὐστράτιος δὲ μετὰ
 τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν ἔτη ἐπιβίους πέντε [καὶ δέκα] καὶ αὐτὸς 15
 ἐκοιμήθη κατὰ τὴν ἰε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἔτους στζ', ἐν τῷ
 εὐωνύμῳ μέρει τῆς ἐκκλησίας πεσών. ὁ δὲ Ἰγνάτιος ὁ καὶ πρότε-
 ρον Νικήτας καλούμενος, τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος εἶναι
 λαχών, πολλοῖς ὕστερον χρόνοις ἐν τῇ μονῇ καλουμένη Σάτυρος,
D ἦν ἄρτι ἐκ βιάθρων δειμάμενος ἔτυχεν, τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα κατέ- 20
 θηκεν. αὕτη δὲ ἡ μονὴ καὶ τοῦ Ἀνατέλλοντος κέκληται τρόπῳ
 τοιούδε. ἀλλὰ Σάτυρος μὲν, ὅτι ἐκ μικροῦ διαστήματος τῆς τοι-

7 δὴ P 15 καὶ δέκα] videntur redundare. margo P 19 ἐν τῇ
 μονῇ τῇ κ.?

nachi assumpto habitu atque Athanasii indito nomine ad annos duos supra
 triginta vixisse fertur. erat cum eo et Eustratius eius filius, qui ipse
 Leonis iussu detonsus ac virilibus orbatus est, aetatis annum vigesimum
 agens. Nicetas quoque, qui prius adolescens Icanorum praefecturam
 gesserat, quippe qui hoc ageret ut militum inque subdialibus stativa ha-
 bentium gratiam iniret multaue rerum peritia polleret, ipse quoque tunc
 coma posita Ignatii nomen accepit, versansque cum patre monachi vitam
 una instituit. uxorem vero ab illo abiunctam atque avulsam in mona-
 sterium quod Procopiae vocant transtulit, quanquam Michaelis hoc enixe
 amoliente ac deprecante. ac Michael quidem in vivis esse desiit unde-
 cimo Ianuarii, mundi anno 6032, depositaque mortalitate in eadem in-
 sula, ad cornu dextrum ecclesiae, sepultus est. Eustratius vero cum a
 morte patris annos quinque vixisset, dormiit et ipse ad quintumdecimum
 mensis Ianuarii, anni 6037, in sinistra ecclesiae parte conditus. Igna-
 tius denique, qui et prius Nicetas vocatus est, ecclesiae Cpolitanae prae-
 sul effectus, multis post annis in monasterio quod Satyri vocant, quod
 et ipse paulo ante a fundamentis condiderat, sacrum corpus suum depo-
 suit. hoc porro monasterium etiam Orientis nomen in eum modum sorti-

αὐτῆς μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾧ ἦν ἱερὸν παρὰ τῶν Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ, οὗ καθ' ὁμωνυμίαν, διὰ τὸ πλησίον εἶναι τὴν εἰρημένην μονήν, τῷ τοιοῦτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἔξ οὗπερ καὶ ὁ τοῦ Βρύου παλάτια κτίσας Θεόφιλος βασιλεὺς τὴν ὕλην ἀφελόμενος ταῦτα ἐδείματο. Ἀνατέλλων δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. κνηγετοῦντί ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἀριτίως ἐστὶν ἡ μονὴ μέρεσι, διὰ τὸ ἀλσώδη καὶ δύσβατον εἶναι καὶ πρὸς Θήραν ζῶων ἐπιτηδείαν, ἐλάφου μεγίστης φανείσης καὶ καταδιωκομένης καὶ χειρωθείσης ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἴδονται, εὐρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βασταζομένη, γράφουσα οὕτως "τοῦτό ἐστι τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας." ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ τότε, χρόνον δὲ παρεληλυθότος πολλοῦ ἕστερον.

15 11. Ἐπανακτίειν δὲ τὸν λόγον, καὶ τὴν αἰτίαν ζητητέον τῆν οὕτως ὡς ἔξ ὁμολόγου πείσασαν ἀμφοτέρους, τὸν μὲν Μιχαὴλ μὴδ' ὄλως ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀντισχεῖν (ἐνίστι γὰρ, ὡς ἡ παροιμία, κὰν μύρμηκι χολή), τὸν Λέοντα δὲ θαρροῦντως ἐπιβῆναι καὶ κατατολμῆσαι αὐτῆς. καὶ γὰρ ταύτην μόνην εἴπομι ἂν ἐγὼ εἶναι ἀληθινωτάτην παιδείαν τε καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, τὴν ἐναργεστάτην αἰτίαν καὶ τὸ μὴ τήνδε ἀλλὰ τήνδε ἐπικεκαλυμμένην καταφορὰν, ἧς πᾶσα δὴ βίβλος ἱστορικῆ στερου-

4 ὁ τὰ τοῦ? cf. 61 D.

7 δύσβατα εἰ ἐπιτηδεῖα?

tum est. verum Satyri quidem fuit appellatum, quod hand procul ab eo monasterio vetus Satyrus diceretur, ubi Graecanica superstitione eidem Satyro fanum exstructum erat, ex cuius vicinia haec ipsa appellatio monasterio haeserat: ex eius porro ruinis Theophilus imperator ablata. materie regias aedes exstruxit, quas vecant Brya. ut autem Oriens vocaretur, eiusmodi causa accidit. veniente aliquando Nicephoro imperatore ad eas partes ubi iam monasterium conditam est, eo quod locus dumosus esset et impervius silvestriumque animalium venationi idoneus, cum apparuisset praegrandis cervus, infestisque canibus eo ipso loco in quo nunc monasterii sacrarium erectum est captus esset, inventa est vetus mensa, quam columna fulciebat, hocce titulo: "hoc est altare Michaelis caelestis militiae principis, quod Andreas apostolus posuit." verum haec non tunc gesta sunt, sed ubi postea longum tempus effluxerat.

11. Interim revocanda ad institutum oratio est, ac quaerendum quid velut ex conducto ambos induxerit, tum nempe Michaelem ut nihil operae asserendo sibi imperio hostique obnitendo posuerit, cum nec formicae, ut adagio fertur, ira desit, tum vero Leonem ut sic audacter illud invaderet. hanc enim ego verissimam disciplinam et ad politicas actiones exercitationem dixerim, evidentissimam rei cuiusque causam, neque hanc solum, sed quae occulta sit, compertam habere; qua

μένη καὶ ἀπογυμνουμένη οὐκ οἶδ' εἴ τινα δῆσιον παράσχοι τοῖς ἐντευχάνουσι. ὑπῆρχε δὲ Μιχαὴλ Θεραπεινιδίον τι πρόσσιον, ὃ κατὰ τινὰς ἐκβακχευόμενον τε καὶ ἐνεργούμενον περιόδους ἀπεφοίβαζε τε καὶ ἐμαντεύετο, καὶ πρὸς τῷ τοῦ Βουκολέοντος αἰγια-
C λῷ προσφοιτῶν “κατάβηθι ἐκεῖθεν, κατὰβηθι,” γεγωνότερον, “ὦ³ 5 Μιχαήλ,” ἐπεβόα, “καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀφίστασο,” πρὸς αὐτὸν δὴ τοῦτον ἀπορριπτούσα φωνάς. οὐκ ἔλαθε γοῦν τοῦτο πολλὰκις γεγόμενον οὐδὲ τοὺς ἐθέλωκαφεῖν ἐθέλοντας καὶ τὸν βίον παραπέμπειν εὐφρόσυνον, ἀλλ' ἔφθασεν ὀψέ γοῦν εἰς τὰς βασιλικὰς ἀκοάς, θροῦν καὶ λαλιάν τινα οὐκ εὐέλπειν ἐμποιοῦν. καὶ ὅς 10 (φιλεῖ γὰρ ἕκαστος τὸ λυποῦν ἐκπομπεύειν τοῖς φιλουμένοις) Θεοδότην τινὲ τῷ κατὰ τὸν Μελισσηνὸν γηγιῶ δοκοῦντι, ᾧ ἐπώνυμον ὁ Κασσιτεῤῥᾶς, τὰ τῶν λόγων ἀνεκοινοῦτο, καὶ τινα βουλήν ἐξ-
D νέσθαι ἐσυμβούλευεν αἰσταν ὄντως καὶ ἀσφαλῆ. ἡ δὲ ἦν τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ὅτε δὴ φοιβόληπτον γένηται τὸ κοράσιον, ἀκρι-15 βολογῆσαι τρόπῳ παντὶ τίς τε εἴη οἰκία τοῦ βασιλευσσοῦτος, καὶ κλησιν ἦντινα φέρει, καὶ ὁποῖος τούτου ὁ χαρακτήρ. ἐδόκει ταῦτα ποιεῖν, καὶ ἡ ἐνεργουμένη πνεύματι Πύθωνος οὐδὲν ὑποστειλαμένη “κατὰ τὴν ἀκρόπολιν” φησὶ “γεγομένῳ σοι κατὰ τὸν δεῖνα καιρὸν δύο τινὲς ἄνθρωποι εἰσελεύσονται. Ἀέων ὄνομα τῷ ἐνὶ ἐποχουμέ-20 νῳ ἡμίονῳ, Φατέρῳ δὲ ἕτερον· οὗτος δὲ τῆς βασιλείας κατευμοιρήσειεν.” ταῦτα γοῦν ἐκείνος ὁ Θεομισθῆς ἀνὴρ ἐξόμνυται τε πρὸς

2 δὲ] δὲ τῷ?

qui careat ac nudatus sit historiarum liber, haud scio an frugis aliquid lectoribus allaturus sit. erat Michaeli imperatori vicina quaedam ancillula. haec certis quibusdam temporum intervallis furore acta ac spiritu afflata vaticinabatur futurae edicebat. cui ad littus cui Bucoleoni nomen saepius venienti, inde contenta in clamabat voce “descende inde, Michael, descende; ac alienis cede,” has scilicet in eum voces intendens. hoc ita saepius factitatum sic percubuit ut nec sponte surdos unisque studentes vitae deliciis latuerit. sero ergo tandem ad ipsas imperatoris aures, sinistri aliquid rumoris eius animo ingerens, ea res pervenit. mox ille (lubens enim quisque animi dolorem amicis detegit) Theodoto cuidam Melissenō, cognomento Cassiterae, quo vere amico uti videretur, quos fama iactaret sermones communicat. is porro singulare quid vereque tutum praestandum monet; nempe, quo tempore puella furore corripietur, solerti ex illa indagine inquirendum quanam futuri imperatoris familia nomenque ac corporis figura sit. placuit consilium; mulierque spiritu Pythonico afflata nulla mora sic percontanti respondet: “cum ad arcem” inquit “tali tempore veneris, duo quidam ingressuri sunt: unius nomen Leo, qui multo vehatur, alterius alia nuncupatio: is porro est qui imperio potietur.” haec itaque scele-

τὸν βασιλέα καὶ λέγει τῶν γενομένων οὐδέν, λῆρον δὲ τοὺς λόγους ἀποκαλεῖ καὶ μηδὲν ἔχοντας ὑγίης. ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ λῆροι ἢ ἔμετος ἄλλως· ἄπεισι γὰρ εὐθύς, καὶ τὸν ἄνδρα, ὡς ἀπῆκοι, καταλα- P 15
βῶν ἐν τῷ τοῦ Θείου Παύλου σηκῷ τῷ ὄργανοδὸς τρέφειν λαχόντι, 5 συνεδριάσας καὶ ὁμολογίαις κατεπιπιδώσας καὶ ὄχρωσας καὶ θαρρεῖν καὶ χαίρειν παρακελευσόμενος, ἐκ Θείας φωνῆς ἔλεγεν διδασχθῆναι με ἀπορορήτως τὰ μέλλοντα, τὴν σε βασιλεία διαπρυσίως κηρύττουσαν. ταῦτα γοῦν ὑπολαληθέντα καὶ οἶον δευτέρᾳ τινα χρώματα ὡς ἐν ζῳγραφίᾳ ταῖς προτέραις ἐμμορφωθέντα σκιαῖς 10 (ἐκείνας λέγω πρώτας τὰς ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομήλιον μοναχοῦ ἐκφανθείσας) οὐκέτι ἐν εἰδώλῳ καὶ ἐμφάσει τινὶ ἐμποιεῖ τὴν βασιλείαν ὄραν, γυμνὴν δὲ καὶ οἶον ἐν ἐκβάσει σαφῶς. τοῦτο οὖν τὴν B τε ἤδη κατηθαλωμένην τοῦ Λέοντος καὶ οἶον ἀπομαρυνθεῖσαν φλόγα τῆς ἐλπίδος ὑποτύφεισθαι ἐποίησεν καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐν 15 ἀβύσσῳ ἀθυμίας καταδύναι πολλῇ, καὶ τοῦ μὲν τῆς ψυχῆς πύργον ἀνέστησεν, τοῦ δὲ ἐγκατέσεισεν. οὐ τοῦτο δὲ μόνον τὸ γύναιον, ἀλλὰ δὴ ὁ πιστευθεὶς καὶ ἔξαπατήσας τῷ ὄντι Κασσιτερεῦς. ἀλλ' αὐθις ἐπὶ τὴν ἰστορίαν ἵτεον.

12. Ὡς δ' οὖν τὴν αὐτοκράτορα εἴληφεν ὁ Λέων ἀρχήν, 20 ἀναρρηθεὶς δημοσίᾳ κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, Μιχαὴλ μὲν τὸν τὴν γλώττιαν ὑποσυρζόντα τῇ τῶν πατρικίων ἐγκαταλέγει τιμῇ, τὸν νῖδν αὐτοῦ πρότερον ἐκ τοῦ Θείου λουτροῦ C

10 τὰς om P

ratisimus ille imperatori audisse deierat; nec rerum quae gestae erant quicquam loquitur, sed nugas, ac quibus nihil inesset sani, mulieris sermones vocat. haud enimvero ipse nugarum loco habuit aut temere fues voces existimavit. abit enim statim, ac sicut audierat in D. Pauli delubro pupillis alendis destinato virum offendens, collatoque sermone ac data acceptaque fide, bonoque et fidenti animo esse illum iubens, divinam sibi in secreto detectam vocem dixit, quae illum imperatorem fore clare denuntiaret. haec ergo secretius et ad aures dicta, velutque secundi colores (uti fere in pictura fit) prioribus umbris maiori expressione adiecti (iis scilicet quae Philomelii monachus primum vaticinatus erat), sic afficiunt ut non inani iam specie exilique quadam repraesentatione ac simulacro imperium videret, sed nudum ac velut clare eo positum esset. ea igitur res prope emortuam ac velut elanguidam Leonis spei flammam novis ardoribus accendit, altaque maestitudinis abysso Michaellem mersit, atque illius quidem animi robor erexit, huius vero graviter concussit. Nec solum muliercula, sed et qui fidem meruerat, Cassiteras, ac vere deceperat. verum iterum nobis resumenda narrationis series est.

12. Rerum itaque summam adeptus Leo ac imperator publice acclamatus, mense Julio, indictione sexta, Michaellem Balbum patricia auget dignitate; enius etiam prius e sacro fonte filium adoptaverat.

νιοποιησόμενος, Θωμᾶν δὲ τὸν ἑαυτοῦ διαφερόντως ὁμήλικα καὶ
 συμπαίστορα τῶν φοιδεράτων τουρμάρχην ἐγκαθιστᾷ. καὶ Μα-
 νουήλ δὲ τὸν Μιχαὴλ πρωτοστράτορα πατρικίους ἐγκαταλέξας καὶ
 στρατηγὸν τιμήσας τῶν Ἀρμενίων, “οὐκ ἔδει σε” ἔφη “πρὸς τὸν
 κατ’ ἐμοῦ ὀπλιζέσθαι πόλεμον, σύμβουλον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς 5
 Προκοπίας γενόμενον.” καὶ ὃς εὖ μάλιστα παρρησιαζόμενος “ἀλλ’
 οὐδὲ σὲ ἔδει” ἀντέφησεν “κατὰ τοῦ εὐεργέτου, ἔτι δὲ καὶ συντέ-
 κνου σου, χεῖρα ἀντᾶραι.” τότε μὲν οὖν τούτοις κατεσιγᾶσθη,
D τὴν τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθεὶς ἀρετήν. (13) ὡς δὲ τὸν τῶν Βουλγά-
 ρων ἄρχοντα τῇ προτεραίᾳ νίκῃ φρονηματιζόμενον διακήκοεν, καὶ 10
 αὐθις δηοῦντα μὲν τὴν γείτονα γῆν, κείροντα δὲ καὶ λεηλατοῦντα
 τοὺς ἄγροδς καὶ πολλὰ μὲν σώματα πολλὰ δὲ βοσκήματα καταρ-
 πάζοντα, οἰκήσεις δ’ ἐτέρωθεν κατεμπιπρῶντα καὶ ὅλως ὄντα
 ἀφόρητον, πρῶτον μὲν δεῖν ᾤήθη διὰ πρεσβείας εἰρήνης ἀναμνη-
 σαι αὐτόν, ὡς δ’ οὐκ ἔπεισεν, τὰ τῶν τευχῶν διερρηχότα δι’ 15
 ἑαυτοῦ ἀνοικοδομησόμενος ἐξεβοήθει διὰ ταχέων, καὶ γενόμενος
 ἐν Μεσημβρίᾳ τῇ πόλει τοιούτῳ τινὶ διερχόσατο στρατηγῆματι.
P 16 ἡμέρας ἱκανὰς ἐν τινὶ τόπῳ ἐπιταφρώσας ἑαυτόν τε καὶ τὸν στρα-
 τὸν ἐκαθέζετο ἐκάστοτε σιτιζόμενος ἀπὸ τῆς ἡμετέρας καὶ λειπό-
 μενος τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρυφήν, οὐδενός. ἐπεὶ δὲ 20
 τοὺς παρακειμένους καὶ κατ’ αὐτοῦ καθωπλισμένους Βουλγάρους
 ἐν στενότητι εἶναι τῶν ἀναγκαίων ἀκήκοεν, τοῦ μὲν οὐ ἐφήδρευε
 τόπου νύκτωρ ἀπάνεισι μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν καὶ ῥώμῃ τε καὶ

Thomam autem, singulariter coetaneum sum ac cum quo iuvenis fuerat
 educatus, foederatorum tribunum constituit. Manuelem quoque Michaeli
 protostratorem patriciis adlegit. Armeniorumque duce constituto
 “non te decebat” inquit “adversum me arma sumere ac imperatori et
 Procopiae consilium praebere.” ad quem ille summa usus libertate “at
 neque te” inquit “decebat adversum eum a quo beneficio affectus esses,
 ad haec vero qui et tuus compater existeret, manum levare.” tunc qui-
 dem Leo his auditis obmutuit, viri reveritus virtutem. (13) ubi autem
 Bulgarorum principem superiori victoria elatum maioresque spiritus du-
 centem vicinam rursus audivit vastare regionem et agros demetere ac
 populari multamque tum hominum tum pecorum praedam agere, domos-
 que praeterea incendere, ac omnino intolerabilem esse, primum quidem
 operae pretium duxit missa legatione officii ac pacis admonere. ubi au-
 tem nihil barbari iras inflexit, diruta moenium opera sua studioque in-
 staurans, urbis res brevi in tuto posuit; veniensque Mesembriam stra-
 tagemate eiusmodi hostibus illisit. dies non paucos castris positus alto-
 que vallo ducto, atque aggere pene defossus cum copiis, substitit, an-
 nonas quotidie ex Romano solo in promptu habens, cum neque ad de-
 licias ullo commeatu deficeretur. ubi autem assidentes Bulgaros armis-
 que in eum instructos commeatus penuria laborare audivit, noctu disce-
 dens e loco in quo cōsiderat, haud spernenda militum assumpta manu,

καρτερίᾳ γυμνασμένων, ἐνὶ μόνῳ τὴν ἑαυτοῦ παραγυμνώσας γνώμην, καὶ πρὸς λόγον ἐπὶ τινος βουνοῦ χωρεῖ, σύνθημα τοῦ πολέμου καὶ ὄραν εἰπών. ὡς δ' ἡμέρα ἀνέλαμπε καὶ ὁ στρατηγὸς ἐγυμνοῦτο τοῦ βασιλεύοντος, φηγῆ χρήσασθαι τοῦτον, τὸν 5 βασιλεία δηλονότι, πάντες καθωμολόγουν, τῶν γεγονότων εἰδότες Β οὐδέν. ὅθεν ἀναθαρήσαντες οἱ ἐναντίοι μένειν ἐφ' ἑαυτῶν οὐδ' ὄλως ἐδύναντο, ἀλλὰ καὶ κατεξανίσταντο καὶ ἐπὶ χεῖρας ὤοντο τὸ στρατεύμα ἔχειν. νυκτὸς οὖν ἐπιγενομένης κάτεισιν ἐκ τοῦ λόχου ὁ Λέων ἀπροσδοκῆτοις οὔσι κακῶν, καὶ συμμίξας αὐτοῖς ἀνδρά- 10 σιν ὅπλων γυμοῖς καὶ διαλελυμένοις ὑπνῶν τε καὶ θάρρει τῆς τοῦ βασιλέως φηγῆς τοσοῦτον ἐνεργάσατο φθόρον καὶ φόνον πάντοθεν ἐκχυθέντων τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ σύνθημα, ὡς πανθημεῖ αἰρη- σαι τὸ στρατοπέδον καὶ μηδὲ πυρφόρον, τὸ δὴ λεγόμενον, δια- C σωθῆναι. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πῦσαν ἡλικίαν ἐκ καταδρομῆς τε καὶ 15 προνομῆς ἀνάρπαστον θείς, καὶ τὰ τέκνα τούτων ταῖς πέτραις καὶ τῇ γῆ προσκροτῶν, τὴν ἑαυτοῦ κατέλαβεν ἐν τάχει. ὅθεν ἔκτοτε ἐκεῖνος ὁ βουνὸς Λέοντος ἐπωνομάσθη· καὶ οἱ αἰεὶ ἐκεῖσε διαβιβαζόμενοι τῶν Βουλγάρων τὴν κεφαλὴν ἐπισειόντες δακτυλοδεικτοῦσι, καὶ λήθην λαμβάνουσι τῶν τότε κακῶν οὐδαμῶς.

20 14. Τοῦτο γοῦν θρασύτερόν πως αὐτὸν καὶ ἰταμώτερον ἐνεργάσατο τὸ προτέρημα, καὶ εἰς τὴν σύντροφον ὠμότητα ἐναπέραξε. μικροῦ γὰρ καὶ μείζονος οὐκ ἦν αὐτῷ διαφορὰ ἁμα-

9 f. στρατός. margo Combef.

11 ἐνεργάσαντο P

virorum scilicet fortium et qui laboris patientes essent, cum uno duntaxat communicato consilio, insidiandi causa in montem quendam contendit. ubi autem diluxit nec in castris imperator repertus est, fugisse eum cuncti existimarunt, quod nimirum eius discessionis consilium universos lateret. hinc hostes assumptis armis impetum tenere non poterant aut ullo modo suis se finibus continere, sed et aggressionem factam in manus se exercitum habere nulloque negotio eius potituros putabant, cum ecce Leo per noctis silentia e monte descendens in hostes nihil mali subverentes irruit, inermibusque ac somno solutis congressus per existimatam illam imperatoris fugam tantam illorum dedit stragem, Romanis ex conducto undique ingruentibus, ut eorum exercitum omnem profligaverit ac ne ignifer quidem, ut aiunt, sospes evaserit. sed et incursionem factam regionem omnem depraedatus puberes quidem omnes inde abduxit, parvulis autem ad saxa ac humum allisis Romanam mox dicionem repetiit. eam ob rem ex eo tempore Leonis collis ei colli nomen inditum est; ac qui illac iter habent Bulgari, caput moventes locum digito ostendunt, nec quicquam acceptae tunc cladis memoriam obliterant.

14. Felix ergo ille successus ferociorem longeque audaciorum hominem reddidit, inque eam crudelitatem in qua fuerat educatus impulit. nulla illi maioris minorisve sceleris distinctio: sed si quis ullius sceleris

D τήματος, ἀλλὰ κατὰ πάντων ἐφ' ᾧ τιη καταλαμβανομένων μία
 ψήφος, τὸ ἀκρωτηριάζεσθαι τῶν ἀναγκαίων μέλος ὅποιον οὖν καὶ
 πάντων ἐπ' ὄψει τίθεσθαι ἐκκρεμές. ἃ καὶ πᾶσι πεποιηκότων
 τοῖς ἀνθρώποις ἐνέτικτον μῖσος δὴ τούτου καὶ δεινὴν ἀπέχθειαν·
 οἷς γὰρ ἄκρατον τὴν ἐγγώριον Φηριωδίαν ζήσηκσεν, ἀλλ' οὐ κε- 5
 κολασμένην τινὰ καὶ πρὸς τὸ πρῶτον ἀπονεύουσαν, τὴν συγγε-
 νίδα φύσιν ἐκφαιλλῶν ἀηλεῶς, μισθὸν τὸ ἔχθος ἀλλ' οὐ τὴν
 φιλίαν ἠμπόλησεν.

15. Ταῦτ' οὖν ἔπραττεν, καὶ κατὰ νοῦν λαμβάνει τὸν
 ἐπὶ τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντα, καὶ ἀμείβεσθαι οἱ δοκεῖ τῆς προ- 10
 P 17 ρήσεως, εὐχαριστήριά τινα προπέμπων αὐτῷ, τὰς τοῦ κράτους
 νίκας δῆθεν αὐτῶν. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἦδη φθάσας ἐξ ἀνθρώπων
 ἐγένετο, πονηρὸς δέ τις δαίμων καὶ βάσκανος (οὐ γὰρ ἀνθρωπον
 τοῦτον καλέσοιμι τὸν πάντα συγγέαντα καὶ ταράζοντα καὶ κατὰ
 τὸν πηλαιὸν ὄφιν τὸν ἰὸν τοῖς τοῦ τάλαιπώρου Λέοντος ὡσὶν 15
 ἐγγέαντα, ἀνεπίστατον κεκτημένου ὅλον τὸν νοῦν) τῷ τοῦ γέροντος
 οἰκίσκῳ ἐν ἐδλαβείας προσχῆματι ἐγκατέλαβεν. Συμβάτιος οὗτος
 ἐλέγετο, ὃς τὸν βασιλικὸν ἄγγελον πολλὰ προσονειδίξων, καὶ
 δύσφημι κατὰ τοῦ βασιλέως εἰς πρόσωπον ἀλλ' οὐχ ὑπὸ κόλπον
 B λαλῶν, ἧ μὴν ἐξελιπάρει μηδὲν καθυποστελλόμενον ἐξεπιεῖν ὡς 20
 οὐκ ἔσται σοι τὸ βασιλεύειν ἐπὶ πολλὰ εἰδώλοισι (ᾧ τῆς καταρᾶτος
 γλώσσης ἐκείνης) προσανέχοντι καὶ τολμῶντι τοῖς ὑπὸ τῆς παρ-

3 f. πεποιημένα. margo Combef.
 χέαντα P 18 τόν] καὶ P

11 προσπέμπων? 16 ἐκ-

reus teneretur, una erat sententia, una ultio, cuiusvis necessarii mem-
 bri amputatio inque omnium oculis publica amputati membri suspensio.
 haec sic dira cum in omnes ille designaret, grave in se odium omnium
 concitavit. cum enim nativam illam dire effrenem nulloque modo casti-
 gatam aut ad lenitatem ac clementiam vergentem feritatem coleret, co-
 gnatum genus crudeliter divexans ac contemptui habens, id vero con-
 secutus est ut eum odissent omnes, nemo diligeret.

15. In hunc itaque modum suas ille res disponebat, venitque ei
 in mentem Philomeliensis monachus, eiusque de se vaticinii munera
 praestare constituit, missis in antecessum munusculis, quibus gratam
 animum suum in eum ostenderet, rogans a deo impetrare ut imperium
 suum victoriis augetet. verum ille iam e vivis excesserat, malus autem
 quidam ac invidus daemon (nec enim hominem appellavero qui omnia
 miscuit turbavitque, ac antiqui serpentis more miseri Leonis auribus,
 hominis scilicet cuius mens omnis imprudens et inconsulta, virus infu-
 dit) senis aediculam illam religionis obtentu occupaverat. Sabbatius
 illi nomen erat. hic Leonis ipsum nuntium conviciorum plaastro onerare,
 nec secum ipse, sed coram in facie in imperatorem maledicta iactare.
 rogavit nihilominus semoto omni timore denunciare breve fore Leonis
 imperium, qui idolis (o linguam execrabilem!) animum adhiberet, inque

δοῦς καὶ Θυάδος καὶ ταραξίου σεβομένοις, τὴν βασιλεύσαντα Ἐ-
 ρήνην καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Ταράσιον ἀφέντω γλώττη περὶ τῶν θείων
 εἰκόνων οὕτως ἀποκαλῶν. ὁ δὲ Λέων, τὸ ὄντως δαιμόνων εἰδώ-
 λον, τὸ τῆς ἀμαθίας ἀνδράποδον, τὸ τῆς σκιάς ἀφωνότερον, δέον
 5 τούτων κατολιγορῆσαι, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, ἐκπομπεύειν γοῦν καὶ
 θεατρῶν ταῦτα τῷ τὰς τῆς ἐκκλησίας ἡγίας ἰθύνοντι, καὶ σύν-
 οδον συγκροτῆσαι περὶ μεγάλων μεγάλως ἀνερευνῶν, ἀλλ' οὐκ
 ἀνδράσι μηδὲν ὑγιᾶς φρονούσι, μηδὲ τὰ ἑαυτοῦ (φεῦ τῆς μετὰ
 δόλου φιλίας) ἀλλὰ τὰ οικεῖα προμηθουμένων καὶ προδιοικουμέ-
 10 νων, τῷ φιλομένῳ ἀνακοινοῦται Κασσιτερά, καὶ τὰ ἀπεσταλμένα
 ἄγει τούτῳ εἰς φῶς. ὁ δὲ κακῶ τὸ κακὸν καὶ λύσση λύσσαν οὐ
 θεραπεύων ἀλλ' ἐπεγείρων, ἕτερόν τινα τῇ ὁμοίᾳ δόξῃ περὶ τῶν
 θείων εἰκόνων ἐνοσημένον κατὰ τοῦ Μανριανοῦ ἔμβολον ἐνοση-
 νοῦντα ἀναγνωρίζει, ἀπέραντά τινα καὶ μετέωρα λεσχηνέων καὶ
 15 ὑπεράγγελον τοῦτον εἶναι διαβεβαιούμενος· "τούτῳ οὖν, ὦ βασι-
 λεῦ, χρῶ περὶ τῶν τοιοῦτων μυσταγωγῶν" καὶ ὁ ἂν εἴποι σοι
 ποιῶν οὐκ ἁμαρτήσεις τοῦ δέοντος." (16) ὡς οὖν ἐπεράνατο τὰ D
 τῆς συμβουλῆς, μεταθέειν ἔγνω πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ τοῦτον
 κατατλήσας ταῖς φλυαρίαις προσέθηκεν ὡς κατὰ τὴν ἐπιούσαν
 20 νύκτα, ἰδιώτου σχῆμα ἀναλαβόμενον, αὐτὸν ἐνταῦθα βυσιλέα
 ἀγάγω σοι, περὶ τε πίστεως καὶ ἄλλων οὐκ εὐκαταφρονήτων πρα-
 γμάτων συμβουλευόμενον. τοῦτον οὖν ἔτη δύο καὶ ἑβδομήκοντα

5 εἰ om P 7 ἀνερευνῶσαν? an ἀνερευνῶντα? 13 τοῦ] τὸ?

pardalis et Bacchae Taraxiique numinibus (sic nimirum imperatricem
 Irenem sanctumque Tarasium in causa divinarum imaginum linguae pe-
 tulantia vocans) spem collocaret. at Leo, verum daemonum idolum, in-
 scitiae mancipium, homo umbra elinguior, cum haec spernere debuisset,
 sin autem, ad eum qui ecclesiae clavum regebat referre eique exponere,
 necnon synodum de rebus magnis magnifice scrutando cogere, non homi-
 nibus qui nihil sani saperent, quique non eius commodis sed suis ipso-
 rum lucris studerent suasque cum primis res curarent (proh amicitiam
 dolo compositam!), amico Cassiterae communicat, refertque quae ex
 nuntio verba acceperat. porro ille malum malo furoremque furore non
 leniens sed excitans, virum alium, qui eiusdem erga sacras imagines
 sententiae esset ac in Mauriani porticu habitaret, ei indicat, immensa
 quaedam et excelsa in eius laudem deblaterans, atque eius maiorem an-
 gelo praestantiam affirmans. "hoc igitur, imperator, qui in rebus istius-
 modi instruat atque edoceat, utere; nec si quid illo doctore egeris, ab
 honesto et eo quod officii est quicquam aberraveris." (16) vixdum da-
 tum consilium erat, cum ad monachum properare operae pretium duxit;
 nugisque hominem exsaturans adiecit sequenti nocte se ei imperatorem
 adducturum privato habitu, qui de fide aliisque rebus haud spernendis
 eum sit consulturus. fac ergo illi polliceare annos duos supra septua-

- τὴν βασιλείαν κατεθυνηῖν καθυπισχοῦ, καὶ τρισκαιδέκατον ἀρ-
θμοὶ τῶν ὑποστόλων, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασι-
λείας ἰδεῖν, εἴ γε Λέοντος ἐξ Ἰσαυρίας συστοιχεῖ πως τῷ δόγματι.
μὴ ὑπισχνομένου δὲ ἀλλ' ἀπαναινομένου, τὴν ἐξῴλειαν καὶ ἀπά-
λειαν καὶ κρημνοὺς καὶ βάραθρα ἠπειλήσθαι τούτῳ ἐπόμνυε ἐκ 5
- P 18 Θεοῦ. ταῦτ' οὖν ἐκ σκαιωρίας καὶ γνώμης πονηρᾶς ἀναδιδάξας,
τὸν βασιλέα ἤγειν κατὰ τὸν δηλωθέντα καιρὸν· καὶ ἐπέπερ εἰσή-
σαν μετὰ τοῦ Θεοδότου καὶ τῶν ἀπορητῶν ἀπῆρχοντο, “οὐ χρεὶ
σε” ἔφη ὁ μοναχὸς “τὴν ἀλουργίδα καταλιμπάνοντα, ὡ βασιλεῦ,
ἰδιώτου σχῆμα ἀλλάσσεισθαι καὶ τρώγειν γνώμας οὕτω τὰς τῶν 10
πολλῶν.” καὶ ὃς ἐκπαθῆς ἅμα καὶ παραπλήξ τῷ ῥήματι τούτῳ
γενόμενος, καὶ ἄλλως οἰηθεὶς ἐκ θείας εἶναι προγνώσεως, ὡς σκιὰ
τῷ ἀνδριάντι εἶπετο ἀληθῶς, καὶ ὄλωσ ἤρτητο καὶ ἐκρέματο ἐξ
ᾧτιον ὡσπερ τι κεραμοῦν ἀγγεῖον τοῖς λόγοις τοῦ μοναχοῦ. ἀλλὰ
ταῦτα μὲν εἴρηται καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν διὰ μέτρον ποιήσεως. 15
- B 17. Ἀδίκαια γοῦν τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀναγορεύει
καθαίρεισιν, καὶ τὸν πατριάρχην (Νικηφόρος δὲ οὗτος ἦν) γραφῆ
αὐτοχειρῶ ἡξίου τοῦτο συγκυκατατίθεσθαι, εἴ γε μὴ μέλλοι ὑπερο-
ρίαν καταψηφίσεσθαι. ὁ δὲ καὶ ἄλλοθεν τεκμηρῶμενος τὴν τοῦ
τυράννου πρὸς τὸ θεῖον ἀπέχθειαν, ἄγεσθαι μᾶλλον ἢ συνεῖναι 20
τοιούτῳ κρίνας ἀπήγετο πρὸς τὴν καταψηφισθεῖσαν ὁμολογίαν·
καὶ Θεόδωτος ὁ Κασσιτερῆς τὸν τῆς ἱεραρχίας θρόνον ἄθλον

18 τούτῳ?

ginta imperium recturum, numeraque tertium decimum apostolum. Vati-
cinarum ei fore ut videat super regni solium filios filiorum, si modo
Leonis Isaurici edictum sequi in animum induerit: sin nolit polliceri,
sed rem se praestitutum abnuat, obstestare stragem illi, interitum, praeci-
pitia, barathra a deo imminere. haec scelerato animo mentisque praevi-
tate docto monacho, qua hora convenerant, imperatorem adducit.
cumque ingressi una cum Theodoto arcana aggressi essent, “non decebat”
inquit monachus “communi te veste purpuram commutare ac sic
vulgi animis illudere.” ille audito hoc verbo vehementer affectus men-
teque attonitus, ac cum alias ex divina eum praescientia loqui existi-
maret, plane velut umbra statuum sequitur, totusque ex monachi verbis,
haud secus ac ex ansulis vasculum, sic ille pendet; ut et ante nos qui-
dam versibus luserunt.

17. Statim ergo abolendas venerabiles imagines edicto sanxit; iu-
betque Nicephoro patriarchae ut scripta sua manu schedula assentiri
se profiteatur; exilio multandus, ni faciat. is autem, qui et aliunde
tyranni in dei cultum male affectam mentem coniecerat, rapique ad mor-
tem quam cum homine eius indolis versari satius ducebat, sponte ad
constitutum confessori exilium adduci se patitur. Theodotus interim
Cassiteras circa divini paschae solenne tempus, navatae operae praemium,

ἐλάμβανε κατὰ τὸν τοῦ Θείου πάσχα καιρὸν. ἄξιον δὲ μηδὲ τὸ τεκμήριον παραδραμεῖν. ὁ μὲν γὰρ Νικηφόρος, ἅτε τῆς ἱερωσύνης προϊστάμενος, ἐζήτηε τὴν διὰ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου πρὸς τὴν Θεῖαν πίστιν συγκατάθεσιν· ὁ δὲ οὐκ ἔφη νῦν τοῦτο ποιήσειν, ἵνα ἐπερθεῖσθαι δὲ μέχρις ἂν ἡ τῆς βασιλείας αὐτῷ τελείως ἀνάρρησις γένηται, δηλοῦσης τῆς ἀναβολῆς ὡς καὶ αὐτοῦ γε προεμισχημένου τῇ τῆς αἰρέσεως μανίᾳ ἐκ γενετῆς. (18) Ἴτερον δὲ τοῦ λεχθέντος σαφέστερον· ὡς γὰρ ἄρτι τὸ πρῶτον ἀνηγορευμένος ἐδεῖτο τοῦ διαδήματος, καὶ τοῦτο ἔδει τὸν ἀρχιερεῖα τῇ καταπύτω ἐπιθεῖναι κεφαλῇ, προσήγγισεν δὲ ταύτῃ καὶ κατεπαφώμενος οὐ τριχῶν, ἄπερ ἐδόκει, μαλακῶν, ἀκανθῶν δὲ καὶ τριβόλων, ἄπερ τῇ ἄλλῃθεν ἐνῆν, ἐν αἰσθήσει ἐγένετο, ἀλίσιν οἷον κατακεντούμενος καὶ τὴν χεῖρα δούνας περιπειρόμενος ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον· τότε γοῦν ὁ πατριάρχης ὑπερόριος, τὴν καταχειροτονήσασαν ψῆφον δεξιάμενος, ἐπορεύετο, ὅτε δὴ καὶ λέγεται ἐφ' ὀκλάδος αὐτῷ φερομένῳ μακρὰν κατὰ τινα τόπον παραθαλάττιον πόρρωθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν μακαρίτην, θυμιάμασι τε καὶ λαμπάσι δεξιούμενον, οἷον τινα προκομπῆν τῇ καλῇ ἐκείνῃ ὁμολογίᾳ προπέμποντα. ὃν ὡς εἰκὸς ἀποδοχῆς ἀξιώσας καὶ Θεῷ παραδούς δι' εὐχῆς, τὰς χεῖρας οἷον ἄρας μεταρσίως περιβάλετο τοῦτον, πόρρωθεν τὸν τελευταῖον ἀποδούς ἀσπασμόν. ἔρομένου δὲ τινος τῶν συνεπομένων, ὡς δὴ τίνι τοῦτον ἀποδίδως εὐ-

episcopalem sedem nanciscitur. operae pretium vero sit ut nec quod antecessit eius mentis praetercurramus indicium. divinus namque Nicephorus, quippe qui sacerdotio praesidebat, divinae eum fidei assensum praebere symboli professione omnino flagitabat. ad quem ille non se tunc facturum, atque interim dilaturum, dum eius in imperatorem acclamatio perfecte rata firmaque esset, sic nimirum cunctando ea se haereseos labe olim exque indole laborare ostendens. (18) est et aliud, eo quod dicebam, perversae eius circa fidem mentis clarius indicium. cum enim tum primum imperator acclamatus necdum diademate potitus esset, atque ipsum devoto capiti sacratissimus antistes impositurus esset, ubi se ad rem accinxit contigitque, non velut molles crines tangere videbatur, sed quod vere erat, spinas se ac tribulos sentire, quibusdam quasi aculeis compunctus ac doloribus manum confixus, existimabat. verum haec quidem antea. tunc vero patriarcha, eius poenae accepta sententia, in exilium proficisceretur. quando etiam ferunt, cum navigio procul abduceretur, e maritimo quodam loco eminens beatum Theophanem vidisse, suffitu cereisque se prosequentem ac velut triumpho quadam specie praeclara illa confessione deducentem. cuius ille, ut par est, officium cultumque libenti animo suscipiens, atque precibus deo commendans, sublati in altum manibus velut amplexabatur, supremum procul osculum figens. percontanti vero cuidam ex iis qui secum comitabantur, cuinam sic ex animo desiderioque supremum osculum daret, pro-

κτῶς τε καὶ ἐφετῶς, “τῷ ὁμολογητῇ” φάσαι “Θεοφάνει” προφή-
τιδι γλώττη, “μονῆ προεστῶτι τοῦ Ἄγρου”. ὁ καὶ συνέβη μετ’
οὐ πολὺ· αὐτὸς τε γὰρ τοῦτον εὐρακεν οὐδαμῶς, κάκεινος τὸν
τῆς ὁμολογίας στέφανον ἀνεδήσατο· καὶ τὰ μὲν τοῦ ἀρχιερέως
οὕτως.

19. Αὐτὸς δὲ οἷόν τινα τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀρχὴν ἐπι-
θεῖς δεξιᾶν τὸ τὰ τῆς ἐκκλησίας οὕτως διοικονομῆσαι, καὶ τὴν
φιλοτιμίαν εἴπερ τις νοσῶν, τῶν κοινῶν πραγμάτων ἀντελαμβά-
νετο, πανταχοῦ τὸ κέντρον κατὰ τοὺς σφῆκας φέρων μεθ’ ἑαυτοῦ,
B τὸν στρατιώτην. τε ὄχλον γυμνάζων αὐτὸς, καὶ πόλεις πολλαχοῦ 10
τῶν κατὰ Θράκην καὶ Μακεδονίαν δι’ ἑαυτοῦ ἐκ βάρθρων ἀνεγεί-
ρων, καὶ περιπορευόμενος πανταχοῦ, ὡς φοβερὸς εἶναι καὶ κατα-
πληκτικὸς καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς. ὑπὲρ ὧν καὶ τὸν ἅγιον Νικη-
φόρον φασὶν εἰπεῖν ποτὲ μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν ὡς εἰ καὶ ἀλά-
στορα, ἀλλ’ ὅν ἐπιμελητὴν τῶν κοινῶν ἢ πόλεις ἄνδρα ἀπώλεσεν. 15
καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ καὶ ἡγεμονίας, οὐ τὰς πολιτικὰς δὴ μόνον
ἀλλὰ καὶ τὰς στρατηγικὰς, διεπτόητο ἰσχυρῶς· χρημάτων κρείτ-
των αὐτὸς ὦν τοὺς ἀδωροτάτους πάντων προέκρινεν, ἀριστίνδην
C πάντας ἀλλ’ οὐ κατὰ πλοῦτον τιμῶν. καὶ δικαιοσύνης μὲν ἐρα-
στῆς λέγεσθαι ἐβούλετο, οὐκ ἐγένετο δέ· πλὴν ἀντεποιεῖτο ταύτης, 20
καὶ πολλὰς τῶν κρίσεων δι’ ἑαυτοῦ ἐξεπέραινε κατὰ τὸ Λαυσια-
κὸν ἐγκαθήμενος· καὶ ποτε δὴ τινος ἐγκλησιν πρὸς αὐτὸν ποιη-

6 ὑποθεῖς?

17 χρημάτων γὰρ κρ.?

phetica lingua respondisse, Theophani confessori, monasterii Agri prae-
posito; quod et ita brevi accidit, cum eum deinceps nunquam patriar-
cha viderit, isque coronam confessionis adeptus sit. atque hactenus ea
quae sunt divini antistitis.

19. Leo autem hoc velut fausto regiae gubernationis principio po-
sito, quod ecclesiae res eo statu composuerat, ac si quis alius ambitio-
nis studio laborans, rei publicae curam aggreditur, ubique vesparum
more secum ferens stimulum, tum ipse militares exercens numeros, tum
multis locis per Thraciam ac Macedoniam curis suis atque labore urbes
a fundamentis excitans, atque omnem Romanum orbem cunctasque pro-
vincias lustrans, ut et ipsis hostibus terrori esset ac formidini. hincque
adeo, cum e vivis excessisset, dixisse aliquando aiunt sanctum Nice-
phorum, etsi impium, strenuum tamen rei publicae curis civitatem ami-
sisset virum. magistratibus quoque ac praetoribus, non civilibus modo
sed et militaribus, valde formidolosus erat; cumque ipse pecuniarum
amore superior esset, praeferebat eos cunctis qui omnium maxime a
muneribus sese continebant, unumquemque pro eo ac optimus erat, non
ut opibus affluebat, honorans. aequi ac iusti tenacissimus videri voluit;
nec tamen erat. ceterum iuri dicundo dabat operam, sedensque ipse in
Lausiaco plerasque lites finiebat. sane cum quis aliquando apud eum

σαμένου περι γυναικὸς ἄρπαγῆς, ὡς τὴν ἑαυτοῦ τις τῶν ἐπιφανῶν ἀνηρπάκει ἀνδρῶν, καὶ ὅτι οὐδὲ λόγων ἠξίωμαι τῷ ὑπάρχει πολ- λάκις διανοχλῶν, ἐκείνον μὲν, ἐπέπερ αὐθωρὸν παραστῶντα οὕτως ἔχειν ἐπεμαρτύρησεν, εἰς εὐθύναν ἦγε τῆς ἀρχῆς μεταστῆσας καὶ βικρίαν πολλὴν καταχέας αὐτοῦ, τὸν δὲ μοιχὸν νόμῳ ἐκδοθῆναι προστέταχεν.

Ἀλλὰ τούτοις μὲν τὴν πολιτείαν οἷον ὑπέσαινε καὶ τὴν πρὸς D αὐτόν, ὡς ἂν εἶποι τις, εὐνοίαν ἐκαπήλευσεν. (20) περὶ δὲ τὴν πίστιν ἐμαίνετο κραταιῶς, τοσοῦτον ὡς μηδὲ θεὸν ὀνομάζειν ἐδό- 10 και τούτῳ καλόν. καὶ γὰρ τὰς τριακοντούτας σπονδὰς τοῖς Οὐν- νοῖς δὴ τούτοις τοῖς καλουμένοις Βουλγάροις ἐνωμῶτως ποιῶν καὶ εἰρηνικὰς συμβάσεις καταπραττόμενος, ἐπεὶ δι' ὄρκων ταύτας ἔμελλε βεβαιῶν τε καὶ ἐμπεδοῦν, οὐ τούτοις δὴ ταῖς ἡμετέροις ἐχρήτο, θεὸν καὶ οὐρανίους δυνάμεις ἢ τὴν κατὰ σάρκα γενομέ- 15 νην μητέρα Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τῶν λεγομένων τε καὶ πραττομένων ἐφόρους καὶ μάρτυρας· ἀλλ' οἷα τις ψυχὴ βάρβαρος θεοσεβείας P 20 ἀπικισμένη, κίνας μὲν, καὶ οἷς τὰ ἄνομα ἔθνη θύουσιν, ἐχρήτο μάρτυσι τῶν πραττομένων καὶ ἀπέτεμνε καὶ διὰ στόματος ἄγειν οὐκ ἐμυσάττετο εἰς βεβαιοσιν, οἷς ἐκείνοι ἐμφορούμενοι, τὴν τῶν 20 Χριστιανῶν δὲ πίστιν ἐκείνοις μέλλουσι ποτε ὑφ' ἡμῶν διαβιβάζεσθαι πρὸς ἐκείνην, ὡς εἶοικε, κατεπίστευσεν. καὶ σαφῶς οὕτως οὐκ ἠσχύνετο ἀσεβῶν· οἷς τε γὰρ τοὺς τῆς πίστεως μαργουρίτας κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνὴν ἔμπροσθεν ἠφίει τῶν χοίρων καὶ χοῆ- σθαι τούτοις ἐπὶ στόματος ἐξεβιάζετο, ἄξιός βδελυρίας ὁ ἀνὴρ

expostulasset raptam sibi uxorem, quam nimirum illustrium quidam viro- rum rapuisset, nec praefectus saepius interpellatus eius ullam rationem habuisset, illum quidem statim sisti iussum neglectaeque reum iustitiae, testium depositione peractum, poenae addixit, cessare illum iubens se- veriusque corripiens, adulterum vero legi tradi praecepit.

Verum his ille rei publicae blandiebatur, eiusque sibi benevolentiam, ut ita dicam, cauponabatur. (20) ad fidem autem quod spectat ac pietatem valde insaniebat, ut nec deum nominare e re illi honestumque videretur. nam cum tricennales cum Hunnis, quos Bulgaros vocant, ineundae illi essent induitiae pacisque foedera iureiurando firmanda, non quibus Christiani solent sacramentis usus est, ut nimirum deum caelestesque virtutes, sive quae Christi deique parens carne fuit, dictorum gestorumque inspectores testesque adhiberet, sed velut barbarus quidam omnisque religionis expers, canes, ac quibus gens improba immolat, iis gestorum testibus utens, et dissecabat, nec quibus illi libenter ingurgitantur, haec ipse ad firmandam fidem ore gustare exhorrebat: quod verò Christianam fidem eis concedidit, ad quam a nobis aliquando, ut videbatur, essent traducendi, ne sic quidem impietati litare eum puduit. tum enim in eo quod fidei margaritas iuxta domini sententiam (Matth. 7, 6) mittebat ante porcos, hisque illos vir impius vere execrandus ore tenus uti com-

ἀσεβῶν· καὶ οἷς τὰ ἐκείνων αὐθις αὐτὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων διέπων
B βασιλείαν τε καὶ ἀρχὴν οὐκ ἤρηνθρία μυσταγωγούμενος καὶ τελού-
 μενος ἐν πανδήμῳ θεάτρῳ καὶ οὕτω γε δὴ πλήρει τῶν ἀπίστων τε
 καὶ πιστῶν, τοῦ αἰωνίου σκώληκος καὶ πυρὸς ἄλλ' οὐκ ἄλλων
 ἐπάξιος. καὶ δσοὺς δὲ τὸν δρθὸν εὔρισκε λόγον τηροῦντας, τού-
 5 τους πικρῶς κατήκιζε καὶ δεινῶς· ἐτέρωθεν δὲ τὰ τῶν ὁμοφρόνων
 οἱ στίφη τε καὶ συστήματα συνεκρότει τε καὶ συνήγειρεν ἐν ταυτῷ
 παρὰ πλευρὰν αὐτοῦ τιθεὶς καὶ προσεπικλύζων ταῖς ὠφελείαις.
 τούτοις καὶ Ἰωάννης ὁ γραμματικὸς ἐγκατέλεκτο, παντὸς ἀνάσκη-
C τος ὑπάρχων καλοῦ. οἷς καὶ τινα γραφὴν ὁ Λέων νεαρῶς τινὸς 10
 καὶ μιαρῶς ἔξαρχομένην πίστεως ἀναγράψαι κελεύσας, τὸν κατὰ
 τῶν θείων εἰκόνων δρόμον ἐδίωκεν. ἀνεροίπισε δὲ πως οἷον καὶ
 ἐξεφύσησεν εἰς ἕψος αἴρων αὐτὸν (καὶ γὰρ ἦν κοῦφος καὶ πρὸς
 οὐδὲν ἐφέρετο λελογισμένῳ τῷ νῷ) ὁ τοῦ ἱεροῦ συστήματός τε καὶ
 κλήρον τῶν βασιλικῶν ἀλλῶν ἀρχηγός. λογῶν γὰρ αὐτὸν ἐκ πολ-
 15 λοῦ καὶ οἷον ἐξ ἐνέδρας ὡς τὸν Πρωτέα αἰρήσειν ἐρῶν, ἐπεὶ κατὰ
 τινα καιρὸν τὸ θεῖον ἐκεῖνο εἰς ἐπήκων ῥητὸν ἐκκλησιαζόμενον
 ἐκηρύττετο “τίνι ὁμοιώσατε κύριον, καὶ τίνι ὁμοιώματι ὁμοιω-
 σατε αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσόχοος χωνεύσας
D χρυσοῖον περιεχρύσωσεν αὐτόν, ἢ ὁμοίωμα κατεσκεύασεν;” ἐπεὶ 20
 γοῦν τοῦτο κατὰ τὸν τοῦ Φάρον ναὸν ἐξηγεῖτό τε καὶ διεβεβήτο,
 ἡρέμα πως ὑποσυρεῖς καὶ ἑαυτὸν εἰς προῦπτον ἀγαγών, “σύνης ὁ

5 δὲ] μὲν?

pellet, tamque in eo rursus quod ipse Romani moderator imperii, in publico conventu, in theatro promiscua infidelium fideliumque multitudine referto, initiari non erubuit ac consecrari, non alio plane praemio quam aeterno verme et igni dignus fuit. porro si quos verae fidei tenaciores offendebat, eos vero dire graviterque excruciebat. alioqui vero eiusdem secum sententiae hominum cuneos conventusque cogebat atque conflabat, suo eos lateri adhibens ac muneribus obruens. inter illos Ioannes grammaticus fuit ilaque accensitus, vir nulla honesti luce praeditus. his Leo scriptionem quandam ad novam ac execrandam acceptandam fidem iubens edere, adversus divinas imagines cursum intendebat. excitavit autem ac velut flammam in immensum extulit, quippe cum levis esset nec sensato animo quicquam aggredetur, sacri collegii clerique palatini praeses. olim enim observans, velutque ex insidiis quasi Proteum quandam hominem capere satagens, cum aliquando in omnium auribus in publico ecclesiae conventu sententia haec proferretur (Isaiae 40, 18). “cui similem fecistis dominum, et cui simulacro assimilastis eum? numquid imaginem fecit faber, aut aurifex fuso auro circumdeauravit eam, aut simulacrum fabricatus est?” cum ergo sententia haec quandoque in sacra Phari aede cantu altaque voce ederetur, ille sensim quasi trahens ac se ipsum in medium producens “intellige,

τι λέγει," φησίν, "ὦ βασιλεῦ, τὸ ἱερὸν λόγιον* καὶ μηδεὶς σοι μετὰ μέλος ἐπὶ τοῖς ἐναρχθεῖσιν ἔστω, ἀλλ' ἄπαν θεῖον δοκοῦν ἐκποδῶν ποιήσας εἰκόνημα τῆς ὁρθῆς ἔχου λατρείας τῶν μὴ σεβόμενων αὐτά." τούτοις, ὡς εἶπον, ἀσυλλογίστως ὑπεκκαεῖς καὶ 5 τὴν ἄθλιον ἐκείνην ψυχὴν προσεκπυρωθεὶς ὄλην ἐκίνησε κατὰ μὲν τῶν εὐσεβῶν τὴν ἑαυτοῦ μαρίαν, κατὰ δὲ τῶν ἀσεβῶν τὴν θείαν καὶ δικαίαν ὀργήν. ὁ μὲν γὰρ θεοπίσματι πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ τῆς ὑπερορίας μετεπέμπετο, συλαγωγῶν τούτους, τῆς τοῦ πα- P 21 τριάρχου θείας πόρωθεν καθιστῶν καὶ ἀποκηρύττων αὐτούς, ὡς 10 τῷ οἰκείῳ βουλήματι πειθηνίους κατεργαζόμενος, πολλοὺς τὴν καλὴν ἀναιρήσασθαι μωρτυρίαν πεπεικῶς τῷ γε μὴ πεισθῆναι αὐτῷ.

21. Θεὸς δέ, οἷος τρόπος ἐκείνου οὐ σύντονός τις ἀλλὰ B μακρόθυμος, τὴν ῥομφαίαν ἐστίλβου μὲν, οὐκ ἤφριε δέ. νῦν μὲν 15 γὰρ αὐτοῖς λοιμοὶ καὶ ἀῆχοι καὶ διάπυροι ἤλιοι, νῦν δὲ σεισμοὶ καὶ ἀνυβρασμοί, καὶ ἄλλοτε φλογὸς οἷα κατὰ τοῦ ἀέρος ἀκοντίσεις καὶ ἐτέρωθεν ἐμφύλιοι στάσεις τῶν δεινῶν τὰ ἀκμαϊότατα ἐπεσειόντο. ἀλλ' οὐκ ἦν ἐκείνην ἐπισχεῖν τὴν ψυχὴν, σὺν δίκην κατὰ κρηνοῦ ἐπιβρίσασαν. ἐντεῦθεν ὄψε γοῦν καὶ καιρίως πλήτ- 20 τουσα μύχαιρα παρὰ τοῦ θεοῦ ἐκπεπόρευται, ἵν' ἤλω τῶς ἥλος ἐκκρουσθῆ καὶ κακὸν τῷ κακῷ λαθῆ. Μιχαὴλ τοῦτο ἦν, ὃς τὴν C φοιδεράτων τότε ἐπειλημμένος ἀρχὴν, ἐγκλήματι καθοσιώσεως

1 λέγει om P

imperator," inquit, "quidnam loquatur divinum oraculum; nec ulla te incessat paenitudo eorum quae coepta sunt: sed si quid sacrarum imaginum reliquum videatur, eo e medio sublato eorum rectae adhaere religioni qui nullam eis adhibent cultum." his itaque ille, uti dicebam, temere nulloque sano iudicio accensus infelicique illo exaestuans animo, suum omnem adversus pios incitavit furorem adversumque impios divinam iustamque indignationem. omnes namque episcopos dato rescripto ad se ab exilio accersit, eos spolians atque a patriarchae procul conspectu eliminans eiiciensque sive abdicans, velut inde sibi dicto audientes facturus esset. multis tamen bonae confessionis suscipiendae auctor existit, qua constantes fidei athletae obandire tyranno noluerunt.

21. Deus autem (o quam ille non rigidus aut acris, sed patiens mitisque!) gladium quidem vibrabat, nec tamen feriebat. nam modo quidem lues et squalores solisque nimii algores, modo autem terrae motus ac eruptiones, quandoque etiam flammae similes vasto aëre eiaculationes, alias denique, quae malorum vis maxima, domesticos tumultus ac seditiones illis intentabat. cohiberi tamen non poterat, suis aggressis more, in praeceptis degravatus animus. tandem igitur tardus ille quidem, at cuius letale vulnus, a deo gladius proficiscitur, ut interim clavus clavum trudit malumque malo medeatur. Michael is erat, qui tum foederatorum praefecturam gerens, maiestatis crimine delatus, vix mul-

Theophanes contin.

3

άλούς, μόγῳ πολλῶ καὶ κόπῳ ἀποτρέψασθαι ἴσχυσεν. ἀλλ' ἔμελλεν ὑπ' ὀδόντα τοῦτον ἔχων αἰεὶ καθάπερ διαπεπραγμένον ἱερεῖον δεῖξαι οὐκ εἰς μακράν. ἄλλως μὲν γὰρ ἐξήσκει γλώσσαν ᾧ Μιχαὴλ πρόβαλόν τε καὶ ἰταμόν, καὶ τὴν αὐτοῦ οὐκ ἔληγεν ἐκπομπέων θηριοτροπίαν, ἅτε δὴ αὐτῷ καὶ συνουξηθεὶς καὶ τῇ ἐκ 5 χειρὸς γαννύμενος ἀνδρειότητι. ὁ Λέων δέ (οὐ φέρει γάρ τις πάντων κρατῶν ἐνδὸς ἡττᾶσθαι μωροῦ, εἰ μὴ γε ὄντως οὐκ ἀνδρῶν ἀλλὰ καὶ θυμοῦ βασιλεὺς καταστῆ) ὠτακουστίας τινος τούτῳ λόχον κατέστησεν, ὡς ἂν διὰ τινος πορθμείου διαβιβάζοντο λόγοι οἱ αὐτοῦ· καὶ γὰρ ὑπέιδετο τὸ μέλλον, τῆς κατὰ τὸ Φιλομήλιον 10 προορήσεως ἐξημβλωκυίας τῆς αὐτοῦ ψυχῆς μηδαμῶς, ἢ τὸν Μιχαὴλ δευτέρου τοῦ Λέοντος ἀναρρηθῆναι διωμολόγησεν. τούτων τῶν ἐφεδρευόντων εἰς ἦν καὶ Ἐξαβούλιος, ἀνὴρ οἶός τε ἂν ἦθος καὶ φύσιν ἀνθρώπου καταμαθεῖν. ὡς οὖν χρόνον προῖόντος οὐκ ἐνεδίδου τῆς ἀθυροστομίας μηδὲ τοῦ τωθασμοῦ, ἀλλ' οἶόν τις 15 κυματίας πᾶσαν ἀκαιρῶς ἰλὸν ἐξέβρασεν ποταμός, ἠπέλησε τῷ

P 22 Λέοντι πανώλειαν καὶ ἀλλ' ἅττα θυμὸς ἐτρέφετο πονηρός, ἀνεπέμπετο δὲ ταῦτα πρὸς βασιλέα, ἀνάρπαστος γίνεται ἐξ αὐτῆς, καὶ τέλος τῶν ἐλεγχόντων τὰ τῆς κατηγορίας κατεμπεδούντων κατατίθεται τυραννίδος ἐπίθεσιν μελετῶν. ἡμέρα ἦν προτεραία 20 τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ λόγου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιδημίας τε καὶ σαρκώσεως. ἐπεὶ γοῦν πάντοθεν κατάφωρος ἐγεγένητο αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ἀσηκρητέοις ἐξετάζοντος, καὶ δρασμὸς τῶν

toque labore illud a se depellere potuerat. verum futurum erat ut quem sub dente semper haberet, in morem dilaniatae victimae haud longe post ostenderet. porro Michael, praecipitis procacisque linguae vitio assuetus cum esset, feros Leonis mores traducendi, velut cum illo adultus sibi que fortitudinis laude placens, nullum finem faciebat. Leo autem (non enim qui omnium dominus sit, ab uno stulto lubens omnino patiat, nisi re vera non virorum magis quam irae imperio polleat) viros statuit occulte in insidiis auscultaturos, ut velut rimulae eius ad ipsum sermones perveherent. etenim suspectum habebat quod erat futurum, nec Philomeliensis monachi vaticinium eius animo exiderat, quo is secundum a Leone salutandum imperatorem Michaellem edixerat. eorum qui observarent unus quoque Hexabulius erat, acri scilicet vir ingenio, ac qui hominis indolem geniumque explorare posset. interim igitur, cum effrenem illam dicendi ac deridendi licentiam minime reprimere, ac velut turbulentus fluvius limum omnem importune ebulliens extremam Leoni perniciem ac interitum comminatus esset, ac si qua malus furor alebat, verbis produxisset, re ad Leonem delata confestim rapitur ipsa die. postremo delatoribus accusationis capita confirmantibus affectatae tyrannidis ac maiestatis reus decernitur. pridie Christi verbi nostri natalis isthaec agebantur. quia ergo crimen undique exploratum erat, ipso Leone in secretariorum aede pro tribunali causam cogno-

τολμηθέντων οὐκ ἦν, καταχειροτονεῖται τὴν ἐπὶ θάνατον, καὶ θάνατον οὐ τόνδε ἢ τόνδε, ἀλλ' ἔν' ἔχῃ καὶ τὸν βασιλέα αὐτὸν θεατὴν τε καὶ αὐτοουργόν, εἴτε τῷ πάθει τῆς ὀργῆς ἐκνικώμενον, εἴτ' ἄλλως τῇ ὠμότητι ἐφηδόμενον, κατὰ τὴν τοῦ βασιλικοῦ βαλα- **B**
5 νείου κάμινον δριμύως ἐκριφῆναι πυρὸς παραβόσκημα. ὦριστο ταῦτα, καὶ αὐτὸς προέθεεν τὰ τοῦ δράματος ἐποψόμενος. ἀλλ' ἢ τούτου σύζυγος (Θεοδοσία ἦν, τὸ τοῦ Ἀρσαβήρ θυγάτριον) ἀνασπούδασα καὶ ὡς ἔτυχε θέουσα, ὡς ἐκ τινος βακχείας ἐξοιστρηθεῖσα, ἀπέσπευδε τοῦτον καὶ τῆς ὀργῆς ἐγκατέπανεν, ἀλάστορα **10** καὶ θεομάχον ἀποκαλοῦσα, οἷς οὔτε τὴν ἡμέραν ἄγει διὰ φειδοῦς, τοῦ θείου μέλλων σώματος μετασχεῖν. ἐκθειόμενος οὖν τὰ δεινά, καὶ τῷ θεῷ μὴ ἀπὸ θυμοῦ γένηται δεδοικώς, τότε μὲν αὐτῷ τὴν σωτηρίαν τὴν παλίντροπον ἐπεβράβευσε, τῷ παππία τὴν αὐτοῦ ἐπιτρέψας φρουράν, εἰ καὶ τῶν σιδηροπέδων δι' ἑαυτοῦ φρουρεῖ- **C**
15 σθαῖ ἤξιον τὴν κλεῖν. ἐπηπελλει δὲ καὶ τῇ γυναικί, καὶ "οὐκ εἰς μακρὰν ἐπόψεσθε" ἔφη, "σύ τε ὦ γύναι καὶ τὰ τῆς ἐμῆς νηδύος βλαστήματα, τὰ ἀποβησόμενα, εἰ καὶ σήμερόν με τοῦ ἐκεῖθεν ἁμαρτήματος προσηλευθέρωσας." τούτοις τὸ μέλλον ἀπεφοίβασέ τε καὶ προεκήρυξε.

20 22. Καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ δέος τῇ ψυχῇ ἐγκαθήμενον ἐκ τινος χρησμολογίας, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν κατὰ σάρκα γεννήσεως. πᾶσαν τὴν αὐξηθεῖσαν εὐδαιμονίαν καὶ βα-

11 ἐνθυμούμενος?

21 τοῦ] τῆς?

scente, nec ullus effugii locus erat, capitalis in eum fertur sententia; nec ut quovis modo neci detur, sed ut sub ipsum principis conspectum ac velut ipso coram auctore, sive irae affectus sic impulerat, sive alias immanitate sese oblectabat, nempe ut in palatini balnei caminum proiiceretur, acri illic flamma absumendus. decretum erat; ipse tragoediae inspector futurus Leo praecurrebat. sub haec autem Theodosia uxor, Arsaberis filia, inculto habitu temereque ipsa prouens, Bacchantis more furibundo motu sese agitans, viri occupat iter eoque retrahit hominem, impium et dei hostem vocans, qui nec divino impartendus corpore diei reverentiam haberet. mala ergo reveritus remque in religionem vertens, ac timens ne inde dei iram in se excitaret, in praesentia quidem vita reduce ac salute Michaellem donavit, eius tuto custodiendi cura papiae demandata, tametsi sibi ipse compedum clavem retinuit. sed et uxori comminatus est: "visura" inquit "es tu et liberi mei, et quidem brevi, quae inde eventura sunt, etsi me ab eius rei scelere hodie liberasti;" quibus verbis sibi ipse futuri eventus malique imminetis malus vates effectus est.

22. Ex quodam namque oraculo eius animo timor insederat, quo ferebatur die festo Christi dei nostri secundum carnem natalis sic adul-

σιλείαν ἀποκειρεσθαι μέλλοντος. ὁ δὲ χρησμός ἦν Σιβυλλιακός, **D** ἔν τινι βιβλῳ εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην ἐναποκείμενος, οὐ χρησμούς μόνον ἀπλῶς ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα ἔχουσα τῶν γενησομένων βασιλέων διὰ χρωμάτων. ἦν οὖν λέων θηρίον μεμορφωμένον, χι̅ στοιχεῖον κεχαραγμένον ἀπὸ τῆς ῥάχως μέχρι 5 τῆς γαστρὸς αὐτοῦ. τούτου κατόπιν ἀνὴρ τις ἐπιθίων δόρατι καιρίαν ἐδίδου πληγὴν τῷ θηρίῳ διὰ τοῦ χι̅. πολλοῖς οὖν πρὸς σαφήνειαν τούτου δειχθέντος, ὁ τηρικαῦτα τὴν τοῦ κοιμιστορος ἐπαρηρημένος ἀρχὴν μόνος διετρᾶνον τὸ τοῦ χρησμοῦ, ὡς Λέοντος οὕτως καλουμένου βασιλέως τινὸς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Χρι- 10 στοῦ γεννήσεως θανάτῳ ὀλεθρίῳ μέλλοντος παραδίδοσθαι.

P 23 23. Προσέτι δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὕψις ἐπλήρου φόβου αὐτόν· ἢ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν τούτῳ λελόγιστο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν ψυχὴν. ἐφάνη γὰρ αὐτῇ κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτώσῃ αἰεὶ κόρη τις ὑπὸ πολ- 15 λῶν λευχειμόνων περιστοιχιζομένη καὶ ὁ ναὸς αἵματος ἅπας πλήρης. ταύτην οὖν τὴν κόρην εἰπεῖν τινὶ τῶν παρευστώτων, χύτραν ἐπιπληρώσαντα αἵματος ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν. αὐτῆς δὲ πολυτετῆ χηρεῖαν προβαλλομένης, δι' ἧς μήτε κρεῶν μήτε **B** τινὸς ἐναίμων γέσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῆζειν τῆς 20 χύτρας, “καὶ πῶς” ἀντέφησεν ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ “ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν, καὶ τούτῳ τὸν ἐμὸν υἱὸν

tam omnem felicitatem ac imperium sublatum iri. oraculum vero Sibyllinum erat, in quodam libro palatinae bibliothecae repositum, quo non solum nuda oracula, verum etiam eorum qui imperio potituri essent figurae formaeque coloribus expressae continebantur. erat ergo leo bestia efformata, cui superne a dorso ad ventrem litera X exarata erat. a tergo autem vir quidam incurrens per ipsam hanc literam leonem hasta configebat. cum autem multis solvendum aenigma fuisset propositum, unus tunc quaestoris fungens munere oraculum clare explicavit, fore nimirum ut imperatorum quidam Leo nomine Christi die natali exitiosa nece tolleretur.

23. Nec minus Leonem perterrebat eius matri oblata visio. quae initio quidem cum Leoni relata esset, ab eo neglecta et pro nihilo habita est: tunc vero alte animo haerens ipsum valde mordebat. cum enim illa continuo divinam sacram Blachernarum aedem frequentaret, apparuit puella quaedam, quam ingens albatorum cuneus satellitio cingebat. interim videt aedem totam cruore exundantem. tumque puellam uni cuidam adstantium iussisse ut ollam cruoris plenam Leonis matri bibendam porrigeret. illa vero diuturnam viduitatem causante, per quam nec carnes nec quicquam eorum quae sanguine praedita sunt gustasset, ac proinde nihil ad se eam ollam spectare, tunc iratam puellam respondiisse “quomodo ergo filius tuus non cessat me cruoribus opplere, eoque filium meum

παροργίζων τε καὶ θεόν;” πολλά τε ἔκτοτε ἐλιτύνευε τὸν αὐτῆς
 υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαστῶν αἰρέσεως ἀποστῆναι, τὴν ὄψιν ταύτην
 ἐκτραγωδήσασα.

24. Καὶ τις δὲ ἕψις ἄλλη νυκτερινῇ ἐδεμάτου τοῦτον οὐκ
 5 ἔλαττον· αὐτοῦ γὰρ Ταρασίου τοῦ ἀοιδίου πατριάρχου πύλαι
 τὸν βίον μετῆλλαχότος Μιχαὴλ τινα ἐξ ὀνόματος διακοῦσαι ἐπιπη-
 δῆσαντα προτρεπομένον ἐπιπλήξαι καιρίαν καὶ κατὰ κρημοῦ C
 ἀθήσαι ἄβυσσον ἔχοντος. πρὸς τούτοις καὶ τὸ τοῦ μοναχοῦ τοῦ
 κατὰ τὸ Φιλομήλιον. ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσθῆτος θῦττον μεταμφίαισι.
 10 ἀ συμφορήσας ἐπάλλετό τε τῷ δέει καὶ τὴν ψυχὴν ἐκυμαίνετο, τῷ
 ἔπνω κατὰ τὴν νύκτα ἀπεχθανόμενος. ὄθεν ἀκμαζούσης νυκτὸς
 σφωτέρα ἢ βασιλικώτερα βουλευσάμενος, τὰς ἐπὶ τὸν παπίαν
 φερούσας πυλίδας καταρράξας (καὶ γὰρ ἦν εὐσθενὴς τῷ χεῖρει)
 τὴν ἐπ’ αὐτὸν διήνυε πρόοδον. ὥς δὲ κατὰ τὸ δωμάτιον εἰσῆι, D
 15 θέαμα ὄρα εἰς ἔκπληξιν οὐ τὴν τωχοῦσαν ἄγον αὐτόν· εἶδεν γὰρ
 τὸν μὲν κατὰκρῖτον ἐν σκιμιοδι τῷ τοῦ παπίου περιδεξίως, τὸν
 δὲ παπίαν ἐπ’ ἐδάφους κοιμώμενον εὔρισκεν. τὰς χεῖρας ἐπήγε
 πρὸς τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν κεφαλὴν, μιθεῖν βουλόμενος εἰ ἄρα,
 ὅπερ τοῖς ἐν συμφορᾷ ἐπακολουθεῖ, ἄφροντί τινα καὶ ἦδον ἢ ἐμ-
 20 μέριμνον ἔπνον καὶ κεκολασμένον καθεύδει. ὥς δ’ εὔρεν ἄνετον
 καὶ πάσης ἀπηλλαγμένον μερίμνης (οὐδὲ γὰρ οὐδ’ ἐπαφώμενος
 αὐτὸν δύνωπει), μελῶνα τὸν θυμὸν ἔθρεψε τοῖς ἀπ’ ἐλπίδος τού-

ac deum irritare? quo ex tempore filium obsecrabat ut ab haeresi
 abolentium imagines resiliiret, hancoe tragice visionem referens.

24. Perturbabat et alia haud modice nocturna visio. nam per quie-
 tem visus sibi fuerat audire Tarasium inelimum patriarcham, qui pridem
 in vivis esse desiderat, hortantem ac iubentem cuidam nomine Michaeli
 ut irruens in Leonem letali eum ictu conficeret et in altam abyssum prae-
 cipitem daret. exagitabat etiam monachi Philomeliensis vaticinatio; sed
 et praetoriae chlamydis subitario impetu indutae recordatio. quae omnia
 congerens metu concutiebatur, animoque fluctuans omnem noctis somnum
 invisum habebat. quamobrem profunda iam nocte, eiusmodi consilium
 iniens quod sagacem magis exploratorem quam imperatoria fulgentem
 dignitate deceret, perrupta portula qua ad papiam patebat iter (quippe
 qui manibus robustissimus erat) ad eum usque processit. ut autem
 domum ingressus est, occurrit spectaculum quod illi haud vulgarem me-
 tum ac stuporem iniiecit. nam reum quidem in papiae lectulo egregio
 cultu, ipsum vero papiam humi dormientem invenit. tum manus Mi-
 chaeli caputque ac aurem admovet, nosse volens nam, quod solent
 anxii et in vitae discrimen adducti, curis solum suavemque an vero
 sollicitum ac castigatum somnum duceret. ubi autem solum nihilque
 sollicitum atque anxium alto demersum sopore offendit (nam nec contre-
 tando somnum illi excusserat), insperatis hisce spectaculis acrius incen-

P 24 τοῖς θεάμασι, καὶ δεινὸν ἀπῆει οὐκ αὐτῷ μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ παππῷ ἐνσειῶν. οὐκ ἔλαθε γοῦν ταῦτα τοῖς περὶ τὸν παππῶν, ἀλλὰ τις τῶν προκοίτων τοῦ Μιχαὴλ ἐκ τῶν φοινικῶν φωρασάμενος ὑποδημάτων ἀπήγγειλε πάντα σαφῶς. οἷς ἐκπαθεῖς γενόμενοι καὶ ἀμάχῳ δέει περιληφθέντες βουλὴν ἐξήρτων αὐτοῖς τὴν σω-5 τήριον.

25. Ἔως ἄρτι ὑπέλαμπεν, καὶ σκῆψις γίνεται τῷ Μιχαὴλ, ψυχικῆς τινος κηλίδας ἐπαγομένη, διὰ Θεοκτίστου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα τῷ τοῦ κανικλείου τετίμηκεν ἀξιώματι, ταύτας βούλεσθαι **B** τινι προσαναθέσθαι τῶν θεοφιλῶν. ἐπετέτραπτο γοῦν καὶ συγκε-10 χώρητο ταῦτα παρὰ βασιλέως. καὶ ὄγε δὴ φησιν τῷ Θεοκτίστῳ “τοῖς ἡμῖν κεκοινωνηκόσι τῆς πράξεως πάντα ἀνειπεῖν διαπελεῖ τῷ βασιλεῖ, εἰ μὴ τι γένηται παρ’ ὑμῶν γενναῖον, τούτου με διασῶζον τοῦ θανάτου καὶ τῆς εἰρκτῆς.” καὶ οἱ συνωμόται, ὡς ταῦτα διήκουσαν, βουλὴν τοιαύτην συρράπτουσιν. ἔσθος ἦν τῷ κλήρῳ 15 τῷ ἱερῷ οὐχ ὡς νῦν ἔνδον τοῖς βασιλείοις, ἔκτοτε λαβὼν τὴν ἀρχὴν, προσμένειν διὰ νυκτός, ἀλλὰ τοῖς σφῶν οἴκοις, ἄρτι δὲ τρίτης ἀρχομένης φυλακῆς κατὰ τὴν ἐλεφαντίνην συναγείρεσθαι, δοξολογίαν ἀποδώσοντας κυρίῳ τῷ θεῷ τὴν ἑωθινήν. τούτοις οἱ συνωμόται ὑπὸ μάλης φέροντες ἐγχειρίδια ἐγκαταμιχθέντες, ὅτε 20 **C** δὴ καὶ κνέφα καὶ ταῖς ἱερατικαῖς λαθόντες στολαῖς, συνεισήεσαν ἀφειδῶς, ἐν τινι σκοτεινῷ λοχῆσαντες τόπῳ, τὸ σύνθημα προσδεχόμενοι. ὡς δ’ ὁ ὕμνος διεπεραίνετο καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ που

sa ira discedit, non solum illi sed et papiae dirum exitium minitans. nec ea res papiam latuit, eo quod quidam pro Michaelis lectulo excubantium, ex cothurnis puniceis deprehenso imperatore, cuncta clare nuntiaverat. quibus illi gravissime turbati metuque maximo conterriti, quod eis salutis foret, id vero deliberant.

25. Iam primum dilucescebat, simulatque Michael adhaerere sibi animo sordes aliquas, quas per Theocistum, quem et postea canicilli dignitate ornavit, religiosorum virorum cuipiam velit aperire. permisit imperator, eiusque rei licentiam fecit. aitque Michael Theocisto “sane coniuratis denuntia cuncta me imperatori indicaturum, ni strenui quid molientes ab hac me morte ac carcere liberaveritis.” his porro auditis coniurati tale quid consilii struunt. moris erat ut sacer clerus, non ut modo intra palatium (quod exinde eaque occasione primum inductum est) sed quisque secum domi maneret, tumque ineunte tertia vigilia ad eburneam portam congregarentur, redditori domino deo matutinas laudes. his coniurati sese commiscentes, pugionibus subter axillas occultatis, cum per tenebras ac sacerdotalibus amicti vestibus latuissent, una libere ingressi inque uno quodam obscuro loco subsidentes signum exspectabant. hymno itaque persoluto, cum imperator haud procul a cantoribus consti-

πλησίον ἦν τοῖς ἕδουσι, προεξάρχων πολλάκις τοῦτο δὴ τὸ φίλον
 αὐτῷ τὸ παντάνακτος ἔξεραύλισαν πτόφω (ἦν γὰρ φύσει τε εὐφωνος
 καὶ ἐν ταῖς μελωδίαις τῶν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἀνθρώπων ἡδύτα-
 5 νος), τότε δὴ εἰσπηδήσαντες ἀθρόως ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἡμέρα-
 τας, εἴτε δὴ τινι ἐμπερεῖα καὶ σώματος ὁμοιότητι εἴτε κατὰ τὴν κεφα-
 λὴν ὁμοία περιβολῆ· κρυμώδους γὰρ οὔσης καὶ χειμερίου τῆς ὥρας
 ἐνὶ περιβλήματι ἀμφοτέροι διεκαρτέρον, πλωτὴν κεφαλὴν ὄξυ- D
 τάτω περικαλύπτοντες. ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ κλήρου καθηγμεῶν τὸν
 10 κίνδυνον ἀπεώσατο (αὐτίκα γὰρ γυμνώσας τὴν κεφαλὴν τῷ φαλα-
 κρώματι τὴν σωτηρίαν ἐθήρασεν), ὁ Λέων δὲ τοῖς ἀδύτοις ἐπι-
 συρεῖς οὐ σώζεται, ἀλλ' ἀμύνεσθαι δισποῦδαζεν. ὅθεν τὴν τοῦ
 θυμιατηρίου σειρὰν διαρπάσας, ἢ κατὰ τινος θεῖον σταυρόν, τοῖς
 ἐπερχομένοις ἀντιπαρατάττεσθαι ἐβούλετο. ἀλλ' οὗτοι πολλοὶ καὶ
 15 οὐ καθ' εἰς ἐπιδραμόντες κατετίτρωσκον, καὶ ὡς ἀμυνομένοι καὶ
 τῆ τοῦ σταυροῦ ἕλη τὰς τῶν ξιφῶν ὀρμὰς ἀποπέμποντα. ἀλλ'
 ἔκαμεν πάντοθεν ὡς θηρίον βαλλόμενος, ὅτε δὴ καὶ ἀπογονός P 25
 ὄρκω τῆς ἐνοικούσης χάριτος ἐν τῷ ναῷ τινα εὐμεγέθη καὶ γιγαν-
 ταῖον ἐπιφέροντα ὄρων τὴν πληγὴν ἐδυσώπει καὶ ἐξελιπάει τρα-
 20 νῶς· τῆς ἐκ τῶν Κραμβωνιτῶν οὗτος ὠρμάτο γενεᾶς. ἀλλ' ὄγε
 “οὐχ ὄρκω” εἰπὼν “ἀλλὰ φόνων καιρός,” ἔτι τε κατὰ τῆς θείας
 ὁμόσας χάριτος, παλεὶ διανταίαν κατὰ χειρὸς οὕτω δὴ ἀνδρικῶς
 ὡς οὐ μόνον τῆς κλειδὸς ἀπαρράξαι ταύτην δεινῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ

tutus, uti crebro solebat, illud moduli inceptasset “sprevere summi cun-
 cta amore principis” (erat enim ex indole canora voce, eaque divinis
 modulandis laudibus eius aetatis cunctos mortales suaviores vincebat),
 confertim insiliunt, primoque impetu ac aggressionem in cleri praefecto
 decepti sunt, sive quod is corpore imperatori perquam similis erat, sive
 quod caput simili integumento obduxerat: cum enim per hiemem aspera ingens
 frigus rigeret, eodem ambo integumento illud tolerabant, acutissimo nimirum
 pileo caput contegentes. sed is quidem pileo capiti detracto, ostensa calvitie,
 facile salutem captavit. Leo autem in altaris penetrale se ipse subducens irritum
 conatu praesidium quaerit. tueri se ille tamen conabatur: quapropter turibuli
 catena vel (ut alii perhibent) divina cruce arrepta invasorum impetum
 propulsare studebat. verum ii non singuli sed facta cuneo irruentes
 vulnera infligebant, cum sic quoque ille sese ulcisceretur crucisque ma-
 teria gladiatorum ictus depelleret. tandem vero bestiae in morem unde-
 quaque petitus fatiscit; quando et desperata salute unum quempiam pro-
 cera statura, nec giganti absimilem, ictum inferentem videns, per gra-
 tiam in templo habitantem adiuravit palamque obtestatus est ut parceret.
 erat is Crambonitarum stirpe oriundus. ad quem ille “non sacramen-
 torum istud” inquit “sed caedium tempus est;” ac insuper per divinam
 ipse gratiam iurans manum eius adverso vulnere percussit, tanta vi ut
 non solum a clavícula eam penitus amputaverit, sed et crucis cornu dis-

κέρως τοῦ σταυροῦ κοπτόμενον μέχρι πολλοῦ προελθεῖν. συναποτέμνει δέ τις αὐτοῦ καὶ τὴν κεφαλὴν, ὕλμου δίκην τὸ σῶμα καταλιπών.

B 26. Τοιοῦτω μὲν τέλει βίου ὁ Λέων ἐχρήσατο κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα (ὥρα δὲ ἦν δεκάτη τῆς νυκτός), βασιλεύσας 5 ἔτεσιν ἐπὶ πρὸς πέντε μηνσίν, ὠμότητα μὲν ἐξασκήσας, πρὸς δὲ καὶ ἀσέβειαν, εἶπερ τις τῶν πρὸ αὐτοῦ· καὶ τούτοις τὴν τε προσοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὰ κοινὰ ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν ταῖς χερσὶν ἰσχὺν· καὶ ἀνδρῖαν κατήσχυεν. λέγεται δὲ καὶ τινα φωτὴν οὐρανόθεν αὐθωρὸν ῥαγῆναι, τὴν αὐτοῦ κατάλυσιν εὐαγγελιζομένην πολλοῖς· 10 ἧς καὶ τινες ἀκηκόετες ναυτίλοι, τὸν καιρὸν τε καὶ τὴν νύκτα ἀπογραψόμενοι, ἐκ τῆς ὕστερον ἐρένης ταύτην εὖρον οὔσαν ἀληθινήν.

sectum procul dissilierit. simul quoque alius quispiam eius abscisso capite truncum corpus reliquit.

26. Hunc vitae finem sortitus Leo, mense Decembri, hora noctis decima, cum annos septem menses quinque imperium rexisset. crudelitate, si quis alius decessorum, praetereaque impietati operam dedit, qua utraque labe diligentiam in procuranda re publica bellicamque fortitudinem obscuravit. aiunt et vocem quandam statim caelitus erupisse, quae laetum de eius exitio nuntium in vulgi aures perferret; ac navicularios quosdam eo audito, observatoque temporis ac noctis articulo, rimando postea veram eam esse noctem comperisse.

P 26

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΡΙΟΥ.
ΛΟΓΟΣ Β.

Ἀγγηκόετες δὲ τὸν Λέοντα οἱ περὶ τὸν Μιχαήλ, ὡς ἐν τῷ πρὸ τούτου ἡμῖν δεδήλωται συντάγματι, τὸ τούτου νεκρὸν σύροντες ἀνηλεῶς τε καὶ ἀφειδῶς διὰ τῶν Σκύλων εἰς τὸν ἰππόδρομον ἐξήγαγον, μὴ τινα φόβον ἔχοντες ἤδη διὰ τὸ πλήρη εἶναι τῶν ἐπι-

MICHAELIS AMORIENSIS IMPERIUM.

LIBER II.

Hac Michaelis fautores, uti a nobis superiori libro explicatum est, expleta carnificina, defuncti cadaver crudeliter effrenique licentia trahentes per Scyla ad circum eduxerunt, nullo iam metu deterriti, quod

βούλων καὶ συνωμοτῶν τὴν βασιλειον αὐλήν. συνεξέφερον δὲ αὐτῶ καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν σὺν τέτταρσι τέκνοις αὐτῶν, Συμβατίῳ τῷ κατὰ στέψιμον μετονομασθέντι Κωνσταντίνῳ, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ· οὓς καὶ ἀκατίῳ ἐνθέντες **B**
5 πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον ἀπήγαγον, ἔνθα καὶ τῶν παίδων ἐνούχισθέντων τὸν Θεοδόσιον συνέβη δυστυχῆσαι περὶ τὴν ζωὴν καὶ τῆς τοῦ σώματος ταφῆς τῷ ἰδίῳ κεκοινωνηκέναι πατρὶ.

2. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς ἐκ τοῦ παππίου φρουρᾶς ἀνερχθεὶς, ἔτι τοὺς πόδας σιδήρῳ δεδεμένους ἔχων διὰ τὸ τὴν κλεῖν παρὰ τοῦ
10 Λέοντος φυλαττομένην ἀσφαλείας ἔνεκεν τέως εἶναι ἄφαντῆ, ἐπὶ τὸν βασιλειον ἐκάθισεν θρόνον, καὶ παρὰ πάντων τῶν τέως ὄντων **P 27**
ἐν τῷ παλατίῳ προσεκνήθη αὐτοκράτωρ ἀναγορευθεὶς. ἤδη δὲ μεσουσσης ἡμέρας τῆς φήμης πανταχοῦ διαδραμούσης, τῶν δεσμῶν σφύρα θλασθέντων μόλις, οὐ χεῖρας ἀπονηνόμενος, οὐ τὸν θεῖον
15 φόβον κατὰ νοῦν εἰληφώς, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν δεόντων ποιήσας, πρὸς τὸν θεῖον καὶ μέγαν ναὸν προελήλυθεν τοῦ στέφους ἐκ τῆς πατριαρχικῆς χειρὸς καὶ τῆς πανδήμου τυχεῖν ἐπιθυμῶν ἀναρρησσεως, ἐκείνους μόνους φραγμαὸν καὶ περιχαράκωμα ἔχων τοὺς τοῦ φόνου μετεσχηκότας καὶ συνομωμοκότας αὐτῷ. ἔνθα καὶ τις ἀμ- **B**
20 φοτέρων θανμάσειεν τὸ κακόγνωμον, τοῦ μὲν ὅπως οὐδένα εἶχε τῶν τηλικούτων κολάκων καὶ φιλοῦντων τότε δὴ βοηθόν, πάντων ὥσπερ ἐρπετῶν εἰς καταδύσεις χωρησάντων, τοῦ δευτέρου δὲ τὸ πρὸς πάντας ἄφοβον καὶ αἰμοχαρές, οἷς ὥσπερ τις ἀπὸ νίκης

omnis regia coniuratis, iisque qui Leonis vitae insidiati essent, foret conferta. una quoque illius uxorem eiiciunt cum quattuor liberis, Symbatio, cui per inaugurationis solennia inditum Constantini nomen, Basilioque et Gregorio, necnon Theodosio. hos omnes lembo impositos in Proten insulam duxerunt. ibi exsecti cum essent, Theodosium mori contigit, cuius defuncti corpus una cum paterno cadavere conditum fuit.

2. Michael autem e papiae custodia eductus, adhuc pedes ferro vinctus cum esset (quod scilicet clavis, quae apud Leonem servabatur, ut magis vincto caveret, necdum inventa erat), in regio throno conseedit omniumque qui tum in palatio aderant vocibus imperator salutat est ac adoratus. iam vero circiter meridiem fama ubique sparsa, cum vix malleo compedes diffissi essent, illotis manibus, nullo dei metu in animum assumpto, nec ullo alio defunctus honesti officio, ad divinum magnumque templum processit, id satagens ut ex patriarchae manu coronam consequeretur totiusque populi votis ac vocibus imperator salutareretur, eorum duntaxat praesidio munitus valloque septus, qui una secum necis socii ac coniurati fuissent. ceterum amborum quis merito inauspicatam hic miretur mentem, Leonis, quod sic nullum ex tot assentatoribus amicisque tunc auxilium opemque ferentem habuerit, cum omnes serpentum more in suas se latebras ac foramina abdidissent, Michaelis vero interritum adversus omnes cruentumque animum, cum non

ἀθλοφόρος ἐπανερχόμενος ἀλλ' οὐ δῆμιος (τοῦτο γὰρ ὑπὸ τῆς τὰ πάντα διοικούσης προνοίας ἐγένετο) κατὰ τὴν πλατείαν διήρχετο δέον ἐγκαλύπτεσθαι καὶ θρηγεῖν, οὐκ ἐφ' οἷς ἄξιον αἷμα δικαίως ἐξέχεεν (καὶ τοί γε οὐδὲ τοῦτο τῶν ἐπιεικῶν), ἀλλ' ἐφ' οἷς οὐκ
 C ἐν ἀξίῳ τόπῳ, θείῳ δὲ καὶ καθαρῷ, καὶ μόνον ἔνθα τὸ δεσπο-
 τικὸν καθ' ἡμέραν ἐκχέεται, τῶν ἡμετέρων λύτρον ἁμαρτιῶν.

3. Ἄλλ' ἐπὶ τὴν θρησαμένην τοῦτον ἡ ἱστορία ἀγέσθω, καὶ μέσον αὐτὸν λαμβανέτω τὰ αὐτοῦ ἐπαγγέλουσα. ἦνεγκε μὲν οὖν αὐτὸν ἡ κατὰ τὴν ἄνω Φρυγίαν πόλις Ἀμόριον οὕτω καλουμένη, ἐν ἣ καὶ Ἰουδαίων καὶ τιῶν Ἀθιγγάνων πλῆθος ἀεὶ πως 10 ἐγκατοικίζεται· καὶ τις δὲ αἵρεσις ἐκ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας καὶ διηνεκοῦς ὁμιλίας καινὸν ἔχουσα τρόπον καὶ δόγματα ἐπιφέρεται,
 D ἧς καὶ αὐτὸς μετέσχεν ἐκ πατέρων διαδεξάμενος. αὕτη δὲ τοῦ μὲν θείου λουτροῦ ὡς σωτηριώδους ὄντος καὶ παρ' αὐτοὺς διωμολογημένου τοὺς τελουμένους μεταλλαγάνειν ἀνίησι, τἄλλα δὲ 15 πάντα σώζει φυλάττουσα κατὰ νόμον τὸν Μωσαϊκόν, πλὴν τῆς περιτομῆς. διδάσκαλον δὲ καὶ οἷον ἔξαρχον ὁ ταύτη μεμυσταγωγημένος Ἐβραῖόν τινα ἢ Ἐβραῖδα κέκτηται, τοῦ θείου τελείως βαπτίσματος ἀπεχόμενον, κατὰ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ᾧ καὶ τὰ ἑαυτοῦ οὐ μόνον τὰ ψυχικὰ ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς κατ' οἶκον οἰκονομίας ἐπι-
 P 28 στεύει καὶ ὑπὸ χεῖρα δίδωσι τὴν αὐτοῦ. ταύτης οὖν ἐκ παιδὸς

8 ἀπαγγέλουσα?

14 αὐτοῖς?

velut carnifex (quod enim evenerat, divinae providentiae cuncta gubernantis exstiterat) sed tanquam victor coronatus per plateam transiret, cum magis erubescendum lugendumque foret, non quod iuste, dignum qui effunderetur, sanguinem effudisset (quanquam ne hoc quidem in iis habendum quae laudem merentur), sed quod non in caedum loco, sed in divino mundoque, et in quo domini duntaxat sanguis ad nostrorum delictorum scelerumque expiationem quotidie funditur.

3. Verum ad eius patriam recurat narratio, eum medium assumens, cuius se res exsequi profitetur. tulit hunc Phrygiae superioris civitas, dicta Amorium. in ea Iudaeorum eorumque quos Athinganos vocant frequens semper multitudo consedit. sed et alia quaedam haeresis, ex aliorum cum aliis societate iugique consuetudine, nova prorsus exque novis et inauditis decretis conflata emersit, cuius ipse quoque Michael accepta a maioribus superstitione particeps fuit. secta haec divinum quidem lavacrum ut salutare et a suis explore agnitum probatumque, eos qui initiuntur, percipere sinit: in reliquo autem omnia, praeter unam circumcisionem, ex legis Mosaicae ritu servat. quisquis hac secta est initiatus, praeceptorem ac velut praefectum Hebraeum quendam sive Hebraeam divini prorsus expertem baptismatis domi habet, cui non solum ea quae ad animum ac salutem spectant, sed et rei familiaris administrationem committat domuique ac substantiae eum praeficiat.

μετασχὼν καὶ ἦ τὴν ψυχὴν προκαταληφθεὶς οὐκ εἶχεν οὐδ' οὕτως τὸ τῆς προλήψεως καθαρὸν, ἀλλ' οἷον τις ἀπιστίας σύνοδος γε-
 γονῶς ὁμοῦ τε ταύτην οὐ πόρρω γενόμενος παρεχάραξεν καὶ τὴν
 Χριστιανῶν πυρενὸθρευσε καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐκιβδήλευσεν. τέως
 5 μὲν οὖν εἶχετο αὐτῆς, καὶ τὴν εἰς ἄνδρας τελοῦσαν ἡλικίαν ἀνή-
 γετο, ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν ὡσπερ τινὰς ἔλικας ἄμπελος συνανι-
 σούσας ἔχων αὐτῶ· μᾶλλον δὲ ὑπὸ τούτων ἐχόμενος καὶ παιδα-
 γωγούμενος κατάλληλα προσῆει μαθήματα διδασκόμενος, ὡς
 10 πολλάκις τὴν βασιλείον δεδραγμένος ἀρχὴν ἐφαίνετο σεμνυνόμε- B
 νός τε καὶ καλλωπιζόμενος ἢ τῷ ἑαυτοῦ διαδήματι. τὴν λογικὴν
 δὲ παντάπασιν, ὡς τὰ παρ' ἑαυτοῦ προβαλλόμενα ἀνατρέπουσαν
 καὶ πείθειν δυναμένην τε καὶ μεταδιδάσκειν τοῦ μὴ τῆς αἰρέσεως
 αὐτοῦ καὶ θρησκείας ὀπίσω πορεύεσθαι, ἡτισταίξει τε καὶ ἀπεβάλ-
 λετο τῆς ἑαυτοῦ ἐπιβούλως ψυχῆς. καὶ τοί γε ἦν αὐτῷ δυνατὸν
 15 τὰ ἑαυτοῦ τε σέβεσθαι καὶ τὰ ἡμέτερα μὴ ἀτιμοῦν, ὅταν μὴ πρὸς
 τοσοῦτον χορὸν τῶν ἐπὶ σοφίᾳ διαλαμψάντων χρόνῳ καὶ ἀριθμῷ
 κεκρατηκότα ἀνθαμιλλᾶσθαι ἠδύνατο. (4) πλὴν ἔτιμα τὰ ἑαυ- C
 τοῦ. τὰ δὲ ἦν σῶν μὲν τῶν ἀρτιτόκων προλέγειν ὅσοι τε ἔσον-
 ται εὐτραφεῖς καὶ σωμάτων μεγέθους οὐκ ἀμοιρήσουσι, καὶ ὅσοι
 20 τοῖς ἐναντίοις περισχέθῃσονται, καὶ ἵππων μὲν ἐγγὺς ἐστάναι τῶν
 λακτιζόντων εἰδέναι, ὄνους δὲ λακτιζόντας ὡς πορρωτάτω ἀπο-
 τρέπεσθαι εὐφρῶς, ἡμιόνων τε κριτῆς ἀριστος εἶναι, καὶ τούτων

21 ἐπιτρέπεσθαι P: cf. 4 26 extr.

hac a puero Michael institutus eiusque primum documentis imbutus, ne
 sic quidem quae primo insederat opinionem puram retinuit, sed velut
 pravae religionis nothaeque colluvies, tum eam ipsam paulo post adul-
 teravit, tum Christianam ac Iudaicam spuris aliis adiunctis polluit.
 hactenus quidem illam sequebatur inque virilem provehebat aetatem,
 agrestes mores ac inscitiam haud secus ac vitis malleolos una surgentes
 habens. quinimmo quorum disciplinae haereret ac quos pueritiae insti-
 tutores haberet, eorum congrua moribus studia condiscens grandaescibat,
 quibus haud raro, etsi iam imperii nactus infulas, magis sibi placere ac
 gloriari videbatur quam ipso diademate. eam autem quae rationem ex-
 colit scientiam et eruditionem, seu literas quibus evertenda essent illius
 problemata, ac quibus suaderi licebat atque doceri haud sequendam
 suam illam haeresim ac superstitionem, tum est aspernatus, tum ex suo
 dolose animo ablegavit. quanquam ei licebat tum sua colere tum nostra
 non aspernari, quando nec certamini par videri poterat adversum tan-
 tum sapientissimorum virorum, aetate ac numero longe praestantem,
 chorum. (4) enimvero sua illa colebat plurisque faciebat. eius vero
 fere generis erant, nempe suum recens natarum vaticinari ac conicere
 quae pingues plenaque ac adulta corporis mole, quaeve contra exiles ac
 macilentae essent futurae; prope equos calcitrones scire stare, asinos
 vero calce petentes quam procul scite ingenioseque propellere; acri iu-

ὄσοι μὲν πρὸς φόρτον ἀρμόδιοί τε καὶ ἐπιτήδαιοι, ὄσοι δὲ τοὺς ἐπιβάτας εὐφόρος, ἀλλὰ μὴ τινι ποτὶα περιδεῖς γινόμενοι, φέρουσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἵππους μόναις ὀφθαλμῶν διακρί-
D νειν βολαῖς, ὅσαι τε πρὸς δρόμον εὐτονοί τε καὶ τάχιστα πιφύ-
 κασιν καὶ ὄσοι πρὸς πόλεμον τὸ καρτερικὸν διασώζουσιν, προβά-
 5 των τε καὶ βοῶν τὴν εὐτοκίαν, καὶ τὴν τοῦ γάλακτος ὅσαι τὴν
 δαψίλειαν ἐκ φύσεως ἔλαχον, καὶ ὡς σιγῶντων, τὸ δὴ μείζον,
 τῆς τε μητρὸς καὶ τῶν ἀρτιγενῶν γεννημάτων, εἰδέναι διακρίνειν
 ποῖον ὁποίας ἐστὶν ἴδιον. καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης ἡλικίας, εἰπεῖν
 δὲ καὶ τῆς τελευταίας, ταῦτα δὴ τὰ μαθήματά τε καὶ σεμνολο-
 10 γήματα· (5) ὡς δ' ἤδη ἤκμαζε τὸν πένητα βίον διαθλῶν τε
 καὶ καρτερῶν, ἔσπευδε δὲ τοῦτον πάση ἀποτρίψασθαι μηχανῇ,
P 29 καὶ ποτε τῷ ἑαυτοῦ παρέστη δὴ στρατηγῷ, ἑαυτὸν τε ὑποφαίνων
 καὶ τῇ τῆς γλώττης τραυλότητι τὸν ἀρχοντα ἐκκαλοῦμενος, τῶν
 Ἀθιγγάνων τις γνωστός τε καὶ οἰκείος τῷ στρατηγῷ ὢν αὐτὸν τε 15
 τοῦτον Μιχαὴλ καὶ τινα ἕτερον περιβοήτους ἔσεσθαι μετ' οὐ πολὺν
 διηγόρουε καὶ βασιλείας αὐτῆς ἐπιτυχεῖν οὐκ εἰς μακρὰν. τούτοις
 τὴν ψυχὴν ὁ στρατηγὸς ἐκθερμανθεὶς, καὶ τὸ μέλλον ὥσπερ κα-
 τατρυνῶν, οὐκ ἔγγων βραδυῆτι τὸν καιρὸν ἀπώσασθαι, οὐδ' ἄλλο
 τυχεῖν οὐκ εὐπετέες οὐδὲ ῥᾶδιον. τράπεζα γοῦν παραρρήμιμα, καὶ 20
B τοὺς ἄλλους πάντας καταλιπὼν τούτους δὴ τοὺς ἄνδρας εἰς ἐστία-
 σιν συγκαλεῖ. ὡς δὲ τοῦ πότου ἀκμάζοντος καὶ τὰς θυγατέρας

2 φέρουσιν] Codrenus ἐτραχηλίζοιεν.

dicio de mulis censere, inque illis discernere qui oneribus convehendis idonei, qui sessori aptiores leniorique indole ipsum nullo excutiant consternati pavore; sed et equos ex primo ipso oculorum coniectu dignoscere, qui ad cursum robusti atque celeres, qui que in praeliis fortes ac laboris patientes perstituri essent. oves quoque et boves quaenam fecundae ac quae ex indole lactis large copiam nactae. scire denique, tametsi nullum balatum mugitumve tam matres quam recens nati fetus ediderint, quae cuiusque proles existant. haec eius primae aetatis (sed et extremae dicam) studia ac honestamenta. (5) cum autem pauperem tolerando vitam adolescentiae iam annos prope excessisset, omnique demum arte atque opera eam a se amoliri studeret, ac quandoque suum ille duce adiiisset, tumque se illi subverecunde ostenderet, tum vero, qua erat balbutienti ac praepedita voce, eundem compellaret, Athinganus quidam duci notus ac familiaris hunc ipsum Michaelē aliumque quendam brevi post clarissimos fore praedixit, ac Michaelē non in longum tempus imperio esse potiturum. eo vaticinio incensus animo praetor, ac velut futurum iam coram legeret ac decerneret, occasionem quam semel lapsam haud facile rursus assequi possis, in longiores moras nullatenus ablegandam putavit. statim ergo expeditur mensa, cunctisque aliis neglectis hos ambos in convivium adhibet. tum vero incalcescente

ἄγων ἐδίδου ὁ στρατηγὸς καὶ νυμφίους καθωμολόγει, τῷ ξένῳ μὲν καὶ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐν ἐκστάσει τούτους τὸ πρῶτον ἐποίει καὶ δλίγα φωνῆς, ἀποδεχομένους δὲ ὁμοίως μετὰ ταῦτα καὶ συγκατατιθεμένους καὶ θεὸν τάχα, οὐκ ἄνθρωπον, ὁμολογοῦν-
5 τας αὐτόν.

6. Εἶναι μὲν οὖν τέχνη τῇ μαγικῇ πολλὰ τὰ ὑποκείμενα, ὀρνίθων τε πτήσεις ὀνείρων τε ἀγέλας καὶ παντοίων σωμάτων διεντόμων θέας, ἵνα μὴ πολλοῖς ὀλίγος φιλονεικῶ, οὐκ ἐπὶ πολὺ C
διοίσομαι. εἶναι δὲ καθαρὰν καὶ δαιμόνων τινῶν ἐκτὸς ἐπιηρη-
10 σίας, πόρρω θεοῦ τὸν ἄνθρωπον σπονδαζόντων βαλεῖν, οὔτ' αὐ-
τὸς εἴπομι οὔτ' ἄλλος οἶμαι τῶν φρονοῦντων εὔ, ἐπεὶ καὶ τοὺς οὐκ εἰλικρινῆ τινὰ βίον διώκοντας καὶ καθαρὸν, τοὺς ἀσπούδα-
στον δὲ καὶ ἀνελεύθερον, τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν ταύτης λαβεῖν ἀκη-
κόαμεν. τί μοι τοῦτο τὸ παρὸν ἐζήτηται; ἵνα μὴ τις ἐπιπνοῖα
15 θεία τοὺς περὶ ταῦτα ἀσχολουμένους νομίξῃ τι τοιοῦτον διασαφεῖν,
καὶ αἴτιον ποιῇ τὸν θεὸν τῆς ἀδίκου γνώμης αὐτῶν, ταῦτο δ' εἰ-
πεῖν καὶ ἀρχῆς, μηδὲ τοὺς ἐπιδιδόντας τούτοις ἑαυτοὺς ἔχειν νοῦν
οἰθητῆ, ἅτε καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν ἀποτυγχανόντων καὶ αἰτίων D
γινομένων τῆς ἀπωλείας αὐτῶν. ἀλλὰ τὸν ἀρχέκακον ὄφιν καται-
20 τῶτο, ὃς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐμπεριπατῶν καὶ ὄργανα καταλαμ-
βάνων ἀρμόδια οὐκ ἐν τῷδε μόνῳ ἢ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰ περὶ
τῆς βασιλείας σπέρματα καταβάλλει, ἀλλ' ἐν πολλοῖς, καὶ τού-
τους ἀναπέθων τε καὶ κινῶν ἐπιβάλλειν μὲν πείθει καὶ δῆμονος

mero dux adductas filias eis in sponsas tradit sibique generos facit. ac primum quidem rei novitate inauditaque benevolentia in stuporem agit, ita ut vox ipsa illos deficeret: postea tamen et ipsi probant ac assentiuntur, deum forte rati, non hominem, qui sic demereretur.

6. Subiici quidem multa arti divinandi, avium volatus, gruum agmina, omnis generis corporum extispicia et dissectiones, ne unus ipse ac exiguus adversus multos contentiosius agam, haud multum abnuerim. sic autem exerceri ut munda sit nihilque per eam daemionibus obsequii praestetur, qui procul a deo hominem abigere studeant, nec ego dix- rim, nec eorum putem aliquis qui recte sentiant, cum et eos qui haud sincerum purumque vitae genus consecentur, sed illaudabile ac illibe- rale, eius perfecte adeptos scientiam audiverimus. quorsum haec a me modo mota quaestio est? nempe ne quis homines illis studiis deditos eiusmodi aliquid divino afflatu loqui existimet, aut deum pravae eorum voluntatis faciat auctorem, vel, quod idem sit, etiam imperii; neque hos qui se istis dediderint viros frugi ac prudentes credat, cum multos quotidie exitus fallat, sibique inde ipsi interitum consciscant: sed culpam omnem in malorum auctorem serpentem conferat, qui orbem perambulans sibique idonea nactus organa non in uno duntaxat aut altero homine imperii ac tyrannidis iacit semina, sed in multis; hosque subornans et instigans, ut adorantur populosque evertant ac bella civilia consient,

ἀνατρέπειν καὶ ἐμφυλλοὺς μάχας ἐργάζεσθαι, κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ λίθου πολλὰκις ἐπαφιέντος τισὶ τυφλοῦ· πολλοὺς γὰρ βάλ-
P 30 λων τάχα καὶ μὴ ὄρων ὄντ' καὶ μόλις τοῦ βαλλομένου καὶ αὐτοχά-
 ζοιτο. ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν παρὰ θεωρίαν, ἵνα μὴ τῷ θεῷ ἀνα-
 φέροι τις τὰς τοιαύτας τῶν πράξεων μηδὲ δὴ τὰς πονηροτέρας 5
 ἀρχάς, ἐκείνη δὲ τῇ γραφικῇ βοηθούμενος μαρτυροῦσα, τῇ “ἐαυτοῖς
 ἐβασίλευσαν” λεγούσῃ, “ἀλλ’ οὐ δι’ ἐμοῦ.”

7. Ταύτην οὖν τὴν τοῦ Ἀθιγγάνου μάντεως φωνὴν ὡς
 θεῖαν τινὰ πρόρρησιν ὁ Μιχαὴλ ἐνηχηθεὶς, καὶ αὐθις ὄντ' ὅτε
 τὴν κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ὡς μοι πρότερον εἴρηται, τὸν τοῦ 10
 Λέοντος φόνον θρασύτερον πῶς μεταχειρισάμενος ἐξεπλήρωσεν,
B ἔκτοτε μελέτην τοῦτο διηνεκῆ σχῶν, καὶ αὐθις τὴν εἰς τὸν θεῖον
 ναὸν θῦπτον ἢ ἔδει θαρρύντως ἐξεργάσατο πρόοδον, κακὸς μὲν
 περὶ τὸν πρῶτον εὐεργέτην φανείς, ἐκείνον δὲ τὸν εἰρημένον Βαρ-
 δάνιον, κακίω δὲ περὶ τὸν δεύτερον Λέοντα, ὅσον καὶ τὸν υἱὸν 15
 αὐτοῦ ἐκ τοῦ θεῖου βαπτίσματος υἰοθετησάμενος ἦν. πλὴν ἀπό-
 μοιρᾶν τινα ποιῆται καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν χορηγεῖσθαι πράττει τοῖς
 τοῦ Λέοντος παισὶν ἅμα τῇ τούτου μητρὶ τε καὶ γαμετῇ ἐκ τῶν
 ἐκκομισθέντων κτημάτων αὐτοῦ, καὶ τινὰς τῶν ἑαυτοῦ παιδῶν
 πρὸς ὑπηρεσίαν, εἰ καὶ μὴ πάντας, αὐτοῖς ἰδωρήσατο, τῇ μητρὶ 20
C μὲν καὶ γαμετῇ εἰς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην τῶν Λεσποτιῶν
 ἐν ἀσφυλεῖα ζῆν κελεύσας αὐθιγτικῶς, τοὺς ἄρρενας δὲ τῶν παι-

illis auctor existit, haud fere aliter ac caecus, qui saepe lapides mittat: plures enim petendo forte contingat ut et non videns, ipsum quem animo meditatatur, tandem aliquando assequatur ac feriat. haec itaque nobis extra historiae filum, ne quis actus eiusmodi in ipsum numen referat, aut sane scelerum ipsa magnitudine illustriora imperia ei tribuat, illa praesertim fultus auctoritate, qua dicitur (Ose. 8 4) “ex semetipsis regnaverunt, sed non per me.”

7. Michael ergo hanc vatis illius Athingani vocem tanquam divinum oraculum auribus hauriens, ac rursus sero tandem Philomeliensis monachi, quam superius rettuli, praedictionem recolens, maiori audacia impudentiaque Leonis caedem implevit; rursusque perpetrato facinoroscitius quam pro honesti rectique ratione ad divinum templum, paritidem procacia audaciaque, processit, male se erga eum qui prior beneficio demeruerat (Bardanium scilicet) gerens, peiusque ei qui beneficii secundas in eum partes impleverat (id est Leoni, qui et eius filium e sacro baptisinate adoptaverat) hominum ingratissimus vices reddens. ceterum portionem quandam ex publicatis Leonis bonis subducit, quam illius liberis matricae ac uxori utendam decernit; quosdam quoque illius servos, etsi non omnes, eis in obsequium donavit. ac matri quidem atque uxori iussum ut in monasterio, quod Dominorum vocant, libere sui que inris agerent: liberis autem masculis, uti dictum est, praeceptum

δων ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ, ὡς εἶρηται, ἔνθα καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μετονομασθεὶς Βασίλειος ἀφωνία πῶς συσχεθεὶς μετὰ τὸ τὰ γόνημα τῶν μορίων ἀφαιρεθῆναι ἐδέετο μὲν τοῦ Θεοῦ τὴν ἑαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν γλῶτταν αὐθις τὸ εὐηχον ἀπολαβεῖν, ἐδέετο 5 δὲ καὶ τοῦ ἐν Θεολογίᾳ διαλάμπαντος Γρηγορίου, ἐκεῖσέ που ἀνεστηλωμένον τυγχάνοντος. εἶξε γοῦν ὁ ἅγιος, καὶ τῆς αὐτοῦ δεήσεως κατὰ τὴν τῶν φώτων πανήγυριν ἐπακήκοεν. ὁρᾷ γὰρ τὸν Θεῖον ἐκεῖνον χαρακτηῖρα κατὰ τὸν ὄρθρον τούτῳ διαλεγόμενον D καὶ "τὸν κηρὸν" οὕτω δὴ λέγοντα "λαβῶν ἀνάγνωθι." ὁ δὲ 10 πιστεύων τοῖς λεγομένοις εἰσελθὼν ἀνέγνω λαμπρᾷ καὶ καθαρᾷ τῇ φωνῇ τὸ "πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός." ἔκτοτε γοῦν τὴν πατροπαράδοτον αὐτοῦ οὐ διέλιπε βδελυσσόμενος ἄνοιαν καὶ περὶ τὰς Θείας εἰκόνας ἀγνωμοσύνην, μετετίθετο δὲ καὶ τοὺς τῶν ἁγίων χαρακτηῖρας περιπτυσσόμενος οὐ διέλιπεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑπὲρ τοῦ και- 15 ροῦ καὶ πολὺ περ ἔς ὕστερον.

8. Ἦδη δὲ καὶ τὴν αὐτοκράτορα τοῦ Μιχαὴλ ἐπανελομένου ἀρχὴν καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ὡς ἐβούλετο διοικοῦντος, ἐπιστολὴν P 31 ὁ μακαρίτης Νικηφόρος ἐκπέμπει, τὴν τῆς πίστεως παρακαλῶν ἀνάκλησιν γενέσθαι καὶ πάλιν ἀπολαβεῖν τὸν ἀσπασμὸν τὰς Θείας 20 εἰκόνας. "ἀλλ' οὔτε καινουργήσω" ἀπεκρίνετο ὁ Μιχαὴλ "τῶν περὶ πίστεώς τι δογματῶν ἐξελέλυθα, οὔτε μὴν τῶν ἤδη παραδοθέντων καὶ ἀνομολογηθέντων καταδρομὴν τινα ἐργάσασθαι καὶ καθαίρειν. ἕκαστος οὖν τὸ δοκοῦν αὐτῷ ποιείτω καὶ ἐφετόν,

ut Proten insulam tenerent. quo etiam loco Constantinus, qui mutato nomine Basilius dictus fuerat, cum excisis virilibus vocis usum amisisset, eius impedimento solvi a deo votis exorabat linguamque rursus sonoram restitui; quin et Gregorium theologum interpellabat, cuius imago quodam ibi loco erecta erat. annuit sanctus, ac sancto luminum die supplicationem exaudit. videt enim divinam illam imaginem diluculo sese alloquentem, atque dicentem "cereum accipe et lege." ille ut morem gereret, ingressus legit clara altaque voce eius in eam diem orationis exordium "rursus Iesus meus." hinc itaque eoque miraculo, quam patre auctore impietatem acceperat inque sacras imagines improbam mentem, execrandi nullum deinceps finem fecit, inque sanam translatus mentem sanctorum penicillo ac coloribus expressas figuras veneratione amplecti non cessabat. verum haec sero tandem nec nisi post longum tempus ita evenerunt.

8. Cum iam itaque Michael imperio potitus esset suoque illud nutu moderaretur, scribit per epistolam beatus Nicephorus, rogans instaurari fidem, et ut denuo sacris imaginibus sua veneratio cultusque adhiberetur. ad quem Michael "non veni" inquit "ut in dogmatis ac fide aliquid innovarem, neque ut eorum quae iam tradita sunt ac explorata quiddam exagitarem ac everterem. quisque igitur quod visum fuerit sibi que arriserit, secure faciat, nihil inde sibi laborum timens, nihil

ἀμυθῆς πόνων καὶ ἄγευστος λύπης διατελῶν.” πλὴν οὐ μέχρι
B τέλους ταύτην ἐτήρησε τὴν προαίρεσιν ὁ μηδ’ ἐξ ἀρχῆς ἀληθῆς
 Χριστιανὸς γεγονώς· ἀλλ’ ὅσω τῆς βασιλείας ἐγένετο ἐγκρατῆς,
 τοσοῦτῳ κακοδαίμονι φύσει καὶ ὠμοτάτῃ τὸν κατὰ Χριστιανῶν
 καὶ τῶν ὁμοφύλων ἀνερρίπισε πόλεμον, νῦν μὲν τοὺς μοναχοὺς 5
 διαπτύων παντοίοις τε περιβύλλων δεινοῖς καὶ ποιναῖς ἐξευρίσκων
 ποινάς, νῦν δὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς παραπέμπων ταῖς φρουραῖς
 καὶ ὑπερορίους ποιῶν. ἐντεῦθεν καὶ Μεθόδιον τὸν μετὰ βραχὺ
 τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀντιλαβόμενον καὶ Εὐθύμιον τὸν τηρι-
 куῖτα Σάρδεων πρόεδρον, τῷ αὐτοῦ θελήματι μὴ ὑπέικοντας 10
 μηδὲ τὴν τῶν εἰκόνων ἐξαρονυμένους τιμῆν, τῆς πόλεως ἐξωθεῖ,
C καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῇ παραδίδωσι κατὰ τὴν νῆσον
 Ἀνδρόου τοῦ ἀποστόλου, καθ’ ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγειτονεῖ, τὸν δὲ
 μακαρίτην Εὐθύμιον διὰ Θεοφίλου τοῦ οἰκείου υἱοῦ θανάτῳ πα-
 ραδίδωσι, βουνεύροις τυπτόμενον ἀφειδῶς. ὅσω δὲ τὴν Χριστοῦ 15
 κληρονομίαν ἐπέλεξε καὶ οἷόν τις θῆρ ἄγριος κατενέμετο, τοσοῦτῳ
 τοὺς Ἰουδαίους ἀνέντους φόρων καὶ ἐλευθέρους ἐδείκνυσεν, ἀγαπω-
 μένους καὶ στεργομένους αὐτῷ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφερόν-
 τως. καὶ ζωγράφου μὲν τὰ καλὰ τῶν ζώων εἰς μίμησιν ἔχουσιν,
 οὗτος δὲ τὸν τοῦ Κοπρωνίου βίον οἷόν τι προχάραγμα καὶ πρω- 20
 τότυπον θεῖς ἀπομιμῆσθαι εἰς ἄκρον ἐσπούδαζεν. διὸ καὶ πρὸς
D τὴν ἀκρόπολιν ἐλαύνει τῆς ἀσεβείας, ἄρτι μὲν σύββατα νηστεύειν
 νομοθετῶν, ἄρτι δὲ κατὰ τῶν θεῶν προφητῶν τὴν γλῶσσαν ἐξα-

quod molestiam faciat.” non tamen in finem usque huius tenax propo-
 siti fuit, qui ne a principio quidem verus Christianus exstiterit: sed
 quanto magis compos imperii fiebat, tanto mala indole ac saevissima ad-
 versus Christianos genusque suum bellum acrius excitavit, modo quidem
 monachos despuens omnisque generis diris suppliciiis torquens, aliasque
 ex aliis poenas excogitans, modo alios fideles virosque religiosos in
 carcerem trudens ac exilio relegans. hinc quoque Methodium, qui brevi
 post patriarchalem sedem adeptus est, Euthymiumque tunc temporis
 Sardensium antistitem, quod eius voluntati morem non gererent nec ut
 sacrarum imaginum cultum negarent adduci se paterentur, urbe eiecit.
 ac quidem sanctum Methodium custodiae tradit in Andreae apostoli in-
 sula, quae est prope Acritam: beatum autem Euthymium per filium suum
 Theophilum taureis dire caesum occidit. quantum autem dei heredita-
 tem premebat aprique in morem depascebatur, tanto Iudacos vectiga-
 lium ac praestationum onere levabat, quos supra omnes mortales praeci-
 pue amabat atque colebat. cumque pictores pulcherrima corpora, quae
 penicillo manuque pictis coloribus imitentur, sibi proponant, hic Copro-
 nymi vitam ceu exemplum quoddam formamque propositam habens accu-
 ratissime eum reddere satagebat; quamobrem etiam ad summam impie-
 tatis arcem evadit. modo Sabbatis ieiunandum sanciebat, modo adver-
 sus divinos prophetas linguam acuebat; ac tum futurae resurrectioni,

κονῶν, ἀνάστασίν τε τὴν μέλλουσιν καὶ τὰ ἐκείθεν ἀπιστῶν ἀγαθὰ. διάβολόν τε ὅλως μὴ εἶναι δισχυρίζετο, ἅτε μηδ' ὑπὸ τοῦ Μωσέως τούτου παραδεδομένον. πορνείαν δὲ κατασπαζόμενος, καὶ τὸν ἐπὶ πάντων δεῖν δμνῆναι μόνον θεὸν νομοθετῶν, καὶ 5 τὸν Ἰούδαν ἀκολάστῳ γλώσση κατατάττων τοῖς σωζομένοις, καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ σωτηρίου πύσχα κακῶς καὶ παρὰ καιρὸν γλευάζων τιμᾶσθαι, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παιδευσιν διαπτύων, καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ θείας τοσοῦτον κατιφρονῶν ὡς μηδὲ τοὺς νέους παιδο- P 32 τριβεῖσθαι που συγχωρεῖν, ἵνα μήτε τῇ αὐτοῦ ἀλογίᾳ ἔχοι τις 10 ἀντιστήναι ποτε καὶ διελέγξαι, μήτε πάλιν τῷ τάχει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ τῆς γλώττης ῥύμῃ φερόμενος διὰ τῆς παιδείσεως τὰ δευτερεῖα τοῦτον φέρειν καταναγκάσειεν· τοσοῦτον γὰρ ἤργει πρὸς τὴν μῆξιν τῶν γραμμάτων ἐκείνος καὶ τὴν τῶν συλλαβῶν ἀνάγνωσιν, ὡς ῥῆθον ἂν τις διῆλθε βιβλίον ἢ αὐτὸς τῇ βραδυτῆτι τοῦ νοῦ 15 τὰ τοῦ οἰκείου στοιχεῖα δνόματος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς καὶ τοῖς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ κεκομωδημένα θείοις ἀνδράσιν ἐατέον· πλήρεις γὰρ βίβλοι τὰ ἐκείνου ἐκστηλιτεύουσαι· ἡμεῖς δὲ πρὸς τὰ B ἐξῆς προσβῶμεν τῆς ἱστορίας, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀθῶν αὐτοῦ πράξεων ἐνορῶντες.

20 9. Κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀρχὴν λαβὼν ἐμφύλιος πόλεμος ἐξ Ἀνατολῆς παντοίων ἐνέπλησε τὴν οἰκουμένην κακῶν καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγους τοὺς ἀνθρώπους εἰργάσατο, πατέρων δη-

12 τούτων P

tum bonis illam comitantibus fidem detrahebat. non esse prorsus diabolum, ut quem Moses non tradiderit, affirmabat. fornicationem amplexabatur, ac solum, qui est super omnia, deum iuramentis adhibendum statuit. Iudam petulca ac effreni lingua beatis accensebat; salutaris paschae festum cavillabatur, tanquam male nec legitimo tempore celebraretur. Graecanicam ac saecularem eruditionem seu disciplinam despuens, nostram quoque ac divinam sic aspernabatur ut nec pueros illa imbui sineret, ne quis aliquando illius inscitiae resistere posset eumve coarguere, neve rursus disciplina adiuti oculorum linguaeque velocitate in legendo eius rei palmam ei praeeriperent. adeo enim in componendis literis legendisque syllabis tardus erat, ut librum quis alius facilius percurreret quam sui nominis elementa prae mentis tarditate is recenseret. verum haec missa sunt ut quae viri sancti eius aetatis palam exagita- verint: exstant enim libri eius notantes ac traducentes dedecora. nos vero reliquam historiam prosequamur, ac quae mala pepererit illius impietas videamus.

9. Per hoc enim tempus bellum civile ab Oriente inceptum omnis generis malis Romanum orbem implevit, intraque angustias brevemque numerum, cum ingenti fusum copia esset, mortalium genus coegit.

Theophanes contin.

4

λονότι τὰς δεξιὰς κατὰ τῶν νύϊων ὀπισθάντων, καὶ ἀδελφῶν κατὰ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς φόντων γαστροῦ, καὶ φίλου τὸ τέλος κατὰ τοῦ φιλοῦντος τὰ μάλιστα. Θωμᾶς τούτων ἦν ἕξαρχος, περὶ οὗ δι-
C τὸς λόγος φέρεται. ἀνάγκη δὲ ἀνθρώποις οὖσιν ἡμῖν, καὶ ἀκοῇ ἀλλ' οὐκ ὄψει ἐκ τῆς τοσοῦτου χρόνου παρολκῆς τὰ τοιαῦτα κατ-5
 εἰληφόσι τῆς ἱστορίας, ἵνα δὴ πανταχοῦ τὴν ἀλήθειαν σωζομένην ἔχοιμεν, καὶ τοὺς τοιῶσδε ἀλλὰ μὴ τοιῶσδε μόνον παραδιδόμενους λόγους ἀναγράφειν, οὐδὲν ἐκ τῆς τοιαύτης ἀμφιβολίας καὶ πλά-
 νης λυμαινομένης τῆς προκειμένης ἡμῖν ὑποθέσεως, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀσφαλεστέρας τυγχανούσης τοῖς γε μὴ οὕτως ἔχειν ἀλλ' 10
 οὕτως διαπληκτιζομένοις αἰ. ἄριστον μὲν γὰρ ἦν, εἰ γυμνῆς ὑπαρχούσης τῆς ἀληθείας καὶ ἡμεῖς ἐκτὸς παραπετάσματος τὴν
D πανείδησιν οἱ ἄνθρωποι εἶχοιμεν· ἐπεὶ δὲ ὁ πολὺς ῥεύσας χρόνος οἶόν τι κάλυμμα ἡμῖν προστεθὲν ἀσθενεστέραν τὴν γνώσιν ἐργά-
 ζεται, δεῖ τῇ γε φήμῃ καὶ κληδόνι πειθομένους εἰς φῶς ἄγειν πο-15
 σῶς τὰ πράγματα, ἀλλ' οὐχὶ τῷ ποταμῷ τῆς λήθης παραδοῦναι ὄλοσχερῶς.

10. Ὁ μὲν οὖν εἷς καὶ πρῶτος λόγος, ᾧ καὶ ἐγὼ πείθο-
 μαι ἐξ ἐγγράφων τινῶν ἔχων τὸ βέβαιον, τοῦτον ὁρμᾶσθαι φησι
 τὸν Θωμᾶν ἐξ ἀσήμεων τε γονέων καὶ πενιχρῶν, ἄλλως δὲ καὶ 20
 Σκλαβογενῶν, τῶν πολλάκις ἐγκλισσευθέντων κατὰ τὴν Ἀνατολήν.

P 33 πενία γοῦν ἀποζῶν καὶ τὴν τύχην ἐμπορευόμενος τὴν ἑαυτοῦ μὲν

nampe armata patrum in filios dextera, fratrumque in fratres eodem fu-
 sos utero, fidi denique ac praestantes amici in eum qui ipse vel ma-
 xime amicitiae iura sancta vellet. horum malorum inceptor auctorque
 Thomas, de quo duplex fertur opinio. nam cum simus homines, audi-
 tuque duntaxat accepta, non ipsis oculis usurpata, post longa adeo tem-
 pora habeamus eiuscemodi historiae monumenta, ut in omnibus sartam
 tectam veritatem servemus, necesse est sic vel sic aliis aliisque tradita
 (alios scilicet aliosque rumores) conscribere; quae plane ambiguitas ac
 error huic, quod tractamus, nihil officit argumento: immo inde futurum
 ut veritas certioribus nobis momentis nitatur, quam his qui semper di-
 gliantur sicne vel sic sese res habuerit. foret quidem id optimum,
 ut et nos homines nuda veritate nulloque involucro omnia perspecta ha-
 beremus: quia vero quod longum effluxit tempus, ceu quoddam interie-
 ctum velum, debiliorem nostram cognitionem facit, operae pretium sit
 ut famae obsequentes ac coniecturae vel tenui saltem radio res in lucem
 producamus et non penitus oblivionis vortice mergendas tradamus.

10. Una eaque prima opinio, in quam et ego manibus pedibusque
 eo, scriptis quibusdam monumentis facientibus fidem, haec est, nempe
 ortum Thomam ex obscuris tennibusque parentibus, ad haec Sclavorum
 satis prosapia, qui saepius in Oriente et Asia cohaeserunt. aegre ita-
 que pauperem vitam sustentans fortunarumque aliquid quaesiturus, reli-

ἀπέδρα, πρὸς δὲ τὴν μεγαλόπολιν ταύτην εἰσέφρησεν. καὶ δὲ
 τινι τῶν συγκλητικῶν ἐξυπηρετεῖν τε καὶ λειτουργεῖν κολληθεὶς αἰ-
 σχῆναι δι' ἀκολασίαν καὶ καθυβρίσαι τὴν δεσποτικὴν εὐνὴν καὶ τὰ
 λέκτρα τούτου ἠπέιγετο. ἐπεὶ οὖν φωραθεὶς οὐχ οἷός τε ἦν τὸν
 5 πολλὸν ὄνειδον καὶ τὰς διὰ τοῦτο ὑπομείναι πληγὰς, φρυγὰς πρὸς
 τοὺς ἐξ Ἄγαρ γίνεται, καὶ τούτοις πίστιν ἱκανὴν ἔκ τε τῶν καταλ-
 λήλων αὐτοῦ δόξας πράξεων διὰ πολλῶν ἤδη χρόνων (ἔτος γάρ
 που διηνήετο τούτῳ πεμπτὸν καὶ εἰκοστὸν) καὶ ἐκ τοῦ τὸν Χρι-
 στὸν καὶ θεὸν ἠρῆσθαι ἡμῶν, πολεμικῆς τινὸς φάλαγγος γίνεται
 10 ἀρχηγὸς καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὀπλιζέται, κραταιοτάτῃ χειρὶ τὴν B
 τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ὑπὸ τῆν αὐτῶν χεῖρα ποιῆσαι καθυπο-
 σχόμενος. καὶ ἵνα μὴ τινα ἐμποδῶν παρὰ Ῥωμαίοις γινόμενος
 σχῆ, πάντας δὲ συνεραπτομένους καὶ τούτου προκινδυνεύοντας,
 Κωνσταντῖνον εἶναι αὐτὸν τῆς Εἰρήνης διετράνου καὶ ἐπεφίμιζεν,
 15 ὃν ἡ ἄνοια καὶ τὸ τοῦ ἥθους ὠμὸν πύλαι μὲν μετὰ τῆς βασιλείας
 ἀφείλετο καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, τηρικῶντα δὲ καὶ τὸν βίον μετῆλ-
 λαχῶς ἦν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ τῶν πράξεων μέγεθος καὶ αἱ βόσκουσαι
 τοῦτον ἐλπίδες κοινῶν τινῶν πραγμάτων ἀπήτουν (οὐ γὰρ ἂν
 ἄλλως αὐτῷ τὰ κατὰ γῆν καὶ θάλατταν ὑπελάμβανε κραταιοῦ- C
 20 σθαι), καὶ νόον τινα ἐπίσαστον εἰσποιεῖται, τῇ τοῦ σώματος
 μεταμορφώσει τὴν τῆς ψυχῆς δηλοῦντα ἀπόνοιαν, ᾧ καὶ δυνά-
 μεις ἀρκοῦσας παρυσῶν καὶ Κωνσταντῖνον μετονομάσας ἄλλοθεν,
 ἑαυτὸν δὲ ἐτέρωθεν τὴν τῶν Ῥωμαίων κείρειν καὶ κατατρέχειν ἐπέ-

cta patria Cpolim venit. ubi viro cuidam ordinis senatorii adhaerens, eiusque addictus obsequiis ac minister effectus, eo libidinis ac foeditatis processit ut et heri cubile torumque polluere conatus sit. qua re detecta cum probrum ingens ferre non posset ac praeterea poenas talia facinora molientibus constitutas metueret, ad Agarenos profugit; quibus cum se satis multorum iam annorum periculo (annos enim quinque supra viginti exegerat) ac tum ex morum convenientia, tum ex Christi dei nostri eiurata fide probasset, militari cohorti ab eis praeficitur ac contra Christianos armatur, robustissima manu Romanum imperium illorum se dicionis facturum pollicitus. ac ne quis illi apud Romanos negotium faciat, sed ei potius cuncti adiungantur suoque periculo tutandum eum suscipiant, esse se Constantinum Irenes filium manifestat ac fama vulgat, quem dementia morumque crudelitas una cum imperio luminibus quoque olim privaverat, quique tunc etiam in humanis esse desierat. quia vero cum actionum magnitudo, tum quae eum pascebant spes, rerum quandam ac negotiorum socium exigebant (non enim aliter se terrae marique victorem fore arbitrabatur), extraneum quandam sibi filium adoptat, hominem scilicet qui totius corporis conformatione mentis vecordiam proderet. huic quoque pares pro expeditione copias assignat, ac Constantii indito nomine ex sua quemque parte Romanam dicionem

ταυτε γην. Λέων τότε καιροῦ ὁ ἐξ Ἀρμενίων τὰς τῆς βασιλείας ἐκεκρατήκει ἡνίας, ἐν ὑστέρω καιρῷ· ὅς δύναιμιν τινα κατ' αὐτοῦ συστήσας οὐκ ἀξιόλογον αὐτὴν μὲν σφαλῆναι ἐποίησεν (ἕμα γὰρ τῇ πρὸς πρόσωπον ἀπαντήσσει ἐτρέπετο πρὸς φυγὴν), τοῦτον δὲ θρασύτερον καὶ πλέον ἢ ἦν τὰ καθ' ἑαυτὸν φρονεῖν. καὶ ὁ μὲν 5
 D πρῶτος καὶ πολὺς οὕτως ἔχειν λόγος περὶ τῆς τοιαύτης κινήσεως καὶ στάσεώς φησι τὴν ἀρχήν.

11. Ἄτερος δὲ τοῦτον εἶναι τὸν Θωμᾶν, μηδὲν περὶ τῆς κλήσεως διενηγεμένους, τὸν τῷ Βαρδανίῳ μὲν πάλαι συνόντα, παρὰ τοῦ ἡγησαμένου δὲ Λέοντος τιμηθέντα· ὅς τὴν τῶν φοιδε- 10
 ράτων τηρικαῦτα διοικῶν ἀρχήν, κατὰ τὸν Ἀνατολικὸν ἐνδιατρίβων, ἐπεὶ τὸν Μιχαὴλ ἄρτι διήκουεν ἀνηρηκότα τὸν Λέοντα, ἐκδικῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ θυμὸν ἴδιον ἀποπιμπλῶν (ἐτύγχανε γὰρ πον πόρρωθεν ἐξ ἡλικιωτῶν διαφερόμενος πρὸς αὐτόν), καὶ ἕμα τὴν
 P 34 περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μοναχοῦ πρόρρησιν φοβούμενος, 15
 χεῖρα ἐναντίαν κινεῖ, καὶ χεῖρα οὐ μικράν τινα καὶ ἀσθενῆ, βαρεῖαν δὲ καὶ ἀνδρώδη καὶ νεανικὴν, πῦσαν ἡλικίαν τῶν ὄρου δυναμένων κινεῖν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ. ἐτύγχανε γὰρ πως καὶ ἄλλως ὁ Μιχαὴλ ὑπὸ πάντων μισούμενος, ἅτε δὴ κακῆς μὲν αἰρέσεως μετεσχηκῶς τῆς τῶν Ἀθιγγάνων, ὡς εἴρηται, καὶ ὅτι γλῶσσαν 20
 χωλεύουσαν ἔχων εἰς ἀνανδρίαν καὶ μαλακίαν διεβεβόητο, πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅτι τὴν ψυχὴν τῆς γλώττης οὐχ ἤττον χωλεύουσαν

14 τὰς P

populari ac incurmare iubet. Leo Armenius rei publicae habenas tunc moderabatur, sub imperii sui extrema tempora. is parum validis adversus illum conflatis copiis, suis quidem cladis auctor fuit, ut qui primo hostium incursu terga dederint, illum vero audaciorem fecit ac maiora quam pro sui ratione sapere impulit. prima haec est longaeque celebris ac vulgata primi eius motus ac defectionis narratio.

11. Altera hunc Thomam eum esse affirmat, nulla nominis diversitate, qui in Bardanii quondam familia fuerat ac quem Leo imperator creatus honoribus auxerat. is tunc foederatorum agmini praepositus in Orientalium themate debebat. ubi itaque Michael a Leone paulo ante sublatum audiit, eius ulturus manes, simul vero etiam iras ille suas exsatiaturus (nam ab adolescentia haud satis ei cum Michaela convenerat), simul quoque Philomeliensis monachi de se vaticinia timens, in eum movet, nec vero modicis copiis ac imbellibus, sed ingentibus virilique fortitudine ac vegeto robore instructo exercitu, cum nulla aetas ad arma idonea desideraretur. alioqui enim etiam Michael cunctis fere odio habebatur, tum quod Athinganorum nefandae haeresis, uti dictum est, commercio pollutus esset, tum quod balbutientis linguae vitio laborans imbellis mollisque nomen haberet; tum etiam quod non minus animo quam lingua impeditus esset, homo scilicet perversis moribus, execra-

ἔφερον, ἐβδελύσσετό τε καὶ εἰς φόρον λελόγιστο τοῖς πολλοῖς. ὁ
 Θωμᾶς δέ, εἰ καὶ τὸ σκέλος πεπηρωμένος καὶ τῷ γένει βάρβαρος B
 ἦν, ἀλλ' οὖν τῇ γε πολιῦ αἰδέσιμος, καὶ μᾶλλον φιλούμενος ἐτύγ-
 χανεν, ὅτι τὸ εὐπροσῆγορον καὶ ἀστεῖον, οἷα δὴ φιλεῖ ὁ στρατιώ-
 5 τῆς ὄχλος, αὐτῷ που συνουσίωτο ἐκ παιδός, καὶ τῶν κατὰ γεν-
 ναιότητα σώματος οὐ δὴ τινος ἐφαίνετο δεύτερος. οὗτος οὖν τοὺς
 τοὺς δημοσίους φόρους εἰσπράττοντας εἰς ἑαυτὸν εἰσποιησάμενος,
 καὶ ἐκ μεγαλόφρονος ἐπιδόσεως σπουδάζων ἕφ' ἑαυτὸν ποιεῖν τοὺς
 πολλούς, πολὺς γέγονεν ἐκ μικροῦ καὶ μέγας ἐξ ἑλαχίστης χειρός·
 10 τοὺς μὲν γὰρ ἤγε πειθοῖ καὶ τινι φιλαί, ὅσοις δὴ ὁ τῶν καινῶν
 πραγμάτων καὶ τὸ φιλοπλουτεῖν ἔρωσ ἐνῆν, τοὺς δὲ βία καὶ γνώμη C
 ἀβουλήτῳ, ὅσοις δὴ τὰ τῶν ἐμφυλίων στάσεων κακὰ ἐν πείρῃ
 ἤδη γεγένητο. ἐντεῦθεν οὖν οἱ ἐμφύλιοι ἀναρρηγνύμενοι πόλε-
 μοι, καὶ οἷόν τινες Νειλωῖοι καταρράκται ἀνοιγόμενοι, οὐχ ὕδατι
 15 ἀλλ' αἵματι τὴν γῆν κατεπότιζον. ἐντεῦθεν καὶ δοῦλοι κατὰ δε-
 σποτιῶν καὶ στρατιωτῆς κατὰ ταξείωτον καὶ λοχαγὸς κατὰ στρατη-
 γέτου τὴν χεῖρα φρονῶσαν καθώπλιζεν, καὶ πῦσα τέως ἢ Ἀσία βυ-
 θιζομένη κατέστενεν. αἱ μὲν γὰρ ἀντάνδρως τῶν πόλεων ἀνῆρητο
 τῷ Θωμᾶ, τῷ φόβῳ πεισθεῖσαι· αἱ δὲ πολλάκις ἀντιπίπτουσαι,
 20 τὰ πιστὰ τῷ γε κρατοῦντι τηροῦσαι, μετὰ πολλῶν φόνων καὶ ἀν- D
 δραποδισμῶν ὑπήγοντο δεύτεραι. πλὴν ἀλλὰ πῦσα Ἀσία ὀπίσω
 τούτου ἐγένετο, ἐκτὸς τοῦ τὸ Ὀψικίον Κατάκυλα στρατηγεῦντος

11 ἔρωσ ἐνῆν] his aptior post πραγμάτων locus.

tioni erat ac vulgo molestus putabatur. Thomas vero quanquam crure oblaeso ac genere barbarus erat, canitie tamen venerabilis, magisque a cunctis amabatur, quod nempe ad congressum facilis atque urbanus erat; quas utique dotes ordinibus gratissimas a puero iam sibi adsciverat, corporisque robore nulli cedebat. itaque publicorum vectigalium exactoribus in suas partes adductis, vulgusque magnificis largitionibus sibi demereri studens, clarus ex tenui obscuroque evasit exque manu minima magnus. alios verborum lenocinio amicitiaequae quadam specie sibi conciliabat, quotquot nimirum novarum rerum divitiarumque amor incesserat; alios vi ac renitente animo, quos bellorum civilium mala iam doctos periculo non latebant. eo initio eruperunt bella civilia, instarque Niliacorum cataractarum aperta, non aqua sed cruce terram large irrigarunt. hinc servi adversus heros, miles stationarius adversus cohortalem, centurio adversus exercitus duces cruento ferro dextras armaverunt. hactenusque omnis Asia malis obruta dirum gemebat. civitatum Asiae integrae, ac quantae erant, exterrente metu deditionem Thomae faciebant; quae autem imperatori fidem servantes diu saepiusque restiterant, multis caedibus praedarumque vi ac direptionibus postmodum et ipsae collum submittebant. denique tota Asia in eius partes concessit, exceptis duntaxat Catacyla Opsicii et Olbiano Armeniacorum ducibus.

καὶ Ὀλβιανοῦ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν· οὗτοι γὰρ δὴ ἐν τοσοῦτοις
μόνοι στρατηγέταις τὰ πιστὰ τηροῦντες πρὸς Μιχαὴλ ἀνεφάνησαν.
οἷς καὶ τὴν χάριν ἀπονέμων, ὡς μὴ προδεδωκόσιν αὐτόν, τὸ εἰς
τὸ βασιλικὸν τελούμενον ταμιεῖον δημόσιον καπνικὸν οὕτω λεγόμε-
νον μιλιαρσίον ἐν συγκεχώρηται· τῶν γὰρ ἄλλων πάντων ἀνὰ δύο **5**
P 35 τελούντων ἀνέκαθεν μιλιαρσίων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τούτων, τότε
τὸ ἐν ἀφείθῃ διὰ τὴν εὐνοίαν.

12. Ἄ καὶ μαθοῦσι τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἀγαπητὸν κατεφαίνετο
καὶ ὄλως ἐντροφίμα· καιροῦ γὰρ λαβόμενοι πᾶσαν χώραν καὶ
νῆσον κατέτρεχον ἀδεῶς, μὴ τιнос ἐμποδῶν ἰσταμένου αὐτοῖς. **10**
διὸ καὶ ταῦτα τῷ Θωμᾷ διακηκοῦσι, ἐπεὶ τινα κίνησιν ἐκ τῶν
ἐαυτοῦ ᾗετο καὶ νεωτερισμόν, εἴ γέ τινα φροντίδα μὴ τῶν ἐπ' οἴ-
κου ποιήσοιτο καὶ τῆς ἄλλης Ἀνατολῆς, ἀλλὰ συγχωρήσοι τοὺς τε
παῖδας καὶ γυναῖκας καταληϊσθῆναι καὶ αἰχμαλωτισθῆναι αὐτῶν,
B συμφέρον κέρικε τέως μὲν ἐπικρατῆσαι τὴν αὐτῶν ὀριήν δι' ἐπι- **15**
φανείας αὐτοῦ καὶ τῷ πλήθει τῶν δυνάμεων ἐκπλήξαι τε καὶ πρὸς
εἰρήνην πανούργως ἐκκαλέσασθαι. ὃ καὶ συνέβη· ὡς γὰρ αὐτοῖς
ἄρτι δὴ τοῖς Σαρακηνοῖς εἰς τὴν αὐτῶν εἰσβάλλων ἐξ ὑποστροφῆς
ἀνύποιστος κατεφαίνετο, εἰς λόγους δὴ προελθὼν βαρβαρικὸς
σπονδᾶς τε ῥηοῖτο εἰρηναῖος καὶ πρὸς συμμάχιαν ἐξεκαλεῖτο αὐ- **20**
τούς, συντιθέμενός τε καὶ ὑπισχνόμενος ἃ καὶ πρότερον εἴρηται,
τὰ Ῥωμαίων τε προδοῦναι ὄριον καὶ τὴν αὐτῶν αὐτοῖς ὑπὸ χεῖρας
ποιῆσαι ἀρχήν. ὄθεν τοῦ μὲν βουλευματος οὐ δῆμαρτεν τοῦ οἰ-

hi duo soli in tanta exercitus ducum multitudine Michaeli palam fidem servavere. iccirco etiam Michael gratiam referens, quod eius causam non prodidissent, nummi unius argentei in aerarium principis inferri soliti (ac fumarium tributum vocabatur) veniam eis fecit. nam cum alii omnes iampridem (ipsique perinde ac ceteri) nummos duos miliarienses penderent, benevolentiae memor unum illis remisit.

12. Ubi eo statu compositas Romanorum res Agareni didicerunt, gratissime plane ac prorsus iucunde habuerunt. suam enim eam occasionem facientes, omnes secure provincias atque insulas nemine obstantē incursionibus vastare aggrediuntur. quibus auditis Thomas, metuens ne quid sui rerum novarum molirentur et ab ipso deficerent, si ipse eorum qui domi remanserant et reliqui Orientis nullam curam gereret, sed ipsorum filios atque uxores diripi ducique in captivitate sineret, operae pretium putavit hactenus Agarenorum impetum cohibere, obiectoque illis copioso exercitu metum incutere, atque ad pacem veteratoria arte cogere. resque adeo ex voto successit. nam cum in regionem eorum irrupisset et Saraceni reversi illius impetum sustinere non possent, habito cum eis colloquio pacem componit sibi que belli socios adiungit, hoc pactus eis que pollicitus, quod et superius diximus, "proditurum nimirum Romanorum fines eorumque imperium illis subiecturum." quocirca nec consilio suo frustratus est; quin et coronam, im-

κείον, ἀλλὰ καὶ στέφους μεταλαγχάνει καὶ αὐτοκράτωρ ἀναγο- C
 ρεῖται παρὰ τοῦ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ θρόνον τηρικαῦτα μεταποιου-
 μένου Ἰακώβ, καὶ χεῖρα συλλέγει πολλήν, μᾶλλον δὲ λαμβάνει
 πρὸς τὴν αὐτοῦ κραταίωσιν· οὐ γὰρ Ἀγαρηῶν μόνον τούτων δὴ
 5 τῶν ἡμῖν γειτονούντων καὶ ὁμοροούντων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐν-
 δότερον οἰκούντων, Αἰγυπτίων Ἰνδῶν Περσῶν Ἀσσυρίων Ἀρμε-
 νίων Χάλδων Ἰβήρων Ζηχῶν Καβείρων καὶ πάντων τῶν δὴ Μά-
 νεντος συστοιχούντων δόγμασι καὶ θεσπίσμασι. τούτοις οὖν οἶον
 κατοχυρωθεῖς καὶ πάντοθεν ἑαυτὸν περιφραζάσας ἄριστον ἐπιτό-
 10 πασε τοῖς τρόποις καὶ τὴν κλῆσιν ἀλλάξασθαι καὶ υἴον εἰσποιήσα- D
 σθαι, ὡς μοι δεδήλωται.

13. Εἰσβάλλει οὖν πᾶσαν πορθῶν τὴν Ἀνατολὴν καὶ πᾶ-
 σαν ἤλικίαν τὴν μὴ διὰ πειθοῦς ἐρχομένην αὐτῷ. ἃ δὴ ὁ βασι-
 λεύων ἀκηκῶς, μείζον εἶναι κρίνας τῶν ἐργῶν τὴν ἀκοήν, κατ'
 15 αὐτοῦ ἐκπέμπει στρατὸν οὐκ ἀξιόχρεον οὐδ' ἀξιόλογον, ᾧ συρρα-
 γεῖς ὁ Θωμᾶς τοὺς μὲν ὥσπερ τι ποτὸν διψῶν ἀνεροῦσθησεν, τοὺς
 δὲ λοιποὺς εἰς φυγὴν τρέψας τὰ κατ' ἑαυτὸν διετίθετο κραταίω-
 τερον. ναῦς τε ἐξαρτῶν διήρεις καὶ ἑτέρας τρογγύλας σιταγω-
 γοὺς ἐπομένας αὐτῷ καὶ ἰππαγωγούς, ἐντεῦθεν καὶ τοῦ Θεματικοῦ P 36
 20 στόλου γίνεται ἔγκρατῆς, καὶ πρὸς τὴν Λέσβον ἔπαν τὸ ναυτικὸν
 ἀθροῦσθαι ἐγκλεῖνεται, αὐτὸς δὲ ἤδη πῶς ἀνανταγώνιστος εἶναι
 δοκῶν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν λεηλατεῖ. δεκτῷ γὰρ μυριάδων κατόρχων

perii insigne, consequitur, et imperator ab Antiochenae tunc ecclesiae
 praesule, Iacobo nomine, proclamatur. cogitque ingentem exercitum,
 quin potius collatum accepit, ad corroborandum sibi imperium, nec ex
 illis duntaxat Agareni qui nobis vicini sunt et finitimi, verum etiam ex
 iis qui remotiora ac interiora colunt, Aegyptiis scilicet, Indis Persis
 Assyriis Armeniis Chaldis Iberis Zechis Cabiris iisque omnibus qui Ma-
 netis doctrinam et opiniones sequuntur. his itaque omnibus velut fir-
 missime praesidio munitus ac undique obseptus, optimum existimavit ut
 cum moribus etiam appellationem mutaret sibi que filium, uti superius
 dictum est, adoptaret.

13. Irruit igitur omnem populans Orientem; ac si qui eius sponte
 partibus adiungi nollent, eos diripit. Michael his auditis, maiorem re-
 bus rumore existimans, non iustas satis aut mole pares in eum copias
 mittit; quas Thomas praelio congressus cunctas delevit, partimque si-
 tientis more velut haustum aquae absorpsit, partim reliquis in fugam
 actis res suas amplius confirmavit. adeoque naves biremes aliasque ro-
 tundas onerarias ad annonam et equos convehendos instruens, eo appa-
 ratu ipsam quoque imperatoriam classem in potestatem redigit, iubetque
 classem omnem ad Lesbum congregari. iam porro ipse, cum a nullo
 superari posse videretur, Asiam omnem populatur. octoginta namque
 hominum armatorum milia in exercitu habens, unoque verbo ac nutu

καὶ ἐνὶ λόγῳ τούτους ἠνιοχῶν τὴν ἐπὶ Ἄβυδον ἦει φέρουσαν δὴ
 περαιωθησόμενος. ἐπεὶ δὲ πάντα καταδραμῶν σποδὸν καὶ κόνιν,
 μὴ πού γε τὰ ταπεινὰ τῶν χωρίων ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ κραταιότερα,
 ἐνειργάσατο, καταλέλειπτο δὲ τι χωρίον εὐφρὲς καὶ τῆς αὐτῶν κα-
 κώσεως ἄμοιρον ἦν, τῷ εἰσποιητῷ τοῦτο καταδραμεῖν μετὰ τῆς 5
B προσοῦσης φάλαγγος ἐπιτρέπει νιῶ. ὁ δὲ τισι δαιμόνων γοητείαις
 κατεπαιρόμενος καὶ μαντεία τὴν ψυχὴν ἐμφυσώμενος τῇ προτεραία
 τοῦτο δὴ εἰς ἐπήκοον τοῖς ἑαυτοῦ ἐκεκράγει, φητὴν ἵνα ἡμέραν
 ἕσσειται καθομολογῶν καὶ φάσκων ἢ μέλλοι εἰς τὴν βασιλεύουσαν
 προελθεῖν. τότε γοῦν Θρασέως ἰπαζόμενος εἰς βαρεῖαν βλάβην 10
 ὁ δειλαῖος ἐξεχόρυσεν. διεσπαρμένως γὰρ φερόμενος καὶ γυμνὸν
 εἶναι τῶν ἀντιπάλων τὸ χωρίον οἰόμενος λόχῳ δὴ τινι περιπίπτει
 τοῦ Ὀλβιανοῦ, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀσθαρὸν ἀπομηθεῖς τῷ βασιλεῖ
C ἀποστέλλεται Μιχαήλ. ὁ δὲ οὐδὲν ὑφιμενῶ κατὰ τὴν πορείαν,
 οὐδὲ μὴν τοῖς δεινοῖς τῶν ἔργων καὶ χυλεποῖς, τῷ ἑαυτοῦ ἀπο- 15
 στέλλει πατρί. ἄρτι ταύτην ἐδέδεκτο ὁ Θωμᾶς, καὶ πρὸς Θρά-
 κην οὐδὲν ὑποστελλόμενος ἐκ τοῦ κατὰ θάλατταν ὄντος χωρίου
 (Ὀρκώσιον τοῦτο καλεῖται), καιρὸν ἐπιτηρήσας ὅτε δὴ κατὰ
 σύνοδον ἢ σελήνη ἀφώτιστος ἦν, πολλαχοῦ διαπεραιούται κατὰ
 τὴν Θράκην. ἔμελεν οὖν καὶ πρὸ τῆς αὐτοῦ διαβάσεως ταῦτα 20
 τῷ Μιχαήλ, ὅθεν πᾶσαν περιελθὼν τὴν Θρακῶν ἰσχυροτέρους
 ἅμα παρήγει γενέσθαι πρὸς τὸν ἀποστάτην καὶ τὰ ἑαυτοῦ φρονεῖν

5 τούτῳ P

7 μαντείας P

11 καὶ] τὸ P

quo vellet educens, Abydum, inde traiecturus, petit. quoniam vero in itinere omnia populatus, non modo humiliora oppida sed et munitiora, in cinerem favillamque cuncta redegerat, unumque aliquod nobilissimum adhuc reliquum ab eiusque illa direptione immune exstiterat, filio adoptivo adoriri illud iubet, cum ea parte exercitus cui praeerat. is porro quibusdam daemonum praestigiiis elatus, exque vaticiniis animo tumens, istud pridie cunctis suis audientibus inclamaverat, dicens "certo quodam die solenni pompa urbem Augustam se ingressurum esse." tunc itaque temere equitans in grave exitium misellus desiliit. dum enim licentius vagatur nulloque suorum instructo ordine, eo quod castrum nudatum militibus existimaret, in Olbiani delapsus insidias statim caput amittit; quod exsectum Olbianus Michaeli imperatori mittit. ille mox eius patri, iter continue urgenti, ac quem nulla rerum difficultas ac molestia deterrerent, transmittit. iam Thomas caput acceperat, cum nulla mora, ex maritimo oppido quod Horcosium vocant, captato tempore quo per coitum luna nullam lucem emittit, multiplici ora actaque in Thraciam exscendit. eius rei cura ante etiam traiectionem Michaellem sollicitum habebat: unde et lustrata omni Thracia fortiore animo esse adversus desertorem hortabatur, et ut suis rebus usque ad sanguinem studerent;

μέχρις αϊμάτων παρεκάλει, μήτε τὴν βασιλείωσ πίστιν μήτε μὴν D
τὴν σφῶν ἔξαρονόμενους ἀνδρίαν καὶ ἀρετὴν. ἀλλ' ἔοικεν ἡ ὕψις
ἄμαχόν τι εἶναι πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς· καὶ διὰ τοῦτο ἐκείνου μὲν
πρὸς τὴν βασιλείουσαν ὑποκεχωρηκός, τοῦ Θωμᾶ δὲ κατὰ
5 πρόσωπον παρισταμένον μεταθέσθαι συνέβη πάντας ἐδκόλως, ὡς
μηδὲ λόγῳ δεηθῆναι, καὶ ἕμια συστρατεύεσθαι ἡγουμένῳ κατὰ
τὴν βασιλεύουσαν.

14. Οὐκ ἔλαθεν οὖν ταῦτα θᾶττον ἢ ἔδει τὸν βασιλέα·
ὅθεν καὶ στρατόν τινα ἐκ τῶν ἤδη πον καταλελειμμένων ἐκ τῆς
10 Ἀσίας ἐπισυνάγει καὶ δυνάμεις τινὰς διὰ τοῦ Κατάκλυα καὶ Ὀλ-
βιανοῦ συναθροῖζει, τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἤδη κίνδυνον δεδιώς.
ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἡμέλει στρατοῦ, τάχει δὲ πολλῶ
πρὸς τὴν ἐκείνου κατὰ γῆν τε καὶ θάλατταν ἀντιπαρεσκευάζετο P 37
δύναμιν. εἰς τοσοῦτο δὲ ἤκε δυσεργίας καὶ περιστάσεως ὡς καὶ
15 σιδηρᾶν ἄλυσιν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τὸ καταντικρὸν πολίγγιον ἐπ-
εκτεῖναι, τὴν ἔσωθεν ἄβατον τηρῶν ὁδόν. ἦν δὲ τις ἐν Σκύρω
νήσῳ τῶν Κυκλάδων μὲν πολλὰκις ἐστρατηγηκώς ἀνὴρ ὑπερόριος,
ἄρτι δὲ τῷ Μιχαῆλ εἰς πικρίαν ψυχῆς ἀφικόμενος· ὄνομα τούτῳ
Γρηγόριος ὁ οὕτω λεγόμενος Πτερωτός, ὃς ἀδελφιδοῦς μὲν ὑπάρ-
20 γων τοῦ Λέοντος, ἄρτι δὲ τούτου ἀναιρεθέντος ὑπερόριος γίνεται,
ὅτι μὴ σιγῇ, ζεούση δὲ τῇ καρδίᾳ καὶ φιλίᾳ τοῦ Λέοντος, προσ-
κνήσων τὸν Μιχαῆλ εἰσερχόμενος πολλοῖς ὀνειδισμοῖς αὐτὸν πε- B
ρίεβαλεν, τὸν φόνον φέρων τῶν λεγομένων κατήγορον. ὃ Μι-

quo nimirum nec imperatoris fidem violarent, nec virtutis suae ac for-
titudinis obliviscerentur. ceterum imbecille quid visus vulgo ipse Mi-
chaelis conspectus. quamobrem etiam illo in Augustam urbem recepto,
ipsa statim Thomae sola praesentia tanta omnes facilitate mutari conti-
git, ut nec verbis quidem illis induci opus fuerit, seque ultro ad expu-
gnandam urbem Augustam ei socios adiunxerint.

14. Haec citius quam par erat imperatori delata: iccirco etiam
exercitum ex residuis ex Asia, si qui iam suppetebant, nonnullasque
copias Cataclyae et Olbiani opera cogit, iam sibi de rerum summa
periculum verti sentiens. at neque classis curam negligit, multaue ce-
leritate adversum hostem terra marique educit. in tantas autem an-
gustias rerumque difficultates coniectus est, ut et ferream catenam ab arce
ad appositum e regione oppidulum, ad hostem ab interiore muro arcen-
dum, extenderit. vivebat tunc in Scyro, quae una est Cycladum insu-
larum, vir quidam exsul, saepius ducis exercitus functus munere, iamque
in fensio in Michaelem actus animo, Gregorius Pterotus nomine, Leonis
imperatoris consobrinus, haud ita pridem illo sublato relegatus eo quod
silentium sibi imperare nolisset, sed prae fervore animi ac Leonis
amore salutatum Michaelem ingressus multis eum conviciis aspersisset ac

χαῖλ τότε μὲν εἰπὼν "οἰδᾶ σου τῆς ἀθυρίας τὸ πέλαγος καὶ τῆς λύπης τὸ μέγεθος" φέρειν ἐπέτρεπε τὰ γενόμενα· τρίτης δὲ παρ-
 φρηγκίας ἡμέρας κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον τῶν Κυκλάδων πε-
 ποίηκεν ὑπερόριον. τοῦτον ἔταιρισάμενος ὁ Θωμᾶς στρατεύμα-
 τός τινος τοῦ κατὰ γῆν ὡσεὶ χιλιάδας δέκα ἀνέδειξεν στρατηγόν.⁵
 καὶ τὸν κατὰ Θάλασσαν δὲ στόλον αὐτῷ γενόμενον εὐτρεπισάμενος
 [καὶ ἕτερον αὐτῷ ἐπιστήσας στρατηγόν] οἶόν τινος προδρόμους
 ἐξέπεμψεν, ὡφέλμιον εἶναι κρίνας τοῦ κατὰ γῆν τε καὶ Θάλασσαν
C ἅμα ποιῆσθαι τὰς προσβολάς. γενομένων δὲ τούτου καὶ κατὰ
 ταῦτὸν ἀναφανέντων τῶν ναυτικῶν καὶ πεζικῶν δυνάμεων ἐν τῷ¹⁰
 πρὸς Βλαχέρναις κόλπῳ (οὐδὲ γὰρ οὐδεμίαν κώλυσιν ἢ βοήθειαν
 ἢ ἔξαρτιοθεῖσα σιδηρᾶ σειρὰ ἐπεδέδεικτο) εἰς οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ
 τούτων παρουσία λελόγιστο· ὄθεν οὐδ' ἀξιόλογόν τι παρ' αὐτοῖς
 ἐπέπρακτο. πλὴν ὁ Θωμᾶς κριοὺς καὶ χελώνας καὶ τινὰς ἐλεπό-
 λεις, δι' ὧν τὰ τεῖχη ὤρετο κατασελεῖν, διὰ τινων κατασκευάσας¹⁵
 μηχανουργῶν, πρὸς δὲ καὶ τινὰ Ἀναστάσιον ἄρτι δὴ τὸν τῶν μο-
 ναχῶν ἀλλαξάμενον βίον καὶ εἰς τὸν ἀγρυπτικὸν τοῦτον δὴ καὶ πο-
 λιτικὸν ὑποστρέψαντα, μέλανα τὴν χροίαν, μέλανα τὴν ψυχὴν,
D υἰοθετήσας καὶ συγκοινωνὸν τῆς ἀνταρσίας ἀναγορεύσας, πολλῶ
 στρατῶ καὶ δυνάμει ῥέων κατὰ τῆς βασιλευούσης προσήλανεν,²⁰
 ἅμα δὲ τῷ εἰς ὅσιν ἐποφθῆναι τῶν πολιτῶν τὰς πύλας αὐτῷ ἀνα-
 πετάσαι οἰόμενος, μίσει δὴ τῷ πρὸς Μιχαήλ. ἐπεὶ δὲ ταύτης
 τῆς ἐλπίδος διέπεσεν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὕβρεσι τούτων καὶ λοι-

5 ὡς εἰς?

caedem exprobrasset. ad quem tunc Michael "novi" inquit "animi tui
 maestitiae pelagus ac tristitiae magnitudinem;" iubensque patienter ferre
 quae contigerant, post triduum in eam Cycladum insulam eum relega-
 vit. hunc belli socium ascitum Thomas duodecim milium terrestrium
 copiarum agmini praefecit. classem quoque quam habuerat adornans,
 aliumque ei ducem praeficiens, ambos tanquam praecursores regiam
 Constantini urbem tentaturos praemittit, e re sua fore existimans, si
 terra simul marique eam adoriretur. hoc ubi sic gestum est, simulque
 navales ac terrestres copiae ad Blachernarum sinum apparuerunt (nihil
 enim extenta ferrea catena impedimento fuit aut urbem iuivit), nihil
 illae aut certe exigui momenti visae sunt; unde nec dignum aliquid me-
 moria gesserunt. ceterum Thomas ipse arietibus testudinibus aliisque
 machinis, quibus muros concutiendos arbitrabatur, per quosdam eorum
 artifices constructis, ad haec autem Anastasio quodam, qui eiurato mo-
 nachi instituto paulo ante ad veteratoriam ac saecularem vitam transie-
 rat, atri coloris atque animi in filium adoptato et consorte tyrannidis
 renuntiato, ingentibus copiis numerosoque fretus exercitu, ad regiam
 urbem advectus est, ratus simul atque ad urbem accessisset, portas
 ipsi reseratum iri. ubi autem nihil eventus eius expectationi respon-

δορίαις ἐπλύνετο, τότε μὲν δὴ τὴν στρατηγικὴν σκητὴν καὶ τὸν
 χάρακα κατὰ τὸν τοῦ Παυλίνου οἶκον, ἔνθα δὴ καὶ τὸ τῶν σεβα-
 σμίων Ἀναργύρων τέμενος οἶόν τι ἀνάκτορον ᾠκοδομήσεται, ἐγκα-
 ἐπῆξε, καὶ πάντα τὸν ἄχρι Εὐξείνου τόπον καὶ Ἰεροῦ καὶ τῶν
 5 περαιτέρω δὴ τούτων πολικῶν ἐπῆλθε διὰ τινος στρατεύματος
 πείσων, καὶ μὴ τινα ἔχειν ὑπὸ νότου ἐχθρόν. (14) ἐπεὶ δὲ P 38
 ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχειν ἐδόκει αὐτῷ, τινὰς ἡμέρας πρὸς παρα-
 σκευὴν δοῦς ἑαυτῷ, ὡς ἔκ τινος ἀπόπτου κατεῖδε τὸν μὲν Μιχαὴλ
 τὸ πολεμικὸν σημεῖον ἐπὶ τέγουσ τοῦ τῆς Θεοτόκου ναοῦ καταπε-
 10 πηγότα κάκειθεν τὴν κατὰ τῶν ἐναντιῶν ἰσχὴν αἰτούμενόν τε καὶ
 προσλαμβάνοντα, τὸν δ' υἷὸν αὐτοῦ τὸν Θεόφιλον πάντα τὸν τῆς
 πόλεως περίβολον μετὰ τοῦ ἱεροῦ τάγματος ἐπιφοιτῶντα, τὸ τε
 ζωοποιὸν τοῦ σταυροῦ ξύλον ἐπιφερόμενον καὶ τὴν ἐσθῆτα τῆς
 πανάγνου μητρὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς πολλὴν μὲν τῶν
 15 πραγμάτων δυσελπιστίαν καὶ παντοῖος ἐγένετο τὴν γνώμην κατὰ
 τὸν χαμαιλέοντα, εἶγε μὴ πρὸς ὄρατοὺς μόνον ἀλλὰ καὶ ἀοράτους
 τινὰς δυνάμεις ἀναγκάζοιτο διαμάχεσθαι. οὐκ ἔχων δ' ὅτι καὶ B
 πράξειεν, ἄλλως τε δὲ καὶ ὄχλω δὴ τοσοῦτῃ τεθαρρηκώς, τὸν διὰ
 μάχης ἔκρινεν ἀγῶνα τῶν τοιοῦτων δὴ λογισμῶν γενέσθαι κριτὴν.
 20 ὅθεν τῇ ἑξῆς ἕμα τῷ φωτὶ σημάνας τὸ ἐνύλιον τοὺς ἄνδρας
 ἐξῆγε, καὶ τῷ μὲν υἷῳ κατὰ τὸν ἐν τῇ χειρῷ τοῦ τείχους περίβο-
 λον φέρειν τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἀνάγκην ἐπέτρεπεν, αὐτὸς δὲ τὸ
 πολὺ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν πολεμικῶν ὁργάνων, δι' ὧν ἔμελλε τὸ

6 κατὰ? 15 δυσελπιστίαν ἀφίκετο καί?

dit, eorumque potius probris compluebatur ac maledictis, tum demum
 praetorium tentorium vallumque ad Paulini aedes, ubi et venerabilium
 Anargyrorum delubrum palatii instar exstructum est, fixit muniitque.
 destinata quoque parte exercitus omnem ad Euxinum usque Hierumque
 regionem atque his ulteriora oppida invasit, ad defectionem cogens, ne
 quem a tergo hostem pateretur. (14) his ita ex animo constitutis,
 dum apparatusi castrisque componendis dies aliquot insumit, velut e spe-
 cula Michaellem videt belli signum in Blachernensi deiparae tecto defi-
 gere, atque inde vires adversus hostes deposcere sibi que corrogare,
 eiusque filium Theophilum una cum sacro ordine urbis ambitum omnem
 atque moenia circumire, ac tum vivificum crucis lignum tum intactae
 Christi dei nostri parentis vestem circumferre. ea res eius maxime
 spes deiecit, chamaeleontisque in morem cogitationum aestu varius an-
 ceptusque agebatur, siquidem illi non modo contra hostes visibiles sed et
 contra inaspectas quasdam fortitudines pugna conserenda erat. sic ita-
 que consilii incertus, etsi alioqui tot tantisque copiis fretus, earum iu-
 dicem cogitationum Martis aleam fore decernit. prima itaque diei inse-
 quentis luce dato classico suos castris educit; ac filio quidem terrestrem
 murum oppugnare iussit, ipse cum maiori copiarum parte validioribus-

τείχος καταπειράζειν τῆς πόλεως, ἔχων κατὰ τοὺς τῶν Βλαχερινῶν
 πύργους ἐποιεῖτο τὴν προσβολήν, κλίμακός τε τῷ ὕψει προσφέρων
 ἀναλογούσας καὶ χελώνας ἄλλοθεν καὶ ἐτέρωθεν τοὺς κριούς,
 C τοξέυμασι τε καὶ πετροβόλοις πανταχόθεν χρώμενος, οἷς ἔμελλε
 πάντοθεν παντοῖος φαινόμενος καταπλήξει μὲν τοὺς πολίτας, κρα- 5
 τήσειν δὲ καὶ τῆς πόλεως. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν κατὰ θάλατταν ἡμέ-
 λει τειχῶν, ἀλλὰ τῷ ναυτικῷ πάντοθεν περικυκλώσας αὐτὴν πυρὶ
 τε καὶ τοξέυμασι, πρὸς δὲ καὶ τισι τετρασκελέσιν ἐλεπόλεσιν χρῆ-
 σθαι ἐκέλευεν ἀφειδῶς, ταῦτόν δὲ καὶ ἀτέχνως εἰπεῖν· ὄθεν οὐδὲν
 τῶν εἰς ὄνησιν φερόντων αὐτῷ ἢ τοσαύτη δύναμις συμπαρομαρ- 10
 τούντων ἀνδρῶν κατεπράξατο. τὸ μὲν γὰρ ναυτικὸν εὐθύς τις
 ἐναντίος ἐπιγενόμενος ἄνεμος συνδιέλκυσέ τε καὶ ἄλλο ἄλλη δια-
 σπαρῆναι ἐποίησεν ἅτε θῆ καὶ χεμιῶνος ὄντος ἑξαισίου· κατὰ δὲ
 τὴν ἡπειρον γενναίως μὲν τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπομαχομένων,
 D καὶ τέως μὲν τὰς κλίμακας ἀχρήστους αὐτῷ ποιούντων διὰ τῶν ἐκ 15
 τῶν πύργων ἐγγυμμένων ἰσχυροτέρων βελῶν, τῶν δ' ἄλλων ὀρ-
 γάνων πῆ μὲν οὐκ ἐφικνουμένων, καὶ τούτου μεγάλην ῥοπήν τοῖς
 πρῶγμασι τεθεικότος καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολέμους ἀπειρίαν
 καταμαρτυρήσας, πῆ δὲ καὶ τῶν ἐφικνουμένων καὶ καταλαμ-
 βανόντων ἀσθενεστάτων ὄντων καὶ οὐ κατὰ μάχην γενναίαν τε καὶ 20
 διασεῖν τελεῖν εἰδόντων, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ πύργους ἵσταμένου
 ἀνδρὸς ἐποχώρησιν τινα παρασκευάζοντων. ὡς οὖν ἐφαίνεται
 P 39 ταῦτα οὐ κατὰ τὴν προτέραν διαθρῦλῆσασαν πάντα φήμη καὶ

14 ἀπὸ] αὐτοῦ P

que machinis ac tormentis, quibus civitatis murum tentaturus erat, Blachernarum turres aggreditur, scalas admovens murorum altitudini congruentes. alibi testudines, alibi arietes: nusquam non missilium grando, exque balistis densus lapidum imber; quo tam varia undique omnisque generis oppugnatione tum oppidanis terrorem iniiceret, tum urbe potiretur. at neque muros maritimos negligit; sed classe undique cingens, ignique et iaculis adhaecque tetrascelis quibusdam obsidionalibus machinis profuse (perindeque dicas, temere nulloque iudicio ac arte) tentare iubet. quamobrem etiam tanta vis virorum ei militantium nihil ei commodi attulit. illico enim adversus ventus classem dissipavit, alioque atque alio naves disiecit; quippe cum ingens procella esset ac mare aestuosum. terra quoque oppidanis strenue dimicantibus, hactenusque telorum e turribus fortiter missorum grandine inutiles scalas ei reddentibus, ad haec tormentis partim ad destinatum non attingentibus (quod quidem maximum rebus momentum attulit enimque gerendo bello imperitum ostendit), partim vero attingentibus quidem et assequentibus, imbecillioribus tamen, nec satis forti conatu et ut muros concutere possent vel etiam praesidiarios ex turribus excutere atque illinc fugare. ubi igitur non ex prioris famae ratione, cuncta magno quodam vulgantis

διακωδωνίσασαν, ἤττω δὲ καὶ ὡς ἕκ τινος ἀσθενεστάτης φρενὸς διακυβερνώμενα καὶ ἐκπερατούμενα, ἀνεθάρρησέ τε ἡ πολιορκουμένη πόλις εὐθὺς, καὶ τοσοῦτον ἐκηβολατέροις ἐχρήτη τοῖς βέλεσιν ὡς πόρρω που τούτους ἀβλισθῆναι ἐπαναγκάσαι, τὰς τσοαύ-
5 τας μηχανὰς ἐγκαταλιπόντας, καὶ περὶ τῆς ἰδίας βουλευέσθαι σωτηρίας. ὅθεν ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν οὐκ ὡς ὤφειτο, στερορότερα δὲ ἢ κατὰ τὴν ἐαυτοῦ γνώμην ἀπήνησεν, ἄλλως δὲ καὶ ἡ ὥρα δοριμύτερον ἐδείκνυ τὸν καιρὸν ἅτε δὴ καὶ χειμῶνος ἐπιγενομένου καὶ τῆς Θωρήκης τῶν ἄλλων οὔσης δυσχειμέρου, ἐπὶ παρα-
10 χειμασίαν ἐτράπη καὶ τὸν τοῦ στρατοῦ ἀνακομιδῆν.

15. Ἦδη δὲ τοῦ ἔαρος ἡμέρον ἐπιλάμποντος καὶ τὸν στρα- B
τιώτην ὄχλον τὰς καταδύσεις καὶ χηραμοὺς καταλιπεῖν ἐκβιάζον-
τος, ἀμφοτέρωθεν αὐθις κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκρινε
προσβάλλειν τῇ Κωνσταντίνου. ἀλλ' ἤδη τὸν Μιχαὴλ οὐκ ὡς τὸ
15 πρότερον, ἄρτι δὲ στρατιωτικὴν τινα δύναμιν εὗρισκε συλλεξάμε-
νον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δὴ ναυτικὴν. κατ' ἐκεῖνο γούν
πάλιν ἦει τὸ μέρος ὀπλισάμενος ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν
Βλαχερινῶν. ὡς οὖν ἡμέρα ὑπέλαμπεν καὶ τὸ σύνθημα ἐδίδοτο
τὸ πολεμικὸν καὶ τείχος ἐμελλε κατασιεῖν τῶν Βλαχερινῶν, εἰς λό-
20 γους δὴ τισιν ἐκ τοῦ τῶν τειχῶν μετεώρου ἦλθεν ὁ Μιχαὴλ, ἀμνη-
στιάν αὐτοῖς δεινῶν εὐαγγελιζόμενος καὶ ἰπισγνωόμενος δώσειν C
ἀγαθὰ πολλά, εἰ μόνον δὴ μετατάξοιντο καὶ μὴ βουληθεῖεν αἵμα-
σιν ὁμοφύλων καὶ ἀδελφῶν καταχραίνεσθαι. ἀλλ' εἰς πίσθον

9 ἄλλων μᾶλλον οὔσης?

rumore, haec apparuere, quin potius longe minora, ac quae mens debilissima regeret ac parturiret, statim obsessa civitas animos audaciamque resumpsit, tantaque vi longe mittentes balistas displodebat, ut omni illo machinarum apparatu relicto obsidentium agmina procul recedere deque salute consilium inire coegerit. quamobrem non qualem obsessor putaverat, sed firmiorem longe quam pro existimatione urbem offendit. praeterea vero ipsa quoque tempestas asperiores aërem reddebat. velut itaque appetente hieme, ac per hiemem provinciis reliquis frigidiores Thracia; ad hiberna et ad reducendas copias animum convertit.

15. Vere itaque mitius illucescente turmasque militares lustris suis ac latibulis excedere cogente, utrinque rursus terra marique adoriendam Constantini urbem putavit. neque vero Michaelē qualem antea, sed iam et terrestribus quibusdam et navalibus copiis instructum invenit. rursus igitur eandem partem quam prius, sinum scilicet Blachernensem, eodemque apparatu aggreditur. prima itaque luce, data pugnandi tessera, ac dum iam Blachernenses muri quatiendi essent, Michael e superiori muro quosdam alloquendi occasionem nactus malorum oblivionem multaque eis bona collaturum pollicetur, si modo consilio mutato ad se transierint nec civium fratrumque cruore foedari in animum induxerint.

τετρημένον, τὸ τοῦ λόγου, τούτους ἐναπεράνας τοὺς λόγους, κελί-
 νους μὲν θαρσαλευτέρους, οὗτι δὴ καὶ παρακαλοῖντο, ταῦτὸν δὲ
 εἰπεῖν καὶ τῆς ἐκ τοῦ φόβου συστάσεως λελυμένους εἰργάσατο,
 ἑαυτὸν δὲ σταθερὸν τε καὶ στερεότερον. ὅθεν ἄφνω ἐκ πολλῶν
 πυλίδων κατ' αὐτῶν συρρεῖς, ἧ μὴ προσεδόκων ἐκείνοι, συρρή- 5
 γνυταὶ τισι τούτοις εἰς μάχην, καὶ φθόρον ἱκανὸν ἐργασάμενος
 τὴν νικῶσαν λαμβάνει λαμπρῶς. κατὰ θύλατταν δὲ καὶ μᾶλλον
 D ἢ κατ' ἤπειρον τὴν νικῶσαν ἐλάμβανεν. ὡς γὰρ αἱ βασιλικαὶ
 τριήρεις ἀνήγοντο καὶ εἰς χεῖρας συνέρχεσθαι ἔμελλον, ἄρτι δὴ
 πόλεμον συγκροτουῦντος καὶ λίθους ἐπαφιέντος τοῦ ἀποστατικοῦ 10
 πλωτῆμον, οὐκ οἶδ' ὅ τι παθόντος καὶ τίσιν δειμασι καὶ θορύβοις
 περικτυπηθέντος καὶ πρύμναν κρούσαντος κατ' ἔγχετο πρὸς τὴν χέρ-
 σον· καὶ οἱ μὲν τῶν ἀνδρῶν πρὸς βασιλεία αὐτομολοῦντες ἐθάρ-
 ρουν μετατιθέμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον τὸ κατὰ
 γῆν ἀπεδίδρασκον, τὸ κατὰ θύλασσαν εἶναι καὶ διαμάχεσθαι ἀπαρ- 15
 νησόμενοι παντελῶς. οὕτω μὲν οὖν ἀπονητὶ διελεύθη τὸ ναυτικόν,
 P 40 καὶ τέως ἐχώρησεν εἰς οὐδέν, ἄξιον οὔτε τοῦ πλήθους τῶν νεῶν
 οὔτε τῶν εἰς αὐτὰς ἀναβεβηκότων ἀνδρῶν διαπραξάμενον.

16. Ὅθεν καὶ Γρηγόριος ὁ δηλωθεὶς συννεωρακῶς αὐτόν
 τε τοῦτον τὸν ἀποστάτην ἐκκαταφρόνητον ὄντα τε καὶ πλέον 20
 προϊόντος τοῦ χρόνου γενησόμενον, ἅτε δὴ πότοις σχολάζοντα καὶ
 φρονήσεως ἀμοιροῦντα κατὰ πολὺ, δι' ἧς πεφύκασι μᾶλλον ἢ

1 τετρημένον P
 ἄξιον?

ἐναπεράσας?

17 an εἰς οὐδέν, οὐδὲν

hos enimvero in dolium pertusum (quod adagio dicitur) sermones perorans, tum illos ferociore, ut quibuscum precibus ageretur (perindeque dicas hostium metu solutos, nihil iam servandi ordinis ac conspirationis sollicitos) reddidit, sibi que robur ac firmitatem adiecit. quamobrem ex multis repente portulis suos effundens, qua illi nihil eiusmodi expectabant, parti eorum congredditur, iustaque satis clade afficiens clare victoria potitur. sed et mari illustriori quam terra victoria augetur. cum enim imperatoriae triremes altum peterent, iamque pugnae conserendae adesset tempus, atque adeo ipsa desertoris classis congressus ardore saxa mitteret, nescio quo casu consternata quibusve acta terroribus, versa puppi ad terram se subducit. classarii pars concepta fiducia ad imperatorem deficiunt, pars ad sua castra terra pergunt, ac vel in mari versari aut prorsus pugnare pernegarent. sic absque labore dissoluta Thomae classis, cessitque in nihilum, cum nullum aut pro navium numero aut pro classiariorum virtute praeclarum facinus edidisset.

16. Hinc quoque, cuius iam meminimus, Gregorius, cum desertorem Thomam exiguae auctoritatis esse, multumque ei nominis decessisse, longeque amplius illi postmodum decessurum intelligeret, quippe homini

ποθεν ἄλλοθεν αἱ νίκαι προσγίνεσθαι, μοῖραν τινα τοῦ ἕφ' ἑαυ-
 τὸν τάγματος συλλαβόμενος, καὶ πρότερον δὲ κοινολογησόμενος
 τῷ βασιλεῖ διὰ μοναχοῦ τινὸς τοῦ ἀπὸ τῶν Στουδίου τοῦ βυσιλιῶς
 ἀποσταλέντος, ῥῆξιν ἔλθοι καὶ τοῦ ἀποστάτου γίνεται κατὰ νότου,
 5 ὁμοῦ μὲν τοῦτον ἐκδειματῶν καὶ θορύβου πληρῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ B
 τῶν εἰς βασιλέα ἑαυτῷ ἡμαρτημένων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῇ αὐτοῦ γα-
 μετῇ καὶ τοῖς τέκνοις (καὶ γὰρ ἐτηροῦντο ἐν φυλακῇ ἐκείνου τῷ
 Θωμᾷ προσθεμένου) διαλλαγὴν καὶ συγγνώμην πραγματευόμενος.
 ἀλλ' οὔτε ὁ βυσιλιεὺς ταῦτα ἔφθασε διακοῦσαι· εἰς τοσοῦτον γὰρ
 10 ἀπεκλείστο καὶ τῶν ἔξωθεν, οὐδ' εἰ τῶν ἐγγὺς μόνον τις, ἀλλ'
 οὐδ' εἰ τῶν πορρωτέρω τὰ αὐτοῦ ἡρημένοις ἐτύγγανε. καὶ ὁ Θω-
 μᾶς τὸ μὴ πολὺν ἔξαιφνης τοῦτον γενέσθαι κατορρωδῶν, καὶ
 φόβον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ποιῆσαι βουλόμενος, τὴν μὲν στρατοπεδείαν
 τῆς πόλεως οὐκ ἐξεκίνησε, ταῦτ' οὗτο προμηθεύμενος, καὶ προ-
 15 νοῶν τὸ μὴ διωχθῆναι ἐξόπισθεν· ὀλίγους δὲ τινας, καὶ ὄσους C
 ἦδει ἀξιοχρέους τῆς πρὸς τὸν Γρηγόριον μάχης ὄντας, παραλα-
 βῶν ἔξῃε πρὸς αὐτόν, καὶ περιγίνεται τούτου, καὶ φεύγοντα
 καταλαβῶν ἀναίρει. καὶ αὐθις διὰ ταχέων πρὸς τὰς δυνάμεις
 τὰς προσεδρευούσας τῇ πόλει γίνεται, καὶ γράμμασιν ἐπιστέλλων
 20 τὰ ἑαυτοῦ περιαγγέλλει ἅπανταχοῦ, ὡς εἴη τε νενικηκώς, ὅπερ
 οὐκ ἦν, καὶ τὸ προσχωριάζον κατὰ τὴν Ἑλλάδα ναυτικὸν ταχέως
 κελεύων ἀναθῆναι, ὡς αὐθις τοῖς κατὰ θάλασσαν προσβάλλοι

3 Στουδίου ὑπὸ τοῦ?

poculis dedito, et cui maxime prudentia deesset, qua potissimum ac
 prae omni alia virtute parantur victoriae, partem aliquam secum assu-
 mens subiectae legionis, priusque monachi cuiusdam Studiani collegii,
 in eam rem missi, opera communicato cum imperatore consilio, a reli-
 quo se exercitu avellit, tyrannoque a tergo secedit, tum ut illum ex-
 terreret ac turbatione impletet, tum vero ut sibi ipse, quin et uxori et
 liberis (nam et illos Michael, quo ex tempore ad Thomam defecerat,
 in carcere habebat), maiestatis scilicet reus, veniam indulgentiamque
 obtineret. sed neque imperator rem adhuc audierat (adeo enim omnis
 extra comaeatus oclusus erat) nec si quis, non solum eorum qui prope
 essent verum etiam qui longius abessent, eius partes secutus esset.
 Thomas autem veritus ne subito magna Gregorii auctoritas fieret, isque
 suis ordinibus terrorem iniiceret, nihil soluta obsidione aut castris ab
 urbe dimotis, timens ne se hostis a tergo insequeretur, paucos aliquos,
 ac quantos opprimendo Gregorio sufficere existimavit, assumens, in
 illum educit; praelioque fusum ac in fuga comprehensum necavit. hinc-
 que celeriter ad reliquas copias urbem obsidentes reversus literas in
 omnes partes, quibus sibi victoriam (etsi falso) manifeste arrogaret,
 dedit; classemque, quam in Achaia habebat, ad se quam primum ad-
 duci iubet, quo rursus instructoribus copiis mari pugnam consereret.

μετὰ στερεοτέρας δυνάμεως μέρεσιν. ἀλλ' ἐκείναι μὲν εἰς ἀρκυμὸν
 τελοῦσαι πενήκοντα πρὸς ταῖς τριακοσίαις πολεμιστηρίοις ἅμα
 D δῆρσι καὶ σιταγωγοῖς τῶ τῶν Βυρίδων κατὰ Θράκην λιμένα ἐγ-
 καθορμίζονται, ἕξ οὐρίας πλέουσαι. καὶ ὁ βασιλικὸς δὲ πυρφό-
 ρος στόλος τούτοις μηδὲν ἔγνωκῶσιν ἐκείσε ἐπιτεθεὶς πολλὰς μὲν ὅ
 αὐτάνδρους αἰρεῖ τῶν νηῶν, τινὰς δὲ καὶ πυρπολεῖ δυνατωτάτη
 χειρὶ, ἄλλων παντελῶς ἕξω γενομένων τοῦ πάθους καὶ πρὸς τὸν
 τῶν Βλαχερνῶν κόλπον καταίρειν λόγον ποιουμένων πολύν, ὡς
 ἂν εἶεν ὁμοῦ τῇ κατὰ γῆν στρατιᾷ· ὁ καὶ γέγονεν. τὰ μὲν οὖν
 κατὰ θάλατταν τοῦτον ἐκυβερνᾶτο καὶ ἠδῦνέτο τὸν τρέπον· 10
 κατὰ γῆν δὲ αἰεὶ πως ἀκροβολισμοὶ τινες ἐκ μέρους καὶ φόνοι ἐγέ-
 νοντο, νῦν μὲν τοῦ Μιχαὴλ νῦν δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου αὐ-
 P 41 τοῖς ἐπεξίοντος μετὰ Ὀλβιανοῦ καὶ Κατάκυλα, καὶ πληγὰς ἔσοθ'·
 ὅτε καιρίας διδόντος τε καὶ λαμβάνοντος· οὐ μὴν ἀγῶνές τινες
 λαμπροὶ καὶ νεανικοὶ ἐκ παρατάξεως καὶ τῆς ἰσορροπῆς δυνάμεως 15
 ἔσχον τὸ κῦρος, ἕτε δὴ πολλῶ τοῦ Μιχαὴλ ἔλαττουμένον καὶ μὴ
 πρὸς τὴν ἐκείνου εὐζωνόν τε καὶ ἱππικὴν στρατιὰν ἀντιτάσσεσθαι
 δυναμένον.

17. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων αὐτῶν, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλ-
 γάρων βασιλεὺς (καὶ γὰρ ἔφθασεν ἡ φήμη κατὰ τὴν οἰκουμένην 20
 τὸν βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων πολιορκούμενον διαγγέλλουσα) λάθρα
 τινὰς εἰς βασιλεῖα πέμψας ἐξυποστεῖλαι αὐτομάτῳ γνώμη συμμα-
 B χίαν καθυπισχεῖτο καὶ βοήθειαν αὐτῷ τὴν ἀρκυῦσαν διδόναι καθ-

3 alii Βηρύθων. margo Combef.

constabat illa cum bello aptis biremibus, tum onerariis trecentis quin-
 quaginta navibus; quae et brevi secundis auris ad Byridensem in Thra-
 cia portum appellunt. imperatoria autem scyphonibus instructa classis,
 illic hostes in statione incautos aggressa, multas eorum naves cum ipsis
 vectoribus capit, alias vi maxima comburit; paucae admodum cladi su-
 perstitae celeri fuga portum Blachernensem petunt, id omnino satagentes
 ut terrestribus copiis, quod et ita contigit, iungerentur. sic res mari
 gerebatur, felicique adeo exitu. terra vero continuae prope sigillatim
 erant velitationes caedesque edebantur, modo Michaelis modo eius filio
 Theophilo cum Olbiano et Catacyla adversus hostem suos educante.
 horum praeliorum varius exitus, dataeque et acceptae aequo pene Marte
 subinde strages. iusta tamen pugna nunquam certatum, eo quod impe-
 rator cum hoste, cuius essent numerosiores expeditaeque ac equestres
 copiae, acie congregari non posset.

17. Eo rerum statu, Mortagon Bulgarorum imperator, fama exci-
 tus, quae iam totum orbem pervaserat, Romanorum imperatorem intra
 muros obsessum teneri, misso clam ad Michaelem nuntio ultro se auxilia
 missurum pollicetur ac copias quantae adversus hostem sufficerent. at

ωμολόγει. ἀλλ' ὁ γε Μιχαήλ, εἴτε τῇ ἀληθείᾳ τὸ τῶν ὁμοφύλων
 πλῆθος καταιδούμενος τε καὶ ἐλεῶν, εἴτε καὶ χρημάτων φειδόμε-
 νος (ἐτέγγανε γὰρ ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων βασιλέων ὑφ'
 ἑαυτὸν ἔχων ἐκ φειδωλίας), τὴν μὲν γνώμην ἤξιον ἀποδοχῆς τού-
 5 του, παρητεῖτο δὲ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν, καὶ οὐκ εἶ τι γένοιτο παρὰ
 τοῦ ἀποστάτου, βούλεσθαι τὴν ἐπικουρίαν αὐτῷ κατεμῆνεν.
 ἀλλ' ὁ γε Μορτάγων καὶ ἄλλως πολέμοις χαίρων καὶ τὰς ἐκ τού-
 των λείας καρποῦσθαι φιλῶν, καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν δὲ τριακοντού-
 10 τεις σπονδὰς γεγενημένας παρὰ τοῦ προκατασχόντος Λέοντος ἐπι-
 βεβαιῶσαι καὶ ἰσχυροτέρας ποιῆσαι ζητῶν, τὴν κατὰ τοῦ τυράν- C
 νου στρατιὰν εὐτρέπιζεν, καὶ δὴ τῶν Ῥωμαίων ὄρων ἔντοσθε μετὰ
 παρησίας γενόμενος κατὰ τὸν Κηδούκτου χῶρον οὕτω καλούμε-
 νον ἰστροποπέδευσεν. ἠκούοντο δέ, καὶ λαθεῖν ταῦτα τὸν ἀπο-
 στάτην οὐκ ἦν· περιεδοθήθη μὲν ὡς εἰκός, καὶ τὰς φρένας κατε-
 15 κτυπήθη, ἐν αὐτῷ δὲ πάλιν γενόμενος τὴν κατ' αὐτοῦ στρατιὰν
 ἐξώπλιζεν. καὶ ἐπεὶ εἰς δύο καταμεριζόμενος ἐδόκει παντελῶς
 ἀσθενής τε εἶναι καὶ εὐπτωτος (ἦ τε γὰρ τῶν πόλεων βασιλεύουσα
 οὐκ εὐαριθμήτου ἀλλὰ πλείστου ἀξιολόγου στρατοῦ ἐδέετο πολιορ-
 20 κουμένη, ἤδη καὶ τοῦ Μιχαήλ δυνάμεις οὐκ ἀγεννεῖς συλλέγοντος
 καὶ κατὰ πόδας ἴστασθαι δυναμένου, καὶ πολλάκις ὄλεθρον ἐπα- D
 γαγεῖν αὐτοῖς δυνηθέντος· καὶ ἡ τῶν Βουλγάρων δὲ δύναμις οὐ
 μικρᾶς τινὸς τάξεως καὶ στρατιᾶς, πολλῆς δὲ καὶ οὐ τῆς τεχούσης
 ἐδέετο παρατάξεως), — μὴ οὖν εἰς δύο τινὰ διαιρούμενος κατὰ
 τινὰ λάβρον χιμάρρον ἀσθενέστερος παρ' ὃ ἦν δόξη τε τοῖς

24 δ] οὐ P

ille, sive re vera Romanorum in Thomae castris militantium reverentia
 inque eos miseratione, sive alias parcendum sumptibus ducebat (nullus
 enim unquam imperatorum illo fuit sordidior), laudato Bulgari proposito
 auxilia recusavit, nec quicquid demum tyrannus praestiterit, eis se usu-
 rum significavit. Mortagon tamen, ut qui aliqui bellis praedaeque ac
 spoliis gauderet, foedusque tricennale cum Leone eius decessore pactum
 confirmare magisque stabilire quaereret, adversus tyrannum exercitum
 parat. quamobrem Romanorum fines audacter ingressus ad locum cui
 Ceductus nomen, castra ponit. percrescebat rumor; nec fieri pote-
 rat ut irruptio tyrannum falleret. merito itaque perturbatur, animoque
 plane attonitus est. ubi tamen emersit exque ea se aestuatione collegit,
 adversus illum sibi movendum constituit. quoniam autem diviso exer-
 citu se prorsus debilem fore cladique obnoxium videbat (nam et in ex-
 pugnanda urbe Augusta non exiguo sed numeroso fortique exercitu opus
 erat, eoque magis quod iam imperator exercitum haud contemnendum
 paraverat, quique adeo conserto pede pugnare posset nec raro hostium
 stragem dare; nec vero contra Bulgarorum copias aliter quam magno
 validoque exercitu pugna instrui poterat), ne igitur velut rapidus qui-
 dam torrens in duos quosdam deductus rivulos, quam pro priori virtute

Theophanes contin.

5

ἐχθροῖς καὶ εὐχειρωτος γένηται, ἀπαίρει μὲν ὅλως τῆς πόλεως, πρὸς τὸν Βούλγαρον δὲ ἀξιόμαχον κρίνας αὐτὸν κατὰ τὸν εἰρημέ-
 νον τόπον παρατάσσεται καὶ ἀνταγωνίζεται. (18) καὶ ἐπεὶ ἐς
 χεῖρας ἦσαν κατ' ἀλλήλων, ἤτταται δὴ ἰσχυρῶς ὁ τύραννος, καὶ
 φόνον οὐ ποιεῖ μὲν πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. καὶ ἐπεὶ μὴ 5
 P 42 ἄλλως ἦν τῆς σωτηρίας λαβέσθαι, φρυγυδαία ταύτην εὐρίσκοσιν,
 καὶ ἐν τινι χώρῳ δυσβάτῳ σκεδαννύμενοι ἐσκόπουσι πῶς συνάγων-
 ται. ἀλλ' ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς εὐθὺς τὰ τε σώματα
 προσλαβόμενος ὦν ἐγένετο κύριος, καὶ λείας δὲ πολλῆς γενόμενος
 ἐγκρατῆς, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπέστρεψε, τῇ κατ' αὐτοῦ νίκη 10
 ρόμενός τε καὶ γαυριῶν. τὸ δὲ καταλειφθὲν ναυτικὸν ὡς τοῦτο
 ἀκήκοεν, τοῦτο δὴ τῇ πόλει προσεδρεῦον, προσχωρεῖ τῷ βασιλεῖ
 καὶ μετ' αὐτοῦ γίνεται. ὁ δ' αὖ ἀποστάτης εἰς τοσοῦτο ἤκε θάρ-
 ρους, παρὰ τῶν αὐτῷ συμμαχοῦντων, ὡς ἔοικε, δαιμόνων ἐγκρα-
 B τῆς, ὥστε πάντοθεν συντριβόμενος καὶ πληττόμενος καὶ ὀλίγος ἐκ 15
 πολλῶν γενόμενος, καθαρῶς τε νίκης οὐ ποτε μετεσχηκῶς οὐτ'
 ἀπὸ παρατάξεως οὔτε μὴν ἀπὸ τῶν καθ' ἡμέραν προσαγομένων
 δια πολυχειρίας μηχανημάτων κατὰ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, αὐ-
 θις ἐπισυναχθεὶς κατὰ τι πεδίον, Διάβασιν οὕτω καλούμενον,
 σταδίους ἀπέχον τῆς πόλεως ἱκανοῦς καὶ πρὸς στρατοπεδεῖαν εὐ- 20
 φυῆς ἐκ τε τῶν φυομένων καὶ ὑδάτων ἐπιρρύτων ὄν, συναθροίε-
 ται. κάκειθεν τὰς προνομὰς ποιῶν πάντα μὲν πρὸ τῆς πόλεως

12 τοῦτο] τὸ? an τοῦτο δὴ τὸ?

22 μὲν τὸν πρὸ?

hostibus imbecillior appareret, et qui facile edomari posset, urbis obsi-
 dionem in totum solvit, inque Bulgaros, quibus se parem esse arbitra-
 batur, educens, in eo quem diximus Ceducti loco, cum eis pugnam
 committit. (18) ceteram tyrannus in eo praelio magna suorum strage
 vincitur, nec adeo hostes clade afficit, sed ipse ab eis ingenti clade
 afficitur. cumque aliter non liceret, fuga salutem expediunt qui e praelio
 incolumes fuerant, arduoque quodam loco nec facili accessu dispersi se-
 cum cogitabant quomodo rursus coirent ac agmen instaurarent. Bulga-
 rus autem statim captivos, qui venerant in potestatem, assumens, in-
 gentisque praedae compos effectus, victoria ferox eaque superbiens
 redit in patriam. classis ad obsidendam urbem relicta, audita suorum
 strage, tota ad imperatorem deficit illique adiungitur. Thomas porro
 desertor eo temeritatis erupit, daemonum, ut videtur, illi belli sociorum
 afflatu, ut et cladibus undique attritus caesusque atque ex amplissimis
 rebus in angustias compulsus, nec iusto unquam praelio victoria poti-
 tus vel conserta palam acie vel ex tanto machinarum quotidie urbi ad-
 motarum apparatu censuque, collectis iterum copiis in campo cui nomen
 Diabasis, aliquot ab urbe stadiis dissito, castris metandis tum ex agri
 feracitate tum ex aquarum irriguo longe commodissimo, consederit.
 inde omnem suburbanorum elegantiam excursionibus vastabat ac igni in-

ἔκειρε κόσμον καὶ ἐπυρόλοι, ἐνεφανίζετο δὲ τοῖς κατὰ πόλιν, ὡς τὸ πρότερον, οὐδαμῶς. ὃ καὶ συνείς ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀξιόλογον συστήσας στρατόν, αὐτόν τε Ὀλβιανὸν καὶ Κατάκυλαν ἔχων μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀκμήτας ταγμάτων καὶ ἀπεραλοὺς, κατ' αὐτοῦ ἐκ-
 5 στρατεύει· καὶ τοῦτον οὐ κατορθωδοῦντα οὐδ' ἐκφοβούμενον ἀλλ' αὐτῷ προσυπαντῶντα μετὰ σπουδῆς ἐφευρῶν συνήλθεν εἰς χειρῶν δύναμιν, κρῖναι τὸ πᾶν βουληθείς. ἔνθα δὴ καὶ καταστρατηγήσαι τὸν βασιλέα βουλόμενος αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ καταστρατηγεῖται βουλῇ καὶ τοῦ παντὸς διαμαρτάνει σκοποῦ. ὃ μὲν γὰρ ἅμια τῷ
 10 συρραγῆναι τὸν πόλεμον νῶτα διδόναι τῷ βασιλεῖ ἐκέλευσεν, οὐ τὴν τῶν ἑαυτοῦ δυνάμειων γνώμην κατανοῶν, ἀνθρώπων ἔκπαλαι γυναικῶν καὶ τέκνων στερουμένων δι' αὐτόν καὶ τὰς χεῖρας τῷ ἀδελφικῷ λύθρῳ καταμιαίνόντων· οἱ ταχέϊαν ἔσσεσθαι καὶ οὐκ εἰς
 15 τοσοῦτον χρόνον ἐκταθῆναι τὴν αὐτῶν ἐν τοῖς ὑπαίθροις διατριβὴν προσδοκῆσαντες πρὸς πᾶν μὲν ἦσαν κατ' ἀρχὰς εὐπειθεῖς, ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ χρόνος ἤδη πον ἐξετέτατο (τρίτος γὰρ ἐξηγύετο) καὶ ἀγνήτοις ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν γινομένων ἐδόκουν ἐπιχειρεῖν, ἀνδρὸς ἐνὸς ἐπιθυμία καὶ ἀπονοία δουλεύοντες, τηνικαῦτα τὸ κελευσθὲν ὡς ἔρμαιόν τι λαβόντες οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνος ἐβούλετο ἐξε-
 20 πλήρουσιν, ἀλλὰ ὡς αὐτοῖς ἐδόκει καλόν. ὃ μὲν γὰρ ἐγκλιῖναι τοῦτοις εἰς τοσοῦτον ἐπέτρεπεν ὅσον τὴν τοῦ βασιλέως παράταξιν διαλύσαι καὶ αὐθις ὑποστρέψαι στεργῶς φονεύοντας· οἱ δὲ κόσμῳ P 43 καὶ τακτικῇ ἐμπειρίᾳ τὴν τοῦ βασιλέως στρατιὰν κατόπιν θέουσαν,

cendebat. haud tamen velut prius se civitati in conspectum dabat. Michael vero ubi rem intellexit, idoneo conscripto exercitu Olbianum quoque et Catacylam cum suis legionibus, viros strenuissimos ac integrae fidei, habens adversus illum educit. offendit autem non pavidum aut rei exspectatione suspensum, sed fortiter sustinere paratum; quamobrem collatis signis decernendum statuit. tyrannus cum stratagemate imperatorem vellet decipere, eodem ipse decipitur et ab scopo prorsus aberrat. iubet nimirum suos primo congressu terga imperatori dare, parum intelligens qua illi in eum mente affecti essent, vixi scilicet eius iampridem causa liberis et uxoribus privati, ut fraterno cruore dexteras polluerent; qui initio quidem, cum brevem expeditionem fore nec se tamdiu sub dio moraturos esse sperassent, ad omnia se obsequentes prae-buerant. ubi autem iam tempus trahebatur, quippe cum annus iam tertius fluxisset, exque quotidiana experientia ea se tentare senserant quae nullo absolvi exitu possent, dum unius viri libidini ac dementiae servirent, tandem id quod ipsis imperatum erat, insperati lucri loco accipientes, non ex illius mente sed ex suis ipsorum rationibus implendum sibi putavere. nempe iussi erant ut tantisper cederent, dum regia acies insequendo ordines solveret, ac tum demum conversi hostes fortiter caederent. verum illi dum composite exque bellica arte, non temere solutis ordinibus, ut ipse putaverat, a tergo irruentem imperato-

καὶ οὐχ ὡς ᾤθη ἐδιδάκτως, εἰδότες ἀσημασίτω χρῶνται φυγῇ, καὶ ἄλλος ἄλλη διεσκέδυστό τε καὶ διεφέρετο. ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι, τῶν μὲν ὀλίγοι καὶ αὐθις ἔτεροι, τῷ βασιλεῖ προσχωροῦσι καὶ καθομολογοῦσιν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ σὺν ὀλίγοις τισὶ πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν σῶζεται κάκεισε τῆς φυγῆς ἴστυται. ὁ δὲ γε τούτου 5 νόθος τὲ καὶ παρέγγραπτος υἱὸς Ἀναστάσιος τοῦ τῆς Βύζης φεύγων ἐπιλαμβάνεται πτολισματος. καὶ οὐ κατὰ τύχην, οἶμαι, κατὰ δὲ πρόνοιάν τινα, ἴν' ἕκαστος τούτων πρὸς ἑαυτὸν ἐλκύνων τὴν

B τοῦ βασιλέως προσεδριαν τῷ ἐτέρῳ διδοῖ ἄνεσίαν τὲ καὶ καιρὸν εἰς τὴν προνομήν. 10

19. Ἄλλ' ὁ γε βασιλεὺς ἐκ ποδὸς τούτοις ἐπόμενος πρῶτον ἔγνω τὸν Θωμᾶν πολιορκεῖν καὶ τὴν προγεγενημένην εἰς αὐτὸν ἀποδοῦναι τούτῳ ποινήν. ὅθεν ἐπάγει αὐτῷ πολιορκίαν, οὐ διὰ μηχανημάτων ἢ ἄλλων τινῶν σπουδάζων αὐτὸν καθελεῖν, ἅμα μὲν τὸν ἐμφύλιον ἀποδιδράσκων πόλεμον, ἅμα δὲ τῷ τοῦς τὴν 15 Σκυθίαν οἰκοῦντας τῶν τοιοῦτων ἀμαθῆτους κατασκευῶν βούλεσθαι διαμένειν, ἀλλὰ λιμῶ καὶ ἀνάγκῃ τῶν ἐπιτηδείων, οἷς ἐν

C σπάνει καὶ ἐνδείᾳ ἀλλ' οὐκ ἀποθησαυρίζουσα ἢ πόλις ἐδεικνυτο. ἔγνωστο γοῦν ταῦτα αὐτῷ, καὶ ἀρχὴν ἢ πρῶξις ἐλάμβανεν. ὁ δὲ γε πολιορκούμενος παντὸς μὲν ζῶον πρῶτον ἰδέαν ἄχρηστον, ἔπειτα 20 δὲ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τῆς πόλεως ἐξωθεῖ, οὐ παρακλητικοῖς, ὡς ἂν εἴποι τις, λόγοις τὰ πολλὰ τῶν πράξιων διοικῶν, τυράνῳ δὲ

1 ἐνδιαιλύτως P. mox malim ἰδόντες.

15 τῷ om P

riam aciem vident, veram re ipsa nihilque simulantes capessunt fugam; aliique alio dissipati ac dilabentes, modo pauci modo plures ad imperatorem confugiunt seque illi sacramento adstringunt. tyrannus cum paucis quibusdam Adrianopolim evadit incolumis, ibique fugam sistit: eius vero nothus ac facticius filius Anastasius ex fuga Byzae castrum occupat. neque id casu, sed certa dei providentia factum existimem, ut dum quisque illorum imperatorem ad obsidendum trahit, alteri indutias tempusque pabulandi praerberet.

19. Porro imperator e vestigio illos insecutus primum Thomam obsidendum ac vicariam ei poenam reddendam constituit. obsidet autem non machinas, non tormenta adhibens, tum quod belli civilis damna vitare cuperet, tum quod vicinos illi civitati Scythas ea instrumenta docere nolebat, quibus urbes expugnari solent: sed fame rerumque ad victum necessariorum penuria, raro in civitate commeatu nec copiosa annonam in ea reposita. sic itaque illi constitutum, inque eum modum ductum rei exordium. obsessus Thomas in primis genus omne animalium ad bellum inutile, omnesque adeo quibus per aetatem non liceret arma ferro, urbe eiicit, pleraque gerens, ut quis dicat, non lenibus verbis et ad obsecrandum compositis, sed tyrannico animo ac rigido; quod et

γνώμη και ἀσθεκάστω· δ και τὸ κατ' αὐτοῦ ἀνεθυμίασέ τε μῖσος
 και ἀνενώσεν. ἔπειτα ὡς ἤδη ἤκμαζεν ὁ λιμός, σωτηρίας ἐλπίς
 οὐδαμοῦ, ἠνάγκαιε δὲ και τοὺς ἑαυτῆς φόβους ἀνελλιπείς ἀπῆτει
 δὴ ἡ γαστήρ, οἱ μὲν λάθρα διὰ τινων πυλίδων οἱ δὲ διὰ τειχῶν
 5 καθιμώμενοι, οἱ μὲν φέροντες τῷ βασιλεῖ ἑαυτοὺς ἐπεδίδουν, οἱ D
 δὲ πρὸς τὸν νῆδον κατὰ τὸ Βύζης πτολίεθρον ἀπεδίδρουσκον. ἐπεὶ
 οὖν οὐ τὰ ἀναγκαῖα μόνον ἀλλὰ και τὰ ἀπευκτὰ και λυπρὰ τού-
 τοις κατεδήδοτο, ἄχρι δὲ τῶν σεσημημένων σκυτῶν τε και καττυ-
 μάτων τὰ τῆς τροφῆς ἐχώρει, εἰς λόγους τινὲς τῶν ἐν τῇ πόλει
 10 ἐλθόντες τῷ βασιλεῖ, και τῶν ἡμαρτημένων ἀμνηστίαν αἰτήσαντές
 τε και λαβόντες, περισχόντες αὐτὸν λαμβάνουσι τε διὰ χειρῶν και
 προσάγουσι τῷ ἔχθρῳ. ὁ δὲ τὸ δόξαν πάλαι τοῖς βασιλεῦσι και
 εἰς συνήθειαν ἤδη ἐλθὼν πρῶτον τελέσας και ὑποκάτω θείας τῶν
 ποδῶν, ἀκρωτηριάζει τοῦτον και πόδας και χεῖρας ἀπαράσσει αὐ- P 44
 15 τοῦ, ἐπὶ ὄνου τε θεατρίζει πᾶσι, τοῦτο μόνον ἐπιτραγωδοῦντα
 “ἐλέσθον με ὁ ἀληθῶς βασιλεῦ.” ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως εἴ-
 τινες τῶν αὐτῷ συνόντων φίλων και ἔτεροι εἰεν τὰ αὐτοῦ φρονούν-
 τες, τάχα ἂν πολλῶν κατεῖπεν, εἰ μή τις ἀνὴρ Ἰωάννης ὁ κατὰ
 τὸν Ἑξαβούλιον οὐ δέον ἔφη εἶναι, ἀλλὰ και ἄτοπον, ἔχθροῖς
 20 κατὰ φίλων πιστεύειν, ὦ βασιλεῦ. και οὗτος μὲν τούτῳ διέλυσε
 τῷ λόγῳ τὰς μελζοντας τῶν ταλαιπώρων δὴ πολιτῶν και φίλων αὐ-
 τοῦ τιμωρίας· οὕτω δὲ και ὁ ἀποστάτης κατέλυσε τὸν βίον, ταῖς

2 σωτηρίας δ' ἦν ἐλπίς?

16 ἀληθῶς βασιλεύς?

oppidanorum in eum conflavit auxitque odium. deinde ingravescente
 iam fame, ac salute desperata, cum venter nihilominus cogeret suaque
 tributa durus exactor deposceret, qui intra urbis septa tenebantur, alii
 caecis quibusdam portis furtim dilapsi, alii loris per muros submissi,
 pars sese imperatori dedunt, pars Byzam ad Anastasium eius filium pro-
 fugiunt. tandem cum obsessi non modo necessaria sed et abominanda
 et sordida consumpsissent, ac usque ad putrefactorum coriorum veter-
 rumque solearum esum necessitas pepulisset, oppidanorum quidam cum
 Michaele collocuti delictique veniam precati, ac ea impetrata, compre-
 hensum Thomam vincuntque manibus in hostis potestatem tradunt.
 quodque pridem regum moribus sederat iamque usu inoleverat, Michael
 primum observans, eiusque calcibus calcata cervice pedes manusque
 truncat, asinoque impositum ignominiae causa per omnes ordines cir-
 cumduci iubet, id unum lugubri proferentem voce: “qui vere rex es,
 miserere mei.” percontante autem ex eo Michaele “num qui eorum quos
 amicorum loco circa se habebat, aliique coniurati eius socii essent,”
 plures forsitan delaturus erat, nisi Ioannes quidam Hexabulius impera-
 torem monuisset “haud decere, quin et plane absurdum esse, inimicis
 amicos accusantibus fidem habere.” quo is sermone maiores miserorum
 civium suorumque amicorum poenas dissolvit. sic vero etiam desertor

- κατὰ μικρὸν ποιναῖς τὴν ψυχὴν ἀπορρήξας ὡσπερ τι ζῶον δυσθα-
B νατοῦν, μηνὸς μεσοῦντος Ὀκτωβρίου, κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς γεγο-
 νέναι δοκῶν μεγαλεπήβολος καὶ τολμηρὸς καὶ τοῦ προτεθέντος
 ἐξεργαστικὸς, προβαίνων δὲ φανείς πολὺ καταδέεστερος αὐτοῦ καὶ
 τῆς τῶν ἐκτὸς προσδοκίας. πότερον δὲ καὶ τοῦτ' ἐγένετο παρὰ 5
 τὴν αὐτοῦ ἐκείνου διαφορὰν καὶ μεταβολὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἢ παρὰ
 τὴν τῶν πολεμούντων πρὸς αὐτὸν παραλλαγὴν, οὐ πολὺν ἔχει λό-
 γον. ἕως μὲν γὰρ ἦν αὐτὸς ἑαυτοῦ πόλεμος ἔνδοθεν, ὃν φθάσας
 ἀνεροίπισεν αὐθαδέι γνώμῃ καὶ τολμηροῦ, καὶ ἀμφίβολος πρὸς τὴν
 τῶν πραγμάτων κραταίωσιν ἦν, ἔρρωντο τῶν λόγων αἱ πράξεις 10
C οὐκ ἔλαττον, καὶ κατὰ νοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα· ἐπεὶ δὲ τὴν
 Ἀσίαν μικροῦ πᾶσαν ὑπέταξε, διεπεραιώθη δὲ καὶ πρὸς τὴν Εὐ-
 ρώπην σὺν οὐκ ἀγενεῖ τῷ φρονήματι μηδένα ἐμποδῶν εὐρηκῶς,
 ἀνὴρ ἄτε δὴ οὐκ ἐκ λόγων καὶ παιδείας ὀρμώμενος, βαναύσου δέ
 τινος καὶ ἀγρυπτικῆς ὁμιλίας, ἐξῆπτο ἤδη καὶ ἐπεφύσητο καὶ τῶν 15
 ἑαυτοῦ ἐξέπλει φρενῶν, πρὸς ἔρωτάς τινας καὶ γάμους οὐ σωφρο-
 νικοῦς διὰ τῆς καθ' ἡμέραν μέθης καὶ βακχείας ἀγόμενος καὶ
 αὐξάνόμενος. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς τῶν πραγμάτων τούτων συντε-
 λείας δίδομεν καὶ ἄλλοις ἄλλως ἔννοεῖν, ὅτε μὴ τοῖς ἡμετέροις
D βούλωνται ἐξακολουθεῖν. πλὴν περὶ μὲν τούτων ἀντάρκως. καὶ 20
 οἱ ἐκ Βυζύης δὲ ἐφ' ἑτέρας ταχέως ἐγένοντο γνώμης, ὑφορῶμενοι
 τὸν προεσιῶτα κίνδυνον· ἡμᾶ γὰρ τῷ πυθέσθαι τὰ κατὰ τὸν
 Θωμᾶν ἀτυχήματα, ἐφ' ὁμοίαις πράξεσι τὰ ὅμοια πεποιηκότες

vitae finem accepit, lentis confectus supplicis rituque bestiae mori dif-
 ficilis animam abrumpens, circa medium mensis Octobris, homo initio
 quidem ad res maximas suscipiendas visus idoneus animosusque, et pro-
 positum strenuus exsecutor: progressu vero longe se ipse deterior apparuit,
 nec pro ea opinione quam de se concitaverat nactusque in aliorum ani-
 mis erat. utrum autem sic illi evenerit, quod ipse alius a se evasisset
 moresque in deterius mutavisset, an quod hostium diversa subinde ratio
 molesque exstiterit, non multum refert. quandiu quidem illi bellum
 quasi intus ac domesticum fuit, quod prior ipse animi audacia ac teme-
 ritate sibi conflaverat, rerumque illius status atque firmitas vacillabat,
 erant eius facta nihil minus fortia quam verba, resque ei ex animo ce-
 debant. ubi autem Asiam fere universam subiecisset inque Europam
 non imbelli animo nemine obsistente traiecisset, vir nullis literis, nullis
 humanioribus excultus studiis, sed illiberalibus atque sordidis educatus,
 animis iam exarsit superbiaque inflatus est; ac a sano sensu suo in
 amores quosdam et impudicas nuptias iugi temulentia ac bacchatione
 actus descivit. ad harum tamen rerum eventum quod attinet, aliis
 quoque pro arbitrato suo iudicandi facimus facultatem, si cui nostra non
 arrideant. verum haec hactenus. sed et Byzientenses, prostantis periculi
 metu, cito sententiam mutarunt. mox enim infortaniorum Thomae ac-
 cepto nuntio, in similibus simile ineuntes consilium, vincunt manus ac

τὸν Ἀναστάσιον ἤγαγον δεδεμένον χεῖρας καὶ πόδας. ταῦτά δὲ καὶ οὗτος [δέ τε] πεπονθέναι βιαζόμενος τῷ πατρὶ τὸν βίον μετέλλαξεν.

20. Οὐ μὴν ἐπαύοντο τούτων οὕτω καθυπανησιάντων 5 κατὰ Θράκην πόλεις παράλιοι, τό τε Πάνιον καὶ Ἡράκλεια, τὰ τοῦ τυράννου φρονῆσαι· τοσοῦτον ἄρα μῖσος κατὰ τοῦ Μιχαὴλ πᾶσιν ἐνέφθη καὶ ἕξ ἄλλων μὲν ἴσως, πολλῶ δὲ πλέον ἐκ τοῦ μὴ βούλεσθαι τὸν κατὰ τῶν θείων εἰκόνων ἀναρρηπισθέντα καταλῦ- P 45
σαι. πλὴν ταύταις πλησιάσας, τοῦ μὲν σεισμοῦ ἐπιγενομένου καὶ
10 τοῦ τέλους τοῦ Πανίου καταβληθέντος ἢ εἰς αὐτὸ πάροδος ἀκμητὴ γέγονε τῷ Μιχαὴλ· ἢ δ' Ἡράκλεια καὶ ὡς ἀντέχουσα, ὁμῶς τῶν ἐκ τῆς θαλάττης μερῶν κατακυριευθεῖσα, ἀλλίσκεται καὶ αὕτη ἀναιμιωτί, καὶ τοῦ φρονεῖν τὰ τοῦ τυράννου ἀπαλλάττεται, πέ-
σσεις δὲ δωκυῖα τῷ βασιλεῖ.

15 Καὶ τὰ μὲν κατὰ Θωμᾶν συμβεβηκότα τοιοῦτον ἔσχε τέλος ἐκ τῆς ἐρημένης ἀρχῆς, καὶ οὕτω τροπαιοφόρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν κατ' ἡπειρον ἔρχεται πόλειον, οὐδὲν ἕτερον ἀπὸ στασιωτῶν ἐννοή- B
σας ἢ ἐπὶ τῆς ἀμιλλητηρίου θείας ἐπὶ τούτῳ γεγενημένης ὀπίσω τῷ χεῖρε δεδεμένους ποιῆσαι διελθεῖν καὶ ὑπερορίους τοὺς αἰτωτάτους
20 γενέσθαι.

Αὐτίκα γοῦν καὶ πρὸς Χοιρίαν, ἔτι γε μὴν καὶ πρὸς Γαζαρητὸν τὸν Κολωνιάτην, ἀνθρώπους μὲν ὄντας καὶ πιστὰ φυλάττοντας τῷ Θωμᾶ, κατέχοντας δὲ τὸν μὲν τὴν Καβάλαν τοῦ

1 πάντα P 8 dicitur διαγωγὴν vel πόλεμον. Combef. 9 τῇ μὲν σεισμοῦ ἐπιγενομένου?

pedes Anastasium adduxerunt. qui iisdem ac pater excarnificatus supplicii vivendi finem fecit.

20. Quanquam vero haec ita evenerant sublatusque tyrannus erat, maritimae tamen urbes Thraciae Panium et Heraclea eius tuebantur partes ac Michaeli resistebant: tantum nimirum omnium animis illius insederat odium, tum forte aliis ex causis, tam praecipue quod suscitata adversus sacras imagines persecutionem sopire volebat. ubi tamen ad illas accessit, disiectis terrae motu Panii muris, nullo negotio in ipsum Michaeli ingressus patuit. Heraclea vero quanquam resistebat, a maritimis ipsa partibus expugnata, nulla civium strage capitur, dataque imperatori fide studere tyranno desinit.

Hic rerum Thomae finis ex tali principio fuit; sicque Michael triumphans ex continentis urbibus rediit. in socios autem defectionis Thomae nihil acerbius statuit quam quod Circensium spectaculo in eam rem constituto manibus a tergo revinctis eos circumduci, ac qui maxime rei scelerum essent, exilio solum vertere iussit.

Mox quoque ad Choeream, nec non ad Gazarenum Coloniatem, Thomae quondam domesticos eique constanter servantes fidem (tenebat

Χοιρέα, τοῦ Γαζαρηνοῦ δὲ τὴν Σανιάναν, καὶ πολλὰς ἐκεῖθεν ποιούντων καταδρομὰς, καὶ ληστρικῶς ζώντας τε καὶ τυραννικῶς, C χρυσοβούλλιον ἐκπέμπει ὁ Μιχαήλ, τιμὰς μεγάλας τὰς τῶν μεγίστων καθυπισχυνόμενος καὶ ἀμνηστίαν κακῶν, καὶ δῆλον τὸν τοῦ Θωμᾶ θάνατον τούτοις ποιῶν. ἀλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ἐπει-5 σεν ὁ ἀποσταλεῖς, ἀλαζόνας ὄντας τε καὶ ἀτίθασσον κεκτημένους ψυχῆν· ἐτέρους δὲ τινὰς τῶν ὑποβεβηκότων κλέψας καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως πίστιν μεταθεὶς ἐπεισεν ἐξελεθόντας πρὸς τὰς συνήθειας ληστείας ἀποκλείσαι τούτοις τὰς τῶν τειχῶν πύλας καὶ λόγου καταλειοπνεύει χωρὶς. ὅπερ καὶ γέγονεν. ἐκείνοι μὲν οὖν ὡς εἶρον 10 κεκλεισμένας τὰς πύλας, τὴν ἐπὶ Συρίαν ἔσπευσαν διανύσαι ὁδόν, τῷ φόβῳ βαλλόμενοι. ζῶντες δὲ ὁμῶς ἀλόντες τῷ ἐξῆρτηται καὶ τοῦ βίου ἐξῶθεν γίνονται. ἄξιον δὲ μηδὲ τοῦτο παρα-15 δραμεῖν, ὅπως ὁ Γαζαρηνὸς προδέδοτο καὶ τῶν τειχῶν ἀπεκλείστο. ἄνδρα τινὰ ἄγροικον ὁ ἀποσταλεῖς δεξιωσάμενος φωνῆς ἐπιμελούμενον καὶ ταῖς ᾠδαῖς τερπόμενον ἐμμελῶς ταῖς ἀνειμέναις ταύταις καὶ ἀγροικικαῖς, μέλος τι ἐπλεξεν πρὸς τὸν ἐκείνου οἰκονόμον ἔχον τὴν ἀναφοράν. ἦν δὲ αὐταῖς λέξεσιν οὕτω. “ἀκουσον, κῦρι οἰκονόμε, τί λέγει Γυβέρην. ἐάν μοι διῶς τὴν Σανιάναν, μη- P 46 τροπολίτην σε ποιήσω καὶ Νεοκαισαρείαν σοι δώσω.” τοῦτο πολ-20 λάκις ἀδόμενον ἐν αἰσθήσει τοῦτον γενέσθαι τὸν οἰκονόμον πεποίηκεν. ὅθεν ὡς ἔγνω τὸν νοῦν τε καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἀνα-8 ἐξελεθόντων?

alter, nempe Choereas, praesidio Cabalam, alter, nempe Gazarenus, occupabat Sanianam; ex quibus praesidiis crebras illi excursiones habebant, latronumque more ac tyrannice vivebant) auream bullam, imperatorium scilicet diploma, mittit Michael, magistrorum honore praecipue se illos evecturum pollicitus ac impunitatem daturum, Thomam iam extinctum significans. verum nuntius ab imperatore missus homines arrogantes ac prae fracto animo ad officium revocare non potuit: corruptis tamen quibusdam praesidiariorum sub illis merentibus inque imperatoris fidem traductis, suadet ut ad solitas populationes praedasque agendas egressis murorum portas claudant ac nec responso dignatum relinquunt. sicque adeo contigit. illi clausas portas nacti indeque perterriti in Syriam fuga contendunt. vivi tamen capti eque ligno suspensi vita extrudantur. neque vero omittendum reor, quo se modo habuerit Gazareni proditio, et ut sit murus exclusus. Michaelis legatus rusticum quandam vocis modulantiā affectantem solutisque ac rusticano more compositis canticis sese oblectantem cum humaniter excepisset, carmen quoddam contexuit, quo Gazareni oeconomum alloqueretur, cuius hic ad verbum tenor. “audi, domne oecnome, quid dicat Gyberi. si Sanianam dederis, faciam te metropolitam et Neocaesaream tibi concredam.” dum haec saepius cantillat, oeconomo mentem aperit, ut rem intelligat. cum igitur sensum perspexisset ac quid verba illa designarent animadvertis-

φορὰν, ἐξεληθόντος ποτέ τοῦ Γαζαρηνοῦ ἔκλεισεν κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ τοῦτον ἐξώθεν ἐγκατέλειπεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑπερνεφῶν τούτων πολιχνίων, καὶ οὕτω τούτων ἢ πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ κατέληψις.

5 20. Οὐκ ἐμελλε δὲ ἄχρι τούτων ἢ φορὰ στήσεσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τῶν δύο ἡπείρων, Ἀσίας φραμὲν καὶ Εὐρώπης, ἐν θυμῷ κυρίου οἶόν τινος κεφαλῆς καὶ οὐρᾶς, εἰ καὶ μὴ συνίεσαν, παιδευθέντων φόνοις, ἐμπρησμοῖς, σεισμοῖς, ἄρπαγαῖς, ἐμφυ- **B** λίοις καταδρομαῖς, πόλεων ἀνεπίστοις μεταβολαῖς, σημείοις ἐξ 10 οὐρανοῦ, σημείοις ἐξ ἄερος, τέλος καὶ ταῖς τάλαιπώροισ νήσοις οἶόν τινα μέσσην, ἢ ὀλόσωμος εἴη ἢ πληγὴ, ἐπέδραμε τὰ δεινά. ἀλλ' οὐκ ἦν παιδεῦσαι τοὺς τὴν θεάνθρωπον ἐξηρηνημένους μορ- φὴν προσκυνεῖν. (21) ὅθεν ἄρτι δὴ τοῦ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἄρ- ξαντος νεωτερισμοῦ, ἐπεὶ ταῦτα ἠκούετο πανταχοῦ, οἱ τὸν ἐσπέ- 15 ριον κόλπον τῆς Ἰβηρίας τῷ Ὠκεανῷ γειτονοῦντες Ἀγαρηνοὶ κατοικοῦντες (Ἰσπανοὺς τούτους ὁ πολλὸς ρεύσας χρόνος μετωνόμα- **C** σεν), εἰς πλῆθος σωμάτων καὶ εὐθηνίαν τοῦ γένους ἐξηλακότες, τὴν κατ' αὐτοὺς ἐσπερίον πλευρὰν λυπρὰν οὖσαν καὶ μετριῶς εὐ- δαίμονα ὀρῶντες, καὶ λειπομένην μὲν τῆς πρὸς γῆν ἀρετῆς καὶ 20 ἀφθονίας κατὰ πολὺ, ἐνδέουσαν δὲ καὶ πρὸς αὐτὸ τοῦτο ἔῳον τῆς Ἰβηρίας καὶ νότιον (οὐ γὰρ ἅπαντα πρὸς πᾶσαν γῆς ἀρετὴν ἐπιτη- δεῖα καὶ εὐφορος, ἀλλὰ τὸ τῆς ἐσπερίου πλευρᾶς, ὡς εἴρηται,

14 ἤκουστο margo Combef.

20 τοῦτο] τὸ?

set, egresso quandoque Gazareno portas claudit et foris hominem relinquit. hactenus quod attinet ad duo illa oppida ipsis propemodum nubibus minitantiā, et ut illa rursus a Michaele in fidem recepta sint.

20. Neque vero malorum vis atque impetus hoc cardine erat sistendus: sed cum duae continentes, Asia scilicet et Europa, veluti caput et cauda divini numinis indignatione (quanquam ipsi non intellexerant) caedibus, incendiis, terrae motibus, rapinis, civilium motuum iniuria, excursionibus ac vastitate, insperatis urbium mutationibus, signis e caelo, signis ex aere castigatae fuissent, postremo miseras quoque insulas, velut instrumenti musici mesen quandam, ut totius corporis plaga communis esset, mala invaserunt. verum corrigi non poterant qui dei hominis effigiem colendam negavissent. (21) quo igitur tempore Thomas res novas moliri coeperat, rei fama in omnes late partes perlata Agareni occidui Iberiae sinus incolae, Oceano finitimi, quos iam pridem mutata nominis appellatione Hispanos vocant, copiosa aucti hominum multitudine, suumque illud Hesperium latus gracile parumque fertile ac opulentum sentientes, cui denique plurimum de soli ubertate ac bonitate dasset; quin et eodem vitio laborare orientalem quoque Iberiae ac meridionalem plagam: non enim tota bonis terrae dotibus pollet aut satis ferax est: occidua tamen plaga, uti diximus, reliqua squalidior est mi-

αὐχμηρόν τε καὶ λυπρότερον τῆς λοιπῆς) καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τρέφειν δυναμένης αὐτοὺς καὶ διοικεῖν ἄνδρας σώμασιν εὐμεγέθεισι
D χρωμένους καὶ ἀγαθῶν εὐφορία ἄλλ' οὐκ ἐνδεία ἀξανομένους, οὔτοι γοῦν προσελθόντες Ἀπόχαψ τῷ ἑαυτῶν ἀμερμουμνῆ ἀποικίαν τινὰ καὶ γῆς μετανάστασιν ἤτουν αὐτοῖς γενέσθαι, πλήθει 5 τε στενοχωρουμένοις καὶ ἀναγκαίων σπάνει πιεζομένοις. ὁ δὲ πλοῖά τινα ἐπισκευάσας μακρά, καὶ δύναιμι οὐκ ὀλίγην ἔξ αὐτῶν τούτων ἐμβιβάσας, ἐπὶ ληστειᾶν τέως, λαυθάνουσαν ἔχων τὴν ἔννοϊαν, τῶν πρὸς τῇ ἔω κειμένων νήσων καὶ ἡμετέρων τυγχανόντων ἐτρέπετο, ὁμοῦ μὲν τὸ αὐτοῖς ἐπιθυμούμενον ἐκπληρῶν καὶ 10 ἔκ τῶν ἄλλοτριῶν τούτους προσκορεννός, ὁμοῦ δὲ κατασκευόμενος εἴ τις ἔστιν οὕτως εὐφορος τῶν νήσων καὶ λιπαρὰ εἰς μετοικίαν
P 47 αὐτῶν. ἐπεὶ γοῦν πολλαῖς τῶν νήσων πλησιάζων τὸν ἀντιπαραιττόμενον μικρῷ ἢ μεγάλῳ πλοίῳ οὐχ εὗρισκεν (ἐχηροῦντο γὰρ πᾶσαι τῆς αὐτῶν βοηθείας, ἄρτι κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως 15 ἐκβοηθουσῶν καὶ πλειουσῶν μετὰ τοῦ Θωμᾶ), μεγάλας δὲ ὠφελείας ἐκ πασῶν, αἷς καὶ προσώρμιζεν, ἐκαρποῦτό τε καὶ ἐλάμβανεν, ἦκε καὶ πρὸς τοὺς Κρηταιεῖς, καὶ τούτους καταδραμῶν καὶ λείαν ποιήσας καὶ ἀνδραποδισάμενος, ὡς ἐνῆν, καὶ πάντοθεν καταμαθῶν τὴν τῆς γῆς ἀρετὴν, καὶ πῶς εἴη πρὸς πᾶσαν χάριν 20 καὶ ἀγαθῶν εὐφορος ἀφθονίαν, "τοῦτο" ἔφη "γῆ οὐκ ἄλλη ἢ ἡ ῥέουσα μέλι καὶ γάλα." καὶ τότε μὲν παντοίων γενόμενος ἀγαθῶν

3 ἀξάμενος P

11 κατασκευάμενος P

22 τὸν στόλον

ἐμπεπλημῶς ἀγαθῶν Cedrenus.

nusque ferax ac gracilior, ideoque ipsis alendis ac procurandis non sufficiens, iusta corporis mole praeditis, ac quos necesse sit commeatu abundantia adollescere, non eius penuria. hi igitur ad Apochapsum gentis amerumnam accedentes rogabant "ut coloniam ipsis ducere liceret atque alio commigrare, qui ob multitudinem anguste habitarent, ac quos necessariorum rerum inopia premeret." princeps statim instructis navibus iustisque eis copiis impositis, celato adhuc consilio, ad Orientis insulas, quae nostrae dicionis erant, interim praedatum educit, tum subditis rem gratam praestiturus, quorum cupiditatem alienis opibus satiare, tum adeo exploraturus num quae fertili solo ac opimo insula occurreret, in quam commode suorum coloniam duceret. postquam igitur ad multas insulas appulsus neminem sibi resistentem maioresve aut minores naves opponentem invenit (omnes enim omni orbatæ praesidio erant, eo quod omnis classis earum praesidio constituta suppetias Thomae adversus Cpolim adnavigarat), ingentique praeda ex omnibus, ad quas appulsus fuerat, insulis potitus, in Cretam quoque venit, quam depraedatus ac populatus quantum ei licebat, cum omni ex parte soli bonitatem deprehendisset, et quantopere ad omnem venustatem frugumque ubertatem fertilis esset, "en" ait, "non est haec alia quam terra fluens lacte et melle." ac tum quidem navibus omnis generis praeda oneratis

ἄπῃε τὴν οἴκαδε, καὶ πάσῃ χειρὶ καὶ δυνάμει ναυτικὸν ἐξήρτυεν· B
 ὡς δ' ὁ χειμῶν ἐτετελείετο καὶ τὸ ἔαρ ὑπέλαμπεν, τεσσαράκοντα
 πληρώσας ναῦς ἀνδρῶν μαχίμων καὶ ἐπιτήδειον ἄνεμον ἐπιτηρή-
 σασ τὴν ἐπὶ Κρήτην ἐστέλλετο εὐθυπορῶν, τὰς ἄλλας τῶν νήσων
 5 θύμενος εἰς οὐδέν. ἄρτι γοῦν ἐπλησίαζε, καὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ
 Χάρακι καλουμένῳ κατήγετό τε καὶ προσωρμίζετο. ὡς δ' οὐδέν
 οὔτε κατὰ τὴν καταγωγὴν οὔτε κατὰ τὴν ἀπόβυσιν ἐφάνη τούτοις
 τῶν ἀπευκτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λείας χωροῦσι καὶ πρὸς ἀρπαγὰς
 εὐχερῶς τὰ τῆς ἐπιβολῆς τε καὶ ἐπιχειρήσεως ἐπεραίνετο, τοὺς μὲν
 10 ἐπιτηδείους εἰς τὰς συνήθεις προνομὰς ἀπέστειλε δουλαγωγῆσον-
 τας τοὺς ἐχθρούς, αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἔχων, ἄρτι δὴ τοῦ
 πνεύματος ἐπαυμάζοντος κἀκείνων ἕμα πορρωτέρῳ σταδίων δέκα
 ἢ δεκαπέντε γενομένων, πῦρ ἐμβάλων ταῖς ναυσὶν ἀπάσας κατέ- C
 φλέξε, φεισόμενος τὸ παρῶπαν οὐδεμιᾶς. τέως μὲν οὖν τῷ παρα-
 15 δόξῳ τοῦ πράγματος καταπλαγέντες ἅπας δὴ ὁ στρατὸς (καὶ γὰρ
 ἐπαλινόστουν εὐθέρως) ἐκδειματούμενοι τὴν αἰτίαν ἐπυρθάνοντο
 καὶ εἰς λόγους ἤλθον νεωτερικοὺς. ἐπεὶ δὲ κατήκουσαν ἅ πάσαι
 ὠδίνοντο, ὡς αὐτοὶ τε τούτων ὑμεῖς ἀποικίαν ζητοῦντες καὶ γῆν
 ἀγαθὴν, ἐμοὶ τε ταύτης οὐδετέρα κρείττων νερόμισται, εἰς ταύ-
 20 τὴν ἤλθον ὁδὸν ὑμῶν τε ἀγαθὰ προξενῶν καὶ ἐμὲ τῆς ἐξ ὑμῶν
 ἀπαλλάττων ὀχλήσεως. ὡς δὲ καὶ γυναικῶν ἐμὲ μνηστο καὶ παί-
 δων οὐκ ὠλιγώρουν, “καὶ γυναικες” ἔφη “ὦδε ὑμέτεραι αἱ αἰχμα-

Ἰ8 ὠδύνοντο P
 εἰς ?

ὑμεῖς] αἰτιοι ὑμεῖς ?

19 εἰς] ὄστα

domum rediit; reversusque validam ac ingentem classem instruit. ex-
 eunte porro hieme vereque ineunte, quadraginta navium classe bellico-
 sis hominibus onerata, captatoque secundo vento, recta in Cretam, aliis
 spretis insulis, contendit. iam ergo appulsus erat, et ad promontorium
 quod Characem vocant excensum fecerat. cum autem nec in appulsione
 nec excensione triste aliquid accidisset, iamque libere praedas agerent
 ac excurrerent, facilis visa aggressio est explendique consilii ratio.
 viros idoneos ex more populatum mittit praedamque acturos; ipse cum
 reliquis, ubi isti paulo longius, ad decem circiter quindecimve stadia,
 processerant, vento etiam invalescente, iniecto igne omnes ad unam
 naves incendit. quo subito conflantis classis spectaculo perterritus
 omnis exercitus tum illico ad castra reverti coepit, tum ferocius eius
 tanti facinoris rationem repossere. ad quos dux “factum est” inquit,
 “quod vos pridem parturiebatis. vos ipsi nobis rei auctores fuistis, qui
 coloniam ac terram bonam quaesieritis. ad me quod attinet, hac prae-
 stantior nullam existimavi. hocque adeo iter suscepi, ut et vobis
 bona pararem et vestrae me interpellationis molestia liberarem.” cum
 autem etiam uxorum meminissent nec liberorum negligendam curam, re-
 spondit Apochapsus “in promptu sunt uxores, mulieres captivae, et quos

- D** λωτιζόμεναι, καὶ παῖδες οὐ μετὰ μικρὸν ἐξ αὐτῶν.” ὅθεν τοῖς τοιοῦτοις κατασιγασθέντες λόγοις, καὶ ἀποδοχῆς ἄξια κρίναντες τὰ λεγόμενα, τάφρον μὲν ἤγειραν πρῶτον βαθεῖαν, καὶ χάρακα ἐν ταύτῃ καταπήξαντες, ἔνθα καὶ νῦν λαβῶν τὴν ἐπιωνυμίαν ὁ τόπος σώζει τὴν προσηγορίαν, Χάνδαξ ὀνομαζόμενος, ἐκεῖσε διε-5
 νυκτέρευον, φυλακὰς τε τὰς προσηκούσας ποιούμενοι καὶ τὰς ὠφελείας αὐτῶν ἐκεῖσε ἀποθησαυρίζοντες. (22) χρόνος δὲ ἐρῶσῃ πολλὸς οὐδαμῶς, καὶ πάντα τὸν βασιλεῦ ἡ φήμη ἐδίδαξε. καὶ δὴ
P 48 τὸν πρωτοσπαθάριον Φωτεινόν, πρόπαππον μὲν Ζωῆς τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει θεοστέπτου Ἀδούστῆς τυγχάνοντα, στρατηγούντα **10**
 δὲ τηρικᾶντα τῶν Ἀνατολικῶν, τὰ τῆς Κρήτης ἅπαντα διοικεῖν προεβάλετο· ὃς ἐκεῖσε παραγενόμενος, καὶ τῶν μὲν γενόμενος θεατῆς τῶν δὲ καὶ ἀκροατῆς, τρανότερον ἀνεδίδασκε τὸν Μιχαῆλ τὰ πραττόμενα, καὶ δυνάμιν τινα ἡξίου ἐκπέμπειν τὴν ἐκεῖθεν ἀποσοβήσουσαν τοὺς ἐχθρούς. Δαμιανὸν γοῦν κόμητα ὄντα τοῦ **15**
 βασιλικοῦ ἵπποστασίου καὶ πρωτοσπαθάριον μετὰ πολλῆς δυνά-
B μως καὶ παρασκευῆς ὁ βασιλεύων ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγοῦ Φωτεινοῦ· οἳ καὶ ἐνωθέντες τὸν μὲν κατὰ τῶν Ἀγαρη-
 κῶν πόλεμον ἔσθησαν, εἰς οὐδὲν δὲ χρήσιμον τὸ τέλος ἐνέσκηψεν. αὐτὸς τε γὰρ ὁ προρρηθεὶς Δαμιανὸς κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῆς μά- **20**
 χης ἐσθλὸς τραυματίας πεσὼν καὶ σφαγῇ παραδοθεὶς τοὺς λοιποὺς οὐ νικᾶν καὶ μένειν ἀλλὰ φεύγειν ἐπιύησεν ἡττημένους· καθ’ ἣν τροπὴν καὶ ὁ Φωτεινὸς ἐν μονηρίῳ μόλις διασωάζεται πρὸς τὴν

1 μακρὸν?

ex illis brevi suscepturi estis liberos.” his itaque verbis sedati, eaque digna approbatione rati, altum primo ducunt aggerem, vallumque iacientes (unde et locus inditum cognomentum hactenus retinet, Candax appellatus) illic pernoctabant, consuetas excubias habentes omnesque suas opes et facultates ibi reponentes. (22) non longum fluxerat tempus, cum omnis eius molitionis fama ad imperatoris aures pervecta est. is itaque Photino protospathario, felicitis recordationis Zoes a deo coronatae Augustae proavo, Orientalium per id tempus duci, summam rei ad Cretam spectantis commisit. quo ille profectus, ac cum alia oculis ipse lustrasset, tum aliis referentibus alia accepisset, quae gererentur imperatori clarius declaravit, viresque aliquas ad hostes inde profligandos ab urbe mitti rogavit. Damianum itaque sacri stabuli comitem ac protospatharium cum ingenti exercitu et apparatu Photino duci imperator suppetias mittit. coniunctis illi viribus adversus Agarenos bellum instruunt; nec tamen eo conatu commodum aliquid parturiunt. quem enim dicebam, Damianus primo statim congressu accepto vulnere cadens atque iugulatus reliquis non victoriae durandique fortiter certaminis, sed fugae ac cladis auctor fuit. eaque fuga Photinus conscensa celoce,

Αλαν, καὶ τῷ βασιλεῖ τῶνπραχθέντων ἀδύγγελος γίνεταί. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐπεὶ διὰ τιμῆς ἤγετο παρὰ τοῦ βασιλέως αἰεὶ, τὴν τῆς Σικελίας στρατηγίδα ἀδθις τῆς Κρήτης ἀλλύσεται· (23) *ταῖς δ' Ἰσπανίοις ἔτι πως ἐν ταραχῇ καὶ μερίμνῃ διάγουσιν ἀνήρ τις* C
5 ἐκ τῶν ὁρέων τῆς νήσου ἐπικαταβάς μοναστῆς ἄλλον ἔφησεν εἶναι τόπον αὐτοῖς ἐπιτηδειότερον πρὸς τε πολίσματος κτίσιν καὶ τῆς λοιπῆς διαρκείας καὶ ἐπικρατείας αὐτῶν. καὶ ἅμα λαβὼν τὸν Χάνδακα τούτοις ἐπέδειξεν, ἔνθα καὶ νῦν ἔκτισται ἡ πόλις αὐτῶν· καὶ ἡγεμῶν αὐτῆς ὁ Ἀπόχαψ τότε ἐγγύνηι αὐτῆς. ἐκ ταύτης οὖν
10 οἶόν τινος ἕξ ἀκροπόλεως ὁρμώμενοι πᾶσύν τε ταύτην τὴν νῆσον κατέτρεχον καὶ τινας τῶν παρακειμένων οὐκ ἔλαττον, ὡς καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκατοικῆσαι, αὐτοὺς τοὺς οἰκήτορας καὶ αὐτόχθονας δουλωσάμενοι. καὶ πόλεις δὲ Κρήτης ἐννεα πρὸς ταῖς εἰκοσιν εὗζω- D
15 ἀναλώτου καὶ ἀπαθοῦς, καὶ λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἐαντιῶν δὲ ἔθιμα καὶ τὸν χριστιανισμὸν φυλαττούσης ἀλώβητον. τότε καὶ Κύριλλος ὁ Γορτύνης πρόεδρος, ἐπεὶ μὴ τούτοις εἰς ἄρρησιν ἐχώρει Χριστοῦ, ὡς ἱερεῖον ἄμωμον ἐσφαγίαστο· οὐ καὶ τὸ αἷμα βοῶ μένον ὡς τοῦ Ἄβελ ἢ καὶ Ζαχαρίου πρὸς τὸν θεὸν ἀναλλοίω-
20 τον· καὶ μύρον μὲν ἐκεῖθεν ἔστιν ἀρύσασθαι τοῖς πιστοῖς σπόγγοις τισὶν ἐναπομυττόμενον, τὴν δὲ βαφὴν τοῦ αἵματος ἀλλοιωῶσαι οὐ πρόσσεστιν. προσέτι μὴν αὐτόθι σοροὶ καὶ τάφοι ἀνεγίγχεταί ἄλλων τε πολλῶν τῶν ἑπὲρ Χριστοῦ τότε μαρτυροσάντων καὶ τῶν

ad Diam vix sospes evadens, ipse imperatori cladis acceptae nuntius exstitit. imperator, quod virum magnifice coleret, pro Creta Siciliae cum imperio illum praeesse iussit. (23) porro Hispanos adhuc inter curas fluctuantes monachus quidam ex insulae montibus degressus commodiorem alium locum esse monet, ubi urbem condant uberioreque fruantur annona ac tuti consistent. tunc simul eos assumens Candacem ostendit, ubi etiamnum illorum urbs condita exstat; eiusque tunc praeses Apochapsus fuit. inde ergo velut ex quadam arce profecti, cum insulam totam tum vicinas quasdam alias regiones excursionibus vastabant, ut et illic sedes ponerent veteresque inquilinos ac cives servituti addicerent. ipsius Cretae urbes novem supra viginti expediti ipsi atque perditae cepere. ex eo tempore una duntaxat immunis ab expugnatione illaesaque mansit, verbo quidem subiecta, quae tamen ritus suos ac Christianam religionem servaret. tunc sane et Cyrillus Gortynae episcopus, eo quod ut Christum negaret induci non potuerat, quasi victima innocens iugulatus est; cuius et sanguis, velut Abelis seu etiam Zachariae, ad deum clamat, nihil mutatus perseverans. ex eius sepulchro cum fideles spongiis quibusdam expressum oleum libere hauriant, tingentem tamen colore sanguinem mutare non valent. exstant vero ibi etiam alii loculi, ac cum aliorum plurium, qui tum pro Christo marty-

P 49 δέκα περιωνύμων μαρτύρων. τοιοῦτω γοῦν τρόπῳ καὶ κατὰ τοῦτον ἀνηρησάθησαν τὸν καιρὸν ἐκ μέσου τῶν Χριστιανῶν οἱ Κρηταίεις.

24. Ἐπεὶ δὲ ὄνῃ καὶ μάλιστα τοὺς περικυκλοῦντας τοῦτον ἐχθροὺς καὶ περικτυπῶντας ὁ Μιχαὴλ ἀπεισεῖσαστο, δέον πρὸς 5 θεὸν τραπέσθαι καὶ τοῦτον ἔξευμενίσασθαι, ἴλω διὰ τῶν ἔργων ποιῶν, ὁ δὲ τοῦναντίον ἢ ὡς οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ βούλονται, ὡς οὐ παρ' αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ σωθεῖς, ἔπραττέ τε καὶ ἐπεπολλέτωτο. τῆς γαμετῆς γοῦν τελευτησάσης αὐτοῦ, καὶ δόξαν θέλοντος κατασχεῖν τῶν πολλῶν ὡς πένθος ἄληστον ἔχει αὐτῆς, τὴν 10

B σύγκλητον ἐποίει διὰ τινων μηνυμάτων κρησίων καὶ μυστικῶν αἰρήσασθαι τοῦτον πείσαι γυναικὶ αὐθις ζευχθῆναι, καὶ οὐ παρακαλέσαι μόνον πρὸς τοῦτο ἀλλὰ καὶ βιάσασθαι, καὶ εἰς ἐπανάστασιν, εἰ μὴ τοῦτο γένηται, χωρῆσαι αὐτούς· “οὐ γάρ ἐστιν ὅσον γυναικὸς ἄνευ” φάσκειν “βασιλέα τε ζῆν καὶ τὰς ἡμετέρας στε- 15 ρεῖσθαι γαμετὰς δεσποίνης καὶ βασιλίδος.” ἐπέπειστο γοῦν ὄνῃ διὰ τῶν ἐπιπλάστων λόγων, οὓς τῷ χρόνῳ λαθεῖν οὐκ ἦν· καὶ πρῶτον μὲν χειρογράφα ὑπὲρ τῶν μήτε ὄντων μήτε ἔσομένων πᾶσαν ἀπήτει χεῖρα, ὡς αὐτὴν τε τὴν ἔσομένην αὐτῷ γαμετὴν καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἔκγονα ὑπερασπίζειν καὶ ὑπερμαχεῖν μετὰ τὸν αὐτοῦ 20

C μὴ παύσαιντο θάνατον, ἀλλὰ κἀκείνην τε μετ' ἐκείνους βασιλέας ἔχοιεν καὶ δέσποιναν, ὡς εἰκός. οὕτως οὐ τοῦ κατ' ἐκείνον ἀλλὰ

21 μετ'] καί?

rium sumpserunt, tum inclitorum decem martyrum erecta sepulcra sunt. sic ergo et per hoc tempus talique occasione Cretenses de medio Christianorum sublatis sunt.

24. Ceterum Michael vix tandem circumdantibus eum ac conterrentibus solutus hostibus, eorumque metu liberatus, cum ad deum converti recteque factis placabilem eum ac propitium reddere oporteret, secus, velut a se ipso, non dei nutu salutem consecutus, contra ac publica iura legesque habeant, vitae suae rationes instituit. proinde uxore mortua, cum eam vulgi opinionem ambiret ut illius implacabili luctu eum affici putarent, secretis tamen occultisque monitis cum senatu agit ut se ad nuptiarum foedera iterum inducant, nec verbis solum suasoriis cum ipso agant, sed et cogant vimque facturos minitentur, nisi is omnino rem praestiterit. ostendant non posse imperatorem caelibem vivere, quo fiat ut illorum uxores domina atque Augusta careant. ita igitur fictis eorum sermonibus ad extremum cessit; quanquam fieri non poterat ut non tandem tempore fabula nudaretur. ac primum chirographo subditos obstringit, fidemque exigit, ea se praestituros quae nec fiant nec esse unquam possint, eius futuram uxorem et quos ex illa susceperit liberos, cum e vivis excesserit, omnino defensuros, sed et tum illos imperatores tum ipsam quoque, ut par est, dominam habituros. adeo non in hoc modo aevo sed post suam quoque mortem se impera-

καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν ἔτετο κατακρατήσῃν αἰῶνος, δέον πάντα ἐκ
 Θεοῦ ἄλλ' οὐκ ἐκείνων ἀναρτῆσαι χεῖρ, δι' ὃν βυσιλεῖς βασι-
 λεύουσι καὶ τύραννοι κρατοῦσι γῆς. πλὴν ὑπέκλυπεν ὁ πάσης
 κυριεύων γῆς προστάγματι τῷ συγκλητικῷ, καὶ συνάψασθαι ἄκων
 5 ἤνελθετο ὁ σάφρονα βίον ἀγρημένος. ἤγετο οὖν πρὸς γάμον οὐ
 τήνδε ἢ τήνδε, ἀλλὰ γυναικὰ τινα πάλαι τὸν κόσμον καὶ τὰ αὐτοῦ
 ἀποστέρξασαν, Χριστῷ δὲ νυμφευθεῖσαν καὶ ἀσκήσειν ἐκ παιδὸς
 κατὰ τὴν ἐν Πριγκίπῳ νήσῳ μονὴν σχολάσουσαν καὶ προσυπέχου- **D**
 σαν τῷ Θεῷ. Ἐδφροσύνη ταύτης ἢ κλήσις, καὶ πατρὸς Ἰσεμνύ-
 10 νετο Κωνσταντίνου εἶναι, δικαίᾳ κρίσει τὴν τύφλωσιν ὑπομιμενη-
 κότος παρὰ μητρός. ταῦτα μὲν ἐξεπέρινον, καὶ ἴλεω δι' αὐτῶν
 οὐ μόνον οὐκ ἐποιεῖτο ἀλλὰ καὶ παρώργισε τὸν Θεόν.

25. Καὶ κατὰ τῶν τὴν Κρήτην δὲ καταλαβόντων καὶ λυ-
 μαινομένων αὐθις ἐπαποστέλλει στρατόν· Κρατερός ὄνομα τῷ
 15 στρατηγῆτι, ὃς τηρικαῦτα τὴν τῶν Κιβυρραϊωτῶν διέπων στρα-
 τηγίδα, ἑβδομήκοντα ναῦς διήρεις τῶν ὑφ' ἑαυτῷ καὶ πάντων
 τῶν Θεματικῶν λαβῶν, βρέμων ἕμα καὶ πολλῷ φρονήματι παρενέ- **P 50**
 βαλεν. καὶ ἐπέπερ οὐδ' ἐκείνοις ἐδόκει ὑποστέλλεσθαι ἀλλ' ἐς
 μάχην χωρεῖν τὴν τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις καὶ γενναιότητος ἐπιδειξο-
 20 μένην (καὶ γὰρ εἰσι τῶν ἄλλων Ἀγαρηνῶν οὗτοι δὴ εὐφρεῖς),
 συνέβαλλον δὲ τολμηρῶς ἐκότεροι κατὰ τὸν ἀγῶνα χωρήσαντες
 ἄρτι δὴ τοῦ ἡλίου τὰς ἀκτῖνας ὑπὲρ γῆς ἐφαιπλοῦντος, οὐδέτεροι

17 παρενέλαβεν P

22 ὑφαπλῶντος P

turum existimabat, cum ex deo (non tanquam ex illorum penderent
 manu) cuncta speranda forent; "per quem reges regnant et tyranni te-
 nent terram" (Prov. 8 15). ceterum morem gerit illi senatusconsulto,
 unus ipse omnis terrae dominans; quique castitatis propositum iniisset,
 invitum simulans in nuptias consentit. ducit vero non quamlibet femi-
 nam, sed quae olim saeculo ac saeculi rebus nuntium remisisset, Chri-
 stoque desponsa esset, ac olim a puero, in monasterio quod in Principe
 (sic dicta) insula situm est, exercitata ac deo addicta esset. Euphros-
 ynae illi nomen erat. clara scilicet Constantini illius proles, qui ipsa
 iuste matre ulciscente luminibus caecatus fuerat. hoc ille facinore non
 modo non placavit divinum numen, quin potius eius in se Romanamque
 rem publicam graviorem iram provocavit.

25. Itaque aliam quoque classem adversus Saracenos Cretam ob-
 tinentes ac diripientes Cratero duce emittit. is cum Cibyraeotarum
 tunc praefectum ageret, septuaginta biremibus ex suis reliquisque pro-
 vinciarum ac insularum assumptis, ferox admodum ac minitabundus
 Cretam applicuit. cumque nec Agarenis pugnae alea subterfugienda vi-
 deretur, sed committendum praelium, quo suas illi vires ac bellicam
 fortitudinem experirentur (singulari enim illi fortitudinis laude inter
 suos clarent), animose utrinque pugnatur. a prima luce ad meridiem
 usque neutra inclinata acies, sed strenue utrique pugnantes egregiam

μὲν ἄχρι μεσοῦσης ἡμέρας ἐνέκλιον, ἀλλὰ γενναίως μαχόμενοι
 τὴν ἑαυτῶν ἐδείκνυον ἐμπειρίαν καὶ δύναμιν· ἐπεὶ δὲ πονήσαντες
B οἱ Κρηταεῖς ἤδη τοῦ ἡλίου κλίναντος ἐνέδωκαν πρὸς φυγὴν, τότε
 δὴ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν, πλείους δὲ τὰ ὄπλα ῥίψαντας
 αἰχμαλώτους ἔλαβον, ἐκ ποδὸς ἐπόμενοι. τάχα δ' ἂν σπουδά-
 5 σαντες ἔλαβον τὴν πόλιν αὐθιμερόν, εἰ μὴ νῦξ ἤδη φαινομένη
 ἀνέστρεψεν ὡς τὰ πρᾶγματα καὶ ἀνάπαυλαν τοῦτοις ζητοῦσι φόνον
 ἀλλ' οὐ σωτηρίαν ἀπέτεκεν. οἱ μὲν γὰρ ὡς ἤδη νενικηκότες, καὶ
 πάντας αὖριον ἐν βραχεῖ βραχεῖς ὄντας ἐλλίσσαντες συλλαβεῖν,
 πρὸς πότους καὶ τρυφάς, ὡς ἐν οἰκείᾳ ἀλλ' οὐκ ἐν ἀλλοτρίᾳ διά-
 10 γοντες, ἐξεβάκχευον, μήτε τινὸς φυλακῆς μήτ' ἄλλης σωτηρίας
C τῆς κατὰ τὸν πολεμικὸν νόμον γινομένης φροντίσαντες, ὕπνου δὲ
 μόνου καὶ τῆς τὰ πάντα ῥαδίως ἀνατρεπούσης καὶ ἀπολλυούσης
 ἀμελείας τε καὶ ῥαστώνης. ὅθεν περὶ μέσας νύκτας, ἐπεὶ διὰ τῶν
 ἑαυτῶν φυλάκων ὡς ἐν ἀπορίᾳ ἀγρυπνοῦντες οἱ Κρηταεῖς ὕπνω **15**
 καὶ οἴνω καθηρηῆσθαι τοὺς τῆς Ῥωμαϊκῆς παρεμβολῆς ἀνέμαθον,
 αὐθωρὸν ἐξελθόντες μαχαίρα πάντας ἀπώλεσαν, ὡς μηδ' ἄγγελον,
 τὸ δὴ λεγόμενον, ὑποστρέψαι καὶ ἐκεῖθεν διασωθῆναι, ἢ μόνον
 τὸν στρατηγὸν ἐμπορικοῦ ἐπιβάντα πλοῖον καὶ τὴν σωτηρίαν ζη-
 20 τοῦντα. πλὴν καὶ τοῦτον ἐπεὶ πανταχοῦ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡγεμὼν
D ἀναζητῶν μὲν οὐχ εὔρισκε φεύγειν δὲ διήκουεν, ὀκλάσει τοῦτον
 μεθ' ἡγεμόνων ἀναζητῆσαι ἐκέλευσεν· οὐ καὶ καταλαβόντες τοῦτον
 ἐν Κῶ ἐπὶ ξύλου κρεμάσαντες διαφθορῆσαι ἐποίησαν. καὶ τὰ μὲν

7 ἀνέστρεψεν Cedrenus: P enim ἀντέστρεψεν.

militaris peritiae ac fortitudinis specimen exhibebant. postremo ver-
 gente ad vesperam die superati Cretenses fugam faciunt. eorum multī
 in pugna caesi, plures abiectis armis a Romanis persequentibus capti.
 ac forte accelerato negotio maioriq̄ue diligentia ipsam ea die urbem ce-
 pissent, nisi nox ingruens res in diversum mutasset, et Romanis quie-
 tem captantibus non salutem peperisset sed interitum stragemque. hi
 enim tanquam victoriae securi, speque fulti fore ut universos, qui
 pauci remanserant, die crastino facili negotio in potestatem redigerent,
 perinde ac si domi, non in hostico agerent, potationibus et luxuria no-
 ctem transigebant. excubiarum seu aliorum quibus in bello saluti cau-
 tum videatur nulla eis ratio; somnum duntaxat et quietem omniaque
 facile evertentem scordiam et molliem cogitabant. Cretenses itaque
 (quippe suarum rerum anxii) vigiles, cum Romana castra vino somno-
 que depressa a suis excubitoribus didicissent, ad mediam circiter no-
 ctem confestim impetu in eos facto omnes gladio trucidant, ita ut ne
 nuntius quidem (quod adagii est) reversus sit aut cladi superstes ex-
 stiterit. unus dux Craterus mercatorio usus navigio salutem expedivit.
 verum hunc quoque Agarenorum dux diu multumque quaesitum, nec us-
 quam inventum, cum fuga evasisse audisset, naves praefectosque mittit
 qui hominem quaerant ac insequantur. hi in Co insula eum assecuti in

κατὰ τὴν μάχην ἐκείνην καὶ τὸν ἀγῶνα συμβεβηκότα τοιαῦτα, πολλὴν ἐνεγκόντα Ῥωμαίοις συμφορὰν, οὐ τὴν ἐξ ἧττης μόνον ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔκτοτε κρατήσασαν καὶ διαμείνασαν πολυκέφαλον ὕδραν, ἐκίσει καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ἀποτεμονομένην ἀεὶ, ἀναθάλλουσαν δὲ ἀλλαχοῦ.

26. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνὴρ τις στρατιωτικῆς πείρας, πρὸς δὲ καὶ φρονήσεως καὶ ἀγγινοίας οὐκ ἄμοιρος, οὗ τὸ ἐπώνυμον Ὠρορύφας, στρατὸν τινα ἀθροίσας τὸν τεσσαρακοντάριον τότε κα- P 51
λούμενον βασιλικῆς ἐκ προστάξεως, ἐκ τοῦ διανεμηθῆναι αὐτοῖς
10 ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίων, τὰς τε ἄλλας νήσους, αἷς ὀλίγιστοι ἐφέροντο, κατατρέχων, καὶ τοῖς μὲν λόγους ἐπάγων τοῖς δὲ καὶ φανερώς πολεμῶν, ἐξωλόθρευσέ τε καὶ ἀπωλεία παρέδωκεν· ταύτην δέ, ὡς εἰοικεν, παρέπεμψεν εἰς ἡμᾶς· ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ αὐτῆς θεῶ πάντως μελήσει, μελήσει δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς νύκτωρ καὶ
15 μεθ' ἡμέραν τὴν ψυχὴν δαπανῶσιν ὑπὲρ αὐτῆς.

27. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Εὐφρήμιός τις κατὰ τὴν Σικελίαν τουρμαύρχης τελῶν παρθένου τινὸς ἤρα ἀσκητηρίοις ἐν- B
διαιωμένης καὶ τὸ μοναχικὸν ἐκπαλαί ἀναλαβοῦσης σχῆμα, καὶ διὰ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὸν αὐτοῦ ἔρωτα ἐκπληρῶσαι, τὴν παρθένον
20 λαβῶν πως εἰς γαμετήν. ἐπεὶ γοῦν παράδειγμα οὐ πόρρωθεν εἶχεν οὐ κωλύον οὐδ' ἀποτρέπον, τοῦτον δὴ τὸν Μιχαήλ (καὶ γὰρ,

12 ταύτην — ὑπὲρ αὐτῆς] Constantini Porphyrogenneti verba, ut videtur. GOLL.

crucem agentes sustulerunt. hicque adeo belli illius atque praelii eventus fuit, unde ingens rei Romanae creata calamitas, non ob eam duntaxat cladem, quam tunc accepit, sed quod etiam ex illo tempore roborata multiceps hydra duraverit; quae cum ibi aliisque locis semper excindatur, aliis subinde germinat ac revirescit.

26. Secundum haec vir quidam rei militaris apprime gnarus prudentiaeque ac sagacitatis laudis non expers, cognomento Ooryphas, imperatoris iussu exercitum cogit, quadragenarium tunc appellatum, quod quadraginta aurei in singulos distributi essent. is alias quoque insulas, quas illi exiguo numero paucisque colonis tenebant, invadens, partimque locatis insidiis partim praelio congressus, Agarenos in eis internecone delevit ac sustulit. "hanc vero, de qua nobis sermo est (id est Cretam) ad nos, ut videtur, lue hac liberandam transmisit. quae porro illam spectant, omnino curabit deus: sed et nobis curae erit, quorum animos eius vindicandae sollicitudo diu noctuque divexat ac conficit."

27. Eodem tempore Euphemijs quidam in Sicilia tribunus virginis cuiusdam in coenobio agentis, olimque in eo suscepto religiosae institutionis habitu merentis, amore corripitur, explendaeque libidinis ingenti desiderio copulatis cum ea nuptiis accenditur. quod vero exemplum hand procul erat, rem eiusmodi nihil vetans aut ab ea deterrens, ipse

Theophanes contin.

ὡς εἶρηται, καὶ αὐτὸς τοιοῦτόν τι ἐτόλμησεν), ἀφαρπάζει τὴν παρθένον τοῦ ἀσκητηρίου καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἄκουσαν ἐπηγάγετο. ταύτης οὖν οἱ ἀδελφοὶ τῷ Μιχαὴλ προσίστι, τὰ τοῦ δράματος διηγούμενοι. ὁ δὲ κελεύει τῷ στρατηγῷ, εἰ οὕτως φωρέσοι ἔχουσαν τὴν ἀλήθειαν, τὴν ῥίνα τοῦ τετολιμηκότος Εὐφήμιου 5

C ἀποτεμεῖν κατὰ τὴν τοῦ νόμου ἀκριβειαν. καὶ ὁ Εὐφήμιος μαθὼν δὴ ταῦτα καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ νόμου τήρησιν καὶ τὴν βασιλικὴν ἀπειλήν, συνωμότας λαβὼν τούτους τε τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ χεῖρα καὶ τινὰς τῶν συντορμαρχῶν, τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τούτῳ παραγινόμενον παρελαύνει ἐκείθεν, καὶ πρὸς τὸν Ἀφρικτῆς ἀποδιδράσκει ἀμεραμινουή, πᾶσαν τὴν Σικελίαν ὑπ' ἐκείνῳ ποιήσαι καθυποσχόμενος καὶ δίδουσι φόρους πολλοὺς, εἰ μόνον ἀναγορεύσει τοῦτον βασιλέα καὶ τινὰ παρᾶσχοι βοήθειαν. ἀναγορεύει γοῦν τοῦτον βασιλέα Ῥωμαίων, καὶ χεῖρα δίδωσι πολλήν, καὶ τῆς Σικελίας ἐγκρατῆς γίνεται, παρ' αὐτοῦ τούτου λαβὼν αὐτὴν, οὐ 15

D τοῦτον μόνον ἀλλὰ καὶ ἑτέρων συνδρόμων γενομένων ἐπὶ τῇ τοιούτων ἀπωλείᾳ τόπων. δηλοῖ δὲ ταῦτα σαφέστατα καὶ πλατικώτερον ἢ τότε γραφεῖσα Θεογνώστῳ τῷ περὶ ὀρθογραφίας γεγραφοῦται καὶ εἰς χεῖρας ἔλθοῦσα ἡμῶν, ἣν ὁ βουλόμενος μεταχειριζόμενος τὰ καθ' ἕκαστον ἀναδιδαχθήσεται. πλὴν ὁ μὲν Εὐφήμιος μετ' 20 οὐ πολὺ ἄθλον τῆς ἀποστασίας καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀνομίας λαμβάνει τὴν τῆς ἑαυτοῦ στέρησιν κεφαλῆς. σχῆμα γὰρ ἔχων βασιλικὸν ἀπῆει καὶ κατὰ τὴν Συράκουσαν, καὶ δὴ ἄποθεν γενόμενος τῆς

nimirum Michael (nam et ille, uti dictum est, simile facinus nuper perpetrarat), virginem e monasterio raptam invitam ad se subducit. ad-eunt itaque Michaellem virginis germani, gestumque scelus expostulant. tum imperator Siciliae praetori mandat, "siquidem verum eos crimen detulisse compererit, legis in eam rigore Euphemio nasum abscindat." Euphemius vero ubi rescivit, secumque iure agendum reputans ac imperatoris iram reformidans, ascitis in coniurationem tum ei militantium manu tum nonnullis aliis tribunis, praetorem in hoc venientem ut poenas ab eo reposceret, fuga delusit, atque ad Africae ameramnum confugit, pollicitus omnem se illi Siciliam subiecturum ac grande tributum soluturum, si modo is ei imperiales infulas nomenque deferret nonnullasque copias belli subsidio subministraret. facit ille, ac Romanorum imperatorem acclamat; numerosoque assignato exercitu illius ipsius opera Siciliae compos efficitur; nec illius solummodo, sed et aliorum, qui ipsi adiuverunt suamque pariter operam ad regionis illius defectionem contulerunt. haec clarissime uberiusque exsecutus Theognostus historia quam tunc edidit, venitque in manus nostras; is scilicet qui de orthographia librum conscripsit; ex qua possit singula plenius discere cui liberit. ceterum Euphemius haud ita post defectionis mercedem suaeque praemium improbitatis capite caesus recipit. regio namque habitu cum et Syracusas lastraret, longiusque a stipatoribus suis, quantum

ἑαυτοῦ τάξεως καὶ τῶν δορυφόρων ὡς ἀπὸ τόξου βολῆς ἐγένετο κατὰ τὴν πόλιν, ὁμιλῶν αὐτοῖς τυραννικῶς τε καὶ βασιλικῶς. P 52
 τοῦτον ὡς προσερχόμενον ἔγνωσαν δύο τινὲς ἀδελφοί, γενόμενοι σύμπνοοι καὶ ταυτὸν φρονήσαντες προσέρχονται τούτῳ εἰρηρικῶς,
 5 τὴν προσήκουσαν βασιλεῖ τιμὴν ἀπονέμοντες. ὡς δ' Εὐφήμιος τὴν τε παρ' αὐτῶν ἀναγόρευσιν ἀσπαστῶς ἐδέξατο καὶ τῶν ἄλλων κατήκουεν αὐτῶν, προσεκαλεῖτο τούτους φιλοφρόνως ἀποδώσων τὸν ἀσπασμὸν· καὶ δὴ κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στόμα προσε-
 ρείσας τῷ στόματι ταῖς Θριξὶ μὲν κατέχεται ἰσχυρῶς πρὸς ἐτέρου
 10 τῶν ἀδελφῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἐτέρου ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλὴν. καὶ B
 ὁ μὲν Εὐφήμιος τοιοῦτῳ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

28. Οἱ δ' Ἀγαρηνοὶ οὐ τῆς Σικελίας μόνον ἔκτοτε ἀλλὰ καὶ Καλαβρίας καὶ Λαγγοβυρδίας ἐγένοντο ἐγκρατεῖς, πᾶσαν
 κατατρέχοντες καὶ διαπορθοῦντες καὶ ἐνσκηνοῦντες ἕχρι τῆς βασι-
 15 λείας τοῦ ἐν μακαριᾷ τῇ λήξει Βασιλείου τοῦ βασιλέως. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἢ ἐκείνου δηλώσει ἱστορία· ὁ δὲ Μιχαὴλ μῆνας ὀκτώ καὶ ἔτη τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατῆς ἐννέα τὸν βίον κατέλυσε, C
 τῷ δυσουρίας νοσήματι ἁλός, ἐκ τῶν νεφρῶν λαβούσης τὴν ἀρ-
 χήν, μήτε τὴν πρὸς Θεὸν καταλύσας δυσμείνειαν, οἷς οὐκ ἤθελε
 20 τὴν ἑαυτοῦ μορφήν δι' ἡμᾶς ἀναλαβόμενον σάρκα προσκυνεῖν, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς προσκυνοῦντας καθαιρῶν Μεθόδιόν τε καὶ Εὐθύμιον, περὶ ὧν εἰρήκαμεν, καὶ τὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπανδύ-
 σης ἀκατάλακτον πόλεμον, τὰ τε κατὰ Θωμᾶν καὶ τῶν Κρη-

fere est iactus sagittae, praevolans ad urbem accessisset, tyrannique ac regio fastu alloquendo cives demulceret, sic accedentem duo quidam fratres conspicati pari ambo conspiratione unoque consilio pacifice ad-eunt, convenienti pro maiestate honore eum prosequentes. Euphemius eorum lubens salutationem admittit, exque aliis eosdem titulos audit. tum viros ad se comiter vocat, ipse vicissim salutes redditurus. ergo cum caput inclinans alterius fratrum ori osculum figeret, crinibus ille apprehensum valide tenet, alter ab humeris caput amputat. ac quidem Euphemius tali mortis genere fati concessit.

28. Porro Saraceni ex eo tempore non Sicilia solum sed et Calab-ria et Longobardia potiti sunt, omnem eam regionem incursantes ac populates, ad usque tempora felicitis recordationis Basillii imperatoris illic constitutis sedibus. haec enimvero illius declarabit historia. Mi-chael autem cum annos novem menses octo imperium tenuisset, urinae difficultate ex renum passione orta extinctus est, cum nec infensissim-um in deum odium posuisset (ea scilicet ratione, quod eius qui pro nobis carnem assumpsit effigiem adorare nollet; quin potius illius cultores abdicaret, Methodium Euphemiumque, de quibus in superioribus sermo habitus est), Agarenorum quoque implacabile bellum auxisset; ac deus ob eius nequitiam et Thomae rebellionem et Cretensium atque

ταίων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν εἰρημένων Ἀφρῆικων διὰ τὴν ἑαυτοῦ
D κακίαν ἀποστειλαντος τοῦ Θεοῦ. ἀλλὰ καὶ πῦσα ἡ Δαλματία τῆς
 τῶν Ῥωμαίων ἀπέστη τότε βασιλείας, καὶ γεγόνασιν ἅπαντες ἰδιο-
 ρυθμοὶ τε καὶ αὐτοκέφαλοι μέχρι τῆς τοῦ Βασιλείου τοῦ αἰοδύμου
 βασιλείας· τότε γὰρ πάλιν οὗτοι Ῥωμαίους καθυπετάγησαν. πε-5
 πλήρωτο δὲ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῷ χρησμός, λέγων οὕτω,
 ἀρχὴ κακῶν γε προσπεσεῖται τῇ χθονί,
 ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων
 δύσγλωσσος ἄρδην καὶ φιλόχρυσος λίαν.
 ἐτέθη δὲ ὁ τούτου νεκρὸς ἐν τῷ ναῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἐν 10
 τῷ ἱερώϊ Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι πρασίῃ Θεσσαλικῇ.

P 53

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
 ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.
 ΛΟΓΟΣ Γ.

Tὰ μὲν δὴ πραχθέντα Μιχαὴλ τῷ Τραυλῷ βασιλεύσαντι ἐννέα 15
 ἔτεσιν πρὸς μῆσιν ὀκτῶ ἐν τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ δεδήλωται· ὁ δὲ
 υἱὸς αὐτοῦ ἦδη Θεόφιλος ἀνδρὸς ἔχων ἡλικίαν τὴν πατρικὴν ἀρχὴν
 καὶ βασιλείαν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς οὐδότης Ἰνδικτιῶνος

Africanorum, de quibus iam dictum est, Saracenorum bellum immississet.
 sed et omnis Dalmatia sub id tempus a Romano imperio defecit, siquae
 omnes iuris ac sibi capita exstiterunt, quoadusque inclitus ille Basilius
 imperium regendum suscepit: tunc enim Romanae facti sunt dicionis.
 impletum vero est quod de illo ferebatur oraculum, in hanc sen-
 tentiam.

hoc initium malorum telluri accidet,
 rerum potietur cum Babylonius draco,
 linguae imperitae, et auri capientissimus.

cadaver eius repositum in Iustiniani monumento, ad aedem apostolorum,
 in arca ex marmore viridi Thessalico.

THEOPHILI MICHAELIS F. IMPERIUM.

LIBER III.

Michaelis Balbi gesta annis novem mensibus octo, quibus rerum potitus
 est, superiori libro a nobis exposita sunt. eius autem filius Theophilus,
 virilem iam aetatem ingressus, paternum imperium suscepit mense Octo-
 bri, indictione 8. is ferventissimum quidem iustitiae studium prae se

διεδέξατο, λόγῳ μὲν ὄν τῆς δικαιοσύνης ὡσπερ ἔμπυρος ἔραστῆς
καλεῖσθαι βουλόμενος καὶ νόμων εἶναι φύλαξ πολιτικῶν ἀκριβῆς·
τῇ δ' ἄληθειᾷ ἔξωθεν ἑαυτὸν τῶν ἐπιβουλευόντων διατηρῶν, ὡς **B**
ἂν μὴ τις κατ' αὐτοῦ τι νεανιεύσῃται, ταῦτα ὑπεκρίνετο. τὸν
5 ἐπηρετημένον ὄν κίνδυνον ὑφορῶν, τοὺς τῷ πατρὶ μὲν αὐτοῦ ἐκ
συνωμοσίας τὴν βασιλείαν παρεσχηκότας, κατὰ τοῦ Λέοντος δὲ
ἐπινασπάντας, ἅπαντας ἔγνω ἄλλ' ἄρα παραδοῦναι τε καὶ σφραγῆ.
ἔθεν δόγμα ἐξέθετο ἅπαντας τοὺς τῶν βασιλικῶν ἀπολαύοντας
φιλοτιμιῶν, προσέτι δὲ καὶ βασιλικῆς τιμῆς μετασχόντας τῆς
10 οἰασοῦν, κατὰ τὴν Μαγνάραν συναθροισθῆναι. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγε-
γόνει καὶ τοῦ προστάγματος οὐδεὶς ἐτόλμα καταφρονεῖν, τὴν τῆς **P 54**
ψυχῆς τέως ὡς ἐν σκότῳ κρύψας θηριωδίαν, ἡρέμα πως καὶ πραεῖα
φωνῇ οὕτω πως ἔλεξεν ἐν βραχεῖ, ὡς ἐβούλετο μὲν καὶ δι' ἐπιθυ-
μίας εἶχεν, ὃ λαὸς καὶ κλῆρος ἐμός, τοὺς ἀντιλαβομένους καὶ τῆς
15 βασιλείας ὑπεριμαχίσαντας νευνικῶς ὃ ἐμός ἄγαν πατῆρ πολλῶν
μὲν τιμῶν πολλῶν δὲ τούτους ἀγαθῶν ἐτέρων καταξιώσαι τε καὶ
γερῶν· ἀλλ' ἐπεὶ ἔφθασεν ἕξ ἀνθρώπων γενέσθαι θῆτιον ἢ εἶχε
βουλῆς καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς αὐτοῦ γνώμης ἕξω γέγονε τοῦ
καιροῦ, ἵνα μὴ ἀγάριστος δόξῃ πολλοῖς, ἐμὲ οὐ τῆς βασιλείας
20 μόνον διάδοχον ἀλλὰ καὶ τοῦ τοιοῦτου καλοῦ τούτοις ὑπόχρεον
ἐγκατέλιπε. διὸ ἕκαστος ἐκ μέσου ἀγόμενος δεικνύτω ἡμῖν ἑαυ- **B**
τόν. τούτοις ὑποκλαπέντες τοῖς λόγοις καὶ συλαγωγηθέντες τὸν
νοῦν ἑαυτὸν ἕκαστος ἀπεγύμνου καὶ πᾶσιν ὠρᾶτο κατάδηλος. εὐθὺς

7 σιαφῆ P

11 πρόγματος P

ferebat, legumque civilium sedulus observator videri voluit: revera tamen
simulatorem agebat, seque ab insidiis tutum praestare ac nulli contra se
aliquid molendi ansam ullam praebere satagebat. veritus ergo quod im-
pendebat periculum, coniuratos omnes, qui imperium patri detulerant
Leonique manus intulerant, internecioni dare constituit penitusque de-
lere. idcirco promulgat edictum ut omnes qui regia munificentia bona
consecuti essent, quique honores ullos aut magistratus obtinerent, ad
Magnauram conveniant. convenerant omnes, nec qui adipisium con-
temnere auderet ullus fuit. tunc ille dissimulata adhuc ac velut in tene-
bris tecta mentis saevitia, leni ac placida voce, sic paucis peroravit.
"voluit," inquit, "valdeque expetiit, vos plebs mea et hereditas, inclitae
memoriae pater meus, eos qui opem ei tulerant ac pro adipisium im-
perio fortiter decertarant, multis magnisque honoribus bonisque aliis at-
que praemiis munerari. quoniam tamen citius quam illi constitutum erat
vivo excessit, et ante tempus animo conceptum, eum fugit occasio: ne
plerisque ingratus videatur, me non modo eius quod ornavit imperii
successorem, sed et illius debiti ac gratitudinis reum dereliquit. singuli
igitur e medio exeuntes sese nobis ostendant." his sermonibus fraudem
sibi fieri passi deceptique miseri se ipsos singuli prodidere cunctisque

οὐν νόμῳ τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν ὑπαρχον ἐγκλεῖνεται, καὶ
 “ἀγε δὴ” φησὶν, “ὣ οὗτος, τούτους κατ’ ἀξίαν τῶν βεβιωμένων
 ἀμείβου, οὐ μόνον οἷς οὐκ ἔδρισαν τὸ θεῖον, αἵματι ἀνθρώπινῳ
 μίαναντες δεξιάν, ἀλλὰ καὶ χριστὸν κυρίον βασιλείᾳ ἀνεκόντες οἱ
 ἄθλιοι.” τούτοις διέλυσε τὸν σύλλογον ἐκείνον τὸν πρῶτον δὴ 5
 πως καὶ θαναμαστόν· ὃν εἶπερ τις κατὰ νόμους ἔχοιτο ἐπαινεῖν,
 C ἀλλ’ οὐκ οἶδ’ εἰ στήσεται ἐγγὺς ἡμερωτάτης τε καὶ πραείας ψυ-
 χῆς. καὶ τούτους μὲν οὕτως πως ἔξ ἀνθρώπων ἐποίησεν, προσε-
 πιθεὶς τούτοις τὸ ἐπαινετὸν ἐκείνῳ γε καὶ καλόν, τὸ ἀπελάσαι καὶ
 πρὸς τὴν ἐν ἧ τὸ πρότερον ἀπεκάρη μονὴν Εὐφροσύνην τὴν ἑαυ- 10
 τοῦ μητροιᾶν ποιῆσαι παλινοστήσαι, ἣν ἡ ἱστορία δευτέραν γαμε-
 τὴν παρέδωκε τῷ Μιχαήλ, ἐκείνων γε τῶν ἡμῶν εἰρημένων ἐκείσε
 χειρογράφων καὶ ὄρκων πολλῶν, οὐχ ὁσῶςπραχθέντων γε καὶ
 γενομένων, ἀφελησάντων οὐδέν. τί δήποτε; ὅτι μὴ ἐπὶ κυρίῳ
 πεποιθὼς ἡγάγετο γαμετήν (ἡ γὰρ ἄν ἐνομόν τινα, ἀλλ’ οὐ τὴν 15
 D ἤδη συνταξαμένην ἡγάγετο τῷ Χριστῷ), ἐπὶ δὲ τῇ ἑαυτοῦ θρασύ-
 τητι καὶ τοῖς ὄρκοις ἐκείνοις τοῖς εὐμεγέθεσι τε καὶ θεοῦ πάντας
 πόρρωθεν ἀποπέμψασι.

2. Καὶ τὰ πρῶτα μὲν τούτου τοιαῦτα· τὰ δ’ ἐξῆς ἀντε-
 ποιεῖτο δικαιοσύνης καὶ ἦν φοβερός τε πᾶσι τοῖς πονηροῖς καὶ 20
 θαναμαστός ἀγαθοῖς, τοῖς μὲν ὅτι μισοπόνηρός τε καὶ δίκαιος,
 τοῖς δ’ ὅτι ἐμβριθής τε καὶ αὐστηρός. πλὴν οὐκ ἦν τοῦτον πάν-

6 ἔλοιτο?

manifestos fecere. mox itaque praefectum leges civiles exsequi iubet,
 “age tu” inquit, “pro eorum vitae rationibus vicem illis redde, quod
 non solum non timuerint deum, ut humano cruore dextram foedarent,
 sed et unctum domini imperatorem miseri sustulerint.” haec locutus con-
 ventum illum primum utique et admirandum dimisit; quem si quis lau-
 daverit quasi ex legum severitate, haud scio an ad lenitatem animi-
 quae mansuetudinem prope accessurus sit. ac illos quidem per hunc
 modum e medio sustulit. illud sane his laude dignum honestumque ad-
 iecit, ut nimirum Euphrosynam novercam aula expelleret ac in mona-
 sterium, ubi primum comam posuerat, reverti cogeret. fuit illa quam
 Michaelis alteram coniugem tradidit a nobis contexta historia; nec quae
 inter narrandum illic dicta sunt chirographa ac sacramenta, ipsa nihil
 sancte ac religiose facta, commodi aliquid attulerunt. cur vero non at-
 tulerunt? quod non spe in deo collocata uxorem duxerat (alioqui legiti-
 mo toro copulandam duxisset, non quae iam Christo se voto obstrin-
 xisset) sed in sua audacia inque magnis illis sacramentis, et quae a deo
 omnes procul abduxere.

2. Ac quidem in eum se modum habuerunt Theophili exordia. ad
 sequentia quod attinet, iustitiae severus cultor exstitit, cunctisque malis
 sui terrorem, bonis admirationem iniecit, his quidem, quod malis infe-
 stus iustusque erat, illis, quod gravem atque austerum praeferebat. sed

των καθαρῶν τῶν πονηρῶν. καὶ διὰ τοῦτο εἶχετε μὲν τῆς ἐπι-
 θεὸν καὶ τὴν τοῦτου πάναυγον μητέρα, ὡς ἔλεγε, πλῆθους, εἶχετε
 δὲ καὶ τῆς πατροπαράδοτου μιμῶς τῶν εἰκονομάχων αἰρέσεως,
 καὶ ταύτη γε δὴ τὸν εὐσεβῆ καὶ πανάγιον λαὸν ἐτάραττε τε καὶ P 55
 5 πολυειδέσιν ἰδίῳ κακώσεσι, πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρό-
 νον ἤρεμῆσαι μὴ συγχωρήσας, οἷς οὐδὲ τὰς ἐν πολέμοις ἀνδρα-
 γαθίας καταλλήλως ἐλάμβανεν, ἀλλ' ἤττητό τε αἰεὶ καὶ οὐ κατὰ
 βουσίλευ ὑπέστρεφεν.

3. Γοιγαροῦν ἐχόμενος τῆς δικαιοσύνης, οὐ μὴν δὲ καὶ
 10 τῆς πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα πλοτεῖς τε καὶ προθυμίας, ἀπῆει
 ἐφιππος διὰ τῆς κατὰ τὴν μέσην πλατείας καὶ λεωφόρου πρὸς τὸν
 ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν ἐκάστη ἑβδομάδι, ὑπὸ τῶν δορυφόρων
 παραπεμπόμενος. ἀπῆει δὲ πᾶσι μὲν, πρὸ παντὸς δὲ τοῖς ἀδικον-
 μένοις διδοὺς ἑαυτὸν, ὡς ἂν ἔχοιεν τὰ αὐτῶν ἐκτραγηδεῖν ἀδική- B
 15 ματα καὶ μὴ παρὰ τινῶν κακοποιῶν κωλύοντο ὑφορωμένων τὴν
 ἐκτίσιν, δεύτερον δὲ ἵνα διὰ τὴν ἀγορὰν διερχόμενος θεατῆς γίνωτο
 τῶν ὀνίων· ὅθεν ἐκάστου τῶν ππρασκομένων ὅσον πωλεῖται κατὰ
 τὴν ἀγορὰν ἠρώτα, οὐκ ἐν παρέργῳ τοῦτο ποιῶν ἀλλὰ καὶ λίαν
 ἐνεργῶς τε καὶ ἐπιμόνως, οὐδ' ἐν τούτῳ εἶδει ἀλλὰ παντὶ μὲν τῷ
 20 τρέφειν ἄνθρωπον δυναμένῳ, εἴτ' ὄν ἐσθιόμενον εἴτ' ὄν καὶ
 πινόμενον, παντὶ δὲ τῷ περιθάλπειν καὶ εἰς ἀμφίβασιν τελοῦντι,
 καὶ πᾶσιν ἀπλῶς τοῖς κατὰ τὴν ἀγορὰν προκειμένοις τῶν βουλομέ-
 νων ἐξωνήσει. διὰ τοι τοῦτο οὐδὲ ῥυθίως ἂν εἶδέν τις αὐτὸν ἐξ- C

17 Ἐκαστον?

non potuit omnibus vitiis carere. quamobrem fidei quidem in deum in-
 que eius castissimam matrem, uti aiebat, sancte adhaerebat: sed et im-
 puras venerabiles imagines impugnantium haeresi a maioribus acceptae
 addictus erat, eaque ratione religiosam sanctamque turbavit plebem var-
 riique generis malis afflixit, nec quandiu imperii habenas moderatus est,
 quiete eam agere permisit. unde etiam congruentem hanc a deo merce-
 dem rettulit, ut nihil praeclari facinoris in bellis ediderit, sed victus
 semper, nec ut decet imperatorem exque maiestate domum redierit.

3. Qui ergo studiosus iustitiae esset, ergaque sanctam dei matrem
 fidem suam ac alacritatem probaret, per singulas hebdomadas via publica
 stipante satellitio ad divinam Blachernensem aedem equo procedebat.
 huius autem pompae ea ratio erat, ut se omnibus, iis maxime qui ulla
 iniuria afficerentur, ipsorum auditorurus querelas, in conspectum daret,
 nec ullus maleficus poenam ab eo irrogandam timens accessum prohibe-
 ret. simul etiam ut per forum equitans res venales inspiceret. omnium
 itaque in foro venalium pretium exquirebat; neque vero obiter rem
 praestabat, sed operose admodum ac morose, nec in uno duntaxat merc-
 cium genere, sed in omnibus esculentis sive etiam potulentis, vestibus
 item ac operimentis; quicquid denique in foro mercium prostabat.
 quamobrem vix unquam solenni imperatorum more pampa procedere

ελληλυθότα εις πρόκενσον, πολλὴν ἐνδεικνύμενον σπουδὴν πρὸς τὰ κοινὰ τε καὶ ἐπιμέλειαν νῦν μὲν ἐν κριτηρίοις, νῦν δέ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὰς προόδους τῆς ἑβδομάδος.

4. Ὅθεν ἐπεὶ τινα τῶν ὀφθαλμῶν ἐστίασιν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἑατὰ καλοῦσι τοὺς βασιλεῖς, 5 τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ παλατίου τελεῖ τῶν ἀρχαίων θεμελίων οὗτος παρεκβαλῶν, καὶ πρὸς τὰ ἡλιακά, ἐνθα πρότερον κιστέρ-
D νης οὔσης συνέβη βασιλικὸν ἀποπνιγῆαι υἱόν, παραδείσους ἐργασάμενος, ἐκεῖθεν τὸ λείπον ἀνεπλήρου καὶ ἑαυτὸν ἔτερε τούτοις καὶ ἐψυχαγῶγει, ὡς τὸ εἰκάς. καὶ ποτε τούτου ἐκεῖσε ἐνδιατρί-
10 βοντος, εἴτε δὴ καὶ δειπνοῦντος, ὡς λόγος, συνέβη ναῦν τινα μυριοφόρον ἐξ οὐρίας πλέουσαν ἀνυπεπτυμένους δὴ τοῖς ἰστικοῖς τῷ μεγέθει τὸν λιμένα κατασκιᾶσαι καὶ τὸν βασιλέα εἰς θάμβος ἐπαγαγεῖν. ἐπύθετο οὖν αὐτίκα τίνος τε ἡ ὀλκὰς εἶη καὶ ὅ τι φέροι τῶν ἰδωδύμων. ὡς δὲ τῆς Ἀγούστης ἤκουσεν καὶ λαθεῖν τοῦτο
15 οὐκ ἦν, τότε μὲν ἐφησυχᾶσαι λέγεται καὶ διαπέμψαι τὸν καιρὸν μέχρι τῆς ἧς εἰώθει ἡμέρας κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἵεναι. ἐπεὶ δ' ἦ τε ἡμέρα παρῆν καὶ ὁ τοῦ πλοίου ὄρμος δῆλος ὑπῆρχε τῷ βασιλεῖ ἀναμαθόντι διὰ τίνος, τῆς εἰς τὸ πλοῖον φερούσης ἀπήρχετο
P 56 ὁδοῦ· ἦν δὲ κατὰ τὸν Βόσπορον. καὶ ἐπέπερ παραγενόμενος **20** παρὰ τὴν πρῶμαν ἔστη τῆς νεῦς ἀκολουθοῦσης τῆς τάξεως, ἠρώτα τὴν σύγκλητον οὐχ ἄπαξ δὴ μόνον ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς, ὅτου

13 λιμένα Combesisus, λιμῶνα P

visus est, qui procurandae rei publicae magnam diligentiam ac curam haberet, nunc pro tribunali sedens, nunc singulis septimanis, uti dictum est, in publicum procedens.

4. Unde quia suburbana quaedam aspectu incunda atque amoena haud raro principum animos ad se pelliciunt, ipse muros palatii ad mare vergentes ab antiquis fundamentis diruens, et ad solaria (ubi prius cum lacus esset, imperatoris filium aquis suffocari contigerat) hortos faciens, inde levamen aliquod animo quaerebat, seque his, ut par est, oblectabat. illic quandoque versante Theophilo, sive etiam, ut fama est, cenante, contigit navim quandam onerariam praegrandem pansis velis, secundo vento appulsam, ingenti mole umbra portum obtegere ac imperatorem in stuporem agere. percontabatur igitur statim, cuiusnam illa esset quidve annonarum adveheret. ubi porro Augustae esse audivit, resque notior erat quam ut latere posset, tunc quidem siluisse aiunt, diemque expectasse quo ipsi moris erat Blachernas procedere. cumque dies appetiisset, atque ubi navis statio esset ex quodam didicisset, versus eam contendit iter, ad Bosporum scilicet. veniens itaque stipatus obsequio, et ad puppim positus, senatum rogavit, neque id semel sed iterum atque tertio, num quid alicui deesset eorum quae in usum fami-

δὴ τις ἔχοι χρεῖαν τῶν ἰδωδύμων, σίτου ἢ οἴνου ἢ τινος ἄλλου τῶν κατ' οἶκον ἀναλισκομένων. ὡς δὲ πολλάκις ἐρωτηθέντες μόλις ἀπαξ ἀπεκρίθησαν μηδενὸς λείπεσθαι μέχρι τῆς σῆς εὐμοιροῦμεν δεσποτείας τε καὶ βασιλείας, καὶ προστιθέντων μηδὲν εἰδέναι τῶν 5 ὧν ἐρωτώμεθα, "ἀλλ' οὐκ ἴστε" ἔφησεν "ὅτι με ὑπὸ Θεοῦ βασιλέα γενόμενον ἢ Ἀυγούστα καὶ σύμβιος ναύκληρόν με εἰργάσατο; καὶ τίς πώποτε, μετὰ πικρίας λέγων τοῦτο ψυχῆς, βασιλέα Ῥωμαίων ἢ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἔμπορον ἐθεάσατο;" καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀναπολογῆτων μενόντων, ἐκέλευσεν αὐθωρὸν μόνους ἐξιόντας τοὺς 10 ἀνθρώπους τὴν ναῦν ἐκείνην παραδοῦναι πρὸς αὐταῖς ἀγκύραις καὶ ἰστίοις καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἀγωγίμοις, πολλὰ κατεπὼν ὕστερον καὶ παντοίοις ὕβρεισι τὴν δέσποιναν περιβαλὼν, ὡς καὶ αὐτῆς ἐπαπειλῆσαι ἔξαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἶγε δὴ ἔκτοτε τοιοῦτόν τι ποιῶσα φωραθεῖη.

15 5. Ἀλλὰ πατρίδα μὲν ἡ Θεοδώρα (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῇ Ἀυγούστῃ) Παφλαγονίαν ἐπέμνηεν, καὶ χωρίον Ἐβίσσαν, γεννητορὰ δὲ Μαρτῖνον οὐκ ἄσημόν τινα ἢ ἰδιώτην τὴν τύχην, δρουγγάριον δὲ ἢ τουρμύρχην κατὰ τινος, καὶ μητέρα Θεοκτίστην τὴν οὕτω 20 Φλωρίαν κατονομαζομένην, ἀμφοτέρους εὐσεβεῖα ἐντεθραμμένους καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν οὐκ ἔξαρονμένους μὲν, ὡς κατ' ἐκεῖνο πάντες καιροῦ, ἀσπαζομένους δὲ καὶ ἐνστερνιζομένους ὑπερφυῶς. ἀλλ' ἡ μὲν Θεοδώρα διαδήματι βασιλείας πάλα

4 μηδὲ P

7 λέγω?

19 ἐκτεθραμμένους P

liae cedunt ac annonae sunt, triticum scilicet et vinum aliudve edulium. cumque saepius rogati vix tandem respondissent nullius se egere quando illo rerum domino ac imperatore feliciter gauderent; ac se penitus quo spectaret illa interrogatio nescire addidissent, "at nescitis," inquit "me, qui dei nutu ac voluntate imperator existam, ab Augusta ac coniuge nauclerum factum esse?" additque indignabundus "num quis unquam imperatorem Romanum eiusve coniugem mercaturam exercere vidit?" tuncque adeo cum nemo responsum daret, egressis duntaxat viris qui in navi erant, eam confestim cum ancoris et velis, ac quicquid mercium erat, igni succendit, multum postea vituperans, nulloque non convicto dominam onerans, ac vel necem minitans, si porro eiusmodi aliquid facitare unquam deprehenderetur.

5. Ceterum Theodora (hoc enim Augustae nomen) Paphlagoniam patriam honestabat, oppidum Ebissam: parentes Marinum patrem, virum non obscurum aut privatae sortis hominem, sed qui drugarius exstiterit vel (ut aliis placet) tribunus: matrem habuit Theoctistam cognomento Florinam, ambos piis moribus rectaque in fide educatos, ac qui venerabilium imaginum cultum, pro omnium eius aetatis hominum genio atque haeresi, minime abnegassent, sed ardentissimo eas studio oris manusque et sinus amplexu venerarentur. porro Theodora regia pridem ex impe-

δὴ κατέσπετο, καὶ ἡ αὐτῆς μήτηρ Θεοκτίστη ζῴσθη τε καὶ πατρι-
κία τετίμητο. αὕτη δὴ οὖν ἡ Θεοκτίστη κατὰ τὸν ἑαυτῆς οἶκον,
ἐνθα δὴ ἡ τῶν Γαστριῶν μονὴ τὴν πῆξιν ἔχει τὰ νῦν καὶ ἰδρυσιν
D (ἦν δὲ τοῦτον ἐξ ἐκείνου τοῦ πατρικίου ἐξωνησαμένη Νικήτα),
τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλουμένη (πέντε δὲ ἦσαν τὸν 5
ἀριθμὸν, ἡ τε Θέκλα καὶ Ἄννα Ἀναστασία τε καὶ Πουλχερία καὶ
ἡ Μαρία) ἄλλαις τε δωρεαῖς αἷς ὑπάγεσθαι τὸ θῆλυ πέφυκεν
ἐδεξιότο, καὶ ἰδία παραλαμβάνουσα οὐ μαλακίζεσθαι οὐδὲ μένειν
θηλείας ὅπερ ἦσαν ἐξελιπᾶρει καὶ καθικέτευεν, ἀνδρῶζεσθαι δὲ καὶ
τῆς μητρῴας θηλῆς ἄξια διανοεῖσθαι καὶ πρέποντα, τὴν πατριῶν 10
μὲν αἵρεσιν ἀπορριπιζομένης, καταφιλούσας δὲ καὶ κατασπαζο-
μένης τὰς τῶν σεπτῶν εἰκόνων μορφάς. καὶ ἕμα ταύτας εἰς χεῖ-
ρας ἐμβάλλουσα (ἐφυλάττοντο δὲ αὐτῇ ἐν τινι κιβωτίῳ), τῷ
P 57 προσώπῳ καὶ τοῖς χεῖλεσιν ἐπιτιθεμένη ἡγιαζέιν τε αὐτάς καὶ πρὸς
τὸ ἐκείνων φίλτρον διήγειρεν. τοῦτο οὖν ἐνδελεχῶς ποιοῦσα καὶ 15
ταῖς ἐγγόνοις τὸ περὶ τὰς εἰκόνας φίλτρον ἀναζωπυροῦσα οὐκ ἔλα-
θε τὸν Θεόφιλον, πυνθανόμενον "ὄ τι τε αὐταῖς παρὰ τῆς μίμ-
μης δεδώρηται καὶ ὃ τι χάριτος ἐξείργασται ἄξιον. αἱ μὲν γὰρ
ἄλλαι τούτου τὰς πένσεις ἀγαθὰ φρονοῦσαι ὡσπερ τινὰς λαβὰς
ἐρρωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία ἄτε ἡλικία καὶ νῦν νηπιά-20
ζουσα τὰς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν,
συνηριθμει δὲ καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκόνησιν, οὕτω δὴ
B ἀπαλὰ φρονοῦσα καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλὰ εἶη αὐτῇ κατὰ τὸ

ratorum more corona donata, mater quoque Theoctista zostae quam vo-
cant (id est cingulo donatae) ac patriciae dignitatem consecuta erat. ibi
itaque Theoctista in domum suam, quam eo loco sitam habebat ubi
modo Gastriorum exstructum monasterium est, exque Niceta patricio
emerat, Theodora filias invitans (quinque illae numero erant, Thecla
et Anna Anastasiaque et Pulcheria et Maria) cum aliis munusculis, qui-
bus demulceri hic sexus solet, blandiebatur, tum seorsum assumens hor-
tabatur ut supra sexum suum saperent animosque viriles ac materno
lacte dignos assumerent, abominantes paternam haeresim sacrasque ve-
nerabilium imaginum amplexantes ac exosculantes effigies; simulque in
manus assumens, quippe quas in cista quadam repositas habebat, vultui
labiisque admovens puellas sanctificabat, inque earum amore illas ex-
citabat. hoc illa cum identidem factitaret, ardensque erga imagines de-
siderium neptibus frequens accenderet, non fefellit res Theophilum. is
enim aliquando cum filias interrogaret quid ex avia munus accepis-
sent, quidve humanioris officii blanditiarumque in eas collatum esset,
reliquis interrogationem eius tanquam muscipulam solerti animo constan-
ter declinantibus, Pulcheria non magis aetate quam sensu immatura,
quam blande tractatae essent referre, ac quam variis pomis donatae,
unaque venerabilium imaginum venerationem adiungere, atque ita rem

κιβώτιον καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τοῖς προσώποις ἐπιτίθησι μετὰ τὰ φιλήματα. ταῦτα γοῦν τὸν βασιλέα εἰς μανίαν ἤγεν ὑπολαλούμενα. ἀλλὰ πρῶξι μὲν τι τῶν δριμυτέρων ἢ πικροτέρων εἰς αὐτὴν ἐκώλυε τοῦτον τό τε τῆς γυναικὸς αἰδέσιμον καὶ ἡ ἐδλά-
5 βεια, καὶ ἡ παρρησία δὲ πρὸς τούτοις οὐκ ἔλαττον (καὶ γὰρ ἦν τοῦτον ἀριδῆλως σκώπτοσα καὶ διελέγχοσα ἐπὶ τε τοῖς καθ' ἡμέραν τῶν ὁμολογητῶν διωγμοῖς καὶ τῇ δηλωθείσῃ αἰρέσει, καὶ μόνῃ μικροῦ φανεράν ποιοῦσα τὴν πρὸς αὐτὸν τῶν πάντων ἀπέ-
10 ρχθειαν), ἀπέτεμνε δὲ μόνον τὴν πρὸς αὐτὴν τῶν τούτου θυγατέ-

6. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμβέβη- C
κεν. ὑπῆρχε τι τῷ βασιλεῖ παρακεκομμένον ἀνδράριον, τοῦ Ὀμη-
ρικοῦ Θεραΐτου διενηροχὸς κατ' οὐδέν· Λένδερικς ὄνομα τούτῳ,
ἄσημά τε φθεγγόμενος καὶ γέλωτας κινῶν καὶ θυμηδίας ἔνεκεν
15 τοῖς βασιλείοις ἐνδαισιώμενος. οὗτος γοῦν εἰσπηδῆσας ποτὲ κατὰ
τὸν τῆς βασιλείας κοιτωνίσκον κατέλαβεν αὐτὴν θείας εἰκόνας
περιελημμένην καὶ τοῖς ἐαντῆς ὄμμασιν μετὰ σπουδῆς προσάγου-
σαν. ταύτας ἔπ' ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τε εἰσὶν ἐπνυ-
θάνετο, καὶ πλησιέστερον διέβαινε. ἡ δὲ "τὰ καλά μου" ἔφησεν
20 οὕτως ἀγροικικῶς "νινία· καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλά." κατὰ τὴν
τρώπεζαν τηρικουῦτα εἰσιταῖο ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εἰ- D
θὸς διαβάντος ἤφετο αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτόγγανεν ὦν. ὁ δὲ παρὰ
τὴν μάναν ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσα-
σθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαίρουσαν. συνῆκεν

simplici sensu verbisque narrare, plures illi in arca esse puppas, quas osculata vultui orique admoveret. ob quae furore percitus imperator est: ne quid tamen durius in socrum statueret, obstitit mulieris tum reverentia tum probitas ac religio. nec praeterea eius minor erat loquendi arguendique fiducia. etenim genero palam exprobrabat, ac propter quotidianas confessorum persecutiones eum arguebat; sola denique fere omnium in eum odia ipsi patefaciebat. unum duntaxat, ne aviam in posterum adirent, aut certe ne sic crebro, illis interdixit.

6. Geminum fere est quod Augustae obtigit. alebatur in aula delirus pumilio et Homerici Thersitae persimilis, Denderis nomine, impeditae linguae, risum movere aptus, ioci duntaxat causa in regiam adhibitus. is quandoque in Augustae sacrum cubiculum subito irrumpens ipsam sacras osculantem imagines easque oculis devote adhibentem offendit. has coram delirus homo intuitus interrogat quidnam essent, propiusque visurus accedit. ad quem Augusta, ita subrustice, "meae sunt pulcras puppae, quas valde diligo." imperator tum mensae accumbebat; vidensque hominem ad se prope venientem, ex eo quaesivit ubinam fuisset. respondet ille apud manam (sic Theodoram appellans), vidisseque illam ex pulvinari pulcras puppas proferentem. intellexit itaque imperator,

ὄν ὁ βασιλεύς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγινώς, ὡς ἐξανέστη τῆς τραπέζης, πρὸς αὐτὴν ἀπῆει, ἄλλαις τε πολλαῖς ὕβρισιαῖς αὐτὴν ἐπαντλῶν καὶ εἰδῶλων λάτρην ἀκολάστῳ γλώττῃ αὐτὴν ὑποκαλῶν, καὶ ἕμια διεξῆει τοὺς λόγους τοῦ παραπαίουτος. ἡ δὲ τέως μὲν τὸν θυμὸν καταστορνύουσα. “οὐ τοῦτό ἐστιν” ἔξ ἑτοίμου ἔλεγεν, 5
P 58 ὦ βασιλεῦ, οὐ τοῦτο, ὡς ὑπέληφας σὺ· τῷ δὲ κατόπτρῳ μου ἤμην ἀτενίζουσα μετὰ τῶν θεραπευαίνιδων, καὶ τὰς ἐκεῖσε τικτομένας ἰδὼν ὁ Λένδερικς μορφὰς ἐλθῶν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ δεσπότη καὶ βασιλεῖ.” οὕτω μὲν ὅν ἐκείνου τέως κατέσβεσε τὸν θυμὸν· τὸν Λένδερικν δὲ μετ’ οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδεία καθυπο- 10
βύλλουσα πέπεικε σωφρονεῖν, οὕτω πως λέγουσα ὡς μήποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νηπίων τινί. καὶ ποτε παρὰ πότον ἐγκαυχώμενος καὶ τῆς δεσποίνης κατεπειρόμενος ὁ Θεόφιλος ἠρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νηπία ἢ μίνα ἀσπάζεται. ὁ δὲ τοῖς χεῖλεσι τὴν δεξιῶν χεῖρα ἐπιθεῖς καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν ὀπισθεν με- 15
B ρῶν λαβόμενος “σῶγα, σῶγα περὶ τῶν νηπίων” ἀντέφησεν, “βασιλεῦ.” ταῦτα μὲν οὕτω.

7. Καὶ τινος δὲ κατὰ πόλεμον ἀνδραγαδιζόμενον, χεῖρὰ τε νεανικὴν καὶ ἵππον ἔχοντος δεξιόν, συνέβη τούτου δὴ τὸν στρατηγόν, ὅφ’ ὃν ἐτέλει ὁ στρατιώτης, ἔρωτι κατωσχεθῆναι τοῦ ἵπ- 20
που, ὅφ’ οὗ ὁ ἀνδρωπος σέσωστο καὶ πολλὰκις ἐκ θανάτου ἐρέτο. ἐπεὶ γοῶν τοῦτον πολλὰκις ἐξαιτησόμενος πῦσί τε τρόποις καὶ χάρισι (καὶ γὰρ ἐπισχεῖτο πολλὰ διδόναι τῷ ἀνδρῶπι) ἀπέτυχε τῆς αἰτήσεως, ἦγε δὲ καὶ βίαν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐδ’ οὕτως εἴχε

plenusque ira, ut e mensa surrexit, ad eam vadit, multisque aliis conviciis compluens etiam idololatram effreni ore appellavit, deliri hominis sermones simul referens. at illa, mariti interim iram leniens, responso in prompta quaesito “non ita est” inquit “o imperator, non ita est ut tu suspicaris: sed cum in speculum una cum ancillis oculos ipsa intenderem, resultantes in eo formas contuitus Denderis, pictas imagines esse veniens domino ac imperatori insipienter nuntiavit.” sic itaque eius interim iras exstinxit: Denderin vero paucis abhinc diebus castigans sapere deinceps docuit, ita insinuans “cave unquam de pulcris puppis ulli loquaris.” adeoque cum Theophilus aliquando a potu iactabundus adversusque Augustam sese efferens de ea illum interrogaret, num iterum mana pulcras puppas exoscularetur, Denderis dextra manu ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, “tace, tace de puppis,” inquit, “o imperator.” atque haec ita gesta sunt.

7. Porro cum miles quidam, vir in bello strenuus, manu forti atque equo agili praeditus esset, contigit ut dux, sub quo militabat, eius equi amore caperetur, quo is scilicet non raro incolumis elatus e praelio fuerat mortemque evaserat. cum ergo oblatis saepius precibus amplaque mercedis pollicitatione repulsam tamen pateretur, ac neque vim minas-

τὸν ὑπακούοντα, διεδέξατο τοῦτον τῆς ἡς εἶχεν ἀρχῆς, πολλὰ καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον κατεπιπῶν τοῦ ἀνδρός. ἦν οὖν ὁ στρατιώτης C ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸν ἵππον ἔχων ἐντρέφημα. παρῳήετο δὲ καὶ χρόνος ἰκανός, ὁ τὸν ἄνδρα πρὸς πόλεμον ἐκ φιλονεκίας καλῶν, ἀλλὰ 5 καὶ καταδαπανῶν αὐτόν, οἷα φιλεῖ τοῖς δυστυχοῦσι δεινῶς. ἐγένετο οὖν ἵππου ἀγαθοῦ ζήτησις παρὰ Θεοφίλου κατὰ τὸν τῆς δυστυχίας καιρὸν τοῦ ἀνδρός· διὸ καὶ διὰ γραμμμάτων πάντας ἐν τέλει καὶ ἀξιώμασιν ἀνερευνῶν ἐκέλευε τοιόνδε καὶ τοιόνδε ἀποστεῖλαι αὐτῷ. ὕθην λαβόμενος ὁ στρατηγὸς ἀφορμῆς ἀφίλειτο 10 τοῦ ἀνδρός τὸν ἵππον καὶ ἄκοντος, καὶ πρὸς βασιλέα ὡς οἰκίῳν ἀπέσταλκεν. αὕτη ἡ αἰτία, καὶ τοῦ ἵππου δὲ ἡ στέργσις. ἐπεὶ δὲ κατὰ τινα περιπέτειαν πάντας ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς οἰαδῆποτε αἰτίᾳ πεπανμένους, ἐξιέναι πρὸς πόλεμον, καὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐξεληλυθότα ἵππου στερούμενον ἀγαθοῦ ἀπήγαγε τῆς 15 ζωῆς, γυναικίᾳ καταλειπούτα καὶ τέκνα πτωχά. τί οὖν ἡ γυνή; καὶ τὸ φιλήκοον ἀκούουσα τοῦ βασιλέως καὶ φιλοδίκαιον, καὶ τῷ τοῦ ἀνδρός φίλτρῳ ἐκκαιομένη, καὶ τοῖς τέκνοις ὅπως καὶ χορηγοίῃ οὐκ ἔχουσα τὰ πρὸς ζωὴν, τὴν βασιλεύουσαν καταλαμβάνει, καὶ τὸν Θεόφιλον, ἐν ἧ ἡμέρᾳ εἰδίωτο πρὸς Βλαχέρνας ἀπιέναι, 20 τοῦτον δὲ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἵππον ἀναβαίνοντι κατιδοῦσα, γονυπετοῦσα καὶ κατωλογομένη ἐδέετο τοῦ βασιλέως, τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κατέχουσα, καὶ ἀνεδίδασκεν πῶς αὐτῆς τε εἶη ὁ ἵππος P 59

19 Βλαχέρνας P; quod nescio an tueatur collatum illud p. 71^b: πρὸς τῷ καταπροδόντι τοῦτον στρατεύματι διεσώθησαν.

que adhibens quicquam efficeret, hominem gradu movet, multisque apud Theophilum viro obtrectat. miles ergo domi privatus degebat ac equum in deliciis habebat. fluxerat interim longum tempus, cum partim quadam aemulatione hominem ad bellum provocaret, partim vero etiam maerore conficeret, uti illis fere accidit quos adversa fortuna dire afficit. contigit itaque ut quo tempore ille adversa fortuna premebatur, Theophilus equum generosum quaereret; missisque literis primores omnes ac magistratus seu duces eiusmodi equum diligenter quaerere, et ad se mittere iubet. praetor arrepta occasione a viro vel invito ablatum equum ut rem suam imperatori mittit. hoc crimen, et haec equi amissio. orta vero bellica aliqua necessitate rebusque consternatis iusserat imperator ut omnes quovis modo militia soluti ad bellum proficiscerentur; quo factum ut hic quoque generosi illius equi praesidio nudatus inter militandum necatus sit, relicta paupere vidua et liberis. quid ergo mulier, cum et imperatorem aures facile praebentem et iuris ac aequi tenacem audiret, ingentique viri desiderio flagraret, nec haberet unde liberis ad victum necessaria subministraret? urbem regiam petit, ac Theophilum, quo die ad Blachernas exire solebat, viri ipso equo insidentem conspiciens, in genua procumbens eiulansque ac frenum equi tenens supplex orat, docetque hunc equum suum esse, nec alium quam eum ipsum viri

καὶ οὐκ ἄλλος τις ἀλλ' αὐτὸς αἴτιος τῆς τοῦ ἀνδρὸς σφαγῆς. ἐκ-
 πλαγῆς οὖν ὁ βασιλεὺς γενόμενος ἐν τῇ παρρησίᾳ τῆς γυναικὸς
 καὶ περιθαμβῆς, καὶ τῶν λεγομένων εἰδὼς οὐδέν, τέως μὲν αὐτὴν
 ταμειυθῆναι διωρίσατο τῆς αὐτοῦ ἄχρι ἐπανόδου πρὸς τὰ ἀνάκτο-
 ρα, καὶ καλεῖν ταύτην καὶ δὴ ἔφησεν τὴν γυναικα μετὰ σπουδῆς 5
 ἐπαναδραμῶν· καὶ ἦδε παρέστη εὐθέρως, ἐκδιδάσκουσά τε πάντα
 καὶ διεξιούσα σαφῶς. κελύει οὖν τὸν τε ἀφικέσθαι τὸν στρατη-
 γὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ περὶ τοῦ ἵππου ζήτησιν ποιεῖ νεανικῆν. ὡς
 δ' οἴκοθεν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἀρπαγῆς
 B τὸν ἵππον ἀποσταλῆναι διεβεβαίον, παρίστησι κατὰ πρόσωπον τὴν 10
 ἄνθρωπον ἔλεγχον τῶν λεγομένων καὶ κατήγορον. οὐκ ἔφερον οὖν
 ὁ στρατηγὸς τῷ ψεύδει καταλαμπρύνεσθαι τὴν ὄψιν τῆς γυναικὸς
 ἐνορῶν, καὶ ἅμα ἰκέτης γίνεται ἔλεινός καὶ τοῦ βασιλέως τοδὸς
 πόδας λαμβάνει μετὰ κλαυθμοῦ. τί οὖν ὁ βασιλεὺς; ἐκείνην
 μὲν τὴν γυναικα μετὰ τῶν αὐτῆς παίδων ἀδελφοδὸς ἐξ ἴσου καὶ κλη- 15
 ρονόμους τῆς ἐκείνου δεικνυσὶν ὑποστάσεως, μεθίστησι τε τῆς
 ἀρχῆς αὐτόν, καὶ πᾶσι κατάδηλος γίνεται ἡ δικαία κρίσις αὐτοῦ
 καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἄρπαγας φιλαπέχθημον.

8. Οὐχ ἦττον δέ γε καὶ ταῖς οἰκοδομαῖς ἐγκείμενος τὴν
 C ἑαυτοῦ ἐδείκνυτο ἐπιμελειαν. τεύχη τε γὰρ τὰ χθαμαλώτερα ἐκ 20
 βύθρων ἀναδειμάμενος, τὸ γῆρις ὡσπερ ἀποξύσας καὶ πρὸς ὕψος
 μετὰ κύλλους ἀπύρας, ἄβυτα πάντη πεποίηκε τοῖς ἐχθροῖς, ἃ

2 ἐκπλαγῆς P
 22 ἐξάρας?

5 καὶ δὴ] τότε δὴ?

7 τόν] αὐτόν?

necis auctorem esse. in stuporem egit imperatorem ingens illa mulieris fiducia; vehementiusque miratus, nec eorum quae dicebantur quicquam intelligens, interim quidem servari mulierem iubet, dum in palatium ipse rediisset. cito itaque reversus feminam accersit. mox illa praesto est, docetque omnia clare, ac rem omnem exponit. iubet itaque imperator praetorem sisti, et de equo acriter inquiri. illo autem non aliunde nec per vim ac rapinam, sed ex sua domo affirmante misisse, producitur in conspectum mulier, reum de vi peractura. eius mox praetor aspectu haud sibi iam de mendacio blandiri; moxque supplex miserabilem in modum lugens atque eiulans imperatoris pedes adstringit. quid tum ille? viri facultates viduae atque liberis ratis portionibus hereditario quasi iure adscribit, eumque magistratu movet; atque in eum modum iusta illius sententia, ac quantopere iniquos raptore odisset, cunctis innotescit.

8. Nec minus aedificiis operose exstruendis suam ille diligentiam probavit. nam urbis muros, qui humiliores essent, a fundamentis exaedificans, eius velut senium abstersit, eaque altitudine cum pari pulchritudine extulit ut aegre deinceps ab hostibus conscendi possint; qui et

καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν τούτου προσηγορίαν ἐμφαίνουσι ἐγγεγραμμένην ἔχοντα ἐν αὐτοῖς. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πόρνας ἀπειλάσας ἐξ οἰκημάτων, καὶ καθάρως ὅλον ἐκείνον τὸν χῶρον, ξενῶνα τὴν ἐκείνου φέροντα προσηγορίαν, κάλλι τε κάλλιστον καὶ μεγέθει μέγιστον, εὐκνον τε καὶ εὖοπτον, δι' ὧν τὰ φθοροποιὰ μὲν παθήματα ἀποκλύζονται, τὰ σωτηριώδη δὲ ἐπιγίνονται ἀλεξήματα, κατεσκεύασεν. οὕτως εἶχεν ἐκείνος πρὸς πόρνας. πλὴν ὅτι γέ D
 5 φασιν αὐτὸν ποτε κάλλι θεραπευίδος τῆς Θεοδώρας ἄλόντα συμφθαρήναι αὐτῇ, ῥαθύμως τότε βιοῦντα· ἐπεὶ γοῦν ἦσθετο τῆς
 10 ἐκ τοῦ καλοῦ διαμαρτίας, καὶ ἄλλως οὐδὲ τὴν Θεοδώραν τοῦτο λαθοῦσαν, κατηφιῶσαν δὲ καὶ ἀσχμῶσαν καὶ στυγνάζουσαν, ἔκτοτε ἐξεπέπν αὐτῇ, ἐπομνόμενον καὶ φρικτῶς τὰς χεῖρας ἐπαίροντα πρὸς θεὸν ἢ μὴν τότε καὶ μόνον διολισθεῖν, καὶ συγγνώμην ἐπιζητεῖν παρὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. πρὸς, τούτοις οἰκόν τινα καὶ
 15 ἀνάκτορα ταῖς ἑαυτοῦ θυγατρῶσιν παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον χῶρον τὰ Καριανοῦ πλουσίᾳ χειρὶ ἐξανέστησέν τε καὶ ἤγειρεν, ὧν λείψανά τινα καὶ κολωνοὶ τῆς ἐκείνων μνήμης μέχρις ἡμῶν δια- P 60
 σῶζονται.

9. Ἐπεὶ δὲ παλαιῶ ἔθει ἐπόμενος ἐβούλετο τοῖς τῆς Ἄγαρ
 20 τὰ τῆς αὐτοκρατορίας ποιῆσαι κατάδηλα, εἴτε δὴ κοινωνοὺς εὐφροσύνης λαμβάνων εἴτε μᾶλλον τῷ φοβερὸς μέλλειν δοῦσθαι αὐτοῖς, πρὸς τὴν τοιαύτην ἄξιον διακονίαν κρίνει Ἰωάννην τὸν τότε μὲν σύγκειλλον, αὐτοῦ δὲ πρότερον, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες,

hactenus eius nomen literis expressum celebri memoria retinent. quin et meretrices ex aedibus deturbans, totumque eum locum emundans, illic domum hospitalem summa pulchritudine ingentique amplitudine, auris salubrem, amoenos habentem prospectus, suo ex nomine condidit; quibus rebus noxiae passiones morbique eliminantur ac salutaria remedia praestantur. eo scilicet animo erga scorta affectus erat. aiunt quidem eum quandoque, cum tunc paulo licentius viveret, unius ex Theodorae puellis specie captum, cum ea foedatum esse: at ubi tamen se ab honesti tramite abreptum vidit, ac alioqui nec Theodoram rem fefellisse (cui turpe facinus ingentem maestitiam ac squallorem animique dolorem afferret), iureiurando illi confessum esse, manibusque tremendum in modum ad deum sublatis hac se duntaxat vice lapsam omnino affirmasse, eiusque delicti ab ea veniam petere. ad haec domum quandam celsaque tecta ac palatia filiabus suis, ad locum quem Cariani dicunt, ingenti sumptu exstruxit atque erexit; quorum hactenus reliquiae aliquae atque rudera memoriam conservant.

9. Quia vero ex antiquo more ea quae erant Augustae maiestatis imperiique Romani volebat Agarenis conspicua facere, sive ut laetitiae socios assumeret, sive potius ut sui illis terrorem iniiceret, idoneum iudicat ac dignum qui istiusmodi munus exsequatur Ioannem tum syncellum eiusque antea, ut in superioribus diximus, praeseptorem. virum

διδάσκαλον. πολιτικῆς γὰρ ἐδταξίας τοῦτον πλήρη τυγχάνοντα,
 οὐ μὴν δὲ καὶ τῇ αἰρέσει τούτου συμπαραμένοντα, ἔτι γε μὴν καὶ
 τὸ πρὸς τοὺς ἀντιρρητικὸς λόγους κεκτημένον δραστήριον, ἡγάπα
B οὗτος καὶ διαφερόντως τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων ἐσέμνυνεν· οὐ δὲ
 χάριν καὶ πρὸς τὸν τῆς Συρίας ἄρχοντα ἐξαπέστειλεν, ἄλλα τε **5**
 δοὺς αὐτῷ πολλὰ οἷς θαυμάζεται βασιλεία Ῥωμαίων καὶ τῶν ἄλ-
 λοφύλων γένος ἐπτόηται, προσεπιδοὺς δὲ καὶ χρυσίον κεντηνυρίων
 τεσσαύρων ὑπερβαῖνον ποσότητα. ἄλλα τὰ μὲν τῷ ἀμεραμνονῆ
 ὡς δῶρον ἀπέσταλκεν, τὸ χρυσίον δέ, ὡς εἶη τῷ Ἰωάννῃ εἰς φιλο-
 τιμίας ἐπίδοσιν, ἐπιδείξεώς τε χάριν ἅμα καὶ ἀξήσεως· εἰ γὰρ **10**
 ἄμμιον δίκην ὁ ἀποσταλεὶς τὸ χρυσίον ἔχει σπείρειν ὡς βούλεται,
C πολλῶ δὲ που μᾶλλον τὸν ἀποστείλαντα ἐπὶ πλοῦτον θημιῶνας
 θαυμάζεσθαι χεῖρη. διὸ καὶ σκευὴ πρὸς τούτοις δύο ἐκ χρυσοῦ τε
 καὶ λίθων πολυτελεῶν τὴν σύστασιν ἔχοντα, ἃ ἡ κοινὴ γλώττα καὶ
 μὴ καθαρὰ καλεῖ χερνιβόξεστα, αὐτῷ ἐπιδέδωκεν, πάντοθεν ἐξαί- **15**
 ρων τὸν ἀπόστολον αὐτοῦ καὶ κοσμῶν. ὃς δὲ ἄφικόμενος καὶ τὰ
 Βαγδὰ ἄρτι καταλαβὼν πολὺς μὲν ἐφαίνετο ἐκ τῆς ἔνδον περι-
 νοίας καὶ λόγου τοῦ προφητικῶ, πολὺς δὲ ἐκ τοῦ ἔξωθεν ἐπαν-
 θοῦντος πλοῦτου αὐτῷ καὶ σεμνότητος, οὐ μικρὰ τινα τοῖς ἀπο-
 στελλομένοις καὶ πρὸς αὐτὸν φοιτῶσι διδοὺς, μεγάλα δὲ καὶ τῷ **20**
D βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων μόνον κατάλληλα. ἐκ τούτου ἐθαυμάζετο

8 τεσσαράκοντα margo Combef.
 . gine. 18 προφορικῶ?

12 πλούτῳ P, corr in mar-

namque civilis ordinis componendi scientia instructissimum, eiusque hae-
 resis quam ille coleret longe tenacem, ad haecque disputandi solertia
 acrem, cum primis diligebat, ac prae omnibus sui ordinis maximo in
 honore habebat. ob hanc itaque causam etiam ad Syriae principem
 legavit, cum alia plura illi tribuens, quibus Romanum imperium sui ad-
 mirationem consciscit alienigenasque in stuporem agit, tum vero etiam
 auri immensam summam, et quae auri centenaria quattuor excederet.
 verum priora quidem muneris loco ameramnunae missa: aurum vero ad
 Ioannis munificas elargitiones spectabat, ostentationisque causa, simul ac
 augendae opinionis. nam si ei qui legatione fungitur, instar arenae pro
 libito aurum licet spargere, potiori longe ratione, qui destinavit, ob di-
 vitiarum acervos ingentesque thesauros stupori futurus est. idcirco etiam
 duo vasa auro gemmisque compacta, ipsa lingua vulgari ac quae impu-
 rior sit Graece dicta χερνιβόξεστα (nos malluvia dicamus), praeterea
 tribuit; quo suum is legatum magnifice gloria efferret atque honestaret.
 cumque adeo venisset ac Bagda civitatem ingressus esset, egregie ex
 mentis solertia vaticiniorumque peritia clarus habetur, egregie quoque
 ex divitiis omnique exteriori cultu ac maiestate; non exigua quidem his
 qui ad se missi essent aut qui ipsi sponte obviam venirent praebens,
 sed magnifica, et quae unum duntaxat Romanum imperatorem decerent.

τε, καὶ τὸ αὐτοῦ διαπρύσιον ἐγίγνετο ὄνομα. ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἄρτι τοῖς ὄροις τῶν βαρβάρων προσβάς ἐξέπληξέ τε πάντας, καὶ τῆς ἐρωτήσεως χάριν αὐτῷ ὑπηντηκόσιν καὶ ὅπως ἔχοι πυθομένοις μόνον ὁ βασιλεύς, τῇ δαψιλείᾳ τῶν δάρων καὶ τοῦ χρυσοῦ θανυμάσαι 5 τούτους ἐποίησεν. τότε δὴ πλησιάσας τῷ Ἰσμαῆλ καὶ κατὰ πρόσωπον στάς, καὶ ἀπαγγέλλας τοὺς ἐκ βασιλέως λόγους αὐτῷ, ἐπεὶ ἀπηγγέλλει, ἄπεισι πρὸς τὸ ἀναπαύσεως καταγῶγιον. μᾶλλον δὲ P 61 καὶ μᾶλλον βουλόμενος ἐξᾶραι τὰ Ῥωμαίων πράγματα, τοὺς ἐφ' οἰαδηποτοῦν αἰτία πρὸς αὐτὸν φοιτῶντας, μεγάλην τε καὶ μικρᾶ, 10 σκευός τι ἀργύρεον χρυσοῦ πληρῶν ἐκάστω ἐπεδίδου φιλοτιμούμενος. καὶ ποτε δὲ τοῖς βαρβάροις συνεστιώμενος τῶν ἐιρημένων δύο χειρονίπτρων τοῖς ὑπηρετοῦσι παρήγγειλεν ἀπολέσαι τούτων ἔκουσίως τὸ ἔτερον, ὃ εἰς ὑπηρεσίαν ἐκέκτητο. ὡς δὲ θροῦς τις οὐκ ἀγεννῆς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τούτου ἐγένετο, καὶ πάντες οἱ βάρβαροι 15 τῷ κάλλει τούτου καὶ τῇ σεμνότητι, ἔτι γε καὶ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ βεβλημένοι τὴν ψυχὴν πολλὴν συζήτησιν ἐποιοῦντο καὶ ἔρευναν, καὶ B πάντα κάλων, τὸ δὴ λεγόμενον, ἔσειον, ὡς ἂν εἰς φῶς ἀχθῆ τὸ κλαπέν, τρηνικαῦτα οὗτος τὸ ἔτερον ἐκβαλεῖν κελύσας, καὶ "τοῦτο ἔα φθείρεσθαι" ἐπειπῶν, εἰς θάμβος ἤγε τοὺς Σαρακηνοῦς, τὴν 20 τοιαύτην ζήτησιν αὐτοῦ καταπαύσαντος. ὄθεν καὶ ὁ ἄμεραμνονῆς ἀντιφιλοτιμούμενος, καὶ τούτου δεύτερος ὀφθῆναι μὴ βουλόμενος,

3 τῆς] τοῖς?

hinc illi admiratio longeque ac late pervolans nominis claritas. ceterum ubi primum barbarorum fines attigit, cunctos in stuporem egit; eosque qui amicae percontationis causa obviam illi procederent, et hoc solum, quomodo imperator haberet ac quam prospera uteretur valetudine, quaererent, munerum auriq̄ue munificentia ac copia ingenti admiratione afficiebat. tunc sane ad Ismaelem accedens et in conspectum admissus, imperatoris illi sermones referens, cum perorasset, refectionis causa in diversorium secedit, eoq̄ue animo incitatus ut res Romanas magis magisque efferret, quisquis ad eum quavis ex causa maioris minorisve momenti accederet, argenteum vasculum auro nummisq̄ue plenum munifica ei largitione tribuebat. quandoque vero communi mensa cum barbaris epulans malluviorum, quae diximus, alterum, cuius illi usus in ministerio erat, ministris praecipit ut consulto amitterent. tumque non levi orta turbatione ac clamore, quod sic illud amissum esset, ac cum omnes barbari prae vasis pulchritudine et lepore ingentique pretio, iacturam aegre ferentes, nullam non diligentiam quaerendo adhiberent, ac, quod aiunt, nullum non funem investigando moverent, ut quod furto ablatum erat in lucem prodiret, iubens ille proferri alterum, servoq̄ue mandans ut prius illud perire sinat, quod sic ulterius scrutari inhibuerat, Saracenos in stuporem vertit. hinc quoque ameramnunes et ipse munifici nomen ambiens, atque id cavens ne ullatenus illi impar videretur, cum donis aliis

Theophanes contin.

7

ἄλλοις τε δώροις αὐτὸν ἐθεράπευεν, ὅσπερ αὐτὸς οὐχ ἠλάσκετο
 ἀλλ' ὡς χοῦν αὐτοῦ κατενώπιον ἔρριπτεν, καὶ ἐπεδίδου αἰχμαλώ-
 C τους ἑκατὸν ἄρτι τῆς φρουρᾶς ἔξαγαγὼν καὶ ἀμφιάσεισι κοσμήσας
 εὐπρεπέσι, τὰ τῆς αἰχμαλωσίας περιελόμενος ῥάκια. ἀλλὰ καὶ
 οὗτος ἐπῆνει μὲν πάνυ καὶ ἀπεδέχτο τοῦ διδόντος τὸ μεγαλόδω- 5
 ρον, ἐλάμβανε δὲ οὐδαμῶς, εἰπὼν τούτους ἐν ἀνέσει μὲν τέως καὶ
 ἐλευθερίᾳ μένειν παρ' ἑαυτοῖς, μέχρις ἂν τὴν ἀντισήκωσιν ἐξεργά-
 σεται καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους Σαρακηνούς ἐπιδοῦς ἐκείνοις τοὺς
 ἡμετέρους ἐκλήψεται. τοῦτο γοῦν γενόμενον ἐξέπληξε τὸν Σαρα-
 κηνόν· καὶ οὐκέτι ὡς ξένον ὡς οἰκεῖον δὲ ἡγούμενος τοῦτον συνε- 10
 D οἰκημάτων κάλλη καὶ τὴν αὐτοῦ σεμνοπρέπειαν, καὶ οὕτως δὴ τι-
 μῶν γε τοῦτον ἐφαίνεται, ἄχρις οὗ μεγαλοπρεπῶς πάλιν πρὸς τὴν
 Κωνσταντινούπολιν ἐξαπέσταλκεν. ὃς καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον
 ἄρτι ἐξεληλυθώς, καὶ τὰ τῆς Συρίας πρὸς αὐτὸν διεξερχόμενος, 15
 ἔπεισε τὰ τοῦ Βρούου ἀνάκτορα πρὸς τὴν τῶν Σαρακηνῶν κατα-
 σκευασθῆναι ὁμοίωσιν, ἐν τε σχήμασι καὶ ποικιλίᾳ μηδὲν ἐκείνων
 τὸ σύνολον παραλλάττοντα, ἐκείνοις τούτου παρισταμένον καὶ
 κατὰ τὴν Ἰωάννου ἐξήγησιν τὰ τῶν ἔργων ἐκπερατοῦντος, ὃς ὄνο-
 μα μὲν Πατρικῆς οὕτω καλούμενος ὠνομάζετο, τῇ τῶν πατρικίων 20
 δὲ τιμῇ ἔσεμνύετο, τοῦτο μόνον περιττότερον ἐργασάμενος, τὸ
 P 62 κατὰ τὸν κοιτῶνα μὲν ἀνεγείραι ναὸν εἰς ὄνομα ὑπεραγίας δεσπο-
 νης ἡμῶν Θεοτόκου, κατὰ δὲ τὸ προαύλιον τῶν τοιοῦτων παλα-

2 καὶ om P

cum accipit (quorum ille splendore nihil captus est, sed instar pulveris
 coram proiecit), tum captivos centum recens carcere eductos ablatisque
 captivorum pannis ornato vestitu indutos, amplum scilicet munus, dona-
 vit. verum is quoque valde quidem laudat probatque dantis munificentiam,
 munus tamen interim respuit, atque interim illos quidem remissius
 indultaque libertate gaudentes apud se acturos, donec ipse paria faciat,
 redditisque aliis Saracenis captivis hosce Romanos recipiat. res sic
 transacta stupore Saracenum affecit. nec iam ut hospite, sed ut dome-
 stico ac necessario illo utebatur, continue ad se invitans, suasque illi
 thesauros et domorum elegantiam, ac si quid augustius gentis moribus
 habebatur, visendum ostendebat; eoque illum visus est honore colere,
 quo adusque magnifice rursus Cpolim remisit. reversus autem ille ad
 Theophilum ex legatione, resque illi Syriae enarrans, suavit ut Bryense
 palatium ad Saracenicarum aedium similitudinem exstrueret, eadem figura
 ac varietate, ut nihil prorsus in utrisque diversum occurreret. praefec-
 tus operi exque Ioannis relatione exsecutus est vir Patricius nomine,
 qui et ipsa patricia dignitate fulgebat. unum hoc amplius habuit Theo-
 philii molitio, quod ad sacrum cubiculum sub invocatione sanctissimae
 dominae nostrae dei genitricis sacram aedem exstruxit, ut et templum

των τὸν τρίκογχον ἑαὸν κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει πολλῶν διαφέροντα, καὶ τὸ μὲν μέσον εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν τούτου εἰς μαρτύρων γυναικῶν ἁγίων ὀνόματα.

10. Καὶ περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα ἐδόκει τε καὶ ἐνομίζετο με-
5 γαλοπρεπῆς ὁ Θεόφιλος καὶ θαυμαστός· περὶ δὲ τοὺς πιστοὺς
ἡμῶν καὶ τοὺς τὰς σεπτὰς καὶ θείας εἰκόνας προσκυνοῦντας οἷος!
ὡς βάρβαρός τις καὶ ἀδοξητός, πάντας παρελάσαι φιλονεικῶν **B**
ἐπὶ τούτῳ δεινός. οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτοῦ (Ἄλιον δὲ ἦσαν καὶ
Μιχαὴλ ὁ τούτου πατήρ) ὁ μὲν ἐθέσπισεν μὴ τιμὴν τῶν γεγραμμέ-
10 νων εἰκόνων, κἂν εἴ ποιν γεγραφομένην τύχοιεν, τὴν ἅγιος φωνὴν
ἐχαρακτεῖσθαι, ὡς οὐκ ἄλλω τινὶ ταύτην ἀρμόζει ἐπιγράφεσθαι
ἢ τῷ θεῷ οὐκ ἐδστόχως βυλῶν τῷ νῶ· πῶς γὰρ, εἴγε καὶ αὐτῆς
τῆς θεῶν φωνῆς ὑψηλοτέρας οὔσης μεταδοῦς ὁ θεὸς τοῖς ἀνθρώ-
15 ῃν ὁ φθεγγόμενος, τῆς ἁγίας ἀποστειρήσει ταπεινοτέρας οὔσης **C**
κατὰ πολὺ; πλὴν ὁ μὲν τοῦτο, φησί, θεσπίσας ἦν, ἄνθρωπος δὲ ὁ
Ἄλιον τὸ μηδὲ προσκυνεῖσθαι· ἐγὼ δὲ τὸ μηδὲ χροῦμαι ταύτας
τυποῦσθαι τε καὶ μορφαῖζεσθαι, καθὼ χαμαιπειτῆ ὄντα οὐ χρὴ
πρὸς ταῦτα ἐπιτοῆσθαι, πρὸς μόνην δὲ τὴν ἀληθεῖαν σκοπεῖν.
20 ἔντεῦθεν οὖν καθηροῦντο μὲν κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν αἱ θεῖαι μορ-
φαί, θηρία δὲ καὶ ὄρνιθες ἀντὶ τούτων ἀνεστηλοῦντο καὶ ἐνεγρά-

14 οὐ φύσει θεοῖς, θέσει δὲ interpretes.

triconchum pro palatii atrio (velut triplici apside), longe illud pulcher-
rimum ac multis mole praestans. ac media quidem porticus caelestis mi-
litiarum principis Michaelis nomine dicata est; utrinque vero positae, sa-
crarum mulierum dicatae nomine, quae ipsae martyria dedicarunt.

10. Atque his quidem in rebus magnifici nomen admirationemque
meruit Theophilus: erga fideles vero, ac qui venerandas sacrasque ima-
gines colerent, qualem se exhibuit? plane ut barbarum durumque, ac
qui decessores omnes tyrannos eo nomine odioque superare contenderet.
fuerunt illi Leo ac Michael eius pater, cuius sanctio fuerat ut nulli pi-
ctarum imaginum, quovis illae loco pictae haberentur, nomen sanctus
adscriberetur; quod eum titulum ac vocem uni duntaxat deo convenire
arbitraretur. non felici satis coniectura. quomodo enim, cum et vocem
deus longè sublimiorem, hominibus, non natura sed adoptione diis,
deus impartiat, si quidem ipse per prophetam ait "ego dixi, dii estis,"
(Psalm. 81 6) sancti vocem longè abiectiorem his ablatam velit? haec
enimvero Michaelis lex atque sanctio. alter vero, scilicet Leo, nullam
eis venerationem habendam constituerat. "at ego" inquit "iubeo ne co-
loribus quidem esse pingendas, eo quod non deceat humilem degeneri-
que animi proposito rerum eiuscemodi admiratione defigi, inque solam
veritatem omnis mentis intentio dirigenda sit." divinae itaque effigies
in cunctis ecclesiis deiciebantur, earumque loco bestiarum aviumque
simulacra erigebantur ac pictis coloribus representabantur, belluinam

φροντο, τὴν θηριώδη καὶ ἀνδραποδώδη τούτου διάνοιαν ἐξελέγγον-
 τα. ἐντεῦθεν βεβήλοις χερσὶ δι' ἀγορᾶς τὰ ἱερὰ κειμήλια ἐφρ-
 D βρῶντο καὶ ἄλλως ῥοριπτοῦντο κατὰ τῆς γῆς πῦρ διδόμενα, καὶ
 κοινὰ τὰ τίμια ἐλογίζοντο, ὅσῳ τὰς θείας ἔφερον ἐγκεκολαμμένους
 μορφᾶς. ἐντεῦθεν πλήρη μὲν τὰ πολιτικὰ δεσμοτήρια τῶν διὰ 5
 τιμῆς ἀγόντων αὐτάς, τῶν γραφόντων, τῶν μοναζόντων, τῶν
 ἐπισκόπων, τῶν ποιμένων, τῶν ποιμαινομένων, πλήρη δὲ τὰ ὄρη
 τε καὶ τὰ σπήλαια τῶν ὡς κακούργων ἀναιρεθέντων λιμῶ τε καὶ
 δίψει, καὶ τῶν ἐκ πολιορκίας δεινῆς οὐκ ἐπ' ἔλαττον. ἄρτι γὰρ
 ἀβάτους τηρεῖσθαι τοῖς μοναχοῖς τὰς πόλεις ἐγκελευσάμενος, καὶ 10
 πάντη τούτους ὡς ἀποτρόπιον ἀπελαύνεσθαι θεασίας, ἀλλὰ
 P 63 μὴδὲ κατὰ χώραν ὀρεῖσθαι τολμᾶν, εἰργάσατο τούτων τὰ μονα-
 στήρια καὶ ἡσυχαστήρια περιφανῶς πολυάνδρια καὶ κοσμικὰ
 καταγώγια. τινὲς μὲν γὰρ αὐτῶν προδοῦναι τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ
 ἱερὸν ἐνδύμα ὀμνοῦν θέλοντες λιμῶ τακέντες καὶ κακουργίας 15
 ἐξέλιπον· οἱ δὲ πρὸς τοσοῦτον ἀγῶνα μὴδ' ἀντοφθαλμῆϊν δυνά-
 μεινοι τῶν ἐνδυμάτων μὲν καταλιγώρησαν, τὴν ἑαυτῶν δὲ σωτη-
 ρίαν πως ὀκονόμησαν· ἕτεροι δὲ ἠαθυμότερον διαζῶντες τὸν ἀνε-
 τον καὶ ἐκλελυμένον ἠσπύσαντο βίον, τῶν θείων ἔμνων καὶ ὠδῶν
 B καὶ ἐσθήματος ἀφειδήσαντες, τὸ μὴδὲ τούτους τελεῖσθαι τοὺς 20
 συλλόγους τὸν τύραννον βοῦλεσθαι, ἃ πολλάκις καὶ μόνα δύνα-
 ται τηρεῖν καὶ οἶον χαλινός τις εἶναι τοῖς πρὸς τὰ πάθη ἀτάκτως
 κατολισθαίνουσιν.

20 τῷ?

ac illiberalem Theophili argentia insaniam. exinde sacrosancta dona-
 ria in foro impuris manibus ignominiose tractabantur ac temere in ter-
 ram iactabantur ignique tradebantur, profanaque ac communia pretiosa
 reposita ac cimelia habebantur, quaecunque divinas formas insculpta ha-
 bebant. hinc publici carceres iis pleni qui cultum illis adhibebant, pi-
 ctoribus, monachis, episcopis, pastoribus, subditis. montes quoque ac
 speluncae iis replebantur, qui velut malefici fame et siti, haud secus ac
 in obsidione hostili, dire conficiebantur. cum enim sanxisset ne monachis
 ullam in urbem liber esset ingressus, et ut velut mundi piacula omnino
 arcerentur, ac ne ruri quidem tuto videri sinerentur, qua utique moliti-
 one atque opera eorum monasteria locaque solitudini ac silentio dedita
 mortuorum palam sepulcra reddidit saeculariumque hospitia. nam quidam
 eorum, cum ut virtutem sacrumque habitum proderent induci non pos-
 sent, fame aerumnisque confecti defecerunt: alii vero tanto certamini
 impares, ac nec adversum ausi intueri, habitum quidem neglexerunt,
 suam tamen salutem quoquomodo procurarunt: alii denique segnius vitam
 instituentes, delicias ac luxuriam consectati sunt, ne divinarum quidem
 laudum et canticorum habitusque rationem habentes, eo quod his quoque
 conventibus tyrannus illis interdictum vellet, qui vel soli non raro ser-
 vare possint ac velut frenum temere in vitia prolabentes coercerant.

11. Πλὴν οὐκ ἦν πάντῃ τὴν παρρησίαν καὶ ἐλευθερίαν
 ἰδεῖν τῶν ἀνθρώπων ἀποφοιτήσασαν, ἀλλὰ τῶν θερμοτέρων τινὲς
 μὲν καθ' εἷς τινὲς δὲ συστάδην, ὡς οἱ τῆς τῶν Ἀβρααμιτῶν μονῆς
 ὁρμώμενοι, αὐτῶ λογικῶς ἔκ τε τῶν εἰρημένων τοῖς πατράσιν ἡμῶν
 5 Διονυσίῳ τε τῷ θεῷ καὶ Ἱεροθέῳ καὶ Εἰρηναίῳ ἀπεδείκνυσαν ὡς
 οὐ χθές καὶ πρῶτῃν ἢ τῶν μοναχῶν πολιτείᾳ τε καὶ κατὰστασις C
 ἐπιενόηται, πάλαια δὲ τις καὶ ἀρχέγονος καὶ τοῖς ἀνθρώποις
 ἐπέραστος. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν θεῶν εἰκόνων ἐκτύπωσιν
 σύντροφόν τε τῶν ἀποστόλων καὶ ὁμοδίωτον ἀπεδείκνυσαν, εἶγε
 10 Λουκᾶς μὲν ὁ θεοῦ τὴν τῆς θεοτόκου μορφὴν ἐνετύπωσεν, αὐτὸς
 δὲ Χριστὸς ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ θεὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐπὶ τιος ὀνό-
 νης ἀπομαξάμενος ἀχειρότευκτον ἡμῖν ἐγκατέλιπεν. οὗτοι γοῦν
 οἱ θεϊότατοι ἄνδρες τὴν τοῦ τυράννου μανίαν καὶ θηριωδίαν ἐκκα-
 λεσάμενοι τῷ σφόδρα παρρησιασθῆναι μετὰ πολλὰς ἐτέρας βιασά- D
 15 νους τῆς πόλεως ἐξώσθησαν, πρὸς δὲ ἐκτῆριον προδρόμον τὸ
 οὕτω καλούμενον τοῦ Φοβεροῦ κατὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον πεφευ-
 γότες, καὶ ταῖς τῶν μαστίγων ἀφορήτοις φοραῖς τελείως κατα-
 πονηθέντες, τῆς ἄνω λήξεως ἠξιώθησαν· ὧν καὶ τὰ ἱερὰ σώματα
 ἐπὶ πολὺ ἄλλως ἐρριμμένα πρὸς τοῦδαφος, μηδὲ τῆς ταφῆς εὐμοι-
 20 ρηκότα, σῶα διετηρήθησαν καὶ ἀλάβητα, μέχρις ὅτου τοῖς πιστοῖς
 γενόμενα φανερὰ ἐκηλεύθησάν τε καὶ καταλλήλως τοῖς ὑπὲρ Χρι-
 στοῦ μαρτυρήσασιν ἐτιμήθησαν.

11. Nec tamen fieri poterat ut prorsus ex humana vita dicendi
 libertas exulare videretur. sed eorum qui maiori fervore ducebantur,
 quidam singuli, quidam vero conferto agmine, veluti Abrahamitae mona-
 chi, hominem adorantes, erudite, ac tum ex sanctorum patrum dictis,
 admirandi nimirum Dionysii et Hierothei ac Irenaei, demonstrarunt non
 nuper ac recens adinventam monachorum vivendi rationem et discipli-
 nam, sed esse perantiquam priscaeque originis magnoque in pretio ho-
 minibus habitam; tum sacrarum imaginum efformationem ab apostolorum
 iam aevo illisque familiarem ostenderunt, quando et divinus Lucas san-
 ctae deiparae imaginem penicillo ac coloribus expressit, ipseque adeo
 Christus dominus ac deus noster linteo impressam sui imaginem nulla
 manus opera elaboratam nobis reliquit. hoc modo divinissimi isti viri
 cum tyranni dementia ac saevitiam prae summa dicendi libertate irri-
 tassent, post multos alios cruciatus urbe eiecti sunt; qui cum ad prae-
 cursoris oratorium sic nuncupatum Phoberi (velut tremendi dicas), in
 Ponto Euxino situm, confugissent, verberum diris ictibus prorsus con-
 facti caelestem beatitudinem consecuti sunt. horum sacra pignora diu
 multumque in solo temere iactata atque proiecta nec sepulturae honorem
 consecuta integra illaesaque servata sunt, donec tandem fidelibus agnita
 atque elata conveniente honore iis qui pro Christo martyrium sumpse-
 runt donata sunt.

- P 64 12. Τούτοις ἐφάμιλλος καὶ τις γενόμενος μοναχός, ἄρτι δὲ πρὸς ἀρχὴν τῆς ἱερωσύνης ἀναδραμῶν καὶ ζήλου πλησθεὶς, τὸν τύραννον ἐλέγξει διέγνωκε καὶ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων πεῖσαι, εἰ δυνατόν. καὶ δὴ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ στάς ἄλλα τε διεξήκει πολλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ῥητόν, τοῦτο δὴ τὸ 5 φράσκον "εἴ τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω." ἀλλὰ καὶ τούτῳ πληγὰς ἐπιθεὶς οὐκ ὀλίγας, ἐπεὶ σοφώτερα λέγειν διέγνωκεν αὐτοῦ τε δυνατώτερα εἰπεῖν, πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐξαπέσταλκεν, καθηγῆτην αὐτοῦ γεγονότα τε καὶ διδάσκαλον, δια-
 B λεκτικαῖς ἀποδείξεισι χρώμενον καταβαλεῖν αὐτὸν ἐγκηλευσάμενος. 10 ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὁ γενναῖος ἀγωνιστὴς οὐ ταῖς σοφιστικαῖς καὶ διαλεκτικαῖς ἀποδείξεισι, τοῖς ἀποστολικαῖς δὲ καὶ εὐαγγελικοῖς ῥήμασιν ἀφρονότερον ἰχθύων ἀποδείξας τέως μὲν ἀπὸ τούτου ἐγένετο, ὕστερον δὲ πρὸς τὸ Καλὸν οὕτω λεγόμενον ἀποδημήσας ὄρος, Ἰγνάτιόν τινα θεοφόρον ἄνδρα καταλαβὼν χειροτονίας τε ἤξιωσεν, καὶ περὶ 15 τῶν μελλόντων πραγμάτων τε καὶ βασιλείων ἀναδιδάξας, ἄχρι καὶ τοῦ φιλοχρίστου Λέοντος καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ διαμείνας, πρὸς κύριον ἐξεδήμησεν.
- C 13. Ἐπεὶ δὲ πάντας τοὺς τὰς θείας ἐκτυποῦντας μορφὰς 20 ἔξ ἀνθρώπων ποιεῖν ὁ τύραννος ἐνενόησεν ἢ τὸ ζῆν αἰρουμένους ἐμπύειν τε καὶ ὡς βέβηλά τινα ἐπ' ἐδάφους ῥιπτεῖν καὶ καταπατεῖν καὶ οὕτω σώζεσθαι, καὶ τὸν μοναχὸν Λάζαρον (περιβόητος

12. His assimilis parique clarus facinore monachus quidam, nunc vero ad sacerdotii arcem subvectus divinae aemulatione plenus, tyrannum arguere constituit ac, si fieri posset, colendas sacras imagines illi persuadere. adeoque hominem coram conveniens cum alia multa disputat, tum apostoli eam auctoritatem urget, quae ait, si quis vobis annuntiaverit praeter quam quod accepistis, anathema sit (Gal. 1 8). verum hunc quoque multis verberibus affectum, cum sapientiore quam pro sui ratione ac disputando acriorem tyrannus adverteret, ad Ioannem suum quondam praeceptorem ac magistrum misit, iubens ut dialecticis eum rationibus ac argumentis deiceret. verum hunc quoque praeclarus certator, non sophisticis ac dialecticis rationibus, sed apostolicis evangelicisque testimoniis, pisce magis elinguem cum reddidisset, illo hactenus solutus est. postea vero ad montem Calon dictum (ac si pulchrum nomines) veniens, ac illic divinum quendam virum deoque afflatus Ignatium offensus, ab eo ordinationis munus consecutus est, deque rerum ac imperatorum successionibus vaticinatus, ad Christi amantem Leonem Augustum ac liberos eius perseverans, ad dominum migravit.

13. Porro cum Theophilus divinarum imaginum pictores omnes e medio tollere statuisset, aut si vitae suae mallent consulere, sacras imagines conspuere ac velut profana quaedam solo allidere et conculcare iussisset, ut hoc facto incolumitatem suam redimerent, Lazarum quoque

δὲ τηρικαῦτα κατὰ τὴν ζῶα γράφουσαν ὑπῆρχε τέχνην) βιάζεσθαι τὸν ἄνδρα διέγνωκεν. ἀλλὰ καὶ τοῦτον κρείττω μὲν τῶν θωπειῶν κρείττω δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης εὐρίσκων, οὐχ ἅπαξ ἢ δις ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος; τοσοῦτον ταῖς βυσάνοις 5 κατήκισεν ὡς πρῶτον μὲν συναπορρέειν τὰς σάρκας τῷ αἵματι καὶ μηδὲ ζῆν ὅλως ὑπονοεῖσθαι παρὰ πολλῶν. ἐπεὶ δὲ τῷ δεσμοτηρίῳ τοῦτον αὐδῆς ἐγκαθειργμένον μόλις τε ἀναρραίσαντα διήκουσε, D καὶ τῇ ἑαυτοῦ τέχνῃ ἐνασχολούμενον τὰς τῶν ἁγίων ἐν πίναξιν ἀναστηλοῦν μορφάς, πέταλα σιδηρᾶ ἀπανθρακωθέντα ταῖς πα- 10 λάμαις αὐτοῦ τεθῆναι προσέταξεν. ἐβόσκετο οὖν τὸ πῦρ τὰς σάρκας αὐτοῦ καὶ κατενέμετο, ἄχρι ποτὲ ἀπαγορεύσας ἔκειτο ἡμιθνήσ. ἀλλ' ἔδει τοῦτον ὑπὸ τῆς χάριτος διατηρεῖσθαι καὶ τοῖς ὕστερον ἔναυσμα· ὅθεν ἐπεὶ τὰ τελευταῖα πνεῖν τὸν ὄσιον ἀνεμάνθανεν, ἰκεταίς τῆς Ἀγούστῃς καὶ τινων ἄλλων δικαιοτέρων τῆς εἰρκτῆς 15 μὲν ἀπέλυσεν, ὃ δὲ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ προδρόμου τὸν οὕτω καλούμενον τοῦ Φοβεροῦ ἐναπεκρύβη, ἐνθα καὶ τῶν πληγῶν συνου- P 65 σάν αὐτῷ εἰκόνα διέγραψε τοῦ προδρόμου τὴν καὶ μέχρις ἡμῶν διασωζομένην τε καὶ ἰάσεις ἐπιτελοῦσαν πολλάς. καὶ τότε μὲν ταῦτα, μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου ἀποβίωσιν, τῆς ὀρθοδοξίας ἀνα- 20 λαμπράσης, τὴν ἐν τῇ Χαλκῇ εἰκόνα τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκείαις οὗτος χερσὶν ἀνεστήλωσεν. ὃς καὶ καλούμενος ὑπὸ τῆς περιφανοῦς Θεοδώρας συγγνώμῃν δοῦναι τε καὶ αἰτήσασθαι τῷ ταύτης ἀνδρὶ, “οὐκ ἄδικος ὁ θεός” ἔφη, “ὦ βασιλίσσα, ἐπι-

monachum ea aetate pingendi arte celebrem in sua vota cogendum esse putavit. unde cum et adulationibus superiorem nec suae quicquam voluntati cedentem offendisset, cum ille non semel et iterum sed et saepius eum reprehendisset, adeo diris ipsum verberibus subiecit, ut primum una cum cruore carnes dissilirent ac ne vivere quidem multis aestimaretur. ubi autem in carcere inclusum, paulo mitius ab aegritudine habentem artemque repetentem, sacras denuo in tabellis imagines pingere audivit, laminas ferreas candentes eius palmis admoveri iussit. igne itaque eius depascente carnes tandem duravit, donec victus malo semianimis iacuit. verum decebat ut divina gratia eum posteris velut igniculum incolumem praestaret. quoniam igitur tyrannus eum iam animam agere audierat, Augustae supplicationibus, nonnullorumque aliorum ex intimis magisque necessariis motus ipsum e carcere dimisit. ita demum, in praecursoris templo, quod Phoberi vocant (velut dicas terribilis), se occultavit; ubi etiam aegre ex plagis habens eiusdem praecursoris imaginem depinxit, quae et hactenus exstat multosque aegrotantium morbos depellit. atque haec hactenus. extincto autem tyranno cum rectae fidei lux affulsisset, dei hominis Iesu Christi imaginem in Chalce porta (id est aerea) suis ipse manibus excitavit. tum invitante illustri Theodora ut viro veniam daret atque rogaret, “non iniustus” inquit, “o Augusta, est deus, ut nostrae dilectio-

λαθέσθαι τῆς ἡμῶν ἀγάπης καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν κόπων, κείνου
B δὲ τὸ μῖσος καὶ τὴν ἐπερβάλλουσαν μανίαν καὶ προτιμῆσαι.” ἀλλὰ
ταῦτα μὲν ὕστερον.

14. Καὶ ποτε δὲ τὸν ὁμολογητὴν Θεοφάνην καὶ Θεόδωρον
τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, ἐπείπερ λογιότῃ διαφέροντας ἀνεγίνωσκε τῶν 5
πολλῶν, κατὰ τὸν τοῦ Λαυσιακοῦ τρικλινον ἐξεκάλει δημοσίᾳ δια-
λεξομένους περὶ τῆς πίστεως· καὶ “ἄγε δὴ” φησὶν, “ὕμεις ὧ
κατάρτατοι, τίσι πειθόμενοι ῥῆσει τῆς γραφῆς καὶ τεθαρρηκότες
τὰ εἶδωλα” ἀφείψω δὴ γλώσση καὶ μιαιρᾶ τὰς ἀγίας εἰκόνας οὕτω
καλῶν “προσκυνεῖτε, καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀκεραίους καλῶς ἔχειν 10
C οὕτω ποιεῖν διαβεβαιούσθε;” καὶ ἄλλ’ ἄττα προσετίθει βλύσφημα
καὶ ἀπηχῆ κατὰ τῆς εἰκόνας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ γεωνοτέρα φωνῆ.
καὶ οὕτοι δὴ μακάριοι, “ἐμφραχθεὶ τὸ στόμα” εἰπόντες “τὸ κατὰ
τοῦ Θεοῦ λαλοῦν ἄνομα,” καὶ τούτῳ δὴ τὸ θράσος αὐτοῦ κατα-
βαλόντες (οὐ φέρει γὰρ βασιλεὺς ἄδικος κατὰ πρόσωπον ἐλεγχό- 15
μενος), τὸν Θῶπα τέως ὑποκρίνεται, καὶ παρὰ τῶν προφητῶν
ἐζήτει μαρτυρίας εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐναγούσας, τὸ προσκυνεῖσθαι
αὐτάς. τοῦ δὲ μακαρίου Θεοφάνους ῥῆσιν τινα ἐκ τῆς τοῦ Ἡσαίου
προσάγοντος προφητείας, οὐκ ἔχειν οὕτως ταύτην ὁ Θεόφιλος
ἀντέλεγεν, καὶ ἅμα τὴν ἑαυτοῦ βίβλον ἀνεκλίτων ἐδείκνυε τοὺς 20
D λόγους πιστούς. ὡς δὲ νενοθεῦσθαι ὑπ’ αὐτοῦ οὐ ταύτην δὴ μό-
νον ὁ ἅγιος ἐπεβόα, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς εἰς αὐτοῦ χεῖρα βίβλους

13 δὴ] οἱ? an δὴ οἱ?
quodam supra correcto.

20 ἐδεικνύει vulgo et hoc loco et alio

nis nostrorumque eius causa laborum ac aerumnarum obliviscatur, illius-
que odii exsuperantisque insaniae maiorem rationem habeat.” verum haec
postea.

14. Quia autem Theophanem confessorem eiusque fratrem Theo-
dorum, quam pro vulgi usu, maiore praestare eruditione non ignorabat,
sibi eos ad Lausiaticum triclinium quandoque sisti publice de fide dispu-
taturos iussit. atque ibi “agedum” inquit, “exsecrabiles vos, quibusnam
scripturae locis ac testimoniis persuasi idola” (sic nimirum sacras ima-
gines impotenti impuroque ore vocans) “colitis, simplicitique vulgo ut sic
faciant operae pretium esse asseritis?” aliaque blasphema atque absona
adversus Christi dei imaginem clariori voce magisque contenta adiecit.
ad haec cum beati viri dicerent “obstruatur os, quod loquitur adversus
deum iniquitatem” (Psalm. 62 12), eoque vocis tonitruo tyranni auda-
ciam depressissent (non enim rex iniustus patienter sustinet, cum in fa-
ciem arguitur), interim blandiri simulat, exque prophetis in eam ipsam
rem, et quibus suadeatur adorandas esse imagines, testimonia afferri
rogat. cumque vir beatus Theophanes locum aliquem ex Isaiae prophe-
tia adduceret, respondit Theophilus eum locum non sic habere; simul-
que librum suum evolvens vera se loqui exque codicis fide ostendebat.
ibi Theophanes vociferari, non hunc modo librum, sed et omnes qui in

ἐλληλακυίας, ἐκείνην ἔλεγε προστιθεὶς τὴν βίβλον ἵναί ποδὸς αὐτὸν τὴν κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἐν τῷ Θωμαίτῃ κατὰ τήνδε τὴν θέσιν κειμένην βιβλιοθήκην εἰς τῶν λεγομένων βεβαίωσιν. ἐπεὶ γοῦν ἀπέσταλτό τις καὶ θάττον ἢ λόγος ἤγαγεν, ἐκὼν μὲν ὁ βασιλεὺς 5 περὶ τὴν τοῦ ῥητοῦ εὐρεσίαν ἡμάρτανεν καὶ ἀλλαχοῦ ἀνελίττεν αἰσχυνόμενος· ὡς δ' ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους ἀνεδιδάσκετο, δακτυλοδεικτουῦντος ὡς ἔτι τρία φύλλα διαβιβάσας τὸ ζητούμενον καταλάβοις, τότε δὴ μὴ φέρων τὴν ἐκ τῶν ἀνδρῶν παρορησίαν, P 66 ἀλλὰ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔχειν οὕτως εἰδώς, τὸ τῆς μακροθυμίας 10 μέχρι τοῦ νῦν ἐπίπλαστον ἀπορρήψας καὶ τὸν θῆρα ἀνακαλύψας “οὐ δίκαιον” ἔφησε “βασιλέα ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν ἐνυβρίζεσθαι.” ὄθεν προσέταξεν ἐν τῷ τοῦ Λαυσιακοῦ μισσοκηπίῳ ἀπαχθέντας ἀνά διακοσίῳν ῥάβδῳν τυφθῆναι, καὶ τῷ μετώπῳ αὐτῶν ἐπιγραφῆναι βαρβαρικῶς ἐγκεντηθέντας οὓς συνέθηκε λήρους ἱαμβικούς. 15 εἰσὶ δὲ οὗτοι.

πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν
 ὅπου πάναγνοι τοῦ θεοῦ λόγου πόδες
 ἔστησαν εἰς σύστημα τῆς οἰκουμένης,
 ὠφθῆσαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
 20 σκευὴ πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.
 ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
 πράξαντες αἰσχαρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
 ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
 πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφηνόγτες

B

14 ἐκεντηθέντας P

18 σύστασιν P, corr in margine.

Theophili manus venissent, ab eo corruptos esse; illum ad se afferrent codicem, dicens, qui in patriarchali bibliotheca sancti Thomae tali pluteo ac loco exstaret, ad fidem verbis faciendam. missus itaque quispiam est, dictoque citius librum attulit. imperator de industria a loco aberrat, inque alia parte verecundia ductus evolvit. cum autem beatus Theophanes ostenderet intentoque digito monstraret fore ut tribus foliis evolutis in locum incideret, tunc sane non ferens ille virorum dicendi libertatem, sibi ipse veritatis conscius, simulatae hactenus patientiae larvam abiiciens feramque detegens, “haud” inquit “aequum ut a talibus imperatori illudatur.” iubet itaque in interiorem Lausiacy hortum ad ductos ducentis unumquemque fustibus concidi; inque eorum frontibus barbarico more punctim incisus, infuso atramento, ineptos hosce iambo, ipsomet eorum auctore, inscribi iussit. “cunctis ad urbem accurrere affectantibus, castissimos in qua dei verbum pedes fixit, generi salutem ut humano daret, apparere et isti venerando in loco, superstitiosi, erroris vasa pessima. et inde, multa postquam perfidi deo facinora patravissent turpia impie, ut desertores, vertere iussi sunt solum. fugaque in urbem

οὐκ ἔξαφῆκαν τὰς ἀθέτους μωρίας.
 ὄθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θείαν
 κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

τούτου δὲ θάττον γενομένου ἐκείνοι μὲν τὸν τῆς ὁμολογίας καὶ
 μαρτυρίας ἀνεδήσαντο στέφανον, οὗτος δὲ ὁ σοβαρὸς καὶ πάντων 5
 C ἀθλίων ἀθλιώτερος πᾶσιν ἐδείχθη βλάσφημος καὶ διώκτης καὶ
 τῶν πώποτε κακοδόξων κακοδοξότερος.

15. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν σύγκελλον τῆς κατὰ
 τὴν ἁγίαν πόλιν ἐκκλησίας σὺν ἑτέροις πολλοῖς ἀσκηταῖς κατὰ τὴν
 φυλακὴν ἐγκαθεύρεξεν, τῇ πολυχρονῆ κακώσει ὑπάξει μηχανώ- 10
 μενος.

Τὰ μὲν δὴ κατὰ τῶν πιστῶν καὶ ἁγίων τοιαῦτα αὐτοῦ τὰ
 νεανιεύματα· καὶ τὸν μὲν δι' ἡμᾶς ὀφθέντα ἀνδρωπῶν, θεὸν
 ὄντα ἀληθινόν, οὕτως ἔβριζέ τε καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἁγίους θερά-
 ποντας οὐχ οὕτω βραχεῖ χρόνῳ καὶ περιορισμένῳ κατὰ πάντα δὲ 15
 D τὸν ἑαυτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς ἐκάκου καὶ ἀνηκέστοις ὑπεβάλλετο
 συμφοραῖς. (16) ὕμνους δὲ τινὰς ποιῶν καὶ στιχηρὰ μελλῶν
 ἄδισθαι προετρέπετο· μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἦχον “εὐλο-
 γεῖτε,” ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὀγδόην “ἄκουε κόρη” ᾠδὴν μεθαρμοσά-
 μενος καὶ ῥυθμὸν παρυσχῶν, ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς πάντων 20
 ἐπήκοον ἄδισθαι διωρίσατο. φέρεται δὲ καὶ λόγος τις ὡς αὐτὸς
 οὗτος ὁ Θεόφιλος ἔρωτι τοῦ μέλους βαλλόμενος, καθάπερ πατέρες

14 ἔβριζεται P
 βάλλε ταῖς σ. ?

ἀληθινὸς Codrenus et Scyllitzes.

16 ἐπί-

hanc delati, imperii caput, non destitit ab impia vecordia. compuncti
 igitur, facinorosi veluti, notis ex urbe damnati pelluntur hac quoque.
 his itaque statim peractis, isti quidem confessionis et martyrii coronam
 reportarunt: at ferox imperator, omnes miseros maiori ipse miseria su-
 perans, blasphemii sibi nomen ac persecutoris apud omnes ascivit, et ut
 omnium, quotquot unquam fuerunt, haereticorum pessimus haberetur.

15. Praeterea Michaellem quoque, sanctae civitatis (Hierosolymo-
 rum scilicet) ecclesiae syncellum, cum aliis multis monachis in carcerem
 compegit, longi temporis maceratione eos se subacturum sperans.

Atque haec eiusque generis Theophili adversus fideles sanctosque
 facinora. et in eum quidem, qui cum verus deus esset, propter nos
 homo factus est, in hunc modum contumeliosus erat, sanctosque eius
 famulos, non ita brevi ac definito tempore, sed quandiu superstes fuit,
 aerumnis conficiebat extremisque malis affligebat. (16) quaedam vero
 cantica edens versusque ac modulos pangens canere ea iussit; in quibus
 et “benedicite” quarti toni ex ode octava “audi filia” concinnans ryth-
 mumque apponens in dei ecclesia cunctis audientibus cantari praecipit.
 sed et fama est eundem ipsum Theophilum, sic modulati cantus amore

περὶ τὰ ἔκγονα, κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν φαιδρᾷ πανηγύ-
ρει οὐ παρητήσατο τὸ χειρονομεῖν, δούς τῷ κλήρῳ αὐτῆς λίτρας P 67
ὑπὲρ τούτου χρυσίου ἑκατόν. καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν
βαϊοφόρον, “ ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί, ” τῆς ἐκείνου φασὶν
5 εἶναι τόκον ψυχῆς.

17. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ὀλίγον πως ἐκ
φύσεως ἔφερε καὶ ψιλὸς τὰς τρίχας ὑπῆν, ἐθέσπισεν ἀπανταχῇ ἐν
χωρῷ ταύτας ὑποκίρην καὶ μὴ τινα Ῥωμαίων ὄντα τοῦ τραχήλου
περαιτέρω φέρειν συγχωρεῖν· εἰ δὲ τις φωραθῇ, πολλαῖς αἰκιζό-
10 μενον μάλιστα πρὸς τὴν τῶν προγόνων Ῥωμαίων ἐπανάγεσθαι ἀρε-
τήν· τούτῳ γὰρ καὶ οὗτοι τριχώματι ἐσεμνύοντο. ὄθεν καὶ νόμον
ἐξέθετο τοῦ μὴ τινα διόλου κατατολμῶν περαιτέρω τοῦ ἀχένος
προβαίνειν ἔαν.

18. Ἔδει δὲ ἄρα καὶ τὰ κατ’ αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ συγγέ- B
15 νειαν προνοήσασθαι τε καὶ διοικῆσαι κατὰ τὸ τούτῳ δοκοῦν· καὶ
διὰ τοῦτο, ἐπεὶ πέντε μὲν ἔτυχε τηρικαῦτα θυγατέρων ὑπάρχειν
πατῆρ, ἔρημος δὲ ἀρρενικῆς ὠρᾶτο γονῆς, τὴν πασῶν ἐσχάτην
Μαρίαν ὑπερβαλλόντως ἠγαπημένην οὖσαν τῶν ἄλλων ᾤήθη δεῖν
συζεῖσθαι ἀνδρὶ. ὁ δ’ ἀνὴρ τῆς τῶν Κρηνητῶν κατήγετο γενεᾶς,
20 χώρας τῆς τῶν Ἀρμενίων, Ἀλέξιος τοῦνομα, Μουσελὲ τὴν ἐπωνυ-
μίαν, τῷ εἶδει ὠραῖος, ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, οἰκῶν κατὰ τὸ τῆς
ἀκροπόλεως μέρος, κατὰ τὰς οὕτω καλουμένας τῆς Κρηνητίσσης

4 ἐκείνης P

10 αἰκιζόμενος P

illectum, ac velut se parentes ad filios ac nepotes habent, haud a digni-
tate officioque alienum putasse solenni quandoque festo in magna eccle-
sia manu gestuque certa lege movendo cantoribus praeire, eam in rem
centum auri libris eius ecclesiae clero tributis. modulum quoque in die
festo palmarum, “exite gentes, exite et populi,” eius ingenii fetum esse
dicunt.

17. Quia vero a natura paucos rariosque capillos habebat ac recal-
vaster erat, lege sanxit crines ad cutem ubique detondendos, nec ulli
Romanorum fas esse ultra collum demissos gestare. sin autem aliquis
legis transgressor deprehensus esset, multis emendatum verberibus, ad
pristinam Romanorum virtutem revocandum esse. nam hac quoque illi
honestabantur caesarie. lege itaque cautum ne quis omnino ultra collum
capillos demittere audeat.

18. Quia vero suas quoque illum res affiniumque disponere exque
arbitrio componere decebat, quod quinque tunc filias nec ullam hactenus
masculam prolem susceperat, ex illis natu minimam sibique prae reliquis
eximie caram, Mariam nomine, statuit viro nuptum tradere. delectus
maritus ex Crenitarum gente, Armenius patria, Alexius cognomento Mo-
seles, forma elegans ac florenti aetate, ad arcis partem in Crenetissee

- C οίκλιας· ὃν πρῶτον μὲν τῇ τῶν πατρικίων καὶ τῶν ἀνθυπύτων τιμήσας ἄξια διὰ τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦτου φιλόστοργον, ἔπειτα δὲ καὶ μάλισταρον καὶ Καίσαρα τὸ ἔσχατον ἀνηγόρευσεν, στρατεύματά τε δοὺς ἱκανὰ πρὸς τὴν Λογγοβαρδίαν ἐξέπεμψεν, χρείας τηρικαῦτα κατεπειούσης τινός. καὶ ὁ μὲν ἀπῆει καλῶς τὰ κατ' αὐτὸν ἀνῶν, 5 καὶ ὡς ἐδόκει τῷ βασιλεῖ· καὶ διὰ τοῦτο ἤκμαζε μὲν ὁ πρὸς αὐτὸν πόθος τοῦ βασιλείως; συνήκμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος αὐτῷ, καὶ τινες βλοιδόρον καὶ βλάβσφημά τινα ἔφρασκον κατ' αὐτοῦ, ὡς τῆς τε βασιλείας ἐπιθυμεῖ καὶ δεῖ ποτὲ τὸ ἄλφα τοῦ θῆτα κατακυριεῦσαι. ὅθεν ἐπεὶ τὰς κατ' αὐτοῦ συρραφείσας διαβολὰς 10
- D ὁ Καῖσαρ Ἀλέξιος διακήκοεν, τὸν φθόνον ὡσπερ κατευλαβόμενος πολλὰ τοῦ βασιλείως ἐδέετο οἰκτεῖραι τοῦτον καὶ συγχωρῆσαι πρὸς τὸν μονήρη βίον μετατάξασθαι. ἀλλὰ τότε μὲν οὐτ' ἐκεῖνος συνεχώρησεν, τὴν χηρείαν τῆς θυγατρὸς προβαλλόμενος, καὶ ὁ ῥηθεὶς Καῖσαρ ἔμμεν ἐφ' ἡσυχίας πολλῆς τοῖς δημοσίοις ἐνασχολούμενος 15 πράγμασιν. ὡς δὲ τὸν Μιχαὴλ ἐγέννησεν ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡ τοῦτου μὲν θυγάτηρ τοῦ Καίσαρος δὲ γαμετὴ τὸν βίον μετήλλαξεν, ταύτην μὲν τοσοῦτον τετίμηκεν ὡς καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς ἐν λάρνακι θεῖναι περιηγουμένη καὶ προνόμιον δοῦναι διὰ λελαξενμένων ἐν αὐτῇ ἰάμβων ἀσυλλίας τοῖς ἐφ' οἷσις δῆποτε ἐγκλήμα- 20 σιν ἀνθρώποις ἄλοῦσιν καὶ προσφυγοῦσιν ἐκεῖ· τὸν Ἀλέξιον δὲ
- P 68 λάθρα μεταταξάμενον καὶ τὸ μοναχικὸν μεταμφιασάμενον ἔσθημα, ἐπεὶ μὴ ἠδύνατο πείσαι τοῦ πάλιν αὐτὸ ἀποβαλεῖν, μόλις

dictis aedibus habitans. huic patricii primum ac proconsulis, quo erat in filiam amore, collata a Theophilo dignitas est; tum vero etiam magister, ac demum Caesar ab eo creatus, copioso instructus exercitu in Longobardiam, rebus ita poscentibus, mittitur. eo Alexius profectus cum esset, praeclare ei res cesserunt exque soceri voto. quo factum est ut crescente in eum imperatoris amore ac desiderio una quoque hominum in eum invidia magis augesceret. non deerant qui criminerentur et maledicta quaedam in eum iactarent, quasi dominandi cupido ipsum incessisset, ac fore ut A in Θ quandoque imperium usurparet. quamobrem ubi haec in se per calumniam composita rescivit Alexius Caesar, velut timens cavensque invidiam, multis apud imperatorem precibus agebat ut suae misertus sortis ad monastica eum vota transire pateretur. verum tunc quidem nec Theophilus annuit, filiam marito viduam grave esse obiciens, ac, quem diximus, Caesar multa cum quiete ac securus publicis rebus operam dabat. ubi autem ille Michaellem filium suscepit, ipsiusque filia ac Caesaris uxor diem obierat, illam quidem usque adeo coluit, ut et eius cineres in arca argenteis laminis obducta condiderit, insculptisque in ea iambis cuiuscunque flagitii reis eo confugientibus asyli ius constituerit: Alexium vero, qui clam mutaverat ordinem ac monasticum habitum suscepit, cum nulla vi aut suasionē ab instituto posset deducere, aegre eius consecrandi veniam fecit, multis expro-

συναγωγῆσαι, πολλοῖς ἐνειδέσει περιβαλὼν οἷς οὐ μετ' αὐτοῦ ἔκρι-
 νεν εἶναι ἀλλ' ἐν παραβύσιω που καὶ γωνίᾳ. ὅθεν ἐίδου τοῦτω
 δωρεὰν τὸ τε κατὰ Χρυσόπολιν βασιλικὸν μοναστήριον, προσέτι
 μὴν καὶ τὸ τοῦ Βυρσεῶς καὶ τὸ τοῦ κατὰ τὸν Ἐλαίαν. ἀλλ' ἐκεῖ-
 5 νος τῷ κατὰ τὴν Χρυσόπολιν ὄντι ἐνδιαιωόμενος, ἐπεὶ ποτε περι-
 πάτου ἐδεήθη καὶ κατὰ τὸν Ἀνθεμίου τόπον ἐγένετο, βασιλικῶν
 τηρικαῖτα τυγγάνοντα τῶν μαγγάνων, ἔλεγεν δὲ ὡς ἕκαστον τῶν B
 σεμνείων τῶν οἰκοδομούντων φέρει τὴν κλῆσιν ἀθάνατον, εἴλετο
 τοῦτον διὰ βασιλικῆς προστάξεως ἐξωνήσασθαι καὶ ἴδιον κατα-
 10 σκενάσαι. ὃ καὶ διὰ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας ἐγένετο, τῆς αὐτοῦ
 πενθερᾶς. ὅθεν καλῶς ἐποικοδομήσας καὶ εἰς μοναχικὴν τάξιν
 ἀγαγὼν ἐκείσε τὸν βίον ἐκλιμπάνων ἐτέθη, τὸν τάφον καὶ τὴν αὐ-
 τοῦ ἄνωθεν ἐπιγεγραμμένην εἰκόνα μάρτυρα ἔχων τῶν λεγομένων.
 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ τοῦτου ἀδελφὸς Θεοδόσιος πλησίον τέθειται
 15 αὐτοῦ, πατρικίων τιμῇ ἐγκαταλεγείς, πολλὰ γνωρίσματα τῆς αὐ-
 τοῦ ἀρίστης βιώσεως ἐν τῷ μοναστηρίῳ καταλιπών. C

19. Ἐγκειμένων δὲ τῶν Ἀγαρηῶν καὶ μετὰ πολλῶν μυ-
 ριάδων τοῦ Ἰβραῆμ κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύοντος, καὶ ὁ Θεόφι-
 λος ἔρωτι φιλοτιμίας καὶ γενναιότητος ἐπὶ πόλεμον ἔξεισιν, ἄναν-
 20 δρον οὐδὲν οὐδὲ μαλακὸν ἐννοῶν· εἰ γάρ τι καὶ δέος προσῆν, ἀλλ'
 ἢ τῶν σὺν αὐτῷ ἀνδρῶν κατὰ πολέμους πείρᾳ τε καὶ γενναιότητι
 ἀπέτρεπε τοῦτο καὶ πόρρω ποι ἐναπέπεμπε. Θεόφοβος οἱ ἄνδρες.

brans quod secum et in aula versari nollet, sed obscurus et in angulo
 mallet vitam agere. idcirco regium monasterium ad Chrysopolim ei tri-
 buit; ad haec etiam Coriarii, et quod erat ad Elaeam. at vero cum in
 Chrysopolitano commoraretur, ac quandoque commodae deambulationis
 causa ad locum Anthemii dictum, ad Armamentarium tunc imperatorum
 spectantem, venisset, secum reputans singula quaeque monasterii condi-
 torum nomina viridi semper ac immortalī memoria servare, impetrato
 imperatoris mandato illum coemere statuit, suique iuris factum exstructo
 monasterio exornare; quod et Theodorae Augustae, illius socrus ope,
 concessum est. loco itaque pulchre aedificiis ornato inque monasterii
 formam usumque composito, illic ipse vivere desinens humatus est; eius-
 que quod dictum a nobis est fidem facit cum illius sepulcrum, tum quae
 olim ex eius nomine illic posita imago est. quin et eius germanus Theo-
 dosius prope conditus est, qui patriciam dignitatem consecutus multa
 optimae vitae suae documenta in eo monasterio reliquerat.

19. Porro Agarenis ingruentibus, illorumque duce Ibraimo cum
 multis myriadibus in Romanos expeditionem movente, Theophilus quo-
 que magni animi fortisque laudem ambiens, nec quicquam timidum aut
 molle animo versans, expeditionem et ipse suscipit. nam etsi timoris
 aliquid inerat, suorum tamen rei militaris peritia et virtus, id quantum
 erat, facile avertēbat ac procul depellebat. virorum alteri Theophobus,

- καὶ Μανουὴλ ἐκαλοῦντο. ἀλλ' ὁ Μανουὴλ δεινὸς ἐπ' ἀνδρεία,
καὶ τοῖς ἐναντίοις ἅπασι γνώριμος· ἐξ Ἀρμενίων γὰρ τὴν γένεσιν
D ἦν, καὶ τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀνατολικῶν ἐπὶ τοῦ Λέοντος προηγου-
μενος, καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ ἱπποκόμων ὁ πρῶτος· πρωτο-
στράτορα τοῦτόν φασιν. δηλώσει δὲ καὶ τὸν Θεόφοβον ὁ λόγος, 5
ὄθεν τε καὶ ὅπως ἐκ Περσῶν καταγόμενος τῷ βασιλεῖ γέγονε γνώ-
ριμος καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ εἰς γάμον ἡρώσατο. εἰς προεβείαν
τίς ποτε τῶν ἐκ βασιλικῆς σειρᾶς Περσῶν ἀφικόμενος πρὸς τὴν
Κωνσταντίνου, οὐκ ἐκ νομίμου συναφείας κρυφίου δὲ καὶ λα-
θραίας τοῦτον γεννηθῆναι ποιήσας ἐξαπεδήμησεν. ἐπεὶ δὲ νόμος 10
P 69 τοῖς Πέρσαις ἀπαράβατος μὴ τινα τῆς παρ' αὐτῶν ἀρχῆς ἐγκρατῆ
γενέσθαι, εἰ μὴ τῆς βασιλικῆς μετέχῃ σειρᾶς, ἐξέλιπον δὲ ἐκ τῶν
συνεχῶν πολέμων καὶ τῆδε κάκεισε μετασκηνώσειον ὑπὸ τῶν Ἀγα-
ρηνῶν ἔλαυνόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς, ἀλλὰ καὶ λόγος ἐφέ-
ρετο πολλὸς περὶ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἐν Περσίδι μεόντων, ὡς ἦ τις 15
κατὰ τὸ Βυζάντιον ὠνομασμένος Θεόφοβος (καὶ γὰρ ἦν δοθεὶς
ὑπὸ τοῦ τηρικαῦτα σπείραντος τοῦτον πατρός), ἔδοξε τοῖς ἀριστοῖς
τῶν Περσῶν κρύφα τινὰς ἐκπέμψαι τοῦ ζητουμένου εἰς ἔρηναν.
καὶ δὴ καταλαβόντες τὴν ἡμετέραν μόγις τοῦτόν ποτε τῆ μητρὶ
συνόντα καὶ κατὰ τὴν Ὁξείαν ἐνδιατῶμενον προσεφεύρισκον. ἐπεὶ 20
B γούν οὐκ ἐκ τινων μόνον ἰνδαλμάτων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῆς ψυχῆς
καὶ σώματος γνωρισμάτων ὁ ζητούμενος ἐδηλοῦτο τότε καὶ ἐγνω-

1 ὁ μὲν Μανουὴλ?

16 διαδοθεὶς margo Combef.

alteri Manuel nomen erat. porro Manuel fortitudine spectabilis ipsis quoque hostibus universis notus erat. ex Armeniis namque ortus, Leone imperatore Orientalium copiis praefuerat, decessorisque eius Michaelis equisonum princeps, quem protostratorem vocant, exstiterat. de Theophobo etiam dicendum, unde et quomodo ex Persarum stirpe natus in imperatoris notitiam venerit eiusque sibi sororem matrimonio iunxerit. quidam regia Persarum satus prosapia aliquando Cpolim fungendae legationis causa venerat. is non ex legitimo coniugio, sed occulto concubitu suscepto Theophobo, urbe discessit. quoniam autem apud Persas inviolabili iure lex obtinet, cavens scilicet ne quis aliter regni compos efficiatur, quam si ex regia ortus stirpe sit, regiaeque familiae viri continuis bellis ac Agarenis huc illuc sedes mutare cogentibus ac pellentibus defecerant, cumque alioqui apud eos qui Persidis regionem colebant, multus de eo rumor percrebuisset, esse quendam Byzantii Theophobum nomine (quem ipsum rumorem eius tunc pater sparserat), visum est Persarum satrapis ac proceribus occulte quosdam mittere, qui rem diligenter inquirerent. hi itaque ad Romanum devecti orbem aegre tandem aliquando Theophobum cum matre versantem ad Oxiam inveniunt. quia vero quem sic quaerebant, non obscuris solum indicibus sed et ipsis animi

ῥιζετο, προσέτι μὴν καὶ τῶν ἐκ γειτόνων ἐμαρτύρει τις τὴν γενομένην τῇ γυναικὶ πρὸς τὸν Πέρσῃ συνάφειαν (οὐ γὰρ τι κρυπτὸν ὁ τοῖς πολλοῖς οὐ γνωσθήσεται), δῆλους ἑαυτοὺς οἱ ἀπεσταλμένοι ποιοῦσι τῷ βασιλεῖ καὶ τὰ τοῦ δράματος σαφηνίζουσιν, εἰρήνην 5 καὶ σπονδὰς καὶ παντὸς τοῦ ἔθνους ὑποταγὴν καθυπισχνούμενοι, εἰ τοῦτον αὐτοῖς ἐπιδοῦναι οὐ παραιτήσεται. ἐγεγῆθει γοῦν τοῖς ὑποσχεθεῖσιν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπέπερ οὕτως ἔχουσαν εὗρισκε τὴν ἀλήθειαν, ἐν βασιλείοις τοῦτον ἀδλιζέσθαι καὶ κατασκηνοῦν ποιεῖ. C
μαθήμωσι τε καὶ παιδείᾳ ἐπιμελούμενον.

- 10 20. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος περὶ τοῦ Θεοφόβου (καλὸν γὰρ ἀμφοτέρους εἰρησθαι), μικρὸν μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν διενηραχέ-
ναι δοκῶν, τᾶλλα δὲ ὁμοία σῶζων τῶν γεγραμμένων καὶ πάρισα. ::
ἔστιν δὲ ὅς οὐκ ἀπὸ πρέσβεως τινος τὴν νόθον σποράν δέξασθαι
τοῦτόν φησιν, ἀλλὰ κατὰ τινα περιπέτειαν τῶν ἐν πολέμοις συμ-
15 βαίνόντων καὶ τὸν τοῦτου πατέρα, εἴτε βασιλεύοντα εἴτε καὶ βα-
σιλέως ἐγγὺς ὄντι κατὰ συγγένειαν, φυγεῖν ἐκ Περσίδος καὶ πρὸς
τὴν βασιλεύουσαν πένητα διαθλαῦντα βίον προσρηῆναι, κἀκεῖσε D
καπηλίδι τινὶ γυναικῶν δουλεύοντα ὄψε ποτε τῷ ταύτης ἔρωτι κα-
νομίμω συναφείᾳ τοῦτον ἐναποτεκεῖν. ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ ἀνθρώπων
20 ἐγένετο, ἄστρονομία δὲ τινὶ καὶ ματεία (καὶ γὰρ φασὶ ταύτας τὰς
ἐπιστήμας ἀκμῶζειν ἔτι παρὰ Πέρσας) μαθεῖν περὶ τοῦ Θεοφό-
βου, ζητοῦσιν αὐτοῖς εἰ ἔστι πού τις ἐκ βασιλικῆς φυλῆς καταγό-

corporisque notis propriis innotescerat, isque ille ipse esse agnoscebat (ac nec ex vicinis quidem deerat qui feminam cum Persa rem habuisse testaretur, cum nihil occultum sit quod non tandem in vulgi notitia veniat), se demum qui missi fuerant imperatori prodentes totam rei fabulam aperiunt, pacem foedera gentemque omnem subiectum ire polliciti, si modo Theophobum ipsis dedere non abnueret. gavisus promissis Theophilus, quodque rem niti veritate didicerat, morari Theophobum in aula illicque disciplinis imbui ac erudiri iubet.

20. Sed alia quoque de Theophobo fertur narratio, praestatque eam quoque referre. et videtur quidem deerat a priori nonnihil differre, quod ad initia attinet; sequentibus tamen similis est atque eadem exhibet. sic ergo se illa habet, non ullius legati notham sobolem Theophobum esse, vel ea satum ratione quam prior ferebat narratio, sed belli quodam vario casu rerumque vicissitudine cogente eius quoque parentem, sive rex erat sive stirpis regiae, ex Perside fugisse, inque regia urbe pauperem tolerantem vitam civibus adhaesisse; atque illic tabernariae mulieris mancipatum obsequiis, post longos tandem annos, illius amore legitimoque copulatum coniugio hunc suscepisse, inque eum modum in vivis esse desiisse; quodam vero astronomia ac vaticinio (nam has artes etiamnum aiunt apud Persas vigere) didicisse de Theophobo, dum quaerunt an ullus uspiam regia stirpe illis satus exstet. cumque adeo ex-

μενος, καὶ ἐπέπερ ἔμαθον, σπουδῇ ἐπὶ τὴν Κωνσταντίνου θεῖν εἰς τὴν τοῦ ζητουμένου ἔρευναν. γνωστὸν οὕτως γενέσθαι τῷ
P 70 βασιλεῖ, καταληφθέντος αὐτοῦ. ἐπέπερ οὖν ἡ τούτου ἐμφάνεια καὶ κατὰ τὸν βίον παρουσία ἅπασιν ἐγνώσθη τοῖς κατὰ τὴν Περσίδα διὰ τῶν ὑποστρεφάντων ἀποστόλων, ἡδὺ πᾶσιν ἐφάνη καὶ 5 ἐφετὸν τοῦ ἀπόστασιν τινα ἐνοῆσαι ἀπὸ τῶν τῆς Ἄγαρ, τῇ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ προσχωρήσαι, ὡς ἂν τοῦ κατὰ γένος ἀρχηγοῦ εὐμοιρήσειαν. (21) ἔτυχε δὲ ἄλλως ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς Βάβεκ ἡδὺ πενταετίαν ἔχων ἐξ ἀμεραμνοννῆ ἀποστάς καὶ πτέρναν ἐπάρας κατ' αὐτοῦ ἐν χελιάσιν ἐπτά· ὃς καὶ πόθῳ πρὸς τὸν Θεόφοβον 10 καὶ φόβῳ τῷ ἔξ οὗ ἀπέστη Ἄγαρηνοῦ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν κατὰ πόλιν Σινώπην ἔρχεται, καὶ τῷ βασιλεῖ ἑαυτὸν τε καὶ τὸ ὄλον ἔθνος ὑπήκοον τέθεικεν. διὰ τοι τοῦτο τὸν τε Θεόφοβον ὁ Θεόφιλος τιμῇ τῇ πατρικίῳν ἐναριθμεῖ, καὶ τῇ ἑαυτοῦ ἀδελφῇ πρὸς γάμον ἐκδίωσι, συναρμόζεσθαι τε ἕκαστον τῶν Περσῶν 15 γομαθετεῖ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ κατ' ἐπιγαμίῳν ἄπτεσθαι τε καὶ συνεῖρεσθαι, πολλοὺς τούτων τοῖς βασιλικοῖς ἐμπρέπειν ἀξιῳμασι πεποικῶς. ἀλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικοῖς αὐτοὺς ἀναγράφεται, καὶ τάγμα οὕτως καλούμενον Περσικὸν ἐγκατέστησε, καὶ τοῖς κατὰ πόλεμον ἐξιούσι Ῥωμαίοις κατὰ τῶν Ἄγαρηνῶν ἐναριθμεῖ- 20 σθαι προσέταξε.

C 22. Τούτοις γοῦν τεταρρηκῶς ὁ Θεόφιλος, ἐπεὶ καὶ ἄλλως ἤδει τούτους ἀνδραγαθίζομένους, εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ἄγαρηνῶν ἐξεῖσι καὶ τοῦ Ἰβραῆμ καθ' ἡμῶν, ὡς εἴρηται, ἐστρατεύσαν-

1 ἐπὶ τὴν] τὴν ἐπὶ P

stare didicissent, ad eum vestigandum Cpolim festine accurrisset; eoque deprehenso, sic imperatori rem innotuisse. cum itaque per nuntios in Persidem reversos cunctis per eam regionem innotuisset eum detectum vitaeque superstitem esse, gratum omnibus visum est ac expetendum Agarenorum iugum quovis modo excutere, Romanoque adiungi imperio, ut suae stirpis ducem liceret obtinere. (21) erat vero praeterea Persarum dux Babec nomine: is annos iam quinque ab ameramnune defecerat, inque eum cum septem milibus calcaneum levarat. is tum desiderio erga Theophobum tum Agareni metu, a quo defecerat, ad Romanorum ultro dicionem in urbem Sinopem concesserat, seque ipse ac totam gentem imperatori subiecerat. idcirco Theophilus tum patricia dignitate Theophobum auget suaeque sorori matrimonio iungit; tum lata lege Persis omnibus libera cum Romanis coniugia facit, et ut matrimoniorum cum eis foedera iungere liceat, multis eorum regis honestatis dignitatibus, eorumque nominibus in militares codices relatis, sicque ex illis constituta legione quam Persicam vocant, Romanis adversus Agarenos ad bellum procedentibus eam connumerari iussit.

22. His ergo viris fretus Theophilus, quod et alias bello strenuus sciret, adversus Agarenos proficiscitur, cum et Ibraemus, uti dictum est,

τος. ἐπέπερ γοῦν ἕγγυς ἀλλήλων ὃ τε τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἐγεγόνει καὶ ὁ Θεόφιλος, ἔδει δὲ καὶ βουλῆς, ὃ μὲν Μανουὴλ οὐ δίκαιον ἔφησε βασιλέα Ῥωμαίων πρὸς ἀμεραμνοννῆ πολεμεῖν, ἀλλὰ τινα μέρος λαβόντα τῶν στρατιωτικῶν ἑξιέναι κατὰ πρόσω-
 5 πον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἅμα μεθ' ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν, ὁ Θεόφοβος δὲ εἶναι μὲν ἐπὶ παρατάξεως τὸν βασιλέα ἐβούλετο, νύκτωρ δὲ ἐπι-
 τεθῆναι αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῶν Περσῶν πεζικοῦ, καὶ ὅτε πάλιν δεῖ-
 σιεν, ἐπικυκλώσαι τὸ ἵππικόν. ἀλλ' οὐκ ἔπεισε τὸν βασιλέα, ἐπόντων πολλῶν, σφετεριζομένου τοῦ Θεοφόβου τὴν τῶν Ῥω-
 10 μαίων δόξαν καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἐν νυκτὶ πολεμεῖν· πληρ ἔδοξεν εἰς τοῦμφανὲς μεθ' ἡμέραν συρρῆξαι τὸν πόλεμον. καὶ ὁ μὲν Ἰβραήμ, εἴτ' ἄλλως καταλαζονεόμενος εἴτε δὴ καὶ φόβῳ βασιλέως περιστοιχιζόμενος, μέρος λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρη-
 σεν, Ἀβουχάζαρ δὲ πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον μετὰ μυριά-
 15 δων ὄκτῳ ἔξαπέστειλεν, οἳ καὶ καρτερῶς ἄγαν ἀνδρυσάμενων ἀμ-
 φοτέρων ἐπὶ πολὺ, τέλος ἐνδοῦναι τὰς σχολὰς μετὰ τοῦ δομοσι- P 71
 κου καὶ πρὸς φυγὴν τρυπῆναι ἐξεβιάσαντο. ὅθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλικῆς φάλαγγος καὶ δύο χιλιάδων Περσῶν, προσόντος τούτοις καὶ τοῦ Θεοφόβου, ἐπὶ τινος βουνοῦ σέσωστο, τὸν περὶ
 20 ψυχῆς κίνδυνον ὑφορώμενος. καὶ ἄχρι μὲν ἐσπέρας πολὺς ἦν ὁ περὶ αὐτὸν πόλεμος, τῶν μὲν ἐλπίζόντων τοῦτον ἐπὶ χεῖρας λαβεῖν, τῶν δὲ ἀνταμυνόντων καὶ μὴ προδοῦναι τοῦτον διακαρτερούντων.

9 ὡς σφ.?

etiam ipse in nos movisset. cum itaque ambae iam acies, ac tum Agarenorum princeps tum Theophilus in vicino essent, essetque res in liberationem vocata, Manuclis ea sententia fuit, indignum videri Romanorum imperatorem cum ameramnune conserta acie pugnare; unum aliquem cum parte exercitus in eum immittendum, idque interdiu faciendum esse. contra Theophobus praesentem in acie imperatorem adesse suadebat; noctu tamen congregiendum, impressione facta per Persicas pedestres copias; ac tum postea cum necesse fuerit, equestres turmas praesto fore, quae hostilem exercitum essent conclusurae. verum non acquievit imperator, multis idcirco pugnam noctu conserendam suadere Theophobum dicentibus, ut sibi ipsi Romanorum vindicaret gloriam. aperto itaque Marte decretum ut cum hoste congredierentur. ceterum Ibraemus, incertum num arrogantia ductus an imperatoris metu contreritus, parte exercitus assumpta recessit, immisso Abuchazar cum octoginta milibus armatorum ad pugnam conserendam. diu utrinque fortiter dimicatum; tandem scholae cum domestico adversae aciei impetu coactae cedere ac fugam inire. hincque adeo imperator cum cohorte praetoria et duobus Persarum milibus, una etiam adiuncto Theophobo, in collem quandam salutem metuens evasit. acriter ad vesperam usque circa illum pugnatum, aliis capturos se imperatorem confidentibus, aliis ulciscen-

Theophranes contin.

διὸ νυκτὸς ἄρτι γενομένης κρότοις χειρῶν τε καὶ ἀλαλαγμοῖς ἔχρῶντο οἱ μετὰ τοῦ βασιλέως, χάρειν προσποιοῦμενοι, κινύραϊς τε καὶ χορδαῖς καὶ ἄλλως βουκίνων φωναῖς τὸν αἰθέρα περιεῶδον·
B νουν, ἐλπίδας οὐ τὰς τυχοῦσας τοῖς ἐχθροῖς θέλοντες περιποιῆσαι. ὃ καὶ συνέβη· μιλια γὰρ ἔξ ὑποχωρῆσαι τούτους εἰς τοῦπίσω τινὰ 5 κατορθωδοῦσι προσβολὴν τε καὶ κύκλωσιν προσεγένετο. ὅθεν ἀδείας τυχόντες μικρῶς οἱ περὶ τὸν βασιλέα, πύρρω που νυκτῶν φηγῆ χρησάμενοι τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο, καὶ πρὸς τῷ καταπροδόντι τοῦτον στρατεύματι καὶ τὰ νῶτα δόντι τοῖς ἐχθροῖς διεσώθησαν. μέμνησι μὲν οὖν πολλαῖς ὁ βασιλεὺς τὸ προδεδωκὸς 10 στράτευμα καθυπέβαλεν, χάρισι δὲ καὶ τιμαῖς διαφερόντως τοὺς περὶ τὸν Θεόφοβον ἐγέγραψεν. ὅθεν οἱ Πέρσαι ἔρωτι διαπύρρω
C πρὸς τὸν Θεόφοβον ἐξεκαίοντο, καὶ θυμηδίᾳ τινὶ ἀρρήτῳ ἀναδαρρυνόμενοι μετ' αὐτοῦ τὸν κατ' Ἀγαρηνῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον ἐλιτάνεον, καὶ τρέπειν τούτους ἔξ ἀηττήτου δυνάμεως ἔβεβαλον· 15 διὸ καὶ ὁ βασιλεὺς ἡγεμονεύειν αὐτῶν ἐβούλετο τὸν Θεόφοβον.

23. Τῷ δ' ἐπίοντι ἐνωπιῷ ἔξιει πάλιν μετὰ δυνάμεως ὁ Θεόφιλος, καὶ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν πολλὰ ἐκ τῆς προτέρας νίκης τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἀπανθαδιαζομένων καὶ ἀλαζονομένων, τοῖτοις συμπλακῆς πολλοὺς τε χειροῦται τούτων, καὶ λέων λαμβάνει ὡς 20 τῶν πέντε καὶ εἴκοσι ἄχρι χιλιῶδων, καὶ μετὰ νίκης λαμπρῶς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται. ἔτυχε γοῦν τις τῶν ἐπὶ χειρῶν
D εὐφραζομένων ὀνομαστῶν ἀλγυμύλων ληφθῆναι Ἀγαρηνῶν. τούτῳ με-

tibus nec eum prodero sustentibus. nocte itaque superveniente, qui cum imperatore erant, simulata gaudii specie perstrepere manibus, conclamare, cinnyris, chordis, aliasque buccinarum sonitu aerem strepitu implere; quo nimirum ingentes sibi auctas spes novique subsidii opinionem conterrendis hostium animis ingererent. quod et ita contigit. hoc enim ipsum illi suspicantes, ac ne in ipsos hostes irrumperent ab eisque circumdarentur, ad sex milia passuum recessere. imperator cum suis aliquantum periculo sublevatus fuga salutem expedivit, et ad exercitum qui prodiderat ac turpiter terga dederat incolumis evadit. ac quidem proditorem exercitum imperator acrius obiurgat, summam vero Theophobo suisque gratiam habet, praemiisque ac honoribus magnifice accipit. hinc Persae ferventi in Theophobum amore incensi, incredibile quoque gaudio animati, uno illo duce Agarenorum sibi bellum concedi postulabant, invictaque animi vi certam sibi compressis hostibus pollicentur victoriam. quamobrem etiam imperator Theophobum Persarum ducem fore decrevit.

23. Insequenti anno Theophilus rursus copias adversus Ismaelitas educit, ac cum eis ex superiori victoria elatis ac ferocientibus ad Charsianum congressus, multis eorum subiugatis, captivos ad viginta supra quinque milia abducit; illustrique potius praeda ad urbem Augustam redit. inter captivos Agarenos nonnemo fuit manuum agilitate celebris.

γάλας τὰς κατὰ πόλεμον ἀρετὰς δι' ἑγγράφων ἐγκωμίων ὁ τῶν σχολῶν προεστὼς ἑμαρτύρει, καὶ ἔβεβαίον ὡς εἶη τε δεξιὸς περὶ τὴν ἵππασίαν καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην γενναῖος, καὶ ὅτι δυοὶ δόρυσι χρώμενος περὶ τὴν ἵππασίαν [μὲν] ἐντέχνως ἄγαν καὶ εὐ-
 5 φρῶς πρὸς τοὺς κατ' αὐτοῦ διαβαίνει. ἐπεὶ γοῦν ἐν τῷ τῶν ἵππων ἀμιλλητηρίῳ ὁ τοῦ δομestikou θρόμβος ἐτελείτο, προηγεῖτο δὲ οὗτος τῷ τοῦ σώματος μεγέθει καὶ τῷ τῆς ψυχῆς ἀναστήματι τοὺς περὶ αὐτοῦ λόγους ἐπισφραγίζων, ἐκέλευσέ πως ἰδῶν ὁ βασι-
 10 λέυς, καὶ τοῖς ἐπαίνοις κλαπείς, ἵππον τε τὸν ἄνδρα ἐπιβῆναι καὶ P 72
 10 δόρυα λαβόντα δύο τὴν εὐφροίαν τούτου καὶ ἀριστείαν ἀπάσῃ τῇ πόλει ἐνδείξασθαι. καὶ δὴ τούτου γενομένου καὶ τοῖς ἀπειροτέ-
 ροις τέρψιν παρέχοντος τῇ ὀράσει, Θεόδωρος ὁ Κρατερὸς οὕτω λεγόμενος, ὁ καὶ μετὰ βραχὺ ἀρχηγὸς τῆς τῶν ἡγίων μβ' μαρτύ-
 15 Ἀγαρηνόν, ἀνδρεῖον οὐδὲν φάσκων οὐδὲ καταπληκτικὸν ἐνδεικνύ-
 μενον. ᾧ καὶ χαλεπήνας ὁ βασιλεύς "ἀλλὰ δι' ἰσχύος ἔχεις αὐτός, ᾧ θηλυδρία καὶ ἄνανδρε, τοιοῦτόν τι ἐργάσασθαι;" καὶ ὁς αὐ-
 20 τικά "δύο μὲν, βασιλεῦ, μὴ μαθῶν οὐδὲ μεταχειρίσασθαι δόρυα δύναμαι· οὐδὲ γὰρ ἐν πολέμῳ τοιαύτης χρεία ἀδολεσχίας· ἐνὶ δὲ B
 20 δόρυατι χρώμενος τὴν εἰς θεὸν πεποιθήσιν ἔχω βεβαίαν ὡς κρη-
 μίσω τε τοῦτον καὶ τοῦ ἵππου καταβαλῶ." τὴν παρρησίαν γοῦν μὴ φέρων ὁ βασιλεύς ἤ μὴν ἔφησε, κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν ὄρκον ἐπαυγῶν, θανάτῳ παραδοῦναι τὸν ἡγιον, εἰ μὴ τοὺς λό-

hunc scholarum praeses bellica virtute eximium, eius scripto consignatis laudibus, perhibebat; asserebatque equitandi arte praeclare industrium ac corporis robore strenuum, eiusmodi denique qui in equis duplici solerter hasta hostem aggredereetur. quod igitur in circo domestici triumphus agebatur, inter captivos primo is loco incedebat, corporis ipsa proceritate animique superbia ac celsitate de ipso sparsum rumorem confirmans. videns itaque imperator, eiusque celebri fama motus, conscenso equo duplicique arrepta hasta artis suae ac solertiae specimen spectante coram tota civitate exhibere iubet. id cum fieret et rei spectaculum imperitiores afficeret, Theodorus cognomento Craterus (is qui non multo post sanctorum quadraginta duorum martyrum cohortis dux exstitit) ad imperatorem accedens Agarenum subsannare, nihilque eum quod fortis animi sit quodve stuporem iniicere debeat ea molitione praestare etiam atque etiam asserere. ad quem indignabundus imperator "num vero, effeminate tu et evirate, eiusmodi aliquid, qua polles fortitudine, possis praestare?" contra Craterus "duabus quidem hastis, o imperator, nec didici nec uti valeo: nam nec nugarum eiusmodi usus aliquis in bello existit: una vero arrepta, dei fretus auxilio, equo deiectum iri hominem ac excusum prorsus confido." tunc imperator dicendi illam libertatem non ferens, per caput suum iurare Cratero, se ei vitam erepturum, nisi

γους ὄντως εἰς ἔργον ἀγάγοιεν. ἔπικον οὖν ἀναβάς ὁ Θεόδωρος καὶ δόρυ λαβὼν ἐν χερσὶν θῆκεν ἢ λόγος ἐν οὐ πολλαῖς περιόδῳ τὸν Σαρακενὸν κατεκρήμνισε, καὶ μέγα τούτῳ φρονεῖν δέδωκεν οὐδὰ-
C μῶς. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἠσχύνθη αἶτε δὴ καταβεβλημένον ἰδὼν τὸν Σαρακενὸν ἕπ' ἀνδρὸς εἰνούχου καὶ οὐ γενναίου τινός, παν-5
 οὔργος δὲ τέως ὢν καὶ τὴν ἀρετὴν αἰδούμενος τοῦ ἀνδρὸς ἐφιλο-
 φρονήσατο μὲν λόγους αὐτόν, στολὰς τε καὶ περιβολὰς αὐτῷ τὴν
 πολιτείαν αἰδούμενος ἐδιωρήσατο.

24. Ἄρτι δὲ πάλιν τοῦ ἕαρος ἵσταμένῳ καὶ τοὺς μαχητὰς
 κατ' ἀλλήλων δαλλίζοντας, ὁ Θεόφιλος δύναιμι πολλὴν ἠθροικῶς 10
 κατὰ τῶν Σαρακενῶν ἔξεισι, καὶ τὸν ὄσιον Μεθόδιον τῆς εἰρκτικῆς
 ἀναρρησόμενος καὶ μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος, οὐ ρῦν μόνον καὶ
 πρώτων ἀλλ' αἰ τοῦτο ποιῶν καὶ πλησίον ποῦ ἔχων αὐτόν, εἶτε
D τοῦ ἀσφαῆ ἔνεκεν καὶ πολλοῖς ἄγνωστα διαλύειν καὶ γνώριμα τού-
 τῳ ποιεῖν διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῷ σοφίαν (καὶ γὰρ ἐτόγγανε 15
 τῶν ἀποκρυφῶν ἔργον ζητητικὸς ὁ Θεόφιλος), εἶτε δὴ τινος ἐπανα-
 στάσεως φιλαιτόμενος πικρ' αὐτοῦ παθεῖν διὰ τὸν κατὰ τῶν ἁγίων
 καὶ σεπτῶν εἰκόνων πόλεμον. οὐ μικρῶς γὰρ ἐδόκει τιμᾶν τὸν
 ἄνδρα καὶ σέβασθαι τὸ τῆς πολιτείας ἔκκριτον καὶ φιλόθεον· διὰ
 τοι τοῦτο ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ ἀλλ' οὐ κατοπιν ἀπολιμπάνειν ἐφαί-20
 νετο τούτῳ σημῶν. καὶ δῆτα προσπεσόντων ἀλλήλοις τῶν στρα-
 τευμάτων, καὶ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καθυπερτερούντων, συνέβη τὸν

1 ἀγάγοι? 12 καὶ πρώτων] δὲ κρ. P

re ipsa quod verbis iactaverat impleret. mox ergo Theodorus con-
 scenso equo arreptaque hasta manum conserens, dicto citius nec longo
 ambita, Agarenum equo datum praecipitem altum sapere non sivit. pu-
 duit imperatorem, dum non a viro quodam magnifice strenuo, sed ab
 evirato prostratum Saracenum vidit. interim tamen, callido vafroque
 consilio, virique virtutem reveritus, amice verbis accipit, donatque ve-
 stibus honoris causa, civiam animos offendere veritus, si quid homine
 aliter uteretur.

24. Iam vero rursum vere appetente ac bellatores viros inter se
 committente, Theophilus ingentibus contractis copiis contra Saracenos
 profiscitur, educto e carcere sibi que adiuuncto sancto Methodio. neque
 vero tunc primum fecit, sed et semper factitabat, penes se virum habens,
 sive ut eius sapientiae vi obscura vulgoque ignota dissolveret eaque ipsi
 aperiret (erat enim Theophilus abstrusarum rerum operosus investiga-
 tor), sive id cavens, ne quas is turbas se absente ob sacrarum imagi-
 num amolitionem in urbe excitaret. praecipui enim civium, inque eis
 viri-religiosi, Methodium pluris faciebant eumque impense colebant. id-
 circo una secum adducere, non post se relinquere, ex officii ratione
 Theophilo videbatur. itaque commissa utrinque acie ac Ismaelitis su-

βασιλέα πως περικυκλωθέντα ὑπὸ τῶν ἑχθρῶν κινδυνεύειν περὶ
 ψυχῆς, ὅτε δὴ καὶ Μανουὴλ ὁ στρατηγὴς δεινὸν ἠγησάμενος
 καὶ πέρα τοῦτο δεινὸν δορυάλωτον βασιλέα γενέσθαι, τοὺς περὶ P 73
 αὐτὸν ἀναθαυρόντας καὶ "ὦ ἄνδρες" εἰπὼν, "τὰς μελίσσας αἰδεύ-
 5 σθε, αἱ τοῦ βασιλέως κατόπιν τῷ φίλτρῳ βαλλόμεναι πέτανται,"
 εἰσῆει ὥσπερ τις λέων περὶ τῶν τέκνων βαλλόμενος, τὸν βασιλέα
 ζητῶν. ὡς δ' εὔρεν ἀποκαμύοντα καὶ τῆν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δει-
 λίας ἀπογόνοντα, προφασιζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν
 λιπόντα διαφυγεῖν, "ἄγε δὴ" ἔφησεν, "ὦ βασιλεῦ, ἀκολουθε μοι
 10 εὐρεῖαν τὴν φύλαγγα κοιῶντι καὶ πολλοὺς ἀποσφάττοντι." ὡς B
 δ' ὁ Μανουὴλ ἐξῆει καὶ τὸν ἐπόμενον δεδιότα πολλὰ καὶ κατεπιτη-
 χότα βασιλέα οὐκ εἶχεν, αὔθις ἐρρήγγυ μετὰ πολλῶν τὴν φύλαγ-
 γα, τοῦτον ἐξελέσθαι βουλόμενος. ὡς δ' ἡμάρτανεν αὔθις, καὶ
 τρίτον δὲ ἐκ στερροτέρας ψυχῆς τὴν συνέχουσαν φύλαγγα τὸν βα-
 15 σιλέα διέκοψεν, καὶ πλησίον ἐγεγόνει τούτου, ὡς καὶ ἡμῶσι τὸν
 ἐπιφέροντα τοῦτον ἐπιδῆσαι ἵππον καὶ αὔθις ὑπέξερῶσασθαι ἐτόγ-
 χανεν. ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ὁ ἀνὴρ, βασιλέα Ῥωμαίων αἰχμάλω-
 τον γενέσθαι φοβούμενος καὶ τῶν ἑχθρῶν ὑποπόδιον· ὄθεν ταχυ- C
 τέραν ἅμα καὶ δεξιωτέραν τὴν ὑποστροφὴν ποιήσας, καὶ θάνατον
 20 ἀπειλήσας αὐτῷ εἰ μὴ τούτῳ συνυκολουθήσειεν; ὅψε καὶ μόλις
 τοῦ κινδύνου διέσωσεν, ὀλίγων τινῶν κατόπιν διακρουόντων τὸν

2 an δεινὸν ἠγησάμενος τοῦτο καὶ πέρα δεινῶν? cf. p. 103^b,
 130^a, 451^b.

perioribus, contigit circumventum imperatorem in vitae periculum ad-
 duci. quando etiam exercitus ductor Manuel, grave prorsus omnique
 maius dedecore reputans, si Romanorum imperator ab hostibus capere-
 tur, suorum animos concionis verbis recolligens, sicque eos allocutus,
 "eia viri, apes reveremini, quae suum regem, eius vi amoris percitae,
 pone volant," leonis instar catulorum causa dimicantis medios cuneos
 imperatorem quaesiturus irrupit, animoque fatiascentem inventum, et ex
 ignavia salutem desperantem, ac causantem nolle se relicto exercitu eam
 fuga expedire, hortatus est ut se illi praecenti ac multorum strage iter
 aperienti comitem daret. postquam vero erumpentem timens pavensque
 imperator e vestigio secutus non est, iterum cum multis aciem per-
 rumpit, ut a periculo virum eruat. ac ne tum quidem voti compos effectus,
 tertio demum firmiori proposito cuneum imperatori undique affusum
 ipsunq; coartantem dirimens, ad eum usque pervadit, adeo ut et equum,
 cui insidebat, loris alligare ipsumque rursus liberare contigerit. animo
 saucius erat, quo metu Romanorum imperatorem ductum iri captivum at-
 que hostibus calcata cervice suppedaneum fore pertimescebat. idcirco
 velocius simul maiorique solertia repetitis vicibus reversus, mortem quo-
 que minatus, nisi ille sequeretur, aegre tandem periculo exemit, paucis
 quibusdam a tergo insequentem hostem reprimentibus, suisque incolu-

πόλεμον, και τοῖς ἑαυτοῦ ἐγκατέλεξε. διδ τιμαῖς τε τοῦτον ἐφρα-
μῖλλως ἐδέξιοῦτο και πρεπούσαις δωρεαῖς ἐθεράπευεν, εὐεργέτην
και σωτήρα πολλάκις ἀποκαλῶν.

25. Ἄλλ' ὁ φθόνος ἴσχυσε κατ' αὐτοῦ, και ὁ κατὰ πολ-
λῶν και τοσοῦτων μυριάδων ἀνδραγαθήσας και τῶν ἐχθρῶν δια-
σώσας τὸν βασιλέα ὑπ' ὀλίγων οἰκείων κατεπαλαίετο. ὄθεν εἰς
D καθοσίωσιν και ἐπιβουλήν παραλόγως ἐκ λοιδορίας ἐγκληθεῖς, και
πολὴν εἶναι τὸν φθόνον τὸν κατ' αὐτοῦ ἐνιδῶν, ἐπεὶ διὰ τινος
πιστοῦ ἀνεμάνθανεν, δούλου μὲν πρότερον ὄντος τοῦ Μανουήλ,
τότε δὲ ἐκ χάρισματος οἰνοχοοῦντος τῷ Θεοφίλῳ και ἐξυηρητοῦν- 10
τος, ὡς μέλλοι τοῦτον ἀποτυφλοῦν και ὀφθαλμῶν ποιῆσαι χωρὶς,
ἀποστασίαν τολμᾷ και πρὸς Ἀγαρηνοῦς μετατίθεται, μέγας παρ'
αὐτοῖς ὄφθεις και τιμαῖς ταῖς μεγάλαις τιμώμενος. ἐνέκειτο γοῦν
κατὰ τῶν πλησιαζόντων αὐτοῖς ἐχθρῶν, οἳ οὕτω δὴ Κορμάτοι
καλοῦνται, πολὺς, και νίκας οὐ τὰς τυχούσας ἐποιεῖ ἅτε δὴ και 15
P 74 πείρα και συνέσει διαφέρων πολλῶν. και τὸ δὴ κρεῖττον λόγου,
ὅτι μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων και καθειργνημένων ἐν φυλα-
καῖς ταῦτα ἐργάζετο, πιστὴν αὐτοῖς δοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ὡς οὐ φεύ-
ξονται· ὅτε και τὸ Χορασάν λέγεται κατασχεῖν και τῷ ἡμεραμνου-
νῇ ὑποτάξει οὐ τῷ διαφέρειν μόνον εἰς ἀνδρίαν αὐτοῖς, ἀλλὰ και 20
τῷ καινῶς πως και παρηλλαγμένως ὄφθῆναι αὐτοῖς· ἥ τε γὰρ τῶν
σχημάτων μεταβολὴ και ἡ τῶν φωνῶν πυρὰ δόξαν μεταλλαγὴ εἰς

mem reddidit. idcirco pari in eum benevolentia Theophilus ipsum hono-
ribus accipiebat, benefactoremque ac servatorem suum vocitans congruis
muneribus colebat.

25. Ceterum maior in eum vis invidiae fuit; ac qui tot milibus ar-
matorum unus obstiterat exque mediis hostibus imperatorem liberaverat,
paucorum aulae familiarium suaeque gentis hominum malis artibus supe-
ratur. maiestatis ergo ac insidiarum per summam improbitatem ex ca-
lumnia reus agitur; summamque vim invidiae advertens, ac a fidelissimo
quodam, qui olim quidem servus illius fuerat, tunc vero principis gra-
tiam meritis Theophilo a poculis erat eique ministrabat, certior factus
fore ut ab eo oculis orbaretur, defectionem molitur seque ad Agarenos
transfert, a quibus vir longe spectabilis habitus magnisque honoribus
donatus est. itaque vicinos Agarenis hostes (Cormatas dicunt) graviter
infestabat, nec leves strages illorum victor dabat, ut qui bellicae rei pe-
ritia ac solertia supra communem vulgique usum praestaret. quodque
nec satis dici sermone possit aut ratione pensari, tanta haec facinora
per Romanos captivos, ac qui vinoti in carceribus essent, ei militantes
exsequabatur, data Agarenis fide minime ab eis fugituros. quando etiam
Chorasan cepisse ferunt ac ameramnunae subiecisse. isthaec vir tantum
conficiebat non insigni tantum fortitudine sua, sed et quod novam quan-
dam nec usitatam rationem inire videretur: ordinum enim et aciei alia
aliaque compositio tesseraeque ac vocum inopinata mutatio in animi an-

δειλιαν ἐμπίπτειν ἠνάγκαζε τοὺς πολεμίους. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀτιμιάσων θηρίων κατασινομένων αὐτοὺς καὶ βλαπτόντων ἔλυθερώσας, καὶ μεγάλων αἴτιος καλῶν αὐτοῖς γενοιός, διαφε- **B**
ρόντως ἠγαπήθη αὐτῷ τε τῷ ἕρχοντι καὶ τῇ γεροσσίᾳ αὐτοῦ.

- 5 26. Ἄλλ' ἐπεὶ μετὰ μελον τῷ βασιλεῖ ἐνεποίησε ταῦτα δια-
κούοντι καὶ λύτης αἴτιος κατέστη πολλῆς, πάντα κάλων ἐδόκει
τούτῃ κινεῖν ὡς ἂν τὸν ἄνθρωπον μετακαλέσοιτο καὶ παλινοδρομησάι
ποιήσκειν. ὅθεν οἱ μὲν εἰρηνικὰς σπονδὰς διὰ τοῦ μοναχοῦ ποιῆ-
σαι τοῦτόν φασιν Ἰαννοῦ, πρὸς καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυλακὰς
10 διαλλαγίου, καὶ πρὸς τὰ ἴδια μεταγωγεῖν, ὅτε καὶ χρυσοβοῦλλιον
τούτῃ καὶ ὄρκους ἀπαθείας δι' αὐτοῦ τε καὶ ἐτέρων προτέρων **C**
πολλῶν ἐξαπέστειλεν. οἱ δὲ δι' αὐτοῦ μὲν τοῦ Ἰαννοῦ, οὐ μὴν
οὕτως διὰ φανεροῦς ἐντεῦξέως καὶ συντυχίας, κρυπτῆς δὲ καὶ ἀδή-
λου πολλοῖς, ἢ τὸν Ἰαννὴν γνώμη τοῦ Θεοφιλου ἄφ' ἡμῶν μετα-
15 στήσασα καὶ μεταμφιῶσασα καὶ τοῖς ῥακοδντοῦσιν Ἰβηροὶ καὶ
μοναχοῖς τοῖς πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα μετὰ λιτῆς φοιτῶσιν ἐξομοιώ-
σασύ τε καὶ συγκαταμίξασα τῷ ἐν ᾧ διητᾶτο οἴκῳ ὁ Μανουὴλ
κατὰ τὸ Βαγδά ἐγκατέστησεν ἐπαιεῖν τε προσποιησάμενον καὶ τὴν
20 τοῦ βασιλέως μετάνοιαν ἀναδιδάσκοντα. καὶ μάρτυρας τῶν εἰρη-
D συμπαθείαν τε καὶ παντελῆ τῶν κακῶν ἀμνηστίαν εὐαγγελιζόμενα·
ἃ καὶ λαβὼν εἰς χεῖρας ὁ Μανουὴλ, καὶ οἰοεὶ τὴν ψυχὴν ἀνα-
καίς, τὴν οἴκαδε ἐμελέτα ἐπάνοδον. ἐπεὶ γοῦν ἔκ τε τοῦ χρόνον

gustias ac pavorem hostes coniciebat. nec solum adversus hostes strenue egit, verum etiam a feris bestiis regioni vastitatem afferentibus eos liberavit, multorumque eis bonorum auctor, principi pariter eiusque proceribus summe carus fuit.

26. Verum cum eius percrebescente fama Theophilum rei paeniteret, nec levis dolor inde eum incessisset, nullum non funem movendum statuit, ut virum ad se revocaret ad seque redire compelleret. unde alii quidem per Iannem monachum, quo tempore missus est ad commutandos captivos, pacis eum foedera iniisse ac Manuelem ad se revocasse ferunt, quando etiam literas et securitatis fidem iureiurando firmatam per eum pluresque illo priores misit. alii eiusdem quidem Iannis opera rem peractam malunt, non tamen sic aperto colloquio, sed occulto ac vulgo obscuro, ita nimirum ut Iannes iubente Theophilo profectus sit, habituque mutato ac pannis indutus Iberis atque monachis Hierosolymam voti causa proficiscentibus, unum illorum simulans, sese adiunxerit, eoque habitu Manuelis domum Bagdæ subierit. illic mendici ea specie ad eum aditum nactus imperatorem paenitere docuit, verbisque fidem fecit illius prolata collari cruce ac literis, quibus is securum redderet omniumque offensarum oblivionem sancte promitteret. acceptis in manus Manuel literis, incenso ardoribus animo, serio cogitat in patriam domumque reverti. quia igitur temporis ipsa longinquitate rebusque ad-

καὶ τῶν πρότερον ἡμῖν εἰρημένων αὐτοῦ κατὰ τῶν πολεμίων ἔργων
 ἢ πρὸς αὐτὸν πίστις οὐ μείωσιν αὔξησιν δὲ τινα καθ' ἐκάστην
 ἐλάμβανεν, μὴνυε τῷ ἀμεραμνονῆ ὡς ἐφέσεως ἔχοι καὶ κατὰ τῶν
 Ῥωμαίων στρατεῦσαι, καὶ τοὺς ἐχθρούς, οἳ κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς
 τὸν βυσιλέα, ἀμύνασθαι, καὶ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν τὰς οἰκή- 5
 σεις ἔχοντας· καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν ἡξίου πέμπεσθαι τὸν
 P 75 ἀμεραμνονῆ εἰς πλείονα τῶν ὑπονοουμένων ἀσφάλειαν. κατανεύει
 τοῖς αἰθηθεῖσιν ὁ Ἰσμαήλ, καὶ κατὰ τῶν ὧν ἐπεθῦμι ἐξέπεμπεν.
 ὡς δὲ πλησίον που τοῖς τῶν Ῥωμαίων ὄρλοις ἐγίνοντο, δῆλα ποιεῖ-
 ται τὰ κατ' αὐτὸν τῷ Καππαδοκίᾳ στρατηγῷ καὶ τὴν εἰσαῦθις 10
 πρὸς Ῥωμαίους ἐπάνοδον, καὶ ἅμα ἐδίδασκειν ὡς χρῆ κατὰ τὸν
 δεῖνα τόπον λόχον τινα καὶ ἐνέδραν γενέσθαι, ἵν' ὅταν ἐκείσε δὴ
 γένωμαι, τὰ μὲν Σαρακηνῶν κοῦρσα ἐπ' ἄλλον δὴ τινα τόπον ἐξ-
 ελαύνειν ποιήσας μετὰ τοῦ λόχου δὴ γένωμαι καὶ πρὸς τὰ Ῥωμαίων
 ἦθη ἐπαναδράμω αὐτός. ὃ καὶ γέγονεν· ἄρτι γὰρ ἐκείσε δὴ που 15
 B ἐπλησίαζεν, καὶ πολλὰ τὸν τοῦ Ἰσμαήλ υἱὸν κατασπασάμενος
 “ἄπιθι” ἔφη “ὕγις, ἄπιθι, τέκνον πρὸς τὸν πατέρα σου· ἐμὲ
 δὲ ἴσθι πορευόμενον οὐ πρὸς ἄλλον, πρὸς δὲ τὸν ἐμὸν ὄντως βασι-
 λέα καὶ κύριον.” διασωθεῖς δ' ἐκεῖθεν πρὸς τὴν βυσιλεύουσαν
 εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ἐπεφοιτήκει ναόν, τὸν Θεόφιλον εἰδὼς 20
 οὐ τὴν τυχοῦσαν ἔχοντα πίστιν εἰς αὐτόν. ὃθεν καὶ μάγιστρος
 τιμᾶται, καὶ σύντεκνος ἔκτοτε χρηματίζει αὐτοῦ, καὶ δομέστικος
 προβιβάζεται τῶν σχολῶν. εἰσὶ μὲν δ' οἳ φυγῆ μὲν χρήσασθαι

7 τὸν τοῦ ἀμερ.? 9 δῆλα ποιεῖ? an δηλοποιεῖ? 23 δ']
 δη? an τοι?

versus ameramnunae hostes, quas supra rettulimus, bello praeclare ge-
 stis suam illi magis ac magis in dies probarat fidem, nec ulla iam suspi-
 cione laborabat, significat hoc sibi animo constitutum, ut et adversus
 Romanos educat et inimicos (suos apud imperatorem delatores) ulciscat-
 tur, qui in Cappadocia sedes habebant. ac quo magis institutum coelet,
 ipsum ameramnunae filium secum mitti rogat. annuit petenti Ismaelus,
 ac in quos expetierat hostes Manuelem emittit. ubi iam Romanos pene
 fines attigerat, Cappadociae praetorem de suis rebus monet, seque rur-
 sus ad Romanos redire significat, simulque certo loco locandas insidias
 docet, “ut cum” inquit “illuc venero, Saracenorum praedonibus alio
 dimissis, in Romanorum ipse cuneum incidam, atque ita ad patrios lares
 revertar;” uti etiam factum est. ubi enim prope iam ad locum accesser-
 rat, Ismaelis filium prolixè salutans ac osculans “abi” inquit, “abi, fili,
 incolumis ad patrem tuum; scito vero non ad alium me proficisci quam
 ad meum verum imperatorem ac dominum.” salvus inde receptus Cpo-
 lim in sacram Blachernensem aedem venit, erga quam sciret Theophilum
 non vulgarem habere fidem. quocirca etiam magistri honore donatur,
 exindeque Theophili compater audit, et scholarum domesticus praefici-

τὸν Μανουήλ φασὶ πρὸς τοὺς ἕξ Ἄγαρ, καὶ διὰ τὴν Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, ἐπανελθόντα σπουδῆν, οὐ μὴν καθοσώσωσιν ἐγκληθέντα ἐπὶ Θεοφίλου φυγεῖν, ἐπὶ Μιχαήλ δὲ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ τούτου **C** πατρός, εἴτε καὶ μίσει τῷ πρὸς αὐτὸν φερόμενον, εἴτε δὴ καὶ **5** παλαιὰν δεδοικῶτα μῆριν αὐτοῦ.

Χειροτονεῖται δὲ καὶ Ἰαννῆς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν εἰκάδα πρώτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, ἡμέρᾳ πρώτῃ, ἄθλον ἀσεβείας καὶ ἀπιστίας καὶ τοῦ μὴ τὰς Θείας εἰκόνας προσκυνεῖν τὴν ἱερωσύνην ἀπενεγκάμενος.

- 10** 27. Ζητητικῶ δὲ τῷ Θεοφίλῳ τυγχάνοντι καὶ ἄγαρ ἐγκειμένῳ περὶ γνώσεως τῶν μελλόντων βασιλεύειν ἀνδρῶν, γυναιῶν τε ληφθὲν ἐκ τῶν Ἄγαρ κατὰ τοὺς πολέμους τούτους Πύθωνος κατεχόμενον πνεύματι παρά τινων ἀνεμάνθανε. τοῦτο σὺν ἡγαγέτε παρ' ἑαυτῷ ὁ Θεόφιλος, καὶ τίνες εἶεν ὧν ἡ βυσιλεία διαρκέσει **D** **15** ἐπὶ πολὺ ἐπυθάνετο. ὡς δὲ σοῦ μὲν διάδοχον τὸν σὺν υἱὸν καὶ γαμετὴν ἀπεφοίβασέ τε γενέσθαι καὶ ἐμαντεύσατο, μετέπειτα δὲ τοὺς Μαρτινακίους ἐπὶ πολὺ τῆς βασιλείας κατασχεῖν, αὐτίκα τοῦτον τὸν Μαρτινάκην, καὶ τοὶ γε προσωκειωμένοι αὐτῷ πως κατὰ συγγένειαν, πρὸς τὸ μονάζειν ἀπέκειρεν, καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον **20** Θεοῦ καὶ μοναχῶν ἐναπέδειξεν ἐνδιαίτημα. οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν μελλόντων τὸ γύναιον ἀπεθέσπισεν· τὸν τε γὰρ Ἰαννῆν τοῦ πατριαρχικοῦ Θρόνου πόρρω που γενέσθαι ἐνεσήμανεν, καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀναστήλωσιν κατεσάφησεν.

tur. non desunt qui dicant fugisse quidem Manuelem ad Agarenos, ac Theophili opera, uti dictum est, fuisse revocatum, non tamen maiestatis accusatum Theophilo imperante fugisse, sed Michaele Traulo eius patre, sive odio in illum defecerit, sive quod veteres eius inimicitias suspectas haberet.

Interim vero etiam Iannes Cpolititanus episcopus ordinatur, Aprilis vigesima prima, die dominica, impietatis praemium perversaeque fidei ac sacris imaginibus negati cultus sacerdotium consecutus.

27. Porro Theophilus dum curiosior est inquirendi studio, et ut futuram imperatorum successionem vaticinio condiscat operosius incumbit, mulierem quandam superioribus bellis ex Agarenis captam, Pythonico spiritu obsessam, quorundam relatione accipit. eam itaque accersit, ac quinam in longum tempus imperio potituri sint ex illa quaerit. ad quem vates, successurum eius filium cum coniuge, Theophilo respondit: postea vero fore ut Martinaciorum genus annos plures imperium teneat. illico itaque Martinacem hunc, etsi ipsi affinitate coniunctum, raso capite Theophilus monachum facit, eiusque aedes in domum dei ac monachorum domicilium redigit. neque hoc solum, sed et alia plura mulier vaticinata est, nempe Iannem patriarchali sede deiectum iri, sacrarumque imaginum revocandam religionem ac cultum. quare vehementi do-

οἷς τὴν ψυχὴν ὁ Θεόφιλος ἐπώδυνος γεγωνὸς καὶ δυσσιπόνιπτα
 P 76 ταῦτα φέρων αἰεὶ πολλὰ πολλάκις ἐπῆδε τῇ ἑαυτοῦ γαμετῇ, πρὸς
 δὲ καὶ λογοθέτῃ Θεοκτίστῳ παρήγει καὶ πλήθει κατεδύσσει ὄρκων
 τοῦ μήτε τὸν Ἰαννὴν ὑπερορίας τυχεῖν μήτε μὴν τὰς εἰκόνας προσ-
 κυνήσειωσ. τοσοῦτον δὲ ἄρα τὰ περὶ τῆς βασιλείας ἡρεῦνα τε καὶ 5
 ἐξιγνίαζεν ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ τὸν μέλλοντα
 Βασίλειον τὴν τοιαύτην ἐπιληφέναι ἀρχὴν καθαρώς ἐνιδεῖν. οὐ
 μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν κατὰ τὸν Τριφύλιον τὰ αὐτῷ
 συμβησόμενα διετρᾶνον τὸ γύναιον, πολλὰ λιπαροῦντα καὶ πυ-
 θανόμενον· αὐτὸν τε γὰρ καὶ τοὺς αὐτοῦ υἱεῖς κληρικοῦ σχῆμα 10
 ἐπὶ τοῦ Βασιλείου διαμειφθῆναι· ὃ καὶ γέγονεν. καὶ Γεώργιον
 B δὲ τὸν τὰς στρατιωτικὰς δέλτους ἐπιλημμένον ἐπὶ σφενδόνη τῇ
 κατὰ τὸν ἐπιπόδρομον ἀποκτανθῆναι, καὶ τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ τῷ
 βασιλικῷ ἀνειληφθαι ταμείῳ. καὶ ταῦτα μὲν ὧδε πη κατὰ Πλά-
 τωνα

15

28. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτι πρὸς τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον
 οἱ τ' Ἀγαρηνοὶ καὶ ὁ Θεόφιλος ἐξεληθόντες ἔμειναν ἄπρακτοι παν-
 τελῶς ἀλλήλους καταπτοῦμενοι, καὶ πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπανεστρε-
 φον. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὃ τε γαγάνος Χαζαρίας καὶ ὁ
 Πέχ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Θεόφιλον ἐπεμπον πρεσβυτάς, τὸ 20
 κάστρον ὅπερ οὕτω Σάρκελ κατονομάζεται αὐτοῖς κτισθῆναι ἔξι-
 τούμενοι, ὅπερ ἐρμηγνύεται μὲν Λευκὸν οἶκημα, ἔστι δὲ καὶ κατὰ
 C τὸν Τάναιν ποταμὸν, ὃς τοὺς τε Πατζινακίας ἐντεῦθεν καὶ αὐ-
 τοὺς διείργει τοὺς Χαζάρους ἐκείθεν, ἔνθα καὶ Χαζάρων ταξεῦται

lore concitus Theophilus, remque altius mente retinens, saepenumero Augustam, ad haec et Theoctistum logothetam monebat ac hortabatur multisque sacramentis adigebat, ne unquam Iannem patriarchali sede de-
 iici autve imagines coli paterentur. tantam vero operam vestigandis istiusmodi imperatorum successionebus posuit, ut et Iannis ex pelvi divi-
 natione Basilio imperii arcem suscepturum perspicue viderit. praeter imperatorem aliis quoque ex ea sciscitantibus mulier respondit. in his Constantino Triphylio, multum roganti ac enixe eventura quaerenti, praedixit fore nimirum ut ipse ac filii Basilio imperatore clericalem ha-
 bitum induerent; quod et evenit. Georgio quoque militarum tabularum ac matricularum praefecto praedixit fore ut in Circi funda necaretur eiusque substantia fisco addiceretur. et haec quidem hactenus iuxta Platonem

28. Anno sequenti Agareni et Theophilus expeditione utrinque suscepta, utrinque abs se meta re integra domum redierunt. eodem fere tempore chaganus Chazariae ac Pechus missa legatione imperatorem rogant ut castrum Sarcel nuncupatum, quod interpretatione nominis do-
 mus candida dicatur, ipsis aedificet. porro locus est ad Tanaim fluvium, quo hinc inde Patzinaoes et Chazaritae disterminantur; ubi et Chaza-

καθίζονται τριακόσιοι κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι. ὧν τῇ αἰ-
 τήσει καὶ παρακλήσει πεισθεῖς ὁ Θεόφιλος τὸν σπαθαροκανδιδά-
 τον Πιτρωνᾶν τοῦ ἐπονομαζομένου Καματεροῦ, μετὰ χελανδίων
 βασιλοκοπλωμάτων καὶ τοῦ Κατεπάνω τῆς Παφλαγονίας ἀπέστειλεν,
 5 εἰς πέρας τὴν τούτων αἴτησιν κελεύσας ὑπαγαγεῖν. ὃς ἄμα τῷ
 τὴν Χερσῶνα καταλαβεῖν τὰς μὲν μακρὰς νῆας ἐκείσέ που προσ-
 ορμίσας ἐπὶ τῆς χέρσου κατέλιπεν, τὸν δὲ λαὸν ἐν στρογγύλαις
 εἰσαγαγὼν νηυσὶ μέχρι τοῦ Τανάϊδος διεβιβάσθη, ἔνθα καὶ τὴν
 πόλιν ἔδει τούτοις οἰκοδομεῖν. ἐπεὶ δὲ λίθων ὁ τόπος ἠπόρει, ἐκ
 10 μὲν τῶν μικρῶν καχλήκων τοῦ ποταμοῦ ἄσβεστον, ἐκ δὲ τῆς ὑπο-
 κειμένης γῆς πηλὸν ἐγκαύσας διὰ καμίνων, καὶ βίσαλον ἐργασά-
 μενος, τὴν ὄρισθῆσαν αὐτῷ δουλείαν μόγις μὲν, ἐπεραίου δὲ διὰ
 πολυχειρίας λαμπρῶς, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανέστρεφεν.
 ἐδίδου δὲ καὶ περὶ τοῦ Χερσῶνος τῷ βασιλεῖ γνώμην τε καὶ βου-
 15 λήν, οἷς εἰς πείραν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν καὶ τῶν τόπων ὁμοῦ,
 καὶ "οὐκ ἄλλως ἄρξεις τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων ὀλοσχερῶς ἢ
 στρατηγὸν προχειρίζομενος ἴδιον, ἀλλ' οὐ τοῖς ἐκείνων ἄρχουσί τε
 καὶ πρωτεύουσι καταπιστεύωνσαντόν." οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἡμέτερός
 20 γόμενος πρωτεύων μετὰ καὶ τῶν πατέρων τῆς πόλεως τὰ πάντα ἦν
 διοικῶν. ἐπὶ τούτῳ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐκ ἄλλον ἀλλὰ τὸν
 εἰρημένον Πιτρωνᾶν, ὡς ἔμπειρον κρίνας τοῦ τόπου, πρωτοσπα-
 θάριόν τε ἐτίμησεν καὶ στρατηγὸν ἐξαπέστειλεν, τόν τε πρωτεύοντα

4 κατεπάνω P: cf. p. 300°.

21 ἐκεῖ P

ritae praesidiarii trecenti, commutatis vicibus per tempus alii aliis sub-
 stituti, stationem habent. horum postulatis annuens imperator Petronam
 Camateri (sic dicti) spatharocandidatum cum classe regia et Paphlago-
 niae capitaneo misit, rem praestituros quam illi rogaverant. ubi autem
 Chersonem appulsus est, longiores naves in terram subductas illic in
 statione relinquit, rotundis vero impositas copias ad Tanaim usque, quo
 loco extruendum illis oppidum erat, traiecit. quia autem locus lapides
 non habebat, ex fluvii glareae calcem facit; exque subiecta humo lutum
 in lateres excoquens, ardua quidem molitione, laborantium tamen multi-
 tudine magnifice perfecto opere domum redit. reversus vero Petronas
 imperatorem de Chersonone monet, ut qui gentis mores locique genium
 expertus didicerat, non aliter regionis oppidorumque pleno iure compo-
 sitionem fore, quam si proprium urbi gentique praesidem ducemque praefi-
 ceret; non indigenis proceribus ac primatibus res suas crederet. hactenus enim nemo regionem procuraturus Cpoli praeses mitti solebat; sed
 quem illi primatem vocant, una cum patribus civitatis cuncta gubernabat.
 imperator approbato consilio ipsum quem diximus Petronam, usu
 regionis peritum iudicans, protospatharii dignitate auctum praesidem

καὶ τοὺς ἄλλους Θεσπίσας ὑπέκειν ἀνευδοιάστως αὐτῶ· ἔξ ὅτου περ καὶ μέχρι ἡμῶν ἐκράτησεν ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα προβάλλεσθαι στρατηγούς. οὕτω μὲν οἶν ἢ τε τοῦ Σάρκελ οἰκοδομὴ ἐγένετο καὶ ἢ πρὸς τοὺς Χερσωνίτας τῶν ἐντεῦθεν ἀποστολῇ στρατηγῶν. 5

29. Ἐξίσει δὲ πάλιν ὁ Θεόφιλος κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐμβριθέστερος, τῆς πατρικῆς ἠτιτῶσθαι τόλμης ἀνέριστος ὢν. ὄθεν καὶ πορρωτέρω πρόεισι τῆς Συρίας, ὁμοῦ μὲν κειρῶν τὴν γῆν καὶ πορθῶν, ὁμοῦ δὲ λαφυραγωγῶν αὐτὴν καὶ αἰγματοκίλων, καὶ πόλεις παραλαμβάνων ἄλλας τε δύο καὶ μέχρις ἐδάφους καταστρε- 10 φόμενος, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Σωζόπετραν ἐκπολιορκήσας πατρίδα τυγχάνουσαν τοῦ ἀμεραμνουνη, ὑπὲρ ἧς ἐγένετο ἐκείθεν διὰ γραμμάτων προτρέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, κἄν οὐκ εἶχε πως τὸν ἀκούοντα. καὶ ταῦτα μὲν διοικησάμενος πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπάνεισιν ὁ Θεόφιλος, τῷ Θεοφώβῳ 15 C τὰ τῶν Περσῶν ἐνδιαθέσθαι προτρεψάμενος καὶ αὐθις διὰ ταχέων ἐπαναδραμεῖν πρὸς αὐτόν. ἀλλ' οἱ Πέρσαι συσχόντες αὐτόν κατὰ τὴν Σινώπην βασιλεῖα καὶ ἄκοιντα ἀνεκλήρουσαν· ὅς αἰδοῖ τε καὶ φόβῳ πρὸς τὸν βασιλεῖα βαλλόμενος ἀνένεσέ τε καὶ δευὰ πείσεσθαι τούτους ἔλεγεν ἐπὶ τῷ τολμηματι. ὄθεν πλέον κατορρωδοῦντες 20 αὐτοὶ τὰς ἐκ βασιλείως ἀπειλὰς εἶχοντο μὲν τῆς γνώμης αὐτῶν, εἶχον δὲ καὶ αὐτὸν ἐν μέσῳ παραθυρόντες. ἀλλ' ὁ Θεόφοβος λάθρα τὰ τελεσθέντα δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐνωμότως πληροφοροῖ ὥς οὐκ αὐτὸς ἐκείνοι δὲ τῶν τολμηθέντων ὑπαίτιοι. ἀλλ' ἐκεί-

mittit, primario ac reliquis civibus imperans ut nulla tergiversatione misso praesidi obaudiant. hincque percubuit ut praesides Chersoni praeficiantur. atque in eum modum tum praesidium Sarcel exstructum est, tum deinceps missi Byzantio Chersonem praesides.

29. Porro Theophilus maioribus rursus animis adversus Agarenos profisciscitur, paterna se minorem audacia videri aegre ferens. longe itaque in Syriam progressus obvia quaeque vastat depraedatur diripit, duasque captas civitates solo tenus diruit; quin et ipsam expugnat Sozopestram ameramnunae patriam, a qua ille ut recederet scriptis literis etiam atque etiam rogaverat; quanquam Theophilus ei minime obtemperavit. hisque adeo gestis Cpolim reversus est, relicto Theophobo cum mandatis ut res Persarum componeret iisque compositis festine ad eum rediret. at Persae eum Sinope detinentes, reluctantem sane, imperatorem consalutarunt. is partim imperatoris reverentia et cultu, partim metu deterritus, rem detrectabat, diraque passuros pro hac temeritate ausuque aiebat. quocirca illi minis territi obfirmatius haerere proposito, animosque Theophobo, quem medium habebant, facere. ille porro clam imperatori rem significat, iureiurando confirmans non se, sed Persas huius auctores facinoris esse. ac tum quidem Theophilus voluntatem

νον τε ὁ βασιλεὺς ἀσμένως ἀποδέχεται τὴν προαίρεσιν καὶ πρὸς τὰ βασιλεία εἰσκαλεῖ, τὴν ἀρχαίαν εὐκληρίαν ἀποδιδούς· συγγνώμην τε ἅπασιν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀμνηστίαν κακῶν δοὺς τῆς Σινώπης, **D** εἴτε δὴ καὶ Ἀμαστρίδος, ποιεῖ ἐκδημεῖν. καὶ ἐπειπερ εἰς πολυ-
5 πλῆθειαν ἐνέδωκάν τε καὶ ἠΰξησαν ὡς εἰς τρεῖς μυριάδας ἐλλη-
 κέναι, οὐ συμφέρον ἐδόκει τῷ βασιλεῖ τούτους ἐλευθέρους εἶναι
 καὶ ἀνεμένους, ἀλλὰ καλῶς σκεψάμενος ἐκάστω θέματι χιλιάδας
 δύο ἀπέσταλκεν, ὑπὸ χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς στρατηγίαν τεταγμένοις·
 ἐφ' ὧν καὶ τουρμιάρχας ἐπιστατεῖν ἐξετίθετο. ὄθεν ἄχρις ἡμῶν
10 τὴν προσηγορίαν Περσῶν αἱ τῶν θεμάτων τυῶμαι κεκλήρωται,
 ἐφ' οἷς διεσπάρησαν. τοῦτο γοῦν τὸ τόλμημα θρασυτέρον πως
 καὶ ἰταμώτερον δόξαν τῷ Θεοφίλῳ αὐτούς τε διασπαρῆσαι καὶ
 διανεμηθῆναι ἐποίησεν καὶ τὸν Θεόφοβον μετ' οὐ πολὺ ἀπήγαγε **P 78**
 τῆς ζωῆς. ἐγένετο δέ τι καὶ δεύτερον αἰτίον, ὃ δηλώσει πάντως
15 ὁ λόγος κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρὸν.

30. Ὁ δὲ ἀμεραμοννῆς τοσοῦτον ἐτρόσθη τὴν ψυχὴν ἐπὶ
 τῇ καταλήψει τε καὶ πορθήσει τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὡς πανταχοῦ
 Θεσπίου τε καὶ κηρῶναι πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ τε Βαβυλωνίας καὶ
 Φοινίκης καὶ Κοίλης Συρίας Παλαιστίνης τε καὶ τῆς κάτω Λιβύης
20 συναθροισμένην ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν αὐτῶν ἐγγράψαι Ἀμόριον, τὴν
 κατ' αὐτοῦ διάβασιν μετὰ θρασύτητος αἰνιττόμενος. συνήγετο
 γοῦν καὶ κατὰ τὴν Ταρσὸν πολὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, **μανία ἐπὶ B**

5 ἐπέδωκαν?

Theophobi approbavit, et in aulam revocato pristinam dignitatem restituit. Persis quoque delicti veniam dedit, iniuriarumque promissa oblivione eos Sinope, sive etiam Amastride, excedere iubet. et quoniam in ingentem iam multitudinem excreverant (nam summa eorum ad triginta milia assurgebat), haud e re visum Theophilo ut eos liberos atque solutos esse permetteret. utili itaque consilio bina milia in singula themata dividit, qui sub illorum ducibus forent, sub quibus etiam tribuni eorumque turmarum praefecti illis praeessent. hincque factum ut hactenus Persarum nomen cohortes illae ac turmae retineant, in quas dispersi fuere. audacius itaque ac procacius facinus visum Theophilo tum illos suspectos in eum modum dispersit, tum non multo post Theophobo necem attulit. quanquam alia quoque causa, quam omnino pro loci opportunitate narraturi sumus, accessit.

30. Ceterum ameramnunes ob expugnatam direptamque patriam tanto ictus animi dolore est sicque excaudit, ut undique ex Babylone et Phoenicia et Coele Syria Palaestinaque et inferiore Libya conscripto exercitu ingentibusque conductis copiis, clipeis omnium inscribi iusserit Amorium, susceptam a se contra id oppidum expeditionem illudque bello tentandum cum audacia innuens. collegit igitur copias; et apud Tarsum ex paucissimis ingens subito numerosusque apparuit, ob patriae

τῇ τῆς πατρίδος αἰσχύνῃ πυρπολούμενος τὴν ψυχὴν. ἀντεπέξῃ δὲ καὶ ὁ Θεόφιλος κατὰ τὸ Δορύλαιον, τριῶν ἡμεροδρομιῶν πόρρω που τοῦ Ἀμορίου διακείμενον. πολλῶν οὖν συμβουλευόντων μεταοικῆσαι τὸν ἐν Ἀμορίῳ οἰκοῦντα λαὸν καὶ τέως ὑπεκδραμεῖν τὴν ἄσχετον φορὰν τῶν Σαρακηνῶν (πολὺς γὰρ ἠΰξητο καὶ λαὸν ἐπὶ-5 γετο ἄλληκτον), ἄτοπον μὲν ἐφαίνεται τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἄνδρον, καλὸν δὲ καὶ πρὸς ἀνδρῶν εὐδοκίαν τὸ μᾶλλον ἐποχυρῶσαι αὐτὸ καὶ στρατηγοῦ γενναίου διασωῖσαι βουλαῖς. Ἄλιος ἦν οὗτος ὁ πατρίκιος καὶ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγός. ἐπεὶ δὲ καὶ τινας πολυχειρίας ἐδέετο, καὶ ταύτην ἀπέσταλκεν ὁ Θεόφιλος ὡς παντα-10 χόθεν ἀντιστησομένου καὶ τὸν ἐχθρὸν ἐκνικήσοντος. ἐπὶ τούτοις ἐδίδου δὴ ἡγεμόνας καὶ ἄρχοντας τοὺς μετὰ βραχὺ μαρτυρήσαντας, Θεόδωρόν τε τὸν Κρατερόν καὶ Θεόφιλον καὶ τὸν Βαβούτζικον· οἵτινες οὐ μόνον ἐκείνου τοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς φάλαγγος τῶν τεσσαράκοντα δύο μαρτύρων γεγόνασιν ἀρχηγοί. 15

31. Ἐπεὶ γοῦν κατὰ τὴν Ταρσὸν ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἐπέστη μετὰ φρονήματος καὶ λαοῦ ἡγεμών, οὐκ ἀθρόως τούτῳ μαντευομένῳ καὶ συμβουλευομένῳ ἐφαίνεται καλὸν χωρεῖν πρὸς Ἀμόριον, ἀπόπειραν δὲ πρότερον λαβεῖν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως διὰ τοῦ νιοῦ αὐτοῦ μέρος λαβόντος τοῦ στρατοῦ καὶ κατὰ τοῦ βασιλέως 20 χωρήσαντος. “εἰ γὰρ οὗτος” φησὶ “νικήσειεν, ἔψεται πάντως ἡ νίκη καὶ τῷ πατρί· εἰ δὲ μή, καλὸν ἡσυχάζειν, οὐκ ἐπακολουθούσης μοι τῆς νίκης.” λαβόντος γοῦν αὐτοῦ Ἄμερα τὸν τηλικαῦτα

suae ignominiam furore exaestuans. sed et Theophilus adversus illum profectus Dorylaeum pervenit, quod tridui itineris ab Amorio abest. fuere multi qui imperatori auctores essent ut Saracenorum, maiori vi quam quae inhiberi posset irruentium, impetum declinans Amorii incolas alio transferret. ingentes nimirum esse illorum copias immensumque exercitum. id enimvero infame parumque virile ratus Theophilus, praedarum fortisque animi consilium putavit, ut urbem communiret ducisque strenui rationibus atque opera incolumem praestaret. electus in eam rem Aetius patricius ac Orientalium dux. quia vero etiam iniustus copiis opus erat, has quoque Theophilus mittit, quo undique hosti obsisteret ac victoriam illi praeiperet. ad haec cohortibus illos praefecit qui paulo post futuri erant martyres, Theodorum cognomento Craterum et Theophilum ac Babutzicum. hi non modo missi tunc exercitus, sed et cohortis quadraginta duorum martyrum principes exstiterunt.

31. Postquam igitur Saracenorum princeps, ingentes ipse animos spirans ac exercitu potens, Tarsum venit, recte coniciit, habitoque cum suis consilio iudicat, haud e re sua esse ut statim Amorium petat. tentandum prius imperatoris exercitum, immisso in eum cum copiarum parte filio suo. “si enim filius” inquit “victor exstiterit, patrem quoque haud dubia sequetur victoria: sin autem secus contigerit, praestat quiescere, cum ipsa mihi victoria haud praesto sit, ac comes exspectanda.” as-

διέποντα τὴν Μελιτηνὴν καὶ Τούρκους ὡσεὶ χιλιῶδας δέκα, μετὰ
 πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων στρατιᾶς καὶ τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων,
 κατὰ τὸν Λαζημόνα προσέβαλεν. ἀπῆει καὶ ὁ Θεόφιλος κατ' αὐ- P 79
 τοῦ στρατοπέδου ἔχων οὐκ ἀγεγνές, ἕκ τε Περσῶν καὶ τῶν δυτικῶν
 5 καὶ τῶν πρὸς τὸν ἀνίσχοντα ἥλιον συνιστάμενον. ὡς δὲ κατὰ τὸν
 Ἀνζήν οὕτω χώρον καλούμενον ἐγίνετο, ἰδεῖν ἐπεθύμει τὸ τῶν ἐναν-
 τίων ἄθροισμα πρὸ τῆς προσβολῆς. ἐπὶ τινα γοῦν λόφον καὶ
 τῶν ἄλλων ὑπερβεβηκότα χώρον ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν λαβὼν
 ἀνήνεγκεν Μανουήλ, καὶ πως ἐκ στοχασμοῦ βραχυτέρον ἐδόκει
 10 τὸ τῶν Σαρακηνῶν πλήθος· οὐ μὴν πρὸς τοῦτο συντιθεμένου τοῦ
 Μανουήλ ὁ τῶν δοράτων ἴσος ἐδόκει ἐσμός. “ἀλλ’ ὦ” φησὶ “βα-
 σιλεῦ, τὸ καρτερόν στοχαζόμενος, τὸν ἐκ δοράτων καλαμῶνα ἀ- B
 φοτέρων διάθρει.” ἐπεὶ γοῦν ἰσχυρότερός πως οὐχ ὁ ἴδιος ἀλλ’
 ὁ τῶν ἐναντίων ἐδόκει στρατός, βουλὴν ἐδέοντο ἀρτυεῖν νεανικῆν·
 15 ἣ δὲ ἦν ἕκ τε Μανουήλ συνισταμένη καὶ Θεοφόβου, νυκτὸς ἐπιτε-
 θῆναι τοῖς πολεμοῖς. ἄλλ’ ἕτεροι κρείττον εἶναι τὴν ἡμέραν ἀν-
 ἔφησαν, οἷς καὶ ὁ βασιλεύων ἐπέπειστο. ὡς δ’ οὖν ἔλαμψεν ἡ
 ἡμέρα, μάχης καρτερᾶς γενομένης, ἐκθύμως τῶν βασιλικῶν ἀγω-
 νισαμένων ταγματῶν, οἱ Ἰσσηλιῆται ἐνέκλιναν εἰς φυγὴν, ἀφέντες
 20 τὸ πολεμεῖν. ἀλλ’ οἱ Τούρκοι ἐπιμόνω χρώμενοι τοξεία, καὶ τὸ
 καταδιώκον τῶν Ῥωμαίων ἀνακεκρουκότες, ἰστάναι ἀλλ’ οὐ φεύ- C
 γειν ἐπεισαν τοὺς Σαρακηνούς· ὅθεν ἐαυτοὺς πάλιν συστησάμενοι,

9 Scylitzes et Cedrenus βαρύτερον.

21 ἐστάναι?

sumpto itaque amera tum Melitines praeside ac Turcorum decem mili-
 bus omnique Armeniorum exercitu ac praeside praesidium, ad Dazemo-
 nem castra posuit. contra hunc profectus Theophilus, non contemnendo
 ex Persis exque occidentalibus et orientalibus conflato exercitu. ubi
 autem ad locum sic nuncupatum Anzen venit, statuit Saracenorum copias
 quam numerosae essent dispicere, antequam acies congregarentur. Ma-
 nuel itaque scholarum domesticus in tumultum locumque ceteris editio-
 rem Theophilum duxit; quantumque coniectura assequi licebat, hostium
 copiae minores videbantur. tamen hastarum, consentiente quoque in hoc
 Manuele, cum par copia videretur, “sed, o imperator,” inquit, “robur
 coniciens utriusque exercitus densam hastarum segetem considera.”
 postquam itaque robustiorem suo hostium exercitum Theophilus indica-
 vit, cogitabant quidnam strenui audaciorisque consilii molirentur. nempe
 suadebant Manuel et Theophobus noctu aggrediendos hostes: reliqui
 vero duces interdiu ineundam pugnam suaserunt, quibus ipse quoque
 imperator assensus est. hac ergo praelata sententia, prima statim luce
 acerrimum praelium commissum est. quo in praelio imperatoris ordini-
 bus fortiter dimicantibus, Ismaelitarum acies in fugam inclinatur. verum
 Turcis assiduo sagittarum iactu atque grandine insequentibus Romanos
 inhibentibus, facti Saracenis animi, ut fugam sistentes frontem verte-

καὶ τοῖς τῆξις δὴ γενναίως πόρρωθεν βάλλοντες, ἑτεραλκῆ τὴν μάχην ἐποίησαν. οἷς μὴ δυνάμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων προσεγγίσει στρατός, ἀλλ' οὐδὲ πόρρωθεν κατιδεῖν τῷ βάλλεσθαι καρτερᾶς, νῶτα κλίναντες τὸν βασιλεῖα κατέλιπον. οὐ μὴν οἱ τῶν βασιλικῶν ταγματῶν ἑξαρχοὶ μετὰ τῶν Περσῶν τοῦτο δρᾶσαι ἢ ἐνοῆσαι τε-5
 D τολμήκασιν, ἀλλὰ περιστάντες τῷ βασιλεῖ σῴζειν ἐβούλοντο, κύκλω τῶν ἐχθρῶν πάντοθεν περιστοιχησάντων αὐτοὺς καὶ βαλλόντων αὐτούς. κἂν ἀπώλοντο πανδημίαι, εἰ μὴ νῆξ ἐλθοῦσα καὶ βραχὺς τις ὄμβρος ἐπιγενόμενος τὰς μὲν νευρὰς χαλαρὰς εἰργάσατο αἰς ἡμύνοντο καὶ τὸ κράτος εἶχον οἱ ἐναντίοι, αὐτοῖς δὲ ἄνεσιν τὴν ἐκ 10
 βελῶν περιεποίησεν καὶ σωτηρίας μόλις ἐνέδωκεν ἀφορμάς. (32) βυθείας γὰρ ἤδη τῆς νυκτὸς γενομένης, ὡς ἡσχόλητο περὶ τὰς φυλακὰς ὁ Μανουήλ, γλώττη πως τῇ Σαρακηνῶν τὸν Περσῶν ὄμιλον σπένδεσθαι πως πρὸς αὐτοὺς διήκουσε, καὶ συνθέσθαι τούτους αὐθις τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων καταπροδοῦναι καὶ 15
 P 80 πρὸς τὴν ἕξ ἧς ἀπέστησαν χωρεῖν κεφαλὴν. δῆλα γοῦν τῷ βασιλεῖ λάθρα ποιεῖ, καὶ ἑαυτὸν σῴζειν μετὰ λογάδων ἡξίου καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἄλωσιν. καὶ “πῶς ἔσται τοῦ τοσοῦτου λαοῦ” ἐπερωτήσαντος τοῦ βασιλέως “ἡ σωτηρία, ἔμοι προσμεϊνάντων;” “σοὶ” φησὶ “μόνον ἔστω, βασιλεῦ, τὸ σῴζεσθαι ἐκ θεοῦ· οὗτοι 20
 δὲ ταχέως τὰ κατ' αὐτοὺς διοικήσουσιν.” ὀψὲ γοῦν κατὰ τὸ περιόρθρον τοῦ βασιλέως φυγῆ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ Χιλιόκω-

11 ἐφορμάς P

22 Χιλιόκωμον?

rent. se ipsos itaque iterum colligentes, eminusque fortiter iacula con-
 torquentes, pugnae sortem mutarunt. Romani propius accedere pedem-
 que conferre non valentes, ac nec procul aspicere quos sagittis hostes
 configerent, terga vertunt relicto imperatore, praetorianarum legionum
 ducibus ac Persis nihil tale vel factitandum ac ne animo quidem cogi-
 tandum sibi indulgentibus; sed agmine imperatorem cingentes hoc sata-
 gebant, ut praesenti eum periculo eximerent, cum undique fusa hostium
 agmina iugi sagittarum imbre conclusos obruerent. omnesque ad unum
 cecidissent, nisi et nox ingruens tenuisque delapsus imber, arcuum ner-
 vis, quibus se hostes tuebantur ac superiores erant, relaxatis, a tanto
 illo sagittarum imbre Romanos tantisper securos praestitisset, ac aegre
 tandem parandae salutis illis occasio fuisset. (32) intempesta nocte cum
 Saracenis ipsa eorum lingua colloquentes ac paciscentes, nempe polli-
 centes Romanum se exercitum prodituros, atque ad eum, a quo defe-
 cerant, principem esse reversuros. rem ille statim imperatori secreto
 denuntiat, hortaturque ut cum delectis suae salutis consulat, nec exspe-
 ctet dum in hostium manus veniat. quaerente illo “at qui fiat ut tanta
 militum turba, qui mihi adhaeserunt, incolumis abeat?” “tibi modo”
 inquit, “imperator, deus salutem praestet; reliqui mox suis rebus con-
 sulent.” tandem ergo sub ipsum diluculum imperatore fuga elapso, et

μον διασωθέντος, οἱ λειποτάκται τῶν στρατηγῶν τῷ βασιλεῖ προσ-
 απαντήσαντες ἀναξίλους ἔφασκον εἶναι τῆς ζωῆς, βασιλέα ἐν πολέ-
 μῳ κατυπρόεντας, καὶ ἕμα τοῖς ἑαυτῶν ἐγυμνοῦντο ξίφεσι καὶ B
 τοῖς ποσὶν ὑπετίθουν αὐτοῦ, δάκρυσι βρεχόμενοι παρειάς. ἀλλ' 5
 ὁ Θεόφιλος τρωθεὶς ἐκείνων μᾶλλον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τῷ παρα-
 δόξῳ τοῦ πράγματος, “εἰ ἐγώ” φησὶ “σέσωσμαι ἐκ Θεοῦ, σώθη-
 σεσθε καὶ ὑμεῖς ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν.”

Τοῦτο οὖν τὸ παρὰ ἐχθρῶν στρατήγημα καὶ ἡ νυκτερινὴ
 πως λαλιὰ τῶν Περσῶν, ταῦτόν δὲ καὶ σπονδὴ εἰπεῖν, τοῖς μὲν
 10 Θεοφόβου ἐχθροῖς καὶ θάνατον ψηφιζομένοις αὐτοῖ δευτέρη τις
 γέγονεν αἰτία καὶ ἀφορμὴ εὐκαιρος εἰς διαβολήν, (33) τῷ δ' ἀμε-
 ραμνονῆ ἀκηκοῦτι νίκης οὐ μικρᾶς καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου κατα-
 δρομῆ. ἦντω γοῦν κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως πατρίδα ἀμφοτέρα C
 τὰ στρατόπεδα, αὐτοῦ τε τοῦ ἀμεραμνονῆ καὶ τοῦτο δὴ τὸ προ-
 15 πολεμῆσαν σφοδρῶς τοῦ υἱοῦ, καὶ χάρακα περιέβαλλον καὶ τῆς
 πολιορκίας ἀπήρχοντο. καὶ τέως ἀπόπειραν ἐποίει ἀποστραφεῖς
 κατὰ Δορύλαιον ὁ Θεόφιλος τοῦ δώροισ αὐτὸν ἐκείθεν ἀποστῆσαι
 καὶ πρὸς τὰ οἰκίῳ ποιῆσαι παλινოსτῆσαι. ἀλλ' οὐ πέλιθεται,
 ἐνδομυχοῦσαν φέρων τὴν τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἄλλωσιν τε καὶ πόρ-
 20 θησιν. μᾶλλον μὲν οὖν ἐξουθενεὶ καὶ ἀνδράποδον ἐκάλει τε καὶ
 δειλόν, μυκτηροῖζων καὶ διακωμωδῶν οἷς οὐ πρὸ τούτου τούτῳ ἀλλὰ
 νῦν ἐπὶ ξυροῦ ἐστῶτι ἐπειθετο. εἶχε μὲν οὖν καὶ τοὺς ἀποσταλέντας D

cum ad Chilioocomum evasisset, quos desertis ordinibus terga dedisset
 duces commemoravimus, occurrentes indignos se vita profitebantur, qui
 imperatorem in pugna prodidissent; iamque suis ipsi gladiis pectora
 nudabant, atque ad eius se pedes oppleti lacrimis provolvebant. verum
 Theophilus, inaudito rei spectaculo prae illis animo saucius, “cum ego
 divina ope” inquit “incolumis evaserim, evadetis et vos, si cum hoste
 fortiter pugnaveritis.”

Hoc ergo hostium stratagema Persarumque noctu cum eis collocutio
 (idemque est ac si foedus dicas) Theophobi inimicis eiusque necem
 machinantibus altera ad calumniam ac opportuna occasio fuit. (33) porro
 ameramnunes audita suorum non levi victoria, nihil iam cunctatus Amo-
 rium aggreditur. coniuncti itaque ad Theophili patriam ambo exercitus,
 ipsius scilicet ameramnunae et filii, qui iam fortiter dimicaverat, vallo-
 que ducto coepta obsidio est. interim imperator Dorylaeum reversus
 ameramnunae animarum muneribus tentabat, num his delinitum ab expedi-
 tione revocare posset et ad sua remittere. haud vero ille paret, alto
 pectore dirutae patriae ac vastatae iniuriam ferens. quin immo lega-
 tionem spernit, mancipium vocat ac ignavum, graviterque subsannat ac
 ludibrio habet, quod non ante ipsi morem gesserit, sed modo cum in
 novaculae acie res posita sit. retinet vero etiam quos ille legatos mise-

Theophanes contin.

πρέσβεις αὐτόθι που, τῶν δρωμένων ἐπόπτας καὶ μάρτυρας. (34) καὶ δὴ χρόνου παρῳχηκός τις διέφυγεν ἂν ἡ πόλις τὸν ὄλεθρον, τῷ πᾶσαν ἰδέαν πολιορκίας τῶν μὲν ἐνδεικνόντων τῶν δὲ καταβαλλόντων, καὶ πολλῶν ἀνηρημένων ἐξ ἀμφοτέρων ἀνδρῶν, τῶν μὲν ἀμνησμένων τῶν δὲ πολιορκούντων, ἀπράκτων δὲ τέως 5 μενόντων τῶν Ἀγαρηῶν καὶ τῆς πολλῆς ὄφρους κατασπωμένων τῷ πλήθους ἀνηρησθαι λαοῦ. καὶ γὰρ ὡσεὶ χιλιάδες ἐβδομήκοστα

P 81 ἐκλειοπότες εὐρέθησαν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἀριθμούμενοι. ἀλλ' οὐκ ἦν παρελθεῖν τὴν ἐκ θεοῦ μάχαιραν ἠπειλημένην ἄνωθεν, οἷς ἔβριζετο τὸ θεῖον αὐξανομένης δὴ τῆς αἰρέσεως. διὰ τοῦτο ἀνήρ 10 τις τῶν ὑποβεβηκότων (Βοϊδίτζης οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ ἄθλιος) μέλλουσιν ἤδη πως ἀναχωρεῖν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν μετ' αἰσχύνης παλινστέειν "τι" φησὶν, "ὦ οὔτοι," γράμματα διὰ βελῶν πεπομφώς, "τοσοῦτον τεταλαιπωρηκότες μέλλετε ἀποφοιτῶν, κεκμηκότες ἄπρακτα καὶ πεπονηκότες; ἔλθετε τοιγαροῦν κατὰ τοὺς πύργους 15 ἐκείνους, ἔνθα μὲν βοῦδιον ἄνωθεν λίθινον ἔξωθεν δὲ λέων

B ἐκ μαρμάρου ἐφίσταται· κἀκεῖσέ μοι περιτυχόντες, τὰ ὑμέτερα δηλαδὴ φρονοῦντά τε καὶ διευθετοῦντα, καὶ ἄλλως ἀσθενεστέρων πεφυκότων ἔνθα δὴ τῶν ἐπάλλεων, ἐγκρατεῖς τε τῶν ἔσω γενήσεσθε καὶ ἐμὲ πολλοῦ ἄξιον κρίνετε." ἦλθον κατὰ τὸν λόγον 20 ἐκείνου, καὶ εἰσῆλθον ἅμα τῇ προσβολῇ, παίοντες καὶ τιτρώσκοντες τοὺς καταλαμβανομένους. οὐκ ἦν δὲ ὅστις τῶν ἀποθνησκόν-

2 δὴ] τοι?

rat, quos ipsis oculis rerum inspectores ac testes adhiberet. (34) ac vero tempore praelabente evasisset urbs quoque excidium, dum hi nullam non machinam adhibent, quibus urbes expugnari solent, illi fortiter depellant; multique desiderati, dum sic pugnaci contentione utrinque certatur. hactenusque Agareni irrito conatu laborant, multisque suorum peremptis ac longe diminuto ipsorum exercitu altos illos animos ponunt: ad septuaginta enim milia, censu habito, post captam urbem inventa illis desiderari. verum fieri non poterat ut transiret quem deus caelitus gladium intentaverat, ob contumelias quibus haeresi in dies augecente ab eis excipiebatur. idcirco plebeiis quidam exque populi faecce (Boiditzes misello nomen erat) illis iam recessuris et cum probro ad sua reversuris, inter missilia iactis literis, ita suggessit. "quid vos, amici, tantis exantlatis laboribus, re infecta aerumnis confecti recessuri estis? venite ergo ad eas turres, ubi superne lapideus bubulus, foris vero leo marmoreus impositus est, meque ibi invenientes, qui eadem vobiscum sentiam ac religionis cultu coniunctus existam; ac cum alioqui ea in parte imbecilliora sint propugnacula, compotes urbis efficiamini ac me plurimum coletis." veniunt itaque ut praemoniti erant, moxque aggressi ingrediuntur, trucidantes ac vulnerantes, si quos obviam habebant. qui

των οὐκ ἦν. πάντες δὲ ἀνηροῦντο καὶ ἔπιπτον ποταμοῦς κινού-
 τεσ ἐξ αἵματος. οὕτω μὲν οὖν αἰρεῖται τὸ Ἀμόριον καὶ χερσὶν
 ἀνόμων ἀνομωτέρως προδίδοται, ἐκείνων μόνον ζώντων τῶν μέχρι
 τοῦ Βαγδάδ παραπεμφθέντων, τῶν κατὰ τὰ θέματα τελούτων
 5 μεισιτάων τε καὶ κραταιοτέρων ἀνδρῶν, οἷς καὶ οἱ μὲν μάρτυρες C
 συνηρίθμητο. οἱ δ' ἄλλοι ἅπαντες μαχαίρας πολεμικῆς ἐγίνοντο
 τρόπαιοι. οὐδὲ γὰρ οὐδ' οὕτως ἐπέισε τὸν ἐχθρὸν ὁ Θεόφιλος
 πρέσβεις δευτέρους ἀποστείλας, ἐπὶ κεντηναρίοις διακοσίοις ἐξω-
 νήσασθαι τε καὶ τῶν ἐχθρῶν λυτρώσασθαι τὸν αἰχμάλωτον λαόν,
 10 εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοὺς γε τέως πρὸς γένος αὐτῷ πλησιάζοντας καὶ
 ἐπὶ συμμαχίαν αὐτῷ ἀποσταλέντας ἐκεῖ. ἀλλὰ μέγα μὲν οὖν
 γαυριῶν μέγα δὲ γε φροσῶν ἐκείνους τε τοὺς πρώτους καὶ τοὺς
 δευτέρους τούτους ἀνταπέστειλε πρέσβεις, καταμικκόμενός τε καὶ
 πλύνων ὕβρισι, “ τοσοῦτοις μόνοις ” φάσκων “ ἐξωνήσασθαι βού- D
 15 λιοθε κεντηναρίοις, ἔνθα τῶν χιλίων μέχρι φιλοτιμίας ἕνεκα καὶ
 δωρεᾶς ὑμῖν κατανάλωται; ” οἷς καὶ τὴν καρδίαν παθῶν ὁ Θεό-
 φιλος, καὶ ὡσπερ ὑπὸ πυρός τινος ἀναζέων ἢ ἐλαυνόμενος, εἰδεῖτο
 τοῦ περιφύχοντος ὕδατος ἐκ χιόνος προσφερομένου. χλιαροῦ δὲ
 πῶς τῷ τῆς καρδίας καύσωνι δοκοῦντος, συνέβη κάκεινον ἐξ ἐκεί-
 20 νης τῆς πόσεως δυσεντερίας νόσῳ περιληφθῆναι καὶ ἄκοιτα; καὶ
 τῇ νόσῳ ταύτῃ τοῦ γενέσθαι ἐκτός. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸ Ἀμόριον
 οὕτως.

10 γένους?

necem effugeret, nullus erat. caedebantur et cadebant omnes, ac cruo-
 ris rivi late diffuebant. sic itaque captum Amorium, maioriq̄ue scelere
 ac improbitate impiorum manibus proditum. illi tantum mortem effuge-
 runt, qui Bagdad usque missi sunt, viri scilicet per themata ac legio-
 nes proceres fortissimique, quibus etiam connumerati sunt quadraginta
 duo martyres. reliqui omnes hostili gladio perempti sunt. nam nec
 secundis missis legatis, qui ducentis centenariis eos qui bello capti essent
 de exercitu ab hostibus essent redempturi, barbari animum Theophilus
 nullatenus inflexit; nec modo alios, sed ne eos quidem licuit liberare qui
 se affinitate contingerent illucque suppetias ab ipso missi essent. verum
 ille immensum glorians, fastuque tumens ac superbiens, utrosque tam
 primos quam secundos legatos prolixè derisos probrisque onustos ac
 complutos remisit, hoc unum adiiciens: “ num tam paucis centenariis
 vultis redimere, qui munificentiae ac liberalitatis ostentandae causa ad
 mille usque centenaria expendistis? ” ex his Theophilus cordis dolore
 affectus, ac velut igni quodam exaestuans, aquam ex nive expressam
 sibi afferri postulavit; quae in tanto illo pectoris aestu cum prope tepida
 illi videretur, imprudens dysenteriae morbo ex illa potione corripitur,
 eaque aegritudine moritur. hactenus ea quae spectant ad Amorium.

35. Κατὰ δὲ τὴν οἰκίαν χώραν παλινδρομήσας ὁ Ἄγα-
 ρηνὸς τοὺς εἰρημένους ἀρχηγούς ἐν φρουρῇ τινὶ σκοτεινῇ τῷ ξύλῳ
 P 82 ἀσφαλίσόμενος καθέϊρξεν, βραχεὶ τινὶ ὕδατι καὶ ἄρτῳ τούτους
 ἐντειλάμενος ἀποζῆν. ἐν τοσοῦτῳ δὲ σκότει ἀσφαλεῖα κατείχοντο
 ὡς μήτε κατὰ τὴν σταθερὰν μεσημβριαν μικρὸν τι ἀνιάζεσθαι, 5
 ἀλλ' ἢ τῇ ἀλλήλων φρονῇ γινώσκεσθαι τε μόνῃ καὶ μόνων τῶν
 φυλάκων ὑπολαύειν, τῶν ἄλλων στερουμένους ἀνθρώπων, καὶ ὡς
 ἐν ἐρημίᾳ βαθυτάτῃ διάγειν. τούτοις τοῖς δεινοῖς ἐπὶ ἑπτὰ ὄλοις
 ἔτεσι προσεκαρτέρησαν. ἄρτι δὲ κατὰ τὴν πέμπτην τοῦ Μαρτίου
 μηνὸς ὁ τὸ Ἀμόριόν τε προδοὺς καὶ τὸν Χριστὸν ἀρησόμενος 10
 Βοϊδίτζης κατὰ τὴν φυλακὴν γενόμενος, Κωνσταντῖνον ἄνδρα
 φρόνιμον καὶ σοφίᾳ ἐντεθραμμένον φωνήσας (Κωνσταντῖνος δὲ
 B οὗτος ἦν ὑπηρετῶν τῷ πατρικίῳ κατὰ τὴν ἐν λόγῳ γραφήν), οὐ
 χηρῆζειν ἔφη τινὰ τῶν ἐντὸς παρῆναι σοὶ καὶ τῶν ἐμῶν τυγχάνειν
 μυστηρίων ἀκροατήν. ὡς δ' οὐδένα παρῆναι ὁ Κωνσταντῖνος 15
 κωδωμολόγει, "ἄγε μοι" ἔφησεν, "ὦ φιλιτάτῃ καὶ γλυκεῖα ψυχῇ
 (γινώσκεις γὰρ τὸν ἀρχῆθεν πόθον σου συμφέροντα μοι), βουλή-
 θητι μετὰ τοῦ πατρικίου τῷ πρωτοσυμβούλῳ συνεύξασθαι καὶ
 μαγαρίσαι τὴν αὔριον, ἵνα μὴ παρανάλωμα γίνησθε μαχαίρας καὶ
 αἰκισμῶν. τοῦτο γὰρ αὐτῷ διὰ σπουδῆς ἔχοντι καὶ μελετῶντι 20
 C γοῦν αὐτῷ μὲν κατὰ τὸ φανερόν συνεύξασθαι, θεῷ δὲ τὰ κρυπτά

35. Agareus porro ad suam regionem reversus, quos diximus pro-
 cures compedibus vinctos in tenebricoso quodam ergastulo inclusit, brevi
 aqua ac pane vitam sustentare iubens. tantis vero obsitis tenebris locus
 erat sicque arcta tenebantur custodia, ut nec alto meridie lucis quic-
 quam eis splenderet. una vox erat, qua alter alterum dignoscebant:
 nulla eis cum aliquo, praeterquam cum custodibus, consuetudo: cum aliis
 penitus sublata; nec aliter quam in altissima eremo vitam agebant.
 tantis malis ad annos septem confictati sunt. iam autem quinta martii
 Amorii proditor et a Christo apostata, Boiditzes, in carcerem veniens,
 vocato Constantino viro prudente et sapientiae studiis educato (hic
 namque Constantinus, ut historiae monumenta testantur, Patricio mini-
 strabat in scribendis literis), "haud" inquit "opus est quenquam tecum
 intus esse, eaque audire quae tibi secreto commissurus sum." cumque
 Constantinus neminem adesse affirmasset, "age" inquit "carissima mihi
 ac dulcissima anima: scis enim quo te pridem desiderio medullitus prose-
 quar. ne, quaeso, renuas in crastinum, adiuncto tibi Patricio, una cum
 protosymbulo comprecari ac Saracenum more caeremoniari, ne utrum-
 que gladio ac verberibus confici contingat. cum enim id ille imprimis
 velit ac molietur, operae pretium putavi ut tanquam fido amico rem
 tibi manifestam facerem. velis etgo in manifesto una cum illo vota red-
 dere oreque tenus orare: deo autem, qui occulta scrutatur, intus animo

ἐτάζοντι πίστευε κατὰ ψυχὴν, καὶ τῆς αὐτοῦ οὐκ ἁμαρτήσετε αἰ-
 νίου ζωῆς.” τούτοις οὐ μαλακισθεὶς μηδὲ φρεναπατηθεὶς ὁ ἀήτ-
 τητος “ἀπόστηθι” ἔφη “ἀπ’ ἐμοῦ, ξεγάτα τῆς ἀνομίας, ἀπό-
 στηθι.” καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἀπεφοβήσεν, διηγησάμενος ἰδίᾳ τῷ
 5 πατρικίῳ τῶν λεχθέντων μὲν οὐδὲν φανερόν, ἵνα μὴ τις δειλαν-
 δρίας ἐναποτεχθῆ αὐτῷ λογισμὸς, μόνον δὲ ὅτι θανάτου ψῆφος
 ἐς αὐριον καθ’ ἡμῶν ἔξενήνεκται. εὐχαρίστησεν ἐπὶ τούτοις τῷ
 Θεῷ ὁ πατρικίος, καὶ διαθέμενος τὰ κατ’ αὐτὸν διὰ Κωνσταντί-
 νου τοὺς συμπαιρόντας ἅπαντας εἰς πάννηχον ἕμνηδῖαν ἐρίστησιν. D
 10 (36) ἔωθεν δὲ μετὰ σοβαρᾶς τις φαντασίας ἄρχων ἐξεληλυθὼς
 τοὺς προεξάρχοντας μόνους τῶν ἄλλων ἐξελεθεῖν ἐπιτρέπει. καὶ
 δὴ ἐξίσιν ἄνδρες δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ εὐθὺς κλεισθῆναι
 προστάττει τὴν φυλακὴν. ἠρώτα γοῦν πόσον ἔτος αὐτοῖς ἐστὶν
 κατὰ τὴν φρουράν, καὶ ἄλλας ἐκίνει βαττολογίας, κατηκόους τού-
 15 τος βουλόμενος τῶν αὐτοῦ ποιῆσαι φλυαριῶν. ἀλλ’ οὗτοι τό τε
 ἔτος ἀποκριθέντες, ὡς ἑβδομῶν, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνων ἐκ τῆς
 θείας γραφῆς ῥωμαλέως καὶ μετὰ γενναίας ψυχῆς ἀντιπαχθέντες
 λόγους, τὴν ἐπὶ θάνατον φέρουσαν κατεκρίθησαν. ὡς δὲ κατὰ P 83
 τὸν Εὐφράτην ἐγένοντο, καὶ περὶ αὐτὸν ἡ πόλις αὐτῶν ὑποδομη-
 20 ται Σάμαρα, ἐλέγχειν ἐπειρᾶτο τὸν Κρατερόν Θεόδωρον ὁ ἀλιτή-
 ριος, εἴ πως ἀλλὰ τούτῳ γε πείσει τὸν θάνατον ἐξαρηθῆσασθαι.
 καὶ “πῶς” ἔφη “σὺ Θεόδωρε παρρησιαζόμενος διὰ θανάτου φοι-
 τῶν ἐλπίζεις πρὸς Θεόν, οὗ τὰς σωτηρίας, ὡς φατέ, οὐκ ἠγάπησας

crede; nec ab aeterna, cuius ille auctor est ac qua muneratur, vita ex-
 cidetis.” his nihil emollitus aut mente deceptus invictus pugil “discede
 a me” inquit, “operarie iniquitatis, discede.” hisque dictis statim re-
 cessit, nihil eorum quae seorsum audierat Patricio locutus, ne qua illi
 timidior cogitatio obreperet. hoc solum ait, latam in eos in diem casti-
 num mortis sententiam. his auditis Patricius deo gratias egit; suisque
 rebus dispositis socios omnes Constantino adiutore excitat, ut totam no-
 ctem insomnem ducant in divinis laudibus ac canticis. (36) mane igitur
 quidam praeses superbo incessu fastuque egressus eos duntaxat qui in-
 ter reliquos primores essent exire iubet. exierunt igitur viri quadra-
 ginta duo, moxque claudi carcerem praecipit. interrogat ergo quotum
 iam annum in carcere agant, aliaque inepta, eo animo ut suas illi nugae
 audirent. ad annum quod attinet, septimum respondere; robusteque ex
 divina scriptura fortique animi proposito confutatis Agarenorum sermo-
 nibus, mortis sententiam exceperant. cumque ad Euphratem venissent,
 ad cuius oram eorum civitas Samara exstructa est, Theodorum Crate-
 rum miser ille conatur coarguere, si qua illi ratione liceret defugiendam
 mortem suadere. “quonam vero modo” inquit, “Theodore, mortis com-
 pendio ad deum te evasurum confidis, certoque rem speras, qui salutaria

- ἐντολάς; οὐδὲ γὰρ ἂν ἐξ ἱερατικοῦ κλήρου, ᾧ σὺ πάλαι ἐγκατε-
 λέξω, πρὸς σχῆμα ἤλθες τῶν λαϊκῶν· οὐδὲ χειρας ἀθώους οὐσας
B αἱμάτων σου νῦν ἐν πολέμοις ἐπλήρους πάλιν αὐτὰς τῶν μολυσμά-
 των τε καὶ μiasμάτων.” καὶ ὁ Θεόδωρος οὐκ ἐμβραδύνας, μηδὲ
 τινα χρόνον ἀναβαλλόμενος, “διὰ τοῦτο” ἔφη “καὶ τὸ ξιμὸν ἐκχέαι 5
 αἷμα οὐ κατοκνήσω, ἵνα μοι λύτρον τε καὶ λουτρόν τῶν πεπλημ-
 μελημένων ἀναφανέν τὴν βασιλείαν δόξη αὐτοῦ, ἧ ἀποδράσας τίς
 σου τῶν οἰκετῶν καὶ αὐθις ἐπανακάμψας τὴν σοι φίλην λειτουρ-
 γίαν ἐκτελοῖη, εἰς τὴν συγγνώμης χώραν ἄλλ’ οὐκ ἀγνωμοσύνης
 χωροῖη.” καὶ ἅμα εἰς τὸ τῆς ἀθλήσεως εἰσῆει ὡσπερ τις Ὀλυμ- 10
C πιονίκης στάδιον, καὶ πρὸς τὸν πατρικίον Κωνσταντῖνόν φησι,
 τὴν ὑφέροπυσαν ὡσπερ αὐτοῦ δειλίαν καὶ φόβον ἀποσσωβῶν, “ἄγε
 δὴ, ᾧ στρατιῶτα Χριστοῦ, τὸ πρόκριτος εἶναι πάντων ἡμῶν πρὸς
 τὸν ἐπὶ γῆς βασιλεῖα λαχόν, πρῶτος καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀνα-
 λάμβανε στέφανον.” ὁ δ’ ἱερὸς Κωνσταντῖνος “σοὶ μᾶλλον ὡς 15
 γενναίῳ καὶ κρατερῷ” ἔφη “τὸ τοιοῦτον προσήκεν ἀξίωμα, ὅθεν
 ἀκόλουθον ἔξεις με, σαντὸν πρῶτον εἰς θάνατον παραδιδούς.”
 ἐπιρρώσαντες οὖν ἀλλήλους τοῖς παρικλητικοῖς, κατὰ τὰς κοσμι-
 κὰς ἀξίας πρὸς τὸν διὰ μαρτυρίου ἕκαστος ἐχάριε δὴ θάνατον,
 πάντων θυμαζόντων τὴν μετὰ πεποιθήσεως καὶ γενναίας τούτων 20
D ψυχῆς ἀθλήσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

7 ἦ] ἦ εἶ?

eius mandata, uti vos vocatis, non dilexeris? nonne ex sacerdotali clero, cui pridem adscriptus fueras, laicorum habitum institutumque amplexus es? nonne manus, cum a sanguine insontes essent, nunc iterum inter praelia sordibus ac inquinamentis replebas?” ad quem Theodorus nihil cunctatus nullaque mora “haec ipsa” inquit “causa est cur neque sanguinem fundere recusem, quo nimirum pretium ille ac lavacrum mihi effectus illius mihi regnum conciliet, quemadmodum tu, si quis servorum fugerit, ac postea reversus, cui obsequio mancipare placuerit, illud recte exsequatur, venia dignum habueris, non quasi improbum castigabis.” ita locutus certaminis stadium haud secus ac Olympicis certaminibus victor quispiam ingreditur, atque ad Constantinum Patricium, subrepentem ei formidinem metumque velut depellens, “age, rogo, Christi miles, qui apud terrenum regem nobis omnibus maiores honores consecutus sis, primus quoque martyrii lauream accipe.” ad quem sacer Constantinus “tibi potius velut strenuo exque nominis ratione κρατερῷ (victori scilicet et robusto viroque forti) ea convenit dignitas; unde me habebis comitem, cum primum te deo victimam obtuleris.” sicque mutuo hortatoriiis verbis sese confirmantes, pro eo ac quisque saeculari militia maiori dignitate fulserat, ad mortem per martyrium contendebant, cunctis eorum cum fiducia generosoque proposito certamen mirantibus. verum haec postea.

37. Τότε δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐ φέρων τὴν ἐκ τῶν Ἀγαρηνῶν ἤτταν καὶ ἀδοξίαν, πατρικίον Θεοδοσίον, ὃς οὕτως ἐλέγετο ὁ Βαβούτζικος, πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγγίας ἐξαποστέλλει, στρατεύματα ἐκεῖ αὐτῶν γενναῖά τε καὶ πολυάνθραπα. οὐδὲ γὰρ χειρῶν ἀσθενεία ἢ ψυχῆς μαλακότητι τοὺς ἑαυτοῦ κέκριεν ἠττᾶσθαι ποτέ, φρυγομαχίᾳ δὲ καὶ ταῦτὸν εἰπεῖν προδοσίᾳ τοῦτο πάσχειν αἰέ. ἀλλὰ καὶ ἂν ἔλαβεν πείραν καὶ τῶν ὧν προσεκαλεῖτο ἐθνῶν δύναμιν καὶ ἰσχὺν [ἤσθετο] (μετ' εὐφροσύνης γὰρ τὴν πρὸς βασιλέα ἐπικουρίαν ὁ ῥῆξ ἀπέδεδεκτο) καὶ αὖθις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν P 84

10 ἐστράτευσεν ὁ δυναστὴς Θεόφιλος (ταύτην δὲ τὴν προσηγορίαν ἐκ τοῦ αἰέ πως ἠττᾶσθαι κατὰ πόλεμον ἐκληρώσατο), εἰ μὴ ὁ ἄποσταλεις Θεοδοσίος ἐκ τοῦ βίου γενέσθαι πρόφθασεν. ἐκείνου τε γὰρ ἢ ἀποβίωσις τὸν στρατὸν ἐκείνον πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐλθεῖν οὐ πεποίηκε, καὶ τοῦ βασιλέως ἐπικρατήσασα ἢ τῆς δυσεντερίας 15 νόσος θανατὴν ἐποιεῖ ἀλλ' οὐ πρὸς ὄπλα χωρεῖν.

38. Ὅρα δὲ καὶ τὰ τοῦ Θεοφύβου εἰς μέσον θεῖναι καὶ πᾶσι καταστήσει σαφῆ. ἔκ τε γὰρ τῆς εἰρημένης ἤδη κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν νυκτὶ τὸν πόλεμον συστήσεσθαι αἰτίας, ἀλλὰ καὶ B τῆς κατὰ τὴν νύκτα γενομένης λαθραίας ἑμιλλίας πρὸς τοὺς Σαρακηνούς, ὡς ἔφαμεν, καὶ ἄλλοθεν δὲ ποθεν κατ' αὐτοῦ λοιδορίαι καθοσιώσεως ἐπιφρεῖσαι καὶ ἀξήθηται μισητὸν εἰργάζοντο τὸν ἄνδρα καὶ φοβερόν. καὶ ἐπεὶ μὴ οἶός τε ἦν ἀντισχεῖν, εὐξασά-

15 θανατῶν? ἢ θυσθανατεῖν?

18 καὶ] δὲ P

37. Tum vero Theophilus imperator, quam ab Agarenis cladem probrumque acceperat, animo non ferens, Theodosium patricium, cui Babutzicus nomen erat, ad regem Francia mittit, fortes inde auxiliarios ac numerosas copias ad se mitti petens. existimabat enim suos nunquam virium imbecillitate aut molliore animo victoria occidisse, sed pugnae detractione, seu (quod idem est) proditione, id illis semper accidisse. ac plane rem experturus erat, ac gentium, quarum auxilia rogaverat, sensisset potentiam, siquidem Francorum rex legationem libens habuerat, nec missurum se armatos abnuebat, novaque rursus acie infortunatus Theophilus (hoc enim ille sibi nomen asciverat, quod in praeliis semper victus exiret) in Agarenos expeditionem suscepisset, nisi quem ille miserat Theodosius prius in humanis esse desiisset. nam tum illius mors in causa fuit ne Francorum auxilia in urbem regiam venirent; tum dysenteriae invalescens morbus imperatori mortem attulit, non etiam resumendi arma facultatem fecit.

38. Porro tempus est ut et Theophobi res in medium producamus ac cunctis eas notas faciamus. ex ea enim, quam dixi iam, nocturna illi adversus Saracenos insinuata pugna, quin et ex nocturno clanculum cum Saracenis, quo de supra, habito colloquio, nec non aliis quibusdam orta in eum auctaque maiestatis crimina exosum virum reddebant et formidolosum.

τητον ὄντα εἰδὼς τὸν Θεόφιλον, φυγαδεῖα χρησάμενος πρὸς τὴν Ἄμαστριν (πόλις δὲ αὐτῆ Ποντικῆ) μετὰ τέκνων ὁμοῦ χωρεῖ τε καὶ γυναικῶν καὶ τιῶν ἐκκρίτων ἀνδρῶν. ἀνήγετο οὖν στόλος ἐδῆς κατ' αὐτοῦ, καὶ πόλεμος σφοδρὸς ἐξηρτύετο ὡς πρὸς ἔχθρὸν

C τοῦ βασιλέως κατάδηλον, καὶ τοῦ τοιοῦτου στόλου ἀρχηγὸς ὁ τῆς 5 βίβλης δρουγγάριος οὕτως Ὠορύφας λεγόμενος. ἀλλ' ὁ Θεόφοβος τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβὼν οὐκ ἔφησε δίκαιον εἶναι Χριστιανὸν ὄντα αἵμασιν ἀνθρώπων χαίρειν πιστῶν· ὅθεν ὑπέκειε τῷ βασιλεῖ ὄρκους δελευσθεὶς, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπανάγεται τοῖς ὄρκους θαρρῶν. ἀλλ' ὁ Θεόφιλος τούτους θέμενος εἰς οὐδὲν 10 νῦν μὲν εἰρκτῆ τινὶ καὶ φρουρῇ τῇ κατὰ τὸν Βουκολόντα τοῦτον τίθεισι, φρουρεῖσθαι προστάξας· μιᾷ δὲ τινὶ τῶν ἡμερῶν, ἐπεὶ ἔγνω ἑαυτὸν ἤδη ἀποβιούντα καὶ τὰ ἔσχατα πνέοντα, κλεύει ἐν νυκτὶ ἕξ ἀδεντίας ἀποτιμηθῆναι οἷόν τι πικρὸν αὐτοῦ ἐντάφιον

D καὶ λυπηρὸν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἐκείνου ἀχθῆναι κεφαλὴν. ἐπεὶ 15 γοῦν ἤχθη κατὰ τὸ πρόσταγμα, τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὴν ἐκείνου ῥίνα λαβὼν “νῦν γε” ἔφησεν “οὐδὲ σὺ Θεόφοβος οὐδ' ἐγὼ Θεόφιλος.” εἰσὶ δὲ οἱ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφόβου τῷ Ὠορύφῃ ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ διδύσασιν, φάσκοντες ὡς ἅμα τῷ πιστεῦσαι τούτῳ αὐτὸν, τὴν κεφαλικὴν ἐπαγαγεῖν τιμωρίαν αὐτῷ λάθρα διὰ νυκτός. ἐκείθεν 20 οὖν διαβεβῆθαι μέχρι τοῦδε παρὰ Πέρσας μὴ ὄψεσθαι θάνατον τὸν Θεόφοβον ἀλλ' ἐν ἀφθαρσίᾳ διαζῆν, τῷ κρύβδην ἀλλ' οὐκ ἀναφανδὸν τὸν ἐκείνου θάνατον γενέσθαι ποτέ.

et quia is non satis obniti poterat, cum Theophilum facilis ad calumniam ingenii non nesciret, fuga se cum liberis et uxoribus aliisque delectis viris ad Amastridem Ponti urbem recepit. mox ergo in eum missa classis, graveque omni armorum apparatu, tanquam adversus apertum imperatoris hostem, instructum bellum. classi praeerat excubiarum drungarius Ooryphas nomine. verum Theophobus pro nominis ipsa ratione, concepto intra semet ipsum dei timore, “iniquum,” ait, “qui sit Christianus, fidei-
lium cruore gaudere.” cedit itaque Theophili iuramentis deceptus, iisque fretus ad eum reducitur. verum ille eorum sprete religione hactenus quidem in Bucoleonis carcere includi ac servari iubet: quadam vero die, cum se iam mori ac supremum spiritum agere cognosceret, noctu velut acerbam tristementem sepulcralem victimam ex potestate meroque arbitrio obtruncari praecipit exsectumque caput ad se deferri: ubi allatum pro eo ac mandaverat fuit, arrepto manu illius naso “nunc” ait “neque tu Theophobus nec ego Theophilus.” non desunt vero qui Theophobi necem Ooryphae adscribant, non Theophilo; ac dicant, cum primum se ille ei dedit, noctu ab eo ac secreto capitis poenam excepisse. hinc apud Persas fama perccebit, non visurum mortem Theophobum, sed incorruptae vitae perennitatem consecutum esse, eo quod eius mors nunquam palam prodita est.

39. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κρητες παντὶ στόλῳ ἀρά- P 85
 μνοι τὴν πυράλιον ἰδόντων τῶν Θρακησίων καὶ ἡχμαλώτιζον.
 παρὰ τοσοῦτον δὲ αὐτῶν ἐχώρον τὰ νεανιεύματα καὶ τὰ στρατη-
 γήματα παρ' ὅσον οὐ τὴν αἰγιαλίτιν μόνον ἐπειρῶντο καταδρα-
 5 μεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὄρει, ὅπερ οὕτω καλεῖται Λάτρος,
 ἐνσηκνούτων καὶ τῶν μοναύλιον βίον ἀσπαζομένων γυμνῶ τῷ
 ξίφει χωρεῖν καὶ Μυσῶν λείαν τὰ ἐκείσε ποιεῖν. ἀλλὰ Κωνσταν-
 τίνος ὁ κατὰ τὸν Κοντομύτην τηνικαῦτα τὴν πρόνοιαν τοῦ Θέμα-
 τος τούτου ποιῶν, ἐπέπερ ἕξω πρὸς τὴν χέρσον ἐγένοντο, ὡς δελ-
 10 φῖνας τούτους ἀπέσφαξε καὶ γενναία χειρὶ τῇ ἀφανεία πάντας παρ- B
 ἔδωκεν. καὶ κατὰ τὸν τῆς αὐτοκρατορίας δὲ χρόνον αὐτοῦ καὶ
 τὸν Ὀκτώβριον μῆνα, εἰς ἰνδικτιῶνα ὁδοῦν, ὁ τῶν Ῥωμαίων
 στόλος ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ καταναυμαχηθεὶς ἄρδην ἅπας ἀπώ-
 λετο. καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς δὲ τὰς Κυκλάδας νήσους, ἀλλὰ μὴν καὶ
 15 τὰς ἄλλας ἀπάσας, ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν κατασύρων στρατὸς οὐκ
 ἐπαύετο. καὶ αὐθις ἐν Ἀβασγίᾳ ὁ τε Θεόφοβος καὶ ὁ τῆς Θεοδώ-
 ρας ἀδελφὸς Βάρδας ἀποσταλέντες μετὰ στρατιᾶς ἰσχυρῶς ἐδυστέ-
 χησαν, ὄλιγων ἔγαν ἐκείθεν ὑποστρεψάντων. ἀλλὰ καὶ ἀρχμοὶ
 καὶ πάλιν χεμιῶνες ἑξαίσιοι καὶ ὄλιως ἀνωμαλῆαι καὶ δυσκρασίαι C
 20 κατὰ τὸν ἀέρα γινόμεναι ἐκάκουν τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ, ἕξ ὧν
 σιτοδείαι καὶ λιμοὶ καὶ γῆς ἐκ σεισμῶν ἀνατιναγμοὶ οὐκ ἦν ὅτε μὴ
 ἐγένοντο κατὰ τὴν αὐτοῦ ἅπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν.

11 τὸν αὐτὸν τῆς?

39. Circa idem tempus Cretenses plena educta classe Thraciae
 maritima populari praedasque agere ac captivos abigere. eo usque au-
 tem processit illorum insolentia ac bellicus furor, ut non solum mariti-
 mam depraedari conarentur, sed et in eos qui montem sic dictum Latrus
 habitant, ac vitam monasticam agunt, strictis gladiis irruerent, eorum-
 que omnem suppellectilem Mysorum, quod aiunt, praedam facerent.
 Constantinus tamen Contomytes eius tunc provinciae praefectus, quod
 relictis navibus longius in terram excurrerant, velut delphinos in conti-
 nenti deprehensos iugulavit cunctosque strenua manu internecioni dedit.
 eodem quoque Theophilo imperatore mense Octobri, indict. 8, Romano-
 rum classis in Thaso insula navali praelio expugnata tota penitus periit.
 deincepsque Cyclades insulas, quin et alias omnes, diripiendi ac popu-
 landi Ismaelitarum classis atque exercitus nullum finem fecit. iterum
 quoque Theophobus et Augustae frater Bardas cum exercitu in Abasgam
 missi infaustis adeo ominibus rem gesserunt, ut pauci admodum ex illa
 expeditione reduces fuerint. sed et nimii aestus ac rursus exuberantes
 pluviae prorsusque aëris inaequalitas intemperiesque terram ac colonos
 laedebant, indeque rerum penuria ac fames. vix quoque vel unum diem,
 quandiu ille rerum potitus est, terra motibus quati destitit.

40. Ἐπεὶ δὲ ὄλην ἐκκενώσας τὴν τοῦ σώματος οὐσίαν τῆς γαστρὸς διαρροία καὶ φθόγῃ, ὡς μηδαμοῦ στήναι τῆς ψυχῆς ἐτι δυναμένης ἀλλ' ἀποπτῆναι αὐτῆς ζητούσης καὶ ἀποστήναι, ἐδε-
 δίδει [δὲ] περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν τῇ Μαгнаύρῃ πάντας ἐκκλησιάσας [ὄτε] καὶ μόγις κλίνης ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων 5
 D κουφισθεὶς καὶ ἀρθεὶς, καὶ πολλὰ ἀθροίσας πνεῦμα ἐν στεναγμῷ,
 “ἄλλος μὲν” ἔφη “ἀπολοφυρόμενος ἐν τῷ αὐτῷ νόσῳ καὶ καταγιγί-
 τὸ τῆς νεότητος ἄνθος ἐξετραγώδησε καὶ τὴν τοσοῦτην εὐδαιμο-
 νίαν, αἷς ὃ ἐξ ἀρχῆς φθόνος ἐπιβασκαίνων με δεινῶς τὰ νῦν ἐπο-
 φθαλμιᾶζει καὶ ἐξ ἀνθρώπων με ποιεῖ. ἐγὼ δὲ τὴν τῆς γαμετῆς 10
 μου χηρείαν προορῶν καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ δυσποτυμίαν καὶ ὀρφανίαν,
 πρὸς δὲ καὶ διακόνων ἤθεσι καλοῖς ἐντραφέντων καὶ θεραπειαῖς
 καὶ τῆς ἐμῆς συγκλήτου καὶ γεροουσίας τὴν στέρησιν, ἀνακλαίωμαί,
 ὧ παρόντες, καὶ ἀποδύρομαι οἷς τε ὑμᾶς χειροθήρεις ὄντας καὶ
 πρᾶξις καταλιμπάνων πρὸς ὃν οὐκ οἶδα πορεύομαι βίον, καὶ ἀλ-
 P 86 λάσσομαι δόξαν ἀνθ' ἧς οὐδ' ὄλωσ' ὅ τι μοι προσαπαντήσεται
 ἔγνωκα. ἀλλὰ μέμνησθέ μου τέως τῆς ἧς οὐκέτι γλώττης ἀκού-
 σεσθε καὶ ἦν ὅτε πικρὰ τοῦ πρόποντος ἔνεκεν καὶ συμφέροντος”
 καὶ τὴν μετὰ θάνατον εὐνοίαν εἰς τε υἴον καὶ γυναῖκα διαβαίνου-
 σαν ταμιεύσασθε, ἐκεῖνο πάντως προσενθυμούμενοι, ὡς ὁποῖός 20
 περ ἕκαστος τῷ πλάσ τούτου γενήσεται, τοιοῦτον καὶ αὐτῷ τὸ
 πρὸς τὸ μέλλον συμβήσεται.” τοιοῦτοις ῥήμασι τῆς βασιλικῆς

10 τῆς om P

40. Quia vero corporis omnem substantiam ventris diarrhoea tabo-
 que exhauserat, nec usquam iam anima sisti poterat, sed avolare ac ab-
 scedere quaerebat, de filio atque uxore sollicitus eorumque securitati
 cavens communem omnium conventum ad Magnauram indicit. ibi aegre
 sublevantibus lectoque tollentibus necessariis, copiosum cum gemitu du-
 cens spiritum, “alius” inquit “istiusmodi affectus aegritudine, tantoque
 quatiante turbine, iuventutis florem dire lamentaretur tantamque hanc
 felicitatem; quibus iam olim insidiatus livor, nunc quoque graviter ob-
 tuens, humanis me rebus extrudit. at ego uxoris futuram viduitatem
 praevidens filiique orphanam sortem miseram, ministrorum item atque
 servorum qui probis moribus ac obsequiis innutriti sunt, mei denique
 senatus ac procerum privationem, vehementius defleo atque deploro, o
 vestra praesentium concio, quod vos mansuetos mitesque relinquens ad
 eam quam nescio vitam proficiscor, gloriamque commuto, cuius loco quid
 mihi eventurum sit ignoro. verum hactenus meae memores linguae
 estote, quam nunquam amplius estis audituri; quae et acerba, pro eo ac
 honesti atque utilis ratio exposcebat, quandoque locuta est, nuncque cum
 e vivis excessero, benevolentiam in filium uxoremque recurrentem re-
 ponite, istud omnino cogitantes, fore ut qualis quisque in proximum
 suum exstiterit, tale ei quoque in futurum contingat.” verbis eiusce-

πάντας κατακλούσης γλώττης καὶ ἡμερούσης, οὐκ ἦν ὅστις ἀδάκρυτος ἦν, οὐδ' ἦν εἰκάσαι τὸν ἀναπεμφθέντα ἐκ τῶν παρόντων στεναγμόν τε καὶ ὄδυρόν.

41. Μικρὸν οὖν ἔτι ἐπιβιώσας κατὰ τὴν εἰκάδα τοῦ Ἰα- B
 5 νουαρίου μηνὸς τὸν βίον μετέλλαξεν, τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατῆς μῆνας τρεῖς ἐπὶ δώδεκα ἔτεσιν, πολλὰ τοὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως περιεχομένους παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον μυσαιτόμενός τε καὶ χεῖμῶνα πάντα κατὰ πῶσαν ὥραν καιροῦ ἐπάγων αὐτοῖς ἀφειδῶς, ἀνθ' ὧν ἔνεκεν καὶ τὸ δυστυχῆς ὄνομα παρὰ παντὸς ἀνθρώ-
 10 που ὡσπερ τινὰ κλῆρον ἐπήγετο, μηδέποτε τρόπαιον στήσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν βυσιλικόν τε καὶ ἀξιέπαινον, μήτε μὴν τὴν προτέραν ἦτταν ἀναμίχασθαι δυνηθεῖς, καίτοι γε ὀκτωκαίδεκα πολέμους παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν συστήσας, καὶ τοσαυ- C
 15 νεῖς. ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὕτω καταστρέψαντα τὸν βίον ἐνταῦθα καταλιπόντες ἐπὶ τὰς καταλοίπους οἰκοδομὰς αὐτοῦ που περὶ τὰ ἀνάκτορα οὖσας βαδιούμεθα, ἀξιολογωτάτας οὖσας καὶ μνήμης τυχεῖν ἱκανάς.

42. Ἐδθῆς γοῦν ἀπὸ τοῦ Κυρίου εἰσιὼν κατὰ τὸ πρόσω-
 20 πον ὑπαντώσας εὐρήσεις αὐτάς. ὃ τε γὰρ Καριανός, ὃς οὕτω φέρει τὴν κλῆσιν διὰ τὸ ἀπὸ τῆς γραδῶσεως ἔχειν ἀπὸ λίθου Καριανοῦ οἶόν τινα πλατὴν ποταμόν, ὃ καὶ χρηματίζων σήμερον βε- D

16 περι] ἐπὶ P

21 ἐπὶ ?

modi imperatoris lingua concionem omnem deliniente atque mulcente, in ea qui lacrimas teneret nullus erat, maiorque omnium pectore erumpens gemitus ac eiulatus quam ut ullus satis coniectura assequi queat.

41. Paucos hinc dies vitae superstes vigesima die Ianuarii naturae debitum solvit, imperio potitus annos duodecim menses tres. adversus rectae fidei professores per omnem vitam odium implacabile gessit, nullumque non turbinem omni hora ac quavis occasione nulla eis venia indulgentiaque adhibuit; quo factum est ut infortunati nomen apud omnes velut hereditario quodam iure reportarit. nunquam pro imperii maiestate ac laude dignum adversus hostes tropaeum erexit, ac neque acceptam cladem resarcire unquam satis potuit, idque cum octodoces per omnem vitam suscepta adversus hostes expeditione toties cum illis signa contulerit, nec contemnendas copias pugnam commissurus duxerit. verum Theophilo sic vita functo a nobis relicto, ad reliqua eius aedificia exstantia in palatio procedamus, utpote praemagnifica dignaque memoria.

42. Statim itaque a Cyrio ingredienti aedificia illa in faciem incurrent. nam et Cariani domus, sic dicta quod a gradibus quandam velut fluminis planitium Cariano strata lapide exhibeat, quae et hacten-

στιάριον τῶν ἀποθησαυριζομένων πέπλων [ἐκ] σηρικῶν, τῆς ἐκείνου
 προνοίας ἔργον ἐστίν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ γείτων αὐτοῦ κε-
 χρυσωμένην ἔχων ὄροφὴν Τρικόγχος, ἐκ τοῦ σχήματος τὴν κλῆσιν
 λαχῶν· τρισὶ γὰρ κόγχαις μετεωρίζεται, μιᾷ μὲν κατὰ τὴν ἀνατο-
 λὴν συνοικοδομούμενος, ἣ καὶ ἐκ τεσσάρων κίωνων Ῥωμαίων ὑπο- 5
 στηρίζεται, δυοὶ δὲ ἐγκαρσῖαι, κατὰ ἄρκτον καὶ μεσημβριάν
 φημί. τὸ πρὸς δύσιν δὲ τοῦ οἴκου μέρος ὑπὸ δύο μὲν κίωνων ἀνέ-
 χεται, τριῶν δὲ πυλῶν τὴν ἔξοδον δίδωσιν. τούτων ἡ μέση μὲν
 P 87 ἐξ ἀργύρου κατεσκευάσται, αἱ ταύτης δὲ ἐκατέρωθεν ἐκ γεγανω-
 μένου χαλκοῦ. ἡ ἔξοδος εἰς τὸ καλούμενον οὕτω Σίγμα ἐξάγει, 10
 ἐκ τῆς πρὸς τὸ στοιχεῖον ὁμοιότητος τὴν ἐπιωνυμίαν λαβόν, ὃ ἴσην
 τε καὶ ὁμοίαν τοῦ Τρικόγχου τὴν εἰς τοὺς τοίχους ἐπανθούσαν
 ὠραϊότητα φέρει· ἐκ γὰρ λακαρικῶν παμποικίλων τοῦτό τε κἀκεῖνο
 μαρμάρωται. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὴν ὄροφὴν ἔχει στεγρῶν τε καὶ
 λαμπρῶν, ὅτι καὶ πεντεκαίδεκα κίοσιν ἠδρασταὶ ἐκ λίθου δοκιμί- 15
 νου· διὰ στύρακος δὲ πρὸς τὸν θεμέλιον αὐτοῦ κατιῶν τὴν αὐτὴν
 ἔχοντα τοῦ σχήματος εἰκόνα τε καὶ ὁμοίωσιν εὐρήσεις, ἐντέα πρὸς
 B ταῖς δέκα κίοσιν διαβασταζόμενον, καὶ τὸν περιπάτον ἔχοντα κατε-
 στρωμένον ἐκ λίθου πιπεράτου. τούτου δὲ πλησίον τοῦ περι-
 πάτου, ἐνδότερόν που καὶ ἀνατολικώτερον, Τετράσερόν τι ὁ τεχνί- 20
 τῆς ἐξήγειρεν, τρισὶ καὶ αὐτὸ κόγχαις διειλημμένον κατὰ τὴν εἰ-
 κόνα τοῦ ἐπικειμένου αὐτῷ Τρικόγχου. ἀλλὰ τὴν μὲν μίαν πρὸς
 τὴν ἀνατολήν, τὰς ἑτέρας δὲ δύο μίαν μὲν πρὸς τὴν δύσιν θυτέ-

nus sericarum vestium penus est, ac vestiarius vocatur, illius curae
 opus est. sed et illi vicinum Triconchum, auro obductum tectum habens,
 cui ex figura nomen est. triplici enim concha assurgit, una ad Ori-
 entem exstructa, quae et quattuor columnis Romanis (porphyreticas vocant)
 fulcitur, duplicique obliqua ad aquilonem et meridiem. ea porro domus
 pars quae ad occidentem spectat, duabus columnis sustinetur tribusque
 portis exitum praebet. harum media argento conflata, utrinque illi ad-
 iacentes aere splendent. exitus ad locum ducit Sigma appellatum, ab
 eius elementi affini figura. parem Sigma Triconcho in parietibus efful-
 gentem venustatem praefert: utrumque enim varii coloris marmoribus
 incrustatum est. quod autem Sigma vocant, tectum firmum habet ac
 praemagnificum, quindecim columnis ex lapide Docimino fultum. hinc
 per styracem ad eius fundamentum descendens eandem cum superioribus
 figuram habere invenies ac compositionem, novemdecim columnis subni-
 xum, constructa porticu piperato lapide. prope hanc porticum, paulo
 interius magisque ad orientem, aliud quidpiam Tetraserum excitavit ar-
 tifex, ipsum perinde triplici concha comprehensum, ad similitudinem im-
 minentis illi Triconchi; quarum una quidem ad orientem spectat, dua-
 rum vero aliarum alteram ad occidentem, alteram ad meridiem compre-

ραν δὲ πρὸς τὴν μεσημβρίαν συμπεριεληφεν. τὸ δὲ ἀρκιῶν μέ-
 ρος ἐκ δύο κίωνων ἀληθινοπιπέρων ἔχει διανειρογόμενον Μυστή-
 ριον· οὕτω τὴν κλήσιν ἔχει τοῦτο κατάλληλον. καὶ ἡ αἰτία ὅτι
 καθάπερ τὰ ἄντρα συνεπηχῶν ἀβλαβῆ τὴν ἡγῶ διαπέμπει πρὸς
 5 τοὺς ἀκούοντας· καὶ εἴ τις τῷ τοίχῳ πλησιάζας τῆς ἀνατολικῆς C
 κόγχης εἶτε δὴ καὶ δυτικῆς ἐν μυστηρίῳ τι εἶπη καὶ καθ' ἑαυτὸν,
 ἐκ διαμέτρου τε καὶ ἀντιπέρας ἰστάμενος ἕτερος, εἰ τὸ οὖς τῷ
 τοίχῳ ἐπιθῆται, τῆς ἐν μυστηρίῳ λαλουμένης ἐκείνης φωνῆς ἀτή-
 κός πως γενήσεται. τοιοῦτόν τι περὶ αὐτὸ θαῦμα ἐγγίνεται.

10 43. Τούτῳ δὴ τῷ οἴκῳ παρεπελήγει πως καὶ συγκα-
 σεκεύσται ὁ τοῦ Σίγμα περιστυλος, ὁ πρότερον ἡμῖν εἰρημένος.
 ἐκ δὲ τούτου ὑπαίθριόν τι καὶ ἐξάερον κέχεται, μέσον μὲν φιάλην
 ἔχον χαλκῆν, ἐξ ἀργύρου τὸ χεῖλος ἔχουσαν ἐστεμμένον· ἡ διά-
 χρυσον στροβίλιον ἔχουσα οὕτω κατωνόμασται, μυστικῆ τοῦ Τρι- D
 15 κόγχου φιάλη, ἐκ τε τοῦ πλησίον ὠκοδομημένου Μυστηρίου καὶ
 τοῦ τρικόγχου οἰκήματος ἐπωνυμίαν λαβοῦσα. ἐκ δὲ ταύτης αὐ-
 τοῦ που πλησίον καὶ ἀναβάθραι ἐστήκασιν ἐκ Πιροικονησίου λί-
 θου λευκοῦ, καὶ μέσον τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν τροπικῆ ἐκ
 μαρμάρων, ὑπὸ δύο λεπτοκαλάμων κίωνων ἐστηριγμένη. αὐτοῦ
 20 που παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ πρὸς τὸ εὖρος Σίγμα καὶ δύο χαλκᾶ
 λεοντοχάσματα ἐπεπήγεισαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕδωρ ἐκφέροντα
 τὸ κοῖλον ἦπαν τοῦ Σίγμα ἐπλήρουν τοῦ νάματος, τέρψιν οὖ μι-

4 συνεπηχοῦν?

hendit: quae autem pars ad aquilonem vergit, duplici columna veropipe-
 rina discretum Mysterium habet, sic rite pro rei ratione nuncupatum,
 eo quod haud secus ac specus resonans repetitum sonum omnem (is
 Echo dicitur) ad audientes transmittit: sic, sive quis ad orientalis sive
 ad occidentalis conchae parietem accedens silentio ac secum ipse loqua-
 tur, exque diametro ac ex adverso recta alius stans parieti aurem
 admoveat, vocem silentio dictam, ac si in aurem quis locutus esset,
 distincte audit. tale nimirum est quod ibi miraculum exhiberi con-
 tingit.

43. Huic aedi adiunctum unaque constructum eius, quod diceba-
 mus, Sigma peristylum. post haec subdivale quoddam atrium effunditur,
 mediam habens phialam aeream, cuius labrum argento coronatum. haec
 auream habens cochleam sic appellata est, mystica Triconchi phiala, ex
 vicino scilicet utroque aedificio, mysterio ac Triconcho, nacta ut sic vo-
 caretur. eodem prope loco iuncti exstant gradus ex Proeconnesio candido
 lapide; mediaque eorum, quos diximus, graduum marmorea apsis, duplici
 ordine graciliorum columnarum fulta. sunt et ibi, ad latus orientale
 Sigma, aerei leones duo hiantibus faucibus erecti. hi aquam evomen-
 tes, mediamque omnem aream Sigma latices compluentes, non exiguum

κρὸν παρέχοντα· ἡ δὲ δὴ φιάλα κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δουξίμων,
 P 88 πιστακίων καὶ ἀμυγδάλων, ἀλλὰ μὴν καὶ κουναρίων πεπληρωμένη,
 κονδίτου ἐκ στροβιλίου ἐκδιδομένου, πᾶσιν ἐκίονα καὶ παρεῖχε
 τρυφῶν τοῖς ὅσοι δι' ἐφέσεως εἶχον τῶν ἐστηκότων ἐκεῖ, πᾶσι μὲν
 ἀναντιρρήτως τοῖς ἐκ θυμέλης, πλέον δὲ τοῖς ἐξ ὀργάνων ψάλλουσι 5
 καὶ τὸ σύντονον. κατὰ μὲν δὴ τὰς ἀναβάθρας ὁ δῆμος ἅπας
 ἰστάμενος καὶ τὸ πολίτευμα μετὰ τῶν περατικῶν ταγμάτων τὴν
 τάξιν ἐπλήρουν τὴν βασιλικήν, μέσον αὐτῶν δηλαδὴ κατὰ τὴν
 εἰρημένην μαρμαρίνον τροπικὴν, εἰ μὲν τύχοιεν, ἔχοντες καὶ τὸν
 δομέστικον τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ ἔσκουβίτου καὶ τῶν δύο δημῶρ- 10
 B χων, τοῦ τε πρασίνου τοῦ τε βενέτου, πλησίον μὲν τοῦ δομεστικού
 ἰσταμένου τοῦ τῶν βενέτων δημάρχου, πλησίον δὲ τοῦ ἔσκουβίτου
 τοῦ τῶν πρασίνων, εἰ δὲ μὴ τύχοι ἐνίοτε δομέστικος καὶ ὁ ἔσκου-
 βίτος, ἀλλὰ τέως τούς γε δημάρχους ἔχοντες. τούτων ἔφορος ἦν
 ἀπάντων ὁ βασιλεύς, καὶ θυμηδίας ἀπάσης πληρούμενος, ἐν χρῶ- 15
 σῶ διαλιθῶ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἔξανιστάμενος,
 ὡς καὶ τακτικὰ βιβλία καὶ βασιλικά διαγορεύουσιν, ἢ τῶν σκιρ-
 τημάτων ἐκείνων ἐπαπολαῦσαι διὰ τῆς θέας καὶ τῶν πολιτικῶν
 ἔξαλμάτων. οὕτω μὲν ταῦτα καὶ διὰ τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ κατε-
 σκευάσθησαν, τοσοῦτος δὲ ἔρωσ ἦν τούτων αὐτῷ ὡς καὶ τὰς συνή- 20
 C θεις τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις καὶ καθ' ἡμέραν προελεύσεις ἐν
 αὐτῷ δὴ Τρικόνγχῳ ἐκτελεῖν. οὗ καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς ἐξ ἀρ-

7 ὑπηρετικῶν margo.

11 μὲν] δὲ P

21 καθ'] μεθ' P

praebent voluptatem. phiala autem, quo tempore nuces et amygdala frugesque aliae ac poma esui apta sunt, condito plena, se ex cochlea effundente, quisquis astantium vellet, miscebat praebebatque delicias, cunctis quidem haud dubie thymelicis, iis tamen amplius qui ex organis contentiusque psallebant. in gradibus consistens omnis populus et magistratus una cum officialibus imperatoris comitatum implebant, medium habentes, in ea scilicet quam dicebam marmorea apside, si quando adesse contingeret, etiam scholarum domesticum cum excubito et duobus factionum, Prasiniae scilicet atque Venetae, tribunis, ita ut Venetae quidem factionis tribunus staret iuxta domesticum scholarum, Prasiniae vero tribunus iuxta excubitum; sin autem quandoque domesticum excubitumque deesse contingeret, eos saltem habentes quos diximus tribunos. horum omnium inspector erat imperator, omni iucunditate repletus, in aureo gemmisque distincto sedens solio, nec prius surgebat, ut libris bellica ipsaque imperatorum domestica continentibus statutum est, quam gesticulationibus eiusmodi civiumque tripudio delectatus esset. ita haec, inque eum usum a Theophilo exstructa. tanto autem horum amore tenebatur, ut consuetas causarum lites in Triconcho ipso dirimeret et quotidie ad ipsum procederet: cui etiam a fronte portae argen-

γύρου κατεσκευασμένης τῶν πυλῶν ἀνεστηκυῖά ἐστιν ὄροφῃ τέσσαροι κίονι μετεωρίζομένη ἐκ Θεσσαλικοῦ, τοῦ καὶ πρασίονου, λίθου. ἀντικρῶ δὲ ταύτης καὶ κατὰ μέτωπον, πλησίον δὴ τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν, κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος τοῦ Σίγμα 5 τρικλῖνοι πεφυκότες τῷ Θεοφίλῳ ἐξωκοδόμηται. Πυξίτης ὄνομα τῷ ἐνὶ τε καὶ κατωτέρῳ, ἕτερος δὲ ἀνώνυμος μὲν ἀνώτερος δέ, καὶ αὐτοῦ τὸν βασιλείου κληρὸν ἐν ἑαυτῷ διαιτῶσθαι λαχών. τοῦτου δὴ Πυξίτου κατὰ τὴν πλευρὰν στίχοι λελατόμηται, ἀσηκρῆτις ὄντες γεννήματα Στεφάνου μὲν ἔχοντος τοῦνομα, οὕτω δὲ D 10 τοῦ Καπετωλίτου προσαγορευομένου. οἱ δὲ κατὰ τὸν τοῦ Σίγμα περιδρομον ἐγκολαφθέντες τοῦ οἰκουμηνικοῦ διδασκάλου (Ἰγνάτιος οὗτος ἐκαλεῖτο) τυχάνουσιν. κατὰ τὸ ἐδώνυμον δὲ μέρος, ὡς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σίγμα, ἕτερός τις τρικλῖνος ἐξήρηται, ὃς Ἔρος μὲν ἐπικέκληται, ὄπλοθήκη δὲ αὐτῷ ἐρημμάτιζεν. ἐντεῦθεν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἱστορημένας ἀσπίδας καὶ ὄπλα παντοῦ ἴδου τις ἐν αὐτῷ, καὶ ταύταις τοὺς τοίχους διαμορφουμένας, ὡς τὸ εἰκός. καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Τρικλόγγου ἄχρι δὴ τῶν δυσμῶν οὕτως ἐνιστίν ἰδεῖν τοὺς ἀνεγχευμένους οἴκους ἐκεῖ· κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος ἴδοις μὲν καὶ τὸν Μαργαρίτην προσαγορευόμενον. P 89 20 τρικλῖνος οὗτος ἐκ βάθρων τῷ Θεοφίλῳ ἀνεστηκώς, ὃς ὄκτῳ μὲν κίονισιν ῥοδοποικίλοις τὸν ὄροφον στηρίζεται, τοὺς τοίχους δὲ ζῳοῖς πεποικιλμένους παντοδαπῶς καὶ τὸ ἔδαφος ἔχει ἐκ Προικονηρίου λίθου καὶ συγκοπῆς ὑπαν κατεστρωμένον. ἴδοις δὲ καὶ τοῦ ἐν

20 ἐνεστηκώς· δ P

22 καὶ om P

teae sublime quattuor columnis Thessalici marmoris, quod est viride, tectum imminet. e regione autem illius et a tergo, haud procul ab iis quos diximus gradibus, ad Sigma occidentalem partem, quae exstant triclinia, Theophilo auctore sunt exstructa. Pyxites nomen uni ac inferiori: alterum, quod est superius, caret nomine, in quo etiam palatini clerici vestiri solent. ad Pyxitis latus insculpti sunt versus, Stephani a secretis Capetoliti vena producti: qui autem in Sigma porticum exstant exarati, Ignatii sic nuncupati universalis magistri, ingenii monumenta sunt. ad laevum latus, velut ad Sigma orientalem partem, aliud quoddam triclinium imminet, cognomento Eros; quod illi armorum penus erat. hinc non aliud quis in eo videat quam clipeos omnisque generis arma in parietibus depicta, inque illis, ut par est, coloribus manisque ac penicillo expressa. inque eum modum a Triconcho ad occiduas usque partes excitatas ibi aedes liceat conspiciere: ad orientem autem etiam videas quam vocant Margaritam. est autem illa triclinium a fundamentis a Theophilo excitatum, cuius tectum columnae octo Rhodio marmore variae fulciunt: muri omnis generis pictis animalibus variegati, pavementum omne Proeconnesio stratum lapide et tessellatum. videre etiam licet or-

αὐτῶ κοιτῶνος ἐκ τεσσάρων μὲν κίωνων Βαθυίνων τὸν χρυσοῦ κα-
 τάστικτον κύκλον τῆς ὀροφῆς ἀνεχόμενον, ἐκ τεσσάρων δὲ Θεττα-
 λικῶν τὰς στοὰς ἀνεγχευμένας καὶ βασταζόμενας, τοῦ τε ἀνατο-
 λικοῦ μέρους καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, τοὺς τοίχους δὲ καὶ τὸ ἔδαφος
 ὁμοίως τοῖς Μαργαρίτου κατεστρωμένα λαμπρῶς. οὗτος μὲν ὁ 5
B κοιτῶν εἶχεν ἐν ἑαυτῷ διαιωόμενον τὸν Θεόφιλον ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς
 μεσημερίας μέχρι τῆς μετοπωρινῆς καὶ αὐθις· ἄρτι δὲ τῆς χει-
 μερινῆς γεινιαζούσης τροπῆς κατὰ τὸν ἄλλον μετακίετο κοιτῶνα
 τὸν κατὰ τὸν Καριανὸν τρίκλινον, καὶ αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου ὠκοδο-
 μημένον διὰ τὰς τῶν νότων ἰσχυροτέρας καὶ βιαιοτέρας πνοάς· ὁ 10
 καὶ νῦν τοῦ πυπλίου ἔστιν ἰδεῖν καταγώγιον. οὐχ ἦττον δὲ κατό-
 ψει καὶ τὸ ἐκεῖσε δὴ ἡλιακὸν ὑπ' ἐκείνου καταβεβλημένον κατὰ
 πρόσωπον τοῦ βορρᾶ, ἐξ οὗ δὴ ὠρᾶτο καὶ τὸ παλαιὸν τζουκανι-
 στήριον, ἐκεῖσε τηρικαῦτα τυγγάνοι, ἔνθα καὶ ἡ νέα ἔκτισται ἐκ-
 κλησία καὶ αἱ δύο φιάλαι εἰσὶν καὶ τὸ μεσοκῆπιον ὑπὸ Βασιλείου 15
C τοῦ ἀοιδίμου γενόμενα βασιλέως. καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν
 μέρος αὐταὶ αὐτοῦ αἱ οἰκοδομαί· πρὸς δὲ τὸν νότον πρῶτον μὲν
 αὐτὰ τὰ ἡλιακὰ προτείνας, ὡς ἡμῖν πρότερον εἴρηται, καὶ τοὺς
 νῦν ὄντας κήπους ποιήσας κουβούκλεια προσεδέματο, τὸν τε Κα-
 μιλῶν οὗτω λεγόμενον καὶ τὸ πλησίον ἐκείνου κουβούκλειον δευτέ- 20
 ρον καὶ τὸ τοῦτου πάλιν κατὰ τάξιν πλησίον τρίτον, ὃ καὶ νῦν τῆς
 Αὐγούστης ἔστι βεστιάριον. ἀλλ' ὁ μὲν Καμιλᾶς ἐξ κίσιον ἐκ
 Θετταλικῷ λίθου, τοῦ καὶ πρασίνου, τὴν χρυσοκατάστικτον ὀρο-

7 ἰσημερίας?

μεσοπωρινῆς P

bem camerae cubiculi quod illic est, auro distinctum et quattuor columnis
 Bathuinis suffultum; quattuor item Thessalicis sustentatas porticus, tum
 orientalis lateris tum meridialis. eius parietes et pavimento magnifice
 strata perinde ac Margaritae. versabatur in eo cubiculo Theophilus ab
 aequinoctio verno ad aequinoctium autumnale ac deinceps. iam autem
 appetente hiemali solstitio ad aliud cubiculum in Cariani triclinio com-
 meabat, quod ipse construxerat; in quo ab australium ventorum vehe-
 mentioribus flatibus se protegeret. cubiculum hoc nunc papiae domici-
 lium est. nec minus videbis, quod illic exstat, sic dictum Solare ab eo
 ad aquilonem fundatum; ex quo conspiciebatur, quod tunc illic erat,
 vetus Sphaeristerium, ubi et nova exstructa ecclesia; suntque duae phia-
 lae et hortus interior, ab inclitae memoriae Basilio imperatore effecta.
 et quidem ad plagam orientalem haec sunt eius aedificia: ad austrum
 vero, productis primum Solaribus, uti superius diximus, hortisque, qui
 nunc sunt, constitutis, praeterea etiam cubacula exstruxit, quod Camilam
 vocant, alterumque illi vicinum; quodque iterum prope illud ordine ter-
 tium est: ac modo Augustae vestium penus (hoc est vestiarium) est.
 ceterum Camilas, sic dictum cubiculum, tectum quidem habet auro
 distinctum, quod columnae sex Thessalici lapidis (hoc est viridis) sublime

- φὴν μετεωριζόμενος, τῶν δὲ τοίχων τὰ κάτω μὲν ἔχον ἕξ ὁμοίων κατεστρωμένα πλακῶν, τὰ δ' ἄνω ἐκ χρυσοαυγῶν ψηφίδων ἀγάλ-
D ματά τινα τρυγῶντα καρπούς, ἔτι δὲ καὶ τοῦδαφος ἐκ λίθων Προικοννησίων, συνωκοδομημένον ἔχει καὶ εὐκτήριον, δύο περιέ-
5 χον βήματα, ἐν μὲν εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης Θεοτόκου, θάτερον δὲ εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. ὑποβεβηκὸς δὲ τούτου μεσόπατόν ἐστιν, ὃ τὴν μὲν σκοπιὰν διὰ μαρμαρίνου κλου-
βίου πρὸς τὸν Χρυσοτρίκλινον ἔχον εἰς βιβλιοθήκην ἀφώρισται παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου πορφυρογεννήτου βασιλέως·
10 οὗπερ τὸ ἀριστητήριον αὐθίς ἐστιν ἐκ λίθων μὲν Βαθυῦνων τοὺς τοίχους ἔχον λελαμπρυσμένους, ἐκ συγκοπῶν δὲ καὶ διαφόρων χροῶν τὸ ἔδαφος πᾶν. τὸ δὲ μετὰ τὸν Καμιλᾶν κουβούκλειον **P 90**
δεύτερον, τὴν ὄροφὴν ὁμοίαν τῷ προτέρῳ ἔχον καὶ ὑπὸ τεσσάρων κίωνων ἐστηριγμένον δοκιμίων, τὸ ἔδαφος ἐκ Προικοννησίου λίθου
15 κατεστρωται, τῶν τοίχων, ὡς τὸ πρότερον, τὸν μὲν ἄερα ἐκ χρυσοειδῶν ψηφίδων ὅλως κατηγλαῖσμένον φέρον, δένδρα δὲ τινα καὶ ποικίλματα ἐκ πρασίνων ἔχοντα τὸ λειπον ψηφίδων ἀναπληρούμενον. τὸ τούτῳ δὲ ὑποβεβηκὸς, ὃ καὶ Μεσόπατος λέγεται, εἰς οἰκησιν τῶν τὴν γυναικωνίτιν πεπιστευμένων καρτζιμάδων ἐστίν.
20 τὸ δὲ τρίτον μετὰ τοῦ κουβουκλείου, τὸ καὶ νῦν τῆς Ἀδγούστης **B** βεστιάριον χρηματίζον, ὁμοίαν ἔχει τούτοις τὴν ὄροφὴν καὶ τοῦδαφος ἐκ λευκοῦ λίθου Προικοννησίου κατεστρωμένον, τοὺς τοί-

15 ὡς τὸ add Combesisus.

fulciunt. parietum inferiores quidem partes similibus marmoreis crustis constratae sunt; superiores vero exhibent statuas quasdam ex tessellis compositas, quae poma decerpunt. praeterea vero etiam pavementum ex Proconnesio lapide stratum. una quoque exstructum oratorium, duo continens altaria, alterum sanctissimae dei genitricis nomine, alterum Michaelis principis caelestis militiae. subiectus ei xystus, per clatrum marmoreum in triclinium Aureum adspectans, bibliothecae usui addictus a Christi amante Constantino Porphyrogenneto; cuius rursus cenaculum parietes quidem ex Bathuino lapide splendoris habet, pavementum vero omne ex tessellis marmoreis varii coloris compositum est. quod Camilam sequitur alterum cubiculum, tectum priori simile habet, Dociminis quattuor columnis subnixum, pavementum Proconnesio stratum lapide. parietum aërem (inferiores scilicet partes) quemadmodum primum cubiculum aureis tessellis ubique exornatum habet: reliquum vero, ubi deficient tessellulae, arborea quaedam versicoloresque figurae implent ex Prasino marmore. huic subiectum cubiculum, quod et medius xystus seu ambulacrum dicitur, exsectorum gynaecei praefectorum domicilio additum est. tertium denique, una cum cubiculo, quod nunc Augustae vestium penus est (id est vestiarium), simile his tectum habet. pavementum candido lapide Proconnesio stratum; parietes omnes, non tunc qui-

Theophanes contin.

10

χους δὲ ἅπαντας ὑπὸ εἰκόνων ὕστερον ἄλλ' οὐ τότε καταγλαισθέν-
 τας ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Μιχαήλ. τὸ τούτῳ δὲ ἠνωμένον καὶ συμπεφυ-
 κὸς κατώγειον ἑπτὰ μὲν κίοσι Καριανοῖς τὴν ὄροφὴν στηρίζεται,
 πέντε μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς ἀνατολήν, τοίχοι δὲ δύο
 ὠχύρωται, ἐκ πλακῶν Ῥωμαίων καὶ Πηγαουσιῶν καὶ Καριανῶν, 5
C πρὸς δὲ καὶ πρασίνων καλλωπιζόμενοις ποταμίων Θετταλικῶν·
 Μουσικὸς οὗτος κατονομάζεται διὰ τὴν τῶν μαρμάρων ἀκριβῆ
 συγκοπήν, ὅθεν καὶ τὴν τοῦ ἑδάφους κλίωσιν ἐκ διαφόρων μὲν
 σχημάτων ἐκ διαφόρων δὲ καὶ ὤραιων λίθων ἐξηρτυμένην ἔχει.
 εἰποὶς ἂν αὐτὸ ἰδὼν λειμῶνα εἶναι διαφόροις ἄνθεσι βρύνοντα. 10
 τούτῳ πρὸς μὲν δύσιν κατὰ πλευρὰν κουβούκλειον ἠνωται τὴν τῶν
 μαρμάρων ὠραιότητι κατὰ πάντα φέρον ἐφόμοιον, ἔτι δὲ καὶ κίοσι
 πέντε Καριανοῖς, τρισὶ μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς δυσμάς,
D τὴν ὄροφὴν βαστάζουσιν. ἕτερον δὲ πρὸς πόδας τούτου ἐστίν,
 εἰς δύο μὲν δόμους διηρημένον, τῷ Ἀδγουστιακῷ δὲ πλησιάζον 15
 κοιτῶν· ἐνθα καὶ Λέων ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς ἐκτέθειρον τῆς
 ἁγίας Ἄννης ἑδέματο καὶ αὐτὸ ἐκ τεσσάρων μὲν κίονων Βαθυίνων
 τὴν ὄροφὴν ἀνεγειρόμενον, τὸ ἑδάφος δὲ ἐκ λίθου λευκοῦ Πρι-
 κονησιῶν, πρὸς τοὺς τοίχους ἐκ Βαθυίνων πλακῶν διαμορφόμε-
 νον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῷ τῆς Ἀδγουστίας πλησιάζει κοιτῶν, ὡς 20
 ἔφραμεν· ἐκεῖνο δὲ τὸ πρὸς δύσιν τοῦ Μουσικοῦ τὴν μὲν κάθοδον
 ἐν τῷ προρηθέντι ἔχει κοιτῶν διὰ κλίμακος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν
P 91 εἴσοδον· εἰσάγει δὲ καὶ πρὸς τὸ καινούργιον, κοιτῶνα καὶ τρικλι-

23 κινούργιον P: cf. p. 204B.

dem sed postea, Michaele Theophili filio imperatore, pictis imaginibus egregie ornati. eius quod huic coniunctum cohaerensque diversorium est, tectum columnis septem Carianis fulcitur; quinque ex meridiali plaga, duabus ex ea quae ad orientem spectat, muro duplici munitur, quibus porphyretici Peganusiique et Cariani, necnon et Prasini, undulati denique Thessalici marmoris crustae ornamentum praebent. appellatur diversorium istud ac aula Musicus ob marmorum vario colore compositorum insignem elegantiam, unde et pavimenti faciem ex diversis figuris diversisque ac pulcherrimis lapidibus egregie concinnatam habet. dicas videndo pratum esse diversis floribus scatens. huic ad occidentale latus aliud cubiculum adhaeret, eadem marmorum elegantia instructum. ad haec tectum illius columnis quinque Carianis, tribus ad meridiem, duabus ad occasum, sustentatur. aliud vero est ad eius pedes, in duas aedes divisum, haud longe ab Augustae sacro cubiculo; ubi etiam Christi amans Leo imperator sanctae Annae exstruxit oratorium; cuius ipsius tectum columnis quattuor Bathuinis fulcitur, pavementum ex Proconnesio candido lapide, ad parietes Bathuini marmoris crustis distinctum. verum istud Augustae sacro cubiculo vicinum est, uti diximus: quod autem ad Musici occiduum latus est, ita consertum est ut ex illo per scalam in sacrum idem cubiculum descensus atque aditus pateat. inducit vero et

νον ὃν Βασίλειος ὁ ἀοιδίμος ἐκτίσεν βασιλεύς, καὶ πρὸς τὸν πρό-
τικα τοῦ πέμπτου κουβουκλείου, ἐν ᾧ τὸ τοῦ ἁγίου Παύλου εὐ-
κτήριον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου ἴδρυνται βασιλέως.

44. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατὰ τε βοροῶν καὶ
5 νότον ὑπὸ Θεοφίλου μὲν ἀνωκοδόμηται, ὑφ' ἡμῶν δὲ ἱστορία πα-
ραδίδονται, ὅτι μὴ βουλόμεθα τὰ ἐκείνου ἔργα, ὅποιά ποί' ἂν ἦ,
λήθῃ παραδιδόσθαι, εἰς διάγνωσιν τῆς ἐκείνου περὶ τὸν βίον προ-
αιρέσεως. ἀλλὰ καὶ τοὺς τρικλίνοους, τὸν τε οὕτω καλούμενον Λαυ- **B**
σιακόν, προσέτι δὲ μὴν καὶ τὸν Ἰουστινιανοῦ, ἐκείνος τοῖς χρυσο-
10 εἰδέσει ψήφοις ἐκόσμησε· καὶ τὴν καλᾶθωσιν ἐκ τῶν Βασιλίσκου
τοῦ τυράννου παλατιῶν μεταγαγὼν τῷ Λαυσιακῷ περιέθρηκεν. καὶ
ἕτερον δὲ τρίκλινον μετὰ τεσσάρων κουβουκλείων σεμνῶν τε καὶ
λαμπρῶν, ὧν τὰ δύο μὲν πρὸς τὸ μεσόπατον τοῦ δευτέρου κουβου-
κλείου τοῦ μετὰ τὸν Καμιλᾶν, ὑπὸ τεσσάρων ἀψίδων τὴν χρυσοειδῆ
15 ὄροφὴν ἔχοντα, πρὸς τὴν Πορφύραν εἰσίν, ἣτις οὕτω λέγεται διὰ
τὸ τὴν δέσποιναν ἐκεῖσε ἐκπαλαί διανέμειν τὸ ἕξ τῆς ἀρχοντίσσης **C**
κατὰ τὸν τῶν βρουμαλιῶν καιρόν· ἕτερα δὲ δύο πρὸς τὸ μέρος τοῦ
Λαυσιακοῦ, ἕξ ὧν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχει κατασκοπήν, εἰργάσατο
μὲν, ἐκ λίθου Προικοννησίου τὰ ἐδάφη καταστρώσας αὐτῶν, καὶ
20 ἐκ χρωμάτων ἀλλ' οὐ μαρμάρων τοὺς τοίχους ὠραίσας, ὑπὸ ἐμ-
πρημοῦ δὲ ὅμως ἀφανεία παρεδόθησαν. καὶ Θέκλα δὲ ἡ τούτου
πρώτη θυγάτηρ τὸ κατὰ τὰς Βλαχέρνας κουβούκλειον, ἐνθα καὶ

ad novae fabricae cubiculum tricliniumque, a Basilio inclitae memoriae
imperatore conditum: ad porticum item quinti cubiculi, quo loco exstat
sancti Pauli oratorium, ab inclitae memoriae Basilio imperatore exci-
tatum.

44. Haec in palatio ad aquilonem et austrum a Theophilo constru-
cta aedificia, nobis autem, qui nolumus aliqui eorum quae gessit,
quicquid tandem illud sit, oblivioni tradi, quo nimirum eius animus de-
merendi cives neminem lateat, literarum monumentis tradita. sed et tri-
clinia, tum cui Lausiaci nomen tum quod Iustiniani aedificatio est, auro
rutilis tessellulis ornavit; capitula quoque ex Basilisci tyranni palatio
translata Lausiaco adhibuit. aliud item triclinium cum quattuor splen-
didis ornatisque cubiculis, quorum duo versus mesopatum xystumque
secundi cubiculi, quod est post Camilam, tectum auro rutilum quadru-
plici apside habentia, ad Porphyram dirigunt. palatii locus est ita di-
ctus, quod illic more olim recepto Augusta nobiles matronas sub bru-
malium tempus coccino purpuraque impartiat. duo alia cubicula ad par-
tes Lausiaci, ex quibus etiam in ipsum aspectum habet, exaedificavit,
pavimento strato Proeconnesio lapide ac parietibus vario colore, quan-
quam non ex marmore, ornatis; quae tametsi talia erant, incendio per-
ierunt. sed et Thecla eius filiarum natu maxima cubiculum, ubi et

τὸ τῆς πρωτομάρτυρος Θέκλης εὐκτήριον ἴδρται, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἤγαγεν εὐμορφότατον· ἐκείσε δὲ καὶ τὸν βίον οὕσα κλινοπετῆς ἐξέλιπεν.

P 92

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.⁵

Λ Ο Γ Ο Σ Δ.

Τοιοῦτω μὲν τέλει βίον ὁ Θεόφιλος ἐχρήσατο, τὴν δὲ βασιλείαν Μιχαὴλ ὁ τούτου υἱὸς διεδέξατο, τρίτον ἔτος διανύων ἀπ' οὗ εἰς τὸν βίον προήχθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ. τῶν δὲ πραγμάτων ὑπῆρχον φροντισταὶ καὶ ἐπίτροποι οὓς ὁ Θεόφιλος κατέλιπεν, ὃ **10** τε Θεόκτιστος ὁ εὐνοῦχος, τηρικαῦτα κανίκελιος καὶ λογοθέτης **B** τοῦ δρόμου τυγγάνων, καὶ ὁ πατριίκιος Βάρδας ὁ τῆς Αὐγουστῆς ἀδελφός, καὶ Μανουὴλ ὁ μάγιστρος ἐκ τῶν Ἀρμενίων καταγόμενος, ὃς καὶ θεῖος ἀπὸ πατρὸς τῆς δεσποίνης ὑπῆρχεν. ἐπεπήγει μὲν οὖν τὰ πολιτικά, καὶ καλῶς τέως τὰ πράγματα διηθύνετο, **15** ἔμελλε δὲ καὶ ἡ τῶν θείων εἰκόνων προσκύνησις ἀνακαινίζεσθαι τε καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν παλινδρομεῖν αὐδῆς τιμῆν. καὶ δὴ **Μα-**νουὴλ νόσω πιέζεται δεινῇ καὶ χαλεπῇ· πρὸς δὲν εισρέοντες μοναχοὶ **P 93** τοῦ Στουδίου (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ πλῆσις οὐκ ἀγεννῆς πρὸς αὐτούς)

Theclae protomartyris oratorium est, cum sit pulcherrimum, a fundamentis excitavit; quo etiam loco in lecto decumbens vivere desiit.

MICHAELIS THEOPHILI F. IMPERIUM.

L I B E R I V.

Istiusmodi vitae finem nacto Theophilo Michael eius filius, illius successor, imperium capessivit, annos tres natus, ex quo eum parens Theodora partu effuderat. rerum curatores ac procuratores fuerunt, quos ei pater reliquerat, Theoctistus eunuchus per id tempus canidicis praefectus ac dromi logotheta, Bardasque patricius ac Augustae frater, nec non Manuel magister ex Armeniis oriundus, qui et Augustae patruus erat. firmato itaque rei publicae statu, et cum rerum hactenus recta gubernatio foret, futurum erat ut et imaginum cultus instauraretur pristinumque honorem illae rursus reciperent. ad Manuelem itaque diro morbo gravique conflictatum ingressi Studiani monachi, quippe quibus ille fidei

ἀνάκλησιν τῆς ὑγίειας ὑπισχνούντο ῥαδίαν τε καὶ ταχεῖαν γενέσθαι, ἣν μόνον τὴν τῶν ἀγίων προσκύνησιν εἰκότων αὐτός τε θελήσῃ καὶ τοὺς κρατοῦντας πείσοι θεοπίσαι ἀπανταχοῦ. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὄρων πολλοὶ τῶν θεοφόρων πατέρων προσφιλεῖς σὺ τότε τυγχάνοντες, ἐκείθεν τὰς ἀρχὰς πρὸς αὐτὸν λαβόντες ὅτε τῶν Ἀρμενιακῶν ἱστρατήγει, προσφοιτῶντες καὶ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις παρακαλοῦντες ἔπεισαν ὁρθὰ φρονῆσαι ποτε καὶ τὸ ποθοῦμενον ὑποσχέσθαι αὐτοῖς, εἰ μόνον ῥάων γένοιτο· ὃ καὶ γέγονε τῇ αὐτῶν πρὸς τὸν θεὸν εὐχῇ καὶ σπουδῇ. (2) ἔπει γοῦν οὗτος τῆς 10 νόσου ἀπήλλακτο καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς πρὸς τὸ πρᾶγμα σπουδῆς οὐκ B ἠμέλουν, ἀλλὰ πυρακλήσεσι χρώμενοι τῶν πρὸς θεὸν ὑποσχέσεων ἤξιον μεμῆσθαι, πλήρη τυῦτον τοῦ θείου ζήλου εἰργάσαντο· καὶ δὴ τοῖς συνεπιτρόποις ἀνακοινώσας τὰ τῆς βουλῆς, καὶ πείσας ὡς ἔστι καλὸν ἀρχὴν δεξιὰν τοῖς πράγμασιν ἐπιθεῖναι, καὶ 15 μεταρροθμίσας αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸ ἕαντοῦ βούλημα ἀγαγών, πρὸς τὴν Θεοδώραν εἰσήει τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως κοινολογησόμενος. καὶ ἐκείνη μὲν Θεοφιλῆς καὶ ὄντως βασιλεία, ἔπει περὶ τῆς ὁρθοδοξίας ἤκουσε, “τοῦτο” ἔφη “καὶ δι’ ἐπιθυμίας ἦγον ἀεὶ καὶ μελετῶσα διέλειπον σὸδαμῶς· ἀλλ’ ἡ τῶν πολλῶν συγκλητικῶν 20 καὶ τῶν ἐν τέλει τῇ τοιαύτῃ προσανακειμένων αἰρέσει πληθὺς ἐκώ- C λυνεν ἄχρι τῆς σήμερον, οὐχ ἦττον δὲ καὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας ὑπερμαχοῦντες μητροπολίται, καὶ μάλιστα ὁ πατριάρχης, ὃς μικρὰν

14 ὑποθεῖναι? cf. 1 19.

plurimum habebat, facili negotio citoque recuperandam sanitatem pollicentur, si modo tum ipse sanctarum imaginum cultum approbet, tum illius quovis loco sancienti imperatoribus auctor existat. multi praeterea ex aliis montibus divinatorum patrum Manuēli amicitia iuncti ex eo tempore quo is Armeniacorum dux erat, ad eum venientes eademque rogantes ad rectum tandem eum sensum trahunt, et ut quod ipsis in votis erat polliceatur, si solum morbo levaretur; quod et illorum ad deum precum instantia consecutus est. (2) postquam itaque ille morbo liberatus est, nihil rem monachi negligendam ducunt, sed obsecrando eorum quae sancte deo pollicitus esset meminisse rogabant; qua admonitione divina aemulatione eius prorsus animum incenderunt. communicato itaque cum sociis procuratoribus consilio, cum illis persuasisset operae pretium esse bono res statu ab exordio ipso componere, illisque in suam traductis sententiam, ad Theodoram ingreditur ea de re commune consilium habiturus. at illa, quippe religiosa matrona vereque regina atque Augusta, ubi de recta fide audivit, “hoc” inquit “semper et desideraveram, nec versare animo unquam cessabam, etsi hactenus plurimum senatorum procerumque, qui illi studeant haeresi, ingens deterruit numerus, ne quid hactenus eius rei molirer. nec minus qui tuendae ecclesiae sibi partes vindicant, metropolitae omniumque maxime patriarcha. is nam-

ἔχοντα τῆς τοιαύτης αἰρέσεως τὸν ἕμὸν ἄνδρα τὴν ῥῖζαν ἐκ τῶν γονέων ἐπὶ πλεῖον ἠῆξήσέ τε καὶ στερεωτέραν εἰργάσατο ταῖς αὐτοῦ εἰσηγήσει τε καὶ πικραῖς παραινέσεσιν, εἰς χυλεπὰς αἰκίας καὶ βασάνους ἐκτραπῆναι τοῦτον ποιήσας, ὡς ἐκεῖνος ὁσημέραι κατὰ τῶν ἁγίων εὗρηκεν, ἀλείπτῃς τε καὶ διδάσκαλος τῶν τοιοῦ- 5 τῶν κακῶν ὁ ἄθλιος γεγονώς.” “καὶ τί γοῦν οὕτω, δέσποινα, φρονοῦσάν σε καὶ βουλευομένην τὰ κάλλιστα τὸ κωλύον ἐστίν”

D ἀντέφησαν “μὴ καὶ εἰς ἔργον ταῦτα ἀχθῆναι καὶ τὴν πάνδημον ταύτην κελεύσαι εἰς πέρας ἐλθεῖν ἑορτήν;” εὐθὺς γοῦν μετακαλεσαμένη τὸν τῆς βίγλης δρουγγάριον (Κωνσταντίνος δὲ οὗτος ἦν, 10 ὁ τοῦ πατρικίου Θωμᾶ καὶ μετὰ ταῦτα γεγονότος λογοθέτου τοῦ δρόμου πατῆρ) δηλοῖ τῷ πατριάρχῃ ὡς πολλοὶ πολλαχόθεν συνελθλυθότες εὐλαβεῖς τε καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποίησαντο πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν τοῦ τὰς πανσέπτους κελεύσαι ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας. εἰ μὲν οὖν ὁμόλογος εἴ τούτοις καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν 15

P 94 παλαιὸν κόσμον ἢ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἀπολαμβανέτω· εἰ δ’ ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχων εὐθῆ, τοῦ μὲν θρόνον ἕξω γενοῦ καὶ τῆς πόλεως, κατὰ δὲ τὸ προύστειόν σου μικρὸν διάβηθι, μέχρῃς ἂν σύλλογος τῶν ἁγίων πατέρων γένηται μετὰ σοῦ· οἶδε γὰρ ἔτοιμοι διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ πείθειν σε περὶ τούτων 20 κακῶς λέγοντα.” (3) κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ Θεσσαλὸν (τρικλίνος δὲ οὕτω κατονομαζόμενος) τρικαυῖα ἀνέκειτο ἐπὶ σκιμποδος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς ἅμα τῇ ἀκοῇ τῶν

que, cum maritus exiguam quandam huius haeresis radicem a maioribus traxisset, eam longe auxit doctrinisque suis ac crebris hortamentis robustiorem fecit, auctor nimirum illi effectus, ut ad verbera tormentaque adiceret animum, quorum quotidie adversus sanctos novus artifex erat, taliumque ei malorum miser incensor ac doctor fuit.” tum illi “ecquid vero causae est, Augusta, cum sic sentias ac optime consulas, quidve impedit, ne hoc opere impleas hancque communem totius plebis laetitiam festamque lucem peragi iubeas?” statim ergo accersito biglae Drungario (erat hic Constantinus Thomae patricii postmodumque dromi logothetae pater) patriarchae denuntiat plures undique viros pietate spectabiles, monachos item convenientes supplicationem Augustis obtulisse, ut omni colendas veneratione imagines restitui iubeat. si igitur ita confitearis hisque consentias, dei ecclesia vetus ornamentum recipiat; sin autem haesitas nec recte sentis, relicta sede ac urbe in suburbanum tuum tantisper recede, dum sancti patres una tecum conveniant. his enim in promptu est ut iudicio tecum contendant ac disputent, maleque de imaginibus loquenti ac sentienti, quod sanioris mentis sit, suadeant. (3) erat Iannes in patriarchalium aedium triclinio, quod Thessalum vocant, in lectulo iacens, cum ad eum regia mandata perlata sunt; moxque auditis

λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν τὸν μὲν ἀποκομιστὴν τούτων, οὐδὲν
 ἕτερον φήσας ἢ βουλευέσθαι περὶ τούτων καλῶς, ἅμα τῷ λόγῳ **B**
 ἀπέσταλκεν, καὶ θᾶττον ἢ λόγος ἐγχειρίδιόν τι λαβὼν τὰς κατὰ
 γαστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ὡς ἦδει δειλίαν μὲν καὶ οἶκτον ἐκ τῆς
5 τοῦ αἵματος διαφιλοῦς ἐκχύσεως ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον
 δὲ ἢ τινα κίνδυνον οὐδαμῶς. θροῦς οὖν καὶ βοή εὐθύς τις περιή-
 χει τὴν ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοάς,
 προφθάνουσα τὸν δρουγγάριον, ὡς ἡ δέσποινα ἐκ κελεύσεως τὸν
 πατριάρχην κατέσφαξεν. τῶν γοῶν λεγομένων ἑταστῆς ἀκριβοῦς
10 ὁ πατριῶκος Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτὰς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας
 γενομένης ἠρέμα πως κατεφώρασεν, καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἔλεγχον οὐ **C**
 διέφυγεν, αὐτῶν τῶν θεραπεύοντων κατειπόντων αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς
 τομῆς ὄργανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλόμενα.
 ἔκποτε οὖν οὐδενός, ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτία καὶ γνώμῃ αὐτοφόνῳ
15 ἐπειλημμένος, ἀπηλαύνετο μὲν καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐξωθεῖτο ὁ ἀλι-
 τήριος, κατὰ τὸ προάστειον αὐτοῦ τὸ οὕτω λεγόμενον περιορισθεὶς
 τὰ Ψυχά, εἰσήγετο δὲ ὁ πολλοῖς πόνοις καὶ κόποις τὰ τῆς ἀρετῆς
 σώσας ἀδιαλώβητα, καὶ τῆς ἐγχερόντι μὲν καθείρξεως, καὶ ταύ-
 της σαρωσῆς, ὡς ἔοικεν, τὴν τῶν τριχῶν ἀπόρροϊαν κληρωσά- **D**
20 μενος, παρὰ θεοῦ δὲ καὶ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας τὴν τῆς ἐκκλη-
 σίας κυβένησίν τε καὶ πηδαλιούχησιν· Μεθόδιος οὗτος ἦν ὁ μέγας
 καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀήττητος πρόμαχος.

animo percussus unum hoc respondit, se de his probe deliberaturum; idque locutus mandatorum latorem dimisit. ac dicto citius arrepto in manus cultello seu lanceola ventriculi venas secat, ex quibus effluente sanguinis copia exterrendum vulgus ac miseratione tangendum sciebat, mortem vero aut periculum aliud nullum sibi creandum timebat. confestim ergo tumultuantium clamor ac vociferatio ecclesiam circumstrepere; quin et ipsas regias aures ante reditum ipsius drungarii occupare, patriarcham imperatrice auctore interfectum esse, missus itaque Bardas patricius, qui rumores istos diligenter exquireret, vulnera de industria inflictasensim deprehendit; nec fabula coargutionis lucem effugit, cum ipsi famuli delatores essent et incisoria venarum instrumenta seu scapella in medium proferrent. exinde igitur nulla cuiusquam miseratione, ut qui talis reus criminis suaeque ipsius animae insidiator deprehensus esset, expellitur, eiectusque miser ecclesia in suburbanum suum ita ductum Psichae (ac si Micas dicas) relegatur; inducitur vero is qui multis laboribus atque aerumnis integram ac illibatam virtutem conservaverat, ac cui ex diuturno, ut par est, carceris paedore atque foetore pili defluerant, quanquam ei dei nutu ac Theodora Augustae assensu ecclesiae gubernatio clavusque debebatur, magnus scilicet invictusque ecclesiae defensor Methodius.

4. Σκόπει δὲ καὶ ὅπως ἐν ταυτῷ συναγαγούσης τῆς γενναίας καὶ τῷ ὄντι βοηθοῦ γεγονυίας τῷ ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐκ ἐναντίας, τοὺς ὅποι ποτὲ γῆς ὄντας ὀρθοδόξους, καὶ τὴν παρρησίαν ἀναλαβέσθαι Θεοπλίμουσα "ἄγε δὴ" ἔφησεν, "ὦ κληρὸς Θεοῦ καὶ πατέρες, ἐμοῦ P 95 τὴν τῶν ἱερῶν καὶ πανσέπτων ἀναστήλωσιν εἰκόνων ὑμῖν χορηγού-5 σης καὶ διδούσης ὅτι μάλιστα μου μετ' εὐμενείας, ἀντεπιθεῖναι μοι δικαίαν χάριν καὶ αὐτῇ δεσποίνῃ οὕσῃ βουλήθητε, οὐ ταπεινὴν τινα καὶ μικράν, ἵνα μηδὲ χάρις νομῆσθε, οὐδὲ τοῖς διδοῦσιν ὑμῖν ἢ ἐμοὶ αἰτυμένη ἀνάρμοστόν τε καὶ ἀσύμφορον, ἐπιτηδέου δὲ καὶ μονίμου καὶ παρὰ Θεῷ εὐαποδέκτου καθεστῶσης καὶ νομι-10 ζομένης. ἢ δὲ ἔστιν ἢ εἰς τὸν ἐμὸν ἄνδρα τε καὶ βασιλέα περὶ τούτων διαβαίνουσα συγγνώμη τε καὶ συγχώρησις καὶ ἀμνηστία παρὰ Θεοῦ τῆς τοιαύτης διαμαρτίας· ὡς εἰ μὴ τοῦτο γένηται, B οὗτ' ἐμὲ σχολίητε ἐπακολουθοῦσαν ὑμῖν οὔτε τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν καὶ ἀνάρρησιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τῆς ἐκκλησίας 15 ἀνάληψιν." (5) καὶ ἅμα τὸν λόγον κατέπαυσεν. "ὅτι μὲν ὄν δίκαια," ἢ ὀρθόδοξος ἐκκλησία καὶ ὁ ταύτης ἐξάρχων Μεθόδιος ἔφασαν, "δέσποινα, ἔξαιτῇ, οὐδ' ἡμεῖς ἔχομεν ἀπανάνεσθαι· δίκαιον γὰρ τοῖς εὐεργέταις καὶ ἄρχουσι τὰς προσηκούσας χάριτας ἀντεπιπέσθαι δαμιλῶς, ὅταν μὴ τυραννὶς ἄρχῃ χεῖρ, ἀλλ' ἔστι 20 γνῶμη Θεοφιλῆς. ἀλλ' οὕτω Θεοῦ δίκην ἡμεῖς τὸν πρὸς ἄλλον

21 οὐ τῆς Θεοῦ δίκης margo Combef.

4. Sed et Theodoraе animum considera, quomodo scilicet generosi pectoris matrona, et quae vere marito adiutor exstiterit, non illi adversata sit, in unum congregatis quotquot usquam erant orthodoxis, factaque regio diplomate libera dicendi sentiendique licentia, sic eos allocuta sit. "eia" inquit, "dei hereditas ac patres mei. cum humanissime sacrarum venerabiliumque imaginum restitutionem vobis indulgeam atque praebeam, rogo ut mihi, quae praesertim domina sim ac Augusta, iustam gratiam munusque reponatis, non id vile aut exiguum, ut nec muneris atque gratiae nomen mereatur, ac tum vobis, qui daturi estis, tum mihi flagitanti haud satis congruum aut utile videatur, sed convenientis illud ac perenne, quodque deo acceptum merito existat ac habeatur, nempe ut viro meo ac imperatori eorum quae in causa imaginum deliquit indulgentia veniaque praestetur, tantumque scelus oblivione a deo deleatur. sin autem minime feceritis, neque me vestra sequentem decreta habebitis, neque venerabilium imaginum adorationem praeconiumque a me impetrabitis, nec vero ecclesiam recipietis." (5) expleto mox sermone, orthodoxa ecclesia, ac qui eius praeses erat Methodius, "iusta" inquit "est, Augusta, petitio tua; neque nos possumus ire infitias. aequi enim ac iusti ratio postulat ut a quibus beneficia consecuti sumus, praesertim principibus, convenientes gratias largiter rependamus, tum praesertim, cum non tyrannica manus imperat, sed mens pia est et religiosa. eum tamen qui in aliam vitam commigravit, a poenis illi a deo

βλον διαβεβηκότα δυνατοὶ ἐξαιεῖσθαι, τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς φανταζόμε- C
νοι. δυνατοὶ μὲν ἡμεῖς, καὶ κλείς οὐρανῶν πιστευθέντες παρὰ
Θεοῦ, τοῖς βουλομένοις πᾶσιν ἀνοιγνύναι αὐτάς· ἀλλὰ τοῖς κατὰ
βλον τοῦτον ἔτι οἰκονομουμένοις, πρὶν ἀλλαχοῦ μεταστῶσιν· ἔστιν
5 δ' ὅτε καὶ τοῖς μεθισταμένοις, ὅταν τε μικρὰ τὰ σφάλματα ἦ καὶ
μετάνοια τούτοις προσῆν. τοῖς δ' ἤδη μετὰ πονηρῶν ἐλπίδων
ἀπάρασι καὶ πρόδηλον φέρουσι τὴν κατάρνωσιν οὐχ οἷοί τε τὰς
εὐθύνας διαλύειν τούτοις ἡμεῖς." (6) καὶ ἡ δέσποινα, εἴτ' ἀλη-
θῶς εἶτε καὶ ἄλλως τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἀναθερμανθεῖσα φιλτρῶ (ὅπερ D
10 ἔστι, καὶ ἡμεῖς συγκατατιθέμεθα), ἧ μὴν ἐνωμῶτως τὸν ἱερὸν
ἐκείνον θίασον ἐβεβαίω ὡς μεγάλη τραγωδοῦσης καὶ κατολοφυρο-
μένης καὶ πάντι ἐκτραγωδοῦσης κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου τούτου και-
ρὸν, καὶ διαγραφούσης ὡς οἷα ἐπακολουθήσει ἡμῖν μεμισημένοις
ἐν τηλικαύτῃ πόλει περὶ τῆς τοιαύτης αἰρέσεως, εὐχῶν στέρησις,
15 ἀρῶν ἐπέκτασις, λαοῦ ἐπανάστασις, εἰσῆι τούτῳ μετὰμελος τῆς
αἰρέσεως. καὶ ταύτας ἅμα αἰτησόμενός τε καὶ κατασπασάμενος
ζεύσῃ ψυχῇ, ἐμοῦ ἐν χερσὶ καθυποβαλούσης, τοῖς ἀπάγουσιν
ἀγγέλοις τὸ πνεῦμα παρέδωκεν. ταύτης ἐκείνοι ἀκηκοότες δὴ τῆς
φωνῆς, καὶ τὸν τρόπον τῆς Ἀγγούστης εὐλαβηθέντες (ἦν γάρ, εἰ P 96
20 καὶ τις, φιλόχοριστος), καὶ ἅμα τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητοῦντες
τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ τῆς μὲν ἁμαρτίας ταύτης, εἰ οὐ-
τως τοῦτ' ἔστιν, συγγνώμην ἔφασαν εὐρήσειν παρὰ Θεῶ, καὶ ἅμα

3 αὐτούς?

constitutis, maiora nobis quam pro nostra facultate arrogantes, haud
quaquam liberare possumus. licet quidem nobis (inque eam rem claves
caelorum concreditas a deo accepimus) omnibus qui velint aperire, sed
his duntaxat qui in hac vita adhuc disponuntur, priusquam in alteram
commigraverint. quin etiam quandoque his ipsis qui e vita emigraverint,
cum levia sunt delicta, quibus nec desit paenitentia. His autem qui spe
non bona vivis excesserint feruntque palam suae damnationis senten-
tiam, poenas dilnere minime possumus." (6) tum Augusta, sive id vere
sive alioqui nimia in maritum succensa amoris vi (quod plane ita est,
nosque assentimur), iureiurando tamen sacro illi choro affirmabat, cum
sub eius exitus horam ingentem luctum ederet, direque lamentaretur et
deploraret, ac coram exponeret quanta eum suosque istiusmodi haeresis
invidia in tanta civitate consecutura essent, nempe a precibus abdicatio,
dirarum proluxa vis, populi defectio, subiisse illi rei paenitndinem,
simulque imagines petiisse, ac ferventi animo, eadem ipsa Augusta in
manus porrigente, exosculatum esse, abducentibusque angelis spiritum
tradidisse. hac illi voce audita, Augustaeque mores indolemque reve-
riti, quippe cum femina omnium religiosissima Christique amans esset,
ac cum alioqui sanctarum imaginum cultum instaurari exquirerent, com-
muni sententia ac suffragio, dummodo se res Theophili ita haberent,
eius veniam delicti se a deo exoraturos dixere, simulque rei scriptam

δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τοῦτου τῇ δεσποίνῃ ἐδίδουσαν. ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν ἀπολαβόντες, καὶ τῷ Μεθόδιῳ ἀγιωτάτῳ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων νηστειῶν κυριακῇ σὺν αὐτῇ τῇ δεσποίνῃ πάννυχον ὑμνωδίαν ἐν τῷ κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἱερῷ τεμένει τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν δεσποίνης⁵
B καὶ Θεοτόκου τετελεκότες, τῇ ξωθεν μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ λόγῳ τεμένει καταλαμβάνουσι· καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὐθις ἀναλαμβάνει ἡ ἐκκλησία, τῆς ἁγίας μυσταγωγίας τελειωθείσης ἁγνῶς. καὶ ἡ μὲν ὁρθόδοξος οὕτω προέκοπτεν ἐκκλησία, ἀνακαίνυζομένη ὡς ἀετός, τὸ τῆς γραφῆς, πάντων τῶν αἵρεσιωτῶν ἐν 10
 πάσῃ τῇ ὑπ' ἡλίῳ καθαιρεῖται ὑποβληθέντων καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν· Ἰωάννης οὗτος ἦν, ὁ διὰ τὴν οἰκίαν ἀσέβειαν Ἰαννης παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομασθεῖς, οὐκ ἐπηλύτης καὶ ξένος, αὐτόχθων δὲ καὶ τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων βλάστημα (φύεσθαι δὲ
C καὶ ἐν ἀμπέλω βάτον ἠκούσαμεν), εὐδ' ἔξ ἀσήμου τινὸς ἀλλὰ καὶ 15
 λίαν εὐγενεῶς καταγόμενος σειρεῶς, τῆς οὕτω τῶν Μοροχαρζαμίων λεγομένης.

7. Οὗτος οὖν, ἵνα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἡ ἱστορία δηλώσῃ, πῆς μονῆς τῶν μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμισδοῦ διακειμένης ἡγούμενος ἄνωθεν καὶ τῷ βασιλικῷ κλήρῳ κατα-
 20 ριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ Μιχαὴλ ἡγάπητο τοῦ Τραυλοῦ, εἴτε μόνῳ τούτῳ τῷ κοινῶνός εἶναι τῆς τούτου αἰρέσεως, εἴτε καὶ
D τῷ διαφέρειν ἐπὶ λογιότητι δόξαν τινὰ ἐσχηκώς. πλὴν ἡγάπητο

6 ἐν τῷ?

11 καὶ] μετὰ?

cautionem Augustae tradidere. interea recepta ecclesia, sanctissimeque Methodio pontificali honore sublimato, sanctorum ieiuniorum prima dominica, una cum Augusta, peractis in sacra sanctissimae dominae nostrae deique genitricis Blachernensi aede in dei laudibus et canticis nocturnis vigiliis, mane solenni supplicatione ac pompa ad magnum dei verbi templum veniunt, riteque peracta re sacra suum rursus ecclesia ornatum recipit. inque eum modum proficiebat orthodoxa ecclesia, et ut verbis scripturae utar (Psalm. 102 5), renovabatur ut aquila, proscriptis toto terrarum orbe cunctis haereticis, eorumque antistite, Ioanne scilicet, cui a fidelibus ob suam impietatem Iannis nomen inditum est. fuit vero ille non advena aut barbarus, sed indigena ipsaque ortus urbe regia. nam et ex vite rubum enasci auditum est. at neque obscura satus prosapia, sed valde nobili, stirpe scilicet quam Morocharzamiorum vocant.

7. Hic ergo, ut eius res scripto consignemus, monasterii sanctorum martyrum Sergii et Bacchi, quod ad Hormisdæ aedes situm est, olim praepositus ac palatino adscriptus clero, Michaeli Balbo imperatori carissimus fuit, sive eo solum nomine, quod haeresis illi socius erat, sive quod excellentis eruditionis sibi nomen quaesierat illaque eius fama per-

καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίστατο. καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς
 τῆς βασιλείας ἔσχεν ἡνίας, σύγκελλον μὲν πρότερον τούτου τιμῆ,
 εἰθ' ὕστερον καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως,
 προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλ-
 5 λοντα. καὶ ἡ γοητεία τοιαύτη. ἔθρους ποτὲ τρισὶν ὕψ' ἠγεμόσι
 στρατηγουμένου ἀπίστον τε καὶ σκληροῦ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν
 κατατρέχοντός τε καὶ καταληϊζομένου, καὶ ὡς εἰκὸς ἀθυμοῦντος
 ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός, ἀποσκευάζεσθαι
 πον τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμβουλεύει καὶ θάρρους πληρωθῆναι τε
 10 καὶ χαρᾶς, εἶγε μόνον τῇ τούτου ἐπακολουθολῆ βουλῇ. ἡ δὲ ἦν P 97
 τοιαύτη. ἐν τοῖς εἰς τὸν εὐριπον τοῦ ἵπποδρομίου ἰδρυνμένοις
 χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριάς τρισὶ διαμορφούμενος
 κεφαλαῖς, αἷς κατὰ τινα στοιχείωσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθρους ἀρ-
 χηγγὰς ἀνήγεν. σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς ἰσαριθμούς ταῖς
 15 κεφαλαῖς προσέτατε γενέσθαι, καὶ ἀνδράσιν ἐγχειρισθῆναι αὐτὰς
 τρισὶν, ἐπὶ χειρῶν γενναιότητι διαφέροντας· κατὰ δέ τινα ὥραν
 νυκτερινὴν πρὸς τὸν εἰρημένον ἀνδριάντα πλησίον στάντας αὐτοῦ,
 καὶ τὰς σφύρας ἐπὶ χεῖρας ἐν μετεώρῳ ἔχοντας, ἡνίκα τούτοις
 κελεύσειεν, μεθ' ὑπερβαλλούσης δυνάμεως ὁμοῦ ταύτας κατενεγ-
 20 κείν, ὡς ἕξ ἐνὸς κρούσματος τε καὶ πλήξεως τὰς τοιαύτας ἀποτε- B 1
 μεῖν κεφαλᾶς. τούτοις τοῖς λόγοις εὐφρανθεῖς τε ἅμα καὶ ἐκπλα-
 γεῖς ὁ Θεόφιλος ἐκέλευσε τὸ ἔργον ἐπαγαγεῖν. ὡς οὖν παρήσαν
 πόρρω δὴ τῶν νυκτῶν οἱ μὲν ἄνδρες τὰς σφύρας κατέχοντες, ὁ δὲ

19 κελεύσαιεν P

crebuerat. ut ut sit, illi carissimus fuit, ac Theophili praeceptor con-
 stituitur. Theophilus vero suscepto imperio primum eum syncelli digni-
 tate ornat; tum deinde patriarcham Cpolitatum praeficit, cum is illi
 divinatione ex pelvi vates ac praestigiiis quaedam auguratus esset. fuit
 autem divinatio eiusmodi. gens quaedam infidelis saevaue tribus du-
 ctoribus Romanae dicionis terras locaque incursabat, exque ea praedas
 agebat; quae res, ut par est, Theophili animum omniumque subdito-
 rum maestos anxiosque habebat. Iannes dimissa illa animi aegritudine
 optime de rebus sperare ac gaudere iubet, si modo illius consilium parere
 in animum induxerint. consilium tale erat. inter aereas statuas in circi
 Euripo erectas statua quaedam triceps exstare ferebatur. haec ille ca-
 pita sua quadam devotione et consecratione in gentis illius duces refert.
 tres ergo ingentis molis fabricari malleos iubet, totidemque robustissi-
 mis viris tradi. quadam vero noctis hora viros illos ad eam statuam
 prope se stantes malleosque ad ictum sublimes tenentes, cum ipse man-
 daverit, summa vi capita ferire praecipit, unoque velut ictu ac conatu
 ea excindere. recreatus verbis Theophilus, simulque stupore affectus,
 rem exsequi iubet. veniunt itaque intempesta iam nocte viri quidam

Ἰωάννης διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν περικρύπτων, ὡς ἂν μὴ κατάδηλος γένηται, καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης τοὺς στοιχειωτικὸς λόγους ὑπεπῶν καὶ τὴν ἐνοῦσαν τοῖς ἄρχουσι δύνανται εἰς τὸν ἀνδριάντα μεταγαγῶν, ἢ μᾶλλον τὴν οὖσαν πρότερον ἐν τῷ ἀνδριάντι καταβαλῶν ἐκ τῆς τῶν στοιχειωσάντων δυνάμεως, παῖν ἔκα- 5

C στον προστάττει νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. καὶ οἱ μὲν δύο ἰσχυροτάταις χρησάμενοι καταφοραῖς τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν· ὁ δ' ἕτερος μαλακώτερον ποιήσας τὴν πληγὴν μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὅλην τοῦ σώματος ἀπέτεμεν τὴν κεφαλὴν. τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐπηκολούθει. ἔρι- 10

δος γάρ τινος κραταιᾶς ἐπεισεσούσης αὐτοῖς καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἐνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν κεφαλῶν ἐκτομῆν, τοῦ τρίτου μόνου διασωθέντος μὲν, οὐχ ὕγιως δέ. οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρήσαν πρὸς τὰ οἰκῆα αἰθῆς μετὰ φουγῆς ἀφώρομα καὶ συμφορᾶς. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς γοητείας 15

D οὔτως, (8) τῷ δὲ γόητι τούτῳ ἀδελφὸς ἦν σαρκικός, ὄνομα Ἀρσαβῆρ, τὴν τύχην πατρικίος παρὰ Θεοφίλου τιμηθεῖς. τούτῳ γοῦν προύστειον κατὰ τὸ εὐώνυμον μέρος τοῦ ἐκπλεομένου Εὐξείνου ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Φωκᾶ προσῆν, οἰκοδομὰς μεγίστας ἔχον καὶ πολυτελεῖς στοᾶς τε καὶ βαλανεῖον καὶ πρὸς τούτοις δεξαμενᾶς. 20

ἐκεῖσε δὲ ὁ πατριάρχης συχνὰς ποιῶν καταγωγὰς λέγεται τι ὑπόγειον κατασκευάσαι ἐνδιαίτημα τῶν Τροφωνίου παρόμοιον, ὅπισθεν δὲ τῆς ἀνοικομένης θύρας κατὰ τὸ πρόχειρον πυλῖδα εἶναι τινα

10 τούς om P

malleos ferentes: Ioannes vero laici habitu sese occultabat, ne cognosceretur. tum ille magico carmine recitato, eaque fortitudine quae in ducibus erat in statuam translata, seu potius, quae in statua ex superioribus daemonum invocationibus haerebat, deiecta destructaque, viros omni conatu statucae capita ferire imperat. horum bini validissimis ictibus duo statucae capita decusserunt: tertius aliquanto remissius feriens non-nihil ille quidem depressit, non tamen etiam totum a corpore caput abscidit. haud fere aliter cum gentis ducibus actum est. orta enim inter eos gravi concertatione, cum illa in bellum civile evasisset, ducum unus et alter sub tertio capitis abscissione cadunt, uno duntaxat superstite, sed non plene sano. sic gentis rebus in nihilum redactis, ad suas rursus sedes turpi fuga ac clade redit. ac quidem eiusmodi Iannis praestigiae. (8) huic porro praestigiatori frater carnalis erat, Arsaberus nomine, patricii honorem a Theophilo consecutus. huic suburbanum ad Euxini sinistram enavigati partem, ad sancti Phocae monasterium, aedificiis maximis ac splendidis, porticibus, balneis ac praeterea cisternis instructum fuit. illic crebro solitum diversari patriarcham subterraneum quoddam domicilium, Trophoniano haud absimile, construxisse ferunt.

- διὰ βαθυμίδων οὐκ ὀλίγων ἐκεῖσε δὴ τοὺς θέλοντας παραπέμπουσαν. ἐκεῖνο γοῦν αὐτοῦ πονηρὸν ἐργαστήριον. ἐκεῖσε δὴ τούτων τινὲς τῶν μὲν ἐταμιεύοντο θαλαμηπολούμεναι, μονάζουσαι τε καὶ ἄλλως τὸ κάλλος γυναικῆς μὴ διαφθείρουσαι, αἷς συνεφθείρετο·
- 5 ἄν δὲ μαντεῖαι δι' ἥπατοσκοπίας καὶ λεκανομαντείας καὶ γοητείας P 98 καὶ νεκρομαντείας ἐνηργοῦντο, ταύταις προσχρωμένον κοινωνοῖς τε καὶ βοηθοῖς. ὅθεν πολλάκις καὶ τινα προλέγειν τούτῳ συνέβαινε τῇ τῶν δαιμόνων συνεργείᾳ ἀληθῆ, οὐ τῷ Θεοφιλῷ μόνῳ ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τοῖς τούτου ὁμόφροσιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τούτου τὸ
- 10 μισθὸν ἐνδιαίτημα ὀνέ ποτε πρὸς Βασιλεῖον τὸν τρικαῦτα παρακοιμώμενον ἀπεμποληθὲν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς ἱερὸν μετηνέχθη φροντιστήριον, οὐκ ἐκεῖνο μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπά, καθὼς αὐτῷ διαφέροντα ἦν· καὶ ἐκ βάρων ἢ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀνιδρούθη μονή.
- 15 9. Τότε δὲ οὗτος καὶ πᾶσα ἡ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμο- B ρία τῇ καθαιρέσει ὑποβληθέντες οὐκ ἡσυχῇ παραπέμπειν τὸν ἐαυτῶν βίον ἐδοκίμαζον, ἀλλ' ἔτι καὶ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐναυεύοντο. μετὰ γοῦν τὴν καθαίρεσιν ὑπερορίας ἐν τινι μονῇ γεγονώς, εἰκόνας μιᾶς κατὰ τὸν ὄροφον ἱστορημένης καὶ ἀτενῶς οἶον
- 20 ἀτεινιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων οὗτος ὄραν τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατιοῦσαν θέαν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκέτου προστάττει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, ὡς τὴν ταύτης οὐ δύναμαι μορφήν ἐνορᾶν. ἤκουστο γοῦν

in eius postico in promptu fores erant, multis inde gradibus intromittentes eos qui intus penetrare vellent. haec itaque illius nefanda officina. illic modo ad cubicoli thalamicque delicias cum sacrae virgines tum aliae insigni forma mulieres condebantur, quibuscum meretricio ritu foedaretur; modo iecinorum inspectiones exque pelvi divinationes ac praestigiae aliae mortuorumque evocationes, his illi sociabus ac adiutoribus, exercebantur. hincque adeo non raro non solum Theophilo sed et aliis eiusdem sententiae atque haeresis hominibus vera quaedam daemonum ope praedicebat. hoc enim vero impurum eius domicilium, aliquando tandem a fratre Basilio tum accubitori venditum, in sacrum transiit monasterium. neque id modo, sed et quae ad illum attinebant reliqua: sanctique magni martyris Phocae a fundamentis erectum monasterium est.

9. Ceterum ille eiusque omnis sodalitas, uti dictum est, in eum modum cessare iussi ac depositi, haud sibi quiete transigendam vitam putaverunt, verum adhuc quidpiam adversus sacras imagines moliti sunt. sacerdotio itaque motus, cum in monasterio quodam exsul versaretur pictaque imago quaedam in tecto velut intentis in eum oculis esse videretur, non ferens ille imaginis sic de alto quasi intuentis aspectum, per unum e famulis tolli eam iubet atque eius oculos effodi, unum hoc adens, non posse se eius effugiem formamque intueri. audivit haec Au-

ταῦτι τῇ δεσποίνῃ, καὶ τῇ προσηκούσῃ μάστιγι καὶ παιδείᾳ διὰ
C σκυτάλης καθυποβέβλητο. (10) ἄλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν
 αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἐρεῖν, μῶμον δὲ τινα καὶ ὡς ἐπειρῶντο τῷ ἐν
 ἁγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν, καὶ μῶμον εἰς γυναικὸς φθορὰν
 παῖδα κεκτημένης μονογενῆ (Μητροφάνης οὗτος ἦν, ὁ μετ' οὐδ'
 πολλὰ τῆς Σμύρνης καθηγησάμενος), ἦν καὶ χρυσιῶν ἱκανῶν ἐξω-
 νησάμενοι καὶ ἅμα καθυποσχόμενοι εἰ μόνον τούτοις συμφήσειεν,
 πολλὰ κατελέγοντο πρὸς τὴν δέσποιναν καὶ τοὺς ἐπιτροπεύοντας
 τοῦ παιδὸς αὐτῆς. βῆμα γοῦν εὐθέως καὶ κριτήριον φρίκης γέ-
 μον ἐκ πολιτικῶν ἀνδρῶν συγκροτούμενον καὶ ἐκκλησιαστικῶν.¹⁰
D οὐ τῶν εὐσεβῶν τις ἀπῆν, οὐ τῶν ἀσεβῶν, οὐ τῶν μονήρῃ βίον
 ἐπιληκμμένων, οὐκ ἄλλος τις τῶν ἀκούειν ἢ λαλεῖν δυναμένων·
 τοὺς μὲν γὰρ ἢ πρὸς τὸ ξένον τῆς λοιδορίας κατηφιῶντας οἷον ἐνῆ-
 γεν αἰδώς, τοὺς δ' ἢ τοῦ κροτεῖν καὶ χαίρειν ὑπ' ἀκρασίας ἠδονή.
 ἤγοντο γοῦν οἱ κατηγοροῦντες εἰς μέσον, καὶ τῶν λεγομένων ἢ ἄν-
 θρωπος ἔλεγχος. ὁ δὲ ἅμα τῇ παραστάσει τῆς γυναικὸς, οὐδὲν
 ὑποστειλάμενος οὐδαμῶς, ὅπως τε ἔχεις κυρία, ταύτην ἐπηρώτα
 εἰς ἐπήκοον (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ γνώριμος ἐκ πολλοῦ δι' ἀρετήν),
 καὶ ὅπως ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, περὶ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς καὶ τῶν
P 99 προσηκόντων αὐτῇ· οὕτως τούτῳ ἐπήνθει τὸ ἄπλαστον. οἱ δὲ²⁰
 μᾶλλον ἐκβοήσαντες ἐγαυρίων ὑφ' ἠδονῆς, τὰ τῆς κατηγορίας
 ἐπαύξοντες καὶ σαφῆ τὸν ἔλεγχον δόντες λοιπόν. ἄς δ' οὗτος
 μόλις τῆς κατηγορίας ἐπήσθητο, ζήλω πυρωθεὶς, ὡς ἂν μὴ δι'.

gusta, ac qua virum decebat castigatione, scuticae taureisque subiecit.
 (10) at ne sic quidem ut quietus ageret in animum inducebat; sanctum-
 que Methodium structa in eum calumnia circumvenire tentabant. haec
 autem in eo erat, constuprasse scilicet mulierem unici filii matrem, id
 est, Metrophanis, eius videlicet qui haud multo post Smyrnensis episco-
 pus fuit. hanc auri multa vi conducentes, aliaque polliciti, modo eorum
 fraudi acquiesceret, acriter apud Augustam eiusque filii procuratores ac-
 cusant. mox itaque formidolosum tremendumque tribunal ponitur, ex-
 que utroque ordine, civili scilicet sacroque, iudicium cogitur. nemo non
 piorum, nemo non impiorum aderat; monachi omnes, ac quisquis audire
 poterat aut loqui, praesto erant. alios pro criminis novitate maestos
 pudor adduxerat, alios insultandi cupido, et ut petulantia oblectarentur.
 producuntur ergo accusatores in medium, et quae reum erat peractura,
 mulier coram sistitur. Methodius, simul atque mulier adstitit, nihil quic-
 quam veritus deque solita subtrahens comitate et salutatione, cunctis
 audientibus ex ea percontari "quonam te modo habes, domina?" dudum
 enim virtutis nomine illi nota erat. "quonam modo hic atque ille?" de
 marito iisque qui ullo eam modo contingebant. tantus in eo candor ac
 simplicitas effloreat. adversarii maiori clamore sublato, aucta inde ac-
 cusatione superbe gaudio gestiebant, iamque aperte crimen se evicturos
 putabant. is porro, ubi tandem calumniam sensisset, zelo succensus, ne

αὐτοῦ τὰ τῆς ἐκκλησίας κινδυνεύοι καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἄλλον μὲν εἶναι καιρὸν αἰδοῦς ἄλλον δὲ ὑποστολῆς καὶ σεμνότητος, μικρὸν ἐκ τοῦ θρόνου μειωρήσας αὐτὸν καὶ πρὸς ἑαυτὸν τὸν κόλπον συναγαγὼν γυμνὴν ἐδείκνυεν τὴν αἰδῶ, τεθναμματουρηγημένην ἔχων καὶ 5 οὐ κατ' ἄνθρωπον, καὶ ἅμα διηγείτο τὴν θαναματουρηγίαν, ὡς B πρὸ πολλοῦ κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ρώμην γενόμενος, σφριγῶντων ἔτι καὶ ἐνακμαζόντων τῶν παθῶν, ἕως τις αὐτὸν ἐξέκαιεν θερμότερον ἢ καὶ κατὰ πάθους ὀρμῆν. ἐπεὶ γοῦν ἐκινδύνευεν καὶ περιγενέσθαι τούτου οὐκ ἦν οἶός τε, τὸν κορυφαῖον Πέτρον τῷ χεῖρε 10 πρὸς τὸν ναὸν ἐκπετίσας ἐξελιπάρει τυχεῖν τινὸς ἐπικουρίας καὶ ἀρωγῆς. καὶ δὴ τῷ κόπῳ τῆς εὐχῆς ὀψὲ πρὸς ὕπνον κλιθεὶς, φανῆναι οἱ τὸν ἀπόστολον ἐκείνου τοῦ μέρους ἀπτόμενον καὶ τὰς ὀρμὰς σβεννύοντα τῶν παθῶν, τοῦτο μόνον προσεπιλέγοντα τὸ C “ἀπολέλυσαι δὴ τῆς τῶν παθῶν ἐπικρατείας, Μεθόδιε.” τούτοις 15 ἐκεῖνος τὸν μακρὸν ἐκεῖνον πέπεικε σύλλογον, αἰσχύνῃς πλήσας τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθρούς. οὐ μὴν ὁ μάγιστρος Μανουὴλ τούτοις ἠξίον λέεσθαι τὰς κατηγορίας, ἀλλὰ καὶ τῇ γυνυικὶ ἠπέλει ἢ μὴν ἀπαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἰ μὴ τὴν πᾶσαν διδάξῃ ἀλήθειαν. καὶ ἢ γ' εὐθέως ἐκπυστον καὶ σαφῆ τὴν πᾶσαν δραματουρηγίαν 20 ποιεῖ, τόσου καὶ τόσου λέγουσα χρυσοῦ ἐξωνηθῆναι, καὶ ἔτι ἐν τινὶ μου τῶν κιβωτίων, οὕτως ὡς ἐδόθη, σεσημασμένον ἐστὶ καὶ D πεφύλακται σφραγίδι αὐτῶν. αὐθωρὸν οὖν ἀποστελλαντες ἐκεῖνὸ

2 εἶναι] εἰδῶς εἶναι Combef.

4 γυμνὸν P

quid eius causa ecclesiae res Christique honor labefactarentur, nemp̄ non nesciens aliud pudoris aliud subticendi ac gravitatis tempus esse, paululum se a throno subrigens sinumque ad se colligans verenda nuda ostendit miraculo arefacta, nec qualia virorum esse solent; simulque ut se res habuerit gestumque miraculum sit, referebat. cum nimirum pridem iam ad seniores Romam venisset, adhucque in ipso ferveret ac vigerent carnis libidines, maiore quam pro affectus ipsa vi amore exarsisse. hinc itaque aucto periculo, ac cum vim tantam libidinis non posset superare, Petrum apostolorum principem expansis ad eius templum manibus exorasse ut ab eo opem aliquam impetraret. dumque tandem precandi labore fessus in somnum sese reclinasset, visum in somnis apostolum, qui eam tangendo partem libidinis sensum omnem exstingueret; simulque dixisse, “Methodi, liberatus es a libidinum tyrannide ac dura vi.” his ille fidem tanto illi conventui fecit, ac veritatis hostes pudore implevit. nolebat tamen magister Manuel his obiecta crimina dilui. quinimmo mulieri minitabatur, se illi vitam adempturum, nisi rei omnem veritatem doceret. illa porro totam statim fabulam eloquitur ac palam facit, tanto se redemptam esse, auri pondo accepisse, adhucque in arcula, uti acceperat, signatum subque illorum sigillo domi se habere. confestim ergo cum misissent, mulieris illa indicatione inventum in arca

τε, ὡς ἔφησεν ἡ γυνή, εὔρον τὸ χρυσίον κατὰ τὴν κιβωτὸν καὶ ἤγαγον. καὶ οὗτοι τῇ τοῦ πατριάρχου συμπαθεία καὶ παρακλήσει πρὸς τοὺς κρατοῦντας οὐ ποιῶν καὶ βασάνων, ὧν ἦσαν ἄξιοι, ἀλλὰ συγγνώμης ἤξιωντο, τοῦτο μόνον εἰς ἔκτισιν λαβόντες καὶ τιμωρίαν τὸ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐν τῇ τῆς ὀρθοδοξίας πανηγύρει μετὰ 5 λαμπάδων ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις σεβασμίῳ σηκοῦ τῆς Θεομήτορος πρὸς τὸν Θεῖον καὶ περιώνυμον τῆς σοφίας ἀφικνεῖσθαι νεῶν καὶ τὸ οἰκεῖον ἐνηγεῖσθαι αὐτοῖς ὡσὶν ἀνάθεμα διὰ τὴν πρὸς τὰς
P 100 Θείας εἰκόνας ἀπέχθειαν· ὃ καὶ τηρούμενον ἐφάνη ἐπὶ πολλὰ καὶ τῆς αὐτῶν μέχρις ἐταμιεύθη ζωῆς. καὶ ἡ μὲν ἐφ' ἱκανὸν αὐξή- 10
 Θεῖσα τοιαύτη αἴρεσις τοιοῦτον δὴ εἶχε καὶ τὸ πέρασ ἐκ τοῦ Θεοῦ· ἀνέλαμψαν δὲ αἱ Θεαῖαι τῶν ἁγίων εἰκόνων μορφᾶι, οὐ θεϊκῶς ἡμῖν λατρευόμεναί τε καὶ τυπούμεναι, σχετικῶς δὲ καὶ σεβασμίως τὴν δι' αὐτῶν πρὸς τὰ πρωτότυπα ἡμῖν τιμὴν πως διαπορθ-
 μέουσαι. 15

11. Ταύτην ἄγουσα τὴν ἑορτὴν ἡ Θεοδώρα δι' ἡδονῆς εἰστία ποτὲ ἐν ταυτῷ τὸ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα πᾶν κατὰ τὰ ἐν
B τοῖς Καριανοῦ ἀνάκτορα, ἃ, ὡς εἴρηται πρότερον ἡμῖν, τῶν ἑαυ-
 τοῦ ἔνεκεν θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἐνδείματο. οὐκ ἦν γοῶν ὅστις οὐ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερέων καὶ ὁμολογητῶν. τούτοις ἐναρίθμιοι 20
 Θεοφάνης τε ὁ τῆς Σμύρνης καὶ ὁ αὐτοῦ Θεόδωρος ἀδελφός. ὡς οὖν τὰ τῆς εὐωχίας παρήκμασεν καὶ εἰς βρῶσιν τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειντο, συνεχῶς ἀτενιζούσης τῆς βασι-

aurum ac allatum est. accusatores, miserante patriarcha serioque rerum dominos exorante, non quarum rei erant poenas dederunt iustaeque ultionis supplicia tulerunt, sed veniam consecuti sunt, ea duntaxat indicta multa, ut quotannis solenni restitutarum imaginum die (ὀρθοδοξίας festum vocant) praelucentibus facibus a venerabili dei genitricis Blachernarum aede ad divinum celeberrimumque sapientiae templum venirent, dictumque in eos anathema ob eorum in sacras imagines odium suis ipsi auribus audirent. quod in multos annos servatum est, ac quoad illi vitae superstites fuerunt. ac quidem tantis aucta compendiis eiusmodi haeresis talem quoque dei nutu finem accepit, pristinoque splendore divinae sacrarum imaginum effigies formaeque effulserunt, quas non divinis ipsis honoribus colamus ac velut deos pingamus, sed quibus relative certoque venerationis cultu ad exemplaria ipsasque principes formas honorem transmittamus.

11. Festum hunc diem cum Theodora gaudio celebraret, collectum omnem ecclesiae coetum in Cariani triclinio, quod in palatio est, epulis quandoque recreabat. has nempe aedes, ut in superioribus a nobis dictum est, Theophilus in filiarum usum exstruxerat. sacerdotum nemo deerat, nemo confessorum inter illos aderant Theophanes Smyrnenensis episcopus eiusque frater Theodorus. vergente ad finem convivio cum iam placentiae ac bellaria apponerentur, intentis crebro in eos ocalis,

λίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τῶν πατέρων καθορώσης καὶ στεναζούσης συνέβη πως τούτους ὡς ἔξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμη-
σαι καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ἀτενίζούσης αὐτοῖς. φησάντων γοῦν ὡς **C**
τις ἄρα, δέσποινα, ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ὀράσεως ἀτενοῦς;
5 τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων ἔφη θαυμάζειν καρτερίαν ὑμῶν καὶ τὴν
τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπήνειαν εἰς ὑμᾶς. καὶ ὁ μακαρίτης Θεο-
φάνης μηδὲν εὐλαβηθεὶς τε καὶ τῶν προησφαλισμένων διανοηθεὶς
“ὑπὲρ ταύτης” ἔφησε “τῆς γραφῆς εὖ μάλα τρανωῶς ἐν τῷ τοῦ
Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ διαδικάσομαι σὺν τῷ ἀνδρὶ σου καὶ
10 βασιλεῖ.” τούτῳ περιλυπος γενομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ σύνδακρυς,
“καὶ ταῦτα” ἔφησεν ἡ βασιλεῖα “ἡ ὑπόσχεσις καὶ αἱ δι’ ἐγγράφων
ὁμολογίαι ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον συγκεχωρηκέναι ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶ- **D**
νας ἐνάγειν καὶ καλεῖν;” “οὐ” φησιν ὁ πατριάρχης ἀθῶρον
ἀναστάς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, “βασιλεῖα, οὐ· ἀλλ’ ἔξει
15 βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς ὀλιγωρίας τούτων λογιζομένης οὐδέν.”
οὕτω μὲν οὖν ἐσιγάσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθη ἀκύ-
μαντα.

12. Καὶ ἑτέρα δέ τις αἴρεσις οὕτω τῶν Ζηλικῶν λεγομένη
ἀναφανείσα, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγῷ Ζηλι ὀνομαζομένῳ, φέροντι
20 δὲ τὴν τῶν ἀσκητήτων ἐν πρώτοις τιμὴν, λθεραπεύθη τε καὶ πρὸς
θεοσέβειαν μετηνέχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου μόνου

16 ἔθῃ] ἐσώθη?

legensque inscriptas eorum facies, altos animo gemitus Augusta trahebat. sed et illos, ut par est, contigit oculos advertere sicque in ipsos intentos Augustae oculos observare. quaerebant ergo, quid causae esset cur sic Augusta intentos oculos ipsis obverteret. ad quos illa mirari se illorum patientiam, quod sic vultus literis insculpti sustinuisset, illiusque immanitatem a quo eiusmodi poenam sustulissent. tunc beatus Theophanes nulla ductus reverentia, nec quod sancte patrum conventus promiserat animo cogitans, “huius” inquit, “scripturae causam adversum virum tuum ac imperatorem clare admodum, deo incorrupto iudice, disceptabimus.” gravi sermo Augustam dolore affecti, effusaque in lacrimas “haecne” inquit “vestra promissio ac scripta cautio est, quod non solum non ignoscitis verum etiam in ius vocare vultis?” “non ita” ait, “non ita,” surgens statim patriarcha ac reliquus sacerdotum coetus. “promissa” inquit “rata manent, spreto horum virorum contemptu.” sic itaque ista pacata sunt assertaque ecclesiae moribus tranquillitas est.

12. Sed et alia quaedam haeresis (sic dicta Zelicum) orta, una cum suo auctore Zeli dicto, qui a secretis erat hacque potissimum dignitate fulgebat, curata et ad saniores sensum traducta, in imperatoris solenni pompa, illius sectatoribus sola unguenti unctione cum novis albis

Theophanes contin.

11

P 101 μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων καταξιοθέντων χρίσεως τῶν ἀντιπιοιουμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

13. Ὁ γε μὴν ἄρχων Βουλγαρίας (Βώγορις οὗτος ἦν) θρασύτερον ἐξεφέρετο γυναῖκα τῆς βασιλείας κρατεῖν διακηκῶς ὄθεν καὶ τινὰς ἀγγέλους ἀπέσταλκεν πρὸς αὐτήν, τὰς συνθήκας ὅ λῆγων καταλύειν καὶ κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν γῆς. ἀλλ' αὐτὴ μηδὲν θῆλυ ἐννοοῦσα ἢ ἀνάνδρον "καὶ ἐμὲ" αὐτῷ κατεμήρυνε "κατ' αὐτοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσαν, καὶ ἐλπίζω μὲν κυριεῦσαι σου· εἰ δὲ μὴ γένηται καὶ ἐκνικήσεις με, καὶ οὕτω σου περιέσομαι, τὴν νίκην ἀριθλήλον ἔχουσα· γυναῖκα γὰρ ἀλλ' οὐκ 10
B ἄνδρα ἔξεις ἠτήθητά σοι." διὰ τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε, μηδὲν τολμήσας νεανιεύεσθαι, καὶ τὰς τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἀνελέου σπονδάς. (14) καὶ δὴ ζήτησιν τινα καὶ πολλὴν ἔρευναν περὶ τινος μοναχοῦ, οὕτω καλουμένου Θεοδώρου τοῦ ἐπίκλην Κουφαροῦ, εἴτε ἐκ τινῶν οὐειράτων καὶ ὄψεως εἴτε ἄλλως πως, πρὸ 15 πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἢ Θεοδώρα πρὸς τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐποιεῖ, καὶ αὐτὸν ἠξίον διὰ γραμμῶν ἀνερευνῆσαι καὶ τιμῆς ὄσης καὶ βούλοιο ἀπολυτρώσασθαι τοῦτον αὐτῆ. ἠξίον δὲ καὶ οὗτος, ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν, περὶ οἰκείας αὐτοῦ πρεσ-
C βεύειν ἀδελφῆς παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν αἰχμαλωτισθείσης ποτέ, 20 κατεχομένης δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ βασιλέως αὐτῆ. αὕτη δὴ οὖν πρὸς τὴν πίστιν καλῶς μετενεχθεῖσα, καὶ γράμματα κατὰ τὸν τῆς αἰχμα-

8 ἐπιζόμεν κυριεῦσαι P

tanicis (ἐμφώτια vocant) receptis, eoque candoris amictu ac pompa consummationem adeptis.

13. Ceterum Bulgariae princeps Bogoris nomine, audito feminam rerum potiri, ferocius ipse efferrī. missis itaque ad Theodoram nuntiis minatur rupto foedere adversus eam se copias educturum. at illa, nihil muliebri aut non satis virile in animo inducens, ita renuntiavit, "me quoque vicissim adversum te offendes copias educentem, nec me victoria potituram diffido. sin autem minime contigerit ipseque me viceris, sic quoque ipsa superavero, penes quam manifesta victoriae iura futura sint, cum tibi non vir sed mulier victa concesserit." hoc responso perterritus barbarus quietem bello praetulit, nihil ferocius moliri ausus, amicitiaeque rursus foedera renovavit. (14) inter haec Theodora omni diligentia perquirendum statuit sic nuncupatum Theodorum monachum cognomento Cupharam, sive quibusdam insonniis visoque monita, sive alia ratione inducta: is vero diu ante inter captivos fuerat abductus. mittit ergo ad Bulgariae principem, datisque literis rogat ut hominem sedulo perquiri iubeat, quo liberit pretio ex ipso redimendum. ille vicissim occasionem nactus missis legatis sororem ad se remitti petit, Romanorum quondam excursionibus captam, et quae tunc in aula servaretur. haec itaque ad Christi fidem probe translato animo, doctaque literas per

λωσίας παιδευθεῖσα καιρὸν, καὶ ἄλλως τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν
 τε καὶ περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ τε καὶ δόξαν, ὡς ἔστι, θαυμάζουσα
 διαφερόντως, ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν,
 οὐ διέλιπεν ἐκθειάζουσά τε καὶ παρακαλοῦσα καὶ σπέρματα κατα-
 5 βάλλουσα τῆς πίστεως πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ (ἦν γὰρ παρὰ τοῦ εἰρη-
 μένου Κουφαρᾶ μικρὰ τινα παιδευθεὶς καὶ τῶν μυστηρίων κατηχη-
 θείς) τοῦτον μὲν ἀποστείλας τὴν οἰκίαν ἐλάμβανε μισθὸν ἀδελ- **D**
 φῆν· πλὴν ἔμενεν ὅπερ ἦν, ἀπιστία κατισχημένος καὶ τὴν αὐτοῦ
 θρησκείαν τιμῶν. ἀλλὰ τις πληγὴ περιπεσοῦσα θεήλατος (λιμὸς
 10 δὲ ἦν, οὕτω μᾶλλον τῶν παχυτέρων καὶ γαιωδεστέρων, ὡς ἔοικεν,
 μεταπαιδευομένων καὶ τὰ κακὰ μεταμανθάνοντων) τὴν αὐτοῦ ἐπο-
 λιώσκει καὶ κατέρουχεν γῆν. καὶ ὃς θεὸν ἐκείνον ἠγάγκαζεν ἐπι-
 καλεῖσθαι πρὸς ἄμυναν τῶν δεινῶν, τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου μὲν
 15 ὡς εἰκόσ. τυχόντες οὖν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν δεινῶν, οὕτω δὲ
 πρὸς θεοσέβειαν μετατίθεται, καὶ τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας
 καταξιούται, καὶ Μιχαὴλ κατονομάζεται κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ βα- **P 102**
 σιλέως, παρὰ τοῦ πρὸς ἐκείνον ἀποσταλέντος ἀρχιερέως ἀπὸ τῆς
 βασιλίδος τῶν πόλεων. (15) καὶ τι δὲ τοιοῦτον ἐπισυμβῆναι
 20 φασίν, ὡς ἔρωτα δεινὸν περὶ τὴν κνηγεσίαν τὸν Βώγωριν ἀρχοντα
 κεκτημένον ταῦτα καὶ κατὰ τινα οἶκον τῶν ἑαυτοῦ, ἐν ᾧ συνελθὼς
 ἀφικνεῖτο, θελῆσαι ἐξιστορῆσαι, νύκτωρ ὡς ἂν ἔχοι καὶ μεθ'

2 ἔστι] εἰκόσ?

eas captivitatis moras, omnemque praeterea Christianorum ordinem in-
 que deum reverentiam ac de illo opinionem, uti par est, plurimum ad-
 mirata, cum ad fratrem reversa esset, nullum unquam finem faciebat
 praedicandae illi Christianae institutionis et obsecrandi fideique ac pie-
 tatis in eo semina iaciendi. ille iam pauca quaedam ab eo quem dixi-
 mus Cuphara didicerat, primaeque institutionis rudimenta audierat. misso
 itaque monacho commutationis iure sororem recepit. mansit tamen id
 quod erat, infidelitate scilicet laborans suaeque adhuc cultor superstitio-
 nis. ceterum plaga quaedam divinitus illata, famis scilicet (sic enim
 comparatum, ut qui addictiore indole crassiorique ingenio sunt ac ter-
 reni, erudiantur malaque dedoceantur) illius infestans regionem direque
 affligens, deum, cuius saepius, ut par est, Theodorus sororque laudes
 prosecuti essent ac cuius erant cultores, malorum depulsorem invocare
 cogit. quo a malis liberante Bogoris veram amplectitur fidem, ac lava-
 crum regenerationis ab episcopo qui ab urbe regia missus fuerat conse-
 cutus, ex imperatoris nomine Michael appellatur. (15) sed et aliquid
 eiusmodi accidisse aiunt. nempe cum Bogoris princeps venatione supra
 modum delectaretur, haec quoque in domo quadam, in quam frequens
 concedebat, voluisse depingi, ut noctu perinde interdiumque iis spectacu-

ἡμέραν τὰ τοιαῦτα τῶν ὀφθαλμῶν ἐντροφήματα. ὡς γοῦν ὁ
 τοιοῦτος αὐτὸν ἔρωσ ἐπεισῆλθεν, μετακαλεῖται μοναχὸν τινα τῶν
 καθ' ἡμᾶς Ῥωμαίων ζωγράφον· Μεθόδιος ὄνομα τῷ ἀνδρὶ. τοῦ-
B τον οὖν στάντα κατὰ πρόσωπον ἕκ τινος θείας προνοίας οὐ τὰς ἐν
 πολέμῳ ἀνδροκτασίας ἢ τὰς ζῶων καὶ θηρίων ἐπικελεύσαι γράψαι 5
 σφαγὰς, ἀλλ' ἂ βούλοιο, τοῦτο μόνον ἐπειπὼν ὡς εἰς φόβον τοὺς
 ὀρῶντας ἐκ τῆς θείας ἐνάγεσθαι βούλοιο καὶ ἅμα παρακαλεῖσθαι
 πρὸς ἔκκληξιν ἀπὸ τῆς γραφῆς. μηδὲν γοῦν οὗτος πρὸς φόβον
 ἕτερον ἐνάγειν ἢ τὴν τοῦ Θεοῦ δευτέραν εἰδῶς παρουσίαν, ταύτην
 ἐκείσε καθυπέγραψεν, καὶ τοὺς δικαίους ἐντεῦθεν τὰ βραβεῖα τῶν 10
 πόνων ἀπολαμβάνοντας, ἐκείθεν δὲ τοὺς πεπλημμεληκότας τοὺς
 τῶν βεβιωμένων δρεπομένους καρποὺς καὶ πρὸς τὴν ἠπειλημένην
C κόλυσιν ἀπελαννομένους τε καὶ ἀποπεμπομένους σφοδρῶς. ταῦτ'
 οὖν, ἐπειδὴ πέρας εἶχεν ἡ γραφή, κατιδὼν, καὶ δι' αὐτῶν τὸν
 τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβῶν, καὶ κατηχηθεὶς τὰ καθ' 15
 ἡμᾶς θεῖα μυστήρια, νυκτῶν ἅρῳ τοῦ Θείου μεταλλαγάνει βυπτίσ-
 ματος. ἐφ' ᾧ καταφανῆς γεγινῶς τὴν ἐκ παντὸς τοῦ ἔθνους αὐ-
 τοῦ καθυψίσταται ἐπανάστασιν, οὗς καὶ μετὰ τινῶν ὀλίγων κατα-
 πολεμήσας, τὸν τοῦ Θεοῦ τύπον σταυροῦ ἐν κόλποις περιάγων
 αὐτοῦ, τοὺς καταλοίπους οὐκέτι κρύφα, πάντα δὲ ἀναφανδὸν 20
 ἐποίησε καὶ αὐτοὺς ἐπιθυμοῦντας Χριστιανούς. ἐπεὶ γοῦν μετε-
D τέθη πρὸς Θεοσέβειαν, γράφει δὴ πρὸς τὴν δέσποιναν περὶ γῆς,
 πληθῆσι στενούμενος τῷ ἑαυτοῦ, καὶ ἀξιοῖ παρὰ ταύτης παρρησια-
 στικώτερον ὡς ἦδη ἐν ἄλλ' οὐ δύο ὄντων αὐτῶν, πίστει τε καὶ φι-

lis oculos pasceret. hoc itaque amore captus monachum quendam ex
 nostris Romanum pictorem, Methodium nomine, accersit. ubi autem
 virum coram habuit, divino quodam autu ac providentia "nolo" inquit,
 "depingas hominum in bello caedes aut bestiarum ferarumque iugulationes,
 sed quod videntibus solo aspectu terrorem iniiciat ac quod pictis
 coloribus in stuporem agat." is vero, quem non lateret nihil perinde
 terribile esse ac secundum domini adventum, hunc illic graphice omni-
 que artis conatu depinxit; atque hinc iustos praemia laborum perceptu-
 ros statuit, illinc scelerum reos male gestorum fructus decerpentes, iudice
 nimirum ad intentata propellente supplicia duriusque a se repellente.
 haec princeps absoluta tabella ut oculis conspexit, exque aspectu dei in
 se timorem concepit, divina denique edoctus Christianorum mysteria,
 intempesta nocte divini baptismatis munus consequitur. non latuit ea
 res, gentisque totius defectionem ascivit. ille parva suorum manu, divi-
 num crucis signum in sinu suo circumferens, oppido rebelles fundit;
 nec iam occulte sed palam omnino reliquos, ipsos quoque rei avidos,
 Christianos facit. ad veram itaque fidem ac pietatem translatus ad Au-
 gustam scribit agros impetraturus, angustioribus scilicet quam pro suo-
 rum multitudine dicionis illius terminis; eoque maiori fiducia rogat, quod

λίᾳ συνδεθέντων τῇ ἄρραγεί, καὶ ἑαυτὸν ὑποθήσειν καθυπισχεῖτο καὶ εἰρήνην ἐργάσασθαι ἀτιδίον τε καὶ ἀδιάπτωτον. ἡ δὲ εὐμενῶς τε ἤκουσεν αὐτοῦ, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τηρικαῦτα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηραῖς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυγγανοῦσης Ῥωμαίων τε 5 καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἣτις οὕτω καλεῖται Ζάγορα παρ' αὐτοῖς. οὕτω μὲν οὖν ἅπασα ἡ Βουλγαρία πρὸς εὐσέβειαν μετ- P 103
ερροθυμίσθη, θεοῦ πρὸς τὴν οἰκείαν μετακαλεσαμένου γνῶσιν αὐ-
τούς, καὶ οὕτως ἐκ μικρῶν σπινθήρων τε καὶ πληγῶν· καὶ οὕτω
γῆς τῆς τῶν Ῥωμαίων ὡς ἄλλης τινὸς ἐπαγγελίας ἀξιωθέντες πρὸς
10 κοινωσίαν ἄρρηκτον καθυπέβαλον ἑαυτούς.

16. Εἶχε μὲν οὖν οὕτω τὰ κατὰ τὴν δύσιν λαμπρῶς τε καὶ ἐτεθρόλητο πανταχοῦ. ἐφ' οἷς ἀγαλλομένη ἐκείνη, καὶ οἷον τρόπαια ἐπιθεῖναι μείζω δι' ἐφέσεως ἔχουσα, καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἀνατολὴν Παυλικιανούς ἐπειρᾶτο μεταγείν ὡς βοῦλοῖτο πρὸς εὐσέ-
15 βειαν ἢ ἐξαίρειν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων ποιεῖν· ὃ καὶ πολλῶν κακῶν τὴν ἡμετέραν ἐπέπλησεν. ἡ μὲν γὰρ πέμψασά τινας τῶν ἐπ' ἐξ-
ουσίας (ὁ τοῦ Ἀργυροῦ καὶ ὁ τοῦ Λουκῆ καὶ ὁ Σουδάλης οἱ ἀπο- B
σταλέντες ἐλέγοντο) τοὺς μὲν ἐξέλιπε ἀνθρώπων, τοὺς δὲ ξίφει παρε-
δίδουν, τοὺς δὲ τῷ τῆς θαλάσσης βυθῷ. ὡσεὶ δέκα μυριάδες
20 ὁ οὕτως ἀπολλύμενος ἠριθμεῖτο λαός, καὶ ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν τῷ βασιλικῷ ταμιεῖω ... ἤγετο καὶ εἰσεκομίζετο. ὑπῆρχεν οὖν τῷ στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν (Θεόδωτος οὗτος ἦν ὁ κατὰ τὸν Με-

iam non duo sed unum existant, insolubili fidei amicitiaeque vinculo colligati. subiectum se illi fore pollicetur, pacemque sempiternam nec ulla unquam re convellendam cum ea habiturum. placuit Theodoraе pe- titio, deditque Bulgaris regionem quae tum deserta erat, quicquid scilicet a Ferrea soli est (loci nomen est, limes eo tempore Romanorum ac Bulgarorum dicionis) ad Debeltum usque: Bulgari Zagoram vocant. per hunc itaque modum omnis Bulgaria ad pietatem Christique fidem transi- vit, deo ad suam illas cognitionem vocante, et quidem ex sic exiguis scintillis plagisque; sicque agri Romani portionem velut aliam quandam rem promissam consecuti, Romanis se foederatos indivulsae societatis vinculo subiecerunt.

16. Hunc in modum se res occidentis praeclare habebant, celebri- que fama ubique divulgabantur, quod ita compositae erant. porro Theo- dora successu elata, ac quasi maiora tropaea adiicere gestiens, Pauli- cianos quoque per orientem conatur ad veram transferre fidem, sin mi- nus, extirpare ac de medio tollere; quae res ingentibus malis Roma- num orbem implevit. mittit itaque in eam rem procerum quosdam ac magistratum. erant illi Argyri ducisque filii, et Sudales. hi alios in crucem agebant, alios gladio caedebant, alios maris profundo merge- bant. sublatis ad centum milia eiusce generis suppliciiis; publicata sub- stantia ac fisco illata. porro Theodoto Melissenno orientalium duci in

λισσηνὸν) ἀνὴρ τις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καταριθμούμενος, Καρβέας
 ὄνοματι, τὴν τοῦ πρωτομανδάτωρος πληρῶν ἀρχὴν, τῇ πίστει τῶν
 εἰρημέων τούτων Παυλικιανῶν ἐγκυχώμενός τε καὶ σεμνυνόμενος.
 ὡς οὖν τὸν ἑαυτοῦ οὗτος ἀκήκοε πατέρα ἀνηρτῆσθαι τῷ ξύλῳ,
 C πέρα δεινῶν τοῦθ' ἠγησάμενος καὶ τὰ ἑαυτοῦ προσοικονομῶν φυ- 5
 γὰς μετὰ καὶ ἐτέρων πέντε χιλιάδων τῆς τοιαύτης κεκοινωνηκότων
 αἰρέσεως πρὸς τὸν τῆς Μελιτινῆς τηρικαῦτα κατάρχοντα Ἄμερα
 γίνεται, κἀκεῖθεν πρὸς τὸν ἀμεραμοννη παραγίνονται. μετὰ δὲ
 πολλῆς ἀποδεχθέντες τιμῆς, καὶ λόγον ἀσφαλείας δόντες τε καὶ
 λαβόντες ὁμοίως, ἐξέρχονται μετ' οὐ πολὺ κατὰ τῆς Ῥωμαίων 10
 γῆς, καὶ τῶν τροπαίων ἔνεκεν, ἐπεὶ πρὸς πολυπληθίαν ἐνεδίδουσαν,
 πόλεις τε κτίζειν ἐπιχειροῦσιν αὐτοῖς, τὴν οὕτω καλουμένην Ἀρ-
 γασὺν καὶ τὴν Ἀμάραν, καὶ αὖθις πολλῶν ἐκέισε ἐπιρρεόντων τῇ
 αὐτῇ κακίᾳ ἐνισχημένων καὶ ἐτέρων κτίζειν κατάρχουσι, Τεφρικὴν
 D ταύτην κατονομάσαντες· ἀφ' ὧν ὁρμῶντες πολλοὶ κατ' αὐτὸ γινό- 15
 μενοι, ὃ τε τῆς Μελιτινῆς Ἄμερ, ὃν οὕτω πως συμφθίροντες τὰ
 στοιχεῖα Ἀμβρον ἐκάλεσαν οἱ πολλοί, καὶ ὃ τῆς Ταρσοῦ Ἀλῆς καὶ
 αὐτὸς οὗτος ὁ Καρβέας ὁ δειλαιος, οὐκ ἔληγον αὐθαδῶς τῇ τῶν
 Ῥωμαίων γῇ λυμαινόμενοι. ἀλλ' ὁ μὲν Ἀλῆς ἐν τινι τῶν Ἀρμε-
 νίων χώρᾳ ἄρχειν ἀποσταλεῖς ἐκέισε θῦπτον ἢ βουλῆς εἶχε τὸν βίον 20
 κατέστρεψε σὺν τῷ ἑαυτοῦ ἀκαίρῳ στρατῷ· ὁ δὲ Ἄμερ μετὰ τοῦ
 συνάρχοντος αὐτοῦ τοῦ Σκληροῦ (οὕτως ἐλέγετο) εἰς ἐμφύλιον
 P 104 στάς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας ἐφθίρετό τε καὶ ἐκείνῳ ἀλλ' οὐκ ἄλ-

11 ἐπεδίδουσαν?

ministerio erat Carbeas quidam, protomandatoris officium gerens, eorum quos dicebam Paulicianorum fide glorians ac sectae socius. is cum patrem suum suspensum patibulo audisset idque facinus iniquissimum ferret, ac suis ipse rebus prospiciens, aliis quinque milibus eiusdem secum religionis assumptis, ad Melitinae ameram profugit; indeque ad ameramnem profecti, omnique honore ac cultu ab eo suscepti, dataque et accepta fide, paulo post communibus studiis Romanam dicionem invadunt, et ut ex ea, quod in maximam iam multitudinem excreverant, tropaea erigerent; urbesque condere aggrediuntur, quam vocant Argaum et quam Amaram; ac rursus multis eo confluentibus eadem haeresi laborantibus, tertiam quoque aedificare incipiunt, quam Tephricem vocant; unde multi uno quasi agmine acieque coniuncti prodeuntes, nimirum Melitines Amer (quem vulgo corruptis elementis Ambrum appellarunt) Tarsique praefectus Ales atque hic miser Carbeas, populandae ferociter vastandaeque Romanae dicionis nullum finem faciebant. verum Ales in Armeniorum quandam provinciam cum imperio missus citius illic perit quam vota ferebant, una cum importuno exercitu suo. Amer autem cum collega, cui Sclerus nomen (velut durum dicas), civili bello suscepto, sua in eum contentione res suas labefactans, cum uno illo, non cum aliis pugna de-

λοις πολεμεῖν ᾤετο δεῖν. εἰς τοσοῦτον δὲ τούτοις ἡ ἕξις ἐπηύξητο καὶ ἀλλήλοις ἀντεστρατήγουν, ἄχρις ἂν εἰς δέκα μόλις ἔλθην χιλιάδας ἢ τούτων ἰσχύς ἐκ πεντήκοντά που καὶ μικρόν τι πρόσ. ἐπει γοῦν οὗτος τῶν ἐχθρῶν ὑπερίσχυσεν, ἔγνω αὐθις θρασυῆται 5 καταστρατηγούμενος κατὰ τὴν Ῥωμαίων ὄπλα κινεῖν, τῷ Καρβέα ἐνούμενος. ἀντεστρατεύετο δὲ αὐτοῖς Πετρωνᾶς, τὴν τοῦ δομestίου τότε ἀρχὴν διοικῶν· λόγῳ μὲν γὰρ Βάρδα ταύτην διέπειν ἐδέδοτο, ἀλλ' ἐπει σχολάζειν οὗτος ἠναγκάζετο ὡς ἐπίτροπος, τὸν ἀδελφὸν ἠξίου, στρατηγὸν ὄντα τῶν Θρακησίων, πρῶγματι ταύ- B
10 τὴν διέπειν καὶ διοικεῖν.

17. Πλὴν ἀνθορμαῖν κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ ἀντεπεξί-
ναι καὶ Μιχαῆλ ὁ βασιλεύς (ἄρτι γὰρ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παρ-
αμείψας πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν ἠπείγετο) ἐβούλετό τε καὶ δι' 5
ἐπιθυμίας εἶχεν αἰεὶ. ἔγνω δὲ πως ταῦτα βουλευόμενος ἀπὸ τῶν
15 ἐμφυλίων πρότερον, ὡς οὐκ ὄφειλεν, ἐναπάρξασθαι, οὐκ οἴκο-
θεν οὐδ' ἀφ' ἑαυτοῦ, τῇ δὲ τοῦ ἐπιτροπεύοντος Βάρδα γνώμη
τε καὶ βουλή. ὅθεν δὲ καὶ ὅπως, δηλώσει καὶ ταῦτα ἡ ἱστορία· C
κωφὸν γὰρ τῷ ὄντι πως καὶ διάκενον τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας, ὅταν
ἐστερημένως ἔχει τὰς αἰτίας τῶν πράξεων. ἀλλ' ἔνθα μὲν καὶ
20 ἡμῖν ὑπὸ τοῦ χρόνου καλῶς οὐ διέγνωσαι, συγγνώμην πάντως οἱ
φιλομαθεῖς ἀπονέμοιεν τοῖς ἀληθεῖς ἀλλ' οὐ πλασματώδεις γρά-

21 τοῖς] τοῖς P

cernendum putabat. adeo autem eorum aucta contentio est sicque mu-
tuis se cladibus confecerunt, ut cum quinquaginta milia aut paulo plures
essent, ad decem vix milia exercitus omnis redactus sit. amer itaque
hostium victor arma iterum adversus Romanos, Carbea belli socio, mo-
vere ducis ferocitate decernit. contra hos expeditionem facit Petronas,
domestici tum munus administrans. quae dignitas nomine quidem ac
titulo ad Bardam spectabat; quia tamen ille, quippe imperatoris tu-
tor, ab ea cessare functione necesse habebat, a Petrona fratre, Thra-
censium duce, hanc sibi vicariam operam praestandam rogaverat.

17. Ceterum Michael ipse imperator adversus Ismaelitas proficisci
expeditionemque suscipere, quippe qui pueritia egressus viriles prope
annos attigerat, omnino volebat, rei que huius iugi desiderio flagrabat.
is vero eum primo animus incessit inque eam mentem inductus est non
a se suoque ipse genio, sed cognatorum, quod ne unquam fuisset,
Bardae scilicet curatoris sententia ac consilio. undenam vero ac quo-
modo res contigerit, hoc quoque subiecta rerum declarabit narratio.
plane enim mutum propemodum atque inane historiae corpus videatur,
quam deficient rationes ac causae eorum quae gesta conscribuntur. cum
autem ne nos quidem ob longiores temporis moras perspectam satis re-
rum causam habebimus, veniam prorsus tribuant studiosi lectores, qui-
bus animo constitutum sit ut veras duntaxat, non quae ficticiae sint

φειν ἐθέλουσιν, ὧν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀπορία καθέστηκεν· ὅπου δὲ γνώριμος, δηλοῦν δεῖ ταύτην καὶ σαφῆ καθιστᾶν τοῖς ἀναγινώσκουσιν, ὡς οὐκ ἄλλοθεν πάντως ἢ ἐκ τούτων χορηγομένης τῆς ἀφελείας αὐτοῖς.

- D** 18. Ἐγένετο δὲ τούτῳ τῷ Βάρδα ἕως τῆς βυσιλείας οὐκ 5 ἀγεννῆς, καὶ ἕως οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους, νῦν μὲν ἀξανάμενος νῦν δὲ ταῖς τοῦ λογισμοῦ ὁρμαῖς προσεπικοπτόμενος, ἀλλὰ δύσεως τις καὶ δυσανάλλακτος. μᾶλλον δέ, ἵνα τὸν λόγον πορρωτέρω ἀγάγωμεν, ἐγένετο δὴ τῷ Μανουῆλ πρὸς τὸν Θεοκτίστον, ἀμφοτέροις ἐπιτροπεύουσιν καὶ αὐτοῦ που κατὰ τὰ ἀνάκτορα διαι- 10 τωμένοις, διάφορά τις, ἣ καὶ καθοσίωσιν ἐπεκάλει καὶ λάθρα τα-
P 105 χέως εἶχεν ὑπολαλούμενα αὐτῷ. ταύτην δὴ ὁ Μανουῆλ εὐλαβούμενος, καὶ τὸν φθόνον ἁμαχόν τινα καὶ δυσκαταγώνιστον ἐνορῶν, ᾗθήθη δεῖν τοῦτον ἀκρωτηριάσαι καὶ καθελεῖν, εἰ μόνον γένοιτο πορρωτέρω τοῦ παλατίου. καὶ δὴ κάτεισιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, 15 κατὰ τὴν κιστέρναν τοῦ Ἄσπαρος ὄντα, ὃν εἰς σεμνείῳ τύπον ὕστερον ἐνηγάγετο καὶ τὸν χοῦν ἐκέισε κατέθετο. ἐκεῖθεν γοῦν ἐκάστοτε ἀφικνούμενος κοινωνὸς ἐγένετο τῶν κατὰ τὰ ἀνάκτορα διοικήσεων. τοῦτον οὕτως οὐ δι' ἑαυτοῦ ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοκτίστου
B ἀποσεισάμενος ὁ Βάρδας, ταῦτόν δὲ εἰπεῖν καὶ ἀποφορτισάμενος, 20 καὶ τὴν τύχην λαβῶν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ σπουδαζόμενον κοινωνόν, ἐβουλεύετο καὶ αὐτὸς οὐκέτι δι' ἑτέρου δι' ἑαυτοῦ δὲ διανῦσαι τὸ

2 δεῖ om P

17 ἀνηγάγετο?

(quarum etiam cuivis e vulgo in promptu facile copia sit), rationes scribamus. ubi autem liquido ea occurrerit, operae pretium lectoribus declarare ac palam facere, quod nusquam aliunde sed inde omnis eis utilitas captanda sit.

18. Ingenti Bardas imperandi desiderio flagrabat. erat in eo is amor, non pro aliorum more, qui modo inaugesceret, modo vero animi rationibus compesceretur ac tantisper interquiesceret, sed amor perditae amans atque impotens. imo, ut paulo altius sermonem repetamus, discordiarum aliquid Manueli cum Theoctisto intercesserat, qui ambo curatores erant inque aula degebant. ex ea Manuel maiestatis insimulatur; nec deerant qui cito illi in aurem insurrarent. id Manuel criminis metuens, vimque invidiae insuperabilem nulloque facile conatu expugnandam videns, eam amputandam ac amoliendam putavit, si modo a palatio paulo longius recederet. se itaque domum recipit, quae ad Asparis cisternam posita erat; quam postea in religiosae domus formam redegit, ibique pulverem (corpusculum scilicet) deposuit. inde quotidie veniens iis intererat quae a tutoribus in palatio administrabantur. Bardas vero, qui non sua sed Theoctisti opera Manuelem sic aula submovisset et ut ita dicam, onus excussisset, arridente votisque favente fortuna, non iam alterius ope sed sua ipse opera cuncta conficere statuit,

πάν, καὶ τέως τὸν Θεόκτιστον καθελείν, ἵνα μὴ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω
φορᾶς τοῦτον ἔχοι ἐμπόδιον καὶ ἕμα τὸν πολὺν ὄνειδον τὸν ἐπὶ τῇ
νύμφῃ αὐτοῦ (καὶ γὰρ ὠνειδίξε τοῦτον διηνεκῶς) ἀπορραπίσοι
καὶ πορρωτέρω ποιήσεται. (19) ὑπήρχε γοῦν τῷ βασιλεῖ Μι-
5 χαῖλ παιδωγωγὸς ἀνάγωγός τε καὶ πόρρωθεν τρώπων τῶν εὐγενῶν.
τοῦτον ἤξιον ὁ βασιλεὺς αὐτόν τε καὶ Θεόκτιστον καὶ τὴν μητέρα
ἀνωτέρω τῶν βασιλικῶν ἀξιωματίων ἀναγαγεῖν καὶ μείζονα τούτῳ C
ἐπιβραβεῦσαι τιμῇ. οὐκ ἐπέθετο γοῦν τούτῳ ὁ Θεόκτιστος,
οὐδὲ ταῖς αὐτοῦ ἀρεσκείαις ἀρεσκείαις ἠβούλετο, ἐπαξίως λέγων καὶ
10 οὐκ ἀναξίως τὰ τῆς βασιλείας δεῖν διοικεῖν. τοῦτον ὄργανον τὸν
παιδωγωγὸν ὁ Βάρδας λαβὼν πονηρὸν οὐκ ἐπαύετο ζιζάνιά τινα
περὶ τοῦ ἀνδρὸς τῇ ἑαυτοῦ ἐνσπείρων καὶ τῇ τοῦ βασιλέως ψυχῇ,
ἄλλα τε πολλὰ περὶ τῶν κοινῶν διοικήσεων λέγων, ὡς οὐ καλῶς
οἰκονομοῦνται, καὶ ὅτι σοὶ καταλειφθείσης ὡς κληρονομίας τῆς
15 βασιλείας πόρρω σου ταύτην οὗτος ποιεῖ, γάμον μητρὶ σου ἢ τῶν D
ταύτης θυγατέρων μιᾷ ἐμμελιτῶν, καὶ σοῦ τοῦ ταύτης υἱοῦ
πόρρω που ποιῆσαι τοὺς ὀφθαλμούς. ταῦτα γοῦν ὡς βέλη πῆξας
ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως διήγειρέ τε, καὶ ὅπως μὴ ταῦτα γένοιτο,
συνετῆς ἔφρασκε δεῖν καὶ ταχίστης βουλῆς. ὡς δὲ πολλάκις περὶ
20 τούτου συνήρχοντο τοῦ πράγματος, μίαν ταύτην ἐκύρουν καὶ
γνώμην ἀπέφαινον τοῦ ἐκ μέσου τὸν Θεόκτιστον ποιῆσαι δολοφο-
νία τινὴ ἢ ὑπερορία. ἐδέδοκτο οὖν ταῦτα, καὶ πέρας ἔσπευδε τοῖς

20 ἐκύρουν γνώμην καὶ ἀπεφαινοντο ἐκ?

atque interim Theoctistum, ne se is ab ulteriore progressu impediret, amovere, simulque ingens probrum ex nurus suae consuetudine (id enim ille continue ei exprobrabat) procul amoliri ac depellere. (19) nempe imperatori paedagogus erat, vir dissolutae vitae, et qui ab omni procul remotus esset morum ingenuitate. hunc Michael ex Barda et Theoctisto matreque maioribus in aula honoribus donari ac officiis poscebat. non parebat Theoctistus, nec ut illis eius votis morem generet adduci se sinebat. aiebat enim, "quae sint imperii munera, ex meritorum ratione, non indignis esse conferenda." hunc ergo Bardas nequissimum nactus organum, zizania quaedam de Theoctisto in suo ipse imperatorisque animo seminandi nullum finem faciebat; aliaque complura praesenti rei publicae statui detrahebat. "non bene res administrari: relictum imperii heredem Michaelem Theoctisti opera a publicis longe muneribus arceri. nuptias cogitare cum Michaelis matre aut una filiarum; ipsum vero, qui filius sit, erutis oculis procul eiiciendum esse." his itaque velut spiculis alte imperatoris animo defixis eum proritabat, ac ne quid eiusmodi eveniret, prudenti promptissimoque consilio rem expediendam aiebat. saepius eam in rem cum convenissent, ea demum illis rata sententia, ac decretum est ut fraude aliqua doloque e medio tollendum Theoctistum aut certe exilio relegandum curarent. sic itaque visum consilio, urgebatque Bardas, ut quod ita animis sederat prompte exsequeretur.

- P 106 βουληθεΐσιν ἐπάγειν· τὸ δὲ ἦν ἐν τῷ τοῦτον μέλλειν πρὸς τὸν Λαυσιακὸν ἐξέρχεσθαι μετὰ τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν ἐπακολουθῆσαι μικρὸν τὸν βασιλέα, καὶ τοῦτο μόνον ἀνακρουεῖν τὸ “ἐπάρατε αὐτόν” τοῖς πραιποσίτοις. τότε ὁ Βάρδας ἐν τῷ Λαυσιακῷ συνεδρίαζεν. ὡς οὖν ὁ Θεόκτιστος προέκυπτεν ἐξιών, τὸ 5 τοῦ Μιχαὴλ σύνθημα προτρέχον ἕμα καὶ προφθάνον τοῦτον ὁρῶν ἔγνω φυγῆ τὴν σωτηρίαν πραγματεύεσθαι. ἡ φυγὴ δὲ πρὸς τὸν ἱππόδρομον κατὰ τὰ ἀσηκρητεῖα· καὶ γὰρ ἐκεῖσε τότε τὸ τῶν ἀσηκρητῶν ὑπῆρχε καταγῶγιον. ἀλλ’ ὑπὸ πολλῶν ὁ εἰς συλληφθεὶς
- B** μένειν ἀλλ’ οὐ φεύγειν κατηναγκάζεται· καὶ ξίφος ὁ Βάρδας γυ- 10 μνώσας αὐτοχειρίᾳ τοὺς οἴτινες εἶεν διακωλύσοντες ἀμυνόμενος ἠπέλει, πρὸς τὸν φόνον τῶν ὑπὸ χεῖρα τιλ. ἀλλὰ ψαῦσαι μὲν ἐτόλμησε τοῦτου τότε οὐδεὶς, ἀπήγετο δὲ πρὸς τὰ Σκῦλα, φρουρᾷ τέως παραδοθησόμενος, μέχρις ἂν τὰ κατ’ αὐτοῦ ἀποφῆναιτο. ὡς δ’ οὐ ζῆν δέει τῆς Αἰγυπτίας αὐτὸν ἐβουλεύσαντο, ἵνα καὶ 15 μὴ θάπτον ἀπολουθῆ, τῶν καθ’ ἐταιρείαν τινα ἐξαπέστειλαν γυμνὸν ἐπισείοντα ξίφος αὐτῷ. ὡς δ’ οὖν εἶδε ξιφήρη τὸν ἄνθρωπον ἐπιόντα, κατὰ τοῦ σκάμνου οὗτος ὑπέδν, τὰς λαβὰς βουλόμενος ἐκφυγεῖν· ἀλλ’ ἔλαθε κατὰ γαστέρα πληγεὶς καὶ θανάτῳ
- C** παρὰδοθεὶς, τῶν ἐγκάτων ἐκχυθέντων αὐτοῦ. ὅτε δὴ καὶ ὁ Μα- 20 νουῆλ φοιβόληπτος ὡσπερ γενόμενος τῷ Βάρδα καθαρώς λέγεται ἀνειπεῖν

1 βουλευθεΐσιν?

12 προστάτων τὸν Combesis.

ea necis viro inferendae constituta ratio, ut Theoctistum referendi munere perfunctum, iisque quae aerarii erant expeditis ad Lausiaco exeuntem, brevi spatio imperator sequeretur; tumque his qui a sacro cubiculo sunt “tollendum hominem” inclamaret. considerabat tunc Bardas in Lausiaco. Theoctistus vix pedem extulerat, cum Michaelis signum illud ipsi praeire ipsumque antecedere videns saluti fuga consulere conatur. fuga illi ad Circum, qua parte eorum qui erant A secretis, locus erat: tunc enim illorum ibi diversorium erat. verum unus a multis comprehensus gradum sistere cogitur ac fugam inhibere. Bardas stricto gladio ipse sua manu adacturum minatur, si quis opem ferre velit; simulque a quodam suorum satellitem eum interfici iussit. nemo tamen tunc ausus est ei manum iniicere. interim ad Scyla ducitur, sub custodia servandus, dum in illum sententia ferretur. cum tamen haud consultum putassent Augustae metu, ac ne citius liberaretur, ut diutius vivere eum paterentur, foederatorum cohortis unum aliquem mittunt, strictum ense illi adacturum. ut autem sic stricto gladio invadentem Theoctistus advertit, ictus declinandi causa scamnum subiit. imprudens tamen, impacto in ilia gladio, effusis intestinis occubuit. tum quoque Manuelem velut numine actum sic clare Bardae denuntiasse ferunt,

“ξίφος γυμνώσας εἰς Θεοκτίστου φόνον,
ὄπλιζε σαντὸν εἰς σφαγὴν καθ’ ἡμέραν.”

20. Ἄλλ’ ὁ μὲν Θεοκτίστος οὕτω τὸ τοῦ βίου πέρας ἀπειλή-
φεν, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ σφαγὴν ὁ Βάρδας τὴν τοῦ κανικλείου
5 φροντίδα καὶ τιμὴν εἰς ἑαυτὸν ἀνελάμβανεν· ἡ δὲ δὴ Θεοδώρα
τούτων ὡς ἤσθετο, λυσίκομος δὴ θέουσα, πολλὰ κατολοφυρομένη
ἀνέκλαιεν καὶ ὀδυρμῶν τὰ βασίλεια ἐπλήρου, ἀραις ἀμφοτέρους
καθυποβάλλουσα καὶ “ὦ ἀναιδεῖς καὶ παμμύηροι” λέγουσα “Θῆρες,
τί σὺ μὲν, ἀχάριστον γέννημα, τὸν δευτέρου σου πατέρα πονηρὰ D
10 ἀντέδωκας ἀγαθῶν; καὶ σὺ βύσκακε δαῖμον καὶ πονηρέ,” τὸν
ἀδελφὸν ἐπιτραγωδοῦσα, “τὴν ἐμὴν ἐμίυνας ἀρχὴν, καθαρὰν
φυλαχθεῖσαν καὶ ἄχραντον; ἔστι θεὸς τῶν τολμωμένων ἔφορος,
ὃς ἀμφοτέρους οὐκ ἄλλοίως ἀλλ’ ὁμοίῳ θανάτῳ παραδώσει δῆπου
καὶ φονικῶ.” καὶ ἕμα ἐπεθείασέ πως, τὰς χεῖρας πετάσασα,
15 “ἴδοιμι ἐπιπεσοῦσαν, κύριε, ἴδοιμι τὴν τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐκ-
δίκησιν.” ταύτης οὖν ἔκτοτε τὰς πυκνὰς ἀρὰς μὴ φέροντες καὶ
ὄνειδισμούς, καὶ ἕμα τὴν κατ’ αὐτὸν ἐλαύνων ὁ Βάρδας ὀδόν,
ἔγνωσαν καὶ ταύτην ἐκείθεν ἀπόσασθαι καὶ γυμνῇ χωρεῖν πρὸς
ἄπιν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν κεφαλῇ. ὅπερ ἐκείνη καταφωράουσα (καὶ P 107
20 γὰρ ἦν ἰδεῖν καὶ στοχάσασθαι δυνατὴ) ἀντιπράττειν οὐκ ᾔετο
δεῖν, φόνους τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμοφύλων βλάβας ἐκφεύγουσα·
τὸν δὲ τῶς πλοῦτον, τὸν σήμερον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀποθησαυ-
ρίζομενον, ἔγνω τῇ συγκλήτῳ ποιεῖν φανερόν, τὸν νῖόν τε τῆς

17 ἐλαύνας P

“semel ense districto in Theocisti necem,
quotidianam porro accingere ad necem.”

20. Verum hunc quidem Theocistus vitae finem accepit, Bardas vero caniclii curam ac dignitatem in se transtulit. Theodora vero ubi immane illud scelus cognovit, passis comis discurrere, multoque eiulatu ac fletu aulam implere, filiumque et fratrem diris devovere. et “o immanes” aiebat “impurissimaeque bestiae? quid tu quidem, ingrata soboles, alteri parenti tuo bonorum mercedem mala rependisti? quid vero tu, invidae daemon ac pessime (tragice in fratrem exaggerans), imperium meum, quod purum intemeratumque constiterat, polluisti? est deus huius tanti inspector sceleris, qui ambos non dissimili exitu, sed pari tandem neci tradet.” simulque divino furore correpta, passis in caelum manibus, “videam, domine, videam in viri huius caput irruentem vindictam,” eius itaque extunc crebras diras probraque non ferentes, ac cum simul Bardas occoepit viam insequi vellet, eam quoque aula movendam statuere, nudoque (quod aiunt) capite quicquid libuisset patrare. quo illa deprehenso, ut erat mulier sagaci ingenio, haud rata resistendum, eo quod hominum caedes civiumque damna formidaret, congestarum hactenus in regia pecuniarum vim senatui exponendam du-

ἀφειδοῦς δαπάνης κωλύουσα καὶ τὴν ἑαυτῆς κηρύττουσα ἀρετὴν. καὶ δὴ εἰς ἐπήκοον σιᾶσα ἐξεβόησεν ὡς πρὸς τοῖς ἐνεθήκοντα χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμειῷ κεντηνάρια ἐναπόκεινται, ἀργυρίου δὲ ὡσεὶ τριῶν, καὶ τῶν μὲν εἶναι τὸν ταύτης ἄνδρα θησαυριστὴν τε καὶ ποριστὴν, τῶν δὲ αὐτὴν μὴ καταναλίσκεν φιλοῦσης⁵ καὶ κατασπαταλᾶν.

- B** 21. Ἀλλὰ καίτοι τοσοῦτος ὁ βασιλικὸς ὢν θησαυρὸς εἰς οὐδὲν ἐχώρησε παντελῶς τῇ ἀπονοίᾳ τοῦ Μιχαὴλ καὶ ἀκαίρῳ φιλοτιμίᾳ. ταῖς γὰρ τῶν ἵππων ἀμίλλαις, εἴπερ τις ἕτερος, ἀγαλλόμενος, καὶ αὐτὸς ἐκείνος ἠνιοχεῖν (ὡ τῆς τότε ταπεινωθείσης¹⁰ τῶν Ῥωμαίων βασιλείας) οὐ παραιτούμενος, τῶν συμπαιζόντων αὐτῷ καὶ συνηιοχούντων ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος τὰ τέκνα νόθευόμενος τὸν βασιλεῖον ἐξεκένου πλοῦτον, πενήκοντα δὴ καὶ τεσσαράκοντα καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐκάστῳ τριάκοντα χρυσίου λίτρας ἐπιχορηγῶν. ποτὲ δὲ τινι πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ¹⁵ Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου οὕτω κατονομαζόμενος ἀγριότητα) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεβήλου αὐτοῦ γαστροῦς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιέντι, ὡς καὶ τὸ φατλίον τὸ τούτους φωταγωγοῦν ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου κατασβέσαι, τῷ παραδόξῳ τοῦ τοιοῦτου²⁰ θαύματος χρυσίου λίτρας ἔδωκεν ἑκατόν. καὶ Χειλᾶ δὲ ἄλλοτε τοῦ σὺν αὐτῷ ἠνιοχοῦντος τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ ἀναδειξάμενος ὁμοίως χρυσίου λίτρας δέδωκεν ἑκατόν. οὕτως ἐκείνος εἰς

xit, ut et filii profusionibus obstaret et suam administrationem probaret. vocato ergo in concionem senatu, in omnium auribus sic clare stans dixit: "auri centenaria mille nonaginta, argenti ad tria milia, in aerario fiscoque regio reposita sunt. haec partim a marito, partim etiam a me post eius obitum (quae inanes sumptus oderim ac luxuriam) congesta partaque."

21. Quamvis autem tantae erant opes regiae ingentique adeo thesauro repositae ac cumulate, Michaelis tamen dementia absurdisque et immodicis largitionibus in nihilum prorsus cessere. cum enim aurigationibus, si quis alius, delectaretur, nec equos ipse agere in Circo a se alienum putaret (o quam protrita tum abiectaque imperii dignitas!), eorum qui secum ludere ac ludicro hoc certare solebant, e sacro baptismate suscipiendis liberis fiscum exhauriebat; qui videlicet quinquaginta ac quadraginta trigintaque ut minimum auri libras in singulos eorum conferret. aliquando Himerio cuidam patricio (dictus hic Choerus, quod est "porcus," ab oris vultusque rusticitate), cum inter convivia turpibus verbis scurriliter luderet ac impudenter in faciem imperatoris coetusque convivantium ex impuro ventre suo pederet, ita ut ventris crepitu proluentem ipsam faciem exstinxerit, sic inauditae rei miraculo centum auri libras concessit. alias quoque Cheilae unius e sociis aurigis, suscepto quondam ex sacro baptismate filio, auri totidem libras

οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατανάλισκεν. ἐπεὶ δὲ ἐντὸς ὀλίγου και- D
 ραῦ τὸν τοσοῦτον πλοῦτον ταῖς τοιαύταις σκηρικαῖς καὶ ἀθέμοις
 κατανόλωσε πράξεις, δεινὸς ἐραστής ὢν ἵπποδρομίας, ἤλθεν δὲ
 ὁ τῆς διανομῆς τῶν βασιλικῶν δωρεῶν καιρὸς, καὶ χρημάτων
 5 πόρος οὐκ ἦν δι' ὧν τὰ στρατεύματα φιλοτιμούμενα τὰς τῶν
 ἐχθρῶν παρατάξεις ἀμύνονται, τὴν τε χρυσῆν ἐκείνην καὶ πολυ-
 θρόνητον πλάτανον καὶ τοὺς δύο χρυσοῦς λέοντας, πρὸς δὲ καὶ
 τοὺς δύο γρῦπας ὀλοχρῦσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ τὸ ὀλό-
 χρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἔργα τῆς βασιλικῆς ἐκθέσεως,
 10 ὅλην ἔχοντα τῶν διακοσιῶν οὐκ ἔλαττον κεντηναρίων, χωνεύσας
 χαράξαι δέδωκεν ἐν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ. καὶ στολὰς δὲ τινὰς P 108
 βασιλικὰς καὶ αὐγουστιακάς, ἀλλὰ καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς,
 τὰς μὲν ὀλοχρῦσους τὰς δὲ χρυσοῦφάντους οὐσας ἐν τῷ εἰδικῷ,
 πρὸς τῷ τέλει, ἐκδέδωκεν ἑξαπορῶν, ὡς ἂν χαραχθῶσι. πλὴν
 15 οὐκ ἔφθασαν χωνευθῆναι, καὶ ἐκείνος μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο,
 ταύτας δὲ Βασίλειος ὁ αἰοίδιμος τὴν βασιλείαν λαβὼν καὶ καταλα-
 βὼν ἔτι ἀλυμάντους ἀνεκαλέσατο, καὶ τὸ νῦν σενζάτον καλούμενον
 χαραχθῆναι ἐκελεύσατο, ἐκ τοσοῦτου πλοῦτου μηδὲν ἕτερον εὔρη-
 κὼς ἢ χρυσίου κεντηναρία τρία, μυριαρσία δὲ σακκία ἑνέα, ἃ
 20 καὶ δημοσιεύσας καὶ πῦσι δῆλα ποιήσας ἀπωδύρετο τῆς συγκλή- B
 του ἐνώπιον τὴν ὄθεν ἔμελλε ποιήσεσθαι τῆς πολιτείας διοί-
 κησιν.

18 ἐνεκελεύσατο?

tribuit: sic ille nulla fruge pecunias publicas insumebat. cumque brevi tempore scenicis illis ac nequissimis actibus tantas illas opes prodigisset, Circensium amator perditissimus, diesque regis largitionibus constitutus appeteret, ac parandae pecuniae ratio deesset, quibus donati milites adversus hostium valide acies decertant remque tumentur Romanam, famosam illam auream platanum duosque aureos leones ac totidem gryphes, ipsos quoque ex auro solido ductiles, organumque auro solido fabrefactum, nec non reliquam regiae magnificentiae suppellectilem, auri pondo non minus quam centenaria ducenta confans, ex illis pecuniam fisco inferendam cudi praecepit. quin et regias quasdam tam imperatorum quam Augustarum vestes, adeoque etiam senatorias, alias ex auro solidas aliasque auro intextas, in regio aenario privato positas, penuria tandem pressus conflandas exposuit. quanquam illis necdum conflatis Michael e vivis exemptus est. inclitus autem Basilius, ipse imperio potitus, cum integras adhuc ac incolumes repperisset, ipsas recepit, ac quam nunc vocamus senzatam monetam cudi iussit, e tantis divitiis nihil inveniens praeter auri centenaria tria et miliarensium sacculos novem; quibus etiam in concionem allatis inque omnium oculis productis, deploravit coram senatu, unde tantis illis angustiis procuranda ipsi res publica foret.

22. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν προϊόντος τοῦ χρόνου γέγονασιν· τότε δὲ εἶθιστο Θεοδώρα κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θείον σιγῶς πως ἐπιφοιτῶν ναόν, ὁμοῦ μὲν εὐχάς τινας ἀποδιδούσα θεῷ, ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦ λουτροῦ μετέχουσα. ὡς γοῦν ὄψε ποτε ἀφίκετο, τὸν Πετρωνῶν ἀδελφὸν αὐτῆς ὄντα πέμψαντες ὁ Μιχαὴλ τε καὶ Βάρ- 5
δας ἀποκείρουσι τε αὐτήν μετὰ τὰς θυματέρας ὁμοῦ, καὶ τοῖς κατὰ τὰ Καριανοῦ ἀνακτόροις τότε μὲν περιορίζουσιν· ὕστερον δὲ οὐχ ἅπαξ μόνον ἀλλὰ καὶ δις ἀποστείλαντες εἰσεκόμισαν τὸν ἐνόντα
C πλοῦτον αὐταῖς, καὶ κοινῶς πως καὶ ἰδιωτικῶς ἀλλ' οὐ βασιλικῶς εἶασαν ζῆν. ἀλλ' ἐκεῖνη μὲν μετ' οὐ πολὺ τῶν τῆδε μεθίστατο, 10
καὶ βασιλεὺς ὁ αἰοίδιμος Βασίλειος αὐτῆς τε τὸν νεκρὸν καὶ τὰς αὐτῆς θυματέρας πρὸς τὸ τῆς μύμμης ἔπεμπε μοναστήριον ἐνδαι-
τῶσθαι, οὕτω τῶν Γαστρῶν κατονομαζόμενον, καὶ ὁσίως ζῆν τε καὶ πολιτεύεσθαι. αὐτὴ μὲν οὕτως ἀπεβίω, ὄνομα τῷ νύῳ, οὐχ ὡς ἐκεῖνοι, πονηρὸν ἀλλ' ἀγαθὸν ἀπολιποῦσά τε καὶ σεμνόν. 15
ἐδήλου δὲ καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς βίβλος ὅθεν τε κακίων ἐξέφυ καὶ
D ὅπως ἦλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὰς αὐτῆ ὄσαι δὴ θυματέρες ἐκ κοιλίας γεγέννηται· δηλώσει δὲ αὐτὴ συγγένειαν αὐτῆς τὴν λοιπὴν. ἦσαν οὖν οἱ δηλωθέντες ἄρρενες δύο ἀδελφοί, ὃ τε Πε-
τρωνῶς στρατηγὸς κατὰ τὸ Θρακήσιον καὶ πατρικίος τηρικουῖτα, 20
καὶ Βάρδας ὁ δηλωθεὶς, ὃς καὶ παρὰ Θεοφίλον εἰς τι τῶν οὐ
δεόντων καταληφθεὶς, τῆς συνήθους προελύσεως ἰστυμένης, κατὰ τὸ ὠρολόγιον ἐτύφθη μαγγλάβια ἐξήκοντα. ἀδελφαὶ δὲ

22. Verum haec postea contigerunt. tunc autem moris erat Theodora, ut sacram Blachernensem aedem frequens adiret, tum ut vota quaedam deo redderet, tum vero etiam ut lavaret. cum itaque ex more quandoque eo se contulisset, Michael et Bardas misso Petrona illius fratre ipsam cum filiabus attonsam ad Cariani interim palatia relegant: postea vero non semel tantum sed et iterum missis ministris, illarumque fisco illata substantia, privatas, ac velut e vulgo feminas, non regio cultu vivere eas siverunt. verum haud multo post Theodora e vivis excessit. inclitus vero Basilius suscepto imperio, cum eius cadaver tum filias in aviae monasterium transtulit, quod Gastria vocant, ut illic morantes sanctae ac religiosae vitae institutis aetatem transigerent. sic quidem illa ex hac luce migravit, bonum nomen ac venerabile, non ut illi malum atque exosum, filio relinquens. ostendimus libro superiori undenam, et ex quibus Theodora orta parentibus, quomodo item in aulam venerit, quotque ex utero proles muliebris sexus fuderit: in hoc vero eius reliquum genus ac cognatos ostendemus. fuerunt itaque, quos diximus, duo masculi fratres, Petronas Thracensis dux ac tum patricius, Bardasque, de quo egimus. porro Petronas in quodam facinore a Theophilo deprehensus, cum consueta processio fieret, sexaginta verberibus ad horologium iussus est vapulare. sorores tres exstiterē, quam

τρεις, ἣ τε εὐφήμεν οὕτω καλουμένη ὀνόματι Καλομαρία καὶ Σοφία καὶ ἡ Εἰρήνη. ἀλλ' ἣ μὲν Σοφία εἰς κόλτην ἐδίδοτο Κωνσταντίνῳ τῷ κατὰ τὸν Βαβουτζικόν, ἣ δὲ Καλομαρία Ἀρσαβῆρ τῷ P 109
 τηρικαῦτα μὲν πατρικίῳ ἔπειτα δὲ καὶ μαγίστρῳ, [ἣ δὲ Εἰρήνη]
 5 τῷ Εἰρήνης τῆς μητρὸς τοῦ μετὰ ταῦτα τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀντιλαβομένου Φωτίου ἀδελφῷ· μεθ' οὗ καὶ δύο τεκνώσασα παίδας, Στέφανόν τε τὸν μάλιστα καὶ Βάρδαν τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν καὶ μάλιστα, τὸν τοῦ πατρικίου Κωνσταντίνου καὶ στρατηγοῦ Σικελίας, τὸν τοῦ Κοντομύτου γαμβρόν (ἐκεῖθεν γὰρ αὐτῷ καὶ
 10 ἡ τοῦ Κοντομύτου ἐκληρώθη προσηγορία), τὴν συγγένειαν πρὸς τὸν πατριάρχην ἔσωξε Φώτιον· ἐξάδελφοι γὰρ οἱ δύο μάλιστα οὗτοι τούτου ἐτύγχανον. αὕτη δὲ οὖν ἡ μήτηρ τῶν εἰρημένων, ἐπεὶ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς διὰ θανάτου ἡμάρτανεν, οὐχ εἴλετο B
 καὶ δεύτερον ἰδεῖν μάτην ἀποβιοῦντα, ζῶσα δὲ χήρα καὶ τῇ εἰσ-
 15 τῆς συνουσία ἀδελφῇ κατὰ τὰ βασιλεια, ἀχμηρόν τινα καὶ ταπεινὴν ἱστολισμένην στολήν, ἔτι δὲ μὴν καὶ μέλαιναν, τὸν ὑπαρχον ἀπολαμβάνουσα τῆς χειρὸς, οὐ μὴν δὲ καὶ τὸν τειχιώτην, ἀλλὰ καὶ τὸν νοόμερον συνεπαγομένη, κατὰ νομηγίαν ἀπῆι βιάην τε καὶ πεζῇ διὰ τῶν σχολῶν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς δεσμοτηροῖς κατεχο-
 20 μένους τῆς τε Χαλκῆς καὶ τοῦ Πραιτωρίου καὶ τῶν Νομῆρων, τίνος τε χάριν ἀποκέκλεισται ἕνα ἑρωτώσα καθ' ἕνα καὶ διοικοῦσα τοὺς μὲν δι' ἑαυτῆς τοὺς δὲ διὰ τῆς πρὸς τὴν ἀδελφὴν ὑπομνή- C
 σεως, ἐκάστῳ τῶν φρουρουμένων εὐλογίαν ἐπιχορηγοῦσα οὐ μικρὰν καὶ ἐλεημοσύνην. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν γυναικωνίτιν οὕτω.

5 τὸν om P

9 τὸν τοῦ] τοῦ καί?

sic honorifico nomine Calomariam vocabant, et Sophia ac Irene. ex his Sophia nupsit Constantino Babutzico: Calomariam duxit Arsaber tum patricius ac deinde magister: [Irene autem] Irenes matris Photii (eius qui postea patriarcha fuit) fratri nupta fuit; ex quo etiam duobus susceptis filiis, Stephano magistro et Barda illius fratre atque magistro, qui Constantini patricii et Siciliae praetoris (qui et Contumites) gener fuit (hinc enim haec illi appellatio haesit), cum Photio patriarcha affinitatem servavit. ambo enim hi magistri illius nepotes ac consobrini fuere. horum mater, priore viro morte amisso, ut alterum quoque frustra morientem videret in animum inducere noluit. vivens itaque vidua et cum sorore in aula agens, squalida quadam atque humili induta veste, praefectum manu tenens, unaque assumpto tichote ac cohortali duce, mensis cuiusque initio lento gradu pedesque per scholas ibat, ad eos qui vinciti in Chalce et in praetorio atque Numeris tenerentur; singulosque causam carceris interrogans, ac tum sua ipsa opera tum suggestionem ad sororem iis prospiciens, haud exiguam cuique benedictionem ac eleemosynam tribuebat. hactenus quae spectant ad feminas.

23. Ὁ δὲ Βάρδας ἦν ἄλλος τὰ τῆς βασιλείας ἐπιτροπέων· καὶ διοικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν διαφερόντως ὡς συγγενῆς τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενος· ἔνθεν καὶ τὴν κουροπαλάτου, οἶον ἄθλον ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ, τιμὴν ἀναδέχεται, καὶ κατὰ τῶν Ἰσσημῶν καὶ τοῦ Ἄμερ, ὡς περ εἴρηται, ἀντιστρατεύονται μετὰ τοῦ Μιχαήλ, ἄρτι 5 τελοῦντος αὐτοῦ εἰς ἄνδρας ἕξ ἀγενέων, δυνάμει πάσῃ τε καὶ χειρὶ. - ὡς δ' οὖν τῆς τῶν ἐναντίων ἐπέβησαν γῆς, κατὰ πόλιν D Σαμόσατα λεγομένην, δυνάμει τε βρῆθουσαν καὶ ἰσχυί, ἄγονται, καὶ ταύτην ἐπεχείρουν πολιορκεῖν. ἀλλ' ἐλελήθεισαν οὐ κατὰ Θεοδώρου αἰρόντες χεῖρα, κατὰ δὲ πολυτρόπων ἀνδρῶν. ὡς μὲν 10 γὰρ ἦν τρίτῃ τῆς ἐφεδρείας τούτοις ἡμέρα, ἡ πρώτη δὲ καὶ κυρία τῶν ἡμερῶν, ἔμελλον δὲ τὴν ἀναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν ὡς ἂν τῶν ἁγίων μυστηρίων μετάσχοιεν, ἕξαιρτης, εἴτ' ἀφυλάκτως τελοῦντες αὐτά, εἴτε καὶ καταφρονητικῶς ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν δι' ἀπειρίαν ὡς μὴ πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων ἄραι τολμῶντος 15 χεῖρα τινός, κατὰ τὴν ὥραν ἐν ἧ τῶν θείων ἔμελλον μετασχεῖν μυστηρίων, πάντοθεν μεθ' ὄπλων ἐκπεπηδηκότες τῆς πόλεως, P 110 οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν ὅστις Ῥωμαίων οὐκ ἐχρητο φυγῆ. ἔνθα καὶ ὁ Μιχαήλ μόλις πού τὸν ἵππον ἀναβάς φεύγων καθωρᾶτο, ἀλλ' οὐ προπολεμῶν· οὕτω πού μόγις ἐκσέσωστο, σκηρὰς αὐτὰς καὶ τὴν 20 ὄση τούτοις Θεραπέα προσῆν ἐκεῖ καταλειπωῶς. ἔνθα καὶ τὸν προμνημονευθέντα φασὶν ἀριστεῦσαι Καρβέαν τὸν τὴν Τεφρικήν

23. Porro Bardas in procurando administrandoque imperio totus erat; ac velut qui imperatorem affinitate attingebat, prae reliquis illi carus ac dilectus erat. iccirco etiam velut in summotae sororis praemium curopalatae dignitate ornatur, unaque cum Michaelae, qui efflorente iam lanugine annos viriles inibat, cum ingenti armorum apparatu ac exercitu adversus Ismaelitas et Amerem, ut supra dicebamus, profisciscitur. postquam itaque in hosticum progressi Samosata venerunt, urbem scilicet civium multitudinē ac robore potentem, eius obsidionem aggrediuntur. nimirum non intellexerant non se adversus Theodoram levare manus, sed adversus vaferrimum hominum genus. tertia itaque obsidionis die, quae prima dierum ipsaque domina fuit, expleto iam fere incruento sacrificio, ut sacris mysteriis impartirentur, repente (sive incaute illa peragebant, sive etiam rei bellicae imperitia urbem hostesque contemnebant, nullumque fore arbitrabantur qui levare manum adversus Romanum imperatorem auderet) ipsa hora qua mysteriis impartendi erant, undique ex urbe armati irruentes tantum eis terrorem incusserunt, ut nemo impetum sustinere, nemo non fuga salutem expedire conspiceretur. ipse Michael vix in equum evadens fugientis speciem, non viri fortis eiusque qui prior in acie staret, dedit. sic aegre tandem servatus est, suis omnibus castrorumque impedimentis in hostium potestate relictis. illic Carbeae (cuius supra meminimus, qui et Tephricae con-

οικοδομησάμενον, και πολὺν οὐ μόνον τοῦ χυδαίου φθόρον λαοῦ
κατεργάσασθαι, ἀλλὰ και τῶν μεγάλων δὴ στρατηγῶν ζωοργεῖα
λαβεῖν τὸν τε τζαγγότουβον τὸν Ἀβεσαλῶμ και Σηῶν τὸν παλατῖ-
νον, και ἑτέρους ὑποστρατήγους και τουρμαράχας ἄχρι τῶν ἑκα-
B τόν. ἐτηροῦντο οὖν οἱ δηλωθέντες στρατηγοὶ μετὰ τὴν τοῦ πολέ-
μου παραδρομὴν ἐν τῇ φυλακῇ· και δὴ χρήματα ἱκανὰ τῷ Καρ-
βέα ἐδίδουσαν, οἴκοθεν μεταπεμψάμενοι, τὴν αὐτῶν ἀπολύτρωσιν
ἐξαιτούμενοι. ὡς δ' ἔλαβεν ἐπὶ χειρας ὁ Καρβέας, ἠρώτα τὸν
Σηῶν εὐθὺς εἰ πρὸς ἀφροδίσια ἔχει ἐρωτικῶς και τὸ ἑαυτοῦ σῶμα
10 κίνησιν ἔχει τὴν ἐμπαθῆ· ὡς δ' ἀπηγόρευσεν ὁ Σηῶν και πάσχειν
τι τοιοῦτον ἀπέφησεν, ἠρώτα πάλιν τὰ ὅμοια τὸν Ἀβεσαλῶμ.
ὁ δὲ τὴν αὐτοῦ φωρύσας κακίαν και μοχθηρίαν, εἶτε και ἄλλως
ἀληθῶς, τοῦτό τε πάσχειν και κίνησιν ὑπομένειν εἰπὼν, τούτῳ
μὲν “λυτροῦσαι” ἔφη “τῶν δεσμῶν,” και ἅμα ἀπέλευεν, τῷ δὲ C
15 Σηῶν “οὐ βούλεται σε τὸ θεῖον λυθῆναι δὴ τῆς φρουρᾶς,” και
ἅμα ἐδίδου τούτῳ τὰ λύτρα τὰ δοθέντα αὐτῷ ὑπὲρ αὐτοῦ, και τῇ
φρουρᾷ ἐγκατέκλειεν ἄχρις οὗ τὴν ψυχὴν ἀπεισιτάλιζεν.

24. Ἐπεὶ δὲ δεύτερος ἤδη χρόνος παρέδραμε και μυριά-
δας ἦκουε τρεῖς κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεῦειν, τὴν ἦτιαν αὐθις
20 ὁ Μιχαὴλ ἀνακαλέσασθαι ἐπιθυμῶν, Θοῤῃκᾶς τε και Μακεδόνας
μέχρι τῶν τεσσάρων σνηθηροικῶς μυριάδων, ἔξῃφι πρόθυμος κατ'
αὐτοῦ. ὡς δὲ κατὰ τι χορτοφόρον πεδῖον Κελάριον οὕτω λεγό-
μενον κατεσκήνητο, ἄρτι δὴ Ἄμερ αὐτῷ καταστρατηγῶν πορρω- D

ditor fuit) egregie aiunt virtutem enituisse, ut non solum gregarios multos atque obscuros interfecerit, verum magnos quoque duces cepit, nempe Tzangotubum Abessalonem et Seonem Palatinum, aliosque legatos atque tribunos haud pauciores centum. servabantur ergo hi, quos dixi, duces in carcere transacto bello; ac quam Carbeas exegerat, ingentem vim auri domo advectam, redemptionis pretio persolverunt. Carbeas pretio accepto Seonem interrogat, “num venereorum amore afficiatur, motusque libidinosos in corpore sentiat?” negante illo, ac asserente “nihil se iis affici;” eadem iterum ex Abessalone percontatur. Abessalon autem comperta hominis nequitia ac dolo, sive etiam quod sic re ipsa afficeretur, “ita secum agi ac carnis motus molestos ferre” respondit. tum ei Carbeas “tu a vinculis liber esto,” simulque dimisit; Seoni vero “certe non vult deus ut a carcere libereris,” simulque restituit, quod acceperat, redemptionis pretio, donec efflavit animam in carcere eum tenuit.

24. Quia vero alter iam annus a superiori clade effluerat, audiens Michael triginta milium in Romanam dicionem factam irruptionem, ac iterum accepta damna ex victoria cupiens resarcire, collectis ex Thracensibus ac Macedonibus quadraginta milibus alacer eis obviam venit. ubi autem ad locum quandam pascuis uberem Celarium dictum fixa tentoria essent, Amer iam infestis in eos signis procurrrens, longius digres-

Theophanes contin.

12

τέρω τῆς τετριμμένης ἤει δδοῦ, πρὸς τὸ Χωνάριον ἐπισπεύδων. ἐν δὲ τούτῳ ἐγγύτερόν τε γινόμενος καὶ χεῖρας δὴ προσβαλὼν καὶ πόλεμον συνάψας νεανικὸν φεύγειν ἀλλ' οὐ μένειν τὸν βασιλέα ἠνάγκαζεν. ἀλλὰ φεύγειν μὲν ἐπειρᾶτο, ἕως τὸν τῶν ἵππων ἀκμάζειν δρόμον ἀλλ' οὐ διακόπτεσθαι ὑπελάμβυεν. καὶ δὴ σταθε- 5
 ρᾶς τε μεσημβρίας ἐνούσης καὶ καύματος οὐκ ὀλίγου θάλποντος ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου φλογώσεως, κατὰ τινα ὄρειον ἀναβαίνειν τόπον βιάζονται, Ἀνζῆν οὕτω λεγόμενον, δυσπρόσοδόν τε καὶ τραχεῖσι λίθοις οὐκ εὐδοκ. ἐκεῖσε δὴ φεύγων ὁ βασιλεὺς ἐνηλιζέτο, καὶ
 P 111 ἐκ ποδῶς ὁ Ἄμερ αὐτῷ ἐπακολουθῶν περικυκλοῖ, ὡς ἐν δικτύῳ 10
 θῆλων λαβεῖν. κἂν ἔλαβεν αὐτὸν δορυῶλλον, ἀλλ' ἡ τῶν βασιλικῶν ταγματῶν ἰσχύς καρτερώς ἀπομαχομένη καὶ τὸ τοῦ τόπου ἀνέστηκός τε καὶ ὑπερέχον μικρὸν τι τούτους διέσωσεν. ἔνθα καὶ τὸν περὶ ψυχῆς αὐτῶν κίνδυνον ἀγωνιζομένων καὶ δεδιῶτων, βουλὴν ἠνάγκαζε τὸν Μανουὴλ λέγειν ὁ Μιχαὴλ τὴν ἀμποτέρους δὴ 15
 διασώσουσαν. ὁ δὲ τὰ δι' ὧν ἐστὶ φανερός ὁ βασιλεὺς ἀφελεῖσθαι συμβουλευσάμενος, καὶ ἰδιωτικὸν ἀναλαβόμενον σχῆμα μετὰ λογάδων ἀνδρῶν καὶ δυνάμει προεχόντων τὴν τῶν ἐχθρῶν ἔφη φά-
 B λαγγα διαρρηξάντα ἔξω τούτων γενέσθαι περιφανῶς. ὡς δὲ καὶ
 περὶ τοῦ παραμένοντος ὄχλου τε καὶ στρατοῦ δεύτερον ἐπυθάνετο, 20
 ὅπως δὴ σωθεῖεν, ὁ Μιχαὴλ, “ἀλλὰ σὲ μὲν γένοιτο” φησίν, “βασιλεῦ, σώζεσθαι ἀβλαβῆ, θεῶ δὲ μελήσει περὶ αὐτῶν· οὐ γάρ ἐστιν ἐπ' ἴσης βασιλέα καὶ Ῥωμαίων τινὰ ἀχμάλωτον γενέσθαι ἐχθροῖς.” ἀλλαξάμενος οὖν τὴν ἐσθῆτα ὁ βασιλεὺς καὶ

sus ab strata publica, Chonarium tendebat. ibi consistens, acieque in pugnam directa, ac acri commisso praelio, imperatore impressioni imparem ad fugam cogit. ac vero tamdiu ille fugae institit, quamdiu equorum vigere cursum et non intermittere ac lassescere existimavit. iam itaque media occupante die, exque solis ardoribus permolesto aestu, editum quandam locum Anzen nomine, accessu difficilem ac lapidibus asperum, coguntur ascendere. illic imperator ex fuga receptus stabulabatur; e vestigio autem secutus Amer, locum cingit, velut scilicet indagine imperatorem capturus. ac certe captivum cepisset, nisi Palatinae cohortes fortiter dimicando locique ipsa celsitudo et arduitas momenti aliquid ad salutem ei contulissent. agebatur periculum animae, cunctisque nimium conterritis cogit Michael Manuelem consilium edere, quo ambo praesens discrimen possint effugere. ergo auctor est imperatori, ut depositis regiis vestibus plebeioque ac vulgari amictu assumpto, cum lecta fortium virorum manu, perrupto fortiter hostium cuneo inde omnino evadat. cum vero etiam de turba ac militibus ibi relinquendis iterum ille percontaretur, quonam modo illorum quoque salutis consultum foret, infit Manuel “te utinam salvum recipi contingat, imperator: illorum autem deo cura erit. non enim paris aleae est imperatorem capi et unum quem e Romanorum castris.” imperator itaque commutato habitu,

περὶ τὸν Μανουὴλ ὄλος γενόμενος ἔσπευδεν ἐπακολουθεῖν, τοῦ-
 του μεθ' ἐτέρων διαρρηξάντων τὴν φάλαγγα. ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ
 τὸ δεινὸν ἐγένοντο καὶ παρατάξεως πλησίον πού τῶν ἐχθρῶν, ἔρη-
 μος τῷ φόβῳ δυνάμεώς τε γενόμενος καὶ χειρῶν ἐναπομένειν
 5 ἤγάπα, ἀλλ' οὐ προτρέχειν αὐτοῦ. ὡς δ' ὁ Μανουὴλ τὴν φά- C
 λαγγα διακόψας τε καὶ περισωθεὶς τὸν βασιλέα οὐκ εἶχεν ὄραν,
 αὐθις τὴν κατόπιν ἔθει ὁδόν, τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ κίνδυνον δεδιώς.
 ὡς δὲ πάλιν ἐγένοντο συμβολαὶ καὶ πολλὸς φόβος συνέπιπτε τῶν
 Σαρακηνῶν, ἔγνω δὴ πορρωτέρω χωρῆσειν ὁ Ἄμερ, νάματα τινα
 10 καὶ χορτάσματα ζητῶν, σημήνας τὸ ἀνακλητικόν· ὅτε καὶ τυχῶν
 ἀδείας ὁ Μιχαὴλ μόλις πού ἐκεῖθεν διεσέσωστο ἀδεῶς, καὶ πρὸς
 τὴν βασιλεύουσαν ἐπανήρχετο.

25. Δεύτερος οὖν μόλις πού παρήλθε χρόνος, καὶ αὐθις
 ἐκστρατεύσας ὁ Ἄμερ σὺν τεσσαράκοντα χιλιάσι στρατοῦ ὁμοῦ
 15 μὲν τὴν Ἀρμενιακὴν ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν πρὸς θάλασσαν Ἀμισὸν ἔξε- D
 πόρθει τε καὶ κατεδουλαγῶγει τῇ τοῦ κωλύοντος ἔρημίᾳ· ὅτε δὴ
 καὶ ταῦτὸν ἐκείνῳ τῷ ἄφρονι Ξέρξῃ λέγεται παθεῖν, καὶ κελύσαι
 ῥάβδοις τύπτειν τὴν θάλασσαν, ὅτι μὴ πορρωτέρω προκατεστώ-
 ρεστο ἀλλ' ἐγγὺς αὐτὸν λεηλατοῦντα καταλαμβανομένη κεκώλυκεν.
 20 ἔφ' οἷς ἀσγάλλων ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀδημονῶν ἐκέλευσε τὸν Πιερῶ-
 νῶν, ἀδελφὸν τῆς βασιλείσης τυγχάνοντα καὶ τῶν Θρακησίων τὴν
 στρατηγίδα διέποντα, παντὶ σθένει συμπαραλαβόντα τὰς τῶν Ῥω-

8 φόνος?

totusque Manuelis lateri haerens, perrupto una cum sociis hostium cu-
 neo sequi conatur. sub ipso vero rei discrimine, ac cum prope iam
 tentanda hostilis acies esset, prae formidine deficiente eum omni virtute
 ac manu robore, remanere malebat quam Manueli praeire. Manuel
 perrupto agmine, ac cum ipse liberatus esset, nusquam conspecto im-
 peratore, redit iterum, illius capitis periculum formidans. iterum vero
 facta congressione ac Saracenis oppido territis, visum Ameri paulo lon-
 gius recedere, fluentaque ac pabula quaerentem receptui canere; quo
 tempore aegre tandem Michael sumpta audacia tuto evasit, et ad regiam
 urbem reversus est.

25. Alter vix annus transierat, rursusque egressus Amer cum qua-
 draginta milibus, simul quidem Armeniacum tractum simulque maritimam
 Amisum depopulabatur ac diripiebat, eo quod militum praesidia deerant,
 quibus illis tuto satis prospectum esset. quo etiam tempore imitatum
 eum ferunt illud Xerxis insipientis animi facinus, ac iussisse mare vir-
 gis caedi, eo quod non longius porro constratum esset, sed e vicino
 praedas agentem a conatu prohiberet. haec graviter ferens Michael,
 aegroque inde animo, Theodorae fratrem Petronam, qui tum Thracen-
 sibus praeerat, omni conatu una assumptis Romanis legionibus adversus

μαιων δυνάμεις χωρήσαι ποι κατ' αὐτοῦ καὶ μὴ παρορᾶν ἐπὶ
P 112 πολὺ τὴν τῶν Ῥωμαίων καταληϊζόμενον γῆν. ὁ τοῦ Βάρδα τότε
 τῶν βασιλικῶν ταγματῶν τε καὶ σχολῶν ἤρχεν υἱός, παῖς ἔτι κο-
 μιδῆ περὶ δέκα ἢ ἑννέα ἔτη που ὦν· ὄνομα τούτῳ Ἀντίγονος. ὃ
 καὶ θανατᾶζει μοι ἔπεισιν, ὅπως ἀγχινοίας τε καὶ σοφίας, ὡς 5
 φασίν, ἀντιποιοῦμενος, ἑαυτῷ πάντα οἶον λαφύσσω καὶ προσα-
 γόμενος, οὐχ ἑτέρῳ τὴν τοιαύτην ἐνεχείρει ἀρχὴν ἐν καιρῷ δευνῷ
 τε καὶ δυσχερεῖ. πλὴν ἐδίδου τὸ ταύτης προσωπεῖον τέως τῷ
 ἀδελφῷ. ὁ δ' ὡς τῶν βυσιλικῶν ἤκουσε γραμμᾶτων πρὸς τὸν
 ἐχθρὸν αὐτὸν καθοπλιζόντων καὶ ἀνδραγαθεῖν παρακελευομένων, 10
B ἄλλοιωθεὶς τε καὶ περὶ τῶν πρυγματῶν τὴν ὅπως ἔξουσι καλῶς
 βουλευόμενος ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἐφεσον Ἀγίῳ ὄρει προσήδρευεν,
 εἴτ' ἀπολεγόμενος εἴτε καὶ τῆς ἄνωθεν ἐπικουρίας δεόμενος. ἐκείσε
 γοῦν αὐτοῦ τὸ τέως ἐνδιατωμένον, φήμη τις ἄγγελος προτρέχουσα
 Ἰωάννην ἐκείνον μοναχὸν τε καὶ περιβόητον, μακρὸν ὄντα τὸ εἶδος, 15
 ἀνυπόδετον τοὺς πόδας αἰεὶ καὶ κατὰ τὸ Λάτρος ἐνδιατριβόντα,
 αὐτομολοῦντα διήγγειλεν. τοῦτον ἠσυχάζοντα καὶ τοῦ ἑαυτοῦ κελ-
 λίου μήποτε ἔξερχόμενον ὁ χρόνος ἐκείνος ἐθαύμαζεν. ὡς δ' οὖν
 περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁ πατρικίος διακήκοεν ὡς ὅτι που πλησίον ἐστὶν
 ὀνάριον ζηπογούμενος, ἀπήντα θῆεν τὸν μοναχὸν καὶ τοὺς πόδας 20
C αὐτοῦ κατελάμβανεν. ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας "ἄπιθι" φησι "κατὰ
 τῶν Σαρακηνῶν τοῖς βασιλικοῖς πειθόμενος γραμμασιν, ἄπιθι·
 θεὸν γὰρ ἔξεις ῥυόμενόν σε καὶ προπορευόμενον, εἰ μόνον τὸν

eum proficisci iubet, nec ultra Romanam dicionem, quam sic hostis di-
 riperet, desplicere. Bardae tunc filius, praetorianorum ac scholarum
 dux erat, valde tum adolescens, novem aut decem circiter annorum,
 Antigonus nomine. quod et subit mirari, quomodo qui solertiae studere
 videretur ac prudens haberetur, sibi ipse omnia velut devorans ad se-
 que trahens, non alteri eam praefecturam traderet, adeo praesertim
 molestis difficilibusque rei publicae temporibus. ceterum huius muneris
 personam interim fratri desert, et ut vicarias ipsi partes praestans do-
 mesticam ageret. auditis itaque ille imperialibus literis, quibus arma
 sumere adversus hostem iuberetur ac rem strenue agere, animo turbatus
 nutansque, atque ut bellum prospere gerere posset consilia agitans, in
 monte Sancto, qui Epheso adiacet, haerebat, sive despondens animum
 et quasi imperium detrectans, sive ut divinam opem imploraret. eo
 porro illic morante, rumor quidam praecurrens Ioannem illum monachum
 famaue celeberrimum, procera virum statura, nudis semper pedibus in-
 cedentem et in Latro domicilium habentem, ultro venire annuntiat.
 virum solitarium nec unquam cella exeuntem illa mirabatur aetas. au-
 diens itaque de ille patricius, haud procul eum abesse asello invectum,
 festinus illi occurrit ac pedes eius complectitur. ad quem statim Ioan-
 nes "vade" inquit "contra Saracenos, imperialibus parens literis. vade:
 deum enim liberatorem tibi que praecuntem habebis, si modo omnis al-

αὐτῷ ἠγαπημένον Ἰωάννην ἀντ' ἄλλον τινὸς φυλακτηρίου ταῖς ἀσπίσι πάντων ἐγγεγραμμένον φέροις τρανώς." καὶ ἅμα προσετίθει ὡς οὐκ ἄλλου τινὸς ἔνεκεν ἢ τούτου τὴν ἐνταῦθα πορείαν πεποιήμεαι. τούτου ταῖς εὐχαῖς καθολισθῆεις κατὰ τινα τόπον 5 οὕτω λεγόμενον Πόσοντα, φυσικὴν τινα ἀσφάλειαν διὰ πετρῶν ἔχοντα καὶ κρημνῶν, τὸν Ἄμερ καταλαμβάνει πανστρατιᾷ. τούτῳ καὶ ποταμὸς παραρρεῖ ἀπὸ τῶ ἀρκτῶν πρὸς τὸ μεσημβρινὸν ἔλαυ- **D** νόμενος, Λαλακάων ὀνομαζόμενος, καὶ λιβάδιον παράκειται Γύριν ἀγροικικῆ φωνῇ καλούμενον. ἔγνω γοῦν ὁ Πετρωνᾶς ἐκεῖσε τοῦ- 10 τον ἐναυλιζόμενον, καὶ πάντῃ ἔσπευδεν ἀδιεξόδετόν τε καταστήσαι καὶ ἄφυκτον. καὶ δὴ τοὺς μὲν τὸ ἀρκτῶν μέρος καθέξοντας στρατηγὸς τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Βουκελλαρίων καὶ Κελωνίας καὶ Παφλαγονίας ἐπέστειλεν αὐθωρόν, τὸ δὲ μεσημβρινὸν τὸν Ἀνατολικῶν τὸν Ὀρικήιον καὶ Καππαδοκίας στρατηγὸς σὺν τοῖς 15 Σιλευκείας καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισουράρχαις· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν βασιλικῶν τεσσάρων ταγμάτων καὶ τῶν Θράκης καὶ Μακε- **P 113** δονίας στρατηγῶν (καὶ γὰρ εἰρηνεύοντων τῶν Βουλγάρων νόμος ἦν αὐτοῖς μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν συγκινδυνεύειν καὶ συστρατεύειν) τὸ δυτικὸν μέρος κατέιληφεν, ἔχων καὶ τὸ θέμα τῶν Θρακησιῶν 20 μεθ' ἑαυτοῦ. ὡς γοῦν οὕτω πάντοθεν περιφρουρεῖσθαι καὶ ὡς θηρίον ἐναποκεκλεισθαι παρὰ Ῥωμαίων ὁ Ἄμερ ἀκήκοεν, ἔγνω δεῖν οἰωνίσασθαι, καὶ τινα τῶν αἰχμαλώτων μετακαλεσάμενος ἠρώτα τὴν τε τοῦ τόπου προσηγορίαν καὶ τοῦ λιβαδίου τε καὶ τοῦ ποταμοῦ. ὡς δ' ὁ ἐρωτηθῆεις αἰχμάλωτος μικρὸν παραγραμμα-

terius amuleti loco, carissimum illi Ioannem in omnium scutis depictum palam gestaveris." adiecitque hanc unam nec aliam esse causam cur hoc iter susceperit. huius Petronas armatus precibus in loco quodam Poson nomine, ex rupibus petrisque praeceptis natura tutum, Amerem considerentem invenit. hunc locum praeterfluit fluvius ab aquilone ad meridiem decurrens, nomine Lalacaon; pratiumque adiacet, quod rustica voce incolae Gyrin dicunt: cognovit ergo Petronas illum ibi castra habere, nullamque non adhibet operam ut omnem illi exeundi ac salutem fuga expediendi viam praecludat. statim ergo Armeniacorum et bucellariorum, Coloniaeque ac Paphlagoniae duces mittit, qui ad Aquilonem positum latus teneant, duces autem Orientalium Obsicique et Cappadociae cum Seleucia et Charsiani clusurarum praefectis, qui latus Meridianum; ipse denique cum praetorianis quattuor cohortibus Thraciaeque ac Macedoniae ducibus (nam et lex erat ut Bulgaricis rebus pace compositis ipsi quoque Orientalibus bello socii accederent unaque pericula adirent) Occidentale occupat latus, secum etiam in armis Thracensium cohortem habens. ubi itaque Amer sic se undique vallatum ac feræ instar velut indagine cinctum a Romanis audivit, ad omnia recurrendum putavit; accersitoque captivorum uno, ex eo interrogat loci nomen praetique et fluvii. captivus interrogatus paulum immutatis literis Pto-son-

B τῆζων Πτώσοντα ἔφησεν ἀντὶ Πόσοντα, τὴν ἑαυτοῦ σημαίνειν πτώσιν ὃ Ἄμερ διεσάφησεν, λαοῦ τε κάκωσιν παραφράζων τὸν ποταμόν, καὶ γυρισθῆναι δεινῶς αὐτοὺς παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῆς τοῦ λιβαδίου συνεμπτώσεως, ὅπερ ἐκαλεῖτο Γύριν. “ἀλλ’ ὁμῶς οὐκ ἀποκνητέον” φησὶν, “ἀλλὰ διεγερτέον καὶ πρὸς τὸν αὐ- 5 ριον γενησόμενον πόλεμον ἀνδριστέον.” καὶ ἅμα ὀπλιῖσθαι πάντας καὶ νεόσημηκτα δεικνύειν ὡς νεουργὰ τὰ ξίφη ἐκέλευσεν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἄρτι ἔξανατέλλουσα τὴν ὅπως περιγένηται τοὺς Ῥωμαίους ἀνοχὴν ἐπέφευεν, δεῖν ἔκρινε πρὸς μὲν τὸ ἀρκτῶον φυλάτ- 10 **C** τοντας τὴν ἔξοδον αὐτῶ ἐκζητεῖν, ὡς δ’ ἦ τε τοῦ τόπου κακία καὶ τῶν ἐκεῖσε ταχθέντων στρατιηγῶν εὐανδρία ἀπήντα τοῦτον καὶ διεκάλυεν, ἐπὶ τὸ μεσημβρινὸν δομᾶσθαι ἐξεβιάζετο. ὡς δὲ κάκειθεν τὴν ὁμοίαν εὗρισκεν τῶν ἐναντίων παρατάξιν, ἔγνω δεῖν ὑπὸ τοῦ τόπου ἐφελκόμενος (καὶ γὰρ ἦν λῆτος καὶ εὐπρόσιτος) τῶν λοιπῶν κατ’ ἐκείνον μᾶλλον χωρεῖν, ἧ καὶ τὸν Πετρονῶν 15 ἐώρα κατασκηνούμενον καὶ φυλάττοντα. καὶ δὴ κρότῳ καὶ βοῇ κατὰ τῶν πολεμίων ἐφαλλόμενος οὐδ’ ὄλωσ ἐίκοιτας τοὺς Ῥωμαίους ἐφεύρισκεν, ἀλλ’ ἰσχυροτέρους καὶ αὐτὸν ἀνδρικῶς ἀντικρούοντας καὶ μᾶλλον ἀνθισταμένους νεανικῶς· διὸ καὶ μικρὸν **D** συσταλαῖς καὶ εἰς ἑαυτὸν αὐθις γενόμενος ἐπεβάρει πάλιν μετὰ 20 δυνάμει, ἐκπόρευσιν τινα καὶ κάθοδον ἐνυτῶ ποριζόμενος. ἀλλὰ καὶ αὐθις τούτῳ οὐκ ἐνδόντες ἀλλ’ ὑπαντήσαντες καὶ ἀνα-

9 μὲν] τοὺς?

tem Posontis loco dixit. Amer ruinam sibi significare exposuit; fluvium quoque exercitus contritionem paraphrasi indicare sensit, direque eos vertendos a Romanis, ex prati incursu, quod Gyris vocaretur. haud tamen animum despondendum monet, sed robur excitandum inque crastinum fortiter pugna dimicandum; simulque omnes arma assumere, ac recens tersos gladios velut recens cusos ac fabrefactus iubet ostentare. quia vero illucens iam dies indutias aliquas vincendi Romanos videbatur offerre, tentandum putavit exitum, disiecta, qua parte aquilonare latus servabant, Romanorum acie. at ubi loci difficultas ducumque illic stationem habentium strenua opera conatum infregisset ac repressisset, ad meridianum latus impressionem facit. verum illic quoque pari adversariorum acie viam praecludente, statuit loci ipsa benignitate tractus (erat enim reliquis magis ad plantiæm vergens accessusque facilior) illa potius parte irruere qua et Petronam videbat stationem habere. strepitu itaque ac clamore sublato in hostes irrumpens, ne minimum quidem cedentes, sed fortiores ipsumque strenue ex adverso comprimentes ac validiori manu resistentes, offendit. quamobrem etiam tantisper impetum cohibens, iterumque in se ipsum collectus, magna vi rursus impressionem facit, exitum aliquem inque plana descensum quaerens. ac ne tum quidem illi cedentes adversaque acie incurrentes ac retro cogentes, hinc

στρέψαντες τῷ συμπεφράχθαι, καὶ μέχρις τούτων τοῦτο ποιεῖν
κατηνάγκασαν. ἐπεὶ δὲ πάντοθεν ἀναφανέντας καὶ ἄλλους ἄλλο-
θεν ἐκπηδῶντας τοὺς τὰ ἀρκυῖα καὶ μεσημβρινὰ μέρη κατοικοῦν-
τας καθειώρακε, τότε ἤδη τὴν σωτηρίαν ἀπογνοὺς καὶ τὰς φρένας
5 ὡσπερ τινὶ κεραυνῷ βληθεὶς ἐχώρει κατὰ ξιφῶν, οὐδὲ προτέρων
ἀμελῶν· ἔνθα καιρίαν πληγὴς αὐτὸς τε πτώμα γίνεται χαλεπὸν, P 114
καὶ τῶν ἑαυτοῦ διασώζεται οὐδεὶς οὐδαμοῦ. ὡς δὲ τὸν τοῦτου
υἶδν μετὰ τινος φάλαγγος ἀποδρᾶναί που δῆκουν, καὶ τοῦτον δ
τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισουράρχης καταλιβῶν οὐκ ἔποθεν χειροῦται τε
10 μετὰ τοῦ στρατεύματος καὶ τῷ στρατηγῷ φέρων δίδωσι Πετρωνῶ.
οὕτως μὲν οὖν ὁ Πετρωνῶς τὰ κατὰ τοῦ Ἄμερ στήσας τρόπαια διὰ
πολλῆς εἶχεν ἔκτοτε τὸν μοναχὸν αἰδοῦς καὶ τιμῆς, προφήτην ἄλ-
λον ἀποκαλῶν. καὶ δὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς τούτῳ ἀναθεὶς πρὸς
τὴν βασιλεύουσαν εἰσελαύνει τοῦτον ἐπιφερόμενος, πρὸς τὸν βα-
15 σίλειν καὶ τὸν Βάρδαν τὴν τοῦ ἀνδρὸς θειάζων καλῶς ἀρετήν. B
καὶ [ἀλλ'] ὁ μὲν Πετρωνῶς τὸ τοῦ δομestίκου οὐκέτι προσωπεῖον
καθυπεκρίνετο, ἀλλ' αὐτὴν ἐλάμβανεν ἐκ βασιλέως τιμὴν· καὶ ὁ
μοναχὸς τὴν πρὸς θεὸν ἐκδημίαν παρ' αὐτοῦ διδαχθεὶς τὸν Πε-
τρωνῶν ἀνεδίδασκειν ὡς διὰ ταχέων μέλλων ἀποδημεῖν. “καὶ ποῖ
20 με δὴ” ὁ Πετρωνῶς “ἀπαίρων τὸ σὸν ἀρνίον, ὁ ποιμὴν μου καὶ
ἐραστά, βούλει καταλιπεῖν;” μετὰ κλαυθμοῦ ἐπνυθάνετο. “ἄρα
τούτῳ τῷ βίῳ; ἀλλὰ δέδοικα μὴ πρὸς τὸν πρότερον ὄλισθον αὐ-
θις παραρρηῶ καὶ γένωνται μοι τὰ ἔσχατα τῶν προτέρων οὐ κρείτ-

5 πρότερον 2

inde obseptum eum tenendo, rem postmodum tentare vetuerunt. undi-
que igitur exstantes acies videns, atque hinc illincque, qui ad aquilo-
nem quique ad meridiale latus positi erant, irruentes conspiciens, de-
sperata tum salute, ac velut fulmine ictus, in medios se enses primum-
que obvios inserit; ubi letali accepto vulnere cum ipse tristi fato cadit,
tum suos omnes, ne uno quidem cladi superstite, perdit. eius filium
cum cohorte quadam fugam arripuisse ubi rumor percubuit, Charsiani
clusrarum praefectus pone assecutus cum exercitu manu capit ac Pe-
tronae imperatori tradit. sic ergo Petronas erectis de Amere tropaeis,
signa deinceps veneratione ac cultu monachum prosequabatur, alium
eum divinum vatem vocans. atque adeo conscientia sua illi deposita,
eum adducens, urbem Augustam petit, amplissimo apud imperatorem ac
Bardam viri virtutem praeconio iure merito efferens. ceterum Petronas
non iam ultra domestici personam simulacro gessit, sed regio munere
ipse ea dignitate augetur. monachus cum se ad deum emigraturum di-
vinitus cognovisset, Petronam rei admonet. ad quem ille lugens “ubi-
nam vero” inquit “tu pastor meus ac amator oviculum tuam humanis
excedens vis relinquere? num in hoc saeculo? at vereor ne in priora
prorsus delicta diffuam, mibique posteriora nihil meliora prioribus

τονα.” “καὶ βούλει” φησὶν ὁ μοναχὸς “ἐμοὶ συνεπακολουθή-
 C σαι;” καὶ οὗτος “ναί, πάτερ” ἔφη, “μεθ’ ἡδονῆς.” καὶ δὴ
 νόσω καὶ οὗτος βληθεὶς ἅμα τῇ οἴκαδε ὑποστροφῇ ἐδήλου τὰ συμ-
 πύπτοντα τῷ ἄββῆ, καὶ ἀντεδηλοῦτο φάναι ὡς μετ’ ἐμοῦ γενήσῃ
 μετὰ μικρόν, ὡς ἤτησώ. καὶ δὴ τινῶν ἡμερῶν παρελθουσῶν ὁ 5
 μοναχὸς τε μετεκαλεῖτο πρὸς τὸν θεὸν καὶ οὗτος αὐθωρὸν ὡς ἐκ
 συνθήματος ἐπηκολούθει λαμπρῶς· καὶ τοσοῦτον ἦν κατὰ τὸν
 αὐτὸν καιρὸν ἀμφοτέρων ἢ ἐκείθεν ἀποδημία ὡς ἄτερος ἐτέρου,
 καίτοι γε μικροῦ τοῦ διαστήματος ὄντος, μὴ ἀκοῦσαι τὸν θάνα-
 τον. τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει τοῦ βίου ὁ Πιτρωνᾶς χρῆσάμενος λέ- 10
 D γεται, ἐτελεύτα δὲ καὶ πρὸ τούτου ὁ Μανουὴλ νόσω δὴ τιμὴν κρα-
 τηθεὶς.

26. Μετέβαινε δὲ καὶ ὁ Βάρδας καὶ τὰς ἐκ βασιλέως
 ἡμεῖβε συνεχῶς τιμάς, ὡσπερ τις νέος γαῦρός τε καὶ φιλότιμος
 τὰς ποικίλας τῶν πρὸς τέρψιν στολάς. μετέβαινε γοῦν καὶ πρὸς 15
 τὴν Καισαροῦ ἀνῆι δόξαν τε καὶ τιμὴν, τοῦ Μιχαὴλ οὐ πρὸς ἕτε-
 ρόν τι τῶν πολιτικῶν τοσοῦτον ἐπισημένον ἢ θέατρα καὶ ἵππων
 ἀμιλλητήρια. καὶ τὸ δὴ χαλεπὸν, οὐκ ἠγάπα μόνον θεατῆς εἶναι,
 εἶγε καὶ τοσοῦτον ἐσχόλαζεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἠνιοχεῖν ὁ τῆς τῶν
 Ῥωμαίων βασιλείας, θέαμα τυγχάνων καὶ παλγνιον πᾶσι δὴ καὶ 20
 P 115 κατάγγελως. οὕτως ὁ Βάρδας τοῦ ἀδελφιδοῦ ἐπετρέπενεν, καὶ
 οὐδὲ ζῆν, ὡς ἔοικεν, ἠθέλησεν, εἰ μὴ τοῦτον μεταπίσει τὸ ἀν-
 δράποδον. πλὴν διώκει τέως αὐτὸς τὰ πολιτικά, καὶ τῆς βασι-

fiant.” “num vero,” inquit monachus, “tibi animo sedet, ut me sequaris?” “ita, pater,” inquit, “lubentissime sequar.” morbo itaque et ipse correptus, statim ac domum rediisset, ea narrat quae abbati evenerant; vicissimque refert dixisse monachum “ipsum quoque,” uti petierat, “brevis morientem eum secuturum.” ac sane paucis elapsis diebus, cum monachus ad deum evocatur, tum statim Petronas velut ex conducto magnifice sequitur, ita nimirum ut quamvis brevi sic intervallo dissiti erant, ambobus simul emigrantibus, alter alterius mortis nuntium audire nequiverit. moritur vero et illo prior Manuel, morbo quodam detentus.

26. Sed et Bardas nullo fixus munere alias ex aliis continue dignitates profusa principis largitate mutabat, haud secus ac juvenis quidam ac ambitiosus vario ad luxuriam cultu mutat vestes. mutata itaque functione ad Caesaris dignitatem gloriamque ascendit, cum Michael nulla alia rei publicae cura teneretur quam ut theatris ludisque Circensibus vacaret. quodque adeo gravius, non solum illis lubens spectaculis intererat tantamque operam navabat, sed et ipse Romani arcem imperii tenens equos agebat, cunctisque se ridiculum ac spernendum praebebat. ita Bardas Nepotis curatorem agebat; cui nec vita, ut par est, in votis esse debuisset, nisi a servili vitae hoc institute illum avocaret. interim tamen negotia publica administrabat, ac sibi ipse imperium animo desti-

- λείας καττοχάζετο ὡς αὐτὴν εὐκαιρῶς περιληψόμενος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὸ μέλλον ἐταμιεύετο· τότε δὲ τῆς ἔξω σοφίας ἐπιμεληθεὶς (καὶ γὰρ ἦν τῷ τοσοῦτῳ χρόνῳ παραρρηεῖσα καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ὄλως κεχωρηκυῖα τῇ τῶν κρατησάντων ἀγροικίᾳ καὶ 5 ἁμαθίᾳ) καὶ διατριβὰς τῶν μαθηματικῶν κατὰ Μιγαυύραν ποιήσας αὐθις ἀκμάζειν καὶ ἀνηβᾶν ταύτην ἐσπούδαξέ τε καὶ πε- B φιλοτίμητο. καὶ τοῦτο τῶν ἔργων αὐτοῦ κάλλιστόν τε καὶ περιβόητον ὃν οὐκ ἔχουσέ πως τὰς ἐνούσας ἄλλως κῆρας αὐτῷ ἀπολύψασθαι. ἤρχε δὲ καὶ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὴν μὲν φιλοσοφίαν 10 ἔξηγουμένους Ἄτων ἐκείνος ὁ μέγας τε καὶ φιλόσοφος, ὃς κατὰ συγγένειαν μὲν τοῦ ἑξαδέλφου τῷ πατριάρχῃ Ἰαννῇ ᾤκειλωτο, τὸν θρόνον δὲ τῆς Θεσσαλονίκης κατέχων, ἐπειδὴ νῦν ἐκ καθαιρέσεως ἐσχόλαζεν, εἰς ταύτην προειβιάζετο τὴν σχολήν, τὴν ἁμαθίαν πόρρω ποι ἀπελαύνων καὶ ὑποτρεπόμενος.
- 15 27. Ἄξιον δὲ μὴδ' ὅπως εἰς γνώσιν ἦλθεν ὁ τηλικούτος C ἀνὴρ τῷ τότε κρατοῦντι παραδραμεῖν. Θεόφιλος δὲ ἦν, ὁ τοῦ Μιχαὴλ σπορέδς καὶ πατήρ. αὐτός οὖν ἐπεὶ τὴν τῶν μαθημάτων εἰς ἄκρον ἐπιστήμην ἐξήσκησεν, τοσοῦτον χωρήσας διὰ πασῶν, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, ἀριθμητικῆς τε 20 φημι καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας, ἀλλὰ καὶ τῆς πολυθρολήτου μουσικῆς, καὶ εἰς ἄκρον αὐτῶν ἐλάσας ὡς οὐδεμιᾶς ἕτερος σπουδῇ τε πολλῇ καὶ βίῳ ἀπράγμονι καὶ μεγέθει φύσεως, εὐτελεῖ D τινὲ καταλύματι χρώμενος καὶ καταγωγῇ τοὺς εἰς αὐτὸν φοιτῶν-

nabat, cuius quandoque sibi ipse compos fore videretur. ceterum haec quidem in futurum illi reposita: interim vero saecularis ac profanae sapientiae cura suscepta, cum iam plura lustra humanioris literae imperatorum barbarie ac inscitia obsolevisent ac prope extinctae essent, mathematicarum disciplinarum scholis ad Magnauram constitutis, magnifice rursus florere ac velut repubescere eam fecit. nec tamen hoc Bardae facinus, quanquam summam praeferret honestatem gloriaque celeberrimum esset, eius noxas reliquas eluere valuit. praerant huic scholae ac doctor philosophiae erat magnus ille ac philosophus Leo, sanguinis quidem prosapia Iannis patriarchae patruelis, gradu vero Thessalonicensis quondam episcopus. tunc autem cessare iussus atque amotus, quod iconomachorum haeresis cultor erat, huic negotio praepositus opera sua ac industria inscitiam procul abigebat atque fugabat.

27. Operae pretium autem videatur, ut et noverimus qua ratione vir tantus in eius qui tum rerum potiebatur notitiam venerit. erat is Theophilus Michaelis pater. hic ergo cum disciplinarum omnem scientiam perfecte excoluisset, sicque omnium disciplinarum, philosophiae eiusque germanarum (arithmeticae scilicet et geometriae, nec non astronomiae, quin et celebratissimae musicae) perfectionem nactus esset, tantumque in illis omnibus unus ipse profecisset quantum ne in una quidem quispiam alius, diligenti in eam opera, solitudinis tranquillo,

τας ἐπαιδευσεν, ἐκδιδάσκων ἦντινα ἐπιστήμην καὶ βούλοιντο. ὡς δ' ἤδη χρόνος παρήπασεν καὶ τῶν μαθητῶν οὐκ ὄλλοι κατὰ τὰς ἐπιστήμας προέκοπτον, συνέβη τινὰ νεανίαν τῶν ἑαυτοῦ φοιτητῶν, τῆς γεωμετρικῆς ἐπιστήμης ἄρτι τὸ πέρασ κατεληφότα, ὑπογραφεύα γενέσθαι τινὸς στρατηγίδα τάξιν διέποντος, καὶ προκοπῆς 5 ἔνεκεν τοῦ βίου ἀγαπήσαι τούτῳ ἀκολουθεῖν. ὡς δὲ κατὰ τὸν πόλεμον ἅμα τούτῳ ἐγένετο, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ζωοῦνται καὶ τῶν ἐπιφανῶν τινὲ εἰς δουλείαν διὰ τὸ νέον τῆς

P 116 ἡλικίας δίδοται. Μαμουῦν ἐκεῖνος οὕτω καλούμενος τηλικαῦτα μὲν τῶν Ἰσμηλιτῶν ἐτέλει ἀμεραμουνῆς, ἄλλοις τε μαθήμασι 10 σχολάζων Ἑλληνικοῖς καὶ δὴ καὶ γεωμετρίας ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον οὐκ ἀμελῶν. λόγου δὲ ποτε παρὰ τοῦ τὸν νεανίαν ἔχοντος δεσπότου κινήθεις περὶ τῆς σπουδῆς ἀμεραμουνῆ καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ἐπιμελείας, ὡς δὴ καὶ περὶ τῆς γεωμετρίας ἔλεγεν, ἀκοῦσαι τούτου εἶπεν ὁ νεανίας ἐπιθυμεῖν καὶ τῶν αὐτοῦ διδασκάλων, ὡς καὶ αὐτοῦ τινὰ ἔχοντος ἐπιστήμην γεωμετρικὴν. ὡς οὖν ἀνέμαθεν ὁ ἀμεραμουνῆς, μετὰ περιχαρείας εἰσκαλεῖται πολλῆς, καὶ τὸν αἰχμάλωτον ἐπυνθάνετο εἰ γινώσκει τῆς τοιαύτης

B κέκτηται ἐπιστήμης. καὶ ἐπεὶ τὴν συγκατάθεσιν ἐποίησατο, ἔτι μὲν ἀπιστίαν πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους ὁ βάρβαρος κεκτημένος 20 οὐκ ἔλεγεν ἑτέρους εἶναι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῶν ἐκείνου διδασκάλων ἐκτός. ὡς δ' ὁ νεανίας ἔλεγεν τούτων διακοῦσαι ἐπιθυμεῖν καὶ

5 στρατηγίδος P
οὐρανῶν P

13 σπουδῆς τοῦ ἀμ.?

21 ἀπὸ τῶν

ingenii dexteritate, in vili quodam tuguriolo discipulos erudiebat; et, quam quisque mallet scientiam docebat. cum autem longum iam tempus transisset multique eo doctore non paenitendos progressus fecissent, contigit ut eius discipulorum iuvenis quidam, summam per eum nactus geometriae peritiam, uni ducum a secretis, rei per eum familiaris compendium facturus, ad bellum proficiscenti se ultro comitem daret; dumque illic versatur, nescio quo casu in Agarenorum potestatem veniret, ac quod viridi florentique iuventa erat, illustrium uni servus dederetur. Mamum nomine tunc Ismaelitarum ameramnunes cum Graecanicis aliis disciplinis operam dabat, tum praecipue geometriae deditus erat. accidit autem ut eius, de quo diximus, iuvenis herus de ameramnunis in disciplinis diligentia sermonem domi haberet; cumque et geometriae meminisset, "eum" ait iuvenis "eiusque lubens magistros, quippe ipse geometriae non omnino rudis, audirem." id vero ut audivit ameramnunes, ingenti gaudio ad se adolescentem accersit, quaeritque ex illo "num eiusmodi scientiae cognitione aliqua praeditus sit." ait ille; necdum tamen barbarus ut dictis fidem accommodet in animum inducit, neminem geometriae gnarum arbitratus praeter magistros suos, qui in aula agent. dicente illo "libenter se auditurum eorumque doctrinam explora-

τῆς αὐτῶν διδασκαλίας, εὐθὺς οὗτοι παραστάντες ἀπήρχοντο ταύτης, καὶ διεχάρατον τὰ τριγώνα τε καὶ τετράγωνα σχήματα, καὶ τοὺς Εὐκλείδου κανόνας προσέφερον, καὶ τὸ μὲν ὅτι ἐδίδασκον ἀνδρικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, τοῦτο λέγοντες τοιαύτην ἔχοι τὴν κλῆσιν καὶ τοιαύτην τὸ ἔτερον, αἰτίαν δὲ καὶ λόγον, καὶ διότι οὕτως τε ἔστιν καὶ κλῆσιν ἔχοι, κατάλληλον ἀπεδίδοσαν οὐδαμῶς, ἀμάθειαν καὶ ἄγνοιαν, ἀλλ' οὐ στενότητα γλώττης πως ἔχοντες. C
 ὡς οὖν τούτους γαυρομένους ἑώρα καὶ μέγα φρονοῦντας ἐπὶ τῇ τῶν σχημάτων ὁ νεανίας καταγραφῆ, "τί" φησὶν "ὦ οὗτοι, ἐπὶ
 10 παντὸς λόγου καὶ πράγματος τῆς αἰτίας τὸ κράτος ἐχούσης καὶ τοῦ διότι, ὑμεῖς τὴν ὑπαρξιν μόνον λέγοντες τοὺς τούτων παρατρέχετε λόγους ὡς οὐκ ἀναγκαίους; καὶ εἰς ταῦτὸν τὸν διδασκόμενον ἄγετε ὅπου καὶ τὸν μηδὲν παιδευόμενον μηδέ τι περὶ τούτων διαγινώσκοντα;" τῶν δὲ διαπορησάντων καὶ τὰς αἰτίας τούτων
 15 των διευκρινεῖν καὶ διδάσκειν παρακλεουμένων, ἐπεὶ διερμηνεύοντα καὶ σαφῶς λέγοντα ταύτας διήκουον, ὡς τοῦτο μὲν διὰ τὸδε καὶ τοῦτο διὰ τὸδε τὴν εἰρημένην ἔχει κλῆσιν τε καὶ γραφήν, D
 καὶ ἅμα αὐτῶν ὁ νοῦς διηνολετο καὶ τῶν λεγομένων συνίσταν, θάμβει λοιπὸν συσχεθέντες ἡρώτων ὀπόσους τὸ Βυζάντιον τοιούτων
 20 τους τρέφει ἄνδρας ἐπιστήμονας. ὡς δὲ πολλοὺς οὗτος ἔλεγεν καὶ ἑαυτὸν τῶ τῶν μαθητιῶντων χορῶ ἀλλ' οὐ τῶν διδασκόντων κατέλεγεν, περὶ τοῦ διδασκάλου ταῦτον αὐθις ἐπαρηρώτων, οὐ ζῶσιν ἔτι ἡρίθμηται καὶ ὑπεράνω πέφυκε γῆς. ὁ δὲ "ἔστι τε",

4 ἔχει?

11 τοῦ] τὸ P

22 οὐ] εἶ?

turum," illi statim adstantes geometrica auspicantur, figurasque triangulas et quadrangulas describunt, atque Euclidis canones afferunt; factumque, ac sic se rem habere, strenue ac erudite docent, sic nimirum istud vocari, hoc illius esse nomen: causam vero et rationem adscripti nominis, ac cur se res ita habeat, nullam illius momenti afferentes, meram suam inscitiam ac ignorantiam, sola linguae angustia pro eius verboritate non pressi, prodebant. tum iuvenis elato animo ventosos ob eam figurarum descriptionem videns, "cum in omni doctrina" inquit "ac negotio rei causa eiusque assignata ratio primas teneat, cur vos, res solummodo esse dicendo, quasi nullius frugis rationes omittitis, inque eandem classem eum qui doctus sit et eruditus, ac qui earum rerum ignarus, redigitis?" haesitantibus illis, et ut ipse causas distincte ederet atque doceret rogantibus, ubi exponentem ac perspicue dicentem audire, "istud nimirum in causa esse cur hoc istud sortitum sit nomen, hocque illud, hancque adeo delineationem;" eoque loquente eorum animus aperiebatur, sermonemque intellexerunt; porro hominem admirari ac cum stupore percontari, "quotos Byzantium viros eius generis sicque eruditos aleret?" respondente illo "longe plurimos, ac se ex discipulorum, non ex magistrorum numero esse," rursus de doctore quaerunt,

ἔφησεν “ὑπὲρ γῆς,” καὶ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν ἐξεθείασεν, ἀκτῆμονα
 βίαν διάγειν λέγων αὐτὸν καὶ τοῖς πολλοῖς ἄγνωστον, ἐπὶ σοφίᾳ
 P 117 διαλάμποντα. γράμματα γοῦν εὐθὺς ὁ Μάμοῦν πρὸς ἐκείνον δια-
 χαράττει, τόνδε τὸν νοῦν περιέχοντα, “ὡς ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δέν-
 δρον ἐπέγνωμεν, ἐκ τοῦ μαθητοῦ τὸν διδάσκαλον. ἐπεὶ γοῦν τόσος 5
 ὢν περὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ὄντων δι’ ἀρετὴν καὶ γνώσεως βάθος
 ἄγνωστος εἶ τοῖς σοῖς συμπολίταις καὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως
 οὐπω τοὺς καρποὺς ἀπέληφας, ὅτι μηδὲ τιμῆς ἤξιώσαι παρ’ αὐ-
 τῶν, μὴ ἀπαξιώσης ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας
 μεταδοῦναι ἡμῖν. εἰ γὰρ οὕτω τοῦτο γένηται, τοὺς ἀρχένας σοι 10
 κλιεῖ γένος ἕπαν τὸ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ πλούτου καὶ δωρεῶν
 ἀξιωθήσῃ, ὧν οὐδεὶς πάποτε ἀνθρώπων ἤξιώται.” ἐπιδοὺς οὖν
 B τὰ γράμματα τῷ νεανίᾳ, καὶ δώροις αὐτὸν φιλοφρονησόμενος,
 τὸν διδάσκαλον καταλαμβάνειν ἐκέλευσεν, καὶ τιμὰς εὐθὺς ἐπ-
 ισχεῖτο καὶ δωρεὰς καὶ αὐθις, εἰ βούλοιο, τὴν εἰς οἶκον ἐπάνο- 15
 δον, μόνον εἰ τοῦτον πείσειε τὴν τῶν Ῥωμαίων καταλιπεῖν γῆν.
 ὡς τὴν βασιλεύουσαν ἔφθασε καὶ τοῦ διδασκάλου πρὸς πρόσωπον
 ἕστηκεν, ἣ τούτου θέα ἀναφλέξυσά τε καὶ οἷον θερμαινουσα δλο-
 φύρεσθαι κατηνάγκαζε, καὶ δάκρυσιν οὐ παρείδς μόνον ἀλλὰ καὶ
 τράχηλον καὶ στέφνα διάβροχα ἐμποιεῖν. καὶ τὸ πρῶτον ἀφασία 20
 τῶν δρωμένων τὸν διδάσκαλον κατελάμβανεν, τίς τε εἶη οὐκ εἰδώς,
 C καὶ ὅτου ταῦτα ἔνεκεν διαπράττοιο· ἣ τε γὰρ τούτου μορφῇ ἄλ-

17 τῆν] γῆν P

“num adhuc vivat ac superstes sit.” respondet vero “omnino superstem esse,” virique magnifice virtutem laudat, dicens inopem vitam agere, ac vulgo ignotum sapientia clarere. statim ergo Mamum ad hunc literas in hanc sententiam scribit. “ex fructu arborem, ex discipulo magistrum agnovimus. ergo tu, qui tanta rerum praeditus scientia ob virtutem ac scientiae altitudinem civibus tuis ignotus es, necdumque sapientiae ac scientiae fructus percepisti (quippe nullum ab eis honorem consecutus), ne dedigneris venire ad nos, tua nos doctrina impartiturus. hoc si feceris, tibi cervicem gens omnis Saracenorū inclinans tanta munerum ac divitiarum vi cumulabit, quanta nemini unquam hominum obtigit.” his ergo literis adolescenti traditis, eoque liberaliter donato, ad magistrum iubet proficisci; rursusque honores ac munera pollicetur; ac si velit, etiam facultatem facturum redeundi in patriam, si modo Leoni, ut ad eos transeat Romano relicto orbe, suaserit. ubi itaque in urbem regiam venit, ac coram magistro adsticit, eius incensus aspectu, velutque calore exaestuans, in gemitus cogitur, nec solum genas sed et collum et renes rigat lacrimis. ac primum quidem rerum incertus magister haerere, cum nec quis ille esset exploratum haberet, nec sciret cuius gratia haec agerentur. adolescentis enim longiore mora

λοιωθείσα τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῆς αἰχμαλωσίας κακουχίᾳ ἀλλοῖον τὸν νεανίαν ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον εἶναι τὸν γνωρίζομενον ἀνεδίδασκει. ὡς δὲ τὴν τούτου γνῶσιν κατὰ μικρὸν ἐδίδου, ὄνομα καὶ μαθήματα ἐπειπῶν, καὶ προσετίθει τὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τὴν αἰτίαν 5 τῆς ἀπολυτρώσεώς τε καὶ ἀφίξεως, καὶ ἅμα εἰς χεῖρας ἐδίδου δὴ τὴν γραφὴν, τότε δὴ κοινῇ τὴν τραγωδίαν ἐπλήρουν καὶ Θρηνηδίαν. πλὴν οὐκ ἀκίνδυνον εἶναι λογισάμενος τὴν ἐκ τῶν ἐχθρῶν γραφὴν, εἴ γέ ποτε κατάφωρος γένοιτο, τῷ λογοθέτῃ πρόσεισι (Θεόκτιστος οὗτος ἦν ὁ παρανάλωμι τῷ Βάρδα γενόμενος) καὶ 10 διηγείτο τὰ τοῦ αἰχμαλώτου πάντα καὶ μαθητοῦ, καὶ ἅμα δίδωσιν τὴν τοῦ ἀμεραμνονῆ γραφὴν. αὕτη ἡ αἰτία τῆς τοῦδε τοῦ Δ ἀνδρὸς πρὸς τὸν βασιλέα γνώσεώς τε καὶ οἰκειώσεως. οὗτος ὁ μαθητῆς καὶ τοῦτο τὸ γράμμα τὴν τε τοῦ Λέοντος σοφίαν ἐν ὑπαίθρῳ γενέσθαι ἐν γωνίᾳ τέως οὖσαν ἐποίησεν καὶ τῆς ἐτελείας ἐκέ- 15 νης καὶ πενίας ἔξω παρήγαγεν. τό τε γὰρ γράμμα ἐμφανίζει τῷ Θεοφίλῳ ὁ λογοθέτης, καὶ προσκαλεῖται τοῦτον αὐτός, καὶ πλουτίζεται καὶ ἐν τῷ τῶν ἁγίων μί ναῶ διδάσκειν δημοσίᾳ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπέγεται. οὐ πολλὸς γοῦν χρόνος, καὶ ἐπεὶ διέγνω ὁ Μιαιμοῦν μὴ βούλεσθαι τὸν φιλόσοφον τῆς οἰκειᾶς τὴν ἀλλοτριᾶν 20 ἀλλάξασθαι, διὰ γραφῆς ἐκτίθησιν ἀπορίας γεωμετρικῶν τε καὶ ἀστρολογικῶν ζητημάτων καὶ τινῶν ἐτέρων δυσδιαγνωστων κεφα- P 118 λαιῶν, καὶ τὴν λύσιν τούτων κομίσασθαι ἄξιόν. ὡς δ' οὖν ἕκαστον προσηκόντως ἠρμήνευσεν ὁ Λέων καὶ τὰς τούτων λύσεις ἐξέ- φητο, προσεφῆρμοσέ τε τούτοις καὶ τινα προγνώσεως ἐκπλήξεως 24 τινὰς προγνώσεις?

immutata species, malisque captivitatis detrita, alium existimari praebebat quam qui notus erat. at ubi paulatim sui notitiam fecit, nomenque ac disciplinas edidit, et captivitatem adiecit, causamque redemptionis ac cur venerit, simulque literas in manus dedit, tunc sane communi ambo luctu planctuque soluti sunt. cum tamen Leo haud sibi tutum intelligeret, si quando ab hoste clanculum literas accepisse deprehenderetur, ad logothetam accedit (Theoctistus is erat, cui Bardas necem conscivit) ac captivi verba omnia et discipuli exponit, simulque ameramunus literas tradit. sicque virum imperatori innotescere contigit, inque illius necessariorum numerum cooptari. hic discipulus ac epistola, quae hactenus in angulo delituerat, Leonis sapientiam in apertum produxit, adiectaque illa eum per egestatem vitae sorte exemit. logotheta namque Theophilo literas ostendit; quem ille accersitum ditat, publiceque doctorem in sanctorum quadraginta martyrum sacra aede praeficit. ubi non multis exactis diebus, intelligens Mamum haud ex animo Leoni esse ut natali solo relicto se ad eum conferret, geometricas quasdam ac astronomicas aliarumque scientiarum difficiles quaestiones solertia mentis solvendas ac exponendas mittit. Leo ubi rite singulas interpretatus esset ac uniuscuiusque solutionem edidisset, quaedam etiam admirationis

ἔνεκα, τότε δὴ μεγάλως ἐπὶ χεῖρας λαβόντα αὐτὰ τὸν ἀμεραμνοννῆ
 τρωθῆναι δὴ τῷ τούτου πρόθῳ, καὶ μέγα ἀνακραγεῖν, τὸν ἄνδρα
 τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν μαθημάτων ὑπεραγάμενος. ὄθεν ἐδῆς
 οὐ πρὸς ἐκείνον πρὸς δὲ τὸν Θεόφιλον ἐπιστολὴν πέμπει, τὸν νοῦν
 τοῦτον ἐμπεριέχουσαν, ὡς βουλόμην μὲν αὐτὸς ἀφικέσθαι σοι,⁵
 ἔργον φίλου τε καὶ μαθητοῦ ἐκπληρῶν· ἐπεὶ δὲ ἦ τε προσανα-
B κειμένη μοι ἀρχὴ ἐκ Θεοῦ καὶ ὁ πολὺς ὑπὸ τὴν χεῖρά μου τελῶν
 καὶ ἔξουσίαν λαὸς τοῦτο οὐ συγχωρεῖ, ἀξιῶ τὸν δὲ ἔχεις ἐπὶ φιλο-
 σοφία καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις περιβόητον ἄνδρα βραχὺν τινα
 χρόνον ἐπαποστεῖλαι, καὶ συγγενέσθαι μοι τοῦτον πείσαι, τρόπῳ ¹⁰
 διδασκαλίας τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης μετυδιδόντα καὶ ἀρετῆς τῷ οὐ-
 τως ἔχοντι ἐμοὶ πρὸς ἐκείνας ἔρωτικῶς. πάντως δὲ οὐκ ἀναβολή
 τις γενήσεται ὅτι τε τῶν οὐχ ὁμογλώσσων ἐγὼ καὶ ὅτι τῆς πίστεως
 ἀλλότριος· ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τοιοῦτος ὁ ἀξιῶν, πέρας ἢ αἴτησις
 λήφεται παρὰ φίλους ἐπικικέσι τε καὶ χρηστοῖς. χάρις δὲ σοι κα-
C ταβληθήσεται ὑπὲρ τούτου χρυσίου μὲν εἴκοσι κεντηνάρια, εἰρήνη
 δὲ καὶ σπονδαὶ αἰτιοὶ τε καὶ ἀτελεύτητοι. τοσοῦτοις μὲν ἐκείνος
 τὴν αὐτοῦ ἔξωνεῖτο παρουσίαν καὶ ἄφριξιν· ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἀντα-
 ποκρίνας καὶ ἄλογον τὸ οἰκτεῖον δοῦναι ἑτέροις καλὸν καὶ τὴν τῶν
 ὄντων γνῶσιν ἐκδοτὸν ποιῆσαι τοῖς ἔθνεσι, δι' ἧς τὸ τῶν Ῥω-²⁰
 μίων γένος θανυμάζεται τε καὶ τιμᾶται παρὰ πᾶσιν, ἐκείνῳ μὲν
 οὐκ ἐπένευσε, τοῦτον δὲ διὰ τιμῆς πλείονος σχῶν τὸν Ἰωάννην τοῦ

16 ἐκατὸν margo Combef.

19 τῶν om P

causa futura praedicendi signa adiecit. tunc ameramnunes acceptis in
 manus literis maiorem in modum viri desiderio animo affici altumque
 vocem tollere, eius philosophiae ac disciplinarum defixus admiratione.
 mox ergo non ad Leonem sed ad ipsum imperatorem literas scribit,
 hunc fere continentes sensum. "statueram, quod est amici discipulique
 officium, ipse ad te venire: sed cum creditum mihi a deo imperium tan-
 taque haec subiectae plebis multitudo id non permittant, rogo ut quem
 virum philosophia aliisque disciplinis longe celebrem habes, ad breve
 tempus mittas ac mecum versari iubeas, ut me sua ille doctrina ac vir-
 tute, quarum tanto amore flagro, impertiat. neque ob religionis gentis-
 que diversitatem praestare rem differas: sed magis quod talis est qui
 rogat, finem facile vota habebunt inter probos ac mites amicos. pro
 hoc autem munere auri centenaria viginti reddemus, pacemque ac foe-
 dus perenne componemus." tantis ille redimendam viri praesentiam
 putavit, et quod is illi utendum praeberet. at Theophilus dato responso,
 nec consentaneum ratus bonum proprium aliis tradere, rerumque scien-
 tiam gentibus prodere, cuius causa Romanum genus ubique gentium ad-
 mirationem habet honorique ducitur, eius minime votis annuit: Leonem
 vero maiori porro in honore lubens, Iohanni patriarchalem tum sedem

πατριαρχικοῦ τότε θρόνου ἀντιποιοῦμενον κατὰ τὴν Θεσσαλονικέων μητρόπολιν, καὶ ὡς πλήρη σοφίας ὄντα καὶ ὡς οἰκειούμενον τούτῳ κατὰ συγγένειαν, χειροτονεῖν ἐγκελεύεται. (28) ὃς ἐπεὶ D
 μετὰ τὴν χειροτονίαν κατὰ τὴν Θεσσαλονικὴν ἐγένετο, εἶχε μὲν
 5 ἄπαντας τὴν αὐτοῦ εὐλαβουμένους τε καὶ τιμῶντας ἀρετὴν, εἶχε δὲ μᾶλλον τιμῶντας τοῦτον λαμπρότερον ἔκ τινος αἰτίας ἢν ὁ λόγος δηλοῖ. περὶ τὰς τῶν καρπῶν γονὰς στεῖρά πῶς τοσοῦτον ὠρᾶτο ἢ γῆ καὶ ἄτεκνος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ὡς καὶ θάνατον κατεπέλεγεσθαι. οὓς ἰδὼν τῷ τῆς συμπαθείας οἴκτῳ βληθεὶς μήτ' ἀθυμεῖν
 10 παρῆγει μήτε μὴν συμφοραῖς ἐπαπόλλυσθαι, εἶγε δὴ βούλοιντο τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικουρίας καὶ αὐτοῦ γε τυχεῖν. περὶ τινα γοῦν καιρόν, ὃν ἐκ τῆς ἀστρολογικῆς ἐδιδάσκειτο ἀστέρων τινῶν ἐπιτολαῖς τε καὶ φάσεις ἀπόρροιάν τινα καὶ συμπάθειαν τοῖς περιγεῖσι P 119
 προσγίνεσθαι, τὰ σπέρματα τῆ γῆ κατεβάλλετο καὶ ὑπὸ κλόπους
 15 ταύτης ἐδίδου, ἃν τοσαύτην γενέσθαι συνέβη εὐφορίαν τε καὶ εὐκαρλίαν, ἐπεὶ τὸ ἔαρ ἀνέτελλεν καὶ ὁ τοῦ θέρους ἐφεστήκει καιρός, ὡς πολλοὺς ἐπαρκέσαι χρόνους αὐτοῖς καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, πάντως οὕτω τοῦ Θεοῦ τὸν ἄμητον πολύχρον ἐνεγκαιμένον ταῖς τῶν ἀναγκαζομένων λιτανείαις ἐπιδόντος καὶ ἰκεταῖς, ἀλλ' οὐ τῆ
 20 ἐκείνου περὶ τὰ τοιαῦτα ματαιοπονίᾳ. τοῦτο γοῦν τὴν ἐπὶ πλέον τῶν Θεσσαλονικέων ἠῤῥησε πρὸς τὸν ἄνδρα στοργῆν καὶ τὸ φίλτρον αὐτῶν διῆγειρεν, ὡς εἰκός. (29) θανμαζόντων δὲ πολλῶν B

administranti iubet ut eum Thessalonicensem metropolitam ordinet, virum scilicet sapientia ornatum, et qui sanguinis necessitudine ipsum contingeret. (28) ubi sacerdotio initiatus Leo Thessalonicam venit, omnium in se civium animos, ipsum pro virtute venerantium ac colentium, convertit. accidit vero etiam aliquid quod eam eius venerationem ac cultum magnificentius auxit. eo tempore tanta fuit terrae sterilitas omniumque frugum penuria, ut et mors iam immineret. visa autem Leo civium tanta miseria, miserantis animi affectu saucius, hortatur maestitiam ponere nec calamitatibus immori, si modo divinam opem consequi velint atque eius quoque auxilio iuvari. ad certum itaque tempus, quo ex astrologia didicerat ab stellarum quarundam exortu conspectuque benigniores quasdam e caelo influentias in haec inferiora demitti, sementem facere iubet inque terrae sinum iacere; quo facto tanta fertilitas frugumque ubertas appetente vere messisque tempore contigit ut in multos deinceps annos collecta annona suffecerit, ita plane deo uberem illam messem conferente, cum se facilem miserorum supplicationibus ac votis praebuisset, non quasi inanis illa astrologi observatio, tantae illius benignitatis causa exstiterit. ea tamen res Thessalonicensium erga Leonem amoris vim ac flammam, uti par est, maiorem in modum excitavit auxitque. (29) porro plerisque eius sapientiam mi-

περὶ τῆς αὐτοῦ σοφίας, καὶ ὅπως εἰς ἄκρον ἔφθασε πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, λέγεται πρὸς τινὰ τῶν ἑαυτοῦ συνήθων φάναι ὡς τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ ποιητικὴν κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν διατρίβων κατώρθωσεν, ῥητορικὴν δὲ καὶ φιλοσοφίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλήψεις κατὰ τὴν νῆσον Ἄνδρον γενόμενος· ἐκέισε γὰρ τινὶ **5** σοφῷ ἀνδρὶ ἐντυχὼν καὶ τὰς ἀρχὰς μόνον καὶ τινὰς λόγους παρ' αὐτοῦ λαβὼν, ἐπεὶ μὴ ὅσον ἐβούλετο εὗρισκεν, τῇ χέρσῳ ταύτης περιουστῶν καὶ μοναστήρια καταλαμβάνων καὶ τὰς ἀποκειμένας **C** βίβλους ἀνερευνῶν τε καὶ ποριζόμενος, καὶ πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων σπουδαιότερον ταύτας ἐμμελετῶν, πρὸς τὸ τῆς γνώ- **10** σεως οὕτως ἕνος ἀνεβιβάζετο, ὅτε δὴ καὶ κόρον σχὼν τῶν μαθημάτων πρὸς τὴν βασιλεύουσαν αὐθις ὑπέστρεψεν, τὰ σπέρματα τῶν ἐπιστημῶν ταῖς τῶν βουλομένων διανοαῖς καταβαλλόμενος.²² ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον· καὶ νῦν δὲ ἐπεὶ μετὰ τρεῖς χρόνους (τοσοῦτος δὲ ὁ τῆς τοῦ Θρόνου ἀντιλήψεως χρόνος) ἐκ τῆς καθαι- **15** ρέσεως αὐθις ἐσχόλαζεν, τῆς κατὰ τὴν Μαγναύραν μὲν οὗτος ἤρχε φιλοσόφου σχολῆς, ὁ δὲ δὴ τούτου φοιτητῆς Θεόδωρος τοῦ τῆς γεωμετρίας διαιτητηρίου πρόστατο, καὶ Θεοδῆγιος τοῦ τῆς **D** ἀστρονομίας, καὶ Κομητῆς τῆς τὰς φωνὰς ἐξελληνιζούσης γραμματικῆς· οἷς ὁ Βάρδας καὶ δαψιλῶς ἐπαρκῶν καὶ ἐκ φιλομαθίας **20** πολλάκις ἐπιφοιτῶν καὶ τῶν διδασκομένων τὰς φύσεις ἐπιρρωννύς, ἐντὸς τοῦ καθήκοντος χρόνου ὡσπερ πτερὰ τοῖς λόγοις διδοὺς πτεροφυεῖν ἐπιτελεῖ καὶ προβαίνειν εἰς τοῦμπροσθεν.

rantibus, ac qua ille ratione ad omnium scientiarum apicem evaserit rogantibus, dixisse ferunt ad quendam sibi familiarem grammaticam quidem ac poesin Cpoli morantem se didicisse, rhetoricam vero et philosophiam nec non arithmetica in Andro insula versantem. illic enim cum docto quodam viro consuetudinem habuisse, ab eoque principiis duntaxat ac praeceptis quibusdam rationibusque imbutum, nec quantam desideraverat nactum eruditionis vim, vicinam continentem pervagando monasteriaque adeundo, atque in illis exstantes libros scrutando sibi que comparando atque in montium iugis acri diligentia evolvendo et in eis meditando, ad tantae doctrinae fastigium evasisse. tumque abunde disciplinis expletum in urbem regiam rursus venisse, eorumque animis qui ipsius uti opera vellent scientiarum semina inspersisse. verum haec prius: modo autem, post tres annos (tot enim fluxerant ab arrepto sacerdotio) iterum cessare iussus ac gradu motus philosophiae scholam ad Magnauram regeudam susceperat: Theodorus vero eius discipulus geometriae ludo praesidebat, Theodegius astronomiae, Cometae linguae Graecae grammaticae. iis Bardas dum large sumptus suppeditat, ac quo scientiarum desiderio accensus videbatur, saepe ipse quoque scholas frequentans discipulorumque animos confirmans, intra iusti temporis moras velut alas doctrinis addidit, eisque plumescendi (ut sic dicam) ac profectus maximi compendium fecit.

30. Καὶ τοῖς τοῦ ἵπποδρόμου δὲ συνεχῶς ὁ Βάρδας ἐαυ-
τὸν ἐδίδου κριτηρίους, καὶ ἔραστης νομιλεῖσθαι ταύτης τῆς γνώμης
φιλοτιμούμενος. ἔτυχε δ' ἂν παρὰ πολλοῖς, τοῦ χρόνου τὰ γε-
γονότα καλύψαντος· ἀλλὰ πάλιν τὰ τῆς ἐκκλησίας κυχῆσας τε καὶ P 120
5 ἀναταράξας, καὶ ἀντὶ γαλήνης φιλονεικίας αὐτῇ καὶ κακώσεων
[καὶ] δλεθρίων αἴτιος γεγονώς, εἰκότως οὐ τὴν κρείττω δόξαν ἀλλὰ
τὴν ἐναντίαν ἠρέγκατο. ἄρτι γὰρ τὸν βίον Μεθοδίου μετηλλαχό-
τος, τέσσαρας μόνους χρόνους τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρό-
νον κεκρατηκότος, Ἰγνάτιον μοναχὸν ὄντα καὶ τῆς μονῆς ἡγούμε-
10 νον τοῦ Σατύρου, τὸν Νικηφόρου μὲν τοῦ βασιλέως ἔκγονον, υἱὸν
δὲ Μιχαήλ, τὸν ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀρετῇ παντοία μαρτυρηθέντα
πρὸς τὸν τῆς πατριαρχίας θρόνον ἀναβιβάζουσι καὶ τῆς οἰκουμέ-
νης τοῦ οἰακῆς ἐμπιστεύουσιν. οὗτος οὖν μετὰ τινος χρόνους
τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῇ τοῦ οἰκείου γυναικοῦ ἀλόγως καὶ ἀναιτίως ἀπο-
15 βολῇ τῆς αὐτοῦ δὲ νύμφης περιπλοκῇ τῆς ἐκκλησίας ἀπειργων, B
ἐπεὶ μὴ τῶν θείων κανόνων ἡμέλει, τὴν ἣν ἐκείνῳ ἐδίδου ποιήν
τῆς ἐκκλησίας ἀποπεμπόμενος, ταύτην εἰσπράττεται παρ' αὐτοῦ.
καὶ ἵνα τὸν λιμὸν καὶ τὴν δίψαν παρῶ καὶ τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς
ἐκτάσεις τε καὶ ῥαβδισμοὺς καὶ τὰς καθ' ὄλον τὸ σῶμα ὠμοτάτας
20 πληγὰς, ἐν τούτῳ μόνον ἐγὼ εἰπὼν ἐπὶ τὰ συνεχῆ βαδιοῦμαι τῆς
ἱστορίας. (31) παρεδίδου τὸν Ἰγνάτιον ὁ Βάρδας φρουρᾶ, καὶ
φρουρᾶ ἀπηρεῖ τε καὶ χαλεπῇ· ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ τῶν ἱερῶν ἀποστό- C
λων τεμένει, οὐκ ἐν τῷ δὴ μεγάλῳ τε καὶ σεμνῷ, ἀλλ' ἐνθα οἱ

30. Idem Bardas in iudiciis in Circo agitari solitis assiduus erat, animique iuris aequique tenacis laudem ambiens vulgo utique adeptus esset, tempore obscurante ea quae illi iam iniuqua patrata erant: quia tamen iterum res ecclesiae miscuit ac turbavit, rixaeque ei et malorum ac exitii auctor exstitit, pro tranquillitate, qua fruebatur, hinc merito non gloriam sed probrum labemque reportavit. etenim Methodio, ubi annos solummodo quattuor sedem Cpolititanam rexerat, ex humanis sublato, Ignatium monachum ac monasterii Satyri tum praepositum, Nicephori imperatoris ex filia nepotem ac Michaelis filium, virum scilicet omni pietatis atque virtutis laude clarum, qui rerum potiebantur ad patriarchalem sedem provehant, eique orbis gubernacula concredunt. hic itaque post annos aliquot, dum Bardam Caesarem, quod nulla legitima causa aut crimine repudiata uxore cum nuru sua commiscebatur, neglecti canonum iuris non indiligens vindex et ultor, ecclesia arcet; quamque illi poenam indixerat, euicendo ab ecclesia, eandem ab eo vicissim sustinuit. atque ut famem sitimque praeteream, humique distento corpore verbera ac saevissimas membris omnibus plagas taceam, ubi unum hoc tantummodo dixero, oceptam historiae seriem repetam. (31) traditur a Barda Ignatius carceri, idque immani funestissimoque. fuit ille in sanctorum apostolorum delubro, non in magna ac venerabili apostolorum

Theophanes contin.

13

τάφοι καὶ λέγονται καὶ εἰσὶν. ἐκεῖσε δὴ ἐναποκλείσαντες ἐν τινὶ τοῦτον τάφῳ τοῦ Κοπρωνίου, ἐν κρυμῷ καὶ παγετῷ γυμνότερον ὑπέρον, τὸ τῆς παροιμίας, ἐν μετώρῳ ἐπικαθίσαντες τὰ τοῦ κρυμοῦ καὶ χειμῶνος πάσχειν ἐξεβιάζοντο· τὰ δὲ ἦν ἡ δυσεντερία τε καὶ τῶν ἐντὸς ἀναγκαίων ἐκ τῆς τοῦ ψύχους ὑπερβολῆς διὰ γαστρὸς ἀπόρροια καὶ θάνατος ἐκ τούτου πικρός. ἀπεβίω δ' ἂν ἐκ τῆς τῶν φρουρούντων δεινότητος καὶ ἀμότητος (ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ τε Γοργονίτης Ἰωάννης καὶ ὁ Σκουτελόπτης Νικόλαος καὶ Θεόδωρος **D** ὁ Μωρός), εἰ μὴ τις οἴκτῳ βαλλόμενος (Κωνσταντῖνος ἦν ὁ Ἀρμενιακός) τῇ τούτων ἀπουσίᾳ ἐν τῷ μέλλειν σιτίζεσθαι ἐκείθεν τε 10 τὸν ἄνθρωπον κατεβίβαζεν, καὶ οἶνω βραχεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἄρτῳ καὶ μικρᾷ τινὶ περιθάλλει τὸ λυποῦν ἐπ' ὀλίγον παρεμυθεῖτο. ὡς δὲ τὸ τῆς τιμωρίας ἀρκοῦντως ἐδόκει αὐτῷ, τότε δὴ ὑπερόριον μὲν τὸν ἄνδρα τοῦτον κατὰ τὴν νῆσον Μιτυλήνην ποιεῖ· ἐπεὶ δὲ καὶ τινες τῶν ἐπισκόπων ἀντέλεγον καὶ τὴν δίκην πόρρω που δὴ οὔσαν 15 καὶ ἀποφοιτήσασαν ἐπεκαλοῦντο καὶ οὐκ εἴ τι γένηται ἄλλον δέξασθαι ἠπειλούν, ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας συναπορρήγνησθαι, τὸν ἐκ τούτου τάραχον δὴ κατευλαβηθεὶς ἔγνω καὶ τούτους ἀπάτη περιελθεῖν καὶ ἀλωπεῆ. ἰδίᾳ γοῦν καὶ κρυφῇ τούτων ἕκαστον μετακαλούμενος οὐ μικρὸν τι καὶ ταπεινὸν ὑπισχνεῖτό τε καὶ ἐδίδου, εἰ μόνον 20 ἀποσταίεν τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλὰ τὸν θρόνον αὐτὸν Κωνσταντινουπόλειως. ὡς δ' ἐνεδίδοσαν ἅπαντες καὶ τῆς μὲν δόξης ἠτιῶντο, τοῦ

3 τὸ om P

7 οὔτος P

aede, sed ubi et dicuntur sepulcra et exstant. ibi in quodam sepulcro includentes, quod Copronymi fuerat, geluque ac frigore (pistillo, quod proverbio dicitur, nudiore) conficiendum in eius superioribus statnentes, in ea incommoda morbosque, qui eam aëris intemperiem sequi solent, ipsum coniecerunt, dysenteriam scilicet, intestinorumque gelu frigorisque exsuperantia per ventrem deiectionem, indeque acerbam mortem, ac plane ex custodum immanitate et saevitia ea extinctus esset (erant illi Ioannes Gorgonites et Nicolaus Scuteloptes et Theodorus Morus), nisi quis miseratione tactus (Constantinus scilicet Armeniacus) illis tum per cibi sumendi occasionem absentibus eum inde demisisset, modicoque vino ac pane necnon tantillo quodam fomento nonnihil dolorem mitigasset. ubi autem Bardas sat eum poenarum dedisse existimavit, in insulam Mitylenem exilio relegat. quia vero nonnulli episcopi adversabantur, iusque in eo profligatum ac procul valere iussum obiectabant, quicquid denique contingeret, nullum alium se recepturos minabantur, quin immo ab ecclesia pariter scissum iri, hinc rerum turbationem veritus Bardas hos quoque dolo ac vulpina adoriendos putavit. singulos itaque seorsum ac clanculum ad se accersens non exiguum aliquid, aut quod merito spernendum videretur, tum pollicebatur tum dabat, modo solum ab Ignatio discederent; sed ipsam sedem Cpolitnam. cunctis vero ce-

δὲ καλοῦ ἔνεκεν καὶ νομίμου ἀντέλεγεν οὐδείς, τότε δὴ τότε ὑπε-
 τίσθη ὡς ὁ μὲν βασιλεὺς αὐτοῖς τὰς ὑποσχέσεις μὲν ἐκπληρώσειεν,
 αὐτοὶ δὲ τὸ εὐσχημον τηροῦντές τε καὶ σεμνὸν ἅμα τῷ πρὸς αὐτὸν
 κληθῆναι μὴ πρὸς τὰ διδόμενα κατανεύσητε, ἵνα καὶ αὐτὸς, φησί, **B**
 5 τῆς ἡμῶν εἴη ὑπεραγάμενος ἀρετῆς. οὕτως δὴ ἕκαστον οὐχ ὁμοῦ
 ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ κατὰ μόνους πρὸς τὸν Μιχαὴλ προσκαλούμενος μὴ
 αὐθωρὸν ἐπιπηδᾶν τῇ τιμῇ ἀνέπειθεν. καὶ οὗτοι μὲν ἐκ μόνου
 προσρήματος ἀξιούμεοι τε καὶ ἀπαρνούμενοι ἔλαθον ἑαυτοὺς πα-
 ραδειγματίζουσιν· τῆς γὰρ ἀρετῆς ἐξέπιπτον τῷ τῆς δόξης νικώ-
 10 μενοι ἔρωτι, καὶ ταύτης αὐθις ἡμάρτανον, ὅτι μὴ καλῶς ἀλλ'
 ἐπιβούλως τὸν Ἰγνατίου παρεδίδοσαν. (32) οὕτως οὖν ἐπεὶ καὶ
 οὗτοι ἄνθρωποι ὄντες ἐφάνησαν καὶ οὕτω δὴ ἠπατήθησαν, Φωτίῳ **C**
 ἐπὶ σοφίᾳ μὲν ὄντι γνωρίμῳ ἀνδρὶ, κοσμικῆς δὲ τύξεως ἀντιποιοῦ-
 μένῳ καὶ τὴν τοῦ πρωτοασκηρῆτις δεδραγμένῳ τιμῇ, τὸν θρόνον
 15 ἐδίδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἵνα δὴ καὶ τὰ αὐτῶν κρα-
 ταιότερα ἀποφῆρῳσιν, τοποτηρητὰς μὲν ἐκ Ῥώμης ἐπ' ἄλλαις προ-
 φάσεσι (κατὰ γὰρ τῶν εἰκονομάχων) σταλέντας μεταπεμφόμενοι,
 κατὰ δὲ Ἰγνατίου μετὰ τοῦ καιροῦ γεγονέναι πιρασκοιεύσαντες
 καὶ συνδραμίσαντες, καὶ ἐν τῷ τῶν θείων ἀποστόλων τεμένει δε-
 20 δημοσιευμένη καθαιρέσει τοῦτον καθυποβαλόντες, ἐπεὶ τῆς ἔξορίας **D**
 μετεκαλέσαντο, πνευμαῖς τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς δόνοντας συνθλά-
 σαντες, πᾶσαν σκοτόμαιναν κατὰ τῶν ἱερέων κακῶς, καὶ δεύτερος

22 Fort. κνωσι. margo Combef.

dentibus gloriaeque ambitu superatis, nec ut iuris aequique causa refragantur ullam rationem habentibus, tunc nimirum singulos admonuit, impleturum quidem imperatorem quae erat pollicitus, illis tamen servandum quod ex decori honestique ratione existat; nec statim cum accerserit, acquiescendum ut oblata accipiam, "quo et ipse imperator vestrae" inquit "virtutis supra modum admirator existat." sic itaque singulis non simul sed seorsum vocatis, auctor est ne confestim in dignitatem involent. atque hi quidem ex sola salutatione rogati ac abnuentes, ipsi se ipsos imprudentes traducebant: gloriae enim amore superati virtutis festo iacturam; nec gloriam sunt assecuti, quod non rite exque honesti ratione sed insidiosae Ignatii causam prodiderant. (32) sic itaque his quoque humanum quid se passos ostendentibus, inque eum modum deceptis, Photio viro sapientiae laude claro, saeculari militia ac dignitate secretariorum principi, Cpolitanae sedem tribuit. atque ut gestis maius quid ad robur adicerent, Romani antistitis vicarios, alia occasione Romam missos (adversus scilicet haeresim iconomachorum) accersentes adversusque Ignatium quaesita opportunitate coactoque concilio adductes, in divinatorum apostolorum sacra aede publicata sententia, Ignatium depositionis poenae subiiciunt; eique ab exilio revocato pugnis vultum contundunt contractosque dentes excutunt, atrae noctis procellam adversus sa-

τῶν ὄντων ἐπὶ γῆς μηδέπω φανῆ. ἀλλ' ὅσα μὲν καὶ ἄλλα κατὰ πάντων ἱερέων ἐνευενίευστο, φυλακαῖς τε καὶ ὑπεροριάις καὶ ποιναῖς ὠμοτάταις δσημέραι παραδιδούς, ἵνα τῷ Φωτίῳ συγκοινωνήσωσι, βίβλοι τε πολλαὶ καὶ ὁ πᾶς οὐκ ἐπιλίποι χρόνος ἐκτραγηδῶν. 5

P 122 33. Ἐντεῦθεν γοῦν τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων ἢ τῶν Ῥῶς ἐκάκου ἐπιδρομῆ (ἔθνος δὲ οὗτοι Σκυθικὸν ἀήμερόν τε καὶ ἄγροικον), τὸν τε Πόντον αὐτόν, οὐ μὴν καὶ τὸν Εὐξείνιον, κατελίμῃρα καὶ αὐτὴν τὴν πύλιν περιεστοίχισεν, τηρικυῖτα τοῦ Μιχαήλ κατὰ Ἰσμαηλιτῶν ἐκστρατεύοντος. πλὴν ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τότε θείας ἐμφορηθέντες ὀργῆς, Φωτίου τὸ θεῖον ἐξίλεωσαμένου τοῦ τῆς ἐκκλησίας τοὺς οἰκάκας ἔχοντος, οἴκαδε ἐκπεπόρευντο· καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν τὴν βασιλεύουσαν πρεσβεία αὐτῶν κατελάμβανεν, τοῦ θείου βαπτίσματος ἐν μετοχῇ γενέσθαι αὐτοὺς λιτανεύουσα, ὃ καὶ γέγονεν. 15

B 34. Τὰ μὲν οὖν ἢ τούτων ἐκάκου ἐπιδρομῆ· τὰ δὲ ὁ τῆς Κρήτης στόλος ἀναγόμενος, ὡς κονμβαριῶν ἄχρι εἴκοσι, ἐπὶ γαλέας καὶ τινὰς σατούρας μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος, ἐληξέτο τε καὶ κατεδουλαγῶγει, νῦν μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους περινοστῶν, πῦν δὲ ἄχρι Προικονήσου τὴν παρὰ λίον ἄπασαν. τὰ δὲ οἱ συνεχεῖς τῶν σεισμῶν ἐλυμαίνοντό τε καὶ πρὸς τοῦδαφος ἔβαλλον, νῦν μὲν καθ' ἣν ἢ τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος ἡμῶν ἀνάληψις ἐορτάζεται, τὸ πρὸς νότον τρίτον τοῦ Ἐξακκιονίου πρὸς γῆν ἐδαφιζοντες, ναοὺς

8 μῆσ καὶ] μῆσ ἀλλὰ καὶ?

cerdotes miscentes, cui similis nulla unquam in terra exstiterit. quae vero quantaque alia Bardas adversus sacerdotum omnem coetum temere ausus sit, quos quotidie carceris maceratione exsiliisque ac poenis saevissimis, ut communione Photio iungerentur, addiceret, et libri complures et omnis posteritas tragice desistere nunquam desinet.

33. Exinde factum ut Rossi (Scythica illa gens immitis ac fera) Romanos agros vastarent ipsumque Pontum (haud sane etiam Euxinum) igni desolarent, ac quasi indagine regiam ipsam urbem (Michaele in expeditione adversus Ismaelitas occupato) cingerent. verum hi quidem abunde dei ira exsaturati, Photio, qui ad ecclesiae gubernacula sedebat, deum exorante ubique propitium reddente domum redire; nec multo post legatis in urbem missis divinum efflagitantes baptismum, etiam impetravere.

34. Partim itaque haec Rossorum vastabat incursio; partim Cretensium advecta classis, ad viginti lintres (cymbaria vocant) galeas septem ac onerarias quasdam adducens, depraedabatur infestabatque, modo quidem Cycladas insulas, modo maritimam omnem regionem ad Proconnesum usque pervagans: partim denique continui terrae motus labefactabant et solo tenus diruebant. horum unus, quo die domini ac salvatoris nostri in caelos recepti solennis memoria agitur, Exacionii tertiam

τε εὐπρεπεῖς καὶ οἶκους λαμπροῦς, νῦν δὲ στήλας τὴν τε κατὰ C
Χρυσῆν πύλην τῆς πόλεως Νίκην ἐγκαθιδρυμένην τὰς τε ἐν τῷ
Δευτέρῳ κατὰ τὴν ἅγιαν Ἄνναν στεροῶς ἰσταμένας ἐγκατασίεισαν-
τες· ἦν ὁ μαθηματικὸς Λέων καταπεπτωκνύαν ἰδὼν τὴν τοῦ δευ-
5 τέρου ἐκ βασιλείως πτώσειν ἔλεγεν ἐπαπειλεῖν καθαροῶς. μακρὸν
εἶη λέγειν ποταμῶν ἀφάνειαν καὶ πηγῶν καὶ ἄλλ' ἅττα παθήματα
κατὰ τε Ἰσσυρίαν καὶ καθ' ἐκάστην χώραν ἐπιγιγόμενα.

Ἄ πάντα ὁ βασιλεύων ἐν δευτέρῳ θήμενος ὅλος εἶχετο τῶν
ἱππικῶν ἀγῶνων κατὰ τὸν ἐν Εὐξείνῳ ἀνεγηγερμένον ναὸν τοῦ ἁγίου
10 Μάμαντος. (35) καὶ ποτε δὲ — ἀλλὰ σνήθειάν τινα διηγήσο- D
μαι πρότερον, ἢ τὴν τῶν Σαρακηνῶν καθ' ἡμῶν ἐκστρατείαν διὰ
πύρσοῦ ἐν ἀκαρεῖ ἐδήλου καὶ παρεγύμνου τῷ βασιλεῖ. ζυρμά τε
καὶ φρούριον τῆ κατὰ Κιλικίαν Ταρσῷ πλησιάζον καὶ γειτονοῦν
οὕτω καλούμενον Λουῖλον ἔστιν. οἱ τεταγμένοι οὖν τοῦτο φρου-
15 ρεῖν, ἅμα τῷ τὴν ἐκείνων ἰδεῖν ἐκδρομήν, διὰ φανοῦ δηλοῦσιν
τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαῖον βουνόν, καὶ οἱ αὐθις τοῖς κατὰ τὴν Ἰσα-
μον, καὶ οἱ τοῖς κατὰ τὸ Αἰγίλον, καὶ τοῦτο τοῖς κατὰ τὸν Μά-
μαντα πάλιν βουνόν· εἶτα τοῦτον ὁ Κύριζος διαδεχόμενος, καὶ
αὐθις τοῦτον ὁ Μώκιλος, ἐκ τούτου δὲ ὁ τοῦ ἁγίου Αἰξεντίου P 123
20 βουνὸς τοῖς ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ κατὰ τὸ ἥλιακὸν τοῦ Φάρου
ἐπὶ τούτου διαιταροῖς ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει δὴ φανερά-
ποτέ γοῦν τοῦ Μιχαῆλ κατὰ τὸν εἰρημένον τοῦ μάρτυρος Μάμαν-

16 Cedren. ἐν Ἀργεῶ. Zonar. Ἀργαῶ. Combef.

21 τούτῳ?

partem solo prostravit, eam scilicet quae ad austrum spectat elegantique
cultu exstructa templa habet ac magnificas aedes: alter statuas evertit,
tum scilicet Victoriā, quae ad Auream urbis portam collocata erat, tum
quae in Deutero (velut Secundum dicas) ad sanctam Annam suis firmiter
basibus fixae stabant. hanc Leo mathematicus collapsam videns, illius
palam casum designare dixit, qui ab imperatore potentia proximam esset.
longioris operae esset arefacta flumina ac fontes referre, aliaque tum
in Isauria tum in singulis quibusque provinciis visa portentā.

Quae omnia imperator in secundis habens, equestribus certaminibus
ad sancti Mamantis in Steno templum totus incumberebat. (35) quando-
que autem — prius vero narrabo consuetudinem quandam, qua Sarace-
norum adversus Romanos eruptio, accensa facula, momento temporis in-
dicabatur ac detegebatur. castellum quoddam ac praesidium Tarsi Ci-
liciae vicinum, Lulum nomine, exstructum est. in eo praesidiarii cum
Saracenis incursionem expedire sentiunt, Vaterna significant his qui in
Argaeo colle excubias agunt; iterumque qui in Argaeo, his qui in Isa-
mo; hique vicissim his qui in Aegilo; Aegilum rursus his qui in colle
Mamantis degunt; sequitur Cyrus, huncque rursus Mocilus; ex eo Au-
xentii collis diaetariis, qui in magno Palatio ad Phari soliare constituti
erant, nulla mora periculi index erat. quandoque igitur, cum ad illud,
quod diximus, Mamantis martyris templum Michael agendis equis se

τος ναὸν ἰππάσασθαι μέλλοντος καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἵπποδρομίας δεδωκότος, ἐπεὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν ὁ ἐκ τοῦ Φάρου φανὸς διὰ τοῦ παππίου ἐδήλου τὴν τῶν ἐθνῶν ἐκδρομήν, εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ἀγῶνα καὶ φόβον ὁ βασιλεὺς δέει τοῦ μὴ παρορφθῆναι τὴν ἥνιοχίαν αὐτοῦ παρὰ τῶν θευτῶν τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ἀγγελίας, εἰς ὅσον 5

B ἄλλος τις ἦλθεν κινδυνεύων ὑπὲρ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ μὴ πλησιάσαι τούτους μᾶλλον ἀγωνιζόμενος. οὕτως ἐκείνος ἐθεατρῆζέτο τε καὶ οὐκ ἤσχύνετο. ὅθεν ἵνα μήτε τις τῶν αὐτοῦ ἀγῶνων ἀπολιμπάνοιτο μήτ' ἄλλο τι τῶν ἐκεῖθεν ἀνιαρῶν προσπίπτον χαλαρωτέρους ποιήσῃ τοὺς θεατάς, μηκέτι τοὺς πλησιάζοντας φανὸς ἐνεργεῖν **10** προσέταξεν, ἀλλὰ σιγῇ βαθεῖα καὶ λήθῃ τὰ τοιαῦτα παρακαλοφθῆναι μακροῦ.

36. Ἄλλατε δὲ πάλιν, ἵνα σαφεστέρα γένηται ἡ τοῦ ἀνδρὸς ἀναγωγή καὶ ἄνοια, αὐτοῦ ἐφ' ἄρματος ἰσταμένον καὶ τῆς **C** βαλβίδος μέλλοντος ἐκπηδᾶν (ἐπάτει δὲ βένετος, καὶ πράσινος ὁ 15 λογοθέτης Κωνσταντῖνος, ὁ πατρικίον Θωμᾶ καὶ γεγονότος λογοθέτου τοῦ δρόμου πατῆρ, λευκὸς δὲ ὁ Χειλαῖς καὶ ρούσιος ἱ Κρασῆς· οὐκ ἦν δὲ οὐδὲ τῶ πρωτοασηκηρῆτις σχολάζειν, ὥσπερ οὐδὲ τῶ πρωτονοταρίῳ τοῦ δρόμου, ἀλλ' ὁ μὲν ἦν κομβινογράφος τῶν βενέτων, ὁ δὲ τῶν πρασίνων) — αὐτῶν οὖν ἐφ' ἄρματος ἰσταμένων **20** μετὰ καὶ τῆς ἥνιοχικῆς στολῆς, καὶ ἐπαγγελίας φθασάσης ὅτι δειπῶς ὁ Ἄμερ κατατρέχει τε καὶ κατασύρει τὸ Θρακῆσιον καὶ τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει καὶ προσδοκῶνται ὅσον οὐδέπω δεινά, καὶ

accingeret, iamque equestris certaminis signum datum esset, quoniam ad vesperam Phari laterna, Papia accendente, hostes ingruere indicaverat, in tantas angustias metumque abreptus est (nempe veritus ne sua illa aurigatio audicione ea percussos spectatores non satis attentos haberet) in quantas vix alius in vitae ipso periculo constitutus, quique diligentem potius operam iisdem hostibus propulsandis adhiberet. sic nimirum ille spectaculis indulgebat, nec eum eius rei pudebat. idcirco, ne quem illius certaminibus deesse contingeret, neve aliud quid tristis nuntii ea ignium indicatione languidiores spectatores redderet, e vicinis urbi speculis ignes accendi deinceps vetuit, altoque silentio ac longa oblivione talia aboleri praecepit.

36. Rursus alias (quo viri dissolutus animus ac vecordia clarius innotescat) cum in curru staret iamque equi carceribus emittendi essent (incedebat ipse Veneto habitu, Prasino logotheta Constantinus, Thomae pater dromi logothetae, albo Cheilas, rusco Crasas: at neque protoaecretis neque protonotario dromi a Circi rebus vacabat, sed alter factionis Venetae combinationum, alter Prasiniae scriba erat) — his itaque in curru, solenni equestribus ludis stola stantibus, allatoque nuntio Amerem graviter Thracensium regionem populari ac diripere iamque ad Malagina prope accedere, ac mala imminere: eaque re maesto animo deiectoque

ἐπὶ τούτῳ στυγνάσαντος μὲν τοῦ πρωτονοταρίου, ἀπαγγελλαντος δὲ D
μετὰ κατηφείας τὴν ἐκ τοῦ δομestikou τῶν σχολῶν ἀπόκρισιν καὶ
ἅμα ἐπὶ χεῖρας τὰ γράμματα φέροντός τε καὶ δεικνύοντος, “τίμι”
φησίν, “ὦ οὗτος, τόλμη χρησόμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκαῖον
5 τοῦτον ἀγῶνά μοι διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο μόνον σπουδάζοντι,
εἰ μὴ τὸν μέσον εὐάνυμον ἰδεῖν παρατετραμμένον; ὑπὲρ οὗ μοι
πᾶς ὁ ἀγών.”

37. Καὶ οὐχὶ μὲν τούτῳ τῷ πόθῳ, ἢ εἰ βούλει γε, πάθει
ἠλόσκετο, ἐτέρων δὲ ἀπρεπεστέρων ἐκτὸς ἦν, ἀλλὰ καὶ μέτριον ἦθος
10 ἀμέιρως καταδιώκων ἐξέπιπτε τοῦ πρόποντος καὶ τῆς βασιλικῆς P 124
τιμῆς τὰ μάλιστα. καὶ ποτε γυναιῶ, ἧς τὸν παῖδα νύοθητῆσά-
μενος ἦν, κατὰ τὴν ὁδὸν συντυχῶν ἐκ βυλανείου μὲν ἐρχομένη
τὴν ἑαυτῆς δὲ κάλπιν ἐπὶ χεῖρας ἐχούσῃ, ἐκ τοῦ ἵππου ἀπορριμείς
τοὺς μὲν ἄλλους ὅσοι ἐκ τῆς συγκλήτου τούτῳ ἐπηκολούθουν κατὰ
15 τὰ ἐκείσε ὄντα ἀνάκτορα ἐξαπέστειλεν, ἀκόλουστα δὲ τινα καὶ μυ-
στικά ἀνδράρια ἐταιριώμενος ἀπῆει μετὰ τῆς γυναικὸς, τὴν κάλ-
πιν τῶν ἐκείνης χειρῶν ἀναλαβῶν, καὶ “ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θαρροῦ-
σα” ἐπέλεξεν “ἐμὲ κατὰ τὸ οἴκημά σου ἀπόδεξαι, ψωμοῦ πιτυρώ-
δους ἔφεισιν ἔχοντα καὶ ἀσβεστοτύρου.” δεῖ γὰρ τὴν ἐκείνου λέξις B
20 εἰπεῖν. ἐπεὶ δὲ τῷ ξένῳ τοῦ θεάματος ἡ γυνὴ ἦν ἐνεὸς καὶ πάντων
ἠπόρει, μήτε μὴν τράπεζαν μήτε τὰ ταύτης στολιζόντα ἔχουσα, ὁ
Μιχαὴλ θᾶπτον ἢ λόγος εἶχε στραφεῖς, τὸ ὃ ἔφερε σάβανον ἐκ

13 δὴ P

21 ταύτην?

vultu protonotario domestici scholarum responsum nuntiante, acceptas-
que ab eo literas in manibus habente ac ostendente, “qua” inquit “heus
tu, audacia me tam necessario certamine occupatum istis de rebus inter-
pellas, cum in hoc unum incumbam, ut eum qui medium tenet in laevam
partem avertam? de quo mihi totum hoc certamen est.”

37. Nequo vero hoc duntaxat desiderio aut (si mavis) libidine per-
ditoque amore laborans, ab aliis turpioribus immunis vitis erat: sed
praeterea dum modestiam citra modum sectatur, a decoro quam maxime
excidit, eaque gravitate quae imperatorem condeceat. obviam quando-
que mulierculam habuit, cuius e sacro fonte filium susceperat, e balneo
redeuntem, ac quae manibus situlam gestaret. tum equo desiliens alios
senatorii ordinis viros, qui ipsum comitabantur, haud procul in palatium
abire iubet: ipse cum impuris libidinisque, quos sibi asciverat, ex vulgi
faece hominibus, mulierculam secutus, ablataque ei e manibus situla,
“bono animo sis” inquit, “o mulier, meque tua domo accipe, furfuracei
panis recentisque casei” (ἀσβεστοτύρου, praestat enim ipsam eius vocem
ponere) “appetentiorum.” cum autem mulier inaudita spectaculi novitate
stuperet, omnique egestate premeretur, ac ne mensam quidem haberet
aut lintea quibus illi sterneret, Michael dicto citius, asperiorum pannum

τοῦ βαλανείου ἔτι διάβροχον ὄν λαβῶν, ἀντι λεκτέης ὀθόνης, ἡ τῆς τραπέζης ἐπικείται, χρῆσάμενος, καὶ τὴν κλεῖδα τῆς γυναικὸς ἀφελὼν αὐτὸς ἦν τὰ πάντα, βασιλεύς, τραπεζοποιός, μάγειρος, δαιτυμῶν. ἐκβαλὼν δὲ τὰ ἅ εἶχεν τῆς πενιχροῦς ἐκείνης ἢ κιβωτός, C εἰσιῶτο ταύτῃ καὶ συνεδείπνει, τὴν μίμησιν πρὸς τὸν ἕμὸν ἀνα-5 φέρων Χριστὸν καὶ Θεόν. κάκειθεν βύδην αὐθις ἀπῆι πρὸς τὰ ἀνάκτορα, πολλῆς εὐθελείας καὶ ἀλαζονείας καὶ τύφου καταγινώσκων τῶν πρὸ τοῦ βασιλέων· οὗ ἐκείνοι λήρου εἰ ἤκουσαν, “ἀλλ’ οὐκ ἄλλως τρυφῶντα καὶ παλῶντα ταῦτα” ἔφησαν “ἔχρησεν σε ποιεῖν καὶ τὸν ἡμέτερον τύφον καταγινώσκειν, ἀλλὰ προπολεμοῦντα 10 καὶ τῶν ἀναγκαίων σπανίζοντα καὶ τοῖς στρατιώταις σύνδειπνον ὄντα καὶ ἔραστὴν, ἀλλ’ οὐ γυναικῶν καπηλίδων καὶ μοχθηρῶν.” ταῦτ’ οὖν ἅπαντα μισητόν τε ἐποίηε τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ D ἐκίνε δικαιοσύτην ὀργήν.

38. Καὶ τὸ δὴ χυλεπώτερον, ἡ τῶν ὧν εἶχε μεθ’ ἑαυτοῦ 15 φρατρια, Σατυροὶ τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσαν ἀσχορυγίαν ἀκόλαστοι· εἶπεν ἂν τις αὐτοὺς θιασώτας εἶναι Διονύσου καλῶς. οὗς ἐκεῖνος διὰ τιμῆς ἄγων τε καὶ αἰδοῦς, τῶν θείων κατολιγωρῶν, ἱερατικὰς στολὰς χρυσοῦφάντους τε ἐπετίθει καὶ ὠμοφῶρια, καὶ ἄλλως ἠνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγνωσ τελεῖν τὰ ἄγνι, καὶ 20 πατριάρχην τὸν ἔξαρχον τούτων ἐκάλει, οὕτω Γρυλὸν καλούμενον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἔνδεκα μητροπολίτας τῶν ἐξαιρέτων θρόνων τε

ex balnei usu detergendis siccandisque corporibus, madentem adhuc inde a muliercula allatum accipiens, mappae loco linteique subtilioris pro mensae usu sternit, ereptaque mulieri clave unus omnia fit, imperatorisque et mensam instrumentis coquique et convivae munus obit. productisque quae pauperculae mulieris penus erant, cum ea epulabatur ac concenabat, Christum meum ac deum bello eo facinore referens atque imitans. peracto convivio, lento pede in palatium redit, magnae stoliditatis et arrogantiae fastusque damnans superiores imperatores; cuius illi nugae si audivissent, utique dicturi essent “at non temere deliciis diffluentem atque ludentem haec te oportuit facere, fastumque nostrum damnare, sed cum prior belli labores desudares, parcoque victu militum amans cum eis lubens, non cum copis malisque ac impuris mulierculis concenares.” haec itaque omnia exosum reddebant Michaellem, deique in illum iustissimam iram provocabant.

38. Quodque his gravius, quod secum habebat sodalitiū (Satyri quidam ii erant, ganeones in omnem turpitudinem parati; dixisses Bacchi thiasotas), his ille honorem habens eosque colens, divinatorum contemptu sacerdotales auro contextas vestes ac pontificum humeralia eis adhibebat, ad haecque turpiter ac impure, quae pura sunt, eos peragere cogebat. eius chori principem, sic nuncupatum Grylum, patriarcham vocabat; reliquos undecim praecipuarum illustriumque sedium metropolitans;

καὶ λαμπρῶν, οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινῶνει, οὐδὲ βασιλεύειν ἤξιόν· P 125
 ὅθεν ὁ Κωλωνεῖας οὗτος ἐλέγετό τε καὶ ἰνομάζεται πρόεδρος.
 ἐπεὶ δὲ καὶ ἄδειν ἐχρῆν αὐτοὺς καὶ τελεῖν τὰ μυστήρια, τὰς μὲν
 ὠδὰς ἐξεπλήρουσεν διὰ κιθάρας, νῦν μὲν ἡρέμα πως οὕτω καὶ λιγυ-
 5 ρῶς ἐπηχοῦντες, τὰ μυστικὰ μιμούμενοι, νῦν δὲ ἀνέτω φορᾶ καὶ
 διαπρυσίῳ, τὰς ἐκφωνήσεις δῆθεν τῶν ἱερέων. καὶ σκευὴ δὲ διά-
 χροσα καὶ ἐκ μαργάρων συγκείμενα ὄξους τε καὶ σινήπεως ἐκπλη-
 ροῦντες τοῖς οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀχράντων
 οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. οὗτος οὖν ὁ Γρυῖλος καὶ ὄνφ
 10 ἐπωχεῖτο τὰς δημοσίας προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον B
 συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. καὶ ποτε συνέβη συντυχεῖν Ἰγνατίῳ
 τῷ μακαρίτῃ πατριάρχῃ κατὰ πρόοδον τῇ ἐκκλησιαστικῇ λιτῇ μετὰ
 τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου ἐφεπομένῳ. ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ Γρυῖλος,
 ἄσμενος τοῦ πράγματος ἐλόμενος ἐξῆρχέ τε τῶν κρουμάτων, καὶ
 15 τὸν φελόνην ἀναστεύσας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονωτέρας
 τε ἔκρουε τὰς κιθάρας καὶ τοὺς εὐαγεῖς ἐκείνους λοιδορίαις καὶ αἰ-
 σχίστοις ἐβαλλε ῥήμασι. (39) καὶ Θεοδώραν δὲ τὴν ἐαυτοῦ μη-
 τέρα ἔτι ζῶσαν καὶ τοῖς ἀνυκτόροις διαιωμένην μετεκυλέσατό ποτε
 εὐλογηθρομένην παρ' αὐτοῦ, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακα-
 20 ρίτην Ἰγνατίον. ὡς οὖν ἐξῆι μετ' εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς ἡ ἱερω- C
 τάτης γυνή, ἔρριπεν εἰς τοῦδαφος ἐαυτὴν ἔξαιτουμένη εὐχὴν (καὶ
 γὰρ ἐλάνθανε τέως, τὴν γενειάδα κρύπτων κατὰ τὸ πρόχειρον),

21 γυνὴ καὶ ἔρριπεν?

quibus nisi ipse sodalis sociusque accederet, ne gratos quidem habebat imperii fasces. idcirco Coloniae praesulis sibi ipse nomen indebat. quia vero etiam cantillare divinaeque peragere mysteria illis incumberebat, cantica modulosque explendo citharam adhibebant, modo sensim pulsantes, et ut illa stridulum argutumque sonum ederet, hoc aemulati quod sacerdotes secreto agitant; modo pulsu libero ac claro sonitu, pro eo ac sacerdotes sic clare quasi perorando pronuntiant. aurea quoque ac gemmis baccata vasa aceto ac sinapi implentes, atque illis impartientes qui erant percepturi, per eum modum impollutis mysteriis illudebant. accidit autem ut quandoque chorus hic beato Ignatio patriarchae obviam fieret, cum is supplicationis causa ex ecclesiastico ordine cum clericorum pompa procederet. hunc ut conspexit Grylus, lubentissime rem capessens pulsare auspicatur, retractaque casula cum sodalibus, contentiore citharae sonitu, sanctissimos viros conviciis compluit verbisque turpissimis fatigat. (39) quin Theodoram quoque matrem adhuc superstitem atque in palatio versantem quandoque ad se vocavit, quasi illo fausta ei precaturo, quem beatum Ignatium esse finxerat. ut ergo sanctissima mulier religiose animo incitata modesto cultu accessit, humi prostrata pro se vota concipi petiit: latebat enim adhuc quis esset, cum is de facili bar-

ψόφον αὐθωρὸν ἐπαφείς δυσωδίας πλήρη καὶ ῥήματα ἀπρεπῆ τὰς ἐκείνης καὶ τῶν εὐσεβεστέρων εἰς ἑαυτοὺς ἐξεκαλείτο ἀράς, ἣ καὶ τὸ μέλλον ἀποφοιβάσασα τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας τε καὶ χειρὸς ἕξω γενέσθαι δικιάφει τῷ Μιχαήλ.

Ἄλλ' οὐκ ἦν ἄνδρα παρατραπέντα δὴ τῆς εὐθείας καὶ ἀπο-
 στάντι τῆς ἀρετῆς ἀνακληθῆναι καὶ τῆς μακαρίας λαβέσθαι ὁδοῦ.
 D Ὅθεν οὐδὲ πορρωτέρω δὴ τὰ κακά, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἐκείνοις πλησιάζειν ἐποιοῦν οἱ τῶν τοιούτων αἴτιοι καὶ ἐφευρεταί. καὶ πρῶτον μὲν εἰς ἑαυτὸν ὁ Βάρδας ταῦτα ἐπέφερεν, μᾶλλον δὲ ὁ Θεόκτιστος ὁ κανίκλειος πρὸ αὐτοῦ, εἴτε δὴ τῷ παντελῶς τούτῳ χαρίζεσθαι 10 πάντας δὴ ὁμοθυμαδὸν καὶ μὴ τῶν πονηροτέρων ἀνακόπτειν διδαγμάτων ὡς ἐπιτρόπων ἐπιχειρούντων, εἴτε δὴ τοῦ μὲν ἐνὸς ἀναστέλλοντος, τοῦ δ' ἐτέρου μὴ τὰ ἴσα φρονούντος ἐξ ἐριθείας καὶ συναναστέλλοντος, ἀλλ' ἐπιτρέποντος μᾶλλον, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐν
 P 126 τοῖς καθ' ἡμῶς χρόνοις τοιούτους ζήτουμεθα. πλὴν ἐπήγγυον 15 εἰς ἑαυτοὺς τὰ κακά, καὶ ὁ μὲν Θεόκτιστος νῦν μὲν, ὡς εἴρηται, σφαττόμενος, νῦν δὲ ταῖς αἰς ἐπεχειρεῖ δουλείαις μὴ κατενοδοῦμενος. καὶ γὰρ πολλῶν στρατιῶν πολλακίς προκριθεὶς ἡγεμῶν, καὶ κατὰ πολλῶν ὀρμήσας πολεμίων νῦν τε καὶ πρὸ τούτου οὐδαμοῦ νικήσας ὑπέστρεψεν ἢ τὸ σύνολον τῶν ἐχθρῶν καθυπερτερῶν, ἦ-
 20 τώμενος δὲ καὶ πανωλεθρία τὰ στρατεύματα παραδούς, οὐκ οἶδα εἴτε φρονήσεως ἀμοιρῶν καὶ λόγου καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγα-

13 ἐριθείας P, ἐρεσχέλιας in margine.

bam tegeret. tum ille statim ventris crepitem foetoris plenum verbaque obscena edens, Augustae piorumque aliorum in se sodalesque diras excitavit. quae et filio vaticinata, divina providentia ac protectione prorsus extorrem fore praenuntiavit.

Verum fieri non poterat ut qui a recta via ac virtutis tramite abcesserat, ad meliorem iterum frugem rediret, ac quo beati praestatur, iter iniret. quapropter talium auctores et inventores non mala longius procurarunt, sed iidem ipsi sibi adsciverunt. primumque Bardas in suum illa caput vertit; quin illo quoque prior Theoctistus caniclio praefectus, sive quod omnes una quasi conspiratione homini indulgebant, nec pro tutorum munere, quo fungebantur, a nequioribus eum studiis revocare studebant; sive sane quod uno corripiente alter ex contentione non ipse pariter insolentiam reprimeret, sed ex genio potius eum agere permitteret; quorum exempla nec nostra aetate defuerunt. ut ut sit, mala certe illi in sua capita impulerunt. ac quidem Theoctistus, uti dictum est, modo iugulatur, modo in iis quae gerenda susceperat inauspicatissimus invenitur. multis enim saepius expeditionibus ducis potestate susceptis, pluresque hostium bello aggressus, cum modo tum antea nunquam victor reversus est aut prorsus hostibus superior, sed victus semper, iisque quas ducebat copiis internecione deletis, sive prudentia rationisque iudicio destituebatur ac rei bellicae rudis erat, cui nunquam navasset ope-

Θημάτων ἀπέλωσ ἔχων ἄτε δὴ μήτε μελετήσας ταῦτα ποτέ, ἢ τινι Β
 ἄλλῃ μείζονι αἰτία τῇ ὑπὲρ ἡμῶς, ἢ καὶ τῇ εἰρημῆνῃ νυνί. καὶ
 γὰρ ἡλιακῶν ποτέ ἐκλείψειν δύο γεγενημένον, κατὰ τῶν Ἀβασγῶν
 οὗτος προκριθεὶς στρατηγὸς Θεομηρίας ἀπῆλυσεν δυστυχῶς· οἱ
 5 μὲν γὰρ ναυαγῶ περιπεσόντες περὶ τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ἐδυστύχησαν,
 οἱ δὲ καὶ τῆς ξηραῦς ἐπιβάντες ταῖς ἐκείνων δυστυχίαις συνεκοινώ-
 νησαν. καὶ οὗτος μὲν οὕτως ἀπώλετο ὁ στρατός· μετ' οὐ πολὺ
 δὲ πάλιν θρασύτερον ὑψάμενος τοῦ πολέμου ὑπὲρ τὰς τέσσαρας
 μυριάδας ἀπέβαλε τοῦ στρατοῦ. καὶ αὖθις κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ
 10 Ἀράβων στρατεύσας ἄπρακτος ἐπέστρεψεν, οὐκ ὄλιγους τῶν περὶ C
 αὐτὸν ἐκείσε καταλιπὼν διὰ τὸ φονγῆ χρησάμενον ἀθρόως ἀπαλλα-
 γῆναι αὐτῆς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκείνος πρότερον· (40) νῦν δὲ
 σύμβολά τινα προφανῆ καὶ κομητιῶν ἐπιτολαὶ καὶ ὕψεις ὄνειράτων
 γινόμεναι τὰ μέλλοντα τῷ Βάρδα δεινὰ παρεγύμνουσι, οὐκ ἔξ ἀ-
 15 τομάτου πάντως ἢ καὶ ἄλλως ἀλόγῳ φορᾷ, προνοία δὲ τινι τοῦ
 μὴ τὸν θάνατον ζητούντος ὡς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἁμαρτωλοῦ.
 κατὰ τὸν ὕπνον γοῦν ἔδοξεν οὗτος πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος, ᾧ
 ἐπὶ ὄνυμον Σοφία, μετὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐν πανδήμῳ πανηγύρει καὶ
 προελεύσει φοιτᾶν. ὡς οὖν ἀφίκοντο καὶ κατὰ μέσον ἐγένοντο D
 20 τοῦ ναοῦ, λευκοφόροι τινὲς ἀνεφαίνοντο δύο τὸν ἀριθμὸν, τὸ
 σχῆμα ἀγγελαιοειδῆς· ὡς δὲ προσωτέρω μᾶλλον ἐχώρησαν, ἄλλο
 μὲν ὄρωσιν οὐδέν, ἐπὶ δὲ τῷ θρόνῳ τινὰ γηραιὸν ἐγκαθήμενον

5 ναυαγία?

12 δὲ] μὲν P

22 ἐπὶ] περὶ P

ram aut studium posuisset, sive alia quadam superiori nobis ratione, sive etiam illa quam modo dicebam. cum enim aliquando semel et iterum sol deliquium passus esset, Theoctistus adversus Abasgos summa ducis potestate exercitui praefectus dei iram infelicissime expertus est: pars enim naufragio vitam infeliciter amiserunt, pars in littus recepti ipsi nihilominus cladis socii extiterunt. ac quidem ille exercitus ita periit. nec longo post tempore praefidentius maiorique audacia bellum aggressus supra quadraginta milia de exercitu amisit. iterumque suscepta adversus Cretenses Arabes expeditione irrita conatu reversus est, non paucis suorum illic desideratis, eo quod fuga usus coeptum repente negotium deseruisset. verum haec ille prius. (40) tunc autem perspicua quaedam signa, orti cometae, visa insomnia, mala prodebant quae Bardam essent exceptura; ea vero non a casu seu alias caeco impetu, sed quadam illius providentia, qui non perinde mortem peccatoris atque ut convertatur, quaerit (Ezech. 18, 32). itaque sibi in somnis visus est ad dei templum, quod Sophiam vocant, una cum Michaele festivo totius populi conventu solennique pompa procedere; quo cum venisset et ad medium templi progressus esset, duos quosdam albis indutos angelica specie occurrisse; tumque ad ulteriora procedentes praeter senem in patriarchali solio residentem aliud nihil vidisse. hunc Petrum apostolorum

(Πέτρον εἶναι τοῦτον τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων ὑπώπτευσαν) καὶ περὶ τοὺς ἐκείνου πόδας τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον καλινδούμενον καὶ τὴν παρ' ὧν ἐπεπόνθει δεινὰ ἐκδίκησιν ἰδεῖν ἔξαιτούμενον. ὁ δὲ ἐκείνῳ τε οἷα συμπάσῃων ἔφησε δοῦναι οἷα εἰς μακρὰν, καὶ
 P 127 τῶν ἐφειστώτων ἐνὶ (δύο δὲ τούτῳ χρυσοφοροῦντες ἐφαίνοντο) μί-5
 χαιραν οὐ μεγάλην δούς “ἄγε δὴ, ταύτῃ” ἔφησε “τὸν μὲν τῇ τῶν
 εὐωνύμων χώρα ἐγκυατοστήσας μεληδὸν διάτεμνε τὸν θεύργιστον,”
 οὕτω δὲ τὸν Καίσαρα εἰπὼν, “τὸν δὲ ἄλλον ἀσεβότεκνον,” οὕτω
 τὸν βασιλέα κατονομάσας, “κατάλεγε μὲν τοῖς δεξιόις, τὴν δ’
 ὁμοίαν δίκην ἀπεκδέχεσθαι πρόσειπε.” καὶ ὁ μὲν ὕειρος οὕτω 10
 δὴ ἐτελεύτα· ὁ δὲ ὑπαρ ἄλλ’ οὐκ ὕναρ ἐστίν, (41) ἄρι κατὰ
 τῶν Κρητικῶν πανδημεὶ μετὰ τοῦ Μιχαὴλ καθωπλιζέτο, καὶ πρὸς
 τὸν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ναόν, ὃς οὕτω δὴ
 Ὀδηγοὶ κατονομάζονται, προσφοιτήσας εἰσῆει μετὰ λαμπάδων τὸν
 B συντακτῆριον ἐκκληρῶν. ὡς οὖν τοῖς ἀδούτοις πλησιάζων ἀπήει, 15
 ἄφνω τῶν αὐτοῦ ὤμων ἢ χλανὶς ὀλισθήσασα αἰσθῆσθαι τοῦτον
 καινοτέρων δεινῶν ἐνεποίησεν. καὶ αὐτὸς δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας
 τοῦ μέλλειν αὐτὸν ἀπαλεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἴτ’ ἀφ’ αὐτοῦ εἶτε
 καὶ ἄλλως ὑπὸ τοῦ μέλλοντος ἐλανθόμενος, τοὺς φίλους συναγα-
 γῶν εἰς ταῦτον καὶ συμποσιάσας μεμνησθῆναι τε τῆς αὐτοῦ παρήγει 20
 φιλίας αὐτοῦ καὶ λεγάτα ὡς τοῦ βίου ἤδη γινόμενος ἔξω ἐπέδωκεν.
 ἀλλ’ ἔδει ταῦτα τέλος λαβεῖν. ὡς οὖν κατὰ τῆς Κρήτης ἐξῆσαν
 καὶ τῷ θέματι τῶν Θρακησίων ἐπέβησαν κατὰ Κήπους, τόπον

8 δὴ τὸν] τὸν om P

principem esse putaverunt, ad cuius pedes provolutus Ignatius accepta-
 rum iniuriarum ultionem exposceret. senem miserationis affectu ductum
 brevi eum se ulturum respondisse; tumque uni adstantium, cum duo ap-
 parerent vestibus auro contextis splendide ornati, pugione tradito in
 haec verba locutum esse: “age dum” inquit, “hunc quidem ad laevam
 constituens, Theorgistum (ita Caesarem nominabat) membratim concide:
 alterum vero Asebotecnon (imperatorem scilicet ita appellans) in dextra
 quidem parte colloca, simile tamen supplicium ei denuntia.” sic in-
 somnium finem habuit, quod nec ipsum somnium sed veritas fuit.
 (41) destinabat Bardas in Cretenses una cum Michaelē, assumptis
 omnibus copiis, expeditionem suscipere. veniens itaque ad sanctis-
 simae dominae nostrae dei genitricis aedem, quam Hodegi vocant,
 se suaque illi commendaturus ac quasi vale dicturus, praelucensibus
 facibus ingressus est. in ipsis vero aedis penetralibus excussa subito
 ex eius humeris chlamys maximorum malorum praesagium dedit. idem
 pridie quam ex urbe discesserat, sive ipse ultro sive iam futurae
 rei urgente fato, convocatos amicos ac convivio acceptos monuit, suae
 in illos amicitiae memores essent, ac velut e vita migraturus eis legata
 distribuit. verum necesse erat ut illa finem acciperent. coepta ergo
 expeditione, cum in Thracensium regionem in locum cui Capi nomen

τινα οὕτω κατονομαζόμενον, οἱ τούτοις ὑπηρετοῦντες προφθάσαν- **C**
 τες τὰς σκηναὺς κατεπήγνον ἀμίλλη χρώμενοι καὶ σπουδῆ. ἔνθα
 πως, εἴτε δὴ κατὰ πρόνοιαν εἴτε δὴ καὶ ἄλλως δι' ἄγνοιαν, τὴν
 μὲν τοῦ Μιχαὴλ ἐπὶ πεδιάδος χωρίου καὶ ὀμαλοῦ ἀυλαίαν ἐπε-
 5 ταννύουσιν, εἰς λόφον δὲ τινα καὶ ὑπερανεστηκότα χῶρον τῆς γῆς
 τὴν τοῦ Καίσαρος· ὅπερ ὡς ἐρμαῖόν τι καὶ ἀπροσδόκητον κέρδος
 λαβόντες οἱ τῷ Μιχαὴλ κατεβάντων τοῦ Καίσαρος, κατηγιώντο τὸ
 γεγονός καὶ τὰς κατ' ἐκείνου ἔρραπτον συμβουλίας. ἀλλ' ἔθρατ-
 τεν αὐτοὺς καὶ νωθροτέρους πως πρὸς τὴν ἐγγείρησιν ἐποίει ἢ τοῦ
 10 Καίσαρος κραταιότερα ἰσχύς· ὃ τε γὰρ δομῆστικός τῶν σχολῶν **D**
 Ἀντίγονος τούτῳ μᾶλλον, ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ, ὡς υἱὸς ἐπειθάρχει
 καὶ ἤγετο, οἱ τ' ἄλλοι δὴ στρατηγοί, καὶ ὁ τοῦ δρόμου τοὺς λό-
 γους διδοὺς, οὕτω καλούμενος Συμβάτιος, ἐπὶ θυγατρὶ αὐτοῦ
 ὑπάρχων γαμβρὸς ἀναντιρρήτως τὰ ἐκείνου φρονεῖν ἠραγκάζετο.
 15 ἀλλ' ἔλαθεν οὗτος κλαπείς καὶ μᾶλλον τὸν φόνον τοῦ πενθεροῦ
 κατεργασόμενος. ὡς οὖν ἡ βουλή ἤρτεθη καὶ ὁ λόχος ἠτρέπιστο
 καὶ οἱ τὸ ἔργον εἰς πέρας ἄγοντες ἔτοιμοι, σύνθημα ὁ Συμβάτιος
 ἀλλ' οὐκ ἄλλος εὔτρέπιστο. ἄρτι οὖν ἐξῆι τὰς ἀναφορὰς ἀναγνούς
 20 ἔξ αὐτῶν, καὶ τὸ σημεῖον ἐδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγγα-
 P 128
 ράπτων αὐτοῦ. ἀλλ' αὐθις ἀναβολαὶ τινες ἦσαν καὶ ἀτολμίαι τῷ
 παρουσιάζειν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον ἴστασθαι τὴν τοῦ Καίσαρος
 ἐταιρειάν· ὅπερ ὁ Μιχαὴλ εὐλαβούμενος μὴ κατάφωρος γένηται
 καὶ καθ' ἑαυτοῦ ἐπισπύση τὴν μάχαιραν, ἐθαρροποίει τε τοὺς
 ἄνδρας διὰ πιστοῦ τινὸς καὶ θαρραλεωτέρους ἐδείκνυται ὑπο-

pervenissent, qui priores locum occupassent, tentoria certatim ac dili-
 genti opera figebant. in his accidit, sive id dedita opera sive per mi-
 nistrorum imprudentiam, ut Michaelis tentorium humili planoque loco
 expanderetur, Caesaris autem in quodam tumultu pauloque editiori loco.
 hoc ita factum, ceu oblatum quoddam ac lucrum insperatum arripientes,
 qui Michaeli adversus Caesarem obtrectabant, viro calumniabantur eique
 insidias struebant. ingens tamen Caesaris potentia inimicos turbabat et
 ad audendum facinus segniores reddebat. tum enim Antigonus schola-
 rum domesticus Bardae quam Michaeli, filius scilicet patri, propensius
 parebat honoremque habebat; tum duces alii, Symbatiusque dromi logo-
 theta, Bardae ex filia gener. eius plane rebus studere cogebatur. verum
 nesciebat Bardas hunc fraude a Michaelie in suas tractum partes, eique
 praecipuum necis auctorem fore. instructo ergo consilio paratissime in-
 sidiiis, ac expeditis qui rem praestituri essent, non alii quam Symbatio
 concredita facinoris tessera est. iam ergo lectis relationibus Symbatius
 ab illis exierat, impressoque fronti crucis signaculo signum dederat.
 verum iterum morae atque timores, eo quod praesens ac in conspectu
 cohors Caesaris foederatorum erat. veritus itaque Michael ne inter has
 moras re detecta gladium in se traheret, per quemdam fidissimum con-
 furatos confirmat, bonaque ac honores pollicitus animis audentiores facit.

σχέσει και τιμαῖς. κἄν παρῆλθεν τὸν κίνδυνον και τὸν φόνον ὁ Καῖσαρ ἔξελθων, τῷ δέει τούτων καταπλησσομένων και ἀθυμία καταβαλλομένων· ἀλλὰ πάλιν δι' ἀποκρίσεως ἐδήλου τῷ Βασιλείῳ (παρακοιμώμενος δὲ οὗτος ἦν) τὴν ἐπὶ ξυροῦ ἐστῶσαν ἀνάγκην, και ἀπελέγετο τὴν ζωὴν, και πρὸς τὸν φόνον καθώπλιζεν. 5

B ἄκηχοῦς ὁ Βασιλεῖος, και περὶ τοῦ βασιλέως κατορωδῶν, ἀπαρ-
ρῖψαι πείθει τὸ δέος αὐτοῦς, και “ὦ τῆς ἀνδρίας” εἰπὼν “και
ἐτόλμων ψυχῆς” ἐπέρωσέ τε ἄφρον αὐτοῦς και εἰσπηδήσαι πρὸς
τὸν ἀγῶνα ἐποίησεν. οὗς ὁ Βάρδας ἀθρόως ξιφήρεις ἰδὼν και
καταπλαγείς ἔγνωκέ τε τὸν θάνατον και πρὸς τοὺς πόδας ἔρριψε 10
τοῦ βασιλέως αὐτόν. ἀλλ’ οὐκ ἦν τοῦτον διεκφυγεῖν· ὅθεν αὐ-
θωρόν ἐκείθεν τε αὐτὸν ἀποσπῶσι και μεληδὸν κατατέμνονσι, μηνὶ
Ἀπριλλίῳ, εἰκάδι πρώτῃ, Ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαδεκάτης. εἶτα
κοιτῷ τὰ παιδογόνα τούτου ἀπαιωρήσαντες μόρια παραδειγματί-
C ζουσί τε και θριαμβέουσι. Θροῦβου δὲ πολλοῦ γενομένου και 15
ταραχῆς, ἦν ἰδεῖν και τὸν Μιχαὴλ μικροῦ τὸν περὶ ψυχῆς θέοντα·
ἀλλ’ ὁ τῆς βίβλης δρογγύριος (Κωνσταντῖνος δὲ ἦν) ἐν μέσῳ
που συρρεῖς τὸν πολὺν ἐκείνον διέλυσε θροῦν, εὐφημίαις τε βάλ-
λων αὐτὸν και παρατάξεις ἀνθοπλῶν κατὰ τῶν ἐπανισταμένων.
ὁ μὲν δὴ Βάρδας οὕτως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, και οὕτως ἢ κατὰ 20
τῶν Κρητῶν διελύθη στρατιά, τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ Βυζάντιον
ὑποστρέψαντος.

42. Καὶ ἕτερον δὲ σημεῖον πρὸ δύο ἢ καὶ πρὸ τριῶν ἡμε-

ac sane parum abfuit quin Caesar periculo tutus abiret necemque evaderet: tanto scilicet metu coniurati percussi erant, sicque animis languabant. verum iterum misso nuntio Michael Basilio accubitori significat in novaculae acie constitutam rei necessitatem esse; desperare se vitam; ad Bardae necem se cito instruat. quibus auditis Basilio, deque imperatoris salute sollicitus, timorem coniuratis excutit, hisque verbis “o audacem fortemque animum!” mox alacres reddidit et ad certamen facinusque aggrediendum impulit. Bardas eos strictis gladiis in se irruere contuens, terrore percussus, praesentique vitae animadverso discrimine, ad imperatoris se pedes abiicit. haud tamen fieri poterat ut mortem effugeret. statim ergo inde avulsam membratim concidunt, mensis Aprilis vigesima prima, indictione quartadecima. tum eius genitalia conto praefixa per ludibrium ostentant atque traducunt. ingenti autem excitato tumultu magnaue orta turbatione, videre erat Michaelem vix non in vitae periculum adductum: verum Constantinus biglae drungarius in medium prorumpens ingentem illum tumultum comespuit, tum faustis omnibus Michaelē prosecutus, tum armatorum aciem tumultuantibus opponens. in hunc modum Barda sublato, missa Cretensi expeditione, imperator Byzantium rediit.

42. Sed et aliud signum ante duos tresve dies contigerat. Theo-

ρων τῷ Βάρδα παρεσημαίνετο· ἡ γὰρ Θεοδώρα, εἴτ' ἄλλως Θεοφορομένη εἶτε δὴ καὶ ὑπὸ τινος τῶν μεμελετημένων διακούουσα, D
ἰσοθῆτά τινα παγκάλην μὲν καὶ χρυσαῖς πέρυξι πεποικιλμένην, οὐκ ἀναλογοῦσαν δὲ τῷ μήκει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀπο-
5 δέουσαν ἀνιγματιωδῶς ἔξαπέστειλεν. τό τε γὰρ πέριδικας ἀλλὰ μὴ τινας ἄλλας τῶν ὀρνίθων ἐνυφᾶναι, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς ἰσοθῆ-
τος ἐνδέον εἰς δόλον ἐμπεσεῖν θῦττον ἢ ἔδει προσήμυεν.

43. Πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς ὑπέστρεφε, τόν τε Βασι-
λειον, ἐπεὶ μὴ εὐμοίρει παιδύς, νίοποιεῖται καὶ τῆς τῶν μαγίστρων
10 τιμῆς ἀξιοῖ. ἐπεὶ δὲ χρόνον προΐοντος τὰ κοινὰ διοικεῖν οὐχ οἶός P 129
τε ὁ Μιχαήλ ἦν καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀφελείας ἡσθάνετο καὶ ἅμα ἐπανύ-
στασιον μελετᾶσθαι καὶ ἀποστασίαν παρὰ τῆς συγκλήτου διή-
κονεν τῷ τὰ τῶν Ῥωμαίων διοικεῖσθαι κακῶς, καὶ τὸ περιμάχῃον
διᾶδημα τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἐπιτίθεισι, καὶ βασιλέα τῇ ἡμέρᾳ πεν-
15 τηκοσιῆς, μηνὶ Μαίῳ, εἰκάδι ἔκτῃ, Ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαδεκά-
της, ἀναδείκνυσσι τε καὶ ἀναγορεύει κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν
ἢ ἐπάνωμον σοφία Θεοῦ. ἀλλ' ὅστις μὲν οὗτος ὁ Βασιλεῖος καὶ
ἔθεν, καὶ ὅπως ἤλθεν εἰς γνῶσιν τοῦ κρατοῦντος, ἢ κατ' αὐτὸν
ἱστορία δηλώσει· τὰ νῦν δὲ τῆς βασιλείου δόξης ἀξίωθεις εἶχετε B
20 μὲν τῆς βασιλείας, ἀπέιχετε δὲ τῶν καθ' ἐκίστην ἀμιλλητηρίων
καὶ ἵπποδρομιῶν καὶ τῶν περὶ τὸν αἰσχροτάτον Γρυλλον καὶ ψευ-
δοπατριάρχην αἰσχροσυγῶν, ὧν ἀκαίρως ἐνετύφα ὁ Μιχαήλ.

5 γὰρ] μὲν P

6 ἀνυφᾶναι P

dora namque (sive alias numine afflata, sive etiam alicuius relatu docta structas Bardae insidias) vestem quandam, eam, quidem pulcherrimam aureisque perdicibus intextam, illius tamen staturae imparem longeque quam pro illa brevior, sub aenigmate ad eum miserat. tum enim perdices, non aliae quaevis aviculae, temere intextae, tum et vestis ipsa brevis, citius quam par esset eum dolo circumventum iri fuere praesagio.

43. Ceterum imperator domum revertitur, quodque nullam prolem sustulerat, Basilium magistri dignitate ornatum adoptat. tumque Michael impar ipse administrandae rei publicae et cum sua eum illa gerenda simplicitas stoliditasque non lateret, simulque audisset moliri senatum in eum defectionem propterea quia illo principe res Romanae male administrabantur, etiam diadema, rem palmariam ac expetendam, illius capiti imponit, ac die sacro pentecostes, Maii vigesima sexta, indictione quarta decima, imperatorem constituit, acclamatque in magna ecclesia, cui nomen dei sapientia existit. at quisnam fuerit hic Basilius ac cuius, quae ratione in notitiam imperatoris venerit, sequens rerum illi gestarum historia declarabit. iam itaque Augusti dignitate donatus imperii curis sese impendebat, seque a quotidianis ludicris ac Circensibus abstinebat, nec non a turpissimi pseudopatriarchae Gryli spurcitiis, quibus importune

(44) πάντων μὲν γὰρ κόρον εἶναι καὶ τῶν αἰσχυρῶν καὶ τῶν φυσικῶν εἶρηται τε πολλοῖς, καὶ ἡ πείρα τούτων διδύσκαλος ἀκριβής· Μιχαὴλ δὲ τῷ τότε κρατοῦντι οὔτε τῶν ἵπποδρομιῶν οὔτε μὴν τῶν ἄλλων ἀκρατοποσίων τε καὶ αἰσχυρῶν κόρος ἦν, ὡς φασίν. ἃ πειρώμενος κωλύειν ὁ Βασίλειος καὶ πορρωτέρω τούτων ποιεῖν 5
C αὐτόν, νῦν μὲν παραινέσει χρόμενος, νῦν δ' ἄλλως μῖσος παρὰ τῶν πολιτῶν καὶ τὰς παρὰ τῶν ἱερέων ἀρὰς καὶ τὰς τῆς συγκλήτου ἐπαναστάσεις προτιθεῖς καὶ οἷον ἐνώπιον αὐτοῦ ζωγραφῶν, ἔλαθε τῷ φθόνῳ ἑαυτὸν καθυποβαλῶν, καὶ ἀντὶ φίλον ἐχθρὸς καὶ μεμισημένος ὁ νόσοι τεθῆεις ἐνομιζέτο. ἐντεῦθεν οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, 10 καὶ τινα ἄλλον, τοῦ βασιλικῆς δρόμωνος ἐρέτην τρηκτικῶτα τελούντα (Βασιλικῆς οὗτος ἐλέγετο, καὶ ἀδελφὸς ἦν Καπνογένους ἐκείνου τοῦ τὴν ὑπαρχικὴν ἀξίαν ἠξιωμένου τὸ δεύτερον), ἀγαγὼν τὴν πορφύραν τε ἐνδύει καὶ τὸ διάδημα περιτίθησιν, καὶ τὰ παρόσημα
D τῶν ὑποδημάτων περιβυλῶν ἐξάγει πρὸς τὴν σύγκλητον τῆς χειρὸς 15 ἔχων αὐτόν, καὶ πρὸς τὴν γερουσίαν φησὶν ὡς ἔδει πάλαι με τοῦτον εἰς τουτοῖ τὸν περιβλεπτον κόσμον, ὃ ἄνδρες, ἐπαγαγεῖν.
 πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
 καὶ δεύτερον δὲ συμφυρὸς πέλει στέφος,
 ἅπαντα δ' ἁρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν. 20
 καὶ ὅτι πόσον ἦν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλέα ἢ τὸν Βασίλειον, ἐφ' ᾧ μεταμελήμην ἐφ' οἷς αὐτόν ἐβασίλευσα." αὕτη τῆς καταλύσεως αὐτοῦ ἡ ἀρχή. τοῦτο πάντας περιηχῆσαν ἐκπλα-

Michael oblectabatur. (44) afferre demum omnia nauseam, turpia pariter et naturalia, tum vulgo ferunt, tum perspicue docet quae horum magistra experientia existit. Michaellem tamen tum rerum potentem, ut aiunt, nulla Circensium ludorum, at neque aliorum, comotationum turpiumque, satietas capiebat. haec Basilius cum prohibere vellet, ac Michaellem procul ab eis avocare modo quidem admonendo atque hortando, modo vero civium odia, sacerdotum diras, senatus prope rebellantes animos proponendo ac velut in tabella coram depingendo, illius sibi imprudens invidiam conflavit; hostisque loco amicus, ac qui adoptatus fuerat, ipse exosus habebatur. hinc brevi post Basilicinum quendam imperatoriae tunc celocis remigem, ac illius fratrem Capnogenis qui secundo praefecti dignitatem gessit, adducens purpura induit, impositoque diademate atque ocreis adhibitis, quod imperatorum insigne est, eo habitu manu sua ad senatum eduxit, ad eumque in haec verba oravit: "par erat, patres conscripsi, ut hunc olim vobis illustri hoc habitu virum producerem, cui inest primum corona forma digna regia, deinde cognatum diadema est huic viro, suntque omnia dignitati convenientia.

quam vero praestabat hunc me potius quam Basilium imperatorem creare, quem et paenitet creavisse?" factum hoc ac verba exitii Michaelis origo existerunt. istud sic dictum omnium aures circumsonans nimium cunctis

γῆναί τε τούτους ἐποίησε καὶ ἀφασίᾳ καταληφθῆναι πολλῇ, ὅτι P 130
 κατὰ τοὺς μυθικοὺς Γίγαντας βασιλέας σπαρτοὺς καθ' ἐκάστην
 ἡμέραν ἀναδίδωσιν. ἠῤῥητο μὲν οὖν ἔκτοτε τὸ πρὸς τὸν Βασιλεῖον
 μῖσος, καὶ σφοδρότερον κατὰ τὴν τοῦ πυρὸς φύσιν ἐγένετο, ὑπέκ-
 5 καυμα ἔχον καὶ αἷτιον τὸ μήτε συμφείρεσθαι βούλεσθαι· τούτοις
 αὐτὸν μήτε μὴν συνενάγεσθαι ταῖς ἀκολάστοις γνώμαις αὐτῶν.
 εἰς τοσαύτην γὰρ ὁ Μιχαὴλ πολλάκις ἄνοιαν ἐξ ἀκρατοποσίας καὶ
 μέθης ἐξώκειλεν ὡς κατ' αὐτὴν μὲν καὶ τὸν ταύτης καιρὸν δεινὰ
 τινα καὶ πέρα δεινῶν ἐγκελεύεσθαι· τοῦ μὲν γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὰ B
 10 ὅσα καὶ ἄλλον τὴν ῥίνα καὶ τὴν κεφαλὴν ἑτέρου προσέταττεν· ἅ
 εἰ μὴ τινες οἴκτιω κρατούμενοι παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὐρίον
 ἔπεμπον, ἀνάκλησιν τινα καὶ μεταμέλειαν τοῦ ἀνδρὸς ἐκδεχόμενοι,
 ὅπερ καὶ ἦν, κἄν ἀπώλετο σύμπας ὁ παραμένων αὐτῷ καὶ συγκαρ-
 τερῶν. μικροῦ δὲ καὶ Βασίλειος συναπώλετο, τῆς παροιρίας οὐκ
 15 ὀλιγάκις παίγιον γεγονώς. ἀλλ' ἑκατέρει καὶ ἔμενε μετ' ἀμείλῳ
 τινα γενηθῆναι κατὰ τὸν ἄνδρα ὀπὲ γούν ὑποτοπάζων. ἀλλ' οὐκ
 ἦν τοῦτον ὡσπερ ἑρμῆτειον τροχὸν ἐκ πρώτης ἡλικίας καμψθέντα,
 οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐθυναῖαν λαβεῖν. τοιγαροῦν C
 μελλῶνα κατὰ Βασιλείου συρράπτει ἐπιβουλήν. ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ
 20 κνηγίῳ λόγῳ μὲν κατὰ τῆς θήρας ἔργῳ δὲ κατὰ τοῦ Βασιλείου
 τὴν τῆς λόγῃς ῥῆσιν ποιῆσαι τινα τῶν ὑκασπιστῶν. καὶ τοῦτο
 αὐτὸς ὁ προσταγείς καὶ τὴν λόγῃν ἀφείς κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου και-

stuporem iniecit, et ut vox omnibus haereret fecit; quod fabulosorum
 more Gigantum satos Michael quotidie imperatores ederet. inde itaque
 auctum in Basilium odium, ac ignis instar vehementiori flamma exarsit,
 hoc scilicet eius fomento ac causa, quod una se cum eius sodalibus vitiiis
 dedere non pateretur, nec illorum effreni licentiae morem gereret. in
 tantum enim saepius dementia mero obrutus ac per ebrietatem Michael
 erumpebat, ut absurda quaedam modumque omnem iniuriae excedentia
 praeciperet, atque alii aures, alii nares, alii denique caput amputandum
 iuberet. ac nisi viri quidam misericordia moti negligenda putassent ac
 in crastinum distulissent, ea Michaeli quandoque revocanda sperantes, ac
 fore ut is eorum aliqua paenitudine duceretur (quod et contingebat),
 plane periissent quotquot illi aderant inque aula assidui ac domestici
 erant. quin et parum abfuit ne et ipse Basilius pari involveretur exitio,
 illius ebrii petulantiae non raro factus ludibrium. sustinebat tamen, ac
 tandem aliquando quadam ducendum paenitentia Michaellem existimabat.
 verum fieri non poterat ut iam a prima aetate, haud secus ac currus
 rota, inflexus, quicquid accidisset, nativam pristinamque rectitudinem
 reciperet. itaque atrociores adversus Basilium structae insidiae. in eo
 autem illae positae, ut inter venandum specie quidem ferendi feram, re
 vera autem configendo Basilio satellitum quidam hastam conciliaret.
 consilium hoc is ipse qui mandatum acceperat hastamque vibrarat, in

Theophanes contin.

14

ρὸν ἔξαγορεύσας δῆλον πεποίηκε καὶ πιστόν. ἀφῆκε μὲν οὖν οὗτος τὴν λόγῃν ὃ κελευσθεὶς, διημάραταν δέ· καὶ οὕτω σέσωστο ὁ Βασίλειος, ἔγγιστα θανάτου γενόμενος, ὑπὸ τοῦ τὸν θάνατον καταπατατηκός Θεοῦ. ταῦτ' οὖν ἔκπυστα γενόμενα πᾶσι καὶ φανερά τὴν κατ' αὐτοῦ ἠκόνησε μάχιμα. ἵνα γὰρ μὴ καὶ τὸν Βασίλειον ὡς πρὸ μικροῦ τὸν Καίσαρα σφαττόμενον ἴδωσι, καὶ πρὸ τούτου αὐτὸν Θεόκτιστον, εἴτε βουλῇ τῆς συγκλήτου βουλῆς εἴτε γνώμῃ τῶν φιλοῦντων Βασίλειον (κοινὸς γὰρ καὶ κατ' αὐτῶν ὁ θάνατος ἐπηρελητο) σφάττεται ὑπὸ τῶν προκοίτων τοῦ βασιλέως ἀνδρῶν, κατὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μάμαντος, 10
 P 131 ἔξακισχιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἔκτου, ὥρα τῆς νυκτὸς τρίτῃ, βεβασιλευκῶς ἔτη μετὰ μὲν τῆς Θεοδώρας τῆς τούτου μητρὸς τέσσαρα καὶ δέκα, καὶ μόναρχος δέκα καὶ ἓν, καὶ πρὸς τοῖς τρισὶ μῆσι χρόνον ἓνα ὕστερον μετὰ Βασιλείου. 15

45. Καὶ τὰ μὲν εἰρημμένα σκηναῖα τε ἅπαντα καὶ θεατρικά, ἄξιον δὲ μνηθῆσθαι καὶ τῶν ἐπαινετῶν. ἡ γὰρ τῶν ὧν ἔφερον ἀναθημάτων ἐν τῷ περιωνύμῳ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας κατασκευῇ φιλεργῶς τελεσθεῖσα καὶ φιλοτίμως ἐπαινετῆ. οὔτε γὰρ B τῷ δίσκῳ τῶν παλαιῶν τι κειμηλίων καὶ ἱερῶν, καὶ τῶν ἀφ' οὗ 20 γεγόνασιν ἄνθρωποι τεχνουργηθέντων ἐν ναοῖς, κατὰ τὸ μέγεθος ἔξιμάζεται, οὔτε τις εὐπρέπεια καὶ ὠραιότης τινὲ τῶν γενομένων ἐπήνθησεν, πάντων ἐκεῖ τῶν ὠραίων καὶ τιμίων συνδεδραμηκότων·

vitae exitu constitutus suamet confessione cunctis manifestum fecit, et ut nihil inde ambigi possit. ac hastam quidem misit, a Basilio tamen aberravit. inque hunc modum servatus Basilius, in vitae proxime delictum adductus, deo, qui mortem calcavit, illi salutis auctore. haec itaque cunctis prodita ac palam facta gladii in eum acuendi causa exstiterunt. ne enim etiam Basilium (uti nuper Caesarem et antea Theoctistum) tristi nece sublatum conspicerent, sive senatusconsulto, sive Basilii amicorum consilio (unum enim ac commune omnibus impendebat exitium) ab imperatoris ipsis excubitoribus in sancti praeclari martyris Mamantis palatio neci traditur, die vigesima quarta Septembris, indictione prima, anni 6376, hora noctis tertia. imperavit cum Theodora matre sua annos quattuordecim, solus undecim, posteaque adlecto Basilio annum unum menses tres.

45. Ac ea quidem quae hactenus dicta sunt scenica omnia et ad Circum ludosque spectantia: operae pretium vero est ut et eorum meminimus quae laudem aliquam merentur. quae enim in celebratissimo dei sapientiae templo donaria obtulit, pro structurae ratione elegantia ac magnifica, laudem habent. neque enim ullum veteris ac sacrae suppellectilis pignorum, sive illorum quae subtili arte elaborata, quo ex tempore homines esse coeperunt, sacris aedibus ornamento fuerunt, oblato ab eo disco vel mole aequatur vel pari elegantia est ac venustate: in cuius

καὶ τὸ ποτήριον δὲ τούτῳ λίαν κατάλληλον. οὐ μὴν δὲ καὶ ὁ εἰς φωταγωγίαν κατασκευασθεὶς αὐτῷ κύκλος, ὅπερ φασὶ πολυκάνδηλον, τινὲ τῶν ἄλλων ἡλάττωται, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐκ χρυσοῦ ὄλος γενόμενος, λίτρας ἔχων ἐξήκοντα, τῶν ἄλλων διαφέρει κατὰ πολὺ 5 καὶ τούτῳ δίδωσι τὰ πρωτεῖα καὶ τὸ σεβάζμιον.

structuram, quicquid usquam venustum est ac pretiosum, videatur conflatum esse. accedit et calix, ipse quoque disco perquam affinis. quin et circulus multiplici in orbem sustentanda face ab eo fabrefactus (πολυκάνδηλον vocant) nulli usquam aliorum cesserit: totus namque ex auro 10 conflatus librarum sexaginta pondo longe reliquis praececlit, palmarium sane opus ac plane augustum.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ P 132

B A Σ Ι Λ Ε Ι Ο Υ

ΤΟΥ ΑΟΛΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ,

15 ΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΝ ΘΕΩΙ ΡΩΜΑΙΩΝ, Ο ΤΟΥΤΟΥ ΤΙΩΝΟΣ, ΦΙΛΟΠΟΝΩΣ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΘΡΟΙΣΙΑΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ ΤΩΙ ΓΡΑΦΟΝΤΙ ΠΡΟΣΑΝΕΘΕΤΟ.

Ἦν μὲν προθυμία καὶ ἔφεσις ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν πραγμάτων καὶ γνώσιν ταῖς τῶν σπουδαιοτέρων ἐμφυτεῦσαι διανοαῖς διὰ τοῦ 20 ἀειμνήστου καὶ ἀθανάτου τῆς ἱστορίας στόματος, καὶ ἐβουλόμην, ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, τοῦ σύμπαντος τῆς ἐν Βυζαντίῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς χρόνου τῶν τε αὐτοκρατόρων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἀρχόντων P 133

18 μὲν] μοι A i. e. editio Allatiana.

HISTORIA DE VITA ET REBUS GESTIS

B A S I L I I

I N C L Y T I I M P E R A T O R I S,

QUAM CONSTANTINUS DEI GRATIA ROMANORUM IMPERATOR, IPSIUS NEPOS, STUDIOSE AC DILIGENTER EX VARIIS NARRATIONIBUS CONGESSIT, AC SCRIPTORI CONTRIBUIT.

Cupienti olim animo accensoque desiderio rerum experientiam ac notitiam, sempiternae memoriae immortalisque historiae ore, studiosiorum animis inserere optabam. ac quidem statueram, si modo vires obsecundarent, omnis retro imperii Romani Byzantii imperatorum eisque subie-

καὶ στρατηγῶν καὶ ὑποστρατήγων καὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰς ἀξιολογωτέρας τῶν πράξεων ἀναγράφασθαι. ἐπεὶ δὲ ἰδεῖτο τὸ πρᾶγμα καὶ χρόνου πολλοῦ καὶ πόνου συχνοῦ καὶ βιβλίων ἀφθονίας καὶ σχολῆς τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ταῦτα δ' ἡμῖν οὐ προσῆν, εἰς τὸν δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ὑποβέβηκα πλοῦν, καὶ τέως ἐνὸς βασιλέως, ἐπὶ μέγα τὸ τῆς βασιλείας κράτος ὑψώσαντος, ὃς καὶ τῆς βασιλείας ἐπιώνυμος ἦν καὶ μέγα ὄφελος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων γέγενετο καὶ τοῖς πράγμασιν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μέχρις αὐτῆς τελευτῆς τὰς πράξεις καὶ τὴν ὅλην ἀγωγὴν διηγῆσασθαι, ὡς ἂν καὶ τοῖς

B μετέπειτα μὴ ἀγνοῖται βυσιλείου στελέχους ἐπὶ πολὺ τοῦ χρόνου ¹⁰ παρεκταθέντος ἢ πρώτη πηγῇ καὶ ῥίζᾳ, καὶ τοῖς ἐκγόνοις ἐκείνου οἰκοθεν εἴη ἀνεστηκὼς ὁ πρὸς ἀρετὴν κανὼν τε καὶ ἀνδριάς καὶ τὸ ἀρχετυπον τῆς μιμήσεως. εἰ δὲ ἐπιμετρηθεῖη καὶ χρόνος ἡμῖν ἔτι ζωῆς, καὶ γένηται τις καὶ ἀπὸ τῶν νόσων ἐκχειρία μικρά, καὶ μηδὲ τῶν ἔξωθεν εἴη τι ἐμποδίων, ἴσως προσθῶμεν ἐχόμενος καὶ ¹⁵ τῆς ἄχρης ἡμῶν κατιούσης αὐτοῦ γενεᾶς τὴν ὅλην τῆς ἱστορίας ἀφήγησιν.

2. Πλὴν οὖν οὗτος ὃν ὁ λόγος νῦν ὑποδείξει καταπαγγελ-
C λεται, αὐτοκράτωρ Βασιλεῖος ὠρμᾶτο μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, τὸ δὲ γένος εἶλκεν ἐξ Ἀρμενίων ἔθνους Ἀρσακίων. τοῦ γὰρ πα- ²⁰λαιου Ἀρσάκου, ὃς Πάρθων ἠγήσατο, ἐπὶ μέγα δόξης προελθόντος καὶ ἀρετῆς, νόμος τοῖς ὕστερον ἐχρημάτισε μὴ ἄλλοθεν βασι-

4 πράξεων A

14 ἀπὸ add A

15 μηδὲν P

ctorum magistratum bellicae ducum seu praetorum et legatorum singulorumque actus gestaue nobiliora scripto consignare. quod tamen istiusmodi provincia multo tempore continuoque labore et librorum copia atque a rerum cura negotiorumque strepitu otio indigeret, quae sane mihi deesse videbam, secundae necessario navigationi animi adieci, uniusque saltem imperatorum, qui maiestatem imperii mirum quantum promovit (qui ab imperio seu regno nomen habuit) Romanaeque rei publicae ac rebus ab initio ad vitae usque exitum plurimum profuit, res gestas vitaeque omne institutum ac rationem commemoranda mihi propositi, ne scilicet stirpis regiae diu multumque productae primus fons radixque posteris lateat, habeantque eius nepotes domestico exemplo erectam virtutis regulam et statuam atque principem formam, in quam imitationem intendant. sin autem etiam longiora adhuc praestabuntur vitae spatia, ac morborum etiam exiguae quaedam dentur indutiae, nec exteriorum curae impediunt, continua forsane serie totius illius progeniei ad nos usque adiciemus historiam.

2. Hic enimvero cuius nunc historiam proficitur oratio, Basilius imperator ex regione Macedonum trahebat originem, referebatque ad Armenios, Arsacidas genere. veterem enim Arsacem, qui Parthorum imperium tenuit, ingentem virtutis et laudis gloriam consecuto, posteris lex inolevit non ab aliis quam ab Arsacis familia eiusque nepotibus Parthos

λεύεσθαι μήτε Πάρθους μήτε Ἀρμενίους, ἀλλὰ μηδὲ Μήδους, ἢ παρὰ τοῦ γένους Ἀρσάκου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. οὕτως οὖν τῶν εἰρημένων ἔθνῶν ὑπὸ τῆς τοιαύτης βασιλευομένων σειρᾶς, κατὰ τινὰς χρόνους τοῦ Ἀρμενίων κατάρχοντος ἕξ ἀνθρώπων 5 ἀποικομένου συνέβη στάσιν γενέσθαι περὶ τὰ βασιλεία καὶ τοὺς διαδόχους τῆς τοιαύτης ἀρχῆς. Ἀρτάβανος οὖν καὶ Κλειένης οὗ μόνον τῆς προγονικῆς ἐκπεπωκότες ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύοντες, τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταλυμβάνουσι Κωνσταντινούπολιν. Ἀέων ἦν ὁ μέγας τηρικαῦτα τὴν Ῥωμαικὴν διέ- 10 πων ἀρχὴν, ὁ Ζήνωνος πενθερός. οὗτος οὖν τοὺς ἄνδρας ὑποδεξάμενος καὶ ἀξίως τῆς περὶ αὐτοὺς εὐγενείας φιλοφρονησάμενος οἰκισίῳ τε καὶ δίαιταν τὴν προσήκουσαν ἐν τῇ βασιλίδι ἀπένειμε μαθῶν δὲ τῶν ἀνδρῶν τὴν ἐκ τῆς πατρίδος φυγὴν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταφυγὴν, καὶ ὡς εὖμενῶς ὑπὸ τῶν κρα- 15 τούτων δέχθησαν, ὁ τότε τὰ τῆς Περσικῆς διέπων ἀρχῆς γράμμασι αὐτοὺς μετεκαλεῖτο, εἰς τὴν πατρίαν ἡγεμονίαν ἐγκαταστήσαι δῆθεν ὡς ἐθνῶν ὑπισχνούμενος, ἐαντῷ δὲ τὴν τοῦ ἔθνους ἐντεῦθεν ὑποταγὴν μνηστεύομενος. δεξαμένων δὲ τούτων τὰ γράμματα καὶ περὶ τῶν πρακτέων ἔτι διασκοπούμενων, μνησεται 20 ταῦτα παρὰ τινος τῶν ἐξυπηρετούντων αὐτοῖς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἡ ἐπιστολὴ ἐγγχειρίζεται. γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος, ὡς οὐκ αὐτοῖς τοσοῦτον τὴν ἀρχὴν ὅσον ἐαντῷ τὸ ἔθνος ὁ Πέρσης ὑποτάξαι βουλόμενος τὴν τούτων ἐποιεῖτο μετάπεμψιν, ὅπερ οὔτε τοῖς

16 ἐγκαταστήσαι P

Armenios Medosque ipsos, qui regia potestate ipsis praesint, esse habituros. in hunc itaque modum, cum illae, quas dixi, gentes ab stirpe eiusmodi imperio regerentur, illo qui apud Armenios rerum potiebatur quandoque ex humanis sublato, contigit de iure regni deque principatus istiusmodi successoribus dissidium oriri. hincque adeo Artabanus et Clienes non solum avito imperio spoliati, sed et in vitae iam periculum adducti, in regiam hanc Constantini urbem veniunt. Leo Magnus tunc imperio praeerat, Zenonis socer. hic igitur viros suscipiens ac pro generis splendore magnifice pertractans, aedes ad habitandum congruaeque victus stipendia in urbe regia illis assignavit. ut autem horum e patria fugam et in regnantem hanc urbem accessum omnique humanitate ab imperatoribus susceptos esse didicit is qui tum res Persicas administrabat, datis literis, benevolentiae in eos larva, in paternum se illos imperium restitutum pollicitus, re vera autem ea sibi molitione gentem conciliare ac subiicere satagens advocabat. acceptis literis, dum adhuc quid sibi facto opus deliberant, res per unum aliquem famulorum imperatori defertur ac epistola ipsa contraditur. rei itaque explorato momento, Persamque non tam illis imperium quam sibi gentem subiiciendam, quod sic invitabat, procurare haud dubia coniectura comperto, quod neque

- B** καλουμένοις οὔτε τῶν Ῥωμαίων ἐλνσιτέλει τοῖς πράγμασιν, πρό-
 ροια γίνεταί τοῦ μὴ τὸ τοῖς Πέρσαις δοκοῦν εἰς πέρας ἐλθεῖν. καὶ
 διὰ τοῦτο ὑποτετιμομένου τοῦ βασιλέως τὴν, εἰ τύχοι, εὐχέριαν
 τοῦ δρασμοῦ μετ' εὐπρεποῦς τοῦ σχήματος, ὡς ἐπ' εὐρυχωρίας
 δῆθεν καὶ ἀδείας πλείονος, εἰς Νίκην τὴν κατὰ Μακεδονίαν πόλιν **5**
 μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων (καὶ αὐταὶ γὰρ μετὰ ταῦτα αὐτοῖς ὑπε-
 κλάπησαν) μετοικίζονται. τοῦ δὲ χρόνου ῥέοντος καὶ τῶν Σαρα-
 κηνῶν ἐπὶ μελζονος δυναστείας προαγομένων, τὴν ὁμοίαν πείραν
 τοῖς τῶν προτέρων ἀπογόνους Ἀρσακιδῶν ὁ τότε ἀμερνονηῆς προ-
C εβάλετο, καὶ διὰ γραμμῶν μετεκαλεῖτο αὐτοὺς εἰς τὴν προγοι- **10**
 κὴν δῆθεν ἔξουσιαν τε καὶ ἀρχήν. φωραθέντος δὲ καὶ τοῦ τοιοῦ-
 του δράματος Ἡρακλείῳ τῷ τηνικαῦτα βασιλεῖ, καὶ τῶν γραμμῶ-
 των ἐγχειρισθέντων, ἐπεὶ μὴ εὐνοία τούτων ἔγνω τὴν μετέπεμψιν
 γενομένην ἀλλ' εἰς πρόθεσιν οἰκείας ἐπικρατείας τῶν ταῦτα μηχαν-
 ωμένων (ἤλπιζον γὰρ τὸ ἔθνος ἐκ τῆς πρὸς τὸν παλαιὸν Ἀρσάκην **15**
 εὐνοίας ῥαδίως, εἰ τούτους ἔχοιεν μεθ' ἑαυτῶν, προσάξασθαι οἱ
 Σαρακηνοί), διὰ ταῦτο καὶ εἰς Φιλίππους, μίαν καὶ αὐτὴν τῶν
 κατὰ Μακεδονίαν τυγγάνουσαν πόλεων, ὡς ἐπὶ μελζονος ἀσφαλείας
 μετώκισε τούτους αὐθις ὁ βασιλεὺς· εἶτα ἐκεῖθεν πάλιν ὡς ἐπὶ
D λαμπροτέρας πολιτείας καὶ καταστάσεως μετεβίβασεν εἰς Ἀδρια- **20**
 νοῦπολιν. εὐθέτου δὲ τοῦ τόπου φανέντος αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν
 ὥσπερ συνεστηκότες πατρίαν τε καὶ φυλὴν εἰς πληθος ἐγένοντο

14 πρόσθεσιν margo Combef.

16 προσάξασθαι A

his qui invitabantur nec vero Romanis rebus operae pretium erat, cura adhibetur ne istud Persarum consilium exitum habeat. quapropter succisa, si qua videretur, opportunioris fugae facilitate, honesti specie, velut ad liberiores agros et ut maiori securitate fruantur, imperator Nicem Macedoniae urbem cum liberis et uxoribus (nam et illas postea subduxerant) transfert. decursu autem temporis, Saracenorumque rebus in maiorem principatum crescentibus, eandem ac primis Arsacidarum nepotibus fraudem adhibet qui tum genti praeerat amerumnunes, scriptisque literis ad avitam nimirum potestatem ac imperium revocabat. verum eiusse quoque consilii fabula ab Heraclio, qui tum rerum potiebatur, deprehensa, literisque percensitis, cum nulla eos benevolentia revocari intellexisset, sed ut haec machinantes eaque occasione Saraceni dicionem augerent (fore enim sperabant, si modo illos secum haberent, ut facile pro veteris Arsacis amore in suas partes gentem traherent), idcirco etiam Philippos, alteram et ipsam Macedoniae urbem, quasi maioris securitatis causa Nice remotos transmittit. hincque deinde velut illustriori civitate donandos, meliorique statu componendis eorum rebus, Adrianopolim transfert. viso autem eis idoneo aptoque loco, velut in propria consistentes

καὶ ἐπ' εὐπορίας κατέστησαν ἱκανῆς, τὴν πάτριον εὐγένειαν διασώζοντες καὶ ἀσύγχυτον τὸ γένος διαφυλάττοντες.

3. Χρόνους δὲ ὕστερον, ἥνικα Κωνσταντῖνος μετὰ Εἰρήνης τῆς μητρὸς ἐβασίλευεν, Μαίκτης ἐκεῖνος, ἀφ' αἵματος Ἀρσάκου καὶ αὐτὸς ὢν, κατὰ τινα πρεσβείαν ἢ χρεῖαν εἰσῆιε πρὸς τὴν περιβλεπτον ταύτην Κωνσταντινούπολιν· ὃς ἀνδρὶ περιτυγχάνει **P** 135 κατὰ τύχην ὁμογενεῖ, Λέοντι καλουμένῳ, καὶ γνοὺς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἔξωθεν καταστάσεως καὶ περὶ τὴν κατὰ στολὴν ιδιότητος οὐχ ἓνα τῶν τυχόντων καὶ ταπεινῶν ἀλλ' εὐγενῆ καὶ περιφανῆ, καὶ εἰς 10 ὁμίλιαν αὐτῷ καταστάς καὶ ταύτην ἐθάδα καὶ σύντροφον εὐρηκώς, ἐπεὶ τὸ γένος ἀνέμαθεν, καὶ τὴν ὁμοῦ οἴκησιν προκρίνει, τῆς οἰκείας τὴν ἀλλοτρίαν διὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν· καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἀσπασάμενος κῆδος μίαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων ἡγάγετο, 15 καὶ δι' ἐπαινουμένης ἀγωγῆς καὶ τροφῆς εἰς ἄνδρα τελείας, καὶ εὐεξία σώματος καὶ ῥώμῃ διαφέρων καὶ παντοδαπαῖς κοσμούμενος ἀρεταῖς, πολλοὺς ἐκίνει τοὺς δι' ἐπιγαμίας θέλοντας αὐτὸν οἰκειώ- **B** σασθαι. γυνὴ δέ τις εὐγενῆς καὶ κοσμίᾳ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν τὴν οἴκησιν ἔχουσα, ἀποικομένην τοῦ ταύτης ἀνδρὸς σωφρό- 20 νως τὴν χηρείαν ἀνύουσα, (φῆμῃ γάρ τις διέτρεχεν οὐ παντελῶς ἀμυδρὰ ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔλκειν αὐτὴν τὴν συγγενεῖαν) τῶν ἄλλων προτιμότερα τῶν τε καθ' οὓς παρώκησεν ἐνομήσθη αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ταύτης θυγατέρα εὐγενεῖα καὶ κάλλει διαφέρονσαν σώματος καὶ αἰδοῖ κεκοσμημένην ἡγάγετο· ἐξ ὧν

22 τε] γε?

tribu ac familia, multitudine aucti sunt, abundeque satis opibus cumulati, paternam nobilitatem servantes ac genus impermixtum.

3. Secutis vero temporibus, cum summam rerum Constantinus cum Irene matre administraret, Maictes ille ex Arsacis prosapia ducens originem, legationis causa seu alterius negotii obeundi gratia illustrem hanc Constantini urbem petens, atque in ea forte fortuna in eiusdem gentis ac familiae hominem, Leonem nomine, incidens, exque exteriori habitu gestuque nec non vestium proprio cultu non unum quem infimae plebis vulgique agnoscens, sed virum ingenuum ac spectabilem, consertoque sermone ac fabulando eius vim consuetam usuque familiarem inveniens, ubi genus cognovit, illius contubernium deligit, suaeque alienam habitationem pro viri virtute ac praestantia praefert, eiusque amplexus affinitatem filiarum unam sibi matrimonio iungit; ex quibus ortus illius parens cuius nunc historiam teximus. mulier vero quaedam nobilis et pudica Adrianopoli habitans, viro demortuo caste sobrieque in viduitate agebat: fama erat hand prorsus obscura, ex magno Constantino eam genus ducere. haec illi reliquis, iisque apud quos conederat, praestantior visa; eamque ob rem eius filiam, nobilitate ac corporis forma conspicuam ve-

ἰβλάσθησεν ἡ βασιλειὸς αὕτη ῥίζα Βασιλειὸς, πατρὸθεν μὲν ἔλκων τὴν ἐξ Ἀρσάκου συγγένειαν, ἣ προελεῖται· ἡ δὲ μήτηρ τῇ τε τοῦ
 C μεγάλου Κωνσταντίνου συγγενεῖα ἐκαλλωπίζετο καὶ ἀπὸ θατέρου μέρους τὴν Ἀλεξάνδρου ἠῦχει λαμπρότητα. ἐκ τοιούτων γεννητόρων προελθὼν ὁ Βασιλειὸς εὐθὺς πολλὰ τῆς ὕστερον δόξης σύμ-5 βολα εἶχεν ὑποφαινόμενα· ταινία τε γὰρ κοκκοβαφῆς παρὰ τὴν πρώτην ἔκφυσιν τῶν τριχῶν ἔωρᾶτο περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ περὶ τὰ σπάργανα πορφύρεα βύμματα.

4. Ἦν δὲ μέχρι τότε τὸ γένος τῶν ἀπογόνων Ἀρσάκου κατ' ἰδίαν ὥσπερ φυτρίαν συνεστηκός, εἰ καὶ ταῖς ἐπιγαμίαις 10 πολλάκις τοῖς ἑγχωρίοις συνανεικισθῆτο, ἐν Ἀδριανουπόλει κεκτημένον τὴν οἰκῆσιν. ἐπεὶ δὲ Κροῦμος ἐκεῖνος, ὁ τῶν Βουλγάρων
 D ἄρχων, εἰς τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐξυβρίσας σπονδὰς πολέμιον χάρακα τῇ Ἀδριανουπόλει ἐβάλετο, καὶ χρόνον προκαθίσας συχρὸν ὁμολογία ταύτην διὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων ἔνδειαν παρεστήσατο, 15 καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας μετὰ καὶ Μανουὴλ τοῦ ἀρχιερέως τῆς τοιαύτης πόλεως εἰς Βουλγαρίαν μετέγαγε, συνέβη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοὺς τοῦ Βασιλείου γεννητόρας, ἔτι τοῦτον ἐν τοῖς σπαργάνοις ἔχοντας, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων ἀπαχθῆναι γῆν· ἔνθα τὴν οἰκίαν τῶν Χριστιανῶν πῖστιν ἀνόθευτον διασώζοντες ὁ τε 20
 P 136 (οὐπω γὰρ ἦν τὸ ἔθνος μετηγεγμένον πρὸς τὴν εὐσέβειαν) καὶ

11 ἐν om P

16 καὶ post μετὰ om A

recundiaque ornatam, uxorem ducit; ex quibus regia haec radix Basilius succrevit, paterno quidem stemmate Arsacis, uti dictum est, prosapiam sibi vendicans, materno vero Constantini natalibus magnifice glorians, utroque demum Alexandri claritatem iactans. tali ex progenie ortus Basilius multa statim futurae gloriae sublucentia signa exhibuit. taenia namque quaedam coccinea tum primum enascentibus pilis circa caput visa, circaque fasciae purpurei tinctus.

4. Hactenus Arsacis nepotum genus ipsum secum in propria quasi tribu contubernioque constiterat, quanquam haud raro, Adrianopoli sedes habens, etiam cum indigenis nuptiarum foedera commiscebat. quia vero Crumus ille Bulgarorum princeps, violatis quae illi cum Romanis intercedebant foederibus, hostili aggere cinctam Adrianopolim diuque ab eo obsessam, qua laborabat necessariorum penuria, ad deditioem coegerat, civesque omnes ac incolas nec non etiam Manuelem eiusce urbis episcopum in Bulgariam transtulerat, accidit Basilius quoque parentes cum reliquis, illo adhuc in fasciis agente, in Bulgarorum regionem transferri; ubi propriam Christianorum fidem illibatam custodientes (tum scilicet mirabilis ille praesul, tum plebs illi pari captivitate comes) multos barbarorum ad veram Christi fidem adduxerunt (nondum enim gens illa animum ad pietatem transtulerat) multisque locis Christianae doctrinae

πολλαχῶς τὰ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας κατεβάλοντο σπέρματα, τῆς ἔθνικῆς τοὺς Σκύθας πλάνης μετέλκοντες καὶ πρὸς τὸ τῆς Θεογνωσίας μετάγοντες φῶς. ἐφ' οἷς πρὸς ὄργην κατ' αὐτῶν κινήθεις Μουτράγων ὁ τοῦ Κρούμου διάδοχος αὐτὸν τε τὸν ἱερώ-
 5 τατον Μανουήλ καὶ πολλοὺς τοὺς ἐπὶ τούτῳ ἐνδεικνυμένους, ὡς οὐκ ἴσχυσε πειράσας πείσαι ἀποστῆναι Χριστοῦ, μετὰ πολλὰς αἰ-
 κίας τῷ διὰ μαρτυρίου θανάτῳ παρέπεμψεν. καὶ οὕτω συνέβη πολλοὺς τῶν τοῦ Βασιλείου συγγενῶν μαρτυρικῆς εὐκλείας τυχεῖν, ὡς μηδὲ τῆς ἐντεῦθεν σεμνότητος αὐτὸν ἀμοιρεῖν. ἄρτι δὲ ἐπι-
 10 σκεπτομένου Θεοῦ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ἔξοδον αὐτοῖς πρῶτα- B
 νεόντος (ὁ γὰρ τῶν Βουλγάρων ἄρχων μὴ δυνάμενος ἐπὶ πολὺ πρὸς τὰς Ῥωμῆϊκὰς δυνάμεις ἀνταγωνίζεσθαι πάλιν εἰς ὑπόπτωσιν ἔνευεν), ἐν τῷ ἐπισυνάγεσθαι πρὸς τὸν ἄρχοντα τὸν εἰς τὰ οἰκεία ἀπολύεσθαι μέλλοντα λαὸν τῶν Χριστιανῶν, ἰδὼν τὸν παῖδα Βα-
 15 σίλειον τῇ τε μορφῇ ἑλευθέριον καὶ χαρίεν ὑπογελῶντα καὶ περι-
 σκαίροντα πρὸς ἑαυτὸν ἐφειλκύσατο, καὶ μῆλον θαυμαστὸν τῷ μεγέθει ἐπέδωκεν. ὁ δὲ παῖς ἀκάκως καὶ θαρραλέως τοῖς τοῦ ἄρχοντος περριδόμενος γόνασιν ἐν τῷ ἀπλύστῳ ἤθρει τὴν οἰκείαν εὐγένειαν ἐπεδείκνυτο, ὡς ἐκπλαγῆναι μὲν τὸν ἄρχοντα, διαγρῆ- C
 20 νεσθαι δὲ λεληθότως τὴν δορυφόρον τάξιν αὐτοῦ.

5. Ἄλλ' ἵνα τὰ ἐν μέσῳ συντέμω, ἐξῆλθεν εὐμενεῖα Θεοῦ πρὸς τὰ οἰκεία ἅπας ὁ ἀπαχθῆις ὡς ἀλχμάλωτος λαὸς τῶν Χρι-

1 τὰ] πρὸς τὰς A
 19 ὑπέδεικνυτο P

5 ὡς om A
 20 αὐτῷ A

18 γούνασιν A

iecerunt semina, a gentiliū errore Scythas retrahentes et ad divinæ cognitionis lucem traducētes. quibus in illos ira percitus Crumi successor Mutrago, cum Manuelem virum sanctissimum tum alios plures eius rei delatos, cum tentando ad eiorandam fidem inducere nequivisset, variis tormentis excruciatos per mortem martyres consecravit. sicque contigit multos sanguinis necessitudine Basilio coniunctos eique affines martyrii gloria potiri, ut nec eius quae inde est honestatis posset expers videri. iam vero, cum plebem suam deus visitaret atque ei in patriam reditum praestaret (Bulgarorum enim princeps, Romanas diutius vires aciesque ferre non valens, collum rursus subdere annuebat), congregata apud eum, quae in patriam dimittenda erat, Christianorum turba, coniectis in puerum Basilium oculis, liberali forma decorum gratiusque subridentem ac circumsalientem, indole formaque delectatus illum ad se traxit, pomumque ei mirae magnitudinis dedit. puer vero animi candore cum pari fiducia principis incumbens genibus, morum illa simplicitate ingenuitatis suae illustre specimen dabat, adeo ut princeps etiam atque etiam admiraretur, stipulatorum vero cohors secum ipsa tacita furore commoveretur.

5. Verum ut ea quae interea evenerunt paucis transigam, omnis ille Christianorum populus, sic velut captivus abductus, propitia dei boni-

στιαῶν, συνεξήλθον δὲ καὶ οἱ τοῦ Βασιλείου γονεῖς, τὸν φίλτατον αὐτοῖς παῖδα προσεπαγόμενοι. ἐγένετο δὲ τι περὶ αὐτὸν εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν θαυμάσιον, τὴν εἰς ὕστερον τύχην παραδηλοῦν, ὕπερ οὐ θέμις οἶμαι σιγῇ παρελθεῖν. τῷ γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους τῶν τούτου γονέων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἐξεληθόντων ἄγρῶν 5

D καὶ τοῖς θερισταῖς ἐπιστατούντων καὶ διεγειρόντων συντόμως ἐργάζεσθαι, ὡς περὶ πλήθουσας ἀγορὰν ἢ ἡμέρα προέκοπτε καὶ ὁ ἥλιος ἤδη σφοδρότερον ταῖς μεσημβριναῖς ἀκτίσιν ἐπέφλεγεν, οἰονεῖ τινα σκηρὴν ἐκ τοῦ συνδέσμου τῶν ἁσιαγῶν σκευάσαντες ἐν ταύτῃ τὸν παῖδα κοιμηθησόμενον ἔθεντο, ὅπως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου 10

θέρμης ἀβλαβῶς διέλθῃ τὸν καύσωνα. ἐν δὲ τῷ ἐκείνους ἐνασχολεῖσθαι τοῖς θερισταῖς ἀετὸς ἐπικαταπτὰς καὶ ἄνωθεν ἐπικαθίσαις ἠπλωμέναις ταῖς πτέρυξι τὸ παιδίον ἐσκίαζεν. ἀρθείσης δὲ παρὰ τῶν ἰδόντων φωνῆς ὅτι ὄλεθρον ἴσως ἐπάξει ὁ ἀετὸς

P 137 τῷ παιδί, ἢ μήτηρ εὐθὺς οἶα μήτηρ φιλόσοτρογος καὶ φιλότεκνος 15

πρὸς τὸν παῖδα ἐξέδραμεν. ἰδοῦσα δὲ τὸν ἀετὸν σκιὰν ταῖς πτέρυξι τῷ παιδίῳ περιποιούμενον, καὶ μηδὲ πρὸς τὴν ταύτης ἐκπλαγέντα ἐπέλευσιν ἄλλ' ὥσπερ χαριέντως πρὸς αὐτὴν ἀτενίζοντα, οὐκ ἠδυνήθη κατὰ τὸ πρόχειρον εἰς κρείττονα πεσεῖν λογισμόν, ἀλλὰ λίθον ἔβαλε κατ' αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀνέπτῃ ὁ ἀετὸς καὶ ὡς 20

ἔδοξεν ἀπεχώρησεν. ἐκείνης δὲ αὐθις πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς ἐργάτας ὑποστρεψάσης, ὁ ἀετὸς κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα παρῆν

B τὸ παιδίον ἐπισκιάζων, καὶ πάλιν ὁμοίως ἢ φωνῇ παρὰ τῶν θεα-

5 ἐπι] περὶ AP

17 παιδι\ P

tate ad propria migraturus exiit: Basili parentes, ipsi quoque pari indulgentia exiire, dulcissimum pignus secum adducentes. contigit vero prima statim aetate mirabile aliquid circa ipsum, futurae eius fortunae certum praesagium; nec fas esse existimo ut silentio a nobis praetereatur. messis enim tempore, cum parentes in agrum exiissent messoribusque praeciperent et ad laborem strenue obeundum excitarent, cum diferto foro, ut aiunt, altior dies procederet iamque sol meridianis radiis acrius adureret, constructo ex spicarum manipulis velut tentorio in eo puerum tantisper somno recreandum ponunt, et ad solaris eius caloris aestum illaesa valetudine transigendum. dumque messoribus animum advertunt, advolans aquila explicatisque desuper alis assidens puero praestabat umbraculum. sublatus vidantium clamor, ne quid forte aquila puero noceat; moxque mater (carae scilicet prolis nimium amans) ad puerum accurrit, vidensque aquilam passis alis umbram puero ministrantem, ac nec eius quicquam adventu territam sed in eam gratiose oculos velut intendentem, ne sic quidem in promptu sanioris aliquid animi cogitare potuit, sed in eam lapidem iecit; quae statim avolavit et, ut videbatur, recessit. rursusque ea ad virum messorisque reversa, aquila priorem in modum puero assidens umbram faciebat. similique rursus

τῶν, καὶ ἡ μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ τῇ βολῇ τοῦ λίθου ὁ αἰτὸς ἀποσοβούμενος, καὶ ἡ τῆς μητρὸς πρὸς τοὺς ἐργαζομένους ἐπιστροφή. ἐναργέστερον δὲ ἄρα τῆς προνοίας δηλώσαι θελησάσης ὅτι οὐ κατὰ τινὰ τύχης αὐτοματισμὸν ἀλλὰ θεία προγνώσει τὸ 5 τελούμενον δέκνυται, ἐκ τρίτου συνέβη τὰ ὅμοια, ὁ αἰτὸς ἐπὶ τὸ παιδίον, οἱ θεωροῦντες βοῶντες, καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ τὸν αἰτόν, καὶ ὁ αἰτὸς πρὸς βίαν καὶ μόλις ἀπαλλαττόμενος. οὕτω τῶν μεγάλων πραγμάτων αἰ πόρρωθεν ὁ θεὸς προκαταβάλλεται τινὰ σύμβολα καὶ τεκμήρια τῶν εἰς ὕστερον. τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὴν ἐχόμενην C 10 ἡλικίαν οὐκ ὀλιγάκις γέγονεν ἐπ' αὐτῶ, ἀλλὰ πολλάκις εὐρέθη ὑπὸ αἰτοῦ ἐν τῷ ἕπνοῦν σκιαζόμενος. ἀλλ' ἐν οὐδενὶ σχεδὸν λόγῳ τότε ταῦτα ἐτίθετο· πρὸ τοῦ γὰρ ἐμφανεῖς καταστήναι τὰς ἐν αὐτῷ ἀρετάς, κἂν μεγάλα τὰ προφαινόμενα ἡμελεῖτο καὶ παρελάνθανεν, οὐδενὸς δυναμένου ἐν οἰκίᾳ λιτῇ καὶ δημοτικῇ ὅπως 15 ἔλθῃ ποτὲ βαλέσθαι εἰς νοῦν. πλὴν ἐπεὶ καὶ τὸ τοῦτοις ἐπὶ πλέον ἐνδιατρίβειν οὐ πόρρω τυχὸν δόξει τρόπου θωπεύοντος, καὶ νομισθῶμεν ἴσως ἀπορία τῶν περὶ αὐτὸν καλῶν ἐν τούτοις τὴν D ἱστορίαν ἀπασχολεῖν, τὰ τοῦ ὁμοίου εἶδους καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας πάντα παρήσομεν, ἐπὶ δὲ τὰ ἐμπροσθεν τὸν λόγον σπουδῆ 20 προαγάγωμεν, τὴν τῶν ἐπαίων ἀπλησίαν ὥσπερ ἄλλο τι τῶν οὐκ ἐπαινετῶν ἀπωθούμενοι.

2 ἐκσοβούμενος A
στήσαι P

3 καὶ ἐναργέστερον δὲ A
15 ἔλθοι A

12 κατα-

16 δόξη A

ratione videntium sublatus clamor, matris ad filium cursus concitus, ictu lapidis submota aquila, mater ad messorum reversa. cum vero divina providentia evidentius vellet ostendere non casu aliquo aut fortuna sed divinae rem praescientiae esse quod gerebatur, tertio haec eadem contigerunt. aquila sursum puero imminens, videntium clamor, mater ad aquilam, aquila per vim aegreque tandem abscedens. sic deus semper magnarum procul rerum signa quaedam certaue futurorum indicia quasi fundamento praeiacit. quin et in sequentem aetatem hoc ipsum in eo non raro contigit, saepiusque inter dormiendum visus est ab aquila obtegi. sed horum tunc fere nulla ratio habebatur. antequam enim, quibus ille fulciebatur, virtutes patescerent, etsi magna erant quae praelucebant, negligebantur tamen et in occulto manebant, cum nemo in mentem inducere posset quomodo in tenui domo ac plebeia res evaderent. ceterum cum in his quoque diutius immorari haud procul forte ab assentationis indole abesse videatur, ut ne forsitan magnarum rerum honestarumque penuria in his stylum trahere ac historiam existimemus, quae eius generis sunt puerilisque aetatis omnia omittemus, atque ad ea quae sequentia sunt sedulo sermonem provehemus, ea scilicet ratione ut laudum vim insatiabilem, ceu quamvis rem aliam in laudis parte minime habendam, reiiciamus.

6. Τρεφόμενος τοίνυν ὁ παῖς παρὰ τῆ πατρὶ, καὶ αὐτὸν ἔχων τῶν πρακτέων ὑψηγητὴν καὶ τῶν ῥητέων ἐξηγητὴν καὶ διδάσκαλον καὶ παιδοτροφὴν πρὸς ἅπαν σπουδαῖον καὶ ἐπαινούμενον, οὔτε μίξανθρῶπου Χείρωνος ἐδεήθη ὡς Ἀχιλλεὺς οὔτε Λυκούργου νομοθέτου καὶ Σόλωνος οὔτε ὑπερορίου καὶ ξενικῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῆ φύσυντι μόνῳ τὰ τῶν καλῶν ἐξασκούμενος κάλλιστα, πρὸς τε τὸ θεῖον δοσιότητα καὶ εὐσέβειαν καὶ πρὸς τοὺς τεκόντας αἰδῶ καὶ εὐπείθειαν, πρὸς γειραιτέρους ὑπειξιν καὶ πρὸς ἡλικίας καὶ φυλῆτας ἄδολον εὐνοϊαν, πρὸς δυνάστιας ὑποταγὴν καὶ πρὸς πένητας ἔλεον, ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἐπιδήλως ἐξέλαμψεν, 10 σῶφρων ἐκ νέου καὶ ἀνδρεῖος ἀναφαινόμενος, τὴν τε ἰσότητα μετὰ φρονήσεως ἀγαπᾷν καὶ διαφερόντως τιμῶν, καὶ ἐν μηδενὶ τῶν ταπεινοτέρων κατεπιχειρόμενος· ἐξ ὧν εὐνοία παρὰ πάντων αὐτῷ καὶ τὸ πᾶσιν εἶναι προσφιλεῖ καὶ ἐράσιμιον.

B 7. Ἦδη δὲ αὐτοῦ τὴν παιδικὴν παραλλάξαντος ἡλικίαν 15 καὶ πρὸς τὴν τῶν μειρακίων ἐλάσαντος καὶ τοῖς ἀνδρικοτέροις κερὸν ἔχοντος προσβαίνειν ἐπιτηδεύμασιν, ἐξέλιπε τὸν βίον ὁ φύσας πατὴρ καὶ πρὸς τὴν ἐκείθεν ἀπῆρε κατὰστασιν, πένθος δὲ καὶ θρήνος κατὰ τὴν οἰκίαν, ὡς εἰκόσ, ἐπεκώμαζε· χηρεῖα περὶ τὴν μητέρα καὶ ὄρφανία περὶ τοῦτον τὸν κράτιστον καὶ αἱ ἐντεῦθεν 20 ἀνία καὶ θλίψεις ἐφύοντο, ἐπέρρει δὲ καὶ φροντίδων ἑσμός τῆς κατὰ τὸν βίον διοικήσεως ἔνεκα· ἔρρεπε γὰρ πρὸς τοῦτον εὐθὺς

8 γέροντας P

10 ἐξέλαμψεν A

17 προσβαίνειν P

6. Puer itaque apud patrem educabatur, eumque agendorum praeceptorem, dicendorum interpretem, atque ad omnia quae virtutis sunt ac laudem habent magistrum nactus ac eruditorem, non Chirone gemino velut Achilles opus habuit, non Lycurgo legislatore, non Solone, non externa ac peregrina disciplina morumque institutione, sed uno illo institutore honesti palaestra praeclarissime exercens ac colens erga deum sanctos piosque mores, erga parentes verecundos animoque obsequendi pronos, erga senes cedendi modestia faciles, erga aequales ac tribules nullo doli furo benevolos, erga potentes ac magistratus subditos, erga denique pauperes misericordia impensos, virtutum omnium compendio luculenter effulsit, a puero pudicus ac sobrius virilique animo, aequalitatis ac prudentiae amator cultorque eximius, in nulloque adversus humiliores spiritus tollens aut superbiens; quibus rebus omnium sibi conciliabat animos, cunctisque desiderio atque amori habebatur.

7. Iam vero emensa illi pueritia, ad adolescentiae annos provecta aetate propeque matura ut ad validiora studia transiret, pater in vivis esse desinens ad futuri aevi statum translatus est. hinc luctus planctusque ac maeror, ut par est, domum irrumpere; matri viduitas, huic optimo orbitas ac quae inde tristitia, aerumnarum moles desolatae familiae obturbare. sollicitudinum examen rei familiaris procurandae causa. omnis statim ad eum domus devoluta cura; uni illi matris, uni germanorum in-

πᾶσα ἡ περὶ τὸν οἶκον ἐπιμέλεια καὶ ἡ πρόνοια τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν. ἐπεὶ δὲ ἡ ἀπὸ γεωργίας ἐπικουρία μικρὰ τις καὶ ἀγεννῆς ἐδόκει αὐτῷ, βουλευέτο πρὸς τὸν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἐπιδείξασθαι κἀντεῦθεν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς αὐτοῦ προσπορίσαι τὰ δέοντα καὶ μεγαλωφελῆ τὴν προστασίαν ἐπιδείξασθαι καὶ προμήθειαν· ἦδει γὰρ ἐν ταῖς μεγάλαις καὶ μάλιστα ταῖς βασιλευομέναις τῶν πόλεων τὰς δεξιὰς φύσεις εὐδοκιμεῖν καὶ τοὺς τῶν ἄλλων κατὰ τι προέχοντας ἐπὶ λαμπρότητας τύχης γνωρῆσθαι, ἐν δὲ ταῖς ἀδοξοτέροις τῶν πόλεων καὶ ταπειναῖς, ὡσπερ ἐν ταῖς κωμητικαῖς ἀναστροφαῖς, ἀμανροῦσθαι καὶ φθίνειν τὰς ἀρετάς, καὶ αὐτὰς ὑφ' ἑαυτῶν ἐν τῷ μὴ ἐπιδεικνωσθαι μηδὲ θαυμάζεσθαι πρὸς τὸ ἐξίτηλον χωρεῖν καὶ μαραίνεσθαι. διὰ ταῦτα μὲν ἡ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἴσοδος ἐδόκει αὐτῷ λυσιτελῆς καὶ συμφέρουσα, ἀνθεῖλκε δὲ καὶ κατεῖχεν ὁ τῆς μητρὸς πόθος καὶ τὸ θέλειν ἐπικουρῆσαι ταύτης τὰ δυσχερῆ, αὐτῆς ἐκείνης μάλιστα τὴν γηροτρόφους ἐλπίδας προβαλλομένης καὶ τὴν ἐγγύθεν ἀπαιτούσης ἐπικουρίαν καὶ ὑπουργίαν ἐν τοῖς καθήκουσιν.

8. Ἐπεὶ δὲ κυριώτερον ἔδει τὴν θείαν γενέσθαι βουλὴν καὶ τοῦτον πρὸς ὅπερ ἀφώριστο κατὰ μικρὸν ὁδῷ βαδίζοντα ἀνελεῖν, ὀνειράτων ὄψεις πείθουσι τὴν μητέρα ὑπενδοῦναι αὐτῷ καὶ ὑπεῖξαι τῆς πρὸς τὴν πόλιν ὁμιῆς, μᾶλλον δὲ αὐτὴν ἐκείνην παρορμησαὶ αὐτὸν καὶ προτρέψασθαι τὴν βασιλεύουσαν πόλιν κατα-

2 τις] τε P

11 φθείρειν codex Barberinus.

21 αὐτοῦ P

cumbit diligentia. quia vero, quae ab agricultura peti solent subsidia, ipsa exigua viliaque esse videbantur, ad reginam urbium proficisci deliberebat, atque inde sibi suisque ex honesti ratione compendia parare, patrociniūque clientibus magnifice utile ac curam exhibere. noverat enim in magnis urbibus, ac potissimum regiis, industrias indoles inclarescere, eosque qui dote aliqua vulgo praeaeccellant splendidiori fortuna enitere, in ignobilioribus vero ac ingloriis, velut in rusticanis paganisque commerciis, obscurari ac corrumpi virtutes, ipsasque a se, quod non ostentandi copia sit nec vero admirationi laudique habeantur, exolescere ac marcescere. quamobrem e suis illi rationibus videbatur ut se ad urbem Augustam conferret: retrahebat tamen ac detinebat matris amor, et quod eius levare molestias vel maxime cuperet, quodque adeo illa alendae spes senectutis obliceret, vicinamque opem ac obsequium in his quae officii essent deposceret.

8. Quoniam tamen necesse erat ut victoriae partes divino consilio cederent, paulatimque quasi via, ad quod fuerat praeordinatus, Basilium decebat ascendere, somniorum visa matri suadent ut illi morem gerat ac acquiescat volenti se in urbem conferre; quin immo ipsa in eam rem eum

λαβεῖν καὶ ἐπιδείξασθαι τὸν τῆς ψυχῆς λειμῶνα καὶ τὰ τοῦ γεν-
 ναίου φρονήματος προτερήματα. ἔδοξε γάρ ποτε ὄναρ ἡ μήτηρ
 ὄρῳν μέγιστον ἕξ αὐτῆς ἀναβλαστῆσαι φυτόν, ὡς ἡ Κόρου μήτηρ
 εἶδε τὴν ἄμπελον, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτῆς ἐστάναι ἄνθεσσι
 τε κομῶν καὶ καρπῷ βροῖθον, χρυσοῦν τε εἶναι τὸ ἀπὸ γῆς τούτου 5
 μέγα στέλεχος, καὶ τὸ κλάδος καὶ τὰ φύλλα χρυσοειδῆ. τοῦτο
 B δὲ πρὸς τινὰ τῶν συνήθων καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα κατευστοχεῖν δο-
 κούτων διηγησαμένη ἐπὶ λαμπρᾶς καὶ μεγάλης τύχης ἕσσεσθαι
 δηλοῦν τὸν υἱὸν αὐτῆς ἤκουσε. καὶ αὐθις δὲ μετὰ τινὰ χρόνον
 ἄλλογον ὄρᾳ κατὰ τοὺς ὕπνους ἄνδρα τινὰ γηραιόν, οὗ πῦρ ἐξῆι 10
 ἀπὸ τοῦ στόματος, διαρρηδὴν λέγοντα πρὸς αὐτὴν ὅτι ὁ ἀγαπώ-
 μενος ὑπὸ σοῦ ὁ υἱός σου Βασιλεῖος τῆς τῶν Ῥωμαίων βουσιλείας
 παρὰ θεοῦ τὰ σκήπτρα ἐγγχειρισθήσεται, καὶ δεῖ σε προτρέψασθαι
 τοῦτον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰσελθεῖν. ἡ δὲ πρὸς τὴν
 χαρμόσυνον ταύτην ἀγγελίαν διαχυθεῖσα καὶ πλήρης γενομένη χα- 15
 C ρᾶς προσεκίνησέ τε τὸν γηραιὸν ἐκείνον καὶ "τίς εἴ" εἶπεν αὐτῷ,
 "ὦ κύριέ μου, ὁ μὴ ἀπαξιώσας ἐποφθῆναι τῇ δούλῃ σου, ἀλλ'
 οὕτως εὐφρόσυνα εὐαγγέλια προσκομίσας μοι;" ὁ δὲ "Ἠλίαις"
 φησὶν "ὁ Θεοβίτης εἰμι," καὶ ἀπέπτυ τῶν ὀφθαλμῶν. διωπνι-
 σθεῖσα οὖν ἐκείνη, καὶ ταῖς δεξιαῖς ταύταις ὄψει, μᾶλλον δὲ 20
 θείαις ἀποκαλύψειν οἷον ἀναπτρωθεῖσα καὶ ζωπυρήσασα, προ-
 θύμως αὐτῇ παρώρμα καὶ ἐξέπεμπε τὸν υἱὸν πρὸς τὴν βασιλεύ-
 ουσαν, καὶ οἷα μήτηρ ἐνουθέτει καὶ παρεκάλει τὸν τε θεῖον φόβον
 διηνεκῶς ἔχειν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ νομίζειν αἰετὸν τὸν τῆς προνοίας

incitet, ac adhortetur ut Byzantium veniat, vernansque gratiis animi pra-
 tum ac generosae mentis praestantes dotes exhibeat. videbatur enim
 sibi quandoque parens in somnis videre maximam ab ipsa enasci arbo-
 rem, velut olim Cyri mater vitem viderat, eamque supra domum stan-
 tem, comantem floribus fructibusque onustam. maiorem e terra stipitem
 (truncum scilicet) aureum surgere, ramosque et folia auro rutila prae-
 ferre. cumque necessariorum cuidam earumque rerum coniectori existi-
 mato idoneo rem rettulisset, claram haec audivit magnamque filio pro-
 tendere fortunam. rursusque non multo post videt in somnis virum se-
 nio gravem, ignem ex ore mittentem, in haec clare verba ipsam alloquen-
 tem, "carissimo tibi filio Basilio concedenda a deo sunt imperii Romani
 sceptrata ac gubernacula; ideo necesse est horteris eum ut Cpolim vadat."
 mater iucundo hoc nuntio diffusa plenaque gaudio, senem venerata, "ec-
 quis" inquit "tu, domine mi, qui mihi ancillae tuae non solum apparere
 dignatus es, sed et nuntium sic laetum afferre?" cui ille "Elias" inquit
 "Thesbites sum;" atque hoc dicto ex oculis evolavit. a somno ergo ex-
 citata, faustisque hisce visis seu potius divinis revelationibus spe sublata
 novaque flamma accensa, alacris ipsa filii hanc profectionem urgebat, et
 ut Augustam urbem peteret incitabat; proque matris munere admonebat
 ac obsecrabat ut et dei timorem continue in animo haberet, eiusque

ὀφθαλμὸν πᾶσαν προᾶξιν αὐτοῦ καὶ πᾶν νόημα ἔφορᾶν καὶ μηδὲν ἀνάξιον τῆς τοιαύτης ἔφορειας σπουδάξειν, ἀλλὰ τῷ προσήκοντι D καταστήματι τὰς οἰκείας ἀρετὰς ἐπιδειξασθαι καὶ ἐν μηδενὶ τῇ προγονικῇ καταισχυῖναι εὐγένειαν.

5 9. Ἄρας οὖν ἐκ Μακεδονίας τῆς Θράκης πρὸς τὴν ἄρχουσαν ταύτην τῶν πόλεων πασῶν ἐπορεύετο, τῶν δυνατῶν τινὶ καὶ περιφανῶν προσμιᾶσαι βουλόμενος καὶ εἰς θεραπείαν καὶ δουλείαν αὐτοῦ ἑαυτὸν ἀποτάξαι καὶ καταστήσαι. καὶ τὸ μεταξὺ διανύσας διάστημα, καὶ κατὰ τὰς χρυσᾶς πύλας τῆς βασιλίδος γενόμενος, 10 καὶ δι' αὐτῶν ἤδη καταφερομένης τῆς ἡμέρας εἰσελθὼν, πλησίον τυγχάνοντι τῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους προσπελάζει μοναστηρίῳ, καὶ ἀπὸ τῆς ὁδοπορίας κατόκοπος ὢν αὐτοῦ που πρὸ P 140 τοῦ πυλῶνος ἐν τοῖς ἔκεισε βύθροις ἀτημελῶς οὕτως ἐπιρρίψας ἑαυτὸν ἀνεπαύετο. καὶ δὴ περὶ πρώτην τυχὸν φυλακὴν νυκτὸς 15 ὄναρ τῷ τῆς μονῆς καθηγουμένῳ ὁ μάρτυς Διομήδης ἐφίσταται, κελεύων ἐπὶ τὸν πυλῶνα τῆς μονῆς ἐξελθεῖν καὶ ἐξ ὀνόματος καλέσαι Βασίλειον, καὶ ὃς ἂν αὐτῷ ὑπακούσῃ καλοῦντι, τοῦτον εἰσαγαγεῖν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐπιμελείας ἀξιῶσαι, τροφῆς τε καὶ σκέπης καὶ ἐνδυμάτων καὶ πάσης μεταδόντα τῆς ἐνδεχομένης 20 χρείας καὶ θεραπείας· κεχρισμένον γὰρ εἰς βασιλεία τυγχάνειν παρὰ Θεοῦ, καὶ αὐτὸν μέλλειν εἰς ἀνοικοδομὴν καὶ αὔξησιν τῆς B παρούσης γενέσθαι μονῆς. ὡς δὲ φαντασίαν ἄλλως καὶ κενὸν διανοίας ἀνάπλασμα δόξας τὸ ὄραθὲν ὁ ἡγούμενος ἐν οὐδενὶ λόγῳ

12 πρὸς A

16 ἐπὶ] περὶ AP

providentiae oculum suas omnes actiones animique sensa ac rationes inspicere existimaret, eaque inspectione indignum aliquid moliri serio caveret, sed convenienti modestia animique praesentia suarum specimen virtutum daret, nec ullo scelere aut noxa avitam ingenuitatem macularet.

9. Profectus ergo ex Macedonia Thraciae ad hanc urbem omnium reginam iter arripuit, hoc animo agitans ut se potentiorum cuidam illustriumque virorum adiungeret, illiusque obsequiis ac servitio operam studiumque addiceret. emensoque itinere, et cum ad urbis Aureas portas venisset, inclinata iam ac deposita per eas ingressus die, ad sancti martyris Diomedis monasterium, quod prope erat, accedens, ex via fessus, ibidem pro foribus in gradibus pro vestibulo positus sic neglectum proiecto corpore quiescebat. et ecce, circa primam fere noctis custodiam, martyr Diomedes monasterii praefecto in somnis astans, ad fores monasterii iubet exire, exque nomine Basilium compellantem, quisquis vocanti obaudierit, hunc inducere in monasterium ac curare diligenter, ciboque et tecto et vestimentis, omni denique necessario cultu ac obsequio, quoad per facultatem licuerit, impartiri atque fovere: esse enim a deo unctum in imperatorem, ipsumque exstruendo augendoque monasterio operam quandoque collaturum. verum cum ille, visum temere oblatum inaneque mentis commentum arbitratus, quod ita conspexerat, nullo loco praece-

ἔθρετο, ἀλλὰ πάλιν ἑαυτὸν τῷ ὕπνῳ ἐκδέδωκεν, ἐκ δευτέρου βλέπει καὶ ἀκούει τὰ ὁμοία. ὡς δὲ καὶ ἔτι κωθῆς καὶ ὑπνώδης, ὡς ζοικεν, ὧν οὐκ ἀνέφερεν, ἐκ τρίτου βλέπει τὸν μάρτυρα, οὐκέτι πρῶως καὶ ἰσαρῶς παρακελευόμενον ἀλλὰ σφοδρῶς ἀπειλοῦντα καὶ μάστιγας τῷ δοκεῖν ἐπιφέρειν πειρώμενον, εἰ μὴ θῦττον ὑπηρετή-
C σει πρὸς τὰ λεγόμενα. τότε δ' οὖν μόλις οἰοῖται ἀνανήψας καὶ τὸν γείτονα θανάτου ὕπνον τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτιναζάμενος τῷ
 C πολῶνι ἐφίσταται, καὶ κατὰ τὸ τοῦ μάρτυρος πρόσταγμα ἐξ ὄνομα-
 ματος ἐκάλεε Βασιλείε. ὁ δὲ εὐθὺς ἀπεκρίνατο "ἰδοὺ ἐγώ, κύ-
 ριε· τί προστάσεις τῷ δούλῳ σου;" εἶσω δὲ αὐτὸν τῆς μονῆς 10
 ποιησάμενος, καὶ ἰδὼν ἑρπῶντά τε καὶ ἀρχμῶντα καὶ πολλὴν ἐπὶ
 τοῦ προσώπου τὸν ἥλιον φέροντα, τῆς δεούσης ἐπιμελείας καὶ θε-
 ραπειῆς ἤξιωσεν καὶ πάσης φιλανθρωπίως μετέδωκεν. εἶτα τὸ
 μυστήριον παρ' ἑαυτῷ φυλάττειν καὶ πρὸς μηδένα ἐκλαλῆσαι διὰ
 τὸ κινδυνῶδες εἰσηγησάμενος, τὴν τοῦ μάρτυρος αὐτῷ ἐφανέρωσε 15
 πρῆφρησιν καὶ πρὸς τὸ μεμνησθαι μετὰ τὴν ἐκβασιν ἠσφαλλασατο.
D τοῦ δέ, ὡς ὑπὲρ αὐτὸν ὄντος τοῦ πράγματος, μηδὲ παραδέχεσθαι
 δόξαντος, ἀλλὰ μᾶλλον δι' αὐτοῦ ἀξιούντος εἰσοικισθῆναι καὶ
 πρὸς δουλείαν δοθῆναι τῶν ἐμφανεστέρων τινί, προθύμως ἑαυτὸν
 εἰς τοῦτο ἐπέδωκεν ὁ ἡγούμενος. καὶ ἐπεὶ συνήθως εἶχε πρὸς τὴν 20
 τοιαύτην μονὴν καὶ πολλάκις ἐτύγγανεν ἐκεῖσε φιλικῶς φοιτῶν ὁ
 τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος συγγενής, ὃν
 ὑποκοριζόμενοι Θεοφιλίτην ἐκάλουν, ἐπώνυμον φέροντα τὸν Παι-

7 τῷ om P

11 ἄσπουῦντα καὶ P

12 τὸν om P

ptum habuisset, sed se rursum somno dedisset, eadem iterum videt auditque. et cum adhuc etiam segnior somnoque gravis, ut videbatur, se non colligeret, tertio martyrem videt, non iam blande ac hilariter praecipientem sed atrociter minitantem, plagasque, ut apparebat, inferre tentantem, ni citius iussa praestaret. tunc itaque velut aegre emergens mortique vicinum somnum oculis excutiens ad fores venit; et ut ei martyr praeciperat, ex nomine vocat Basili. cui ille statim respondit "ecce ego, domine. quid iubes servo tuo?" introducens vero in monasterium, cum squalore ac sordibus obsitum solisque ardoribus longe exustum conspexisset, convenientem curam obsequiumque adhibuit ac omni humanitate accepit. tum monens ut secretum penes se teneat, caveatque cuiquam vulgare ob rei periculum, inartyris illi indicat vaticinium, et ut post eventum meminisset iureiurando obstringit. cum autem Basilius nec acceptare videretur, ut quod res eius modum excederet, sed potius rogaret ut eius insinuatione nobiliorum cuiusdam obsequiis pro comitatu operam addicere liceret, impigre se praestitutum praefectus in se recepit. quodque monasterio familiaris utebatur saepiusque amice invisibat Michaelis imperatoris Bardaeque Caesaris consobrinus (Theophilitzen quasi subblandiendo ac mi-

δεδόμενον, τούτῳ συνέστησε τὸν Βασίλειον ὁ ἡγούμενος· ἐτύγχανε γάρ πως τὸ Θεοφιλίδιον τοῦτο γαῦρον ὃν τῷ φρονήματι καὶ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἀφιστάως, ἀλλὰ εἰς σπουδὴν ἔχον γενναίους P 141 ἄνδρας καὶ εὐειδεῖς καὶ εὐήλικας καὶ ἐπ' ἀνδρία μάλιστα καὶ ῥώμῃ σώματος διαφέροντας κεκτῆσθαι περὶ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τούτοις μέγα φρονεῖν καὶ σεμνύνεσθαι· οὗς εὐδύς ἦν ὁρᾶν σηρικαῖς τε κοσμομένους ἐσθῆσι καὶ τῇ ἄλλῃ καταστολῇ διαπρέποντας. τούτοις καταλεγέντα τὸν νέηλον νεανίαν Βασίλειον, καὶ κατὰ πολὺν προέχειν δόξαντα τῶν λοιπῶν κατὰ τε σωματικὴν ἀλκὴν καὶ ψυχικὴν 10 ἄνδριαν, πρωτοστράτορα αὐτοῦ πεποίηκεν ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡμέραν ἕξ ἡμέρας ἐπὶ πλέον ἡγαπᾶτο παρ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκειοῖς προτερήμοσιν ἐθανυμάζετο· ἐφαίνετο γὰρ καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖος καὶ κατὰ ψυχὴν συνετὸς καὶ πρὸς τὸ κελευόμενον πᾶν ὀξύς τε καὶ B ἐπιτήδειος.

15 10. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ διηγεῖται ποτνωμένη περὶ αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ μήπω μαθεῖν ὅπως αὐτῷ τὰ τῆς ἀποδημίας εὐώδωται δυσθυμοῦσά τε καὶ ἀσχάλλουσα, βλέπει πάλιν κατὰ τοὺς ὕπνους μέγα φυτὸν κυναρίσσω προσεοικός, κατὰ τὴν ἀλλήν αὐτῆς ἐστηκός, φάλλοις τε χρυσοῖς πυκαζόμενον καὶ χρυσοῦς τοὺς κλάδους 20 καὶ τὸ στέλεχος ἔχον, οὐπὲρ ὑπερθεῖν ὑπὲρ κορυφῆς ὁ ταύτης υἱὸς Βασίλειος ἐκαθέζετο. διωπνισθεῖσα δὲ καὶ μεθ' ἡμέραν τινὶ τῶν εὐλαβῶν γυναικῶν, ἣ νυκτὸς καὶ ἡμέρας κατὰ τὴν Ἄνναν ἐκείνην οὐκ ἀρίστατο ἀπὸ τοῦ θεῖου νοῦ ἀλλὰ ταῖς εἰχαῖς καὶ ἡστέλαις C

8 καὶ om P

22 Ἄννην P

forma vocabant; cognomen viro Paedeuomeno), ei praefectus Basilium commendat. erat enim minor hic Theophilus magnis cogitationibus infatus, nec a magnificentia abhorrens, sed qui viros strenuos formaeque elegantia ac statura conspicuos potissimumque fortitudine atque robore praestantes in comitatu habere studebat, sibi que illis placebat ac honestari ambiebat. vidisses statim sericus indutus ac relicto cultu egregie ornatos. his adlectum recens admodum quaesitum iuvenem Basilium, ac tum corporis robore tum animi virtute longe reliquis praestare visum, suum protostratorem fecit, maiorique in dies amore prosequeretur, ac pro eximiis eius dotibus admirabatur. cernebatur enim et manu strenuus atque animo prudens, et ad praestandum quicquid iniunctum esset oppido promptus et solers.

10. Eius porro mater continue quirigans maerensque ac dolens quod nondum didicerat, quam illi prospere cessisset profectio quam suscepserat, ingentem rursus in somnis videt arborem cupresso similem in impluvio suo stantem, aureis foliis frondosam ramisque aureis ac trunco diffusam, in cuius vertice Basilium ipsius filium assidebat. experrecta igitur die sequenti mulieri cuidam religiosae, quae velut Anna illa diu noctuque a divino templo non discedebat, sed orationi et ieiunio vaca-

Theophanes contin.

15

λοχόλαζε, τὰ τῆς ὄψεως διεγήσατο. ἡ δὲ εὐθυμεῖν τε παρήνευσεν ἐπὶ τῷ νιῶ, καὶ τὸ δραθὲν επικρίνασα βεβαίως δηλοῦν ἀπεφήνατο βασιλέα Ῥωμαίων γενέσθαι σου τὸν νιόν. τοῖς προτέροις οὖν καὶ τοῦτο προσλαβοῦσα λοιπὸν ἡ μήτηρ οὐκέτι περὶ αὐτοῦ ἐδυσφόρει οὐδὲ ἤσχαλλεν, ἀλλὰ τρεφομένη ταῖς ἐλλπίσι καὶ τὴν ἄνωθεν ἀντί- 5 ληψιν ἐκδεχομένη ἀνέθαλλεν.

11. Συνέβη δὲ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον τὸν κύριον τοῦ Βασιλείου Θεόφιλον διὰ τινος τοῦ δημοσίου δουλείας παρὰ τοῦ βασιλεύοντος Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος ἀποσταλῆναι εἰς D Πελοπόννησον. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Βασίλειος, εἰς τὴν ἀφορη- 10 σθεῖσαν αὐτῷ δουλείαν καθυπουργῶν. γενόμενος δὲ κατὰ τὰς Πάτρας τῆς Ἀχαιῶν ὁ εἰρημένος Θεόφιλος εἰσῆι εἰς τὸν τοῦ πρωτοκλήτου ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν προσευξόμενος. ὁ δὲ Βασίλειος περὶ τὴν οἰκίαν διακονίαν, ὡς ἔοικεν, ἀσχολούμενος οὐ συνεισῆλθεν αὐτῷ, ἀλλ' ὕστερον καταμύνας τὸ ὀφειλόμενον καὶ αὐ- 15 τὸς τῷ ἀποστόλῳ σέβας ἀποδιδούς πρὸς τὸν τοιοῦτον ναὸν παραγένονε. μοναχὸς δὲ τις ἐκεῖσε ποιούμενος τὰς διατριβὰς καὶ τὸν πλείονα χρόνον ἐν τῷ τοῦ ἀποστόλου σχολάζων ναῷ τὸν μὲν Θεό- P' 142 φιλον εἰσελθόντα ἰδὼν οὔτε διανέστη οὔτε ἐπηύξατο οὔτε τινὸς ἤξιωσε ῥήματος, μηδὲ τὴν περὶ αὐτὸν ὡς εἰκὸς δορυφορίαν καὶ 20 λαμπρότητα αἰδεσθεῖς· ὕστερον δὲ τοῦ Βασιλείου εἰσερχομένου ὑπέξανέστη τε ὡς τινι τῶν κρειττόνων καὶ τὴν ἐξ ἔθους τοῖς βασιλεῦσιν εὐφημίαν προσήνεγκεν. ὅπερ τῶν ἐκεῖσε τυχόντων ἰδόντες

6 εἰσδεχομένη A

14 συνῆλθεν P

bat; visum narravit. iussit illa bono animo esse de filio, visumque interpretata certissime innuere affirmavit Basilium eius filium Romanorum imperatorem fore. iam itaque prioribus aliis istud quoque mater praesagium adiungens, haud amplius maerebat ac discruciabatur, sed spe bona lactata exspectansque divinum auxilium senectam recreabat.

11. Contigit autem per hoc tempus ut Basilii herus Theophilus, exprocentibus publicae rei negotiis, a Michaele imperatore et Barda Caesare in Peloponnesum mitteretur. fuit et Basilius illi comes, cui addictus erat ministerio, in comitatu navans operam. veniens autem Patras Achaiae, quem dicebam, Theophilus, in saneti Andreae primum vocati apostoli, preces oblaturus, templum ingreditur. Basilius autem circa ministerium suum, ut par est, occupatus cum illo minime intravit; sed postea seorsum, debitum et ipse cultum apostolo redditurus, ad idem templum venit. quidam vero monachus illic sedes habens ac temporis partem longe maximam terens, apostoli templo assiduus, Theophilum ingredientem videns nec assurrexit nec illi bene precatus, ac nec verbo consalutandum duxit, nec stipantem cohortem, ut par est, reveritus, nec viri splendorem ac dignitatem. postmodum vero intrante Basilio velut uni ex dignioribus assurrexit, ac quam moris est imperatoribus, salutationem adhibuit. id ita gestum cum praesentium aliqui in oculis vidis-

καὶ ἀκηκόβτες τινὲς τῆ κατὰ τοὺς τόπους ἐκείνους εὐγενεὶ καὶ πλοουσιωτάτῃ γυναικί, ἣ Δαυηλὶς ἀπὸ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς ὠνομάζετο, ἀπαγγέλλουσιν. ἐκείνη δὲ διὰ πείρας τὸν μοναχὸν γινώσκουσα, ὅτι προορατικοῦ χαρίσματος κατηξίωται, οὐκ ἐγένετο περὶ 5 τὸ λεχθὲν ἀμελής, ἀλλὰ μετακαλῆσαμένη τὸν μοναχὸν διήλθε προσονειδίξουσα. “ τοσοῦτος χρόνος ἔξ οὗ σοι γνώριμος ” ἔφη **B** “ τυγχάνω, πάτερ πνευματικέ, καὶ οἰδῶς με πάντως οὔσαν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς καὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπερέχουσαν καὶ προόρχουσαν, καὶ οὐδέποτε οὗτ’ ἐπηγέρθησθε θεασάμενός με οὔτε ἐπηύξω 10 μοι, ἀλλ’ οὐδὲ τῷ νείῳ ἢ τῷ ἐκγόνῳ μου τὴν τοιαύτην τιμὴν ἀπένειμας. καὶ πῶς νῦν ἄνθρωπον εὐτελεῖ καὶ ξένον μηδὲ γνώριμον τοῖς πολλοῖς ἰδὼν καὶ ὑπέξανέστης καὶ ὡς βασιλέα ἐτίμησας; ” ὁ δὲ εὐλαβῆς ἐκείνος μοναχὸς πρὸς αὐτὴν ἀπεκρίνατο ὅτι οὐχ ὡς σὺ λέγεις, ἕνα τῶν τυχόντων εἶδον τὸν ἄνδρα ἐγώ, ἀλλ’ ὡς μέγαν 15 βασιλέα τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ Χριστοῦ κεχρισμένον εἶδον, καὶ ἔξανέστην καὶ ἐπευφήμησα· τοῖς γὰρ ὑπὸ θεοῦ τετιμημένοις ὀφειλομένη πάντως ἐστὶ καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων τιμή. ” διατρήσαντος τοίνυν ἐν τοῖς ἐκείσε μέρεσιν ἐπὶ χρόνον τινὰ τοῦ κυρίου τοῦ Βασιλείου, καὶ τὰς ἐπιτραπέουσας αὐτῷ τοῦ δημοσίου δουλείας ἀνύσαντος καὶ ἀνα- 20 τρέχειν πρὸς τὴν βασιλείουσαν μέλλοντος, ἐπεὶ ἔτυχεν ἀσθενείᾳ σώματος ληφθεὶς ὁ Βασίλειος, αὐτόθι καταλιμπάνεται. ἐπιμελείας δὲ τῆς προσηκούσης τυχὼν μετὰ χρόνον τινὰ τῆς νόσου κρείττων ἐγένετο καὶ πρὸς τὴν ἄνοδον καὶ αὐτὸς ἠτοιμάζετο. μετακαλῆσαμένη δὲ αὐτὸν ἡ προορηθεῖσα γυνὴ Δαυηλὶς πολλοῖς καὶ

sent audissentaque, praenobili cuidam ac opulentissimae lis in locis matronae, cui a viro Danelis nomen, denuntiant. illa vero, quae certo sciret experimento monachum futurorum praescientiae dono decoratum esse, nihil segnis diotum arripuit. accersito itaque monacho in haec fere verba exprobrabat. “ tot anni sunt, pater spiritalis, ex quo tibi nota sum; nec plane latet quam pro vulgi ratione me longe praestare locique incolis praecellere ac in eis quasi principem esse; nunquam tamen videns assurrexisti aut bene precatus es; at neque filio meo aut nepoti eiusmodi honorem detulisti. quid igitur causae est cur nunc vilem hominem et peregrinum nec vulgo notum videns, et assurrexeris et imperatoris honore colueris? ” cui pius ac religiosus monachus “ non ut tu loqueris, unum quem e vulgo vidi, sed velut magnum imperatorem a Christo unctum conspexi, et assurrexi, faustisque omnibus prosecutus sum, ac ei acclamavi. quos enim deus honoravit, his prorsus etiam humanus honor debetur et cultus. ” postquam igitur Basilii herus tempus aliquod in Achaia moratus, expletisque quae illi iniuncta erant publicis negotiis, Byzantium erat reversurus, Basilius, quod eum morbo corripit contigerat, ibi relinquitur. convenienti autem cura ei adhibita, brevi morbo levatus, ad reditum se et ipse accingit. accersens vero, quam dicebam, matrona Danelis multis magnisque eum donis accipit, prudenter

- D** μεγάλοις δεξιούται χαρίσασιν, ἐμφρόνως πάνυ καὶ συνετώς ὡς περ
τινὰ σπόρον εἰς ἀγαθὴν αὐτὰ καταβαλλομένη χώραν, ἵνα ἀμύση
παμπολλαπλασιονα ἐν εὐθέτω καιρῷ· δέδωκε γὰρ αὐτῷ καὶ χρυ-
σὸν ἱκανὸν καὶ ἀνδράποδα πρὸς ὑπηρεσίαν τριάκοντα καὶ ἐν ἱμα-
τισμῷ καὶ διαφόροις εἶδεσι πλοῦτον πολύν, μηδὲν ἕτερον ἐπιζητή-5
σασα τὸ πρότερον παρ' αὐτοῦ ἢ τὸ ποιήσασθαι πνευματικῆς ἀδελ-
φότητος σύνδεσμον πρὸς Ἰωάννην τὸν ταύτης υἱόν. ὁ δὲ ὡς ὑπὲρ
αὐτὸν μᾶλλον οὔσαν διωθεῖτο τὴν ἐντευξιν διὰ τὸ δοκοῦν τῆς γυ-
P 143 ναικὸς περιφανῆς καὶ τὸ αὐτοῦ κατὰ τὸ ὀρώμενον εὐτελές. ὁμως
πλειονα παρὰ κλησιν δεξάμενος ὑπ' αὐτῆς τοῦτο πεποίηκε. καὶ 10
τότε οἰονεὶ ἐπὶ πλεον θαρρήσασα εἶπε φανερώς πρὸς αὐτὸν ὅτι σε
ὁ θεὸς μέγαν ἄνθρωπον ἔχει καὶ ἐπὶ μεγάλης μέλλει τιμῆς ἀν-
ψοῦν, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐπιζητῶ ἢ ἀπαιτῶ παρὰ σοῦ πλὴν ἵνα
ἀγαπᾷς καὶ ἐλεῆς ἡμᾶς. ὁ δὲ τῆς γῆς ἐκείνης ἀπάσης, εἰ δυνατὸν,
κυρίαν αὐτὴν ἀποφῆναι, εἰ τοῦτο ἔσται, κατεπηγγεῖλατο. καὶ 15
οὕτως ἐκεῖθεν ἀπάρας ἀνῆκε καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καὶ
τὸν αὐτοῦ κύριον. ἀπὸ δὲ τῶν ἐντεῦθεν αὐτῷ προσγεγονότων
χρημάτων μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐξωνήσατο κτήματα κατὰ Μακεδο-
B νίαν μεγάλα, καὶ κατέστησεν ἐπ' εὐπορίας ἅπαντας τοὺς προσή-
κοντας ἱκανῆς, καὶ γέγονε πλούσιος καὶ αὐτός, ὡς περ ταῖς ἀρε- 20
ταῖς, οὕτω δὲ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς χρήμασι. συνῆν δὲ
ὁμως τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ διακόνει αὐτῷ.

5 ἐπιζητούσα P

20 ἱκανῶς P

omnino ac sapienter velut sementem quandam in bonam arvam mittens, ut longe multiplices inde fruges locuplete messe opportuno tempore deciperet. dedit enim illi cum iustam satis auri vim, tum triginta ad obsequium mancipia; in vestibus quoque aliaque diversi generis supellectili opes nimias numeravit, nihil aliud ab eo prius exigens quam ut spiritalis fraternitatis necessitudinem cum Ioanne filio suo necteret. reciciebat ille, velut supra facultatem ac dignitatem, quod sic ea poscebat, pro matronae scilicet, quae videbatur, claritate, suaque ipsius, quantum oculis cernebatur, abiecta vilique sorte. ea tamen magis magisque hortante atque rogante animum tandem accommodavit. tum mulier, velut maiori assumpta fiducia, ad eum palam inquit, "magnum te deus virum habet, magnoque honore est exaltaturus. ad me quod attinet, aliud a te nihil exigo, nihil quaero, quam ut diligas ac nostri miserearis." Basilius omnem eam provinciam, si fieri possit, illius se iuris facturum pollicetur, dum res dicto successerit. sicque inde profectus ipse quoque ad urbem Augustam et ad herum redit. porro ex cumulatis inde pecuniis ingentia praedia in Macedonia redemit, satisque affines omnes et consanguineos ditavit; neque, quemadmodum virtutibus, sic et possessionibus et pecuniis auctus divesque effectus est. mansit tamen cum hero, illius hactenus obsequio addictus.

12. Κατὰ δὲ τινα τῶν ἡμερῶν Ἀντίγονος ὁ πατρικίος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν κλητόριον ἐν ταῖς βασιλικαῖς οἰκίαις, αἱ κατὰ τὴν πλησιάζουσιν τοῖς βασιλείοις αὐτῆν, ὑποδόμησε καὶ πολυτελὲς ἰσκειάσατο, ἐστιώτορα καὶ δαιτυμόνα τὸν οἰκίον πατέρα 5 Βάρδαμ ποιοῦμενος. ὁ δὲ Καῖσαρ τοὺς μείζονας τῆς συγκλήτου καὶ τοὺς οἰκίους παραλαβὼν καὶ τοὺς συνήθεις πρὸς τὴν εὐωχίαν 6 ἀπήει, συμπαραλαβὼν καὶ τοὺς ἀπὸ Βουλγαρίας φίλους, συνήθως κατὰ τὸν τότε καιρὸν τῆ βασιλευσῆς ἐνδιατρίβοντας. παρῆν δὲ τῆ ἐστιάσει καὶ Θεόφιλος ὁ τοῦ Βασιλείου κύριος οἷα συγγενῆς καὶ 10 αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος, ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ πατρικίος, ὁ τοῦ καθ' ἡμᾶς λογοθέτου τοῦ δρόμου καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ἄκρον καὶ ἀδωροτάτου περιφανῶς πατρικίου Θωμᾶ πατῆρ. οἱ δὲ Βούλγαροι αἰεὶ πως οἰηματῖαι καὶ καυχηματῖαι τυγχάνοντες, ἐπεὶ ἔτχον τότε μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντες Βούλγαρον ἐπ' ἀνδρῖα σεμννόμενον 15 σώματος καὶ ἄκρον ἐν παλαιμοσύνην ὑπάρχοντα, ὃν οὐδεὶς σχεδὸν μέχρι τότε τῶν προσπαλαιόντων κατέβαλεν, οὐκ ἀνεκτὸν ἰδοῦν 16 ἐπ' αὐτῷ φρονεῖν ἀλλ' ὑπὲρ τὸ μέτρον ἠλαζονεύοντο. τοῦ δὲ πότου προϊόντος καὶ θυμηδίας χορευούσης κατὰ τὴν τράπεζαν, λέγει ὁ μικρὸς ἐκεῖνος Θεόφιλος πρὸς τὸν Καίσαρα ὅτι ἔγω, δέ- 20 σποτα, ἄνθρωπον ὃς ἐὰν κελύης ἵνα παλαισῇ μετὰ τοῦ περιβοήτου τούτου Βουλγάρου. μέγιστον γὰρ ὄνειδος τοῦτο Ῥωμαίοις, καὶ οὐδεὶς ὑποσει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, εἰ οὗτος ἀκαταγώνιστος ἐν Βουλγαρίᾳ παραγένηται. τοῦ δὲ Καίσαρος γενέσθαι προστά-

7 Βουλγάρων P

11 ἐν om A

14 Βούλγαρον ἔχοντες A

23 προσταξάμενος P

12. Quodam die Antigonus patricius et scholarum domesticus solenni mensae apparatus in regii aedibus in propinquo regiae atrio opiparoque instructo convivio (κλητόριον vocant) patrem suum Bardam convivatorem ac epulonem facit. Caesar, una secum senatus primates affinesque ac necessarios assumens, praetereaque amicos Bulgaros, ex more Cpoli morantes, ad convivium venit. intererat epulis et Theophilus Basilii herus, eo quod etiam ipse Caesaris consanguineus erat: sed et Constantinus patricius, Thomae patricii pater, nostro hoc aevo cursus logothetae, viri in rebus philosophicis summi ac plane integerrimi. porro Bulgari semper iactandi fastu insolentes ac gloriabundi, cum secum Bulgarum haberent corporis viribus torisque praecellentem primasque in lucta sibi vindicantem, quem vix ullus usquam hactenus lucta deiecisset, haud ferendum putabant ut sibi de illo aliquid tribuerent, nisi supra modum arrogantes pene insultarent. computatione itaque procedente ac hilaritate in mensa effuse tripudiante, ait pusillus ille Theophilus ad Caesarem, "habeo, domine, hominem in comitatu, qui, si iusseris, cum famoso illo Bulgaro sit luctaturus. maximo enim probro Romanis cedet, nec ullus erit qui illorum arrogantiam ferat, si iste in Bulgariam a nullo superatus redierit." iubet Caesar ita praestari; isque cuius meminī,

ξαντος, ὁ προμνημονευθεὶς Κωνσταντῖνος πατρικίος, σφέδρα φι-
 λῶς πρὸς τὸν Βασιλείον διακείμενος ἄτε καὶ αὐτὸς ἐξ Ἀρμενίων
 P 144 ἔλκων τὸ γένος, ἐπεὶ δίνυρον εἶδε τὸν τόπον ἐν ᾧ διαγωνιζέσθαι
 ἔμελλον, καὶ ἐδοδοίκε μὴ πως ὀλισθήσῃ τυχὸν ὁ Βασιλείος, αἰτεῖ
 προτροπὴν γενέσθαι παρὰ τοῦ Καίσαρος ἐκ ξύλων ἐπιρραυθῆναι 5
 πρίσμα κατὰ τὸ ἔδαφος. οὗ γενομένου συμπλακεῖς τῷ Βουλγάρῳ
 ὁ Βασίλειος, καὶ θῦπτον συμπίσους καὶ περισφίγγας αὐτόν, ὡσεὶ
 δεσμόν τινα χόρτου κοῦφον καὶ ἄψυχον ἢ ἐξ ἔριου πόκον ξηρόν τε
 καὶ ἐλαφρόν, οὕτω ῥαδίως αὐτόν ἐπάνω τῆς τραπέζης μετεωρίσας
 ἀπέρριψεν. τοῦ δὲ γεγονότος οὐδεὶς τῶν παρόντων ἦν ὃς οὐ πε- 10
 ρεῖπε καὶ ἐθαύμαζε τὸν Βασιλείον. ἐκπλαγέντες δὲ καὶ οἱ Βούλ-
 γαροὶ τὴν περιορισίαν τῆς εὐχερείας τε καὶ δυνάμεως ἔμειναν ἕνοι.
 B ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας ἤρξατο ἐπὶ πλὴον ἢ τοῦ Βασιλείου φήμη
 εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν διαφοιτῶν, καὶ τοῖς ἀπάντων διεφέρετο στό-
 μισιν, ἀπόβλεπτος ἤδη καθεστηκώς.

13. Ἦν δὲ παρὰ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ ἵππος ἀφηνιαστῆς
 καὶ ἄτακτος σκληραύχην τε καὶ ἀγέρωχος, τὰ δ' ἄλλα γενναῖος
 καὶ ἀγαθὸς καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ κάλλος καὶ τάχος μέγας καὶ
 θανμιστός, ὃς εἰ ἔνυχε λυθεὶς τοῦ δεσμοῦ ἢ ἄλλως πως ἀφειδὲς,
 λῖαν ἦν δυσχερῆς εἰς χεῖρας αὐθις ἐλθεῖν καὶ πολλὰ πράγματα 20
 πρὸς τὸ κατισχεῖν παρεῖχε τοῖς ἵπποκόμοις. συνέβη δὲ ποτε τὸν
 βασιλεῖα πρὸς θῆραν ἐξελθόντα καὶ τὸν τοιοῦτον ἵππον ἐπιβεβη-

4 ὁ om P

] καὶ μέγας P

6 πρίσμα μετὰ P

9 τῆς om P

18 μέ-

Constantinus patricius, amicitiae nexu Basilio coniunctissimus, quippe
 qui et ipse ex Armeniis originem trahebat, videns subhumidum arenae
 solum, qua collectaturi erant, veritusque ne per eius lubricitatem Basili-
 us pede offenderet ac laberetur, Caesarem rogat ut scobe lignorum lo-
 cum conspergi praecipiat. factum est; consertaque Basilius lucta cum
 Bulgario citiusprehendens atque constringens, velut levem exsuccumque
 foeni manipulum aut ex lana vellus aridum ipsumque leve, haud magno
 molimine in mensam levans allisit. eo facinore nemo praesentium fuit
 qui non Basilio impensus animo sit eumque admiratione laudaverit. sed
 et ipsi Bulgari subigendi illa facilitate atque robore in stuporem acti
 contigerunt. ex illa hora coepit per omnem civitatem Basilius fama magis
 percrescere, iamque factus conspicuus per omnium celebris ora
 volabat.

13. Erat porro apud Michaelem equus frena mordens et indomitus
 duraque cervice et superbus; ceterum generosus et bonus, statura et
 pulchritudine ac celeritate magnus ac admirandus. is freno solutus, seu
 alias liber dimissus, aegre admodum rursus ad manus veniebat, plurimum-
 que negotii equisonibus detinere satagentibus facessebat. contigit vero
 aliquando ut imperator illo ipso equo venatum profectus sua ipse manu

κότα αὐτοχειρία ῥάβδῳ τυχεῖν λαγωῦ. εὐθὺς οὖν ὑφ' ἡδονῆς C
ὁ βασιλεὺς θῆκτον ἐκ τοῦ ἵππου καθήλατο πρὸς τὸ σφάξει τὸν
λαγῶν. ἄφετος δὲ ὁ ἵππος καταλειφθεὶς ἀπεσκήρτησεν, καὶ
πολλῶν συνδραμόντων, καὶ τῶν τε τοῦ ἵπποστασίου ἀρχόντων καὶ
5 μαγγλαβιτῶν καὶ λοιπῶν τῶν περὶ αὐτοὺς συγκληθέντων, οὐκ ἦν
τινὶ δυνατὸν τὸν ἵππον λαβεῖν, ὥστε θυμωθέντα τὸν βασιλεῖα κε-
λεῦσαι, εἰ κρατηθεῖη, διακοπῆναι τοὺς ὀπισθίους αὐτοῦ τῶν πο-
δῶν. ὁ δὲ Καῖσαρ Βάρδης παρῶν ἐδεῖτο τοῦ βασιλέως μὴ διὰ
μίαν κακίαν τοσαύτην ἀρετὴν ἵππου μάτην παραπολεῖσθαι. ὁ
10 οὖν Βασίλειος συμπαρῶν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι εἰ
παρυδράμῳ τὸν βασιλικὸν ἵππον καὶ ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ ἵππου ἐκτινα- D
χθεὶς ἐποχος αὐτοῦ γένωμαι, ἄρα μὴ διὰ τὸ βασιλικοῖς φαλάροις
κεκοσμηθῆναι αὐτὸν ἀγανάκτησις παρὰ τοῦ βασιλέως γένηται κατ'
ἐμοῦ; τοῦ δὲ βασιλέως ὑπομνησθέντος καὶ κελεύσαντος τοῦτο γε-
15 νέσθαι, ἐτοιμῶς καὶ εὐφρῶς ὁ Βασίλειος τοῦτο πεποίηκεν. ὁ
θεασάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀγαπήσας τὴν μετ' ἀνδρίας εὐφροναίαν
αὐτοῦ καὶ σύνεσιν, εὐθέως ἀπὸ τοῦ Θεοφιλίτζη αὐτὸν ἀνέλαβέ τε
καὶ εἰς τοὺς βασιλικοὺς κατέταξε στράτορας. προσεῖχε δὲ καὶ
ἡγάπα αὐτόν, ὁρῶν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν πᾶσι διαφέρειν P 145
20 κατὰ πολὺ. διὸ καὶ πολλακίς ἐπιδειξάμενον κατενώπιον αὐτοῦ
εἰς τὴν τοῦ πρωτοστράτορος ἄξιαν ἐβίβασε.

14. Μετὰ δὲ ταῦτα κυνηγεσίῳ καταγγελθέντος εἰς τὸ
λεγόμενον Φιλοπάτιον, ἦν ὁ πρωτοστράτωρ κατὰ τὸν τύπον τοῦ

21 ἀνεβίβασεν?

fuste leporem feriret. quare statim volupe gestiens, leporem necaturus, equo desilit. liber equus dimissus resiliit, multisque concurrentibus, ac tum equili praefectis, tum manglabitis alioque circum comitatu navantibus operam, qui equum capere posset nullus fuit. quare ipse accensus imperator, si teneri unquam equus possit, excindendos iubet illius posteriores pedes. Bardas autem Caesar, qui rebus aderat, imperatorem rogabat ne tantam equi virtutem ob unum peccatum temere perderet. Basilius itaque, qui tum hero aderat, ei inquit "si imperatoris equum praevertero, meoque ipse equo excussus illi insedero, numquid mihi succensebit imperator, quod ille eius phaleris stratus est ac ornatus?" insurratur sermo auribus imperatoris; remque praestari iubet. Basilius prompte dextreque exsecutus est. vidit imperator, unaque cum robore ac virtute industriam indolem ac sapientiam admiratus a Theophilite eum statim tulit, suorumque stratorum ordini adlegit. adhibebatque animum ac diligebat, quippe qui ingentem eius in omnibus supra reliquum vulgus praestantiam videret. quapropter cum sui crebro specimen coram exhibuisset, in protostratoris dignitatem evexit.

14. Postea venatione indicta in loco cui nomen Philopatium, protostrator, uti moribus constitutum est, praeibat, ferens imperatoris clavam in

βασιλέως προπορευόμενος ἔφιππος, ἐπεφέρετο δὲ καὶ τὸ ῥύπαλον τὸ βασιλικὸν ἐπὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ, ὃ βαρδούκιον οἶδε καλεῖν ἢ συνήθεια. Θορύβου δὲ κινουμένου ἀπὸ τῶν συμπληρούντων τὸ κυνηγέσιον, ἐξέθορον ἐκ τῆς ὕλης λύκος παμμεγεθέστατος, ὥστε σχεδὸν πάντας διαποθηθῆναι καὶ εἰς ταραχὴν ἐμπεσεῖν. ὁρμήσας δὲ κατ' 5

B αὐτοῦ ὁ Βασίλειος, καὶ ῥίψας ἐξόπισθεν τὸ βασιλικὸν βαρδούκιον, ἔτυχε τοῦ Θηρίου κατὰ τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς καὶ ταύτην ἐδιχοτόμησεν. ὁ δὲ Καῖσαρ ὄπισθεν τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ εἰωθὸς πορευόμενος καὶ τὸ γεγονός θεασάμενος εἶπε πρὸς τινος τῶν συνεπομένων συνήθων αὐτοῦ καὶ γνωστῶν ὅτι οἶμαι πάσης τῆς γενεᾶς 10 ἡμῶν τὴν κατέλυσιν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μέλλειν γενήσεσθαι· κατεστοχάζετο γὰρ καὶ τὸ πρὸς πάντα τούτου ἐπιτυχῆς τε καὶ εὐτυχῆς καὶ τὴν διὰ ταῦτα τοῦ βασιλέως διάθεσιν πρὸς αὐτόν. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ παρὰ Λέοντος φασὶ τοῦ τηρικαῦτα ἐπὶ παντοδουπῆ σοφίᾳ πρωτεύοντος ἀκοῦσαι αὐτόν, ἐν τῷ πολλάκις περὶ 15

C τούτων πυνθάνεσθαι τοῦ ἀνδρός, πρῶτα μὲν ὅτι ὑπὸ νεανίσκου τινὸς εὗρισκω τὴν κατέλυσιν τῆς ἡμῶν γενεᾶς· ἔπειτα, ὡς εἰς ἐμφάνειαν προέβαιεν ὁ Βασίλειος, καὶ τῷ δακτύλῳ τοῦτον ὑποδείξαι τῷ Καίσαρι, λέγοντα ὅτι οὗτος τυγχάνει ὃν ἔλεγον διάδοχον ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι. ἔξ οὗ καὶ ὑφωρῶτο καὶ ἐνήδρευεν ὁ Καῖσαρ ἄει 20 τὸν Βασίλειον, εἰ καὶ μηδὲν ἀκρωῶσαι ἠδύνατο τῶν ὑπὸ τοῦ Θείου προκρωθέντων βουλήματος· οὐ γὰρ οὕτως ἀπροσδόκητον ὡς ἀφικτον ἄει τὸ πεπρωμένον ἐστίν. καὶ ταῦτα μὲν, εἰ καὶ κατὰ παράβασιν ἴσως, ἀλλ' οὐκ ἔξω τῆς ὑποθέσεως εἶρηται.

1 προπορευόμενος τοῦ βασιλέως P, omisso ἔφιππος. 12 τὸ om A cingulo: barducium usus vocat. edito vero strepitu a venantium turba, lupus quam maximus e silva erupit, ut omnes fere conterriti turbarentur. porro Basilius impetu in eum irruens, barducioque imperatoris a tergo proiecto, caput medium ferit duasque in partes diffindit. Caesar pone imperatorem ex more incedens, remque conspicatus, ad quosdam amicorum ac necessariorum, qui illi comites erant, ait "arbitror virum hunc omnis nostrae familiae exitium fore." hinc enim coniciebat, quod cuncta illi ex voto ac prospere cederent, quodque sic in eum ex ea dexteritate ac felicitate imperatoris animus propensus esset. neque propter hoc solum, sed quod etiam, ut aiunt, a Leone, viro in omni sapientiae genere primas obtinente, audierat, cum ex illo saepius sciscitatur "primum a quodam iuvene familiam vestram eversum iri invenio." deinde clariori effecto Basilio, etiam intento digito Caesar i monstrasse, dicendo "hic est quem vestrum successorem dicebam fore." unde etiam suspectum habebant, nullumque finem insidias Basilio struendi Caesar faciebat, quanquam nihil ille irritum facere potuit eorum quae divina voluntate decreta erant. non enim sic inexpectata ut semper ineluctabilis est fatorum vis. et haec quidem, etsi forte per digressionem dicta sunt, non tamen extra rem.

15. Φιλοθήρου δὲ τοῦ βασιλέως τυγχάνοντος, καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον κνηγεσίῳ τε χάριν καὶ μετρίου περιοδεύματος κατὰ τὴν Ἀρμαμενταρέας λεγόμενον τόπον περάσαντος, εἶτα δουλί- **D**
 κίου κατ' ἰδίῳν ἐδρεπισθέντος καὶ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τραπέζης μετὰ
 5 Θεοδώρου καθισθέντος τῆς οἰκείας μητρὸς καὶ τῶν ἰδίων συγγε-
 νῶν καὶ οἰκειότερων τῆς συγγκλίτου, προσεκλήθη καὶ ὁ πρωτο-
 στράτωρ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, καὶ καθισθέντος αὐτοῦ ἤρξατο
 Θεοδώρα ἡ βασίλισς πυκνότερον ἀτενίζειν καὶ ἀφορᾶν πρὸς αὐτὸν
 καὶ κατυνοεῖν καὶ παρεπισκοπεῖν αὐτὸν ἀκριβέστερον. ἐπιγνοῦσα
 10 δὲ τίνα σύσσημα ἐν αὐτῷ κατ' ὀλίγον ἐλιποψύχησεν, ὥστε καὶ
 ἔδωρ ἐπιχεθῆναι αὐτῇ καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ ῥόδων στάγματος τὸ πνεῦ-
 μα μύλις ἀνακαλέσασθαι, ὅτεπερ οἱ παρόντες ὑπανεχώρησαν. εἰς
 ἑαυτὴν δὲ ἐλθοῦσα καὶ ἀναλάμψασα παρὰ τοῦ νιού καὶ βασιλέως **P 146**
 ἐπηρωτᾷτο, τί ἕρα τὸ γεγονός ἐπ' αὐτῇ, καὶ πόθεν οὕτως ἀθρόως
 15 ἐπισυνέβη αὐτῇ ἢ ἕκστασις. ἡ δὲ μύλις ἑαυτὴν ἐκ τῶν θορούβων
 τῶν φρενῶν συναθροίσασα ἔλεγεν ὅτι ὄν ἤκονον παρὰ τοῦ πατρός
 σου, δέσποτα καὶ τέκνον ἐμόν, μέλλειν ἐξολοθρεῦσαι τὴν γενεάν
 ἡμῶν, οὗτός ἐστιν ὄν λέγεις Βασιλεῖον· τὰ σύμβολα γάρ, ἅπερ
 ἔλεγεν ἔχειν τὸν ἡμᾶς διωδέχεσθαι μέλλοντα, οὗτος ὁ ἄνθρωπος
 20 κέκτηται. ὅθεν τὸ πρᾶγμα ὅλον τῇ διανοίᾳ παραλαβοῦσα, καὶ
 ὥσπερ κατ' ὀφθαλμοῦς τὸν ὄλεθρον βλέπουσα, διαταραχθεῖσα
 ἐξέλιπον. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ δέος ἀφαιρῶν τῆς μητρὸς, καὶ εἰς
 τὸ καθιστὸς ἐπιναύγων καὶ παραμυθούμενος, “κακῶς ὑπέλαβες” **B**

9 αὐτὸν om P

11 ἐκχεθῆναι P

13 ἀνακάμψασα P

20 τῇ διανοίᾳ om A

περιλαβοῦσα P

23 καθιστῶς P

15. Cumque imperator venatu delectaretur, rursus post non multos dies venationis causa ac moderatae obambulationis ad Armamentariae (sic dictum) locum traiecit; tum cena seorsum parata, et imperatore cum Theodora matre aliisque affinibus et ex senatu magis necessariis ad mensam sedentibus, vocatus est protostrator imperatoris iussu; illoque sedente coepit Theodora imperatrix oculos in eum intendere et conspiciere ac considerare exactiusque examinare, demum agnitis quibusdam in eo notis sensim animo linqui, ut vix tandem effusa in eam aqua et rosarium stillis animum revocaverit. tumque qui aderant se subduxerunt. recepto autem animo ac recreato, sciscitante ex illa filio et imperatore quidnam illi porro accidisset, quave de causa sic repente extra se facta esset, a mentis se aegre turbatione colligens, “quod nimirum” ait, “quem audivi a patre tuo, domine et fili mi, familiam nostram exstirpaturum, ille est quem tu Basilium vocas. quae enim is signa dicebat habiturum, qui noster heres et successor futurus esset, hic homo habet. hinc rem totam animo complexa ac velut iam oculis excidium usurpans, conturbata actaque vertigine animo defeci.” imperator matris metum sedans, ad sanamque eam mentem revocans ac solans, “male suspicaris” inquit,

εἶπεν, "ὦ μήτηρ· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος ἰδιώτης ἐστὶ καὶ πάνν ἀφελής, ἀνδρῖαν μόνον ἔχων, οἷαν ὁ πύλαι Σαμψών, καὶ οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ὡς τις Ἐνάκ ἢ Νεμβρώδ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἀναφανεῖς. ἔξ αὐτοῦ τοίνυν μηδένα φόβον ἔχε, μηδ' ὑπόνοιάν τινα κεκτήσῃ πονηράν." καὶ τότε μὲν οὕτως τὸ τοιοῦτον κῆμα ὑπὸ Θεοῦ 5 φρουρούμενος παρέδραμιν ὁ Βασίλειος.

16. Εἶχε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους παρακοιμώμενον ὁ βασιλεὺς τὸν ἐνοῦχον Δαμιανὸν τὸν πατρικιον, τῷ γένει Σκλάβον, ὃς διὰ φιλοδέσποτον πάθος ἔλεγε πολλάκις τῷ βασιλεῖ καὶ C περὶ ἄλλων μὲν τινῶν ὡς μὴ κατὰ τὸ δέον τῶν πραγμάτων ἐξη- 10 γουμένων, ἔξαιρέτως δὲ περὶ τοῦ Θείου αὐτοῦ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ὡς τὸ πλεῖστον τοῦ κράτους εἰς ἑαυτὸν μετηγάγετο καὶ πολλάκις ἐκφέρεται τοῦ καθήκοντος, καὶ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τῶν τοῦ Καίσαρος ἀνέτρεπεν διοικήσεων ἐτέρως ἔχειν τὰ πράγματα ἀναδιδάσκων τῷ βασιλεῖ. δι' ἃ συμπεισθεῖς ὁ Καῖσαρ ὑπὸ τῶν οικειῶν 15 φίλων καὶ γνησίων παραινετῶν καὶ συμβούλων κατὰ τοῦ Δαμιανοῦ συσκευάζεται, καὶ πολλαῖς διαβολαῖς κατ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλεῖα χρησάμενος, καὶ πιθανῶς συνθεῖς τὰ κατηγορούμενα, μετεκίνησε D τὴν τοῦ βασιλέως γνώμην καὶ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Δαμιανὸν ἐνοχίας μετέστησεν, ὥστε καὶ διαδέξασθαι πείσαι τῆς οικείας ἀξίας αὐτόν. 20 ἔξωσθέντος οὖν ἐκείνου ἐχρήρευε λοιπὸν ἐπὶ χρόνον τινὰ τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα. ἀλλ' ὅταν ἡ πρόνοια πρὸς ὃ βούλεται συναεληγή τὰ πράγματα, καὶ φρόνησις ἀπρακτεῖ καὶ πανουργία τοῖς οικείοις

14 ἀνατρέπειν P

19 τὸν om P

"o mater. hic enim homo idiota est et oppido simplex, robore duntaxat praeditus, velut antiquis temporibus Sampson, nec quicquam amplius; sed velut Enachus et Nembrodu nostro hoc aevo existit. nihil itaque ex illo timeas, nec sinistram ullam suspicionem geras." inque eum modum tum Basilius divino numine eiusmodi obortam procellam evasit.

16. Erat per haec tempora Michaeli accubitor eunuchus, Damianus nomine, genere Sclavus. is, pro ea propensione qua in herum ferebatur, haud raro cum de aliis nonnullis referebat non satis ex officii ratione negotia pertractantibus, tum praecipue de Barda Caesare imperatoris avunculo, quod nimirum potestatis partem longe maximam in se transferret, saepiusque aequi ac honesti metas excederet; nonnullas etiam Caesaris dispositiones evertibat, docens imperatorem aliter se res habere ac ille insinaret. idcirco Caesar amicis suis, iisque qui ingenue animique candore admonere videbantur eique consulere, suadentibus, insidias in Damianum molitur; multisque apud imperatorem calumniis onerans, instructaque probabili accusatione, imperatoris ab eo animum avertit eiusque in eum benevolentiam sustulit, ut et dignitate movendi auctor illi exstiterit. expulso itaque Damiano ea dignitas per aliquod tempus vacavit. ceterum divina providentia, quo illi constitutum est, res agente,

σοφίσμασι περιδράσσεται. τοῦ γὰρ Καίσαρος καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκεί-
 νόν τε καὶ τοῦτον εἰς τὸ τοιοῦτον ἐπαναβιβασθῆναι ἀξίωμα λογο-
 ποιούντων καὶ λελήθότως ἐπισπενδόντων, παρὰ πᾶσαν αὐτῶν
 ἐλπίδα μετὰ καιρὸν οὐ πολὺν προβάλλεται παρακοιμώμενον ὁ βα-
 5 σιλῆς τὸν Βασίλειον, τιμήσας αὐτὸν καὶ πατρικίον, καὶ γυναικί
 συζεύξας εὐμορφία σώματος καὶ κάλλει καὶ κοσμιότητι πρωτεουόση P 147
 πιασῶν τῶν ἐδγενίδων σχεδόν, ἧ θυγάτηρ ἐτύγγανε τοῦ παρὰ πάν-
 ταν ἐπ' ἐδγενείᾳ καὶ φρονήσει λαλουμένου τότε τοῦ Ἰγγερος. τού-
 του δὲ γενομένου, καὶ καθ' ἐκάστην ἐπιδιδούσης τῆς τοῦ βασιλέως
 10 ἀγάπης πρὸς τὸν Βασίλειον, ὄρων ὁ Καῖσαρ καὶ τῷ φθόνῳ δακνό-
 μενος καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ὀρρωδῶν πολλάκις τοὺς ἐπὶ διαβολῇ
 τοῦ Δαμιανοῦ γενέσθαι αὐτὸν βουλευσαμένους καὶ παρορμησά-
 τας ἔλοιδορεῖτο καὶ κατεμέμφετο, ἄφρονας αὐτοὺς καὶ κακοβού-
 λους ἀποκαλῶν, "οἷς" φησὶν "ἐγὼ παρὰ τὸ δέον πεισθεῖς, καὶ
 15 ἔξεώσους ἀλώπεκα, λέοντα ἀντεισήγαγον, ἵνα πάντας ἡμᾶς λαφύξῃ B
 καὶ καταβρώξῃται."

17. Ἄρτι δὲ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ μετὰ Βάρδα τοῦ Θεῖου
 Καίσαρος κατὰ Κρήτης ἐστρατεύοντος, καὶ σοβαρώτερον τοῦ
 Καίσαρος χρωμένου τοῖς πράγμασι καὶ ἔξονσιαστικώτερον ἐκφέ-
 20 ροντος τὰ προστάγματα, ἤρξαντο πικρὰ καὶ συνεχεῖς αἱ κατ'
 αὐτοῦ διαβολαὶ καθ' ἐκάστην τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διαγγέλλεσθαι.
 ἐν Κήποις δὲ γενομένων αὐτῶν (τόπος δὲ οὗτος κατὰ τὴν πρὸς

2 τοῦτον] ἄλλον P

7 πάντων P

17 Θεῖου καὶ Καίσαρος?

cassa prudentia est suisque astutia ipsa capitur dolis. cum enim Caesar
 aliique plures alii alium Damiano sufficiens loquerentur, remque clan-
 culum pro cuiusque animi propensiore affectu sollicitarent, praeter omnem
 illorum spem post breve tempus suo ipse nutu imperator Basilium accu-
 bitorem praeficit, patricii quoque collata dignitate, nuptumque data mu-
 liere corporis forma et venustate atque pudore inter omnes alias nobiles
 feminas fere principe, Ingeris filia, viri eo tempore apud omnes nobilitate
 ac prudentiae laude celeberrimi. hoc ita gesto, ac cum magis in
 dies imperatoris erga Basilium amor cresceret, videns Caesar invidia-
 que stimulatus ac futuri metu consternatus, eos qui ipsi insidiarum in
 Damianum auctores exstiterant inque eas impulerant, non raro maledi-
 ctis ac convitiis incessebat, insulsos vocans ac inconsultos, "quibus" in-
 quit "ego, supra quam decebat fidem habens, eiecta vulpe eius loco leo-
 nem induxi, ut nos omnes devoraret ac deglutiret."

17. Iam vero Michaelis imperatore cum avunculo Barda Caesare
 adversus Cretam profecto, ac Caesare arrogantius rebus utente maiori-
 que quam pro munere auctoritate imperia edente ac praecipiente, cre-
 brae in eum quotidie ac continuae criminationes coeptae imperatoris
 Michaelis aures pulsare. Cepos cum venissent (est locus in Thracessis

Μαιώνδριον τῶν Θρακησίων παράλιον) καὶ εἶτε κατὰ τὴν εἶτε κατὰ σπουδὴν τῆς τοῦ βασιλέως ἀδελφείας ἤτοι κόρτης ἐπὶ χθαμα-
C λῶ καὶ ἐπιπέδου ταπεινότητος, τῆς δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν ἀπό-
 πτω καὶ ὑψηλῷ, ταύτης εὐλόγου δῆθεν δραξάμενοι ἀφορμῆς οἱ
 πάλαι βαρυνόμενοι καὶ μισοῦντες τὸν Καίσαρα πολλὰς κατ' αὐτοῦ 5
 ὡς ἐντροφῶντος ἤδη καὶ φανερώς εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐξυβρίζον-
 τος, εἰ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν οὐκ ἀρκούμενος κὰν τούτῳ φιλοτιμή-
 σασθαι ἔσπευσεν, ἵνα χθαμαλὴ μὲν καὶ ταπεινὴ ἡ τοῦ αὐτοκράτο-
 ρος σκηνὴ δέικνται, ἡ δὲ ἐκείνου περιφανὴς καὶ μετέωρος. πει-
 σθεὶς οὖν τούτοις ὁ βασιλεὺς κινεῖται πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ συν- 10
 σκευὴν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ σκέψιν τῆς αὐτοῦ ἀναίρεσεως.
D οὐ γὰρ ἠδύνατο φανερώς κατ' αὐτοῦ τι εἰπεῖν ἢ ἀποφήσασθαι διὰ
 τὸ ὁμότιμον σχεδὸν εἶναι καὶ κοινωὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ διὰ τὸ δε-
 διέναι πάντας τὴν ἑταιριώτιν αὐτοῦ πατριαν καὶ σύστασιν, καὶ
 τὸ πάντας τοὺς ἄρχοντας τε καὶ στρατηγούς αὐτῷ προσανακεῖ- 15
 σθαι καὶ πρὸς αὐτὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸν βασιλέα ὄρῶν, ὡς καὶ
 μᾶλλον ἐκείνου τοῖς πράγμασι νήφοντος καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν μετα-
 φέροντος ἔκιστα, καὶ μάλιστα διὰ τὸ τὸν ἀνθύπατον καὶ πατρί-
 κιον Ἀντίγονον τὸν υἱὸν αὐτοῦ δομέστικον τὴν τιμὰν τῶν βυσι-
 λικῶν τυγχάνειν σχολῶν. πλὴν ἔσχε πολλοὺς ὁ βασιλεὺς τοὺς κοι- 20
P 143 κωνοῦντας αὐτῷ τοῦ βουλευματος καὶ κατεπαγγελλομένους κατα-
 πράξασθαι τὴν σφαγὴν. ὡς οὖν κατὰ τὴν ἔω συνήθειαν ὁ Καῖσαρ

1 τῶν om P 4 καὶ om P 5 fort. πολλά κατ' αὐτοῦ δια-
 βάλλουσιν, vel διαβολὰς προβάλλουσι. Combef.

maritimus ad Maeandrum) ac, sive casu sive de industria, imperatoria
 aulaea sive cortinae in humili et depresso loco, Caesaris in conspicuo
 excelsoque expansae sunt. hac velut speciosa arrepta occasione, qui
 gravi pridem animo erant ac Caesarem oderant, multa in eum crimina
 iaciunt, ut qui iam insolesceret palamque in imperatoris contemptum in-
 iuriamque prorumperet, dum reliquis omnibus non contentus vel in hoc
 ambitiosi animi specimen de industria quaesierat, ut imperatoris tento-
 rium humile ac depressum esset, ipsius vero conspicuum excelsumque
 exstaret. his itaque persuasus imperator ad adornandas illi insidias con-
 vertit animum, deque eo tollendo serio cogitat ac deliberat. nec enim
 palam licebat in eum aliquid proferre aut decernere, quod pari fere di-
 gnitate fulgeret sociusque imperii esset, et quod omnes illius amicos et
 sodales foederatosque pertimescerent, cunctique proceres ac duces exer-
 citus illi addicti essent, ad eumque magis quam ad imperatorem animum
 attenderent, eo quod prae illo magis rebus invigilaret singulaque arbi-
 tratu suo et nutu mutaret; sed praecipue ob proconsulem et patricium
 Antigonum, illius filium, tunc temporis praetorianarum scholarum dome-
 sticum. ceterum etiam habebat imperator multos eius sibi consilii con-
 scios, ac qui ipsi in se recepissent caedem se perpetratures. mane ita-

πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἦλθε σκηνήν, καίτοι πονηρῶν ὀλωνῶν προφανέντων αὐτῷ, ὅπως περὶ τῶν προκειμένων βουλευσονται, εὐθετον καιρὸν τοῦτον εἶναι νομίσας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν τούτου ἀναίρεσιν διὰ νεύματος γνωρίζει τῷ πατρικίῳ Συμβατίῳ λογοθέτῃ 5 τοῦ δρόμου τυγχάνοντι, ὃς καὶ γαμβρὸς ἦν τοῦ Καίσαρος ἐπὶ θνηγατρὶ καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ βουλῆς ἐκοινώνει βασιλεῖ, ἐξεληθόντι εἰσαγαγεῖν τοὺς αὐτόχειρας αὐτοῦ γενέσθαι ὀφείλοντας. ὃς ἐξεληθὼν καὶ τὸ συγκείμενον σημεῖον πεποιηκώς, ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον, τῇ οἰκείᾳ ὄψει ἐπισφραγίσασθαι, ἐπεὶ ἐκείνοι μυλα- 10 κόψυχοι τυχόν ὄντες ἀπεδειλίασαν καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ δεινῷ γεγόνότες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πράξεως ἰλιγγίασαν καὶ τριβῇ τοῦ χρόνου γέγενετο, ἐν ἀμχανία κατέστη ὁ βασιλεὺς, καὶ διὰ τινος τῶν βασιλείων κατευναστῶν μαθὼν αὐτοὺς κατεπτηχέναι καὶ δειλιᾶν καὶ ἀναβάλλεσθαι τὸ ἔγχερμα, τῷ ὄντι διανοίας τόλμημα καὶ φρενὸς 15 ἀνδρείας καὶ εὐθαρσοῦς· καὶ τῶν ἔνδον τινὰ οἰκείῳν τε καὶ πιστῶν ἐκπέμπει πρὸς Βασίλειον τὸν πατρικίον καὶ παρακοιμώμενον, καὶ δημοῖ μετὰ δέους αὐτῷ ὡς εἰ μὴ θᾶττον ἀναρρώσῃς τοὺς εἰς τὸ πρᾶγμα ἠδῆρεπισμένους καὶ παρορμήσῃς αὐτίκα πρὸς τὸ ἔργον χωρῆσαι, πάντως οἶδα ὅτι εὐθέως ἐμὲ δεήσει ὑπὸ τούτου ἀναίρε- C 20 θῆναι· ἀδύνατον γὰρ λαθεῖν αὐτὸν τὰ κατ' αὐτοῦ μοι βεβουλευμένα, καὶ δόξετε μᾶλλον ὑμεῖς αὐτόχειρες καὶ σφαγεῖς χρηματίσαι μου. ὅπερ ἀκηκοὺς ὁ Βασίλειος, καὶ περὶ τοῦ βασιλέως μὴ

8 ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον om P
12 παρά A

10 μαλακώτεροι P

20 αὐτὸν] αὐτῷ A

que Caesar ex more ad imperatoris tentorium venit, etsi mala omnia auguriaque illi ante visa erant, de praesentibus negotiis consilium cum eo habiturus. opportunum vero illud tempus ad eius caedem ratus imperator, nutu Symbatio patricio cursus logothetae, qui Caesaris filiam sibi matrimonio iunxerat ac coniurationis cum imperatore socius erat, indicat ut exiens sicarios inducat. egressus ille signum dat, quod inter illos erat constitutum, ut nempe signo crucis frontem consignaret. dato signo, molliore forsitan animo viros pavor incesserat, inque ipso sceleris articulo ob facinoris immanitatem vertigine correpti moras nectebant. hinc imperator consilii inops penitus haesitare; audiensque ex quodam sacri cubiculi ministrorum coniuratos animis consternatos ac formidolosos aggressionem differre (mentis sane sensusque generosi audacisque facinus!) ex cubiculi intimis domesticam quandam fidumque ad Basilium patricium et accubitorem mittit, metuque actus denuntiat "nec citius iis qui ad rem patranda parati sunt animos addideris, utque statim manum operi admoveant eos impuleris, nae confestim novi ab eo me necatum iri. neque enim fieri potest ut ille non noverit quas in eum insidias struxi; vosque potius meae necis auctores videbimini esse ac sicarii." his auditis Basilium, anxiusque ne quid mali imperatori

τι πάθοι ἐν ἀγωνίᾳ γεγονώς, θᾶπτον θαραλέους ἐποίησε τοὺς δειλοὺς καὶ τοὺς τρέμοντας εὐθαρσεῖς, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως αὐτοὺς ὑπηρετήσασθαι βουλῇ διερέθισεν. ὦν ὡσπερ μένους πλησθέντων καὶ ἀθρόως εἰσπηδησάντων εἰς τὴν βασιλέως σκηνήν, ὁ Καῖσαρ, ὅπερ ἦν, ἐπ' αὐτὸν δόξας εἶναι τὴν συνδρομήν, ἀναπηδήσας τοῖς 5 τοῦ βασιλέως περιεπλάκη ποσίν. ὃν ἐκεῖθεν ἐλκύσαντες οἱ αὐτό-
D χεῖρες πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως ἀπέσφαξαν. πρώτην εἶχε μετ' εἰκάδα ὁ μὴν ὁ Ἀπρίλλιος, τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης ἐπινεμήσεως. εὐθὺς οὖν ἡ στρατεία τῷ βασιλεῖ καταλύεται, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανερχεται. 10

18. Τῆς δὲ προνοίας ἀγούσης τὸν Βασιλειον εὐμηχάνως πρὸς ὅπερ ἐβούλετο, εὐθέως μετὰ τὴν ἐκ τῆς στρατείας ὑποστροφὴν νίοποιεῖται τοῦτον ὁ βασιλεύς (ἐτύγχανε γὰρ καθάπαξ οικείας γονῆς ἀμοιρῶν) καὶ τῆς τῶν μαγίστρων ὑπερλάμπρου τιμῆς ἀξιοῖ. ἐφ' ὧν τῇ βασκανίᾳ διαρρηγνύμενος ὁ λογοθέτης Συμβάτιος, καὶ 15 μὴ δυνάμενος τὸν φθονούμενον καθορᾶν οὐκ ὀλίγην ἐπίδοσιν καθ'
P 149 ἐκάστην λαμβάνοντα, παραιτεῖται μὲν τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέχρι τότε διακονίαν, ὡς μὴ δυνάμενος κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ζῆν, τῆς δὲ τῶν Ἰωνῶν ἦτοι Θρακησίων στρατηγίας αἰτεῖ τὴν ἀρχήν. οὗ τὴν αἴτησιν ὁ βασιλεὺς ἐκπληρῶν προβάλλεται τοῦ εἰρημένου θέμα- 20 τος στρατηγόν. ὀλίγου δὲ διελθόντος καιροῦ, καὶ τῶν πραγμάτων ἐπισφαλῶς σαλευόντων καὶ τῆς ἀρχῆς κραδαινομένης καὶ ζητούσης τὸν προστησόμενον διὰ τὸ τὸν βασιλέα πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι ἢ

1 πάθη A
 γνύμενος P

8 ὁ post μὴν om A

12 τῆς om P

15 ἡ-

19 Ἰωάννην A, i. e. Ianninorum.

accideret, quam citissime pavidos audaces facit, terrore percussos fiducia erigit, et ut imperatoris decreto asserviant impellit. velut itaque animis pleni, in imperatoris tentorium irrumpunt. Caesar, id quod erat advertens, in se sui que tollendi gratia fieri concursum, resiliens ad imperatoris pedes provolvitur. quem inde extractum sicarii ante illius pedes ingularunt, mensis Aprilis die vigesima prima (id est a. d. 11. kal. Maias), 14 indict. statimque dimisso exercitu imperator Cpolim revertitur.

18. Verum providentia solerti Basilium ferente consilio, quo illi collibitum erat, illico reversus imperator ab illa expeditione Basilium in filium adoptat, quod ipse nullos prorsus liberos susceperat, et magistrorum praefulgente dignitate condecorat. his Symbatius logotheta invidia rumpitur; nec ferens videre, in quem sic livore exarserat, incrementis ingentibus in dies augescere, munere, quo hactenus functus fuerat, se ipse abdicat, quasi in urbe regia vivere non posset; Ionumque (id est Thracensiorum) praefecturam, et ut illis dux praeficiatur, deponit. imperator votis annuens eius quod dicebam thematis duocem praeficit. parvo elapso tempore, cum res periculi salo iactarentur imperiumque nutaret ac praesidem curatoremque quaereret, quod imperator aliis potius rebus

πράγμασιν εἰς δέον εἰδέναι χρῆσθαι, πρότερον δὲ τὰ πολλὰ λαν-
 θάνειν διὰ τὸ τὸν κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς Καισαρα ἕκ τὰ κατεπιέγοντα
 διοικεῖν καὶ αὐτῷ σχεδὸν ἀνακεῖσθαι τὰ πράγματα καὶ τὴν μέρι- B
 μναν πᾶσαν τῆς κοσμικῆς διοικήσεως, ἐγένοντο καταβολήσεις τε καὶ
 5 διαγογγυσμοὶ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ τε τῆς συγκλήτου βουλῆς
 καὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ παρὰ πάντων σχεδὸν τῶν ὄντων ἐπὶ τῶν
 διοικήσεων καὶ μεταχειριζομένων τὰ πράγματα, ἔτι δὲ καὶ παρὰ
 τῶν στρατευμάτων καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἀστικοῦ· ἃ διὰ
 τῶν οικειοτάτων ὁ βασιλεὺς γινούσ, καὶ μόλις οἶον ἐπὶ βραχὺ ἀνα-
 10 νήσας, καὶ ἐπιγνοὺς τὴν οἰκίαν περὶ τὰ κοινὰ οὐ μόνον ἀμέλειαν
 καὶ ῥαθυμίαν ἀλλὰ καὶ ἀνεπιτηδείότητα καὶ ἀφέλειαν, καὶ ἐπανά-
 στασιν ἢ ἀπόστασιν παρὰ τοῦ πλήθους εὐλαβηθεῖς, ἔγνω κοινωνὸν C
 τῶν πραγμάτων προσλαβέσθαι καὶ τῆς ἀρχῆς· καὶ ἐπέπερ πρὸ
 ὀλίγου νίποισιγόμενος ἦν τὸν Βασίλειον, ἦδει δὲ αὐτὸν οὐ μόνον
 15 ἀνδρία ἀλλὰ καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα καὶ ἱκανὸν ἀνα-
 πληροῦν αὐτοῦ τὸ ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ κοσμικοῦ σκάφους ὑστέρη-
 μα, ἅμα καὶ τῆς θείας ἐναγούσης εἰς τοῦτο προνοίας αὐτόν, βε-
 βαιοὶ πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην αὐτοῦ ὥστε Βασίλειον βασιλεῖα . . .
 καὶ δὴ Θεοῦ συνεφαπτομένου τῆς βουλῆς καὶ τοῦ πράγματος, κατ'
 20 αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἀγίας πεντηκοστῆς, ἐν ἧ τῷ πατρὸς ὁ
 παράκλητος πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐφοίτησε μα- D
 θητάς, ἐν τῷ περιβλέπτῳ καὶ ἐπωνύμῳ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ναῦ

7 μεταχειριζομένων P
 18 βασιλεῖα . . . om A

καὶ et 8 τῶν om P
 20 ἀγίας om P

13 τῆς om P

animus adverteret quam ut ex officii ratione rem publicam gereret (et
 ante quidem non ita plerisque patebat, quod imperii collega Caesar
 urgentia quaeque administrabat, inque eum tota fere rerum moles omnis-
 que Romani orbis administrandi cura incumberebat), adversus imperatorem
 expostulationes et querimonias moveri, tum a senatu civiumque proceribus,
 tum fere ab omnibus quibus munera rerumque gerendarum cura
 commissa erat, nec non ab exercitibus urbanaque omni multitudine; de
 quibus per necessarios intimosque certior factus, vix tandem aliquan-
 tisper emergens suamque agnoscens procuranda re publica non modo ne-
 gligentiam ac segnitiam, verum etiam ineptitudinem ac vecordiam, ti-
 mensque ne multitudo concitata turbas ciceret aut rebellaret, statuit rerum
 gerendarum adiutorem et imperii collegam sibi adhibere. quodque ante
 non multas dies Basilium adoptaverat, eumque non solum viribus sed et
 prudentia mentisque sagacitate reliquis vulgo praestare noverat, satisque
 idoneum ad supplendum quod ipsi in gubernanda orbis scapha industriae
 atque operae deerat, una quoque divina providentia rem promovente, in
 hoc animum consilio obfirmat, omninoque decernit ut Basilium imperato-
 rem constituat. ac sane deo consilium prosequente reique adiutore, die
 ipsa pentecostes, qua patris ille paracletus in Christi dei que nostri disci-

τὸν βασιλειον ὁ Βασίλειος περιτίθεται στέφανον, χειρὶ μὲν τοῦ τότε Μιχαὴλ βασιλευόντος, ψήφῳ δὲ καὶ κρῖσει Χριστοῦ τοῦ ἀεὶ βασιλευόντος. ἔκτην πρὸς ταῖς εἴκοσιν εἶχεν ὁ Μαῖος μῆν, τῆς τεσσαρσκαιδεκάτης κατὰ Ῥωμαίους ἐπινημήσεως.

19. Μαθὼν δὲ τὸ γεγονός ὁ Συμβάτιος κατὰ τὴν ἀπονε-
 5 μηθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίδα διάγων, οὐκ ἠδυνήθη τὸν διατήκοντα φθόνον αὐτῷ ἀνθρωπίνως ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ συναπομανέντα σχῶν καὶ Πηγάνην ἐκείνον τὸν πατρικίον, ὃς τῆς κατὰ τὸ Ὀψικίον ἡγήτο
 P 150 στρατηγίδος, εἰς ἀπόστασιν βλέπουσι, καὶ μοῦλλον ἕξ ἀπονοίας ἔγνωσαν συνιστᾶν. ἀναπεύσαντες δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ στρατεύ- 10
 ματα εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλευόμενα, ἐδημιούντες μὲν τὸν Μιχαὴλ ὡς βασιλέα διὰ τὸ ἐκ τούτου τὰ πλήθη ἐπάγεσθαι καὶ μὴ δοκεῖν πτέρναν ἀποστασίας αἰρεῖν κατὰ τοῦ αυτοκράτορος, δυσφημοῦντες δὲ τὸν Βασίλειον καὶ μυρίαὶς πλύνοντες ἕβρεσι. φρουζάμενοι δὲ ταῖς τοιαύταις ἀπονοίαις κατὰ τὸν τοῦ Θέρους 15
 καιρόν, καὶ πολλοὺς ἄγροδς τῶν κατὰ τὴν βασιλίδα δυνατῶν πυρ-
 πολήσαντες, καὶ ναῦς οὐκ ὀλίγας τῶν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν
 B ποιουμένων τὸν πλοῦν ἐν τοῖς ὄρμοις κατασχόντες καὶ κατακαύ-
 σαντες, ὡς ἔφθασεν ὁ χειμῶν, διαλύονται, διαδιδρασκόντων λά-
 θρα καὶ κατ' ὀλίγους τῶν κοινωνῶν τοῦ τολμήματος. ὁ συνιδόν- 20
 τες οἱ τοῦ δράματος ἀρχηγοὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν λαβεῖν ἐπειρά-
 θησαν. καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος εἰς τὸ τῆς Πλατείας λεγομένης πέ-
 τρας φρουρίον ὑπεισέρχεται, ὃ δὲ Πηγάνης κατέχει τὸ Κοτυάειον.

8 τῆς om P
 λέυματα om P

10 αὐτοῦ A

11 εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βου-

pulos venit, in celebri et a dei sapientis nuncupato templo Basillus regio diademate coronatur, manu quidem tunc imperantis Michaelis, calculo vero et iudicio Christi in perpetuum regis, a. d. 7 kal. Iunii, indictione secundum Romanos 14.

19. Ubi audivit Symbatius pro muneris ratione in provincia agens, invidiam qua contabescebat humane ferre non potuit; sed pari secum furore concitum habens Peganem patricium, qui Opsicii praefectus erat, ad defectionem attendunt animum tumultumque excitare parum caute constituunt. itaque in sententiam adductis ordinibus, quos obnoxios habebant, exsequuntur consilia: Michaelem acclamant ut imperatorem, quo scilicet inde multitudinem allicerent nec rebellionis calcaneum adversus imperatorem se levare ostenderent, Basilium vero maledictis impetunt omnique verborum procacitate lacerant ac conviciis compluunt. talique apparatu stulte admodum frementes messis tempore irrumpunt, multosque procerum agros urbi vicinos igni ferroque vastant, nec paucas naves Cpolim navigantium in stationibus deprehensas succendunt. hieme autem appetente dirimuntur, clam ac viritim sceleris sociis aufugientibus. quare tragoediae auctores salutem fuga consulere conati sunt. ac Symbatius quidem in castellum subit, quod Latae Petrae vocant, Peganem vero Co-

ἀλλ' εἰς οὐδὲν τῆς τοιαύτης ἐπινοίας ἀπάναντο· ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ βασιλέως ληφθέντες χειρὸς δέσμιοι πρὸς αὐτὸν ἀναφέρονται. καταλαμβάνουσι δὲ τοῦτον ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος παλατίοις διάγοντα· οὓς ἰδὼν, καὶ πολλὰ τῆς ἀπονοίας καὶ ἀταξίας ὀνειδίσας C
5 τε καὶ λοιδορησάμενος, καὶ διὰ μαστίγων πρότερον ἐπεξελθῶν ἱκανῶν, ὕστερον ἐκδότους ταῖς τοῦ νόμου ποιναῖς ἐποίησατο. καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς μιᾶς χειρὸς στερηθεὶς εἰς ἔξορίαν ἐκπέμπεται, ὁ δὲ Πηγάνης καὶ αὐτὸς τῆ τῶν ὀφθαλμῶν ὑποπεσῶν ἐκκοπῇ καὶ τῆ τῶν ῥινῶν διὰ ξίφους
10 ἀνατομῇ, πρὸς ἔξορίαν καὶ αὐτὸς ἀποστέλλεται· οὓς ὁ γενναῖος βασιλεὺς Βασίλειος, ὅτε τὴν μόναρχον ἔξουσίαν ἐδέξατο, καὶ τῆς ὑπεροχίας ἀνεκαλέσατο καὶ ταῖς πρὸ τῆς ἀποστασίας δωρεαῖς ἐφιλοτιμήσατο, καὶ μηδὲ ἕγχος μνησικακίας πρὸς αὐτοὺς ἐνδειξάμενος D
καὶ ὁμοδιαιτούς πολλακίς ἐποιεῖτο καὶ λόγοις παρεμυθεῖτο, καὶ
15 ἔργοις εὐεργετῶν ῥῆον αὐτοὺς ἐπολεῖ φέρειν τὸ τῆς ἀνοίας ἀτάχημα.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον· τότε δὲ καὶ ἡ πρὸ πεντήκοντα καὶ τριακοσίων ἐτῶν πρόρρησις καὶ προφητεία τὸ τέλος ἐλάβανεν Ἰσαὰκ τοῦ διορατικωτάτου τῶν ἱερέων καὶ μοναχῶν, ὃς ἐξ Ἀρσα-
20 κιδῶν καὶ αὐτὸς καταγόμενος δι' ὀράματος ἔμαθεν ὅτι μετὰ τοσοῦτον χρόνον τὸν μεταξὺ ἐκ τῶν ἀπογόνων Ἀρσαίου μέλλει τις ἐπὶ τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας σκῆπτρα ἀναβιβάζεσθαι. γίνεται δὲ

1 κατάναντο P

11 μονάρχην P

3 διάγωγα om P

καὶ om P 21 τῶν om P

8 καὶ om P

tyaium occupat. nihil tamen eo commento commodi consequuntur. capti enim ab imperatoris milite vinciti ad eum adducuntur. agebat tunc imperator in S. Mamantis regis aedibus; vidensque, multum vecordiam et temeritatem ac contumaciam non sine convicio exprobrans, prius verberibus affatim caesos, demum lege agens supplicio damnavit. ac Symbatius quidem utroque oculo effosso atque una manuum amputata in exilium mittitur: Peganes vero ipse quoque oculis spoliatus, naribusque ferro amputatis, relegatur. quanquam hos ipsos generosi pectoris imperator Basilius, postquam solus rerum potitus est, ab exilio revocavit, pristinaque omnia munera, quibus ante rebellionem gaudebant, liberaliter indulisit, ac ne vestigium quidem odii ostendens pro veteris iniuriae memoria saepius ad mensam secum adhibebat verbisque solabatur, ac beneficium largus, cuius sibi per dementia auctores exstiterant, infortunium levabat ac miseriam.

Verum haec postea. tunc vero iam finem accepit quae ante annos trecentos et quinquaginta vaticinatio oraculumque praecesserat, Isaaci, viri inter sacerdotes atque monachos dono praenoscendi futura praecellentissimi. trahebat is quoque ex Arsacidarum gente originem, divinaque visione didicerat tot annorum decurso spatio fore ex Arsacis posteris, qui Romani imperii sceptrum capesseret. res ex omnium voto suc-

Theophanes contin.

16

καὶ εὐχῆν τὸ πρῶγμα τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τῷ δῆμῳ παντὶ καὶ
 P 151 στρατοπέδῳ καὶ στρατηγοῖς καὶ τοῖς ὑπὸ τὴν ἀρχὴν ἀνὰ πάσαις
 ταῖς χώραις καὶ πόλεσιν ἕκαστι πλήθει· πάντες γὰρ ἐπιστῆναι τοῖς
 πράγμασιν ἠύχοντο ἄνδρα καὶ τῆς ἐλάττονος τύχης πείραν δειξάμενον
 καὶ ἐγνωκότα τοὺς κατὰ τῶν πενήτων ὑπὸ τῶν ὑπερεχόντων κονδυλι- 5
 σμοὺς καὶ τὰς ἀδίκους ἐξ αὐτῶν ἀφαιρέσεις καὶ τὰς ὡσπερ ἀνα-
 στάσεις τῶν ταπεινοτέρων καὶ τοὺς παρὰ τῶν ὁμοφύλων ἀνδραπο-
 δισμούς, ἃ πάντα ἐπὶ τῆς τοῦ Μιχαὴλ βασιλείας ἔσχε καιρὸν διὰ
 τὸ πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι τὸν βασιλέα ἢ περὶ τῶν τοιοῦτων ἐθέ-
 λει σκοπεῖν. 10

B 20. Μᾶλλον δέ, ἐπεὶ ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐγενήθη, οἴο-
 μαι δεῖν τὴν μὲν κατὰ τὸν βασιλέα Βασιλείον ἱστορίαν σχολάσαι
 ἐπὶ μικρὸν, ἀνοθεῖν δὲ ἀναλαβόντα δηλώσαι διὰ βραχέων, ὡς
 οἶόν τε, οἶος ἦν ὁ βίος τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ καὶ οἷσις πράγμασιν
 ἔχαιρε καὶ ἐπὶ τίσιν τὸν χρόνον καὶ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ σπουδὴν καὶ 15
 τὰ δημόσια κατανήλισκε χρήματα, ἵν' ἐντεῦθεν εἰδέναι λογιζόμε-
 νος ἔχοι πᾶς ὁ βουλόμενος ὅτι καὶ τὸν Βασιλείον θεία ψῆφος σα-
 φῶς ἦν ἢ ἐπὶ τὸ ἀρχεῖν καλέσασα (ἀδύνατον γὰρ ἦν ὡς εἶχεν
 C ἔχοντα σουσῆναι τὰ πράγματα) καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα αὐτὸς ὁ Μι-
 χαὴλ καθ' ἑαυτοῦ τὰ ἕξια ἠγόνησε καὶ τὰς τῶν ἀνελόντων αὐτὸν 20
 ἐστόμωσε δεξιὰς καὶ εἰς τὴν οἰκίαν σφραγῆν διηρέθισε· τοσοῦτον
 ἑαυτὸν τῶν καθηκόντων ἐξεδιήτησε, καὶ τοσοῦτον πρὸς πᾶσαν

4 ἠύχοντο τοῖς πράγμασιν P

cessit, tum scilicet procerum ac nobilium, tum reliquae omnis plebis ac
 civium, militum quoque ac ductorum exercitus omniumque toto late im-
 perio per provincias urbesque subditorum. omnes enim maxime per-
 optabant virum eiusmodi rebus praefici, qui tenuiorem ipse fortunam
 expertus procerum maiorumque in pauperes iniurias non nesciret ini-
 quasque eorum rapinas, qui denique humiliorum a contribulibus tantum
 non excidia et direptiones plagiaque nosset. quae omnia Michaelis im-
 peratore occasionem tempusque nacta etiam etiamque vim roborque ha-
 buerant, cum ille aliis potius rebus animum attendebat quam ut publicis
 eiusmodi curis operam ac studium poneret.

20. Enimvero cum huc usque devecta mihi oratio sit, operae pre-
 tium esse existimo ut Basilii imperatoris tantisper intermissa historia,
 re altius repetita, quoad fieri poterit, paucis narrem quae Michaelis im-
 peratoris vita fuerit, quibus ille studiis delectaretur, et in quibus omne
 tempus atque operam perderet ac aerarium exhauriret; ut inde repu-
 tans nosse possit, quisquis voluerit, divino palam factum suffragio ut
 Basilium ad imperium vocaretur (fieri enim non poterat ut res, quo erant
 statu, consisterent) ipsumque in se ipsum Michaelis gladios strinxisse,
 atque eorum a quibus necatus est dexteris roborasse et in propriam
 caedem excitasse: sic nimirum ab omni se honesti rectique studio ex-

παράνομον ξεβακχέυθη πράξιν, και οὕτως τά τε θεῖα ξεωρχήσατο και πρὸς τοὺς τῆς πολιτείας ὁμοῦ και τῆς φύσεως νόμους ἐξέβρι-
 σεν. συστησάμενος γὰρ περὶ ἑαυτὸν ἀσελγῶν και μιαρῶν και
 5 παμπονήρων ἀνθρώπων χορὸν δυσσεβῆ, και τὴν τοῦ βασιλικοῦ
 μεγέθους ἀτιμάσας σεμνότητα, περὶ κώμους και μέθας και ἔρω-
 τας ἀσελγεῖς και αἰσχρὰ διηγήματα, ἔτι δὲ περὶ ἡνίοχους και ἵπ-
 10 πους και ἄρματα και τὴν ἐντεῦθεν μανίαν και παρακοπήν τῶν
 φρενῶν ὃ ἄθλιος διημέρευε, και εἰς τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους
 ἀφειδῶς ἐξεκένου τὰ δημόσια χρήματα. και τὸ δὴ σχετιωτάτον,
 15 ὅτι και αὐτὰ τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολα χλευάζων και κερτο-
 μῶν, ἀντιτύπους τῶν σεμνῶν ἱερέων ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν μίμων και
 γελοίων καταστησάμενος, μυκτηρισμὸν και χλεύην ἐτίθει ταῦτα
 και γέλωτα. διηγήσομαι δὲ τινα ἐξ αὐτῶν, οὐ πολλά, ἵνα ἀπὸ
 τῶν ὀλίγων γνῶτε και τὰ λοιπά.

15 21. Ὅτι μὲν οὖν ἄρματηλάτης και ἡνίοχος ἦν, ἐπὶ τοῦ P 152
 δίφρου τῶν ἵππων μεθ' ἡνίοχον στολῆς καθεζόμενος και πρὸς
 τοὺς διαύλους τῶν δρόμων τοῖς ἀντιτέχνοις διαμιλλώμενος ἔνδον τε
 τῆς βασιλευούσης και τῶν βασιλείων και ἔξω κατὰ τὰ ἐν τῷ τοῦ
 μάρτυρος Μάμαντος βασιλικά ἐνδιατήματα, και ὅτι πάμπολλα
 20 χρήματα εἰς ταῦτα ἀνήλπισκε, θεωρικῶν γενομένων τῶν στρατιω-
 τικῶν, και ἀπὸ τῶν πολεμικῶν τάξεων εἰς τὰς θυμηλικὰς ὀρχήσεις
 και λέσχας ὃ Ῥωμαϊκὸς ἐξεχεῖτο πλοῦτος, και εἰς ἀσελγεῖς και

15 ἐπι] ἐκ P

17 τε om P

torrem fecerat, sicque improba omni actione debacchari gloriae duce-
 bat, ac sic divina ludicro habebat ac traducebat; sic denique civiles ac
 naturae leges violaverat. sibi enim impudicorum et impurorum scele-
 stissimorumque ganeonum coetum adhibens, regiaeque maiestatis digni-
 tatem indignis modis dehonestans, crapula et ebrietate et impuris amo-
 ribus obscenisque narratiunculis, tum etiam aurigis et equis et curribus
 ac (quae inde est) insaniam ac dementia vir miserabilis dies insumebat,
 inque eius generis monstra ac pestes publicas aerarii opes effundebat.
 quodque sane omnium miserrimum est, ipsa quoque nostrae fidei sym-
 bola irridens ac ludificans, ex mimico ac ridiculo suo comitatu consti-
 tuens qui venerabilium sacerdotum coetus formam referrent, deridenda
 illa ac ostentui habenda exponebat. pauca ex illis referam, non plura,
 ut ex paucis cognoscatis et reliqua.

21. Quod is itaque aurigam ageret cursusque agitare, equorum
 currui aurigae amictu ipse insidens et in cursibus reciprocis cum aemu-
 lis decertans, tum intra urbem ipsamque regiam, tum ruri in regis ae-
 dibus quae in S. Mamantis sunt, immensamque pecuniae vim in istis
 insumeret, ita nimirum ut bellici sumptus in spectaculorum ac ludorum usum
 converterentur, Romanaeque opes in thymelica tripudia et nugas effun-

παρανόμους βακχείας και ἔρωτας ἀσώτους ἀσώτως και ῥύθην ἐξε-
 φοροῦντο οἱ βασιλικοὶ θησαυροί, ὡς πᾶσι γνώριμον και καταφανές
B καθεστὼς παρήσειν μοι δοκῶ· ὅτι δὲ τὰ θεῖα κατέπειξε, και ἀπὸ
 τῶν συνόντων αὐτῷ μιαιῶν και ἀσελγῶν ἀνδρογύνων και πατριάρ-
 χην ἕνα ὠνόμαξε και μητροπολίτας ἐκ τούτων ἀφώρισεν ἕνδεκα ὡς 5
 αὐτοῦ συμπληροῦντος τὸν δώδεκα ἀριθμόν, τούτο δὲ διηγῆσομαι.
 τὸν γὰρ ἐναγῆ και μιαιώτατον ἐκείνον Γρυλλον τὸ τοῦ πατριάρχου
 ἐπιφημίσας ὄνομα, και ἀρχιερατικῆ τοῦτον χρυσοστίκῳ και ὕπερ-
 λάμπρῳ κοσμήσας στολῆ και ὠμοφόριον περιθείς, και ἐν τάξει
 μητροπολιτῶν ἑτέρους ἕνα πρὸς τοῖς δέκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ 10
 αὐτοῦ τῶν ὁμογνωμόνων αὐτῷ συνεδρίου σκευάσας, και δωδέκα-
C τον ἐκντὸν Κολωνείας ὀνομάσας ἀρχιεπίσκοπον, και κιθάραν ἕκα-
 στον ἕσωθεν τῆς ἱερατικῆς στολῆς ἐπιφέρεισθαι δοῦς, και ταύτως
 κάτωθεν ὑπηγεῖν προστάξας, οὕτω σὺν αὐτοῖς τὴν ἱεράν δῆθεν
 παύσων και κατορχοῦμενος ἐπιτέλει μυσταγωγίαν και λειτουργίαν, 15
 μετὰ τῶν παμμιαίων ὁ μιαιώτατος, μετὰ τῶν βεβήλων ὁ ἐναγῆς.
 και ὅτε μὲν μυστηριώδης δῆθεν εὐχὴ ἐλέγετο, ἤρξατο τὰς κιθάρας
 ἕδει ὑποφωνεῖν· ὅτε δὲ ἱερέως ἐκφώνησιν ἢ λαοῦ ἀμοιβαίαν ἀπό-
 κρισιν ὁ χρόνος ὑπέβαλλεν, ἐπὶ μέγα τὰς κιθάρας τῷ πλήκτρῳ
 κροσομένης ἕδει ἤγεῖν και ἐξάκουστον αὐτῶν τὴν μελωδίαν καθί- 20
 στασθαι. εἶτα τοῖς σκεύεσι τοῖς ἱεροῖς, ἃ τινὰ κείθους τιμίους και
D μαργάρων κατεκοσμεῖτο φαιδρῶτησιν, ἐξ ἀργύρου και χρυσοῦ

6 δωδέκατον P δὴ A 7 Γρυλλον Barberinas, Γρυλλον AP
 16 παμμιαιώτατος P 19 ὁ χορὸς P

derentur, inque impuras et sceleratas bacchationes lascivosque amores
 thesauri regii prodige affluenterque exportarentur, ut quod omnibus no-
 tum sit ac manifestum, omittendum mihi esse duxi. quod autem res di-
 vinas ludos sibi fecerit, exque impuro obscenoque ac effeminato illi ad-
 haerentium sodalitiū patriarcham unum vocaverit, exque illis undecim
 metropolitans designarit, tanquam ipse ad complendum numeram duodeci-
 mus foret, id vero narrabo. profanum ac sceleratissimum Grullum pa-
 triarcham appellans, archieraticaque auro interstincta ac praefulgenti
 veste amiciens, tumque illi omophorium imponens, nec non in ordine
 metropolitans alios undecim, uti dicebam, ex eodem sibi adhaerentium
 sodalitiū constituens, ac duodecimum se ipsum coloniae archiepiscopum
 vocitans, praebens singulis citharam, quam sub sacerdotali amictu fer-
 rent, et praeciens ita tectas pulsare, sic cum illis ludens ac deridens
 traducensque rem sacram peragebat, cum scelestis scelestissimus, cum
 profanis impius. cum secreta precatio recitabatur, sensim ac lenē citha-
 ris strepere iniunctum erat: cum vero sacerdotem vocem elevare vel
 chorū respondere tempus poscebat, tum illis graviter plectro pulsatis
 intonare decebat, melodiaque adstantium aures, et ut clare audirentur,
 circumsonare. ad haec sacris vasis, lapidibus pretiosis margaritarumque

κατεσκευασμένοις, ἃ καὶ λειτουργηρότα πολλάκις τῇ θεῷ μυ-
σταγωγία ἐτύγγανεν, ἐν τούτοις τοίνυν σίγησι καὶ ὄξος ἐμβαλόν-
τες οὕτω μετεδίδουσαν τοῖς ὁμοίοις μετὰ πολλοῦ τοῦ μεταξὺ γέλω-
τος καὶ ῥημάτων αἰσχροῶν καὶ σχημάτων ἀποτροπαίων καὶ βδελυ-
5 ρῶν. εἶεν.

22. Τοῦ δὲ ἀγιωτάτου πατριάρχου Ἰγνατίου ποτέ, μετὰ
πάσης τῆς περὶ αὐτὸν ἐκκλησιαστικῆς δορυφορίας καὶ τάξεως,
λιτανείαις πρόβουον πρὸ τῆς πόλεως ποιουμένου καὶ πρὸς τινα πο-
ρευομένου θεῖον ναὸν μετὰ τῆς εἰωθῆσας ἱερῆς μελωδίας καὶ κατα- P 153
10 στάσεως, συνέβη καὶ τὸν δυσσεβῆ καὶ βέβηλον τοῦ βασιλέως φα-
τριάρχου Γερῦλλον, ἱερατικὴν στολὴν ἀμπεχόμενον καὶ ὄνῳ ἐπο-
χοῦμενον, μετὰ τῶν δυσσεβεστέρων αὐτοῦ μητροπολιτῶν καὶ πά-
σης αὐτοῦ τῆς σκηρῆς τε καὶ Σατυρικῆς χορείας καὶ τάξεως, ἀκό-
λουθα τῶν οικειῶν πράξεων θυμηλικῶς ἐπιτραγωδοῦντας καὶ ἄδον-
15 τας ἐξ ἐνακτίας χορεῖν. ὡς δὲ πλησίον ἐγένοντο, τοῖς ὁμοίοις τοὺς
φελόνους μετεωρίζοντες καὶ τὰς κιθάρας ἐδονώτερον κρούσαντες,
καὶ ῥήματα καὶ ἄσματα πορνικὰ κατὰ τὸν φθόγγον τοῦ μέλους
τοῦ ἱεροῦ ἀντιπαύοντες, καὶ Πανικῶς τε καὶ Σατυρικῶς σκιρτῶντες B
καὶ κυμβαλλόντες, καὶ ὡς ἀντιτέχνους τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν ἀρχιερέα μν-
20 κτηρίζοντες, τὴν διαβολικὴν χορείαν καὶ πορείαν διήγγον. πυθό-
μενος δὲ ὁ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς καὶ μαθῶν οἴτινές εἰσι καὶ παρὰ
τύπος καὶ ἐπὶ ποῖα προφάσει συνέστησαν, πολλὰ καταστενάξας καὶ

8 λιτανείας A

10 τοῦ βασιλέως om P

19. ἱεροῦς A

fulgore intermicantibus, argentoque et aura conflatis, quibus non raro
in sacris mysteriis usus fuerat, sinapi acetumque iniciientes, sic sodales
multo cum risu verbisque turpibus et obscenis, spurcissimisque et ex-
secrandis gestibus, impertiebant. verum haec sinamus.

22. Cum aliquando sanctissimus patriarcha Ignatius, ecclesiastico
omni coetu et ordine stipatus, pias supplicationes in pomerio extra mu-
ros obiret, et ad divinum quoddam templum consueta cantica modulando
religiosa pompa modestiaque procederet, contigit ut et impius profanusque
fatriarcha Grullus, sacerdotali stola indutus asinoque vectus, cum me-
tropolitae eius ipsam impietatem maiori impietate superantibus omnique
sua scena et Satyrico choro atque ordine, pro suorum operum ratione
thymelicorum more nugae tragice exaggerando ac concinendo, adversis
frontibus concurreret. cumque prope fuissent, reiectis in humeros sub-
latisque penalis plectroque graviore pulsatis citharis, verbaque meretricia
ac cautiones ad sacrae modulorum cantionis ex adverso cantillantes,
Panumque in morem et Satyrorum tripudiantes ac cymbalis perstrepen-
tes, velutque artis aemulos sacerdotes divinumque antistitem naso sus-
pendentes, diabolicam choream iterque peragebant. sciscitatus vero dei
praesul, discensque quinam essent et a quo quae de causa conflatus

ἀποκλαυσάμενος τὸν κορυφαῖον τούτων καὶ αἴτιον, καὶ μετὰ δακρύων τοῦ Θεοῦ δεηθεὶς στήσαι τὴν τοιαύτην βλασφημίαν καὶ ἔβριον καὶ διασκεδάσαι παρὰ τὸν ἕδην τοὺς δυσσεβεῖς, ἵνα μὴ βεβηλῶνται τὰ ἅγια καὶ τὰ μυστικά καὶ σεπτὰ διασφύρωνται, τῆς προκειμένης ὑμνωδίας ἐχόμενος τὴν πορείαν διήρηνεν. 5

23. Ἄλλοτε ποτε ἐπὶ φανλισμῶ δῆθεν τοῦ αἰοιδίμου τούτου Ἰγνατίου τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς οἰκείας μητρὸς ἐμπαιγμῶ ὁ ἀνόητος καὶ παραπλήξ βασιλεὺς τοιοῦτόν τι ἐδραματούργησεν. ἐν τῷ ὑπερλάμπρῳ Χρυσοτρικλίνῳ ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου προκαθεσθεὶς, καὶ τὸν αἰσχρότατον Γρῦλλον μετὰ τῶν ἀρχιερατικῶν 10 ἐνδυμάτων ὡς εἰς ὄνομα τοῦ ἀληθῶς πατριάρχου πλησιατάτα ἑαυτοῦ παρακαθιστάμενος, καὶ τὴν ἀρχιερεῖ Θεοῦ πρέπουσαν ἀπονέμων τιμὴν, καὶ μετὰ τοῦ τῆς κεφαλῆς καλύμματος ἐπικρίψασθαι τὴν ἐξάγιστον γενειάδα πεποικῶς, τὴν ἰδίαν μητέρα διὰ τινος τῶν θαλαμηπόλων εὐνοῦχων δηλοῖ ὡς ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης 15 Ἰγνάτιος ἐνταῦθα μετ' ἐμοῦ συγκαθέζεται, καὶ εἰ βούλει λαβεῖν τὴν εὐχὴν αὐτοῦ, ἔλθε, καὶ μετ' ἐμοῦ τυχάνεις αὐτῆς. ἐκείνη δὲ οἷα φιλευσεβῆς γυνὴ καὶ φιλόθεος, πόθον πολὺν καὶ πίστιν ζέουσαν πρὸς τὸν ἀγιώτατον κεκτημένη Ἰγνάτιον, σπουδαίως ἐκδραμοῦσα ὡς ἤκουσε, καὶ μηδὲ ἀτενίσαι δι' αἰδῶ δυναμένη, ἔξω 20 δὲ πάσης κακίας καὶ ὑπονοίας τυχάνουσα καὶ μηδὲν τι φαῦλον ἐποτοπήσασα, προσέπεσε τοῖς ποσίν, ὡς ἐδόκει, τοῦ ἁγίου ἐκείνου

1 τοῦτον A

9 τοῦ om P

12 ἑαυτοῦ om P

illis coetus, ab imo pectore ducto suspirio horumque principem atque auctorem deplorans, fuscisque ad deum cum fletu precibus, ut eiusmodi blasphemiae ac iniuriae finem imponeret impiosque penes infernum dissiparet, ne sancta profanarentur mysticaeque ao veneranda sic procaciter irriderentur, institutum sibi iter hymnodiamque prosequitur.

23. Alia item vice, ut inclitum virum Ignatium patriarcham contumelia afficeret ipsamque parentem irrideret, amens menteque captus imperator tale quid comminiscitur. in praefulgido ac rutilanti aureo triclinio regia sede sublimis, impurissimo Grullo archieraticis vestibus induto, loco veri patriarchae proxima sede assidere iusso, ac qui dei antistitem decebat honore illi cultaque adhibito, compulsoque impurissimam ac nefandam barbam capitis integumento obtegere, matri suae per eunuchum quendam e sacro cubiculo mandat adesse sanctissimum patriarcham Ignatium ac secum sedere; et ut veniat, si eum bene sibi precari velit, ac una secum illius compos orationis fieri optet. illa, uti religiosissima dei que amans, ingentem amoris vim ardentemque fidem erga sanctissimum patriarcham nacta, simulac audivit, festine egressa accurrensque, ac nec oculos tollere satisque intendere prae pudore valens, extraque omnem malitiam, nec pravi aliquid aut dolum suspicata, ad

ἀρχιερέως, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐδέετο εὐχεσθαι. ὁ δὲ παμμέλαρος P 154
 ἐκείνος τῆς καθέδρας ὀλίγον ὑπεγεῖρθεὶς καὶ ἀπ' αὐτῆς τοῦναντίον
 ἀποστραφεὶς, ὀνώδη ψόφον ἀπὸ τῶν μουσαρῶν ἐγκάτων ἀφείλ,
 πρὸς αὐτὴν ἀπεφθέγγετο ὅτι ἵνα μὴ λέγῃς, κυρά, ὡς οὐδὲ κἀν
 5 τούτῳ σε ἤξιωσάμεθα. τοῦ δὲ βασιλέως ἀνακαγχάσαντος καὶ αὐτοῦ
 τοῦ παμβεβήλου παμμέγεθες ἐγγελάσαντος, καὶ πολλὰ καταφλυαρη-
 σάντων ἢ μᾶλλον τῷ παραφύρῳ τῆς γνώμης ἀλογώτατα ἐξοιστησιάν-
 των, ἐπιγνοῦσα τὸ πλάσμα καὶ τὴν ἀπάτην ἢ βασιλῆς, καὶ πολλὰ
 τῶν παρόντων καταστενάζασα, καὶ πλείστας ἀράς τῷ νύῳ ἐπιρρί-
 10 ψασα, τέλος ἐξεῖπε πρὸς αὐτὸν ὅτι ἰδοῦ, κακὸν τέκνον, ὁ θεὸς B
 τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφείλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐδόθη σοι ἀδόκιμος νοῦς
 ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα. καὶ ταῦτα εἰποῦσα καὶ μετ' ὀδυρμοῦ
 θρήνων τὰς οἰκείας τρίχας ἐκτίλλουσα ἀνεχώρησεν. τοιαῦτα τοῦ
 γενναίου βασιλέως τὰ νεανιεύματα, καὶ τοιαύτη αὐτοῦ ἡ περὶ τὰ
 15 θεῖα καὶ τοὺς ἱεροὺς ἄνδρας ὁσιότης τε καὶ εὐλάβεια.

24. Τοιούτων δὲ καὶ χειρόνων πολλῶν καθ' ἑκάστην παρὰ
 πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον παρ' αὐτοῦ γινομένων,
 ἐπεὶ καὶ μετὰ τὸ προσλαβέσθαι καὶ ἀνηψῶσαι τὸν Βασίλειον περὶ
 τὰ ὁμοία ἀνεστρέφετο, ὄρων ταῦτα καὶ ἀκούων ἐκείνος λίαν ἐδυς-
 20 φόρει καὶ ἠνιάτο καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπελέγετο. βουλόμενος C
 δὲ πᾶσαν τὴν δυνατὴν ἐπιφέρειν βοήθειαν καὶ μηδὲν τῶν εἰς ἐπαν-
 ὀρθωσιν δοκούντων τείνειν παραλιπεῖν, πρότερον μὲν δι' ἑτέρων

2 ἐπ' P

15 ἱερεῖς A

21 τὴν om P

sancti antistitis, ut sibi videbatur, pedes procidit, rogatque pro se preces fundi. at scolestissimus ille paululum e sella sese erigens, eique dorsum obvertens, asininio crepitu ab exsecrandis exploso visceribus, sic eam affatus est, ne dicas, domina, quod ne hoc quidem te dignam duxerimus. his imperatore cacchinnos sustollente, ipsoque illo impurissimo risu procacissime effuso, plurimaque iis blaterantibus, seu potius male sano sincipite stultissime oestroque obgannientibus, commentum agnoscens, factamque fraudem, Augusta, altisque gemitibus nequissima deplorans, dirasque plurimas in filium iactans, ad extremum edixit. en, fili improbe, deus manum suam abstulit a te; datusque tibi est sensus reprobis, ut facias quae longe ab officio sunt. atque his dictis, et cum eiulatu ac lacrimis, crines vellens, recessit. talia generosi principis facta strenua. eiusmodi illius circa divina sacrosque homines religio sitas ac reverentia.

24. Cum talia atque his plura deterioraque, quamdiu rerum potius est, ab eo in dies patrantur, ac tum etiam cum Basilium imperii collegam adlegisset in iisdem versaretur, videns haec ille audiensque nimis graviter discruciabatur animoque dolebat, ac nec vivere sustinebat. hocque animo agitans, ut quam posset omnem medicinam adhiberet, nihilque quod ad emendationem spectare videretur omitteret, prius quidem conabatur per alios a talibus eum

ἐπειράτο ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀποτρέπειν αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ δέον ἐπαναγαγεῖν, ἔπειτα ἐθάρρησέ ποτε καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ μετ' εὐνοούσης γνώμης καὶ προαιρέσεως νουθετῆσαι τὸν βασιλεῖα, καὶ εἰ δυνατόν, ἀποστῆσαι τῶν τοιούτων ἀσεβημάτων, καὶ τοιάδε πρὸς αὐτὸν μεθ' ὑποπεπτωκότος καὶ ταπεινοῦ διελέχθη τοῦ σχήματος. 5

“δίκαιόν ἐστιν, ὃ δέσποτα καὶ βασιλεῦ, τοσοῦτων ἐδεργεσιῶν τε
D καὶ δωρεῶν παρὰ σοῦ με καταπολάσασατα καὶ εἰσηγεῖσθαι τὰ δέοντα καὶ ὑποτιθέναι τὰ ἄριστα καὶ ὑπομιμήσκειν τὰ λυσιτελεῖν καὶ σωτήρια. μισοῦμεθα, γίνωσκε, δέσποτα, μισοῦμεθα” (συγκατεμίγνυε γὰρ καὶ ἑαυτὸν διὰ τὸ ἀνεπαχθές, καίτοι μηδενὸς τῶν 10 ἀτόπων αὐτῷ κοινωνῶν) “παρὰ τε τῆς πόλεως πάσης καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ παρὰ τῶν ἀρχιερέων θεοῦ ἐπάρατοι καθεστήκαμεν, καὶ πάντες ἡμᾶς διαβάλλουσι καὶ κακίζουσιν. ὅτε δὲ καὶ τὸ ἐξ ἀνθρώπων εἰς οὐδὲν λογισώμεθα, δεδοικέναι καὶ τὴν ἀπὸ θεοῦ ἀγανάκτησιν χρῆ, καὶ φοβεῖσθαι μὴ πειραθῶμεν αὐτοῖ 15
P 155 ὀργιζομένον καὶ χαλεπαίνοντος.” ἀλλὰ ταῦτα λέγων πέτρας ἔσπειρεν καὶ αἰγιαλῷ προσελάλει καὶ σμῆχειν ἐφόκει Αἰθίοπα· οὕτω δευσοποῖδς ἢ πονηρία γέγονε παρ' αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐξεκώφει πρὸς πάντα λόγον σωτήριον, βύων τὰ ὅσα ὡσεὶ ἀσπίς πρὸς ἐπάσματα. οὐ μόνον γὰρ οὐ μετεβάλλετο πρὸς τὸ ἄμεινον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν 20 ἦδη ἐμίσει καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ σὺν τοῖς θιασώταις αὐτοῦ καὶ συνοργισταῖς διαβάλλων καὶ μυκτηρίζων ταῦτα τὴν πρὸς αὐτὸν

4 ἀποστῆσαι P
 κώφει P

5 τοῦ om A

11 αὐτῷ om P

18 ἐξεκώφει

studiis avocatum ad officium frugemque meliorem reducere; postea autem ausus tandem est et ipse per se animi benevolentia pronaque voluntate imperatorem corripere ac, si liceret, ab eiusmodi impiis dictis factisque avocare, taliaque ad eum submisso humilique animo gestuque et habitu disserebat. “aequum est, o domine augusteque, tantis a te beneficiis ac muneribus donatum monere quae officii sunt, optimaque documenta tradere, et quae utilia ac salutaria sunt in mentem revocare. exosi sumus (ne te lateat, domine) exosi sumus” nam se etiam ipse una miscebat ad vitandam invidiam, licet in nullo eorum quae ille turpia absonaque agebat socius illi accederet. “tum sane universae civitati tum senatui; deique sacerdotibus execrabilis devotique habemur; nec est qui non criminetur ac vituperet. quando vero etiam diras hominum atque odia nihili faciamus, at dei tamen formidolosa indignatio, timendumque est ne illius irati ac succensentis periculum malo nostro faciamus.” verum haec dicendo petras seminabat littusque alloquebatur et Aethiopem lavare videbatur. sic alte insita infixaque illi haeserat improbitas; sic ad omne salutare monitum absurduerat, aspidis in morem obturans aures ad incantamenta. non solum enim ad meliorem frugem non redibat, sed et iam monitorem oderat et aversabatur; haecque adeo inter sodales et orgiastas accusans irridensque alieno se ab eo animo innue-

ἀλλοτριώσιν ὑπηρνίττετο, εἶτα καὶ παρεδήλου τρανότερον. ὅπερ δὴ συννοήσαντες ἐκείνοι οἱ μιαιοὶ καὶ ἀλάστορες κατ' αὐτοῦ συνεικνοῦντο καὶ συνετάττοντο, καὶ τὰς διαβολὰς πιθανῶς ὑπεκρίναντο, αὐθάδειαν μὲν καλοῦντες αὐτοῦ τὴν σεμνότητα, καὶ τὸ μὴ μετέχειν τῶν ἡδονῶν δύσνοιαν ὀνομάζοντες καὶ τὸ μὴ συννεξασθῆναι καταφρονεῖν. καὶ “πῶς γὰρ ἂν εἴποι σε ἀγαπᾶν” ἔλεγον “ὁ μὴ χαιρών οἷς χαιρεῖς αὐτός, μηδὲ συσπυοδάζων ἐκπορῖζειν σοι τὰ καθ' ἡδονήν;” οἷς δὴ μᾶλλον ὑπενδιδούς ὁ βασιλεὺς καὶ πειθόμενος θάνατον τῷ Βασιλείῳ ἐτύρευεν, καὶ ἀφορμὴν ἐζήτει τῆς ἀναίρεσως εὐλογον, ἀλλ' οὐχ εὔρισκεν. εἰς τοσοῦτον δὲ προήλθε τὸ τῆς μανίας αὐτοῦ ὥστε πρὸς τὴν λαθραίαν χωρησῆαι ἀναίρεσιν καὶ τισι τῶν ἀπὸ τοῦ παλαμναίου συνεδρίου, οἷς τὰ πάντα ἐθάρορει, προτρέψασθαι, ὅταν εἰς θήραν ἐξέλθῃ, προφάσει τοῦ τὸ θηρίον βαλεῖν ἀκοντίσει τὴν λόγχην κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως αὐτὸν διαχρήσασθαι. ὅπερ εἷς, ὡς φασι, πεποικῶς καὶ ἀφεις τὸ ἀκόντιον αὐτοῦ μὲν ἤμαρτε, καὶ παραδραμὸν τὸ δόρυ προσεπάγη τῇ γῆ, αὐτὸν δὲ ὁ ἵππος αἰφνης τὸν χαλινὸν ἐνδακῶν καὶ συναρπάσας κατὰ τοῦ κρημοῦ ἀπέδισκευσεν, ὡς ἀπ' ἐκείνου τοῦ πτώματος καὶ τὸ τέλος ἐλθεῖν ἐπ' αὐτόν, ὅτε καὶ ἀνόνητα μεταμελόμενος, ὡς φασι, τοῖς συμμύσταις ἐπέσκηπτε μὴ τολμῆσαι κατὰ τοῦ ἀναιτίου ἐπιχειρεῖν τοῦ λοιποῦ, εἰ μὴ τολμῆσαι κατὰ τὸν ὅμοιον ὄλεθρον πεσεῖν καὶ αὐτοί. καὶ τίνα τῶν εὐλαβῶν προσκαλεσάμε-

1 ὑπαινίττετο AP 9 ἐθίρευεν P 19 εἰς P καὶ ἀνόνητα
Combesis: δὲ ἀνόνητα AP 21 τολμῆσαι] θελήσαιεν?

bat, tumque etiam clarius ostendebat. cumque scelesti illi ac pestes intelligerent, in eum commovebantur ac instruebantur, verisimilique ratione calumnias subornabant. nempe audaciam ac proterviam eius morum gravitatem vocabant; quod illi libidinum socius non accederet, malevolentiam; quod denique pari cum illis foedere non delinqueret, contemptum appellabant. “ecquinam fiat” aiebant “ut te diligere profiteatur, qui non gaudeat quibus tu delectaris, nec quae tibi ex animo sint subministrare studeat?” his magis cedens imperator fidemque habens inferendae Basilio necis occasionem captabat, eiusque tollendi rationem verisimilem quaerebat; sed nulla suppetebat. tantum vero illius furor processit, ut et ad occultam necem animum impulerit; quam nonnullis ex sicariorum illo collegio, quibus omnia credebatur, commisit, ut nimirum venatum exeuntes, tanquam bestiam percussuri, hastam in eum mitterent eaque ratione necarent. id quendam patrasse ferunt, missoque spiculo, ab eo aberrasse, praevolansque telum humo defixum esse, equum vero repente mordentem frenam una secum raptum per abrupta saxa praecipitem egisse, atque eo casu illum vitam finisse. quando et frustra paenitentia ductum aiunt sodalibus mandasse ne deinceps insontem aggredi auderent, nisi velint et ipsi eodem atque ille exitio vitam ponere; ac-

νος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων αὐτοῦ καὶ ἀνομιῶν καὶ τοῦτο ἔξωμολογήσατο καὶ ἐξηγόρευσεν.

25. Ὡς δ' οὐκ εἶχε λοιπὸν εὐρεῖν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ ἀνελεῖν αὐτὸν πόρον ἢ πρόφασιν, εἰς ἑτέραν ἤλθε βουλήν πονηρὰν τε καὶ ἄθεσμον. ἐβουλευσατο γὰρ ἐπιμβалаεῖν τοῖς σκῆπτροις καὶ 5 ἕτερον σύγκληρον. καὶ δὴ τὸν κατ' ἐπωνυμίαν Βασιλικῖνον ἐκεῖ-
 P 156 νον, ἕνα καὶ αὐτὸν τοῦ παλαμναίου συνεδρίου τυγχάνοντα, φαῦ-
 λον καὶ μιαρὸν θηλυδρίαν τε καὶ φιλόκωμον, ἀπὸ τῆς Νικομήδους ὀρμώμενον, ὁμόγιον ἀδελφὸν τοῦ κατὰ τὸν Καπνογένην Κων-
 σταντίνου, τοῦ δις τὴν τοῦ ὑπάρχου μετὰ ταῦτα ἐγχειρισθέντος 10 ἀρχῆν· τότε δὲ ἐν τοῖς ἐλαύνουσι εἰς τὴν βασιλικὴν τρίτην κατ-
 ειλεγμένος ἐτύγχανε. τοῦτον δὴ τὸν δυσώνυμον Βασιλικῖνον ἐν-
 δὲι ποτὲ τὴν πολυύμητον βασιλικὴν πορφύραν καὶ τὸν περιόπτον καὶ ἐπίφθορον στέφανον γλαμύδα τε πάγχρυσον καὶ τὰ κοκκοβαφῆ καὶ διάλιθα πέδιλα καὶ τᾶλλα τῆς βασιλείας ἐπίσημα, ἔξάγει τε 15 αὐτὸν πρὸς τὴν σύγκλητον τῆς χειρὸς ἡμᾶ κρατῶν καὶ ὑπουργῶν
 B αὐτῷ, ὡς ὁ Νέρων ἐκεῖνος πάλαι τὸν πολυθρόνητον Ἔρωτα, καὶ φησιν ἐπὶ λέξεως

ἴδετε πάντες ὑμεῖς, καὶ θανατώσατε.
 ἄρα οὐ πρόπει αὐτὸν εἶναι βασιλέα;
 πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
 τὸ δεύτερον δὲ συμφυρὲς πέλει στέφος,
 ἅπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν.

20

8 φιλόκωμον A 12 ἐτύγχανε om P 15 καὶ ante διάλιθα om P

cersitoque viro quodam religioso, cum aliis delictis quis ac sceleribus, hoc quoque sacra exhomologesi expiandum putavit.

25. Cum autem imperator nullam viam aut occasionem inveniret interimendi Basilium, ad alia consilia, scelerata quidem ac nefanda, vertitur. nempe secum ipse constituit ut et alium pariter heredem sceptris immittat. ac sane Basilicinum illum, sic appellatum, unum et ipsum nefarii illius collegii, hominem nequam ac sceleratum effeminatumque et gulae mancipium, Nicomedia oriundum, fratrem germanum Constantini Capnogenae, qui postea semel iterumque praefecti urbis munus adeptus est: tunc vero inter regiae triremis remiges adscriptus erat. hunc itaque infaustum Basilicinum quandoque regia, multis nominibus celebrata, induens purpura, spectabilique atque omnium votis expetenda capiti imposita corona, chlamydeque holoserica adhibita, et coccineis lapidibusque pretiosis interstinctis calceis, aliisque regis insignibus, ad senatum eduxit manu tenens, eique pro ministri partibus obsequens, haud aliter ac Nero ille quondam decantatissimum Erotem. atque ad verbum ait "videte omnes, et admiramini. an non convenit ipsi regia dignitas? primum quidem species digna imperio: secundum autem congenita est corona, suntque dignitati congrua omnia. quanto melius erat me hunc

καὶ ὅτι πόσον ἦν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλέα ἢ τὸν Βασίλειον; ταῦτα πάντες οἱ κατὰ τὰ βασιλεια ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες ἔμειναν ἀγανεῖς, ἐκπληττόμενοι τὴν παράλογον ἐξ ἀφροσύνης τοῦ βασιλέως ἐμβροντησίαν τε καὶ παρακοπήν. οὕτως ἦν ἀνθρῶ- C
5 πος ὑπὸ τῆς κατακοροῦς μέθης καὶ τῶν ἀθέσμων καὶ ἀσελγῶν πράξεων ὅλως τῶν δεόντων ἐξεστηκῶς καὶ φρενοπλήξ καὶ παράφορος.

26. Πλὴν οὐ τὸ μειλίχιον μόνον καὶ λυαῖον καὶ τρυφηλὸν τε καὶ ἀνειμένον καὶ ἀπαλὸν καὶ παρακεκινηκὸς ἐκ τῆς μέθης
10 ἐκέκτητο τοῦ χαριδότου Διονύσου, ὃν μιμεῖσθαι ὤρετο καὶ ἐσπούδαζεν· ἀλλὰ καὶ ὡς ὠμηστῆς πάλιν κατ' αὐτὸν ἐκείνον εἶχε τὸ ἐρινυῶδες τε καὶ τιτανικόν, καὶ πολλάκις κωμικὴ παννυχίς εἰς τραγωδίαν συμφορῶν ἐτελεύτησεν. ἐκ τε γὰρ τῆς μέθης παροινῶν καὶ ἐκ τῆς εὐτυχίας παρανόμως εἰς ἅπαν ἐξώκειλε δυσσεβές. ὅτε
15 οὖν ὅλος τοῦ ἀκράτου καὶ τῆς μέθης ἐγένετο καὶ πάντῃ τὰς οἰκείας D φρένας ἀπώλεσε, πρὸς φόνους ἐχώρει καὶ πρὸς ἀναιτίων ἀνθρώπων ἀλλοκότους ποινὰς καὶ σφαγὰς, καὶ τοῖς ὑπηρέταις ἐνεκελεύετο, τὸν δεῖνα, φησί, καὶ δεῖνα λαβόντες τῷ δημίῳ παρὰδοτε, καὶ ἑτέρου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύζατε, καὶ ἄλλον τὰς χεῖρας καὶ
20 τοὺς πόδας ἐκκόψατε. καὶ οὗτος κεφαλῆς τιμωρείσθω, κἀκείνος γινέσθω πυρίκαιστος. οὗς λαβόντες οἱ ὑπηρέται, καὶ τῷ ἔξω τῶν φρενῶν αὐτὸν τυγχάνειν, ὅταν ἐξῆγε τὰς ἀποφάσεις, γινώσκοντες,

1 ὅτι] οὐ P 3 ἀγανῶς P 4 παρατροπήν P 9 τα om P
11 ὠμός τις P ἐκείνον om P

imperatorem fecisse quam Basilium?" haec qui in regia erant universi videntes et audientes, defixi steterunt, tantam viri vecordiam stupentes mentisque eversionem. sic nimirum prae immodica ebrietate scelestissimisque ac impurissimis actibus, quicquid prorsus honesti ac officii est excusserat, emotaeque mentis insanusque ac titubans ratione erat.

26. Neque tamen quod suave solum et solutum et deliciosum et remissum et molle et indecorum, ex Bacchi gratiarum datoris gaudii, quem se et imitari putabat et ambiebat, sed rursus etiam crudelis, illius more, furiosum quidpiam Titanicumque praeferebat; nec raro comicum pervigilium in malorum illi desiit tragoediam. ex temulentia enim debacchans feliciorque fortuna ebrius in omnem nefarie impietatem praeuebat. cum itaque totus mero madidus et temulentus erat, ac quicquid prorsus sanae mentis est excusserat, ad caedes animum adiciebat innocentumque hominum atrocis poenas ac neces imperabat. haec fere illius ad ministros inssa, "hunc illumque tollentes lictori tradite. alteri oculos effodite; alterius manus pedesque praescindite. hic capite luat; ille igne torreatur." eos ministri arripientes, cum scirent haud sanae mentis fuisse cum sententiam ferret, debebant illi quidem custodiae, non tamen

- P 157 ἐμφρούρους μὲν αὐτοὺς ἐποίουν, ταῖς ποιναῖς δὲ οὐ καθυπέβαλλον. πολλάκις δέ, εἰ ἔτυχέν τις πρὸς ὃν οὐκ εἶχον ἠδέως ἀλλ' ἀπεχθῶς, ἀπεχρῶντο τῇ βασιλικῇ κελεύσει, καὶ τῇ τιμωρίᾳ τὸν ἀθῶον ἐξεδίκουν κατὰδικον. εἶτα ὁ δειλαῖος ἐκείνος καὶ ἄθλιος τότε μὲν οὐδ' ἐν οἷς ἔστιν εἰδῶς, παρὰ τῶν κατευναστῶν τῷ βα- 5
σιλικῷ προσανεκλίνετο σκίμποδι καὶ τῷ γείτονι τοῦ θανάτου ὕπνω ὡς ἀνδράποδον ἐξεδίδοτο· ἔωθεν δέ, τοῦ ὕπνου τοὺς ἐκ τοῦ οἴνου αἱμοὺς καὶ τὴν παχεῖαν ἐκείνην ἀχλὺν μόλις ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου διασκεδάσαντος, ἔξεγειρόμενος οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἑσπέρᾳ ἐμέμνητο,
- B καὶ ζήτηει πολλάκις τινὰς ἀφ' ὧν ἐν τῇ μέθῃ κατεψηφίσατο καὶ 10
τῷ θανάτῳ ἐξέδωκε, μανθάνων δὲ παρὰ τῶν δορυφόρων τε καὶ ὑπηρετῶν ἃ ἐν τῇ ἑσπέρᾳ κατ' αὐτῶν ἐψηφίσατο, μετεμελεῖτο καὶ ἔστεινεν. καὶ ἄλλοτε μὲν εὐρίσκοντο οἱ ζητούμενοι, ἄλλοτε δὲ ἀνόνητος ἦν αὐτῷ ἢ ἐπὶ τοῖς ἀνοσίοις τῶν ἔργων μετάνοια, τῶν ἐκδοθέντων ἀηρημένων. πύλιν δὲ τῆς ἑσπέρας καταλαβούσης, καὶ 15
νεανικῶς τοῦ πότου πόρρω τῆς νυκτὸς μετὰ τῶν ἀλαστόρων ἔργων καὶ λόγων προκόπτοντος, ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐγένετο. ἢ τίς ἀκούων τε καὶ ὄρων, εἰ καὶ λιθίνην καρδίαν ἐκέκτιτο ἢ παντάπασιν ἀναί-
- C σθητος ἦν, μὴ πρὸς ὀργὴν ἐκινήθη καὶ διεθερμάνθη ποτὲ πρὸς τὴν τῶν ἀναιτίως ἀπολλυμένων ἐκδίκησιν; μηδὲ τὸν πρῶτατον 20
πάντων ἀνθρώπων Δαβὶδ ἀνασχέσθαι οἶμαι τὴν τσαυτὴν τοῦ καθάρματος παροινίαν· ἡλιθιότης γὰρ καὶ ἀναληγσία, οὐ μακροθυμία ἐνταῦθα λογίζεται ἢ φειδώ.

4 καὶ ἄθλιος om P

10 ἐν om P

poenis addicebant: saepe vero, cum quis erat quocum non satis ipsis conveniebat eisque exosus erat, imperatoris mandato abutentes eum, etsi innocentem, veluti iudicio damnatum in poenam rapiiebant. hinc miser ille, ne tunc quidem in quibus versaretur intelligens, a cubiculariis in imperatorio lectulo reclinatus vicino mortis somno veluti mancipium opprimebatur; mane vero, cum somnus vapores vini crassamque illam caliginem vix tandem discussisset, expergiscens nullius eorum quae pridie vesperi facta essent meminerat, saepiusque nonnullos ex illis quaerebat quos temulentus damnaverat mortisque addixerat. audiens vero a stipulatoribus et ministris quam in eos vesperi sententiam tulerat, ipsum facti paenitebat ac ingemiscebat. et aliquando quidem quaesiti inveniebantur, aliquando vero inutilis erat pro iis quae nefarie illi gesta erant paenitentia, illis sublati in quos sententiam dixerat. rursus iterum mane, vini que potu in prolixam noctem cum nequissimis dictis factisque strenue protracto, eadem patrabat. haec vero quisnam audiat videatque, vel si saeum illi pectus exque robore animus, qui non ira concitetur, nec aliquando ad eos ulciscendos qui innoxie pereant incalescat? nec mortalium omnium mitissimus David, ut arbitror, tantam piaculi petulantiam lenius sustineat. stoliditas enim et stupor est, non lenitas aut aequitas indulgentia haec seu ulciscendi subtractus vigor.

27. Ἦδη δὲ πάντων σχεδὸν τῶν ἀποθέτων χρημάτων ἐπιλειπόντων, ἐν τοῖς τοιούτοις ἀναλωθέντων αὐτῶν, ἀνάγκη ἐπήρ-
 τητο τοὺς ἐν τέλει πάντας φανερώς ἀποσφάττεσθαι καὶ δημεύε-
 σθαι τὰς οὐσίας αὐτῶν, ἵν' ἔχοι πόρον ὁ βασιλεὺς ἡνιόχοις καὶ
 5 πόρνοις καὶ ἀσελγέσιν ἀνθρώποις χαρίζεσθαι. ἑβδομήκοντα γὰρ καὶ D
 ἑννακόσια κεντηνάρια κεχαραγμένον χρυσοῦ, χωρὶς ἀργύρου τοῦ τε
 ἀσήμου καὶ ἐπισήμου, καταλιπόντος Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ
 φύλακι τηρούμενα τῷ βασιλικῷ, ἔτι δὲ καὶ Θεοδώρας τῆς τούτου
 μητρὸς ἄλλα προσθείσης τριάκοντα καὶ ἀπαρτισίσης τὸν χίλια
 10 τῶν κεντηναρίων ἀριθμὸν, ἐν οὐδὲ ὅλοις τεσσαρεσκαίδεκα χρόνοις,
 ἀφ' οὗ τὴν τῶν ὄλων ἔξουσίαν οὗτος ἐδέξατο, πάντα διεφόρησε
 καὶ ἀνάλωσεν, ὡς μηδὲν ἕτερον μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον εὔρεθῆ-
 ναι πλὴν τρία καὶ μόνα κεντηνάρια. καὶ πῶς δὲ οὐκ ἔμελλον ἐπι-
 λιπεῖν, κἂν ἐκ ποταμῶν ἐπέρρει, οὕτως ἀσελγῶς καὶ ἀσώτως δια- P 158
 15 σκιδνάμενα; ἡνιόχου γὰρ ποτε παιδίον δεξάμενος τοῦ οὕτω καλου-
 μένου Χειλᾶ ὀλόκληρον αὐτῷ κεντηνάριον ἔδωρήσατο. ἀλλὰ καὶ
 τῷ πατρικῷ Ἡμερίῳ, ὃν Χοῖρον αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν
 τῆς ὕψεως ἀνόμαζεν ἀγριότητα, διὰ δὲ τὸ χοιρῶδες τοῦ βίου μῦλ-
 λον καὶ ῥυπαρὸν ἄξιός ἦν τῆς τοιαύτης προσρήσεως, τούτῳ τοί-
 20 νον αἰσχρολογοῦντί ποτε κατενώπιον αὐτοῦ καὶ ταῖς ἀπὸ σκηνῆς
 φλυαρίαις καταχρωμένῳ, ἐκ τε τοῦ παντελῶς ἀπερυσθραῖσαι καὶ
 μηδὲν τῶν ἐπονιδίστων ὀκνήσαι καὶ φόβον ἀκόλαστον ἀπὸ τῆς

2 ἐπιλειπόντων om A

11 τῶν om P

13 μόνον A

27. Iam vero omni pene exhausto aerario, eius scilicet opibus in studiis rebusque eiusmodi foede dilapidatis necessario imminerebat proce-
 rum omnium (patriciorum scilicet aut senatorum) una manifeste exspe-
 ctata caedes bonorumque publicatio, ut non deessent imperatori sumptus,
 quibus aurigis meretricibus aliisque impuris hominibus ac ganeonibus
 gratificaretur. septuaginta namque supra nongenta auri signati centena-
 ria praeter argenti rudis pariter ac signati vim, relicta a patre Theo-
 philo atque in regio servata aerario, quibus mater Theodora triginta
 aliis superadditis mille centenariorum numerum compleverat, annis quat-
 tuordecim, ac ne integris quidem, quibus ipse solum potitus est,
 plane distraxit ac dilapidavit, ut post eius mortem non plura tribus re-
 perta sint. et quomodo non futurum erat ut deficerent, vel si ex fluviis
 influerent, cum sic perditae atque prodige dissiparentur? cum enim ali-
 quando aurigae, cui nomen Chilae, filium ex sacro fonte suscepisset, in-
 tegrum centenarium munificus donator erogavit. sed et patricio Hime-
 rio, quem Choerum (id est porcum) imperator ob oris asperitatem in-
 elegantiamque vocabat, qui tamen ob porcis affinem sordidamque vitae
 rationem eo potius nomine dignus videbatur, quod aliquando ipso coram
 obscena verba effutiens et scenicis nugis abutens, omni prorsus proie-
 cto pudore nihilque turpe ac probrosum a se alienum ratus, ganeonis
 crepitum ex scelerato ventre misisset, sic gravem valdeque displosum

- B** μιαιφᾶς ἀφέντος γαστρός, οὕτω βαρὺν καὶ σφοδρῶς καταγιγίοντα ὥστε καὶ τὸ φαῖνον φατλίον ἀποσεισθῆναι, πενήκοντα λιτρῶν ἐπιδόσει ἐτίμησεν ὡς Ἡράκλειόν τινα τοῦτον ἄθλον ἀνύσαντι. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τῶν ὁμοίων αὐτῷ οὕτως ὑπέμετροι αἱ δόσεις ἦσαν αὐτοῦ. ταῦτα δὲ εἰ μὲν εἰς στρατιώτας καὶ προμάχους καὶ 5 ἀριστεῖς ἢ εἰς τοὺς ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀγαθῶν διαφέροντας ἐτόμως οὕτως προῖετο, μεγαλοφυχίας ἢν τις καὶ ἐλευθεριότητος καὶ τρόπου φιλοτίμου ἐνόμισε σύμβολα· ὅτε δὲ εἰς μίμους καὶ ἡνίο-
C χους καὶ δορχηστὰς καὶ βωμολόχους καὶ κόλακας καὶ βδελυρίας ἀπάσης μεστοὺς ἀφρόνως διεσκορπίζετο, εἰς δὲ τι τῶν σπουδαίων 10 προῆι οὐδ' ὀβολός, ἄσωτίας πάντως καὶ παροινίας καὶ ἐμπληξίας λογίσαιτ' ἢν τις εἶναι τεκμήρια. καὶ τούτων ἐπιλειπόντων ἤδη ἀνάγκη ἦν, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ναρὺς περισυλᾶσθαι καὶ εὐαγεῖς οἴκους αἰχμαλωτίζεσθαι καὶ πάντας τοὺς πλεόν τῶν ἄλλων κεκτημένους εἰς χρήματα ἀναιρεῖσθαι καὶ ἀποσφάττεσθαι. δι' ἃ δὴ 15 πάντα συμφρονήσαντες τῶν ἐν τέλει οἱ δοκιμώτατοι καὶ τὸ ἔμφρον τῆς συγκλήτου βουλῆς, διὰ τῶν προκοιτούντων τοῖς βασιλεῦσι στρατιωτῶν, ἐν τοῖς παλατίοις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος
D ἀναιροῦσιν αὐτόν, ἐκ τῆς ἄγαν οἰνοφλυγίας ἀνεπαισθήτως τὸν ὕπνον τῷ θανάτῳ συνάναπτα. ὥσπερ γὰρ τοὺς σκορπίους καὶ 20 ἔχεις μόνον ἰδόντες καὶ πρὶν ἢ τρῶσαι ἀναιροῦσιν οἱ ἄνθρωποι διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς κακίαν, οὕτω καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς

2 ἀποσεισθῆναι A 5 εἰ μὲν om A 7 οὕτως P 11 προῖει AP
 παρανοίας A 13 ἤπερ A

ut procellae in morem lucentem faculam flatu exstinxerit, quinquaginta libras, perinde ac si Herculeum hoc certamen confecisset, liberalis munerator congressit. sic quoque eius erga alios ei similes nepotes modum omnem praemia muneraque vincebant. haec porro si in milites primipilariosque ac viros strenuos, seu etiam alia virtute praestantes, sic proclivi liberalitate effunderentur, magnificentiae et liberalitatis magnique ac generosi animi signa non nemo arbitraretur: quod vero in mimos et aurigas et saltatores et scurras et adultores et sordidissimos ac inquinatissimos quosque dementer dissipabantur, honesti vero ac virtutis praemio ne obolus quidem ministrabatur, prodigientiae omnino et demetiae et stupiditatis certa indicia esse existimet. quibus iam deficientibus necesse erat, uti dicebam, templa spoliari, religiosas sacrasque domos praeda temerari ac rapina, omnesque paulo reliquis locupletiores direptis facultatibus mactari et ingulari. quapropter probatissimi nobilium eque senatu prudentissimi, una conspiratione per milites pro sacro cubiculo excubantes in palatio S. Mamantis martyris, eum interimunt, sic nimirum ut immodica vinolentia consopitus absque ullo sensu somnum cum morte coniunxerit. quemadmodum enim scorpios et viperas semel intuiti homines ob innatum illis virus, antequam etiam vulnus infligant, statim necant, sic et venenosos cruentosque viros, antequam vulnerent

ἰώδεις καὶ φονικοὺς πρὸ τοῦ τρῶσαι καὶ ἀνελεῖν σπουδάζουσιν ἀποκτεῖναι οἱ ἐκ τούτων προσδοκῶντες τὸν κίνδυνον. καὶ οὗτος μὲν οὕτω βιός, αἰσχρῶς τε καὶ ὀλεθρῶς ἑαυτῷ καὶ τοῖς πράγμασι, τοιοῦτον καὶ τὸ τέλος ἐδέξατο, τῶν προβεβιωμένων ἐπά-
5 ξιον.

28. Προάγεται δὲ εὐθὺς ἐπὶ τὴν πάντων ἀρχὴν ὁ μέχρι P 159 τοῦδε δευτερεύων ταύτης Βασίλειος, καὶ παρὰ τε τῆς ἐντίμου βουλῆς καὶ τῶν ὑποβεβηκότων ταγμάτων καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ὄχλου τοῦ ἄστικοῦ ὁ καὶ πρὸ τούτου δι' ἱκετηρικῶν
10 εὐχῶν ἐπιζητούμενος ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ Βασίλειος. ὃς ἅμα τῷ παρελθεῖν ἐπὶ τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰς τοῦ κράτους ἡνίας θεῷ ἀνατέθεικεν, εὐξάμενος ἐπὶ λέξεως τάδε "Χριστὲ βασιλεῦ, τῇ σῇ κρίσει τὴν βασιλείαν δεξάμενος σοὶ καὶ ταύτην καὶ ἑμαυτὸν ἀνατίθημι." προσκαλεσάμενος δὲ αὐτίκα τοὺς
15 τῆς γεροσίας προκρίτους καὶ ἐν ἀξιιώμασι προύχοντας, μετ' αὐ- B τῶν τὸν τῶν βασιλείων θησαυρῶν ἀνέωξε φύλακα· καὶ οὐδὲν ἔτερον ἐκ τοῦ τοσούτου τῶν χρημάτων πλήθους εὐρέθη πλην τρία καὶ μόνα, καθὼς ἤδη καὶ πρὸ ὀλίγου μοι εἴρηται, κεντηνάρια. ζήτησας οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν τῆς ἐξόδου καταγραφὴν, καὶ ταύτην
20 εὐρῶν παρὰ τινι τῶν εὐνούχων γέροντι τῷ πρωτοσπαθαρίῳ Βασιλείῳ, καὶ γνοὺς ὅπου ταῦτα ἐχώρησε, βουλὴν περὶ τούτου τοῖς ἀρίστοις προῦθηκεν· ὧν ἡ ψῆφος δημοφάνως συνάδουσα αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς κακῶς ταῦτα λαβόντας ἀντιστρέφει πρὸς τὸ δημό-

15 καὶ om A

16 θησαυρὸν A

20 τῶν πρωτοσπαθαρίων A

ac interficiant, student tollere qui ab eis creandum sibi periculum expectant. sic ille, turpiter ac exitiose sibi pariter rebusque vivens, talem et finem nactus est, iis condignum quae per vitam gesserat.

28. Illico autem ad summam rerum provehitur, qui hactenus secundas in republica tenebat, Basilius; atque ab optimatibus inferioribusque ordinibus omnique exercitu et reliqua urbana plebe, qui et antea supplicibus a deo votis iis exposcebatur, imperator acclamatus est. is vero, mox ac reipublicae clavo admotus est, tum se ipse tum imperii habenas deo dicavit, haec verbis solennibus orans, "Christe rex, qui tuo iudicio ac nutu imperium adeptus sim, tibi illud pariter meque ipsum consecro." moxque accersitis senatus primoribus muniisque publicis ac dignitatibus praecellentibus, iis coram regionum thesaurorum penum aperuit; nec aliud quicquam ex tanta pecuniarum vi inventum quam tria duntaxat, quemadmodum paulo ante dicebam, centenaria. quare indagans imperator expensi codicem, eoque invento apud senem quandam eunuchum, Basilium protospatharium, intelligensque quo illae abiissent, cum optimatibus eius rei causa consilium habuit. horum una concors sententia fuit, ipsos qui male acceperant, in aerarium referre oportere. im-

σιον, ὁ βασιλεὺς τὸ ἄγαν ὑποθραύων δίκαιον τὰς ἡμισείας ὥσπερ
 C ἔλαβον ἕκαστοι ἀντιστρέψαι πρὸς τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον ἐκέλευσε.
 καὶ οὕτως συνέβη κἀκείνοις, εἰ καὶ ἀνάξιοι πάσης φιλοτιμίας
 ἐτύγχανον, οὐκ ὀλίγον ἔτι περικειφθῆναι τῆς δωρεᾶς, καὶ τῷ
 βασιλικῷ θησαυροφυλακίῳ τριακόσια ἐπισαχθῆναι κεντηνάρια, 5
 ἀφ' ὧν ἐν τοῖς ἐπιέγουσιν ἤρξατο χορηγεῖν καὶ δεόντως ὁ βασιλεὺς
 διοικεῖν.

29. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπὶ τὴν αὐτοκράτορα
 ἦλθεν ἀρχὴν ὁ Βασίλειος, ὥσπερ ἐνδεικνυμένου Θεοῦ τὴν ἐπὶ τὰ
 κρείττω τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων μεταβολήν, συνέβη πολλῶν 10
 ἐπινικίων ἀγγελίαν τὴν βασιλεύουσιν αὐτὴν καταλαβεῖν καὶ ἀνάρ-
 D ρουσιν πλήθους αἰχμαλώτων Χριστιανῶν ἀγγελθῆναι. πρόβodon
 οὖν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μέγαν τοῦ Θεοῦ ναὸν τὸν τῆς ἐκείνου σο-
 φίας ἐπιόννυμον ποιησάμενος, καὶ τὰς περὶ πάντων ἰμοῦ εὐχαρι-
 στίας αὐτῷ ἀποδοῦς, ἐν τῷ ὑποστρέφειν ὑπάτευσεν, καὶ χρήματα 15
 πολλά, οὐκ ἐκ τῶν δημοσίων (οὐδὲ γὰρ ἦν) ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκείων,
 ἃ ἐκέκτητο πρότερον, τοῖς ὑπηκόοις διένειμεν. καὶ ἡ τούτου δὲ
 σύζυγος Εὐδοκία ἢ βασίλισ ἅμα τοῖς υἱοῖς Κωνσταντίνῳ καὶ Λέοντι
 ὑπατεύσασα πολλὰ τῇ πόλιτι ἀχρήματι ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς ἔδωρή-
 σατο. πλὴν εἰ καὶ τότε ἔτι ἐσπάνιζε χρημάτων ὁ βασιλεὺς, ὥσπερ 20
 P 160 εἴρηται, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα προσεγένετο καὶ ἑτέρων χρημάτων πλη-
 θος αὐτῷ ἱκανόν, τοῦτο μὲν Θεοῦ διὰ τὸν πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον
 αὐτοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην πολλοὺς τῶν ὑπὸ γῆν θησαυρῶν ἐν

5 ἐπισυναχθῆναι A

6 ὁ om P

21 ἕτερον A

perator iudicii acrimoniam temperans, semissem receptorum in aerarium publicum singulis referendam sanxit. ita factum est ut et illis, etsi nulla digni munificentia erant, accepti muneris pars haud exigua cederet, et trecenta centenaria ad aerarium publicum redirent; unde in urgentibus negotiis subministrare coepit imperator, exque officii ratione rem publicam gerere.

29. Qua die imperii summam adeptus est Basilius, velut deo Romanarum rerum in melius mutationis indice, multorum tropaeorum nuntii in Augustam hanc urbem advenerunt, multisque Christianis assertam ex captivitate libertatem ad eam perlatum est. pompa itaque progressus imperator ad magnum dei templum, cui ab eius sapientia nomen est, proque omnibus simul gratiarum actione perfunctus, redeundo consularia sparsit munera, ingentemque vim pecuniarum, non ex publicis (quae non suppetebant) sed ex propriis, quas ante possederat, in subditos plebemque distribuit. uxor quoque Eudocia cum liberis Constantino et Leone, pari et ipsa largitione, multas civibus pecunias ex suis erogavit. ac licet eo tempore imperator multa adhuc rei nummariae egestate premeretur, uti dictum est, postea tamen uberes satis opes adeptus est, partim quidem dei munere ac nutu ob eius in pauperes misericordiam ac aequitatem, multis sub terra occultis thesauris illo rerum potente in lu-

ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εἰς φῶς εὐδοκήσαντος προελθεῖν, τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ εἰδικῷ εὐρεθέντος χρυσοῦ, ὃν ὁ προβεβασιλευκῶς *Μιχαὴλ* τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων συγχωνεύσας, λέγω δὴ τὴν χρυσὴν ἐκείνην καλουμένην πλάτανον καὶ τοὺς δύο ὀλοχρῶσους γρυῦπας καὶ τοὺς δύο χρυσοῦς σφρηγιάτους λέοντας καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον καὶ ἕτερα τῶν ἐπὶ τῆς τρυπέλης χρυσοσωμάτων ἔργα διάφορα καὶ τὰς βασιλικὰς τε καὶ αὐγουστιακὰς στολὰς καὶ τὰς ἀρχουσι μεγάλους ἀρομοζούσας ἐσθῆτας, πάσας τυγχανούσας χρυσοῦφεις· ἃ δὴ πάντα συγχωνεύσας, ὡς λέλεκται, εἰς τὰ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ ἔμιλλεν ἀποχρήσασθαι· προαναρπασθέντος δὲ ἐκείνου εὐρέθη ὁ χρυσός, καὶ χαραχθεὶς εἰς ἅπαντα γέγονε χρήσιμος τῷ βασιλεῖ. δεῖ γάρ, φησί, χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὕστερον.

30. Τότε δέ, ἐπέπερ ἐπὶ τῶν τῆς ἀρχῆς οἰάκων ὑπὸ τῆς 15 προνοίας προβιβασθεὶς ἐκάθισεν ὁ Βασίλειος, εὐθὺς ἀπὸ γραμμῆς, φασίν, ἄξιος ἐσπούδαζε φανῆναι τοῦ μεγέθους τοῦ πράγματος, καὶ νύκτωρ διηγρόνπει καὶ μεθ' ἡμέραν διεσκόπει, πάντα *Κ* κινῶν λογισμὸν καὶ πᾶν στρέφων βούλευμα, ὅπως ἀγαθοῦ τινὸς αἴτιος τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἄπασι γένοιτο καὶ ὅπως ἐπὶ τὸ ἄμεινον 20 ἔμφανῆ καὶ μεγάλην μεταβολὴν τὰ πράγματα δέξεται. καὶ πρῶτα μὲν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἀδωρότατα τοὺς πάντων ἀρίστους ἐκλεγόμενος προεβάλλετο, οἷς ἦν καὶ οἰκοθεν, ἕτε ἀρίστοις οὔσι, καὶ ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς τοῦ βασιλεύοντος ἐπισκέψεως πρῶτον

cem productis; partim vero etiam ex auro quod in privato imperatoris aerario, quod nempe eius decessor Michael conflatis egregiae fabricae pulcherrimisque operibus (aurea scilicet sic vocata platano, duobus auro solidis gryphibus, totidemque auro ductilibus leonibus; auroque solido organo, variaque alia mensae supellectili ipsa aurea, imperialibusque et Augustiacis indumentis, magnorumque principum ac magistratum vestibus, cunctis auro contextis), uti dictum est, reposuerat ac pro libidine abusus erat. praerepto enim illo aurum repertum est, signatumque imperatori in omnibus perquam utile fuit. opus enim ait (Demosthenes Olynth. 1 p. 15) esse pecuniis; nec si desint, fieri posse aliquid eorum quae deceat. sed haec postea evenerunt.

30. Tunc vero quandoquidem ad imperii gubernacula divinae providentiae nutu Basilii sederat, statim a linea, ut aiunt, ipsisque carceribus sedulo operam posuit ut nihil rei magnitudini impar videretur. itaque noctu pervigil erat, interdiu animo dispiciebat, nullam non movens rationem, nullum non consilium versans, ut boni alicuius auctor subditis fieret et ut illustrem magnamque res mutationem in melius acciperent. hinc primum incorruptissimus ipse nullaque munus sorde a recti libra declinans omnium optimos delectos promovebat, quibus partim a se ipsis, ut qui optimi erant, partim vero ab imperatoris sedula inspectione, primum opus ac studium erat ut prae reliquis a quovis mu-

Theophanes contin.

17

ἔργον καὶ σπουδασμα τὸ πρὸ τῶν ἄλλων τὰς ἰδίας χεῖρας καθαράς ἀπὸ παντοῦ διαφυλάξαι λήμματος, εἰδ' οὕτως πασῶν τῶν ἀρετῶν πλέον τιμῆσαι δικαιοσύνην, καὶ ἰσότητα παρασκευά-
D σαι ἐμπολιτεύεσθαι πανταχοῦ, καὶ τὸ μὴ καταδυναστεύεσθαι ὑπὸ τῶν πλουτουόντων τοὺς πένητας, μηδὲ ἀδίκως ζημίαι τινα ὑποβάλλεσθαι, ἀλλὰ ῥύεσθαι πένητας καὶ πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ, καὶ κατὰ μικρὸν ἀναλαβεῖν τοὺς ἀνθρώπους οὓσπερ ἀπὸ τῶν φθασάντων ἦδει λειποψυχοῦντάς τε καὶ ἐκλείποντας, καὶ ἀναρρωννύντας ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἅπαντας εὐετηρίας σπουδάζειν ἀποκαθιστᾶν. ὧν καὶ διὰ τὴν ἕξ ἀρχῆς πρὸς τὰ βελτίω ῥοπήν **10** (τοιούτοι γὰρ πάντως οἱ ἐκλεγόμενοι) καὶ διὰ τὴν τοῦ κρατοῦντος
P 161 περὶ ταῦτα σπουδῆν καὶ ἐργηγορυῖαν πανταχοσε περιβλεψῆν εἰς πᾶν τὸ δέον προθύμως ἀλλήλους ὑπερβαλέσθαι ἀμιλλωμένων, ἅπασα μὲν ἀδικία εὐθὺς ἀπὸ πάντων ἡλαύνετο, καὶ τὸ δίκαιον ἐπαρρησιάζετο, καὶ αἱ πρὶν ὑπὲρ τὰς Βριάρειω χεῖρες πρὸς τὰ ἀλλότρια **15** ἐκτεινόμεναι ἐκνεναρκωμέναις ὥσπερ καὶ παρειμέναις ἐώκεισαν, καὶ τὰ ἄσθενῆ πρὸ τούτου τῶν πενήτων μέλη ἐρρώννυντο διὰ τὸ ἀδεῶς ἕκαστον τὴν οἰκίαν βῶλον ἐργάζεσθαι καὶ τὸν ἴδιον ἀμπελῶνα καρποῦσθαι, καὶ τὴν ἔλαιαν καὶ τὴν συκῆν τὴν πατρῴαν μηδένα εἶναι τὸν τολμῶντα ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ ποιῆσθαι ἕξουσίαν, **20**
B ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῇ συνήθει καὶ πατρῴᾳ τούτων σκιᾷ ἀναπαύεσθαι. καὶ οὕτω μὲν περὶ τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν τῶν τε χωρῶν καὶ τόπων καὶ πόλεων τῆς ἑαυτοῦ ἐπικρατείας ὁ εὐσεβὴς διε-

20 αὐτοῦ P

22 περὶ om A

nerē manus puras servarent; tum ut prae omnibus virtutibus iustitiam colerent, et ut ubique aequitas vigeret diligentem operam navarent, nec a divitibus pauperes opprimi vel quemquam innoxie noxam subire sinerent, sed inopem et egenum de manu fortiorum eriperent (Psalm. 34 10), paulatimque eos recrearent quos ob praeteritorum iniuriam animo delin- qui noverant ac collabi, eosque sublevantes ad pristinam omnes felicitatem reparare studerent. hi porro, tum qua ipsi iam initio ratione ac sponte ad virtutem propensi erant (tales enim omnino deligebat) tum imperatoris circa haec sollicitudine ac vigili in omnibus circumspeditione, cum se mutuo in omni officii genere superare contenderent, statim omnis iniustitia ab omnibus procul facessere, ac iustitia omni palam coli libertate; manusque supra quam Briarei antea ad aliena rapienda extantae torpidis stupefactisque similes decidere; infirmaeque prius egenorum membra robur viresque accipere, idcirco nimirum quod singulis suam libere exercentibus glebam, vineaeque proventus fruentibus avitaeque olivae ac ficus, nemo erat qui haec sibi quavis iniuria usurpare aude- ret, sed quisque in horum consueta avitaeque umbra conquiesceret. in hunc se modum pius imperator erga omnes subditos habebat, tum qui ruri inque oppidis tum qui in urbibus agebant, quantum Romani imperii

γένετο βασιλεύς. εἰ δέ τις οἶον ὄζος κακίας ἔν τινι στερεῶς εὖ μάλα συναθροισθεὶς ὑπὸ τῶν κατὰ μέρος ἀρχόντων μεταβληθῆναι ἢ τέλεον ἐκκοπῆναι οὐχ οἶός τε ἦν, δι' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ βασιλεύοντος ἢ μετεβάλλετο ἢ ἀλλοίως πως τὴν ἰατρειάν ἐδέχετο. τέλεον 5 γὰρ ἐξῆραι πάντοθεν τὴν ἀδικίαν ὁ κρᾶτιστος οὗτος φιλονεικῶν πανταχοῦ τε διατάγματα ἐξέθετο καὶ κατὰ πᾶσαν χώραν ἐξέπεμψεν, δι' ὧν πᾶσα δόσις μέχρι τότε τὸ εὖλογον ἔχειν δοκοῦσα διὰ C τὴν πονηρὰν ἀπὸ χρόνου συνήθειαν ἀνηρείτο καὶ ἐξεκόπτετο, καὶ ἰσονομία πᾶσα καὶ δικαιοσύνη ὡσπερ ἀπὸ τινος ὑπερορίου φυγῆς 10 ἔδοκει κατιέναι πρὸς τὸν βίον καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐμπολιτευέσθαι.

31. Ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὸ κρίνειν ἐπιτηδείους, ἀπὸ μὲν μαθημάτων ἔχειν τὸ ἱκανὸν μαρτυρομένους, ἀπὸ δὲ γνώμης καὶ προαιρέσεως τὸ εὐσεβές τε καὶ ἀδωρόληπτον, ἀξιώμασι τε τῆς 15 ταπεινοτέρας βαθμίδος ὑπεραίρων καὶ ἀννυῶν καὶ ῥογῶν ἐνιαυσίων ἐκθέσει καὶ σιτηρεσίων ἄλλων καὶ φιλοτιμιῶν παροχαῖς D δεξιόμενος κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἀγνίαν καὶ πᾶν εὐαγές ἐνδιαίτημα ἐγκατέστησεν. Ἐξαιρέτως δὲ τὸ λεγόμενον τῆς Χαλκῆς λιμπρότατον τὸ πάλαι καὶ ἀξιάγαστον οἶκημα, τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν 20 κρατούντων ῥαθυμία, ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τινων ἐμψησῶν, κατὰ μέρη πολλὰ διαρρῦν καὶ τὴν ὄροφὴν πονήσασαν ἐσχηκός, αὐτὸς καὶ πόνη καὶ δαπάναις συγκαῖς ἀπεκάθηρέ τε καὶ περιεποιήσατο καὶ

12 μὲν] τῶν P

13 τὸ om P

sese dicio protrahebat. sin autem aliquis veluti malitiae ramus in aliquo valide nimis conglobatus a singularibus praefectis ac magistratibus aut convelli aut excindi omnino non poterat, ipsiusmet imperatoris opera meliori fruge componebatur, aut certe variis aliis modis medicinam accipiebat. cum enim optimus hic imperator per omnem late dicionem iniustitiam prorsus extirpare contenderet, ubique sancita edidit inque omnes provincias misit, quibus datio omnis ac praestatio, praes inolita olim prava consuetudine haud aliena a ratione visa, tollebatur ac excindebatur, omnisque aequalitas ac iustitia velut a prolixo quodam exsilio ac fuga in vitae usum reduci interque homines novum videre videbatur.

31. Sed et qui ad iudicia idonei exque disciplinis in eam rem instructi satis animique sententia ac voluntate religiosi integrique noscebantur, collatis honoribus ab humiliori gradu sustollens atque exaltans, annuisque stipendiis et frumentatione aliisque muneribus liberaliter donans, per singulos propemodum vicos domosque religiosas constituit, potissimum vero, quam Chalces vocant, conspicuam olim ac admirandam aedem, temporis iniuria eorumque qui rerum potiti erant negligentia (forte etiam incendiis vi) multis in locis labefactatam, obsoleto tecto ac collabente, ipse et labore et profusis sumptibus expurgavit atque re-

κοινὸν κατέστησε δικαστήριον, ἄρειον τε πάγου καὶ Ἡλιαίας σεμνό-
 τερον. οὐ μόνον δὲ διὰ τῆς τῶν κριτῶν ἐκλογῆς τε καὶ προβολῆς τοὺς
 P 162 ἀδικεῖσθαι λέγοντας τῶν δικαίων τυγχάνειν προενοήσατο, ἀλλὰ καὶ
 διὰ τῆς παροχῆς τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς τῶν ἐπὶ τῇ παρὰ τῶν ἰσχυ-
 ροτέρων βία ἐκάστοτε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀναγκαζομένων εἰσερ- 5
 χεσθαι. δεῖσας γὰρ μὴ ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων πολλάκις τινὲς πρὸ
 τοῦ πέρας τὴν κατ' αὐτοὺς ὑπόθεσιν δέξασθαι τῶν τῆδε ἀναχω-
 ρήσωσι, πρόσδοτον ἀρκοῦσαν ἀφώρισεν ἀφ' ἧς οἱ ἐγκαλοῦντες
 κατὰ τινων ἀπετρέφοντο, ἕως τὴν ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ ἀπόφασιν
 ἔλαβον. οὐ ταῦτα δὲ μόνον πρὸς τὴν παντελεῖ τῆς ἀδικίας ἐπενοή- 10
 σατο ἐξολόθρευσιν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν εἰς τὸ τοιοῦτον μέρος ἐπέ-
 δωκε· καὶ ὅταν ἔτυχε τῶν στρατειῶν σχολάζων καὶ τοῦ χρηματί-
 B ζειν ταῖς ἀπανταχόθεν πρεσβείαις, αὐτὸς τῶν βασιλείων ὑποκα-
 τῶν καὶ εἰς τὸ διὰ τοὺς πανταχόθεν εἰς αὐτὸ συντρέχοντας, ὡς
 ζοικεν, λεγόμενον Γενικὸν καθεζόμενος τοὺς ὑπὸ τῶν εἰσπραττόν- 15
 των τοὺς δημοσίους φόρους πολλάκις, οἷα συμβαίνει, διὰ τὸ μέ-
 γεθος τῆς ἀρχῆς ἀδικουμένους καὶ ὡσπερ εἰς κοινὸν πρυτανεῖον εἰς
 τὸ τοιοῦτον δικαιοτήριον καταφεύγοντας καὶ τὰς οἰκείας ἐγκλήσεις
 προβαλλομένους μετὰ πόνου πολλοῦ καὶ συγχῆς ἐπιμελείας ἐξήτα-
 ζεν, καὶ οὕτω τοῖς ἀδικουμένοις ἐπήμυνεν καὶ τοὺς ἀδικούντας 20
 ἔπανε διὰ τῆς νομίμου τιμωρίας τοῦ μηκέτι τολμᾶν τὰ τοιαῦτα
 C ποιεῖν. χρόνοις δὲ ὕστερον λέγεται ποτε κατελεθεῖν εἰς τὴν τοιαύ-
 την διατριβὴν πρὸς τὴν τῶν ἀδικουμένων ἐκδίκησιν· ὡς δ' ἔτυχεν

2 προσβολῆς A

8 οἱ om P

14 τοὺς] τὸ τοὺς AP

fecit, forumque iudiciale destinavit, Areopago Heliæaque multo angu-
 stius. nec iudicium solummodo delectu ac promotione illis providit qui
 se iniuria lædi quererentur, sed et diurnis alimentis iis constitutis qui a
 potentioribus per vim quotidie in urbem traherentur. veritus enim ne
 necessarij commeatus penuria necdum absoluto negotio haud raro qui-
 dam urbe excederent, sufficientes constituit redditus, unde actores pro-
 curarentur, donec a iudice dicta eis sententia esset. nec ista modo eius
 inventa ad iniuriam penitus profligandam, sed et se ipsum in hanc de-
 didit partem. cum enim a ducendis exercitibus aut dandis responsis un-
 dequaque adventantibus legatis ei vacaret, ipse se aula subducens inque
 Genico posito tribunali (sic dicto loco, uti videtur, quod ex omni loco
 ad publicas rationes eo confluerent) eos qui a publicanis haud raro, ut
 fere contingit ob imperii amplitudinem, iniuria afficerentur ac velut ad
 prytaneum ad eiusmodi iudicii locum confugerent suasque expostulatio-
 nes offerrent, magno labore assidueque diligentia examinabat, atque in
 eum modum iis qui iniuria afficiebantur vindex sedebat; eos vero qui
 faciebant, poenis a lege præscriptis, ne talia deinceps auderent, deter-
 rebat. subsequētis deinde temporibus fama est, cum ad eum iudicii lo-
 cum atque palaestram accessisset illis vindex futurus qui ulla iniuria pul-

οὐδείς ἐγκαλῶν, ὑποτοπήσας ὑπὸ τινων τῆς πρὸς αὐτὸν εἰσόδου ἀνείργεσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους ἀπέστειλε ζητοῦντας κατὰ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως εἴ τις ἔστι κατὰ τινος ποιούμενος ἐγκλησιν· ὡς δ' ἐπαγγέλλον οὗτοι μηδένα μηδαμοῦ εὐρηκέναι λέγοντες 5 ἐγκαλοῦντα κατὰ τινος, δακρῦσαι φασὶ τὸν γενναῖον ἐκείνον ὕψ' ἠδονῆς, καὶ οὕτω τὴν εὐχαριστίαν ἀποδοῦναι θεῷ. ὄρων δὲ ὅτι ἔστι τις τοῖς πονηροῖς εἰς τὸ ἀδικεῖν ἀφορμὴ ἀπὸ τοῦ διὰ τὸ σύντομον τοῖς τῶν ἀριθμῶν μορίοις καὶ μέρεσι τοῦ ἡμίσεως καὶ ἔκτου D καὶ δωδεκάτου τυχὸν κεχρησθαι τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς 10 τῆς τῶν φόρων εἰσπραξέως, ἠθέλησε καὶ τὴν τοιαύτην τῶν ἀδικεῖν βουλομένων περιελεῖν ἀφορμὴν, καὶ διωρίσατο καὶ γράμμασι λιτοῖς, ἃ καὶ τοῖς ἀγροῖκοις ἀναγινώσκειν ἔστιν ἐν δυνατῷ, καὶ ὀλογράφοις καὶ φανεραῖς ταῖς ψήφοις τῆς δηλουμένης ποσότητος τοὺς τῶν ἀπαιτήσεων γράφεσθαι κώδικας, οἴκοθεν τὸ εἰς τοῦτο 15 τάξας ἀνάλωμα καὶ τῶν χαρτίων καὶ τῆς γραφῆς καὶ τῶν γραφῶν, πρὸς τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς πένητας. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον τῆς περὶ τὸ ὑπῆκοον κηδεμονίας αὐτοῦ καθέστηκε γνῶρισμα, καὶ ὅτι ὑπ' οὐδενὸς οὐδένα ἀδικεῖσθαι ἐβούλετο. καὶ P 163 τοιοῦτος μὲν ἦν περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ δημόσια.

20 32. Μὴ βουλόμενος δὲ μηδὲ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ δοκεῖν ἀμελεῖν (πάντως γὰρ ὡς ἐν τῷ κοσμικῷ περιεχόμενοι σκάφει, ὑπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ κρατοῦντος καὶ αὐταὶ τυγχάνουσιν, ἐκείνου

15 καὶ τῶν γραφῶν om A

21 τῷ om P

sarentur, nemine expostulante, cum in mentem venisset ne forte ingressu ad ipsum prohiberentur qui damnum aliquod iniuste paterentur, ex stipantium cohorte misisse qui per varia urbis loca inquirerent, num quis adversus aliquem expostularet. ubi redierunt, nullum se invenisse dicentes qui querelarum aliquid adversus aliquem haberet, gaudio ferunt generosi pectoris virum in lacrimas effusum esse, atque in eum modum deo gratias egisse. ad haec considerans inde improbis iniuriae ansam fore, quod veteres conscribendis publicorum vectigalium tabulis brevitate causa numerorum partibus ac apicibus, puta semmissis sextantis atque unciae, uterentur, hanc quoque iniuriae occasionem ablaturus, statuit decrevitque ut literis simplicibus, quae vel rusticis lectu faciles essent, integrisque et apertis calculis quantitate notata, exactionum codices scriberentur, expensis de suo in chartas et scripturam ac scriptores constitutis, ne ulla pauperibus iniuria fieret. et hoc quidem tale tantumque illius erga subditos curae diligentiaeque indicium, quodque nemini ullam fieri iniuriam vellet; talisque in administratione civilium rerum et publicarum erat.

32. Cumque nollet videri ecclesiarum dei curam negligere (omnino enim, ut quae in mundi navigio contineantur, ipsae quoque imperatoris

δὲ καὶ μᾶλλον ἕτε θεοφιλοῦς καὶ πολλὴν περὶ τὰ θεῖα κεκτημένον ἐδλάβειαν), ἐπεὶ γοῦν καὶ ταύτας οἷον εἶναι ἐν σάλῳ τινὶ καὶ ταράχῃ τυγχανούσας ἑώρα διὰ τὸ τῆς κοινῆς λύμης ὑπὸ τοῦ προαφῆσαντος καὶ ταύτας μεταλαχεῖν καὶ ἐξωσθῆναι μὲν τῆς οικείας καθῆ-
B δρας καὶ ποιμνῆς τὸν ἐνόμως τούτων κατάρχοντα, ἀντιεσαχθῆναι 5
 δὲ ἕτερον, οὐδὲ τούτων ἠμέλησεν, ἀλλὰ διὰ κοινῆς συνόδου καὶ συνελύσεως τῶν ἀπανταχόθεν ἀρχιερέων θεοῦ ταῖς ἐκκλησίαις τὸν σάλον κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἔστησεν, τὴν τε πρὸ τούτου ἐβδόμην ἁγίαν σύνοδον ἐπικυρώσας, καὶ τοὺς περιλιπεῖς τῶν ἐκονομάχων αἰρετικῶν τῷ ἀναθέματι δούς, καὶ τὸν γνήσιον νυμφίον τῇ ἐκ- 10
 κλησίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις τὸν πατέρα κανονικῶς παρασχών, τὸν δὲ ἀντιεσαχθέντα σχολάζειν κελεύσας ἕως τούτου πρὸς ἑαυτὸν μετα-
C στήσει ὁ κύριος. καὶ οὕτω μὲν εὖ καὶ καλῶς τὰ κατὰ τὴν ἐκκλη-
 σίαν διεθετο, καὶ τὴν ἐνδεχομένην καὶ ταύτη γαλήνην τῇ οικείᾳ σπουδῇ καὶ προμηθεΐᾳ παρέσχετο. 15

33. Εὐρῶν δὲ καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους πολλὴν ἀσάφειαν καὶ σύγχυσιν ἔχοντας διὰ τὴν ἀγαθῶν ὡσπερ καὶ πονηρῶν συνανασιτροφήν, λέγω δὴ τὴν τῶν ἀνηρημένων καὶ πολιτευομένων ἀδιάκριτον καὶ κοινὴν ἀναγραφὴν, καὶ τούτους κατὰ τὸ προσήκον καὶ ἐνδεχόμενον προσφόρως ἐπηνωρθώσατο, τὴν τῶν ἀνηρημένων 20
 ἀχρησίαν περιελών, καὶ τῶν κυρίων ἀνακαθάρας τὸ πλῆθος, καὶ

11 τὸν τε P 13 τὰ] καὶ τὰ A 18 τῶν om P καὶ πολι-
 τευομένων — ἀνηρημένων om A

providentiae sunt obnoxiae, ac potissimum illius, viri scilicet religiosi ergaque divina veneratione cultaque longe propensi), has quoque velut in saeo iactari tempestate videns atque turbati, eo quod noxam communem a decessore contraxerant, sedeque pulsus et a grege amotus fuerat qui eis legitime praeerat, alio in eius locum suffecto, tranquillare studuit; communicque synodo ac conventu cunctis ex locis dei praesulum habito, quoad licuit, ecclesiarum procellam sedavit, tum superiorem septimam sanctam synodum confirmans, ac qui adhuc essent, iconomachos anathemate feriens, tum vero legitimum ecclesiae sponsum atque liberis patrem canonicè reddens, subditiciumque atque intrusum, donec ipsum dominus ad se transferret, cessare iubens. sic itaque probe riteque res ecclesiasticae illi compositae, hacque ratione studio suo ac cura omnem ei possibilem tranquillitatem praebuit.

33. Cum item leges civiles multum obscuras atque confusas reperisset, ob bonarum scilicet atque malarum, ut sic loquar, permixtionem, quod nempe tum antiquatae tum quae vigeabant nullo delectu ac communi uno corpore conscriptae haberentur, has quoque convenienter, ac quoad res ferebat, commode emendavit, antiquatis, quae iam nullius usus forent, sublatis, earum vero quae ratae essent multitudine plane ex-

ὡσπερ ἐν συνόψει, ἐν κεφαλαίοις διὰ τὸ εὐμνημόνευτον τὴν προ-
τέραν ἀπειρίαν περιλαβών.

34. Ἄλλ' ἐπεὶ τοῖς ἀγαθοῖς αἰεὶ παραφύεται φθόνος ὡς D
τοῖς γλυκείσι μάλιστα τῶν ζώων οἱ σκώληκες, καὶ τῇ κοσμικῇ
5 εὐετηρία καὶ εὐθηνίᾳ βασκαίνοντα τὰ φάυλα δαιμόνια διὰ πονη-
ρῶν ἀνθρώπων πειρᾶται τὴν τῶν ἀγαθῶν συνταράξαι φορᾶν, ἐκ
ταύτων καὶ τούτῳ συσκευὴν ἐπιβουλῆς, μετὰ καὶ πρὸς φόνον ὀπλί-
ζεται Συμβάτιος καὶ Γεώργιος μετὰ στίφους ἀποφράδων ἀνθρώ-
πων καὶ δυσσεβῶν. οὐ συγχωροῦντος δὲ πάντως, οὐδ' ἀνεχομέ-
10 νου Θεοῦ τὴν κακίαν δι' ἐλαχίστου αὐθις ἀναπαλαῖσαι τὴν οἰκίαν
ἦτταν καὶ ἀπελάσαι τὴν εὐνομίαν καὶ δίκαιουσύνην ἀπὸ τῆς γῆς,
κατάδηλος ἢ τούτων πονηρία καθίσταται ἀφ' ἐνός τῶν συνωμο- P 164
τῶν. ἀκολουθησάντων δὲ τῶν ἐλέγχων ἐπήρτητο μὲν ἀπὸ τῶν
νόμων αὐτοῖς ἢ ἐσχάτη τιμωρία, τουτέστι, μετὰ καὶ δήμευσιν
15 καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων ἔκπτωσιν, καὶ ἢ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἄλλο-
τρίωσις. ἀλλ' ἢ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία μόνη τῶν
ὀφθαλμῶν ἔκκοπῇ τὴν τιμωρίαν ὠρέσατο τέλος τῶν προκαταρξάν-
των τῆς πονηρᾶς συμβουλῆς· καὶ πλέον δ' ἂν τὴν εἰσπραξίν ἐμε-
20 τρίασεν, εἰ μὴ τὴν εἰς τούτους ἄκραν φιλανθρωπίαν ἐγίνωσκε καὶ
ἄλλους προτρέψασθαι πρὸς τὴν μίμησιν καὶ τότε εἰς ἀνάγκην
ὑπαχθῆναι αὐτὸν καὶ βαρύτερας ἀνταποδόσεις. διὰ τοῦτο τῇ B
λεχθέσῃ ποιῆ τούτοις τε μετανοίας παρέσχε καιρὸν καὶ τοὺς λοι-

1 alteram ἐν om A 9 συγχωροῦνται P 20 προτρέψασθαι A

plicata, ac velut compendio, certis capitibus, ob faciliorem memoriam, priore illorum infinitate comprehensa.

34. Quia tamen invidia bonis semper adhaerescit, uti maxime lignis dulcibus adnascuntur vermes, malique daemones annuorum terrae proventuum frugumque ubertati invidentes pravorum hominum opera bonorum feracitatem conturbare conantur, ex horum numero ad imperatoris vitam insidiis ferroque appetendam instructi Symbatius ac Georgius cum hominum nefariorum ac impiorum turba. haud tamen omnino eis licuit, non sinente deo ut depressa devictaque malitia brevi quasi reparatis viribus convivisceret exque orbe aequitatem ac iustitiam pelleret. coniuratorum uno prodente eorum in apertum deducta machinatio est. subsecutis criminis indicibus evictaque causa, legum severitate extremum imminabat supplicium, ut nimirum bonorum omnium proscriptione damnatis etiam vita adimeretur. at generosi principis clementia una duntaxat oculorum effusione, eorum solummodo qui pravi consilii auctores exstiterant, poenam definivit; magisque ultionem moderatus esset, ni perspectum habuisset summa in eos clementia alios quoque ad idem scelus audendum provocatum iri, tumque adigendum se necessario ad atrociores poenas exigendas. idcirco ea, quam dixi, poena tum illis

ποὺς τῶν πονηρῶν ἐσωφρόνιζε. βουλόμενος δ' ἐπὶ μᾶλλον ἀνα-
στῆλαι τὰς ὁρμὰς τῶν ἀδίκως ζητούντων ἀλλότριον θάνατον καὶ
πῦσαν αὐτῶν ἐλπίδα περιελεῖν, ἀνάγει πρὸς τὸ τῆς βασιλείας
ἀξίωμα τοὺς τῶν παίδων καθ' ἡλικίαν προέχοντας, ἤδη βασιλι-
κῶς ἀναγομένους καὶ παιδευομένους καὶ εἰς πῦσαν ἐκλάμποντας 5
ἀρχικὴν ἀρετὴν, Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα, οἰονεὶ κραταιότερας
ἐλπίδας καὶ πλείονας βαλλόμενος τῇ ἀρχῇ, καὶ τοὺς εὐγενεῖς τῆς
βασιλείας ὄρηκας ἐπὶ ταύτης ἡρώων.

- C 35. Ἄλλ' ἐπεὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἐγενόμην τῆς διηγή-
σεως, βούλομαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων ἤδη διαλαβεῖν, 10
ὅπως περὶ ἐκάστον αὐτῶν εὐσεβῶς ἐβουλεύσατο. κατὰ γὰρ τοὺς
πάλαι τῶν εὐσεβῶν καὶ μακαρῶν ἀνδρῶν, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπερ
ἐκείνους πολὺπαιδα καὶ καλλίπαιδα καὶ τοῦτον ἔδειξεν ὁ θεός.
μετὰ χρόνον τοίνυν τινὰ μεταδίδωσι τοῦ στέφους καὶ Ἀλεξάνδρω
τῷ τρίτῳ υἱῷ· τὸν δὲ τούτων νεώτατον Στέφανον, ὡς τὸν Ἰσαὰκ 15
ὁ Ἀβραάμ, προσάγει θεῷ καὶ τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἐγκαταλέγει
καὶ ἀφιερῶ. τὴν θῆλειαν δὲ γοῆν Ἰσαρίθμον υἴσαν τῇ ἄρρην ἐν
D ἱερῷ σημειῶ τῆς πανευφήμον μάρτυρος Εὐφημίας καθιερωῖ καὶ
ὡς δῶρον δεκτὸν καὶ ἀνάθημα θεῷ ἀνατίθῃσιν, καὶ σχήματι καὶ
καταστολῇ κοσμήσας ὁμοίως ταῖς καθαρῶς καὶ ἀμιάντως τῷ ἀθα- 20
νάτῳ νυμφίῳ νυμφενομέναις παρθέναις Χριστῷ. ταῦτα δὲ εἰ καὶ
τοῖς χρόνοις ὕστερον τυχὸν γέγονεν, ἀλλ' οὖν ἐνταῦθα κείσθαι

16 καταλέγει A

paenitentiae tempus praebuit, tum malos reliquos coercuit. studens au-
tem maiorem in modum eorum reprimere animos qui iniuste aliorum
caedibus inhiant, omnemque illis spem auferre, filios natu maiores Con-
stantinum atque Leonem, regie iam educatos ac eruditos omnique vir-
tute ex imperii ratione excultos, ad imperii dignitatem promovet, velut
nimirum validiores pluresque radices in imperio mittens, et super eo
nobiles imperii ramos sustollens.

35. Ad hanc porro historiae partem cum venerim, libet hic quo-
que de reliquis eius liberis instituto sermone, quomodo de singulis pie
admodum statuerit, declarare. velut enim olim pietate conspicuos ac
beatos viros, imo et supra illos, hunc quoque deus copiosa probaque
sobole donavit. post aliquod itaque tempus etiam Alexandrum filiorum
tertium Augusti corona impartivit. horum vero novissimum Stephanum,
haud secus ac Abrahamus Isaacum, deo offert deique ecclesiae adlegit
ac consecrat. filias totidem numero quot erant masculi, in sacro illustris-
simaе martyris Euphemiae monasterio devovet, ac velut munus accep-
tatum hostiamque deo dicat, illas tum moribus tum habitu omnique ap-
paratu ornans, quo decorari solent pure ac incontaminate immor-
tali sponse Christo sponsae virgines copulantur. haec, licet subsecutis

σνημιμένα, ὡπερ τῆ φύσει, οὕτω δὴ καὶ τῆ διηγῆσει τῆς τετρακτύος τῶν ἀδελφῶν.

36. Ἐπεὶ οὖν τὰ οἴκοι καλῶς εἶχεν αὐτῶ καὶ κατὰ σκοπὸν εὐσεβῆ καὶ θεάρεστον, ἐκάλει δὲ αὐτὸν ἡ ζέουσα περὶ τῶν ὄλων 5 φροντὶς καὶ πρὸς ὑπερορίους στρατείας, ὡς ἂν τοῖς οἰκείοις πόνοις καὶ τῆ αὐτοῦ ἀνδρία καὶ γενναίότητι πλατύνη μὲν τὰ ὄρια τῆς ἀρχῆς, πορρωτέρω δὲ συνώση καὶ ἀπελεύση τὸ δυσμενές, οὐδὲ P 165 τούτων ἠμέλησεν, ἀλλὰ πρῶτα μὲν τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἐλαττωθέντας ἐκ τοῦ περικοπῆναι τὰς διδομένας τούτοις φιλοτιμίας καὶ ῥόγας καὶ τὰ βασιλικὰ σιτηρέσια διὰ νέων συλλογῆς τε καὶ ἐκλογῆς ἀνεπλήρωσεν καὶ διὰ τῆς τῶν διόντων παροχῆς τε καὶ ἐπιδόσεως ἔρρωσεν· ἔπειτα γυμνάσας τούτους ταῖς τακτικαῖς μελέταις, καὶ τοῖς ἐνδελεχέσι πόνοις ἐμπείρους τῆς πολεμικῆς ἀγωνίας πεποιηκώς, καὶ εὐταξίας ὅτι μάλιστα λόγον ἔχεν ἐθίσας καὶ 15 φροντικέναι τοῦ εὐπειθοῦς, οὕτω μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τῶν φυλετῶν B καὶ συγγενῶν καὶ ὑπηκόων κατὰ βαρβάρων ἐστράτευσεν. ἦδει γὰρ ὡς οὐδὲ τῶν βαναύσων καὶ χυδαίων τούτων τεχνῶν οὐδεμίαν ἔστιν εἰδέναι πρὸ τοῦ μαθεῖν, οὐδ' ἔστιν ὅστις διδασκάλου χωρὶς οὔτε ὑποδηματογράφος, μήτι γε τῶν σπουδαιοτέρων τινὰ τεχνῶν κατ- 20 ὠρθωκῶς φαίνεται. τὴν δὲ πολεμικὴν ἐπιστήμην ἡ τέχνην εἰ δίχῃ μαθήσεως καὶ ἰκανῆς ἐμπειρίας ἐξῆν εἰδέναι τῶ βουλομένῳ, οὐκ εἶχον ἄρα νοῦν ἀλλ' ἐλήθρουν οἱ πολλὰ περὶ τὸ μέρος τοῦτο πονή-

temporibus acta sunt, hic tamen posita sunt, uti natura, sic et narrandi ipsa serie, fratrum quaternioni coniuncta.

36. Rebus itaque sic illi domi probe religioseque ac deo placito scopo constitutis, cum ipsum ardens rei publicae cura ad externa quoque bella suscipienda impelleret, quo nimirum suis ipse laboribus et fortitudine animique magnitudine imperii fines proferret longiusque hostem propelleret ac abigeret, nec hanc sibi partem negligendam putavit. primum tamen militares cohortes inde imminutas quod consuetae largitiones et stipendia regiaeque annonae illis subtractae essent, novo delectu conscriptoque in eam rem milite replevit, necessariique commeatus subministratio ac elargitione roboravit. exinde militaribus operibus eos exercens, assiduisque laboribus disciplinae castrorum expertos ac prae omnibus servandi ordinis sollicitos reddens, tribunicis suis atque ducibus obsequendi ritu instituens, una cum illis pro tribulibus et affnibus atque subditis adversus barbaros expeditionem suscepit. noverat enim nullam artem, ne mechanicam quidem ac vilem, sciri posse antequam addiscatur; nec quemquam esse qui sine magistro vel ipsam sutoriam (necum aliquam nobiliorum artium, ac quae magnis sudoribus comparantur) adeptus satis videatur. scientiam vero seu artem militarem, si absque disciplina sufficientique ex rei usu peritia cuivis volenti parare liceret, haud sane mentis integrae fuissent, sed delirassent, qui plura circa hoc in commentariis de rebus bellicis diligentia opera tradiderunt.

- C σαντες ἐν τοῖς τακτικοῖς συγγράμμασι καὶ οἱ μέγιστοι τῶν αὐτοκράτορων καὶ στρατηγῶν, οἱ πολλὰ ἀπὸ πολλῶν τρόπαια συστήσαντες, ὧν οὐδεὶς ἐθάρρησε πάποτε μετ' ἀμαθῶς καὶ ἀγυμνάστου λαοῦ εἰς πολεμίων παράταξιν ἐμβαλεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὔτε τὸν μὴ μαθόντα εἰδέναι οὔτε τὸν μὴ ἀσκήσαντα καὶ γυμνασάμενον ἀγωνλῆσθαι. διὰ τοῦτο καὶ ὁ γενναῖος οὗτος πρότερον γυμνάσας καὶ καταρτίσας τὰ τάγματα τὰ στρατιωτικά, καὶ τὴν νεοσύλλεκτον στρατιὰν ἀναμίξας τῇ παλαιᾷ, καὶ ταῖς ἀρμοζούσαις χορηγίαις καὶ δωρεαῖς λιπύνας αὐτῶν τὰ νεῦρα καὶ τονώσας τὰς δεξιὰς, D οὕτω μετ' αὐτῶν προσέβαλε τοῖς ἐχθροῖς καὶ τὰ πολλὰ τρόπαια 10 ἔστησεν καὶ τὰς μυρίας νίκας ἀνέλειτο. διὰ βραχέων δὲ διηγῆσομαι.

37. Καὶ κατὰστασιν πόλεως ἐνευκαιρήσας καὶ σχολάσας πράξεις, ἕαρος ὑπολάμποντος τὰ ὄπλα ἀνέλειτο καὶ μετὰ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ξυνέξητάζετο, ἡγούμενος χορῆναι τὸν ὡς 15 ἄληθῶς ἄρχοντα τοῦ οἴκειον προκινδυνεύειν λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πᾶν ἀδεῶς διάγειν τὸ ὑποχείριον πόνους καὶ ταλαιπωρίας ἐκουσίως αὐτὸν ἀναδέχεσθαι. καὶ ἐπεὶ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους ὁ τῆς P 166 Τεφρακῆς ἡγούμενος, ὃν Χρυσόχειρα κατωνόμαζον, ἐπ' ἀνδρεία καὶ συνέσει διαφέρειν δοκῶν σφόδρα παρελύπει τὴν Ῥωμαίων χώ- 20 ραν καὶ τοὺς λαοὺς, καὶ πολλοὺς τῶν ἀγροίκων καθ' ἐκάστην αἰγμάλωτους ποιοῦμενος ἐφρόνει σοβαρὰ καὶ ὑπέρογκα, κατ' αὐτοῦ

6 καὶ om P 7 καὶ ante τὴν om P 10 προσέβαλλε A 12 post διηγῆσομαι verba aliquot deesse videntur. 14 λάμποντος P εἴλετο P 20 Ῥωμαίους A. an ὑπὸ Ῥωμαίους?

maximique imperatores ac duces exercitus, qui multa de multis tropaea erexerunt; quorum nemo unquam cum rudi milite nec bellicis laboribus subacto adversas acies tentavit. atqui fieri non potest ut is doctus sit qui non didicerit, vel ut certamine fortiter defungatur qui se minime exercuerit ac gymnasticae operam dederit. idcirco vir ille generosus exercitatus prius restauratisque militaribus ordinibus, admixtisque tiro-nibus veteranorum numeris, ac convenientibus largitionibus muneribusque eorum impinguatis nervis dextrisque roboratis, sic cum illis adversus hostes congressus multa tropaea erexit et innumeras victorias reportavit. haec vero enarrabo quam paucis licebit.

37. Tranquillo igitur urbis statu, ac per eius opportunitatem navata rebus diligenti opera instructoque exercitu, vere arma capessivit, inter militares ipse ordines agens ac castra sequens; nempe hoc arbitrat, viro principi pro populo suo adeunda pericula, et ut subditi omnes secure ac quiete agant, sponte suscipiendos labores ac aerumnas. cumque ea aetate Tephricae princeps, cui Chrysochiri nomen erat, reliquis virtute praestare visus ac prudentia, Romanam dicionem ac gentem dire vastaret, quotidieque multos rusticorum captivos agens, superbe altumque saperet ac se reliquis praeferreret, adversus illum eiusque urbem

καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν πόλεως ἐστρατεύει ὁ βασιλεὺς. τοῦ δὲ σοβαροῦ
καὶ θρασέος ἐκείνου πρὸς τὴν γενναϊότητα τοῦ ἐπιόντος στρατεύ-
ματος καὶ τὴν σύνεσιν καὶ ἀνδρίαν τοῦ αὐτοκράτορος ἐμφανῶς
μὴ τολμήσαντος ἀντιστῆναι, ἀλλ' ὑποχωροῦντος καὶ μόνην τὴν
5 οἰκίαν πόλιν φυλάττει καὶ κρατύνεσθαι διεγνώκωτος, ἐπῆει κατὰ
πολλὴν τοῦ κωλύοντος ζρημίαν ληϊζόμενος καὶ πορθῶν καὶ κατα- B
τέμνων καὶ πυρπολῶν πάσας τὰς ὑπὸ τὸν Χρυσόχειρα χώρας καὶ
κωμοπόλεις ὁ βασιλεὺς, λείαν ἄπειρον καὶ αἰχμαλωσίαν περιβαλ-
λόμενος. προσβαλὼν δὲ καὶ αὐτῷ τῷ ὕστει Τεφρικής, καὶ δι'
10 ἀκροβολισμῶν καὶ προσεδρεύας οὐχὶ μακρῶς ἐλεῖν πειραθεῖς, ὡς
ἑῶρα καὶ τειχῶν καρτερότητι καὶ πλήθει βαρβαρικῶ καὶ ἀφθονίᾳ
χρεῖων κατωχυρωμένον αὐτὸ καὶ δυσάλωτον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐκτὸς
ἅπαντα δι' ἐλαχίστου χρόνον τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς κατηρέπρωτο
καὶ τὰ ἀναγκαῖα σχεδὸν κατηνάλωτο, ἀπέστη τῆς πρὸς τὴν πο-
15 λιορκίαν χρονίου ἐπιμονῆς· τὰ δὲ περὶ αὐτὴν φρούρια τὴν Ἄβα-
ραν καὶ τὴν Σπάθην καὶ ἕτερα ἅπαντα ἐκπορθήσας, καὶ ἄρας ἐντεῦ- C
θεν ἀσινῆ τὸν περὶ αὐτὸν πάντα στρατόν, μετὰ συχῶν, ὡς εἴρη-
ται, λαφύρων καὶ ἀνδραπόδων ἐπανεχώρησεν.

38. Τῶν ἐν τῇ Τεφρικῇ τοίνυν τὸν πολλὸν φόνον ἢ ἕτερα
20 τῶν Ἰσμηλιτῶν πόλις Θεασαμένη, ἣν Τύραντα λέγουσι, πρέσβεις
πέμψασα εἰρήνης ἤξιον τυχεῖν καὶ ταῖς συμμαχίαις ἐγγράφεισθαι.
ὁ δὲ κράτιστος βασιλεὺς, ὄσπην πρὸς τοὺς ἀντιπατομένους ἀνδρίαν,

8 καὶ] δὲ καὶ P 12 κατοχυροῦμ. Barberinus. 13 κατηρέπρωτο P
15 αὐτῆς A 18 σπανιστοῦσεν Barberinus. 22 ἀνδρίαν—
ὑποταττομένους om A

imperator exercitum ducit. eo autem, quantavis superbia ac audacia
fretus erat, non auso palam adorientis exercitus generosos conatus expe-
riri aut prudentiam roburque imperatoris tentare, sed secedente unum-
que hoc satagente, ut suam sibi servaret urbem atque assereret, ibat
imperator nemine prohibente, diripiens vastansque et excindens incen-
densque pagos omnes et oppida, quae Chrysochiris dicionis erant, im-
mensa onustus praeda ingentemque captivorum multitudinem trahens. sed
et ipsam adortus urbem Tephricam, eamque tumultuaria quasi pugna,
non diutina obsidione conatus capere, videns et murorum firmitate et
barbarorum multitudine annonarumque copia abunde munitam, ac quae
aegre expugnari posset, quod praesertim omnis circum ager brevissimo
tempore copiarum numerositate desolatus erat, ac pene exercitum neces-
sarius comaeatus defecerat, a diutina obsidione abscessit; circum vero
positis praesidiis, Abara et Spatha aliisque quibusdam expilatis, illaeso
inde cuncto sublato exercitu, cum multis, ut dictum est, spoliis ac capti-
vis reversus est.

38. Ingentes Tephricae factas caedes alia Ismaelitarum urbs cum
vidisset (Taracem vocant), missis legatis pacem expostulat et in socia-
rum urbium albo adscribi rogat. in his optimus imperator, quantum

τοσαύτην πρὸς τοὺς ὑποταττομένους ἐπιεικίαν ἐνδεικνύμενος, ἦ-
 D τήθη τε τῆς πρεσβείας καὶ τῆς εἰρήνης τοῖς αἰτοῦσι μετέδωκε, καὶ
 συμμάχους ἀντὶ πολεμίων τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐκέκτητο. ἐκ τούτου ἄλλοι
 τε οὐκ ὀλίγοι καὶ Κουρτικὸς τις Ἀρμένιος, ὃς εἶχε τότε τὴν Λό-
 κυναν καὶ συνεχῶς τὰς ἐσχατίας τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἐλυμαίνετο, 5
 προσέφυγε πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὸν
 λαὸν τῷ αὐτοκράτορι καθυπέταξε, θανμάσας αὐτοῦ τὸ μετὰ τοῦ
 ἀνδρείου ἐπιεικὲς καὶ μετὰ τῆς δυνάμεως δίκαιον.

39. Ἔως δὲ πρὸς αὐτὸν εἶχον τὸν νοῦν οἱ πολέμιοι, καὶ
 περιεσκόπουν πρὸς ὃ μέρος ῥέψει, ἵνα πρὸς τὸ πονοῦν καὶ αὐτοὶ 10
 P 167 συνασπίσωσι, κοῦρσον κατὰ τῆς λεγομένης Ζαπέτρας ἀπέστειλεν
 ἐπιλέκτων πολεμιστῶν, οἳ σπουδῇ τὰ στενὰ τῆς ὁδοῦ διελθόντες
 αὐτῇ τῇ πόλει προσπίπτουσι, καὶ ταύτην ἐξ ἐφόδου λαμβάνουσι,
 καὶ πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατασφάττουσιν, αἰχμαλωσίαν τε πολλὴν καὶ
 λείαν λαμβάνουσι, καὶ δεσμίους χρονίους ἐξάγουσι τῆς φρουρᾶς. 15
 εἶτα τὰς ἐφεξῆς νηροπολήσαντες χώρας καὶ τὸ Σαμόσατον ἐκπορ-
 θήσαντες, καὶ τῇ αὐτῇ ῥύμη τὸν Εὐφράτην περάσαντες κατὰ
 πολλὴν ἰσημίαν τῶν κωλυσόντων διὰ τὸ παραστρατοπεδεύειν τοὺς
 πολεμίους τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὴν λαβύντες αἰχμαλωσίαν καὶ
 λάφυρα, ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἔτι πρὸς τῷ Ζαρ- 20
 B ροῦχ ποταμῷ, ἔνθα τὸ Κεραμίσιον ἐστὶ, διατρίβοντα καὶ ἀργεῖν
 μὲν δοκοῦντα, τὰ δὲ τοιαῦτα πανσόφως διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα κατα-
 κραιτόμενον.

3 ἀντί] ἐκ P

9 ἔως] ὡς P

21 Κεραμίσιον P

erga adversarios fortitudinis robor, tantam erga subiectos moremque
 gerentes aequitatem ac clementiam ostendens, vincti se passus est ab
 oratoribus, pacemque rogantibus tribuens exinde pro hostibus illos so-
 cios nactus est. hinc cum alii non pauci, tum Curticius Armenus, Loca-
 nam tunc praesidio tenens Romanaeque dicionis fines assidue molestans,
 ad eum confugit, urbemque suam et arma et populum imperatori subie-
 cit, illius aequitatem ac clementiam cum pari fortitudine ac iustitiam cum
 virtute admirans.

39. Interim vero intentis in eum hostium animis serioque obser-
 vantibus quam in partem ille impetum verteret, ut laboranti opem ipsi
 ferrent, lectam bellatorum manum adversus Zapetram (sic dictam urbem)
 misit; superatisque velociter viae angustiis ipsam urbem adoriuntur pri-
 moque impetu capiunt, ac in ea multos trucidant, ingentique praeda ac
 spoliis potiti, qui pridem in ea vincti tenebantur, ex carcere liberant.
 tum vicinas terras incendunt, Samosatium diripiunt, eodemque impetu
 superato Euphrate, cum nullus usquam obsisteret (quod nimirum haud
 procul ab imperatore hostium castra locata essent), multis captivis ac
 ingenti praeda ditati ad imperatorem reversi sunt, adhuc prope Zarnu-
 chum fluvium, ubi Caramisium est, morantem, desidis quidem similem,
 sed qui summa industria ac solertia per subditos talia designaret.

40. Ἐντεῦθεν ἄρας ὁ βασιλεὺς μετὰ παντὸς στρατοῦ τὴν ὡς ἐπὶ Μελιτηνὴν ἀπάγουσαν διήει ὁδόν. πρὸς δὲ ταῖς ὕχθαις τοῦ Εὐφράτου γενόμενος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὥρα θέρους πλημμυροῦντα καὶ πελαγίζοντα, τὸ δὲ προσκαθῆσθαι τῇ διαβάσει καὶ 5 ταπεινὸν προσμένειν γενέσθαι τὸν ποταμὸν ἀγεννὲς ἐνόμισε καὶ ἀνάξιον τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως, γεφύρα τοῦτον ἐγὼ διαλαβεῖν, καὶ πάντα πρὸς τὸ ἔργον σπουδῇ ἠτύρεπίζετο. Θέλων δὲ τὸν κόπον παραμυθεῖσθαι τῶν οἰκείων στρατιωτῶν καὶ τοὺς πόρους ῥαδίως C ὑποφέρειν πεῖσαι, ἄμυ δὲ καὶ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἐκουσίοις ἀποτρέχειν 10 πόνοις, ἵνα εἰ καὶ ἀκούσιος πολλάκις συμβῆ, μὴ ξενοπαθῆ μηδὲ ἀήθης εὐρίσκοιτο, συνεφήπτετο τοῦ ἔργου τοῖς στρατιώταις καὶ μάλα προθύμως, καὶ τὰ μελζονα βάρη τοῖς οἰκείοις αἴρων ὤμοις πρὸς τὴν γέφυραν διεκόμιζεν. εἶδεν ἄν τις τότε ἰσομέγεθες βάρους οὔπερ ὁ βασιλεὺς ῥαδίως ἰβάσταζε, τρεῖς τῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ 15 μόλις διακομίζοντας. οὕτω δὲ τὸν Εὐφράτην περαιωθεὶς τὸ φρούριον εὐθὺς ὃ Ῥαυράκιον λέγεται ἐξεπόρθησεν. ἰδίᾳ δὲ τοὺς Χάλδους καὶ Κολωνιάτας τὴν μεταξὺ χώραν Εὐφράτου καὶ Ἀρσίνου D κελεύσας καταδραμεῖν, λείας πολλῆς καὶ ἀνδραπόδων δι' αὐτῶν ἐκυρτίευσεν καὶ τὰ φρούρια τὸ τε Κουρτικίου καὶ τὸ Χαχὸν καὶ τὸ 20 Ἄμερ καὶ τὸ Μουρινίξ καλούμεγον καὶ τὸ Ἄβδela ἐξεπόρθησεν. αὐτὸς δὲ τῇ Μελιτηνῇ προσβαλὼν, εὐανδροῦση τότε καὶ πλῆθος ἐχούση βαρβάρων συχρόν, οὐ πρὸ τῆς πόλεως μετὰ βαρβαρικῶν

2 Μελιτηνῆν Α, et infra Μελιτηνῆ.

20 Ἄβδηλα Α

40. Hinc discedens cum universo exercitu, quod ad Melitenem ducit, iter ingreditur. ubi autem ad Euphratis ripas venit, tumescentem aestivo tempore lateque exundantem fluvium videns, degenerisque animi nec illis quas ducebat copiis dignum ratus traiectui assidere, ac donec detnuissent aquae humilliore alveo exspectare, ponte iungendum constituit; cunctaque ad opus velociter instructa sunt. cupiens vero militum laborem lenire et ad eius molestias facile ferendas inducere, seque ipsum pariter spontaneis fatigationibus divexare, ne si quando, ut plerumque solet, inconsulto aliquid accidisset, novitate casus consterneretur aut malis insuetus inveniretur, sociam militibus operam, et quidem strenue admodum ac alacriter, adiungebat, maioraque onera suis ipse humeris ad pontem apportabat. vidisses tunc eius ponderis onus impertorem facile ferre, cui vix tres simul milites pares essent. in hunc modum transmissio Euphrate statim praesidium Rhapsacium expugnat. seorsum vero Chaldos et Coloniatas regionem quae inter Euphratem et Arsinum effunditur iubens excurrere, ingenti praeda multisque captivis potitus est; castellaque, quod Curticii vocant et Chachon et Amer et Murinixum et Abdela, cepit ac diripuit. ipse Melitenem irrumpens, urbem eo tempore ingenti civium multitudine fretam affatimque barbarorum copiis munitam, quibus in occursum cum barbarico clamore ac stre-

ἀλαλαγμῶν καὶ φρυγαμάτων ἀπήντων αὐτῶ, τὴν οἰκίαν ἀρετὴν ἐπεδείξατο, ὡς μὴ μόνον τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους
 P 168 περιφανῶς ἐκπλυγῆναι τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ καὶ εὐχέρειαν. ἐμφρό-
 νως γὰρ ἕμα καὶ νεανικῶς προσμίζας τοῖς πολεμίοις, καὶ κατὰ
 χεῖρα γενναῖος φανείς καὶ τόλμη διαφέρων, καὶ παρὰ δεινὰ ὄρω- 5
 μενος εὐθαρσής τε καὶ ἀκατάπληκτος, πρῶτος τοὺς ἀντιτεταγμέ-
 νους ἐτρέψατο φόνῳ πολλῶ· εἶθ' οὕτως οἱ σὸν αὐτῶ τοὺς κατ'
 αὐτοὺς ἕκαστοι καὶ μέχρι τοῦ ἄστεος ἀναιροῦντες ἐδίωκον, ὡς πόλ-
 λοῖς νεκροῖς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον καταστρωθῆναι καὶ τὸ πρὸ
 τοῦ τείχους ὕδωρ αἵματι κερασθῆναι, πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας 10
 ἀλῶναι, καὶ ἄλλους τῷ δέει ἐκόντας αὐτομολῆσαι, τοὺς δὲ περι-
 λιπεῖς εἰς τὸ ἄστυ συγκλεισθῆναι καὶ τοῦ λοιποῦ ἐξόδου παντάπα-
 B σιν εἶργεσθαι. ἔνθα διανοεῖτο μὲν ὁ βασιλεὺς μηχανάς τε πῆγνυ-
 σθαι καὶ ἕπαν ὄργανον πολιορκητικὸν μεταπέμπεσθαι καὶ ἔργα
 τόλμης καὶ γενναϊότητος περὶ τὴν τειχομαχίαν ἐνδείξασθαι· ὡς δὲ 15
 ἑώρα τὴν πόλιν τειχῶν τε περιβολῇ καρτερὰν καὶ πλήθει τῶν ἀπὸ
 τοῦ τείχους ἀμυνομένων δυσάλωτον, ἐπύθετο δὲ παρὰ τῶν αὐτο-
 μόλων καὶ ἐπιτηδείων ἔχειν ἀφθονίαν πολλήν καὶ μὴ δεδιέναι χρο-
 νίαν πολιορκίαν, ἄρας ἐντεῦθεν τῇ Μανιχαίων προσέβαλε γῆ-
 δενδροτομήσας δὲ ταύτην καὶ τὰς οἰκίας πυρὶ δόξας καὶ πᾶν δια- 20
 φθεύρων τὸ ἐν ποσί, τὸ Ἀργαουθ λεγόμενον αὐτῶν φρούριον καὶ
 τὸ Κουτακίου καὶ Στεφάνου καὶ Ραχὰτ ἐμπρήσας κατέσκαψεν.

1 ἀλαλαγῶν A
 παρὰ τὰ

3 τὴν om P
 17 δὲ] μὲν AP

5 παρὰ] περὶ P. malim

pitu effusis ipse suae virtutis egregium specimen dedit, ut non modo eius asseclae sed et hostes illius palam fortitudinem dexteritatemque stupore admirarentur. solerter enim fortiterque hostibus congressus, manumque fortem et audacia praestantem fidentisque animi virum ac interritum terribilibus praefereus, primus adversam aciem magna strage fudit; tumque alii sibi quique adversos obiectosque ad urbis usque portas caedentes persecuti sunt, ut exterius urbis pomerium multis cadaveribus consterneretur valli que muro circumducti aqua cruore misceretur, multi etiam vivi caperentur, alii metu perciti ipsi sponte transfugerent; reliqui denique in urbe includerentur, omnique postmodum exitu penitus arcerentur. in his cogitabat imperator machinas figere, cunctaque expugnandis urbibus aptata instrumenta convehere, audacisque ac strenui animi facinora tentandis muris designare: sed cum videret urbem moenium ambitu munitissimam, eaque tutantium multitudine ac robore captu difficillimam, audissetque a profugis necessario commeatu abunde instructam, nec diutinam timere obsidionem, inde discedens in regionem Manichaeorum irrupit, excisisque arboribus ac aedibus igni succensis cunctisque obviis devastatis eorum castellum Arganthum Cutaciique et Stephanian et Rachatum concremans penitus evertit. postmodum subiecto

εἶτα τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν πλουσίως φιλοφρονησάμενος, καὶ C
 τῶν ἀριστευσάντων ἕκαστον ἀριστείως τιμήσας, μετὰ πολλῶν λα-
 φύρων καὶ νικητικῶν στεφάνων ὑπέστρεψε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν·
 καὶ διὰ τῶν Χρυσῶν πυλῶν εἰσελθὼν ὡς οἱ πάλοι κατὰ τὴν μεγα-
 5 λόδοξον Ῥώμην τῶν αὐτοκρατόρων τοὺς θριάμβους κατὰγοντες,
 καὶ τὰς παρὰ τοῦ δήμου νικητικὰς ἐκβοήσεις καὶ εὐφημίας δεξά-
 μενος, καὶ πρὸς τὸ μέγα τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἀνάκτορον, ὡς τὰς
 εὐχὰς καὶ τὴν προσήκουσαν εὐχαριστίαν ἀποδώσων, εὐθὺς ὡς εἶχεν
 10 ἕξ ὁδοῦ παραγεγυῶς, καὶ ὑπὸ τοῦ τότε πατριαρχοῦντος τῷ τῆς D
 10 νίκης στεφάνῳ ταινωθεῖς, ἀπεκατέστη εἰς τὰ βασίλεια.

41. Καὶ πάλιν αὐτὸν φροντίδες πολιτικαὶ διεδέχοντο, καὶ
 ταῖς ἀπὸ διαφόρων ἐθνῶν πρεσβείαις τὰ πρόσφορα ἐξηρημάτιζε·
 καὶ πρὸς ὄλλων τοῖς τέκνοις συνευφρανθεῖς καὶ τῇ γυναικί, καὶ
 τοὺς κατὰ τὸ ἄστυ περιελθὼν ἱεροῦς καὶ θείους ναοὺς καὶ τὰς
 15 εὐχὰς ἀποδούς, συνήθως ἦν αὐτῶν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν διοικήσεων
 καὶ τῶν κρίσεων, τὴν περὶ τὸ ὑπήκοον κηδεμονίαν καὶ ἄγρυπνον
 πρόνοιαν ἐνδεικνύμενος. οὐ διελιμπανε δὲ ὁμως καθ' ἑκάστην P 169
 εἰς τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον ναὸν εἰσιῶν καὶ ἱκετεύων τὸν κύριον, καὶ
 μεσίτας πρὸς τοῦτο τὸν τε ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ καὶ Ἡλιὸν τὸν
 20 προφήτην πρὸς Θεὸν προβαλλόμενος, τοῦ μὴ πρότερον τοῦ βίου
 ἐπέξελθεῖν πρὶν ἢ τὸν τοῦ Χρυσόχειρος ὄλεθρον ἐπιθεῖν καὶ τρία
 βέλη τῇ αὐτοῦ καταπῆξαι μιαιρᾷ κεφαλῇ. ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον.

omni milite large copioseque muneribus accepto, ac qui singulari virtute
 fulserant, singulis decenti honorario donatis, multis auctus spoliis ac
 victoriae sertis in urbem reversus est; ingressusque per Aureas portas,
 quo fere ritu veteres imperatores in praemagnifica nobilibus Roma trium-
 phum agebant, faustis pro victoria populi acclamationibus omnibusque
 deducuntibus, in magnum dei sapientiae templum ad vota congruamque
 gratiarum actionem deo persolvendam, statim ut erat ex itinere, pro-
 fectus, atque a patriarcha victoriae corona redimitus, in regiam recep-
 tus est.

41. Rursus vero curae eum civiles sollicitabant, diversarumque
 gentium oratoribus ad se convenientibus dandis responsis incumberebat;
 paululumque cum liberis ac uxore relaxato animo, ac sacrosanctis per
 urbem voti precumque causa templis religiose lustratis, ex more rursus
 civilibus administrationibus iudiciisque addicta opera, diligentiam ille
 suam vigilemque curam erga subditos ostentabat. nullum tamen faciebat
 finem quotidie in sacrum divinumque templum ingrediendi deumque
 supplicibus votis exorandi, intercessoribus ad deum adhibitis tum Mi-
 chaele caelestis exercitus principe, tum Elia propheta, ne prius vita ex-
 cederet quam Chrysochiris interitum videret ac tria tela impuro illius
 capiti infingeret; quod et postea contigit. sequenti enim anno, cum is

τῷ γὰρ ἐπιόντι χρόνῳ εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίων ἐμβαλόντος χώρας τοῦ προμνημονευθέντος Χρυσόχειρος καὶ ταύτας ληΐζομένου, ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ συνήθως ὁ βασιλεὺς τὸν τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον. ὃς ἐξελθὼν καὶ πάντα τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν συμπαράλαβὼν, ἐπεὶ κατὰ πρόσωπον ἐμφανῶς ἀντιστήναι πρὸς αὐτὸν ἀπε-
B δειλία, τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα συμπαρέειπε τῶς αὐτῷ ἀπὸ τινος διαστήματος, καὶ τὰς μερικὰς ἀνείργε καταδρομὰς, καὶ οὐ συνεχῶρει κατὰ τῆς χώρας ἀδεῶς διασκιδνασθαι. ὡς οὖν τὰ μὲν δρῶν τὰ δὲ ἀπρακτῶν ὁ βάρβαρος, ἤδη καὶ τοῦ καιροῦ καλοῦντος αὐτόν, τῆς πρὸς τὰ οἰκεία ἐπανόδου ἐμνήσθη καὶ μετὰ 10
 λείας συγχῆς πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεφεν, ἀφώρισε δὲ τῶν στρατηγῶν ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος, τὸν τε τοῦ Χαρσιανοῦ καὶ τῶν Ἀρμενίων, μετὰ τῆς περὶ αὐτοὺς δυνάμεως ἕκαστον, ὥστε συμπαρομαρτεῖν καὶ ἐφέπεσθαι τῷ Χρυσόχειρι ἄχρι τοῦ Βαθυρρύακος, κάκειθεν εἰ μὲν ἐπαφήσει κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων 15
C στρατόν, δῆλον τοῦτο τῷ δομestikῷ ποιήσασθαι, εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰκείον φωλεὸν ἀμεταστρεπτῶς βαδίζων εἰσδύνειεν, ἕξαστας τοῦτον αὔθις ἐπανελθεῖν πρὸς αὐτόν. (42) ἤδη οὖν τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος γεγονότος ἐν ἐσπέρας καιρῷ κατὰ τὸν καλούμενον Βαθυρρύακα καὶ αὐλισμένον κάτω πρὸς τὴν τοῦ ὕρους ὑπώρειαν, 20
 τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ τούτου μετεωρότερα καὶ τὸ μέλλον ἀποσκοπούντων, ἐμπέπει τις ἕξις περὶ τῶν πρωτείων καὶ ἄμιλλα τοῖς τῶν δύο θεμάτων στρατιώταις καὶ

4 ὃς ἐξελθὼν om P

12 ἀφηγούμενος A

22 τῶν om A

quem dicebam Chrysochir Romanam dicionem invasisset eamque devastaret, misit ex more imperator in eum scholarum domesticum; assumptoque omni Romano exercitu, licet palam conserta acie cum illo pugnare non auderet, interim tamen Romanis cohortibus ex certo intervallo insequentibus, obstabat ne hinc inde excurrere ac palando per loca dispergi auderet. cum igitur barbarus, partim rebus ex voto cedentibus partim frustrato conatu, iam etiam tempore vocante, ad sua redire stantisset gravique onustus praeda domum rediret, scholis praefectus duobus ducibus, quorum unus Charsianis alter Armeniacis praeerat, praecipit ut cum iis quas ducebant cohortibus Chrysochirem pone sequantur usque ad Bathyrthyacem; indeque, si quidem adversus Romanorum fines copias immitteret, id domestico significarent: sin recto itinere in suam se latebram reciperet, illo dimisso ad ipsum rursus redirent. (42) iam itaque ad eum qui dictus est Bathyrthyaci locum, advesperascente die barbarorum devectus exercitus ad pedes montis consedit. Romanorum duces illius superiora occupant, ac quid eventurum sit dispiciunt. interim inter duorum thematum milites, et ordinum turmarumque ductores ac manipularios, contentio quaedam et pugna de virtutis praestantia in-

ταξιαρχαῖς καὶ λοχαγωγοῖς, τῶν μὲν τοῦ Χαρσιανοῦ ἑυτοῖς ἐπι-
 γραφόντων τὸ πρεσβεῖν τῆς κατ' ἄλλην ἀρετῆς, ἔμπαιιν δὲ τῶν
 Ἀρμενιακῶν μὴ μεθιεμένων τῆς ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδρίας τὸ πρω- **D**
 τεῖον ἐκείνους λαβεῖν. ὡς οὖν ἐπὶ πλέον τὰ τῆς φιλονεικίας αὐτοῖς
 5 ἔχωρει καὶ τὰ φρονήματα διηρέθιστο, λεχθῆναι φασὶ παρὰ τῶν
 πρωτεύοντων τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν συστήματος ὡς ἵνα τί μάλιστα ἐν
 λόγοις ἕκαστοι θρασυνόμεθα καὶ ἀρχοῦμεν διακενῆς, ἔξδν τοῖς
 ἔργοις τὴν ἀμφισβήτητον ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι; τῶν γὰρ πολεμίων
 οὐ μακρὰν ἀπεχόντων, ἔξεστιν ἐπὶ τῶν ἔργων φανῆναι τοὺς ἀρι-
 10 στεῖς καὶ ἐκ τῆς κατὰ χεῖρα γενναϊότητος κριθῆναι τοὺς ὑπερέχον-
 τας. τοὺς τοιούτους τοῖνυν λόγους διακηκοότες οἱ στρατηγοί, καὶ
 τὴν πρὸς ἀνδρίαν ὁρμὴν καὶ προθυμίαν κατανόησαντες τοῦ λαοῦ, **P 170**
 συννοήσαντες δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου βοήθειαν, ὅτι ἐξ ὑπερδε-
 ξίων τοῖς ἐν ἐπιπέδῳ κατηγλισμένοις μέλλουσιν ἐπιτίθεσθαι, διχῆ
 15 διαιροῦσι τὴν δύναμιν· καὶ τὸ μὲν ἔκκριτον αὐτῆς ἄχρις ἔκτης
 ἑκατοντάδος μετὰ τῶν γε τῶν στρατηγῶν προσβαλεῖν ἐκρίθη τῷ
 τῶν βαρβάρων στρατῷ, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς εὐαριθμήτου Ῥωμαϊκῆς
 στρατιᾶς ἐς δόκησιν πλήθους αὐτοῦ πον πρὸς τὰ μετέωρα συσκευ-
 20 λωσι τοῖς ἐχθροῖς, κάκεινοι σὺν ἀλαλαγμῷ μεγίστῳ καὶ σάλπιγγι,
 συνεπηχούντων καὶ τῶν ὁρέων αὐτῶν, ἐκπληκτικὴν βοὴν ἀναρρη- **B**
 ξωσιν, αὐτοὶ τὰς πανοπλίαις ἐνδύονται, καὶ ἀφανῶς διὰ νυκτὸς τῆ

6 τῶν om P
centibus Getis.

15 ταύτης A
προσβαλεῖν om A

16 Allatius Γετῶν manu-

cidit. Charsianitae virtutis, quae in fortitudine est, primatum sibi vindicabant: contra Armeniaci nihil se illa virtute iis impares omnino obnitatebant. aegrescente itaque rixa, et cum partium irriteretur ferocitas, ab Armeniacorum coetus primoribus in haec verba peroratum ferunt. "quid frustra verbis singuli ferocimus atque iactamus, cum in prompta sit virtutis specimen dare, qua de ambigimus? cum enim hostes haud longe absint, possunt qui viri praestantes existant, facinoribus editis inclarescere, ac qui fortè robore praecellat, iudicio primas obtinere." his ergo doctores sermonibus auditis, militumque ad impressionem faciendam fortem animum atque alacrem considerantes, nec non ipsius loci opportunitatem haud leve sibi ad victoriam momentum afferre sentientes, quod e sublimi loco impetum in hostes erant facturi, qui in valle castra habebant, duas in partes copias dividunt. selectiorum manum ad sexcentos cum ipsis ductoribus in hostem irruere decernunt: reliqui numero non multi in sublimi starent, confertae multitudinis speciem praeferentes, data temporis tessera, ut cum illi hostem adorirentur, illico hi maxime cum plausu et tubis canentibus terribilem rugitum una quoque reboantibus montibus ederent. sic arma induunt, ac occulte per noctem ad ho-

Theophanes contin.

18

στρατοπεδεία τῶν δυσμενῶν πλησιάζουσι. πρὸ τῆς ἕω δέ, οὐπω τοῦ ἡλίου τὸ ὑπὸ γῆν τελείως παραλλάξαντος ἡμισφαίριον, βοῆ στιβαρᾷ παιανίσαντες καὶ τὸ “σταυρὸς νενίκηκε” συμβοήσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἐχθροῖς, συνεπαλαλαζάντων ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν. εὐθὺς οὖν τῷ ἀνεπιπύτῳ καταπλαγέντες οἱ βάρβα-⁵ροι, καὶ μήτε συστῆναι μήτε τὸ ἐπιὸν πλῆθος ὅσον ἐστὶ λαβόντες καιρὸν κατιδεῖν, μήτ’ ἄλλο τι σωτήριον ἑαυτοῖς ἐκ τοῦ παραχαρῆμα ἰσχύσαντες συνιδεῖν, ὤρμησαν πρὸς φυγὴν, τῆς τοῦ βασιλέως τοῦ-
C τους πάντως ἐπιμόνου ἐκδειματούσης εὐχῆς καὶ συνελαυνούσης πρὸς ὄλεθρον. τῶν οὖν διωκόντων ῥωμαίων καὶ τοὺς μὴ συνόν-¹⁰τας συνεχῶς ἐπιβωμένων στρατηγὸς καὶ τὰ τάγματα καὶ τὸν τῶν σχολῶν ἀφηγούμενον, καθάπερ αὐτοῖς συντέτακτο, καὶ τῶν φευγόντων εἰς πλεονα φόβον συνελαυνομένων καὶ ταραχὴν, συνέβη μέχρι μιλίων τριάκοντα γενέσθαι τὴν δίωξιν καὶ τὸν μετὰ τὸν χάρον ἀπειροῖς καταστρωθῆναι νεκροῖς. (43) ὅτε καὶ τὸν ἀναιδῆ καὶ ¹⁵Θρουσὸν ἐκείνον Χρυσόχειρα λέγεται, σὺν ἄλλοις φεύγοντα τῶν περὶ αὐτόν, ἐπικαταδιώκειν Ῥωμαίων τινά, τὸ Πουλᾶδην παρωνύμιον φέροντα, ὃν συνέβη ποτὲ κατὰ Τεφρικὴν γεγονότα αἰχμάλωτον διὰ τὸ ἀστυῖσμον μετέχειν καὶ χάριτος συνήθη καὶ γνῶριμον
D χρηματῖσαι Χρυσόχειρι. ὃν ἰδὼν ὁ βάρβαρος τότε μετ’ ἐνθου-²⁰σιασμοῦ καὶ προθυμίας διώκοντα, ἐπιστραφεὶς “τί σὺ” φησι “κακόν, ὃ ἄθλιε, διεπραξάμην, Πουλᾶδην, ὅτι με οὕτω καταδιώ-

3 καὶ τὸ — συμβοήσαντες om A

17 Ῥωμαίων A

stium castra accedunt. summo autem mane, cum necdum sol emenso penitus subiecto nobis hemisphaerio emersisset, magna voce paeana cantantes, et “vicit crux” conclamantes, aggreuntur hostem, simul reliquis de monte militarem conclamationem edentibus. at barbari subito re insperata perterriti, neque inter se coire nec contemplantiae irruentium hostium multitudinis tempus habere, neque omnino quicquam salutare consulere posse, sed fugae se dare, imperatoris prorsus assidua ad deum precatione eos perterrente atque in interitum propellente. Romanis itaque insequentibus, absentesque duces atque ordines scholisque praefectum continue compellantibus, sicut fuerat praeceptum, aucto fugientium pavore ac tumultu ad trigesimum miliare persequuntur, interiectumque spatium cadaveribus consternunt. (43) inter haec etiam impudentem audacemque illum Chrysochirem, cum paucis suorum fugientem, Romanorum quendam, cognomento Puladem, persecutum ferunt, qui Tephricae quondam captivus, quod festivus esset ac lepidus, Chrysochiri innotuerat et ab eo in familiaritatem fuerat admissus. hunc ut vidit barbarus furiose alacrique animo insequentem, conversus ad eum “quid tibi” inquit “mali feci, miser Pulade, quod sic insane perempturus me persequeris?” cui ille brevibus “quod nimirum munerum in me collatorum vicem me tibi hodie redditurum deo bene propitio, confido, pa-

κεις μανιωδῶς, ἐπιθυμῶν ἀνελεῖν με;” ὁ δὲ συντόμως ἀντέφησεν
 ὅτι τῶν εὐεργεσιῶν σου, πάτρων, τὴν ἀμοιβὴν ἀποδοῦναί σοι κατὰ
 τὴν παροῦσαν ἡμέραν πεποιθώς εἰμι ἐν θεῷ, καὶ διὰ τοῦτο κατα-
 διώκω ὀπίσω σου. ὡς οὖν ὁ μὲν προῆει οἷα βεβλαμμένος τὰς
 5 φρένας ὑπὸ θεοῦ, ἀπεγνωσμένος τε καὶ δειλός, ὁ δὲ ἐφέπτετο μετ’
 εὐτολμίας καὶ θάρσους νεανικοῦ, ἐντυγχάνει τάφρῳ βουθεῖα δὲ διω-
 κόμενος, ἣν ὑπερπηδῆσαι ὁ ἵππος ἐπεδειλία τε καὶ διώκλαζεν. καὶ P 171
 ἕως περὶ ταύτην ὁ Χρυσόχειρ εἶχε τὸν νοῦν, βάλλει τοῦτον ὁ
 Πουλᾶδης κοντῷ κατὰ τῆς πλευρᾶς, καὶ εὐθέως περιδινηθεὶς τῷ
 10 ἀλγῆματι κατερόνῃ τοῦ ἵππου. καὶ τῶν σὸν αὐτῷ τις, ᾧ Δια-
 κονίτζης ἦν τὸ ἐπώνυμον, ἀπὸ τοῦ οἰκείου ἵππου ῥήμας ἑαυτὸν ἐπι-
 μελείας ἤξιον τὸν πεσόντα δεσπότην, καὶ τοῖς οἰκείοις γόνασι τὴν
 ἐκείνου κεφαλὴν ἐπιθεὶς τὸ συμβᾶν ἀπωδύρετο. ἐν τοσοῦτῳ δὲ
 προσγίνονται τῷ Πουλᾶδῃ καὶ ἕτεροι, καὶ καθυλλόμενοι τῶν ἵπ-
 15 πων τὴν τοῦ Χρυσόχειρος ἀποτέμνουσι κεφαλὴν λειπομυχοῦντος
 ἤδη καὶ ἐκλιμπάνοντος, συγκαταλέγουσι δὲ καὶ τὸν Διακονίτζην
 ἐκείνον τῷ τῶν λοιπῶν δεσμίων ἀριθμῷ. οὕτω δὲ παραδόξως B
 καταπολεμηθέντων τῶν δυσμενῶν καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ὑψωθέν-
 τος κωνχήματος, συντόμως μετὰ τῶν τῆς χαρᾶς ἀγγέλων προσα-
 20 ποστέλλεται βασιλεῖ ἢ τοῦ Χρυσόχειρος κεφαλῆ. ἐτύγγανε δὲ
 τηρικᾶτα διάγων κατὰ τὸ Πετρίον λεγόμενον, ἔνθα τὸ σεμνεῖον
 τῆς τῶν οἰκείων θυγατέρων διατριβῆς ἐχρημάτιζεν. καὶ τῆς κεφα-
 λῆς προσερχθείσης τῶν οἰκείων ἀναμνησθεὶς προσευχῶν, καὶ πρὸς

1 ἀπέφησεν P 7 ὑπεδειλία? 15 τὴν om P 16 ἤδη om P
 23 προσερχθείσης om A

trone; ideoque retro te insequor.” praeibat itaque ille quasi mente cap-
 ptus ac attonitus, desperata salute, ac nimium pavidus: Pulades intre-
 pide audacique animo insequabatur, donec ad altam foveam devenit
 est. substitit equus, prae voragine transilire trepidans titubansque.
 dumque circa eam Chrysochir animum intendit, huic Pulades conto la-
 tera transfigit; statimque doloris vi circumactus equo decidit. tum e
 comitatu unus, cui Diaconitzae nomen, se equo proripiens dominum col-
 lapsum procurabat, eiusque capite genibus suis apposito casum deplora-
 bat. interim alii Puladae succrescunt, equisque exsidentes Chrysochiris
 fere exanimati caput a cervice revellunt. Diaconitzem vero ipsum quo-
 que vinctis aliis adiungunt. sic pene inaudito eventu praeterque spem
 omnem debellatis hostibus ac Christianorum exaltata gloria, cito cum
 gaudii nuntiis Chrysochiris quoque caput imperatori mittitur. versaba-
 tur ille per id tempus apud Petrium, ubi monasterium erat, in quo eius
 filiae pietatis palaestra exercebantur. allato capite votorum suorum pre-
 cumque memor, intentoque in eum cum lacrimis mentis oculo qui facit

τὸν ποιῶντα τὸ θῆλημα τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν μετὰ δακρύων τὸν τῆς διανοίας ἐκτείνας ὀφθαλμόν, τόξον ἐνεχθῆναι καὶ βέλη
C προσέταξε, καὶ θῦντον τὴν νευρὰν ἐντείνας τρία κατὰ τῆς παλαμναίας κεφαλῆς ὀπισθοφανῶς ἀφῆκε βέλη, καὶ εἰς οὐδὲ ἓν ὅλως διήμαρτεν, ἐναγιασμόν τινα τοῦτον ἄξιον τοῦ δυσσεβοῦς προσαγα-
 5 γεῖν αὐτῷ οἰηθεῖς ἀντὶ τῶν πολλῶν μυριάδων, ἃς ἐν πολλοῖς τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ κατηνάλωσεν ἔτεσι. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Χρυσόχειρα καὶ τὴν ἀνθοῦσαν τότε δύναμιν τῆς Τεφρικῆς τοιοῦτον τὸ τέλος ἐδέξατο συνεργείᾳ θεοῦ, ταῖς πολλαῖς ἰκεσίαις καμ-
 φθέντος Βασιλείου τοῦ εὐσεβῆς βασιλεύοντος. 10

44. Ἄρτι δὲ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἰγνατίου ὁσίως καὶ θεαρέστως τὸν βίον ἀνύσαντος, καὶ ὑπὸ πλουσία τῇ πολιᾷ καὶ τῇ κύκλῳ δορυφορία τῶν ἀρετῶν καὶ τῷ παρὰ πάντων μακαρισμῷ τὴν παροῦσαν ἀλλαξαμένον ζωὴν καὶ διαβάντος πρὸς τὴν ἀμεί-
D νονα, ἀπέδωκεν αὐτῆς τὴν ἐκκλησίαν καλῶς τῷ μὴ καλῶς ἀντι-
 15 ποιεῖσθαι τὸ πρότερον δόξαντι, καὶ κατέστησεν ἐννόμως τότε καὶ κανονικῶς τὸν σοφώτατον Φώτιον ἐπὶ τὴν σχολάζουσαν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου διέλειπε φιλοφρονούμενος αὐτὸν καὶ τιμῶν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παντοδαπὴ σοφίαν τε καὶ ἀρετὴν, ἀλλὰ κἂν εἰ τῆς καθέδρας μετέστησεν, οὐδὲν τοῦ
 20 δικαίου θῆλων ἄγειν ἐπίπροσθεν, ὅμως τῶν εἰς παραμυθίαν οὐδὲν ἐνέλειπε παρεχόμενος. ὅθεν κἂν τοῖς βασιλείοις διατριβὴν αὐτῷ

3 ἐκτείνας P
 20 κἂν] μὴν A

12 πολιᾷ] σιᾷ A

14 προσοῦσαν A

voluntatem invocantium eum, afferri ad se arcum ac sagittas praecepit, ocusque nervum tendens tres a tergo in sceleratum caput sagittas misit, ac ne in una quidem erravit, hanc quandam impietatis scelerumque dignam expiationem se illi adhibere ratus pro tantis hominum milibus, quos per multos sui principatus annos perdidit, atque hunc finem habuerunt res Chrysochiris, sicque evanuit florentis tunc Tephricae potentia, opitulante numine inque rem pie imperantis Basilii assiduis precibus facto propitio.

44. Iam vero viro inclito patriarcha Ignatio sancte deoque placitis moribus vita perfuncto, opulentaque canitie ac virtutum obvallante choro cunctisque laudantibus virumque praedicantibus vivis exempto et ad meliorem vitam translato, ei rursus ecclesiam rite reddidit, qui non rite sibi ante eam vindicare visus erat; legitimeque ac canonicè sapientissimum Photium in regiae urbis vacante sede constituit, quanquam ne prius quidem omni eum humanitate accipere honoremque habere cessabat, qua ille omnis generis sapientia atque virtute praeditus erat. verum quanquam sede deturbarat, quod sane nihil sibi iustitiae cultu potius esse volebat, nihil tamen quod solandae viri fortunae esset omittebat. unde

δοὺς τῶν οἰκείων παίδων ἀπέδειξε παιδευτὴν καὶ διδάσκαλον. οὐ-
τως οὐδένα, καθ' ὅσον οἶός τε ἦν, περιεώρα λυπούμενον, ἀλλὰ P 172
πᾶσιν εὐμενῶς τε καὶ προσηνῶς προσεφέρετο καὶ τὸν δυνατὸν τρέ-
πον οὐκ ἤμέλει παραμυθούμενος.

5 45. Ἀλλὰ καίπερ οὕτω πατρικῶς τε καὶ κηδεμονικῶς πρὸς
τοὺς ὑπὸ χεῖρα διατιθέμενος, εἶχεν ὁμῶς τοὺς μισοῦντας, μᾶλλον
δὲ φθονοῦντας καὶ ἐπιβουλεύοντας αὐτοῦ τῇ ζωῇ. ὁ γὰρ οὕτω
λεγόμενος Κουρκούας ὑπὸ πλούτου καὶ τρυφῆς ἐξυβρίσας, ὡς
ἔοικε, τυραννίδος ἐρεῖ, καὶ ὁμοφρόνων πληθὺν συνωμότας λαβῶν
10 καιρὸν ἐζήτει τῆς ἐπιθέσεως. ὡς δὲ πρὸ τούτου τὰ τῆς συσκευῆς
ἐξ ἐνὸς τῶν συνωμοτῶν ἐμηνύθη τῷ βασιλεῖ, παραδίδονται τοῖς B
νόμοις οἱ πονηροί. ἀλλὰ πάλιν ἡ τοῦ γιναίου βασιλέως φιλαν-
θροπία τὴν τῶν νόμων ἀστηρίαν παρέθραυεν καὶ τὰς ποινὰς ἐμε-
τρίαζε· διὰ τοῦ προεξάρχοντος ἐκκοπέντος τοὺς ὀφθαλμούς, οἱ
15 λοιποὶ διὰ τῶν εἰς τὸ σῶμα πληγῶν καὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τρι-
χῶν φιλανθρώπως ἐσωφρονίζοντο. καὶ οὗτοι μὲν οὕτως πατρικῶς
μᾶλλον ἢ δεσποτικῶς πρὸς τὸ καθεστηκὸς ἐπανήγοντο.

46. Αὐτὸν δὲ οὐκ εἶα καθεύδειν ἢ ὑπὲρ τῶν ὄλων φρον-
τις καὶ τὰ ἔτι περιλιπῆ τροπαια. ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ πλείστα
20 τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν ὠφελοῦν ὀχυρώτατον κάστρον, τὸ Λοῦ- C
λον λεγόμενον, τῇ φθασάσῃ περικτιῇ ῥαθυμίᾳ καὶ τῇ τῶν λυσιτε-

15 τὸ om P

etiam assignato ei in regia habitaculo liberorum suorum institutorem ac
disciplinis praefererat. ita neminem, quoad licebat, maestis illius rebus
negligebat, sed cunctis benigne placideque utebatur; ac quibus modis
poterat, omni studio levamen adhibebat.

45. Quanquam vero sic patris humanitate erga subditos afficieba-
tur eorumque sedulo curam gerebat, non desuerunt tamen qui eum odio
haberent, seu potius qui inviderent ac vitae insidiarentur. nam Cur-
cuas, quem vocant, opibus deliciisque lasciviens tyrannidem, ut par est,
affectabat, adiunctaque coniuratorum pari animorum consensu turba ag-
grediendae rei commodum tempus expectabat. uno tamen ex coniuratis
ante aggressionem instructas illi detegente insidias, traduntur legibus
scelerati. iterum tamen generosi imperatoris clementia legum severita-
tem tantisper mitigavit ac poenas moderata est. excussis itaque oculis
ei qui auctor coniurationis exstiterat, reliqui infictis verberibus adem-
ptisque capillis humanius castigati sunt. ac illi quidem in eum modum
paterna magis indulgentia quam herili severitate ad officium sanio-rem-
que mentem sunt reducti.

46. Enimvero communes rei publicae curae, et quas superioribus
tropaea restabant adiicienda, somnos ei divellebant. verum primum
castrum Lulum Romanae rei utilissimum, ipsum munitissimum, superio-
rum temporum proiecta vecordia eorumque neglectu quae e re communi

λῶν ὀλιγοῦρά αὐτάνδρον παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ληφθὲν καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου ἀσφάλειαν ὀχυρωθὲν καὶ κρατούμενον, τῇ οἰκείᾳ συνέσει καὶ ἐπιμελείᾳ ὁ βασιλεὺς καὶ τῷ ἀφθόνῳ τῶν δωρεῶν, πειθῶ καὶ βίαν προσαγαγὼν, τῆς βαρβαρικῆς ἐπικρατείας μετέστησε καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἔξουσίαν τῶν Ῥωμαίων μετήγαγεν·⁵ ἀφ' οὗ καὶ τὸ Μελοῦς κάστρον πρὸς αὐτὸν ἔκουσίως μετέθετο καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ τὸν αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσεν. τὴν δὲ τῶν

D Μανιχαίων πόλιν τὴν Καταβάταλα καλουμένην κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον διὰ τῶν οἰκειῶν στρατηγῶν ἐξεπόρθησεν. ἀλλ' οὐ τοσοῦτον αὐτὸν ἢ δι' ἐτέρων πρόθεσις εὐφραίνειν, ὅσον ἡγία τὸ μὴ τοῖς¹⁰ αὐτοῦ πόνοις καὶ κινδύνοις τὰ τρόπαια ἴστασθαι. διὰ τοῦτο αὐθις καὶ Κωνσταντῖνον τὸν πρῶτον τῶν υἱῶν προσλαβόμενος, ὡς ἂν αὐτὸν οἶα γενναῖον σκύλακα πολεμίων γέυση φόνον καὶ αὐτὸς αὐτῷ διδάσκαλος τῶν τακτικῶν καὶ τοῦ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐθαρσοῦς παραστήματος γένηται, σὺν αὐτῷ κατὰ Συρίας ἐξώρμησε, καὶ¹⁵ τὴν πρὸς τῷ Ἀργέᾳ Κνωσάρειαν τὴν πρώτην τῶν Καππαδόκων

P 173 πόλιν καταλυβῶν, καὶ τακτικῶς τὸν ὑπ' αὐτὸν ἐξοπλίσας λαὸν λογάδων, ἐκ τούτων μοῖραν ἀπέτεμε καὶ ὡς προδιμερευνητὺς καὶ προδιόπτας ἔμπροσθεν ἐξαπέστειλε, καὶ κατόπιν αὐτὸς μετὰ τῆς βαρείας δυνάμειος εἶπετο, ἵνα ἐνεργοῦ μαχαίρας ἡγήται τὸ ἀκμαιοτάτον,²⁰ τὸ δὲ ἔτι στιβαρώτερον ἀπελαύνηται. οἱ τὰς ἐρήμους δξέως διαδραμόντες τὰ φρούρια, τό τε Ψιλοκάστελλον καὶ τὸ Παραμοκάστελλον, ἐξεπόρθησαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς καταληφθέν-

1 αὐτάνδρον A 4 προσάγων P 5 κατήγαγεν P 8 τὴν om P
 10 πόρθησις margo Combef. ὅσον om A ἡγιάτο μὴ AP 12 καὶ] τὸν P 15 ὥρμησε P 16 Ἀργέτα A

forent cum omni oppidanorum turba ab Agarenis captum, obque loci securitatem iis munitum ac praesidio servatum, prudentia sua ac cura imperator, munerumque copia, qua vi qua suasionē, barbarorum ditioni excussit Romanoque imperio iterum subiecit. ex quo et castrum Meluus se illi sponte dedit, dominumque imperatorem agnovit. Manichaeorum urbem Catabatalam dictam eo tempore per duces suos excidit. non sic tamen delectabat quod per alios excisa esset atque direpta, ac moleste habebat quod non suis ipse laboribus tropaea erigebat. rursus itaque, assumpto Constantino filiorum natu maximo, ut tanquam generoso catulo hostium ei caedis gustum faceret, artisque militaris nec non fortis audacisque animi inter pericula ipse illi praeceptor foret, illo comite adversus Syriam profectus est; veniensque Caesaream, quae ad Argeum montem est, primam Cappadocum urbem, exque militari ratione suos exercens, avulsam ex eis selectorum partem velut rimatum ac speculatum regionem praemisit: ipse cum gravi militia pone ibat, ut pugnacis ensis vivida magis virtus praeretur, solidior sequeretur. desertis illi brevi superatis, arces Psillocastellum et Paramocastellum diripuerunt, inque illis

τας ἠνδραποδίσαντο. καταπλαγέντες δὲ τῷ δέει τῆς ἐπιούσης
 δυνάμειος οἱ τὸ τοῦ Φαλακροῦ λεγόμενον κάστρον οἰκοῦντες ἐκου-
 σίως τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. ὁ δὲ τοῦ Ἀμβρον εἰδὼς Ἀπάβ-
 δελε Ἀναζάρβης ἀμέρας, ἕως μὲν μακρὰν ἀπέῤῃχεν ὁ βασιλεύς, B
 5 βαρβαρικῶς ἐφρασύνετο, τότε δὲ μετὰ τοῦ τῶν Μελιτηνῶν στίφους
 φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπεορῴζετο, μόνην ἀσφάλειαν ἠγνούμενος ἱκανῆν
 τὸ λαθεῖν ἔποι γῆς καταδέδουκεν. τῇ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου
 φθορᾷ καὶ τῆς Καισῶ ἤτοι τῆς Κατασάμας καὶ τῆς Ῥοβὰμ ἦτο
 τῆς Ἐνδελεχόνης ἢ πόρθθις γέγονεν, ἕμα δὲ καὶ ἡ τῆς Ἀνδάλου
 10 καὶ ἡ τῆς οὔτω λεγομένης Ἐρημοσυκαίας, ὅτε καὶ Σήμας ἐκεῖνος
 ὁ τοῦ Ταήλ, τὰς δυσχωρίας κατέχων τοῦ Τάωρου καὶ ἐξ ἐφόδου
 τὰς τῶν Ῥωμαίων λυμαινόμενος ἐσχατιάς, πρὸς τὸν βασιλεῖα
 κατέφυγεν.

47. Εἰ δὲ συντόμως καὶ ψιλῶς τὰ οὔτω μεγάλα οἰονεὶ κατ' C
 15 ἐπιδρομῆν ἐπαγγέλλομεν, μηδεὶς θαναμιζέτω, ἀλλὰ μηδὲ ἐγκα-
 λείτω. ἕμα γὰρ τὴν ταχύτητα τῶν πράξεων ἐκείνων μιμῆσθαι ἢ
 διήγησις ἔοικεν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐστὶν ἀπλῆ τε καὶ ἐπιτρέ-
 χουσα· θᾶπτον γὰρ ἠρέθη τότε ἐκεῖνα καὶ τῶν πράξεων ἔλαβε τὴν
 συντέλειαν ἢ νῦν ἀπήγγελλται. ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ ὁ χρόνος ἦδη
 20 φεύσας διὰ μέσου πολλὰς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἔργων διὰ τῆς μετα-
 ξῶ σιγῆς οἶον ἡμαύρωσε, καὶ οὔτε παρατάξεων τρόπους οὔτε
 προσβολῶν ἐφόδους οὔτε φαλάγγων ἐκτάσεις καὶ συστολὰς οὔτε
 στρατηγημάτων ἐπικαίρους χρήσεις εἰδέναι καὶ ἀπαγγέλλειν ἔχο- D

4 Ἀναζάρβης ἀμέρας om A 5 μετὰ Μελιτινῶν A 6 μόνον A
 9 Ἀρδάλου A 10 ἐρήμου Συκαίας A 11 ὁ Τουταήλ A,
 omisiss τὰς δυσχωρίας - λυμαινόμενος ἐσχατιάς 23 ἐπαγγέλλειν A

reptos captivos duxerunt. adventantium copiarum metu exterriti Phalacri
 castris incolae sponte imperatori deditionem fecerunt. Ambri filius Apabde-
 les Anazarbi ameras, procul agente imperatore barbarico more ferociens,
 tunc eiusque praesentia Melitenensium se turmae commiscens fuga salutem
 expedit, unum hoc sibi ad securitatem idoneum ratus, si lateret, quo
 cunque tandem terrae sinu atque latebra se abdidisset. huius irruptionis
 clade et Caisus sive Catasama, et Robana sive Endelechone diripiuntur:
 itemque Ardala et quam vocant Eremosycaea. tunc et Semas ille Taelis
 filius, qui Tauri montis angustiis insidens grassando Romanorum fines
 depopulabatur, ad imperatorem confugit.

47. Quodsi brevius simpliciusque ac quasi cursim sic magna anno-
 tamus, nemo miretur nec eo nomine criminetur: simul enim istiusmodi
 operum facinorumque celeritatem aemulari videtur; qua sic leviter sim-
 pliciusque transcurrit. citius enim tunc illa capta praesidia designata-
 que facinora quam nunc a me narrata sunt. praeterea cum longi iam
 temporis mora res singulas gestaue facinora silentio velut obscurarit,
 ac nec pugnarum modos nec ex impetu aggressiones neque exporrectas
 contractasque phalanges nec stratagematum pro tempore usus vel scire possi-

μεν, οὐκ ἔστι περὶ τὰ κατὰ μέρος ἐγγρονίζειν καὶ ὅσον ἐμφιλοχωρεῖν, ἐξ ὧν πλατύνεται τὸ διήγημα. τὰ δὲ ἀμάρτυρον ἔχοντα τὴν πίστιν, εἰ καὶ λέγεται πολλάκις, ἀλλ' ἡμεῖς ἀβασανίστως προσδέχσθαι οὐ βουλόμεθα διὰ τὸ μὴ δόξαι πεπλασμένην μὴ γεγονότων πραγμάτων διήγησιν ἀνατιθέναι τῷ βασιλεῖ, μάλιστα **5** ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος ἔτι ζῶν τὰ πρὸς χάριν θωπευτικῶς ὑποτρέχοντα ῥήματα ἐφαίνετο προσιέμενος. οἱ δὲ μηδὲ τὰ παρὰ πάντων ὁμο-
P 174 λογούμενα δυνάμενοι ἢ σχολάζοντες παραδοῦναι γραφῇ σχολῇ γὰρ ἄν περὶ τὰ ἀμφίβολα τὸν λόγον ἀπομηκύνοιμεν. ἀλλ' ἀνακρουέσθω καὶ καθ' ὅδον τῆς ἐξ ἀρχῆς διηγήσεως ὁ λόγος ἀνατρεχέτω. **10**

48. Μετὰ ταῦτα τοίνυν τὸν Ὀνοπνικτὴν λεγόμενον ποταμὸν καὶ τὸν Σαρὸν διαπεράσας ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ στρατεύματος, ἦλθε πρὸς Κουκουσόν, καὶ τὰς ἐκεῖσε λόχμιας ἐμπρήσας καὶ τὴν ἄβατον τῆ τῶν δένδρων ἐκτομῆ βατὴν πεποικηκῶς τῶν ἐν ταύταις λόχων ἐκράτησε. πρὸς δὲ τὴν Καλλιπόλιν καὶ Παδασίαν φθά- **15** σας, εἶτα διὰ δυσβάτων ὁδῶν ὁδῶν, τοῦ ἵππου ἀποβὰς πεζὸς διεξῆει τὰ στενὰ τῆς ὁδοῦ, διὰ τοῦ οἰκείου κόπου τὸ ἀσθενὲς τῶν
B ὑπὸ χεῖρα παραμυθούμενος. τῆνικαῦτα δὲ τῆ Γερμανικῆ προσβαλῶν, ἐπεὶ τὸ ἀνδιστάμενον ἅπαν ἐκ ποδὸς ἐχώρει καὶ τοῖς τέχεσι συνεκλείετο καὶ οὐδείς τῶν πολεμίων ἐτόλμα εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, **20** τὰ περὶ αὐτὴν πάντα πυρὶ παραδοῦς καὶ τὰ πρὸ τῆς πόλεως κάλλη

14 τῆ om P
 urbem misere devastatis Allatius.

16 πεζὸς om P

21 βᾶλλη A, vallibus ante

mus vel enuntiare, non est cur circa singula tempus teramus libenter-
 que in illis immoremur, unde narratio dilatatur. quae autem nullo certo
 teste tradita sunt, etsi crebro rumore ferantur atque in ore vulgi volit-
 tent, nos tamen ut sine examine amplectamur induci non patimur, ne
 confictam eorum quae ne gesta quidem sunt narrationem imperatori ap-
 pingere videamur. ac vel maxime, quod nec illi, cum in humanis
 adhuc ageret, quae alii velut assentandi gratia verba insinuarent, lubens
 videbatur admittere. nos vero, qui ne ea quidem quae omnium ore
 testata sunt scriptorum monumentis consignare valemus, aut per otium
 possumus, vix certe in iis quae dubia sunt sermonem protraxerimus.
 verum retroagatur oratio, et in viam recurrat quam sibi ab exordio nar-
 rationis proposuit.

48. Secundum haec imperator Onopnictem fluvium et Sarum cum
 exercitu traiecit, venitque Cucusum; ibique succensis lucis et arboribus
 excisis loca itineribus in via in commoda redegit, atque in eis palantes
 cohortes dissipavit. inde Callipolim et Padasiam cum venisset, locisque
 asperis ac confragosis iter haberet, equo descendens pedes ipse viae
 angusta emetiebatur, labore suo subditorum infirmas vires recreans. tum
 Germanicam petens, cum adversarii omnes e vestigio cederent intraque
 moenia sese continerent, nec qui manum conserere auderet ullus esset,
 cunctis circa eam igni absumptis ac suburbanis misere desolatis atque

ὡς πεδίον δείξας ἀφανισμοῦ πρὸς Ἄδατα παρεγένετο. τῶν δὲ τῆς
 τοιαύτης πόλεως μὴ τολμώντων ἐν τοῖς ὑπαίθροις διαγωνίζεσθαι,
 ἀλλ' ἐντὸς τῶν τειχῶν συνελαθέντων καὶ διεγνωνότων τὴν πολιορ-
 κίαν ὑφίστασθαι, αὐτὸς τὰ πρὸ τῆς πόλεως καταληϊσάμενος, καὶ
 5 τὸ παρακείμενον πολίχνιον, ὅπερ ἐκάλουν Γέροντα, ἐκπορθήσας
 καὶ διαρπαγῆναι ἐφείς, καὶ προθυμότερους ἀπὸ τῶν ὠφελειῶν
 πρὸς τὸ πονεῖν τοὺς στρατιώτας πεποιθώς, αὐτοῖς προσβάλλει C
 τοῖς τείχεσι, καὶ ταῖς πρὸς πολιορκίαν ἐκέχρητο μηχαναῖς, καὶ
 ἐπ' ἐλπίδος ἦν οὐ μικρῶς διὰ τὸ βάρος τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως
 10 κατὰ κράτος τὴν πόλιν ἐλεῖν. ὁρῶν δὲ τοὺς ἔνδον ἀδεῶς τὰ προσ-
 πίπτοντα φέρεσθαι, καὶ οὐ ταραττομένους ἐπὶ προδήλῳ σχεδὸν
 ὀλέθρῳ τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐφ' ὅτῳ πεποιθότες ὀλίγον αὐτοῦ
 λόγον τῷ δοκεῖν ποιούμενοι φαίνονται ἐπυνθάνετο. καὶ δὴ παρ'
 ἐνὸς ἀκούσας τῶν ἐγγυρίων ὡς ὑπὸ τινος τῶν παρ' αὐτοῖς εὐλα-
 15 βῶν, εἴτε ἀπὸ τινος θειοτέρας γνώσεως εἴτε ἀπὸ ἐπιστημονικῆς
 μεθόδου γινώσκοντος, πληροφορίαν δεδεγμένοι τυγχάνουσι οὐχ
 ὑπὸ σοῦ τοῦ νῦν πολιορκουῦντος αὐτούς, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου τινὸς τῶν
 κατὰ γένος σοι προσηκόντων, Κωνσταντίνου καλουμένου, πε- D
 πρωμένον εἶναι τὴν τοιαύτην ἁλῶναι πόλιν· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς
 20 προσπίπτονσι μὴ ἐκπλήττεσθαι. τοῦ δὲ τὸν υἱὸν ἐπιδείξαντος καὶ
 ὡς οὕτω καλεῖται διδάξαντος, καὶ μὴδὲ τὸ παρ' αὐτοῖς εἰπόντος
 διαπίπτειν πάντως πυθόχρηστον ἐν τῷ νῦν τὴν πόλιν ἄλσκεσθαι,
 οὐ τοσοῦτον ὃ ἐξηγούμενος ἔλεγε τὸν Κωνσταντίνον ἐκαῖνον εἶναι

6 ἐφείς] ἀφείς, ἐφ' οἷς P

9 περὶ] πρὸς P

18 κατὰ τὸ

γένος P

vastatis Adatam pervenit. oppidani aperto Marte certare non ausi, in-
 traque moenia compressi, obsidionem sustinere statuerunt. imperator
 suburbana depopulatus, excisoque vicino oppidulo cui nomen Gero,
 praedam militibus concessit; eiusque emolumento animosioribus redditis,
 eisque ad laborem addita alacritate, in muros ingruit, machinisque adhi-
 bitis spe fovebatur, eaque non levi, quibus fretus robustis copiis erat,
 urbem vi expugnatam iri. videns autem obsessos metu solutos oppugna-
 tionem ferre, iamque aperto fere patriae excidio nihil obturbari, scisci-
 tabatur qua confidentia nullam sui rationem habere viderentur. audiens-
 que ex quodam indigenarum, a viro apud eos religioso pioque, sive ille
 ex diviniore afflatu sive scientiae alicuius praeceptis instructus tenebat,
 certo se accepisse non ab illo qui nunc obsideret, sed ab alio quodam
 ei genere coniuncto, Constantino nomine, in fatis esse ut urbs diriperetur,
 eamque ob rem illius assultibus animum non despondere. illo filium
 monstrante, sicque eum vocantē dicente, nec prorsus cassum fore vaticini-
 um, tametsi illorum urbs ab eo caperetur, respondit is qui oraculum
 referebat, non adhuc illum esse Constantinum, qui illorum urbem esset

ὃς αὐτῶν μέλλει τὴν πόλιν ποιῆσθαι ἀνάστατον, ἄλλον δὲ τινα μετὰ χρόνον συχρὸν τῶν ἀπογόνων τῶν σῶν. ἐφ' οἷς ἐκεῖνος οἶον διορηγισθεῖς, καὶ βουλευθεῖς ἐξελέγξαι δι' ἔργου λόγον ἄλλως κενὸν τὸ λαλούμενον, συντονώτερον τῆς πολιουρκίας ἀνθήματος καὶ ἐνεργέστερον ἐχρήσατο ταῖς παρασκευαῖς. ὡς δὲ πάντα ποιοῦντος 5 αὐτοῦ ἑώρα μὴ προβαίνουσαν τὴν σπουδὴν, μηδὲ ἐπὶ τινος ἀσφαλούς ἐλπίδος ἐδρασθῆναι ἠθέηνατο, ἐνεόθει δὲ καὶ τὴν ἐν ὑπαίθρῳ τοῦ πλήθους ἐν τόποις κρυμᾶδεσι κάκωσιν, τοῦ τοὺς πολεμίους ἐλεῖν κρεῖττον τὸ τοὺς οἰκείους περισώσασθαι λογιώμενος πρὸ χειμῶνος ἀναχωρῆσαι λυσιτελεῖς ἐδοκίμασεν. καὶ οὕτω μὲν ταῦτα, 10 ἡμῖν δὲ θαναμάζειν ἐπέρχεται τοῖς μετὰ τοσοῦτον χρόνον τῆς προεργήσεως ἐκείνης ἰδοῦσι τὴν ἔκβασιν, τίς ἢ ἐν τοῖς βαρβάροις ἐκείνοις καὶ οὐδὲ πάντῃ τὰ περὶ τὸν βίον ἢ τὸ σέβας χρηστοῖς ἀκριβῆς

B οὕτω γνώσις καὶ τῆς ἀληθείας κατάληψις. καὶ γὰρ ἐκείνου μὴ δυνηθέντος τότε τὴν πόλιν ἐλεῖν, νῦν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων χρόνων 15 Κωνσταντῖνος ὁ τῆς πορφύρας βλαστός, ὁ Λέοντος μὲν τοῦ σφωτάτου υἱὸς ἐκείνου δὲ υἱωνός, τὸ τοιοῦτον προτέρημα ἀπηνέγκατο καὶ ἐπεγράφῃ τῷ κατορθώματι τῆς παντελοῦς ἀπωλείας τῶν οἰκόντων τὴν Ἄδατα, ὡς ἦν ἄρα, καθ' Ὀμηρον, ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένιοιο λιπέσθαι, ἵνα τιμωρὸς ὁ παῖς τῶν εἰς τὸ 20 παπῶον κράτος ἀποθρασυνθῆναι τολμησάντων περιφανῶς διασώζηται. ἀλλ' εἰς ἵχνος αὐθις ὁ λόγος παλινδρομεῖτω καὶ δηλοῦτω τὰ ἐφεξῆς.

1 ὁς] ὁς ἐξ A

21 πατρῶον P

23 ἐξῆς P

eversurus, sed alium quempiam illius nepotum, post longam satis annorum seriem. his imperator prope ira concitus, satagensque ipso opere inanem temere sparsum rumorem, quod sic iactabant, evincere, maiori quam antea vi ac conatu oppugnationi instabat. videns vero, quicquid operae conferret, nihil se proficere nec ulla firma satis spe subnixum esse, consideransque non leve exercitus damnum, quod sub dio algente caelo noctes ageret, plurisque ducens suos incolumes servare quam hostes capere ac subigere, ante hiemem recedere operae pretium putavit. sed haec hactenus. nobis vero subit mirari, qui post tantum temporis vaticinii illius eventum conspeximus, quaenam tanta apud barbaros illos sicque exacta cognitio ac veritatis comprehensio, qui nec vitae nec religionis cultu admodum probati sint. cum enim ille tunc urbem capere non potuerit, nunc nostris temporibus Constantinus purpurae surculus, sapientissimi Leonis filius ac illius nepos, singulari sibi munere istud usurpavit; adscriptumque illi est facinus interneconionis incolarum Adatae. proinde, ut auctor Homerus est, bonum erat defuncti filium relictum esse; quo nimirum ultor eorum quae in atri maiestatem illi proterve ausi fuerant palam filius servaretur. verum vestigium rursus oratio repetat, et quae sequentia sunt eloquatur.

49. Τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς πολλῆς αἰχμαλωσίας καὶ λαφύρων ἐμπλήσας τὸ στράτευμα, εἶτα τοὺς αἰχμαλώτους διὰ τὸ δύσβατον καὶ πολλὰ τῆς ὁδοῦ τῷ ξίφει κελεύσας ἀποφορτίσασθαι, ἐπανόδου ἐμνήσθη, πολλὰ δέος αὐτοῦ τοῖς τῆς Ἄγαρ ἐκγόνοις ἀπο-
 5 λιπῶν. προσδοκῆσας δὲ ὁμῶς ἐπίθειν τινα κατὰ τοὺς στενοὺς τῶν τόπων (ἦδει γὰρ κακὴν εἶναι φωνὴν στρατηγοῦ τὸ οὐκ ἂν προσεδόκησαι) καὶ λόχους ἐν τοῖς ἐπικαίροις ὑφεῖς πολλοὺς τῶν ἄλλοις ἐλεῖν ολομένων ἐζώγησεν. ἄπερ ὁ Ἀβδελομελὲς ἐκείνος ἰδὼν, ὃς τῶν ἐκείσε τόπων ἐκυρίευε, πρέσβεις πέμψας ἀδείας καὶ εἰρή-
 10 ης ἐδέετο τυχεῖν, ἐγνώμονα δοῦλον ἑαυτὸν γενέσθαι καθυπισχοῦμενος καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κρατουμένων φρουρῶν καὶ τόπων ποιούμενος τὴν ὑπόστασιν καὶ ἐγχείρισιν. οὗ τὴν δέησιν ὁ βασιλεὺς δεξάμενος τὰ αἰτούμενα δέδωκε, καὶ σύμμαχον αὐτὸν τὸ ἀπὸ
 15 τοῦδε κατὰ τῶν ὁμοφύλων εἶχεν ἐθειλοντήν. ἐκεῖθεν δὲ πάλιν τὸ τοῦ Ἀργέον διελθὼν ὄρος καὶ πρὸς Καισάρειαν γενόμενος ἐκ τε Κολωνείας καὶ Λούλου ἐπινικίων ἀγγελίας ἐδέξατο. ἠκολούθει δὲ καὶ τὰ σύμβολα, λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων πλῆθος, ἄπερ ὅπό τε φρουρῶν τῆς Ταρσοῦ καὶ ἀπὸ Μανιχαϊκῶν ἐτύγγανε πύλων. ἔνθα καὶ πλεῖστον ὄχλον τῶν Κούρτων προσερχθέντα ἀποσφαγγῆναι
 20 προσέταξεν· εἰς οὐδὲν γὰρ σχεδὸν ἐτύγγανον χρήσιμοι, καὶ προκαταπεληγμένον ὑπαρχον τὸ στράτευμα οὐκ ἐβούλετο καὶ τούτους ἔχειν δύσχρηστον παρενόχλημα. ἐν Μηδαίῳ δὲ γεγωνὸς ὑποστρέ- P 176
 φων ὁ βασιλεὺς, καὶ τιμὰς διανείμεις τοῖς ὑπ' αὐτὸν καὶ ἀναλό-

8 ἄλλων AP

11 φρουρῶν] χωρίων P

12 ἐγχείρισιν AP

49. Tunc itaque imperator multis captis ac manubiis referto exercitu, ubi captivorum onus ob viae anfractus difficiles ipsamque eius longitudinem ense levare iusserat, ad reditum adiecit animum, ingentem sui metum Agaris nepotibus relinquens. timens vero ne se inter angusta locorum hostes adorirentur (noverat enim stultam eam imperatoris vocem esse, non putarum) suorum manipulis in subsessis opportune locatis, plures eorum qui se alios capturos arbitrabantur vivos cepit. his rebus Abdelomelis locorum reguli fractus animus; missisque oratoribus veniam ac pacem rogat, probum se servum exque animo deditum fore pollicitus, locaque subiecturum ac traditurum. votis annuens imperator postulata concessit, ac deinceps socium adversus tribules spontaneum habuit. hinc rursus Argeo monte pertransito cum Caesaream venisset, victoriae nuntios ex Colonia et Lullo accepit; signaque praesto erant, manubiorum et captivorum ingens copia ex Tarsi et Manichaeorum oppidis convectorum. inter quos ingentem Curtorum oblatam turbam necari praecepit, quippe cum vix quicquam frugis ex illis exspectaretur, nec exercitus opimis iam spoliis onustus secum eos habere vellet ac advehere, inutile impedimentum itineris. Medaeum reductus imperator, sparsis in suos muneribus ac pro cuiusque virtute ac praestantia collatis honoribus,

γωγος τῆς οικίας ἕκαστον ἀρετῆς προβιβάσας καὶ φιλοφρονησάμενος, καὶ πρὸς παραχειμασίαν ἀφείς εἶχετο τῆς ὁδοῦ· καὶ τὴν βασιλεύουσιν φθάσας κατὰ τὸ πρότερον ἕθνος διὰ τοῦ πατριάρχου τὸν τῆς νίκης ἐδέξατο στέφανον καὶ παρὰ τοῦ δήμου τὰς ἐπινικίους φωνάς.

50. Ἦδη δὲ τοῖς οἰχομένοις χρόνοις ἀπυνηθασίας καὶ παντάπασιν ἀπεσβηκίας τῆς Τεφρικῆς, ἣ τῶν Ταρσιτῶν ἰσχὺς ἀναθάλλειν καὶ ἀξάνεσθαι ἤρχετο, καὶ πάλιν ὑπὸ τούτων αἱ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων ἰσχυατῖαι συνεχῶς ἐπιέζοντο. τὸ τρηναῦτα Ἄνδρας ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σκυθῶν πολλὰκις ἠνδρίσατο κατ' αὐτῶν, καὶ 10 τῆς περὶ αὐτὸν ἀναλόγως δυνάμειος πολλοὺς τῶν εἰς προνομήν ἐκτρεχόντων καὶ τοῦ ὅλου ἀπορρηγνυμένους στρατεύματος ἀνῆρει καὶ αἰχμαλώτους ἐλάμβανε. καὶ ὡς ἱκανὰ τεκμήρια ἀνδρίας τε καὶ συνέσειος καθ' ἐκάστην ἐξέφερεν, εἰς τὸ τῶν πατρικίων προῆλθεν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ εἰς τὴν τῶν σχολῶν ἀρχήν. 15 καὶ τότε δὴ μᾶλλον ἀπὸ μελλονος ἐξουσίας τε καὶ δυνάμειος πολλὰκις ἐμφανέσι μάχαις πρὸς τε τοὺς ἀπὸ Μελιτηνῆς καὶ τοὺς ἀπὸ Ταρσοῦ παρετάξατο καὶ νενίκηκε. γράψαντος δὲ ποτε πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀμυρεόντος τῆς Ταρσοῦ λόγους βλασφημίας καὶ ἀπονοίας μεστοὺς κατὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ 20 τῆς ὑπεραγίας αὐτοῦ μητρὸς, ὅτι ἴδω τί σοι ὁ τῆς Μαρίας ὠφελήσει υἱὸς καὶ αὕτη ἣ τοῦτον γεννήσασα ἐν τῷ μετὰ δυνάμειος ἀδρῶς ἀπιέναι με κατὰ σοῦ, λαβῶν ἐκεῖνος τὸ λούδορον γραμμα-

8 ἀπὸ AP 9 ἐπιέζοντο om A 15 ἀπὸ A καὶ εἰς —
ἀρχήν om A 17 ἀπὸ — τοὺς om A 18 καὶ νενίκηκε om A
19 βλασφημίας A 23 ἐπιέναι?

omnique humanitate omnibus acceptis dimissisque ad hiberna cohortibus, iter prosequebatur. veniensque Byzantium priori more victoriae coronam patriarchae manu faustasque a populo triumphales voces accepit.

50. Iam porro annis superioribus Tephricae depressa potentia ac pene extincta, Tarsitarum reviviscere ac augescere coeperat, rursusque Romanae dicionis fines iugiter infestabant. adversus illos per haec tempora Andreas ille Scythia haud raro fortiter egerat, proque copiarum suarum ratione multos eorum qui praedatum excurrebant a toto avulsos exercitu interfecerat atque ceperat. cumque adeo egregie in dies fortitudinis ac prudentiae argumenta satis ederet, patricii auctus dignitate ac scholis ab imperatore praefectus est. tuncque maiori potestate ac copiis acie conserta cum Melitenensibus Tarsensibusque et pugnavit et vicit. quandoque vero Tarsi amera, verba mittendo impietatis et amentiae plena adversus dominum nostrum Iesum Christum ac deum sanctissimamque eius parentem, "experiar" aiebat "an tibi commodum allaturus sit Mariae filius, ipsaque illius mater, ubi copiosa validaque manu adversus te profectus fuero." accepit ille conviciantis

τεῖον μετὰ δακρῦν πολλῶν τῇ εἰκόνι τῆς Θεομήτορος, ἡγκαλισμέ-
νον φερούσης καὶ τὸν υἱόν, προσανέθετο, ἐπειπὼν "ἴδε, ὦ μῆ-
τερ τοῦ λόγου τε καὶ Θεοῦ, καὶ σὺ ὁ προαιώνιος ἐκ πατρὸς καὶ
ὑπὸ χρόνον ἐκ τῆς μητρός, οἷα ὠνείδισε καὶ ἐφρυάξατο κατὰ τοῦ
5 σοῦ περιουσίου λαοῦ ὁ βάρβαρος οὗτος καὶ ἀλαζῶν ὁ νέος Σαναχη-
ριμ, καὶ γενοῦ βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστῆς τῶν δούλων σου, καὶ
γνώτω πάντα τὰ ἔθνη τὸ κράτος τῆς δυναστείας σου." ταῦτα **D**
πρὸς Θεὸν μετὰ συντριβῆς καρδίας καὶ δακρῶν πολλῶν προσευ-
ξάμενος καὶ εἰπὼν, ἕρας τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀπήει κατὰ
10 Ταρσοῦ. καὶ δὴ κατὰ τὸν τόπον γενόμενος ὡς λέγεται Ποδανδός,
ἔνθα καὶ ὁ ὁμώνυμος ῥεῖ ποταμός, τὸ βαρβαρικὸν εἶρεν ἀντιπυ-
ραταττόμενον στράτευμα. προσβαλὼν δὲ μετὰ τῆς εἰς Θεὸν πε-
ποιθήσεως ὁ γενναῖος οὗτος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἀπάσης δυνά-
μεις, ἦν τοῖς παρικλητικοῖς τῶν λόγων πρότερον πρὸς τὸν ἀγῶνα
15 ἐπέρρωσε, καὶ πολλὰ καὶ συνέσεως καὶ ἀνδρίας ἔργα ἐπίδειξάμε-
νος, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν δὲ ὑποστρατήγων ταξιαρχῶν τε καὶ λοχα-
γῶν καὶ σύμπαντος τοῦ πλήθους ἀνδρικῶς ἀγωνισαμένων, τρέπε- **P 177**
ται φῶνῳ πολλῷ τὸ τῶν βαρβάρων πλήθος, πρότερον αὐτοῦ πε-
σόντος τοῦ ἀμηνῶ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀνθούσης πάσης δυνάμεις.
20 ὀλίγοι δὲ τινες τῶν ἐπὶ τοῦ χάρακος καὶ τῶν ἐν ἐσχάτοις που τε-
ταγμένων, διαφυγόντες μόλις τὸν κίνδυνον, πρὸς Ταρσὸν ἀπο-
σώζονται. θάψας οὖν τοὺς οἰκείους, τοὺς δὲ πολέμιους εἰς ἕνα
χωρὸν συναγαγὼν καὶ μέγα ἀπὸ τούτων ποιησάμενος κολωνόν,

2 φερούση A

προσευπὼν P

10 Ποδανεύς A

epistolam, multisque lacrimis sanctae dei genitricis filium in sinu ac
ulnis gestantis imagini eam apponens ait "vide, verbi dei que mater,
tuque, qui prae aeternus ex patre exque matre tempori obnoxius es, quan-
tum barbarus iste insolensque ac novus Senachirim conviciatus sit fre-
meritque adversus populum tuum peculiarem. adiutor esto ac defensor
servorum tuorum; sciantque omnes gentes robur potentiae tuae." haec
ad deum contrito corde multisque lacrimis comprecatus atque locutus,
assumptis Romanis cohortibus adversus Tarsum proficiscitur. atque ubi
ad locum venit cui Podando nomen, ubi etiam recurrit fluvius eiusdem
nominis, in adversam hostium aciem incidit; fiduciaque in deum posita
vir fortis animi, cum omnibus copiis, iisque hortatoriis verbis ad pu-
gnae aleam serio ante animatis; hostium impetum suscipit; multisque
prudentiae ac fortitudinis editis facinoribus, nec non legatis centurioni-
bus manipulariis ac reliqua omni militari turba strenue dimicantibus in-
genti strage barbarorum exercitus funditur, ipso prius amera caeso,
omnique eius florenti exercitu. pauci in castris extremaque acie con-
stituti, vix periculo elapsi, Tarsum recipiuntur. suis itaque sepultis,
hostibusque in unum locum aggestis magnoque ex eis instar tituli in

- ὡς ἀντὶ στήλης εἶη καὶ τοῖς μετέπειτα, εἰς τὰ οἰκεῖα ὑπέστρεψε μετὰ λείας καὶ λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν, σωφρόνως περὶ
- B** τὴν νίκην διατεθεῖς καὶ μόνου θεοῦ τὸ ἔργον ποιούμενος καὶ ἐκείνῳ ἐπιγράφων τὴν στρατηγίαν καὶ τὸ μέγα τοῦτο ἐκνίκημα. διὸ καὶ δείσας μὴ ἀπληστία νίκης καὶ τῇ ἐφέσει τοῦ πλείονος καὶ τὰ προὔπ- 5 ηργμένα, οἷα συμβαίνει πολλάκις, τὸ τῆς Νεμέσεως λυμήνηται φθονερόν, ἀπέσχετο τοῦ πρόσω χωρεῖν. δῆλα δὲ τὰ καταπρα- χθέντα τῷ αὐτοκράτορι ποιησάμενος ἐκωλύθη διὰ τὸν τῶν δημοτί- μων φθόνον ἄξια τῶν ἔργων τὰ βραβεῖα λαβεῖν, οὐ συνεχῶς διε- θρόλουν προκαταλαμβάνοντες τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς καὶ τὸν ἄνδρα 10 διαβάλλοντες ὡς ἐθελοκακήσαντα καὶ ἀποστερήσαντα Ῥωμαίους
- C** τὴν ἄλλωσιν τῆς Ταρσοῦ· “ὅτε” γὰρ φασιν “εἰς χεῖρας ἡμῶν ταύ- την δέδωκεν ὁ θεός, εἰ ἐπεξῆλθε τῇ νίκῃ, τεταρροηκότος τοῦ πλή- θους οἷς κατειργάσαντο, ἀπώλεσαμεν ταύτην τῇ ῥαθυμίᾳ τοῦ στρατηγοῦ.” ὕφ’ ὧν πολλάκις λεγομένων ὁ βασιλεὺς παραπει- 15 θεται (ἀπατῶνται γὰρ πολλάκις καὶ φρόνιμοι λεγομένων αὐτοῖς τῶν καθ’ ἡδονὴν) καὶ παραλύνει τῆς ἀρχῆς τὸν Ἀνδρόεαν ὡς μὴ τελείως ἐπέξελθόντα τοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀριστεύμασιν, καὶ ἀντ’ ἐκείνου προβάλλεται εἰς τὸ τῶν ταγμάτων ἐξηγεῖσθαι καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ ἐκείνον τὸν Κεστὰ τὸν Στυππιώτην λεγόμενον, 20
- D** τὴν τε Ταρσὸν ἐξελεῖν ὑπισχνούμενον καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ γενναῖα ἀφρόνως οἰόμενον καταπράξεσθαι. (51) ὃς αὐτίκα πάσας τὰς

4 περιγράφων AP

9 τὰ om P

22 καταπράξεσθαι P

monumentum exstructo tumulo, cum spoliis et manubiis multisque capti- vis ad sua reversus est, moderate se in victoria gerens, unigue deo faci- nus adscribens, illique tribuens et militarem ducisque sic felici exitu solertiam et ingentem hanc victoriam. quare etiam veritus ne insatiabi- bili victoriae ardore maiorisque compendii cupiditate ipsa iam parta, uti non raro usu venit, invida Nemesis labefactaret, impetu inhibito sub- stitit. perlato ad imperatorem eorum quae illi strenue gesta erant nuntio, obstitit aemulorum pari dignitate invidia ne pro operum merito praemia digna reciperet. nempe occupantes imperatoris aures viroque detrahentes iugiter obtundebant, ac calumniabantur, quasi is consulto rem Romanam prodidisset atque Tarsi excidio privasset: “cum enim deus,” aiebant, “in manus nostras tradidisset, si victoriam persecutus esset, pleno fiducia milite, ex pugnae iam illi consertae gloria, ducis ignavia nobis erepta est.” dum haec saepius dicuntur, imperator falsa persuasionem decipitur (falluntur enim plerumque etiam viri prudentes, per eos qui ea quae ex animo sunt ac placent illis loquuntur) abrogato- que Andreae imperio, ut qui strenuis facinoribus hostes insequendo non satis institisset, eius loco Cestam illum, Styppiotam dictum, ordinibus praeficit omnisque exercitus ductorem constituit, abs se Tarsum expug- natum iri pollicentem, aliaque multa et fortia se peracturum stolidè nimis existimantem atque iactantem. (51) is statim Romanis omnibus

Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις λαβὼν καὶ ἔξορμήσας κατὰ Ταρσοῦ ἔδειξε τὸν Ἀνδρέαν οὐκ ἐθελόκακον καὶ δειλὸν ἀλλὰ περιεσκεμμένον καὶ φρόνιμον καὶ ἄριστον στρατηγόν. ἤγησάμενος γὰρ τοὺς βαρβάρους ἐτοίμην λείαν καὶ οὐδὲν τῶν δεόντων προδιασκεψάμενος, οὐδὲ προλοχίσας, οὐδὲ στρατηγικῆς ἐμπειρίας καὶ εὐβουλίας ἐπάξιόν τι φρονήσας, πλησίον γίνεται τῆς Ταρσοῦ κατὰ τὸν τόπον ὃς Χρυσόβουλλον λέγεται, μετὰ φρονήματος ἀνόητου καὶ θράσους ἀπερισκέπτου. οἱ δὲ βάρβαροι τὸ ἀπροσφύλακτον αὐτοῦ κα- P 178
 10 τασκεψάμενοι ἐκ τοῦ μῆτε τόπους ὄχυροὺς καταλαβέσθαι μῆτε χάρακα καὶ τάφρον προβαλέσθαι τῆς στρατοπεδείας, μῆτ' ἄλλο τι τῶν ἢ τὸ λελογισμένον τῶν στρατηγῶν καὶ ἔμφρον προδιοικονομεῖται καταπραξάμενον, κλέψαι τὴν νίκην βουλευόνται, καὶ ἀπαρρασκέω καὶ ἀμερίμνω ἐπιτίθενται αὐτῷ ἐν νυκτί, στρατηγήματι χρῆσάμενοι πρὸς τὴν ἀπορίαν αὐτῶν καὶ περίστασιν, ὡς ἐφάνη,
 15 σοφῶ. ὄλλγοι γὰρ τινες ὄντες ἀπὸ τῆς προτέρας ἡττης καὶ εὐαρίθμητοι τῇ ἀπορίᾳ πρὸς πανουργίαν ἐξ ἀνάγκης ἐχώρησαν, καὶ ἵππους συναγαγόντες συχνὸς καὶ βύρσας ξηρὰς ἐξάμραντες ἀπὸ τῶν ἵππειων οὐρῶν ἕφ' ἐν παράγγελμα κατὰ πολλὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου ἐπαριῶσι μέρη. εἶτα καὶ αὐτοὶ ἀπὸ διαφόρων B
 20 τόπων, τοῖς τυμπάνοις ἐπιδουπήσαντες, ἐν μέσῳ τοῦ χάρακος γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν εἰσεπήδησαν. πτοίας οὖν καὶ ταραχῆς ἐμπεσοῦσης τῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, καὶ συνταραχθέντων ἵπ-

7 Barberinus Χρυσόβουλον

18 κατὰ τὰ πολλὰ P

cohortibus assumptis, susceptaque in Tarsum expeditione, ostendit Andream non segnem atque timidum sed catum et prudentem atque optimum militum ducem. barbaros enim praedam paratam ratus, nec eorum quae e re essent quicquam ante considerans, nec locis occupatis prior ipse insidias locans, aut imperatoriae peritiae ac consilii solertiaeque dignum aliquid animo agitans, Tarso appropinquat in loco quem Chrysobullum vocant, dementi animo inconsiderataque audacia ac temeritate. barbari incautum considerantes hominis genium, quod neque loca tuta occupaverat nec convenienti vallo ac fossa castra munierat, neque aliud quid praestiterat eorum quae cati ac solertes duces praestruere solent, victoriam dolo parare deliberant, incautumque ac curis solutum noctu aggrediuntur, stratagemate usi pro eorum in angustum redactis rebus afflictaque fortuna, uti rei probavit eventus, plane solerti ac commodo. cum enim ex accepta ab Andrea clade pauci essent ac minuto numero, rei discrimine ad fraudes necessario versi sunt. multis namque conductis equis, ab eorum caudis coria sicca suspendunt, tumque una tessera in multas Romani exercitus partes immittunt; ipsique postmodum variis ex locis, tympanis perstreptentes, exsertis ensibus in medium vallum insiliunt. consternatis itaque turbatisque Romanorum animis, et per tu-

πων ὁμοῦ καὶ ἀνδρῶν καὶ ἀλλήλοις περιπιπτόντων, συνέβη τοὺς βαρβάρους κρατῆσαι καὶ φόνον ἄπειρον ἀπεργάσασθαι, τῶν πλείστων δυσκλεῶς συμπατουμένων καὶ συμπνιγομένων ὑφ' ἑαυτῶν. οὕτω δὲ παραδόξως καὶ παρ' ἑλπίδα κρατήσαντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, καὶ τὰ νεῦρα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς κατακόψαντες, τυμπάνων βοαῖς 5 καὶ βαρβαρικοῖς ἀλαλαγμοῖς ἐπαινίζον. τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς C ἀνοήτου στρατηγίας ὃ φθόνος κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐβράβευσεν, καὶ τοιοῦτον ἡ βάσκανος Νέμεις κατὰ τῶν ἐτυχησάντων πρότερον Ῥωμαίων τὸ τρόπαιον ἔστησεν.

Ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οὕτως εἶχε κατὰ τοὺς 10 χρόνους τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασιλείου, (52) τὰ δὲ πρὸς δυόμενον ἔρχομαι διηγῆσασθαι. ἀκολουθῶς γὰρ τοῖς λοιποῖς καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐσπέραν πραγμάτων ἐπὶ πλέον ἀμεληθέντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαήλ, καὶ πάσης σχεδὸν Ἰταλίας, ὕση τῇ καθ' ἡμᾶς νέῃ Ῥώμῃ προαφώριστο, καὶ τῶν πλείστων τῆς Σικελίας ὑπὸ 15 τῆς γειτονοῦσης τῶν Καρχηδονίων δυνάμεως καταπολεμηθείσης D καὶ ὑποφόρου τοῖς βαρβάροις γεγενημένης, ἔτι γε μὴν καὶ τῶν ἐν Παννονίᾳ καὶ Δαλματία καὶ τῶν ἐπέκεινα τούτων διακειμένων Σκυθῶν, Κρωβάτοι φημι καὶ Σέρβλοι καὶ Ζαχλουμοὶ Τερβουνιώται τε καὶ Καναλιῖται καὶ Διοκλητιανοὶ καὶ Ρεντινοί, τῆς ἀνέ- 20 καθεν τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἀφηνιάσαντες αὐτόνομοι τε καὶ αὐτοδέσποτοι καθεστήκεισαν, ὑπὸ ἰδίων ἀρχόντων μόνον ἀρχόμενοι. οἱ πλείστοι δὲ τὴν ἐπὶ πλέον ἀπόστασιν ἐνδεικνύμενοι καὶ

22 καθειστήκεισαν P

multum equis pariter virisque invicem collidentibus, barbari potiti victoria sunt immensa Romanorum strage, plerisque a suis inglorie obtritis ac suffocatis. sic pene inaudito casu praeterque spem omnem victores Ismaelitae, Romanique imperii nervis excisis, tympanorum strepitu ac barbarico barritu paeana concinebant. hunc finem stolidae expeditionis adversus Romanos livor attulit, ac tale tropaeum adversus eos quibus paulo ante fauste cesserat maligna Nemesis posuit.

Verum sic quidem se res Orientis habebant, Basilio pio religiosissimoque imperatore. (52) quae autem ad Occidentem spectant, narraturus accedo. eadem ac reliqua ratione, etiam rebus Occidentis majorem in modum Michaelis imperatore neglectis, totaque fere Italia, quanta novae nostrae Romae cesserat, potissimaque Siciliae parte Carthaginensium armis debellata atque barbaris vectigali facta, ad haec etiam qui in Pannonia et Dalmatia, ac qui ultra hos Scythae, Chrobati scilicet et Serbli et Zachlumi, Terbuniotae item et Canalitae et Diocletiani et Rentani, excusso Romani imperii iugo, cui pridem suberant, sui iuris atque liberi facti, suis duntaxat regulis ac magistratibus parebant. ple-

τοῦ θείου βαπτίσματος ἑαυτοὺς ἡλλοτρίωσαν, ὡς ἂν μηδὲν ἐνέχου-
ρον τῆς πρὸς Ῥωμαίους φιλίας καὶ δουλώσεως ἔχοιεν.

53. Οὕτως οὖν τῶν κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐχόντων καὶ ἐν
τοιαύταις ὄντων ἀναρχίαις καὶ ἀταξίαις, συνεπέθεντο μετὰ τοῦ P 179
5 καιροῦ καὶ οἱ ἀπὸ Καρχηδόνης Ἀγαρηνοί, καὶ ἄρχοντας ἐπιστή-
σαντες τὸν τε Σολδάνον καὶ Σάμβαν καὶ τὸν Καλφούς, οὓς ἐν
κακίᾳ καὶ πολεμικῇ ἐμπειρίᾳ κατὰ πολὺ διαφέρειν τῶν ὁμοφύλων
ἐπίστευον, ἕξ καὶ τριάκοντα πλοίων πολεμικῶν κατὰ Δαλματίας
10 οἶον ἦ τε Βούτομα καὶ Ῥῶσα καὶ τὰ κάτω Δεκάτορα. προχω-
ρούντων δὲ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς πολεμοῖς, ἦλθον καὶ
ἐπὶ τὴν τοῦ ὄλου ἔθρους μητρόπολιν, ἣ Ῥαούσιον λέγεται, καὶ
ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρκουν ἱκανόν. ἔλειν δὲ ἕξ ἐτοιμοὶ οὐκ
ἔσθενον διὰ τὸ ἐκθύμως τοὺς ἔνδοθεν ἀγωνίζεσθαι ὡς ὑπὲρ ψυ- B
15 χῆς, τὸ λεγόμενον, θέοντας. ὡς οὖν ἐπὶ χρόνον οἱ ἐν Ῥαουσίῳ
ἐταλαιπώρον καὶ εἰς ἐσχάτας συνηλαύνοντο ἀπορίας, πέμπουσι
πρέσβεις ὡς βασιλέα ὑπὸ τῆς ἀνάγκης στενοχωρούμενοι, καίτοι
σχεδὸν οὐκ ἀγνοοῦντες ὡς εἰς ἄλλα μᾶλλον ὁ κρατῶν ἀψησώληται,
ἐλεῆσαι παρακαλοῦντες καὶ ἔπαμῦναι τοῖς ὅσον οὐπω κυνδυνεύου-
20 σιν ὑποχειρίοις γενέσθαι τῶν ἀρρητῶν τοῦ Χριστοῦ. οὐπω δὲ
τῶν πρέσβειων καταλαβόντων τὴν βασιλεύουσαν, ἀλλ' ἔτι χρονο-
τριβοῦντων περὶ τὴν ἄνοδον, ἕξ ἀνθρώπων μὲν ὁ φαῦλος γίνεται

10 Δεκάτερα P
χειρίους P

12 ὑπὸ A

18 ἐψησώληται AP

20 ὑπο-

rique vero maioris defectionis specimine etiam baptismum eivaverant,
ut nullum erga Romanos amicitiae ac subiectionis pignus retinerent.

53. Sic igitur Occidentis rebus constitutis, inque eum modum per
anarchiam laborantibus ac perturbatis, arrepta Agareni Carthaginenses
occasione coniunctis viribus expeditionem suscipiunt; creatisque ducibus
Soldano Sambano et Chalphuso, qui longe militia bellicaeque rei experi-
entia tribulibus reliquis praestare existimabantur, sex supra triginta
naves in Dalmatiam miserunt, quibus Dalmatarum plures urbes captae
sunt, Butoma Rosa et inferius Decaterum. sic cum secundis auris res
hostibus succederent, ad ipsam venerunt totius gentis metropolim, quam
Ragusium vocant, eamque ad longum tempus circum sederunt. haud ta-
men facile expugnare potuerunt, iis qui intra moenia erant magno animo
concertantibus, quippe quibus pro anima, ut aiunt, cursus agitaretur.
dum itaque Ragusini pro temporis diuturnitate malis conficerentur atque
ad incitas redacti essent, legatos ad imperatorem mittunt, necessitatis
angustiis pressi; quanquam non nesciebant aliis potius rebus eum
distineri, suppliciter rogantes ut ipsorum misertus eis vindex foret, ac
tueretur qui iam iam, in infidelium Christumque negantium potestatem
essent redigendi. nondum legati in urbem venerant, sed in itinere ad-
huc subsistebant, cum ignavus malusque imperator in humanis esse

Theophanes contin.

19

βασιλεύς, ἐπὶ δὲ τὸν ἐργηγορῶτα καὶ νήφοντα τῶν κοινῶν φρον-
 C τιστὴν Βασιλείον τὰ τῆς αὐτοκράτορος ἔξουσίας περιστάται πρά-
 γματα· ὅς καὶ πρὸ τούτου λίαν περὶ τῶν τοιούτων δυσφορῶν καὶ
 διαπονούμενος, καὶ τότε δὲ τῶν πρέσβειων ἐπιμελῶς ἀκροασάμε-
 νος καὶ ὡς οἰκτεῖα τραύματι τὰ τῶν δημοπέτων παθήματα ἠγγυά-5
 μενος, περὶ τὴν παρασκευὴν ἐγένετο τῶν εἰς τὴν τῶν ἰκετευσάντων
 βοήθειαν μελλόντων ἔξαποστέλλεσθαι· καὶ στόλον ἔξαρτυσάμενος
 πᾶν ἑκατὸν καὶ πάντα διόντως ἐτοιμασάμενος, καὶ ἄνδρα συνέσει
 καὶ ἐμπειρία τῶν πολλῶν διαφέροντα ἐκλεξάμενος, τὸν πατρικίον
 Νικήταν φημί, τὸν τοῦ πλωῖμον δρουγγάριον, ὅς κατ' ἐπωνυμίαν 10
 Ὠορῶφας ἐλέγετο, ὥσπερ τινὰ πρηστήριον κεραυνὸν κατὰ τῶν πο-
 D λεμιῶν ἐπέμπει. οἱ δὲ ἐξ Ἀφρικῆς Σαρακηνοί, οἱ τῇ πολιορκίᾳ
 τῆς πόλεως προσκαθήμενοι, δι' αὐτομόλων ἀναμαθόντες τοὺς
 Ῥαουσίους πρέσβεις ἠποστείλαι πρὸς βασιλεῖα τοὺς αἰτησομένους
 δύναμιν καὶ στρατὸν κατ' αὐτῶν, τοῦτο μὲν τὴν σύντομον ἀπο- 15
 γινώσκοντες ἄλωσιν, τοῦτο δὲ τὴν ἀφικέσθαι προσδοκωμένην ἐκ
 βασιλείως δεισαντες βοήθειαν, λύνουσι τὴν πολιορκίαν καὶ τῶν τό-
 πων ἐκείνων ἀπαναστεύουσι· κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, ἣ νῦν Λα-
 γοβαρδία ὠνόμασται, διαπεράσαντες τὸ κάστιρον Βάρεως ἐξέπορ-
 θησαν, καὶ αὐτόθι κατασηκνήσαντες καὶ τοῖς μᾶλλον ἐγγίζουσι 20
 P 180 καθ' ἐκάστην ἐπιτιθέμενοι καὶ τῶν πορρωτέρω κατατολμῶντες καὶ
 αἰεὶ τι προσλαμβανόμενοι, πᾶσαν τὴν Λαγοβαρδίαν ἔχρι καὶ αὐ-
 τῆς σχεδὸν τῆς ποτὲ μεγαλοδόξου Ῥώμης ἐκράτησαν. καὶ εἶχε
 μὲν οὕτω ταῦτα.

14 Ῥαουσαίων infra.

18 ἐπαναστεύουσι A

desit, rerumque summa ad vigilem sobriumque curatorem Basilium per
 eius excessum transivit; qui antea quoque aegre ferebat atque animo
 angebatur; tuncque legatis diligenter auditis, suaque ipsius vulnera eo-
 rum mala ducens, quos eiusdem fidei foedera sociarent, in auxiliorum
 apparatu erat, quae supplicibus mittenda destinabat; instructaque cen-
 tum navium classe, cunctisque rite apparatis, singularis prudentiae vi-
 rum experientiaque supra vulgi usum praeditum deligit, Nicetam patri-
 cium cognomento Oorypham, rei navalis drungarium, quem velut fulmen
 cuncta amburens ac prosternens in hostes immitteret. Agareni ut missos
 ad imperatorem legatos auxilia rogaturos ex profugis acceperunt, tum
 quod urbem brevi capiendam non sperarent, tum quod mittendas ab
 imperatore subsidio copias formidarent, obsidionem dirimunt; indeque
 solventes atque in Italiam (cui nunc Longobardia nomen est) transmit-
 tentes Barensem arcem expugnarunt; ibique habitantes cum vicinioribus
 quotidie ingruerent ac remotiora tentarent semperque dicioni suae ali-
 quid adicerent, omnem Longobardiam adusque praeclsa quondam prope
 gloria Romam subegerunt. atque in hunc modum se res Occidentis ha-
 bebant.

54. Τὸ δὲ περὶ τοὺς ἐν Δαλματία παρὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικουρίας γεγὸς καὶ τὰ προμνημονευθέντα γένη θεασάμενοι, οἱ τε Χρῳβάτοι καὶ Σέρβλοι καὶ οἱ λοιποί, καὶ τοῦ ἄρτι βασιλεύοντος Ῥωμαίων τὴν ἐπιείκειαν καὶ περὶ πάντα δικαιοσύνην καὶ 5 ἀρετὴν πυνθανόμενοι, καὶ τὸ καλῶς ἄρχεσθαι τοῦ ἐπισφαλῶς ἐκ θρασυτήτος ἄρχειν προκρίναντες, σπουδὴν ποιοῦνται πάλιν εἰς τὴν προτέραν δεσποτείαν ἐπανελθεῖν καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπ- B αναχθῆναι δούλωσιν. καὶ δὴ πρὸς τοῦτο καὶ πρέσβεις καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσιν, οἱ τε μετὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας 10 ἀποστατήσαντες καὶ οἱ τέλειον τοῦ θείου βαπτίσματος ἀπαντομολήσαντες, τῆς τε ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν δουλώσεως καὶ εἰς ὅσα Ῥωμαίοις γέγονασί ποτε χρήσιμοι εὐκαίρως ὑπομνησκοντες, καὶ ἀξιοῦντες τῇ φιλανθρώπῳ ζεύγῃ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἑξουσίας καὶ ὑπὸ τῷ ταύτης ἀγέλαρχῃ τάττεσθαι καὶ αὐτούς. ὣν ὡς εὐλόγον τῆς 15 δεήσεως ἐπακούσας ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ καὶ πρὸ τούτου ἐδυσφόρει περὶ αὐτῶν καὶ ἤσχυλλεν ὡς οὐ μικρῷ μέρει περικεκομμένης καὶ διηρησασμένης τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, εὐμενῶς, ὡς τὸν ἀφρόνως ἀφη- C νιάσαντα υἱόν, εἶτα μεταγρόντα καὶ ὑποστρέφαντα ὁ φιλάνθρωπος πατήρ, καὶ αὐτὸς τούτους προσήκατο καὶ ἀνεδέξατο, καὶ 20 ἱερεῖς εὐθέως μετὰ καὶ βασιλικῷ ἀνθρώπου σὺν αὐτοῖς ἐξαπέστειλεν, ὡς ἂν πρὸ τῶν ἄλλων τοῦ ψυχικοῦ τούτους κινδύνου ἐξέλῃται καὶ πρὸς τὴν προτέραν πίστιν ἐπανασώσῃται καὶ τῶν ἐξ

11 τε om A

21 τοῦ] καὶ P

54. Quod ita Dalmatarum auxiliis a Romanis gestum erat, videntes, quas paulo superius memoravi nationes, Chroboti nimirum et Serbli et reliqui, eiusque qui tum rerum potiretur aequitatem in omnibusque iustitiam et virtutem audientes, beneque subesse quam periculose ausuque temerario praeesse ac imperare pluris facientes, operam adhibent ut ad pristinum redeant dominatum iterumque Romanis serviant. quare et ipsi oratores mittunt ad imperatorem, tum scilicet qui eadem ipsa integraque religione defecerant, tum qui excussa prima sua servitute ipsi sponte baptismum prorsus eiuraverant; quamque utiles quandoque Romanis exstitissent opportune memorantes, rogantesque humanissimo Romanae potentiae iugo ac illius ductori rectorique subiici horum votis ac petitioni, ut quae niti ratione viderentur, se facilem praebens imperator (quippe qui etiam antea pro illis animi angeretur atque doleret, velut dicionis suae non modica accisa parte raptaque ac discerpta) placide, quemadmodum humanissimus pater filium qui stulte imperium detrecharat ductusque paenitentia redierat, ipse quoque istos admisit atque recepit; ac statim cum illis sacerdotes suoque nomine delegatum hominem misit, ut ante alia ab ipso animarum periculo eos eriperet ac pristinae fidei restitueret, atque ex delictis, quae vel igno-

ἀγνοίας ἢ ἀνοίας ἀπαλλάξῃ πλημμελημάτων αὐτούς. ἀνωθέντος δὲ τοῦ τοιοῦτου Θεοφιλοῦς ἔργου, καὶ πάντων τοῦ θείου μετασχόντων βαπτίσματος καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπανελθόντων ὑπό-
D πτωσιν, ἐδέξατο κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὴν ὀλοκληρίαν ἢ βασιλείας ἀρχή, πάντων φιλανθρώπων τοῦ κρατοῦντος προστάγματι ἐκ τῶν 5 οἰκείων καὶ ὁμοφύλων δεξιμένων ἄρχοντας εἰς ἐπιστασίαν αὐτῶν. οὐ γὰρ ὠνόους ἐκεῖνος τὰς εἰς τὴν ἐπιστασίαν αὐτῶν εἶχεν ἀρχάς, ἔν' ἐντεῦθεν τοὺς πλείον διδόντας καὶ καλαμωμένους αὐτοῦ τὸ ὑπήκοον εἰς τὸ τούτων κατεξουσιάζειν προβάλλεται· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ἐκλεγομένους καὶ οἰονεὶ χειροτονουμένους, 10 ὡς αἰρετοὺς ἄρχοντας καὶ πατρικὴν πρὸς αὐτοὺς διασώζειν ὀφείλοντας εὐνοίαν, ἄρχειν αὐτῶν νουνεχῶς διωρίσατο. καὶ ταῦτα μὲν ταύτη.

P 181

55. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐπὶ τῆς ἐκμελοῦς τε καὶ ῥαθύμου βασιλείας πρὸς τὴν ἐπικράτειαν τῶν Ῥωμαίων διαπεράσαντες βάρβαροι καὶ 15 τοῦ Ῥαουσιῶ ἀποκροσθέντες, καθάπερ ἤδη πρότερον εἴρηται, ἔτι κατὰ τὴν Ἰταλίαν διέτριβον, συνεχῶς αὐτὴν κατατρέχοντες καὶ ἀπειδῶς ληϊζόμενοι, ὡς καὶ μέχρι τῶν πενήτηντα καὶ ἑκατὸν κάστρων τὰ μὲν ἐκ προδοσίας τὰ δὲ πολιορκία χειρώσασθαι, ἀκούων ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἠνιάτο σφοδρῶς, καὶ ταῖς περὶ τούτων 20 φρονίσιν ἐπαγρυπνῶν ἐζήτει πῶς ἂν εὐπετῶς δυνηθεῖν ἢ τελῶς τροπώσασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἢ κἂν ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας **B** ἀπίωσασθαι καὶ ἐξελάσαι τὸ δυσμενές. καὶ τὰς μὲν ἤδη χάριν τῶν

7 τὴν om A

εἶχεν ἀρχάς, ἔν'] οὐχ ἔνα A

21 τέλειον A

rantia vel dementia ac temeritate contraxerant, liberaret. peracto autem religioso istiusmodi opere, cunctisque divino baptisate impartitis atque Romanorum fascibus inclinatis, hac parte redintegratus est imperatoris principatus, cunctis humanissima eius iussione ex suis eiusdemque gentis hominibus, magistratus rectoresque, qui illis imperio praeessent, accipientibus. non enim ille magistratus illis praepositos venales habuit, ut inde eaque ratione, qui plus darent exque subditis amplius meterent, illis praeficeret; sed qui ab eis ipsis electi essent ac velut suffragio creati, tanquam arbitros magistratus paternaque benevolentia eos prosecuturos, eis pro imperio praeesse prudenter constituit. atque haec quidem ita se habuere.

55. Quod vero barbari, qui sic neglecto segniterque administrato imperio in Romanam dicionem traiecerant pulsique Ragusio fuerant, uti iam dictum est, adhuc in Italia fixo pede continue eam incursabant direque desolabant, centum quinquaginta munitis oppidis, qua spontanea deditione qua obsidione vique in potestatem suam redactis, audiens imperator valde animo discruciabatur; horumque sollicitudine invigilans modum quaerebat, quo facile vel hostes penitus fundere liceret vel a Romana saltem procul dicione abigere ac propellere. iam itaque quae

Ῥαουσαίων καὶ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Δαλματῶν προαποσταλείσας
 δυνάμεις, ὧν ἤρχεν, ὡς φθάσαντες εἶπομεν, ὁ κατὰ τὸν Ὠορύ-
 φαν Νικήτας πατριίκιος, οὐκ ἀξιωμαχὸς πρὸς τοσαύτην τῶν βαρ-
 βάρων πληθὺν ἐδοκίμασε, μάλιστα διὰ τὸ χρεῖαν εἶναι καὶ πρὸς
 5 τὴν μεσόγαιον πολλάκις ποιεῖσθαι τὰς συμπλοκάς καὶ πολὺ τῆς
 θαλάττης ἀπαρτᾶσθαι, ὅπερ ἐδόκει πρὸς νηῖτην στρατὸν ἀσύμ-
 φορον καὶ ἀδύνατον· ἄλλας δὲ πάλιν ἀπ' ἐντεῦθεν ἀποστέλλειν
 δυνάμεις οὐκ ἔκρινεν εἶναι λυσιτελές διὰ τε τὸ τῆς ἐκστρατείας δα-
 πανηρὸν καὶ τὴν χρεῖαν τὴν τῶν ἐνταῦθα χωρῶν. καὶ συνετώς
 10 βουλευσάμενος πρὸς Λοδοῦχον τὸν ῥήγα Φραγγίας καὶ τὸν πάπαν C
 Ῥώμης διαπρεσβεύεται συνεπικουρῆσαι ταῖς ἐντεῦθεν δυνάμεσι
 καὶ μετὰ τούτων συμπαρατάξασθαι κατὰ τῶν ἐν Βάρει κατοικη-
 σάντων Ἀγαρηῶν, κελεύσας καὶ τὰς ὀλίγῃ πρόσθεν μνημονευ-
 θείσας χώρας τῶν Σκλαβηρῶν συνεπιλαβέσθαι τοῦ ἔργου, διὰ τῶν
 15 οἰκητόρων Ῥαουσίου καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐγχωρίων πλοίων πε-
 ραιωθέντας τὸ πέλαγος Δαλματῶν. ὧν ὁμοῦ πάντων γεγενημέ-
 νων καὶ μεγάλης ἀθροισθείσης δυνάμειος, ἐπεὶ καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς
 ναύαρχος συνέσει καὶ ἀνδρία πολὺ πάντων διέφερε, θᾶττον ἢ
 Βάρις ἀλίσκεται. καὶ τὸ μὲν κάστρον αὐτὸ καὶ ἡ χώρα καὶ πᾶν
 20 τὸ αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἔξουσίαν ἀναλαμβάνεται, καὶ D
 τοὺς οἰκείους ἢ χώρα ἀπολαμβάνει οἰκήτορας, τὸν δὲ Σολδάνον
 ἐκείνον καὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν τῶν Ἀγαρηῶν ὁ ῥήξ Φραγγίας
 ἀναλαβόμενος ἐν Καπύῃ ἀπήγαγεν· ταύτης γὰρ αὐτὸς ἤσχευ ἔτι
 καὶ προσέτι Βενεβενδοῦ, καὶ ἡ μὲν πρώτη κατὰ τὴν ἐσπέραν

ante Ragusinorum causa gentisque omnis Dalmatarum missae fuerant
 copiae, Niceta Oorypha patricio ductore, ut supra diximus, adversus
 tantam barbarorum multitudinem haud satis pares existimans, ac vel
 maxime quod in mediterraneis haud raro manus conserendae essent
 longiusque a mari abscedendum, quod navalibus copiis haud conduceret
 nec certe ab illis praestari posset, alias vero rursus Byzantio copias
 mittere haud utile putans ob expeditionis nimios sumptus et Orientalis
 tractus regionum necessitatem, prudenti consilio inito ad Ludovicum
 Franciae regem et ad Romanum antistitem legatos mittit, ut abs se
 missis copiis opem ferant ac cum eis adversus Agarenos Barii sedes
 habentes pugnam instruant, iubens ut et quas paulo ante memoravimus,
 Sclavenorum gentes institutum suum iuvent, transmissio Ragusii incola-
 rum ope suisque ipsorum navigiis Dalmatarum mari. hoc modo coniu-
 ctis viribus ingens contractus est exercitus; quodque Romanae classi
 praefectus longe omnibus solertia ac fortitudine praestaret, Barium brevi
 capitur; oppidumque ipsum et ager omnesque captivi in Romanorum
 potestatem cedunt, suosque regio cives ac colonos recipit. rex Fran-
 ciae Soldanum illum subditosque Saracenos sibi ipse captivos sumens
 Capuam adduxit, cuius illa dicionis erat ut et Beneventum. huncque

στρατεία τῷ βασιλεῖ τοιοῦτον πέραις ἐδέξατο, καὶ τοῖς ἐντεῦθεν λαφύροις καὶ τῇ δόξῃ κατεκοσμήθη ἢ βασιλεύουσα.

56. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις ἡ ἱστορία φιλεῖ καὶ ταῖς κατὰ παρέκβασιν διηγῆσαι τὸν λόγον ποικίλλειν καὶ τὰς τῶν ἐντυχα-
 P 182 νότων ψυχαγωγεῖν ἀκοάς, ἐπέξηγητέον καὶ ὅσα μεταξὺ τοῦ ῥήγδος 5
 Φραγγίως καὶ Σολδάνου τοῦ Ἀφρικῆς ἀμηρᾶ καὶ τῶν οἰκητόρων
 Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ συνέβη καταπραχθῆναι. ἐπὶ διετίαν γὰρ
 ἐν Καπύῃ συνῶν ὁ Σολδάνος τῷ τῆς Φραγγίας ῥήγῃ οὐδέποτε
 ὤφθη ὑπὸ τινος τὸ παράπαν γελῶν. ὁ δὲ ῥήξ τῷ κατὰφωρον
 αὐτὸν γελῶντα πεπονηκότε χροσίου δόσιν κατεπηγγέλατο. προσ-10
 ῥήγγειλεν οὖν τίς ποτε τῷ ῥήγῃ γελῶντα τὸν μέχρι τότε σκυθροπὸν
 Σολδάνον θεάσασθαι, καὶ τούτου παρελχετο μάρτυρας. ὃν κα-
 λέσας ὁ ῥήξ τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ γέλωτος ἐπυνθά-
 B νετο. ὁ δὲ “ἄμαξάν” φησι “κατιδὼν καὶ τοὺς ταύτης κατανοή-
 σας τροχούς, πῶς καὶ τὸ μετέωρον τούτων ταπεινοῦται καὶ τὸ 15
 ταπεινὸν αὐθις μετεωρίζεται, καὶ ὡς εἰκόνα ταῦτα λαβὼν τῆς
 ἀσταθμῆτος καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας, ἐγέλασα
 ἅμα μὲν ἐνθυμηθεὶς πῶς ἐφ’ οὕτως ἀβεβαίων πραγμάτων ἐπαί-
 ρόμεθα, ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς τὸ καὶ ἐμέ, ὥσπερ ἐκ
 μετεώρου γέγονα ταπεινός, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῦς ἐνδέχε-20
 σθαι πάλιν ἀρθῆναι πρὸς μέγεθος.” ἄπερ ἀκούσας ὁ ῥήξ, καὶ
 ἐν νῷ τὰ οἰκεία λαβὼν καὶ ἐκείνον συννετὸν λογισάμενος, ῥήξατο

5 μετὰ P

21 ὅπερ P

prima imperatoris in Occidentem expeditio nacta finem est; eiusque spo-
 liis ac claritate urbs Augusta ornatur.

56. Quod vero haud raro historia etiam narrationibus quae parum
 ab scopo excurrere videntur, quandam sermoni varietatem non illubens
 conciliat, eaque legentium animos afficit ac recreat, operae pretium vi-
 deatur ut et ea referamus quae inter regem Franciae et Soldanum
 Africae ameram civesque Capuae et Beneventi contingere. Soldanus enim
 annos duos cum rege Franciae Capuae moratus nunquam ab ullo prorsus
 visus est ridere. rex, si quis ridentem deprehendisset, auro donandum
 pollicitus est. nuntiavit itaque quispiam regi vidisse se Soldanum
 ridentem, qui hactenus maestus severoque vultu exstitisset; reique
 profert testes. vocavit ad se rex Soldanum, exque illo mutationis ac
 risus causam sciscitatus est. cui ille “videns” inquit “currum, eiusque
 rotas considerans, quomodo aliae earum partes e sublimi axe in imum
 deprimantur ac rursus ex humili in altum tollantur, atque hanc ego in-
 certae ac inconstantis hominum felicitatis imaginem sentiens, risi, simul
 etiam cogitans quam de re instabili superbia inflamur; ac denique hoc
 fieri posse iudicans, ut quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex
 humili rursum loco ad prius fastigium attollar.” his rex auditis, deque
 suo statu cogitans, illumque virum prudentem iudicans, libere postmo-

παρησίαις καὶ συνδιατήσεως μεταδιδόναι αὐτῷ. (57) ὁ δὲ C
 πανοῦργος ὢν καὶ δόλων Φοινικικῶν οὐκ ἄμετοχος ἐκ τῆς ἐκατέρων
 ἔγνω διαβολῆς σωτηρίαν ἑαυτῷ πραγματεύεσθαι. πολλάκις γὰρ
 πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς ἐκ γεροντικῆς ἐμπειρίας συνετὸν καὶ σοφὸν
 5 καὶ ὡς ἐξ εὐτυχῶς δυστυχῆ, οἱ τῶν κάστρων Καπῆς καὶ Βενε-
 βενδοῦ παρεγγίνοντο ἄρχοντες. ὁ δὲ τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν πλατ-
 τόμενος ἐξενεγκεῖν τι πρὸς αὐτοὺς ἀπόρρητον βούλευμα τοῦ ῥήγος
 ἔλεγεν βούλεσθαι, δεδοικέναι δὲ τὸν ἐκ μηνύσεως κίνδυνον. τῶν
 δὲ διομοσαμένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι τὸ λαλούμενον, ἔφη βού-
 10 λεσθαι τὸν ῥῆγα πάντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χώραν τῆς Φραγ-
 γίας σιδηροδεσμούςς ἐκπέμψαι ὡς οὐκ ἄλλως οὔσης αὐτῷ ἀσφα-
 λοῦς τῆς τῶν ὑμετέρων διακρατήσεως πόλεων. τῶν δὲ μὴ πάντῃ D
 πιστὸν τῶς ἠγησαμένων τὸ μνηνόμενον, ζητούντων δὲ σαφειτέ-
 ραν ἔτι κατάληψιν, πάλιν πρὸς τὸν ῥῆγα ὁ Σολδάνος τοιαῦτα
 15 φησίν, ὡς οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλῆς ἢ τῶν κάστρων τούτων κατά-
 σχησις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάξουσιν· ἀλλ' εἰ
 βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, τούτους θῦττον πρὸς Φραγγίαν
 δεσμούςς ἀπόστειλον. πεισθεῖς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ ῥῆξ
 20 γούση τι. ἰδὼν οὖν αὐθις ὁ Σολδάνος τοὺς ἄρχοντας, "οὐδ'
 ἔτι μοι" φησὶ "πιστεύετε περὶ ὧν ἔλεγον; ἐρευνήσαντες ἴδετε τι P 183
 οἱ χαλκῆς πάντες ἐργάζονται τῇ τοῦ ῥήγος προστάξει· καὶ ἐὰν

16 ἐγχωριάξουσιν P

dum secum congregari ac versari permisit. (57) at Soldanus, homo vafer et astutus nec Punicæ fraudis expers, alios aliis vicissim calumniando ac committendo salutem sibi procurandam decrevit. haud raro enim ad eum, velut senili experientia catum hominem ac sapientem exque prospera fortuna infelici iam usum, Capuæ ac Beneventi proceres veniebant. quibus ille, amicitiae larvam simulans, "velle se" aiebat "regis ad eos consilium arcanum proferre, sed metuere, quod inde eaque denuntiatione periculum sibi immineret." at ille iureiurando affirmare, quod dixerit, religiose iis secreto tegendum esse. tum ille "hoc regi constitutum, ut vos omnes ferro vinctos in regionem suam Franciæ mittat, quippe qui non aliter vestrarum urbium se tuto potiturum existimet." illis vero non certam omnino fidem eius verbis habentibus, sed certius adhuc illorum argumentum quaerentibus, rursus Soldanus ad regem talia proloquitur. "non potes has urbes tuto in ditione tenere, quamdiu primores civium hic sedes habent. itaque si hoc animo es ut firmiter tui eas iuris retineas, vinctos illos quantocius mitte in Franciam." his persuasus rex catenas brevi fabricari, quasi aliqua necessitate urgente, praecepit. convicens rursus Soldanus patricios "ne nunc quidem" inquit "mihi fidem adhibetis, verbaque mea negligitis? scrutamini, exquirite, quid fabri omnes regis iussu construant; ac si catenas

εὖρητε ἀλύσεις τε καὶ δεσμά, μὴ ἀπιστήσητε τῶν πρὸς σωτηρίαν ἑμῶν λεγομένων ἑμῖν.” γνόντες οὖν ἐν τούτοις τὸν βάρβαρον οἱ ἄρχοντες ἀληθεύοντα οὐδὲ πρὸς τάλλα ἔτι ἠπίστησαν, τρόπον δὲ ἐζήτουν ὅπως τὸν ῥῆγμα ἀμύνωνται. καὶ δὴ μετ’ ὀλίγον πρὸς κυνηγέσιον ἐξεληθόντος αὐτοῦ, ἀποκλείουσι κατ’ αὐτοῦ τὰς πύλας 5 καὶ οὐκέτι τὴν εἴσοδον συγχωροῦσιν αὐτῷ. ὁ δὲ μηδὲν ἐκ τούτου παραχρήμα δυνάμενος πράξασθαι πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῷ ἀνθυπενόστησε. (58) πρόσσεισιν οὖν τοῖς ἄρχουσιν ὁ Σολδάνος, **B** τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτῶν· ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκίαν πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐτῷ ἀπελθεῖν. συγχωρηθεὶς οὖν καὶ 10 κατὰ Καρχηδόνα γενόμενος καὶ τὴν οἰκίαν ἀρχὴν ἀπολαβὼν καὶ τοῦ κακὸς εἶναι μὴ ἐκστὰς ἐκστρατεύει κατὰ Καυτῆς τε καὶ Βενεβενδοῦ, τὰ χαριστήρια τούτοις τῆς σώτηριος ἀποδιδούς. οἱ δὲ πρὸς τὸν ῥῆγμα διαπρεσβεύονται. ἀλλὰ μεθ’ ὕβρεως ἀποπέμπονται, ἐπιχαίρειν εἰπόντος τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. στέλλουσιν ἄγγελον 15 πρὸς τὸν βασιλέα οἱ τῶν τοιούτων κάστρων ἐξηγούμενοι. συμπαθῆς οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ φιλάνθρωπος ὢν θῦττον ἐκίεμπε τὸν πρεσβευτὴν δηλώσοντα τούτοις προσδέχεσθαι συντόμως τὴν ἐντεῦθεν βοήθειαν. γίνεται δὲ τοῖς πολεμίοις ἐγκρατῆς ὁ τῆς ἀγγε- **C** λίας διάκονος πρὸ τοῦ δοῦναι τὰς ἀποκρίσεις τοῖς ἀποστείλασι. 20 λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σολδάνος ὡς εἰ ὑπηρετήσεις μου τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιοθήσῃ καὶ δωρεῶν ἀπολαύσεις. τοῦ

10 αὐτὸν A

12 τα om P

16 τὸν om A

et vincula Invenieritis, iis quae vestrae salutis causa a me vobis dicuntur nolite fidem abnuere.” intelligentes itaque patricii barbarum, quod ita diceret, vera loqui, nec de aliis iam diffisi sunt. modum ergo quaerebant quo regem ulciscerentur. brevi itaque cum venatum egressus esset, urbis portas ei claudunt nec amplius ingredi sinunt. is vero, cum nihil in promptu esset quod quasi ulturus in eos facere posset, in patriam iterum reversus est. (58) accedit ad patricos Soldanus, indicati secreti mercedem accepturus. ea erat ut in patriam reverti sineretur. facta ergo abeundi licentia cum venisset Carthaginem, receptoque proprio principatu, nec a malitia discedens, adversus Capuam et Beneventum, acceptae salutis gratiam iis redditurus, proficiscitur. missa ad regem ab oppidanis legatio petitum auxilia: verum dimissi contumeliose legati, addente rege “illorum se magis gratulari exitio.” mittunt itaque arcium praefecti nuntium ad imperatorem. is porro, humano cum esset pronoque ad miserendum ingenio, statim legatum remittit nuntiatorum ut ad se brevi mittenda auxilia expectent. capitur nuntii minister ab hostibus, nondum perlato responso ad eos a quibus missus erat. cui Soldanus “si meae voluntati morem gesseris, cum salutem tum vero munera ex me consequeris.” assentiente illo, ac quicquid iusserit

δὲ συνθεμένον τὸ κεκελευσμένον ἅπαν ποιεῖν, “βούλομαι” ἔφη
 “στῆναι σε τοῦ κάστρου ἔκτος, καὶ τοῖς ἔνδον εἰπεῖν ὡς ἐγὼ μὲν
 τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα καὶ τὰ προσταγέντα μοι πάντα πε-
 ποίηκα· ἀλλ’ ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ
 5 ἤκουσεν ὑμῶν τῆς δεήσεως.” ὑποσχομένου δὲ αὐτοῦ ταῦτα οὕτως
 ἔρεῖν, ἀποστέλλεται μετὰ τῶν τοῦ Σολδάνου ὑπηρετῶν τοῦ ταῦτα
 πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει εἰπεῖν. ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους γενόμενος, D
 καὶ τοὺς πρώτους παραγενέσθαι τῆς πόλεως πρὸς τὴν ἀκρόασιν
 αἰτησάμενος, ἔφη “εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ
 10 ἐν χερσὶν ἢ σφαγῇ, ἀλλ’ ὅμως οὐκ ἀποκρύβομαι τὴν ἀλήθειαν.
 πλὴν αἰτῶ καὶ ὀρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναι μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ
 ἔκγονα καὶ τὴν σύνευνον. ἐγὼ γάρ, ὦ κύριοί μου, εἰ καὶ νῦν
 ταῖς τῶν πολεμίων περιεσχέθην χερσίν, ἀλλ’ ὅμως τὴν διακονίαν
 μου ἐπλήρωσα καὶ τὴν παρ’ ὑμῶν πρεσβείαν τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων
 15 προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκείθεν βοήθειαν.
 διὸ σῆτε γενναίως καὶ μὴ δειλανδρήσητε· ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς
 ῥυόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ.” ταῦτα οὖν οἱ τοῦ Σολδάνου ὑπηρεταί P 184
 ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἐκμανέντες σφοδρῶς, εὐθέως
 αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. φοβηθεῖς οὖν ὁ Σολδάνος τὴν
 20 ἐκ βασιλέως προσδοκωμένην δύναμιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ
 πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ὑπέστρεψεν. καὶ τὸ ἀπὸ τούτου διέμει-
 ναν πιστοὶ βασιλεῖ οἱ τῶν τοιοῦτων ἐξηγούμενοι κάστρων, καὶ
 ταῦτα πρὸς τὴν αὐτοῦ συνετήρησαν δούλωσιν.

2 ὡς om P
 λιλανδρήσητε A

3 πεπλήρωκα P

16 δειλανδρήσητε P, δει-

facturum se pollicente, “volo” inquit “ut extra muros constitutus in
 haec verba cives alloquaris. ego quidem ministerium meum implevi, et
 quae inusus eram cuncta feci: nulla tamen vobis praesto fore ab impe-
 ratore auxilia existimetis: non enim petitioni vestrae aures praebuit.”
 haec se ita dicturum pollicitus mittitur cum Soldani ministris, ut cives
 alloquatur. prope itaque muros admotus, rogansque adessee primores
 civitatis, ut audiant, inquit: “etsi manifesta mors mihi imminet caedes-
 que in promptu est, non tamen vos veritatem celabo. verum rogo atque
 obtestor ut in liberis atque uxore gratiam mihi rependatis. ego enim,
 domini mei, etsi nunc hostium manibus teneor, meum tamen munus im-
 plevi, vestraque ad Romanorum imperatorem legatione functus sum; ab
 eoque brevi vobis ventura auxilia exspectate. quare state fortiter, nec
 ignavia torpeat. veniet enim qui vos liberabit, quanquam me peri-
 culo non eximet.” quibus auditis Soldani ministri, factaque sibi fraude
 vehementi furore iraque conciti, eum statim gladiis conscindunt. veritus
 itaque Soldanus exspectatas ab imperatore copias obsidionem solvit et
 ad propria rediit. ex eoque tempore urbium illarum praefecti Romanae
 rei fideles perstiterunt, easque in imperatoris obsequio conservarunt.

59. *Συνέβη δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους καὶ ἄλλον στό-
λον Ἀγαρηῶν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐλθεῖν· ἀλλὰ ταῖς
τοῦ βασιλέως ἐπιμόνοις δεήσει πρὸς θεὸν καὶ ταῖς ἔμφοροι δια-
τάξεσι καὶ τῇ δεούσῃ τῶν πραγμάτων μεταχειρίσει μετὰ τῶν Ῥω-
B μαιῶν ἢ νίκη ἐγένετο καὶ δυσκλεῆ τὴν ἦταν οἱ ἐκ τῆς Ἀγαρ ἠνέγ- 5
κατο. ὁ γὰρ τῆς Ταρσοῦ ἀμηνῶς, ὃς Ἐσμᾶν ὠνομάζετο, τριά-
κοντα πλοίων μεγίστων, ἃ κομβάρια λέγεται, στόλον ἔξαυτῶ-
μενος κατὰ τοῦ κάστρου Εὐρίπου ὄπλιζται. τοῦ δὲ στρατηγοῦ
Ἑλλάδος (ὁ Οἰνιάτης οὗτος ἦν) κελεύσει βασιλικῇ τὸν ἱκανὸν εἰς
φυλακὴν τοῦ κάστρου λαὸν ἀπὸ πάσης Ἑλλάδος εἰσαγαγόντος καὶ 10
τοῖς τείχεσι τὰ ἀρμόζοντα παρασκευασαμένου ἀμυντήρια, ὡς εἶ-
δον οἱ ἐκ τοῦ κάστρου τὰ πλοῖα τοῖς τείχεσι πλησιάζοντα καὶ τοὺς
βαρβάρους βελῶν ἀφείσει σιγῶν ἀναστέλλειν καὶ ἀπωθεῖν πειρω-
μένους τοὺς ἔδον ἐκ τῶν τειχῶν, θυμοῦ καὶ προθυμίας πλήρεις
C γενόμενοι γενναίως ἀντηγωνίζοντο, καὶ τοῖς πετροβόλοις ὄργανοις 15
καὶ τοξοβαλλίστραις καὶ ταῖς ἐκ χειρῶν τῶν λίθων ἀφείσει χρώμε-
νοι σιγῶν τῶν βαρβάρων καθ' ἐκάστην ἀνήλισκον. οὐ μόνον
δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν νεῶν τὰς πλείστας ἐπιφόρου γενομένου τοῦ πνεύ-
ματος τῷ ὑγρῷ πυρὶ κατενέπρησαν. ἀπορῶν οὖν καὶ δυσθυμῶν
ὁ βάρβαρος, καὶ εἰδὼς ἐφείσει χρημάτων ἐκόντας τοὺς πολλοὺς 20
ἀποθνήσκοντας, ἀσπίδα μεγάλην πρὸ τοῦ χάρακος θείας καὶ χρυ-
σίου ταύτην πεπληρωκῶς “τοῦτο γέρας” ἔφη “καὶ ἀριστεῖον ἐγὼ
δίδωμι, μετὰ καὶ παρθένων ἐπιλέκτων τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν, τῷ
πρώτῳ ἐπιβάντι τοῦ ἄστεος καὶ τοῖς ὁμοφύλοις βραβεύσαντι τὸ*

4 Ῥωμαϊκῶν A

8 Ἐρίπου A

15 τοῖς om P

59. Contigit vero per haec tempora ut et Agarenorum classis Romanam dicionem invaderet. verum imperatoris assiduis ad deum precibus solertibusque statutis nec non commoda rerum administratione, victoria a Romanis stante, Agareni probrosa clade affecti sunt. Tarsi enim ameras, Esmanus nomine, maximarum triginta navium (quas combaria vocant) instructa classe Euripi arcem aggreditur. Helladis praetor (Oeniates hic erat) imperatoris iussu iustas satis copias ad tuendam urbem ex omni Graecia inducit, et in moenibus praesidia apta disponit. tum videntes oppidani naves moenibus propinquare, barbarosque spissis sagittarum ictibus eos qui in muris erant conantes repellere, ira ac ardore plenis animis strenue impetum sustinebant, petrariisque et arcubalistis ipsaque manuum vi intortis lapidibus multos quotidie barbarorum necabant. neque id modo, sed et maximam classis partem, secundum nacti ventum, igni Graeco incenderunt. anceps itaque animi aegreque ferens barbarus, haud ignarus pecuniarum amore non paucos sponte se morti obicere, ingenti scuto auro pleno pro vallo exposito, “hoc” inquit “praemium ac honorarium illi dabo, nec non lectas virgines centum, qui primus muros conscenderit suisque tribulibus victoriae auctor exati-

νικᾶν.” ὅπερ οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως Θεασάμενοι, καὶ τὸν νοῦν τοῦ D
πραττομένου κατανοήσαντες, τοῖς παρακλητικοῖς τῶν λόγων ἐαυ-
τοὺς παρεθάρρουν, καὶ ὕφ’ ἐν σύνθημα τῶν πυλῶν αὐτοῖς ἀνα-
ζυγισῶν ἀνδρείως κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξώρμησαν. καὶ πολλῶν
5 ἀναιουμένων, δέξαμενον δὲ καὶ τοῦ ἀμηρᾶ καιρίαν πληγὴν καὶ
πεσόντος, ἐτράπησαν οἱ λοιποὶ καὶ τῶν διωκόντων ἐπικειμένων
μέχρι τῶν ὑπολοιπῶν νεῶν κατεσφάττοντο, καὶ φόνος ἐγένετο τῶν
βαρβάρων πολὺς. οἱ γὰρ περιλιπεῖς ὀλίγας πληρώσαντες τῶν νεῶν
μετ’ αἰσχύνης ἀπέφυγον πρὸς τὰ ἴδια. οὕτως ὁ βαρβαρικός στό-
10 λος δίχῃ ναυτικῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως, ταῖς τοῦ βασιλέως
εὐχαῖς καὶ ταῖς τῶν ἀντιπαραταξιμένων ἀλκαῖς, περιφανῶς ἤτ-
τήθη καὶ δυσκλεῶς ἀνεχώρησεν.

60. Οὕτω δὲ τοῦ ἀπὸ Ταρσοῦ διασκεδασθέντος νέφους, P 185
αἱ ἀπὸ Κρήτης αὐθις ἀντηγείροντο θύελλαι. τοῦ γὰρ Σαῆτ ἐκεῖ-
15 νου τοῦ Ἀποχὰψ τῆς τοιαύτης ἀμηρεύοντος νήσου, ἔχοντος δὲ καὶ
Φώτιόν τινα συνεργόν, ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ δραστήριον, ἑπτὰ
καὶ εἴκοσι κομβάρια κατὰ Κρήτην ἐγένετο. προσῆν δὲ αὐτοῖς
ἀναλόγως καὶ πλῆθος μυοπαρώνων καὶ πεντηκοντόρων, ἃς σα-
κτούρας καὶ γαλέας ὀνομάζειν εἰώθασι πάμπολλοι. μεθ’ ὧν κατὰ
20 τῆς Ῥωμαίων ἐξιόντες ἐπικρατείας καὶ πάντα τὸν Αἰγαῖον κατα-
ληϊζόμενοι, πολλάκις δὲ καὶ μέχρι τῆς ἐν Ἐλλησπόντῳ Προικον-
νήσου ποιούμενοι τὴν ἐπέλευσιν, πολλοὺς ἠνδραποδίζοντο καὶ διέ-
φθειρον. προσβυλῶν δὲ τῶ τρηκαῦτα τῶ τοιοῦτω ναυτικῶ τῶν B

18 ᾧ A

19 γαλαίας A

terit.” viderunt cives, et quo res spectaret animadvertentes verbis se
mutuo exhortantur; hisque animati, ex composito reseratis foribus, in
barbaros fortiter irrumpunt. multisque caesis, ipsoque amera letali vul-
nere accepto demortuo, ceteri in fugam versi insequentibus ad reliquas
usque naves victoribus contrucidabantur. ingensque barbarorum facta
strages. qui residui fuerunt, paucis navibus impletis ad sua cum probro
diffugerunt. in hunc modum navalis barbarorum exercitus absque na-
valibus Romanis copiis, imperatoris precibus pugnantiumque forti robore,
illustri proffigati victoria est ac inglorie abscedere coactus.

60. Sic vero Tarsensi dissipata nebula, Cretenses rursus exortae
sunt procellae. Saete enim Apochapsis filio eius insulae amera, sed et
Photio viro strenuo ac bellatore illi socio ac administro, septem ac vi-
ginti combariis instructa classe; pro quorum numero et ratione myopa-
ronum multitudo erat et penteconterorum (plerique sacturas galeasque
vocare suserunt) cum illis in Romanae dicionis loca excurrentes Ae-
gaeumque omne depraedantes, nec raro ad ipsam in Hellesponto Proe-
connesum irrumpentes, multos captivos ducebant, alios contrucidabant.
congressu vero, cuius ante meminimus, Nicetas patricius, Romanarum

Κρητῶν ὁ προμνημονευθεὶς Νικήτας πατρίκιος, ὁ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ἄρχειν λαχὼν, καὶ μάχην μετ' αὐτῶν καρτερὰν συστησάμενος, εὐθὺς τὰ μὲν εἴκοσι τῶν Κρητικῶν σκαφῶν τῷ ὑγρῷ πυρὶ συγκατέφλεξε, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν βαρβάρους μάχιρα καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ διεμερίσαντο· τὰ δὲ λοιπὰ φυγῇ τὴν σωτηρίαν, ὅσα τὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης διέφυγον κίνδυνον, ἐπορίσαντο.

61. Ἀλλὰ καίπερ οὕτως οἱ Κρηῖτες ἐλαττωθέντες καὶ δυστυχῶς ὑποστρέψαντες οὐκ ἠγάπησαν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ πάλιν τῶν C κατὰ θάλασσαν πραγμάτων ἀντίχοντο, καὶ τὰ μᾶλλον τῆς βασιλίδος ἀπέχοντα, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς κάτωθεν ταύτης νή-10 σους φημί, παρελύπουν καὶ ἐληίζοντο, τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα Φώτιον ναύαρχον ἔχοντες. ἀποστέλλεται τοίνυν καὶ κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ὁ τούτων καλῶς ἀφηγοῦμενος Νικήτας, τὸν Ὁρόφαν φημί, ὃς αἰσίως χρησάμενος πλῶ δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει τὴν Πελοπόννησον. καὶ τῷ λιμένι 15 προσορμισάμενος Κεγχρεῶν, καὶ μαθὼν ὅτι τὰ δυτικώτερα Πελοποννήσου μέρη, Μεθώνην καὶ Πάτρας καὶ τὰ προσεχῆ Κορίν- D θον χωρία, λυμαίνεται τὸ βαρβαρικόν, βουλὴν βουλευέται συνετην καὶ σοφὴν. οὐ γὰρ ἔκρινε διὰ θαλάσσης τὴν Πελοπόννησον διελθεῖν καὶ διὰ τοῦ Μαλέου κάμψας τὸ τῶν χιλίων μιλίων μῆ-20 κος ἀνυμετρήσασθαι καὶ τοῦ προσήκοντος ὑστερηῆσαι καιροῦ, ἀλλ' ὡς εἶχεν, εὐθὺς ἐν νυκτὶ διὰ τοῦ κατὰ Κόρινθον ἰσθμοῦ πολυχει-

2 καρτερὰν P
μῖλλον om A

16 προσορμίσας Κεγχρεῶν P

20 Μαλαίου AP

tunc triemium praefectus, fortique cum illis conserto praelio, statim ad viginti Cretensium naves igni Graeco combussit, harum classariis barbaris, aliis alias gladio igni aqua absumptis. reliquae naves, quotquot maris periculo superiores exstiterant, salutem fuga quaesierunt.

61. Quanquam vero sic imminuto Cretensium numero, sicque illis infausto pugnae exitu, haud tamen ut quiescerent adduci potuerit, sed rursus rei navali animum attendentes loca paulo a Byzantio remotiora, Peloponnesum scilicet ulterioresque insulas, devastabant ac praedabantur, ductore classis, cuius supra meminimus, Photio. mittitur contra illum cum Romana classe, qui illi bene praeerat, Nicetas Oorypha. is fausta cum navigatione, paucorum dierum spatio a Byzantio remotiora evasit; appulsusque ad Cenchreorum portum, cum didicisset occidentaliores Peloponnesi partes, Methonam Patrasque ac loca Corintho vicina, barbarorum classe late divexari atque diripi, prudens catumque consilium iniit. haud enim commodum existimavit Peloponnesum circumnavigare, et per Maleam flectendo mille miliarium spatium remetiri, commodique temporis iacturam facere ac rebus opportuni: verum ut ex itinere comparatus erat, statim noctu per Corinthiacum isthmum multorum adnixu

ρία και ἐμπειρία πρὸς τὸ ἐκεῖθεν μέρος κατὰ τὸ ξηρὸν διαβιβάσας
 τὰς ναῦς ἔργου εἶχετε. και οὕτω πεπνυσμένοις τι περὶ τούτου
 τοῖς πολεμίοις αἰφνίδιον ἐπιφαίνεται, και συγγέας αὐτῶν τῷ δέει
 τοὺς λογιμοὺς διὰ τε τὸ ἐκ τῆς προτέρας μάχης δέος και διὰ τὸ
 5 τῆς ἐφόδου ἀπρόοπτον οὐδὲ συστῆναι και ἀλκῆς μεμνησθαι παν- P 186
 τελῶς συνεχώρησεν, ἀλλὰ τὰς μὲν πυρπολήσας τὰς δὲ καταπον-
 τώσας τῶν πολεμίων νεῶν, και τῶν βαρβάρων τοὺς μὲν ἀνελῶν
 τῷ ξίφει τοὺς δὲ ὑποβρυχίους τῷ βυθῷ ποιησάμενος, και τὸν
 τούτων ἀρχηγὸν ἀνελῶν, τοὺς λοιποὺς διασκεδάσθηναι κατὰ τὴν
 10 νῆσον ἠνάγκασεν· οὓς σαγηνεύσας ὕστερον και ζωγρῶν διαφόροις
 τιμωρίαις ἐπέβαλε. τῶν μὲν γὰρ τὴν τῆς σαρκὸς ἀπέωσε δοράν,
 μάλιστα τῶν ἀρνησαμένων τὸ βύπτισμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο παρ'
 αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι λέγων, και οὐδὲν αὐτῶν ἴδιον· ἐκ δὲ τῶν
 ἱμάντας ἀπὸ τοῦ Ἰνίου ἄχρι τῶν σφρυῶν μετ' ὀδύνης δορμείας
 15 ἔξειλκεν· ἄλλους δὲ κηλώνειοις τισὶν αἰωρῶν, εἶτα ἀπὸ τοῦ μετ-
 εώρου πρὸς λέβητας πίσεως μεστοὺς ἐμβάλλων τε και ὠθῶν, τοῦ B
 ἰδίου αὐτοῖς μεταδιδόναι βαπτίσματος ἔλεγε τοῦ ἐπωδύνου και ζο-
 φεροῦ. οὕτως οὖν κατακερτομήσας, και ἀναλόγους τῶν ἐργα-
 σθέντων αὐτοῖς ποινὰς εἰσπραξάμενος, τοῦ και αὐθις κατὰ τῆς
 20 Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐκστρατεύειν οὐκ ὄλιγον δέος ἐπέβαλεν.

Ἄλλ' οὕτως μὲν τὰ μεσημβρινὰ διεσκέδαστο πνεύματα, και
 ἀκλίστως ἐντεῦθεν τὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους σκάφος πρὸθύνετο·

11 γὰρ om P

14 ἠνίου AP

16 πρὸς τοὺς λέβητας P

18 ἀναλόγους A, ἀναλόγας P

solertique experientia ad alterum littus per siccum ac continentem tran-
 ductis navibus opus accelerat, hostibusque nihil dum tale quid cogitan-
 tibus aut praemonitis repente ingruit; impletisque terrore eorum animis
 tum ob prioris pugnae cladisque recentem memoriam tum ob inexpectatam
 irruptionem, nec coire nec prorsus fortitudinis meminisse permisit,
 sed navium aliis igne absumptis aliis submersis, ipsorumque barbarorum
 aliis ense sublatis aliis maris profundo mersis, ipsoque illorum
 duce interempto, reliquos per insulam dissipari coegit; quos ipsos postea
 intra casses adactos ac quasi venatu ac indagine captos diversis supplicii-
 cibus subiecit. aliis cutem detrahit, iis maxime qui eiurati Christi bap-
 tismatis rei essent, hoc ab eis auferri, non eorum aliquid proprium,
 dicens. aliis corrigias ab occipitio ad pedes usque malleosque acerbo
 cruciatu extrahebat. alios tollenonibus quibusdam sustollens, sic ex alto
 in lebetes pice plenos iniciens pellensque, ipso illorum baptisate illos
 se impartiri aiebat, quanquam acerbo et caliginoso. sic subsannans,
 ac pro facinorum ratione debitis poenis excrucians, non levem timorem
 iniecit, ne deinceps Romanam dicionem armis infestare ac diripere au-
 deant.

Hoc modo meridianis flatibus dissipatis, Romani imperii navis a
 naufragio tuta dirigebatur. (62) ex Occidente saeva rursus procella

(62) ἐκ δὲ τῆς ἑσπέρας αὐθις κλύδων δεινὸς ἐπηγείρετο. ὁ γὰρ τῆς Ἀφρικῆς ἀμερμουμνῆς παμμεγέθεις ναῦς ἐξήκοντα τὸν ἀριθμὸν κατασκευασάμενος κατὰ τῆς Ἑωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐξώρμησε, καὶ
C τὰ μεταξὺ ληϊζόμενος καὶ πολλὰ σώματα λαμβάνων αἰχμάλωτα ἄχρι Κεφαληνίας καὶ Ζακύνθου τῶν νήσων ἀφίκετο. ἄπερ ἄκη-5
 κωδὸς ὁ βασιλεὺς συντόμῳς πρὸς τὴν βοήθειαν διανίσταται, καὶ τὸν τῶν ναυτικῶν ἡγεμόνα δυνάμειων (Νάσαρ δὲ οὗτος ἦν) μετὰ δυνάμειωσ ἐκπέμπει ἄδραῦς, τριήρων τε καὶ διήρων καὶ ἄλλων νεῶν ταχυναντουσῶν πληθὸς ἐξαρτυσάμενος. σύντομον δὲ τὸν ἔκπλον ὁ Νάσαρ πεποιηκῶς καὶ αἰσίοις χρησάμενος πνεύμασι δι' ὀλίγου 10
 μὲν χρόνου τὴν Μεθώνην κατέλαβε, θῦττον δὲ τὴν κατὰ τῶν πο-
 λεμίων ἐπίθσειν ἀπὸ τοιούτης αἰτίας διεκωλόθη ποιήσασθαι· τῶν γὰρ ἑρετῶν οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἀποδειλιάσαντες κατ' ὀλί-
D γους λαθραίως ἀπέφυγον, ὧν τῇ λειποταξίᾳ τὸ προσῆκον τάχος ἀφαιρεθεισῶν τῶν νεῶν, μὴ ἔχουσῶν τὴν μετὰ ῥοθίου σὺν ὄξυ-15
 τῆτι κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπέλασιν, οὐκ ἔκρινε δεῖν παρωπλισμένοις οὕτως κατὰ τῶν δυσμενῶν ἀπελθεῖν. μῆνυει δὲ τὸ συμβᾶν διὰ ταχυδρόμου τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ διὰ ταχείας ἀποστολῆς τῶν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδείων πάντας τοὺς λειποτάκτας ἐξώγρησε καὶ ἐμφορῶ-
 ρους ἐποίησε. σκοπῶν δὲ ὅπως καὶ ὁμοφύλων φόνου τὰς χεῖρας 20
 τηρήσῃ καθαρὰς καὶ τὸ προσῆκον ἐμποιήσῃ δέος τοῖς ὑπολοίποις τῶν ἑρετῶν, ὡς ἂν μὴ καὶ ἄλλοις εἴῃ πρὸς μίμησιν ἢ τούτων κα-
P 187 κία καὶ θελοκακῶσιν οἱ πλείστοι καὶ ῥαστωνεύωνται, βουλήν

3 σκευασάμενος P

8 ἀποπέμπει P

exoritur. Africae namque amer mumnes magnis navibus sexaginta instructus Romanam dicionem invasit; cunctaque interiecta diripiens ac multis adductis captivis ad Cephalemiam usque ac Zacynthum insulas peruenit. quibus auditis imperator ad opem ferendam quamprimum accingitur; navaliumque copiarum ducem Nasarum cum valida militum manu mittit, triremibus ac biremibus aliisque cursoriis navibus iisque multis stipatum. celeri Nasar navigatione ventisque secundis usus brevi Methonam venit: ne tamen citius hostes aggredetur, tale quid obstaculo fuit. non pauci remigum, periculi metu deterriti, occulte paulatim diffugerant; quorum desertione, navibus ea quae deceret celeritate carentibus, deficiente remis impellentibus vehementi in hostem impetu, haud operae pretium putavit sic male instructa classe cum hostibus congredi, remque adeo per celerem cursorem denuntiare studet imperatori. ille, missis prompte qui ad hoc idonei essent, desertores omnes vivos capit et in carcerem trudit. spectans vero qua demum ratione et a tribulium caede impollutas manus servaret, et reliquis remigum quæ par esset timorem incuteret, ne mollis eorum defectio in exemplum aliis cederet pluresque sic desertores ac elanguidi segnesque fierent, sapientissimum

βονλεύεται συνετήν. τῷ γὰρ τῆς βίγλης δρουγγαρίῳ διακελεύεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ πραιτωρίῳ δεσμίων τε καὶ κακούργων, ὧν ἐκ τῶν νόμων κατενήφιστο θάνατος, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἔτι νυκτὸς οὔσης ἔξαγαγεῖν, καὶ τούτων ἀσβόλη τὰ πρόσωπα χρίσαντα, καὶ 5 τὰς ἐπὶ τοῦ γενείου καὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ψιλώσαντα διὰ φλογός, περιελεῖν αὐτῶν τὸ γνῶρισμα τῆς μορφῆς, ἔξασφαλίσασθαι δὲ τοῦ μηδένα τῶν ἀπάντων τολμῆσαι προσεπιεῖν αὐτοὺς ἢ προσφθέγγασθαι, ἐπιτίμιον δὲ τῆς τόλμης ὀρίσασθαι θάνατον, καὶ τούτους ὡς δῆθεν ἑξάρχους τῶν λειποτακτησάντων ἐκείνων 10 πλωίμων ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ διὰ μαστίγων ἐπιξελθεῖν, καὶ ἐτοιμῶς διὰ τῆς κατὰ τὴν πόλιν ἀγορᾶς περιηγκωνισμένους διεξελθεῖν, B εἶτα ποδοκάκαις ἀσφαλισθέντας ἐκπεμφθῆναι πρὸς Πελοπόννησον, ὡς ἂν ἐν τῷ τόπῳ ὄθεν ἀποφυγεῖν ἐνομίζοντο, καὶ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν προσδέξωνται. ἠηρηθήσασθαι δὲ πρὸς τοῦτο Ἰωάν- 15 νης ὁ στρατηγὸς ἐπετροπή Πελοποννήσου, ὁ λεγόμενος Κρητικὸς· ὃς τῇ βασιλικῇ κελεύσει καθυπουργῶν ἰσαριθμούς τῶν ἀποσταλέντων δεσμίων ἐν Μεθώνῃ φούρκας στήναι προσέταξε καὶ τοὺς ὡς ἑξάρχους τῆς φυγῆς πεμφθέντας ἀνεσκολόπισεν. ἄπερ ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδὼν ἐκείνους τε ὡς δειλοὺς καὶ 20 ἀθλίους ὤκτειρσεν καὶ αὐτὸς ἐπερωσθή πρὸς τὰ δεινὰ, πᾶσαν ἀποθέμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφήν, καὶ ἄγειν αὐτοὺς ταχέως πρὸς τοὺς ὑπεναντίους παρεκάλουν τὸν ἡγεμόνα. C

63. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸς τὸ λείπον τῆς στρατείας ἀπὸ

4 ἀγαγεῖν P 10 τῷ om P 12 ποδοκάκαις P 13 ἐνομί-
ζετο P 14 δὲ om P

init consilium. nempe excubiarum drungario praecipit ut vincitorum in praetorio ac maleficorum, in quos legum severitate lata capitis sententia sit, triginta numero sub noctis adhuc tenebras educat, vultusque illorum fuligine oblinat, ac erasis flamma tum barbae tum capitis pilis formam omnem aboleat, ac unde dignosci possint, caveatque ne quis prorsus eos salutare vel alloqui audeat. qui secus faxit, is vero morte luat. hos porro ceu desertorum navalium capita in Hippodromo acriter caedat, citoque revinctis post terga manibus per urbis forum traducat, ac deinde noxiorum vinculis constrictos tuto in Peloponnesum mittat, ut quo loco fugam fecisse existimabantur, poenas debitas luant. in eam rem operam conferre iussus Ioannes Peloponnesi praetor, dictus Creticus. is porro imperatoris iussioni parens, pro vincitorum numero totidem furcas erigi iubens, ad se missos in eis suspendit quasi qui fugae auctores exstitissent. quibus auditis visisque Romani classarii tum illos deplorare ut timidos atque miseros, tum ipsi ad mala quaeque ac gravia animis roborari, omnique semota mollitiae vitaeque deliciis, ut cito adversus hostes educat, imperatorem ducemque rogare.

63. Inter haec ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mar-

τῶν κατὰ Πελοπόννησον στρατιωτῶν καὶ Μαρδαϊτῶν ἀντιπληρώ-
 σας, καὶ τὸν στρατηγὸν συνεργὸν προσλαβόμενος, πρὸς ἐπίθρουν
 εὐτρεπίζεται. τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἤδη πολλὴν δειλίαν τοῦ Ῥω-
 μαϊκοῦ καταγρόντων στόλου διὰ τὸ δοκεῖν τὸν μεταξὺ χρόνον μά-
 τιν αὐτοῖς κατατρίβεσθαι, καὶ ἐπ' ἀδείας πολλῆς ἀπὸ τῶν οἰ-
 5 κείων ἔξερχομένων νεῶν καὶ τὰς ὑποκειμένας ληϊζομένων χώρας
 καὶ νήσους, ἔξαιφνης πλησίον αὐτῶν ἀφανῶς γεγονῶς ὁ τῶν Ῥω-
 μαίων στρατὸς ναυτικός, τὸ σύνθημα δόντος τοῦ στρατηγοῦ, ἐπι-
 D τίθεται τοῖς πολεμίοις ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτί. καὶ μήτε συστή-
 ναι μήτε πρὸς ἄλλήν τραπῆναι σχόντες καιρὸν δυστυχῶς ἀπεσφάτ-
 10 τοντο, καὶ αἱ τούτων ναῦς πυρὶ μετὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν σὸν
 αὐτοῖς κατεφλέγοντο. ὅσαι δὲ τὸν τοῦ πυρὸς κίνδυνον διέφυγον,
 ταύτας τῇ ἐν Μεθώνῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ φέρων ὁ Νάσαρ ὡς
 χαριστήρια ἐδώρησατο, καὶ ἀπὸ τῶν λαφύρων καὶ τῶν περιλει-
 φθέντων σωματίων ὠφελήθηται τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν συνεχώρησεν. 15
 δηλοποιεῖ δὲ ταῦτα Θάττων τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ τοῦ τί χρῆ τὸ
 ἐντεῦθεν πράττειν καὶ ποῖ τραπέσθαι πυνθάνεται. ὃν ἐπὶ τοῖς
 πεπραγμένοις ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς προσωτέρω χωρεῖν ἐγκε-
 λεύεται.

P 188 64. Ἐπεὶ οὖν τοῖς προκατειργασμένοις πρόθυμος ἦν ὁ 20
 στρατὸς, διαπεραιοῦται πρὸς Σικελίαν καὶ Πάνορμον, καὶ τὰς
 ἐνταῦθα πόλεις, ὅσαι τοῖς ἐκ Καρχηδόνας Ἀγαρηνοῖς ἐτέλουν ὑπό-
 φοροι, ἐπιὼν ἐλήϊζετο· καὶ φορηγῶν νεῶν καὶ σκαφῶν παμπολ-
 λῶν ἐκράτησεν, ὧν ὁ φόρτος ἐλαιὸν τε δαιψιλῆς ἦν καὶ ἄλλα τῶν

12 κίνδυνον om A

14 περιληφθέντων AP

22 ἐκ om P

daitis suppletis auctisque ordinibus, ascitoque praetore adiutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignaviae ac timiditatis iam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi subiecta praedia insulasque diripiabant, cum repente improvisus eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexpectatus hostes aggredditur; ac nec coeundi facta facultate nec animos sumendi, misere trucidabant, navesque cum vectoribus ac reliqua suppellectili et impedimentis igni cremabant. quae vero naves ignis ereptae periculo sunt, eas Nasar ecclesiae dei, quae est Methonae, velut gratiarum actionis munere donavit; manubias atque captivis milites gaudere iisque ditari permisit. rei vero omnem eventum ocuis imperatori significat, quidve in posterum agendum aut quo vertendus animus ducendaque classis sciscitatur. imperator ob praeclare gesta laudatum ulterius progredi iubet.

64. Alacri igitur exercitu superiori victoria in Siciliam Panormumque traiecit, urbesque ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, praedasque agit. onerariae plures captae ac scaphae. onus olei ingens

τιμιωτέρων πολλά. τοσοῦτον δέ φασιν ἐπεωνηθῆναι τότε τὸ
 ἔλαιον ἐκ τῆς τοιαύτης προσαγωγῆς ὥστε ὀβολοῦ τὴν λίτρον πι-
 πράσκεσθαι. (65) διαπεράσας δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς Ἰταλίας μέρη
 ὁ αὐτὸς στόλος, καὶ ταῖς ὀπλιτικαῖς καὶ ἱππικαῖς τῶν Ῥωμαίων
 5 δυνάμεσιν ἐνωθεῖς, ὧν Προκόπιος ὁ τοῦ βασιλέως ἡγεῖτο πρωτο-
 βεστιάριος καὶ Λέων ὁ τῶν Θρακῶν καὶ Μακεδόνων τότε στρα- B
 τηγός, ὃν Ἀποστόππην ἐκάλουν, πολλὰ καὶ ἐπωφελῆ τῇ Ῥωμαίων
 ἀρχῇ κατεπράξατο· τὸν τε γὰρ ἐξ Ἀφρικῆς αὐθις ἐξελεθόντα στό-
 λον ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Στήλαι ὁ αὐτὸς Νάσαρ κατεπολέ-
 10 μησε, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κατεχόμενα κάστρα ἐν τε Κα-
 λαβρία καὶ Λαγοβαρδία, πλὴν ὀλίγων πάνυ, πάντα τῆς βαρβα-
 ρικῆς χειρὸς ἤλευθέρωσε καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἕξουσίαν μετή-
 γαγε. καὶ οὕτω μὲν ὁ νυκτικὸς στρατὸς κρείττων δόλου καὶ
 φθόνου φανείς καὶ νεμέσειω μετὰ πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν
 15 στεφάνων ἐπαγγέλατο πρὸς βασιλέα, εὐφροσύνης ἐμπλήσας πᾶν τὸ
 πολίτευμα, καὶ βασιλεῖ πολλὰς ἀφορμὰς παρασχὼν τῆς πρὸς θεὸν C
 εὐχαριστίας καὶ ἀνθομολογήσεως.

66. Αἱ πεζικαὶ δὲ δυνάμεις οὐ πάντῃ τὸν φθόνον διέφυ-
 γον, ἀλλ' ἔργα μὲν ἀνδρικὰ καὶ λαμπρὰ κατεργάσαντο, ἐξ ἔρι-
 20 δος δὲ καὶ φιλονεικίας κατ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα συμπεσοῦσης ἀπώ-
 λησαν τὸν μείζονα στρατηγόν. τοῦ γὰρ Λέοντος διενεχθέντος
 πρὸς τὸν Προκόπιον, συμβαλόντων δὲ ὅμως τοῖς πολεμίοις, συνέβη

6 τότε om A

copia mercesque aliae pretiosae. tantam inde olei vim invectam ferunt
 ut eius libra venierit obolo. (65) sed et ad Italiae partes transvecta
 eadem classis, pedestribusque ac equestribus Romanorum copiis coniuncta,
 quarum ductor erat Procopius imperatoris protovestiarus et Leo
 (Apostupem vocabant) Thracum et Macedonum dux, multa, eaque Ro-
 mano imperio utilia, gessit. nam et classem rursus ex Africa profectam
 in insula cui Stelae nomen idem Nasar devicit, ac quas Agareni
 urbes munitas ac praesidia in Calabria et Longobardia tenebant, paucis
 admodum exceptis, cuncta eis erepta eorumque iugo liberata Romanae
 dicioni restituit. inque eum modum Romana quidem classis insidiis in-
 videntia Nemesisque superior, spoliis opima multisque clara victoriae
 coronis, ad imperatorem reversa est, implens omnes cives ac rem pu-
 blicam laetitia, multaque imperatori gratiarum actionis et confessionis
 divinae laudis praebens nomina atque momenta.

66. Terrestres vero copiae haud prorsus invidiam effugere. ve-
 rum gesserunt illae quidem fortia claraque facinora; orta tamen sub
 ipsius praelii tempus discordia ac contentione ducem amiserunt qui
 maior dignitate erat. cum enim dissideret Leo a Procopio, conserto
 Theophanes contin.

20

τὸν μὲν Ἀποστύπην μετὰ τῶν Θρακῶν τε καὶ Μακεδόνων κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος ἀγωνιζόμενον κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ πολὺν φόνον ἐργάζεσθαι, τὸν δὲ Προκόπιον μετὰ τῶν Σκλαβηρῶν τε καὶ δυτικῶν κατὰ τὸ ἕτερον μέρος ἀντιταττόμενον ὑπὸ τῶν ἐναντίων **D** πιέζεσθαι. μὴ πεμφθείσης δὲ παρὰ τοῦ συστρατηγοῦ βοηθείας 5 πρὸς τὸ πονοῦν διὰ τὴν προηγησαμένην φιλονεικίαν, ἐτράπη καθαρῶς τὸ κατὰ τὸν Προκόπιον μέρος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ἐσφάγη κατὰ τὴν διώξιν, τοῦ ἵππου συμπεσόντος αὐτῷ. τοιοῦτον δὲ τέλος τῆς μάχης ἐκείνης λαβούσης, θέλων τι καὶ ἕτερον λαμπρὸν ὁ Λέων ἐργάασθαι, ὡς ἂν τὸ ἐκ τῆς ἔριδος συσκόση συμβάν, τό 10 τε οἰκεῖον στρατεύμα λαβὼν καὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς διασωθέντας τῶν ταττομένων ὑπὸ τὸν Προκόπιον συμπεριλαβὼν τὸ κάστρον κατεπολέμησέ Τύραντος, ἔτι κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Ἀγυρηρῶν, καὶ τοῦτο κατὰ κράτος εἴλε, καὶ πάντα τὸν ἐν αὐτῷ λαὸν ἐξηδραποδίατο· ἐξ ἂν τό τε στρατιωτικὸν ἀποχρώντως ὠφελήθηται 15 **P** 189 συνεχώρησε καὶ βασιλεῖ συχὰ προσήγαγε λάφυρα. ἀλλ' οὐκ ἐπειδὴ τούτοις ἠδέως ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ ὡς ἀριστεία τὸν Λέοντα ἀντημέμητο, ἀλλ' ἐπεὶ διεκρινώμενος εὗρισκεν ἐκ τῆς συμπεσοῦσης φιλονεικίας κατ' αὐτὴν τοῦ πολέμου συμβολὴν ἀπολαλέναι τὸν δημοστράτηγον, τῆς τε ἀρχῆς παρέλυσε καὶ ἐξόριστον ἐν τῷ ἰδίῳ 20 οἴκῳ ἀπέστειλε πλησίον Κοτυαίου τυγχάνοντι.

67. Τοιαύταις δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τύχαις ὁ Ἀποστύπης

1 κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος om A

3 Barberinus Σκλαβηρῶν

11 τε om A

15 ἂν τότε καὶ τὸ στρ. A

tamen cum hostibus praelio contigit Leonem cum Thracibus et Macedonibus in dextra acie victoria, potiri atque hostium magnam stragem dare, Procopium vero cum Sclavinis et occidentalibus sinistram tenentem validiore premi hostium impetu; cui laboranti cum ob praecedentem discordiam nulla a collega missa essent auxilia, fusa penitus illius acie ipsemet in fuga equo lapsus necatus est. hunc exitum cum pugna habuisset, Leo aliud etiam aliquid clari facinoris edere in animo habens, ut illatam ob dissidium cladem obtegeret, tum suas ipse copias assumens tum ex Procopii clade residuas colligens, Tarenti arcem expugnavit, quam adhuc Agareni tenebant, penitusque diripiens populum omnem captivum abduxit. hinc et milites non parum praeda iuivit, et imperatori opima spolia obtulit. non tamen imperator haec libenter aspexit, nec ut viro forti mercedem Leoni reddidit: sed cum habita rei indagine ex contentione in ipso pugnae conflictu Leonem collegam perdidisse invenisset, abrogato ei munere in domum suam, quae haud procul Cotyais est, relegavit.

67. Postea quoque tali Apostypes usus fortuna est. pari enim

ἐχρήσατο. συμφρονήσαντες γὰρ κατ' αὐτοῦ ὃ τε πρωτοστράτωρ Βαϊάνος καὶ Χαμάρετος ὁ κουβικουλάριος καὶ πρῶτος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ γραφῆν κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότου πρὸς βασιλέα συνέθεσαν, δι' ἧς ἐδηλοῦτο καὶ ὁ τοῦ πρωτοβεστιαρίου Προκοπίου **B**
5 θάνατος γνώμη τοῦ κυρίου αὐτῶν γεγονῶς καὶ καθοσιώσεως ἔγκλημα καὶ ἄλλα τιὰ βαρέα καὶ δυσχερῆ. ἦν ὁ Χαμάρετος λαβῶν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθὼν τῷ βασιλεῖ ἐπιδέδωκεν. μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ τοῦ Ἀποστύππῃ υἱοί, ὃ τε Βάρδας καὶ ὁ Δαβὶδ, αὐτόχειρες τοῦ Βαϊάνου καθίστανται, τοῖς ξίφεσιν αὐτὸν
10 ἀνηλεῶς κατακόφναντες. διὰ δὲ τὸ τοιοῦτον τόλμημα καὶ τὸ ἐκ βασιλέως δέος ὤρμησαν μετὰ τοῦ πατρὸς πρὸς Συρίαν φυγεῖν. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς σὺν τάχει πολλῶ Βαρτζαπέδονα τὸν μαγκλαβίτην ἀπέστειλε πρὸς τὸ κατασχεῖν αὐτοὺς καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. οὗς ἤδη πρὸς Καππαδοκίαν κατέλαβε, τὴν πρὸς Συ- **C**
15 ρίαν ὁδὸν συντόνως ἐλαύνοντας. πειραθεὶς οὖν αὐτοὺς κατὰ τὸ πρόστιγμα τὸ βασιλικὸν κατασχεῖν, ἐκεῖνων δὲ ἀντισιάντων καὶ ἀμυνομένων εἰς δύναμιν, συνέβη κατὰ τὴν τοιαύτην ἀρμιμαχίαν καὶ στάσιν σφαγῆναι τοὺς δύο τοῦ Ἀποστύππῃ υἱούς, αὐτὸν δὲ ληφθῆναι καὶ δέσμιον ἀχθῆναι πρὸς βασιλέα κατὰ τὰς ἐν Ἱερεία
20 βασιλικᾶς οἰκίας τὸ τηρικαῦτα τυγχάνοντα· ὃς τῇ κρίσει Μανουὴλ τοῦ μεγίστρου βασιλικῆ κελύσει ὑποπεσῶν καὶ τὸν ἕνα τῶν δεφθαλμῶν ἐκκοπέει, ἀφαιρεθεὶς δὲ καὶ τῶν χειρῶν τὴν μίαν διὰ τε τὴν

1 πρ. αὐτοῦ Βαϊάνος A 5 γεγονῶς A 8 Ἀποστύππου A
 9 Βαϊάνου A 11 πρὸς om P 13 καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν om P
 18 Ἀποστύππου A, Barberinus ἀποστάτου

consensu tum protostrator Baianus tum cubicularius Chamaretus, ipsius necessariorum primus, accusationem struunt apud imperatorem contra herum suum, qua et protovestiarii Procopii necem eius voluntate certoque consilio factam insinuabant, reumque maiestatis agebant, nec non gravia quaedam alia ac difficilia ei imponebant. accusationis libellum Chamaretus accipiens, ingressusque Byzantium, imperatori porrexit. ea ubi rescivissent Apostypis liberi, Bardas Davidque, sua ipsi manu Baianum perimunt, corpusque minutim immani facinore ensibus concidunt. sceleris indignitate ac imperatoris metu conterriti assumpto patre in Syriam concito cursu diffugiunt. quibus imperator auditis, Bartzapedonem manglavitam qui illos detineret quam celerrime mittit. iam in Cappadociam venerant, cum in Syriam contento cursu appropinquant. invenit. conatur ille, quae ad cum erat divalis iussio, homines tenere. enimvero illis obnitentibus ac pro virili sese tuentibus, contigit ambos Apostypis filiis in ea digladiatione rixaque cadere. pater ipse captus vincustusque ad imperatorem tum in regis aedibus in Hieria versantem adductus, eiusdemque iussu Manuelis magistri iudicio subactus, unius oculi effossione uniusque item manus amputatione luit, tum ob indicia

ἔνδειξιν τὴν κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν πείραν τῆς πρὸς τοὺς πολέμους φυγῆς, τὸ λοιπὸν ἐν Μεσημβρίᾳ ἐξόριστος κατεγήρασε. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἀποστύπην, οὐδὲ ἄλλως ὄντα χρηστὸν, τοιοῦτον τέλος ἐδέξατο.

68. Ἐν ὧν δὲ τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν διὰ τῶν ὑποστρατήγων τῷ βασιλεῖ κατεπράττετο, οἱ ἐκ μεσημβρίας ἀναπνεύσαντες Ἀραβες ἀργεῖν τε καὶ σχολάζειν καὶ ῥαθυμοῦν νομίσαντες ἀνεθάρρησαν, καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἀνθάπτεσθαι πραγμάτων πάλιν διέγνωσαν, καὶ δὴ κατὰ τε τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ παραθαλασσίους πόλεις ναῦς τεκτηνόμενοι κατὰ τῆς ὑποπόρου Ῥωμαίοις γῆς καὶ θαλάσσης ἐκστρατεῦσαι διανοοῦντο. κρίναντες δὲ **P 190** δεῖν διὰ κατασκόπων πρότερον τὰ βασιλέως πράγματα κατιδεῖν, τὸν ἐποφόμενον ἕκαστα καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπαγγελοῦντα, Ῥωμαϊκῆ στολῆ καὶ γλώσση χρώμενον, ἔξαπέστειλαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῖς περὶ τοῦ κοινοῦ φροντίσιν ἀεὶ ἀγρυπνῶν καὶ τὰ δέοντα προπαρασκευαζόμενος, ἐπεὶ μὴδὲ τὰ ἐν Συρίᾳ ναυπηγούμενα πλοῖα αὐτὸν διέλαθε, πλείονων τριήρων καὶ διήρων κατασκευὴν ἐποίησατο, καὶ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις κατὰ τὴν βασιλίδαν συναγαγὼν ἐκαρῶδῶς τὸ μέλλον. καὶ τέως μὲν, ὡς ἂν μὴ σχολάζων ὁ ναυτικὸς ὄχλος ἀτακτότερος γένοιτο, ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ κατὰ τὴν βασιλίδαν **B** λειον ἀλλήν ἐγειρομένου τότε ναοῦ εἰς ὄνομα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀρχιστρατήγων καὶ Ἡλιοῦ τοῦ Θεοβίτου

7 καὶ ῥαθυμοῦντα A. an αὐτὸν ῥαθυμοῦντα?
17 πλεόνων A.

15 ἀεὶ om A

quibus premebatur, tum quod conatus esset ad hostes diffugere; quod reliquum est, in Mesembriam relegatus ibi consenuit. ac quidem Apotyris, viri alioqui haud probi, res eiusmodi finem habuerunt.

68. Interim dum per legatos ita res Occidentis imperatori administrantur, qui ad meridiem incolunt Arabes, assumptis animis, dum ipsum desiderare segniusque agere ac otio torpere existimant, maris sibi iterum aleam tentandam constituunt. per Aegyptum itaque urbesque Syriae maritimas constructis navibus Romanam dicionem terra marique infestare parabant. operae pretium tamen rati per speculatores prius lustrare ac experiri quo se modo res imperatoris haberent, hominem Romano habitu linguaque utentem, qui singula dispiceret eisque referret, miserunt. verum imperator rei publicae curis enixe invigilans, ac quae bello opportuna essent in antecessum parans, quem nec fugeret ille hostium classis in Syria apparatus, trirremium ac biremium maiori instructa copia classeque Byzantii congregata, quid ferret futura dies exspectabat. classarii interim, ne per otium insolescerent, extruenda basilica in regio atrio (templo scilicet quod sub nomine salvatoris nostri Iesu Christi sanctorumque caelestis militiae principum nec non Eliae

διωρίσατο αὐτοὺς ὑπουργεῖν, ὅτε δὲ τῶν ὀρίων Συρίας ὃ ἐκείθεν
 στόλος ὑπερκύπτων φανῆ, ἀποσταλῆναι καὶ τούτους πρὸς τὴν
 ἐκείνων ἀντιπαράταξιν. ἔλθῶν οὖν ὁ ἀπὸ Συρίας κατὰσκοπος,
 καὶ τό τε πληθὸς ἰδὼν τῶν νεῶν καὶ τὴν δύναμιν ὡς ἐτοιμῆ
 5 πάρεστι πρὸς τὴν ἔκπεμψιν, καὶ πάντα καταμαθὼν τε καὶ στοχα-
 σάμενος, ἀπαγγέλλει τοῖς ἀποστείλαισιν, οἳ παρ' ἑλίδα τὸ ἐμπα-
 ράσκευον βασιλέως ἀκούσαντες, τότε μὲν πτήξαντες τὴν ἡσυχίαν
 ἠγάπησαν καὶ τὴν πρὸς τὸν ἔκπλουν σπουδῆν διελύσαντο, ἔμενε
 δὲ ὁμῶς κατὰ τὴν βασιλεύουσιν ἢ ναυτικῇ πληθὺς εἰς τὸ εἰρημέ-
 10 νον ἔργον ἀσχολουμένη.

69. Οἱ δὲ ἐν Καρχηδόνι βάρβαροι διὰ τὰς προγεγενημένας ©
 ἤττας δέσαντες μὴ πρὸς τὴν αὐτῶν ἤδη πρὸς τὸ ἐξῆς διαπερῶσαι
 ὁ στόλος ὁ Ῥωμαϊκὸς πειρασθῆ, καὶ διὰ τοῦτο ναῦς ἰκανὰς καὶ
 αὐτοὶ τεκτηνάμενοι, ἐπεὶ τοῦ ἥρος διεληλυθὸτος οὐδεμίαν ἐκ βα-
 15 σιλέως δύναμιν κατελθοῦσαν ἐπύθοντο, ὑποτοπήσαντες πρὸς ἄλ-
 λοις πολέμοις ἀσχολοῦν τυχάνειν τὸν βασιλέως στρατὸν ἐκστρα-
 τεύεσθαι κατὰ Σικελίας ἐθάρρησαν, καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἐλθόν-
 τες μητρόπολιν, τὰς Συρακούσας φημί, ταύτην ἐπολιόρχουν καὶ
 περὶ αὐτὴν ἐλητίζοντο καὶ κατεδήουν τὴν χώραν καὶ τὰ προάστεια.
 20 τοῦ δὲ στρατηγοῦ τῆς Σικελίας δῆλα ταῦτα τῷ βασιλεῖ καταστή- D
 σαντος, εὐθέως ἢ κατὰ Συρίας εὐτρεπισθεῖσα δύναμις πρὸς Σι-
 κελίαν ἐκπέμπεται, Ἀδριανὸν τινα ναύαρχον ἔχουσα· οὗτος γὰρ
 ἔτυχε τότε τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἐξηγουόμενος. ὃς ἀπὸ τῆς βα-

20 τῆς om A

prophetae aedificabatur) operam conferre iussit, cum vero ex Syriae finibus hostium classis emerserit, mox praesto esse ad illorum excipiendum impetum. veniens itaque e Syria explorator, conspectaque parata classe ac imperium exspectante, cunctaque assecutus riteque coniciens, his qui miserant nuntiat. hi porro contra quam speraverant audito regiae classis apparatu, metu deterriti cessare hactenus eligunt, expeditionisque ac excursionis solvunt propositum. navales tamen copiae ac classarii Byzantii manebant, atque huic quod dixi operi insistebant.

69. Barbari autem Carthaginenses, propter iam acceptas clades veriti ne et in suas deinceps sedes Romana classis traicere tentaret, eaque ratione multis et ipsi exstructis navibus, cum exeunte vere nullas imperatoris exisse copias didicissent, rati illius cohortes bellis aliis distineri, adversus Siciliam cum navalibus copiis proficiscuntur. venientesque ad eius metropolim (nempe Syracusas) vallo eam cinxerunt, circa eam posita diripientes agrumque ac suburbana vastantes. haec simulac imperator a Siciliae praetore significata accepit, copias adversus Syriam destinatas in Siciliam mittit, navarcho quodam Adriano: hic enim navalibus tum copiis praeerat. solvens itaque Adrianus Byzantio,

σιλίδος ἔξορμισάμενος, πνευμάτων δὲ μὴ εὐμοιρήσας ἐπιτηδεῖων
καὶ δεξιῶν, μόλις κατήλθεν ἄχρι Πελοποννήσου, ἐν Μονεμβασίᾳ
δὲ ἐν τῷ λιμένι τῷ καλουμένῳ Ἰέρακος προσορμίσας τὰς ναῦς ἐπί-
φορον πνεῦμα ἀνέμενε, ῥαθυμότερος, ὡς ἔοικεν, ὣν καὶ μὴ ἔχων
ἕουσαν τὴν ψυχὴν, ὥστε καὶ πρὸς ἐναντία παραβάλλεσθαι πνεύ- 5
P 191 ματα καὶ δι' εἰρεσίας ἐν ταῖς διὰ μέσου γαλήναις πρὸς τὸ προκεί-
μενον κατεπέγεσθαι. ἐπὶ πολὺ δὲ χρονοτριβοῦντος αὐτοῦ κατὰ
τὸν εἰρημένον λιμένα, καὶ τῶν Ἀγαρηνῶν σφοδρότερον τῇ πολιορ-
κίᾳ ἐπικειμένων καὶ πᾶσαν μηχανὴν κινούντων καὶ σπενδόντων
πρὸ τοῦ ἐπιστῆναι τοῖς πολιορκουμένοις βοήθειαν ἀνύσαι τὸ σπου- 10
δαζόμενον, συνέβη τὴν πόλιν κατὰ κράτος ἁλῶναι καὶ τῶν ἀντι-
ταττομένων φόνον γενέσθαι πολὺν, ἕξανδραποδισθῆναι δὲ πᾶσαν
τὴν κατὰ τὸ ἕστυ πληθὺν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ πλοῦτον λάφυρα τοῖς
πολεμίοις γενέσθαι, κατασκαφῆναι δὲ τὴν πόλιν καὶ πυρὶ δοθῆναι
τοὺς ἐν αὐτῇ θεῖους ναοὺς, καὶ ξερίπιον χρηματίου τὴν μέχρι 15
τότε πόλιν περιφανῆ καὶ λαμπρὰν καὶ πολλὰς πολλάκις Ἑλληνικὰς
B τε καὶ βαρβαρικὰς δυνάμεις ἐπ' αὐτὴν ἐλθούσας καταβαλοῦσαν.
(70) τοῦ δὲ συμβάντος αἰσθησις ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας γίνεται
τῷ Ἀδριανῷ. τόπος τις ἔστι κατὰ Πελοπόννησον οὐ μακρὰν
Μονεμβασίᾳ διεστικῶς, καθ' ἣν ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἠῤῥίζετο, 20
Ἔλος προσαγορευόμενος, ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν δασείας καὶ σὴνηρε-
φοῦς ὕλης τὸ ὄνομα κληρωσάμενος. ἐν τούτῳ τοίνυν δαιμονία τις
ἐφῆδρνε δυνάμεις, ἣ καὶ ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε νεμόντων ποιμένων πολ-

20 δν Α

quod ventis secundis ac commodis destituebatur, vix tandem ad Peloponnesum pervenit, Monembasiaeque in portu, quem Hieracis vocant, appulsis navibus aspirare sibi ventos exspectabat, homo senior, ut videtur, nec cor ferventibus munitum spiritibus gerens, ut audacter etiam adversantibus ventis sibi connitendum putaret, ac interim dum tranquillum est nullisque ventis mare perflatur, quo propositum est remigando contendere: dum itaque in eo portu longiores is moras neccit, et Agareni acrius obsidendo urgent, nullumque non movent lapidem, ut antequam obsessis auxilia veniant opus occipitum perficiant, contigit civitatem vi armisque capi, multaque praesidiariorum facta strage oppidanorum multitudo omnis in servitatem abducta est. eius multae divitiae hostibus spolia cessere: urbs funditus eversa, sacrae in ea aedes igne succensae. civitas ad ea tempora praeclara ac nobilis, et quae plerisque saepius tum Graecae tum barbaricae copias ipsam aggressas debellaverat, parietinis tantummodo claret. (70) res Adriano in hunc modum innotuit. est locus in Peloponneso haud procul Monembasia, ad quam Romana classis stationem acceperat, Helus nomine a silvae prope ambientis condensitate ac opacitate. in eo daemonum vis quaedam insederat, quam haud raro pastores obsequio cultuque deliniebant, ut quas

λάκις ἐθεραπεύετο, ὡς ἂν ἄσινῃ δῆθεν ἐκ τούτων τὰ νεμόμενα
 διαφυλάττοιτο θρέμματα. ὦν τινῶν δαιμόνων οἰονεὶ πρὸς ἀλλή-
 λους διαλεγόμενων καὶ ἐπικαιρόντων ἤκουσαν οἱ νομεῖς ὡς ἑάλω
 τῇ χθρὲς ἡμέρᾳ Συράκουσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάντα κατέσκαπται καὶ C
 5 πυρὶ παραδέδεται. ἄπειρ πρὸς τινὰς τῶν νομέων ἐξηγομένων
 ἔφθασε καὶ πρὸς τὸν Ἀδριανὸν τὸ διήγημα. ὁ δὲ τοὺς ποιμένας
 αὐτοὺς μετακαλεσάμενος καὶ πολυπραγμόνως ἀναζητήσας, εἶρε
 τοῖς ἀκουσθεῖσι συμβαίνοντα καὶ τὰ παρὰ τῶν ποιμένων λεγόμε-
 να. βουλευθεὶς δὲ καὶ αὐτήκοος γενέσθαι, καὶ πρὸς τῷ τόπῳ
 10 μετὰ τῶν ποιμένων γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς δαίμοσι προσα-
 γαγῶν τὴν ἐρώτησιν περὶ τοῦ πότε καταλήψεται Συρακούσας,
 ἤκουσεν ὅτι ἦδη ἑάλω ἡ Συράκουσα. λύπη δὲ καὶ ἀμηχανία πε-
 ρισθεθεὶς ὅμως πάλιν ἀνέφερε, μὴ χρῆναι πιστεῦναι οἰόμενος τὰ
 παρὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων λεγόμενα ὡς οὐκ οὔσης αὐτοῖς τῆς
 15 προγνώσεως, ἀγνοῶν ὅτι τοῦτο οὐχὶ πρόγνωσις ἦν ἀλλὰ τῶν ἀπο- D
 βάντων καὶ τελεσθέντων δήλωσις, ἐκ τοῦ λεπτομεροῦς καὶ ταχυ-
 κινήτου τὴν ἐξ ἀνθρωπίνης ἐπιδημίας ἀπαγγελίαν προσφθάνοντων
 αὐτῶν. διαπιστοῦντος δ' οὖν ὅμως αὐτοῦ, μετὰ δεκάτην ἡμέραν
 τινὲς τῶν διαδράντων τὸν ὄλεθρον, ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον
 20 Μαρδαϊτῶν καὶ Ταξατῶν τυγχάνοντες, ἀτάγγελοι τῶν ὄλεθρίων
 διηγημάτων γεγόνασιν. ἀφ' ὧν τὴν πληροφορίαν δεξιόμενος ὁ
 Ἀδριανός, ὡς εἶχε τάχους, ἐπεὶ καὶ τὰ πρὸς τὴν κάθοδον ἐναν-
 τιούμενα πνεύματα ἐπιτήθεια πρὸς τὴν ἀνοδὸν καθεστῆκισαν,

10 προσάγων P

11 λήψεσθαι P

17 ἐπαγγελίαν A

pascebant pecudes, ab eis illaesas ac incolumes praestarent. hos illi
 daemones velut inter se colloquentes ac gratulantes audierunt, quasi
 pridie capta urbe Syracusana cunctisque in ea eversis ac igni traditis.
 haec pastores dum nonnullis referunt, pervenit narratio ad ipsum Adria-
 num. accersitis vero ipsis pastoribus, exque illis diligenter ac curiose
 sciscitatus, invenit eadem ipsos loqui quae audierat. volens autem suis
 quoque auribus audire, cum pastoribus ad locum venit, interpellatisque
 per eos daemonibus quandonam capiendae Syracusae essent, iam cap-
 tas esse Syracusas audivit. maerore itaque correptus ac consilii inops
 rursus nihilominus se colligere, haud habendam fidem nequissimorum
 daemonum dictis existimans, cum nulla eis insit praescientiae vis, igno-
 rans scilicet non fuisse eam praescientiam, sed eorum manifestationem
 quae evenerant gestaque erant; qua nimirum illi, ob subtilitatem mo-
 tusque celeritatem, humani omnis nuntii iter longe praeveniunt. adhuc
 tamen eo non credente, post decem dies Mardaitarum quidam et Taxa-
 torum (i. e. praesidiariorum) Peloponnesiorum, qui urbis excidio su-
 perstitēs fugerant, ipsi tristes nuntii cladis exstiterunt. hinc itaque
 certior iam factus Adrianus, qua licuit celeritate, quod et venti, qui
 ad eundem obstiterant, ad regressum flarent accommodi, cum classe

P 192 καταλαμβάνει μετὰ τοῦ στόλου τὴν βασιλεύουσαν, καὶ τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ τεμένει, ἐν ᾧ τὸ τῆς αὐτοῦ σοφίας ἐπικεικήρхται ὄνομα, ὡς ἐκείτης προσέφυγεν. ἀλλὰ τοῦ μεγέθους τῆς συμφορᾶς τὰ βασιλείως σπλάγγνα δριμύως διασπαράζαντος καὶ πρὸς ἀμετρίαν σχεδὸν θυμοῦ καὶ λύπης προαγαγόντος, οὐδ' αὐτὸς ὁ Θεὸς καὸς, 5 οὐδ' ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ πρεσβεύων ἀρχιερεὺς τῆς παντελοῦς τιμωρίας ἐξείλκυσε τὸν Ἀδριανόν, ἀλλὰ τῆς ἐσχάτης μὲν καὶ προσηκούσης τυχὸν ἐλυτρώσατο, τῆς μετρίως δὲ καὶ πρὸς σωφρονισμόν τῶν ἄλλων ἐπιγομένης καθάπαξ αὐτὸν ἀθωῶσαι οὐκ ἴσχυσεν. οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις μέτροις ἔχων καὶ κεκολασμένον ὁ βασιλεὺς τὸν θυμὸν 10 ἐν τοῖς κοινοῖς οὐ πάντι ζμετρίαζεν.

B 71. Οὕτω τοίνυν τῶν κατὰ τὴν ἐσπέραν πάλιν κρατυνομένων ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης εὐτυχίας καὶ κατὰ τῶν προσεχεστέρων ἐκστρατεῦσαι προσδοκωμένων, ἀποστέλλεται Στέφανος ὁ καὶ Μαξέντιος προσαγορευόμενος, ὃς ἐκ Καππαδοκῶν, 15 στρατηγὸς τῶν ἐν Λαγοβαρδία δυνάμεων μετὰ Θρακῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἐπιλέκτων Χαρσιανιτῶν καὶ Καππαδοκῶν. ὃς τὴν ἀποδειχθεῖσαν τῆς ἀρχῆς χώραν καταλαβών, καὶ τὴν πόλιν Ἀμαντίας ὑπὸ τῶν Συρακηνῶν κατεχομένην ἀφελέσθαι πειραθεὶς ἐξ αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέλλῃσιν καὶ ῥαθυμίαν, ὡς 20 ἔοικε, μᾶλλον δὲ ἀνανδρίαν τε καὶ τρυφήν, μηδὲν ἄξιον λόγου C καὶ τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως καταπράξασθαι δυνηθεὶς, παραλύεται τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀποστέλλεται Νικηφόρος ὁ

9 ἀποθωῶσαι P 15 δε] δ?

Byzantium venit, et in magnum dei templum, eius sapientiae invocatione ac praeconio clarum, supplex confugit. cladis tamen magnitudine acerbe nimis imperatoris viscera dilacerante et ad nimium prope furorem animique dolorem propellente, nec sacrae aedis religio nec pro illo supplex antistitis obsecratio omnino Adrianum poena exemerunt; verum extremo quidem (ipso forsitan haud immerito) supplicio liberarunt, haud tamen a mediocri, et quod aliorum castigandae temeritati adhibetur, omnino innoxium praestare valuerunt. sic imperator in suis moderatae irae ac castigatae, in publicis non omnino sibi poterat moderari.

71. Sic igitur occidentalium partium hostibus vires iterum resumentibus, ac cum praesenti freti prosperitate viciniore quoque loca invasuri exspectarentur, mittitur Stephanus cognomento Maxentius Cappadox, copiarum in Longobardia dux, cum Thracibus et Macedonibus selectisque Charsianitis et Cappadocibus. is ad assignatam sibi provinciam veniens, conatusque Amantiam urbem a Saracenis, quorum imperio premebatur, eruere, cum propter innatum quasi torporem ac segnitiam, ut videtur, seu magis ignaviam et luxum, nihil quod operae pretium foret vel iis quas ducebat copiis dignum facere potuisset, cessare iubetur, eiusque loco Nicephorus Phocas, vir sedulus ac vigil manaque for-

κατὰ τὸν Φωκῶν προσαγορευόμενος, ἀνὴρ ἐπιμελής τε καὶ ἄγρο-
 πνος καὶ κατὰ χεῖρά τε καὶ βουλὴν γενναῖός τε καὶ συνετός, προσεπ-
 αγωγὸν καὶ πλείονα δύνάμιν ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀρχόν-
 των καὶ τὸν Διακονίτιζιν ἐκείνον, ὃς ὑπῆρέτης ποτὲ τοῦ κατὰ τὴν
 5 Τεφρικήν Χρυσόχειρος ἦν, στίφος τῶν ἀπὸ Μάνεντος τὴν θρη-
 σκείαν ἐλκόντων προσεπαγόμενον. ἐνωθεὶς οὖν ὁ Νικηφόρος ταῖς
 μετὰ Στεφάνου δυνάμεισι πολλὰ καὶ συνέσεως ἔργα καὶ πολεμικῆς
 ἀνδρίας καὶ γενναιότητος ἀπεδείξατο. τὴν τε γὰρ πόλιν Ἀμαν- **D**
 τίας εὐθὺς ἐχειρῶσατο, τοὺς ἀντιταξαμένους ἐχθροὺς φόνῳ πολλῶ
 10 τρεφάμενος, καὶ τὸ κάστρον ὁ Τρόπας κατωνομάζετο καὶ τὸ τῆς
 ἁγίας Σευηρίνης πρὸς τὴν προτέραν δεσποτείαν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρ-
 χῆς μετηγάγετο, καὶ μάχαις ἄλλαις καὶ παρατάξεσι τοὺς ἐκ τῆς
 Ἄγαρ νενίκηκε, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν λαφύροις τὸν ὑπ' αὐτὸν στρα-
 τὸν ἱκανῆς ὠφελείας ἐπέπλησε. καὶ ταῦτα μὲν, ἕως ὃ ἐν βασι-
 15 λεῦσιν ἀοιδίμως ἔζη Βασίλειος, ὃ ἀνὴρ καταπράξατο· τὰ δὲ λεί-
 ποντα προσέθηκεν ὕστερον ἐπὶ τοῦ πραοτάτου καὶ σοφωτάτου βα-
 σιλῆως ἀπάντων Λέοντος τοῦ ἐκείνου υἱοῦ. εἰ δὲ μὴ συνημμέναι
 τοῖς χρόνοις ἀλλήλαις αἱ μάχαι ἐτύγγανον, ὥσπερ οὖν ἡ διήγησις, **P 193**
 ἀλλ' ὅμως ἐπεὶ ὁ ἐκάστης πράξεως ἀκριβῆς ἠγνοεῖτο χρόνος, διὰ
 20 τοῦτο μίαν κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τάξιν ἐδέξατο ἅπαντα.

Καὶ τὰ μὲν ἐν πολέμοις καταπραχθέντα διὰ τε αὐτοῦ καὶ
 διὰ τῶν ὑποστρατήγων Βασιλείῳ τῷ βασιλεῖ, ὅσα εἰς ἐμὴν ἔφθα-

4 τὸν om P 5 στίφος AP 7 Στέφανον A 17 ἀπάν-
 των om P ἐκείνου] οἰκείου P 19 ἐπεὶ om A 21 πολέμῳ P
 ἕαντοῦ A

tis ac consilio solers, mittitur. hic, pluribus etiam copiis ex Orientium partium praefectis arrogatis, assumptoque Diaconitze illo qui pridem Chrysochiris Tephricae tyranni minister fuerat ac secum ex Manetis cultu agmen ducebat. unitus itaque Nicephorus Stephani decessoris cohortibus, multa et prudentiae et bellicae virtutis ac fortitudinis obiit opera. continuo enim Amanthiam urbem cepit, multa strage fuis fugatisque hostibus; arcemque Tropas et sanctam Severinam ad pristinum imperii Romani dominium reduxit; aliisque praeliis ac dimicationibus Agarenorum victor exiit, atque eorum spoliis abunde, quem ducebat exercitum, recreavit atque ditavit. et haec quidem in vivis agente inclitae memoriae Basilio imperatore vir ille gessit; reliqua sub mitissimo sapientissimoque Leone imperatore eius filio postea adiecit. etsi autem non aliae aliis tempore coniuncto pugnae exstiterunt, perinde ac illas digessit instituta nobis narratio; quod tamen uniuscuiusque gestae rei praestititae facinoris exactum tempus ignoretur, propterea uno ordine singula coniungentes, uti professi eramus, disposuimus.

Ac quidem bello gesta tum per seipsum tum per legatos Basilio

σεν ἔλθειν ἀκοήν, διὰ τε τῆς ξηραῖς καὶ ὑγραῖς κατὰ ἀνατολήν καὶ δύσιν, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐτύγχανεν.

72. Χρῆ δὲ αὐθις τὸν λόγον ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰς πράξεις ἐκείνας ὧν αὐτουργὸς ὁ βασιλεὺς ἐχρημάτιζεν, καὶ διηγήσασθαι
B ὅπως αἰεὶ τοῖς κοινοῖς ἐνασχολούμενος πράγμασι καὶ πρὸς τὴν 5
 κοσμικὴν ἐπιμέλειαν τεταμένην ἔχων διηλεκτῶς τὴν διάνοιαν ἄλλοτε
 μὲν τὰ πρὸς τὸ δέον τῇ ἔμφρονι μεταχειρίσει κατηύθυνεν, ἄλλοτε
 δὲ τὴν ἀκοήν ὑπετίθει καὶ ἐπιμελῶς ἠεροῦστο ιστορικῶν τε διηγη-
 μάτων καὶ πολιτικῶν παραγγελμάτων καὶ ἠθικῶν παιδευμάτων
 καὶ πατρικῶν τε καὶ πνευματικῶν νοουθημάτων καὶ εἰσηγήσεων, 10
 ἄλλοτε δὲ καὶ τὴν χεῖρα πρὸς τὸν γραφικὸν ἐξεπαίδευε καὶ κατηύ-
 θυνε κάλαμον, καὶ νῦν μὲν στρατηγῶν τε καὶ αὐτοκρατόρων ἀν-
C δρῶν ἦθη καὶ βίους καὶ μεταχειρίσεις πραγμάτων καὶ πολεμικοὺς
 ἀγῶνας διηρηνῶτο, καὶ ἀνασκοπῶν, τὰ κράτιστα τούτων καὶ
 ἐπαινούμενα ἐκλεγόμενος, εἰς οἰκείας πράξεις ἐσπούδαζε τὴν μι- 15
 μησην κατατίθεσθαι, νῦν δὲ τῶν ἐν τῇ κατὰ θεὸν ἀρίστη πολιτεία
 διαπρεψάντων ἀνδρῶν τοὺς βίους ἐπιμελῶς καταμανθάνων καὶ
 τὰς ἀλόγους ὁρμὰς τῆς ψυχῆς περιέκοπτεν, αὐτὸν ἑαυτοῦ δεικνύειν
 ἐθέλων πρὸ τῶν ἐκτὸς αὐτοκράτορα, καὶ πολλὴν ἐντεῦθεν ἐκαρ-
 ποῦτο ὠφέλειαν. διὸ καὶ τοὺς ἔτι τῷ βίῳ περιόντας τῶν μακα- 20
 ρίων ἀνδρῶν, τῶν τὴν αὐτὴν πολιτείαν διαζώντων ἐν τῇ ὑλώδει
D ταύτῃ ζωῇ καὶ πολλίτευμα μεταθεμένων ἐν οὐρνοῖς, γνωρίζειν καὶ

4 διηγήσεως A 5 καὶ om A 11 τὸ AP 17 κατεμάν-
 θανεν P 19 ἐντεῦθεν ψυχικὴν ἐκ. P

imperatorī, terra aequae et mari, in Oriente et Occidente, quaecunque in notitiam meam venerunt, haec fere ac talia sunt.

72. Recurrat porro oratio necesse est ad eas actiones quarum ipse per se imperator auctor exstitit; narretque quemadmodum ille publicis semper rebus vacans, inque mundi curam continue animum intentum habens, modo quidem prudenti tractatione ad honesti aequique finem dirigeret, modo vero aures accommodaret audiretque sedulo historicas narrationes et politica documenta moralesque instructiones, patrum denique ac spiritalia adhortamenta et admonitiones; modo etiam manum ad scribendum erudiret calamumque dirigeret; ac modo quidem praetorum ac imperatorum mores vitasque et rerum aggressiones bellicaeque certamina rimans ac dispiciens, ex eis praestantissima laudemque habentia seligens in suas actiones imitationem transferre studeret; modo autem virorum qui optima vitae disciplina religiosa pietate claruissent vitas diligenter perdisceret, animique appetitiones a ratione abhorrentes excinderet, ipsum se sui potius quam subditorum imperatorem regemque exhibere satagens, indeque multam animi utilitatem pararet. quapropter etiam beatos viros adhuc superstites, qui in terrena hac vita nihil terrenum habentem vitam instituunt, ac qui in caelos vitae suae

ἐντυγχάνειν καὶ ὁμιλεῖν ἐποιεῖτο περὶ πολλοῦ καὶ ἐν μεγάλῃ φρον-
 τίδι ἐτίθετο. ὑπὸ δὲ τῆς ἄγαν εὐλαβείας οὐ πρὸς ἑαυτὸν αὐτοὺς
 μετεσιέλετο, ἀλλ' οὐδὲν τὸν βασιλικὸν ὄγκον τιθέμενος ἐβιάδιζε
 πρὸς αὐτούς, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν μετελάγγανε, καὶ πῶς ταῖς
 5 ἔξ αὐτῶν ἐλογίαις ἑστεφανοῦτο καὶ πρὸς τὸν θεῖον ἑστηρίζετο
 φόβον καὶ πρὸς τὰ τοῦ θεοῦ δικαιοῦματα κατηνθύνετο. καὶ ἀπὸ
 τοῦτου διηνεκῶς ἐνδαισιωμένην παρ' αὐτῷ τὴν τῶν ἀρετῶν ὑπῆρ-
 χεν ὄραν τετρακτύν, καὶ ἐθανυμάζετο αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀνδρίας τὸ P 194
 φρόνημα καὶ μετὰ τῆς σωφροσύνης τὸ δίκαιον, καὶ πάντα εἶχε
 10 τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν. καὶ ἐδόκει αὐθις ὁ βίος ἐπὶ τῆς
 ἀρχαίας γενέσθαι ἐταξίας καὶ καταστάσεως, αὐτοῦ τε διηνεκῆ
 κεκτημένου πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ εὐστυχεῖν τὸ ὑπήκοον καὶ ὑπὸ μη-
 δενὸς μηδένα ἐπηρεάζεσθαι, καὶ τῶν εἰς τὰς ἀρχὰς προβαλλομέ-
 νων ἐκίστοτε μιμῆσθαι σπουδαζόντων τὴν δεσποτικὴν καὶ περὶ τὸ
 15 θεῖον εὐλάβειαν καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ μονάζοντας αἰδῶ καὶ τὸν
 πρὸς τοὺς πέντητας ἔλεον καὶ τὴν πρὸς πάντας δικαιοσύνην καὶ ἰσο- B
 τητα. ἐκείνου γὰρ ἦν ἐντολὴ καὶ παραγγέλμα τὸ μήτε τὸν ἥτιονα
 ὑπὸ τοῦ μείζονος καταδυναστεύεσθαι μήτε τὸν ὑπερέχοντα ὑπὸ
 τοῦ ἐνδεοῦς λοιδορεῖσθαι ἢ διαβάλλεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνόν τε ὡς
 20 ἀδελφὸν ἀγκαλλίζεσθαι καὶ περιέπειν τὸν πέντητα, καὶ τοῦτον ὡς
 κοινὸν πατέρα καὶ ὠτηῆρα τὸν ὑπερέχοντα εὐλογεῖν καὶ ἀδόλως

1 ἐποιεῖ P
 ἔξιας A

2 εὐλαβείας οὐ om A

4 ταῖς om A

11 εὐ-
 ἔξιας A

rationes ac municipatum transtulerint, nosse et cum eis congregi ac sermonem miscere pluris faciebat, eiusque rei magna tenebatur cura; qua tamen singulari in eos pietate ducebatur, non eos ad se accersebat, sed posita spretaque maiestate imperii se ipse ad illos conferebat, ab eisque precibus impartiebatur, eorumque benedictionibus velut corona cingebatur, divinoque timore confirmabatur et ad dei iustificationes dirigebatur, hincque semper in illo manentem virtutum quaternionem erat videre. admirationem habebat prudentia fortitudini coniuncta, temperantiaque comes iustitia; cunctaque in melius proficiebant. dixisses humanam vitam antiquam rursus recepisse ordinis tranquillitatem ac constitutionem, cum et ipse in eam iugiter curam incumberet, ut subditi placida quiete gauderent nec quisquam alium iniuria ulla violaret; iique quos quotidie rei publicae magistratus praeficiebat diligentiam ponerent ut domini herique aemularentur erga deum pietatem ergaque sacerdotes et monachos reverentiam, erga omnes denique iustitiam et aequitatem. illius enim praeceptum erat et documentum, "ut nec maior minorem per potentiam opprimeret, nec praecellentem egenus maledictis incesseret aut crimen illi intentaret, sed ille pauperem ut fratrem sinu complecteretur ac foveret, isque praecellentem tanquam communem patrem et servatorem benediceret, exque animo absque omni dolo bona ei prece-

αὐτῶ τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ κυρίου ἐπεύχεσθαι. οὕτω δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ῥυθμίζων καὶ τῆς θείας προνοίας τὴν οἰκίαν ἐξαρτῶν πολλὰ
 C τῶν δεόντων κατὰ τοὺς ὕπνους ἐναργῶς ἐδιδάσκετο· καὶ ὅταν
 ἔμψροντις ἐπὶ τὴν κοίτην ἦει καὶ περὶ τινος τῶν κοινῶν ἐσφάδαζε
 μεριμνῶν, πολλάκις ὄναρ εἴωρα τὸ ἐκβησόμενον καὶ ἐπ' ἐλπίδος 5
 ἐγίνετο ἀγαθῆς καὶ τὸν τῆς ψυχῆς κατέστελλε θόρυβον. καὶ οὐ-
 δὲν θαναμαστὸν τοὺς λειτουργίαν ὡσπερ τινὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἔξου-
 σίαν ἀνύοντας καὶ τὴν θείαν τῶ ὄντι διακονίαν ἐκτελοῦντας ἐν τοῖς
 κάτω περὶ ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἀφωμοιωμένους παρό-
 δειγμα τὸν δυνατὸν τρόπον, ὑπὸ τῆς προνοίας παραδαρρύνεσθαι 10
 καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἰθύνεσθαι καὶ τὰ μέλλοντα προδιδάσκε-
 σθαι.

D 73. Ἄλλ' ὅπερ ἡ ῥύμη τοῦ λόγου παρήνευγε φέρουσα καὶ
 κατὰ τὸν οἰκεῖον ῥηθῆναι καιρὸν οὐκ ἐπέτρεψεν, ἐνταῦθα ἤδη
 μετὰ τὸ σχολάσαι τῶν πολεμικῶν ἀγώνων τὸν λόγον καὶ τῶν 15
 πολεμικῶν ἀφηγήσεων καλὸν ἀναγράφασθαι. λέγω δὲ τὸ περὶ τὴν
 μνήμην καὶ ἀμοιβὴν τῶν ἐν τῇ ἐλάττονι ἔτι τύχῃ ὄντα θεραπει-
 σάντων τὸν βασιλέα, καὶ τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν αἰτησαμένων
 ἐν τῇ τῆς τύχης λαμπρότητι. οὗτοι δὲ ἦσαν ὁ τοῦ ἁγίου Διομή-
 P 195 δους τῆς μονῆς προεστῶς καὶ ἡ ἐκ Πελοποννήσου γυνὴ Δαηλίδς, 20
 οἷς τῶν ἐλπισθέντων ἀπέδωκε μείζονα. τὸν τε γὰρ μέγαν ἐν μάρ-
 τυρσι Διομήδην καὶ ἀναθημάτων πολυτελῶν ἀναθήσει καὶ βιβλίον

4 ἔμψρων τις P 7 ἔξουσίαν ὡς ἀνύοντας A 16 πολι-
 κῶν? τὸ om P

retur a domino." sic vero vitam componens, divinaeque providentiae suas ipse curas annectens, eorum quae officii ac convenientia essent multa palam in somnis docebatur; et cum plenus curarum se in lectum conferret, anxiusque negotium aliquod ad rem communem spectans animo volveret, haud raro in somnis eventum cernebat, bonaque spe refocillatus turbas animi sedabat. mirumque non est, eos qui haud secus ac re sacra, potestate quam in terris obtinent, sic defunguntur, divinumque vere ministerium in his terrenis circa nos exsequuntur, atque ad dei exemplum, quoad licet, similitudine efformati sunt, a providentia excitari et ad utilia dirigi atque futura praedoceri.

73. Quod vero alio ferens orationis impetus suo enarrari tempore haud permisit, hic loci, cum rerum illi bello gestarum finem deinceps narratio habeat, operae pretium fuerit scripto consignare. id vero est eorum recordatio ac remuneratio, qui muneris aliquid ac obsequii in imperatorem in minori adhuc fortuna constitutum humaniore sensu contulissent; quod item nihil oblitus est eorum qui ab illo, dum altiore gradum conscendisset, gratiarum aliquid petiissent. hi erant S. Diomedis monasterii praefectus matronaque Peloponnesia Danelis; quorum spes longe maioribus bonis cumulavit. magnum enim martyrem Diomedem tum donariis pretiosis tum librorum copia donavit, pignorbisque aliis

ἱκανῶν παροχῇ καὶ κειμηλίων ἄλλων καὶ λαμπρῶν ἐσθημάτων
 προσαγωγῇ μεγαλοπρεπῶς ἐφάνη κοσμῶν, καὶ τὴν ἐπ' ὑνόματι
 τούτου μονὴν καὶ κτημάτων ἐπιδόσει μεγάλων τε καὶ προσόδων
 ἱκανῶν ἀφθόνῳ χορηγία καὶ δαψιλεία πρὸς τὸ εὐπορον ἤγαγε,
 5 καὶ τὸ πανταχόθεν ἀνευδὲς αὐτῇ ἐμνηστεύσατο, καὶ κτισμάτων
 πολυτελέσιν οἰκοδομαῖς κατελάμπρυνε, καὶ παντοίως ὑπερῆρε καὶ
 κατεπλούτισεν. (74) τὸν δὲ τῆς Δανηλίδος υἱὸν ἅμα τῷ γενέ-
 σθαι τῆς ἀρχῆς ἐγκρατῆς μεταπεμψάμενος τῷ τοῦ πρωτοσπαθα-
 ρίου ἐτίμησεν ἀξιώματι καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν παρρησίας μετέδωκε
 10 διὰ τὴν φθύσασαν κοινωνίαν τῆς πνευματικῆς ἀδελφότητος. ἐπεὶ
 δὲ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καίπερ σχεδὸν γραιῦς ἤδη τυγχάνει νομι-
 ζομένη, πόθον ἔσχε καὶ μεγάλην ἔφεισιν ὥστε τὸν βασιλεῖα ἰδεῖν
 καὶ ἀπολαῦσαι τινος καὶ αὐτῇ περισσοτέρας ἐν τῷ γήρατι τιμῆς διὰ
 τὴν ἐκ τοῦ εὐλαβοῦς μοναχοῦ προαγόρευσιν καὶ διὰ τὴν ἄλλην
 15 εὐεργεσίαν τε καὶ δεξιῶσιν, προστάξαντος τοῦ βασιλέως ἐντίμως
 πάνυ καὶ μετὰ μεγάλης δορυφορίας καὶ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν βα-
 σιλεῖαν ἀνελήλυθεν. ὡς γὰρ οὔτε δὴμιον ἐποχος οὔτε ἕπω
 γενέσθαι ἦν δυνατὴ, τυχὸν δὲ καὶ τρυφῶσα διὰ τὴν ἀφθονον τοῦ
 πλοῦτου περιουσίαν, ἐπὶ σκίμπος αὐτὴν ἀνακλίνασα, καὶ τρια-
 20 κοσίους τῶν οἰκετῶν ἀπολέξασα νέους καὶ ἰσχυροὺς τὸ σῶμα,
 βαστάζοντας αὐτὴν ἀνίεναι ἐκελεύσατο, καὶ οὕτως ὑπὸ δέκα τὸ
 λέχος αἰρόντων καὶ ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλους ὑπαλασσόντων τὴν ἐκ
 Πελοποννήσου μέχρι τῆς βασιλευούσης ταύτης τῶν πόλεων πορείαν
 διήνυσεν. δοχῆς δὲ γεγονυίας ἐν τῇ Μαγναύρα, καθὼς ἐστιν

13 γήρατι A
 13 ἀνακλίνασα P, ἀνεκλίνατο A
 21 ἐνεκε-
 λεύσατο?

19 ἀνακλίνασα P, ἀνεκλίνατο A

21 ἐνεκε-
 λεύσατο?

ac splendidis vestibus magnifice ornavit; eiusque nomine exstructum
 monasterium magna praedia uberisque redditus praebendo abunde locu-
 pletavit, et ut nullis unquam necessariis deficeretur providit; aedificio-
 rum quoque magnificis structuris illustravit, modisque omnibus extulit
 atque ditavit. (74) Danelidis vero filium, statim atque imperio potitus
 est, protospatharii dignitate cohonestavit, liberumque ei ad se aditum
 colloquiumque concessit ob spiritalis inter ipsos fraternitatis initam du-
 dum societatem nexumque. quia vero etiam mater, etsi iam fere anus
 senioque confecta, ingenti desiderio ardebat visendi imperatorem maio-
 risque aliquid honoris in senectute consequendi, tum propter religiosi
 monachi vaticinium, tum propter alia munera hospitiumque, imperatoris
 iussu honorifice admodum magnoque comitatu ac servitio Byzantium
 venit. sed cum neque curru neque equo vehi posset, forte etiam luxu
 soluta ob abundantes divitias, in lectica iacens, lectis in eam rem tre-
 centis robusto corpore iuvenibus, ab illis se in urbem deferri mandavit.
 sic decem lecticam sustollentibus, denisque aliis aliis succedentibus, quod
 a Peloponneso ad urbem regiam iter est confecit. accepta in Magnaura

ἔθος τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων ποιεῖν, ὅταν τινὰ τῶν ἐφ' ἡγεμονίας ἔθρους τινὸς περιφανῶν καὶ μεγάλων εἰσδέχεσθαι μέλλωσιν, εἰσῆχθη καὶ αὐτὴ πρὸς βασιλέα ἐντίμως τε καὶ λαμπρῶς, εἰσαγοῦσα καὶ δῶρα πολυτελεῖ, οἷα τῶν ἑθνικῶν βασιλέων οὐδεὶς σχε-
D δὸν μέχρι καὶ τότε πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων εἰσῆγαγεν. ἦσαν γὰρ 5 οἰκετικὰ μὲν πρόσωπα πεντακόσια, ἐξ ὧν ὑπῆρχον εὐειδεῖς ἐντομῆαι τὸν ἀριθμὸν ἑκατόν. ἦδει γάρ, ὡς ἔοικεν, ἡ πλουτοκράτωρ ἑκείνη γραῦς ὅτι αἰὲν τυγχάνει χώρα τοῖς σπάδουσι τούτοις εἰς τὰ βασιλεία, καὶ ἐν τούτοις ὑπὲρ τὰς μυρίας ἐν ἔαρος ὥρᾳ κατὰ προβάτων σηκὸν ἀναστρέφονται· καὶ διὰ τοῦτο τούτους προηυτρεπί-10 σατο, ὡς ἂν δορυφόρους αὐτοὺς εὐρίσκοι τυχὸν διὰ τὴν πάλαι δουλείαν, ὅταν εἰς τὰ βασιλεία εἴσεισιν. ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες σκιάστριαι ἑκατόν, καὶ Σιδόνια ἔργα παμποίκιλα, ἃ δὴ νῦν π-
P 196 ραφθαρέντος τυχὸν τοῦ ὀνόματος τῆ τῶν πολλῶν ἀμαθία λέγεται σενδαῖς, ἑκατόν, λινομαλοτάρια ἑκατόν (καλὸν γὰρ ἐπὶ τούτοις 15 κοινολεκτεῖν), ἀμάλια λινοῦ ψιλὰ διακόσια, καὶ ἕτερα ὑπὲρ τὰ τοῦ ἀραγνίου νήματα εἰς λεπτότητα, ὧν ἕκαστον εἰς καλάμον κόνδυλον ἐνεβέβλητο, καὶ αὐτὰ ἑκατόν, καὶ σκευὴ πολυτελεῖ ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἱκανὰ καὶ διάφορα. (75) ἀποδεχθεῖσα δὲ δεξιῶς καὶ φιλοφρονηθεῖσα μεγαλοπρεπῶς ἀναλόγως τῆς προαιρέ-20 σεως καὶ εὐγενείας αὐτῆς, καὶ μήτηρ καλεῖσθαι βασιλέως ἀξιω-
B θεῖσα, καὶ πολλῶν μετασχοῦσα βασιλικῶν δεξιούσεων καὶ τιμῶν,

4 ἑθνικῶς A

13 Barberinus σινδόνια

16 ψιλὰ] καλὰ P

convivio (quo loco Romani imperatores suscipere solent, si quos illustrium magnorumque gentis alicuius satraparum ac principum excepturi sunt) ad imperatorem honorifice ac splendido cultu inducitur, eius generis tantaque dona inferens, quanta nemo fere unquam aliarum gentium regum ad haec usque tempora Romano imperatori intulit. vernae erant trecenti, ex quibus centum elegantes castrati erant. noverat enim, ut videtur, praelocuples anus semper aditum in aulam spadonibus patere, inque illa plures versari quam in caula pecudum verno tempore muscae. eiusque rei gratia eos antea praepraepraverat, ut forte opportunum comitatum haberet, quo pridem obsequio functi essent, cum in regiam ingressura esset. erant item mulieres sciastriae centum, sindonesque lepore vario distincti (quos nunc corrupta forsitan voce rude vulgus sendes vocat) centum. linomalotaria centum (praestat enim in istis ex vulgi usu compositis uti vocibus), Amalia pulchra linea ducenta, aliaque subtilitate tenuissima ac araneorum ipsa stamina vincencia, quorum unumquodque in calami articulo condebatur, et ipsa centum. vasa pretiosa argentea atque aurea multa ac varia. (75) sic vero conveniente cultu recepta, proque animi sui proposito ac generis nobilitate magnifice accepta, et quae imperatoris mater audiret digna habita, multisque regio munere officiis ac honoribus decorata, gaudio exsultabat nec tenere

ἐγεγῆθει τε καὶ ἐγάννυτο καὶ ἔκπλεως τὰς ἀμοιβάς, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπεραιρούσας κατὰ πολὺ διωμολόγει λαβεῖν. διὸ δὴ καὶ προσέθηκεν ἔτι μεγαλοψύχως ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις δώροις οὐ μικρὸν καὶ τῆς Πελοποννήσου μέρος, ὅπερ ὡς ἴδιον κτήμα τυγχάνον αὐτῆς 5 φιλοδώρως τότε τῷ νῖῶ καὶ βασιλεῖ ἔχαριζετο. διατρέψασα δὲ κατὰ τὴν μεγαλόπολιν ταύτην ἐφ' ὅσον αὐτῇ φιλοτιμιῶν τε καὶ ἀπολαύσεων, αὐθις πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ἀνθυπενόστησεν ὥσπερ τις δέσποινα τῶν ἐκεῖθεν βασιλίσσα, πολλῶ πλείονας τῶν C προτέρων καὶ μείζονας καρπουμένη τιμᾶς. ὃν δὲ τρόπον τὴν 10 ἄνοδον ἐποιήσατο, τὸν αὐτὸν καὶ τὴν κάθοδον. (76) κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον καὶ ὁ περικαλλὴς οὗτος ναὸς καὶ περίοπτος ὠκοδομεῖτο ὃν νέαν βασιλικὴν ἐκκλησίαν λέγειν εἰώθαμεν, ὃς ἐπ' ὀνόματι τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων καὶ Ἡλιοῦ τοῦ Θεοβίτου ἠγείρετο. λαβοῦσα δὲ 15 μέτρα τοῦ ἔνδον τούτου χωρήματος ἡ γυνὴ ἐργάσατο καὶ ἀπέστειλε νακοτάπητας μεγάλους, τοὺς παρ' ἡμῖν ἀπὸ τῆς εὐχῆς τὸ ἐπάνυμον φέροντας, ἕφ' ὧν ἅπαν τὸ ἔδυφος, ἐκ διαφόρων ἐντίμων λίθων, ψηφίδων δίκην ἐνηρμοσμένων, πρὸς ἀλλήλους συντεθειμένων, ποικιλίαν καὶ κάλλος ταύνων μιμούμενον, καλύπτει- 20 σθαι ἔμελλε, θαύματος ἄξιους μεγέθει καὶ ὠραιότητι. ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον χρόνον, ἕως ἔζη ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐλάττονα τῶν παρ' αὐτῆς εἰσαχθέντων ἀπέστελλεν. ἐπεὶ δὲ ἔτυχε μακρόβιον

1 ἐκπλέον A 2 δὴ om P 8 ἐκεῖ A 9 τιμᾶς om A
 11 περιβλεπτος A 17 πᾶν P 19 Barberinus ταῶνος

laetitia poterat, uberemque mercedem, quin et longe excedentem, se accepisse confitebatur. quamobrem etiam praeter ea quae dicta sunt munera, cumulatæ magnificentiae specimen edens, haud exiguam Peloponnesi partem adiecit, quam iure proprio possidebat, tuncque filio et imperatori munifice concessit. versata autem in magna hac urbe quantum libuit quantumque sufficere existimavit ad animum recreandum, in suam rursus regionem, velut gentilium suorum domina Augustaque, longe plures prioribus maioresque honores consecuta, reversa est. quemadmodum vero accessum in urbem, sic et recessum instituit. (76) eo tempore exstruebatur pulcherrimum illud ac spectabile templum, quod novam basilicam ecclesiam vocare consuevimus, ac salvatoris nostri Iesu Christi et angelorum primatis Michaelis nec non Eliae Thesbitae nomine erigebatur. eius vero interioris ambitus commensa spatium, magnas anus naco tapetas (villosos scilicet tapetes, ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ac si a voto dicas, nuncupatos) fecit ac misit, quibus pavementum variis pretiosis lapidibus inter se concinnatis velut tessellato opere stratum, varietatem et pulchritudinem pavonum prae se ferens, tegetetur, magnitudine et forma admirabili. sed et singulis annis, quoad imperator vixit, non minora mittebat sic ab ea illatis muneribus. quoniam vero in longiores

γενέσθαι αὐτὴν καὶ πλέον τῆς τοῦ βασιλέως ζωῆς τὴν ἐκείνης ἐπεκταθῆναι ζωὴν, ζῶντος δὲ ἔτι καὶ τοῦ προορατικοῦ ἐκείνου

- P 197** μοναχοῦ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι μετὰ δεύτερον χρόνον μέλλει ἀπαίρειν τοῦ ζῆν, ἐπεθύμησε καὶ τὸν ἐκείνου υἱὸν Λέοντα, ἥδη τὴν αὐτοκράτορα λαβόντα ἀρχὴν, ἀνελθοῦσα ἰδεῖν, καὶ πάλιν 5 κατὰ τὸν τρόπον τὸν πρότερον ὑπὸ νεανίσκων ἐκκρίτων αἰρομένη τὸ τοσοῦτον διάστημα τῆς ὁδοῦ διήνησεν εὐμαρῶς καὶ ἀβαρῶς. ἰδοῦσα δὲ τὸν σοφώτατον καὶ πρῶον βασιλέα Λέοντα, καὶ θανμασιτὰ δῶρα καὶ πρὸς τοῦτον εἰσυγαγοῦσα καὶ κληρονόμον αὐτὸν τῆς οἰκειᾶς ποιησαμένη ὑπάρξεως (ἥδη γὰρ ὁ ταύτης υἱὸς Ἰωάν- 10 νης ἐτύγγανε τὸν βίον ἀπολιπών), αἰτησαμένη δὲ καὶ βασιλικὸν ἀποσταλῆναι τὸν ἀπογράψασθαι καὶ περιλαβεῖν ὀφειλοντα τὴν
- B** περιουσίαν αὐτῆς, ἀπῆρεν αὐτῆς συνταξαμένη τῷ χρηστῷ βασιλεῖ ἐπὶ τὸ τῆς πατρίδος θρησκάμενον ἔδαφος, ὡς ἂν ἐν τούτῳ καὶ τὸν τῆς σαρκὸς ἀπόδηται χροῦν. καὶ δὴ κατελθοῦσα μετὰ μικρὸν ἔτε- 15 λέειτσην. (77) ὁ δὲ πρωτοσπαθᾶριος Ζηνόβιος, ὃς ἦν ὀρισθεὶς καὶ ἀποσταλεὶς πρὸς τὸ πάντα τὰ περὶ τῆς γραυδῆς αἰτηθέντα καὶ διατυπωθέντα ἀποπληρῶσαι, εἰς τὸ κάστρον Ναυπάκτου ἥδη καταλαβὼν ἀνέμαθε παρὰ Δανιὴλ τοῦ ἐγγόνου αὐτῆς τὴν πρὸς τὸν ἐκεῖθεν βίον ἐκδημίαν αὐτῆς. ἀφικόμενος δὲ εἰς 20 τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ τὸ ἴσον τῆς διατάξεως αὐτῆς ἐπὶ χεῖρας λα-
- C** βῶν κατὰ τὴν ἐκείνης βούλησιν καὶ διάταξιν τὰ πάντα διώκησεν. εἶρε δὲ καὶ χρυσὸν ἐν νομίσμασι πάμπολυν καὶ ἄλλην περιουσίαν

2 ἐπεκτανθῆναι AP

καὶ om P

19 ἐγγόνου?

annos vitam eam producere contigit ac imperatori esse superstitem; quod ex pio illo monacho praesciendi facultate praedito, ipso adhuc superstite, audierat "ipsam post annum alterum e vita esse migraturam," desiderium insedit ut et illius filium Leonem, iam rerum summa potientem, praesens viseret. rursusque, sicut antea fecerat, electis iuvenibus sustollentibus, tantum illud viae spatium facile ac sine molestia emensa est. viso itaque sapientissimo mitissimoque Leone imperatore, mirique operis atque pretii illi quoque oblati muneribus, ac substantiae suae herede instituto (iam quippe eius filius Ioannes vitam cum morte commutaverat), cum et comitatensem quempiam mitti petisset, qui eius facultates in acta redacturus ac accepturus esset, ad patrium rursus solum, in eo carnis pulverem positura, optimo imperatore pro discessu salutato eique vale dicto, profecta est. cumque discessisset, brevi vivis exempta est. (77) protospatharius autem Zenobius, ab imperatore directus missusque ut quaecumque anus postulasset ac statuisset ea implet, cum ad Naupacti urbem pervenisset, ex Daniele anus nepote didicit illam ex hac vita migrasse. veniens autem illius domum, ac testamenti exemplum in manus sumens, ex eius voluntate, et ut ipsa constituerat, cuncta digessit. inventa auri signati ingens copia ac pecu-

ἐν τε ἀργυρώμασι καὶ χρυσώμασιν ἐσθῆτί τε καὶ χαλκῷ καὶ ἀνδραπόδοις καὶ κτήνεσι, πάντα ἰδιωτικὸν ὑπερβαίνουσαν πλοῦτον, μᾶλλον δὲ καὶ τυραννικῶν ὀλίγον καταδέεστερον. ἐπεὶ δὲ τὰ οἰκετικὰ ταύτης ἀνδράποδα εἰς πλῆθος ἄπειρον ἦν, κελεύσει βασιλικῇ ἐκ τούτων ὡσπερ εἰς ἀποικίαν ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐστάλησαν εἰς τὸ θέμα Λαγοβαρδίας τρισχίλια σώματα. διενεμήθη δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ταύτης κτήματα καὶ χρήματα καὶ ψυχάρια ὡς ἐκείνη κατὰ τὴν διάταξιν αὐτῆς διωρίσατο, καὶ κατελείφθη καὶ τῷ κληρονόμῳ D ταύτης βασιλεῖ εἰς ἴδιον κλῆρον τῶν ἄλλων χωρὶς προούστεια ὀγ-
10 δόχοντα.

Ταῦτα εἰ καὶ πολὺ τοῖς χρόνοις τὰ μὲν ἐτύγγανε πρότερα τῶν ἰστορουμένων κατὰ τὸ προκείμενον μέρος πραγμάτων τε καὶ καιρῶν, τὰ δὲ οὐκ ὀλίγον ὕστερον, καὶ οὐδὲ σφόδρα ἀναγκαῖον ἐδόκει τῇ ἰστορίᾳ, ἀλλ' ὁμως εἰς χάριν τῆς εἰρημένης γραφῆς καὶ 15 ἔνδειξιν τοῦ πλοῦτος καὶ τῆς εὐγενείας αὐτῆς καὶ τῆς προουρέσεως ἐνταῦθα κείσθω κατὰ παρέχουσιν.

78. Ὁ δὲ φιλόχριστος Βασίλειος ὁ βασιλεὺς μεταξὺ τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων, οὗς διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα πολλάκις ὡσπερ ἀγ- P 19 νοθεῶν πρὸς τὸ δέον κατηύθυνε, πολλοὺς τῶν ἱερῶν καὶ θείων 20 ναῶν, ἐκ τῶν προγεγονότων διαρραγέοντας σεισμῶν καὶ ἢ καταβληθέντας παντελῶς ἢ πτώσιν ἀπὸ τῶν ἐρηγμάτων σύντομον ὑπομεῖναι δηλοῦντας, ἐπιμελεῖα τε διηνεκεῖ καὶ τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν

3 καταδεεστέραν?

11 πολλὰ P

13 ὕστερα?

niae innumerabiles, aliaque suppellex ac substantia in vasis argenteis atque aureis vestibusque et aeramentis et mancipiis et iumentis, omnes privatorum opes superans, quin immo ipsas regum ac tyrannorum prope exaequans. quod vero illius mancipia multitudine essent innumera, ex illis imperatoris iussu in Longobardiae thema quasi coloniam, tria milia manu missa sunt. dispertita etiam illius reliqua praedia et pecuniae et mancipia, pro eo ac illi ex testamenti tabulis statutum erat; imperatori eius heredi praeter alia in ius proprium relicta suburbana octoginta.

Haec etsi tempore longe dissita atque alia quidem rebus quarum hic narratio textitur priora exstiterint, alia non modico post intervallo secuta sint, nec admodum necessaria videantur quae historiae inserantur, in gratiam tamen dictae anus, eiusque et divitiarum et nobilitatis propensaeque voluntatis ac consilii specimen, hic in transcurso locum habeant.

78. Christi autem amans religiosissimusque Basilius imperator inter bellica certamina, quae haud raro per subiectos duces legatosque agnothetae in modum in debitum finem ac convenientem dirigebat, plerasque sacrosanctas ac divinas aedes, ex superioribus terrae motibus quasatas ac vel penitus collapsas vel proxime fatiscentibus rimia ruinam minitantes, iugi cura necessariorumque larga suppeditatione ac praesta-

Theophanes contin.

21

ἐπιτηδείων ἀφθόνη χορηγία καὶ παροχῇ τοὺς μὲν τοῦ πτώματος ἤγειρε, τῇ ἀσφαλείᾳ καὶ κάλλος προσθείς, τῶν δὲ τὸ ἀσθενὲς ἐνισχύσας διὰ τῆς τῶν δεύτων ἐπιβολῆς καὶ ἐπανορθώσεως τοῦ μὴ καταρρηῆναι ἀλλὰ πρὸς ἑκμῆν αὐθις ἐπανελθεῖν καὶ νεότητα ἐγένετο αἴτιος. δηλωτέον δὲ καὶ καθ' ἑκαστα. 5

B 79. Τοῦ τε γὰρ περιωνύμου καὶ θείου ναοῦ ὃς τὸ τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ σοφίας κεκλήρωται ὄνομα, τὴν πρὸς δύσιν ἀψίδα, τὴν μεγάλην τε καὶ μετέωρον, ἱκανῶς διαρραγεῖσαν καὶ πτώσιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀπειλοῦσαν αὐτὸς ἐμπειρία τεχνιτῶν περισφύξας καὶ ἀνανεωσάμενος ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον ἀπειργάσατο. **10** καθ' ἣν καὶ τὴν τῆς θειομήτορος εἰκόνα τὸν ἄσπορον υἱὸν ἐπαλιόνιον φέρουσαν ἀνιστόρησε, καὶ τοὺς τῶν ἀποστόλων κορυφαίους Πέτρον καὶ Παῦλον ἐκατέρωθεν ἔστησε. καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ῥήγματα ταύτης ἐν κτίσμασι τε καὶ δαπανήμασι φιλοτιμώτατα διωρθώσατο.

C οὐ μόνον γὰρ τοὺς σαθρωθέντας τῶν τοίχων ἐπηνωρθώσατο, **15** ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν προσόδων ἐλάττωσιν ταῖς παρ' ἑαυτοῦ ἐπιδόσειν εἰς αὐξήσιν ἤγαγεν. ἐνδεία γὰρ ἐλαίου σχεδὸν κινδυνεύοντων ἀποσβεσθῆναι τῶν λύχνων τῶν ἱερῶν, μεγίστου κτήματος ἐπιδόσει, ὃ προσαγορεύεται Μάντια, τούτοις τὸ φῶς διαμένειν προσεπεινήσατο ἄσβεστον, καὶ τοῖς ζευηρητομένοις εἰς τὸν θεῖον τοῦ- **20** τον ναὸν ἐπεδαφιλεύσατο τὰ δυνώνια ἐκ τῆς ἱκανῆς προσόδου τοῦ κτήματος, ὅπερ οὐδε τὴν ὑπηρεσίαν ποιεῖν ἀνυστήρητόν τε καὶ ἀδιάλειπτον.

15 ἐπανορθώσατο P

17 ἐλαίου ἤδη σχεδὸν ἀποσβεσθέντων A

tionē, alias quidem ex ruina erexit ac cum securas firmaque structura tum elegantī opere refecit; alias vero laborantes sufficiens, adiciendo quae opportuna essent, ac quassata laesaque instaurando, effecit ne diffluerent, sed ut pristino vigore, nova quasi fabrica resurgerent. verum singula indicanda.

79. Celeberrimi enim diviniq̄ue templi quod a magna dei sapientia nomen sortitum est, quae ad occidentem spectat, apsidem ingenti mole celsaque exstructione gravem, misere distractam ac celerem minantem casum, subtili artificum opera adstringens instauransque tutam firmamque reddidit; in qua et dei parentis filium nullo satum semine ulnis gestantis imaginem effinxit, ac utrinque apostolorum principes Petrum et Paulum erexit: reliquos item eius hiatus, tum in fabricis tum expensis, largissime sarcivit. non solum enim muris putrescentibus subvenit, sed et imminutos redditus ipse tribuendo adauxit. cum enim parum abesset ne prae olei inopia lampades sacrae extinguerentur, maximo collato praedio quod Mantea vocant, ut eis lumen inextinctum constaret effecit, utque ex ipsius praedii redditibus censu perpetuo templi eiusdem ministris opsonia cibique praebentur.

80. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν θείων ἀποστόλων περιφανὲς καὶ μέγα τέμενος, τῆς προτέρας εὐπρεπειᾶς καὶ ἀσφαλείας διαπεσόν, **D** ἔρεισματῶν περιβολαῖς καὶ ταῖς τῶν διαρραγέντων ἀνοικοδομαῖς ὀχρῶσας, καὶ ἀποξέσας τὸ ἀπὸ χρόνου γῆρας καὶ τὰς ἑντίδας 5 περιελών, ὥραϊον αὐθις καὶ νεουργὸν ἀπετέλεσεν. καὶ τὸν ἐν τῇ Πηγῇ δὲ τῆς Θεομήτορος θεῖον ναὸν διαπτωθέντα καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀποβαλόντα κάλλος ἀνεεώσατό τε καὶ ὑπερλάμποντα μᾶλλον ἤπερ τὸ πρότερον ἔδειξεν. ὡσαύτως καὶ τὸν ἕτερον τῆς Θεοτόκου ναόν, ὃς τὸ Σίγμα εἶχεν ἐπώνυμον, πτώμα πεσόντα δεινὸν ἐκ βύθρων 10 ἀνωκοδόμησε καὶ ἑδραιότερον τοῦ προτέρου εἰργάσατο. καὶ τὸν **P 199** ἐν Ἀυρηλιαναῖς δὲ Στεφάνου τοῦ πρώτου τῶν μαρτύρων ναὸν ἄχρις ἐδάφους καταπεσόντα ἐκ θεμελιῶν αὐτῶν ἀνεδείματο. τοὺς δὲ τοῦ βαπτιστοῦ καὶ προδρόμου σηκοὺς ἱεροῦς ἐν τῇ Στροβυλαῖα καὶ Μακεδονιαναῖς, τὸν μὲν ἐκ βύθρων, τοῦ δὲ τὸ πλεῖστον 15 ἀνωκοδόμησεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου ἱερόν, καὶ τὸ αὐτοῦ δυνατώτερον κείμενον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τῶν παλαιῶν ἀνακαθάρας πτωμάτων νέα εἰργάσατο. (81) ἔτι δὲ καὶ τὸ Μωκίου τοῦ μάρτυρος μέγα τέμενος, οὐκ ὀλίγοις ὑποπεσὸν ῥήγμασι, καὶ τὸ ἄδυντον τούτου μέρος ἄχρι τῆς γῆς κατα- 20 βληθὲν ἐσχηκὸς ὡς καὶ τὴν ἱερὰν κατεάξει τράπεζαν, τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας ἤξιωσε καὶ τελείως τοῦ πτώματος ἤγειρεν. καὶ τὸν πλησιάζοντα δὲ τούτῳ κατὰ τὸ μέρος τὸ πρὸς δυσμὰς Ἀν-

2 μέγιστον A 12 ἄχρις ἐδάφους καταπεσόντα om A 13 τοῦ
om AP Στροβυλαῖα A 18 καὶ τοῦ Μωκίου μάρτυρος P
22 τὸ ante πρὸς om P

80. Sed et divinorum apostolorum celebre magnumque delubrum, pristino decore amisso ruinosoque aedificio, fulcrorum ambitu collapsarumque partium instauratione stabiliens, abrasoque quod veteratum tempore erat rugasque contraxerat, elegans rursus novique operis fabricam fecit. divinum quoque in Pega S. deiparae templum collapsum, ac quo olim decore fulserat orbatum, instauravit, splendidiusque quam prius exstiterat reddidit. similiter alterum quoque deiparae templum, Sigma cognomento dictum, diro casu deformatum a fundamentis novum exstruxit ac priore firmius constabilivit. sed et Stephani martyrum primi in Aurelianis templum terrae motus quassatione ad solum usque subrutum a fundamentis exstruxit. baptistae vero ac praecursoris sacras aedes in Strobylea et Macedonianis, alteram a fundamentis exstruxit, alteram potiore parte reparavit. sed et apostoli Philippi sacellum, aliudque Lucae evangelistae illo occidentalius, vetustis expurgatis ruinis nova condidit. (81) praeterea vero etiam Mocii martyris ingens templum, non paucis scissuris sublapsum, cuius aditum terrae allisum erat ita ut divinam ipsam mensam praefringeret, debita cura illi adhibita perfecte a ruina erexit. vicinum quoque illi ex parte occidentali Andreae pri-

δρέου τοῦ πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων ναὸν ἐκ πολλῆς ἀμελείας διαρροέντα εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῇ θεούσῃ ἐπιμελείᾳ ἀνήγαγεν. τὸν δὲ τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ θεῖον οἶκον καὶ αὐτὸν καταπεσόντα ἐκ βλάβρων ἀνεδείματο. καὶ τὸν τῆς ἁγίας Ἄννης ἐν τῷ Δευτέρῳ καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος Δημητρίου καινοὺς ἀντὶ παλαιῶν καὶ 5 εὐπρεπεῖς ἀπειργάσατο. τὸν δὲ τοῦ μάρτυρος Αἰμιλιανοῦ, ὃς ἐν

C τῇ Ῥάβδῳ τῷ οἴκῳ τῆς Θεομήτορος γειτονεῖ, τῇ παλαιότητι κατερρικνωμένον ἰδὼν καινουργεῖ, ἐκατέρωθεν πυργώσας ἐδράσασσι. (82) πρὸς δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀθλοφόρου Ναζαρίου ἱερὸν οἶκον, ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων οὐ μόνον πτωθέντα ἀλλὰ καὶ τέλεον ἤφραν- 10 σμένον, νέον ἐδείματο σεμνότητι καὶ κάλλει πολλῷ τοῦ πρὶν διαφέροντα. ἐν δὲ τοῖς Δομνίνου λεγομένοις Ἐμβόλοις τὸν εἰς ὄνομα τῆς θείας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως καὶ Ἀναστασίας τῆς μάρτυρος περικαλλῆ ναὸν ἐπισκευάσας ἐλάμπρυνε, λιθίνην ἀντὶ ξυλλήνης τὴν ὄροφὴν ἐργασάμενος, καὶ κόσμον ἄλλον ἐπιθείς 15

D ἀξιάγαστον. ὡσαύτως δὲ καὶ Πλάτωνος τοῦ μεγάλου ἐν μάρτυσι πονήσασαν τὴν τοῦ ναοῦ κατιδῶν ὄροφὴν νέαν ἐιργάσατο, καὶ τοίχων ἐν οἷς ἔδει κατοχυρώσας τὸν οἶκον ἐπιβολαῖς. τῶν δὲ καλλινίκων μαρτύρων Ἐσπέρου τε καὶ Ζωῆς τὸν θεῖον οἶκον ἡδαφισμένον σχεδὸν κατάλληλον τοῦ πρόην ἐδείματο. πρὸς τούτοις 20 δὲ καὶ τὸν τοῦ μάρτυρος Ἀκακίου ἐν τῷ Ἑπτασκόλῳ θεῖον ναὸν ἤδη σχεδὸν καταρροέντα καὶ πρὸς πτώσιν συνελαννόμενον ἀνακαι-

5 χριστομάρτυρος A 11 νέον om P 13 θείας] τοῦ P
 14 τῆς om P 17 καὶ om P 18 ἐμβολαῖς P 21 Πα-
 σκάλῳ A 22 καταρροέντα A

mum vocati inter apostolos templum, ingenti neglectu ruina oppressum, convenienti cura pristino decori reparavit. divinam item S. Romani aedem et ipsam collapsam a fundamentis aedificavit. S. Annae quoque, in Deutero et S. Christi martyris Demetrii sacras aedes, vetustate laborantes, novas ac elegantes refecit. sancti vero martyris Aemiliani in Rhabdo ecclesiam, haud procul ab aedibus sanctae dei parentis, vetustate fatiscentem videns utriusque turrato opere fastigiando novam reparavit. (82) praeterea vero etiam triumphalis martyris Nazarii sacram aedem, a multis retro annis non modo collapsam sed et penitus abolitam, aedificavit, maiestate elegantia ac pulchritudine priori longe aedificio praestantem. in Domnini Embolis (ut vocant) sanctae dei nostri Christi resurrectionis nomine atque martyris Anastasiae pulcherrimum templum aptans splendide ornavit, lignea fornice in lapideam mutata ornatuque alio plane admirabili adiecto. similiter quoque incliti martyris Platonis tectum laborare videns et fatiscere novum instauravit, immisissis parietibus, ubi necesse erat, aedem communiens ac firmans. gloriosorum vero martyrum Hesperii et Zoes divinam aedem, fere solo tenuis dirutam, pari priori elegantia et maiestate exstruxit. ad haec vero etiam martyris Acatii in Heptascalo divinum templum pene diffuens

νίσας καὶ παντοίῃς κατασφυλισάμενος ὀχρῶμασι τοῦ πτώματος ἤρπασε καὶ ἐδραίως ἐστηκέναι πεποήκεν. τὸν δὲ Ἑλιοῦ τοῦ προφήτου κατὰ τὸ Πετρίον ναὸν ὡσπερ λειποψυχούντα ἀνέρρωσε καὶ περιφανῶς ἐκτίσατο, ἐλευθερώσας καὶ τῆς περιστοιχοῦσης καὶ 5 πιεζούσης τῶν κοινῶν οἰκιῶν συνοχῆς.

83. Ἀλλὰ τί στρεφόμεθα περὶ τὰ μικρὰ τῶν ἐκείνου, εἰ καὶ πάνυ μεγάλα καθέστηκε, καὶ οὐ προστιθέαμεν τὸ μέγα ἔργον καὶ ἀξιάγαστον, ὃ κατ' αὐτὸς τὰς βασιλείους αὐτὰς αὐτὸς ἐπισιατῶν τε καὶ αὐτοργῶν ὠκοδόμησεν; ὅπερ ἀρκεῖ καὶ μόνον τὴν 10 τε περὶ τὸ θεῖον αὐτοῦ δηλοῦν ὁσιότητα καὶ τὸ πρὸς τὰ ἐπιβαλλόμενα μεγαλοργόν τε καὶ θαύματος ἄξιον. ἀμειβόμενος γὰρ ὡσπερ Β τῆς περὶ αὐτὸν εὐμενείας τὸν δεσπότην Χριστὸν καὶ τὸν πρῶτον τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων Γαβριήλ καὶ τὸν Θεοβίτην Ἑλίαν τὸν ζηλωτὴν, ὃς καὶ τῇ αὐτοῦ μητρὶ τῆς πρὸς βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀν- 15 νηρώσεως ἐχρημάτισεν ἄγγελος, εἰς ὄνομα τούτων καὶ μνήμην αἰδίου, ἔτι δὲ τῆς θεοτόκου καὶ Νικολάου τοῦ ἐν ἱεράρχαις πρωτεύοντος, θεῖον καὶ περικαλλῆ ναὸν ἐδομήσατο, εἰς ὃν συνῆλθε τέχνη καὶ πλοῦτος καὶ ζέουσα πίστις καὶ ἀφθονωτάτη προαίρεσις, καὶ τὰ πανταχόθεν συνέδραμε κάλλιστα, ἃ τοῖς ὄρωσι μᾶλλον ἢ C 20 τοῖς ἀκούουσιν οἶδα τυγχάνειν πιστά. ὃν ὡς νύμφην ὠραῖσμένην καὶ περικεκοσμημένην μαργάροις τε καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρου λαμπρότησιν, ἔτι δὲ καὶ μαρμάρων πολυχρόων ποικιλίαις καὶ ψηφί-

4 περιστοιχοῦσης Α

13 Μιχαήλ Bandurius p. 599.

iamque casurum instaurando omnisque generis fulcris statuminando firma basi stare fecit. Eliae vero prophetae templum in Petrio, extremo quasi spiritu, ac cuius propemodum ruina expectaretur, corroboravit ac magnifice exstruxit, a communium aedium circumambientium prementiumque iniuria liberans.

83. Quid enimvero circa pusilla ipsius operum versamur, etsi et illa valde ingentia, nec magnum illud omnique dignum admiratione adiungimus, quod ad ipsum regiae atrium, ipse operi praesidens auctorque molitionis, exstruxit; quod vel unum illius in deum pietatem et cultum, inque iis quibus manum admoisset magnificentiam admirandosque conatus, abunde potest ostendere? velut enim Christi in eum angelicarumque potestatum primatis Gabrielis nec non et Eliae Thesbitae (zelotae illius, qui eius matri provehendi filii in regni solium nuntius fuerat) benevolentiam munerans, in eorum nomen ac memoriam sempiternam, itemque sanctae dei genitricis et Nicolai inter hierarchas primas obtinentis, divinum pulcherrimumque templum aedificavit; in quo pari foedere ars et divitiae fervensque fides et locupletissima voluntas coivere, ac quae ubique gentium pulcherrima sunt concurrere, ipsa eiusmodi ut penes convisentes quam audientes, maiorem fidem habeant. templum hoc, velut sponsam splendide ornatam cultamque margaritis et auro argenti que nitore, praeterea que marmorum multiplici colorum va-

δων συνθέσει καὶ σηρικῶν ὑφασμάτων καταστολαῖς, τῷ ἀθανάτῳ προσήγαγε νυμφίῳ Χριστῷ. (84) ὃ τε γὰρ ὄροφος ἐκ πέντε συμπληρούμενος ἡμισφαιρίων στήλβει χρυσῷ καὶ εἰκόνων ὡς ἀστέρων ἀστράπτει κάλλεσιν, ἔξωθεν μετάλλοις ἑμφεροῦς χρυσίῳ χαλκοῦ καλλυνόμενος, οἱ τε παρ' ἑκάτερα τοῖχοι τῷ πολυτελεῖ καὶ 5

D πολυχρόῳ τῶν μαρμάρων καταποικιλλονται, καὶ τὰ ἄδντα τοῦ ναοῦ καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ λίθοις τιμίοις καὶ μαργάροις καταπεποικιλται καὶ καταπεπλούτισται. καὶ αἱ τῶν ἐκτὸς διεργουσαι τὰ θνυσιαστήρια κικλίδες καὶ τὰ ἐν αὐταῖς περίστνλα καὶ τὰ ἄνωθεν οἶον ἐπέρθνρα χρηματίζοντα οἱ τε ἐντὸς θᾶκοι καὶ αἱ πρὸ 10 τούτων βαθμίδες καὶ αὐταὶ αἱ ἱεραὶ τράπεζαι, ἔξ ἀργύρου πάντα περικεχυμένον ἔχοντος τὸν χρυσόν καὶ λίθοις τιμίοις ἐκ μαργαριτῶν ἡμφιεσμένοις πολυτελῶν τὴν σύμπηξιν καὶ σύστασιν ἔχουσιν.

P 201 αὐτὸ δὲ τὸ ἔδαφος σηρικῶν ὑφασμάτων ἢ Σιδονίων ἔργων ἐφλωμένων δόξει τυγχάνειν ἀνάπλεων· οὕτω πᾶν ἐξωράϊσται καὶ 15 καταπεποικιλται τῷ πολυχρόῳ τῶν ὑποκειμένων ἐκ μαρμάρων πλακῶν καὶ ταῖς πολυειδέσι τῶν ταύτας περικλειουσῶν ψηφίδων ζώναις καὶ τῷ τῆς ἀρμογῆς ἀκριβεῖ καὶ τῷ περιτῷ τῆς περιθεούσης ἐν ὑπασι χάριτος. ἐνθα καὶ πλήθος ἀδόντων ἐξυπηρευομένων ἀφάρισε καὶ προσόδους ἱκανὰς ἀπέταξεν, ἃς φιλοτίμως καὶ 20 μεγαλοπρεπῶς διανέμεσθαι τοῖς προσανέχουσι τῷ τοιοῦτῳ ἰλαστήριῳ προσέταξεν, ὑπερβαλέσθαι σχεδὸν τοὺς πρὸ αὐτοῦ πάντας τῆ

B περὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοδωρεῖ φιλοτιμησάμενος.

2 Χριστῷ om P

15 τυγχάνον P

20 ἐπέταξεν A

rietate tessellarumque compositionibus ac sericorum pannorum stragulis collucentem, immortalis sponso addixit. (84) tectum enim quinque semicirculis constans auro renidet imaginibusque velut stellarum splendoribus micat, parte extrema aeris metallis auri fulgorem quam proxime referens. parietes hinc inde pretiosis variisque coloris marmoribus variati collucent, templique penetralia ipsa auro argentoque et lapillis margaritisque interstincta variaque magnifice splendescunt. ab exteriori nave sanctuarium secludentes cancelli, inque illis columellarum ordines, eisque imposita quae vocant hyperthyra, intusque positae sedes, et qui ante illas sunt gradus, ipsaeque sacrae mensae, omnia argentea superfluo auro lapidibusque pretiosis, unionibus inditis, circumflata compactaque consistunt. ipsum stratum solum sericis texturis aut Sidonii operis expansis aggravescere videbitur. sic universum subiectis varii coloris marmorum crustis, variique generis ambientibus tessellati operis zonis, exquisitaeque artis compage, in omnibus denique circumfluentis gratiae abundantia condecoratur ac variatur. cantorum in eo ministrantium constituta multitudo, uberesque assignati redditus, quos magnifice largiterque in eos impartendos praecipit qui istiusmodi propitiatorii obsequiis addicti essent, hoc nempe ambiens, ut omnes fere superiores hoc munificentiae genere superaret.

85. Ἄλλ' ὁ μὲν πρὸς τοιοῦτος καὶ αὐτῶν τὰ ἐντὸς ἔχων, ὅσον μικρῷ λόγῳ δηλώσαι δυνατόν τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ἐντιθέμεντα ταῖς τῶν θεωμένων διανοαῖς ἐκπλήξιν· τὰ δὲ ἐκτὸς οἶα! πρὸς ἐσπέραν μὲν καὶ κατ' αὐτὰ τοῦ ναοῦ τὰ προαύλια φιάλαι δύο 5 ἐστέχασιν, ἡ μὲν πρὸς νότον ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν, πᾶσαν ἔχουσαι καὶ τέχνης ὑπερβολὴν καὶ ὕλης λαμπρότητα καὶ φιλοτιμίαν τοῦ τῶν ἔργων δημιουργοῦ. ὧν ἡ μὲν πρὸς νότον ἐξ Αἰγυπτίου λίθου, ὃν ἡμεῖς Ῥωμαῖον λέγειν εἰώθαμεν, ἔχει τὴν σύστασιν. περὶ ἣν καὶ δράκοντας ἔστιν ἰδεῖν, οὓς ἡ λιθοξόος τέχνη ἄριστα διεμόρφω- C 10 σεν. ἧς μέσον μὲν κωνοειδῆς καὶ διώτρητος ἀνέστηκε στρόβιλος, περίξ δὲ κιονίσκοι λευκοὶ καὶ τὸ ἐνδον ὑπόκειο χοροῦ σχῆμα σώζοντες ὑφειστέχασιν, στεφάνην ἄνωθεν ἔχοντες περιθέουσιν, ἀφ' ὧν ἀπάντων κρουνηδὸν τὸ ὕδωρ κατὰ τὸ ἐμβαδὸν καὶ τὸν πυθμένα τῆς φιάλης ἄνωθεν ἔρρει καὶ κατώμβρει τὰ ὑποκείμενα. ἡ δὲ 15 πρὸς βορρᾶν ἐκ τοῦ Σαγαρίου λεγομένου λίθου, ὃς τῷ παρὰ τινων Ὀστρίτῃ καλουμένῳ λίθῳ καθέστηκεν ἐμπερής, ἐδέξατο τὴν κατασκευὴν, ἐκ λευκοῦ λίθου πολύτερητον στρόβιλον καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ μέσον τοῦ πυθμένος προβαλλομένη ἐξέχοντα. ὑπερθεῖν δὲ κατὰ τὴν περιτρέχουσαν στεφάνην τῇ φιάλῃ ἐκ χαλκοῦ τῷ τεχνίτῃ διευ- D 20 πώθησαν ἀλεκτρούβες τράγοι τε καὶ κριοί, διὰ τινων συρίγγων καὶ αὐτοὶ κρουνοὺς ὑδάτων ἐξερευγόμενοι καὶ αἶον ἐξεμοῦντες κατὰ τὸ τῆς φιάλης ὑποκείμενον ἔδαφος. ἔνθα καὶ κύλικες ὀρῶνται, περὶ

3 κατάπληξιν A
τοῦ om A

5 νότα P

6 καὶ τῆς τέχνης P

85. Ac templi quidem structura ea est ornatusque interior, quantum brevi sermone res magnas declarare licet, et quae spectantium animis omnem stuporem iniciant; exteriora vero quaenam rogo? ad occursum, inque ipso vestibulo, duae erant constitutae phialae, altera ad austrum, altera ad aquilonem, omnem artis excellentiam habentes materiaeque splendorem ac auctoris operum magnificentiam. quae ad austrum, ex Aegypto lapide (Romanum dicere consuevimus) structa est. circa eam dracones statuaria arte elegantissime efformatos videas. in medio turbinata forma perforatusque rhombus assurgit: circumiectae candido marmore columellae, ipsae chori quadam specie compositae, circumducta capitibus corona ac protectura; ex quibus omnibus torrentis instar ad phialae pedes basimque aquae defluebant ac subiecta quaeque copioso imbre compluebant. quae autem ad aquilonem ex Sagario sic nuncupato concinnata lapide, haud absimili Ostriti, ut quidam vocant, candido et ipsa exstructa lapide, ex basis medio multiforum rhombum eminentem protendit. superius in corona ac protectura phialam ambiente arte fusi effictique ab artifice galli gallinacei haedique et arietes, ipsi quoque fistulis quibusdam aquarum scatebras eructantes et in subiectum phialae pavementum quasi evomentes. ubi et pocula conspiciuntur, circa quas

ὡς τότε οἶνος ἀνέβλυξε κάτωθεν, τοὺς παριόντας ποτιζῶν καὶ δε-
 ξιούμενος. (86) ἔξιόντι δέ σοι τὴν βόρειον πύλην τοῦ ἱεροῦ μα-
 κρός τις ἐκδέχεται περιπάτος κυλινδροειδής, ἐξ ἐνύλων γραφῶν
 κατηγλαϊσμένος τὴν δροφήν, τοὺς μαρτυρικούς περιέχων ἄθλους
 P 202 καὶ τὰ παλαισματα, ἐστιῶν ἅμυ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν ψυχὴν 5
 διεγείρων πρὸς τὸν θεῖον καὶ μακάριον ἔρωτα, ταῖς τῶν μαρτύρων
 ἀριστεύεις εἰς τοῦτον ἐναγομένην καὶ ὑπερβαίνειν κατὰ τὸ ἐφικτὸν
 πειρωμένην τὴν αἴσθησιν. κατὰ δὲ τὰς πρὸς νότον τε καὶ τὴν
 θάλασσαν πύλας, εἰ ἐξελθὼν πρὸς ἀνατολὰς ποιήσασθαι τὴν πο-
 ρεῖαν θελήσεις, ἄλλον εὐρήσεις ἰσομήκη τοῦ πρὸς βορρῶν καὶ 10
 ἰσόδρομον δίαυλον, ἄκρι τῆς βασιλικῆς ἀλλῆς καὶ αὐτὸν παρατεί-
 νοντι, καθ' ἣν μεθ' ἵππων σφαιρίζειν βασιλεῦσὶ τε καὶ τοῖς τῶν
 εὐδαιμόνων παισὶ καθέστηκε σὺνηθες· ἦν καὶ αὐτὴν ὁ αὐτὸς ἀοί-
 B διμος βασιλεύς, τὺς πρότερον ἐκεῖσε τυγχανούσας οἰκίας ἐξωνησά-
 μενος καὶ ἄχρις ἐδάφους καταβαλὼν καὶ περικαθάρας τὸν τόπον, 15
 εἰργάσατο, κατὰ τὸ πρὸς θάλασσαν μέρος τῆς τοιαύτης ἀλλῆς καὶ
 τὰς περικαλλεῖς οἰκίας δειμύμενος, ὡς οἴονεϊ ταμειῶν καὶ οἰκονο-
 μεῖον τοῦ εἰρημένου τυγχάνειν ναοῦ διωρίσατο. ἡ δὲ τῶν οἰκη-
 μάτων ἐξώνησις καὶ κατασκευὴ τῆς ἀλλῆς διὰ τὸ τὴν πρότερον εἰς
 τὸ τοιοῦτον γυμνάσιον ἀνεμμένη τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τῇ τοῦ θεῖου 20
 ναοῦ παροπλισθῆναι οἰκοδομῇ δεόντως ἐγένετο. τὸ δὲ περικλειό-
 μενον μέσον τῶν δύο περιδρόμων χωρίον κατὰ τὸ ἔϋον τοῦ ναοῦ
 C μέρος πυράδεισον ἐξεργάσατο, κατὰ ἀνατολὰς καὶ αὐτὸν φτευ-

22 γράφων P

tunc praetereuntibus potandis ac accipiendis vinum ab imo scaturiebat.
 (86) exeunti per templi portam quae spectat ad aquilonem, oblonga por-
 ticus cylindri ferme specie occurrit, pictis imaginibus decorata, nempe
 martyrum certamina luctasque complectens, iisque tum oculos laute ac-
 cipiens, tum vero animum ad divinum beatumque amorem, ex praeclaris
 martyrum gestis eius ardoribus excitum sensumque, quoad licet, superare
 studentem, magnifice erigens. ad australes vero atque mare spectantes
 fores, ad orientem profecturus egrediens, duplex aliud curriculum offen-
 des, paris longitudinis ac spatii cum ea quae ad aquilonem spectat por-
 ticu, ad regiarum usque aedium protensum atrium; in quo imperatores
 ac reliqui aulae proceres equo assidentes pila ludere consueverunt.
 atrium inclitus imperator, coemptis aedibus quae ibi antea erant soloque
 aequatis ac caementis eiectis, perpolivit, et in eiusdem atrii parte, quae
 ad mare spectat, perpulchras aedes exstruxit, quas dicti iam templi velut
 promptuarium cellamque penuariam esse constituit. aedium autem coëm-
 ptio atriique exstructio commode aptaque consilio exstitit, quod illi exer-
 citio destinatus antea imperatoribus locus divini templi aedificationi ces-
 sisset. spatium inter duas porticus interclusum ad orientalem templi fa-
 ciam hortum esse voluit, in oriente et ipsum plantatum novae Eodem,

θέντα τῆς νέας Ἐδέμ καὶ παντοίοις κομῶντα φυτοῖς καὶ ὕδασι
ἀφθόνοις ὄντα κατάρρυστον· ὃν ἀπὸ τῆς θείσεως Μεσοκίπριον ὀνο-
μάζειν εἰώθαμεν.

Ἄλλὰ ἀπόρησεν περὶ τούτων τὰ εἰρημένα, μὴ καὶ ἀπειροκα-
5 λίας τις γραφὴν ἀποίεται καθ' ἡμῶν. (87) καὶ μεταστρεπτόν
ἤδη τὸν λόγον ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων τοῦ φιλοπόνου καὶ τῶν κα-
λῶν προμηθεῶς αὐτοκράτορος. κατ' αὐτὰ γὰρ τὰ βασίλεια τίνα
τῶν πρόποτε μνημονευομένων ἐν ταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμίαις
οὐχ ὑπερβέβηκεν ἐν τε πολυτελείᾳ καὶ κάλλει καὶ τῷ καινοπρεπεῖ D
10 τῶν σχημάτων καὶ ταῖς περὶ πάντα τὰ ἀξιάγιστα χάρισιν, οὐ μόνον
ἐν ναῶν καλλουαῖς καὶ πολυτελείαις καὶ τέρψεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν
διατητηρίων βυσιλικῶν ὄντως καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομαῖς, μετὰ
τοῦ πολυτελοῦς τὸ τεργνὸν καὶ μετὰ τοῦ τέργοντος πολὺ τὸ χρήσι-
μον ἐχόντων καὶ θαύματος ἄξιον; ἀλλ' ἐπεὶ τὰ τοιαῦτα κάλλη οὐ
15 πᾶσιν εἰς ὄρασιν πρόκειται, ἢ καὶ μᾶλλον ἀκριβῆς τῶν τοιούτων
πέφυκεν εἶναι διδύσκαλος, ἀνάγκη διὰ τῆς γραφῆς παρατεθῆναι
τῶν σπουδαίων ταῖς ἀκοαῖς, ἵν' ἐντεῦθεν ὁ τε δημιουργὸς αὐτῶν P 203
ἄξιως θαυμάζηται καὶ οἱ τῶν βασιλείων εἰσόδων εἰργόμενοι μὴ
παντελεῖ τούτων ἔχοιεν ἄγνοιαν. ἔστι γὰρ εὐθὺς κατὰ τὸ πρὸς
20 ἀνατολὰς τῶν ἀνακτόρων μέρος κατασκευασθεὶς Ἡλιοῦ τῷ Θεσβίτῃ
ναός, οὐ τὰ ἐντὸς μόνον πάσης ἀνάπλευς πολυτελείας καὶ ὠραιό-
τητος ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ ἐκτὸς. ἄνωθεν γὰρ τὸ στέγος ἕπιεν χρυσοῦ

5 μεταστρεπτόν P

19 ἔτι AP

omnis generis plantis arboribusque eluxuriantem aquarumque copia large irriguum; quem a situ Mesocepium (quasi hortum medium) nuncupamus.

Sed haec hactenus dicta sufficiant, ne quis nos ineptiarum accuset. (87) convertenda itaque nunc oratio est ad reliqua labore strenui ac studiosi praeclarisque intenti curis imperatoris opera. in ipsa enim regia quem eorum qui unquam celebres habitus sunt, eiusmodi rerum magnificentia et cultu non superavit, tum nimirum sumptuosis pulchrisque structuris, tum nove affigiatis figuris, admirandisque omnibus exquisita gratia venustatibus, non solum in sacrarum aedium pulchritudine et magnificentia et amoenitate, verum etiam in curiarum domorumque vere regiarum ac praemagnificarum aedificiis; quibus itidem amoenitas cum magnificentia comes sit, et cum amoenitate ingens plane ac miraculo digna certet utilitas? quoniam tamen eiusmodi decora non omnium oculis sunt proposita, qui talium rerum exquisitiores magistri esse solent, necesse est ut ea studiosorum auribus scripto ingeramus, quo scilicet hinc eorum auctor debitam admirationem consequatur, et qui ingressu ad regiam arcentur, haud penitus illorum ignorantia teneantur. statim enim ad orientalem regiae partem exstructum exstat Eliae Thesbitae templum, non intus solum sed et foris omni culta et lepore magnificentissime stipatum. supra enim tectum omne auro renidebat, ex tessellulis

κατελάμπετο, ἐκ ψηφίδων εὖ ἡρμοσμένων ἅπαν συνεστηκός, εἰ
καὶ τῷ χρόνῳ νῦν ἢ πολλῇ τῶν ὄμβρων ἐπιφορὰ καὶ οἱ χειμέριοι
νιφετοὶ τε καὶ παγετοὶ τὸ πολὺ τοῦ κάλλους διαφθείραντες ἐλυμή-
B νατο. συνημμένον δὲ τῷ τοιοῦτῳ ναῶ καὶ τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ
πολυπαθοῦς καὶ καρτερικωτάτου τῶν μαρτύρων Κλήμεντος εὐκτῆ- 5
ριον ἀνεδείματο, ἐν ᾧ καὶ τὴν θείαν τούτου κάραν καὶ ἄλλων πολ-
λῶν μαρτύρων ἱερὰ ἐναπέθετο λείψανα, ἅφ' ὧν ἐκεῖνός τε καὶ οὐ
μετ' αὐτὸν ψυχῆς τε καὶ σώματος τὴν ῥῶσιν λαμβάνουσι. γειτο-
νεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ σιωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ κατα-
σκευασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εὐκτῆριος οἶκος, οὗ τὸ πολυτελές καὶ ὑπέρ- 10
τιμον τοῖς οὐκ ἰδοῦσιν ἄπιστος νομισθῆσεται· τοσοῦτος ἄργυρος
καὶ χρυσὸς καὶ τιμίων λίθων καὶ μαργάρων πλήθος ἐν τῇ τούτου
περιβολῇ καταβέβληται. τὸ μὲν γὰρ ἔδαφος ἅπαν ἐξ ἀργύρου
C σφυρηλάτου καὶ στιβαροῦ μετ' ἐγκαύσεως, τὸ τῶν χρυσοχόων
ἀκριβὲς τῆς τέχνης ἐπιδεικνύμενος, κατεσκευάσται, οἱ δὲ ἐξ δεξιῶν 15
καὶ ἐξ εὐωνύμων τοῖχοι ἄργυρον ἄφθορον καὶ αὐτοὶ ἐπικείμενον
ἔχουσι, διηθησιμένον χρυσῷ καὶ τιμίῳς πεποικιλμένον λίθοις καὶ
μαργάρων λαμπρότησιν. ἡ δὲ διεργουσα τὰ ἄδυτα τοῦ θείου
οἴκου τούτου κικλῆς, Ἡράκλεις, ὅσον ὄλβον ἐν ἑαυτῇ περιέλι-
φεν! ἧς οἱ στῦλοι μὲν καὶ τὰ κάτωθεν ἐξ ἀργύρου διόλου τὴν σύ- 20
στασιν ἔχουσιν, ἡ δὲ ταῖς κεφαλῆσι τούτων ἐπικείμενη δοκὸς ἐκ
καθαροῦ χρυσοῦ πᾶσα συνέστηκε, τὸν πλοῦτον πάντα τὸν ἐξ Ἰν-
D δῶν περιεχυμένον πάντοθεν ἔχουσα· ἐν ᾗ κατὰ πολλὰ μέρη καὶ

8 τε om P.
καὶ om A

11 τοσοῦτος γὰρ ἄργυρος A
τούτων A

12 λίθων

totum apte compactum, quanquam modo praeruptorum imbrum vi hie-
malibusque nimbis et gelu pristini decoris partem maximam amiserit de-
triveritque. huic templo annexum etiam Clementis longe plurimis vexati
supplicii martyrumque tolerantissimi oratorium condidit, in quo divinum
eius caput aliorumque plurium martyrum sacras exuvias reposuit; unde
tum ille tum posteri animi corporisque incolumitatem hauriunt. e pro-
pinquo est et quam salvatoris nostri ac dei nomine oratorium domum
extruxit, cuius magnificentia cultusque omnem excedens aestimationem
his qui non viderunt incredibilis videbitur: tanta scilicet argenti auri-
vis lapidumque pretiosorum et unionum copia in eius fabricam impensa
est. pavementum stratum omne ex argento solido ducto malleo, aurifi-
cum subtili arte, incausto confectum est. dextra laevaue aedis parietes,
ipsi quoque copioso vestiti argento, auri fulgoribus florido gemmisque
pretiosis ac margaritarum splendoribus interstincto ac vario. divinae
huius aedis adyta separantes cancelli (deus bone!) quantas in se conti-
nent divitias! quorum columnae imaeque partes ex argento constant so-
lidae, capitellis autem trabs superposita ex auro solida, universas Indo-
rum divitias quaquaversum circumfusae gestans; cuius multis partibus

ἡ Θεανδρική τοῦ κυρίου μορφῇ μετὰ χυμεύσεως ἐκτετόπωται, αὐτὸ δὲ τὸ ἄδυτον ὅσα κάλλη καὶ ἅγια περιεῖληφε καὶ ἐν ξαντῷ θησαυροφυλακεῖ, ὁ λόγος παραιτεῖται δηλοῦν, ἔαν δὲ μᾶλλον ὡς ἄδυτον καὶ τοῖς λόγοις ἄβατον βούλεται· ἐν γὰρ τοῖς ἐπέκεινα λό-
5 γου εὐλογωτέρα ἢ σιωπῇ. καὶ τὰ μὲν ὡς ἂν εἴποι τις ἐφῶ κάλλη τῶν ἀνακτόρων, ἅπερ ἐκ τῆς τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως Βασιλείου πί-
στεως ἔξανέτειλεν, ταῦτα ἐστίν.

88. Κατ' ἄλλα δὲ μέρη καθέστηκε τὰ λοιπά, ἐν οἷς τό τε τοῦ ἱεροκλήρυκος Παύλου σεπτὸν τυγχάνει εὐκτήριον, τὸν αὐτὸν
10 κεκτημένον δημιουργόν, μετὰ τῆς αὐτῆς πλουτοχορήγου χειρὸς P 204 καὶ αὐτὸ δομησάμενον· καὶ τὸ τοῦτου γὰρ ἔδαφος ἄργυρον ἔχει τοὺς κύκλους τῶν μαρμάρων ἐμπερικλείοντα, καὶ πολυτελεία καὶ κάλλει τῶν ἄλλων κατ' οὐδὲν ὀρᾷται λειπόμενον. ὡσαύτως καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου κατὰ τὸ
15 ἄκρον τῶν Μαρκιανοῦ περιδρόμων ὡς ἀκροπόργιον ἐπ' αὐτοῦ κατασκευασθεὶς Θεῖος ναός, ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἄρχιστρατήγου εὐκτήριον ἠγῶται. καὶ ὁ τῆς Θεομήτορος αὔθις ὑπέρεκτεται, ποίαν εὐ-
πρεπείας καὶ ὠραιότητος ὑπερβολὴν οὐκ ἐπλούτησεν, ἢ τίνος οὐκ B ἂν ὀφθαλμὸν ἐστίασοι καὶ ψυχὴν εὐφράνοι καὶ ὄλον ἡδῶ ποιήσοι.
20 τὸν Θεατῆν;

89. Τὰ δὲ τῶν οἰκῶν κάλλη, ἅπερ ὡς βασιλείων βασιλεία ἐν αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ἀνδειμάτο, λαμ-

10 πλουτοχόρον A

dei-viri domini effigies arte chymica efficta est. adytum vero ipsum quanta decora sanctaque contineat ac in se ipso velut thesaurus recondat, sermo refugit dicere, mavultque ut adytum (inaccessum scilicet et orationi impervium) sinere. in his enim quae vim omnem sermonis superant, convenientior silentii religio est. et haec quidem orientalia, ut sic dicam, regiae decora, incliti imperatoris Basilii fidei germina.

88. In aliis partibus alia exstant. inter ea sacri praeconis Pauli venerabile oratorium est, eundem auctorem agnoscens, ipsum quoque illius largissima liberalitate excitatum. illius enim pavimenta strata marmore eorumque orbes argento colliguntur, sumptuumque immensitate et pulchritudine nihil reliquis minus habere conspicitur. similiter etiam, quod beati Petri apostolorum principis nomine in Marciani ambulacrorum extremo quasi summa arx ab eo templum aedificatum, cui et caelestis militiae principis oratorium coniunctum est. quod item illi superius sanctae dei parentis oratorium est, qua decoris elegantiaeque excellentia non affluit? cuiusve oculos non abunde pascat animumque recreet, eumque qui videat totum ad hilaritatem convertat?

89. Aedium vero decora, quae velut regiarum regias in regia Basilii imperator extruxit, praestantiorum sermonum praeconio ad sui

προτέρων ἐδεῖτο κηρύκων λόγων εἰς δῆλωσιν καὶ χειρὸς ἐντελεστέ-
 ρας εἰς τὸ δύνασθαι λόγῳ δηλοῦν ἂ τοῖς ἔργοις ἔστιν ἀμίμητα.
 ὁ γὰρ καινοπρεπῆς οὗτος οἶκος, οὗ τὸ Καινούργιον ἔστιν ἐπώνυ-
 μον, ὃν ἐκ βύθρων ἐκεῖνος ἀνήγειρεν, τίνα τῶν θεωμένων οὐκ
C ἐγειρεῖ πρὸς ἐκπλήξιν; ὃν ἐκκαίδεκα κίονες κατὰ στίχον ἐστηκότες 5
 ἀνέχουσιν, οἱ μὲν ὀκτὼ τούτων ἐκ λίθου τυγχάνοντες Θετταλῆς,
 ἢ τὸ πράσιον χρώμα κεκλήρωται· οἱ ἕξ δὲ τὴν τοῦ ὄνυχιτου προσ-
 ηγορίαν ἀγοῦσιν, οὓς ὁ λιθοξόος παντοίως ὠραίωσεν, ἀμπέλου
 σχῆμα κατ' αὐτοὺς μορφώσας καὶ παντοίων ζῶων ἰδέας ἐν ταύτῃ
 ἀπεργασάμενος. οἱ ἕτεροι δὲ δύο καὶ αὐτοὶ μὲν τὴν αὐτοῦ ὄνυχι-
 του φύσιν εἰλήφασιν, οὐχ ὅμοιον δὲ τὸ σχῆμα παρὰ τῶν λιθοξόων
 ἐδέξαντο, ἀλλὰ γραμμαῖς σχολιαῖς τὸ τῆς ἐπιφανείας ὁμαλὸν ἀφη-
 ρέθησαν, οὕτω ποικίλαι ταύτας τοῦ τεχνίτου θελήσαντος, ὡς ἐκ
D τοῦ πολυμύρφου θηρῶντος τὸ εὐπρεπὲς καὶ ἐράσιμον. ἄνωθεν δὲ
 τῶν κίωνων ἄχρι τῆς ὀροφῆς καὶ τὸ κατὰ ἀνατολὰς ἡμισφαίριον, 15
 ἐκ ψηφίδων ὠραίων ἅπας ὁ οἶκος κατακεκρῦσσεται, προκαθήμενον
 ἔχων τὸν τοῦ ἔργου δημιουργόν, ὑπὸ τῶν συναγωνιστῶν ὑποστρα-
 τήγων δορυφορούμενον, ὡς δῶρα προσαγόντων αὐτῷ τὰς ἐπ' αὐ-
 τοῦ ἑαλωκίας πόλεις. καὶ αὐθις ἄνωθεν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ἀνιστό-
 ρηται τὰ τοῦ βασιλέως Ἡράκλεια ἄθλα καὶ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὑπηκόου 20
 πόνοι καὶ οἱ τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων ἰδρωῖτες καὶ τὰ ἐκ θεοῦ νικη-
 τήρια, ὑφ' ὧν ὡς οὐρανὸς ὑπ' ἀστέρων ὑπέρλαμπρος ἐξάνοιχε
P 205 κοιτῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ φιλοτεχνηθεὶς αὐτοκράτορος, ὠραῖός τε καὶ
 παμποίκιλος καὶ κατὰ πάντων σχεδὸν τὰ τοῦ ἀλλοῦ φερόμενος

laudem indigent, manuque perfectiori ad ea pro orationis maiestate peni-
 cillo chartis illinenda, quae nemo satis imitando assequi possit. novi
 enim decoris domus cui Caenurgio nomen est, quam a fundamentis ex-
 struxit, quem spectantium stupore non afficiat? illam sedecim columnae
 ordinibus digestae suffulciunt: octo ex Thessalico lapide, qui viridis co-
 loris est, sex vero onychitis nomen obtinent; quas lapicida omni varie-
 tate exornavit, vitis formam circa eas effingens, omnisque generis ani-
 mantium figuras in ea efformans. reliquae duae et ipsae onychitis na-
 turam habent, non tamen similem formam a lapicidis nactae sunt, sed
 distortis striis laevi planoque orbantur, cum eas ita variare artificii pla-
 cuerit, utpote qui ex multiplici varietate decorum captaret et delectabile.
 super columnas ad tectum usque et orientale hemisphaerium ex pulcherrimis
 tessellulis domus omnis inauratur, praesidentem habens operis au-
 ctorem, stipantibus commilitonibus legatis subiectisque ducibus, qui in-
 star munerum captas ab eo urbes illi offerunt. rursusque desuper in
 abside ac tecto depicta sunt Herculeae imperatoris certamina subditorum-
 que causa exantlati labores ac rerum praeclare bello gestarum sudores
 deoque auctore partae victoriae tropaeaque; sub quibus tanquam caelum
 stellis praelucidum surgit exstatque cubiculum ab eodem imperatore affa-
 bre fabricatum, venustum et varium cunctaque fere excellenti pulchri-

νικητήρια. εὐθὺς γὰρ κατὰ τὸ τοῦ ἐδάφους μεσαίτατον τὸ Μηδικὸν ὕρνεον ὁ ταῦς ἐκ ψηφίδων λαμπρῶν τῇ λιθοξόῳ τέχνῃ διαμερόρωται, ἐν εὐθυτόρῳ κύκλῳ ἐκ λίθου Καρικῆς συγκλειόμενος, ἄφ' οὗπερ ἀκτίνες ἀπὸ λίθου τῆς αὐτῆς πρὸς ἄλλον μελίζονα 5 κύκλον ἐκπέμπονται. ἔξωθεν δὲ καὶ τούτου καθάπερ τινὲς ῥυακὲς ἢ ποταμοὶ ἐκ λίθου Θετταλῆς, ἢ τὸ πράσιον χροῶμα κεκλήρωται, κατὰ τὸ τοῦ οἴκου τετράγωνον σχῆμα ἐφήπλωνται, κατὰ τὰς ἐντὸς λαγόνας τέτταρας ἀετοὺς ἐκ ψηφίδων ποικίλων τε καὶ λεπτῶν Β περισφίγγουσαι, εἰς τοσοῦτον ἀκριβοῦντα τὴν μίμησιν ἅπαντα ὡς 10 εἰκάζειν αὐτὰ ζῆν καὶ ἵπτασθαι βούλεσθαι. οἱ δὲ παρ' ἐκάτερα τοῦχοι ἴαλου πολυχρόοις πλαξὶ περισκέπονται, διαφόρων ἀνθέων δοκοῦντες μορφαῖς ὠριῖζεσθαι. ὑπερθεν δὲ τούτων κόσμος τις ἄλλος περιηγηθισμένος διαθέσει χρυσοῦ, ἄφ' οὗ διείρογεσθαι τὰ κατώτερα τῶν ἄνω δοκεῖ· ὃν ἐκ χρυσοῦ ψηφίδων διαδέχεται τερ- 15 πνότης ἄλλη, ἐνθρονον δεικνῦσα τὸν τοῦ ἔργου δημιουργὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν σύζυγον Εὐδοκίαν, στολαῖς κεκοσμημένους βασιλικαῖς καὶ ταινιομένους τοῖς στέμμασιν. οἱ δὲ κοινὸι παῖδες ὡς ἀστέρες λαμπροὶ τοῦ δόμου περίξ ἰστόρηται, ταῖς βασιλείοις καὶ 20 αὐτοὶ στολαῖς καὶ τοῖς στέμμασι καταγαλιζόμενοι. ὧν οἱ μὲν ἄρ- 20 ρενες τόμους ἐπιφερόμενοι δείκνυνται τὰς θείας ἐντολάς, αἷς στοιχεῖν ἐπαιδεύοντο, περιέχοντας, τὸ δὲ θεῖον γένος καὶ αὐτὸ βίβλους τινὰς κατέχον ὁρᾶται, νόμων θεῶν ἐχούσας περιοχὴν, βουλομένον δεῖξαι τοῦ τεχνίτου τυχόν ὡς οὐ μόνον ἢ ἄρρηγ γονὴ ἀλλὰ καὶ ἡ θεῖα τὰ ἱερὰ μεμύηται γράμματα καὶ τῆς θείας σοφίας οὐκ

tudine superans. statim enim in pavimenti meditullio pavo, avis Medica, ex praelucidis tessellulis lapicidae artificio effectus est, rotundissimo circulo ex Cario lapide inclusus, ex quo radii eiusdem lapidis in alium maiorem circulum immeant (extraque eum etiam veluti quidam rivi sive fluvii ex Thessalico viridis coloris lapide ad quattuor aedis angulos funduntur), interiore sinu quattuor aquilas vario subtilique tessellato opere constringentes, tanta expressione sicque accurata rei imitatione ut illas vivere ac iam iamque volatum moliri conicias. parietes utrinque crustis vitreis varii coloris conteguntur, sic nimirum ut diversis interstincti floribus iisque vernare videantur. super eos ornatus alius praeffloridus auri compositione, quo inferiora a superioribus interstinguuntur videntur. sequitur alia venustus ex aureis tessellulis, imperatorem operis auctorem in throno sedentem uxoremque Eudociam, regis vestimentis amictos ac coronis redimitos, ostendens. communes utriusque liberi, ceu stellae pellucidae circa domum depicti, Augustalibus et ipsi vestibus amicti coronisque ornati. masculi libros ferunt divina continentis praecepta, quibus obsequi erudiebantur. feminae ipsae quoque libros quosdam tenere conspiciuntur, in quibus divinarum legum argumenta descripta sunt. voluit forte artifex indicare non solum masculos sed et feminas sacris literis eruditas esse ac sapientiae divinae participes. licet

ἔστιν ἀμέτοχος, καὶ κἄν ὁ φντισπόρος τούτων οὐκ ἔσχεν ἕξ ἀρχῆς οἰκειώς πρὸς γράμματα διὰ τὴν βιωτικὴν περιπέτειαν, ἀλλ' οὖν τοὺς οἰκειοὺς ὑπαντας βλυστοὺς ἐν μετοχῇ σοφίας πεποίηκε· τοῦτο

D δέ, καὶ τῆς ἱστορίας δίχα, διὰ τῆς γραφικῆς ἐβουλήθη τοῖς ὁρῶσι σημαίνεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν τὰ κάλλη τῷ τετραμερεῖ τῶν τοίχων 5 ἄχρι τῆς ὀροφῆς περιέχεται· αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ τοιοῦτου κοιτῶνος ὀροφή οὐκ ἀνεστηκνῦα πρὸς ἕνος ἐπαίρεται, ἀλλὰ τῷ τετραγώνῳ σχήματι τοῖς τοίχοις ἐγκάθεται, χρυσῷ διόβλου κατηγλαϊσμένη καὶ στίλβουσα, κατὰ τὸ μεσαίτατον φέρουσα τὸν νικοποῖον σταυρὸν, ὑάλῳ πρασίῳ διαμυρφοῦμενον, περὶ ὃν ὡς ἄστρα κατ' οὐρανὸν 10 θεάσῃ ἐκλάμποντα αὐτόν τε τὸν ἀοιδιμον βασιλεῦ καὶ μετὰ τῶν τέκνων πάντων τὴν σύνευνον, πρὸς τε θεὸν καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ

P 206 ζωοποῖον σημεῖον τῆς χεῖρας ἐπαίροντας, καὶ τοῦτο μόνον οὐχὶ βοῶντας, ὅτι διὰ τοῦδε τοῦ νικοποιοῦ συμβόλου πᾶν ἀγαθὸν καὶ φίλον θεῷ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἡμετέρας βασιλείας διαπέπρακται 15 καὶ κατῶρθωται. περιέχεται δὲ καὶ εὐχαριστία ἐγγράμματος παρὰ τε τῶν φρυσάντων ὑπὲρ τῶν τέκνων λεγομένη πρὸς τὸν θεὸν καὶ παρὰ τῶν τέκνων αὐθις ὑπὲρ τῶν γεννητόρων. καὶ ἡ μὲν παρὰ τῶν γονέων οὐτωσί πως ἐπὶ λέξεως ἔχουσα δέκνυται “εὐχαριστοῦ- μέν σοι, θεὲ ὑπεραγαθὲ καὶ βασιλεῦ τῶν βασιλευόντων, ὅτι περι- 20 ἔστισας ἡμῖν τέκνα εὐχαριστοῦντα τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῶν θαυμα-

B σίων σου. ἀλλὰ φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ θελήματί σου, μή τις αὐτῶν παραδράμῃ τι τῶν σῶν ἐντολῶν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ εὐχαρι-

6 αὔτη δὲ τοῦ P

enim ipse generis auctor caputque familiae haud prorsus initio erga literas propense animatus esset ob vitae aliam aliamque sortem casusque difficiles, omnem tamen sobolem sapientia imbui curavit. atque hoc, etiam tacente historia, per picturam voluit cernentibus conspicuum esse. atque haec decora in quattuor parietibus lateribus ad tectum usque exhibentur. tectum autem huius cubiculi non in sublime sese porrigit, sed forma tetragona parietibus insidet, auro totum condecoratum eiusque fulgore micans. in medio crucis victorialis signum, vitro viridi efformatum. circa crucem velut stellas in caelo effulgentes videbis, ipsum percelebrem imperatorem ac cum liberis omnibus ipsam coniugem, manus ad deum sustollentes ac crucis vivificum signum, et tantum non clamantes “per hoc victorialis signum, quicquid bonum deoque acceptum, imperii nostri temporibus gestum est ac peractum.” continetur vero etiam gratiarum actio literis exarata, ex parentum persona pro liberis, exque liberorum rursus persona ad deum dicta pro parentibus. parentum gratiarum actio sic se ad verbum habere dignoscitur. “gratias tibi agimus, deus omnem excedens bonitatem, et rex regum, quod nos liberis stipasti agentibus gratias magnificentiae mirabilium tuorum. verum serva eos in voluntate tua, ne quis eorum quicquam transgrediat mandatorum tuo-

στῶμεν τῇ σῇ ἀγαθότητι.” ἡ δὲ τῶν παιδῶν αὐθις ταῦτα διαγο-
ρεύουσα δεικνύται “εὐχαριστοῦμέν σοι, λόγε τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐκ
πτωχείας Δαυϊτικῆς ἀνέψωσας τὸν πατέρα ἡμῶν, καὶ ἔχρισας αὐ-
τὸν τῷ χρίσματι τοῦ ἁγίου σου πνεύματος. ἀλλὰ φύλαξον αὐτὸν
8 τῇ χειρὶ σου σὺν τῇ τεκοῦσῃ ἡμῶς, ἀξιῶν αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς καὶ
τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας.” καὶ τὰ μὲν τοῦ εἰρημένου κοι-
τῶνος ἔργα καὶ κάλλη ἐν τούτοις περιγεγράφθω.

90. Τῆς αὐτῆς δὲ χειρὸς καὶ γνώμης ἔργον καὶ ὁ κατὰ
τοὺς Μαρκιανοῦ περιδρομούς μάλιστα τρικλινος, καὶ Πεντακού- C
10 βουκλον λεγόμενον, ὃ καὶ αὐτὸ παντοῖον κάλλους καὶ ὠραιότητος
τὰ πρωτεῖα ἠνέγκατο· καθ’ ὃ καὶ τὸ προμνημονευθὲν περικαλλές
εὐκτήριον τοῦ αἰθεροδρόμου Παύλου, ᾧ καὶ τὸ τῆς μάρτυρος
Βαρβάρας συνήνεται τὰ ὑπὸ τοῦ σωφωτάτου Λέοντος δομηθέν,
τὴν ἴδρυσιν κέκτηται. ἀλλὰ καὶ τὰ ἕτερα βασιλικά καταγώγια,
15 ἃ τοῦ χρυσοῦ τῶν τρικλίνων ἀνατολικωτέραν καὶ μᾶλλον ὑπερκει-
μένην ἔχει τὴν ἴδρυσιν, δυτικώτερα τῆς νέας τυγχάνοντι τῶν ἐκ-
κλησιῶν, ὧν ἡ ἐπὶ πολὺ τοῦ ἀέρος πρὸς ἕψος ἐπέκτασις καὶ τὴν
Ἰεσοῦ προσηγορίαν ἐδέξατο, ἐν ᾧ καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ὠραῖον καὶ D
πάντερον τῆς προσευχῆς ἐστὶν ἱερόν, τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἔργα
20 τυγχάνουσιν, ἐκ τοῦ πολυτελοῦς καὶ ἀφθόνου τῶν τιμωμένων
ἕλῶν καὶ τοῦ καινοπρεποῦς τῶν σχημάτων καὶ τῆς μεγαλοφυῶς
διαθέσεως τὸ μεγαλόφυγον καὶ φιλόκαλον τοῦ ἀνδρὸς ἀπεμφαι-

4 τῶ om P
18 οἷς A

5 τῇ om P
22 ἐπεμφαίνοντα A

8 καὶ γνώμης] ἡ γνώμης A

rum ut et hoc nomine gratias agamus bonitati tuae.” filiorum rursus
haec vicissim enuntiat. “gratias agimus tibi, verbum dei, quod ex pau-
pertate Davidica parentem nostrum extraxisti eumque unxisti unctione
spiritus tui sancti. verum serva eum manu tua, et eam quae nos sustu-
lit, illis pariter ac nobis praestans, ut et caeleste regnum tuum assequa-
mur.” ac quidem dicti cubiculi fabricae ac venustates istae sunt.

90. Eiusdem manus ac consilii opus maximum illud triclinium in
Marciani porticibus, quod et Pentacubiculum dicitur; quod et ipsum
omnis generis pulchritudine atque decore primas tulit. est ibi et cuius
paulo ante meminimus, Pauli aethera pervolantis pulchrum elegansque
oratorium; cui et martyris Barbarae cohaeret, quod a sapientissimo
Leone illic conditum est. sed et reliqua regia conclavia, quae paulo
plus ad orientem posita sunt quam aureum triclinium, superiorique basi
locata, magis vero ad occidentem vergunt quam nova ecclesia; quo-
rum longe alte expansus Aer aquilae appellationem susceperit (in quo et
deiparae pulcherrimum lepidissimumque oratorium sacellum), eiusdem
imperatoris opera sunt, eiusmodi scilicet ut pretiosarum materiarum sum-
pta et copia figurarumque novitate ac magnifici operis dispositione vivi

νοντα. καὶ τὰ δυτικώτερα δὲ τούτων πυραμοειδῆ κατοικητήρια, καθὼς καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ λόγου μητρὸς τυχάνει εὐκτήριον, ἐκείνον χορηγὸν καὶ δημιουργὸν ἐπιγράφεται, τῷ περιττῷ τῆς κατασκευῆς καὶ καινοπρεπεῖ καθ' ἑτέρων πολλῶν τὸ πρωτεῖον
P 207 φερόμενα. ὧν ἐστὶ κάτωθεν, κατ' αὐτὴν τὴν τῆς Μονοθύρου 5 λεγομένης εἰσοδον, τὸ τερπνότετον Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εὐκτήριον, ὃ καὶ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἐκεῖθεν ἀρχομένου αἰθερίου καὶ ἡλιοβολουμένου μαρμαροστρώτου περιπάτου, τοῦ καὶ ἕχρι τοῦ Φάρου διήκοντος, ὃ αὐτὸς ἐτεκτῆνατο βυσιλεύς, μετὰ καὶ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τούτου ἐδραιοτάτων οἰκημάτων, ὧν τὸ μὲν Θησαυροφυλα-10 κεῖον ἐστὶ, τὸ δὲ χρηματίζει εἰς βεστιάριον· ἃ μετὰ τοῦ τέρποντος καὶ τὸ ἀσφαλὲς περιττῶς ἐκληρώσαντο. καὶ τὸ κάλλιστον δὲ καὶ μέγιστον καὶ φανότετον τῶν βασιλείων λουτρον, ὃ τῆς φιάλης λε-
B γομένης ὑπέρεκειται, ἣτις ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε πρότερον ἰσταμένης τοῦ τῶν βενέτων μέρους λιθίνης φιάλης τὸ ὄνομα σώζει περιλειπούμε-15 νον, ἐκείνός ἐστιν ὃ ἐμμελῶς δομησάμενος, ἔργον κάλλους ὁμοῦ καὶ τροφῆς καὶ σωματικῆς εὐετηρίας καὶ ἀναπαύσεως. ἡ δὲ τοῦ ἑτέρου μέρους φιάλη, τῶν πρασίνων φημί, κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τῶν βασιλείων αὐτὴν τὴν στάσιον ἐκέκτητο· ἣτις ἐν τῷ κτιζοσθαι τὸν ἐκεῖσε θεῖον ναὸν τῆς μεταθέσεως ἔτυχε, καὶ ἡλλοιώθη 20 τῶν μερῶν ἢ περὶ ταύτας διατριβή, καὶ ἀπεπαύθη τὰ τελούμενα κατ' αὐτῆς.

2 καὶ ante λόγον om P

magnificentiam elegantiaeque cultum ostendant. quae item magis ad occidentem vergunt habitacula pyramidalis figura, cuiusmodi etiam est alterum dei verbi matris oratorium, illo sumptus suppeditante atque auctore exstructa sunt, quae plane structurae magnificentia novaeque artis elegantia inter alia multa primas obtineant. infra quae, in ipso quod vocant Monothyrri ingressu, iucundissimum Ioannis theologi oratorium, quod una cum suda solique exposita et marmoribus strata ibi area, quae ad Pharum usque pretenditur, idem exstruxit imperator, una etiam cum firmissimis ad eius orientale latus positis aedibus, quarum altera thesaurophylacium est, altera vestiarium, amboque una cum iucunditate abunde securitatem promittunt. pulcherrimum quoque atque maximum lucidissimumque regiae balneum, phialae (quam vocant) superiacens (nempe quae a factionis Venetae illic quondam stationem habentis lapidea phiala nomen adhuc retineat), ille ipse concinne aedificavit; opus nimirum pulchritudine praestans et iucunditate, corporisque valetudini conferens eiusque refectio. alterius vero factionis phiala (nempe Prasinae) ad regiae atrium ad orientem spectans sita erat. dum vero divinum illic templum exstrueretur, alio translata est, factionumque circa eas loco abolito cessarunt qui ad ipsas ludi fiebant.

91. Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων τοῦ αὐτοῦ γενναίου βασιλέως ἔργον καὶ ὃ τὰ Μάγγανα λεγόμενος οἶκος βασιλικός, καὶ ὁ νέος C οἶκος καλούμενος, οὗς ἀπὸ τοιαύτης προαιρέσεως κατεσκευάσεν. μὴ βουλόμενος γὰρ τὰ δημόσια χρήματα, ἀπερ οἱ ἐκ τοῦ ὑπάρχου 5 φόροι γενῶντες ἀξάνουσιν, εἰς οἰκείας καταναλίσκεν χρεῖας καὶ τῶν ἀνὰ πᾶν ἔτος ὑπ' αὐτοῦ κεκλημένων καὶ τοὺς ἐτέρων πόρους τὴν τούτων τράπεζαν ἡδύνειν ἢ συγκροτεῖν, τοὺς τοιούτους οἴκους ἐπενοήσατο, καὶ προσόδους ἐκ γεωργίας ἀπέταξεν ἐν αὐτοῖς ἰκανός, ἀφ' ὧν ἡ βυσιλικὴ πανδαισία αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτὸν 10 ἄφθονον καὶ δικαίαν τὴν χορηγίαν ἔμελλεν ἔχειν ἀεὶ. καὶ τὰ ἐν ταῖς καλουμέναις δὲ Πηγαῖς βασιλικὰ μεταβολῆς ἕνεκα καταγώγια D καὶ ἐνδιατήματα ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐκ βάθρων ἀνέστησεν, ἃ καὶ ναῶν καλλοναῖς κατεκόσμησεν, ἐν οἷς ὁ τε τοῦ ἁγίου προφήτου Ἐλισσαίου οἶκος σεπτὸς καὶ ὁ Ἐλισσαίου τοῦ ἐκείνου διαδόχου 15 καὶ φοιτητοῦ, ἔτι δὲ καὶ ὁ τοῦ πρώτως ἡμῶν εὐσεβῶς βασιλεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ ὁ τῶν νεοφανῶν μαρτύρων τῶν δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς τούτοις ἕτεροι δύο οἶκοι ἐκτῆριοι εἰς ὄνομα καὶ δόξαν εὐσεβῶς δομηθέντες τῆς Θεομήτορος. καὶ ἐν τοῖς τῆς Ἱερέας δὲ παλατίοις τοῦ αὐτοῦ προφήτου 20 Ἐλισσίου ἱερὸν ἐκτῆριον ἔδομήσατο, οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἐν κάλλει P 208 καὶ ὠραιότητι κρινόμενον δεύτερον.

92. Ἐν δὲ ταῖς τοιαύταις κατὰ μεταφοίτησιν καὶ μεταβο-

5 καὶ τῶν — κεκλημένων om A
τήματα A

6 ἐτέρους A

12 διαι-

91. Praeter iam dicta, eiusdem generosi imperatoris opus est regia domus Mangana nuncupata, et Nova, quas eo consilio exstruxit. nolens enim publicas opes, quas subditorum tributa conflarent atque augerent, in suos ipse usus, aliorumve, quos per annum invitaret, insumero, aliorumque labores horum mensis delicias praestare aut illas instruere, eiusce-modi domos excogitavit, sufficientesque illis reditus ex agrorum cultura assignavit, unde regius in cibos alimentaue omnis generis sumptus sibi-que et successoribus in perpetuum affluens iustaque aequitate sufficeretur. in Pegis quoque, quas vocant, regia mutationis causa diversoria ac habitacula idem imperator a fundamentis erexit sacrarumque aedium structuris exornavit. inter eas est sancti prophetae Eliae venerabilis aedes, eiusque successoris et discipuli Elisaei; nec non eius qui primus apud nos imperium pie administravit, Constantini Magni, novorumque martyrum quadraginta duorum. praeterea aliae duae aedes oratoriae, in nomen et gloriam sanctae dei parentis religiose exstructae. in Hieriae quoque palatiis eiusdem prophetae Eliae oratorium construxit, quod nulli alii pulchritudine et elegantia secundum existimatur.

92. In illis mutatoriiis regii aedibus ac habitaculis erat cisterna
Theophanes contin. 22

λὴν βασιλεῖσι διατριβαῖς καὶ δέξαμενὴν τυγγάνουσαν ὕδατος, μεγάλην τε καὶ εὐρύχωρον, ἔργον καὶ πόνημα τοῦ καλλύναντος βασιλέως κατ' ἀρχὰς τὸ προούσιον, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου συγχωσθῆσαν καὶ γεωθῆσαν καὶ καταφύτευσιν δεξαμένην δένδρων τε καὶ λαχάνων, καθάπερ καὶ αἱ τῶν βασιλικῶν παλατίων οὔσαι ἐντός, ἢ τε πρὸ τῆς Μαγναύρας καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ τε Ἰουστινιανοῦ
B τρικλίνου καὶ τοῦ τῆς Ἐκθέσεως, αἵτινες καὶ αὐταὶ ὕδωρ ἀφθονον ἔχουσαι καὶ ἰχθύας πρὸς τέρψιν καὶ ἄγραν τῶν βασιλέων ἐκτρέφουσαι, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἠπειρωθεῖσαι εἰς παραδείσων κατασκευὴν ἐξηματίσασιν διὰ τὸ Στέφανον τὸν μαθηματικὸν τὴν¹⁰ γένεισιν τοῦ εἰρημένου βασιλέως πολυπραγμονήσαντα εἰπεῖν ἐξ ὕδατος αὐτὸν τελευτῶν. διὰ τὴν τοιαύτην οὖν αἰτίαν καὶ τῆς ἐν Ἱερεῖα κινστήρης εἰς παράδεισον μεταμειφθείσης, ἰδὼν τὸ χωρίον ὁ αἰοιδίμος βασιλεὺς Βασίλειος πρὸς μὲν παραδείσων καταφυτεύσεις τόπους κεκτημένον ἀποχωρῶντας καὶ ἱκανούς, ὑποσπανίζον δὲ ὕδα-¹⁵τος ποτίμου καὶ καθαροῦ, αὐθις ἐκφορήσας τὸν χοῦν πολυχειρίῃ
C τε καὶ σπουδῇ τὸν δρώμενον πρὸ ὀλίγου λειμῶνα κομῶντα φυτόις εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα μετήγαγε, καὶ ἀπὲρ παραδείσου δοχεῖον ἀπειργάσατο ὕδατος ἀφθόνου τε καὶ διαρκοῦς.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσα κατὰ τὰς βασιλεῖους περιοχὰς φιλοπόνως²⁰ ἄμα καὶ εὐσεβῶς ὁ αἰοιδίμος βασιλεὺς ἐτεκτόνητο. (93) ἔξελεθῆτω δὲ τῶν βασιλείων ἤδη λοιπὸν ὁ λόγος, καὶ χωρεῖτω πρὸς τὰ ἐξῆς τῶν κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ταύτην πόλιν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἐν οἰκοδομαῖς τε καὶ ἀνοικοδομαῖς θεῶν οἴκων ἔργα τοῦ αὐτοκράτο-

ad concipiendas aquas ingens ac patens, eius qui initio suburbanum exornaverat imperatoris opus laborque: sed ab imperatore Heraclio terra ingesta obstructa fuerat atque obducta, arboribusque ac oleribus consita, haud secus ac quae intra palatium erant, tum scilicet quae ante Magnauram, tum quae media inter Iustiniani triclinium et Echtheseos; quas ipsas, cum aquas copiosas haberent piscesque alerent imperatorum deliciis, et ut illi piscatu sese oblectarent, idem imperator terra obrutas hortos et vivaria fecerat, ea scilicet ratione, quod Stephanus mathematicus eius genituram rimando vitae exitam ex aqua illi imminere dixerat. ob eandem causam etiam cisternae, quae in Hiera in pomarium versa fuerat, ambitum inclitus Basilius imperator considerans, vidensque non deesse loca pomariis plantandis abunde idonea ac quantum par esset sufficientia, aquae vero dulcis atque limpidae penuria laborare, multorum rursus hominum opera ac diligentia, quod paulo ante pratum plantis vernans et arboribus conspiciebatur, in pristinum statum reduxit, ac pro pomario aquae copiosae satisque affluentis conceptaculum fecit.

Et haec quidem intra regia septa magnifice simul ac pie inclitus imperator extruxit. (93) iam vero extra regiam excurrat oratio, et ad reliqua deinceps, tum in urbe Byzantio tum circa eam exstruendis reficiendisque divinis aedibus, imperatoris opera procedat. urbanam enim

ρος. ὁρῶν γὰρ τὸν ἀστικὸν καὶ βάνανσον ὄχλον τὸν κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἣ Ὀρός προσαγορεύεται, διατρίβοντα καὶ προστετηκότα D ταῖς χρεῖαις τοῦ βίου ἐν τῷ μὴ ἔχειν πλησίον οἶκον εὐκτῆριον τῆς ψυχικῆς ἐπιμελείας λήθην λαμβάνοντα, ναὸν περικαλλῆ καὶ σε- 5 βάσμιον τῇ θεομήτορι κατὰ τὴν ἀγορὰν ἑδίματο, ὡς ἂν καὶ ὄμβρων καὶ χειμῶνων εἴη τοῖς ὄχλοις ἀλέξημα καὶ ψυχικῆς σωτηρίας ἐντρέφημα καὶ βοήθημα. καὶ τὸν ἕτερον δὲ τῆς παννυμῆτου θεο- τόκου, τὸν ἐν τοῖς Χαλκοκρατείοις θεῖον ναὸν τῆς πανσέπτου καὶ ἁγίας σοροῦ, ταπεινὸν ἰδὼν καὶ ἀφώτιστον, καὶ φωτοδόχος ἐκα- 10 τέρωθεν ἀναστήσας ἀψίδας καὶ τὸ τέγος μετεωρίσας ὕψει εὐπρε- πείας κατηγάσεν καὶ μαρμαρυγαῖς φωτὸς κατηγλαΐσει. τὸν δὲ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων ἐν τοῖς Τζήρου λεγομένοις θεῖον ναὸν P 209 καὶ τὴν περὶ αὐτὸν φιλόανθρωπον εἰς τοὺς πένητας ὑπουργίαν καὶ χορηγίαν ἐκείνους ἔστιν ὁ περιποιησάμενος, καὶ τὸν τε ναὸν φαι- 15 ὄρνας καὶ εἰς τὸ νῦν ὀρώμενον κάλλος περιστήσας καὶ ἀγαγάν, καὶ τὴν διακονίαν εἰς τὸ ἀνευδέει τῇ τῶν προσόδων ἐπαυξήσει κα- τυστήσας, καὶ ἐπιδαψιλευσάμενος τὸν εἰς τοὺς πένητας ἔλεον. καὶ τὸν ἐν Πουλχεριαναῖς δὲ τοῦ ἱερομάστρου Λαυρεντίου μέγι- στον ναὸν συμπτωθέντι ἀνέστησε, πολλῆς ἐμπλήσας τερπνότητος. 20 καὶ ἄλλους δὲ ἱεροῦς οἴκους ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν περὶ τὴν πόλιν ἀνέ- B στησε, πτωχοτροφεῖά τε καὶ ξενῶνας ἐκαινούργησε, καὶ τῶν πα- λαιοθέντων πλεῖστα ἀνενέωσε, νοσοκομεῖά τε καὶ γηροκομεῖα καὶ μοναστήρια.

9 φωτοδόχους?

infimaeque notae plebeculam in Foro versantem, vitaeque necessariis haerentem, eo quod nullum prope oratorium esset, salutis animi oblivisci perpendens, perpulchrum ac venerabile dei matri templum ad imbres arcendos hiemisque ac reliquas temporis pellendas iniurias, salutis animae delicias ac opem, in eo extruxit. aliud quoque gloriosissimae dei genitricis in Chalcostrateis venerandi sacrique loculi divinum templum humile ac luce destitutum animadvertens, exstructis hinc inde ad eam inferendam absidibus, tectoque altiori evecto fastigio, tum celsitate decorem conciliavit, tum lucis fulgoribus collustravit. angelorum item principis divinum templum in Tzeri (quas vocant) humanissimumque circa illud ministerium et in pauperes subministrationem, ille ipse sibi curae esse voluit, tum scilicet templum splendidius instaurans, ac qua nunc pulchritudine visitur coaptans ac provehens; tum auctis proventibus, ne egenorum ministerio facultas deesset, prospiciens, ac in pauperes large suppeditans. sacri quoque martyris ac archidiaconi Laurentii aedem maximam collapsam restituit, multa venustate implens et gratia. alias item sacras domos circiter centum circa urbem construxit, pauperibusque aledis ac hospitibus accipiendis partim novas excitavit partim veteres plurimas instauravit; quibus scilicet aegri senesque curarentur atque monachi exercerentur.

94. Οὐ κατὰ τὴν πόλιν δὲ μόνον τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων Θεοφιλῶς τε ἕμα καὶ φιλοτίμως εἰργάζετο, ἀλλὰ καὶ ταύτης ἐκτὸς τὴν ὁμοίαν ἐπεδείκνυτο ἐπιμέλειαν. μεθ' ἧς καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῷ καλουμένῳ Ἐβδόμῳ ναὸν τῷ χρόνῳ πονήσαντα καὶ καταβληθέντα ἀνίστησι, καλ-5
 λωναῖς τε ὠραῖσας καὶ ὀχυρώμασι κατασφαλισάμενος. ἔτι δὲ καὶ
 C τὸν πλησιόχωρον αὐτοῦ τοῦ προδρομοῦ οἶκον, πρὸ πάντων πολλῶν
 καταπτωθέντα χρόνων καὶ ξρεῖπιον ἀντὶ ναοῦ χρηματιζόντα, περι-
 καθαίρει μὲν τῆς ἕλης καὶ τῶν χωμάτων, ταχίστη δὲ οἰκοδομῇ
 καὶ ἐπιμέλειᾳ τῶν περιφανῶν καὶ μεγάλων ἴσον καθίστησι. τὸ 10
 δὲ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων τέμενος ἐν τῷ Ῥηγίῳ, διὰ τὴν
 ἀπειλουμένην πτώσιν ἄβατον τυγχάνον, αὐτὸς καθελὼν καὶ ἐκ βά-
 θρων καινουργήσας ἐδείματο εἰς μνήμην αὐτοῦ διηνεκῆ τε καὶ
 ἀνεπληροῦτον. ἐν δὲ ταῖς τοῦ Βαθύρσου ποταμοῦ ὑπερκειμένησι
 Ἰουστινιανοῦ γεφύραις Καλλινίκου τοῦ μάρτυρος ἡδαιφισμένον 15
 D ναὸν τοῦ προτέρου κρείττονα ἤγειρεν. ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ τούτῳ
 Στενῷ, τὸν ἀρχάνα τοῦ Εὐξείνου φημί, τὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ πάν-
 σεπτον οἶκον θεαρέστως τε καὶ Θεοφιλῶς δομησάμενος, καὶ σύστη-
 μά τι μοναχῶν εὐλαβῶν συναθροίσας, κτίσμασί τε καὶ κτήμασι
 τὸν τόπον καταπλουτίσας, μονὴν Θεοσύλλεκτον καὶ ἱατρεῖον ψυχῶν 20
 ἀπειργάσατο. ἐπὶ τούτοις ἕπασιν τὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μεχαήλ
 ἱερὸν οἶκον ἐν τῷ Σωσθενίῳ, ἐκ μακρῶν διαρροέντα χρόνων καὶ

5 ναῶ A

9 συνδρομῇ A

14 Βαθύρσου A

94. Neque in urbe tantum religiose simul et magnifice eiusce generis opera praestabat, sed et extra eam parem diligentiam exhibebat. ideoque apostoli et evangelistae Ioannis theologi templum in Hebdomo tempore quassatum collapsumque erigit, tum ornamentis decorans, tum fulcris adhibitis tutum a ruina in posterum praestans. ad haec etiam illi vicinam praecursoris aedem, ante annos plures dirutam et tantum parietinis conspicuam, egesta humo ruderibusque emundans, celerato quam maxime opere promptaque diligentia illustribus magnaefue molis eius generis aedibus parem fecit. principi vero apostolorum sacrum delubrum in Rhegio, idcirco quia proximam ruinam minabatur impervium, ipse diruens novo opere (sui perenne monumentum nullaque oblivione delendum) a fundamentis erexit. in Bathyrsi fluvii iniecto a Iustiniano ponte, Callinici martyris templum funditus dirutum priore splendidius exstruxit. in Steno item quod vocant, Euxini scilicet cervice, S. Phocae aedem perquam venerabilem pie religioseque abs se constructam, collectoque religiosissimorum monachorum coeta ac loco structuris praediisque abunde locupletato, monasterium deo auctore collectum animorumque officinam medicam fecit. ad haec omnia caelestis militiae principis Michaelis in Sosthenio sacram aedem, longa vetustate collabentem multis-

πλείστοις δακλάσαντα ῥήγμασι καὶ ἤδη πρὸς γόνυ κλιθέντα σχεδὸν
καὶ τὸ πολὺ τῆς περὶ αὐτὸν εὐπρεπείας ἀποβαλόντα, τῶν πτωμά- P 210
των τε διανίστησι καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἀκμὴν ἀνακαλεσόμενος
ὠραιότητος ἀπάσης ἔδειξεν ἔμπλεων. καὶ περὶ μὲν τοὺς ἱερούς
5 οἴκους καὶ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν καὶ διόρθωσιν, ἀφ' ὧν μάλιστα
ἢ περὶ τὸ θεῖον οὐσιότης χαρακτηρίζεται, τοιοῦτος ὁ ἐν βασιλεῦσιν
αἰοίδιμος Βασίλειος ἦν.

95. Εἰδὼς δὲ ὅτι ἐπ' οὐδενὶ τοσοῦτον ὅσον ἐπὶ σωτηρίᾳ
ψυχῶν ὁ θεὸς ἐπεφραίνεται, καὶ ὅτι ὁ ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου
10 ὡς στόμα χρημιτίζει Χριστοῦ, οὐδὲ περὶ τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο
ἔργον ἀμελῆς ἐφάνη καὶ ῥάθυμος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ τῶν Ἰου-
δαίων ἔθνος ἀπερίτμητόν τε καὶ σκληροκάριον, τὸ ὅσον ἐπ' αὐ- B
τῷ, εἰς τὴν ὑποταγὴν σαγηνεῖ Χριστοῦ. κελύσας γὰρ αὐτοὺς
τῆς οἰκείας θρησκείας τὰς ἀποδείξεις κομίζοντας εἰς διαλέξεις χω-
15 ρεῖν καὶ ἢ δεικνύναι τὰ κατ' αὐτοὺς ἰσχυρά τε καὶ ἀναντιρροητα,
ἢ πειθομένους ὅτι κεφάλαιον τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ὁ Χρι-
στός ἦν καὶ ὅτι σκιᾶς τύπον εἶχεν ὁ νόμος, ἢ τῇ ἐπιλάμψει τοῦ
ἡλιακοῦ φωτὸς διασκεδάζεται, προσέρχεσθαι τῇ τοῦ κυρίου διδα-
σκαλίᾳ καὶ βαπτίζεσθαι, προσθεῖς δὲ καὶ ἀξιωματῶν τοῖς προσερ-
20 χομένοις διανομὰς καὶ τοῦ βάρους τῶν προτέρων ἀπαλλάξας φόρων
καὶ ἐπιτίμους ἐξ ἀτίμων ποιεῖν κατεπαγγελιάμενος, πολλοὺς τοῦ
ἐπιχειμέρον καλύμματος τῆς πωρώσεως ἡλευθέρωσε καὶ πρὸς πλ- C

1 ἤδη om P

4 μὲν] δὲ P

8 ἐπ' om P

9 ὁ om P

10 ὡς] εἰς P

12 ὑπ' AP

18 φωτὸς om A

διδαχῇ A

22 ἐπικαλύμματος P

que hiatibus fatiscens ac in genua pene prouentem, decoris flore magna parte deperdito, e ruinis ereptam pristinoque vigori restitutam omni venustate gratiaque implevit. sic itaque erga sacras aedes earumque curam et reparationem (quibus potissimum pietas in deum atque sanctitas designatur) inter imperatores inclitae memoriae sese Basilius habuit.

95. Videns autem nulla re sic deum delectari ut animorum salute, eumque qui dignum ab indigno educat Christi os nuncupari (Ier. 15 19), neque apostolicum opus hoc sibi negligendum segniusve habendum putavit. sed ante omnia Iudaeorum gentem incircumcisam et duro corde ac cervice, quod in ipso fuit, in Christi obsequium verbi sagena irretiit. iubens enim suae religionis argumentis allatis disputationis aleam experiri, ac vel sua firma ostendere et quibus contradici non possit, aut persuasos Christum legis caput esse ac prophetarum, et legem umbrae typum praetulisse, quae solis radiis ingruentibus dissipatur, ad domini doctrinam accedere ac baptisma suscipere, propositis etiam praemiis ac honoribus his qui se Christo adiunxerint, priorumque vectigalium onere levaturum pollicitus atque ex obscura faece nobiles ac honoratos facturum, multos ablato, quod impositum habent, caecitatis velamine ad Chri-

στιν ἔλκυσε τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ πάλιν οἱ πλείους μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βίον τοῦ βασιλέως ἐπαναχώρησιν πρὸς τὸν οἰκεῖον ὡς κύνες ὑπέστρεψαν ἐμετόν. ἀλλὰ κἄν ἐκεῖνοι, μᾶλλον δέ τινες ἐκείνων, ὡς Αἰθίοπες ἔμειναν ἀμετάβλητοι, ἀλλ' ὁ γε φιλόθεος βασιλεὺς ἐντελεῖς τοῦ ἔργου τοὺς μισθοὺς ἕνεκα τῆς σπουδῆς παρὰ Θεοῦ 5 ἀπολήψεσθαι ἔμελλεν.

96. Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τὸ Βουλγάρων γένος εὐρίσκεται διαγεγονώς. τὸ γὰρ τοιοῦτον ἔθνος, εἰ καὶ πρὸ τούτου τὴν πρὸς D εὐσέβειαν μεταβολὴν εἰσδέξασθαι ἔδοξε καὶ πρὸς τὸν χριστιανισμόν μετελθεῖν, ἀλλ' ὅμως ἀπαγὲς ἦν ἔτι πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἀνιδροτον, 10 ὡς ὑπὸ ἀνέμου φύλλα ῥαδίως σαλευόμενον καὶ μετακινούμενον. ἀλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως συχναῖς παραινήσεσι καὶ ταῖς λαμπραῖς δεξιώσεσιν, ἔτι δὲ καὶ ταῖς μεγαλοψύχοις φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς, ἀρχιεπίσκοπόν τε πείθεσθαι καταδέξασθαι καὶ ἐπισκόποις καταπικνωθῆναι τὴν χώραν ἀνέχεται· καὶ διὰ τε τούτων διὰ τε 15 τῶν ἐξ ὁρέων τε καὶ τῶν σπηλαίων τῆς γῆς μετακληθέντων καὶ ἐκείσε παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντων, τῶν εὐσεβῶν μοναστῶν, τὰ τε πατροῦα ἤθη καταλιμπάνει καὶ ὀλόκληρον τῷ Χριστῷ συγγενέεται.

P 211 97. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν Ρῶς ἔθνος δυσμαχώτατόν τε καὶ 20 ἀθρεύτατον ὃν χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ σηρικῶν περιβλημάτων ἱκαναῖς ἐπιδόσεις εἰς συμβάσεις ἐφελκυσόμενος, καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς σπεισάμενος εἰρηνικός, ἐν μετοχῇ γενέσθαι καὶ τοῦ σωτη-

1 ἐκ om P
20 Ρῶς A

6 λήψεσθαι P

10 τὸ om P

16 τε om P

sti fidem attraxit, quanquam plerique rursum, post imperatorem e vivis exemptum, ad vomitum suum ut canes reversi sunt. tametsi vero illi (seu potius illorum pars aliqua), velut Aethiopes, errorem haud mutarunt, religiosissimus tamen imperator integram a deo operis mercedem, eius molitionis causa percepturus erat.

96. Similiter vero se etiam erga Bulgaros gessit. ea enim gens etsi antea ad pietatem transiisse visa fuerat et Christianorum ritus recepisse, adhuc tamen in bono instabilis ac quasi volatica erat, velut folium quod facile levi aura quatitur atque movetur. crebris tamen imperatoris hortamentis splendidisque acceptionibus ac cultu, nec non magnificis largitionibus ac muneribus, archiepiscopum recipere suadetur, nec plures in provincia creati episcopus iisque constipari abnuit. horum opera, eorumque quos ex montibus et cavernis terrae religiosissimos monachos imperator acciverat inque eam messem destinarat, avitis moribus valere iussis in Christi sagemam, quicquid Bulgaricae gentis est, concessit.

97. Praeterea genti Russorum nescienti mansuescere ullive cadere atque a dei sensu ac pietate remotissimae, auri argentique ac sericarum vestium affluentis largitione in foedus pertractae, iuitisque cum ea indutiis

ριώδους βαπτίσματος ἔπεισε καὶ ἀρχιεπίσκοπον παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου τὴν χειροτονίαν δεξιόμενον δεξασθαι παρεσκευάσεν, ὅς κατὰ τὴν τοῦ εἰρημένου ἔθνους χώραν παραγεγονῶς ἀπὸ τοιαύτης πράξεως εὐπαράδεκτος τῷ ἔθνει γεγένηται. τοῦ γὰρ ἄρχοντος τοῦ τοιοῦτου γένους σύλλογον τοῦ ὑπηκόου ποιησαμένου καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν γερόντων προκαθεσθέντος, οἱ τῶν ἄλλων μᾶλλον τῆ δεισιδαιμονία διὰ τὴν μακρὰν συνήθειαν προστετηκότες B ἐτύγχανον, καὶ σκοπουμένων περὶ τε τῆς οικείας καὶ τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰσκαλεῖται ὁ ἄρτι πρὸς αὐτοὺς φοιτήσας ἀρχιερεὺς, 10 καὶ τίνα τὰ παρ' αὐτοῦ καταγγελλόμενα καὶ αὐτοὺς διδάσκεισθαι μέλλοντα ἐπυνθάνετο. τοῦ δὲ τὴν ἱεράν τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίου βίβλον προτείναντος, καὶ τίνα τῶν τοῦ σωτήρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ Θαυμάτων αὐτοῖς ἀπαγγέλλαντος, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τερατουργηθέντων κατὰ τὴν παλαιὰν τὴν ἱστορίαν αὐτοῖς ἀναπτύξαντος, 15 "εἰ μὴ τι τῶν ὁμοίων" ἔφασαν εὐθέως οἱ Ρῶς "καὶ ἡμεῖς θεασόμεθα, καὶ μάλιστα ὅσον τὸ ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν λέγεις παιδῶν, ὅκ ἂν σοι ὄλως πιστεύσωμεν, οὐδὲ τὰς ἀκοὰς ἡμῶν ἔτι τοῖς ὑπὸ C σοῦ λεγομένοις ὑπόσχωμεν." ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῷ ἀπευθεῖ τοῦ εἰπόντος ὅτι ὁ ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματι μου λήψετε καὶ ὅτι 20 ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κακεῖνος ποιήσει, καὶ μέζονα τούτων ποιήσει, ὅταν οὐ πρὸς ἐπίδειξιν ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν μέλλει γίνεσθαι τὰ γινόμενα, ἔφη πρὸς αὐτούς "εἰ

2 τὴν om P
ἐφθάσαν A

13 ἐπαγγέλλαντος A
16 τὸ om P

τοῦ om P

15 εὐθέως

ac pace firmata, divini quoque baptismatis participes fieri persuasit, ac archiepiscopum ab Ignatio patriarcha ordinatum ut susciperent effecit. is ad dictae gentis provinciam cum venisset, ex tali eventu illustri facinore illius sibi animos faciles reddidit. gentis enim princeps, subditae plebis coacto coetu, cum senatoribus suis ac proceribus praesidebat; qui et falsae religioni ob longam consuetudinem proclivius reliquis adhaerebant. deque sua ac Christianorum fide deliberantibus, in conventum vocatur qui ad eos recens episcopus venerat; ac quanam ipse profiteretur eosque docturus esset, ex illo sciscitabantur. eo sacrum divini evangelii librum protendente, ac quaedam salvatoris nostri miracula deique in veteri testamento prodigia exponente, statim Russi subdiderunt "nisi nos etiam eiusmodi aliquid viderimus, ac potissimum quale in trium puerorum camino accidisse dicis, nullam prorsus tibi fidem habebimus, nec tuis verbis animum auresque nostras ultra accommodabimus." praesul vero de illius promissionis veritate fretus, qui ait (Ioan. 14 14 et 12) "si quid petieritis in nomine meo, accipietis" et "qui credit in me, opera quae ego facio, et ille faciet, et maiora his faciet," tum nimirum cum non ostentationis causa sed ad salutem animarum haec quae fiunt, sunt futura, ait ad eos (Deut. 6 16)

καὶ μὴ ἔξιστιν ἐκπειράζειν κόνιον τὸν Θεόν, ἀλλ' ὁμοῦ εἰ ἐκ ψυχῆς διεγνώκατε προσελθεῖν τῷ Θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ καὶ βούλοσθε, καὶ ποιήσει τοῦτο πάντως διὰ τὴν πίστιν ὑμῶν ὁ Θεός, κὰν ἡμεῖς ἔσμεν εὐτελεῖς καὶ ἐλάχιστοι." οἱ δὲ ἤτήσαντο αὐτὸ τὸ τῆς πλ-

D στεως τῶν Χριστιανῶν βιβλίον, ἥτοι τὸ Θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέ- 5
 lion, ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν ἀναφθεῖση ἐμβληθῆναι πυρκαϊῆ· καὶ εἰ
 ἀβλαβὲς τηρηθεῖη καὶ ἄκαυστον, προσελθεῖν τῷ παρ' αὐτοῦ κη-
 ρυσομένῳ Θεῷ. ῥηθέντων δὲ τούτων, καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς τὸν
 Θεὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας ἐπάραντος, καὶ εἰπόντος ὅτι
 δόξασόν σου τὸ ἅγιον ὄνομα, Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ **10**
 νῦν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἔθνους τούτου παντός, ἐρρίφη εἰς τὴν κά-
 μινον τοῦ πυρὸς ἢ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου βιβλος. ὥρῳν δὲ διελη-
 λυθῶν ἰκανῶν, εἶτα τῆς καμίνου κατασβεσθείσης, εὐρέθη τὸ
P 212 ἱερὸν πυκτὸν διαμειῖναν ἀπαθές καὶ ἀλώβητον καὶ μηδεμίαν ὑπὸ
 τοῦ πυρὸς δεξιόμενον λύμην ἢ μείωσιν, ὡς μηδὲ τῶν ἐν τοῖς κλει- **15**
 δώμασι τῆς βίβλου κροσσῶν τὴν οἰανοῦν ὑπομεινάντων φθορὰν ἢ
 ἀλλοίωσιν. ὅπερ ἰδόντες οἱ βάρβαροι, καὶ τῷ μεγέθει καταπλα-
 γέντες τοῦ θαύματος, ἀνευδοιάστως βαπτίξασθαι ἤρξαντο.

98. Οὕτως οὖν τῶν τοιούτων ἔργων ἐν τοῖς χρόνοις τῆς
 βασιλείας τοῦ συνετοῦ βασιλέως Βασιλείου καταπραττομένων, καὶ **20**
 δεξιῶς κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων χωροῦντων αὐτῷ, καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν θάλλοντος βίου, καὶ εὐθυμίας χορευούσης περὶ τὴν πόλιν

3 ἡμῶν **A**
 om **P**

8 τὸν om **A**

20 βασιλέως om **A**

21 τῶν

"etsi non licet dominum deum tentare, si tamen ex animo statuistis ad deum accedere, quod libuerit, hoc et petite; omninoque deus praestabit propter fidem vestram, etsi nos despicabiles et minimi sumus." petiere ipsum fidei Christianae librum (divinum scilicet sacrumque evangelium) in rogum iniici ab eis accensum, ac siquidem librum nihil flamma laeserit aut exusserit, ad deum accessuros, qui ab illo praedicaretur. quibus sic dictis, ac sacerdotē oculos ac manus ad deum levante, atque dicente (Ioan. 12 28) "clarifica nomen sanctum tuum, Iesu Christe deus noster, etiamnum in oculis gentis huius universae," sancti evangelii liber in ro- gum ignis coniectus est. nec paucis decursis horis, ac rogo exinde ex- tincto, inventum est sacrum volumen illaesum nec edacis flammae vi ulla violatum, nulla eius ab igne noxa aut diminutione, ut ne fimbriae quidem librum claudentes ullam aut corruptionem aut labem senserint. quo viso barbari, ac miraculi magnitudine in stuporem acti, omni sub- lata haesitatione baptismo intingi coeperunt.

98. Cum sic igitur prudentissimi imperatoris Basilii temporibus talia gererentur, exque animo cuncta prospere cederent, ac quotidie res publica uberius floreret, inque civitate ac regia iucunditas vigeret, omni-

καὶ τὰ βασιλεια, καὶ γαλήνης ἠπλωμένης ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν νῆσον **B**
καὶ ἤπειρον, ἐξαίφνης καίλαυ καὶ ζάλη καὶ καταγίς συμφορῶν
τοῖς ἀνακτόροις ἐκώμασε, κοπετὸς καὶ θρηῆος καὶ Ἰλιάς λυπηρῶν
καὶ τραγωδία θλιβερῶν ἐχόρευσε περὶ τὰ βασιλεια. ὁ γὰρ φιλιτα-
5τος καὶ πρωτότοκος υἱὸς τῷ βασιλεῖ Κωνσταντῖνος ἐν αὐτῷ τῷ
ἄνθει τῆς ἡλικίας, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, ἐν τῷ πρὸς ζῆλον
ἄρχεσθαι τρέχειν τῆς πατρικῆς γενναιότητος, ὄξειά νόσω περιπε-
σὼν καὶ ἐπὶ ὀλίγαις ἡμέραις τῷ πυρετῷ καυσωθεὶς, πᾶσαν τὴν
ζωτικὴν ἰκμάδα τοῦ παρὰ φύσιν λάβρον πυρὸς συντόμως ἐκδα- **C**
10παρήσαντος, τὸν βίον ἐξέλιπε, πένθος ἀμύθητον καταλιπὼν τῷ
πατρὶ. πλὴν ἐπεὶ λόγῳ κρατεῖν ὀφείλει τῶν ἀλόγων παθῶν ὁ πε-
παιδευμένος ἀνὴρ, καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν καὶ θνητὸς ἤδει καὶ
τὸν υἱὸν ἔχων ὁμοίως θνητὸν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ πέρα τοῦ μετρίου
τὸ συμβᾶν ἀποδύρεσθαι ὡς ἀγεννές τε καὶ ἄνανδρον τῇ γυναικωνί-
15τιδι διδοῦς θᾶττον ἐγένετο ἑαυτοῦ, καὶ τὴν εὐχάριστον τοῦ γεν-
ναίου Ἰᾶβ φωνὴν ἀνεφθέγγετο, “ὁ κύριος ἔδωκεν” εἰπὼν, “ὁ κύ-
ριος αὖθις ἀφείλατο. ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ γέγονεν.
εἴη αὐτοῦ εὐλογημένον τὸ ὄνομα.” καὶ “τί” φησὶ “θαυμαστόν,
εἰ ὁ δὸς πάλιν ἀπέληφεν, ὡς ἐβούλευν, ὅπερ δέδωκεν;” καὶ **D**
20μᾶλλον εἰς παραμυθίαν τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν γεγονῶς ἦν
ἐπὶ τῶν συνήθων αὖθις, προϊστάμενος ὀρφανῶν, χήραις ἐπικου-

1 τὰ om P

νῆσον om A

4 ἐχόρευσε P

7 ὄξει P

17 ἀφείλετο A

19 ἐκέλευεν A

que pene insula ac continente diffusa tranquillitas lateque explicata esset, repente malorum turbo procellaque ac tempestas in regiam invasit; planctus et luctus tristiumque rerum Ilias ac molestorum tragoedia per aulam bacchari. carissimus scilicet ac primogenitus imperatori filius Constantinus in ipso aetatis flore ac iuventutis vigore, dum ad paternam generositatem aemulandam contendit, in morbum acutum incidens, paucosque dies febris ardoribus exustus, innaturali rapido igne quicquid vitalis humoris erat brevi absumente, in vivis esse desiit, inenarrabili luctu parenti relicto. quoniam tamen vir disciplina moribusque compositus alienos a ratione impetus ac perturbationes ratione moderari debet, ipseque homo ac mortalis cum esset, filium similiter mortalem se habere nullus dubitabat, idcirco abundantiore luctu, ac qui modum excedat, casum deffere, velut ignavi muliebrisque animi sensu gynaeceo relicto, quanto citius sibi ipse redditus, generosi Iobi gratiarum actionis vocem prolucutus ait (Iob 1 21) “dominus dedit, dominus rursus abstulit: sicut domino placuit, sic et factum est: sit nomen illius benedictum. et quid mirum” inquit, “si, qui dedit, rursus abstulit id quod dederat, pro eo ac placuit?” magisque solandae matris fratrumque munere perfunctus consuetis iterum animum advertebat, pupillorum defensor, viduarum adiutor,

ρῶν, χορηγῶν στρατιώταις καὶ πένησιν, ἀδικουμένοις ἐπαμύνων, καὶ τῶν φοβουμένων τὸν κύριον ἠδέως καὶ εὐμενῶς ἀκροώμενος, τὰ λυσιτελῆ καὶ σωτήρια καὶ τὴν ἄνω βασιλείαν προξενούντα ἐξηγουμένων καὶ ὑποτιθεμένων αὐτῶ.

99. Ἐπεὶ δὲ εἰδῶθαισι πολλὰκις οἱ καθεστηκότες ἐπὶ τῶν 5 ἀρχῶν καὶ τῶν διοικήσεων, τὴν εὐνοίαν δῆθεν ὑπεμφαίνειν ἐθέλοντες, τάχα δὲ καὶ μονιμοτέρων ἐντεῦθεν οἰόμενοι τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς καταστήσασθαι, ὑποτιθέναι τὰ πρὸς αὐξήσιν τῶν εἰσφορῶν καὶ τὸν τῶν προσόδων συντελοῦντα πλεονασμόν, ὑπέμνησέ ποτε καὶ τῷ γενναίῳ τούτῳ βασιλεῖ ἀπὸ τοιαύτης γνώμης ὁ τὴν 10 τοῦ γενικοῦ τὸ τετριχαιῦτα διέπων ἀρχὴν ἀποσταλῆναι εἰς τὰ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἔξουσίαν ἕπαντα θέματα τοὺς λεγομένους ἐπόπτας τούτους καὶ ἐξισωτάς, ὡς ἄν, φησί, τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ χωρία, ὧν ὁ χρόνος τοὺς δεσπότης διὰ τινα περιπέτειαν τοῖς οἰκείοις ἐπέκλυσε φεύμασι, πρὸς ἑτέρους διάθωνται καὶ πρόσδορον ἐντεῦθεν 15 οὐχὶ μικρὰν τῷ ταμείῳ τῷ βασιλικῷ προσπορίσωσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποδέχεσθαι προσποιησάμενος τὴν ὑπόμνησιν, ἐκλέξασθαι καὶ ἐδρεπίσαι καὶ αὐτῷ προσαγαγεῖν τοὺς ὀφειλόντας τὸ ἔργον ἐπιτελέσαι καλῶς προετρέψατο. σκεψάμενος δὲ καὶ φροντίσας ὁ γενικός, καὶ ὡς ἐδόκει κάλλιστα τοὺς ἀρίστους ἐπιλέξάμενος, 20 καὶ τὰς τῶν ἐκλεγέντων κλήσεις εἰσαγαγὼν πρὸς αὐτόν, πολλῆς ἐνομίσθη μέμψεως ἄξιος καὶ σφοδροτέροις ὑπεβλήθη ὄνειδιμοῖς,

8 τὸ P

12 ἅπαντα τὰ Θ. AP

milium pauperumque sumptibus iustus piusque erogator, eorum qui ulla iniuria laederentur ultor, ac timentium dominum, qui utilia et salutaria supernumque regnum conciliantia doceant suadeantque, laete ex animo placidusque auditor.

99. Cum autem plerumque soleant, qui praefecturis ac magistratibus rerumque administrationi praepositi sunt, suam nimirum benevolentiam principi insinuare cupientes (forte vero etiam hoc satagentes, ut inde diuturniorem sibi magistratum efficiant ac praefecturam) ea suggerere unde fisci procuraciones augeantur maioraque tributa in rationes publicas inferantur, ea quandoque mente is qui genici tunc munereungebatur, generosi pectoris virum Basilium submonuit mittendos ad omnes Romanuae dicionis provincias (recentior usus themata dicit) eos quos inspectores ac peraequatores vocant, agros scilicet et praedia, quorum possessores adverso aliquo casu tempus fluctibus suis obruisset, aliis delaturos, unde pecuniae vis non modica aerario accederet. imperator consilium se probare simulans, eligi atque parari sibi que offerri iubet qui istud muneris probe expleturi essent. tum genicus adhibito diligenti examine solertique cura, et ut optimum illi videbatur, optimis delectis maximeque ingenuis, eorumque relatis nominibus, haud levi dignus vituperio visus est acriusque obiurgatus, quod eiusce generis ac probitatis

εἰ τοιοῦτους εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον προβάλλεται. τοῦ δὲ μὴ ἔχειν ἐν τοῖς πολιτευομένοις κρείττονας λέγοντος, ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο οὕτως παρ' ἐμοὶ τοιοῦτον τὸ τῆς προκειμένης διακονίας ἔργον κρίνεται ὥστε, εἶπερ οἶόν τε ἦν, αὐτὸν ἐμὲ πρὸς τὴν τούτων διοίκησιν 5 ἔξελθεῖν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο οἶδα ὅτι δοκεῖ τυχὸν ἀρρεπὲς καὶ ἀδύνατον, ἔξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῖς δυοῖν τῆς πολιτείας μαγίστροις, οἳ καὶ χρόνῳ καὶ πείρᾳ καὶ ταῖς πολλαῖς ἐν τῷ μακρῷ βίῳ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διοικήσεσιν, ἐν αἷς ἐξητάσθησαν, ἀκίβδηλον καὶ καθαρὸν τῆς ἀρετῆς ἐξενηνόχασιν τὸ δοκίμιον, τὰς ἐλπίδας ἀποσα- 10 λέω, καὶ τὴν διακονίαν ὑπὸ τούτων ἀνυσθῆναι δεόντως θαρρῶ. ἀπελθὼν οὖν, φησὶν, αὐτὸς σὺ τούτοις ἀπάγγειλον τὸ τῆς διακονίας ἐπωφελὲς καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν. καὶ βουλομένων αὐτῶν ἔξελθεῖν ἐπευδοκῶ καὶ αὐτὸς καὶ ἐπισφραγίσω τὸ βούλευμα. ὡς δὲ ἀκούσαντες οἱ ἄνδρες ἤλθον εἰς ἐκπληξιν, καὶ τὸ γῆρας ἀνθ' 15 ἰκετηρίας καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καμάτων καὶ πόνους αὐτῶν προβαλλόμενοι παρενεχθῆναι τὸ τῆς τοιαύτης διακονίας ποτήριον ἔξ αὐτῶν καθικέτευον, ἔξ ἀνάγκης ὑπέστρεψεν ἄπρακτος ὁ πεμφθεὶς, καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ παρὰ τῶν μαγίστρων ἀπήγγειλεν. ὑπὲρ ἀκούσας εἶπεν ὁ βασιλεὺς ὅτι εἰ τὸ ἐμὲ ἔξελθεῖν δοκεῖ τε καὶ 20 λέγεται εἶναι ἀδύνατον, παραιτοῦνται δὲ τὴν ὑπουργίαν καὶ οἱ λαμπρότατοι μάγιστροι, οὐδένα ἔχων τοῦ πράγματος διοικητὴν ἀξιόχρεων καταλειφθῆναι τὸ ὑποβαλλόμενον βούλομαι ἀνεπίσκοπτον καὶ ἀδιεφύνητον. κρείττον γάρ, φησί, παρακερδαίνειν τινὰς ἀπὸ τῶν ἐμῶν

5 ἀπελθεῖν P

9 ἐπισαλεύω P

15 καὶ πόνους αὐτῶν om P

viros ad munus istud proponeret. cumque diceret inter cives ac tota re publica se nullos meliores habere, intulit imperator "tanti apud me eius muneris functio est, ut et ipse, si liceret, ad eam profecturus essem. quia tamen, ut probe novi, nec satis forte decorum videtur nec possibile, necessario in duobus rei publicae magistris, tempore et experientia multisque per longam aetatem civilium magistratum functionibus exercitatis, sinceraeque in eis ac exploratae virtutis probatis, spem colloco, remque ab illis probe exsequendam confido. tu ergo ipse vadens eius illis provinciae utilitatem meamque voluntatem nuntiatio; ac dum in animum induxerint ut proficiscantur, placet et mihi, assensumque consilio praebeo." viros, ut audiere, stupor subiit, seniumque supplicationis loco ac longos pro re publica exantlatos labores atque sudores ostendentes eiusce functionis calicem ab eis transferri exorabant. necessario itaque, qui missus fuerat, re infecta reversus magistrorum responsa haec imperatori rettulit. tum imperator his auditis "cum fieri non posse videatur ut ego exeam (atque etiam dicatur) illustrissimique magistri munus defugiant, ac qui illi functioni par videatur, alius nemo suppetat, placet suggestionem indiscussam ac cassam manere. praestat enim" inquit "nonnullos ex fisci proventibus reque privata non bene lucrari, quam ut

- P 214 οὐ καλῶς ἢ κακῶς ὑποπεσεῖν τινὰ ζημιῶδει κακῶ καὶ ἐπιτριβούσῃ αὐτὸν συμφορᾷ. καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ ἔμεινεν ἀνέποπτος, ὡς ἂν τις εἴποι, καὶ ἀνεξίλωτος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐλεύθερός τε καὶ ἀδιάπρακτος, ὃ ἐπὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἔξουσίαν ἅπας τῶν ὄλων θεμιμάτων λαὸς καὶ τὰ χωρία καὶ οἱ 5 ἄγροὶ τοῖς γειτονοῦσι τῶν πενήτων προκείμενοι εἰς ἀπόλαυσιν. τοιοῦτος ἦν περὶ πᾶν τὸ ὑπήκοον, μάλιστα δὲ τὸν ὄχλον τὸν ἀγροδίατον, πατρικὴν ἐπιδεικνύμενος κηδεμονίαν καὶ πρόνοιαν ὃ ἀγαθὸς βασιλεύς.
- B 100. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ φθόνος ἑτέραν ἡγείρε περὶ τὰ 10 βασιλεία ζάλην καὶ θύελλαν, καθ' ἑαυτῆς τὴν φύσιν συνταράσσων τε καὶ κυκῶν. ἄρτι γὰρ τοῦ φιλιτάτου τῷ βασιλεῖ υἱοῦ Κωνσταντίνου τὸν βίον ἀπολιπόντος, καὶ μεταπεσόντος τοῦ φίλτρον καὶ τῶν ἐλπίδων ἐπὶ τὸν δεύτερον υἱὸν Λέοντα, οὐκ ἦνεγκε πρῶτως τὸ βύσκανον τῶν δαιμόνων φύλον τὸ πρᾶον καὶ ἦσυχον 15 καὶ εὐσεβὲς ἄμα καὶ ἐμμελές, ὡς εἴκειν, ὄρων τοῦ διαδέχεσθαι μέλλοντος τὴν βασιλείον ταύτην ἀρχήν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν τοῦ ὑπηκόου στοχαζομένην ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας εὐτετηρίαν καὶ
- C πρὸς πάντα τὰ ἐπαινούμενα αὐξήσιν· καὶ διὰ τοῦτο κονίεται κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως πῶς ἀνταγωνίζεται. ἦν τις τῶν πάντων 20 φιλουμένων καὶ πιστενομένων παρὰ τῷ ἰοιδίμῳ Βασιλεῖ μονα-

3 ὡς Combesius, libri ων
7 ἦν om P μᾶλλον P

4 ἀδιατάρακτος?
14 υἱὸν om P

5 τὰ om P

male quisquam damno afficiatur ullave graviore iniuria vexetur aut opprimatur." eoque consilio, quamdiu ille rerum potitus est, omnis omnium Romanae dicionis provinciarum populus ininspectus (ut ita dicam) ac in-exaequatus (i. e. non censitus) mansit, ac si mavis dicere, liber et ab exactationibus immunis; praediaque et agri in pauperum vicinorum usum cesserunt. talis scilicet princeps optimus erga omnes subditos erat, ac praecipue erga rusticanam plebeculam paternam sollicitudinem ac curam exhibebat.

100. Verum rursus etiam invidentia procellam aliam atque turbinem in regia excitavit, ipsam in se ipsam naturam conturbans ac concitans. cum enim iam dulcissimus imperatoris filius Constantinus vitam cum morte commutasset, isque in alteram prolem Leonem amoris vim convertisset spesque in eo iactaret, haud placide tulit invidum daemonum genus, leves placidosque, religiososque simul ac rite compositos, ut par est, illius mores considerans qui imperii successor futurus esset, ac quam inde coniciebat illo rerum potiente subditorum fore felicitatem, et ad laudabilia quaeque profectum atque incrementum. idcirco se ad pugnam instruit, inque hunc modum certamen aggreditur. erat inculto Basilio inter eos in quos impense afficiebatur ac quibus nimiam quandam habe-

χός, ὡς ἐδόκει, καὶ ἱερεῖς, καὶ φίλος αὐτῷ καὶ ὑπουργὸς δεξιός,
 ὃν Σανδαβυρητὸν κατωνόμαζον· ὃς εἰ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως
 ἐστέρητο, ἀλλ' οὐκ εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις δόξαν χρηστὴν οὐδ'
 ὑπόληψιν ἀνεπίληπτον. καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις καὶ ὑπὸ ταῦ σο-
 5 φωτάτου διεκωμωδεῖτο Λέοντος ὡς γόης καὶ ἀπατεῶν καὶ εἰς ἃ
 μὴ δεῖ τὸν βασιλέα παρασύρων καὶ τῶν καθηκόντων ἐκδικαιτῶν.
 ἃ δὴ πυνθανόμενος ὁ φέναξ ἐκείνος καὶ πονηρὸς εὐνοίαν πλάττειται D
 καὶ φιλίαν πρὸς τὸν χρηστὸν ὑποκρίνεται Λέοντι, καὶ φησὶ πρὸς
 αὐτὸν ὡς ἵνα τί νεανίας ἤδη ὢν καὶ παρὰ τῷ πατρὶ σου φιλούμε-
 10 νος μὴ ἐπιφέρῃ κρυπτῶς ῥομφαίαν ἢ μάχαιραν, ὅταν κατ' ἀγροῦς
 συνηπιᾶξῃ σου τῷ πατρὶ, ἵνα καὶ αὐτῷ, εἰ κατὰ θηρίου χρεῖαν
 σχῆ, ἐπιδιδῶς, καὶ εἴ τι λαθραῖον πολλάκις κατ' αὐτοῦ ἐπιβού-
 λευμα γένηται, μὴ ἄνοπλος εὐρεθῆς, ἀλλ' ἔχῃς τι μεθ' ὅτου
 δνηθῆς τοὺς πατρικοὺς ἔχθροὺς ἀνταμύνασθαι. οὐχ ὑπέδόμε-
 15 νος δὲ τὸν δόλον ἐκείνος οὐδὲ τὸ δολερὸν τοῦ ἀνδρὸς συννοήσας
 (τὸ γὰρ μὴ πρόχειρον εἰς κακίαν οὐδὲ ὑπονοεῖν ἐστὶ τὰ πονηρὰ P 215
 εὐχερές) δέχεται τὴν βουλήν καὶ πείθεται μάχαιραν τοῦ ὑποδήμα-
 τος ἐντὸς ἐπιφέρεισθαι. ὡς οὖν ὁ ἐπίβουλος ἔγνω χωρήσασαν εἰς
 ἔργον τὴν αὐτοῦ συμβουλήν, ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ ὅτι ὁ υἱὸς σου
 20 ἐπιβουλεύει σε ἀνελεῖν· καὶ εἰ ἀπιστεῖς, ὅταν κατὰ θήραν ἢ πού
 ἄλλοθι μέλλεις τῆς βασιλίδος ὑπέξελθεῖν, κέλευσον περιαιρεθῆναι
 τὰ πέδιλα τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἰ εὐρεθῆσεται ξίφος ἐπιπεφρομέ-
 νος, γινῶθι ὅτι πρὸς τὴν σὴν αὐτὸ σφαγὴν ἤτοιμάσατο. καταγα-

bat fidem, monachus quidam, ut videbatur, et sacerdos illique amicus ac
 minister strenuus, cui Santabareno nomen. is etsi ab imperatore cole-
 batur, apud alios tamen non bonae famae erat nec reprehensione care-
 bat. idque in causa erat cur non raro a sapientissimo Leone ut prae-
 stigator ac seductor, quique imperatorem a recti tramite abduceret et
 ad absurda traheret, conviciis incesseretur. quibus saepius auditis im-
 postor ille ac scelestus, simulata benevolentia ac amicitiae larva, ad mi-
 tissimum Leonem sic loquitur. "cur" inquit, "cum iam robustis viribus
 ad aetatem adoleveris patrique admodum carus sis, non occulte pugio-
 nem aut sicam tecum defers, cum una cum illo ruri in equo veheris, ut
 in prompta porrigendum habeas, cum ferienda bestia fuerit, et, si quid
 adversus eum latenter ex insidiis agi contigerit, non ipse inermis inve-
 niaris, sed praesto aliquid habeas unde paternos hostes ulciscaris." do-
 lum ille minime subodoratus, nec viri fraudes animo reputans (quod enim
 ad malitiam pronum non est, nec improba facile suspicatur) consilium
 approbat viroque obsequitur, ut cultrum in ocrea deferat. perfidus au-
 tem insidiator, Leonem consilio suo paruisse intelligens, imperatori de-
 nuntiat filium structis insidiis illius necem machinari. "quodsi fidem
 abnuis" inquit, "cum venatum aliave ex causa urbe exieris, iube ei
 ocreas auferri; ac si quidem gladium deferre invenietur, ne in tuam ne-
 cem eum sibi parasse dubitaveris." indicta igitur ruri principis vena-

γελθείσης οὖν ἐξόδου βασιλικῆς συνέξῆλθεν ἔπαν τὸ εἰωθός, καὶ
B κατὰ τινα τόπον γενομένων αὐτῶν προσποιεῖται χρεῖαν ἔχειν μα-
 χαίρας ὁ βασιλεύς, καὶ ἐπέζητει ταύτην μετὰ σπουδῆς. συμπαρ-
 ῶν δὲ ὁ υἱός, καὶ μηδὲν τῶν ὑπονοουμένων τῷ πατρὶ προειδόμε-
 νος, ἀκάκως πάνυ καὶ ἀπονήρως ἐφελκυσάμενος ἦν ἐπεφέρετο μάλιστα
 χαιραν ἐπιδίδωσι τῷ πατρί. γενομένου δὲ τούτου ἔδοξεν εὐθέως
 ἢ κατ' αὐτοῦ προσάγγελία πιστὴ καὶ αἰ. παρ' αὐτοῦ ἀπολογία
 μάταιαι καὶ κεναί. ὑποστρεψάντων οὖν αὐτίκα πρὸς τὰ βασίλεια,
 πρὸς ὄργην ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ υἱοῦ διανίσταται, καὶ κατὰ τινα
 τῶν βασιλείων οἰκῶν, ὃς Μαργαρίτης κατονομάζεται, ἔμφρορον **10**
 τοῦτον πεποιήται, καὶ τῶν ἔριθρῶν πεδίλων ἀπογεμνοῖ. διηρέ-
C θιστο δὲ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐκδικητοῦ πρὸς τὸ καὶ τοὺς λύχνους
 ἐπισβέσαι τῶν ὀφθαλμῶν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑπὸ τοῦ τῆς βασιλί-
 δος ἀρχιερέως καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς κωλύεται διαπραΰνασθαι,
 τῆς εἰρκτῆς δ' ὁμῶς εἶχεν ἐντός. χρόνον δὲ παραδραμόντος συ- **15**
 χνοῦ, καὶ τῆς φήσεως οὐ γνωριζούσης ἑαυτὴν ἀλλ' ὑπὸ τῶν πονη-
 ρῶν πνευμάτων τραχυνομένης, τῶν δὲ τῆς γερουσίας ὑπερεχόντων
 πολλὰκις βουληθέντων ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα διαπρῶσθαι
 σασθαι, ἄλλοτε δὲ κατ' ἄλλην αἰτίαν κωλυομένων, ἀπὸ τῆς αὐτῆς
 προφάσεως εὐλογον ἔσχον ἀφορμὴν εἰς τὸ κατανοῦσαι τὸ βούλημα. **20**
(101) ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασίλεια
 αἰωρούμενον, μιμητὸν καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται.
D ὅπερ εἴτε πρὸς τιῶν διδυχθὲν εἴτε ἄλλως πως πολλάκις "αἰ αἰ κῆρ

5 ἐφελκυσάμενος?

13 ἀποσβέσαι?

tione, omnis ex more comitatus una exierunt. cumque in quendam locum evasisent, simulat imperator sibi opus gladio esse, eiusque sibi actutum copiam quaerit. aderat filius, eorumque ignarus quae pater animo versaret, simplici admodum nec malo quicquam animo, quem gestabat gladium, extractum patri offert. hinc statim data adversus Leonem delatio probabilis visa est, illiusque inanes defensiones ac frivolae. mox itaque reversis in regiam imperatoris in filium ita effervescit; inque regiarum aedium una, cui Margaritae nomen, truso in carcerem rubros calceos detrahit. incitaverat inimicus et ultor, ut et oculorum faces exstingueret. verum obstitere regiae urbis episcopus ac senatus omnis: interim tamen tenebatur in carcere. longum iam tempus fluxerat, nec ipsa se natura agnoscebat, sed malignis flatibus exasperata erat. senatus primates cum saepe constituissent pro filio apud patrem supplicationem obire, alias aliam ob causam impediti, eiusmodi occasione rei praestandae probabilem opportunitatem exque ratione nacti sunt. (101) avis erat in implexo calatho in regiae pendens triclinio, egregia imitatrix et loquacissima: psittacum vocant. hic sive a quibusdam edoctus erat, sive alio quovis modo hauserat, "heu heu, domine Leo" saepius

ἄλων" ἐφθέγγετο. πάνδαισις δὲ ποτε τελομένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ προρρηθέν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκάθηντο. οἷς 5 προσσχῶν ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἐδεσῶν ἀποχῆς ἐπυνθάνετο. οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες τοὺς ὀφθαλμοὺς "τίνα βρωσιν" εἶπον "φαγοῦμεθα, οὕτως ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ ἀλόγου τούτου ὀνειδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ τε καὶ φιλοδέσποτοι, ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες P 216 10 λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσποσύνου ἐλάβομεν. εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς εὐτρεπίσας τὴν δεξιάν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενοίμεθα καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ κορεσθήμεν· εἰ δὲ ἐφ' οἷς ἐνεκλήθη διαφεύγει τὸν ἐλεγχον, μέχρι τίνος ἢ συκοφάντις γλῶσσα δυναμωθήσεται κατ' αὐ- 15 τοῦ;" μαλακισθεῖς οὖν τοῖς τοιοῦτοις τῶν λόγων ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τούτους προσέταξε, καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγελάτο, μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθῶν ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ὕψιν ἄγει αὐτοῦ, καὶ τὴν πένθιμον B 20 περαιορῆθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσιν.

102. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ φθινῶδι νόσῳ περιπίπτει

1 δὲ τότε P

15 μαλακθεῖς A

perstrepebat. cum itaque tunc imperator opipare instructum haberet convivium, senatusque primores pariter epularentur, ac avis ea quae dicta sunt crebrius repeteret, affecti maerore convivae, missaque epularum iucunditate, cogitabundi sedebant. animum advertit imperator, quidve causae sit cur se a dapibus abstineant ex illis quaerit. illi vero oppleti lacrimis "quas" aiunt "dapes sumemus, sic nobis exprobrante bruta hac animante, qui ipsi praediti ratione herique amantes videamur? dum illa sic repetitis vobis dominum inclamante, nos genio indulgentes insontis dominici germinis prolisque sumus obliti? siquidem enim paternum ius violasse convincitur et in eius caput dexteram armasse, ipsi nos omnes eius auctores necis erimus, illiusque cruore exsaturabimur. sin autem eorum quorum accusator nulla convictio est certaue probatio, quamdiu- nam calumniosa lingua opprimendo praepollebit?" istiusmodi sermonibus tantisper delinitus imperatoris animus tunc quidem sedere eos iussit, eiusque rei gratia se deliberaturum promisit. nec diu post ad indolem geniumque reversus e carcere educto sui illi copiam facit, lugubrique ipsius mutato habitu ac superfluo comae per tristitiae tempus adultae, levato onere, in pristinum eum imperii gradum honoremque restituit.

102.. Nec multo post in tabificum gravemque morbum imperator

ὁ βασιλεύς, ἐκ διαρροίας παρακολουθησάση γαστρούς, ἥ τὴν ἀρχὴν ὑπό τινας τῶν κατὰ Θῆραν παραπτώσεων ἔλαβεν· καὶ λοιπὸν κατ' ὄλιγον τῇ τοιαύτῃ τηρεδόνι κατεμαραίνεται. διαθείς δὲ τὰ τῆς βασιλείας ἄριστα καὶ τὸν κληρονόμον γνωρίσας, καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰ εἰκότα βουλευσάμενός τε καὶ ἐμφρόνως διορισά-
C μενος, ὕστερον πυρετοῦ καυσώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα ἀνιμωμένον καὶ ἀναλλασκοντος τὸν βίον ἀπέλιπε, συμβασιλεύσας μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ χρόνον ἕνα, ἐν ἑτέροις δὲ χρόνοις ἔννεκακαδεκα περὶ τὴν αὐτοκράτορα τῆς βασιλείας διαπρέμας ἀρχὴν, ἄριστα μὲν τὰ πολιτικὰ διαθείς, κάλλιστα δὲ καὶ **10** περὶ τὰ στρατιωτικὰ διαγεγονώς, καὶ πλατύνας μὲν τὰ ὄρια τῆς ἀρχῆς, ἀδικίαν δὲ καὶ βίαν ἐξελάσας ἀπὸ τοῦ ὑπηκόου παντός, ὡς καὶ τὴν Ὀμηρικὴν περὶ τοῦ ἀρίστου βασιλέως μαρτυρίαν ἡμῶν αὐτῷ τὴν

ἀμφοτέρον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής. **15**

D Διαδέχεται δὲ τὴν ὄλην τῆς ἔξουσίας ἀρχὴν ὁ καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τῆς ἀρετῆς ἐπὶ τὸν πατρῶον κλῆρον καλούμενος καὶ παρὰ τοῦ ὑπηκόου δι' εὐχῶν ἐπιζητούμενος, Λέων ὁ πρῶτος καὶ σοφώτατος καὶ πρῶτος τῶν ἔτι περιλειπομένων νῶν.

Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασιλείου τοῦ αἰοι-
 δμῶν, ὅσα μὴ τῆς λήθης παρεσύρη ῥεύμασι καὶ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ ἐξίτηλα γέγονε, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πρὸ τῆς βασιλείας ἀγωγὴ,

17 τῶν πατρῶων κλήρων A
 λήθης?

20 Βασιλείου om P

21 τοῖς

incidit, qui ex profluvio ventris acciderat; quod ipsum ex casu inter venandum oriri contigerat. iamque paulatim tali tabe contabescebat. imperii itaque rebus optima ratione dispositis, designatoque successore, nec non singulis consentanea ratione solertique consilio constitutis, tandem febris ardoribus violentiori aestu eius omnem vitalem humorem exhaurientibus ac consumentibus vita excessit, cum imperasset cum Michaële eius decessore annum unum, alios vero decem et novem solus rerum summam praeclare administrasset; cum civilibus optime constitutis, ipsa quoque armata militia praeclare effulsisset, atque imperii fines produxisset, iniuriamque ac vim a subditis omnibus longe reppulisset, ut et merito Homericum illud optimi regis in eum quadret elogium "utrumque, rex bonus et fortis bellator."

Excepit post eum rerum summam, qui et natura ipsoque virtutis iure ad paternam hereditatem vocabatur subditorumque votis exposcebatur, mitissimus Leo ac sapientissimus, liberorum ipse superstitem natu maximus.

Atque haec incliti Basilii pie religioseque administrati imperii munera, quotquot illius rerum oblivionis gurgitem effugerunt, nec quod intercurrit aevo exoleverunt. ipsam quoque eius ante adeptum imperium

καὶ ὅσα ἢ τῆς ὅλης αὐτοῦ ζωῆς περιέχει ὑπόθεσις, κατὰ τὸ ἡμῖν ἐφικτόν, καθὼς ἢ τῆς ἀληθείας εἶχε φύσις, ἀπήγγελται καὶ ἰστώρηται.

institutionem, ac quanta omnis eius vitae argumentum ratioque completitur, quoad licuit ac veritatis ordo poscebat, narravimus et in historiam coniecimus.

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α

P 217

ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ.

Λ Ο Γ Ο Σ Ζ.

Βασίλειος τελευτήσας, Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ αὐτοκράτωρ ἐβασίλευσεν ἕτη εἴκοσι πέντε, μῆνας οὐκῶ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος συνῆν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ, ὑπ' αὐτοῦ ἀναγόμενός τε καὶ παιδευόμενος. ἀπέστειλεν οὖν ὁ βασιλεὺς
5 τὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἐν τῇ Χρυσοπόλει καὶ ἄλλους συγκλητικούς σὺν αὐτῷ μετὰ κλήρου καὶ κηρῶν καὶ ἀρμάτων· καὶ ἔξαγαγόντες τοῦ τάφου τὸν Μιχαὴλ ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίνῳ κατέθεντο, καὶ ἐπὶ κραβιάτου θέντες, ἐντίμως καὶ βασιλικῶς περιστεύλαντες, ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγον, καὶ μεθ' ὕμνων μέχρι τῶν
10 ἁγίων ἀποστόλων προέπεμψαν, ἐπομένων ἐκεῖσε καὶ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν, καὶ ἐν λάρνακι κατέθεντο.

2. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν στρατηλάτην P 218 Ἀνδρέαν ἅμα Ἰωάννῃ Ἀγιοπολίτῃ, λογίῳ πάνν ὄντι καὶ λογοθέτῃ

IMPERIUM LEONIS IMPERATORIS.

L I B. VI.

Defuncto Basilio Leo eius filius imperator rerum potitus est, annos quinque supra viginti, octo menses. Stephanus illius frater clericus cum esset ac syncellus, cum Photio patriarcha versabatur, sub cuius educabatur ac erudiebatur disciplina. misit itaque imperator Andream magistrum militiae Chrysopolim, aliosque cum eo senatorii ordinis, cum clero et cereis ac curribus; eductumque e sepulchro Michaelis cadaver ac in cypressino loculo positum lectuloque impositum, pretiosis vestibus regioque culta ornatum, in urbem invexerunt; ac cum canticis ad sacram usque apostolorum aedem pompa deduxerunt, eius quoque fratribus illic funus comitantibus, tumuloque condiderunt.

2. Post haec vero idem imperator eundem magistrum militiae Andream cum Ioanne Hagiopolita, viro valde erudito ac qui cursus publici

Theophanes contin.

23

τοῦ δρόμου γενοῦντι, ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἀπέστειλεν, οἱ ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνελθόντες καὶ τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας πάντων εἰς ἐπήκοον ἀναγνόντες τοῦτον τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ ὑπερόριον αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμονιανῶν τῇ ἐπονομαζομένη τοῦ Βόρδονος ἀνήγαγον. Στέφανον δὲ σύγκελλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν 5 πατριάρχην προβάλλεται, ὑπὸ Θεοφάνους χειροτονηθέντα τοῦ Β πρωτοθρόνου. ἔζησεν δὲ πατριάρχων ἔτη ἕξ καὶ μῆνας πέντε, καὶ τελευτήσας θάπτεται ἐν τῇ μονῇ Σικεῶν.

3. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ζαοῦτζαν Στυλιανὸν μάλισταρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου προβάλλεται. 10

4. Προεδόθη δὲ ἡ πόλις ἢ ἐπώνυμος Ὑψηλή, καὶ ἡχματολισθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. γέγονε δὲ καὶ μέγας ἐμπρησμός πλησίον τῶν Σοφιῶν, καὶ ἐνεπρήσθη καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ὃν ὁ βασιλεὺς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν. 15

5. Ἀποστείλας δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχαΐταν Θεόδωρον τὸν C Σανδαβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν· Ἄνδρέας δὲ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Στέφανος ὁ μάλισταρος τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ πρὸς Βασίλειον διαβληθέντες ὑπὸ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, ἐπέθεντο τῷ βασιλεῖ ὡς βουληθεὶς Φωτίως τε καὶ Θεόδωρος ὁ Σανδαβαρη-20 νὸς βασιλεῖα ἐκ συγγενῶν Φωτίου ποιήσασθαι. προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄμφω ἐν τοῖς παλατίοις ἤγαγον τῶν Πηγῶν, καὶ

20 βουληθεῖη?

logotheta exstiterat, ad S. Sophiae misit. qui ambone conscenso, relictisque in omnium auribus Photii patriarchae accusationis capitibus, eum e sede expulerunt inque Armonianorum monasterium, quod Bordonis vocant, exsulem relegarunt. Stephanum autem fratrem suum syncellum Leo patriarcham praeficit, ordinationis manus impendente Theophane primae sedis antistite. vixit autem in patriarchatu annos sex et menses quinque: vita functus in Siceorum tumulatur monasterio.

3. Imperator Zautzam Stylianum magistrum praefecit ac cursus publici logothetam.

4. Proditione capta urbs Hypsele dicta, eiusque omnes incolae ac cives ab Agarenis ducti in captivitatem. sed et ingenti prope Sophias excitato incendio, ipsa quoque S. Thomae apostoli sacra aedes ambusta, quam Leo imperator postmodum magnifice instauravit.

5. Missis imperator Euchaitam apparitoribus Theodorum Santabarenum in urbem induxit. Andreas vero scholarum domesticus et Stephanus magister Calomariae dictus, multis olim apud Basilium a Santabareno petiti accusationibus, Leoni suggerunt id Photio ac Theodoro fuisse constitutum, ut imperatorem ex Photii gente eiusque cognatis crearent. iussit itaque imperator, ambosque ad regias in Pegis aedes addu-

ἰδίᾳ φρουρεῖσθαι διεκελεύσατο. ἀπεστάλησαν δὲ διαγνώμονες τῶν
 κατ' αὐτῶν κινουμένων αὐτός τε ὁ μάγιστρος Στέφανος καὶ ὁ
 δομέστικος Ἀνδρέας καὶ ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ Γοῦμερ πατριῆκοι καὶ D
 Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολίτης. ἀγαγόντες οὖν τὸν πατριάρχην Φώτιον
 5 καὶ ἐπὶ θρόνον ἐντίμως καθίσαντες, καὶ αὐτοὶ καθισθέντες, τὴν
 ἐξέτασιν ἐποιοῦντο. ὁ δὲ δομέστικος Ἀνδρέας ἔφη τῷ πατριάρχῃ
 “γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, ἄββᾶν Θεόδωρον;” ὁ δὲ “ἄββᾶν οὐ γνω-
 ρίζω Θεόδωρον.” ὁ δὲ Ἀνδρέας “τὸν ἄββᾶν οὐ γνωρίζεις Θεό-
 δωρον τὸν Σανταβαρηνόν;” καὶ ὁ πατριάρχης “γνωρίζω τὸν μονα-
 10 γὸν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐγαίτων.” ἐνεχθέντος δὲ
 τοῦ Σανταβαρηνοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀνδρέας “ὁ βασιλεὺς σοι
 δηλοῖ, ποῦ εἰσι τὰ χρήματα καὶ τὰ πράγματα τῆς βασιλείας μου;” P 219
 ὁ δὲ ἔφη “ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν βασιλεὺς· νῦν
 δὲ ἐπεὶ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ζητεῖ, ἔξουσίαν ἔχει τοῦ ἀναλαβεῖσθαι
 15 αὐτά.” καὶ ὁ Ἀνδρέας “εἰπέ, τίνα ἱβουλεύου βασιλεῦ ποιῆσαι
 τῷ πατρὶ τοῦ βασιλέως ὑποθεις τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸν ἴδιον ἀπο-
 στερεῆσαι οὖρον; ὃν συγγενῆ ἢ τοῦ πατριάρχου;” ὁ δὲ εἶπεν “οὐκ
 οἶδα ταῦτα περὶ ὧν μοι κακηγορεῖτε.” λέγει οὖν ὁ μάγιστρος
 Στέφανος “καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεῖ ἐλέγξῃν περὶ τοῦτου τὸν
 20 πατριάρχην;” ὁ δὲ παρεθὺ τοῖς ποσὶ τοῦ πατριάρχου προσπε-
 σὼν εἶπεν “ὀρκίζω σε δέσποτα κατὰ τοῦ Θεοῦ ἵνα πρότερόν με B
 καθαιρήσῃς, καὶ τότε γυμνὸν με ὄντα ἱερωσύνης ὡς κακοῦργον
 ὄντα κολαζέτωσαν· οὐ γὰρ τοιαῦτα τῷ βασιλεῖ ἐδήλωσα.” ὁ δὲ

ctos in sua quemque custodia seorsumque servari praecepit. missi co-
 gnitores capitum accusationis, magister ipse Stephanus et Andreas do-
 mesticus et Craterus et Gumer patricii et Ioannes Hagiopolita. adducto
 itaque patriarcha Photio, et in sede reverenter collocato, ipsi quoque
 sedentes causae examen institunt. tunc Andreas domesticus patriarchae
 inquit “nostī, domine, abbatem Theodorum?” cui ille “abbatem Theodo-
 rum non cognosco.” ait Andreas “Theodorum abbatem Santabarenum
 non nosti?” cui patriarcha “Theodorum monachum Santabarenum Eu-
 chaitarum archiepiscopum cognosco.” tum Santabareno in medium ad-
 ducto, ait ad eum Andreas “mandat tibi imperator, ubi sunt imperii mei
 pecuniae bonaque et supellex?” ait ille “ubi illa dedit, qui pro tem-
 pore imperium gessit. nunc autem quoniam haec imperator quaerit,
 licet illi ea recipere.” tunc Andreas “dic, oro, quem voluisti imperato-
 rem facere, cum imperatoris patri auctor eses ut filium oculis orbaret?
 num tibi sanguinis necessitudine coniunctum, an patriarchae?” respon-
 dit ille “haec, quae mihi obiicitis crimina, nescio.” ad quem magister
 Stephanus “ecquomodo imperatori significasti te patriarcham eius sceleris
 reum peracturum?” mox ille, hisce auditis, patriarchae pedibus ad-
 volutus “obtestor te, domine, per deum,” ait, “ut me prius deiciās ac
 exauctores, tumque in me omni sacerdotio nudatum, ut maleficum, ani-
 madvertant. nec enim eiusmodi aliquid unquam imperatori detuli.” tum

πατριάρχης ἔφη “μὰ τὴν σωτηρίαν ἐμῆς ψυχῆς, κύρι Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἶ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.” Θυμωθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις Ἀνδρέας ἔφη “καὶ οὐκ ἐμῆνυσας, ἄββᾶ, τῷ βασιλεῖ δι’ ἐμοῦ ἵνα ἐν τούτῳ τὸν πατριάρχην ἐλέγξης;” ὁ δὲ ἀπηρονήσατο μηδὲν εἰδέναι. ὑποστρέψαντες οὖν τῷ βασιλεῖ τὰ 5
C λαληθέντα ἀνήγγειλαν· ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτω ληφθεὶς, ὡς μὴ εὐλογον αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου εὐρηκῶς, ἀποστείλας ἔτυψε τὸν Σανδαβαρητὸν σφοδρῶς καὶ ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. κατόπιν δὲ ἀποστείλας ἐξετόφλωσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. χρόνων δὲ παρωχηκότων πολλῶν ἐκ τῆς ἐξορίας 10 αὐτὸν ἀνεκαλέσατο καὶ ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν, προστάξας σιτηρέσια τοῦτον ἐκ τῆς νέας ἐκκλησίας λαμβάνειν· ὅς καὶ τελευτᾷ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς.

6. Ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ Λέοντος ὁ Λογγιβάρδος δούξ,
D γαμβρὸς δὲ τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας γενοῦς, ἀντήρε τῷ βασιλεῖ κα- 15 ταστασιάσας καὶ πᾶσαν τὴν χώραν ὑφ’ ἐαυτῷ ποιησάμενος. τοῦτο γινούς ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνου τὸν τῆς τραπέζης οὖν πᾶσι τοῖς δυντικοῖς ἐξαπέστειλεν θέμασιν ὥστε καταπολεμηῆσαι Ἐγύονα. συμβολῆς δὲ γενομένης οἱ μετὰ Κωνσταντίνου ἠτήθησαν καὶ κατεσφάγησαν, μόγις ἐκείνου περιωθέντος. γέγονε δὲ τηρικᾶτα καὶ 20 ἡλιακῆ ἔκλειψις, ὥρα τῆς ἡμέρας ἕκτη, ὥστε καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι, ἀνέμων τε βίαια φορὰ καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταί,

11 αὐτοῦ P, αὐτὸν margo.

patriarcha “per salutem animae meae, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in saeculo hoc tum in futuro.” ad haec Andreas ira concitus “nonne meo ipsius ore, abba, eius te criminis reum peracturum Photium significasti?” cui ille rursus scire se aliquid negavit. reversi itaque nuntiant quae illa cognitione essent interlocuti. imperator ira percitus effrenique furore subactus, ut qui probabile adversus patriarcham crimen nullum nactus esset, Santabarenum acriter verberari iubet, tumque Athenis exsulare. post eum vero mittens oculis orbavit et in Asiam relegavit. multis autem exactis annis ab exsilio revocatum in urbem induxit, annonasque illi ex novae ecclesiae censu constituit. porro diem obiit Constantino et Zoe illius matre imperatoribus.

6. Leonis temporibus Longobardiae dux, qui gener (i. e. affinis) regis Franciae fuit, adversus imperatorem rebellionem movit, ab eoque deficiens regionem omnem suae dicionis fecit. imperator eius certior factus Constantinum mensae praepositum cum occidentalis tractus legionibus omnibus ad debellandum Egeonem misit. conserta autem pugna Constantini victus exercitus est et ad internecionem deletus, adeo ut vix ipse a clade Constantinus superstes exstiterit. contigit vero tunc etiam solaris eclipsis, diei hora sexta, ita ut et stellae in caelo apparent.

ἵστε καὶ ἐν τοῦ φόρου ἀναβαθμοῖς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἀνθρώπους κεραυνωθῆναι ἐπίτα.

7. Ἐπολιορκήθη δὲ ὑπὸ Ἀγαρηῶν ἢ Σάμος, συμπαρα- P 220
ληφθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦντος ἐν αὐτῇ Πασπαλαῖ. Λέων δὲ ὁ
5 βασιλεὺς βασιλεοπάτορα τὸν Ζαούτζαν τιμᾶ, αὐτὸς καινουργήσας
τὸ ὄνομα· ἤδη γὰρ Ζωῆ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ συνεφιλιώθη, τοῦ
ταύτης ἀνδρὸς Θεοδώρου, ᾧ Γουνιαζίτζης ἐπώνυμον, ἀναιρεθέν-
τος φαρμάκῳ.

8. Στεφάνου δὲ πατριάρχου τὸν βίον ἀπολιπόντος, Ἄν-
10 τώνιος ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Καυλέας πατριάρχης ἀντ' αὐτοῦ προχει-
ρίζεται.

9. Ἀγγελία δὲ κατέλαβεν ὡς ὁ ἄρχων Συμεὼν Βουλγαρίας
βούλεται κατὰ Ῥωμαίων ἐστρατεῦσασθαι, πρόφασιν ἔχων τῆς B
μάχης ταύτης. ἐνοῦχον εἶχε δοῦλον ὁ βυσιλεοπάτωρ Ζαούτζας·
15 Μουσικὸς ἦν ὄνομα τούτῳ. οὗτος συνεφιλιώθη ἀνδράσι ἐμπο-
ρικῶς καὶ φιλοκερδέσι καὶ φιλοχρύσοις, ἐξ Ἑλλάδος οὔσι, Σταυ-
ρακίῳ τε καὶ Κοσμᾷ· οἳ τινες μεσιτεία τοῦ Μουσικοῦ κερδαίνειαν
βουλόμενοι τὴν μετὰ Βουλγάρων πραγματεῖαν ἐν τῇ πόλει ἐν Θεο-
σσαλονίκη μετέστησαν, κακῶς κουμερκεύοντες τοὺς Βουλγάρους.
20 τῶν δὲ Βουλγάρων ταῦτα τῷ Συμεὼν ἀναγγειλάντων, αὐτὸς δῆλα
ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατέστησε Λέοντι. ὁ δὲ πάντα ὡς λῆρον ἐλο-
γίζετο, τῇ πρὸς Ζαούτζαν προσπαθεῖα νικώμενος. μανεῖς οὖν ὁ C
Συμεὼν ἤρε κατὰ τῶν Ῥωμαίων τὰ ὄπλα. ὁ δὲ βυσιλεὺς τὸν

tantaque ventorum vis ac turbo fuit fulguraque et tonitrua, ut et septem viri in gradibus Fori S. Constantini e caelo tacti perierint.

7. Expugnata ab Agarenis Samus est, una quoque Paspala praetore in eo comprehenso. Leo autem imperator Zautzam imperatoris patrem, novo abs se dignitatis titulo excogitato, appellat. iam enim secreto amore Zoes eius filiae flagrabat, viro illius Theodoro, cognomento Guniazitze, veneno sublato.

8. Stephano patriarcha vivis exempto, in eius locum praeficitur Antonius cognomento Cauleas.

9. Venit nuntius rumorque percubuit, Symeonem Bulgarorum principem expeditionem moliri adversus Romanos, ea scilicet praetexta causa. Zautzas imperatoris pater servum eunuchum habebat, Musicum nomine. iunxerat hic amicitias cum Stauracio et Cosma, viris mercatoribus, lucrique ac auri cupidis, Attica oriundis. hi porro Musici auctoritate freti, maioris quaestus gratia, quod in urbe cum Bulgaris commercium erat, Thessalonicam transferunt et graviora vectigalia a mercatoribus Bulgaris exigunt. Bulgari de iniuria Symeoni expostulant: ipse vicissim eorum querelas per nuntium Leoni exponit. is vero ob benevolentiam qua Zautzam prosequabatur, cuncta haud secus ac nugas sprevit. Symeon ergo furore actus arma adversus Romanos sumit. rescivit

Κρητίτην ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ στρατηλάτην ὄντα, λαῶ πολλῶ καὶ ἄρχουσι καθοπλίσας αὐτόν. συμβολῆς δὲ ἐν Μακεδονίᾳ γενομένης ἡττώνται Ῥωμαῖοι, καὶ κατασφάττεται αὐτὸς τε ὁ Κρηνίτης καὶ ὁ Ἀρμένιος Κουρτίκης καὶ ἄλλοι πολλοί. ἐπεὶ δὲ καὶ Χαζάρους κατέσχευεν ὁ Συμεὼν τῶν ἐκ τῆς ἐταιρείας τοῦ βασιλέως 5

Δ Νικήταν τὸν ὀνομαζόμενον Σκληρὸν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ μετὰ δρομίωνων ἔξαπέστειλεν, δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις ὥστε τὸν Συμεὼν καταπολεμήσαι. ὁ δὲ τούτοις συντυχῶν καὶ πείσας κατὰ 10 Συμεὼν ὄπλα ἤρασθαι, ἡμέρους λαβὼν παρ' αὐτῶν πρὸς βασιλέα ἠπέστρεψεν. ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τε γῆς καὶ θαλάττης διέγνω τοὺς Βουλγάρους πολεμεῖν. καὶ διὰ μὲν θαλάσσης Εὐστάθιον δρογγύριον ἀποστέλλει, διὰ γῆς δὲ πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκῶν, δομέστικον τῶν σχολῶν μετὰ τὴν τελευταίην Ἀνδρέου γεγόμενον. 15

Ρ 221 ὧν μέχρι Βουλγαρίας καταλαβόντων, ὁ βασιλεὺς τὸν κραιστωρα Κωνσταντινάκιν πρὸς Συμεὼν ἔξαπέστειλεν, ἕτι τὴν εἰρήνην στήρων καὶ βουλούμενος σπείσασθαι πρὸς αὐτόν· ὃν Συμεὼν κατασχὼν ἐν φρουρᾷ κατακλείει, δόλω πρὸς αὐτὸν ὑποπτεύσας παραγενέσθαι. τοῦ Συμεὼν ὅν ἐπὶ τὸ στράτευμα Νικηφόρου ἀσχο- 20 λουμένου, οἱ Τούρκοι καταδραμόντες πῦσαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐλήψαντο γῆν. ὁ Συμεὼν ἐκμαθὼν κατὰ τῶν Τούρκων ἐτρέπετο. οἱ δὲ ἀντιπεράσαντες πόλεμον πρὸς Βουλγάρους συμβάλλουσι καὶ

imperator, Crinitemque magistrum militiae ingenti exercitu procerumque numero constipatum adversus illum mittit. concurrentibus aciebus in Macedonia victi Romani, occisus ipse Crinites et Curtices Armenius ac alii multi. quod vero Symeon etiam Chazaros Leoni imperatori foederatos inter spolia ceperat, amputatis eorum naribus Romanorum probro in urbem eos remisit. spectaculi indignitate ira totus effervescens imperator, Nicetam cognomento Sclerum (Durum dicas) cum velocibus ad Danubium fluvium mittit, qui Turcos oblati muneribus adversus Symeonem eiusque debellandi causa conducat. Nicetas ubi in colloquium venit, Turcosque et ipsos ad bellum adversus Symeonem induxit, acceptis etiam ab eis obsidibus ad imperatorem rediit. imperator terra marique urgendum Bulgaricum bellum constituit; ac mari quidem Eustathium drungarium mittit, terra autem Nicephorum Phocam patricium, extincto Andrea, scholarum domesticum. ad Bulgariam usque copiae venerant, cum imperator Constantinacium quaestorem ad Symeonem misit, adhuc pacem ambiens ac cum eo foedus percutere volens. Symeon comprehensum legatum in carcere tenuit, secum dolo agi existimans. dum itaque Symeon Nicephori copiis aciem opponit, omnem Turci Bulgaricam dicionem late vastant ac diripiunt. audivit Symeon, adversumque Turcos vertit impetum. Turci iterum trajecto amne, conserta cum Bulgaris

νικῶσι τούτους κατὰ κράτος, ὡς μάλιστα τὸν Συμεὼν ἐν τῇ *Δίστρα* περιωθῆναι. ἤτησαντο οὖν οἱ Τούρκοι τὸν βασιλέα τοὺς Βουλ- B
γάρων αἰχμαλώτους ἀνήσασθαι· ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν, τοὺς πόλι-
τας ἔξαποστείλας εἰς τὴν τούτων ἐξώνησιν. ὃ δὲ Συμεὼν δι' Εὐ-
5 σταθίου δρουγγαρίου τὸν βασιλέα περὶ τῆς εἰρήνης ἐκέτευν· πρὸς
ἣν ὑπέβλεψεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν Χοιροσφάκην Λέοντα πρὸς τὸ
ταύτην ποιῆσασθαι ἔξαπέστειλεν. ὃ δὲ δομέστικος Νικηφόρος καὶ
ὁ δρουγγάριος Εὐστάθιος ὑποστρέψαι μετὰ λαοῦ ἐκελεύσθησαν.
Λέοντα δὲ Χοιροσφάκην οὐδὲ λόγου ἠξίωσεν ὁ Συμεὼν, ἀλλ' ἐν
10 εἰρκτῇ ἑστραγγαλίσατο. ἑστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων
πάντας κατέσφαξεν, μὴ δυνηθέντας παρὰ Ῥωμαίοις βοήθειαν
δέξασθαι. ὑποστρέψας δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ γαυριῶν πρὸς τὸν Λέοντα C
ἔφη “εἰ μὴ πρότερον πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν Βουλγάρων λάβω,
εἰρήνην οὐ ποιῶ.” ἐπένευσεν οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι.
15 ἦλθεν οὖν μετὰ Λέοντος ὁ Βούλγαρος Θεόδωρος, οἰκείος ὢν τῷ
Συμεὼν, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

10. Τοῦ δὲ δομestίκου Νικηφόρου πρὸς τοῦ βασιλέως
ἔξωχος ἀγαπωμένον, ὁ βασιλεὺς πατέρω Ζαούτζας τοῦτον ὡς δυνά-
στην προεβάλλετο, γαμικὸν μετ' αὐτοῦ ποιῆσαι συνάλλαγμα βου-
20 λόμενος. τοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαναινομένου, μήποτε δῶ ὑπόνοιαν
τῷ βασιλεῖ Λέοντι, μανείς ἐπὶ τούτῳ ὁ Ζαούτζας αἰτίας ἐκίνησε D
κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦτον μετέστησεν. προεβλήθη δὲ ἀντ'
αὐτοῦ δομestίκος τῶν σχολῶν ὁ μάγιστρος Κατακαλῶν. ἐπὶ πολὺ

10 ἡστρηλίσατο P, ἑστραγγαλίσατο margo.

acie, eos penitus profligant, ita ut Symeon Distram incolumis vix eva-
serit. victores Turci ab imperatore exposcunt ut Bulgarorum captivos
redimat. praestitit ille, cives mittens qui redimerent. porro Symeon
Eustathii drungarii opera pacem supplex imperatorem rogat. annuit in
eam imperator, Leonem Choerosphactem ad eam componendam mittens.
Nicephorus domesticus et Eustathius drungarius redire iussi cum copiis.
Symeon Leonem Choerosphactem nec alloquio dignatus stringit in car-
cere. expeditione vero in Turcos suscepta omnes iugulavit, cum eis
nulla ex Romanis auxilia licuisset accipere. reversus Symeon pro vi-
ctoria ferociens, Leoni denuntiat nulla se pacis foedera admissurum, nisi
Bulgaros omnes captivos ante receperit. annuit imperator, ac reddendos
captivos consentit. venit itaque Theodorus Bulgarus Symeonis domesti-
cus cum Leone, eosque recepit.

10. Nicephorus domesticus eximie carus imperatori erat. hunc
Zautzas imperatoris pater ceu virum potentatum obtinentem ad id mu-
nus provexerat, nuptiarum cum illo commercia ambiens. verum respuit
ille, ne quam forte Leoni imperatori de se suspicandi occasionem prae-
beret. ea re furis actus Zautzas crimina in eum intentans dignitate
spoliatur. eius loco scholarum domesticus proventus magister Catacalo.

δὲ σχολάσας ὁ Νικηφόρος αὐθις στρατηγὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θεματι προχειρίζεται. πολλὰς δὲ καὶ γενναίας ἀνδραγαθίας διὰ πάσης αὐτοῦ ἐν τοῖς πολέμοις καταπραξάμενος βιοτῆς, καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγυρητῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν σησάμενος τρόπαια, τελευτᾷ τὸν βίον ἐν γῆρᾳ καλῷ, υἱὸς καταλιπὼν Βάρδα καὶ 5
 Λέοντα, ὧν ὁ Βάρδας οἰκειότατος ὦν τῷ βασιλεῖ Λέοντι ἐστέρ-
 γετό τε καὶ ἠγαπᾶτο καὶ δουλείαις ἐξυπηρετεῖτο ταῖς ἀνηκούσαις
 P 222 τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς, καθὼς εἴρηται, τὸν Κατακυλῶ προ-
 χειρισάμενος εἰς δομέστικον κατὰ τοῦ Συμεὼν τοῦτον ἐξαποστέλλει,
 συνἐξαποστειλας αὐτῷ καὶ Θεοδοσίον πατρίκιον καὶ πρωτοβεστιά- 10
 ριον. διαπερασάντων δὲ πάντων τῆς ἀνατολῆς θεμάτων τε καὶ
 ταγμάτων, καὶ πολέμου μετὰ Βουλγάρων συγκροτηθέντος περὶ τὸ
 Βουλγαρόφυγον, τρέπονται Ῥωμαῖοι κακῶς, καὶ πάντες ἀπώλοντο·
 οἷς συναπώλετο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδοσίος. ἐπὶ τούτου καὶ
 οἱ τῆς Χερσῶνος οἰκῆτορες τὸν αὐτῶν ἀπέκτειναν στρατηγὸν Συ- 15
 μεὼν τὸν τοῦ Ἰωνᾶ. παρελήφθη δὲ καὶ τὸ Κόρον ἐν τῇ Καππα-
 δοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγυρητῶν.

B 11. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὰ Δαμιανοῦ ἐξελθὼν εἶχεν μεθ' αὐτοῦ καὶ τὴν Ζωὴν τὴν τοῦ Ζαούτζα θυγατέρα καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν. Θεοφανῶ δὲ ἡ τοῦ βασιλέως γαμετὴ οὐ παρῆν ἐκεῖσε, 20
 ἀλλ' ἐν τῇ ἁγίᾳ σοφῷ τῇ ἐν Βλαχέρναις προσεκαρτέρει εὐχομένη.
 δόξαν δὲ τῷ βασιλεῖ μῆναι ἐν τοῖς Δαμιανοῦ, συμβούλιον οἱ τοῦ
 Ζαούτζα ποιησάμενοι, ὃ τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ταύτζης καὶ οἱ λοιποί,
 τῇ νυκτὶ τὸν βασιλέα διαχειρίσασθαι ἐβουλεύσαντο. ἡ δὲ Ζωὴ

post longam vacationem Nicephorus iterum dux in Thraciesiorum the-
 mate constituitur; multisque, quoad vixit, egregie fortiterque bello gestis,
 nec paucis adversus Agarenos gentesque alias erectis tropaeis, in senec-
 tute bona diem obiit, Barda et Leone liberis relictis, quorum prior
 Leoni imperatori familiaris illi carissimus erat eiusque ministeria stre-
 nuus obibat. imperator itaque, uti dictum est, Catacalonem creatum
 domesticum adversus Symeonem mittit, cui etiam Theodosium patricium
 ac protovestiarium comitem adiunxit; cunctisque Asiae cohortibus ac
 ordinibus traductis, collatis signis cum Bulgaris ad locum (quem vocant)
 Bulgarophygon, Romani male funduntur omnesque internecioni dantur,
 ipso etiam patricio ac protovestiaro Theodosio desiderato. inter haec
 etiam Chersonitae ducentem suum Ionae filium Symeonem occiderunt, Aga-
 reni in Cappadocia Corum ceperunt.

11. Imperator ad Damiani aedes egressus Zoem Zautzae filiam se-
 cum habebat ac ipsam Zautzam. Theophano autem imperatoris uxor iis
 solennis non intererat, sed ad sanctum loculum in Blachernis precibus
 assidua erat. visum imperatori in illis aedibus morarum aliquid trahere.
 Zautzae affines, tum scilicet eius filius Tautzes tum reliqui, consilium
 incunt ut imperatorem noctu interimant. at Zoe in imperatoris sinu

τῷ βασιλεῖ συγκαθεύδουσα καὶ τὸν θρόνον ἐνωτισθεῖσα, διὰ τῆς θυρίδος προκύνψασα κατεσίγασεν. ὡς δὲ τοῦ δεινοῦ τῆς ἐπιβουλῆς ἤσθετο ἀκριβῶς, τὸν βασιλεῦ διωπνίσασα τὸ πραττόμενον κατεσήμανεν· ὃς ἐν πλοίῳ εὐθὺς εἰσελθὼν εἰς Πηγὰς διεπέρασεν, πάν- C
5 τας ἐκείσε καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν καταλιπών. ταχὺ δὲ πρῶτ' εἰς τὸ παλάτιον εἰσελθὼν Ἰωάννην μὲν τὸν βέλγης δρονηγάριον διεδέξατο, Πάρδον δὲ εἶδὼν Νικολάου ἐταιρειάρχου ἀντ' αὐτοῦ προεβάλετο· ὁ γὰρ Νικόλαος οὗτος φίλος ἦν τῷ βασιλεῖ καὶ πιστός, καὶ [περὶ] τὰ ἀπόρητα πάντα τοῦ Ζαούτζα δῆλα τούτῳ καθίστη καὶ 10 ἔκπυστα. ἔκτοτε οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ τοῦ Ζαούτζα κελλίον οὐκ εἰσῆρχετο, εἰ μὴ Λέων ὁ μάγιστρος, ᾧ Θεοδοτάκης ἐπώνυμον, ταύτους ἀλλήλοις διήλλαξεν.

12. Τελευτῆ δὲ Αὔγουστα Θεοφανῶ ἔτη βασιλεύσασα D δώδεκα, ἥτις καὶ θανματοουργὸς ἀνεδείχθη, ἀνωτέρα τοῦ τῆς ζη- 15 λουπίας πάθους φανείσα καὶ πραῶς τὴν παρενδοκίμησιν ὑπενεγκούσα Ζωῆς, καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς τὸν ἅπαντι βίον διανύσασα.

13. Στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα Ζωήν, καὶ εὐλογεῖται παρὰ τοῦ κληρικοῦ τοῦ παλατίου, ᾧ ἐπέκλην 20 Σινάπης. ὁ μὲν οὖν εὐλογήσας καθρέθη, ἡ δὲ ἔτος ἐν καὶ μῆνας ὀκτὼ βασιλεύσασα ἐτελεύτησεν. λάρακα δὴ ἐφεῦρον ἐφ' ᾧ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν αὐτῇ, ἥτις τοιάνδε εἶχεν ἐγκοκολαμμέ- P 223
την γραφήν "Θυγάτηρ Βαβυλωνος ἡ ταλιπύρος."

dormiens, audito murmure, per fenestram aspectans silentium indicabat. perspectoque clare insidiarum periculo, suscitans imperatorem insidias indicavit. statim ergo in navigium ingressus Pegas transfretavit, cunctis ibi, ac ipse Zautza, relictis. statimque mane in palatium veniens, Ioanne excubiarum drungario ab officio remoto Pardum Nicolai heteriar- chae filium ei muneri praefecit: is namque Nicolaus imperatori amicus propensaque in eum fide Zautzae arcana omnia ac consilia ei detegebat. ex tunc igitur imperator in Zautzae cubiculum non introibat, donec Leo magister, cognomento Theodotaces, ambos reconciliasset.

12. Moritur Theophano Augusta, annos duodecim imperio potita, atque post mortem miraculorum gloria claruit; quae nimirum zelotypiae affectu superior fuisset, Zoesque spretionem placide tulisset, ac vitam omnem eleemosynis atque precibus assidua egisset.

13. Coronat Leo imperator Zoem Zautzae filiam, et a quodam clerico palatino, cognomento Sinapes, pro nuptiarum corollis benedictione donatur. benedictionis minister officio depositus est. Zoe cum annum unum ac menses octo in imperio vixisset, fatis functa est. inventa urna in quam eius cadaver inferretur, in haec verba ac sententiam caelata, "filia Babylonis misera."

14. Διεβλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Μουσικὸς καὶ Σταυράκιος, ὡς παρὰ τῶν στρατηγῶν δῶρα λαμβάνοντες, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἀρχόντων, μεσιτεύουσι τούτοις τῷ βασιλεὺσι. καὶ ποτε τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινὸς τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν βασιλεὺσι εἰσεληλυθὸς, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἡλιακῷ ἐστηκώς, κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆλθεν καὶ τοῦ τένοντος αὐτὸν λαβόμενος ἔξω ἐξήγαγεν ὡς δῆθεν περὶ τῶν στρατηγῶν ἐρωτήσων, **B** καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν καὶ τὰ γράμματα ἐξάρας ἀπεσφενδύνησε τοῦτον καὶ τοῖς προστυχοῦσιν ἔδωκεν τοῦ παλατίου ἐξαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ἀποκείραι. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐν ἀπογνώσει γέγονεν. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἔνθα ὁ Μουσικὸς παρίστατο τῷ Ζαούτζα, τοῦτον παρὰ τὸν τράχηλον ὠδήσας ἐξήγαγεν, διορισάμενος Χριστοφόρον κοιτωνίτην ἐν τοῖς Στουδίοις ἀποκείραι αὐτόν. μετ' ὀλίγον δὲ Ζαούτζας τελευτᾷ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ διὰ τοῦ Βουκολέοντος κατενεγκόντες αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Κωνσταντίνου κατέθαψαν. 10
- C** 15. Συμφιλιούται δὲ ὁ ἐπίκτης Βασίλειος τῷ κουβικουλαρίῳ Σαμωνᾷ τῷ ἐξ Ἀγαρηῶν, τοῦ τῆς βασιλείας ἀρρογόμενος ἀξιώματος. ἐθάρρησεν δὲ τῷ Σαμωνᾷ ὅτι τῆς θείας ἡμῶν τελευτησῆς Ζωῆς ἐτέρα γυναικὶ πάντως ὁ βασιλεὺς συζευχθήσεται, **20** καὶ ἡμᾶς ἐκποδὼν καταστήσει. ὁδὸς οὖν μοι λόγον ὡς φυλάξεις τὸ ἀπόρητον, καὶ γὰρ σοὶ πάντα θαρρήσω τὰ ὑφ' ἡμῶν βουλευόμενα. ὁ δὲ τοῦτο πεποιηκώς πῦσαν παρ' αὐτοῦ τὴν συσκευὴν

14. Porro delati sunt apud imperatorem Musicus et Stauracius, tanquam qui munera a ducibus ac magistratibus acciperent et apud imperatoris patrem per sordes intercederent. ac vero ingresso quandoque Stauracio ad imperatoris patrem cum ducum alicuius libello, ubi eum imperator in solari horologio stans aspexit, hominem pone secutus est cervicemque apprehensum foras eduxit, tanquam nimirum de ducibus quaestionem habiturus; trahensque ad Monothyrum, ablatisque tabulis, hominem excussit; ac iis qui forte aderant, palatio educendum atque in monachum detondendum, dedit. id vero ut cognovit Musicus, desperatione agi suisque rebus diffidere coepit. ingressus itaque imperator, ubi ille Zautzae adstabat, collo apprehensum trudens expulit, ac Christophoro cubiculario in Studianis detonderi praecepit. haud multo post Zautzas in palatio moritur, elatumque eius funus per Bucoleonem in Cauleae monasterio deponitur.

15. Basilus imperialis exactor seu compulsor amicitia iungitur Samonae cubiculario, Agarenorum prosapia sato, imperii scilicet cupidine incensus. concepta ergo fiducia mentem aperit, atque "defuncta nunc Zoe, amita nostra, fiet prorsus ut imperator aliam uxorem ducat nosque omnes e medio tollat. verum mihi fidem obstringito, arcanum te servaturum; tum ego omne tibi nostrum consilium credam." quod cum ille

ἰδιδάσκετο. ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰς βασιλέα εἰσελθὼν ἔφη "θέλω σοί
 τι, δέσποτα, ἰδίᾳ εἰπεῖν, ὅπερ ἐμοὶ μὲν λεγόμενον θάνατον προ-
 ξενεῖ, σοὶ δὲ σωπώμενον." καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα πῦσαν
 Βασιλείου ἐπιβουλὴν. τοῦ δὲ βασιλέως τοῖς ῥηθῆεσι διαπιστήσαν- **D**
 5 τος, καὶ εἰπόντος μήποτε ὡς ἐξ ὑποβολῆς τινὸς ταῦτα εἰρήκει, ὁ
 δὲ Σαμωνᾶς "εἰ βούλει πληροφορηθῆναι" φησιν, "οὓς βούλει εἰς
 τὸ ἐμὸν κελλίον ἀπόστειλον, καὶ ἀποκρῦψω τούτους ἐν ἀποκρῦφῳ,
 καὶ ὅσα παρὰ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ λέγονται, γράψωσι, καὶ
 ττηρικᾶτα βεβαιωθήσῃ ὡς οὐδὲν ψεῦδός ἐστι τῶν παρ' ἐμοῦ σοι
 10 ῥηθέντων." ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Χριστοφόρον πρωτοβε-
 στιάριον ἄμμα Καλοκῦρι κοιτωνίτη· οἱ ἐν τῷ τοῦ Σαμωνᾶ κελλίῳ
 ἀνελθόντες ἐκρύβησαν. ὁ δὲ Σαμωνᾶς τὸν Βασιλείου δελεάσας **P 224**
 καὶ λόγον ἔνορκον δοὺς ἔπεισε πάλιν πῦσαν αὐτῷ τὴν ἐπιβουλὴν
 φανερώς ἔξεπεῖν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ βουλευομένους· ἄπερ Κα-
 15 λοκῦρις καὶ Χριστοφόρος ἀκούοντες διὰ γραφῆς ἰσημήναντο. τού-
 των δὲ ἀριστευόντων οὗτοι κατελθόντες τὴν γραφὴν τῷ βασιλεῖ
 ὑπεσήμησαν καὶ ἀνέγνωσαν. καὶ παρευθὺν Βασιλείου μὲν προσκα-
 λεσάμενος δέδωκε μιλιαρῆσια χιλιάδας κδ' ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς
 αὐτοῦ θείας Ζωῆς ὀρισθέντα, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ ἀπέστειλεν·
 20 Πάρδον δὲ δρουγγάριον τῆς βίβλης αὐτῷ κεκοινωνηκότα πρὸς τὸν
 Στυπιώτην ἀποστέλλει τοῦ δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτόν, ὃς προμηνηυθεὶς **B**
 διὰ βασιλικῆς γραφῆς τοῦτον ἐδέσμευσεν· Νικόλαον δὲ ἐτιωρεῖα-
 ρην τῆς πόλεως ἐξήγαγεν. ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασιλείου

fecisset, omnem ab eo discit conspirationem. Samonas vero ad imperato-
 rem ingressus "est" inquit, "domine, quod tibi secreto loquar, res scilicet
 eiusmodi, quae si dicatur, mihi quidem interitum, sin taceatur, certum
 tibi exitium afferet," omnemque imperatori machinationem narravit.
 cumque imperator haud satis delationi fidem accommodaret, secumque
 ambigeret num forte cuiusdam suasu haec ille locutus esset? ait ad eum
 Samonas: "si rem plenius scire desideras, mitte domum quos liberit,
 ut in cubiculi angulo latentes omnia conscribant, quae ambo pariter lo-
 quemur; inque eum modum nihil me falso locutum esse omnino intelli-
 ges." mittit itaque imperator Christophorum protovestiarium una cum
 Calocyri cubiculario; ingressique in Samonae cubiculo delitescunt. tum
 Samonas Basilio obblandiens, iurataque fide sibi eum obstringens, omnem
 rursus suadet machinationem clare detegere ac coniuratos referre.
 audita Calocyris et Christophorus scripto annotarunt; illisque pranden-
 tibus se cubiculo subducentes scripturam imperatori subscriptione sua
 munitam legerunt. Basilium confestim accersit imperator, datque viginti-
 quattuor milia nummorum miliarensium in amitae Zoes animae levamen
 legata, inque Macedoniam perferre iussit. Pardum excubiarum drungari-
 um coniurationis socium, ad Stupiotem mittit, velut eum adducturum;
 quem ille imperatoris diplomate praemonitus in vincula compegit. Nico-
 laum hetaeriararcham solerter urbe eiecit. Basilium ex Macedonia revo-

καὶ ἀνακρίνας αὐτὸν καὶ τῦψας σφοδρῶς καὶ τρίχας αὐτοῦ κατα-
 γλέξας καὶ ἐν μέσῃ θριαμβεύσας τῇ πόλει ἐν Ἀθήναις ἐξώρισεν.
 πάντας δὲ τοὺς μαγιστροὺς καὶ τοὺς ἐν τέλει ὁ βασιλεὺς προσκα-
 λεσάμενος ἐνώπιον αὐτῶν τὰ ὑπὸ Σαμωνᾶ μνησθέντα ἀνέγνω. οἱ
 δὲ τοῦτον ὑπερεπήνεσαν ὡς τῆς τοῦ βασιλέως παραίτιον κατα-
 στάνα ζώης, καὶ ἄξιον μεγίστης εἶναι τιμῆς προσειρήκασιν. ὁ δὲ
 C τοῦτον παρευθὺ τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου τιμῇ ἤξιωσεν καὶ οἰκεῖον
 ἐαυτῷ κατεστήσατο.

16. Ἐτελεύτησεν δὲ ὁ πατριάρχης Στέφανος, καὶ ἀντ'
 αὐτοῦ πατριάρχης ὁ μυστικός ἐχειροτονήθη Νικόλαος, ὁ πολλὰ μὲν 10
 κατὰ τῆς σοφίας προτερήματα σὺν εὐσχήμονι καταστάσει. παρε-
 λήφθη δὲ ἡ πόλις Δημητριάς, ἡ ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος, ὑπὸ τῶν
 Ἀγαρηνῶν.

17. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέραν Ζωῆς
 τὴν ἀπὸ τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ κατὰ τύπον 15
 κλητόρια, Ἀνγούστας μὴ οὔσης. ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην
 D ἐκ τοῦ Ὀρικίου θέματος, ὠραίαν τε καὶ περικαλλῆ ὄνομα δὲ
 αὐτῇ Εὐδοκία. ἐγημέν τε αὐτὴν καὶ ἔστειπεν ἕξ ἧς παῖδα ἐποίη-
 σεν ἄρρενα, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴ καὶ τὸ γεννηθὲν ἐτελεύτησεν.

18. Ἐκτίσεν δὲ πλησίον τοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναοῦ 20
 ἐκκλησίαν ὁ βασιλεὺς ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς
 Θεοφανοῦς. ἐκτίσεν δὲ καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἐκκλησίαν

9 Ἀντώνιος margo Combef.
 15 τῆς τοῦ Z. Combef.

10 ὁ πολλὸς τὰ τῆς Combef.

catum institutoque iudicio acerbis suppliciis subiicit, exustis capillis, pompaeque traductum per mediam civitatem Athenas in exilium misit. convocatis autem imperator cunctis magistris ac proceribus, quae a Samona indicata fuerant, sub omnium conspectum legit. hi summis laudibus hominem extulerunt, ut qui imperatoris vitae consulisset, maximoque dignum honore proclamarunt. confestim itaque protospatharii dignitate auctum inter familiares eum Leo coaptavit.

16. Defuncto patriarcha Antonio, eius loco ordinatus est patriarcha Nicolaus mysticus, vir longe sapientia praestans, cum pari modestia morumque compositione. capta ab Agarenis urbs Demetrias, spectans ad Atticae thema.

17. Coronat Leo Annam Zoes filiam Zautzae neptem, quod constituta ex more convivia publica, deficiente Augusta, celebrare non posset. duxit vero imperator puellam ex Opsicii themate formosam longeque pulcherrimam, Eudociam nomine, celebratisque nuptiarum solenniis Augustali corona donavit; ex qua suscepta prole mascula, tum ipsa in partu interiit, tum quam prolem sustulerat.

18. Haud procul ab aede SS. apostolorum Leo templum ex nomine prioris uxoris suae Theophanionis extruxit. sed et S. Lazari ecclesiam

τῶν λεγομένων Τόπων, καὶ μονῆν ἀνδρῶν εὐνοῦχων ἐν αὐτῇ κατε-
σκεύασεν· ἐνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ τῆς ἀδελφῆς
αὐτοῦ Μαγδαληνῆς ἀνακομίσας ἀπέθετο. τοῦ δὲ στόλου ἐν τοῖς P 225
τῶν ἐκκλησιῶν τοιούτων ἔργοις ἀσχολουμένοι, τὸ ἐν Σικελίᾳ Ταυ-
5 ρομένιον ὑπὸ τῶν Ἄφρων παρελήφθη καὶ πολλὸς τῶν Ῥωμαίων
φόνος ἐγένετο. κατεσχέθη δὲ καὶ Ἀἴμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν,
καὶ πλείστος ἡχμαλωτίσθη λαός.

19. Προέλευσιν δὲ τοῦ βασιλέως πεποιηκός τῆ ἡμέρα
τῆς Μεσοπεντηκοστῆς εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον, ἐν τῷ εἰσοδεῦειν καὶ
10 πλησίον τῶν ἁγίων γενέσθαι θυρῶν ἐκπεπηδηκώς τις τοῦ ἄμβωνος
ῥάβδῳ παχείᾳ καὶ ἰσχυρᾷ τούτου ἔπαισε κατὰ κεφαλῆς. καὶ δὴ
ἂν ἐθανάτωσεν παρευθύ, εἰ μὴ προνοίᾳ τινὶ τὸ τῆς ῥάβδου ἄκρον
τῷ πολυκανδήλῳ προσκεκρουκώς τῆς βιαιῆς μικρὸν ἀνεσχέθη φο- B
ρᾶς. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως καταρρέοντος
15 κεφαλῆς ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἄρχόντων ἐγένετο. ὁ δὲ ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος νόσον προφασισάμενος οὐ κατήλθεν ἐν τῇ
εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπτευθῆναι αὐτὸν τὴν τοιαύτην ἐπιβου-
λὴν κατεργάσασθαι. ὁ δὲ τὸν βασιλέα πλήξας κατασχεθεὶς καὶ
πολλὰς βασάνους ὑπομεμενηκώς, ἐπεὶ μηδένα συνειδέναι καθωμο-
20 λόγει, τέλος χεῖρας καὶ πόδας ἐκκοπεῖς ἐν τῇ τοῦ ἵππου σφεν-
δόνη ἐκάη. ἔκτοτε δὲ ἡ τοιαύτη ἐξεκόπη προέλευσις. μετὰ δὲ
τινα καιρὸν Μάρκος ὁ σοφώτατος μοναχός, οἰκονόμος ὢν τῆς C
αὐτῆς ἐκκλησίας, ὅς καὶ ἐν μεγάλῳ σαββάτῳ τετραῦδιον τοῦ με-
γάλου Κοσμά ἀνεπλήρωσεν, ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ βασιλεῖ συνεσιώ-

ad Topos (quos vocant) aedificavit, inque illa virorum eunuchorum mo-
nasterium constituit; quo etiam S. Lazari corpus eiusque sororis Magda-
leae corpus translatum deposuit. dum vero classiarii istiusmodi operi-
bus tempus distrahant, Tauromenium in Sicilia ab Afris capitur ingens-
que Romanorum clades agitur. Lemno quoque potiti Agareni magnam
captivorum multitudinem abducunt.

19. Cum imperator die mediae pentecostes solenni pompa ad S.
Mocium processisset, iamque introgressus ad sanctas prope ianuas ac
sacrarium venisset, exsiliens quis ex ambone robustum crassumque fustem
in eius caput impexit. ac sane mox sustulisset, nisi quadam dei provi-
dentia fustis summitas multifido pendenti candelabro illisa impetum tan-
tisper remisisset. cruore ex imperatoris capite largiter defluente turbati
proceres alii alio diffugere. Alexander eius frater aegrotationem causa-
tus pompae non interfuit, ex quo eiusmodi in fratrem insidiarum auctor
prope inauduit. apprehensus igitur percussor, multisque tormentis sub-
actus, cum nullum coniurationis socium nosse se profiteretur, ad extremum
manibus pedibusque praecisus ad Circi metam combustus est. post breve
autem tempus Marcus sapientissimus monachus, eius ecclesiae oeconomus,
qui magno Cosmae Tetraodium hymnum magno Sabbati absolvit, cum impe-

μενος ἐλπίζει τοῦτω μὴ τὴν τοιαύτην ἐκκοπήναι προέλευσιν. τοῦ δὲ βασιλέως ἀπαναινομένου ὁ Μάρκος ἔφη “μὴ δογίζου μηδὲ χαλέπαινε, ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ προγεγραμμένον ἦν παρὰ τοῦ προφήτου Λαβιδ τοῦτό σε καθυποστῆναι· προείρηκε γὰρ τοῦτο, λέγων ὅσα ἐπονηρέυσαι ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐκαυχῆσαντο οἱ 5 μισοῦντές σε ἐν μέσῳ ἑορτῆς σου.” δεῖ οὖν σε, δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔτη δέκα τὴν βασιλείαν κατασχεῖν.” ὁ καὶ γέγονεν· μετὰ γὰρ D τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δέκα ἡμερῶν, τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ ἐν ἧ καὶ ἐπλήγη, τετελεύτηκεν.

20. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ πα-10
λατίῳ μετὰ τοῦ βασιλέως ἀστεφής. τῶν δὲ Βουλγαρικῶν ἐφόδων Ῥωμαίους ἐπιτριβόντων, οἱ ἔξ Ἄγαρ μαθόντες τοῦτο στόλος ἐξήεσαν ναύμαχος, ἐπιστήσαντες στρατηγὸν Τριπολίτην Λέοντα, Ἀτ-
τάλου μὲν ἔξωρημμένον τῆς πόλεως, τῆς δὲ Χριστιανῶν εὐσεβείας ἀποστήσαντα. καὶ Τρίπολις μὲν ὠνόμασται ἡ κατὰ Φοινίκην 15
τριῶν διαιρεθεῖσα ταῖς γενεαῖς ἔξ Ἀραδίων καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίων ἀποίκων. τοῦ δὲ βασιλέως ἐξεληθόντος ἐν τῷ τοῦ Βουτίου P 226
ἐμπορίῳ πρὸς τὸ τὴν μονὴν ἐγκαινίσαι τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ Χριστοφόρου, ἡ ἀγγελία αὕτη κατέλαβεν ὡς Τριπολίτης μετὰ στόλου τῶν Σαρακηνῶν κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἀνέρχεται. 20
ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Εὐστάθιον τὸν τηρικαῦτα δρουγγάριον μετὰ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου· ὃς μὴ δυνηθεὶς ἀντιτάξα-

15 ἀποστάντα? an ἀποστατήσαντα?

16 ἐκ Σαραδίων P, ἔξ Ἀραδίων margo.

ratore mensae assidens rogabat ne eiusmodi processus ac pompa ab eo abrogaretur. quo abnuente, ait Marcus “ne irascaris aut iniquus feras, imperator. etenim id olim tibi eventurum vaticinatus erat David propheta. praedixit enim ille (Psalm. 73 3), quanta malignatus es inimicus in sancto meo! et gloriati sunt qui oderunt te in medio solennitatis tuae. itaque oportet te alios exinde annos decem imperare.” quod et contigit. post decem enim annos, ipsa die qua vulnus acceperat, vivis exemptus est.

20. Porro Zoe quarta Leonis uxor in palatio cum eo versabatur, haudum uuptialibus corollis donata. cum vero Bulgari incursionibus rem Romanam attereret, Agareni occasionem nacti classem navalesque copias miserunt, Leone Tripolita classiaro duce, Attalea urbe oriundo, sed qui Christianam eivraverat pietatem. appellata autem est Phoeniciae Tripolis, quod tribus nationibus, Sardiis scilicet Tyriis ac Sidoniis colonis, divisa sit. egresso itaque imperatore ad Butii emporium encacae-niorum causa monasterii a Christophoro protovestiario exstructi, nuntius venit Tripolitam cum hostili Saracenorū classe Cpolim petere. mittit ergo imperator Eustathium rei tunc navalis drungarium cum classe adversus Tripolitam, qui pugnae cum illo impar vacuus rediit. eum inse-

σθαι τούτῳ ἀντεστράφη κενός. κατόπιν δὲ αὐτοῦ ὁ Τριπολίτης
 ἔλθων ἐντὸς Ἀβύδου εἰσελήλυθεν καὶ μέχρι Παρίου κατέλαβεν.
 τούτῳ τῷ βουσιεῖ ἀγγελάθην εἰς μεγάλην αὐτὸν ἀθυμίαν καὶ ἀμη-
 χανίαν περιέστησεν. Ἡμερίῳ οὖν πρωτασηκρητῆς τὴν ναυτικὴν **B**
 5 δύναμιν ἐγχειρίσας κατὰ τοῦ Τριπολίτου ἀπέστειλεν· ὃς Ἀβυδον
 διελθὼν τὴν καθ' Ἑλλάσποντον, ἣν Μιλησίων κατόκισαν ἄποι-
 κες, Ἑλλάσποντον τὸν ἀπὸ Ἑλλης τῆς Φορῆου ἀδελφῆς τῷ ἐκῆυσε
 πελάγει ριφείσης οὕτως ἀγορευόμενον, καὶ Αἰγαῖον πέλαγος, ὃ
 τὴν κλῆσιν ἀπέληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς αἰσοσύσης κατὰ
 10 τρόπον αἰγός, ἐξῆς δὲ προσωρικῶς Στροβήλῳ τῇ κατὰ Κιβύρραν
 (καὶ Στροβήλος μὲν ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, Κιβύρρα δὲ ἀπὸ
 Κιβύρρον ἀδελφοῦ Μαρσοῦ τε καὶ Κιδράμου) καὶ Λαμφιάκῳ,
 ἀπὸ φωτὸς λάμψεως ἀνομασμένη, ὅπερ νυκτὶ Φωκαίων θεμε-
 λιώντων ταύτην εὐξάμενων θεόθεν ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμε- **C**
 15 λίων βάσις καλῶς κεκραταίωτο, μετὰ ταῦτα τῇ Ἴμβρῳ διελθου-
 θῶς, ἣτις ἀπὸ Ἴμβρον κέκληται υἱοῦ Ἄνθου, οὗ γενέτης Στάφυλος
 Διονύσου φιλιτατος ἕγγονος, Σαμοθράκην δὲ διαβὰς καὶ τῇ Θάσω
 προσπελάσας, ἣν Χρυσῆν οἱ πρὶν διεφημίζοντο, Σαμοθράκην δὲ ἐν
 20 Θράκῃ χερσὶν ἔλαβον τὴν πρότερον Θηριοῦσαν διὰ τὸ θηρίων πεπλη-
 ρῶσθαι, ἱερὰν Νυμφῶν οὔσαν, μετέπειτα τοῦ ῥοῦ συρραγέτος εἰς
 νῆσον συστήναι καὶ ὑπὸ Σαμίων μετοίκων ἐν κατασχέσει γενέσθαι
 καὶ Σαμοθράκην κληθῆναι, τοὺς πολεμίους κατέλαβεν. πλὴν οὐδὲ **D**

13 Φωκίων P

cutus Tripolita intra Abydum penetravit ac usque Parium venit. huius
 rei nuntius gravem imperatori maerorem ac consilii inopiam attulit. ita-
 que Hemerio a secretis primario classem adversus Tripolitam ducendam
 committit. is Abydum praetervectus (quae est in Hellesponto, quam
 Milesii coloni civitatem condiderunt. Hellespontus ab Hella Phrixii so-
 roro illic pelago mersa sic appellatus) Aegaeoque mari emenso (dictum
 hoc ab aquarum quasi caprarum more salientium inaequalitate), ac cum
 iam ad Strobelum appulisset, quae est ad Cibyrrham (ac Strobelus qui-
 dem sic dicta a loci situ, Cibyrrha vero a Cibyrrho fratre Marsi et Ci-
 dram), atque Lampsacum transisset (sic illa appellata a luce, quae nocta
 Phocensibus fundamenta iacentibus votaue concipientibus caelitus af-
 fulsit; quo auspicio iacta civitatis fundamenta firma steterunt). postea
 Imbro superata (sic illa appellata est ab Imbro Anthi filio, cuius pater
 Staphylus Dionysii nepos carissimus) itemque Samothrace, ac cum Thaso
 iam immineret (quam antiqui Aureae titulo atque nomine insigniebant:
 Samothracem vero in Thracia olim θηριοῦσαν, quasi bestiis abundan-
 tem iisque plenam, Nymphis sacram, peninsula cum esset, fluxus postea
 allisione in insulam coaluisse dixerunt, ac Samiorum colonorum iuris
 factam Samothraciam nuncupatam esse) hostes assequitur. at neque

πλησιάσαι τούτων τῷ στόλῳ τετόλμηκεν. αὐθόρμητος δὲ ὁ Τριπολίτης Θεοῦ τούτον ἀπελευνόντος ἀντεστράφη, καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καταλαβὼν ταύτην, καὶ Λέοντα τὸν ταύτης στρατηγόν, ᾧ ἦν ἐπώνυμον Κατζιλιάκιος, κατασχών, σφαγὴν πολλήν καὶ χύσιν αἱμάτων εἰργάσατο. 5

21. Ῥοδοφύλης δὲ τις κουβικουλάριος ἔτυχεν ἐν Σικελίᾳ διὰ τινα χρεῖαν ἀποσταλεῖς, χρυσοῖον λίτρας ἐπιφερόμενος ἑκατόν· νόσῳ δὲ περιπεσὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰσῆλθεν ὥστε λούσασθαι
 P 227 καὶ ἀπολαῦσαι ἀνέσεως. τούτον ὁ Τριπολίτης κατασχών, καὶ μιθῶν ὡς χρυσοῖον ἐπιφέρεται, πολλὰ βασανίσας ἀπέκτεινεν μηδὲν 10 ἔχειν διατεινόμενον· ἔτυχεν γὰρ τοῦτο ἐν τῇ ὁδῷ ἀπολιπών, ὅπερ Συμεὼν ἀσηκρητῆς διερχόμενος ἀνέλειτο, ὃς μετὰ ταῦτα πατρίκιος καὶ πρωτασηκρητῆς ἐγένετο. τοῦ δὲ Τριπολίτου καταστρέψαι τὴν πόλιν βουληθέντος, δηλοῦ αὐτῷ Συμεὼν χρυσοῖον λαβεῖν καὶ τῆς καταστροφῆς ἀποσχέσθαι· ὃ καὶ γέγονεν. ὁπισθόρμητος πάλιν 15 ὁ τῶν Σαρακηνῶν στόλος ἀπῆει. ὁ δὲ Ἡμέριος ταῦτα διεγνωνικῶς πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν διανίσταται δίωξεν. οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ προσβάλλουσι, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ ἀπόμοιραν τῆς λείας ἀπένευμαν, κάκει-
 B 280 θεν τῇ πατρίδι καλινουστήσαντες ἀπρακτεῖν κατὰ Ἀἴμμον ἐῶσιν τὸν Ἡμέριον.

22. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶχε τῶν Ἀνατολικῶν ὑποστράτηγον Εὐστάθιον πατρίκιον, ὃς ἐκ τῆς καλλίστης καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς τῶν Ἀργυρῶν ἐκπεφώνηται· ὃς τοῖς Ἰσμαηλίταις κατεστράτει καὶ ἔτρε-

classem propius adire ausus est. Tripolita vero ipse a se, dei impulsu ac nutu, reflectit iter; veniensque Thessalonicam, et comprehenso qui illi praetoris iure praeerat, Leone cognomento Cataziliaco, ingentem stragem ac neces plurimas egit.

21. Quidam vero cubiculariorum, Rhodophylus nomine, ob necessaria quaedam negotia in Siciliam missus erat, centum auri libras ferens; atque in itinere morbo correptus, levandae causa aegritudinis lavandique ac vires reficiendi Thessalonicam ingressus erat. cepit hunc Tripolita, eum auri vim ferre intelligens, multasque tormentis subactum peremit, cum ille nihil se habere assereret. reliquerat enim in via, ac Symeon a secretis illac transiens sustulerat. hic postea patricius ac eorum qui a secretis primus factus est. Tripolita urbem evertere cogitabat, cum eum Symeon monet atque hortatur ut auri summam tollat et ab evertenda urbe absteineat; quod et factum est. recedit itaque iterum Thessalonica Saracenorum classis. Hemerius hostium recessu cognito ad eos insequendos sese accingit. ad Cretam vero appulsi, spoliiorumque parte Cretensibus data, domum incolumes redeunt, relicto in Lemno insula otium terente nulloque bellico facinore Hemerio.

22. Habebat Leo Asiani exercitus legatum Eustathium patricium, ex praestantissima optimaque Argyrorum familia ortum. hic adversus Ismaelitas depugnans eos in fugam vertebat, neque id semel sed et cre-

πεν οὐχ ἄπαξ ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ῥώμῃ καὶ ἰσχυρῷ καὶ συνέσει καὶ ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τετιμημένους καὶ ἐπειλημμένους, ἔχων καὶ Ἀνδρόνικον τὸν ἐκ τοῦ Λουκῆς. Ἐδ-
 5 στάθιον Ἀργυρὸν οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐδεδίεσαν, ὡς τὸ τούτου ὄνομα ἔκ-
 10 πληξεν καὶ φόβον αὐτοῖς λέγεσθαι. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος C
 ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ, ἣ ἐπώνυμον τὰ Σπειρά, ἐξελθεῖν, ἐν τῷ Ἀ-
 ματρῷ οὖσαν, φηγῆ ἔχρησατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς
 δημοσίους ἵππους τοὺς ἐν ἐκάστῃ ἀλλαγῇ ἀγκυλοκοπιῶν. ἀποστέλ-
 λει οὖν ὁ βασιλεὺς ὀπισθεν αὐτοῦ διῶξαι αὐτὸν Βασιλεῖον ἑται-
 15 ρειώρχην τὸν Καμιατερόν καὶ τὸν Κρηνίτην τὸν Γεώργιον. ἐπεὶ δὲ
 τὸν Ἄλυν ὁ Σαμωνᾶς ἔμελλεν περᾶν, κατέλαβεν αὐτὸν ὁ Νικηφό-
 ρος δρογγάριος ὁ Καλλωνᾶς καὶ κατέσχεν. ὁ δὲ πολλὰ ἐκέτευεν
 καὶ ἔπισηγεῖτο διδόναι. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ Σιριχῷ D
 καταφεύγει σταυρόν, ἐσχῆς δῆθεν χάριν ἐληλυθέναι προφασισά-
 15 μενος. καταλαβὼν οὖν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου ὁ Λουκῆς
 υἱὸς καὶ τούτου ἀναλαβὼν ἐν τῇ πόλει ἐπέστρεψεν. προσέταξεν
 δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος Βάρδα οἰκίᾳ φυλάτ-
 τισθαι. ἠρώτησεν δὲ Κωνσταντῖνον εἰ ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ φεύγων
 ἐτόγγαυεν· καὶ μαθὼν τοῦτο ἀληθῆς εἶναι, παρήγγειλε Κωνσταν-
 20 τίνῳ μὴ τοῦτο εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ἐρωτωμένῳ, ἀλλ' ὅτι
 ἐν τῷ Σιριχῷ χάριν εὐχῆς παρεγένετο· ἤθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς συ- P 228
 γνώμης τυχεῖν τὸν Σαμωνᾶν. καὶ προσκαλεσάμενος τὴν σύγκλη-
 τον καὶ εἰς τὸ μέσον παραγαγὼν τὸν Κωνσταντῖνον οὕτως ἠρώτη-

5 leg. γενέσθαι Combef.

brus, vir scilicet robore, fortitudine, intelligentiae vi, animi virtute, prudentia, castitate, iustitia eximie ornatus, secum etiam nactus Andronicum ducis filium. formidosus Agarenis Eustathius Argyrus erat, ita ut vel eius auditam nomen terrorem illis pavoremque iniiceret. Samonas autem simulans se ad monasterium suum, cui nomen Spira, ad Damatrym situm exire, fugam arripuit, exportatis secum pecuniis equisque suis advectis, cursus publici equis per singulas stationes poplitam nervis succisis. mittit itaque Leo, qui eum insequantur, Basilium Camaterem betaeriartham et Georgium Crenitam. Samonam porro Halym fluvium traicere parantem Nicephorus Drungarius Callonas comprehendit tenuitque. rogabat ille etiam atque etiam dimitti, inque eam rem munera promittebat. ubi autem non obtinet, ad crucem Sirichanam confugit, quasi voti causa se venisse praetextens. verum Constantinus Andronici Ducis filius comprehensum eum secum in urbem reduxit. Leo in Bardae Caesaris domo ex asservari iussit; quaeritque ex Constantino num is vere in Syriam fugeret. ubi autem sic se rem habere vere comperit, iubet Constantino uti haec coram senatu dissimulet et eum Siricham voti causa dicat profectum esse. volebat enim imperator quicquid noxae erat Samonae indulgeri. convocato itaque senatu, et Constantino in me-

Theophanis contin.

24

σεν. “πρὸς τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ληϊς κεφαλῆς, ἔφηνεν ἐν Συρίᾳ ὁ Σαμωνᾶς; καὶ ἢ οὐ;” ὁ δὲ τοὺς ὄρκους εὐλαβηθεὶς (εἶπεν γὰρ πρότερον μὴ ὀρκιζόμενος, ἀλλ’ οὕτως ἀπλῶς ἐρωτώμενος, μὴ τὸ ὄν ἐξεπεῖν) ὡμολόγησε πάντων ἐνώπιον ὅτι εἰς Συρίαν ἔφηνεν. μετ’ ὀργῆς δὲ τοῦτον τοῦ βασιλέως ἀποπεμψαμένου, ἐποίησε Σαμωνᾶς ἀπὸ ὕψεως μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ Καίσαρος καθήμενος, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς βασιλικῆς ὕψεως καὶ ὀμιλίας κατηξιώθη.

23. Ἐγέννησε δὲ Ἀέων Κωνσταντῖνον υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς, οὗ ἐν τῇ γεννήσει ἐφάνη κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀπτήνας ἐπ’ ἀνατολὰς ἀφίεις καὶ ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ φαινόμενος τεσσαράκοντα. ὅς ἐβαπτίσθη ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ ἀγίᾳ τῶν φώτων ἡμέρᾳ, ἀναδεξαμένων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος Ἀλεξάνδρον τοῦ αὐτωδέλφου τοῦ βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατρικίου καὶ τῶν ἐν τέλει ἀπάντων. γέγονε τότε καὶ ἡ Κόφῃ γηροκομεῖον, τῶν ἐκεῖσε ἐταιρίδων ἐκδιωχθέντων. εὐλογήθη δὲ Ἀέων ὁ βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς ὑπὸ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὅστις καὶ καθηρέθη· καὶ βασιλίσσαν αὐτὴν ἀνηγόρευσεν. διὰ ταύτην οὖν αἰτίαν ὁ πατριάρχης τὸν βασιλεῦς εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερχεσθαι διεκώλυσεν, ὅθεν διὰ ταῦ δέξιόν μέρους διήρχετο εἰς τὸ μητατόριον. 20

24. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ σννεργὸς καθεστάναι τῷ βασιλεῖ πρὸς παρνομίαν καὶ κακίαν

dium adducto, in hunc modum percontatus est “per deum et caput meum, fugiebat Samonas in Syriam, necne?” Constantinus iurisiurandi motus religione (prius enim nulla adiuratione, sed simpliciter interrogatus, se non evulgaturum pollicitus erat) in omnium consensu Samonam in Syriam fugam arripuisse profitetur. quamobrem illo cum ira reiecto, Samonam imperator aula exclusum menses quattuor in Bardae Caesaris domo detinet; quibus decursis, ut imperatoris aspectu frueretur ac alloquio consecutus est.

23. Sustulit vero Leo ex Zoe quarta uxore sua filium Constantinum; in cuius ortu cometes apparuit, radios versus Orientem eiaculans, diesque quadraginta ac noctes luxit. infantem baptizavit Nicolaus patriarcha in magna ecclesia die sacro luminum (i. e. Epiphaniorum), susceptoribus ex sacro fonte Alexandro imperatoris germano et Samona patricio cunctisque proceribus. eodem tempore exstructa est et senum invalidorum domus, quam Cupham dicunt, inde expulsis meretricibus. benedictionem sacro nuptiarum ritu cum Zoe uxore consecutus Leo a Thoma presbytero, qui ea ex causa officio motus est; quam etiam Leo Augustam proclamavit. eo facinore patriarcha ecclesiae ingressu Leoni interdixit; quamobrem is a dextra parte transiens ad Metatorium sese recipiebat.

24. Samonas accubitor praeficitur, quod ad omne facinus ac malitiam imperatori adiutor esset; coeperuntque ambo moliri adversus eccle-

ἄπασαν. καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἤρξαντο μελετᾶν. προσκαλε-
 σάμενος γὰρ τὸν πατριάρχην Νικόλαον (πρώτη ἦν τοῦ Φεβρουα- D
 ρίου μηνός) καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεχθῆναι, ἐπεὶ πείσαι οὐκ
 ἠδυνήθησαν, ὑπὸ κλητορίου ὑπὸ τοῦ Βουκολέοντος πλοῖω μικρῷ
 5 ἐμβιββάσαντες ἐν τῇ Ἱερείᾳ διεπέρασαν, ἀφ' ἧς μέχρι Γαλακρηνῶν
 μόλις ἀπῆει χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται ὁ σύγκελλος
 Εὐθύμιος πατριάρχης, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς ἐγκρατῆς τε καὶ θεοσε-
 βῆς, ὃν φασιν ἐκ Θείας ἀποκαλύψεως τὴν ἀρχιερωσύνην καταδέ-
 ξασθαι· καὶ γὰρ διανοεῖτο ὁ βασιλεὺς νόμον πονηρὸν ἐκθεῖναι τοῦ
 10 ἔχειν γυναῖκας ἄνδρα τρεῖς καὶ τέσσαρας, πολλῶν λογιωτάτων ἀν- P 229
 δρῶν εἰς τοῦτο αὐτῷ συνεργούντων.

25. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ
 Κωνσταντίνου τοῦ Αἰβδος ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ πλησίον τῶν ἁγίων
 ἀποστόλων τοῦ τὰ ἑγκαίνια ἐπιτελέσαι καὶ ἄριστῆσαι. καὶ γέγονεν
 15 ἄνεμος ὁ λεγόμενος λήψ, φυσήσας ἕως τρίτου σφοδρῶς, συσσεισας
 καὶ οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν τύποις ὑπαί-
 θροις, λέγοντας συντέλειαν εἶναι κοσμικὴν, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ φιλ-
 ἀνθρωπία δι' ὕμβρων ἔστησεν τὴν τοιαύτην καταγίδα.

26. Στόλου δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξεληθόντος, B
 20 ὁ βασιλεὺς Ἡμέριον λογοθέτην τοῦ δρόμου τοῦ στόλου παντὸς
 ἀρχηγὸν προβάλλεται. ἐδέξατο καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δοῦς συνεισελ-
 θεῖν τῷ Ἡμερίῳ καὶ τοὺς Ἀγαρηνοὺς καταπολεμῆσαι. ὁ δὲ Σα-
 μονῶς ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς ὢν Ἀνδρονίκῳ βόθρον αὐτῷ ὑπῄρτυ-

20 Ἡμέριον p. 467 b et 560 a.

siam. vocato itaque Nicolao patriarcha prima Februarii, ut reciperetur,
 enixius rogabant. ubi autem eius expugnare animum nequiverant, a con-
 vivio ac epulis ex Bucoleone linterni imponentes in Hieriam traduxerunt;
 unde aegre pedes ad Galacrenos usque prae nivium nimia copia venit.
 ordinatur autem Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis mode-
 stusque ac religiosus, quem aiunt ex divina revelatione episcopi munus
 suscepisse. etenim cogitabat imperator pessimam legem promulgare, qua
 liceret viro tres quattuorve alias ex aliis uxores habere, cum non dees-
 sent viri eruditissimi, qui in hoc ei consilio adiutores essent.

25. Mense Iunio Constantinus Afer imperatorem invitavit ad mo-
 nasterium suum, quod prope aedem apostolorum condiderat, ad illius
 peragenda encaenia, et ut prandio interesset. ibi subito exortus Afri-
 cus, tertioque repetitis vicibus vehementer spirans, multa concussit ae-
 dificia et ecclesias, adeo ut omnes relictis domibus sub dium procederent
 mundique consummationem adesse dicerent, nisi dei clementia imbrium
 inundatione illum turbinem sedasset.

26. Agarenorum classe adversus Romanos adventante, Leo Heme-
 rium publici cursus logothetam classi universae ducem praeficit. iussus
 et Andronicus Dux cum Hemerio navim conscendere adversumque Aga-
 renos fortiter dimicare. Samonas vero quo implacabili in Andronicum

τον και τοῖς ποσὶ παγίδας ὑπετίθει, δυσμενῶς ἔχων αὐτῷ διὰ τὴν
 ὑπέφθεσιν τῆς φυγῆς· ὑπέβουλε δὲ τινα γράψαι λαθροῦτως Ἀνδρο-
 νίκῳ μὴ ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν, ὅτι, φησὶν, παραγγέλιος ὁ
C Ἡμέριος εἴληφεν παρὰ βασιλέως, ὑποβληθέντος παρὰ Σαμωνῆ,
 κατασχεῖν καὶ τυφλώσαι σε. πολλὰ δὲ τοῦ Ἡμερίου προτρεπο-
 μένου τὸν Ἀνδρόνικον ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν τῶν Ἀγαρηνῶν
 ἐπικειμένων, ἀπεισκήρτησε, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδεξάμενος.
 Ἡμέριος δὲ μόνος τῇ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ μνήμῃ συμβυ-
 λῶν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. τοῦτο
 μαθὼν Ἀνδρόνικος, καὶ ἀπογνοῦς, ἅμα συγγενέσι καὶ δούλοις 10
 αὐτοῦ πόλιν κατέσχευεν τὴν λεγομένην Καβάλαν, εἰς ἀποστασίαν
D ὀρηθήσας. ὁ δὲ Σαμωνῆς πάλαι ποτὲ τοιοῦτον ἐπιλαβέσθαι και-
 ροῦ ἐπιθυμῶν πρὸς βασιλέα ἔλεγεν “ὄκκ ἄελ, δέσποτα, ἔλεγον ὅτι
 ἀντάρτης καὶ ἀποστῆτης ἐστὶν ὁ δούξ καὶ τῇ βασιλείᾳ σου πολέ-
 μιος;” παρωντίκα γοῦν ἀπέστειλεν Γρηγορᾶν Ἰβηρίτζην λεγόμε-
 νον, δομέστικον ὄντα τῶν σχολῶν καὶ συμπένθερον Ἀνδρόνικου,
 καταπολεμηῆσαι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ πῶς ὁ
 πατριάρχης Νικόλαος τῆς ἐκκλησίας ἐξεδιώχθη, τοῖς Ἀγαρηνοῖς
 ἐξέφυγεν πανοικί, τηρικαῦτα κατὰ Ῥωμαίων ἐξεληλυθῶσιν· ὃν
 ἡμερμουμνηῆς ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς προσεδέξατο. ἐλυπεῖτο 20
P 230 δὲ ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ βούλετο λόγον αὐτῷ ἐν-
 πόρημον ἀποστεῖλαι τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ὑποστρέψαι. συνεβού-
 λωσαν δὲ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρονηθῆναι τινα τῶν τοῦ πραιτω-

erat odio, astu viro foveam fodit ac pedibus laqueos supponit, dire illi
 infensus ob suae fugae negotium. nempe subornavit qui occulte Andro-
 nico scriberet ne in naves intraret: quippe in mandatis accepisse
 Hemerium ab imperatore, Samonae consilio, ut eum caperet atque
 oculis orbaret. Hemerio itaque etiam atque etiam rogante atque hor-
 tante Andronicum ut Agarenis ingruentibus naves intraret, ille resiliere
 ac imperium detrectare. Hemerius ipse solus, qua die solennis S. Tho-
 mae memoria agitur, concerta cum Agarenis manu ingenti victoria potit-
 ur. ut cognovit Andronicus, desperatione actus cum necessariis et fam-
 ilia totoque comitatu, occupata urbe sic dicta Cabala rebellavit. porro
 Samonas olim iam istiusmodi occasione nancisci desiderans, ad impe-
 ratorem “nonne semper, domine, aiebam ducem rebellem esse ac defe-
 ctionem moliri tuaeque maiestati fore perduellem?” mox itaque mittit
 imperator Gregoram cognomento Iberitem scholarum domesticum ac An-
 dronici ex uxore affinem, qui eum debellet. Andronicus ubi rescivit ac
 Nicolaum patriarcham ex ecclesia eiectum intellexit, ad Agarenos, qui
 tum adversus Romanos expeditionem susceperant, cum suis omnibus pro-
 fugit. amernumnes virum honorifice ac magnifice accepit. animi anxius
 imperator ob eam Andronici fugam data securitatis fide ad se eum re-
 vocare studebat. quamobrem auctores quidam illi exstitere, ut Sarace-

ριον Σαρακηνῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου. ὃ δὲ καὶ πεποιήκεν, διὰ κινναβύρειως γράφας καὶ βοῦλλη σφραγίσας χρυσοῦ καὶ ἔνδον βραχέως φατλίου τράκτου κατακλείσας αὐτό. τοῦ δὲ Σαρακηνοῦ ἀπὸ βασιλέως ἐξεληθόντος, προσκαλεσάμενος τοῦτον ὁ Σαμωνᾶς εἶπεν "οἶδας ὃ κατέχεις;" τοῦτο εἰπὼν δὲ ὁ ἐκρατεῖ κηρόν, ὡς τῆς Συρίας εἴη ἀπώλεια. δὸς αὐτῷ χρήματα παρήγγειλεν τοῦτο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Οὐζῆρ ζμβλαεῖν. ὃ δὲ Β ἀπελθὼν τοῦτο πεποιήκεν. ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμήθη μετὰ πάντων τῶν αὐτοῦ συγγενῶν· καὶ μαθὼν διὰ δόλου τοῦ

10 Σαμωνᾶ ταῦτα γεγονέναι, ἀναγκασθεὶς τὴν ἰδίαν πίστιν αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐξωμόσαντο. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰδὼς ὡς ἀδύνατόν ἐστιν ἐκεῖθεν ἐξελεῖν, βουλῆ αὐτοῦ φρηγῆ χρησάμενος ἀπὸ Συρίας ἐξῆλθεν, καὶ πρὸς βασιλέα ἐπάνεισι σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ, ὃν δώροισι πλείστοις ὁ βασιλεὺς δαφιλευσάμενος

15 τάδε φησὶ πρὸς αὐτόν, σὺς ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος ἡμῶν εἰκόνι, "μὴ πεπλάνησο καθ' ἑαυτὸν τῷ παρὰ πολλοῖς εἶναι ἀδόμενον Κωνσταντῖνον βασιλεύσοντα Ῥωμαίων. ὕμνμη C σοι εἰς τὴν παντέφορον δίκην καὶ εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν εἰκόνα διὸ οὐκ ἔστι σὺν τῷ βασιλείῳ διὰ τὸ κατονομασθῆναι σε Κωνσταν-

20 τῖνον, ἀλλὰ τῷ φιλιτάτῳ μου υἱῷ θεῖθον διὰ προγόνων δεδώρηται, καθὼς παρὰ πολλῶν ἁγίων ἀνδρῶν πεπληροφόρημαι. εἰ γὰρ πειραθείης τοῦτον διαχειρῖσασθαι, τῇ πόλῃ ταύτῃ ἢ κεφαλῇ σου σώματος ἐκτὸς εἰσελεύσεται." ὃ καὶ γέγονεν· μετὰ γὰρ τὸ ἄραι

7 Οὐζῆρ?

16 τὸ P

norum quendam ex praetorio sibi conciliaret, quem cum subscripto veniae libello in Syriam mitteret. hunc ergo paravit imperator, scribensque cinnabari ac regia bulla consignans intra brevem aetum fustum literas inclusit. Saracenum ab imperatore discedentem advocans Samonas, "scis" inquit "quid feras? is quem tenes, cereus Syriae pernicies est." numerata itaque pecunia Useri in manus tradere iussit. profectus itaque Saracenus, quod iussus erat, fecit. captus vero Andronicus, ac cum necessariis omnibus in vincula coniectus. cumque haec Samonae dolo in se gesta comperisset, necessitate adactas cum ipse tum alii fidem eiararunt. eius autem filius Constantinus, cum sciret fieri non posse ut inde liber exiret, patris consilio fuga usus Syria relicta ad imperatorem cum sociis reversus est. hunc imperator donis plurimis munifice acceptum, stans ad domini ac salvatoris nostri imaginem ad Orientem positam, in haec verba affatus est. "ne te seducat quod vulgo iactant, fore Constantinum imperatorem Romanorum. iuro enim per inspectricem omnium iustitiam et per domini nostri hic positam figuram, nihil imperium ad te attinere eo quod Constantinus audias, sed filio meo dulcissimo divinitus a maioribus donatum esse, quod ego viris sanctis non paucis vaticinantibus ita fore exploratum habeo. si enim huic mortem machinatus fueris, per hanc portam corpus truncum capite inferetur." quod

αὐτὸν τυραννικῶς χεῖρας ἢ κεφαλῇ αὐτοῦ αἵματι καὶ λύθρῳ καὶ κόνει ἀμυρωθεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν πυλῶν εἰσελήλυθεν.

D 27. Ὁ δὲ βασιλεὺς διεδέξατο τὸν Εὐστάθιον ἐπονομαζόμενον Ἀργυρὸν ἀπὸ τοῦ δρουγγαράτου τῆς βίγλης δι' ὑπόνοιαν τινα, καὶ τοῦτον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπέστειλεν εἰς τὸ Χαρσiana νόν. καθ' ὁδοῦ δὲ εἰς τὸ Ἄραν φάρμακον παρὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ λαβῶν τέθηκεν, καὶ θάπτεται εἰς τὸ Σπυνὶν τοῦ Ἄρα τὴν κορυφὴν. εἰθ' οὕτω οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Πόθος καὶ Λέων, οἱ τῆ τοῦ μαγλαβίτου ἄξια τετιμημένοι, ἄραντες αὐτὸν θάπτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ γονικὸν αὐτῶν μοναστήριον τὸ ὄν εἰς τὸ θέμα τοῦ Χαρσιανοῦ τῆς 10 ἁγίας Ἐλιζάβητ, τὸ ἀντιρωθὲν παρὰ Λέοντος τουρμαάρχου τοῦ

P 231 πάππου αὐτῶν· ὃς καὶ τὸ ὄνομα τῶν Ἀργυρῶν εἴληφεν, εἴτε διὰ τὸ καθαρὸν καὶ ἁγνὸν τοῦ σώματος, εἴτε διὰ τὸ κάλλος καὶ γενναῖον τῆς ὄψεως, εἴτε διὰ τινα τρόπον τῆς γενεᾶς καὶ ἀνδρίας αὐτοῦ· καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ οἷος ἕτερος ἐπὶ Μιχαὴλ βασι- 15 λέως οὐχ ἐρέθη στρατιώτης, ὡς πολλάκις τοῖς Ἀγαρηνοῖς τῆς Τεφρικῆς μετὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ μιγνύμενον εἰς τροπὴν καὶ φροῦδον καὶ ἀπάλειαν παρέχειν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φημιζόμενον καταπτήσσειν καὶ τρέμειν.

28. Ἀλλαγίου δὲ ἔνεκεν ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξῆλθεν ὁ τε Ἀβελ-20 βάκης ἐκεῖνος καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ· καὶ τούτους ὁ βασιλεὺς

B ἐδέξατο, κόσμῳ πολλῷ τὴν Μαγναῦραν κατακοσμήσας. ἐκαλλώ-

6 ὁδόν?

et ita contigit: cum enim ille tyrannico more manus lavasset, eius caput cruore et tabo atque pulvere deformatum per has ipsas portas illatum est.

27. Praeterea Leo Eustathium cognomento Argyrum, ob suspicionem quandam ab excubiis drungarii munere amotum, domum suam ad Charsianum remisit. in via autem ad Aran, accepto ab uno domesticorum veneno, extinctus est, atque in Spunino, quod ipsius Aran vertex est, sepultus. eius deinde corpus ipsius liberi Potus ac Leo, manglabitarum dignitate fulgentes, sublatum in avito monasterio S. Elisabet, quod in Charsiani themate est et a Leone tribuno illorum avo exstructum erat, condidere. hic Leo Argyrorum (velut Argentorum dicas) nomen in familiam primus intulit, sive ob corporis puritatem ac castitatem, sive propter vultus decorem ac conspectus ingenuitatem, sive propter alium quendam eius generis indolis ac fortitudinis modum. eiusmodi enim vir ille fuit, ut Michaele imperatore nemo bellatorum eius virtutem aequaverit, ita sane ut saepius cum vernaculis suis conserta cum Agarenis Tephricensibus manu eos fuderit ac profligarit, ipsamque eius nominis mentionem illi paverent ac extimescerent.

28. Captivos commutandi causa a Tarso venerunt cum Abelbaces ille tum Samonae pater. hos imperator excepit, praemagnifice exornata Magnaura. sed et magnam ecclesiam magnifico prorsus cultu decoravit,

πισεν δὲ καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν παντελῶς, καὶ ὑπέδειξεν ἅπαντα τὰ τίμια σκεύη τοῖς Ἀγαρηνοῖς· ὕπερ ἀνάξιον ἦν Χριστιανικῆς καταστάσεως, ἀθμεῖτοις καὶ ἄλλοεθνήσιν τὰ τῆς τοῦ Θεοῦ λειτουργίας σκεύη καταθέσθαι. ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἠθέλησεν συνεῖναι τῷ υἱῷ· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο τοῦτο, ἀλλὰ μᾶλλον παρήγει εἰς τὰ οἰκεῖα ὑποστρέφειν καὶ τῆς ἰδίας ἀντέχεσθαι πίστεως. “κἀγὼ δέ” φησιν, “εἴπερ δυναθῶ, τάχιον πρὸς σὲ ἵπαν-ελεύσομαι.”

29. Τῇ δὲ τῆς πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ στέφει ὁ Ἄλων ὁ βασι-
 10 λειδὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον διὰ Εὐθυμίου πατριάρχου. ὁ δὲ
 Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν πρότερον Βασι-
 λείῳ μαγίστρῳ καὶ κανικλείῳ δουλεύσαντα, τῇ Ἀγούστῃ ἐπιδέ-
 δωκεν πρὸς τὸ ταύτῃ ὑπηρετεῖσθαι· ὃς τοσοῦτον ἠγαπήθη παρὰ
 15 διαφθονεῖσθαι αὐτὸν καὶ λοιδορεῖσθαι τοῦτον ὡς τῇ Ἀγούστῃ
 συνόντα· ὅπερ ὁ βυσιλειδὸς ἀληθὲς εἶναι ἔπινοήσας, ἀποστειλάς
 ἀπέκρινεν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Ταρυσίου μονῇ, αὐτῷ τῷ Σα-
 μονᾶ ἐπιτρέψας τοῦτο ποιῆσαι. μετ’ ὀλίγον δὲ βουλόμενος τοῦ-
 20 τοῦτον ἀπαγαγεῖν. ἐν τῷ Δαματρῷ οὖν ὁ βασιλεὺς ἐξελθὼν, καὶ
 ἐν τῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσαντος μονῇ, εἶδεν Κωνσταντῖνον, καὶ
 παρευθὺ διεκελεύσατο, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν ἱμάτια κοσμικά, καὶ
 ἐπέδωκεν εἰς χεῖρας τὸ τοῦ βασιλέως ποτήριον ἐν τῷ ἀρίστῳ, καὶ
 ὑπέστρεψεν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ. ὄρων δὲ Σαμωνᾶς

cunctaque veneranda vasa Saracenis ostendit, haud sane satis e Christiana disciplina, ut divini ministerii vasa nefariis impiisque hominibus ac alienigenis visenda exponeret. voluit Samonae pater cum filio manere: sed ille non passus est, magisque hortabatur ut domum rediret ac suam fidem teneret: se quoque, cum primum liceret, ad ipsum reversum exspectaret.

29. Sacro pentecostes die Leo imperator filium Constantinum Euthymii patriarchae opera Augustum coronat. Samonas vero Constantinum domesticum suum, qui prius Basilio magistro ac caniclei praefecto in ministerio fuerat, Augustae tradit in obsequium. sic vero ille cum Leonem tum ipsam Augustam demeruit, ut et Samonas livore incensus secretioris cum Augusta rei eum detulerit. sicque re ipsa suspicatus Leo in S. Tarasii monasterio mittens totondit; idque adeo ipsummet Samonam praestare iussit. brevi autem post, cum eum vellet recipere, Samonae iubet ut in Spirarum monasterium eum adducat. egressus itaque imperator ad Damatryum, et in Samonae pransus monasterio, videns Constantinum illico saeculares vestes mandavit induere ac imperatoris inter prandendum poculum in manus accipere secumque in palatium redire.

- τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην πρὸς Κωνσταντῖνον αὐξανομένην, πιττά-
 P 232 κιον συντίθησι μετὰ μεγίστου κοιτωνίτου καὶ Μιχαὴλ Τζιρήθωνος
 λουδοβίας κατὰ βασιλέως ἔχον ἀπειρους, διὰ τοῦ Ῥοδίου Κωνσταν-
 τίνου τοῦ αὐτοῦ ὑπογραφείως τοῦτο συντάξαντες· ὅπερ ἐν τῷ μη-
 τατορίῳ ἔρρηξαν. τοῦ δὲ βασιλέως εἰσεληλυθὸτος ἐν τῇ μεγάλῃ 5
 ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μητατορίῳ γενομένου, καὶ ἐν ᾧ ἤρχετο
 τόπῳ τοῦτο εἰρηκῶς καὶ ἀναγνούς πολλῇ θλίψει κατεσκευάσθη,
 καὶ ἐζήτηι τὸν τοῦτο πεποιηκότα. (30) γέγονε δὲ ἔκλειψις σελή-
 νιακῆ. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μητροπολίτην Συννάδων Πανταλέοντα
 προσεκαλέσατο, μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τὸ τῆς ἐκλείψεως ἀποτελε- 10
 B σμα· ὃν προσερχόμενον πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Σαμωνῆς ἠρώτησεν
 “εἰς τίνα ἢ κάκωσις;” ὁ δὲ ἔφη “εἰς σέ· καὶ ἐὰν τὴν Ἰουνίου
 τρισκαίδεκάτην διέλθῃς, οὐδὲν ἔκτοτε πείση κακόν.” πρὸς δὲ τὸν
 βασιλέα εἶπεν ὡς εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον ἢ ἔκλειψις ἀποσκήψει.
 ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπώπτευσεν τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἐαυτοῦ ἀδελ- 15
 φὸν ἀποβήσεσθαι. ὁ δὲ Τζιρήθων ἰδίᾳ τῷ βασιλεῖ μετὰ ταῦτα
 καθωμολόγησεν ὡς ὁ Σαμωνῆς εἶη τὸ πιττάκιον πεποιηκῶς. παρ-
 ευθὺν οὖν κυταβιβάζει Σαμωνῆν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκί-
 ρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μονήν.
 ἐποίησεν δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ 20
 C μὲν ἐν Νοσιῶσι, καὶ παραγενόμενος ἅμα Εὐθύμῳ πατριάρχει
 ἐνεκαίνισεν αὐτήν.

31. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ ναυμαχία γέγονεν Ἡμερίου λογο-

Samonas imperatoris erga Constantinum propensum amorem videns aurescere, re cum cubiculariorum maximo et Michaelae Tzirethone composita, libellum innumeris in Leonem conviciis ac criminibus confertum per Constantinum Rhodium illius scribam contexunt inque Metatorio proiciunt. ingressus autem imperator in maiorem ecclesiam, cum in Metatorio se recepisset, quo loco preces offerre illi moris erat, libellum offendit legitque. quare in magnam animi anxietatem coniectus eius iniuriae auctorem perquirebat. (30) contigit autem lunam deliquio laborare. tum imperator Pantaleonem metropolitam Sinadensem accersivit, ut lunaris eius defectus effectam edoceret. dumque ad imperatorem accedit, sciscitatur ex illo Samonas, cuinam defectio illa malefica futura sit? cui ille “tibi. si tamen Iunii mensis diem tertium decimum excesseris, nihil deinceps mali patieris.” ad imperatorem vero dixit ad eum spectare eclipsis vim, qui secundas ab illo teneret; atque hoc Leo de fratre suo Alexandro accepit. verum Tziretho postea imperatori seorsum confessus est Samonam libelli auctorem esse. statim ergo Leo Samonam domum suam abire inssit inque monachum tonderi; relegatque in Martinacii monasterium. Constantinum vero accubitorem facit, aedificavitque ei monasterium in Nesii, ac veniens illius encaenia cum Euthymio patriarcha peregit.

31. Mense Octobri commissa navalis pugna Hemerio logothetae

θέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τῶν Ἀγαρηνῶν, στρατηγοῦντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. ἠττήθη Ἡμέριος καὶ μόλις διωσθή, σχεδὸν ὑπάντων τῶν μετ' αὐτοῦ κεκινδυνευκότων.

5 32. Κοιλιακῷ δὲ νοσήματι περιπεπτωκὸς Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς ἀδυναμίαν ἦλθεν ἐσχάτην, ὥστε μόλις δυνήθηται αὐτὸν κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον ἐν τῷ τῆς ἐγκρατείας δημηγορήσαντα· D
 “ὄρατε κατεσκληρότα με καὶ νόσῳ τρυχόμενον· οὐκέτι τάχα μεθ' ὑμῶν καταλήψομαι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν.” γέγονε δὲ καὶ
 10 ἔμπρησμός εἰς τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κηρουλάρια, καέντων τῶν τοποθεσιῶν καὶ χαρτοθεσιῶν τῆς πατριαρχικῆς σακέλλης. Μαίῳ δὲ μ', ἡμέρᾳ γ', Ἰνδικτιῶνος ιε', τελευτᾷ Λέων ὁ βασιλεὺς, Ἀλεξάνδρῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ τὴν βασιλείαν παραδούς· ὃν ἰδὼν, ὡς φασί, πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον ἔφη “ἰδὲ ὁ κακὸς καιρὸς
 15 μετὰ δεκατρεῖς μῆνας.” πολλὰ δὲ τούτῳ ἐνεσκήψεν ἐκλιπαρήσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον φυλάττειν.

B A Σ I Λ E I A

P 233

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσεν ἔτος ἐν ἡμέραις κβ' σὺν Κωνσταντίνῳ
 20 τῷ υἱῷ Λέοντος. ἀποστείλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν, καταγαγὼν τοῦ πατριαρχείου Εὐθύμιον, καὶ ἐνεθρόνισεν

cum Damiano et Leone Agarenis, Sami praetore Romano, qui postea rerum potitus est. victus ea congressione Hemerius, aegreque ipse evasit, cunctis propemodum cum eo militantibus in vitae periculum adductis.

32. Porro imperator coeliaco morbo correptus eoque in summam redactus invaletudinem, ut vix potuerit ieiuniorum tempore ex imperatorum more concionem in haec verba habere. “videtis me contabuisse et morbo consumptum esse; nec forte ad Christi resurrectionem vobiscum vitam producām.” contigit autem incendium in magnae ecclesiae cerulariis, quo patriarchalis sacelli scrinia omnia combesta sunt. Maii undecima, die tertia, indictione 15 diem obiit Leo imperator, tradito fratri suo Alexandro imperio; quem ad se venientem cum vidisset, dixisse ferunt “en malus temporis articulus post tredecim menses.” etiam vero atque etiam illum rogavit ac obtestatus est ut filium suum Constantinum servaret.

IMPERIUM ALEXANDRI BASILII F.

Alexander imperavit cum Constantino Leonis filio annum unum, dies viginti-duos. mittens vero Nicolaum ex Galacrenis revocavit, deturbatoque Euthymio eam iterum in patriarchali solio collocavit. habito au-

τὸν αὐτὸν Νικόλαον τὸ δεύτερον. ποιήσας δὲ σελέντιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ Ἀλέξανδρος κατήγαγεν ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ Εὐθύμιον, καὶ ἅμα Νικολάῳ καθεσθεις τὴν αὐτοῦ καθάρσειν ἐποίησαντο. εὐθὺς δὲ ὡσπερ ἀνήμεροι θῆρες ἐμπεπηδηκότες τοῦ ἱεροπρεποῦς

B ἀνδρὸς τὴν σεβασμίαν γενειάδα ἀπέτιλλον καὶ ἐπὶ τράχηλον ὠθον 5 καὶ ἄλλας ἀνυποίστους ποινὰς τούτῳ ἐπέφερον, ἐπιβάτην ἀποκαλοῦντες καὶ μοιχὸν καὶ ἀλλοτρίᾳ ἐπιπηδήσαντα γυναικί. ὁ δὲ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ ἀδέσιμος πρῶως πάντα καὶ ἡσύχως ὑπέφερον. ὑπερόριος οὖν ἐν τοῖς Ἀγαθοῦ σταλαίς, καὶ τέλει τοῦ βίου χρησάμενος, ἐν τῇ πόλει θάπτεται εἰς τὴν αὐτοῦ μονήν. ὁ δὲ τοῦ πα- 10 τριάρχου κληρικὸς ὁ τὰς πολιὰς αὐτοῦ τίλας εἰς τὴν Μαγναύραν ἐν τῷ ἐξοριζέσθαι αὐτόν, ὑποστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, τὴν

C αὐτὴν τὴν ὥραν ὁ οἶκος αὐτοῦ πυρκαϊᾷ παρεδόθη ἄοράτῳ. εἶρε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐπιλημμένην καὶ κρατηθεῖσαν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸ στόμα καὶ τὴν λαλιάν· ἥτις καὶ κληθήρης οὕσα 15 διήρκεσε τὴν ἐφήμερον τροφήν ζητοῦσα μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ Νικητοῦ.

2. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος καὶ πάλαι τοῦτο ἔργον ἔχων, τὸ ἄβροδύμιος εἶναι καὶ τοῖς κννηγείοις προσέχειν διὰ τὰς ὑπεροφίας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος, καὶ μηδὲν βασιλέως ἔργον δια- 20 πρᾶττεσθαι, ἀλλὰ τὸ τρυφᾶν καὶ ἀσελγείαις σχολάζειν ἡγαπηκῶς, μονώτατος ἄρξας οὐδὲν γενναῖον ἢ λόγον ἄξιον κατεπράξατο. ἅμα γὰρ τῷ γενέσθαι μονοκράτῳ Ἰωάννην παπᾶν (Λαζάνης τούτῳ

tem in Magnaura concilio, exque Agatho deducto Euthymio, una cum Nicolao sedens sacerdotali eum dignitate exiit. mox vero velut ferae bestiae in venerandum sacrumque virum insilientes, venerabilem barbam vellicabant, inque cervicem pellebant, aliisque gravissimis modis excruciabant, incensorem vocantes et adulterum, qui que alienam invasisset uxorem. quae omnia vir sanctus et venerabilis placide ac silentio sustinebat. exsilio itaque ad Agathi aedes relegatus vitaeque functus in monasterio suo in urbe sepultus est. clericus ille patriarchae, qui in Magnaura cum mitteretur in exsiliu canos ei vulserat, domum reversus ea ipsa hora incendio absumptam invenit, filiamque manibus oreque impeditam omnique sermonis vi destitutam; quae et lecto decumbens ad Nicephori usque imperatoris (magnifici illius victoris) tempora duravit, in diurnum cibum stipem mendicans.

2. Alexander itaque cum et olim sic comparatus esset ut molliori vitae cupediisque ac venationibus tempus omne addiceret, ob Leonis scilicet fratris suspiciones, nihilque regium agitare sed deliciis et impudicitii incumbere, etiam solus rerum potitus nullum generosae indolis specimen edidit aut dignum memoria quicquam egit. statim enim ac imperium solus capessivit, Ioannem clericum cognomento Lazanem recto-

ἐπάνυμον) ρυίκτωρα πεποίηκεν· ὅς και κακῶς τὸ ζῆν ἀπέρρηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ Ἑβδομῷ σφαιρίζων. (3) ὡσαύτως οὖν και Γαβριηλόπουλον και Βασιλίτζην τὸν ἀπὸ Σκλαβισίαν σφοδρῶς κατεπλούτισεν και τοῖς τοῦ παλατίου περιήντηλσε χρή- P 234
5 μασι. φασὶ δὲ και βεβουλεῦσθαι αὐτὸν πολλῶς τὸν αὐτὸν Βασιλίτζην εἰς βασιλεία προχειρίσασθαι, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Λέοντος υἱὸν ἐνούχισαι· ἣτις βουλή και διεσκεδάσθη παρὰ τῶν ἐνούσων τῷ Λέοντι, ποτὲ μὲν ὡς νῆπιός ἐστι ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενῆς ὑποτιθεμένων. ἐπὶ τούτου ἀστὴρ ἐφάνη κομήτης ἐκ δύσεως·
10 ξίφριαν αὐτὸν ἐκάλουν, ὃν αἱμάτων χύσιν προσημαίνειν ἐν τῇ πόλει γενέσθαι ἔφασαν.

4. Οὗτος Ἀλέξανδρος πλάνοις ἑαυτὸν και γόησιν ἐκδεδωκῶς ἐπέισθη ὑπ' αὐτῶν ὡς ὁ ἐν τῷ ἵππικῷ σύαγρος χαλκοῦς ἐστηκῶς στοιχεῖον αὐτοῦ εἶη· λέοντι γὰρ τῷ αὐτοῦ, φασίν, ἀδελφῶν
15 ἀντιμάχεται, χοιρόβιον τὸν ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. ὁ δὲ τούτοις Β ἀπατηθεὶς αἰδοῖα και ὀδόντας τῷ χοίρῳ προσανένωσεν ὡς λιπομένους αὐτῷ. τῇ τοιαύτῃ οὖν πλάνῃ πεποιδῶς ἵππικὸν πεποίηκεν, και τοὺς ἱερῶς τῶν ἐκκλησιῶν πέπλους και τοὺς λαμπτήρας ἀναλαβὼν τὸ ἵππικὸν κατεκόσμησεν, τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώ-
20 λοις ὁ δειλαίος παρασχών. διὸ και τὴν τιμὴν παρὰ Θεοῦ ἀφῆρέθη ὡς τάχιστα.

5. Ἡμερίον δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς ἡττης τῶν Ἀγαρηῶν ὑποστρέψαντος, ἀποστειλας περῶρισεν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ πα-

rem fecit; qui et paulo post defuncto Alexandro, in Hebdomo pila ludens, male periit. (3) similiter quoque Gabrielopulum et Basilitzem Scclabīnorum ortum genere vehementer ditavit, ac palatii eos opibus cumulavit. ferunt saepius animo agitasse ut eundem Basilitzem imperatorem praeficeret ac Constantino Leonis filio virilia exsecaret; quod illius consilium dissiparunt viri in Leonem propensiore animo, dum modo tenerae aetatis puerum, modo infirmae valetudinis esse causarentur. eo imperante stella cometes ab occidente apparuit (xiphiam appellat ob gladii similitudinem) sanguinisque effusionem in civitate portendere aiebant.

4. Ceterum Alexander se ipse impostoribus ac praestigiatoribus dedens ab eis in eam mentem adductus est, ut Aprum aeneum in Circo erectum suum ille signum esse existimaret. aiebant enim Leoni fratri adversari, eius porcorum affinem vitam moresque insinuantes. hoc ergo deceptus errore pudenda dentesque porco, qui desiderabantur, instaurari curavit. eadem erroris fallacia, equestri edito certamine, sacris ecclesiarum aulaeis et candelabris Circum ornavit, dei honorem, miser idolis tribuens. unde et cito divina ultione honorem amisit.

5. Hemerium logothetam ab Agarenica clade reversum in palatii

λατίου ἢ ἐπώνυμον Καμπᾶ, διαπειλησάμενος αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν
 C φάνεντα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέον-
 τος. ὁ δὲ περὶ ἰσχυρισμὸς ἐπὶ μῆρας ἕξ ἐτελεύτησεν δεινῶς ὑπὸ
 θλίψεως κατεργασθεὶς.

6. Ὁ δὲ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν πρέσβεις πρὸς Ἀλέ-5
 ξάνδρον ἐξαπέστειλεν περὶ τῆς εἰρήνης, μηνύων ὡς ταύτην ἀσπά-
 ζοιτο, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὥσπερ δὴ καὶ
 ἐπὶ τοῦ βασιλέως Λέοντος. ὁ δὲ ἀνοία καὶ ἀφροσύνη κρατηθεὶς
 τοὺς πρέσβεις ἀτιμῶς ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς χρώμενος κατὰ Συμεὼν
 καὶ καταπλήττειν οἰόμενος. τῆς οὖν εἰρήνης διαλυθείσης ὅπλα 10
 κατὰ Χριστιανῶν κινήσει Συμεὼν ἐβουλεύετο.

D 7. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ οἰνωθεὶς ἐν τοῖς ὑπὸ
 κόνα καύμασιν κατήλθεν τῇ τῆς σφαιραῖς χρῆσασθαι παιδιᾷ.
 ῥομφαία δὲ θεηλάτῳ πληγείσας καὶ ἀνελθῶν, αἵματος αὐτοῦ πολλοῦ
 ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ αἰδολῶν καταφερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτε-15
 λέυτησεν, μηνὶ Ἰουνίῳ ε', ἡμέρᾳ κυριακῇ, Ἰνδικτιῶνος πρώτης,
 ἐπιτρόπους καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγι-
 στρον καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Ἑλαδᾶν καὶ Ἰωάννην ῥαίκτηρα
 καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, τὴν
 βασιλείαν τῷ νιῷ Λέοντος Κωνσταντίνῳ παραδούς. ἀπέθηντο δὲ 20
 Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων, καὶ ἐτέθη μετὰ τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου.

monasterium Campa dictum relegavit, ei minitatus, ut qui Leone eius
 fratre imperatore iniquior ipsi hostisque exstitisset. qua ille per men-
 ses sex sequestratione, nimio maerore ex casus atrocitate confectus, ex-
 stinctus est.

6. Symeon Bulgariae princeps, missis ad Alexandrum legatis, de
 pace significat, illi se studere, et ut se ille demereatur ac colat, velut
 Leone imperatore. Alexander dementia ac insipientia actus legatos con-
 tumeliose dimittit, minisque adhibitis, quibus incussurum se Symeoni
 terrorem existimaverit. soluta ergo pace Symeon arma movere adversus
 Christianos cogitabat.

7. Ceterum Alexander large pransus vinoque ingurgitatus sub cani-
 culae ardoribus, cum ad pila ludendum descendisset, deo ultore percus-
 sus, multoque per nares et veretrum cruore fuso, post biduum vivis ex-
 cessit, mensis Iunii 6, die dominica, indictione prima, tutoribus relictis
 Nicolao patriarcha et Stephano magistro Ioanneque magistro Elada et
 Ioanne rectore et Euthymio et Basilitzae et Gabrielopulo, translato in
 Constantinum Leonis filium imperio. illatus Alexander imperatorum se-
 pulcheris ac cum Basilio patre conditus est.

B A Σ Ι Λ Ε Ι Α P 235
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

Κωνσταντῖνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος Λέοντος παῖς ἔτι τυγχάνων (ἑβδομον γὰρ εἶχεν τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Θείου αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλείπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων καὶ σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ἑπτὰ, ἅμα δὲ Ῥωμαῶν πενθερῶ αὐτοῦ, ὧν ἐν ὑποταγῇ, ἔτερα ἔτη κς', μονοκράτωρ δὲ ἔτη πεντεκαίδεκα, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νέ'. λαβόμενος οὖν τῆς **B** 10 τοῦ παλατίου ἑξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ὥστε καὶ αὐτὸς ἐπιτροπος ὧν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ τῷ Ἐλαδᾷ Ἰωάννῃ μαγίστρῳ καὶ αὐτῷ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων ἀνηκόωντων ὁσημέραι.

2. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντῖνῳ τῷ Δουκί, δομειστικῶ τυγχάνοντι τῶν σχολῶν, παρὰ τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, εἰσελ- **P 236** θεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς γενέσθαι ἀπονητί. ὡς δὲ τινες, καὶ Νικόλαος πατριάρχης ἡγρονηκῶς ὡς κατ' ἐπιτροπὴν Ἀλεξάνδρου 20 αὐτῷ ἐγκειρίστο τὰ τῆς ἑξουσίας ἐπιτροπεῖν, Ἀρταβάσδῳ ἐγγερίσας, ᾧ τὸ ἱερατεύειν ἐνείργητο, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν τοῦ Δου-

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

Constantinus Leone patre mortuo adhuc puer (septimum quippe agebat aetatis annum) ab Alexandro patruo in imperio sub tutoribus relinquitur. sub illis itaque ac cum matre sua imperavit annos septem, cum Romano socero illique subiectus annos alios sex supra viginti; solus denique imperium rexit annos quindecim. atque adeo eius imperii tempus omne annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. arrepta itaque Nicolaus patriarcha aulae potestate (ut qui ipse tutor cum magistro Stephano et Ioanne Elada, ipso pariter magistro, erat) rei publicae prospiciebat, quotidieque rebus ad imperium spectantibus sedulo operam navabat.

2. Eo igitur rei publicae statu, ac cum sic Romanum administraretur imperium, quidam ab urbe Constantino Duci scholarum domestico, quem ut virum fortem ac catum probeque gerendo imperio parem gnatumque diligenter, ut adesset significant: fore nimirum ut nullo labore rerum in se summam transferret. non desunt autem qui dicant etiam Nicolaum patriarcham, cum nesciret Alexandri testamento se tutorem relictum, negotii partibus Artabaso concreditis, cui sacerdotali munere

κὰς Κωνσταντῖνον, παρακελευόμενος εἰσελθῆναι τῇ βασιλίδι, ὡς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται· ὃς διὰ τὴν τοῦ γράμματος διαπόρθημεναι τῆς περιωνύμου Σοφίας πρῶτος τῶν ἱερωμένων κεκλήρωται. οὗτος γὰρ γεννήτωρ Ἀνδρέου τοῦ ἐν χρόνοις τοῖς κατ' ἡμᾶς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην εἰς ἄκρον ἐλάσαντος, ἥπερ Ἀπελλῆς 5
B καὶ Ἀγάθαρχος Ἡρακλείδης τε καὶ Φίλωνος οἱ Βυζάντιοι, καθ-
 εστήκει. (3) ὁ δέ, ἅτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὄνειρόπολιν καὶ τοῦ
 στέφους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχος τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβεν
 ἕμια τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρατευμάτων ἐγκρίτοις, ἱκανοῖς οὔσι.
 καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιμαρίου Μι- 10
 χαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐ-
 τοῦ Γρηγοροῦ ἄυπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νική-
 τας δέ ἀσηκρήτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονώς, τὴν
 Κωνσταντῖνου ἄφιξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντῖνῳ καὶ μοναχῷ τῷ
C Ἐλαδικῷ κατεμήνησεν· καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δούκα 15
 Κωνσταντῖνον παρεγένοντο, καὶ βουλὴν ποιησάμενοι οὕτω τῆς
 ἡμέρας καταλαβούσης μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄχλου
 τὴν τοῦ ἵπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσι, Κωνσταντῖνον εὐφη-
 μοῦντες ὡς βασιλέα· ἔνθα δὴ ὁ τούτου ἵπποκόμος λογχευθεὶς
 παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἵπποδρόμου πυλῶν ἀνηρέθη. μὴ δεχθεὶς 20
 οὐδ' ἐκεῖσε ὁ Κωνσταντῖνος ἀλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὥσπερ ὑπό τινας
 ἐκβακχευόμενος δαίμονος καὶ μὴ ἐφειστηκότα ἔχων τὸν λογισμὸν
 τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ὑπεχώρησεν στεγνός

9 ἐκκρίτοις?

interdictum fuerat, ad Constantinum Ducis filium scripsisse, hortantem ut ad capessendum imperium sese Byzantium conferret; ob easque latas literas id muneris consecutus est ut percelebris Sophiae sacerdotum princeps esset, Andreae scilicet pater, qui nostra aetate pingendi artem prae Apelle et Agatharcho Heraclideque et Philoeno Byzantiis maiore cultu provexit ac nobilitavit. (3) porro Constantinus, ut qui iam ante imperium somniaret, statim acceptis literis in urbem involat, lectis militibus stipatus, nec ipsa multitudine spernendis; noctuque per Michaelis protovestiarii haud procul ab arce ostiolum ingressus in soceri sui Gregorae aedibus cum sociis insomnis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem accesserunt; consertoque consilio, cum necdum illuxisset, cum facibus militumque non levi armata manu et turba Circi portam occupant, ac Constantinum faustis acclamationibus imperatorem salutant. ibi eius equiso a praesidiariis iisque qui intra portas erant, lancea confixus interiit. haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus, velut daemnis cuiusdam afflatu furis actus, nec prae imperii cupiditate mentis

τε καὶ κατηρῆς, κακὸν ὁλωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγὴν. **D**
 ἐκεῖθεν οὖν εὐφημούμενος ἤλθεν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς
 Σιδηρᾶς πόρτης τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς, μέχρι τῶν Ἐξ-
 κουβίτων παρεγένετο. ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδῆς ἐκλο-
5 γῆν τῶν τε τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησόμενος μεθ' ὄπλων
 τούτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ Λουκός. ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς
 Χαλκῆς, καὶ πολέμου συστάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον
 τῶν μερῶν, ἔργον ἐκείσε μαχαίρας γενόμενοι, καὶ τοσοῦτον ὥστε
 τὸν τόπον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι ποταμηδὸν καταρρέοντι.
10 ἀνηρέθη δὲ καὶ Γρηγοῦς ὁ υἱὸς τοῦ Λουκός καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξ- **P 237**
 ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ ὁ Κουρτίκης ὁ ἐξ Ἀρμενίων. ταῦτα ὁ Λουξ
 Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τοῦ ἱπ-
 πικοῦ ἐξήλυνεν. ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε ὑπεστρωμέναις κατολισθῆσας
 πλαξὶν εἰς γῆν τὸν ἐπιβύτην κατέβαλεν. ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ
15 γῆς ἔρριμμένον καὶ μεμονωμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκε-
 δάσθησαν ἅπαντες), ξίφει τὴν τοῦτου ἀπέτεμε κεφαλὴν, ἥτις τῷ
 βασιλεῖ προσενήνεκτο καταφανῆς ἅπασι τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτρό-
 παιον. τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχεῖρημα κατὰ τινα καὶ ἄλλον τρό- **B**
 πον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γὰρ τις τὰς ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημοσίων
20 εἰσπράξεις ἐμπειστευμένος εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' ἡμᾶς
 εὐσεβείας ἐξαρνος γεγονώς· ὃς ἐκείσε διατρίβων ἀστρονομίας ἢ
 ἀστρολογίας τινὸς μᾶλλον μετεποιεῖτο. οὗτος ἐν μελανεμβαφεῖ
 γράφας ὑφάσματι ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θωμᾶν,
 οὗ δὲ ῥυφθέντος ἐν ἰδατι παρὰ Μανουῆλ τοῦ τῶν Ἀγαρηῶν ἐρ-

satis compos, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum
 omen reputans, quod equisonem necatum amiserit. illinc itaque, faustis
 acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque venit; perque eius-
 dem Chalces portam ferream ad excubitorum usque stationem evasit. in-
 terim magister Ioannes Eladas, ex sodalitatibus classariisque delectu
 habito, armis instructos adversus Ducem misit. ad Chalcem usque cum
 venissent, consertoque praelio, multi utrinque gladiis preempti cecide-
 runt; ingensque adeo strages fuit, ut et sanguinis rivi instar fluminis
 stagnarent. occisus est et Gregoras Ducis filius et Michael eius conso-
 brinus, nec non Curtices Armenius. haec videns Constantinus Dux, cum
 maxima esset turbatio, equum impulit. ille in lapideis tabulis, quibus
 locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. quem in terram pro-
 iectum solumque derelictum quispiam offendens (alii enim dispersi ac
 palantes erant) eius caput gladio abscondit, inque omnium oculis, ad vulgi
 errorem depellendum, imperatori detulit. eiusmodi Ducis aggressio
 per alium quoque modum innotuerat. nempe Nicolaus quidam publicanus
 in Chaldia, publicisque vectigalibus praefectus, Christiana eiurata reli-
 gione in Syriam se receperat. illic agens astronomiae seu magis astro-
 logiae cuidam operam dabat. in nigro itaque linteo scribens ad Tho-
 mam logothetam miserat; quo aqua eluto a Manuele Agarenorum inter-

μηένως τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται γράμματα, "μὴ φοβήθητε ἀπὸ τοῦ πυρροῦ πετεινοῦ τοῦ Δουκός· νεωτερισθῆσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ ἐθθέως ὀλοθρευθήσεται.

- C 4. Τούτων οὖν οὕτω τελεσθέντων, Γρηγοῦρας τούτου πενθερός μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ ἁγίᾳ σοφίᾳ 5 τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφηνον· οὗς καὶ βία ἐκείσε ἀποσπάσαντες ἀπέκτειραν μοναχοὺς ἐν τῇ τῶν Στουδίων μονῇ. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἐλαδικὸν βουνεύροις τήναντες ῥάκη τε περιβαλόντες καὶ ὄνω καθίσαντες διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαυμάτου ἀπαγαγόντες μονῇ ἐγκατάλειπον τῇ καταδίκη πεποιεῖ- 10 κασιν. Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλιτῆν καὶ Ἀβεσσαλῶμ τὸν τοῦ
- D Ἄροτραῖ ἐκτυφλώσαντες ἐν ἔξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν τοῦ Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῷ Φιλόθεος ὑπαρχος ὁ τοῦ Λαμπούδη ἐν τῇ τοῦ ἵππικοῦ σφενδόνη ἀπέτεμεν. οὐ μικρὸν δὲ διερευνησάμενοι περὶ Νικήτα ἀσηκρήτις καὶ Κωνσταν- 15 τίνου τοῦ Λιβδὸς οὐχ εὔρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φρυγῇ. τὸν δὲ Αἰγίδην ἐκείνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πολλοὺς καὶ ἀνδρείους ὄντας ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσυπόλει δαμάλεως καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις ξύλοις πάντας ἀνεσκολόπισεν. καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν 20
- P 238 τελευτῶν ἀνηλεῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπιτροποὶ ἀπέ- κτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικιστῶν τούτους τῆς ἀδίκου ὀρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες αὐτοῖς ὡς παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς

7 Στουδίων P, Στουδίου margo

prete, apparuerunt quae in eo erant exaratae litterae, in hanc sententiam, "ne timueritis a Duce ruffa volucre: stulte enim res novas molietur, et statim peribit."

4. His itaque eum in modum peractis, Gregoras Constantini socer cum Leone Choerosphacta, quem vocant, in sanctam dei Sophiam, sic dictam ecclesiam, confugerunt; quos inde vi extractos in Studii monasterio monachos detonderunt; Constantinum vero Eladicum nervis bubulis caesum vilibusque ac laceris vestibis indutum asinoque impositum per mediam urbem traducentes, in Dalmatae monasterio lata sententia inclusum agere statuerunt. Leonem vero Catacalitem et Abessalonem Arotas filium excaecatos in exsilium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum eo Philotheus Lampudes urbis praefectus ad Circi metam gladio obruncavit. de Niceta a secretis et Constantino Libe non exigua facta perquisitio: haud tamen inventi sunt, quod fuga saluti consuluerant. Aegidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali (vacca scilicet) quae est Chrysopoli, ad Leucatam usque, lignis geminis (id est furcis) omnes suspendit. procerumque plures ac senatorii ordinis viros per id tempus tutores isti immani saevitia innoxiosque peremissent, ni indicum quidam ab iniusto eos conatu ac mente retraxissent, cum dicerent, "quid vero vos impe-

ἂν ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τοιούτα τολμᾶτε διαπράττεσθαι; τὴν τῶν Δουκῶν οὖν γυναῖκα ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνοχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

5 5. Αὐγουστῶ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας ἄρχων ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ παρακαθίσας αὐτῇ χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ τε Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέωρος ἦν ὡς ἀπονητὶ ταύτην ἐλεῖν. ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν
10 τειχῶν κατέμαθεν ὀχυρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ὀπλι- B
τῶν καὶ τῶν πετροβόλων καὶ τοξοβόλων ὀργάνων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεῖς ἐν τῷ λεγομένῳ Ἑβδομῷ ἐπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. τῶν δὲ ἐπιτρόπων ἀσμενέστατα ἀποδέξα-
15 σαι τὰ τῆς εἰρήνης. ἀναλαβόμενοι τε ὁ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης ὁ μάλιστα τὸν βασιλεῦς ἤλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Συμεὼν, καὶ συνεσιτάθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ παλατίῳ. Νικόλαος δὲ ὁ πα-
20 τριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεὼν, ᾧ τινὶ τὴν κεφαλὴν ἐπέκλινε Συ- C
μεῶν. εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὡς Φρασί, τὸ ἑαυτοῦ ἐπιρριπτάριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθετο κεφαλῇ. δώ-
ροις οὖν ἀμέτροις καὶ μεγιστοῖς φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεὼν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

ratore adhuc puero eiusque iniussu talia audetis patrare?" ducis itaque uxorem detonsam in illius domum in Paphlagonia dimiserunt, eiusque filium Stephanum castraverunt.

5. Mense Augusto Symeon Bulgariae princeps expeditione adversus Romanos suscepta cum numero fortique exercitu Cpolim venit; obsessaque urbe ac vallo a Blachernis ad Chrysem portam ducto, illius facili negotio potiundae spe elatus erat. perspecta tamen moenium firmitate populique ac praesidiariorum multitudine nec non balistarum aliorumque omnis generis tormentorum copia, spe frustratus ad Hebdomum recedit, pacis foedera petens. fuit res tutoribus gratissima; missusque a Symeone illius magister Theodorus, qui de pace colloqueretur. Nicolaus vero patriarcha et Stephanus et Ioannes magister assumpto imperatore, ad Blachernas usque profecti ambos Symeonis filios introduxerunt ac cum imperatore in palatio epulis acceperunt. Nicolao patriarcha ad Symeonem egresso, ille caput ei modeste inclinavit; fusaque super eum precatione, stemmatis loco capitis sui operimentum eius capiti, ut ferunt, patriarcha iniecit. amplissimis itaque immensisque excepti muneribus Symeon ac filii, cum de pace inter eos non satis convenisset, in patriam domumque redierunt.

Theophanes contin.

6. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου ἄτε παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος (ἤδη γὰρ ταύτην κατήγαγεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς) ἀναβιβάζουσιν αὐτὴν πάλιν. αὕτη οὖν περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον 5
 D αὐταδέλφους τοὺς Γογγυλίους λεγομένους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλαδᾶ καταβιβάζουσι τοὺς οἰκείους τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλέως, Ἰωάννην τὸν ῥαίκτωρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. προχειρίζεται δὲ ἡ Ἀγούστα Δομνίκον ἑταιρειάρχην. μάλιστα δὲ ὁ Ἑλαδᾶς νόσφ' προσπεσὼν 10 καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ἱατρῶν, κατελθὼν ἐκ τοῦ παλατίου καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις παραγενόμενος, ὑπὸ τῆς νόσου βαρυνθεὶς τελευτᾷ. συμβουλῇ Δομνίκου ἑταιρειάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς μετ' αὐτοῦ, μετ' ὕργης τὰ τῆς
 P 239 ἰδίας ἐκκλησίας φροντίζεν εἰποῦσα. [οὐ] μετ' οὐ πολὺ Κων- 15 σταντίνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Ἀγούστῃ Δομνίκον ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείῳ σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν. καὶ τοῦτον ἐν προφάσει πατρικίον ποιήσαντες, κατελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἔθος, εὐχὴν λαβεῖν, οἴκοι μένειν παρεκλεύσαντο, προεβάλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν ἑται- 20 ρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς βέγλης δρογγάριον. Δομνίκος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφυρόμενος.

7. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην πάλιν ληΐζο-

6. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente, quam Alexander dudum aula eiecerat, eam rursus in palatium revocant. rerum itaque potita nactaque civilium administrationem, Constantinum accubitorem et Constantinum Anastasiumque germanos fratres Gongulios vocatos in aulam accersit; Ioannisque Eladae consilio, Alexandri imperatoris asseclas ea removet, Ioannem rectorem, sicque nuncupatum Gabrilopulum et Basilitzem aliosque. porro Augusta Dominicum hetaeriarcham praeficit. magister Eladas morbo correptus ac a medicis depositus, e palatio scedens ad Blachernas venit, ibique morbo ingravescente fato functus est. Dominici hetaeriarchae consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum suis aula removet, irascentis specie suam ipsius iubens curare ecclesiam. nec multo post Constantinus accubitor Dominicum hetaeriarcham apud Augustam accusat, ut qui rerum summam in fratrem suum transferre cogitaret. simulate igitur patricii dignitate ornantes, cum ex more in templum precibus communiendus descendisset, domi manere iusserunt. eius loco praefecit Zoe foederatorum turmis Ioannem Garidam; Damianum vero eunuchum excubiarum drugarium creavit. Dominicus frustra lugens ac qui- ritans domum se recepit.

7. Ceterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta

μένου, ἐν φροντίδι οὔσης τῆς Ἀδούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὄπως Β
αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ῥητήσατο Ἰωάννης ὁ Βογαῆ γενέ-
σθαι πατρικίος, ὑποσχόμενος κατ' αὐτοῦ ἀγαγεῖν Πατζινάκας.
τῆς αἰτήσεως δὲ τυχιῶν δῶρά τε λαβῶν εἰς τὴν Πατζινάκων ἀπήγει
5 χῶραν· καὶ δὴ σπεισάμενος, ὁμήρους ἐκείθεν λαβῶν ἤγαγεν ἐν
τῇ πόλει, συνθεμένων Πατζινάκων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεῶν
καταπολεμῆσαι. παρεγένετο δὲ τότε ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος,
ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἄρχόν-
των, ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἐκατέραις κρατοῦντα
10 χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ δυνάμει διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν C
σχῆμα μεταγείν, τῆς ἀντιτύπου τῆς σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν
χειρῶν ὑπείκουσης. ὃν παραγενόμενον ἢ δέσποινα καὶ μετὰ πολ-
λῆς τιμῆς ὑπεδέξυτο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χῶραν ἐξέπεμψεν.

8. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος τρίτης, Παγκρα-
15 τούκας ὁ Ἀρμένης τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεῶν προδεδῶκεν,
ἧτις τὸ πρὶν μὲν Ὀρεστιάς ἐκαλεῖτο, ἐξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνο-
νος, ὃς ζήλῳ δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας
δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀποκτείνας λίαν ἐκμέμνηεν καὶ
ἐν τῇ συνελύσει Ἐβρου Ἀρζου τε καὶ Ἀρτάκου τῶν τριῶν ποτα-
20 μῶν γε λουσάμενος τῆς νόσου ἀπῆλλακτο· ἐνθα ταύτην οἰκοδο- D
μήσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν· Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ ἐκτί-
στοις οἰκῆμασιν αὐτὴν μεγαλύννας πόλιν Ἀδριανοῦ μετακέκληκεν.
αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὑπετοῦς ἐν δίοδῳ Φιλιππουπό-
λεως σταδιάζεται, ἡγκαλισμένη τῷ ὄρει τῷ Αἰμῷ, παρ' ᾧ οἱ

proceribusque anxii quo pacto hominis arrogantiam compescerent, rogavit Ioannes Bogas ut patricius crearetur, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. voti compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. ac vero icto foedere, indeque acceptis obsidibus, cum illis in urbem rediit, Patzinacibus transmisso Istro Symeonem se debellaturos pollicentibus. venit vero etiam eo tempore in urbem Asotius, vir roboris fama celeberrimus, principis principum filius. ferebant virgam ferream, cuius extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, posse inflectere inque circuli formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. hunc Augusta venientem multo honore suscepit ac rursus in patriam remisit.

8. Mense Septembri, indictione tertia, Pancratius Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit: vocabatur haec prius Orestias, ab Oreste Agamemnonis filio, qui iusta aemulatione ob patrem a Clytaemnestra dolo necatum, ipsa una cum Aegistho occisa, gravi furore actus est, ac quo loco Ebrus Arzusque ac Artacus flumina confluant, lotus morbo liberatus est, eodemque loco urbe condita suum illi nomen indidit. Adrianus autem Caesar magnificis ornans aedificiis, Adriani urbem ex sese mutato nomine appellavit. distat Philippopoli trium dierum spatium; quam mons Haemus velut sinu amplectitur, qua parte niva-

τρεις ποταμοι συμβαλλονται το δμβρινον υδιωρ. μετ' ου πολυ
 απεστολη Βασθλειος πατρικιος και κανικλης και Νικητας πρωτο-
 σπαθαριος ο 'Ελαδικος παρα Ζωης μετα δωρων πολλων, και αντι-
 επαρελαβεν παλιν αυτην.

P 240

9. Ηλθεν δε ο Δαμιανος αμηνος εις Στροβηλον νησον 5
 μετα πλοιων πολεμικων και πολλης της δυναμειωσ· και ταυτην
 παρελαβεν αν, ει μη νοσησας ετελευτησεν, υποστρεψαντων δια
 κειης των Σαρακηων. οι δε της 'Ελλάδος και των Αθηνων οικη-
 κητορες συνεχωσ επηρεαζόμενοι παρα Χασε υιοσ του Ιουβη, την
 αυτου ασωτιαν και απληστιαν μη ενεγκόντες, λιθοις τουτον βάλ- 10
 λοντες ανεϊλον κακωσ ενδοθεν του θυσιαστηριου του εν Αθηναις
 καου.

10. Βλέπουσα δε Ζωη βασίλισσα την επαρσιν Συμεων
 και την κατα των Χριστιανων αυτου επιθεσιν, βουλην μετα των
 B εν τελει βουλευεται, αλλαγιον και ειρηνην μετα των Αγαρηων 15
 διαπραξασθαι, διαπερῶσαι δε παντα τον της ανατολης στρατον
 προς το καταπολεμησαι και αφανισαι τον Συμεων. απεστολη
 ουν εν Συρια επι το ποιησαι αλλαγιον Ιωάννης πατρικιος ο Ρωδι-
 νος και Μιχαηλ ο Τοξαρωσ· ου γεγονότας την συνθητη της υγυας
 διανομην ποιησόμενοι εν τοις τωγμασι, ταυτα δε αναλαβόμενοι 20
 ουν τοις θεμασι προς την Θρακων γην διεπερασαν, Λεοντος
 μαγιστρον του Φωκα δομεστικου των σχολων τυγχάνοντος, ο αν-
 δρια μαλλον η επιστατικη φρόνησις προσανεκειτο. εξυαγοντων
 C ουν τα σεβάσμια και ζωοποια ξυλα Κωνσταντινου πρωτοπαπῃ

les ac pluviales congerunt aquas quae modo tria flumina dicebamus.
 postmodum vero misso Zoe Basilio patricio ac caniclei praefecto et Ni-
 ceta Eladico protospathario cum multis muneribus, tandem illam re-
 cepit.

9. Venit vero Damianus ameras in Strobelum insulam, magno ho-
 stilium navium apparatu ac cum ingentibus copiis; cepissetque utique,
 nisi morbo correptus fatis concessisset. cuius interitu factum ut Sara-
 ceni irrito conatu redirent. Aethiopiae autem ac Athenarum populi cives-
 que continuis Chase filii Iubae iniuriis vexati, eius luxuriam inexplebi-
 lemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum
 Athenarum templi penetrale male interemerunt.

10. Zoe porro Augusta elatos Symeonis animos videns eiusque
 adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deli-
 berata, foedus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnes-
 que Asiae copias ad debellandum profligandumque Symeonem traicere.
 missi proinde in Syriam Ioannes Rhodinus patricius et Michael Toxaras,
 qui paciscerentur. quo peracto, consueta erogatione donato milite, as-
 sumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro
 Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet maioribus animis quam
 imperatoria solertia praedito. eductis itaque venerabilibus ac vivificis

τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλαῖ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις, πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἔξωρμησαν. ἦρχον δὲ τοῦ τάγματος Ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ ἱκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανός δὲ ὁ Ἀργυρός ἱστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκάς, οἷς συνῆν μὲν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων, συνῆν δὲ καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Κωνσταντῖνος πατρικίος ὁ Λιψ Λέοντι δομειστικῶ, σύμ-
10 βουλος αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν ὦν. μηνὶ δὲ Ἀγούστῳ εἰκάδι, ἰνδικτικῶνος ε', ὁ πόλεμος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρὸς τῷ Ἀχελώῳ συγκεκριόηται ποταμῷ· καὶ οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνεξερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα, τρέπονται Ῥωμαῖοι πανστρατὶ καὶ γέγονε φυγὴ παντελὴς καὶ φρικώδης ὄλο-
15 λυγὴ, τῶν μὲν ὑπὲρ ἀλλήλων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, αἵματός τε χύσις οἷα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν. ὁ δὲ Λέων ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγίῳν. ἱσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ **P 241**
 Λιψ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.
20 ἀπιστάλη δὲ καὶ Ῥωμανός πατρικίος δρογγάριος ὢν τῶν πλωτῶμων μετὰ παντός τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσαι Λέοντι τῷ Φωκά· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζι-

7 μέν] δὲ P

ignis, Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalae, Constantinique Baleliae opera, in Thracia, cum omnes haec venerati essent seque una commorituros iureiurando firmassent, in Bulgariam profecti sunt cum universo exercitu. praecerant excubiti turmae Ioannes Grapso, Icanati vero Maralis filius. Romanus Argyrus ducis potestate praecerat, eiusque frater Leo et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, aliique omnes thematum daces. praeter alios vero etiam cum Leone Domestico erat Constantinus patricius Afer, qui eius consiliis in omnibus quae ad ipsum attinebant uteretur. mensis itaque Augusti die vigesima, indictione quinta, Romanos inter atque Bulgaros ad Acheloum flumen commissa pugna (quae dei iudicia, quam inscrutabilia et impervestigabilia!) Romani omnes fusi fugatique, horrendo per exercitum omnem ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a saeculo audita est. Leo aegre in Mesembria sospes evasit. desiderati praesentis in ipsa pugnae congressione Constantinus Afer et Ioannes Grapso procerumque alii non pauci. missus erat et Romanus rei navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocae opem ferret; Ioannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas addu-

νάκας, ὡς εἴρηται. κελυσθέντος δὲ τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ
 τούτους διαπερῶσαι κατὰ Βουλγάρων ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι
 τῷ Φωκᾷ, Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας
 B ἐλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκαι πρὸς ἀλλήλους διαμα-
 χομένους καὶ συστασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. τοῦ πολέ- 5
 μου δὲ τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε
 Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογαῦ, τὰ καθ' ἑαυτῶν ἐκινήθησαν· καὶ εἰς
 τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε
 καὶ καταδικάζουσαν ψῆφον ἐξήνεγκαν τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι
 ὡς ἀμελεῖα, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζε- 10
 νάκας, ἀλλ' ὑποχώρησαντα τάχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥω-
 μαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει,
 εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου
 C μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Ἀγούστη πολλά, τὰ τῆς
 καταδίκης ἀνετρέπη. τῶν δὲ Βουλγάρων τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων 15
 καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ δομεστι-
 κος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ὁ ἐταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς
 τοῦ Δουκὸς εἰς χῶρον Θρακῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἅμα
 πλειστῶ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. τῇ δὲ νικτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόν-
 των αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦ δομεστικού φηγόντος, ἐσφάγη 20
 Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

11. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδα-
 γωγός, ὁρῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον

ceret. cumque Romanus drungarius in mandatis accepisset ut quos dice-
 bam Patzinacas, adversus Bulgaros Leoni Phocae auxilio futuros, trai-
 ceret, Romanusque et Ioannes in contentiones verborumque dissidia
 versi essent, videntes Patzinacae sic inter se discordes atque pugnan-
 tes, domum rediere. bello autem finito reversisque in urbem Romano
 ac Boga, mota quaestio est de eorum dissidio. ubi in tantum periculum
 adductae Romani drungarii res, ut amissionis luminum in se adversam
 sententiam tulerit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac
 nequitia praesto non fuisset, ut Patzinacas traiceret, sed se citius
 subduxisset; qui denique ne Romanos quidem fugientes navibus excep-
 set. ac certe oculis luisse, nisi Constantino Congyle et magistro Ste-
 phano, qua apud Augustam auctoritate longe maxima pollebant, con-
 nitentibus in contrarium sententia illi versa esset. Bulgaris autem victo-
 ria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, cum Leo scholarum dome-
 sticus Ioannesque betaeriarcha et Nicolaus Ducis filius, in Thraciae
 locum quem Catasyrtas vocant, conferto agmine adversus Bulgaros es-
 sent egressi, noctu ex improvise irruentibus in eos Bulgaris ac dome-
 stico in fugam verso Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occi-
 sus est.

11. Theodorus itaque Constantini imperatoris paedagogus, Con-
 stantinum accubitorem imperium transferre molientem in Leonem suum

γαμβρόν τήν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθρακεν Κωνσταντίνῳ D
 τῷ βασιλεῖ Ῥωμανόν τόν δρουγγάριον προσλαβέσθαι ὡς πατρικόν
 αὐτοῦ δοῦλον καί εὖνον τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ἦ σὸν αὐτῷ, καί
 διαφυλάττειν αὐτόν, καί ἐν οἷς ἂν δέη, σύμμαχον ἔχειν καί βοή-
 5 θόν. περὶ τούτου οὖν πολλάκις λαληθεῖς Ῥωμανὸς ἀπέπατο.
 γραμματίων οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος αὐτοχείρῳ διαπαράξας
 γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ· ὅπερ
 αὐτὸς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν ὑπέσχετο τήν κατὰ τοῦ παρακοιμώμενον
 Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθαισι, ὡς δέει, ποιή- P 242
 10 σαῖσαι. τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθειούσης, καὶ τοῦ παρακοι-
 μώμενον καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινήσαι μετὰ τοῦ στόλου
 τήν νενομισμένην ῥόγαν λαβόντος, ἐν τῇ ἑξαρτύσει δὲ ὄντος τοῦ
 Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντος, ἐξῆλθεν Κωνσταντίνος
 παρακοιμώμενος ὡς ἐπισπουδάζων αὐτόν τοῦ ἐκπλεῦσαι. ὁ δὲ
 15 τούτῳ δουλικῶ τῷ σχήματι προὑπήνητησεν, καὶ προθύμως ποιή-
 σαι τὸ κελεύόμενον ἐπηγγέλλετο· καὶ εἰ ἔχει ἄνδρας εὐειδεῖς καὶ
 γενναίους ἐπιτηδείους τήν βασιλικὴν ἐρέττειν τριήρη εἰπόντος πρὸς
 Ῥωμανόν, οὗτος εὐθὺς ἔνευσεν τούτοις τῇ χειρὶ ἐτοίμοις οὖσι πλη-
 σίον ἔλθειν. οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρό- B
 20 μωνος Ῥωμανοῦ γεγονότος, ἐπειδὴ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρακοιμω-
 μένου Κωνσταντίνου περιπατῶν ἀνήρπασεν αὐτόν ταῖς χερσὶ καὶ
 “ἄρατε αὐτόν” ἀνεφώνησεν, παραχορήμα οὗτοι τοῦτον ἄρπάσαν-
 τες εἰς τὴν τοῦ δρουγγάρου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον καὶ ἐν τῇ

9 δέοι? an δεῖ?

ex sorore affinem animadvertens, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat, velut olim patris servum ingenuum illiusque propensa voluntate rebus studentem, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, cum necesse fuerit, illi existat. Romanus de his saepius interpellatus renuit. quapropter Constantinus ipse imperator literas propria manu exaratas subscriptioneque firmatas ad eum mittit; quibus ille acceptis Constantinum accubitorem eiusque affines se aggressurum, qua par fuerit ratione, pollicitus est. eius itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe militari iam stipendio donata proficisceretur, cum Romanus in navali quasi instructurus classem versaretur, venit ad eum Constantinus accubitor velut solvenda classis negotium maturaturus. cui Romanus servili habitu gestuque obviam factus, quod iubebatur promptius se facturum pollicitus est. cumque ex eo Constantinus sciscitaretur, num elegantes viros et fortes, ad imperatoriam impellendam triremem idoneos habeat, iubet statim Romanus manu expeditos illi praesto esse ac prope accedere. hi autem, quos consilium non lateret, Romani iam celoce proxima ipsoque Constantini accubitoris vestigia premente, cum is eum manibus curri pisset ac “tollite eum” clamasset, actutum raptum in Romani drungarii

ἀσφαλεία κατείχον. οὐδείς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἢ κατοικτειρῶν τὸν ἄνθρωπον, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φηγῆ- ταῦτα Ζωὴ Ἀγούστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νι- κόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγαστάνους, καὶ ἀποστέλλει πρὸς Ῥωμα- νὸν τὸ γεγονός θέλουσα μαθεῖν. τούτων οὖν διαπερασάντων, λί-5
C θοις ὁ λαὸς αὐτοὺς ἐξήλασαν βάλλοντες. ἔωθεν οὖν ἐξελεθῶσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ ἐπεφάνει τῷ υἱῷ καὶ πᾶσι, πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὐτῆς; ἔφησε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παι- δαγωγὸς τοῦ βουσιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος ὅτι διὰ τὸ ἀπολέ- σαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ Κωνσταντῖνον παρα-10 κοιμώμενον τὸ παλάτιον ταῦτα γέγονασι. προσελάβετο δὲ ὁ βα- σιλεὺς Νικόλαον τὸν πατριάρχην καὶ Στέφανον μέγιστρον συνεῖναι αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουβάκην Ζωὴν Ἀγούστιαν τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. ἡ δὲ μετ' ὄλου-15
D γῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακείσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον τὸν υἱὸν ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἄγοντας “ἐλάσατε μετ’ ἐμοῦ εἶναι τὴν μητέρα μου.” οἱ δὲ ταύτην ἄμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ τε βασι- λεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν προεβόλοντο δομέ-20 στικὸν τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. ὁ δὲ οὗτ’ ἔνευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινεῖζερ καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ

triremem sub custodia tenendum intulere. qui autem virum defenderet aut ulla eius miseratione moveretur, ne unus quidem inventus est, mox fuga dilapsis omnibus qui illi comites essent. his ad Zoem Augustam perlatis, illa Nicolao suisque optimatibus accersitis ad Romanum mittit, qui facti causam inquirant. cum itaque traiecissent, populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. mane igitur egressa Zoe ad Buccoleonis solare horologium, filio cunctisque clamabat, quomodo rebellio haec contigisset. cui Theodorus Constantini imperatoris paedagogus, iccirco nimirum contigisse, quod Leo Phocas Romanos, Constantinus accubitor aulam perdidisset. interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse iubet, translata in se a matre potestate. postridie missus Ioannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula eiec- ceret. ea cum fletu ac eiulatu in filii complexu ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit, ita sane ut imperator ad ducentes clamaverit “sinite ut mater mea mecum versetur;” vixque verbum protulerat, cum illi dimiserunt. accersitum vero imperator et patriarcha Ioannem Garidam scholarum domesticum esse iusserunt, veriti ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. non acquivit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zaphinezer illius levir et Symeon eius filius foede-

προεβάλετο ἑταιρειάρχας. ὄρκους οὖν βεβαιωθεὶς ἐπ' αὐτῶν
κατήλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. οἱ δὲ παραντίκα τοὺς συγγενεῖς ἀδ- P 243
τοῦ τοῦ παλατίου καταβιβάζουσιν. τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν ἐλ-
θόντων, ὡς θεύασατο αὐτούς, τρόμος αὐτὸν ἔλαβεν καὶ φρενῶν
5 ἕκστασις. εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανόν, καὶ διηγῆσατο αὐτῷ
οἷα πέπονθεν. συμφιλιωθεὶς οὖν αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοὺς καὶ
λαβὼν ὥστε μίαν ἔχειν ἀμφοτέρους ψυχὴν, σύμφρων αὐτῷ καὶ
σύμπνους ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι
συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφί-
10 γοντες.

12. Τῇ εἰκάδι οὖν τετάρτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλ-
λει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκεῖον αὐτῷ καὶ πιστότατον
ἄντι, καὶ Θεόδωρον τὸν Ματζούκην εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολο- B
γούμενους, ὡς οὐκ ἐπ' ἀνταρσίας γέγονε τὸ παρ' ἐμοῦ διαπραχθέν,
15 ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος, καὶ δεδιὼς μὴ τι νεω-
τερισθεῖη παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα, τοῦτου ἕνεκα ἀνελθεῖν ἐν
τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασι-
λέως. μὴ συνενδοκῶντος δὲ Νικολάου πατριάρχου ἐν τούτῳ,
ἐμνησθῆ Ῥωμανὸς παρὰ Θεοδώρου τοῦ ῥηθέντος παιδαγωγοῦ ἐλ-
20 θεῖν μετὰ στόλου παντὸς μέχρι τοῦ Βονκολέοντος. ὃς μετὰ τῶν
οὖν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἤγειν αὐτὸν) τῇ ἡμέρᾳ
τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραμώμου παρθένου καὶ θεοτόκου
(πέμπτη δὲ ἦν) ἤλθεν ἑνοπλος ἕμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βου- C

1 ἑταιρειάρχην P, ἑταιρειάρχας margo

ratorum turmis praeficerentur. amborum itaque iureiurando fretus, in
domum suam venit; moxque illius affines ab eis aula eiecti. quos ad se
venientes ut adspexit, tremor stuporque eum invasit. confestim igitur
ad Romanum venit, et quae illi acciderant narravit. arctiori itaque ami-
cicia illi implicatur, datisque et acceptis iuramentis, uno in posterum
animo futuros, uno animi sensu ac consensione efficiuntur; ut et nuptia-
rum foedera se iuncturos paciscerentur eaque ratione caritatis vinculo
magis adstringerentur.

12. Secundum haec igitur vigesima quarta mensis Martii mittit
Romanus Ioannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissi-
mum, nec non Theodorum Matzucem, qui ipsius in palatio causam age-
rent. nihil spectare ad rebellionem, quod ab eo factum erat: unum
duntaxat veritum, Phocae molimina, ac metuentem ne ille novis rebus
adversus imperatorem studeret, iccirco consilium iniisse ut in regiam
veniret ac imperatori praesidio esset. non approbante Nicolao pa-
triarcha nec assentiente, is, quem dicebam, Theodorus paedagogus Ro-
mano mandat ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. re itaque cum
suis deliberata (nam urgebat fatum), ipso intemeratissimae virginis ac
dei genitricis annuntiationis solenni die, feria quinta, manu armata cum

κολέοντι. καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ πα-
 λατίου, Νικήτας δὲ πατριίκιος ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν
 ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. ὄρ-
 κοις οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν
 πρὸς αὐτὸν τὸν ζωοποιὸν καὶ τίμιον σταυρὸν καὶ προσκνήσας 5
 αὐτὸν καὶ ὄρκοις βεβαιώσας αὐτοὺς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ πα-
 λατίῳ καὶ ὀλλῶν τινῶν, προσκνήσων τὸν βασιλέα. καὶ εἰσελ-
 θὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάριῳ, καὶ πίστει αὐτῷ
 δοῦς καὶ λαβῶν, παρευθὺ προχειρίζεται πῦρ' αὐτοῦ μάγιστρος
 D καὶ μέγας ἐταιριάρχης. αὐτίκα γοῦν θεία κέλεις πρὸς Λέοντα 10
 τὸν Φωκᾶν, παρεγγνωμένη μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐνοῆσαι.
 ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύσθη Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος
 γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῶν παραγγέλλοντα καὶ μηδὲν ἐναντίον βου-
 λεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι βασιλέως Κωνσταντίνου. ἀνα-
 λαβόμενος οὖν ταῦτα Ἄνδρέας προμικῆριος τοῦ βασιλικῆ βεστια- 15
 ρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ δεξιόμενος
 ταῦτα καὶ ἀναγνούς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχαζεν.
 P 244 13. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομαδί τῶν ἁγίων νηστειῶν, Ἀπριλ-
 λῆ μηνί, δίδεται ἀρραβῶν γαμικοῦ συνάλλαγματος παρὰ Κων-
 σταντίνου βασιλέως Ἑλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, ἣ πρὸς κάλλος 20
 σωματικὸν προσήμαζεν καὶ σύνεσις· καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ πάσχα,
 λεγομένη τῆς Γαλιλαίας, ἐδλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὕτη
 παρὰ Νικολάου πατριάρχου, Ῥωμανὸν βασιλοπάτορα προβαλό-

universa classe ad Bucoleonem venit; statimque magister Stephanus aula
 discedit. Nicetas autem patricius Romani consocer in palatium veniens
 Nicolaum patriarcham inde extrusit. aulicorum ergo animis Romani iu-
 reiurando firmatis, pretiosam ac vivificam ad eum miserunt crucem;
 quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstrin-
 gens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium
 adscendit. ingressusque cum eo in templum quod est in Pharo, dataque
 ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hetae-
 riarcha praeficitur. statim ergo sacra iussio ad Leonem Phocam missa,
 qua is ab omni conflandae seditionis proposito absterretur. Constan-
 tinus quoque accubitor in eandem sententiam scribere iussus, et ut nihil
 in adversum molliatur, sed perseveret imperatori Constantino subesse.
 acceptas sacras Andreas regii vestiarii primicerius ad eum tunc in Cap-
 padocia versantem defert; quibus ille acceptis lectisque se domum reci-
 piens privatus egit.

13. Quinta sanctorum ieiuniorum hebdomada, mense Aprili, data a
 Constantino imperatore Helenae Romani filiae (quam praeter corporis
 speciem animi quoque prudentia spectabilem reddebat) contractus nu-
 ptialis arrha, tertiaque paschae (quam Galilaeae vocant) benedicitur
 unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur;

μενος· ἀντ' αὐτοῦ δὲ Χριστοφόρον υἷον αὐτοῦ ἐταιρειάρχην κατέ-
 στησε. μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τε τι-
 τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται.
 καὶ ἀνελάβετο σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον,
 5 καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους καὶ αὐταδελ- B
 φούς, καὶ Κωνσταντῖνον πρωτασηκρήτην τὸν Μαλελίαν, πληρο-
 φορῶν ἕπαντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου
 τὴν αὐτὴν ποιεῖται κίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλοπάτωρ χρυ-
 σοβούλλια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως
 10 Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα,
 καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύ-
 γοντες ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσίν, δὸς αὐτὰ Ἄννη γυναικὶ ἀναιδεῖ
 καὶ Θρασεῖα, ἦν καὶ Βασιλικὴν προσηγόρευσαν, καὶ κληρικῷ τινὶ C
 Μιχαῆλ, ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ταῦτα ἀνα-
 15 λαβόμενοι λάθρα διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μι-
 χαῆλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ, ἀγγελῶς τυφθεὶς, τὴν τε ῥίνα
 καὶ τὰ ὄτα ἀπεμήθη· ὃς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προση-
 κούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή.
 πρῶτος οὖν ὁ τοῦ Βαρνμικαῆλ υἱὸς Κωνσταντίνος, τοῦ τάγματος
 20 ἄρχων τῶν ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέ-
 δραμεν, ἀρχῇ γεγρονὸς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀποστασίας.
 σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τουρ- D
 μάρχαι ὄντες καὶ ἀμφοτέρω. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ

quando et Romanum provehit imperatoris patrem, eius filio Christo-
 phoro in patris locum hetaeriarcha promotus. nec multum temporis ab-
 scesserat, cum Leo Phocas, quorundam procerum ac tribunorum suasu
 subiectarumque ei legionum hortatu, res novas molitur; accitoque Con-
 stantino accubitore Constantinoque et Anastasio Gonguliiis germanis fra-
 tribus, nec non Constantino Maleliano a secretis primo, cunctis persua-
 dere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere.
 Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatis subscriptione
 munitis, quasi ex Constantini imperatoris persona, quibus ea molitio
 evertebatur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab
 imperatoris stare partibus significabatur, editis, mulierique effronti ac
 temerariae Annae nomine (quam et Basilicam appellarunt, ac si impe-
 ratoriam dicas) ac clerico cuidam Michaeli contraditis, in Leonis castra
 emisit. hi accepta diplomata toto late exercitu clanculum sparserunt.
 ac Michael quidem a Phoca deprehensus, verberibus dire contusus, naso
 auribusque multatus est. verum is postea a Romano convenientem vi-
 cem consecutus est, pariterque cum illo submissa mulier. primus itaque
 Constantinus legionis Icanatorum dux, Barymichaelis filius, a Leone
 ad Romanum transivit, eiusque convellendae defectionis primus auctor
 fuit. secuti vero etiam Balantius, et quem vocant Atzmorus, ipsi quo-
 que ambo tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni

πλείστον ἰσχυρῶς καθωπλισμένου ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν διέ-
 στησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος,
 τοὺς ἐν πόλει φοβῶν. ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ
 Ῥωμανοῦ Συμεῶν ὃ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπῆγραφον
 τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, τὰδε διαγορευόντα, 5
 (14) ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς δεσποτείας καὶ βασιλείας ἐγρη-
 P 245 γορώτατον καὶ ἐνούστατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα
 ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτῳ τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ θεὸν ἐπίστευσα
 καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔκρινα, σπλάγγχνα πατρικὰ καὶ διάθεσιν
 γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶν ἀεὶ τῆ 10
 ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπτέων ἐπιβουλεύειν νῦν μὲν ἔργοις αὐτοῖς ἐπι-
 βουλον εὐρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεξανιστάμενον.
 δὴ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι· οὔτε γὰρ
 ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχῆναι φημί, ἀλλ'
 αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἐαυτῷ τὴν 15
 βουσιλείαν σφετεριζόμενον. τούτων οὖν τῷ λαῷ ἀγνωσθέντων
 B ἤρξαντο πάντες ἀναχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεσπάτορι προσρῦεσθαι
 Ῥωμανῷ. τοῦ Φωκᾶ δὲ εἰς ἀμηχανίαν περιστάντος καὶ ἀπογνόν-
 τος ὡς πάσης ἐλλείδος ἡστοχηκότος, καὶ χρησαμένου φρυγῆ καὶ
 πρὸς τὸ κάστρον Ἀτεοῦς παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἐν 20
 χωρίῳ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι καταστήσαντος καὶ συλληφθέντος,
 ἀπέστειλεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουβύκην καὶ Λέοντα τὸν ἀδ-
 τοῦ συγγενῆ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τοῦτον

armorum genere instructo exercitu Chrysopolim veniens, a Iuvenca la-
 pidea Chalcedonem usque, ad terrorem civibus incutiendum, late aciem
 extendit. interim vero missus a Romano cum celoce Symeon caniclei
 praefectus cum literis, Constantini imperatoris subscriptione munitis.
 literarum hic erat tenor, haec sententia. (14) "cum alium neminem
 dominationis meae ac maiestatis vigilantiorum magisque benevolum ac
 fideliorum custodem, inter omnes qui meae dicionis sunt ac imperio sub-
 sicut, Romano invenerim, huic secundum deum mei custodiam commisi,
 ipsumque loco patris habeo, qui paterna erga me viscera ac genitorum
 propensum animum ostenderit. Leonem vero Phocam cum semper insi-
 diarum suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem offendi, ac qui
 tyranni potestate maiestati meae rebellet. quamobrem nec domesticum
 deinceps eum esse volo. neque enim hanc meo iussu orditum telam
 agnosco, sed ipsum a se ultroque lacessere ac grassari, ut in se impe-
 rium transferat, pronuntio." lectis itaque audiente exercitu literis, coe-
 perunt omnes a Leone ad Romanum imperatoris patrem desciscere.
 Leo consilii inops rebusque desperatis, cui nihil praesto ad res sarcien-
 das suppeteret, salutem fuga quaerens ad Ateus castrum pervenit; eo-
 que repulsus, in vico Goeleo nomine constitutus capitur. missi deinde
 a Romano Iohannes Tubaces et Leo eius cognatus, qui eum in urbem

κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν περὶ τούτου δεξάμε-
 ροι ἐντολὴν καὶ ἀνθαιρέτω γνώμη τοῦτο πεποιηκότες, ὡς ἀγανα-
 κτῆσαι ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν βασιλεοπάτορα Ῥωμανόν.

15. Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς C
 5 Κωνσταντίνου Κτηματινοῦ καὶ Λαβιδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαήλ
 κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφλωθέντες οὗτοι διὰ μέσης
 διήλθον τῆς πόλεως καὶ ἔξορα παρεπέμφθησαν. ἤγαγον δὲ καὶ
 Λέοντα μάγιστρον καὶ δομῆστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ
 διήλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμίονῳ καθεζόμενος.
- 10 16. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Ἀγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥω-
 15 μανῶ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων, ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου
 τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων· καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβι-
 βάζουσι καὶ εἰς τὸ Πेत्रίον ἀπάγουσιν ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας
 μονῇ ἀποκείραντες. προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρι-
 15 κίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κων- D
 σταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός·
 ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ
 Κουρκοῦσας λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπά-
 σας εἰς τὸ Ὀψικιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς ἐαυτῶν προαστείοις ὡς κατὰ
 20 Ῥωμανοῦ μελετώντας.

17. Εἰκάδι δὲ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥω-
 μανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ· καὶ Δεκεμβρίῳ μηνί, εἴ τοῦ μη-

inducerent. illi vero cum cepissent, oculis orbarunt, quanquam nullo
 eius rei mandato accepto, sed sua ipsi instincti voluntate, ut et impe-
 ratoris pater eo nomine indignatus sit.

15. Mense Augusto detectae Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis manganorum curatoris insidiae. quapropter hi quoque caecatis luminibus, per mediam urbem traducti, in exsilium missi sunt. adductus et Leo magister et scholarum domesticus, muloque indiens ignominiae causa per medium forum traductus.

16. Zoe quoque deprehensa machinari mortem Romano per cibos medicatos, instruente dapes Theocleto officii notario. quare hanc etiam aula eiectam inque Petrium abductam in S. Euphemiae monasterio tonderunt. invitatis vero ad prandium a Theophylacto patricio ac stabuli comite Theodoro Constantini imperatoris paedagogo eiusque fratre Symeone, inter epulas ingressus Ioannes excubiarum drungarius dictus Curcuas cum multo satellitio, arreptos illos, tanquam adversus Romanum machinatos, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis eos exsulare cogit.

17. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Caesaris auctus est dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, qua do-

νός, τῇ τῶν προπατόρων κυριακῇ, τῷ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου.

Β Α Σ Ι Δ Ε Ι Α
Ρ Ω Μ Α Ν Ο Υ.

P 246 Ἐν ἔτει ςυκῆ, Ἰνδικτιῶνος ἧ καὶ Ἰανουαρίῳ ς', τῇ τῶν ἁγίων φώτων ἡμέρᾳ στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαῖω δὲ 5 μηνί ις' στέφει Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ βασιλέως τῇ τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ, καὶ μόνοι δύο ἐν τῇ αὐτῇ προειλεύσει προσῆλθον. Ἰουλίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ἧ, ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἡ τῆς ἐκκλησίας παρὰ Ῥωμανοῦ γέγονεν ἔνωσις, ὑπάντων ἐνωθέν-

B των μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου 10 καὶ Ἐδθμίου διεσχισμένων.

2. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνός, Ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστείλας Ῥωμανὸς ὑπερορῖζει Στέφανον τῆς Καλομαρίας εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον, ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχωῖτῃ καὶ Παύλῳ 15 Ὀρφανοτρόφῳ ἀνθρώποις αὐτοῦ.

3. Ἐποίησεν δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς πρόκενσον ἐν τῷ τριβουναλίῳ, συνηγμένων ὑπάντων μεθ' ὄπλων ἐκεῖσε. ἄδνουμίου

7 μόνοι οἱ δύο?

13 Καλαμβρίας P, Καλομαρίας margo

minica Christi progenitorum solennis memoria agitur, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur.

R O M A N I I M P E R I U M.

Anno 6428, indictione octava ac Ianuarii sexta, sanctorum luminum die festo, Romanus uxorem suam Theodoram Augustali corona donat, moxque Maii decima septima filium suum Christophorum coronat per imperatorem sacro pentecostes die; amboque soli ea in pompa processerunt. mense Iulio, indictione octava, die dominica, ecclesiae per Romanum composita unio est, cunctis metropolitibus clericisque unitis, quos Nicolai patriarchae et Euthymii causa hactenus scissos habuerat.

2. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariae filium in Antigoniam insulam in exsilium mittit, maiestatis accusatum, inque monachum detondet cum Theophane Tichote et Paulo Orphanotropho, illius domesticis.

3. Romanus imperator, dum solennem processum ad tribunalium habet, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis recensitoque exer-

δὲ γενόμενου αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος τάχει πολλῶν P 247
 εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφει. ἐμηνύθη γὰρ παρὰ Λέοντος ἀν-
 θρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἢ αὐτοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλή καὶ Παύλου
 μαγγλαβίτου· οἱ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἔξωρίσθησαν. ἦν δὲ
 5 τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ ῥαίκτωρ, ὃς
 Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ βασιλεῖ
 τοῦτον προσοικειώσας. Ῥωμανὸν δὲ τὸν υἱὸν Λέοντος, ὡς ἔφθην
 εἰπὼν, τοῦ Ἀργυροῦ, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς γαμβρὸν ἐποίησατο,
 ἄνδρα ὄντα ὑπερώμιον, καὶ κάλλι σώματος καὶ ἰδέα καὶ συνέσει
 10 καὶ μάλιστα τῇ ἐλεημοσύνῃ καὶ ἐπιδόσει καὶ τῇ ἀγαθότητι καὶ B
 ἀπλότῃ κοσμούμενον, δοὺς αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀγάθην.

4. Ἐγένετό τις Ῥεντάκιος Ἑλλαδικὸς, συγγενῆς ὢν Νι-
 κῆτα τοῦ πατρικίου, ἀπαίδευτος δὲ καὶ πατραλοίας· ὃς τὸν ἑαυ-
 τοῦ πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι, ἐπειδήπερ ἐκεῖνος φεύγων αὐ-
 15 τοῦ τὴν ἐπίθεισιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ Σαρακηνῶν
 τῶν Κρητῶν κατεσχέθη, οὗτος ὁ Ῥεντάκιος ἄδειαν εὐρῶν πάντα
 τὰ τοῦ πατρὸς ἐλήττωτο, καὶ ἐν τῇ πόλει ἐλθὼν τῇ μεγάλῃ τοῦ
 Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφρυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ
 ἀταξίας καὶ λεηλασίας ἀναμαθῶν τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἔξαγαγεῖν C
 20 ἔβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. ὁ δὲ ψευδεῖς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλ-
 γάρους πλουσίμενος πρὸς αὐτοὺς αὐτομολῆσαι βούλετο. κρατη-
 θεῖς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τῆς τε οὐσίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερεῖται.

citu, quam celerrime se ipse pariter ac Constantinus in palatium receperunt. delatus enim Arsenius a Leone eius famulo, et Paulus manglabita, insidias struere. hinc verberibus subacti, ac bonis publicatis, exsilio relegati sunt. erat tunc administrandae rei publicae adiutor ac subadiuva Iohannes presbyter rector. is Leonem Arsenii domesticum hebdomadarium fecit, in imperatoris gratiam eum insinuans. Romanum vero Leonis filium, uti superius dicebam, virum altis humeris ac corporis pulchritudine specieque et prudentia, cum primis vero eleemosynarum studio et largitate et benignitate ac simplicitate egregie ornatum, Romanus imperator Agatha filia ei locata uxore sibi generum adsciscit.

4. Fuit Rentacius quidam vir Attica oriundus, Nicetae patricio sanguinis necessitudine coniunctus, homo insolens et parricida. is cum patrem suum, necem ei illaturus, persequeretur, ac pater illius vim furoremque fugiens conscensa navi a Saracenis Cretensibus inter navigandum captus esset, licentiam nactus patris omnia diripuit atque vastavit, inque urbem veniens in magnam dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, cognita hominis petulantia rapinisque eius ac direptionibus, ecclesia eductum poenis mancipare decreverat. ille confictis ad Bulgaros literis ad illos transfugere in animum cum induxisset, tentus convictusque bonorum luminumque amissione luit.

5. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κατασύρτων μετὰ τὴν τοῦ δομestίκου Ἀδραλέστου τελευταίην, προεβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, ἀνὴρ κάλλιστος καὶ ἐμπειρότατος, δομestικός τῶν σχολῶν· καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμα-
D των ἐξελεθῶν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέοντος υἱόν, το-
 ποτηρητὴν ὄντα, τοὺς Βουλγάρους κατασκοπῆσαι. ὁ δὲ ἀπρο-
 πτως τῷ λόγῳ αὐτῶν ἐμπεισὼν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνεί-
 λεν, πληγεὶς δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ πόλει εἰσελεθῶν ἐτελεύτησεν.

6. Ἐμνήθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουρ-
 γίας ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως ἐπιβουλή Ἀναστασίου σκελλα-
 ρίου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχέστου, καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου,
 καὶ Δημητρίου βασιλικῷ νοταρίου τοῦ εἰδικῷ, καὶ Νικολάου
P 248 τοῦ Κουβάτζη καὶ Θεοδότου πρωτοκαράβου, οἱ ὑπὲρ Κωνσταν-
 τίνου βασιλέως δῆθεν ἐσποδάζον· καὶ διελεγχθέντες ἐτύφθησαν
 καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ ὑπερόριοι κατέστησαν. ὁ δὲ Θεοδώ-
 ρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ Τρικόνῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξω-
 ρίσθη. τὸν δὲ Ἀναστάσιον σκελλάριον ἀπέκειραν ἐν τῇ μονῇ
 τῶν Ἐλεγμαῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

7. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν
 βασιλέα Κωνσταντίνον ὑποβιβάζει καὶ δεύτερον καθίστησιν, ἐαν-
 τὸν δὲ προάγει εἰς τοῦμπροσθεν, τῷ τὺς ἐπιβουλὰς καὶ τὸν ἐξ
B αὐτῶν θάνατον δεδοικέναι, τῇ ἐπιτορκίᾳ, φεῦ τῶν ἀνθρωπίνων

5. Bulgaria autem ad Catasyrtas usque post Adralestae domestici mortem excurrentibus, Pothus Argyrus, vir optimus bellicaeque rei peritissimus, scholarum domesticus ei sufficitur; castrisque ad Thermopolim positus Michaellem Moroleonis filium, vicarias ipsius partes agentem, Bulgarorum motum exploratum mittit. hic in Bulgarorum ex improviso delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum stragem edidit: verum ipse quoque letali accepto vulnere in urbem reversus in vivis esse desiit.

6. Eo tempore detectae, Theocleto officii notario deferente, stractae Romano imperatori insidiae. auctores erant Anastasius scellarius et aurificinae praepositus et Theodoretus cubicularius et Demetrius regii fisci notarius et Nicolaus Cubatzes et Theodotus protocarabus. hi videlicet imperatori Constantino studebant. convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati urbem, in exsilium eiecti sunt. Theodoretus seorsum in Triconcho palatii caesus, ipse quoque in exsilium pulsus est. Anastasium autem scellarium in Elegmorum monasterio caesarie multarunt; quo loco defunctus est.

7. Eo Romano praetextu ac occasione Constantinum imperatorem primo gradu deiecit secundoque ordine constituit, ac ipse sibi primas arripuit, quod nimirum insidias indeque impendentem mortem metueret; periurisque (heu res humanas!) sibi crimen adsciscit. iureiurando enim

πραγμάτων! περιπεσών· προσηφαλίσατο και γὰρ μὴ ἑαυτὸν ἀνα-
γυρεῦσαι τούτου ἐμπροσθεν αὐτοκράτορα.

8. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων· και
πλήθος Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα και Χαγάνῳ και Μηρικῷ και
5 ἑτέροις ἐκέλευσεν κατὰ τῆς πόλεως ὅτι τάχιστα ἐξελάνειν. διελ-
θόντες οὖν διὰ τῶν ὄρων ἤλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβᾶ. τὴν αὐ-
τῶν δὲ ἔφοδον μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, λογισάμενος μὴ τὰ
τῶν Πηγῶν παλάτια και τὸ Στενὸν κατελθόντες ἐμπρήσωσιν,
Ἰωάννην ραίκτωρα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι και Πόθῳ τοῖς Ἀργυ- C
10 ροῖς, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλήθος ἰκανὸν ἔκ τε τῶν βασιλικῶν
και τῆς ἑταιρείας και τῶν ταγματικῶν· οἷς συνῆν και Ἀλέξιος
πατρικίος δρογγάριος τῶν πλωμάτων ὁ Μουσελέ μετὰ τοῦ λαοῦ
αὐτοῦ. ἦν δὲ πέμπτη τῶν νηστειῶν ἑβδομάς. διατάξαντες οὗ-
τοι τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς και χθιμαλωτέροις τόποις τῶν Πη-
15 γῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων, βοῆ χρη-
σαμένων ἀσήμεω και φοβεροῖ και σφοδροτάτως παρελασύντων κατ'
αὐτῶν, παρευθὺ μὲν φεύγει Ἰωάννης ὁ ραίκτωρ, σφάττεται δὲ D
ἐπὲρ ταύτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινός ὁ τοῦ Πλατυπόδη υἱός και
πολλοὶ ἕτεροι. μόλις οὖν ὁ ραίκτωρ διωσθεῖς εἰσῆλθεν εἰς τὸν
20 δρόμωνα. ἤλθεν δὲ φεύγων ἔνοπλος και Ἀλέξιος δρογγάριος ὁ
Μουσελέ, και μὴ ἰσχύσας τέλειον ἀνελθεῖν ἐν τῇ τοῦ δρόμωνος
ἀποβύθρᾳ, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ οὖν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτορι
ἀπεπνήγη. Ἀργυροὶ δέ, ὃ τε Πόθος και Λέων πατρικίος, ἐν

promiserat nunquam sibi imperii primas partes, illo spreto, arroga-
turum.

8. Symeon vero adversus Romanos rursum arma movet; emissaque
Bulgarorum manu cum Chagano et Menico aliisque, mandat ut quam
citissime adversus urbem excurrant. superatis itaque montibus Man-
glaba usque pervenerunt. intelligens itaque Romanus imperator illorum
irruptionem, veritus ne Pegarum regias aedes Stenumque inde effusi
incenderent, Ioannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire
iussit, valido ex praetorianis et foederatis aliisque cohortibus confiato
exercitu. aderat et Alexius Musele patricius et drungarius rei navalis
cum suis copiis. agebatur quinta ieiuniorum hebdomada. in campe-
stribus itaque ac depressioribus Pegarum locis instructa acie, Bulgariae
armata manu et superioribus editioreque tumulo emergentibus ac in-
condito horrendoque clamore strepentibus maximoque impetu irrumpen-
tibus, Ioannes rector illico fugam arripit: Photinus Platypodis filius
eius tuendi causa concertando necatur, aliique multi. rector igitur ae-
gre servatus in celocem evadit. venit vero et ipse fuga dilapsus armis
gravis Alexius drungarius Musele, nec cum eis celocis scalam commode
satis scandere valens, una cum suo protomandatore, praiceps in mare
actus, aquis suffocatus est. ambo Argyri, cum scilicet Pothus tum Leo

Theophanes contin.

~26

τῶ κασελλίῳ φηγόντες διεσώθησαν. πλώϊμοι δὲ καὶ τὸ ἄπαν πλῆθος, οἱ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ P 249 ἀπεπνήγησαν, οἱ δὲ σιδήρου γεγόνασι παρανάλωμα, οἱ δὲ χεραὶ Βουλγαρικαῖς συνελήφθησαν. οἱ δὲ Βούλγυροι μηδένα τὸν διακώλυοντα ἔχοντες τὰ τε τῶν Πηγῶν παλάτια ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ 5 Στενὸν ἄπαν κατέκαυσαν. οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασύτητα σύμμαχον ἔχουσα.

9. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος δεκάτης, Θεοδώρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτᾷ, καὶ κατετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τῷ ἕπ' αὐτοῦ μο-10 ναστήριον ἀμειφθέντι. τῷ δὲ αὐτῷ μηνί στέφεται Σοφία ἡ τοῦ Β βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. τηρικαῦτα δὲ καὶ ὁ κουροπαλάτης Ἴβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν, κεκοσμημένης λαμπρῶς, μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ὃν καὶ ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ σοφίᾳ ἀπήγαγον, τὸ κύλλος αὐτῆς 15 καὶ τὸ μέγεθος θεασόμενον καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον. καλλωπίσαντες γὰρ ταύτην καὶ περιστειλάντες πέπλοις χρυσοῦφροι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ. ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεθες τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεῖς καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον ὑπερθανμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι 20 C τὸν ἱερὸν χώρον τοῦτον εἰπὼν, αὐθις ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

10. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάντων καὶ μέχρι τῆς ἀγίας Θεοδώρας ἐλθόντων πυλατίων καὶ ταῦτα πυρὶ παραδι-

patricius, fuga in castellum evaserunt. navales ac reliquae omnes copiae partim hostium manus effugere studentes in mari exstinctae sunt, partim ferro perierunt, partim capti a Bulgaris sunt. demum Bulgari nemine illis obsistente regias Pegarum aedes incenderunt totumque Stenum igni vastaverunt. sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque imperitia, cui audacia ac temeritas praesto est ac favet.

9. Mensis Februarii die vicesimo, indictione decima, Theodora Romani coniux moritur. eius cadaver in Romani ipsius domo, quam in monasterium mutarat, depositam est. eodem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. eodem tempore Iber curopalata in urbem venit, perque medium forum deductus magnifico apparatu ornatum cum magna claritate et honore susceptum est. induxerunt etiam illum in S. Sophiae, ut sacrae eius aedis pulchritudinem et immanitatem ac pretiosissimum cultum oculis ipse lastraret. splendide namque ornantes, auroque textis aulaeis parietes circumvestientes omnisque generis cultu decorantes, sic eum admiserunt. ille mirandam immanisque molis templi fabricam stupens, supraque modum admiratus illius pretiosissimum cultum, ac cum dixisset sacrum hunc locum vere dei habitaculum esse, domum reversus est.

10. Rursus vero a Bulgaris suscepta expeditione, et cum illi adusque S. Theodora regias aedes venissent easque igni incendissent,

- δόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῶν ταγματίων ἄρχοντας συνεκάλεσεν, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτίκη. καὶ παρήγει τούτοις καὶ προὔτρεπετο κατὰ τῶν ἐναντίων ἐξελεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγωνίσασθαι. οἱ δὲ συνέθεντο ἐτοίμως τῆς 5 αὐτοῦ βουσιλείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπεραποθνήσκειν. τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημένος Σακτίκης D ἀληθῆ ὄσαν τὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνδρῶν ἀπέδειξεν· ὅπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν εἰσελθὼν πάντας τοὺς ἐκεῖ ἐφρεθέντας κατέσφαξεν. μαθόντες οὖν 10 οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πόλεμον συγκροτηθέντος τρέπουσι τὸν Σακτίκην σὺν ὀλίγων ὑπάρχοντα. ὁ δὲ ἐπειδὴ γενναίως ἀγωνισάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν οὐκέτι ἀντέχειν ἠδύνατο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεδίησι τοῦ ἵππου τὸν χαλινὸν καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνε. ποταμὸν δέ τινα P 250
- 15 παραρρέοντα διαπερῶν, τοῦ ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ τούτου ἰλίῳ ἐμπαγέντος, τιτρώσκειται κατὰ τῆς ἕδρας καὶ τοῦ μηροῦ. μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ τῆς ἰλῆος ἀνασπασθέντος συνεργεῖα τῶν ὑπὸ χεῖρα διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν· καὶ τεθεὶς ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ, καιρίας τῆς πληγῆς οὔσης, τῇ νυκτὶ ἐτελεύτησεν.
- 20 11. Τηρικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνῆς αἰδεσιμώτατος προστάξει Ῥωμανοῦ βασιλέως ἤγαγεν λαρνακίδιον ἔνδοξον ἐν καὶ ἑτέρα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀνδρείας μο-

21 immo ἐνξφδον, quod infra est p. 577 d

imperator Romanus prandio laute instructo agminum ductores invitavit, cum, et quem vocant, Sactices illis comes esset. hortatur ergo iubetque adversus hostes exire ac pro patriae incolumitate pugnare. assenserunt illi, atque alacres ipsius maiestatis tuendae causa ac Christianos ulciscendi appetituros se mortem in se receperunt. postridie igitur, quem diximus, Sactices, ab imperatore armis instructus, veram ab ipso datam fidem ac quam iactarat fortitudinem ostendit: Bulgáros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi repperit, omnes trucidavit. Bulgari igitur ubi didicere quod ita evenerat, in castra revertuntur, consertaque acie Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. is itaque strenue desudato praelio, factaque hostium ingenti strage, cum tantae eorum multitudini sustinendae par amplius non esset, laxatis habenis equum ad fugam impellit. in cuiusdam autem amnis transitu, equo in coeno haerente, vulnus in anum et femur accipit. verum equo aegre tandem suorum cura et industria e coeno evulso ad Blachernas usque evasit; atque in sacra soro (loculum dicas) positus, cum vulnus letale esset, e vivis excedit.

11. Sub idem tempus Petronas, vir clarissimus summeque venerabilis, Romani imperatoris iussu minorem urnam unam egregie elaboratam quasque alias nulla sculpturae arte caelatas, ex S. Mamantis viro-

B νῆς, τῆς πλησίον οὔσης τῆς Ξηροκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασὶ συναποκεῖσθαι Μανρίκιον σὺν τοῖς παισίν· ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ μονῇ ἥτοι εἰς τὸ Μυρέλαιον.

12. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ Τατζάκης Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βοήλα 5 στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως σκευάζουσι, τὸ Παῖπερτε λεγόμενον ὄχρωμα κατασχόντες· οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦας καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυ-
C φλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσθή- 10 μους ἀθώους κελεύσας ὄκη βούλοιντο ἀπιέναι. Τατζάκης δὲ ἐν ἑτέρῳ ὄχρωματὶ καστειλίῳ φυγῶν, καὶ λόγον τοῦ μή τι κακὸν παθεῖν δεξιόμενος, ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξία τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν Μαγγάνων διητᾶτο τηρούμενος. δρασμὸν δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὀμμάτων 15 στερεῖται. Βάρδαν δὲ τὸν Βοήλαν ἀπέκειραν μοναχόν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικτελόντος φίλον τυγχάνοντα.

13. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ οὕτως ἐπονομαζομένου Μωρο-
D λέοντος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἰκειότερον Θυμολέοντος, Ἀδριανουπό- 20 λέως στρατηγοῦντος, κρατίστον τὰ πολεμικὰ καὶ περιδείξιον τυγχάνοντος, ὃς πλείστας κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, ὁ Βούλγαρος Συμεὼν τὴν εἰρημένην πόλιν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι περιεκύκλωσεν, καὶ χάρακα περιβαλὼν ἰσχυρῶς ταύτην ἐπο-

rum monasterio, quod situm est ad Portam quam Xerocercem vocant, advexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauricium cum filiis. quae et in Romani monasterio (hoc est in Myrelaeo) fuerunt depositae.

12. Adrianus vero quidam Chaldus, nec non Tatzaces Armenius, vir summe locuples, consiliis hortatuque Bardae Boelae, qui in Chaldia ductor militum erat, tyrannidem struunt rebellantque adversus Romanum imperatorem, Paiperte (sic nominato) oppido munito occupato. horum potitus Ioannes Curcuas scholarum domesticus ipsos tenuit; quorum illustrioribus, publicata ipsorum substantia, oculos admittit; alios, qui pauperes essent atque obscuri, quo vellent abire iussit. Tatzaces, alia munitissima arce occupata fideque impunitatis ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit; ibique manglabitae dignitate auctus in manganorum domo sub custodia agebat. cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculi ei eruti sunt. Bardam Boelam, imperatore bene ei volente atque illius miserente, monachum detonderunt.

13. Patricio vero (sic appellato) Moroleone seu potius Thymoleone (velut dicas, virum leonini pectoris atque animi) Adrianopolitano praetore, bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, ut qui haud raro adversus Bulgaros rem strenue gesserat, Symeon Bulgarus, cum omnibus copiis urbem obsidens ac vallo cingens, validis ipsam armis permit.

λιόρκει. ἐπεὶ δὲ ὁ τε σίτος τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπελελοιπεί καὶ λιμὸς ἐπέζε κραταιὸς (οὐδαμόθεν γὰρ εἶχον ἐπισιτισασθαι), τῇ ἐνδείῃ πιεζόμενοι προδεδώκασιν ἑαυτοὺς καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν, καὶ δεσμὸν καθ' ὄλου τοῦ σώματος περιβαλὼν καὶ μυρίαὶς αἰκίαις τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ ἄξιόν τῆς ἑαυτοῦ ἀπηρεστάτης καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάρους οὖν τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ' αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφεδον ἀκηκοότες, ταύτην καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους αὐτῇ ἐγένετο.

14. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμειος πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης πατρικίος καὶ δρογγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Ῥαδινὸς κατονομαζόμενος αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ· καὶ πολέμου γεγονότος, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται ἄγαθηνοί, μάλιστα δὲ μόνος ὁ Τριπολίτης φρυγῆ διασώζεται.

15. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος δευτέρας, Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ. μέχρι δὲ Βλαχερνῶν ἐπιγενόμενος ἐπεζήτησεν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντηξέιν. ἔλαβον οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφοτέρω, καὶ ἐξῆλθε

21 παραγενόμενος rectius p. 579 a

oppidani deficiente annonae ac fame graviter afflicti, cum commeatus parandi nulla spes affulgeret, penuria pressi se suumque praetorem Bulgaris dederunt. hunc nactus Symeon toto corpore vincum innumerisque verberibus affectum, ad extremum acerba morte, et quae saevissimam et crudelissimam ipsius indolem deceret, virum sustulit. Bulgaris itaque in urbe praesidiariis relictis discedit. praesidiarii vero, audito Romanorum copias in ipsos ingruere, relicta urbe abierunt; inque hunc modum a Romanis urbs recepta est.

14. Leo Tripolita cum magna classe ingentique exercitu adversus Romanos egressus, ubi Lemnum occupasset, Ioannes Radinus patricius, rei navalis drungarius, eum repente aggressus est; consertaque pugna, dei ope, sub eo merentes Agareni fusi suat atque fugati, solusque ipse Tripolita aegre fuga salutem expedit.

15. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon Bulgariae princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est, ac Thraciam quidem ac Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, atque arbores succidit. ad Blachernas usque cum admovisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. datis itaque utrinque obsidibus exit prior Nicolaus pa-

C πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτα ὁ Μιχαὴλ πατρι-
 κιος προσαγορευόμενος ὁ Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης ὁ μυστικός καὶ
 παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ ῥαίκτηρ διαβληθεὶς πρὸς
 τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατιοῦ κατελη-
 λύθει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηνηῶν ἀπεκάρη. οἱ 5
 μὲν οὖν μετὰ Συμεῶν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, ὁ δὲ αὐτοὺς μὲν
 ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐπέζητει θεάσασθαι·
 παρὰ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περὶ τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως
 καὶ ἀνδρίας καὶ συνέσεως. ὁ τοίνυν βασιλεὺς ἐπὶ τούτου σφόδρα
 D ἠγαλλιῶσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὰς γινομέ- 10
 νας τῶν αἱμάτων ἐκχύσεις ὁσημέραι. ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ
 Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὀχυρωτάτην
 ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλέουσαν ἐν αὐτῇ
 προσορμίζεσθαι. περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα
 μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐνθα ἀλλήλοις ἐμιλλον ὀμιλεῖν. ἀπο- 15
 στείλας οὖν Συμεῶν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν ἐνέπρησεν
 τὸν ἐν τῇ Πηγῇ, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἔδομησατο, καὶ τὰ
 P 252 πέριξ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέ-
 λων, ἀλλ' ἐλπῖσι μετεώροις τοῦτον ἔξαπατῶν. παραγενόμενος
 δὲ ἐν Βλαξέρναις ὁ βασιλεὺς ἅμα Νικολᾶω πατριάρχῃ ἐν τῇ ἁγίᾳ 20
 εἰσηλθε σορῶ καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν, εἶτα πρηγῆς
 πεσῶν δάκρυσι κατέβρεχε τὸ ἅγιον ἕδαφος, τὴν πανύμνητον καὶ
 ἄχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμειλικτον τοῦ

triarcha, tum Michael patricius cognomento Stypiotes et Ioannes mysticus, administrandarumque rerum imperatori adiutor ac minister intimus. iam enim Ioannes rector criminis apud imperatorem delatus, ipse a se aegritudinem praetextens aula discesserat inque suo monasterio haud procul a Galacrenis in monachum tonsus fuerat. legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. verum Symeon illis repudiatis, ipsum imperatorem videre eiusque congressum expetebat: certo enim relatu de eius prudentia et fortitudine sapientiaeque acceperat. pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur, ac quotidianis utrinque caedibus finem imponere studebat. mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam excensionem struerent, quo loco eius praetoria navis appellenda esset. loco itaque undique communito, in medio iussit septum fieri, ubi erant collocaturi. interim Symeon, suorum misso manipulo, sanctae dei genitricis templum in Pega, a Iustiniano conditum, incendit, ac circum vicina omnia igni ferroque vastavit. his igitur alienum a pace palam prodebat animum, vanaque spe imperatorem deludere haud obscurum erat. veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha in sacrum ingressus est loculum, manusque in preces extendit. tum pronus in terram procidens sacrum ubertim solum lacrimis rigabat, omni celebrandam laude omnisque labis puram sanctam dei genitricem

ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην
 συνθέσθαι. τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοίξαντες ἐν ᾧ τὸ σεπτὸν
 τῆς ἁγίας Θεοτόκου τεθησαύριστο ὤμοφόριον, καὶ τοῦτο ὁ βασι-
 λεὺς ἀνελόμενος καὶ ὡσπερ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλό- **B**
 5 μενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ὑπεράμωμον Θεοτόκον οἷα περι-
 κεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἐξῆει τοῦ ναοῦ ὅπλοις ἀσφαλῆσι
 φραζάμενος. τὸν οὖν αὐτῷ οὖν στόλον ἀσπίσι τε καὶ ὅπλοις
 κατακοσμήσας τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαβεν συνομιλῆσαι τῷ
 Συμεὼν. πέμπτη δὲ ἦν ἡμέρα ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ἐννάτη τοῦ
 10 Νοεμβρίου μηνός, τετάρτη δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. πυρεγένετο δὲ
 καὶ ὁ Συμεὼν, πλήθος ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς
 παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ
 ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσης ὅπλων χροῖᾳ **C**
 κεκοσμημένων, πάντων καὶ κατακεκοσμημένων σιδήρῳ· οἱ μὲσον
 15 αὐτῶν εἰληφότες Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφήμεον τῇ τῶν Ῥωμαίων
 φωνῇ. πάντες δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶτες
 κατεθεῶντο τὰ δρώμενα. ἦν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ
 ἄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατά-
 πληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολε-
 20 μίων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλύγη καὶ συννεστύλη καὶ ὑπεχώρη-
 σεν, ἀλλ' ὡσπερ εἰς φίλων πλήθος χωρῶν, οὕτως ἀτρέμευς ἀπήει, **D**
 μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμοῖς τῶν ὑπῆκόων διδοὺς ἀντιλυ-

14 καὶ] δὲ?

obsecrans, ut inflexum durumque Symeonis pectus emolliret et ad pacis
 concordiam ineundam induceret. sacra igitur reserata arcula, in qua
 venerandum sanctae dei genitricis palliolum repositum erat, eoque im-
 perator sublato, velutque thorace quodam nullis telis pervio assumpto,
 ac quam in intemeratissima dei genitrice collocaverat, galeae instar,
 fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis templo egreditur. suis
 itaque classariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructis in
 locum constitutum cum Symeone tractaturus venit. feria quinta erat,
 cum haec gesta sunt, mensis Novembris die nona, hora diei quarta.
 venit et Symeon cum exercitu in multas distributo turmas atque acies-
 militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii
 coloris armis instructi atque ornati, cuncti ferro circumcincti erant. hi
 medium assumptum Symeonem ut imperatorem ac regem Romana lingua
 faustis vocibus prosequerantur. senatus omnis muris insidentes, quic-
 quid huius fabulae erat, spectabant. res vero spectatu dignissima
 regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit, mira res interritae
 illa mentis constantia et praesentia ac fortitudo; quomodo tantam hos-
 tium confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum nou
 animam pretium redemptionis hostibus pro subditis tradens. primus ita-

τρον. πρῶτος οὖν ἐν τῇ ἀποβάθρῃ τῇ ῥήθεισῃ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. ἔπει δὲ ὄμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθρην οἱ Βούλγυροι διηρηνήσαντο ἀκριβῶς, μὴ πού τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατήλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰ-5
 ρήνης λόγους ἐκίνησαν. εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συ-
 μεὼν "ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχοντα
 P 253 ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα τοῖς λόγοις μὴ συμβαίνοντα. ἴδιον
 μὲν γὰρ ἀνθρώπου θεοσεβοῦς καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ
 τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἴπερ ὁ θεὸς ἀγάπη ἔστι τε καὶ λέγεται· 10
 ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν σφραγῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως
 ἐκχεομένων. εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς
 πεπληροφορημέθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφραγῖς καὶ τὰς τῶν
 ἀνοσιῶν αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπείσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστια-
 νῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ 15
 θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὀμοπίστων Χριστια-
 νῶν. ἄνθρωπος εἰ καὶ αὐτός, θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστα-
 B σιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν· καὶ σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὐ-
 ριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ. εἰς πυρετὸς κατασβέσει τὸ φρούραγμα.
 τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων 20
 σφραγῶν; ποῖω προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσεις κριτῆ;
 εἰ πλοῦτου ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κατακόρως τοῦ ἐπιθνημου-

que ad eam, quam diximus, exscensionem veniens Symeonem praestolabatur. datis porro ultro citroque obsidibus, ac cum Bulgari exscensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiae laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloqui coeperunt. ferunt autem Romanum in haec verba Symeonem esse allocutum. "audivi te hominem religiosum esse deique cultorem ac verum Christianum: video autem opera non satis verbis consentanea esse. proprium enim est hominis religiosi deique cultoris ac Christiani, ut pacem et caritatem colat, quandoquidem deus caritas est ac nuncupatur: impii autem et irreligiosi et infidelis, ut caedibus iniusteque fuis cruoribus gaudeat. si quidem ergo verus Christianus existis, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste iniustas caedes, finemque facito fundendi innoxii sanguinis, ac pacem nobiscum Christianis compone, qui ipse Christianus sis et dicaris, nec Christianorum dexteris Christianorum itidem ac eandem colentium fidem cruoribus pollui sinas. ipse tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et iudicium et retributionem expectes. hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. febris una superbiam omnem exstinguet. quam ergo rationem, ante tribunal dei constitutus, pro iniustis caedibus deo redditurus es? quo vultu in tremendum iustumque iudicem oculos intendes? si te divitiarum cupido ad eiusmodi facinora impellit, ego te

μένου ἐμπλήσω· μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν. ἄσπασαι τὴν εἰρή-
νην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτοὺς βίον ζήσης εἰρηκόν
καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται
ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στήσωνται τοῦ Χριστιανοῦ ἀναίρειν· οὐ
5 θέμις γὰρ αὐτοὺς αἶρειν ὄπλα καὶ ὁμοπίστων.” τοσαῦτα οὖν C
εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν. αἰδεσθεὶς οὖν Συμεὼν τὴν τούτου
ταπεινώσιν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσεν τὴν εἰρήνην ποιήσα-
σθαι. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν, δώροις μεγα-
λοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεὼν.

10 16. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν διηγήσομαι τεράστιόν τι καὶ
τοῖς ταῦτα εἰδοῖσι συγκρίνειν παράδοξον. δύο φασὶν αἰετοὺς τῶν
βασιλέων ὁμιλούντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπτήγαι, κλάγξαι τε καὶ
πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι καὶ παραντίκα διαζευχθῆναι ἀλλήλοις,
καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθεῖν, τὸν δὲ πρὸς Θρόακην διαπτήγαι. D
15 τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν·
ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήρῃ ἀμφοτέρους διαλυθῆσεσθαι ἔφη-
σαν. Συμεὼν δὲ τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ
μεγιστῶσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν καὶ ταπεινώσιν,
ἔξεθείαζεν δὲ αὐτοῦ τό τε εἶδος τῆν τε ῥώμην καὶ τὸ ἀκατάπλη-
20 κτον τοῦ φρονήματος.

17. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κ' ἔστειρε Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς
αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον·
ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκει- P 254

illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere,
dilige concordiam, ut et ipse vitam tranquillam agas ac incruentam
nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque
alii alios Christianos necare desinant. nefas enim fideles in se mutuo
arma sumere.” haec itaque locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur
illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus, pacem fieri
annuit. cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore
magnificis donis Symeonem prosecuto.

16. Quod vero tunc accidit, referam, rem sane portentosam atque
illis qui horum noverunt indicia novam et insolitam. aiunt enim collo-
quentibus ambobus regibus duas aquilas super eos volitasse et cum
clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem alteram in Thra-
ciam avolasse. rerum eiusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen
arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disiungerentur. Symeon
ad suos reversus imperatoris solertiam modestiamque suis proceribus
narrat, virique speciem et robur infractumque animum immensis laudi-
bus celebrat.

17. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos
Stephanum et Constantinum coronat in magna ecclesia: sed et Theo-
phylactum eius filium Nicolaus patriarcha detondet clericum et subdia-

ρεν κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκελλόν τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

18. Ἀπριλίῳ δὲ μηνί, εἴ' τοῦ μηνός, ἐτίμησεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα πατρικιον καὶ ἀνθύπατον, ὥστε καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινήθῃναι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι ἀπὸ τινων.

19. Μαΐῳ δὲ μηνί, ἐ', Ἰνδικτιῶνος γ', τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ἔτη τριακαίδεκα· καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ 10 ἑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γάλακρηνῶν. Ἀυγούστῳ δὲ μηνί πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὀκτωβρίῳ μηνί κατηγορήθη ὁ μυστικὸς Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος ὑποθήκη τοῦ πατρικίου Κοσμῆ καὶ λογοθέτου, δίδοντας εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτῷ. 15 τούτου ἔνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλατίου, συχωρεῖται δὲ τὸ προσέρχεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ ὑπηρετεῖν καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἀνήκουτα διοικεῖν· στοργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκέκτητο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν 20 δυνάμενον, καὶ τελῶς τοῦτον ἀπώσασθαι οὐκ ἠβούλετο. τῶν κατηγορῶν οὖν κατεπιγόντων τὸν βασιλέα καὶ σαφῆ ἀποδεικνύων τὰ κατηγορούμενα, ἐρευνήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα

17 Scylitzes et Cedrenus προσκυνεῖν. Combef.

conum ordinat, ac tandem promovet syncellum, cum is prius in subdiaconorum gradu in sancta processisset.

18. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Ioannem mysticum rerumq; gerendarum administrum ac subadiuvam patricia ac proconsulari dignitate ornavit, ita sane ut hinc illi conflata invidia et illatum a quibusdam crimen sit.

19. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda provectione annos tredecim throno potitus esset. eius corpus in monasterio, quod ille condiderat ac Galacrenas vocant, conditum est. mense Augusto patriarcha sufficitur Stephanus Amaseae metropolita, eunuchus. mense Octobri Ioannes mysticus ac imperatori rerum gerendarum adiutor affectati imperii deferitur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. eam ob rem eiectus ille quidem aula est: permissum tamen imperatorem adire eique ministrare, ac cum eo communicatis consiliis, quod operae pretium videretur, tractare. ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei blande assentaretur, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. accusatoribus tamen imperatorem urgentibus, veraque esse crimina obiecta ostendentibus, ille rem perscrutatus, cum non aliter se habereprehendisset quam illi rettulerant, capiendum mysticum statuit

εἶναι ἀναμαθῶν ἔμελλεν τοῦτον κατασχῶν ἐξετάζειν. ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς χροῖται φυγῆ, καὶ τὴν Μονοκάστανον καταλαβῶν ἀποκίρεται μοναχός. πέφενγε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος τοῦ Βούλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκεῖος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὀλυμπον κα- D
5 ταλαβῶν τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδύεται· ἐδεδοίκε γὰρ καὶ αὐτὸς ἄτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ καὶ τῶν ἀπορητοτέρων αὐτοῦ κοινωνός. τὸν δὲ πατρίκιον Κοσμῶν ἐν τῷ ὠρολογίῳ τοῦ παλατίου τύπας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνη πρωτοβεστιῦριον παραδυναστεύοντα.
10 ἐγένετο δὲ καὶ τηρικαῦτα σεισμός φοβερός ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακισίων, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπληκτικόν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτάνδρους καταποθῆναι.

20. Μαῖῳ δὲ μηνί, εἰκάδι ἐβδόμῃ, ἰνδικτιῶνος εἶ, Συ- P 255
μειῶν ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ Χρωβάτων ἐκίνησε στράτευμα,
15 καὶ συμβαλῶν μετ' αὐτῶν πόλεμον, ἤτηθηεῖς τοὺς ἕπ' αὐτὸν ἅπαντας ἄρδην ἀπώλεσεν.

21. Τὸν δὲ βασιλέα Ῥωμανὸν Ἰωάννης ἀστρονόμος θεου-
σάμενος οὕτως λελάληκεν. “δέσποτα, ἡ στήλη ἡ ἰσταμένη εἰς
τὴν καμάραν ἐπάνω τοῦ Ξηρολόφου, ἐπὶ δυσμᾶς βλέπουσα, τοῦ
20 Συμειῶν ἐστι· καὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψῃς, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ
ὁ Συμειῶν τελευτᾷ.” ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἀποστείλας τῇ
νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψεν· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ Συ- B

17 deest ἀλλόουτα, ut infra, vel quid simile. Combef.

ac quaestionibus subiciendum. hoc ille ubi praesensit, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens ibi monachi ritu comam posuit. fugit vero et Constantinus Boilae filius, mensae praefectus, timens scilicet, ut qui et ipse mystici symmysta esset eiusque secretorum conscius; inque Olympum discedens monachum induit. patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officio movit. Ioannis mystici loco Theophanes protovestiarius subadiuva rerumque gerendarum imperatori adiutor promovetur. sub idem tempus horrendus in Thracensium themate existit motus ingensque ac stupendus hiatus, ita ut plura praedia et ecclesiae cum hominibus voragine absorpta sint.

20. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, Symeon Bulgarorum princeps adversus Chrobatos expeditione suscepta, consertaque cum illis pugna, victus ipse suas omnes penitus copias amisit.

21. Ioannes porro astronomus Romanum imperatorem cernens sic eum affatus est. “quae in fornice supra Xerolophum, domine, statua constituta est, spectans ad occidentem, signum Symeonis est. huius caput si abstuleris, ipsa hora Symeon morietur.” misit itaque imperator, ac statuae caput noctu abstulit; eademque hora Symeon in Bulgaria

μεῶν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησεν, ἀνοίᾳ συσχεθεὶς καὶ νόσῳ κατακαρδίᾳ ἁλούς, διέφθαρτο, ἀνομήσας διὰ κενῆς, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχεν, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλέλοιπεν. Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ 5 τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς γενόμενον ἀπέκειρεν μοναχόν· Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἔτι στολῇ ἔκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

22. Τὰ κύκλῳ ὄν ἔθνη τοῦ Συμεὼν μαθόντα τελευτήν,
 C οἱ τε Χρωβῆτοι οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατὰ 10
 Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. λιμοῦ δὲ μεγίστου ὄν ἄκριδι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς ἐκπιέζοντος, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν ἔφοδον, ἐδεδίεσαν δὲ πλεον καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. βουλὴν ὄν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσιν καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν, φόβον, ὡς εἰκός, τοῖς Ῥω-
 15 μαιοῖς ἐμποιήσαντες. ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐκστρατεύειν, ἀποστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρητίως τινὰ μοναχὸν Καλοκέρην ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμενιακόν, χρυσοβούλλιον ἐπιφερόμενον. διηγόρευε δὲ τὰ
 D ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι 20
 ταύτην συνθέσθαι εἰσὶν, οὐ μόνον δέ, ἀλλ' εἶγε βούλωνται, καὶ γυμικὸν ποιῆσαι συνάλλαγμα. τὸν τοιοῦτον ὄν μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀσμενέστουτα ἀποδεξάμενος, παρευθὺν ἀπέστειλεν μετὰ δρό-

1 ἀνίᾳ τε margo Combef.

fatis concedit, ingentique captus angore ac cordis morbo elanguens per-
 citusque interiit, frustra leges iuraque transgressus, relicto ex testa-
 menti tabulis principatu Petro filio ex secunda uxore, Georgii Sursubulii
 sorore, quem et liberorum suorum tutorem constituit. Michaellem ex
 priore coniuge susceptum monachum detondit; Ioannes vero et Beniamia
 Petri fratres Bulgarica adhuc stola ornabantur atque habitu.

22. Circumvicinae igitur gentes, Chrobati Turci ac reliqui, audita
 Symeonis morte Bulgaros bello incessere statuebant. fame vero Bulga-
 rorum gentem cum locustarum ingenti copia graviter premente, cum
 aliarum gentium irruptionem formidabant, tum praecipue Romanorum in
 se impetum metuebant. re itaque in consilium vocata adversus Romanos
 copias educunt ac Macedoniam petunt, hoc nempe satagentes, ut Ro-
 manis metum incuterent. audito vero Romanum imperatorem adversus
 eos exercitum parare, una Petrus Georgiusque monachum quendam Cal-
 locyrim nomine, genere Armenium, auream bullam ferentem occulte
 mittunt. bullae tenor hic erat, pacem se cupere cum Romanis, et ut
 illam componant, promptis animis esse; neque id modo, sed et nuptia-
 rum foedera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse inituros. acce-
 ptis literis, earumque latore humanissime suscepto, confestim imperator

μωνος τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀβούκην καὶ Κωνσταντῖνον βα-
 σιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλήσοι τοῖς Βουλ-
 γάροις ἐν Μεσημβρίᾳ, τὸ πρὶν μὲν Μενεμβρία καλουμένη, ἀπὸ
 Μένου Θρακὸς τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ Βρία τὸ παρὰ τισι
 5 Θρακῶν πόλισμα λεγόμενον· πρὸς δὲ τὸ εὐφραδέστερον Μεσημ- P 256
 βρία ὀνομάζεται. οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλή-
 σαντες ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ τῆς ξηραῖς· καὶ ὄπι-
 σθεν αὐτῶν κατέλαβον καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσουβοῦλης καὶ Συμεὼν
 ὁ Καλουτερκάνος καὶ Οὔσαμπος καὶ Συμεὼν τοῦ ἀρχηγοῦ Βουλ-
 10 γαρίας ἀδελφὸς πρὸς γυναῖκα, πρὸς δὲ τούτοις ὁ ἀγχιστεὺς αὐτοῦ
 Στέφανος, καὶ μὴν καὶ Μαγοτῖνος Κρόνος τε καὶ Μηρικὸς διε-
 κρατύναντο πρὸς τὸν ἄνακτα Ῥωμανόν. Θεασάμενοι δὲ τὴν θυ-
 γατέρα βασιλέως Χριστοφόρου Μαρίαν, καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ
 ἀρεσθέντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμ- B
 15 φωνα ποιήσαντες πρότερον περὶ τῆς γεγονυίας εἰρήνης. ἀπεστύλη
 δὲ Νικήτας ὁ μάγιστρος ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ βασιλέως ὑπαν-
 τῆσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. τοῦ Βουλγάρου οὖν
 Πέτρον καταλαβόντος, τρίηρι ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν
 Βλαχέρναις παρεγένετο, καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικνούμενον
 20 ἐθεάσατό τε καὶ κατησπύσατο. ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις εἰκότα συνωμί-
 λησαν, ὑπογράφονται τὰ τε σύμβολα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ
 συναλλάγματα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις καὶ νοννεχῶς διενθύ-
 νοντος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρωτοβεστιαρίου Θεο- C

cum celoce Theodosium Abucem monachum et Constantinum Rhodium
 palatinum clericum cum Bulgaris in Mesembria de pace collocuturos emi-
 sit. oppidum hoc dictum olim Menembria, a Meno viro Thracio eius
 conditore, et Bria, eius nominis apud quosdam Thracas vico; mollioris
 vero pronuntiationis causa Mesembriae nomen accepit. quo in colloquio
 cum res commode tractata esset, legati per continentem in urbem redie-
 runt, cum eis Stephanus Bulgarus comes esset. post hos subsecuti Geor-
 gius Sursubulus et Symeon Calutercanus et Usampsus, Symeon item
 alterius illius Bulgariae principis ex uxore frater. ad haec illius affinis
 Stephanus, Magotinus quoque et Cronus et Menicus, Petri ad Roma-
 num imperatorem legationem fulserunt. conspectaque Christophori im-
 peratoris filia Maria, ac eius plurimum specie recreati, ictisque prius
 pacis foederibus, missis literis Petrum sine mora venire iusserunt. mis-
 sus vero obviam Nicetas magister Romani imperatoris affinis, eumque
 in urbem inducturus. cum itaque venisset Petrus Bulgarus, conscensa
 Romanus imperator tireme Blachernas petit, ibique ad se venientem
 Petrum et vidit et osculo salutavit. inter se vero, uti par erat, collo-
 cutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque
 foedera, protovestiarium Theophane in omnibus quasi sequestro, ac so-
 lenter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente. (23) Octobris

φάνους. (23) ὀγδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησεν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικὸς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ὀβελθῆκε κεφαλαῖς, παρανυμφεόντων Θεοφάνους πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλη. λαμπρῶς δὲ καὶ πολυτελοῦς **D** γεγονούιας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίος ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει. τῇ τρίτῃ δὲ τοῦ ¹⁰ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ, περικοσμήσας αὐτὴν ὑφάσμασι σηρικαῖς, παρ' αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμου ἐστηκότος· ἐνθα συνέστη Ῥωμανὸς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῶ καὶ Χριστοφόρῳ υἱῷ. τῶν δὲ Βουλγάρων ἕστασιν οὐ ¹⁵ μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἰθ' οὕτω τὸν Κωνσταντῖνον, ὑπέϊξε τῇ ἐνοστάσει τούτων Ῥωμανὸς ὁ **P 257** βασιλεὺς, καὶ γέγονεν ὅπερ ἠτήσαντο. ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ ἐν γάμοις συνετελέσθησαν, ἕμελλε δὲ ἡ Μαρία ἤδη τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ Πέτρῳ ὀδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ ²⁰ ἑβδόμου συνέξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ. ἐπειδὴ ἀπαίρειν ἕμελλον, περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πυκνὰ καταχέον-

14 *συνεισιτιάθη Cedrenus*

mensis die octavo egressus patriarcha Stephanus cum Theophane protovestiarario, et Maria Christophori imperatoris filia universoque senatu ad sanctissimae deiparae ad Pegas, Petrum et Mariam benedixit, eorumque capitibus nuptiales corollas imposuit, sponsam comitantibus Theophane protovestiarario et Georgio Sursubulo. mensa vero sumptuosa ac magnificentissima instructa, cunctisque ad nuptiarum solennia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiararius una cum Maria imperatoris filia in urbem reversus est. tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum excensione magnificentum paravit convivium, sericis aulaeis convestita machina, et ad ipsam paetoria celoce constituta. eo loco epulatus Romanus cum Petro Bulgaro et Constantino genero ac filio Christophoro, Bulgarisque etiam atque etiam enitentibus ut prior Christophorus tumque Constantinus faustis acclamationibus imperatorum more exciperentur, eorum Romanus flagitationibus annuit, sicque illis res ex voto cessit. tunc vero omnibus nuptiarum expletis solennibus ac gaudiis, et cum iam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protovestiarario deducitur. in ipso discessus procinctu puellae circumfusi copiosas fundunt lacrimas, quantas par

τες δάκρυα, καὶ ὄσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει σπλάγγνον περιποθήτου, τὸν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασύμενοι καὶ ταύτην ταῖς τοῦτου χερσὶν παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπῆει, χαίρουσά τε **B** 5 ἅμα καὶ λυπουμένη, λυπουμένη μὲν ἐν οἷς γονέων φιλάτων ἐστέρητο καὶ βασιλείων οἰκῶν καὶ συνηθείας τῶν γένει προσηκόντων, χαίρουσα δὲ ἐν οἷς βασιλεῖ προσήρμοστο ἀνδρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων προσηγορεύθη. ἀπῆει τὸννυ πλοῦτον κομιζομένη παντοδαπῇ καὶ ἀποσκευῇ ἀναρίθμητον.

10 **24.** Τότε δὲ καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κορκούας, καλῶς διοικῶν τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ καταπολεμῶν καθ' ἐκάστην τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ πόλεις καὶ κάστρα καὶ κώμας **C** καὶ χώρας αὐτῶν πορθήσας καὶ αἰχμαλώτους ποιήσας, μεθ' ὧν 15 καὶ τὸ ἐπίσημον καὶ ἑξάκουστον καὶ πάννυ ὄχυρον καὶ δυνατὸν κάστρον τῆς Συρίας, Μελιτινὴν ὀνομαζόμενον, διαφόρως καταπολεμήσας καὶ πραιδεύσας, καὶ εἰς φροῦδον ἀπωλείας τοῦτο ποιήσας, καὶ τὰς πέριξ κώμας καὶ χώρας πυρκαϊκῶστους ἐργασάμενος, αὐτὸ τὸ ἀήτητον καὶ ἀμάχητον κάστρον παρακαθίσας καὶ ἐλε- 20 πόλεις μηχανικῶς στήσας, καὶ εἰς παντελεῖ ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν ἐμβαλὼν αὐτοὺς ὅ τι πράξαιεν, καὶ ἅπαξ καὶ πολλάκις πρέσβεις πρὸς τὸν δομέστικον στελλόντων καὶ λόγον αἰτούντων, **D**

est fundere qui mox carissimo pignore privandi erant, generumque sum exosculati, atque eius manibus deposita filia, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mixta et tristitia, in Bulgariam iter contendit. tristitiam faciebat, quod amantissimis parentibus, quod regiis aedibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine deficiebatur: rursusque gaudii seges erat, quod viro regi locata, Bulgarorum domina esset consulata. ibat itaque omnigenas conferens opes, innumeraque suppellectili opulenter instructa.

24. Tunc quoque Ioannes magister ac scholarum domesticus Curcuas, qui Romanas praeclare copias regebat, quo fere ex tempore Romanus imperator salutatus est, Assyriosque quotidie expugnabat, urbesque et oppida munita et vicos ac loca evertebat, captivosque ducebat, atque in iis etiam in signem nominatissimamque ac plane munitam potentissimamque Syriam urbem arcemque, Melitinem dictam, varie tentaverat praedatusque fuerat ac penitus vastaverat, circumque posita oppida vicosque et praedia igni succenderat, ipsa invicta inexpugnabili arce obsessa, adhibitisque illi tormentis ac machinis obsidionalibus, oppidanisque in extremas angustias consilii que inopiam coniectis, ac cum illi saepiusque missis ad domesticum legatis fidem ac securitatem ex-

ὁ συνετὸς καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρ-
 κούας τὰ τῶν δακρῶν καὶ ἐλεινολογιῶν καὶ τὰ τῆς τύχης σκοπή-
 σας, οἶα τὰ ἀνθρώπινα, ὑπέβλεπεν, καὶ λόγον δοῦς αὐτοῖς, ὁ
 Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἀμερ ἔκγονος ἀμηρῶς ὢν Μελιτινῆς, καὶ ὁ Ἀπο-
 σαλάθ στρατηγὸς εὐγενέστατος ὢν καὶ πλούσιος ἐν Μελιτινῇ, 5
 παρῆγοντο. ἀποδεχθέντες οὖν παρὰ τοῦ δομestίκου τῶν scho-
 λῶν Ἰωάννου, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τούτους ἀπέστειλεν· καὶ
 σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὰ ἴδια. ἔκτοτε
 P 258 δὲ συνέξιστράτεον τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Ἀγαρηνῶν,
 ἐν τε τοῖς ἐπινικίοις συνεισήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει αἰχ- 10
 μαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς, ὅπερ ἦν θυμαστὸν καὶ παράδο-
 ξον καὶ δεῖγμα τῆς ἀθέων Σαρακηνῶν δυστυχίας. τελευτήσαν-
 τος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ, διέλυσαν τὴν
 εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτινὴν κατοικοῦντες. ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ'
 αὐτῶν πάλιν ὁ τε δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας Ἰωάννης 15
 μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμάτων καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμε-
 νίων· καὶ πολλὰς προνομὰς καὶ πραιδάς καθ' ἐκάστην ποιούμενοι,
 καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τούτους καὶ ληϊζό-
 μενοι, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτινὴν περιέστησαν ὥστε
 αὐτὴν συντομώτατον ἐκπορθῆσαι καὶ ἕως ἐδάφους καταστρέφειν, 20
 οὐ μόνον δὲ ταύτην ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώρας
 πολυφύρους τε καὶ πιοτάτας οὖσας καὶ οἶας πολλὰς παρέχειν
 προσόδους. ταύτην οὖν τὴν Μελιτινὴν εἰς κουρατωριαν ἀποκα-

poscerent, vir prudens cordatusque Ioannes Curcuas scholarum domesti-
 cus, miserorum lacrimas supplicumque luctuosos clamores ac pro huma-
 narum rerum ratione fortunae incerta considerans, eorum votis animum
 inflexit; ad quem accepta fide Apochaps ameris nepos, Melitines ipse
 ameras existens, Aposalathque dux apud Melitinem strenuissimus nobi-
 lissimusque ac locupletissimus, venere. hos scholarum domesticus Ioan-
 nes omni humanitate susceptos ad imperatorem misit; ictoque pacis foed-
 ere domum reversi sunt. indeque sociis adlecti ac foederati adversus
 tribules suos Agarenos cum Romanis ad bellum proficiscebantur, ac
 triumphi specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane spe-
 ctaculo et inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio)
 urbem ingrediebantur. mortuo autem Apochapso, viro prudente ac sap-
 ientem Melitinenses pacem dissolverunt. iterum igitur adversus eos
 proficiscuntur scholarum domesticus Ioannes Curcuas cum cohortibus ac
 legionibus, Meliasque Armeniis praefectus. hi multas quotidie agentes
 praedas, assiduisque excursionibus totam late regionem diripientes atque
 incolas subigentes, in tantas Melitinem coegerunt angustias, ut brevis-
 simo tempore ipsam expugnaverint ac solo tenuis aequaverint. nec eam
 modo sed et vicinas urbes atque oppida et regiones feracissimas opimasque,
 ac quae multos proventus afferrent. hanc igitur Melitinem

ταστήσας ὁ βασιλεὺς πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκέ-
θην δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

25. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας ὁ μάλιστα καὶ πενθερὸς C
Χριστοφῆρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου
5 γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἔξεῦσαι. τοῦτον οὖν
ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως ἀπέκειραν μοναχόν, ὑπερορίσαντες τῷ
ἑαυτοῦ προαστείῳ.

26. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ι', ἰνδικτιῶνος ε', τελευτᾷ Στέφα-
νος πατριάρχης, πατριαρχεύσας ἔτη δύο μῆνας ἔνδεκα. Δεκεμ-
10 βρίῳ δὲ μηνί, τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ, ἄγουσι Τρύφωνα μοναχόν
ἐν τῷ Ὀρικήῳ μονάζοντα, ἐπ' ἐλαβεία καὶ ἀγίῳτητι μαρτυρού-
μενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις ἂν D
εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Ῥωμανοῦ υἱός, ὃν
ἔμελλον πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

15 27. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος
γένονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. ὅθεν
καὶ γέγονεν ὁ μέγας λιμός, τοὺς πάποτε γενομένους ὑπερβυλλό-
μενος, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶν-
τας ἐκκομῆσαι τοὺς τεθνεῶτας. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀφό-
20 ρητον ἐκείνην βίαν κατανοήσας ἀξίαν τῆς ἑαυτοῦ συμπαθοῦς καὶ
ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποίησατο, πολλὰς ἐλεημοσύνας τὴν P 259
ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν· ἀνέφραξέν τε θυροὶ καὶ
σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὲ

imperator in curatoriam (alii provinciam dixerint) redigens, multa inde
auri argentique milia tributo annuo fisco inferenda indixit.

25. Ceterum Nicetas magister ac Christophori imperatoris socer
accusatus est, quod rebellandi adversus patrem eumque solio detur-
bandi auctor illi fuisset. quocirca urbe eiectione in monachum deton-
dent, inque suburbano suo exsulem agere cogunt.

26. Mensis Iulii quinta decima, indictione sexta, moritur Step-
hanus patriarcha, cum ei muneri prae fuisset annos duos, menses undecim.
mensis autem Decembris quarta decima Tryphonem adducunt in Opsicio
profitentem monachum, virum religiosus moribus ac sanctitate probatum,
ordinantque patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus
Romani filius maturae aetatis annos attingeret, quem patriarcham Cpo-
litanum ordinaturi erant.

27. Eiusdem mensis die vigesima quinta gravissimum fuit frigus,
adeo ut dies 120 terra gelu concreta obriguerit. hoc gelu subsecuta
fames, quanta ante nunquam exstiterat; exque illa crebrae adeo mortes
ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. porro Romana tantam illam
vim mali considerans, pro benigna sua teneraque in miseros indole,
convenientem eis curam adhibuit seduloque prospexit, larga elemosy-
narum praebitione famis indigentiam solans. porticum quoque spatia
fenestris ac tabulatis obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes

Theophanes contin.

27

ψῦχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. τότε καὶ τὰς λεγομένας
 ἄρκλας ἐν πῦσι κατεσκευάσασε τοῖς ἐμβόλοις, ἀργυρίᾳ τε κατὰ μῆνα
 τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο καὶ τὰ
 μηνιαῖα τριμίσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι διανέμεσθαι, ὡς
 εἶναι τὰ διδόμενα τοῖς τε ἐν ταῖς ἄρκλαις πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς 5
B ἐκκλησίαις ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας δώδεκα. οὐ μόνον
 δὲ ταῦτα ἢ συμπαθῆς αὐτοῦ ψυχῇ διετύπωσεν τῶν πενήτων προ-
 νοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν αὐτῷ τρεῖς συνεσθίειν πένητας
 διετάξατο, οἱ ἂν ἐν ἐλάμβανον νόμισμα. τετράδι δὲ καὶ παρα-
 σκευῇ τρεῖς πένητες μοναχοὶ τούτῳ συνήσθιον, τὸ τετυπωμένον 10
 ἕκαστοι λαμβάνοντες νόμισμα. ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰω-
 θεν γίνεσθαι ἐν τῷ καιρῷ ἂν ἀφ᾽ ἑστιάσεως, τοῦτο αὐτὸς ἐποίει,
 διπλὴν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθεῖς, ὥστε
 τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τῇ δὲ ψυχῇ καταλ-
C λήλῳ τῶν λόγων ἐπεντροφᾶν ἡδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέ- 15
 χων τὸν νοῦν κατένυσε τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρύων ὕφει
 πηγάς. τὴν δὲ πίστιν ὄσῃ ἐκέκτετο πρὸς πάντας μὲν μοναχοῦς,
 μάλιστα δὲ τοὺς ἐπ' ἀγιοσύνη διαβοήτους καὶ εὐλαβεῖα, τίς ἂν
 διηγῆσαιτο; οὐκ ἐθείσατο γὰρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον,
 ᾧ τιτὴ τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς δάκρυσιν οὐκ ἐξηγόρευε. 20
 πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλη-
 σίας πέπλους διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπρῶς κατεκόσμη καὶ
D κατεφαίδρυνεν. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ὄρεσι μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ

grassarentur. tum quoque eas quas arculas vocant in cunctis porticibus
 construxit; nummumque argenteum iacentibus illic egenis quot mensibus
 erogari praecepit, menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus
 iussit distribui, adeo ut quae per arculas et ecclesias erogabantur ar-
 genti cusi numismata, ad duodecim milia numerarentur. neque haec so-
 lum misericordia pronus eius animus pauperumque liberalis provisor sibi
 ipse constituit, sed abunde tres quotidie pauperes secum comedere vol-
 uit, quibus singulis eleemosynae titulo nummus cederet. quarta autem
 feria ac parasceue tres egenos monachos mensae socios adhibebat, qui-
 bus singulis constitutum nummum erogabat. quodque in monasteriis ob-
 servari solet, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc ille praestabat,
 sibi ipse ac convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus con-
 sueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur.
 quibus ille diligenter attendens animum, compungebatur ac lacrimarum
 large fontes emittebat. eius vero fidem erga monachos, quos praeser-
 tim sanctitas et religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit
 enarrare? eorum nemo in conspectum veniebat, sedulus virtutis cultor,
 cui actus suos cum multis lacrimis non exponeret. cum autem fide devo-
 tissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias sumptuosis
 aulaeis cereorumque et lampadum copia praedare exornavit. sed et
 monachis in montibus, tum semper Olympo tum Cymina et quem vocant

καὶ τῷ Κομνῷ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομαζομένῃ Πέτρῳ καὶ τοῦ Βαραχίου ὄρει, οὐ διέλιπεν ἐτησίως ῥόγας ἔξαποστέλλον καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, καὶ τοὺς ὄνομαστοὺς ἐπιπράξει καὶ θεωρία μετακαλούμενος ὡς αὐτόν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τραγῶν. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ Θεὸν ἐγκλείστοις καὶ στενωτάτοις οἰκίαισι καθείρξασι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διενύπωσεν, οὐ διέλιπεν ἐπιχορηγῶν. ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

- 10 28. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφός P 260 αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν· καὶ φωραθέντων αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχεύσαις ὑποβάλλονται. ταῦτα δὲ δὴλα Πέτρον ποιήσαντος τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς 15 τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγγόνει ῥαίκτωρ, προφάσει μὲν τοῦ ποιῆσαι τὸ ἀλλάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ ἀληθείᾳ δὲ Ἰωάννην κατασχεῖν καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. ὁ δὲ καὶ γέγονεν· εἰσελθὼν γὰρ ἅμα Ἰωάννη εἰς πλοῖον ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ πόλει. καὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν B 20 σχῆμα ἀπορρίψαντος καὶ γυναικὰ ἐπίσημήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς ἐαυτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν ὁρρωμένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καισαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ γεγονότος ῥαίκτορος παρανυμφεύσαντων.

Petram Auream et Barachaeo, nunquam destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis providere, quique inter illos actionis culta ac contemplationis spectabiles essent, ad se accersere eorumque precum suffragia percipere. nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. haec velut ex multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurramus.

28. Petro Bulgarorum principi Ioannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. deprehensus illis, Ioannes quidem flagris emendatus in carcere includitur, reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. horum Romanus imperator a Petro certior factus, Ioannem monachum (eum qui rector exstiterat) mittit, praetextu quidem redimendi captivos, re ipsa vero ut Ioannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. una quippe cum Ioanne navim ingressus, a Mesembria in urbem delatus est. nec multo post proiecto monachi habitu, cum uxoris amplexus quaereret, imperator illi aedes assignavit multaque omnino praedia contulit, exque sua ipsius Armeniacorum patria coniugem ei locavit, atque in Caesaris domo praemagnificas nuptias fecit, ductoribus sponsae Christophoro imperatore ac Ioanne monacho, qui rector exstiterat.

29. Ἀλλὰ καὶ Μιχαὴλ μοναχός, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς Πέτρου, κατὰ σπουδῆς ἔχων τῆς Βουλγαρικῆς ἔξουσίας ἐπιλαβέσθαι, ἰδιοστασίασεν ἐν τινὶ Βουλγαρικῷ κάστρῳ· καὶ τούτῳ προσιεργήσαν οἱ τῆς Πέτρου ἀρχῆς διεστηκότες Σκύθαι. οὐ μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ἐπῆλθον οὗτοι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, ὥστε ἅ συμβῆναι τούτους ἀπὸ Μακετίδος διὰ Στρυμόνος πρὸς Ἑλλάδα καὶ τὴν Νικόπολιν προσχωρήσαι καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα λήσασθαι. Νικόπολις δὲ ἐπὶ ἀνωμασται κατὰ τὸ ἐπὶ ὠνύμον τῆς νίκης, ἦν Ἀγούστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσατο καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινεν. 10

30. Μαρτίῳ δὲ μηνί, δευτέρῃ ἡμέρᾳ, κοσμήτης ἔπεισεν Δ ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στιχηθὸν ἱσταμένοις ἐκείσε κίσιον ἐπικειμένων, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τὰ τε κηροπωλεῖα καὶ 15 τὰ γουνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ψυχῶν.

31. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος βασιλεὺς μηνί Ἀγούστῳ Ἰνδικτιῶνος τετάρτης, πολλὰ κοψαμένου καὶ θρηνησαντος αὐτὸν τοῦ πατρός, μείζον ἢ κατ' Αἰγυπτίους, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἑλληλακτός καὶ τῶν νιῶν αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων. καὶ ἐτέθη τὸ 20 λέψανον αὐτοῦ ἐν τῇ φηθείσῃ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

13 ἑξήκοντα Scylitzes et Cedrenus. Combef.

29. Quin et Michael monachus, ipse Petri frater, Bulgarici imperii cupidus, seorsum in Bulgaria quadam arce rebellavit, multosque Scythas, qui a Petri principatu desciverant, ad se pertraxit. hi Michaele vivis exempto Romanae ditionis fines invaserunt, sic nimirum ut a Macetide per Strymonem ad Atticam Nicopolimque progressi cuncta ibi populati sint. Nicopolis vero dicta est a victoria, quam Augustus rettulit de Antonio et Cleopatra, tunc scilicet cum Romanis fascibus Aegyptum subiecit.

30. Mensis Martii die secunda, qui in foro columnis illic ordine erectis cosmetes impositus erat, decidit ac sex viros occidit. magnum quoque ac formidabile contigit incendium in fori porticu, haud procul ab aede sanctissimae deiparae, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam pellitarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

31. Christophorus vero imperator mortuus est mense Augusto, indict. 4, Romano patre illius ingenti luctu ac planctu prosequente, supra quam etiam Aegyptiorum moribus receptum sit, eo quod vergente iam ipsius aetate eius liberi adhuc pueri ac minores essent. depositum illius cadaver in patris sui monasterio, cuius in superioribus meminimus.

32. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Ἀγούστῳ P 261
 μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης, τὸν ἤτην χρόνον τέλειαντα· καὶ ἀπελ-
 θῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χηρευσάσης ἐκκλησίας χρόνον ἕνα
 καὶ μῆνας εἰ διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ῥωμα-
 νοῦ βασιλέως· αὐτὸν γὰρ ἔμελλεν, ὡς ἤδη εἴρηται, πατριάρχην
 καθιστῆναι.

33. Βασίλειος δὲ τις Μακεδῶν πλάνος Κωνσταντίνου
 Δούκα ἑαυτὸν ἐπιφημίσας πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο.
 οὗτος συσχεθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου τουργάρχου, ἐκ τοῦ Ὀψικίου B
 10 οὔτος, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου ὑπάρχου
 τῆς μιᾶς ἀλλοτριούται χειρὸς. εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμ-
 βάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπίσης
 προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευάσας διήρ-
 χετο, πλανῶν αὐθις τῶν ἀγρυπνούντων πολλοὺς ὡς εἶη αὐτὸς
 15 Κωνσταντίνος ὁ τοῦ Δουκῆ. οὗς καὶ συνεφελκόμενος μεγάλην
 κατὰ Ῥωμανοῦ ἀντιρροίαν κινεῖ. καὶ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλα-
 τεῖα πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος ἰδωδύμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο·
 ἀφ' οὗ ἔξορμῶν ἐλεηλάτει καὶ τοὺς παρατυγχάνοντας προενόμηνεν. C
 ἀποστείλις οὖν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ αὐτὸν τε συνέλαβεν καὶ
 20 τοὺς σὺν αὐτῷ· ὃν καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει ἀνέκρινόν τε καὶ
 πολλὰς πληγὰς ἐπέθηκεσαν, τοῦ τοῦς συστασιώτας, εἴ τινες εἶεν,
 εἰπεῖν. ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἰσυκοφάντει ψευδῶς ὡς συνόν-

2 τετάρτης margo
 συστασιώτας margo

18 τοῦς om P

21 συστρατιώτας P,

32. Sed et Tryphonem patriarcham mense Augusto, indictione
 tertia, cum tempus constitutum explesset, officio moverunt; qui abiens
 in monasterio suo e vivis excedit, ecclesia pastore vidua annum unum,
 menses quinque, quod Theophylactus nondum matura satis aetate esset.
 ipsum enim Romanus constituerat patriarcham praeficere, uti iam di-
 ctum est.

33. Basilius vero quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem
 se esse iactans, multos sibi adiunxit. hic ab Elephantino tribuno Opsic-
 ciano captus in urbem inductus est, Petrique urbis praefecti sententia
 altera manuum truncatur. postmodum occasionem nactus ad Opsicium
 redit, aereamque sibi manum eius loco quae amputata fuerat aptans,
 ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebu-
 lones seducens sic vagabatur, seque adeo Constantinum Ducis filium
 esse suadens. horum itaque contracta manu magnam adversus Roma-
 num rebellionem confiat; castroque occupato cui nomen Lata petra,
 omnisque generis in eo annona reposita; ex his latebris erumpens cir-
 cumvicinam regionem populabatur ac praedas agebat. missis itaque im-
 perator copiis tum illum cepit, tum qui sub illo merebant. inductum
 vero in urbem iudicio sistunt, eique ad quaestiones adhibito, et ut so-
 cios prodat, plagas multas imponunt. ille multos procerum, quasi sibi

τας αὐτῶ. μηδὲν δὲ ἀληθὲς καὶ αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανάλωμα γίνεται.

34. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ ῥηθεις τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρῳ Ἰνδικτιῶνος ἕκτης, **D** τοῦ πατρῴου φρονήματος ἐφ' ἅπασιν ἐξερχόμενος, ἀλλὰ καὶ τοῖς 5 πρόσω παρεκτεινόμενος κατορθώμασι μετὰ καὶ τῆς προσοῦσης ἰλλογιμότητος, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελεύθωντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερόμενοι περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οὐ καὶ πατριάρχικῳ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν.

35. Ἡ εἰρημένη βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐγγόνῃ ἡ Μαρία, **10** γυνὴ Πέτρου Βουλγάρου, πολλάκις ἀπὸ Βουλγαρίας ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. **P** 262 τελευταῖον δὲ μετὰ παιδῶν εἰσῆλθεν τριῶν, ἥδη Χριστοφόρου τοῦ πατρὸς αὐτῆς τελευτήσαντος. πλοῦτον οὖν πολὺν παρὰ τοῦ πάππου λυβοῦσα ἐντίμως ὑπέστρεψεν. **15**

36. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ νύμφῳ Στεφάνῳ γυναῖκα ἡγάγετο θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβαλά, ἐγγόνῃ δὲ Κατάκλυα, Ἄννα ὄνομα. ἅμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῆς στέφανος ἐπετίθετο.

37. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων κατὰ **20** Ῥωμαίων Ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης Ἀπριλλίῳ μηνί· οὐ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐλήσαντο πᾶσαν Θρακίαν ψυχῆν.

18 Ἄννα P

adhaesissent, per calumniam defert. convictus vero nihil veri criminis illis obiicere, ad Amastriani aedes igni absumptus est.

34. Quem vero dicebam, imperatoris filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, indictione sexta, patris in omnibus animos sensumque praeveniens, sed et ad ea quae a fronte virtutes recteque facta, cum ea qua praeditus erat eruditione atque doctrina, sese extendens. aderant vicarii Romani antistitis, qui totum synodalem de illius tractantem ordinatione afferrent; qui etiam in patriarchali sede eum collocarunt.

35. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis, Maria Petri Bulgari uxor, haud raro in urbem veniebat ex Bulgaria patris avique invisendorum causa. postremo autem venit tres secum liberos adducens, cum iam Christophorus eius pater vivis exemptus esset. multis itaque avi munificentia donata divitiis honorifice domum reversa est.

36. Romanus vero imperator Stephano filio uxorem locat Gabalae filiam, Cataclyae neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali serto Augustalis etiam illi corona imposita est.

37. Turcorum prima expeditio adversus Romanos contigit mense Aprili, indictione 7. hi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios praeda abegerunt. missus itaque Theophanes patricius pro-

ἀπιστάλη οὖν ὁ πατρικιος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιαριος καὶ παραδυναστείων ποιῆσαι ἄλλόγιον· ὃς θανασιώως καὶ συνετιῶς αὐτοῖς μετελθὼν ὅσαπερ ἐβούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐν τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινεθεῖς τε καὶ θανασιθεῖς· ὅτε 5 καὶ τὸ μεγαλόνηχον αὐτοῦ καὶ φιλόνηχρον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάρρυσιν.

38. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευ- C
ταίῳ νιῷ Κωνσταντίνῳ, ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν τοῦνομα 10 Ἑλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρῳ ἑτέραν τούτῳ συνέξενυξεν γυναῖκα ὀνόματι Θεοφανῶ, ἐκ γένους τοῦ Μάμαντος ἐκείνου καταγο- μένην.

39. Δεκάτης καὶ τετάρτης ἰνδικτιῶνος, Ἰουλίῳ δὲ μηνὶ 15 ἑνδεκάτῃ, κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα, οἱ καὶ Δρομίται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων καθίστανται. ἀπιστάλη οὖν κατ' αὐτῶν μετὰ τριῆ- D
ρων καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ πατρικιος· καὶ τὸν τε στόλον προεντρέπισας τε καὶ ἐτοιμασάμενος, καὶ νησιεῖα 20 καὶ δάκρυσιν αὐτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥῶς προσδέχεται καταναυμαγῆσαι μέλλων αὐτούς. ἐπεὶ δὲ ἐκείνων κατέλαβον καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο (Φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρυνά τι, 25 ᾧ πυρρὸς ἐπιτίθεται εἰς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παραδότηις), οὗτος

tovestiarius imperiique administer ac princeps senatus, ut cum eis pacem componeret captivosque reciperet. porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus ex voto cuncta confecit, multamque ex illis eo nomine laudem ac admirationem reportavit. tunc quoque Romanus imperator, quanta magnificentia ac humanitate praestaret, ostendit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

38. Locavit etiam Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam stirpis Armeniacae. qua et defuncta mensis Februarii die altera, alteram ei Theophanonem nomine, Mamantis illius stirpe satam, nuptum tradit.

39. Quarta decima indictione, mensis vero Iunii undecima, Russi instructa classe ad decem navium milia adversus Byzantium navigaverunt. hos Dromitas vocant (velut palantes dicas ac cursu veloces) atque a Francis genus ducunt. missus itaque est cum triremibus et celocibus quotquot in urbe erant, illorum impetum excepturus Theophanes patricius. instructaque ac parata classe, ieiunii ac lacrimarum apprime praesidio communitus Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. quod vero illi iam iunxerant ac prope Pharum venerant (vocatur vero Pharus turris quaedam et substructio, cui fax accensa imponitur ad eorum qui noctu applicant iter dirigendum), ipse ad Eu-

πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόματι παρεδρεύων (ὅς κατὰ ἀν-
 τίφρασιν κέκληται· κακόξεινος γὰρ διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε
 P 263 ληστῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους καταδρομὰς, οὗς, ὡς φασίν,
 ἀνελὼν Ἡρακλῆς, καὶ ἁδείας τυχόντες οἱ παροδῖται, τοῦτον Εὐ-
 ξείνον ἐπωνόμασαν) ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ ἄθρονον τούτοις ἐπέ- 5
 θετο, ὃ τὴν ἐπωνυμίαν εἴληφεν διὰ τὸ τῆς Ἀργοῦς πλωτῆρων
 ἐκεῖσε διερχομένων αὐτόθεν ἀνίδρυσαν ἱερόν. καὶ δὴ πρῶτος τῷ
 οἰκείῳ δρόμῳνι διεκπλεύσας τὴν τε σύναξιν τῶν Ῥουσικῶν πλοίων
 διέλυσεν καὶ τῷ Ἰσκεινασμένῳ πυρὶ πλείστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ
 λοιπὰ τούτων ἐτρέψατο εἰς πληγὴν καὶ φυγὴν· ᾧ ἀκολούθως καὶ 10
 οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τριήρεις ἐπεκόραμοῦσαι τελείαν εἰργά-
 B σαντο τὴν τροπήν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτανδρα,
 πολλοὺς δὲ κατέστρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ
 περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σύγροα λεγό-
 μενα καταπλέουσι, ἀπιστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας πατρίκιος 15
 ἀπὸ στρατηγῶν ὁ Φωκᾶς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων καὶ ἐκκρίτων ἀν-
 δρῶν τοῦ παρατρέχειν αὐτούς. καὶ δὴ τούτων σύνταγμα ἱκανὸν
 ἀποστειλάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροφήν
 καὶ ἄλλην χρεῖαν πορίσασθαι, περιτυχὼν τῷ τοιοῦτῳ συντάγματι
 ὁ εἰρημένος Βάρδας ὁ Φωκᾶς κακῶς τούτους διέθρεν, τρεψά- 20
 C μενος καὶ κατασφάζας αὐτούς. κατῆλθε δὲ καὶ ὁ συννετώτατος
 καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουροκούς μετὰ
 παντὸς τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τούτων διέ-

1 στόμα P

7 ἀνιδρυθὲν?

9 δὲ om P

xini fauces stationem habens (sic enim contraria appellatione vocatus est, cum Cacoxinus diceretur, iccirco nimirum quod latrones ea loca insidentes assidue adversus hospites grassarentur, quos ab Hercule sublatos aiunt; proptereaque viatores tuto iam illius itinere Euxini, quasi hospitalis, nomen indidisse) in loco quem Hierum vocant repente in eos impressionem fecit. Hierum inde nominis appellationem sumpsit, quod Argonautae illac transeuntes templum ibi exstruxerint. primus itaque sua ipse celoce vectus cum Russicarum navium ordinem dissolvit, tum plerosque praeparato igne nautico incendit, reliquas in fugam vertit; quem pone secutae naves reliquae atque triremes hostium omnem aciem penitus fuderunt, ac plures quidem navium cum vectoribus submerserunt, multos peremerunt, plurimos vivos ceperunt. superstites cladi reliquiae ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum, traiecerunt. ibi Bardas patricius Phocas exdux missus cum equitum peditumque delecta manu ad hostium iter terra intercipiendum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniae partes missam, incidit, ingentique eam strage fudit et profligavit atque internecone delevit. sed et sapientissimus solertissimusque Ioannes Curcuas scholarum domesticus cum Asiatico omni exercitu praesto fuit, multosque Russorum a

φθειρεν ἀποσπάδας τῆδε κάκεισε καταλαμβάνων, ὥστε συστα-
 λέντας αὐτοὺς δέει τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρὰ
 τὰ οἰκεία πλοῖα καὶ μηδαμοῦ παρεκτρέχειν κατατολμῶν. πολλὰ
 δὲ καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν
 5 στρατεύμα κατελθεῖν. τό τε γὰρ Στενὸν ἄπαν λεγόμενον ἐνέπη-
 σαν, καὶ οὗς συνελάμβανον αἰχμαλώτους, τοὺς μὲν ἑσταύρουν,
 τοὺς δὲ τῆ γῆ προσεπαττάλευον, τοὺς δὲ ὡσερ σκοποὺς ἰστώντες D
 βέλεισι κατετόξενον. ὄσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου κατελύμβα-
 νον, ὅπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέση
 10 τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνον. πολλοὺς δὲ ἄγιους ναοὺς τῷ
 πυρὶ παρέδωκαν. χειμῶνος δὲ ἐνισταμένου καὶ τροφῶν ἀποροῦν-
 τες, τό τε ἐπελθὼν στρατεύμα τοῦ δομειστικῶν τῶν σχολῶν τοῦ
 Κουρκούα καὶ αὐτὸν τὸν ἐχέφρονα καὶ νουνεχῆ εὐβουλον δεδιότες,
 τὰς τε ναυμαχίας καὶ τὰ ἐσχηματισμένα πολέμια τοῦ πατρικίου
 15 Θεοφάνους, βουλευσάντο τὰ οἰκεία καταλαβεῖν. καὶ δὴ λαθεῖν
 τὸν στόλον σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος πέμπτῃ P 264
 καὶ δεκάτῃ νυκτὸς ἀντιπλεῦσαι ὠρηκότες ἐπὶ τὰ Θρακῶα μέρη,
 παρὰ τοῦ ῥηθέντος πατρικίου Θεοφάνους ὑπηγήθησαν· οὐδὲ γὰρ
 ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐργηγορωτάτην καὶ γενναίαν ψυχὴν. εὐθύς οὖν
 20 δευτέρῃ ναυμαχίᾳ συνάπτεται, καὶ πλεῖστα πλοῖα ἐβύθισεν καὶ
 πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνὴρ. ὀλίγοι δὲ μετὰ
 πλοίων περιωθέντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κύλης παραπεσόντες ἀκτῇ νυ-
 κτὸς ἐπελθούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρικίος μετὰ νίκης

reliquo agmine aliis aliisque locis divulsos offendens sustulit, ita sane
 ut eius aggressionis metu perculsi in suis se navibus adunata classe
 continenter nec usquam excurrere auderent. hi porro ingentia maxima-
 que mala perpetraverant, cum necdum illis Romanae copiae praesto
 essent. nam Stenum omne quod vocant, igne vastarunt. ex illis quos
 captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terrae configebant,
 alios velut ad metam erectos iaculorum imbre impetebant. quotquot
 vero sacerdotalis ac clericalis ordinis deprehendebant, iis retro vincitis
 manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. multas sacrarum
 aedium subiecta flamma combusserunt. ingruente vero hieme, cum eos
 iam necessarius comaeatus deficeret, dum scilicet scholarum domestici
 Curcuae copiarum insultus virique prudentiam ac consiliorum sagacita-
 tem timent, nec non patricii Theophanis navalia praelia exque insidiis
 astuque agredientis impetum reformidant, domum redire constituerunt.
 ac vero hoc adnites ut Romanam classem laterent, cum mense Se-
 ptembri indictione quinta decima ad Thraciae partes transfretare aggressi
 essent, quem dicebam patricium Theophanem obvium habuerunt: neque
 enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum fefel-
 lerunt. mox igitur navalis iterum pugna committitur, plurimaeque ho-
 stium submersae naves, multi occisi. pauci cum navibus cladi subducti
 inque Cules littus evecti ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes

B λιμπρῶς καὶ μεγίστων ὑποστρέψας τροπαίων ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπεδέχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμῆθη.

40. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ῥήθεις Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ἄριστος, ἐγένετο εἰς τὰ πολέμια, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπέκτεινεν ὄρια, πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρηῶν, καὶ διὰ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἠβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἔκγονον Ῥωμανὸν τὸν ἐκ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θαγατέρα ἀναλαβεῖν. ἣ οὖν θυγάτηρ τοῦ Κουρκοῦα ἦν ἡ Εὐφροσύνη, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου ἦν Ῥωμανὸς ὁ εὐνουχισθεὶς 10

C παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου, καὶ ἐτιμῆθη πατριίκιος καὶ πραιπόσιτος. φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ὑποθέσεως τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήθέντος, παύει τῆς ἀρχῆς, εἴκοσι καὶ δύο χρόνους καὶ μῆνας ἐπὶ τὰ δομέστικος ἀδιάδοχος τελέσας.

(41) πλὴν οὖν ἄξιον εἰπεῖν τό τε γένος καὶ τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ καὶ 15 τὸ ἐπιτήδευμα καὶ τὸ φύσει τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τὴν προὔξιν, καὶ ὁποῖος πιστὸς καὶ δρθὸς ἀνεφάνη τῇ γενεᾷ ἡμῶν. οὗτος ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν ἦν ἀπὸ Λόκιαν χωρίου

D Δουρβιδούν, πατὴρ μὲν τῶν οὐκ ἀσήμων, παλατίνου πάνυ πλουσίον υἱοῦ Ἰωάννου δομέστικου τῶν ἱκανάτων. λέγεται δὲ καὶ τὰ 20 ἱερὰ γράμματα ἐκπεπαιδευθεῖν παρὰ Χριστοφόρου μητροπολίτου Γαγγρῶν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ. ὡς ἄδεται δὲ ὁ λόγος, ὅτι ἔφη ὁ ἀρχιερεὺς “οὗτος ὁ Ἰωάννης εἰς λύτρωσιν καὶ ἄνεσιν τῶν Ῥωμαίων γενήσεται.” πολλὰς γὰρ καὶ πλείστας πόλεις καὶ κάστρα καὶ

patricius cum insigni victoria maximisque erectis tropaeis reversus honorifice et magnifice suscipitur ac accubitoris dignitate ornatur.

40. Quia vero dictus Ioannes magister et scholarum domesticus eo bello praestantissima virtute fulserat, multaque ac magna tropaeis erexerat, atque Romani imperii fines late protulerat, compluresque Agarenorum urbes everterat, quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus imperator ut eius filiam Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. Curcuae filiae Euphrosynae nomen erat, Constantini filio Romani; quem Constantinus Porphyrogennetus castratum patricii dignitate ac cubicularii donavit. conflata hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur, cum annos duos supra viginti continuos ac menses septem domesticum munus gessisset. (41) operae pretium vero sit viri tum genus tum educationem institutionemque atque animi ac corporis indolem gestaue referre, quamque nostra hac aetate fidelis rectusque exstiterit. oriundus erat Armeniaca stirpe e Docia Darbidi oppido, patre non obscuro, palatino valde opulento, Ioannis Icanatorum domesticum filio. quin et sacris literis eruditum tradunt, Christophori Gangrensis metropolitae opera, quem sanguinis necessitudine contingebat. celebre etiam per ora volat dixisse antistitem fore ut Ioannes hic in redemptionem et solatium Romanorum esset. multas quippe plurimasque

χώρας καὶ καστέλλια καὶ τόπια τῶν Ἀγαρηῶν ἐχειρώσατο, καὶ
 τὴν Ῥωμανίαν διπλῆν κατεστήσατο, πρότερον οὖσαν καὶ κυτεχο-
 μένην ὑπὸ τῶν ἀρηγῶν τοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦ Χαρσιανοῦ κά-
 στρου καὶ τῆς Ὑψηλῆς καὶ τοῦ Ἄλυ ποταμοῦ. ὁ δὲ πιστὸς καὶ
 5 σπουδαῖος πρὸς Ῥωμανὸν ἀυτοκράτορα Ἰωάννης δομέστικος τῶν P 265
 σχολῶν μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρη τὰ ὄρια τῶν Ῥωμαίων
 ἐστήσατο καὶ προῖκα καὶ δῶρα τῇ Ῥωμανίᾳ προσήνεγκεν, καὶ
 λαὸν καὶ στρατὸν ὁ βυσιλεὺς ἐκεῖθεν προσεκήσατο, καὶ φόρους
 πολλοὺς ἐτησίως λαμβάνει ἐτύπωσεν, καὶ πολλῶν λαφύρων καὶ
 10 ἄρμάτων καὶ αἰχμαλώτων Ἀγαρηῶν ἐκεῖθεν ἀπήνεγκεν. μείστοις
 γὰρ ἀγῶσιν ἐαυτὸν παραθεῖς τὰς πόλεις τῶν ἀρηγῶν Χριστοῦ
 ἐπόρθησεν· καὶ τίς ἂν ἐξείπη κατ' ὄνομα ταύτας ὡς χειρωσάμενος
 ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦας καὶ δομέστικος B
 τῶν σχολῶν [ἐποίησατο,] τοῖς εἴκοσι καὶ δύο χρόνοις πόλεις χιλίας
 15 σχεδὸν καὶ πλεον κατεστήσατο καὶ τῇ Ῥωμανίᾳ προσήγαγεν· καὶ
 ἦν ἰδεῖν τὸν ἄγρυπνον Ἰωάννην τὸν Κουρκοῦαν ἐπὶ παρατάξεως
 πολεμικῆς διαλυαίᾳς καὶ παραινέσεισι πιθαναῖς τοῖς Ῥωμαίοις
 χρώμενον, καὶ ἄλλον Τραιανὸν ἢ Βελισάριον εἰκάσαι καὶ ὀνομάσαι
 20 τοῦτον. καὶ εἴ τις πρὸς τούτους παραθήσει τὸν ἄνδρα, εὐρήσει
 πλείονας τὰς τοῦ Κουρκοῦα ἀνδραγαθίας καὶ ἀριστείας. οἱ δὲ
 λαμπρῶς ποθοῦντες καὶ θέλοντες μαθεῖν τὰς τοῦ Ἰωάννου Κουρ-

10 deest vox aliqua, vel auctor βαρβαρίζει. Combef. 14 ἐποίησεν?

urbes et arces et oppida et castella et munitiones Agarenorum subiugavit,
 duploque productiorem Romanam dicionem fecit, cum prius Christi fidei
 hostes in eas angustias adegissent sicque mancipassent, ut extra Char-
 siani arcem Hypselemque et Aly fluvium non excurreret. fidelis vero
 inque Romanorum imperatorem studiosus gnavausque illius servus Ioan-
 nes scholarum domesticus ad Euphratem usque ac Tigrim Romanae di-
 cionis fines protulit, spoliisque ac munera Romanis obtulit, indeque im-
 perator novum populum ac exercitum comparavit, multaque tributa quot-
 annis pendenda indixit, pluraque spolia et currus et captivos Agarenos
 inde revexit. maximis enim certaminibus se ipse obiectans infidelium urbes
 expugnavit. quis vero ex nomine sigillatim percenseat, quot urbes ar-
 mis expugnatas Ioannes Curcuas Romanis tributarias reddiderit? per
 annos duos supra viginti urbes ferme mille, iisque plures, subegit ac
 Romanae dicionis fecit; eratque videre virum pervigilem sub hostilis
 aciei incursu concionibus militaribus adhortationibusque suorum excitan-
 tem animos, ut Traianus alter aut Belisarius videri merito ac nuncupari
 posset. quin si quis Ioannem Curcuam cum illis contulerit, maiora eius
 bellica facinora fortiaque facta invenerit. sin quos autem Ioannis Cur-
 cuae res praeclare gestas ac monumenta magnifice noscendi cupido in-

C *κούα ἀριστείας καὶ συγγραφὰς εὐρήσουσιν ἐν οὐκτὼ βιβλίοις ἐκτεθείσας παρὰ Μανουὴλ πρωτοσπαθαρίου καὶ κριτοῦ.*

42. Ἄξιον δὲ διηγήσασθαι καὶ τὰς τοῦ ἀπαδελφου μαγίστρου καὶ δομειστικοῦ τῶν σχολῶν Ἰωάννου τοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ Χαλδίας Θεοφίλου ἀριστείας καὶ ἀνδραγαθίας. οὗτος 5 εἰς Χαλδίαν μονοστράτηγος γεγονὼς οὐκ ἐνέδωκεν αὐτόν, οἷα οἱ πολλοὶ τῇ τρυφῇ καὶ σπατάλῃ καὶ ἡδυπαθείᾳ χρῶνται· ἀλλ' ἐαυτὸν ἐκδοὺς πρὸς κόπους καὶ σκληρότητας, πρὸς τὴν τὰς κόμας καὶ χώρας τῶν Ἀγαρηῶν ληΐζεσθαι, ὥστε καὶ τοὺς
 D οἰκοῦντας Ἀγαρηνοὺς εἰς τὸ κάστρον τὸ ἀνδρειώτατον καὶ πανθαῦ-10 μαστον Θεοδοσιόπολιν καὶ τὰ πέριξ αὐτοῦ κάστρα αἰχμαλώτους ἀγαγεῖσθαι καὶ τῷ μαγίστρῳ Ἰωάννῃ φορολογῆσαι καὶ ὑποτάξαι ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἄριστος στρατηγὸς ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐδείκνυτο καὶ ἄλλος Σολομῶν ὃ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἀνεφαίνετο καὶ ἐγνωρίζετο. ὃς καὶ 15 τοῖς μετέπειτα καταλιπὼν τὸν ἔκγονον αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Τζιμισκῆν· καὶ τῇ εὐφύτῃ καὶ ἀνδρίᾳ καὶ ἀοκνίᾳ τοῦ ἀνδρὸς
 P 266 πατρικίως καὶ στρατηγὸς διαφόρων θεμάτων τιμηθεὶς, ἔπειτα καὶ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Νικητοῦ βασιλέως τοῦ λεγομένου Φωκά μαγίστρος καὶ δομειστικός τῶν σχολῶν ἀνεφάνη. ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν 20 ἐν τῷ ῥυθμῷ καὶ τῇ τάξει αὐτῶν διηγητέα· ὡσαύτως καὶ περὶ Ῥωμανοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ διαφόρων θεμάτων, τοῦ υἱοῦ

cesserit, Manuelis protospatharii et iudicis calamo octo libris luculenter explicata invenient.

42. Nec vero abs re fuerit eius quoque germani (magistri scilicet ac scholarum domestici Ioannis) patricii ac Chaldiae ducis Theophili res bello fortiter gestas abs me enarrari. hic summa ducis potestate in Chaldiam missus, non ut multorum moribus comparatum est, ut se ipsi voluptatibus ac luxuriae dedant, sic ille molliori vitae deliciisque studuit, sed laboribus duriorique disciplinae sese mancipans Agarenorum oppida terrasque diripere ac populari, oppidanosque urbis munitae fortissimae ac plane mirabilis Theodosiopoli circumvicinasque arces sub iugum mittere, magistroque Ioanni tributarias facere ac mancipare. sed et in Mesopotamia exercitus ductor egregie fulsit, nec inane solum nomen protulit, sed et virtutem probavit, alterque Salomon Iustiniani imperatoris aetatis heros enituit atque habitus fuit, qui et posteris Ioannem Tzimissem nepotem reliquit; virique proba indole et fortitudine et diligentia patricii diversorumque thematum praetoris ducisque auctus dignitate, ac postremo Nicephoro Niceta (Phoca nuncupato) imperatore magister ac scholarum domesticus creatus. sed de his quoque ordine inque eorum propria serie texenda narratio est; perindeque de Romano patricio di-

τοῦ μεγίστου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου Κορκοῦα, ὃς καὶ αὐτὸς ἄριστος καὶ ἀνδρείος ἀνεφαίνετο.

43. Τούτων οὕτως ἀκμαζόντων καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἀντεχομένων καὶ μαχομένων καὶ πόλεις καὶ χώρας **B**
5 καὶ κώμας τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων προσαγόντων, καὶ ὑποφόρους τοὺς ἀρνητὰς τοῦ Χριστοῦ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ποιοῦντες, ὃ ἀεὶ τὸ γένος τῶν πιστῶν καὶ ὀρθῶν δούλων μαχόμενος Βελίαρ, μὴ φέρων τὴν πολλὴν καὶ ἄπειρον εὐχαριστίαν τῶν Χριστιανῶν, ὑπέβαλέ τισι, καὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα Ῥωμανὸν καὶ τῷ μεγίστῳ
10 δομestikῷ Ἰωάννῃ διέβαλλον, ὡς τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων ἐφιέμενος καὶ λαὸν ἐμπαράσκευον ἔχων, καὶ ὅτι πλείστας ἀδικίας καὶ ἀρπαγὰς ἐποιήσατο τοπίων καὶ χωρίων. ὃ δὲ Ῥωμανὸς ἀπο- **C**
στειλάς καὶ ζητήσας οὐδὲν ἐφεῦρεν, καὶ μεταδοὺς τῆς ἀρχῆς ἀποκατέστηρεν. φθόνῳ δὲ αὐτῷ τῶν τοιοῦτων ὑποθέσεων παρὰ τῶν
15 λοιπῶν κινήθεντων, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, καὶ δομestikὸς ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται Πανθήριος, συγγενὴς τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

44. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς πάντα τὰ χρῆμα τῆς πόλεως ἀπὸ τε πλουσιῶν μεγιστάνων πτωχῶν καὶ πενήτων, ὅσα ἂν ἐν φανερωῖ ἀπέδεικνυτο, ἀπέδωκεν· ὡς φασὶ τινες ὅτι δέδωκεν κεν- **D**
20 τηράρια ἑνεακαίδεκα· τὰς δὲ ὁμολογίας κατέκαυσε εἰς τὸ πορφυροῦν ὀμφάλιον τῆς Χαλκῆς, πάντων ἐπευχομένων τὸν βασιλεῖα. τῷ δὲ εἰκοστῷ δευτέρῳ αὐτοῦ χρόνῳ δέδωκε τὰ ἐνοικικὰ πάσης τῆς

versarumque per provincias legionum duce, magistri Iohannis Curcuas filio, qua et ipse vir optimus claruit fulsitque fortitudinis laude.

43. His ita florentibus Christianaeque fidei praesidio hostibus obnitentibus ac contra pugnantibus, urbesque et provincias atque oppida ac loca imperio Romano adiungentibus, infidelesque Romano imperatori tributarios facientibus, qui semper fideles probosque impugnat, Beliar gratulantes Christianos ac gratiarum actione effusos videre non ferens, nonnullis auctor est suadetque ut et magistrum ac domesticum Ioannem apud Romanum imperatorem accusent tanquam rerum summae inhiantem, et qui eam in rem in promptu exercitum haberet, multa denique loca praediaque per rapinam parata atque parata possideret. mittit igitur Romanus cognitores iudices, diligentique rerum inspectione nullius reum criminis offendens in pristinam eum dignitatem restituit. eius tamen rei causa apud reliquos Augustos ei conflata invidia munere abdicatur, eiusque loco Pantherius, Romano imperatori sanguinis necessitudine coniunctus, domesticus constituitur.

44. Ceterum Romanus imperator urbis debita omnia aequae alienum civium omne, divitum pariter pauperumque ac egenorum, quantum ex tabulis probari poterat, dissolvit; suntque adeo qui dicant dedisse undeviginti centenaria. nominum tabulas in Chalces purpureo umbilico combussit, universis fauste acclamantibus, votisque imperatorem prosequantibus. imperii anno secundo supra vigesimum, pretia domorum ci-

πόλεως, ἀπὸ μικροῦ ξὺς μέγαλον. τετράδην καὶ παρασκευὴν
 ἐξερχόμενος εἰς τὰ μεταστασίματα ἐδίδει πῦσαν πολιτικὴν ἀνὰ
 ἀργυρῶν δύο· καὶ τοὺς ἐγκλείστους καὶ τὰς ἐγκλείστας ἐρόγενεν
 ἀνὰ νομισμάτων τριῶν. ἐκκλησίας δὲ καὶ μοναστήριον πολλὰ
 ἔκτισεν· ἀλλὰ καὶ ἐνδύτας χρυσοῦφάντους καὶ δισκοποτήρια ἀπε-5
 χάρισατο. καὶ ξενοδοχεῖον καθίδρυσεν εἰς τὰ Μαβριανοῦ, καὶ
 P 267 στάβλους ποιήσας καὶ ὀσπήτια κάλλιστα καὶ κραββατοστρώσια
 διὰ τοὺς εἰσερχομένους πάντας ἔξωτικούς καὶ δίκας λαμβάνοντας
 κατεσκεύασεν. ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν τε καὶ τῶν ἀλό-
 γων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν διωρίσατο καὶ προσέταξεν. 10
 καὶ οἰκήματα προσεκύρωσεν, τὸ ἀνελλιπῶς δίδοσθαι. τοῦτο δὲ
 ἐποίησεν διὰ τοὺς ἔχοντας δίκας ἔξωτικούς καὶ εἰσερχομένους, ἵνα
 διατρέφονται καὶ διοικοῦνται ἕξ αὐτοῦ. εἰς δὲ τὸν τάφον αὐτοῦ
 διωρίσατο ἵνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν δίδονται ψωμία μυριάδες γ',
 καὶ τετράδην καὶ παρασκευὴν ἵνα δίδεται εἰς τὸ πραιτώριον καὶ εἰς 15
 B τὴν Χαλκῆν καὶ εἰς τὰ Νοῦμερα ἕνα ἕκαστον ἀνθρώπον ἀνὰ φω-
 λέας δεκαπέντε, καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ πάντας τοὺς φυλακίτας
 ἀνὰ νομισματος ἑνός. διωρίσατο δὲ τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ὀλύμπου,
 τοῦ Κυμινῶ, τοῦ Ἄθωνος, τοῦ Βαραχίως καὶ τοῦ Λάτρου, καὶ
 πάντας λαμβάνειν ἀνὰ νομισματος ἑνός· ταῦτα δὲ λαμβάνειν ἀ-20
 τοὺς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μονῆς.

45. Ἰνδικτιῶνος πρώτης Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπῆλθον πάλιν οἱ
 Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. ὁ δὲ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ

14 μόδια margo.

vibus omnibus conductoribus a maximo ad minimum usque dimisit. feria
 quarta et parasceue ad conversarum exiens aedes scortis omnibus argen-
 teos duos erogabat; inclusis viris et feminis singulis tres nummos im-
 pendebat. ecclesias vero et monasteria plura extruxit; vestes quoque
 auro contextas calicesque cum discis sacros largitus est. hospitale quo-
 que ad Mabriani aedes excitavit, fecitque stabula ac hospitia pulcher-
 rima: strata etiam struxit cubilia ac cubicula, eorum omnium gratia qui
 hospites urbem petunt ac lites agunt. quin et de illorum ipsorumque
 eorum iumentorum ac famulorum cibo pabuloque statuit atque praecepit.
 domos in eam rem firma donatione addixit, ut indeficienter sumptus suf-
 ficerent. hoc autem illorum gratia fecit, qui hospites lites in urbe ha-
 bent, ut inde procurantur atque alantur. ad sepulcrum suum dari iussit
 quotidie frustula offasque triginta milia. quarta feria et parasceue in
 praetorio et Chalce et Numeris vinctis singulis folles quindecim erogari
 mandavit; magnaue parasceue nummos singulos eleemosynarum nomine
 illis tribui. Olympi monachos et Cyminae et Athonis et Barachei et
 Latri omnesque nummum unum viritum ex suo monasterio accipere
 voluit.

45. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus
 copiis Romanae dicionis fines invaserunt. egressus vero Theophanes

παρακοιμώμενος ἔξελθὼν σπονδὰς εἰρηδικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμηρῶν ἐμφανῶν ἀναλαβόμενος· ἔξ οὗ συνέβη ἐπὶ χρόνους πέντε τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς πλείσταις πόλεσι κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ Θράκην, τὰς μὲν ἐκ βάρθρων 5 ἀνωκοδόμησεν, τισὶ δὲ καινισμοὺς ἐπενόησεν. οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τὴν βασιλείον πόλιν περιφανῆ πιλᾶτια ἐκαινούργησεν, ἔτι καὶ λειμῶνας ἀμφιλαφεῖς καὶ εὐκάρπους, ἔξ ὧν οὐ τυχοῦσα τέρψις ἐγίνεται· ναὶ δὴ καὶ γερόντων τροφεῖα ξενουμένων τε καταγωγία, ἀρρωστούντων ἐνδιδαιτήματα, τῶν κατὰ ψυχὴν ἔνεκεν ἀντι- 10 δόσεων.

46. Δευτέρως δὲ Ἰνδικτιῶνος ὁ Ῥωμανὸς βασιλεὺς Πασχάλιον πρωτοσπαθᾶριον καὶ στρατηγὸν Λογγιβαρδίας πρὸς τὸν ὄψα Φραγγίας Οὐγῶνα ἐξαπέστειλεν, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν. 15 ἦν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ πλοῦτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. γέγονε δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης. ἦτις καὶ ζήσασα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἔτη πέντε ἐτελεύτησεν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

20 47. Ἀνέμου δὲ βιαίου καὶ σφοδροῦ καταπνεύσαντος Δεκεμβρίῳ μηνὶ οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἵππικῷ δῆμοι κατέπεσον, οἱ ἄπ' ἐναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, καὶ συνέτριψαν τὰ τε P 268

2 ὁμηρῶς τῶν ἐμφανῶν p. 590 b.

patricius accubitor pacis cum eis foedus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. hincque adeo contigit in annos quinque pacem induciasque servari. ceterum Romanus imperator plerasque per Macedoniam atque Thraciam urbes a fundamentis exstruxit, alias reparavit. nec id modo, sed et in urbe Augusta magnificas aedes regias instauravit. prata quoque opima ac uberrima, quae longe maximam voluptatem praestent; sed et in senum alimenta hospitemque diversoria ac aegrorum domicilia construxit, mercedem a deo animique salutem sperans se recepturum esse.

46. Porro secunda indictione Romanus imperator Paschaliū protospatharium ac Longobardiae ducem ad Hugonem regem Franciae misit, eius filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens; quam et assumens, quem dixi, Paschalius cum multa suppellectile atque opibus in urbem induxit. celebratae nuptiae mense Septembri, indictione tertia. vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exempta est, cum Constantinus illius socer ipse summus imperator esset solusque rerum potiretur.

47. Mense Decembri validissimo perflante vento atque turbine, qui in foro ex adverso regii throni erecti sunt, sic vocati Demi corruerunt, subiectosque gradus et marmora ac columellas (stetha dictas quasi ad

ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάρθρα καὶ τὰ στηθεῖα λεγόμενα. χρόνον δὲ περικυκλώσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγαγον.

48. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τίμιον τοῦ Χριστοῦ ἔκμαγειον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύ-5 ματος καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ αὐτῆς οἰκήτορες πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρασβεύμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγειον παρέχεν
B ἐπαγγελλόμενοι· ὑπὲρ δὲ τῆς τοιαύτης χάριτος δεσμούςσιν ἠτήσαντο τῶν ἐπιφανῶν ἀντιλαβεῖν, χρυσοβούλλιον τε λαβεῖν ὥστε μηκέτι 10 τὴν τούτων χώραν παρὰ τοῦ Ῥωμαίου στρατοῦ ληΐζεσθαι. ὃ δὲ καὶ γέγονεν. τοῦ ἁγίου δὲ ἔκμαγειον ἦτοι μανδηλίω ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης πατρικίος ὁ παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγάρω ἐξελθὼν ὑπήντησεν αὐτῷ μετὰ λαμπρῆς φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς τε 15 καὶ ὑμνωδίας· καὶ τῇ πεντεκαδεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος
C κακεῖ αὐτὸ προσκυνήσαντος. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντίνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεο-20 φυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας περὶ διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον.

pectus ascendentes) contriverunt. anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum imperatorem eius filii aula eiecerunt.

48. Edessa autem urbe, in qua veneranda Christi effigies posita erat, a Romano exercitu obsessa et ad extremas angustias redacta, oppidani oratores ad Romanum imperatorem mittunt, rogantes solvi obsidionem, eius muneris gratia se Christi sacram effigiem in linteo expressam daturus polliciti; huiusque ipsius muneris vicem ex suis victos recipere petebant, qui nobiliores essent, bullaque aurea eam ipsis praestari fidem, ut nunquam Romanae copiae Edessenam regionem devastarent. quod sic utique factum. missa itaque sacra effigie seu sudario, iamque haud procul Byzantio, Theophanes patricius et accubitor ad Sagarim fluvium cum splendido cereorum apparatu congruoque cultu et canticis illi obviam processit, mensisque Augusti quinta decima cum illo in urbem intravit, imperatore in Blachernis constituto, ubi etiam effigiem illam adoravit. in crastinum exierunt ad portam auream tum imperatoris duo filii Stephanus et Constantinus, tum Constantinus illius gener cum Theophylacto patriarcha; debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo senatu praeunte maximaque cereorum atque lampadum segete prae lucente, adusque S. Sophiae templum pedibus detulerunt, atque illic adoratione mysticoque cultu exceptum in palatium intulerunt.

49. Ἐν ταύταις δὴ ταῖς ἡμέραις Ἀρμενίων τι τέρας τῇ πόλει ἐπεφοιτῆκει, παῖδες συμφυεῖς ἄρρενες ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστροῦς, ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ **D** στόματος τῆς γαστροῦς καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες, **5** καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι· οἱ ἐπὶ πλείστον τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἕξαισιόν τι τέρας ὁρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς ποτηρὸς τις οἰωνὸς ἐξηλάσατο. ἐπὶ δὲ μονοκρατορίας βασιλείας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθουσαν. ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἔτεθνῆκει, ἰατροὶ τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον **10** μέρος διέτεμον εὐφυῶς ἐλπιδὶ τοῦ τὸν ἕτερον ζῆσεσθαι· ὃς τρεῖς **P** 269 ἡμέρας ἐπιβιοὺς ἐτελεύτησεν.

50. Καὶ ἐν πᾶσι μὲν μοναχοῖς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον ὁ βασιλεὺς, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέεβε Σεργίον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς **15** ἐπεφίκει τοῦ μεγίστου Κοσμῆ τοῦ πρώτου τῶν κριτηρίων. ἀνεκαίνισε καὶ τὴν μονὴν τοῦ Μανουήλος, ὡσούτως καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ μοναστήριον ἐκ βᾶθρου κτίσας τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ᾧ ἐπώνυμον Ὀφροῦ λιμῆν. ἀπέκειρε δὲ καὶ ἐκέισε μονα- **B** χοὺς ὀκτακοσίους, τυπώσας καὶ σελέμνια τοῦ λαμβάνειν αὐτοὺς **20** ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν, δοὺς ταῦτα τῷ μοναχῷ Σεργίῳ τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρὶ. πάντας δὲ τοὺς ἐν ἔξορίᾳ συμπαθήσους, καὶ

7 ἐξηλάθησαν. Leo Gr. Combef.

49. His ipsis diebus monstrum quoddam ex Armenia Copolim inventum est, pueri scilicet duo masculi cohaerentes uno ventre progressi, alias membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore et infra pubem inter se concreti atque vultibus obversis. hi diu in urbe versati sunt; cumque omnes tanquam immane quoddam portentum contuerentur, Romanus imperator ceu malum quoddam omen illa eiecit. cum autem solus iam Constantinus rerum potiretur, iterum in urbem ingressi sunt. uno autem ex eis mortuo, periti quidam medici cohaerentem emortuam partem subtili arte putaverunt, nimirum fore sperantes ut illo remedio alter incolumis servaretur: qui tamen ipse triduo duntaxat superstes diem obiit.

50. Romanus imperator cum monachis omnibus, uti dictum est, fidem plurimam cultumque adhiberet, prae reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione praeclarum observabat. erat hic magistri Cosmae frater, primi tribunalium praesidis. instauravit et Manuēlis monasterium: simili quoque ratione Pantaleomonis monasterium ac basilicam, cui cognomen Ophri portus, a fundamentis erexit. octingentos illic monachos sub sancto instituto adunavit, iisque statuta stipendia, unde sustentarentur, constituit, quae Sergio monacho patri suo spiritali in eorum annonam praebebat. miserationis affecta erga omnes ex-

Theophanes contin.

28

δοὺς αὐτοῖς χρήματα πολλά, ὥστε ἐν τῷ κατέρχεσθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ παλατίου εἶς καὶ μόνος ἐξόριστος οὐχ εὐρέθη. οὗτος δὲ ὁ Σέργιος ἀνεψιὸς τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἐτύγχανεν· ὃν πλέον τῆς σαρκιχῆς συγγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια. ἀρετῆς γὰρ C εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέ-5 ρω μᾶλλον πλεονεκτεῖ· οὕτως εἰς ἄκρον ἑκατέρωθεν ἐξήσκησεν. ἐπὶ τῷ δὲ αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως ἔρευθος καὶ τὸ χαρίεν τοῦ ἤθους καὶ τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος· οὐδὲ γὰρ ἀνέσπα τὰς ὁρῶν κατὰ τοὺς νῦν σοφοὺς, οὐδὲ ἀλαζών τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχεν γλυκύτερον μέ- 10 λιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος δὲ πάγιον καὶ σταθερόν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. τοῦτον οὖν αἰοίδιμον ἀδιαλείπτως μετ' αὐτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα ὄντως καὶ σταθμὴν τὸν αὐτοῦ βίον ἑυθυμίζοντα· ὃς πολλὰ παρήνει τῷ βασιλεῖ τῶν παιδίων ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μήποτε καὶ αὐτὸς 15 πάθῃ τὸ τοῦ Ἥλι, τιμωρίαν ὑπὲρ τῆς τῶν παιδίων παρανομίας ἐκτίσας. ὃ καὶ γέγονεν.

51. Ἐπεὶ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχεν τῶν συμφορῶν παραμυθίαν καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσάδυνον φάρμακον. ᾧ 20 συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος μοναχὸς εὐλαβέστατος, οὐκ ἔλαττον τὸν τοῦ εἰρημένου τρόπον καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· P 270 ὃς μετὰ ταῦτα διὰ τὸν εἰλικρινῆ αὐτοῦ βίον, τοῦ πατριάρχου Θεο-

sules agebatur, in quos magnam vim pecuniarum erogabat; quamobrem quo tempore ex aula discessit, ne unus quidem exsul inventus est. fuit Sergius Photii patriarchae nepos, animi ingenuitate quam carnis necessitudine illustrior. ad summam enim virtutem scientiamque pervenerat, nec utra praestaret discerni facile poterat: sic nimirum accurate summamque perfectione utramque excoluerat. porro florebat in eo discretionis pudor, morum gratia, animi sensus, modestia. neque enim supercilia atrahebat, uti modo sapientibus comparatum est, nec vero arrogantem atque superbum praeferabat: sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. firma indoles ac constans, sensus animi modestus ac humilis. hunc itaque virum inclitum imperator una secum continue habebat, ad cuius normam atque regulam vitae suae rationes componeret. monebat ille, etiamque atque etiam hortabatur ut liberorum imperator curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret ac liberorum piacula ipse lueret; quod et ita accidit.

51. Porro aula deiectus liberorum opera ac tyrannide, inque Proten insulam relegatus, hunc rursus calamitatem solantem aerumnisque ac angustiis levamen afferentem habebat. aderat pariter etiam Polyuectus reverentissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. hic postea pro

φυλάκτου τελετήσαντος, πατριάρχης ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου προχειρίζεται.

52. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς μακρῷ γήρει καὶ νόσῳ τρυχόμενος τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθήκας ἀπακριβάζεται καὶ ἀνα-
5 κτα πρῶτον κατὰ διαθήκας τὸν πορφυρογέννητον Κωνσταντίνον
προσδιορίζεται, ἐν ἔτει ἑξάκις χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ πεντηκο- B
στῷ τρίτῳ, καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τούτου υἱούς,
τὰ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς διασφαλισάμενος, ὡς εἶπερ τῷ πρώτῳ
βασιλεῖ κατὰ τι προσπταίσειαν, καθαιρεῖσθαι παραντίκα τῆς
10 βασιλείας.

53. Ἐπεὶ δὲ πολλοῖς τρόποις ὁ Θεὸς βούλεται σώζειν τὸν
ἄνθρωπον, συνεχώρησε Ῥωμανὸν βασιλέα συμφορᾷ ἀδοκίμῳ
προσπεσεῖν, ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συν-
αισθήσει παραπτωμάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιωθῆ. συνεχώρησε C
15 γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ὥσπερ ποτὲ
Ἀβεσσαλωμ ἐναντίῳ Δαβὶδ τῷ οἰκείῳ πατρὶ. συμβούλοις οὖν
οὗτος πρὸς τοῦτο χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρνανῷ τῷ
Ἀργυρῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ πρωτοσπαθαρίῳ τῷ Πετεινῷ καὶ Μανουήλ
τῷ Κουρτίκῃ, συνειδότην αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων, τοῦτον
20 τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἔξορίας
ἀπέκειρεν μοναχόν.

vitae suae candore, Theophylacto patriarcha humanis exempto, a Constantino imperatore patriarcha provectus est.

52. Ceterum Romanus imperator longo senio morboque confectus imperii res rite ac accurate ex testamenti tabulis componit, primumque Augustorum Constantinum in purpura natum decernit, anno 6453; tumque secundo ac tertio ordine liberos imperatores constituit, diserte ordinans statuensque confestim in ordinem cogendos, si quid ullo modo in primum imperatorem offenderint.

53. Quoniam autem deus multis modis homini salutem praestare constituit, Romanum imperatorem in inexpectatam calamitatem (quae eius providentia!) incidere permisit, ut is illa castigatus ac de prioribus delictis admonitus salutem consequeretur. permisit namque Stephanum filium in eum insurgere, uti olim Absalom in patrem suum Davidem insurrexit. Mariani itaque exmonachi Argyri, Basiliique protospatharii Petini, nec non Manuelis Curticis consilii abusus, consciis etiam reliquis imperatoribus, perperam patrem aula deturbavit, inque Prote insula relegatum monachi ritu totondit.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

Υπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρὸς
 μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰκάδι, ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἐν ἔτει ἑξάκις χιλιο-
 στῷ τετρακοσιοστῷ πενηκοστῷ τετάρτῳ· ὃς αὐτίκα Βάρδαμ τὸν 5
 τοῦ Φωκῆ τῆ τοῦ μαγίστρου ἄξια τιμήσας, ὡς χρόνῳ πολλῷ τὴν
 ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν πολλάκις ἐπιδειξαμένον, δομέστικον
 τῶν σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Γογγύλην ναυ-
 μαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατιάρχα τινὰς τῶν εὐχρηστών. εἶτα
 Β Βασίλειον, ᾧ ἐπίκλην Πετεινός, πατρίκιον καὶ μέγαν ἔταιρειάρχη, 10
 τὸν δὲ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μυριανὸν τὰ μοναχικὰ ἀπο-
 δύσας πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκεν. ὡσαύτως
 καὶ Μανουὴλ τὸν ἐπιλεγόμενον Κουρτίκη πατρίκιον καὶ δρουγγά-
 ριον τῆς βίγλης ἐποίησεν. οὓς τινὰς τρεῖς οὐ μετὰ πολὺν χρόνον
 ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς εἰς Χριστὸν τοῦ κυρίου παροινή-15
 σαντας καὶ χεῖρας ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους
 μετήλθεν· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες ἐκάτεροι οἰκτιστῷ
 C θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρηξαν. τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατότερόν τε καὶ
 ἐπεξεργαστικώτερον ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκδηρῶμαι.

CONSTANTINI IMPERIUM.

Constantinus itaque Romani gener summus imperator relictus est, men-
 sis Decembris die vigesima, indictione tertia, anno 6454. hic statim
 Bardam Phocae filium magistri dignitate auctum, quippe longi temporis
 experientia bellicis facinoribus clara saepius laude functum atque proba-
 tum, scholarum domesticum praefecit; Constantinum quoque Gongulem
 aliosque quosdam idoneos gnavosque duces Romanam classem ductare
 iubet. tum Basilium, cui cognomen Petinus (ac si Volucrum dicas), pa-
 triticium creat ac magnum hetaeriarcham. Marianum, Argyrorum stirpe
 satum, detracto monachi habitu stabuli comitem facit. pariter Manuelem
 Curticem nominatum patricium ac excubiarum Drungarium constituit;
 quos tres viros, brevi interiecto tempore, iusta dei ultio insecuta est,
 quod in christum domini desaevissent ac inique in eum manus iniicis-
 sent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset: maiestatis enim rei
 peracti, miserando prorsus exitu vitam finierunt. ceterum quae ad illos
 spectant fusius operosiusque exsequar, ubi ex professo rem sum narra-
 turus.

2. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας, τῇ εἰκάδι ἑβδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ὑποπεύσας Κωνσταντῖνος τὸν τε βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπραΐζωνται, καὶ λογιζόμενος ὕπερ ἦν εἰκός, ὅτι 5 εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσωνται, ἐσιτάσας αὐτούς, ἤδη ἐν τῇ τρυπέλῃ καὶ καθεζομένους, ἔτι τῆς βρώ- P 272 σεις οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἀνήρπασαν οὗτοι οἱ λεγόμενοι Τορκῆνιοι καὶ ὁ πατρῆκιος Μαρριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο ἠδρεπισμένοι, καὶ τοῦ παλατιοῦ κατήγγαγον καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις τούτους περιώρισαν καὶ κληρικὸς ἀπέκειραν.

(3) μετ' ὀλίγον οὖν οὗτοι αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεύασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορητῶ· οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατὴρ ἔφη "υἱὸς ἐγέννησα καὶ ἔψυσα· αὐτοὶ δὲ με 15 ἤθῆτῃσαν." εἰδ' οὕτως ἐξωρόθησαν, ὃ μὲν Στέφανος εἰς Προικόννησον (ἣν τινα Νεβρίαν ὠνομασμένην ἐκ τῆς κατὰ χρῆσιν δεδομένης προχόου ἄποικοι Σαμίων μετωνόμασαν, οἷς ἀφικόμενοι πρὸς νῆσον καὶ τῷ θεῷ ἰλουσκομένοις ἀριστοποιουμένοις τε ἄωρῳ ἐτύγγαγεν ὀπόθεν ὕδωρ κομίσονται. γυνή δὲ τις ἔφη αὐτοῖς, "εἰ 20 ἔχετε πρόχουον, δώσω ὑμῖν ὕδωρ." ὕπερ λαβόντες, ὡς ὁ χρησμός, καὶ γῆν ἐξητήσαντο. τῆς δὲ καὶ ταύτην δεδωκυίας, Πρόχουον τὴν νῆσον ὠνόμασαν καὶ τοῖς ἀργυροῖς νομισμασιν πρόχουον εἰκόνιζον),

18 ἀπορία?

2. Post dies quadraginta, Ianuarii mensis septime supra vigesimum, Constantinus Stephanum imperatorem eiusque fratrem Constantinum suspectos habens, ne quando in se quoque eadem attentarent, secumque reputans, uti par erat, eos qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros, convivio acceptos iamque mensae accumbentes, et cum eis adhuc in ore cibus esset, comprehendi eos iubet. arrepti itaque a Torniciis, quos vocant, et patricio Mariano aliisque eam in rem expeditis, aulique ducti atque in proximas insulas deportati, in clericos sunt attonsi.

3. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in insulam Proten venerunt; eoque conspecto monachi habitu intolerabili luctu correpti sunt. quibus pater collacrimatus, ait "filios genui et exaltavi; ipsi vero spreverunt me (Isai. 1 2)." sicque adeo relegati sunt, Stephanus quidem in Proconnesum; quam, cum Nebria appellaretur, coloni Samii ex dato iuxta oraculum aquali (προχόου Graecis dicto) mutata appellatione sic nuncupaverunt. cum enim in insulam venissent, deumque placaturi prandium epulasque instruerent, deerat unde comode aquam conveherent. ad quos mulier quaedam "si aequalem habetis" inquit, "ego aquam dabo." accepta aqua, pro oraculi ratione, petierunt et terram. qua ipsa ex muliere accepta, Πρόχουον Graece (ac si Latine Aequalem dicas) insulam vocaverunt, nummosque argenteos aqualis figura signave-

ἀπὸ δὲ Προικονήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὃ
 C δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἧ καὶ
 ἀνταρσίαν μελετήσας, καὶ τὸν ἐκ βασιλικῆς κελεύσεως τὴν αὐτοῦ
 φυλακὴν πεπιστευμένον Νικήταν πρωτοσπαθάριον ἀναιρήσας, καὶ
 αὐτὸς παρὰ τῶν αὐτὸν φυλασσόντων ἀνεσφάγη. οὗ τὸ σῶμα πα-5
 ρακομισθὲν ταφῇ παραδίδοται μεγαλοτίμως, ἐν ἧ περὶ τούτῳ ἡ
 πρώτη αὐτοῦ σύμβιος ἀπέκειτο Ἑλένη τοῦνομα. Μιχαὴλ δὲ τὸν
 τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱόν, τὰ βασιλικά πέδιλα Κωνσταν-
 τῖνος ὃ πορφυρογέννητος ἀφελόμενος, κληρικὸν καὶ μάγιστρον καὶ
 D ράικτωρα πεποίηκεν. ὅσοι δὲ ἐπέβυλον χεῖρας ἐπὶ τῇ καταβάσει 10
 Ῥωμανοῦ βασιλέως, ταῦτα πεπόνθασιν. ὃ μὲν Βασίλειος μάγισ-
 τρος εἰσχομισθεὶς καὶ πομπευθεὶς καὶ ἔξορισθεὶς στένων καὶ τρέ-
 μων τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἔξορίᾳ ἐτέλεσεν· τὸν Μαριανὸν γυνὴ ἀπὸ
 ὕψους ῥήψασα πλάκα τὴν ἐαυτοῦ κεφαλὴν, τὸν μόρον Ἰούδα ἐχρή-
 σατο· ὃ δὲ Διογένης καὶ στρατηγὸς λοχγευθεὶς παρὰ δύο ἀτζυ-15
 πάδων τοῦ Μαυλεῖνον κακὸν θάνατον ἔδωκεν· ὃ δὲ Κουρτικῆς
 P 273 ἀπερχόμενος εἰς Κρήτην μετὰ τοῦ δρομωνίου ἐποντίσθη· ὃ δὲ
 Κλάδων εὐρεθεὶς εἰς μούλτον ῥινοτομηθεὶς καὶ τὰ ἄτα αὐτοῦ ἐκ-
 τμηθεὶς· ὡσαύτως καὶ ὁ Φιλίππος καὶ οἱ λοιποί.

4. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὄρᾳ κατ' ὄναρ δύο εὐνούχους 20
 λευκοφοροῦντας, καὶ κρατήσαντες αὐτὸν τῶν χειρῶν ἤγαγον αὐ-
 τὸν εἰς τὴν Τρικύμβυλον ὀλόγυμνον. τὸ δὲ τζυκανιστήριον ἦν

6 fort. πατρὸς μονῆ. Combef.

runt. Proconneso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem. Constantinum vero Tenedum, indeque in Samothraciam deportaverunt; ubi etiam rebellionem molitus, ac Niceta protospathario, cui illius custodiendi partes imperatoris iussu concreditaerant, occiso, ipse quoque a reliquis custodibus necatus est. eius delatum cadaver magnifice tumulo illatum est, in paterno eodem monasterio, in quo eius prior uxor Helena ante condita fuerat. Michaellem Christophori imperatoris filium, detractis ei imperialibus calceis, Constantinus Porphyrogenetus clericum et magistrum ac rectorem creavit. quotquot vero Romano imperatori aula deturbando manus adiecerant, istiusmodi poenas dederunt. Basilius magister in urbem illatus pompaque ignominiosa traductus ac exsilio relegatus, gemens ac tremens vitae reliquum patria extorris egit. Marianum impacta e sublimi in cervicem tabula mulier Iudae fato occidit. Diogenes, ductor exercitus, a duobus Maleleini atzupadis (satellites dicamus) lancea transfixus, mala morte periit. Curtices in Cretam profectus ipse cum scapha mari submersus est. Clado in seditione deprehensus nare auribusque mutilatus est; perindeque Philippus et alii.

4. Ceterum Romanus imperator videt in somnis duos cubicularios candido amictu, qui manibus arreptum, ut erat toto corpore nudus, in Tricymbalum (sic dictum palatii locum) traherent. porro sphaeristerium

πεπληρωμένον κυρός, συνεδαβελλίζετο δὲ ὑπὸ ἀτζυπάδων πολλῶν. καὶ ὄρᾳ τὴν θεοτόκον ἔλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν καὶ λαλήσασαν τοῖς ἐνούχοις διὰ τὴν ἐλεημοσύνην αὐτοῦ. ἐνδόσσασα αὐτῶν ἡ θεοτόκος εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς Τροπικὴν. διῆλθεν δὲ δεδεμένος ὁ κύρ **B** 5 Κωνσταντῖνος ὁ σφαγὴς καὶ ὁ μητροπολίτης Ἀναστάσιος Ἡρακλείας, ἀγόμενοι παρὰ ἀτζυπάδων· καὶ παρέδωκαν αὐτοὺς καὶ ἐνέβαλον εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο. τῇ ἡμέρᾳ δὲ ἐν ᾗ ἐθεάσατο ὁ βασιλεὺς τὸ ὄναρ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησαν καὶ οἱ δύο. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμαῖος ἀποστειλάς εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ τὰς λαύθρας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ εἰς Ῥώμην, προσεκαλέατο μοναχοὺς ἀγίους τὸν ἀριθμὸν τριακοσίων· καὶ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἐκδυσάμενος τὸν χιτῶνα καὶ τὴν στολήν, ἣν περιεβέβλητε, ἐνώπιον πάντων σταθεὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτε ἔμελλεν ὁ πρεσβύ- **C** 15 τερὸς ἐρῶσειν τὸν θεῖον καὶ ἅγιον ἄρτον, ἔχων ἐν χερσὶν γεγραμμένας τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας πάσας ἑσθλιτέουσαν αὐτὰς κατενώπιον πάντων. τῶν δὲ μοναχῶν κραζόντων τὸ κύριε ἐλέησον καὶ δακρυρροούντων, ἐνὶ ἐκάστῳ βαλὼν μετάνοιαν συγχώρησιν ἤτει καὶ πάντων τῶν μοναχῶν συγχώρησιν δόντων αὐτῷ, καὶ κοινωνίας τυχάν, ἀνερχομένων αὐτῶν ἐν τῇ τραπέζῃ δούς σχοιῶν μειρακίῳ **20** καὶ ῥέκαν, ἔτυπτεν τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων οὕτως “εἰσελθε καθήγηρε ἐν τῇ τραπέζῃ.” καὶ πάντων καθεισθέντων ἐκαθέσθη ὁ βασιλεὺς κλαίων καὶ ὀδνρόμενος. τὸ δὲ πιττάκιον ὃ ἦν γεγραμμένον **D**

1 δάβελος, δαλὸς Λάκωνες, Hesych. Combef.

igne plenum erat; unaque tartarei multi satellites torribus igneque aspergebant. videt vero venientem deiparam, eius eleemosynarum gratia cubicularios alloquentem; quae et induens illum in Tropicam (sic dictum palatii locum) induxit. interim transeunt dominus Constantinus, qui necatus fuerat, nec non Anastasius Heracleae metropolita, quos tartarei satellites trahebant, tradideruntque illos et in ignem illum miserunt. qua vero nocte imperator insomnium vidit, ambo hi in vivis esse desierunt. missis itaque ille in monasteria omnia laurasque nuntiis, perindeque in sanctam civitatem Romanamque, sanctos monachos trecentos numero ascivit; magnaue quinta feria exuens tunicam ac quam gerebat vestem, in oculis omnium in ecclesia stans, eum sacerdos divinum sanctumque panem levaturus esset, scripta in libello sua omnia peccata cunctis audientibus divulgavit atque traduxit. monachis vero clamantibus “domine miserere” ac lacrimis diffluentibus, unicuique devote caput inclinans veniam flagitabat. cunctisque monachis condonantibus, ac communionem consecutus, illis ad mensam accedentibus, puero flagellum e funibus lorumque tradidit, qui eius pedes cruraque caederet, in haec verba loquens “ingredere ad mensam Cacogere;” cunctisque sedentibus sedit imperator lugens ac gemens. libellum vero, quo illius peccata con-

ἔχον τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, βουλλώσας ἀπέστειλεν εἰς τοὺς καλο-
γῆρους τοὺς ἀπολειφθέντας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Δερ-
μοκαίτην, ἀποστείλας καὶ δύο κεντηνάρια εἰς τοὺς μοναχοὺς ἐν
τῷ Ὀλύμπῳ, ἵνα εὕξωνται ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. ὁ
Δερμοκαίτης ἀναλαβόμενος τό τε χαρτίον καὶ λογάριον ὥρισε πάν- 5
τας τοὺς μοναχοὺς τοῦ νηστεῦσαι δύο ἑβδομάδας καὶ εὔξασθαι
ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. τοῦ Δερμοκαίτου δὲ ἱσταμένου ἐν μιᾷ
νυκτὶ καὶ εὐχόμενον φωνῇ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ἀοράτως, “ἐβήκησεν.

P 274 ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ.” ταύτης δὲ φωνῆς ἐκ τρίτου ἀκούσας,
τὸ χαρτίον λαβὼν καὶ λύσας εἶπεν αὐτὸν καθαρόν μὴ ἔχον γράμ- 10
μα ἐν καὶ μόνον. προσκαλεσόμενος δὲ πάντας τοὺς μοναχοὺς καὶ
ὑποδείξας αὐτό, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν πάντες. καὶ ποιήσαντες ἀφέ-
σιμον πάντες οἱ μοναχοὶ ἀπέστειλαν αὐτὸ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμα-
νόν, καὶ συνετάφη μετ’ αὐτοῦ.

5. Ὅντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πα- 15
τριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης πατρικιος καὶ παρακοιμώ-
B μενος βουλὴν ἐβουλευσαντο ὥστε τοῦτον πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ
ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ ἀνακοινωνησάμενος καὶ παραπίουαντες τοῦ-
τον ἔκαιροσκόπουν πότε τὸ πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιδήσουσιν.
ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμηνύθη τῷ βασιλεῖ Κων- 20
σταντίνῳ, τοὺς συνεργοὺς αὐτῆς ἡμύνατο· τὸν μὲν γὰρ πατρικιον
Θεοφάνην ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσπαθᾶριον Γεώργιον καὶ πγ-

scripta erant, bulla obsignatum ad Calogeros (seniores praesertim monachos) misit, quorum eo conventu desiderata praesentia; similiter quoque ad sanctum Dermocaitem, missis etiam duobus centenariis ad monachos in Olympo exercentes, ut pro eius animae salute preces ad deum funderent. Dermocaites accepto tum libello tum pecuniae summa, cunctos monachos duas septimanas ieiunare iubet ac pro illius peccatis preces fundere. cumque Dermocaites una nocte staret ac ad deum preces funderet, vox ad eum invisibili ratione facta est, “vicit dei clementia ac humanitas.” iamque tertio audita voce, sumens libellum ac solvens, mundum invenit, ita ut nec unum elementum in eo exaratum exstaret. accitis itaque omnibus monachis ostensoque libello, omnes deum laudaverunt, scriptumque veniae libellum cuncti componentes ad Romanum imperatorem miserunt; eaeque literae cum eo sepultae sunt.

5. Interim autem versante Romano in insula, consilium inierunt Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac sacri cubiculi praefectus (accubitorem vocant) eum iterum in palatium reducendi; eo-
que cum Romano communicato, ac ipso demum in eandem sententiam pertracto, commodum tempus observabant quo huic finem molitioni imponerent. prodita autem machinatione ac Constantino imperatori denuntiata, in eius auctores animadvertit. ac Theophanem quidem patricium in exsilium egit; Georgium vero protospatharium ac pincernam

κέρηνν καὶ Θωμᾶν πριμικήριον δέλρας καὶ κουρεύσας οὕτως ὑπερ-
ορία παρέπεμψεν.

6. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ε', ἐπιβουλὴν τινες C
κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βα-
5 σιλᾶ Στέφανον ἐν τῇ νήσῳ ὄντα ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν. ταύτης
οὖν μηνυθείσης Κωνσταντίνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγο-
μένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς ῥίνας
καὶ τὰ ὕτα ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ δαρμῶ ἀφορήτῳ ἐπέβαλεν καὶ ὄνοις
ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσεν καὶ ἐξορία παρέ-
10 πεμψεν.

7. Πεντεκαδεκάτῃ δὲ Ἰουνίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος ἕκτης
Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τῇ ἐπονομαζομένη Πρώτῃ τελευ- D
τῆ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀποκομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ
ἀπετέθη μνη.

15 8. Διήγημα δὲ μέγα καὶ θαυμαστὸν παρέδραμον τοῦ λε-
χθῆναι. Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων κατενεχθέν-
των ἀπὸ τοῦ παλατίου προτροπῇ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεν-
νήτου, χαννουβαρασιαμὸς γέγονεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ μαγίστρου Ἰωάν-
νου τοῦ Κορκοῦα τοῦ ἀποδομιστικῶν τῶν σχολῶν καὶ εἰς τὸν τοῦ
20 μαγίστρου Ῥωμανοῦ Σαρωνίτου καὶ εἰς ἑτέρους καὶ διαφόρους
οἴκους, καὶ διάρπαιήν καὶ πτωχείας αὐτοῖς προέξηνσαν. ὁ δὲ P 275
βασιλεὺς Κωνσταντίνος κατοικτεῖρας τὸ ἐξαίφνης καὶ ἀθρόως
ὄρᾶσθαι αὐτοὺς πένητας, διωρίσατο τῷ ἐπάρχῳ Θεοφίλῳ ταῦτα

nec non Thomam primicerium virgis subactos detonsosque pariter rele-
gavit.

6. Mense Decembri, indictione sexta, insidias quidam moliti sunt
adversus Constantinum imperatorem, ut nempe Stephanum imperatorem
ex insula, in qua exsul agebat, in palatium reducerent. insidiarum ac-
cepto nuntio, delatore Michaeli Diabolino sic nuncupato, captisque au-
ctoribus, aliis nares aureasque Constantinus abscidit, alios intolerando
verberum cruciatu examinatos asinisque impositos ac per mediam urbem
ignominiose traductos exsilio relegavit.

7. Quinta decima Iunii mensis, indictione sexta, moritur Romanus
imperator in insula quam Proten vocant. eius cadaver in urbem rela-
tum in illius monasterio depositum est.

8. Magnum quidpiam ac admirandum, gesta percurrentem, me fere
praeteriit: nempe quo tempore Stephanus et Constantinus imperatores
aula eiecti sunt Constantini Porphyrogeneti inssu, contigit gravi hiatu
terram dehiscere in domo magistri et scholarum exdomestici Ioannis
Circuae, inque domo magistri Romani Saronitae, nec non in aliis iisque
diversis domibus; ex quo et factum est ut ii direptis ipsorum facultati-
bus in pauperiem redigerentur. misertus itaque Constantinus imperator,
dolensque eorum dilapsas opes ac repente exhaustam substantiam,

σωρευθῆναι καὶ ἀποδοθῆναι. ὁ δὲ πρωτοκαγκελλαρίω αὐτοῦ σὺν τῷ λεγομένῳ Ζωναρᾷ προσδιορισάμενος, ὃς ἕτε εὐφυῆς κλέπτης καὶ μοχθηρός, καὶ κατέχων τὰ τούτων οὐκλήματα καὶ πολλήν σπουδὴν καταβαλὼν, πάντα ἐσφετερίσατο καὶ τῆς ἀπλήστου αὐτοῦ γνώμης ἐνεφορήσατο καὶ μόλις τὴν δεκάτην μοῖραν αὐτοῖς 5 B ἀπέδωκεν. καὶ τίς τὴν πολλὴν καὶ ἄπειρον δολιότητα καὶ κακίαν τοῦ δολίου ἀνδρὸς διηγῆσεται; ὃς λύμη καὶ νόσος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων γέγονεν. ἢ ἐν ποίῳ κακῷ πρώτιστος ὁ ἀνὴρ οὐχ εὗρίσκετο; τῇ πιθανολογίᾳ καὶ τοῖς ἔρκοις βεβαιῶν ὡς ἕτε πιστὸν καὶ ὀρθὸν εἶναι πᾶσι. ὡς δὲ λόγος ἄδεται, οὗτος βοθητίας δαιμόνων προσκαλούμενος ἐν πᾶσιν εὐδοκίμει, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον βουληθέντα διαφόρως ἀποκινήσαι τοῦτον οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐποίαις καὶ δωρεαῖς προεξένησεν. 10 C δὲ τῆς τούτου θωπείας καὶ κολακείας καὶ πολλῆς ἀναιδείας, καὶ τὴν ἄπιστον διάθεσιν καὶ τὴν μοχθηρὰν καὶ ἀνείκαστον αὐτοῦ 15 πλεονεξίαν, πλατύτερόν τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερον ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐπεξηγήσει ἐκδήσομαι.

9. Μετὰ δὲ τὸ μόνον καταλειφθῆναι αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, προεχειρίσατο Βασίλειον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ῥωμαοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς 20 D συγκλήτου. οὗτος δὲ ἦν ἐχέφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ βουσιλεῖ ἐν

Theophilo urbis praefecto haec acervare iubet iisque reddere. is protocancellario suo, una cum Zonara sic nuncupato, rei summa concredita, ut erat pravus latro, eorum occupans aedes multamque diligentiam adhibens cuncta sibi usurpavit insatiabilique animo suo concessit, ac vix decimam illis partem restituit. quis enimvero multam immensamque viri dolis consuti fraudulentiam ac nequitiam enarrare sufficiat, qui lues ac perniciēs imperii Romani exstiterit? quodnam vitii malique genus, in quo non facile primas tulerit? cum nimirum verbis ad suadendum compositis ac iureiurando firmatis cunctis fidelem animum rectique tenacem prae se ferret. verum, ut vulgo de ille iactatur, invocata daemone ope cuncta illi ex voto cedebant, ut nec Constantinus, cum saepenumero eum gradu movere cogitasset, rem praestare valuerit; quin potius beneficiis ac muneribus eum prosecutus sit. porro de hominis adulatoriis moribus multaque illius impudentia, eius item infido animo pravoque, ac quam nulla quis coniectura satis assequi possit, avaritia ac rapacitate fusius operosiusque in propria exque instituto eius rei narratione exponam.

9. Rerum summam solus adeptus Constantinus, Basilium protovestiarium suum Romanique decessoris imperatoris naturalem ex pellice filium, patricium provexit ac sacri cubiculi praefectum, senatusque primis ab imperatore partibus principem fecit. erat vir animo prouidens et eruditus inque omnibus solerti consilio; et ut decebat, imperatoris ob-

πᾶσιν ὑπηρετεῖ αἰσῶς καὶ πρεπόντως. ὁ δὲ φιλόφρωνος Κων-
 σταντίνος διενήθη ἀλλάγιον ποιῆσαι μετὰ τοὺς Ταρασίτας καὶ
 τοὺς ἐν αἰχμαλωσίᾳ Ῥωμαίους ὑπὸ τῶν ἀρηγῶν τοῦ Χριστοῦ
 ἀναρρῦσασθαι διὰ τὸ ἐπὶ πολλοῖς χρόνοις κακουχεῖσθαι αὐτοὺς ἐν
 5 δεσμοῖς καὶ θλίψεσι. καὶ ἀποστείλας τὸν προμνημονευθέντα μά-
 γιστρον καὶ γεγονότα δομέστικον τῶν σχολῶν Ἰωάννην τὸν λεγόμε-
 νον Κουρκούην, ἄνδρα συνετὸν καὶ εὐβουλον καὶ πεπειραμένον
 πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα, καὶ Κοσμάην μάγιστρον σοφὸν καὶ P 276
 νομομαθῆ καὶ τῶν πολιτικῶν κριτηρίων πρῶτιστον· καὶ εἰς τὸν
 10 ποταμὸν τὸν Λάμον τὸ ἀλλάγιον ἐποίησαντο, μὴ συμβάν τι ἐναν-
 τίων ἢ δολερὸν. καὶ τοῦτο ποιήσαντες ὑπέστρεψαν, φιλαγύθως
 παρὰ τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἀποδεχθέντες.

10. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔναυλον ἔχων τῶν ἀδικιῶν καὶ ζημιῶν
 ὧν ὑπέστησαν οἱ ἔλλεινοι καὶ ἄθλιοι πένητες παρὰ τῶν στρατηγῶν
 15 καὶ πρωτονοταρίων καὶ στρατιωτῶν καὶ ἱπποτῶν ἐπὶ τοῦ πενθεροῦ
 αὐτοῦ Ῥωμανοῦ, ἄνδρας εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους ἀπέστειλε πρὸς B
 τὸ κουφίσαι τὸ πολὺ βᾶρος τῶν κατὰ καιρὸν ἀκαιρῶν ἀπαιτήσεων
 τῶν ταλαιπώρων πτωχῶν. καὶ εἰς μὲν τὸν Ἀνατολικὸν Ῥωμανὸν
 μάγιστρον τὸν Σαρωνίτην, εἰς δὲ τὸ Ὀψίκιον τὸν Μουσελὲ Ῥωμα-
 20 νὸν μάγιστρον, εἰς δὲ τὸν Θρακήσιον Φώτιον πατρίκιον, εἰς δὲ
 τὸν Ἀρμενιακὸν Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐφεξῆς
 θέματα· οἵτινες τῇ προτροπῇ τοῦ αὐτοκράτορος μικρὰν ἀνακω-
 χὴν τοῖς πένησιν ἔδωρήσαντο. καὶ τοῦτο ἄθλον καὶ προτερήματα C

sequio sedulus ministrabat. humanissimus porro Constantinus in animum induxit ut pactis cum Agarenis Tarsensibus indutiis, qui apud infidelem eam gentem detinerentur, Romanos captivos liberaret, ea scilicet ratione, quod a multis iam annis in vinculis atque aerumnis afflictari eos sciret. misit itaque, cuius non semel in superioribus meminimus, magistrum et scholarum exdomesticum Ioannem Curcuam nuncupatum, virum prudentem civiliumque rerum administrationis consultissimum, Cosmam item magistrum et legisperitum summumque urbanorum tribunalium prae-sidem; et ad fluvium Lamon, nullo adverso casu aut dolo, sincera utrinque fide, dato pretio captivos receperunt. peractoque negotio reversos Constantinus Porphyrogennetus peramanter accepit.

10. Constantinus, cuius etiamnum auribus insonarent quas iniurias damnaque ab exercitus ductoribus et protonotariis nec non utriusque ordinis militibus miseri ac calamitosi pauperes Romano socero suo imperatore passi essent, recentique haec memoria teneret, viros misit virtutis laude ac pietate insignes, grave onus levaturus importunarum pro tempore exactionum, quibus aerumnosi pauperes atque miseri opprimebantur, ad Orientale thema magistrum Romanum Saronitam, ad Opsicium Romanum Musele magistrum, ad Thracesium Photium patricium, ad Armeniacum Leonem Agelastum, et sic de reliquis thematibus seu provinciis. hi imperatoris mandato obsecuti indutiaram aliquid pauperi-

τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος τῷ ἄνακτι. οὕτως γὰρ περιεῖπεν τὸ ἐπη-
κοον ὡς ἀειτὸς σκέπων τὴν αὐτοῦ· οὐδενὶ γὰρ τῶν ἀρχόντων ἢ
τῶν μέσων ἢ τῶν χυδαίων ὠροίσθη πώποτε, καίτοι μεγάλας ἀτο-
πίας εἶρε πολλοὺς εἰς τὸ κοινὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἁμαρτήσαντας,
ἀλλὰ χριστομίμητος ὢν μῦλλον εὐποιίαις καὶ δωρεαῖς ἀπένειμεν 5
καὶ τῷ κρίνοντι δικαίως ἀπεδέδου. τὸν δὲ ἔπαρχον τῆς πόλεως
D Θεόφιλον, ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τοὺς πολιτικοὺς νόμους ἱκανόν,
πατρικίον προέκρινεν καὶ ἐτίμησεν καὶ κοιαιστῶρα προεβάλετο, καὶ
ἀντ' αὐτοῦ προεχειρίσατο ἔπαρχον Κωνσταντινῶν πρωτοσπαθά-
ριον, τὸν τηρικαῦτα μυστικὸν καὶ καθηγητὴν τῶν φιλοσόφων, 10
λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀξιέπαινον, ὡς μὴ ἕτερον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας
τοῦ ἀνδρός εἶναι τινα τῆς συγκλήτου· καὶ οὕτως τὴν ἔπαρχίαν εὐ-
νομία καὶ δικαιοσύνη διέπρεψεν.

11. Ὁ δὲ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρωστήσας καὶ πρὸς
τὸ θανεῖν ἐγγίσας καὶ μικρὸν ῥωσθεὶς οὐκ ἐνέδωκεν ἑαυτὸν τῆς 15
P 277 πονηρῆς μοχθηρίας καὶ τοῦ μετὰ δώρων χειροτονεῖν τοὺς ἀρχιε-
ρεῖς καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἵππων καὶ βλακειῶν. καὶ αὐθις ὑπὸ
τῆς νόσου κυριευθεὶς τέλει τοῦ βίον χραῖται, πατριαρχεύσας χρό-
νους εἴκοσι καὶ τέσσαρσι. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Πολύευκτος
μοναχὸς ἀσκητικὸν βίον διαλάμπων, καὶ μονάσας ἐξ ἀπαλῶν ὀνύ- 20

1 τοῦ Θεοσυνεργήτου ἄνακτος. Combef.

bus tribuerant. atque hoc a deo adiuti eoque protectore tuti ac gerenda
re publica seduli imperatoris facinus, eiusque haec recte facta ac mu-
nera. haud secus enim ac aquila nidum obumbrat, sic ille subditos pro-
curabat atque fovebat. nulli enim unquam procerum, nulli mediae sor-
tis civium, nulli e vili plebecula iratus est, quanquam non paucos in
rem publicam eiusque ipsius rem privatam atque personam gravius deli-
quisset: sed magis Christum imitatus eos ipsos beneficiis ac
muneribus prosequabatur ac iudicanti iuste retribuebat. Theophilum
urbis praefectum, virum eruditum iurisque civilis peritia probe instru-
ctum, patricii dignitate condecoravit ac quaestorem praefecit; eiusque
loco Constantinum protospatharium, tunc mysticum ac scholae philoso-
phorum ducem ac praeceptorem, virum doctrina moribusque plane lau-
dabilem, ut nullus senatorum eius scientiae sapientiaeque modum attingeret,
praefectum constituit; quo in munere aequa legum administratione
ac iustitia fulsit.

11. Theophylactus patriarcha aegra affectus valetudine iamque
morti vicinus cum paululum convaluisset, nihil de priori morositate re-
misit animique pravitae, et ut muneribus episcopos ordinaret, curandis-
que equis et mollitiei ac luxuriae studium omne operamque insumeret;
inque eum modum morbo rursus invalescente, illo oppressus, vivendi
finem facit, patriarchatu functus annos quattuor supra viginti. eius loco
suffectus Polyeuctus monachus, monasticae exercitationis palaestra cla-

χων και διαπρέφας ἐν πάσῃ ἀρετῇ και ὀρθῷ δόγματι· και ὡς ἄλλος Ἰωάννης Χρυσόστομος παρὰ πολλῶν ἐγνωρίζετο και ἐλέγετο, και οὐκ ἐλέγετο μόνον ἀλλὰ και ἐφαίνεται. τοῦτον ὄρων ὁ φιλόκαλος Κωνσταντῖνος ἔχαιρε και ἠγαλλιᾶτο ὡς τοιοῦτον ἄνδρα ἐπιτυ-
 5 χῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ.

12. Ὁ δὲ φιλόθεος και φιλόκαλος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁμοίωτροπον εὐρῶν Ἰωσήφ πατρίκιον και πραιπόσιτον, και πρὸς τὰς πολιτικὰς λειτουργίας ἐχέφρονα και πτηνοῦ ταχύτερον, σακελλάριον προχειρίζεται, ἐπειτα δρουγγάριον πλωτῖμον, και πῦσαν τὴν
 10 ἔξουσίαν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀνατέθεικεν.

13. Τὴν δὲ τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντῖνου φιλοκα-
 15 λαν και καλλιεργίαν και τὴν πρὸς πάντα διορθῶσιν και βελτίωσιν μέλλων διεγείσθαι, και ὅπως εὐσεβῶς και δικαίως τὸ ὑπήκοον περιέωσεν, και τὸ κατ' ἄξιαν τοῦ ἀνδρὸς μὴ εὐπορῶν, ἐπαινεῖσαι
 20 δεδοικώς, σιγῆσαι μᾶλλον ἄξιον· πλὴν οὖν ἐκ τῶν πολλῶν σπορά-
 25 δην ἄξιον εἰπεῖν.

14. Οὗτος πάντα ἐφευρῶν εἰς ἀχρεϊότητα και ἀμέλειαν, και τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν χυδαιωθέντων και καταφρονηθέντων, D
 ὡς φιλόθεος και φιλόκαλος προέκρινεν τῶν δειλῶν και ἀνάνδρων
 20 τοὺς εὐτόλμους και ἀνδρείους, και τούτους τῷ μαγίστρῳ και δομε-
 25 στικῷ τῶν σχολῶν Βάρδα τῷ Φωκῆ παραδοὺς νίκην τῇ Ῥωμαϊκῇ

17 deest vox νενεγκότα aut καταπεσότα. Combes.

rus, ac qui sanctoris vitae institutum a teneris unguiculis consecratus omni virtute sanaque doctrina excellisset; quem velut alterum Ioannem Chrysostomum plerique noscent ac dicerent, neque id nomine tenus, sed ita ut vere talis videretur. huius conspectu honesti amans Constantinus gaudebat animoque gestiebat, ut qui virum talem in diebus suis nactus esset.

12. Dei porro honestique amans Constantinus imperator, vir scilicet religiosus ac studiosus, virum nactus pari secum morum honestate ornatum, Iosephum patricium et praepositum, civilium utique rerum administratione solertem ac volucere celeriolem, sacellarium praeficit tumque rei navalis drungarium, suamque omnem in eum potestatem contulit.

13. Constantini porro Porphyrogenneti honesti rectique studium resque praeclare gestas, cuncta denique meliore statu composita ac restituta, et ut pie iustaque subditorum saluti prospexerit, narratione prosecuturus, cum pro viri dignitate impar muneri existam, laudare veritus libentius silentium amplectar. ex multis tamen aliqua sparsim delibanda sunt.

14. Cum itaque omnia pene labefactata nulliusque frugis effecta atque neglecta offendisset, virosque virtute fulgentes vili sorte haberi atque contemni, tanquam in deum religiosus honestique cultu strenuus, ignavis muliebrique animo viris audaces fortique animo ac robore praeditos anteponeus, atque illis Barda Phoca patricio domestico praeposito,

ἀρχῇ προεξένησεν. πολλῶν δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν καλῶν καὶ ἀξιειπαινέτων γνώσεις καὶ λογικαὶ τέχναι καὶ ἐπιστήμαι, τούτων οὐκ οἶδ' ὕψως ἀμεληθέντων καὶ παροραθέντων τί σοφίζεται ὁ φιλοσοφώτατος ἐκείνος νοῦς; ἐπεὶ γὰρ ἠπίστατο πρᾶξιν καὶ θεωρίαν

P 278 πρὸς θεὸν ἡμᾶς οἰκειοῦντα, καὶ τὴν μὲν πρᾶξιν πολιτικοῖς προσ-5
αρμοζούσασιν πράγμασιν, τὴν θεωρίαν δὲ τοῖς λογικοῖς; ἀλλήλοις
δι' ἀμφοτέρων βοηθεῖ, τὸ μὲν πρακτικὸν διὰ ῥητορικῆς τέχνης
ἀσκεισθαι παρασκευάζων, τὸ δὲ θεωρητικὸν διὰ φιλοσοφίας καὶ
φυσικῆς τῶν ὄντων διαγνώσεως. παιδευτὰς δὲ ἀρίστους προέ-
κρικεν· εἰς Κωνσταντῖνον πρωτοσπαθᾶριον τὸν τηρικαῦτα μυστι-10
κὸν τὸ τῶν φιλοσόφων παιδοτριβεῖον δέδωκεν, εἰς δὲ τὸ τῶν ῥητό-
ρων Ἀλέξανδρον μητροπολίτην Νικαίας, εἰς δὲ τὸ τῆς γεωμετρίας

B Νικηφόρον πατρίκιον τὸν γαμβρὸν Θεοφίλου ἐπάρχου τοῦ Ἐρω-
τικοῦ, εἰς δὲ τὸ τῶν ἀστρονόμων Γρηγόριον ἀσκηροῦτιν. καὶ πολ-
λὴν ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν εἰς τοὺς φοιτητὰς ὁ αὐτοκράτωρ ἐποι-15
εῖτο, ὁμοδιαίτους καὶ ὁμοτραπέζους τούτους καθ' ἐκάστην ποιῶν
καὶ ἀργύρια παρέχων καὶ ὁμιλίας μετ' αὐτῶν προσηγεῖς ποιούμε-
νος. καὶ οὐ πολὺς χρόνος διελθὼν, τὰς μεγάλας ἐπιστήμας καὶ
τέχνας τῇ θωπείᾳ καὶ συνέσει τοῦ αὐτοκράτορος κατωρθώσαντο,
καὶ κριτὰς καὶ ἀντιγραφεῖς καὶ μητροπολίτας ἕξ αὐτῶν ἐκλέξαμε-20
C νος τετίμηκεν, καὶ τὴν πολιτείαν Ῥωμαίων τῇ σοφίᾳ κατεκόσμη-
σεν καὶ κατεπλούτισεν.

imperio Romano auctor victoriae fuit. cum autem in Romana re publica plures honestae ac laude dignae disciplinae vigerent, artesque liberales ac scientiae in ea exstarent, ac (qua ex causa nescio) illae neglectae essent et in contemptum venissent, quidnam mens illa philosophicis rationibus summe exulta comminiscitur? cum enim eum non lateret inire nos actionis cultu et contemplationis cum deo necessitudinem, ac quidem actionem civilibus rebus gerendis congruere, contemplationem vero iis qui ratione regantur appositam esse, alteram alteri suppetias fore statuit; eos qui operam rei publicae navent, rhetorica arte excoli curans, qui vero studeant contemplationi, praeceptis philosophicis ac naturali rerum consideratione. porro magistros praestantissimos delegit; ex quibus Constantinum protospatharium mystici tum munere fungentem philosophorum ludo praefecit, rhetorum Alexandrum Nicaeae metropolitam, geometriae Nicephorum patricium Theophili praefecti Erotici generum, astronomiae Gregorium a secretis. multam autem imperator discipulis diligentiam curamque adhibebat, quos quotidie contubernales mensaeque socios adhereret pecuniisque demereretur ac blandis colloquiis deliniret. nec longe tempus processit, cum iis delinimentis eaque foventis imperatoris prudentia adultis ingeniis magnas illi scientias artesque plene didicerunt; ex quorum censu delectos imperator iudicum ac senatorum secretariorumque et metropolitaram honore sublimavit, Romanamque rem publicam sapientia exornavit atque ditavit.

15. Ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς καὶ τὰ ἔκπαιλα στέμματα καὶ διαδήματα φθαρέντα εἰς ἀνακαίνισιν διωρθώσατο, καὶ τὸν Βουκολέοντα ζωδίοις, ἐκ διαφόρων τόπων ἀγαγὼν, ἐκαλλώπισεν, κακέϊσε ἰχθυοτροφεῖον ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ φυλακῇ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἕξωθεν θεμάτων κατεχομένων δεσμίων ἠρεύνησε καὶ ἐπεσκέψατο καὶ τῶν δεσμῶν ἐλυτρώσατο, ὡς πάντας σωτήρια ἐπευφημοῦν τὸν ἀγαθὸν καὶ χριστομίμητον ἄνακτα Κωνσταντῖνον. τὴν δὲ ἀρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν οὕτως ἐτίμησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν βεβασιλευκότων· καὶ ὄντινα γνῶσιν ἔχοντα καὶ 10 πρὸς τοὺς νόμους φύσιν καὶ ἐπιτηδειότητα εὐρηκῶς ἦν, προανεβίβασεν καὶ εἰς ὑψηλότερον θρόνον ἀποκατέστησεν. καὶ ἦν ἰδεῖν δικαιοδοσίαν καὶ εὐνομίαν ἐν πᾶσιν, ὡς τοῦ πορφυρογεννήτου ταύτην φιλοσοφοῦντος καὶ κατασπαζομένου. καὶ νόμον ὃ αὐτοκράτωρ ἐξέθετο· ἰδὼν γὰρ πολὺ πλεονεκτικὸν παρὰ τῶν ἀγορέ- 15 στων ἔκχυνθαι καὶ τῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ χωριῶν ὑπεισελ- P 279 θόντων ἀρχόντων καὶ τοὺς τυλαιπύρους πένητας καταδυναστεύοντων, καὶ καθ' ἀρπαγὴν τῶν δυνατῶν προάστεια προσκτησαμένων διὰ ποικίλης τῆς μεθόδου αἰτίας, ἔγνωσεν ποιήσασθαι τὴν τοῦτων ἀφαιρέσιν. τί ποιεῖ ὁ σοφὸς ἐν πᾶσιν; συναγαγὼν τῇ ὑπὸ 20 χεῖρα βουλευτικῇ ποιεῖται μεθόδῳ, τοὺς ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ ὑπεισελθόντας πλουσίους καὶ ἕξωνησαμένους ἢ δωρησαμένους καὶ κατακρατήσαντας τόπια ἢ ἀγροὺς εἰς χωρῖα ἀναργύρους ἐκ-

15. Sed et Augustales vestes quae longioris temporis usu detritae erant, exesaque stemmata ac diademata nova instauravit. Bucoleonem statuis, variis ex locis convectis, magnifice ornavit, inque eo piscinam construxit. captivos cum urbanos tum provinciales carcere detentos diligenter pervestigabat ac invisibat exque vinculis absolvebat, sic nimirum ut omnes optimo Christianae imitatione mitissimo ac clementi imperatori Constantino acceptam salutem referentes faustis illi acclamationibus comprecarentur. virtuti ac scientiae maiorem supra decessores omnes Augustos honorem habuit. si quem nactus esset virum eruditum legumque scientiae ex indole comparatum ac idoneum, honore promovebat ac sublimiori eum sede collocabat. vidisses aequi iustique rationem in omnibus vigentem, ut cuius cultu Porphyrogennetus philosopharetur ac quam amplexaretur. legem quoque edidit imperator. videns enim insatiabilem hominum nequitiam iniuriam alienique usurpationem longe diffusam, proceresque in medias provincias oppidaque et loca subingressos luctuosos pauperes opprimere, vilique pretio ac rapina variis artibus atque fraudibus illorum suburbana sibi comparasse, haec illis auferre constituit. quid ergo vir ubique sapientissimus facit? nempe congregato senatu illius decreto sancit, ut qui ex eo tempore quo ille rerum summam adeptus esset, subingressi divites vel pecunia numerata vel datis muneribus suburbana aut agros vel praedia sui iuris fecissent, his

B διώκεσθαι, καὶ μικρόν τι τῆς λάβης καὶ τῆς πλεονεξίας τῶν ἀκο-
ρίστων ἀπερράπισεν.

16. Ὁ δὲ ἐπιεικῆς καὶ γαληνὸς δεσπότης οὐδὲ τὰς τῶν
προσιόντων ἀμφισβητήσεις καὶ δικαιολογίας καὶ στάσεις ἀπέγρα-
φεν τοῦ δικάζειν δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς δικασταῖς συνδικάζειν 5
οὐκ ἀνεβάλλετο. παρισταμένων τῷ ἐκείνου βήματι τῶν τε δικά-
ζόντων τῶν τε συνηγορούντων τῶν δικαζομένων, ἀπεκρούετο τὰς
τούτων δικαιολογίας καὶ τὰς ἀπάτας αὐτῶν· οὐδὲν γὰρ τὴν ἀγγι-
νοϊαν αὐτοῦ διέφυγεν, οὐ ψεῦδος ἀληθεία συγκείμενον, οὐ τί πι-
C θανὸν τῇ διηγῆσει σύγκεραννύμενον, οὐ περιέργοι συγγραφαὶ καὶ 10
κρύβδην συντεθειμένοι, αἵτινες καὶ τοὺς ἄγαν δροστηρίους διέλα-
θον ἐν ἀληθείας παραπετάσματι. ἐντεῦθεν τῷ φόβῳ πρὸ τῆς
κρίσεως παιδαγωγηθέντες, δικαστῆς δι' ἑαυτοῦ ἕκαστος τῆς δίκης
τῷ ἡδικηκῶτι ἐγένετο.

17. Χρῆ οὖν περὶ κοινῶν φροντίδων τοῦ ἄνακτος καὶ 15
τῶν ἀπέρων διορθωμάτων καὶ διοικημάτων αὐτοῦ ἐξεπεῖν. τῶν
ἀπανταχοῦ γὰρ στρατηγῶν καὶ βυσιλικῶν πρωτονοταρίων καὶ τῶν ἐν
κώμαις ἐπαρχίαις τε καὶ πόλεσιν, ἕτι μὴν καὶ εἰς ἀρχηγῶς ἐθνῶν
D ἀποστελλομένων γραμμάτων, καὶ τούτων παρ' αὐτοῦ ἀναγινωσκο-
μένων, εὐθὺς τὸ φρόντισμα αὐτῶν διορίζετο τί μὲν δεόν περὶ τῶν 20
ἐξ Ἀνατολῆς γεγενῆσθαι τί δὲ περὶ τῶν ἀφ' Ἑσπέρας, καὶ τού-
τοις ὡς τὰ πολλὰ ὡσπερ πτηνὸς διήρχετο, πρεσβείας δεχόμενος,
ἄρχουσιν ἐπιστέλλων, τὰς προπετῶς γεγενημένους μεταβολὰς ἐπαν-

nullo accepto pretio eicerentur; qua re hominum insatiabilium iniuriam tantisper repressit.

16. Mitis vero serenissimusque princeps ne eorum quidem qui ad ipsum adirent controversias litesque ac disceptationes iudicio finire detrectabat; quin etiam lubens in iudicium ipse consessu sedebat, adstantibus pro tribunali tum actoribus tum eorum patronis qui in ius vocabantur. advocatorum defensiones eorumque fraudes amoliebatur. quod enim illius sagacitatem lateret nihil erat, non mendacium veritati haerens, non probabilis fucus narrationi admixtus, non superfluae scripturae libellique clanculum conscripti, qui vel solertissimos summeque perspicaces sub ementita veritatis larva facile valeant decipere. hinc fiebat ut et ante iudicium timore castigati a se sponte, qui fecissent iniuriam, in se ipsi iudices essent ac sententiam ferrent.

17. Igitur necesse est ut de publicis imperatoris curis deque innumeris illius censura emendatis ac de ipsius administrationibus sermonem texamus. cum enim duces ac praetores ubique gentium constituti palatinique protonotarii, et qui in oppidis regionibusque et urbibus magistratus erant, quin et gentium principes ad eum scriberent, eorum statim scopum discernebat, quid de Asiaticis, quid de Occiduis statuendum; nec raro illis volucris in modum praesentiam adhibebat, legationes suscipiens, magistratibus scribens, perperamque ac temere mutata corri-

ορθούμενος. ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος βουλευτῆς, φροντιστῆς, στρατηγός, στρατιωτῆς, στρατάρχος, ἡγεμῶν ἀνεφαίνετο. καὶ τίς ἂν τὰ τοιοῦτου προτερήματα ἐξείποι ἢ φράση;

18. Χρῆ οὖν καὶ περὶ τοῦ νοσοκομείου τοῦ ὀσίου ἐξεπεῖν. P 280

5 ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θεασάμενος αὐτὸ σμικρότατον οἰκοδομαῖς μακροτάταις κατασκευάζει, ὡς ἐπισυνάγεσθαι πάντας τοὺς τοιαῦδε νόσω κυριευμένους, καὶ ἀλείμμασι τὰς σάρκας αὐτῶν περιχρίων, χορηγίας ἀνελλιπεῖς αὐτοῖς παρέχων, εἰς αἰωνίζουσαν μνήμην τοῖς μεθ' ἡμῶς κατέλειπεν.

10 19. Δεῖ δὲ λέγειν καὶ περὶ τοῦ μετασκευασθέντος στάβλου εἰς γηροκομεῖον. ὄπισθεν γὰρ καὶ πλησίον τῆς πανθανιάστου ἐκκλησίας τῆς μεγάλης στάβλος ἦν τῶν ἱππαρίων τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου· καὶ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἀγαθός, οὐ δίκαιον κρίνας οἰκη- B
τήριον μετεποίησατο καὶ γηροκομεῖον τοῦτο κατεσκεύασεν, καὶ
15 πρὸς χορηγίαν τροφῶν καὶ περιβολαίων τοὺς ἐκεῖσε ἐτύπωσεν ἐτησίως λαμβάνειν.

20. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῆς στεγῆς τῶν δεκαεννέα ἀκουβίτων δηγήσασθαι· ὄρων γὰρ ταύτην σεσαθρωμένην καὶ καταπίπτουσαν καὶ εἰς ἀκοσμίαν πολλὴν οὖσαν, ταύτην ἀνακαινίζει. τῆς γὰρ κε-
20 χρυσωμένης αὐτῆς ὀροφῆς τῷ χρόνῳ διερρηγκίας, αὐτὸς ταύτην προελὼν νεοφανῆ καὶ λαμπρὰν ἀνέδειξεν. κοιλότητος γὰρ ὀκταγώνους συντέθεικεν, καὶ ταύτας ὀπαῖς καὶ σχήμασι ποικίλοις δια- C

gens. idem ipse Constantinus senator, curator, dux exercitus ac praetor, miles, tribunus, praeses erat, unus omnium munis defungens. cequis vero viri talis tantique praestantes dotes narrare satisque verbis explicare ac edisserere sufficiat?

18. Igitur operae pretium sit, ut et de publico urbis nosocomio (aegrotorum scilicet domo) sermonem texam. videns itaque imperator Constantinus illud perangustum, structuris maximis auxit, ut omnes eiusmodi morbo laborantes illic cogerentur, et ad illorum perungendas carnes indeficientes sumptus, ad posterorum perennem memoriam, reliquit.

19. Dicendum quoque de stabulo in gerocomium (domum scilicet senum) commutato. pone enim eque vicino perquam mirandae maioris ecclesiae stabulum erat equorum equarumque Theophylacti patriarchae. hoc videns optimus imperator indignumque ducens in religiosam convertit domum ac gerocomium (fovendis scilicet senibus hospitium) aedificavit; illicque constitutos censu annuo, quibus alantur ac induantur, accipere sanxit.

20. Dicendum et de Novemdecim accubituum tecto. videns enim computruisse ac ruinam minari valdeque deformatum esse ipsum instaurat. cum enim deauratum eius lacunar lapsu temporis diffluxisset, eo ipse prius submoto aspectu novum splendidumque effecit. sinus enim octangulos componens, eosque foraminibus variisque sculptis figuris ex-

γλόφοις κεκοσμηκώς, εἰς ἀμπέλων ἔλικας καὶ φύλλα καὶ δένδρων ἰδέας σχηματιζομένας, καὶ ταύτας χρυσῶ περιφαντίσας, τοσοῦτον εὐπρεπὲς παρέσχεν ὡς ἕξιτασθαι τοὺς πρὸς θεωρίαν ὀρῶντας.

21. Τῷ δὲ βασιλεῖ Ῥωμανῶ τῷ νιῷ αὐτοῦ παλάτιοι κατεσκεύασεν πλείονα τῶν παλαιῶν βασιλέων, οἴκους ἐκ βύθρων ἐγει- 5
ρας· ὧν τινῶν δόμων τὸ πολυσηχημάτιστον καὶ εἰς πολλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν ἐκπλήττον καὶ διαμερίζον θαῦμα τοῖς βλέπουσιν
D ἐπίθῃσιν. τὸν δὲ Τετράκογχον τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰκονί-
σματα διάφορα ἐξετέπωσεν, καὶ τὴν παλαιὰν καλλονὴν ἀποβεβλη-
κέναι, νέαν δὲ ἐγκαίνισσασθαι, πολλὰ ἐν αὐτῇ ἀπὸ χρυσοῦ σχή- 10
ματα καὶ εἰκονίσματα ἐξέθετο.

22. Τὴν δὲ τῆς ζωγραφίας τέχνην τοσοῦτον ἀκριβῶς ὁ
ἀγὴρ ἤπιστατο ὡς οὐκ οἶμαι τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ τῶν μετ' αὐτόν.
πολλοὺς γὰρ τῶν περὶ αὐτῆς πονούντων ἐπηνώρθει, καὶ διδάσκα-
λος ἄριστος ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον ἀλλὰ πυρὰ πᾶσιν 15
ἐθανυμάζετο, καὶ θάμβος μέγας τοῖς ὀρῶσιν, ὧν οὐ μεμιάθηεν,
P 281 ἐχηρημάτιζεν. τῶν δὲ τεχνιτῶν ἐπιδιορθώσεις τοῦ πορφυρογεννή-
του τίς ἐξεῖποι; λιθοξόους καὶ τέκτονας καὶ χρυσοστίκτας καὶ
ἀργυροκόπους καὶ σιδηροκόπους ἐπανάρθου, καὶ πάντα ἐν πᾶσιν
ἄριστος ὁ ἀναξ ἀνεφαίνετο. 20

23. Τὰς δὲ ἀργυρᾶς πύλας τοῦ Χρυσοτρικλίνου ὁ φιλό-
καλος Κωνσταντῖνος ἐδέματο, καὶ τράπεζαν ἀργυρᾶν ἢ ἐκείνου
φιλοπονία πρὸς ὑποδοχὴν τῶν δαιτυμόνων καὶ καλλωπισμὸν τοῦ

ornans, in vitium malleolos foliaque atque arborum genera figuratos au-
rique stillis aspersos tanto decore cumulavit, ut qui oculos animumque
spectaculo adhibeant, mente excedant.

21. Romano imperatori filio suo maiora exstruxit palatia quam su-
perioris aevi imperatorum extiterant, magnificas aedes a fundamentis
excitans, quarum multiplex variaque figuratio, inque multa animus cogi-
tationemque cum stupore dividens, admirationem facit. in apostoli Pauli
tetraconcho (quattuor nempe fornicibus fulsa aede sacra) varias effor-
mavit imagines; et ut vetusta abolita specie novus decor accederet, mul-
tas in ea aureas figuras imaginesque collocavit.

22. Pingendi artem sic accurate imperator callebat, ut nemo puto
superioris aevi aut eum secuti eius peritia eum aequaverit. multos enim
pictorum emendabat, optimusque magister videbatur; nec solum videba-
tur, sed et cunctis admirationi erat. ingens illud videntibus miraculum,
pernosse eum quae nullo magistro didicerat. quot Constantinus artifices
emendarit, quis dicendo referre queat? lapicidas et fabros et auro ti-
nientes ac interpungentes et argentarios et ferri fabros meliora docebat,
omniaque in omnibus optimus imperator elucebat.

23. Aurei triclinii portas argenteas praeclaras indolis pulchrique
ac honesti amans Constantinus fabricatus est; mensamque argenteam ad
convivas excipiendos ornandumque cenaculum industria sua laboreque

ἀριστητηρίων κατεσκευάσεν, πολυχρόοις ὕλαις καὶ πλαξὶ καὶ αὐτοφρεῖ χροαῖ καλλύνας, πλείονα τῆς ἐκ τῆς τῶν βρωμάτων γλυκύ- B
τητος τοῖς κεκλημένοις τὴν τέρψιν παρέχουσαν.

24. Καὶ πορφυρῶν φυλακὴν ἐμπροσθεν τοῦ κοιτῶνος ἀδ-
5 τοῦ ἰδεύματος, δοχεῖον τῶν ὕδατων δημιουργήσας, ἦν στύλοις
μαρμαρέοις περιεκύκλωσεν λειότητος αὐτοῖς ὑπαναζούσης. τί οὖν
ἢ μεγαλόφρων ψυχῇ; ἀετὸν ἐξ ἀργύρου τῇ τοῦ ὕδατος ἐφίστησιν
αὐλῶ, οὐκ ὁρθὸν βλέποντα ἀλλ' ἀπεστραμμένον καταπλάγιον,
ὑψωχενούοντα καὶ σοβαρευόμενον ὡς ἀπὸ τινος θήρας, ὄφιν δὲ
10 τοῖς ποσὶ περιεληθέντα καὶ πνίγοντα. καὶ μουσοστικτῶν εἰκόνων
ἐντέχνων τῶν ἐκ χρωμάτων ὑλῶν καὶ μορφῶν τὸ διάφορον ἐν τοῖς C
προπυλαίοις τοῦ βασιλικῆς κοιτῶνος ἰδεύματος.

25. Ἄλλ' οὐδὲ ναυπηγίας ἄπειρος ἦν ὁ αὐτοκράτωρ·
διωρίζετο γὰρ πολεμικῶν νηῶν κατασκευὴν, καὶ οἷς ξύλοις ἁρμό-
15 ζειν καὶ κλείσεις αὐτῶν καὶ ἁρμονίας, καὶ ὅπως πρὸς ἄλληλα
ἔχουσι.

26. Περὶ δὲ τῶν πυλατίων τῶν Ἑρία ἀναλογίζομαι τῇ
διανοίᾳ ὁποῖοις ὁ πορφυρογέννητος ἰδεύματος ἠδέσει καὶ τερπνοῖς,
πρότερον οὖσαν τοῖς Χαλκηδονίοις εἰς ταφὴν. νῦν δὲ τέτρασιν
20 ἀψῖσιν ἐπιβεβηκυῖα, καὶ τὰς τούτων γωνίας ἐτέρας βασιλικῆς οἰ-
κίας ἀποτελοῦσα, ταῖς τῶν θερῶν ἀνέμων καὶ πνευμάτων περι- D

conflavit, varii coloris lignis tabulisque ac nativo ipso colore exornans,
ipso sui aspectu maiore invitatos voluptate afficientem quam ciborum
dulcedine lautoque apparatu.

24. Purpuream quoque custodiam pro imperialis cubiculi vestibulo
exstruxit, aquarum conceptaculum fabricatus, quod columnis marmoreis
per ambitum cinxit levore subfulgidis. quid igitur magnificus animus?
aquilam argento conflatam aquae fistulae imponit, non recta aspicientem
sed averso vultu oblique erecto collo, ac velut capta praeda ferocientem
pedibusque serpentem intorquentem ac suffocantem. sed et musivo
opere, arte factarum imaginum comportatis materiis et coloribus, varium
conspicuum pro imperialis cubiculi vestibulo idem construxit.

25. At neque navium fabricae imperator rudis erat. designabat
enim quo pacto bellicae naves essent construendae, quibus ex lignis ear-
um tum claustra componenda tum commissurae, ac quam illa inter se
proportionem rationemque habeant.

26. Ad Eriae palatia quod spectat, mente cogito quam ad delicias
iucundoque aspectu a Constantino in Porphyra nato exstructa ac fabre-
facta. prius in sepulcrum Chalcedonis civibus cedebat Eria; nunc vero
quadruplici nixa apside, harumque angulos novas domos regias consti-
tuens, dici non potest aestivorum ventorum circumquaque flantium be-

κυκλουμένων νοιαῖς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν εἰς πόσῃ θυμηδίαν καὶ χαρὰν ἐμβάλλει τὸν ἐκείσε ἑναπαυόμενον.

27. Τί ἂν εἴποι τις περὶ τῶν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τῆς τῶν βασιλίδων οἰκουδομῆς; καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Ἡρίας τοῦ σχήματος καὶ τῆς φιλοκαλίας τῷ ὑπερβάλλοντι καὶ ἀποστίλβοντι καὶ τῆς ἐκ τοῦ β εἰδόμενης τέρψεως ἀναδιδομένης ἐδώδα, διὰ τὸ ἐπανορθοῦν αὐτῶν κάλλος, καὶ κατὰ πολὺ διαφέροντα καὶ ὑπερκείμενα, οἷος ὁ τῶν ἀποστόλων πλησίον νεουργηθεὶς ναός, καλὸς μὲν ἰδεῖν, ὠραιοῦς
 P 282 δὲ θαυμάσαι. εἰ γὰρ καὶ τοῦ μεγέθους τῆς πυλαιότητος ἀποδεῖ, ἀλλά γε τῆς ἔνδον φαιδρότητος πόρῳ καθέστηκε, τί δὲ ὁ πιστὸς 10 βασιλεὺς; πατρικίον τὸν Βελωνῶν Θεόδωρον ὡς συνεργὸν τοῦ λαμπροῦ καὶ κατηγλαϊσμένον ναοῦ ἐποίησεν.

28. Τῶν δὲ ἱερῶν καὶ πέπλων ὧν παρεῖχεν εἰς τὸ κοινὸν ἱλαστήριον τὸ μέγα καὶ πανθαύμαστον τίς ἐξεποι; ὁσάκις ἀφίκετο, οὐκ ἔδοξεν ἑναντίον Θεοῦ ὀφθῆναι κενός, ἀλλ' ἀναθήμασι 15 μεγάλοις καὶ χρυσοτέκτοις καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις καὶ ὑψόμασιν ἰδεξιούτο καὶ ἀντημείβετο· ἅ καὶ τὰ τῶν ἁγίων ἅγια κατακοσμοῦσι καὶ καταγλαΐζουσι καὶ τῷ προσενηγοῦσι Κωνσταντίνῳ κηρύττεται.

29. Τοῦ δὲ πατρικίου Βασιλείου Ἐξαμίλτου καὶ στρατη- 20 γοῦ τῶν Κιβυραιωτῶν ταξειδίων χρῆ διηγῆσασθαι. οὗτος ὁ πατρικίος Βασιλεὺς στρατηγὸς ὦν τῶν Κιβυραιωτῶν, νέος τῷ σώ- 6 leg. ἐπανθοῦν. Combes.

nignioribus auris quanta iucunditate ac voluptate quietem ibi captantium ac reficientium animos afficiat.

27. Quidnam quis dicat de regiarum aedium alio loco structura? nam haec quoque Eriam figurae cultusque et structurae excellentia atque nitore, nec non se ab imo solo diffundentis iucunditatis fragrantia, efflorente in eis decore, longe etiam superant praecelluntque; cuiusmodi apostolorum haud procul novae fabricae templum, pulchrum sane aspectu, ac quod admiratione pro eo quo praestat decore merito habeatur. quanquam enim molis granditate a veteri aede deficiat, interioris tamen ambitus splendore atque ornatu longe praecellit. quid vero fidelis imperator? Theodorum Belonam, quod praelegantis ac praemagnifici templi structurae illi adiutor exstiterat, patricii dignitate ornavit.

28. Sacras vestes et stragula, quanta in communis propitiatorii (magni illius prorsusque mirabilis) ornatu et cultum contulit, quis enarrare possit? quotiescunque enim eo pedem inferret, haud committendum putabat ut coram deo vacuus appareret, sed ut magnis donariis vestibusque auro margaritis reliquisque lapillis contextis numen demereri eique vicem reddere studeret. vestes haec ac stragula etiamnum sancta sanctorum magnifice ornant eximiumque loco decorem conciliant; ac Constantinum, qua magnificentia ea obtulit, praedicant.

29. Basilii Hexamelitae patricii ac Cibraeotarum ducis expeditio paranda est. Basilii hic patricius Cibraeotarum dux cum esset, vir

ματι, πολὺς τῇ φρονήσει καὶ μεζῶ τῆς ἡλικίας τὴν πολυπειρίαν ἐνδεικνύμενος, πολεμικῶν καραβίων ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξωρηθῆντων καὶ Ἀγαρηῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων περιφανῶν, ἐπειδὴ αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς ἴσως πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς χώρας προσβάλλοντας, λυγισμέ-
 5 νους ὡς νοσοῖαν περιλαβεῖν αὐτάς, ὁ στρατηγὸς τὰς εὐτως αὐτῶ C
 νῆας ἀντιπαρταξάμενος, καὶ ταύτας ὀλιγοστάς οὖσας καὶ πρὸς τοσοῦτον οὐκ ἀρκούσας τὸ πλῆθος· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν εἶχεν τοῦ πλῆθους τῶν πολεμικῶν καραβίων κρα-
 10 ταιοτέρων καὶ τὴν μετὰ φρονήσεως τόλμην πολλῶν συμμάχων ἰσχυροτέρων, συγγίνονται ἄμφω, καὶ συμβολὴ τῶν καραβίων ἀνε-
 φαίνεται, καὶ παρ' ἀλλήλων πόλεμος ἀνεκρούετο, καὶ βίαιός τις ἀλαλαγμὸς καὶ ὤθισμός ἐξ ἀμφοτέρων τῶν καραβίων ἐκρούετο, ἕως αὐτὸς ὁ στρατηγὸς Βασίλειος μέσον τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ D
 γενόμενος, ἔνδον εἰσπηδήσας, οὗ γεγονότος καὶ πυρὸς ἐνύηρου
 15 πάντοθεν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ περικυκλώσαντος αὐτίκα ἡ-
 τῶντο καὶ κατεσφάττοντο καὶ δέσμοι εἰς δουλείαν συνελαμβάνοντο, αὐτῶν πρὸ πάντων τῶν ἡγεμόνων καὶ ἀρχόντων καὶ καϊτῶν ζωρη-
 θέντων. καὶ τούτους ἐπὶ τῆς πόλεως πρὸς τὸν εὐτυχῆ βασιλέα Κωνσταντῖνον ἐξαπέστειλεν καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ ἐθριάμβευσεν.
 20 30. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος στρατιωτικὴν δύνα-
 μιν κατὰ τῶν Λογγιβάρδων καὶ Νεαπολιτῶν ὄρισας, καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν πατρίκιον Μαρριανὸν ἀποστείλας, διὰ τὸ στασιάσαι τὰ P 283
 Ἑσπερία καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ζεύγλης τοὺς δεσμοὺς διαρρηξάει. καὶ

5 fort. ὑπ' αὐτὸν. Combef.

aetate iuvenis, at sensu canus maioremque quam pro annorum ratione experientiam prodens, armatam classem Tarso profectam inque ea illustrem plane Agarenorum militantem manum Romanis littoribus orisque applicantem videns, quasi Romanae dicionis haud secus ac nidi potituros se illi arbitrantur, subiectas ipse naves tantae hostium classi opponit. ac quamvis paucae erant nec tanto illi pares cuneo, pro ducis tamen magnitudine animi ac proposito, robustiores quam pro ea hostium classe, audaciaque prudentiae iuncta multis bello sociis fortiores, ambae concurrunt acies pugnae conseritur; ac per eam ingenti utrinque sublato ululatu, collidebantur hinc inde naves; donec dux ipse Basilius in medium infidelium impetu irrumpens in praetoriam invasit; quo facto, ac cum ignis Graecus totam circum hostium classem incesset, illi mox partim victi caesique sunt partim sub iugum missi, ipsi cum primis duces atque proceres caelique vivi capti. hos Basilius ad felicem ac fortunatum Constantinum imperatorem in urbem misit; qui et triumphis specie eos in circo traduxit.

30. Constantinus porro imperator, militari manu adversus Longobardos ac Neapolitanos expedita, ducem illi Marianum patricium praefecit; quod scilicet Hesperiae partes versae in tumultum essent ac Romani

γὰρ κατεθρασύνθησαν ὅσοι τὴν Λαγγοβαρδίαν ἐκληρώσαντο χώ-
 ραν εἰς κατοικίαν, καὶ ὅσοι τὴν Καλαβρίαν, τοῦτο θαρροῦντες
 διὰ τὸ πόρρω καὶ μακρὰν εἶναι τῆς βασιλίδος. διὰ τοῦτο συνεχῶς
 τὰς ἀποστασίας ποιούμενοι εἰς τοσοῦτον ἀνυποταξίας ἔφθασαν ὡς
 καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς πάντα δίδουσι καὶ τὰς πόλεις καὶ κά- 5
 στρα καὶ κόμας τὰς πλησιαζούσους μαγαίρα καὶ ξίφει ἀνελεῖν.
B ἄλλὰ καὶ οἱ Νεαπολίται τῆς ὑποταγῆς τοῦ Χριστοῦ ἀπορροῦντες
 τὰ δοῦλα πράττειν ὠμολόγησαν, πρὸς φανερὰν ἀποστασίαν τρα-
 πέντες. ἔν' οὖν μήτε τὸ στασιάσαν πλῆθος ἐπιπλεονάσῃ τὸ ἀλα-
 ζονικὸν ὡς τὰ ὑπήκοα Ῥωμαίων ἔθνη δουλωσάμενοι, οὐκ ἐνεγκῶν 10
 ἢ πορφυρογέννητος στρατεύμασι Θρακικοῖς καὶ Μακεδονικοῖς τού-
 τους ἀμύνεται, καὶ ναυσι πολεμικαῖς μετὰ ἤγρου πυρὸς τὴν τού-
 των ἀναστέλλει αὐθάδειαν καὶ μωρίαν· καὶ ἀπὸ γῆς καὶ θαλάτ-
 τῆς τὴν Νεάπολιν ὁ πατρικίος Μαρριανὸς ὁ Ἀργυρὸς ἐπιπεσῶν
 μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ, ὅσα μὲν πρὸς τὴν γῆν πάντα κατέ- 15
C κausαν, ὅσας δὲ ἐκβολὰς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἠσφαλίσαντο, καὶ
 πάντοθεν αὐτοὺς περικυκλώσαντες, τῷ λιμῷ καὶ τῇ αἰχμάλωσίᾳ
 πιεζόμενοι καὶ ταπεινούμενοι, πρὸς δεήσεις καὶ ἰκεσίας τῷ ἀνακτι
 Κωνσταντίνῳ ἀνέπεμπον, ὑποδουλούμενοι ὡς ἔξ ἀρχῆς. τοῦτο
 καὶ οἱ Λογγίβαρδοι καὶ οἱ Καλαβροὶ ἐποιοῦντο· διὸ καὶ οἱ βάρβα- 20
 ροὶ τῆς Σικελίας σύμφωνα εἰρηρικὰ ἐπετέλουν.

31. Καὶ δεῖ θανατάσαι καὶ τὸν πρὸς τῶν Ἀφρικῶν πόλε-

7 προσρύντες P, ἀπορρύντες margo

ingi vincula perrupissent. etenim in rebellionem proruperant quotquot Longobardiam ac Calabriam sedes nacti erant, inde rebellandi orta fiducia, quod ab Augusta procul urbe dissiti erant. iccirco cum novis assidue rebus studerent aliique alias deficerent, eo contumaciae evaserant ut et cum Agarenis foedus percuterent, urbesque et arces et oppida ferro ignique vastarent. quin et Neapolitani a Christi delapsi servitate, quae servorum sunt opera facturos se polliciti, in apertam versi defectionem erant. ne ergo plebs in seditionem acta atque rebellis maiorem in modum arrogantia insolesceret, tanquam gentium potita quae Romanae ditionis essent, haud ferens Porphyrogennetus, ex Thracia ac Macedonia conductis copiis illorum ultor accedit, armataque classe cum igne Graeco horum temeritatem ac insaniam comprimit. terra namque marique Marianus patricius Argyrus cum Romano exercitu Neapolim adortus, quae quidem ad terram posita erant, cuncta igni succendit; quotquot autem exitus erant versus mare, occlusit. hinc adeo undique obsepti oppidani, fameque et captivitate pressi atque humili sensu effecti, supplicationis ergo ad Constantinum imperatorem mittentes, qualem prius Romanis fascibus subiectionem fecerunt. id ipsum et Longobardi ac Calabri praestiterunt. quamobrem etiam barbari Siculi pacis foedera inierunt.

31. Sed et bellum Africanam mirari sūbit. mox conserta acie, et

μον, ἀδίκῃ συνεπλέκοντο καὶ συνερρήγγυντο, καὶ τῶν νηῶν πρὸς ἀλλήλων συμπλοκὴν· καὶ δὴ ἀνέμου βιαίου πνεύσαντος, ἡμῖν μὲν **D** συμμαχοῦντος καὶ βοηθοῦντος, τοῖς δὲ βαρβάροις πολεμοῦντος καὶ ἀνδισταμένους, τὴν ἤτταν εἶχον ἀκόλουθον, σὺν τοῖς αὐτῶν 5 ὕλοις καὶ ταῖς ναυσὶ τῷ βυθῷ παραδιδόμενων. καὶ δὴ ὁ ἀμηνῶν αὐτῶν σπονδὰς εἰρηρικὰς τῷ βασιλεῖ ἐξελιπάρει. καὶ οὐ μόνον οὗτοι τὴν δούλωσιν πρὸς τὸν βασιλέα ὠμολόγησαν, ἀλλὰ καὶ οἱ τὰς Γαλλίας οἰκοῦντες πανοικὶ βάρβαροι παρεῖχον πρὸς τὸν πορφυρογέννητον ἄνακτα τὴν ἐγγνωμοσύνην, καὶ δώροις μεγαλοπρε- 10 πείῃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα μετὰ ὄψιδας αὐτῶν ἔστελλον· καὶ πάντας εἰς ὑποταγὴν ἢ τύχῃ τοῦ πορφυρογεννήτου εἰς δουλείαν καὶ ζυγὸν ἤγαγεν.

32. Ὁ δὲ ἀμηνῶν Αἰγύπτου τὴν μεγάλην νίκην τῶν Ῥω- **P** 284 μαίων ἀκηχοῦς καὶ τὴν πολεμικὴν ναυμαχίαν καὶ ἤτταν τῶν ἀρνη- 15 τῶν τοῦ Χριστοῦ, γράμμασιν ἀδίκῃ φιλικῶς τὸ μᾶχμον αὐτοῖ ἀποβάλλεται καὶ ἐπισχεῖται εἰς ἐνότητα. ὁ δὲ τῆς Περσίδος ἀμηνῶν, ἐπειδὴ διαφόρως τοῖς Ῥωμαῖκοῖς ἐνέτυχεν στρατεύμασι καὶ προσβολαῖς καὶ πολέμοις διαφόροις ἠττήθη, ἀγάπης δεσμῷ καταλλάσσεται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ὄψιδας πρὸς 20 αὐτὸν ἐπέμπει· οἵτινες πρὸς τὴν κατάξηρον γῆν ἐκείνην ἀφικόμε- νοι, τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ τὸν τάφον προσκυνήσαντες καὶ κατ- **B** ασπασάμενοι, καὶ τὰς βασιλικὰς κατασταλείσας λαμπάδας ὑπανάψαντες, καὶ ἐμπορευσάμενοι λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν.

20 lego κατὰ Κύρον. Combef.

ubi ad manus ventum esset, concurrente utrinque classe, exorto vento valido, qui quidem nobis quasi socius ac belli adiutor fiaret, hostibus vero obsisteret eisque compugnaret, victi barbari sunt ac cum navibus et armis omnique apparatu maris profundo mersi. ac vero illis praefectus ameras pacis foedera cum imperatore poscebat. neque hi solum subiectionem imperatori profitebantur, sed et Galliam incolentes, cum omni familia, barbari, benevolos se erga imperatorem in Porphyra natum exhibebant, donisque magnificis ambitiosi ad imperatorem legatos cum obsidibus mittebant; cunctosque Porphyrogenneti fortuna ad servitutum praestandam iugumque subeundum cogebat.

32. Aegypti autem ameras audita Romanorum ingenti victoria ac navali pugna infideliumque strage, amicorum statim literarum officio pugnandi ardore cohibito foedus pollicetur. Persidis autem ameras, qui varie in Romanas acies incurrens diversis congressibus atque praeliis victus fuerat ac profligatus, instaurato caritatis vinculo imperatori conciliatur. ad quem etiam imperator obsides mittit; qui cum ad Cyri terram illam venissent, apostoli Thomae sepulcrum venerati sunt ac exosculati, missasque ab imperatore regia munificentia lampadas ad illud accenderunt, pretiosorumque lapidum ac margaritarum mercatura facta

εἰς τοσοῦτον γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων μεγάλων κατορθωμάτων ὁ αὐτοκράτωρ κεχάριστο, ὡς ἄλλα ἐξ ἄλλων συλλέγων καὶ συναθροίζων καὶ πρὸς τὸ ἀξιόμιστον μεταφέρων.

33. Χρῆ οὖν καὶ περὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου διεγῆσασθαι· ὁ μηχανικώτατος ἀναξ πολυυνθῆ τινὰ καὶ εὐδομον ῥόδωνιαν εἶναι, 5 τῶν πολυχρόων [ἀνθῶν] καὶ λεπτοτάτων διαφόρων ψηφίδων ἀνθῶν ἀρτιφυῶν χροιάς μιμουμένων· οἱ μέσοι τῶν ἑλικοειδῶν συμπλοκῶν περικλειόμενοι καὶ τῇ συνθέσει διαμορφούμενοι τὸ ἀσύγκριτον ἀποφέρονται. ἀργύρῳ τοῦτο λειτεφάνωσι, καὶ δίκην ἀντηγος τοῦτο περιλαβὼν τοῖς ὄρωσιν ἀκόρεστον ἐπιχορηγεῖ τὴν 10 τέρψην.

34. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τοὺς πόλτας ἠγάπησεν ὡς οἰκεία αὐτοῦ ἔκγονα, καὶ πλέον, καὶ αὐτοὺς περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο. καὶ τοὺς ἐξ εἰγενοῦς φύντας ἐκλογὴν ἐποιεῖτο. καὶ τοὺς μὲν ἀξιωματιῶν καταλαμπρύνει τιμαῖς, τοὺς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμεῖται 15 Ὀ δωρεαῖς, καὶ συνεσιτίους καὶ ὁμοδιαίτους ποιεῖται, καὶ τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐπνύξει τῆς ἐκείνου ἐνόλιας, καὶ ἀντὶ πολλῶν σωματοφυλάκων καὶ φρουρῶν καὶ σωτήρων τούτους μᾶλλον προέκρινεν ὡς πιστοὺς καὶ φιλοδεσπότης, καὶ τῆς οἰκείας σωτηρίας προακρίνει τὸν ἀνακτα. 20

35. Τὴν δὲ δεξιῶσιν τοῦ βρουμαλίου τοῦ πορφυρογεννήτου δεῖ ἐξεπιεῖν. ἔθος γὰρ τοῖς πάλαι βασιλεῦσι τελούμενον, καὶ

redierunt. tanta enim cum aliis magnis dotibus ac virtutibus imperator gratia pollebat, ut semper alia ex aliis colligeret et acervaret, inque augustiorem ipse cultum amore digna et admiratione transferret.

33. Igitur operae pretium est ut et de triclinio Aureo disseramus. hoc nempe industriosissimus princeps multis floribus varium suaveque olens rosetum reddidit, cum varii coloris flores subtilissimique operis tessellatum opus recens enatorum florum colores totos refunderet. hi porro medii inter sinuosos plexus conclusi, ipsaque compositione efformati, incomparabilem praeferunt venustatem. triclinium argento coronavit, inque orbis canthique morem illo circumducto ambiens insatiabiles ex aspectu delicias videntibus facit.

34. Cives imperator ut ipsa sua carissima pignora iisque amplius diligebat, longeque eos pluris faciebat. ex illis eorum qui ingenui essent atque nobiles delectam habebat; atque alios quidem dignitatum titulis ornabat, alios magnifice donabat sibi que contubernales ac domesticos adlegebat, tantaeque illius benevolentiae lenocinio maiorem illis amoris sui flammam excitabat; quos adeo ingenti satellitum custodumque ac servatorum agmini praehabebat, velut scilicet fideles herique ac domini amantes, quique suae ipsorum salutis imperatoris incolunitatem praeferrent.

35. Brumalii autem Porphyrogeneti convivium atque epulas operae pretium ut exponamus. quod enim veterum iam imperatorum meri-

ὁ πορφυρογέννητος εἰς ἔργον τοῦτο ἐξήνεγκεν. τὴν γὰρ ἡμέραν ἐν ἧ τὸ τῆς κλήσειως αὐτοῦ στοιχεῖον κάππα ἀποκεκλήρωται λαμπροτάτην ἑορτάζων πανήγυριν, πολυάνθρωπον ταύτην δεικνύει. καὶ P 285 ταῖς γὰρ πολυτελέσι καὶ πολυύφοις ἐκείναις τραπέλαις τὴν σύγκλητον ἅπασαν δεξιούμενος χορηγίαις εὐεργετικωτέραις τὸ παιδὸν τῆς ἑορτῆς ἐπολλαπλασίαζεν, σηρικῶν περιβολαίων ἐπιδίδων, ἀργυρίων πολλῶν καὶ ἀπειρῶν, ἑσθημάτων ἀλουργῶν, ξύλων Ἰνδικῶν εὐωδίας, ἃ οὐ τις ἀκήκοεν ἢ γεγονότα τεθέεται.

36. Τὴν μουσικὴν οἶδεν πᾶς τις ὡς θεῖον τί ἐστιν εὐρημα 10 καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συντελοῦν. τί οὖν ὁ εὐσεβὴς καὶ μεγαλοφρονέστατος ἀναξ; ταύτης ἀντεποιεῖτο, καὶ δι' αὐτῆς ὑμνεῖν τὸ θεῖον οὐκ ἔληγεν. ἐντεῦθεν πανηγύρεις φαιδραὶ καταφαιδρῶντο, καὶ τῶν μαρτύρων ἑορταὶ κατελάμποντο, ποιμένων ἱερῶν καὶ διδασκάλων μνήμαι περιηστράπτοντο. τοσοῦτον γὰρ ὁ ἀνὴρ 15 ἔχαριτώθη ὡς χοροῦς ὑμνωδῶν συγκροτεῖν καὶ ἀρχηγούς τούτοις ἐπινοεῖν, αὐτὸς πρὸ πάντων τούτοις συνῶν καὶ τῶν ψαλλομένων ἐπακροώμενος καὶ τὴν ψυχὴν ἡδυνόμενος καὶ χαιρόμενος.

37. Οὕτως ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ C πιστῶν, καὶ μνήμη λαμπροτάτη τετίμηκεν καὶ τὸ εὐφρές τοῦ Χρυσόστομου, ἐπαινῶν τὴν συνθήκην τῶν λόγων καὶ περιβολῶν καὶ τὰ τῶν κύκλων σχοινοτενῆ καὶ ἐνθυμημάτων, ἐν οἷς τὸν τῆς μετανοίας κήρυκα λαμπρῶς καὶ ἀγλαῶς ἐμεγάλυνεν.

bus receptum erat, etiam Porphyrogennetus opere implevit. diem enim cui nominis eius initialis litera K addicta est, celeberrimae festivitatis sibi loco ducens, ingenti celebrandam conventu indicebat. lautissimis enim largissimisque dapibus senatum omnem excipiens, beneficentiae maioris muneribus festivitatis laetitiam ac splendorem multis partibus cumulabat, sericarum vestium ac praetextarum abunde largitione, vi magna pecuniae et innumerabilis, purpurissarumque vestium ac trabearum, Indicarum arborum, quas nemo audierat unquam aut viderat, fragrantia recreans.

36. Musicam norunt omnes divinum esse inventum exque hominis genio ac illi conducens. quid igitur religiosus et magnificentissimus Constantinus? hanc colebat, nec per eam divinum numen canticis celebrare cessabat. inde laeti conventus splendorem habebant martyrumque solennia illustriora erant, sanctorum denique pastorum doctorumque memoriae novo velut fulgore radiabant. tantis enim vir gratis plenus erat, ut cantorum choros cogeret eisque duces adscisceret, ipse prius omnibus cum eis versans audiensque psallentes, atque inde gaudens animumque exhilarans.

37. Sic dilexit ut nemo alius ante eum fidelium, clarissimaque persecutus memoria est atque coluit praeclaram Chrysostomi indolem, verborum circuitionumque laudans compositionem, circulatorumque et enthy-mematum uno ordine digestam seriem, quibus splendide ac magnifice paenitentiae exornavit praecone.

38. Τὸν δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ οὕτως ἐφι-
λησεν καὶ ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς, καὶ τοῦτον πρὸ πάντων
D καὶ βᾶδισμα καὶ γέλωτα καὶ στολὴν καὶ καθέδραν καὶ στάσιν βα-
σιλικὴν ἐξεπαίδευεν. διὸ καὶ θεῖον ἐμφανειῶν ὁ πορφυρογέννητος 5
ἤξιοῦτο, καὶ πρὸς αὐτὸν προέφησεν “εἰ ταῦτα φυλάξῃς, μακρό-
βιος τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ἔσῃ.”

39. Καὶ γυναῖκα τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ δέ-
δωκεν οὖσαν ἐξ εὐγενῶν προγόνων, καλὴν μὲν τῷ σώματι, ὠραίαν
δὲ τῇ ὄψει, κοσμίαν δὲ τῇ ψυχῇ, ὀνόματι Ἀναστασίαν, τὴν τοῦ 10
Κρατεροῦ θυγατέρα· ἣ καὶ ὀνομασθεῖσα παρὰ τοῦ πορφυρογεν-
P 286 νήτου Θεοφανῶ κατ’ ἄξιαν, ὡς ἐκ τοῦ θεοῦ φανεῖσαν καὶ ἐκλε-
χθεῖσαν. καὶ νυμφικὴ παστὰς ἐγνωρίζετο καὶ ἐτελεῖτο ἐν τῷ παν-
θαυμάσῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινομήτου, καὶ χαρὰ
καὶ εὐφροσύνη τῷ πορφυρογεννήτῳ περιελάμπετο ἅμα Ἑλένη τῇ 15
Ἀγούστῃ, ὡς τοιαύτης ἀρχαίας κόρης τῷ αὐτοῦ μνηστεῦσαι.

40. Ἡ δὲ Ἀγούστα Ἑλένη νόσω τρυχομένη, ὁ φιλάγα-
θος ἀναξ οὐκ ἐνέδωκεν τῇ πρὸς αὐτὴν διαθήσει καὶ στοργῇ, ἀλλὰ
B πάντα ἐν πᾶσι τὰ καταδύμια αὐτῆς ἐπλήρου. καὶ γὰρ ἡ Ἀγού-
στα ἤξιον παρὰ τοῦ νεωστὶ παρ’ αὐτῆς κατασκευασθέντος ξενώνος 20
καὶ γηροτροφείου εἰς τὸ παλαιὸν Πετρίν, τὸ λεγόμενον τὰ Ἑλένης,

38. Romanum autem imperatorem filium suum sic amavit atque dilexit ut hac eum parte nemo aequaverit. prae omnibus vero hortabatur ut pie ac religiose deum coleret; tumque doctrinam et mores docebat incessumque et risum et habitum, et ut pro regia maiestate in solio sedere ac stare eum deceret informabat. quamobrem etiam divinis apparitionibus dignus habitus Constantinus filio vaticinabatur ac quasi ex oraculo aiebat “haec si servaveris, in longos annos imperii Romani scepra moderaberis.”

39. Uxorem Romano filio suo locavit nobilissima ortam prosapia, pulchram corpore, facie venustam, castam animo ac omni morum honestate praeditam, Anastasiam nomine, Crateri filiam; cui et a Porphyrogenneto inditum Theophanonis nomen, plane merito, velut scilicet ei quae ex deo eiusque munere (hoc ipsum sonante vocabulo) enituisset atque electa esset. positus nuptialis thalamus peractaque celebritas in admirabili Iustiniani Rhinometi triclinio. hinc iucunditas gaudii que lux Porphyrogenneto circumfusa cum Helena Augusta, quod talem sicque ab avis nobilem puellam filio sponsam dare licuisset.

40. Porro cum Helena Augusta morbo conficeretur eoque gravi confictaretur, benignissimus imperator nihil de suo in eam affectu amorisque vi remisit, sed quicquid illi in votis erat, lubens implebat. rogabat namque Augusta ut in domo hospitali senibusque alendis ac confondendis in veteri Petrio (quod Helenae nuncupatur) recens ab ipsa ex-

διορίσασθαι τὸν ἄνακτα προάστεια καὶ χρυσοβούλλια καὶ ἐξόδους·
 ἔτινα μετὰ χαρᾶς ὁ πορφυρογέννητος ἐξεπλήρου. καὶ ἦν ἰδεῖν
 αὐτὴν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι ἡδονομένην καὶ χαίρομένην, ὡς
 ἀπείρου πῶδου καὶ πλοῦτου ταύτην παρέχων. ἔχαιρεν δὲ πλείστον
 5 δρώσα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτῆς βασιλέα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς
 Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγάθην συνούσας καὶ συνευφραινομένας C
 αὐτῇ καὶ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐτίμα καὶ
 ἐφιλει, ἐν ἔξαιρέτῳ δὲ τῇ Ἀγάθῃ ὡς ἀόκνως λειτουργοῦσα τῷ βα-
 σιλεῖ εἰς τὰς ἀρρωστίας αὐτοῦ, καὶ καταμηνύεσθαι δι' αὐτῆς τὸν
 10 βασιλέα τῶν σκερῶν καὶ τῶν ἀρχόντων τὰ διοικήματα· ἦτις καὶ
 μεοῖσις ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἀνεφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐγνωρί-
 ζετο καὶ ἐγένετο.

41. Ὁ δὲ πορφυρογέννητος διὰ τὸ τὸν μάλιστα καὶ δο-
 μέστικον τῶν σχολῶν Βάρδακ τὸν λεγόμενον Φωκᾶν ἀδυνάτως ἔχειν D
 15 καὶ εἰς γῆρας ἐλάσαι τοῦ δομειστικατοῦ ἀποκινεῖ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ
 προβάλλεται δομειστικὸν Νικηφόρον πατρίκιον καὶ στρατηγὸν τῶν
 Ἀνατολικῶν, τὸν φιλιτατὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἄνδρα ἐν πολλοῖς καὶ δια-
 φόροις πολέμοις εὐδοκμήσαντα καὶ ἄριστον ἀναφανέντα· καὶ τῇ
 ἡδονατῇ διαλαλαῖ καὶ θωπείᾳ αὐτοῦ κοσμήσας τὰ στρατεύματα
 20 καὶ πρὸς τοὺς πολεμικοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐχώρει, ὡς πάντα τὰ στρα-
 τεύματα θαρρεῖν καὶ ὡς ἐν ἰδίῳ χώρῳ παροικίῳ ποιήσασθαι·

11 μόνον] μὲν P

structo, imperatoris munificentia suburbana constituerentur, hincque eius
 authentica expedirentur diplomata ac reditus assignarentur; quae omnia
 Porphyrogennetus gaudens laetusque implevit. vidisses eam animo et
 corpore gaudere atque lactari, ea scilicet ratione quod imperator im-
 mense ipsam amore prosequeretur profusisque largitionibus ipsi obse-
 queretur. faciebat ad gaudii cumulū, quod Romanum filium suum im-
 perialibus infulis videbat sublimatum; quod item filias Zoen et Theodo-
 ram et Agatham secum versantes unaque cum ipsa ac Constantino patre
 laetantes cernebat. nam et ipse eas colebat ac diligebat, praecipue vero
 Agatham observabat, quod indefessa sollicitudine sedulaque patri, cum
 aegra valetudine uteretur, inserviret; eiusque imperator opera his qui a
 secretis erant ac magistratu praeerant senatumque gerebant praestanda
 munera significaret. videbaturque interpretis rationem habere; nec vide-
 batur solum, sed et exploratum erat, eiusque re ipsa munia partesque
 explebat.

41. Quod autem magister ac scholarum domesticus Bardas Phocas
 viribus destituebatur, iamque effeta erat aetate ac gravi senectute, eum
 Porphyrogennetus officio movens eius loco domesticum praeficit Nice-
 phorum patricium ac ducem Asiaticorum eiusdem filium carissimum, vi-
 rum scilicet multis diversisque praeliis re praclare gesta spectabilem
 belloque fortissimum habitum. is suavi blandoque alloquio ordines com-
 ponens adversus hostes Agarenos signa movebat, ea felicitate ut nihil
 non auderent, ac velut in patrio solo in hostium agris stativa habere non

P 237 καὶ μήτε κρυπτομένων ἢ βακχεόντων ἢ ὑποστρεφόντων, ὡς ἔθος ἦν αὐτοῖς· ἀλλὰ πάντες τομῶς ἐχώρουν πρὸς τοὺς πολεμίους ταῖς ἀσπίσι περιφραζόμενοι καὶ τοῖς δόρασιν ἀμυνόμενοι καὶ κατὰ κράτος τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀφανίζοντες. καὶ ἦν ἰδεῖν Θάμβος καὶ ἐκπλήξιν τοῖς ὄρωσιν τὸν νικητὴν Νικηφόρον τὰς παρατάξεις καὶ 5 δυνάμεις καὶ τὰ φοῦλκα τοῦ ἀθλείου Χαμβαδᾶ συγκόπτοντα καὶ ἀπορραπίζοντα, καὶ τὴν τύχην τοῦ νικητοῦ ἀριστέως θαμβεῖσθαι καὶ μεγαλύνειν τοῖς ὄρωσιν, ὡς τὰς πόλεις καὶ κόμας καὶ χώρας B πρὸι κατατεφερωῖσαι καὶ αἰχμαλώτους ἄγειν καὶ ὑποσπόνδους τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων προσφέρειν. καὶ δὴ πρὸς τὸν πιστὸν Κων- 10 σταντῖνον ἀφικόμενος ἐπαίων καὶ τιμῶν παρ' αὐτοῦ ἡξιώθη, οἷον ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις οἱ Ῥωμαίων στρατηγοὶ ἂν ἐκτίσαντο.

42. Ὁ δὲ ἄναξ Κωνσταντῖνος μηδὲν τῶν πατρῴων αὐτοῦ οἰκοδομημάτων συγχωρῆσαι πεσεῖν, οὐδὲ τοῦτο τὸ μέγα λουτρόν, τὸ παρὰ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παρασκευασθὲν εἰς τὰ Μαρτί- 15 νης εὐρύχωρόν τε καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας θαῦμα, τὸ πρότε- C ρον παρορυθὲν ὡς ἀμελεία καὶ ῥαθυμία πρὸς πῦσαν ἀμορφίαν καὶ ἀκοσμίαν ἐλάσαι καὶ μηδὲν ἄλλο αὐτὸ σκοπεῖσθαι ἢ θεμελίους. οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος τοῖς πατρικοῖς ἔργοις ὡς οἰκείοις ἐπιγαννύ- μενος καὶ τερπόμενος ἀνακαινισμὸν ἐν αὐτῷ ἐπιδίδωσιν, αὐθις 20 ἀποκαθιστῶν, οὐ μόνον εἰς τὸν πρότερον κόσμον ἀναφέρων ἀλλὰ

14 συγχωρήσας?

18 αὐτοῦ?

abnuerent, ac neque latitarent aut baccharentur vel (ut ante suverant) pedem referrent, aut deserta militia ad propria redirent, sed omnes vi- vido impetu scutis muniti hastisque pugnantes in hostes irruerent ac Agarenos penitus profligarent. eratque videre rem stupendam omnique maiorem admiratione, Nicephorum victorem acies et turmas cuneosque impii Chambadae concidere atque fundere, praeclarique victoris ac pug- nis fortunam cunctos suspicere ac magnifice efferre, quippe cum urbes oppidaque et vicos et arces subiectis flammis combureret, captivosque duceret, ac foederatos Romano imperio offerret. porro ad fidelem Con- stantinum reversus ab expeditione easdem laudes honoresque ab eo con- secutus est, quibus praeis temporibus veteris Romae imperatores praeto- resque triumphii ritu donabantur.

42. Operam dedit imperator Constantinus ne ullum paternorum aedificiorum ruinam faceret. in his magnum ipsum balneum, quod Leo eius pater in Marinae aedibus vastissimum sane reiue Romanae mira- culum struxerat, cum prius neglectum fuisset, eoque neglectu sartumque tectum servandi incuria ornatum omnem ac quicquid decoris erat ami- sisset, prorsusque deformatum esset, nec in eo praeter rudera ac funda- menta quicquam aliud exstaret, Constantinus hic, qui paternis aequae ac suis operibus gloriaretur ac delectaretur, instaurandum constituit, ita rursus reparans ut non modo priorem ornatum referret sed et structurae

πλέον κρείττονα δημιουργήσας, πάντοθεν περικαλλύνων καὶ τὴν προτέραν ἀποδίδους τοῖς λοουμένοις εὐπάθειαν. τοῦτο καὶ ξένους εἰς θάμβος εἰσάγει καὶ τοὺς ἐνδίκους ἐκπλήττει.

43. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος πατρικίον Θεόδωρον **D**
5 τὸν Βελωνᾶν λεγόμενον ἔπαρχον καὶ πατέρα πόλεως προχειρίζεται, ἄνδρα ἱκανὸν καὶ λόγιον, πρὸς τοὺς νόμους πολυπειρίαν καὶ εὐφύιαν ἔχοντα· καὶ πρὸς τὸ κοινωὸν τροφὴν ἀνήροτον τοῖς δικαιομένοις τῇ εὐκοσμίᾳ καὶ δικαιολογίᾳ αὐτοῦ παρείχε.

44. Τὸν δὲ πατρικίον καὶ παρακοιμώμενον Βασιλείον ὁ
10 πορφυρογέννητος κατὰ τοῦ ἀθλείου Χαμβαδά μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυνάμειω λαοῦ καὶ πολλῆς ἔξοπλισεως ἀποστέλλει. καὶ δὴ ταῖς ἐκείνου θεοπνεύστοις βουλαῖς καθοπλισθεῖς, τῆς βασιλικῆς οἰκίας **P** 288
καὶ τοῦ Βυζαντίου ἀπύρας, πρὸς τὰς τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ γίνεται χώρας, καὶ πρῶτα μὲν πόλιν πορθεῖ Σαμοσάτων, Σύροις
15 πάλαι κατωκισμένην καὶ πρὸς τὴν ὄχθαν τοῦ Εὐφράτου παρακειμένην, δυσπρόσθητον οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ πλούτῳ πολλῶ ἐπιβρίθουσαν. ταύτῃ τὰ τοῦ στρατοῦ ἐχώρει, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν βαυβάρων ἡγεμονεύοντος· οἵτινες τῇ συντροφῳ ἀλαζονείᾳ ἐπαιρούμενοι ἀμαχί τὰ τῆς νίκης αὐτῶν ἐφρονύττοντο. ἐπεὶ δὲ οἱ βάρβαροι τῷ
20 Ῥωμαϊκῷ στρατῷ συνεδέθησαν, καὶ μηδὲ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν φέρον- **B**

3 ἐνοίκιος Combef.

magnificentia vinceret, undique illi ornata quaesito pristinaque lavantibus reddita voluptate. quae res tum extraneis admirationem facit, tum civibus ac inquilinis stuporem iniicit.

43. Constantinus porro imperator Theodorum patricium Belonam nuncupatum praefectum urbisque parentem praeficit, virum scilicet idoneum et eruditum, iurisque peritia ac nobili indole ingenioque egregie praeditum, quique rei civilis cura, recta ordinis constitutione iurisque dicundi aequitate iudicio contententibus spontaneam escam ministraret.

44. Basilium vero patricium sacri cubiculi praefectum (accubitorem vocant) Porphyrogennetus adversus impium Chambadam cum exercitu militumque valida manu atque armorum ingenti apparatu mittit. ac sane divinis munitus illius consiliis, regia Byzantioque profectus, ad infidelium Christumque negantium fines applicat; ac primum quidem Samosatam expugnat, urbem olim a Syris exstructam atque ad Euphratis ripam positam, praesidio firmam tutamque, populi multitudine confertam multisque divitiis locupletissimam. adversum hanc belli incumbebat moles, ipsumque barbarorum ducem. porro barbari innata elati superbia certam sibi de Romanis pollicebantur victoriam, iisque infremebant. at ubi collatis signis pugna comminus conserta est, ne impetum quidem sustinere valentes in fugam versi, quo cuique liceret res suas in tuto ponere, eo certabant evadere. hinc victor Romanus miles mortuis spolia de-

τες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ὅπως δύναιτο ἠγωνίζετο, τότε σκυλεύονται μὲν οἱ νεκροί, δεσμοῦνται δὲ καὶ οἱ ζῶντες, καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγὴ· καὶ ἄπαντες τὸ κοινὸν θάνατον καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ ἑπιοδρομοῦ ὑπέδξατο.

45. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν πατρικίον Λέοντα τὸν υἱὸν Βάρδα 5
μάλιστα τοῦ Φωκᾶ στρατηγὸν εἰς Ἀνατολικούς ἀντὶ τοῦ ἀδελ-
φοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου προχειρίζεται, ἄνδρα ἄριστον καὶ πρὸς
τοὺς Ἀγαρηνοὺς καὶ πολεμίους μαχημώτατον. καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς
C ἀδελφούς ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀγωνιζομένους καὶ πρὸς τοὺς
πολεμίους χωροῦντας καὶ κατυσφάττοντας, καὶ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν 10
μὴ φέροντας.

46. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς πλησίον
τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὥστε κατακαῆναι τὸν ἔμβολον τὸν
ἀπερχόμενον πρὸς τὴν Σιδηρῶν πόρταν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῇ
πολλῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ ὡς οικεῖα ἔγγονα τοὺς πολίτας φιλῶν 15
καὶ κηδόμενος, πάντας παρεθνήσατο εἰς ἀνοικοδομὴν τῶν πυρ-
D καϊθέντων αὐτῶν οἰκημάτων· καὶ τὸν ἄνακτα οἱ πολῖται ὡς θεὸν
δεύτερον καὶ εὐεργέτην ἐπήνον καὶ εὐχαρίστουν.

47. Τῶν δὲ Τούρκων ἐστρατείας ποιησάντων κατὰ Ῥω-
μαίων, καὶ καταδραμόντων μέχρι τῆς πόλεως τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου 20
πάσχα, καὶ ληισιμένων πᾶσαν Θρακίαν ψυχὴν καὶ πραιδαν πολ-
λήν, ὁ βασιλεὺς εὐθὺς τὸν πατρικίον καὶ δομέστικον τῶν Ἐξκου-

15 ἔκγονα?

trahere, eos qui vivi capti essent sub iugum mittere, amplissimasque manubias direpta urbe parare. ducta haec omnia in urbem ac triumphii specie per Circum tractata.

45. Ad haec imperator Leonem patricium Bardae Phocae filium magistrum, vice fratris sui Nicephori, Asiaticis legionibus ducem praeficit, virum sane optimum ac strenuum adversusque Agarenos ac imperii hostes bellicosissimum. eratque videre germanos Christianorum praesidio decertantes praeliaque moventes, factaque in hostes impressione eorum stragem dantes et iugulantes atque caedentes, cum illi eorum impetum non ferrent.

46. Sub id tempus haud longe ab aede S. Thomae sacra ingens formidolosunque excitatum incendium, ita nimirum ut quae ad portam Ferream tendit porticus igne assumpta sit. at imperator, pro summa sua benignitate, ac quod cives ut carissima pignora sic diligebat illorumque rebus paterne prospiciebat, cunctos consolatus est instauratis eorum aedibus, quas vorax flamma absumperat; tantaque illa humanitate deliniti cives imperatorem velut fere deum alterum ac beneficum parentem laudibus celebrabant, gratiasque agebant.

47. Turcis porro, expeditione adversus Romanos suscepta, ad ipsam usque urbem per diem festum paschae excurrentibus, Thracisque, quotquot in eos incurrebant, captivos ducentibus, multamque prae-

βίτων Πόθον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελαρίων καὶ τοῦ ὄψικίου καὶ τοῦ Θρακῆσι, κατὰ πόδας αὐτῶν περάσας, ἔξαπέστειλεν· οἱ τῇ εὐπροσδέκτῳ P 289 πρὸς Θεὸν εὐχῇ τοῦ πορφυρογεννήτου νυκτὸς ἐπιπεσόντες κατέσφαξαν καὶ κατεπολέμησαν, λαβόντες τὴν πραιῖδα καὶ αἰχμαλωσίαν. αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῆς ἄγαν ἤττης καὶ τροπῆς αἰσχυνθέντες εἰς τὴν ἰδίαν γῆν ὑπέστρεψαν.

48. Ἄξιον γὰρ ἐστὶν ἔξειπεῖν καὶ τὸ φοβερὸν ἐκ Θεοῦ φανέν σημεῖον καὶ προάγγελμα τῆς μεταθέσεως Κωνσταντίνου τοῦ 10 πορφυρογεννήτου. φασὶν γὰρ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ ἀνακτος ἀστέρα λαμπρὸν κομήτην φανῆναι ἡμέρας τεσσαράκοντα, νῦν δὲ πάλιν εἰς τὴν νόσον καὶ ἔξοδον αὐτοῦ ἀστέρα κατ' οὐρανὸν δειχθῆναι, 30- B λευρὸν δὲ καὶ ἀμαυρὸν φῶς ἔχοντα, καὶ τοῦτον ἐπὶ ἰκανὰς ἡμέρας φαινόμενον, δεικνύοντα τῇ κρείττονι δυνάμει δεδημιουργημένον 15 τὸν πορφυρογενῆτον Κωνσταντῖνον. καὶ τοῦτο ἴσασι πολλοὶ τῶν ἐγνωμόνων καὶ τὸ θαῦμα τοῖς οὐκ εἰδόσι παραπεμφαμένων, ἵνα καὶ τὰ στοιχεῖα τὸ τοῦ πορφυρογεννήτου συμπενθήσῃ τέλος.

Ἄλλ' εἰ καὶ τὰ πλείω τῶν βασιλικῶν πρακτικῶν διαφεύγει τὸν νοῦν, ἐν δὲ τοῦτο τὸ τελευταῖον τοῖς εἰρημένοις προσθεῖς τὸ 20 τοῦ λόγου πέρασ ἀφίξομαι. (49) ἐτρέφετο πόθος καὶ ἔφεις τῷ ἀνακτι τῷ ὄρει τοῦ Ὀλύμπου καταλαβεῖν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἁγίους C πατέρας ἐπόψεσθαι καὶ τῶν τιμῶν αὐτῶν ἐναπολαῦσαι εὐχῶν καὶ

8 γὰρ] δέ?

dam abigentibus, mox imperator Pothum Argyrum patricium ac excubitorum domesticum cum sua legione ducisque bucelariorum et Opsicii ac Thracessorum misit, qui traicientes e vestigio eos insequerentur. quamobrem deo acceptis Porphyrogenneti communiti precibus, facta noctu in hostem impressione eorum late stragem dederunt. expugnatis illorum castris praeda recepta atque captivi. Turci vero ingenti ea clade ac fuga confusi ad sua reversi sunt.

48. Operae pretium vero ut et tremendum ex deo ostensum signum ac Constantini Porphyrogenneti migrationis praenuntium exponamus. aiunt namque in illius ortu stellam cometem splendidam ad dies quadraginta luxisse; nuncque iterum sub morbi tempus vitaeque exitum stellam in caelo apparuisse turbido atque obscuro iurare, inque dies multos conspicuam fuisse, hoc nempe praesignantem, Constantinum Porphyrogennetum potiore virtute ac numine conditum esse. sicque se rem habere viri plures probi novere, ac miraculum ad eos qui nescirent transisere, ita ut etiam elementa Porphyrogenneti finem pari luctu prosequerentur.

Verum quanquam pleraque imperatoris gesta animum fugiunt, ubi unum hoc extremum superius dictis adiecero, orationi finem imponam. (49) incesserat imperatorem cupido ingensque desiderium petendi Olympum montem, et ut sanctos patres illic degentes inviseret, seque vene-

τῇ μεταβάσει τῶν τόπων καὶ τῇ τῶν ἀέρων ἐκκρωσιᾷ τὸ ὑγιές αὐ-
 τῷ περιποιήσασθαι· ἐπεσφύχετο γὰρ αὐτῷ νόσος κρυφία, δι' ἣν
 καὶ ἱατρικαῖς ἐπιμελείαις ἔκδοτος ἐδείκνυτο, καὶ τῆς πρὸς τὸν
 Ὀλυμπον ἐξελεύσεως ἐδέετο τὸ μάλιστα. τούτῳ τῷ πῶδῳ κάτοχος
 γεγωνῶς αὐτίκα τοῦ δρομωνίου ἐπέβαιεν καὶ πρὸς χώρας τῶν Βι-5
 θυνῶν ἐπιφοίτα καὶ πρὸς Πιρίετον, ἧτις Πιραίνετος παρὰ τῶν ἐγ-
 χωρίων ἐπωνόμασται, ἕκ τινος πατρίου Θεοῦ Βιθυνῶν τὴν κλήσιν
 D ἐπιτεθεῖσα. ἐκείθεν πρὸς Νικαίαν ἐφίσταται, πόλιν ἀρχαιοπλου-
 τον καὶ πολυάνδρον. ἀπὸ δὲ ταύτης εἰς φροντιστήριον μοναχῶν
 πρὸς τὰς ἐπορείας κείμενον ἀφίκετο τοῦ ἐκείσε δοξαζομένου μά-10
 τυρος Ἀθηνόγονος· καὶ διὰ κινάβουρας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γράμ-
 ματα ὁ ἐκείσε καθηγουμενῶν ὑπέδειξε τῷ ἄνακτι. φασὶ γὰρ ὅτι
 Λέων ὁ εὐσεβῆς βασιλεὺς ἐκείσε διερχόμενος, τὴν πορείαν ποιού-
 μενος πρὸς τὰς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείας αἰτήσεως χάριν τοῦ δο-
 θῆναι αὐτῷ νῆδον διάδοχον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ὁ τηνικαῦτα 15
 ἡγούμενος τῆς μονῆς Πέτρος προέφησεν αὐτῷ νῆδον γεννησάι διά-
 δοχον τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς μέλλει ἐξελεθῆναι εἰς τὸν
 P 290 Ὀλυμπον εἰς τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ. τὴν δὲ γραφὴν ὁ πορφυ-
 ρογέννητος ἰδίαν εἶναι Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γνωρίσας ἀλη-
 θινὴν ἔφησεν εἶναι τὴν πρόρρησιν τοῦ μοναχοῦ. ἀπὸ δὲ ταύτης πρὸς 20
 τὰς ἐπορείας τοῦ Ὀλύμπου γίνεται, Ὀλύμπου ἐκείνου οὗ καὶ Μυ-
 σίων πρόβαλοι γραφῆ παραδέδωκεν, Μυσῶν τὸ καλαῖον ἐν τούτῳ.

10 ὑπὸ πορείας?

12 καθηγουμενῶν?

21 ὑπὸ πορείας?

ὅν καὶ Μύσιον πρόβαλοι γραφῆ?

rabilium precum illorum amplo comœatu communiret, nec non ut loco-
 rum mutatione auraque leniore aegrae valetudini remedium quaereret.
 mussitabat enim in eo occulta quaedam aegritudo, cuius etiam curandae
 causa medicorum se curae addixerat ac ad Olympum exire maxime
 opus habebat. hoc desiderio ac amore captus confestim praetoriam mi-
 norem celocem conscendit, venitque ad Bithynorum fines; et ad Pri-
 etum (Praenetus locus vocatus est ab indigenis, eam nactus appellationem
 a quodam Bithynorum tutelari deo), inde Nicaeam applicat, urbem olim
 opulentam ac incolis confertam. tum ad monasterium venit, quod ad
 montis ascensum situm est ac Athenogeni martyri illic cultum habentis
 sacrum est. ibi loci praepositus illius patris diploma rubrica consigna-
 tum imperatori ostendit. aiunt enim pie recordationis Leonem impe-
 ratorem illac transeuntem, atque ad Olympi verticem iter habentem. ut
 a deo filium imperii haeredem votis impetraret, a monasterii tunc prae-
 fecto Petro nomine audivisse fore ut filium imperii successorem suscipe-
 ret, et ut is idem sub vitae exitum Olympum pariter peteret. itaque
 Porphyrogennetus, propria patris sui agnita scriptura, veram esse ait
 monachi vaticinationem. inde ad Olympi montosa transit, Olympi, in-
 quam, quem et Mysorum censui (nempe Mysis olim in eo sedes haben-

οἰκούντων. ἐκ δὲ τούτων ἐπὶ τὰς παραλογὰς καὶ δυσκολίας καὶ ἐλικοειδεῖς καὶ κρημνώδεις ἀναβάσεις μὲν διελθὼν ὁ ἀναξ, ταῖς κέλλαις τῶν ἱερῶν πατέρων καταλαβὼν, οὗς ἰδὼν κατυσπασόμενος καὶ τὰς τούτων ψυχωφελεῖς ἐσχὰς ἐφόδιον λαβὼν πρὸς τὴν Προῦσαν μετανίσταται, πόλιν ἀνδρὸς τὸ πάλαι Βιδυνῶν βασιλεύσαντος, ὃς ἀνδραγαθίαις καὶ πολέμων τῶν τρηκιάδε βασιλέων ὑπερ-
 αρθέτων σύμβολον μνήμης τὴν τοιάνδε πόλιν ἐξεργάσατο. ἧς οὐ πολλῶ ἄποθεν καὶ ὑποβρύχιος γέγονε, θερμῶν ἀναδόσεις βλέπων, ἐν οἷς μῦθοι φασιν Ἡρακλῆν κατὰ ζήτησιν Ἰγλη περιπλανώμενον τὸν ἐξ Ἰγλου φόνον τῷ λύθρῳ ἐναποσημήξασθαι. (50) ὁ δὲ ἀναξ παρὰ τῶν ἱερῶν πατέρων διδαχθεὶς ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Ὀλύμπου ἀσκητὴν εἶναι σημειοφόρον γέροντα ἐν σπηλαιῷ, πόθῳ τῷ πρὸς αὐτὸν ἠπέεγτο. καὶ δὴ θεῖα ἐκλάμψει ὁ γέροντα ἐμφανισθεὶς ὡς τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἀφικομένου, τῆς κέλλης αὐτοῦ ἀπιῶν, μετάνοιαν δὲ βαλὼν, τὸ ἐδλόγησον ἔφησεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐρωτήσας "τίς τε ὢν καὶ πόθεν καὶ πῶς καὶ ποῦ παραγίνῃ;" ἔφησεν "τὴν πρόδοτον τῆς βασιλείας σοῦ πρὸς με γνούς μᾶλλον πρὸς σὲ παραγίνομαι." ὁ δὲ θεῖαν ἀποστολὴν τὸν γέροντα ὑπονόησας, τὰς τούτου ἐσχὰς ἐφόδιον λαβὼν καὶ τὴν τῆς ζωῆς αὐτοῦ μετὰ-
 20 στασις μαθὼν, πρὸς τὰς κέλλας τῶν ἱερῶν πατέρων ὑπενόστησεν καὶ συνεστιαθεὶς αὐτοῖς τὸ τάχος πρὸς τὴν θάλασσαν κατήλθεν. καὶ τοῖς πολλοῖς ἐλάκθανεν ὡς εἶη νοσῶν. ἔνδον δὲ κατεδαπα-

6 δς om P

9 Ἰγλου?

tibus) pridem adscripsere. indeque vix tortuosis anfractuosis praeruptis ac quam difficillimis ad ascensum collibus superatis, ad sacrorum patrum cellas imperator evasit. quibus visis ac salutatis, eorumque salutarium precum comaeu munitus, Prusam commigrat, quam olim vir Bithynis imperans fortitudinis rerumque bello praeclare gestarum nobilioribus gentis regibus monumentum condiderat. in huius pene pomeriis ac suburbanis cum thermae occurrissent, iis lavit; quo loco ferunt fabulae Herculem, quaerendo Hylam circumquaque palantem, ex Hylae nece cruorem abstersisse. (50) interim admonet sacri patres, esse in Olympi summo vertice senioreni ascetam in spelunca signis effulgentem; quo ille nuntio hinc eius visendi desiderio excitatur. ac vero senior divina colostratus apparitione, quasi ad eum imperator venisset, relicta cella sua, facta reverentia (prone scilicet salutato) "benedic" ait. quaerit imperator quisnam tandem et unde et quomodo ac quo venerit. respondit ille "cum maiestatem tuam ad me venire cognoverim, ego potius ad te venio." tum imperator dei nutu senioreni ad se missum suspicatus, eiusque precibus communitus, cum vitae terminum sibi proximum adesse didicisset, ad sanctorum patrum cellas reversus est; ciboque cum illis recreatus cito ad mare descendit. nec eum aegrotare plerique noverant:

Theophanes contin.

30

νατο και κατηνάλωτο ὑπό τε τοῦ κοιλιακοῦ νοσήματος και τοῦ πυρετοῦ.

51. Ἄλλ' ὦ θνητῆς φύσεως νόμοι και τῆχης μεταβολαί,
D πρὸς οἷους συνεπιγόμεναι και ἐλαύνομαι θρήνουσ! ἔξ οὗ μεταβάς
 και κατευθῆ τείνας τὸν πλοῦν πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν κατέλαβεν, 5
 τῇ συνεχοῦση νόσω κατατρυχόμενος και βαλλόμενος. ἐπεὶ γὰρ
 ἤτῳτο ὁ φοβερὸς βασιλεὺς παρὰ τῆς νόσου και αἱ περὶ τοῦ ζῆν
 ἐλπίδες προεχώρουν, οὐκ ἦν ὅστις τὸν πορφυρογέννητον μὴ ἄνω-
 λοφύρετο και ἀπαδύρετο τὸν καλὸν ἄνακτα, τὸν γλυκύν, τὸν εὐ-
 προσηγῆ, τὸν εὐπρόσιτον, τὸν γαληρόν, και ὅσοις ἄλλοις χρῆ 10
 ὀνόμασι καλέσαι τὸν ἄνδρα πρὸς οὗς τῷ πόθῳ συνδέεται. ἐπεὶ
P 291 δὲ τὰ τελευταῖα πνέων ὤρῳτο ὁ πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος,
 Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ αὐτοκράτορα βασιλεῖα ἐποίησεν, παρα-
 δούς και ὀρκώσους Ἰωσήφ πατρίκιον και πραιπόσιτον τοῦ διαφν-
 λάξαι αὐτὸν τῇ αὐτοῦ ἐντρεχείᾳ και πικνώσει* και γὰρ τοιοῦτος 15
 ἦν ὁ ἀνὴρ, πικνὸς και ὀρθὸς και πιστὸς και πρὸς τὰ πολιτικὰ
 διοικῆματα ἀετοῦ ταχύτερος, εἰς δὲ τὸ ἀπροσωπώληπτον και εὐσε-
 βῆς και δίκαιος, ὡς τοιοῦτον ἕτερον μὴ γνωρίζεσθαι.

52. Ἀγούστα Ἑλένη σὺν και τοῖς τέκνοις αὐτῆς και τῷ
 πατρικίῳ και παρακοιμωμένῳ Βασιλείῳ και τοῖς κοιτωνίταις, ὡς 20
 ἑώρων τὸν ἄνακτα Κωνσταντῖνον ψυχορραγοῦντα και συγκοπτό-
B μενον, περιχυθέντες τῇ κλητῇ κλαυθμοῖς και ὀδυρμοῖς ἀμέτροις

18 εἰς em P

sed intus coeliaco morbo contabescebat febrisque ardoribus consume-
 batur.

51. At, o naturae mortalis leges fortunaeque vicissitudines, in
 quos luctus ac lamenta compellor! quo ex tempore recedens rectaque
 mari iter contendens urbem Augustam petiit, quo tenebatur, morbo de-
 terente ac male afficiente. quod enim tremendus quondam imperator vi
 morbi maiore fatiscebat, iamque spes salutis abscesserant, nemo erat qui
 non eiulatu luctuque Porphyrogenetum prosequeretur, nemo qui regem
 optimum, dulcem, mansuetum, alloquio facilem, tranquillum serenumque,
 ac si qua eiusmodi nomina quis viro affectus adhibeat, non deplangeret
 ac lameataretur. quoniam vero extremum iam spiritum Constanti-
 nus Porphyrogenetus trahere videbatur, Romanum filium imperato-
 rem designat, eum etiam atque etiam Iosepho patricio ac praeposito
 commendans, adiuransque, qua pollebat prudentia ac solertia, ut res eius
 diligenti opera servaret incolumes. talis sane ille vir erat, catus ac
 prudens rectusque ac fidelis, publicisque rebus administrandis aquila per-
 nicior, integritate iudicii, et ut nullius personam acciperet, pius ac ius-
 tus; qua probitate nemo par illi enituit.

52. Helena porro Augusta cum liberis Basilioque patricio et sacri
 cubiculi praefecto nec non cubiculariis, ubi imperatorem Constantinum
 animam agentem ac iam linqui viderunt, lecto circumfusi, immenso fletu

περιρραίνοντες ἀπωλοφύροντο καὶ ἀπωδύροντο τοιοῦτον δεσπότην, καὶ πλεόν οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοῖς καὶ κενοῖς δάκρυσι καταπλύνοντες τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνο σῶμα. καὶ δὴ τὴν κλίνην αὐτοῦ ἀμφοτέρων περικυκλούντων καὶ ταῖς πολλαῖς οἰμωγαῖς κοπτομένων, καὶ
 5 πρὸς τὰ τέλη πάντη ὧν ὁ γλυκὺς καὶ πλουτοδότης βασιλεὺς, χοροστασίαι ἁγίων καὶ δικαίων μοναχῶν τε καὶ μαρτύρων καὶ ἱεραρχῶν παρίσταντο, καὶ τὸ πανάγιον αὐτοῦ πνεῦμα χερσὶν ἀγγελικαῖς παρέθετο. καὶ τάχιον τοῦτον ἀποσμήξαντες προέθηκαν ἐν τοῖς
 δεκαεννέα ἀκουβίτοις. καὶ ψαλμοῖς τοῦτον τελέσαντες παρεθῆ C
 10 ἐξήγαγον, καὶ πρὸς τὴν Χαλκῆν ἀποθέτες, τελευταῖον ἀσπασμὸν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μάγιστροι καὶ οἱ πατριῖοι καὶ ἡ πᾶσα σύγκλητος κατησπάζοντο· καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, ὡς ἔθος ἦν, ἀνακράξας “ἐξέλθε, βασιλεῦ· καλεῖ σε ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων,” καὶ τοῦ πλήθους τοῦ
 15 ὄχλου βοῆν καὶ κικυρτόν καὶ ὀδυρμὸν βαλλόντων, καὶ τοῦ τρίτου τοῦτο φωνήσαντος, παρεθῆ ἄραντες τὸν ἀνακτα ἐξήγαγον ἀπὸ τῶν βασιλικῶν δόμων ἐπὶ τὴν λεωφόρον, καὶ πρὸς τὸν ναὸν τῶν D
 ἁγίων ἀποστόλων ἔφερον, τῆς συγκλήτου πάσης προπεμπούσης, καὶ ἕσμασι προπομπίαις τὴν ἔξοδον μεγαλύνοντες. (53) καὶ τί
 20 δεῖ λέγειν εἰς τὸν συνελθόντα λαὸν καὶ ὄχλον τῆς πολιτείας, τῶν μὲν ἀπ’ ἕνους τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνο σκῆνος κατοπτευόντων, τῶν δὲ πλησίον παραθεωρούντων, καὶ ἄλλων μὲν ἐξ οἰκοδομιῶν καὶ

8 παρίθετο P

ac eiulatu lacrimas libantes, herum talem ac dominum deplangebant ac lamentabantur; nihilque inde maioris frugis consecuti sunt quam ut mutis inanibusque lacrimis imperatoris corpus illud funusque proluerent. hinc inde itaque, eius lectum utrisque ambientibus multoque gemitu deplangentibus, cum prorsus in extremis esset dulcis ac locuples munerator Constantinus, adstiterunt sanctorum iustorumque et monachorum atque martyrum ac hierarcharum chori, suumque ille sanctum spiritum angelicis manibus commendavit; citiusque abstergentes in Novemdecim-accubitorium exposuerunt; psalmisque ei defungentes confestim eduxerunt, ac in Chalce deposito supremum urbis episcopus et sacerdotes et magistri et patricii omnisque senatus osculum dederunt ac consalutarunt. tum ex more magister ceremoniarum alta voce atque clamore, “egredere, imperator; vocat te rex regum et dominus dominantium;” plebisque sublato clamore et gemitu longaque lugubri voce, ac cum tertio, quem dixi, inceptor pronuntiasset, confestim tollentes imperatorem et regis aedibus eduxerunt, publicaue vehentes ad SS. apostolorum detulerunt, pompam comitante universo senatu, ac funebribus canticis magnifice viri exitum exornante. (53) quid vero attinet populi civiumque multitudo quanta confluerit narrare? cum alii e sublimi regium illud tabernaculum adpsectarent, alii e vicino obiter cernerent, alii e domorum altis cenaculis

οικημάτων μετεώρων και ὑψηλῶν προκυπτόντων και πρὸς τὴν θείαν
 τῆς κλίνης ἐπιρριπτόντων, τῶν δὲ κρυφίως μυρομένων και στενα-
 P 292 γμοῖς ἐγκυρδίοις κλονουμένων, και ἄλλων ὀδυρμοῖς καταξαινομέ-
 νων, και ἄλλων τινῶν ὀξύτερον ἐπικωκόντων, και συνθλιβόμενοι
 και ἀπολοφυρόμενοι τῷ καινῷ δυστυχήματι, τινῶν δὲ και τὰ δά-5
 κρυα κρουνηδὸν προχέοντων και τὴν χρυσοκόλλητον κλίνην καταρ-
 δεόντων και καταρραϊνόντων. ὡς δὲ τῷ καινῷ τῶν ἁγίων ἀποστό-
 λων προσήγγισαν και ἔσω τὸ βασιλικὸν δορυφορούμενον ἐφαίνεται
 B αὐτοῦ σῶμα ταῖς οικείαις, ὡς ἔθος τοῖς νεκροῖς ποιεῖν, λαζαρώ-10
 σας, και τοῦ τάφου ἦτοι τοῦ λάρνακος ἐντρεπισθέντος και σηκω-
 θέντος, κατέθετο μετὰ Λέοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. τὴν
 δὲ πατρικὴν ἐνότητα και ἀγάπην οὐδὲ μετὰ θάνατον και ταφὴν ὁ
 φιλιτατος νίδος ἀπέστρεψεν.

54. Ἦν τῇ ἰδέῃ ὁ πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος ὁ βα-15
 σιλεὺς εὐμήκης τῇ ἡλικίᾳ, λευκὸς τῇ χροιά ὡσεὶ γάλα, εὐόφθαλ-
 μος, χαροποιοὺς ἔχων ὀφθαλμούς, γρυπὸς ἦτοι ἐπίρην, μακρο-
 C πρόσωπος, ῥοδινός, μακροτράχηλος, τῇ ἡλικίᾳ ὄρθιος ὡσεὶ κυ-
 πᾶρισσος, εὐρὺς τοῖς ὤμοις, καλότεροπος, προσηγῆς τοῖς πᾶσι
 και ὡς τὰ πολλὰ δειλός, φιλοτρώπεζος και φιλοινος, ἡδὺς τοῖς 20
 λόγοις, και τοῖς δώροις και ταῖς ἀντιλήψεσι πλούσιος. οὗτος ἀπὸ
 τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέχρι θανάτου αὐτοῦ ἔζησεν χρόνους πεντή-
 κοντα πέντε μῆνας δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν δὲ μηνὶ Νοεμ-

6 κλίση] ἐκείνην P: cf. p. 296 A

11 σκωθέντες P

tantisper prospicientes in feralem lectulum oculos superne coniciuerent, alii secum ipsi taciteque lugerent, ac cordis suspiriis quaterentur, alii gemitibus dilacerarentur, nonnulli altius quiritarentur, plangendo ac deflendo commune infortunium, alii ubertim torrentis instar lacrimas funderent, auroque compactam sandapilam illam largiore fletu adspargerent ac perfunderent. ubi ad SS. apostolorum venerandam aedem venerunt, sicque pompa elatum imperatoris funus in illud intulerunt, Basilius patricius ac sacri cubiculi praefectus suis ipse manibus, uti moris est defunctis, sanctissimum eius cadaver linteis institisque convolvens, tumuloque seu urna rite parata ac composita cum Leone eius patre imperatore in monumento condidit, ita sane ut unionem cum patre ac caritatem nec post mortem ac sepulturam carissima proles aversata sit.

54. Erat Constantinus Porphyrogennetus imperator procera statura, candido lactis instar colore, pulchris oculis ac gratiosis, aquilinus seu adunco naso, lata fronte, roseus, oblongo collo, recta corporis statura velut cypressus, latis humeris, probis moribus, in cunctos lenis ac fere subtimidus, epularum vinique amantior, eloquio dulcis, muneribus praemiisque largus. vixit ab ortu suo annos quinquaginta quinque, menses duos, dies . . . mortuus est mensis Novembris die 15, indictione 3, anno a

βρίω πεντεκαιδέκτῃ Ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἑννάτῳ, καταλείψας αὐτοκράτορα τὸν Ῥωμανὸν καὶ Ἑλένην Ἀδγούστιαν τὴν μητέρα Ῥωμανοῦ.

5 Β Α Σ Ι Α Ε Ι Α P 293
 Ρ Ω Μ Α Ν Ο Υ
 ΤΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς κατελείφθη αὐτοκράτωρ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἑτῶν ὡς εἴκοσι καὶ 10 ἑνός, τοῦ πορφυρογεννήτου Βασιλείου ἑνιαυσίου ὄντος, ἅμα καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ Θεοφανῷ τῇ συνένῳ αὐτοῦ, μηνὶ Νοεμβρίῳ ἕκτῃ Ἰνδικτιῶνος ἕκτης, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἑννάτῳ· καὶ παρευθὺς τοὺς κοιτωνίτας καὶ ἀνδρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πατρικῶτα καὶ πρω- 15 τοσπαθαράτα τιμήσας καὶ ἐν ἑτέροις ἁξιώμασιν ὑπερβιβάσας καὶ δώροις καταπλουτίσας τῶν βασιλικῶν δόμων τοῦ παλατίου κατήγαγεν. ἔξελέξατο δὲ καὶ προέκρινεν παραδυναστεύοντα καὶ πρῶτους τοὺς τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πατρικίον πριμύσιτον καὶ δρογγύριον τῶν πλωτῶν, ὄντινα καὶ μετὰ βραχὺ παρακοιμώμενον P 294 20 προανεβίβασεν, καὶ πᾶσαν ἑξουσίαν καὶ φροντίδα τοῦ ἡπικίου

10 Κωνσταντίνου Ρ, Βασιλείου margo 12 τρίτης margo Combef.

mundo condito 6469, relicto Romano imperatore atque Helena Augusta Romani matre.

IMPERIUM ROMANI

CONSTANTINI PORPHYROGENNETI F.

Romanus imperator a patre suo Constantino Porphyrogenneto imperii heres, summa rerum ei concredita, relictus est annos natus circiter viginti et unum (Basilio Porphyrogenneto unius anni puero) una cum matre Helena ac Theophanone coniuge, mensis Novembris die 6, indictione 6, anno a mundo condito 6469. mox vero patris cubicularios ac domesticos aulicos patricia ac protospathariorum aliisque maioribus dignitatibus auctos donisque locupletatos e palatii aedibus deturbavit. elegit vero ac cooptavit rerum gerendarum socios ac ministros senatasque principes Iosephum patricium praepositum ac rei navalis drungarium; quem etiam haud ita post sacri cubiculi praefectum (id est accubitorem) provexit, omnemque in eum auctoritatem curamque gerendas rei publi-

ἀνατίθεικεν. τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην λεγόμενον τὸν Χοιρινῶν πατρίκιον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην προεβίβλετο τοῦ φυλάττειν τὸν ἄνακτα ἀπὸ τῶν ἵποπτευομένων προσώπων. καὶ τὸν πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἑπαρχον πόλεως ἐχειροτόνησεν, ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἐπιτήδειον, ὅτινα 5 καὶ μετὰ βραχὺ πατρίκιον καὶ γενικὸν λογοθέτην προεβίβλετο, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἑπαρχον πόλεως τὸν πατρίκιον Θεόδωρον τὸν ἀπὸ

B στρατιωτικῶν τὸν λεγόμενον Δαφνοπάτην ἐποίησεν· ὅστις Σισίνιος τῇ ἐπαρχίᾳ διέπρεψεν εὐνομία καὶ δικαιοσύνη καὶ τὸ ἱερὸν πραιτώριον κατηγλύαιεν. καὶ ἦν ἰδεῖν παρισταμένων τῷ ἐκείνου 10 βήματι, καὶ ἀποκρούων καὶ ἀπορραπίζων τὰς παλινδικίας καὶ παλιμβολίας τῶν δικαζομένων· καὶ δικαστῆς δι' ἑαυτοῦ ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἡδικοῦτι ἐγίνετο. ἀλλὰ καὶ συμπόνους τῷ ἐπάρχῳ ὁ αὐτοκράτωρ δέδωκε, τῇ ἐκλογῇ καὶ μαρτυρίᾳ Ἰωσήφ πατρικίου καὶ παρακοιμωμένου καὶ τοῦ ἐπάρχου Σισινίου, Θεοφύλακτον ἀση- 15

C κρήτιν τὸν λεγόμενον Ματζίτζικον καὶ Ἰωσήφ σπαθαροκανδιδάτον καὶ κριτήν, ὅτινα λογοθέτην τοῦ πραιτωρίου ἐποίησεν· οἵτινες τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ ἐπάρχου καλῶς τῇ πολιτείᾳ ἐνήργουν.

2. Χρῆ οὖν καὶ περὶ τῶν κοινῶν φροντίδων τοῦ ἀνακτος ἔξειπῆν. εὐθὺς πρὸς πάντα ἀρχηγὸν Ῥωμαίων καὶ βασιλικὸν 20 στρατηγὸν καὶ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς δύσεως καὶ ἐξῆς ἐθνῶν ἀποστελλομένων φιλικῶν γραμμμάτων αὐτοῦ, πάντες τῇ τύχῃ καὶ

21 καὶ τοὺς B. — ἐξῆς ἐθνάρχας?

caele reiecit. Ioannem cognomento Chaerinam protospatharium patricium ac magnum hetaeriarum praefecit, ut per eum eiusque curas cautum esset imperatori, si qui insidiarum illi suspecti essent. Sisinium protospatharium exsacellarium urbis praefectum dedit; quem ipsum brevi post patricium ac generalem logothetam constituit, eiusque loco Theodorum patricium e militaribus numeris, Daphnopatem nuncupatum, urbis praefectum creavit. hic porro Sisinius, quamdiu praefecti munere functus est, aequitate ac iustitia fulsit sacrumque praetorium egregie ornavit. videre erat, cum ad eius tribunal litigantes adstarent, recidivas lites seu controversias ex damnatis causis et mortuis dolosque ac versutias repellere ac procul amandare; hincque adeo sua quisque sponte illatae parti iniuriae iudex erat. quin et adiutores seu assessores urbis praefecto ab imperatore dati hi, Iosephi patricii et accubitoris urbisque praefecti Sisinii iudicio testimonioque probati, Theophylactus a secretis cognomento Matzitzicus, ac Iosephus spatharocandidatus iudexque, quem praetorii logothetam constituit. hi ambo, quibus urbis praefectum probe consiliis iuvabant, operam suam rei publicae bene collocabant.

2. Operae pretium igitur fuerit ut de publicis imperatoris curis disseramus. simul atque rerum summam adeptus est, ad Romanos omnes dnces imperatorisque nomine praetores. et Bulgariae et Occidentis Orientisque gentium principes amicitiae confovendae causa literas misit: iis

φιλικῶς αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος κράτιστον ἀνύμουν καὶ φιλικὰς σπονδὰς ὠμολόγουν. δεῖ οὖν καὶ περὶ τῶν πολιτῶν ἐξεπεῖν. ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς οὕτως ἐφίλησε τὴν ἐνεκαμένην ὡς τὴν γεννησαμένην, καὶ ἐν αὐτῇ γένῃ περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο. διὰ τοι τοῦτο 5 καὶ τὰ εὐγενῆ καὶ καθαρὰ τῶν γενῶν ποιεῖται δι' ἐκλογῆς, καὶ οὗς μὲν ἀξιωματῶν καταλαμπρόνει τιμαῖς, οὗς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμεῖται δωρεαῖς. ἔσθ' ὅτε καὶ συνεστίλους ποιούμενος, ἀργύρια παρέχων, τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐνηρῶει καὶ ὑπανέφλεγεν, καὶ τὴν ἐκείνων εὐνοίαν ἀντὶ πολλῶν φρουρῶν καὶ φυλάκων προέ- 10 κριεν.

3. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγά- P 295
θην καὶ Θεοφανῶ καὶ Ἄνναν ἐκ τῶν βασιλικῶν δόμων εἰς τὰ Κα-
νικλείου, ἐν οἷς Σοφία ἢ Ἀδγοῦστα ἢ τοῦ Χριστοφόρου καὶ τοῦ
βασιλικῶς ἦν ἀποκεκαρμένη μοναχῇ, κατήγαγεν καὶ μοναχὰς ἀπέ- 15
κειρεν, πολλὰ καὶ τῆς Ἑλένης τῆς μητρὸς Ῥωμανοῦ καὶ αὐτῶν
ἀπολοφυρομένων καὶ ἀποκλαιουσῶν, καὶ τῇ χειρὶ παρ' ἀλλήλων
σφιγγουσῶν καὶ τῷ τραχίλῳ ἐπικειμένων, πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν
ἢ κωφοῖς καὶ κenoῖς δάκρυσι. πάλιν δὲ αὐτὰς μετὰ διήκπευσιν
ἡμερῶν ἀπ' ἐκεῖσε ὁ αὐτοκράτωρ μετέθηκεν, καὶ τὴν μὲν Ζωὴν 20
καὶ Θεοδώραν καὶ Θεοφανῶ εἰς τὰ Ἀντιόχου ἐκλήρωσεν, τὴν B
Ἀγάθην εἰς τὸ ἰδρυθὲν καὶ κατασκηνωθὲν φροντιστήριον παρὰ
Ῥωμανοῦ τοῦ τηρικαῦτα βασιλεύσαντος καὶ πάππου τοῦ αὐτοκρά-

1 post αὐτοῦ Combesium συγκαίροντες. 21 εἰς] καὶ Ἄνναν εἰς?

acceptis, gratulari omnes imperatoris fortunae eiusque sibi amicitiae nomine, optimum celebrare, pacisque cum eo foedera firmare. at neque de civibus praetereunda narratio est. Romanus imperator sic ut parentem patriam diligebat, atque in ea nobiles familias pluris faciebat. idcirco etiam antiquae puraeque nobilitatis instituto delectu, nobilium alios dignitatum honestare honoribus, alios magnificis donare muneribus, quandoque etiam ad mensam adhibere, erogataque pecunia amoris vim magis adaugere ac incendere; quaque illi benevolentia ipsum prosequantur, multae stipendarum ac satellitum turbae praeferebat.

3. Sorores Zoen Theodoram Agatham Theophanonem Annamque aula detrusas ad Caniclii aedes, ubi Sophia Augusta Christophori imperatoris uxor tonsis crinibus monacham agebat, ipsas quoque sanctimonialium ritu capillis multavit; ac quanquam multis Helena matre sororibusque rei facinus deplorantibus largeque quiritantibus, cum se illae mutuo adstringerent et collo aliae aliis prope haerent, nihil amplius tragico illo spectaculo consecutae sunt quam ut mutis ac inanibus lacrimis defungerentur. iterum vero post dierum aliquot spatium inde amotas alio transferunt; ac Zoen quidem et Theodoram et Theophanonem Antiochi monasterio addixit, Annam vero ad monasterium a Romano tum impera-

τορος ἀπέστειλεν· καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐτὰς αἰ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο.

4. Τὸν δὲ Νικηφόρον καὶ δομέστικόν τῶν σχολῶν τὸν τοῦ Φωκᾶ μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ κατὰ τῶν ἀρρητῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ εἰρήᾳ ἐξέπεμψεν· καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρικίον τὸν Λέοντα 5 στρατηγὸν προεβάλετο, ὅτινα καὶ μετ' οὐ πολὺ μάγιστρον καὶ δομέστικον τῆς δύσεως ἐποίησεν. καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ἄνακτα εὐ-
C φραϊνόμενον, καὶ ἐν κνηγίοις καὶ θήραις δι' ὄλον ἀγροδιαιτοῦντα, ὡς τὸν βασιλικὸν δόμον πάντῃ ἀποστρεφόμενον καὶ τὴν φροντίδα τοῦ στρατοῦ τοῖς ἀδελφοῖς καταπιστεύσαντα, αὐτὸς ἔχαιρεν 10 καὶ ἡγαλλιᾶτο τοῖς κνηγίοις ἔξω τοῦ Βυζαντίου, μετὰ τῶν ὀμηλικῶν καὶ κολάκων καὶ κακοσυμβούλων μιστρωπῶν συνναστρεφόμενος.

5. Τί δὲ ἂν εἴπη τις περὶ τῆς ἀοκνίας καὶ εὐθύτητος καὶ ἀνδραγαθίας ἀνδρίας τε καὶ ἀγαθότητος τοῦ ἀνακτος; ἐν μῦθῳ 15 ἡμέρῃ καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ καθεσθείς καὶ τῇ συγκλήτῃ συνεστιαθεὶς
D καὶ τὴν δόσιν τῶν ἀργυρίων παρασχών, καὶ τῇ δειλῇ ἐν τζυκανιστηρίῳ σφαιρίσας μετὰ τῶν δοκίμων καὶ ἐμπείρων καὶ πολλάκις τούτους νικήσας, εἰς μεταστάσιμον εἰς Ἄνωράτας μετέβη, κάκεισε θηρεύσας παμμεγέθεις χοίρους τέσσαρας καὶ κνηγήσας πρὸς τὰ 20 βουσίλεια τῇ ἐσπέρῃ ἀντεπέρασεν. ἦν γὰρ τῇ ἡλικίᾳ νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχροος, εὐόφθαλμος, ἐπίριον, ῥοδινοπρόσω-

19 fort. Ὀνωράτας. Combes.

tore avoque pridem conditum atque exstructum misit, et ut eandem atque in palatio annonam vitaeque commeatum consequerentur constituit.

4. Nicephorum Phocam scholarum domesticum magistri dignitate ornavit atque adversus infideles Agarenos in Asiam misit. eius quoque fratrem Leonem patricium exercitus ducem praetoremque constituit, quem etiam brevi post magistrum ac Occidentis domesticum creavit. vidissetque imperatorem genio indulgere, ducendisque canibus ac feris insequendis tempus omne ruri terere, ut qui regiam penitus aversaretur, inque duos, quos diximus, germanos omnem exercitus curam exonerasse. gaudio itaque dies agebat, extraque Byzantium cum aequalibus, palponibus maleque consultis viris ac ganeonibus, venatu totus gestiebat.

5. Quidnam vero quis dicat de imperatoris diligentia rectique studio et fortitudine bonaque indole? uno die cum in Circo sedisset, et cum senatu epulatus esset, ac pecunias elargitus esset, subque vesperam in sphaeristerio cum peritis pilaeque probatis lusisset, nec semel aut iterum victor exisset, ad Anoratas superato freto transibat, captisque ibi quattuor praegrans molis apris, ac venatione functus, sero in regiam iterum commeabat. erat enim aetate iuvenis, vegeto corpore ac luxuriantem, triticeae coloris, pulchris oculis, naso adunco, roseo vultu, gratio-

πος, χαροποιὸς καὶ γλυκὸς τοῖς ῥήμασιν, ὕψιστος τῇ ἡλικίᾳ ὡσεὶ
 κυνέριος, εὐρὸς τοῖς ὤμοις, ἥσυχος καὶ προσηνής, ὡς πάντα
 θαμβεῖσθαι καὶ ἐκπλήττεσθαι τὸν ἄνδρα. συνέχαιρεν δι' αὐτὸν
 ἢ πολιτεία ὡς εὐτυχοῦντα καὶ τῶν ἐθνῶν κρατοῦντα. καὶ τῷ P 296

5 Βυζαντίῳ πλούσιαι αἱ σιτήσεις καὶ αἱ τροφαὶ χορηγοῦμεναι.

6. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς καὶ ἕτερον υἷον μετὰ θάνα-
 τον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεγέννησεν, Κωνσταντῖνον τοῦτον ὀνομά-
 σαι. καὶ [οὐ] μετ' οὐ πολὺ στέφεται παρὰ Πολυεύκτου πατριάρ-
 χου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἁγίας Σοφίας. ἢ δὲ Ἀγούστα Ἑλένη ἐν
 10 τῷ παλατίῳ οὕσα κληῖρης καὶ συνυγαλλομένη τῷ ἄνακτι, καὶ ἐπὶ
 ἱκανοὺς χρόνους ἀρρωστοῦσα, εὐσεβῶς τέθνηκεν κατὰ τὴν ἐννεα-
 καιδεκάτην τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός· καὶ ταύτην βασιλικῶς τιμή-
 σαι, καὶ ἐν τῇ χρυσοκollήτῳ καὶ διὰ μαργαριτῶν καὶ λίθων κλί-
 νη τεθεῖσα, τῆς συγκλήτου προπεμπούσης, ἐν τῷ μοναστηρίῳ B
 15 τῷ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ῥωμανοῦ βασιλέως συσταθέντι, τῷ
 ὄντι εἰς τὸ Μυρέλαιον, θάπτεται ἐν λάρνακι πλησίον καὶ σύγγενος
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

7. Τὸν δὲ μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν Νικη-
 φόρον τὸν τοῦ Φωκᾶ ὁ ἀναξ ὁ χρηστός, ὁ ἡδύς, ὁ προσηνής, καὶ
 20 ὕσσις ὀνόμασι χρῆ καλεῖσθαι καλοῖς καὶ τὸν ἄνδρα ὀνομάζειν,
 μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυνάμεως πολλῆς καὶ ἔξοπλίσεως κυραβίων
 πολεμικῶν καὶ ὑγροῦ πυρὸς εἰς Κρήτην διωρίσαστο ἀπελθεῖν· οἱ
 γὰρ Κρητικοὶ πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας καθ' ἐκάστην
 εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιοῦντο, ἀφ' ὅτου ταύτην τὴν μεγάλην C

sus ac snavis eloquio, statura rectus quasi cypressus, latis humeris,
 quietus ac lenis, ut omnes admirarentur ac tantas viri dotes stuperent.
 congratulabatur civitas eius gratia, ut cui bene ac prospere cederet gen-
 tiumque victor existeret; quod denique Byzantio copiosas annonas suf-
 ficeret, praestoque solandae civium indigentiae cibos ministraret.

6. Suscepit Romanus imperator, ubi iam pater vivis excesserat,
 alium filium, cui Constantini nomen inditum. is brevi post a Polyucto
 patriarcha in S. Sophiae ambone Augustali corona donatus est. Helena
 Augusta in palatio lecto decumbens, filioque imperatori congaudens ac
 diu morbo conflictata, mensis Septembris die decimo-nono pie diem ob-
 iit. huius funus Romanus imperator regio more elatum, inque auro
 oblita sandapila gemmisque ac lapillis interstincta positum, senatu dedu-
 cente, in monasterio a patre ipsius Romano imperatore exstructo, quod
 est in Myrelaeo, in loculum eius ipsius urnae iuxta positum intulit.

7. Porro Nicephorum Phocam magistrum ac scholarum domesticum
 imperator, mitis ille et suavis et mansuetus, ac si quid aliud praeclarum
 est quo is nominari possit, ingenti fretum exercitu ac carabiorum copiosa
 classe igneque Graeco instructum in Cretam proficisci statuit. Creten-
 ses namque damna multa ac mala quotidie Romanis inferebant, capti-
 vosque ac praedas abigebant, quo ex tempore vastam eam insulam suae

νήσον ἐπόρθησαν. ἐπὶ γὰρ Μιχαὴλ τοῦ Ἀμορραίου τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ταύτην ἐκράτησαν, καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν στάσιν καὶ τυραννίδα τοῦ Μωροθωμᾶ τοῦ συντρόφου τοῦ Μιχαὴλ (καὶ γὰρ ἐπὶ τρισὶ χρόνοις σχεδὸν καὶ πλεῖον τὴν Θρακικὴν καὶ Μακεδονικὴν ἐκράτησεν ὁ τύραννος) εὐκαιρίαν εὐρόντες οἱ ἀπὸ 5
 Σπανίας ἀνελθόντες Σαρακηνοὶ μετὰ πολλοῦ στόλου πολεμικῶν
 караβίων κατέσχον ταύτην, ὡς εἶναι τὴν τούτων διακράτησιν καὶ
 κατάσχεσιν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἐπορθήθησαν παρὰ τοῦ μεγίστου
 καὶ δομεστικού Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ ἔτη ἑκατὸν πενήτηντα
 D ὀκτώ. (8) ὅθεν ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς ζήλω θείῳ κινήθει, 10
 τῇ συμβουλῇ καὶ εὐβουλίᾳ τοῦ παρακοιμωμένου Ἰωσήφ, ἐκ παν-
 τὸς τόπου ναῦς καὶ πλοῖα πολεμικὰ συναθροίσας μετὰ ἄγρου
 πυρὸς καὶ ἐπιλέκτου στρατοπέδου Θρακικῶν Μακεδονικῶν καὶ
 Σθλαβησιάνων εἰς Κρήτην ἐπέμψαι ἔδοξεν. ἐκ δὲ τῆς συγκλή-
 του οἰκείων δούλων αὐτοῦ ἐδυσχέρανον περὶ τῆς ἐκστρατείας τῆς 15
 Κρήτης, ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἄνακτα τῶν ἐπὶ τῶν παρελθόντων
 βασιλείων ἐξόδων καὶ καινοτομιῶν καὶ χρημάτων ἀπειρῶν κατα-
 κενωθέντων καὶ μηδὲν ἀνυσάντων, μάλιστα ἐπὶ τοῦ εὐσεβοῦς τῆ
 297 θείᾳ λήξει Λέοντος βασιλέως καὶ τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταν-
 τίνου, ὅσα χρήματα καὶ λαὸς ἀνήλωτο καὶ ἀπώλετο, δεδοκότες 20
 τὸν κίνδυνον τῆς θαλάσσης καὶ τὴν μεγάλην συμμαχίαν τῶν ὁμο-
 ρούντων Σαρακηνῶν καὶ τὸν στόλον τῶν Σπάνων καὶ Ἀφρικῶν καὶ
 τὴν διατρέχουσαν φήμην, οὗ δι' οὗ ἡ Κρήτη πορθηθῆ βασιλεύ-

diciónis fecerant. Michaelē enim Amoriēsi Theophili patre rerum po-
 tiente, cum Romanus miles in Morothomae Michaelis quondam sodalis
 compescenda seditione ac tyrannide occupatus esset (annos enim tres
 hisque amplius tyranni potestate Thracia ac Macedonia potitus est),
 occasionem nacti qui ab Hispania ascenderant Saraceni, cum ingenti
 carabiorum bello instructa classe, sibi subiecerant, ac donec a magistro et
 domestico Nicephoro Phoca recepta est, per annos 158 tenuerant. (8) id-
 circo Romanus imperator divino zelo succensus, catisque ac sanis Iosephi
 accubitoris inductus consiliis, ex omni Romana ditione congregatis navibus
 bellicis igneque Graeco, ac ex Thracia Macedonia Sclavonia lectis
 copiis, in Cretam mittere statuit. quidam porro senatorii ordinis, viri
 in rem eius studiosi servique ingenui, Cretensem hanc moleste habebant
 expeditionem, in memoriam revocantes superiorum imperatorum aetate
 eo adductas classes novarumque rerum molitiones ac immensas effusas
 opes, praesertim vero piaē memoriae Leone imperatore ac Constantino
 Porphyrogenneto rerum potiente quantae insumptae pecuniae, quantae
 copiae excisae; sic nempe illi maris periculo territi, vicinorumque Sa-
 racenorum ingentia formidantes auxilia Hispanorumque ac Afrorum clas-
 sem; tum praeterea per hominum ora volitantem famam, fore ut qui
 Cretam expugnasset, is Romanorum imperator esset rerumque in se

σει και τῶν σκήπτρων καθέξει τῆς Ῥωμιαϊκῆς ἀρχῆς. (9) ὁ δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ, ὁ χρηστὸς και ὁρθὸς και ἄπνος νοῦς, εἰς μέσον σταθεὶς ἔφη "ἡμεῖς μὲν, δέσποτα, ἴσμεν πάντες ὅσα δεινὰ Ῥωμιοῖς συνέβησαν παρὰ τῶν ἀρηνητῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς 5 ἡμᾶς" και δίκαιόν ἐστι λογιῶσθαι τὰς σφραγᾶς και τὰς τῶν παρ- B θένων φθορὰς και τὰς τῶν ἐκκλησιῶν καταστροφὰς και τὰς τῶν παραλλίων θεμάτων αἰχμαλωσίας, και πρέπον ἐστὶν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν και ὁμοφύλων ἀγωνίσασθαι, και μὴ δεδιέναι τῆς ὁδοῦ τὸ μήκος και τὰ τῆς θαλάσσης πέλᾳγη και τῆς νίκης τὸ ἀδηλον 10 και τῆς φήμης τὸ ἀδύνατον. και χρῆ μάλιστα τῇ Θεοσυνεργῆτῳ βουλῇ και προστάξει σου πειθαρχεῖν ἡμᾶς, ὡς ἐκ Θεοῦ σοι τοῦτο τὸ ἐνθύμημα. και γὰρ καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ· μάλιστα διὰ τὸν ὁρθὸν και πιστὸν δοῦλον στέλλεσθαι τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν παρὰ τῆς Θεοκυβερνήτου βασιλείας σου." (10) ταῦτα C 15 ἀκούσας ὁ αὐτοκράτωρ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκέτι ἠδύνατο· και ἐξοπλίσας και ῥογεύσας τὸν στρατόν, και τῷ μεγίστῳ χρήματα δούς, ἀπεκίνησεν μετὰ τοῦ κοιτωνίτου Μιχαὴλ τοῦ ἐπιστάτου, μὴν Ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος πέμπτῃς. νῆες γὰρ ὑπῆρχον μετὰ ὑγροῦ πυρὸς δισχιλίου, δρόμωνες χίλιοι, καράβια καματηρὰ σι- 20 τήσεις ἔχοντα και ὄπλα πολεμικὰ τριακόσια ἑπτὰ. ὁ δὲ δομέστικος Νικηφόρος ἀπάρας τῆς βασιλίδος ἐν Φυγέλοις κατέλαβεν, και τοῦτο ἐφρόντιζεν ὅπως ὁ σύμπαρ πλοῦς ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι και προσορμίζοιτο. ἔμπροσθεν δὲ ὁ συννετὸς ταχυδρόμους γαλέας ἀπο- D

summam transferret. (9) quin vero Ioseph accubitor, mens scilicet illa proba et mitis rectaque ac insomnis, in medio stans in haec verba infit. "scimus quidem omnes, domine, quanta nobis mala ab infidelibus Saracenis provenerint; iustumque ac aequum est in memoriam revocare acceptas strages, constupratas virgines, eversas ecclesias, maritimas oras direptione vastatas; decetque pro Christianis nostrisque gentilibus certaminis aleam suscipere, nec longum iter, maris pericula, belli incertum exitum, debilis famae vires formidare. in primis vero operae pretium est ut, cui deus auspex ac adiutor est, consilio tuo atque praecepto pareamus, velut scilicet hanc tibi mentem deus afflaverit: cor enim regis in manu dei (Prov. 21 1); idque ea maxime ratione, quod deo praeside instincta maiestas tua recti animi virum servumque fidelem mittat, scholarum domesticum." (10) his imperator auditis nihil iam animum continere potuit, instructo igitur solitoque munere donato exercitu, traditisque magistro in belli sumptus pecuniis, cum Michaele cubiculario praeside ac curatore ire iussit, mense Julio, indictione quinta. naves erant igne Graeco instructae bis mille, celoces mille, carabia oneraria annonas armaeque bellica convhentia septem supra trecenta. solvens itaque Nicephorus domesticus Phygelos venit, etiam atque etiam satagens ut omni collecta classe simul applicaret. missis itaque vir prudens ac catus,

στελλας κατασκοπησαι και κρατησαι γλωσσαν προσεταξεν. και τούτων αφικομένων και κρατησάντων, ηγαγον προς τον μάγιστρον. και ζητητικώτερον τούτους ξετάσας, μαθών τον ἀμηρᾶν τῆς Κρήτης και τους πρώτους του κάστρου έξω εἶναι εις τα οικεία προάστεια, εὐθὺς τῷ δρόμῳ και τῇ σπουδῇ κατέλαβεν και προσ- 5 ὤρμισεν. και ἀποβὺς τῶν νηῶν χάρακα και τάφρον βυθεῖον κατεσκεύασεν, και προς κοῦρσον ἐχώρει, και πάντας παρήγει ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι και μὴ ξελαύνειν, πριν ἂν τὴν δύναμιν αὐτοῦ

P 298 γνῶσονται. προς δὲ κάστρον χωρήσας πάντας τους Κρητικὸς τους έξω ὄντας του κάστρου μετὰ φόβου ἔσω ἐπέκλεισεν. ἔκτοτε 10 δὲ πολλοὶ καθ' ἐκάστην ἡδομὸν προς τον μάγιστρον. μαθὼν δὲ ὁ Νικηφόρος ὅτι οἱ έξω του κάστρου ἀποκλεισθέντες εις τα στενώματα και κλεισούρας και θύνακιο και ἔλη και ὄρη προσέφυγον, διακοσμήσας οὖν στρατὸν και ἱπποτοξότας και Ῥῶς και Ἀνατολικὸς ἄρχοντας και Θρακικὸς και Μακεδονικὸς ἀπέστειλεν, αὐ- 15 τὸς δὲ ὁ συνετὸς και ἀνδρείος δομέστικος ὀπισθεν Σάκα κατελείφθη· και πάντες τῇ εὐβουλίᾳ του ἀνδρός ὡς ἐν οικίῳ χώρῳ ἐλο-
B γλῆζοντο εἶναι. οἱ δὲ καταλαβόντες και καταδραμόντες ἐν ᾧ τὰ κτήνη και τὰ θρέμματα και ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν κατεκρύπτετο και αὐτοὶ ἠλλῆλίζοντο, πάντα ληϊσάμενοι μετὰ χαρᾶς και νίκης ὑπενό- 20 στησαν. ἔκτοτε δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀδειῶς και ἀφόβως ἠπλίκευον ἐν ᾧ ἦσαν αἱ διειδεῖς κρήναι και τῶν παντοδαπῶν ὀπωρῶν τὸ πλη-

quae classi praeirent, celeribus galeis, explorare iussit ac indigenas loci rerumque indices captare. venerunt illi captosque ad magistrum duxerunt; ex quibus diligenter sciscitatus Cretae ameram ac urbis proceres foris in suburbanis ipsorum versari comperit. statim ergo concite summaque diligentia venit navesque appulit, eductisque e navibus copiis altum aggerem duxit vallumque posuit, atque ad incursandum praedasque agendum sese accinxit. admonet vero ne longe discedant vel hostem insequantur, donec illius vires cognoverint. admotis autem ad urbem castris, cunctos Cretenses foris palantes metu conterritos intra moenia cogit. exinde plures quotidie ad magistrum ultro confluebant. intelligens autem Nicephorus eos qui urbe exclusi erant in angusta et clusuras alveolosque et saltus et montes confugisse, distributo exercitu, peditum atque equitum selectam manum, Russosque et Asiaticos et Thracicos et Macedonicos tribunos ac centuriones in eos misit, ipse solers fortisque vir animi domesticus post Saca agmen constituit; omnesque eius solertia ac consiliorum sagacitate, velut domi, sic in hostico erant securi. dimissus cuneus eo excurrit ubi horum iumenta et pecora et substantia occulta erat ipsique morabantur; cunctaque depraedatus cum gaudio ac pro victoria ovans reversus est. deinceps autem Romani fiducia omnique metu soluti castra metantur, quo loco limpidissimi fontes pomorumque ac frugum genus omae scatebat. unicuique tabernaculum

θος, καὶ ἕκαστος τὴν καλύβην αὐτοῦ ἐν δένδροις ὀπίσθας εἶχον, καὶ τῶν καρπῶν ῥεόντων καὶ πάντων ἀπολαύοντων ἔχαιρον, καὶ ἐπὴνέχοντο τὸν καλῶς στρατηγοῦντα αὐτοῖς μάγιστρον.

11. Ὁ δὲ ἀμηνῶς τῆς Κρήτης, ὁ λεγόμενος Κουρούπας, 5 τὰ συμβάντα πρὸς τοὺς ὁμόρους Ἀγαρηνοὺς τῆς Σπανίας καὶ Ἀφρικῆς ἐδηλοποίησεν καὶ βοήθειαν καὶ συμμαχίαν ἤτει. οἱ δὲ C ἀποστείλαντες γαλέας ἐδυνδρόμους τοῦ μαθεῖν τὸν ἀρχηγὸν καὶ τὸν στρατὸν καὶ τὴν κατάστασιν καὶ ὑποταγὴν τοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν, καὶ δὴ μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους πρὸς τὴν 10 Κρήτην ἀφίκοντο, καὶ διὰ τῆς νυκτὸς διὰ σχοινοῦ εἰς τὸ κάστρον εἰσῆσαν, καὶ τὸν ἀμηνῶν τὸν Κουρούπαν καὶ τοὺς προύχοντας τοῦ κάστρου ἐντυχόντες, ἐν ἀμηνανίᾳ καὶ ῥάθυμίᾳ καὶ ἀπογνώσει εἰδότες τὸ ὅ τι πράττειεν κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ μαγίστρου, περιπλακέντες τῷ τραχίλῳ τοὺς ἀποσταλέν- 15 τας οὐδὲν ἕτερον προσεφθέγγοντο, τῇ χειρὶ σφίγγοντες, καὶ D ἔκλαιον ὀδυρόμενοι, ἰκετεύοντες ἐκστρατεῦσαι τοὺς ἀμηνῶδας πρὸς συμμαχίαν καὶ βοήθειαν αὐτῶν, καὶ τὸ τάχος αὐτοὺς ἀπέστειλαν. οἱ δὲ παλινδρομήσαντες, πρὸς τοὺς ἀμηνῶδας ἀφίκετο ἕκαστος, καὶ τῆς πολλῆς ἐξοπλίσεως καὶ ἐκστρατείας καρα- 20 βίων, καὶ τὴν ἐκ τῶν διαφορῶν ἐθνῶν συμμαχίαν καὶ συγκρότησιν καὶ τοῦ στρατηγοῦ τὴν διέγερσιν καὶ σύνεσιν καὶ τὴν πρὸς θεὸν πίστιν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀποστροφὴν παντοίων παθῶν ἔφησαν. οἱ δὲ θύμβους πλησθέντες οὐδαμῶς ἠθέλησαν βοήθειαν ἢ συμμαχίαν αὐτοῖς δοῦναι.

tuguriumque inter fruteta positum erat, pomisque decidentibus omnique rerum aliarum ubertate freti cum gaudio agebant, sicque praeclare ducis in eos munere defungenti magistro votis comprecabantur.

11. Cretae ameras, Curupa nomine, rerum tristem eventum vicinis Saracenis, Hispanis Afrisque, missa ad eos legatione, significat, bellique socios ac cladis depulsores invitat. missae ab eis celeres galeae ac triremes, per quas gentis ducem exercitumque explorarent; quae militaris disciplina, ut duci subiectus exercitus condiscerent. ac plane summa velocitate in Cretam advecti, nocturneque per funem in castrum illapsi atque Curupae proceribusque congressi, omnem eos spem abiicisse, nec quid in Romanum exercitum eiusque ductorem magistrum moliantur habere, intellexerunt. in colla itaque ruentes iisque affusi, omni alia defecti voce, ubertim flentes missos adstringebant, eorumque subsidio maturandam expeditionem, iis ad suos remissis, supplices flagitabant. reversi illi ad suos quique ameras venerunt, longeque copiosam ac instructam classem, diversarumque gentium auxilia exque illis conflatum exercitum, ducis item vigilem solertemque animum fidemque in deum et iustitiam, omnis denique generis exosa vitia ac libidines rettulerunt. quibus illi stupore pleni Cretensibus suppeticas ferre bellique socios illis accedere recusarunt.

P 299

12. Τοῦ δὲ στρατοῦ παρακαθεζομένου ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀπίερον χειμῶνος καὶ ἕτεοῦ καὶ κρύου γενησομένου, καὶ τῶν σιτίων καὶ τροφῶν δαπανηθέντων καὶ τῶν περιβολαίων διαλυθέντων καὶ γυμνωθέντων καταναρκήσαντες οἱ τοῦ στρατοῦ οἴκαδε ἠβουλήθησαν ἀναστρέψαι. ὁ δὲ ἀνδρεῖος καὶ συνετὸς ἡγεμῶν 5 Νικηφόρος τῇ διαλαλιᾷ καὶ τῇ ἡδύτητι τῶν λόγων αὐτοῦ πάντας κατέσχεν. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτούς “ἄνδρες ἀδελφοί μου καὶ συστρατιῶται, λάβωμεν εἰς νοῦν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον· ἀγωνισώμεθα τὴν τοῦ Θεοῦ ὕβριν ἐκδικῆσαι· στώμεν γενναίως ἐν τῇ Κρήτῃ κατ’ ἐχθρῶν δυσσεβῶς ὠπλισμένων· λάβωμεν πίστιν τὴν τῶν 10 Β φόβων φονεύτριαν· ἀναλογισώμεθα ὅτι ἔνδον ἔσμεν τῆς Συριακῆς νήσου. μέγαν κίνδυνον ἢ φνυγὴ ἀπὸ τῶν ὧδε φέρει. ἐκδικήσωμεν τὰς φθορὰς τῶν παρθένων· τὰ τετιμημένα μέλη βλέποντες τετρωμένα ὀδνηθῶμεν τὰς καρδίας. οὐκ ἔστιν ἄμισθος ὁ κόπος καὶ ὁ κίνδυνος. στώμεν καὶ καρτερήσωμεν εἰς ἀντιπαρά- 15 ταξιν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ Χριστὸς ὁ Θεὸς συνεργήσει ἡμῖν, καὶ ὀλέσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ πορθήσεται τὸ κάστρον τῶν ἀλαζόνων τοῦ Χριστοῦ.” καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς αὐτούς παραινέσας ἀπεκρίθη εἰς ὑπὲρ πάντων “ἡγοῖσας ἡμῶν τὰς καρδίας, μάγιστρε. ἐστόμωσαν καὶ ᾤξυναν οἱ λόγοι τὰς 20 C νύμεις καὶ προθέσεις ἡμῶν. ἀνεπτέρωσας τὰς διανοίας ἡμῶν, καὶ ἐπόμειθα τῇ σῇ βουλή καὶ προστάξει, καὶ σὺν σοὶ ἀποθανούμεν.”

12. Porro exercitu diuturniores in Creta moras trahente, ac cum per hiemem immensi imbres geluque exspectaretur, annona absumpta, detritis stragulis et operimentis, torpentes classiarii ipsique in eis tribuni ac proceres domum reverti cogitarunt. forti tamen vir animo solertique imperator Nicephorus oratione sua ac verborum lenocinio in castris detinuit. sic enim aiebat. “viri fratres et commilitones, dei quaeso timorem in animum assumamus; dei iniuriam ulcisci connitamur; adversus hostes impietate armatos fortiter consistamus. fidem arripimus, quae timores perimit; animo reputemus nos in Syriaca insula versari. ingens periculum est, si inde fugerimus. ulciscamur constupratas virgines; qui nobilia membra saucia videamus, animo doleamus. non vacat mercede labor ac periculum. stemus intrepidi, adversaque acie Christum negantes infideles audacter appetamus, feretque suppetias Christus deus noster, hostesque proffigabit, ac superborum eique insultantium oppidum arceatque dirnet.” haec iisque plura illo hortante, quidam omnium nomine oreque subiecit “aperuisti, magister, corda nostra; sermone vires durasti atque animos acuisti. vix non additis alis, obsequio promptos atque vigiles reddidisti. consilio morem gerimus, ac praecepto obtemperamus; una denique commoriemur.”

13. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σίτος τῷ νομίσμῳ μύδιοι δ' καὶ ἡ κριθὴ μύδιοι ζ'. καὶ ἦν θεάσασθαι τὸν ἐργήγορον νοῦν Ἰωσήφ προνοούμενον τὸ 5 κοινόν. εὐθὺς οὖν ἐξαποστέλλει εἰς τὴν ἀνατολὴν καὶ δύοσιν τοῦ ἐξελάσαι συνωνὰς καὶ ἐμπορευτικὰ πλοῖα καὶ τοῦ κωλύσαι τοὺς σιτοκαπήλους ἀποτιθέναι τὸν σίτον· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ δίκαιος καὶ ἀπροσωπώληπτος καὶ πιστός. οὐ πολλὸς οὖν ἐν μέσῳ χρόνος παρῆλθεν, ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ τῷ νομίσμῳ ἐπράθη. τοιοῦτος γὰρ 10 ἦν ὁ ἀνὴρ, σπουδαῖος καὶ θερμός, ὡς ἄλλον τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτοῦ μὴ ἐξισωθῆναι.

14. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ὁ λεγόμενος Πετεινὸς μάγιστρος κατηγορήθη Βασίλειος ὀνομαζόμενος, ὑποθήκη τινῶν κακοσυμβούλων μοῦλτον μελετῆσαι· καὶ τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐξορίᾳ πέμπει, 15 ἀκέισε τελευτᾷ. ὁ δὲ πατριῖος καὶ δομέστικος τῆς Ἐβίας ἐκ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πεμφθεὶς ἐν τῇ ἀνατολῇ διὰ τὸ μὴ εὐρεῖν τὸν ἄθεον Χαμβδᾶν ἀσκέπαστον τὴν ἀνατολὴν καὶ ἐλάσαι P 300 κοῦρσα καὶ αἰχμαλωτίσαι καὶ πραιδεῦσαι τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν. καὶ ἐνωθεὶς τῷ στρατηγῷ Καππαδοκίας Κωνσταντίνῳ τῷ πατρικίῳ 20 Μαλέινῳ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς μετὰ τῶν ταγματῶν, καὶ τὴν ἐκστρατεῖαν τοῦ ἀλαζόνος ἐπιτυχῶν εἰς τὸν τόπον Ἀνδρασσοῦν λεγόμενον, συμβαλὼν κατὰ κράτος νενίκηκε, καὶ καταπολεμήσας

10 ἄλλων P

13. Mense Octobri, imperii Romani anno secundo, ingens in urbe penuria tritici exstitit atque hordei. venit triticum, modii quattuor, nummo uno, hordeum, modii sex. in his videre erat pervigilem, ut communi rei provideret, Iosephi animum. statim ergo in Orientem ac Occidentem missi qui coementes frumenta eorumque mercatorias naves extruderent, dardanariosque ac frumentarios triticum frumentaue recondere ac acervare vetarent. erat enim vir iustus nec personarum acceptor, fidei tenax. nec multum interim effluxit tempus, cum altera parte minuto pretio septem octove modii uno nummo venirent. talis nimirum erat, acri vir ingenio fervidoque ac studiosus, ut nemo superiorum aut aequalium illi aequaretur.

14. Mense Martio, is quem Peteinum vocant, Basilius magister accusatus est ut qui malis quorundam consiliis instinctus res novas moliretur. missus itaque in exsilium ibi moritur. patricius vero ac domesticus Orientis ex fratris nomine in Asiam missus, ne per ea loca Romana dicio praesidio destituta impii Chambdae direptionibus pateret, isque liberius praedas ageret ac captivos duceret; coniunctisque copiis cum Cappadociae praetore Constantino patricio Meleino, nec non reliquis ducibus ac cohortium tribunis, superbi Chambdae aciem assecutus in loco cui Andrasso nomen, ac cum eo conserta manu, eum penitus

καὶ εἰς φυγὴν τρέψας. ἦν τότε θεάσασθαι νεκροὺς σκυλευομένους, καὶ ἀναιρουμένους τοὺς ἀλαζόνας Ἀγαρηνοὺς, καὶ εἰς φυγὴν τρεπομένους, καὶ ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ τούτους ζωοποιημένους καὶ
B μίτη ἀρμάτων [ἢ ἕππων] ἢ φαρίων ἢ χρημμάτων ἢ συγγενῶν μεταποιουμένους· ἀλλ' ἕκαστος ἀπὸ τῆς οἰκείας συμφορᾶς ἑαυτὸν 5 περιέσωζεν. τότε δὴ τότε ὁ ἀλαζὼν καὶ ὑπερήφανος Χαμβδᾶς ἐχειροῦτο σταθέντος καὶ δκλάσαντος τοῦ φάρα οὗ τινὸς ἐπέβαινεν, εἰ μὴ ὁ μαγαρίτης Ἰωάννης ὁ ἄνθρωπος αὐτοῦ ἀποβάς τοῦ ἰδίου φάρα ἐπέδοτο, αὐτοῦ κρατηθέντος καὶ τοῦ ἀλαζόνος περιωθέντος. πάντα δὲ τοῦ πολέμου κρατηθέντος λάφυρα ἓμισυ τῶν ζω-10 γρηθέντων ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀπηνέγκατο καὶ ἐν τῷ θριάμβῳ ἐπόμπευσεν.

15. Τῶν δὲ Τούρκων ἐστρατείας ποιησάντων κατὰ τῆς
C Θράκης, καὶ τοῦ πατρικίου Μαρριανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ μονοστρατηγοῦντος ἐν τῷ θέματι τῆς Μακεδονίας καὶ κατεπάνω ὄντος τῆς 15 δόσεως, συνήνητησεν καὶ κατεπολέμησεν, καὶ πλείστους ζωογῆσας μετ' αἰσχύνῃς εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπονοστήσαι ἐποίησεν.

16. Τοῦ δὲ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ μαθόντος τὴν στενοχωρίαν καὶ γύμνωσιν καὶ ἔνδειαν τῶν τροφῶν τοῦ στρατοπέδου, τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ παρακοιμωμένου Ἰωσήφ παρεθῆν τὰ πρὸς χορη-20 γίαν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. οἱ δὲ βραχὺ ψυχαγωγηθέντες καὶ ἐπὶ μισίῳ δκτωκαίδεκα σχεδὸν καὶ πλέον παρακαθίσαντες, καὶ τῆς τροφῆς καὶ δαπάνης τῶν Κρητικῶν δαπανηθείσης, καὶ εἰς ἀνάγκην προχωρούντων καὶ καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν μύγιστρον αὐτομο-

profligavit ac fudit. vidisses tunc mortuis detrabi spolia, occidi superbos Agarenos, in fugam agi, inter spolia capi ac mancipari. nulla illis curruum aut equorum aut pecuniarum vel affinium cura: hoc unum quisque satagebat, ut se ipse periculo eximeret, non ut alteri studeret. sane futurum erat ut et ipse superbus Chambdas caperetur, cum is cui inaederat generosus equus fatiscens substitisset, nisi Ioannes Christianae desertor fidei, illius famulus ac domesticus, equum ipse suum hero commodasset. qua ille humanitate captus, Chambdas tanto liberatus periculo est. spolia omnia cum captivis a Leone Byzantium illata ac triumphi specie circumducta.

15. Turcis adversus Thraciam erumpentibus, Marianus patricius Argyri filius summa ducis potestate Macedonum legioni praefectus Occidentique praepositus, in illos incurrens ipsos praelio fudit, multisque captis reliquos cum dedecore ad sua redire coëgit.

16. Romanus imperator ubi quibus in angustiis exercitus versaretur nonnaeque in eo penuriam didicit, sanioribus Iosephi accubitoris consilii festim illis alimenta submisit. nonnihil itaque novi commeatu ope recreati, cum menses fere octodecim et amplius urbem obsedisent, consumpta Agarenis Cretensibus omni annona iisque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad magistrum ultro confluerent, dei

λοῦστων, καὶ τῇ τὰ πάντα θεοῦ ἡνιοχοῦντος προστάξει τῇ τοῦ D
 Μαρτίου μηνὸς τῆς ἑκτης Ἰνδικτιῶνος ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν
 τὸν στρατὸν πρὸς πολεμικὰς ἰσχυρὰ παρατάξεις, διαφόρους συ-
 στησάμενος φάλαγγας τε καὶ ἀσπίδας καὶ σάλπιγγας. ἐπεὶ δὲ
 5 ταῦτα συνέστησεν, τῶν ταγμάτων καὶ τῶν θεματικῶν ἀρχόντων
 καὶ Ἀρμενίων καὶ Ῥῶς καὶ Σθλαβησιάνων καὶ Θρακικῶν ἐπέλθειν
 πρὸς κάστρον ἐπέλευσεν. καὶ ἦν ἰδεῖν ἄθισμους καὶ ἀντιωθισμούς
 καὶ συγκρούσματα πρὸς ἀλλήλους, καὶ πετρῶν βολὰς καὶ βέλη καὶ
 μηχανικῶν ἐλεπόλεων πρὸς τὸ τεῖχος καὶ τὰς ἐπάλξεις τοῦ κά-
 10 στρου, καὶ τοῖς ἀλαῖβοι θάμβος καὶ ἔκπληξις καὶ φόβος ἐπιπεσῶν.
 καὶ βραχὺ τοῦ πολέμου κρατοῦντος τὸ κάστρον παρέλαβον. καὶ
 ἦν θεάσασθαι τοὺς Σαρακηνούς γυναικας καὶ παῖδας

ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΥ

ΤΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ.

Βούλομαι ἐγὼ ὁ μέτριος καὶ πάντων ἔσχατος ἀποδείξαι μετὰ P 812
 πάσης ἀληθείας, ἐπὶ τῆς παρουσίας ταύτης ἁγίας ἡμῶν καὶ ἱερᾶς
 15 συνόδου, ὅπως καὶ πότε καὶ ὅθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἢ κακίστη καὶ

12 παῖδας] quae desunt, ab Iulio Polluce pete (Leonis Diaconi p.
 ed. Bonn. 420 C).

tandem cuncta moderantis imperio, mense Martio, sexta indictione,
 scholarum domesticus aciem instruxit, diversosque ex illis cuneos et
 phalangas ac turmas constituit. quibus ita constitutis, ex legionariis et
 Armeniis et Russis et Sclabinis et Thracibus lectos in urbem impmisit.
 alii alios pellebant ac repellebant mutuumque pulsabant. ruebant petrae
 et iacula, machinisque moenibus admotis turresque quatientibus stupor
 ac pavor superbos invasit. brevique conserto praelio urbem ceperunt.
 eratque videre Saracenos, mulieres ac pueros

IOANNIS HIEROSOLYMITANI

REVERENTISSIMI MONACHI

NARRATIO.

Volo tenuis ego omniumque extremus, omni veritate, sub vestrae
 huius ac sacrae synodi praesentia, demonstrare quomodo et quando
 quave occasione ortum habuerit pessima haec ac deo exosa Christiano-
 Theophanes contin.

θεοστουγής αὐτῆ τῶν Χριστιανῶν, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἀληθέστερον κατηγορῶν καὶ εἰκονομάχων αἵρεσις. συντομίᾳ δὲ χρήσασθαι λόγον προαιρούμενος διὰ χάριται ἔκρινα καλῶς ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν, ὡς ἂν μηδὲν με τῆς ἀληθείας λάθῃ.

- B** 2. Τοῦ τῶν ἀθέων Ἀράβων τεθνηκότος τυράννου ἤτοι 5 συμβούλου (Σελεϊμῶν δὲ ἦν οὗτος τὸ ὄνομα) διεδέξατο τοῦτον Οὐμάρως, ὃς ἐπιβὰς τῆς ἀρχῆς εὐθὺς μεταστελλόμενος ἀπέστρεψε τὸν ἀνόσκαφον Μασαλμῶν ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης, πολέμιον ὄντα δυσμενῆ, ὃς τῇ τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χάριτι καὶ τῆς αὐτὸν τεκοῦσης ἁγίας θεοτόκου, μετ' αἰσχό- 10 νης πολλῆς καὶ ἀπωλείας τοῦ οἰκείου τῶν Σαρακηνῶν στρατεύματος, ἀπέστρεψεν εἰς Συρίαν ἀνύσας ὧν ἠλπίζεν οὐδέν. τελευταίαντος δὲ τοῦ Οὐμάρου τοῦτον διαδέχεται Ἐζίδος, ἀνὴρ κοψός
- C** τις καὶ εὐπυράφορος. ἦν δὲ τις ἐν Τιβεριῶδι προηγέτης τῶν παρανόμων Ἑβραίων φαρμακόμαντις, δαιμόνων ψυχοβλαβῶν 15 ὄργανον, ἐπονομαζόμενος Σεραντάπηχος, δυσμενῆς ἐχθρὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ, ὃς μεμαθηκὸς τὴν τοῦ κρατοῦντος Ἐζίδου κουφότητα καὶ δὴ τούτῳ προσελθὼν ὁ παμπόνηρος οὗτος Ἑβραῖος ἐπεχείρει μαντεύεσθαι τινα καὶ προλέγειν αὐτῷ. ὡς οὖν ἐκ τούτων εὐπαράδεκτος ἐγεγόνει καὶ εὐπαρρησιαστος τῷ τυράννῳ, 20 “θέλω” ἔφη, “πρωτοσύμβουλε, εὐνοίᾳ τῇ πρὸς σὲ διακείμενος ὑποθέσθαι σοι τρόπον τινὰ εὐχερῶς καὶ ῥαδίως ἀρεσθῆσόμενον,

2 Χριστιανοκατηγόρων margo Combef.

rum vel (ut verius dicam) ipsos criminantium ac iconomachorum haeresis. cumque mihi propositum sit ut brevitati studeam, operae pretium putavi, ne quid me veritatis fugiat, ex charta ac scripto narrationem facere.

2. Mortuo impiorum Arabum tyranno seu symbulo cui nomen Se-leiman, Umar eius successor effectus est. hic mox arrepto principatu accersitum Masalmanum eversorem, infensissimum hostem, ab hac regione avertit. hic magni dei et salvatoris nostri Iesu Christi gratia eiusque parentis sanctae dei genitricis, ingenti probro sui que Saraceno-rum exercitus clade ac interitu, nullo peracto eorum quae speraverat in Syriam reversus est. mortuo autem Umare succedit Esidus, homo levis, impos animi nec satis sani capitis. erat vero Tiberiade scelestissimo-rum Hebraeorum praeses quidam veneficus vates, in rem animarum exitiosorum daemonum organum, cognomento Serantapechus, ecclesiae dei hostis infensissimus. is dominatoris Esidi levitate cognita, ipsumque adeo nequissimus ille adiens, quaedam ei vaticinari ac praedicere tenta-bat. cum hinc igitur tyranno obrepens eius sibi gratiam quaesisset auresque ipsius faciles reddidisset, “volo” inquit, “protosymbule, qua in te affectus benevolentia sum, modum quendam facile placitum nihil-

δι' οὗ σοι προστεθήσεται ζωῆς μῆκος καὶ διαμείνης χρόνους P 313
 τριάκοντα ἐν τῇδέ σου ἀρχῇ, εἶγε εἰς ἔργον ἀγάγῃς τοὺς λόγους
 μου." ὁ δὲ ἄφρων ἐκεῖνος τύραννος, ὁ κεκρωμένος τὸν νοῦν ἐφέ-
 σει μακροβιώσεως (ἦν γὰρ φιλοτροφητῆς καὶ ἀκόλαστος), ἀπε-
 5 κήρυξε ὅτι γε ὅσα ἂν ὑποθῆς μοι, ἐτοίμως ποιῶ· καὶ ἐὰν τύχω
 πρακτέον, μεγίσταις ἀμείψομαι τιμαῖς. ὁ δὲ φαρμακόμαντις
 Ἑβραῖός φησι πρὸς αὐτόν "κέλευσον εὐθέως πάσης ἄτερ ἀναβο-
 λῆς καὶ ὑπερφύσεως γράφαι κατὰ πᾶσαν σου τὴν ἀρχὴν ἐγκύκλιον
 τὴν ἐπιστολήν, ὥστε πᾶσαν εἰκονικὴν διαζωγράφῃσιν, εἴτε ἐν
 10 σαμίσειν εἴτε διὰ μουσειῶν ἐν τοίχοις εἴτε ἐν σκεύεσιν ἱεροῖς καὶ B
 ἐνδυταῖς θυσιαστηρίων καὶ ὅσα τοιαῦτα εὐρίσκεται, ἐν πάσαις
 ταῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαις ἀφανίσαι καὶ τελῶς καταλύσαι,
 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῶν πόλεων κατὰ κόσμον
 εἰσὶ καὶ εὐπρέπειαν οἰαδῆποτε ὁμοιότητι." σατανικῶ δὲ κακουρ-
 15 γήματι κινούμενος ὁ ψευδόμαντις προσέθηκε, πᾶν ὁμοίωμα ἂν
 ὑφόρατον, δέξαι τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν μηχανώμενος. (3) ὁ δὲ
 ἀλιτήριος τύραννος τοῦτω κουφότητι πεισθεὶς, ἀποστείλας καθεῖ-
 λεν ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας τῆς ὑπ' αὐτόν τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ
 λοιπὰ ὁμοιώματα, καὶ τοῦτω τῷ τρόπῳ ἀπεκόσμησε τὰς ἐκκλη- C
 20 σίας τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ φαρμακοῦ Ἑβραίου ἀπειδῶς, τὰς ὑπὸ τὴν
 ἔξουσίαν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ φθῶσαι ἐν τῇ γῆ ταύτῃ τὸ κακόν. φεύ-
 γοντας δὲ τοὺς Θεοφιλεστάτους Χριστιανούς τοῦ μὴ ταῖς οἰκείαις
 χερσὶ καταστρέφαι τὰς ἁγίας εἰκόνας, Ἑβραίους Θεοστουγείς καὶ

que gravem docere, quo tibi adicietur longitudo vitae, annosque tri-
 ginta integro principatu rerum poteris, si modo sermones meos com-
 plexeris." ad haec demens ille tyrannus, longioris vitae desiderio mente
 captus (quippe libidinosus homo ac lascivus), facturum se quicquid
 praeceperit respondit: "ac siquidem" inquit "rei compos exstitero, ho-
 noribus maximis iusta mercede cumulabo." ad quem veneficus vates
 Hebraeus: "iube statim nulla interposita mora, in omnes tuae dicionis
 oras ac loca communibus destinatis literis, pictas omnes imagines, sive
 in tabellis sive musivo opere in parietibus sive in vasis sacris altarium-
 que pallis, ac quaecunque talia occurrerint, in omnibus Christianorum
 ecclesiis aboleri penitusque disperdi. sed et quaecunque ad ornatum in
 foro publice in urbibus ulla similitudine posita exstarent." Satanica
 vero malignitate motus falsus vates adiecit quicquid demum simulacrorum
 suspectum exosumque exstaret, suum in nos odium studens declarare.
 (3) miser vero tyrannus mentis levitate se illi dicto audientem praebens
 fidemque ipsi habens, mittens, in subiecta omni dicione sacras
 imagines ac reliqua simulacra abstulit. inque eum modum per venefi-
 cum Hebraeum, nulla cuiusquam ratione, per omnes suas urbes ac loca
 ecclesias dei ornatum spoliavit, priusquam malum ad has oras perveniret.
 cumque religiosissimi homines Christiani suis ipsi manibus evertere sacras
 imagines refugerent, deo exosos Hebraeos vilesque Arabas anga-

οικτροὺς Ἀραβίας ἠγγάρευον οἱ εἰς τοῦτο ἀποσταλέντες Ἀμυραῖοι, καὶ οὕτως ἔκαιον τὰς σιπτάς-εἰκόνας, καὶ τοὺς οἴκους τῶν ἐκκλησιῶν πῆ μὲν κατέχριον πῆ δὲ κατέξενον.

4. Τούτων ἀκηκῶς ὁ ψευδεπίσκοπος Νακοῦλιας καὶ οἱ
D κατ' αὐτὸν ἐμιμήσαντο τοὺς παρωθένους Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἀσε- 5
βεῖς Ἀραβίας, καὶ ἐνόβρισαν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

5. Ἄξιον δὲ κρίνω τὰς ἱερὰς ὑμῶν ἀποδὰς καὶ οἶον ἐδέξατο τέλος ὁ δειλαῖος ἐκεῖνος καὶ φαρμακὸς Ἑβραῖος. ὡς γὰρ τοῦτο δράσας ὁ πρωτοσύμβουλος Ἐξιδος οὐδὲ πλείους τῶν δύο ἡμῶν χρόνων βιώσας ἀπέθανε, ἀπῆλθεν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ αἱ μὲν 10 εἰκόνας ἐν τῇ ἀρχαῇ ἰδρῶσαι καὶ τιμῇ κατέστησαν, ὁ δὲ τούτου υἱός, Οὐλιδος τοῦνομα, ἀγανακτήσας ὡς φονέα τοῦ ἰδίου πατρὸς τὸν φαρμακὸν αἰσχρίστῳ θανάτῳ ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσεν, ἄξια τὴ ἐπίχειρα τῆς ψευδομαντείας αὐτοῦ κομισάμενον.

riabant qui in hoc missi erant Ameraei, sicque incendebant sacras imagines, domosque ecclesiarum ac parietes qua oblinebant qua corradebant.

4. Haec ut audivit pseudoepiscopus Nacoliae ac sodales, scelerates Iudaeos impiosque Arabas aemulati ipsi quoque gravi iniuria dei ecclesias affecerunt.

5. Dignum vero etiam arbitror vestris sacris auribus insinuare et quem finem miserabilis ille ac veneficus Hebraeus nactus sit. cum enim Exidus hoc perpetrato haud plures duobus cum dimidio annos vitae superstes diem obiisset atque in ignem aeternum abiisset, imaginesque antiquo more erectae pristinum honorem recepissent, indignatus eius filius Ulidus nomine veneficum, tanquam qui patrem ipsius sustulisset, turpissima morte interfici praecepit, dignis falsi sui vaticinii stipendiis donatum.

IOANNES CAMENIATA

DE EXCIDIO THESSALONICENSI.

I O A N N O Y
ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΥΒΟΥΚΛΕΙΣΙΟΥ
ΤΟΥ ΚΑΜΕΝΙΑΤΟΥ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

Ὡς ἀρίστη τῶν ἀγαθῶν ἡ φιλοπονία, καὶ πάσης ἀρετῆς κτῆσιν P 317
ἐν ἑαυτῇ μαρτυροῦσα. σοῦ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων
ἐκδηλον καὶ ἐν τούτῳ καθέστηκε τὸ φιλόπονον, ὃ ἀνδρῶν βέλτι-
στε καὶ πολυμαθέστατε Γρηγόριε, οἷς τε πρὸς ἡμᾶς γράφεις καὶ
5 οἷς παρ' ἡμῶν ἐπιζητεῖς διὰ γραμμμάτων μαθεῖν. οὐκ ὀλίγη γὰρ
ἀρετῆς καὶ φιλοπόνου σπουδῆς ἐπίδειξιν ἔχει τὸ πολλῶν ἐθέλειν
εἰληφέναι πραγμάτων γνῶσιν, καὶ μάλιστα δι' ὧν ἡ ψυχὴ τὸν P 318
θεῖον φόβον ἐγκυμονεῖ καὶ οἷον χρεώδεις τινὰς ἀφορμὰς ἐκ τούτου

3 καθέστηκε om P

IOANNIS CAMENIATAE
CLERICI AC CAPELLANI
DE EXCIDIO THESSALONICENSI
NARRATIO
FRANCISCO COMBEFISIO INTERPRETE.

Quam optimum est rerum laudatarum studium, omnemque sibi vindicare virtutem liquido monstratur. tuum vero cum aliis, quibus magnifice praestas, vir optime ac eruditissime Gregori, dotibus ea quoque ratione manifestum studium est atque opera, tum quod ad nos scribis, tum quod per literas a nobis de his doceri quaeris. non enim pusillae virtutis est, solertisque operae indicium habet, multarum rerum cognitionem sibi conquirere, ac potissimum si per illas animus dei timorem concipit, indeque velut peropportunas quasdam occasiones parti mentis,

τῷ θεωρητικῷ μέρει τοῦ νοῦς ἐμβιβάζει, ἐξ ὧν διδάσκειται τῆς μὲν ἁμαρτίας ἐκκλίνειν ὡς δημιουργοῦ τοῦ θανάτου, ἔχεται δὲ τῆς ἀρετῆς, ἧς τὸ τέλος ζωὴ αἰώνιος τοῖς αἰρουμένοις αὐτήν. ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν πληρῶσαι ἀναβάλλεσθαι τέως ἐδόκουν δυοῖν ἔνεκεν, τό τε πρὸς σέ περὶ τοιούτων γράφειν ἐπαχθῆς κρίνων, 5 ἄνδρα τοσοῦτον, ὃ λόγοι μὲν τὰς πράξεις ἰθύνουσι, πράξεις δὲ

B συμφωνοῦσαι τοῖς λόγοις τὸ ἀκριβῆς ἀλλήλοις ἀντιδιδόουσι (ἤδη γὰρ ἡ φήμη βοῶ τὴν σὴν ἐν ἕπασι τελειότητα, καὶ σιωπῶντι ταῖς ἡμετέραις ἐγνώρισεν ἀκοαῖς), καὶ τὸ μὴ δύνασθαι περὶ ὧν τὴν ζήτησιν ἐποιήσω καλῶς ἐξηγήσασθαι, τὴν οἰκίαν ἁμαθίαν ὡς 10 ἐδρόσωπον προβαλλόμενος ἀπολογία, ὥστε μὴ καθυβρίσαι μηδὲ σμικρῶναι τῷ λόγῳ τὸ περιφανές τῶν παρὰ σοῦ ζητηθέντων πραγμάτων, καὶ πραγμάτων ἐκείνων τῶν μικροῦ δεῖν ἕπασαν πληρωσάντων τῇ ἀκοῇ τὴν ὑφ' ἡλίου. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοῦτό μοι μετὰ τῶν ἤδη λεχθέντων ἐπῆλθε, μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὀφλήμυσι 15

C καὶ παρακοῆς ἀπειτηθεῖην δίκας, τἄλλα μὲν φέσει δεινοῦ πάθους καὶ ὀλεθρίου, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ θείου νόμου περιφρονησαί τοὺς γενάρχους ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς ἀναπέισαντος, ἤκω πληρῶσων τὸ αἰτηθέν, τῇ σῇ θαρρήσας εὐγνώμονι καὶ συμπαθεστάτῃ φίλῃ. εὖ γὰρ οἶδα μῆτε ταῖς σου τεχνικαῖς μεθόδοις μῆτε μὴν ταῖς ἐπιστη- 20 μονικαῖς τρυτάναις τῆς σῆς ἀκραιφνοῦς καὶ μεγάλης σοφίας τὸ

4 ἀναβαλέσθαι A i. e. editio Allatiana
τεχνικαῖς μεθόδοις om A

20 μῆτε ταῖς σου

cuius est speculandi vis, innectit; quibus a peccato, tanquam mortis auctore, declinare condiscit, atque virtuti incumbere, cuius finis vita aeterna, his qui eam amplebantur atque diligunt, sit. enimvero ego hactenus, quod iussus eram, duplici ex causa differre videbar, tum nimirum quod molestum indicabam ad te scribere, virum tantum, cuius sermones actiones dirigunt, et actiones sermonibus concordēs sibi mutuo praestant quod perfectum et exactum est (iam enim fama tuam perfectionem cunctis clamat, et licet ipse taceas, nostris eam intulit auri- bus), tum quod, de quibus quaesisti, non ex re satis disserere valeam, qui meam ipse inscitiam velut convenientem excusationem obtendam, ne pene violare videar, earumque rerum quas ex me sciscitaris splendorem imminuam, rerum scilicet eiusmodi ut auditu atque rumore omnem prope terrarum orbem repleverint. verumtamen cum id quoque mihi, cum iis quae dicta sunt, in mentem veniret, ne praeter alia debita etiam inobedientiae obnoxius fierem, dirae alioqui atque noxiae suapte indole aegritudinis vitique, quo et adducti primi parentes ut divinam ipsam legem contemnerent, accedo petita praestiturus, candida tua humanitatisque plenissima amicitia fretus. probe enim novi nec per artificiosas tuas methodos nec per argutissimas verae magnaque sapientiae tuae trutinas, quod orationis huius indecorum est ac incon-

ἀκαλλῆς τοῦ τῆδε λόγου καὶ ἀνάφραστον ἢ τῶν λεγομένων τὸν νοῦν ἀποδοκιμάζεσθαι, ἀληθῆ δὲ μᾶλλον καὶ παντὸς ἀλλοτρίαν καὶ ψεύδους καὶ πλάσματος τὴν τῶν ἐηθησομένων προβαίνουσαν συγγραφήν ἀπάσης μέμφεως ἀπολύεσθαι.

6 2. Ἐξήτησας μαθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸν τρόπον δι' ὃν D τὴν φρουρὰν οἰκοῦμεν βαρβάρων χερσὶν ἐκδοθέντας, καὶ πῶς τὴν ἀλλοτρίαν ἀντὶ τῆς ἰδίας διημενῶμεθα, ποίας τέ ἐσμεν πατρίδος, καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτήν. τεκμαίρεσθαι γὰρ ἔφησ ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ἑμιλίας, δι' ἧς παροδεύοντί σοι τὴν Τρίπολιν ὄλιγον 10 συνεγενόμεθα, πλήρεις μὲν εἶναι ἡμᾶς μακρῶς ἐξηγήσεως, μεγάλα δὲ τίνα καὶ πάσης τραγωδίας ἐπέκεινα τὰ τε ἡδὴ συμβεβηκότα ἡμῖν καὶ τὰ ἐς ὕστερον προσδοκώμενα. καὶ γὰρ ἔτυχεσ τότε καὶ αὐτὸς ἀλητεύων κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμῶν συμφορὰν, καὶ τισιν P 319 ἀχμαλώτοις ἐκίεσε συνεπαγόμενος, οὓς ἔλεγες ὁμοπατρίους εἶναι 15 σοι Καππαδόκας, μεθ' ὧν καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἀντιόχου πόλιν ἐπέλλου, μηδ' αὖ στήναι τῶν ἀλγεινῶν ἐξηγούμενος· ὑπότε καὶ ἡμῶς ἐώρας, ὡς καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖς, τό τε νεαρὸν τοῦ πένθους ἔχοντας καὶ τὰ ἔχνη τοῦ προλαβόντος φόβου τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐγκαθήμενα, ὡς καὶ σιωπῶντας βοᾶν τὴν συμφορὰν ἐκ τοῦ χρώ- 20 ματος. ἀλλὰ περὶ τούτων εἰ καθ' ἕκαστον ἐπεξίεναι βουληθεῖην, μακρὸν ἂν εἴη καὶ τῆ χρεῖα μὴ κατάλληλον τὸν λόγον ποιήσομαι, B τῆς συμμετρίας τὸν νόμον καθυπερβαίνων· ἵνα μὴ λέγω ὅτι καὶ

10 εἶναι] ὄντας A
om A

13 αὐτήν om P

15 τὴν post πρὸς

cianum, reiectum iri, eorumve quae sunt dicenda sententiam, sed potius veram et ab omni mendacio figmentoque alienam dicendorum narrationem omni abs te crimine ac labe fore liberandam.

2. Data epistola discere quaesisti modum, cuius gratia carcerem tenemus barbarorumque dediti manibus sumus, ac qua ratione alienum solum patrio commutavimus; qua item orti patria simus, et quae illius res quisve status. etenim conicere aiebas ex brevi illa fabulatione qua, cum per viae occasionem Tripolim devenisses, paululum congressi sumus, quam longa narratione onustum pectus gereremus, diraque quaedam et tragico omni cothurno lacrimabiliora esse tum ea quae iam nobis venerant, tum quae imposterum ventura expectabantur. nam tu quoque pari nobis infortunio errabundus et cum quibusdam captivis illic abducebaris, quos cives esse tuos asserebas Cappadoceas, cum quibus etiam Antiochiam mittebaris, referens nullam requiem malorum invenire, quando nos quoque videbas, ut et ipse testaris, tum recentem luctum tum praeteriti timoris vestigia in facie expressa ferre, ut et tacendo, vultus ipso colore mali immanitatem clamaremus. verum si de his singula recensere velim, longior mihi texenda nec iustae satis necessitatis oratio est, ut quae mediocritatis legem sit excessura; ne di-

τὴν σὴν ἀρράθυμον ἀκοὴν ἀποκινῶσω, εἰ καὶ ὅτι δι' ἐφέσεως ἔχεις τοῖς λεγομένοις ἐπακροῦσασθαι. ἀλλ' ἐπεδὴ τοίνυν τοῦτο κατ' ἀρχὰς ὑπέσχεο, τὸ ρουνεχῶς ἀκούειν, ἄρχομαι τῶν καθ' ἡμῶς ὧδε.

3. Ἡμεῖς, ὦ φίλος, πατρίδος ἐσμεν Θεσσαλονίκης· αὐ-5
τὴν γὰρ πρώτην γνωριεῖσθαί σοι, δι' ἧς ἔγνω ὧν οὐπω ἐγνώκειν
πολλά· καὶ σοὶ γε γνωσθεὶς ἄρτι τὴν περὶ αὐτῆς ἐκείνης γνώσιν
εἰσπράττομαι, πόλεως μεγάλης καὶ πρώτης τῶν Μακεδόνων,
C τὰλλα μὲν περιφανοῦς οἷς σεμνύνεται πόλις, καὶ μηδεμιᾶ τῶν
ἐγγιστα παραχωροῦσης μὴ ὅτι κατ' αὐτὴν ὀφθῆναι, περιφανε-10
στέρας δὲ τὴν εὐσεβειαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐδέξατο καὶ δεξαμένη μέχρι
τοῦ νῦν διεσώσατο. αὐτὸν γὰρ ἀρχεῖ Θεσσαλονικῆ τὸν Παῦλον
ἔχειν τῆς εὐσεβείας διδάσκαλον, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὃς ἀπὸ
'Ιερουσαλὴμ κύκλω καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ τῷ εὐαγγελικῷ περι-
λαβὼν τὴν οἰκουμένην κηρύγματι ἐν αὐτῇ μᾶλλον τὸν τῆς Θεο-15
γνωσίας σπόρον κατέβαλε καὶ πολύχουν ἀποδίδοσθαι τὸν τῆς πί-
D στεως καρπὸν διεσπύδασε· μετ' ἐκείνον δὲ τὸν μέγαν ἐν μάρτυσι
καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις Δημήτριον τὸν μυροβλύτην,
πολὸν ἀγῶνα καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καταβαλλόμενον (καὶ
γὰρ ἦν πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς ἀρετῆς ἀρχήμασιν ἔτι καὶ θείους ἐμ-20
πρέπων διδάγμασιν καὶ τῇ περὶ τῶν δογμάτων ἀκριβεῖα κεκοσμη-

19 καταβαλλόμενον A

cam fore ut nunquam socordia torpescitibus auribus audienti tibi obtundam, licet audiendi aviditate ad ea quae dicenda a me sunt animum advertas. quando igitur iam initio perattentas aures pollicitus es, ad nostra enarranda in hunc modum aggredior.

3. Nostra, o amico, patria, Thessalonica est. hanc enim primum tibi notam faciam, per quam mihi multa cognoscere licuit quae antea nullus noveram; et qui in tui iam cognitionem venerim, eius ipsius exactam edere cognitionem officii quasi iure tuis votis compellor. nempe urbs magna mihi explicanda, et quae gentis Macedonum primaria existat. urbs rebus aliis, quibus sibi nimium sumunt civitates ac honestantur, conspicua, et quae nulli vicinarum civitatum, pari cum omnibus certans claritate, cedat, pietate vero cunctis illustrior existat, quam a principio suscepit susceptamque hactenus incolentem servavit. ipsum enim Paulum, vas electionis, pietatis sibi gloriatur magistrum; qui videlicet ab Ierusalem in circuitu, et usque in Illyricum evangelica praedicatione universum orbem complexus, illi prae reliquis divinae cognitionis semen commisit, ex eoque uberrimos fidei fructus surgere omni diligentia curavit. post Paulum vero inter martyres magnum interque victores coronatos digne admirandum myroblytam (unguentis scilicet manantem) Demetrium, qui et ipse pro pietate plurimum desudavit. is namque, praeter reliquas eius eximias virtutis laudes, divinae etiam doctrinae luce fulgebat exactaque dogmatum cognitione ornatus erat; quo

μένος, ἔξ οὗ καὶ μᾶλλον τὸ περὶ αὐτοῦ διεδόθη κλέος τοῖς πέρασιν)· εἶτα τοὺς καθεξῆς ἀρχιερεῖς πάντας τοῦ σωτηρίου λόγου στερεῶς ἀντεχομένους, ἔξ ὧν αἰ καταρτιζομένη καὶ παιδαγωγούμενη τὴν θειοτέραν παιδευσιν δαιμονιώδεις καὶ μυσσαρὰς πλάνας P 320
 5 καὶ δόξας καὶ εἰδωλικὰς εἰκαιομυθίας τοῖς τιμῶσι τοὺς δαίμονας ἀπεπέμψατο, ὁρθοδόξῳ δὲ διδασκῆ τὴν πίστιν σφραγίσασα, καὶ πᾶν ζιζανιώδες φυτὸν καὶ αἱρετικὸν καὶ ἀλλόφυλον οὐ μενοῦν οὐδέποτε τῷ θείῳ σπέρμῳ συγκαταμίσσασα, καθαρὰν καὶ ἀκίβδηλον διεσώσατο τὴν εὐσέβειαν. ἧς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα γνωρίσματα,
 10 ἔξ ὧν ἡ φήμη τὰς ἀφορμὰς λαμβάνουσα λαμπρὸν τὸ περὶ αὐτῆς ἐκήρυττεν ὄνομα, ἐν δὲ τούτῳ πρῶτον καὶ ἰδιαιτάτον διεδείκνυτο, τὸ ὁρθόδοξον αὐτὴν καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι καὶ τούτῳ μᾶλλον ἤπερ τοῖς ἄλλοις σεμνύνεσθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν B
 15 χεῖρη τὴν πόλιν φιλοπόνως μαθεῖν ἐπεξήτησας, τούτῳ δὲ δυσπει-
 15 χεῖρη τὸν τε ὡς ἐμοὶ τῇ τε παρούσῃ ὁρμῇ τοῦ λόγου παρὰ μικρὸν ἀνακόλουθον, ὀλίγα τινά, καὶ οἷς μάλιστα ἔξεστι δοκεῖν ὄραν σε τῶν λεγομένων τὰ πράγματα, τῇ διηγῆσαι προσθεῖς ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς τραπήσομαι συμφορὰν.

4. Ἔστιν οὖν ἡ πόλις, ὡς εἴρηται, μεγάλη τε καὶ εὐρεῖα, 20 τείχεσι καὶ προβόλοις συχνοῖς κατοχυρωμένη καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς οἰκίητορσιν ὅσον ἐκ τῆς τούτων οἰκοδομῆς παρεχομένη, θαλάσσιον

8 συγκαταδέξασα P 10 ἔξ om P 12 τοῦτο AP 15 τέως AP
 17 προθεῖς Combefis. marg.

et magis eius nominis claritas in orbis fines didita est. tum qui deinceps secuti sunt, omnes praesules, salutaris doctrinae ipsi firmi assertores; quorum opera, dum diviniore semper perficitur manque ducitur ac eruditur disciplina, daemonicos impurosque errores ac opiniones idolorumque nugaces fabellas ac vanitates ipsorum cultoribus dimisit, rectaeque opinionis doctrina fidem obsignans, ac quidquid zizaniorum et haereticorum alienigenarumque plantationis est, nihil usquam divinae sementi conjunctum admittens, puram illibatamque pietatem conservavit. cuius cum et alia insignia ac notae suppetunt, unde fama occasiones nacta illius clarum nomen effecit, tum unum illud primum ac singularissimum monstratur, quod rectae fidei tenax existat ac celebretur, hocque magis quam ullis aliis ornamentis sibi placeat atque clarescat. sed quia eius ipsius civitatis res accurate ex me discere quaesivisti, idque ut praestem arduum mihi nec praesentis sermonis instituto admodum consentaneum existit, paucis nonnullis, ac quibus maxime ea quae dicenda sunt oculis usurpare tibi ipse videri possis, narrationi adiunctis, ad nostram ipsorum calamitatem orationem convertam.

4. Ea igitur, uti dictum est, magna civitas latoque fusa ambitu, ac moenibus crebrisque propugnaculis atque arcibus munita, eiusmodi scilicet quae civibus, quantum ad horum structuram attinet, tutum ha-

C ἔχουσα κόλπον ἐκ νότον καθηλωμένον, ᾗ καὶ περικλυζομένη τὴν
 ἐκ πλαγίου πλευρὰν ταῖς ἀπανταχόθεν εἰσφερούσαις ὀλκασίν εὐπέ-
 βιτον τὴν πρὸς αὐτὴν πορείαν παρέχεται. ὑπακοιλαινεται γὰρ τις
 ἐκεῖσε θαυμαστός λιμὴν, ἀσφαλῶς ὑπτιάζων τοῖς πλωτήρσι τὴν
 εἴσοδον, ταῖς ἐκ πνευμάτων παντελῶς ἀπείρατος ταραχαῖς καὶ τὸν 5
 ὄρμον ἀκύμονα καθιστῶν. ὃν ἐκ τῆς λοιπῆς θαλάσσης ὁ τεχνίτης
 ἀπέτεμε· μέσων γὰρ ἀπειρῶσας διὰ τινος τείχους τὴν τῶν ὕδατων
 ἐπίρροιαν, συναπειρῶξεν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν καὶ τῶν πνευμά-
 D των τὸν κλύδωνα. ἣ θάλασσα γὰρ τῷ βυθῷ φρυσωμένη καὶ τὴν
 ἐκδρομὴν πρὸς τὴν χέρσον ἐρευγομένη, τῷ διαφράγματι τοῦ τῆδε 10
 τείχους κωλυομένη, μὴ ἔχουσα τινι τὴν ἀπειλὴν ἐπαφήσει, χωρεῖ
 τοῖς ἐφ' ἐκάτερα τοῦ τείχους μέρεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἡρέμα πᾶς
 ὀλισθησαν ζάλης ὑπάσης ἐκτὸς τὸν τοιοῦτον ὄρμον διατηρεῖ. ὁ δὲ
 δὴ κόλπος ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης ἀποτμηθεὶς διὰ τινος ἀχέ-
 ρος, ἀγκῶνος δίκην προβεβλημένου καὶ ἐπὶ μήκιστον τοῖς ὕδασι 15
 δυκνουμένου, ὃν οἱ κατὰ χώραν Ἐκβολον ὀνομάζουσι διὰ τὸ
 πάρω που τοῖς ὕδασι ἐκβεβλήσθαι, στενούμενός τε πρὸς τὴν
 P 321 ἐτέραν ἕξ ἐναντίας χέρσον τῆ τοῦ ἀχέρας τοῦτου καινοτομία, ἔτε-
 ρος λιμὴν πελάγιος γίνεται· ἕξ οὗ δὴ περ ἀγκῶνος μέχρις αὐτοῦ
 τοῦ τείχους τῆς πόλεως κύκλον πανευπραγῆ τὸ ὕδωρ μιμεῖται, 20
 τοῖς ἐφ' ἐκάτερα μέρεσιν ἐπὶ πολὺ ἐκτεινόμενον καὶ πρὸς τὴν πόλιν
 κατὰ βραχὺ συστελλόμενον. καὶ ἀφορᾷ μὲν ὁ κόλπος ἐκ νότου

16 χάρσας AP

21 ἐντεινόμενον P

bitaculum praebeat. marinum sinum ad notum protensum habet, quo,
 obliquo latere circumluta, navibus undique versum confluentibus facilem
 in semet praestat aditum. hic enim portus quidam mirabilis cavo recessu
 funditur, pronoque in se aditu navigantibus tuto resupinatur, a vento-
 rum iniuriis prorsus innoxius et navium stationi placidus ac tranquillus.
 hunc artifex a reliquo mari divisit, medio siquidem muro aquarum in-
 fluxu coercito, una quoque praeclusit quae ex vicino mari ventorumque
 flatu fluctuum vis procellaque illiditur. mare namque alto gurgite infla-
 tum continentem excurrans, muro interposito praepeditum, cum non ha-
 beat quo minas suas exoneret, in latera muri convolvitur; et aqua lento
 quodam modo sensim dilabens ab omni salo aestuque liberum conservat
 istiusmodi portum. sinus porro a magno mari cervice quadam ac fauci-
 bus cubiti instar prominentibus ac quam longissime alto aequore pro-
 currentibus (eam accolae cervicem Ἐκβολον appellant, quod in mare
 procul projecta effunditur) abscissus, inque adversam sibi que oppositam
 continentem cervicis huius artificio ac molimine coartatus, aliam portum
 intra pelagus efficit; ex quo videlicet cubitu flexuque ad ipsum urbis
 murum orbem pulcherrimum, partibus utrinque late fusis versusque ur-
 bem sensim sese contrahentibus, efformare videtur. et respicit quidem

τὴν λοιπὴν θάλασσαν, ἀφορᾷ δὲ τοῦτον ὁμοίως ὁ λιμὴν καὶ τὸν λιμένα ἢ πόλιν. ἀλλ' ὁ μὲν λιμὴν τέτρασι γωνίαις ἐμπεριεληπτῆται, ὁ δὲ κόλπος ἐστὶ περιφερῆς, τὸ κύτος ἔχων διὰ πλείστου βάρους χωροῦν, τὰ πέριαια δὲ καὶ πρὸ πολλοῦ τῆς χέρσου τὰ πολλὰ τῶν 5 ὑδάτων συστειλάντα.

5. Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως B βύσιμον, τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ ὡς λίαν τραχὺ καὶ δύσβατον. ὄρος γὰρ ὑπερκύπτει τοὺς λόφους ὑπερανεστηκός, οὐκ ὀλίγον μέρος αὐτῆς τῆς πόλεως τῆς λοιπῆς ὑπεραῖρον γῆς, ὡς τὸ μὲν αὐτῆς 10 πεδιάσιμον εἶναι καὶ ταῖς χρεῖαις τῶν ἐνοικούντων κατάλληλον, τὸ δὲ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς τῶν ὄρων ἀκρότησιν ἀνατείνεσθαι. ἀλλ' οὐδὲν ἀδικεῖ τὴν πόλιν ἢ τοῦ ὄρους παράτασις ὡς ἐμπαρέχειν ἄδειαν τοῖς πολεμίοις ἀφ' ἕψους ἐπιμβαλεῖν καὶ τοῦ τείχους 15 κατεπαμύνεσθαι· ἔδωκε γὰρ ὀλίγην τινα σχολὴν ὁ βουνὸς ἐκεῖνος πρὸς τὸ φυλάττεσθαι πῦσαν ἐπιβουλήν, τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὴν C εὐχερῆ προσβολὴν ἀποκρούσας. τὸ δ' ἐντεῦθεν ἀνατείνεται μέχρι πολλοῦ τὸ ὄρος καὶ ἐπερίδρυνται, τοῖς λόφοις καὶ ταῖς χαράδραις ἐντραχυνόμενον, τὴν μεσαιτάτην ἀνατολὴν ἐπεγόμενον· τοσοῦτον 20 ἐκ πλαγίου ἀφ' ἑκατέρου μέρους ὑποκείμενον διαφεύγει τῆς γῆς. 20 ἐν γὰρ ταῖς ὄσοις πλευραῖς τοῦδε τοῦ ὄρους, τοῦ τε πρὸς νότον φημὶ καὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν, πεδία ἀφήπλωται βύσιμά τε καὶ χρή-

7 βύσιμον sampai a L. i. e. Leone Allatio in Ge. Acropolit. not. p. 225 ed. Paris. 9 αὐτῆς τῆς] καὶ αὐτῆς AL 11 τοῖς om L 14 ἐκείσε AL 19 τὰ ἐκ πλαγίου ἐφ' L. ἐφ' etiam A 20 τῆ τε — καὶ τῆ? 21 ἐφήπλωται L

sinus ab austro reliquum mare, portus sinum, urbs portum. ac portus quidem quattuor angulis comprehenditur, sinus flexum in orbem alveo quam maxime profundo agitur; extremis finibus, et longe a continente, magna parte aquae minuuntur.

5. Et hoc modo se habet pars urbis quae ad notum spectat: quae vero ad aquilonem, asperrima est et prope impervia. mons enim altiore supercilio tumulis superpositus eminet, non parvam civitatis partem a reliqua humo sustollens, adeo ut pars illius in planitie accolarum usibus coaptata iaceat, pars in collibus montiumque iugis sese extendat. nihil tamen damni ea montis extensio oppidanis importat, tanquam a superioribus per eum assilire murosque oppugnare hostibus liceat. parvum enim ad amolendas quascunque insidias, interposito campo, hicce tumulus relinquit spatium, quo inde cives facilem possint propulsare assultum. exinde mons longe protenditur iugoque assurgit, collibus atque vallibus exasperatus, in medium procul se orientem inferens, quantum utrinque subiecti soli agrique oblique subducitur. in duplici namque istiusmodi montis latere, tum scilicet eius quod ad austrum tum quod ad aquilonem est, campi effunduntur ipsi pervii atque utiles, quique civibus

σιμα, πῶσαν ἀφορμὴν ἐνζωΐας τοῖς πολίταις δωρούμενα· ὦν τὸ μὲν ὡς πρὸς νότον τοῦ ὄρους, πρὸς ἀνατολὴν δὲ τῆς πόλεως, ὡς

D λίαν ἐστὶ παγκαλλές καὶ ἐράσμιον. κεκόσμηται γὰρ δένδρεσιν ἀμφιλαφεί, παραδείσοις ποικίλοις, ὕδασιν ἀπίροις, τοῖς μὲν πηγαίοις τοῖς δὲ ποταμίοις, οἷς αἱ λόχμυι τοῦ ὄρους τῷ πεδίῳ 5 χαρῶνται καὶ αὐτὴν δὲ δεξιούνται τὴν θάλασσαν. ἄμπελοι γὰρ ἀλλήλαις παραπεφυτευμένοι τὰ χωρῖα στεφανοῦσι καὶ τὸν φιλόκαλον ὀφθαλμὸν τῇ πληθύνει τῶν καρπῶν εἰς εὐφροσύνην προτρέπονται· μοναὶ δὲ μοναχῶν παλλαὶ καὶ συχναὶ τό τε ὑπτιάζον τῶν ὄρους καὶ τὸ τῆς λοιπῆς γῆς ὑποκείμενον κατοικοῦσαι, καὶ τισὶ 10 τερπινοτάτοις χωρίοις ἐγκαθεζόμεναι, καινὸν τι χρῆμα τοῖς τε ὀδύταις καὶ αὐτοῖς τοῖς πολίταις πεφύκασι. τὸ δὲ κατὰ λαμὰν πλωρὰν τοῦ ὄρους πεδίον ἐστὶ καὶ αὐτὸ τεταμένον εἰς μῆκος πολὺ, εὐράνεται δὲ μέχρις ἄλλων ὀρέων· οὗ τινὸς ἐν μέσῳ πελαγίζονται δύο τινὲς ἑορεῖαι λίμναι, τὸ πλεῖστον τούτου διακατέχουσαι καὶ 15 τινα μεγάλην καὶ αὐταὶ συνεισφέρουσαι χρεῖαν. τρέφουσι γὰρ ἰχθύας καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ τοῖς εἶδεσι διαφόρους καὶ πολλοὺς τῷ πλήθει, ταῖς τε γείτοσι κώμαις καὶ αὐτῇ δὲ τῇ πόλει δαμιλεστάτην ἀποπληροῦντας τράπεζαν. καὶ γὰρ οἷον φιλονεικοῦσιν αἱ λίμναι ταῖς τούτων ἐπιδόσεσι πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ 20

B ἀμιλλῶνται τίς αὐτῶν τὸ πλεῖον παράσχηται. πλὴν ἑκάτεροι νικῶνται ἕξ ἑκατέρων, καὶ ἡ νικῶσα οὐκ ἔχει τίνι τὴν ἦτταν κατα-

6 θάλασσαν L

11 καινόν L

quicquid ad vitam commode sustentandam conducit ubere proventu sufficient. horum alter, quippe ad montis austrum vergens urbisque meridiem, dici non potest quam sit amoenus quantasque delicias praebeat. frondosis enim densisque condecoratur arboribus, hortis varii generis et vivariis, aquis pene innumeris, partim fontium rivis partim et fluviis, quibus montanae silvae lucique campo gratificantes ipsam mare accipiunt. vites enim spectaculum peregrinis arva coronant, pulchrique amantes oculos fructuum abundantia ad iucundissimas voluptates invitant. monachorum plura spissaque, religiosa palaestra, hospitia, tum montis declive tum agri reliqui subiecta coelestia, locisque amoenissimis posita, novum quoddam spectaculum peregrinis ipsisque adeo civibus offeruntur. sed et campus a montis laeva, ipse quoque longissime fusus, ad alios usque montes dilatatur; cuius medio duo late stagnantes lacus potiore partem occupant, qui ipsi non contemnendi usus existant. alunt enim tum parvos tum magnos diversique generis et copia pene innumerabiles pisces, qui tum vicinis oppidis tum ipsi civitati uberrime obsonia victumque sufficient. videntur enim hinc lacus suis largitionibus cum mari prope contendere mutuoque certare, ultra plura exhibeant. alterum tamen ab altero vincitur, nec cuius victoria est, utri victi dedecus ad-

ψηφίσεται. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ πεδίου ἀνεῖται τοῖς γεωργοῖς, παραχωρεῖται τοῖς ζώοις, τοῖς τε πειθομένοις ταῖς τῶν ἀνθρώπων τέχναις καὶ τοῖς ἐλεύθερον ἀφιέσει τὸ ἔργον τοῖς ὄρεσιν. ἔλαφοι γὰρ τὰ ὄρη λιποῦσαι καὶ ταῖς λίμναις ὥσπερ τῶν ὑδάτων ἐπιτεροῦσιν ὁμοῦ τε ἔχουσιν ἄφθονον τὸ ποτόν, καὶ ταῖς βουσίην ἐν αὐτῷ συναγελαζόμεναι κοινὰ τὰ σῖτα προσφέρονται.

6. Ἄλλ' ἰκανῶς ἐν τούτοις τὰ τε πρὸς ἀνατολὴν καὶ βορρῶν τῆς πόλεως, ἔτι γε μὴν καὶ τὰ πρὸς νότον διαγρανόμενοι τὴν πρὸς δύσιν αὐτῆς τοῦ χωρίου θέσιν κατὰ τὸ δυνατὸν ἱστορήσωμεν. ἔστιν ἕτερον πεδίων, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς Ἐκβολῆς ἀπαρχόμενον, τῇ δεξιᾷ τοῦ ὄρους ἀπτόμενον, τῇ λοιπῇ δὲ τῇ θαλάσῃ συνομοροῦν, ἀμύθητον κάλλι ταῖς τῶν ὀρώτων ὑποκείμενον ὄρεσιν. ἔστι γὰρ τὸ μὲν αὐτοῦ διάβροχον ὕδασι, ὅσον ἀρχεὶ τὴν τε πόλιν ἔχειν καὶ τὴν θάλασσαν γείτονα, ἀμπέλοις καὶ δένδροις κατακόμοις καὶ παραδείσοις κατεστημένον, οἰκῆμασι τε καὶ τισὶ πλείστοις σεβασμίσι σηκοῖς κεκόσμημένον, ὧν τοὺς πλείονας μοναχῶν ἀγγέλαι διελλοντο, πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἀσκούντες καὶ θεῷ μόνῳ ζῶντες, πρὸς ὃν ἐπέγονται καὶ δι' ὃν τὰς πολιτικὰς ταραχὰς λιπόντες τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ μόνον φέρουσαν τρίβον ἀνέλλοντο. τὸ δ' ἐντεῦθεν αὐτοῦ διαχεῖται τῇ χέρσῳ μέχρι πολλοῦ, ἄξυλον μὲν ὡς τὰ πολλὰ τὴν βλάστην ἔχον, πάσης δὲ γεωργικῆς ἔπιμελείας ἐπιτήδενον παριχόμενον. διήκει δὲ τὴν ἡλίου δύσιν

9 αὐτοῖς AL

scribat, valet statuere. agri pars reliqua agricolarum usibus cedit; animantibus quoque indulgetur, tum quae humanis parent artibus ac mansuescunt, tum quae per montana libero pede vagantur. cervi namque relictis montibus, velutque lacuum aquis recreati, tum ubere fruantur potu, tum ad ipsum convenientes communi cum bobus pabulo vescuntur.

6. Sed iam satis in istis, quae ad ortum et aquilonem ac quae item ad austrum urbis sunt, descriptis, situm loci qui ad occasum vergit, uti fieri poterit, enarrabimus. alius campus est ab ipso Echoli muro incipiens dextraeque montis adhaerens, laeva vero mari contiguus, quam nemo satis capiat, pulchritudine videntium oculos ad se alliciens. est enim aquis irriguus, qua parte urbis marisque vicinitate gloriatur, vitibusque et densis arboribus ac vivariis hortisque coronatus, nec non aedibus plurimisque venerabilibus delubris decoratus; quorum pleraque monachorum agmina inter se partiti sunt, viri omne virtutum genus colentes solique deo viventes, ad quem et festinant, cuius etiam causa relictis saeculi turbis unam, quae ad ipsum tendit atque fert, semitam elegerunt. qua vero inde intra terram longissimo intervallo diffunditur, nullo fere silvarum aut arborum opacatur germine, sed qui idoneum solum exhibeat agricolarum industriae. procurrit vero versus solis or-

ἀποσκοποῦν, ἕως τινῶν ἄλλων ὄρεων ὑψηλῶν καὶ μεγάλων παρα-
τεινόμενον, ἐνθα καὶ πόλις τις Βέρροια καλουμένη κατέκειται,
καὶ αὐτὴ περιφανεστάτῃ τοῖς οἰκήτοσι τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἷς
αὐχεῖ πόλις τὴν σύστασιν. ἐμπεριέχει δὲ τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὸ
πέδιον τοῦτο καὶ ἀμφιμίκτους τινὰς κώμας, ὧν αἱ μὲν πρὸς τῆς 5
πόλει τελοῦσι, Δρουγουβίται τινες καὶ Σαγουδάτοι τὴν κλῆσιν
δομαζόμενοι, αἱ δὲ τῷ συνομοροῦντι τῶν Σκυθῶν ἔθνεϊ οὐ μα-
P 323 κρὰν ὄντι τοὺς φόρους ἀποδίδουσι. πλὴν γειτνιαζουσιν ἀλλή-
λαις αἱ κώμαι τὴν οἴκησιν, καὶ ἔστι καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις
Θεσσαλονικεῦσιν οὐ μικρῶς συμβαλλόμενον, τὸ πρὸς τοὺς Σκύθαις 10
διὰ τῶν ἐμπορικῶν μεθόδων συναναμύγνυσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν
ἔχῃσι πρὸς ἀλλήλους καλῶς καὶ μὴ κινῶσιν ὄπλα τὴν μάχην ἔξα-
γριαίνοντα· ὃ δὴ καὶ πολλῶ τινὶ τῷ πάλαι χρόνῳ παρ' ἐκατέρων
μελετηθὲν, κοινότητα ζωῆς τὰς χρείας ἀλλήλοις ἀμείβουσι, θαν-
μασίαν τινὰ καὶ βαθεῖαν εἰρήνην ἐν ἑαυτοῖς συντηροῦμενοι. πο- 15
ταμοὶ δὲ τινες παμμεγέθεις ἐκ τῆς Σκυθῶν ἑξορμώμενοι καὶ τὸ
B προλεχθὲν πέδιον καθ' ἑαυτοὺς διελόμενοι πολλὴν δαψιλείαν καὶ
αὐτοὶ τῆ πόλει παρέχονται ταῖς τε χορηγίαις ταῖς ἀπὸ τῶν ἰχθύων
καὶ ταῖς δι' αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν νηῶν ἀναδρομαῖς, δι'
ᾧ ἐπινοεῖται ποικίλη τις πρόσσδος τῶν χρεῶν τῶν ὑδάτων ἐκεῖ- 20
ων συγκαταρρέουσα.

7. Ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐμαντὸν μακρὰν, ἢ ὡς ἀπ' ἀρχῆς

15 ἐν om L

22 μακρόν AL

tum, ad alios usque excelsos ac praegrandes montes protensus, ubi et civitas cui nomen Berrhoeae condita est, ipsa quoque habitatorum frequentia ac reliquis omnibus quibus se urbes iactare solent illustrissima. planities medio suo ambitu oppida promiscue continet, quorum aliqua urbis dicionis sunt eique contribuuntur, Drugubitae et Sagudati nomine, aliqua finitimae Scytharum genti, non longe dissitae, tributa solvunt. ceterum oppida e proximo habitantur, quod ipsum praeter alia in Thessalonicensium rem non parum conducit, dum quaestuosa mercatura Scytharum commercia ambiunt; tum praesertim cum utriusque genti inter se bene convenerit, nec quibus ad praelia efferantur arma moverint (quod utique ab antiquis olim temporibus iis diligenter quaesitum), communibus vitae rationibus merces alias aliis commutant, admirandam quandam altamque inter se servantes pacem. Item fluvii, lique ingentes, ex Scytharum regione erumpentes et, quem dicebam, agrum, inter se dividentes, ipsi quoque uberem urbi praestant annonam, tum piscium praestationibus, tum navium per eos e mari adscendentium vectura, quibus rerum ad vitae usum conducentium, una cum aquis illis confluent, variis excogitatus est proventus.

7. Enimvero imprudens nec nimis caute prolixius his de rebus

ὑπεσχόμεν, τὸν περὶ τούτων παρατείνας λόγον. πεποίηκε δὲ
 τοῦτο ὁ περὶ τὴν πατρίδα πόθος, ἡδέως τῇ τε μνήμῃ συνεφελκό-
 μενος, καὶ ταῖς ἀνατυπώσεις ὅσον δοκῶν συνεῖναι τοῖς λεγομένοις,
 καὶ τὸ πρόθυμον καὶ ζητητικὸν τῆς σῆς φιλομαθοῦς ἀκοῆς, ἣν ἐξ
 5 ἀρχῆς παραδέσθαι πᾶσαν ἡμῖν καθυπέσχου, μηδενὸς ἄλλου περι- C
 σπῶντος αὐτὴν ἢ τοῦδε τοῦ διηγήματος ὑποσύροντος. ταῦτα δὲ
 οὕτως ἔχει. φιλοῦσι γὰρ αἰεὶ τὰ ποθοῦμενα τῶν πραγμάτων
 ἀνάγκης δεσμοῖς καὶ τὸν λέγοντα περὶ αὐτῶν κατέχειν καὶ τὸν
 ἀκούοντα· καὶ οὐκ ἂν οὕτως εὐχερῶς καὶ ῥαδίως οὔτε ὄψις τῶν
 10 ἡδίστων θεαμάτων οὔτε ἀκοῇ τῶν τεργνῶν ἀποστήσεται ἀκουσμά-
 των, οὔτε λόγος ἡδὺς τῆς ὁμιλῆς ἀνακοπήσεται, μέχρῃς ἂν φθάσῃ
 τὸ πέρας πρὸς ὃ κατ' ἀρχὰς ἐπείγεται. ἤλπῃ εἰ δοκεῖ, πάλιν
 ἀναυδράμωμεν πρὸς αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν· μέχρῃ γὰρ τίνος ὡς
 ἐν κατόπτρῳ τὸν ἀνδριάντα διαμορφοῦμεν, καὶ ταῖς ἔξωθεν τῶν D
 15 χρωμάτων ποικιλίαις ἀπεικονίζειν πειρώμεθα τὸ ἀρχέτυπον, ἐξὸν
 αὐτοῖς ἐκείνοις ἐντυχεῖν διὰ τῶν καιρῶν διηγημάτων τοῖς πράγμα-
 σιν, ὡς ἂν γνωριμώτερον εἶη τὸ ἀμυδρῶς πως παραηλούμενον;
 Θεσσαλονικὴν γάρ, ὅποια τυγχάνει, τῷ λόγῳ διαγράψαι καθ'
 ὅσον οἶόν τε κατ' ἀρχὰς ὑποσχόμενοι, καὶ τίς οὔσα πρότερον εἰς
 20 τί κερῶρηκεν ὕστερον, τοῖς περὶ αὐτὴν ὡσπερ ὑποκλαπέντες, καὶ
 τοῖς ἔξωθεν, ὡς ἂν εἴποι τις, μέχρῃ τοῦδε σχολάσαντες διηγήμασι,
 κινδυνεύομεν βραδύνοντες τὴν τῶν καιρῶν διήγησιν. χρεῶν οὖν
 ἐστὶ καὶ πάλιν πρὸς αὐτὴν ἐπανιέναι τῷ λόγῳ καὶ τὸ πρῶτον περὶ P 324

orationem produxi quam ipse initio in me receperam. in causa fuit
 amor patriae, non insuaviter cum memoria distractus, rerumque imagi-
 nibus, aequae ac praesens, iis ipsis dicendisque infixus, nec non prom-
 ptae ac exploratrices tuae sedulitatis aures, quas nobis concedere,
 nullo alio eas subtrahente nec ab ista narratione avellente, initio polli-
 citus es. et haec quidem ita se habent. ea enim quae amori habentur
 ac desiderantur, et narrantem et audientem necessitatis vinculis conti-
 nuo solent colligare, ut non ita facile neque visus a iucundissimis spec-
 tacularis neque auris a suavissimis auditionibus avellatur, neque dulcis
 orationis impetus interrumpatur, donec terminum attigerit ad quem ab
 initio contendit. nihilominus, si lubet, ad eandem ipsam urbem recur-
 ramus. quousque enim velut in speculo statuam effingimus et variis
 aliunde quaesitis coloribus primum exemplar effigiare conamur, cum li-
 ceat illa ipsa per rerum necessariarum narrationem adire, ut apertius
 innotescat quod subobscurum quodammodo indicatur? Thessalonicam si-
 quidem, qualis est, oratione describere, quoad fieri potest, initio polli-
 citi, et qualis cum esset antea, in quid postea redacta sit, pulchris
 quibus illa circum ambitu decoratur abrepti, et in exterioribus enarran-
 dis, ut quispiam dixerit, hactenus immorati, parum est ut iis quae
 praecipua sunt ac necessaria enarrandis torpere videamus. operae pre-
 tium igitur est ut et ad ipsam iterum sermone redeamus, primamque

Theophanes contin.

αὐτὴν καταμαθεῖν κάλλο, εἶτα οὕτω γε τοῦ πάθους ἐξεῖπεν ἐν ὑστέρω τὸ μέγεθος, ἵνα ὅσον φανεῖται τῶν ἄλλων πόλεων ἀσυγκρίτως ὑπερεφεύουσα, τοσοῦτον ἀξία κριθεῖται παρὰ πασῶν θρηνησθαι καὶ κατοικιζέσθαι.

8. Εἶπομεν ὡς εὐρεῖά τις καὶ μεγάλη ἡ πόλις, καὶ τῶ 5 περιέχοντι πολὺν τὸν διαμέσον χώρον ἐναποκλείσασα. ἀλλ' ὅσον μὲν τοῦ τείχους τὴν χέρσον ἀποσκοπεῖ, ἐρυμνότετόν τε ἔστι καὶ τῷ πάχει τῆς οἰκοδομῆς καταχυρωμένον, τῷ ἔξωθεν τε προτειχισματι τὸ ἀσφαλές πάντοθεν συντηροῦν, προσβόλοις καὶ ἐπάλ-
B ξεσιν ἅπαν καταπεπυκνωμένον; καὶ μηδεμίαν ἀνάγκην φόβου 10 τοῖς οἰκήτορσι παρεχόμενον. τὸ δὲ πρὸς νότον αὐτοῦ χθαμαλὸν τε ἔστι παντελῶς καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαράσκευον· οἶμαι γὰρ τῷ μηδεμίαν ὑφοραῖσθαι προσβολὴν βλάβης ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν ὁ τεχνίτης πάλαι τῆς οἰκοδομῆς κατημέλησε. φέρεται δὲ τις καὶ παλαιὸς λόγος μέχρις ἡμῶν φθάσας, ὡς ἀτειχιστος ἦν ἔξ ἐκείνου 15 τοῦ μέρους ἡ πόλις χρόνους πολλούς, εἰ μὴ τῷ δέει ποτὲ τοῦ Μήδων Ξερόξου, πλωτὴν γῆν τεκτηναμένου καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατοπεδεύσαντος καὶ πολλῶν πληθῶν ἐπιφερομένου, ὁ τῶν Ῥωμαίων τὰ σκῆπτρα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰθύνων μικρὸν τινα
C καὶ ὡς ἐκ τοῦ παρατυχόντος φραγμαδὸν τῷ τῆδε περιεῖθηκε μέρει. 20 ἀφ' οὗ δὴ χρόνου καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τὸ αὐτὸ τοῦτο διαμεμενηκεν, οὐδέποτε τῆς ἐκείθεν βλάβης, ὡς ᾤετο, κἂν ἐν ὑπονοίᾳ

6 διὰ μέσον A: an διὰ μέσον?

9 πάντοτε P

10 φόβου A

illius pulchritudinem ac claritatem noscamus, ac tum deinceps eius, quam perpessa est, ruinae ac cladis magnitudinem referamus, ut quantum reliquis urbibus incomparabili excessu praestare videbatur, tantum digna iudicaretur quam communi omnes luctu prosequantur eiusque miseratione ducantur.

8. Diximus quam latis pomeriis atque ambitu magnaue civitas, et quae vastum limitem eo intercludat: sed murus continentem versus tutissimus est et structurae crassitie munitissimus, exteriorique muro ac propugnaculo tuta undique munitione obseptus, propugnaculis et pinnis omni area constipatus, nec ullam oppidanis iusti timoris necessitatem praebens. pars illius ad notum humilis est ac prorsus depressa belloque plane inutilis. nam reor artificem, quod nullam antiquitus ex maris ora hostium aggressionem metueret, structuram neglexisse. fertur vero antiquo rumore, qui ad nostra haec tempora pervenit, urbem ex ea parte per multos annos omni muro septoque caruisse, ac donec Xerxis quondam Medorum regis timore (eius scilicet qui terram navigabilem fecerat et copiosis agminibus Graeciae bellum indixerat) Romanarum rerum dominator pusillo, et ut sese occasio tulerat, aggere eam partem circumsepsit; qui ipse agger ex eo tempore ad hoc aevi subsistit, nullam inde noxam atrocisque rei suspicionem unquam fore existimans. licet

τισὶν ἰσομένης. εἰ γὰρ καὶ πολλοὺς πολλὰκις ἀνέτηλ πολέμου
καὶ λίαν σφοδροτάτους ἢ πόλις, τοὺς τε ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ
αὐτῶν δὲ τῶν συνομοροῦντων Σκυθῶν, πᾶν εἶδος ἀμυντηρίων
κατ' αὐτῆς ἐπινοουμένων καὶ ψάμμιον δίκην τῷ πλήθει τῆς στρα-
5 τιαῖς εἰσρεόντων καὶ μηδὲ ὑποφέρειν τὴν ἀπειλὴν αὐτῶν φιλονει-
κούντων (καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦσαν ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς καὶ
ποικίλῃ τινὶ πανοπλίᾳ πεφραγμένοι), ἀλλ' ἦν ἄρα περιγίγιος
ὥσπερ ἡ μάχη, καὶ δέφευγε τὰς ἐπιβουλάς τῷ ἀσφαλεῖ τοῦ τελ- D
χοῦς τὴν ἐφοδὸν ὑπεκκλίνασα, καὶ τῷ συνήθως αὐτῇ καὶ θερμοῦς
10 ὑπερμαχοῦντι, λέγω δὴ τῷ πανενδόξῳ μάρτυρι Δημητρίῳ, τὴν
ἑαυτῆς σωτηρίαν καταπιστεύουσα. ἐκ πολλῶν γὰρ αὐτὴν κινδύ-
νων ὁ σωσίπατρις οὗτος ἐρρῦσατο, καὶ τὸ νικᾶν αὐτῇ καὶ μήπω
τοῦ πολέμου πειραθείσῃ πολλὰκις συμπαθῶς ἐδωρήσατο. ἀλλὰ
ταῦτα ταῖς τῶν θανμάτων αὐτοῦ βίβλοις ἐξηγήσαι παραχωρή-
15 σαντες τοῖς ἐξῆς ἡμεῖς τῶν ἡδὴ λεχθέντων προΐωμεν.

9. Ἦν οὖν ταῖς ῥηθείαις αἰτίαις ἀνωτέρα κινδύνου παν-
τὸς ἡ πόλις. ἐξ οὗτο γὰρ ἡ κολυμβήθρα τοῦ θεοῦ βαπτίσματος
τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος τῷ χριστωνύμῳ λαῷ συνεμόρφωσε καὶ τὸ P 325
τῆς εὐσεβείας γάλα κοινῶς ἀμφοτέροις διείλετο, πέπαντο μὲν ἡ
20 τῶν πόλεων στάσις, ἀνεῖτο δὲ τῆς ἐνεργείας ἡ τὰς σφαγὰς ἐπιτη-
δέουσα μάχαιρα, καὶ τὰ προλεχθέντα τῷ μεγαλοφωνοτάτῳ τῶν
προφητῶν Ἡσαΐα ἐναργῶς ἐφ' ἡμῖν ἐπληροῦτο· αἱ μάχαιραι γὰρ

5 μηδὲν A
γείσθαι?
22 Ἰσαΐα A

11 γὰρ αὐτῶν κινδύνων αὐτὴν ὁ P
17 ἀγίου P

14 ἐξη-
19 αἱ τῶν πόλεων στάσεις P

enim pleraque saepius bella, eaque crudelissima, civitas, tam barbaro-
rum tum finitimorum Scytharum, machinamenta et oppugnantium astus
varios excogitantium arenaeque exaequatis copiis influentium ac cunctos
minis terrentium (erant namque effrenato impetu et armorum omni ge-
nere septi), sustinuerit, cum esset terrestris conflictus, insidias elude-
bat, huius muri securitate irruptionem declinans, solitoque atque fer-
venti suo defensori, gloriosissimo nempe martyri Demetrio, suam con-
credens salutem. ex multis enim periculis servator hic patriae ipsam
liberavit, nec raro, cum necdum etiam bellum experta esset, victoriam
perhumane concessit. verum haec libris qui de illius miraculis exstant
narranda permittentes, ea prosequamur quae deinceps sequuntur.

9. Civitas igitur ob eas quas dicebam causas omnis periculi segura
agebat. quo enim ex tempore Scytharum gens, sacri fontis aquis ab-
luta ac Christiano populo sociata, pari illi munere pietatis lac sugere
destinaverat, urbium desolationes finem habuerant; ad caedes instructi
ensis mucro inhibitus erat retusumque ferrum, ac quae olim propheta-
rum vocalissimus Esaias (2 4) fuerat vaticinatus, nostro hoc aevo

ἡμῶν μετῆλθον εἰς δρέπανα καὶ αἰ ζιβύνας εἰς ἄροτρα, καὶ πλε-
 μος ἦν οὐδιμοῦ, καὶ τὴν περιχώρον ἄπασαν εἰρήνην κατεπρυ-
 τάνευε, καὶ οὐδεμία ἦν ἐδῶκας ἀφορμὴ ἧς οὐκ εἰς κόρον ἡμεῖς
 ἀπελαίωμεν, ἐνθεν αἰ τῆς γεωργίας ἀφθονίαι, ἐκεῖθεν αἰ τῆς
 ἐμπορίας χορηγία. γῆ γὰρ καὶ θάλασσα λειτουργεῖν ἡμῖν ἔξ 5
B ἀρχῆς ταχθεῖσαι πλουσίαν καὶ ἀδάπανον τὴν περὶ ἕκαστον ἐδωρο-
 φόρον. ὧν γὰρ ἦν ἐνδεῶς ἢ καὶ ἀνεπιτηδείως ἔχουσα πρὸς καρ-
 πογονίαν ἢ γῆ, τούτων παρ' ἑαυτῆς ἢ θάλασσα τὴν κτῆσιν μη-
 χανωμένη καὶ ταῖς δλκῶσι συνεισκομίζουσα ἀνεπιδέξ τὸ λείπον
 ἐδίδου τοῖς χρήζουσι. τί δὲ τῶν ἀπανταχόθεν ἐπιδημούντων εἰ-10
 ποιμι πρῶτον, καὶ μάλιστα οἷς ἐφιλοτιμοῦντο τοὺς πόλιαις ἡμᾶς,
 τὰ παρ' ἑαυτῶν διδόντες καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀντιλαμβάνοντες;
 λεωφόρου γὰρ δημοσίας τῆς πρὸς ἀνατολὴν ἀγούσης ἀπὸ τῆς δό-
 σεως διὰ μέσον τῆσδε χωροῦσης τῆς πόλεως, καὶ ἀναγκαίως περ-
C θούσης τοὺς παροδεύοντας πρὸς ἡμᾶς ἐνδιατρῆβειν καὶ τὰ πρὸς 15
 τὴν χρεῖαν πορρίζομαι, πᾶν ὅτιοῦν ἂν εἴποι τις τῶν καλῶν ἔξ αὐ-
 τῶν ἐκαρπούμεθ' αὐτὰ καὶ προσεκτώμεθα. ἐνθεν καὶ παμμιγῆς τις
 ὄχλος αἰεὶ περιεστοίχει τὰς ἀγνιάς τῶν τε αὐτοχθόνων καὶ τῶν
 ἄλλως ἐπιξενουμένων, ὡς εἰρηστέρον εἶναι ψάμμον παράλιον
 ἔξαριθμεῖν ἢ τοὺς τὴν ἀγορὰν διοδεύοντας καὶ τῶν συναλλαγμά-20
 των ποιουμένους τὴν μέθοδον. ἐντεῦθεν χρυσίου καὶ ἀργυρίου καὶ
 λίθων τιμῶν παμπληθεῖς θησαυροὶ τοῖς πολλοῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰ

19 ὡς om A

21 ποιουμένων P

adimpleta conspiciebantur. nostri enim gladii transierant in falces et lanceae in vomeres, nec usquam bellum erat; omnesque ubique finitimae gentes in pace agebant; nullaque erat commodior vitae ratio ac occasio, qua non affatim frueremur. inde frugum ubertas, inde mercaturae emolumenta. terra enim et mare ab initio ad praestandum nobis obsequium constituta uberem sponteque paratam quandoque suam gratiam munusque conferebant. quae enim terra minus suppeditabat aut ex se proferre non satis erat idonea, haec mare, mercimoniorum solertia comparata atque navibus investa, quod egentibus deerat, abunde supplebat. quid vero undequaque adventantium primum dixerim, ac quibus praecipue nos cives amice accipiebant, sua tribuentes atque vicissim nostra recipientes? nam cum via publica ab occasu ad ortum per mediam hanc urbem duceret, cogeretque viatores in ea moras interponere et quae in usum suum essent parare, quicquid quis bonorum dicat, ex illis consequeremur nobisque proveniebant. hinc promiscua ex omni hominum genere multitudo, tum indigenarum tum quoquo modo hospitio receptorum, plateas semper circuibant; ut facilius sit arenas maris numerare quam eorum qui forum occupabant ac qui commerciis miscebantur census inire. hinc auri argenti et pretiosorum lapidum ingentes ac copiosi thesauri vulgo accrescebant; vestesque sericae perinde atque aliis la-

ἐκ Σηρῶν ὑφάσματι ὡς τὰ ἐξ ἐρίων τοῖς ἄλλοις ἐπιενόητο. περί γὰρ τῶν ἄλλων ὑλῶν, χαλκοῦ καὶ σιδήρου κασσιτέρου τε καὶ μόλιβδου καὶ ἕλου, οἷς αἱ διὰ πυρὸς τέχνηαι τὸν βίον συνέχουσι, καὶ μνησθῆναι μόνον παρέλκον ἠγοῦμαι, τοσοῦτων ὄντων ὡς ἄλλην τινὰ δύνασθαι πόλιν δι' αὐτῶν δομεῖσθαι τε καὶ ἀπαρτίζεσθαι.

10. Οὕτω δὲ παταχόμεν ἐδθηρουμένη καὶ πλεονάζουσα, ταῖς τεχνικαῖς τε καλλυνομένη μεθόδοις καὶ ταῖς τῶν οἰκημάτων ἐπερηφανευομένη λαμπρότησιν, ἄρα ταῖς ἐκ νόμων παρατηρήσειν ἢ ταῖς περὶ τὸ πολίτευμα τάξεσιν ἢ ταῖς περὶ λόγους ἀρχήσεσιν ἐφαίνετο τῶν ἄλλων ἐνδεῶς ἔχουσα; οὐμενοῦν· ἐσπουδάζετο γὰρ αὐτῇ γνώσις ὡς ὀφθαλμοῖς βλέψις καὶ εὐνομίαι ὡς ζωῆς πραγμα- P 326
τεία. καὶ εἶδες ἂν περὶ μηδὲν ἄλλο τὴν νεάζουσαν τῶν παιδῶν κῆραν σχολάζουσαν ἢ περὶ λόγους, ἐξ ὧν ἐπιστήμῃαι καὶ τέχνηαι τὸ
15 κράτος ἔχουσι. τὰ δὲ περὶ τῆς ἁρμονίου μουσικῆς τῶν ἁρμύτων, ἢ τῶν ἔδόντων τὰ ψυχοτερπῆ μέλη καὶ τῶν τῷ θεῷ κεκληρωμένων σπουδάσματα ἐπὶ τῷ λόγῳ σημάνω; πῶς δὲ τὴν τούτων διαγράφωμαι δῆλωσιν; μέχρι γὰρ τοῦδε τοῦ διηγήματος οὐκ οἶδ' ὅπως τῇ ἑνὴ τῷ λόγῳ συνυπαχθεῖς, καὶ τῆς οἰκείας ὡσπερ ἰδιωτείας
20 ἐπιλαθόμενος, ἐπειρώμην μέτριον πῶς, καὶ ὡς οὐκ ἂν τις ἄλλος τῶν λίαν ἁμαθῶν καὶ ἀγροίκων, τῶν παρὰ τῆς σῆς ἀρετῆς αἰτη- B
θέντων τὴν δῆλωσιν διαγράφεσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ μύ-

2 κασσιτέρου AP

9 ἐπερηφανευομένη A

14 κοῦραν? cf.

p. 367 A

17 τὰ σπουδάσματα ποῖόν λόγον?

σημανῶ A

20 μέτριον πῶς] μετρίως?

neae excogitabantur. aliarum vero materialium, aeris ferri stanni plumbi vitri, quibus ad ignem opus facientes artes vitam tuentur ac fovent, vel meminisse superfluum duco, tanta scilicet eorum copia ut ex illis urbs quaedam alia exstrui atque perfici posset.

10. Hac itaque ratione, omni ex parte rebus prosperis ad voluntatem fluentibus, urbs fortunata et artificum ingenii condecorata, nec non aedificiorum magnificentia superbiens, num vel legum observatione vel civilis rei ordinibus vel dicendi gloria atque doctrina aliis inferior erat? minime vero: nam illi scientia aequae curae erat ac visus oculis, aequitas pariter haud aliter ac vitae negotiatio; vidissesque iuvenum ac adolescentum nulli praeterea quam disciplinis ac literarum studii vacare, unde scientiae et artes robur obtinent. harmonicae vero musices cantiones aut canentium suavissima mele deique laudibus ac clero mancipatorum studia dicturus, haud equidem scio quibus ea modis exprimam. ad hanc enim usque narrationem nescio quomodo orationis impetu raptus, ac velut propriae inscitiae ac ruditatis oblitus, conabar moderate, et ut non alius quispiam harum valde imprudens rerum ignarusque omnium ac stupidus, quae a tua virtute rogatus eram, scripto digerere ac explicare: exinde vero, ac praecipue quod suavium caustico-

λισθ' ὅτι τῆς εὐρύθμου τῶν ἁσμάτων ἐμνήσθην ἡδυσφωνίας, οὐκ
 οἶδα τίς γένωμαι ἢ ποῦ τῷ λόγῳ χωρήσω, ποῖον δὲ παραλείπω
 τῶν ἡδίστων ἐκείνων καὶ εὐτάκτων μελωδημάτων, οἷς συνέπαλλον
 καὶ συνεόραζον ἄνθρωποι ταῖς οὐρανίαις δυνάμεσιν. εἰ γὰρ τις
 τὴν μουσικὴν ἐκείνην, τὴν ἐκ παντὸς στόματος ὑφ' ἐν τῷ θεῷ 5
 ἀναπεμπομένην τοὺς ὕμνους ἐν ταῖς πανδήμοις συνάξεσι, τῷ ἤχῳ
C τῶν ἑορταζόντων ἀγγέλων, ἐνθα εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία,
 ἔξεικόνισαι θελήσειεν, οὐδὲν τοῦ δέοντος ἁμαρτήσεται.
 (11) ναοὶ γὰρ τινες παμμεγέθεις καὶ περικαλλεῖς τῇ ποικίλῃ
 διακοσμήσει, διὰ μέσου προβεβλημένοι τῆς πόλεως ὡσπερ τινὰ 10
 κοινὰ πρὸς τὸ θεῖον ἰλαστήρια, καὶ τούτων μάλιστα ὃ τῆς παν-
 ουργοῦ καὶ θείας τοῦ ὑπερουσίου λόγου σοφίας οἶκος, καὶ ὃ τῆς
 ἀειπαρθένου πανάγνου καὶ θεομήτορος, ἀλλὰ μὴν καὶ ὃ τοῦ προ-
 λεχθέντος πανενδόξου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Δημητρίου, ἐνθα
D τοὺς θεοὺς ἄθλους διήγησε καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης ἐδέξατο, 15
 οἱ καὶ τὸν ἅπαντα δῆμον ταῖς κατὰ περίοδον ἐπανιούσαις τῶν
 ἑορτῶν ἡμέραις ἐν ἑαυτοῖς ἐκκλησιάζοντες, ἀνεκλάλητον εὐφροσύ-
 νην καὶ πνευματικὴν χαρμονὴν τοῖς συνιοῦσιν ἐβράβευον. ἐκεκλή-
 ρωντο γὰρ ἐν ἐκάστῳ τούτων τάγματα ἱερέων, δι' ὧν ἡ μυστικὴ
 τελεῖται λατρεία, καὶ ἀναγνωστῶν συστήματα, δι' ὧν ἡ τῶν 20
 ἁσμάτων σπονδάζεται ὕμνωδία, ἀμοιβαδὸν τοὺς στίχους ἀλαλά-
 ζοντες, καὶ ταῖς χειρονομίαις τῶν μελῶν τὸν φθόγγον διατιθέν-

2 παραλίπω?

11 ἐξίλαστήρια A

rum ac melodiarum mihi incidit mentio, quo me vertam nescio, aut quo
 sermonis ducam lineam; quodnam item dulcissimarum concinarumque
 modulatarum cantionum illarum omittam, quibus mortales cum caelesti-
 bus potestatibus psallebant ac dies festos agebant. etenim si quis eam
 modulantiā, quam uno ore in unum congregati omnes divinis canticis,
 in publicis conventibus, ad deum emittebant, angelorum sonis concele-
 brantium, ubi laetantium omnium habitatio est, assimilaverit, is a scopo
 veroque ne vel minimum aberraverit. (11) templa enim quaedam prae-
 magna ac magnifica varioque ornatu pulcherrima, per mediam urbem
 extantia ac exposita, veluti communia numinis propitiatoria, cum primis
 vero, interque ea praecipuum, omnium effectricis divinae et supersub-
 stantialis verbi sapientiae, itemque semper virginis immaculatae ac dei-
 parae, nec non, cuius supra memini, gloriosissimi praeclarique victoris,
 Demetrii martyris, ubi divina peregit certamina et victoriae palmam re-
 portavit, haec nimirum recurrentibus per anni circulum festorum solen-
 niis universae multitudinis in se concionem cogentia laetitiam inenarra-
 bilem et spiritale gaudium convenis inferebant, in horum si quidem sin-
 gulis sacerdotum ordines cleri matriculam implebant, quorum opera my-
 sticus cultus resque sacra peragitur; lectorum item coetus, qui concinen-
 dis canticis diligentiam habeant, et alternis versus tinniant, manuumque

τες, και μεγάλην τινά και αξιοθέατον χορείαν συνιστώντες, τῷ
 τε εἶδει τῆς ἀστραπτούσης στολῆς τὰς τῶν ὀρώντων θέλγοντες P 327
 ὄψεις, και τῇ τεχνωμένη τῶν ψαλμῶν λύρῃ τὴν ἀκοὴν κατατέρ-
 ποντες. τί γὰρ ἦν πρὸς τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ μυθικός Ὀρφεὺς ἢ
 5 ἢ Ὀμηρικὴ μούσα ἢ τὰ τῶν Σειρήνων ληρήματα, τῷ ψεύδει τῶν
 πλασμάτων ἀναγραφόμενα, οἷς λόγος μὲν ἐπαίνων οὐδεὶς ἀληθῆς,
 φῆμαι δὲ ψευδεῖς τοὺς ἀνθρώπους πλανῶσαι και πρὸς ἀπάτην
 ἀνδραποδίζουσαι. μᾶτην οὖν ἐν τούτοις ἐψευδοκτύπησαν οἱ Ἑλ-
 ληνες, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τῶν πραγμάτων ἀψηρημένοι και ταῖς
 10 κενολογίαις τῆς υἰδῶν δεισιδαιμονίας καθ' ἑαυτῶν ὑπλισιάμενοι.
 ἡμῖν δὲ και τὸ σεβαζόμενον ἦν ἀληθές και αὐτὸ δὲ τὸ ὕμνου-
 μενον.

12. Ἐνθα δὴ μοι και θάμβος ἐπέρχεται και φόβη και
 ἔκπληξις, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω πῶς ὁ τοιοῦτος και τοσοῦτος
 15 ὕμνος, ὁ μήπω τινὶ τῶν ἄλλων προσφερομένων θυσῶν τῷ μεγέ-
 θει ἔξομοιούμενος, ἀθρόον οὕτως ἐσίγησε και εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη
 και ὡς ὄναρ ὑπανεχώρησε. πλήν γε τοῦτο λογιζομαι, ὅτι ἐν ταῖς
 ἁμαρτίαις ὄντες τὰ θεῖα κατὰ τὸν ψαλμωδὸν ἐδιηγούμεθα δι-
 καιώματα, και τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν τῶν τρόπων ἀδόκιμον τὸ περι-
 20 φανές τοῦτο και σεβιάσιμον ἀπειργάσατο, ἀνάξιον κρίναντος τοῦ
 Θεοῦ βεβήλοις και ἐλαγείσι χεῖλεσιν ὑμνεῖσθαι τε και γεραίρεσθαι.
 μέχρι γὰρ τίνος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ πάντα κίνδυνον ἐπενεχθῆναι C

6 ὡς P 8 οἱ om A 10 τῆς αὐτῶν δεισιδαιμονίας om P
 15 προσφερομένων A 17 ταῖς om A

motibus modulationum sonos disponant, ac magnam quandam digneque
 spectabilem choream constituent, tum effulgente vestium forma spectan-
 tium oculos demulcentes, tum artificiosa psalmodum lyra auditum oble-
 tantes. quid enim erat, si haec cantica consideres, fabulosus Orpheus
 aut Musa Homericæ aut Sirenum deliramenta, fictionum mendacis dige-
 sta, ut nulla laudum vera ratio sit, sed falsi rumores, mortalium genus
 seducentes atque errori mancipantes? frustra igitur in his Graeci cre-
 pantibus buccis sese iactant, qui vera rerum scientia careant vanisque
 sermonibus ipsi sibi met ipsis pugnant: nobis vero tum numen verum est,
 tum ipsum quod canimus laudisque obsequio frequentamus.

12. Hic mihi et admiratio subit incessitque horror ac stupor, dum
 mente recolo quomodo talis et tanta modulatio, ipsa nulli non alii ho-
 stiarum, quæ deo offeruntur, magnitudine præstans, sic repente con-
 tuit et in nihilum abiit velutque somnium abscessit. enim vero hoc
 recogito: nempe cum in peccatis essemus, iuxta Psalmistæ (49 6) sen-
 tentiam, divinas enarrabamus iustitias, morumque nostrorum improbitas
 illustrem hunc ac venerabilem cultum reprobum effecit, indignum iudi-
 cante numine profanis impurisque labiis laudari se honorique haberi.
 quousque enim tandem veram causam, ob quam nobis omnis haec illata

ἡμῖν εἰς μέσον οὐ παριστώμεν, ἵν' ἔχῃσι γνῶναι διὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑποδείγματος οἱ μετέπειτα ὅπως δεῖ λατρεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ καὶ ἑαυτοὺς ὑπεράνω παντὸς δλέθρου διατηρεῖν, ἵνα μὴ τοῖς ὁμοίοις ἡμῶν τῆς κακίας ὑπολισθαίνοντες πλημμυλῆμασι τὴν θεῖαν ἀγαπάκησιν ἐφ' ἑαυτοὺς ἐπισπῶνται. οὐδὲ γὰρ ἄλλου τι-
 5 νός ἐνεκεν τῆς μεγάλης ἀπειλῆς ἐκείνης, ἧς καὶ μεμνημένος ἐξίσταμαι, διὰ πείρας γεγόναμεν, ἀλλ' ἢ διὰ μοχθηρῶς καὶ κακῆς
 D προαιρέσεως, εἴτε διὰ τὸ παρηλλαγμένον καὶ διάφορον τῆς τε πολιτείας καὶ τῶν ἡθῶν, τῶν συνεισφερόντων τῇ πόλει ἀνθρώπων ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ τόπου ἄλλων ἄλλο τι συνεισφερόντων κακῶν καὶ 10
 τούτου τῷ πλησίον μεταδιδόντων (καὶ γὰρ δι' ἣν εἶπομεν ἄφθονον τῶν χρειῶν χορηγίαν οἱ τῶν πλησίον χωρῶν καὶ πόλεων ἄνθρωποι ἐν ταύτῃ τὴν οἴκησιν μετηλλάττοντο, καὶ μάλισθ' ὅσοι ταῖς ἡδὴ προαλωθείσαις νήσοις ἐκ τῆς τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν ἐπιδρομῆς ὑπελείφθησαν, ἐπὶ τήνδε προσέφευγον, μηδεμίαν, ὡς 15
 ὑπελάμβανον, ἐν αὐτῇ πολεμίων φροντίδα τοῦ λοιποῦ ποιησόμε-
 P 328 νοι), εἴτε δὲ πάλιν διὰ τὸ ἀνεμῆμον τῆς τρυφῆς καὶ ἀφρόντιστον καὶ πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ποικίλον τῆς χρείας καὶ ἐπιτήδειον ὥσπερ τινὰ λήθην πεπόνθαμεν τοῦ θεοῦ, μακρὰν τινα καὶ ἀδιεξόδευτον πλανώμενοι πλάνην, καὶ καθῶς φησὶν ὁ ἀπόστολος, ἕκαστος ταῖς 20
 ἰδίαις ἐπιθυμίαις ἐπορευόμεθα, ἀδεῶς κατὰ πάσης ἡμαρτίας χωροῦντες καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀγούσης μηδεμίαν ποιούμενοι ἐπι-

9 συνεισίδτων P

ἀνθρώπων om P

14 τῆς om P

malorum vis, in medium non adducimus, ut nostro exemplo discant posterī quonam pacto colendus sit deus vivus ac verus, seque ab omni servent immunes interitū, ne iisdem atque nos delictis obnoxii divinam in se attrahant indignationem. nam nulla alia causa immanis illius poenae iraeque, cuius vel sola memoria extra mentis sedem exeo, periculum fecimus nisi ob pravam perditamque voluntatem, sive propter dissonos diversosque mores ac ingenia seu instituta, omni ex gente ac loco in urbem confluentium atque aliud alias malum importantium ac cum proximo illud communicantium. nam propter eam, quam diximus, ubi-rem rerum in vitae usum suppeditationem vicinarum regionum atque urbium incolae mutatis sedibus in hac habitationem locabant; ac praecipue qui ex captis iam insulis per impuros Agarenos illorum grassationi supersites fuerant, ad eam confugiebant, nulla deinceps, ut sibi videbatur, hostium cura solliciti, atque in eam rationes suas transferebant. sive rursus etiam propter molles delicias nullisque studiis animum implicatum, tum ad omnem libidinem, ita usu subministrante, proclive ingenium, velut in dei quandam oblivionem venimus, longo quodam et inextricabili viarum errore ab illo abiuncti. et ut ait apostolus, unusquisque desiderii nostris ambulabamus, ad omnia licenter scelera procurrentes, et viam quae ad virtutem ducat pro nihilo habentes.

μέλειαν. (13) ποῖον γὰρ εἶδος κακίας, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, ἐν ἡμῖν οὐκ ἐπράττετο; πορνεῖαι, μοιχεῖαι, ἀκαθαρσίαι, μίση, ψεύδη, κλοπαί, ἕριδες, φιλονεικίαι, λοιδορίαι, θυμοί, πλεονεξίαι, ἀδικίαι· καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν κακῶν φθόνος κοινὸν ἐμμελέ- B
 5 τημα κατ' ἐκάστην καὶ ἀγοραῖον ἦν. οὐ γὰρ ὅστις ἡμῶν τῷ πλησίον πράξει καλῶς διὰ σπουδῆς εἶχεν, ἀλλ' ὅστις αὐτῷ τῶν ἀβουλήτων ἐπενεγεῖν τι φρενοβλαβῶς ἐτεκταίετο· οὐδ' ὅστις ἐκ τοῦ οἰκείου μεταδοῦναι τῷ χρήζοντι τὸ συμπαθές πληρῶν ἐβεβού-
 10 ὀμόφυλον διεμάχετο, κατ' ἀλλήλων εἰρωνευόμενοι, ἀλλήλους πλήττοντες, ἀλλήλους διαβάλλοντες, πᾶν ὀτιοῦν κακὸν ἐν ἑαυτοῖς ἐξευρίσκοντες, ὄρφανους ἄγχοιτες, ὄρφοις χηρῶν ἐπιμβαίνοντες, ἔχθρας συνάπτοντες. καὶ τί δὴ τὸ τέλος τούτων ὑπάντων; ἰκῶ C
 15 ὦν ἠεσχόμην τῶν ἀλγεινῶν ἐκείνων ὧν ἤδη πεπόνθαμεν καὶ πάλιν ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν τοιοῦτων διηγημάτων οὐκ ἔστιν ὅπως ὑπεκκλῖναι τὴν μνήμην, δι' ὧν τῷ βίῳ καινόν τι καὶ φοβε-
 20 ῶν ὑπελείφθημεν ἄκουσμα, λέξων ἔρχομαι τοῦ κινδύνου τὸ μέγε-
 20 ὄσω γὰρ ἐτρυφῶμεν, ἐν ὄσω ἐσπαταλῶμεν καὶ πᾶσιν ἀπόποις διε-
 ζῶμεν ἐπιτηδεύμασιν, ὅτε κατὰ τὸ ψαλμικῶς ῥηθὲν πάντες ἐξέ- D
 κλιναν, ἕμα ἠχρειώθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν, τότε

5 ἕκαστον P

9 τὸν] τὸ P

11 ἐνδιαβάλλοντες A

(13) quod enim malitiae genus, ut verum dicamus, in nobis non exercebatur? fornicationes, adulteria, immunditiae, odia, mendacia, furta, lites, contentiones, convicia, irae, rapinae, iniustitiae; et malorum omnium causa, invidentia, commune omnium studium et quotidianum atque forensis meditatio erat. neque enim ullus nostrum hoc satagebat ut de proximo bene mereretur, sed ut illi invisum aliquid malumque inferret stolide machinabatur. nec ut ex suo egenti tribueret, implens quod misericordiae est, animo reputabat, sed ut de alieno substantiam auferet, gentilibus suis pugnabat, cum se invicem deriderent, mutuo caederent, alter alteri calumniam strueret ac detraheret, nullum non malum secum ipsi excogitarent, pupillos suffocarent, viduarum fines invaderent, inimicitias necterent. enimvero quis horum omnium exitus? torpet animus rerumque magnitudini linguam iniicere horret; nec rursus malorum, quibus iam perfuncti sumus, meminisse sustinebam. quia tamen fieri non potest ut istiusmodi narrationum memoriam vitemus, qua ratione nova quaedam ac terribilis narratio mundo relicti sumus, pericali magnitudinem narraturus accedo, ut et ipse cognoscas quanam sint peccati obsonia atque praemia (Rom. 6 23). cum enim luxu perditii essemus, voluptate liquesceremus ac mollitie flueremus, malisque omnibus institutis vitam duceremus; cum, ut psaltes concinit (13 3), omnes declinassent, simul inutiles facti essent, nec esset qui deum re-

τῆς φοβερούς ἐκείνης ἐπειράθημεν ἀπειλῆς, μᾶλλον δὲ καταστροφῆς, ἢ οἰκειότερον εἶπω, ἢ δικαίως ἀνταποδύσεως.

14. Καὶ σκόπει κἀνταῦθα τοῦ θεοῦ τὸ φιλάνθρωπον, τοῦ μὴ βουλομένου τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέφαι καὶ ζῆν αὐτόν. εἰδὼς γὰρ τὸ ἀκάθεκτον καὶ μοχθηρὸν τῆς γνώ-
 P 329 μης ἡμῶν ἐπὶ τὰ πονηρά, τί μηχανᾶται πρὸς τὸ τὴν ὁρμὴν ἐπι-
 σχεῖν τῆς κακίας καὶ ἐπιστροφῆς ἡμῶν ἐμβαλεῖν αἰτίαν; πρῶτον
 μὲν τὴν ἤδη λεχθεῖσαν γέτονα πόλιν, τὴν Βέρροϊαν λέγω, ἐπι-
 κατασειοθῆναι πεποίηκε τοῖς περιοίκους ὡς πολλοὺς τῶν ἐκείσε
 συλληφθέντων ἐξαναλώσει, τί διοικούμενος ἐκ τούτου; ἢ ἡμεῖς 10
 πάντως τῶν ἐτέροις ἀπειλουμένων τὴν αἴσθησιν λαβόντες, τῶν
 ἰδίων κακῶν ἀποχὴν κἂν ὀψὲ γούν ποιησώμεθα καὶ πρὸς ἀρετὴν
 τὰς πράξεις ἰθύνωμεν. εἶτα ἐπειδὴ τούτου γενομένου οὐκ ἐνεδώ-
 καμεν τῆς κρατούσης ἐν ἡμῖν παλαιῆς σννηθείας, ἐφ' ἕτερον εἶδος
 μηχανῆς μεταβαίνει, τὴν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἔσοσθαι μέλλουσαν ἡμε- 15
 B ταμέλητα πρᾶττουσι συμφορὰν ἐν ἄλλοις προϋποδείξας. Δημη-
 τριάς γὰρ οὕτω καλουμένη τῆς Ἑλλάδος ἕτερα πόλις, οὐ μακρὰν
 ἡμῶν ἀπωκισμένη, πολλῶ πληθεὶ τῶν οἰκητόρων καὶ τοῖς ἄλλοις
 οἷς μέγα καυχῶνται πόλεις τῶν ἔγγιστα ὑπεραιρουμένη, οὐ πρὸ
 πολλοῦ τῆς ἡμῶν ἀλώσεως ἔργον ἐγένετο τῶν βερβάρων. πολιορ- 20
 κηθεῖσα γὰρ ὡς μικροῦ δεῖν πάντων τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐν μαχαίρα

3 τὸ τοῦ θεοῦ P
21 πάντας?

9 πολλῶν P

19 ὑπεραιρουμένη AP

quiritet, tunc tremendum illud minarum pondus experti sumus, quin immo, ut verius dicam, eversionis seu iustae retributionis.

14. Et considera hic quoque dei humanitatem, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat (Ezech. 33 11). cum enim sciret proiactam scelestissimamque animi nostri ad mala pronitatem, quid machinatur ac consilii init, ut perditum illum furorem inhibeat et ad conversationem inducat? primum quidem, quae dicta a nobis est, Berrhoëam, urbem finitimam, cum tota vicinia terrae motu quassavit, adeo ut multi eo oppressi perierint. quid inde disponens ac procurans? ut nos scilicet, malorum divina ultione aliis infictorum sensu percepto, tandem aliquando a propriis ipsi malis abstinere actusque nostros ad virtutem dirigeremus. deinde, quia ne illo quidem casu de veteri vigente in nobis consuetudine quicquam remiseramus, ad aliud machinae genus transit, in aliis ante specimen edens eius calamitatis quae nobis ipsis obventura esset, dum nulla paenitudine peccaremus. Demetrias namque sic dicta, Graeciae alia urbs, haud longe a nobis dissita, tum accolarum frequentia tum rebus aliis, quibus urbes altum sapere ac gloriari solent, supra finitimas alte supercilium tollens, haud multo ante nostrae urbis excidium in barbarorum potestatem venit. obsessa enim ac capta, ut pene omnes qui in ea erant gladio ceciderint, nihil aliud

πεισῖν, οὐδὲν ἕτερον παρεῖχε νοεῖν ἢ τοῖς κακοῖς ἡμᾶς ἐπιμένον-
τας τὴν ὁμοίαν πείραν τῶν πραγμάτων ἐκδέχεσθαι καὶ καθάπερ
εἰς ἔμψυχον στήλην ἐν αὐτῇ τὰ κεχρεωστημένα ἡμῖν ἀναγνῶσκειν
πυθῆματα.

- 5 15. Ἀλλὰ μηδεὶς ἀποφαινόμενός με οἰέσθω ταῦτα λέγοντα C
ἵτι δι' ἡμᾶς αἱ πόλεις αὗται τῶν φοβερῶν τὴν πείραν ἐδέξαντο.
ὠφελετο γὰρ αὐταῖς, ὡς οἶμαι, καὶ δι' οἰκείαν μοχθηρίαν ὁ κίν-
δυνος, ὡς καὶ ἡμῶν μετ' ἐκείνας, ἀξίας τῶν ἡμαρτημένων ἐκάστη
τὰς τιμωρίας ἐπάγοντος τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ἐν τοῦτοις καὶ ἡμᾶς οὐ
10 τὴν τυχοῦσαν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιστροφῆς καὶ σωτη-
ρίας ἐκκολοῦν ἦν ἐξευρεῖν, τὴν ἐκείνων καταστροφὴν οἰκείαν ἀσφά-
λειαν ποιουμένους. ὁμως ἐπειδὴ τὸν νοῦν ἡμῶν εἶδεν ὁ τὰς καρ-
δίας ἑρυνῶν πάση σπουδῇ τῆς ἐπ' ἀπωλείᾳ ἀγούσης ἐχόμενον, D
μηδεμίαν μὲν τῶν σωτηρίων ἐντολῶν καὶ παιδευτικῶν ἐνεργειῶν
15 ὑπολειφθεῖσαν, ἐξ ὧν αἰσθητικὴ καὶ νήφουσα ψυχὴ τὸ καλὸν
μεταμιανθάνει, διαφεύγουσα τῶν χειρόνων τὰς πράξεις, δι' ἧς
ἐπέρχεται ἡ ὀργὴ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ὡς φησιν ὁ ἀπό-
στολος, ἔδει δὲ τὴν κακίαν ἐκτριβῆναι, ἵνα μὴ τῇ ἐπὶ πλείον
προοδῶ καὶ ἑτέρους λυμαινῶτο, διὰ τοῦτο ἀγῆκεν ἡμῖν ἐπενεχθῆ-
20 ναι τὴν φοβεράν ἐκείνην καὶ φρικώδη πληγὴν, ἵν' ὅπερ ἄλλων
πασχόντων ἡμεῖς οὐκ ἐδιδασκόμεθα, τοῦτο ἡμεῖς παθόντες ἄλλοις
ὑπόδειγμα ποιησώμεθα.

5 λέγειν?

12 οἶδεν AP

14 μηδεμίαν] καὶ μηδεμίαν?

cogitandum animis ingerebat quam fore ut qui in malis perseveraremus,
parem in nos ultionem exciperemus, et ut velut in animata columna ac
cippo, quae nobis debita essent mala diraque, perscripta legeremus.

15. Nullus tamen existimet, dum haec ita pronuntio, me velle
hasce urbes nostri causa tremenda haec expertas fuisse illisque malis
factas obnoxias. nam et illis, opinor, ob ipsam earum pravitatem, ae-
que ac nobis post ipsas, animadversio debebatur, deo scilicet singula
quaeque scelera digne ulciscente. verum in iis nos quoque haud levem
occasionem melioris frugis ineundae atque salutis facile fuit invenire, ita
nimirum ut earum casu noxae res nostras in tuto collocaremus. ve-
rum enimvero quia is qui corda scrutatur (Psal. 7 10) animum nostrum
omni studio haerere noverat viae quae ducit ad interitum, cum nihil ei
salutarium mandatorum castigationumque deesset, quorum sensu ad so-
brietatem reductus animus mutato consilio, quod honestum ac officii est,
condiscit, vitans scelera ob quae ira ingruit in filios inobedientiae, ut
ait apostolus (Ephes. 5 6), decebatque malitiam elidi ac aboleri, ne
maius incrementum faceret atque aliis noxam inferret, iccirco tremen-
dam illam atque horrendam plagam nobis infixit, ut quod aliorum malis
praemoniti non didiceramus, eius nos aliis, nostro ipsi periculo, exemplo
essemus ac documento.

P 330

16. Ἀλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν; καιρὸς γὰρ ἤδη τῶν και-
 ρίων διηγημάτων ἐφάψασθαι, καὶ ὅπως τὴν ὀδυνηρὰν ἐκείνην
 πολιορκίαν ἐπέστημεν παραστήσαι τῷ λόγῳ, ὡς εἶναι τοῖς μετέ-
 πειτα νοθεσίας ὑπόθεσιν καὶ ἐναργοῦς διδασκαλίας παραινέσειν.
 ἐν τούτοις γὰρ ὄντων ἡμῶν ἤκέτις ταχυδρόμος ἄγγελος ἀπὸ τοῦ 5
 κρατοῦντος τὰ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρα, Λέοντος τοῦ φιλευσεβεοῦς
 ἀνακτος, τὴν ἐφοδὸν τῶν βαρβάρων, λέγω δὴ τῶν θυσωτίμων
 Ἀγαρηνῶν, καταμηνῶν καὶ ὡς τάχα ὀπλιζοσθαι, πρόσφυγὰς
 τινὰς ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν βαρβάρων ἀφίχθαι λέγων, καὶ τὴν
 Β βουλὴν αὐτῶν, ἣτις ἐστὶ, προειπόντας τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅτι πᾶ- 10
 σαν τὴν ὄρμην ἐπὶ τῆνδε πεποιοῦνται, ὑπὸ πολλῶν ἤδη τῶν ἐπ'
 αὐτῶν προχειρωθέντων βεβαιωθέντες ὡς ἀτείχιστος ἐστὶν ἐκ τοῦ
 πρὸς Θάλασσαν μέρους καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν νηῶν μάχαις εὐπελιχέ-
 φητος. ταύτης οὖν ἀγγελθείσης τῆς πονηροῦς ἀγγελίας, θροῦς
 μὲν ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ φόβος καὶ ταραχος, ἄσυνή- 15
 θους πράγματος καὶ φοβεροῦ ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἐν ἀρχαῖς προσπε-
 σόντος, ἐβουλευσάμεθα δέ, οἴμοι, τὴν οἰκίαν περιποιήσασθαι
 σωτηρίαν, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἄμυναν καταρτίζειν,
 C καὶ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον διεγείρεσθαι. πλὴν ἔκυμνε μὲν
 ὁ λογισμὸς ἐκάστου καὶ ταῖς ἄλλαις μερίμναις τῆς ἀπειρίας τοῦ 20
 μάχεσθαι, μήπω τοῦ πράγματος ὢν ἐν πείρᾳ, μηδ' ὅπως τὴν
 ἀρχὴν λαμβάνει δεδιδωγμένος· πλέον δὲ τὸ μὴ ἐπιτήδειον εἶναι
 τὸ τεῖχος ἔνθα καὶ τὴν προσβολὴν ἐσκοποῦμεν, τὰς ὑπάντων ψυ-

23 τὸ om P

16. Sed quid necesse orationem trahere? iam enim tempus est
 necessaria rerum momenta aggredi, ac modum quo diram illam obsidio-
 nem pertulimus sermone referre, quo scilicet inde posteris admonitionis
 argumentum ac ratio claraeque doctrinae adhortatio sit. etenim cum res
 nostrae ita se haberent, celer quidam cursor nuntius a Leone, piissimo
 imperatore tum imperii Romani sceptrā moderante, venit: barbarorum
 (inauspicati scilicet nominis atque ominis Agarenorum) irruptionem de-
 nuntians, ad arma statim convolare iubet. venisse profugos quosdam
 ex ipsis barbaris, eorumque consilii imperatorem praemonuisse: impetum
 omnem versus Thessalonicam vertere, ea scilicet ratione, quod ex plu-
 ribus iam ab eis bello captis ac subiugatis certo didicerint, qua parte
 respicit mare, nullis eam cingi moenibus exque navibus conserta pugna
 facile expugnari posse. malo hoc igitur allato nuntio per totam urbem
 rumor diditur, timorque ac titubatio omnes occupat, insueta plane re
 atque tremenda tum primum nostris auribus illapsa. eo nobis (heu!)
 versa consilia, ut salutem nostram tutaremur, ac quae arcendo hostes
 essent omnia pararemus, atque ad bellum sustinendum animis excitare-
 mur. verum concidebat cuiusque animus, cum aliis disiectus curis, quod
 bello inexperti eramus nulloque rei usu, nec ut ipsa eius ducenda exor-
 dia noveramus; tum vero magis quod murus nihil idoneus erat, quo et

χὰς κατεβέβηκε· καὶ γὰρ ἦν ὡς ἀληθῶς ὑποπτον, οὐ μόνον τοῖς ἀπειροπολέμοις καὶ ἀόπλοις ἡμῖν, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτοῖς τοῖς γεγυμνασμένοις καὶ προαιποκειμέναις ἔχουσι τὰς τῶν τοιούτων πραγμάτων αἰτίας. (17) βουλευσόμεθα δ' οὖν, εἴ τι καὶ δεοὶ πράττειν, ἐν αὐτῷ πράττειν τῷ τέλει καὶ πρώτης ἔχουσαι τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον μεταποιήσεως. οὐ συνεβούλευε δ' ἡμῖν τοῦτο τέως ὃ ταύτην ἡμῖν τὴν ἀγγελίαν πρὸς τοῦ βασιλέως κομισίας (Πετρωνῆς δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, τῷ καταλόγῳ τῶν πρωτοσπαθαρῶν ἐναριθμούμενος, ὃς ἦν ἐπιτετραμμένος ἐγγρονίσαι μικρὸν τῇ πόλει καὶ τινος αὐτῇ μεταδοῦναι βοήθειας καὶ δεούσης ἐν τοῖς πράγμασι συνεργείας), ἄλλην δὲ σοφωτάτην ἔλεγεν ἐξευρεῖν ἐπίνοιαν, ὡς λίαν ἐνεργῆ καὶ σωτήριον, εἰ μὴ καὶ ταύτης αἰ προοδοποιῦσαι τὴν καθ' ἡμῶν ἀπώλειαν ἁμαρτίαι ἀναίρειν καθυπέβαλον. ἐλλόγιμος γὰρ ὢν ὁ ἀνὴρ καὶ πολλὴν πραγμάτων ἐσχηκῶς πείραν, καθ' ἑαυτὸν συνιδῶν ὡς εἰ θελήσοι τοῦ τέλους τῆς οἰκοδομῆς ἐπιμεληθῆναι, καὶ κόπους παρέξει τῇ πόλει καὶ πλεόν οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ τούτου φροντισάντων ὀνήσειεν, ἐφ' ἕτερον εἶδος ἀσφαλείας (καὶ σκόπει πῶς εὐφρὲς καὶ ἀρμόδιον) τὸν νοῦν μετηγάγετο. εἰδὼς γὰρ ὡς ἅπαν περιελύζεται τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν θαλασσιῶν ὑδάτων, ἐκείθεν δὲ προσπίπτοντος τοῦ πολέμου εὐχερῶς ἔχειν τοὺς βαρβάρους πᾶν ὄτιοῦν βούλοιντ' ἂν ἐν αὐτῷ διαπράξασθαι, μηδενὸς κωλύοντος

2 αἰφοῖς γεγυμνασμένας ἔχουσι P

20 ἀπὸ AP

hostium impetum exspectabamus, omnium animos desperatione mergebat. ac sane res suspecta erat, non solum nobis bello inexpertis ac inermibus, sed et si qui iam exercitati istiusmodi rerum causas apprime calerent. (17) itaque in eam sententiam ivimus, si quid esset molendum, id esse in ipso muro conandum, et ante omnia illius securitati et in melius refectioni prospiciendum. cogitata non laudabat qui ab imperatore nuntiat nobis attulerat (Petronae nomen erat), vir protospathariorum adscriptus catalogo; cui erat impositum ut paululum in urbe commoraretur opemque suam conferret et rebus debita subsidia subministraret. is aliud sapientissimum consilium, quippe valde efficax ac salutare, se invenisse aiebat, nisi illud quoque scelera nostra dissipassent, quae nostro excidio sternerent viam. namque cum aliis vir ille, sed maxime operumque suam conferret, intra se ipsum examinans, si in extruendis muris cura adhiberetur, maxima urbi ad futura incommoda, et nihilo magis iis se profecturum qui ante ipsum simile opus aggressi essent, ad aliud securitatis genus (et nota quam aptum ac peropportunum) animum advertit. considerabat enim, cum pars urbis noto adversa marinis aquis tota circumlueretur, si inde barbari arma movissent, quicquid libuisset, in ea facile effecturos, cum nemo ipsorum ascensui in muros (ipsos humiles ac terrae contiguos) impedimento

- αὐτοὺς ὑπεράνω τῆς οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους διὰ τὸ πρόσ-
γειον καὶ χθαμαλώτατον εἶναι τὰς τε νῆας μᾶλλον ὑπερανέχειν ἐκ
B τοῦ κατὰ πρύμναν μέρους, καὶ ἀπὸ μετεώρου δύνασθαι τοὺς ἐν
ταῖς ἐπάλξεσιν ὄντας κατατιτρώσκειν, βουλευέσαστο φραγμὴν τινα
καὶ τετεγνημένην ἐνέδραν ἐν αὐτοῖς ἐγκρύναι τοῖς ὕδασιν, ὡς ἂν 5
καὶ τῇ πόλει τὸ ἀσφαλές καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐμπόδιον κατ' αὐτὸ
γένηται. πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἐκ μονολίθου γεγλυμμένοι τύμβοι κατὰ
τε τὸ πρὸς ἀνατολὴν καὶ δύσειν μέρος τῆς πόλεως, ἐν οἷς πάλαι
τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς οἱ τήνδε κατοικοῦντες ἐνεταφίαζον Ἑλληνας·
οὓς καὶ συνάγων καὶ τινι παραδόξῳ μεθόδῳ, ἣν αὐτὸς μόνος 10
ἔξευρε, τῇ θαλάσῃ βυθίζων, καὶ ὡς ἀπὸ μικροῦ τινὸς διαστή-
C ματος στοιχηθὼν τούτους τοῖς ὕδασιν ἀποκρῦβων, θαλάσσιόν τι
καὶ ξένον ξρῦμα καὶ τοῦ πρὸς ὕψος τῇ χέρσῳ προβεβλημένου τεί-
χους ὀχυρώτερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον τῇ ἀληθείᾳ κατετεχνάζετο.
καὶ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἂν ἐξέβη πᾶσαν ἀσφάλειαν τῇ πόλει περι-15
ποιούμενον, ὡς μὴδὲ δύνασθαι τὰς νῆας πλησιῶσαι τὸ παρῦπαν
καὶ τῆς ἑαυτῶν μεταδοῦναι βλάβης, εἰ μὴ καὶ τοῦτο διὰ τὴν
μοχθηρίαν ἡμῶν ἐκυλύθη καὶ εἰς οὐδὲν προεχώρησεν. (18) ἤδη
γὰρ περὶ τὰ μέσα πού τοῦ κινδυνώδους τόπου πεφθακότος τοῦ
τοιούτου διαποντίου φραγμοῦ, καὶ πᾶσαν ἡμῶν ὑπόνοιαν ἐλίθο- 20
D βον καὶ πονηρὰν ὑποτέμνοντος, ἕκαστό τις ἕτερος, καὶ αὐτὸς πρὸς
τοῦ βασιλέως πεμφθεὶς, τὸν εἰς τοῦτο πεμφθέντα Πιτρωνᾶν
σπονδαίως μεταπεμπόμενος καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν τῆς πόλεως

2 καὶ χθαμαλώτατον om P

22 ταχθέντα A

esse posset: nam navium puppis ita eminebat, ut ex ea tanquam ex
loco superiori in propugnaculis immorantes hostium iaculis obnoxii es-
sent. statuit igitur aggerem quendam arteque factitatas insidias in aquis
ipsis occultare, quibus securitas urbi simulque hostibus obstaculum foret.
erant namque in tractu urbis ad orientem ac occidentem vergente plu-
rima ex uno lapide excavata sepulchra, quibus antiquitus gentiles, qui
eam inhabitaverant, suos mortuos condebant. haec ille in unum con-
vehens, ac mirabili quodam artificio, cuius ipse solus sibi auctor exstiterat,
in mare demergens, et perparvo intervallo a se dissitis ordine
tamen digestos inter aquas contegens, marinum quoddam ac pene inau-
ditum munimentum, eo ipso muro qui ad continentem altiore structura
eminebat validius ac securius, artificiosa vere sedulitate condebant. et
iam opere praestitum fuisset, omnem urbi securitatem praestans, cum
non possent naves appellere noxaque urbem afficere, ni hoc quoque
propter nostram improbitatem interruptum in nihilum recidisset.
(18) cum enim prope iam circa medium loci periculosi per mare ductum
sepimentum istiusmodi pervenisset, omnemque nobis metum ac
malam suspicionem levaret, venit alius ab eodem imperatore missus,
Leo nomine, qui in eam rem missum Petronam cito revocans, omnem

εἰς ἑαυτὸν μετατιθεῖς· Ἄγων δὲ οὗτος ἔκαλειτο, πάσης τῆς περι-
 χώρου προχειρισθεὶς στρατηγὸς καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τῶν πρὸς
 τὴν μάχην ἐντροπιζομένων πραγμάτων ἀναδεξάμενος. ᾧ καὶ ἔδοξε
 τὴν τοῦ ἔργου τούτου σχολάσαι τέως φροντίδα, καὶ τοῦ τείχους
 5 τὴν οἰκοδομὴν ἔξανύεσθαι. ἅμα γὰρ ἦκε, καὶ μεδίστησιν εὐθὺς
 τὸν δῆμον ἅπαντα τὸν εἰς τοῦτο τεταγμένον πρὸς τὸ τὰς χρειώδεις
 ὕλας τοῖς τεχνίταις ἐπικομίζειν, ὡς ἂν τῇ πολυχειρίᾳ τυχόν καὶ τῇ
 τῶν δεόντων δαψιλῆ ἰσορροπία τὸ σπουδαζόμενον εἰς ἔργον ἄγοιτο. P 332
 ἤδη μὲν οὖν πάλιν τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἦν ἐνεργῆ. ἀλλ' ὅσον ἐδό-
 10 κει τὸ πρὸς ὕψος ἐγειρόμενον τοῦ τείχους τὴν τῶν ἐναντίων ἀπειρ-
 γειν κακόνοιαν, τοσοῦτον ἐφαίνετο τὸ λείπον τοῖς πολλοῖς ἡμῶν
 παντὸς κινδύνου καθυπεμφαῖνον ὑπόνοιαν. οὔτε γὰρ ἅπαν διορ-
 θωθῆναι δυνατῶς εἶχε πολλῶ μήκει διατεινόμενον πρὸς τὸ μηκέτι
 τὴν ἕξ αὐτοῦ συμφορὰν ἡμῶς ὑποπτέειν, καὶ ὁ χρόνος τὴν τῶν
 15 πολεμίων ἔφοδον ἐφεστάναι προεμαρτύρατο μήπω τοῦ μέσου χώ-
 ρου τῆς οἰκοδομῆς ἀψαμένης, ἕξ οὗ καὶ τὴν βλάβην ὑπωπτεύο-
 μεθα. ἀγγελίαι γὰρ τῶν προτέρων φοβερώτεραι καὶ συχνότεραι B
 τὰς ἑπὶ πάντων ἡμῶν ἀκοὰς περιεθρόλουν, καὶ τοὺς βαρβάρους ἐγ-
 γλίζεν ἤδη τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦς διανύσαντας. οὐκ ἦν γὰρ ὅπου
 20 καὶ πρὸς μικρὸν αὐτοὺς ἐμβραδῦναι, διὰ τὸ τὰς πλείονας νήσους
 ὑπ' αὐτῶν προεκπορθηθῆναι, καὶ τὰς πρὸς θάλασσαν ἐχοῦσας
 πόλεις τὴν οἴκησιν τῇ καταπλήξει μόνῃ τῆς ἀκοῆς αὐτῶν πρὸς φυ-

3 τὴν om P

in se civitatis curam recepit. Leo itaque finitimae omnis regionis ac provinciae praetor creatus, omnisque bellici apparatus cura in se translata, coepti huius operis laborem interim intermittendum putavit, murorum contra exstructionis opus absolvendum. statim enim atque appulit, omnem mox multitudinem in hoc constitutam ad necessariam artificibus materiam convehendam transfert, quo scilicet laborantium multitudine et copiosa necessariorum rerum suppeditatione substructionis murorum destinatum opus efficeret. iam itaque huic operi diligentia habebatur, rei- que instabant. quantum enimvero sublatus in altum murus hostium destinatum malitiam arcere videbatur, tantum nobis civibus, quod eius reliquum erat, mali ominis ac periculi suspensionem sensumque coniectura haud levi ingerebat. non enim totus, in longitudinem nimiam expansus, ita reparari poterat ut omnem deinceps expectatas ex eo cladis timorem auferret; tempusque iam prope hostium irruptionem instare testabatur, cum necdum structura medium ipsum locum attingisset, ex quo nobis suspectum malum et exitum foret. nuntii enim prioribus terribiliores ac crebriores nostrum omnium aures obtundebant, iamque barbaros prope imminere, maxima parte navigationis illis expleta. neque enim erat quod vel minimum eis moras iniiceret, cum iam plerasque insulas populati essent, urbesque maritimae sola auditus eorum conster-

- γῆν ἐκτραπήναι, καὶ μηδὲν ὑπάρχειν ὁ τὴν ὄρμην αὐτῶν ἢ τὴν τῶν ὄπλων σπένχειαν ἐξαρκεῖν ὑπομείναι. τέτταρας γὰρ ὁμοῦ καὶ πενήκοντα τὰς βαρβαρικὰς ἴβαι προέλεγον νῆας, οὐδὲν ἤττον πόλεως ἐκάστης αὐτῶν τῷ μεγέθει καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς
- C** τυγγανούσης, ἐν αἷς ἦν παμμιγῆς τις ὄχλος ἀπονενομημένων καὶ 5
 μακρωδῶν, τῶν τε τὴν Συρίαν οἰκοῦντων Ἰσμαηλιτῶν καὶ τῶν ὁμοροῦντων Αἰγυπτίοις Αἰθιοπῶν, πάντων αἰμοβόρων καὶ θη-
 ριογνωμόνων ἀνθρώπων, πολλὴν τὴν ἐν τοῖς φόνοις ἐπιστήμην
 ἐξησκημένων καὶ ταῖς ληστρικοῖς ἐπινοίαις τὰς σφαγὰς ἐμμελετη-
 σάντων, ὡς μὴ δύνασθαι τινα κἄν ἀκοῇ τὴν τούτων ἐκδέξασθαι 10
 πείραν, ἀλλὰ σπεύδειν ἕκαστον ὑποχωρεῖν τῆς ἐνεγκαμένης, κρεῖτ-
 τον ἠγούμενον τὴν μετὰ θηρῶν ἀγρίων ἐν τοῖς ὄρεσιν οἴκησιν ἢ τὸ
 ὑπ' αὐτῶν ληφθῆναι καὶ πολυώδυνον ἀπενέγκασθαι θάνατον.
- D** 19. Ἥλθ' ἐν τούτοις τούτων ἔχοντων ἄλιν φοβερώτερός 15
 τις τῶν ἤδη λεχθέντων ἐξελέλυθεν ἄγγελος, τῶν βαρβάρων τὴν
 ἔφοδον πλησιέστερον οὖσαν ἄπασι προδηλῶν. Νικῆτας δὲ οὗτος
 ἐκαλεῖτο, στρατηγὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς βουλευμασιν
 εὐταξίαν. οὗτος ἰλθὼν συναπαμῦναι τῇ πόλει κατηγγυῖτο (εἰς
 τοῦτο γὰρ ἔλεγεν ἀφ' ἑχθαι), καὶ εἴ τι δέοι πράττειν, ἐτοίμως ἔχειν
 καθυπετίθετο. πλὴν ὅτι συνέβη τι καὶ τοιοῦτον γενέσθαι μεταξύ 20
 τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων ἐξ ἐπινοίας τοῦ σκανδαλοργοῦ καὶ

5 οἷς P 15 τῶν ante βαρβ. om P
 fisius pro ἀταξίαν

18 εὐταξίαν Combe-

natione ac pavore fugam arripuissent, nihilque esset quod eorum impetum subsistere aut constipatam aciem sustinere posset. quattuor enim supra quinquaginta simul esse barbaricas naves nuntiabant, quae singulae urbibus magnitudine ac reliquo apparatu exaequabantur, in quibus promiscua vesanorum hominum ac furentium turba veheretur, tum Ismaëli-
 tarum, qui Syriam inhabitant, tum Aethiopum Aegypti confinium, cruentorum omnium ferinisque animis atque indole praeditorum, qui caedium arte plurimum exercitati essent, latrociniiisque olim dediti fusi noxam cruoris necisque studium omne habuissent, ut nec vel auditu eorum quisquam periculum sustinere posset, sed singuli quique festine patria excederent, quibus potius esset in montibus cum feris bestiis habitare quam ut ab eis capti aermnosa morte diroque cruciatu perirent.

19. Ceterum rebus se ita habentibus, rursus alius nuntius dictis iam ac superioribus terribilior venit, barbaros quam proxime adesse omnibus referens. Nicetae nomen fuit; qui ut dignitate, sic consiliis componendo civitatis ordine dux erat. suo is accessu opem se urbi allaturum pollicebatur: ad hoc enim aiebat se venisse; ac si quid agendum esset, ad omnia se paratum affirmabat. verum enimvero per eam interim suspensam hostium expectationem, scandalorum auctoris ac ne-

πονηροῦταυ δαίμονος. ὁ γὰρ ἤδη λεχθεὶς στρατηγὸς τοῦτω δὴ τῷ νειωτῷ παραγενομένῳ Νικήτῃ αὐτοῦ που περὶ τὴν οἰκοδομὴν P 533 τοῦ τείχους κατ' ἀρχὰς ἐντυχῶν ἵππῳ ἐφεζόμενος, ὡς τὴν συνήθη πρὸς τὸν φίλον ἔδοξεν ἐκπληρῶσαι τῷ ἄσπασμῷ προσσηγορίαν, καὶ 5 αὐτὸν ἵππῳ ἐγκαθεζόμενον, τοῦ ἑντῆρος ἀμελήσας δεινὸν τι πέπονθε πρῶγμα καὶ πολλῶν δακρύων ἐπάξιον. ἐκταραχθέντες οἱ ἵπποι, καὶ πλέον οὗτος ἐφ' ὃν ὁ στρατηγὸς κκαθίκει, τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγείς τὸν τε αὐχένα σιμώσας καὶ τὴν κόμην φρίξας, ὄρθιον ἄρθεις τῆς ἔδρας αὐτὸν ἀπεβάλετο, καὶ ἐκ τοῦ πρὸς οὐρὰν 10 κυβιστήσας καὶ πρὸς τοῦδαφος ῥίφεις τὸν δεξιὸν τε μηρὸν καὶ τὰ πρὸς τὴν κοτύλην μέλη θλασθεὶς ἔλεινός ἦν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς ἀπειπῶν· ὃν οἱ τῆς στρατιωτικῆς τάξεως δορυφόροι παραχοῆμι B ταῖς χερσὶν ἀνελόμενοι ἀπῆγον οἴκαδε, μηδὲν ὡς εἰκὸς περὶ τῶν προκειμένων πραγμάτων τοῦ λοιποῦ φροντισόμενον. ἔκειτο δὴ ὁ 15 ἀνὴρ ὀδύνας ἀφορήτοις βληθεὶς, οὐκ ἔχων ὧ τινὶ πρῶτον τὸν νοῦν ἐπαφήσει. εἶλκε μὲν γὰρ αὐτὸν ἡ φροντὶς τοῦ προσδοκωμένου κινδύνου, πῶς καὶ τίνα τρόπον περισώσει τὴν πόλιν ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων· ἀνθεῖλκε δὲ τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν πλέον ἢ δριμεῖα ὀδύνη καὶ τὸ θάνατον ἀπειλεῖν τῶν πληγέντων μελῶν 20 τὸ πάθος, καὶ ἀνέπειθε μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. καὶ οὕτως ἐν μεθόρῳ δύο χαλεπῶν κείμενος καὶ ἐξ ἐκατέρου νικώμενος πρὸς πᾶσαν ἐνέργειαν ἦν τῶν δεόντων ἀνεπιτήδεις.

5 ἵππον A 8 καὶ τὴν — 9 ἔδρας om P 12 τῆς om P
13 μηδεὸς εἰκὸς AP 17 ἐκ om P 21 καὶ om ante οὕτως P

quissimi daemonis machinamento, eiusmodi aliquid accidit, ut nempe laudatus praetor, dum in Nicetam, qui nuper advenerat (ubi tum is exstruendo muro operam dabat) equo insidens incidisset, et cum eo quasi amico consuetam mutuis complexibus salutationem complere visum esset, ipso quoque equo insidente, nec caute satis frena tenens, diro casu multisque lacrimis prosequendo laederetur. nam obturbati equi, et immanius is quo ipse forebatur, naturali furore percitus, reducta cervice atque rigide erecta iuba, rectum sese sustollens eum sede expulsi; qui per caudam devolutus et in solum prostratus, coxa dextra et circa cotylem membris collisis, ita misere habitus est ut et de vita ipsa desperaret. eum militaris cohortis satellites, statim manibus sublatum, domum adduxerunt, nullam, ut par est, deinceps eorum quae in manibus essent curam habiturum. iacebat itaque vir intolerandis affectus doloribus, nesciens cui primum animum adhiberet. trahebat enim ipsum imminenti periculi sollicitudo, quomodo quave ratione urbem ab invasione barbarorum tutam servaret; magis vero contra trahebat ad seque retraherat acerrimus dolor et membrorum fractura, quae mortem minitabatur, propriaeque salutis reliqua posthabenda illi suggerebat. sic in medio duorum malorum positus ac utroque fatiscens, quicquid necessariae operae incumbere, ineptissimus erat. nihilominus nos urgente rerum

Theophanes contin.

33

πλὴν διὰ τὸ κατεπεῖγον τοῦ καιροῦ πύργους τινὰς ξυλοσυνθέτους τῷ διερρονηκῷ μίρει τοῦ τεύχους ἡμεῖς δομησάμενοι τε καὶ προσπελάσαντες ὀλίγην τινὰ παρέσχομεν ἑαυτοῖς χρηστῆς ἐλπίδος ἀναψυχῆν, ὡς δῆθεν ἀφ' ἑφους τοὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐρχομένους ἀπειργεῖν καὶ μὴ παραχωρεῖν αὐτοῖς πλησίον ἔναι τοῦ τεύχους καὶ τὰς κακοβουλίας αὐτῶν ἐνεργεῖν. ταῦτα δὲ σπευδόντων ἦν ἐφευ-
D ψήματα, τῆς ἀνάγκης τοῦ φόβου τὰς ἐπινοίας τῶν ματαίων ὑποβαλοῦσης, εἰ καὶ ὅτι, καθὼς τις ἔφη σοφός, ἐμῆχανόν ἐστιν ἄπαν τὸ πιεζόμενον. οὐκ ἦν γὰρ ὅστις ἐν ἡμῖν βεβαίως κατὰ τοῦ μέλλοντος σκέπεται ἢ τῆς τῶν ἐπιζομένων ἐκβάσεως. 10

20. Ὅμως ἐπειδὴ τοῦ στρατηγοῦ πληγέντος ἢ περὶ ἡμῶν ἅπαντα φροντίς εἰς τὸν ῥηθέντα μετῆι Νικήταν, ἤρχετο καὶ αὐτὸς τὰ παρ' ἑαυτοῦ τὸ κατὰ δύναμιν ἐπιδείκνυσθαι, ἔλεγε δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων Σκλαβήνων, τῶν τε ὑφ' ἡμῶν τελοῦντων καὶ τῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Στυρμόνος, πλῆθος πολὺ προστετάχθαι συν-
P 334 λάσαι τῇ πόλει, τῆς τοξικῆς ἐμπειρῶν, ὡς ἂν μηδ' ἡμεῖς τυχόν εὐρεθῶμεν τῆς τῶν ἐναντίων ἐνδέοντες πανοπίας, ἀλλ' ἔχομεν οἷς τὴν πρώτην αὐτῶν ἀποκρουσόμεθα προσβολήν. ὃ καὶ εἰς ἔργον ἄγειν προεθυμείτο· ἐπιστολάς γὰρ χαράξας διὰ πάσης ἐξέπεμψε τῆς περιχώρου, ἦκειν τὸ τάχος πρὸς ἡμῶς τοὺς ἀμφὶ τοὺς Σκλα-
 βήνους κατεπισπεύδων, ἕκαστον αὐτῶν ὡς οἶόν τε ἦν ὀπλισάμερον. ἔξ οὗ δὴ καὶ συνέρρεον ὀλίγοι μὲν τινες ἀφελεῖς, οὐχ ὅσοι

5 εἶναι P
 corr Combesisius

6 ἐφευρήματα A

15 τῶν στρατηγῶν AP:

articulo, turribus quibusdam ex ligno congestis in parte muri collapsa exstructis atque admotis, lenioris nobis spei pusillum aliquod refrigerium suscitavimus, tanquam qui e loco superiori pugnatum e mari venientes arcere, nec muro accedere sinistraque explere consilia sinere habemus. sed erant haec festinantium subtilia inventa, cum videlicet metus necessitas inania haec excogitata menti ingereret; tametsi, quod ait sapiens quidam, ingeniosum atque solers est quicquid premitur. nemo enim in nobis erat qui firmis rationibus adversus futurum sive mala quae eventura expectabantur deliberaret.

20. Verum quoniam laeso praetore nostri omnis cura in dictum Nicetam translata erat, coepit ipse quoque pro virili, quae suarum partium erant, exhibere. aiebat vero vicinorum Sclavenorum, tum eorum qui sub nostra ditione erant, tum qui sub potestate ducis Strymonis, ut imperatum erat, magnam multitudinem in urbem concessuram, sagittandi arte instructissimam, ne ipsi forte pro hostium armatura ac potentia non satis instructi inveniremur, sed haberemus unde primam illorum aggressionem propellere possemus. quod et opere praestare enixe conabatur. exaratas enim epistolas in omnem circumvicinam regionem misit, serio urgens circumiacentes Sclavos, ut quam celerrime, pro eo ac cuique licebat, armis instructi convenirent; quo et factum est ut

δὲ τὴν χρεῖαν ἐπλήρουν, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐαρίθμητοι καὶ πρὸς τὴν
 μίχην ἀπαράσχευοι. τοῦτο δὲ συνέβαινεν ἐκ τοῦ σκαιοῦς τινὰς
 εἶναι καὶ πονηροτάτους τοὺς ἐμπεπιστευμένους αὐτοὺς ἄρχοντας, B
 τὸ οἰκεῖον μᾶλλον συμφέρον ἤπερ τὸ τοῦ κοινοῦ σκοποῦντας, καὶ
 5 τῷ πλησίον ἕξ ἔθους ὄντας ἐπιβουλεύεσθαι, δωροληψίαις τε ἐπι-
 μαινομένους, καὶ μηδὲν ἄλλο προτιμᾶν τῆς τούτου ἐμμελετήσαν-
 τας κτήσεως. καὶ δις γὰρ καὶ τρίς καὶ πολλάκις διὰ γραμμάτων
 ἐκφοβεῖν πειρωμένον τοῦ προλεχθέντος Νικητὰ τὸν στρατηγὸν
 Στρυμόνος, καὶ τῆς βραδυτήτος αὐτὸν κατατιτωμένον, καὶ ὡς εἶ
 10 τι πάθοι κινδύνου παρόντος ἢ πόλις, αὐτῷ μόνῳ τὴν αἰτίαν ἐπὶ
 τοῦ κρατοῦντος κατακηφίσεται, οὐδὲν ἦττον ἢ πρότερον εἶχε τῆς
 συνήθους ἐκείνος κακοβουλίας ἐχόμενος, πρῶτον μὲν τοῦ Θείου C
 ἔπειτα δὲ τοῦ ἀνθρωπίνου φόβου ὑπεριδῶν, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς
 τοσαύτης πόλεως εἰς μηδὲν θέμενος, οὔτε αὐτὸν δι' ἑαυτοῦ οὔτε
 15 τινὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὄντων ἐλθεῖν καὶ συνεπαμῶναί τοσαύτη συμ-
 φορῇ περιστοιχηθεῖσιν ἡμῖν ἐβουλεύσατο, ἀλλὰ τῇ προσδοκίᾳ τοῦ
 αἰεὶ παρεῖναι μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας τοῦ πολέμου πάντας ἡμᾶς
 ἀποπληθύνοντας, ἔλαθε συμπεράνας τὴν καθ' ἡμῶν ἐπιβουλήν καὶ
 τῷ ὀλέθρῳ μέγα καὶ κομψὸν ἐγγελάσας, ᾧ συνεσχέθημεν.

20 21. Οὕτω δὲ τῆς ἀπὸ τῶν συμμάχων Σκλαβήνων ἀπο-
 βονκοληθέντες ἐλπίδος, καίτοι οὐδ' ἡμεῖς ὄντες εὐαρίθμητοι, D
 ἀλλὰ πολλῷ πλήθει τὴν χρεῖαν ἀποπληροῦντες καὶ λίαν τὴν τῶν

4 ἦτοι P

6 τούτων?

10 ἢ om P

17 ἡμᾶς om P

pauci quidam tenues accurrerent, nec quōt necessitas postulabat, sed
 qui facillime numerari possent et ad pugnandum prorsus imparati essent.
 in causa erat quod morosis quibusdam et improbissimis ducibus illa pro-
 vincia demandata erat, qui propria commoda publicis anteferrent, et
 vicinis insidias struere assueti essent, ac muneribus inhiarent, nihilque
 eorum lucris sibi fortunatius ducerent. nam licet iterum tertioque ac
 saepius laudatus Nicetas missis literis Strymonis ducem terrere conatus
 esset, eique tarditatis dicam scriberet, ac si quid civitas praesenti pe-
 riculo gravius pateretur, illi uni adscribendum eiusque apud imperato-
 rem reum peragendum sancte assereret, haud tamen ille melior factus
 quicquam remisit de consueto suo malignoque consilio; quin primum di-
 vino deincepsque humano metu deposito, de tantae urbis excidio nihil
 curans, neque ipse per se venire neque pro se alium, qui sub potestate
 illius esset et suppetias ferret, nobis in summas adductis angustias vo-
 luit mittere; sed expectatione nunquam sui defuturi adventus ad extre-
 mum belli diem illudens, intentas adversus nos insidias imprudentibus
 nobis absolvit, et eo cui obnoxii facti sumus exitio magnum lepidumque
 insultans risit.

21. Sic vero indignis modis a sociis Sclavenis deludificati, tametsi
 neque nos essemus numeratu faciles, sed copiosa longe multitudine pro
 praesenti negotio sufficeremus atque barbarorum copias nimis superare-

βαρβάρων καθυπερβαίνοντες στρατιάν, ὅμως τὸ μηδεμίαν πείραν πολέμου ἐνυπάρχειν ἡμῖν, μηδὲ προαποκειμένην ἔχειν τὴν περὶ τούτου μελέτην, φοβερὰν τινα καὶ ἐκπλήξικον γέμουσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἐνεποίει. ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν φθάσαι πρὸς τὴν τούτου ἔξευρεῖν ἄμυναν πονηρὸν ἡμῖν κατεφαίνετο. καὶ φυγῆς μὲν χρῆσασθαι τέως φορτικὸν ἦν· ἔμελλε γὰρ ἡμῶν ἐκτραπέντων πόλις τε ἄλωθῆναι, καὶ τῶν προλεχθέντων σεβασμίῳ οἴκῳ δ τε
 P 335 διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λοιπῆς χρεϊώδους ὕλης ἀφαιρεθῆναι κόσμος ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ πανευαγεῖς οἰκοὶ πυρρκανστοὶ γενέσθαι. ἅμα δὲ καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ὑπεκκλίνοντες βλάβην, οὐκ εἶχο- 10
 μεν ὅπως τὴν καθ' ἡμῶν τοῦ κρατοῦντος θανάκτῃσιν διαθώμεθα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἀνεκτὰ καὶ πάσης σωτηρίας ἐχόμενα, εἰ καὶ ὅτι πρὸς μείαν μόνον ἐλθεῖν τῶν τοιούτων μήπω τοῦ κακοῦ τὴν πείραν ἐσχηκόσι παντὸς θανάτου χαλεπώτερα· τοῖς τοσοῦτου πράγματος χωρεῖν δῆλον, μηδὲν ἄλλο προεθισθέντας πλὴν τὸ 15
 ἄβρον μεταδιώκειν καὶ τρυφηλὸν βίον, καὶ πολεμικοῖς ἀγῶσι μήπω
 B προγυμνασθέντας, ἔκστασιν ἡμῖν ἐνεποίει καὶ φρίκην.

22. Πλὴν ὅτι τοῖς λογισμοῖς θατέρου τούτων παλαιόντες, οὕτω τὰς ἐφεξῆς ἡμέρας διετελοῦμεν. καὶ ὁ μόνον τοῖς ἀποροῦσιν ὑπολείπεται, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐσπουδάξομεν ἤδη, τοὺς ἀπάτους 20
 τῆς θείας συμπαθείας οἰκτιροῦς καὶ τὰς τῶν ἁγίων πρεσβείας ἐπικαλούμενοι. κατεληφότες γὰρ τὸν προλεχθέντα πανευπρεπέ-

5 τούτων? 11 διαθώμεθα? 15 προεθισθέντα A
 17 προγυμνασθέντα A

mus, attamen quod nulla in nobis esset belli experientia nec ea re ulla nobis fuisset posita opera, formidabilem ac consternationis plenam eorum nobis aggressionem reddebat. praeterea etiam quod nihil ante excogitatum esset ad depellendam iniuriam, pessimi omnino nobis videbatur. et quidem uti fuga grave hactenus putabatur. nobis enim fugam arripientibus civitas desolanda erat, earumque, quas dicebam, venerabilium aedium ornatus omnis, auri argenti reliquae necessariae materiae, auferendus; aut etiam ipsae omni veneratione ducendae aedes igni exurendae: simul item barbarorum noxam declinantes, non erat quomodo imperatoris in nos indignationem caveremus. verum haec quidem tolerabilia erant maximeque salutaria, quanquam vel solum meminisse, cum necdum mali periculum fecissemus, omni morte graviora. talibus nimirum premi aerumnis nulla praevia exercitatione assuetos, sed delicate vitam agitantes et luxui deditos nec aliquo militarium certaminum usu edoctos, in metum nos ac angustias maximas coniciebat.

22. Ceterum variis cogitationibus distracti ac titubantes per reliquos insequentes dies, quod miseris reliquum est, hoc nos ipsi iam enitumur, ut scilicet quae nemo dicere valeat, divinae miserationis viscera sanctorumque patrocinia, votis invocamus. quippe venientes ad supra

στατον οίκον τοῦ πανενδόξου μάρτυρος Δημητρίου, ὅσοι τε τὴν πόλιν οἰκοῦμεν καὶ ὅσοι ἐξ ἄλλοδαπῆς ἦσαν ἐπήλυδες, ἄξια πᾶσαι καὶ ἡλικία, καὶ θρηνώδεις χοροὺς συστησάμενοι, ἐπεβοῶμεν τῷ μάρτυρι προστάτην ἡμῖν γενέσθαι κατὰ τῆς προσδοκωμένης ἀπει- C
 5 λῆς τῶν βαρβάρων, “ἐδειξας” λέγοντες, “ὡ γενναῖε μάρτυς, τὸ θεῖον τῆς σῆς ἀντιλήψεως ἐν πολλοῖς κινδύνοις πολλάκις ἐπελ-
 10 θουσί τῇ πόλει σου, καὶ πᾶσαν ἐναντίων ἐπιβουλήν διεσκέδασας, καὶ ὀλέθρου παντὸς ἀπειρατον αὐτὴν διετήρησας. δεῖξον καὶ νῦν, συμπαθέστατε, τὴν ἄμετρόν σου περὶ ἡμῶς κηδεμονίαν, καὶ μὴ
 15 καυχῆσονται καθ’ ἡμῶν ἔθνη βάρβαρα καὶ ἀλλόφυλα, μὴ εἰδότα θεόν· μηδὲ διῶς βεβηλωθῆναι τοῦτον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκου-
 μένη καινὸν ἱατρῶϊον καὶ προσφύγιον κέκτηται, ὑπὸ ἐναγῶν καὶ
 ἀθέων ἀνθρώπων, τὴν πίστιν ἡμῶν μυκτηριζόντων καὶ τὴν λα- D
 τρείαν ἔξουθενούντων, καὶ τοῦτο μόνον ἔγκλημα καθ’ ἡμῶν ἐπα-
 20 γόντων τὴν θεοσέβειαν, καὶ θάνατον ἀπειλούντων ἄωρον καὶ ὀλέ-
 θριον. εἰ γὰρ καὶ μυρίων ἑσμέν ἄξιοι τιμωριῶν δι’ ὅς ἐπράξα-
 μεν ἐπὶ γῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆσδε τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς
 ὑπόδικοι καθιστήκαμεν, ἀλλ’ οὐκ ἔγνωμεν ἕτερον θεὸν εἰ μὴ τὸν
 25 σὲ στεφανώσαντα, δι’ ὃν καὶ τοὺς θείλους ἄθλους διήρυσας, ὃν
 30 καὶ τῇ μιμῆσει τοῦ πάθους ὑπερεδόξασας, ἐξ οὗ καὶ τῶν πολλῶν
 θαυμάτων τὴν χάριν ἀπελήφας, καὶ ἡμῖν δεδώρησαι τεῖχος ὄχυ-
 ρὸν καὶ ἀκλόνητον ἔρεισμα, τὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάστοτε ποιούμενος P 336

memorata praedare decore splendidissimam gloriosissimam martyris De-
 metrii aedem, tum omnes civitatis accolae tum ex variis gentibus ad-
 venae, omnis dignitas atque aetas, lamentabilique choro composito,
 sublato ad martyrem clamore patrum nobis fore adversus ingruentem
 barbarorum minaci ira interitum ac caedem rogabamus. “ostendisti” di-
 cebamus, “generose martyr, defeasionis tuae promptam ardoreque animi
 opitulationem in multis haud raro periculis, quae tuam appetiere urbem,
 cunctisque adversariorum dissolutis insidiis ab omni immunem noxa ac
 interitu conservasti. ostende nunc quoque, miserantissime, tuam erga
 nos immensam curam; et ne gloriantur adversum nos gentes barbarae
 et alienigenae, quae deum ignorant. neque vero dederis domum hanc,
 quam orbis universus communem morborum officinam medicam paratum-
 que refugium habet, ab impuris impiisque hominibus profanari, qui no-
 stram subsannant fidem cultamque spernunt ac religionem, atque hoc
 unum nobis crimen impingunt, qua sumus in deum, pietatem, mortam-
 que immaturam comminantur et exitium. licet enim innumeris digni su-
 mus suppliciiis ob ea scelera quae in terra commisimus, huicque ipsi quae
 ingruit, vastitati ac cladi sumus obnoxii, non tamen alium novimus
 deum quam qui te coronavit, in cuius etiam gratiam divina peregiisti
 certamina, quem et aemula passione clarificasti; cuius etiam munere
 multorum miraculorum gratiam consecutus es, nobisque murus firmus
 inconcussumque fulsumentum ac columen concessus es, ad quem quotidie

πρὸς αὐτὸν ἰκεσίας καὶ ἑξαιτῶν ἡμῶν τὰ συμφέροντα. Ἐπίδει οὖν καὶ νῦν ἐπὶ τὴν ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τῆς δεήσεως ἡμῶν ἐπακούσας στήθι εὐπαρρησιώστω τῇ πρεσβείᾳ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν οἰκετῶν σου, καὶ τῆς προσδοκιμῆς ἑξάρπασον συ-
 στροφῆς, ἵνα μὴ καυχῆσονται καθ' ἡμῶν τὰ τέκνα τῆς παιδεί-5
 σκης Ἄγαρ, μηδὲ εἴπωσι, ποῦ ἐστὶν ὁ προστάτης αὐτῶν; ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτός, ἐδμενέστατε, ὅτι οὐκ ἐν δόρασιν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνεθέμεθα τῇ δυνατῇ σου πρεσβείᾳ, τῆς σῆς προνοίας καὶ αὐθις ἐπιτυχεῖν ἐλπίζοντες.” τούτους τοὺς ἰκετηρίους μετὰ συνοχῆς
 B καρδίας τῷ μάρτυρι νύκτα καὶ ἡμέραν πάντες προσάγοντες καὶ τὸ 10
 ἔδαφος τοῦ ναοῦ τοῖς δάκρυσι πλύνοντες τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἐναν-
 τίων διετελοῦμεν, καθάπερ τινὸς ἕρκους ὀχρωσιότητος τῆς ἁμαρ-
 τίας ἡμῶν ἀντικαθισταμένης καὶ τὰς πρεσβείας τοῦ μάρτυρος κω-
 λουούσης πρὸς τὸ τὴν θείαν ἡμῶν ἐδμενειαν ἐπικλῖναι. εἰκὸς γὰρ
 καὶ πρὸς αὐτὸν ῥηθῆναι, καθάπερ πάλαι πρὸς τὸν προφήτην Ἰε-15
 ρεμίαν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ποιουμένου τὴν δέησιν, μὴ τῆς θεϊκῆς
 συμπαθείας ὄντος ἄξιον τυχεῖν, ὅτι μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ
 τούτου· οὐ γὰρ εἰσακούσομαι σου. ἔδει γὰρ, ἔδει τὸν παραχω-
 C ρηθέντα καθ' ἡμῶν ὄλεθρον ἐνεργεῖσθαι, ἵν' ἔχωσι γινῶναι πάν-
 τες οἱ ἐν ἁμαρτίαις ὄντες ὡς οὐδὲν οὕτως ἐπισπάται τὸ θεϊκὸν οὗς 20
 πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ἀγίων προσφερομένας δεήσεις ὡς ὀρθοτομία
 βίου καὶ ἀρίστων ἐπιμέλεια πραγμάτων.

9 μετὰ] πάντες μετὰ P

11 πλύνοντες AP

13 καὶ om P

supplices pro nobis fundens preces, quae in rem nostram conducant efflagitas. respice igitur nunc quoque in populi huius consilii mentisque inopiam ac spes depositas, orationemque nostram exaudiens stata libera intercessione pro nobis servis tuis, et ab expectata nos eversione eripe, ne filii ancillae Agar contra nos glorientur, nec dicant, ubi est defensor eorum? nam vides et ipse, benignissime, nos non in lanceis, sed in potenti intercessione tua rei summam deposuisse, qui et rursus tuae nos providentiae ac curae compotes fore speremus.” haec vota cum animi angore omnes suppliciter martyri noctu diuque offerentes, atque lacrimis templi solum rigantes, hostium expectatione suspensi agebamus, cum peccatum nostrum haud secus ac septum firmissimum ex adverso obstarat atque martyris intercessionem cassam redderet, ne divinam nobis benignitatem propitio numine conciliaret. merito enim ipsi quoque dicebatur, velut olim Ieremiae prophetae orationem fundenti pro Israële, qui divina miseratione minime dignus esset: “noli orare pro populo hoc, quia non exandiam te (Ier. 7 16).” plane enim necesse erat ut quod adversum nos decretum erat exitium opere completeretur, ut quotquot in peccatis agunt scire possent nihil ita divinas aures ad preces a sanctis fusas audiendas allicere, ut vitae rectae instituta ratio et optimorum actuum accuratio.

23. Ἐν ὅσῳ γὰρ ἕφ' ἡμῶν ἐπὶ ματαίῳ ταῦτα διεσπουδά-
 ζετο, ἤκέ τις τὰς βαρβαρικὰς νῆας ἤδη που παρὰ τὸν ἀρχέ-
 τοῦ ῥηθέντος Ἐκβόλου πλησιάσαι καταμηγνύων κυριακῆς ἡμερῶν
 ἐπιφωσκούσης, ἐνάτης καὶ εἰκάδος ἀγομένης μηνὸς Ἰουλίου,
 5 ἔτους ςυιβ'. τῆς οὖν φήμης ταύτης πῦσαν ἀθρόως διαδραμοῦ-
 σης τὴν πόλιν θόρυβος μὲν παρὰ πᾶσιν ἀνήγειρο καὶ κλόνος καὶ
 τάρραχος, ἄλλων ἄλλο τι βοῶντων καὶ περὶ τοῦ προκειμένου βου-
 λευομένων, ὀπλιζομένων τε ἀπάντων ὡς οἶόν τε ἦν, καὶ πρὸς τὸ D
 τεῖχος κατασπενδόντων. οὕτω δὲ ταῖς ἐπάλλεσι τοῦ τεύχους δι-
 10 σπαρέντων, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρβάρων αἱ νῆες ἐκ τῆς ῥηθείσης
 ἐφάνησαν ἐσοχῆς, πεπετασμένα ἔχουσαι τὰ ἰστία. καὶ γὰρ κατὰ
 τινα σύμβασιν ἔτυχε τῷ καιρῷ τούτῳ κατ' οὐρανὸν αὐταῖς ἐπεισφρή-
 σασ ἄνεμος, ὡς τοῖς πολλοῖς δοκεῖν μηδὲ ἐφ' ὑδάτων ἀλλὰ δι'
 ἀέρος μεταρσίους κομιῖζεσθαι. Ἰούλιος γὰρ ἦγετο, καθὼς εἴρη-
 15 ται, μὴν, ὅτε καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἡμερῶν ὁ τῆδε διακόλιος
 ἐπεισέρχεται ἄνεμος, ἐκ τῶν ἐσοχῶν τοῦ τῆς Ἑλλάδος Ὀλύμπου
 τὴν ἀρχὴν ἔχων, καὶ μέχρις ἐνάτης ὥρας ἀπὸ πρωΐθεν ἐφ' ἐκά-
 στης τῶν θερινῶν ἡμερῶν συνεισπίπτων τῇ πόλει καὶ τὸν ἄερα P 337
 διαφορῶν. ἐκεῖνον οὖν εὐρηκότες συνεργόν οἱ πολέμιοι, ἔτι τῆς
 20 ἡμέρας ἐν ἀρχῇ οὕσης, ἐγγύθεν προσέρρηξαν. καὶ πρῶτα μὲν
 τὰ ἰστία χαλῶσιν αὐτοῦ που παρὰ τὸ τεῖχος γενόμενοι, καὶ τὴν
 πόλιν ὅποια τις οὕσα τυγχάνει ἐπιμελῶς κατενόουν· οὐδὲ γὰρ ἕμα
 τῷ καθορμισθῆναι τῆς μάχης ἀπήρξαντο, ἀλλ' ἐνέδωκαν ὀλίγην

8 πάντων A 13 ἕφ' P 23 τοῦ A

23. Interim enim dum haec a nobis frustra geruntur, venit quidam, qui barbaricas naves iam proxime Ecboli, cuius superius mentio facta est, cervici accessisse nuntiet. dominica tunc illucescebat, 4 Kalendas Augusti, anno ab orbe condito 6412 (Christi 904). fama igitur ex templo pro totam urbem divulgata turbari omnes, titubare, trepidare, alius aliud inclamare, deque praesenti negotio consulere, arma pariter pro eo ac licebat sumere, ad murum properare. necdumque illis per propugnacula dispersitís, en tibi et barbarorum naves ex dicta eminentia passis velis apparuere. ita namque eventu quodam tunc temporis ventis secundissimis navigandi cursum tenere eos contigerat, ut multis viderentur non super aquas sed per aërem sublimes vehi. mensis Iulius, uti diximus, tunc erat, cum magis aliis diebus ventus hic sinum irrumpit, ex Helladici Olympi montibus spirans, et a mane diei singulis aestivis diebus ad nonam horam urbem feriens, aëremque eventilans ac discutiens. huius itaque venti favente aura, ipso diei exordio, hostes illapsi prope applicuerunt. ac primum, ubi prope murum venissent, vela contrahunt, et urbs quaeenam ac quanta esset diligenter explorant. neque enim statim appulsi pugnam aggressi sunt, sed parum aliquid otii

τινὰ σχολὴν τοῦ τε προπειραθῆναι τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, ὅπως ἔχωμεν πρὸς τὴν διὰ τοῦ πολέμου συμπλοκὴν, καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τοῦτο αὐτὸ ἐξασκῆσαι. ἔσθησαν οὖν τέως περιδεεῖς, μηδενὶ τῶν B ὄρωμένων ἔχοντες ἕξομοιοῦν τὰ βλεπόμενα· πόλιν γὰρ κατενόουν πολλῶ μὲν τιμὴ μεγέθει πεπλατυσμένην, λαοῦ δὲ πλήθει ἅπαν τὸ 5 τεῖχος περιεστοιχισμένην. ἔξ οὗ δὴ καὶ πλέον καταπλαγέντες μικρὸν τὴν μάχην ἐπέσχον, ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡμῖν ἐγγενέσθαι βραχὺ τι θάρσος καὶ μεταξὺ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὰς ψυχὰς ἀνακτῆσθαι.

24. Οὕτω δὲ ὄντων ἡμῶν ἔδοξε τῷ καθηγουμένῳ τοῦ τῶν 10 βαρβάρων στρατοῦ διελθεῖν ἅπαν τὸ τεῖχος, ὅσον περικλύζεται τῇ θαλάσῃ. σκαιὸς δὲ οὗτος καὶ παμπόνηρος ἦν, καὶ τῇ ὁμωνυμίᾳ C τοῦ θηρὸς κατάλληλον καὶ τὴν πρᾶξιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ οὐδὲν ἄμεινον ἐκείνου τῶν τρόπων τῇ ἀγριότητι καὶ τῷ ἀκαθέκτω τῆς ὀρμῆς διακείμενος. ἔγνωσ δὲ τοῦτον πάντως καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς 15 φήμης, περιβόητον ἐχούσης τὴν τοῦ ἀνδρὸς κακίαν, ὡς μηδέποτε τινα τῶν λαλουμένων ἀσεβῶν εἰς τοσαύτην ἐλάσαι, ὡς ἀκορέστως ἔχειν ὄραν ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἐκχύσεις καὶ μηδὲν ἕτερον προτιμῶν τῆς τῶν Χριστιανῶν ἀναιρέσεως. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὦν ποτε καὶ τῇ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματι ἀναγεννησέμε μορφομή- 20 νος τὴν τε ἡμετέραν θρησκείαν δεδιδαγμένος, ὑπ' αὐτῶν χειρωθεὶς τῶν βαρβάρων τὴν ἐκείνων δυσσέβειαν τῆς εἰσεβοῦς ἀντηλ-

8 Θράσος P

sibi indulsero, tum ut antea nostras vires atque animos ad pugnandum experirentur, tum ut semet ipsos ad hoc ipsum exercerent. steterunt igitur hactenus meticulosi, cum nulli eorum quae vidissent exque usu haberent in conspectu posita iusta satis similitudine comparare possent. namque urbem considerabant ingenti magnitudine longe lateque diffusam, frequentia populi per muri ambitum circumseptam. unde et magis attenti paululum a pugna se continuerunt, ut et nos quoque inde paulo audaciores facti per eas moras et otium animos resumpserimus.

24. In his cum essemus, visum est barbarici exercitus duci omnem muri partem, quae mari alluitur, circumlustrare. erat vero hic vir improbus scelestissimusque, ac qui cognominis belluae ad amussim gestus motusque referens nihil impari illi genii ferocitate effrenique impetu praeditus esset. cognovisti et tu prorsus hominem, ex fama quae hominis perversitatem ac nequitiam ubique gentium depraedicat, ut nullus eorum qui usquam impietatis nomine celebrati sunt, in tantam eius immanitatem excessumque evaserit, cuius sit insatiabilis ardor fundendi humani cruoris, ac cui nihil maioris sit plurisque habeatur Christianorum caedibus. id enim cum et ipse aliquando fuisset, ac salutari renatus baptisate eoque formatus religionis nostrae mysteria edoctus esset, ab iisdem captus barbaris piam fidem illorum impietate commutavit,

λάξατο πλίστεως, καὶ πλέον οὐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ διὰ σπουδῆς ἔχει
 χαρίσασθαι ἢ τὴν κλήσιν κυρῶσαι ταῖς πράξεσι καὶ παραβάτου **D**
 καὶ ληστοῦ δράματα ἐνδεικνύμενος ἐκ τούτων καὶ φιλοτιμείσθαι
 καὶ ὑπερκαρῆσθαι. οὗτος δὴ οὖν ὁ ἀτίθασσος καὶ παραβάτης
 5 **Λ**έων περιήει τῇ νηϊ διὰ τῆς θαλάσσης τὸ τεῖχος ἀποσκοπιῶν καὶ
 πόθεν ἀφορμῆσας προσβάλοι κακουργῶς ἐμμελετῶν. αἱ δὲ λοιπαὶ
 νῆες ὅσ' ἐνὶ χώρῳ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ προσορμισθεῖσαι
 συννεκωνάζοντο. οἱ καθ' ἡμᾶς δὲ πολῖται καὶ αὐτοὶ τοῖς ὅπλοις
 ἐφράττοντο, τὰς ἐπάλλξεις διελόμενοι καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τὸν προ-
 10 κείμενον ἀγῶνα συναπαλείφοντες. καὶ γὰρ ἦν ἀγὼν ἀληθῶς, καὶ
 τῶν μεγάλων ἀγῶνων ὁ διαβόητος, οὗ παλαιστοῦ τινὸς ἀγωνίαν **P 338**
 ἐν ταῖς πρὸς τὸν ἀντίπαλον τοῦ σώματος ἀντερείσει τὸν παρὰ
 τῶν ὀφρῶντων ἔπαινον προξενῶν, οὐκ ἔπαθλα προτιθεῖς ὕλης τινὸς
 πρὸς ὀλίγον τέρεψιν τῷ νικήσαντι παρεχόμενα, οὐδὲ πάλιν ἤτταν
 15 μέχρις αἰσχύνης μόνης τὸν νικηθέντα καταβιβάζουσαν, ἀλλ' ἢ
 περισωθεῖσαν τοσαύτην πόλιν ἐκ τοσούτου κινδύνου γέρας ἀμίμη-
 τον ἀναδήσασθαι, ἢ παθοῦσάν τι τῶν ἀπειλουμένων ἀπαρηγόρη-
 τον ὀδύνην ἐνέγκασθαι.

25. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ τεῖχος ἄπαν ὁ θῆρ ἐκείνος κατείδεν,
 20 ἔτι δὲ καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ λιμένος ἄλυσει σιδηρᾷ καὶ τισὶ ναυσὶ **B**
 βεβουθισμέναις ὄντα κατάφρακτον, μᾶλλον ἐκεῖθεν τὴν προσβολὴν
 ποιήσασθαι διεσκέφατο, ὅθεν διέγνω μήτε τὰς ἔξωθεν κωλύειν

4 ἀτίθασσος] ἔνθραπος **P** 6 προσβάλλει **P** 17 ἀπειλη-
 μένων **P**

nihilque aliud illis gratius praestare habet quam ut quod vocatur factis
 ipsis confirmet, desertorisque ac praedonis cruenta facinora exhibens ex
 illis quoque sibi magnifice placeat ac superbiat. hic igitur immansuetus
 desertorque Leo navi per mare circumvectus murum dispiciebat, ac qua
 parte impetum daret malitiose ac malefice cogitabat. reliqua classis ad
 littoris orientalem plagam subducta in apparatu instruendo erat. cives
 ipsi quoque arma induti, distributisque propugnaculis, ad propositum
 certamen mutuo sese animare. vere namque certamen erat, ac quidem
 inter magna clarissimum, non luctatoris ullius, contentis in adversarium
 fortiter corporis viribus ab spectatoribus gloriam laudemque ambientis;
 non propositis ei qui victor exeat levis materiae modicum tempus oble-
 tantis praemiis; nec rursus quo amissa victoria, eius qui ea ceciderit
 unum dedecus poena labesque sit: sed in quo aut tantae civitatis ex
 tanto periculo liberatione incomparabile decus liberanti accesserit, aut
 quo ingruentium malorum aliquid passa ac labefactata inconsolabile vul-
 nus allatura sit.

25. Cum murum omnem bellua illa et portus fretum ferrea catena
 immersisque navibus undique munitum animadvertisset, inde adoriri ur-
 bem decrevit, unde nec externos ante demersorum integrae molis lapi-

τῶν προβυθισθέντων μονολίθων ἐνέδρας τὴν τῶν νηῶν ἔφοδον, μήτε μὴν ἀφ' ἕψηλοῦ τοῦ ἤδη δομηθέντος τείχους ἐπίτασιν πολέμου ταύτας ἐκδέχεσθαι· ἀλλ' ἐνθα βαθυνόμενον τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ τῷ χθαμαλωτέφω τείχει προσρήγνυται, τοὺς τόπους σημειωσάμενος καὶ πρὸς τοὺς ἐταίρους ἀνθυποστρέφας, ἐνέδωκε τὸν 5 ἀγῶνα. οἱ δὲ τὸ τάχος τοῖς λεχθεῖσι τόποις ταῖς ναυσὶ διασπαρέντες, βοῆ τε χρησάμενοι βαρβαρικῇ καὶ τραχείᾳ, ἐφώρμησαν τῷ τείχει, ταῖς κώπαις ἐλαύνοντες, καὶ τοῖς ἐκ τῶν δέριων κατεσκευασμένοις τυμπάνοις καταπληκτικὸν κτυποῦντες, καὶ πολλοῖς ἄλλοις φοβήτροις τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλξεσιν ἔκταρτύτοντες. ἀντι- 10 βόησαν δὲ μᾶλλον καὶ γεγωνότεραν φωνὴν οἱ πρὸς τὸ τεῖχος ἐστῶτες, τὸ σωτήριον ὄπλον τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπικαλούμενοι συμμαχίαν, καὶ τοσοῦτον ὡς ἀκηκόοις τοὺς βαρβύρους τὸν πολυάνθρωπον ἐκείνον καὶ παντὸς ἀκούσματος φοβερώτερον ἀλαλαγμὸν ἰλιγγιᾶσαι τέως καὶ μηδὲν ἀνύσειν προσδοκῶν, 15

D τοῦ δήμου τὴν πληθὺν ἀναλογισαμένους ἐκ τῆς βοῆς, καὶ ὡς οὐκ ἂν πρὸς τοσοῦτους ἀποδυσασμένους εἰς μάχην εὐχερῶς ἔχειν πόλιν τοσαύτην ῥαδίως ἐκπορθεῖν, ἣν οὐδενὶ παραδείγματι συγκρίνειν εἶχον. ὅμως ἵνα μὴ δόξωσι κατεπιτηχέαι τὴν πρώτην προσβολήν, οὐκ ἀδεῶς μὲν, οὐδὲ πάλιν μεθ' ἧς ὕστερον ἐχρῶντο μα- 20 νίας, ἀλλὰ τινὶ λύσῃ φόβῳ συγκεκραμένη πλησίον γενόμενοι ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι τοὺς ἐξ ἐναντίας ἡμύνοντο. ἔπειτα δὲ τι

6 δὴ A 22 τι om P

dum cuneos aggressioni navium obsistere, neque a muro tum demum in altum exstructo easdem belli astu diutius vexari posse agnoverat, sed ubi maris aqua, ipsa altiore vado, humiliori muro alliditur. signato loco, ac cum ad socios reversus esset, pugnae tesseram dedit. qui ocius per dicta loca navibus effusi, barbarico asperoque sublato clamore ac rugitu, concitatis remige navibus, ac tympanis ex corio factis herride perstreptentes, multisque aliis terriculamentis eos qui in propugnaculis erant perterrentes, in murum proruunt. cives contra, et qui ad murum stabant, maiori ipsi sublato clamore ac penetrabiliore elata voce, salutarem crucis armaturam adversus infestam hostium classem invocare. tantaque horum erupit clamoris vis, ut barbari, immensae eius turbae omnique auditione terribiliore percepto ululatu, quasi vertigine capti dubii haerent, desperarentque de exitu, ex clamore illo armorum in urbe multitudinem coniciantes, et se non posse adversus tantos inuito praelio eius facile potiri ipsamque diripere, cui nulla alia similis superiori exemplo occurreret. ne tamen ex prima illa aggressionem metu attoniti viderentur atque percussi, non absque trepidatione, nec eo rursus quo postmodum usi sunt furore, sed rabie timore mixta propius admoventes denso sagittarum nimbo adversarios premebant. postmodum

καὶ ἀναιδέστερον ἐπεχείρουν καὶ πλησιέστερον ἐφορμῶν ἐφιλονέκουν, καθὼςπερ τινὲς ὑλακτικοὶ κύνες τὸν οἰκίον θυμὸν διεγείροντες, τοῖς κατ' αὐτῶν φερομένοις ἀπὸ τοῦ τεύχους ἐξαργιούμενοι. οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς πύλεις τῆς τοξικῆς κατημέλουν, ἀλλ' ἐχρῶντο 5 ταύτῃ μᾶλλον ἐναργῶς καὶ ἐπιτηδείως, πάντας τοὺς ἐκ τῶν πλησίον χωρῶν προσρύντας Σκλαβήνους τοῖς τόποις ἐκείνοις καταστήσάμενοι, ὧν οὐδὲν ἔστιν οὕτως τῶν ἄλλων εὐεπιχειρητὸν ὡς τὸ κατὰ σκοποῦ βάλλειν καὶ μηδὲν τῶν βελῶν αὐτῶν τὴν ὄψῃ ἀνυποφέρειν.

10 26. Ἄλλ' οὕτω βαλλόντων ἑκατέρων καὶ βυλλομένων, ἰσοπαλῆ τε τὴν μάχην προσπίπτουσαν ἐνδεικνυμένων, διαιρεθέντων τινὲς τῶν βαρβάρων, τῶν ἄλλων ὡς εἰκὸς εὐτολμότεροι καὶ θραυστέροι, καὶ τῇ θαλάσῃ τῆς γῆς ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες, κλίμακά τε ξυλὴν μεθ' ἑαυτῶν συγκαθελόντες, ὥθουν ἄγοντες ἐν 15 τοῖς ὕδασι, πειρώμενοι δι' αὐτῆς ἀνιέναι τῷ τεύχει, μηδένα λόγον τῶν ἐκείθεν κατ' αὐτῶν πεμπομένων ποιούμενοι. μέχρι γὰρ τοῦ πλησίον γενέσθαι ἐκάλυπτον τὰ σώματα, νηρόμενοι τε τῷ ὕδατι καὶ τὰς κεφαλὰς ταῖς ἀσπίσι περιφραττόμενοι· ὅτε δ' ἐγγύθεν ἐγένοντο, τὸ ὕδωρ ἀποδυσάμενοι ῥωμαλευτέρον ἀντίχον ταῖς 20 βολαῖς προσπαλαίοντες, τὰς ἀσπίδας μόνως φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς, εἶτα τὴν κλίμακα θῦντον κατὰ τῶν ἐπάλλξεων ἀνεγκύσαντες ἐπεχείρουν δι' αὐτῆς ἀνιέναι καὶ εἴσω χωρεῖν. ἀλλὰ προέφθασε τὸ βεβουλεμένον ὁ θάνατος, καὶ πρὶν ἀκριβῶς σκοπῆσαι πῶς τὴν

18 ταῖς om P

vero etiam impudentius aggredi ac proximior impetu vim contendere, haud secus ac latrantes canes proprium excitantes furorem, iis quae e muro in ipsos iactabantur immane efferati. nam neque oppidani iaculandi artem neglexerant, sed ea acrius dexterioraque conatu utebantur, omnibus qui ex finitima regione confluerant Sclavenis iis in locis dispositis, quibus in reliquis nihil sic expeditum quam ut rite collineent et scopum feriant nec ruentia ipsorum iacula quicquam sustineat.

26. Hoc autem modo, dum utriusque iaculis et darent ictus et acciperent, fortique dimicatione pugnam accipitem facerent, barbarorum quidam a suis divisi, reliquis, ut par est, maiori audacia ac praesidentia freti, e navi in mare prosilientes, atque scalam, quam in aquis pellebant, secum ferentes, ea in murum evadere tentabant, nullam rationem habentes eorum quae inde in illos praesidiarii mittebant. cum enim necdum prope omnino essent, corpora tegebant aquis innatantes, capita scutis circumsepti. ubi autem iam prope venissent ac aquis exissent, robustius resistebant, ictibus colluctantes, cum scuta solummodo in caputibus ferrent. tum scala celerrime propugnaculis admota, per eam ascendere atque intro pervadere tentabant. verum mors consilium praevertit vitaeque extruduntur, eius tantae rei perficiendae modo necdum

- C ἐπίνοιαν συμπεράνωσι, τῆς ζωῆς ἀπελύοντο· μόνον γὰρ ὅτι ταῖς βαθμίσι τὰ ἔργη ἐκίνησαν, καὶ δίκην χαλάζης πικρῆς οἱ λίθοι κατ' αὐτῶν ἀφεθέντες ὁμοῦ τῇ θαλάσῃ καὶ τῷ ὀλίθῳ τούτους ἐξανεσεύασαν. ἐν τούτοις ὀπισθόρμητοι πᾶσαι χωροῦσιν αἱ νῆες, οὐδενὸς ἄλλον τοιοῦτον τέως ἐπιχειρεῖν τολμηρῶς ἔχουσαι· μόναις 5 δὲ ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν τριάσι, καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα σσσκιαζούσαις, ἔβαλλον ἀπὸ μηκόθεν, οὐδὲν ἦντιον καὶ αὐτῶν βαλλομένων τοῖς τε βέλεσι πεμπομένοις εὐστόχως καὶ ὀλίγα διαμαρτάνουσι καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων καταφοραῖς, ὧν καὶ αὐτὸς μόνος ὁ διὰ τοῦ ἀέρος ἐγγινόμενος ῥοῖζος ἔκστασιν τοῖς βαρβάροις ἐνυπειργά- 10
- D ζετο. (27) ἤδη γὰρ καὶ ὁ λεχθεὶς Νικητής, ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεὶς, τὸ τεῖχος ἄπαν διέτρεχε τὸν δῆμον παραθαυρόνων, "ἄνδρες" λέγων "Θεσσαλονικεῖς, ἄλλας μὲν εἶχον πρὸ τοῦδε περὶ ὑμῶν ὑπολήψεις, καὶ οὐκ ἂν οὕτω γενναίους καὶ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ πολέμου τολμηροὺς ἔκρινον εἶναι, μηδὲν τοιοῦτον μήτε πειρα- 15 θέντας πάλοι μήτε κατενεργήσαντας· νυνὶ δὲ τοῦ πράγματος ἡ ἀκμὴ οὐκ ἀγενεῖς ἔχει τὰς περὶ ὑμῶν παρέρσεν ἐλπίδας. ὁρῶ γὰρ πάντας ὑμᾶς τοῖς τε σώμασι σφριγῶντας καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνδριζομένους καὶ ὄλους ὄντας τῶν προκειμένων, τῶν ἀντιπάλων καταγελῶντας καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν γενναίως ἐκτροπομένους. 20
- P 340 καὶ οὐδὲν ἀπεικὸς πράττετε· περὶ γὰρ ὑμῶν αὐτῶν ἔστιν ὁ ἀγὼν, ἀνδρῶν τιμῶν καὶ τοῖς εἶδεσι καὶ τοῖς ψυχικοῖς προτερήμασι, καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πόλεως, ἧς οὐδὲν ἐρίζει τῶν ἀξιολόγων εἰς περι-

1 ὅτι] ἔτι P 23 ἦ?

dispecto: vix enim gradibus vestigia admoverant, cum grandinis instar spissa lapidum vis in eos missa et mari et leto profligavit. in his omnes retroversae naves nihil simile imposterum ausae sunt: tantummodo sagittarum nimbis, qui et aërem ipsum obtegebant, eminus incessebant, cum et ipsi nihilominus telis incesserentur, scite directis parumque ab scopo aberrantibus, et e balistis ac catapultis emissis lapidibus, quorum vel solus per aërem conceptus fragor stuporem barbaris incutiebat. (27) iam enimvero et supra laudatus Nicetas, ab imperatore missus, murum omnem percurrerat, populum animans, "viri" dicens, "Thessalonicenses, alia de vobis antea existimabam, nec adeo generosos et ad sustinendum praelium audaces putabam, cum nihil tale antea experti sitis aut praestiteritis. nunc vero ipsum vertens summum discrimen nihil de vobis degeneres spes sinit habere. etenim vos omnes video tum corporibus vegetos, tum fortes animis ac strenuos, totosque in rem intentos ac alacros, qui hostibus insultetis eorumque machinas robusto conatu evertatis. ac sane nihil alienum ab officio agitís. de vobis enim ipsis certamen est, viris scilicet praeclaris atque ornatis tum corporis ipsa indole praestantiaque tum animorum egregiis dotibus, deque reliqua civitate, quaecum nihil earum rerum quae pluris merito fiunt, maiori

φάνειαν. ὑπεράνω μὲν γὰρ γενομένοις τοῦ τῆδε κινδύνου ὁ παρὰ
 πᾶσιν ὑμῖν ἔπαινος ἐποφειλεται· παθοῦσι δὲ τι τῶν ἀβουλήτων,
 καὶ ὧν οἱ βάρβαροι κατηπεληνται, οὐκ ἔστιν ὅπου τὴν συμφορὰν
 ἐκάζειν ἢ τῆς αἰσχύνης τὸ μέγεθος. διὰ τοῦτο στήτε γενναίως
 5 τῆ τε πατρίδι καὶ ὑμῖν αὐτοῖς τὴν νίκην περιποιούμενοι, καὶ μὴ
 δῶτε νῦτα χερσὶ πολέμιων, μηδὲ καινόν τι καταλείποιτε τῷ βίῳ
 διήγημα, μικρᾶς ἔαθυμίας κίνδυνον τοσοῦτον ἀνταλλαζόμενοι.” B
 τοῦτοις τοῖς παρακλητικοῖς ὑπαλείφω τον δῆμον καὶ θάρσος οὐκ
 ὀλίγον ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς ἐνιεις τὴν περίοδον ἐποιεῖτο. ὁ δὲ δὴ
 10 στρατηγὸς ὡσπερ τοῦ οἰκείου πάθους ἐκλελησμένος, καίπερ χαλε-
 ποῦ τε ὄντος ἐξ οὗ προεῖπομεν πτώματος, καὶ μείζονα τῆς δυνά-
 μως τὴν ὀδύνην πυρεχομένου, ἡμιόνῳ τῶν ἐπιβιάς, οὐ περιβά-
 δην ἀλλὰ κατὰ πλεορὰν καὶ ὡς αἱ τῶν θλασθέντων μελῶν ἀλγη-
 δόνες ἐπέτρεπον, περιῆει καὶ αὐτός, τοὺς προθυμοτέρους τῶν
 15 τοξοτῶν κατὰ τινὰς χρειώδους τόπους τοῦ τείχους ἐγκαθιστῶν, C
 ὡς ἂν τὸ κατ’ αὐτοὺς τυχόν, καὶ τοὺς πλησίον πρὸς μίμησιν ἐρε-
 θίζοντες, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον διατίθενται.

28. Οἱ βάρβαροι δὲ οὐχ ἅπαξ μόνον ἀλλὰ καὶ πολλάκις
 διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας συνεφορμήσαντες, μᾶλλον ἢ πρότε-
 20 ρον πεπληγμένοι πρὸς τοῦπίσω χωρήσαντες, ὑφ’ ἐνὶ συνθήματι
 τὴν [πρὸς] καθ’ ὕδατα λιπόντες μάχην ὑπανεχώρουν ταῖς ναυσί,

1 μὲν om P

4 ἐκάζειν ἔστιν ἢ A

17 διατίθενται?

splendore certaverit. hocce enim oblato periculo, si modo superiores evaseritis, omnium visis officiis debita laus comes erit: sin autem quidpiam eorum quae invisae sunt ac quae barbari comminantur acciderit, nihil est cui tanta calamitas probrigue magnitudo assimilari possit. quamobrem forti animo state, qui tum patriae tum vobis ipsi victoriam paretis; nec terga dederitis hostium manibus, neve novum mundo exemplum, cum exigua socordia tanto commutato periculo, reliqueritis.” hisce hortamentis animato populo, omniumque animis haud exiguo praelii ardore immisso, audaciam praestans ritu militari urbem lustrabat. dux vero ac praetor, velut sui mali oblitus (tametsi illud grave erat ex eo quem rettuli casu, ac quam pro ipsius virtute, maiore dolor cruciaret), mula vectus, non divaricatis pedibus sed e transverso illi insidens, ut contusorum membrorum dolores concedebant, ipse quoque circumibat, eos qui maioribus animis dexterioresque sagittarii essent, in necessariis quibusdam muri locis constituens, ut tum sua ipsi virtute, tum eos qui e vicino essent imitationis studio excitantes, rem belli rite disponerent.

28. Verum barbari, non semel duntaxat sed et saepius per omnem illum diem ingeminato impetu, magis quam antea animis percussis, retrocedentea, pugna quae mari est ex composito relicta, navibus sese sub-

καὶ τῷ πρὸς ἀνατολὰς ὄντι τῆς πόλεως ἀγριαῶ προσωρμισθῆσαν
 εἶτα τῶν νηῶν ἐκβάντες πάλιν τοῖς βέλεσιν ἐχρῶντο κατὰ τῶν
 D ἐκείσε λαχόντων τὴν στάσιν ἐν τῷ μετώρῳ τέχει, ἔνθα καὶ πύλη
 τις διεξέχει Ῥώμη καλουμένη, γειτνιαζούσα τῇ θαλάσῃ. οὐδὲ δὴ
 μέχρι βαθείας νυκτὸς μαχεσάμενοι, καὶ ὡσπερ κεκμηκότες τῇ 5
 ἀγωνίᾳ, καθησάσασιν ἐν ταῖς ναυσί, τάχα σκεπτόμενοι πῶς ἐπι-
 θῶνται τῇ ἐξῆς ἡμῖν, καὶ πρὸς ἑτέρας μηχανὰς σκευαζόμενοι.
 ἤδη δὲ καὶ ἡμᾶς τοῦ πολέμου μικρὸν ἀνεθίντας ἄλλη πάλιν φρον-
 τις ἐπεισήρχετο, ἐπαγρυπνεῖν τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλλεσι διὰ πάσης
 κύκλωθεν τῆς πόλεως, καὶ ὑποβλέπεσθαι τοὺς βαρβάρους, μή 10
 P 341 τίνα λόγον νυκτερινὸν ἢ ἐνέδρον λάθῳσι πεποιηκότες καὶ ἐν τῷ
 μάλιστα, καὶ ἅμα τῷ διανοηθῆναι πρὸς τὸ ἔργον χωροῦντες,
 πάντα κίνδυνον εἰς μηδὲν τιθέμενοι, ἐν δὲ μόνῳ προσέχοντες τῷ
 κατάρξασθαι τοῦ βεβουλευμένου. κἂν τάχα καὶ ἐναντίον ἢ ὡς 15
 ἐφώρασαν τὸ τέλος ἐκβῆ τῷ πράγματι, δάξυν ἔχειν ἡγοῦνται τὸ
 τέως ἀδύνατοις πειραῖσθαι τολμηρῶς ἐπιχειρεῖν. τούτου ἕνεκεν
 πᾶσαν ἐκείνην ἐπαγρυπνοῦντες ἐτελοῦμεν τὴν νύκτα, οὐδὲν ἐαυ-
 τοὺς τῶν προηγωνισμένων μεμφόμενοι· πρὸς τοσοῦτον γὰρ ἦλθο-
 μεν θάρσος ὡς καὶ αὐτὸν τὸν καθηγούμενον τῶν βαρβάρων ἐν 20
 θαύματι γεγονέναι, καὶ περὶ πολλοῦ ποιῆσθαι μαθεῖν ὕστερον

1 καὶ τινι πρὸς A 4 Ῥώμη P 5 μαχεσάμενοι P 6 ἐν om A
 13 περιουρηθῆναι P 14 μόνον P 16 τὸ ante τέλος om P
 18 ἐτελοῦμεν τὴν om P οὐδὲ P 19 γὰρ om P

ducentes ad orientalis littoris oram applicuerunt. ibi navibus desilientes, adversus eos qui in altiore muri parte stationem habebant, iaculis rursus concertabant, quo loco porta prominens mari adiacet, Roma nuncupata; ubi ad multam noctem pugnatum est. tum velut delassati certamine in navibus se silentio continuerunt, id forte deliberantes, quomodo insequenti die impetum darent, et ad alias machinas sese accingentes. iam vero nos quoque parumper pugnae labore levatos alia rursus incessit cura, ut scilicet omni circum civitate qui in propugnaculis constituti essent, vigiliis agerent barbarosque observarent, ne ullis per noctem cuniculis ac insidiis clam muro obrepentes eiusque potiti negotio omni liberarentur. sunt enim ad haec maxime ingeniosi, et ubi mox deliberaverint, opus aggrediuntur, nullo periculi metu deterriti, atque unum hoc spectantes, ut quod consultum visum fuerit, hoc adoriantur. ac licet forte contrario res exitu cedat, quam existimaverant, gloriae sibi ducunt, quod proiecta temeritate ac audacia, ad ipsa quoque impossibilia aggressi sint. quamobrem totam illam noctem pervigiles, nec de navata iam opera queruli, ad tantam praefidentis animi devenimus audaciam, ut et ipse barbarorum ductor in admirationem adductus pluris

τὴν αἰτίαν, πῶς πρὸς ἐκάστην προσβολὴν οὕτως ἀνδρείως ἀντέ- B
στημεν, καὶ ὧν περὶ ἡμῶν ἐλπίδος αὐτοῦ περιτραπίσης.

29. Ἀλλ' ἐπειδὴ κῆρυξ ἦν ἐπιστὰς ὁ ὄρθρος τῆς δευτέρας
τοῦ πολέμου ἡμέρας, καὶ τῶν πραχθέντων ἤδη χαλεπώτερα καθ' 5
ἡμῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐπινενόητο, ἕκαμμον πάλιν οἱ στρατηγοὶ
ταῖς φροντίσι τὸν ἐκάστου θυμὸν διεγείροντες καὶ τὸ καθ' ἑαυ-
τοὺς πρόθυμον εἰσηγούμενοι. τῆς ἡλιακῆς οὖν ἀκτίνος τὸν ἀέρα
περιλαμψάσης ἐφώρμησαν καὶ αὐθις τῶν νηῶν ἐκβάτες οἱ βάρ-
βαροι τῷ τείχει, διασπαρέντες καὶ κατὰ τινὰς τόπους ταῖς φά-
10 λαγξίν ἑαυτοὺς διελόμενοι, κατὰ δὲ τὰς διεξόδους τῶν πυλῶν
μᾶλλον συρρεύσαντες ὄλην ἐκίνουν [τὴν] καθ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν C
πανοπλίαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοῖς τόξοις, ἕτεροι δὲ χειροποιήτω
βροντῇ τῶν λίθων ἐκέχρητο· ἄλλοι τοῖς πετροβόλοις ἐγκαθήμενοι
τὰς ὑπερμεγέθεις ἐκείνας τῶν πετρῶν χαλάζας μετεωρίζοντες ἔπεμ-
15 πον. καὶ πολυειδῆς τις ἦν ὁ καθ' ἡμῶν ἀπειλούμενος φόβος, καὶ
πανταχόθεν προσπίπτων φοβερὰν ἐπολεῖ τὴν πείραν τοῖς προστυ-
χάνουσι. καὶ γὰρ κατὰ μόνης τῆς ῥηθείσης πύλης ἐπὶ παρεστή-
σαν πετροβόλους, πάντοθεν περιπεφραγμένους, οὓς διερχόμενοι
τὴν Θάσον πρὸς τὴν τοιαύτην χρεῖαν προπαρεσκευάσαν. καὶ μὴν
20 ξυλοσυνθέτους τινὰς κλίμακας ἀντικρὺ τούτων τῷ τείχει προσπε- D
λάσαντες ἀνίειν δι' αὐτῶν ἐπειρῶντο, τοῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων
ἀφιεμένοις λίθοις τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς συντηρούμενοι· οὐ γὰρ εἶων

11 τὴν post αὐτῶν om A

22 αὐτοῖς P

habuerit scire postea causam qua sic strenue singulis aggressionibus restiterimus, et multo quam ipsi expectaverant generosius.

29. At cum mane ortumque diluculum sequentis diei praelii praeco adstitisset, iamque barbari graviora in nos antea actis adinvenissent, novus nostris ducibus labor incumberebat, ut singulorum animos excitarent et quod in ipsis erat alacre offerrent. aëre itaque polaribus radiis colustrato, rursus barbari navibus exscendentes impetum dedere, muro circumfusi; certisque quibusdam locis, cohortibus divisus, ad portarum praecipue exitus confluentes, qua licebat, omni armorum vi in nos praeliabantur. alii namque iaculis, alii lapidum, quos manu mittebant, tonitruo utebantur; plerique balistis ac catapultis insistentes immanes illas saxorum grandines sublimi impetu iactabant; eratque, qui ab illis nobis impendebat, multiformis interitus, ingruensque undequaque impetus, in quos incideret, tremendum experimentum dabat. etenim adversus unam portarum, quam dicebam, septem catapultas undique constipatas ac communiter erexerant, quas Thasum percurrentes ad hoc negotii ante paraverant. praeterea que scalas quasdam ex lignis compositas illic adversas muro applicantes, per eas ascensum moliebantur, saxis per catapultas retortis sese tuentes, ut rem incolumes praestarent. non enim sine-

ἐνδεδεχῶς ἐνεργοῦντες ἐκεῖνοι προκύπτειν ἀβλαβῶς τοῦ μετεώρου
τείχους τινά. καὶ δὴ εἰς ἔργον αὐτοῖς ἔφθασαν ἂν τὰ βεβουλευ-
μένα, ἤδη τὴν κλίμακα ταῖς ἐπάλλεσι τοῦ προτειχίσματος ἀνεκλύ-
σασιν, εἰ μὴ θεία τις δύναμις ἄνδρας τινὰς τολμηροῦς καταπη-
θῆσαι τῷ τόπῳ ἐνίσχυσεν, οἳ καὶ δόρασι τρώσαντες τοὺς βαρβά- 5
ρους πρὸς τοῦπίσω σὸν τῇ κλίμακι τούτους ἐναπεκρήμνισαν. οὕτω
δὲ καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην εἰς μηδὲν προβῶσαν ἑωρακότες, φηγῆ

P 342 τε χρῆσαμένων ὡς καὶ τὴν κλίμακα καταλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον
ἡμεῖς ἤλθομεν θάρσος ὡς καὶ γελᾶν κατ' αὐτῶν, καὶ προθυμό-
τερον τῆς ἄλλης ἡμέρας τοῖς τε βέλεσι χρῆσθαι καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν 10
πετροβόλων λίθοις, καὶ μηκέτι συγχωρεῖν αὐτοῖς κἂν πρὸς βραχὺ
προσιέναι τῷ τείχει, κἂν ὅτι πρὸς μανικώτερον ἐξαφθέντες καὶ
αὐτοὶ δίκην συῶν ἀγρίων τοὺς ὀδόντας παρέθηγον, καὶ εἴ πως
ἐνῆν, ζῶντας ἐθέλειν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς διαρρηξασθαι. οἷον γὰρ ἦν
αὐτῶν φοβερὸν ἀκούειν καθ' ἡμῶν μεμνητότων! πῶς τῆς ὑπερ- 15
βαλλούσης ὀργῆς ἐποιοῦντο τὴν ἐνδειξιν, ὁπότε βύθιον ἔβρυχον
καὶ τοῖς ἐκ τοῦ στόματος πεμπομένοις ἀφροῖς τὸ δαιμονιώδες αὐ-
B τῶν παρεδείκνυτο, οὐδὲ τροφῆς μεταλαβεῖν διὰ πύσης ἐκείνης τῆς
ἡμέρας βουλόμενοι, ἀλλ' ἀκορέστως ἔχειν τοῦ πολέμου ἐν οὕτω
λαβροτάτῳ καύματι, καὶ μηδ' ὅτι σώματα περικίενται καὶ κα- 20
μάτῳ δαμαζόμενα καὶ τῷ ὑπὲρ κεφαλῆς ἠλίῳ καυσούμενα παντε-
λῶς αἰσθανόμενοι, τοῦτο δὲ μόνον διὰ φροντίδος ἔχοντες, ἢ πορ-
θῆσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν καθ' ἡμῶν ἀναπλῆσαι θυμόν, ἢ μὴ προ-

7 ἑωρακότων A
24 παρεδείκνυτο AP

8 καὶ om P

15 ἀκούειν om P

18 παρε-

bant, sic continua saxa eiaculando, ut ex altiori muri parte innoxie
quisquam procumberet. ac certe iam voto potiti essent, scala semel
anterioris muri propugnaculis admota, nisi divina quaedam vis viros
quosdam audacis animi, ut loco irruerent barbarosque hastis vulneratos
una cum scalis retro praecipites darent, fortiore nisu roborasset. sic
vero hanc quoque molitionem eis cassam cecessisse, arreptaque fuga sca-
lam deseruisse videntes, adeo animos auximus, ut et risum in eos mo-
veremus, et maiori prae hesternae die alacritate iacula intorqueremus,
et ex machinis saxa revolveremus, ac ne minimum quidem ad muros ac-
cedere illis permetteremus, licet et ipsi saeviori rabie conciti suum agre-
stium more dentes acuerent, et si fieri posset, nos viventes iis dilaniare
vellent. quantum enim illorum in nos tremendus furor? quomodo exsu-
perantem irarum vim prodebant? nempe intime animis fremebant, et
actis ex ore spumis in se latentem daemonem indicabant, ne cibum qui-
dem tota illa die sibi indulgentes, sed insatiabili pugnae ardore, aestu
illo gravissimo, ne sentientes quidem an corpora induti essent, eaque
eius generis quae labore delassarentur, solique capitibus imminens exu-
reret; unum hoc sollicito agentes, ut aut urbem vastarent suumque in

βαίνοντος τούτου και τῆς ζωῆς ἀπειπεῖν και ἑαυτοὺς τοῖς ἔθλοις διαχειρίσασθαι. θυμὸς γὰρ ἄπαξ βαρβαρικὸς ἔξαφθεις οὐ πρότερον τῆς κινούσης αὐτὸν ἀλογιστοῦ ὁρμῆς ἀπολήξει, μέχρις ἂν ἢ τοῦ οἰκέου αἵματος ἢ τοῦ ἐξ ἐναντίας ἀντιπράττοντος ἴδῃ τὴν ἕκχυσιν.

30. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ προσπελάζειν αὐτοὺς τῷ τείχει οὐκ C ἀκίνδυνον ἦν, πάντα τοῖς βέλεσι και τοῖς πετροβόλοις ἐπέτρεπον. στιχηδὸν γὰρ ἑαυτοὺς κατατάζαντες, και τοσοῦτον ἀποστάντες ὅσον τὰς βολὰς αὐτῶν μήπω τῆς ὁρμῆς ὑπενδιδούσης τῇ πόλει 10 προσπίπτειν, ταῖς ἀσπίσι τε φραζάμενοι και ὄλοι τῆς ἀγωνίας γενόμενοι, ἴσταντο καθάπερ τινὲς ἀνδριάντες ἐκ χαλκοῦ ἢ τινοσ ἀλλῆσ στεροροτέρας ἕλης συμπεπηγότα ἔχοντες σώματα, μυρῶ τινι και ἀνεκδιηγῆτω καρτεροῦντες πόνω και πρὸς τὸν πόλεμον ἀμιλλώμενοι. τοῦ γὰρ ἡλίου κατα τὸ μέσον ἄγοντος τὴν ἡμέραν, 15 ὅτε και ταῖς βολαῖς τῶν ἀκτίων τὸν ἀέρα πλέον τῶν ἄλλων ὥρῶν διαπυροῖ, τῇ ἀκμῇ τοῦ καύματος ὡσπερ τὴν φυσικὴν ἐκκαύσαντες D λύσσαν, και τὸν ἄλογον ἐκείνον θυμὸν ταῖς ἀπονολας προσερεθίσαντες, ἐφ' ἕτερον εἶδος πολιορκίας (και σκόπει πῶσ χαλεπὸν) τὴν ὁρμὴν μετηγάγοντο. τεττάρων γὰρ πυλῶν πρὸς τῷ ἀνατο- 20 λικῷ μέρει τῆς πόλεωσ διεξαγουσῶν, ἐσκέψαντο τὰς δύο αὐτῶν πυρὶ τεφρῶσαι, τὴν τε ῥηθεῖσαν Ῥώμην και τὴν Κασσανδρεωτικὴν καλουμένην, τοῦτο ἐν τῇ διανοίᾳ θέμενοι, ὡσ εἰ δυνηθεῖεν τῶν ἐξω πυλῶν καιομένων εἶσω χωρῆσαι τοῦ προτειχίσματος και

9 ὑπενδούσης P

13 πόνω] πολέμω P

nos furem exsatiarent, aut, si minus res cederet, vita quoque proiecta ipsi se ipsos armis conficerent. semel enim accensus barbaricus furor non prius a movente eum dementi impetu cessaverit, quam vel suum ipsius vel adversarii cruorem fusum conspexerit.

30. Quod enimvero muro propinquare haud eis periculo vacabat, iaculis ac catapultis omnia permittebant. sese enim ordine componentes, tantaque distantia semoti quantam iactus proprii necdum remisso impetu superarent, ut urbem incesserent, scutis vallati totique in rem pugnae intenti, haud secus ac statuae quaedam ex aere fusae seu ex alia quadam duriore materia conflatis corporibus, stabant, immenso quodam, et quod verbis narrari non potest, durantes ac concertantes praelio. nam sole medium agitante diem, dum et radiorum iactu maiore prae horis aliis aërem ardore exurit, vi ipsa ardentis aestus innata sibi velut accensa rabie dementique illo furore superbia mentis excitato, ad aliud obsidionis genus (et cogita quam durum!) impetum transferunt. etenim ex quattuor portis, ad orientalem urbis oram aditum pendentibus, duas igne absumere decernunt, quam diximus, Romam, et quam Cassandreoticam vocant, hoc nimirum reputantes, si illis incensis intra murum exteriorem iis penetrare liceret ac murum sublimem subire, citra du-

Theophanes contin.

34

τὸ μετέωρον ὑποδύσασθαι τείχος, μηδένα φόβον ἔχειν πρὸς τὸ
 καὶ τὰ ἔνδον κακουργῆσαι καὶ τῇ πόλει πάντας ὕφ' ἐν συνελάσαι,
 P 343 ἔξ ἐναντίας παραστησάμενοι τοξότας εὐστόχους τε καὶ δεινούς, ὡς
 ἂν τῇ συνεχείᾳ τῶν βελῶν μὴ ἔᾶν ἀκινδύνως προκύπτειν τῶν ἔνδον
 τινά. (31) καὶ δὴ τοῦ τεχνάσματος οὕτως ἐτήρξαντο. ἀμάξας 5
 ἐφευρόντες ἐπέθηκαν ἐν αὐταῖς πρηγεῖς τὰς βραχυτάτας τῆας, αἷς
 πρὸς τὴν θήραν τῶν ἰχθύων οἱ καθ' ἡμᾶς ἄλιεις ἐλέχθησαν, ἔτι
 δὲ καὶ τικῶν ἄλλων ζύλων πληθὺν καὶ φρυγάνων σωρείαν, ἅτινα
 πλοσση καὶ θεάφω καταρράναντες καὶ τὰς ἀμάξας ὑποδύντες ἔστρε-
 φον τοὺς ἄξονας, ἄγοντες αὐτὰς ταῖς χερσίν, ἕως ἐφθασαν μέ- 10
 B ὑπισθόποδες ταῖς ἀπίσι φραζάμενοι πρὸς τοὺς τοξότας χωρήσαν-
 τες, ἔλαθον τὸ βεβουλευμένον εἰς ἔργον ἀγαγεῖν. τὸ πῦρ γὰρ
 τῆς ὕλης λαβόμενον καὶ τοῖς ὑπεκκαύμασι πρὸς μείζονα φλόγα
 διεγερόθεν τὴν μὲν ἔξω τῶν πυλῶν ἐπιφάνειαν, ἣτις ἦν ἅπασα 15
 σεσιδηρωμένη, πυρακτωθῆναι πεπόληκε, τὴν λαμπάδα δὲ καὶ πρὸς
 τὸ εἶσω μετοχετεῦσαν ἔξαφθῆναι δι' ὄλου τὰς πύλας ἠνάγκασεν,
 ὡς μετὰ βραχὺ ταύτας καταπεσεῖν καὶ δειλίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν
 ἅπασιν ἐμβάλεῖν. μόνον γὰρ ὅτι καθ' ὅλης ἐκηρύχθη τῆς πόλεως
 ἢ τῶν πυλῶν ἔκκαυσις, καὶ καθάπερ τινὸς ξίφους ὑποδραμόντος 20
 τὰς ἀπάντων καρδίας, οὕτως ἐναγωνίους καὶ τρομώδεις τοὺς ἀν-
 C θρώπους πεπόληκε, τὰς μορφὰς ἀλλοιῶσαντας καὶ πᾶσαν χρησιτὴν
 ἀθρόον προδεδωκότας ἐλπίδα. καὶ γὰρ οἱ πρὸ βραχέος τοῖς τε-

2 τὰ] τὰς A 3 τς om P 6 τὰς om P 10 ἀπτόδες P
 13 βεβουλημένον P 19 τῆς om P

bium etiam his quae intus erant noxam illaturos omnesque ad unum in urbem compulsiuros, constitutis ex adverso solertibus gnavisus sagittariis, ut continua iaculorum grandine neminem oppidanorum tuto prospicere ac emergere sinerent. (31) et machinamentum ita coeptum est. minores naviculas piscatorias, cuiusmodi scilicet nostris ad piscandum hominibus usus est, inversas plaustris imponunt, aliorumque praeterea lignorum copiam et sarmentorum congeriem, pice sulphureque conspersam; plaustraque subeunte axes vertebant, ea manibus ducentes, donec ad ipsas portas pervenere: tum materiae igni iniecto, pedemque referentes scutis obtecti et ad sagittarios sese recipientes, nobis prope insciis meditatam opus absolvere. ignis enim correpta materia, fomentisque in largiorem flammam accensus, exteriorem portarum faciem, ferro undique obductam, igne candentem fecit, flammamque in interiora derivans omni ex parte ipsius ardoribus portas combussit, adeo ut paulo post corruerint, nec levem formidinem cunctis iniecerint. per omnem enim prope civitatem publicato incendio, ac velut gladio omnium cordibus infixo, sic pavore anxii actique tremore cives ac vultu immutati mitiorem spem omnem repente abiecerunt. qui enim paulo ante muris

χειν ἔξαλλόμενοι καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα ἀλλήλους ἐκλενόμενοι πτωκῶν ἀδρανέστεροι ταῖς ἀληθείαις ἐδείκνυντο. αὐτὸ γὰρ τοῦτο, τὸ τὴν μηχανὴν ἐκείνην εἰς ἔργον ἐκβῆναι, μαντεύεσθαι τοῦ τέλους ταῖς ἀπάντων ἐδίδου ψυχαῖς. πλὴν ὅτι τῶν ἔξω 5 πυλῶν πυρποληθειῶν τὰς ἔνδον ἡμεῖς τειχίῳ τινὶ νεοδομήτῳ θῶττον περιφραξάμενοι, ὕδατά τε ταῖς ἐπάλξεσιν ἔν τισι προαποθέμενοι σκεύεσιν, ἐφυλαττόμεθα πότε καὶ πρὸς ταύτας τυχὸν ἐφορμήσουσιν οἱ πολέμιοι, ἵν' ὅτε τῆς κακουργίας καὶ αὐθις ἐπιχειρήσωσιν, ἔχωμεν ὅπως τῆς φλογὸς ἀντιποιησόμεθα καὶ τῆς D 10 ἐπιβουλῆς ἀπειράτους τὰς πύλας διατηρήσομεν. ὁ δὲ καὶ γνόντες ἐκείνοι οὐκέτι ταῖς τοιαύταις κακοβουλίαις ἐχρήσαντο, ἐτέραις δέ τισιν ἔμελλον δεινότεραις ἔτι καὶ σφοδρότεραις τὸν καθ' ἡμῶν ἐπιτηδεύειν ὄλεθρον, ὃν οὐδεμιᾷ μεθόδῳ τοῦ λοιποῦ δυνατὸν ἦν διακρούσασθαι ἐνεργῇ τε ὄντα καὶ πᾶσαν μηχανὴν ὑπερβαίνοντα. 15 πλὴν οὕτω τοῦ πυρὸς παυσάμενον τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας τοῖς πετροβόλοις ἐχρῶντο καθ' ἡμῶν καὶ τοῖς τόξοις, μέχρις ἂν τὸ νυκτερινὸν σκότος τὸ φῶς διεδέξατο καὶ τῆς ἀγωνίας παύεσθαι μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς κατηγάκασι.

32. Ἔἴτα ἐπειδὴ τοῦ πολεμεῖν ἐπαύσαντο, ταῖς ναυσὶν P 341 20 ἐμβάντες καὶ τι μικρὸν ἠσυχάσαντες ἤρχοντο τοῦ δράματος ὅπερ ἦσαν ταῖς ἐαυτῶν δεινότησι προεξευρημένοι. τὸ δὲ ἦν τοιαύτην

12 ἔτι om P

14 τε om P

assiliebant seque mutuo ad pugnae certamen animabant, leporibus timidiore re ipsa exsistere. ipsum enim hoc, quod sic machina commodum exitum habuisset, cunctorum animis haud incerta coniectura de fine augurari praebebat. nos enimvero exterioribus portis igne absumptis, interiores muro de novo exstructo contexamus, aquarum vim in vasis repositam in propugnaculis servantes, si quando et illas adversarii incesserent, ut siquidem istud maleficium denuo aggredierentur, in promptu esset quo restingeremus incendia atque ab insidiis liberis labisque immunes portas servaremus. quod illi quoque intelligentes nihil ultra maleficium istud commentum usurparunt: aliis tamen quibusdam dirioribus validioribusque exitium nostrum erant molituri, cuius depellendi nulla deinceps via nobis reliqua esset, tanta illorum vi, tantis nervis atque conatu, ut vim omnem machinarum excederent. hoc itaque modo cum ignis cessasset, quod reliquum erat diei, catapultis iaculisque peractum est, donec nocturnis tenebris lux cessit, offusaque caligo et invitos a pugnae certamine retraxit.

32. Tum, cum pugnae finem fecissent, conscensis navibus curaque animi parumper remissa molitionis opus aggressi sunt, cuius sibi ipsi solertia sua ingenique dexteritate inventores auctoresque exsisterant.

αὐτοῖς ἀπόπειραν ἐμποιοῦν, ὡς εἰ μὲν δι' αὐτοῦ *δνηθῆεν τὴν πόλιν πορθῆσει, εὖ ἂν ἔχειν, διὰ τὸ μηδὲν ἄλλο τῶν εἰς πολιορκίαν συντεινόντων ἴσιν δύνασθαι τούτου, καὶ μάλοθ' ὅταν ἀφ' ὑδάτων ἔστιν ἡ μάχη καὶ μὴ μεσιτεύει χέρσος τὴν ἐπιβουλήν διακόπτουσα· εἰ δέ γε μετὰ τῶν ἄλλων ὧν προενήργησαν καὶ τοῦτο* 5 *εἰς μηδὲν αὐτοῖς συντέλεσει, τοὺς εἰς τοῦτο παρορμήσαντας αὐ-*
B *τοὺς καὶ τοσοῦτον πλοῦν διανύσαι μίτην ἀποπλανήσαντας τοῖς ὄπλοις διαχειρίσασθαι, καὶ οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπυρρῆν. ταύτην οὖν παρ' ἑαυτοῖς θέμενοι τὴν βουλήν, ἔτι κατ' ἀρχῆς οὔσης τῆς νυκτός, τοῦ ποικίλου καὶ πολυειδοῦς ἐκείνου ἀπήρξαντο μηχανήμα-* 10 *τος. ἐξάψαντες γὰρ πανταχοῦ φῶτα, καὶ πάσας αὐτῶν τὰς νῆας κατὰ δύο συζεύξαντες ἑτέραν τῆς ἑτέρας ἐχομένην, καὶ τισὶ κάλοις στιβαροῖς καὶ σιδηραῖς ἄλυσεσι τὰς ἐκατέρων πλευρὰς συσφύξαντες πρὸς τὸ μὴ ῥαδίως ἀφίστασθαι, ἀνελκυσαν διὰ τῶν κατὰ*
C *πρώραν ἀπηρωρημένων ἑξαρτίων τὰ διὰ μέσον προβεβλημένα ξύλα,* 15 *ἃ τοῖς ναυτιλλομένοις κατάρτια καλεῖν ἔθος. εἴτε τοὺς τῶν ἐκατέρων νηῶν ἀνχένας ἐν τούτοις διὰ τῶν εἰς τὴν κεφαλίδα στρεφόμενων σχοινίων μέσον που τοῦ ἀέρος μετεωρίζαντες, τὰς τε σπιάθας αὐτῶν ἐκ τοῦ κατὰ πρώραν μέρους καὶ πέρα τῆς τῶν νηῶν διαμέτρου προβεβληκότες, ξένον τι καὶ παρηλλαγμένον πανούρ-* 20 *γευμα διὰ τοῦ τοιοῦτου τεχνάσματος ἐτεκτῆναντο. ἔψου γάρ, ὡς ἔφη, τῶν ἀνχένων μετεωρισθέντων, ἔβαλλον ἐν αὐτοῖς ἐπι-*

1 ἀπ' τῆς P

2 ἔχειεν P, ἔχοιεν A

6 αὐτοῖς] αὐτῶν A

11 ὑπάψαντες A

15 ἑξαρτύων AP

19 κατὰ om A

22 μετεωρηθέντων AP

nempe hoc illis consillum, is scopus, ut experimentum eiusmodi facerent, ut si eo expugnari civitatem contingeret, bene esset, quod nullum aliud ad obsidendas urbes conducibilis videretur aut validius, et potissimum cum ex aquis pugna conseritur, nec interiecta continens molitionis opus interrumpit: sin vero cum aliis, quae antea ipsi moliti essent, haec quoque iis opera cassa foret, eos qui ad rem aggrendendam provocassent, et ut tanta navigatio susciperetur fucis eis auctores exstitissent, ferro trucidarent, tumque ad propria redirent. hoc igitur inter eos deliberato consilio ipso noctis obortu varium illud et multiforme machinamentum adorti sunt. accensis enim ubique luminibus, cunctisque quas conduxerant navibus binis coniugatis, et ut alteri cohaeresceret, densisque retinaculis et catenis ferreis earum latera colligantes, ne a sese facile divellerentur, per malos in prora appensos ligna in medio eminentia, quae vulgo nautis catarria dicta, sursum traxere. tum amborum navium *ανχένας* quos vocant (ac si iuga dicas) interea per funes in capite intortos in medium aërem levantes, suosque enses ex prorae parte extraque navium diametrum exporrigentes, inauditum fidemque excedens ac portentosum fraudis omnis solertiaeque inventum artificio illo commentum sunt. in altum enim, uti dicebam, navium iugis protensis, longa

Θέντες μακρὰ τινα ξύλα στιχηθὲν ἄλλο κατ' ἄλλο, καὶ τὸν διὰ μέσου τόπον γεώσαντες τῇ σεσοφισμένη ταύτῃ μηχανῇ, τὰ πέρατά τε πάντοθεν σανίσι καταφραζάμενοι, καὶ τὰ ἄκρα τῶν ἀχένων ἐν τοῖς κατὰ πύρρινον μέρεσιν ἄλλοις στιβαρωτάτοις δεσμοῖς ἐν-
 5-ασφαλισάμενοι, πύργους τινὰς τῶν εἰς τὴν χέρσον ἐν τῷ τείχεῖ καθισταμένων χρειωδεστέρους τῇ ἐπινοίᾳ ταύτῃ κατετεχνάσαντο, ἐν οἷς ἐνόπλους τινὰς βαρβάρους ἐπαγεβίβυσαν, ῥώμῃ σωματίων καὶ τολμηρίᾳ φύσεως ἀνεσταλμένους, τὴν καθ' ἡμῶν ὑστάτην καὶ τελευταίαν ἐπιβουλὴν ἐνεργήσουστας. ἐπέτριπον γὰρ τοὺς μὲν
 10-αὐτῶν βάλλειν τοῖς τόξοις κατὰ τῶν ἐνδοτέρων τοῦ τείχους ἐστῶτων, τοὺς δὲ τοῖς χειροπληθέσι λίθοις ἄλλους πυρὶ τινί, κατ' αὐτῷ τετεργνημένῳ κἂν τισιν ὀστρακίνοις σκεύεσι προεὐτρεπισμένῳ, καθ- P 345
 ὀπισσάντες κατὰ τῶν ἀντιπρόσωπον αὐτῶν ἐρχομένων προσέταττον ἀκοντίζειν. ταῦτα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ἐνεργῆ τε καὶ ἐπιτήδεια
 15-διὰ τὸ μηκέτι περὶ γῆν αὐτοὺς εἶναι ποιεῖν, ἀλλὰ τῷ προλεχθέντι κακουργῷ τεχνάσματι ὑψηλοτέρους αὐτοὺς καὶ αὐτῆς τῆς οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους καὶ πᾶσαν αὐτῶν μακρόνια ὡς ἀπὸ μπετώρου χρειώδη συμβαίνειν.

33. Ἄλλ' ἐπειδὴ ταῦτα πάντα κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν
 20-νόκτα εἰς ἔργον ἤχθη τοῖς ἀσεβέσιν, οὐδὲν δὲ τῶν πρυττομένων τέως ἐλάνθανεν ἡμᾶς διὰ τό, ὡς εἴρηται, φῶτα ἔχειν αὐτοὺς πολλὰ καὶ πλησίον εἶναι τὸν ἀγιαλὸν εἰς ὃν αὐτοῖς τὰ δόξαντα B

8 ἐνεσταλμένους? sed infra quoque, c. 53, ῥώμῃ ἀνεσταλμένοι.
 10 ἐνδοτέρω? 12 καὶ A 15 εἶναι] ὄντας? 16 τῆς om P

quaedam ligna tignaue, unum post aliud ordine collocantes, iis iniecerant; locaque interiecta terra expletes in solerti hac machina, extremaque undique asseribus communientes, atque iugorum capita ad puppis partes validissimis vinculis adstringentes, quae in rem magis essent belloque conducerent quam quae in muro ad continentem erant, subtili eo invento artisque solertia turres effecere. his barbarorum quidam armati impositi, robusto corpore audacique indole atque genio, qui extremum novissimumque militare consilium in nos exsequerentur. in mandatis enim acceperant ut alii iaculis impeterent eos qui in interiori murorum parte insederant, alii saxa immania, alii ignem, ipsumque arte confectum atque in vasculis testaceis antea paratum, in eos prolicerent quos sibi adversum incursantes haberent. erant vero cuncta illis operi parata ac peridonea, quod non amplius humi serperent, sed malefico illo artis commento ipsa quoque iam muri structura superiori mole exstarent, omnisque ipsorum machinae vis velut e superiori loco commode iis cederet.

33. Quia igitur cuncta haec per eam ipsam noctem ab impiis ad opus deducta erant, nec eorum quae egissent hactenus nos quicquam latuerat, quippe cum ipsimet, uti dictum est, multa lumina accendissent, nec litus longe distaret, in quo illi sic eis visa moliti essent, omnes ti-

διεσπούδαστο, ἔλαβε πάντας φόβος καὶ ἔκπληξις, καὶ οὐκ εἶχον
 ᾧ τινὶ τοῦ λοιποῦ τρόπῳ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς συντηρήσονται. ἦν
 γὰρ ἰδεῖν τὸν δῆμον ὄλον δι' ὄλου κλονούμενον τε καὶ ἀπορούμε-
 νον, ἄλλοτε ἄλλως ἀμχανῶντα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ζῶην κινδυ-
 νεύοντα. οὐ γὰρ ὅπως ἕκαστος ἀποκρούσεται τὴν ἐφεστῶσαν ὅ
 ἀνάγκην διὰ φροντίδος εἶχεν, ἀλλὰ πῶς ἢ μεθ' οἷας ἀλγηδόνος
 τῷ θανάτῳ προσομιλήσει τοῖς λογισμοῖς κατετέμετο. φυγεῖν
 μὲν γὰρ οὐκέτι οὔτε πρόχειρον οὔτε ἀσφαλὲς ἦν, κύκλῳ τοῦ τεί-
 C χους τῶν βαρβάρων περιεστώτων καὶ κατὰ τῶν πυλῶν ἐφεδρευόν-
 των· προσμένειν δὲ πάλιν ὁ κατ' ὀφθαλμοῦς οὐκ ἐδίδου κίνδυνος. 10
 πῦσαν οὖν ἑλπίδα σωτηρίας προδόντες, καθάπερ ἔνεοί τινες τὸ
 τεῖχος διήμειβον, τῷ μεγέθει τῆς συμφορῆς ἀπορούμενοι. πλὴν
 ἔδοξέ τισιν, ὅσοις οὐ κατέσβη τελείως τῆς ἀνδρίας ἢ θουαλλίς,
 μεταξὺ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων προεντρεπίσαι τινὰ τῷ τείχει
 εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἐπερχομένων. τὰ δὲ ἦν πίσσα καὶ δᾶδες καὶ 15
 ἄσβεστος καὶ τινα ἄλλα, οἷς τρέφονται τὸ τάχος πυρὸς φλόγες,
 σκεύειν ὀστρακίνοις ἐπιτετηδευμένα, ὡς ἂν τῶν νηῶν τυχὸν ἐφορ-
 D μουσῶν τοῦτοις χρώμενοι καὶ διὰ μέσον τοῦτων ἐξακοντιζόντες
 ἀπράκτους αὐτοὺς τῆσδε τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποδείξωσιν.

34. Ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἦν ἀπορουμένων ἔργα 20
 καὶ διαβούλια, ἦδη δὲ καὶ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς τὸν νυκτερινὸν
 ζόφον διέλυεν, ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ νῆες, ὡς εἶχον σκευῆς, κατὰ πολ-

16 τὸ om AP

mor invasit et trepidatio animique deiectio, nec iam erat qua se ratione
 tutos ac incolmes servarent. vidisses enim omnem populū multitudinem
 titubantem ac consilii inopem, aliumque alias anxium, ac vitam ipsam,
 eius palam alea, desperantem. neque enim quomodo imminentem quis-
 que necessitatem depelleret animis solliciti erant, sed quomodo quanto-
 que cruciati periret cogitationibus dissecabantur. fuga enim amplius
 neque in promptu nec tuta erat, cum muros barbari circumvallassent et
 portis insisterent: rursus vero manere non sinebat quod ob oculos dis-
 crimem versabatur. omni igitur spe salutis abiecta, velut muti murum
 circuibant, infortunii immanitate attoniti. visum tamen est nonnullis, in
 quibus fortis animi scintilla non prorsus extincta erat, dum adhuc hos-
 tes exspectarentur, ad eorum propulsandum impetum in muro picem et
 taedas et calcem aliaque quaedam, quibus flammae ignis celeriter innu-
 triuntur, in vasis testaceis disposita praeparare, ut si forte naves adven-
 tassent, illis usi, hisque mediis ipsa haec eiacularantes, ab hac quoque ag-
 gressione repellerent et eorum conatus irritos facerent.

34. Cum vero haec quoque hominum titubantium facta ac consilia
 essent, iamque illucens dies noctis tenebras dissolveret, en et naves, ut
 erant instructae, per multa loca divisae in murum irrumpunt, novumque
 quoddam ac incredibile cunctorum oculis spectaculum ingerunt. unum-

λους τόπους διαιρεθεῖσαι τῷ τείχει προσέρρηξαν, καινόν τι καὶ
 παράδοξον θάματα ταῖς ἀπάντων ὕψει προδεικνύμεναι· ἐκάστη
 γὰρ αὐτῶν συζυγία ἐπιφέρειτο τὴν σεσοφισμένην ἐκείνην τῶν ξυλο-
 συνθέτων πύργων κατασκευήν, πολλῶ τῷ μέτρῳ τὴν τοῦ τείχους
 5 οἰκοδομὴν ἐπερβαίνουσαν, ἄνωθ' ἐν τε τοὺς βαρβάρους ἐξαλλομέ-
 νους καθάπερ τινας ἔξοιστρημένους ταύρους, καὶ τὸν ὄλεθρον
 πᾶσιν ἐπισείοντας. τότε δὴ τότε, ὅσοι τοῦ δήμου τῆς πόλεως τοῦ P 346
 μὲν θανάτου καταφρονήσαντες ἀφύκτου τε ὄντος καὶ κατὰ κόρης,
 ὡς εἰπεῖν, ἰσταμένου ὄλοι τῆς ἀγωνίας ἐγένοντο, ἐπέδειξεν ἀνδρίας
 10 τοῦ κινδύνου τὴν ἀμὴν ποιησάμενοι ἔσθησαν γενναίως ἀθλοῦντες
 ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ ἕκαστος αὐτῶν ἐπεδείκνυτο·
 οὐ γὰρ εἶων τέλεον πλησιάζειν τὰς νῆας, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς συγχοῖς
 βέλεσι τὸ δὲ τοῖς τοῦ πυρός ὑπεκκαύμασι ἀπείργον αὐτὰς τοῦ
 προσπελάζειν τῷ τείχει καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐνεργεῖν. ὅσοι δὲ τῆ
 15 δειλία τὴν ψυχὴν βληθέντες οὐδὲ προσβλέπειν τοῦ κακοῦ τὴν πέ-
 ραν ὑπὸ τῆς ἄγαν ἀμηχανίας ἐξίσχον, ἑαυτοὺς τοῦ τείχους κατὰ
 μικρὸν ὑποσύροντες ἐπὶ τὰς ἀκρωρείας τῆς πόλεως ἔφευγον, καὶ B
 λοιπὸν θαρρεῖν ἐδίδουν τοῖς ἐναντίοις. ὡς γὰρ εἶδον κατὰ τινα
 τόπον τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν πλέον τῶν ἄλλων διαρρηθεῖσαν,
 20 ἔνθα καὶ τοὺς ξυλλοῦς ἤμην προπεπηγότες προβόλους, ἔγνω δὲ
 καὶ τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ἐν αὐτῷ μᾶλλον τῷ τόπῳ διὰ βάρους
 χωρεῖν, μίαν συζυγίαν τῶν ἐξευγμένων ἐκεῖ συνελάσαντες ὤθον
 ταῖς κώπυις κατὰ μικρὸν, ἕως ἔφθασαν πλησίον ἐν αὐταῖς ταῖς

1 τε P

12 τοῖς om P

8 κόρης?

22 χωροῦν A

11 καὶ τὰ — ἐπεδείκνυτο om P

τῶν ἐξευγμένων om P

quodque enim iugatarum navium par turrium ex lignis ingeniose structura-
 rum fabricam convehebat, murorum aedificio multo elatiorem; supra quas
 erant barbari subsilientes, aequae ac tauri oestro perciti, cunctisque in-
 teritum comminantes. tunc sane quotquot civium sprete morte, quae
 inevitabilis certaue immineret et ob oculos, ut aiunt, inque pupilla po-
 sita esset, toti certaminis ardore exarserant, fortis animi specimen ipsam
 periculi magnitudinem facientes, hi videlicet conserta pugna strenue di-
 micavere. haud enim omnino naves propinquare sinebant, sed partim
 telorum spissa grandine partim vero eiectis ignibus a muro arcebant
 ac noxam prohibebant. quotquot vero saucio formidine animo atque
 pavido erant, praeque ingenti mentis inopia nec ipsum mali incursum
 adversis oculis poterant aspicere, e muris sensim sese subtrahentes et
 ad tumulos elatioraue civitatis loca diffugientes hostes deinceps auda-
 ciores fecere. ut enim quodam muri loco structuram prae aliis magis
 ruinam facere viderunt, ubi scilicet nos ipsi lignea propugnacula prae-
 fixeramus, deprehenderuntque aquam maris altiore sinu eo loco urbem
 alluere, iunctarum navium par illo inferentes paulatim remis impulerunt,

ἐπάλξεσι τὰ κατὰ πρόωραν τῶν νηῶν προσπελάσαντες. εἶτα ὡς ἐπεχείρουσιν κατ' αὐτῶν λίθους βαλεῖν οἱ τοῖς ξυλίνοις ἐγκαθήμενοι
C προβόλοις, μέγαν τινὰ καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐμβοήσαντες ἄνω τῶν φηθέντων μηχανημάτων ἐστῶτες οἱ βάρβαροι, λίθοις τε βαλόντες οὐδέτι χειροπληθέσιν ἀλλὰ καὶ λίαν παμμεγέθεσι καὶ ὧν 5 οὐδεὶς ἐδύνατο τὴν φορὰν ὑπομεῖναι, πῦρ τε διὰ τῶν σιφώνων τῷ ἄερι φουσήσαντες, καὶ τινὰ ἄλλα σκευή καὶ αὐτὰ πυρός ἀνάμεσται εἰσω τοῦ τείχους ἐξακοντίσαντες, εἰς τοσαύτην ἐκπληξιν καὶ δειλίαν τοὺς ἐν τοῖς προβόλοις ὄντας ἐνέβαλον ὡς κατυπηθῆσαι τὸ τῆχος καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι καὶ κενὸν ἕπαντα τὸν περίπατον 10 τοῦ τείχους καταλιπεῖν. ἐπειδὴ δὲ τὸ τέλος εἶδον τῶν βεβουλεμένων (πάντες γὰρ καθάπερ ἐξ ἀνέμου φύλλα πρὸς τὴν γῆν κατε**D** φέροντο, οὐδὲ κατὰ τῶν κλιμάκων, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ὁ φόβος κατήπειγεν), ἕνα τινὰ τολμηρὸν βάρβαρον καὶ τῶν ἄλλων ὡς εἰκὸς μαυικώτερον, Αἰθίοπα τὴν χροιάν, ταῖς ἐπάλξεσιν ἐπασηῆκαν. ὁ 15 δὲ τὴν μάχιμραν ἦν ἐτύγγανε ταῖς χερσὶ κατέχων ἀναρριπίζων, καὶ κατὰ τοῦ τείχους ἀλλόμενος, ἐπέμενε σκοπῶν τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους, εἴ γε μὴ πρὸς ἀπάτην ἀλλὰ πρὸς τελείαν φυγὴν ἐκεῖθεν ἐξέκλινε. καὶ γὰρ ὑφωρῶντο μὴ τινὰ κεκρυμμένην ἐνέδραν ἔχωσιν οἱ τῆς πόλεως ἐν ταῖς ἀγνυαῖς, δι' ἧς αὐτοὺς εἰς πολλὰ διαιρεθέν- 20 τας δολερῶς κακουργήσονται, καὶ ἀμφέβυλλον τέως μὴ ἀπροόπτως οὕτως προσχωρεῖν τῇ πόλει καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐνεργεῖν. ὅτε δὲ **F347** ταῖς ῥίσις τῆς βαρβαρικῆς μαχαίρας ἐξαστράπτων ὁ ἀῆρ κατὰ-

2 βάλλειν A

16 ἔτυχε A

19 ὑφωρᾶτο P

donec ipsa propugnacula navium proras contigere. tumque his qui in ligneis propugnaculis positi erant in eos lapides iacere incipientibus, magno horrendoque sublato clamore ac ululatu, supra eas quas dicebam machinas stantes barbari, nec manualia duntaxat sed quam immanissima, et quorum impetum nullus sustinuisset, convolventes saxa, ignemque siphonibus aëri insufflantes, atque alia vasa (ipsa quoque igne plena) intra murum iacentes, tantum metum ac stuporem illic constitutis praesidiariis incusserunt, ut quam celerrime exsilientes in fugam verterent omnemque muri aream vacuum desererent. ubi autem voti se compotes factos esse viderunt (omnes enim velut a vento excussa folia in terram proruebant, neque per scalas, sed ut eos pavor raptabat), unum quempiam audacis animi barbarum, ceterisque, ut videbatur, maiori fretum vesania, colore nigerrimum, in propugnacula immittunt. is ense, quem in manibus gestabat, rotans, inque murum insiliens, ac moras in eo trahens, multitudinis impetum observabat, num scilicet fraude, an quod omnino fugam fecissent, inde abscessissent: verebantur enim ne insidiis adversus eos in occulto per angiportus vicosque dispositis cives se in multa divisos agmina malo dolo, gravi ullo damno afficerent; dubiique hactenus subsistebant, ne sic improvise in urbem irrumperent exque genio illius vastitatem darent. at ubi barbarici ensis frequenti circum-

δηλον ἐποίει πανταχοῦ τῶν πολεμίων τὴν εἴσοδον (καὶ γὰρ ἦν ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας), τότε δὴ πάντες τοῦ κακοῦ τὴν ἔκβασιν θεασάμενοι ἐτρέποντο ἄλλος ἄλλαχοῦ, τῷ θανάτῳ συνελανόμενοι. ὁ δὲ ἦν ἔφρονας καὶ μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ παραχωρῶν ἐπίνοιαν δι' ὧς αὐτὸν ὑπεκκλίνωσιν.

35. Εἶτα ὡς ἤπαν κενωθὲν τὸ τεῖχος εἶδον οἱ βάρβαροι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς εἶχον ἐκ τῆς τοῦ πλήθους ἀνυποστάτου φωνῆς, σπουδῇ τῶν νηῶν ἐκβάντες καὶ τῶν ἐπάλλξεων εἰσω καταπηδήσαντες τὰς τε πύλας ἀναρρηπίσαντες ἐδήλουν καὶ ταῖς ἄλλαις **B**
10 ναυσὶ τῶν πεπραγμένων τὸ πέρας, αἵτινες σπουδῇ καὶ αὐταὶ παρὰ τὰς διεξόδους ἐγγύθεν προσορμισθεῖσαι ἐπεμπον τῇ πόλει τοὺς βαρβάρους, τὰ σώματα γεγυμνωμένους, μικρῶ τινὶ μόνῳ περιβολαίῳ τὰ κατὰ τὴν αἰδῶ ἐγκαλύπτοντας, τὰς μαχαίρας ἔχοντας ἐν χερσίν· οἳ καὶ ἔνδον γενόμενοι πρῶτον μὲν οὖς εὔρον ἔτι περὶ τὸ
15 τεῖχος ἐνστρεφομένους, εἴτε τῷ φόβῳ βληθέντας καὶ κινηθῆναι μὴ δυναμένους παρεθέντος αὐτοῖς ἐκ τοῦ φόβου τοῦ σώματος, εἴτε πάλιν τοῖς ῥηθεῖσι πτώμασι συγκλασθέντας καὶ πρὸς τὴν φωνὴν ἀπελπίσαντας, τούτους τὸ τάχος ἀνείλον, εἶθ' οὕτω ταῖς λεωφόροις κατεμερίσθησαν. τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως εἰς πολλὰ μέρη **C**
20 τμηθὲν διεθροεῖτό τε καὶ συνείχετο, οὐκ ἔχον ὅπου περισωθεῖν ἢ τὴν συμφορὰν διακρούσῃται. ἦν γὰρ ἰδεῖν τότε τοὺς ἀνθρώπους

13 αἰδῶ] εἴσοδον P συγκαλύπτοντας A ἔχοντες A 16 τοῦ
 post ἐκ om P 17 συνθλασθέντας A 20 διεθροεῖτο Com-
 beffius, διεθροεῖτο AP 21 διακρούσεται A

actu effulgurans aër hostes in urbem pervadere atque ingredi palam fecit (erat namque hora diei tertia), tunc nimirum, tunc cuncti, mali eventum perspecto, alius alio, contrusati fato, diffugere, cum dira mors cunctis ingrueret, nec eius amolientiae ullum deinceps consilium ratioque superpeteret.

35. Postmodum cum nudatum defensoribus murum barbari conspexissent, exque effusa multitudinis fuga nihil iam sibi periculi imminere intelligerent, statim navibus effusi inque propugnacula insilientes ac portas diffindentes reliquis quoque navibus gestorum exitum indicavere. quae et ipsae celeriter ad viarum exitus prope appulsae barbaros in urbem immittebant, corporibus nudos, exiguoque solum amictu verenda contactos, ac manus gladiis armatos. urbem porro ingressi primum quidem, quos adhuc in muris versantes offendere, sive metu percussos nec se movere valentes, corpore eis ex metu dissoluto, sive rursus iis quos dicebam casibus praecipitiisque contractos, sibi quae fuga consulendi omni spe destitutos, quam cito trucidabant. tum per vicos ac plateas dispersitum sunt: urbana autem multitudo, huc atque illuc multis partibus divisa, tumultuabatur et clamitabat angustiisque tenebatur, cum nulla salutis ratio aut depellendae calamitatis in promptu esset. vidisses enim tunc

ὡς ἀκυβέρνητα σκάφη τῆδε κάκεισε περιφερομένους, ἐλειπόν θά-
μα, ἄνδρας γυναικας νήπια, ἀλλήλοις συμπύπτοντας, ἀλλήλων
ἐκκρεμαμένους, ἀσπαζομένους τὸν οἰκτιστὸν ἐκεῖνον καὶ τελευταῖον
ἀσπασμόν. εἴ ποῦ τις καὶ πατήρ ἐν αὐτοῖς πρεσβύτης, ἐπιπεσὼν
τῷ τραχίλῳ τοῦ παιδὸς δεινὸν ἐπεκώκυε, τὸν χωρισμὸν οὐ φέρωσ, 5
ἀλλὰ τὰ μέλη κατέχων τοῦ φιλότατου, καὶ πρὸ τοῦ ξίφους τῷ φρ-
D σικῷ νυττόμενος πάθει τὸν θοῆνον ἑαυτῷ διετίθει, “φεῦ μοι” λέ-
γων, “ὦ παῖ, ἐν τίσι νῦν ἐξεταζόμεθα; τίνα ταῦτα τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς καθορῶ; εἰς τοῦτο γάρ σε ἐπιμελῶς ἐξέθρεψα, καὶ διὰ τοῦ-
τό σε παιδευταῖς ἐξεδόμην καὶ συνέσει διαπρέπειν ἐν τοῖς ὀμήλιξι 10
διεσπούδασα, ἵν’ ὅτε προσεδόκων ζηλωτὸς μὲν εἶναι τῇ εὐπαιδίᾳ,
ἐπίφθορος δὲ τῇ ἐπὶ σοὶ καυχῆσει, μακαριώτερος δὲ πολλῶν ἄλλων
πατέρων ὡς τοιοῦτον ἔχων εὐπρεπέστατον τέκνον, ἐράσμιον μὲν
τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, ἐρασιμιώτερον δὲ τοῦ προσώπου τὴν
θέαν καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς ψυχῆς τὴν ἰδέαν, τότε κατ’ ὀφθαλμοῦς 15
P 348 ἰδέσθαι τὸν ὀλέθριον τοῦτον καὶ δυστηχέστατον ἀπὸ σοῦ χωρισμὸν;
καὶ διὰ τοῦτο μέχρι τοῦδε τῇ δυστήνῃ ταύτῃ τετήρημαι πολυῖ,
ἵν’ ὑπὸ βαρβάρων ἴδω κατακλιζόμενόν σου τὸ σῶμα καὶ τὰ φίλτα-
τά μου καὶ παμπόθητα μέλη τῷ ξίφει τοῦ δημίου ἀνηλεῶς δια-
σπώμενα; οἶμοι, τίς γένωμαι; ποίαις ὄψει ταῦτα κατίδω; ποῖον 20
ἐπὶ σοὶ ποιήσομαι θοῆνον; εἶδε τοιούτου τύχοιμεν δημίον ὃς ἐμὲ
πρῶτον τῇ μαχαίρᾳ διέλοι, ἵνα μὴ καθυστερήσας δριμυτέρας τοῦ

4 εἴ ποιν] cf. p. 349 d
19 μοι?

8 ἐξετάζομαι A

16 ὀλέθρον A

homines velut navigia omni rectore destituta hac illacque procella cir-
cumferri, miserabile spectaculum, viros mulieres parvulos in se mutuo
collabentes, ex se mutuo pendentes, infelicissimum illud supremumque
dantes osculum ac consalutantes. sicubi forte in eis pater vetulus in
filii collum ruens maeste conquereretur, separari non sustinens, sed car-
rissimi membra tenens et ante ensem naturali punctus dolore atque af-
fectu, sibi ipse luctum digerebat. "heu me, fili," aiebat, "in quibus nunc
versamur! quaeenam haec oculis usurpo? eamne in rem diligenti cura
educavi, proptereaque magistris tradidi, et ut maiore prudentia inter ae-
quales fulgeres operam sumptusque locavi, ut cum plane prolis felicitate
aemulandum me fore exspectabam, tuique gloriatione invidiam provoca-
turum, necnon aliis vulgo parentibus beatiorem, ut qui tali honestissimo
filio praeditus essem, ipsa corporis statura amabili, vultusque adspectu
amabili, magisque adhuc forma animae ac decore, tunc ob oculos exitio-
siam hanc infortunatissimamque a te separationem videam? an ideo
miseranda hac canitie huc aetatis provecus sum, ut corpus tuum a bar-
baris caedi amantissimae ac desideratissima membra lictoris gladio
cernam immaniter discerpi? heu me! quo me vertam? quibus oculis
haec conspiciam? quo te luctu deplangam? utinam talem liceat nan-
cisci lictorem, qui me priorem gladio diffundat, ne tardiore nocte subla-

ξίφου ἐπὶ σοὶ τὰς ἀλγηδόνας μισθήσωμαι. ἐνὶ τούτῳ τῷ μωμφόνῳ χάριτας ὁμολογήσω, εἶγε τῆς σφαγῆς ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ κατάρξεται γηραιοῦ τραχήλου· εἶθ' οὕτω τῷ ἐμῷ λόθρῳ τὸ σὸν σπείσειεν Β αἷμα. καὶ γὰρ οὕτω τὴν πολλὴν δόξην ὑποτέμωι τῷ ἔγγιωρή-
5 ματι.”

36. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἄλλοθεν δὲ πάλιν ἄλλος τις τῇ συννόμῳ γυναικὶ προστυχῶν, βύθιον τι καὶ μέγα στενάξας, τὴν κεφαλὴν τε κινήσας καὶ τὴν μορφὴν ἀλλοιώσας, προσδραμὼν αὐτῇ καὶ περιπλακεῖς τὴν συμφορὰν ἐτραγῶδει. “σῶζου, γύναι,
10 καὶ τοῦ συννόμου μὴ ἐπιλάθου. ἤδη γὰρ ἡ μεγάλη στοργή, ἣν πρὸς ἀλλήλους ἐθέμεθα τῇ κοινωσίᾳ τῆς φύσεως, διακόπτεται σήμερον, καὶ ξίφος καινοτομεῖ τὴν συνάφειαν, καὶ θάνατος ἄω-
ρος τὴν συζυγίαν διόστησιν. οὐκέτι τὴν ζωὴν τῇ κοινότητι τῆς C
βιοτικῆς ἐξανύομεν. οὐδεὶς ἡμῖν τοῦ λοιποῦ παιδοποιίας λόγος.
15 εἶθε μὴδὲ ταῦτα, ἃ νῦν ἡμᾶς περιέσθηκε νήπια, τοῖς ὀφθαλμοῖς κατείδομεν ἐξ ἄρχῆς. εἶθε τῇ σορῶ ταῖς ἡμετέροις χερσὶν ἀπε-
δόθησαν, καὶ μὴ τοῖς θηροῖς τούτοις εἰς δυστυχῆ δουλείαν διετη-
ρήθησαν.” εἶτα τοῖς τέκνοις ἀναμιχθέντες καὶ τὸν θρήνον χορο-
στατήσαντες τὴν διαίρεσιν ἑκατέρουν. ἀδελφὸς δὲ πάλιν ἀδελφῷ
20 συναντήσας καὶ φίλος φίλῳ, ὁ μὲν τὴν συγγένειαν ὁ δὲ τὴν μακρὰν συνήθειαν ἀπεκλαίετο. καὶ ἀπλῶς τῇ ἀμετρίᾳ τῶν κατὰ μέρος θρήνων κραυγῆς ἀσήμεον πάντα πεπλήρωτο, ὥσπερ ἂν εἰς σφαγὴν D

6 οὕτως A 10 μὴ] μου Combefisius.

tus acerbiore gladio super te cruciatus experiar! uno hoc cruento tor-
tori gratias agam, si a senili mea cervice ducto caedis initio tuum mox
sanguinem cruori meo libaverit. sic namque eoque molimine doloris par-
tem plurimam abstulerit.”

36. Et haec quidem iste. aliunde vero alius, quacum vixerat ac
quam contubernalem habuerat, uxorem offendens, imo ex pectore altum-
que trahens suspirium et caput movens vultumque immutans, ad eam
accurrens eique circumfusos ac stringens, dirum casum lugubri voce
plangebatur. “vale, mulier, meique coniugis obliviscere: iam enim ingens
illa amoris vis, quam inter nos sociali naturae vinculo ratam habuimus,
hodie discinditur, et gladius coniunctionem dividit, morsque intempesta
aeterno divortio coniugium dirimit. non ultra sociali ingo trahemus vi-
tam. nulla deinceps futura nobis prolis suscipiendae ratio. atque uti-
nam ne susceptos unquam circumstantes parvulos oculis usurpassemus.
utinam nostris manibus tumulto traditos hisce feris bestiis ad infelicem
servitutem minime servassemus.” tum se cum filiis immiscentes, ac velut
choro luctum sustollentes, divisionem expectabant. frater vero rursus
fratri et amicus amico obviam facti, ille sanguinis necessitudinem defle-
bat, hic longam consuetudinem. et ut summa dicam, immensa turba eo-
rum qui singuli lamentis indulgebant, incondito clamore canota repleban-

συγκλεισθέντων προβάτων και συμμιγῆ φωνῆν ἀφιέντων. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς τοὺς οἴκους ἀπέτρεχον, οἱ δὲ τὰς ὁδοὺς ἀπεκόπουν· ἄλλοι πρὸς τοὺς σεβασμίους οἴκους ἠλαύνοντο, ἄλλοι τὰς πύλας τῆς πόλεως καταλαβεῖν ἔσπευδον. ἕτεροι δὲ πρὸς τὸ τεῖχος ἀνιέναι ἐβούλοντο μὲν, οὐ δεδύνηγτο δὲ ὑποκλαζούσης αὐτοῖς τῆς 5 φρυσικῆς ἰσχύος τῇ προσδοκίᾳ τῶν φοβερῶν· οὐκ εἶχον γὰρ ὅπως διάθωνται πρὸς τὸ κακόν, ἀλλ' ὅπου περ ἂν ἔτυχον γεγονότες τῆς πόλεως, κατὰ πρόσωπον εὗρισκον ἀπαντῶντα τὸν θάνατον, ὡς μὴδὲν αὐτοῖς εἶναι λοιπὸν ἀσφαλές πρὸς ἐπίνοιαν.

P 349 37. Ἀλλὰ πῶς ἂν σοι τοῦ λοιποῦ τὴν καθ' ἡμᾶς συμφο- 10 ράν, ὦ ἀνδρῶν λογιώτατε, ἢ τὴν ἐπαλληλίαν τῶν τοσοούτων ἀνιαρῶν διαγράψομαι; ποῖον τούτων πρῶτον εἰπὼν τοῖς ἄλλοις δευτερεύειν παραχωρήσω; ἐπὶ τίνι τῆν γλώττιαν κινήσω ἢ τὴν χεῖρα πρὸς γραφὴν ἐξενέγκω; ἔξιστα γὰρ μου τὸν νοῦν ἢ μνήμη τῶν 15 γεγονότων, καὶ οἷον ὄρᾶν πάλιν δοκῶν τῶν λεχθησομένων τὰ πρά- γματα δυσπεπιχείρητον τὴν περὶ τούτων ἐξήγησιν ἐπαισιθάνομαι. ἢ γὰρ ἀνατύπωσις τῶν γεγονότων ὡσανεὶ πραττομένων τῇ ψυχῇ διὰ τῆς μνήμης τὸν κίνδυνον εἰκονίζουσα καὶ διαμορφούσα τῇ φαντα- 20 σίᾳ τὰ πράγματα, τὴν ὁρμὴν τοῦ λέγειν ἐπέχειν βιάζεται. οἷα γὰρ ἦν τὰ τελούμενα τότε! οἱ μὲν πρὸ τῆς σωματικῆς τὴν τῆς 20 ψυχῆς πλέον δεδιότες πανωλεθρίαν πρὸς τὸ θανεῖν ἐδυσφόρουν, ἀρχὴν τῶν ἐκείθεν κολάσεων τὸν χωρισμὸν ἠγούμενοι τὸν τοῦ σώ-

14 γράφειν P 17 ὡσανεὶ Combesisius, ὡς ἂν τι AP 22 τὴν ἐκείθεν κολάσεως P

tur, velut si oves ad iugulandam conclusas commixtam vocem ederent. horum namque alii ad domos confugiebant, alii vias observabant, alii ad venerabiles aedes contendebant, alii ad portas civitatis properabant, alii muros conscendere in animo habebant, nec tamen poterant, collapsa in eis naturali virtute malorum expectatione. nam nesciebant quo se modo ad malum compararent: sed quovis civitatis loco constitissent, adversa facie occurrentem sibi mortem offendeabant, ut nullum iam eis reliquum esset consilium, quo rebus suis tuto prospicerent.

37. Sed quamam tibi ego ratione subsecutam deinceps calamitatem, virorum eruditissime, aut tantorum malorum longam seriem catenamque describam? quod horum primum assumens, secundas reliquis partes adscribam? cuius argumento movebo linguam, aut ad scribendum manum extendam? rerum enim gestarum dirique casus memoria mentem sede deicit; ac qui prope oculis res ipsas quas dicturus sum videre videar, quam earum ardua narratio sit plane sentio. rerum namque mente informatio, ut quae ipsum coram animo gestorum periculum per memoriam simulacro exhibeat ac phantasiae (vi scilicet cogitandi) effingat ac repraesentet, orationis impetum retardat ac inhibet. qualia enim erant quae fiebant per eas angustias? alii, animi potius quam corporis noxam reformidantes, aegre mortem ferebant, qui videlicet separationem a cor-

ματος· οἱ δὲ τῇ γῇ προσειρόδοντες τὰ γόνατα, κρουνοὺς τε δακρύων ἐκβλύζοντες, ἀξίους παραδεχθῆναι τῆς κλήσεως διὰ τοῦ τοιοῦτου θανάτου τὸν θεὸν ἐλιτάνεον. ἄλλοι τῇ μνήμῃ τῶν ἡμερησίων τομῶν τῶν τοῦ ξίφους τὸ συνειδὸς νυττόμενοι τὸν ἀναλωθέντα χρόνον ἐπὶ ματαίῳ ἀνεκαλοῦντο μεταμελοῦμενοι. ἕτεροι μηδὲν τοιοῦτον ἐνεργῆσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν προδόντες C τῇ ἀγωνίᾳ, ἴσταντο τρομῶδεις, δίκην ἀψύχων δένδρων τὴν τομὴν ἀναμένοντες. ἄλλοι δὲ καθάπερ οἴστρω τῷ φόβῳ πληττόμενοι ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς ἦσαν· ἐξ ὧν καὶ πλείστοι πρὸς τὸ ἐκτὸς 10 τοῦ τείχους ἀσυλλογίστως ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες ἢ τῷ πτώματι τὴν ζωὴν συνεπέραναν ἢ τοῖς κειῖσε στρεφομένοις βυρβύροις ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν.

38. Τί δὲ τῶν γυναικῶν εἶπω πρῶτον, οἷς καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συνθρηγεῖν αὐταῖς ἐβιάζοντο, ἤγουν τὰς ἀνακλήσεις, τὰς 15 οἰμωγὰς, τῶν τέκνων τὰς περιπλοκάς; οὐδ' εὐσχημονεῖν ἔτι βουλόμεναι νικηθεῖσαι τῷ πάθει, οὐδὲ τῆς ὕψεως τῶν ἀνδρῶν ἑαυτὰς ὑπεκκλίνειν, ἀλλ' ἀναιδῶς φερόμεναι, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμέναι καὶ τῶν πρὸς συστολὴν ἀμελήσασαι, ἤγοντο συνεκβοῶσαι τοὺς θρήνους καὶ τοῦ κινδύνου καταστενάζουσαι. εἴ ποιν καὶ 20 παρθένος ἐν αὐταῖς, ἢ μήπω τῆς οἰκουρίας προβῶσα ἀλλ' ἀσφαλῶς τηρουμένη τῷ γάμῳ καὶ σεμνότητι πῦσαν δεδιδαγμένη, τὴν αἰδῶ τῆς ὕψεως περιάρμασα, καὶ μηδ' ὅτι γυνὴ τυγχάνει τῷ δέει

2 ἀξίως Combef.

16 κνηθεῖσαι P

pore futuri aevi poenarum initium ducerent. alii, fixis terrae genibus largoque lacrimarum fonte perfusi, digne vocatione recipi istiusmodi mortis periculo deo supplicabant. alii delictorum memoria, omni gladio acutius conscientia vulnerati tempus vane insumptum dolebant, maestique paenitudine revocabant. alii nihil eiusmodi praestare valentes, nimisque doloris vi excussa ratione atque prodita, tremebundi stabant, velut prope inanimatae arbores ferri ictum exspectantes. alii velut oestro, metu percussi, contineri non poterant: quorum etiam plurimi inconsulta mente extra murum ruentes praecipites vel casu alii vitam finire, vel ipsi se barbaris illic consistentibus tradidere.

38. Mulierum autem quid prius referam, quae vel ipsum aërem una secum planctum edere cogebant, compellationes scilicet et ciulatus liberorumque amplexus? hae gravi dolore concitae nec decorum tenere nec virorum se conspectibus subducere volebant, sed impudentia actae, solutis crinibus, omniumque oblitae quae ad modestiam ac verecundiam faciunt, flebili clamore adversusque periculum gemitu, bacchantium more cursitabant. inter eas et virgines, necdum domo prodire solitae, sed quae tuto alligandae servarentur connubio omnemque modestiam essent edoctae, pulso ab ore pudore, et neque an mulieres essent, sexumque

λογιζομένη, δεῖξει τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ, ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ κοι-
 P 350 νωνοῦσα τοῦ θρήνου καὶ δεινὸν ἀλαλάζουσα. μονασταὶ δὲ καὶ
 μονάζουσαι, ὅσοι τὴν προσπάθειαν τοῦ βίου κοιμηθῆ νέοι ὑπάρχον-
 τες τῷ φιλτρῷ τῆς ἀρετῆς ἀπεσεύσαντο, ἑαυτοῖς μόνοις καὶ θεῶ
 ζῶντες, τῶν ἀσκητηρίων ἐκβάντες καὶ ταῖς πλατείαις διασπαρέν- 5
 τες τῆς πόλεως τὸν κοινὸν ὄλεθρον γοερῶς ἐκλαυθμύριζον. ἔξ οὗ
 δὴ μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω τὴν ποικίλην
 καὶ διάφορον ἀρετὴν τῶν Ναζηραίων ἐκείνων, ἣν καταμόνας ἐφι-
 λοπόνουν, ἥτοι τὴν πάννηχον ψαλμωδίαν καὶ τὴν ἱερὰν παρθενίαν
 τῆν τε ἐκτενῆ προσευχὴν καὶ τὸ ἀκατάπαυστον δάκρυον, πῶς τὴν 10
 πρὸς ἡμᾶς θείαν οὐ . . . συμπαθειαν, πῶς οὐ κατηγγυήσαντο
 B τὴν πόλιν, πῶς οὐχ εὖρον ἔπαθλον ἀρετῆς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κιν-
 δύνου, συνελήφθησαν δὲ μᾶλλον καθάπερ ἀνεπισκόπητα πρόβατα,
 πάντες τῆς μαχαίρας γεγονότες καὶ τῷ κλήρῳ τῶν ἀμαρτωλῶν τῆς
 C σφαγῆς κοινωνήσαντες. πλὴν ἡγοῦμαι ὅτι τούτων μὲν ὁ θάνατος, 15
 ὡς φησὶν ὁ ψαλμός, τίμιος γέγονεν ἐναντίον κυρίου, κὰν τούτῳ
 τοῦ σοφοῦ τοὺς οἰκέλους δούλους τιμήσαντος, ἵνα μετὰ τῆς λοι-
 πῆς ἀρετῆς καὶ τὸ τέλος μαρτυρικὸν ἀπενέγκωνται, ὡς ἂν ἐπιδα-
 ψιλεύσῃται τούτοις τὰ τῆς ὑπομονῆς γέρα καὶ τῶν ἀρρήτων ἐκεί-
 C νων ἀγαθῶν τὴν ἀντιδοσιν· ἡμῶν δὲ τὸ πλήθος παραπτώσεων οὐ 20
 μόνον τὰς τούτων ἐντεύξεις ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν μαρτύρων πρεσβείας
 ἀσυντελεῖς δειχθῆναι πεποίηκεν, ἵν' ἡμῶν παθόντων ὄπερ ἤδη

6 γοερὸν A
 σκοπα A

10 πῶς τὴν — συμπαθειαν om A
 17 δούλους om P

13 ἀνεπί-
 20 δὲ om A

sum graviore metu cogitantes, medio foro, pari ac maritatae planctu diroque eiulatu vagabantur. monachi ipsi ac moniales, quotquot ipso iam aetatis flore iunioresque virtutis amore saecularis vitae affectum libidinemque excusserant, sibi solis deoque viventes, monasteriis egressi et per plateas civitatis dispersi commune excidium eiulatu lugebant. hinc magnopere miror ac stupeo, ipse mente reputans multiplicem diversique generis dictorum Nazaraeorum virtutem, quam colebant solitarii, nocturnas modulatis psalmodum vocibus vigiliis, sacram virginitatem, continuas preces iugesque lacrimas; quomodo nihil nobis divinam conciliarunt miserationem? quomodo fidem suam ad urbis incolumitatem non obstrinxerunt? quomodo non virtutis praemio consecuti ut a periculo liberarentur? sed magis velut oves absque pastore comprehensi omnes ferro iugulati sunt, parique cum sceleratis nece interierunt? enimvero horum mortem pretiosam apud dominum, ut psalmus loquitur (115 15), arbitrator exstitisse, cum hoc quoque dei sapientia caros suos ac famulos honoraverit, ut cum reliquis virtutibus martyrii quoque laurea clarescant, patientiae munera eis cumulatus reponens, arcanorumque bonorum praemia largiens: nostrorum vero scelerum multitudinem non solum horum preces, sed et martyrum intercessionem inutiles reddidisse, ut ex iis quibus iam recentique exemplo sumus accepti malis, intelligere

πεπόνθαμεν, ἔχουσι γινῶναι πάντες οἱ τῶν θείων καταφρονηταὶ διατάξεων. ὡς κακία πλεονεκτοῦντας οὐδὲν αὐτοὺς τῆς δεσποτικῆς ἀπειλῆς τῶν σωτηρίων βοηθημάτων ἐξαιρησῶσθαι δυνηθήσεται.

39. Ὡς γὰρ κατὰ πᾶσαν εἰσελθόντες διεμερίσθησαν τὴν πόλιν οἱ βάρβυροι, εὐθὺς πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων ἐπ' αὐτῶν ἀνήρητο. οὐδὲ γὰρ ἦν οἶκος αὐτοῖς οὐδεὶς πάλα προ- D
μεινήσοι καὶ τὴν καθ' ἡμῶν δειψῶσιν ἀπώλειαν, ἀλλὰ καὶ γέρον καὶ ἀκμάζων ἔτι καὶ νεανίσκος καὶ πᾶς ὁ προστυχῶν ἔργον τοῖς μαιφῶνοις ἦν, οὐδὲ καιρίας κατ' αὐτῶν ἀφειῖσι πληγῆς, ἀλλ' ὡς
10 ἂν αὐτοὺς ἐνδιατρίβειν ποιῶσι τοῖς ἀλγεινοῖς, τὰ πρὸς τὸν νῦτον μέρη καὶ τοὺς μηροὺς κατατέμνοντες σχολάζειν αὐτοὺς τῇ τελειώσει παρεβιάζοντο. καὶ οὐδ' οὕτως ὁ πολιορκῶν αὐτοὺς ἐνεπίπλοτο θυμὸς, ἀλλ' ὅτι μὴ πολλάκις δύναται θνήσκειν μανικῶς ἐδυσφόρου. Ἴνα γὰρ τὴν θηριώδη καὶ ἀδάμαστον ἐκίνην ὑρέξιν
15 ἔμφορήσωσιν, οὐδὲ γυναικῶν ἐφέισαντο κατ' ἀρχὰς τοῦ κινδύνου, οὐδὲ παίδων αὐτῶν, ὧν τὸ τῆς ἡλικίας ἄωρον ἄγειν βιάζεται πολλάκις καὶ θηρῶν ὀφθαλμοὺς εἰς συμπάθειαν· ἀλλ' ἦν ἐπ' ἴσης P 351
ἔπασιν ἡ τομή, καθάπερ ἐν χλοηφόρῳ πεδίῳ, πᾶν τὸ παρατυχὸν ἐκθερρίζουσα, ὡς ἐν βραχεῖα καιροῦ ῥοπή ἕοικον ἀποδειχθῆναι τὴν
20 πόλιν τὴν πρὸ μικροῦ στενοχωρουμένην καὶ τοῖς πλήθεσι βριθούσαν. καθὼ γὰρ φθάσαντες εἶπομεν, τὸ μὲν τοῦ δήμου τὰς ἀκρωρείας κατεilhφει κατὰ τὴν καλουμένην ἀκρόπολιν συνελαθέν, ἢ τὴν περιουκίδα τοῦ ὁσίου Λαβιδ ὀνομαζομένην (τοῦτο γὰρ μᾶλλον τῆς

possent omnes divinarum legum contemptores, cum maiorem in modum nequitiae indulgent seque vitio mancipant, nullo se ab ira dominica iustaque ultione liberatum iri salutari subsidio.

39. Ut itaque ingressi per omnia urbis loca dispersi sunt barbari, omnis aetas omneque hominum genus ab eis confestim trucidatur. neque enim ulla eis miseratio erat, qui pridem rabie exarsissent nostramque internecionem sitirent: sed et senex et florenti adhuc aetate atque iuvenis, quisquis denique occurrisset, gladio necabatur. nec vero letali statim vulnere feriebant, sed ut diutius doloribus excruciantur, quae circa dorsum coxaeque sunt concidentis, tarda eos nece conficiebant. ac ne sic quidem exsatiabatur eos obsidens furor, sed quod non saepius mori poterant, immanitatis rabie gravius dolebant. ut enim belluinam illam ac indomitam libidinem satiarent, nec mulieribus mali initio neque pueris ipsis pepercerunt, quorum immatura aetas haud raro etiam ferarum oculos ad miserationem cogit; sed cunctis perinde indicta excisio erat, quae velut in prato herbescente quicquid obvium esset demeteret. hincque adeo factum est ut brevi temporis momento urbs, quae paulo ante vix non angusta habitatoribus erat ac plebe constipata, deserta vilesce- ret. ut enim superius diximus, populi pars collium cacumina ad acropolim sic dictam (i. e. arcem) occupaverat, aut quam sancti Davidis

λοιπῆς ὑπερανέχουσι πόλεως, ἔνθα δὴ καὶ πληθος ἦν μοναχῶν ἐναρέτων πάντων καὶ τῆς οὐρανοῦ πολιτείας ἡξιωμένων), τὸ δὲ
B πάλιν ταῖς δυοὶ πύλαις προσερχομένη ταῖς πρὸς δύοσιν ἀφορώσαις τῆς πόλεως, μίαν ἐχόντων πάντων σπουδὴν, τοῦ ξίφους διεκφυγεῖν τὴν τομὴν. ἀλλ' οὐδὲν πλέον τῶν ἄλλων διήρυσον, τῶν πυλῶν ἐκτὸς τῶν βαρβάρων ἐφεδρευόντων, καὶ μηδ' ἄλλως ἔχοντες εὐχερῶς ὑπερβῆναι, τῷ συνωθισμῷ πιέζοντες ἀλλήλους καὶ τὴν διέξοδον ἀποφράττοντες. (40) οἷον γὰρ ἐγεγόνει κακὸν κατὰ τὴν καλουμένην Χρυσὴν πύλην! πῶς παρανοῖξαι ταύτην βουληθέντες μικρόν, ὅσοι τοῦ δήμου τῷ τόπῳ συνερρῶσαν, διήμαρτον τῆς
C τῷ ἰδίῳ πηλῆματι πάλιν ἐν ἑαυταῖς συνδρομεῖν αὐτὰς κατηγάκασαν· οὕτω δὲ ἔχοντας αὐτοὺς καταλαβόντες οἱ δυσμενεῖς οὐκέτι καθ' ἓνα τοῖς ξίφεσιν ἀγγήρουν, ἀλλ' ὡς εἶδον συνεσφιγμένους ἀλλήλων τε ἐχομένους καὶ ἐκτραπῆναι μὴ δυναμένους, κατὰ κόρ-
 15 ρης αὐτοὺς τοῖς ξίφεσιν ἔπαιον, ὡς μετὰ τὴν πληγὴν διαιρειῶσαι τοῦ προστοχόντος τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῖς ὁμοίοις τῆδε κάκῃσε τὰ μέρη συμπίπτειν, καὶ μηδὲ μετὰ θάνατον τῆ γῆ δίδοσθαι ἀλλ' ἔτι παρακρατεῖσθαι τοῖς λοιποῖς σώμασιν, ἕως πάντων ἀναιρεθέντων, καὶ ὥσπερ τοῦ ὑποστηρῶντος, τῆς ἀπάντων λέγω ζωῆς
 20 διαδράσης, αἵματος ἀλλήλων καθάπερ καὶ τῆς τελευτῆς κοινω-
 νήσαντα.

1 ὑπερανέχει Combef.
 12 συνδρομεῖν P

9 χρυσίαν A

10 συνέρρυσαν A

viciniam vocant. quae regio reliqua urbe altiore situ eminent; ubi etiam monachorum multitudo erat, viri omnes virtute clari caelestique instituto digni habitii. pars vero rursus ad duas portas, ad occidentalem urbis plagam respicientes, confluerant, in hoc unum cunctis operam conferentibus, ut gladii ictum effugerent. sed nihil his melius cessit quam aliis, cum iam barbari extra portas insiderent, nec aliqui facile eis esset ut transirent, cum alter alterum pulsando comprimerent exitumque obstruerent. (40) quantum enim contigit malum in porta quam Auream vocant? quomodo, qui eo confluerant (omnis illa populi pars) cum aliquantulum aperire voluissent, conatu frustrati sunt? vix enim valvas diducere coeperant, cum conferta hic multitudine atque agmine in se rursus coire nectique compulerunt. quos ita constipatos cum hostes offensusent, non iam viritim ensibus obruncabant, sed ut illos inter se compressos, aliosque aliis haerentes averti non posse conspexerunt, in faciem gladiis caedebant, adeo ut post ictum cuiusque diviso capite hinc inde partes dissilirent et ad similia utrinque membra conciderent. ac neque post mortem humo mandabantur, sed cum reliquis adhuc corporibus pari acervo tenebantur, donec omnibus trucidatis, ac velut fulciete, omnium scilicet eliminata vita, uti morte sic et cruore socio iungerentur.

41. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὴν ἄλλην πόλιν, ἣν κα- D
 λοῦσι Λιταίαν, παραθῆναι συνέβη. καθὼς γὰρ ἔφαμεν, τῶν
 ἄλλων τὰς μὲν πρὸς θάλασσαν ἐξαγούσας αὐτοὶ προκατεῖχον οἱ
 βάρβαροι, τὰς δὲ γε πρὸς ἀνατολὴν ἀφορώσας ἡμεῖς προαποκλεί-
 5 σαιτες ἦμεν, τὴν τοῦ πυρὸς μηχανήν, ἣν κατὰ τῶν ἔξω τοῦ προ-
 τειχίσματος πυλῶν προπεπόνθαμεν, καὶ ἐν αὐταῖς ὑφορώμενοι,
 ὡς λοιπὸν ἐκ τούτων πανταχόθεν ἀποροῦντα τὸν δῆμον πρὸς τὴν
 φυγὴν περὶ τὰς ἀγυῖας μόνον εἰλεῖσθαι καὶ ἀπανταχοῦ τῷ θανάτῳ
 προσπίπτειν. σχεδὸν γὰρ ὅλγιοι, καὶ λίαν ὡς εἰκὸς εὐαριθμητοί,
 10 κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ λιμένος ἑαυτοὺς τῶν τειχῶν ἀκοντίσαν-
 τες τὸν κίνδυνον ὑπέξέφνον· καὶ τινες ἄλλοι τῆς κατὰ τὴν ἀκρό- P 352
 πολιν πόλης λάθρα ὑπεκδρομόντες πρὸ τοῦ τὴν συμφορὰν ὑφε-
 στάναι διεσώσαντο τὴν ζωὴν. οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τῶν Σκλαβήνων
 ἠγούμενοι, πάσαι προμελετήσαντες τοῦτο καὶ τὰς κλείδας τῶν
 15 πυλῶν ἐκείνων προὔφελόμενοι. οὗς καὶ ἐχρῆν, τὴν ἀκμὴν τοῦ
 κακοῦ θεασαμένους, παντὶ τῷ προστυχόντι παραχωρῆσαι τὴν
 ἔξοδον· οὕτω γὰρ πολλοὶ τῶν αὐτόθι λαχόντων, πρὸ τοῦ τοὺς
 βαρβάρους ἐπελθεῖν, τὸν θάνατον ὑπέξέκλιναν ἄν. οἱ δὲ τοιοῦτον
 μὲν οὐδὲν οὐδὲ εἰς νοῦν λαβεῖν ἠνέσχοντο· ἀεὶ δὲ τὸ οἰκεῖον προ-
 20 ορώμενοι, καὶ ὅπως τὸν κίνδυνον διακρούουσιν καὶ τούτῳ δια- B
 σκευάμενοι, τὰς πύλας μικρὸν παρανολεῖσαντες καὶ τὴν ὑπεκδρομὴν
 τομῶς ποιησάμενοι, ἕνα τινὰ τῷ τόπῳ καταλείποντες πρὸς τὸ μετὰ
 τὴν ἐκείνων ἔξοδον καὶ αὐτοὺς ταύτας συγκλείσαι, οὕτω τῆς πάντων

3 θάνατον A οἱ om P 8 πανταχοῦ A 15 ἐχρῆν τῷ
 τῆν A 17 τῶν om P 18 ἀπελθεῖν AP

41. Hoc ipsum vero et in porta quam Litaeam vocant fieri conti-
 git. nam barbari, uti diximus, priores reliquis occupaverant portas,
 quae ad mare ducunt. quae vero ad ortum, nos ipsi ante occluseramus,
 in iis quoque suspectam habentes machinam, cuius in exterioris muri
 portis noxam labemque senseramus. hincque adeo omni undique prae-
 clusa fugae ineundae spe, populus in plateis solum volutabatur, inque
 mortis casses omni loco incursabat. vix enim pauci, valdeque, ut par
 est, numero exigui, in occidentali ora portus sese e muris proiicientes
 periculum evaserunt. quidam etiam alii e porta quae ad acropolin (ar-
 cem scilicet) est, sese clam subducentes, cum necdum calamitas appe-
 tiisset, salutis consuluerunt. et hi fuerunt Sclavenorum duces, meditati
 fugam multo ante, atque portarum illarum claves eam in rem pridem
 suffurati. quos decebat, mali mole inspecta, civis exitum permittere:
 sic namque multi ibi constituti, antequam adventassent barbari, caedem
 declinassent. hi tamen nihil eiusmodi in animum saltem inducere susti-
 nuerunt: sed suis semper rebus prospicientes, attentisque animi rationi-
 bus quomodo hinc quoque periculum a se depellerent, portis paululum
 subapertis seque prompte subducentes atque dilapsi, uno quodam ibi re-

Theophanes contin.

85

ἐπεβουλεύσαντο σωτηρίας καὶ τότε, πρόφασιν τινα δολίαν πλασάμενοι, ὡς οὐ πρὸς φυγὴν ἐκτρέπονται, πρὸς ὑποδοχὴν δὲ μᾶλλον τῶν Στρυμονιτῶν συμμάχων, τοῦ στρατηγοῦ δῆθεν ταῦτε προστάξαντος.

42. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ξιφήρεις οἱ βάρβαροι 5
ταῖς πύλαις ἐπέστησαν, καὶ οὐκέτι δυνατὸν ἦν οὐδὲ προσβλέψαι
C μόνον ἐκτὸς ἀκινδύτως τινά, μήτοι γε τὸν κίνδυνον ὑπαλύξαι.
κἀγὼ γὰρ αὐτὸς σὺν τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς (δύο δὲ μοι εἰσιν
οἱ νεώτεροι, τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑποβεβηκότες, οἱ μέγροι τοῦ
δεῦρο τῆς τε φρουρᾶς καὶ τῶν λοιπῶν ἀλγεινῶν μοι συγκαινωνοῦν-10
τες) κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν παρόντες εὐρέθημεν ἐν τῷ τόπῳ μετὰ
καὶ τινῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως οὐκ ὄλλγων. καὶ ὡς ἦδη τὴν
πονηρὰν ἐκείνην ὑπέστημεν ἐπιβουλὴν (μετὰ γὰρ τὸ πραχθῆναι
τὴν σκῆψιν τὸ συμβὰν ἐπεγνώκειμεν), ὀπισθόρμητοι πάντες, ἕκα-
στος ἡμῶν ὡς εἶχε τάχους, πρὸς τὴν πόλιν συνηλαυνόμεθα, ἄλλος 15
ἄλλαχού διαιρεθέντες, καθὼς ἂν ἦγεν ἢ συμφορὰ, τοῦ φόβου
διατιθεῖσα τὰ σχήματα. ἔδοξεν οὖν τῷ τε πατρὶ καὶ ἡμῖν, μήπω
D πεφθακότων πρὸς ἡμᾶς τῶν βαρβάρων, εἰς τινα πύργον τῶν κατὰ
τὸ ἐνδότερον τεῖχος ἀνίεναι τέως καὶ μὴ τῷ πλήθει συναναμέγνυ-
σθαι, ὡς ἂν τῶν πολεμίων τυχὸν ἐπιστάντων, τῶν ἄλλων διαιρε-20
θέντες καὶ μόνοι τούτοις κατὰ τῶν ἐπάλλξεων ἐντυγχάνοντες, δυνη-
θῶμεν τινα πρεσβείαν τούτοις προσαγαγεῖν καὶ τὴν ζωὴν ἑαυτοῖς

10 συμφορᾶς P

14 ἐπεγνώκειμεν, καὶ ὀπισθόρμητοι P

licto, qui et rursus egressis illis portas clauderet, in eum modum omnium salutem insidiati sunt, tunc quoque id dolo commenti, non se fugam inire, sed potius ad socios Strymonitas suscipiendos (ita nimirum iubente praetore) exire.

42. Nec multum temporis intercesserat, cum barbaris strictis gladiis in portas ingruentibus nemo ultra tuto vel saltem foras prospicere poterat, tantum abest ut periculum posset vitare. nam et ego ipse cum patre et fratribus, quos duos aetate iuniores atque ad hoc usque aevi meae habeo tum captivitatis tum reliquarum aerumnarum consortes, eadem hora cum aliis civibus, iisque non admodum paucis, eodem in loco constiteramus. et ut iam tristes illas insidias passi sumus (postquam enim fraus illis commissa est, nos rem, uti gesta erat, cognovimus), retrocedimus omnes et in civitatem incredibili celeritate festinamus, alio alioque dispersi, prout mali vis ferebat, metus species exque illo affectus alios atque alios digerens. visum itaque est patri et nobis, cum nondum barbari ad nos pervenissent, in turrim quandam in interiori muro sitam interim evadere et non multitudinē commisceri, ut forte, imminenti hostibus, ab aliis disjuncti solique in propugnaculis ipsos alloquentes facilius supplicatum iremus, vitaeque nostrae aliquo modo provideremus. quod et divina

διασώζεσθαι. ὁ δὲ καὶ γέγονε τῇ θείῃ προνοίᾳ. τὸ δ' ὅπως καὶ μεθ' οὗας παραδοξοποιῶ δυνάμειως, λέξων ἔρχομαι.

43. Ἀνῆλθομεν ἐν τῷ τελεῖ σπουδῇ θέοντες κατὰ τινὰ πρόβουλον ἀντικρὺ τοῦ ἐκεῖ σεβασμίου σηκοῦ τοῦ πρωτοκλήτου τὴν
 5 ἀποστόλων Ἀνδρέου. πέντε δὲ ἦμεν οἱ πάντες ὁμοῦ, ὁ πατήρ ὁ P 353
 ἐμὸς καὶ γὰρ σὺν τοῖς ῥηθεῖσι δυοῖν ἀδελφοῖς καὶ τις ἕτερος μετέχων
 καὶ αὐτὸς τῆς ἡμῶν ἀγγιστείας, κληρικοὶ πάντες καὶ τῶ τῶν ἀνα-
 γνωστῶν διαπρέποντες τάγματι. μικρὸν σὺν αὐτοῖσι καθησυχά-
 σαντες, καὶ καθ' ἑαυτοὺς λογιζόμενοι τὸ ἐφεστὸς τῆς μαχαίρας
 10 τέλος, ἤρχόμεθα τῶν γόνων, ἕκαστος τῆς τε οἰκείας ψυχῆς καὶ
 τῆς ἐξ ἀλλήλων καταστενάζοντες διαιρέσεως. καὶ πρῶτος ἐξῆρχε
 θρήνων ὁ πατήρ, ἥδη προβεβηκῶς ὢν καὶ πολλὴν περὶ τὸ λέγειν
 ἐπιστήμην ἐξησκημένος, "φεῦ μοι" λέγων, "ὡ τέκνα πολυπαθῆ,
 ἐν τίσιν σὺν περιελήφθη, καὶ τίνι ταῦτα ἀπέκειτο τῇ δυστήνῳ μου B
 15 ταύτῃ καὶ ταλαιπώρῳ ζωῇ, ἴν' οὗς κατὰ διαφόρους ἀπέτεκον
 χρόνους καὶ τῇ γενέσει παρέθῃκα, ἕφ' ἐν ἴδῳ τὴν τελευταίην ὑπερ-
 χομένους, καὶ μηδ' ὅπερ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἔστι συγκεχωρημένον,
 σχολὴν ἄγω ἄξιον τοῦ πάθους ὀδύρασθαι. συνεκάλεσα γὰρ ἂν
 πρὸς τὸ κοινὸν τοῦτο καὶ ἀπαρηγόρητον πάθος καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα
 20 τῶν κτισμάτων κοινωνῆσαι μοι τοῦ πάθους καὶ τὴν συμφορὰν
 συμμερίσασθαι. οὐδὲ γὰρ οἱ πάντες τῶν ὁμοπατρίδων ἄλλως

1 διασώζεσθαι A 8 σὺν] δὲ P 12 θρηνηῶν AP λόγιον P
 14 σὺν] νῦν Combef. τίνι] τί? 18 ἄγων A 21 ὁμο-
 πατρίδων AP

providentia factum est: quonam vero id pacto et quam inaudita stupendaque virtute, dicere nunc aggredior.

43. Murum celeriter accurrentes conscendimus, ac propugnaculum quoddam venerandis inter apostolos primum vocati Andreae aedibus adversum. omnes quinque simul eramus, pater meus et ego cum duobus fratribus (quos dicebam) atque alius quidam, ipse quoque nobis affinitate coniunctus, clerici omnes et lectorum ordine insigniti. ut ibi paululum conticuimus, ipsi nobiscum imminentem reputantes gladii exitum, lamenta occēptavimus, singulis tum suae cuiusque animae tum mutnam inter se divisionem deplorantibus. ante vero omnes pater, longe iam provecta aetate et dicendi artibus plurimum exercitatus, sic primum planctum auspicatur, "vae mihi" dicens, "filii multis aerumnis malisque obnoxii, in quibus nunc circumvolvor, et cui haec, infelici atque afflictæ huic vitae meae, reposita erant! ut quos diversis temporibus genueram liberosque susceperam, eorum uno momento mortem conspicerem, nec, quod infidelibus conceditur, tantum mihi superesset temporis, quo tantæ calamitati paria ingemiscerem. convocassem enim ad communem hunc et inconsolabilem luctum ipsa etiam inanimata, ut una mecum doloris atque infortunii partem assumerent. neque enim ulli alii civium

ἄγουσιν ἢ ἐγὼ, ἕκαστός τινα τῶν οἰκείων ἀπεκδεχόμενος καὶ τῆς
 ἑτέρου συμπαιθείας ἐπιδεόμενος. ἐμοὶ γὰρ δύο δεῖνά συνέβη κατὰ
 C ταῦτό, ὃ τε ψυχικός κίνδυνος ἐν ἁμαρτίαις τὴν ζωὴν δαπανήσαντι,
 καὶ ὃ ἐξ ὑμῶν οὗτος ἀπροσδόκητος χωρισμός, ὃν οὕτως οὐποτε
 προσεδόκησα, ἀλλ' αἰεὶ δι' ἐντεύξεως εἶχον ὑφ' ὑμῶν καλυφθῆναι 5
 τὰ βαρυνενθῆ ὄμματα ταῦτα, ἵν' ἐπαναπαυσάμενος ταῖς ὑμετέ-
 ραις χερσὶ τῷ τάφῳ τῶν πατέρων δοθῶ, καὶ ὑμᾶς ἐν ἀσφαλείᾳ
 καταλείπω τῆς τε μητρὸς γηροκόμους καὶ τοῖς ἔτι κομιδῇ νέοις καὶ
 τῷ χρόνῳ καθυστερίζουσι θυσὶν ἀδελφοῖς ὑμῶν τὰς περὶ τὸ ζῆν
 ἀφορμὰς προνοήσαντας. νυνὶ δὲ πᾶσα μὲν τοιαύτη διόλωλεν 10
 ἑλπίς, ἐν μέσοις δὲ τοῖς δεινοῖς ἀπειλημμένος ἕωρον ἐκδέχομαι
 D τὴν μεθ' ὑμῶν τελευτήν. καὶ οὕτω με τετήρηκε τῶν ἀνομιῶν τὸ
 πλῆθος καὶ εἰς ταύτην τεταμίευκε τὴν ἡμέραν, ἵνα κατ' ὀφθαλ-
 μοὺς ἴδω τὰ φίλτατά μοι τῶν τέκνων βαρβαρικῶν ξιφῶν παρανά-
 λωμα καὶ τὰ παμπόθητα μέλη ταῖς χερσὶ τῶν δημίων ἀνηλεῶς 15
 διασπώμενα, ὧ τῆς ὀδύνης, οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλὲς ἔχων, ὅτι τὸν
 δύστηνον ἐμὲ πρῶτον ὁ μαιφόνος τῆς ζωῆς ἀπαλλάξει. ἦν γὰρ
 ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν τὸ κατ' ἐμὲ φορητόν· ὑποπτον δὲ μοι τὸ
 νεύζον καθέστηκε τῆς καθ' ὑμᾶς ἡλικίας, καὶ τῶν προσώπων τὸ
 ἀνθηρόν μαντεύεσθαι με ποιεῖ, πρῶτον τῆς ἀφ' ὑμῶν τομῆς τοὺς 20
 ἔχθρους ἐμφορηθέντας ἐν ὑστέριῳ με πολλοὺς ὑπομεμενηκότα θανα-
 τῶν καὶ καθ' ἓνα ὑμῶν ἀθλήσαντα, οὕτω τοῖς ὑμετέροις αἵμασι

1 ἀποδουρόμενος Combef.
 12 μεθ'] καθ' AP

τῆς] τοῦ P

10 προνοήσαντας A

aliter ac ego ipse affecti sunt, ut cum e suis aliquem dire lugeant, alio-
 rum propenso miserantis affectu indigeant. me vero duo mala eodem
 momento invadunt, tum animae periculum, ut qui nequiter ac perditē
 vitam transegerim, tum haec a vobis inexpectata divisio, quam sic
 eventuram in animum nunquam induxeram, cum haec iugiter mea vota
 essent, ac supplicarem ut hosce vos luctuosissimos obtegeretis oculos,
 qui nimirum requiescens inter vestras manus maiorum sepulturae trade-
 rer, et vos in vado relinquerem, qui matris senectutem curaretis et ado-
 lescentulis aetateque minoribus duobus fratribus victus necessaria pro-
 videretis. at nunc omnis eiusmodi spes mihi sublata est, et in mediis
 irretitus malis immaturam mortem vestram exspecto. sicne me scelorum
 copia servavit et in hunc reservavit diem, ut ob oculos carissima pignora
 barbaricis gladiis concisa viderem, membraque mihi desideratissima per
 manus lictorum crudeliter discerpta conspicerem? o doloris vim! neque
 id tuto tenens, an me miserum parricida primum vita privabit. nam
 esset, malis hinc inde collatis, hoc mihi tolerabilius malum. verum mihi
 suspecta est vestra iuvenilis aetas, ac vultus flos vaticinari facit, vestris
 prius caedibus hostibus satiatis, postmodum me, multas mortes perpes-
 sum et in singulis vobis nova semper certamina ingressum, sic vestris

συμφραθῆναι. (44) ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐμυητόν, ᾧ φίλτατα P 354
 τέκνα, πόρρω τοῦ θέντος πλανηθεῖς καὶ ἄπερ οὐκ ἔδει τοῖς θρη-
 νοῖς συνῆξειπών. νενίκημαι γὰρ τῷ κακῷ, καὶ ἡ πάνδημος συμ-
 φορὰ καταστενάξει τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἄκοντά με
 5 παρεβιάσατο. τίς γὰρ ἂν καὶ λιθίνην ἔχων καρδίαν, τῷδε τῷ
 πάθει συνεπαρθεῖς, ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν τοσοῦτω κακῷ
 συσχεθέντας μὴ ἀποδύρηται; ἀλλ' οὐδέν ἐστιν ὃ βούλεται καὶ
 πράττει θεὸς ἐν ἀνθρώποις μὴ πρὸς τι χρήσιμον τέλος οἰκονομού-
 μενον. τάχα γὰρ ἀπέκειτο διὰ τὴν μοχθηρίαν ἡμῶν τὸ οὕτως
 10 ἀποθανεῖν· καὶ ἰδοὺ κατ' ὄφθαλμοὺς ἡ τῆς ζωῆς ἐφέστηκεν ἔκτι-
 σις, βιαίως τοῖς ξίφεσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκτινύουσα. ἀλλ' οὐκ B
 ἐστὶν ἄδικος ὁ συγχωρήσας ταῦτα παθεῖν καὶ τόνδε καθυπενέγκαι
 βίαιον τοῦ σώματος χωρισμὸν καὶ τὰς εὐθύνas τῶν ἡμαρτημένων
 15 τὴν ἐλπίδα πᾶσαν πρὸς αὐτὸν μόνον ἀπαιωρήσαντες τὸν δυνάμενον
 ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας. καὶ κἄν τι δέοι παθεῖν ἀλγεινὸν
 χάριν τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, ἐνέγκωμεν μύσαντες, καὶ μηδὲν
 φοβηθῶμεν ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ τούτου θανάτου, ὃν εἰ καὶ μὴ
 οὕτως, ἀλλὰ πάντως ἑτέρως καθυπομεῖναι χρεῶν ἐστὶ καὶ τῆ
 20 γενέσει τὸ ὀφειλόμενον λειτουργῆσαι. γενέσθω οὖν ἡ τῆς ζωῆς C
 στέρφσις εὐχαριστίας ἡμῶν ἀφορμή, ἵνα μὴ θάνωμεν μόνον, ἀλλὰ
 καὶ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐκείθεν μακαριότητος." ταῦτα λέγων ἕκαστον

1 συμφρασαι?

5 παρεβιάσαντο AP

12 κατεπενέγκαι P

14 μέλλουσαν ἡμᾶς εἰσπερ. A

crucioribus immiscendum. (44) enimvero adverte me, dulcissimi filii, ab eo quod efficii erat per imprudentiam procul aberrasse, et quae non decebat lamentis inserta deplanxisse. etenim vietus a malo sum, et communis calamitas, adversum tempus atque res, etsi invitum, planctum edere eoegit ac quiritari. quis enim, vel si saxeo pectore sit, sic diri casus acerbitate abreptus se ipsum suosque tanto malo oppressos non deploraverit? ceterum nihil est quod velit aut agat deus, quod non ad utilem finem providentia disponat. forte enim ob ingentem nostram pravitatem decretum erat ut sic moreremur: et ecce ob oculos, qua vitam exsolvamus, ultio, et qua gladiis violenter in animas nostras animadvertatur. haud enimvero iniustus est, qui haec nobis evenire, animamque a corpore violenter avelli, ac poenas scelerum in futuro iudicio infligendas hic nos luere permisit. quare state fortiter, vestram omnem spem in eum solummodo collocantes, qui super terram potest peccata dimittere. quanquam vero aerumnarum aliquid ferendum sit eius fidei gratia, clausis oculis sustineamus, nec mortis hunc interitum quicquam timeamus; quem etsi non hac ratione, alia tamen omnino sustinere necesse est, et ut debitum naturae fatoque dependamus. sit ergo nobis vitae privatio gratiarum actionis argumentum atque ratio, ut non solum moriamur, sed et in spe futurae beatitatis mortem oppetamus." hisce moni-

ἡμῶν πρὸς τὸν διὰ ξίφους θάνατον ἐπαιδοτρίβει, καὶ προθυμίαν παρεῖχε μὴ ἀπειδοκεῖν τὴν τελείωσιν.

45. Ἐν ὄσῳ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμῶς διελέγετο καὶ συμπεσόν-
 τες ἀλλήλοις τὰ τελευταῖα συνετατόμεθα, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρ-
 βάρων κατεφάνησάν τινες ἀνιόντες, τὸν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγοι, Αἰ- 5
 θίοπες τὴν χροιάν, τὰ σώματα γυμνωμένοι, ἐσπασμένας ἔχοντες
 D τὰς μαχαίρας, δεινὸν ἐξαλλόμενοι καὶ τῇ παραθῆξει τῶν ὀδόντων
 συῶν δίκην τὸ μανικὸν ἐνδεικνύμενοι. ἐφροστώτες οὖν τῷ τόπῳ
 πρῶτον τοὺς μεθ' ἡμῶν ὑποστρέψαντας ἀπὸ τῆς τῶν πυλῶν κα-
 κουργοῦ συγκλείσεως, αὐτοῦ που παρὰ τὸ τεῖχος ἐλλοιμένους, τοῖς 10
 ξίφουσιν ἐκείνοις διεχειρίσαντο· οἷς οὐδὲν ἦν πρὸ τούτου πλέον
 μελετηθὲν ἢ μόνον τῇ δεξιᾷ τοῦ δημίῳ τὸν ἀσχεῖνα ὑπέχειν καὶ
 πρὸς τὴν τομὴν σχηματίζεσθαι. καὶ ἦν ἰδεῖν τὸ πρατόμενον ἐκ-
 πλήξεως γέμον. εἰ γὰρ τῷ εἰπεθεῖ τοῦ ἑαυτὸν προδόντος καὶ
 πρὸς τὸν θάνατον ὑποκλίνοντος ὁ φρονεὺς κατενύγη, καιρίαν ἄγων 15
 θάττον αὐτὸν τῶν ἀλγηδόνων ἀπήλλαττεν· εἰ δὲ μὴ ἐμαλάχθη
 τὴν λιθώδη καρδίαν, ἀλλ' ἤθελεν ἐντροφῶν τῆς μανίας, μᾶλλον
 P 355 τοῖς τῶν ὑλόντων ἀτυχήμασι τὸν θυμὸν διεγείρων, μεληδὸν κατ-
 ῆκιζε τὸ προστυχὸν σῶμα καὶ πολλῶν θανάτων φορὰν ἐν μιᾷ συμ-
 φορᾷ τῷ δειλαίῳ παρείχετο. οὐδὲν δὲ ἕτερον ἦν ἀκούειν ἐν οὗτω 20
 παμπληθεῖ καὶ πολυανθρώπῳ δήμῳ, ἀλλ' ἢ μόνον τὸν συριγμὸν
 τῶν ξιφῶν καὶ τῶν τοῦ αἵματος ὀχετῶν τὴν μετὰ βίας ἔκρουσιν.
 (46) οὐ πολλὸν δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ πάντες ἔκειντο θάσμα πολλῶν

4 δη om P

7 παραθῆξει A

8 δεικνύμενοι P

14 ἑαυτοῦ A

tis, ad mortem gladio destinatam nostrum singulos erudiebat, et ne hac consummari refugeremus animos alacritatemque praestabat.

45. Cum haec ille ad nos loqueretur, alique alios complexi et in colla ruentes vale diceremus, en adest et barbarorum manus, nec exiguo numero, Aethiopica cute nudisque corporibus, strictis ensibus, immaniter insultantium suumque instar dentes exacuendo rabiem furoremque prodeuntium. cumque in locum venissent, eos primum contrucidant qui ibi prope murum convoluti a portis maligno nocendique consilio clausis nobiscum reversi erant, quibus scilicet nihil aliud curae fuerat quam ut solum lictoris dexteræ collum supponerent, seque motu gestuque corporis ictui excipiendo aptarent. ac videre erat rem stuporis horroisque plenam. si enim sicarius, dedentis se atque ad necem inclinantis obsequendi facilitate, miserantis ullo sensu affectus esset atque compunctus, letale vulnus adigens eum a doloribus ocuis liberabat: sin minus saeum cor emollitum esset, sed vesana se rabie oblectare mallet, captorum infortunis furorem gravius excitans, obvium quemque membratim caedebat ac dehonestabat, multarumque necium vim una in calamitate misero adhibebat. nec in tam immani ac copiosa multitudine aliud audire erat, quam solummodo ensium stridorem ac rivorum sanguinis impetu defluentis fragorem. (46) sic brevissimo tempore prostrati omnes

ὀδυρμαῖν καὶ θρήνων ἐπάξιον. ὡς δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἔφθαιεν ἡ τομῇ (τῷ τείχει γὰρ εἶδον συγκεκυφότες), ἐφώρμησαν ὁμοθυμαδὸν καθάπερ εἰς τι πρόχειρον θήραμα. φθάσαντες δὲ πλησίον τὴν ὁρμὴν ἐπέσχον. ἦν γὰρ ὁ ὄρηθεις ἐν τῷ μεταξὺ πύργου, δι' **B** 5 οὗ διελθεῖν ἔμελλον καὶ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι, ὃς πάλαι ἦν τὸ ἔδαφος ἅπαν ξύλοις ἐστρωμένος, ἅτινα τῷ χρόνῳ σαπέντα καὶ διαρρευσάντα οὐκ ἀσφαλῆ παρεῖχον τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν· δύο γὰρ μόνον κατὰ μέσον ξύλον ἐναπηώρητο, δι' ὧν οἱ ταύτην διερχόμενοι ὑπότρομον τὴν πάροδον ἐπεποιήντο. τὸ ἀμφίκρινον οὖν **10** τοῦ κινδυνώδους τόπου κατιδόντες οἱ βάρβαροι ἐφώρμασαν μὴ πως ἐν μέσῳ τῶν ξύλων γενομένων αὐτῶν λάθωμεν τεχνάσματα πεποικότες εἶσω τοῦ πύργου καὶ κρημνισθῆναι τούτους παρασκευάσωμεν, εἰς ὕψος ἐπιηρόμενοι πολὺ καὶ χυλεπὴν τὴν πτώσιν ἐπαπει- **C** λουήντος. τοῦτο δὲ ὁ τῶν θυμακσίων θεὸς ταῖς αὐτῶν διανοαῖς **15** ὑπέβηλεν· εἰ γὰρ ἅμα τῷ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι τομῶς τῆς διαβάσεως κατετόλμησαν, οὐδὲν ἦντιν καὶ ἡμεῖς τῶν κειμένων τὸν ὄλεθρον ὑπεμένομεν. τῆς σχολῆς τέως τῆς τῶν λογισμῶν αὐτῶν διαίρεσεως, τοῦ φόβου τῆς ψυχᾶς ἕκαστος ἡμῶν περιάραντες, εἴ τι καὶ θεοὶ πράττειν τῷ καιρῷ χρήσιμον ταῖς φρεσὶ κατεμεριζόμεθα. **20** ὡς οὖν εἶχον ἐγὼ τάχους ἀναπηδήσας καὶ θανάτου καταφρονήσας καὶ μηδ' ὅ τι κατὰ κόρης ἐφέστηκε τὸ παράπαν εἰς νοῦν θέμενος, κατ' αὐτὴν γεγόμενος τοῦ πύργου τὴν εἴσοδον ἔμελλον διὰ

10 μήπω P 11 γεγόμενοι P, omisso αὐτῶν τεχνάσματι P
17 τῆς ante τῶν om P

iacebant, multarum lacrimarum ac luctuum dignum plane spectaculum. ubi autem nostris quoque capitibus ensis iam impendebat (viderant enim e muro prospectantes), velut ad paratam praedam unanimes irruerunt. ubi tamen propius accessissent, impetum reprimunt. media enim, quam dicebam, interiecta turris, ac qua ad nos venturi erant ac transituri, ea ratione, quod olim omne pavimentum lignis constratum tempore computruerat ac diffluerat, haud tuto inde transire sinebat: duo enim ductaerat ligna in medio pendula viam tremulam transeuntibus sternebant. periculosae itaque viae gradu utrinque praecipite circumspecto, barbari anxii animi agitare, ne forte dum in lignorum medio constitissent, nostra aliqua in turre fraude praecipites agerentur, cum altius elatus locus tristem ruinam minaretur. id vero consilii rerum admirandarum deus illorum animis ingressit. si enim statim ut locum attigerunt, nulla mora quo ruebant impetu audacius transissent, nihil minus caesis reliquis nos quoque dira nece sublatis essemus. dum enim illi incerti deliberant, quique nostrum ex metu paululum conviviscentes, quid in rem nostram per eas angustias foret, disquirebamus. quanta igitur licuit celeritate ipse exsiliens mortemque contemnens, nec quod erat ob oculos discrimen prorsus in animum inducens, ad ipsum turris ostium veniens per ligna

- D** τῶν ξύλων πρὸς τοὺς βαρβάρους χωρεῖν. οἱ δ' ἐπειδὴ οὕτω με
 Φαρσαλέως πρὸς αὐτοὺς κατείδον αὐτομολήσαντα, ὕπλον μὲν καὶ
 πρὸς ἄμυναν οὐδὲν ἐπιφερόμενον, ἔχοντα δέ τι σπουδαῖον εἰπεῖν,
 ἐπῆλθον καὶ αὐτοὶ στοιχηθὼν ἀλλήλους συντάξαντες καὶ τὰς δεξιὰς
 ἀνυτείναντες, τὰς τε μάχαιρας κατὰ τῆς ἐμῆς κορυφῆς ἐπαγαγεῖν **5**
 σχηματισόμενοι. ὡς δ' οὐδὲ τοῦτό με τέως καταπτῆξαι πεποίηκεν
 (ὄλον γὰρ εἶχον τὸν νοῦν πρὸς ἄπερ ἤθελον λέγειν ἠσυχολημένον),
 εἷς τις τῶν Αἰθίοπων, καὶ τούτων μάλιστα ὁ γενναϊότερός τε καὶ
 εὐτολμότερος, μεγέθει τῶν λοιπῶν διενηνοχῶς, κατ' ἐμὲ γενόμε-
P 356 νος ἐπεχείρει μοι τὴν μάχαιραν κατενεγκεῖν τῷ μετώπῳ. ἐγὼ δὲ **10**
 τὰς χεῖρας ἀνασχῶν "μὴ τοῦτο πράξῃς" εἶπον, "ἐπεὶ πολλῶν
 χρημάτων σεαυτὸν καὶ τοὺς περὶ σὲ ζημιῴς." (47) οὕτως ἔν-
 χον εἰπὼν, καὶ τῷ πεπαρρησιασμένῳ τοῦ σχήματος τὴν ὄρμην τοῦ
 Αἰθίοπος τέως πρὸς τὸ μὴ τὴν τομὴν ἐνεγκεῖν ἀνακόψας, τὴν
 λαυὰν δὲ τῶν χειρῶν ἐγκρύψας εἶσω τοῦ κόλπου καὶ τινα χρύσεια **15**
 κόσμια τὸ τάχος ἐξενεγκῶν καὶ τῇ παλάμῃ τούτου ἐνθήμενος,
 "ἔτισωσάν σοι ταῦτα" ἔφην "ἐνέχυρα τῆς ζωῆς τῆς ἐμῆς. εἶπερ
 δὲ πολὺ πλείονα τούτων εὐπορήσαι βούλει, τῷ πατρὶ καὶ τοῖς
 ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τᾶδελφῷ τοῦ πατρὸς," ἐπιστραφεὶς καὶ τού-
B τους ἐν ᾧπερ ἦσαν τόπῳ τῷ δακτύλῳ καθυποδείξας, "τὸ μὴ θά- **20**
 νεῖν κατεγγύησαι, καὶ παρέξομαί σοι χρήσιμα δῶρα, τῇ προσδοκίᾳ
 ὑμῶν ἐν τισιν ἀφανέσι τόποις προαποτεθειμένα, οὓς ἡμεῖς τε μόνοι
 διαγινώσκομεν καὶ ὑμῖν προθύμως σωτηρίας τυγχάνοντες ὑποδείξο-

ad barbaros procurrebam. hi vero sic audacter mea sponte ad eos pro-
 gredientem videntes, virum inermem, nec quod ulciscendo esset aliquid
 inferentem, sed rem aliquam momenti dicere habentem, ipsi quoque or-
 dine digesto seque eo componentes, extentis dextris, inque verticem si-
 mulato gladios adigentes, incurrere. ac ne sic quidem incusso timore
 (omni enim mentis facultate a me dicendis attentus eram) unus quidam
 Aethiopus, inter illos fortissimus praesidentiorque ac proceritate reli-
 quos superans, prope accedens ense in frontem impingere pertentabat.
 ego sublatis manibus, "ne hoc feceris" inquam: "alioqui magnarum pec-
 uniarum vi te tuosque fraudabis." (47) dixeram, gestusque et habitus
 omnisque indolis praesidentia ac firma constantia Aethiopsis hactenus reli-
 petum, ne ictum inferret, retardans, cum laeva in sinum missa, eaque
 quantocius aurea quaedam monilia extrahens, ac illi in manum tradens
 "sint haec" inquam "meae vitae pignora. quodsi his quoque longe ma-
 iora nancisci desideras, patri fratribusque, quin et patris fratri," con-
 versus, ac quo loco delituerant, eos digito monstrans, "vitam paciscere,
 donaque amplissima praebebo, dum vos expectamus obscuris quibus-
 dam forulis reposita; quae nos tantummodo novimus, certique de nostra
 salute prompte ostendemus. sin mori contigerit, actum illis est ac perie-

μεν. εἰ δὲ γε θάνομεν, διόλωλεν ἐκεῖνα, τὰς τε ὑμῶν διαφυγόντα χεῖρας καὶ τῇ ζωῇ τῇ ἡμετέρᾳ συναπολήξαντα,” τοῦτοις τὸν θυμὸν παρακατασχῶν τοῦ βαρβάρου, καὶ τῇ ἐπιδόσει τῶν κοσμίων εἰς ὑπόνοιαν ὧν φθάσας εἶπον τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐμβάλων, ἐν οἷς 5 ποικίλως ἐαντὸν πρὸς ἰκεσίαν κατεσχημάτιζον. οὐδὲ γὰρ ᾗδι βάρβαρος ὧν ἂ πρὸς αὐτὸν διελεγόμην, ἀλλ’ ἢ μόνον ἐφαίνετο θαν- C μάζων τὴν παρηρησίαν καὶ τὸ σεσοφισμένον τῆς πληροφορίας παντὶ τρόπῳ κατενεργοῦμενον.

48. Ἐν τοῦτοις ἕτερός τις ἐγγύθεν ἐλθὼν ἀφῆκε φωνήν, 10 “τί ταῦτα οὕτω ποιεῖς, καὶ τὸν Αἰθίοπα ταῖς ἰκεσίαις παρακατέχεις, ἐξὸν εἰπεῖν πρὸς ἐμέ; καὶ εἴ τι καὶ δέοι, συναντιλήψομαι σοι.” ἐγὼ δὲ τὸ πλέον θαρρήσας καὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς παρουσίᾳ πρὸς τὸ εὐθυμότερον μετατεθεὶς ἀνέκραγον, “σῶσον” εἰπὼν, “ὅστις 15 εἶ, πρὸς θεοῦ ἡμῖν ἐν τοῦτοις χρειωδῶς ἀπεσταλμένε, καὶ τῆς παρούσης ἀνάγκης ἐξάρπασον. λήψη δὲ παρ’ ἡμῶν ταύτης τῆς χάριτος ἔνεκεν ἄξια τῆς ζωῆς ἡμῶν λύτρα, καὶ ὧν οὐδὲν ἐξ ἴσου, D κατὰ πᾶσαν ἦν ἤλωτε τήνδε τὴν πόλιν, ἐν ἄλλοις τισὶν εὐρεθήσεται.” ἐκεῖνος οὖν “θαρσεῖτε” ἔφη, “καὶ τοῦ θανάτου τῆς ἐννοίας ἀπόσχεσθε, καὶ πρὸς τὸ εὐθυμότερον ἑαυτοὺς μεθαρμόσατε. 20 ἐγὼ δὲ” φησὶ “καὶ τοὺς Αἰθίοπας πείσω τὰ αὐτὰ μοι συνθῆσθαι, καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ καθηγουμένου παντὸς τοῦ στρατοῦ ὑμῶν ἀπάξω πρὸς τὸ καὶ ὑπ’ ἐκείνου λαβεῖν τὴν περὶ τοῦ ζῆν πληροφορο-

1 ὑμῖν A
2] ὧν P

2 τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας A
17 ἤλαται A

5 οὐδὲν P

6 ὧν

runt, quae et manus vestras effugiant, et una cum vita nostra in rerum censu usque hominum esse desinant.” his verbis represso barbari furore, pignorumque illa erogatione in eorum quae a me dicerentur sensum prope adducens; quibus scilicet me ipse vario gestu atque habitu ad supplicandum efformabam. nihil enim ille intelligebat eorum quae ad ipsum loquebar, sed solummodo libertatem mirari videbatur, atque ad certam modis omnibus praestandam fidem catam solertiam.

48. Interea alius quispiam prope accedens “quid tu haec” inquit “ita facis, et Aethiopem supplicando detines, cum ad me loqui liceat, qui et opitulabor, si quid necesse sit?” tunc ego audacior factus virique praesentia aequiore animo mutatus, “serva” inquam, “quicumque es, a deo nobis in his angustiis non incommode missus, et a praesenti nos necessitate eripe. referes enim a nobis digna eius quam servaveris vitae nostrae praemia, eiusmodi scilicet ut in universa hac, quam diripitis, civitate apud reliquos nulla ipsis occurrerint paria.” et ille “confidite” inquit, “mortisque cogitationem depellite, et ad hilarius ingenium vos ipsos componite. ego autem” inquit “etiam Aethiopicus auctor ero ut idem necum paciscantur, et ad ipsum usque universarum copiarum ductorem ac imperatorem vos ducam, ut ab eo quoque vitae securitatem

ρίαν. μόνον αὐτοὶ τὰ ὑποσχεθέντα πληρῶσαι πρὸς ἀλλήλους δια-
 νοήθητε· εἰ γὰρ τι τῶν παρ' ὑμῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον
 ἄχθῃ, ταῖς μαχαίραις ταύταις κριθήσεται.” ὡς οὖν ταῦτα ἔλε-
 P 357 γεν, εὐθὺς ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς σὺν τοῖς ῥηθῆεσι δυοῖν ἀδελφοῖς καθ'
 ἡμᾶς γενόμενοι, καὶ τοῖς ποσὶ τούτου τὰς κεφαλὰς προσερείσαν- 5
 τες, ἐδέοντο τὴν αὐτὴν ἐμοὶ πληροφορίαν λαβεῖν, βεβαιούμενοι
 πληρῶσειν ἐτοιμῶς ὅσα ἐγὼ προκατεῖπον. Θᾶττον οὖν ἐκεῖνος
 πάντα ἃ παρ' ἡμῶν ἠκηκόει ταῖς τῶν ἄλλων ἐνθέμενος ἀκοαῖς,
 καὶ τούτῳ μάλιστα ᾧ καθ' ἀρχὰς ἐγὼ περιέτυχον ἕκαστα προειπών,
 λόγον τε πείσας ἔνορκον ἡμῖν παρασχεῖν, οὕτως μηδὲν παρήγει 10
 τοῦ λοιποῦ δεδιέναι.

49. Συλλαβόμενοι δὲ ἡμῶν καὶ τοῦ τείλους καταβιβάσαν-
 τες, εἰς μέσους τε αὐτῶν διαλαβόντες, ἤγον τὴν ἐπὶ θάλασσαν,
 B ἐπάνω τῶν σωμάτων τῶν ἤδη ἀναιρεθέντων βαδίζοντες. τῆς οὖν
 εἰσω πόλεως τὴν πύλην ἐμβάντες οὐ κατευθὺν τὴν πορείαν ἐποιού- 15
 μεθα, ἀλλὰ τῷ ὑπτιάζοντι μέρει τραπέντες τοῦ ἐκεῖσε βουνοῦ πρὸς
 τὸ κάτωτες ἐφερόμεθα. Ἐνθα καὶ τινες ἄλλοι κατεφάνησαν ἀνιόν-
 τες Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ μαχαίρας κατέχοντες ταῖς χερσίν, οἳ καὶ
 μέσον τῶν ἤδη χειρωσαμένων διαίλημμένους ἔωρακότες ἡμᾶς τῆ
 φυσικῆ μανίᾳ πληγέντες ὤρησαν ἀναιδῶς, πόρρωθεν δεικνύμενοι 20
 τοῦ κινουῦντος θυμοῦ τὴν ἐπίτασιν. ἀλλ' ἐπειδὴ καθ' ἡμᾶς γεγο-
 νότες ἔγνω μὴδὲν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι δεινὸν τοὺς ἤδη προειληφότας

9 προσειπὼν P

14 ἤδη om P

accipiatis, si modo inter vos ipsi consenseritis, ut ea quae promissa
 sunt impleatis. si quid enim eorum quae locuti estis effectu caruerit,
 hisce gladiis iudicium de vobis erit.” haec itaque eo loquente, illico
 pater meus cum iam laudatis duobus fratribus ad nos procedentes, atque
 eius pedibus capita defigentes, eandem ipsam quam mihi sponderant
 vitae securitatem rogabant accipere, omnino affirmantes rata habituros
 ac prompte impleturos quaecunque ego praelocutus eram. actutum igitur
 ille, cunctis quae ex nobis audierat auribus illorum depositis, prae-
 sertim vero ei quem a principio ipse offenderam omnibus per singula
 enarratis, cum et iureiurando promissa firmare suasisset, nihil deinceps
 timere hortabatur.

49. Secum itaque assumentes atque e muro deducentes ac in medio
 sui agmine collocantes versus mare iter habebant, super caesorum cada-
 veribus gradientes. interiorē porro civitatis portam ingressi non recta
 statim iter contendimus, sed ad collis qui illic est clivum versi in de-
 clive ferebamur. ubi et alios quosdam Aethiopes ascendentes conspexi-
 mus, qui et ipsi enses manibus gestarent. hi quoque, ut inter eos qui
 iam ceperant nos adduci videre, naturali rabie conciti impudenter impetu
 irruerunt, procul etiam furoris vim nimiam ostendentes. postquam vero
 iam prope facti eos qui nos ante ceperant, ne quid nobis noxae inferre-

σπουδαίοντας, ἐν ἑαυτοῖς σκεδυσθέντες ὑπανεχώρησαν. εἷς δέ τις C
 αὐτῶν ἀναιδέστερος τῶν ἄλλων ὡς εἰκὸς καὶ θρασύτερος, ὡς εἶ-
 τις ὑλακτικὸς κῶν μεμηνῶς κατηκολούθει, καὶ τινα πληῆσαι τῆ
 5 μαχαίρα δολερῶς ἐτεκταίνετο. ἓνα γὰρ τινα τῶν ἐλότων ἡμῶς
 5 ἑαυτὸν εἶναι προσποισάμενος ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὑποσύρων
 τῶν ἄλλων ἐμέ, καὶ μικρὸν ἀποστάς ἀνελεῖν ἐπεχειρεῖ. ἀνώμωξα
 οὖν εὐθύς· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐμὸς τεταραγμένος συστραφεῖς (καὶ γὰρ
 ἔτυγον σὺν αὐτῷ βαδίζων) ὡς τῷ θανάτῳ με παρεστῶτα κατεῖδε
 καὶ τὸν δῆμιον βρῖχοντα μέλλοντά τε τὸ ξίφος τῷ τραχήλῳ μου D
 10 βιάπτειν, κατέχοντα τῶν τριχῶν, τὸν ἤδη περιωσάμενον ἡμῶς
 τοῦ πρῶην κινδύνον ἐγγύθεν ὄντα τῆ χειρὶ νύξας, καὶ σπουδῆ τὸ
 δρᾶμα καθυποδείξας, “τί ὅτι” ἔφη “καὶ δι’ ἣν αἰτίαν τοῦ ἐμοῦ
 παιδὸς κατεψηφίσασθε θάνατον, τῶν πρὸς ἡμῶς ἀλογήσαντες
 ὑποσχέσεων; εἰ οὖν αὐτὸς θάνοι, οὐδ’ ἡμῖν λυσιτελής ἐστιν ἡ
 15 ζωή. ἀλλ’ ἐξελοῦ τοῦτον τοῦ κατέχοντος, εἶ τις καὶ περὶ ἡμῶν
 σοι φροντίς· εἰ δὲ μή, τῷ ἐκείνου λύθρῳ σπεῖσον καὶ ἡμῶς. οὐδὲ
 γὰρ διηρημένην φέρομεν ἐξ ἀλλήλων ὑπομείναι τὴν τελευταίην.”
 εὐθύς οὖν θοροβηθέντα ἐπὶ τούτοις ἀναδραμεῖν τὸν ἄνθρωπον, P 358
 καὶ ἐπιστάνα τῷ τόπῳ τὴν δεξιὰν κατασχεῖν τοῦ βαρβάρου τετα-
 20 μένην οὖσαν καὶ τὴν σφαγὴν σχηματίζουσαν. ὃς καὶ ἐπισχεθεὶς,
 ὡς μὴ δυνηθεὶς τὸ δοκοῦν ἐκτελέσαι, πρὸς πλείονα ἐξήπτο θυμόν·
 καὶ φρεῖξας τὰς σιαγόνας τοὺς τε ὀφθαλμοὺς στρεβλώσας καὶ τοὺς

1 σκεδυσθέντες AP

20 σχηματίσασαν A

tur, occurrere viderunt, ad sese divisi paulatim recesserunt. unus vero
 quispiam illorum, maiore reliquis impudentia, ut videbatur, audaciaque,
 haud secus ac canis latrandi impotens, insania furens sequebatur atque
 unum aliquem nostrum gladio ferire dolo moliebatur. unum namque e
 nostris praedatoribus sese simulans, nescio qua ratione a reliquis me
 clam subductum et a coetu paululum abiunctum interficere conabatur. in
 quo statim ingemui. pater autem meus obturbatus atque conversus
 (quippe cui comes incedebam) ut iam mortὶ propinquum vidit, fremen-
 temque lictorem ac in meo gutture, quem capillitio arreptum teneret,
 gladium condere parantem, eum qui ante a periculo liberaverat, cum
 prope esset, manu vellens, anxieque scenam aperiens, “quid id est,” ait,
 “et quam ob causam, vestrarum promissionum oblitὺ, filium meum quasi
 capitis damnatum morte multatis? ille si morte sublatus fuerit, nec vita
 nobis quicquam utilis erit. eum itaque ab oppressore libera, si quid
 tibi curae est et de nobis. sin minus, nos quoque illius libato cruori-
 bus. non enim sustinemus ut seorsum unus ab alio mortem oppetamus.”
 his commotus ille statim excurrit, atque ad locum accedens extensam
 iam barbari dexteram ensemque vibrantem detinuit. is vero, etsi conatu
 inhibito, ut cui non licuisset destinatum animo patrare caedem, maiori
 furore exarsit, maxillisque fremens et oculos distorquens dentesque stri-

ὀδόντας κροτήσας (τοῦτο γὰρ βαρβάρων ἔθος), φρόνιον τι καὶ βλοσυρὸν ἐνιδῶν, ἐπεχείρει τοῦ κατέχοντος ἑαυτὸν ἀπορορῆσαι καὶ αὐθίς μοι ἐπελθεῖν. οὐκ εἶα δὲ τοῦτον ἐκείνος ὁ πρὸς Θεοῦ πεμφθεὶς ἡμῖν ἐν καιρῷ σωτήρ, ἀλλὰ πάσαις αὐτὸν κολακείαις μετατρέπειν ἐμηχανᾶτο. ὡς δ' οὐδὲν ἦντο τούτοις πλέον αὐτῷ, μᾶλλον ἐκείνου τῷ Θυμῷ διεγειρομένου καὶ φρόνον ἐρευγομένου, ὡς καὶ λαθεῖν αὐτὸν ἄπαξ κατὰ τοῦ νότου μου τὴν μάχαιραν αἵφνης κατενεγκεῖν καὶ πλήξαι πληγὴν μινίας πλήρη, τὴν καὶ μέχρι νῦν δεικνῦσαν τῆς δεξιᾶς τὴν ἐπίτυσιν, ἀθρόον πρὸς τὸ δορυλώτερον ἑαυτὸν ἀλλοιώσας ὁ Θανμάσιος ἐκείνος ἀνὴρ καὶ τὸν Αἰθίοπα 10 στερερῶς ὠθίσας, ἐμέ τε συναρπάσας ἤδη παρὰ πόδας ἐσιῶτα καὶ τῷ τῆς ὠτειλῆς περιρροόμενον αἵματι, δρομαίως τὸ τάχος πρὸς τοὺς ἐταίρους ἐχώρει. (50) ὡς οὖν μετὰ τοῦ πλήθους γενόμενος καὶ αὐθίς ἐγώ, καὶ τότε τὸ κακὸν διαδράς, τὴν εὐχαριστίαν πρὸς 15 τὸν Θεὸν ἐποιούμην, λαβόμενός τε σχολῆς τὴν τοῦ νότου πληγὴν 15 κατενόουν, αἰφνιδίως πάλιν δευτέρως πληγῆς ἐπισοθόμην, πλέον ἢ πρότερον ὀδύναις βληθεὶς. ὁ δὲ τολμηρὸς ἐκείνος, οὐκ οἶδ' ὅθεν ἐπιστάς, ὠθισέ μοι κατὰ πλευρὰν ἐκ τῆς ὀπίσω τὸ ξίφος, δεινὸν ἀλαλάζας καὶ τὸ ἀκάθεκτον τοῦ τρόπου τῆ φωνῆ παραστήσας. ὡς εἰπεῖν συνόντι μοι τῷ ὑπερμαχοῦντι ἀνδρὶ "τίνος χάριν 20 τῆς ἐμῆς μύνης ζωῆς ἠφειδήσατε, καὶ τῷ βαρβάρῳ" συστραφεῖς καὶ τὸν Αἰθίοπα δέξας "πρὸς Θάνατον ἐκδεδῶκατε; τοῦτο γνόν-

1 βαρβάρους P 4 κείσας P 11 ἀθήσας P 12 δρο-
μέως A 13 ἐτέρους A 18 ὅθεν ἄλλοθεν ἐπιστάς A

dens (id enim barbaris in more est) cruento trucique adspectu a tenente sese expedire conabatur ac rursus in me irruere: sed non sinebat ille qui a deo opportunus nobis servator missus fuerat, sed blande suadente a proposito avocare studebat. ubi autem omnem in eo operam perdere advertit, illo maiores excitante iras ac caedem evomente, ut et clam semel repente aggressus gladium humero adegerit plenumque furoris vulnus incusserit, quod et modo quanta vi ictus datus sit ostendit, subito vir ille admirandus acriore excitus ira, Aethiopem valide propellens, meque ad illius genua prolapsus exque vulnere cruore madentem corripens, ocium se ad comites refert. (50) cum itaque rursus reliquis simul euntibus comes adiunctus eoque periculo liberatus, deo gratias agerem, nactusque otium de accepto vulnere cogitarem, aliud repente inflictum vulnus maiore quam prius dolore ictus persensi. vir enim ille audacia procax, nescio unde facto impetu, gladium retro in latus adegerit, ingenti sublato ululatu, effreneque ingenium vocis immanitate prodens. hincque adeo ad virum mihi defensorem, et qui ipse aderat, "ut quid vero" inquam "meam unius vitam neglexistis, atque barbaro" ad Aethiopem versus eumque monstrans "in mortem dedistis? hoc vero scitote, nisi omnes

τες ἔστε, ὡς εἰ μὲν κοινή πάντες, οὗς τοῖς ὄρκοις λεβειώσασθε, τὸν θάνατον διαφύγοιμεν, πέρας λάβοι καὶ ἄπερ ἡμεῖς ὑπεσχόμεθα, εἰ δ' ἐνὶ γέ τινι τόχῳ δι' ἀμέλειαν ἐπιστὰς θάνατος, πάν- **D**
τες τῷ ἐκείνου πτώματι τὴν ζωὴν συμπεραίνομεν, καὶ οὐδενὸς
5 ὑμεῖς τῶν ἐλπιζομένων ἐντεύξεσθε. ἀλλ' εἶπερ μὴ πρὸς ἀπάτην
ἀλλ' ἀληθῆς γέγονεν ὁ διὰ μέσου προτεθεὶς ὄρκος, πάση μηχανῇ
τὸ ἀσφαλές ἡμῖν συντηρήσατε, καὶ εἴ ἴστε πάντα καὶ ἡμᾶς πλη-
ρώσειν ὅσα πρὸς ὑμᾶς συνεθέμεθα.” ταῦτα ἐκεῖνος ἀκηκῶς καὶ
τοῖς περὶ αὐτὸν γνωρίσας ἔπεισε πάντας ἐφορηήσαντας κατὰ τοῦ
10 ὄψυμενοῦς μακρὰν αὐτὸν ἀπελεύσαι· οἳ δὲ καὶ κυκλώσαντες ἡμᾶς
ἔκτοτε σχολαιωτέρως ἐβιάδιζον.

51. Ἦλθομεν δὲ κατὰ τινὰ τόπον ἔνθα μονή τις ἔστι
παρθένων ἀκουσῶν γυναικῶν, ἥτις πάλαι τοῦ Ἀκρουλλίου κατο- **P 359**
νομάζεται. καὶ πάλιν ἄλλη τινὲ κοστωδία βαρβάρων ἐντυχόντες
15 κατὰ τὴν προαυλαίαν οἱ μεθ' ἡμῶν βάρβαροι, καὶ τι μικρὸν συ-
στάντες αὐτοῖς, ἔδοξαν εἶσω χωρεῖν ὡς τι σπονδαῖον τοπιάσαντες
ἐφευρεῖν. συνειπόμεθα δὲ τούτοις καὶ ἡμεῖς, τοὺς παρόντας
ὑποβλεπόμενοι καὶ μὴ πῶ τὰς ψυχὰς τῆς προτέρας σκοτοδίης
ἀπυαγόντες. ὡς οὖν εἰσῆμιεν τοῦ νοοῦ τὰ προπύλαια δὲ τοῦ
20 ἁγίου ἐπικέκληται Γεωργίου, ὁρῶμέν τινὰ βάρβαρον σκιμποδίῳ
ἐγκυαθεζόμενον, ἀνασπύσαντά τε τὰς ὀφθαλμοὺς ξίφος τε κατέχοντα
γεγυμναμένον, καὶ ἄτενὲς τοὺς ἐστῶτας βλέποντας εἰς αὐτόν, εἴ τι **B**

5 ἐντεύξεσθε **AP**
13 τοῦ **om P**

9 κατὰ τοῦ ὄψυμενοῦς ἐφορηήσαντας **P**
18 μήπως **P**

simul, quibus iureiurando fidem obstrinxistis, a morte immunes servati fuerimus, finem non accipiet quod ipsi sumus polliciti. sin autem vel unum nostrum, quod rem minus curaveritis, desiderari contigerit, illius omnes interibimus occasu, nec vos ullius eorum quae speratis compotes efficiemini. quare si non fraude sed vere iureiurando fidem obstrinxistis, omni opera vitae securos praestate; probeque noveritis a nobis quoque praestitum iri omnia quae pacti sumus.” quibus ille verbis, ac cum sociis indicasset, cunctis auctor fuit ut uno impetu perditum hominem procul arcerent ac propellerent. indeque agmine cingentes lentius incedebant.

51. Venimus autem ad quendam locum, ubi erat monasterium virginum religiosa palaestra merentium, quod ab antiquo Acrullii nuncupatur. rursus vero aliam quandam barbarorum custodiam in vestibulo offendentes, qui nobiscum erant barbari, ac cum eis tantisper collocti, introire decernunt quasi aliquid aestimatione dignum ibi reperturi. nos eos sequebamur in praesentes limis oculos obtuentes, necdum a pristina mentis reflecti vertigine. ingressi igitur templi vestibula (erat illud Georgii martyris nomine consecratum) videmus barbarum quendam in scabello sedentem, erecto supercilio, strictumque ensem tenentem; atque eos qui

καὶ βούλοιο πράττειν, ἐτοιμοὺς εἶναι ταῖς ὁρμαῖς ὑπεμφαίνοντας. ὡς οὖν κατ' αὐτὸν ἐγενόμεθα, ἤρετο τοὺς περὶ ἡμᾶς τίνες ἐσμέν καὶ ποῖα προφάσει τὸν θάνατον διεφύγομεν. οἱ δὲ πάντα συντόμως ἐξεῖπον, καὶ τῶν νώτων ἡμῶν λαβόμενοι πρηγεῖς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ τῷ ἐδάφει προσέρρηξον. ὁ δὲ τὸ ξίφος, ὅπερ ἔνυχε ταῖς 5 χερσὶ κατέγων, ἐτέρως ἢ ὡς πέφυκε τέμνειν ἀνθυποστρέψας, ἐπάταξε ταῖς κάραις ἐφ' ἑαυτῶν κατ' ἓνα ἡμῶν. εἶτα ἀνίστασθαι καὶ θαρρεῖν ἐκέλευσε, καὶ "τοῦτο" φησὶ "τῆς ἀσφαλείας τεκμήριον ἔχοντας μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεινὸν ὑμᾶς ὑποπτεύειν παρεγγυῶ."

C τοῖς παρεστῶσι δὲ βαρβάροις τοῦ ναοῦ τὰς πύλας, αἷ τῶς ὑπῆρ- 10 χόν κεκλεισμέναι, προστάξας ἀναρριπίσαι, τῆς καθέδρας ἔξαναστὰς καὶ τὸν ἐμὸν πατέρα τῇ λαίᾳ ταῖν χειροῖν, τῇ ἐτέρᾳ δὲ τῶν ἀπ' ἐμοῦ δύο ἀδελφῶν τὸν ἓνα κατέγων, ἔνδον εἰσήει τοῦ σιβασμίου σηκοῦ. ὁ δὲ ἦν ἅπας πεπληρωμένος ἐλεεινῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτῇ προκαθειρχθέντων, τριακοσίων περὶ πον τὸν ἀριθμὸν, ὡς 15 ἐν ὑστέρῳ κατεμανθάνομεν. (52) οὐκ ἄλλῃον δὲ καὶ μαιφόνων πληθὸς τῷ δυσμενεῖ συνεισῆλθεν. ἀλλ' ἐκεῖνος εὐθὺς εἰσπηδήσας

D ἀνῆλθεν ἐπάνω τοῦ καθηγιασμένου βωμοῦ, ἐν ᾧ παρὰ τῶν ἱερέων ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία· καὶ τοὺς πόδας συμπλέσθην ἐν ἀλλήλοισι ἀνθυποστρέψας, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βαρβάροις, ἐκάθητο γέ- 20 μων θυμοῦ καὶ ἀπονοίας, τὸν τε δῆμον τῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνων περισκοπῶν, καὶ ἄπερ ἐβούλετο δρᾶν, τῇ κακεντρεχεῖα τῶν φρενῶν διοικούμενος· τὸν ἐμὸν δὲ πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἑκατέραις διαλα-

13 τὸν om P

16 μαιφόνων P

circum erant intentis in eum oculis, si quid faciendum iussisset, promptos se obsequio gestu nutuque significantes. ad eum igitur cum venissemus, interrogat qui nobis ductores erant, quinam essemus, quave ex causa mortem effugissemus. illi paucis omnia exponunt, et per humeros nos accipientes ad eius pedes pronos in solum prosternunt. at ille ense, quem manibus gestabat, aversa acie, ut secare non posset, uniuscuiusque nostrum caput leviter percussit; tum surgere bonoque animo esse iussit. et "hoc" inquit "securitatis pignus habentes, praecipio ut nihil in posterum mali timeatis." tum adstantibus barbaris templi fores, quae clausae essent, reserare iubet, deque sede exsiliens, ac patrem meum sinistra alteraque unum fratrum meorum tenens, venerandam sacram illam aedem ingreditur. erat illa miserabilium hominum, ante in ipsam coniatorum, plena, qui, ut postea nobis relatum est, trecentorum fere numerum implebant. (52) cum truci autem illo non exigua quoque patricidarum turba intravit. verum ille statim saltu in sacrosanctum altare, in quo a sacerdotibus mysticum sacrificium divinaeque res peragitur, insiliit, et pedibus inter se complicatis, ut barbarorum moris est, sedit, furoris dementisque superbiae plenus; hominumque illam multitudinem circumspectans, ac quod animo destinaverat, ut faceret, versutae mentis solertia ac dolositate disponens, patrem quoque meum et fratrem utra-

βῶν ταῖς χερσὶ, καὶ ἡμᾶς αὐτοῦ που πρὸς τῆ εἰσόδῳ φυλάττεσθαι
 παρὰ τῶν ἐλύοντων ἐγκελευσόμενος, νέμυμι τοῖς βαρβάροις ἀνε-
 λειν ἐκείνους προσέταττεν. οἱ δὲ τὸ τάχος καθάπερ ἀτίθασσοι
 λόκοι θήρας ἐπιτυχόντες, οὕτως ἠπειγμένως καὶ ἀνηλεῶς τοὺς
 5 ἄθλιους κατέτεμον. ἔτι δὲ τῷ θυμῷ ζέοντες, τί καὶ περὶ ἡμῶν
 ἐθέλοι αὐτοὺς πράττειν, πρὸς τὸν δεινὸν ἐκείνον δικαστὴν ἀπισκό- P 360
 πουν. ἀλλ' ἐκείνος μὲν τῆς καθ' ἡμῶν αὐτοὺς τέως ἐπιχειρήσεως
 διεκώλυσεν, ἐδόκει δὲ καὶ ἡμῖν αὐτόθι φυλαττομένοις τὸν τε πα-
 τέρα καὶ τὸν ζῆμον ἀδελφὸν τοῖς κειμένοις συναναιρεθῆναι καὶ μό-
 10 νους ἡμᾶς φειδοῦς ἄξιωθῆναι. πάλιν ἐκείνοις περὶ ἡμῶν αὐτὸ
 τοῦτο, τῷ βωμῷ φυλαττομένοις, λογιζέσθαι ἐπήροχετο. πλὴν οὐκ
 εἶχομεν ὧς τινὲ πέρατι τὴν περὶ ἀλλήλων στήσαι ἀμφιβολίαν. ὡς
 γὰρ ἔληξεν ὁ κατ' ἐκείνους τοὺς δυστυχεῖς φόνος, πεπλήρωτο δὲ
 τὸ ἔδαφος ἅπαν νεκρωμένων σωμάτων, μέσον δὲ τούτων ἐλίμνα-
 15 ζεν ἡ πλημμύρα τοῦ αἵματος, οὐκ ἔχων ὅπως ὁ μαιφόνος ἐκείνος
 πρὸς τὸ ἐκτὸς γένηται, ἄλλο κατ' ἄλλο τὰ πτώματα τῶν κειμένων B
 τοῖς ἐκατέρωθεν τοῦ ναοῦ περιδρούμοις ἐπιτεθῆναι διεκελεύσατο.
 οὗ δὲ καὶ γενομένου θῦλλον εὐθὺς αὐτὸν τοῦ βωμοῦ καταπηδή-
 σαντα, καὶ πάλιν τὸν ζῆμον πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἐκατέρωθεν χερσὶν
 20 ἐναγκαλιζόμενον γενέσθαι μέχρις ἡμῶν. τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἐκδει-
 ματώσουσα τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν θεαμάτων ἐκείνων ἀγλὺς, ὥν τε
 ἐκείνοις κατείδομεν καὶ ὧν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐτοπίσαμεν, ὡς ἐν

6 ἐθέλοιεν P, ἐθέλειεν A

8 καὶ om A

que manuprehendens, nosque ad ianuam prope ab his qui ceperant ser-
 vari iubens, omnes in ea nutu iugulari praecepit. qui actutum velut
 efferati lupi, iam praedae compotes facti, incitatis animis atque impetu
 crudelem in modum miseros conciderunt; adhucque rabie furentes a diro
 illo saevoque iudice signo ostendi exspectabant quid et nobis factum
 vellet. ceterum ille eorum hactenus in nos impetum inhibuit. porro
 videbatur nobis, qui ibi servabamur, patrem ac fratrem gladio sublato
 esse cum his quorum caesa cadavera iacebant, nobisque duntaxat immi-
 tem illum pepercisse: nec aliter ipsis, qui prope altare servabantur, de
 nobis cogitare in animum veniebat. nec vero erat quo tandem fine mu-
 tua illa de nobis sedaretur anxietas. ut enim miserorum peracta caede, omni-
 que solo contrucidatorum hominum cadaveribus constrato ac inter illa sta-
 gnantibus cruoribus proluto, parricidae exitus non patebat, quo se foras
 subduceret, iacentia illa corpora in ambulacris utrinque templum am-
 bientibus unum supra aliud congeri iussit. quo facto statim ex altari
 prosiliit, patremque meum ac fratrem ambabus rursus manibus amplexus
 ad nos usque venit. tanta vero erat, quae animos nostros perterrabat,
 eorum spectaculorum, quae tum in illis vidimus tum in nobis suspicati
 sumus, caligo et horror, ut quamvis in tanta interneccione soli mortem

τοσαύτη πανωλεθρία μόνοι διαφυγόντες τὸν θάνατον μηδὲν τι τοῦ σκυθρωποῦ καθυφεῖναι, ἀλλὰ μόνον τοῖς προσώποις ἀλλήλων C ἐνατενίζειν, ὡσπερ ἐκπληττόμενοι καὶ μηδὲ φωνὴν ἀφεῖναι τῷ πράγματι συγχωρούμενοι. τοὺς πλείονας δὲ τῶν βαρβάρων ὁ σοβαρὸς ἐκείνος ἀποτεμύμενος, ἵππῳ ἐπιβὰς ἐφροσῶτι ἀπέπητ' ἐκ 5 μέσου ἡμῶν, προστάξας καὶ αὐθις συλλαβεῖν ἡμᾶς καὶ πρὸς τὸν λιμένα τῆς πόλεως σπουδῇ θάειν· αὐτόθι γὰρ κατασπεύδειν καὶ ἑαυτὸν ἔφη.

53. Παραλαβόντες σὺν ἡμᾶς ἦγον ὡς τάχιστα, πᾶσαν ἡμῶν πανταχόθεν ἀσφάλειαν περιποιούμενοι καὶ πολλαχοῦ τῆς 10 ὁδοῦ περιπίπτομεν πολλοῖς πλήθει τῶν εἰσρεόντων βαρβάρων, πάντων φόνον πνεόντων· καὶ οὐ μικρὸν ἦν ἔργον λανθάνειν τούτους, εἰ καὶ ὅτι ῥώμη πολλῇ σωματίων καὶ οἱ προειληφότες ἡμᾶς D Αἰθιοπες ὑπῆρχον ἀνεσταλμένοι, καὶ οὐδὲν ἦν ἢ καταπτῆξαι ἢ τῆς ὁρμῆς αὐτοῦς ἐνδοῦναι τὸ παράπαν δυνάμενον. πλὴν οὐ μετ' 15 ὀλίγου καμάτου καὶ ἀγωνίας τὸν ῥηθέντα λιμένα τῆς πόλεως κατέλαβόμεν. αὐτόθι γὰρ ἔτυχεν ὦν καὶ ὁ τῶν πολεμίων τοῦ στρατοῦ καθηγούμενος, ᾧ δὴ καὶ ἀνηγγέλη τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῶν συνόντων βαρβάρων, γνωρισάντων καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μόνους ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν προστυχόντων περιεσώσαντο. ὅς ἐξ αὐτῆς ἕνα 20 τινὰ τῶν σὺν αὐτῷ τῆς καθέδρας ἐξαναστήσας καὶ τοῖς ἐσιῶσιν ἐπισυνάψας, τοιαύτην δέδωκε καθ' ἡμῶν αὐτῷ ψῆφον, ὡς εἰ μὲν

1 μόνον AP
ἦν ὁ A.

3 ἀτενίζειν P

5 διέπητ' A

ἦν ἦ]

evaserimus, nihil minori maestitia affecti fuerimus, sed tantummodo velut attoniti alii in alios intentis vultibus nec vocem mittere rei immanitate sineremur. plurima autem barbarorum parte ferox ille atque arrogans a se dimissa, in equum, qui praesto erat, insiliens e medio nostri avolvit, rursus imponens ut et nobis assumptis ad litus civitatis propere festinaret, quo nimirum ipse quoque iter celeraret.

53. Sic itaque assumptos quam celerrime ducebant, omnem nobis undique procurantes securitatem. nec raro in via in multas barbarorum confluentium turmas ac manipulos incidebamus, qui omnes caedem spirarent; nec leve erat ac expeditam illos effugere, tametsi, qui nos primi ceperant, Aethiopes viri corpore robustissimi essent, nec ulla re aut terri possent aut ad impetum remittendum induci. ceterum non levi labore ac trepidatione ad eum quem dicebam venimus civitatis portum. ibi enim hostium classis ductor ac imperator consederat; cui et de nobis nuntiatum est a barbaris, qui simul erant, causaque exposita cur nos soli servati essemus ex omnibus in quos ipsi inciderant. tum ille statim unum aliquem assessorum surgere iubens ac rectum stare, eiuscemodi in nos sententiam promulgandam contradidit, nempe, si vera comperiren-

ἀληθῆ φανεῖν ὅσα τοῖς βαρβάροις ἐν τῷ τείχει προὔπεσχόμεθα, P 361
 ἔργοις αὐτοῖς πληροῦντων τὰς ὑποθήκας, καὶ φειδοῦς ἀξιοθῆναι
 καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἀνθυποστρέψαι· εἰ δέ γε μηδὲν τοιοῦτον
 ἀληθῶς λεχθὲν εὔροιεν, ἀλλ' ἢ προαπολωλέκοντας τὰ χρήματα, ἢ
 5 τὸν θάνατον δεδιότας ἅπαντα ψευσασμένους καὶ ὡσερ τὴν
 πρώτην ἔντευξιν ἀποκρούσασθαι διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ
 σοφισασμένους, τοῖς ξίφεσι ἕνα ἕκαστον ἐκείσε διελόντας τῆς
 ζωῆς ἀπαλλάξαι. παραχρῆμα οὖν καὶ πάλιν μέσους ἡμᾶς δια-
 λαβόντες ἄγειν ἐπέτατον, ἐνθα δὴ τεταμιεύσθαι, φασίν, ὕφ'
 10 ἡμῶν προεδηλώθη τὰ χρήματα, ἔξιπόντες καὶ τὴν καθ' ἡμῶν B
 ἐξενεχθεῖσαν ἀπόφασιν, καὶ ὡς εἴ τι τυχὸν τῶν λεχθέντων μὴ πρὸς
 ἔργον ἀχθεῖη, τοῖς ξίφεσι τούτοις διακριθήσεται. δέος οὖν ἡμῖν
 καὶ τότε μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπεισῆει, τάχα μὴ πού τις τῶν οἰκε-
 τῶν ἢ τῶν προπειραθέντων τοῦ τόπου, παραπλησίᾳ περιτυχῶν
 15 ἀνάγκῃ καὶ θάλλων καὶ αὐτὸς τὸν ὄλεθρον ἐκφυγεῖν, προεσήμανε
 τὴν δαψίλειαν τῶν κεκρυμμένων, καὶ μάτην εὔρέθημεν ἡμεῖς
 τοσαύταις μηχαναῖς τὴν ἑαυτῶν ζωὴν συντηρούμενοι.

54. Ἄλλ' οὕτω ταῦτα βεβαίως ἔχοντες σκοπεῖν, πεφθά-
 καμεν τὸν τόπον οὕτως ἔχοντα καθὼς ἐν τῷ καιρῷ τῆς φυλακῆς C
 20 ἔσημειωσάμεθα· ὕφ' ἐνὶ γὰρ τινι κρυφιώδει ταμείῳ, ὅσοιπερ ἂν
 ἦμεν κατὰ συγγένειαν ἀγχιστεύοντες, προαποθεῖναι τὰ ἑαυτοῦ
 ἕκαστος, ὡσερ τοῦ μέλλοντος μαντευόμενοι, συμφερόντως ἐβου-

10 ἡμῶν?

12 ἡμῶν AP

19 πέφθαμεν P

tur, quaecunq̄ue in muro ante barbaris promiseramus, rebusque ipsis
 quae pacti essemus impleremus, nobis parcendum esse atque ad
 ipsum rursus revertendum: sin nihil eiusmodi vere dixisse invene-
 rint, sed vel antea male consumptis pecuniis vel metu mortis men-
 dacio cuncta finxerimus, et ut primum impetum vitaremus, necessi-
 tate ita urgente eam fraudem fecerimus, ibidem singulos in membra
 divisos neci dedendos. statim igitur rursusque nos circumvallentes
 eo ducere iubebant, ubi repositas esse pecunias antea dixeramus;
 simul etiam sententiam contra nos latam edebant, et si quid ex di-
 ctis forte reipsa praestitum non esset, quibus accincti erant, ensibus
 decernendum esse. quare tum magis quam ante metus incessit, ne forte
 vernarum quispiam, vel eorum qui ante loci expertes essent, ipse quo-
 que pari quadam necessitate adactus mortisque interitum cavere volens
 absconditarum rerum copiam prior indicasset, frustra que tantis machinis
 ac consiliis vitae studere inveniremur.

54. Enimvero cum necdum haec certo dispicere possemus, ad locum
 devenimus, sicque habentem offendemus quemadmodum eum, cum res
 occultarentur, signaveramus. in uno enim occulto conclavi, quicumque
 eramus sanguinis necessitudine coniuncti atque propinqui, sua quisque
 reponere, quasi id quod erat futurum divinaremus, haud inconsulta ra-

Theophanes contin.

36

λευσάμεθα. οὐ καὶ τὴν ἔξοδον τοῖς βαρβάροις καθυποδείξαντες, ἥτις ἦν λιθίνη πλακὶ κατησφαλισμένη, ἱστάμεθα τῶν πολλῶν λογισμῶν τὰς ψυχὰς περὶάραντες. ἤδη μὲν γὰρ μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεδιέναι χάριν τῆς ὑποσχέσεως, τοῦναντίον μὲν οὖν καὶ συμπαθείας τυχεῖν τῷ πλήθει τῆς ἐπιδόσεως. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τῶν κρυφίων ἐπέτυχον, εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὄργιλον πρὸς τὸ περιχαρὲς μετεβάλλοντο καὶ ἡμῖν διευθυμείσθαι προσέταττον. “τούτοις” γὰρ D ἔφασκαν “κατηγγήσθε τὴν σωτηρίαν, καὶ διὰ τούτων ὑμῖν ἐὸ ζῆν κεχάρισται σήμερον. ἀλλ’ ἀπέλθωμεν δὴ καὶ πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ στρατοῦ, ὡς ἂν καὶ παρ’ αὐτοῦ τελείαν δέξησθε τὴν ἀσφάλειαν.” ἤγον οὖν πάλιν ἡμῶς ἐκεῖθεν τὴν εἰς αὐτόν, περιεπίπτομεν δὲ φοβεροῖς τισὶ καὶ παραδόξοις θεάμασιν. ἔκειντο γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀνηρημένων ἔτι τοῦ λύθρου ἐναποστάζοντα, φρικτὸν ὄραμα, πῦσα ἡλικία τῶν ἀνθρώπων μετὰ ψήφῳ τὸν διὰ ξίφους κατακρινθεῖσα θάνατον, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταφῆς ἀμοιροῦσα. 15 κατεχεῖτο δὲ κατὰ παντὸς στενωποῦ περιρρέων ὁ οἶνος, καὶ τοῖς P 362 αἵμασι τῶν πεπτωκότων ἀνακρινώμενος ἄπαν τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως κατεμέθυσκεν. παριόντες οὖν ἐσκοποῦμεν, καὶ εἴ ποῦ τινα τῶν ποτὲ γνωρίμων ἢ φίλων μεταξὺ τῶν ἄλλων νεκρῶν ἀπηκρβωσάμεθα, ἠρέμα μόνον τοῖς στεναγμοῖς πρὸς ἀλλήλους τοῦτον διε- 20 σημαίνομεν. σχολὴ δ’ οὐκ ἦν ἢ θρηνησαι τοῦτον ἢ χαρίσασθαι τι τῆς ποτὲ φίλιας τῷ καιρῷ χρήσιμον· ἀλλ’ ἢ μόνον ἄπρακτα

17 ἔδαφος κατεμέθυσκεν. παριστάντες P

tione statueramus. huius aditu barbaris commonstrato, ipso lapidea tabula obstructo, stetimus, multis auxiliisque cogitationibus animo liberato. iam enim nihil erat quod promissionis causa timeremus, contra vero ut etiam affluente rerum suppeditatione indulgentiam consequeremur. ut enim illi absconditis potiti sunt, statim ira trucique ingenio in hilaritatem converso nos quoque bono animo iusserunt. “his enim” aiebant “vestram salutem redemistis, et per ea vitae vobis hodie munera indulgentur. sed abeamus ad exercitus ducem ac imperatorem, ut ab illo perfectae securitatis pignora condonentur.” hinc itaque rursus nos ad eum duxerunt. per viae autem praesentiam tremenda quaedam ac inaudita spectacula nostris se oculis obiciebant. nam proiecta iacebant caesorum cadavera adhuc cruore fluentia, horrendum visu! omnis hominum aetas una sententia gladii morte damnata, ac cum aliis ipso quoque iusto funere ac sepultura privata. fundebatur vinum, et per omnes civitatis vicus diffluens, mixtumque caesorum cruoribus omne solum inebriabat. cum ergo prope essemus, considerabamus, ac si quem eorum quos unquam familiares sive amicos habuissemus, inter reliqua cadavera satis dignosceremus, hoc solummodo gemitibus ac suspiriis inter nos indicabamus: at non vacabat ut aut lugeremus aut aliquid opportunum pro veteris amicitiae iure indulgeremus, sed solum nulla fruge mortuae indo-

τῶ κειμένῳ περιαλγήσαντες πάλιν περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἐσκεπτόμεθα.

55. Ἦδη δὲ φθασάντων ἡμῶν τὸν λιμένα παρόστημεν τῷ τυράνῳ, ὅτε καὶ τοὺς τῶν νηῶν ἀρχηγέτας ἐκκλησιάσας τῆς βαλουμένης εὐχῆς ἐθρήσκευε τὴν δυσσέβειαν· ὃς μετὰ τὴν συμ- B
πλήρωσιν ἐκείνης τῆς τελετῆς ἀχθῆναι ἡμᾶς κατὰ πρόσωπον τοῖς ἐφροσῶσι διεκελεύσατο. ὡς οὖν ἤχθημεν, ἐπυθάνετο τὸν πατέρα, “εἰ ἐπίσκοπος” φησὶ “τυγχάνεις τῆσδε τῆς πόλεως;” ἐτεκμαίρετο γὰρ ὅσον ἐκ τῆς ἐσθῆτος οὐδὲν ἄλλοῖον ἔχειν τοῦ ἀξιώματος. ὁ δὲ 10
“οὐκ εἰμί” ἔφη, “κληρικὸς δὲ καὶ τῆς ἐκείνων εὐχῆς προσδεόμενος.” ἄλλος δὲ τις ἐγγύθεν ἐστῶς, ὃς ἦν ἀρχηγὸς τοῦ ἐτέρου στρατοῦ, πρὸς αὐτὸν ἔφη “ἐπίσκοπος μὲν οὐκ ἔστιν οὗτος, κατ’ οὐδὲν δὲ διαφέροντα βαθμὸν ἐκείνοις κεκλήρωται· ἔξαρχον γὰρ ἀπὸ τὸν ἴσμεν τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης, οὐδὲν τῆς τιμῆς ἐκείνων καθυ- C
15 στεριζόντα.” “οὗτος δὲ τίς ἐστι;” τῷ δακτύλῳ σημάνας ἐμέ. “νῖός ἐστι τοῦδε,” καὶ αὐθις ὁ παρεστῶς ἔφη, “κληρικὸς καὶ ἀντὸς, καὶ τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων τεταγμένων εἷς. οὗτοι δὲ ἀδελφοὶ τυγχάνουσι τοῦδε,” τυτὸς ἀπ’ ἐμοῦ δύο παραδηλώσας, “ἄμφω δὲ νῖοι τοῦδε τοῦ προεστῶτος, διαφθῶρας μὲν ἀποτεχθέν- 20
τες αὐτῷ, ἄγοντες δὲ καὶ διάφορον ἡλικίαν.” “ὁ δὲ συνὼν αὐτοῖς οὗτος ὁ γηραιὸς τίς ἂν εἴη;” πάλιν ὁ δεινὸς ἤρreto δικαστῆς. “ἀδελφὸς ἐμός,” προλαβὼν ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, νεύματι ἀκαῖ-

15 σημαίνων P

16 ἔφη om P

17 τῶν ante βασ. om P

lentes ad nostra iterum studium nostrum atque animum transferebamus.

55. Cum vero iam ad littus devenissemus, tyranno sistimur, quo tempore navarchis in concionem vocatis, eius quam vocant precationis impio cultu rituque defungebatur. quo expleto peractaque caerimonia ad se nos coram adducere adstantibus iussit. ut igitur adducti sumus, interrogabat patrem. “num” inquit “huiusce arbis episcopus existis?” quantum enim ex cultu coniciebat, quod a dignitate abhorreret nihil habebat. ille “non sum” ait, “sed clericus, et cui episcoporum benedictionis sit opus.” alius vero quidam prope stans, alterius exercitus ductor, ad eum ait “haud quidem ille episcopus est, gradum tamen nihil ab episcopali diversum nactus est. scimus enim eum omnis Atticae exarchum esse, quo munere nihil minori honore prae episcopis fulget.” “hic vero quis est?” digito me monstrans. “filius eius est,” rursus astans ille respondit; “ipse quoque clericus, exque Palatinis clericis unus. hi autem duo fratres illius sunt,” illos indicans qui a me sequebantur, “utriusque primi illius filii, non uno tempore ab eo suscepti, et qui diversam aetatem agant.” “quis hic vero, qui cum illis esset, senex ille,” iterum dirus ille iudex quaesivit. dictum arripiens pater meus “frater

νον συνθένθαι πρὸς τὴν πεῦσιν ἀναδιδώξας. ἐπειδὴ δὲ τούτων
 D ἀκήκοε, καθεσθῆναι πάντας προσέταξε, καὶ ἑαυτὸν τῶν ἄλλων
 ἀποτεμόμενος ἡσυχῇ πρὸς ἡμᾶς ἔφη “πάσης ὑμᾶς πονηρᾶς ὑπο-
 ψίας ἐκτὸς εἶναι βούλομαι· τό τε γὰρ ἀόπλους τοῖς εἰληφροσίν ἐν-
 τυχεῖν καὶ τὸ νῦν ἐν ὄψεσι ταῖς ἐμαῖς προτεθὲν χρημάτων πλήθος 5
 τὴν ζωὴν ὑμῶν, ἣτις δυσέλλικτός ἐστι τοῖς πολλοῖς, ἐχαρίσαντο,
 καὶ οὐκ ἔστιν ὑμῶν ὑπόνοια τοῦ λοιποῦ θανάτου ἐξ ἐπιβουλῆς,
 οὐδέ τις ἄλλη ἐπήρεια παρὰ τῶν ἐμῶν ὑπηκόων. ἀλλ’ ἅπιτε τὰ
 συμφέροντα συμβουλευόντες ἑαυτοῖς, χρηστίως τε παραzeugνόντες
 ἐλπίδας. οὕτω γὰρ ἡμᾶς φθάσαι τὴν Συρίαν γενήσεται, καὶ 10
 πρὸς Ταρσὸν εὐθέως πόλιν τῆς Κιλικίας ὑμᾶς διαπέμψω τηρη-
 P 363 θησομένους σὺν τοῖς ἐκεῖσε φρουρουμένοις μέχρι τῆς προσδοκω-
 μένης καταλλαγῆς, ἀντίλυτρον ἔχοντας τοὺς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων
 καιροῖς οὐκ ὀλίγοις ἐαλωκότας ὁμοεθνεῖς ἡμῶν Ἀγαρηνοῦς, ὧν
 ἀφικόμενων καὶ ὑμεῖς τῶν δεσμῶν λυθήσεσθε καὶ τὰ οἰκεία ἔκα- 15
 στος ἀπολήψεσθε.” οὕτως ἔφη, καὶ πρὸς τοὺς ὑφ’ ἑαυτῶν πά-
 λιν ὑποστραφεῖς τὰ περὶ ἡμῶν διεξῆει, βαρβαρίζων τὰ πλείιστα.
 οὐδὲν δὲ τέως ἐλάνθανεν ἡμᾶς, τὸν κατ’ ἀρχὰς περισώσαντα
 εἰσέτι μέσον ἡμᾶς περιάγοντα καὶ πάντα ἐξ ἐκείνου μανθάνοντας.
 B (56) τύπῳ δὲ τινι τῇ θαλάσῃ περικλυζομένῳ καθεσθέντας 20
 ἀσφαλῶς ἡμᾶς τηρεῖσθαι προσέταξεν. οὗ δὲ γενομένου πρώτον

3 ὑμᾶς] ἡμᾶς AP 4 ἀόπλους A 10 οὐκ αἰ?
 11 πρὸς τὴν Ταρσὸν A 12 ἐκεῖ A 15 καὶ ante ὑμεῖς
 om P 19 περιάγοντα] ἔχοντας addit Comb.

meus” respondit, nutu ut id et ipse confirmaret edocens. haec ubi au-
 diit, omnes sedere iussit, et ab aliis dimotus, nobis placide ac silentio
 dixit. “volo vos ab omni procul mala suspitione esse. tum enim quod
 inermes in eos incideritis qui ceperunt, tum quae nunc prae oculis ex-
 posita est pecuniarum vis, vitam vobis elargita sunt, cuius aegre spes
 vulgo existat. nullusque deinceps mortis ex insidiis paratae vobis metus
 erit, nulla suspicio; nec a subditis meis ulla alia iniuria violabimini.
 sed ite, vestris ipsi rebus, quae sint proficua, consulentes atque vos
 optima spe lactantes. sic enim in Syriam veniemus, vosque protinus
 Tarsum Ciliciae dimittam, ibi custodiendos cum illis qui ibi captivi de-
 tinentur, usque ad exspectatae permutationis tempus. eruntque redem-
 ptionis vestrae pretium, qui non raro a Romanis aliisque atque aliis ex-
 peditionibus capti sunt, gentiles nostri Agareni; quorum adventu vos
 quoque a vinculis liberabimini et suas quisque sedes recipietis.” dixit,
 et ad suos iterum regressus nostra enarrabat, barbaramente ut plurimum lo-
 quens. nihil vero nos latebat, cum is qui nos a principio servarat ad-
 huc nobiscum esset ac circumduceret, ex quo omnia condiscebamus.
 (56) porro in quodam loco mari circumluto sedentes tuto custodiri
 iubebat. quo facto primum a mortis exspectatae metu animos per-

τῆς ἐλπίδος τοῦ θανάτου τέλειον τὰς ψυχὰς μετηγάγομεν καὶ τῇ θεῖῃ προνοίᾳ τὰ ἐξῆς ἐπετρέπομεν.

Ἐπήρχετο δὲ τότε τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν, ὥσπερ ἄρτι τοῦ κακοῦ τὴν ἀρχὴν ἀναθεωροῦσιν, ἢ τῶν οἰκείων φροντίς, νύττουσα 5 τὰς καρδίας ἡμῶν μᾶλλον ἢ τὰ κυκλοῦντα ξίφη, πῶς ἄρα καὶ ποῖον τεθνήκασι τρόπον, ἢ τινες αὐτῶν τοῦ κινδύνου διεκφυγόντες εἰς τὴν ὁμοίαν ἡμῖν ἀπαγωγὴν ἐκρίθησαν. ὁμῶς οὐδ' οὕτως ἐρχομεν ἀσφαλῶς περὶ τούτων γινῶναι διὰ τὸ πρόσφατον γεγονέναι C τῶν πολεμίων τὴν εἴσοδον, καὶ πάντα μεστὰ κραυγῆς ἀσῆμου καὶ 10 θορόβου τυγχάνειν, καὶ πολὺ πληθος εἴσω τοῦ λιμένος ἐνστρέφεται τῶν τε ἐκ τῆς πόλεως χειρουμένων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν βαρβάρων, πῆ μὲν ἐγκωμιαζόντων τὰ σκῦλα, πῆ δὲ γυναίκαίς καὶ ὑπομάζια βρέφη ἐκ παντός τόπου καὶ πάσης οἰκίας βιαίως ἐφελκομένων, 15 κλαυθμυρῶντα, ἄλλων τῶν ἀρχόντων τινὰς ἢ τῶν περιφανῶν πλουσιῶν κατὰ τινὰς παραπλησίας ἡμῶν αἰτίας τὸν ὄλεθρον διακρυσσαμένους ἀνηλεῶς ἐπισυρομένων· ἥδη γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεῖς Νικήτας, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς περιχώρου D στρατηγὸς χειρωθέντες ὑπῆρχον ἐν τισὶ ναυσὶ βαρβαρικαῖς φυλατ- 20 τόμενοι. διὰ τοι ταῦτα οὐδὲν πλέον ἢ πρὸ τοῦδε περὶ τῶν οἰκείων φροντίζοντες ὠφελοῦμεν.

5 καὶ] κατὰ A 6 διαφυγόντες F 9 μετὰ AP 12 τῇ — τῇ P
20 τι AP

fecte advocantes, quae deinceps erant divinae providentiae committabamus.

Tum animum subire cogitationibusque obrepere, ac si malum tum primum pensarem, necessariorum cura ac propinquorum, graviore hinc cordibus inflicto vulnere quam circumpositis gladiis, quomodo ac qua ratione ii morte sublatis essent, num aliqui ex ipsis periculo liberati pari nobis abductione damnati forent. ac ne sic quidem certi aliquid de illis scire poteramus, quod hostibus recens urbis potitis eamque ingressis cuncta inconditi plena clamoris ac tumultus essent, multaque turba in portu convolveretur, tum civium qui capiebantur, tum et barbarorum partim quidem spolia collaudantium, partim vero mulieres ac lactentes infantes, misere evulantes ac matrum privationem luctuose gementes, omni ex loco cunctisque aedibus ac tumultus raptantium, aliorumque nonnullos ex nobilibus virisque primariis, seu maioribus claris opibus, qui pari nobis indulgentia ac pollicitatione interitum evasissent, crudelem in modum trahentium. iam enim ipse ab imperatore missus Nicetas necnon circumiacentis regionis praetor atque dux in hostium potestatem venerant, et in quibusdam barbarorum navibus sub custodia erant. propterea nihil magis ac antea, quicquid de necessariis solliciti essemus ac curarem, fructus aliquis sequebatur.

57. Ἄλλ' ἦν ἰδεῖν ἐπὶ τοῖς πραττομένοις καὶ τι καινότερον, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας τοῦ κατὰ φύσιν παρατραπίσας καὶ τῶ καύσωνι τῶν πειρασμῶν συνεκταθεῖσαν καὶ τοῦ καιροῦ τὴν ἐπίτασιν, ὡς ἐν ὀλίγῃ ῥοπῇ πελιδνωθῆναι τὰς τῶν ἀνθρώπων ἔμψεις
 P 364 καὶ πρὸς τὴν συμφορὰν μεταβάλλεσθαι, πάντας δὲ ὁμοίως ἐφρίεσθαι καὶ ἀπορεῖν ῥανίδος μιᾶς ὕδατος τοὺς τε ἐντελεῖς τὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς ἔτι κομιδῇ νέους, οὐδὲν ἕτερον ἄλλ' ἢ μόνον ἀναμῦξαι μικρὸν τὴν συνέχουσαν δίκην ἐπιζητοῦντας, καὶ οὐδὲ τούτου πυχάνοντας.

Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης περιῆλθε δικάστημα, 10 πάντων προστάξει τοῦ δυσωνόμου θηροῦ κατὰ διαφόρους τόπους σωρηδὸν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀφορισθέντων, οἷς καὶ φύλακας ἐφήδρευσαν ὑποβλέπεσθαι τούτους διὰ πάσης νυκτός, μὴ πού τις ἐκ μέσου διαδραῖναι δυνήθει. καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς ἐν ὧπερ ἤμεν φυ-
 B λαττόμενοι τόπω συμμειγῆναι προσέταξε τῶν ἀλότων ἄνδρας ὡσεὶ 15 πεντήκοντα, ὧν οἱ πλείους καὶ τραυματῖαι ἐτύχχανον, τὰ ἔχνη τοῦ θανάτου τοῖς σώμασι περιφέροντες καὶ μηδὲ τοῖς ἑξῆς θαυρεῖν ἔχοντες· ἐκ μέσου γὰρ αὐτῶν μέχρι δέκα τὸν ἀριθμὸν λαβόντες ἐναπέσφαζαν, καὶ οὐδὲ τούτοις ὑπῆρχον ἐν ἀσφαλείᾳ αἰετὶ περὶ τοῦ ζῆν τέως ἐλπίδες, ἀλλ' ἐκλονοῦντο καὶ διεθρόπτατο τὴν 20 ὁμοίαν τοῖς κειμένοις ἀπόφασιν περιμένοντες. ἀλλ' ἐπειδὴ, καθὸ λέλεκται, τὰ περὶ τούτων τέλη παρ' ἑαυτοῖς ἔφθασεν ἢ νῦν δια-

14 ἐν om A

57. Enimvero praeter hostium illa trucia videre erat et aliud quidpiam insolitum magis ac mirandum, nempe solares radios ab eo quod est ex natura devios, et cum praesenti malorum aestu temporis quoque sic auctam exaestuationem, ut brevi momento hominum facies livore contracto ac nigrescentes ex infortunii ratione aliam formam induerint; cunctique pariter ardentibus votis aquae guttam desiderabant, ac ne eius quidem compotes erant. perfecta viri aetate atque iuvenes, eaque adhuc minuscula ac pueri, aliud nihil exposcebant quam ut solum refrigerio aliquo sitim temperarent, ac ne id quidem obtinebant.

Sic nimirum omnis illa transacta dies, omnibus diversis in locis infamis belluae insu acervatim segregatis, quibus et custodes praefecti in omnem noctem dispecturi, ne quis e medio se subducere ac diffugere posset. sed et nobis, quo loco servabamur, ex captivorum turba viri circiter quinquaginta commisceri iussi; qui et plerique acceptis vulneribus mortis vestigia corporibus impressa circumferrent, nec ut mitius in posterum haberent ullam spem haberent. ad decem enim e medio illorum raptos tristi nece gladius sustulit. sed nec reliquis ulla vitae securitas erat, sed inturbati et nutantes ac dissoluti eandem ac iugulati, et quorum iacebant cadavera, sententiam expectabant. quia vero, uti dicebam, ipsorum in his studia nox interrupit, nec satis per eam nego-

κόψασα, ἐξόβουν τινές τῶν βαρβάρων περιερχόμενοι καὶ τισι κυμβάλοις κτυποῦντες καὶ ἀλαλάζοντες, ἕως πάλιν ἐφθασεν ἐπιστάς C ὁ ὄρθρος, ἰδουνηρὰν προσδοκίαν τοῖς ἐν ὑποψίᾳ θανάτου μεθ' ἑαυτοῦ κομίζόμενος. ἀλλ' οὐδὲν πλέον ἢ διὰ ξίφους ἢ διὰ τῆς 5 δάφνης φθορὰ πάντας ἀνήλισκεν, ἣ καὶ σφοδρῶς πιεζόμενοι ἐδεόμεθα τοῖς συνουσίαις κἂν τῶν διερχομένων ὑδάτων τῷ τόπῳ μεταλαβεῖν καὶ τινος βραχείας μετασχεῖν ἀνοχῆς. οἱ δὲ πρὸς τοῦτο ἀνένευσαν, οὐχ ὅτι τιτὴν συμπαθεία περὶ ἡμᾶς ἐκέχρητο (πῶς γὰρ εἰ ταῖς σφαγαῖς ἐντροφῶντες καὶ θάνατον ἀποπνέοντες;) ἀλλ' ὅτι 10 τὸ ὕδωρ ἐκείνο τῆς πόλεως ὄν ἀπάσης τῶν ἐφεδρῶν ἀπύρροια ἱκανὴν ἦν καὶ δίχα πάσης ἄλλης ἐπιβουλῆς τοὺς μετέχοντας ἀπαλλάτ- D τειν. πλὴν ὡς ἀπὸ χιόνος ἄρτι λυθείσης εἰλικρινές καὶ ἡδὺ πόμα, οὕτω μεθ' ἡδονῆς ἕκαστος τῷ στόματι τὴν σαρκίαν ἐκείνην προσέφερε, καὶ τὴν κύλικα τῆς δυσωδίας μέλιτος πλήρη τοῖς λογισμοῖς 15 ὑπελάμβανεν.

58. Ἐν τούτοις πάλιν ἀπόφασις ἐξήνεκτο παρὰ τοῦ τυραννοῦ, περιέχουσα οὕτως "εἰ τις τῶν συλληφθέντων χρήματά που ταμειυσάμενος ἔχει, παρελθὼν ἐν μέσῳ τούτοις ἀνησάσθω τὴν σωτηρίαν· εἰ δὲ τις μηδὲν ἔχων λύτρον τῆς ἰδίας ζωῆς φω- 20 ραδείη, οὗτος τὴν κεφαλὴν τμηθεὶς τῶν ζώντων διαιρεθείη." προσέταται δὲ τοῦτο παρὰ τῶν βαρβάρων ἀκηκοὺς ὡς οὐκ ἂν τινα P 365 φειδοῦς ἤξιουν, ὅτε κατ' ἀρχὰς εἰσήλασαν ἐν τῇ πόλει, εἰ μὴ

4 ἡ] ὡς ἡ A, omissio mex φθορὰ
p. 379 ima 10 ἀφεδρῶν?

8 κατένευσαν? quod est

tio finem imponere licuit, barbarorum quidam circumeantes cymbalisque quibusdam perstreptentes ac ululantes sese inferebant, donec rursus mans adveniens molestam iis, qui se neci tradendos verebantur, expectationem secum afferens illuxit. nihil tamen minus quam gladius cunctos consumebat siti contracta labes; qua ipsi immaniter incensi rogabamus nostros custodes ut vel ex aquis locum praeterlabentibus bibere liceret atque hinc levi aliquo solatio sitim levare. qui annuere, non ulla erga nos moti miseratione (quomodo enim qui caedibus oblectabantur et necesse spirabant?) sed quod ipsa haec aqua, quae profluviū esset totius urbis cloacarum, una a se absque ullo alio admixto veneno bibentibus interitum afferre posset. perinde tamen ac si e nive iam dissoluta purus ac dulcis potus esset, suavissime unusquisque nostrum marcorem illum ori admovebat, graveolensque illud poculum melle plenum animo aestimabat.

58. Interim decretum rursus a tyranno profertur in hanc sententiam. quisquis ex captis pecunias repositas haberet, in medium procedens salutem illis redimeret. qui vero nullum vitae suae redemptionis pretium habere deprehensus esset, hic caeso capite e viventium albo excideret. id vero imperabat, cum audisset a barbaris se, cum primum in urbem ingruerent, nemini pepercisse, nisi illis duntaxat qui ipsi ha-

που παρ' αὐτῶν ἐκείνων ἐβειβαιοῦντο ἔχειν αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφοις
 χρήματά τινα πᾶσαν δυνάμενα ἐκφυγεῖν ἔρευναν. ὅσοι δὴ οὖν
 τῶν ἐαλωκότων ὑπῆρχον ἔχοντες εἰδήσιν ἀκριβῆ περὶ ὧν ἦσαν
 προκεκρυφότες, εὐθέως ἐκδήλους ἑαυτοὺς καθίστων κατεπεύγοντες
 τὴν δόσιν ὡς τῆς ζωῆς παραιτίαν· ὅσοι δὲ μηδὲν τοιοῦτον ἔχειν
 παρ' ἑαυτοῖς ἐπεγίνωσκον, ἀλλ' ἐπὶ ματαίαις μόνον ἐπίσει τὰς
 συνθήκας ἐπλάσαντο, τὴν σφαγὴν ἐξεδέχοντο ἀναμφιβόλως τοῖς
B ἐνδεῶς ἔχουσι κεκριμένην. τάττονται δὴ οὖν ἐπὶ τούτῳ τῶν βαρ-
 βάρων τινές, ὥστε τοὺς βουλομένους παρέχειν τὰ ἑαυτῶν ἐν ταῖς
 ἰδίαις ἀποφέρειν οἰκίαις, καὶ εἰ μὲν ἄξια εἶη πλεονεκτικὸν ὄφθαλ- 10
 μὸν κορέσαι, σωτηρίας τε ἀξιοῦσθαι τούτους καὶ αὐτοῖς τοῖς
 δεσμοῖς ἐναριθμεῖσθαι, εἰ δ' εὐτελεῖ τινὰ καὶ βραχεία καὶ οἷς οὐκ
 ἂν κρίνοιεν εὐδοκοῦντα τὸν ἀποστελλαντα, τῆς μαχαίρας γενέσθαι
 οὐκ ὀλίγος ἦν ἐκ τούτου πάλιν τοῖς χειρωθεῖσιν ὁ κίνδυνος, πολ-
 λῶν διακρινομένων ἐκ τῶν ἐχόντων ὕλην τινα περισπούδαστον. 15
 ἐτελεῖτο δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλοις νυχθημέροις δέκα, τῆς πληθύος αἰεὶ
 τῶν χρημάτων ἐκφορουμένης ἀπὸ τῆς πόλεως, τῆς τε λοιπῆς
C ἀναγκαίως ὕλης, ὅση διὰ σφαικῆς ἐσθῆτος εὐφρεπῆς ἦν καὶ ὅση
 διὰ λίνου τοῖς ἀραχναίοις ἤριζεν ὑφάσμασιν, ὡς ὄρη καὶ βουνοὺς
 ἐκτελεῖσθαι τὰς τούτων σωρείας, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπιτιθεμένων 20
 καὶ τὸν ὑποκείμενον τόπον πληρῶντων. χαλκῶν γὰρ καὶ σιδη-
 ρέων σκευῶν ἢ τῶν ἐξ ἐρίων ἐσθημάτων οὐμενοῦν οὐδ' ὄλωσ

2 διαφυγεῖν A

14 πάλιν ἐν τοῖς P

4 καθιστῶντες AP

19 λίνου τοῖς ἀραχναίοις AP

8 κεκρυμμένην A

bere se pecunias absconditas, nulli obnoxias indagini, affirmassent. quotquot igitur inter captivos eorum quæ abscondissent certo sibi conscii erant, ipsi se statim prodentes dare urgebant, ut qui rem vitæ pignus sibi noverant: qui vero nihil tale apud se exstare sciebant, sed inani solummodo spe pasciscendo verba dederant, indubie mortem expectabant illis, quibus haec deessent, decretam. quare super hoc barbarorum quidam destinantur, ut, qui sua praeberere vellent, eos in proprias aedes reducerent; et si haec tanti essent quae avarum oculum merito exsatiare possent, salute donatos inter vincitos rursus collocarent; quodsi vilia quaedam et pusilla, ac quae minus placitura mittenti existerent, eos gladii mucrone conficerent. non leve hinc rursus periculum captivos circumstare, cum inter eos multi essent quibus nulla eiusmodi materia pretiosa suppeteret suique illecebra capiens. protracta haec per totos decem dies noctesque, cum pecuniarum multitudo continue ex urbe exportaretur, et alia necessaria materia, ipsa sericis indumentis emicans, vel quae lino confecta cum textura araneorum contenderet; ut horum cumuli montes ac colles exaequarent, cum alia aliis superaggesta subiectum locum constiparent. aereae enim aut ferreae supellectilis aut ex lana contextarum vestium nulla eis erat ratio, quod horum censu

ἐφρόντισαν, περιτὸν ἡγούμενοι τὴν κτῆσιν αὐτῶν. εἴ που δέ τι τοιοῦτον ἀγαθὸν ἔλαθ' εἰς, τῷ τῆς θαλάσσης δεδώκασι ὕδατι, κὰν τούτῳ τοὺς διαδράντας τὸν κίνδυνον ἀμυνόμενοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ τι μετέχωσι τοῦ κακοῦ, πολυσχιδῆ καὶ διάφορον τὴν τῶν ἐνυπ-
5 υαρχόντων ζημίαν ἐπαισθανόμενοι.

59. Ἦν δέ τις μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους τῶν αἰχμαλώτων **D**
συλληφθεὶς εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐξόχων εἰς, Ῥοδοφύ-
λης οὕτω καλούμενος, ὃς ἔτυχε πρὸ μικροῦ τοῦ κινδύνου τὴν ἐπὶ
δύοισι σταλείς, καὶ τινῶν χρεῶν ἔνεκεν πρὸς τῇ πόλει γενόμενος,
10 μεθ' ἡμῶν συγκλεισθῆναι καὶ τῶν ῥηθέντων ἀνιαρῶν μετασχέιν·
ὃς καὶ ἐκόμιζε μεθ' ἑαυτοῦ πλήθος χρυσίου, ὅπερ ἔλεγεν ἀπάγειν
ἐπικουρίας τιδὸς χάριν τοῦ κατὰ Σικελίαν στρατοῦ, συμπλεκομέ-
νου τοῖς κατὰ τὴν Ἀφρικὴν βαρβάροις ἀεὶ καὶ πολλῆς δεομένου
τῆς ἐν τοῖς πράγμασι συνεργίας. οὗτος οὖν κατὰ τὴν νύκτι μεθ'
15 ἦν τοῦ κινδύνου τὴν πείραν ἅπαντες ἐδεξάμεθα, ἔλαθεν οὐκ οἶδ'
ὅπως ἔξενεγκεῖν τῆς πόλεως τὸ χρυσίον ἐκείνο μετὰ καὶ τινῶν τῶν **P 366**
ὑπηρετουμένων αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Σιρυνμόνος ἔξαπο-
στεῖλαι, χαράξας ἐπιστολὴν περιέχουσαν ἀσφαλῶς φυλάττειν τοῦτο
μέχρι τῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. χειρωθεὶς οὖν οὗτος ἤχθη
20 κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ τυράννου. ὁ δὲ τὴν μορφήν ἀλλοιώσας,
ἐμβριθέστερόν τε μᾶλλον ἢ πρότερον εἶχε πρὸς αὐτὸν χρησάμενος,
ἀνηρώτα. “ποῦ δὴ” φησι “τὸ τοῦ βασιλέως χρυσίον, τὰ δύο
τάλαντα ἄπερ ἐπὶ Σικελίαν ἄγειν ἐτάχθης;” ὁ δὲ “τοῦτο δὴ”

gravari superfluum ducerent. et si quis imprudens tale quid attulisset, in mare iaciebant, hoc quoque eos multantes qui periculum evasisent, ut et ipsi multiingam diversamque rerum iacturam sentientes vastitatis et mali tantisper participes fierent.

59. Cum reliqua captivorum multitudine captus quoque fuerat quidam imperatoris eunuchus, unus ex primatibus, cui Rhodophylo nomen erat. is paulo ante periculum in Occidentem missus, cum necessariis quibusdam ex causis in urbem venisset, pari nobis eventu inclusus, malorum quae dicta sunt ipse quoque consors efficitur. nempe vim magnam auri portabat, quam in sumptus et stipendia exercitus Siculi, continue cum Africanis barbaris manus conserentis eamque ob rem multa ope egentis, se deferre aiebat. hic itaque nocte quae antecessit discrimen cuius nos omnes periculum fecimus, clam aurum illud atque ex servis suis nonnullos, nescio quomodo, urbe extulerat atque ad Strymonis ducem miserat, datis literis hoc tenore, ut ad belli usque exitum pecuniam creditam tuto servaret. captus igitur Rhodophylus et ad tyrannum adductus illi coram sistitur. ille adspectu mutato, maiorique quam habebat antea ex indole firmitate ac vehementia illi congressus, interrogabat: “ubinam” inquit “imperatoris aurum, duo scilicet talenta, quae in Siciliam avehere iussus es?” at Rhodophylus “hoc ipsum, in

φησιν, "εἰς ὄπερ κατέλημαι, δεδωώς, τὴν πολιορκίαν λέγω τῆς
B πόλεως, ἐλείπερ αὐτὸς ἐγὼ δεῦρο τυχῶν ἀδυνάτως εἶχον τοσοῦτον
κινδύνου παρόντος ὑποχωρεῖν καὶ μὴ τὰ παρ' αὐτοῦ δεακύναι,
πάντων εἰς ἐμὲ βλεπόντων ὡς ἂν τι χρηστὸν αὐτοῖς καὶ τῷ καιρῷ
τούτῳ χρήσιμον δυνάμενον παρασχεῖν, τούτου δὴ χάριν τὸ μὲν⁵
χρυσίον ἐκείνο τῆς πόλεως ὑπέξηγαγον (οὐ γὰρ ἠδυνάμην ἀκριβῶς
περὶ ἀδήλων στοχάσασθαι), ἐγὼ δὲ σοι παρέστηκα τήμερον δε-
φνάλωτος, πολλῶν ἄλλων χρημάτων παρατίσις, εἶγε ζῆσά με
καὶ ἀβλαβῆ συντηρήσειας." ἀχθεσθεῖς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ ἀλαζῶν
ἐκείνος, καὶ τὸν θυμὸν ὀπίσθας αὐτὸν εἶχε διὰ τε τῶν ὀφθαλμῶν¹⁰
καὶ τῆς φωνῆς ἔκδηλον καταστήσας, βύθιον ἐξεβόησεν. "ἐπειδὴ
C περ' φησὶν "οὐκ ἔμαθεν ἐκ τῶν προκειμένων ἀδιάδραστον εἶναι
τὴν τοῦ θανάτου ψῆφον τοῖς μὴ τὰ οἰκεία χρήματα λύτρον παρ-
εχομένοις ὁ τῆς γυναικωντίδος οὗτος, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ σπηγῆς
ἐπίδειξιν ποιεῖται, τὸ πλάσμα τοῦ ψεύδους μέγα καὶ θαυμαστὸν¹⁵
οἶον κατὰ τῆς αὐτοῦ προβαλλόμενος σωτηρίας, ἑάβδοις τυπέ-
σθω τὰ τε ἰσχυρά καὶ τὰ κατὰ τὸν νῶτον μέρη, ὡς ἂν ἄρτι γνῶ
πρῶτον τίνι καρίσταται καὶ περὶ τίνων διαλέγεται, καὶ μὴ χρη-
μάτων ἀλλοτριῶν ἀμφισβητῶν τὸν περὶ ψυχῆς αὐτοῦ περιποιῆται
κίνδυνον." οἱ λειτουργοὶ οὖν τῶν ἀδικῶν φύων, ὡς μόνον εἶδον²⁰
αὐτὸν μεθ' ὑποσυρμῆς φωνῆς καὶ ματίας τὴν τοιαύτην ψῆφον
D κατὰ τοῦ ἑστώτος ἐξεγκάμενον, θῆτον λόγου παντὸς τῇ γῆ

7 στοχάζεσθαι A
17 ἂν om P

10 ὀπίσθας P

11 παραστήσας A

que et versor, urbis scilicet excidium veritus, quodque ego ipse, cum
praesens essem, tanto vertente periculo haud secedere poteram, nec
quae mearum partium essent conferre, omnium in me conversis oculis,
ut qui eis aliquid conducibile ac tempori opportunum praestare forsitan
possem, ob eam utique causam aurum illud secreto urbe exportavi. non
enim de obscuris ac dubiis certi aliquid licebat coniectari. porro ego
tibi hodie captivus adsto, multarum aliarum pecuniarum tibi auctor fu-
turus, si unum me vivum atque a noxa liberum servaveris." hisce
superbus ille commotus et aegre ferens, omnemque ipsum obsidentem
oculis voceque furorem prodens, imis ex praecordiis intonuit. "quande-
quidem" inquit "haud ex praesentibus didicit mortis sententiam evitare
non posse ab his qui suas pecunias pro redemptione sua non praebue-
rint, hic qui ex gynaecio est, sed velut in scena sese ipse ostentat,
mendacii larvam velut prope rem magnam ac admirandam adversus
suam proferens salutem, coxas et scapulas fustibus contundatur, ut nunc
tandem agnoscat cui adstet et de quibus loquatur, et ne de alienis pe-
cuniis ambigens vitae sibi periculum arcessat." ministri igitur iniqua-
rum caedium, ut solam ipsum viderunt longo vocis tractu effusa insania
adversus coram stantem tulisse sententiam, omni verbo ocium hominem

τοῦτον προσέφραξαν, καὶ τοσαύταις βάλλουσι πληγαῖς ὡς μὴ ἐπὶ πολὺ ἀντισχεῖν τοῦ ἀθλοῦ τὸ σῶμα ἀλλ' εἰς πολλὰ διαιρεθέν, καὶ τοῖς ὀχετοῖς τῶν αἱμάτων τὸν ὑποκείμενον τόπον πληρῶσαν, οὕτως τὴν ψυχὴν ἐπαφείναι, καρτερεῖν ταῖς δορμείαις ἐκείναις ἀλ-
 5 γηδόσιν οὐκ ἐξισχύσασαν. ὡς οὖν ἀπείρηκε καὶ δῆλος ἦν τοῖς ὤμοις ἐκείνοις δορυφόροις, μηκέτι τὰς πληγὰς ἀπαιῖσι καὶ μετὰ θάνατον, μόλις ποτὲ τῆς κατεχούσης ἑαυτὸν ὀργῆς περιάρως ὁ δυσέντευκτος θῆρ "ἔστω" φησὶ "μετὰ τοῦ χροσίου ἐκείνου καὶ οὗτος εἰς ἀπάλειαν" ἀλυσιτελὲς γάρ, ὡς ἔοικεν, καὶ εὐρεθὲν ἂν
 10 διεδείκνυτο."

60. Τοῖς δὲ τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς προσέταττε σκευάζεσθαι P 367
 πρὸς τὸν ἀπόπλοον, τὴν νεάζουσαν κούραν τοῦ πλήθους ἄρρέων
 τε καὶ θηλειῶν πρῶτον ταῖς ναυσὶν εἰσενεγκόντας, μὴ κατὰ συ-
 γένειαν ἀλλὰ διακεκριμένως, ἔν' ἔχωσι κἂν τούτῳ τιμωρίαν οὐ
 15 τὴν τυχοῦσαν, τὴν φυσικὴν ἐξ ἀλλήλων διαίρεσιν, εἰθ' οὕτω
 τὰ χρήματα, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν συνειλεγμένων φανεῖεν χρήσιμα,
 συμφορήσαντας αὐτάρηκῃ ταῖς ναυσὶ τῶν ἀγωγύμων ἐμποῖησαι τὸν
 φόρον. ἤγετο οὖν τὸ νεάζον πρόσωπον ἅπαν, τοῦτο μόνον κατ-
 ηγορίαν ἔχον, τὸ ἀνθηρὸν τῆς ἡλικίας ἢ τῶν προσώπων τὴν
 20 ὠραιότητα. κἂν γὰρ ἡ σύγχυσις τῶν λυπηρῶν ἅπαντας πρὸς τὸ B
 σκυθρωπὸν ἤγεω, ἀλλ' ὁ φυσικὸς χαρακτῆρ ἐδήλου ταῖς ὄψεις τὴν
 εὐγένειαν· καὶ πρόφασις ἦν τοῖς πολλοῖς τὸ κάλλος, ἐν τοῖς δει-

5 ἐξισχύσαν P
 22 ἔμφασιν P

12 κήραν A

17 συμφορήσαντες P

humi allidunt, totque mactant verberibus ut miseri corpus non diu restiterit, sed in multa concisum, subiectoque solo sanguinum rivis impleto, tantis scilicet doloribus impar ac cruciatibus, animam efflaverit. iam ergo illo defatigato ac fatiscente, cum nec cruentos tortores res lateret, ipso iam extincto et a morte caedere desinebant; cum vix tandem inexorabilis bellua iram remittens "esto hic quoque" inquit "cum auro illo in perditionem: nam, ut videtur, si etiam fuisset repertam, in rem nostram nihil conduxisset."

60. Tum navarchis convasare imperat, ut se recessui praepararent omnemque multitudinis masculorum pariter ac feminarum iuniorum pubem primum in naves inferant, nulla consanguinitatis ratione, sed separatim, ut hinc quoque, propinquorum ab invicem invita natura divortio, non levis eis poena accresceret; deinde ut pecunias, et quaecunque alia in his quae collegerant utilia fore viderentur, comportantes, vecturae onus sufficiens navibus imponerent. ducebatur itaque iuvenum universa pubes, hoc solum onerata crimine, quod florenti aetate esset aut quod elegantis ac venusta facie. licet enim malorum confusio maesto omnes vultu efficeret, naturalis tamen character elucens in eo ingenuitatem monstrabat, ac decoris micans ipse radius non paucis ut malis

νοῖς αὐτοὺς προδιδόμενον. ἀλλὰ ποῖον τούτων πρῶτον ἔξεπω; ποῖον δὲ κατ' ἄξίαν ἐλεινότερον κρινῶ; ὁπότε συμμιγῆς τις καὶ σφοδρὸς ἀνηγεῖτο θρήνος διχοτομουμένης τῆς φύσεως, ἀλλήλους τοὺς ἀγχιστεῖς ἀνακαλουμένους καὶ τὸν χωρισμὸν δυσχεραίνοντας. καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῷ πάθει συγκεχυμένους, ἄνδρους γυναικας, 5
C ἀκμάζοντας παῖδας, ὁμοῦ πάντας δεινὸν ἀλαλάζοντας καὶ ἑαυτοὺς διαωρηγνόντας, καὶ μηκέτι κατέχειν τὴν ἀθυμίαν τῶν τοσοῦτων ὀχληρῶν ἐξισχόντας, ἀλλὰ δηλοῦντας ταῖς οἰμωγαῖς τὴν ἔνδον τῆς καρδίας διάθεσιν, ὡς ἅπανα καταπίμπρται τῶν πειρασμῶν ταῖς φλογώσεσιν. ὡς γὰρ βιαίως οὕτως ἐξ ἀλλήλων διαιρεθέντες 10
 φύρδην ταῖς ὑλκάσιν εἰσῆχθησαν, εὐρείαις τε οὖσαις καὶ ἱκαναῖς πολλοῖς πλήθεισιν ἐξαρκεῖν, οὐ κατὰ στοιχα, οὐδ' ὡς ἂν τις εἴποι, ἐν αὐτάρκει τόπῳ τοῦ σωματικοῦ ὄγκου τῶν εἰσελθόντων ἕκαστος
D τὴν καθέδραν ἐλάμβανεν, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἅπαξ κατενεχθεὶς, τοῦτο μόνον ἀπεκεκλήρωτο, μὴ δυνηθεῖς ἐν ὄλαις ταῖς ἐφεξῆς ἡμέραις 15
 ἕως μιᾶς παλαιστῆς τόπον ἐφευρεῖν, ἢ ἀνακλιθεὶς ἀνάπανσιν διῷ κἂν βραχεῖαν τῷ σώματι. (61) πῦσαι δὲ αἱ νῆες τῷ τρόπῳ τούτῳ πεπλήρωντο, τέτταρες [γὰρ] οὖσαι, καθὼς ἐφημεν, καὶ πεντήμοντα. ἔτι δὲ πληθὸς ἦν περιτεῦθον, ἄξιον καὶ αὐτοῖς κρι-
 νόμενον τῆς ἀποδημίας. οἱ οὖν βάρβαροι συναγαγόντες τὰς νῆας 20
 P 368 τῆς πόλεως, αἷς ἐχρῶντό ποτε πρὸς τὸ τὸν οἶτον ἐπικομίζειν οἱ

1 εἶπω P

2 τις om P

dederentur causa fuit. quodnam vero horum primum referam? quodnam autem digne iustaque ratione miserabilis statuum? cum immiscuo ingentique eiulatu exorto, natura partibus scissa, alius alium consanguineorum affiniumque arcesseret ac separationem indignissime ferret. vidisses enim eius rei dolore viros confusos, mulieres, florenti aetate, omnes simul pueros dire ululantes ac sese discerpentes, nec tantorum malorum immanitate effusam maestitiam retinere valentes, sed gemitibus ac eiulatu internam animi affectionem prodentes, ut qui nimirum eius tantae cladis ardoribus ac flammis toti exustularentur. cum sic enim violenter a se in vicem fuissent divisi, promiscue ac confuse navigiis impositi sunt, quae admodum patentia plurimis avehendis sufficere poterant, non digesto ordine, nec (ut quis dicat) tanto loci spatio assignato quantum pro corporis mole sufficeret, ut sic congesti atque contrusi suum quique situm sedemque obtinerent: sed quomodo quisque semel injectus fuerat, ita constipabatur iisque artabantur loci angustiis, ut reliquis omnibus diebus ne minimi quidem palmi spatium, ut redinatus brevem saltem corpori requiem afferret, occupare cuiquam licerit. (61) omnes porro naves hoc modo onustae erant. nam cum essent quattuor et quinquaginta, ut supra dictum est, adhuc tamen hominum copia redundabat, quae nec ipsa visa indigna quam ad sua inque Syriam hostes transferrent. quare barbari urbis navigiis collectis, quibus nostri mercatores quandoque utebantur ad convehendum triticum quasque etiam

καθ' ἡμᾶς ἔμποροι, ἔτι δὲ καὶ ὡς ἤμεν βυθίσαντες κατὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ λιμένος σοφίσματι τινὶ ἀνεγκύσαντες, ὃ καὶ ἐνήργησαν διὰ τινῶν στροφίγγων τοῖς ἐκείσε προβόλοις ἐπιτετηδευμένω καὶ τὴν ἐπίνοιαν ἐργώδη δεικνύτων, ἐλισσομένων τινὶ τεχνάσματι 5 καὶ διὰ τῶν ἀπρωρημένων κάλων ἀνεγκυόντων τὸ ὑποκείμενον, — οὕτως οὖν καὶ ἄλλων νηῶν πληθὺν εὐπορήσαντες εἰσεκόμισαν ἄπαντας, ὡς μηδένα πάποτε τῶν εἰς τοῦτο τεταγμένων παραλειφθῆναι. ἔξ ὧν ἀπάντων οὐκ οἶδα εἴ πού τις τῶν ἀρρένων τὸν ἴουλον ἐτετρίχωτο ἢ καὶν μία τῶν γυναικῶν ἤβασκεν. πάντες δὲ B 10 καὶ πᾶσαι νέαν ἤγον τὴν ἡλικίαν, καὶ τούτων μάλιστα τὰ ἀρτιγενῆ βρέφη. οὓς ἂν τις καθ' ἕνα λογιζόμενος κατεκλάτο, μὴ σθένων ὀρεῶν τὰ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἀτυχήματα.

62. Καθ' ἡμῶν δὲ τῶν κατὰ διαφόρους αἰτίας ἐκφυγόντων τὸ ξίφος ἐκρηχύθη τοιαύτη παρὰ τοῦ τυράννου καὶ αὐθις 15 ἀπόφασις, ὥστε τοὺς μὲν ἐξ ἡμῶν, καὶ μάλιστα ὅσους ἔδοξε τὰ τοῦ πλοῦς ἔγκαρτερῆσαι δυναμένους ἐπίπωνα, μετ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν στρατηγῶν διαιρεθέντων εἰσελθεῖν ἀνὰ πέντε ἐφ' ἑκάστης τῶν βαρβαρικῶν νηῶν, τηρεῖσθαι τε χάριν τοῦ πρὸς τὴν Ταρσὸν διαπεμφθῆναι λόγῳ τῆς εἰρημένης καταλλαγῆς· τοὺς λοιποὺς δέ, C 20 ὡς μηδὲν τι χρηστὸν αὐτοῖς δυνάμενος πορῆσειν, εἴ γε τῆς ἀποδημίας μετάσχωσι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀνωφελῆ φόντον αὐτοῦς ἐπισύρσθαι, ἔδοξεν ἐπαφεῖναι τῇ πόλει, οὐδὲ τοῦτο φειδοῦς

20 οὐδέν P

21 κατάσχωσι AP

22 τούτου A

in portus fretum demerseramus, extractis machina quadam navibus, quod illi per annulos quosdam in retinaculis ibidem defixos inque rem praestandam atque inventum summe conducentes perfecere, artificio quodam per funes circumvolutos appensosque quicquid subiectum erat attrahentes. hac ratione, et navibus aliis abunde ditati, omnes immiserunt, ita ut eorum qui in hoc destinati erant nullus dimitteretur. inter quos omnes haud scio an vel unus ex masculis exstiterit qui pilorum lanugine exasperaretur, vel ex feminis quae pubes esset, cum omnes utriusque sexus essent iuvenacula ac calenti aetate, et inter eos potissimum recens nati infantuli; quorum si quis unumquemque reputasset, indoluisset animo, ut eorum cuiusque infortunia oculis usurparet, ferre non valens.

62. Verum adversum nos, qui diversis ex causis ferrum evasissemus, a tyranno rursus aliud promulgatur decretum, ut scilicet, qui ex nostris essent, iique praecipue qui navigationis incommoda sufferre posse visi essent, inter duces divisi, in unamquamque barbaricarum navium quinque intromitterentur, inque eis servarentur, ea scilicet ratione ut dictae iam commutationis causa Tarsum mitterentur: reliqui vero, velut inhabiles et nulli usui, si abducerentur, quin immo oneri minime proficuo futuri, visum est ut urbi dimitterentur. sed ne id quidem ulla

τινὸς ἔνεκεν, οὐδ' ὅτι τῷ θεῷ παρεῖχε, καθὼς τινες τοὺς βαρ-
 βάρους πρᾶττειν ἀλόγως φιλονεικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετὰ τινος
 μεθόδου καὶ μοχθηρᾶς ἐπινοίας, ἵν' ἐν μηδεὶ φανεῖ τῶν πε-
 πραγμένων ἀσυντελής, ᾧ μὴ κέρδος ἑαυτῷ συμπορίσαιοτο. ἀκρι-
 D βῶς γὰρ εἰδὼς ὡς μετὰ μικρὸν ἔσεισθαι μέλλει τῶν αἰχμαλώτων ἡ 5
 διὰ τῆς καταλλαγῆς ἀπολύτρωσις, ἔσφιςατο μηδὲ τούτους εἰπῆ
 καὶ ὡς ἔτυχεν ἐλευθερίας τυχεῖν. καὶ σκόπει τὸ πανούργον τοῦ
 δράματος. ἐρχομένοις γὰρ τισι μετὰ τὸ τὴν πόλιν ἰλᾶναι, τοῖς
 ὀπωσθητοῦν διαδραῖσι, καὶ τοὺς ἰδίους αἰχμαλώτους ἄνουμέ-
 νοις, συνείπετο μετ' αὐτῶν καὶ τις ἀγῆρ καλούμενος Συμεῶν, 10
 φρονήσει βεβηκῶς καὶ διὰ πείρας ὧν πολλῶν πραγμάτων, ὃς ἦν
 πρὸς τοῦ βασιλέως σταλείς δι' αἰτίαν τινὰ χρειώδη πρὸ μικροῦ τῆ
 πόλει, περὶ ἧς νῦν οὐκ ἀναγκαῖον εἰπεῖν. τούτοις οὖν καθ' ἐκά-
 στην μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀπόπλου συγχῶς ἐρχομένοις ἀνεκοι-
 νῶνῆσε τὴν κατὰ τῶν εἰρημένων βουλήν ὃ δευτὸς οὗτος Λέων, 15
 P 369 εἰπὼν πρὸς αὐτούς (63) ὡς ἐγὼ ἀπεχθῶς, φησί, φερόμενος
 ἔξ ἀρχῆς καθ' ὑμῶν οὐκ ἔκρινον ζῶσαι τῶν ἀλόντων οὐδένα·
 τίς γὰρ ἐκ θεοῦ μισθὸς πολεμίοις ἀνδράσιν ἐν καιρῷ νίκης τὸν
 θάνατον συγχωρεῖν, ὃν αὐτοὶ μᾶλλον ἐτέκταινον καθ' ἡμῶν;
 ἀλλ' ἐπειδὴ χρεῖα τίς ἐπέλγει, καθ' ἦν ἔστιν ἐπάναγκες ζῶωθῆναι 20
 τούτους, εἶπερ αἰσίον τύχοι τοῦ πέρατος, περὶ τούτου καθ' ἑαυ-
 τοὺς ὑμεῖς σκέψασθε. ἐπέλωμαι γὰρ ἦδη τοῦ καιροῦ με καλοῦν-
 τος πρὸς τὴν ἰδίαν ἀποπλεῖν πατρίδα. δύνασθε οὖν ἀντιποιη-

4 συμπορίσαιοτο P

lenioris animi humanitate edixit, nec deo aliquid exhibitarus, uti bar-
 baros facere nonnulli stulte contendunt, verum id quoque artificio perae-
 que singulari improboque commento, ne quid non in suas rationes ac
 lucra constituisse videretur. cum enim optime sciret non diu post capti-
 vos per commutationem fore redimendos, hoc quoque excogitaverat, ne
 hi temere et quasi oblatam sponte libertatem consequerentur. et consi-
 dera callidum hominis consilium. venientibus enim nonnullis post urbis
 excidium, qui eius utcunq̄ue ruinam casumque evaserant, suosque capti-
 vos redimentibus, una cum eis advenerat vir cui Symeoni nomen erat,
 adulta prudentia et multarum rerum experientia celebris. ille paulo ante
 ab imperatore negotii cuiusdam necessarii causa missus fuerat, de quo
 nihil impraesentiarum dicere interest. his itaque quotidie confertimque
 ad navium usque recessum venientibus, consilium suum adversus iam
 dictos immitis Leo hiace communicavit. (63) "ego" inquit, "quo in vos
 odio a principio excitus eram, statueram nemini captivorum vitae indul-
 gentiam facere. quae enim ex deo merces est, hostibus favente victoria
 mortem condonare, qui ipsi eam in nos sedulo machinarentur? cum
 tamen utilitas quaedam urgeat, qua necesse sit ut sic vivi serventur,
 siquidem fortunatum finem res sortiatur, de hoc vobiscum ipsi delibe-
 rate. festino enim, poscente iam tempore, ad propria remeare. in

θῆναι τούτων ὄντων διακοσίων τὸν ἀριθμὸν δι' ἐγγράφου ἐγγύης, ὡς λαβεῖν ἡμᾶς ἀντ' αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς καταλλαγῆς Ἰσαβήθιμους Ἀγαρηνοῦς, πείσαι τε τὸν κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων τὰ Β σκῆπτρα μηδεμίαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν ἔχειν, ἀλλὰ συνθέ- 5 σθαι ὑφ' ὑμῶν πεπραγμένοις; ἢ δεδίτεσθε μὲν τὴν ἐγγύην ὡς μὴ ἐν ὑμῖν κειμένην, ἄδηλον ὃν εἰ παραδεχθήσεται ὑπ' ἐκείνου ἢ μὴ, ἐν οὐδενὶ δὲ τίθετε τοσοῦτον κακόν, μικρᾶς προθυμίας μέγαν προξενοῦντες τοῖς ὁμοφύλοις τὸν ὄλεθρον; εἶπατε οὖν ὀποτέρῳ τούτων στοιχεῖτε, ἵν' ἐνὶ γε τὴν ψῆφον δῶμεν, ἢ τοῦ ζῶσαι ἢ 10 τοῦ ἀπαλλάξαι αὐτούς. ὁ οὖν ῥηθεὶς Συμεὼν, αἶτε δὴ τῶν ἄλλων προέχων, πρὸς αὐτὸν ἔφη “ἐγὼ ταύτην τὴν ἐγγύην μόνος C κατεγγυῶμαι, σαφῶς εἰδὼς τὸ περὶ πάντα φιλόφρονον τοῦ καθ' ἡμᾶς αὐτοκράτορος, καὶ ὡς δίχα λόγου παντὸς παρέξεται τούτων ἕνεκεν, ἐξ ὧν ἔχει δεσμίων Ἀγαρηνῶν, τοσοῦτους ὅσοι καὶ οὗτοι 15 τυγχάνουσιν ὄντες· οὗς καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῇ Ταρσῷ διακομίσω, ἵν' ἐπ' ἐμοὶ πάλιν τὰ περὶ τῆς ἐγγύης λυθῆ, καὶ μηδὲν ἔχῃς κατ' ἐμοῦ προσφέρειν, ἐπὶ τὴν ὀφειλὴν ἐκπληρώσω. μόνον τύχῃσι κἂν οὗτοί τινος σωτηρίας, ἵνα συλλέξαντες ταφῆ δῶσι τῶν ἀποιχομένων τὰ σώματα, ἃ διὰ πάσης τῆς πόλεως κείμενα καὶ αὐτὸν 20 τὸν ἀέρα πρὸς θρῆνον ἐφέλκεται.” ταῦτα ἀκούσας ὁ κακοήθης ἐκεῖνος, ἐγγραφόν τε πείσας τὸν αὐτὸν Συμεὼν καὶ ἐνώμοτον D παρυσχεῖν τὸν περὶ τῶν συνθηκῶν τούτων λόγον, ἀπολυθῆναι

vosne valetis recipere, cum hi sint numero ducenti, fidei iussione scripto consignata, nos pro eis commutationis tempore totidem ex nostris (Agarenos scilicet) recepturos, suasurosque Romanorum sceptrā moderanti ut nullam eius rei causa ambiguitatem afferat, sed his quae pacta a vobis erunt assensum praebeat? an fidem dare formidatis, quasi non in vestro sita arbitrio pollicitatio sit, ac velut incertum habeatis, sitne ille ratam habiturus necne? remque nihili grande adeo malum ducatis, tantum scilicet popularibus vestris, minori vestra in illos alacritate ac pietate, procurantes interitum? ergo dicite utrum probetis; quo unam in partem lata sententia, hosce vel vita superstites servemus vel victorum iure contrucidemus.” tunc dictus Symeon, ut qui aliis dignitate praestaret, ad eum iussit. “unus ego hanc in me sponsionem recipio, ut qui clementiasimi imperatoris in omnibus humanitatem explorare compertam habeam, fore nimirum ut citra omnem disceptationem iurgiumque tanto numero victos Agarenos contribuat, quanto sunt quos hic in spoliis habetis captivos; quos ego ipse Tarsum adducam, ut in me rursus fidei iussio dissolvatur, nihilque in me proferre possis, postquam debitum exsolvero. tantum hi salute aliqua potiantur, ut defunctorum cadavera colligentes sepulturae tradant, ipsa tota urbe proiecta ipsorumque aërem direi rei conspectu ad luctum trahentia.” his nequissimus ille auditis, suasoque Symeonis ut pacta illa scripto consignata iureiurando firma-

πάντας ἐκείνους τοὺς ἐξ ἡμῶν περιτεύσαντας ἄνδρας ἐπέ-
τρεψεν.

64. Ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τούτου καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ ἐν
ἀσφαλείᾳ ἦν τὸ πανούργημα, ἕτερον ἄλλιν οὐκ ἔλαττον τούτου
τῇ δολιότητι τῶν φρενῶν ἐπενόησε. πυρποληθῆναι γὰρ ἅπασαν 5
τὴν πόλιν προσέταττεν, ἕν' ἣ καὶ τοῦτο αὐτῷ οὐ τὸ τυχόν παρεμ-
πόρευμα· ἦδει γὰρ ὡς οἱ τοὺς αἰχμαλώτους ὠνούμενοι οὐδὲ τοῦτο
πράττειν αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης ἀνάσχοιντο, αἰρούμενοι μᾶλλον αὐτοὺς
ἐκείνους καταπρησθῆναι ἢ τοιοῦτόν τι κἄν ἀκοῆ παραδέξασθαι.
P 370 μήπω γὰρ τῶν βαρβάρων διὰ μέσου τῆς πόλεως τὴν φλόγα δια-
σπειράντων, ἀλλ' ἔτι τὰς πλησιαζούσας τῇ θαλάσῃ πυρπολοῦν-
των οἰκίας, μόνον ὅτι πρὸς τὸ καταβάλλειν τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως
τιμὰς οἱ παρόντες πρὸς ἀλλήλους ἐκύρωσαν, καὶ ἄλλιν πρόσταγμα
πανταχοῦ διεπέμπετο παύεσθαι τῆς οἰκίας συνεργίας τὸ πῦρ, ὡς
εἰς χρηστὸν αὐτῷ πέρας καὶ ταύτης προελθούσης τῆς ἐπινοίας. 15
οἱ γὰρ ἄνδρες ἐκείνοι σὺν τῷ ῥηθέντι Συμεῶν, μὴ ἔχοντες ἄλλο-
θέν ποθεν καταβάλλεσθαι τὴν περὶ τούτου ποσότητα, τὰ δύο
ὑπέσχεον τοῦ χρυσίου τάλαντα ἅπερ ἦν ὁ θανάων ἐκ τῶν ῥοπάλων
B ἐνόηχος πρὸς τὸν Στρυμόνα ἐξαποστείλας· ἃ καὶ θᾶττον ἀγαγόν-
τες διὰ τινῶν ταχυδρομῶν ὄθεν ἐκρύπτοντο, καὶ τοῖς βαρβάροις 20
ἐναριδμήσαντες, οὕτως τὴν πόλιν τῆς πυρκαϊᾶς ἐσώσαντο.

65. Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ τοῦτο πέρας εἰλήφει, καὶ οὐκ ἐνέλι-
πεν οὐδὲν ὃ τοῖς ἀκορέστοις ἐκείνοις ὀφθαλμοῖς ὑπόθεσις χρυσοῦ

3 δὲ] καὶ AP 4 πανούργημα P 14 ἐνεργείας?

ret, omnes illos qui ex nobis iustum numerum excedebant dimitti man-
davit.

64. Cum hoc quoque in rem suam rite peregisset ac sibi fraudem
tuto statuisset, non minori aliam calliditate instruxit. iubet enim omnem
civitatem incendi, ut hoc quoque non vulgari sibi lucro cederet. nec
immerito: sciebat enim eos qui captivos redimebant id nunquam omnino
permissuros; ita nimirum ut illi ipsi flammis incendi mallent, quam ut
vel solo auditu eiusmodi aliquid acciperent. nondum enim per mediam
civitatem illata barbaris flamma atque dispersa, sed cum adhuc aedes
mari vicinas comburerent, mox qui aderant cives pro civitate pretium
numerare immobili inter se consilio statuunt. hincque adeo rursus iussa
ubique sparguntur, ignem ab aedibus submovendum esse, cum haec quo-
que machina illi prospere cessisset. qui enim cum laudato Symeone
viri comitabantur, quod aliunde non suppetebat unde summam numera-
rent, duo auri talenta daturos spondere, quae eunuchus fustibus ma-
catus Strymonem dimiserat; quibus etiam inde ubi recondita erant per
veloces cursores cito advectis atque barbaris numeratis, per eum modum
civitatem ab incendio illaesam servaverunt.

65. His quoque ad optatos fines perductis, cum nihil superaret
quod viri insatiabilibus oculis auri extorquendi ratio non fuisset, nec

μη ἐγεγόνει, ἔδει δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ καρτερεῖν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ φρον-
 εῖξεν καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν συμπτωμάτων μᾶλλον τῷ καιρῷ
 τούτῳ τοῖς πλατῆρσιν ἐγγινομένων, τότε δὴ περὶ μεσημβρίαν ὄν-
 τος τοῦ ἡλίου τῇ δεκάτῃ τῆς ἀλώσεως ἡμέρᾳ τοῦ λιμένος ἐξωρηθή-
 5 σαμεν καὶ πρὸς τὴν ῥηθείσαν Ῥωμαίων πόλιν μετήχθημεν, τὸ C
 λοιπὸν ἐκείσε τελέσοντες τῆς ἡμέρας. ἤμεν οὖν ἡμεῖς οἱ πέντε,
 καθὼς ἐχειρώθημεν, εἰς τινα ναῦν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κατ' Αἴγυ-
 πτον στόλου, οὗ καὶ προσδεηθεῖς ἦν ὁ ἐμὸς πατὴρ διὰ τινος ἐρ-
 μητέως (οὐδὲ γὰρ ᾔδει λαλεῖν καθ' ἡμᾶς) προστάξαι τοῖς ὑπ'
 10 αὐτῶν δορυφόροις ἀγαγεῖν ὅθεν ἂν ἦσαν διασπαρέντες οἱ κατὰ
 συγγένειαν ἡμῖν πλησιάζοντες. ὁ δὲ καὶ παρὰ μικρὸν ἐτελεῖτο ἂν,
 εἰ μὴ κἄν τούτῳ παρεμποδῶν γέγονε τὸ πλήθος τῶν ἡμετέρων
 κακῶν, καὶ πρὸς τὴν ἔρευναν ἀποκνήσαι τοὺς ἀπεσταλμένους πε-
 ποίηκε. τὴν γὰρ μητέρα τὴν ἐμὴν καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἕνα,
 15 τῶν μὴ κατ' ἀρχὰς μεθ' ἡμῶν ληφθέντων, ἔτι δὲ καὶ τὴν τοῦ D
 ἀδελφοῦ γαμετῆν τὸ τάχος, ὅθεν ὑπῆρχον, πρὸς ἡμᾶς ἠγάγοντο·
 τὴν δὲ μόλυβον δὲ τὴν ἐμὴν σὺν τρισὶ νηπίοις καὶ τὴν ὑποβεθηκυῖαν
 κατὰ τὴν γέννησιν ἡμῶν ἀδελφὴν μετὰ καὶ ἄλλου πλήθους τῶν
 προσηκόντων οὕτε ἀνευρεῖν ἠθέλησαν, οὕτε δὲ ἀνευρόντες ἴσως
 20 ἀγαγεῖν πρὸς ἡμᾶς ἠβουλήθησαν, ἀλλ' ἦσαν ἄλλος ἀλλαχῇ τῷ
 κοινῷ πλήθει καὶ ταῖς νιφάσι τῆς ἐξ ἡμῶν βαλλόμενοι διαίρεσεως.
 ὁμῶς ἐκαρτεροῦμεν ὡς ἐν δεινοῖς καὶ τὴν ἐξ ἀλλήλων κατατομήν,
 εἰ καὶ ὅτι παντὸς ἀνιαρῶ πείραν τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπερέβαλλον.

6 τελέσαντες AP 16 τ' ἀδελφοῦ A 19 οὐκ pro οὕτε ante ἀνευρεῖν P

diutius illic ei morandum foret, sed de navigationis potius eventibus, per id tempus navigantes appetere solitis, anxie cogitandum, tunc scilicet, cum sol medium circiter caeli axem teneret, decimo excidii die, e portu enavigantes atque ad Romanam portam deveci reliquum diei ibi pereginus. eramus nos quinque, quemadmodum capti fuëramus, in quadam Aegyptiacae classis ductoris nave. quem et pater meus per unum interpretum, quippe cum lingua nostra loqui nesciret, rogaverat ut missis stipatoribus omnes nobis affinitate coniunctos atque propinquos, ubicunque dispersi essent, adduceret; quod et prope factum esset, nisi hic quoque malorum nostrorum multitudo obstitisset, eosque qui missi fuerant ad investigandum segniores reddidisset. nam matrem meam et ex aliis fratribus unum, qui initio nobiscum capti non fuerant, necnon et fratris uxorem, cito, unde erant, ad nos deduxerant: meam vero uxorem cum tribus infantibus, et ultimo loco post nos omnes natam sororem cum affinium turba reliqua nec invenire voluerunt, nec forte inventos, ut adducerent, in animum induxerunt: sed erant alius alibi communi vulgo convoluti, nostraeque divisionis nimbis onerati. sustinebamus tamen, ut in malis iisque dire accepti, hoc quoque, quod eramus alii ab aliis dissecti, etsi res nostrae genus omne angoris molestiaeque excederent.

Theophanes contin.

37

66. Ἦδη δὲ τοῦ πλοῦς ἄρχεσθαι μέλλουσι στρέβλας
 P 371 τινὰς τοῖς ποσὶ πᾶσιν ἡμῖν ἐπιθέτες οἱ βάρβαροι, οὕτως καθ' ἓνα ταῖς ναυσὶν ὡσπερ ἄψυχόν τινα διεστοίβασαν ἕλην, μὴ ἐν-
 διδόντες κἄν ἐλευθερον ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτον τῇ
 συνεχείᾳ τοῦ πνιγμοῦ συναπειροῦντες. οὕτω γὰρ ἡμᾶς ἐν ἀλλή- 5
 λοις ἐπισυνῆψαν ὡς ἐν ἀδιόσπαστον ὄρασθαι σῶμα τὴν πληθὺν
 ἄπασαν, μηδ' ὄλωσ δισταμένην ἢ ἀπερρηγμένην τῆς συνεχοῦς
 ἐκείνης πιλήσεως. ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ δύσιν ὁ ἥλιος ἦν καὶ πρὸς
 τὸν νυκτερινὸν γνόφον ἔληγε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐπινικίον τι
 μέλος τοῖς τε κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἀποκρουσάμενοι, καὶ τὸν 10
 B ὑπὲρ κεφαλὰς ἀέρα ταῖς διὰ τῶν ξιφῶν ῥιπίσεισι περιαστρέψαντες,
 οὕτως μετὰ βαθεῖαν ἐσπέραν ἕσημόν τινα καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν
 ἐπαφέντες καὶ τὰς ἀγκύρας τῶν νηῶν ἀνασπᾶσαντες τῆς γῆς ἀπε-
 δίδρασκον. ἦν δὲ ἀκούειν ὅπως ἡσυχῇ μόνον τὸ πλῆθος κατεστε-
 νάζομεν τῆς πατρίδος, καὶ πού τινα πρὸς τὸν θεὸν ἐν τῷ ἀφανεῖ 15
 τῆς ψυχῆς ἕκαστος ἡμῶν ἠφιέει φωνήν, ὅσοις ἂν αὐτὸς βούλοιοτο,
 παιδευτικοῖς πειρασμοῖς ὁμιλήσαντας καὶ πάλιν ἀποδοθῆναι τῇ
 θρησκευμένῃ, καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλειφθέντας ἀνέλπιστον ἔχειν
 τὴν ἐκ τῶν λυπούντων ἀπαλλαγὴν.

67. Ὡς δὲ τοῦ πλείν ἤδη πρὸς ὄρθρον οὔσης τῆς νυκτὸς 20
 ἀπηρξάμεθα, εἶχε μὲν ἡμᾶς καὶ ἄλλων δυσχερῶν ἀνάγκη πολλῶν,
 C τοῦ λιμοῦ, τῆς δίψης, τῆς συνεχείας ὁ ὑπωπιασμός (καὶ γὰρ
 κατὰ μόνην τὴν ναῦν ἐνθα ἦμεν ἡμεῖς ὀκτακοσίων ἀλχημαλώτων

1 δὲ om A

11 κεφαλῆς A

15 πον om P

66. Dum vero iam navigationem parant, tortis quibusdam ac cu-
 neis nostrum omnium pedibus impositis, sic unum post alium velut ina-
 nime quoddam pondus barbari navibus constipant, nec vel libero aëre
 respirare concedentes, sed hunc quoque continua suffocatione trudentes.
 sic enim alios aliis adstrinxerunt, ut omnis multitudo unum indivisum
 corpus videremur, nulla prorsus separatione disiunctum aut a continua
 illa constipatione abruptum. quia vero solis iam occasu diei lux in no-
 ctis tenebras ac caliginem ibat, victoriae melos quoddam cum cymbalis
 atque tympanis pulsantes, aëremque capitibus affusum ensium circum-
 ductibus collustrantes, sic ad multam noctem incondito horrendoque ulu-
 latu producto atque ancoris navibus avulsis e terra profugerunt. audis-
 ses multitudinem partim tacite solum patriam gemitu deplorare, partim
 nostrum quemlibet in cordis occulto missa ad deum voce supplicare, ut
 quibus ipsi liberet, malis salubriter castigatos denno patriae redderet,
 neque in finem deserens nulla spe liberationis in illis versari in perpe-
 tuum sineret.

67. Ut iam autem diluculo discussaque nocte navigare coepimus,
 tum alia nos quoque plura mala conficiebant, famis, sitis, ipsa compres-
 sio exque ea sugillatio (in una enim illa navi, in qua nos vehebamus,

ψυχῶν ἀριθμὸς ἦν, δίχα τῶν ἐν αὐτῇ βαρβάρων, διακοσίων
καὶ αὐτῶν ὄντων), πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ τῶν κομιδῆ νηπίων ἡ
ἐλευσινὴ βοή μηδαμῶς δυναμένων φέρειν τῶν μοχθηρῶν τὴν ἐπί-
τασιν, ἀλλ' οὐδὲν ἢ θάνατον αὐτοῖς ἐπισπεύδουσαν ἄωρον. πλείω
5 δὲ πάντων ἢ κατὰ τὴν γαστέρα χρεῖα, ἧς οὐκ ἦν μηδεμίαν μέθο-
δον ἐφευρεῖν, τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεπειγούσης πρὸς τὴν διεξο-
δον· τὴν γὰρ αἰδῶ τοῦ πρῶγματος πολλοὶ προτιμῶντες καὶ καρ-
τερεῖν τὴν βίαν μὴ σθένοντες συχνῶς ἐκινδύνευσαν. πλὴν τῆς
ἡμέρας ἀρχομένης τὸν ἀγκῶνα παραπλεύσαντες τοῦ ῥηθέντος Ἐκ-
10 βόλου, ἀνήχθημεν περὶ δέλιον βαθεῖαν εἰς τινα τόπον Βολβὸν
καλούμενον, ἔνθα τινὲς ἵππεῖς ἐφάνησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐρχόμενοι
πρὸς ἡμᾶς. οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ καὶ πρῶτον ἐν τῇ πόλει παραγενό-
μενοι, ῥητὰς τινὰς γυναῖκας ὠνήσασθαι θέλοντες, ὡς τὸ τάχος
οἱ βάρβαροι τῶν νηῶν ἐξενεγκόντες ἀπέδοντο, πολλὰ χρυσίον ὑπὲρ
15 αὐτῶν κομισάμενοι.

Ἐκείθεν δὲ πάλιν ἀναχθέντες κατήραμεν περὶ τὰ τέλη τῆς
νήσου τῆς καλουμένης Παλλήνης· καὶ τι μικρὸν ἐκέῖσε καθου-
χῆσαντες, τοῦ πνεύματος ἐπιτηδείου ὑπάρχοντος καὶ αὐθις πρὸς
ἐσπέραν ἐσπίσθησαν τὰ ἰστία, ἃ καὶ διαπρησθέντα τῇ σφοδρο-
20 τάτῃ ῥύμη τοῦ πνεύματος ἤγον ἡμᾶς φερομένους βιαίως, ἕως τῆς P 372
ἐφεξῆς κατ' ἀρχὰς ἡμέρας εὐρέθημεν εἰς τινα τόπον Διαδρόμους
παρὰ τῶν ναυτιλλομένων ὀνομαζόμενον, δύο μὲν ἔχοντα νήσους

4 ἀλλ' οὐδὲν ἢ] ἀλλὰ A 5 τὴν om P 8 ἐκινδύνεον A
9 προρηθέντος A 14 ὑπὲρ] ὑπ' P 20 ἕως ἐφεξῆς τῆς AP
21 τινὰς τόπων A

ad octingenta captivorum capita censebantur, praeter barbaros, qui ipsi
in ea ducenti erant), tum praeterea infantulorum voces atque clamores,
nulla ratione vim tantam malorum ferre valentium, ac quibus aliud nihil
quam mors immatura iis celerabatur. sed omnium maxime enecabat alvi
resolutio, cui sane nullo remedio occurri poterat, naturali necessitate
recrementa foras expellente. multi namque rei ipsa necessitate pudor-
em pluris facientes, nec vim tolerare valentes, haud raro in discrimen
adducebantur. ceterum clara iam luce memorati Esboli sinu praeterna-
vigato, et in serum vesperum declinante iam die, Bolbum quem vocant
pervenimus; quo loco nonnulli equites ad nos accesserunt (erant hi qui
et antea in urbem venerant) certas quasdam matronas redempturi; quas
barbari actutum navibus eductas, ingenti auri vi pro eis accepta, de-
diderunt.

Inde vero rursus educti Pallenes insulae extremis haesimus; dum-
que ibi paululum immoramur, secundo vento flante ad occidentem rursus
vela impulsa sunt; quae validissimo venti impetu inflata violenter nos
deferebant, donec sequentis diei initio locum a nautis Diadromus nun-
cupatum attigimus. is habet duas insulas, utrinque longo limite exten-

ἀμφιμήκεις ἔξ ἐναντίας ἀλλήλων, μέσον δὲ τούτων ποταμοῦ δίκην τὴν θάλασσαν πυραυτεύουσαν καὶ τὰς νήσους ὡς ἀπὸ σταδίου καὶ μόνον ἔξ ἀλλήλων διεργουσαν. ἔνθα δὴ καὶ γενόμενοι νηὸς τινας δυστυχῶδες σίτου πεφορτισμένης περιετύχομεν, καὶ οὕτως ἀθρόον ὡς μηδὲ δύνηθῆναι τῷ αἰφνιδίῳ τῆς συμβάσεως τοὺς ἐν αὐτῇ σωτηρίας ἐχόμενόν τι προσεξευρεῖν. εἰ γὰρ καὶ ἔδοξαν πρὸς τὴν παρακειμένην νῆσον τὴν ναῦν ἐποκείλαι καὶ πρὸς φρυγὴν ἐκτραπή-
B και, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτου ἀπώναντο· θάπτον γὰρ αὐτοὺς ἐξεληθόντες οἱ βάρβαροι συνελέξαντο, καὶ χωρὶς ἐνός μόνου πάντας πρὸς θάνατον ὑπηγάγοντο. 10

Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀπάραντες ἐπὶ δυοῖν νυχθημέροις τὴν μεγάλην νῆσον παρεπλέομεν τῆς Εὐβοίας, καὶ κατὰ τοῦ βορειοτέρου ταύτης πελάγους ἰθύναντες τὰ ἰστία, τὰ παρὰ πόδας τῆς Ἄνδρου μετὰ τινας σφοδροτάτου ροιζήματος κατελάβομεν. οὐ γὰρ ἐποιοῦμεθα κατ' εὐθείαν τὸν πλοῦν, οὐδὲ κατὰ τινας ὠρισμένον τόπον, 15 ἀλλ' ὡς ἂν ἔδοξε τοῖς τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς, τῆδε κάκεισε τὰς μεταβάσεις καὶ ἀντιστροφὰς ἐποιοῦμεθα. καὶ γὰρ ἐδεδίεσαν μὴ ποὺ τύχοι παρὰν ὃ τῶν Ῥωμαίων στόλος, καὶ λάθοι κατ' αὐτῶν ἐπι-
C νοιῶν τινα μοχθηρὰν ἐργασάμενος. διὰ τοῦτο ἄλλοτε ἄλλας νήσους καθάπερ τινὲς πλανῆται περιηροχόμεθα. 20

68. Οὕτω δὲ φερόμενοι κατηντήσαμεν εἰς τινα νῆσον Πάτμον καλούμενον· ἔνθα δὴ καὶ προσεμίνυμεν ἔξ ἡμέρας, παντὸς χαλεποῦ πείραν ἐν αὐτῇ καθυπομένοντες. ἀνύδρον γὰρ

6 προεξευρεῖν A

13 Ἄνδρου AP

17 ἐδεδίεσαν AP

sas, sibi adversas; inter quas veluti fluvius mare praeterfluens insulas unius duntaxat stadii spatium dividit. ubi huc venissemus, infortunatam in navem incidimus, frumento onustam, sicque repente ut ex subitaneo eventu, qui in ea vehebantur, nautae nihil moliri potuerint, quo suae consultum salutem esset. quanquam enim videbantur ad insulam adiacentem navem detrusisse ac fugam capessivisse, nihil inde tamen commodi retulere: quam ocissime enim egressi barbari comprehensos omnes, uno duntaxat excepto, contrucidant.

Hinc denuo navigantes duos dies ac noctes Euboeae magnae insulae oram legebamus; versusque mare magis boreale directis velis prope Andrum, non sine immani ventorum sibilo, pervenimus. neque enim recta navigabamus neque certa ad loca, sed hac atque illac, pro eo ac navarchis videbatur, aliud alio obversimque iter mutabamus. timebant enim ne quo loco Romana classis consisteret, adversumque incautos sinistram aliquid molita damnum inferret. proptereaque ad alias atque alias insulas perinde atque erroneas circumferebamur.

68. Dum hoc pacto vagamur, in Patmum insulam defleximus; in qua sex dies malorum omnium experimentis divexati mansimus. cum

ὄντος τοῦ τόπου ἐληΐζετο τοὺς ἀλχμαλώτους ἢ δέμα. οὐ γὰρ ἐδίδοτο ἡμῖν ὕδωρ ὅσον πρὸς σύστασιν τῆς ζωῆς ἐπήρκει, ἀλλ' ὅσον ἐμβραδύνειν ἐποίει κίππερ παρόντα τὸν θάνατον· οὗπερ ὁ μετέχων, εἰ μὴ τὴν ὄσφρησιν κατὰ τὴν γεῦσιν ἐπέειχεν ὡς μὴ κατ' 5 ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ δυσωδίας ἐπαισθανθῆναι, οὐδ' ὄλως τούτου παρεχωρεῖτο μεταλαβεῖν, τῆς φύσεως ἀνωμένης καὶ εἰ μόνον ἀπιδεῖν ἠβουλήθη τοῦτο, καὶ πρὸ τῆς πείρας τῆς καταπόσεως. ἢ D τροφή δὲ ἡμῶν ἄρτον τρύφος ἦν μόνον, καὶ τοῦτο διεφθορός, κατάλυσιν ἐργαζόμενον. ἃ γὰρ ἔτυχον λαβόντες οἰκοθεν πρὸ 10 πολλῶν ἡμερῶν πρὸς χρεῖαν ἑαυτῶν οἱ πολέμιοι, ταῦτα περιτέουσταν καὶ πρὸς τελείαν σηπεδόνα χωρήσαντα, καὶ οἷς οὐκ ἄν τι τῶν ἀλόγων ἐδυνήθη κἂν ἀπιδεῖν, εἰς μετάληψιν ἡμῖν προσεφέροντο, ἀφάτου μὲν δυσωδίας καὶ ἀηθίας πλήρη, μεστήν δὲ σκολήκων καὶ πολλῇ σαπρίᾳ συμπεφυρμένην, πρὸς τε τὴν ἕξιν 15 τοῦ σώματος παντελῶς ἀνερέργητον. καὶ γὰρ ἦν εἰκάσαι πλῆθος ἄπειρον ἐκ τούτων ἐφ' ἐκάστης τῆς ἡμέρας τῷ θανάτῳ συναυνόμενον, πάρεργον τῆς δάψης καὶ τοῦ λιμοῦ, τὰ τε σώματα τῶν P 373 θνησκόντων ἀκοντιζόμενα τῆς νηὸς ἐπὶ θάλασσαν, καὶ μέχρι πολλοῦ τοῖς κύμασιν ἐπισπαίροντα, καὶ τούτων μάλιστα τὰ δει- 20 λαια βρέφη τῷ ἀτελεῖ τῆς φύσεως πλείω τῶν ἄλλων τῶν ἀλγεινῶν ἐμφορούμενα, τοὺς ζῶντας δὲ πάλιν οὐ πόρρω τῶν προκειμένων ἐπάροχτας, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅμοιον βλέποντας πέρας. ἕξ ὧν ἀπάντων μᾶλλον ἡμεῖς, ὅσοι ταῖς στρέβλαις ἤμεν πεπεδημένοι, πλείοσι

15 τῶν σωμάτων A

19 ἐπισπαίροντα Comb.: ἐπισκίροντα AP

enim locus esset inaquosus, sitis captives vastabat. non enim tantum aquae nobis praebebatur quantum sat esset ad vitam sustentandam, sed quantum ad mortem, ipsam iam ingruentem, tantisper remorandam; quam bibens, nisi in ipsa gustatione compressis naribus, ne a principio graveolentiam persentisceret, nullo modo haurire poterat, cum ante etiam potionem unus ipse aspectus naturam offenderet ac molestius haberet. porro cibus panis duntaxat crustum erat, idque putridum, vitam evertens ac internecinum. quae enim hostes in proprios usus domo exportarent, cum iis superflua essent omninoque carie vitata, ut nec ulla brutarum animantium saltem oculos posset advertere, haec nobis in cibum apponebantur, quanta nec dici possit, graveolentiae ac insuavitatis plena, ipsa vermibus scatentia multoque mucore conspersa et ad corpus sustinendum nullas plane vires habentia. inde enim coniectura erat infinitam fere multitudinem quotidie in mortem cogi per sitis famisque iniuriam, morientiumque corpora e navi in mare iactari, atque in multum tempus inter undas subsultantia ferri. praeque reliquis infantum miserabile genus, necdum eis constante natura, pluribus incommodis malisque afficiebantur. vivi rursus haud multum a demortuis distabant, atque parem interitum res illorum spectabant. inter quos omnes nos,

βυσάνοις προσεπαλαίωμεν. καὶ γὰρ θυλάκων ἀψύχων δίκην ταῖς
B σελλίων ἀλλήλοις ἐπικαθήμενοι, καὶ τοῖς ξύλοις, οἷς ἐνηρημέθρα,
 τιρωσκόμενοι τε καὶ συνθλιβόμενοι, ἀνεκδήγητόν τινα καὶ ἄρ-
 ρητον ὑφιστάμεθρα τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὅπωσοῦν συστραφῆναι ἢ
 τινος ἑαυτοῖς μεταδοῦναι σχολῆς συγχωρούμενοι, ἀλλ' ἢ μόνον **5**
 τὰς κεφαλὰς ὑψοῦντες μικρόν, εἴ που κἂν ἐλεύθερον ἄερα ταῖς
 ρισίν ἐφελκύσωμεν καὶ μὴ πρὸς παντὸς ἄλλου δεινοῦ τῇ τῶν
 παρόντων ἀναθυμιάσει τὴν προὴν ἐπαφήσομεν. (69) τὸ δὲ
 τῶν φθειρῶν πληθὸς ἕτερον ἦν κακὸν ἄφατον· καθάπερ γὰρ τις
 θάνατος ἔρπων, τὴν ἀπάντων ζωὴν κατεβόσκοτο, ὡς ἐκ τούτου **10**
C τὰς μορφὰς πάντων ἀλλοιωθῆναι, καὶ ἐν ὑποψία ζώντων, οὐκ
 ἀληθεῖα λογίζεσθαι. ὅσας δὲ πληγὰς ἤφλεσαν μακρικῶς φερόμενοι
 καθ' ἡμῶν, ἢ ὅσαις λοιδορίαις καὶ ὀνειδέσει καθ' ἐκάστην ἡμᾶς
 ἔπλυνον ὦραν, καὶ οἷς ἐφαίνοντο τὴν μῆνιν φυλάττοντες τῶν
 ἡμερῶν τοῦ πολέμου, ποῖος μὲν λόγος καθιστοῦσθαι δυνήσεται, **15**
 ποία δὲ ἀκοή τὴν τούτου παραδέξασθαι τραγῳδίαν; ἐμοὶ δὲ ἔκ-
 στασις ἐπιεστέχεται, ὅσάκις εἰς ἔννοιαν ἔλθω μόνον τῶν ἀμετρή-
 των κακῶν ἐκείνων ὧν κατὰ πᾶσαν τὴν περίοδον τοῦ πλοῦς ὑπε-
 μένναμεν, πῶς ἐκαρτερήσαμεν ἐνέγκαι τοσαύτην πολυειδῆ συμφο-
D ρὰν ἀνθρώπεια σώματα, οἷς ἦν πρὸ τοῦδε τρυφηλὴ καὶ διαρ- **20**
 ρέουσα δαιτα καὶ πειρατικαῖς ἀνάγκαις οὐδαμῶς ἐνεθισθεῖσα,
 πῶς δὲ τὴν ἀνύπαιστον καὶ δισσὴν πύρωσιν, τὴν τε ἐκ τοῦ

1 ταῖς] ἐπ1?

qui tortis colligabamur, acrior cruciatus urebat. folliculorum enim inanimatorum instar unus iuxta alium sedentes, cuneisque, quibus appensi eramus, convulnerati atque compressi, quas nemo verbis eloquatur ac referat angustias sustinebamus, quibus ne minimum quidem contorqueri aut solatii aliquid captare licebat, nisi duntaxat paululum sustollere capta, si quando liberi aëris naribus attrahere liberet, ne omnium aliorum malorum cumulo, praesentium rerum immanem foetorem halitu hauriremus. (69) pediculorum etiam ingens vis, malorum genus aliud improbissimum: haud secus enim ac mors repens omnium vitam depascebantur. hinc omnium ora immutata, sicque affecta ut opinione vivere, non re ipsa videremur. quot vero plagas insaniter in nos ferocientes intulerint, aut quibus probris ac iniuriis per horas singulas momentaque onerarent, quibus potissimum a pugnae congressione iram servare videbantur, quae oratio enarrare sufficiat? quis vero auditus rei huius tragœdiam possit excipere? ego sane mente moveor, quotiescunque vel solum in memoriam venit innumerabilium illorum malorum quibus per totam illam navigationis periodum fuimus obnoxii, quomodo multififormem adeo aerumnam noxamque humana corpora sustinere potuerint, anteacto tempore luxu ac deliciis diffluentia, nec molestiis, quae per praedones inferri solent, usquam assueta? quomodo intolerabilem et duplicem

φλογμοῦ τῆς δέψης καὶ τὴν ἐκ τῆς θερινῆς ὥρας τὰς φυσικὰς
 ἐκμάδας ἀναξηραίνουσαν, καὶ τό γε τούτων ἑλαυνότερον, πῶς
 συνεκρατεῖτο καὶ παρέμενε ἐν ἡμῖν ἡ ψυχὴ, ὁπότε ταῖς νυξίν
 ἐφῆλπον τὰς δερματῖνας δέρξεις διὰ πασῶν τῶν νηῶν καὶ πάντα
 5 εἶσω τοὺς δυστυχεῖς ἡμᾶς ἐναπέκλειον, ὡσεὶ καὶ τοῦ φωτὸς
 ἡμῖν μετὰ τῶν ἄλλων βασκαίνοντες, ἵνα σκοτῶ καὶ καῦματι,
 θυσὶν ἀφύκτοις κακοῖς, τὴν ζωὴν ἐσπραττώμεθα. ἀλλ' ἠγοῦμαι
 ὡς ταῦτα πάντα καρτερεῖν ἡ θεία καὶ προνοητικὴ τοῦ παντὸς ὑπὲρ
 πᾶσαν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἐνεδυνάμου πρόνοια, ἵν' ἐν ὑστέρω P 374
 10 γνόντες ἐξ οἶων τότε κακῶν παρ' ἐλπίδας ἐρρῶσθημεν, ἡμᾶς τε
 αὐτοὺς καὶ ἄλλους τῷ ὑποδείγματι σωφρονίζωμεν.

70. Ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἐκάλεε τῆς πρὸς τὰ οἰκεῖα τοῖς
 βαρβάροις ἀφίξεως, πάλιν ἐκείθεν ἀποπλεύσαντες κατήχθημεν
 εἰς τινα νῆσον καλουμένην Ναξίαν, ἐξ ἧς οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦν-
 15 τες φόρους λαμβάνουσι· ἐν ἧ γενομένων ἡμῶν οἱ κατ' αὐτὴν
 ὄντες ἄνδρες δώροις τοὺς ἀρχηγοὺς ἡμεψαντο τῶν νηῶν, οἷς
 μάλιστα ἐδόκουν αὐτοὺς ἐνδεῶς ἔχειν πρὸς τὴν τοῦ πλοῦς χρείαν.
 πλὴν κακεῖ δύο μόνας ἡμέρας προσμελίναντες κατηγόμεθα τὴν ἐπὶ B
 Κρήτην (ἐκάλεε γὰρ ἡμᾶς ἐπιτήδειον πνεῦμα), ἕως κατήραμεν
 20 ἐν τινὶ τόπῳ Ζωντάριον μὲν παρὰ τῶν ἐγχωρίων ὀνομαζομένῳ,
 ἀντιστρόφῳ δὲ ἡμῖν τῇ ἀληθείᾳ γνωρίζομένῳ· πολλοὺς γὰρ τὸ
 Ζωντάριον ἐκείνο τῆς μὲν ζωῆς ἀπεστέρησε, τῷ θανάτῳ δὲ προῦ-

3 ἐν om A
 βαρβάρους A

9 ἀνεδυνάμου P
 20 Ζωνταρίαν A

10 γε AP
 ὀνομαζομένῳ P

12 τοὺς

ustionem, tum scilicet incendii sitis, tum aestivae tempestatis naturalem
 humorem exsiccantis? quodque his miserabilius est, qua ratione detine-
 batur et in nobis perseverabat anima, cum extensis noctu per omnes
 naves pellibus nos omnes miseros iis includerent, ut lucis quoque, ut et
 reliqua, usuram nobis inviderent; quo scilicet tenebris aestuque, du-
 plici malo inevitabili, vitae a nobis debitum exigeretur. verum existi-
 stimo divinam, et quae rerum huius universitatis curam gerat, provi-
 dentiam ad haec omnia toleranda vires nobis roburque supra humanam
 omnem aestimationem contulisse, ut in posterum intelligentes ex quibus
 tunc malis praeter omnem spem liberati fuerimus, tum nos ipsos tum
 reliquos exemplo ad frugem corrigeremus.

70. Verumtamen cum iam tempus instaret ut se barbari in patriam
 recipent, inde rursus solventes in quandam insulam devecti sumus,
 Naxum nomine, Cretensibus tributariam. in eam cum appulissemus,
 insulani muneribus et donis, iis maxime quibus in usum navigationis in-
 digere sciebant, navarchos accipiebant. ibi duos dies immorati versus
 Cretam cursum intendimus: invitabat enim secundissimus ventus, donec
 ad locum sic incolis dictum Zontarium (ac si Vivarium dicas) venimus,
 sed contraria nobis veritate agnitum. sic enim a vita dictus locus mul-

δωκε. διὰ γὰρ τὸ μὴ τὴν ἀπὸ τοῦ νότου καὶ τοῦ λιβὸς δεδιέναι βλάβην τοὺς ἐν αὐτῷ καθορμιζομένους, τὴν πρὸς αὐτὸν διατριβὴν τοῦ ναυστάθμου τῆς πόλεως οἱ βάρβαροι προκεκρίκασιν. ὡς οὖν κατήχθημεν, ἔγνω οἱ Κρητες (προεώρων γὰρ ἡμᾶς τῆς θαλάσσης μακρόθεν), καὶ πρῶτον τῶν Ῥωμαίων τὸν στόλον ἐφώρασαν ἐπέρχεσθαι τῇ νήσῳ, ἔξ οὗ καὶ περιδεεῖς ἐγένοντο διὰ τὸ μὴ προπαρεσκευάσθαι πρὸς πόλεμον. ἔπειτα γενομένων ἡμῶν ἐγγύθεν, ἐπειδὴ ἐπέγνω τινὰ γνωρίσματα τῶν νηῶν, πεφθάσασιν τὸν ἔσπον μετὰ πολλῆς θυμηδίας τοὺς ἀμφ' αὐτοὺς δεξιούμενοι, καὶ ὡσπερ τῇ κοινωνίᾳ τῶν τρόπων τὸ γνήσιον τῆς πρὸς ἀλλήλους στοργῆς ἐνδεικνύμενοι· αἰεὶ γὰρ, ὡς λόγος, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ προστρέχει. τότε δὴ πρῶτον ἅπαντες τῶν νηῶν ἐξῆλθον οἱ βάρβαροι, καὶ τινος ἡμᾶς τυχεῖν ἀνέσεως τῆς ἐν ἀλλήλοις στενοχωρίας ἤξιῶσαν, μετῴκων δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸν τόπον ὑδάτων πολλῶν ὄντων καὶ ἀφρόνων τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης ἐπιρρεόντων. καὶ οὕτω τὴν νύκτα πᾶσαν τῶν συνεχῶν ἀνεθίντες πόνων ἰδοκοῦμεν τῇ ἐξῆς χρηστοτέρων τινῶν μετασχεῖν, ἅτε πεπληθυσμένης οὐσης τῆς νήσου καὶ πολλῆν ἐχούσης τῶν χρεῶν δαψίλειαν. οὐκ ᾔδειμεν δὲ παραπλησίους ἐν αὐτῇ τῶν πρώην ὁμιλεῖν χαλεποῖς, ἧ καὶ χεῖροσι, καὶ διὰ ταῦτά γε μᾶλλον ἐκείνα πάσχειν, ὡς ἂν δει' ἐκείνων τούτοις συντηρηθῶμεν.

71. Ἦδη γὰρ τῆς νυκτερινῆς σκιᾶς σκεδασθείσης, τοῦ δὲ

1 τοῦ ante νότου om AP 5 τὸν Ῥωμαίων A 13 ἡμῶν P
15 περιρρεόντων A 17 πεπληθυσμένης P 21 δει' ἐκείνα P

tos nostrum vita exemptos morti tradidit. dum enim ad eum applicantes a noto et africo sibi noxam non timent, in eo quam in urbis navali in ancoris stare barbari maluere. quo cum venissent, cognoverunt Cretenses: a mari enim procul nos prospiciebant, atque Romanorum classem invadere insulam deprehendisse se putabant. quo et metu conterriti sunt, quod ad bellum imparati erant. postmodum nobis appropinquantibus, signis navium agnitis, cum magno gaudio suos accipientes, ac velut morum commercio genuinae inter se amicitiae usum commostrantes, ad locum accesserunt: semper enim, ut proverbio fertur, simile ad sibi simile accurrit. tunc itaque primum barbari omnes, exscensu ex navibus in littus effusi, nos quoque a mutua illa compressione paululum relaxari siverunt. suppeditata quoque aquarum copia, quae multae ibidem irriguae in maris se undas affluenter exonerant. et sic tota ea nocte a continuis relecti laboribus, existimabamus sequenti luce mitiorum nos tantisper potituros, quod dives insula rebusque ad vitae usum necessariis confertissima esset. verum nesciebamus prioribus aequae malis, seu etiam acerbioribus, divexandos, proptereaue illis accipi ut per ea atrocioribus istis conservaremur.

71. Iam enim dissipatis noctis tenebris, ac cum lucis fulgoribus

φωτὸς ἀρχομένου τὸν θρόνον ἐπανατέλλειν, κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἀλαλαγμὸς ἐφ' ἐκάστης νηὸς ἠκούετο, ὡσπερ τινὰ θυμαίρη φωνὴν τῶν βαρβάρων συνεπηχοῦντων καὶ τοῖς κυμβάλοις κτυποῦντων, ὡς πάντα δοκεῖν δονεῖσθαι τὸν τόπον καὶ πρὸς τὴν P 375
 5 κρραυγὴν ἐκταράττεσθαι. εἶτα μετὰ τὴν ἄσημον ἐκείνην καὶ φοβρωτάτην ἤχην ἐπεχειρουν πρὸς τὴν γῆν ἀποφορτίζεν τὸν γόμον, διελόντες εἰς μερίδας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν νηῶν τὸν παρακείμενον τόπον, ὅπου μῦς ἐκάστης φόρτον, ὅστις ποτὲ ἦν, διηρημένως καὶ ἀποκεκριμένως ἀλλήλων ἐξεκομίζοντο, ὡς ἂν ἀμιγῆ τη-
 10 ρεῖσθαι τὴν ἐκάστης περιουσίαν καὶ τῶν προσόντων ταῖς ἄλλαις παντελῶς ἀνεπίμικτον. πᾶσαν οὖν ἐκείνην ἀνάλωσαν εἰς τὴν ἀποσκευὴν τὴν ἡμέραν. τῇ δὲ ἐξῆς ἐξῆλθον τῆς θαλάσσης οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ διελεῖν πάλιν εἰς ἄλλας μερίδας τὸ τε πλῆθος τῶν B
 αἰγμαλώτων καὶ τὴν πολλὴν τῶν σκύλων ὕλην, ἧς ἐξίσταντο τὴν
 15 πλῆθὸν οἱ Κρηῖτες, οὐδενὶ παραδείγματι συγκρίνειν ἔχοντες τὰ βλεπόμενα. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πρῶτον ἔδοξε τοῖς βαρβάροις, ἀναμυχθῆναι τῶν δυστυχῶν τὸν δῆμον, ὅπως τὸν ἀναγνωρισμὸν καὶ αἰδῆς οἱ συγγενεῖας τινὸς μετέχοντες ἐν ἀλλήλοις ποιήσονται, τότε δὴ φοβερός τις ἠκούετο καὶ ταραχώδης θρήνος πάντων ὡς ἀπὸ
 20 μῦς πηγῆς ἀφίεντων τοὺς κροννοὺς τῶν δακρύων, καὶ θρυλουμένων, εἴ ποῦ τινος εὐτυχῆσαι τῶν φιλάτων, καὶ μὴ λάθῃ παρελθούσῃ ἢ προθεσμῖα τῆς ἀνευρέσεως καὶ μείωσιν ἐπ' οὐδενὶ C

17 οὕτως A

21 εὐτυχῆσαι P

22 μείωσιν P

exortum mane splenderet, dominica scilicet illucescente, ululatus in quavis navi audiri, barbaris velut gratam quandam ac laetam vocem pari conspiratione edentibus cymbalisque perstreptibus, ut locus ille totus concuti et clamoris fragore turbari videretur. tum post inconditum terribilissimumque sonitum navium onus atque vecturam in terram eicere coeperunt, cum subiectum locum pro numero navium certis spatiis divisissent, quo navis cuiusque onus, quale tandem illud esset, distincte ac seorsum ab aliis inferrent, ut uniuscuiusque opes ac substantia nihil prorsus aliis commixta extarent. totum igitur diem illum exonerandis navibus insumperunt. sequenti vero navarchi, ipsi quoque egressi, aliis rursus partibus tum captivorum multitudinem divisere tum spoliorem copiosam amplamque messem, cuius admiratione obstupentes Cretenses, cui exemplo comparent quae ob oculos posita erant, nullum habebant. quia vero id primum barbaris constitutum erat, ut infortunato illo populo commixto, qui ullo affinitatis iure sanguinisque necessitudine devincti essent, alii alios denuo agnoscerent, tunc utique horribilis turbatusque audiri eiulatus, omnibus velut uno ex fonte lacrimarum rivos large fundentibus, identidemque susurrantibus, num quo loco ullius carissimorum compotes forent, nec illis temere constitutum tempus inquirendi suos elaboretur, incertique manerent qua se spe recreandos

βεβαίω τὴν περὶ αὐτοὺς ψυχαγωγίαν ἐλπίζαντες. περιήρχοντο οὖν αἱ δυστυχεῖς γυναῖκες, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας, πανταχοῦ περισκοποῦσαι καὶ διαβρόχους τοὺς ὀφθαλμοὺς περιάγουσαι, τίνι τῶν τέκνων πρῶτον ἐντύχωσιν. οἱ δὲ δὴ παῖδες, ὅσοι τὰ δεινὰ τῆς θαλάσσης διέφυγον, καθάπερ τινὲς ἀπαλοὶ μύσχοι γοερὸν ἔμυκῶνται τῆς θηλῆς ἀφαιρούμενοι, οὕτω δὴ καὶ οὗτοι ἐλεινόν τι καὶ συμπαθεῖς ἐκλαυθμύριζον, ἄλλος κατ' ἄλλο μέρος τῆς διασπορᾶς ἐκείνης γενόμενοι καὶ τὰς μητέρας ἀνακαλούμενοι· οἷς

D καὶ περιτυγχάνουσαι πολλάκις αἱ δειλαὶ μητέρες τὴν φυσικὴν ἐκένουν ἐπ' αὐτοῖς συμπάθειαν, περιπλεκόμεναι τοῖς αὐχέσι καὶ **10** πάντα αὐτῶν καταφιλοῦσαι τὰ μέλη καὶ δάκρυσι πλύνουσαι, τοῦτα μόνον ἠγούμεναι μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ὡς ἐν δεινοῖς παρηγόρημα τὸ παρ' ἐλπίδα σωθῆναι καὶ ζῶντας αὐταῖς καὶ αὐθις τοὺς φιλάτους ἀποδοθῆναι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ ταῖς ἐχούσαις ἐν χερσὶν ἤδη τοὺς παῖδας καὶ τὸ κατ' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐκ τῆς πέρας αὐτῆς γνωρίζουσαι· τί δ' ἂν εἴποιμι περὶ τῶν ἄλλων, ὧν καθ' ὑδάτων τὰ βρέφη διόλωλε καὶ ἄδηλον ἦν αὐταῖς τὸ συμβάν, πῶς θεισπάραιτον τοὺς χιτῶνας, τὸν ἔνδον τῆς καρδίας μὴ ὑπο

P 376 μένουσαι κλύδωνα; πῶς οὐκ ἤθελον μηδαμοῦ στῆναι, ἀλλὰ περιήγοντο φερόμεναι μάτην ὑπὸ τῆς ἀλόγου τοῦ πάθους ὀρμῆς, **20** τῆδε κακέϊσε τὰ ὄμματα περιστρέφουσαι, εἴ ποῦ τινὰ τῶν ποθομένων θεάσοιντο ἢ τις περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς ἰδόντος ἀκούσοιντο,

2 γοῦν A
interpretes

αἱ om P
16 εἴπομεν A

5 γοερῶς P

10 ἐκένουν A et

illis amplexandis fruentisque per eam indulgentiam existimassent. circuibant miserae mulieres, capillis dissolutis, quaquaversum circumspicientes, et irriguos lacrimis oculos circumferentes, si quem primum filiorum offenderent: filii vero, velut tenelli vituli subducto iis lacte ac uberibus flebilem edunt gemitum, sic et illi miserabile quiddam ac miserandi primum affectu vagiebant ac eiulabant, alius alia in parte dispersionis illius palantes ac matres appellantes; in quos et deploratae illae haud raro incidentes, naturali in eos miseratione commotis visceribus, cervicibus amplecti, omnia illorum membra exosculari, rigare lacrimis, ingens illud solatium unumque admirandum malorum illa immanitate existimantes, praeter spem servata adhucque vita sospite carissima eis pignora reddita esse. et haec quidem de illis quae iam filios in manibus habebant resque illorum in tuto esse experimento didicerant. quid vero de aliis dicam, quorum infantuli in aquis perierant, et eorum exitus latebat? quomodo tunicas discerpabant, cum intimum cordis turbinem non sustinerent? quomodo nullo loco subsistere ferebant, sed frustra hac illacque vesani affectus impetu circumagebantur, in omnem partem oculos distortuentes, sicubi desideratissimorum aliquem videre liceret, aut ex aliquo qui certo sciret vidissetque audire, ut eo solatio animi

ἔν' ἐκείνῳ τῷ τῆς ψυχῆς φλεγμαῖνον κενώσῃ; καὶ ταῦτα μὲν
 ἔπραττον ἐπὶ δυοὶ πολλάκις ἢ καὶ τρισὶν ἡμέραις, ἕως πολλὰ κα-
 μούσαις ἄλλοι τινὲς τῶν γνωρίμων τὸ περὶ τῶν ζητουμένων ἐδή-
 λωσαν πέρας, λιμοῦ πολλάκις ἢ δέψης ἔργον τοὺς φιλάτους αὐ-
 5 τῶν γεγενημένους· ἔξ ὧ δὴ καὶ μᾶλλον τὸ πάθος ἐξαγριάνουσαι, B
 γεγωνότεροις θρήνοις καὶ ἄλλοις θλιβερῶν εἶδεσι τοὺς ἀποικομέ-
 νους ἐφιλοφρόνουν. ἀλλὰ τί μάτην τὴν ἐπὶ τούτοις ἐπιχειρῶ συγ-
 γραφήν, οὐδὲ τὸ πολλοστὸν μέρος τῶν τότε πεπραγμένων ἱκανὸν
 παραστήσασθαι; ἐκείνον γὰρ αὐτὸν ἔδει παρῆναι τὸν τοὺς θρή-
 10 νους τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀναγραφόμενον Ἰερεμίαν, ἔν' ἐπαφῇ δά-
 κρυον ἀπαρηγόρητον ἐπὶ τοσοῦτον λαὸν τοσαύταις ἀλγηδόσι κατα-
 τρυχόμενον. οὐ γὰρ οὕτω φωνὴν ἀφῆκε Ῥαχὴλ ἐν Ῥαμᾶ, ὅτι
 τὴν στέρησιν τῶν τέκνων ἀπωλοφύρετο, καθὼς φησιν ἡ γραφή,
 ὡς ἡ κοιλὰς ἐκέλη καθ' ἣν ἐτελείτο ταῦτα, τὰς ἀλγηδόνας τῶν C
 15 ἁλότων συνεπιτείνουσα.

72. Οἷον γὰρ πάλιν ἀπὸ τούτων παρὰ τῶν μισοθῶν
 ἐπράχθη κακόν! καθὼ γὰρ φθάσαντες ἔφημεν, λογισαμένων αὐ-
 τῶν πρώτων ὡς εἰ κατὰ συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους οἱ τοῦ πλήθους
 ἀναμιχθῶσι τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν πολλῶν ὀδυνῶν παύσονται,
 20 καὶ πρὸς τὴν δουλείαν ἤνικα ἂν ἐκδοθῶσι, φορητὴν αὐτοῖς εἶναι
 ὡς ἐν κακοῖς τὴν ἐπήρειαν, ὡς εἶδον αὐτοὺς ταῖς ἀγχιστιεῖς ἐπι-
 συναλλαττομένους καὶ καθ' ἅπερ σειρὰν ἄλλυτον ἕτερον ἐχόμενον τοῦ

1 κενώσῃαν?

8 ἱανὸς ὦν?

9 αὐτὸν om P

aestum leniret? et haec ut plurimum per duos aut tres dies agebant,
 donec multo defessis labore, alii quidam ex notis, quo evasissent qui
 quaerebantur, certiores reddebant, fame scilicet aut siti dulcissima ca-
 pita plerumque enecta esse. quare etiam illae maiori dolore exasperatae
 clamoribus lamentis aliisque disrutiationum generibus defunctos acci-
 piebant. quid enimvero his scripto enarrandis frustra laboro, qui nec
 minimam illorum partem quae tunc gesta sunt repraesentare sufficiam?
 etenim adesse par esset, qui Hierosolyma deplangendo Threnos con-
 scripsit, sacratissimum Ieremiam, quo scilicet, in tanto populo tantis
 doloribus malisque oppresso, inconsolabiles lacrimas funderet. neque
 enim Rachel sic vocem in Rhama emisit, cum sublatos filios deploraret,
 ut divinae tradunt literae (Ier. 3 21), quemadmodum vallis illa, in qua
 haec agitabantur, captivorum dolores malaque auctavit.

72. Quale vero tunc rursus ab impiis deque osoribus patratum est
 malum? ut enim iam diximus, cum illis primum in mentem venisset, si
 modo captivi, qua necessitudine alii alios contingerent affinesque essent,
 confusi miscerentur, fore ut multa dolorum parte levarentur ac servitu-
 tem, postquam addicti essent, ut in malorum procella, quovis modo to-
 lerabilem ducerent, ut illos penes familias necessitudinisque iure devin-
 ctos ac consociatos inque morem insolubilis catenae alterum alteri cohae-

ἑτέρου, τὸν τε χωρισμὸν δυσδιαίρετον, καθὸ ἔμελλον τὰς μερ-
 D·δας μιᾶς ἐκάστης νηὸς ἀπονεῖμαι, ἐβουλεύσαντο πάλιν βουλήν
 ποιηρὰν καὶ πολεμίαν τῆς φύσεως. τοὺς ἅπαξ γὰρ ἐνωθέντας
 διαιεθῆναι καὶ αὐθις προσέταττον, καὶ εἴ ποὺ τις μήτηρ, φησί,
 ἐν αὐτοῖς νήπιον ἔχουσα τοῦ γάλακτος δεόμενον, τοῦτο μόνον πρὸς 5
 τὴν τεκοῦσαν μένειν οἱ δυσσεβεῖς κατεθέσπισαν ὡς μηδὲν τυχὸν
 δυνάμενον ἑαυτῷ πρὸς τὴν ζωὴν συντελεῖν, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν
 συγγενικῶν συναφειῶν καὶ αὐθις διαιεθέντας ἀναμιξ καὶ ἀδιαφθ-
 ρως τοῖς κλήροις ἀποδοθῆναι. ἀλλὰ τίς λόγος τὸ μέγεθος τῆς
 συμφορᾶς ταύτης ἐκφράσει; ποῖα δὲ γλῶσσα ῥητόρων ἐπεξελθεῖν 10·
 P 377 δυνήθει τὴν ποικίλην ἐκείνην καὶ πολυειδῆ τῶν ὀδυνῶν κόκωσιν,
 ὅποτε καὶ ἡ αὐτὴ φύσις τῷ καινῷ τούτῳ καὶ παραλόγῳ προστά-
 γματι εἰς πολλὰ κατετέμενετο, τοῦτο μόνον ἔγκλημα τὴν κοινωνίαν
 τοῦ γένους ἔχουσα καὶ τὴν ἔμφυτον τῶν ἐνωθέντων συνάφειαν;
 καὶ γὰρ ἀπεσπᾶτο πατὴρ μὲν υἱός, μητὴρ δὲ θυγάτηρ καὶ ἀδελ- 15·
 φὸς ἀδελφοῦ. ἐν οἷς τί πάσχειν εἰκὸς τούτους ἅπαντας, ὅποτε
 πρὸς δουλείαν ἤγοντο εἰς γῆν ἀλλοτριαν, ὅπου τὸ μὲν σέβας τῆς
 κατ' ἡμᾶς πίστεως ὡς ἐναγὲς ἐνυβρίζεται, πᾶθῃ δὲ τιμᾶται ἀλο-
 γώτατα· ὅπου πορνεία σεμνύνεται καὶ μανία γεραίρεται, καὶ πολ-
 λῆς τιμῆς καταξιούται ἀναίδεια· ὅπου τῶν ἀρρένων ἡ φύσις εἰς 20·
 B·γυναικεῖαν χρῆσιν μετᾶγεται, καὶ ἡ κτίσις ὑβρίζεται, καὶ συγγῆ-
 σεως γέμει πάντα καὶ πρὸς τὸ κακὸν ἀνυπέτραπται. τί πρῶτον

5 προσδεόμενον A

rentes ab invicem aegre dividi patientes videre, dum singulis navibus
 partes adscribunt onusque distribuunt, improbum rursus consilium ac
 naturae pugnant inferunt. iubent eos qui semel iuncti fuerant iterum
 disiungi. si quae tamen mater in eis infantem lacte indigentem haberet,
 hunc duntaxat cum parente manere impii homines sanxere, ut qui nimium
 sibi ipsi vitae compendio nihil conferre valeret: reliquos omnes ab
 affinibus cognatisque distractos promiscue nullaque discretionem sortibus
 esse committendos. quae enimvero oratio tantae calamitatis infortunium
 narraverit? quae oratorum lingua variam illam et multiformem dolorum
 immanitatem dicendo expresserit, cum et natura ipsa insolito hoc vesanoque
 praeecepto in multa scinderetur, cui solum in crimen verteretur
 generis communicatio ac, quam natura facit, propinquorum coniunctio? ubi
 filius namque a patre, a matre filia, frater a fratre divellebatur. ubi
 quid omnes illos pati vero simili ratione existimandum, cum in servitutum
 in terram alienam abducerentur? ubi scilicet nostrae fidei cultus,
 ut execrandus, omni iniuriarum procacitate laceratur, vesanissimaeque
 libidines atque vitia coluntur. ubi fornicatio honestatur, insaniamque
 praemio afficitur, ac impudentia plurimum honoratur. ubi masculorum
 sexus in muliebrem usum transfertur, et violatur creatura, suntque omnia
 confusionis plena et ad malum conversa. quid horum omnium primum

τούτων ἀπάντων ἐκόψαντο; ἐν ποίῳ δὲ μὴ ἀγχόνῃ ἤρῃσαντο; ἀλλ' ὁμῶς ἔφερον πάντα, τὴν ἐπὶ πᾶσι μεγαλοφυχίαν παρεχομένου Θεοῦ καὶ τῷ οἰκίῳ βουλήματι τὸ καθ' ἕκαστον μεταρμύζοντος.

5 73. Ὡς δὲ πάλιν τῷ προστάγματι τούτῳ τῆς ἐξ ἀλλήλων διεφρέθησαν συγγενείας, ἐκάθηντο φρουρούμενοι κατὰ διαφόρους τόπους, ἕως ἐξῆλθεν ἕτερον πρόσταγμα, πάντας ἀριθμηθῆναι καὶ πρὸς τὰς ἰδέας τῶν προσώπων καὶ τῶν ἡλικιῶν τὸ διάφορον C ἐκάστης νηὸς ἴδιον σύνταγμα γνωρισθῆναι, ἵν' ἐν μηδεμιᾷ φανείῃ 10 πλεονασμός, φησὶν, ἢ ὑφαίρεσις, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλήθος τῶν ἐνότων ταῖς ναοὶ βαρβάρων, οὕτω καὶ τὰς μερίδας γενέσθαι καὶ μηδὲν αὐταῖς περιττὸν ἢ ἐλλεῖπον ἀποδοθῆναι. ἠρίθμυσαν οὖν ἐν πρώτοις τὴν πληθὺν ἄπασιν· ἡ δὲ ἦν δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες, 15 μένων, οὐκ ἦν οὐδεὶς ὃς τὸν πώγωνα εἶχε τετριχωμένον. ἀλλ' οὐδὲ προβεβηκυῖα γυνὴ ἐν ταύταις πάσαις ταῖς χιλιάσιν. ἐπιλεπτος δὲ τις ἦν καὶ νεάζων ὁ δῆμος, καὶ οἷον ἐρίζων ἕκαστος ἢ τῷ D ἀκμαιοῦ τῆς ἡλικίας ἢ τῷ ὄραϊ τῆς μορφῆς ὑπερβαίνειν τὸν ἕτερον, κἂν ἢ ἐπαλληλία τῶν δυσχερῶν τῶν φυσικῶν αὐτοὺς ἐξέων 20 ἄλλοτριῶν ἐβιάζετο. ἀλλ' ὅτε δὴ πάντες εἰς μερίδας γενόμενοι πάλιν μετὰ τῶν σκύλαν ταῖς ναοὶ συνηλάθησαν (ἄμφω γὰρ καὶ ταῦτα οὖν τῷ πλήθει διενεμήθησαν), τότε δὴ τῶν βαρβάρων οἱ

14 τὸν λόγον A

15 τὸν om P

21 ἄμα?

planxerunt? in quo non magis laqueum elegerunt? ferebant tamen omnia, deo in omnibus animos ac constantiam praebente suaeque voluntatis nutu singula quaeque disponente.

73. Iam vero rursus edicto hoc ac iussione a cognatis necessariisque divisi diversis in locis sub custodia sedebant, donec novo decreto imperatur ut numerentur omnes, exque personarum aetatumque ratione diversum cuiusque navis proprium agmen cognoscatur, ne ulla navium aut superfluo onere gravetur aut illo minuatur. sed pro multitudine eorum qui in navibus barbarorum essent, distributis partibus, nec maius aliquid iusto redderetur nec minus. in primis igitur numerata omni multitudine, summa fuit duo et viginti milium capitum; inter quos omnes ne unus quidem erat (nobis duntaxat exceptis, qui commutandi servabamur) cui mentem pilis fruticaret. at neque in tot mulierum milibus ulla erat quae pubem excederet. erat vero electus populus et iuventa conspicuus, ac in quo alii aliis prope certare videretur seque mutuo excedere aut aetatis flore aut venustate formae, tametsi afflictorum casuum vis continua a naturali decedere eos habitu cultuque cogebat. postquam autem omnes in partes distributos iterum cum spoliis in naves contruserant (nam haec quoque cum multitudine divisa fuerant), barbari

τὴν Κρήτην οἰκοῦντες οὐκ ὀλλοῦς ἀνοῦντο, πολὺ χρυσίον ὑπὲρ αὐτῶν καταβαλέσθαι μὴ πωραιτούμενοι, οὐκ ἀπλῶς οὐδ' ὡς ἔτυχε, ἀλλὰ κέρδους τινὸς ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐκ τούτου περιποιούμενοι. ἤδεισαν γὰρ πολλαπλασίονα τῶν διδομένων λαβεῖν, ἦνίκα P 378 ἂν καταλλαγῆς ἐπέλθοι καιρὸς, ὅποτε τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν, 5 τοὺς παρὰ τῶν Ῥωμαίων χειρωθέντας, ἐκδέχονται. οὐδὲ γὰρ ὡς ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν, οὕτω καὶ τούτοις ἢ τῶν αἰχμαλώτων ἀπολύτρωσις ἐκτελεῖται, ἀλλ' ἐπεκράτησεν ἐν τούτοις παλαιὸν ἔθος χρόνῳ βεβαιωθέν, ἵνα καὶ τὸν βάρβαρον, ὅστις ποτὲ ἦν, χάριν τοῦ κατεχομένου κομίζονται, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δοθεῖσαν τιμὴν 10 ἀπαιτῶσιν εἰς τὸ διπλάσιον. διὰ τοι τοῦτο πολλοὺς οἱ Κρήτες τῶν αἰχμαλώτων ἀνήσαντο, τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν κέρδους συνεισφορὰν ἑαυτοῖς ἐφευράμενοι. ἐπράχθη δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλαις B ἡμέραις δέκα, αἰὲ τῶν ἐθάδων νηῶν μετασκευαζουσῶν τοὺς ἀνο- 15 μένους καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν μεταγουσῶν. ἐν οἷς ἔτυχε ἐκδοθεῖσα καὶ ἡ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ σύζυγος, οὐ μετρίαν ἡμῖν ὀδύνην περιποιήσασα. ἡ δὲ μοι μήτηρ καὶ ἡ γαμετὴ σὺν δυοῖ τέκνοις (τὸ γὰρ ἕτερον ἔργον ἦν γενόμενον τῆς θαλάσσης), ἔτι δὲ καὶ ἔλεινός ἀθλιὸς ὁ τλήμων ἀδελφὸς καὶ ἡ τῷ χρόνῳ πάντων ἐφυστερῶσα ἀδελφή, ἐκ τινος θεϊκῆς προνοίας εἰς μίαν Σιδονίαν ἔτυ- 20 χον ναῦν, τῆς πρὸς Συρίαν ἀποδημίας τηρούμενοι. ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐν τῇ καταλλαγῇ τηρουμένους ἔτι διεσπαρμένους ὄντας συναγαγόντες οἱ βάρβαροι καὶ τινι πολεμικῇ νηὶ τῶν ἐκ τοῦ λιμέ-

4 πολυπλασίονα A, πολυαπλασίονα P

Cretam incolentes ex eis non paucos commercati sunt, multa in eam rem sponte numerata pecunia, non temere nullave ratione, sed cum sibi inde lucrum facitarent. plane enim noverant multo sibi plura restituenda commutationis tempore, dum suae nationis captivos a Romanis in captivitate redactos reciperent. non enim, quemadmodum in Syria, sic his quoque in locis transigitur captivorum redemptio: sed in his veteri consuetudine usu firmata obtinuit, ut et barbarum, quisquis ille sit, loco illius quem ipsi detinent referant, et exsolutum pro eo duplex pretium reposcant. eam ob rem multos Cretenses captivos mercati sunt, nostram scilicet calamitatem sui lucri auctionem commenti. gesta haec per decem integros dies, cum semper consuetae naves eos qui empti essent transferrent et in proprias urbes deveherent. inter haec divendita quoque et fratris mei uxor, quae res non levi nos affecit maestitia. ceterum mater et coniux cum duobus filiis (nam tertius demortuus in mare proiectus fuerat) nec non miser ac aerumnosus frater, atque omnibus aetate iunior soror, divina quadam providentia in una Sidoniarum navium servabantur, in Syriam asportandi. nos vero omnes, quos commutandos servabant, cum adhuc dispersi essemus, colligentes barbari,

νος ἀνασπασθισῶν ὕφ' ἐν εἰσενεγκόντες καθεῖρξαν, φύλακὰς τινὰς C
τῶν καθ' αὐτοὺς ἐμπείρων αὐτῶν ἡμῖν συμβιβάσαντες.

74. Καὶ οὕτως ἐσκευάζοντο μετὰ μίαν ἄλλην ἡμέραν ἔχε-
σθαι τοῦ πλοῦς· ἤδη γὰρ ἦγεν αὐτοὺς ὁ καιρὸς καὶ χρονίζειν οὐκ
5 ἐδίδου τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ χειμέριον τὸν ἄερα μετατιθέμενος. Ἰπ-
ποις οὖν ἐφιστῶσιν ἐπιβάντες οἱ τῶν νηῶν ἄρχηγοὶ μετὰ καὶ αὐ-
τοῦ τοῦ τυράννου πρὸς τῇ πόλει γεγόνασιν, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενοι
τοῖς Κρησὶ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐν ἡμῖν περιφάνειαν, ἅμα
δὲ καὶ τὴν βδελυρὰν αὐτῶν τελετὴν ἐκκληρώσοντες, δεξιωθῆναί
10 τε παρὰ τῶν αὐτοχθόνων καὶ τινος τυχεῖν τῶν προηγωνισμένων
ἀνέσεως. οὗ δὴ καὶ μίαν ἄλλην ἡμέραν προσδιατρίψαντες τομῶς
ὑπέστρεψαν, ἐπισπεύδοντες τὰ πρὸς τὸν πλοῦν, καλοῦντος αὐτοὺς D
ἤδη τοῦ πνεύματος. ἤδη δὲ τῆς δωδεκάτης ἡμέρας ἀρχομένης,
λέγω δὴ τῆς πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίξεως, τοῦ πλοῦς ἀηρηξάμεθα.
15 μετήχθημεν δὲ πρὸς τὴν ἀντικρὺ νῆσον, ἣτις Διὸς καλεῖται· καὶ
πάλιν ἐκεῖθεν ἀναχθέντες ἐν τῷ τῆς νήσου πέρατι προσωρμισθημεν.
ἐν ᾧ καὶ ὑδρευσάμενοι καὶ μικρὸν τι τῷ τόπῳ προσμεινάντες, ὡς
κατ' οὐρὰν εἶδον γεγονότα τὸν ἄνεμον, ἀπέπλευσαν ἐκεῖθεν κατὰ
μέσον ἰθύναντες τοῦ πελάγους. ἦμεν δὲ πάντες, ὡς εἴρηται, ἐν
20 μιᾷ νηὶ Ῥωμαϊκῇ πολεμικῇ, ἣτις ἦν διήρης, ὧν τὴν μὲν ἄνω
καθέδραν οἱ λαχόντες εἶναι μεθ' ἡμῶν βάρβαροι ἑαυτοῖς ἐκκληρώ-
σαντο, τὴν κάτω δὲ ἡμῖν ἐπιφῆκαν, σκότους πολλοῦ καὶ δυσω- P 379

3 κατὰ P
μαία A

10 αὐτοχθόνιαν A

15 ἡ τοῦ P

20 Ῥω-

et in navi bellica a littore avulsa, in unum convehentes, concluderant, custodibus ex suis, rerum experientia praeditis, nobis constitutis.

74. Atque altera statim die navigationem capessere parabant rei- que instare. iam enim tempus urgebat deflectens ad hiberna, nec longiores ibi moras trahere sinebat. navarchi itaque equis conscensis, quos in promptu habebant, una etiam adiuncto tyranno, urbem petunt, tum ut Cretensibus praeclara adversus nos facinora commonstrarent, tum ut abominandas suas caerimonias explerent, humaniusque ab opidanis acciperentur, atque a laboribus, quos pertulerant, animos nonnihil relaxarent. ibi alterum quoque diem commorati festine revertuntur, secundoque iam vento navigationem sollicitant. iamque duodecimo, a nostro scilicet in Cretam impulsu, illucescente die e portu solvimus, inque adversam insulam, quam Iovis dicunt, vecti sumus. inde rursus profecti, ad insulae extremam oram applicantes, aquatum exscendimus; ibique mora aliqua facta, ut a puppi flare ventum advertere, per medium mare cursu directo recedunt. eramus omnes, ut dictum est, in una Romana bellica biremi: illius superiores sedes barbari nobiscum navigantes sibi delegerant, inferiores et prope carinam nobis reliquerant, tenebris ob-

δίας πλήρη. καὶ τί ἄλλο γε χρὴ λέγειν ἢ τάφον ἐφ' ὄδασι φερόμενον; εἰ γὰρ ἀπαριθμῆσαι θελήσω καθ' ἕν ὄσα κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ πλοῦς ὑπέστημεν καὶ μεθ' ὄσης στενοχωρίας, μύθους δόξω τοῖς πολλοῖς ἐξηγεῖσθαι καὶ τῆς ἀληθείας ἐκτρέπεσθαι, καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου πάντα γραφῇ παραδοῦναι 5 καθυπεσχόμεν. διὰ τοι τοῦτο τὰ πλεῖστα τῶν πεπραγμένων ἐκὼν παραδραμῶν, οἷς ἂν ἐδόκουν μάλιστα τὴν ἡμετέραν ἐξαρκεῖν διανοίαν μέχρι τοῦ νῦν προσδιατρέψας, ὡς ἐν ἄπασι τὸ πιστόν σοι παρασχέιν, ὃ σοφώτατε ἀνδρῶν καὶ φιλομαθέστατε Γρηγόριε, B κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάλιν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διεξίω, ἱκανῶν 10 καὶ ὡσαύτως ὄντων καὶ ἀμελικτον διαθρῆναι καρδίαν, μῆτι γε τὴν σὴν, ἧς τοῦτο μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐστὶν ἰδιαίτατον ἢ συμπάθεια, ἧ πευδαρχῶν εἰς ταύτην ἡμᾶς ἐλθεῖν τὴν συγγραφὴν προετρέψω καὶ πράγματος τοσοῦτου κατατολμῆσαι παρβιάσω, τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπερβαίνοντος δύναμιν. 15

75. Πλὴν ἄλλ' οὕτω περὶ πολλὰς συμφορῶν ἰδέας προσπαλαιόντων ἡμῶν ἐφθασεν ἐπιστάσα καὶ τρικυμία τις, θαλάσσιον διεγείρουσα κλύδωνα, τὸν περὶ ψυχῆς ἀπειλοῦντα κίνδυνον· ἐξ οὗ καὶ πᾶσαι διεσκορπίσθησαν αἱ νῆες, τῷ ῥόλῳ τοῦ πνεύματος C ἐξ ἀλλήλων μακρὰν διασπασθεῖσαι καὶ τοῦ κατ' ἐδθεῖαν ἦκειν ἐκ-20 κλίνασαι. οὐκ οἶδα δ' ἐκ τίνος πονηροῦ δαίμονος ἔτυχε πύρα-

1 πορευόμενον Α

sitas et graveolentiae plenas; nec aptiori vocabulo expresseris, quam si sepulchrum super aquas ambulans appellaveris. etenim si singula recensere voluero quae per eius navigationis circulum sustinimus, quantisque in angustiis versati simus, fabulas narrare plerisque videbor et longe a veritate aberrare, qua auspice omnia me scripturum pollicitus sum in orationis exordio. eapropter gestarum rerum partem plurimam sponte praeteriens, iis in quibus mihi vires sufficere viderentur huc usque immoratus, ut credibilia per omnia dicerem, o Gregori hominum sapientissime atque studiosissime, eodem modo et reliqua percurram, quae ipsa, ut reor, quamvis durum cor et implacabile emollire sufficient; ne tuum dicam, in quo inter alia maxime proprius enitet animi miserantis affectus, ex cuius nutu atque indole ad haec scribenda adhortatus es remque tantam, etsi viribus longe imparem, aggredi compulisti.

75. Ceterum dum sic inter varia infortuniorum genera collectamur, ingens quaedam exorta procella, mari tempestate turbato, in vitae nos grave periculum induxit. hinc naves omnes vehemētiore flata a se invicem totaque classe procul dispersae atque divisae, nec recta sursum valentes intendere. nescio vero quonam malo daemone, proximus nobis

πλέον ἡμῖν ἐγγύθεν ἔξ εὐωνύμου ὁ δυσώνυμος Λέων, κατὰ πρό-
 μναν τῆς ἰδίας νηὸς καθήμενος καὶ τοῖς κυβερνήταις τὴν περὶ τοῦ
 πλεῖν ἐμπειρίαν διατάττων. μεθ' ὧν καὶ τις ὀπισθεν ναῦς ἑτέρα
 εἶκε τῶν ἄλλων ὑποδεστέρα, ἥτις ἦν τῇ βία τῆς ζάλης μέσον
 5 διαρραγεῖσα καὶ ἀπειλοῦσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἤδη παρόντα τὸν ἐν ὕδασι
 θάνατον· ἔξ ἧς ἀνέκραγον οἱ κατ' αὐτὴν βάρβαροι “σῶσον ἐπι-
 στάς, ὃ καθηγεμὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ μὴ εἰσῆς δῆμον τοσοῦτον
 Ἀγαρηνῶν ἀπολέσθαι, οὗς μέχρι τοῦδε πολλῶν κινδύνων ἀπειρά-
 10 τούς ἐτήρησας,” ἔξειπόντες ἐν ὀλίγῳ καὶ τὸ συμβάν. ὁ δὲ παρεν- D
 10 θὺς κατ' αὐτοὺς τὴν ναῦν ἰθῦναι τοῖς περὶ αὐτὸν προστάξας ἀκρι-
 βέστερον ἀνηρώτα. οἱ δὲ πάλιν ὁμοθυμαδὸν ἐβόων, καὶ τὸ πά-
 θος τῆς νηὸς ὑποδείξαντες ἐπρεσβεύοντο πάντων ἡμῶν τῶν δεσμίων
 τῇ θαλάσῃ ῥιφέντων αὐτοὺς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ναῦν μετασκευα-
 σθῆναι, ἐφύβριστον εἶναι λέγοντες ἐν τοσοῦτῳ κακῷ σωζομένων
 15 ἡμῶν ἐκείνους τοῦ κατὰ θάλασσαν γενέσθαι κινδύνου καὶ μὴ προ-
 τιμηθῆναι τῆς ἡμετέρας ζωῆς. πρὸς δὲ καὶ κατένευσε παρα-
 χρῆμα, ἐπιτρέψας στᾶσαν τὴν ναῦν ἡμᾶς μὲν τῇ θαλάσῃ ῥιφῆ-
 20 ναι, ἐκείνους δὲ ἐν αὐτῇ μετακομισθῆναι. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐπράτ-
 τετο, ἐλάθομεν οὐκ ὀλίγον ἀποστάντες ἡμεῖς· ἐφερόμεθα γὰρ
 20 βιαίῳ τινὶ καὶ χαλεπῷ τῷ ὀρημάματι τοῖς κύμασιν ἐλαυνόμενοι, P 380
 ὡς οὐ μόνον κραυγῆς ἀλλ' οὐδὲ βροντῆς ἐκείθεν, ἔξ οὗ κατελίπο-
 μεν αὐτούς, δυνάμενοι ἔξακούειν. ὡς οὖν εἶδον μακρὰν ἀποστάν-

3 ὄν?
 ῥώτα P

4 ταῖς ἄλλαις P

ἦν] καὶ P

11 ἐνη-

ad laevam infausti nominis Leo, suae navis puppi assidens et gubernatores navigandi peritia instruens, vehebatur. eum navis alia, sed multo imbecillior, vi tempestatis (navigantium certo indubitatoque periculo) media diffracta sequebatur. ex ea clamare, qui illa vehebantur barbari, “serva tua praesentia, o copiarum dux, nec tantam Agarenorum multitudinem perire sinas, quos hucusque ab omni immunes periculo conservasti.” tum ille, actutum in eos directa navi, certius perquirebat. illi una voce omnes clamare, et navem fractam commonstrantes suppliciter rogare ut nobis omnibus, qui vincti essemus, in mare proiectis, ipsi in navem nostram convasarentur. nimirum probrosum esse in tanto periculo nobis servatis illos maris perire naufragio, nec illorum vitam nostrae anteferri. ad quod ille ocissime annuit, imperatque sisti navem, exque illa nos in mare proiici, illos vero in ipsam transferri. cum haec agerentur, sensim longius elabimur: ferebamur enim violento ac furenti impetu, propellentibus fluctibus, ut non tantum clamor sed ne tonitru quidem exaudiri posset, quo ex loco ab eis disiuncti fueramus. ut vero

Theophanes contin.

38

τας, νεύματι μόνον προσμένειν τοὺς σὸν ἡμῖν βαρβάρους ἐπέε-
 ρον. οἱ δὲ εἶτε μὴ συνιέντες πρὸς ὃ ταῦτα ἐποιοῦν, εἶτε καὶ ἐκόν-
 τες αὐτοὺς παραλογισάμενοι τῷ μηδ' ὕλως φαινεσθαι προσέχεν
 τοῖς ὑπ' αὐτῶν προσταττομένοις, τάχα δὲ τοῦτο πλέον ὑπὸ τῆς
 ἀφάτου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ διδαχθέντες, εἶχοντο τοῦ 5
 πλοῦς, μηδένα λόγον τῶν κατόπιν ποιούμενοι, ἀλλὰ πάσῃ σπουδῇ
 τὴν αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν σωτηρίαν ἐν οὕτω βιαιοτάτῳ μηχανώμενοι
B κλύδωνι. (76) ὥς δὲ μακρὰν ἀποστάνας εἶδον ἡμᾶς ἐκεῖνοι
 καὶ εἰς οὐδὲν τὴν σκῆψιν χωροῦσαν, συνέιχοντο δὲ κινδυνεύοντες
 τοῖς ὕδασι τῆς νηὸς καταδυομένης, ἄλλην τινὰ δέησιν τῷ τυράνῳ 10
 προσῆγον, λαβεῖν μὲν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν ναῦν, ἕασαι δὲ τοὺς
 μετ' αὐτῶν, μεθ' ὧν ἐπεφέροντο σκύλων, τῇ θαλάσῃ δοθῆναι.
 ὃ δὲ πρὸς τοῦτο πάλιν ἦν εὐπειθής, καίπερ τοῦ καιροῦ μὴ συγ-
 χωροῦντος ἀλλὰ τὴν πάντων ἀπόγνωσιν ἐπιτείνοντος, καὶ τῶν
 ἀγωγίμων τοῦ πρῶην φόρτου ἀτάραχη τῆς νηὸς αὐτοῦ τὴν χρεῖαν 15
C ἀποπληροῦντων. πλὴν οὐκ ἔδοξε τοῦτο συμφέρον εἶναι, τῶν
 βαρβάρων περισωθέντων τοὺς αἰχμαλώτους καταλιπεῖν τῷ θαλασ-
 σίῳ βυθῷ, ἀλλὰ τι δῆθεν ἐλέους ἐχόμενον καθ' ἑαυτὸν βουλευ-
 σάμενος, τάχα τῇ μανίᾳ τῆς φιλαργυρίας εἰς τοῦτο συνελαθεῖς,
 οὐχὶ δὲ συμπαθείᾳ τινὶ περὶ τῆς αὐτῶν ἀπωλείας δυσωπηθεῖς 20
 (πῶς γὰρ ὅς ἐφαίνετο πρῶην τοῖς ἀδίκους φόνους τρυφῶν;), ὁμοῦ

4 προσταττομένοις Combesisius: libri πραττομένοις

9 σκέψιν?

nos a se longe dissitos conspexerunt, nutu solo barbaros qui nobiscum
 erant exspectare iubebant. qui sive non intelligentes quid illi vellent,
 sive etiam sponte non curantes, cum quod illi agerent, attendere nullo
 modo viderentur, forte vero (quod et verisimilius est) ineffabilis erga
 nos dei providentiae instincti edoctique numine, navigationi continue
 instabant, nulla eorum qui retro essent ratione habita, sed ut omni di-
 ligentia atque opera suam pariter nostramque, in tam dira immanique
 procella, statuerent salutem. (76) ubi porro nos longe distantes con-
 spiciunt, suaque cogitata in nihilum cedere advertunt, atque navi prope
 mergenda in praesentaneum vitae discrimen se adductos cernunt, aliud
 quidpiam a tyranno efflagitant, ut scilicet in propriam navim ipsis re-
 ceptis, eos qui cum ipsis erant, praedamque universam mari concrede-
 ret. quibus ille rursus animum facilis adhibet, licet id tempus non per-
 mitteret, sed omnium magis magisque desperationem auget, priorique
 vectura ac onere eius abunde navis constipata esset. haud enim vero e
 re satis illi visum ut barbaris servatis captivos maris gurgiti sorbendos
 desereret. quin immo secum ipse misericordia pronum consilium agitans,
 et forte avaritiae furore concitus, non ulla nostrorum interitus tactus
 miseratione (quomodo enim, qui nuper sic iniustus caedibus gaudentem

καὶ αὐτοὺς μετενέγκαι σὺν τοῖς βαρβάροις ἐπέταττεν, ἵν' ἔχοι
 κἂν τούτοις ἄδρότερον ποιῆσαι τὸ τῆς πλεονεξίας βαλάντιον καὶ
 τὴν φιλόχρυσον ἀνπλήσαι λύσσαν, κἂν τάχα φορτικὸν ᾗν καὶ
 τόλμης ἀλόγου τὸ ἐγχείρημα. πάντων δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ ναῦν
 5 τὸ τάχος μετενεχθέντων, ἔδωκεν τοῖς ὕδασι βλέπόντων τῶν
 βαρβάρων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν στρατηγῶν ἐν αὐτῇ τῇ νηϊ τοῦ τυ- D
 ράννου φυλαττομένων αὐτοῖς· οἵτινες καὶ ἡμῖν ἐν ὑστέρω ταῦτα
 διηγῆσαντο, τὸ παντεπίσκοπον καὶ φιλόανθρωπον ἐκπληττόμενοι
 τῆς θεϊκῆς προνοίας. πολλῶ γὰρ πλείω τῶν χιλίων ψυχῶν ἔφα-
 10 σκον εἶναι κατὰ τὴν ναῦν ἐκείνην, ἕκ τε τῶν βαρβάρων καὶ τῶν
 αἰχμαλώτων τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' αὐτὴν εἰσενεχθέντων καὶ τῶν
 ἐκ τῆς ῥηθείσης προστεθέντων αἰτίας, ὡς τοσοῦτον ἀπέχειν βαπτι-
 σθῆναι τὴν ὀκτάδα ὅσον μιᾶς παλαιστῆς τὸ μέτρον ἔστιν. οὐ
 συνεχώρησε δὲ τοῦτο ὁ τῶν ἀφανῶν γνώστης καὶ τῶν κρυφίων
 15 ἔξεταστῆς κύριος, ἀλλ' ὡς εἶδε τὰς καρδίας ἀπάντων πάσης μὲν P 381
 χρηστῆς ἀπειπούσας ἐλπίδος, αὐτῷ δὲ μόνῳ τὴν ἀμηχανίαν ἐμ-
 φανίζούσας τῷ πάντα δυναμένῳ μόνῳ τῷ βούλεσθαι, ἐπέβλεψεν
 ἐπ' αὐτούς, καὶ εἰς πρῶαν μὲν αὔραν τὴν καταγίδα, εἰς γα-
 λῆνην δὲ τὴν τῶν κυμάτων καταστορέσας τραχύτητα, ἔσω-
 20 σεν αὐτοὺς ἐκ τοσοῦτου κινδύνου, πᾶσιν ἐμφαίνων, καὶ μόνον
 οὐχὶ βοᾶν δεικνύων τὰ πράγματα, ὅπως ῥύεσθαι δύναται ὁ

9 τῶν om A

prodiderat?), illos quoque nihilominus cum barbaris invehi iubet, ut hinc quoque nummatum marsupium auctius redderet aurique avidam rabiem exsatiaret, tametsi fortasse id grave dementisque audaciae facinus esset. omnibus autem in eius navim celerrime investis, alia ab aquis navis absorpta est, barbaris intuentibus, ipsisque navarchis in ipsa tyranni navi servatis, qui et postea, divinae providentiae vim omnium inspectricem et humanitatem ac clementiam stupentes, haec ipsa nobis narravere. mille enim et amplius animas dicebant in ea numerari nave, tum barbarorum tum captivorum apud Cretam in eam invectorum, ac postremo eorum qui per eam causam illi vectores accessissent, ut unius duntaxat palmi mensura exstaret, ac ne aquis mergeretur abesset. quod tamen non permisit occultorum cognitor dominus, et qui abscondita scrutatur. sed ubi omnium corda vidit, omni iam felicioris exitus spe deposita, ipsi uni, in quo versabantur, manifestare consilii inopiam, qui videlicet sola voluntate salvos potest praestare, in illos oculos convertit, ac procellam quidem in auram lenem, fluctus vero exasperatos in tranquillum mare sternens, a tanto illos periculo liberavit, cunctis nimirum prodens, vixque res non clamare ostendens, posse

τῶν θαυμασίων θεὸς τοῖς ἐν ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ ἐπικαλουμένοις αὐτόν.

- B** 77. Ἦδη δὲ μετὰ πέμπτην τοῦ πλοῦς ἡμέραν κατήραμεν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Κύπρου κατὰ τὸν ὄρμον τῆς Πάφου, ἐν ᾧ καὶ ἀνεθέντες μικρὸν ὡς ἐξελθεῖν τοὺς βαρβάρους καὶ τοῖς παρα-5 κειμένοις ὑδασί λούσασθαι, πάλιν ἐκεῖθεν ἀναχθέντες μετὰ γε νυχθήμερον ἄλλο τὴν Τρίπολιν κατελάβομεν, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὑψοῦται τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ ξύλον, ὅτε καὶ ἡμεῖς τῶν κατὰ Θάλασσαν ἄρει πρῶτον ἐμέλλομεν πειρασμῶν ἀφεθῆναι. γενομένων οὖν ἡμῶν πλησίον τοῦ τείχους, ἔχεϊτο περὶ 10 τὸν ναύσταθμον ἀπάντων ἐγχωρίων βαρβάρων τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν οὐκείους προσλαμβάνομενον, τοὺς καθ' ἡμᾶς δὲ θαμβοῦμε-
- C** νον. ἅμα γὰρ συνέβη πάσας τὰς τῆς πόλεως συνελθεῖν νῆας καὶ πρὸς τὸν ὄρμον γενέσθαι, εἶτα ἐξεκομίζετο ἀφ' ἐκάστης αὐτῶν τῶν τε χρημάτων τὸ πλῆθος καὶ τῶν λοιπῶν σκύλων ὥσπερ ἀπὸ 15 τινων πόλεων, καὶ μετήγετο εἰς τινὰς προηυτρεπισμένας οἰκίας, ὡς ἐν ὀλίγῳ πληρωθῆναι τὴν πόλιν τῆς τούτων ὑποδοχῆς. προέφερρον δὲ καὶ ἡμᾶς ἄγοντες καθάπερ τι τρόπαιον νίκης, ἐπὶ πᾶσιν ἡμᾶς θριαμβεύοντες καὶ θέατρον ποιούμενοι τὴν καθ' ἡμᾶς συμφοράν. οἷον γὰρ ἀνέκραγον καὶ τοῖς ἐξάμμασιν ἐπεσκήρτησαν, 20 ὅτε πρὸς αὐτῇ γεγόναμεν τῇ εἰσόδῳ τῆς πόλεως, ἀφορμὴν θυμη-

21 αὐτὴν AP

mirabilium deum liberare eos qui in veritate atque timore ipsum invocant.

77. Post quintum navigationis diem in insula Cypro Paphi portam intravimus; paululumque recreamur, dum barbari navibus exeuntes ad vicinas aquas lavatum eunt. tum inde solventes post diem unum ac noctem tripolim concessimus, eodem ipso die quo salutare crucis lignum exaltatur, quando et nos iam primum a maris periculis malisque eramus liberandi. cum prope murum venissemus, oppidanorum barbara omnis multitudo, suos excipiens nostrosque admirans, ad ipsum navale effundebatur. mox enim ac urbis naves omnes simul coactas in portum deferri contigit, tum e singulis et pecuniarum copia et reliqua spolia, velut ex vastae capacitatis urbibus, educi et in domos ad id antea paratas conveyi, ut brevi intervallo his in eam invectis urbs impleteretur. quin nos quoque ducentes offerebant, et quasi victoriae quoddam trophaeum, in omnium oculis traducentes, miseriam nostram ac calamitatem velut in orbis theatro producebant. quam multis enim vociferationibus usi sunt saltibusque insultarunt in urbis ingressu, cum ad eam accessimus, dum probra nostra ac iniurias magnae sibi iucunditatis argumen-

δίας τὴν καθ' ἡμῶν ὕβριν δεικνύμενοι! δὲ δὴ καὶ πλείω τῶν ἄλ- D
λων ὠδύνησεν ἡμᾶς, οὐκέτι φέροντας τῶν δεινῶν ἐκείνων καὶ τῆς
ὑπερβαλλούσης αἰσχύνης τὴν ἐπαλληλίαν ὑφίστασθαι. ἀλλ' ὅτε
δὴ καὶ μετὰ τοῦτον τὸν θρόμβον ἐκκληρώθη τις οἶκος ἐν ᾧ φρου-
5 ρεῖσθαι κατεκρίθημεν τηρηθησόμενοι τῆς πρὸς τὴν Ταροδὸν ἀφί-
ξεως, τότε δὴ τῶν πολλῶν ἀνεθέντες πόνων καὶ τῇ γῆ τὰς κεφα-
λὰς προσερείσαντες ἐδεόμεθα τοῦ θεοῦ μετὰ δακρῶν στῆναι ἡμῖν
ποτὲ τὰ κακὰ καὶ μηκέτι χώραν λαβεῖν καθ' ἡμῶν τοιούτων ὀχλη-
ρῶν ἐπίτασιν, ὧν καὶ ἡ ἀκοὴ μόνη μετέγηγετο διὰ πείρας ἐλθεῖν.
10 παντὸς γὰρ ἀλγεινοῦ φύσιν ἐκβέβημεν.

Ἀλλὰ ταῦτα ἡμεῖς οἱ πρὸς τὴν καταλλαγὴν τηρούμενοι καὶ P 382
οἱ μεθ' ἡμῶν λαχόντες τῶν λοιπῶν αἰχμάλωτων κατὰ τὴν Τρί-
πολιν. (78) οἱ δὲ γ' ἐν Κρήτῃ ἕξ ἡμῶν διαιρεθέντες ἐν ταῖς
ἄλλαις ναοὶ ταῖς ἀφ' ἐκάστου τόπου διεσπάρησαν καθ' ὅλης τῆς
15 παραλλίας Συρίας· οὓς καὶ ὠνούμενοι πολλοὶ τῶν ἐμπόρων καὶ
πάλιν μεταπιπράσκοντες κατὰ διαφόρους τόπους ἐν ἀλλήλοισι μέχρι
καὶ νῦν αὐτοὺς ἀνταμείβουσιν, ὡς καὶ αὐτὴν φθάσαι τὴν Αἰθιο-
πίαν τινὰς ἕξ αὐτῶν καὶ τοὺς τὴν ἀκροτάτην μεσημβρίαν κατοι-
κοῦντας βαρβάρους. ὧν εἰ θελήσοι τις τὰς συμφορὰς ἀναγρά-
20 φεσθαι, ὅμοιος εἶναι δοῖξει τῷ τὴν παραλίαν ψάμμον ἐκμετρεῖν B
εἰκαλῶς τοπιάσαντι. πάντως γὰρ καὶ αὐτός, φιλομαθέστατε ἀν-

2 ὠδύνησεν AP

14 ἀν' P

tum sumunt! quod et reliquis maiorem nobis dolorem incussit, cum mala illa et iterata opprobria maximaque dedecora ferre non possemus. ubi enimvero post eum expletum triumphum assignatae nobis sunt aedes, in quibus sub barbarorum custodia addicti tenebamur usque dum Tarsum proficisceremur, tunc nimirum a multis laboribus levati, fixisque in terram capitibus, non sine lacrimis deum precabamur ut tandem aliquando malis nostris finem imponens, haud ultra tot molestiarum turbines in nos intenderet, quorum vel solo auditu animus horreret, quippe cum et illae vim omnem doloris excederent.

Verum haec quidem, quod ad nos attinet, qui commutationis iure manu mittendi servabamur, et quibus obtigerat captivis reliquis ut tripoli nobiscum versarentur. (78) qui autem nostrum Cretae in aliis navibus divisi fuerant, per omnem Syriae oram maritimam dispersi sunt; quos mercatores commercati, rursus aliis in locis divendentes, inter se ad hoc aevi sic commutant ut ex illis nonnulli in Aethiopiam extremamque austri plagam inter barbaros immigrarint. horum, inquam, si quis mala atque aerumnas scripto consignare tentaverit, similis illi videbitur qui se maris arenas in numerato habere stulte putaverit. omnino enim

δρῶν, εἴπερ ἐνέτυχές τισιν ἐξ αὐτῶν, ἔν τε τῇ Δαμασκάῳ καὶ ταῖς
περὶ αὐτὴν πόλεσιν — ἐνέτυχες γάρ, οἶδα, πολλοῖς ἐκέῖσε, διὰ
τὸ πάσας τὰς Τυρίας νῆας τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τοὺς αἰχμαλώτους
αὐτῶν . . . ἔῳ γὰρ λέγειν ὅτι καὶ ἡμῶν ἡ περὶ τὴν Τρίπολιν δια-
γωγῇ, ὁπότε διερχομένῳ σοι ἐκεῖθεν κατ' ἀρχὰς μικρὸν ἀνεγνωρί- 5
σθημεν, ἱκανῶς σε περὶ τούτων πεπληροφόρηκε, καὶ σιωπῶντων
ἡμῶν τὰ πράγματα παριστῶσα καὶ τὴν ὁδὴν τῶν ψυχῶν ταῖς
μορφαῖς ἐξελέγχουσα. ἐξ οὗ δὴ καὶ αὐτὸς συμπαθήσας τότε,
C καὶ ἐν τούτῳ κοινωνήσας ἡμῖν τοῦ πάθους ἐν τῷ περὶ πολλοῦ ποιή-
σασθαι μαθεῖν τὴν περὶ τούτων ἀκολουθίαν, ἐκδηλος ἐγένου τῇ 10
λύπῃ πληγείς καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὴν καρδίαν ὀδυνηθεῖς. πλὴν
οὕτω ταῖς πολλαῖς καὶ ἀπείροις ἐκείναις τῶν πειρασμῶν ταλαιπω-
ρήσαντες καταγίσι, καὶ οὐδὲν κρεῖττον οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Τριπό-
λει, παρ' ὅσον ἐν αὐτῇ διετρίψαμεν χρόνον, γενόμενοι, ἀλλὰ
μόνον ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ καὶ μοχθηροτέροις τισὶν ὁμιλήσαντες 15
(ἐκέῖσε γὰρ ἐγὼ καὶ τοῦ καλοῦ πατρὸς ἀπωφανίσθην, καθ' ἕνα
ἄλλην ἀρχὴν τῶν δεινῶν τὴν ἐκείνου στήρῃσιν ἐφευρόμενος), ὅμως
D μετὰ τὴν σὴν ἀναχώρησιν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον προστάξει τοῦ
τυράννου πάντες ὁμοῦ τῇ προτέρᾳ, πάλιν βληθέντες νῆϊ μετὰ καὶ
τινων διακομιζόντων ἡμῶς βαρβάρων ταύτην δὴ τὴν φρουρὰν τῆς 20
Ταρσοῦ κατελάβομεν· καὶ νῦν ἐσμέν ἐν μεθορίῳ δύο πραγμάτων

17 ἐφευρόμενος P

et tu ipse virorum studiosissime, si quos illorum Damasci et in circum-
iacentibus urbibus offendisti. offendisse enim illic non paucos scio,
quod omnes naves Tyriae captivos suos in illas partes asportarunt.
mitto enim ex nostra quoque tripoli commoratione, cum per illa loca
tibi tum primo transeunti parumper innotuimus, perquam abunde te de
his didicisse; quae et nobis tacentibus res repraesentet, animorumque
dolorem ac cruciatum ex ipsa vultus specie certo indicet. quapropter
tum tu quoque commiseratus, et fortunarum nostrarum particeps socius-
que effectus, ea ratione quod horum omnem seriem doceri plurimi fe-
ceris, satis manifeste significas te a maerore laesum ultra modum animo
indoluisse. ceterum eum in modum multis illis ac innumerabilibus affi-
ctionum procellis divexati nihil melius, nec in ipsa tripoli, quando in
illa morati sumus, nos habuimus, nisi quod (vel me certe quod attinet)
prioribus etiam deterioribus malis oppressi sumus. ibi enim optimo quo-
que patre orbatus sum, velut aliud novum malorum initium illius nactus
carentiam. attamen a tuo discessu, non multo post, ita mandante ty-
ranno, omnes simul priori rursus navi impositi, quibusdam barbaris una
vectoribus, ad hanc Tarsi custodiam venimus. et nunc inter duas res

ἐλπίζομένων, ἢ τοῦ τυχεῖν τῆς πάλαι θουλουμένης διὰ τῆς σωτηρίου καταλλαγῆς ἀπολυτρώσεως, ἢ τῷ θανάτῳ παραπεμφθῆναι καθ' ἑκάστην ἐπιστώτι ταῖς συχναῖς ἐρρωστίαις καὶ ἄλλως τοῖς ἐν τῇ φρουρᾷ πλησίον συνωκισμένῳ. πλὴν οὐκ ἔχομεν ἀσφαλῶς ὅ γινώσκων ὑποτέρῳ τούτων προτέρῳ διαλαχεῖν.

79. Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν ἤδη πεπλήρωκα, πάντων θανάτων τὴν σὴν ἀρετὴν, πῶς περὶ τούτων περιλοπόνθηκας, ὡς καὶ P 383 διὰ γραμμάτων παρορμηθεῖσαι ἡμᾶς δὴλά σοι πάντα ποιήσασθαι. τὰ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως. οὐδ' ἔνεκεν δὲ τινος ἄλλου τῆν σὴν ἀξίωσιν ἐκπληρώσαι δίκαιον κέραικα, ἀλλ' ἐν' ἔχῃς ὑπόμνημα τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας τὴν καθ' ἡμᾶς ἀπτοὺς συμφορᾶν, αἰεὶ σε περικεντοῦσαν τοῖς ἀλγεινοῖς καὶ πρὸς τὸν ζῆλον τῶν καλῶν παραδῆγουσαν. πέφυκε γάρ πως ἡ μνήμη τῶν λυπηρῶν εἰς ἀρετὴν ἐνάγειν τῶν σπουδαίων τὸ φρόνημα, καὶ φοβερῶν 15 πραγμάτων ἐξήγησις ψυχικὴν ἀσφάλειαν ἀπεργάζεσθαι. ἀλλὰ μὴ τῇ ἰδιωτεῖᾳ προσέχων τῆς συγγραφεῖς τῶν αὐτῇ προσόντων τὴν B ὀφείλειαν διαπτύσης, τῷ ἀτεχνεῖ δὲ μᾶλλον καὶ ἀνεπιτηδέυτῳ τῶν λεγομένων τὴν πίστιν συνακολουθεῖν ἐννοούμενος εὐχαῖς ἡμᾶς ἀμείψασθαι τῆσδε τῆς ἐγχειρήσεως προθυμήθητι, τὸν κοινὸν 20 δεσπότην ἐξιλεούμενος ἢ παρενεγκεῖν ἡμῖν τὰ δεινὰ ἢ καρτερῶς γε

6 Θανάτω A

anxii nimis iactamur, aut salutari commutatione redimendi, aut mortem appetitari; quae ipsa crebris quotidie aegritudinibus ingruat, ac praeterea iis qui in carcere detinentur prope contubernalis existat. haud tamen certo scire possumus utrum horum prius nanciscemur.

79. Ego vero iam tua iussa implevi; virtutem tuam non satis admirans, qua ratione ad haec pervestiganda sic adhibueris animum, ut et scriptis literis omnem nostrae urbis excidii narrationem ex me sollicitaveris. nec ulla alia de causa tuis parere iussis operae pretium duxi quam ut amicitiae nostrae monumentum nostram hanc calamitatem haberes, quae te tristium recordatione continue compungat et ad eorum quae sunt honesta et officii aemulationem alacriorem reddat, funestarum siquidem rerum memoria studiosorum mentem ad virtutem promovere solet, terribiliūque narratio animis securitatem praestare consuevit. cave tamen ne scriptiois simplicitati animum attendens, quae illi inest, utilitatem despicias: sed potius nullo artificio concinnata inepteque digesta ipsa veritati haerere fidemque sibi conciliare existimans, eiusce vices operis preces nobis ex animo repende, communem dominum exorans ut

600 IO. CAMENIATA DE EXCIDIO THESSALONICENSIS.

φέροντας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ δικαιοκρισίας τὸν τῆς ὑπομονῆς ἀξιῶσαι μισθόν.

Τέλος τῆς ἀξιωματιωτέτου ιστορίας κῆρ Ἰωάννου τοῦ Καμενιάτου καὶ κονβουκλεισίου τῆς ἁγιοτάτης μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἣν ὀφείλει πᾶς τις, μάλιστα δὲ Θεσσαλονικεὺς, ἐπιστατικῶς τε καὶ νοσηχῶς⁵ διελθεῖν ὡς πᾶν οὐσαν τό γε εἰς ψυχικὴν ἡκον ἀφέλειαν ἀρίστην τε καὶ λυσιτελεστάτην.

4 κονβουκλεισίου P

5 τε om P

aut a nobis mala amoveat, aut fortiter tolerantibus in die sui iusti iudicii patientiae mercedem tribuat.

Finis memoria dignissimae historiae domni Ioannis Cameniatae, cubulesii sanctissimae metropoleos Thessalonicae, quam quilibet, sed Thessalonicensis potissimum, ut (quod ad animum attinet) optimam summeque proficuum solerter et cordate debet percurrere.

SYMEONIS MAGISTRI

A N N A L E S.

Σ Υ Μ Ε Ω Ν
ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ
ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Κόσμου ἔτος ςιζ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωζ', Ῥωμαίων P 401
 βασιλεὺς Λέων Ἀρμένιος ὁ καὶ Χαμαιλέων, ὁ παραβάτης καὶ εἰ-
 κονομάχος, ἔτη ζ' μῆνας ε'. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν κοντός (διὸ καὶ
 Χαμαιλέων προσηγόρευται), ἐπίμεστος, εὐπρεπής, γένειον ἔχων
 5 καθιστάμενον, ὄγκυρός τὴν κόμην, φωνὴν ἔχων βροντώδη δίκην
 λέοντος, θρασὺς τε καὶ δειλός. διγενῆς δὲ ἦν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ P 402
 Ἀρμενίων· καὶ Ἀσσύριοι μὲν ἐξ Ἀσσύρων ἐκλήθησαν, Ἀρμένιοι
 δὲ ἀπὸ Ἀρμενίου τινὸς οὕτω καλουμένου, τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίας πό-
 λεως Θετταλίας γενομένου, ὃς Ἰάσονι συνειστράτευσεν.

S Y M E O N I S
 M A G I S T R I A C L O G O T H E T A E
 A N N A L E S
 A L E O N E A R M E N I O
 A D N I C E P H O R U M P H O C A M .

Mundi annus 6307, divinae Incarnationis 807, Romanorum imperator
 Leo Armenius, qui et Chamaeleon dictus est, fidei desertor et icono-
 machus, annos 7, menses 5. homo statura pusillus (quo etiam nomine
 Chamaeleon appellatus est) corpulentus atque torosus, decorus, barba
 plena, constipata caesarie, voce leonis in morem tonante; audax pariter
 et timidus: ex duplici nans prosapia, Assyriorum Armeniorumque genus.
 ac Assyrii quidem ab Assyris traxerunt nomen, Armenii vero ab Arme-
 nio quodam sic dicto, Armenia Thessaliae oppido oriundo, qui Iasoni
 fuit expeditionis comes.

2. Οὗτος ὁ Λέων στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου
 ἐβεβαίωσεν αὐτὸν ἐγγράφως ὡς ὁρθόδοξός ἐστι τῇ πίστει. ἀλλὰ
 γὰρ οὐκ ἔλαθεν τῷ καλῷ ποιμένι ὁ λύκος τῷ κωδίῳ ἐγκερκρυμέ-
 νος· ὡς γὰρ τὸ διάδημα τῇ μιαιῶν ἐκείνου κεφαλῇ περιτέθεικεν,
 ἐδόκει ὡς ἀκανθῶν καὶ τριβόλων προστρῖψεσιν ὁδῆς ἐπαισθῆ-
 B νεσθαι. καὶ τῆς συνήθους τάξεως τελεσθείσης ἐπὶ τὸ παλάτιον
 ὁ ἀλιτήριος ἐδφημούμενος ἀπῆει. ὡς δὲ πρὸ τῶν τῆς Χαλκῆς
 πυλῶν ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ καὶ πορφύρῳ μαρμαρῷ
 ἐγένετο, εὐχαριστήριον ἀπεδίδου τῷ ἐκεῖσε Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ
 ἡμῶν εἰκονίσματι, εἴτε ἀληθῆ εἴτε προσχῆματι. ἔνθα ἐκιδύ- 10
 σκεται τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐπεβέβλητο ῥοδοειδέσι χροαῖς ἐκλάμπου-
 σαν, καὶ κολόβιον ὃ προσονομάζουσι κατὰ τὸ ἔκπαλαι τῶν στρα-
 τηλατῶν τηρητὴν ἔθος· καὶ Μιχαὴλ τῷ ἐξ Ἀμορραίων ἱπποκόμῳ
 C αὐτοῦ ὄντι ἐπιδίδωσι. τοῦ δὲ ταύτην ἀναβαλλομένου, εἰς οἰωνὸν
 μετὰ Λέοντα τῆς βασιλικῆς ἐπιβάσεως τοῖς εἰδόσι λελόγιστο. εἶτα 15
 εἰς τὰ λεγόμενα Σκύλα ἐλθόντες, τὴν ἐσθῆτα Λέοντος ἐπιβάσει
 βαρεῖα καθύβρισεν. ἐν συνέσει δὲ τούτου Λέων γενόμενος νεω-
 τερισμόν τινα παραντὰ ἔσσεσθαι αὐτῷ οἰωνίσαστο. (3) ἦκεν οὖν
 εἰς λογισμόν αὐτῷ περὶ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, ὃς ἐπὶ
 τοῦ Βαρδανίου εἶπεν αὐτῷ τὰ συμβησόμενα. στέλλει οὖν αὐτῷ 20
 τὰ πρὸς χρεῖαν κατ' εὐχὴν ἀναθήματα. ἐκείνου τολῶν ἐν τῷ
 μεταξὺ τελευτήσαντος, συνέβη ἀνι' αὐτοῦ ἕτερον μοναχὸν Σαβ-
 D βάτιον λεγόμενον, ὃς καὶ τὰ τοῦ προῦν μοναχοῦ ῥήματα ἤκουσεν

2. Hic Leo augustali corona donatus a Nicephoro patriarcha ab
 eoque inauguratus rectae fidei se cultorem esse scripto professus est.
 nec tamen lupus ovina pelle contactus bonum pastorem latuit. dum enim
 scelestum caput diademate cingit, videbatur sibi quasi spinarum ac tri-
 bulorum infixis aculeis doloris sensu affici iisque peruri. consueto inau-
 gurationis ritu expleto, populo faustis ominibus deducente, miser ad pa-
 latium iter habebat. ut autem ad Chalces portam venit, quo loco tem-
 plum orbiculari figura porphyretico marmore incrustatum splendescit,
 Christi dei nostri illic effigiei, seu veras seu specie tenus ac ludicro
 animo, gratias egit. ibi quam praetextam indutus erat, roseis coloribus
 fulgentem, ac quod more antiquo praetorum colobium vocant, exuens,
 suo tum equisoni Michaëli Amoraëo tradit. illo mox induento, in prae-
 sagium abiit rem scientibus adipiscendi post Leonem imperii. inde in
 locum dictum Scyla cum venissent, acriori inessu Leonis praetextam
 proculcavit. Leo re intellecta rebellionem aliquam in se mox excitatum
 iri coniecit. (3) venit igitur illi in mentem eius monachi, qui religiosa
 palaestra in Philomelio exercens, quae illi eventura essent, Bardane
 principe vaticinatus erat. mittit itaque voti causa, quae illi usui forent,
 munera donaque. illo enimvero interim vivis exempto, eius loco mo-
 nachus alius, Sabbatius nomine, qui et antecessoris monachi verba au-

ζειασθῆνας τῇ αὐτοῦ σκηνῇ, καὶ τῇ τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυν-
 νήσει ἀντικαθίστατο. Θεασάμενος δὲ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως στα-
 λέντα ἀποπέμπειν προσεποιεῖτο διὰ τὸ τὸν βασιλεῦα προσκυνεῖν τὰς
 ἁγίας εἰκόνας, ἀνθ' ὧν καὶ καταστρέφαι κύριον τὴν αὐτοῦ βασι-
 5 λείαν ἐπιστέλλων προήγγειλεν. τούτοις φρεναπατηθεὶς ὁ βασι-
 λεὺς μετακαλεῖται Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρῆν, ὅστις καὶ πρὶν ἢ
 τῆς βασιλείας δρᾶξασθαι τὸν Λέοντα, γυναικίως τινος πνεῦμα Πύ-
 θωνος ἐχούσης ἀκούσας ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς περιπατούσης καὶ κρα-
 ζούσης ὡς ὁ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς μέλλει τὴν τοῦ Μιχαήλ
 10 βασιλείαν δέχεσθαι, τὸν Λέοντα προσλαβόμενος ἄπεισιν ἐν τῷ P 403
 τοῦ ἁγίου Παύλου ναῶ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ, καὶ συνθήκας
 πρὸς ἀλλήλους φυλακῆς ποιησάμενοι, θαρρεῖν πρὸς αὐτόν, ὅτι
 μοι περὶ σοῦ ἐκ θείας ὀράσεως προέγνωσται ὡς τῆς βασιλείας τά-
 χιον ἐπιτεύξῃ. τούτον οὖν τὸν Θεόδοτον μετακαλεσάμενος δει-
 15 κνυσιν αὐτῷ τὰ ἀπεσταλμένα· ὃς τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ δραξάμε-
 νος τῷ κακῷ κακὸν πλεονάζει, καὶ περὶ τινος μοναχοῦ τὴν οἰκίαν
 κεκτημένον ἐν τοῖς Μαυριανοῦ πείθει παρ' αὐτοῦ ἐνεργεῖσθαι
 παρὰδόξα, ἕτερον αὐτὸν ἐπισημῶν μέγαν Ἀντώνιον. ταῦτα B
 τῷ βασιλεῖ ὑποθέμενος ἄπεισι πρὸς τὸν μοναστήν, καὶ πεπλα-
 20 στονορηγμένως τάδε φησὶν, ὡς τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ τὸν βασιλεῦα εὐ-
 τελεῖ καταστήματι προσοίσω σοι, ὃν ἐπαρῶσθαι καὶ τάχιον παρελ-
 θεῖν τοῦ βίου ἐξειπεῖν συμβουλεύομαι, εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ἰσαύ-
 ρου στοιχειοῖτο τῷ δόγματι. καὶ ὡς εἰ τοῦτο παραφυλάξοι, οἶβ'

dierat, in eius cellam locumque successerat, sanctarumque imaginum
 cultui obsistebat. is ubi imperatoris ad se missa conspexit, abs se ab-
 legare ac simulato repellere, quod ipse nimirum sacris imaginibus cultum
 adhiberet; quamobrem etiam deo vindice eius evertendum imperium data
 epistola malus vates ariolatus est. eoque factum ut Leo errore deceptus
 ac dementatus Theodotum Cassiteram accerseret. is nimirum iam ante
 adeptum Leoni imperium, audita muliere spiritu Pythonico afflata in
 foro ambulante ac vociferante fore ut Orientalium praetor Michaëlis in
 se imperium susciperet, eodem secum Leone assumpto ad sancti Pauli
 delubrum, quod in Orphanotrophio est, concesserat, dataque et accepta
 arcani tegendi fide divina sibi visione monstratum asseverat, fore ut
 ille brevi imperio potiretur. hunc ergo Leo Theodotum accersens, quas
 a monacho literas acceperat, ostendit. ille consilii eiusmodi arrepto
 proposito, malumque malo cumulans, alterius quoque commemorat mo-
 nachi, in Mauriani aedibus stationem habentis. ab eo inaudita patrari
 affirmat, et quae omnem fidem excedant, alterum magnum Antonium
 praeconio venditans atque celebrans. rem sic habere Leoni persuadet;
 tumque ad monachum veniens malo haec animo infit. "insequenti nocte
 imperator vili habitu me ductore praesto futurus est: tu, si me audies,
 maledictis incesses, brevique morituum denuntiabis, ni Leonis Isauri
 doctrinam fidemque sequatur. hoc si praestiterit, annos duos supra

βασιλεύσειεν, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖν, καὶ τρισκαιδέκατος τῶν ἀποστόλων φανῆναι· εἰ δὲ μὴ, τὰναντία, C
 μυρία δεινὰ καὶ ἀπώλειαν σύντομον. τῆς οὖν νυκτὸς ἐπιστάσης ἀπῆι ὁ βασιλεὺς μετὰ Κασσιτηρᾶ πρὸς τὸν μοναχόν, καὶ εὐθὺς παραντὰ ἀπορραπίζεται ὡς προεγνώκτος τὸ αὐτοῦ πρόσχημα, 5 οὕτω λέγων, μὴ δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλέα σε ὄντα οὕτως ὑποκρίνεσθαι. δι' ὧνπερ καταπλαγείς ὁ βασιλεὺς εὐπειθῆς τούτῳ καθίσταται πρὸς τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαιρεσίν· καὶ παρεθὺ τὸν ἐν αὐτῷ κατὰ τῆς εὐσεβείας ἰδὼν ἔξεμέσας καὶ μανείς ἤρξατο τῆς αἰρέσεως. 10

D 4. Συμμύστας ἐπιζητήσας εὗρισκει Ἰωάννην τὸν λεγόμενον γραμματικόν, ἄλλον Ἰαννὴν μᾶλλον ἢ Σίμωνα, ὃς καὶ Ὑλζιλὰς ὠνομάζετο, ὅπερ Ἑβραϊστὶ ἐρμηνεύεται πρόδρομος καὶ συνεργὸς τοῦ διαβόλου· ἦν δὲ υἱὸς Παγκρατίου σκιαστοῦ, καὶ ἐκ παιδῶθεν δαίμονα εἶχε, διαβεβόητο δὲ ἐπὶ τε λεκανομαντείαις καὶ αἰσχροῦ- 15 γλαῖς. εὗρε καὶ Κωνσταντῖνον πρεσβύτερον τζαγγαρίου, ὃς καὶ νομικὸς εἰς τὰ Φορακίου γέγονε, διὰ δὲ ἐγκλήματα φηγόντα καὶ γενόμενον μοναχὸν μετονομασθέντα Ἀντώνιον, μυθολόγον καὶ γελοιαστὴν καὶ αἰσχροῦς βιοῦντα· ὃς καὶ ἡγούμενος εἰς τὴν μονήν P 404 τὰ Μητροπολιτῶν γενόμενος καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταῦτα ἔξεπαιδευ- 20 σεν, ὕστερον δὲ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ καὶ ἐπίσκοπος Συλαίου γέγονεν. εὗρε δὲ καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτῷ. ἐν τῷ ἀνα-

septuaginta potiturum imperio, filiosque filiorum visurum sedentes super solio; tertii decimi demum apostoli honore elatum iri. sin autem secus se gesserit, innumeris malis fore obnoxium breviq̄ue imperium cum vita amissurum." iam ergo noctis obscuro imperator Cassitera comite ad monachum profectus statim ab eo durius increpatur, tanquam ille fictum eius animum fraudemque praesciverit. "non sic decebat" inquit, "qui sis imperator, privati habitu personam simulare." his imperator stupore perculsus in sententiam abolendarum sacrarum imaginum facilem se adduci permisit; statimque quod animo impietatis virus condebat, evomens furisq̄ue agitatus haeresis exordium duxit.

4. Symmastas vero sibi quaerens adiungere, Ioannem dictum grammaticum (quin alium magis Iannem aut Simonem) offendit, Hylziliam et ipsum nuncupatum; cuius Hebraica nominis interpretatio diaboli praecursor dicatur ac adiutor. erat vero ille Pancratii sciaetae (dicamus nos pileorum artificis) filius, quem a puero daemon incõsserat, ac cuius late rumor divinationum ex pelvi nomine turpitudinumque ac libidinum percrebuerat. invenit et Constantinum presbyterum sutoris filium, qui et leges in Phoracii docuerat, ac crimen, in quod vocabatur, a se amolens sibiq̄ue Antonii nomen adsciscens monachum induerat, homo fabulis atque ludicris studens, vitamq̄ue turpem agens. is monasterii quod Metropolitaram vocant factus praepositus, etiam quos imperio regebat monachos haec ipsa docebat; ac postea, deo sic permittente, Sylaei episcopus factus est. invenit et alios, qui ipsi idem sentirent. inter haec

μεταξὺ ἀστῆρ κομήτης ἐφάνη ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν δίσκων σεληνάων, ἐνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν ἀνδρὸς τυποῦσθαι, οἷος καὶ ἐπὶ Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ Κουροπαλάτου ἐφάνη· ὅπερ τινὲς
 5 ἔρμηνεύσαντες ἔφασαν τὴν ἀκέφαλον εἶναι κεφαλὴν, προδηλοῦντα τὸν μέλλοντα ἀνταρσίαις ἐπιθῆσεσθαι μετὰ ταῦτα Θωμαῖν καὶ Β τοὺς μετ' αὐτοῦ στασιαστιάς. καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ λοιμοὶ καὶ ἀχμοὶ καὶ φλογώσεις γεγόνουσιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Θεοστρυγοῦς.

10 5. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσκαλεῖ Νικηφόρον ἀοιδίμον πατριάρχη καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησὶν "ἴστε σαφῶς ὡς ἀνέστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας." πρὸς δὲν πρῶτος ὁ ἐν ἁγίοις Νικηφόρος φησὶ "τιμητέα, ὦ βασιλεῦ, αἱ ἱεραὶ τῶν ἁγίων εἰκόνες εἰσὶν ὡς
 15 ἔξ ἀρχῆς θεῖον νεύματι φανεῖσαι. καὶ γὰρ ἡ ἁγία ὁθόνη ἦν ποτε C λαβῶν ὁ Χριστὸς ἐπέθετο ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀχειροποιήτως ἐγένετο, τιμητέα καὶ σεβύσμιός ἐστιν. ἔπειτα αἱ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἰδιόχειροι εἰκόνες τοῦ τε αὐτοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς τοῦτον τεκούσης, ἥ τε ἐν Ῥώμῃ μέχρι τοῦ νῦν τηρουμένη
 20 τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἀνεφάνη ὁ Χριστὸς μετὰ Μωσέως καὶ Ἑλίας ἐν Θαβώρ· ἧτις προτροπῇ Πέτρου τοῦ κορυφαίου γέγονεν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῇ Λύδδᾳ πόλει τῆς Ἐφῶς τὸ γεγόμενον. σε-

20 καὶ ἀνεφάνη] καθ' ἦν ἀν.? an καθὼς ἀν.? cf. p. 505 d

conspectus cometa est, figura duorum splendentium orbium tanquam lunae, simul coeuntium tumque in diversas figuras abeuntium, ut et in viri figuram trunco capite deinceps formarentur; cuiusmodi etiam Michaele Curopalata imperatore conspectum sidus. eius nonnulli praesagia exponentes dixerunt caput esse quod capite careat: nempe praesignare Thomam, qui postea arrepta tyrannide cum sociis ac coniuratis urbem aggressurus erat. sed et tremendi terrae motus luesque et siccitates ac inflammationes fuerunt per viri deo exosi dies.

5. Eodem anno virum inclytum Nicephorum patriarcham cum collegis episcopis coram senatu accersit, ac ait "plane non vos latet surrexisse quosdam qui dicant haud prorsus colendas esse imagines." ad quem primus ait S. Nicephorus "sane honori habendae sunt, o imperator, sacrae sanctorum imagines, ut quae a principio divino nutu exstiterint. quod namque acceptum quondam in manibus sacrum linteam sibi que vultui adhibendo sua Christus effigie, nulla viri opera, obsignavit, merito honori habeatur ac dignum veneratione sit. deinde, quas apostoli suis ipsi manibus imagines pinxerunt (ipsius nimirum Christi eiusque genitricis) et quae etiamnum Romae servatur picta imago transfigurationis, per quam Christus cum Mose et Elia in Thabor eluxit, ac quam Petrus princeps apostolorum fieri praecepit. sed et quod Lyddae Orientis civitate miraculum exstitit. vetus enim venerabile templum

βάσμιος γὰρ ναὸς ἀρχαῖος ἔστιν εἰς ὄνομα τῆς Θεοτόκου ἐπὶ πῶ-
D στῶν ἀνεγγεγερμένους, ἐν ᾧ ἰσθόρηται τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου· ὃν
 ἀντιποιοῦμενοι ὡς οἰκεῖον οἱ Ἰουδαῖοι, ἡ Θεομήτωρ ἀκούσασα ἐν
 Ἱερουσαλὴμ οὕτως εἶπεν, κεκλεισθῶ ὁ ναὸς καὶ εἰσὶτω μηδεὶς,
 καὶ τῇ μ' ἡμέρᾳ ἀνοίγεται· καὶ εἰ μὲν οὐδὲν ὀφθῆ σημεῖον ἐν 5
 αὐτῷ, ἔστω τῶν Ἰουδαίων ὁ ναὸς. μετὰ γοῦν τὴν προθεσμίαν
 ἀνοίξαντες ὁρῶσι τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου τὸν Χριστὸν ὡς βρέφος
 ταῖς χερσὶ περιχοῦσης, θαυμαστὸν ἅμα καὶ ἀδεδειμῶτατον καὶ
 Θεοπρεπέστατον εἶδος καὶ κάλλος, ἐν πλαξὶ διανγέσι, καὶ ἐμφα-
 νῆς θεωρούμενον καὶ ὄλον δι' ὄλου εἰς βάθος κεχωρηκός· ὅπερ 10
P 405 ἰδόντες Ἰουδαῖοι ἔφηνον. μετὰ ταῦτα πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλλη-
 νες ἀποξέσαι τοῦτο πειραθέντες ἠστόχησαν· μένει δὲ ὡσαύτως
 ἄχρι τοῦ νῦν ἡ ἀχειροποίητος ἐπὶ τῆς πλακὸς μορφῇ εἰς δόξαν
 Θεοῦ. πρὸς τούτοις καὶ ἡ τῆς αἰμόρρους εἰκὼν, διὰ τῆς βοτάνης
 πᾶν πάθος ἰωμένη ἐν Πανεύδει καὶ πάσῃ τῇ γῆ.” 15

6. Μετὰ τοῦτον ὁ ἱερός Εὐθύμιος μητροπολίτης Σάρδεων
 παρρησιασάμενος ἀπεστόμισε τὸν ἀλιτήριον. Θεόδωρος δὲ ὁ τῶν
 Στουδίου ἡγούμενος ἔφη “μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατὰστασιν
 ἐκκλησιαστικῆν· σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατὰστασις καὶ ἡ
B τοῦ στρατοπέδου ἐπιστεῖδη τούτων φροντίζεω, τὴν δὲ ἐκκλησίαν 20
 ἄφεω.” ὁ δὲ τύραννος ὑπερξέσας τῷ θυμῷ πάντας μεθ' ὕβριων
 ἀπήλασεν, καὶ τὸν μὲν πατριάρχην Νικηφόρον ἐξώρισεν καὶ τὸν

sanctae dei genitricis nomine a fidelibus excitatum est, in quo eiusdem
 dei genitricis picta imago visitur. templum hoc cum Iudaei ut proprium
 sibi vendicare studerent, audit, quae Hierosolymis versaretur, sancta
 deipara, inque haec verba respondit. 'clauso templo nemo ingrediatur;
 ac demum quadragesimo post die aperiatur. ac quidem si nullum in
 aede apparuerit signum, Iudaeorum iuris esto.' praestituto itaque die
 templo reserato, sanctae dei genitricis effigiem vident, Christum, pueri
 specie, manibus et sinu complectentis. mirandam sane omnique dignam
 veneratione divinissimoque decore effigiem ac pulchritudinem pellucidis
 appictam tabulis, ipsam aperte conspicuam, totamque ex toto alte per-
 vadentem. ea conspecta Iudaei fuga se praepererunt. postea quoque
 multos Iudaeos Graecosque conatos abraderere, frustrato eorum conatu
 illaesa, abs se abdicavit; manetque hactenus eodem se modo habens ad
 dei gloriam in tabella nullis hominum manibus efficta forma. praeterea
 quoque mulieris sanguine fluentis imago, herbae adminiculo omnem Pa-
 neade ac toto orbe aegritudinem sanans.”

6. Secundo a patriarcha ordine vir sacer Euthymius Sarcorum
 metropolita, libera et ipse confessione atque sermone, scelesto os oc-
 clusit. Theodorus vero Studii praepositus “noli, imperator,” inquit,
 “ecclesiae statum convellere. nam tibi quidem ac tuis curis rei publicae
 status exercitusque procuratio credita est: verum ecclesiam ipsam sibi
 relinque.” his nimio furore concitus tyrannus a se omnes indigne ha-
 bitos expulit; ac quidem Nicephorum patriarcham et Theodorum exilio

Θεόδωρον· ὅτι καὶ λέγεται ὅτι τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου ἐν
 ἔξορίᾳ παραπεμπομένου, πόρρωθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν τῆς Σι-
 γριανῆς λεγόμενον καὶ τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Ἀγροῦ προϋστάμενον
 προορατικοῖς ὀφθαλμοῖς, θυμαμάτα τε καῦσαι καὶ μετ' εὐχῆς
 5 ἀποπέμψαι, τὰς χεῖρας αἶροντα καὶ τῷ Θεῷ τοῦτον παραδίδόντι
 καὶ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιτείνοντα· καὶ τινος ἑρομένου αἰτίαν εἰπεῖν C
 ὅτι ἰδοὺ διέρχεται ἐν ἔξορίᾳ ὁ μέγας ὁμολογητὴς Νικηφόρος ὁ πα-
 τριάρχης, ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀγωνιζόμενος. τὸν δὲ ἱερὸν
 Εὐθύμιον, ἅτε δὴ τὸν ἔλεγγον τῆς αἰρέσεως ἀποτομώτερον ἐκφω-
 10 νήσαντα, τὰς σιαγόνας τοῖς ῥυπίσμασι καταθλάῃ καὶ ταῖς μᾶστιξι
 τὸν νῶτον καταζαίνει τοσοῦτον ὡς ἐν αὐταῖς τοῦτον ἐκπνεῦσαι.
 τοῦτων γενομένων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρῶν πατριάρχην χειροτο-
 νεῖ, ἄλογον ἄνδρα καὶ ἰχθύων ἀφωνότερον, καὶ διωγμὸν ἕσπον-
 δον κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀναρριπίζει φανερώς, τοῖς συμμύστασι
 15 αὐτοῦ καταπιστεύων, τρία ὑποθέντας αὐτῷ ποιῆσαι, τῆς ὀρθο- D
 δόξου ἡμῶν πίστεως τὴν ἄρνησιν, τῶν θείων εἰκόνων τὴν καθάρ-
 ρεσιν καὶ τῶν εὐσεβοῦντων τὴν δίωξιν. καὶ πρῶτον μὲν καθαιρεῖ
 πᾶσαν ἱερὰν τῶν ἐκκλησιῶν ἀναστήλωσιν, κἀντεῦθεν τοὺς εὐρι-
 σκομένους ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τῶν ἁγίων δειναῖς τιμωραῖαις
 20 καὶ θανάτῳ κατεδίκασεν, πολλοὺς δὲ τῶν ἐν δόξῃ καὶ περιφανῶν,
 ἀλλὰ μὴν καὶ μοναχοὺς ἀπέιρους, πεφόνευεν.

7. Ἐπεὶ δὲ Μιχαὴλ τὸν ἐξ Ἀμουρίου, οὗ τὴν παῖδα ἐκ τῆς

22 *alii τὸν νόον margo P*

relegavit: quando etiam ferunt Nicephorum patriarcham in exsilium proficiscentem, Theophanem Sigrianum nuncupatum, magni Agri (sic dicti monasterii) praepositum, prospiciendi vim habentibus oculis procul adspexisse, suffitusque accendisse, atque precibus votisque, sublatis in caelum manibus, eum prosecutum esse, deo nimirum commendando amplexusque atque salutem dirigendo. ac quodam quaerente causam dixisse Theophanem iccirco haec factitare, quod magnus confessor Nicephorus patriarcha, pro sanctis imaginibus agone desudans, viam transiens in exsilium proficisceretur. sanctum autem Euthymium, quod austerius liberiorique voce haeresim coarguisset, colaphis pugnisque effractis malis, diris adeo verberibus dorso caedit ut in eis animum exhilarit. his ita peractis Theodotum Cassiteram patriarcham praeficit, mutum hominem et pisce elinguiorem; palamque adversus ecclesiam implacabilem excitat persecutionem, eorum quos symmystas sibi adhibuerat consiliis cedens. haec illorum tria documenta: orthodoxam Christianorum fidem negaret; divinas imagines everteret; pios ac orthodoxos persecutione vexaret. ac primum quidem ubique in ecclesiis erectas demolitur imagines: tum qui domi Christi sanctorumve ullam imaginem habere deprehensi essent, diris suppliciis ac morte damnavit: complures denique viros illustres ac claros (sed et monachorum innumeram turbam) nece sustulit.

7. Quod autem Michael Amorio ortum, cuius filiam ex spiritali
Theophanes contin.

πνευματικῆς κολυμβήθρας υἰοποιήσατο, πατρικιον καὶ ἔκκοῦβιτον ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ τῇ τολμηρίᾳ τῆς γλώττης τὸν Λέοντα ὠνεί-
P 406 διζεν ὡς καθαιρέτην τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ ἀνοσίκοις γάμοις ἐμυγῆναι, ὑπολαβὼν αὐτὸν ἀνταρσίαν μελειᾶν εἰς τὸ τοῦ παλατίου λούτρον Πιθῆκειον δεσμεῖ, κοντῶ τε προσδε- 5
 θῆναι κελεύει καὶ τῷ καμινάῳ πυρὶ παραδοθῆναι ἀνάλωμα· οὐδὲ προβιβασθέντος ὁ βασιλεὺς εἰστήκει Φεωρῶν τοῦτον. ἡ δὲ βασί-
 λισσα Θεοδοσία δάκρυσιν ἰκετεύουσα τῆς μαιφονίας ἐλυτρώσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν ὑπεύθυνον ἐαθῆναι προσέταξεν. πρὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ γυναικα εἶπεν “ὦ γύναι, τὴν μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκείθεν **10**
B σήμερον δίκης ἀπήλλαξας, ἴσως μὲν καὶ τῆς ζωῆς συντόμως στε-
 ρήσεις· σὺ δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θείσῃ τὸ ἀποβησόμενον.” ἦν γὰρ αὐτῷ ἕκ τινος συμβουλευτικῆς βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος χρόνος με-
 μνημένος. εἶχε γὰρ γραφὴν τοιαύτην, Λέοντος εἰκόνα θηρίου ὀλόκληρον, ἐν μὲν τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν **X** γράμμα, ἐν δὲ τοῖς ὕπ- **15**
 σθεν **Φ**, καὶ μέσον τοῦ θηρίου πρὸς αὐτὴν τὴν ψῆφον ἕξτος ἦγον
 σπάθην ἐμπεπηγμένην καὶ ἡμαγμένην· ἦν ὑποδείξας Στεφάνω,
 ὃ ἐπίκλην Καπετωλόγης, ἔφη πρὸς αὐτὸν “τί δηλοῖ ταῦτα;” ὁ
C δὲ ἔφη “ἄφες, δέσποτα, μὴ ἴδω καὶ τὴν γραφὴν.” ὁ δὲ οὐ
 κατεδέξατο. συλλογισάμενος οὖν ὁ Στέφανος λέγει τῷ βασιλεῖ **20**
 “οὗτος ὁ λέων εἰς πρόσωπον τῆς βασιλείας κεῖται, καὶ μέσον τοῦ
X γράμματος καὶ τοῦ **Φ** κακόν τι συμβαίνει αὐτῷ.” καὶ ὁ βα-

11 μέντοι?

13 Σιβυλλιακῆς? cf. p. 22 c

piscina Leo adoptaverat, patricii dignitate ornat et excubito rem prae-
 fecerat, isque audacior ac procaci lingua, Leoni, uti sacrarum imagi-
 num evorsori exprobrabat, eiusque uxorem incestis nuptiis commiscen-
 dam fore dictitabat, moliri eum tyrannidem arbitratus, ad palatii Ther-
 mas, quas Pithecius vocant, vinctum paloque alligatum in fornacem
 igni exurendum iniici mandat; reique iam procinctu imperator spectator
 futurus adstabat. enimvero Theodosia Augusta lacrimis supplex ab ea
 virum liberat carnificina. iussus itaque a Leone interim dimitti reus,
 cuius haec ad uxorem verba “tu quidem, mulier, animam meam a fu-
 turo hodie liberasti iudicio; fortean vero etiam brevi vita privabis;
 ipsaque adeo ac liberi quid sit eventurum videbis.” noverat enim ex
 quodam Sibyllinorum oraculorum libro, quo illi tempore, ut nece tolle-
 retur, fati dictum esset. nempe illo expressa erat figura eiusmodi.
 leonis figuram ex integro referebat. capiti litera **X** inscripta erat, a
 tergo vero litera **Φ**, mediae bestiae ad ipsa illa impactus cruentus
 ensis haerebat. hac imperator Stephano cognomento Capitoliges ostensa,
 ex eo sciscitabatur quid haec sibi vellent. cui ille “sine, domine, ut
 nec oculis figuram usurpem.” is enimvero nihil acquievit. tunc igitur
 Stephanus secum ipse reputans imperatori inquit “leo iste in imperii si-
 gnūm positus est; ac inter literam **X** et **Φ** malum aliquod illi imminet.”

σιλῆς “τί ἐστι τὸ Φ καὶ τὸ Χ;” ὁ δὲ φησι “μέσον τῆς Χριστοῦ
 γεννήσεως καὶ τῶν φώτων.” ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ῥηθέντος αὐτῷ
 διὰ τοῦ πατρικίου Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονά-
 ζοντος, καὶ ἐκ τῆς ἀμφιάσεως καὶ ἐπιβάσεως τῶν ἰσθητῶν, ὅτι
 5 πρὸς τὰ βασίλεια εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσῆρχετο. προσέτι δὲ καὶ ἡ τῆς
 μητρὸς ὕψις ἐπλήρου φόβου αὐτόν, ἣ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν
 τούτῳ λελόγιστο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν D
 ψυχὴν. ἐφάνη γὰρ αὐτῇ, κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις Θεῖον ναὸν
 προσφοιτώσης αἰεὶ, κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμόνων περιστοιχι-
 10 ζομένη καὶ ὁ ναὸς ὕψις αἵματι πλήρης. ταύτην οὖν τὴν κόρην
 εἰπεῖν τινὲ τῶν παρεσιῶτων, χύτραν πληρώσαντα αἵματι ἐπιδοῦ-
 ναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πικρῶν. αὐτῆς δὲ πολυετίαν προβαλλο-
 μένης δι’ ἧς μήτε κρεῶν μήτε τινὸς τῶν ἐναλίμων γεύσασθαι, καὶ
 διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῆζεῖν τῆς χύτρας, “καὶ πῶς” ἀντέφη ἡ
 15 κόρη μετὰ Θυμοῦ “ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων
 πληρῶν καὶ τοῦτον τὸν ἐμὸν υἱὸν παροργίζων καὶ Θεόν;” πολλὰ P 407
 τε ἔκτοτε ἐλιτάνεε τὸν ἑαυτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαστῶν αἰρέ-
 σεως ἀποστῆναι, τὴν ὄψιν αὐτῆν ἐκτραγωδοῦσα. ἄλλη δὲ ὄψις
 τοῦτον ἐδειμιάτου νυκτερινῇ τῆς πρώτης οὐκ ἔλαττον· τοῦ γὰρ
 20 αἰοιδίμου Ταρασίου τοῦ πατριάρχου πύλαι τὸν βίον μετηλλαχότος,
 ἤκουσε τοῦτον Μιχαὴλ τινα ἐξ ὀνόματος καλέσαι, καὶ ἐπιπηδῆ-

tum imperator “quid vero sibi volunt X et Φ?” ait ille “inter Christi
 natalem et τῶν φώτων diem” (Epiphaniarum scilicet atque luminum.)
 sed et quod patricio Bardane referente a Philomelio monacho dictum
 acceperat: ex eo item quod praetextam ille induerat, eiusque extremam
 vestis oram calcaverat, tum cum imperio potiturus ipse regiam intrabat.
 ad haec vero etiam matris visio terrore implebat. ipsa quidem quo
 tempore contigit nullius illi frugis habita est; nunc vero etiam gravius
 mordens animum ac distorquens incumbibat. nam cum illa ad divinam
 crebrius Blachernensem aedem sese conferret, piisque votis iugiter eam
 frequentaret, apparuit ei puella multo candidatorum satellitio stipata:
 aedes ipsa cruore inundabat. tum puella uni adstantium imperare, im-
 pleta cruore olla, imperatoris matri ut propinaret. excusante illa lon-
 gosque obtendente annos, per quos nec carnes nec eorum aliquid quibus
 sanguis concretus est degustasset; iccirco neque olla hac illi opus esse;
 contra respondere puella cum ira, “ecquid vero filius tuus non cessat
 multis me cruoribus implere meumque hunc filium ac deum ad iracun-
 diam provocare?” quo ex tempore etiam atque etiam filium rogabat ut
 se ab eorum qui sacras imagines flammis traderent ac abolerent haeresi
 abstineret, hanc lugubriter visionem deplorans. sed et alia visio no-
 cturna nihil priore minorem terrorem iniiciebat. inclitae enim memoriae
 Tarasium patriarcham pridem vivis exemptum audivit Michaelem quen-
 dam ex nomine vocare, illumque irruentem letalem Leonī plagam

σαντα επιπλήξει λόντα καιριάν και κατά κρημονού ώθησαι ἄβυσσον ἔχοτος.

8. Από δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀδελφου Λόντος ἦλθον οἱ Βούλγαροι μηδενὸς αὐτοῦς ὑπαντιῶντος ἢ κωλύοντος ἕως τῆς πόρτης·
B και ποιήσας ὁ Κροῦμος θυσίαν κατά τὸ ἔθος αὐτοῦ ἔξωθεν τῆς 5
 Χρυσῆς πόρτης ἔθυσε ἀνθρώπους και κτήνη πολλά· και εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης βρέξας τοὺς πόδας αὐτοῦ και περικλυσάμενος, και ἑντίσας τὸν λαὸν αὐτοῦ και εὐφημισθεῖς ὑπ' αὐτῶν, διῆλθεν μέσον τῶν πυλλακίδων αὐτοῦ προσκνηθεῖς ὑπ' αὐτῶν και δοξασθεῖς, και ταῦτα θεωρούντων ἐκ τοῦ τείχους πάντων, 10
 και μηδενὸς τολμῶντος κωλύσαι αὐτὸν ἢ ἀπολύσαι βέλος κατ' αὐτοῦ. και ποιήσας πάντα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ και ἕπερ ἐβούλετο, περιεκύκλωσεν τὴν πόλιν και ἔβαλεν χάρακα ἐπ' αὐτῆ, και ποιήσας 15
C σας ἡμέρας τινὰς και πραιδεύσας τὰ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἤρξατο ζητεῖν πάκτυ χρυσοῦ και ἱματισμοῦ ἀριθμὸν πολὺν και κοράσια 15
 ἐπλεκτα ποσότητα τινά. και δὴ ποιήσας ὁ Λέων βουλήν μετὰ τῶν ἀρχόντων ἐδήλωσε τὸν Κροῦμον ὅτι ἐλθὲ ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετὰ ὀλίγων τινῶν μὴ ἐπιφερομένων ὄπλα, και ἡμεῖς ἐξερχόμεθα διὰ τῆς θαλάσσης ἄσπλοι μετὰ χελανδίου, και συλλαλοῦμεν, και ἕπερ ἤτήσω πάντα ποιοῦμεν. και ταῦτα διαλαλήσαντες, διὰ τῆς 20
 νυκτὸς ἔξαγαγόντες τινὰς ἐνωπλισμένους τρεῖς ἀνδρας, κατέκρυψαν αὐτοὺς ἐν δωματίοις τισὶ τῶν Γάλλης ἔξωθεν τῆς πόρτης τῶν

2 ἔχοντα editio Paris. (P)

incussisse, atque in praecipitium, subiecta immensa voragine, impulsisse.

8. Impii Leonis diebus, eoque imperii sceptris moderante, Bulgari, nemine occurrente atque eos aditu prohibente, ad urbis usque portam venerunt, Crumusque more gentis sacrificio extra portam Chrysem instructo homines ac pecora plura immolavit; tinctisque ad maris litus pedibus ac aqua lotus, lustratoque exercitu, faustis suorum vocibus omnibusque acceptus, per medium pellicum gregem, iis venerationis ergo procumbentibus ac laudantibus, processit. haecque adeo cunctis e muro spectantibus, ac cum neme obniti auderet vel in eum iaculum mittere. cunctis itaque ex libito illi atque animo expletis, urbem obsidione cingit ac vallum mittit. producta dies aliquot obsidio, cunctisque ruri urbisque pomeriis direptis, auri pensum annum vestiumque ingentem copiam ac puellarum lectarum certum numerum exposcere coepit. quare Leo, consilio cum proceribus habito, Crumo significat, cum paucis quibusdam inermibus ad maris littus procedat; ipsos pariter inermes navi accessuros, collatoque mutuum sermone, quicquid ille peterat, id se praestituros. haec cum ita significassent, tres quosdam armatos noctu educentes, in Gallae aedibus ad Blachernarum portam ex

Βλαχερονῶν, δάσαντες αὐτοῖς σύσσημον ὅτι διαλεγομένων ἡμῶν
 μετὰ τοῦ Κρούμου, σημείον τι ἔχομεν ποιῆσαι, ὅπερ θεασάμενοι **D**
 ἐξέλθαιτε καὶ ἀποκτείναιτε αὐτόν. καὶ τῇ ἐπαύριον ὄντων τῶν
 Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ἐξῴθεν τῆς πό-
 5 λεως, κατῆλθεν ὁ Κροῦμος ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν συνταγὴν
 μετὰ ἄλλων τριῶν, τὸν λογοθέτην αὐτοῦ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν
 λεγόμενον τοῦ Πατζικοῦ φυγόντος εἰς Βουλγαρίαν πρὸ πολλῶν
 ἐτῶν, ἔχοντα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄντα ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Κρούμου·
 οἵτινες τέσσαρες ἐξεληθόντες ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἄοπλοι κατῆλθον
 10 ἕως τῆς θαλάσσης κατὰ συνταγὴν, μὴ γινώσκοντες τὸ ἔνεδρον
 αὐτῶν. λοιπὸν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθον μετὰ χελανδίου **P 408**
 βουλόμενοι συλλαλῆσαι μετὰ τοῦ Κρούμου, καὶ λαβόντες λόγον
 ἐξῆλθον τοῦ καραβίου· καὶ ἀποκαβαλικεύσας ὁ Κροῦμος ἐκάθισεν
 ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ὁ υἱὸς Κωνσταντῖνου στρω-
 15 μένον καὶ χαλινωμένον ἐκράτει. καὶ διαλεγομένων αὐτῶν ἐποίη-
 σεν ὁ εἷς τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸ σημείον, ὃς ἦν Ἐξαβούλης, τῇ
 χειρὶ τὴν κεφαλὴν ἀποσκεπάσας. ὃν ἰδὼν ὁ Κροῦμος καὶ σκαν-
 δαλισθεὶς ἀνεπήδησεν· καὶ ἔχων ἔτοιμον τὸν ἵππον, σηκώσαντες
 αὐτὸν οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐκαβαλλίμευσεν. καὶ ἀνέκραζεν ὁ λαὸς ἀπὸ
 20 τοῦ τείχους “ὁ σταυρὸς ἐνίκησεν.” καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν.
 καὶ ἐξεληθόντες οἱ ἐνωπλισμένοι ἐκ τῶν δωμάτων κατεδίωξαν ὀπίσω **B**
 τοῦ Κρούμου, καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη ὡς ᾗθησαν ὅτι
 ἐπλήγωσαν αὐτόν, αὐτὸς δὲ μονώτατος ἔφυγεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ.
 οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπιάσθησαν ὑπὸ τῶν ὄντων ἐν τῷ χελανδίῳ.

2 τῶα P

insidiis collocarunt, data tessera ut interim conserto cum Crumo ser-
 mone aliquod signum ederent, quo conspecto ex insidiis egressi in Cru-
 mum impetum darent. postero die Bulgaris ad aedem sanctorum Anar-
 ggyrorum extra civitatis portam consistentibus, Crumus ex conducto cum
 aliis tribus (eius scilicet logotheta et Constantino Patzici nuncupato,
 qui ante annos plures in Bulgariam fugerat, ac quem ille filium ex Crumi
 sorore sustulerat) ad mare descendit. hi quattuor, a reliquo inermes
 abiuncti exercitu cum aliis tribus, ad mare usque, uti constitutum erat
 (quos laterent insidiae) venerunt. egressi pariter ex urbe lintre vecti,
 qui cum Crumo sermonem collaturi erant; acceptaque fide ex navicula
 exiere. Crumus equo desiliens humi resedit; equum sella frenisque in-
 structum tenebat filius Constantini. interea iis sermonem miscentibus,
 unus quis ex urbe signum dedit, Exabules scilicet, qua manu caput
 aperuit. animadvertit Crumus, reique indicio offensus resiliit, iamque
 parato equo a sociis evectus illo insedit. tum populus e muro clamare
 “vicit crux;” ac Crumus fugam arripuit. egressi ex aedibus qui armati
 latebant, retro insecti sunt; missisque spiculis cum se eum vulnerasse
 putarent, ille ad suos incolumis evasit. alii tres capti sunt ab iis qui

καὶ ὁ μὲν λογοθέτης παραυτὰ ἑσφάγη, Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπίσθησαν.

9. Λοιπὸν οὖν τούτων γενομένων θυμωθεὶς ὁ Κροῦμος ἐκέλευσε τῇ ἐπαύριον ἐμπυρῆσαι καὶ καταστρέφαι πάντα τόπον· καὶ ἄρξάμενοι ἐμπυρῆζεν κατέκασαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς 5 ἀντίπεραν τῆς πόλεως, μεγάλας οὖσας, ὡς ἀνεκαίνισαν Εἰρήνη καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαήλ· ὁμοίως καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ
C παλάτια καὶ τοὺς οἴκους καὶ τὰ προάστεια. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν ἀγιον Μάμαντα ἐνεπύρσαν τὰ ἐκεῖσε παλάτια καὶ τοὺς βασιλικούς κοιτῶνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκλασαν, καὶ τοὺς μολίβδους ἐπῆ- 10 ραν καὶ τὰ ζῶδια τοῦ ἵπποδρομίον, καὶ πῦσαν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν, ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. καὶ διελθόντες τὴν περαθλασίαν τοῦ Στενοῦ καὶ τὴν ἄνω πάντα τὰ ἐμπόρεια κατέκασαν, καὶ ἄραντες σκῦλα πολλὰ ὤχοντο. καὶ πιάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολάς, κατέκασαν τὰ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς 15 πόρτης ἕως τοῦ Ριγίου. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἀθύρα κατέστρεψαν τὸ ἐκεῖσε κάστρον καὶ τὴν γέφυραν παράξενον οὖσαν καὶ πάνυ
D ὄχρωτάτην. καὶ ἐλθόντες εἰς Σηλυβρίαν κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἐδάφους, καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς οἴκους ἐνεπύρσαν. καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Λαώνην κάστρον ὑπάρχον κατέστρε- 20 ψαν. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν εἰσελθεῖν, ἐνεπύρσαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τὸν λιμένα καὶ τὰ περὶ τῆς αὐτῆς πόλεως. καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθόντες εἰς Ραιδεστόν κατέστρεψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρῆσαντες

in lintre erant. ex iis logotheta statim iugulatus, Constantinus eiusque filius vivi capti sunt.

9. Iam itaque his ita gestis, furore accensus Crumus omnia loca in crastinum igni ferroque suos vastare praecepit. coeptoque incendio ecclesias omnes trans urbis portum, magnas sane ac superbo opere, quas Irene et Nicephorus atque Michael instauraverant, monasteria item et palatia aedesque alias ac suburbana igni devastarunt. ad S. Mamantem pariter progressi his, quae ibi sunt, palatiis regiisque ac sacris cubiculis ignem subiecerunt, ac columnas confragerunt. plumbi moles circique ambitum ornantes statuas sustulerunt. captivos omnes iugularunt; similiter quoque pecora peremerunt. hinc Steni littora superio-remque oram peragrantes navalia omnia succenderunt, ingentisque potiti praeda abierunt; dextraque civitatis parte occupata ad Orientem, quae sunt extra Chrysem portam ad Rigium usque combusserunt. Athyra cum venissent, quod illic est oppidum, rari quoque operis pontem, ipsumque longe firmissimum, everterunt. Selybriam profecti eius loci oppidum solo aequaverunt, ecclesiasque et domos incenderunt. exinde Daonem oppidum demoliti, Heracleam cum venissent nec civitatem ingredi potuissent, domos omnes ad littus positas, et quae urbi circumvicina sunt praedia locaque, combusserunt. postea Rhaedestum venientes, hoc

πάντα τὰ ἐν αὐτῷ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ κατασφάξαντες αὐτόθι λαὸν πολὺν. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Πάνιον κάστρον εὗρον αὐτὸ ἡσφαλισμένον, ἔχοντα λαὸν πολὺν· καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς αὐτό, τὰ ἔξω πάντα ἐμπυρσάντες καὶ καταστρέψαντες ἀνῆλθον 5 εἰς τὸν Ἄσπρον, κάστρον ὃν καὶ αὐτό, καὶ καταστρέψαντες καὶ P 409 τοῦτο καὶ ἐμπυρσάντες, καὶ ἕτερα πλείστα κάστρα, κατῆλθον ἐκεῖθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γάνου· καὶ εὐρόντες ἐκεῖσε λαὸν πολὺν κρυπτόμενον καὶ σχεδὸν πάντα τὰ κτήνη τῆς Θράκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη 10 ὄντα εἰς πλῆθος αἰχμαλωτεύσαντες ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναικόπαιδα πολλά. καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Ἑξαμί- λην, καὶ κατῆλθον ἕως Ἀβυδον, καὶ ἀνέκυμψαν ἐπὶ τὸν Ἐβρον καὶ τὴν ἄνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως B μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως. καὶ εὐρόντες τὴν Ἀδριανού- 15 πολιν κραταιουμένην παρεκάθισαν. καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολ- λὰς καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες ἀπὸ τοῦ περικαθισμοῦ, στήσαντες μαγ- γανικὰ ἐπολέμουν τὸ κάστρον. καὶ δὴ στενωθέντες, μὴ ἔχοντες βοήθειάν ποθεν καὶ ἀποθνήσκοντες τοῦ λιμοῦ, παρέδωκαν ἑα- τοῖς. καὶ λαβόντες οἱ Βούλγαροι τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς 20 πλῆθος οὖσαν ἀναρίθμητον καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, μετώκισαν αὐτοὺς εἰς Βουλγαρίαν ἐκεῖθεν τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ. καὶ τούτων γινομένων ὁ Λέων τῆς πόλεως οὐκ ἐξῆλθεν, ἀλλ' C

3 ἔχον τε?

16 παρακαθισμοῦ?

quoque oppidum demoliti, cunctas in eo aedes ac ecclesias incenderunt, multamque ibi hominum turbam sustulerunt. Panium cum venissent, oppidum munitum invenerunt ingentique tutum praesidio militum; frustra- que eius tentatis moeniis, suburbanis omnibus igni ferroque vastatis, indeque Asprum versus, quod ipsum oppidum est, iter dirigentes, eo quoque aliisque pluribus oppidis eversis atque incensis, abhinc digressi decem circiter dies Gani montes intrarunt. illic latentis plebeculae in- numeram nacli multitudinem cunctaque fere Thraciae pecora, hominibus neci traditis, pecora puerosque ac mulieres ingenti turba captivos in Bulgariam misere. iamque adeo ad Hexamilium quoque transeuntes Abydum usque descenderunt; flexoque itinere Ebrum assecuti ac supe- riorem illi regionem, oppida omnia maiora pariter et minora Adriano- polim usque everterunt. Adrianopolim autem munitam cum invenissent, urbem obsederunt; protractaque dies non paucos obsidione, cum potiri civitate non possent, instructis machinis eam oppugnare coeperunt. et vero cives in angustias coacti, cum nulla auxilii spes usquam affulgeret diraque fames consumeret, hostibus deditionem fecere. Bulgari captivis omnibus acceptis, tanta multitudine ut et numerum vinceret, omnique illorum direpta supellectili, in Bulgariam trans Istrum flumen procul de- portarunt. interea Leo, tantaque hostis grassatione, nec urbe egressus,

ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννικῶς. καὶ λοιπὸν φθασάντων τῶν ἑορτῶν ἔστειψεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μικρὸν ὄντα καὶ ἐπονομαζόμενον Σαμβάτην, ἐπέψατο λέγων διὰ Κωνσταντῖνος καλεῖται· καὶ σωρεύσαντες τὸν περισωθέντα λαὸν ἐκ τῶν διαφόρων πόλεων, ἐρβόγευσεν αὐτούς, ποιήσας αὐτούς ἐδημηῆσαι Λέοντα καὶ Κων-5
 σταντῖνον, μιμούμενος τοὺς πρόην βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς Ἰσαύρους, ὧν καὶ τὴν αἵρεσιν ἀνενώσατο, βουλόμενος ζῆσαι ἔτη πολλὰ ὡς καὶ αὐτοὶ καὶ γενέσθαι περίφημος·
 D αὖ τινὸς τὴν βουλὴν ὁ θεὸς κατήσχυεν, κόψας τοὺς χρόνους αὐτοῦ.

10

10. Καὶ δὴ λοιπὸν γεγονότος εὐδίου τοῦ ἄερος τῷ χει-
 μῶνι, καὶ τῶν ποταμῶν μὴ ἐχόντων ὕδωρ πολὺ, ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι χιλιάδες ἅ ὀλοσίδηροι· καὶ ἐλθόντες ἕως Ἀρχαδιού-
 πολιν καὶ περάσαντες τὸν Ἐργίαν (ποταμὸς δὲ οὕτως ἐστὶν λεγόμενος) ἤθρον λαὸν πολλὸν καὶ ἤχμαλώτευσαν αὐτόν. καὶ πρὸ τοῦ 15
 περᾶσαι αὐτοὺς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐγένετο ὑετὸς πολὺς ἡμέρας ὀκτώ, καὶ ὀγκωθεὶς ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς θάλασσα. καὶ μὴ
 P 410 δυνάμενοι ἀντιπερᾶσαι οἱ Βούλγαροι ἔμειναν ἡμέρας ἑ, κατέχον-
 τες τὴν αἰχμαλωσίαν. καὶ μνηύσαντες τὸν Λέοντα τοῦ βοηθῆσαι, οὐ προσέσχεν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἐξῆλθεν, οὐδὲ ἄλλους τινὰς ἀπέ-20
 στείλειεν πρὸς βοήθειαν. καὶ λοιπὸν γενομένης εὐδίας καὶ τοῦ πο-
 ταμοῦ ἑλαττωθέντος, αὐτοὺς τοὺς αἰχμαλώτους παρῆσκεύασαν

3 δὲν ἐπέψατο?

11 εὐδία P

tyrannice imperium tenebat. cumque iam festa venissent Nataliciorum-
 que solennis, filium suum adhuc pusillum Sammatem nomine, quem falso
 Constantinum vocari aiebat, corona Augustali donavit; collectisque ex
 diversis urbibus qui cladi superstites essent manipulis, erogata eis pe-
 cunia, faustis acclamationibus votisque Leonem ac Constantinum pro-
 sequi iussit, illos imitatus qui nuper imperium gessissent, Leonem et
 Constantinum Isauros, quorum etiam haeresis instaurator fuit, dum velut
 illi, longaeuos sibi imperii annos auguratus, ingentem nominis claritatem
 ambit; cuius tamen deus consilium in angustum coactis ipsius annis con-
 fudit.

10. Ceterum sudo hiemis tempestate aëre, hincque adeo fluviatili-
 bus aquis subsidentibus, facta Bulgarorum ad triginta milia cataphra-
 ctorum excursio; venientesque Arcadiopolim, ac superato Rigio (hoc
 nimirum fluvii nomen) inventam ingentem hominum multitudinem sub
 iugum miserunt. necdum vero transmissis captivis, ingenti imbrium vi
 in dies octo sic fluminis aquae intumuerunt, ut maris prope vastitatem
 aequare viderentur. cumque inde permeari non posset, dies quindecim
 in stativis captivos tenuerunt. rogata illis frustra a Leone auxilia: nam
 nec animum attendit, nec urbe ipse prodiit, nec qui suppeticas irent ullos
 alios misit. iamque adeo facto sereno atque flumine intra alveum com-
 presso, ipsosmet captivos ligna caedere ac pontem struere coegerunt;

κόψαι ξυλὴν καὶ ποιῆσαι γέφυραν, καὶ οὕτως ἐπέρασαν μετὰ τῆς αἰχμαλωσίας ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων χιλιάδες ν'. λαβόντες καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, Ἀρμενιατικὰ στραγολομαλωτάρια καὶ νακοτάπητα ἀνώτερα καὶ ἱματισμὸν πολὺν 5 καὶ χαλκώματα, ἐφόρτωσαν πάντα εἰς τὰς ἀμάξας, καὶ λαβόντες Β πάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν βόας καὶ πρόβυτα εἰσῆλθον εἰς Βουλγαρίαν. καὶ ὁ ἀδίκως βασιλεύσας κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ οὕτε αὐτὸς ἐξῆλθεν τῆς πόλεως πρὸς βοήθειαν τῆς αἰχμαλωσίας οὕτε ἄλλους ἀπέστειλεν.

10 11. Λοιπὸν οὖν μετὰ ταῦτα ἀνηγγέλη αὐτῶν λεγόντων ὅτι ὁ Κροῦμος ἐστράτευσεν λαὸν πολὺν συναθροίσας καὶ τοὺς Ἀβάρεις καὶ πάσας τὰς Σκλαβινίας· πρὸς δὲ τούτοις παρσκευάζει διαφόρων ἐλεπόλεων ὄργανά τε καὶ μηχανήματα καὶ μαγγανικὰ παμμεγεθέστατα, τριβύλους καὶ πετροβόλους καὶ χελώνας καὶ C 15 ὑψηλοὺς κλιμακας, σφαιρας τε καὶ μοχλοὺς καὶ ὄργανα, κρούς τε καὶ βελοστάσεις, πυρόβολά τε καὶ λιθόβολα καὶ σκορπίδια εἰς τὸ βαλεῖσθαι βέλη καὶ σφενδόνας, πάντα τὰ μηχανήματα κατὰ τῶν ἐπάλλεων πρὸς τὸ ἐλεῖν τὴν πόλιν. ἐπὶ τὸ δυτικὸν δὲ μέρος, φησὶν, τῆς πόλεως κατὰ τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν ταῦτα πάντα βούλε- 20 ται προσαγαγεῖν τὰ μηχανήματα, ἔνθα καὶ ἐτοξεύθη, σταβλίζων βόας χιλιάδας δέκα πρὸς τὸ βαστάξαι πάντα τὰ προλεχθέντα ὄργανα, τεθέντα ἐπὶ ἀμαξῶν, ἃς προσέταξεν χιλιάδας ε' σιδηροδεθέντας. ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τε κατασκόπους καὶ μα- D

10 αὐτῶ?

inque hunc modum cum iisdem, ad quinquaginta circiter milia, virorum mulierum ac puerorum, annem transmiserunt; omnemque eorum substantiam, Armeniacas vestes stragulas, grandesque acu pictos tapetes ac vestimentorum multam supellectilem, vasaque aenea, cuncta curribus imposita; omnes denique greges et armenta, bovesque et oves, convexerunt; hacque ditati praeda in Bulgariam intrarunt. nec qui dei indulgentia iniique sceptra moderabatur, aut ipse opem laturus captivis egressus est, aut qui ferrent alios ullos destinavit.

11. Iam igitur perlatus ad Leonem rumor, ingentem Crumum confiare exercitum, Avarumque et Sclabinorum copias omnes adlegisse; ad haec, instrumenta atque machinas tormentaue expugnandis urbibus comparata omnis generis struere, ingentia sane illa; tribulosque seu murices et testudines, altas scalas, globos, vectes, ligones vasaque fossoria, arietes, balistas, ignea iacula, petrarias, scorpiones mittendis iaculis ac fundas; quicquid denique machinarum quatiendis eruendisque turribus ac propugnaculis ad urbis excidium adhiberi queat, ad urbis occiduum partem murosque Blachernarum visum illi adhibere omnia, ubi et telo petitus fuerat. boum decem milia cunctis his convehendis stabulari; cursus ferro vincti iussi fieri, ad quinque milia. Leo hostis apparatu au-

θῶν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας λαὸν πολλὸν καὶ τεχνίτας ἤρξατο κτίζειν ἕτερον τεῖχος ἕξωθεν τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν, κόψας καὶ τὴν σοῦδαν πλατεῖαν. καὶ ἀρξάμενος κτίζειν, μήπω τελέσας, ἵνα δεῖξῃ ὁ θεὸς ὁ διασκεδάζων βουλάς ἐθνῶν, ἀθετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετῶν βουλάς ἀρχόντων, ὅτι οὐκ ἐν τῇ μηχανῇ καὶ τῇ 5 ἰσχύϊ αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι δύνανται τι ποιῆσαι, οὐπω τοῦ ἕαρος καταλαβόντος, ὡς φασὶ τινες διασωθέντες τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Βουλγαρίας, περὶ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ τοῦ πάσχα ὁ πρῶτος Βουλγαρίας ὁ Κροῦμος, ὁ περιφημος, ὁ τὴν πόλιν ἐλεῖν βουλόμενος, P 411 τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο ἀοράτως σφραγισθεὶς· ὃς καὶ ἐξήγαγεν 10 αἱμάτων ὀχτοὺς διὰ τε τοῦ στόματος καὶ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν ὠτων αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀπέρρηξεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν κακοῖς.

12. Ἐπαυθεὶς τοίνυν τῷ φρονήματι ὁ Λέων, ὅτι αὐτὸς κατέβαλε τὸν πολέμιον, οὐχὶ θεός, ἐπεμψεν εἰς πάσας τὰς χώρας σάκρας, ἀναγγέλλων ὅτι εὔρον τοὺς Βουλγάρους ἐγγὺς ὄντας τῆς 15 πόλεως, καὶ διὰ τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς μου τοξεύσας τὸν πρῶτον αὐτῶν πάντας ἀπώλεσα· ὅστις καὶ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην ἀποθνήσκει, φησὶν, ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν. καὶ B ταῦτα μὲν περὶ τούτου· (13) λέγεται δὲ καὶ φωνὴν οὐρανόθεν φαγῆναι αὐθωρόν, τὴν τοῦ ἀθείου βασιλέως καταλύσειν εὐαγγελι- 20 ζομένην, καὶ πολλοῖς πλέουσι ἀκουστὴν γενέσθαι· ἧς τὸν καιρὸν

5 εὐμηχανία?

dito, missisque exploratoribus ac veritate comperta, ingentibus conductis copiis ac artificum turba, extra Blachernarum murum murum alium aedificare coepit, vallumque latum excisum opposuit. iamque coepto solummodo opere ac necdum peracto, deus, qui dissipat consilia gentium et reprobat cogitationes populorum reprobaturque consilia principum (Ps. 92 10), ut ostenderet nihil quemquam invare ad aliquid praestandum industriam propriam ac potentiam, necdum vere exorto, ut quorundam a Bulgarica captivitate receptorum relatu compertum est, magna scilicet Quinta, Bulgariae princeps, clarissimus Crumus, qui capiendam urbem animo destinaverat, invisibili dei potentia mactatus fati concessit, sanguinis rivos ore naribus auribusque profundens; atque in eum modum animam in malis abrupit.

12. Eo successu animo elatus Leo, ac si ipse, non deus, hostem proffigasset, destinatis in omnes urbes ac provincias divalibus literis in haec verba scribit. "Bulgaros offendi iam urbi imminentes, meaque solertia et robore, facta denique impressione, eo telis confosso qui inter eos primus ac princeps erat, omnes internecione delevi; eoque vulnere" inquit "hostis noster occumbit." atque haec hactenus. (13) aiunt vocem caelitus missam mox erupisse, impii regis mortis nuntiam, ipsamque non paucis navigantibus auditam; signatoque tempore et hora, cum hora

καὶ τὴν ὥραν ἀπογραφάμενοι (ἦν γὰρ δεκάτη ὥρα τῆς νυκτός) ἐσχάτως εὐρον τὴν ἀλήθειαν.

14. Ὅμως τὸν Μιχαὴλ εἰρκτῆ καὶ δεσμὰ εἶχον· καὶ ἐπεὶ ἐβούλετο αὐτὸν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστοῦ γέννων ἀνελεῖν, δη-
 5 λῶς ὁ Μιχαὴλ τοῖς συμβούλοις, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ τοῦ παλατιῦν
 παπίας, ὡς εἰ μὴ σπουδάσητε ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάντας
 ἡμᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ. οἱ δὲ συναχθέντες καὶ φελόνια ὡς C
 ἱερεῖς φορέσαντες, καὶ ἔνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, ἐπεὶ τὸ πα-
 λάτιον ἀνεώχθη καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσῆλθεν, αὐτοὶ
 10 εἰσπηδήσαντες τοῦτον μεληδὸν κατέκοψαν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν
 τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἔχωσαν. καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ λύουσι τῶν δεσμῶν
 τὸν Μιχαὴλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ δεσμοφόρου στεφη-
 φόρον. καὶ ἐπληρώθη τὸ προφητικὸν τὸ "ἐσπέρας ἀλλισθήσεται
 κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρῶτ' ἀγαλλίσις." τὴν τε γαμετὴν αὐτοῦ
 15 ἐν τῇ τῶν Δεσποτῶν μονῇ ἀπαγαγεῖν· Συμβατίῳ δὲ τῷ νιῷ τῷ
 κατὰ τὸ στέψιμον μετονομασθέντι Κωνσταντῖνον, καὶ τοῖς λοι-
 ποῖς, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ, ἐν τῇ Πρώτῃ
 νήσῳ ἀποκείραντες μοναστὰς πεποιήκασιν. ἐνθα καὶ Κωνσταντῖ- D
 νος μετονομασθεὶς Βασίλειος, ἀφωνία συσχεθεὶς μετὰ τὸ τὰ γό-
 20 νημα τῶν μορίων ἀφαιρεθῆναι, ἐδέετο μὲν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ
 Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ἐκέισε ἀνεστηλωμένον, τὴν ἑαυτοῦ λυθῆ-
 ναι φωνὴν καὶ τὴν γλῶτταν τὸ εὐχον ἀπολαβεῖν. ὄθεν καὶ εἰση-

4 τῶν] τῆν τοῦ P: cf. p. 454 b

15 ἀπήγαγον?

noctis decima ageretur, qui observarunt, sic tandem se rem habuisse invenerunt.

14. Ceterum Michael in carcere ac vinculis tenebatur. quodque Leoni constitutum erat ut statim peractis Christi nataliciorum solenniis illi necem inferret, mandat Michael coniuratis, e quorum numero ipse palatii papias, in haec verba, "nisi quam cito me e carcere liberaveritis, ad unum omnes deferam imperatori." congregati itaque, ac casulas sacerdotum more induti subque illis gladios occultantes, quod apertae fores palatii essent, ingresso in templum imperatore insilientes frustra- tim ipsum conderunt, ac cadaver in Prote insula conderunt. ipsa que hora solum vinculis Michaelem inter solennia inducant, pro victo infulus coronatum. sicque illud scripturae (Ps. 29 6) impletum est, "ad vesperum demorabitur fletus, et ad matutinum exsultatio." Leonis uxor in monasterium adducta, quod vocant Dominarum: Sybatium filium, ab inauguratione dictum Constantinum, cum reliquis, Basilio scilicet et Gregorio nec non Theodosio, positus crinibus monachorum ordini addixerunt. ubi et Constantinus Basillii auctus nomine, una cum virilibus etiam vocis usu amisso, deum rogabat ac Gregorium theologum, cuius illic erecta erat effigies, ut soluta voce linguam sonoram reciperet.

κούσθη. κατὰ γὰρ τὴν τῶν φώτων πανήγυριν ὄρᾳ τὸν θεῖον ἐκεί-
νον χαρακτηῖρα, “τὸν κηρὸν” λέγοντα “λαβὼν ἀνάγνωθι.” ὁ δὲ
ἀδιστακτικῶς εἰσελθὼν ἀλέγνω λυμπροῦ καὶ καθαροῦ τῆ φωνῆ “πάλιν
Ἰησοῦς ὁ ἐμός.” ἔκτοτε οὖν τὴν πατροπαράδοτον αὐτοῦ βδελυ-
ξάμενος ἀφρεσιν τὰς τῶν ἁγίων ἰδέας ἐτίμα καὶ περιεπτύσσετο. 5
ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

P 412 **Κ**όσμου ἔτος γτιδ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωιδ', Ῥωμαίων
B βασιλεὺς Μιχαὴλ Ἀμοραῖος ὁ Τραυλὸς καὶ εἰκονομάχος ἔτη η'
μῆνας θ'. οὗτος Ἐδφροσύνην τὴν θυγατέρα Κωνσταντίνου τοῦ
τυφλωθέντος, τὸν μονήρη βλον προσηκαμένην, εἰς γαμετὴν ἡγά- 10
γετο. ὃς μικρὸν τι τῆς προκατασχούσης κακίας ὑπεन्दούς, ὅσον
τοὺς ἐν εἰρκταῖς καὶ ἔξορταῖς ἔλευθειριαν καὶ ἄνεσιν ὄνειρωδῶς
φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγουμένου δυσσεβοῦς ὑπέθαλπε θεοστυ-
γῆς φρόνημα· ὁμοίως γὰρ τῷ αὐτῷ περιεπάρη τῆς δεινῆς αἰρέσεως
ἀγκίστρω ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. ὅθεν ἐπὶ σελε- 15
τιου ἔφη “οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ξερνησάμενοι τὸν ἐκκλησιαστικὸν
C θεσμὸν τῶν δογμάτων τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ
καλῶς ἢ κακῶς ἐθέλοισαν. ἐν ᾧ τὴν ἐκκλησίαν εὐρομεν βαδίζου-
σαν, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν προκρίνομεν. τὸ γὰρ τιμῶν τὰς
εἰκόνας καὶ μὴ τιμῶν ἀδιάφορον ἔστω κατὰ τὸ αὐτό.” κατὰ τὸν 20

4 τὴν] αὐτὴν P

unde etiam exauditus est. die enim festo luminum videt divinam illam
cera fusam imaginem ita affantem, “surge, lege,” in quae verba, omni
semota dubitatione, clara limpidaque voce ingressus legit, “iterum Iesus
meus.” exinde itaque quam a maioribus hauserat, execratus haeresim,
sanctorum imagines colebat ac amplexabatur. verum haec postea.

Mundi annus 6314, divinae incarnationis annus 814; Romanorum im-
perator Michael Balbus, iconomachus, annos 8, menses 9. hic Euphro-
synam, Constantini eius qui matris imperio caecatus fuit filiam, sancti-
monialis institutum professam uxorem duxit. parum aliquid de malitia,
quae ante obtinuerat, remittens (hactenus scilicet, ut qui clausi ergas-
tulis vel exsilio relegati erant, velut visu nocturno ac insomnio libertatem
factamque aliquam remissionem ac indutias animo cogitarent) impii
decessoris sui deo exosum sensum opinionemque subocculte fovebat. nam
et ipse ex summo stupore ac inscitia pari nequissimae haeresis unco
adactus est. unde solenni conventu habito, “qui ante nos” inquit “ecclē-
siasticorum dogmatum scita scrutati sunt, ex illis exigenda ratio est,
num bene an male sanxerint. nos autem, in quo ecclesiam ambulantem
invenimus, in eo et servare potius ducimus. colere enim aut non co-
lere imagines perinde indifferens sit ac cuique liberum.” eo tempore

καιρὸν τοῦτον τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατεῖχεν Ἀντώνιος ὁ τοῦ Συλαίου, τῆς προσκυνήσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων ἄλλοτριος.

2. Ἐπὶ τούτοις στέφει Μιχαὴλ Θεόφιλον τὸν ἐξ Εὐφροσύνης υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Θωμᾶς δὲ ὁ ἀντάρτης 5 ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας, λαὸν τε καὶ ἀγρωτῶδη καὶ D ἐπιμικτον ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ' Ἀσίαν ἐφιέμενος. Ῥωμαῖος γὰρ ὢν καὶ ἀφανῆς πρὸς Συρίαν ἀφίκετο, καὶ Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης ἔλεγεν· κἀντεῦθεν πολλοὺς ἀπατήσας βαρβάρων τε 10 καὶ Ῥωμαίους, καὶ πλήθος ἄπειρον συναθροίσας, μεγαλαυχῶν τῷ πλήθει ἐπήει τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ταύτην ἐπὶ τρεῖς χρόνους πορθήσας, ἐπεὶ τὰς ναῦς αὐτοῦ εἶδεν πυρὶ καυθεῖσας καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀπολωλότας, ἀμηχανίᾳ ληφθεὶς, τὴν πόλιν καταλιπὼν ἐπὶ τὴν Θράκην χωρεῖ, ταύ- P 413 15 τὴν ληϊζόμενος. ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς πόλεως ἐξελθὼν μετὰ πλειοσῆς δυνάμεως πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησε, καὶ δὴ παρακαθίσας βραχύν τινα καιρὸν τοῦτον ἀμογητὴ ἐχειρώσατο· ἄκρωττηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκολοπίσας, κατέκωψε τὸν ἐν τρισὶ χρό- νοις ἐμφύλιον γενόμενον πόλεμον.

3. Ἐν τούτοις τοῦ Μιχαὴλ ἐνασχολουμένου Κρήτη καὶ Σικελία καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐξ Ἀφρικῶν τε καὶ Ἀράβων περιηρέθησαν, λαβόντος ἀρχὴν ἄρτι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσέβειαν.

1 τὸν om P

summi sacerdotii arcem tenebat Antonius Sylaei, qui a sacrarum imaginum cultu abhorrebat.

2. Interea Theophilum filium suum ex Euphrosyna augustali corona donat in magna ecclesia. Thomas vero arrepta tyrannide ex Orientalibus partibus profectus, confusaneae commixtaeque turbae exercitu fretus, adversus Byzantium cum exercitu venit; immerito sane imperii desiderio ebrius. Romanus enim cum esset et homo obscurus, in Syriam profectus erat, inditoque sibi Constantini nomine Irenes Augustae filium sese dictitabat; qua fraude multos barbaros Romanosque decepit. innumera itaque collecta multitudine, eaque glorians, Cpolim invadit atque annos tres expugnat ac diripit. at ubi suam classem igni succensam fortissimosque suorum a civibus interfectos vidit, consilii inops, relicta urbe, praedas agens in Thraciam concedit. Michael vero urbe egressus cum ingentibus copiis in eum eduxit, atque ad breve tempus obsidens nullo negotio in potestatem redegit; praecisisque manibus atque pedibus, ac tum palo affigens, civile trium annorum bellum consopivit.

3. Inter hos tumultus, hisceque curis distento Michael, Creta Sicilia et Cyclades ab imperio Romano ab Afris et Arabibus rescissae sunt, cum iam ex populi peccatis ac principum impietate defectio ha-

- B** τῶν δὲ πραγμάτων οὕτως ἔχοντων προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς Εἰρη-
ναῖον τὸν μάλιστα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν "συναίρω σοι, μά-
γιστρε, ὅτι ἡ Σικελία ἐμούλτευσεν." ὁ δὲ ἔφη "τοῦτο ξένον χαρᾶς
ἔστι, δέσποτα." καὶ στραφεὶς πρὸς τινὰ τῶν μεγάλων ἔφη
- ἀρχὴ κακῶν γε πεσεῖται τῇ χθονί, 5
ὅταν κατάρξη τῆς Βαβυλῶνος δράκων
δύσγλωσσος ἄρδην καὶ φιλόχρυσος λίαν.
- (4) ὁ γὰρ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς Ἀπόχατ τῷ τῆς Κρήτης ἀκρωτη-
ρίῳ προσέβαλε καὶ προσωρμίσθη τῷ Χάρακι, ὄρισας τὸν ὑπ' αὐτὸν
λαὸν καταλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ληΐζεσθαι. τοῦ δὲ 10
- C** στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος προστάξας
τὰς ναῦς αὐτῶν ἐπυρπόλησεν. καταγογγυζόντων δὲ αὐτῶν περὶ
τούτου ἔφη πρὸς αὐτοὺς ὅτι τῇ προτεροαῖα κατεγογγύζετέ μου, ὧ
ἄνδρες, ζητοῦντες χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον
ὑμᾶς ἐνταυθοῖ, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτος ἔστιν ἀπορροῦς." οἱ 15
δὲ ἀντεῖπον αὐτῷ "καὶ ποῦ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν εὐρή-
σομεν;" ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς "ἴστε ὅτι αἰχμαλωσίαν πλείστην ἐαν-
τοῖς ἠνέγκατε· ἐκ ταύτης οὖν γυναῖκας ὑμῖν ἀρμόσασθε." καὶ
ἤρρεσεν αὐτοῖς τοῦτο, καὶ χάρακα περιέθεντο πρὸς ὀχρῶματα·
- D** ἀφ' οὗ ὁ τόπος Χάραξ μέχρι τῆς δεῦρο προσονομάζεται. μονα- 20
στής δὲ τις μετέπειτα τῇ νήσῳ προσφοιτήσας ἔφη αὐτοῖς ὅτι εἶπερ
ἐθέλοτε καταδυναστεῦσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ ὅπου

19 καὶ σκώλωψ πικνός, χάρακα P

buisset exordium. sic autem se rebus habentibus, accersito imperator
Irenaeo magistro, ait illi "congratulor tibi, magister, quod Sicilia
rebellavit." ad quem ille "procul est, domine, at gratulandum sit eo
nomine;" conversusque ad quendam procerum ait
hoc initium malorum telluri accidit,
rerum potietur cum Babylonius draco,
linguae impeditae et auri sitientissimus.

(4) Agarenorum enim dux Aponchat, ad Cretae promontorium, cui
Charax nomen, appulsa classe castra posuit, iubens ut relictiis na-
vibus, quos duxerat milites, omnes regionem praedatum directum-
que irent. copiis autem in praedas effusis eorum naves succendi
iussit. cuius rei causa murmurantibus, ait "vos ipsi nudiustertius, o
viri, murmurantes coloniam ducere quaerebatis. in eam rem vos ego
huc loci adduxi, ubi tellus lacte ac melle fluit." at illi "ubinam vero
liberos nostros uxoresque inveniemus?" quibus ille "scitis plurima vos
spolia ac captivos tulisse. ex illis mulieres in sponsas vobis adiungite."
placuit omnibus consilium; crebroque circumquaque vallo locum munie-
runt: χάρακα Graeci dicunt. ex quo factum est ut et locus hactenus
Charax nominetur. postea vero monachus quidam in insulam devectus
infit illis "siquidem hoc vobis constitutum est, sicque animis sedet ut
plene insula potiamini, mihi vos adiungimini comites, ac ubi locum ex-

ἂν στοχασάμενος παραδείξω ὑμῖν ἐπιτηδειότητα κτίσεως, ἐκέισε
 πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τῆς νήσου ἔξουσιάσητε. καὶ ἀπήγα-
 γεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα, ἐν ᾧ ἡ πόλις τούτων
 καθίδρυται, καὶ ταύτην κυκλόθεν ἐτάφρευσαν. καὶ ἐννεήκοντα
 5 πόλεις κρατήσαντες ἠνδραποδίσαντο, μιᾷς μονῆς μὴ ἄλωθείσης
 ἀλλ' ἢ λόγῳ ἀπολιορκήτου μεινάσης, τῶν οἰκητόρων αὐτῆς σὺν
 ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν συγκεχωρημένων· οἳ μέχρι τοῦ
 νῦν ὑπολόγιοι κέκληνται. καὶ δὴ ἂν ἐπὶ Ἀγαρηνῶν κατεκράτηντο P 414
 αἱ νῆσοι, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Κρατερῶ τῷ τῶν Κιβυρραιω-
 10 τῶν στρατηγῶ ἐνετείλατο πάσας τὰς ὑπ' αὐτῷ ναῦς ἐτοιμάσαι καὶ
 ἀπᾶραι εἰς Κρήτην· ὅς σὺν διακοσίαις ναυσὶ παραγεγόμενος αὐτὰς
 ἤλευθέρωσε, καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπάρας τῶν ἐκέισε Ἀγαρηνῶν πάν-
 των κατεκυρίευσεν, καὶ ἀναιρήσειν βεβούλευτο, εἰ μὴ τινες τοῦ
 λαοῦ κακῶς φρονοῦντες τοῦτο ἐκώλυσαν, εἰρηκότες ὡς οὐδαμῶς
 15 ἐν νυκτὶ οὗτοι πρὸς ἡμᾶς ἀντιτάξοιντο, τῷ δὲ πρῶτῳ κατάσχωμιν
 αὐτούς. καὶ δὴ φρεναπατηθέντες τοῖς τούτων λόγοις πρὸς τὰς
 σκηρὰς αὐτῶν ἐπανελύσαν, μηδαμῶς τῆς σωτηρίας αὐτῶν πεφρον- B
 τικότες. τῆς δὲ νυκτὸς ἐπελθόντες οἱ ἔχθροὶ σιδήρειον ὕπνον
 τούτοις πᾶσιν ἐπήγαγον, μόνου τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν ἐμπορικῶ
 20 ἐπιβύαντος πλοίῳ καὶ ἀποπλεύσαντος. ὅπερ μαθὼν ὁ τῶν Ἀγαρη-
 νῶν ἀρχηγὸς δυοῖν ὀκλάσιν ἐπεβίβασε καὶ κατεδίωξεν ὑπισθεν, καὶ
 πρὸς τὴν νήσον τὴν Κῶ τοῦτον κατέσχευεν, καὶ ἐν αὐτῇ τοῦτον ἀνε-
 σκολόπισεν. εἶτα ὁ Ὀρύφας τὸ ἐπώνυμον προστάξει βουσιλέως

struendae urbis commodum monstravero, ibi aedificate, unde imperium
 vestrum tota late insula proferatis." duxit itaque in locum Chandax
 nomine, ubi eorum sita civitas est, eamque vallo undique munierunt;
 captisque nonaginta urbibus, in servitutum omnes addixerunt, una dun-
 taxat non expugnata atque direpta, quae accepta fide, deditione facta,
 ritu Christiano vivendi liberam facultatem accepit. hactenus Graeca
 voce ὑπολόγιοι audiunt, ac si dicas spontanea deditione in fidem ac-
 cepti. ac sane Agarenorum dicionis mansissent insulae, nisi Michael
 Cratero Cibyrhaeotarum duci iussisset ut omni instructa classe in Cre-
 tam vela daret. ducentarum igitur navium classe invectus eas vendica-
 vit; Cretamque profectus, omnium in ea Agarenorum potitus, hostes
 neci dare constituerat, nisi militum quidam haud sano satis consilio in-
 tercessissent; qui dicerent nullam eos noctu impressionem facturos: mane
 tenendos ac capiendos fore. horum itaque dementati sermonibus, suae
 salutis neglecta cura, in tabernacula sese receperunt. noctu autem ir-
 ruentes hostium cunei illis omnibus ferreum somnum immiserunt. solus
 eorum dux Craterus mercatorio usus navigio fuga salutem tentavit. id
 vero ut comperit Agarenorum dux, imposita duobus ratibus militum
 manu fugacem insequi iussit. hi porro in Co insula eum assecuti, in
 crucem agentes, e vivis sustulerunt. post haec Oryphas (hoc viro no-

συναθροίλει ναυτικὸν στρατολόγημα* οἷς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρονίου ἐπιδοῦς νν, ὀλκάσι τε ἐπιβάντες καὶ ἐπὶ Κρήτης στρατεύσαντες ἄπρακτοι ἐκ τοῦ πολέμου ὑπεχώρησαν, οἱ πλείους ἐκείσε κατασφαγέντες* ὧν καὶ τοὺς ἀπολειφθέντας τεσσαρακονταρίους ἀνόμασαν. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ θαυματουργὸς ἐπίσκοπος 5 Γορτύνης ταύτης τῆς νήσου ὑπὲρ Χριστοῦ, ἄμωμον ὡς ἱερεῖον, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐσφαγίστο, οὗ τὸ τίμιον αἷμα μέχρι τῆς δεῦρο ἀναβλύζον θαύματα ἀπεργάζεται.

Καὶ τοῦτον μὲν οὗτος εἶχε τὸν τρόπον* ὁ δὲ δυσσεβῆς Μιχαὴλ ἐκ τῆς δυσουρίας ἀρρωσθήσας χαλεπῶς καὶ τῆς τῶν νεφρῶν 10 ἀλγηδόνος κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν. τὸ δὲ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα ἀποκομισθὲν ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων* Θεόφιλος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῷ Εὐφροσύνης τῆς βασιλείας ἐκράτησεν.

Κόσμου ἔτος 574, τῆς Θείας σαρκώσεως ἔτος 407, Ῥωμαίων 15 βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ, εἰκονομάχος, P 415 ἔτη 18. τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης βουλευθείσης δοῦναι αὐτῷ γυναῖκα, ἄγει κόρας διαφόρους ἀσυγκρίτους τῷ κάλλει, μεθ' ὧν μία τις ἐξ αὐτῶν κόρη ὠραιοτάτη ὑπῆρχεν Εἰκασία λεγομένη καὶ ἑτέρα Θεοδώρα ὀνομαζομένη. τούτῳ δοῦσα ἡ μήτηρ χρυσοῦν 20 μῆλον εἶπεν δοῦναι τῇ ἀρεσίᾳ αὐτῷ. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος

12 ἀπέθετο?
Combes.

13 Scylitzes et Cedrenus melius μητριᾶς.

men) imperatoris iussu, navali coacto exercitu, in singulos quadraginta aureos distribuit, atque navibus imponit; profectique Cretam re infecta reversi sunt; plerique etiam illic desiderati, qui et Quadragenarii dicti sunt. in ea insula Cyrillus Gortynae eius insulae civitatis episcopus, vir miraculorum patror, velut immaculata hostia pro Christo ab Agarenis immolatus est; cuius pretiosus sanguis hactenus ebulliens miracula facit.

Ac sic quidem ille. impius autem Michael urinae difficultate graviter aegrotans renunquique doloribus excruciatu male vitam finivit. eius miserum funus elatum in sanctorum apostolorum aede conditum est, Theophilus vero eius filius cum matre Euphrosyna imperio potitus.

Mundi annus 6323, divinae incarnationis 823, Romanorum imperator Theophilus Michaelis Balbi filius iconomachus, annos 12. eius mater Euphrosyna volens ei coniugem iungere, plures incomparabili venustate cogit virgines. erat inter illas una quaedam formosissimas Icasia nomine, aliaque nomine Theodora. mater aureum malum cum dedisset, dare iussit cuius illi magis forma placuisset. Theophilus Icasiae pul-

τῷ κάλλει τῆς Εἰκασίας ἐκπλαγεὶς ἔφη ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐρρήν-
 τὰ φαῦλα. ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πῶς ἀντέφησεν “ἀλλὰ καὶ διὰ γυ-
 ναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα.” ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγεὶς
 ταύτην μὲν εἶασεν, Θεοδώρῳ δὲ τὸ μῆλον ἀπέδωκεν, οὕσῃ ἐκ
 5 Παφλαγονίας. καὶ στέφονται ἀμφότεροι ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου **B**
 Στεφάνου ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου τῆ ἁγία πεντηκοστῆ, κάκει-
 θεν ἔρχεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος χρήμασι
 πολλοῖς τὸν τε πατριάρχον καὶ τὸν κλῆρον ἅμα τῇ συγκλήτῳ. καὶ
 ἡ μὲν Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς
 10 ἣν καὶ ἀποκειραμένη φιλοσόφῳ βίῳ καὶ θεῶ ἄρεσκοντι διετέλεσε
 μέχρι τελευτῆς αὐτῆς, πολλὰ ἴδια συγγράμματα αὐτῆς καταλι-
 ποῦσα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελ-
 θοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν ἡσύχασεν.

2. Ἰππικῶ δὲ γενομένου ἄγεται τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ **C**
 15 σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διακοπέν, καὶ ὑποδείκνυσιν
 αὐτὸ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ ἐν τῷ καθίσματι, καὶ φησὶν ὡς εἰς ναὸν
 κυρίου τετολμηκότας ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεισιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ
 ὡς τὸν συναιρεισιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτεί-
 ναντας. εἶχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου θεοστογοῦς αἰρέσεως,
 20 τῶν τε ἁγίων εἰκόνων τὰς μὲν κατασπῶν τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ
 τοὺς ἐπ' ἐλαβεῖα μοναχοῦς ἔξορίζων καὶ αἰκιζόμενος.

3. Τῷ β' τούτω ἔτει προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης **D**
 Ρω-
 μαίοις, ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν χιλιάδας ἰδ', οὗς καὶ

chritudinem stupens “a muliere” ait “emanarunt mala.” cui illa subve-
 recunde “sed et res meliores e muliere exuberant.” ille responso atto-
 nitus atque offensus, ea dimissa, malum aureum Theodorae dedit ex
 Paphlagonum gente. ambo coronati ab Antonio patriarcha in sancti
 Stephani oratorio in die pentecostes. inde facto processu ad magnam
 ecclesiam, ingenti largitione patriarcham et clerum senatumque donavit.
 ac quidem Icasia, imperii spe frustrata, monasterium exstruit; inque eo
 coma posita, vita ex virtutis ratione instituta ac deo placita, adusque
 vitae finem perseveravit, multis proprii ingenii monumentis relictis.
 Euphrosyna autem imperatoris mater ipsa sponte a palatio discedens in
 monasterio Gastia vitam privato cultu egit.

2. Cum Circenses agerentur, profertur multitudini candelabrum,
 quod in caede Leonis Armeni fuerat gladio discissum. ostendit Theo-
 philus in sedilis loco universo senatui, ac velut qui in templo domini
 caedem perpetrassent, in eos iubet animadverti; re vera autem velut qui
 eiusdem secum haeresis socium parique laborantem impietate sustulise-
 sent. adhaerebat enim miser deo exosae illius haeresi; qui sanctorum
 imagines alias detraheret, alias effoderet, atque monachos pietate illus-
 tres exsilio multaret ac verberibus aliisque cruciamentis dehonestaret.

3. Theophili anno secundo Theophobus Persa una cum patre ac
 Persarum quatuordecim milibus ad Romanos transfugit; quibus per tur-

Theophanes contin.

40

διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνώσας καὶ τούρμας ἀποκαταστή-
 σας. αὐτὸν δὲ τὸν Θεοφόβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης
 γαμβρὸν ἐποίησατο τρόπῳ τοιῷδε. τοῖς Πέρσαις ἔθος ἦν ἐκ σει-
 ρῶς βασιλικῆς ὑπέχειν ἀνάρρησιν· ὅθεν τοῖς ἀλλεπαλλήλοις πολέ-
 μοις τῆς βασιλικῆς σειρᾶς ἐκλιπούσης, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ γεγυνοῦσας,⁵
 ἔγνωσαν ὡς ἐκ τῆς βασιλικῆς συγγενείας τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων τινὲς
 προσερρύναν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀσπαστὸν ἐλογίσατο τῆς οἰκείας
 χώρας ἀπυναστεῦσαι καὶ προσχωρῆσαι τῇ Ῥωμαϊκῇ διὰ τὸν Θεό-
 P 416 φοβον, ὅπως τοῦ κατὰ γένους ἀρχηγοῦ ἐπιτεύξοιτο, καὶ μάλιστα
 ὅτι καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βαβὲκ ἀποστάσει τῇ πρὸς τὸν ἀμερ-
 10 μουμῆν ἐπὶ πέντε ἔτεσιν ἐκεκορῦφωτο. ὧν ἀναμεταξὺ πόλεμοι
 συμβεβηκότες, ἡττηθεὶς ὁ Βαβὲκ εἰσήει σὺν χιλιάσιν ζ' πρὸς τὴν
 Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, τὸν Θεοφόβον πατέρα κατὰ τὴν πόλιν
 Σινάπη ἀνερευνῶν· ὃν ὁ Βαβὲκ κατειληφώς, ἐγγύας τε παρὰ βα-
 σιλῆως δεξιόμενος, τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν καὶ ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ ὑπή-
 15 κοον τέθεικεν. ἄλλως δὲ φασιν ὅτι ὁ τοῦ Θεοφόβου πατὴρ εἰσήει
 τῷ Βυζαντίῳ πενόμενος, καὶ τινι γυναικὶ κατὰ μισθαργίαν καπη-
 B λέειν λαχούση προσκεκόλληται· ὃς τῷ πρὸς αὐτὴν ἔρωτι ἀλοῦς
 πρὸς ἡδονὴν συμβιβάζεται· ἔξ οὗ συνειληφυσία ἄρρενα ἐκατέτοκεν.
 οἱ οὖν Πέρσαις ἀστρονομία καὶ μαντεία ἠκριβωμένοι ἔγνωσαν τοῦ²⁰
 Περσῶν βασιλέως συγγενὴ τινὰ ἐν Βύζαντι διαύγειν. ἐντεῦθεν

9 γένος?
 Βύζαντος?

14 Σινάπης?

19 παῖδα τέτοκεν?

21 ἐν τῇ

mas divisio in thematibus habitationes assignavit: ipsum vero Theophobum Theodora Augustae sorori nuptiis copulans, ea sibi ratione leviter fecit. Persarum moribus ea lex obtinebat ut ex stirpe regia designarent qui apud illos rerum essent potituri. cum itaque continuis bellis excisa defecisset stirps regia inque his angustiis Persae versarentur, in mentem venit quosdam regii sanguinis ad imperatorem Romanum transfugisse. quocirca necesse putaverunt, relicta patria, ut ad Romanae ditionis loca proficiscerentur, Theophobi causa, quo ex gente sua ducem eis nancisci liceret. ac vel maxime, quod et Persarum dux Babec, cum annos quinque defectione ab amermume exaltatus esset, bellorum interim praeliorumque incerto superatus, Theophobi patrem Sinope quaesiturus, cum septem milium cohorte ad Romanos accesserat. hunc Babec cum invenisset, atque ab imperatore securitatis fidem accepisset, eam cui praeerat militum manum seque ipsum imperatori subiecit. sunt qui aliter referant, Theophobi patrem egenum hominem Byzantium venisse, ac cuidam mulieri sub mercede cauponaria merenti adhaesisse. eius vero captum amore venereos cum illa amplexus habuisse; ex quo mulier cum concepisset, masculum peperisse. Persas itaque astronomica scientia ac vaticinali solertia exercitatissimos Persarum regis affines quendam Byzantii versari cognovisse; tumque ad imperatorem ingressos

πρὸς τὸν βασιλεῖα εἰσελθόντες τοῦτον περὶ οὗ ἦλθον ἐρευνήσασθαι ἤξιωσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀκηκῶς καὶ ἐρευνησάμενος περὶ τούτου οὐδὲν ἤνυσεν. ἐν ὑστέρω δὲ τὸ γύναιον εὐρηκότες μεθ' οὗ τὴν ἀναστροφὴν ὁ Πέρσης ἐπιπολήτω Βαβέκ, ἔμαθον ὡς ἐκείνος ἔμην τετελεσμένη, ὁ δὲ ἐκ τούτου προενηγεγμένος κατὰ συζυγίαν παῖς ἔτι περιεστίν· ὃν καὶ τούτῳ ἐπεδείκνυον δωδεκαετῆ τυγχάνοντα. τοῦτον ὁ βασιλεὺς προσλαβόμενος ἀνέτρεφεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοὺς Πέρσας ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς κώδιξεν ἀνεγράψατο.

10 4. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς Θεόφιλος φιλόκοσμος ὢν κατασκευάζει ἕξ ἀρχῆς τὸ Πενταπέργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὀλόχρυσα μετὰ διαφόρων λίθων, καὶ δένδρον χρύσειον, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μηχανῆς τινὸς μουσικῶς ἐκελάδουν, τοῦ πνεύματος διὰ κρυφίων πόρων εἰσπεμπομένου. (5) ἔκαινοτόρ-
15 γησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολάς, τοὺς τε λώρους καὶ τὰ λοιπά, πάντα χρυσοῦφανα κατασκευάσας. καὶ τὰ τῆς πόλεως τεῖχη χθαμαλὰ ὄντα ἀνῆψωσε. δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρῶτην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν
20 Βλαχέρναις (ἕθος γὰρ αὐτῷ ἐκείσε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοήσους ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Ἀγούστης ἀδελφοῦ Πιτρωνῆ δρογγαρίου τῆς βίβλας ὄντος (ἡγοῖ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα, τὰ δὲ ἐμὰ σκοτεῖ καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ ὡς ἄτε χήρας καταπεφρονημένης), παρευθὺ ἀποστέλλει ἰδεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἰ οὕτως ἔχει·

eum, cuius causa iter susceperant, diligenter quaerendum rogasse. imperatorem, cum audisset deque homine sedulo sciscitatus esset, nihil operae fecisse. postea tamen inventa muliere, cum qua Babec Persa versatus fuerat, didicisse illum quidem iam vivis excessisse, quem autem ex illis amplexibus filium sustulerant, adhuc superstitem esse, ac duodennem ipsi ostendisse; eumque assumptum imperatorem in aula educasse, inque militares numeros Persas rettulisse.

4. Theophilus itaque imperator, cum rerum elegantia ornatuque ac sumptu delectaretur, Pentapyrgium ex integro fabricatus est, duoque maxima organa auro solida diversis interstincta lapillis, arborem quoque auream, insidentibus in ea aviculis ac machina quadam, immisso occultis meatibus spiritu, musice cantillantibus. (5) regia quoque paludamenta loraque instauravit ac reliqua, auro cuncta contexens. urbis quoque muros, qui humiliores essent, in maiorem altitudinem extulit. humani iuris tenacem praeferebat, qui cunctis retro decessoribus fidem ac pietatem gravius laesit. accedens ad eum vidua quaedam, ad Blachernas ex more procedentem, cum iniuriam, qua a Petrona Augustae fratre excubiarum drungario afficiebatur, conclamasset, exaltare illum suas aedes, illiusque aedibus lumen adimere, ac nullius illi frugis facere, ea scilicet ratione quod vidua despicibilis esset, mittit statim explora-

P 417 και βεβαιωθείς ὡς ἀλήθειαν ἡ γυνὴ λέγει, ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ ἐκδύ-
σας τὸν δρογγάριον τύπτει σφοδρῶς, καὶ τὰ εἰρημένα οἰκήματα
αὐτοῦ ἕξειδαφίσις τῇ χῆρᾳ δίδωσι. καὶ πλοῦτον ποτὲ διὰ τοῦ Βου-
κολέοντος διερχομένου, ἐρωτήσας τίνος ἂν εἴη τοῦτο, καὶ μαθὼν
ὡς τῆς δεσποίνης ἐστίν, “οἴμοι” ἔφη “φανερῶθέντος ναυκλήρου, 5
ἐπιπέτρ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίβου ἐστίν.” καὶ ἀποστειλάς αὐτοῖς
τοῖς ἀγωγίμοις τὴν ναῦν ἐνέπηρσεν.

6. Ἡ δὲ τοῦ Θεοφίλου μήτηρ Εὐφροσύνη ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ
τὸν Γαστριῶν οἶκον ἐαυτῆς ὄντα, ὃν ἐξωνήσατο παρὰ Νικήτα
πατρικίου καὶ μοναστήριον γυναικεῖον ἐποίησεν, ἐπονομάσασα 10
B Γαστρία, μονάζουσα ἦν. τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετα-
καλουμένη (πέντε δὲ ἦσαν, ἡ τε Θέκλα καὶ Ἄννα Ἀναστασία τε,
Μαρία καὶ Πουλχερία) ἐν πίσῃ εὐσεβείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ κυρίου καὶ
τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων νοουθετοῦσα οὐκ ἐπαύετο. τοῦτο
τὸν Θεόφιλον οὐκ ἔλαθεν, ἀλλὰ προσκαλούμενος τὰς θυγατέρας 15
αὐτοῦ πάντα ἠρώτα. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τὰς πεύσεις τούτου, ἀγαθὰ
φρονοῦσαι, ὥσπερ τινὰς λαβὰς ἐρρωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ
Πουλχερία, αἶτε δὴ καὶ ἡλικίᾳ καὶ νῶ νηπιάζουσα, τὰς τε φιλο-
φροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν, συναπηρῶμαι δὲ καὶ
C τῆς τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκυνήσεως, οὕτω δὲ οὐ πολλὰ φρο- 20
νοῦσα καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλὰ εἶναι αὐτῇ κατὰ τὸ κριβῶτιον,
καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τῷ προσώπῳ ἡμῶν ἐπιτίθησι μετὰ

• 11 aut ἦν omittendum aut δὲ post τὰς addendum

turos num se ita res haberet. certiorque factus iure merito feminam
expostulare, media ipsa via nudatum acriter iubet dorso vapulare, ae-
desque solo aequatas in viduae ius cedere. transeunte quandoque navi
per Bucoleonem, percontatur cuiusnam esset; auditque esse Augustae
“vae mihi” inquit, “qui sim effectus nauclerus, siquidem illa navis uxo-
ris est;” mittensque navim cum mercibus igni absumpsit.

6. Theophili mater Euphrosyna in suo Gastriorum monasterio (quae
eius aedes essent, coemptae a Niceta patricio, ac quas illa feminarum
monasterium fecerat, dictum Gastria) sanctimonialis erat; filiasque Theo-
dora accersens (quinque enim illa susceperat, Theclam Annam Anasta-
siam Mariam et Pulcheriam) in omni pietate et disciplina domini nec
non cultu sacrarum imaginum erudire non cessabat. neque res Theo-
philum latuit. illas enim accersens cuncta ex eis sciscitabatur. ac qui-
dem reliquae saniori mente ac consilio, quicquid ille interrogabat, velut
ansae ac capiendi lenocinia quaedam constanter declinabant: Pulcheria
autem, quippe tum aetate tum sensu parvula, quam blande ab illa exci-
perentur, ac fructuum copiam referebat, una quoque venerabilium ima-
ginum adorationem memorans, sic nimirum, haud firmiore sane iudicio,
locuta, multas eam in arca puppas habere, hasque post oscula illarum

τὰ φιλήματα. ταῦτα τὸν βασιλεῖα εἰς μανίαν ἤγειν· μηδὲν δὲ δρᾶσαι δυνάμενος αὐτῇ, μόνην ἀπέτεμεν τὴν πρὸς τὴν μᾶμμη τῶν τούτου θυγατέρων ἄφιξιν.

7. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρα συμβέβηκεν. 5 ὑπῆρχέ τι τῷ βασιλεῖ παρακεκομμένον ἀνδράριον, τῷ Ὀμηρικῷ Θεοσίτῃ διενηγοῦς κατ' οὐδέν (Λένδερικς ὄνομα τούτῳ), ἄσημά τε φθειρόμενον καὶ γέλωτας κινοῦν καὶ θυμηδίας ἔνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδιαιωόμενον. οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸν τῆς D Ἀγούστου κοιτωνίσκον κατέλαβεν αὐτὴν θείας εἰκόνας ἐμπεριε- 10 λημμένην καὶ τοῖς ἑαυτῆς ὄμμασι μετὰ σπουδῆς προσαγούσης. ταύτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαλιὸν τί τε εἶεν ἐπνυθάνετο, καὶ πλησιέστερον διέβαινεν· ἡ δὲ “τὰ καλὰ μου” ἔφησεν οὕτως “νινία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλὰ.” κατὰ τὴν τράπεζαν τηρικαῦτα εἰσιταῖο ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν ἐθῆς διαβάντα εἶρετο 15 αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτύγγανεν ὦν. ὁ δὲ παρὰ τὴν μάναν ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσασθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νινίκα τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαιρουσαν. συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ πλήρης δρυγῆς γεγωνῶς, ὡς ἔξανέστη τῆς τραπέζης, πρὸς P 418 αὐτὴν ἀπῆει, ἄλλαις τε πολλαῖς ὑβρεσιν αὐτὴν ἐπαντλῶν καὶ εἰ- 20 δῶλων λάτριον ἀκολάστῳ γλώττῃ ταύτην ἀποκαλῶν· καὶ ἅμα διεζῆτει τῆς λόγου τοῦ παραπαλιόντος. ἡ δὲ τέως τὸν θυμὸν κατὰ σιτρῶν κούσα “οὐ ταῦτό ἐστιν” ἐξ ἐτοίμου ἔλεγεν, “ὦ βασιλεῦ, οὐδ' οὗτο, ὡς ὑπέληφας σύ. τὸ δὲ κάτοπτρόν μου ἤμην ἀτενίζουσα μετὰ τῶν θεραπεινίδων, καὶ τὴν ἐκείσε τιχτομένης ἰδὼν ὁ

capiti orique admovere. hinc ira oestroque furoris percitus Theophilus, cum nihil ei facere posset, filiabus ea saltem cum avia familiaritate deinceps interdixit.

7. Germanus huic casus contigit etiam Theodora Augusta. erat imperatori delirus quidam homunculus, Homericus illius Thersites nihil dissimilis, Denderis nomine, linguae impeditae, ac risum permovens, deliciarum duntaxat causa in aula versans. hic igitur quandoque in sacrum Augustae cubiculum temere insiliens invenit complectentem imagines, easque oculis studio adhibentem. has stultus ille coram contuitus, rogabat quidnam essent; atque eis oculos propius adhibebat. cui illa “pulchrae meae sunt puppae, plurimumque eas diligo.” sedebat tunc ad mensam imperator, statimque ad se transeuntem Denderim rogat ubinam tandem fuisset. respondit ille “apud manam” (sic Theodoram vocans, ac si matrem aviamque dicas) pulchrasque apud eam puppas vidisse, ex pulvinari depromptas. intellexit itaque imperator, iraque plenus, ut a mensa surrexit, cubiculum irrumpens multis aliis conviciis onerat, effrenique lingua idololatram vocans, deliri homunculi indicium verbaque exquirebat. Augusta vero, ipsa interim iram condens, haud ita se rem habere confestim ait, ac ille suspicatus erat: sed cum se illa cum ancil-

Λένδερικ μορφὰς ἐλθὼν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως πῶς δεσπότῃ καὶ βασιλεῖ.” οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τέως κατέσβεσε τὸν θυμὸν· τὸν Λένδερικ δὲ μετ’ οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδεία καθυποβαλοῦσα πέ-
B πεικε σωφρονεῖν, οὕτω πως ἐπιλέγουσα καὶ διδάσκουσα ὡς μὴ ποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νινίων τινί. καὶ ποτε παρὰ πότον **5** ἔγκανχῶμενος καὶ τῆς δεσποίνης κατεπειρόμενος ὁ Θεόφιλος ἠρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νινία ἢ μάνα ἀσπάζεται. ὁ δὲ τοῖς χεῖλεσι τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπιθείς, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν ὀπισθεν μερῶν ἐπιλαβόμενος, “σῆγα, σῆγα περὶ τῶν νινίων, ὡς βασιλεῦ,” ἀντίφησεν ὁ παραπαύων. **10**

8. Τῷ γ’ αὐτοῦ ἔτι, Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπάνυμον Μουσελέ, λίαν ἀνδρείον ὄντα καὶ ῥωμαλέον εἰσεποιήσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ πατρικίον ἐποίησεν, εἶτα **C** καὶ μάγιστρον. ἠπολήψεις δὲ τινὰς ἐπ’ αὐτῷ σχῶν ὡς ὀρεγομένη τῆς βασιλείας, στρατηγὸν καὶ δοῦκα Σικελίας πέμπει. οἶα **15** δὲ ὁ φθόνος ἰδίνει, Σικελοὶ τινες ἀνελεθόντες διέβαλον τοῦτον τῷ βασιλεῖ ὡς τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Ἀγαρηνοῖς προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Μαρίας τεθνηκυίας, ὁ βασιλεὺς τὴν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς ἐν αὐτῷ προσφεύ- **20** γουσι τέθεικεν· ὄνπερ ἄργυρον Λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα ἀνέλιετο.

9. Τῷ δ’ αὐτοῦ ἔτι Θεόδωρον τὸν ἀρχιεπίσκοπον τὸν λεγό-

his in speculo conspiceret, Denderisque reluctantes inde formas intuitus esset, pro suo delirio de puppis domino ac imperatori rettulisse. his illi eius tantisper sedata ira. Denderim vero post non multos dies dignis modis castigans sapere docuit, ita fere inferens dicensque “cave ulli unquam de pulchris puppis loquaris.” quandoque vero a potu calentior Theophilus, cum Augustae insultaret, rogabat de illa, num adhuc manā pulchras puppas oculis amplexuque acciperet. Denderis dextera ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, “tace, tace, imperator,” respondit, “ac de puppis ne loquare.”

8. Anno imperii tertio, Alexium Armenium cognomento Muselem, virum valde strenuum ac robustum, collocata ei Maria filia generum sibi ascivit, patriciumque ac deinde magistrum creavit. tum vero in suspitionem adductum velut qui imperium aucuparetur, praetorem ducemque Siciliae institutum abs se ablegavit. qualia vero parturit livor! Siculi quidam venientes crimen illi intentant, prodere eum quae Christianorum existant Agarenis, resque novas adversus imperatorem moliri. inter haec mortua Maria Theophili filia, pater illius urnam argenteis laminis contexit, ad eamque confugientibus dato diplomate immunitatem sanxit. hoc postea argentum Leo imperator sustulit.

9. Anno imperii quarto, Theodorum archiepiscopum cognomento

μερον Κρίθωνον, ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει ὄντα, D
 δίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ ἴδιον φυλακτόν, καὶ ἀποστέλλει εἰς Σικελίαν
 δοῦναι λόγον ἀπαθείας Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν· ὃν καὶ
 ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς ὡς ἀντάρτην τύχης ἔθετο εἰς φυλακὴν, τὰ
 5 αὐτοῦ πάντα δημεύσας. Θεόδωρος οὖν τοῦτο εἰδὼς ἤσχαλλε καὶ
 ἐδυσφόρει· καὶ μετ' ἄλλων τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἀπελ-
 θόντος προλαβὼν ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν ἱερατι-
 κὴν στολὴν ἐνδεδυμένος, καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλῆα πλησιάσαν-
 τος αὐτὸς φωνῇ μεγάλῃ ἐβόησεν “ἔντεινε καὶ κατενοδοῦ καὶ βασί-
 10 λευε· ἔνεκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ;” αἰδισθεῖς οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν
 σύγκλητον ἔφη “ἔνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης.” P 419
 ὁ δὲ “καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοί; ὅτι δοὺς ἐνυπόγραφον λόγον
 Ἀλεξίῳ δι’ ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτον.” ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ
 ὀργῇ ἀκατασχέτῳ κινηθεὶς τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξή-
 15 γαγε καὶ πληγὰς οὐ μετρίας ἐπιθεὶς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆ-
 ναι ὑπ’ αὐτοῦ μόνον, ἀλλ’ ὅτι καὶ ἔμαθεν αὐτὸν σέβειν καὶ τιμᾶν
 τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. μετ’ οὐ
 πολὺ δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγενομένου καὶ τοῦ πατριάρχου
 αὐτὸν δνειδίσαντος, ἤγαγε τὸν ἀρχιεπίσκοπον μετὰ παρακλήσεως. B
 20 τοῦ δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν δι’ αἰ πέπονθε τῆς ἱερωσύνης κρίναντος, ὁ
 βασιλεὺς οἰκονόμον αὐτὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πεποίηκεν. καὶ
 Ἀλέξιον τοῦ δεσμοτηρίου ἐκβαλὼν ἀπέδωκεν κῆσαν αὐτοῦ τὴν

Crithinum, tunc in urbe versantem, cum Alexius per calumniam delatus est, accersitum, traditaque ei cruce sua pectorali, Theophilus in Siciliam mittit, securitatis fidem Alexio praestitutum ad seque revocaturum. cumque venisset, imperator tanquam rebellem durius caedit, eiusque bonis omnibus publicatis in carcerem tradit. Theodorus ubi rescivit, rem aegerrime tulit. ac brevi post imperatore ad Blashernas profecto, eius ille iter occupavit, ac sacerdotali indutus stola ante altare stetit. iamque ad solem prope positus, magna voce clamavit “intende, prospere procede et regna: prosum, rogo te, o imperator? (Ps. 44 5) ille aenatum coram praesentem reveritus “propter veritatem” inquit “et mansuetudinem et iustitiam.” tum Theodorus “ecquaenam tua iustitia, qui per me subscriptione tua firmatam fidem Alexio dederis, nec eam servaveris?” his imperator impotenti ira furorque concitus ab altari violenter abstractum hominem graviusque verberibus affectum in exilium expulit. nec eo duntaxat nomine, quod is eum reprehendisset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras imagines eiusque impietatem vituperare audisset. non multo post autem, cum in magnam ecclesiam venienti patriarcha rem probro obiecisset, archiepiscopum cum obsecratione reduxit. illo autem indignum se sacerdotio conclamante ob eam qua fuerat violatus iniuriam, imperator magnae ecclesiae oeconomum fecit. Alexio vero e carcere educto substantiam omnem restituit, ac vi-

ὑπαρξεν καὶ ἐν τιμῇ εἶγεν. ὁ δὲ ἀποκαρεῖς τὴν Ἀνθιμίου μονὴν ὑποδόμησεν, καὶ ἐν αὐτῇ τελευθῆεις ἐτίμησεν ὁσῶς.

10. Τῷ ἑ αὐτοῦ ἔτει ὁ ὀνομαστότατος πάσης ἀνατολῆς στρατηγὸς Μανουὴλ μεγάλως ἦν τιμώμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ
 C ποτε μετὰ Μύρωνος τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου καὶ πενθεροῦ τοῦ 5
 Πιτρωνῆ συμβαλὼν λόγους τινὰς διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελεῖτο δεῖνὰ κατ' αὐτοῦ. Ἄγων δὲ ὁ πρωτοβεστιάριος τοῦ Μανουὴλ φροντίζων καὶ προϊστάμενος διεβεβαιοῦτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῇ εἰσὶ τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. ἂ
 μαθὼν Μανουὴλ καὶ τὴν ὁργὴν τοῦ βασιλέως ἐκκλίνων καὶ τὰς 10
 διαβολὰς, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς δη-
 μοῖσις ὀχθήμασιν ἐπιβὰς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισουρῶν Συ-
 ρίως, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόπτων. ἐδήλωσε δὲ τοῖς Ἀγα-
 ρηνοῖς ὡς βασιλέως ὁργὴν φεύγω· καὶ εἴ. γε μὴ καταναγκάσητέ
 D με τὴν πίστιν μου καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. εἰ οὕτω καὶ ἐπὶ 15
 τούτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. οἱ δὲ
 μετὰ χαρᾶς λόγον ἀποστείλαντες προσεδέξαντο ὡς βασιλεῖα Ῥω-
 μαίων. τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ
 γέγονε, καὶ βουλὴν βουλευέται καὶ ποιεῖται μετὰ Ἰωάννου συγκέλ-
 λου περὶ τούτου. ὁ δὲ εἶπεν “εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ 20
 πρὸς σὲ ἐλθεῖν, ὦ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἔτοιμος τοῦτο ποιεῖν. χρέ-
 ματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν ἀμερμονιμὴν σταλείς, τοὺς ἐν εἰρκταῖς
 δῆθεν ἐπισκευόμενος καὶ δεσμοῖς, ἔχων ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ

rum coluit. verum ille posita caesarie Anthemii monasterium condidit, inque illo diem obiens sancti sepultura elatus fuit.

10. Quinto eius imperii anno totius Orientis ducum nominatissimus Manuel magno in pretio a Theophilo habebatur. is quandoque cum Myrone dromi logotheta ac Petronae socero quaedam collocutus apud imperatorem delatus est, quasi imperium affectaret et dira adversus eum moliretur. contra vero Leo protovestiarius de Manuelis salute sollicitus, illumque defendens, falso haec in eum iactari serio affirmabat. Manuel ubi haec comperit, iramque imperatoris declinans, ac quibus petebatur calumnias fugitans, clam urbe Pylas usque egressus, publicisque conscensis curribus, ad Syriae usque clusturas excisis equorum poplitis aufugit; significavitque Agarenis se imperatoris iram fugere, ac nisi fidem deserere cogant, ad eos se profugum transire. quodsi ita hisque conditionibus accipiant, fidem ei securitatis mittant. illi nuntio recreati ac laeti, ea fretum nihil impari ac imperatorem Romanum cultu suscepunt. id ubi Theophilus audivit, ingenti maerore mentisque angustia concidit. habitoque cum Ioanne Syncello consilio ait ille “si vere ex animo Manuelem ad te reverti cupis, o imperator, id tibi ut praestem, mihi promptum est. acceptis namque pecuniis arreptoque ad Amermummem itinere, quasi eos qui in carcere ac vinculis tenentur invisurus, subscriptumque maiestatis tuae manu securitatis diploma habens, inde

τῆς σῆς βασιλείας, δι' ὧν πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὕψιν ἐλθεῖν, P 420
δοκῶ τοῦτο πρῶξαι τῷ τε ἐνυπογράφῳ λόγῳ καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῦ
καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἐκείνου καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τὴν πατρίδα αὐτοῦ
ἐρᾶν." ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα δοὺς αὐτῷ
5 ἀπέστειλεν. ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ τοὺς ἐν δεσμοῖς ῥογεύσας καὶ τὸν
πρωτοσύμβουλον θηρασάμενος ἠδυνήθη καὶ λάθρα τῷ Μανουὴλ
συντυχεῖν καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλα-
κτὸν τοῦ βασιλέως. ὁ μὲν οὖν ταῦτα πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγ-
γελίας τῷ βασιλεῖ πάντα. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαιτησάμενος τὸν ἀμερ-
10 μουμνῆν μετὰ τῶν αἰχμυλῶτων Ῥωμαίων τῶν καθειρογμένων ἐν B
φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δοὺς ὑπὲρ τούτων ὡς οὐ φεύξονται, εἴπερ
ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολεμήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ
λαβὼν τὸν τοῦ ἀμερμουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλείστον ἐξῆλθε κατὰ
Περσῶν, καὶ νίκην μεγάλην ποιήσας, ἀλλὰ καὶ θηρῶν ἀτιθάσων
15 τοὺς Ἀγαρηνοὺς λυμαιομένων τούτους ἐλευθερώσας, ἐν μελλοῖσι
μᾶλλον τότε τιμῇ ἢ τὸ πρότερον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς
παρὰ τῷ ἀμερμουμνῆ δυνάμενος. ὅθεν φροντίδα πολλὴν ἔχων
τοῦ ἐξελθεῖν εἰς Ῥωμανίαν, μετὰ καιρὸν τινα εἶπεν πρὸς τοὺς δυ- C
νάστας Συρίας ὅτι ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ ἀμερμουμνῆ παρῆξτε καὶ
20 λαὸν καὶ ἐξέλθω, ὑποτάξαι ἔχω τὴν Ῥωμανίαν. οἱ δὲ τὸν ἀμερ-
μουμνῆν εἰπόντες τοῦτον ἀπέστειλαν. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐλθὼν πλη-
σίον τῶν θεμάτων τῆς ἀνατολῆς, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπο-

Manueli suasurus ut se tibi praesentem exhibeat. id vero nihil mihi
cassum cessurum arbitror, tum subscripta illa securitatis fide meaque
suasionis vi, tum viri ipsa pietate, ac quod verisimile est ipsum patriam
suosque diligere." imperator itaque ingenti instructum pecuniarum vi
copiosisque muneribus a se hominem ablegat. ingressus vero Ioannes,
vinctisque elargitus munere ac protosymbulii expugnato animo, Manueli
ut occulte loqui fidemque securitatis ac imperatoriam crucem dare lice-
ret obtinuit. sic itaque peracto negotio reversus cunctorum rationem
imperator rettulit. Manuel autem oblata Amermumnae supplicatione, ut
cum Romanis quos sub custodia vinctos tenebat suscipiendae expeditionis
facultatem faceret, obstricta illi fide fugam minime arreturos, siquid-
dem ad bellum exirent, sed fortiter pugnatuuros, ex voto impetravit. as-
sumpto itaque Amermumnis filio, copiosoque fretus exercitu, adversus
Persas aciem direxit; partaque ingenti victoria, sed et liberatis Agare-
nis a feris bestiis vastitatem regioni afferentibus, maiorem sibi honorem
ac claritatem apud illos conciliavit, nihilque erat quod ab Amermumne,
qua apud eum gratia pollebat, non consequeretur. quamobrem longe
animi anxius ac sollicitus, ut ad Romanos gentilesque suos rediret, post
interiectum aliquod tempus ait Syriae regulis, "si mihi Amermumnis
filium copiasque praeberitis, atque his ego stipatus expeditionem sus-
cepero, Romaniam subiugabo." rettulerunt illi ad Amermumnem, et di-
miserunt. Manuel autem ad Orientalia prope themata accedens, convo-

χειρίλους αὐτῶ, ἀλλὰ καὶ τὸν νίδν τοῦ ἀμερμουμνῆ ὡς δῆθεν δια-
κινήσων καὶ κνηγήσων, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος καὶ
περιπλακείς τῷ νίῳ τοῦ ἀμερμουμνῆ καὶ καταφιλήσας εἶπεν “ ἐγὼ
D μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ
προτιμήσας πίστει καὶ συμφυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς 5
μηδὲν δεῖνδν πείσεσθαι ὑποπτέων παρ’ ἡμῶν, ἅπιδι πρὸς τοὺς
σοὺς.” καὶ οὗτος μὲν μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν,
ὁ δὲ Μανουῆλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαποστειλας αὐτοῖς
τὸν μηνύσοντα. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μηνυτὴν φιλοτιμησάμενος
αὐτάρκως, καὶ τὸν Μανουῆλ ὡς ἄξιον ἦν ὑποδεξάμενος, μάγι- 10
στρον εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐποίησε, καὶ τοὺς αὐτοῦ
παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνεδέξατο.

P 421

11. Τῷ ζ’ αὐτοῦ ἔτει ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς μετὰ Μανουῆλ
καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ Ἀγαρηνῶν. καὶ
εὐπετῶς τὴν τε Ζάπετρον καὶ τὸν Σαμοσάτορα πλούτῳ κομῶντα διὰ 15
τὸ ἀμερμουμνῆν ἐκείθεν εἶναι παραλαβῶν, ἐπανήει τῇ νίκῃ καὶ
τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύα προσέ-
ταξε παλάτιον οἰκοδομηθῆναι καὶ παραδείσους φυτευθῆναι καὶ
ὑδάτα ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γεγόνασιν. ἐκεῖθεν τε εἰς τὴν πόλιν ἀφι-
κόμενος, ἵππικὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βῆτον παῖδας, ἄρμυτι 20
λευκῶ ἐπογησάμενος καὶ τὰ λάφυρα θριαμβεύσας ἐστεφανώθη,
B τῶν δῆμων ἐπιβουόντων “καλῶς ἦλθες, ἀσῆγκριτε φρακτωνάρη.”

8 αὐτῶ margo P

catisque quos sub potestate habebat ordinibus, adhaecque Amermumnis filio, tanquam scilicet animi relaxandi gratia ac venaturus, longiusque ab hostibus digressus, Amermumnis complexus filium ac deosculatus, ad eum inquit “ego quidem ad imperatorem ac propria revertor, qui nihil in vita potius fide atque civibus habendum ducam: tu vero cum tuis, omnis a nobis mali securus, te ad tuos recipito.” atque hic quidem cum lacrimis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem profectus est, praemisso qui eius adventum illi nuntiaret. imperator nuntio liberaliter accepto, ac qua par erat humanitate ac benevolentia Manuele suscepto, magistrum statim ac scholarum domesticum praefecit, eiusque liberos e sacro fonte suscepit.

11. Anno eius imperii septimo imperator cum Manuele et senatu cunctoque exercitu adversus Agarenos profectus, faciliq̄ negotio captis Zapetro et Samosato, urbe divitiis longe locupletissima, quod inde Amermumnes oriundus esset, victoria spoliisque elatus reversus est. cumque ad locum Brya venisset, exstrui palatium iubet hortosque plantari ac vivaria, atque aquas deduci; quod et factum est. inde in urbem rediens, Circensibus ludis exhibitis, primoque ipse munere ludens, candidis equis invectus spoliaque triumpho traducens victor coronatus est, factionibus acclamantibus, “bene fausteque veneris, omni maior comparatione factionario.”

12. Τῷ ἡ' τούτου ἔτει, τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, Ἰαννης δὲ μᾶλλον καὶ Ἰαμβρῆς, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ παραβάτου Λέοντος μνημονευθεὶς γραμματικὸς, βεβοημένος ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεκανομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ. ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὔρεθεὶς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας σὺν αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀπώλειαν κατειργάσατο· καὶ ὃν ὠδινεν κατεῖχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς ἐξέροηξε καὶ ἀπέτεκεν, τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀναχρίσασθαι προστάξας ἢ ἐπαλείφεισθαι.

10 13. Οὗτος ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἕστεος οἶκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τροῦλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινων θυσιῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσήμεναι· ὃ καὶ ἀοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

15 14. Ἐν τούτοις Ἀγαρηνοῦ τινὸς γυναικὸς πνεῦμα Πύθωνος ἔχοντος, ὃ ἀλγυμάλωτον ἔλαβεν, ἐκμαντεύσασθαι μαθὼν ὁ βασιλεὺς μετακαλεσάμενος ἐκπνυθάνεται, τίνος ἡ βασιλεία ἐν πολλοῖς διαρκέσει ἔτεσι· καὶ ἐξεῖπεν “ἡ τῶν Μαρτινακίων.” κατὰ πληροφορίαν δὴ τῆς τοιαύτης προφάσεως τὸν μονήρη βίον κατέκρινε
20 Μαρτινάκιον, τὸν αὐτοῦ οἶκον ποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον. ἐντεῦθεν καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Τριφυλλίῳ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ προεδεδήλωκεν, ὅτι ὡσαύτως καὶ σὺ καὶ τὰ τέκνα ἀποκαρῆσεσθε κληρικοὶ ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου· ὃ καὶ συμβέβηκεν.

12. Anno eius imperii octavo defuncto patriarcha Antonio, Ioannes syncellus (potius vero Iannes et Mambres) in eius locum suffectus est, is nimirum cuius in Leone Armeno et praevaricatore mentio supra habita est, homo praestigiiis, divinationibus ex pelvi omnique impietate nominatissimus. et vero idoneum organum regiae impietatis inventus, collata cum eo opera, quae ad interitum existant, propense omnia executus est; ac quem parturiebat (occultabat tamen) impietatis basiliscum, imperator edidit peperitque, promulgato edicto quo sacras imagines oblini ac aboleri iuberet.

13. Hic Ioannes exstructa in urbis pomerio ex sectis lapidibus domo (Trullus hodieque vocatur) sacrificiis quibusdam daemonibus familiaribus utens, quae futura erant, imperatori denuntiabat. manserunt aedes illae inhospitae ob daemnonum per haec tempora in illis frequentiam.

14. Inter haec Agarenam quandam mulierem bello captam spiritu Pythone afflatam cum vaticinari imperator audisset, rogabat ex illa, cuius in domo imperium in annos plures duraturum esset. cui illa Martinaciorum. eius vaticinii fide eaque occasione Martinacem monachi instituto damnavit, eiusque domum in monasterium redegit. hinc quoque Constantino Triphyllio, quae eventura essent, praedixit, perinde scilicet eum liberosque clericalis ordinis gratia detonsum iri Basilio imperatore;

ὁμοίως καὶ ἄλλοις πολλοῖς τὰ συμβησόμενα αὐτοῖς προύλεγε, καὶ τὸν βασιλέα τὰ μετὰ θάνατον αὐτοῦ θρηνήσασθαι γενέσθαι ἀκριβῶς
 P 422 προηγόρευσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν εἰκόνων προσκέννησιν καὶ τὴν τοῦ Ἰαννῆ καθαίρεισιν. καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ τὰς στρατιωτικὰς δέλτους ἐπιλημμένῳ ἐπὶ τῇ σφενδόβῃ εἶπεν τῇ κατὰ τοῦ ἵπποδρόμου ἀποκτάνεσθαι, καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ ἀνειλῆφθαι ταμείῳ.

15. Τῷ 9' αὐτοῦ ἔτει Ἀραβες μετὰ δυνάμειος πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐξήρσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομestικῶ κατ' αὐτῶν ἐχώρησεν. καὶ συμβολῆς γενομένης ἤττηθεις ὁ βασιλεὺς μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ἕπ' αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαμβάνων. Μανουὴλ
 B δὲ ὡς ἐγνώ περισκοπῶν ἐν μέσῳ τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα ὄντα, αὐτοὺς δὲ βουλομένους ἤδη τοῖς Ἀραβσι τοῦτον παραδοῦναι καὶ δι' αὐτοῦ καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ 15 χαλινῶ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξείλεν ἄκοντα τοῦτον, αἰσχύνῃ ἠγούμενος οὐ καθεκτὴν, εἰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστὰς προσρῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πυτᾶζων αὐτόν. ὁ δὲ φοβηθεὶς 20 ἐξῆλθεν. ἐκεῖθεν τε ἐξ αἰσχύνης ὑποστρέφει ἐν τῷ Δορυλαῖῳ.
 C ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησεν, πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα

quod et contigit. similiter quoque aliis non paucis futuros eventus praenuntiavit. etiam qui ab illius morte futurus esset imperator, clare Theophilo edidit; item fore ut imagines venerationem cultumque recipent, et ut Iannes sede moveretur. Georgio quoque militares tabulas consento ad Circi fundam necandum fore vaticinata est, eiusque fisco addicendam substantiam.

15. Imperii Theophili anno nono Arabes ingentibus copiis Romanae ditionis provincias locaque invasere; in quos imperator cum Persis profugis, Romanisque copiis ac Manuele domestico aciem eduxit. conserta pugna victus imperator in medium Persarum agmen, per eos liberatum se iri arbitratus, subiit. Manuel circum lustrans, ut in medio Persarum cuneo haerentem imperatorem cognovit, iamque illis constitutum esse ut Arabibus ipsum proderent illiusque pretio eorum gratiam inirent, perrupto illorum cuneo frenoque imperatoris equo apprehenso pene reluctantem trahebat, nullo modo ferendum probrum ducens, si ita ab Arabibus Romanorum imperatorem capi contingeret. at imperator timoris nimia vi saniore mente deiectus ad Persas rursus desciscere volebat. Manuel gladium strinxit quasi percussurus; quo territus imperator exivit, indeque pudore, ingentique accepta clade, Dorylaeum rediit. Manuel e praelio saucius morboque correptus diem obiit, multis adversus Agarenos strenue bellicaque fortitudine clare gestis. eius cadaver

αὐτοῦ ἀπεκομίσθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ σύγγενος
 κειμένη τῆς τοῦ Ἀσπαρος κινστέρνης. (16) καὶ εὐθὺς διαβολαὶ
 πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ Περσῶν καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς
 ἀντίρτου καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς. ταῦτα μαθὼν Θεόφοβος,
 5 τοὺς Πέρσας καταλαβὼν κατῆλθεν ἕως Σινώπης· ἦτις τὴν κλησιν
 εἴληφεν ἀπὸ τίνος τῶν Ἀμαζόνων αὐτὴν δειμαμένης, Ἀμαστρίς
 δὲ ἢ πρὶν Κρωμμα ὠνομασμένη ἀπὸ Ἀμάστριδος τῆς Περσίδος,
 θυγατρὸς Ὁξνάрту ἀδελφοῦ Δαρείου, ἦτις συνοικήσασα Διονύ- D
 σίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράννῳ, ὑπ' ἐκείνῳ οὖσαν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς
 10 συζύγου ὠνομακέναι. καὶ ταύτην παραλαβὼν κατέχευε τυραννι-
 κῶς· ὅπερ γυνὸς ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ λύπῃ γέγονε. φοβούμενος
 δὲ μὴ παραρροῦσι τοῖς Ἄρασι, μέχρι Παφλαγονίας ἀπῆει, καὶ
 λόγους αὐτοῖς ὡς οὐδὲν πείσονται δεδωκῶς καὶ τὸν Θεόφοβον ἀνα-
 λαβόμενος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν παραγε-
 15 νομένων οὐπερ ἕκαστος κατεσκήνωσεν ἐξ ἀρχῆς. ἡγαπᾶτο δὲ ὁ
 Θεόφοβος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἥττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ἀρθό-
 δοξος.

17. Τῷ ἰ αὐτοῦ ἔτει γίνεται τῷ βασιλεῖ παῖς ἐκ Θεοδώ- P 423
 ρας, ὃν ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. ἀπερχομένην δὲ τῷ βασιλεῖ πρὸς
 20 Βλαχέρνας, καθὼς εἶθιστο, ὑπήντησεν αὐτῷ τις λέγων “ὁ ἵππος
 ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου ἐμός ἐστιν.” ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν κό-
 μμητα τοῦ στάβλου ἐπηρώτησεν “τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;” ὁ δὲ φησιν
 “ὁ κόμης τοῦ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου.” τῇ δὲ

ad monasterium relatum, quod ipse construxerat haud procul ab Asparis
 cisterna. (16) statim proditionis delati Persae apud imperatorem: in-
 tentatae minae in Theophobum, tanquam tyrannus et rebellis ac proditor
 et hostis esset. Theophobus compertis quorum reus agebatur, as-
 sumptis secum Persarum turmis, Sinopem concessit. (accepti illa nomen
 a quadam Amazonum, quae eam condidit. Amastris vero, quae prius
 Cromma vocaretur, ab Amastride Persa, Oxiarti Darii fratris filia. fuit
 haec uxor Dionysii Heracleae tyranni, qui urbis cum potiretur, ex uxoris
 nomine illam appellavit.) Theophobus quam urbem occuparat, ty-
 ranni iure tenebat. imperator ubi rescivit, ingenti maerore affectus est.
 veritus autem ne illi se Arabibus adiungerent, in Paphlagoniam usque
 venit; dataque fide nihil mali passuros, assumptoque Theophobo in ur-
 bem rediit. Persae reliqui ad sedes cuique dudum assignatas reversi.
 porro Theophobus non minus civibus quam Persis amori habebatur, ea
 ratione quod orthodoxus erat.

17. Theophili imperatoris anno decimo nascitur ei filius ex Theo-
 dora, cui Michaëlis nomen indidit. procedenti ex more ad Blachernas
 obvius factus quispiam ait “equus quo vehitur maestas tua, meus est.”
 quaerit imperator ex comite stabuli cuius equus sit. qui ait “Obsicium

ἐπαύριον τὸν κόμητα τοῦ Ὀψικίου ἀγαγὼν (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἶναι) ἔφη “τίσιν ἔστιν ὁ ἵππος;” ὁ δὲ ἔφη “ἡγήρασα αὐτόν.” τοῦ δὲ ἐγκαλοῦντος ἀνδισταμένου καὶ λέγοντος μετὰ βίας
B ἀφελῆσθαι αὐτὸν καὶ χωρὶς τιμῆματος, ὁ βασιλεὺς ἔφη “διὰ τί μὴ πρότερον τὴν τιμὴν ἀπέκοψας;” ὁ δὲ ἀποκριθεὶς “ὁ νομί- 5
 σματα εἰδίδουν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ ἐζήτηε γενέσθαι σχολάριος, καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν δεῖλὸν τούτου ἀποτυχῶν οὐδὲ τὰ ὁ νομισματα ἠθέλησε λαβεῖν.” ἐπὶ τούτοις βεβαιωθεὶς ὁ βασιλεὺς ὅτι βία, τὸν ἵππον ἀποδέδωκεν, ὀρίσας καὶ σχολάριον αὐτὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ τὸν ἵππον μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἔλαβεν χρυσίου λίτρας β' καὶ 10
 ἀπῆλθεν.

18. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἐπὶ τὸ Ἀμόριον ἐλθόντων ὁ βασιλεὺς συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξήλασεν. ὁ δὲ ἀμερμονιῆς
C ἑνὶ χιλιάδᾳ λαὸν ἀφορίσας, δεδωκώς αὐτοῖς καὶ τὸν Γουνδεῖ ἄρχοντα ὀνομαστότατον ὄντα ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ 15
 βασιλέως. καὶ πολέμου γενομένου ἤττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγε, καὶ μετ' αἰσχρῆς ὑπέστρεψε μόλις διασωθεὶς. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ περιχαρᾶκώσαντες τὸ Ἀμόριον καὶ πολλοὺς πολέμους ποιήσαντες, ἐπεὶ σταθερῶς τοὺς ἔνδον ἀγωνιζομένους ἑώρων, ἠβουλήθησαν ὑποχωρῆσαι. μαθητῆς δὲ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἐν τῷ κάστρῳ 20
 ὦν μὴνύει τούτους ὅτι εἰ προσκαρτερήσετε δύο ἡμέρας, ἐκπορθεῖτε ἡμᾶς. ὁ καὶ γέγονεν· προεδόθη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου Βουδίτζη
D καὶ τοῦ Μανικοφάνου. κατεσχέθησαν δὲ ἄνδρες ὀνομαστότατοι

comes tuae maiestati misit.” postridie itaque eo adducto (contigit enim eum tunc in urbe versari) ait “cuiusnam est equus?” respondit se illum coëmisse. obnitente autem qui actor erat, vique ablatum dicente, nec ullum eius pretium solutum esse, ait imperator “quidni prius solvistis?” qui respondit “centum illi nummos numerabam, quaerebatque inter scholares alas adlegi; id vero, quod homo ignavus erat, minime consecutus nec centum nummos accipere voluit.” imperator itaque certior factus equum vi ablatum esse, ipsum reddidit, iubens et illum inter scholares referri. non acquievit ille ut equum acciperet, aurique duabus libris donatus abscessit.

18. Saracenis infestis signis Amorium petentibus imperator celeriter in Cappadociam usque copias eduxit. Amermumnes vero selectis quinquaginta milibus, praefectoque illis Gundee viro inter Agarenos fama clarissimo, adversus imperatorem misit. conserto praelio imperator victus fususque est, vixque a clade cum probro ipse incolumis evasit. Saraceni vero undique cincto Amorio variisque praeliis tentato, quod oppidanos strenue urbem propugnantes viderent, obsidionem solvere meditabantur. verum Leonis philosophi discipulus quidam, tum in praesidio agens, in haec verba mandat, “dummodo duos solum dies stationem teneatis, urbem evertetis;” quod et contigit. prodita enim est a Buditze, quem vocant, et a Manicophane. comprehensi ex catholicis viri

τῶν εὐσεβῶν, Θεόφιλος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς ὁ τε Μελισσηνὸς καὶ ὁ Ἀέτιος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθᾶριος καὶ εὐνοῦχος ὁ Κρατερὸς, Κάλλιστος τουρμάρχης, Κωνσταντῖνος δρουγγάριος καὶ Βασίλης ὁ δρομεὺς καὶ τινες ἄρχοντες τῶν ταγμάτων. οἷς 5 ἔξωνήσασθαι βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆ μετὰ κεντηναρίων διακοσίων. ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν εἰπόντα ὅτι χίλια κεντηνάρια ἐὰν παύσῃς λόγῳ τοῦ συνειλεγμένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων. (19) τῶν αἰχμαλώτων οὖν ἐν Συρίᾳ ἀπαχθέντων, πολλὰ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου P 424 10 ἀναγκασθέντες, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Βουδίζη, τῇ τῶν ἑπτὰ χρόνων καθείρξει, καὶ μὴ πεισθέντες ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν, ξίφει ἀπεμύθησαν, ἀντὶ τῆς προσκαίρου ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀγαπήσαντες, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐν τῷ ποταμῷ ἐρρίφθησαν. τὸ δὲ παραδοξότατον, ὅτι ἐκάστη κεφαλὴ μετὰ τὴν ἐκτομὴν τῷ ἰδίῳ σώματι 15 ἠνώθη καὶ συνεφύη· καὶ ὡς περ αἱ ψυχαὶ ἐν ἐνὶ τόπῳ τοῦ παραδείσου, οὕτω καὶ τῶν ἁγίων τὰ σώματα μιᾶς ὁσίας παρὰ τῶν πιστῶν ἔλαχον. τούτων τελειωθέντων ἐκέλευσεν ὁ πρωτοσύμβουλος καὶ τὸν Βουδίζην ἀποκεφαλιοθῆναι εἰπὼν ὅτι καὶ οὗτος, εἰ B ἦν ὀρθὸς Χριστιανός, οὐκ εἶχε μαγαρίσαι. καὶ τούτου γενόμενον 20 καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ ῥιφέντος μετὰ τῶν ἁγίων, ἔξω τῆς στοιβῆς τούτων ἠρίσκειτο. καὶ ἡ κεφαλὴ δὲ αὐτοῦ πόρρω τοῦ σώματος ἦν, καὶ σὺχ ὡς τῶν ἁγίων συγκεκολλημένη. καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ῥιφέντων, καὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν ἁγίων βλέποντος τοῦ

nominatissimi, Theophilus patricius duxque exercitus, Melissenus et Aetius, Theodorus quoque protospatharius et eunuchus Craterus, Callistus turmarcha, Constantinus drungarius et Basoes cursor; quidam etiam agminum praefecti. quos cum imperator vellet redimere, missis legatis ad Amermumnem cum ducentis centenariis, eius nequirit animum expugnare; qui diceret, nec si milies centenas libras eo nomine numeraret ut captivos reciperet, vel unum liberandum fore. (19) captivis itaque in Syriam adductis, multa eis vis a protosymbulo, quin et a Buditze adhibita longa annorum septem carceris maceratione; cumque nullis aerumnis ac cruciatibus adduci potuissent ut Christum negarent, gladio caesi sunt, prae temporanea scilicet aeternam vitam adamantes. postridie in flumen proiecta cadavera. quodque omnem vincit admirationem, uniuscuiusque abscissum caput cum suo trunco unitum est ac conserutum; ac sicut animae in uno collocatae paradisi loco, sic et corpora sanctorum uno funere a fidelibus elata sunt. his peractis iussit protosymbulus ut et Buditze caput auferretur, dicens eum quoque, si rectus fuisset Christianus, nunquam Mahumethi sacris imbuendum fore. illo itaque sublato, eius cadaver una cum sanctis projectum, extra illorum struem repertum est: sed et caput procul a trunco semotum erat, nec velut capita sanctorum illi cohaeserat. projectis quoque in flumen corporibus, cum sanctorum omnia corpora spectante plebe facile enataissent

ὄχλου ἐπλοησάντων καὶ εἰς τὸ πέραν ἐλθόντων, αὐτοῦ μόνον τὸ σῶμα οἱ κροκόδειλοι διασύραντες κατέκοψαν καὶ κατέφαγον.

20. Ὁ δὲ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητῆς, ὁ καὶ μὴν-
 C τῆς τῆς προδοσίας, ἠρωτήθη παρὰ τοῦ ἀμερμουμνῆ περὶ τῆς ἐπι-
 στήμης αὐτοῦ καὶ εἶπεν μαθητῆς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. 5
 ἐκεῖνος δὲ μαθὼν ὁποῖός ἐστιν ὁ Λέων, ἐπεθύμει τοῦτον ἰδεῖν, καὶ
 δούς τινι τῶν αἰχμαλώτων γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν φιλόσοφον
 ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποσχόμενος δεῦτερον αὐτὸν
 εἶναι ἐν τιμῇ. ὁ δὲ Λέων τὰ γράμματα ἀπολαβὼν ἀνήγαγε ταῦτα
 Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἐαυτοῦ ἐπιστήμης, καὶ 10
 δι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἔχει, προσλαβόμενος
 αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ ἔθετο, παραδοὺς αὐτῷ καὶ
 μαθητὰς διδάσκειν τοὺς εὐφρεστάτους νέων, παρέχων αὐτῷ πᾶσαν
 ἀπάθειαν. οὗτος καὶ μητροπολίτης μετὰ ταῦτα Θεσσαλονίκης
 D γέγονεν, ὑπὸ τοῦ ἀγιοτάτου πατριάρχου Μεθोधίου χειροτονη- 15
 θεῖς.

21. Τῷ ἰα' αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ
 τὸ Τρίκογχον καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα καὶ τὰς ἀναβάθρας τῶν
 δῆμων, ἴστυσι δὲ καὶ τὴν φιάλην ἐν ἧ ἔγνεται τὸ σαξιμοδέξιμον
 λεγόμενον, τῶν ἵππων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ 20
 χρυσῶν σαγισμάτων. ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς
 ἐποίησε τὸ λεγόμενον Μυστήριον, ἐν ᾧ, ἐν τῇ μιᾷ γωνίᾳ ὃ ἐὰν

15 καθαιρεθεῖς margo P

annemque transmeassent, eius unius corpus crocodilli tractum discer-
 ptumque vorarunt.

20. Leonis autem philosophi discipulus, qui et proditorem denun-
 tiarat, de sua scientia ab Amermumne interrogatus Leonis se philosophi
 discipulum professus est. ille porro, ubi quantus vir Leo esset audivit,
 eius videndi desiderio accensus uni alicui captivorum datis literis Leoni
 philosopho Cpolim scripsit, sancteque illi secundas ab se honoris partes
 obtulit. Leo literis acceptis ad Theophilum rettulit. Theophilus ex-
 plorata viri scientia, ac ubi tantum hominem nactum se in civitate co-
 gnovit, assumptum illum in palatio in Magnaura constituens, omnique
 donans immunitate, ingenuosissimos adolescentes disciplinas docere ius-
 sit. hic postea Thessalonicae metropolita creatus, a sanctissimo patriar-
 cha Methodio gradu motus est.

21. Anno eius undecimo exstruit imperator in palatio Triconchum
 cubiculum, et quod Sigma vocant, gradusque ac subsellia factionum.
 struit vero etiam Phialam, in qua fit quod Saximodeximum vocant,
 utrarumque partium equis transeuntibus, aureis instratis stragulis, sub
 Triconcho inferius structa machina fecit, quod vocant Mysterium; in

εἴη τις ἐν μυστηρίῳ προσεκεκρυφώς, ἔξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ φανερώς.

22. Ἐν τούτοις μαθῶν Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς ὅτι Θεοφάνης ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ὕμνων ποιητῆς καὶ Θεό- P 425
 5 δωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμωδοῦσι καὶ διελέγχουσιν, ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτόν, καὶ φησὶ
 "πόθεν ἐστέ;" οἱ δὲ εἶπον "ἐκ Παλαιστίνης." καὶ ὁ Θεόφιλος
 "καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες
 οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ μου;" τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων,
 10 τύπτεισθαι αὐτῶν τὰς ὕψεις προστάττει σφοδρώς. εἶτα καὶ βουνε-
 ρήσας μέχρις αὐτοῦ θανάτου, μετὰ θυμοῦ πρὸς τὸν ὑπαρχον
 ἔφη "ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ποιήσους στίχους ἔγγρα-
 ψον αὐτοὺς κολάσας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν" καὶ ἂν οὐκ εἰσὶ B
 καλοί, μή σοι μελέτω." τοῦτο δὲ εἶπεν διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὁσίους
 15 σοφωτάτους. οἱ δὲ ἅγιοι εἶπον "γράφε, γράφε, βασιλεῦ, τὸ
 δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τοῦ ἀναγνῶναι ταῦτα ἐνώπιον τοῦ δικαίου
 κριτοῦ." ὁ δὲ ὑπαρχος εἰς τὸ πραιτώριον τοὺς ἁγίους ἀγαγὼν
 γράφει οὐ μόνον ἐν τῷ προσώπῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στήθεσι τοὺς
 στίχους τούτους.
 20 πάντων ποθοῦντων προστρέχειν ἐν τῇ πόλει
 ἔπον πάναγγοι τοῦ Θεοῦ λόγου πόδες
 ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
 ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμῷ τόπῳ

quo, quicquid aliquis in uno angulo sese inclinans secreto locutus fuerit, in alio clare exauditur.

22. Inter haec comperto Theophilus imperator Theophanem ecclesiasticorum canonum ac canticorum auctorem, cum Theodoro fratre, secum ipsos agentes illius impietatem sugillare ac arguere, sibi illos sisti iubet, atque "unde estis?" aiunt illi "ex Palaestina." tum Theophilus "quid causae est cur cum patria relicta in urbem veneritis, morem non geratis meae maiestati?" quibus nihil respondentibus, eorum dure facies percuti iubet. tum taureis ad mortem usque cum cecidisset, ira furoreque ad praefectum ait "tolle eos in praetorium, versusque quos feceris, eorum inscribe vultibus. nec ulla tibi cura sit, sintne elegantes necne." hoc autem dixit, quod viri sancti eruditissimi essent humanioribusque literis probe instituti. ad quem sancti "scribe, scribe, imperator, quod liberit, ut qui haec lecturus sis in conspectu iusti iudicis." praefectus autem adductis in praetorium, eorum non solum vultibus sed et pectori sequentes versus inscripsit.

cunctis ad urbem accurrere affectantibus, castissimos in qua deus verbum pedes fixit, generi salutem ut humano daret, apparuere et isti venerando in loco,

Theophanes contin.

- σκεύη πονηρὰ δεσιδαίμονος πλάνης.
 C ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
 πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
 ἐκείθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
 πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες 5
 οὐκ ἔξαφῆκαν τὰς ἀθέτους μορίας·
 ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὰς ὄψεις
 κατακρίνονται καὶ διαίκονται πάλιν.
 εἶτα γράφας ἐξορίζει. καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων
 ἵππων, ἔτυχεν αὐτοὺς μῆναι εἰς Κάρτα λιμῆν. καὶ ἐπεὶ ὁ μέγας 10
 Μεθόδιος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοστρυγοῦς Θεοφίλου ἐγκεκλεισμένος ἦν
 D ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μνήματι μετὰ δύο ληστῶν, γράφου-
 σιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης δὲ τινος πιστοτάτου ἁλιέως,
 ὃς καὶ ὑπόργει τῷ ὄσῳ Μεθοδίῳ ἐν εὐτελεσί χρείαις. καὶ γὰρ
 κανδήλαν αὐτῷ διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τάφου ἀπενεγκὼν ἐκάμιζεν 15
 αὐτῷ ἐκάστῳ σαββάτῳ ἔλαιον φόλλης μᾶς, ὅπερ καὶ ἤρκει ταῖς
 ἑπτὰ ἡμέραις φωτίζον τοὺς ἐγκεκλεισμένους. συνέβη δὲ ἐν μιᾷ
 ἀσθενήσῃ τὸν ἁλίεον καὶ μὴ ἀπενεγκῆν τὸ κατὰ τύπον τοῦ σαβ-
 βάτου· τῇ δὲ προσευχῇ τοῦ ὄσιου τὴν λείψιν αὐτοῦ ὁ θεὸς παρε-
 μυσθήσατο, καὶ ἡ ἀπειλοῦσα σβεσθῆναι μέχρι τοῦ ἐτέρου σαββά- 20
 P 426 του ἔως ἔλαιον διήρκεσε λάμπουσα. διὰ τούτου οὖν τοῦ ἁλιέως
 γράφουσιν

21 [ἔλαιον] ἀπενεθῆναι addit margo P

superstitiosi erroris vasa pessima.
 et inde, multa postquam perfidi deo
 facinora perpetrassent turpia impie,
 ut desertores vertere iussi sunt solum.
 fugaque in urbem hanc delati, imperii caput,
 non destitere ab impura vaecordia.
 compuncti igitur facinorosi velut notis,
 ex urbe damnati pelluntur hac quoque.

sic inscriptis vultibus atque compunctis, equis publicis in exilium pulsati sunt; contigitque domicilium in portu Carta dicto habere. quod vero magnus Methodius ab eodem scelestissimo Theophilo in Antigoni insula in monumento cum duobus latronibus inclusus fuerat, scribunt ad eum Theodorus et Theophanes per fidelissimum quendam piscatorem, qui et sancto Methodio viliora ministeria devotus obibat. quod enim tenebrosum erat sepulcrum, ad lucernae usum singulis quibusque diebus sabbati olei follem afferebat; eisque inclusis ad lucem septem diebus praestandam satis erat. cumque aliquando piscatori aegra valetudine laboranti constitutum sabbato oleum afferre haud licuisset, eius deus defectum sancti precibus solatus est; cumque iam extinguenda lucerna videretur, ad alterum usque sabbatum lucere non destitit, donec oleum ei allatum est. per hunc igitur piscatorem scribunt.

τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ,
οἰκοῦντι τὴν γῆν καὶ πολοῦντι τὸν πόλον,
γραπτοὶ γράφουσι δέσμιοι τῷ δεσμῷ.

πρὸς οὗς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλιέως ὁ ὁσιος ἀντέγραψεν

5 τοῖς ταῖς βίβλοις οὐρανῶν κλησιγράφοις
καὶ πρὸς μέτωπι σωφρόνως ἐστιγμένοις
προσεῖπεν ὁ ζῶσαπτος ὡς συνδεδεμένοις.

(23) καὶ ἐν μὲν τῇ ἔξορᾷ τελευτῆ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος, οὗ τὸ
λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τοῦ Μιχαηλίτζη αὐτὸς ὁ κτίσας B

10 Μιχαὴλ ἕστερον ἀπεκόμισεν. ὁ δὲ αἰοιδίμος Θεοφάνης μέχρι
Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρου διήρκεσε, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Μεθόδιου
πατριάρχου γενομένου χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὡς
καὶ τινες ἀσχάλλοντας ἐπὶ τῇ τούτου χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας
ὅτι Σύρος ἐστὶ, καὶ τίς οἶδεν εἰ ὁρθόδοξος ὑπάρχει, μηδενὸς αὐ-
15 τοῦ μαρτυροῦντος; ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος Μεθόδιος λέγων “ἐγὼ ὑπὲρ
ταύτην τὴν μαρτυρίαν ἦν ἐπιφέρεται” δεῖξας τὴν ἐν τῷ προσώπῳ
γραφὴν “κρείττονι οὐ θέλω.”

24. Ἄξιον δὲ λοιπὸν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τάφου ἀνάκλησιν C
τοῦ ὁσίου Μεθόδιου διηγῆσασθαι. ἐπὶ ἑπτὰ γὰρ χρόνοις ἐν τῷ
20 δεινοτάτῳ καὶ στενωτάτῳ τάφῳ μετὰ δύο ληστῶν κατάκλειστος
γεγονώς, ἐπὶ Θεοφίλου τοῦτο μετὰ δαρμῶν ἀφορήτων καὶ τὴν
τῶν σιαγόνων θλάσειν καὶ τὴν τῶν ὀδόντων ἐκρῖζωσιν διὰ τὴν τῶν

2 κατοικοῦντι P 3 τῷ] οἱ P

vivo preempto vivificoque mortuo,
terram incolenti ac pariter calcanti polum,
scripsere vincto vincti et inscripti notis.

iis Methodius in hanc sententiam per eundem piscatorem rescripsit.
libris vicissim descriptos caelestibus,
faciesque non sine laude compunctos notis,
secum salutat vinctos vivos obrutus.

(23) ac quidem sanctus Theodorus in exsilio diem obit; cuius defuncti
corpus in Chalcedonis monasterium, quod vocant Michaelitzis, ab ipso
postea qui condidit Michaelie translatum est. inclitus vero Theophanes,
ad Michaeliem usque ac Theodoram vitae superstes, a sancto Methodio
patriarcha Nicaeae metropolita ordinatus est. ac cum non deessent qui
eius moleste ferrent ordinationem, dicerentque Syrum hominem esse,
nec liquere an esset orthodoxus, cui nemo testimonium perhiberet, re-
spondit sanctus Methodius, aitque eo quod secum ille defert (ostendens
inscriptam frontem ac compunctam) nullum se melius testimonium velle.

24. Iam vero operae pretium sit ut et modum enarremus, quo e
sepulcro sanctus Methodius revocatus est. iam ille annos septem cum
duobus latronibus dirissimo artissimoque sepulcro inclusus egerat; cui
Theophilus post durissima verbera, maxillas effractas ac dentes excus-
sos, ob cultum sacrarum imaginum reum addixerat. exiguum foramen

ἀγλων εἰκότων προσκύνῃσιν καταδικασθεῖς, ὅπῃν μικρὰν μόνον ἔχοντος τοῦ μνήματος, δι' ἧς τὴν εὐτελεῆ τροφήν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐλάμβανεν, συνέβη τῷ δευτέρῳ ἔτι τὸν ἓνα τῶν ληστῶν ἐκέισε

D ἀποθανεῖν. ἴστε δὲ πάντως οἷα δυσωδία καὶ σκωλήκων βρώσιν τοῦ σώματος τοῦ τῆς ψυχῆς ἐξελθούσης τίκτεσθαι. ἐκαρτέρησαν ὃ οὖν οἱ γενναῖοι, ὃ τε ὄσιος Μεθόδιος καὶ ὃ ἐναπολειφθεὶς ληστής, τὴν τοιαύτην ἀνάγκην. ἐπταετίας οὖν πληρωθείσης ἐξέλκεται ὃ ὄσιος τοῦ τάφου τρόπῳ τοιῷδε. ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος σχολὴν ἐν μελέταις ἔχων εὐρίσκει θεοῦ προνοία ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ παλατιοῦ γραφὴν ἣν νοῆσαι οὐκ ἠδύνατο. πέμπει οὖν ταύτην τῷ πα- 10

τριάρχῃ Ἰωάννῃ, ὁμοίως δὲ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι ἐν τῇ Μαγαυάρῃ τὴν φιλοσοφίαν, ὡς προείρηται, διδάσκοντι· καὶ ἀμφότε-

P 427 ροι ἐματαιώθησαν. λυπεῖται ὁ βασιλεὺς ἀγανακτῶν περὶ τούτου, ἐπὶ τισιν ἡμέραις κατηφῆς καὶ ἀτροφος διάγων. θαρρεῖ τις τῶν κουβικουλαρίων, καὶ φησὶ τῷ βασιλεῖ “ταύτην, δέσποτά μου, οὐ- 15

δεῖς ἄλλος διασυσφῆσαι δύναται τὴν γραφὴν εἰ μὴ ὁ ἐν τῷ μνήματι ἀποκεκλεισμένος Μεθόδιος. ἀλλ' εἰ κελεύει τὸ κράτος σου, λαμβάνω ἐγὼ τὰ ζητούμενα, καὶ πορεύομαι πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς νυκτὸς ὡς παρὰ γνώμην τῆς βασιλείας σου· καὶ πάντως λαμβάνη τὴν τούτων ἐρμηγείαν ἀναμφίβολον.” ὁ δὲ κατένευσε. καὶ τοῦ 20

B αὐτοῦ, ἤκουεν τοῦ ὄσιου λέγοντος “καλῶς ἤλθες, ἀδελφὲ Ἰωάννη κουβικουλάριε.” οὕτως γὰρ ὠνόμαστο. “οἶδα δι' ὃ ἤλθες ἀπο-

erat in monumento, quo vilem ei escam et aquam inferebant. porro contigit vertente anno altero ut latronem alter eo in lustris atque angulo diem clauderet. haud vero prorsus latet quantus e cadavere foetor exhalet, quanta vermium vis ebulliat, ubi humano fato animam efflaverit. sustinere tamen forti animo viri (tum nempe Methodius tum latro illi alteri superstes) istiusmodi necessitatem. septennio itaque expleto per hunc modum vir sanctus extrahitur. Theophilus imperator dum studiorum aliquid meditatur, dei providentia in palatii bibliotheca scriptum libellum incidit, cuius assequi sensum minime potuit. mittit ergo ad Ioannem patriarcham, similiter quoque ad Leonem philosophum, in Magnaura philosophiam docentem, ut a nobis dictum est superius. amborum tamen inanis conatus fuit. hinc imperator amaro animo ac indignabundus, dies aliquot morosus ciboque abstinens agit. interim cubiculo praefectorum non nemo, assumpta fiducia, in haec fere verba ipsum alloquitur. “hanc, domine mi, scripturam alius nemo explicare potest nisi qui in monumento inclusus tenetur Methodius. sed si iubet sacra maiestas, acceptis quae dubiae quaestionis sunt, noctu velut te inscio ad eum pergam; prorsusque nihil dubiam ac ancipitem expositionem referam.” annuit imperator; profectoque in insulam cubiculario, ac cum longe adhuc positus esset, audit sanctum dicentem “bene veneris, frater Ioannes cubicularie” (sic enim ille vocabatur). “scio quamobrem missus es a

σταλεις παρὰ Θεοφίλου. ἀλλ' ἐπίδος μοι χάρτην καὶ μέλαν." καὶ λαβὼν ἐπὶ τρισὶν λύσεισι ταῦτα ἐξέθετο. ἄπερ ἀναγνοὺς ὁ Θεόφιλος ἰθαύμασεν, καὶ ἀποστείλας ἤνεγκεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐσκήνωσεν εἰς τὸ λεγόμενον Σίγμα πλησίον αὐτοῦ, παραγγέλλας μηδένα ἀπὸ τῶν ἔξω εἰς αὐτὸν εἰσερχεσθαι πλην τοῦ ὑπουργοῦντος τῷ Θεοφίλῳ. αὐτὸς δὲ καθ' ἑκάστην πρὸς αὐτὸν εἰσέρχεται καὶ τῶν ζητουμένων ἐποιεῖτο τὴν ἔρευναν. ὁ δὲ γε καταλειφθεὶς ἐκεῖσε ληστής, καίπερ ἀφεθεὶς, οὐκ ἠθέλησεν ἐξελθεῖν, ἀλλὰ αὐτόθι ἐτελεύτησεν, σημείοις καὶ τέρασι μεγάλοις κατα- C
10 κοσμηθεὶς.

25. Τῷ αὐτῷ καιρῷ ἔπεσεν ἡ χρυσῆ τοῦ φανοῦ τοῦφα ἐν τῷ Ἀγουσιεῶ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐδόθη τῷ σκαλωτῇ παρὰ τοῦ βασιλέως νομίματα ρ'. στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πάντας, ὡς ἔθος, 15 ἐν τῷ στεφίμῳ.

26. Τῷ ἴσ' αὐτοῦ ἔτει πεπλήρωται ὃν κατεσκεύασε ξενῶνα, τὸν νῦν Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν τὰ πρῶτα γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου τοῦ ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἀνελθόντος ἐπὶ D
Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνους ἐκδοθέντα κουρα-
20 τῶρια εἰς τὸ κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τῶν ἐγγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ξενοδοχεῖον ἔπ' αὐτοῦ ἐκ πορνείου ἐχρημάτισεν. εἶτα γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τῆς Εἰρήνης υἱοῦ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γεγонуῖαν εἰς αὐτὸν τύφλω-

Theophilo. verum trade chartam et atramentum." qua accepta, tripliciter solutione nodum explicavit. lectis vero quae ille scripserat, Theophilus admirari; mittensque in palatium tulit, ac prope se in cubiculo, quod Sigma vocant, habitare praecepit; exterorum quemlibet ad eum accedere, uno duntaxat excepto illius ministro, prohibuit. ipse vero quotidie ad eum ingrediens, si quae dubiae quaestionis erant, ex illo exquirebat. latro autem in sepulcro relictus, quamquam liber dimissus erat, exire noluit, sed magnis signis ac prodigiis fulgens eo ipso loco vitae finem fecit.

25. Eodem tempore cecidit aureus globus laternae in Augusteo Iustiniani; datique scandalario centum nummi, quorum illa pretio restituta. coronat vero Theophilus Michaelem filium in magna ecclesia, cunctosque magnifice donat, uti in eiusmodi inaugurationum solenniis moris est.

26. Anno imperii Theophili duodecimo absoluta est domus hospitalis, quam nunc Theophili vocant; fueruntque primum Isidori patricii aedes, eius qui Roma cum Olybrio venit Constantino magno imperatore; multisque deinceps annis imperatoris addictas fisco, nobilium scortis feminarum habitaculum praebuere. Leone autem Isauro imperatore, quae aedes lupanar erant, in hospitalem domum cesserunt. exin Constantino Irenes filio, posteaquam a matre excaecatus fuerat, domus exstitere.

σιν. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μονάσασα μοναστήριον αὐτὸν κατεσκεύασεν καὶ τὰ Μετανοίας ἐκάλεσεν. ζῦλον οὖν μέγιστον τοῦ τρικλίνου ἀποκλασθὲν ἠπέλει πτώσιν, αἱ δὲ μονά-
P 428 ζουσαι τοῦ βασιλέως διερχομένου περὶ αὐτοῦ ἐδεήθησαν. ἐκνεύσας οὖν καὶ τὸν οἶκον θεασάμενος καὶ ἄρεσθεις μετοικίξει μὲν τὰς 5 μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ, αὐτὸν δὲ κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας ξενῶνα πεποίηκεν, ἐπιδοὺς χρήματα καὶ προάστεια, καὶ τὰ Θεοφίλου ἐπονομάσας.

27. Δυσεντερικῶ δὲ νοσήματι περιπαρεῖς ὁ βασιλεὺς βουλὴν βουλευέται μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου. 10 εἰδὼς γὰρ ὅτι πολλὴν πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρσαι καὶ ἐκ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, ἐφοβήθη μή πως αὐτοῦ τελευ-
B τήσαντος αὐτὸν καταστήσωσι βασιλεῖα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀπωσάμενοι· καὶ ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν τηρήσει εἶχεν. εἶτα βαρηθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου προστάσσει ἀποκε- 15 φαισθῆναι αὐτόν. καὶ τὴν κεφαλὴν ἰδὼν ἔφη “ἄρτι, Θεόφοβε, καὶ σὺ ἀνεπαύης καὶ ἐγὼ ἀπεφρόντισα.” καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀπέφροξε. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀπεκομίσθη, τὸ δὲ τοῦ Θεοφόβου ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ναρσοῦ. ἐπὶ τούτοις τῶν Περσῶν 20 ἐπιζητούντων τὸν Θεόφοβον, τί ἄρα γέγονε, οἱ τοῦ βασιλέως ἐπει-
C σαν αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ διαιτῶσθαι. τούτῳ τῷ τρόπῳ διαβε-

quo defuncto illius uxor sanctimonialis institutum amplexa, monasterium construxit, ac Metanoceas (id est Paenitentiae) nuncupavit. triclinii igitur maxima confRACTA trabes ruinam minabatur. sanctimoniales vero illac iter habentem Theophilum opem ferre rogarunt. ille itaque caput protendens, domumque conspiciens ac ea delectatus, sanctimonialibus in aliud monasterium translatis, omnisque generis ornata exulta domo, peregrinis excipiendis hospitalis ritu eam addixit, opibusque ac pomeriis locupletatam Theophili vocavit.

27. Dysenteriae autem morbo laborans imperator, eiusque gravior doloribus cruciatus, consilium cum suis gregalibus de Theophobo Persa inquit. cum enim non nesciret multa eum apud Persas, quin et apud procerum non paucos, pollere fide iisque carissimum esse, timuit ne forte ipso vivis exempto, spreto Michaelē filio, imperii fasces Theophobo deferrent. mittens itaque in palatium adductum eum sub custodia habebat. exinde ingravescente morbo cervicē illi abscindi iubet. vidensque exsectum caput “iam” inquit, “Theophobe, tum tu in vivis esse desiisti, tum ego curis solutus sum;” diroque mox cruciatus male spiritum abrupt. eius in SS. apostolorum elatum funus, Theophobi in eius domum prope Narsētis aedes. inter haec Persis exquirentibus Theophobum, quid utique illo factum esset, vivere eum in palatio aulici asseruerunt.

βόηται παρὰ Πέρσαις ἄχρι τῶν ὕδων χράτων θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφοβον.

Κόσμου ἔτος 635, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ὠλέ, Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα ἔτη 14, μόνος ἔτη 10, καὶ σὺν 5 Βασιλείῳ ἔτος 4 μῆνας 8, ὁμοῦ ἔτη 27 μῆνας 4. ἡ Θεοδώρα εὐσεβὴς οὕσα καὶ πιστὴ καὶ ὁρθόδοξος ἔτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς πεφιόντος λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐτίμα καὶ ἐσέβeto ἥτις γνώμη μὲν αὐτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου καμικλείου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τῆς ἐκκλησίας τὸν ἄθιον πατριάρχην Ἰωάννην, καίπερ σὺντεκνον αὐτῆς ὄντα, περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ εἰς τὸ καλούμενον Κλειδίον ἐν τινι μοναστηρίῳ. κακεῖ αὐτὸν τὰς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνας καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν ἀρχιστρατήγων κατορθύσαντα, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξορύξαι ἠβουλήθη· κωλυθεῖσα δὲ πέμπει καὶ μαστιζει αὐτὸν δια-
10 κείσας λάραις, εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον. τοὺς δὲ ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐνώσασα, τὴν ὁρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν καὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰρήνησεν τῇ πρώτῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν. ἐξελαύνει τοῖνον Θεοδώρα τὸν ἀλιτήριον Ἰαννῆν τοῦ πατριαρχείου τρέπω τοῦδε. δηλοῖ γὰρ αὐτῷ
15 διὰ Κωνσταντίνου δρουγγαρίου τῆς βίβλης ὡς πολλοὶ πολλαχόθεν συνελθούσῃς εὐλαβαῖς τε ἄνδρες καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποίησαντο

percrebuit hactenus ea fama apud Persas, Theophobum handquaquam mortem gustasse.

Mundi annus 6335, divinae incarnationis 835, Romanorum imperator Michael et Theodora annos 14, Michael solus annos 10, Basilio collega annum 1 menses 4, simul annos 27 menses 4. Theodora cum pia esset et fidelis et orthodoxa, marito adhuc in vivis agente sacras imagines colebat ac venerabatur. haec sua ipsa sententia, simulque illi auctore et hortante Theoctisto caniciei praefecto et logotheta, impium patriarcham Ioannem ecclesia eiicit, tametsi eius compater erat, atque in monasterium quoddam, quod Clidium vocant ad Stenum, exsilio relegat. illic agens, cum Christi dei nostri sanctaeque deiparae, nec non caelestis militiae principum imaginibus oculos effodisset, in eam sententiam Theodora ierat ut et illi lumina effoderet. verum non siverunt quorum res consilio gerebantur; quocirca mittens ducentis flagris caedit, sanctumque Methodium inducit; ac quos Theophilus monachos ac episcopos relegaverat, in unum cogens, orthodoxam fidem confirmavit, primaque dominica quadragesimae pacem ecclesiae reddidit. eiicit itaque Theodora patriarchae aedibus scelestissimum Iannem in hunc fere modum. mandat per Constantinum excubiarum drungarium, multos undique religiosos viros ac monachos in unum

πρὸς τὴν βασιλείαν μου τοῦ τὰς πανσέπτους κελῦσαι ἀναστηλω-
 θῆναι εἰκόνας. εἰ μὲν οὖν ὁμόλογος εἶ τούτοις καὶ σύμφωνος,
 καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἢ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἀπολαμβάνετω.
 εἰ δ' ἀμφίβητος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχων εὐθεΐαν, τοῦ μὲν θρό-
 νου ἔξω γενόμενος καὶ τῆς πόλεως κατὰ δὲ προάστειόν σου διάβη- 5
 θῆι, μέχρις ἂν ὁ σύλλογος τῶν ἁγίων πατέρων γένηται μετὰ σοῦ·
 οἶδε γὰρ ἔτοιμοι διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ πείθειν σε
 περὶ τούτων κακῶς λέγοντα." ὁ δὲ πατριάρχης ἢ μᾶλλον φατριάρ-
 C χης κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ Θεσσαλὸν τρίκλινον τρηκαῦτα
 ἀνέκειτο ἐπὶ σκίμπος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς 10
 εἶμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν βουλευσασθαι ἔφη
 περὶ τούτου καλῶς καὶ τὸν ἀποκομιστὴν εὐθύς ἀπέστειλεν, καὶ
 θῦκτον ἢ λόγῳ ἐγχειρίδιόν τι λαβὼν τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας
 ἀπέτεμεν, ἃς ἦδει δειλίαν μὲν καὶ οἶκτον ἐκ τῆς αἵματος διαφιλοῦς
 ἐκχύσεως ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον οὐ- 15
 δαμῶς. θροῦς οὖν καὶ βοῇ εὐθύς τις περιήχει τὴν ἐκκλησίαν,
 οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς προφθάνουσα τοῦ
 D δρουγγαρίου, ὡς ἢ δέσποινα διὰ τοῦ δρουγγαρίου τὸν πατριάρχην
 κατέσφαξεν. τῶν οὖν λεγομένων ἑταστῆς ἀκριβῆς ὁ πατριῆκος
 Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτὰς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας γενομένας 20
 ἤρέμα πως κατεφάρμασεν, καὶ τὸ δρῶμα τὸν ἔλεγχον οὐ διέφυγεν,
 αὐτῶν τῶν θεραπόντων κατειπόντων αὐτῷ καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄρ-
 γανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλόμενα. ἔκτοτε οὖν

collectos supplicationem porrexisse, ut omni veneratione colendas imagi-
 nes erigi ac restitui pro imperio iuberet. "siquidem ergo" ait "in ean-
 dem et ipse confessionem consentis, suum dei ecclesiae ornatum recipiat.
 sin autem haesitas nec recto mentis sensu incedis, relicta sede ac urbe
 ad suburbanum tuum discedito, donec sanctorum patrum coetus una te-
 cum rem pertractaturus coeat. in promptu enim habent disceptare ac
 disputare, deque his male sentientem ad saniozem sensum reducere."
 verum patriarcha, seu (verius dicam) patriarcha, in Thessalo triclinio in
 aedibus patriarchalibus in suppedaneo scabello id temporis iacens, audi-
 tis divalibus iussis, moxque eorum auditione animo saucius, probe se
 eius rei gratia deliberaturum respondit; ac statim nuntium remisit, di-
 ctoque citius arrepta lanceola ventris sibi venulas incidit; quas vulgo,
 cruore copia effluente, timorem ac miserationem excitaturas, non vero
 mortem aut periculi aliquid creaturas noverat. sublatus itaque statim
 rumor ac clamor totam late personat ecclesiam, quin et ante drungarium
 aulam occupat, Augustam illius opera patriarcham necesse. misso itaque
 Barda patricio, qui diligenter rem inquireret, sensim ex industria de-
 prehensum facta vulnera; nec fabula ullo colore tegi potuit. ipsi famuli
 in eum rei testes; prolata in medium sectionis organa, lanceolae scilicet
 in eum usum sanguinemque aperta vena minuendum compositae. iam

σδδενός λόγου ἀξιωθείς, ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ αὐτοφώρῳ αἰτία ὑπειλημμένος, τῆς ἐκκλησίας ἀπελαύνεται ὁ ἀλιτήριος καὶ κατὰ τινα μονὴν ἐν τῷ Κλειδίῳ περιορίζεται. ἐν ἧ ἁγίων εἰκόνας ξέσας, τοῦτον ἡ βασίλισσα μάστιγι διακοσίαις παιδεύει, καὶ κατὰ τὸ προά-
5 στειον αὐτοῦ, ὃ λέγεται Ψυχά, ἀποστέλλεται.

2. Οὗτος οὖν ὁ προρρηθεὶς Ἰωάννης πατριάρχης, ὁ δι' P 430
οἰκείαν ἀσέβειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομασθεὶς, οὐκ ἔπη-
λός τις καὶ ξένος ἀτόχθων δὲ καὶ τῆς βασιλίδος τῶν πόλειων βλά-
στημα καὶ ἐκ λίαν ἐγγενοῦς καταγόμενος σειρᾶς, τῆς οὕτω τῶν
10 Μωροκαρδανίων λεγομένης, καὶ τῆς τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμισδοῦ μονῆς ἡγούμενος ἄνωθεν
ὦν καὶ τοῦ βασιλέως κληρικοῖς καταριθμούμενος, διαφερόντως
παρὰ Μιχαὴλ ἡγαπᾶτο τῷ Τραυλῷ, εἴτε τῷ μόνῳ τούτῳ κοινω-
νός εἶναι τῆς τούτου αἰρέσεως, εἴτε καὶ τῷ διαφέρειν ἐπὶ λογιό-
15 τητος δόξαν τινα ἐσχηκώς· πλὴν ἡγαπᾶτο, καὶ τοῦ Θεοφίλου δι-
δάσκαλος ἐγκαθίσταται. καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν B
ἡνίας, σύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾶ, εἰδ' ὕστερον καὶ
πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τιὰς
διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. καὶ γοη-
20 τεῖα τοιαύτη. ἔθρους ποτὲ τρισὶν ὕφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου,
ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ, τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατέτρεχε καὶ
ἐληΐζετο. ὡς εἰκός οὖν ἀδυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ

2 εὐλημμένος?	5 ἀποστέλλονται P	10 Μωροκαρδανίων
alter ms. c. margo P	12 τοῦ] τοῖς?	13 εἴτε μόνῳ τῷ?
19 καὶ ἡ γοητεία?		

ergo quasi nullius fragis (quippe in tali manifesto deprehensus facinore) miser ecclesia pellitur et in monasterium quoddam Clidium nomine relegatur; ubi cum imagines abraderet, ducentis Augustae flagris vapulat, et ad sua suburbana mittitur, quae vocant Psica.

2. Hic igitur, quem dicebam, Iohannes patriarcha, pro sua impietate Iannes appellatus uno piorum filiumque suffragio, non advena quispiam ac extraneus fuit, sed indigena urbisque Augustae civis, ex ingenua ac praenobili Morocardianorum, ut vocant, ortus prosapia; monasterique sanctorum Sergii et Bacchi, quod est ad Hormisdae aedes, olim praefectus, interque palatinos clericos cooptatus a Michael Balbo tenere amabatur, sive uno hoc quod fovendae haeresis illi socius erat, sive etiam pro ea eruditionis laude qua aliqua pollere videbatur. quovis certe titulo amabatur, ac Theophili praeceptor praeficitur. Theophilus mox imperii habenas adeptus syncelli prius honore donat, tumque etiam patriarcham Cpolititanum constituit, cum is illi divinatione ex pelvi ac praestigiis quaedam futurorum vaticinia ederet. praestigiae in eo positae. gens quaedam infidelis truciorque tribus ducibus quandoque Romanam dicionem incurabat atque vastabat. ea res, ut par est, animi anxium tristemque Theophilum omnesque subditos habebat. maestitiam

τοῦ ὑπηκόου παντός, ἀποσκευάσασθαι πον τὴν ἀθυμίαν οὗτος
 συμβουλευέει, θάρρους τε πληρωθῆναι καὶ χαρᾶς, εἴ γε μόνον
 C τῇ τοῦτου ἐπακολουθῶσιν βουλή. ἣ δὲ ἦν τοιαύτη. ἐν τοῖς εἰς
 τὸν εὐριπον τοῦ ἵπποδρομίου χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι
 ἀνδριᾶς τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλαῖς, ἃς κατὰ τινα στοιχειώ- 5
 σιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀρχηγούς ἀγγεν. σφύρας οὖν
 μεγίστας σιδηρᾶς τρεῖς προσέταττεν γενέσθαι καὶ ἀνδράσιν ἐγχει-
 ρισθῆναι ἰσχυροτάτοις τρισίν. πόρρω δὲ τῶν νυκτιῶν ἐπὶ τὸν
 ἀνδριᾶντα ἦσαν ἀμφότεροι, ὁ μὲν Ἰανθῆς διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος
 ἑαυτὸν περισκεπών, οἱ δὲ ἄνδρες μετεώρους τὰς σφύρας ἔχοντες. 10
 καὶ αὐτὸς τοὺς στοιχειωτικὸς λόγους ἐπειπὼν παλεῖν ἕκαστον ὡς
 ἔχει δυνάμειωσ προσεῖπε νευνικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. καὶ οἱ μὲν δύο
 D τὰς δύο τοῦ ἀνδριᾶντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν, ὁ δὲ ἕτερος μικρὸν
 μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὄλην τοῦ σκηνώματος ἐναπέτεμεν. τού-
 τοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνους ἐξηκολούθει· ἔριδος γὰρ 15
 κραταιᾶς αὐτοῖς ἐπισπεσούσης καὶ ἐμφυλλου μάχης, ὑπὸ τοῦ
 ἐνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν τῶν κεφαλῶν ἐκτο-
 μὴν, τοῦ τρίτου μόνου διασωθέντος, οὐχ ὕγιως δέ. οὕτως εἰς
 τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρήσαν πρὸς τὰ οἰκεῖα αὐθις μετὰ
 φηγῆς ἀφορμᾶ καὶ συμφορᾶς.

3. Τῆς δὲ Θεοφιλοῦς, ὡς εἴρηται, Θεοδώρας τῇ ἐκκλη- 29
 σία τὸν ἑαυτῆς κόσμον δούσης (ὑπὸ γὰρ Λέοντος τοῦ Ἀμαληκίτου
 P 431 ἕως τῆς ὀρθοδοξίας ἐπὶ τριάκοντα χρόνους κατεῖχον οἱ εἰκονοκαῦ-
 σται τὰς ἐκκλησίας) αἵτησιν ποιεῖται πρὸς τοὺς παρόντας ἁγίους

Ioannes ponere iubet, pectusque securum ac gaudii plenum gerere, si modo eius velit consiliis morem gerere. id vero illi consultum. inter aeneas Circi statuas ad Euripum unam quandam tricipitem stare: eius tria illa capita magice consecrata ad gentis illius referri duces. iubet ergo tres maximos malleos tribus viris robustissimis in manus tradi. profunda itaque nocte utrisque ventum ad statuae locum: Ioannes laici habitu sese occultabat, viri autem stabant sublatis malleis, cum ille magicis secum invocationibus peractis unumquemque fortiter omnique robore atque viribus ictum dare clamorosus inceptor praecipit. ac unus quidem et alter duo capita decusserunt: tertius vero inflexit quidem ille paululum, non tamen etiam totum a trunco amputavit. sic igitur se fere ducum res habuere. gravis inter illos orta discordia in bellum civile prorupit. ex illo unus alterque ceciderunt; tertius unus ipse superstes fuit, etsi non sano prorsus robore. in eum modum ad nihilum redacta gens illa ad sua rursus se fuga, ingentique clade attrita, recipit.

3. Postquam igitur religiosissima, quam dicebam, Theodora suum ecclesiae ornatum reddiderat (a Leone enim Amalecita ad restitutionem imaginum solennia annos circiter triginta imaginum incensores igniarii-que sacrilegi ecclesiarum potiti erant), petitionem ad patres qui collecti

πατέρας, λέγουσα “οἶδα ὅτι δέδωκεν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἕξουσίαν ἐπὶ τῆς
 γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἐπέπερ
 σὸν ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, ὡς οἴδατε πάντες, δικαιοκρίτης μὲν εἶ
 καὶ τις ἄλλος ἦν, καὶ πάντα καλῶς διοικῶν, ὡς μαρτυρεῖτε, εἶχε
 5 δὲ μόνην ταύτην τὴν αἵρεσιν, ἣν καὶ τελευτῶν ἀπηρνήσατο, καὶ
 μετὰ δακρῶν κατ’ αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἕξόδου, ἐμοῦ τούτῳ ταύ-
 τας δούσης, τὰς ἁγίας εἰκόνας κατεφίλησε, καὶ οὕτως ἐξέπνευσε, B
 δότε μοι καὶ αὐτοὶ χάριν ἐγγράφως ἀφεθῆναι αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν
 ταύτην μόνην· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐ φροντίζω.” πρὸς ἦν οἱ
 10 πατέρες τὰ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα καὶ δακρῶσαντες τοῖς
 αὐτῆς ἐπικαμπτόμενοι δάκρυσι, πρὸς δὲ καὶ τὴν τῶν ἁγίων εἰκό-
 νων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι’ ἐγγράφου ἀσφα-
 λείας τὴν πίστιν τούτου τῆ δεσποίνῃ ἐδίδοσαν. ἐφ’ οἷς τὴν ἐκ-
 κλησίαν βεβαίως καταλαβόντες, καὶ Μεθοδίῳ τῷ ἀγιωτάτῳ τὴν
 15 τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῆ πρώτῃ τῶν ἁγίων νη-
 στείων κυριακῇ σὺν τῇ βασιλίσση πάννηχον ὑμνωδίαν ἐν τῷ τῶν C
 Βλαχερνῶν τῆς Θεοτόκου ναῷ ἀφ’ ἐσπέρας τετελεκότες, τῆ ἑσθῆν
 μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ λόγου τεμένει καταλαμβάνουσι,
 καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὔθις ἢ ἐκκλησία λαμβάνει τῆς θείας μν-
 20 σταγωγίας τελεσθείσης ἁγνῶς, πάντων τῶν αἵρεσιωτῶν ἐν πάσῃ
 τῇ ὑφ’ ἧλίῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων μετὰ καὶ τοῦ ἀρχιερέως
 αὐτῶν, ὃς ἦν ὁ προειρημένος Ἰωάννης.

erant, in haec verba offert. “non me latet datam vobis a deo potestatem dimittendi peccata super terram, quemadmodum sacris Christi evangelii tabulis perscriptum est. quandoquidem igitur Theophilus, ut scitis omnes, iustitiae, si quis alius, tenax fuit, ac cuncta probe administrabat, ut et ipsi testamini, unaque hac duntaxat haeresi laborabat, quam et in extremis agens abnegavit, subque exitus horam oppletus lacrimis, me offerente, sacras imagines osculo veneratus in eum modum efflavit animam, vos quoque hanc mihi scripto facite gratiam, ut et hoc unum illi peccatum dimittatur: nam de reliquis secura sum.” ad quam patres, cum primum quidem conticissent, tumque eius provocati lacrimis in lacrimas ipsi perinde prorupissent, ac cum praeterea hoc molirentur ac satagerent, ut sanctarum imaginum cultum statuerent, uno calculo ac sententia eius rei securitatis fidem scriptam Augustae tradiderunt. quo pignore rata ecclesiam possessione adeuntes, summique sacerdotii dignitate sanctissimo Methodio reddita, dominica prima sanctorum ieiuniorum una cum Augusta, totam noctem sacris canticis in Blachernarum dei genitricis aede a vespera peragentes, solenni mane supplicatione ad magnum dei verbi templum adeunt, ac suum rursus ecclesia recipit ornatum, divinis sancte pureque concelebratis mysteriis, cunctisque in universo orbe haereticis, cum eorum quem dixi antistite (id est Ioanne) depositioni subiectis.

4. Οὗτος οὖν μετὰ τῆς αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμορίας τῇ καθαιρέσει ὑποβληθεὶς οὐχ εἴλετο ἡσυχῇ διάγειν τὸν ἑαυτοῦ
 D κατὰπτυστον βίον, ἀλλ' ἔτι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐνεανιεύετο. καὶ γὰρ ὑπερόριος πάλιν ἐν τινι μονῇ γεγονώς, εἰκόνας θείας κατὰ τὸν ὄροφον ἰσταμένης καὶ ἀτενῶς ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων 5 οὗτος ὄρῶν τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατιοῦσαν θῆαν, καθαιρείσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκέτου προστάττει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορῦντεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων ὡς τὴν αὐτῆς οὐ δύναμαι μορφὴν ἐνορᾶν. ἤκουστο γοῦν ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰαννῆ ἐκτυφλοῖ. ἀλλ' οὐδ' οὕτως 10 ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἔρᾶν, μῶμον δέ τινα λειριᾶτο
 P 432 μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ τῷ ἐν ἁγίοις Μεθωδίῳ προσάπτειν, καὶ γυναικὰ τινα φρεναπατήσαντες κρυψιγαμίας ἔγκλημα τούτῳ ἐπεισφέρουσιν. ὁ δὲ μακαριώτατος πατριάρχης μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογιζεσθαι τὰ κρῆφια αἴσχη ἀπογυμνοῖ, καὶ εἴρητο παρὰ 15 τὸ εἰκὸς μεμαρασμένα. καὶ τὸ αἴτιον ἔρωτηθεὶς εἶπεν ὅτι διὰγοντός μου ἐν Ῥώμῃ, ἐπεὶ τοῖς γαργαλισμοῖς ἐκινούμην, τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ προσῆλθον δεόμενος· ὃς τῇ νυκτὶ ἐπιστὰς τῇ δεξιῇ τὰ αἰδοῖα κατεπίασεν, ἐπιφθεγξάμενος μὴ τοῦ λοιποῦ ποιεῖσθαι
 B φιληδονίαν. ἐγὼ δὲ σφοδρῶς ἀλγήσας διυπνίσθην, καὶ ἔκτοτε 20 ἀβλαβῆς διέμεινα. ἀλλὰ μὴν τὸ γύναιον ἀσφαλῶς κρατηθὲν πάντα ἀφηγήσατο, καὶ τὸ δοθὲν αὐτῷ χρυσίον τοῖς ἀποδέσμοις ἔτι περιειλημμένον καὶ τῇ αὐτῶν βούλλῃ σεσημασμένον ὑπεδείκνυε. καὶ

4. Hic igitur cum sodalitia, sic ut dictum est, gradu motus inque ordinem redactus, haud tamen adduci poterat ut execrabilem vitam suam quiete transigeret: sed adhuc ferociebat adversus sanctas imagines. rursus enim in quodam exsul monasterio, cum divina quaedam imago in tecto consistens intentis in eum oculis quasi despiceret, non ferens ille desuper intuentem, deponi per quendam famulorum iubet eiusque oculos effodi, unum hoc satisfactionis addens, non posse se illius formam cernere. audivit Augusta, ipsiusque Iannis caecat lumina. at ne sic quidem quietis amorem in animum induxit, sed hoc studebat cum sodalibus, ut S. Methodii famae labis aliquid quovis modo adspergeret. seducta itaque muliercula quadam stupri expostulant. beatissimus autem patriarcha, qui petra scandali videri nollet, nudatis a se verendis partibus, iis emarcidis secus ac se res solito habeat exsuccisque inventus est. causam rogatus ait "cum Romae versarer ac carnis titillationibus sensuque libidinis pulsarer, supplex precibus ad apostolum Petrum accessi. adstitit ille noctu, easque partes tangens ait 'deinceps securus esto a libidine.' ego autem gravi concitus dolore somnum excussi, exque illo tempore a libidinis aestu illo immanis fui." quin et mulier tuto servata tentaue fabulam omnem enarravit; aurique vim datam adhuc colligatam, ipsorum denique sigillis munita signacula ostendit. exposcebant indices

αὐτοὺς μὲν τιμώρειν ἐβούλοντο, τῇ δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου παρακλήσει τούτους εἶασαν.

5. Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἤγον τῆς ὁρθοδοξίας λεγομένην κυριακὴν, ἐν τοῖς τοῦ Καριανοῦ παλατίοις, ἔπερ
 5 ἔνεκεν τῶν ἑαυτοῦ θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἀνωκοδόμησεν, ὑπὸ C
 Μαυρικίου τοῦ βασιλέως ὡς τὸ πρῶτον κατασκευασθέντα, ἡ βασιλίς Θεοδώρα ἔπαιν τὸ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα εἰστία, καὶ οὐκ ἦν ὅστις μὴ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερέων καὶ ὁμολογητῶν· μεθ' ὧν καὶ ὁ Νικαῖος Θεοφάνης ἦν. ἕπει δὲ τὰ τῆς εὐωχίας παρήκμασε καὶ
 10 τὰ τραγῆματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειντο, συνεχῶς ἀτενιζούσης τῆς βασιλίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τοῦ ὄσιου Θεοφάνους καθορώσης καὶ στεναζούσης συνέβη καὶ τοῦτον ὡς ἔξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμησάι καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ἀτενίζουσαν αὐτῷ.
 φήσαντος γοῶν “τίς ἄρα ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἐμέ σου ἀτενοῦς ὀρά- D
 15 σεως;” ἡ δὲ ἔφη τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θανατοῦσθαι καρτερίαν σου καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δρᾶσαντος ἀπήγειαν. καὶ ὁ μακάριος Θεοφάνης μηδὲν εὐλαβηθεὶς ἢ τῶν προσηφαλισμένων διανοηθεὶς “ὑπερ ταύτης τῆς γραφῆς” ἔφησεν εὖ μάλα τραυῶς “ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ σφοδρότερον διαδικάσομαι τῷ ἀνδρὶ σου.”
 20 τοῦτο ἀκούσασα ἡ βασίλισσα, καὶ περίλυπος γενομένη καὶ σύνδακρυς, ἔφη πρὸς τὸν ὄσιον “αὐταὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὑποσχέσεις ὑμῶν καὶ ὁμολογαί, ὡς μὴ μόνον οὐ συγκεχωρηκέναι ἀλλὰ καὶ

injustas ex eis poenas: verum S. Methodii deprecatione exorata clementia immunes dimisit.

5. Cum igitur per eius diei festam incanditatem (dominicæ scilicet ὁρθοδοξίας, quam vocant, id est restitutionis imaginum) ad Cariani regias aedes, quas Theophilus filiabus, in quibus habitarent, extruxerat ac Mauricius imperator primum conderat, universum ecclesiæ coetam Theodora Augusta dapibus acciperet, nec a convivio ullus sacerdotum, ullus confessorum abesset: quibuscum affuit et Theophanes Nicaeae episcopus. ubi itaque convivii ardor deferbuerat, iamque tragemata ac placenta, quæ scilicet secundarum mensarum sunt, apposita erant, Augusta intentis iugiter oculis inscriptum Theophanis vultum oblegente ac ingemiscente, contigit ut et ipse velut ex condicto vicissim adspiceret, eiusque in se obversos dominae oculos fixosque adverteret. quaerit itaque, quid causæ sit cur sic intenta in illum adspiceret? respondit illius se tolerantiam admirari ex inscriptis ori literis, eiusque qui oblegentem auctor exstitisset saevitiam. tum beatus Theophanes nulla reverentia ductus, nec quæ iam sancte promissa erant animo reputans, “eius” inquit clara admodum voce “scripturæ nomine adversus virum tuum in incorrupto dei iudicio acris disceptabo atque contendam.” his Augusta auditis, maestoque animo facta, ac lacrimis offusa, “haec” inquit ad sanctum “vestrae scripto firmatae promissiones ac munera, ut non solum viro non indulgeatis, sed et actionem ipsi intendatis atque in iudicium

P 433 πρὸς ἀγῶνας ἄγειν αὐτόν;" "οὐ" φησιν ὁ πατριάρχης ἀθῶνρον ἀναστὰς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, "βασίλισσα, οὐ· ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς ὀλιγορίας τούτου λογιζομένης εἰς οὐδέν." οὕτω μὲν οὖν ἐσιγάσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθη ἀκῶματα διέμεινεν. 5

6. Ἀνεφάνη δὲ τις καὶ ἑτέρα αἵρεσις ἣ οὕτω τῶν Ζηλικίων λεγομένη, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγῷ, Ζήλικι μὲν ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τὴν τῶν σηκηῆτις ἐν πρώτοις τιμὴν. ἔθεραπεύθη δὲ καὶ πρὸς θεοσέβειαν μετηνέχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου B μόνου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων καταξιώθέντων 10 χρίσεως τῶν ἀντιποιομένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

7. Τῷ β' αὐτῆς ἔτει ἀπέστειλε Θεοδώρα Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην κατὰ τῆς Κρήτης, καὶ κακῶς τοῖς ὑπὸ χεῖρα χρησάμενος αὐτὸς μὲν τὴν φυγαδεῖαν ἠσπάσατο, ὁ δὲ στρατὸς μαχαίρας ἔργον τοῖς ἐν Κρήτῃ γέγονεν. 15

8. Τῷ γ' αὐτῆς ἔτει Ἄμερ κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσαντος αὐτὸν πάλιν Θεοδώρα ἀπέστειλε μετὰ πολλῆς δυνάμεως· καὶ πόλεμον ἐν τῷ Μαυροτόπῳ γενομένου πάλιν ἠττᾶται, καὶ πολλῶν ἀνααιρεθέντων πλείους οἱ κρατηθέντες ἦσαν. Θεόκτιστος δὲ πρὸς C τὴν βασίλισσαν ἐλθὼν πάλιν τῆς αὐτῆς οἰκειότητος εἶχετο, καὶ τῷ 20 τῆς Ἀγιοίστης Θεοδώρας ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους ἐλθὼν τὴν ἦτιαν τούτῳ προσῆπτε καὶ ἀνείθετο, ὡς τῇ παραινεῖσει τούτου καὶ τῇ συμβουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτρώθη στρατόπεδον.

trahatis?" "non" inquit surgens confestim patriarcha ac reliqui sacerdotes, "non plane, sed firma erunt nostra promissa, illa huius spritione nihili habita." sic quidem illa sedata sunt, manseruntque ecclesiae scita inconcussa.

6. Fuit et alia quaedam haeresis, quam Zelicum vocant, cum suo auctore, qui ipse Zelix nuncupatus a secretis cum primis dignitate fulgebatur. emendatus vero est et ad sanam doctrinam traductus in regio processu, his qui illi adhaeserant sociisque unguenti duntaxat unctione cum novis luminibus atque vestibus delibutis, eorumque splendide apparatu perfectis.

7. Anno Theodoraе imperii altero missus Theoctistus logotheta adversus Cretam; maleque subditis usus tum ipse fugam iniit, tum exercitus Cretensium ferro necatus est.

8. Illius imperii anno tertio, suscepta Amerae adversus Romaniam expeditione, Theodora eundem rursus Theoctistum cum ingentibus copiis in illum misit; commissoque praelio in Maurotopo iterum superatus est, multisque caesis, plures fuere captivi. Theoctistus ad Augustam reversus eadem rursus illius potitur necessitudine; habitoque cum Barda Augustae fratre colloquio cladem ei adscribit, velut eius hortatu ac consilio caesus sit ac profligatus Romanus exercitus.

9. Τῷ ζ' ἔτει τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἀνδρονθέντος καὶ τοῖς κληρονομοῦσι καὶ ἀκαθαρταῖς σχολάζοντος, ἐπεὶ ἔγνω Θεοδώρα συμφιλιωθῆναι αὐτὸν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἰγγηρος, μισουμένην δι' ἀναίδειαν τῇ Ἀνθούστῃ καὶ τῷ λογοθέτῃ, ζεύγυσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, καὶ στεφανοῦνται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῷ εἰς τὴν Λάφνην. D

10. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς ἤγαγε τῷ βασιλεῖ ἵππον θαυμαστὸν καὶ γενναῖον, σκληρότατον δὲ πάνι, ὡς μὴ δύνασθαι τινα ἰδεῖν κἄν ἀπὸ τῶν δδόντων τὸν χρόνον αὐτοῦ. ἀχθομένοι οὖν ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως, παρὼν Θεοφιλιτῆς ἐκεῖνος ὁ τῶν νομῆρων τότε καὶ τοῦ τείχους κόμης ὧν εἶπεν τῷ βασιλεῖ "ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἀγαπᾷ ἢ βασιλεία σου, τοῦνομα Βασιλεῖον." τοῦ δὲ βασιλέως κελεύσαντος παρευθὸν ἤχθη, καὶ τῇ μὲν μιᾷ χειρὶ τὸν 15 χαλινὸν τοῦ ἵππου κρατήσας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ὠτὸς δραξάμενος, P 434 εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν. ἐφ' ᾧ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παραδέδωκεν αὐτὸν τῷ ἐταιρειάρχῃ Ἀνδρόνῃ τοῦ εἰς τὴν ἐταιρείαν εἶναι καὶ τοῖς ἵπποις τοῦ βασιλέως ἐκδουλεύειν.

11. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Βασιλεῖος ἐκ Μακεδονίας, ἐκ χωρίων τῆς Ἀδριανουπόλεως. καὶ προσεκολλήθη τῷ στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ Τζάντζῃ ἐκδουλεύειν ἦν δὲ ἐτῶν κέ. καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφελῆθεὶς ἦλθεν ἐν τῇ πόλει. καὶ εἰσελθὼν ἔνδον τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπεὶ κεκοπιωμένος ἦν ἀπὸ τῆς ὁδοπορίας,

9. Anno imperii septimo, Michaele in virum augescens otiumque omne et operam venatui ac impudicitias dante, comperto Theodora iungi eum amicitia Eudociae Ingeris filiae, cuius protervi mores illi pariter ac Theoctisto exosi essent, Eudociam Decapolitae filiam illi coniugem iungunt; inque S. Stephani templo, quod est in Daphne, nuptiales ambo corollas accipiunt.

10. Eius imperii anno decimo bucellariorum dux admirandum equum ac strenuum, ferocem tamen ac intractabilem, imperatori adduxit. nec qui vel aetatem explorare posset dentium indicio ullus erat ob eius indomitam indolem. anxius animi ea re imperator. ac cum audisset qui tum Numerorum ac muri comes esset, Theophilites, ad eum inquit habere se adolescentem equorum expertissimum ac virum fortem, Basilium nomine, eiusmodi scilicet cuius se compotem fore imperator exposceret. mox itaque iubente imperatore adductus Basilius est; ac dextera quidem equi frenum tenens, alteraque illius apprehensa aure, ad ovis mox mansuetudinem adegit. placuit Michaeli, traditque Andreae hetaeriarchoe, sodalibus adlegendum, et ut equis regis curam navaret.

11. Fuit Basilius genere Macedo, Adrianopolitanus patria; adhaesitque Macedoniae praetori Tzantzae, eius addictus obsequio. annos viginti quinque natus erat; nihilque ex illo elucratum in urbem se contulit. ingressus vero Chrysem portam, quod fessus ex itinere diesque

- B** κυριακῆς ἡμέρας οὔσης, ἐσπέρας ἀνακλιθεὶς ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ ἁγίου Διομήδους, ὃς τὸ πρὶν Ἡλιοῦ ναὸς ἐχρημάτισε. καθολικῆ γὰρ ἦν ἡ ἐκκλησία, καὶ ὑπὸ προσμοναρίου τοῦνομα Νικολάου· ᾧ καὶ ἐφάνη τῇ νυκτὶ τις φωνήσας “ἐγερθεὶς εἰσάγαγε τὸν βασιλέα ἕσω.” ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εἶρεν εἰ μὴ τὸν Βασιλεῖον κείμενον **8** ὡς πένητα, καὶ ἐπιστραφεὶς πάλιν ἀνεκλίθη εἰς τὴν κοίτην αὐτοῦ. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δευτέρου ἐγένετο. εἰς δὲ τὸ τρίτον μετὰ ῥομφαίας ἐπληξε τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ τὸ τρίτον μετὰ **C** τοῦ πυλῶνος κείμενον; αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεύς· εἰσάγαγε αὐτόν.” ἔξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ εὐρῶν τὸν Βασιλεῖον **10** μετὰ πήρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἕσω. καὶ τῇ ἐπαύριον λούσας ἠλλαξεν αὐτόν, καὶ ἀδελφοποιητὸν ποιήσας συνευφραίνετο αὐτῷ. ἦν δὲ τῷ Νικολάῳ ἀδελφὸς ἱατρὸς δουλεύων τῷ εἰρημένῳ Θεοφιλίτῃ, ὃς καὶ κατὰ τὴν ἑλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικόλαον εἶδε τὸν Βασιλεῖον, καὶ θαυμάσας τὸ τε ἀνύστημα τῆς ἡλι- **15** κίας αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος ἡρώτα τῷ ἀδελφῷ πόθεν ἐστίν. ὁ δὲ πάντα εἶπε πλὴν τῆς ὁράσεως. μετ’ ὀλίγου οὖν ἡμέρας τοῦ Θεοφιλίτη ζητούντος ἄνθρωπον ἀνδρείον εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ, **D** παρῆν ὁ ἱατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ Βασιλείου διηγήσατο. ἤχθη οὖν ὁ Βασιλεῖος συντόμως, καὶ θαυμάσας αὐτὸν Θεοφιλίτης ἠρά- **20** σθη. ἐπεὶ δὲ ἐπιάγουρος ἦν καὶ μεγαλοκέφαλος, καλεῖ αὐτὸν Κεφαλάν, καὶ δέδωκεν αὐτῷ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. ἐντεῦ-

21 ἐπίλογος P: cf. p. 532 b

dominica erat, in S. Diomedis, quod Eliae templum prius vocabatur, exedra ad ianuam iacebat. erat enim haec viris mulieribusque communis ecclesia (velut quam paroeciam dicimus), cui mansionarius Nicolaus nomine praeerat. huic noctu quidam apparens vocato illi inquit, “surge, domumque imperatorem inducito.” surgens ille, nemineque invento praeter Basilium pauperis more iacentem, reversus iterum lecto recubuit. similiter vero etiam secundo se res ita habuit. tertia autem vice maiore vi ac expressione illius gladio percusso latere, “nonne vides” inquit “qui extra portam iacet? is ipse imperator est: ipsum domum inducito.” prope itaque tremensque egressus inventum cum pera atque baculo Basilium intus collegit. mane balneo poculisque accipiens, ac vestes mutans, cum eo laetabatur. erat Nicolao frater medicus, qui ipse ei quem dicebam Theophilitzii merebat. is cum Nicolaum forte convenisset, viso Basilio, miratusque staturae praestantiam ac formae venustatem ex fratre sciscitabatur undenam is esset. cui ille cuncta aperuit, uno duntaxat excepto viso. post paucos itaque dies, cum Theophilitzes hominem strenuum equili suo praeficiendum quaereret, adfuit medicus, ac quae noverat rettulit de Basilio. cito igitur ille adductus est. cuius statim adspectu Theophilitzes ipsius amore affectus est. quod vero robustus iuvenis et constipatus magnoque capite erat, Cephalae nomen

θεν, ὡς εἴρηται, δίδοται τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ. ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαήλ εισαγαγὼν τὸν Βασιλείον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ εἶπεν “δεῦρο, ἴδε, μήτηρ, ἄνθρωπον ὃν ἐπελαβόμην νῦν.” ἡ δὲ ἐξελάθουσα καὶ τοῦτον ἰδοῦσα ἀπεισιράφη, εἰποῦσα “οὗτός ἐστι, τέκνον 5 μου, ὁ μέλλων τὴν γενεὰν ἡμῶν ἀφανίσαι.” ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδαμῶς ἐπέσθη ἢ ἤκουσε τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

12. Τῷ ἰά ἔτει αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ ἀντ’ αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς κουρο- P 435 παλάτου τοῦ βασιλεύσαντος. τῶν δὲ Βουλγάρων τὴν Θράκην καὶ 10 Μακεδονίαν ληϊζομένων, ἡ Θεοδώρα ταξιαίωνα πέμψασα τούτους τῆς ῥύμης ἔστησεν.

13. Τῷ ἰγ’ ἔτει αὐτοῦ Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἔξω τῆς πόλεως ὡν συνεφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ, ὃς τὸν βασιλεῦ κρατήσας ἐπεισεν εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει τὸν Βάρδαν καὶ 15 εἰς τὸ παλάτιον ἔρχεσθαι. οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν πρωτοσπαθάριον Θεοφάνην τὸν Φαλγάνην καὶ ἄλλους τινὰς ἀποκτείνει τὸν Β Θεόκτιστον ἐν τῷ παλατίῳ, μετὰ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως συνειδήσεως. τοῦτο μαθοῦσα Θεοδώρα ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων οἳ τὸν φόνον κατειργάσαντο, καταβωμένη αὐτῶν. 20 ἀλλὰ καὶ φωνῇ βριαρᾷ καταπτοηθεῖσα θρηνηδῶς θαλαμευεταί· τῶν ἀποστρατήγων γάρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν κατὰγον τὸ γένος, αὐτῇ ἀπεφθέγγετο παλινδρομεῖν οἴκαδε, τὴν τοιαύτην ἡμέραν κρουόντων ἀποκαλῶν. τοῦ δὲ Μιχαήλ παντὶ τρόπῳ μηχανωμένον

indidit, suoque equili addixit. exinde, ut dictum est, Michaeli tradidit. Michael itaque imperator, inducto ad matrem Basilio, “ades” inquit, “mater, ac vide quem hodie hominem nactus sim.” egressa illa conspecto homine pedem rettulit, aitque “hic est, fili, qui genus nostrum ac familiam delebit.” nullam tamen is matri fidem habuit aut quicquam morem gessit.

12. Anno eius undecimo, sancto patriarcha Methodio defuncto, eius loco ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalatae quondam imperatoris filius. Bulgaris autem Thraciam ac Macedoniam infestantibus, expeditis Theodora cohortibus eorum inhiuit impetum ac repressit.

13. Anno imperii Michaelis tertio decimo Bardas Caesar extra urbem agens cum Damiano patricio ac accubitore amicitia iunctus est. is imperatoris compos effectus auctor illi est ut Bardam in urbem ac palatium inducat. sed et Theophane protospathario, cognomento Phalgana, aliisque quibusdam sibi devinctis, ipso quoque Michaeli conscio, Theoctistum in palatio contrucidat. Theodora ut rescivit, rem molestissime tulit, magnis clamoribus adversus imperatorem ac reliquos caedis auctores improperans. sed et asperiori conterrita voce, lugubri habitu gestuque thalami secreta tenebat: quidam enim ex Melissenae familia extractor domum revertendum, quod ea dies percussorum erat, indixerat. cumque Michael modis omnibus matris animum delinire studeret, nullam

Theophanes contin.

τὴν μητέρα ἐξιλεώσασθαι αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινεν· ὄθεν καὶ
C μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω
 δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις προσώποις αὐτὴν
 λυπεῖν κατηπειλετο ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο.
 καὶ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ Θέκλαν Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν εἰς τὰ 5
 Καριανοῦ μεθίστα, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἡγαπημένην τῇ μητρὶ ἐν
 τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν. εἶτα μετ' ὀλίγον καὶ πάσας ἐνώσας ἐν τῇ
 μονῇ τῶν Γαστριῶν ἀπέκειρεν. τότε δὴ καὶ ἐπὶ τῆς συγκλήτου
 πάσης ἀναγορεύεται καὶ αὐτοκρατορεῖ, καὶ τὸν Βάρδα προβάλλεται
 μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. ἐφ' οἷς ἡ μήτηρ 10
D αὐτοῦ λυπουμένη ὡς διατασσομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὴν ἄδικον
 σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ἦν ἀναμέσον αὐτῶν ἄσπονδος. κατά-
 γει τοῖνον καὶ αὐτὴν εἰς τὰ Γαστρία· ἦτις τῇ ἀθυμίᾳ καταβαπτισθεῖσα
 τὸν νοῦν, καὶ ἐπ' ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀναξίαν
 ἑαυτῇ συσκευάζει κατὰ Βάρδα βουλήν, ἐλομένη κοινωνὸν 15
 σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ τὸν τοῦ βασιλέως πρωτοστράτορα, ὅπως
 ἐποστρέφοντος τοῦ Βάρδα ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμηδίου
 ἀνωρῆσουσιν αὐτόν. τῆς δὲ μελέτης πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθείσης,
 κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξηγήθη·
 φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχεθέντες ἐν τῇ σφενδόῃ τὰς 20
P 436 κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ
 ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορος, ὁμοίως καὶ Βάρδα τὸν
 θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

illa consolationem admittebat. quamobrem mutatis imperator, uti animo ac sententia, ita etiam persona gestuque et actu, tot eam quaesitis coloribus modisque molestia afficere nitebatur, quot ante blandimentis colere atque mulcere simulabat. ac quidem sorores Theclam Anastasiam et Annam ad Cariani aedes amandat, Pulcheriam vero, ut matri carissimam, ad Gastriorum monasterium relegat. tumque omnes brevi post cogens in Gastriorum monasterio sanctimonialium ritu ac cultu vitam agere iubet. quo tempore omni senatu imperatorem consulante, solus ipse rerum potitur. porro Bardam magistrum praeficit et scholarum domesticum. matrem res moleste habebat ut in ordinem redactam: sed et ob iniustam Theoctisti necem implacabile inter illos odium erat. itaque eam quoque aula summatam amandat ad Gastria. ibi maeroris vi absorpto rationis iudicio, sanoque sensu prae stupore delecta, rem machinatur adversus Bardam non satis ex dignitate aut sui ratione, adlecto cum aliis pluribus etiam qui protostratoris munus obibat, nempe necandum Bardam ex suburbano suo revertentem, quod Cosmedium vocant. detecta ante opus coniuratione, in ipsa coniurata capita malum versum est: deprehensi enim tentique ad Circi fundam capite plexi sunt. Basilii defuncti loco protostratoris dignitate augetur: similiter quoque Bardas a nepote curiopates praeficitur.

14. Τῷ β' τούτου ἔτει ἔπεσε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πλήρης
 αἱματώδης, καὶ λίθους εὗρισκον πολλοὶ ἐρουθροὺς ὡς αἷμα. ἐπι-
 δοὺς ἑαυτῶν εἰς πῦσαν κάλιαν ὁ Μιχαήλ, τὰ ἐν τῷ παλατίῳ χρῆ-
 ματα κακῶς ἀναλίσκων, ὑπὲρ τῶν χιλίων ἐνενήκοντα κεντηναρίων
 5 ὄντα χρυσοῦ, ἄργυρος δὲ πλήθος ἀναρίθμητος, ἔπερ ἡ μήτηρ
 αὐτοῦ ἐφυλάξατο. καὶ τοὺς τῶν ἡνιόχων παῖδας ἀπὸ τοῦ ἁγίου
 βαπτίσματος υἱοθετησάμενος ἐκάστῳ ἐδίδου νομίσματα ρ' ἢ τὸ Β
 ἐλάχιστον ν'. καὶ τινί ποτε πατρικίῳ (Ἱμέριος οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ
 Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου ἀγριότητα οὕτως κατονομαζόμε-
 10 νος) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς
 βεβήλου αὐτοῦ γαστροῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν
 συνδειπνούντων ἀφίεντι, ὡς καὶ τὸ φατλίον τὸ τούτους φωταγω-
 γοῦν ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου ἀποσβέσαι τῷ παραδόξῳ θαύματι,
 χρυσοῦ νομίσματα δέδωκεν ρ'. (15) οὕτως ἐκείνος εἰς οὐδὲν
 15 δέον τὰ δημόσια κατανάλισκεν. καὶ μήπω καιροῦ παρελθόντος
 ἐνός, ἐπεὶ τῆς στρατιωτικῆς ῥόγας παρῆν ὁ καιρὸς καὶ χρημάτων C
 πόρος οὐκ ἦν, τὴν τε χρυσὴν ἐκείνην καὶ πολυθρόνυτον πλάτανον
 καὶ τοὺς δύο λέοντας καὶ τοὺς δύο γρῦπας, ὀλοχρῆσους ὄντας καὶ
 σφυρηλάτους, καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἔργα
 20 ὀλκῆν ἔχοντα τῶν σ' κεντηναρίων καὶ στολὰς ὡς ὀλοχρῆσους καὶ
 χρυσοῦφάντους χωνεύσας ἐχάραξε, καὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν ῥό-
 γαν ἐποίησεν. ὅτε δὲ ὁ Βασίλειος ἦλθεν, οὐδὲν ἄλλο εὔρεν εἰ μὴ

20 ἐχόντων P

14. Imperii Michaelis anno secundo cruentus cinis e caelo copia
 decidit, multique sanguinis instar rubri coloris lapides inventi. porro
 Michael, dum ad omne scelus ac luxuriam laxat habenas, pecunias in
 palatio repositas male dilapidat, cum mille nonaginta auri centenaria
 excederent essetque argenti immensa vis, quae eius mater in aerario
 asservabat. aurigarum quippe liberos ex sacro baptisinate in filios ad-
 optans, singulis nummos centum aut minimum quinquaginta, dabat. quan-
 doque etiam uni patriciorum Imerio nomine, ab agresti vultus specie
 Choero nuncupato (ac si porcum dicas), cum in mensa turpia quaedam
 obganniens ad os ipsum imperatoris ac convivarum ex impuro ventre
 tanta vi crepitum emisisset, ut eius flatu lucerna ad mensam lucens ex-
 stingueretur, rei motus miraculo centum nummos numeravit. (15) sic
 ille fisci bona in rebus nullius frugis insumebat. adeoque necdum anni
 solidi decurso spatio, cum militibus eroganda essent stipendia ac pecu-
 niae deessent, longe celebratissimam illam platanum auream, duosque
 leones ac duos grypes ex auro solidos ac ductiles, organum quoque
 auro solidum, aliaque nihilo minus opera, ducentorum centenarium
 pondo, vestes item aureas auroque contextas octingentas sexaginta con-
 flans, pecuniam cudit ac militibus stipem erogavit. cum vero Basilius im-

κεντηνάρια γ' καὶ μυριαρσία σακία θ'· ἐφ' οἷς ἀπορῶν τὸ νῦν
σενζάτον καλούμενον χαραχθῆναι ἐκέλευσε καὶ τοῦ δημοσίου ποιή-
σασθαι πρόνοιαν.

D 16. Ἴνα δὲ μικρὸν τι λῆξας βεβαιώσω τὰ διηγούμενα καὶ
σαφιστέρα γένηται ἢ τοῦ ἀνδρός, εἴ γε δὴ καὶ ἄνδρα αὐτὸν κα- 5
λεῖν δεῖ, ἀναγωγία καὶ ἄνοια, ἐφ' ἄρματος ἰσταμένου καὶ τῆς
βαλβίδος μέλλοντος ἐκπηθῆσαι, ἐπαγγελίας φθασάσης ὅτι δεινῶς
ὁ Ἄμερ καταλήξεται τὸ Θρακήσιον καὶ τὸ Ὀψίκιον ὑπεισελθῶν
τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει καὶ προσδοκῶνται ὡς οὐδέπω δεινά,
καὶ ἐπὶ τούτῳ στυγνάσαντος μὲν τοῦ πρωτονοταρίου, ἀπαρχμειλαν-10
τος δὲ μετὰ κατηφείας τὴν ἐκ τοῦ δομειστικῶν τῶν σχολῶν ἀπόκρι-
σιν, καὶ ἅμα ἐπὶ χεῖρας τὰ γράμματα φέροντά τε καὶ δεικνύοντα,
P 437 ἐκεῖνος "τι" φησί, "ὡ οὗτος, τόλμη χρησόμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν
ἀναγκαῖον τοῦτον ἀγῶνά μου διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο μόνον
σπουδάζοντι, μὴ τὸν μέσον εὐώνυμον ἰδεῖν περιτετραμμένον, ὑπὲρ 15
οὗ μοι πᾶς ὁ ἀγών."

17. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἕτερόν τι διηγῆσομαι χαλεπώτερον,
οὗ μόνον ἐκπίπτον τοῦ πρέποντος, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἀξίας
ὅτι μάλιστα ἀλλότριον. γυναιῶ τινὶ ἦς τὸν παῖδα υἰοθετησάμενος
ᾤν, ἐκ βαλανείου ἐρχομένην καὶ τὴν ἐαυτῆς κάλπην ἐπὶ χεῖρας 20
ἐχούση συναντήσας τοῦ ἵππου ἀπέβη, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους κατὰ
τὰ ἀνάκτορα ἀπέστειλεν, ἀκόλαστα δὲ καὶ μυστικὰ ἀνδράρρια ἐται-

22 τὰ om P

μυστικὰ] Scylitzes πορνικά.

perium capessivit, praeter centenaria tredecim ac miliarisiorum sacculos
novem nihil invenit. quocirca ad inopiam redactus, quod nunc senza-
tum vocamus, cudi iussit, eoque fiscum procurari.

16. Ut autem paucis fidem verbis astruam, clariorque fiat viri, si
tamen virum dicere deceat, dissolutio ac dementia: cum in curru staret
iamque equi carceribus emittendi essent, venit rumor allatusque nuntius
est Amerem dire Thracesium depopulari ingredique Opsicum, nec pro-
cul a Malaginis esse, actutumque mala expectari. eius rei causa anxio
tristique protonotario, demissoque vultu domestici scholarum responsum
perferente, atque una literas prae manibus habente ac commonstrante,
hic ille "qua" inquit, "heus tu, temeritate, talia mihi, necessario hoc
agone occupato, obmutire instituis, cum hoc tantum studeam, ut eum
qui medium tenet in laevam partem avertam, de quo mihi totum hoc
certamen est ac contentio?"

17. Sed et aliud quid isto gravius narraturus sum; in quo non
solum honesti pessundata ratio, sed et id acritatum quod maxime regiam
maiestatem dedecet et ab ea procul abhorreat. cum mulierculam, cuius
filium e sacro fonte susceperat, e balneo venientem situlamque in mani-
bus habentem obviam habuisset, equo desiliit, alisque in palatium abire

ρισάμενος ἀπῆει μετὰ τῆς γυναικὸς, τὴν κάλπην τῶν ἐκείνης χει- **B**
ρῶν ἀναλαβών. καὶ “ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θαρροῦσα” ἔλεξεν “ἐμὲ
κατὰ τὸ σὸν οἶκημα ὑπόδεξι, πρῶμοῦ πτυρωδούς καὶ ἄσβεστο-
τύρου ἐπιθυμοῦντα,” τάχα που ἀπὸ τῶν νόμισμάτων, ἅπερ δέ-
5 δωκε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὑπολαμβάνων τι κεκτησθαι ταύτην. ἐπὶ
δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ θεάματι ἡ γυνὴ ἐκπλαγεῖσα, ἐπεὶ καὶ πάντων ἐν
ἀπορίᾳ ἦν, αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ τὸ σαβάνον αὐτῆς ἔτι διάβροχον ὄν
ἀντὶ μεσσαλλίου τῷ σκάμνῳ ἐπέθετο (οὐ γὰρ εἶχεν τράπεζαν), τὴν **C**
τε κλεῖδα ἀφελὼν αὐτῆς ἦν τὰ πάντα ὁ βασιλεὺς, τραπεζοποιὸς
10 μύγειρος δαιτυμῶν. ἐκβυλῶν δὲ ἅπερ εἶχεν τῆς πενιχοῦς ἐκείνης
ἡ κιβωτός, συνεισιᾶτο ταύτῃ καὶ συνεδείπνει, κἀκεῖθεν βάδην
αὐτίς ἀπῆει πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

18. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἢ τῶν ὧν εἶχε μὲθ’ ἑαυτοῦ
φατρία, σατύριοί τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσιν αἰσχροργίαν ἀκό-
15 λαστοί, οὓς ἐκείνος διὰ τιμῆς ἄγων καὶ αἰδοῦς τῶν θεῶν καταλι-
γώρει ἱερατικὰς στολὰς χρυσοῦφάντους ἐπιτίθει καὶ ὠμοφόρια, **D**
καὶ ἠνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγνως τελεῖν τὰ ἄγνά. καὶ
πατριώρχην τὸν ἔξουρχον τούτων ἐκάλει, Γρύλλον καλούμενον,
τούς δὲ λοιποὺς ἰά μητροπολίτας τῶν ἐξαίρετων θρόνων τε καὶ
20 λαμπρῶν. οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινωνεῖ, οὐδὲ βυσιλεύειν ἤξιον
καὶ γὰρ πρωτόθρονος ὁ Κολωνείας ὦν, δωδέκατος δὲ αὐτὸς ὁ βα-

16 ἱερατικὰς γὰρ στ.?

21 ἦν δωδέκατος δὴ?

missis ipse cum impura perditaque ganeonum sodalium turba mulierculam secutus, exque eius manibus ablata situla, “bono” inquit “animo sis, o mulier, ut me domo tua accipias, qui furfuraceo pane ac recenti caseo vesci appetam,” forte ex quinquaginta aureis, quos ex illo vir eius acceperat, habere eam aliquid in penu existimans. novo hoc ac inaudito spectaculo attonita muliere, quippe cui per penuriam ad eius epulas nihil in paratu esset, ipse Michael mulierculae tersorium linteum adhuc e balneo madidum pro mappa scamno sternit (quippe cum et mensa deficeret), ereptaque ei clave unus omnia imperator erat; ipse mensae structor, ipse coquus, ipse conviva. depromptisque quae pauperculae illius penus erant, una cum illa epulans concenabat. indeque rursus lento pede in palatium se recipiens ibat.

18. Quod enimvero longe deterius, illud est. sodalium quoddam convehebat. satyrici quidam ganeones erant et ad omnem turpitudinem ac libidinem effusi; quos ille colens ac habens venerationi divinorum perditae contemptor erat. sacerdotales auro contextas vestes stolasque ex pontificum usu eis adhibebat, sanctaque inhonestas atque profane obire cogebat. horum principem patriarcham vocabat, Gryllum nomine, reliquos undecim praecipuarum ac illustrium sedium metropolitae; quibus nisi et ipse socius accederet, ne ipsam quidem imperii arcem rem sibi expetendam ducebat. primae namque sedis episcopus Coloniensis duo-

σιλεύς *Μιχαήλ*. καὶ τὰς ᾠδὰς ἐξεπλήρουν διὰ κιθαρῶν· καὶ τὰ μὲν μυστικὰ μιμούμενοι λιγυρῶς ἐπήχουν, τὰς δὲ ἐκφωνήσεις ἀνέ-
 P 438 τῶ φορᾷ καὶ διαπρυσίῳ. σκευὴ δὲ διάχρυσα καὶ μαργαριτῶν συγκείμενα εἶχον, ὄσους τε καὶ σινάπεως πληροῦντες οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαλζόντες μυστηρίων. οὗτος οὖν ὁ Γρύλλος καὶ ὄνω ἐπωχεῖτο λευκῆ, τὰς δημοσίους προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. καὶ ποτε συνέβη μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς ἐρχομένῳ τῷ μακαρίτῳ Ἰγνατίῳ συντυχεῖν· καὶ τὸν φελόνην ἀναστείλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονώτερον τῶν κρουσμάτων 10
 B ἦρχε, καὶ τὸν κλῆρον μυρίοις καὶ αἰσχίστοις περιέβαλλε ὀήμασιν. ὑπὸ δὲ τοῦ ὁσίου ἐπιτιμηθεὶς αὐτὸς μὲν οὐδὲν τούτων ἐφύλαξεν, πλὴν τῆς ὁδοῦ ἐξέκλινε. τούτοις ἑαυτὸν γέλωτα ἄσεμον καὶ ἀνακαγχασμὸν ὁ ἀφρονέστατος προετίθει, οἷς ὑβρίζετο μὲν ἢ ἄγρια προσφορά, ὑβρίζετο δὲ τὰ ἅγια λόγια, τοῖς ἀρρήτοις αὐτῶν καὶ 15 ἀκαθάρτοις ἐπιτηδεύμασιν ἐπιλεγόμενα καὶ ἐπιφωνούμενα.

19. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου τοῦ θρόνου
 C τῆς πατριαρχίας καταβιβασθέντος, ἐπίπροσθεν τῆς βασιλικῆς τραπέζης κατενώπιον τελουμένων Φωτίου καὶ δι' αἰσχίστης μιμησεως τῶν θείων παιζομένων ὑπὸ τῶν καταφρονητῶν καὶ καταπτύ- 20

4 num σύγκριμα? Combef.

decimus ipse Michael imperator erat; citharasque pulsando cantica explebant; ac quidem ea quae secreto dicuntur imitati, stridule sensim insonabant; exclamationes vero, quae scilicet altiori ac modulata voce inter rem sacram efferuntur, libero impetu ac sono clariori reddebant. vasa aurea gemmisque interstincta habebant, acetoque et sinapi replentes eos qui ut communicarent animum adhibebant illis impartiebant, atque in eum modum intemeratis mysteriis illudebant. hic itaque Gryllus mula alba invecus publicos processus peragebat, eoque stipatus choro exultabundus ovansque incedebat. accidit autem aliquando ut in beatum Ignatium; ecclesiastico ritu supplicationem obeuntem, incideret; retractaque casula una cum symmystis contentius, et ut clariore sonos instrumenta ederent, pulsare coepit, innumerabilibusque procacissimis turpissimisque verbis clerum compluebat. corripuit sanctus hominis insipientiam: verum ille eorum quae monitus erat atque correptus nihil servavit. interim tamen a via deflexit. his dementissimus hominum turpem se risum ac cachinnationem ipse exhibebat, quibus sacra oblatio procaci longe iniuria probroque afficiebatur; afficiebantur et divina elequia, nefandis impurisque illorum studiis ac ioculamentis subdita, interque illa pronuntiata.

19. Non diu post, sanctissimo Ignatio patriarcha cessare iusso atque amoto, cum ad imperatoris mensam coram Photio res sacra sic mimice perageretur, turpissimaque imitatione a contemptoribus exscran-

στον ἀνδρῶν, τοσοῦτον ἐκείνος ἀπέσχεεν τοῦ ἐπιτιμῆσαι καὶ διε-
 λέγξαι καὶ τὸ ἀτοπώτατον καταργῆσαι τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὅτι καὶ
 ἐπεκέρου μᾶλλον ὁ ἀθέμιτος τὸ ἀθέμιτον, ἐπεξάμενος τὸν Θεομισῆ
 Θεόφιλον ἐκείνον τὸν καὶ Γρύλλον, ὃν ὁ ἀπαιδευτότατος ἀναξ' ἴδιον
 5 πατριάρχην ἀνόμαζεν, παλζειν εὐστοχος καὶ ἐν ἱερατικοῖς ἀμφίοις
 καὶ λογίοις, καὶ κρότους ἀποπέμπειν μεγίστους ἡμιδίωνων τρόπῳ, D
 καὶ πιεῖν ἕξ αὐτοῦ πάντας, τοῦτό γε μόνον ἄξιος αὐτοῖς ἐπιφω-
 νεῖν, καὶ σαρκίνων μεταλαμβάνειν μετὰ νύπνος καὶ ὄξους· καὶ
 τῷ ὠμοφρορίῳ αὐτοῦ ὁ ἀνίερος τῷ ἀνιέρῳ τὴν ἀνιεραρχίαν ἀνιέρως
 10 ἐπεσφραγίζετο, ἐν γέλῳτι ὁ μετὰ ἀφρόνων ὁ ἀφρων τὴν φωνὴν
 αὐτοῦ ἀννηρῶν, ἐπιγελῶν τοῦ ἀοιδίμου Ἰγνατίου ὡς μὴ ὄντος τοῖς
 πράγμασι συγκαταβατικοῦ καὶ οἴου, ὡς αὐτὸς ἐνόμιζε, παντὶ ἀνέ-
 μῳ ἐθριπίστως φερομένου. ἀλλὰ καὶ ἄμιλλαν μετὰ τοῦ ἀθλίου
 βασιλέως Μιχαὴλ ὑπὲρ τοῦ τίς ἂν πλεον πῆ ἐνστησάμενος δέκα
 15 κώθωσιν αὐτὸν ὑπερέβαλλεν· τοῦ Μιχαὴλ γὰρ ἐν τοῖς ν' πεπλη- P 439
 ρωμένον, οὗτος ὁ Φώτιος τοὺς ἕ' ἐκπεπωκῶς ἐνεκαυχῆτο ὡς μὴ
 μεμεθυκῶς.

20. Καὶ ποτε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ὁ Μιχαὴλ ἐν τοῖς ἀνα-
 κτόροις διαιτουμένην, τοῦ Γρύλλου δὲ σὺν αὐτῷ τὰ ἄθισμα πρῶτ-
 20 τοντος, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνατίου μετακα-
 λεῖται ἐλλογηθησομένην παρ' αὐτοῦ. ὡς οὖν ἐκείνη ἐξῆει μετ'
 εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς, ῥίπτει ἑαυτὴν εἰς τοῦδαφος ἐξαιτουμένη
 εὐχὴν· καὶ γὰρ ἐλάνθανεν τέως τὴν γενειάδα κρύπτων. καὶ ἐκ

disque viris divinis illuderetur, non solum ille non increpavit arguitque
 ac absurdissimum institutum abolevit, verum etiam nefandissimus homo
 rem nefandam magis confirmavit, deo exosum Theophilum illum (qui et
 Gryllus) precibus communiens, quem perditissimus ac bardissimus homi-
 num imperator suum patriarcham vocitabat, homo scilicet in ipsis quo-
 que sacerdotalibus vestibus divinisque eloquiis ludere industris, maxi-
 mosque mulorum instar edere crepitus, dignumque unum hoc illis accla-
 mare, biberent ex eo omnes, ac carnes cum sinapi et aceto sumerent.
 suoque omophorio profanus homo profano profanum principatum profane
 obaignabat, vocem suam in risu cum stultis homo stultus exaltans, incly-
 toque Ignatio eo nomine insultans, quod molliore disciplina morem rebus
 non gereret, nec, ut ipse operae pretium putabat, omni vento facilis
 ferretur omnemque sequeretur auram. sed et cum misero Michaelē im-
 peratore conserta pugna, uter plures calices hauriret, decem ille superior
 fuit: Michaelē enim quinquaginta oppleto, Photius magnifice gloriari at-
 que iactare, ut qui sexaginta epotis vino deiectus non esset.

20. Quandoque etiam dum adhuc mater in aula versaretur, Gryl-
 lusque eo socio nefanda illa sua ageret, eam vocavit velut precibus ab
 eo communiendam, fingens beatum Ignatium esse. xiens itaque illa mo-
 destissimo habitu sensuque, humi se abiicit, fundi ab eo preces rogans
 (hactenus quippe latebat barbam occultans), cum ille confestim exsiliens,

προχείρου ψόφον ἀναθορῶν ἐπαφείς καὶ λόγους ἀπρεπεῖς προστε-
B θεικῶς καὶ τὸ "ἡμεῖς ὅπερ ἔχομεν, κυρά, παρέχομέν σοι," τὰ
 πάντα δυσωδίας ἐπλήρου. ἡ δὲ τὸ μέλλον ἀποφοιβάουσα, τῆς τοῦ
 Θεοῦ προνοίας καὶ χειρὸς ἕξω γενέσθαι ὁδοῦ.

21. Ἔτι τῆς Θεοδώρας τὴν βασιλείαν κατεχούσης, Βόγα-5
 ρις ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, γυναῖκα τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας
 ἀκούσας κρατεῖν, δηλοῖ αὐτῇ καταλύειν τὰς συνθήκας καὶ πρὸς
 Ῥωμαίους ἐκστρατεύειν. ἀντιδηλοῦται ὅν αὐτῷ ὅτι καὶ ἐμὲ κατὰ
 σοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσαν, καὶ ἐπιζόμεν κυριεῦσάι σου. εἰ
 δὲ μή, καὶ οὕτως σοῦ περιέσομαι, τὴν νίκην ἀριθλοῦν ἔχουσα· 10
C γυναῖκα γάρ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔχεις τὸν ἡττηθέντα σοι." διὰ
 τοῦτο μὲν ὅν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε καὶ τὰς τῆς ἀγάπης ἀνενώ-
 σεν σπονδάς. (22) ζήτησιν ὅν αὐτῇ ποιεῖται περὶ τοῦ μνημοῦ
 Θεοδώρου τοῦ Κουφαρῶ, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος. καὶ
 οὗτος δὲ ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν περὶ τῆς οἰκείας ἀδελφῆς 15
 αἰχμαλωτισθείσης καὶ ἐν τῇ τοῦ βασιλέως ἀλλῇ κατεχομένης δη-
 λοῖ· ἦτις καὶ γράμματα μαθοῦσα καὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν
 καὶ τὴν περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ καὶ δόξαν, ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς
D τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ διέλιπεν ἐκθειάζουσα καὶ παρακαλοῦσα
 μεταθέσθαι πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν, εἰ καὶ αὐτὸς τῇ ἀπιστίᾳ κατ-20
 ἰσχημένος πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἰδεῖν τέως οὐκ ἠθέλησεν. λιμοῦ

5 τῆς βασιλείας P

emisso ventris crepitu, verbaque inhonesta adiciens, ait "nos, domina, quod habemus, hoc praebemus;" totumque foetore cubiculum implevit. at illa, quod futurum erat vaticinata, a divina providentia manuque extraneum fore pronuntiavit.

21. Adhuc Theodora rerum potente, Bogaris Bulgarorum dux, mulierem audiens imperii Romani clavum tenere, nuntiis ad eam missis denuntiat pacis rupto foedere aciem se adversus Romanos educturum. cui illa "noveris" inquit "me quoque iustis copiis vicissim educturam, foreque speramus ut tui potiamur: sin minus, sic quoque tui potiar, clara mihi constante victoria, quod mulierem, non certe virum, abs te victum habiturus sis." eo responso mitior barbarus effectus pacem coluit, ac dilectionis foedera renovavit. (22) inquirente Theodora de monacho Theodoro Cuphara, diu ante in captivitatem abducto, Bogaris quoque arrepta occasione de sorore sua perinde captiva inque imperatoris aula detenta significat. didicerat haec literas ac Christianorum ordinem ergaque deum venerationem ac fidem. nacta igitur ut ad fratrem reverteretur, nullum ei laudandae rei Christianae finem faciebat, ac fratrem hortandi ut ad veram fidem animam transferret. quanquam is, qua laborabat incredulitate, ad veritatem hactenus oculos aperire noluit. ve-

δὲ τὴν χώραν ἐπινημομένου ἠγαγκάσθη τὰ Ῥωμαίων ὄρια ὑπερβαίνειν.

23. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει προβάλλεται Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομέστικον τῶν σχολῶν· τὸν δὲ ἔτερον 5 υἱὸν αὐτοῦ, δοῦς γυναικα, εἰς ἣν καὶ ἔλοιδορεῖτο, προβάλλεται μονοστράτηγον τῶν δυτικῶν. συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δ' τῶν διακαινισίμων, προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν αὐτοῦ [θεῖον] Καίσαρα.

24. Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξῆλθεν Ἄμερ μέχρις Σινώπης, καὶ P 440
10 ληϊσάμενος πάντα τὰ Ῥωμαίων ἐπέστρεψεν ἀβλαβῆς.

25. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει Μιχαὴλ ἅμα Καίσαρι 15 διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης κατὰ Γόβορι ἄρχοντι Βουλγάρων. τοῦτο μαθόντες οἱ Βούλγαροι, ἅμα δὲ καὶ λιμῷ τηρόμενοι, ὡς ἤχῳ βροντῆς ὑπεκλιθήσαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τὴν 20 νίκην κατέγνωσαν, Χριστιανοὶ τε γενέσθαι καὶ ὑποτάσσασθαι τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων ἠτήσαντο. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐβάπτισεν πάντας καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν Μιχαὴλ ἐπινόμασεν. 25 οὗς εἰς τὸ ἴδιον ὑποστρέψας διὰ ζωγράφου Μεθοδίου λεγομένου τὴν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ γραφῆναι 20 πεποιήκεν· διὸ καὶ μᾶλλον τὴν ἐκ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ καθυφίσταται ἐπανάστασιν, οὗς μετὰ τινῶν ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ θείου σταυροῦ τύπον ἐγκόλπιον περιάγων, πάντας ἀνα-

12 Βωγῶσι?

rum fame regionem omnem late devastante, necesse habuit transgredi Romanorum fines.

23. Eius imperii anno tertio Michael imperator Antigonum Bardae filium scholarum domesticum praeficit; alterumque eius filium, locata ei uxore, qua cum illi turpis rei suspicio erat, supremum ducem Occidentalium turmarum constituit. quo illic brevi extincto, hebdomadae paschae quarta feria, Michael Bardam avunculum Caesaris infulis ornavit.

24. Hoc anno exivit Amer usque Sinopem, omnique late vastata regione, nullo accepto damno, reversus est.

25. Eius imperii anno quarto Michael imperator cum Caesare terra marique adversus Goborem Bulgarorum principem copias educit. Bulgari apparatu audito, ac cum alias fame conficerentur, quasi tacti e caelo obrigescentes, omnique abiecta victoriae spe ante etiam agones ac praelia, nomen Christo dare deprecantur ac Romano subesse imperatori. Michael vero in urbem inductos salutari omnes lavacro donavit, eorumque principem ex suo nomine Michaelem appellavit. ille ad suos reversus Methodii pictoris manu ac penicillo iudicium futuramque retributionem in suis aedibus depingi curavit. quamobrem etiam omnes eius populares magis in eum accensi tumultuantur; in quos ille cum paucis conserta pugna, victor, divinaeque crucis collare signum (seu pectorale) circum-

φανδὸν ἐποίησε Χριστιανούς. δηλοῖ καὶ τῷ βασιλεῖ περὶ γῆς διὰ
 C τὸ στενοῦσθαι ἐν τοῖς ἰδίοις τὸ πλῆθος τὸ ἑαυτοῦ, πρὸς τῷ καὶ ἐν
 τῇ πίστει ὁμονοεῖν αἰδίως καὶ τὴν ἀγάπην ἄλυστον εἰς αἰῶνας φυ-
 λάττειν. ὁ δὲ εὐμενῶς ἤκουσε, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τηρι-
 καῦτα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυγχανούσης 5
 Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτόν, ἧτις οὕτω καλεῖται
 Ζαγόρια παρ' αὐτοῖς.

26. Τῷ ἑ αὐτοῦ ἔτει τοῦ Ἄμερ πάλιν ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξε-
 θόντος συναντῶσι Πετρονᾶς καὶ Νάσαρ οἱ στρατηγοὶ εἰς τὸν Λα-
 λακαῶνα. καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπεται ὁ Ἄμερ, καὶ τὴν 10
 D κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσ-
 ἄγουσιν. ἐκ τούτου γίνεται γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ ἀνατολῇ. καὶ
 ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ τῶν πολέμων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ
 τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασιλείον ἐξεκέχυτο, καὶ τοῦτον
 μόνον ἐνόμιζεν εἶναι τὸν θεραπεύοντα αὐτόν. 15

27. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει κίττει στάβλον τῶν ἵππων αὐτοῦ,
 κοσμήσας αὐτὸν μαρμάροις καὶ ὑδάτων ἐπιρροαῖς παντοιοτρόπως.
 τελεσθέντος δὲ ὑποδεικνύει τὴν ἄλογον κατασκευὴν τοῦ οἴκου, βου-
 λόμενος ἐπαινεθῆναι, Πέτρῳ τινὶ λογίῳ καὶ σκωπτικῷ ἀνδρὶ, ὃν
 P 441 καὶ Πτωχομάχην ἐκάλου, καὶ φησὶν ὡς αἰεὶ μνημονεύεσθαι ὀφείλω 20
 διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευὴν. καὶ ὁ Πέτρος τῷ βασιλεῖ

20 ὀφείλων P

ferens, omnes palam Christianos fecit. imperatori quoque de agro signi-
 ficat, nempe artari suis finibus subiectam tantae multitudinis plebem,
 praeterquam quod animis constitutum sit eiusdem fidei sensum in perpetuum
 tenere ac caritatis insoluta vincula in aeternum servare. annuit
 placide imperator, ac tunc temporis incultam regionem a Sidera (id est
 Ferrea), quae tunc Romanae ac Bulgarorum dicionis limes erat, ad De-
 beltum usque (vernacula lingua Zagoram illis nuncupatam) agrorum par-
 tem eis tribuit.

26. Michaelis imperii anno quinto, Amere copias rursus adversus
 Romanos educente, Petronas et Nazar duces in eius occursum ad Lala-
 caonem venerunt. collatis signis Amer in fugam versus est, eius exsectum
 caput aliorumque plurium victore exercitu ac ducum triumpho in urbem
 illatum. hinc magna per Orientem facta tranquillitas. ac quidem alii
 labores desudabant, adversumque hostes praeclara belli facinora desi-
 gnabant: imperatoris vero in Basilium effusus amor erat, huncque unum
 sui potissimum cultorem existimabat.

27. Eius imperii anno sexto aedificat Michael equile, marmoribus
 exornans, omnisque generis aquarum irriguo, iucundum illud atque usi-
 bus commodum praestans. absoluto equilis aedificio Petro cuidam osten-
 dit, viro sagaci ac diceriis assueto (hunc πτωχομάχην ac si dicas pau-
 pertatis vindicem seu pauperum defensorem, dicebant), ex eo laudem
 captans; atque eius operis munere sempiternum sibi fore nomen ac cla-

φησίν “Ιουστινιανὸς ἔκτισε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυσῶ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαργάραις πολυτίμοις, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστι· καὶ σὺ, βασιλεῦ, κοπρῶνα ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνάπανσιν λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο;” ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὡς 5 τοῦ ἐπαίνου ἀποτυχῶν τυπτόμενον καὶ συρόμενον αὐτὸν ἐξήγαγεν.

28. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει, φήμης διαθεούσης ὡς Βάρδας ὁ Καῖσαρ τῇ νόμφῃ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ συμφθίρειται, ὁ πατριάρχης Β 1 Ἰγνάτιος πολλάκις τούτῳ παραινεὶ ἀποσχέσθαι τοῦ κακοῦ. ὁ δὲ μὴ πειθόμενος μᾶλλον ἐνεῖχε τῷ πατριάρχῃ, σωφρονεῖν αὐτὸν 10 κατεπείγοντος. καὶ δὴ ποτε μέλλοντος κοινωνεῖν τοῦ Βάρδα, ὁ πατριάρχης ὡς ἀνάξιον ἀπώσατο· ὃς ὀργῆς πληγὴν τὴν ψυχὴν τὸν πυραϊνέτην ὡς ἄνομον καὶ φθορῆα τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσε, καὶ παραιτήσασθαι ἀναγκάζων βασάνοις ἀπείροις ἐπέβαλεν. παρα- δίδωσι γὰρ αὐτὸν τῷ Θεοδοσίῳ τῷ Μωρῷ λεγομένῳ καὶ τῷ Γορ- 15 γονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτελόπτῃ, οἳ καὶ περιέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Κοπρωνύμου λάρνακι γυμνὸν χειμῶνος ὥρα. ἐν- C 20 θεν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ κρούου ἐκ τῶν κρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἐποιεῖτο σαπρίας καὶ αἵματος. οὕτως ἐγκατεργῶν τοῖς δεινοῖς ὁ καρτερικώτατος οὐκ ἐφθέγγατό τι πρὸς κύριον πονηρόν. τοιγαρ- 20 οῦν διανίστησιν αὐτῷ κύριος Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρμένιον παρα- μυσθόμενον αὐτῷ· καὶ γὰρ ἀγγεῖδιον οἴνου καὶ ἄρτον καὶ μῆλα, τοὺς κακοποιοὺς κατὰ χώρας λανθάνων, τῷ ὀσίῳ εἰσήγε, καὶ τῆς

ritatem. ad quem Petrus “Iustinianus Augustus magnam ecclesiam aedificavit, auro et argento pretiosisque marmoribus magnifice exornans; nec eius nunc perstat memoria. tu vero, o imperator, clara te memoria apud posteros celebrandum ducis, quod locum stercorem et equile construxeris!” iratus ergo, ut qui spe laudis quaesitae frustratus esset, verberibus calcibusque domo extrusit.

28. Imperii Michaelis anno septimo, percrebrescente fama Bardam Caesarem nurui suae Eudociae foedis amoribus commisceri, admonebat crebrius Ignatius patriarcha ut a malo sese contineret. Bardas vero non solum non morem gerit, sed et in patriarcham emendare studentem invehitur atque insurgit. patriarcha itaque, dum sacra quandoque mysteria percepturus accedit, Bardam ceu his indignum reppulit. ea re Bardas animo saucius monitorem suum velut improbum et corruptorem ecclesiae eiicit, et ut abdicare cogat, tormentis innumeris subiicit. tradit enim Theodosio Moro nuncupato, Ioanni Gorgonitae et Nicolao Scutelepti, qui et hiberna tempestate in Copronymi urna nudum inclusere. quo loco, frigeris vi ac gelu, ex interioribus ac intestinis pus mixtum sanguine mittebat. sic vero in malis patiens vir tolerantissimi pectoris, nihil mali adversus dominum locutus est. suscitatur itaque illi dominus Constantinum Armenium, qui levamen aliquod ipsi adhibeat. vasculum enim vini parumque panis et pomorum per maleficorum hominum absen-

λάρνακος αὐτὸν καταβιβάζων ἐκούφιζε τὸ πολὺ τῆς συμφορᾶς μέ-
 D χρι τῆς ἐκείνων ἰλεούσεως. τοῦτοις ὑποβαλὼν Βάρδας ὁ Καῖσαρ
 τὸν ὄσιον, ἐπεὶ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ λαβεῖν οὐκ ἠδυνήθη, Φώ-
 τιον πρωτοασηκηῆτις ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ πατριάρχην. ἐξώρισεν
 δὲ Ἰγνάτιον ἐν τῇ νήσῳ Τερεβίνθου, ἐν ἧ καὶ ἐταλαιπωρεῖτο, μν-5
 ρία καθ' ἐκάστην πρὸς τὸ παραιτήσασθαι ὑπομένων. εἶτα φέρου-
 σιν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱερειαν δέσμιον, καὶ κατακλείουσιν εἰς μάνδραν
 Αἰγῶν. εἶτα εἰς τὰ Προμούντου ἀγαγόντες, Λέων ὁ Λαλάκων
 τοῖς ῥαπίσμασι τὰς σιαγόνας αὐτοῦ συνέθλασεν ὡς δύο μύλους
 αὐτοῦ ἐκπυσεῖν. εἶτα μοχλῶ σιδηρῶ ἀνδροφόνῳ τοὺς πόδας προση-10
 P 442 λώσαντες ἐν μικρῷ εἰρκτῇ καὶ στενῇ κατέκλεισαν, καὶ μετ' ὀλίγας
 ἡμέρας εἰς τὰ Νούμερα σιδηροδέσμιον καθείρξαν. ἐκεῖθεν εἰς
 Μιτυλήνην τὴν νῆσον τοῦτον ἐξώρισαν, καὶ τοὺς μητροπολίτας
 ἐν φυλακαῖς ἄλλον ἄλλαχθῶ διεσκόρπισαν.

29. Ἄξιον δὲ καὶ περὶ Φωτίου ὀλίγα διαλαβεῖν. οὗτος 15
 ὁ Φώτιος υἱὸς Σεργίου σπαθαρίου ἦν, οὗ τινὸς ὁ πατὴρ Ζαχαρίας
 ὠνόμαστο, ὃς πάλιν ἔσχεν υἱὸν Λέοντα βασι... ὁ γὰρ Σέργιος
 ἔθνηκῶ ἀμματος ὢν, εἰς μοναστήριον γυναικίον εἰσπεπηδηκῶς
 καὶ μονάστριον ἐκεῖθεν ἀρπάσας καὶ ταύτην ἀποσχηματίσας ἔλαβε
 γυναικα. μετὰ χρόνον τινὰ συνέβη τὸν ἅγιον Μιχαὴλ τὸν Σινά-20
 B δου, φίλον Σεργίου ὄντα, εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσελθεῖν, καὶ τὴν
 γυναικα αὐτοῦ ἐνθωρήσας ἔγκυον οὖσαν ἀπέστειλεν τὴν αὐτοῦ

tiam inferebat, atque e loculo deponens, dum illi venirent, cruciatum
 tantisper leviolem reddebat. his Bardas Caesar sanctum excruciendo,
 cum ab eo libellum et ut se ipse abdicaret impetrare minime potuisset,
 Photium protoascretis patriarcham praeficit, Ignatio in Terebinthi in-
 sulam relegato, ubi et aerumnis conflictabatur, innumeris quotidie abdi-
 candi muneris causa aerumnis malisque appetitus. deinde vinctum ad
 Hieriam transferunt, atque in Caprarum mandra includunt. tum ad Pro-
 munti aedes adducto, Leo Lalaco illius sic genas pugnis ac colaphis
 confregit ut eius duo molares dissilierint. deinde vecte ferreo homici-
 darum pedes adstringentes, in exiguo artoque carcere incluserunt; nec
 post multos dies in carcerem dictum Numera ferro vinctum compege-
 runt. inde eo in Mitylenem insulam relegato, metropolitans in ergastula
 alios alio disperserunt.

29. Operae pretium vero sit ut et de Photio pauca perstringamus.
 hic Photius filius fuit Sergii spatharii, cuius pater Zacharias; qui rur-
 sus Leonem habuit filium... Sergius enim cum gentili ortus stemmate
 esset, in feminarum monasterium irrumpens, indeque rapta sanctimoniali
 habitaque exuta, sibi eam coniugem fecit. post tempus aliquod contigit
 Michaellem Sinadensem Sergii amicum in eius domum intrare; conspe-
 ctaque uxore eius praegnante, indignantis specie ac velut percussurus in

ῥάβδον, πληῖσαι βουλόμενος αὐτήν, καὶ οὕτως εἶπεν "εἴθε ἦν τις
 ταύτην ἀποκτεῖναι δυνάμενος καὶ τὸ ἔμβρυον τὸ σὺν αὐτῇ. ὁρῶ
 γὰρ ἄλλην Ἐῶν ὄφιν ἐγκυμονοῦσαν, καὶ τὸ ἔμβρυον ἄρσεν. καὶ
 τοῦτο κατὰ συγχώρησιν θεοῦ πατριάρχῃν ἐσόμενον βλέπω ἐπὶ
 5 ἀτετήσει τοῦ πανσέπτου καὶ τιμίου σταυροῦ. καὶ αὐτὸς εἰς ἀσε-
 βειαν ἀποκλινεῖ, καὶ πολλοὺς εἰς σταυροπατίαν μεταστήσει, καὶ
 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πολλοὺς ταῖς πολυτρόποις αὐτοῦ στε-
 ρήσει μηχαναῖς." πρὸς ὃν ὁ Σέργιος "καὶ εἰ τοιοῦτος ἔσῃσαι C
 μέλλει, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτὸν ἀνελεῶ." πρὸς ὃν ὁ ἅγιος "οὐ
 10 δυνήσῃ τὴν συγχώρησιν τοῦ θεοῦ διακωλύσαι. πρόσεχε σὺν σεαυ-
 τῷ." (30) εἶτα γεννηθέντος ἢ μήτηρ Ἰάκωβον τὸν Μαξιμίνης
 ἡγούμενον μεταπεμφαμένη ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ
 κλαίουσα τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ὅτι ἐγκυος οὔσα
 15 εἶδον ὄναρ ὅτι ἐσχίσθη ἡ κοιλία μου καὶ ἐξῆλθε δράκων. ἀλλὰ
 καὶ ὁ ὄσιος καὶ ὁμολογητῆς Ἰησίου ὁ τῆς Λαλμάτου εἰρηκὲ μοι
 δι' αἰσωματομένων Σατανᾶν βυστάξεις. λαβὼν σὺν αὐτὸν ἐβί- D
 πτισεν, Φώτιον ὠνομακῶς, "ἴσως" λέγων "παρέλθοι ἡ ὀργὴ τοῦ
 θεοῦ ὑπ' αὐτοῦ." Σέργιος δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁρῶν τινὰ σημεῖα
 ἐν αὐτῷ ἔλεγεν "μὴ ἄρα ἢ παρ' Ἑβραίοις ἐπιζομένη μονάστρια,
 20 ἢ τὸν Ἀντίχριστον μέλλουσα τίκτειν, ἢ γυνή μου ἐστίν;" ἐπεὶ δὲ
 φιλομόναχοι ἦσαν, τοὺς μοναχοὺς προσδεχομένης, ἤξιον εὐχεσθαι
 ἐπὲρ αὐτῶν καὶ τοῦ Φωτίου. τοῦτόν ποτε τὸν Φώτιον μεϊράκιον

14 ἢ om P

eam baculum misit, sic aiens "utinam esset qui illam, unaque prolem
 qua feta est, necare posset. video enim alteram Evam, serpentem utero
 gestantem ac prolem masculam. huncque deo permittente video patriar-
 cham fore, omnique veneratione habendam ac pretiosam crucem spretu-
 rum esse; declinabitque ipse ad impietatem, et multos ad periturum cru-
 cis calcata religione traducet, multosque regno caelorum variis modis, suis
 artibus excludet." ad quem Sergius "atqui si talis futurus est, ipse una
 cum matre eum perimam." cui sanctus "non poteris quod ex divina est
 permissione impedire. tibi igitur attente cave." (30) deinde eo nato,
 vocato mater Iacobo Maximinae monasterii praefecto, ad eius se pedes
 lacrimis oppleta iactavit, ut sacra eum unda tingeret. dicebat enim
 "praegnans cum essem, vidi in somnis scisso utero draconem ex me
 exiisse. sed et sanctus confessor Hilarion monasterii Dalmatae dixit
 mihi corpore indutum me Satanam utero gestare." is ergo susceptum
 infantem baptizavit, Photium vocans, ac dicens "forte transibit ab illo
 ira dei." Sergius autem eius pater, quaedam in eo signa videns, "num
 mea uxor" aiebat "ea ipsa est sanctimonialis, quam apud Hebraeos An-
 tichristum parituram exspectant?" quod vero parentes monachorum stu-
 diosi erant, uxor domo lubens excipiens pro ipsis ac Photio preces fun-
 dere rogabat. hunc quandoque Photium valde adhuc puerulum, cum

σκεπὶ τυγχάνοντα εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωαννῆκιον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀνήγαγεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐξασθαι τοῦτον παρεκάλει. ὁ δὲ ἐτοίμως ἀποκριθεὶς ἔφη "Ὠάτιος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ὁδούς σου, κύριε, P 443 εἰδέναι οὐ βούλεται." ὁ δὲ στενάξας εἶπεν "τί τοῦτο ἔφης, πάτερ;" αὐτῶς ὁ γέρον "ὅτι τὰ μέλλοντα πραχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ δη-5 λῶ σοι." τότε ὁ Σέργιος κόνιν σπασάμενος κατήλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους. (31) εἰς μαθήματα δὲ τοῦτον ἐκδούς, μᾶλλον ἐκεῖνος πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ φιλοτιμότερον δέκετο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικά. διὸ καὶ Ἑβραίων τιλ μάγῳ συντετυχώς, "τί μοι" ἔφη "δῶς, νεανία, καὶ ποιήσω σε πᾶσαν γραφὴν Ἑλληνικὴν ἐπὶ στόματος 10 ἄγειν καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ παρευδοκιμεῖν." ὁ δὲ φησι "τὸ ἤμισυ τῆς οὐσίας αὐτοῦ προθύμως ὁ ἐμὸς πατήρ παρεῖξι σοι." ὁ B δὲ "οὐ χαγγίζω χρήματα, ἀλλ' οὐδὲ τὸν πατέρα σου γινῶναι τὸ δρᾶμα· ἀλλ' ἔλθῃ μετ' ἐμοῦ εἰς τόνδε τὸν τόπον, καὶ ἄρρησαι τὸν τύπον ἐν ᾧ Ἰησοῦν προσηλώσαμεν, καὶ δώσω σοι παράδοξον φν-15 λακτόν, καὶ ἔσται ἡ ζωὴ σου πᾶσα ἐν εὐημερίᾳ καὶ πλοτύῳ καὶ πολλῇ σοφίᾳ καὶ χαρᾷ." τὸν δὲ προθύμως ἀκούσαντα, καὶ πάντα πρὸς τὴν τοῦ γόητος ἀρέσκειαν τετελεκότα. καὶ ἔκτοτε ταῖς ἀπηγορευμέναις αὐτῶν βίβλοις τῆς μαντικῆς καὶ ἀστρολογικῆς τε- ρατείας οὐκ ἀποσχόμενος τὸν νοῦν, (32) ἐπεὶ ἀκούων ἦν παρὰ 20 τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπὸ προορατικῶν ἀνδρῶν ἀκηκόετος, ὅτι πολυτρό- C πως τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐπιβήσεται, τοῦτο ἐν ἑαυτῷ στρέ-

1 ἔτι?

18 παντός et τετελεκότος P

pater ad S. Ioannicium in monte Olympo adduxisset, obsecrabat ut oraret pro illo cui ille actutum respondens, "Photius" inquit "vias tuas, domine, ut sciat, in animum non inducit." ad quem Sergius alta ducens suspiria "ut quid, pater, hoc dixisti?" respondit senex "quae ille perpetraturus est, tibi denuntio." tum Sergius caput cinerem aspersus e monte descendit. (31) traditus disciplinis maioribus animis atque opera, quae Graecorum erant ac gentilium, quam quae ecclesiastica, capesbat. unde etiam cum in Hebraeum quendam magum incidisset, ait illi "quid mihi, iuvenis, daturus es, faciamque ut Graecorum omnis eruditio in ore versetur omnesque sapientia vincas?" cui ille "dimidiam bonorum partem in eam rem pater libens collaturus est." ad quem Hebraeus "pecuniis non indigeo, ac nec patrem tuum rem scire volo; sed veni mecum huc, ac signum nega in quo Iesum affiximus, inauditoque a me tibi concessio amuleto vitam omnem prospere ages et divitiis afflues, magnaue sapientia in omnibus gaudens ac laetans praestabis." quo prone audito, exque impostoris voluntate omni peracto negotio, eo ex tempore nullum finem fecit libros eorum prohibitos divinationum ac astrologicae vanitatis legendi iisque animum addicendi. (32) quod autem ex patre audierat accepisse illum a viris spiritalibus ac futurorum intelligentia praeditis, fore ut vario astu ac machinamentis patriarchalem

- φων Γρηγορίῳ τινὶ τῆς Συρακούσης ἐκκλησίας γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ὃς καὶ Ἀσβεστάς ἐκαλεῖτο, καθήρητο δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου διὰ τε πολλὰ ἄλλα καὶ διὰ τὸ παρ' ἐνορίαν χειροτονῆσαι Ζαχαρίαν τὸν τοῦ πατριάρχου Μεθοδίου πρὸς Ῥωμαίων ἀποστα-
 5 λέντα πρεσβύτερον, φιλιῶζεται σὺν τούτῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπ' ἐγκλήμασι καθηρημένοις, ὧν ὑπῆρχεν Εὐλάμπιος ὁ Ἀπαμείας καὶ Πέτρος ὁ Συλαίου καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς πλείστοι, οἳ εἰς τὸν οἶκον Φωτίου συνερχόμενοι καὶ μετὰ Γρηγορίου στρεφόμενοι κατὰ τοῦ **D**
 μεγάλου Ἰγνατίου μελετῶντες ἦσαν· οὗς καὶ συναθροισθεῖσα ἐν
 10 τῷ πατριαρχείῳ μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων σύνοδος πάντας καθήρησε καὶ ἀπεκήρυξε. τούτον τὸν Φώτιον Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, χειροτονεῖ πατριάρχην. ὃς μετ' ἄλλας ἡμέρας ζητεῖ τὸ ἰδιόχειρον αὐτοῦ γράμμα, ὅπερ πρὸς τοὺς
 15 μητροπολίτας ἐποίησεν, ἥνικα τούτον εἰς χειροτονίαν ἤγαγον, ὡς δῆθεν ἰδεῖν τι ἐν αὐτῷ βουλόμενος. εἰσάγεται σὺν ὁ χάρτης, καὶ
 ζητεῖται ἀσφάλειαν ἵνα μὴ διαρρηχθῆναι. οἳ δὲ τοῦ Φωτίου τὸν ἀντίχειρα τοῦ κρατοῦντος αὐτὸν κλάσαντες τὸν χάρτην ἀνέσπασαν, **P 444**
 ὃν καὶ χειρωσάμενος Φώτιος εἰς λεπτὰ κατέκοψε, λέγων "οὔτε ὑμᾶς οὔτε τὸν Ἰγνάτιον ἐπίσκοπον ἔχω."
 20 33. Τῷ β' ἔτει, Φωτίου τὸν τίμιον σταυρὸν εἰς τὴν ἑορτὴν ὑψοῦντος, μοναχός τις πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἐστῶς διο-

4 leg. Ῥώμην. Combef.
 διαφορηθῆ?

15 ὁ om P

16 ἀσφάλεια ἵνα μὴ

demum thronum conscenderet, hoc animo versans, cum Gregorio Syracusanae quondam ecclesiae episcopo (qui et Asbetas vocabatur, et a magno Methodio cessare iussus erat tum ob alia plura, tum quod extra paroeciam Zachariam, eiusdem Methodii patriarchae ad Romanum antistitem presbyterum nuntium, ordinaverat) cum illo aliisque praeterea quibusdam, ob scelera perinde gradu motis, amicitia iungitur. in illis erant Eulampius Apamiensis et Petrus Sylaei aliique cum eis plurimi. hi itaque in Photii domum convenientes et cum Gregorio versantes consilia struebant adversus magnum Ignatium; quos ipsos, collecta in patriarchalibus aedibus metropolitaram episcoporumque synodus omnes exauctoravit atque proscripsit. hunc Photium Bardas Caesar, Michaelis imperatoris avunculus, patriarcham creat. is brevi post, quas manu propria scriptas metropolitae literas dederat tum cum ipsum ordinaturi convenerant, petit, tanquam scilicet aliquid in eis inspecturus. allatam ergo diploma est, fidemque exigunt ne illud diffringatur. at qui Photii partium erant, vi arreptum e manu tenentis chartam disciderunt; quam et Photius apprehendens minutim conscidit, dicens "neque vos episcopos habeo nec Ignatium."

33. Anno secundo, cum Photius venerandam crucem per diei eius solemnia exaltaret, monachus quidam haud procul ab altari stans, vir

- ρατικός εἶδεν θάλαμα ξένον, ὅφιν παμμεγέθη τὰς χεῖρας τοῦ Φω-
 τίου κρατοῦντα, τὸν δὲ σταυρὸν τὸν τίμιον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀνυψού-
 μενον. σύντρομος δὲ γεγονὼς μεγάλα ἔκραξε καὶ σύντομον τὸ
 κύριε ἐλέησον. καὶ τινες σὺν αὐτῷ ἐδλαβεῖς ἰστάμενοι τὸ αἴτιον
B ἀνηρώτων, καὶ αὐτὸς τὴν ὀπτασίαν εἶπεν αὐτοῖς. οἱ δὲ ἦσαν τῶν 5
 ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας πρεσβυτέρων. οὗτοι δὲ πρὸς τὸν εὐλαβῆ καὶ
 διορατικὸν τοῦτον μοναχὸν εἶπον ὅτι καὶ ἡμεῖς λειτουργοῦντες μετ'
 αὐτοῦ οὐδέποτε ἠκούσαμεν αὐτοῦ εὐχὴν λαλοῦντος ἀλλὰ τῶν θύ-
 ραθεν ποιητῶν ὑπομιθυρῶντος ῥήματα· τὸ δὲ χαλεπώτερον, ὅτι
 καὶ ὑποκάτω τῆς θείας καὶ ἁγίας τραπέζης ἐμεῖ δυσωδέστατον 10
 ἐμετόν. (34) καὶ διηγήσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ ἡσυχαστής, ἀνὴρ
 Θεοφόρος καὶ προορατικός ἀληθής, ὅτι ἐν τῷ σπηλαίῳ ποτὲ σφο-
 δρῶς καθεζομένου μου δύο τινὲς ἠγοῦμενοι Εὐδθύμιος καὶ Ἰωσήφ
C ὑπὸ Φωτίου σφοδρῶς διωκόμενοι παρέβαλον πρὸς με· καὶ καθὼς
 ἔδωκεν ὁ Θεός, ἐστήριξα αὐτούς, καὶ τελευταῖον εἰπὼν “ὁ ὑπο- 15
 μείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται” ἀπέλυσα αὐτούς. τῇ δὲ
 ἐπιούσῃ νυκτὶ πρὸ τοῦ ἀφηνεῦσαι με παρέστη μοι Αἰθίοψ μέγας
 καὶ ἀπενκτός καὶ ἰδεῖν φρικτός, ὃς ἤπλωσε κρατῆσαι τοῦ λαιμοῦ
 μου πρὸς τὸ ἀποπνίξαι με. εὐθὺς δὲ ἐγὼ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ
 ποιήσας καὶ θαρρήσας ἐκράτησα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός, καὶ “τίς 20
 εἶ σὺ” λέγων, “καὶ τί τὸ ὄνομά σου, καὶ τίς ὁ ἀποστείλας σε ἐν-
 ταῦθα, καὶ δι' ἣν αἰτίαν.” αὐτὸν δὲ ἀποκριθέντα εἰπεῖν “ἐγὼ
D εἰμι ὁ δυνατὸς μὲν τοῦ Βελιάρ, ἵπουργὸς δὲ Φωτίου· ὄνομα δέ

futurorum intelligentia perspicax, inauditam rem vidit ac plane insolitam, ingentis molis serpentem Photii adstringentem manus, cum veneranda crux ipsa a se ipsa exaltaretur. rei ergo spectaculo territus magna contentaque voce clamare “domine, miserere.” clamoris causam exquirentibus, qui cum illo stabant viri religiosi, visionem illis aperuit. erant hi ex ecclesiae presbyteris, qui et ipsi venerabili huic ac spiritali monacho dixerunt, “nos quoque cum illo rem sacram peragentes nunquam solennem precessionem dicentem eum audivimus, sed profanorum vatum verba submurmurantem. quod vero his gravius est, etiam sub divina sacraque mensa foetoris pessimi vomitum egerit.” (34) narravit nobis Ioannes Solitarius, “vir divinus ac spiritu prophético praeditus, verae istud narrationis. “cum quandoque ipse graviter habens in specu mea sederem, duo quidam monachorum praepositi Euthymius et Ioseph, quos Photius dire persequeretur, ad me venerunt; quibus quantum deus dedit a me confirmatis, atque ad extremum adiecto, qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. 10 22), a me eos dimisi. sequenti autem nocte priusquam obdormiscerem, adstitit mihi Aethiops magnus et horribilis adspectuque terribilis, et ut tenens gutture suffocaret, manus explicavit. mox ego crucis me signo muniens, assumptaque fiducia, quisnam vero es tu, aio, quodve tibi nomen? ac quis te huc, ac quare, misit? qui respondit, ego sum potens Beliaris Photiique minister: no-

μοι Λεβούφας. συνερογὸς γοήτων καὶ φαρμακῶν, ὀδηγὸς μοιχῶν καὶ ληστῶν, φίλος δὲ Ἑλλήνων καὶ τοῦ ἑμοῦ ἐν κρυπτῷ θειράποντος Φωτίου. ἀπέστειλε δέ με ὁ ἔξουσιάζων με εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ διὰ τὰς χθρῆς κατ' αὐτοῦ ἀτιμίας, τοῦ περιεργάσεσθαι σε, 5 ὅπως μεταμεληθεὶς ἀποδέξῃ αὐτὸν καὶ ἀλλοτριωθῆς τοῦ θεοῦ, καθὼς καὶ ἄλλοις τοῦτο πεποίηκεν πολλοῖς. ἀλλὰ σὺ με τῷ ὄπλῳ τοῦ σταυροῦ ἀνίσχυρον ἔδειξας." τότε ἐγὼ κατήργησα αὐτὸν τῷ τιμῇ σταυροῦ, καὶ ἄφαντος ἐγένετο.

35. Ἐν μῆ νυκτὶ συνέβη γενέσθαι σεισμοὶ μεγάλοι· καὶ 10 αὐτὸς ὁ Φώτιος ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος δημηγορῆσαι εἶπεν ὅτι οἱ σεισμοὶ οὐκ ἐκ πλήθους ἁμαρτιῶν ἀλλ' ἐκ πλησμονῆς ὕδατος γίνονται, καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος δύο ψυχὰς ἔχει, καὶ ἡ μὲν μία ἁμαρτάνει, ἡ δὲ ἕτέρα οὐχ ἁμαρτάνει. τούτων ἀκούσας ὁ πρωτοσηκρήτις καὶ ἀπελθὼν εἶπεν τῷ βασιλεῖ ὅτι οἱ δοῦλοι ἡμῶν 15 ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς, λέγοντες ὡς ἡμεῖς ἠλπίζομεν μίαν ψυχὴν ἔχειν, καὶ ἐλαμβάνομεν ἑκάστω μὲν ἀνὰ μοδίους δύο· νῦν δέ, ὡς διδάσκει ἀναφανδὸν ὁ πατριάρχης, δύο ψυχὰς ἔχει ἕκαστος, καὶ δεῖ ἄλλους δύο μοδίους προσθεῖναι ἡμῖν. καὶ ὁ βασιλεὺς γενλάσας εἶπεν "οὕτως δογματίζει ὁ Χαζαροπρόσωπος;" προσκαλεῖ- B 20 ται οὖν εὐθὺς τὸν πατριάρχην, καὶ πυνθάνεται ὡς δῆθεν θυμούμενος "οὕτως δογματίζεις, ὦ μαρζούκα, δύο τὸν ἄνθρωπον ἔχειν ψυχὰς;" ὁ δὲ ταῖς πιθανολογίαις δολερῶς τοῦτον ὑπεισελθὼν

men mihi Lebufas; praestigatorum adiutor ac veneficorum, moechorum dux et latronum, Graecorum amicus ac Photii, qui meus in occulto servus est et cultor. misit me vero dominus meus ultimum serio, quae in eum probra heri iactata sunt, curiosiusque observatum, quo nimirum poenitentia ductus ipsum recipias atque a deo alienum fias, quod et non paucis aliis fecit. tu enimvero crucis armatura invalidum cassumque reddidisti. tum ego venerandae crucis signaculo ipsum profligavi, evanuitque ex oculis.

35. Quadam nocte contigit terram magnis motibus quatī; cumque Photius pro concione ad populum oraturus ambonem ascendisset, dixit terrae motus non ex peccatorum multitudine oriri, sed ex aquarum exuberantia. item singulos homines duplici anima praeditos esse: ex his unam peccare, alteram a peccato immunem esse. hoc cum audisset qui primus a secretis erat, ad imperatorem veniens in haec verba locutus est. "servi nostri vim faciunt, qui dicant, sperabamus nos una praeditos anima, eique procurandae duos singuli quot mensibus modios accipiebamus. nunc autem, ut palam docet patriarcha, quisque duas animas habet; igitur necesse est ut duo alii modii nobis adiciantur." tum imperator in risum solutus "sicne docet qui vultu Chazarus est?" mox itaque accersito patriarcha ex eo sciscitatur irati specie, "sicne doces, o Marzuca, hominem duplici anima praeditum esse?" at ille, probabilibus sermonibus ei dolo imponens, persuasit non se ita dixisse, sed de

Theophanes contin.

ἔπεισεν ὡς περὶ ἄλλων ὑποθέσεων εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ οὕτως. τοῦτω Γρηγόριος ὁ Συρακούσης ἠρώτησε “τί τὸ μαρζούκας σημαίνει;” ὁ δὲ εἶπεν “τὸ μάρ κών, τὸ ζού σῦρε, τὸ κὰς κίσσυμα· τουτέστι κών ἔλκων δέρμα.”

36. Ἐργαστηριακὸς δὲ τις, ὡς οἱ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες 5
C ἐβεβαίωσαν, εἰς τὰς Σοφίας τὴν οἶκῳ ἔχων, ἐπὶ πολλαῖς ταῖς
ἡμέραις ψυχορραγῶν καὶ τὴν γλῶττιαν καὶ τὰ χεῖλη καὶ τὰς χεῖ-
ρας ἐσθίων ἀπορῦξαι οὐκ ἠδύνατο. μικρὸν δὲ ἀνασφῆλας εἶπεν
“γινώσκετε, ἀδελφοί, ὅτι ὁ πατριάρχης Φωτίος ἐδίδαξέ με μὴ
κοινωνεῖν νῆστις. διὸ καὶ ἄ βλέπετε πανθάνω, καὶ ἀποθανεῖν 10
οὐ δύναμαι.” καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέφυγεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ
Φωτίου.

37. Τῷ 9' αὐτοῦ ἔτι ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ
κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν, τὸν Ὀρύφαν ὑπάρχον ἐν τῇ πόλει καταλι-
D πῶν· ὃς καὶ τὸν βασιλέα ἤδη τὸ Μαυροπόταμον καταλαβόντα 15
δηλοῦ τὴν τῶν Ῥῶς ἄφιξιν, πλοίων οὖσαν διακοσίων. ὁ δὲ βα-
σιλεὺς εὐθὺς ὑποστρέφει, μηδὲν ὄλως ἐργασάμενος.

38. Τῷ 1' αὐτοῦ ἔτι οἱ Ῥῶς ἔνδοθεν τοῦ Ἱεροῦ φθάσαν-
τες πολλὴν ἐργάσαντο φόνον. περικυκλοῦσιν σὺν τὴν πόλιν· καὶ
τοῦ βασιλέως μάλιστα διαπερῶσαι ἰσχύσαντος, εὐθὺς σὺν τῷ πα- 20
τριάρχῃ Φωτίῳ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου ναὸν καταλαμ-
βάνουσι, καὶ μεθ' ἑμικροῦ τὸ ἕγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες
μαφόριον τῇ θαλάσῃ ἄκρως προσέβαψαν· καὶ νηγεμίς οὐσης

aliis rebus sermonem habuisse. quaerebat ex illo Gregorius Syracusanus quid vox illa Marzucas sibi vellet. respondit ille mar canem esse, zu trabe, cas pellem: hoc est, canis trahens pellem.

36. Faber quidam (reique, qui audierant atque viderant, serio fidem faciebant), cuius ad Sophias aedes erant, per dies multos animam agens, linguamque et labia ac manus exedens, spiritum efflare non poterat. tantisper vero a stupore emergens saniorique mente effectus “scitote, fratres,” aiebat, “Photium patriarcham me docuisse ne ieiunus communicarem. idque in causa est ut haec quae videtis patiar, et ut mori non valeam.” haecque locutus animam efflavit. atque haec hactenus dicta de Photio.

37. Anno imperii Michaelis nono expeditione suscepta imperator adversus Agarenos proficiscitur, Orypha praefecto in urbe relicto. iamque ad Mauropotamum castra posuerat, cum ille Russos ducentarum navium classe adventare nuntiat. quo audito imperator, re prorsus infecta nullaue conserta pugna, confestim revertitur.

38. Anno imperii Michaelis decimo Russi, cum in Hierum penetrassent, multas caedes fecerunt. urbem itaque vallo cingunt, ac cum vix imperator traicere potuisset, statim cum Photio patriarcha ad sanctae dei genitricis, quod est in Blachernis, veniunt; eductamque cum canticis eiusdem dei genitricis sacram vestem ac pallium mari leviter

εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης ἡρεμούσης κυμάτων P 446
ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνεισαν, καὶ τὰ τῶν ἀθῶν Ῥῶς
πλοῖα κατεάγησαν, ὄλλγων ἐκπεφηνότων τὸν κίνδυνον.

39. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελύσει διερχομέ-
5 νου, καθέζομενος ὁ πατρικίος Δαμιανὸς ἐν τῷ ὥρολογίῳ, ὃ καὶ
παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. ὃ δὲ θυμωθεὶς
τῷ βασιλεῖ κλαίων τοῦτο ἀπήγγειλεν, καὶ ὅτι εἰς ὄνειδος τῆς σῆς
βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι. ὃ δὲ βασιλεὺς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἔξορᾷ
τὸν παρακοιμώμενον Δαμιανὸν ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ προ-
10 βάλλεται Βασιλεῖον τὸν πρωτοστράτορα αὐτοῦ παρακοιμώμενον. B
τοῦτο ὁ Καῖσαρ ἰδὼν ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἐζήτηε ἀποκτεῖναι Βα-
σιλειον.

40. Τῷ ἰα' αὐτοῦ ἔτει ἐχώρισεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τὸν
Βασιλεῖον τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Μαρίας, καὶ δέδωκεν αὐτῷ γυ-
15 ναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγηρίναν, διδουσίαν αὐτῷ κυρίως αὐτὴν
ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτῆ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, καὶ πάνν ἡγάπα αὐ-
τὴν ὡς εὐπρεπῆ. τὴν δὲ προτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν, δοῦς
χρυσίον καὶ πλοῦτον πολύν, ἀπέστειλεν εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ
τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλεῖω τοῦ ἔχειν αὐτὴν ἰδίως. C
20 ὁ μέντοι Καῖσαρ καὶ ὁ Βασιλεὺς ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ζητούν-
τες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνέλη. διὸ καὶ ἐλοιδορεῖ τὸν Καίσαρα
Βασιλεὺς πρὸς τὸν βασιλέα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετώντα. ὃ δὲ

11 ὁ om P

intinxerunt; cumque nulla perfliaret aura, ventorum statim orti impetus,
tranquilloque mari ac sedato continui fluctus excitati. impiorum Russo-
rum fractae naves ac quassatae, cum paucae evasisent periculum.

39. Barda Caesare solenni processu ac pompa coram transeunte,
Damianus patricius et accubitor in horologio sedens illi honoris causa
minime assurrexit. ea re ille exasperatus ingens imperatori refert, id-
que animo cogitantem ait non assurexisse, ut regiam ipsam maiestatem
iniuria probroque violaret. hoc audito imperator, Damiano ad S. Ma-
mantis aبلغato, Basilium protostratorem accubitorem praeficit. videns
autem Caesar rem molestissime habuit, necemque Basilio machina-
batur.

40. Anno eius imperii undecimo Michael Basilium cogit dato libello
repudii Mariam coniugem dimittere, tradita ei uxore Eudocia Ingerina;
iussumque illi ut rato eam coniugio haberet. erat enim illius concubina,
quam summe diligebat eo quod forma venustissima esset. priorem vero
uxorem Mariam auro aliisque divitiis donatam ad sua remisit. Theclam
autem sororem suam Basilio despondit, ut privatim eam haberet. ceterum
Caesar et Basilius sibi mutuo suspecti erant, atque alter alterum
tollere quaerebant. eam ob rem Basilius apud imperatorem expostulat
moliri in eum Caesarem. verum haec ille ut deliria audiebat. quamob-

ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. διὸ καὶ σπεύδων πληροφορησαὶ τὸν βασιλέα συμφυλιούται Συμβατίῳ πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὄρκων βεβαιούσιν ἀλλήλους τὴν εἰς αὐτοὺς ὁμόνοιαν. ἐπληροφόρει δὲ Συμβάτιον Βασίλειος δι' ὄρκων φρικτῶν ὅτι τοῦ βασιλέως πολλὰ σε ἀγαπῶντος βούλειαις Καίσαρα προβάλλεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου τοῦτο ποιῆσαι ἄδυναται. ἐν τούτοις ἀπατηθεὶς ὁ Συμβάτιος γέγονε κατὰ **D** τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσαστο πληροφορήσας αὐτὸν πῶς ὁ Καῖσαρ βούλειαι σε, φησὶν, ἀνελεῖν, ἔξαιπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς **10** τοῖς ὄρκοις Συμβατίου πεισθεὶς καὶ τοῖς λόγοις Βασιλείου βεβαιωθείς ἐνδομῶχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. ὁ δὲ Βασίλειος πάντα σκευασάμενος κατὰ τοῦ Καίσαρος, ἐν δὲ τῇ πόλει μηδὲν ποιῆσαι δυνάμενος, πείθει τὸν βασιλέα κινήσαι στόλον κατὰ τῆς Κρήτης. καὶ τούτου γενομένου **Λέων** ὁ φιλόσοφος Βάρδα Καίσαρα παρήγει **15** **P 447** ὑποστέλλεσθαι καὶ συντηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα ἐπεφωνεῖτο φεῖδεσθαι τοῦ Βασιλείου. ἐπεὶ δὲ προέλευσις τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἐτελεῖτο, εὐαγγελίου τελοσθέντος ἀνῆλθεν **8** τε πατριάρχης **Φώτιος** καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασιλείῳ παρακοιμημένῳ ἐν τοῖς **20** **Κατηχουμένοις**· καὶ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βιάσαντες **8** τε

3 ἀλλήλοις?

15 Βάρδα τῷ Καίσαρι?

rem etiam Basilius fidem imperatori facturus amicitias iungit cum Symbatio patricio ac dromi logotheta, Caesaris genero; iuratumque alter alteri concordiam firmant. aiebat Basilius horrendisque iuramentis adstruebat diligi eum plurimum ab imperatore, ac velle Caesarem provehere, nec tamen propter eius socerum id posse praestare. his deceptus Symbatius adversus Bardam Caesarem socerum suum coniurat; ingressusque ad imperatorem, iureiurando velle Bardam Caesarem eum interficere affirmat, ipsas quoque insidias narrans. imperator Symbatii iuramentis credulus, ac Basilii verbis persuasus, intus animo in Caesarem insidias condebat. Basilius autem quae erant perdendo Caesari, cuncta instruxerat; cumque rem in urbe praestare non posset, auctor est imperatori, ut classem adversus Cretenses educat. haec cum gererentur sicque res in procinctu esset, Leo philosophus Bardam Caesarem admonerat ut se subduceret sibi a Basilio caveret: Caesar vero imperatorem in Basilium proniorem esse respondebat. quod autem processus diei annuntiationis in Chalcoprataeis peragebatur, lecto evangelio ascendit Photius patriarcha, et imperator cum Caesare et Basilio accubitore ad Catechumena; tenenteque patriarcha in manibus pretiosum corpus et sanguinem domini nostri Iesu Christi, intingentes imperator pariter ac

βασιλεὺς καὶ ὁ Βασιλεῖος τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυρούς, ὄρκω
 βεβαιώσαντες τὸν Καίσαρα ἀφόβως συνελθεῖν αὐτοῖς ἐν τῷ ταξεί-
 διῳ. ὁ δὲ φιλόσοφος Λέων φανερώς παρηγγύα τῷ Βάρδα μὴ **B**
 ἐξελεθεῖν σὺν αὐτοῖς, ἐξερχομένῳ δὲ ἔλεγεν μὴ ὑποστρέφειν.
 5 (41) καὶ σημεῖα τῷ τούτου θανάτῳ παρηκολοῦθήκεσαν. σεισμοῦ
 γὰρ γεγονότος ἐπιπτώκει τὸ ἄγαλμα ὃ κατὰ τὴν ἁγίαν Ἄνναν τὸ
 δεύτερον ἐπὶ κίονος ἴστατο· ὅπερ διαγγελθὲν παρὰ Καίσαρος
 Λέοντι τῷ φιλοσόφῳ σαφῶς διηρημένετο, τὸν ἐκ πρώτου ἀνα-
 κτος δεύτερον ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου. ἀλλὰ καὶ ἐσθῆς αὐτῷ
 10 ἔξυποσταλεῖσα παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς τοῦ προσήκον-
 τος μήκους ἑλλείπουσα, ἥ τινι πέρδιξ χρυσόπαστος καθιστόρητο·
 ἦν προσδεξόμενος ἐπυρνάνετο αὐτῇ τί κεκολόβωται; ὡς οἶμαι, **C**
 φησὶν, ἀμφοτέροις τὴν λύσιν προεζωγράφησε, διὰ μὲν τῆς πέρ-
 δικος τὸ πρὸς αὐτὸν δολερόν, διὰ δὲ τοῦ ἑλλειποῦς τὸ ἑλλειπὲς τῶν
 15 ἑαυτοῦ ἡμερῶν αἰνιττόμενος. καὶ ὄναρ δὲ ἐθεάσατο τοιοῦτον.
 ἐδόκει ἑορτασίμου ἡμέρας ὁ Καίσαρ μετὰ τοῦ βασιλέως τῇ ἁγίᾳ
 τοῦ Θεοῦ σοφίᾳ προσπεφοιτηκέναι καὶ συνήθους λαμπρότητος.
 ὡς δὲ πρὸς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἦσαν, λαμπροφόροι τούτοις
 ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς τοὺς ἔσω διώπτετό τις ὑπεράνω
 20 γηραιὸς θρονιζόμενος, καὶ οὗτος Πέτρος ὁ ἀπόστολος, ὃ Ἰγνά-
 τιος γονυπετῶν δάκρυσιν ὑπὴν ὑπομιμνήσκων ὑπὲρ ὧν λωβηθεῖς **D**
 ὑπομεμένηκει. ὁ δὲ διὰ τὸ πάθος συνδιατεθείς αὐτῷ ἔφη τὴν
 ἐκδίχησιν ἐκ χειρὸς κυρίου ἀπολοῖσθαι. καὶ ἐσθῆς ἐν τῶν ἴστα-

6 Ἄνην P

22 δὲ om P

Basilius venerandas cruces subscripserunt, iureiurando Caesari fidem
 obstringentes, omnis ut metus securus eam cum illis expeditionem susci-
 peret. Leo autem philosophus Bardam palam monebat ne cum illis egre-
 deretur: sin minus, reversurum non esse. (41) signa quoque eius necis
 secuta sunt. facto enim terrae motu statua quae ad sanctam Annam in
 columna secundo ordinis stabat, collapsa est. rettulit Bardas Leoni phi-
 losopho, isque sic palam exposuit, ei qui a primo imperatore secundus
 sit, imminere ruinae mortis. sed et quod soror Theodora paludamen-
 tum miserat, iusta minus longitudine inventam, cui perdix auro intextus
 erat. accepta ille veste percontabatur quorsum breviar facta esset; ut-
 que existimo, vitas finem ambobus praesignabat: nempe perdicis sym-
 bolo structas ei dolo insidias, brevitate breves illius dies innuebat. sed
 et eiusmodi conspexit somnium. videbatur sibi Caesar cum imperatore
 solenni die ad sanctae dei sapientiae solito splendore ac cultu advenisse,
 cumque ad sanctum altare prope accessissent, angelos in candido habitu
 illis apparuisse. intra cancellos senior quidam solio sublimis cerneba-
 tur. erat is Petrus apostolus; cui Ignatius in genua supplex lacrimis-
 que oppletus, quae passus ab eo erat, mala exponerat. Petrus rei acer-
 bitate motus, virumque miseratus, "ex domini" inquit "manu, ultionem

μένων αὐτῷ δύο χρυσενδύτων ὡσεὶ πραιποσίτοις μάχαιραν ἐπιδίδωσι, καὶ φησιν τάχει ἐκνεύσας τὸν μὲν βασιλέα τῷ δεξιῷ ἀφώρισεν, τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα, οὕτως εἰπὼν, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληδὸν τιμωρήσασθαι. οὗ δῆθεν ἐξιεμένου, καὶ περὶ τοῦ Μιχαὴλ διειρήκει τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι, ἀποκαλῶν 5 αὐτὸν ἀσεβότεκνον.

42. Μετὰ γοῦν τὸ πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ
 P 448 στρατοῦ ἦλθεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων, καὶ Βασίλειος
 κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐμελέτα. ἦσαν δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαριανὸς ὁ
 ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Συμβάτιος ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος καὶ Βάρ- 10
 δας ὁ ἀδελφὸς Συμβατίου καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Λέων ὁ
 Ἀσσύριος ἐξάδελφος αὐτοῦ, Ἰωάννης τε ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταν-
 τῖνος ὁ Τοξαρᾶς. διέγνω δὲ ταῦτα Ἰωάννης ὁ Νεατοκόμιτος, καὶ
 δηλοῖ διὰ Προκοπίου τῷ Καίσαρι. ὁ δὲ ἀντιδηλοῖ αὐτῷ “νέος
 εἶ, καὶ ληρεῖς ἐγείρων ζιζάνια.” ἄυπνος δὲ ὁ Καῖσαρ διατελέσας, 15
 B ὄρθρου βαθύς τοὺς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσόμενος διεσάφησε τὰ
 λαληθέντα αὐτῷ καὶ βουλὴν ἐζήτηι. Φιλόθεος δὲ ὁ πρωτοσπα-
 θάριος καὶ γενικὸς προσφιλὴς αὐτοῦ ὢν λέγει τῷ Καίσαρι “αὔριον,
 δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρικόν σου χιτῶνα καὶ ὄφθητι
 τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται.” τοῦ δὲ 20
 ἡλλου ἀνατειλαντος ἵππῳ ἐπιβὰς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ
 βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούντων αὐτόν.

2 σφισιν margo P ἀφορίσαι? 10 τοῦ om P 12 Χάλδης P
 16 βαθείας P

nancisceris.” moxque unī duorum illi adstantium, aureis vestibus praepositorum more fulgentium, gladium tradit; statimque innuens, imperatorem quidem a dextris posuit, a sinistris vero dei irae devotum, sic dictum Caesarem, atque frustatim gladio concidendum. quo exeunte, de Michaele adiecit, ipse quoque exspectaret se concidendum; appellans improbam prolem.

42. Post pascha itaque imperator ingentibus copiis stipatus ad Thracesium thema venit. porro Basilius Caesaris necem machinabatur. erant autem in consilio Marianus eius frater et Symbatius Caesaris gener, Bardas quoque frater Symbatii et Petrus Bulgarus et Leo Assyrus eius consobrinus, Ioannes quoque Chaldæus et Constantinus Toxaras. innotuit res Ioanni Neatocomito, nuntiatque per Procopium Caesari. cui ille vicissim “iunior es, et deliras, zizania seminans.” insomnem Caesar noctem egit, summoque diluculo suis omnibus in consilium vocatis declaravit quae sibi dicta erant, rogans quid illi facto opus putarent, eorum sententiam. cui Philotheus protospatharius et generalis, Caesaris propensius amicus, “mane” inquit, “domine, auream caesi coleris chlamydem tuam induere, teque coram inimicis palam exhibe, fugientque a facie tua.” orto itaque sole, consensu equo, fulgenti habitu, ingenti satellitio Caesar ad imperatorem venit. occurrit Basi-

ἐλθὼν δὲ Βασίλειος καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας εἰσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ ἔφη “τοῦ λαοῦ παντός, δέσποτα, συνειλεγμένον πρόσταττε διαπερῶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ.” καὶ εὐθὺς ὁ Βασίλειος ὅπισθεν ἐστὼς δίδωσιν αὐτῷ μετὰ ξίφους. οἱ δὲ λοιποὶ 5 μεληδὸν αὐτὸν κατέκοψαν, τοῦ βασιλῆως βλέποντος καὶ σιωπῶντος. ἦν δὲ ὡσεὶ ὄρα τρίτη. καὶ εὐθὺς ὑποστρέφουσι πρὸς τὴν πόλιν. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτα, μοναχὸς τις ἐφ’ ὑψηλῆς τῆς πέτρας ἐπεφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ “καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἰδίον σου καὶ συγγενῆ 10 ἀνελῶν. οὐαὶ σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας.” θνυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος πέμπουσιν ἀνελεῖν τὸν μοναχόν. οἱ δὲ παρατυχόντες ἔπεισαν τὸν ἀποσταλέντα ἄνουν καὶ δαιμονῶντα εἶναι τὸν μοναχόν. διὸ καὶ μόλις παρῆλθεν ὁ μοναχὸς τῆς τιμωρίας.

15 43. Τῇ δὲ ἁγίᾳ πεντηκοστῇ ἕστερον ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Φώτιος πατριάρχης ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ Βασίλειον τὸν παρακοιμώμενον εἰς βασιλέα, τόμον ἀναγνοὺς διὰ Κάστρος ἀσηκρητῆς ἔχοντα οὕτως. “Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ἐπέξήγαγε με τῆς πόλεως” καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ 20 Βασιλείου ἐμνήσθη μοι, οὐκ ἐν τοῖς ζῶσιν ἦμην. ὄθεν καὶ ἐτελεύτησεν ὑπὸ τῆς ἰδίας ἁμαρτίας. Θέλω δὲ Βασίλειον τὸν παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἔχθρου ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον πρὸς με πολὺν ἔχοντα,

lius, manuque apprehensum ad sacrum intus cubiculum adduxit, atque imperatori “collecto, domine, omni exercitu, iube in Cretam transfretare.” moxque Basilius a tergo stans Caesari ensem adigit. reliqui membratim conciderunt, spectante imperatore ac conticente. hora erat fere tertia; statimque in urbem revertuntur. cumque ad emporium Acrita venissent, monachus quidam ex alta rupe imperatori elata firme voce clamabat “egregia sane, imperator, tua haec expeditio, quod necessarium tuum ac cognatum occidisti. vae tibi, qui haec feceris.” iratus imperator et Basilius mittunt qui monachum occisuri essent. verum qui aderant, ei qui missus spiculator erat monachum dementem esse actumque a daemone etiam atque etiam asseverant; quo factum est ut vix tandem ille poenam evaderet.

43. Per sancti autem diei pentecostes solennia Michael imperator Photinusque patriarcha in S. Sophiae Basilium accubitorem imperatorem crearunt, lecto tomo per Castorem a Secretis, in haec verba “Bardas Caesar mihi necem machinatus est, inque eam rem malo dolo eduxit ex urbe; ac nec inter vivos numerarer, nisi a Symbatio et Basilio mihi nuntiatum fuisset. quapropter etiam suo ille scelere mortuus est. Basilium autem accubitorem velut fidelem meaeque maiestatis servatorem, quique ab hoste me liberaverit atque ingenti amore prosequatur, custo-

P 449 εἶναι φύλακα τῆς ἑμῆς βασιλείας καὶ προνοητὴν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασιλέα.” καὶ εὐφῆμησαν πάντες “Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἔτη.” ὁ δὲ τὸν τόμον ἀναγνοὺς Κάστωρ ὁ ἀσηκρήτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρῶν· ἔμεινεν μέσον λιβαδίου. ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ πεσὼν ἐν αὐτῷ⁵ ἀπεπνίγη.

44. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἰδὼν ὅτι ἐν-
 επιείχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος αὐτοῦ κινεῖται· καὶ συμ-
 βουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου τοῦ Πηγάνη αἰτεῖται στρατηγὸς
 B προβληθῆναι, καὶ γίνεται. ἀντ’ αὐτοῦ δὲ προβάλλεται λογοθέ- 10
 τῆς τοῦ δρόμου ὁ Γοῦμερ. καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὁ τε Συμβάτιος
 καὶ ὁ Πηγάνης καταστρέφουσι τὸν λαὸν καὶ πυρπολοῦσι τὰς χώρας
 (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν
 δὲ Βασιλείον ἀποκηρύττοντες. τοῦτο μαθόντες οἱ βασιλεῖς γρά-
 φουσι τοὺς λοιποὺς στρατηγὸς καταπολεμῆσαι αὐτούς. Νικη- 15
 φόρος δὲ ὁ Μαλείνος ἔγραψεν ἔγγραφα μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ,
 ἵνα δόλω τούτους κρατήσωσι καὶ μὴ εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσι πόλε-
 μον. κρατεῖται οὖν ὁ Πηγάνης, καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ πόλει ἀπο-
 C τυφλοῦται, καὶ καθίζουσιν αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ προσατεῖν. κρα-
 τεῖται δὲ καὶ ὁ Συμβάτιος παρὰ τοῦ Μαλείνου εἰς Κελτζινίην·²⁰
 καὶ εἰσαχθέντος εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα, φέρουσιν τὸν Πηγάνην
 μετὰ θυμιάματος ὀστρακίνου καπνίζοντα θάφαρον, καὶ ἀπαντᾷ
 καὶ θυμῷ τὸν Συμβάτιον. ἀποτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς τὸν ἕνα

dem esse volo ac curatorem mei imperii, quem tanquam imperatorem omnium iubeo praeconio laudari.” faustis itaque omnes vocibus ac omnibus acceperunt; “Michaelis et Basilii multi anni.” qui autem tonum legerat, Castor a secretis, egressus Nicomediam, ad virorem monasterium quoddam cum venisset, ac quo loco puteus erat in medio prati constitisset, in eum praeceps factus suffocatus est.

44. Symbatius autem Caesaris gener, illusum se a Basilio videns, odio in illum incitatur; inuitoque cum Georgio Pegane consilio armata se militia ducem praefici rogat, et vero obtinet. eius vero loco Gumer dromi logotheta provehitur. egressi itaque simul Symbatius ac Peganes, aversis militum animis, agros igni vastant (erat enim aestivum tempus), Michaeli solum fausta acclamantes, Basilium vero abdicantes. audierunt imperatores, ducesque reliquos arma in eos sumere datis literis iubent. Nicephorus vero Maleinus per omnes late ordinis proiectis schedulis dolo capiendos rebelles monet, caveantque ne iis bellum civile conflatur. capitur ergo Peganes, et in urbem inductus oculis orbatur, atque in Milio ad emendicandam stipem collocatur. capitur vero etiam Symbatius a Maleino ad Celtzinem; inductoque ad S. Mamantis Symbatio, adducunt Peganem caecum cum turibulo testaceo adolentem sulfur; factusque obviam Symbatio adolet. caecatur vero etiam Symbatius altero

ὀφθαλμόν, καὶ ἐκκόπτουσι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ καθίζουσι καὶ αὐτὸν εἰς τὰ Τζαύσου προσαιτεῖν, καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἄγουσιν αὐτοὺς ἐν τῇ πόλει εἰς τοὺς ἰδίους οἴκους.

45. Ἐκβάλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ διὰ τοῦ μηχανικοῦ
5 τοῦ λεγομένου Λάμαρι Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλίον ἐκ τοῦ τά-
φου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀσεβῆ πατριάρχην μετὰ τοῦ ἠμοφορίου καὶ D
αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ κατακτείνει διὰ τοῦ ὑπάρχου ἐν τῷ πραι-
τωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἱππικοῦ ἀγῶν καὶ ἀπογυμνώσας ἔτυψε
μαγγλάβια, καὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν ἔκασεν ἐν τοῖς Μανριανοῦ. τὴν
10 δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὖσαν καὶ θανμαστὴν δια-
πρίσας ἐποίησε στήθεα ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῶ ἐν τῷ
παλατίῳ τοῦ Φάρου.

46. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ τῆς ε' ἐπινεμήσεως ἐγεν-
νήθη Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγ-
15 γηρίνης ἔτι περιόντος τοῦ Μιχαὴλ· καὶ ἱππικοῦ γενομένου ἐν τῷ P 450
ἁγίῳ Μάμαντι ἔπενσεν ὁ βασιλεὺς βένετος, Κωνσταντῖνος δὲ ὁ
ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου καὶ Γενεσίου δρουγγαρίου
τῆς βίγλας λευκός, πράσινος δὲ Ἀγαλλιανός καὶ ῥοόςιος ὁ Κρασ-
σός. νικᾷ δὲ ὁ βασιλεὺς. καὶ τί συμβαίνει ἐντεῦθεν; καὶ τοῦτο
20 γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Μιχαὴλ κακίας ἐστίν, εἰς ὅσον
τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰσχὸν ἠλάττωσεν. ὁ φιλόσοφος Λέων ὁ Θεσ-
σαλονίκης γενόμενος πρόεδρος, τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ συμβουλεύ-
σας, ὡς ὠρολόγια ἐποίησεν δύο ἐξ ἴσου κάμνοντα· καὶ τὸ μὲν ἐν

oculo, ac dextra illi manus abscinditur; quem et ipsum ad Tzansae aedes ad stipem petendam statuunt; ac post tres dies in suas illos aedes in urbe adducunt.

45. Michael imperator Constantini Cabalini cadaver per machinatorem Lamari nomine ex sepulcro eiectum, impiumque patriarcham Ioannem cum humerali (pontificio amicta) e sepulcro eductum, per praefectum in praetorio inclusit; ac quo die Circenses agebantur, adductos nudatosque verberibus affecit, tumque illorum ossa ad Mauriani aedes combussit. Copronymi vero urnam ex marmore viridi miro opere fabricatam serra secans, inde columellas fecit in templo abs se aedificato in Phari palatio.

46. Mense Septembri, indictione quinta decima, natus est Constantinus ex Michaele imperatore et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset. exhibitoque Circensium munere ad S. Mamantis, imperator venetus equitavit, Constantinus vero Armeniacus, Thomae patricii ac generalis excubiarum drungarii pater, albus, Agallianus prasinus, Crassus russius. eo certamine imperator victor exiit. inde vero quid accidit? nam et hoc Michaelis imperatoris vecordiae specimen, quod sic Romanorum robur imminuit. Leo philosophus, qui Thessalonicensis antistes fuit, Theophilo imperatori auctor fuerat ut duo horologia fabricaret, quorum esset eadem vis eodemque ferentia; atque unum quidem

- B** ἐπὶ τῷ φρουρίῳ τῷ κατὰ Κιλικίαν τῇ Ταροῦ πλησιάζον ἀπέθετο, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ παλατίῳ ἐφυλάττετο, ἕπερ εἶχον γεγραμμένα εἰς ἐκάστην ὥραν τὰ ἐν Συρίᾳ γενόμενα, οἷον τὴν πρώτην ὥραν εἰ ἐκδρομὴ τῶν Σαρακηνῶν γέγονε, τὴν β' εἰ πόλεμος, τὴν γ' εἰ ἐμπρησμός, τὴν δ' εἰ ἄλλο τι, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμοίως. ἐκ 5 τῶν γεγραμμένων οὖν δώδεκα ὑποθέσεων εἴ τι κἂν συνέβη ἐν Συρίᾳ, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ ἡ ὑπόθεσις γέγονεν, ἀνάπτων ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε φανός, ἐπεὶ καὶ οἱ φυλάσσοντες καὶ ἀτενῶς καὶ ἀκριβῶς βλέπον-
- C** τες τὰ τετυπωμένα ἐν αὐτοῖς ἦσαν, μετεδίδοδο εὐθὺς ὁ φανός ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου Λούλου τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαίαν 10 βουνὸν καὶ αὐτῶς τοῖς κατὰ τὴν Σάμον καὶ τοῖς κατὰ τὸ Αἰγίλον, εἶτα τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνόν, ἀφ' οὗ ὁ Κύριζος, εἶτα ὁ Μώκιλος, ἀφ' οὗ ὁ τοῦ ἁγίου Ἀὔξεντιῶ βουνὸς τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ τὸν ἡλιακὸν τοῦ Φάρου διαιταριοῖς ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει φανερόν. ἵππευομένῳ οὖν τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ, ὡς 15 εἴρηται, ὁ φανός ἐσήμανεν ἐκδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν. αὐτὸς
- D** πρὸς τὸ μὴ τοὺς θεατὰς τοῦ ἵπποδρόμου χαλαρωτέρους τῇ αἴριον γενέσθαι, προσέταξεν μηκέτι τοιοῦτους φανούς ἐνεργεῖν.

47. Ὡς οὖν εἴρηται, νικήσαντος τοῦ βασιλέως ἐπὶ δεῖπνον καθέσθη ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλίσκιανδὸς ὁ πατρῷκιος 20 ἐπῆναι τὸν βασιλέα ὡς εὐφυνῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἄρμα. εὐθὺς οὖν κελεύει τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀναστῆναι, τὰ τζάγγια δὲ αὐτοῦ σῦραι

11 Ἰσαμον margo P

in praesidio versus Ciliciam haud longe a Tarso collocavit, alterum in palatio servabatur. scripta erant in singulas horas quae fiebant in Syria: puta ad primam, si fuisset Saracenorum excursio; ad secundam, si commissum praelium; ad tertiam, si excitatum incendium; ad quartam, si quid aliud; ac similiter in reliquis. ex scriptis igitur duodecim numeris et argumentis, si quid in Syria contigisset, qua hora consignatum erat, a loci praesidiariis e sublimi accensus ignis monstrabat. custodes enim erant, qui rem attente ac diligenter dispicerent. accensus ignis a praesidio quod Lulum vocant, Argaei collis incolis commonstrabat, rursusque iis qui in Isamo et his qui in Aegilo; secundum hos iis qui apud Mamantem collem; exinde Cyrizus, tum Mocilus, inde S. Auxentii collis his qui in palatio ad solare Phari horologium perpetui vigiles constituti erant, quam cito manifestum reddebat. sic itaque Michaelis, uti dictum est, ex Circensium ratione equos agitante, sublatus ignis Saracenorum excursionis signum dedit. imperator, ne in posterum eiusmodi ignes molestius spectatores haberent, e vicinis urbi speculis deinceps accendi vetuit.

47. Cum igitur imperator equestri certamine victor una ipse cum Basilio et Eudocia ad cenam sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat ut qui scite ac solerter currum rexisset. mox igitur iubet imperator eum surgere; detractisque eius rubeis calcis sibi eos induere.

καὶ ἐαυτῷ ὑποδῆσαι. τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασίλειον βλέποντος, ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ Θυμοῦ προσέταξεν καὶ ὁ Βασίλειος ἐπένευσεν, ὑπέδθησεν τὰ αὐτά. καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς μεθ' ὄρκου πρὸς Βασίλειον "κάλλιον αὐτῷ πρέπουσιν. καὶ γὰρ οὐκ ἔχω ἔξου-
 5 σίαν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι." καὶ ὠργί-
 ζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος. δακρύνουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη P 451
 τῷ βασιλεῖ "τὸ τῆς βασιλείας σου ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα
 ἐστίν, ᾧ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμῆθημεν" καὶ οὐ δίκαιόν ἐστι
 καταφρονεῖσθαι αὐτό." καὶ τῷ Βασιλείῳ ἔφη "μὴ λυποῦ ἐπὶ
 10 τοῦτῳ· καὶ τὸν Βασιλίσκιανὸν βασιλέα θέλω ποιεῖν." καὶ πρὸς
 τοῦς παρόντας εἶπεν "ἄρα οὐ πρέπει αὐτὸν εἶναι βασιλέα;
 πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
 τὸ δεύτερον δὲ συμφυῆς πέλει στέφος.
 ἅπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν.

15 καὶ ὅτι πόσον οὖν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλέα!" Βασι-
 λειος δὲ ἐν θυμῷ καὶ λύπη μεγάλη γέγονεν.

48. Ἐξελεθόντος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς κινήγιον, μοναχός B
 τις δέδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχον τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ὑπὸ
 βασιλέως ἐπιβουλὴν, ὡς τινι τῶν ὑπασπιστῶν προσέταξεν ὁ βασι-
 20 λειὸς τὴν λόγχην κατὰ τοῦ Βασιλείου ῥῆναι. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν
 τοῦ δείπνου, οὐ μόνον τοῦ νῦν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, ἀφ' οὗ τῷ
 οἴνῳ ἐμεθύσθη, πέρα δεινῶν ἐνεκελεύετο, ἀφαιρέσεις ὤτων καὶ

1 ὑποδήσασθαι Georg.

8 ὑπεδήσατο Idem

renuebat ille coniectis in Basilium oculis. quod tamen imperator ira percitus iusserat, annuitque Basilius, imperatorias ocreas sibi imposuit. aitque imperator Basilio, deum obtestans, "magis illi conveniunt. an enim non licet, sicut te imperatorem creavi, etiam alium creare?" fremebatque ira commotus in Basilium. Eudocia vero in lacrimis effusa "imperii tui dignitas magna est" aiebat imperatori, "eaque nos supra meritum ornati sumus, nec par est ut despiciatui habeatur." tumque is Basilio ait "ne moleste rem habeas, etiam Basiliscianum imperatorem facere volo." conversusque ad adstantium coronam "num, rogo," ait, "non decet hunc fore imperatorem?"

primum corona, forma digna regia,
 deinde cognatum diadema est huic viro,
 suntque omnia dignitati convenientia.

et quam praestabat ut hunc imperatorem facerem?" porro Basilium rei indignitate ingens ira animique dolor incessit.

48. Egresso imperatore ad venandum, monachus quidam data charta Basilium monet structas ei ab imperatore insidias, nempe satellitum uni praecepisse ut contorta hasta Basilium traiceret. per cenae autem tempus (nec tunc modo, sed et alias, ubi se vino ingurgitaverat) modum omnem numerumque excedentia mala imperabat, ita ut alii au-

- ρινῶν καὶ κεφαλῶν ποιούμενος· καὶ εἰ μὴ τινες οἴκτω κρατούμενοι
 C τούτων παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὔριον ἐπεμπον, ἀνάκλησέν τινα
 καὶ μεταμέλειαν ἐκδεχόμενοι, ὅπερ ἦν, ἀπώλετο ἂν σύμπας ὁ
 παραμένων τῷ Μιχαήλ. ἀλλὰ καὶ Βασίλειος οὐκ ὀλιγάκις παροι-
 νίας παλγιον γεγονῶς ἐκαρτέρει καὶ ἔμενον μετῴμελόν τινα γενέ- 5
 σθαι κατὰ τὸν ἄνδρα. ὄνπε γοῦν τοῖς πράγμασιν ὑποβλεπόμενος
 προλαμβάνειν ἐσπούδασεν μᾶλλον ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἀναιρεθῆναι. τῆς
 δὲ μητρὸς τοῦ Μιχαήλ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ
 Ἀνθεμίον, ὁ Βασίλειος συννεσκέυαζε τὸ κατὰ Μιχαήλ. εἴτω ἐπὶ
 δεῖπνον τοῦ βασιλέως καθεσθέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ 10
 D Βασίλειον τοῦ συνδειπνήσαι αὐτῶ. τοῦ δὲ βασιλέως οἴνω πολλῶ
 χρησαμένου, ἀναστάς Βασίλειος ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν
 τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως διαστρέφει τὰ κλειῖθρα τῶν θύρῶν δυνα-
 τὸς ὢν, ὡς μὴ κλειεσθαι τὰς θύρας· καὶ ἀπελθὼν πάλιν συνε-
 δείπνει τῷ βασιλεῖ. εἶτα ἀναστάς ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ, τῇ πολλῇ 15
 μέθῃ μὴ δυνάμενος περιπατεῖν, χειροκρατούμενος ὑπὸ τοῦ Βασι-
 λείου ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας ἐξῆλθε
 Βασίλειος. ἔνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλίσκιανὸς τῇ κελύσει
 τοῦ βασιλέως ὑπνώσας ἐν τῇ κλίνῃ Πεντακίον τοῦ παρακοιμωμένου
 P 452 πρὸς παραφυλακὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ κοιτωνίτης Ἰγνάτιος ἀπελθὼν 20
 κλειῖσαι αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος εὔρεν αὐτὴν διεστραμμένην,
 καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τίλλων τὰς τρίχας αὐτοῦ.

res, alii nares, alii caput auferret. ac nisi quidam proclivore miserī-
 cordia haec negligentius tractassent inque crastinum remisissent, revo-
 canda severiora mandata eorumque paenitudine ductum iri saniore mente
 imperatorem exspectantes (quae nec exspectatio plerumque fallebat),
 merentium in aula nemo immunis exstitisset. quin et Basilius non raro
 eius ex vino furoris ludicrum factus, sustinebat ipse et exspectabat mut-
 atum aliquid iri. in eam tamen ductus suspicionem, fore tandem ut
 paenitendum aliquid rebus suis accideret, occupare satius duxit quam ut
 se ab eo interfici sineret. invitato itaque Michaelē a matre Theodora
 ad Anthemii aedes, Basilius coniurationem subornabat. exinde illo ad
 cenam sedente, Basilius invitavit et Eudociam, ut cum eo cenarent.
 multo autem iam vino ingurgitato imperatore, surgens Basilius velut ne-
 cessarii cuiusdam muneris explendi gratia, in sacrum irrumpens cubicu-
 lum ianuarum seras turbavit, cum robustus esset, ut claudi fores non
 possent; iterumque reversus ad mensam imperatori cenae socius resedit.
 deinde surgens Michael, cum prae multo vino incedere non posset, ma-
 num tenente Basilio ac fulciente in secretius cubiculum se recepit. Ba-
 silius eius deosculatus manum abiit. in eius cubiculo ipso illius iussu
 Basiliansianus in Rentacii accubitoris lecto, sic pro custodis munere, dor-
 miebat. Ignatius autem cubicularius ad cubiculum ianuam observandas pro-
 gressus obturbatas offendit. quare in desperationem actus, vellens ca-

τοῦ δὲ βασιλέως ἐξ οἴνου ὕπνον θανάτῳ παραπλήσιον κοιμωμένου, ἀθρόον ἔλθῶν Βασιλείος μετὰ καὶ ἐταίρων τὰς θύρας ἀνέφωξε. καὶ ἔμφοβος ἐξῆλθεν Ἰγνάτιος ἀνθιστάμενος τῷ Βασιλεῖ μὴ εἰσελθεῖν. ἐν τούτῳ ἐξυπνος γίνεται ὁ βασιλεὺς, καὶ παρευθὺ Ἰωάννης ὁ Χάλδος κόπτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελάτης Ἰακωβίτης τὸν Βασιλοικιανὸν ξίφει τρώσας ἔρρηφεν ἀνωκάτω. τῶν **B** δὲ λοιπῶν ἱσταμένων ἔξω πρὸς παραφυλακὴν, ἐπεὶ ἀμφοτέροι ἠνώθησαν, Ἀσυλαίων ἔφη πρὸς Βασιλεῖον “εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ὁμως ζῶντα αὐτὸν εἰάσομεν. καὶ ἐὰν ζῆ, τί **10** ἀπολογοσόμεθα;” καὶ ὑποστρέψας πῆσσει τὸ ξίφος κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως καὶ διαχέει τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ συναθροισθέντες ἦλθον μέχρι τοῦ περάματος, καὶ ἀνελθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον ἕως τοῦ παλατίου. πλάξ δὲ ἦν φράσσουσα τὸ τεῖχος· καὶ κρατήσας Βασιλείος δύο **15** τῶν μετ’ αὐτοῦ καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθεν μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Ἐθλόγιος δὲ ὁ Πέρσης συνὼν **C** τῷ Βασιλεῖ ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρδαβάσδω ἐταιριεάρχῃ, ὡς ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησεν, καὶ ἀνοιξὸν τὸν Βασιλεῖον. ὁ δὲ Ἀρδαβάσδος δραμῶν πρὸς τὸν παπῖαν, καὶ ἄρας ἀπ’ αὐτοῦ τὰς **20** κλεῖς βιαίως, ἤνοιξεν. καὶ γενόμενος ἔνδον Βασιλείος ἦρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας. ταῦτα δὲ γέγονε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ ρετξβ’ ἔτει, καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, ἐπινεμήσεως α’, καὶ ἦν ἐπιφώσκουσαν εἶχεν ἡμέραν Θέκλας τῆς πρωτομύρτουρος.

pillis in lectulo sedebat. Michaelē autem ex vini crapula somnum vicinum morti dormiente, Basilius coniuratis stipatus repente irrumpens fores aperuit. Ignatius metu conterritus, ut Basilium ingressu arceret, in occursum venit. in his expurgiscitur imperator, confestimque Ioannes Chaldus manibus obruncat. Apelates autem Iacobitzes Basiliscianum ense vulneratum e lecto in pavementum excussit. reliquis autem foris stantibus ad excubias, cum utrique coivissent, ait Asylaeo ad Basilium “quanquam illi manus praescidimus, vivum tamen eum reliquimus; ac si vixerit, quid excusabimus?” reversus itaque, adacto in imperatoris pectus stricto gladio, illius viscera effundit. cum vero mare fluctibus iactaretur, uno agmine usque ad fretum venerunt; conscensoque muro ad palatium usque evaserunt. erat autem asser obducens murum, quem Basilius duorum sodalium nixus manibus impacta calce confregit, et ad fores usque palatii evasit. Eulogius Persa, ipse Basilio comes, Ardasadam foederatorum comitem lingua propria allocutus, Michaelē gladio occisum significavit ac Basilio aperire iussit. Ardasadus vero ad papiam currens, eique clavibus vi ablatiis, aperuit. intro autem receptus Basilius ipse claves in manibus tulit. gesta haec feria tertia, anno 6362, noctis hora tertia, indictione prima, qua dies festus sanctae protomar-

καὶ τῇ ἔωθεν Γρηγόριον τὸν Φιλήμονος ἐποίησε παπίαν· καὶ
D παρνευθὺ ἀποστέλλει ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσάγει Εὐδοκίαν
 τοῦ Ἰγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. ἀπέστειλε δὲ καὶ
 Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἀπαγάγει τὴν Δεκαπολίτισσαν πρὸς
 τοὺς ἰδίους γονεῖς, καὶ Παῦλον ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ ἐνταφιάσαι 5
 τὸν Μιχαήλ· ὃς ἀπελθὼν εὔρεν αὐτὸν ἐντετυλισμένον ἐν τῷ σα-
 γίσματι τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ ἵππου, οὗ ἤλαννε, καὶ τὴν μητέρα καὶ
 τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θρηνοῦσας καὶ ἔλεηνολογουμένας αὐτόν. καὶ
 εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως,
 καὶ ἔθαψεν αὐτόν. 10

P 453 **Κ**όσμου ἔτος ρτξβ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτει ρξβ', Ῥωμαίων
 βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη ιδ'. ἦν δὲ οὗτος τὴν μὲν μορ-
 φὴν τοῦ σώματος ἀνθηρότατος, εὐεκτικός, σύνοφρος, εὐόμμα-
 τος, σκυθρωπός, μελινόχρους, τὴν ἡλικίαν μέσος τοῦ εὐμήκουσ,
B τὰ στέγνα πλατὺς, κατηγῆς, καὶ ὡς ἂν τις εἰκάσῃ, τῶν ἑαυτοῦ 15
 συλλογιζόμενος. ὤρμητῳ δὲ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως τῆς Μακεδο-
 νίας, ἥτις πρότερον μὲν Ὀρεστιάς ἑκαλεῖτο ἔξ' Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγα-
 μέμνονος, ὃς ζήλω δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταίμνη-
 στρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Ἀγίσθῳ ἀπεκτονηκὼς λίαν ἐκμέμη-
 νεν, καὶ ἐν τῇ συνελύσει Ἐβρον Ἄρξου τε καὶ Ἀρτάβου τῶν τριῶν 20
 ποταμῶν λουσάμενος τῆς νόσου ἀπήλλακτο· ἐνθα ταύτην οἰκοδο-

1 τοῦ P

5 καὶ om P

tyris Theclae illucescebat. mane autem Gregorium Philemonis dictum instituit papiam; statimque mittens ad S. Mamantis, ingenti pompa in palatium induxit Eudociam Ingerinam. misit vero etiam Ioannem praepositum, qui Decapolitae filiam Eudociam ad parentes suos reduceret. Paulum item cubicularium misit ad curandum Michaelis funus. is ubi venit, illius cadaver dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum invenit, matrem quoque ac sororem lugentes naeniaeque super illo plangentes; inducensque in naviculam ad Chrysopolis monasterium traiecit ac ibi sepelivit.

Mundi annus 6362, divinae incarnationis anno 862, Romanorum imperator Basilius orthodoxus, annos 19. erat autem Basilius florentissima corporis forma, corpulentus, superciliosus, magnis oculis, lato pectore, submersior, et ut quis coniecerit, suarum rerum cura animo cogitabundus ac frontosior, Adrianopoli Macedoniae oriendus. haec prius Orestias ab Oreste Agamemnonis filio dicebatur; qui nimirum iusta aemulatione, iccirco quod Clytaemnestra patrem dolo occiderat, eadem cum Aegistho necata in furorem ingentemque rabiem actus est, atque in Eberi Arxique atque Artabi (trium scilicet fluminum) confluyente lavans

μήσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν. Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ εὐκτίστοις ἐρύμασιν αὐτὴν μεγαλύννας πόλιν Ἀδριανοῦ μετακέκληκεν. αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν διόδῳ Φιλιππουπό- C
λειως σταδιάζεται, ἠγκάλισμένη ὄρει τῷ Αἰμῷ, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς
5 ποταμοὶ ἐς μιγαγάκειαν οἶον συμβάλλετον ὄμβριμον ὕδωρ.

2. Οὗτος ὁ βασιλεὺς προστάσσει Μαριανῷ ἐπάρχῳ τῷ
εἰς Πιτρωνᾶ, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν μόνον βασιλέα. Ὀρορύφας
δὲ τοῦ πλωΐμου στρατηγὸς χρηματίζων καὶ καθηγεμῶν, συνείς τὸ
πραχθὲν παρὰ Βασιλείου καὶ φιλοδέσποτος ὢν, πρὸς ἐκδίκησιν
10 Μιχαὴλ βασιλέως κεινῆται. τοῦτον μετακαλεῖται ὁ αὐτοκράτωρ,
καὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτῷ ἐφυβρίστοις ἐπαπειλεῖ, ἔπειτα ἀπο-
δοχῆς ἀξιῶν ἂνθ' ὧν ὑπὲρ δεσπότην τοιαῦτα τετολημῆναι προή- D
ρηται. ἀλλὰ δὴ καὶ χρόνου προβεβηκότος ἐπ' αὐτῷ τοσοῦτον
πεπληροφόρηται ὥστε καταλιμπάνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἑξῶν κατ'
15 ἐχθρῶν.

3. Ἀναγκαῖον δὲ ἔστι καὶ παρὰ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν
εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διωχειρισμένους γράψαι. ὁ μὲν οὖν Ἰακω-
βίτζης κληγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ ξίφους αὐτοῦ ἐκπε-
σόντος, καὶ αὐτοῦ μέλλοντος κατελθεῖν εἰς τὸ ἄραι αὐτόν, ὁ ποῦς
20 αὐτοῦ ἐν τῇ σκάλῃ ἐκρατήθη, καὶ θροηθεὶς ὁ ἵππος ἔσυρεν αὐτὸν
κατὰ φαράγγων καὶ κρημνῶν καὶ μεληθὸν κατέκοψεν. Ἰωάννης
δὲ ὁ Χάλδος στρατηγὸς Χαλδίας γενόμενος, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασι- P 454

2 Ἀδριανὸς P

morbo solutus est. Adrianus vero Caesar firmis propugnaculis munitam, dilatatisque eius pomeriis, ex suo nomine Adrianopolim vocavit. abest trium dierum spatio a Philippopoli, in montis Aemi sinu, ad quem tres fluvii, velut fere aquae pluviales, uno alveo miscentur.

2. Iubet Basilius Mariano praefecto Petronae filio; isque eum solum imperatorem acclamat. Ooryphas autem navalis exercitus praetor atque dux, ubi intellexisset quae a Basilio gesta in Michaellem essent, ipse domini amans servusque ingenuus ad Michaelis imperatoris ultionem sese accingit. accersitum imperator primum quidem contumeliosis ac minacibus verbis accipit; tumque benigne habet laudatque, quod ut talia in domini gratiam auderet in animum induxerit. quin lapsu temporis sic aucta in eum imperatoris fiducia est, ut in hostes proficiens eius fidei urbem commiserit.

3. Operae pretium vero sit ut et divinam in eos qui Michaelis parricidae fuerunt ultionem describamus. Iacobitzes itaque imperator inter venandum comes, dum ensem delapsum levaturus equo desilit, haerente pede e pensili scandula, territoque equo per cava voraginum praecipitiaeque trahente, membratim discerptus est. Ioannes Chaldus, qui exercitus ductor in Chaldia fuerat, deprehensus machinari adversus impera-

λέως μελετῶν ἐφωράθη, ἀνασκοποῖται παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀσυλαίων, ἐξωσθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ἀπηνῆς ὢν καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ δούλους μαχαίραις ὑπ' αὐτῶν ἀνηρέθη· οὓς κρατήσας ὁ βασιλεὺς καὶ μεληθὼν κατακόψας ἐν τοῖς Ἀμαστριανού 5 ἔκασεν. ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκοληκόβρωτος γενόμενος τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξεν. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαρᾶς εἰς Κιβυρραιώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ, καὶ Μαρριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα ἀντριβεὶς καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς τελευτᾷ. 10

B 4. Ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστοῦ γέννων προελεύσεως γενομένης βαπτίζει ὁ βασιλεὺς διὰ Φωτίου Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

5. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει, τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, γέγονε σεισμὸς ἐπὶ μ' ἡμέρας καὶ μ' νύκτας, καὶ ἐπιωθήθησαν 15 πολλαὶ ἐκκλησίαι, μεθ' ὧν καὶ ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ λεγομένη τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχῶν ἐκεῖ παρήνει πάντας ἐξελεθῆν· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συντετέλεσθησαν ἅπαντες. αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συσταματίου σταθεὶς μετὰ καὶ ἐτέρων δύο ἐσώθη, καὶ 20

C ἕτεροι θ' ἄνθρωποι ὑποκάτω τοῦ ἄμβωνος.

6. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοιωνεῖν, ληστὴν καὶ φρονεῖα

6 Leo grammaticus Πέρσης. Combef.
21 Georgius πέντε

15 ἐπαώθησαν?

torem ab Andrea magistro militiæ palo affixus est. imperatoris frater Asylaes, ab eo in suburbanum suum relegatus, quod in servos ac domesticos immitis ac crudelis esset, gladio ab eis necatus est. hos imperator captos membratimque concisos ad Amastriani combussit. Apelates Persae a vermibus corrosus vitam finivit. Constantinus Toxoras apud Cyberrhaeotas gladiis concisos periit. Marianus denique imperatoris frater confracto pede ac vermibus putrescente exinctus est.

4. Christi natalis solenni die, pompa habita, baptizat imperator per Photium filium suum Stephanum, in magna ecclesia.

5. Basilii imperatoris anno tertio, in die festo S. Polyucti, ad dies quadraginta totidemque noctes terrae motus factus est, cecideruntque multae ecclesiae, inter quas etiam sancta deipara, quam Sigma vocant, adeo sane ut omnes in ea divinas decantantes laudes communis ruina oppresserit. porro Leo philosophus, cum esset ibi, hortabatur omnes egredi; cui illi haud morem gerentes pari omnes interitu perierunt. ipse tamen ad columnam sub arcu stans cum duobus aliis servatus est, nec non alii novem duntaxat sub ambone positi.

6. Photius patriarcha imperatore ad ecclesiam veniente, ac cum sacra mysteria percipienturus esset, latronem eum et parricidam ac divina

ἔλεγεν καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας. ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ρώμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν· καὶ ἀναβιβάζει πάλιν Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον.

5 7. Μετὰ τὸ ἐξωσθῆναι τῆς ἐκκλησίας Φώτιον καὶ ἐν τῇ μογῇ τῆς Σκέπης ἐξορισθῆναι ἐτροπεύσατο πλάσμα τοῦνδε. γενεθλιαλογήσας τὸν βασιλέα Βασίλειον, ὡς ἀπὸ Τηριδάτου τῆς D μεγάλης Ἀρμενίας ἔρχοντος τὴν γενεὰν κατάγοντος, καὶ τὸ βιβλίον βασιλικῆ βιβλιοθήκῃ ἐνθεῖναι διὰ Θεοφάνους τοῦ λεγομένου Σφη-
10 νοδαίμονος, βασιλικοῦ κληρικοῦ τότε τυγχάνοντος καὶ τῷ Βασι-
λεῖ προσκεκίμενον διὰ σοφίαν καὶ πολυμαθίαν. ἐκλαβόμενος δὲ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν ὀνομάτων οὕτως, Βασίλειον Ἐδδοκίας Κωνσταντίνου Λέοντος Ἀλεξάνδρου καὶ Στεφάνου, ἃ καὶ ἀνα-
γινωσκόμενα Βεκλὰς ὀνομάζεται. τούτου τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενεα-
15 λογίαν κατὰ τε χώραν καὶ πράγματα ἀναμαθῶν, καὶ καταγρα-
ψάμενος τὸ βιβλίον, καὶ τούτου ἐπιτηδεύμασι παλαιότατον ποιή- P 455
σας, τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ, ὡς εἴρηται, κατατίθεται διὰ Σφη-
νοδαίμονος Θεοφάνους. καὶ ποτε αὐτοῦ τοῦ Σφηνοδαίμονος προσ-
τάξει βασιλικῆ βιβλίον τι ζητοῦντος, ὡς εἶδεν αὐτὸ καὶ πολυπρα-
20 γμονῶν ἠπόρει, τῷ βασιλεῖ ὑποδείκνυσι καὶ φησὶ "τούτου ἄλλος νοῆσαι οὐ δύναται τὰ γεγραμμένα εἰ μὴ Φώτιος." καὶ ἐδῆς ὁ αὐτὸς ἀποστέλλεται· καὶ ἡ πρόφασις ἐνχερῆς, ὡς εἰ μὴ ἴδω τὸν βασιλέα, οὐ λέγω τί ἐστὶ τὸ βιβλίον ἢ ἡ τούτου ἐπιγραφή. καὶ

16 τοῦτο?

indignum communione dicere. qua ille re ira accensus Romam misit, tomoque impetrato cum episcopis Latinis Photium sede eiicit, iterumque ac secundo sacerdotio sanctum Ignatium praeficit.

7. Eiectus ex ecclesia Photius, et in monasterio quod Scepae vocant exulans, eiusmodi figmentum commentus est. Basilii imperatoris genealogiam pertextens, quasi a Teridate magnae Armeniae principe is originem traheret, librum in regia bibliotheca reponi curat, Theophanis cognomento Sphenodaemonis opera, tunc palatini clerici, viri sapientiae ac eruditionis nomine Basilio cari. excerptis namque initialibus nominum literis in hunc modum, Basilij Eudociae Constantini Leonis Alexandri Stephani, ex quibus legendo vox Beclas conficitur; Basillique a principio genealogiam doctus, sive regionem sive res illi gestas spectes, eaque in commentarios redacta, sicque subtili arte libello composito ut probe antiquum codicem referret, in regia, uti dictum est, bibliotheca reponit, eius quem dicebam Theophanis Sphenodaemonis opera. dumque is aliquando imperatoris iussu in eadem bibliotheca librum quaerit, istoque invento curiosius inquirens animi anxium agit, imperatori ostendit, atque excerpto duntaxat Photio neminem esse qui in illo scripta intelligere posset. statimque is ipse ad Photium mittitur. facilisque praetextus: "nisi" inquit "imperatorem videro, non dicam quis sit liber

Theophanes contin.

44

εἰσελθὼν τοῦτο ἀναγινώσκει, καὶ ὡς δι' ἀγγέλου τοῦτο μεμάρ-
 B θηκεν. τοῦτο πάλιν ἢ πρὸς τὸν βασιλέα Φωτίου οἰκειώσεις γί-
 νεται.

8. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τῆς κγ' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἐγεν-
 νήθη Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἀπὸ τῆς Ἰγγηρος Εὐδοκίας, γνήσιος B
 παῖς τοῦ Βασιλείου. ἐστρατεύει δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρη-
 νῶν τῶν εἰς Ἀφρικὴν, καὶ πολέμους συνάψας πολλοὺς εἰς πάν-
 τας ἤττήθη καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλετο. μέλλοντα δὲ
 κρατηθῆναι καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάστακτος
 δέσωσεν, ὁ πατήρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. 10
 C ὑποστρέψαντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλε Χριστο-
 φόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀφρικῇ, καὶ νίκην ποιήσας ἐκπόρ-
 θησε αὐτὴν καταστρέψας ἕως ἐδάφους.

9. Τῷ ε' ἔτει αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης τὴν τοῦ Σα-
 τύρου ἐκκλησίαν εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀνατέλλοντος 15
 ἐποίησεν· εἶτα καὶ μονὴν αὐτῇ ἀνδρώαν εἰργάσατο, ἔνθα καὶ
 ἐτάφη. καὶ Σάτυρος μὲν ὀνομάζεται, ὅτι ἐν μικρῷ διαστήματι
 τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾗ ἦν ἱερὸν
 παρ' Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ, οὗ καθ' ὁμωνυ-
 μίαν διὰ τὸ πλησίον εἶναι τὴν εἰρημένην μονὴν τῷ τοιούτῳ καλεῖ- 20
 ται ὀνόματι· ἐξ οὗ καὶ τὸ παλάτιον τοῦ Βρύαντος κτίσας Θεό-
 D φίλος ὁ βασιλεὺς τὴν ὕλην ἀφελόμενος αὐτὴν ἰδεύματο. Ἀνα-

7 immo Τεφρικῆν, cum margine P. et mox Τεφρικῆ

eiusve inscriptio." ingressus itaque librum legit, ac quasi ab angelo didicisset, percurrit. hinc rursus Photii cum Basilio necessitudo coaluit.

8. Eius imperii anno quinto, mensis Novembris die vigesima tertia, natus est Alexander imperator ex Eudocia Ingerina, Basilii legitima proles. imperator expeditione suscepta adversus Agarenos Tephricenses, multisque consertis praeliis, in omnibus victus est multosque Romanorum amisit. ac cum ipse iam imperator capiendus videretur, Theophylactus Abastactus eum servavit, Romani pater eius qui postea imperium tenuit. reversusque in urbem imperator Christophorum generum suum in Tephricam misit, partaque victoria locum vastavit ac solo tenus evertit.

9. Imperii Basilii anno sexto Ignatius patriarcha Satyrum ecclesiam sub nomine caelestis militiae principis Orientis aedificavit, posteaque virorum monasterium fecit, ubi et sepultus fuit. et quidem Satyri nomen est, quod non procul ab eo monasterio antiquus Satyrus dicebatur, ubi templum erat Graecorum superstitione eidem Satyro exstructum; ex cuius vicinia contigit per homonymiam ut et monasterium eodem vocabulo censeretur. Theophilus vero imperator accepta inde materia Bryantis regias aedes construxit. quod autem Oriens appelletur, ea

τέλλων δὲ καλεῖται δι' αἰτίαν τοιαύτην. κνηγοῦντι ποτε Νικηφόρῳ τῷ βυσιλεῖ ἐν οἷς ἀρτίως ἐστὶν ἡ μονὴ μέρεσιν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ χειρωθείσης ἐλάφου ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἴδρυνται, εὐρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κλονος βασταζομένη γράβουσα οὕτως "τοῦτό ἐστιν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ Ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἅγιος ἀπόστολος Ἀνδρέας."

10. Τῷ ζ' καὶ τῷ η' αὐτοῦ ἔτι βαπτίζει ὁ Βασίλειος πάντας τοὺς ὑπὸ χεῖρα αὐτοῦ Ἑβραίους, διδοὺς αὐτοῖς ἀξίας καὶ δῶρα

10 πολλά. τότε δὲ καὶ τὸν προειρημένον Νικόλαον τὸν προσμονάριον τοῦ ἁγίου Διομήδους ἐποίησεν οἰκονόμον καὶ σύγκελλον, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίβλας, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Παῦλον ἐπὶ τῆς βασιλικῆς σακέλλης, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον γενικὸν λογοθέτην. P 456

15 11. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτι ἤρξατο κτίζειν ὁ βασιλεὺς τὴν Νέαν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Συράκουσα παρεδόθη τοῖς Σαρακηνοῖς.

12. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτι Νικήτας ὁ Ξυληνίτης καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης κατηγορήθη. ὡς φιλούμενος παρὰ τῆς Ἀγούσσης· ὅς καὶ ἀποκρίεται καὶ μοναχὸς γίνεται. πολλὰ δὲ χαλκουργήματα B
20 κατέαξεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κλονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκῶν λόγῳ ταύτης ἀνελάβετο. ἐν οἷς στήλη ἴσταται χαλκῇ ἐν τῷ Σενάτῳ σχῆμα ἐπισκόπου φέρουσα· ἐκράτει δὲ ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον ὄφιν

ratio est. cum aliquando Nicephorus imperator iis in locis venationem ageret in quibus modo situm monasterium est, in eo ipso loco ubi nunc Basilicæ situm altare est, capto cervo vetus mensa sustentante columna inventa est, hac inscriptione "sanctum Michæelis caelestis militiae principis Orientis altare, quod sanctus Andreas apostolus posuit."

10. Imperii annis septimo et octavo baptizat Basilius Hebraeos omnes sub ditione positos, dignitatibus augens ac plura illis dona tribuens. tunc vero etiam, cuius supra meminimus, Nicolaum sancti Diomedis mansionarium, oeconomi ac syncelli dignitate decoravit; eius fratrem Ioannem excubiarum drugarium praefecit; fratrem alterum Paulum regio sacello praefecit; tertium denique Constantinum aerarii publici logothetam creavit.

11. Basilius imperii anno nono coepit imperator aedificare Novam ecclesiam; urbsque Syracusa prodita est Saracenis.

12. Basilius imperii anno undecimo Nicetas Xylenites ac mensae praepositus, Augustae amorum accusatus, posita coma in monasterium trusus est. multa vasa aenea confregit imperator, in usum vertenda Novae ecclesiae. marmora quoque et musiva et columnae ex multis ecclesiis aedibusque sublata eius extruendae causa. inter haec ornamenta statua aenea in senatu erat episcopi habitu, virgamque manu tenens,

ἐντετυλισμένον ἔχουσαν. ταύτην ἤγαγον ἐν τῷ βεστιαρίῳ· καὶ ἑλθὼν ὁ βασιλεὺς ἔβαλε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα τοῦ ὑφρευῶ· καὶ ἦν ἔσωθεν ἄλλος ὄφρις ζῶν, ὃς καὶ ἔδακε τὸν δάκτυλον
 C τοῦ βασιλέως· καὶ μόλις δι' ἀντιφαρμάκων ἰάθη. καὶ τὴν στή-
 λην δὲ Σολομῶντος ἐν τῇ βασιλικῇ οὐσαν εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἔκτυ-
 πώσους, τοῖς θεμελίοις τῆς Νέας ἐκκλησίας ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ
 θεῷ προσῆξεν.

13. Τῷ α' αὐτοῦ ἔτι ἐκστρατεύει πάλιν κατὰ Μελιτη-
 νῶν, καὶ πολλοὺς πολέμους κατορθώσους καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν
 λαβῶν ὑπέστρεψεν. 10

14. Τῷ β' αὐτοῦ ἔτι τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος,
 καὶ πάλιν Φώτιος ἀναβιβάζεται.

D 15. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτι ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς κατὰ Γερ-
 μανικίαν, καὶ ταύτην αἰχμαλωτεύσους ὑπέστρεψεν. τελευτᾷ δὲ
 Κωνσταντῖνος υἱὸς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς 15
 Βασιλείου· ὃν πολλὰ θρηνήσους ἀπέθετο ἐν ταῖς τάφοις τῶν βα-
 σιλέων.

16. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτι, μὴν Μαΐου α', ἐγκαινίζεται καὶ
 ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία παρὰ Φωτίου πατριάρχου.

17. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτι Λέων ὁ Σαλιβαρῶς συνοψίζει Φω-
 τῖα πατριάρχη Θεόδωρον μοναχὸν τὸν Σανταβερηνόν, ὃς ἐπὶ
 P 457 Φωτίου μετὰ τοῦτο γέγονεν ἀρχιεπίσκοπος Εὐχαΐτων, ὡς εὐλαβῆ

cui serpens gyris convolutus erat. statua in vestiarium illata, veniens
 imperator in serpentis os immisso digito, vivo alio serpente intus resi-
 dente morsum infigente, sic laesus est ut vix ullis remediis curari po-
 tuerit. sed et Salomonis statuam in basilica constitutam, ex suo effor-
 matam nomine, se ipsum deo velut hostiam offerens, in Novae ecclesiae
 fundamenta iecit.

13. Anno Basilii imperii undecimo suscepta rursus imperator ad-
 versus Melitenenses expeditione, multisque praellis victor ingentique
 onustus praeda, ac captivis adductis, reversus est.

14. Anno Basilii imperii duodecimo Ignatio patriarcha vivis exem-
 pto Photius regiae urbis sacerdos iterum provectus est.

15. Anno Basilii imperii tertio decimo eductis imperator adversus
 Germanicium copias, eaque direpta atque vastata, reversus est. moritur
 vero Constantinus Michaelis filius ex Eudocia, hominum autem vulgiquae
 opinione Basilii filius. eum ille ingenti luctu prosectus ipsius in impe-
 ratorem sepulcris funus deposuit.

16. Anno Basilii imperii quarto decimo, calendis Maii, dedicatur
 divinisque officiis publice celebrandis aperitur a Photio patriarcha Nova
 ecclesia.

17. Anno Basilii imperii quinto decimo Leo Salibaras Theodorum
 monachum Santabarenum Photio patriarchae in colloquium adducit (is
 postea a Photio creatus Euchaitarum archiepiscopus) tanquam virum

καὶ ποιῶντα τεράστια καὶ προορατικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον Βασιλείῳ βασιλεῖ μεσιτεύει· εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἄρροσθεὶς (πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ δέκεται) εἶχεν ἐν τιμῇ πολλῇ. ὃς ἀθυμοῦντα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τὸ φίλτρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλλετο δεῖξαι ζῶντα. ὃ καὶ ἐποίησεν· ἐν γὰρ λόχημῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεῖ φάντασμα συνητήθη ἔφιππον, χρυσοῦφαντον ἐνδεδυμένον, ἐν τῷ εἶδει τοῦ Κωνσταντίνου· ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς Β 10 ἰδὼν καὶ περιπλακεῖς κατεφίλησεν. καὶ γεγονότος ἄφαντος, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνητο. διὸ καὶ μονὴν ἐκτίσασα κτίσας ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

18. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμνημένος ὁ Σανταβαρηὸς ἐποίησε τὸν βασιλέα πιστὸν κεκτήσθαι εἰς ἑαυτὸν πολλήν. οὗτος ὁ περιώνυμος Σανταβαρη- 15 νός, ὃς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου κατὰ δευτέραν αὐτοῦ τυραννίδα ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων ἐγένετο, Μανιχαίου υἱὸς καὶ Μανιχαῖος ὢν, C καὶ ὡς νεώτερος διὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος τὴν κεφαλικὴν τιμωρίαν διαφυγὼν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ ἐπὶ διορθώσει ἀπεδόθη· ὃ δὲ καὶ μοναχῶν σχῆμα περιβαλόμενος οὐδ' ὄλωσ τῆς κακίας ἀνέ- 20 νευσεν. κατὰ μέντοι τὴν πρώτην τυραννίδα Φωτίου καὶ ἡγοούμενος ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ γίνεται· ὑφ' οὗ καὶ πάντες οἱ ἐλλαβεῖς τῆς μονῆς ἔφυγον, τὴν κοινωσίαν Φωτίου μὴ καταδεχόμενοι. τοῦ

21 ἐφ' οὗ margo P

religiosum prodigiorumque patratorum mirificum ac futura praenoscendi arte praeditum. Photius Basilio imperatori virum insinuat; quo delectatus imperator (quippe eius assentante desiderio) eum magno in pretio habuit. is imperatorem ob Constantini filii mortem, qua amoris vi in eum ferebatur, sese dolore conficientem videns, vivum se illi ostensurum impostor pollicitus est; et vero rem praestitit. ad quendam enim saltum obambulanti imperatori spectrum quoddam Constantini specie equo insidens, vestibus auro intextis, occurrit; cernensque ille oculis, et in amplexus ruens, affatim basia dedit. cumque disparuisset, vidisse eum se existimabat nec quicquam delusum esse. quocirca exstructo ibi monasterio S. Constantini nomen indidit.

18. His aliisque plurimis ex Apollonii disciplina probe institutus Santabareus magnam sibi fidem apud imperatorem conciliavit. celebris hic nominis Santabareus, quem Photius secunda sua tyrannide episcopum Euchaitarum promovit, Manichaei filius et Manichaeus erat; ac velut iunior annisque minor vix capitali exemptus sententia per Bardam Caesarem, meliori fruge componendus, Studii monasterio traditus est. ubi tamen, quanquam monachi assumpto habitu, a priorie nihil pravitae emerat. ceterum Photii prima tyrannide in eo monasterio praefecti munus gessit; quo et antistite religiosi omnes monachi fugam inire, cum non sustinerent Photii se communione commaculari. Photio nihilominus

μέντοι Φωτίου τῆς πατριαρχίας διωχθέντος καὶ ὁ Σατανῶνμος
 D ἐκεῖνος τῆς μονῆς ἀπηλάθῃ. εἶτα εἰσοικίζεται Φωτίῳ, καὶ φησὶ
 “χρῆσαι τινι τῶν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, καὶ λαβῶν ταῦτα
 τὰ ὕδατα ἃ ἐσκεύασα ῥανάτω ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος· καὶ ὄψει αὐτίκα
 τὸν βασιλέα καταδεδουλωμένον τῇ ἀγάπῃ σου. καὶ μετὰ ταῦτα 5
 ἀγωνίσει ὅπως ἴδω αὐτὸν ἄπαξ, καὶ ποιήσω σε ἐπανελεθεῖν εἰς
 τὴν προτέραν σου τιμὴν.” τούτου οὖν γενομένου, πρῶτ' πρῶτ'
 τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εὐχῆς χάριν καὶ χρυσίον ἀπέστειλεν Φωτίῳ, καὶ
 εἰς τὴν Μαγναύραν κατώκισε, καὶ συνεχῶς ὠμίλει, καὶ παρηγη-
 σίας τοσαύτης μετέδωκεν ὡς καὶ τοὺς οἰκειοὺς αὐτῷ πάντας ἐν τῷ 10
 παλατίῳ ἐπιστῆναι ὀφφικίους. ἐντεῦθεν καὶ τὸν ἀρχιμάγον Σαν-
 P 458 ταβερηνὸν ὡς ἄγιον καὶ εὐλαβῆ καὶ διορατικώτατον συνοψίζει καὶ
 προσοικειῶ.

19. Τῷ ἰζ' αὐτοῦ ἔτει ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς γυναῖκα Λέοντι
 τῷ βασιλεῖ Θεοφανῶ τὴν θυγατέρα Μαρτινικίου, καὶ στέφας 15
 τοὺς γάμους ἐποίησε ἐν τῇ Μαγναύρᾳ.

20. Τῷ ἰζ' αὐτοῦ ἔτει αἱ τῶν Σαρακηνῶν ναυστολαὶ καὶ
 Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπῆλθον· ὅφ' ὧν
 συνέβη τι τοιοῦτον. Σαλδανὸς ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς τὴν
 Βάρην κρατήσας, ἤτις ἐστὶ πόλις μεγάλη τῶν Ῥουσαίων, καὶ ἐν 20
 αὐτῇ κατοικήσας πολλὰς ἐτέρας πόλεις καὶ χώρας κατελυμήνατο.
 B γράφει οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ ῥήγι Φραγγίας ἐπικουρῆσαι τῷ ἕπ' αὐ-

17 σολλαί P, ἀπόστολαι alter Combesisii codex

patriarchali sede electo hic quoque Satanici vir nominis expulsus est.
 tum inter Photii familiares ascitus “cuiuspiam” ait “cubiculariorum opera
 utere, acceptasque quas paravi aquas sacro aspergat cubiculo; moxque
 amori tuo deditum imperatorem videbis. his peractis da operam ut vel
 semel ipsum videam, et ut ad priorem honorem ipse redeas efficiam.”
 his ita gestis, statim mane imperator liberos precibus communiendos au-
 rique vim mittit Photio, iussitque in Magnaura pro hospitio morari.
 ibi continui congressus ac colloquia, tantaque Photius donatus fiducia
 est ut et omnes necessarios ac familiares palatinis muniis adhiberet.
 hincque adeo magorum principem Santabarenum velut sanctum ac reli-
 giosum futuraque praenoscendi sagacissimum, illius praesentat obtutibus
 redditque carissimum.

19. Anno Basilii imperii sexto decimo imperator uxorem iunxit
 Leoni imperatori Theophanonem Martinacii filiam, coronaque impartiens
 nuptiarum solennia in Magnaura peregit.

20. Anno Basilii imperii decimo septimo Saracenicis classibus Ita-
 liam Siciliam ac reliquas regiones incursantibus, tale quid accidit. Sol-
 danus Agarenorum princeps capto Bario, quae Rhagusiorum urbs magna
 est, in eoque positus sedibus, multas alias urbes locaque diripiebat.
 scribit itaque imperator Francorum regi ut missae abs se classi adver-

τοῦ ἀποσταλέντι στόλῳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. καὶ δὴ πολέμου κροτηθέντος ἄλλοκεται μὲν τὸ κάστρον καὶ ἡ χώρα, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ Σαλδανὸς καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν λαός. τούτον τὸν Σαλδανὸν ὁ ῥήξ ἐν Καπύῃ ἀπάγει, καὶ ἐπὶ διετίαν τῷ ῥηγί συνῶν παρ-
 5 ἤρσης καὶ συνδιαίτησεως ἐπέλαχε. ὁ δὲ πανοῦργος ὢν ἐκ τῆς ἐτέρων διαβολῆς ἔγνω σωτηρίαν ἐαυτῷ πραγματεῦσασθαι. τοῖς γὰρ ἄρχουσι Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ λέγει ἐν μυστηρίῳ "βούλομαι ὑμῖν εἰπεῖν ἀπόρρητον βούλευμα τοῦ ῥηγός, δέδοικα δὲ τὸν ἐκ μὴνύσεως κίνδυνον." τῶν δὲ διομοσασμένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι C
 10 τὸ λαλούμενον, φησὶ "πάντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἐαυτοῦ χώραν Φραγγίας ὁ ῥήξ σιδηροδεσμίους συντόμως ἀποστέλλει." τῶν δὲ μὴ πιστευούτων ἀλλὰ ζητούντων ἔτι σαφειτέραν κατάληψιν, αὐτὸς ὁ Σαλδανὸς πρὸς τὸν ῥηγᾶ φησιν ὡς οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλῆς ἡ τῶν κάστρων τούτων κατ᾽ ἄσχεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα
 15 ἐπιχωριάζουσιν· ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, πρὸς Φραγγίαν τούτους δεσμίους ἀπόστειλον. πεισθεὶς οὖν ὁ ῥήξ ἀλί- σεις διωρίσατο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς ἐπὶ χρεῖα κατεπιγούση τινί. ἰδὼν οὖν ὁ Σαλδανὸς φησὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας "οὐδὲ ἔτι μοι πιστεύετε;" γνόντες οὖν οἱ ἄρχοντες ἀληθεύειν τὸν βάρβαρον, D
 20 ἐζήτουν ὅπως τὸν ῥηγᾶ ἀμύνωνται. καὶ δὴ πρὸς κωνηγέσιον ἐξε- θόντος κλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας· ὁ δὲ πρὸς τὴν ἰδίαν χώ- ραν ἀπαίρει λυπούμενος. καὶ ὁ Σαλδανὸς τὴν χάριν τῆς μὴνύσεως ἀπαιτεῖ· ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκίαν πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐ-

sus Agarenos opem ferat. denique confiato bello capitur oppidum de-
 maturque regio; quin et ipse captus Soldanus eique militantes copiae.
 Soldanum rex Capuam adducit; ubi ille annos duos commoratus, collo-
 quique ac convictus licentiam nactus, vafer cum esset, aliis per ca-
 lumniam detrahendo expediendam sibi salutem putavit. Capuae enim et
 Beneventi proceribus ita secreto infit. "regis vobis arcanum volo ape-
 rire: vereor autem ne, si detexero, inde mihi periculum creetur." illis
 iureiurando affirmantibus nemini se detecturos quae is ad eos loqueret-
 ur, "vos" inquit "omnes ferro onustos in suam Franciae regionem rex
 brevi missurus est." non credentibus illis maioraque rei indicia quae-
 rentibus, rursus Soldanus ad regem ait "nunquam fiat ut haec tuto op-
 pida possideas, quamdiu illorum proceres hic morabuntur. sed si vis
 firmo eorum potiri dominio, illos vinctos in Franciam mittito." his rex
 persuasus catenas velut urgente quodam negotio, cito fabricari iussit.
 videns itaque Soldanus ait ad proceres "ne nunc quidem mihi adhibetis
 fidem?" intelligentes igitur proceres barbarum vera loqui, cogitabant
 qua ratione regem ulciscerentur. illo itaque venandi causa egresso fo-
 res contra eum claudunt. rex indigne ferens reiue indignitate motus
 in patriam redit. Soldanus quoque detecti arcani mercedem petit. ea
 erat ut ei liberum esset in patriam reverti. recepto igitur principatu

τὸν ἀπελθεῖν. τὴν οἰκείαν οὖν ἀρχὴν ἀπολαβῶν καὶ τοῦ κακοῦ εἶναι μὴ ἐκστὰς ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ. οἱ δὲ πρὸς τὸν ῥῆγμα διαπρεσβεύονται. ἀλλὰ μεθ' ὕβριως ἀποπέμπονται. στέλλουσιν οὖν πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ θῆτον ἐκπέμπει

P 459 τὸν πρεσβευτὴν, δηλῶν προσδέχσθαι συντόμως τὴν ἐκείθεν βοήθειαν. γίνεται τοῖς πολεμίοις ἐγκρατῆς ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος. λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σαλδανὸς "εἰ ὑπηρετήσης μου τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιοθήσῃ καὶ δωρεῶν ἀπολαύσῃ πολλῶν." τοῦ δὲ συνθεμένου "βούλομαι" ἔφη "στῆναί σε τοῦ κάστρου ἐκτός, καὶ τοῖς ἔνδον εἰπεῖν ὡς ἐγὼ μὲν τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα, 10 ἀλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ ἤκουσεν τῆς δεήσεως ὑμῶν." ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους μετὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Σαλδανοῦ γενόμενος καὶ τοὺς πρώτους παραγενέσθαι τῆς

B πόλεως αἰτησάμενος ἔφη "εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσίν ἢ σφαγῇ, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύνομαι τὴν ἀλήθειαν. 15 πλὴν αἰτῶ καὶ ὀρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναι μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα καὶ τὴν σύνευνον. ἐγὼ γάρ, ὡς κύριοι μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων περιεσχέθην χερσίν, ἀλλ' ὅμως τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα καὶ τὴν παρ' ὑμῶν πρεσβείαν τῷ βασιλεῖ Ρωμαίων προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκείθεν βοήθειαν. διὸ στήτε γενναίως καὶ μὴ δειλανδρήσητε· ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς ἑυσόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ." ταῦτα οἱ τοῦ Σαλδανοῦ ἀκού-

C σαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάντην ἐμμανέντες εὐθὺς αὐτὸν τοῖς ἕφιφισι κατακόπτουσι. φοβηθεὶς οὖν ὁ Σαλδανὸς τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως

nec mentis posita pravitare, adversus Capuam et Beneventum cum exercitu venit. missa ad regem Franciae legatio: oratores contumeliose accepti ac remissi. mittunt itaque ad imperatorem. ille statim dimisso legato abs se brevi mittenda iusta auxilia exspectare iubet. capitur ab hostibus nuntii minister. ait itaque ad eum Soldanus "si meae voluntati obsecutus fueris, tum salutem ipse consequeris, tum muneribus copiose donaberis." illo assensum simulante ait Soldanus "volo ut pro oppidi moeniis stans, eos qui intra sunt in haec verba alloquaris, 'ego sane ministerium meum implevi; ne tamen ab imperatore auxilia exspectaveritis: non enim petitioni vestrae obaudivit.'" muris itaque cum Soldani ministris admotus, vocatisque civitatis primoribus, sic ait "quanquam mihi mors palam est atque in promptu est iugulatio, non tamen vos veritatem celabo. ceterum rogo atque adiuro ut in caris pignoribus atque uxore gratiam mihi referatis. ego enim, domini mei, etsi iam hostium manibus teneor, ministerium tamen meum explevi vestraque ad imperatorem functus sum legatione, brevique hinc vobis ventura auxilia exspectate. quare state fortiter, et ne animis concideritis: venit enim qui vos sit liberaturus, etsi is nullius mihi frugis futurus sit." quibus auditis Soldani satellites, ac quod decepti erant, furoris oestro perciti,

προσδοκιμένην δύναμιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν χάραν ὑπέστρεψεν.

21. Τῷ ἡ' αὐτοῦ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς κατηγορεῖτο παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα τρόπῳ τοιῦδε. 5 νουνηγῆς ὢν καὶ εὐσεβῶς τὸν βίον διαπερῶν τὰ γινόμενα πυρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ κατεγίνωσκε, καὶ ἐμέμφετο αὐτὸν καὶ ἀπειστρέφετο. ἐπεὶ ἐκεῖνος δὲ τὸ μῖσος τούτου ὑπενεγκεῖν οὐχ ὑπέφερεν, ὑφορώμενος διαβολὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλεῖα γενήσεσθαι, τί τεχνάζεται; μάχαιραν μεγάλην, τὸ δὴ λεγόμενον παραμήριον, 10 ποιήσας καὶ ποικίλως ἐπισκευάσας δίδωσι τῷ Λέοντι, εἰπὼν "οἶδα D ὅτι πολλάκις εἰς κινήγιον ἐμπίπτει σοι ζῶον μόνῳ, καὶ μὴ ἔχων μάχαιραν σφάζει αὐτὸ ἀπόλλυται. βάσταζε οὖν αὐτό. ἴσως καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ σου ἐπαινέσει σοι." πεισθεὶς οὖν τῷ ἀλάστορι ὁ Λέων λαμβάνει τὴν μάχαιραν. ἀπέρχεται οὖν ὁ δόλιος 15 Σανταβαρηνός, καὶ διαβάλλει τοῦτον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς ὁ Λέων ὁ υἱός σου παραμήριον βαστάζει, καὶ ἤνικα μοναζευθῆ μετὰ σοῦ, ὁρμαῖν ἔχει τοῦ σφάζει σε." τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἔρευνησας καὶ εὐρῶν ἀπέκλεισεν αὐτὸν ἐν τῷ Μαργαρίτῃ, βουλόμενος ἐκτυφλῶσαι, εἰ μὴ Φώτιος ὁ πατριάρχης μετ' ἄλλων 20 πολλῶν τῆς συγκλήτου τοῦτο διεσκέδασαν. τοὺς δὲ ἀνθρώπους P 460 αὐτοῦ πάντας πολλὰ τιμωρήσας, ὡς οὐδὲν εὐρέθη τῆς κατηγορίας ἀληθές, ἐξώρισεν. ἐποίησε δὲ ἀπὸ ὕψους μῆνας τρεῖς, θρηγῶν

ipsum gladiis confestim conciderunt. veritus ergo Soldanus exspectatas imperatoris copias, soluta obsidione in suam se regionem recepit.

21. Anno Basilii imperii decimo octavo Leo imperator a Santabareno per talem modum apud patrem criminis delatus est. Leo cum solertis ingenii esset pieque vitam institueret, Santabareni dicta factaque reprehendebat, ipsumque vituperabat, ac averso ad illam animo erat. quod ille eius odium ferre non poterat, veritus ne ad imperatorem haec eius crimina pervenirent. quid machinatur? ingentem sciam (Graecorum vulgus παραμήριον vocant) vario cultu elegantem fabricatus Leoni tradit, dicens "scis haud raro inter venandum in bestiam te solum incidere, cumque desit gladius ad iugulandum, tibi eam perire. hunc ergo gestato: forte etiam imperator pater tuus consilium laudabit." credulus ergo scelestissimi capitibus verbis Leo gladium sumit. abit ergo dolis consutus Santabareno, eique apud patrem crimen intentans "Leo" inquit "filius tuus sicam gestat, ac cum solus tecum versabitur, facto in te impetu trucidabit ac iugulabit." audiens imperator, habitaque rei diligenti inquisitione, ac cum se ita rem habere invenisset, in Margaritha oculorum lumen adempturus inclusit, ni Photius patriarcha alique plures senatorii ordinis, consilium istiusmodi dissipassent. Leonis domesticos omnes diu multumque excruciatos, cum nihil in eis intentati criminis deprehendisset, relegavit. Leo ipse menses tres paterno ex-

καὶ ὀδυρόμενος καὶ δι' ἐπιστολῶν πολλῶν δυσωπῶν τὸν βασιλέα. καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ φθασάσης, ἐπεὶ πῶς μεγάλην ἔσχεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον, ἀποσυνουρίζει Λέων τῷ τρόπῳ τούτῳ. ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασιλεια αἰωρούμενον, μιμηλὸν καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται, 5 ὕπερ εἴτε πρὸς τινῶν διδαχθὲν εἴτ' ἄλλως πως πολλάκις "αἰ αἰ B κύριε Λέων" ἐφθέγγετο. πανδαισίαις δέ ποτε τελουμένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ προροηθέν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκά-10 θητο. οἷς προσέχων ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο. οἱ δὲ δακρύων ὑπολησθέντες "τίνα βρῶσιν" εἶπον "φαγούμεθα, οὐτως ὑπὸ τῇ φωνῇ τοῦ ἀλόγου τούτου ὀνειδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικαὶ καὶ φιλοδέσποτοι, ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκτεῖον ἀνακα- λείτται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος 15 C δεσπότητος ἐλάβομεν. εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς εὐτρεπίσας τὴν δεξιάν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενώμεθα, καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ μὴ λαβόμεθα κόρον. μέχρι τίνος ἢ συκοφάντις γλώσσα κατ' αὐτοῦ δυναμωθήσεται;" μαλαχθεῖς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθε-20 σθῆναι τούτους προσέταξεν καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγελάτο. μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθὼν ἐξάγει

19 μέχρι] εἰ δὲ μή, μέχρι interpres

clusus conspectu, lugens deploransque ac crebris epistolis imperatoris clementiam pulsans, exegit. solenni autem S. Eliae die, quod imperator magna in eum fide impensiorique religione ipsum coleret, per hunc modum Leo paterno conspectui redditus est. erat avis quaedam quasillo vimineo regio in triclinio e pariete pendula, animal sane aemulum, multiplicique voce reddenda idoneum: psittacum vocant. haec, sive a quibusdam praedocta sive aliter inducta fuerat, crebro illud "heu, heu, domine Leo" inclamitabat. quandoque igitur instructo imperatori convivio, senatusque proceribus ad epulas mensamque considentibus, cum avis quam dicebam naeniam crebrius loqueretur, in trisitium versi conviviae cibusque abstinentes morosi sedebant. animadvertit imperator, causamque sciscitatur. ad quem illi lacrimis oppleti "quas aiunt "dapes sumemus, quibus sic muta animans exprobrat, qui ratione praediti ac domini amantes videamur? cum sic illa dominum revocat, nos vero in deliciis agentes eius insontis videatur oblivio cepisse. si enim iniuriae reus deprehenditur aut in paternum caput dexteram instruxisse comperitur, eum nos ipsi omnes contrucidemus, eiusque cruorem insatiabili aviditate fundamus. sin minus, quamdiu in eum calumniae tincta veneno lingua praevalerit?" istiusmodi verbis mitiore mutatus imperator, tunc quidem sedere eos iussit ac se rem discussurum promisit. nec diu post ad genium indolemque reversus e carcere eductum Leonem sui conspe-

τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ὄψιν ἄγει αὐτόν, καὶ τὴν πένθιμον ἀμβέ-
βει στολήν, καὶ τὸ περιττόν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφεύσης κόμης D
περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ
τιμὴν ἀποδίδωσι. καὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ γενο-
5 μένης ἰδόντες αὐτόν οἱ λαοὶ ἐπεφωνοῦντο “δόξα σοι ὁ Θεός.” καὶ
ὁ βασιλεὺς εἶπεν “δοξάζετε τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου. πολλὰς
Θλίψεις ὑπ’ αὐτοῦ ἔχετε ὑπομῆναι καὶ ἐπωδύνους ἡμέρας διελ-
θεῖν.”

22. Τῷ 19᾽ ἔτει αὐτοῦ μελετᾶται ἀνταρσία παρὰ Ἰωάννου
10 τοῦ Κουρκούα δομειστικῶν ὄντος τῶν ἱκανάτων, χρηματισθέντα
παρὰ τοῦ ἐν Βλαχέρναις ἐγκλείστον. ἦσαν δὲ μετ’ αὐτοῦ ἄρχον- P 461
τες μέχρι τῶν 23᾽, μεθ’ ὧν ὁ Μιχαὴλ ὁ ἑταιρειάρχης καὶ ὁ Κα-
τουόδης καὶ ὁ Μυξιάρης καὶ ὁ Βαβουτζικός. τούτους κρατήσας
πάντας ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ἔτυψε καὶ ἐκούρυσεν καὶ τὰς ὑπολει-
15 φθείσας τρίχας ἔκασεν καὶ πομπεύσας ἐξώρισεν.

23. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐν κωνηγίῳ ἐξελεθόντος, ἔλαφος
παμμεγέθους ἀναφανείς ἦρε τὸν βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ
ἵππου μετὰ τοῦ κέρατος. φθάσας δὲ τις καὶ τὴν ζώνην μετὰ τῆς
σπάθης κόψας τοῦτον ἐρρύσατο. ὃν καὶ μετὰ τὴν ὑποστροφὴν
20 ἀπεκεφάλισεν, εἰπὼν “μὴ γύμνου κατὰ βασιλέως ξίφος.” ἐκ δὲ
τοῦ σπαραγμοῦ τοῦ ἐλάφου νοσηλευθεὶς ὁ βασιλεὺς Βασίλειος τε-
λευτᾷ, φάμενος τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ διαδόχῳ Λέοντι καὶ Στυλιανῷ B

7 ἐκωδύνας vulgo

ctu donat, mutatque vestem lugubrem, ac superfluum ex maerore capil-
lorum onus levare iubens ad pristinam regiae dignitatis gradum cultum-
que revocat. inter solennem vero S. Eliae pompam videntes eum po-
puli ac factiones gratulabundi clamabant, “gloria tibi, deus.” ad quos
imperator “deum glorificatis, gratulantes pro filio meo? multa ab eo
mala sustinebitis, diesque aerumna plenos transigetis.”

22. Anno Basillii imperii decimo nono Ioannes Curcuas icanatorum
domesticus tyrannidem molitur, cum is qui in Blachernis inclusus age-
bat, imperium ei esset vaticinatus. erant cum eo coniurati proceres ad
sexaginta sex, inter quos Michael foederatorum comes et Catudes et
Myxiores et Babutzicus. quos omnes comprehensos in Circo virgis cae-
sos totondit, adustusque reliquis crinibus, ac pompa per civitatem tra-
ducens, exsilio multavit.

23. Egresso autem venandi causa imperatore, ingentis molis cer-
vus emergens ipsum e zona ab equo cornu sustulit. venit quidam, zo-
naque ense scissa ipsum liberavit; cui et reversus caput amputavit, di-
cens “cave adversus imperatorem ensem nudaveris.” ex cervi autem
illa succussione morbo correptus Basilius imperator diem obit, eiusce-
modi verba Leoni filio ac successori locutus, nec non Styliano ipsius

τῶ ἐπιτρόπῃ τῶν βουσιλέως νείων, ὅτι Φώτιος ὁ ἀνέρος καὶ ὁ συμ-
 μύστης αὐτοῦ Σανταβαρηνὸς τοῦ Θεοῦ με μακρύναντες, καὶ ἀλλό-
 τριον τῆς δικαίας γνώσεως ποιήσαντες, εἰς τὴν ἴσιν μετ' αὐτῶν
 χόλασιν ἐπεσπάσαντο. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν, καταλιπὼν
 Λέοντα καὶ Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον. 5

C **Κ**όσμον ἔτος *στπθ'*, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτη *ωπθ'*, Ῥωμαίων
 βουσιλέως Λέων ἔτη *κέ μῆνας θ'*. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς
 κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος ἦν μετὰ Φωτίου πατριάρχου, ἀνατρε-
 φόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευόμενος. ὁ δὲ Λέων μετὰ τὸ αὐτο-
 κρατορῆσαι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν τὸν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολ-
 λῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἤγαγεν μετὰ

D σπουδῆς πολλῆς καὶ τιμῆς καὶ ἕμνων τὸ λείψανον Μιχαὴλ τοῦ
 βουσιλέως, καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν λάρ-
 νακι. Φώτιον δὲ τὸν πατριάρχην ἐπίβουλον φωραθέντα τῆς ἐκ-
 κλησίας ἐκβάλλει, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενικῶν τῇ λεγομένῃ 15
 τοῦ Γόρδονος περιορῶει· ἔνθα καὶ τελευτᾷ. χειροτονεῖ δὲ Στέ-
 φανον σύγκελλον, τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἀδελφόν, διὰ τε Θεοφάνους
 τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· ὃς καὶ ἔζησεν ἔτη *ς'* καὶ
 μῆνας *έ'*, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Σικεῶν. γέγονε δὲ ἐμ-
 πρησιμὸς πλησίον τῶν Σοφιῶν καὶ τῆς Σιδηρᾶς, ἐμπρησθέντος 20
 καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὃν αὐτὸς ὁ Λέων λαμπρῶς ἀνε-

P 452 *καίνισεν.* ἄγει δὲ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἀπὸ Εὐχαΐτων ἐν

liberorum curatori. "profanus Photius eiusque symmysta Santabarenius a deo me procul elongantes, atque a iusta alienum scientia reddentes, in paris me secum supplicii barathrum traxere." haec ubi dixerat, efflavit animam, Leone Stephano et Alexandro liberis relictis.

Mundi annus 6388, divinae incarnationis 888, Romanorum imperator Leo annos 25, menses 9. Stephanus Leonis frater, cum esset clericus ac syncellus, cum Photio versabatur subque eius disciplina erudiebatur. Leo autem rerum summa potitus, misso Andrea militiae magistro cum multis cereis et clericis virisque senatorii ordinis Chrysoopolim, ad Michaelis imperatoris reliquias magno studio et cultu ac canticis in urbem inferendas, in sanctorum eas apostolorum in urna deposuit; Photium vero patriarcham ecclesia eiectum in Armeniacorum monasterium relegat, quod Gordonis vocant; ubi et moritur. Stephanum porro fratrem per Theophanem primae sedis episcopum (*πρωτόθρονον* vocant) ac episcopos alios curat ordinari; vixitque annos sex menses quinque, sepeliturque in Siceorum monasterio. conflato ad Sophias et Ferream ingenti incendio absumptum S. Thomae templum ab ipso magnifice Leone reparatum est. Theodoro Santabareno ab Euchaitis in urbem adducto, An-

τῆ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος
 κινουσι κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Φωτίου, ὡς λοιδορηθέντος τοῦ βουσι-
 λέως Λεοντος ἐπ' αὐτῶν εἰς Βασιλεῖον τὸν βασιλεῦ τὸν πατέρα
 αὐτοῦ. καὶ τῆς συγκλήτου καταψηφισιμμένης αὐτῶν, τὸν μὲν
 5 Φώτιον εἶασαν εἰς τοῦ Γόρδονος, τὸν δὲ Σανταβαρητὸν τύψαντες
 ἐξώρισαν ἐν Ἀθήναις. εἶτα ἀποστείλας ἐξόπισθεν ὁ βασιλεὺς ἐτύ-
 φλωσεν αὐτὸν καὶ ἐν τῆ ἀνατολῇ ἐξώρισεν. μετὰ πολλοὺς δὲ χρό-
 νους παρακληθεὶς τούτου εἰσηγαγεν ἐν τῆ πόλει, καὶ προσέταξεν
 λαμβάνειν ἀνώννας ἐκ τῆς Νέας ἐκκλησίας.

10 2. Τῷ β' αὐτοῦ ἔτει τῆς Λαγουβαρδίας διαστασιασούσης B
 ἀπεστάλη Κωνσταντῖνος ὁ τῆς τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς θέμισι·
 καὶ συμβολῆς γενομένης μόνος αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος μόλις ἠδύ-
 νηθη διαφυγεῖν, τῶν ἄλλων σφαιγέντων καὶ κρατηθέντων. γέγονε
 δὲ καὶ ἐκλειψις ἡλιακῆ, ὡς καὶ νύκτι γενέσθαι ἐπὶ ὥρας γ' καὶ
 15 τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. γέγονασι δὲ καὶ ἄνεμοι σφοδροὶ καὶ
 ἀστραπαὶ καὶ βρονταί, ἐξ ὧν ἐκάρησαν ἐν τῷ φόρῳ ἄνθρωποι
 ἐπτά.

3. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει ἐπολιορκήθη ἡ Σάμος τὸ κάστρον
 ἐπὶ τῶν Ἀγυρηῶν, καὶ αἰχμαλωτίσθη ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ C
 20 Πασπαλάς. συμφιλωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Ζωῆ τῆ θυματρὶ τοῦ
 Ζουόντζα προχειρίζεται αὐτὸν βασιλεοπάτορα, αὐτὸς καινουργή-
 σαι τὸ ὄνομα. Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐκστρατεύει κατὰ
 Ῥωμαίων, καὶ πολεμηθεὶς παρὰ τῶν Τούρκων ἠττήθη, καὶ πᾶσα
 ἡ αἰχμαλωσία ἠγορεύθη παρὰ τοῦ βασιλέως. εἶτα πάλιν τρέπει

deas domesticus et Stephanus magister in eum Photiumque expostulant,
 quod Leonem apud Basilium imperatorem eius patrem per calumniam
 detulerint. senatus sententia Photio concessum ut in Gordonis mona-
 sterio ageret; Santabareus verberibus affectus, Athenas relegatus est.
 tum post eum mittens imperator oculis orbatum in Asia exsulare iussit.
 multis vero post annis placatus imperator in urbem reductum ex Nova
 ecclesia annonas accipere praecepit.

2. Imperii Leonis anno secundo in seditionem mota Longobardia,
 missus est Constantinus mensae praepositus cum omnibus legionibus;
 consertaque pugna vix unus ille evadere potuit, reliquis qua necatis qua
 captis. contigit vero etiam solis deliquium, ut et nox per horam ter-
 tiam esset et stellae appaerent. orti etiam venti validi et fulgura et
 tonitrua, quibus septena capita perierunt in Foro combusta.

3. Imperii Leonis anno tertio expugnata ab Agarenis Samus civi-
 tas munita, eiusque praetor Paspalas captivus abductus est. imperator
 Zoem Zautzae filiam in amoribus habens, Zautzam imperatoris patrem
 constituit, novum hoc honoris titulo commentus. Symeon Bulgarorum
 princeps Romanae ditionis loca infestis signis invadens Turcorum ad-
 versa acie superatus est. eius captivi omnes ab imperatore redempti

τοὺς Τούρκους, καὶ μετὰ αἰτήσεως ἀναλαμβάνεται τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ποιεῖ εἰρήνην. καὶ μετ' ὀλίγον ἀνατραπέσης πάλιν τῆς εἰρήνης γίνεται πόλεμος εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον, καὶ τροπῆς δημοσίας γενομένης πάντες ἀπώλοντο, καὶ ὁ πρωτοβεστιαριος Θεόδωρος. Στεφάνου τελευτήσαντος πατριάρχου χειροτονεῖται 5 ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Καυλεύς.

4. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἕσφαξαν οἱ Χερσωνῖται τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. παρελήφθη καὶ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν. ὁ βασιλεὺς Λέων πρόκενσον ποιήσας εἰς τὰ Λαμιανοῦ, συνόντος καὶ τοῦ παραδυναστεύοντος Ζαούτζα καὶ 10 τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ (ἡ γὰρ πρώτη αὐτοῦ γαμετὴ Θεοφανῶ ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ τῶν Βλαχερνῶν προσεκαρτέρει εὐχομένη), συμβούλιον ἐποίησαν οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὃ τε Τζάντζης καὶ οἱ λοιποὶ, φρονεῖσαι τὸν βασιλεῖα. ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ P 463 τοῦ βασιλέως καθεύδουσα, ὡς ἤσθετο τὸ δεινόν, ἐξύπνισεν αὐ-15 τόν· καὶ παρευθὺ εἰς πλοῖον διεπέρασαν εἰς Πηγάς, καὶ τὸ πρῶτ τάχιον εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον.

5. Τούτῳ τῷ ἔτει τελευτᾷ Θεοφανῶ Ἀγνοῦστα, βασιλεύσασα ἔτη ιβ'· ἦν μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ Θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησικάκον καὶ ἐν ἐλεη-20 μοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ. ἔστεψεν δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν δευτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Ζωὴν

6 ὁ om P

sunt. tum rursus ille Turcos acie fundit, oblataque petitione recipit captivos, et pacem facit. nec multo post everso rursus pacis foedere commissum praelium ad Bulgarophygm, locum sic dictum, fusoque universo exercitu una omnes clade prostrati sunt atque enecti, et in eis Theodorus protovestiarius. Stephano patriarcha vita functo, eius loco Antonius Cauleas ordinatur.

4. Imperii Leonis anno septimo Chersonitae praetorem suum contrucidarunt. Corum oppidum in Cappadocia ab Agarenis captum. facto processu cum Leo imperator ad S. Damiani venisset, unaque etiam imperii adiuva Zautzas adesset, nec non Zoe Zautzae filia (prima enim eius uxor Theophano in sancta Soro Blachernarum precibus assidua erat), consilium inierunt Zautzae cognati, tum Tzantzēs tum reliqui, ut imperatorem necarent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, ut malum sensit deprehenditque insidias, ipsum excitavit; confestimque navigio in Pegas transfretarunt, ac mane celerius ad palatium sese receperunt.

5. Hoc anno Theophano Augusta diem obit, cum imperasset annos duodecim. hanc deus post non multos dies miraculorum effectricem reddidit, iccirco quod zelotypiae vitio nihil laborans, nec iniuriarum quicquam memor, elemosynis et orationibus deo assidue vacaret. porro Leo imperator alteram coniugem suam Zoem Zautzae filiam corona do-

τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ τινος κληρικοῦ τοῦ ἐπίκλην Σινεύπης. καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας καθηρέθη, B ἢ δὲ ἐβασίλευσεν ἔτος α' μηνὸς ἧ', καὶ ἐτελεύτησεν. ἑφεῦρον δὲ λάρανα εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἔσωθεν γράμματα κεκολλημένα γράφοντα οὕτως "θυγάτηρ Βαβυλωνῶνος ἢ ταλαιπωρος." πλησίον δέ, τοῦ Μύτου μηνός, οἰκοδομήσας ναόν, τὴν ἁγίαν Ζωὴν, κατατίθεισιν αὐτήν. καὶ πλησίον τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐξωνησάμενος οἰκήματα Λέων ὁ βασιλεὺς κτίζει ἐκκλησίαν περικαλλῆ εἰς ὄνομα Θεοφανῶ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός, 10 καὶ κατατίθεισιν καὶ ταύτην ἐκεῖ.

6. Τῷ 9' αὐτοῦ ἔτει ἐπιβουλῆς γενομένης Λέοντι τῷ βασιλεὶ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Ζαούτζα, καὶ διαγνωσθείσης, πάντας κρατήσας ἐξώρισεν, καὶ ἐξωλόθρευσεν τὴν συγγένειαν τοῦ Ζαούτζα ἅπασαν. C

15 7. Τῷ 1' αὐτοῦ ἔτει τελευτᾷ Ἀντώνιος πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Νικόλαος πατριάρχης μυστικός τοῦ βασιλέως. τότε καὶ ἡ Δημητριάς παραλαμβάνεται ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. στέφει δὲ ὁ βασιλεὺς Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὔσης 20 γούστης.

8. Τῷ 1α' ἔτει αὐτοῦ ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς τρίτην ἑαυτοῦ D γυναῖκα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου Εὐδοκίαν, στέφας αὐτήν καὶ ἀνα-

2 Σινάπης margo P

navit, ac cum ea, comprecante clerico quodam Syneupes nomine, benedictionem subit. qui benedictione impartierat minister, officio motus est: Zoe vero, annum unum menses octo imperio potita, defuncta est. inventa autem est urna, ad eius condendum cadaver, literis eiusmodi intus insculpta "filia Babylonis misera." haud procul autem, mense Maio, exstructo templo titulo Sancta Zoe, eam sepelivit. prope etiam templum sanctorum apostolorum, coemptis Leo imperator aedibus perpulchram ecclesiam aedificat, prioris suae coniugis Theophanus nomine; cuius et funus in ea deponit.

6. Imperii Leonis anno nono coniuratione in Leonem imperatorem a Zautzae consanguineis facta atque prodita, captos omnes exilio multavit eiusque omnem cognationem dispersidit.

7. Imperii Leonis anno decimo, mortuo Antonio patriarcha, ordinatur patriarcha Nicolaus imperatoris mysticus. tunc quoque Demetrias a Damiano Agareno capitur. corona vero imperator Annam donat, Zoes Zautzae filiae filiam, quod cum nulla esset Augusta, constituta ex more convivia celebrare non posset.

8. Imperii Leonis anno undecimo duxit imperator tertiam suam uxorem ex Opsicio Eudociam, ipsam corona donans ac Augustam ap-

γορεύσας· ἦτις ἐξ αὐτοῦ ἄρρενα γεννήσασα παῖδα ἐτελεύτησεν.
ἀπέθανε δὲ καὶ τὸ γεννηθὲν παιδίον.

9. Τῷ ἑ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς λεγομένους
Τόπους ναὸν ἅγιον Λάζαρον, καὶ κατασκευάζει μονὴν ἀνδρῶν
εὐνούχων· ἐν ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ Μαρίας τῆς 5
Μαγδαληνῆς ἀπέθετο. τούτῳ τῷ καιρῷ παραδίδεται Ταυρομέ-
νιον τοῖς Ἀγαρηνοῖς.

10. Τῷ ιε' ἔτει παρελήφθη ἡ νῆσος Λήμνος ὑπὸ τῶν
Ἀγαρηνῶν.

P 464

11. Τῷ ις' ἔτει ἐν τῇ προελεύσει τῆς πεντηκοστῆς τοῦ βα- 10
σιλέως εισοδεύοντος εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον, ὃν πρῶτην φασὶν Ἡρα-
κλέους εἶναι ναόν, ἐπεὶ πλησίον τῆς σωλέας ἦλθεν, ἐξελθὼν τις
ἐκ τοῦ ἄμβωνος ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ κεφαλῆς μετὰ ῥάβδου ἰσχυρᾶς
καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ εἰς πολυκάνδηλον ἡ ῥάβδος ἐνεποδίσθη,
παρευθὺν ἂν τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπέλλαξεν. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς 15
καταρρέοντος ταραχὴ καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονε. διὸ καὶ
τοῦ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου νόσον πρόφασισαμένον καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ
μὴ κατελθόντος, ὑπέληψις γέγονε τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν αὐτὸν.
B κατεργάσασθαι. κρατηθέντος τοῦ δόντος τῷ βασιλεῖ, καὶ πολ-
λὰς βυσάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμενηκότος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, 20
ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγησεν, ἐκκόπεται χεῖρας καὶ πόδας καὶ ἐν
τῷ σφενδόνι τοῦ ἵππικοῦ καίεται. ἔκτοτε οὖν ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη

10 Georgius et alii μεσοπεντηκοστῆς, qui longe dies alius est, pa-
schae medius et pentecostes. Combef. 22 τῇ σφενδόνῃ?

pellans. haec suscepta ex illo prole mascula mortua est; mortua et ipsa
suscepta proles.

9. Imperii Leonis anno tertio decimo aedificat imperator, ad To-
pos quos vocant, templum S. Lazari nomine, virorumque spadonum
monasterium construit. ibi etiam S. Lazari corpus et Mariae Magdale-
nae condidit. per id tempus Tauromenium traditum Saracenis.

10. Anno quinto decimo, capta ab Agarenis Lemnus insula.

11. Anno sexto decimo, in sanctae pentecostes processu, introeunte
imperatore ad S. Mocii, quod olim Herculis fanum fuisse dicunt, cum
prope soleam venisset, egressus quidam ex ambone robustum fustem et
crassum in eius caput impexit; ac nisi ictus candelabri pensilis multifidi
interiectu retardatus fuisset, extemplo sustulisset. large itaque defluentibus
ex capite cruoris rivis, territi proceres fugam arripuerunt. hinc
quoque suspicio fuit Alexandrum eius fratrem, quod morbum causatus
pompa ingressus non adfuerat, insidiarum auctorem extitisse. apprehensus
autem qui ictum dederat, diesque multos tormentis examinatus, quod nullum
coniurationis auctorem sociumve detexerat, manibus pedibusque excisis ad Circi metam combustus est. ex tunc ergo istiusmodi

προέλευσις. καὶ μετὰ τῆς καιρὸν ἀνῆλθεν Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τὸ τετραώδιον τοῦ κυροῦ Κοσμά τῆς μεγάλης ἐβδομάδος ἤτοι τοῦ μεγάλου σαββάτου, πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνεστιώμενος αὐτῷ ἐξελιπάρει μὴ 5 ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. καὶ τοῦ βασιλέως ἀπαινομένου ἔφη ὁ Μάρκος ὅτι προείρηται τοῦτο παρὰ τοῦ Δαβὶδ· φησὶ γὰρ “ὅσα C ἐπονηρέεσται ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου.” καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τῆς βασιλείας ἕτη δέκα. ὃ δὴ καὶ γέγονε·

10 τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἧ ἔλαβεν, τῇ αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

12. Τῷ ις ἔτει ἡγάγετο ὁ βασιλεὺς καὶ τετάρτην γυναῖκα, Ζωὴν ὀνομαζομένην τὴν Καρβουνοσίναν.

13. Τῷ ιη' ἔτει ἀνέρχεται κατὰ τῆς πόλεως ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα τῷ Τριπολίτῃ. Τριπολίται δὲ ἐκλήθησαν διὰ τὸ 15 τριῶν ἐκ γενεῶν συναχθῆναι, ἐξ Ἀράβων καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίων ἀποίκων. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος τὴν κλῆσιν ἀπέληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς, αἰσούσης κατὰ τρόπον αἰγός. ὁμοίως δὲ καὶ Στρόβηλος ὀνομάσθη ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, καὶ Λάμπσacos ἀπὸ φωτὸς λάμπσεως, ὅπερ ἐν νυκτὶ 20 κέων θεμελιούντων ταύτην καὶ εὐξαμένων θεόθεν ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελιῶν βᾶσις καλῶς κεκραταίωται. καὶ Ἰμβρος ἀπὸ Ἰμβρου κέκληται νιοῦ Ἀνθέος,

processus abrogatus est. aliquanto autem post tempore ascendit sapientissimus eius ecclesiae oeconomus Marcus, is qui magnae hebdomadae (id est magni sabbati) tetraodium (canonem scilicet quattuor stropharum) domni Cosmae absolvit, ad imperatorem; exceptusque convivio rogabat ne eam festivitatem pompamque abrogatum iret. abnuente autem imperatore, ait Marcus “sic nempe a Davide praedictum erat. ait enim, quanta malignatus est inimicus in sancto tuo? et gloriati sunt qui oderunt te, in medio solennitatis tuae (Ps. 73 3)? estque necesse, domine, ut ab hinc annos decem imperium teneas.” quod et contigit: eadem enim ipsa die qua ictum acceperat, evoluto annorum circulo mortuus est.

12. Anno decimo septimo duxit imperator etiam quartam uxorem, Zoem, quam vocant, Carvunopsinam.

13. Anno decimo octavo ascendit navalis Agarenorum exercitus cum Tripolita adversus Byzantium. dicti vero sunt Tripolitae, quod ex tribus nationibus collecti sint, ex Arabibus et Tyriis et Sidoniis convenis. similiter vero etiam Aegaeum mare ab aquarum impetu, ac quod velut caprae in morem (Graeci αἶγα vocant) subsultet, nomen accepit. Stobelus a loci situ. Lampsacus a lucis fulgore, Phocensibus fundamenta locantibus ac orantibus, e caelo noctu delapso, quo, favente numine, firma murorum stetit compago. Imbrus ab Imbro vocata, Anthei

Theophanes contin.

οὗ γενέτης Στάφυλος, Διονύσου φίλιτος υἱός.

- P 465 καὶ Ἑλλησποντος ἀπὸ Ἑλλης τῆς Φριξοῦ ἀδελφῆς, τῷ ἐκέισε πελάγει ῥιφείσης. Κιβύρρα δὲ ὑπὸ Κιβύρρον ἀδελφοῦ. ἡ δὲ Θάσος Χρυσῆ πρώην ἐλέγετο. Σαμοθράκη δὲ ἡ ἐν τῇ Θράκῃ χερρόντισος, ἣτις πρώην Θηριοῦσα διὰ τὸ θηρίων πεπληρωθῆσαι, καὶ 5 ἱερὰν νυμφῶν οὖσαν, ὠνομάζετο, μετέπειτα δὲ τοῦ ῥοῦ συρραγέντος εἰς νῆσον συνέστη, καὶ ὑπὸ Σαμίων κατοίκων ἐν κατασχέσει γενομένη Σαμοθράκη μετωνομάσθη. Λαοδίχεια κατανομάσθη ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σελεύκου τοῦ Ἀντίοχου, ὃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι ταύτης ἔκτισε τὴν Λαοδίχειαν. Τένεδος δὲ ἀπὸ τοῦ Τέννου τοῦ 10 υἱοῦ Κύκνου τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ἔδους τῆς Β' Ἀθήνης. Μεσημβρία δὲ ἡ πρὶν Μεμνεβρία, ἀπὸ τοῦ Μέμνου Θρακῆς τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ βρία τὸ παρὰ τισι Θρακῶν πόλισμα λεγόμενον· πρὸς δὲ τὸ εὐφροδέστερον Μεσημβρία νῦν ὀνομάζεται. Αἴμος ἀπὸ τινος ἀναίριθέντος ἐκέισε δι' Ἡρακλέους 15 καὶ τὸν τόπον αἰμάξαντος· ἀκρωτήριον δὲ ἔστι Θράκης. Μήδεια ἀπὸ Μήδης τῆς Αἰήτου θυγατρὸς κατανομάσθαι. Σηλυβρία ἀπὸ Σήλυκος τοῦ Θρακῶν βασιλέως, ὅστις αὐτὴν ὤκισεν. Μακεδονία ἡ πρὶν Ἀμαθία λεγομένη ἀπὸ ἀρχαίου τινὸς ἡγεμόνος. ἦν δὲ καὶ πόλις Ἀμαθία λεγομένη πρὸς τῇ Θαλάσῃ τῷ ἔθνει ἐπώνυμος. 20
- C Νικόπολις κατὰ τὸ ἐπώνυμος τῆς νίκης, ἣν Ἀύγουστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσατο, καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινεν. Ἴερὸν Εὐξείνου, ὃ παρὰ τῶν

11 Περαιδῶνος P et αἰδοῦς
δρακὸς P

12 μετ Νεβρία P

Μεμνου-

filio, cuius pater Staphylus, Dionysii carissima proles. Hellespontus ab Hella Phrixis sorore, in illud proiecta mare. Cibyrria vero a Cibyrrho fratre. Thasus Chryse olim vocata. Samosathracia, quae in Thracia est peninsula, olim Theriusa dicta, quod bestiis plena esset et quod Nymphis sacra: postea vero cum fluxus collisione a continenti divisa insula facta esset et Samiis colonis possessa, mutato nomine Samothracia ab illis appellata est. Laodicea nominata est ab uxore Antiochi Seleuci, qui eius nomine Laodiceam condidit. Tenedus vero a Tenno Cycni filio Neptuni nepote, ac delubro quod in ea est, Minervae sacro. Mesembria, quae prius Memnebria, a Memno Thrace eius conditore, et Bria, quod apud Thraces nonnullos civitatem vocant: lenius autem effe-rendi gratia Mesembria modo nuncupatur. Haemus a quodam ibi ab Hercule interempto, cuius cruore locus tinctus sit: est vero Thraciae promontorium. Media a Meda Aeetae filia nomen adeptae est. Silybria a Silyo Thracum rege, qui eo coloniam duxit. Macedonia, quae pridem Amathia, ad mare sita, commune habet cum gente nomen. Nicopolis ab Augusti victoria de Antonio et Cleopatra, ac quae Romanis fascibus Aegyptiorum sceptrum inclinavit. Hierum Euxini (quasi dicas

τῆς Ἀργοῦς πλωτήρων διερχομένων ἐκεῖσε ἀνίδρῃται. Φάρος δὲ ἀφιδρομάτιον ᾧ πυρός ἐπιτίθεται εἰς ὄδηγιαν ἀπρόσκοπτον τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις. Ῥῶς δέ, οἱ καὶ Ἀρομίται, φερώνυμοι ἀπὸ Ῥῶς τινὸς σφοδροῦ διαδραμόντες ἀπηχήματα τῶν χρησαμένων ἐξ 5 ὑποθήκης ἢ Θεοκλυτίας τινὸς καὶ ὑπερσχόντων αὐτοῦς, ἐπικέκληνται. Ἀρομίται δὲ ἀπὸ τοῦ ὄξέως τρέχειν αὐτοῖς προσεγένετο. ἐκ γένους δὲ τῶν Φράγγων καθίστανται. ὁ δὲ Τρικέφαλος βουνὸς κατὰ τὸ Ὀψίκιον ἀπὸ τοῦ τριχῆ κεφαλοῦσθαι τῷ σχήματι εἴρηται, **D** ὥσπερ καὶ Ῥαδηνὸς ἀπὸ Ῥάδης κώμης τοῦ τῶν ἀνατολικῶν θέ-
10 ματος.

14. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγγάριον τῶν πλωτῶν μετὰ παρόντος τοῦ στόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν κατ' αὐτοῦ· οἱ καὶ μὴ δυνηθέντες ἀντιπαρατάξασθαι ἀπεστράφησαν κενοί. ἐλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρηῶν ἐν Ἀβύδῳ, ἠρώτησαν τοὺς 15 ἀπάγοντας αὐτοὺς ὅτι πάλιν ταύτην τὴν ὁδὸν θέλομεν ὑποστρέψαι, ἢ ἔχομεν ἄλλην δι' ἧς ἀπέλθωμεν εἰς τὰ οἰκεία. τῶν δὲ εἰπόντων ὅτι διὰ ταύτην βουλόμεθα ἀποστραφῆναι, φοβηθέντες τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ, οἶα τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ, εὐθὺς ὑποστρέφουσι, καὶ **P** 466 τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβόντες πορθοῦσιν αὐτήν, καὶ πολλὴν **20** σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιοῦσι. βουλομένων δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν καταστρέψαι, Συμεὼν ὁ πρωτοασηκῆτις εἰρεθεῖς, λαβὼν πρὸς Ῥοδοφυλλίου τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοὺς Φράγγους μετὰ

2 ἀφιδρομά τι? cf. p. 490 b

templum) ab Argonautis illac iter habentibus fundatum est. Pharus eiusmodi substructa moles cui facula imponitur, ut inter offusas noctis tenebras inoffensi viatores dirigantur. Russi, qui et congruo rei nomine Dromitae nuncupantur, a Ros quodam viro forti, cum sive monitu ac consilio sive divino quodam afflatu ac oraculo, pro potestate illis utentium eisque superiorum, iniurias noxamque evasissent, dicti sunt. Dromitae vero ut appellantur, cursus celeritas causam dedit: genus autem ex Francis ducunt. Tricephalus collis, qui Opsicii est, a figura, qua triplici tumulo assurgit, nomen accepit. Rhadenus a Rhada oppido Anaticorum thematis.

14. Missus itaque ab imperatore in eius occursum Eustathius navalium copiarum drungarius cum classe et militia armata, quanta in promptu fuit; cumque iungendi aciem facultas negata esset, re infecta reversi sunt. Agareni Abydum impulsus ex ductoribus sciscitantur num hac rursus via reversuri essent, vel alia tenenda, qua ad patriam redirent. auditoque hac revertendum esse, viae angustias veriti (quae dei indicia sunt!) confestim versa puppi revertuntur. capta direptaque Thessalonica; multaque civium strage data plures etiam captivos abducunt. cumque animus esset ut et ipsam urbem everterent, occurrit Symeon eorum primus qui sunt a secretis. is acceptis a Rhodophyllio

κανισκίου χρυσοῦ λίτρας ρ'. δς καὶ δίδωκεν τὸ τε χρυσοῖον καὶ τὸ κανίσκιον τοῖς Σαρακηνοῖς· καὶ εἶασαν τὴν πόλιν καὶ τὰ τέληη.

15. Τῷ ιθ' ἔτει αὐτοῦ τοῦ Σαμωνᾶ φυγῆ πρὸς Συρίαν χρησαμένον, ἐπεὶ κατεδίωκον αὐτὸν ὀπισθεν, ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὸν 5
B Ἄλκν, συναντᾷ αὐτῷ Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ Καμύτζης, μὴ ἔων αὐτὸν διαπεραῶσαι. προσφεύγει οὖν τῷ τιμίῳ σταυρῷ τοῦ Σηριχᾶ, προφασισάμενος εὐχῆς χάριν ἐκέῖσε ἔλληθῆναι. ἀναλαβόμενος οὖν τοῦτον ὁ τοῦ Λουκᾶ Κωνσταντίνος ἐπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. προστάσσει οὖν ὁ βασιλεὺς φυλάττεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ 10 οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος. ἐπεὶ δὲ ἤθελεν ὁ βασιλεὺς ἀποσυνοφισθῆναι τὸν Σαμωνᾶν, παρήγγειλεν τῷ Λουκᾷ μὴ εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ὅτι ἐπὶ Συρίαν ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σηριχᾷ. ἠρώτησεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν
C Κωνσταντίνον ἐνώπιον τῆς συγκλήτου οὕτως, ὡς ἔχει, τὸν θεὸν 15 καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἔφηνεν ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐχί; ὁ δέ, ὡς εἰπόντος τῷ βασιλεῖ ὅτι ἔφηνεν, μετ' ὀργῆς τοῦτον ἀπεπέμψατο. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα μῆνας δ'.

16. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας πέμπων κατ' ἀνατολάς, καὶ φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσα-20 ράκοντα.

17. Τῷ κ' τοῦτου ἔτει ἀποσυνώψισε Σαμωνᾶς ἐν τῇ γέννα τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ ἀπὸ Ζωῆς τέταρτον

15 οὕτως ἔχεις p. 558 d

auri centum libris; quas in cistella ad Francos deferebat, iisque cum ipsa cistella Agarenis datis, urbem ac moenia ab illorum furore exitioque redemit.

15. Imperii Leonis anno decimo nono, Samona in Syriam fugiente, missi sunt qui a tergo insequerentur: eumque assecutus, dum Halym transire parat, Nicephorus drungarius, sic dictus Camytzes, iter inibet. profugit ergo ad venerabilem crucem Serichanam, simulans eo se voti causa venisse. assumptum vero Constantinus Ducis filius secum in urbem reductum; imperator reductum in Bardae Caesaris domo iubet custodiri; volensque indulgentius cum eo agi, mandat Duci ne coram senatu dicat Samonam in Syriam fugisse, sed voti causa in Sericha venisse. interrogante itaque imperatore Constantinum in praesentia senatus, in haec verba "sic deum meamque salutem ames: fugiebat Samonas in Syriam, necne?" respondit ille "fugiebat." quo responso iratus imperator ac infrensus eum reppulit. Samonas vero in Bardae aedibus menses quattuor egit.

16. Tunc vero etiam cometa apparuit, proiciens versus Orientem radios, lucensque per dies quadraginta ac totidem noctes.

17. Imperii Leonis anno vigesimo in gratiam receptus est Samonas, inque aulam admissus in natali Constantini Leonis filii ex Zoe,

αὐτοῦ γαμετῆς οὔσης, καὶ ἐβαπτίσθη τὰ ἕγμια Θεοφάνεια ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου, καὶ γέγονε καὶ πατριίκιος.

18. Τῷ κα' ἔτει αὐτοῦ εὐλογήθη Λέων καὶ Ζωὴ μετὰ τὴν ἑσπέρην παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρου τοῦ καὶ καθαιρεθέντος, καὶ 5 ἀνηγόρευσε τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Ζωὴν Ἀδγούσταν. ὄθεν ὁ πατριάρχης ἐκώλυσε τὸν βασιλέα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθεῖν. διὸ καὶ ἤρχεται ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μιτατωρικοῦ, μηδ' ὅλως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

19. Τῷ κβ' τούτου ἔτει προβάλλεται τὸν Σαμωνᾶν ὁ βα- 10 σιλεὺς παρακοιμώμενον διὰ τὸ εἶναι συνεργὸν αὐτοῦ πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἄρχονται μελε- P 467 τᾶν. προσκαλοῦνται γὰρ Νικόλαον τὸν πατριάρχη, καὶ πολλὰ λιπαροῦσι δεχθῆναι τὴν τετραγαμίαν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπεισε, διὰ τοῦ Βουκολέοντος εἰς μικρὸν πλοιάριον ἐμβιβάσαντες εἰς τὴν 15 Ἱερειάν περῶσιν, ἀφ' ἧς περὶ μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἀπῆει, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριαρχίαν, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς, ἐγκρατῆς τε καὶ εὐλαβῆς πάνν' ὃν φασὶ καταδέξασθαι τὴν τετραγαμίαν ἐξ ἀποκαλύψεως Θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλομένου αἵρεσιν ποιῆσαι καὶ 20 νόμον ἐνθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας, πολ- B λῶν τοῦτο λογικωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ.

20. Τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ γέγονεν ἄνεμος λίψ Τριτωναῖος σφο-

illius quarta uxore; qui et baptizatus a Nicolao patriarcha in sancto Theophaniorum die, quando et patricius Samonas creatus est.

18. Imperii Leonis anno vigesimo primo benedictionem nuptiali ritu consecuti sunt Leo et Zoe, post festae lucis peracta solennia, Thoma presbytero administro, qui et gradu motus est: uxorem quoque Zoem Leo Augustam proclamavit. hinc ecclesiae ingressu Leoni interdictum a patriarcha; unde et ingrediebatur a dextro latere mitatoricii, nec via consueta nullo modo transibat.

19. Imperii Leonis anno vigesimo secundo imperator Samonam accubitorem praeficit, quo videlicet adiutore ac socio ad omne scelus ac nequitiam uteretur; amboque adversus ecclesiam moliri incipiunt. accersentes enim Nicolaum patriarcham etiam atque etiam rogant ut quartarum nuptiarum lex recipiatur. quod vero is in eam se sententiam adduci minime passus esset, per Bucoleonem linteri impositum in Hieriam traiecerunt; indeque pedes ad Galacrenas, solo copiosa nive constrato, aegre pervenit. eius vero loco ordinatur patriarcha Euthymius syncellus, vir religiosa modestia continensque ac valde pius, quem ex divina revelatione aiunt quartas illas nuptias suscepisse; quippe cum imperator haeresim inducere vellet ac legem edere, licere viro tres quattuorve uxores habere, cum multi viri eruditissimi in hoc illi suffragarentur.

20. Mense Iunio ortus ventus Africus Tritonaeus validissimus,

δρός, ὡς συσσεῖσαι οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, καὶ πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθροις καὶ λέγειν κοσμικὴν συντέλειαν εἶναι. ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ δι' ὄμβρων ἐπαύθη.

21. Τῷ κγ' ἔτει στόλος Σαρακηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξήλθεν. προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἱμέριον τὸν λογοθέτην κεφαλὴν 5
 C πάντων τῶν πλωτῶν. γράφει δὲ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ Δουκὶ συνελθεῖν τῷ Ἱμερίῳ. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ὢν τῷ Ἀνδρονίκῳ καὶ παντὶ τρόπῳ κακῶσαι αὐτὸν σπουδάζων, πείθει τινὰ γράψαι αὐτῷ κρούφα "μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὰ καράβια καὶ κρατηθῆς παρὰ Ἱμερίου." πολλὰ δὲ τὸν Ἀνδρόνικον ἀναγκάσαντος εἰσελθεῖν σὺν 10
 αὐτῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπικειμένων οὐκ ἐπέισθη. Ἱμέριος δὲ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος καὶ ἀπογνοὺς σὺν τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις ἀποστασίαν
 D ἐποίησε, καὶ ἀπελθὼν ἐκράτησεν τὴν Κάβαλαν πόλιν, ὡς εἰπεῖν 15
 Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα "οὐκ ἔλεγον, ὦ δέσποτα, ἀντίρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;"

22. Τῷ κδ' ἔτει ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγορᾶν τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰβηρίτζην, συμπένθερον ὄντα Ἀνδρονίκου, εἰς τὸ καταπολεμῆσαι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, 20
 ἀκούσας τε ὅτι καὶ ὁ πατριάρχης τῆς ἐκκλησίας ἐξέώσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἕμι συγγενέσι καὶ φίλοις. ἐλυπήθη δὲ Λέων

ἅ Ἱμέριον p. 229 b

16 Σαμωνά P

adeo ut aedes sacras profanasque concuteret, cunctique ad subdivalia loca fugerent, ac mundi consummationem esse dicerent. dei tamen clementia ac bonitate imbrum vi sedatus est.

21. Anno vigesimo tertio Saracenorum classis Romanam dicionem invasit. imperator vero Himerium logothetam navalium omnium copiarum ducem ac caput praefecit; scribitque Andronico duci ut se adiungat Himerio. porro Samonas implacabili in Andronicum odio, omnique modo labem ei inferre studens, auctor est cuidam ut occulte ad eum scribat "cave sis naves ingrediaris et ab Himerio capiaris." multis itaque rogans urgensque Andronicum, ingruentibus Agarenis, ut secum ingrederetur, id vero impetrare non potuit. solus ergo Himerius in S. Thomae solenni die cum Agarenis congressus magnam victoriam reportavit. qua re cognita, Andronicus in desperationem adductus cum affinibus ac comitatu in defectionem adactus est; abiensque Cabalam oppidum occupavit, adeo ut Samonas imperatori obiectaret "nonne dicebam, domine, Ducem rebellem fore?"

22. Anno vigesimo quarto misit imperator Gregoram scholarum domesticum, quem Iberitzem vocant, Andronici ex uxore affinem, ad eum expugnandum. quod cum didicisset Andronicus, ac Nicolaum patriarcham ecclesia eiectum audivisset, ad Agarenos una cum cognatis et familia amicisque confugit. ea res Leonem moleste habuit. ac vero

- εις τοῦτο, καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου φιλοφρονησά-
 μενος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ χρυσοβολύλλιον διὰ κι- P 468
 ναβάρους, βαλὼν αὐτὸ ἐνδοθεν φατλίῳ τράκτου βραχέος. ἔξελ-
 θόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, προσκα-
 5 λείται αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, καὶ φησιν “οἶδας τί κρατεῖς;” τοῦτο
 εἰπὼν διὰ τὸν κηρὸν· “τὴν ἀπώλειαν τῆς Συρίας.” καὶ δοὺς
 αὐτῷ χρήματα παρήγγειλεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Οὐζῆρ βαλεῖν αὐτό.
 ὁ δὲ τοῦτο πεποίηκεν. κρατεῖται οὖν καὶ δεσμεῖται Ἀνδρόνικος
 καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· καὶ μαθὼν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ διὰ δόλου
 10 τοῦ Σαμωνᾶ, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καὶ
 οἱ λοιποὶ εἰδότες ὡς ἀδύνατόν ἐστι τὸν Ἀνδρόνικον ἐξελεῖν, μετ’ B
 οὐ πολὺ τῇ βουλῇ αὐτοῦ μόνοι φυγῆ χρησάμενοι, ὅπερ θαύματος
 ἄξιον, ἐκ μέσης Συρίας εἰς Ῥωμανίαν ἐξῆλθον, κατὰ χώραν πο-
 λεμούμενοι.
- 15 23. Τότε ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθὼν ἐν τῇ πόλει περὶ τοῦ δια-
 λαγῆραι ὁ τε Ἀβαλβίακης ὁ γέρον καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· οὗς
 καὶ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπέδειξεν τὸν τῆς ἐκκλησίας κόσμον,
 ὅπερ ἀνάξιόν ἐστιν Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεάσασθαι
 παρὰ τῶν ἀθείων τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πα- C
 20 τῆρ ἤθελε συνεῖναι τῷ νύῳ αὐτοῦ καὶ μὴ εἶναι εἰς Συρίαν. ὁ δὲ
 Σαμωνᾶς παρήγγειλεν αὐτῷ, λέγων “κράτει τὴν πίστιν σου. κἀγὼ
 εἰ δυνηθῶ, ἐλεύσομαι μᾶλλον πρὸς σε.”
24. Τῷ κέ ἔτει αὐτοῦ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς, στέ-

Saracenorum unum e praetorio blande habens muneribusque concilians, ad Andronicum cum bulla aurea rubrisque literis more regio, exiguo ce-
 reo baculo inclusa, misit. egressum Saracenum e conspectu imperatoris
 accersit Samonas, aitque “scis quid teneas?” (propter cereum nimirum
 quem manu gestabat) “Syriae nempe exitium?” datisque pecuniis Uzeri
 in manus tradi iussit. comprehensus itaque Andronicus cum suis in vin-
 cula conicitur. sciensque hanc illi Samonae dolo fraudem factam esse,
 necessitate adactus, eiurata Christiana fide, Mahumeti se sacris polluit.
 Constantinus autem aliique probe intelligentes fieri non posse ut Andro-
 nicus evaderet, brevi post illius consilio soli fugae praesidio usi (res
 sane admiratione digna!) ex media Syria, per infestos subinde hostium
 cuneos iisque fatigati, in Romanae dicionis loca evasere.

23. Ad ea tempora venit in urbem a Tarso commutationis causa
 senex Abalbases et Samonae pater. acceptis imperator omni humani-
 tate ecclesiae ornatum omnem ostendit, haud certe Christiano ritu, per
 quem a fide extraneis sacra dei vasa videre haud convenit. Samonae
 patri animus fuit morandi cum filio nec in Syriam revertendi. enimvero
 dehortatus est Samonas, aitque “tene fidem tuam: ego potius, si per
 facultatem licerit, ad te pergam.”

24. Imperii Leonis anno vigesimo quinto, die sancto pentecostes,

φει *Λέων* ὁ βασιλεὺς *Κωνσταντῖνον* τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν πορφυρο-
 γέννητον διὰ *Εὐθύμιον* πατριάρχου. δέδωκεν δὲ *Σαμωνᾶς* *Κων-*
σταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον *Βασιλείῳ*
μαγίστρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ *κανικλείου*, τοῦ δουλεύειν *Ζωῆ* *Ἀγούστη-*
δος καὶ ἠγαπήθη πολλὰ παρά τε τοῦ *Λέοντος* τοῦ βασιλέως καὶ 5
 D τῆς *Ἀγούστης*. ὄθεν καὶ πολλὰ ἐφθόνηι *Σαμωνᾶς* αὐτόν, καὶ
 ἐλοιδορεῖ ὡς συνόντι τῇ *Ἀγούστη*. ὅπερ ὁ βασιλεὺς ὑπονόησας
 ἀληθὲς εἶναι, ἀπέκρινεν αὐτόν διὰ *Σαμωνᾶν* ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου
Ταρασίου. μετ' ὀλίγον δὲ ὤρισεν τὸν *Σαμωνᾶν* ἀναλαβέσθαι αὐ-
 τὸν ἐν τῇ μονῇ τὰ *Σπείρα*, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. 10
 ἀπέλθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς πρόκενσον ἐν τῷ *Δαματῷ*, καὶ ἐν
 τῇ μονῇ τοῦ *Σαμωνᾶ* ἄριστήσας, εἶδε τὸν *Κωνσταντῖνον*. καὶ
 παρεθὺ ὤρισεν τὸν *Σαμωνᾶν*, καὶ ἐνέδυσεν αὐτόν κοσμικὰ, καὶ
 P 469 ἐκέρασε τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψε μετὰ ταῦτα
 ἐν τῷ παλατίῳ. καὶ πάλιν φθονεῖται *Κωνσταντῖνος* ὑπὸ τοῦ *Σα-* 15
μωνᾶ διὰ τὴν πρὸς αὐτόν ἀγάπην τοῦ βασιλέως, καὶ βουλευέται
 μετὰ τοῦ *Τζιρίθωνος* καὶ ἄλλων τινῶν, καὶ ποιῶσι χάρτην πολυ-
 λοδορον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος αὐτόν
 τοῦ *Ῥοδίου*, νοταρίου ὄντος τοῦ *Σαμωνᾶ*. ἐλθόντος δὲ τοῦ βα-
 σιλέως ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἔρρηξεν αὐτόν ἐν τῷ μετατωρίῳ. 20
 εὐρών οὖν αὐτόν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναγνοὺς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν,
 ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. γέγονε δὲ τότε ἔκλειψις σελήνης,
 B καὶ διωρίσατο ὁ βασιλεὺς τοῖς τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν ἀποτελεσμα.

coronat Leo imperator Constantinum filium suum in Porphyra natum per Euthymium patriarcham. dedit vero Samonas Constantinum hominem suum, qui prius Basilio magistro ac caniclei praefecto in ministerio fuerat, in Zoes Augustae obsequium. hic longe carissimus Leoni imperatori ac Augustae factus est. quamobrem ingenti in eum invidia incensus Samonas rei eum cum Augusta secretioris accusat. veramque accusationem suspicatus Leo, gratiam Samonae facturus, Constantinum in S. Tarasii comam ponere iubet. brevi autem post Samonae praecepit ut in monasterio suo, quod Spira vocant, eum recipiat, volens ipsum in officium reducere. egressus itaque imperator, habitoque processu ad Damatryum, atque in Samonae monasterio pransus, Constantinum vidit; statimque Samonae praecipiens saeculares eum vestes induit; miscuitque imperatori inter epulas, ac postea in palatium reversus est. rursusque inardescit Samonae invidia, qua Constantinum imperator prosequabatur benevolentia. consilioque eum Tzirithone ac quibusdam aliis inito, longe famosam plenamque conviciis adversus imperatorem chartam exarant, conscribente ac componente Rhodio Samonae notario; quam imperatore ad maiorem ecclesiam veniente in Metatoricio projecit. offenso imperator lectoque libello, etiam atque etiam animi anxius dolensque eius auctorem inquirebat. contigit vero tunc lunam deficere; statutique imperator astronomos, qui tum in urbe erant, quid tandem deliquium illud

εἰσερχόμενος δὲ ὁ Πανταλέων μητροπολίτης πρὸς τὸν βασιλέα, ἠρώτησεν αὐτὸν Σαμωνᾶς “εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις;” ὁ δὲ ἔφη “εἰς σέ· καὶ ἂν διέλθῃ Ἰουνίου 9’, ἔκτοτε οὐδὲν πείσῃ κακόν.” τῷ δὲ βασιλεῖ εἶπεν εἰς τὸν δεύτερον ἔχειν τὴν κάκωσιν τῆς σελή-
 5 νης. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. μετὰ τοῦτο δὲ ἰδίως ὁ Τζιρίθων τῷ βασιλεῖ εἶπεν ὅτι ὁ Σαμωνᾶς ἐποίησε τὸ πιττάκιον. καὶ εὐθὺς καταβιβάζει τὸν Σα-
 μωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ποιεῖ μοναχόν, εἶτα ἀπάγει εἰς τὴν C
 μονὴν Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου. καὶ πάλιν λοιδοροθέντα ἀπά-
 10 γουσιν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μονήν. καταβιβάζει οὖν τὸν Σαμωνᾶν, ποιῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον· καὶ κτίζει αὐτῷ
 μονὴν ἐν Νοσιαῖς, καὶ ἀπελθὼν μετὰ Εὐθυμίου πατριάρχου ἐγ-
 καινίζει αὐτήν. ἄξιον δὲ ὀλίγα εἰπεῖν, ποίῳ τρόπῳ ἡ μονὴ τῶν
 Νοσιῶν ἔκτισται.

15 25. Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πατέρα γέροντα εὐλαβῆ καὶ φοβούμενον τὸν Θεόν, ὃς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῶν Νοσιῶν προαστίζην ἐκέκτητο πρὸς τῇ θαλάσῃ πάνυ μικρόν, ἐν ᾧ καὶ ὕδωρ ἐπὶ δεξαμενῇ ἐκβαλὼν τοῖς ὀδίταις ἐποίει παραμυχήν. ἐν
 τούτῳ τῷ ὕδατι συνέβη στρατιώτην διέρχεσθαι, καὶ ἀναψύζαντα D
 20 ἐκβαλεῖν ὑπερ ἐκ δικαίου πόρου εἶχεν νομισμάτων, καὶ ἀριθμῆσαι αὐτά· καὶ ἦσαν εἰς λίτρας τρεῖς ἀριθμούμενα. εἶτα ἀναστὰς, οἷα συμβαίνει, τῷ ἕπιπῳ ἐπιβὰς ᾤχετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, τὸ χρυ-

protenderet, dicere. ingresso autem Pantaleone metropolita ad imperatorem, quaerebat ex eo Samonas in quem malefica vis intenderet. cui ille “in te nimirum. ac siquidem tertia decima Iunii mensis transierit, nihil deinceps gravius patieris.” Leoni autem imperatori dixit lunae maleficium eum respicere qui secundus in re publica existat; quod imperator de fratre suo Alexandro accepit. postea Tziritho Leoni seorsum dixit Samonam libelli auctorem esse. statimque gradu deiectum in ipsius aedes ablegat ac facit monachum. exinde ad Euthymii patriarchae monasterium abducit; ac rursus convicia iactantem ad Martinacii monasterium trahunt. Samona ergo ab officio amotus Constantinus accubitor praeficitur; cui Leo in Nosiis monasterium exstruit; profectusque cum Euthymio patriarcha illius encaenia peragit. haud vero alienum pauca dicere, ut explicemus qua demum ratione Nosiarum monasterium conditum sit.

25. Habuit Constantinus patrem senem virum religiosum ac timentem deum. huic in eodem ipso Nosiarum loco exiguum ad mare suburbanum erat ac tenue plane praediolum; in quo et aqua sese in concham effundens viatores latice recreabat. contigit vero militem ad eam aquam transire, sitique sedata, quos iusto labore nummos quaesierat, effundere ac secum computare: erant autem ad auri tres libras. tunc surgens, ut fere fit, conscensoque equo abiit coepto itinere, pecunia illic loci re-

σιον κατὰ τὸν τόπον ἀφείς. ὡς οὖν ἔθος εἶχεν ὁ γέρον, ἐξῆλθεν πρὸς τὴν δεξαμενὴν, καὶ εὐρῶν τὸ χρυσίον ἐλυπήθη τὴν τοῦ ἀπολέσαντος ἀθυμίαν· ὁμως ἐν ἑαυτῷ φυλάττων, οὐ διέλιπεν ἀπὸ νυκτὸς εἰς νύκτα εὐχόμενος τῷ Θεῷ τοῦτο ἐλθεῖν καὶ ἀπολαβεῖν
P 470 τὸ ἴδιον. ὁ μέντοι στρατιώτης τὰς πύλας περάσας καὶ ἐπιμνη-5 σθεῖς, ὁμως τι ποιῆσαι μὴ δυνάμενος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῆει λυπούμενος. καὶ μετὰ τρίτον ἐνιαυτὸν ἔρχεται πρὸς τὸν τόπον τῶν Νοσιῶν, καὶ τοῦ ἵππου ἀποβὰς αὐτὸν μὲν ἐπότισεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πιὼν ἐκάθητο σύννονος, καὶ στενάξας εἶπεν ὅτι ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀπώλεσά μου τὴν ζωὴν. τοῦτο ἀκούσας ὁ τίμιος γέρον ἐπη-10 ρώτησεν αὐτῷ “τί ἔρα τὸ συμβάν, κύριέ μου;” ὁ δὲ εἶπεν ὅτι ἐνταῦθα ἀπώλεσα νομίσματα. καὶ παρενθὺ καὶ τὸν τόπον ὑπεδείκνυεν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ βυζαντινοῦ καὶ τὸ πόσον ἔλεγεν. καὶ
B ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ εὐθὺς ἐξέλκει τοῦτο τοῦ κόλπου αὐτοῦ, καὶ φησὶ “γνωρίζεις τοῦτο;” ὁ δὲ ἀφασία ἐπὶ πολὺ κατασχεθεῖς ὁμως **15** “ναί” εἶπεν· “ὅπερ ἀπώλεσα, αὐτὸ ἐστίν.” καὶ φησὶν “ἀπόλαβε αὐτό, πληροφορούμενος ὡς οὐκ ἤνοιξα αὐτό, οὐδὲ εἶδον τί ἐστὶν ἔσωθεν.” τοῦτο λαβὼν ὁ ἄνθρωπος, παρακαλῶν λαβεῖν ἔξ αὐτοῦ ὅσα καὶ βοῦλεται. ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησεν τὸ σύνολον. ὅθεν ὁ στρατιώτης ἀπέρχεται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν **20** τῷ Θεῷ. τῆς οὖν νυκτὸς ἐκείνης ὁρᾷ κατ’ ὄναρ τὸν Χριστὸν ἐλθόντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ “ἀνθ’ ὧν οὕτως ἐποίησας εἰς τὸν στρα-

14 τοῦτον P

18 παρενάλει margo P

licta. senex itaque, uti moris erat, sese ad concham confert, auroque invento eius qui amiserat maerore ipse afficitur. verum apud se servans, non cessabat quot noctibus a deo efflagitans ut qui iacturam fecerat, sua tandem recepturus rediret. ceterum miles ubi iam Pylas transmiserat, cum illi in mentem pecuniarum venisset, nec quid praesto opus illi succurreret, iter tristis agebat. tertio autem post anno ad Nosiarum locum venit, equoque exscendens, illo potato ipse quoque bibit, seditque cogitabundus, ac alto ducto suspirio “hic nempe loci” aiebat “vitae omnem commeatum amisi.” inaudiit venerabilis senex, ac quid hoc esset quod acciderat interrogavit. cui ille “hic quos habebam nummos omneque peculium amisi;” statimque etiam locum ostendit, marsupiique signacula ac auri quantitatem edixit. mox homo dei summam sinu extrahit, atque “num hoc cognoscis?” ille vero, diu gaudio suppressa voce, vix tandem “sane” inquit “istud est id quod amisi.” atque “tibi accipe, certus me non aperuisse, nec quid intus repositum sit vidisse.” accepto sacculo rogabat ille senem ut inde sumeret quantum vellet. at ille renuit quicquam attingere. quamobrem miles laetus viam suam abit, ac deo gratias agens. ergo nocte illa senex in somnis Christum ad se venientem cernit, atque dicentem, “quod in eum te modum

τιώτην, ἰδοὺ αὐριον ἀκούσεις γενόμενον παρακοιμώμενον τὸν υἱὸν σου, καὶ τὸ προάστειόν σου τοῦτο εἰς μονὴν μεγάλην γενησόμενον πρὸς δοξολογίαν ἐμήν. καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν ὑπὲρ τούτων μισθὸν κομιεῖς.” πρῶτας δὲ γενομένης τὸ μήνυμα ἦλθεν, καὶ μετ’ ὀλίγας 5 ἡμέρας τῇ θείλῃσει τοῦ βασιλέως καὶ τῇ ἐξῴδῳ, ὡς εἴρηται, τὸ μοναστήριον ὠκοδομήθη καὶ ἐνεθρονίσθη.

26. Τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐπὶ ὀκτῶ μῆνας τοῦ ναυμαχικοῦ πολέμου τῶν Σαρακηνῶν γενομένου μετὰ Ἰμερίου τοῦ λογοθέτου, στρατηγοῦ ὄντος ἐν Σάμιῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαν- 10 τος, ἠττήθη Ἰμέριος καὶ μόλις διεσώθη, πάντων ἐκεῖ σχεδὸν κινδυνευσάντων. μετὰ τοῦτο Λέων ὁ βασιλεὺς νοσεῖ κοιλιακῶ νοσήματι. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὰ κηρουλαρία τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκάησαν τὰ χαρτοθέσια πάντα καὶ ἡ σακέλλη. 15 τῇ δὲ α’ τοῦ Μαΐου μηνὸς τελευτῆ Λέων ὁ βασιλεὺς, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν βασιλέα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασίν, εἰσερχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη “ἶδε καὶ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ γ’ μηνῶν,” πολλὰ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.

Κόσμιον ἔτος ζυζ’, τῆς θείας σαρκώσεως Ἰησ’, Ῥωμαίων βασι- P 471
20 λεύς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταντίνῳ πορφυρογεννήτῳ υἱῷ Λέοντος, ἐνιαυτὸν α’ ἡμέρας κθ’. ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἀποστειλας εὐθὺς Β ἠγγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρηῶν καὶ ἐνεθρόνισεν αὐτὸν, καταγα-

erga militem habueris, ecce” ait, “mane filium tuum accubitoris honore sublimatum tuumque hoc suburbanum in vastum monasterium in mei gloriam convertendum auditurus es. quin tu ipse horum nomine mercedem recipies.” postridie vero eius rei nuntius allatus est; nec plures dies effluerant, cum propensa Leonis voluntate atque expensis, uti dictum est, exstructo monasterio, solenni dedicatione divinis laudibus locus frequentatus est.

26. Eodem anno, producto ad octo menses Saracenos inter ac Himerium logothetam navali bello, Romano, qui postea rerum potitus est, Sami praetore, victus Himerius est, cunctisque fere in vitae periculum adductis vix ipse incolumis evasit. exinde Leo coeliaco morbo laborare coepit. contigit vero incendium in magnae ecclesiae Cerulariis, quo combusta chartarum armaria omnia et sacellum. Maii autem die undecima moritur Leo imperator, Alexandro fratre designato imperatore; quo viso ad se veniente dixisse fertur “en et tempus malum post tredecim menses,” multum rogans ut filium suum Constantinum servaret.

Mundi annus 6407, divinae incarnationis 907, imperator Alexander cum Constantino Porphyrogenneta Leonis filio, annum 1 dies 29. mox itaque mittens Alexander Nicolaum ex Galacrenis tulit ac in sede collo-

γὼν Εὐθύμιον, ὃν καὶ εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ ἑξορίσας μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαгнаύραν ἤνεγκεν, καὶ σελέντιον καὶ σύνοδον ἐκεῖ ποιήσας, τὴν καθάρσειν αὐτοῦ ποιοῦσιν, ἀτίμως τίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγάστου ἐκείνου ἀνδρὸς τὴν γενειάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ἕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ὡς ἡσυχῶς καὶ πράως ὁ ἱερός ποιμὴν οὗτος ὑπέμεινε. καὶ πάλιν ἐπέμφθη εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας κατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐν πόλει, εἰς τὰ Ψαμαθίου. τῷ δὲ κληρικῷ τῷ τιλαντι τὰς τρίχας τοῦ πατριάρχου συνέβη εὐθὺς ἐν τῷ ἑξορίσθαι τὸν ἅγιον, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, πυρρίκαστον γενέσθαι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἕξ ἀοράτου πν-10 ρός. ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ παντελεῖ ἐπιληψία ἐκρατήθη, μὴ δυναμένη χεῖρα ἢ στόμα ἢ ἄλλο τὸ οἰονοῦν μέρος κινεῖν ἢ φωνὴν ἀφιέναι· ἣτις καὶ κληήρης οὖσα καὶ προσαιτις διήρκεσεν μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ νικητοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος μηδὲν

D βασιλικὸν ἔργον δυνάμενος ποιῆσαι, τοῖς κνηγεσίοις καὶ τοῖς πν-15 νηροῖς ἔργοις αἰεὶ ἐσχόλαζε. τὸν δὲ τοῦ Λέοντος παῖδα πολλάκις εὐνουχίαι βουληθεῖς διεσκεδάσθη παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νήπιον ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντα ὑποβαλλόντων. ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας μί, ὃν ἔλεγον ξιφίαν εἶναι καὶ αἵματοχυσίαν σημαίνειν ἐν τῇ 20 πόλει ἐργάσεσθαι. οὗτος ὁ Ἀλέξανδρος πλάνοις καὶ γόησιν ἕαν-

12 τι?

cavit, deturbato ea Euthymio, quem ad Agathi exulare iussum non post multos dies ad Magnauram duxit; quo loco habito conventu atque synodo, exque illa eo exauctorato, turpiter venerandi sacrique viri ac prorsus colendi vulsa barba, aliaque opprobria et iniuriae ac cruciamenta illata, quae ipse sacer pastor silentio sustinebat ac mansuete. rursus ad Agathi aedes missus atque ibi vita functus, in monasterio suo in urbe ad Psamathii aedes conditus est. clerico qui patriarchae pilos vulserat, simul ac sanctus iussus est exulare, ea ipsa hora, invisibili igne domus omnis combusta est. eius filia sic tota epileptico morbo oppressa est, ut nec manum neque os nec ullam partem corporis movere posset aut vocem mittere; quae et lecto affixa ac stipem emendicans ad Nicephorum usque Phocam imperatorem duravit. porro Alexander imperator, nihil pro imperatoris munere exque purpurae dignitate moliri valens autve exsequi, se totum venationibus ac pravis actibus dabat, omneque eis tempus impendebat. Constantinum Leonis filium cum saepius castrare statuisset, illius ab eis dissipatum consilium est quos sibi Leo beneficiis ac muneribus devinxerat, cum modo tenellam aetatem modo aegram valetudinem eius causarentur. eius tempore apparuit cometes ab Occidente per dies quadraginta: xiphiam vocari dicebant (quasi ab ensis seu gladii figura), ac futuram in urbe portendere humani cruoris fusionem. hic Alexander seductoribus ac praestigiatoribus

τὸν ἐκδοῦς, τοῦ συνάγου τῷ στοιχείῳ, καθὼς αὐτὸν ἐκείνοι ἐδί-
 δαξαν, τοῦ ἐν τῷ ἵππικῷ τῆν ζωὴν αὐτοῦ προσανακεῖσθαι ἔφρασαν, P 472
 τὸν χοιρώδη βίον ἐκείνου καὶ ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. τούτοις
 πεισθεὶς αἰδοῖον καὶ δδόντας τῷ χολῶ περιέθετο ὡς λιπομένους
 5 αὐτῷ· καὶ τῇ τούτων πλάνῃ πεποιθὼς ἵππικὸν ἐστόλισεν καὶ τῷ
 ζῳδίῳ φωταγλίαν ἐποίησεν. ὅθεν καὶ ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ Χριστοῦ
 χεὶρ ὡς τῆν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος.

2. Τοῦ μέντοι Ἱμερίου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἤτιης ὑπο-
 στρέψαντος, περιώρισεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλα-
 10 τίου τῇ λεγομένῃ Καλυπᾶ, ἀπειλήσας, ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ὄντα ἐπὶ
 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀρρωστή- B
 σαις ἐτελεύτησε.

3. Δηλοῖ Συμεὼν ὁ ἄρχων τῆς Βουλγαρίας τὰ περὶ εἰρή-
 νης τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι
 15 καθάπερ καὶ ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ ἀνοία καὶ ἀφρο-
 σύνη συγκρατούμενος ἀτίμως τοὺς πρόσβεις ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς
 τὸν Συμεὼν καταπλήσων. διὸ καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὁ Συμεὼν
 κινεῖται.

4. Ἀλέξανδρος ἀριστήσας ἐν τοῖς ὑπὸ κύναι καύμασι καὶ
 20 οἰνωθεῖς κατῆλθε σφαιρίσαι· καὶ ῥομφαία θεηλάτῳ πληγείς, C
 αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων αὐτῷ φερομένου,
 μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχη,
 Στέφανον μάλιστατρον καὶ Ἰωάννην ραίκτορα τὸν Ἑλλάδᾶ ἐπιτρό-

sese dementandum praebens, ab eis persuasus salutem suam ac vitam
 ad Apri statuam in Circo positam referri existimavit, cum illi eo com-
 mento eius porcariam vitam atque dementem insinuarent. illis ut mo-
 rem gereret, verenda dentesque porco apposuit, quibus scilicet ille de-
 ficeretur. eoque tandem seductorum provexit consilio, ut sacris vesti-
 bus atque aulaeis Circenses honestaret cereosque accensos statuae adhi-
 beret. unde et sublata ab eo Christi manus, velut qui honorem deo
 debitum idolis adhibuisset.

2. Himerium accepta ab Agarenis clade reversum in palatii mona-
 sterium detrusit, quod Calypam vocant, minacibus verbis exagitans, ut
 qui Leone fratre imperatore illi adversatus fuisset. isque adeo ex in-
 genti aerumna animique angustia morbo correptus fatis concessit.

3. Missis Symeon Bulgariae princeps nuntiis Alexandro de pace
 significat, et ut se benigne haberet atque coleret, haud secus ac Leone
 imperatore sese res habuisset. at ille dementia ac stultitia tentus lega-
 tos turpiter remisit, Symeonem minis territans; quae illi movendi bel-
 lum adversus Christianos causa fuit.

4. Alexander cum sub canis ardoribus pransus vinoque madidus
 pila lusurus descendisset, dei ira invectoro gladio percussus, sanguine
 copia e naribus atque veretro erumpente, post duos dies extinctus est,
 Nicolao patriarcha, Stephano magistro ac Ioanne rectore Hellade pro-

πους, τὴν δὲ βασιλείαν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. τελευτήσας δὲ τίθεται μετὰ Βασιλείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

D **Κ**όσμον ἔτος 597, τῆς θείας σαρκώσεως 797, Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντίνος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη μη'. τελευτήσας γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος ἐπταετῆς ὡν καταλιμπάνεται ὑπὸ 5 Ἀλεξάνδρου θείου αὐτοῦ ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἔτη 5, καὶ ἅμα Ῥωμανῶ πενθερῶ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὡν ἔτη κς', μονοκρατορεῖ δὲ ἔτη ιε', ὡς εἶναι πάντα τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη μη'. λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἕτε 10

P 473 καὶ αὐτὸς ἐπιτρόπος ὡν σὺν τοῖς μαγίστροις Στεφάνῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ἑλλαδᾷ, τὴν τοῦ κοινῶ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα πῦσαν εἶχε τῶν τῆς βασιλείας ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

2. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ Δουκὶ δομestικῶ τυγχάνοντι τῶν σχολῶν παρὰ τινῶν 15 τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλούντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νονηγῆ καὶ καλῶς δυνάμιον τὴν βασιλείαν κυβερνῶν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς γενέσθαι ἀπονητί. ὁ δὲ ἕτε καὶ πρότερον

B αὐτῆς ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους ἅμα τῶν ἐκκρίτων τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος καταλαμβάνων τὴν βασιλεύουσαν, ἱκανῶν ὄν- 20

9 Georgius vs'

13 τῇ βασιλείᾳ?

18 ἐγκρατῆ?

curatoribus relictis, imperioque Constantino Leonis filio permissio. mortuus autem cum Basilio patre sepelitur.

Mundi annus 6408, divinae incarnationis 908, Romanorum imperator Constantinus in Purpura natus annos 48. mortuo enim Leone patre annum septimum natus ab Alexandro patruo sub tutoribus relinquitur. imperavit ergo illis tutoribus cum matre annos 7, et cum Romano socero, illi subiectus, annos 26. solus denique rerum potitur annos 15. adeoque eius imperii tempus omne annorum 48 est. nactus itaque aulae potestatem Nicolaus patriarcha, quippe qui et ipse unus procuratorum erat cum magistro Stephano et Joanne Hellada, rei publicae prospiciebat, rerumque ad imperium attinentium in se curam omnem quotidie recipiebat.

2. In hunc itaque modum imperii rebus constitutis, Constantino Duci scholarum domestico per quosdam in civitate proceres nuntiat, qui eo nomine illi studebant quod vir fortis et prudens esset ac par regendo praeclare imperio, ut urbem accedat, nullo negotio aut opera rerum summam in se translaturus. is itaque, ut cuius etiam prius ea cupiditas animum incessisset, quanta licuit festinatione, cum delectis subiectarum legionum viris strenuis nec parva illorum manu Byzantium

των, καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγοῤᾤ ἄφηνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ ἄσηκρητις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονώς, τὴν 5 Κωνσταντίνου ἄφριξεν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἑλαδικῷ κατεμήνησεν. καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δουκαν Κωνσταντίνον παρεγένοντο· καὶ ἅμα πρῶτ', οὐπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης ἄλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄπλων τὴν τοῦ ἵπποδρόμου πύλην καταλαβόντες, Κων- 10 σταντίνον εὐφήμιον βασιλέα ἐν τῷ ἵππικῷ. ἔνθα δὴ ὁ τούτου ἵπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἔσωθεν τῶν τοῦ ἵπποδρόμου πύλων ἀηρέθη. μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκείσε ὁ Κωνσταντίνος ἄλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὥσπερ ἐκβακχευθεὶς ὑπὸ τινος δαίμονος καὶ μὴ ἐρεστηκότα ἔχων τὸν λογιμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ 15 ἀνεχώρησε στυγνός τε καὶ κατηφής, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἵπποκόμου κρίνας σφαγὴν. ἐκεῖθεν ἤκε μέχρι Χαλκῆς· καὶ διὰ τῆς Σιδηραῦς πόρτης τῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν σκουταρίων παρεγένετο. ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν τῆς ἐταιρείας καὶ τῶν ἄλλων ποιούμενος, μεθ' ὄπλων τούτους 20 ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ Δουκός. ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἔπεσον, καὶ τοσοῦτοι ὡς τὸν τόπον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι. ἀηρέθη δὲ καὶ Γρηγοῤᾤ ὁ υἱὸς

17 Georgius ἐξουβίτων

19 Georgius ἐλατῶν

contendit; ingressusque noctu per obscuram ac minorem Michaelis pro-
 tovestiarii haud procul ab arce portam, in Gregorae soceri sui domo
 cum sociis ac coniuuratis noctem insomnem egit. Nicetas autem a secre-
 tis, is qui postea protonotarius fuit, advenisse Constantinum Constans-
 tino patricio et monacho Helladico nuntiavit. amboque eadem nocte ad
 Constantinum Ducem venerunt; unaque collata opera mane, cum non-
 dum dies advenisset sed adhuc tenebrae essent, cum facibus multoque
 satellitio ac armis ad Circi portam venientes Constantinum imperatorem
 faustis vocibus acclamabant; ubi sane eius equiso lancea confixus, ab
 illis sublatus est qui Circi portas interiores tenebant. haud itaque illic
 receptus Constantinus, sed repulsus atque submotus, velut furis agi-
 tante daemone, nec satis mentis compos, imperitandae caeca libidine se
 a Circo tristis maestusque subduxit, malum sibi omen equisonem nece
 sublatum ducens. inde ad Chalcem (id est Aeream) venit; perque Fer-
 ream eiusdem Chalces (seu Aereae) ingressus ad Scutariorum usque
 (excubitorum scilicet) atrium penetravit. ex adverso autem magister
 Ioannes Helladas, foederatorum aliorumque ordinum delecto agmine,
 armis instructos adversum Ducem misit. cumque venissent ad Chalcem,
 congressisque utrinque partibus, ex eis multi ceciderunt; tantaque cae-
 sorum multitudo fuit ut locus cruoribus stagnaret. sublatus vero etiam

τοῦ Δουκὸς καὶ Μιχαὴλ ἑξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἐκείνος
 ὁ ἐξ Ἀρμενίων. ταῦτα ὁ Δουξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς
 P 474 ὅτι πλειστής γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλανεν· ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε
 ὑπεστρωμέναις ἐνολισθήσας πλαξίν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβα-
 λεν, καὶ τις αὐτοῦ ἔξφιε τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ἥτις τῷ βασιλεῖ 5
 προσενήνεκτο καταφανῆς ἅπασιν τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτροπῆν.

3. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατὰ τινα καὶ ἄλλον
 τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰ ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημο-
 σίων εἰσπράξεων πεπιστευμένος εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' 10
 ἡμᾶς εὐσεβείας ἕξαρτος γεγονώς, καὶ ἀστρολογίας ἢ ἀστρονομίας
 τινὸς μᾶλλον μεταπεποίητο. οὗτος ἐν μελανεμβαφεῖ γράμνας
 B ὑφάρματι ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θωμαῖν· οὗ δὴ
 ἑυφθέντος παρὰ Μανουὴλ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐρμηγῆως ἐν ὕδατι
 τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται γράμματα, οὕτω διαγορευόντα “μὴ φο-
 βήθητι ἀπὸ τοῦ πυρροῦ πετεινοῦ τοῦ Δουκός· νεωτερισθήσεται 15
 γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθὺς ὀλοθρευθήσεται.”

4. Τούτων οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορᾶς τούτου πενθε-
 ρὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ ἀγίᾳ τοῦ
 Θεοῦ σοφία ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὓς καὶ βία ἐκείθεν ἀποσπά-
 σαντες ἀπέκειραν ἐν τῇ τῶν Στουδίου. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἐλ- 20
 C λαδικὸν βοννεύροισ τύψαντες μετὰ ῥάσου καὶ ὕνου θριάμβυσαν
 καὶ ἐν τῇ τῶν Δαλμύτων καταδίκη ἐγκλειστον πεποιήκασι. καὶ

Gregoras Ducis filius et Michael eius consobrinus, necnon Curtices ille
 Armeniorum genere ortus. haec ubi cognovit Constantinus, quam ma-
 ximo excitato tumultu equum in turbam calcibus impulit. is vero strati
 soli lubrico lapsus sessorem in terram deiecit; quem ubi quis solo deie-
 ctum offendit (reliqui enim omnes dissipati erant), eius caput gladio
 abstulit, ablatumque in omnium oculis, dispellendi causa erroris sedan-
 dique tumultus ac coitionis, imperatori detulit.

3. Istiusmodi Constantini aggressio per alium quoque modum in-
 notuit. Nicolaus enim quidam, publicorum vectigalium in Chaldia
 redemptor, eivrata Christiana pietate ac fide cum in Syriam sese rece-
 pisset, astrologiae, sed magis astronomiae cuidam operam impendebat.
 hic itaque in nigri coloris linteo scribens ad Thomam logothetam misit.
 quo misso in aquam a Manuele Agarenorum interprete, scriptae in
 eo literas apparuerunt, in haec verba concepta sententia, “ne timue-
 ris a Duce ruffa volucre: stulte enim rebus novis studebit, ac statim
 peribit.”

4. His ita gestis, Gregoras Constantini socer cum Leone Choe-
 rospachte ad sanctae dei sapientiae confugerunt; quos inde non sine vi
 extractos in Studii monasterio monachorum ritu detonderunt; Constanti-
 num vero Helladicum nervis bubulis caesum rasoque indutum atque asino
 impositum per mediam urbem ignominiae causa traducentes, in Dalmatae

ἄλλους μὲν τυφλώσαντες ἐξώρισαν, καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν· τοὺς δὲ τοῦ φοσσάτου, ἀνδρείους καὶ καλοὺς ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τοῦ Δαμαλίου μέχρι τοῦ Λευκατίου πάντας ἀνεσκληόπισαν. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους οἱ λεγόμενοι ἐπίτροποι ἀπώλεσαν ἄν, εἰ 5 μὴ τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες ὅτι παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελείσεως τολμᾷτε τοιαῦτα διυπράττεσθαι; τὴν οὖν γυναῖκα τοῦ Λουκῆς ἀποκείραντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εὐνοχίσαντες ἐν Παφλαγο- D νίᾳ αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπέστειλαν.

10 5. Τῷ δὲ Ἀγούστῳ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ χώρακα περιέβαλεν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, ἑλπίσι μετέωρος ὢν· ἀπειρότητι δὲ τῇ ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ὄπλων καὶ τῶν περιβόλων ἀσφαλείᾳ τῶν ἐλπίδων ἀποσφαλεῖς ἐν τῷ Ἑβδομῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηναῖκῶς 15 σπονδὰς αἰτησάμενος. τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξάμενων, δώροις τε ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες Συμεὼν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν. P 475

6. Τοῦ οὖν βασιλέως Κωνσταντίνου παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος (ἤδη γὰρ ταύτην κατήγαγε τοῦ παλα- 20 τίου Ἀλέξανδρος) ἀναβιβάζουσι πάλιν αὐτήν. καὶ περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς παλάτιον Κωνσταντίνου τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἀναστάσιου τοὺς Γογγυλίους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλλαδῆ καταβιβάζει τοὺς οἰ-

carcere inclusi disciplina damnarunt. atque alios quidem oculis orbatos exsilio relegarunt, alios obtruncarunt. militares vero viros fortes ac probos, ingentique adeo numero a Damali (id est vitula) ad Leucatum usque, omnes palis affixerunt. aliosque plurimos sic nuncupati procuratores ac tutores perdituri erant, nisi iudicum quidam ab iniquo eos impetu istiusmodi verbis retardassent, "cum imperator puer sit, quomodo illius iniussu eiuscemodi perpetrare audetis?" Ducis itaque uxorem detonsis crinibus filiumque exsectis virilibus in Paphlagoniam ad aedes proprias remiserunt.

5. Augusto mense Symeon Bulgarus cum numero fortique exercitu Byzantium petit, ductoque vallo a mari ad mare, fore ut urbis potiretur plurimum confidebat. innumera autem civium multitudine armorumque vi ac munitionum praesidio spe deiectus, pacis foedera rogans, ad Hebdomum reversus est. tutoribusque in rem pacis lubentissime annuentibus, Symeon liberique donis innumeris maximisque liberaliter accepti in regionem suam redierunt.

6. Constantinus igitur imperator cum puer esset matremque requireret (iam enim Alexander eam aula submoverat), ad eam rursus revocata est. eiusque illa ac imperii compos effecta, Constantinum accubitorum et Constantinum Anastasiumque Gongulios in aulam assumit; Ioannisque Helladae consilio Alexandri imperatoris homines illa eiicit,

κείους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἤγονν Ἰωάννην τὸν ράκτορα καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον καὶ τοὺς λοιπούς. προχειρίζεται δὲ Ζωὴ ἢ
B Ἀγούστα Θεοφύλακτον τὸν Δομηνίκου ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἑλλαδῶς νοσήσας τελευτᾷ. συμβουλήν δὲ Θεοφύλακτου ἑταιρειάρχου Ζωὴ καταβιβάζει μετ' ὀργῆς ἀπὸ τοῦ παλατίου Νικόλαον πατριάρχην, τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιεῖσθαι καὶ φροντίζειν εἰποῦσα. μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὸν ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. προφασιστικῶς οὖν πατριάρχην αὐτὸν ποιήσαντες, ἐπεὶ κατήλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος
C ἐστὶ λαβεῖν εὐχὴν, οἴκοι τοῦτον μένειν παρεκελεύσατο. προεβλήτο δὲ Ζωὴ ἑταιρειάρχην Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης Δαμιανὸν ἐνοῦχον.

7. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην ληϊζομένου, ἤτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς πατριάρχης γενέσθαι καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς
D Πατζινάκους ἀγαγεῖν· δῶρά τε λαβῶν ἀπήλθε, καὶ δμήρους ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθραμένων τῶν Πατζινάκων περᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμήσαι.

8. Παραγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ρώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ἂν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων· ὃν
D φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἐκατέρων κρατοῦντα ταῖς χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταγαγεῖν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ

23 τοῦ om P

nempe Ioannem rectorem et Gabrielopulum ac reliquos. praeficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenici filium hetaeriarcham: magister autem Ioannes Helladas morbo correptus diem obit. Theophylacto porro hetaeriarcha auctore Zoe Nicolaum patriarcham cum stomacho aula deiecit, dicens ecclesiae suae curam ageret. brevi autem post Constantinus accubitor hetaeriarcham maiestatis defert apud Zoem, quasi rerum summam in fratrem suum transferre molitur. simulare igitur patricium creatum, cum in ecclesiam precibus communiendus ex more descendisset, domi eum manere iussit. praefecitque Zoe hetaeriarcham Ioannem Garidam, excubiarum vero drungarium Damianum eunuchum.

7. Symeone autem Bulgaro Thraciam populante, rogavit Ioannes Bogas ut patricii auctus dignitate Patzinacas in illum auxilio cogeret. ad quos cum muneribus profectus duxit in urbem obsides, pollicitis nimirum Patzinacibus se traiecturos factaque impressione Symeonem debellaturos.

8. Venit porro in urbem et Asotius, vir robore spectatissimus, principis principum natus; quem virgam ferream hinc inde extremis partibus, manibus prehensam, ob earum invictum robur inflectere atque in circularem figuram reducere aiebant, obsequente maluum vi ferri

τῶν χειρῶν ὑπεικούσης. ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ἐπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

9. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατοῦ-
 κας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεῶν προδεδωκεν. μετ'
 5 οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος ὁ πατρικίος μετὰ δώρων πολλῶν,
 καὶ ἔλαβεν αὐτήν. ἦλθε δὲ καὶ Δαμιανὸς ὁ ἀμηνῶς μετὰ στόλου
 εἰς Στρόβηλον, καὶ ταύτην παρέλαβεν ἕν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτε-
 λεύτησεν, καὶ ἀπεστράφησαν οἱ Σαρακηνοὶ διακενῆς. οἱ δὲ τῆς
 Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι
 10 παρὰ Χασέ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, τὴν αὐτοῦ ἀσπίδα καὶ ἀπληστίαν P 476
 μὴ ἐνεγκόντες, ἔνδον τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ λίθοις βαλόντες
 ἀνέβηλον.

10. Τὴν κατὰ Χριστιανῶν ἔπαρσιν τοῦ Συμεῶν βλέπουσα
 Ζωὴ βουλευέται μετὰ τῶν ἐν τέλει ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν
 15 Ἀγαρηνῶν διαπραΰσασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς
 στρατὸν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι τὸν Συμεῶν. ἀπεστάλη οὖν ἐν
 τῇ Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρικίος ὁ Ῥαθηρὸς
 καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαῶς. τὰ θέματα δὲ πάντα φιλοτιμησαμένη
 πρὸς τὴν Θράκην διεπέρασεν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δο-
 20 μεστικὸν τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις
 προσανέκειτο. οἱ οὖν στρατηγοὶ καὶ ἄρχοντες πάντες τὴν εἰς B
 ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἐπισφίγγοντες ἐν τοῖς τιμίαις ξύλοις ὤμοσαν

duritie ac renitentia. hunc, cum venisset, magno cultu honoreque susceptum in patriam rursus remisere.

9. Mense vero Septembri, indictione tertia, Pancrutaces Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. haud diu post missus Basilius patricius cum multis muneribus eam ipsam recepit. venit quoque Damianus Ameras cum classe in Strobelum; ac nisi morbo correptum mors sustulisset, plane eius potitus esset. reversique sunt re infecta Saraceni. Atticae vero Athenarumque incolae cum iuges iniurias damnaque a Chase Iubae filio acciperent, nec viri luxuriam ac insatiabilem cupiditatem ferre amplius possent, Athenis in ecclesia lapidibus obrutum peremere.

10. Symeonis adversus Christianos altos animos ac superbiam cernens Zoe Augusta, habitoque cum optimatibus consilio, ineundam pacem foedusque percutiendum cum Saracenis statuit; omnesque per Asiam militares alas debellandi causa Symeonis evocandas inque Europam traiciendas. missus itaque in Syriam qui eam pacem indutiasque componeret, Ioannes patricius Rhadenus, nec non Michael Toxaras. cunctasque Zoe legiones liberaliter donatas in Thraciam traiecit, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro magis robore spectabili quam militari ducisque prudentia. cuncti itaque duces et tribuni, mutua inter se firmata concordia, eiusque se artius vinculis adstringentes, adhibitibus venerabilibus lignis sacramentum fecerunt; quo peracto omni apparatu in

καὶ τοῦ ὄρκου γενομένου πανστρατεὶ ἐξώρμησαν. ἤρχον δὲ τοῦ μὲν τάγματος τῶν ἔξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράβων, τοῦ δὲ ἱκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἑστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων. συνῆν δὲ καὶ Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ Λιψ Λέοντιος σύμβουλος αὐτῶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν ὄν.

C μὴν δὲ Ἀύγουστω κ' ἐπινεμήσεως ἐ' ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελῶϊ ποταμῷ συγκεκρότηται· καὶ οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρήματα, γίνεται σφαγὴ οἷα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν· Λέων δὲ ὁ Δοῦξ ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών. ἐσφάγη δὲ πρὸς 10 τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ Κωνσταντῖνος ὁ Λιψ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράβων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. ἀπεστάλη δὲ Ῥωμανὸς πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ·

D ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκους, ὡς εἴρηται, 15 κελευσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερῶσαι. εἰς μάχας δὲ ἐλθόντων, ὄρωντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκοι στασιάζοντας ἐπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. τοῦ δὲ πολέμου ἤδη τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρέψαντος ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, κατ' αὐτῶν ἐκίνησεν ἡ πόλις, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον 20 Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε τὴν τῶν ὀφθαλμῶν στέρεσιν καταδικασθῆναι, ὡς ἀμελεία, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαπερῶσαι τοὺς Πατζινάκους μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίους ἐν τοῖς πλοίοις ὑπο-

6 al. Λέοντι Δομεστίκῳ

10 al. ὁ Δομεστικός

hostem aciem eduxere. praeerant autem excubitorum turmae Ioannes Grapson, Hicanati Marulis filius. ductores exercitus erant Romanus Argyrus eiusque frater Leo et Bardas Phocas. aderat et Melias cum Armeniis. sed et Constantinus Afer cum Leone Duce, in omnibus quae attinebant consilio affuturus erat. mensis itaque Augusti die vigesima, indictione quinta, conserta pugna Bulgaros inter Romanosque, datoque impetu ad Acheloum fluvium (quae dei iudicia!) strages edita est, qualis a saeculo nulla fuit. Leo dux fuga in Mesembriam salutem expedivit. in ipsa acie inter alios perempti Constantinus Afer et Ioannes Grapson aliique multi proceres ac tribuni. Romanus porro patricius navaliumque drungarius cum omni classe ad Danubium missus fuerat, Leoni Phocae iturus suppetias: sed et Ioannes Bogas, qui Patzinacas, uti dictum a nobis est, adducturus esset; quorum traiciendorum Romano drungario munus incumberet. orto vero inter eos dissidio, videntes Patzinaces ipsos digladiantes ad sua discessere. iam autem bello absoluto, cum Romanus Bogasque in urbem reversi essent, in eos tumultuata civitas est; eoque discriminis Romanum drungarium adduxere ut amissionis oculorum damnatus sit, velut qui negligentia, ni potius maligno pravoque consilio, Patzinacas non traicisset, nec fugientes Romanos in naves suscepisset.

δέξασθαι. καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου P 477
 πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μεγίστου πολλὰ δυναμένων
 παρὰ τῆ Ἀυγούστη τὰ τῆς καταδίκης ἀνετρέπη.

11. Τῶν δὲ Βουλγάρων μέχρι τῆς πύλειος ἐκστρατευσάν-
 5 των ἔξηλθε Λέων ὁ δούξ τῶν σχολῶν καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ
 καὶ Ἰωάννης ἑταιρειάρχης εἰς Κατασύρτας ἕμι πλειστῶ λαῶ· καὶ
 τῇ κκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων πάντες
 ἄρδην ἀπώλοντα.

12. Θεόδωρος ὄν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδα-
 10 γωγός, ὄρων Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον
 γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ Κων- B
 σταντίνῳ προσλαβέσθαι Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον ὡς πατρικὸν
 αὐτοῦ δούλον καὶ εὖνον τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ἦ ὄν αὐτῷ καὶ
 διαφυλάττη αὐτόν, καὶ σέμμαχον ἔχη καὶ βοηθὸν ἐν οἷς ἂν δέη.
 15 πολλάκις γὰρ περὶ τούτου λαληθεῖς Ῥωμανὸς ἀπέπειτο. αὐτο-
 χείρως ὄν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος γραμματεῖον ποιήσας τῷ
 Ῥωμανῷ ἐπιμψε κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου. τῆς φήμης ὄν ταύ-
 της διαθεύσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου καταναγκάζοντος Ῥω- C
 20 τως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν, μὴ τοῦ στόλου τὴν νεομισμένην ῥόγαν
 λαβόντος. ὁ παρακοιμώμενος Κωνσταντίνος καταναγκάζων αὐτόν
 ἐν τῇ ἔξαρτύσει ἔξεισαι. ὁ δὲ τοῦτον δουλικῶ τῷ σχήματι προ-
 πήντησεν, καὶ πλησίον αὐτοῦ γετόμενος ἀνήρπασεν αὐτόν, καὶ

nec eam certe multam evasurus erat, nisi Constantinus patricii Gonguli
 et magistri Stephani, quorum apud Augustam magna auctoritas erat, in-
 tercessio obstitisset.

11. Bulgaris ad urbem usque excurrentibus, exiit Leo scholarum
 dux eiusque filius Nicolaus et Ioannes hetaeriarcha ad Catasyrtas cum
 numero exercitu; Bulgarisque noctu ex improvise impressionem in eos
 facientibus, omnes penitus interierunt.

12. Theodorus igitur Constantini imperatoris paedagogus, cum Con-
 stantinum videret sacri cubiculi praefectum intimum (accubitorem vocant)
 rerum summam in Leonem sororis maritum transferre molientem, auctor
 est eidem Constantino imperatori ut Romanum drungarium, velut anti-
 quum paterna necessitudine amicum inque res ipsius bene animatum,
 assumat cum eo in aula moraturum et custodem futurum, ac quicquid
 ingruat, defensorem opemque allaturum. crebro namque eius rei gratia
 interpellatus Romanus assensum abnuerat. ipse itaque manu propria
 Constantinus schedula exarata, Romanum adversus accubitorem actutum
 sese accingere scripsit. qua pervagante fama, et accubitore Romanum
 urgente ut cum classe proficiscerentur, cum is excusaret seque cum
 classe proficisci posse negaret quae militari stipendio donata non esset,
 Constantinus accubitor ad solvendum omnino adactus ad navium sta-
 tionem accedit. occurrit servili more ac obsequio sedulus Romanus;

“ ἄρατε αὐτόν ” ἐφώνησεν· καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτον εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶχον. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἔξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς εἰς ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, τῇ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουβάκην
D τὴν Ἀγούσταν Ζωὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. ἡ δὲ μετ’ 5 ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακείσα νῆα πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησεν· καὶ “ εἰσατε ” εἶπεν “ εἶναι μετ’ ἐμοῦ τὴν μητέρα. ” οἱ δὲ ἅμα τῷ λόγῳ ταύτην ἀφῆκαν. προβάλλεται δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ πατριάρχου Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν· ἐδεδοίκε γὰρ μὴ εἰς 10 ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέξερρον καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβάλοντο ἐταιριάρχας. εὐ-
P 478 θὺς οὖν ἐξῆλθεν πρὸς Ῥωμανόν, καὶ ὄρκους δοὺς καὶ λαβῶν σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμπλους ἐγένετο. (13) τῇ οὖν κ’ τοῦ Μαρ- 15 τίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς εἰς τὸ παλάτιον ἀπολογησόμενος, ὅτι τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν φοβούμενος, μὴ τι νεωτερισθεῖη εἰς τὸν βασιλεῖα, τοῦτο πεποίηκα πρὸς τὸ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως. μνηνεται οὖν μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἔλθειν μέχρι τοῦ Βουκολέοντος, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ (πέμπτη δὲ ἦν) 20 ἦλθεν ἐνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι· καὶ παρ-
B εὐθὺς Στέφανος μὲν πατριεὶος ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεί-

cumque iam prope esset, vi corripiens “ tollite eum ” altum clamat; moxque qui aderant classarii, in praetoriam Romani triremem inductum tuta custodia servabant. imperator autem rerum summa a matre in sese revocata, postridie Ioannem Tubacem misit, qui Zoem Augustam aula deiiceret. illa autem eiulatu luctuque filium complexa eius animum ad maternam miserationem commovit; atque “ sinite matrem mecum versari. ” vixque sermonem expleverat, cum illam dimiserunt. porro imperator patriarchae consilio Ioannem Garidam scholarum domesticum praeficit: timebat enim ne Leo Phocas ad rebellionem procederet. renuit ille munus inire, nisi Theodorum Zuphinexerum uxoris fratrem eiusque filium Symeonem pariter hetaeriarcho crearent. mox itaque egressus ad Romanum est; datoque ac accepto iureiurando concursus animi illique consentiens effectus est. (13) mensis igitur Martii quarto supra vigesimum mittit Romanus in palatium, qui eius nomine satisfactionem offerrent, nempe se hoc fecisse ut imperatori caveret, dum Phocae insidias veretur, et ne quid ille novarum rerum in eum moliat. mandatur itaque illi ut cum omni classe ad Bucoleonem usque veniat. festo itaque annuntiationis die, qui in feriam tunc quintam inciderat, cum omni classe ad Bucoleonem armatus venit; moxque patricius Stephanus aula excessit. Nicetas vero Romani socer in palatium ascendens Nicolaum pa-

θεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. καὶ ὄρκω βεβαιωθέντες οἱ τοῦ
 παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν τίμιον καὶ
 ζωποιοὺν σταυρόν. καὶ προσκυνήσας, καὶ ὄρκω βεβαιώσας αὐ-
 τοὺς, ἀνῆλθεν μετ' αὐτῶν καὶ ὀλίγων τινῶν ἐν τῷ παλατίῳ. προσ-
 5 κνήσας ὄν τὸν βασιλέα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ
 ἐν τῷ Φάρω, καὶ πιστεῖς αὐτῷ δούς, παρευθὲν προχειρίζεται
 μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης. αὐτίκα ὄν γέγονε κέλευσις
 πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγνωμένη μηδὲ μὴ στάσιν τινα
 ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὄλιγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύσασθαι. ὡς-
 10 αὐτως καὶ γραφὴν ἐκελεύσθη γράψαι Κωνσταντῖνος παρακοιμώ-
 μενος, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ
 βασιλέως Κωνσταντίνου· ἄπερ δεξάμενος παρὰ Ἀνδρέου προμικη-
 ρίου τοῦ βασιλικοῦ πρωτοβεστιαρίου, ἐν Καππαδοκίᾳ ἐν τῷ ἰδίῳ
 οἴκῳ ἡσύχασεν, ὡς ἐντεῦθεν πεπληρωῆσθαι τὸ κατὰποίησιν
 15 λόγιον,

δὴ τότε τὸν μὲν ἀηδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἔρημον
 κάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι,
 τὸν δ' αἰετὸν ἐθέλοντα ἀνήγαγεν ὄνδε δόμονδε.

14. Τῷ Ἀπριλίῳ μηνὶ δίδεται ἀρραβῶν γαμικοῦ συναλ- D
 20 λάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἑλένη τῇ θυγατρὶ Ῥω-
 μιανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας στεφανοῦνται παρὰ Νικολάου
 πατριάρχου. βασιλειπάτορα γὰρ Ῥωμανὸν προβαλούμενος, ἀντ'
 αὐτοῦ δὲ ἐταιρειάρχην Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατέστησεν.

triarcham inde eiecit. qui palatium tenebant, Romani iureiurando fir-
 matū, venerandam ei ac vivificam misere crucem. cui ille devote cultu
 adhibito, ac iureiurando firmatis qui missi erant, una cum illis ac paucis
 quibusdam in palatium ascendit. prone itaque venerantis specie salutato
 imperatore, ac cum eo in templum ingressus quod in Pharo est, data
 securitatis fide confestim magister ac magnus hetaeriarcha praefecit.
 statim itaque data iussio ad Leonem Phocam, ne per seditionem aliquid
 moliat, sed tantisper domi conquiescat. pari quoque tenore iussus
 scribere Constantinus accubitor, eademque praecipere ac Constantino
 imperatori subiectum manere. acceptis ille divalibus literis ab Andrea
 primicerio imperatorio protovestiarario domi in Cappadocia privatus egit;
 inde impleto, quod ita habet, poetae celebratum eloquio, "tunc sane
 lusciniā trahens in deserta insula avibus discernendam vorandamque
 reliquit. aquilam vero sponte cedentem suam in domum reduxit."

14. Mense Aprili nuptialis contractus arrhabo a Constantino impe-
 ratore Helenae Romani filiae traditur; tertioque Galilaeae (hebdomadae
 scilicet paschae) nuptiales corollae a Nicolao patriarcha recipit. Ro-
 mano namque imperatoris patre creato, eius loco Christophorum ipsius
 filium hetaeriarcham praefecit. hand longum tempus abscesserat, cum

μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τινων ἀρχόντων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. καὶ ἀποστείλας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντῖνον ἀσκηρῆτις τοῦ Μαλελίας, πληροφοροῦν πάντας καὶ βεβαίων ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνον τὴν τοιαύτην ποιεῖται συγκίνη- 5
 P 479 σιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοπάτωρ χρυσόβουλλον ποιήσας ἐνπλό- γραφον ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου τῆς τοιαύ- της ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχον, ὅσοι τὸν Φωκᾶν καταλιμπά- νοντες τῷ βασιλεοπάτορι δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσὶ, δούς Ἄννη τινὶ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ Θρασεῖα, ἣν δὴ καὶ 10 Βυσιὰν προσηγόρευον, καὶ κληρικῷ τινὶ Μιχαήλ, ἐν τῷ στρατο- πέδῳ ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ταῦτα διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μιχαήλ φωραθεὶς ἀγγελεῶς ἐτύφθη τὴν τε ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα ὑπετιμήθη, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης
 B ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλείσα γυνὴ Ἄννα. 15 πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρυ-Μιχαήλ Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγμα- τος ἄρχων τῶν ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴν γεγωνὸς αὐτῷ καταλύσεως· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βυλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τουρμάρχων ὄντων ἀμ- φροτέρων. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου τὴν Χρυσό- 20 πολιν καταλαβὼν, ἥτις ἀπὸ τοῦ Ἀλέξανδρον περιτυχόντα τῇ πόλει τοῦ Βύζαντος κατὰ τινὰ τε ταύτης χῶρον τὸν αὐτοῦ λαὸν στρατη-

4 τὸν? 11 βασιλικὴν reliqui. Combef.

Leo Phocas optimatum quorundam seductionibus inductus in rebellionem defecit. ascitisque qui secum essent Constantino accubitore et Constantino a secretis, Maleliae filio, sancte affirmat cunctisque suadere nititur in Constantini imperatoris gratiam istiusmodi se motum facere. Romanus autem imperatoris pater aurea bulla imperatoris subscriptione munita eiusque nomine edita, quicquid eorum hic Leonis insidiarum erat, dispulit. literarum hic tenor erat, omnes qui relicto Phoca imperatoris patri sese adiunxerint, hos vero ab imperatoris stare partibus. concreditae literae procaci cuidam audacique mulieri, Annae nomine (cui et Basilicae, ac si imperatoriam regalemque dicas, cognomen indidere), itemque clerico cuidam Michaeli, quos in Phocae castra emisit, ac per eos in omnem exercitum literas disseminavit. porro Michael deprehensus saevis verberibus affectus est nasoque et auribus truncatus; qui tamen a Romano postea, quam decebat, praestitae operae mercedem vicemque recepit. similiter quoque illi socia Anna mulier. primus igitur Constantinus Bary-Michaelis filius Icanatorum cohortis praefectus relicto Phoca ad Romanum transfugit; quae rerum Phocae evertendarum origo fuit. eum secuti et Balantius, et quem sic vocant Atzmorus, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas cum ingentibus copiis Chrysopolim veniens (hoc urbi nomen ex eo scilicet quod Alexander Byzantium veniens, quodam eius loco castra metatus, vallo eum munierit ac

γῆσαι, ἐφ' ὅτῳ τεθικῶτα περίβολον προσονομάσαι Στρατήγιον, C
 καὶ ἐκείθεν μεταναστεύσαντα καὶ τοῖς ἀντίπεραν προσελθόντα
 χρυσίον ἱκανὸν ἐπιδοῦναι τῷ οἰκείῳ λαῷ, Χρυσόπολις προσηγό-
 ρεῦται. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ χρυσοῦν ἐκ μετάλλων αὐτῆς γίνεσθαι ταύ-
 5 τὴν φασὶν ὠνομάσθαι, ὡσπερ καὶ ἡ Χαλκηδὼν ἀπὸ τοῦ ἔχειν
 χαλκόν, ἢ ἀπὸ Χαλκίδος θυγατρὸς Νικομήδους τῆς ταύτην κτι-
 σούσης. ἐν τοιαύτῃ γοῦν τῇ Χρυσοπόλει καὶ ἡ τοῦ Ἀθηναίων
 στρατηγοῦ Χάρητος πυράκοιτις ἐτελεύτησε, Δάμαλις ὀνομαζο-
 μένη, αὐτοῦ τοῦ Χάρητος Ἀθήνηθεν πεμφθέντος ἐπαμῦναι τοῖς
 10 Βυζαντιοῖς· ἧς ὑπὲρ τοῦ μνημείου δάμαλις βοῦς καθ' ὁμωνυμίαν D
 ἐν κλονί ἀνεστήλωται, συμβεβλημένον καὶ ἐπιγράμμα ἔχον ὧδε,
 Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμείο
 κλήζεται ἀντιπὸν Βοσπόριον πέλαγος.
 κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἡρῆς,
 15 ἐντάφιον τόδ' ἐγὼ Κεκρόπος εἰμὶ νέκυς.
 εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος· ἔπλων δ' ὅτε ἔπλεν ἐκεῖνος
 τῆδε Φιλιππίων ἀντίπαλος σκαφέων.
 βοῦδιον δὲ καλεῦμ' ἂν ἐγὼ τότε, νῦν δὲ Χάρητος P 480
 εὐνέτις ἠπίροις τέτρομαι ἀμφοτέραις.
 20 15. Καταλαβὼν οὖν τὴν Χρυσόπολιν, ὡς εἴρηται, διέ-
 στησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς Δαμάλειως μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν
 τῇ πόλει φοβῶν. ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμα-

7 τοῦ] τῶν P 15 ἐς Φάρον· ἦδε δ' ἐγὼ Κεκροπίς Antholog.
 Palat. 1 p. 354. 16 ὅτ' ἐπλων ib. 18 βοῦδιον δὲ κα-
 λεῦμ' ἐγὼ ὡς τότε ib.

strategium ex rei usu vocaverit; indeque in alteram ripam traiciens auri vim, quantam par erat, in milites erogaverit; ex quo dicta Chry-sopolis. alii sic vocatam aiunt, quod ex eius metallis conflatum aurum; uti etiam dicta est Chalcedo ex eo quod aes (Graece χαλκόν) habeat, vel a Chalcide Nicomedis filia, quae eam condidit). in hac itaque Chry-sopoli Atheniensium quoque imperatoris Charetis uxor, Damalis nomine, fatis concessit, cum is Athenis Byzantio suppetias missus esset; cuius tumulo ob nominis similitudinem in columna vitulae statua erecta est, conserto etiam epigrammate, cuius vis ac tenor est "non ego Inachiae bovis figura sum, nec meo ex nomine, Bosporii pelagi faucibus indita appellatio est. illam enim pridem fugavit gravis ira Iunonis, quae autem sepulcro condor, Cecropis mortua sum. Charetis uxor fui; cui huc comes navigationis, adversus Philippi classem dimicaturus, veni. tunc ego dicta Bucula, nunc quae Charetis uxor audiam, utraque laetor continente."

15. Chrysopolim ergo, ut dictum est, cum venisset, a Damali Chalcedonem usque, oppidanos territorurus, late acies explicavit. mittitur ita-

νοῦ Συμεῶν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασι-
 λείως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, "ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασι-
 λείας γρηγορώτατον καὶ εὐνούστατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν
 ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς ταύτῃ τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ γε
 B θρόνον κατεπίστευσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγγχνα 5
 πατρικὰ καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνόειζάμενον. Λέοντα δὲ
 τοῦτον τὸν Φωκᾶν αἰεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπτεύων ἐπιβουλεύειν
 νῦν ἔργοις αὐτοῖς ἐπιβουλον εὐρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννι-
 κῶς κατέξανιστάμενον· διὸ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν
 εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς 10
 πεπραχέναι φημί, ἀλλ' ἀσθαιρέτω γνώμη ταύτην ποιήσασθαι τὴν
 ἐπίθεσιν, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον." τούτων οὖν τῷ
 λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεο-
 C πάτορι προσρῦεσθαι Ῥωμανῷ. τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμηχανίαν περι-
 στάτος, φυγῇ τε εἰς Ἀετούς χρησαμένον καὶ μὴ δεχθέντος ἀλλ' 15
 ἐν χωρίῳ τινὶ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι κατανητήσαντος καὶ σὺλ-
 ληφθέντος, ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουβάρην καὶ
 Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ ἀγαγεῖν αὐτόν. οἱ δὲ ἐτύφλωσαν αὐ-
 τὸν παρὰ γνώμην Ῥωμανοῦ.

16. Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμνήθη ἐπιβουλὴ διὰ Κων- 20
 σταντίνου Κτηματέροῦ μελετωμένη καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ
 Μιχαὴλ κουροπαλατῶν μαγγάνων· οἱ καὶ τυφθέντες δημευθέντες

que a Romano cum celoce Symeon caniclio praefectus, qui Constantini imperatoris manu subscriptas istiusmodi literas ferret. "equidem imperii mei custodem vigilantissimum, impense benevolum ac fidelissimum, subditorum neminem inveni praeter Romanum. huic itaque secundum deum mei custodiendi partes delegavi, eumque patris loco habendum statui, qui paterna viscera, ac qualis parentes addeceat, in me affectum prodiderit. hunc autem Leonem Phocam, cuius mihi semper suspectae insidiae, nunc rebus ipsis insidiatorem inveni, ac qui adversus maiestatem meam per tyrannidem rebellavit. quamobrem nec domesticum amplius esse placet, nec meo consilio hanc eum telam ordisse dico; sed sua voluntate tumultum excitasse ac irruptionem fecisse, hoc solum animo ut rerum in se summam transferret." his in militarium ordinum lectis auribus, cuncti recedere atque ad imperatoris patrem Romanum transire. Phocas consilii inops ad Aetum urbem manitam fuga se proripit; ubi tamen minime receptus est. ad Goelonem vero (locum sic dictum) insequentibus obviam factus et comprehensus, a Ioanne Tubace et Leone eius consanguineo, a Romano missis ut eum adducerent, illo inscio oculis orbatus est.

16. Mense Augusto coniurationis delati Constantinus Ctematerus et David Camulianus et Michael Manganorum curatores; quare etiam verberibus affecti, bonisque publicatis ignominiae causa per urbem tradu-

τε καὶ πομπευθέντες ἐξωρίσθησαν. ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ ἡ Ἀδ- D
 γοῦστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῶ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων
 καὶ ταβήτην τοῦ παλατιοῦ καταβιβάσαντες ἐν τῇ τῆς ἁγίας Ἐδφη-
 μίας μονῇ ἀπέκειραν. προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρι-
 5 κίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταν-
 τίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός, καὶ
 ἐσθιόντων αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρογγάριος τῆς βίγλας ὁ
 Κουρκοῦας μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας ὡς κατὰ
 Ῥωμανοῦ μελετώντας εἰς Ὀψίκιον ἐξώρισεν.

10 17. Τῇ κδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῇ
 τοῦ Καίσαρος ἀξία, καὶ τῇ ιε' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς στέφεται P 481
 παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου ἐν ἔτει
 τῷ ςηγ', ἰνδικτιῶνος η' καὶ τῶν ἁγίων Θεοφανίων στέφεται
 Θεοδώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ. καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς
 15 ε' ἰνδικτιῶνος Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ διαγορεύεται βασι-
 λεύς· στέφεται δὲ τῇ πεντηκοστῇ παρὰ τοῦ βασιλέως Κων-
 σταντίνου, καὶ προέρχονται οὗτοι οἱ δύο μόνοι ἐν τῇ προε-
 λεύσει.

18. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος γίνεται B
 20 ἔνωσις τῶν ἀποσχιστῶν.

19. Τῷ δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς θ' ἐπινεμήσεως ὑποπτει-
 θεῖς Στέφανος ὁ μάλιστα ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος ἀποκείρε-

15 ἡ margo P

cti in exsilium missi sunt. Zoe quoque Augusta deprehensa est per
 cibos medicatos Romani vitae insidari: propterea anla deturbatam in
 sanctae Euphemiae detonderunt. invitatis vero ad convivium Theodoro
 Constantini imperatoris paedagogo eiusque fratre Symeone a Theophyl-
 lacto patricio ac stabuli comite, illisque comedentibus, ingressus Ioannes
 Curcuas excubiarum drungarius cum apparitorum copiosa manu corre-
 ptos illos, quasi qui adversus Romanum machinarentur, ad Opsicium re-
 legavit.

17. Mensis Septembris die quarto supra vigesimum Romanus Cae-
 saris dignitate ornatur; mensisque Decembris die decimo septimo, indi-
 ctione octava, anno 6458, a Constantino et Nicolao patriarcha Augustali
 corona donatur; sacrorum item Theophaniorum die, Theodoro eius uxor
 Augusta coronatur. eodemque die eiusdem mensis, indictione octava,
 Christophorus Romani imperatoris filius imperator declaratus, ipse quo-
 que die sancto pentecostes ab imperatore Constantino Augustus appella-
 tur; amboque solenni per urbem pompa soli processerunt.

18. Mense Iulio eiusdem indictionis eorum commissa unitio est qui
 scissi partibus erant.

19. Mense Octobri, indictione nona, in suspicionem vocatus Ste-
 phanus magister quasi imperium ambiret, in Antigoni insula, una cum

ται ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἅμα Θεοφάνει Τειχεώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ. πάλιν μὴνύεται ἐπιβουλὴ μελετᾶσθαι παρὰ Ἀρσενίου καὶ Παύλου τῶν μαγγλαβιτῶν· οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν.

20. Ῥεντάκης ὁ Ἑλλαδικὸς πατρολοίας γενόμενος, ἐπεὶ 5
πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἐλήισατο καὶ τῇ πόλει προσέφυγεν, ἐκεῖθεν
C ψευδεῖς γραφὰς συσκευάσας πρὸς Βουλγαρίαν ἀποφυγεῖν ἔμελλεν.
κρατηθεὶς οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύσσεται.

21. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μέχρι Κατασυρτῶν ἐξελαύ-
νουσι μετὰ τὴν τοῦ Λουκῆς Ἀδραλέστου τελευτῆν. προβάλλεται 10
Πόθος δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, καὶ μέχρι Θερμο-
πόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἐλθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ
Μωρολέ υἱὸν τῶν Βουλγάρων κατασπῆσοντα. ὁ δὲ ἀπροόπτως
τῷ λόγῳ αὐτῶν ἐμπεισὼν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνείλεν, καὶ
αὐτὸς δὲ πληγεὶς ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν ἐτελεύτησεν. 15

D 22. Πάλιν δὲ μὴνύεται ἐπιβουλὴ κατὰ Ῥωμανοῦ ὑπὸ Ἀνα-
στασίου γενησομένη σακελλαρίου καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου καὶ
Δημητρίου πρωτονοταρίου τοῦ εἰδικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς δῆθεν
ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως ἀγωνιζόμενοι. ἐλεγχθέντες ἐτύφθη-
σαν, καὶ τὴν μέσσην διελθόντες ἐξωρίσθησαν. (23) τῆς τοιαύ-
της δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλεῦ Κωνσταντῖνον
ὑποβιβάζει καὶ δευτέρου ἑαυτοῦ καθίστησι. πάλιν οὖν ἐκστρα-

13 Μωρολέοντος?

suis hominibus Theophane Tichote et Paulo Orphanotropho, monachorum ritu capillis multatus est. denuntiata rursus coniuratio auctoribus Arsenio et Paulo manglabitis; qui et verberibus affecti bonisque publicatis in exsilium missi sunt.

20. Rentaces Helladicus parricida effectus, quod patris bona omnia diriperat, in urbem profugus, falsis ibi compositis tabulis, in Bulgariam fugam parabat. captus itaque oculis orbatus est.

21. Rursus vero Bulgaris ad Catasyrtas usque excurrentibus, quod Adrelastes dux vivis excesserat, Pothus Argyri filius scholarum domesticus praeficitur; ductoque ad Thermopolim usque exercitu, Michael Marolis filius ad Bulgarorum castra exploranda missus, ex improvise in illorum lapsus cuneum, multis eorum caesis, vulneratus ipse et in urbem delatus fati concessit.

22. Rursus coniurationis in Romanam delati Anastasius sacellarius et Theodoretus cubicularius, necnon Demetrius aerarii privati protonotarius, alique nonnulli, velut qui Constantino imperatori suppetias irent eiusque causa decertarent. convicti vero, verberibus affecti urbeque media traducti, exsilio relegati sunt. (23) hac Romanus arrepta occasione, ac periculum praetextens, Constantinum imperatorem deiectum se-

τεύουσι Βούλγαροι μέχρι τῶν Μαγγλαβῶν. ὄπερ μαθὼν ὁ βασι-
 λεὺς Ῥωμανὸς Ἰωάννην ῥαίκτορα ἀποστέλλει ἕμᾳ Λέοντι καὶ
 Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἰκανὸν ἕκ. τε
 τῶν ταγματῶν καὶ τῶν τῆς ἑταιρείας· οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος πα- P 482
 5 τρῆκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ
 αὐτοῦ. διατάξαντες οὖν οὗτοι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐν τοῖς πεδινοῖς
 καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν
 ἀναφανέντων ἐνόπλων καὶ βοῆ χρησαμένων ἀσῆμῳ καὶ φοβεραῖ,
 καὶ σφοδροτάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν εὐθὺς φεύγει ὁ ῥαί-
 10 κτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ
 Πλατύποδος, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θα-
 λάσῃ ἀπώλοντο· ἄλλοι αἰχμάλωτοι γεγόνασιν. οἱ Ἀργυροὶ δὲ B
 ἐν τῷ καστὲλλῷ φηγόντες διεσώθησαν. οἱ δὲ Βούλγαροι μηδὲνα
 τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ
 15 τὸ Στενὸν ἕπαν κατέκασαν.

24. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ἰ' ἰνδικτιῶνος, τῆς κ'
 τοῦ μηνός, Θεοδώρα ἡ σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτῆ, καὶ κατατί-
 θεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τὸν ἕπ' αὐτοῦ εἰς
 μοναστήριον γενόμενον· καὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως
 20 Χριστοφόρου γυνή. τότε καὶ Ἰβηρ κορυοπαλάτης ἐν τῇ πόλει
 παρεγένετο, καὶ πρόδος αὐτῷ λαμπρὰ γέγονε, καὶ μετὰ τιμῆς
 ὑπέδεχθη, καὶ ἡ ἅγια Σοφία τούτῳ κεκοσμημένη ὑπέδεχθη· εἰς C
 ὃν ναὸν εἰσελθὼν καὶ θανάσας πάλιν εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψεν.

cundo a se loco facit. rursus itaque Bulgarorum ad Manglaba usque excursio. Romanus re comperta Ioannem rectorem cum Leone et Potho Argyris, iustis copiis instructos ex agminibus et foederatis, impetum excepturos mittit. una aderat et Alexius Musele patricius navaliumque Pegarum locis dispositis, Bulgaris e superioribus armata phalange emergentibus lateque aërem incondito tremendoque clamore implentibus ac validissimo impetu irruentibus, statim rector fugam capessit; cuius tuendi partes sustinens Photinus Platipodis filius necatus. alii partim gladio interempti partim mari submersi perierunt: reliqui captivi abducti sunt. Argyri ad Castellulum fuga evaserunt. Bulgari, nullo impetum retardante aut eis obstante, Pegarum palatia ac omne Stenum subiecta flamma incenderunt.

24. Februario mense, indictione decima, mensis die vigesima, extincta Theodora Romani imperatoris uxor, in eiusdem Romani aedibus, quas in monasterium verterat, condita est. Sophiae Christophori imperatoris uxor Augustali insignitur corona. quo etiam tempore Iber curropalates in urbem venit, solennique pompa atque processu honore susceptus est; cui et sancta Sophia magnifico cultu ornata ostensa. in quam ingressus, rei que miraculo in stuporem actus, domum rever- sus est.

25. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατιῶν ἤλθον, καὶ ταῦτα πυρὶ δόντες τὰ ἐξῆς ἐληΐζοντο. καὶ πάλιν πολέμου γενομένου τρέπονται Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ λεγόμενος Σακτήκης πολλὰ ἀνδραγαθήσας πολλοὺς τε ἀνελὼν, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀντιστῆναι μὴ δυνάμενος, καιρίαν πληγὴν φέγγει, καὶ ἐν τῷ ναυῷ τῶν Βλαχερνῶν τεθεὶς εὐθὺς ἀποθνήσκει.

D 26. Ἀνταρσίας δὲ γενομένης ἐν Χαλδίᾳ ὑπὸ Ἀδριανοῦ Χαλδέος καὶ Τατζάτου Ἀρμενίου τῇ ὑποθήκῃ Βάρδα τοῦ Βοῖλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ τὸ Παῖπερ ὀχύρωμα ἐκρατήθη. ὁ 10 τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦσας καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ καὶ τὰς οὐσίας δημεύει, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους ἀθώους κελύσας ὅποι βούλοιντο ἀπίεναι. ὁ δὲ Τατζάτης ἐν ἑτέρῳ ὀχυρώματι διαφυγὼν καὶ λόγον αἰτήσας ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ μάγιστρος γενόμενος ἐν τοῖς Μαγγάνοις τηρούμενος διητᾶτο· δρᾶσαι δὲ βουλευσάμενος ἄλλοσκειται καὶ τῶν ὀμμάτων στερίσκειται. Βάρδαν δὲ τὸν P 483 Βοῖλαν ἀπέκειραν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικτεῖραντος.

27. Συμεὼν δὲ σὺν παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ τὴν Ἀδριανούπολιν παρακαθίσαντος καὶ ἰσχυρῶς πολιορκουῦντος, ἐπεὶ καὶ λιμὸς 20 αὐτοὺς ἐπίεξε κραταῖος καὶ οὐδαμῶθεν εἶχον ἐπισιτισασθαι, προ-

10 ὄπερ ὁ?

25. Rursus vero Bulgari, mense Iunio, ad sanctae usque Theodoraе palatia venientes, illisque concrematis, reliqua populabantur; ac rursus conserta pugna Romani in fugam vertuntur. Sacteces autem (quem vocant) multis praeclare fortisque virtute gestis, ac multa hostium data strage, cum unus ipse multitudini impar esset, letali accepto vulnere fugam init, atque in Blachernarum templo positus statim diem obit.

26. Excitato in Chaldia tumultu ab Adriano Chaldo et Tatzate Armenio, Bardae Boilas in Chaldia praetoris consilio (a quibus etiam captum Paiper praesidium munitum), Ioannes Curcunas scholarum domesticus, pugna in eos conserta ipsorum potius, clariores quidem oculis orbat, eorum publicata substantia, pauperes vero et obscuros quo velint citra noxam abire iubet. Tatzates vero, in aliud fuga receptus munitum praesidium, petita securitatis fide urbem ingressus est; magisterque proventus in Manganis sub custodia morabatur. dum vero fugam molitur, captus oculis orbat. Bardas Boila imperatoris clementia monachi ritu caesarie multatur.

27. Symeone vero cum omnibus copiis Adrianopolim obsidente ac fortiter urbem oppugnante, quod fames valida obsessos premeret nec

δεδώκασιν ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις. οὗτος δὲ ἦν ὁ τοῦ Μωρολέοντος υἱὸς ἢ μᾶλλον Θυμολέοντος, εἰπεῖν οἰκειότερως, ἀνὴρ τὰ ἄλλα κράτιστος καὶ τὰ πολεμικὰ περιβόητος, ὃς πλείστας ἀνδραγαθίας κατὰ Βουλγάρων ἐπεδείξατο· ὃν καὶ 5 χειρωσόμενος ὁ Συμεὼν, μυρταῖς τε αἰκίαις τοῦτον τιμωροσάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινεν. καὶ Βουλγάρους τὴν τῆς πόλεως Β φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἔφοδον ἀκηκοῦτες, τὴν πόλιν καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο.

10 28. Τοῦ δὲ Τριπολίτου Λέοντος μετὰ δυνάμειος πολλῆς τῇ νήσῳ Ἀθήνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης ὁ πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Ῥαδινὸς αἰφνίδιον ἐπιπεσὼν αὐτοῖς πάντας ἀπώλεσε, μόνον αὐτοῦ τοῦ Τριπολίτου διαφυγόντος.

29. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνί, τῆς β' ἰνδικτιῶνος, πάλιν 15 Συμεὼν ὁ Βούλγαρος πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμτυρῖζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν παραγενόμενος, καὶ δὴ ἐπίσητῶν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων, ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς 20 συντυχῆν. ἔλαβον οὖν ὁμήρους ἀμφοτέροι, καὶ ἐξῆλθον, ὃ τε πατριάρχης καὶ Μιχαὴλ πατρικίος ὁ Στυπιώτης καὶ Ἰωάννης μυστικὸς ὁ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ ῥαϊκτωρ διαβλη-

ulla frumentandi facultas eis relicta esset, ipsi se praetoremque suum Bulgaris prodiderunt. erat is Moroleonis seu (verius dicas) Thymoleonis filius, vir cum aliis optimus tum rebus bello praeclare gestis clarissimus plurimisque adversus Bulgaros tropaeis cum primis conspicuus. eius itaque Symeon potitus, post innumera irrogata supplicia ac dehonesta-menta, ad extremum peremit. tum relicta Bulgaris custodiendae urbis provincia recessit. relictis vero praesidarii, audita Romanorum in eos aggressionem, relicta urbe domum abierunt; rursusque illa Romanae ditioni cessit.

28. Cum autem Leo Tripolita cum ingenti fortique exercitu in Lemnum insulam venisset, Ioannes Radinus patricius et classis drungarius subita impressione in hostes irruens omnes interecione, solo Tripolita fuga elapso, delevit.

29. Mense autem Septembri, indictione secunda, rursus Symeon Bulgarus cum omnibus copiis adversus Byzantium aciem educit; Thraciamque et Macedoniam populatus omnia incendit atque evertit, arboresque ad Blachernas usque veniens succidit. tum Nicolaum patriarcham ac aliquos procerum, quibuscum de pace sic collocuturus, ad se mitti petit. dati itaque utrinque obsides, exiitque Nicolaus patriarcha et Michael Stypioles patricius, nec non Ioannes mysticus et publicae administrationis imperatori socius. iam quippe Ioannes rector, coniurationis

Θεὸς τῷ βασιλεῖ ἀπεκάρη. οἱ μὲν οὖν τῷ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, αὐτὸς δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν θεάσασθαι ἤθελεν.

D ὅπερ ἀκούσας ὁ βυσιλεὺς σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὴν τῶν αἱμάτων χύσιν. ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ ὄχρωτάτην κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλέονσαν ἐν αὐτῷ προσορμίζεσθαι· καὶ περιφράξας αὐτὴν πάντοθεν προσέταξε διατειχίσμα μέσον γενέσθαι, ἕνθα ἀλλήλοις ἔμελλον ὀμιλεῖν. ἐπὶ τούτοις ἀποστείλας Συμεὼν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναόν, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἔδομήσατο, ἐνέπηρσεν, 10 καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πάντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐπ' ἑλπίσι μετεώροις τὸν βασιλέα ἔξαπατῶν. καὶ παραγενόμενος ὁ βασιλεὺς ἅμα τῷ πατριάρχει ἐν Βλαχέρναις εἰς τὴν ἁγίαν εἰσήλθε σορόν, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς εὐχὴν, εἶτα καὶ πρηγῆς πεσὼν, δάκρυσι τὸ ἅγιον κατέβρεχεν ἔδαφος, τὴν 15 πανάχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκιμπῆ καὶ ἀμείλικτον τοῦ ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. τὸ ἅγιον οὖν μαφόριον τῆς πανάγίας Θεοτόκου ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἀνελόμενος ἔξῃει τοῦ ναοῦ, καὶ καταλαμβάνει τὸν ὠρισμένον τόπον. ἐνάτη δὲ ἦν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, πέμπτη δὲ 20 B τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα· καὶ τῇ τετάρτῃ ὥρᾳ παραγίνεται Συμεὼν, πλήθος ἄπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράων, τῶν δὲ ὀργυρα-

5 τοῦ] τῶν P

delatus, monachi ritu detonsus fuerat. atque hi quidem cum Symeone de pace tractabant: verum Symeon ipsum Romanum imperatorem videre expetiit. eo nuntio accepto, imperator valde gavisus est: pacis enim desiderio actus, immanes caedes atque cruores sisti aliquando summe expetebat. mittens igitur ad Cosmidii littus munitissimum excensum construxit, ad quem praetoria triremis emenso itinere remis impelleretur, ac ubi inter se sermonem essent collaturi. inter haec Symeon missa suorum manu sanctissimae dei genitricis templum Pegis a Iustiniano imperatore exstructum ac vicina quaeque succendit; quibus nolle se pacem, sed vana spe imperatorem deludere, ostendit. veniens autem imperator ad Blachernas cum patriarcha, atque ad sanctum loculum ingressus, extensis in preces manibus inque faciem cernuus ac provolutus, ubertim lacrimis solum irrigans, intemeratissimam dei genitricem durum immitemque superbi Symeonis animum emollire rogabat eumque ad pacem componendam inflectere. sancto igitur sanctissimae dei genitricis maphorio (pallio nimirum ac veste) e scrinio sublato, templo egressus ad locum constitutum venit. nona erat mensis Septembris, quinta feria, cum Symeon ingenti suorum stipatus satellitio, in multas distincto acies atque ordines, accedit. militum alii aureis clipeis ac pilis, alii argen-

σπίδων καὶ ἀργυροδορῶτων, τῶν δὲ πάσῃ ὄπλων χροιοῦ κεκοσμη-
 μένων, πάντων καταπεφραγμένων σιδήρω· οἱ μέσον αὐτῶν διει-
 ληφότες τὸν Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφήμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ.
 πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τεύχεσιν ἐφρονηκότες κατε-
 5 θεώντο τὰ δρώμενα. ἦν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι
 καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατόπληκτον C
 καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅτι τοσαύτην πολεμίων βλέπων
 ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλη καὶ ὑπέχώρησεν, ἀλλ'
 ὥσπερ εἰς πλῆθος φίλων χωρῶν οὕτως ἀτρέμας ἀπήει, μόνον οὐχὶ
 10 τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμοῖς τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀντίλυτρον. πρῶ-
 τος οὖν ἐν τῇ ῥηθείῃ ἀποβάθρα καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέ-
 χετο. ἐπεὶ δὲ ὄμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν καὶ
 τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρευνήσαντο ἀκριβῶς, μὴ πού τις
 δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς D
 15 τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀπιστούμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους
 ἐκίνησαν. εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεὼν “ἀκήκού σε
 θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ
 τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. ἴδιον μὲν γὰρ θεο-
 σεβοῦς ἀνθρώπου καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην
 20 ἀσπάζεσθαι, εἴπερ ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ
 ἀπίστον τοῦ χαιρεῖν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένους. εἰ
 μὲν οὖν ἀληθῆς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα,
 στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων

teis auroque et argento vermiculatis instructi; omnesque ferro circum-
 cincti, sui medium susceptum Symeonem, faustis vocibus tanquam impe-
 ratorem ac regem Romana lingua dilaudabant. senatus omnis muris as-
 sidens, quae gerebantur longe prospectabant. erat igitur tunc videre
 regium vere animum ac magnificum, mentisque interritae admirari con-
 stantiam fortisque pectoris robur ac nihil collabentem audaciam, quod
 tanto hostium appulsu non est consternatus, non expavit, non pedem
 rettulit, sed quasi in amicorum se coetum inferret, sic quiete processit,
 velut tantum non subditorum salutis pretium, animam hostibus offerret.
 prior ergo ad eum quem dixi excensum cum venisset, Symeonem prae-
 stolabatur. hinc ergo inde datis obsidibus, omnique diligentia Bulgaris
 lustrata machina, num quis in ea dolus aut insidiae laterent, Symeon
 equo desiliens ad imperatorem intravit. mutuo igitur alter alterum com-
 plexi, ac post datas iam acceptasque salutes, sermones de pace misce-
 bant, quando ferunt imperatorem in haec verba Symeonem allocutum
 esse. “audivi te hominem dei cultorem ac verum Christianum esse: at
 facta video haud satis illi de te famae verbisque consentanea. eius enim
 qui dei cultor sit ac Christianus, istud proprium ut pacem ac caritatem
 colat, siquidem deus est atque dicitur caritas (1 Ioan. 4 8), impii au-
 tem et infidelis, ut caedibus iniusteque fuso cruore gaudeat. si igitur
 verus Christianus es, uti certo existimamus, tandem aliquando iniquis

ἐκχύσεις, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὴν εἰρήνην,
P 485 Χριστιανὸς ὢν καὶ αὐτὸς καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύ-
 νεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. ἄν-
 θρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν
 καὶ ἀνταπόδοσιν, καὶ σήμερον μὲν ὑπάρχων, αὔριον δὲ εἰς κόρινθον
 διαλυόμενος. εἰς πυρετὸς ἅπαν κατασβέσει τὸ φρόνημα. τίνα
 οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖθεν ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφα-
 γῶν; πῶς προσώπῳ τῷ φοβερωῶ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσης κριτῆ; εἰ
 πλούτου ἐρᾷς, ἐγὼ σε κατακόρωσ τούτου ἐμπλήσω. μόνον ἐπί-
B σχει τὴν δεξιάν, ἕσπασαι τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, **10**
 ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσης εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα,
 καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στήσωνται
 τὸ Χριστιανὸς ἀναιρεῖν· οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς αἰρεῖν ὄπλα καθ'
 ὁμοπίστων." (30) τοσαῦτα ὁ βασιλεὺς εἰπὼν ἐσέγησεν. ὁ δὲ
 Συμεὼν αἰδεσθεὶς τὴν τοσάντην ταπείνωσιν καὶ τοὺς λόγους, **15**
 κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους
C καὶ διαχωρισθέντες, δώροις μεγαλοπρέπει τοῦ βασιλέως δεξιω-
 σάμενοι τὸν Συμεὼν. ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν, διηγήσομαι, τερά-
 στιὸν τε ὃν καὶ τοῖς ταῦτα συγκρίνειν εἰδόσι παράδοξον. δύο φασὶν
 ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλοῦντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπτεῖναι **20**
 κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμίξαι καὶ παραντίκα διαζευ-

20 ὑπερπτεῖσαι **P** αὐ μοχ διαπτεῖναι

finem caedibus impone; ac qui sis Christianus atque dicaris, nobiscum
 Christianis pacis percusso foedere innoxium sanguinem fundere desine,
 nec velis Christianorum dexteris eiusdem fidei Christianorum cruoribus
 foedari. nam tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et iu-
 dicio atque retributionem exspectes. hodie cum sis, cras in pulverem
 dissolveris. febris una superbientis animi iactantiam omnem exstinguet.
 quam igitur deo rationem pro iniustis caedibus, cum ab humanis mi-
 graveris, redditurus es? quo vultu in tremendum iustumque iudicem
 oculos intendes? si te divitiarum cupido exagitat, iis ad satietatem im-
 plebo. tantum dexteram contine, pacem amplectere, cole concordiam, ut
 et ipse vitam pacatam agas et a caedibus liberam atque tranquillam cu-
 risque solutam, ac demum Christianorum aerumnas necesseque finem ha-
 beant. nefas enim est ut ille adversus eiusdem fidei cultores arma tol-
 lant." (30) tanta haec locutus imperator conticuit. Symeon vero pro-
 pensam adeo humilitatem plenaque modestiae verba reveritus componen-
 dae pacis assensum praebuit. alter igitur alteri vale dicentes, mutuisque
 exsatiati complexibus, hinc inde discessere, postquam imperator Symeo-
 num muneribus magnifice accepisset. quod vero tunc accidit, narraturus
 sum, quippe prodigium remque novam et inauditam, eorum sensu ac iu-
 dicio qui haec coniectari norunt. mutuo enim colloquentibus regibus
 duas desuper aquilas devolasse ferunt clangoremque edentes coivisse, ac

χθῆται ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθειν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκην διαπτῆραι. τοῦτο ἀκριβῶς οἱ τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέροισι διαλυθήσεσθαι ἔφησαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον κατα-
5 λαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ μεγιστᾶσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν D καὶ ταπεινώσιν, ἐξεθείλαζε τε αὐτοῦ τό τε εἶδος καὶ τὴν ῥώμην καὶ τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

31. Μηνὶ Δεκεμβρίῳ κέ ἔσπευσεν Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον. τὸν
10 δὲ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, εὐνοῦχον ὄντα, ἐποίησεν κληρικὸν ὁ Νικόλαος καὶ σύγκελλον προχειρισάμενος, χειροτονεῖ δὲ ὑπο-
διάκονον.

32. Τῇ δὲ ἰε' τοῦ Μαΐου μηνός, Ἰνδικτιῶνος γ', τελευτᾷ
ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ ἀναβύσει
15 τοῦ πατριαρχείου ἔτη ιγ', καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ τῶν P 486
Γαλακρηῶν. τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς εὐ-
νοῦχος ὢν γίνεται πατριάρχης. Ἰωάννης δὲ ὁ μυστικός καὶ παρα-
δυναστεύων, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως φρονεῖν ἠλέγχθη, φυγῆ χρη-
σάμενος ἐν τῇ τῆς Μονοκαστιάνου ἀποκίρεται μονῇ. Κωνσταν-
20 τῖνος δὲ ὁ τοῦ Βοΐλα ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀποκίρεται. προβάλλεται
δὲ ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Θεοφάνην πρωτοβεστιάριον παραδυνα-

13 γ'] ιγ' margo P

15 πατριάρχου P

mox facto divortio alteram quidem urbem petiisse, alteram in Thraciam pennarum remigio sese subduxisse, nec haec fausti ominis iudicata iis quibus istiusmodi curiosius rimandis addicta opera; nempe discordes fore infectaque recessuros pace principes divinavere. Symeon in castra reversus imperatoris sapientiam et modestiam in procerum suorum concilio sermone prosecutus, formamque et robur et imperculsum animum liberaliter laudavit.

31. Mensis Decembris quinto supra vigesimum Romanus imperator filios suos Stephanum et Constantinum in magna ecclesia Augustali corona donavit; Theophylactum autem eius item filium, qui spado esset, Nicolaus fecit clericum, syncellumque praeficiens hypodiaconum ordinavit.

32. Mensis Maii die quinto decimo, indictione tertia, moritur Nicolaus patriarcha, patriarchatu potitus annos quattuordecim, ex quo secundo sedem conscendit; sepeliturque in monasterio suo Galacrenorum. mense autem Augusto Stephanus Amaseae metropolita, ipse eunuchus, patriarcha creatur. porro Ioannes mysticus et subadiuva, quod res novas moliri ac imperatori insidari convictus fugam inerat, in Monocastani monasterio monachi ritu tondetur. Constantinum item Boelas in Olympo capillorum cultu multatur. praeficit vero Romanus imperator subadiuvam Theophanem protovestiarium. quo tempore formidabilis ter-

στεύοντα. γίνεται δὲ τότε σεισμὸς φοβερός ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπληκτικόν, ὡς πολλὰ χωρία
B καὶ ἐκκλησίας αὐτάνθρωπος καταπτωθῆναι.

33. Μηνὶ Μαΐω κζ', ἰνδικτιῶνος ιε', Ἰωάννης ὁ ἀστρονόμος ἔπεν Ῥωμανῶ τῷ βασιλεῖ ὅτι ἡ ἱσταμένη στήλη ἐπάνω τῆς 5 καμάρας τοῦ Ξηρολόφου καὶ ἐπὶ δυσμᾶς βλέπουσα τοῦ Συμεῶν ἔστι· καὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψεις, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν τελευτᾷ. ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψε· καὶ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησε, Πέτρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ 10 τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς εἶχεν· Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς προτέρας αὐτῷ γενόμενον γυναικὸς ἀπέκειρε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἐπιστολὴν ἐκομίσαντο Βουλγαρικὴν. (34) τὰ κύκλω οὖν ἔθνη τῆν τοῦ Συμεῶν μαθόντες τελευτήν, οἱ τε Χροβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, κατὰ Βουλγάρων κινεῖν ἐβούλοντο· λιμοῦ δὲ μεγίστου μετὰ καὶ ἀκρίδων τὴν Βουλγαρίαν ἐκπιέζοντος, ἰδεδίεσαν καὶ μᾶλλον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσαν. ἔθεν καὶ κατὰ Ῥωμανίαν ἐκοτρατεύουσι καὶ τῇ Μακεδονίᾳ καταλυμαίνονται. οἱ δὲ Βούλγαροι τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐξέλευσιν τοῦ
D βασιλέως ἀκούσαντες περὶ εἰρήνης φροντίζουσι, καὶ ἀποστέλλουσι 20 μοναχόν τινα Καλοκώριον ὀνομαζόμενον, Ἀρμενιακὸν τῷ γένει· ὃς παρὰ τοῦ βασιλέως ἀσμενέστατα δεχθεὶς τὴν εἰρήνην ἐβεβαίωσε, καὶ συνάλλαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι αἰτεῖται. σύμφωνά

§ καταποθῆναι p. 582 c

23 καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα?

rae motus in Thraciesiorum themate accidit, ingensque terrae hiatus ac terrificus, ut multa praedia et loca ac ecclesiae virique in eis absorbente vasta voragine pariter perierint.

33. Mensis Maii die septimo supra vigesimum, indictione quinta decima, ait Ioannes astronomus imperatori "quae super Xerolophi fornitem erecta statua est, versa facie ad Occidentem, Symeonis figura est. eius caput si excideris, ipsa hora Symeon diem obibit." misso itaque noctu imperator ministro statucae caput abstulit; eademque hora Symeon in Bulgaria occidit, Petro filio, quem ex secundo toro susceperat, principe designato ac successore, Michaele vero ex priore uxore nato in monachum attonso. Ioannes porro et Benjamin epistolam Bulgarice scriptam attulerunt. (34) audita itaque Symeonis morte circumvicinae nationes, Chrobati pariter ac reliqui, adversum Bulgaros bellum movere cogitabant. cumque fames maxima ac locustarum vis Bulgariam dire premeret et affligeret, Romanorum in se impetum ac grassationem magis formidabant. iccirco illi quoque Macedoniam populari. audita autem imperatoris in eos expeditione de pace solliciti, monachum quendam patriam Armenium, Calosyrim nomine, mittunt. susceptus ab imperatore placidissime legatus, pace confirmata, nuptiarum foedera cum imperatore

τε ποιήσαντες εἰς τὸ δοῦναι αὐτῷ Πέτρῳ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου τοῦ βασιλέως Μαρίαν, γράφουσι τῷ Πέτρῳ ἔλθειν. ἀποστέλλεται οὖν Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπαντῆσαι αὐτῷ καὶ ἀγαγεῖν μέχρι τῆς πόλεως. καὶ 5 ἔλθόντες ἐν Βλαχέρναις, ὁ βασιλεὺς ἀπελθὼν κατησπάσατο αὐτόν· καὶ τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες ὑπέγραψαν τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσουλαβοῦντος ἐν τούτοις τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους. τῇ δὲ ἡ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός P 487 στέφεται Πέτρος καὶ Μαρία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου 10 τῶν Πηγῶν παρὰ Στεφάνου πατριάρχου. πάντων δὲ τῶν εἰδιωμένων φαιδρῶς τελεσθέντων, οἱ Βούλγαροι ἔνστασι οὐ μικρὰν ἐποίησαντο τοῦ πρότερον εὐφημεῖσθαι Χριστοφόρον, εἶτα Κωνσταντῖνον· ὁ καὶ ἐπένευσεν ὁ βασιλεὺς. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας λαμβάνει τὴν ἰδίαν γυναῖκα Μαρίαν ὁ Πέτρος, καὶ ἐπὶ Βουλγαρίαν 15 πορεύεται.

35. Ἔρχονται πρέσβεις ἀπὸ Μελιτηνῆς, καὶ μετ' αὐτῶν B καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἀπαλάσουθ. καὶ ὑποδεχθέντες παρὰ Ῥωμανοῦ μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς, σύμφωνα τὰ εἰρήνης ποιήσαντες, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἔκτοτε συνεστρατεύοντο. 20 Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Σαρακηνῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπινικίοις συνήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοῦς· ὑπερ ἦν θυνμαστόν καὶ παράδοξον καὶ δεῖγμα τῆς

17 ἀποδεχθέντες P

inire deposcit. pacti itaque Mariam Christophori imperatoris filiam nuptum daturus, Petrum per literas accersunt. mittitur ergo Nicetas magister Romani imperatoris socer, qui venienti Petro occurrens in urbem usque deducat. venerant ad Blachernas, cum imperator salutatum egressus, qui hospites adessent officiosissime amplexus est; habitoque secretiori tractatu pacis foedera ac nuptiales contractus subscripsere, Theophane protovestiario horum illis sequestro et instructore. mensis vero Octobris die octavo Petrus et Maria corollas nuptiales in sanctissimae dei genitricis Pegarum aede subeunt, benedictionem impartiente patriarcha Stephano. cunctisque nuptiarum ritu legitimis festis gaudiis peractis, non minima Bulgarorum contentio fuit ut Christophorus faustis ipse vocibus ac omnibus prior acciperetur, deinde Constantinus; quod ipsum ut fieret imperator consensit. nec post multos dies, accepta Petrus Maria coniuge, in Bulgariam discessit.

35. Veniunt a Melitene legati, eisque comes eorum Dux Apolasath: congruis vero honoribus a Romano suscepti, pacis foedere constituto, ad sua reversi sunt. quo ex tempore Romanis suscenturiati adversus suae gentis homines Saracenos bella gerebant, triumphique pompa una cum Romanis captivos ducentes Agarenos in urbem intrabant: res sane

τῶν ἀφ' ἑνὸς Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. τελευτήσαντος δὲ Ἀπολάσαθ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελι-
C τήνην κατοικοῦντες. ἐκστρατεύσαντες οὖν κατ' αὐτῶν ὁ τε Λουξ-
 τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦας μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμα-
 τῶν καὶ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· οἱ καὶ εἰς τοσαύτην στένω-
 5 σιν τὴν Μελιτηνὴν κατέστησαν καὶ τὰ περὶ αὐτήν, ὡς καὶ κουρα-
 τωρεῖαν ποιῆσαι ταύτην τὸν βασιλέα, καὶ πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ
 καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν λαμβάνειν ἐπισηῶς.

36. Κατηγορηθὴ δὲ Νικήτας μάγιστρος ὁ πενθερὸς Χρι-
 στοφόρον βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέ-
 10 σθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῴσαι. τοῦτον ἐξώρισαν
 τῆς πόλεως καὶ μοναχὸν ἐποίησαν.

D 37. Τῇ ἡ' τοῦ Ἰουνίου μηνός, τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, τελευτᾷ
 Στέφανος πατριάρχης, κρατήσας ἔτη β' μῆνας ια'. τῇ δὲ ιδ' τοῦ
 Δεκεμβρίου μηνός ἄγουσι Τρύφωνα ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου, ἐπ' εὐλα-
 15 βεία καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην
 ἐπὶ ῥητῶ χρόνῳ. ὅθεν αὐτοῦ μὴ ἀνεχομένου ἐπὶ ῥητῶ χρόνῳ
 γενέσθαι ἀλλὰ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, δόλῳ τοῦτον πεί-
 θουσι τῷ τρόπῳ τούτῳ. λέγουσι γὰρ μὴ βουλομένῳ συγκαταθέ-
 σθαι "οὗτος οὐκ οἶδε γράμματα, οὐδὲ γράφαι δύναται, καὶ ἐπὶ 20
 τούτῳ ἀνθίσταται." ὁ δὲ βεβαιῶσαι βουλόμενος αὐτοῖς ὅτι καὶ

P 488 γράφει καὶ ἀναγινώσκει, αἰτεῖ χάριτην καὶ μέλαν. παρέχουσιν

mira et inaudita, impiorumque Agarenorum infelicitatis certa probatio. Apolasath autem, viro prudente ac sagaci, vivis exempto mox pacis foedera dissolvere. expeditione ergo in eos suscepta Ioannes Curcuas scholarum domesticus cum legionibus ac agminibus, Mediasque cum Armeniis, in eas angustias Melitenem ac circumvicina loca coniecerunt, ut in curatoriam (nos provinciam dicamus) eam imperator redegerit, multaque auri et argenti milia annuo tributo inde accipienda imperarit.

36. In crimen porro vocatus Nicetas magister, Christophori imperatoris socer, eo nomine quod auctor genero esset ut adversus patrem assumpta tyrannide imperio eum pelleret. quare hunc urbe eiectum monachum effecere.

37. Die decima octava Iunii mensis, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum sedem tenuisset annos duos menses undecim. quarta decima vero mensis Decembris Tryphonem, virum religiosum ac notae sanctitatis, ex Opsicio adducunt atque ad certum tempus patriarcham constituunt. unde illo ad tempus fungi munere non sustinente, sed ad finem usque vitae sedem retinere volente, dolo in sententiam inducunt, hoc modo. nolentē enim assensum praebere, aiunt nescire eum literas nec posse scribere, eaque ratione obniti ac resistere. probaturus itaque sibi scribendi atque legendi peritiam non deesse, chartam sibi et

ὄν αὐτῷ τόμον καινόν, καὶ κάτω που πρὸς τὰ τέλη ποιούσιν γρά-
ψαι “Τρυφῶν ἔλει θεοῦ μοναχὸς καὶ πατριάρχης ἀρεσθεὶς καὶ
στοιχῶν τοῖς προγεγραμμένοις ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέγραψα.” τοῦτο λα-
βόντες χειροτονοῦσιν αὐτὸν πατριάρχην. γράφουσιν οὖν ἄνωθεν
5 τῆς ὑπογραφῆς τοῦ πατριάρχου Τρυφῶνος ὅπερ αὐτοὶ ἐβούλοντο·
μεθ’ ὃ καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ῥήτου χρόνου καταβιβά-
ζουσιν αὐτόν, τοῦ πατριάρχου μὴ θέλοντος, ὅμως τῇ ἰδίᾳ ὑπο-
γραφῇ πεισθέντα καὶ τὴν πλάνην μὴ φέροντα. τοῦτο δὲ γέγονεν B
διὰ τὸ εἰς μέτρον φθάζειν ἡλικίας ἤδη Θεοφύλακτον τὸν τοῦ βα-
10 σιλῆως Ῥωμανοῦ υἱόν.

38. Τῇ δὲ κ’ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος γέ-
γονεν, ὡς κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρα’. ὕθεν καὶ
γέγονε μέγας λιμὸς, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολὺς, ὡς μὴ δύνα-
σθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομῆσαι τοὺς τεθνεῶτας. ὕθεν βασιλεὺς Ῥω-
15 μανὸς τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν τοῦ ψύχους κατανοήσας, καὶ
τὴν τοῦ λιμοῦ παραμυθησόμενος ἔνδειαν, ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ
σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στούς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ C
ψῦχος ἐκείθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι, καὶ ἄρκλας ἐν πᾶσι τοῖς
ἐμβόλοις κατεσκεύασεν. ἀργυρίᾳ τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατα-
20 κειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ μηνιαῖα τριμήσια τοῖς
ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πένησι διανεμέσθαι, ὡς εἶναι τὰ δίδόμενα καθ’
ἕκαστον μῆνα ἀργυρίου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας ιβ’. τρεῖς δὲ
αὐτῷ πένητες καθ’ ἕκαστην σννήσθιον, λαμβάνοντες ἀνὰ νομισμα-

atramentum afferri iubet. novo igitur allato tome, ad oram infra scribere faciunt “Tryphon dei misericordia monachus et patriarcha, quae praescripta sunt grata habens, eisque assensum praebens, manu propria subscripsi.” libello accepto patriarcham inaugurant. tum quicquid videbatur, in charta vacua ante Tryphonis subscriptionem exarant. postea, ac ubi praestitutum illi tempus effluerat, invitum patriarcham sede deturbant, propriae tamen cedentem subscriptioni, et cum ille factam sibi fraudem moleste ferret. inde vero tota instructa fraus, quod Theophylactus Romani imperatoris filius aetatis iam modum, et ut sacerdotio matus videretur, attingeret.

38. Eiusdem mensis die vigesima quinta adeo aspera hiems fuit, ut terra dies centum viginti gelu non solverit. ex quo fames ingens magnaue mortalitas fuit, sic nimirum ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. Romanus itaque intolerandam hanc frigoris vim considerans, famisque levaturus inopiam, porticum spatia tabulatis distinxit et fenestras apposuit, ne inde nix frigusque pauperibus incommodarent. arculas quoque seu proiecturas in cunctis porticibus exstruxit, pauperibusque in eis iacentibus quot mensibus argenteos numerandos constituit; similiter quoque pauperibus in ecclesiis constitutis trimetia erogari iussit, adeo ut signati argenti duodecim milia quot mensibus tribuerentur. tres quotidie pauperes in eius mensa comedebant, ac singuli nummum

τος ἑνός. τῇ δὲ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ μοναχοὶ ὁμοίως, λαμβάνοντες ἀνὰ νομισματοῦς ἑνός. ἦν δὲ καὶ τις τῶν παίδων ἀναγινώσκων ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ. φιλομόναχος δὲ εἶ καὶ τις ἄλλος ὢν, πᾶσι τοῖς ἀρετῆς ἀντεχομένοις μοναχοῖς τὰς ἑαυτοῦ πράξεις μετὰ δακρῶν ἔλεγεν, τὰς τε ἐκκλησίας παντοίως ἐκόσμει, καὶ 5 τοῖς ἐν πᾶσιν ὄρεσι μοναχοῖς ῥόγας ἐξαπέστειλε, τὰ τε μοναστήρια περιέβαλλε, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς διὰ θεοῦ ἀποκουρεῖσιν ἢ καὶ ἐγκλείστοις οὔσι ῥόγας τυπώσας οὐ διέλιπε δίδόναι. (39) ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν. 10

P 489 Ἐπέθεντο Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμείων. καὶ φωραθέντες, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται ἐν τῇ φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχεύσαις ὑποβάλλονται. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει καὶ ἀναλαμβάνει τὸν Ἰωάννην. 15

40. Τῇ β' ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνός, κοσμίτης ἔπεισεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηδὼν ἱσταμένοις ἐκεῖσε κίυσι, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φόρου ἔμβολον, καὶ ἐκάησαν τὰ κηρόπυλα καὶ τὰ γονάτια μέχρι τῶν Ψυχῶν. 20

B 41. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνί, τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος, τελευτᾷ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. κατήγαγον δὲ καὶ τὸν πατριάρχην Τρύφωνα τὸν ῥήτῳ χρό-

accipiebant. simili etiam ratione feriis quarta et sexta monachos adhibebat, qui ipsi singulos nummos acciperent. erat et puerorum unus, qui in eius mensa lectoris munus obiret. cumque erga monachos, si quis alius, affectu duceretur, cunctis eius instituti viris, qui virtutis propensius cultores essent, in lacrimas effusus actus suos referebat. ecclesiis omnis generis ornatum adhibebat; monachis ubique in montibus exercentibus munera ac stipendia mittebat. monasteria fovebat, ac iis qui in illis propter deum comam posuerant, sive etiam inclusi agebant, constituta stipendia praebere non cessabat. (39) pauca haec ex multis ac innumerabilibus eius virtutum eleemosynarumque nobis perscripta opera.

Petro Bulgaro insidiatus eius frater Ioannes cum aliis Symeonis proceribus: deprehensi, Ioannes quidem verberibus affectus ac carceri mancipatus, reliqui vero non vulgaribus examinati suppliciis sunt. imperator ubi cognovit, qui ad se Ioannem adducant mittit.

40. Mensis Martii die altera Cosmites in foro cecidit ex iis qui columnis per ordinem ibi erectis impositi sunt, et sex viros oppressit. contigit vero etiam incendium ad sanctissimae dei genitricis Fori porticum, incenditque cererariorum peltitiorumque officinas, usque ad Psichas.

41. Mense Augusto, indictione quarta, mortuus est Christophorus imperator atque in domo patris sepultus. Trypho quoque patriarcha,

νον τελέσαντα, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ. χηρεῖε δὲ ἡ ἐκκλησία χρόνον ἄ μῆνας ἑ διὰ τὸ ἀτελὲς Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ Ῥωμανοῦ.

42. Βασίλειος δὲ τις Μακεδὼν πλάνος Κωνσταντῖνον 5 Λοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο. οὗτος συσχεθεὶς τῆς μιᾶς χειρὸς ἄλλοτριοῦται. εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπέσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος διήρχετο πλανῶν πολλοὺς ὡς αὐτὸς εἶη Κωνσταντῖνος ὁ 10 Λοῦκας· καὶ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζεται, καὶ τροφὴν πολλὴν ἀποθέμενος, μεγάλην κατὰ Ῥωμανίαν ἀνταρσίαν κινεῖ, προνομεύων καὶ λεηλατῶν τοὺς παρατυγχάνοντας. τοῦτον κρατήσαντες ἀνήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκασαν.

43. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, τῇ 15 ἑορτῇ τῆς ὑπαπαντῆς, χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ ῥηθεις τοῦ Β βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν. 20 Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναικᾶ ἡγάγετο τὴν τοῦ Γυμαλᾶ θυγατέρα Ἄνναν, ἣτις ἅμα τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ τὸν τῆς βασιλείας ἐπέθετο.

qui praestitutum iam tempus munere functus esset, abdicatus in suo monasterio vivendi finem facit. porro ecclesia annum unum et menses quinque ob immaturam Theophylacti Romani filii aetatem pastore vidua agit.

42. Impostor quidam Basilius Macedo, Constantinum Ducam sese iactitans, plures secum abducebat. hic captus cum esset, altera manuum multatur. tumque occasionem nactus rursus ad Opsicium venit; aeneaque manu eius loco quae putata erat sibi aptata, ac praegrandi fabricato ense, pertransibat multos seducens, ac si ipse Constantinus Ducas esset. captaque arce cui Lata Petra nomen, multaue congesta annonarum copia, magnam adversus rem Romanam excitat rebellionem, eos qui in eum incidissent depraedans, populansque provinciam. ceterum cum denuo captus esset, in urbem adductum ad Amastriani forum combusserunt.

43. Februario mense, sexta indictione, die festo occursum, quem dixi Theophylactum Romani filium patriarcha ordinatur, cum vicarii Roma venissent, allato tomo synodico, de illius praescribente ordinatione; a quibus etiam in patriarchali sede collocatus est. porro Romano imperator filio suo Stephano uxorem locavit, Annam filiam Gamalae; quae et post nuptiales corollas Augustali corona donata est.

44. Μηνὶ Ἀπριλλίῳ, ἰνδικτιῶνος ζ', γέγονε πρώτη ἐκ-
στρατεία τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμανίας· καὶ κατατρέχουσι μέχρι
τῆς πόλεως, καὶ λεηλατοῦσι πᾶσαν Θρακίαν ψυχρήν. ἀποστέλ-
P 490 λεται οὖν ὁ πατρικίος Θεοφάνης καὶ πρωτοβεστιάριος, καὶ ποιεῖ
καταλλαγήν μετ' αὐτῶν. 5

45. Τῇ δὲ ἰδ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἡγάγετο Ῥωμανὸς
γυναῖκα τῷ τελευταίῳ νιῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ, ἐκ τοῦ γένους τῶν
Ἀρμενιακῶν, τοῦνομα Ἑλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγα-
τέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρα ἐτέρα τού-
τω συνέζησεν γυναῖκα, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μάμω ἐκείνου, Θεο-
φρανῷ λεγομένην.

46. Τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς οἱ καὶ Ἀρο-
μίται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων ὄντες, κατὰ τῆς Κων-
B σταντινουπόλεως, μετὰ πλοίων χιλιάδες δέκα. πέμπεται οὖν πρὸς
αὐτοὺς ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοφάνης μετὰ πλοίων. καὶ τὸν στό-
λον εὐτρεπίσας αὐτοὺς ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ πλησίον τοῦ ἐν τῷ
Εὐξείνῳ Πόντῳ φάρου ἐγένοντο (φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρομά τι
ᾧ πυρὸς ἐπιτίθεται πρὸς ὄδηγαν τοῖς ἐν νυκτὶ παραδίταις, Εὐ-
ξείνος δὲ Πόντος κατὰ ἀντίφρασιν καλεῖται· καθόξεινος γὰρ ἐλέ-
γεται διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε ληστῶν πρὸς τοὺς ἐπιζενουμένους 20
καταδρομῆς, οὓς ᾤφασιν ἀνελὼν Ἡρακλῆς, ἀδείας τυχόντες οἱ
C τὴν ἐπωνυμίαν εἴληφε διὰ τῶν τῆς Ἀργοῦς πλωτῆρων ἐκεῖσε διερ-

44. Mense Aprili, indictione septima, prima Turcorum adversus Romanam dicionem exstitit irruptio; grassatique ad ipsam usque urbem Thraciam omnem populati sunt, ac captivos duxerunt. mittitur ergo Theophanes patricius protovestiarius, resque cum illis composuit.

45. Quarta decima Ianuarii mensis locavit Romanus uxorem iuniori filio suo Constantino gentis Armeniacae, patricii Adriani filiam; qua et defuncta secunda Februarii alteram ei copulavit, ex Mamonis illius genere, Theophano nomine.

46. Eodem anno Russi, quos Dromitas vocant (ac si vagos dicas ac cursu expeditos), ex Francis genus ducentes, conferta decem milium navium classe infestis signis Byzantium venerunt. in eos itaque Theophanes protovestiarius cum navalibus copiis missus, instructa classe, illorum sustinebat impetum. quod vero ad Ponti Euxini Pharum iam venerant (dicitur autem Pharus moles quaedam seu turris, ex qua accensa flamma viatores noctu in itinere diriguntur. Euxinus vero Pontus per antiphrasim dicitur, quasi bene hospitalis: male enim hospitalis audiebat ob grassantium in eo latronum erga hospites inges iniurias; quibus ab Hercule sublati, securitatem nacti viatores Euxinum eum nuncupaverunt) in loco quem Hieron vocant, ac si dicas templum (cum inde appellatio accessit, quod Argonautae illac transeuntes eo loco templum con-

χομένων αὐτόθι ἀνιδρῶσαι μὲν ἱερόν, αὐτὸς ἄθρόον τούτοις ἐπέ-
 θετο, καὶ τὰ μὲν πλείστα πλοῖα κατέφλεξεν, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς φυγὴν
 ἐτρόπησαν. ὄθεν καὶ τελείας τροπῆς γενομένης τὰ μὲν τῶν πλοίων
 αὐτῶν αὐτὰνδρα κατέδυσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ
 5 δὲ περιλειφθέντες εἰς τὸ τῆς ἀνατολῆς μέρος, εἰς τὰς Ῥογὰς λεγο-
 μένας, κατέπλευσαν. καὶ ἐπεὶ σύνταγμα πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας
 μέρη ἀπέστειλαν χρεῖων ἕνεκα, ἐντυγχάνει τούτοις Βάρδας ὁ Φω-
 κᾶς· καὶ γὰρ ἀποσταλεῖς ἦν ἐπὶ τούτῳ μετὰ ἱππέων ἐκκρίτων,
 παρατρέχων αὐτούς, καὶ κατέσφαξεν ἅπαντας. ἀλλὰ καὶ ὁ Κουρ- D
 10 κούας μετὰ παντὸς τοῦ τῆς ἀνατολῆς στρατεύματος κατελθὼν
 τοὺς ὑπολειφθέντας εὐρίσκων ἀπέκτεινεν. πολλοὺς δὲ τόπους καὶ
 ναοὺς ἐνέπρησαν, καὶ τοὺς συλλαμβανομένους Ῥωμαίους τοὺς μὲν
 ἀνεσταύρουν τοὺς δὲ τῇ γῆ προσεπήγγνον, τοὺς δὲ τοῦ κλήρου,
 ὅπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες, ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς
 15 κεφαλῆς αὐτῶν ἐπήγγνυσαν. χειμῶνος δὲ ἤδη κατάλαμβάνοντος,
 καὶ εἰς τὰ οἰκεία βουλόμενοι ἀπελθεῖν, τὸν στόλον λαθεῖν ἐσπού-
 δαζον. νυκτὸς οὖν ἐκπλεύσαντας ὁ πατριίκιος Θεοφάνης τούτους
 ὑπήντησε. καὶ εὐθὺς δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται καὶ πλείστα P 491
 πλοῖα βυθίζονται. ὀλίγων δὲ μετὰ πλοίων περιωθέντων καὶ ἐν
 20 τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντων ἀκτῇ, νυκτὸς ἐπελθούσης διέφυγον.
 Θεοφάνης δὲ μετὰ νίκης μεγάλης ὑποστρέψας ἐντίμως καὶ μεγα-
 λοπρεπῶς παρὰ τοῦ βυσιλέως ὑπεδέχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτι-
 μήθη.

1 ἀνιδρῶσαμέναν?

diderunt), ipse repente in illos irruens navigia alia igne combussit alia
 in fugam egit. quocirca fuis omnino fugatisque hostibus, partim eorum
 naves cum vectoribus pelago merserunt, partim plurimos ingentique
 turba vivos ceperunt. qui residui fuerant, ad Orientalem plagam, ad
 locum quem Rhogas vocant, navigaverunt. quodque manipulum neces-
 sarii pabuli et annonarum causa in Bithyniam miserant, Bardas Phocas
 in eam rem cum lectorum equitum manu missus, antevertens illorum iter
 illisque obviam factus, cunctos internecione delevit. sed et Curcnas cum
 Asiaticis cunctis copiis descendens, fusique exercitus reliquias offendens,
 illorum stragem dedit. ii porro multa loca ac templa incenderant, quos-
 que ex Romanis comprehenderant, alios in cruce agebant, alios terrae
 configebant; clericos sacrique ordinis viros, manibus post terga revinctis,
 medio cerebro infixis clavis dire perimebant. iam vero appetente hieme
 cum domum redire pararent, Romanam classem latere studebant. cum
 itaque noctu solvissent, facto eis obviam Theophane patricio altera stam-
 tim navalis commissa pugna, multaque profundo mersa navigia: pauci
 cum navigiis ad Coeles asperum littas eVecti incolumes per noctis op-
 portunitatem evaserunt. Theophanes autem ingenti parta victoria re-
 versus, honorifice ac magnifice ab imperatore susceptus, accubitoris di-
 gnitate provectus est.

47. Τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνί, τῆς α' ἰνδικτιῶνος, πάλιν ἦλθον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως· ὁ δὲ παρακοιμώμενος ἐξεληθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς μετ' αὐτῶν ἐποιήσατο, ὅθεν καὶ ἐπὶ χρόνους ε' ἢ εἰρήνη διεφυλάχθη.

B 48. Τῇ δὲ β' ἰνδικτιῶνι, Πασχάλιος πρωτοσπαθάριος καὶ 5 στρατηγὸς Λαγουβαρδίας ἀποστέλλεται πρὸς ῥῆγα τῶν Φράγγων, ἀγαγεῖν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Ῥωμανῷ τῷ Κωνσταντίνου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ υἱῷ εἰς νύμφην. ἦν καὶ μετὰ πλούτου πολλοῦ ὁ Πασχάλιος ἀνήγαγεν· καὶ γέγονεν ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ'. ἦτις καὶ ἔζησε μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ ἔτη ε', καὶ 10 ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

C 49. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς δ' ἰνδικτιῶνος, ἀνέμου βιαίου καὶ σφοδροῦ πνεύσαντος οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἰππικῷ ἔξ ἑναντίας τοῦ βασιλικῷ θρόνου Ἀῆμοι κατέπεισον, καὶ συνέτριψαν τὰ 15 ὑποκάτω αὐτῶν βῆθρα καὶ στήθια. χρόνον δὲ διεληθόντος τῷ αὐτῷ μηνί τὸν βασιλεῦ Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγγαγον.

50. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἧ τὸ τοῦ Χριστοῦ ἄγιον ἔκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρα- 20 τεύματος, οἱ οἰκήτορες ταύτης πρὸς τὸν βασιλεῦ διαπρεσβεύονσι Ῥωμανὸν τοῦτο παρέχειν, εἰ τὴν πολιορκίαν λύσειεν. ὕπερ καὶ γέγονε· καὶ χρυσόβουλλον ἐδόθη μῆδ' ἔτι ὑπὸ Ῥωμαίων τὴν χώ-

17 τοῦ om P

47. Mense Aprili, indictione prima, rursus Turci ingentibus copiis irruptionem fecere. ad quos egressus accubitor pacis cum eis foedus percussit; unde etiam ad annos quinque pax rata fuit.

48. Altera statim indictione, Paschalis protospatharius ac Longobardiae praetor a Romano ad Francorum regem, qui eius filiam adducat Romano Constantini eius generi filio copulandam, mittitur. quam et multis donatam opibus adduxit. celebratae nuptiae mense Septembri, indictione tertia. vixitque cum viro suo annos quinque, et mortua est, eius socero Constantino iterum iam rerum summam adepto.

49. Mense Decembri, indictione quarta, validissimo ac vehementi perfiante vento, quos in Circo demos vocant, ex adverso imperatoris solii ceciderunt, subiectosque gradus ac intercolumnia contriverunt. transacto autem anno, eodem mense, Romanum imperatorem filii aula detruserunt.

50. Edesena autem civitate, in qua sacra Christi effigies linteo expressa, Romanorum copiis obsidione cincta armisque pressa, missa ad Romanum legatione illius cives illam se praebituros polliciti sunt, ea duntaxat condicione ut obsidio solveretur. quod et ita contigit. data enim bulla aurea cautum est ne illorum deinceps ager ac provincia a

ραν αὐτῶν ληΐζεσθαι. τοῦ δὲ ἁγίου ἐκμαγεῖου ἀποσταλέντος, ἀπήντησεν αὐτῷ Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος μετὰ λαμπρᾶς φωτ- D
αγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὑμνωδίας κατὰ τὸν Σάγγαριν
ποταμιόν. τῇ δὲ ἰθ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε.
5 τοῦ δὲ βασιλέως ὄντος ἐν Βλαχέρναις κάκειθεν αὐτὸ προσκυνήσαν-
τος, τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε βασιλέως δύο
υἱοί, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κων-
σταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ πύσῃ,
καὶ τοῦ λαοῦ προπορευομένου μετὰ φωταγωγίας μέχρι τοῦ ναοῦ
10 τῆς τοῦ Θεοῦ ἁγίας σοφίας πεζοὶ τοῦτο διεκόμισαν, καὶ προσκυνη-
θὲν ἐκείσε ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτο ἀνήγαγον.

P 492

51. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Ἀρμενίων τι τέρας τῇ πόλει
ἐπιφοιτῆκει, παῖδες συμφρεῖς ἄρρενες, ἐκ μιᾶς προελθόντες γα-
στρός, ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ στό-
15 ματος τῆς γαστρὸς καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες ἀλ-
λῆλοις ὑπῆρχον, ἀντιπρόσωποι. οἱ ἐπὶ πλείστον ἐν τῇ πόλει ἐν-
διατρήσαντες ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιον τι τέρας ἐθαυμάζοντο· ὅθεν
καὶ ὡς πονηρὸς τις οἰωνὸς τῆς πόλεως ἐξηλάθη. πάλιν δὲ ἐπὶ τῆς
μονοκρατορίας τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου εἰσῆλθε. καὶ ἐπειδὴ B
20 ὁ ἕτερος αὐτῶν ζεθνήκει, ἰατροὶ τινες ἔμπειροὶ τὸ συγκεκολλημέ-
νον μέρος διέτεμον εὐφρῶς ἐλπιδὶ τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι. ἀλλὰ
καὶ οὗτος τρεῖς ἡμέρας ἐπιβιοῦς ἐτελεύτησεν.

19 τοῦ βασιλέως?

Romanis diriperetur. missa itaque sacra effigie, obviam factus accubitor
Theophanes cum magnifico cereorum luminumque apparatu et decenti
cultu ac hymnodia ad Sangarin fluvium eam excepit, mensisque eiusdem
die decimo nono ipsam deducens in urbem intravit. imperator, qui in
Blachernis esset, ibi eam pie veneratus est. postridie vero ad Auream
portam egressi tum imperatoris ambo filii, Stephanus et Constantinus,
tum eius gener Constantinus cum Theophylacto patriarcha omnique sen-
nata, populo quoque praeunte cum lampadibus ac facibus, ad usque
sanctae dei sapientiae delubrum pedibus eam deduxere; pieque ibi sa-
crum illud pignus venerati in palatium detulerunt.

51. Hisce diebus portentum quoddam ex Armenia in urbem vene-
rat, pueri duo ex uno progressi utero, membris omnibus corporis inte-
gri; ab umbilico autem ad pubem alter alteri cohaerentes erant, obver-
sibus inter se vultibus. hi diu multumque in urbe morati, velut ingens
quoddam ac singulare portentum, cunctorum admirationem ciebant.
quamobrem etiam velut res mali ominis, monstrum urbe expulsus; in
eam tamen rursus subiit, cum solus Constantinus rerum summam adeptus
esset. horum autem gemellorum altero mortuo, partem cohaerentem
periti quidam medici subtili arte putavere, cum alterum vivum conserva-
tum iri sperarent. qui tamen ipse cum tres dies supervixisset, extin-
ctus est.

52. Ἐν πᾶσι μὲν ὄν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τοῖς μοναχοῖς ὁ βασιλεὺς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέσβε Σεργίον τὸν ἐν μοναχοῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ἐπεφύκει Θωμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου C Φωτίου· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα 5 εὐγένεια τὸ τε τῆς διακρίσεως εὐθὺ καὶ τὸ τοῦ προσώπου χάριεν τὸ μέτριόν τε τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ ἤθους· τὸν μὲν γὰρ λόγον εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποσιάζοντα, τὸ ἤθος πάγιον καὶ σταθερόν, τὸ δὲ φρόνημα πολὺ φυσικὸν καὶ ταπεινόν. τοῦτον δὲ τὸν αἰοίδιμον ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα, ὡς 10 ἄν τις εἴποι, τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ῥυθμίζοντα. οὗτος πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεῖ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἡλίου, τι D μωρίαν ἐκτίσας ὑπὲρ τῆς τῶν παιδῶν παρανομίας. ὁ καὶ γέγονε καὶ γὰρ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τούτων, πάντων καθιστοροῦντων τὸν 15 ἄχραντον χαρακτήρα ἐν τῷ ἁγίῳ ἐκμαγεῖν τοῦ νιοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔλεγον οἱ νιοὶ τοῦ βασιλέως μὴ βλέπειν τι ἢ πρόσωπον μόνον, ὁ δὲ γαμβρὸς Κωνσταντίνος ἔλεγε βλέπειν ὀφθαλμοὺς καὶ ὤτα. πρὸς οὗς καὶ εἶπεν ὁ αἰοίδιμος Σέργιος “καλῶς ἀμφοτέροι εἶδετε.” οἱ δὲ ἀντέφησαν “καὶ τί σημαίνει ἐκάστου τούτου ἢ διαφορά;” ἀπεκρίθη 20 “οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ Δαβὶδ ὁ προφήτης λέγει, ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὤτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου P 498 ἐπὶ ποιούντας κακὰ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐ-

52. Immensam imperator, uti a me superius dictum est, erga omnes monachos, eximie tamen erga Sergium inter monachos vitae sanctimonia praecipuum, habebat fidem, eumque colebat ac supra modum venerabatur. erat is frater magistri Thomae, Photii patriarchae nepos, quem animi ingenuitas quam corporis nobilitas illustriorem reddebat; discretionis rectitudo, vultus gratia, modestia animi morumque compositio mire commendabat. sermo illi melle dulcior fluebat; firma mens ac robusta, animi sensus longe humanus atque modestus. hunc imperator virum inclitum velut regulam ac amussim, ut sic loquar, omnis ubique componendae vitae suae iugiter apud se habebat. isque adeo imperatorem etiam atque etiam filiorum curam agere, nec indisciplinatos nullaque castigatione ad nequitiam declinare sinere, admonebat, ne et illi idem atque Heli contingeret (1 Reg. 3 12), ac pro filiorum scelere ipse quoque poenas daret; quod et evenit. ante enim paucos hos dies, cum omnes intemeratam filii dei in linteo expressam effigiem lustrarent, dixerunt Romani filii se praeter vultum nihil videre, eius autem gener Constantinus videre se oculos et aures affirmavit. ad quos vir inclitus Sergius, “bene” inquit “utrique vidistis.” tum illi “quidnam vero sibi vult utriusque discrimen?” respondit “non ego, sed David propheta (Ps. 33 16) ait, oculi domini super iustos, et aures eius in preces eorum; vultus autem domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam

τῶν.” τότε ἀκούσαντες ἐκείνοι θυμοῦ ἐπλήσθησαν καὶ κατ’ αὐτοῦ ἐβουλεύοντο. ὄθεν δὴ καὶ τοῦ παλατιου καταγόουσι τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἐξορίζουσιν. ἀλλὰ δὴ καὶ πάλιν αὐτὸν εἶχεν ἐκεῖ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν 5 θλίψεων ἀκесώδυνον φάρμακον. συνῆν τούτῳ καὶ Πολύευκτος ὁ εὐλαβέστατος μοναχός, τὰ εἰκότα παραμυθούμενος, ὃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος αὐτὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως προχειρίζεται. B εἰσοικίζεται δὲ καὶ οὗτος παρὰ Σεργίου τοῦ εἰρημένου εὐλαβεστάτου μοναχοῦ Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ τρόπῳ τοιῷδε. τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συχνότερος νοσοῦντος, παρεκάλει Ῥωμανὸς τὸν Σέργιον γενέσθαι πατριάρχην. ὁ δὲ ἀπὸ ψυχῆς τοῦτο ἀπαρνούμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἠναγκάζετο. καὶ ποτέ φησιν “ἔχω, δέσποτα, εἰ θέλεις, πατριάρχην, ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ 10 χρησιμεύοντα, ἀλλὰ μὴν καὶ σοφὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίαν.” ὁ δὲ “ὡς ἴδω αὐτόν.” ἔρχεται μετὰ τοῦ Σεργίου καὶ ὁ Πολύευκτος· καὶ ὡς εἰσῆλθον ἀμφοτέροι εἰς τὸν βασιλέα, αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς C καθέζεται ἐπὶ τῆς κλίνης, συγκαθέζεται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σέργιος· τὸν δὲ Πολύευκτον εἰς σκάμνον ἐκάθισαν. ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς χρή- 20 σιμόν τι γραφικὸν τῷ Πολυεύκτῳ, σκοπῶν ἐπὶ τὸ ἀκοῦσαι ποσῶς τὴν λαλιὰν αὐτοῦ, ὡς ἔθος τοῖς ἀνθρώποις. ὁ δὲ δξύθυμος ὢν ἀστρηῶς πῶς καὶ ἀποφαντικῶς ἀπεκρίθη τραχεῖα τῇ φωνῇ “ὁ καθ’ ἐξόμενος μετὰ τῆς βασιλείας σου ἐν τῇ κλίνῃ σου ἐρμηνεύσάτω

eorum.” quo audito ira impleti sunt, inibantque adversus eum consilium. quamobrem etiam patrem aula deiecerunt inque insulam eum relegarunt; quo ipso loco Romanus imperator eo rursus tristium rerum aerumnarumque solatio utebatur ac leniente remedio. una quoque versabatur religiosissimus monachus Polyuctus, ipse pariter convenienti opera solans. hic nimirum, Theophylacto patriarcha vivis exempto, patriarcha Cpolitanus a Constantino imperatore praeficitur. quin hic quoque a Sergio, quem dicebam, religiosissimo monacho, per hunc modum Romano imperatori insinuat. Theophylacto Romani filio crebrius laborante aegraque nimis valetudine, rogabat ille Sergium ut patriarchae munus iniret. illo tamen strenue exque animo recusante, ad multos dies eius tentata constantia est. sitque tandem “si placet, imperator, patriarcham habeo, virum religiosum commodumque, sed et sapientia pollentem, quanta ex sedis huius rationibus est.” cui Romanus “quaeso te, hominem videam.” venit itaque cum Sergio et Polyuctus; cumque ambo ad imperatorem ingressi essent, ipse quidem imperator in lectulo sedit, Sergiusque una cum illo consedit. Polyuctus in scabello seorsum sedere iussus. tum rogat imperator commodum aliquid ex scriptura, eo spectans ut quanta eius dicendi facultas vel parum auditu experiretur, uti fere hominum moribus comparatum est. tum ille ira velox austere quodammodo ac resolute voce aspera “qui tecum in lectulo sedet, imperator, is interpre-

αὐτός.” καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς εὐθὺς τὸν λόγον ὡς φθόνου βέλος ἐν τῇ καρδίᾳ δεξιόμενος· ὁ δὲ μακαρίτης Σέργιος τῷ φυσικῷ φρονήματι τὸν λόγον ὑπαμβλῦναι θέλων ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας Πολυεύκτου, καὶ “εἴξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ ἄγιε” λέγει, “ὅτι τοσαύτας ἡμέρας ἀτακτῶν οὐκ ἤσθαινόμην.” τοῦ δὲ βασιλέως πνυθομένου “διὰ τί οὕτως ἐποίησας;” ἔφη “ὅτι οὕτως δφείλει ποιεῖν ὁ προϊστάμενος, καὶ μάλιστα ἐκκλησίας, καὶ μὴ κατὰ προσωποληψίαν τι ποιεῖν.” ἔκτοτε οὖν οὐκ ἐπέσθη ἐν τῇ κλίῃ τοῦ βασιλέως τὸ σύνολον καθεσθῆναι.

53. Στέφανος τοῖνον ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἐπαναστὰς τῷ πατρὶ, 10
 συμβούλοις τε χρῆσόμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρριανῷ καὶ Βα-
 P 494 σιλίῳ τῷ λεγομένῳ Πετεινῷ καὶ Μανουῆλ τῷ Κουρτίκῃ, συνει-
 δότων αὐτῷ καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων, ἐπεὶ μακρῷ γήρει καὶ νόσῳ
 τρυχόμενον εἶδεν, καὶ τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθήκας ἀπακρι-
 βωσόμενον (καὶ ἄνικτα πρῶτον τὸν πορφυρογέννητον Κωνσταντῆ-15
 νον προσδιωρίσατο καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τούτου
 υἱοῦς) καὶ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς ἐξασφαλισάμενον ὡς εἶπερ τῷ πρῶ-
 τῳ βασιλεῖ κατὰ τι πταίσειαν, καθαιρεῖσθαι παραντίκα τῆς βα-
 σιλείας, τοῦτον τοῦ παλατιῶν κακῶς κατήγαγεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ
 B νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκτεινεν μοναχόν. 20

tetur.” ac quidem imperator ceu invidiae iaculum, quod sic ille locutus erat, in corde accepit. beatae vero memoriae Sergius, naturali solertia humanitatisque sensu mollire satagens quod ita exciderat, ad Polyucti se pedes abiicit, aitque “ora pro me, pater sancte, quod tamdiu incompositis moribus me ipse non cognovi.” percontatur imperator cur ita se gesserit. ad quem ille “quod is qui praeest, se ita gerere debet, ac praesertim qui ecclesiae praepositus est; non acceptance personarum aliquid agere.” exque eo tempore nunquam Sergius adduci potuit ut in imperatoris lectulo sederet.”

53. Stephanus igitur Romani filius in patrem insurgens, adhibitisque in consilium Mariano exmonacho et Basilio cognomento Petino, necnon Manuele Curtice, consciis etiam reliquis Augustis, quod gravi morbo ac senio detritum eum videret, ac qui testamenti tabulis res imperii ordinasset, primumque imperatorem Constantinum Porphyrogennum statuisset, tumque deinceps filios suos secundo ac tertio ordine imperatores fore decrevisset, expressisque ad eos verbis sanxisset atque firmasset, si quid adversus primum imperatorem offenderint ac maiestatem violaverint, confestim imperio abdicandos esse, male aula detrusum inque Proten insulam relegatum monachi ritu caesarie multavit.

Υπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρός, μὴν Δεκεμβρίῳ κ', ἰνδικτιῶνος γ', ἐν ἔτει ζυγδ'. ὃς παραντίκα Βάρδαν τὸν Φωκᾶν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντῖνον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατιάρχου C 5 χας τινὰς τῶν εὐχορήστων. τὸν δὲ Πετεινὸν πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκε, τὸν δὲ Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρογγάριον τῆς βίβλας, οὐστίας ὁ θεὸς συντόμως ἐπεξήλθεν ὡς εἰς χριστὸν κυρίου παροινήσαντας· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες, ὡς ἐκάτερος αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸν βίον ἀπέρρηξαν.

10 2. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος ὑποπτέυσας Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς ἀδελφούς, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται, ὅπερ ἦν εἰκός, ὅτι D εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; λέγεται γὰρ ὅτι φθείρουσιν ἥδη χρηστὰ ὀμιλλᾶι κακά. τῶν ὀμαιομένων 15 τί γίνεται; ἐστίας αὐτοὺς καὶ φιλοφρονήσας, ἔτι τῆς βρώσεως οὐσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀνήρπασαν τούτους οἱ πρὸς τοῦτο εὐτρεπισμένοι, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιώρισαν κληρικοὺς ποιήσαντες. μετ' ὀλίγον δὲ τὸν ἴδιον πατέρα αὐτῶν αἰτησάμενοι ἰδεῖν μοναχὸν ὄντα, πένθει ἀφροδίτῳ κατεχόμενοι. 20 ὁ δὲ ὁμοίως ὀδυρόμενος πρὸς αὐτοὺς ἐφθέγγατο "υἱὸς ἐγέννησα καὶ ὑψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν." εἰθ' οὕτως ἐξορίζονται, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προκόνησον, εἶτα εἰς Ρόδον, ἔπειτα εἰς Μιτυ- P 495

Imperator igitur eius gener Constantinus relictus est, mensis Decembris vigesimo, indictione tertia, anno 6454. is statim Bardam Phocam magistrum et scholarum domesticum creat, Constantinum vero navalium copiarum ducem, nec non tribunos viros quosdam strenuos ac industrios. Petinum patricium ac comitem stabuli fecit, Curticem patricium et excubiarum drungarium; quos brevi divina insecuta ultio est, ut qui se in Christum domini scelerate gessissent. maiestatis namque rei deprehensi misera morte vitam ambo abruperunt.

2. Quadraginta vero dierum exacto spatio, Constantinus Porphyrogennetus suspectos habens Stephanum et Constantinum fratres, ne in se quoque, uti par est, talia molirentur, ut qui patri non pepercissent, nec sibi essent parcituri. aiunt enim (1 Cor. 15 33, ex Menandro), "corrumpunt bonos mores colloquia prava." quid igitur germanis fit? convivio acceptos lauteque epulantes, cum adhuc cibos non deglutissent, qui in hoc parati erant, abreptos et clericali militiae adscriptos in insulas haud longe positas deportaverunt. brevique post patrem suum, qui monachus esset, visere petierunt, intolerabili luctu ex adpectu affecti. similiter etiam pater eiulans ad eos ait "filios genui et exaltavi; ipsi autem spreverunt me (Isai. 1 2)." exinde relegati sunt, Stephanus quidem in Proconesum, deinde Rhodum, postea in Mitylenem, Constanti-

λήνην, ὃ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκείθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἧ καὶ ἀντιρροῖαν μελετήσας παρὰ τῶν φυλασσόντων αὐτὸν σφάζεται. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱὸν, τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος, κληρικὸν ἐποίησεν Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης. ὁμοίως καὶ Θεοφάνην πατρίκιον καὶ παρακοιμώμε-
 5 τον ἐξώρισε, καὶ Γεώργιον πρωτοσπαθάριον καὶ πιγκέρναν καὶ Θωμᾶν πριμικήριον, οὓς δείρας καὶ κουρεύσας καὶ θριαμβεύσας ἐξώρισε διὰ τὸ φωραθῆναι αὐτοῖς καιροσκοπεῖν τοῦ εἰσαγαγεῖν
 B πάλιν τὸν Ῥωμανὸν ἐν τῷ παλατίῳ.

3. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς ε' Ἰνδικτιῶνος, ἐπιβουλῆς 10
 γενομένης εἰς τὸ τὸν Στέφανον ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν ἐν τῷ παλα-
 τίῳ, ἐπεὶ παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου ἐμηνύθη, πάντων κρα-
 τηθέντων τῶν μὲν τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμε, τοὺς δὲ δαρμῷ
 ἀφορήτῳ ὑπέβαλεν καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας καὶ θριαμβεύσας ἐξ-
 15 ὠρισε.

4. Τῇ δὲ ι' τοῦ Ἰουλίου μηνός, τῆς ε' Ἰνδικτιῶνος, Ῥω-
 20 μανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τελευτᾷ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ
 C πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ. (5) μετὰ γούν
 τὸ μόνον καταλειφθῆναι τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, προχει-
 ρίσαστο Βασίλειον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς 20
 φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον καὶ
 παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς συγκλήτου. οὗτος
 δὲ ἦν ἐχέφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐν πᾶσιν ὑπηρετῶν

nus vero in Tenedum, inde in Samothraciam, ubi etiam tyrannidem moliens a custodibus necatur. Michael Christophori imperatoris filius ablati imperialibus calceis a Theophylacto patriarcha clericus efficitur. similiter quoque Theophanem patricium et accubitorem in exilium misit, Georgium item protospatharium et pincernam, nec non Thomam primicerium; quos ambos verberibus subactos atque detonsos, infamique triumpho per mediam urbem traductos, in exilium amandavit. sicque in eos animadversum, quod deprehensi occasionem captare ut Romanum denuo in aulam reducerent.

3. Mense Decembri, indictione sexta, structae insidiae, ut Stephanus ex insula revocatus in aulam induceretur. delati auctores a Michaele Diabolino, captique omnes, alii naribus auribusque mutilati, alii intolerandis subacti verberibus, asinisque impositi ignominiae causa per urbem traducti, exsilio relegati sunt.

4. Quinto decimo Iulii mensis, indictione sexta, Romanus imperator in insula moritur; eius cadaver in urbem delatum, in ipsius monasterio depositum est. (5) solus igitur imperator relictus Constantinus Basilium protovestiarium suum, Romani, qui ante ipsum imperium gesserat, ex pellice naturalem filium, patricium creat et accubitorem ac senatus principem. erat vero vir prudens atque eloquens, quique in omni-

αλοῖως καὶ πρεπόντως. τότε καὶ ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρωστήσας καὶ ὑπ' αὐτῆς κυριευθεὶς ἐτελεύτησεν, κρατήσας τῆς ἐκκλησίας ἕτη κδ'. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ ἀνωτέρω εἰρημέ- νος Πολύευκτος μοναχός, τίμιος ἀνὴρ καὶ ἀγιώτατος. D

5 6. Τότε καὶ ἀποστολικῶν ἐσθῆτων ἀποκεκρυμμένων ἔν τινι γωνίᾳ τῆς πόλεως δηλωθειῶν τῷ βασιλεῖ, μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνελόμενος αὐτάς, τῷ μεγάλῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀπεθυσάσθρισε ναῶν. καὶ τὰ λείψανα τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου, ᾧ καὶ μερισθέντα τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐτέθη-
10 σαν, τὰ δὲ ἐν τῷ ναῶ τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας.

7. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς διὰ τὸ τὸν μάγιστρον καὶ δομέστι- κον τῶν σχολῶν, Βάρδαν τὸν Φωκῶν λεγόμενον, εἰς γῆρας ἐλάσαι καὶ ἀδυνάτως πρὸς τοὺς κόπους ἔχειν. τοῦ δομεστικάτου ἀποκινεῖ, P 496
καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πατρίκιον καὶ
15 στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ὡσαύτως καὶ πατρί- κιον Λέοντα, τὸν τούτου ἀντάδελφον, στρατηγὸν τῶν δυτικῶν προχειρίζεται. γέγονε δὲ ἐμπρησμός μέγας πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὡς καῆναι τὸν ἔμβολον τὸν πρὸς τὴν Σιδηραῖν πόρταν.

20 8. Ἰστέον δὲ ὅτι τῷ ιδ' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου (δεκαπέντε γὰρ ἐκράτησεν) ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, υἱὸς δὲ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. τῶν δὲ Τούρκων καταδραμόντων μέχρι τῆς πόλεως ἐν τῇ ἑορτῇ B

bus solerter ac decore imperatori obsequeretur. tunc quoque patriarcha Theophylactus in morbum lapsus eoque praevalente mortuus est, cum illi sedi annis quattuor supra viginti prae-fuisset. eius loco ordinatur, cuius nobis in superioribus facta mentio est, Poly-euctus monachus, vir venerabilis et sanctissimus.

6. Per id tempus, quae in quodam urbis angulo delituerant apostolicae vestes et palliola, imperatori innotuere. omni itaque pompa divinorumque canticorum celebritate sublata in magno sanctorum apostolorum templo recondidit; uti etiam sacras exuvias theologi, quarum pars in sanctorum apostolorum delubro, pars in sanctae Anastasiae martyris positae sunt.

7. Quod autem Bardas Phocas magister et scholarum domesticus annis gravis erat, nec prae aetate eius muneris laboribus satis par erat, imperator illo amoto, ipsius loco Nicephorum patricium et Orientalium ducem, eius filium, domesticum praeficit. similiter quoque Leonem patricium illius fratrem Occidentalium ducem instituit. ingens vero haud longe a templo S. Thomae contigit incendium, adeo ut porticus, quae ad portam Ferream ducit, combureretur.

8. Observandum vero anno quarto decimo imperii Constantini Porphyrogeneti (quindecim enim annis rerum potitus est) natum esse eius nepotem Basilium imperatorem, Romani eius filii filium. Turcis vero

τοῦ πάσχα, καὶ λήϊσαμένων πᾶσαν τὴν Θράκην, καὶ πραιδαν πολλὴν λαβόντες, ὁ βασιλεὺς εὐθὺς τὸν πατριίκιον καὶ δομέστικον τῶν ἔξκουβίτων Πόθρον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελλαρίων καὶ τοῦ Ὀψικίου καὶ Θρακησίου κατὰ πόδας αὐτῶν ἔξαπέστειλεν· οἱ καὶ νυκτὸς ἐπιπεσόντες κατ-
 5 ἔσφαξαν αὐτούς, λαβόντες καὶ τὴν πραιδαν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πῦσαν.

9. Φασὶ δὲ ὅτι εἰς τὴν γέννησιν τοῦ πορφυρογεννήτου
 C λαμπρὸς ἀστὴρ ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας μ', καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ κοιμήσει
 καὶ ἔξόδῳ αὐτοῦ ἀστέρᾳ φανῆναι ἀμαυρὸν ἔχοντα φῶς. τελευταῖα 10
 οὖν νοσήσας, πεποιηκὼς βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥωμανόν, καὶ
 θάπτεται ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων μετὰ Λέοντος βασι-
 λέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, λευ-
 κὸς τὴν χροιάν, εὐόφθαλμος, χαροπὸς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς,
 γρυπὸς ἦτοι ἐπίρην, μακροπρόσωπος, μακροτράχηλος, εὐρὸς τοὺς 15
 ὤμους, φιλοτράπεζος, φίλινος, ἡδὺς τοῖς λόγοις. ἔζησε δὲ
 χρόνους νέ', καὶ ἐτελεύτησε μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε', ἰνδικτιῶνος ε',
 ἔτους ςονς', καταλείψας ἀντοκράτορα Ῥωμανόν τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 D μεθ' Ἑλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Κόσμου ἔτος ςονς', θείας σαρκώσεως ἔτει ρονς', Ῥωμαίων βα- 20
 σιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ' μηνὸς γ' ἡμέρας ε'. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν

ad ipsam usque urbem per paschae solennia excurrentibus Thraciamque omnem populantibus, ac cum multam egissent praedam, misit statim imperator Pothum Argyrum patricium ac excubitorum domesticum cum subiecta illi legione, bucellariorumque et Opsicii et Thracessii duces, qui e vestigio eos insequerentur; noctique irruentes eorum stragem fecerunt et contrucidarunt, praedamque, ac quotquot captivos habebant, receperunt.

9. Aiunt, quo tempore natus est Porphyrogenetus, splendido iubarē stellam conspexisse esse; ac rursus quo obdormivit ac vivis excessit, stellam apparuisse obscuris radiis tristisque micatu. extremum ergo laborans, ac Romano filio imperatore creato, efflavit animam; inque sanctorum apostolorum templo cum Leone patre suo sepelitur. erat statura procerus, candore niveus, plenis oculis gratisque luminibus, naso aquilino, oblongo vultu ac collo, latis humeris, mensarum amans ac vini, eloquio dulcis. vixit annos quinque supra quinquaginta. mortuus est mensis Novembris quinta decima, indictione sexta, anni 6456, relicto imperatore Romano filio suo cum Helena eius matre.

Mundi annus 6456, divinae incarnationis anno 956, Romanorum imperator Romanus annos 3 menses 3 dies 5. erat aetate iuvenis, vegeto

νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχροος, εὐόφθαλμος, ἐπίριν, χα- P 497
 ροπός, γλυκὸς τοῖς ῥήμασιν, ὄρθιος ὡς κυπάρισσος, εὐρὸς τοὺς
 ὤμους, ἤσυχος καὶ προσηγής. καταλειφθεὶς δὲ αὐτοκράτωρ παρὰ
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου ἐτῶν ὦν
 5 κα', σὺν Βασιλείῳ τῷ νιῷ αὐτοῦ ἐνιαυσιαίῳ ὄντι καὶ τῇ μητρὶ
 αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ τῇ συνεύῳ αὐτοῦ Θεοφανῷ. καὶ παρευθὺ τοὺς
 ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἀξιώμασι μεγίστοις ὑπερανεβί-
 βασε καὶ δώροις καταπλουτίσας τοῦ παλατίου κατήγαγεν, ἐξελέ-
 ξατο δὲ καὶ προέκρινε παραδυναστεύοντας καὶ πρώτους τῆς συγ-
 10 κλήτου Ἰωσήφ πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῶν πλωίμων, ὄντινα
 καὶ μετὰ βραχὺ παρακοιμώμενον ἐποίησεν· τὸν δὲ πρωτοσπαθά-
 ριον Ἰωάννην τὸν Χοινὸν πατρίκιον καὶ μέγαν ἑταιριάρχην προε- B
 βάλετο, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἑπαρ-
 χον πόλειως χειροτόνησεν καὶ μετὰ βραχὺ πατρίκιον καὶ γενικὸν
 15 λογοθέτην. τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ, Ζωὴν καὶ Θεοδώραν [Ἀγά-
 θην] καὶ Θεοφανῷ καὶ Ἄνναν, ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κατήγαγε δό-
 μων, καὶ εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον τὸν λεγόμενον Κανικλείου, ἐν ᾧ
 καὶ Σοφία Ἀγνοῦστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου βασιλέως γαμετὴ ἦν
 ἀποκεκαρμένη, ἐπήγαγεν, καὶ μετὰ διήπνευσιν ἡμερῶν εἰς τὸ Ἄν-
 20 τίοχον ἐκλήρωσεν. τὴν δὲ Ἀγάθην εἰς τὸ ἴδρυνθὲν φροντιστήριον
 παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου αὐτοῦ ἀπέστειλεν, καὶ C
 διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐταῖς ἅ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο. τὸν
 δὲ δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν
 μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξέπεμψεν. ὡσαύτως καὶ

corpore, triticeī coloris, venustis oculis, naso adunco, grato adspectu,
 dulci sermone, recta statura cypressi in morem, latis humeris, quietus
 ac lenis. relictus a patre Constantino Porphyrogenneto imperator an-
 num agens vigesimum primum, cum Basilio filio eiusque matre Helena
 et uxore Theophanone, mox patris sui domesticos atque aulicos, maio-
 ribus auctos honoribus ac dignitatibus provectos donisque large ditatos,
 aula eiecit; elegitque ac cooptavit administrandae publicae rei socios ac
 senatus principes Iosephum patricium et rei navalis drungarium, quem
 et brevi post accubitorem fecit (sacri scilicet cubiculi totiusque rei do-
 mesticae praefectum); Ioannem protospatharium, quem Choenum vocant,
 patricium praefecit ac magnum hetaeriarcham; Sisinium vero protospa-
 tharium exsacellarium urbis praefectum creavit, brevique post patricium
 ac generalem logothetam. sorores, Zoen Theodoram Agatham Theopha-
 nonem et Annam, aula detrusas ad aedes regias, quas caniclii vocant,
 ubi etiam Sophia Christophori imperatoris uxor posita coma debebat,
 transtulit; ac post dies aliquot Antiochi aedibus eas assignavit, Agatham
 ad monasterium a Romano ipsius avo conditum misit, ac quos in regia
 sumptus accipiebant, eosdem illis praestandos constituit. scholarum do-
 mesticum ac patricium Nicephorum Phocam magistri honore auxit et in

τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρικίον Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῆς δύσεως ἐποίησεν. καὶ αὐτὸς ἦν ἐδφραυνόμενος ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις δι' ὅλου ἀβροδίατος τυγχάνων. ἐγέννησε καὶ ἕτερον υἷὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὠνόμασεν· ὃς καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐστέρθη παρὰ Πολυεύκτου πα-5
 D ἐν τῷ παλατίῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ, ἕως ἀρρωστήσασα κατὰ τὴν 19' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τέθνηκεν· καὶ κατετέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως, ἐν λάρνακι πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτῆς. 10

2. Τὸν δὲ μάγιστρον καὶ δομέστικον Νικηφόρον τὸν Φω-
 κᾶν ὁ βασιλεὺς μετὰ στρατείας πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως πλοίων
 πολεμικῶν καὶ ὑγροῦ πυρὸς εἰς τὴν Κρήτην ἀπέστειλεν, ἥτις ὑπὸ
 Ῥωμαίους μὲν ἦν τὸ πρότερον, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ
 Τραυλοῦ τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ἰσπανίας 15
 ἀνεληθόντων Σαρακηνῶν διὰ τὸ τηρῆκαυτα ἀσχολεῖσθαι τὰ Ῥωμαϊκὰ
 στρατεύματα εἰς τὴν τυραννίδα καὶ σιάσιν τοῦ ἀντίρτου Μωρο-
 P 498 θωμᾶ τοῦ συντρόφου Μιχαὴλ, ὡς γενέσθαι τὴν ταύτης νήσου
 κράτησιν, ἕως τῆς ἡμέρας ἧς πάλιν ἐπορθήθη παρὰ Νικηφόρου
 μαγίστρον καὶ δομεστικὸν Φωκᾶ, ἔτη ρη'. ἐπῆρχον δὲ χελάνδια 20
 μετὰ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς β', δρόμωνες α', καράβια καματηρὰ σι-
 τάρην ἔχοντα καὶ ὄπλα πολεμικὰ τξ'. ἀπάραι οὖν τῆς βασιλίδος
 Νικηφόρος ὁ δομέστικος, καὶ τὰ Φύγελα καταλαβῶν, ἐφρόντιζεν

20 δομεστικὸν τοῦ Φωκᾶ?

Asiam misit. similiter etiam eius fratrem Leonem patricium magistrum et Occidentis domesticum fecit. ipse venationibus totus indulgebat, ciborum helluo ac vini potor. alium quoque patre defuncto suscepit filium, quem et Constantinum nominavit, ac brevi post per Polyeuctum patriarcham in sanctae Sophiae ambone Augustali corona donavit. Helena Augusta in aula versata cum imperatore, donec morbo correpta mensis Septembris decima nona diem obiit. sepulta est in patris sui Romani imperatoris monasterio, atque in urna prope illum condita.

2. Misit autem imperator Nicephorum Phocam magistrum ac domesticum cum ingentibus copiis ac navalium gravi apparatu igneque Graeco adversus Cretam. fuerat Creta Romanae dicionis, donec imperante Michaeli Balbo Theophili patre a Saracenis Hispanis capta est, Romana interim classe occupata ac copiis comprimenda stulti Thomae tyrannide ac rebellionem, qui eiusdem sodalis ac commilito ante existerat. fluxerant anni ex quo eius illi potiti erant, usque dum iterum a Nicephoro magistro ac domestico expugnata est, centum quinquaginta octo. erant chelandia (sic dicta Graecis navigia) Graeco igne instructa duo milia, celoces mille, onerariae annonam conveyentes et arma bellica trecentae sexaginta. solvens itaque Byzantio Nicephorus domesticus et Phygeia veniens hoc maxime studuit omnique cura enixus est, ut omnis

δπως ὁ σύμπαρ στόλος αὐτῶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶη καὶ προσορμίζοιτο. σποδῆ οὖν τὴν νῆσον καταλαμβάνουσιν· καὶ ἀποβάντων τῶν νηῶν χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατεσκεύασαν. τούτων οὕτως παρακαθεζομένων τῇ νήσῳ, καὶ ἀπέριου χειμῶνος καὶ ὑετοῦ καὶ κρούου 5 γενομένου, καὶ τῶν σιτίων δαπανηθέντων, καταναρκήσαντες οἱ τοῦ Β στρατοῦ οἴκαδε ἠβουλήθησαν ἀναστρέψαι. ὁ δὲ συνετώτατος Νικηφόρος καὶ δοῦξ τῆ τῶν λόγων ἠδύτητι τούτους κατέσχευε. μαθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν ἔνδειαν τοῦ στρατοῦ ἐπισιτισμὸν παντοίων τροφῶν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον μῆνα 10 πολεμοῦ κροτηθέντος σφοδροῦ καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης παρελαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ κάστρον.

3. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β' ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σίτος τῷ νομίσματι μῦδοι δ', ἡ δὲ κριθὴ μῦδοι ζ'. οὗ 15 πολὺς οὖν χρόνος παρήλθε, καὶ εὐθὺς γέγονεν ὁ σίτος μῦδοι η', ἡ δὲ κριθὴ μῦδοι ιβ'.

4. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος ὁ Πεινός ἐπὶ τιναν ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος· ὅστις ἐν ἑξορίᾳ παρεπέμφθη, ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ. ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης 20 ἄλλωσιν ἐδόξασε τὸν θεόν. μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν Νικηφόρος κελεύσει τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αλχμαλωσίας ἦλθε πεζῆ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ἅμα τῷ ἀμνηρῷ Κρήτης τοῦ λεγομένου Κουροπαλάτου καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολάς

ei classis uno agmine conserta esset ac appelleret. festinato itaque impetu invadunt insulam, navibusque effusi vallum statuunt altumque aggerem. cumque sic insulae assiderent, immensaque hiemis vis atque pluviae geluque ingrueret, ac cibi absumpti essent, obtorpescentes milites domum redire cogitabant. enimvero solertissimus vir Nicephorus atque dux verborum lenocinio in castris detinuit. porro imperator, cognita qua laboraret exercitus penuria, omnis generis copiosam annonam cibosque eis destinavit. mense autem Martio, acri conserta pugna bellique instantia, capta a Romanis munitio est.

3. Mense Octobri insequentis anni secundi imperii Romani penuria tritici atque hordei in civitate fuit, adeo ut veniret triticum numismate modii quattuor, hordeum vero modii sex. haud vero longum intercessit tempus, cum statim minuto pretio triticum modii octo, hordeum duodecim veniit.

4. Mense Martio delatus est Basilius Petinus ut qui imperium ambit; missusque in exsilium ibi fato functus est. imperator ubi captam esse Cretam cognovit, deo laudes gratiasque persolvit. tum brevi etiam Nicephorus scholarum domesticus, imperatoris iussu urbem ingressus, cum multis spoliis atque captivis a suis aedibus ad Circum pedes venit, una cum Cretae Amera Cyrope nomine eiusque propinquis omnibus, cum

Δ λευκὰς περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν. καὶ ὁ μὲν μά-
 γιστρος τιμῶν καὶ γερῶν μεγάλων ἠξιώθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος,
 ὁ ἀμηρᾶς δὲ πλεῖστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον παρὰ τοῦ βα-
 σιλέως λαβὼν σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη.
 εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς 5
 βαπτισθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Νικηφόρον τὸν μάγιστρον
 αὐθις κατὰ τὴν ἐψῶν ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνοιο Χαμβδά.
 ὁ δὲ ἀπελθὼν πρῶτον μὲν τὸν Χέλεπε κάστρον παρέλαβε, ἐξ οὗ
 καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγὴ.

Saraceni omnes albis vestibus induti essent. ac quidem magister hono-
 res magnaue praemia imperatoris liberalitate consecutus est. Ameras
 vero donis plurimis auroque atque argento ab imperatore donatus prae-
 dia ruri colere ac habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari
 noluit, in senatum minime cooptatus est. porro Romanus imperator
 magistrum Nicephorum iterum in Orientem misit, ut Chamdbae arrogan-
 tiam frangeret. susceptaque expeditione primum Alepum urbem munitam
 cepit, unde etiam spoliorum vim magnam collegit.

G E O R G I I M O N A C H I

V I T A E

IMPERATORUM RECENTIORUM.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ.

Τῷ ,στὶ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωί, ἔβασί- P 499
λευσε Λέων Ἀρμένιος ὁ πατριῖος, καὶ παραβάτης ὑστερον ἀνα-
φανείς, ἔτη ζ' καὶ μῆνας ε', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρ-
χου. μετὰ γὰρ δύο χρόνους ἀποστατήσας πρὸς τὴν ἀσέβειαν,
5 καὶ τὸ ἔγγραφον ὑπερ ἐποίησε περὶ τῆς ὁρθοδοξίας ἀθετήσας, ὡσπερ
Σαοὺλ ἐξώκειλεν· καὶ γὰρ κάκεινος δύο ἔτη βασιλεύσας ἐνόμωσ,

1 Τῷ — ὁ πατριῖος] μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἔβασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμέ-
νης C i. e. codex Coislinianus 134 a f. 300. 3 καὶ om C
στεφθεὶς — πατριάρχου om C 5 καὶ τὸ — ἀθετήσας om C
ὡσπερ καὶ Σαοὺλ C

GEORGI MONACHI

VITAE RECENTIORUM IMPERATORUM.

IMPERIUM

LEONIS ARMENI.

Anno mundi 6310, divinae autem incarnationis 810, imperavit Leo Armenus patricius, ac qui postea praevaricator exstitit, annos 7 menses 5, imperii infulis ornatus a Nicephoro patriarcha. post alterum namque annum ad impietatem deficiens, ac quam rectae fidei professionem scripto ediderat, irritam faciens, haud secus ac Saul delapsus est. nam et ille

εἶτα παρατραπείς καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθεῖς καὶ πονηρῷ
 πνεύματι παραδοθεῖς κατὰ τοῦ εὐεργέτου Δαβὶδ ἐξωπλίσθη καὶ
 P 500 τὰς τῶν ἱερέων εἰργάσατο μαιφονίας. ὡσαύτως καὶ ὁ δόστηρος
 οὗτος καὶ ἀντίθεος μετὰ δύο ἔτη κατὰ τῆς εὐσεβείας μανείς καὶ
 λυττήσας τὸν στέφαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξώρισεν. 5

2. Θεόδοτον δῆθεν πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ, ἄλογον
 ἄνδρα, μᾶλλον δὲ ἀνδράποδον καὶ ἰχθύων ἀφωνέστερον καὶ μηδὲν
 πλεόν τῆς ἀσεβείας ἐπιστάμενον· καὶ ἔκτοτε διωγμὸν ἄσπονδον
 κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀνεροπίσεν. εἰ οὖν χρῆ θανμάζειν φαῦλον
 ἐπὶ φαῦλῳ μετάθεσιν, τοῦτον δεῖ μᾶλλον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν 10
 ἢ Γαλάτας θανμάσαι, τοὺς οὕτω μετατιθεμένους ἀπο τοῦ καλέ-
 B σαντος αὐτοὺς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ
 ἔστιν ἄλλο εἰ μὴ τὸ παροργίσει τὸν θεὸν καὶ τὴν θείαν ὄργην
 ἐπισπάσασθαι. (3) ὁ γὰρ νέος Συναχηρεῖμ Κροῦμος, ἐπαρθεῖς
 τῇ προῦν δίκη, καταλειπὼν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν τὴν 15
 Ἀδριανούπολιν, μετὰ ἕξ ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος ἐπελ-
 θὼν τῇ πόλει περὶ τὰ τελεῖα ἀπὸ Βλαχερνῶν ἕως τῆς Χρυσῆς
 πόρτης, ἐπιδεικνύων τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν. ἐπιτελέσας καὶ
 μιαρὰς θυσίας ἐν τῷ λιβαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης ἤτήσατο καὶ

5 λυσήσας καὶ τὸν C ἐξορίσας C 6 ἀντιχειροτονήσας C
 7 δὲ C, καὶ P ἀφωνότερον τῶν ἰχθύων C 8 καὶ ἔκ-
 τοτε om C 9 χρῆ φαῦλον ἐπὶ φαῦλῳ θανμάζειν μ. C. an
 φαῦλον ἐπ. ? 10 δεῖ] δὴ P, τις nescio an C 11 θανμάσεται
 λίαν οὕτω ταχέως μετ. C 13 μὴ πρὸς τὸ C 14 ἐπισπά-
 σασθαι C, σπάσασθαι P ὁ γὰρ — c. 4 extr. τῇ πόλει om C
 18 καὶ] δὲ?

cum duos annos legitime regnum administrasset, a recto deinde aversus
 tramite divinaque denudatus gratia ac nequissimo spiritui traditus adver-
 sus Davidem, cuius cumulatus beneficiis erat, armis instructus est ac
 sacerdotum patravit caedes. haud aliter etiam infelicissimus hic deoque
 infensus post annum alterum, furore accensus actusque rabie adversus
 pietatem, divinum Nicephorum, a quo corona donatus erat, exsilio mul-
 tavit.

2. Nempe eius loco Theodotum patriarcham creat, virum nulla ra-
 tionis luce aut eruditione clarum, magisque etiam mancipium, ac piscibus
 elinguiorem; qui denique praeter impietatem aliud nihil sciret. quo ex
 tempore implacabile adversus ecclesiam bellum suscitavit. si igitur mala
 in malum mutatio digna admiratione est, hunc sane magis ac sequaces
 quam Galatas mirari convenit, qui sic translati sint ab eo, qui ipsos
 vocaverat in gratia Christi, in aliud evangelium (Gal. 1 6); quod non est
 aliud praeterquam deum ad iracundiam provocare divinamque ultionem
 attrahere. (3) novus enim Sennacherib Crumus, relicta fratri obsidione
 Adrianopolis, sextum iam diem Leone imperium tenente urbem inva-
 dens, a Blachernis ad Auream usque portam muros circuibat, copias,
 quibus fretus esset, ostentans; peractisque in Aureae portae amoeno
 loco et irriguo impuris sacrificiis, etiam pacem ab imperatore expetiit,

τὸν βασιλεὺς εἰρήνην ποιῆσαι, εἰ τὸ δόρυ αὐτοῦ πῆξει ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδεξαμένου ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἰδίαν σκηνήν, ὑπερθανμάσας τὰ τῆς πόλεως τεῖχη καὶ τὴν εὐτακτον τοῦ βασιλέως παράταξιν. ἐπὶ σύμβασιν οὖν εἰρήνης τρέπεται, πειραστικούς λόγους ποιούμενος. (4) ὁ δὲ γε βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος ἐπειράθη τοῦτον λογχῆσαι· ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησάντων ἀφύτῃ, πληξάντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πληγὴν. ἐπὶ τούτῳ μανεῖς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστειλάς ἱππεῖς ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἐκείσε ὃν 10 παλάτιον ἐνέπρησεν, καὶ τὸν χαλκοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν τῇ ἄρκτῳ καὶ τῷ δράκοντι τοῦ ὕδριου καὶ μαρμάρων καλλίστων ἐν ἀμάξαις φορτώσας ὑπέστρεψεν, παρακαθίσας τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ταύτην ἐλών· καὶ μετὰ λαοῦ πλείστου διαπεράσας τῶν τε εὐγενῶν Μακεδόνων, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. ὁ δὲ Λέων 15 τὰ τῆς ἀσεβείας ἔργα διεπράττετο ἐν τῇ πόλει.

5. Ἐφ' οὗ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν σεληνῶν ἐνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν ἀνδρὸς τυπωθῆναι· ὅπερ τὴν ἀκέφαλον κεφαλὴν τῶν μετὰ ταῦτα στασιασάντων κατὰ τῶν Χριστιανῶν 20 ῶν καὶ τὸν μάταιον Θωμᾶν κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν διαιρέσεως ἐσχηκότων προεμήνυσεν. καὶ μὲν—

6 λογχῆσαι? 16 καὶ γοῦν ὄφθη τηνικαῦτα κομήτης C 17 ἐνωθέντων C
 διαιρεθέντων C 18 κεφάλου ἀνδρὸς διάπλασιν P: corr C 19 τῶν post κατὰ add C 21 προεμήνυε C

modo per ipsum in Auream portam iaculum ei infingere liceret. quo abnunte in tentorium suum reversus est, maiorem in modum admiratus urbis muros compositamque imperatoris aciem atque ordines. ad pacis itaque foedera vertitur, tentandae rei causae sermones conferens. (4) porro imperator arrepta occasione lancea eum transfigere conatus est; ne rem tamen opere completeret, obstitit eorum ignavia quos in ipsam ministros delegerat; qui percusserunt quidem, at letale vulnus minime intulerunt. qua re in furorem actus pestilentissimus homo, missis equitibus ad S. Mamantem, quod illic palatium est succendit; Circique aeneum leonem cum ursa et aqualis dracone, nec non pulcherrima marmora, in currus congesta asportavit; obsessamque Adrianopolim et ipsam cepit; traiecto denique cum ingenti multitudine in Macedonia ingenua pube flumine in Danubio consedit, cum interim impietatis in urbe opera Leo pronus exsequeretur.

5. Eo tempore cometa conspectus est, splendentis lunae duplicis figura, quae una coirent ac in diversas rursus figurarum divisae abirent, ut et in viri speciem capite mutili efformarentur; quod utique indicio fuit acephali eorum capitis qui postea adversus Christianos tumultuati sunt, ac quibus vanus homo ac demens Thomas caput ac ductor, ut a reliquis Christianis sese abiungerent, exstitit. quin tremendi quoque

τοι και σεισμοι φοβεροί τε και ἐπάλληλοι και λιμοί και ἀρχμοί και ἀέρος φλογώσεις γεγόνασι και στάσεις ἐμφύλιοι κατά πᾶσαν πόλιν· και χώραν, ἐκ τῶν ἡμερῶν ἀρξαμέναι τοῦ Θεοστογούς και ἀλάστορος· και μέχρι πολλοῦ τὸ δεινὸν τῆς ἐμφυλίας συμφορᾶς ἐπικρατῆσαι συμβέβηκεν.

6. Ἐκμιμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μυσσαρᾶς ταύτης αἰρέσεως ἀρχηγὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ και ὁμότροπον ἤρξατο τῆς αἰρέσεως.

B εἶτα συμμάχους και συμμύστας ἐκζητήσας εὗρεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον γραμματικόν, μᾶλλον δὲ Ἰαννῆν ἄλλον ἢ Σίμωνα, ἐπὶ τε λεκανομαντείαις και φαρμακείαις και αἰσχροουργίαις βεβοημένον, 10 και ἐτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτοῦ Ἰαννίτας και Ἰαμβροίτας και Σιμωνίτας· οὗς δὴ και παρ' ἑαυτῷ κατέχων ἐν τῷ παλατίῳ προσκαλεῖται Νικηφόρον τὸν αἰοίδιμον πατριάρχην και τοὺς σὺν αὐτῷ προύχοντας ἐπισκόπους τε και ἱερεῖς ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, και φη-

C σὶν "ἴστε σαφῶς ὡς ἀνέστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι 15 τὰς εἰκόνας, οὗς εἰ βοήλευθε παραστῆναι και διαλεχθῆναι περὶ τούτου, και ἐκδηλότερον τὸ ἀληθές φανήσεται." (7) πρὸς ὃν ὁ Θεῖος Νικηφόρος οὐδὲν ἀπεκρίνατο, ἔφη δὲ πρὸς τοὺς παρισταμένους μεγαστάνους "εἴπατέ μοι, τὸ μὴ ὂν δύναται πεσεῖν;" τῶν δὲ τῇ ἀσφαλείᾳ τῆς πίστεως ἀποκριθέντων εἶρετο πάλιν ὁ πατριάρχης 20 "ἔπεσον ἐπὶ Λέοντος και Κωνσταντίνου τῶν Ἰσαύρων αἱ εἰχμὲν εἰκόνας;" τῶν δὲ κατανευσάντων και τῶν νυκτερινῶν, "οὐκ-

2 στάσις ἐμφύλιος C 3 ἀρξάμενοι C, ἀρξαμένου P 4 και
om C τὸ δεινὸν— p. 768 9 εὐσεβείας om C folio abscisso

crebrique fuere terrae motus, famesque et siccitates atque aëris inflammationes; seditiones quoque ac civiles tumultus per omnes urbes atque oppida, quo ex tempore vir deo exosus furiaque imperium iniit; ac diu multumque publicae calamitatis malum labesque invaluit.

6. Impuræ itaque illius haeresis auctorem imitatus, quocum illi nomine atque moribus conveniret, haeresim octepavit. exinde operis socios et adiutores symmystasque quaeritans, Iohannem invenit, quem grammaticum vocant, magis vero Iannem alterum aut Simonem, hominem divinationibus ex pelvi et praestigiiis turpibusque actibus longe celebratissimum, aliosque nonnullos eodem ac ille sensu, Iannitas et Zambritas ac Simonitas; quorum utique stipatus caterva, eosque in palatio secum detinens, Nicephorum inclitum patriarcham sodalesque praecipuos episcopos ac sacerdotes coram senatu vocat, aitque "scitis palam surrexisse quosdam, qui non adorandas esse imagines dicant: quos si vultis adesse, deque ea re disputare, veritas clarius elucescet." (7) ad quem vir divinus Nicephorus nihil respondit. ait vero ad procerum adstantem coronam "dicite, quaeso, quod non est, ut cadat fieri potest?" quibus fidei securitate respondentibus, subiecit rursus patriarcha "numquid non Leone et Constantino Isauris imperatoribus imagines cecidere?" illis annuentibus ac sic rem sese habere adiungentibus, "ergo" ait

οὖν ἴσταντο πάντως καὶ ἦσαν ἀρχαϊκὸν αὐτῶν ἔχουσαι τὸ ἀνάστη-
 μα. τὸ γὰρ μὴ ὄν μηδ' ἰστάμενον πῶς δύναται πεσεῖν;” (8) εἶτα D
 τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τοιαῦτα προτεινάντων εἰς ἀνατροπὴν τῆς
 αἰρέσεως, ὁ ἱερός ἐπίσκοπος Σάρδης Εὐθύμιος παρρησιασάμενος
 5 λέγει “πρόσεχε, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἐν ἐπιτομῇ ῥηθησομένοις. ἀφ’
 οὗ ἦλθε Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι νῦν ὀκτακόσια ἔτη παρῆλθον,
 καὶ πανταχοῦ στηλογραφεῖται Χριστὸς καὶ ἐν εἰκόνι προσκυνεῖται.
 ποῖος οὖν ἀθάρτης τολμήσειεν τὴν τοσοῦτου χρόνου ἀποστολικὴν
 τε καὶ πατρικὴν παράδοσιν ἀθετῆσαι ἢ μετασαλεῦσαι; μάλιστα
 10 τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε
 τὰς παραδόσεις ἃς παρελάβετε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι’ ἐπιστολῆς. P 502
 κὰν ἄγγελος ἔξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ’ ὃ παρελάβετε,
 ἀνάθεμα ἔστω.” (9) μεθ’ ὃν ἀπεκρίθη καὶ Θεόδωρος ὁ ζηλω-
 τῆς καὶ θερμοῦς τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχος, ὁ τῶν Στουδίου ἡγου-
 15 μενος, λέγων “μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατάστασιν ἐκκλησια-
 στικὴν. εἶρηκεν γὰρ ὁ ἀπόστολος, καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν
 ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεῦτερον προφήτας, τρίτον ποι-
 μένας καὶ διδασκάλους. οὐκ εἶπεν βασιλεῖς. σοὶ μὲν γὰρ ἡ πο-
 λιτικὴ κατάστασις ἐπιστεύθη καὶ τὸ στρατόπεδον. τούτων φρόν- B
 20 τίει, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἕασον ποιμέσι καὶ διδασκάλοις κατὰ τὸν
 θεῖον λόγον. εἰ δὲ μὴ βούλει προσέχειν τούτοις καὶ εἶναι μετὰ
 τῆς πίστεως ἡμῶν, κὰν ἄγγελος ἔξ οὐρανοῦ κατελθὼν βουλη-

“omnino stabant, ac sic olim priscisque temporibus erectae erant. quod enim non est, neque stat atque consistit, quomodo deiici ac cadere potest?” (8) tum reliquis episcopis istiusmodi ad haeresis eversionem obiectantibus, sacratissimus vir Euthymius Sardinum episcopus libera voce sumptaque fiducia ait “quo ex tempore Christus in terras venit, ad hanc nostram aetatem, cum octingentorum annorum tempora decurrerint, ubique gentium Christi erectae effigies, isque in imagine adoratur. quis itaque sic prae fractae audaciae, qui tanti temporis apostolicam patrumque traditionem abrogare praesumat ac convellere, praesertim cum apostolus dicat (Thess. 2 14). itaque, fratres, state, et tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermonem sive per epistolam. vel si angelus de caelo evangelizaverit vobis praeter quod accepistis, anathema sit.” (9) post hunc respondit et Theodorus, aemulator ille fervensque rectae fidei defensor, Studii praefectus, ita loquens. “noli, imperator, ecclesiae statum ac tranquillitatem convellere. dixit enim apostolus (Eph. 4 1): et alios quidem posuit deus in ecclesia, primum apostolos, deinde prophetas, tertio pastores atque doctores. non dixit imperatores aut reges. nam tibi quidem civilis tranquillitas concredita est ac exercitus. horum curam habe, ac ecclesiam pastoribus ac doctoribus, ut divino sancitum eloquio est, sine: sin minus placet ut his animum accommodes ac nostram teneas fidem, vel si angelus de caelo descendens evertere nos

Φείη παρατρέψαι ἡμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτι γε βασιλέως.”

10. Ὁ οὖν τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπερξέσας τῷ θυμῷ, καὶ λέντειον ὁ πιθηκὸς βρούξας, καὶ πάντας μεθ’ ὕβρεως ἀπελάσας, καὶ τὸν Νικηφόρον τὸν μέγαν τῆς πόλεως ἀπελάσας, ὡσαύτως καὶ Θεόδωρον τῶν Στουδίου ἑξορίσας, ἀντιχειροτονεῖ τὸν ἀπὸ σπαθαρίων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρῶν καὶ τῆς θυμέλης τὴν προσ-
C ηγορίαν ἐπειλημμένον. καὶ οὕτως ὁ ἀλιτῆριος καὶ θηριότροπος μᾶλλον ἢ θηριώνυμος, ἐπαρθεὶς κατὰ τῆς εὐσεβείας, μειζόνως ἐδίωκε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθει σφόδρα, μέχρι τοῦτον
 10 ἐνδίκως ἢ Φείη δίκη μετήλθεν. οὗ τὴν κακίστην γένεσιν καὶ μοχθηρίαν καὶ θεοστύγῃ προαίρεσιν καὶ δυσσέβειαν, καὶ μέντοι καὶ χαλεπὴν τοῦ βίου καταστροφὴν, ὁ θεσπέσιος Νικηφόρος διαρρηθὴν στηλιτεύων φάσκει “παρορᾷ Θεός, καὶ ἤρξεν καθ’ ἡμῶν ἄνθρωπος — οὐκ οἶδα εἰ ἄνθρωπον λέγειν χρὴ, ἀλλὰ μὴ θηρίον,
D καὶ θηρίων ἀγριώτερόν τε καὶ πικρότερον. (11) τί γὰρ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἑλεινότερον καὶ τῆς δυστυχίας ἀθλιώτερον; ἡλίκον κακὸν εἰς τὴν βασιλείαν εἰσεκώμασεν! διφυῆς μὲν τὸ γένος καὶ μισοβάρβαρος, πολυειδῆς δὲ τὸν τρόπον καὶ ἀνελεύθερος καὶ τὴν γνώμην ἀστάθερος.”

20

6 τῶν P 10 μέχρι οὗ τοῦτον C 12 μὲν γε τὴν γ. C 15 εἰ
 add C 16 καὶ τῶν θ. C 18 βασιλεῖον ἀρχὴν εἰσεκ. C
 20 ἀστάθερος P

voluerit, nihil ei nos dicto audientes scias, tantum abest ut imperatori.”

10. His itaque tyrannus auditis, iraque supra modum exaestuans, leonisque in morem rugiens, qui simia esset, eiectis omnibus procacibus verbis, magnoque Nicephoro urbe expulso ac similiter Theodoro Studita in exilium pulso, Theodotum Cassiteram exspatharium, virum a thymele scenaque nomen adeptum, ecclesiae praeficit; inque eum modum scelestissimus ille, moribus potius quam nomine bestiam praefereus, adversus pietatem elatus ecclesiam dei maioribus animis persequabatur, eamque vehementius expugnabat, donec iuste eum divina ulta iustitia est. cuius ortum pessimum et pravitatem deoque exosum animum ac impietatem, sed et vitae exitum funestissimum, diserte divinus Nicephorus sugillans ac traducens ait “despicit deus, imperatque adversum nos homo, quem nescio hominemne dicere deceat et non bestiam, interque bestias maiori praestantem feritate cunctisque acerbiorum.” (11) quid enim hac calamitate miserabilius infortunioque infaustius? quantum malum in imperium invasit? duplici satus homo prosapia ac mixobarbarus, indole animoque varius ac illiberalis, sensuque mentis instabilis, quod ad proximum quidem illi attinet genus vulgoque exploratum.

Τὸ μὲν οὖν προσεχῶς αὐτῷ ὑπηργμένον καὶ πολυγνώριμον, ἐκ γὰρ τῆς Ἀρμενίων ὠρμῆτο γῆς, ὅθεν εἰπεῖν τὸ δύστροπον καὶ κακότητες. τὸ δὲ πορρωτάτω καὶ παλαιὸν τυγγάνον, καθὰ τῶν πρεσβυτέρων ἔξιτοροῦσί τινες, οἳ τὰ ἐκείνου καὶ τῶν ἐκείνου πα-
 5 τέρων ἐκ πολλοῦ παραδοθέντα ἴσασιν, οὐδ' ἐντεῦθεν καθαρῶς ποθεν ἐκπεφυκέναι, εἴπερ ἐκ τῆς Ἀσσυρίων φυλῆς κακίστην παρα-
 φυάδα ἐκδῶναι, ἕξ ὧν τὸ πατρῶον ἐπεφήμιζεν αἷμα. κατήχθη γὰρ ἐκ τῶν Σαναχηρείμ παιδῶν, ὃς δὴ τῶν Ἀσσυρίων ἤρξε ποτε P 503
 καὶ ὑπὸ τῶν φόντων καιρίαν τὴν πληγὴν ἐδέδεκτο· καὶ γὰρ οἳ γε
 10 φονίας δεξιᾶς τῷ γεννήτορι ἐπαντείναντο, τῷ πατραλώφῳ λύθρφ ἐμμολυνόμενοι, αὐτόχειρές τε τῆς σφαγῆς τοῦ τεκόντος γενόμενοι αὐτίκα πρὸς τοῖς χωρίοις τῶν Ἀρμενίων φυγάδες οἰχόμενοι ἀνα-
 σῶζονται. τούτου δὲ τοῦ πατροφόνου σπόρου κατὰ τὴν ἡμετέραν γενεὰν πικρῶς τηρηθεὶς καὶ παραβλαστήσας ἀνδροφόνος καρπός,
 15 οὐκ οἶδ' ὅθεν Ῥωμαίων τοῦτο κατακριθὲν τὸ δεινὸν ἐκεκλήρωτο. ὃς εἰς τόδε τὸ φῶς οἷς οἶδεν ὁ ἀνασχόμενος κρίμασι προαχθεὶς πονηροῖς καὶ ὀλεθροῖς ἐντρέφεται καὶ συναυξέται ἤθησί τε καὶ B
 πράξειςιν.

12. Ἐκ τῆς Ἀσσυρίων γοῦν λεαίνης καὶ τῆς Ἀρμενίας
 20 παρδάλεως ἑτεροθαλῆς σύνθετόν τε καὶ ἀλλόκοτον τίγριδος εἶδος

1 ὑπηργμένος καὶ πολλοῖς γνώριμος C 2 γῆς—τὸ δὲ om C
 5 παραδοθέντων P καθαρὸς ποθεν ἐκπέφυκεν P, et mox
 κακίστης παραφυάδος ἐκφήναι. 8 παιδῶν add C 9 εἶγε P
 10 ἐπαντείναντι P πατρῶφ C 11 τῆς σφαγῆς add C
 12 ἀσχόμενοι P, ἀχόμενοι C 13 τοῦ add C 14 τηρηθέν-
 τος P παραβλαστήσας C 15 κατακριθεὶς P 17 συναυλι-
 ζεται C 18 πράγμασιν P 20 ἑτεροθαλῆς P

Ex Armenia namque oriundus erat, unde illa ei morum pravitas ac malignitas. longe vero remotius illud ac antiquum, quemadmodum seniores quidam referunt, qui olim tradita de illo eiusque maioribus sciunt, nec in hos pure suos natales refert, siquidem ex Assyriorum gentis nequissimo stolone natus est, ex quibus paterna eum stirpe genus trahere fama est. ex Sennacherib enim sobole ducit originem, qui cum imperio olim Assyriis praefuit, et ab iis quos sustulerat letale vulnus accepit, quique adeo cruentas dexteris patri intentassent, parricidaliquè cruore polluti essent, suisque ipsi manibus parentem occidissent, confestim ad Armeniorum se loca fugitivi recepere. ex hoc porro parricidiali ad nostram usque aetatem, malo fato, servato semine, qua noxa nescio, istud Romano imperio constitutum malum ac consecutum. is nimirum in hanc lucem susceptus, quibus is ipse qui sustinet novit iudiciis, pessimis noxiisque moribus educatur atque actibus.

12. Ex Assyriorum itaque leaena Armeniaque pardali, diverso germine, compositumque ac monstrosum tigridis genus, ex notha adulteri-
 Theophranes contin. 49

ἐκ νόθου καὶ κιβδήλου ἐξέφυ γονῆς, Ἀρμένιον ἢ Ἀσσύριον εἰδε-
 χθεσιέρας, καὶ Λέων μὲν τὴν προσηγορίαν, λέοντος δὲ τὸ μὲν
 ἄρπακτικὸν εἰς τὸ ἀσφαλὲς κεκτημένος, τὸ δὲ ἑλευθέριον οὐδαμῶς
 προσιέμενος, χαμαιλέων δέ, ὡσπερ οὖν τὸ εἶδος, οὕτως καὶ τῆς
 ψυχῆς τὸ πολυμορφον, διὰ τὸ τοῦ γένους ὑπουλὸν τε καὶ ὑφαλόν, 5
 ἐξ ὧν ἐμεγαλαύχει τῆς δυστροπίας καὶ τοῦ δόλον τὸ κεκρυμμένον
 καὶ ἀνεξαγόρευτον. καὶ γὰρ ἐμηχανῶτο λανθάνειν τὸ ἐνδομυχοῦν
C τῆς γνώμης σκοτεινὸν καὶ παλίμβολον καὶ πρὸς τὸ βλάπτειν ἐπιρ-
 ρεπές. καὶ πῶς ἦν ἐκπεπονημένον αὐτῷ καὶ ἐπιτετηδευμένον μὴ
 ποτε συμφωνήσειν καρδίαν τοῖς χεῖλαις, ὡς ἕτερα μὲν μελετῶν 10
 κατὰ νοῦν, ἄλλα δὲ προσφέρειν ἐν τῷ στόματι. ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον
 γὰρ ἀφιλοθέας καὶ πονηρίας ἐξώκειλεν ὁ βίος αὐτοῦ ὥστε καὶ
 δυσφωρότατον καὶ δυσκατάληπτον αὐτοῦ τὴν δαιμονιώδη γνώμην
 καὶ ποιηρίαν τοῖς πᾶσι γενέσθαι κατάδηλον. ἐπεὶ οὖν τῆς βυσι-
 λείου ἀρχῆς, μᾶλλον δὲ τυραννίδος θεοῦ συγχωρήσει λαβύμενος 15
 κατὰ τῆς ἀμωμήτου πίστεως ὅλον ἐχέει τὸν θυμὸν καὶ τὸν δόλον,
 καὶ ἀμιλλᾶται κατὰ πάντα τὸν πρὸ αὐτοῦ δυσσεβῆ Κοπρώνυμον,
D καὶ ὡσαύτως μιαιοῖς τισὶ καὶ παμπονήροις ἀνθρώποις τὸ πᾶν τῆς
 ζωῆς καταπιστεύει, ἀσελγέσι τε καὶ ἐπὶ βίον αἰσχροῦτητι βεβημέ-
 νοις καὶ κατεφθαρμένοις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, γόησι καὶ φαρ- 20

1 καὶ ἀμιβδήλης ἐξέφυεν υἱὸς Ἀρμένιος ἢ Ἀσσύριος εἰδεχθέστερος
 P an Ἀρμενίων ἢ Ἀσσυρίων? 2 τὸ μὲν add C 6 ἐξ—κε-
 κρυμμένον καὶ om P 7 μηχανῶται P 8 παλίμβουλον P
 ἐπιτερεπές P 10 συμφωνήσει καρδία P 11 προσφέρειν CP
 τῷ et ἀλλ' om C 12 καὶ post ὥστε add C 13 δυσφάρα-
 τον οὐσαν? 14 τοῖς] αὐτοῖς C κατάδηλον om C ἐπεὶ—
 ἀρχῆς add C 20 καὶ post βεβημένους add C

naque sinceraque enatus filius, Armenius an Assyrius, foeda magis spe-
 cie oreque; ac leonis quidem nomen sortitus, leonis vim illam rapacem
 adeptus est, nihil quicquam admissio quod eius liberale est, chamaeleon
 vero, uti specie vultuque, sed et multiplici forma animi, ob gentis oc-
 cultam fraudem pressumque dolum ac animum se nihil explicantem. et-
 enim molitur ut quod illi tenebrosum ac versipelle intus animi est, no-
 cendique arte industrium solersque, id vero lateat. equa ratione in
 hoc studium operamque contulerat, ut nunquam cordi atque labiis con-
 veniret? ut nimirum alia mente agigaret, alia ore proferret. enimvero
 ad tantam eius vita impietatem devecta est ac nequitiam, ac daemoniaca
 mens eius ac nequitia aegre ipsa deprehensibilis ac animadversa cunctis
 manifesta fieret. quinimmo dei indulgentia tyrannidem semel adeptus,
 furor omnem dolumque effundit adversus immaculatam fidem, certat-
 que per omnia imitari impium Copronymum illo superiorem; parique
 illi facinore, impuris quibusdam scelestissimisque hominibus vitae omnes
 rationes concredit, lascivis ac turpi vita celebratis, animo corporeque
 corruptis, praestigiatoribus, veneficis, seductoribus, nulloque non vitii

μακοῖς καὶ λιοπλάνοις, καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἀσκήσασι καὶ ἀπαξ-
 απλῶς τὴν Χριστιανῶν ἠρηγμένοις Θεοσέβειαν. (13) καὶ δὴ
 τοῦτους ἀσπασίως εἰσοικλίζεται καὶ περιπτύσσεται, καὶ ὑποκύπτει
 ταῖς ματαιοῖς αὐτῶν καὶ ψυχοφθόροις διδασκαῖς καὶ μνήσεσιν, καὶ
 5 οἷα τῆς ἀμαρτίας ἀνδράποδον ἕξανδραποδιλίζεται, καὶ τῷ ἀγκίστρῳ
 τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας δελεασθεὶς ὁ παρούπεστος δευνῶς περι-
 πείρεται. τρία γὰρ αὐτῷ προῦθηκαν τὰ ὑπεσχημένα, τῆς ἀκρι- P 504
 βούς πίστεως ἡμῶν καὶ ὁρθοδόξου τὴν ἄρησιν, τῶν θείων εἰκό-
 νων τὴν καθάρσειν, τῶν εὐσεβοῦντων τὴν δλώξιν· “καὶ οὕτως εἰς
 10 ἄκρον ἐδημερίας ἐλάσεις” φησὶν, “ὡς καὶ ἐπὶ πλεῖστον καὶ μήκι-
 στον χρόνον τὴν παροῦσαν ζωὴν, εἰ καὶ τις ἄλλος, διανύσαι.”

14. Ταύταις οὖν καὶ ταῖς τοιαύταις ὀλεθροῖς φενακισθεὶς
 ἀπάταις ὁ ματαιόφρων καὶ κτηνώδης, καὶ καθάπερ ἦν εἰδεχθῆς
 καὶ δυσέντευκτος καὶ τῇ ἰδέᾳ αἰσχροτέρως (εἰ γὰρ καὶ λέοντιαν
 15 τοῦνομα, πιθήκειον τὸ βλεπόμενον), γίνεται φαυλότερος τὸν τρό-
 πον, σοβαρώτερος τὸ ἦθος, θηριωδέστερος τὴν γνώμην, ἀτίθασ- B
 σος τὴν ὁρμὴν, ἀκάθεκτος καὶ ἀνυπόστατος καὶ ἀλογιστότερός τε
 καὶ ἐμβριδέστερος καὶ τυραννικώτερος. (15) ἀναπτρωθεὶς γὰρ
 ὁ δέλιαιος καὶ ταλαίπωρος τῇ ψευδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῶν ἀλι-
 20 τηρίων ἐκείνων, οὕτως ἐπανατείνεται ταχὺ τὸν πόλεμον. καὶ πρῶ-

5 ματαιοῖς αὐτῶν καὶ add C 5 ὄλον P 6 παράπτυστος
 vel παράπτυστος margo P 7 τοῦ ὑπεσχημένου P 10 μήκι-
 στον C, μείζονα P 11 διανύσης, εἰ καὶ τις ἄλλος P
 13 ἀπάταις φενακισθεὶς P 14 τῇ ἰδέᾳ] τὴν θείαν C 15 γί-
 νεται καὶ φ. P 17 ἀκάθεκτος P τε add C

genere ac malitia exultis, atque ut semel dicam, qui Christianam pie-
 tatem fidemque negaverint. (13) ac sane eos lubens necessarios asciscit
 ac amplexatur, eorumque exitiosis doctrinis ac initiationibus animum
 submittit; et velut peccati servus, iis mancipatur, uncoque seductionis
 ac improbitatis captus vir execrabilis dire transigitur. tria enim pro-
 posita, quibus promissionis compos efficeretur, ut nempe exactam fidem
 nostram ac orthodoxam negaret, divinas aboleret imagines, piis persecu-
 tionem moveret; quae si ei praestita essent, ad felicitatis summum api-
 cem evaderet, ac si quis alius, in longiores annos huiusce temporis vi-
 tam produceret.

14. Hisce itaque eiusque generis exitiosis seductionibus deceptus
 dementis vir animi ac pecunius, atque ut foedo aspectu erat, adeunti-
 bus difficilis, orisque specie turpior. etsi enim ei leonis nomen, simia
 erat quod obiectum oculis erat: maiori pravitate mores, insolentior ani-
 mus, mente plurimum ferina, intractabili impetu, immundus, importabilis,
 inconsultior, severitate asperior, tyranni moribus truculentior. (15) elat-
 sus itaque miser ac calamitosus falsis scelestissimorum illorum vaticiniis
 ac insidiis, sic bellum cito aggreditur. ac primum quidem linguam deo

τον μὲν κειῖ κατὰ τῶν ἱερῶν δογματίων ἡμῶν τὴν Θεομάχον αὐ-
 τοῦ γλῶσσαν, ἔπειτα δὲ ζηλοῖ κἀνταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κο-
 πρώνυμον Κόνωνα· καὶ συναθροίσας ὁμοίως ἐκείνῳ πονηρόν τε
 καὶ ἀγροτῶδες συνακτήριον, μᾶλλον δὲ Ἰουδαϊκὸν συνέδριον, ᾧ
 C καὶ σύνοδος καὶ πρόεδρος ὁ ἐξέριστος γενόμενος, ὁρᾷται πάλιν 5
 ἐν καῖῷ κυρίου τὸ βδέλλυγμα τῆς ξερωμώσεως, καὶ ἀνοίγεται στόμα
 λαλοῦν μεγάλα κατὰ τῆς δόξης κυρίου καὶ κατὰ τῆς θείας οἰκονο-
 μίας μεγαλορρημονοῦν καὶ ἀλαζονεύμενον. καὶ οὕτως ὁ δεύτερος
 Καϊάφας μετὰ τῆς χριστομάχου σείρας ἐκείνης πολλὰ καὶ μάταια
 κατὰ τῆς ἀληθείας κενολογήσας καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῆς ἐκκλη- 10
 σίας ἀναστήλωσιν μίσει τῷ εἰς Χριστὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ θεράπον-
 τας, ἐπειδὴ βαρὺς ἦν αὐτῷ Χριστὸς καὶ ἐν εἰκόνι βλεπόμενος καὶ
 D ἐπὶ μνήμης φερόμενος, καὶ οἱ τούτου φίλοι τε καὶ δούλοι. (16) διὸ
 δὴ καὶ ἀνοηταίων κατεφλῦρει πᾶσαν εἰκονικὴν ἀναστήλωσιν
 ἀπόβλητον εἶναι τῇ θείᾳ γραφῇ καὶ λίαν ἀγνώριστον. τί οὖν πρὸς 15
 ταῦτα φησεῖν τις; ὅτι σοφίας Θεοῦ ἀδιέξεταστοὶ λόγοι, καὶ ὁ
 μωρὸς μωρὰ λαλήσει. ἁμαθὴς γὰρ σφόδρα καὶ ληρώδης ὑπάρ-
 χων οὐκ ἴδει πάντως τὰ χρυσότευκτα ἐκεῖνα Χερουβίμ, ἅπερ ὁ
 ἱεροφάντης Μωϋσῆς Θεοῦ προστεταχότος ἐτεκτίνατο καὶ ἡ παλαιὰ
 καὶ ἔνομος σκηνὴ καθ' ὑπερθεὶν τῆς κιβωτοῦ ἔφερεν, ἃ δὴ οὐ παρὰ 20
 Ἰουδαίους μόνον δεδόξαστο, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ὁ κῆρυξ Χε-

21 θείων P	αὐτοῦ om C	3 Κοπρώνυμον Κόνωνα]	Κων- σταντίνον C	ὁμοίως ἀθροίσας C	4 ἐργαστήριον C
ᾧ Hasius, ὁ C,	ὁς P	7 θείας add C			11 μισεῖ τε Χρι- στον P
	12 καὶ ante ἐν add C				13 ἐπιφερόμενος P
16 φησὶ C	ὁ om C	18 χρυσότευκτα C			21 δεδόξασται P

pugnantem adversus divina nostra dogmata movet; ac tum hic quoque impiissimum Copronymum Cononem aemulatur, similique illi ratione circumforaneum cogit conventum seu potius Iudæicum concilium; cui etiam funestissimus homo consessor praesessorque ac praeses effectus abominatio desolationis in templo domini denuo conspicitur, aperiturque os magna loquens adversus domini gloriam, grandiaque promens ac superbiens adversus dispensationem. sicque alter Caiphas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac vana adversus veritatem obganians, sacras omnes in ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in Christum eiusque servos exagitat; quippe cui gravis ad videndum in imagine Christus ac memoria ferendum, quique eius amici ac servi essent. (16) quamobrem etiam dementi animo nugatur imaginum omnem erectionem sacris literis improbatam esse iisque valde ignotam. ad haec igitur quid quis dicat ac responderit? nempe inscrutabiles esse divinae sapientiae sermones et stultum stulta locuturum. cum enim valde rudis esset et imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos illos Cherubim noverat, quos divinorum interpres Moses dei praecepto fabricatus est; vetusque illud ac legale tabernaculum subtus arcam ferebat, quae non solum apud Iudaeos gloriam habebant ac claritatem, sed quae etiam gratiae praeco

ροσβίμ δόξης ἀποκαλεῖ σαφῶς ἦτοι τὰ δεδοξασμένα. ἔτι γε μὴν P 505
καὶ ὅσα ἢ Σολομῶντος κατεσκεύασε σοφία καὶ τῷ Θεοπειῶν Ἰεζε-
κιήλ ὤπται, καὶ εἴ τι τοιοῦτον κατὰ τὰς ἱερὰς βίβλους ἰστόρηται
καὶ τετμήται, ἄπερ οὐ πέφρικεν ὁ ἄθλιος καὶ βέβηλος ἐν εἰδώλων
5 μοῖρα θεῖναι, ὡς ἀθετεῖν μῦλλον ἢ προσίεσθαι τὰς Θεοπνεύστους
γραφὰς προελόμενος· ἐξ ὧν λοιπὸν καὶ Ἰουδαίων ἀπιστότερος καὶ
ἀγνωμονέστερος εἰκότως νομισθεῖται σὺν τοῖς ἁμόφορσιν αὐτοῦ.
ἄξια γὰρ ὡς ἀληθῶς τῆς ἑαυτῶν βδελυρίας ἀπιστίας τε καὶ ἀλο-
γίας φρονήσαντες καὶ ἐκφωνήσαντες. (17) καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ
10 κἀνατυῖθα προφανῶς ἀπομάχονται, ὃς λαβὼν ὀδόνην λαμπρὰν B
καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον καὶ ὑπέρκαλον ἐναπομαζύμενος θεῖον εἶδος
ἐκπέμπει πιστῶς αἰτήσαντι τῷ τῶν Ἑδιστηνῶν ἡγεμόνι Ἀδγάρω.
ἐξ ἐκεῖνου δὲ μέγρι καὶ τήμερον ἀποστολικῇ παραδόσει καὶ εἰση-
γήσει, γνώσεώς τε καὶ μνήμης ἔνεκεν ὧν ὑπὲρ ἡμῶν ἔδρασέ τε καὶ
15 πέπονθε Χριστός, καθὺ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς τῶν εὐαγγελίων
δέλοις ἀνιστόρηται, σεβασμῶς ἐκτυποῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν,
κἂν οἱ χριστομάχοι διαρρήγνυνται. (18) καὶ μέντοι πρὸς τούτοις
παράδοσις καὶ λόγος ἐχόμενος πειθοῦς καὶ μέχρις ἡμῶν κάτεισι, C
τὸν θεῖον εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι διαγράφαι τὸν κύριον
20 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, πρὸς δὲ καὶ τὴν πανάχατον αὐτοῦ μη-

1 τῷ δεδοξασμένῳ P 4 οὐκ ἔφριξεν P 5 ἀθετεῖν P
προίεσθαι CP 6 θείας P 8 ὡς ἀληθῶς add C 11 καὶ
add C 12 ἐκπέμπει τῷ πιστῶς P 13 καὶ μέγρι C
14 ἔνεκα ὧν περ ἔδρασέ P 15 ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις
ἀνιστορεῖται P 18 καταντήσας P 20 Ἰησοῦν Χριστόν om C
ἄχατον P

Cherubim gloriae (id est glorificata) aperte nuncupat. praeterea etiam quaecumque fabricata est Salomonis sapientia divinoque Ezechieli conspecta sunt, ac si quid huiusmodi in sacris libris narratur honorique habetur; quae miser ille profanusque idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinas potius spernere scripturas ac abrogare seu prodero constitutum esset. unde cum ipsis quoque Iudaeis maiori infidelitate maiorque vincens improbitate merito censendus sit, cum sodalibus suis, dum scilicet sua digna perdita impudentia ac infidelitate, rationisque carentia sensere fidemque eam edidere. (17) etenim hic quoque aperte Christo pugnant. is namque accepto praenitido linteo, omnem vincente nitorem decoremque, divina sua expressa forma, Augaro Edessenorum regulo fidei devotione petenti munus destinavit; quo ex tempore hactenusque apostolica traditione atque doctrina, ad ea cognoscenda ac memoria tenenda quae Christus tum egit tum passus est, uti etiam in sacris conscripta evangelii exstant, venerabiliter effingimus ac adoramus, Christi licet hostes rumpantur. (18) ad haec enim veritas traditio est nec fide carens narratio, quae ad nos usque devenit, pinxisse nimirum in imagine divinum Lucam evangelistam dominum nostrum Iesum Christum

τέρα, καὶ τὰς ἱεροτυπίας ταύτας διαφυλάσσειν τὴν Ῥωμαίων πόλιν. τί δὲ δεῖ λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς ἰστώρησάν τινες οἱ αὐτόθι γινόμενοι, ὡς πλεῖστα μέχρι τῆς δευροπιστώως καὶ εὐλαβῶς ἱερογραφίας ἐκ παλαιῶ δι' ἀκριβείας ἀνεστηλωμένας σεμνῶς περιέποντες προσκυνοῦσιν; ὡσαύτως δὲ πάλιν 5
 D ἀναγράφεται ὅτι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν ἀποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἡ πεποίηκεν ὁ Χριστὸς θαύματα, πρῶτον τὴν θείαν μεταμόρφωσιν ἔξεικόνισαντες Ῥωμαίοις παραδεδώκασι, καθὼς καὶ ᾠφθη Μωσῆ καὶ Ἡλία ἐν μέσῳ τοῖς ἁγίοις προφήταις· ἡ δὲ καὶ μέχρι τοῦ νῦν 10 σῶζεται.

19. Πῶς οὖν ἀντιβλέπουσιν οἱ ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ἀδόκον καὶ ὀρώμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαῦμα, τὸ ἐν τῇ πόλει τῇ καλουμένῃ Αὐδῆ; ὄνπερ γὰρ ἐπιπεριούσης κατὰ τὸν τῆδε βίον οἱ ἀπόστολοι ἐδομήσαντο. 15
 P 506 πολλοὶ γὰρ τεθῆναι προσκυνούμενον εὐλαβῶς καὶ τιμώμενον τὸ ἀχειρότευκτον ἐκεῖνο καὶ σεβάσιμον ἀπεικόνισμα, πλαξὶ τετυπωμένον λαμπραῖς καὶ διανγέσι, καὶ διὰ βάθους κεχωρηκὸς ὄλου· ὁ δὲ καὶ τινες τῶν δυσμενῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι

1 φυλάσσειν P 3 πλείστας margo P 4 πιστώως add C
 δι' ἀξίας P 8 ὁ θεός C πρῶτα τῆς φάσης μεταμορφώ-
 σεως C 9 καθὰ ᾠφθη P 10 δὲ add C 14 τῇ πόλει
 add C 15 τόνδε τὸν P 16 εὐλαβῶς add C 18 ὄλων C
 19 καὶ om C ἀπαχειροῦν περασθέντες διεξέσαν μαρτυρῶς,
 ἀλλὰ διήμαρτον μάλα τῆς ἀνοσίῳν ἐγγειρήσεως C, ommissis ὄσφ —
 ἐξέλαμπον.

ac praeterea intemeratam ipsius matrem, hasque sacras imagines ac effigies urbem Romam servare. quid vero necesse dicere de reliquis, quae sunt Hierosolymis, quemadmodum eas quidam illo profecti lustravere; quas plurimas hactenus omnique veneratione sacras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, religiose venerantes adorant. similiter vero rursum scriptum est apostolorum principes Petrum et Paulum, cum dei magnalia Romae praedicerent editaque a Christo miracula, divinam primum transformationem pictam expressam imagine Romanis tradidisse; qua ratione Mosi Eliaeque, sanctis prophetis, in ipsorum medio conspicua elegit; quae et etiamnum servatur.

19. Quanam igitur ratione increduli improbique homines ac ingrati oculos obvertent, conspicientque quo in hanc usque diem in templo sanctae dei genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe quam Lyddam vocant. aedem hanc sacram excitantur apostoli, cum beata virgo adhuc vita hac superstes esset. multi enim viderunt, quod venerationi habetur ac colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, praenitidis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. illud nimirum cum Graecorum quidam Iudaeorum

σπουδάσαντες ἐματαιώθησαν ἀποτυγχόντες τῆς ἀτόπου αὐτῶν ἐγχειρήσεως. ὅσω γὰρ αὐτοὶ τὸ ἐκτίπωμα ἔξουν, πλειοτέρως ἔξέλαμπον. οὐδὲν γὰρ ἤττον ἐπὶ σχήματος ἔστηκεν ἢ μορφῇ, εἰδύς τε καὶ στολὴν καὶ τᾶλλα τῆς Θεάς ἀνεξάλειπτα καὶ ἀλῶβητα δια-
 5 σῶζουσα. ἱστορεῖται γὰρ ὅτι οἱ ἄγιοι ἀπόστολοι ὑποσχέσει τῆς Β
 πανάγνου Θεοτόκου ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνήγειραν· καὶ αὐτῆς εἰς Θεὸν τοῦ ναοῦ τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσελθούσης καὶ εἰς ἓνα τῶν κίωνων σταθεύσης εὐρεθῆναι ἐν τῷ κίονι τὸ ἐκτίπωμα αὐτῆς· ᾧ καὶ πολλὰ βιασάμενοι, ὡς εἴρηται, Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι οὐκ
 10 ἴαχυσαν ἀποξέσαι.

20. Ὅτι δὲ ἀρχαιοτάτη τούτων ἡ ποιήσις καὶ παράδοσις, μάρτυς μὲν καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Θεὸς ἀνδριάς ὃν ἔσκαπεν ἡ αἰμόρρονος γυνὴ τῷ θεραπευτῇ Χριστῷ παρὰ τῷ ἑαυτῆς οἴκῳ, στήλην ἑναργεστάτην καὶ ἀπαράγραπτον κήρυκα τοῦ εἰς αὐτὴν C
 15 γεγονότος θαύματος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὴν θαυματουργηθὲν παράδοξον δημοσιεύουσα· περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοῖς εἰκονοτύποις διδάσκαλος Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ μνημονεύσας τὰ τελούμενα θαύματα παρὰ τῆς ἐκεῖθεν φρομίνης ἱερᾶς καὶ Θεοβλάστου πύας, καὶ ὡς ἦν ὑπασιν ἀλεξίκακον
 20 ἐπικούρημα, ἐπάγει φάσκων ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων τὰς εἰκόνας

5 ἱστορεῖται — 10 ἀποξέσαι] ἱστορεῖται γὰρ ὑποσχέσει τῆς πανάγνου παρθένου τῇ πρὸς τοὺς ἀποστόλους αὐτόματον ἀναδοθῆναι τὸ σεβάσιμον τουτὶ χρῆμα C 7 ἐν P 11 Ὅτι — παράδοσις add C 13 αὐτῆς P 14 εἰς αὐτὴν γεγονότος om C 17 εἰκονομάχοις C τῇ add C 20 ἐπήγαγε C

infensi Christo eradere conati essent, frustrato absurdo conatu evan-
 nuere. quanto enim effigiem radebant, tanto illa maiori luce radioque
 clariori splendebat. mansit enim nihilominus in eadem forma atque ha-
 bitu. oris species ac vestitus, quaeque reliqua in oculos incurrunt, nihil
 oblita nullaque labe integra illi constiterunt. narrant enim quod cum
 sancti apostoli, sanctissimae dei genitricis pollicitatione freti, sub eius
 nominis invocatione templum excitassent, ipsaque eorum rogatu lustrandi
 causa templum ingressa in una columnarum stetisset, expressam ipsius
 effigiem in columna inventam esse; quam Graeci Iudaeique nulla quan-
 tavis, uti dictum est, illis adhibita vi eradere potuere.

20. Testis quidem etiam praeter alia divina statua, quam mulier
 sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo iuxta aedes suas gratitu-
 dinis monumento statuit, apertissimum sane titulum sincerissimaeque
 veritatis praeconem exhibiti in ipsa miraculi, inauditum in ipsa patra-
 tum divinum signum ac prodigium in futuras longe generationes evul-
 gans; cuius et magnus apud imaginum effictores magister Eusebius, in
 ecclesiastica historia mentione facta, memoratisque miraculis quae ad
 sacram divinoque germine illic enascentem herbam fierent, esseque illam
 cunctis auxilium praesens atque malorum depultricem, subiungit dicens

Πέτρον καὶ Παύλον καὶ αὐτοῦ δὲ Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γρα-
 D φαῖς σωζομένης ἱστορήσαμεν. (21) μάρτυς δὲ καὶ ἡ ὄψις, δι-
 δάσκαλος ἀνευδής. τό τε μῆκος τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσι καὶ
 τῶν σεπτῶν ναῶν ἢ κτίσις. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀνέκαθεν ἱερῶν σκευῶν
 παρὰ τῶν εὐσεβούντων ἢ ποιήσις καὶ ἀφιέρωσις ἄπειρος τῷ πλή- 5
 θει τυγχάνουσα. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πτυχαὶ τῶν ἁγίων
 εὐαγγελίων τοὺς ἱεροὺς τύπους ἕξωθεν φέροσσαι ὑπὸ πάντων πι-
 στῶν σεπτῶς προσκυνουμένους, οἳ τε θεῖοι κίονες καὶ αἱ σωλαῖαι
 καλούμεναι, αἱ τὸ σεβάσιμον τοῦ ἱεροῦ διατειχίζουσι θυσιαστη-
 ρίου. καὶ γὰρ οὐδενὶ ἑτέρῳ λόγῳ ἢ τοῦ προσκυνεῖσθαι πάντως 10
 P 507 εἶνεκα ἅμα τῷ συμπαρακειμένῳ τοῦ σταυροῦ τύπῳ εὐσεβοῦς ἀρχή-
 θεν ἐνταῦθα καθιστόρηται.

22. Ἄλλ' ὁ γε θηριώννημος καὶ λεοντότροπος ταῦτα παρα-
 γραψάμενος πάντα ἔσπευδεν ὅτι μάλιστα πᾶσαν θείαν εἰκόνα ἀπο-
 στρέφειν καὶ λήθη βαθεία παραπέμπειν. ταύτη τοι θεομαχῶν 15
 ἐπὶ δήμου τοιαῦτα κατατολήσας ὁ ἐμβρόντητος παρρησιάζεται,
 λέγων "ὡσπερ ἐκ τῶν ὄψων ὑμῶν, ἀδελφοί, τὰς εἰκόνας ἕξω-
 λοθρεύσαμεν, οὕτω δὴ καὶ ἐκ τῶν ψυχῶν ὑμῶν περιαιρήσειν
 ἡμεῖς ὡς θεοῦ καὶ τοῦ βασιλέως δοῦλοι καὶ φίλοι σπονδάσατε."
 καὶ γὰρ ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοή- 20

1 καὶ δι' αὐτοῦ δὴ C 3 μίκιστον C 4 δὲ om C 5 ἡ add C
 6 οὐ μὴν δὲ C, μὴν P τῶν ἁγίων εὐαγγελίων om C
 7 φέροσαι παρὰ χριστιανοῖς τῷ εὐαγγελίῳ προσκυν. C θ ἂ C
 10 τούτῳ προσκυνεῖσθαι πάντων P 11 ἀλλὰ C, om P
 12 καθιστῶνται P 13 καὶ om C 14 εἰκόνα om P, qui
 post παραπέμπειν add γραφὴν 17 ὡσπερ οὖν ἐκ C ἀδελφοί
 — 19 βασιλέως add C

(lib. 7 c. 18) apostolorum Petri et Pauli imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus pictas, quae etiamnum exstarent vidisse. (21) testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est ipsa quoque venerabilium sacrarum aedium structura. praeterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiquis temporibus, pia fidelium sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. sacrorum etiam evangeliorum tabulae, quae sacras exteriorum formas ac figuras, cunctorum fidelium venerationi expositas iisque cultas, ferant. divinae item columnae, et quas soleas vocant, quibus sacri altaris venerabilis locus quasi septo quodam intertingitur. etenim nulla alia ratione quam ut eis omnium causa pia veneratio adhibeatur, una cum adiacente crucis figura, a principio ibi constitutae sunt.

22. Enimvero hic nomine bestia leonisque moribus, cuncta haec nullius sibi auctoritatis ducens, quam maxime divinam omnem picturam amovere, oblivionisque profundo tradere, satagebat. quamobrem deo pugnans, publica concione, talia palam perdita audacia, homo vecors proloquitur, quasi nobis coram, velut servi et amici, sic rei incumbite. etenim stultus stulta loquetur (Isai. 32 6), et cor eius inania cogitabit

σει τοῦ συντελεῖν ἄνομα καὶ λαλεῖν πρὸς κύριον πλάνησιν. κἀν-
τεῦθεν τοίνυν τοὺς εὐρισκομένους ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τινος B
ἁγίου καὶ προσκυνοῦντας δειναῖς τιμωρίαις καὶ κολάσεσι κατεδί-
κασεν ὁ ἀλάστωρ καὶ αἰμοβόρος. καὶ οὕτω κρεωκοπούμενοι καθ' 3
5 ἐκάστην ἡμέραν καὶ καταθρόμενοι διεφθίροντο πανταχοῦ οἱ θεο-
σεβεῖς· καὶ πολλοὺς ἐνδόξους καὶ περιβλέπτο^ς πεφόνευκε.

23. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τῶν ὀρθοδοξούντων ἀπειδῶς καὶ
ἀπαύστως διεπράττετο· κατὰ δὲ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν εὐπορωτέ-
ρων ἄλλην πονηρὰν ἐπίνοιαν ὁ πονηρὸς καὶ παμμήχανος εὐρίσκει.
10 βουλόμενος γὰρ αὐτοὺς ἐλεινοὺς καὶ πένητας ἀπεργάσασθαι τί
ποιεῖ; αἰτίας αὐτοῦς ἀφύκτοις καὶ ἐγκλήμασι περιβάλλει, προ- C
φασιζόμενος προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, ἵνα τῷ δέει τῶν ἐγκλημά-
των πᾶσαν αὐτῶν τὴν οὐσίαν ἀναλογήσωσιν ὑπὲρ τῆς ἐκεῖθεν σω-
τηρίας. ἔστιν ὅτε δὲ καὶ συνεβίαζεν καθ' ὧν τινῶν ἀνδρικωτέρων
15 ἢ εὐφρεστέρων, βασκαίνων τῆς εὐανδρίας ἢ εὐφρίας αὐτοῖς, ὡς
νεωτερίσειν ὑποπτέυν. τινῶν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρτυεν,
ἄλλων δὲ τὰ μέλη ἠκρωτηρίαζεν· ἑτέροισι δεσμοῖς κατέχων μεθ' 3
ἡμέρας τινὰς τῷ θανάτῳ παρέπεμψεν. ἐξ ὧν ὑπῆρχε Μιχαὴλ ὁ

2 εἰκόνας P	3 καὶ προσκυνοῦντας add C	4 κρεονομού- μενοι C
5 καὶ om C	6 καὶ πολλ. —	πεφόνευκε] ἄν- θρωποι C
8 ἀπαύστως]	ἀπανθρώπως C	τῶν post καὶ add C
9 ἄλλην ἐπίνοιάν	τινα πονηρὰν ὁ C	ἐμχανή- σατο C
10 γὰρ post τί C	11 αἰτίοις P	προβάλλει P
13 ἀλογήσωσιν C	ἐκεῖθεν] οὐκείας C	14 ἐσθ' C
17 καὶ ἑτέροισι C	ἀνδρικώτερον ἢ εὐφρίας	αὐτῶν. τινῶν P
	18 τινὰς δεινῶς ἀνήρει, ἐξ C	

ut perficiat improba, et loquatur adversus dominum seductionem. hinc itaque qui inventi essent habere Christi, aut cuiusquam sanctorum imagines, diris suppliciiis ac tormentis, saeva Furia, cruentus homo addicebat: atque in eum modum concisi membris quotidie atque mactati pii viri ac religiosi, omni loco interibant: nec paucos viros claros ac spectabiles nece sustulit.

23. Atque haec quidem adversus orthodoxos nulla venia ac requie acerbis continue tyrannus exsequebatur: adversus autem viros equestris ac senatorii ordinis, nec non opulentiores, aliud nequam ipse nequissimus ac machinandi arte solertissimus commentum adinvenit. cum enim constitutum haberet ut eos miserabiles ac pauperes redderet, quidnam facit? inevitabilibus eos noxiis ac criminibus innectit, praetextens praetextus in peccatis, ut quorum rei agerentur, metu omnem suam substantiam, ut eo periculo liberi exirent, rata vice praestarent. erat quando vim simul inferret, maioribus adversus aliquos animis quam pro eorum ingenuitate. aliis quidem lumina effodiebat, aliorum membra putabat, alios in vinculis tenebat, quos post dies aliquot neci traditurus esset. e quorum numero erat Michael, excubitorum ordinis tum praefectum

D τὴν τοῦ ἔξκουβίτου τάγματος ἀρχὴν διέπων· διεβλήθη γὰρ τῷ βασιλεῖ ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευόμενος· ὃν εἰρκτῆ καὶ πέδαις εἶχε τηρούμενον. (24) τῆς δὲ γενεθλίου τοῦ σωτήρος ἡμῶν ἡμέρας ἐνστάσης τοῦτον ἠβουλήθη νυκτὶ ἀνελεῖν· κωλυθεὶς δὲ παρὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς διὰ τὴν ἑορτὴν εἴασεν αὐτόν. ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ 5 εἰρκτῇ ὦν, τοῦτο μεθῶν, πᾶσι τοῖς συμβούλοις τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐμήνυσεν ὡς εἰ μὴ σπουδάσῃτε ἔξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάντας ἡμᾶς καταμηνῶ τῷ βασιλεῖ. ἦν δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ τοῦ παλατιοῦ παπίας, συγγενὴς ὦν τοῦ Μιχαὴλ. οὗτοι τῇ νυκτὶ ὄπλι-
P 508 σθέντες, ἔνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, τοῦ παπίου ἀνοξάντος ὡς 10 ἱερεῖς μετὰ φελονίων εἰσῆλθον. τοῦ δὲ βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθόντος εἰσπηδήσαντες τὴν ἀνοσίαν αὐτοῦ ψυχὴν... ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν ᾧ οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασίλευκῶτων ἀνήρητο. (25) αὐτῇ δὲ τῇ ὥρῃ ἐν τῇ εἰρκτῇ ἀπέλθόντες ἐξάγουσι τὸν Μιχαὴλ καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ, ἀντὶ δεσμοφόρου στεφηφό-15 ρον, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸν τὸ τοῦ ψαλμωδοῦ λόγιον, τὸ
B ἐσπέρας ἀλλισθήσεται κλανθμός, καὶ εἰς τὸ πρῶτ' ἀγαλλίασις.

1 διεβλήθη — 13 παλατίῳ] εἰρκτῆ καὶ πέδαις τοῦτον εἶχε τηρούμενον, καὶ τὴν γενεθλίον ἐνστάσαν ἡμέραν τοῦ σωτήρος ἐκδεχόμενος διελεθεῖν καὶ οὕτως αὐτὸν διαχειρισασθαι. ἀλλὰ γε θεῖα ψήφω καὶ δορυφόρων ξίφει κρουσθηθεὶς αὐτὸς ἐνδίκως, μέσον τοῦ θείου ναοῦ τὴν πολλοὺς ἁγίους ναοὺς καὶ ψυχὰς καὶ σώματα λίαν ἀτιμάσασαν ψυχὴν ἀπορρήξας, εὐθὺς ἐπικουσιεῖται τῷ τῆς βασιλείας ὁ δεσμώτης διαδήματι, ὅς ἐν ἐλπίσιν ὦν τὴν στέρησιν (τοῦ βίου addit Hasius) ὑπομείναι στεφηφόρος ἀντὶ δεσμοφόρου καθίσταται. οὕτως οὖν καταστρέφει τὸν βέβηλον αὐτοῦ καὶ βαρβαρῶδη βίον, καὶ τὴν ἀνοσίαν καὶ παμπόνηρον ψυχὴν ἀπορρηγνύσιν ἐν τῷ παλατίῳ. C 13 ἀνήρητο — 17 ἀγαλλίασις] ἀνήρηται, γενόμενος πολυστόμου μαχαίρας ἔργον πικρὰν καὶ ὀλέθριον τῆς αἰσχίστης καὶ βδελυρῆς ζωῆς δέχεται τὴν περαιοσίαν,

agens. datum enim illi crimini erat apud imperatorem, quasi is in ipsam machinaretur; quem in carcere et nervo vincum servabat. (24) salvatoris itaque nostri natali instante die eius pervigilii nocte eum neci traditurus erat. obstante vero ob diei solennia coniuge interim ipsam dimisit. Michael in carcere constitutus, ubi rescivit, suis omnibus coniuratis indixit, "nisi ut me carcere eximatis oppido operam dederitis, vos omnes deferam imperatori." porro erat cum eis et palatii papias, ipse Michaelis cognatus. hi nimirum noctu armis instructi, obtectos vestium involucro ferentes gladios, cum casulis sacerdotum more, papia aperiente, in aedem subiere. ingressoque in ecclesiam imperatore, insilientes, sceleratissimam atque impiam eius animam, in palatio, ubi nullus superiorum imperatorum peremptus fuerat, abstulerunt. (25) eadem porro ipsa hora in carcerem profecti Michaellem educunt, ac pro vinceto imperialibus redimitum infulis (caput scilicet diademate cinctum) in solemnitate inducunt; ut in eo adimpletum sit illud psalmistae (29 6) oraculum, "vespere demorabitur fletus, et ad matutinaum exsultatio."

μετὰ δὲ ταῦτα ῥακίοις εὐτελέσι περιβαλόντες τὰ τοῦ ἀλιτηρίου μέλη, καὶ εἰς ἀκάτιον ἐμβالόντες τὸ παμμίαιρον αὐτοῦ σῶμα, κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἐκφέρουσι καὶ κατορύττουσιν, ἔνθα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀποκείραντες μονάσαι πεποιήκασιν, 5 οὐκ οἶδα ἀνθ' οὗτο ταύτην κατακριθεῖσαν τὴν συμφορὰν τοσοῦτων κακῶν ὑποδέξασθαι.

26. Προσεκτέον δὲ ὡς εἴ γε ἰσχύν τινα εἶχεν ὁ λόγος τῶν δυσσεβῶν τούτων καὶ δυσωνύμων καὶ ἀληθείας ἔμφασιν τὰ παρ' αὐτῶν κτιζόμενα, κἂν ταῖς ἄλλαις ἱεραρχίαις ὑπῆρξέ που πάντως C 10 πεφυλαγμένα καὶ γινωσκόμενα· νῦν δὲ οὐδαμῶθεν ἐπιγινῶναι τοῦτο πάρεστιν. ὁμοῦ τε γὰρ ἔψα καὶ ἐσπερία λῆξις τὸ εὐαγγελικὸν δὴ τοῦτο καὶ ἀποστολικὸν περιέποντες διατελοῦσι κήρυγμα· καὶ οὐ ποτε ἐν ἄλλῃ ἔξουσία, ἔνθα Χριστιανοί, τὸ ἔκθεσμον ἐκεῖνο καὶ παράνομον καὶ τῆς Χριστιανῶν Θεοσεβείας ἀλλότριον παραφνέν 15 καταλαμβάνεται Θεοστνγές δόγμα, οὐδὲ ὅσον εἰς μνήμην ἀφῆχθαι τῶν πονηρῶν καὶ μυσαρῶν συντηγμάτων, ἀλλ' ἢ μόνον κατὰ τὴν δούλην ταύτην καὶ ἠνδραποδισμένην καὶ τὰ Θεῖα κατ' ἔξουσίαν

καὶ δίκην τῶν τετολημμένων εἰσπράττεται παράδοξον καὶ ξηαίσιον ἐν τόποις οὓς καὶ ζῶν ὁ ἐξάγιος καὶ τρισάθλιος κακῶς ἐβεβήλωσε, καὶ σφραγιζόμενος αἰσχροῦς τῷ λυθρῷ τῶν ἐναγῶν αἱμάτων ὁ πολλῶν αἱμάτων Χριστιανῶν ἐμφορηθεὶς ἔχρανε. 1 εὐτελέσι — 4 πεποιήκασιν] εὐτελέσι καὶ τραχέσι περιβληθὲν καὶ ἀκατίῳ μικρῷ, εἰς τοῦτο εὐτρεπισθέντι, ἐμβάλλεται τὸ μαρὸν καὶ ἀκάθαρτον αὐτοῦ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην ἐκφέρεται νῆσον καὶ κατορύττεται. 5 κριθείσαν P συμφορὰν ἀντι τοσ. κ. εἰσδέξασθαι P 7 τινὰ ἰσχύν P 8 ἔμφασιν — 9 κτιζόμενα] ἑνασμά τι ἐν τοῖς παρ' αὐτοῦ δογματιζομένοις ἀμυδρῶς πως ἐφέρετο C 12 περιέπονται καὶ δ. P οὐ ποτε] ὅπου τε P 13 ἄθεσμον P 14 ἀλλότριον add C 17 δούλειαν P

postea vero vilibus pannis obtegentes viri scelestissimi membra, iniectoque in lintrem eius impurissimo cadavere, in insulam funus effertur quam Proten vocant, ibique humant. quo ipso loco detonsos liberos, monachi ritu institutis vitae rationibus addixere. haud vero scio cuius rei gratia indictum loco, tantorum malorum vice istiusmodi noxam ut sinu exciperet.

26. Observandum porro, si quid virium impiorum horum hominum ac inominatorum doctrinae, atque iis quae illi struunt, veritatis ulla species inesset, in aliis quoque plane provinciis servata ac in notitia essent. nunc autem nusquam gentium videre est, quod sic illi sentiunt. simul enim Oriens atque Occidens evangelicam hanc ac apostolicam colunt usuque receperunt praedicationem; ac ubicunque tandem gentium quavis Christiani nominis dicatione scelestum illud et improbum Christianaeque pietatis adulterinum germen, deo exosum dogma, obauditur, ne vel meminisse nequissimorum execrabiliumque librorum in animum inducunt, praeterquam solum in serva hac ac mancipata divinae suo ipsa

- D** παίζουσαν, ἐν ᾗ τὸ ζυπαθὲς καὶ πρόβουλον τῶν περὶ γῆν στρεφόμενων καὶ ἰλυσπωμένων γήινον καὶ ἀλαζονικὸν καὶ ὑπερήφανον προτανεύει φρόνημα. ἔνθα τὸ φιλαυτον, τὸ φιλαρχον, τὸ φιλήδονον, τὸ φιλόδοξον, ἢ πάντων καταδυμίων ἀπόλαισις, τὸ πάντων ἐθέλειν ἄρχειν καὶ μηδὲ πρὸς αὐτοῦ Θεοῦ ἄρχεσθαι, καὶ ἡ 5 τῆς ἀνθρωπίνης δόξης ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αἰσχύνῃς κτήσις καὶ περιποίησις. ἔνθεν ἡ κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων ἕβρις καὶ τῆς ἐκκλησίας ὁ διωγμός. ἔντεῦθεν κατακυριεύμενον ἢ τυραννούμενον τὸ ὑπῆρκεον τοῖς ἐκείνων δόγμασι καὶ θελήμασιν ὑποκύπτειν ἐκβιά-
- P** 509 ζεται. ὣν ἔνεκεν τὸ ζυμυχον κεγάλκενται καὶ ἐσχεδίασται ὄπλον, 10 σχήματι μὲν τοῦ σωματοφυλακεῖν ἡθροισμένον, ταῖς δὲ ἀληθείαις τοῦ ἐκπορθεῖν τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ καὶ ληΐζειν ἐπινενοημένον, προφάσει τοῦ συμπεριγράφεσθαι τὴν Χριστοῦ θεότητα ἐν τῇ εἰκόνι, παραληροῦντες· ὡς εἴ τις καὶ τὸ ἡλιακὸν δὴ τοῦτο καὶ δισκοειδὲς σῶμα γεγραμμένον ἐν τινὶ τόπῳ, καθὼς ἐν τισὶν ὁρᾶται 15 γιγνώμενον, ὑποδείξειεν, ἔδογματίσεν ἂν καὶ τὴν τοῦ φωτὸς οὐσίαν καὶ αὐγὴν συγγράφεσθαι καὶ περιγράφεσθαι ἢ πάντως ἐκ τοῦ ἡλίου τὸ φῶς ἀποτέμεσθαι, ἢ πάλιν ἀκτίνα ἡλίου εἶ που δένδρον
- B** προσβάλλουσαν ἴδιοι, ἐντημηθεῖη δὲ τὸ δένδρον, συνεγκοπῆσεσθαι καὶ τὴν ἀκτίνα παραφρόνως ἐνομίσθη. καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ πυρὸς 20

1 τὸ περὶ τὴν γῆν στρεφόμενον καὶ ἰλυσπώμενον P	4 καταθύμιος P	6 αἰσχύνῃς μᾶλλον εἰπεῖν C	7 ἐντεῦθεν C
9 ἐκείθεν C	11 σχηματοφυλακὴν ἡθροισμένα P	12 Χριστοῦ add C	14 παραληροῦντες C καὶ post τοῦτο om C
16 ἔδογματίσεν P	18 ἡλίου πρὸς δένδρον P	19 ἦδει, εἰ ἐντημηθεῖη τὸ P	συνεγκοπῆσεσθαι P

arbitratu ludo habente gente; in qua nimirum libido et terrenorum amor, in terra versari ac volutari, terrenus sensus, fastu tumens animus atque superbus vigent. ubi caecus ille ac carnalis sui amor; imperii, voluptatum, gloriae perdita cupiditas, cunctis ex animo frui, velle cunctis praeesse, nec ipsi deo subici velle; humanae gloriae, vel ut verius dicam, confusionis sollicitus animus ac ambitio. hinc quae adversus deum sanctosque contumelia iactatur, ac ecclesiae persecutio. hinc dominatu seu tyrannide oppressi subditi illorum doctrinis ac voluntatibus animum submittere coguntur; cuius rei gratia telum cuditur ac expeditur, eo quidem colore atque praetextu, ut congregata ac parta serventur, re vera autem ad expugnandam ecclesiam eamque populandam adinventum, quasi, ut illi delirant, Christi deitas in imagine circumscribatur; ac, si quis solare hoc corpus ac orbiculari figura in aliquo depictum loco ostendens, una quoque depingi ac circumscribi lucis substantiam ac fulgorem seu omnino abscindi a sole lumen putaverit; vel rursus qui solis radium arbori insidentem videns caesa arbore radium quoque excindi dementi sensu existimaverit eadem et in igne aliusque

καὶ ἄλλων τινῶν διανοηθήσονται, ἵνα ἐνδίκως παρὰ παιδῶν παι-
ζόντων παιχθήσονται φρονοῦντες ἀσυνετώτερα. εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν
εἰρημένων οὔτε γίνεσθαι οὔτε ὀρῶσθαι πέφυκεν οὔτε μὴν λέγεσθαι
χώραν ἔξει, πόσῳ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀπορρητου καὶ θείας φύσεως ἢ
5 ἐπὶ τῆς ἀφράστου καὶ ἀνερμηνεύτου Χριστοῦ οἰκονομίας ταῦτα
λέγειν ἢ ἐνοεῖν ἀδύνατα καὶ ἀνεπιχειρήτα! οὐδὲ γὰρ σαρκούμενος
ἢ πάσχων ὑπὲρ ἡμῶν τῷ σώματι τοῦτο πέπονθεν, ἐπεὶ οὕτω γε
καὶ εἰ ἄνθρωπος τῶν καθ' ἡμᾶς εἰκονίζοιτο σώματι, ἀνάγκη καὶ C
τὴν ψυχὴν συνεικονίζεσθαι, ἢ πάντως τεθνήξεσθαι χωριζομένων.
10 τί γὰρ ἕτερον θάνατος ἢ χωρισμὸς ψυχῆς καὶ σώματος; ὅθεν ἐν
τούτοις φαίνονται προδήλως οὐδὲν ἤτιον ἀσεβοῦντες ἢ ἀμαθαι-
νοντες· οὐ γὰρ ἴσασιν ὅσον γραπτοῦ καὶ περιγραφτοῦ τοῦ τε γρά-
φειν καὶ περιγράφειν τὸ ἰδιάζον καὶ διηλλαγμένον, καὶ διὰ τοῦτο
φρανακίζομενοι ματαιολογοῦσι. ποῦ δὲ ὅλως σῶμα ἄγραφον ἢ
15 ἀπερίγραφον ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἤκουσται; ἢ πῶς ὁ τοῦ σώμα-
τος ὄρος καὶ λόγος σωθήσεται, εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι; ὁ τοίνυν μὴ
δοξάζων γράφεσθαι ἢ περιγράφεσθαι τὸν Χριστὸν σώματι, ἢ ὁ τι D
ἔστι σῶμα οὐκ ἔγω, ἔξ ὃς μηδὲ δόξαν ὀρθρὴν κέκτηται, ἢ γνοῦς
σῶμα καὶ ψυχὴν σώζεσθαι παραιτεῖται. ὁ γοῦν ὁμολογῶν σῶμα
20 τὸν Χριστὸν ἀνειληφέναι ὁποῖον τὸ ἡμέτερον, τοῦτο δὲ γραπτὸν

4 ἔξειν P 6 γὰρ add C 7 τούτων τι C 8 τῶν] τὸ P
ἀνάγκη om C 10 καὶ] ἀπὸ C 19 παρήτηται C, παρα-
παίει margo P

nonnullis ratio considerabitur, ut a pueris illusoribus iis merito illuda-
tur, qui maiore cunctis stultitia dementiaque insaniant. si enim nec in
iis quae dicta sunt vel fieri vel videri comparatum est, at neque dici
locum habet, quanto magis in arcana divinaque natura, sive in Christi
nullis verbis explicabili interpretabilique dispensatione, impossibilia
haec dictu aut cogitatu ac inconcessa? nam neque carnem sumenti aut
nostri gratia corpore morienti id ei evenit. alioqui ea ratione, cum et
ipsi corpore pingimur, una quoque animam pingi necesse esset, aut eo-
rum prorsus divortio mori. quid namque aliud mors quam animae cor-
porisque divortium ac seiunctio? quamobrem manifestum est in istis
non magis eos impietati litare quam deliros ac insulos esse. non enim
norunt quantum intersit inter pictum et circumscriptum, quamque di-
versa haec suis quaeque rationibus existant. quamobrem hacce hallu-
cinatione vana loquuntur. ubi vero prorsus corpus ab omni aevo, quod
non pingatur aut circumscribatur, auditum est? aut quomodo corporis
definitio constabit atque ratio, nisi haec habuerit? qui ergo non existi-
mat pingi Christum corpore aut circumscribi, aut nescit corpus esse,
ex quo ipsum nec recte sentire liquet; vel qui corpus animamque inco-
lumem sciat, recusat dicere. qui itaque Christum dicit assumpsisse cor-
pus quale nostrum est ac humanum, cum humanum corpus pingi queat

καὶ περιγραπτὸν, ἕξ ἀνάγκης καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα γραπτὸν
καὶ περιγραπτὸν εἶναι συνομολογήσειεν. εἰ δὲ τὸ δεύτερον οὐ
δώσει, οὐδὲ τὸ πρῶτον ἄρα, ὃ πάντῃ ἄλογον καὶ καταγέλαστον.
(27) οὐ περιγράφομεν οὐν ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφομεν. κενολογοῦσι
δὲ οἱ ἄθλιοι καὶ ἄλλο ἀτοπώτερον· ὃν γὰρ φασὶν ἀπερίγραπτον, 5
P 510 οὐκ οἶδ' ὅπως ἔπ' ἐνηθείας συμπεριγράφεσθαι τῇ εἰκόνι τερα-
τεύονται. εἰ δὲ δὴ μὴ χρῆναι τὸν Χριστὸν εἰκονίζεσθαι πάλιν
κενολογήσουσιν, ἢ τῶν διδασκάλων αὐτῶν Χάρυβδιδος αὐτοὺς με-
γάλως περικέχηνε, Μάνεντος Οὐαλεντίνου τε καὶ Μαρκιῶνος.
δοκῆσει γὰρ καὶ φαντασίμῃ τὸν Θεῖον λόγον σεσαρκῶσθαι δοξάζον- 10
τες οὐδὲν ἤττον τῇ προτέρῃ τοῦ ψεύδους βλασφημίᾳ περιπαρήσον-
ται, οἱ γε πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν παρταττόμενοι δυσσεβῶς
οὐ καταρυσθιώσιν. καὶ ταῦτα τίνες; οἱ κατήγοροι τῶν ἔπαινον-
B μένων, οἱ σκοτεινοὶ περὶ τὸ φῶς, οἱ περὶ τὴν σοφίαν ἀπαίδευτοι,
τὰ ἀχάριστα κτίσματα κατὰ τὴν Θεολόγον φωνήν. 15

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α
ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ.

Τῷ ἥστισ' ἀπὸ τοῦ κόσμον, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκον οἰκονομίας ωῖς,
ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ τραυλὸς ὁ Ἀμορῆος, ἔτη ἡ' μῆνας θ', καὶ

1 ἕξ ἀνάγκης add C καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα] κἀκεῖνο C
3 διδασκῶν P 4 κενολ. δὲ] καὶ κενολ. C 8 καινολογήσω-
σιν C αὐτοῖς μεγάλα C 10 σεσαρκῶσθαι C 13 οὐ
add C 15 θεολόγον P γλώσσαν C 18 Τῷ — ωῖς]
μετὰ δὲ Λέοντα C 19 ὁ τραυλὸς om C

ac circumscribi, etiam corpus Christi istiusmodi pariter fateatur necesse sit. quodsi alterum non admittit, ergo nec primum; quod a ratione prorsus abhorret, estque ridiculum. (27) non ergo nos circumscribimus sed pingimus. sed et aliud miseri absurdius inaniter iactant ac effutunt. quem enim incircumscripsum dicunt, qua fatuitate nescio, una cum imagine circumscribi comminiscuntur. quodsi Christum pictis coloribus repraesentare non convenit inania rursus loquentibus, maiorem in modum magistrorum suorum Charybdis os diduxit, Manetis Valentini ac Marcionis. qui enim nuda aestimatione spectroque verbum divinum incarnatum esse sentiant, prima nihilo minus mendacii blasphemia transigentur, dum adversus omnem dispensationem, instructa iis acie, impie stare non verentur. hi vero quinam? qui scilicet iis quae laudem habent calumniam inferunt, in luce tenebrosi sunt, circa sapientiam imperiti, ingratae creaturae, iuxta quod eos theologus vocat.

MICHAELIS BALBI
IMPERIUM.

Anno mundi 6316, a Christi vero in carne dispensatione 816, imperavit Michael Balbus, Amorio ortus, annos octo, menses novem; mor-

ἀπέθανεν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νέφρων σφοδροτάτης ἀληθδός-
 νος· ὃς μικρόν τι τῆς προκατασχούσης κακίας ὑπενδούς, ὅσον
 τοὺς ἐν εἰρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἔξορλαις ἐλευθερίαν τε καὶ ἄνεσιν
 ὄνειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγησαμένου δυσωνύμου καὶ
 5 δυσσεβοῦς ἐπέθαλπε θεοστυγῆς φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῷ αὐτῷ
 περιεπάρη τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἀγκίστρω ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ
 ἀπαιδευσίας. ὅθεν ἐπὶ σελεντίου ἔφη “οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνη-
 σάμενοι τῶν δογμάτων τὴν ἀκρίβειαν τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθή-
 σονται λόγον, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν· ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ εὐρο-
 10 μεν τὴν ἐκκλησίαν βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαμένειν προκρί-
 νομεν.”

2. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος,
 ὃν καὶ ἔστειπεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. ἐθέσπισε δὲ ὡς μὴ ἔχειν
 τινὰ ἐπ’ ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ εἰκόνων, ἀλλ’ ἐκποδῶν γενέσθω
 15 καὶ οἰχέσθω καὶ ἡ Κωνσταντίνου σύνοδος καὶ ἡ Ταρσίου καὶ ἡ
 νῦν ἐπὶ Λέοντος γενομένη περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων, καὶ σιγή
 βαθεῖα τῆς τῶν εἰκόνων μνήμης γενέσθω.

1 ἀληθδόνος τε καὶ ἀρρωστίας C 2 προκατασχούσης C 4 προη-
 γησαμένου] πρῶην C 5 αὐτῷ — 7 ἀπαιδευσίας] αὐτῷ ἀμρι-
 βλήστῳ περιπαρεῖς τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἰχθύος δικην τοῖς τῶν
 δογμάτων σαθροῖς καὶ ἀσεβέσιν ἐναπέθανεν ἐξ ἀκροτάτης ἀβελτη-
 ρίας τε καὶ ἀλογίας. ἀμύητος γὰρ σφόδρα καὶ ἀπαιδευτος ἐτύγ-
 χανεν· ἀμάθειαν γὰρ ἐκ πατρῶας ἀλογίας καὶ ἀπειροκαλίας ὡσπερὲ
 ἀνὴν οὐσίαν κληροσάμενος C 7 ἐπὶ λαοῦ δημηγορήσας φησὶν C
 8 τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων, αὐτοὶ καὶ τὸν C 10 τὴν ἐκ-
 κλησίαν εὐρομεν C διαφυλάττειν C 12 ἦν δὲ — 15 οἰ-
 χεσθῶ] τοῦτο δὲ ἐπακριβοῦντες διαβεβαιούμεν ὡς μὴ θαρρῆν
 τινὰ κατ’ εἰκόνων ἢ ὑπὲρ εἰκόνων παρρησίαν κινεῖν τὴν γλῶτταν,
 ἀλλ’ ἐκποδῶν ἔστω καὶ οἰχέσθω C 16 κροτηθεῖσα C

tusque est urinae difficultate laborans renumque vehementissimo dolore
 excruciatu. is cum parum aliquid superioris malitiam temporis leniisset,
 hactenus solum ut qui carcere detenti essent, qui laboribus subacti, qui
 exsilio relegati, libertatem mitiorisque aliquid tractationis velut in somnis
 animo cogitarent, cum decessoris, ominosi hominis atque impii, exosam
 deo sententiam subocculte foveret, parique ac ille ratione dirae haere-
 seos unco ex summa rationis absentia ac imperitia transfixus esset.
 quamobrem habito conventu ait “sane ii qui nos praecessere, accuratam
 scrutati dogmatum sententiam, de illis quoque rationem reddituri sunt,
 num bene an male stauerint. nos autem, in quo ecclesiam incedentem
 accepimus, in eo et manere satius ducimus.”

2. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphrosyna susceptus,
 quem et imperiali corona in magna donavit ecclesia. sanxit autem nulli
 liberum esse de imaginibus sermonem movere, sed ut facerent ac de
 medio fierent tum Constantini synodus tum Tarasii, ac quam nudius-
 tertius de istiusmodi quaestionibus Leo habuisset; altoque silentio ima-
 ginum memoriam damnavit.

P 511 3. Ἐφ' οὗ Θωμᾶς ὁ ἀνάρτης ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας ἤδη, καὶ λαὸν ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον προσυλλεξάμενος καὶ ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ' ἀξίαν ἐφιέμενος· ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὁρμώμενος, δυσγενῆς τε καὶ ἀφανῆς ὢν, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κων-5
 σταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλείουσας. κἀντεῦθεν γέ τοι πολλοὺς τῶν βαρβάρων καὶ Χριστιανῶν ἀπατή-
 B Κωνσταντινούπολιν ἐπήει ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ στόλῳ μεγάλῳ, καδά-
 περ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολύμορφον ποικίλον τε καὶ πολυκέ-10
 φαλον τὰ πολυειδῆ γένη τῶν ἐθνῶν ἀθροίσας καὶ οἶά τις ἄλλος Συναχηρεῖμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ καθοπλισάμενος, ζεμεγαλ-
 αὔχει τῶν ἐπομένων τῷ πλήθει καὶ κατηλαζονεύετο, μὴ πάμπαν, ὡς ἔοικε, νοήσας ὅτι οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ψευδῆς ἵππος 15
 εἰς σωτηρίαν καὶ κύριος διασκεδάξει βουλὰς ἐθνῶν, καὶ τὰ ἐξῆς. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις οὐκ εἶχεν Ἐζεκιάν, εὐσεβῆ φημι
 C καὶ ἐνάρετον βασιλεία, ἀλλ' οὐ παρείδεν ὁ τοῦ παντὸς πρῦτανος

1 ἐκ add C 2 συλλεξάμενος P 3 παρ'] πανούργως καὶ
 παρ' C 5 ὢν om C 7 γέ τοι add C 8 ἐπήει τῇ
 Κωνσταντινουπόλει C 11 συναθροίσας καὶ ἀνειλημμένους καὶ C
 14 νοήσας κατὰ πολλὴν ἀβελτηρίαν ὡς οὐ C 15 καὶ om C
 16 καὶ κύριος] ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται, κύ-
 ριος C καὶ τὰ ἐξῆς] ἀθετεῖ δὲ· λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετεῖ
 βουλὰς ἀρχόντων· ἡ δὲ βουλή τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει C
 17 ἔρχεν C φημι om C 18 ἀλλ' οὐ παρείδεν] ἀλλ' οὐ τί που
 διὰ τὴν τοῦ κρατοῦντος ἐκ πολλῆς ἀγνωσίας καὶ ἀπροσεξίας πεφε-
 ρακισμένην καὶ διεφθαρμένην γνώμην τε καὶ πίστιν περιείδεν C

3. Eo imperatore Thomas in tyrannidem versus, ab Orientalibus iam ac Asiaticis profectus partibus, circumforaneaeque ac commixtae plebis confecto exercitu, turbamque trahens, imperii cupiditate actus, ad quod nulla eius suppetere merita, Byzantium petit. Romano quippe propagatus sanguine, vir alioqui degener ac obscurus, ad Syriae partes adiens, Constantini sibi nomen adsciscit ac Irenae Augustae filii; qua arte ac fraude plurimis barbarorum ac Christianorum seductis, conflatoque ex diversis gentibus infinitae multitudinis exercitu, Cpolim invadit in turba gravi classeque numerosa, haud secus ac immanis quaedam multiformis varia ac multiceps bestia, diversi generis confertis nationibus, ac velut alius quidam Sennacherim adversus novam Ierusalem armis instructus, magnifice gloriabatur turba illi comite ac superbiebat, homo fastu plenus; nec illi prorsus, ut videtur, iam mentem venit quod ita dictum per prophetam est (Ps. 32 16), "non salvatur rex per multam virtutem, nec gigas salvabitur in multitudine fortitudinis suae." et "fallax equus ad salutem." et "dominus dissipat consilia gentium," et quae sequuntur. quanquam enim etiam maxime urbs Ezechiam minime habebat, pium scilicet regem ac virtute praeditum, non tamen despexit

καὶ φιλόφρωνος κύριος πολιορκουμένην τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὸν
 λαὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ἔνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ
 στεναγμοῦ τῶν πενήτων ἔφη καὶ τότε "νῦν ἀναστήσομαι καὶ
 ὑπερασπιῶ τῆς πόλεώς μου καὶ τοῦ λαοῦ," οὐ δι' ἐμὲ καὶ διὰ
 5 Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὡσπερ τότε καὶ νῦν φησὶν, ἀλλὰ δι' ἐμὲ
 καὶ διὰ τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ φόντα υἱόν μου καὶ διὰ τὴν νέαν
 Ἱερουσαλήμ, ἣν ἐξελεξάμην. (4) καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς
 Ἀχαάβ, τοῦ Σύρου πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτοῦ συνειληγότες
 καὶ βρενδυόμενοι καὶ λέγοντος "εἰ ἐκποιήσει Σαμαρία παντὶ τῷ
 10 λαῷ τοῖς πεζοῖς μου," διέλυσε ῥαδίως εὐθὺς τοῦ τρισαθλίου βυ-
 σιλῆως ὁ φιλοικτίμων Θεὸς τὸ ὄνειδος, "ἰδοὺ" λέγων, "ἐγὼ δι-
 δωμι αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος." ὅπερ
 καὶ γέγονεν, καὶ δὴ παραυτίκα δέδειχε καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς
 ἀλλοτρίοις τὴν ἰδίαν ἰσχὺν καὶ τὸν Δαβὶδ ἀληθεύοντα "κύριος
 15 κραταιὸς καὶ δυνατὸς, κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ." τῆς γὰρ συμ-
 πλοκῆς γενομένης δυοκαίδεκα τῶν ἀντιπάλων μυριάδας ὁ Ἰσραὴλ
 κατηκόντισεν. ἵνα δὲ κἀκεῖνοι καὶ οὗτοι μάθωσιν ὡς Θεήλατος P 512
 ἡ πληγῆ, τῶν διαπιφηνότων εἰς τινα πόλιν καταπεσὸν τὸ τεῖχος
 κατέχωσε χιλιάδας εἰκοσιεπτὰ.

1 πολιορκούμενον C, omīssis τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ 3 τότε που
 πάντως νῦν C 4 ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης οὐ C 5 ὡσπερ
 — φησὶν] καθὼς ἐρηκε τηλικαῦτα πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας C
 6 διὰ ante τὸν om P 8 συνειληγότες? 9 παντὶ] ταῖς
 δραξὶ παντὶ C 11 τὸ δέος, φάσκων ἰδοὺ ἐγὼ C 12 γνώσεις P
 13 δέδειχε τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀλλοτρίους P 14 τὸν ἱερο-
 ψάλτην C 16 γεγενημένης C

huiusce rerum universitatis moderator clementissimusque dominus urbem
 suam ac plebem obsidione cinctam; sed propter miseriam inopum et gem-
 itum pauperum (Ps. 11 6), tunc quoque dixit (4 Reg. 20 6) "nunc
 exsurgam, et protegam civitatem meam et populum meum," non propter
 me et servum meum David, quemadmodum tunc, nunc quoque ait; sed
 propter me, et qui natus est ex semine David, filium meum, et propter
 Ierusalem novam, quam elegi. (4) etenim impio Achaab rerum po-
 tiente, cum Syrus multas adversus eum conflasset myriadas, ac super-
 biens diceret "si sufficiet Samaria omni populo pedibus meis (3 Reg.
 21 10)," confestim misericors deus ter quaterque miserabilis regis pro-
 brum facile dissolvit, dicens "ecce ego trado eum in manus tuas, et
 scies quia ego dominus (3 Reg. 21 13);" quod et factum est. statim
 namque formidabiles habuit necessarios pariter et alienos, suum ipsius
 robur ac vires; veracemque davidem ostendit, cum ait (Ps. 23 8)
 "dominus fortis et potens, dominus potens in praelio." conserto enim
 praelio centum viginti milia Israel profligavit. atque ut noverint utri-
 que pariter deo ultore illatam plagam, eorum qui fuerant quadam in urbe
 corrueus murus viginti septem milia ruinis oppressit.

Theophanes contin.

50

5. Ταύτην τοίνυν τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σύρου καὶ τοῦ Ἀσσυρίου χρησάμενος καὶ ὁ ματαιόφρων Θωμᾶς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεούπολιν, ἐφ' ἓνα χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν ἀνδρείως παραταττομένων καὶ τειχομαχοῦντων καὶ ναυμαχοῦντων· τὰς γὰρ πλείστας αὐτῶν ναῦς ἐπυρπόλησαν, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτροπώσαντο. ὁ δὲ ἀμνηστία ληφθεὶς, τὴν πόλιν ἀφείς ἐπὶ τὴν Θράκην ἐχώρει, ταύτην ληϊζόμενος. λαφυραγωγῆσας οὖν αὐτὴν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἤλιπεν, ἀλλ' **B** ὡς ἡ θεία πρόνοια παρεχώρει διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐδὲν πλεόν ἤνυσεν ὣν προσεδόκησεν. καὶ γοῦν οὐ μόνον εἰς ἐναντίωσιν 10 αὐτῷ παρέστη καὶ περιετρόπη καὶ ἀπέβη τὸ σπούδασμα, ἀλλὰ γε καὶ ὅπερ ἔχειν ἐδόκει καὶ κατεφαντάζετο κλέος τε καὶ σθένος, ἀπεγυμνώθη μικροῦ δεῖν καὶ διόλωλεν· (6) οἱ γὰρ πολῖται, ὡς εἴρηται, γενναίως τε καὶ σφοδρῶς ἀντιπαραταξάμενοι τῇ ῥοπῇ καὶ συμμαχίᾳ τοῦ κρείττονος, καὶ μετὰ τοιαύτης ἐλπίδος τειχο- 15 **C** μαχοῦντες καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς καὶ καρτερῶς, ἔπαν σχεδὸν τὸ σαθρὸν αὐτοῦ φρούραγμα κατέλυσαν. τὰ γὰρ ὄχρωμάτα ἐφ' ὧν πεποιδῶς ἀνοήτως ἄγαν ἐναβρόντετο καὶ κατεθρασύνετο, τὰς ναῦς αὐτοῦ λέγω, πυρπολήσαντες, καὶ τοὺς

1 Ταύτην — 9 παρεχώρει] τὴν τοίνυν βαρβαρικὴν ὄφρυν καὶ ἀλαζονείαν τοῦ τε Ἀσσυρίου καὶ τοῦ Σύρου χρησάμενος καὶ Θωμᾶς ὁ ματαιόφρων, καὶ τὴν Κωνστ. — χρόνον ἐκπορθέσας, καὶ τὴν Θράκην δηώσας καὶ λαφυραγωγῆσας μετρίως καὶ οὐχ ὡς ὀνειροπολῶν ἀπεκαρᾶσκει, ἀλλ' — συνεχώρει C 11 τε καὶ ἀπέβη τὸ σπούδασμα C 12 ὁ C τε add C 13 ὡς εἴρηται om C 14 ἀντιπαραταττόμενοι C 16 καὶ πεζομαχοῦντες om C καρτερικῶς P 18 ἂ C 19 λέγω δὴ τὰς πλείστους ναῦς πυρ. C

5. Hoc itaque arrogantis animi fastu Syri illius et Assyrii demens quoque Thomas abusus, Cpolim (veriusque Theopolim ac dei urbem) annum unum expugnabat, cum cives strenue aciem opponerent, eque muris atque navibus pugnant, hostiumque plerasque naves incenderent. quamobrem consilii inops Thomas, dimissa urbe, in Thraciam, eius praedas acturus, concessit. eam itaque ad certum modum populatus, non quantum ipse speraverat sed quantum providentia divina ob scelera nostra sinebat, nihil amplius effecit eorum quae animo destinata fore exspectabat. ac sane non solum in contrarium illi cessit versusque est atque evasit studium, sed et ea quam habere videbatur sibi ipse blandiebatur, claritate roboreque denudatus est: prope enim est ut perdidisse dicam. (6) cives namque, uti dictum est, fortiter valideque opposita acie, divino numine ac auxilio eiusque generis spe, e muris, terra ac mari collatis signis, forti robore laborisque constantia, omnem fere eius putridam iactantiam ac superbiam elicere. munitionibus enim, quibus confusus stulte admodum superbiebat ac praeferochiebat, eius inquam navibus ac classe igne succensis, hostiumque ac tribunorum lectis-

λογάδας τῶν πολεμίων καὶ στρατοπεδάρχας τροπωσάμενοι, σκοτοδινία πολλή καὶ ἀμηχανία περιέσχε τὸν εὐρέκτιστον καὶ κουφότατον Θωμᾶν. καὶ μὴν καὶ τὰς πολυμηχάνους αὐτοῦ καὶ πολυτρόπους ἐλεπόλεις πάσας, ἀκαταμαγήτους οὖσας, ὡς ᾤετο, καὶ 5 δυσαλώτους, διέφθειραν καὶ κατέλυσαν εὐπετῶς ἄρδην. καὶ οὕτως ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ ἤγουν ἡ τοῦ Χριστοῦ πόλις ἐπορευέτο καὶ ἐκραταιοῦτο, ὁ δὲ οἶκος Σαούλ, τῶν πολεμίων τὸ σῆφος, ἐπορευέτο καὶ ἠσθένει τῷ ὄντι, καὶ θεὸς ἐδοξάζετο. καὶ ἦν ἰδεῖν D ἐναργῶς ὄντως ἐπ' αὐτῷ πληρούμενον τὸ θάτερον λόγιον ἱερὸν, 10 "καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὄχυράματα αὐτοῦ δειλίαν" καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ. ἔνθεν τοι καὶ οἱ τῆς πόλεως ἔψαλλον "οὗτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις" καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ. (7) ὁ δὲ θεῖος λόγος παρεγγυώμενος καὶ προεωαγγελιζόμενος αὐτοῖς εὖ μάλα τὴν ἀθρόαν καὶ ταχίστην κατάπτωσιν 15 τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν ἀπεκρίνατο μόνον οὐχὶ λέγων "Θαρσεῖτε, τέκνα, καὶ βοήσατε πρὸς τὸν θεόν· ἔσται γὰρ ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐπαγαγόντος μνεῖα. ὁ γὰρ ἐπαγωγὸν ὑμῖν τὰ κακὰ ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον P 513 εὐφροσύνην μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν."

1 στρατοπεδάρχων P 3 Θωμᾶν om C καὶ μὴν] καὶ μὴν
καὶ ἀλλὰ P πολυμ. καὶ πολυτρόπως ἐξευρημένας ἐλεπόλεις
αὐτοῦ C 6 ἤγουν ἡ τοῦ] ἦτοι C 7 ἐκραταιοῦτο — ἠσθένει]
] τὰ ἠσθένει P 9 τὸ ἱερὸν λόγιον P 11 καὶ τὰ
ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ] διήραξον πάντας et reliqua psalmi 83 42—44,
nisi quod v. 43 τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτόν. C τοι καὶ]
οὖν C 12 καὶ τὰ — ψαλμοῦ] ἡμεῖς δὲ ἐν — ἀνωρθώθημεν,
e ps. 19 8 et 9, C 13 λόγος αὐθις παρεγγ. C 15 λέγων
θαρσεῖτε] λέγων· τέκνα, μακροθυμήσατε τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ
ἐπελθοῦσαν ὑμῖν ὀργήν. κατεδίωξε γὰρ σε ὁ ἐχθρός σου, καὶ ὄψη
αὐτοῦ τὴν ἀπώλειαν ἐν τάχει, καὶ ἐπὶ τραγῆλους αὐτῶν ἐπιβήση.
θαρσεῖτε C 16 ἐπαγόντος P

simis fuis fugatisque, ingenti vertigine consilii que inopia ac anxietate instabilis ac Euripo similis levissimusque Thomae animus tenebatur. quin et subtilissimae artis multiplicesque eius omnes machinas, ipsas inexpugnabiles, ut quidem existimabat, expugnatuque difficiles, facile admodum ac expedite inutiles reddiderunt ac everterunt. atque in eum modum domus quidem David (dei scilicet civitas) ibat ac revera convalescebat, domus autem Saul, hostium caterva, ibat et infirma erat, deusque glorificabatur. ac plane videre erat clare in eo implere divinum oraculum, "destruxisti omnes sepes eius, posuisti firmamentum eius formidinem," ac quae Psalmus reliqua habet. unde et oppidani psallebant "hi in curribus et hi in equis" et quae reliqua sunt. (7) divinus autem sermo ipse sponsor, ac quam repentinam citissimamque ipsorum hostis ruinam eis praeannuntians, respondit, tantum non dicens "confidite, filii, et clamate ad deum. erit enim nobis ab eo memoria qui ultor existat. qui enim nobis invexit mala, is ipse cum salute sempiternam vobis adducit laetitiam."

8. Ἐπεὶ οὖν ἀποκαμῶν ὁ τάλας καὶ πεπλανημένος ἀνονή-
 τως πολεμῶν καὶ ματαιοπονῶν, καὶ μᾶλα δὴ ἀπογνοῦς ὡς τοῦ
 σκοποῦ διαμαρτήσας ἐκ διαμέτρου, καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῷ
 κατόπιν προδήλως φερομένων ἡμέρα καὶ ἡμέρα* καὶ πρὸς τούτοις
 μαθῶν ὡς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τοὺς Βουλγάρους εἰς συμμαχίαν 5
 κατ' αὐτοῦ προσεκαλέσατο, πυραχοῦμα τὴν πόλιν ἔασας κατ'
 αὐτῶν θᾶπτον ἔρχετο. οὗς δὴ καὶ μαχεσόμενος καὶ πολλοὺς αὐτῶν
 διαφθείρας εἰς Ἀρκαδιούπολιν ἑαυτὸν ἀσφαλλῆται δῆθεν, κατὰ
 B τὴν πρόβασιν αὐτοῦ ἀσθένειαν καὶ ἐλάττωσιν ὑφορούμενος. ὄθεν
 οἱ περὶ αὐτὸν αἰσθόμενοι σαφέστερον τὴν τε δεινὴν οἰκειαν ἀπά-10
 την καὶ τῆς κενῆς ἐλπίδος ἀποτυχίαν καὶ τὴν ἐκείνου πλησιάζουσαν
 πανωλεθρίαν, ἤρξαντο κατὰ μικρὸν ὑποχωρεῖν καὶ ὑπορρέειν καὶ
 καταλιμπάνειν αὐτὸν ὡς μάταιον καὶ λαοπλάνον. (9) ὁ δὲ γε
 Μιχαὴλ ταῦτα μεμαθηκῶς ὑπὸ τῶν ἰδίων φίλων καὶ συγγενῶν
 προδοθέντα, ἀδίκῃ τῆς πόλεως ὑπεξελθῶν μετὰ πλείστης δυνά-15
 μews πρὸς αὐτὸν ἔξωρμησε. καὶ δὴ περικαθίσας βραχύν τινα
 καιρὸν καὶ τοῦτον ἀμογητὶ χειρωσάμενος, καὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
 C κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν πεπατηκῶς, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐ-
 τοῦ χεῖρας καὶ πόδας καὶ οὕτως ἀνασκολοπίσας, κατέπανσε τὸν ἐν
 τρισὶν ἔτεσι δι' αὐτὸν κατάρξαντα καὶ διαρκέσαντα χαλεπὸν καὶ 20
 δύστηνον ἐμφύλιον πόλεμον.

1 ἀνόητα C 3 αὐτῷ] αὐτῶν αὐτῷ P 8 τὴν κατὰ πρόσ-
 βασιν ἀσθένειαν αὐτοῦ C 14 ὑπὸ — προδοθέντα om C
 20 αὐτοῦ C 21 δύσοιστον C

8. Quandoquidem igitur fatiscens scelestus homo atque miser, se-
 ductusque mentis suae rationibus, insulse pugnans inanique conatu labo-
 rans ac spe defectus, quippe ex diametro frustratus proposito, ipsisque
 manifeste rebus illi retro quotidie provenientius; ac praeterea ubi co-
 gnovit Michaelē imperatorem adversa sibi corrogasse Bulgarorum au-
 xilia, confestim relicta urbe in eos impetum vertit, quos et pugna ag-
 gressus, multaque eorum data strage, Arcadiopolim tuto se praesidio
 recipit, nimirum suas processu vires diminutum iri imbecillioresque fore
 timens. quare etiam partiarī clarius cognoscentes tum immanem suam
 execrationem tum inanem frustratam spem, nec procul esse supremum
 viri exitium ac profligationem, coeperunt paulatim recedere seque sub-
 ducere ac defluere, illumque ut hominem vanum et blateronem populi
 seductorem relinquere. (9) his porro Michael cognitis, nempe prodi-
 tum Thomam ab amicis ac propinquis, statim urbe egressus cum ingentibus
 copiis in eum impetum dedit; atque ad breve obsidens tempus,
 nulloque labore eius potitus, ac collo antiquo more dediticiis calcato
 manibusque ac pedibus truncatis, inque eum modum palo affigens, trium
 annorum molestum miserumque civile bellum, arrepti ab eo imperii causa
 conflatum productumque, sopivit.

Ἀσχολουμένον δὲ Μιχαὴλ πρὸς τὸν ἀντίρτην Θωμᾶν, καὶ τῇ πρὸς τοῦτον φρονίδι παντὸς ἄλλου καταφρονοῦντος, Κρήτη καὶ Σικελία καὶ δὴ καλούμεναι Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς περιηρέθησαν ἕξ Ἄφρων τε καὶ Ἀρούβων, λαβόντων ἀρχὴν 5 ἄρτι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσέβειαν καὶ ταπεινοῦν καὶ ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἄγειν τὰ τῶν Χριστιανῶν πράγματα.

10. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων καὶ οὕτω τῶν πραγμάτων δια- D
κειμένων Μιχαὴλ μὲν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγη-
10 δόνος κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν, διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ'
αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφρο-
σύνης.

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α

Θ Ε Ο Φ Ι Λ Ο Υ .

15 Τῷ ἐνιαυτῷ ἀπὸ τοῦ κόσμον ἐξάκις χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ εἰκο-
στῷ ἔκτω, τῆς δὲ θείας συρκώσεως κατ', ἐβασίλευσεν Θεόφιλος P 514
ἔτη ιβ', ὁ νέος Βαλτάσαρ καὶ πυραβάτης καὶ θεομισῆς καὶ τῶν
ἁγίων εἰκόνων ὑβριστῆς καὶ καθαιρέτης καὶ βέβηλος. ἡ δὲ μήτηρ

1 Ἀσχολουμένον — 11 Εὐφροσύνης om C 3 δὴ] δὴ αἱ?
15 Τῷ — 17 ὁ νέος] μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Θεόφιλος υἱὸς
αὐτοῦ ὁ νέος C 17 καὶ πυραβάτης om C 18 εἰκόνας
om C βέβηλος ἔτη ιβ' μῆνας γ', καὶ ἀπέθανε δυσεντερικῶς C,
omissis ἡ δὲ — p. 791 19 αἰκίζόμενος.

Interim vero dum Thomae tyranno Michael incumbit eique curam negotio addicit, aliis omnibus in neglecto habitis, Creta et Sicilia, ac quas vocant Cyclades insulas, ab Afris ac Arabibus Romanae subductae sunt dicioni, cum iam primum ob peccata populi ac imperatorum impietatem Christianorum res deprimere suaeque eas facere dicionis occipissent.

10. Sic igitur eoque statu se rebus habentibus, Michael urinae difficultate renunquque dolore male exstinguitur: succedit vero imperio, eius loco, Theophilus filius cum matre Euphrosyna.

I M P E R I U M

T H E O P H I L I .

Anno mundi 6326, divinae incarnationis 826, imperator Theophilus annos duodecim, novus ille Baltasar et praevaricator ac deo exosus, sanctorumque imaginum contumeliosus destructor ac profligator, homo profanus. eius mater Euphrosyna in subiecta omnia mittens themata ac

αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστείλασα ἐν πάσι τοῖς Θέμασιν ἤγαγε κόρας ἐμπροσώπους πρὸς τὸ νυμφοστολῆσαι Θεόφιλον τὸν υἱὸν αὐτῆς. ἀγαθοῦσα δὲ πάσας ταύτας ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸ λεγόμενον Μαργαρίτου τρικλίνιον δέδωκε τῷ Θεοφίλῳ χρυσοῦν μῆλον, εἰπούσα “εἰς ἣν ἄρεσθῆς, ἐπίδος τοῦτο αὐτῇ.” ἦν δὲ τις ἕξ εὐγενῶν ἐν 5

B αὐταῖς κόρη, ὀνόματι Εἰκασία, ὠραιότατη πάνων· ἦν ἰδὼν Θεόφιλος καὶ ὑπεραγασθεὶς αὐτήν τοῦ κάλλους ἔρη ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἔρρη τὰ φαῦλα. ἡ δὲ μετ’ αἰδοῦς πως ἀντέφησεν “ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα.” ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγείς ταύτην μὲν εἶασεν, Θεοδώρῳ δὲ τὸ μῆλον ἐπέδωκεν, 10 οὔσῃ ἐκ Παφλαγόνων. στέφει Θεοδώρῳ ἐν τῷ ἐκτετηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, στεφθεὶς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου καὶ τῷ τοῦ γάμου καὶ τῷ τῆς βασιλείας στέφει, τῇ ἁγίᾳ πεντηκοστῇ. κάκειθεν προῆλθεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησόμενος πολλοῖς τὸν πατριάρχῳ ἅμα τῷ κλήρῳ καὶ τῆς 15

C συγκλήτου. ἡ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειράμενη, ἀσκούσα καὶ φιλοσοφοῦσα, τῷ Θεῷ μόνῳ ζῶσα διετέλεισε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. ἡ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλέλοιπεν, τὸ “κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις” καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου τὸ τετραώδιον 20 “ἄφρων γηραλέε” καὶ ἄλλα τινά. ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθούσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς, ᾗ ἐπώνυμον τὰ Γάστρια, ἡσύχασεν.

15 τῇ συγκλήτῳ? ἀν τοῖς τῆς συγκλήτου?

23 ἡ ὀμ P

dicionis loca puellas oris decore formosas adduxit, ut ex iis Theophilo filio nuptiarum foedere sponsa adiungeretur. congregatis illis omnibus in palatio, quod Margaritae triclinium vocant, dedit illa filio malum aureum, dicens “illi trades cuius forma placuerit.” erat vero inter eas ex nobilibus sata puella nomine Icasia, longe formosissima. qua visa Theophilus, eiusque nimium quantum gratiam stupens ac speciem, “a muliere” inquit “emanarunt mala.” reponit illa subverecunde et cum pudore “sed et res meliores a muliere exuberant.” is animo offensus sermonis licentia, ea relicta, malum Theodorae dedit, ex Paphlagonum gente. coronat Theophilus Theodoram in oratorio S. Stephani, ipse una cum ipsa nuptialibus corollis donatus ab Antonio patriarcha, donatque Augustali corona in sancta pentecoste. tumque in magna ecclesiam processu habito multis magnifice patriarcham et clerum senatumque accipit. Icasia vero imperii spe frustrata monasterium exstruxit, in quo etiam composita, religiosaque palaestra merens ac philosophans, deo soli vivens in finem usque vitae perseveravit. quae et ingenii sui plurima reliquit monumenta, in quibus illud est “domine, in multis peccatis;” magni item sabbati tetradium illud “insipiens vetule,” aliaque nonnulla. imperatoris vero mater Euphrosyna, sponte relicta aula, in suo monasterio, cui Gastriae nomen, sanctiori ritu privatam vitam egit.

2. Ἐποίησε δὲ ἵππικὸν Θεόφιλος, καὶ προσέταξε τῷ Χα- D
 μαιδράκοντι Λέοντι τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυ-
 κάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ἕξειε διακοπέν.
 τοῦ ἵππικοῦ δὲ τελεσθέντος προσεκαλέσαστο πᾶσαν τὴν σύγκλητον
 5 ἐν τῷ λεγομένῳ Καθίσματι, καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἔξαγαγὼν καὶ
 ἀποδείξας αὐτοῖς ἔφη “ὁ εἰς ναὸν κυρίου εἰσερχόμενος καὶ χριστὸν
 κυρίου φρονεῦν τίνος ἐστὶν ἄξιος;” ἡ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα
 ἔφη “ἄξιος θανάτου ἐστίν, ὃ δέσποτα.” καὶ εὐθὺς ἐκέλευσε
 τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀνελόντας τὸν
 10 ὕπαρχον κατασχεῖν καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀπο-
 τεμεῖν, πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας ἄδικον εἶναι τὴν κρι- P 515
 σιν· καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ πατρὶ σου συνηγωνισάμεθα, ὃ βασιλεῦ,
 οὐκ ἂν αὐτὸς ἤρξασ. καὶ δὴ οὕτως ἐπ’ ὄψεσι πάντων τὰς κεφα-
 λὰς ἀπεμήθησαν, προσχῆματι μὲν ὡς εἰς ναὸν κυρίου τετολημη-
 15 κῶτων ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ ἀληθείᾳ δὲ ὡς τὸν συναιρε-
 σιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονον εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. εἶχετο
 γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου θεοστρυγοῦς αἰρέσεως, καὶ τῆς εὐσε-
 βείας ἀπέχετο, τῶν δὲ εἰκόνων τὰς μὲν κατασπῶν τὰς δὲ ἀνο-
 ρύτιων, καὶ τοὺς ἐπ’ εὐλαβείᾳ μοναχοὺς ἔξορῶν καὶ αἰκιζό-
 20 μενος.

3. Ἐφ’ οὗ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πόλιν αὐτοῦ τοῦ B
 ἀλιτηρίου καὶ τυράννου μετὰ πολλῆς δυνάμεως οἱ Σαρακηνοὶ πα-

18 δὲ εἰκ.] τε εἰκ.?

21 αὐτοῦ om C

22 οἱ add C

2. Indictis Circensibus Theophilus iubet Leonī Chamaedraconi
 protovestiario suo, multifidum ut candelabrum afferat, quod in Leonis
 Armenii caede fuerat gladio conscissum. actis Circensibus senatum
 omnem ad se convocat in locum quem Sessum vocant. productoque
 candelabro ac illis ostenso, quaerit “qui in templo domini ingressus
 Christum domini peremit, qua dignus poena est?” respondit senatus
 “domine, reus mortis est.” moxque praefecto iubet ut eos, qui cum
 Michaelē patre suo Leonem sustulerant, tentos in Circi funda capite
 plectat, multa licet obiectantes, dicentes iniustam esse sententiam.
 “non enim” aiebant, “imperator, nisi patri tuo essemus auxiliati, tu in
 throno sedisses.” inque eum modum sub omnium oculis capite plexi
 sunt, eo quidem praetextu quod in templo domini ausi essent caedem
 patrare, re vera autem iccirco quia haeretica pravitate sodalem, pari-
 que ad impietatem sensu, nece sustulissent. adhaerebat enim scelestus
 homo deo execrabili illius haeresi et a pietate abhorrebat; qui nimirum
 imaginum alias evelleret alias effoderet, monachosque pietate claros
 exsilio multaret ac verberibus aliisque cruciatibus dehonestaret.

3. Illo imperatore, in scelestissimi eius tyrannique patriam urbem
 irruptione facta, Saraceni cum ingentibus copiis, inventa illa fortiter

ραγενομένοι, καρτερῶς ὠχυρωμένην εὐρόντες καὶ κατησφαλισμένην
 πάνυ καὶ ὑπὸ στρατηγῶν πενήκοντα φρουρουμένην μετὰ τῶν λο-
 γάδων καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν, καὶ ταύτην δι' ἡμερῶν ἐ-
 Αὐγουστώ μηνὶ ἐκπορθήσαντες καὶ δορυάλατον εὐληφότες ἤχμα-
 λώτευσαν καὶ ἀπέκτειναν λαὸν ἄπειρον. ἀλλὰ μὴν καὶ πλήθη 5
 C Κρήτην καὶ τὴν Σικελίαν παρέλαβον. καὶ ψῆχος πολὺ γέγονε,
 καὶ χειμῶν ἀγριώτατος καὶ δριμύτατος, καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς, καὶ
 ἄερος αὐχμοὶ καὶ δυσκρασίαι καὶ ἀνωμαλίαι, καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ
 καὶ ἐπάλληλοι, τὴν ἄμετρον ἀπελέγχουσαι τοῦ κρατοῦντος μοχθῆ- 10
 ρίαν καὶ κακουργίαν. εἰς τοσαύτην γὰρ ἀφιλοθῆϊαν καὶ ἀπόνοιαν
 ἐξώκειλεν ὁ ἄθεος, ὡς καὶ τὴν τοῦ κοπρωνύμου καὶ τῶν θηριω-
 νύμων χαλεπὴν καὶ μυσσαρωτάτην αἴρεσιν διαδεξάμενος καὶ ἀνα-
 καινίσας, ὡς μηδὲν ἤττον ὀφθῆναι τῆς ἐκείνων δυσσεβείας καὶ
 παροιρίας τυραννίδος τε καὶ ἐμβροντησίας ὁ πεφρακτισμένος καὶ 15
 D ματαιόφρων. ἐπεὶ οὖν τῇ αὐτῇ συσχεθεὶς τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων
 καὶ παλαμναίων ἀπάτη καὶ παραπληξία τε καὶ οἰστρηλασία, τῶν
 ἐκ Μανιχαϊκῆς μανίας καὶ Ἀρειανικῆς λύσεως ὠρμημένων, πάλιν
 διωγμὸν καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς ἐκκλησίας ὡσαύτως ἐπαντείνετο.

1 καρτερικῶς P 2 πενήκοντα] ἡ' C 4 τοῦ ἀγουστου
 μηνὸς C ἤχμαλωτισθῆ καὶ ἀνηρέθη Χριστιανῶν πλήθος
 ἄπειρον, καὶ ἡ πόλις ἐκαύθη καὶ κατηρειπώθη C 5 ἀλλὰ
 — 6 Κυκλάδας] ἐαυτῶν ἐξελθόντες τὰς Κυκλάδων P 8 ἀγριώ-
 ταιον καὶ δριμύτατον C, omīssis καὶ χειμῶν 12 ὁ ἄθεος ὡς
 om C καὶ θηριωνύμου P 13 καὶ ἀναδεξάμενός τε C
 14 ἤττων margo P ἐκείνου P 18 ὀρμημένων πάλ-
 λαι C

munita ac valde propugnaculis tuta, bellique ducum ac tribunorum quin-
 quaginta praesidio fulta, cum lectae militiae viris horumque ordinibus,
 dies quindecim obsessa mense Augusto ac expugnata vique subacta ac
 captivata infinitae multitudinis militares viros plebemque occidere. na-
 vibus egressi Cyclades insulas devastavere, Cretamque ac Siciliam suae
 dicionis fecere. fuit et ingens frigus, hiemsque saevissima ac asperissima,
 famaeque valida; aeris quoque lenitates et aestus ac intemperies et in-
 aequalitates, tremendi item terrae motus ac pene continui; quae omnia
 in immensum provectam imperatoris pravitatem et nequitiam redarguendo
 essent. eo enim vir impius impietatis proiectaeque dementiae delapsus
 est, ut et Copronymi et Leonis (sic quasi ex bestia ducto nomine)
 gravem impurissimamque exceperit haeresim ac instauraverit; ut nihil
 illius impietati ac bachationi tyrannidique ac stupori seductus homo de-
 mentisque animi cedere visus sit. quandoquidem enim eodem ipso im-
 piorum illorum scelestissimorumque errore et stupore oestroque teneba-
 tur, ex Manichaico ortum furore Arianicaeque rabie, persecutionem ipse
 quoque pari ratione in ecclesiam intendit.

4. Τούτω τῷ μισοθέῳ μᾶλλον εἰπεῖν ἢ Θεοφίλῳ προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ, μετὰ Περσῶν χιλιάδες δεκατέσσαρες, οὓς διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνώσας καὶ εἰς τούρμας ἀποκαταστήσας, αἱ μέχρι τοῦ νῦν λέγονται 5 τοῦρμαι Περσῶν· αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφοβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας P 516 Ἀγνούστης γαμβρὸν ἐποίησατο.

5. Φιλόκοσμος δὲ ὢν ὁ αὐτὸς Θεόφιλος κατεσκεύασε διὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ Χρυσοχόου λογιωτάτου πᾶν ὄντος καὶ συγγενοῦς Ἄντωνίου πατριάρχου τό τε Πενταπύργιον καὶ τὰ δύο μέγιστα 10 ὄργανα ὀλόχρυσα, διαφόροις λίθοις καὶ ἔλοις καλλύνας αὐτά, δένδρον δὲ χρυσοῦν, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μηχανῆς τινὸς μουσικῶς ἐκελάδουν. ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς ὁ βασιλεύς, ἀνανεώσας καὶ χρυσοῦφάντους κατασκευάσας τοὺς B λεγομένους λώρους καὶ τὰ λοιπὰ πάντα.

6. Δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν 15 καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρόωην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις (ἕθους γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκέῖσε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Ἀγνούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγγυρίου τῆς βίβλης ὄντος· 20 ἔψοι γὰρ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα τοῖς κτίσμασιν οἷς καινοργεῖ, καὶ τὰ ἐμὰ σκοτιῖζει καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ, ὅτε χήρας οὖσης

1 Τούτω — p. 799 17 ἐπιφοιτήσεις om C

4. Huic (Misothem potius dicam, dei osorem, quam quod contrarium sonat, Theophilum) Theophobus Persa una cum patre profugus accessit, cum quattuordecim Persarum milibus. susceptus ille distribuit, sedesque per themata provincialibus adlegens assignavit ac ordinibus contribuit; hactenusque nomen retinent, ac Persarum turmae audiunt. ipsum vero Theophobum, data uxoris sorore in coniugem, sibi affinem fecit.

5. Cum ornatus elegantiaeque amans esset idem Theophilus, per aurificinae principem, virum summe eruditum atque solertem Antoniique patriarchae propinquum, Pentapyrgium quod vocant fabricatus est, duoque maxima organa auro solida, diversis capillis tortisque ornata. auream item arborem, in qua insidentes aviculae ex quadam machina musicae cantillabant. sed et imperiales vestes et paludamenta instauravit imperator, renovans auroque texta fabricans quae vocant Lora ac reliqua omnia.

6. Iustitiam, quae saeculi usu est, praetextens, vir scilicet qui fidem ac pietatem supra eos qui pridem imperium tenuerant maiori iniuria laeserit, accedente ad eum muliere vidua in Blachernis, (moris enim illi erat eo proficisci) ac clamante iniuria se affici a Petrona Augustae fratre, excubiarum drungario: "exaltat enim aedes suas novis aedificiis, quae molitur, meisque tenebras obducit, ut iam mihi inutiles

καταπεφρονημένης.” και παρεθδ ἀπέστειλεν Εὐστάθιον κναι-
στορα ἐπίκλην Μοναχόν, ἐν τῇ Ὀζείᾳ οἰκοῦντα, σὺν Λέοντι τῷ
C Συμβατίῳ και Δημητρίῳ τῷ Καμουλιανῷ, ἰδεῖν εἰ τὴν γυναικα
ἀδικεῖ τὸ καινουργηθῆν οἶκημα· οἱ και ἀπελθόντες, και θεασά-
μενοι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, και βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἰσὶ τὰ 5
παρὰ τῆς γυναικὸς ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀνήγγειλαν τῷ βα-
σιλεῖ. και ἐπ’ ὄψει τοῦ βασιλέως ἐλεγχθεῖς πυρ’ αὐτῶν ὁ αὐτὸς
Πετρωνᾶς, ἐκδυθεῖς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ τύπτεται τὰ νῦτα σφο-
δρῶς. ὠρίσθη δὲ ὁ τε κναιστωρ και οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπελθεῖν και
ἐκ θεμελιῶν ἐκδαφῆσαι τὰ τοιαῦτα οἰκοδομήματα και τῇ γυναικὶ 10
παραδοῦναι.

D 7. Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπίκλην Μωσηλέ, ἀν-
δρεῖον ὄντα και ῥωμαλέον εἰσεποίησατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν
ἡγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν πατρικιον, μετ’ ὀλί-
γον δὲ και μάγιστρον. εἶτα ὑπολήψεις τινὰς ἐπ’ αὐτῷ σχὼν ὡς 15
δρεγομένῳ τῆς βασιλείας, στρατηλάτην και δοῦκαν τῆς Σικελίας
ἐξέπεμψεν. οἷα δὲ φθόνου ὠδίνοντος, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες
διέβαλλον τοῦτον βασιλεῖ ὡς τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Σαρακηνοῖς
προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ
τεθνηκυίας Μαρίας τῆς πεποθνημένης τῷ βασιλεῖ θυγατρὸς, τὴν 20
P 517 μὲν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, και τόμον ἐλευθερίας
τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ’ ἐγκλήματι τινι τέθεικεν· ὄνπερ ἄργυρον
μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς ἀνείλετο ἐκ τοῦ τάφου. (8) ὁ δὲ

faciat, quippe quae contempta vidua sim.” actutumque Eustathium
quaestorem cognomento Monachum, in Osia degentem, cum Leone Sym-
batio et Demetrio Camuliano mittit inspecturos num nova aedificia vi-
duae aedibus praeter ius fasque officerent. abeuntes itaque, visaque
istiusmodi iniuria, compertoque vera esse quae a muliere dicta erant
atque obiecta, cum reversi essent, imperatori renuntiaverunt; convictusque
ab eis Petronas in oculis imperatoris, detractis vestibus, acriter dorso
caeditur. statutum vero est ut quaestor receptoresque particulares seu
custodes, abeuntes, solo tenus eiuscemodi aedes eruerent et mulieris
traderent.

7. Alexium Armenium cognomento Musele, virum forti robore ac
strenuum, locata ei Maria praedilecta filia in generum ascitum, patri-
cium creavit ac brevi post etiam magistrum. postmodum vero, quod in
suspicionem venerat affectati imperii, et quasi in ipsum aliquid moliretur,
magistrum militiae ducemque Siciliae praefectum a se amandavit.
qualia vero parit invidia? Siculi quidam ascendentes apud imperatorem
calumniam instruunt, quasi res Christianorum Saracenis prodant et ad-
versus imperatorem res novas moliantur. inter haec vivis exempta Maria
desideratissima Theophili filia, eius urnam argento exornavit, tomumque
libertatis posuit ac immunitatis, qui ad eam quovis crimine confugerent.
argentum postea Leo imperator e sepulcro abstulit. (8) porro Theo-

Θεόφιλος Θεόδωρον τὸν ἐπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλέξιου ἐν τῇ πόλει τυχόντα προσκαλεσάμενος, καὶ δοὺς τὸ ἴδιον φυλακτόν, ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας τῷ Ἀλέξιῳ καὶ ἀγαγεῖν ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ 5 ἀπελθὼν καὶ τῇ προσούσῃ αὐτῷ συνέσει πείσας Ἀλέξιον ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. ὃν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀντάρτην τύπας ἔθετο ἐν τῷ δεσμο- **B** τηρίῳ, δημεύσας πᾶσαν τὴν περιουσίαν . . . ἀνέδηκεν Ἀλέξιῳ εἰπὼν ὅτι δι' ἐμοῦ πάντα πέπονθας τὰ δεινά. καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ ἔθος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος προλαβὼν ἔστη ἔνδοθεν 10 τοῦ θνυσιαστηρίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἱερατικὴν στολὴν ἡμφιεσμένος· καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλέα πλησιύσαντος ἕμα τῇ συγκλήτῳ φωνῇ μεγάλῃ ἐφώνησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος “ἔντεινε καὶ κατενοδοῦ καὶ βασιλευε ἕνεκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ;” αἰδεσθεῖς οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ συγκλήτῳ ἔφη “ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης.” **C** 15 ὁ δὲ “καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοί, ὅτι δοὺς ὑπόγραφον λόγον Ἀλέξιῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτο;” ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς ἐλεγχθεὶς τοῦτον τοῦ θνυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγεν, καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ μετρίως ἐπιθείς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ἢ π' αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μαθεῖν αὐτὸν τὰς ἁγίας εἰκόνας τιμῶν καὶ σέβε- 20 σθαι καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγνομένον, καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ὄνειδίσαντος, αὐτὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἤγαγε μετὰ παρακλήσεως. τοῦ **D**

philus Theodorum episcopum, Crithinum dictum, tum in urbe versantem cum Alexius calumnia appetitus est, accersens, traditaque cruce pectorali, in Siciliam misit, qui iuratum immunitatis fidem Alexio praeberet et ad imperatorem in urbem reduceret. profectus ille, ac qua praeditus erat prudentia ingenii que sagacitate persuasit Alexio, dictoque ei audiente, ipsum ad imperatorem adduxit. imperator mox reversum, quasi molitum tyrannidem ac rebellem, verberibus affectum vincitumque, omni eius publicata substantia, in carcerem compegit. tum Theodorus Alexio “in causa sum quod dira haec omnia patiaris.” profectoque ex more ad Blachernas imperatore, iter ipse occupans, intra sacri tribunalis locum stola sacerdotali indutus stetit, iamque prope imperatorem ad solem stipante senatu accedente exclamavit magna voce archiepiscopus (Ps. 44 5) “intende, prospere procede et regna; quorsum, imperator?” ille senatum reveritus “propter veritatem” inquit “et mansuetudinem et iustitiam.” cui Theodorus “ecquaenam vero tua iustitia, qui cum Alexio iuratum fidem per me dederis, nihil tamen servaveris?” imperator reprehensionem non ferens, eaque ira accensus, ipsum violenter e sacro altaris loco expulit, nec mediocribus plagis impositis exsilio relegavit; nec ea duntaxat ratione quod ab eo reprehensus esset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras imagines eiusque impietatem traducere inaudierat. haud multo post vero, cum imperator in magnam ecclesiam venisset ac patriarcha rem ei probro obiecisset, archiepiscopum facti

δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν τῆς ἱερωσύνης κρῖναντος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ βασιλεὺς οἰκονόμον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πεποίηκεν. καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσμοτηρίου ἐξέβαλεν, ἀποδοὺς αὐτῷ καὶ πῦσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

9. Ἦν δὲ καὶ Μανουὴλ ὀνομαστότατος στρατηλάτης πάντων τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, τιμώμενος παρὰ τοῦ βασιλέως. οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινάς, λογοθέτη τε ἦν τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρωνᾶ, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὑπὸ Βασιλείου P 518 ὑποβολῇ Μύρωνος ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ζελετάτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιάριος ὑπὲρ τοῦ Μανουὴλ 10 προϊστάμενος καὶ φροντίζων διεβεβαιοῦτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ εἰσι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἐμαθὼν Μανουὴλ, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως καὶ διαβολὰς ἐκκλήτων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελεθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς δημοσίοις ὀγήμισιν ἐπιβάς ἀπῆλθε φρυγὰς μέχρι τῶν κλεισούρων Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκόπτων. 15 ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ταῦτα, ὡς βασιλέως ὀργὴν ἐκφεύγων, B καὶ εἴ γε μὴ καταναγκάσῃ με τὴν ζεμαντοῦ πίστιν καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. εἰ οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. οἱ δὲ τοῦτο μεγάλῃ χαρῇ δεξάμενοι, λόγον ἀπαθείας ἀποστείλαντες, προσεδέξαντο ὡς βασιλεία Pw-20 μαίων. (10) τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμῖα γέγονεν, καὶ βουλήν ἐποιεῖτο μετὰ Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. ὁ δὲ εἶπεν "εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ προσελ-

veniam petens reduxit. cumque is indignum se sacerdotio indicaret ob ea quae passus erat, imperator oeconomum fecit magnae ecclesiae, Alexium quoque e carcere eiecit. restituta ei omni ablata substantia, vivum in pretio habens.

9. Erat vero etiam Manuel fama clarissimus inter omnes Asiaticos tribunos ac belli duces, quem carum imperator haberet. is consertis nonnullis sermonibus cum Myrone cursus publici logotheta et Petronae socero, imperatori a Basilio delatus eiusdem Myronis suggestione, velut qui imperium affectaret atque in eum mala moliretur. Leo vero protovestiarius, Manuelis defensione suscepta deque eo sollicitus, imperatori affirmabat falsa esse quae de illo dicerentur. quibus Manuel cognitis, iramque imperatoris ac calumnias declinans, clam urbe egressus usque ad Pylas, publicisque curribus invecus, ad Syriae usque clusuras excisis equorum poplitibus profugit. significavitque haec Agarenis, fugere se imperatoris iram, ac si suam fidem non cogant deserere, ad ipsos profugere. itaque si ita hisque me condicionibus suscipitis, fidem mihi immunitatis mittite. illi vero rem laeti suscipientes, missa securitatis fide, haud aliter ac imperatorem Romanum ipsum reciperent. (10) quo cognito imperator ingenti maerore mentisque angustia concidit, habitoque cum Ioanne synkello ea de re consilio ait ille "si vere ex animo

θεῖν, ὃ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἔτοιμος τοῦτο ποιῆσαι, χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν ἀμερουμνῆν σταλείς ὡς δῆθεν τοὺς ἐν εἰρκιῇ καὶ δεσμοῖς ἐπισκεψόμενος, ἔχων καὶ ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας, ὃ πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν. δοκῶ
5 δὲ τοῦτο πρᾶξιαι τῷ ἐνυπογράφῳ λόγῳ τῆς βασιλείας σου καὶ τῇ **C**
 ἐμῇ πειθοῖ καὶ τῇ ἐκείνου εὐσεβείᾳ καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τῆς πατρίδος ἐράν." ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν ἀμερουμνῆν δούς αὐτῷ ἀπέστειλεν. (11) ὁ δὲ εἰσελθὼν μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ κόσμου παντοίου, ὥστε καὶ τοὺς Ἄγα-
10 ρηνοὺς ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ ἐκπλάγηται, [ὅς] τὰ δεσμοτήρια ῥογεύσας καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θεασάμενος ἠδυνήθη καὶ λά-
 θρα συνομιλήσαι τῷ Μανουὴλ καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον **D**
 λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ μὲν τοῦτο πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγέλλας τῷ βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο· ὁ δὲ Μα-
15 νουὴλ ἔξαιτήσας τὸν ἀμερουμνῆν τοῦ ἐξελθεῖν κατὰ ἔθνους τινὸς πολεμίου αὐτοῖς ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ ἀμε-
 ρουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλείστον ἀπῆλθε καὶ νίκην μεγάλην εἰργά-
 σατο. καὶ τούτῳ ἐν μέλλουσι τιμῇ ὑπὲρ τὸ πρῶτον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ ἀμερουμνῇ δυνάμενος. (12) ὅθεν
20 ἔχων φροντίδα πολλὴν τοῦ ἐξελθεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ, μετὰ καιρὸν τινα εἶπε πρὸς τοὺς δυνάστας τοῦ ἀμερουμνῆ ὅτι ἴάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ **P 519**
 ἀμερουμνῆ καὶ λαὸν παρῆξετε, ἐξελθὼν ὑποτάξω τὴν Ῥωμανίαν.

Manuelem redire cupis, o imperator, mihi in parato est ut tibi id ipse praestem. ita nimirum si acceptis pecuniis a te ad amerumnem mittar, quasi invisurus eos qui in carcere ac in vinculis agunt, subscriptum tuae maiestatis diploma securitatis habens, quo Manueli suum ad te accessum suasurus sum. arbitrator autem id me praestiturum, tum tuae maiestatis subscripta securitatis fide, tum mea ipsius suasionem, ipsaque illius pietate, et quod par sit illum patriam amare." imperator itaque quamplurimis ad amerumnem datis pecuniis ac muneribus emisit. (11) ingressus ille cum multis pecuniis, omnisque generis ornata suppellectili ac cultu, adeo ut Agareni quas conferebat opes stupore admirarentur. elargitus itaque in eos qui in carcere essent munera, ac protosymbulo coram salutato, clam etiam cum Manuele sermonem miscere potuit, eique subscriptam imperatoris securitatis fidem crucemque ipsius pectoralem contradere. quibus ille peractis reversus est, nuntians imperatori quaecumque ipsi gesta essent. porro Manuel oblata amerumne petitione, ut liceret ei adversus gentem quandam iis infensam exire, voti compos effectus est. assumptoque amerumnae filio longeque copioso exercitu, profectus, ingenti potitus victoria est; quo facinore in maiori quam prius habetur pretio; nec quicquam erat quod apud amerumnem eius gratia non posset. (12) cum itaque gravi cura teneretur ut ad Romanam dicionem se reciperet, post elapsam aliquod tempus ait ad amerumnae proceres "si mihi amerumnae filium ac copias praebueritis, expeditione suscepta Romanam vobis subiiciam dicionem." quo illi cum

οὐ δὲ τῷ ἡμερουμνῇ εἰπόντες αὐτὸν ἀπέστειλαν. ὁ δὲ ἔλθων πλησίον τοῦ θέματος τῆς Ἀνατολῆς, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειροῦς αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἡμερουμνῆ ὡς δῆθεν διακινήσων καὶ κνηγήσων, πύρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος, περιπλακεὶς τῷ υἱῷ τοῦ ἡμερουμνῆ καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπεν ὅτι ἐγὼ μὲν 5 ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα μου καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πατρίδος καὶ συμφυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, B ὡς μηδὲν δευῶν πείσεσθε ὑποπιεύοντες παρ' ἡμῶν, ἅπιθι πρὸς τοὺς σοὺς." καὶ οὗτος μὲν οὕτω μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαπο-10 στείλας αὐτῷ τὸν μηνύοντα. (13) ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸν μηνυτὴν ὡς μεγάλων ἀγαθῶν ἄγγελον ἀποδεξάμενος χρήμασι τε καὶ ἀξιώμασιν ἐφιλοτιμήσατο, καὶ τὸν Μανουὴλ, ὡς ἄξιον ἦν, ὑπέδεξατο, μάλιστα εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ποιησάμενος, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναδεξά-15 μενος.

14. Τούτοις ἐπαρθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθε μετὰ Μανουὴλ C καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ τῶν Ἀγυρηνῶν, καὶ εὐπειῶς τὴν τε Ζάπετρον καὶ τὸ Σαμόσατον, πλούτῳ κομιῶν καὶ δυνάμει τότε διὰ τὸν ἡμερουμνῆν ἐκείθεν εἶναι, παραλα-20 βῶν ἐπάνεισι τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γυνρούμενος, καὶ ἔλθων μέχρι τοῦ Βρύαντος προσέταξεν οἰκοδομήσαι παλάτιον καὶ παραδείσους φυτεῦσαι καὶ ὕδατι ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γέγονεν. ἐκείθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριμίμβυσεν, ἱπικὸν ποιή-

amerumne communicato consilio ipsum dimiserunt. Manuel vero prope accedens ad Anaticum thema, convocatis subditis suis ac amerumnae filio, quasi nimirum castra moturus et venaturus, cum ab hostibus iam procul factus esset, circumfusus amerumnae filio ac eum exosculatus ait "ego quidem ad meum imperatorem et ad propria abeo, quippe cum nihil in vita carius sit patria meaeque gentis hominibus. tu vero cum tuis, omnis mali a nobis securus, ad tuos abscede." ac quidem ille eum in modum cum lacrimis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem venit, praemisso qui eius adventum annuntiaret. (13) imperator eum qui fuerat destinatus, ut qui magnorum illi bonorum nuntius esset, susceptum pecuniis ac dignitatibus liberaliter accepit. Manuelem item, uti dignum erat, suscipiens, magistrum statim ac scholarum domesticum praefecit, atque eius liberos ex sacro baptismate suscepit.

14. Eo successu elatus imperator, cum Manuele et senatu omnique exercitu adversus Saracenos profectus est; facillique negotio captis Zapetro et Samosato, quod oppidum tum divitiis ac potentia florebat, quippe amerumnae patria, victoria ac manubiis se magnifice iactans ac superbiens, reversus est. veniensque Bryantem usque, aedificari Palatium, hortosque plantari, atque aquas deduci, praecipit: quod et factum est. inde urbem petens, ac spolia triumpho traducens, exhibitisque

σας καὶ τὸ πρῶτον βῆτον παιξας, ἄρματι λευκῷ μὲν ἐποχησάμενος, χρώματι δὲ τῷ βενέτῳ ἀμφιασάμενος, καὶ νικήσας ἑσπερὰ νύθη, τῶν δῆμων ἐπιβούωντων “καλῶς ἤλθες, ἀσύγκριτε φακτονάρη.”

5 15. Τοῦ δὲ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, ἕν' εἶπω ὁ νέος Ἰάννης καὶ Ζαμβροῆς, βεβοημένος ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεκανομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ· ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὐρεθὲν τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας τε καὶ ῥοπῆς αὐτῷ πάντα πρὸς ἀπάλειαν εἰργάζετο.
10 καὶ ὃν ὠδινε μὲν κατεῖχε δὲ βασιλισκον τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς ἐξέροηξε καὶ ἀπέτεκε, τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀναχρίσθαι προστάξας P 520 ἢ ἀπαλείφεισθαι.

16. Οὗτος ὁ Ἰαννῆς πρὸ τοῦ ἄστεος οἶκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὁ Τροῦλος μέχρι νῦν ὀνομάζεται, διὰ 15 τινων θυνσιῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσῆμαινεν. ὁ δὲ καὶ ἀνοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

17. Διὰ τοῦτο σύμμαχον τοῦτον καὶ συνίστορα ἔχων Θεόφιλος τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως, ὁ δεύτερος Νεκτεναβῶ τὸν ῥηθέντα 20 Ἰωάννην, μᾶλλον δὲ Ἰαννῆν, τὸν πατριάρχην ἢ μανδριάρχην, τὸν νέον ὄντως Ἀπολλώνιον ἢ Βαλαάμ, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις

18 Διὰ — 20 μανδριάρχην] Συμμόστην καὶ σύμμαχόν τε καὶ συνίστορα ἔχων τῆς αἰρέσεως ὁ δεύτερος Νεκτεναβῶ τὸν προρηθέντα Ἰαννῆν πατριάρχην, μᾶλλον δὲ ματριάρχην καὶ δαιμονάρχην, τὸν νέον C

Circensibus, ac ipse primo munere ludens, albis invectus equis, atque Veneto indutus colore, cum victor exisset, coronatus est, acclamantibus factionibus, bene faustequē venisti, omni maior comparatione, factio-narie.

15. Antonio autem patriarcha vivis exempto, eius loco ordinatur Ioannes syncellus, ut dicam novus Iannes et Zambres, celebri homo fama, magicis artibus et divinationibus ex pelvi omnique impietate. is nimirum organum idoneum eius, quo imperator laborabat, impietatis, inque rem impetus, omnia illi ad certum interitum efficiebat. ac quem parturiebat quidem, continebat tamen impietatis regulum, imperator edidit peperitque, iubens sacras imagines oblini, seu aboleri.

16. Hic Iannes exstructa in urbis vicinia ex quadrato lapide aedificula (Trullus hodieque vocatur), sacrificiis cum daemonibus consuescens imperatori quae futura essent denuntiabat. manserunt aedes illae inhospitae ob daemonum per haec tempora in illis frequentiam.

17. Propterea adiutorem illum et conscium suae haereseos habens Theophilus, alter ille Nectanebo, eum quem dicebant Ioannem, quin immo Iannem, patriarcham illum et mandriarcham, novum vere Apollonium sive Balaam, nostris temporibus malo fato ortum, ex pelvi divi-

- B** κακῶς ἀναφανέντα λεκανόμαντιν καὶ πάσης Θεοστρυγοῦς πράξεως καὶ τερατείας δεινὸν ὑποφήτην· ἐφ' οὗ καὶ τὰ γράμματα παιδευθεὶς ὁ εὐρίπιστος καὶ δόλιος ὑπηρέτης δόκιμος ἀχθίστων πραγμάτων καὶ τοῦ διαβόλου επιτήδειον ὄργανον γέγονεν. οὗς ἂν ἐνδίκως ὁ Θεῖος λόγος ἐπαράσσειται σχετλιαστικῶς, φάσκων "οὐαὶ 5 αὐτοῖς, ὅτι τῇ δόῳ τοῦ Κάιν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαάμ μισθοῦ χάριν ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογία τοῦ Κορέ ἀπώλοντο. οὗτοι εἰσι γογγυσταὶ καὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν." ἐφαρμόσειεν δ' ἂν αὐτῷ μᾶλα εἰκότως καὶ τὰ τοῦ ὁμοτρόπου Ἰουλιανοῦ παρὰ 10
- C** τῇ Θεολογῷ στηλιτευόμενα γλώσση· σφόδρα γὰρ ἐμφορῆς ἐναπέφηνε καὶ εἰς μηδὲν ἀπεικικῶς τῆς ἐκείνου κακουργίας καὶ δυστροπίας. ἔφη γοῦν "πῶς μὴ δακρύσω τὸν ἄθλιον; πῶς μὴ πλέον τῶν δεδιωγμένων τοὺς προσδραμόντας, πλέον δὲ τῶν αὐτομολησάντων εἰς τὴν κακίαν θρηγήσω τὸν συναρπάσαντα; μᾶλλον δὲ 15 τοῖς μὲν οὐδὲν δεινὸν τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ παθεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντων μακροστώτατον, οὐκ ἐκεῖθεν μόνον ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐντεῦθεν εὐδοξίαν καὶ παρρησίαν, ἣν διὰ τῶν κινδύνων ἑαυτοῖς ἐχμύρισαντο.
- D** τοῖς δὲ προοίμιον τῶν ἀπειλουμένων ἅπερ ἤδη πεπύονθαι· καὶ βέλτιον ἦν αὐτοῖς, εἰ ἐνταῦθα μακρότερον ἐκολούθησαν, ἢ τοῖς 20

3 ὁ] καὶ ὑπονοθεθεὶς ὁ C δειλαιος C ἀχθίστων πραγμάτων add C 7 χάριν om C 8 καὶ om C 10 δ' ἂν add C 13 μὴ πλέον δ. C 16 μηδὲν P

num, omnisque deo exosae actionis praestigiarumque solertem interpretem; a quo etiam doctus literas instabilis homo ac dolosus, probatus minister idoneumque diaboli organum exstitit. quod merito divinus sermo miserabiliter deplorando fecit, dicens (Iud. 11 et 16) "vae eis, quia in via Cain ingressi ambulabunt, et errore Balaam mercedis causa effusi sunt, et contradictione Core perierunt. isti sunt murmuratores, queruli, iuxta concupiscentias suas ambulantes in seductionibus suis." congruant illis iure optimo et quae sunt Iuliani, iisdem moribus viri, quibus eum theologica lingua liberaliter sugillat ac carpit. valde enim ei similis eluxit, nec quicquam diversum atque abhorrens ab eius malitia miraque pravitate habens. ait itaque (Orat. 3, quae 1 in Iulian. p. 67 et 74) "quomodo non infelicem lacrimis prosequar? nec eos magis qui manus dederunt seseque abduci passi sunt, quam qui persecutionem sustinuerunt? magis vero eos lugebo qui ipsi sponte ad malitiam transfugerunt, quam qui vi quadam abrepti sunt. quin immo illis quidem nihil grave ac dirum, quod Christi causa passi sunt, sed quod est omnium beatissimum. non ea solum ratione, sed et propter illam, quae inde est, claritatem ac gratiam, cuius per pericula sibi illi auctores exstiterunt. contrariis vero ea quae iam passi sunt, initia sunt eorum quae illis eventura mala intentantur; meliusque illis erat, si in hac vita diutius puniti essent, quam quod futuri aevi iustis iudiciis sunt reser-

ἐκεῖ δικαιοκριτηρίοις ἐταμιεύθησαν. καὶ γὰρ ὡσπερ τὸν χαμαι-
 λόντα λόγος παντοῖον γίνεσθαι ῥαδίως καὶ πύσας μεταβάλλειν
 χροιάς πλὴν μιᾶς τῆς λευκότητος, οὕτως κἀκεῖνος πάντα ἦν καὶ
 ἐγένετο Χριστιανοῖς πλὴν ἡμερότητας· καὶ ἦν λίαν ἀπάνθρωπον
 5 αὐτῷ τὸ φιλάνθρωπον, καὶ τὸ πιθανὸν βλαῖον, καὶ ἀπολογία τῆς
 ἀγριότητος ἢ χρηστότης. ὄθεν λεκτέον πρὸς αὐτόν, εὐηθέστατε
 καὶ ἀπαιδευτότατε τὰ μεγάλα, σὺ κατὰ τοσοῦτον κλῆρον καὶ τῆς
 οἰκουμένης ἀνέστης, σὺ κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ θυσίας P 521
 τοῖς σοῖς μιάσμασι, σὺ κατὰ τοῦ τὸν κόσμον καθαιρόντος αἵματος
 10 τοῖς σοῖς μιαιοῖς αἵμασιν; σὺ μετὰ Ἡρώδην διώκτης, καὶ μετὰ
 Ἰούδαν προδότης, πλὴν ὅσον οὐκ ἀγχόνη τὴν μετένοιαν ἔδειξας
 ὡσπερ κἀκεῖνος, καὶ χριστοκτόνος μετὰ Πιλάτον, καὶ μετὰ Ἰου-
 δαίους μισόθεος, ὁ τῶν ἁγίων ὑβριστής. Ἰεροβοάμ σε εἰπεῖν
 οἰκειότερον, ἢ Ἀχαάβ τὸν Ἰσραηλίτην, τοὺς παρανομιωτάτους,
 15 ἢ Φαραῶ τὸν Αἰγύπτιον, ἢ Ναβουχοδονόσορ τὸν Ἀσσύριον; ἢ
 πάντα ταῦτα συνελόντες ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὀνομάσωμεν, ἐπεὶ καὶ
 τὰς πάντων κακίας φαίνεσαι εἰς σεαυτὸν συλλεξάμενος, Ἰεροβοάμ
 τὴν ἀποστασίαν, Ἀχαάβ τὴν μαιφονίαν, Φαραῶ τὴν σκληρό- B
 τητα, Ναβουχοδονόσορ τὴν ἱεροσυλίαν, πάντων ὁμοῦ τὴν ἀσέ-
 20 βειαν. (18) ποῦ εἰσὶν αἱ θυσίαι καὶ τελεταὶ καὶ τὰ μυστήρια;
 ποῦ σφάγιμ φανερά τε καὶ ἀφανῆ; ποῦ τεράστια προγνώσεως καὶ
 σημεῖα ἐγγαστριμύθων; ποῦ αἱ κατὰ Χριστιανῶν μαντεῖαι καὶ

8 ἀντέστης C
 19 ἄμα P

ἐκκλησίας καὶ om C
 12 Πιλάτου P

9 σοῖς add C καθή-
 17 εἰς ἑαυτὸν φαίνεται C

vati. etenim quemadmodum ferunt chamaeleonem quidvis facile imitari
 nullosque non colores suscipere, uno duntaxat excepto candore, sic et
 ille omnia erat atque fiebat Christianis, excepta duntaxat mansuetudine
 ac clementia. unde his verbis a nobis compellendus est. hominum stul-
 tissime valdeque inscientissime, tu adversus tantam hereditatem ac ter-
 rarum orbem insurrexisti? tu adversus Christi ecclesiam et hostiam
 piaculis? tu adversus mundi piacularem sanguinem impuris tuis cruori-
 bus? tu post Herodem persecutor et post Iudam proditor (unum abest
 quod non laqueo poenitentiam fecisti, sicut et ille) ac cum Pilato Chri-
 sti occisor, cumque Iudaeis dei osor, iniurius sanctorum violator. Iero-
 boamne dicere convenientius an Achab Israelitem, scelestissimos homi-
 num? Pharaonem Aegyptium an Nabuchodonosorem Assyrium? aut
 uno verbo cuncta haec unum eundemque appellaverimus, quando etiam
 omnium vitia ac noxas in templo collegisse videris, Ieroboami apostasi-
 am, Achabi cruentam caedem, Pharaonis obdurationem, Nabuchodonoso-
 ris sacrilegium; omnium simul impietatem. (18) ubi sunt sacrificia
 et consecrationes et mysteria? ubi victimae, tum manifestae tum quae
 in tenebris atque obscurae? ubi praescientiae portenta et gastrimytha-
 rum signa? ubi adversus Christianos vaticinia et comminationes? abie-

Theophanes contin.

51

ἄπειλαι; οἴχεται πάντα, διέψενται, διερρήη. ὄναρ ἐφάνη τῶν ἀσεβῶν τὰ κομπάσματα. ἔπεσε Βάλ, συνετρίβη Δαγών. οὐκέτι οὐ μὴ εἴπωσι τῷ μωρῷ ἄρχεν. καὶ τῶν ταῦτα μικρὰ τοῖς ἀθλοῖς C ἴσως. ἔσται δὲ καιρὸς ἤνλικα ὄψομαι τοὺς ἐμοὺς ὑβριστὰς καὶ τὸν μέγαν τούτων καθηγητὴν ἀποκλαιομένους τὴν ἑαυτῶν κακίαν, 5 ὅτε πᾶσα κρινεῖται καὶ βασανίζεται κακία καὶ πονηρία.”

19. Τούτων δὲ οὕτως πραττομένων παρὰ τε τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ συμμύστου αὐτοῦ φατριάρχου, Ἀραβες μετὰ δυνάμειος πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐξήεσαν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἄμα τοῖς πρόσφρξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομestικῶ κατ’ 10 αὐτῶν ἐχώρει. καὶ συμβολῆς γενομένης ἤτιθέθη ὁ βασιλεὺς, καὶ μέσον εἰσήλαθε τῶν Περσῶν, ὑπ’ αὐτῶν περιωθῆναι ὑπολαβών. D Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω περισκοπῶν μέσον τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα ὄντα, αὐτοὺς δὲ βουλομένους τοῖς Ἀραβι τοῦτον προδοῦναι καὶ δι’ αὐτὸν καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ 15 χαλινοῦ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξήλασεν ἄκοντα τοῦτον ἐξάγων, αἰσχύνῃν ἠγοῦμενος οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίοις, εἰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστὰς προσρῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἠβούλετο. ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ζῆφος ἀνέτεινεν ὡς παυῶζων αὐτόν. 20 ὁ δὲ φοβηθεὶς καὶ ἄκων συνέπετο, μόλις διασωθεὶς. κἀκεῖθεν

1 διερρήηκεν C 2 ἐπὶ βεσελεῆλ C 3 οὐ om C 5 κακίαν
— πονηρία] κακίαν καὶ πονηρίαν P 6 ὅτε — κακία add C
7 Τούτων — p. 810 16 κατέθηκεν om C

runt omnia, falsa deprehensa sunt, defluerunt. insomnium visae sunt impiorum gloriations et iactantiae. cecidit Bel, contritus est Dagon. non iam amplius stulto dicturi sunt ut praesit imperio. et nunc parva haec miseris forte: erit autem tempus, cum mihi contumeliosos ac iniurios horumque magnum antistitem ac ducem visurus sum deplorantem suam ipsius pravitatem et malitiam.”

19. Interim dum haec ita ab imperatore eiusque symmysta patriarcha geruntur, Arabibus cum ingentibus copiis in Romanam effusis dicionem, imperator una cum Persis perfugis et ordinibus ac Manuele domestico adversus eos procedit. conserta pugna victus est imperator; mediosque Persas subit, per eos praestandam sibi salutem existimans. Manuel dum circumquaque lustrans in medio Persarum imperatorem constitutum cognovit, velleque eos ipsum Arabibus prodere, eaque ratione eos sibi conciliare, perruptis iis mediis, apprehensoque equi imperatoris freno, ex eorum cuneo invitum expulit, nempe nihil ferendum Romanis dedecus existimans, si Romanorum imperator ab Arabibus captus sub iugo mitteretur. verum imperator prae timore sanis animi rationibus deiectus ad Persas rursus elabi nitabatur. in quem Manuel arrecto gladio quasi percussurus minabatur. imperator terrore actus invitusque

ὑποστρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ μετ' αἰσχύνης καὶ ἥτις πολλῆς. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησε, πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνστησάμενος. τὸ δὲ σώμα αὐτοῦ ἀποκομισθὲν ἐτέθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τοῦ 5 Μανουὴλ, σύνεγγυς τῆς κινστέρνης Ἀσπαρος.

20. Καὶ εὐθὺς διαβολαὶ κατὰ Περσῶν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς ἀνάρτου καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς. ἂ μαθὼν Θεοφόβος τοὺς Πέρσας ἀναλαβὼν κατήλθεν ἕως Σινώπης, καὶ ταύτην παραλαβὼν κατέχε τυραννικῶς. ὅπερ γνοὺς 10 ὁ βασιλεὺς καὶ ἐν μεγάλῃ λύπῃ γενόμενος (ἰδεῖν γὰρ μὴ πως παραρρῶσι τοῖς Ἀραβι) καὶ μέχρι Παφλαγονίας αὐτὸς ἀπήει· καὶ λόγον αὐτοῖς ὡς οὐδὲν δεινὸν πείσονται δεδωκώς, καὶ τὸν Θεόφρονον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ πόλει, τῶν 15 ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὐπερ κατεσκηνώθησαν ἐξ ἀρχῆς. ἠγαπᾶτο δὲ Θεοφόβος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἥτιον ἢ τῶν Περσῶν ὡς δευτέρου.

21. Τότε δὴ γινομένῳ τῷ βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρναις, καθὰ εἶθιστο, ὑπάντησεν αὐτῷ τις προσελθὼν καὶ λέγων ὅτι ὁ ἵππος ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου ἐμὸς ἐστίν. τοῦ δὲ ἵππου σκιρτῶντος 20 διὰ τὸ αἰφνιδίως προσιέναι, καὶ τοῦ βασιλέως τοῦτον κατασχόντος, τὸν κόμητα τοῦ στάβλου ἐπηρώτησεν ὁ βασιλεὺς “τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;” ὁ δὲ ἔφη “ὁ κόμης τοῦ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ C

17 γίνεται P

secutus vix incolumi vita evasit. inde probro ingentique affectus clade Dorylaeum revertitur. Manuel ex acceptis in praelio plagis aegrotans fatis functus est, cum egregia multa belli facinora adversus Agarenos designasset. eius relatum corpus in monasterio ab ipso Manuele condito depositum est, iuxta cisternam Asparis.

20. Confestim Persis obiecta crimina apud imperatorem, minaeque intentatae adversus Theophobum tanquam rebellem ac perduellem. quibus Theophobus cognitis, assumptis Persis, Sinopem usque descendit, captamque tyranni potestate tenuit. imperator ubi rescivit, ingenti inde affectus maerore, veritus scilicet ne ii ad Arabes confluerent, in Paphlagoniam usque ipse venit; dataque eis securitatis fide assumptoque Theophobo una cum illo in urbem reversus est, Persis reliquis eo divertentibus, ubi a principio sedes illis assignatae erant. diligebatur autem Theophobus non minus a civibus quam a Persis, quippe qui esset orthodoxus.

21. Accidit per id tempus ut imperatorem ad Blachernas processum habentem quispiam obviam factus accederet, atque diceret “equus cui insidet maiestas tua, meus est.” exsiliente equo, sic repentino cursu, volensque imperator ipsum detinere, quaerit ex comite stabuli cuiusnam equus esset. respondit ille “Opsicii comes misit maiestati

βασίλειά σου.” τούτου δὲ ἐν τῇ πόλει εὐρεθέντος, τῇ ἐπαύριον ἀγαγὼν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν προσελθόντα αὐτῷ ἔφη “εἰπέ τὸ ἀληθές, τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;” ὁ δ’ ἀποκριθεὶς εἶπεν ὅτι “ἐμὸς ἦν, καὶ ἀποστείλας ὁ στρατηγὸς ἀνελάβετο αὐτὸν βιαίως ἀπ’ ἐμοῦ, μῆτε τίμημά μοι δὸς μῆτε ἀξίωμα.” εἶπε δὲ πρὸς τὸν κόμητα 5 ὁ βασιλεὺς “εἰπέ εἰ οὕτως ἔχει, καὶ διὰ τί μὴ ἀποκόψας περὶ τοῦ ἵππου ἀπέστειλός μοι αὐτόν.” ὁ δὲ ἔφη ὅτι ἐπεξήτει γενέσθαι σχολάριος· ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς ὅτι ἀνδρείος ἐστίν, παρεῖχον αὐτὸν **D** νομισματα ἑκατόν· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτά.” ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη “καὶ διὰ τί μὴ ἀποκοπὴν τελείαν μετ’ αὐτοῦ ποιησάμενος ἀπέστει- 10 λός μοι τὸν ἵππον;” καὶ ἐρυνήσαντος τοῦ βασιλέως, καὶ πληροφορηθέντος ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφείλατο, τὸν μὲν στρατηλάτην τοῖς προσήκουσι μαγγλαβίοις ἔσωφρόνισε, τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστρεψε τὸν ἵππον. ὁ δὲ τοῦτον οὐκ ἠβουλήθη λαβεῖν, ἔλαβε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας δύο, ὀρισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ δοκι- 15 μάσαι αὐτόν, καὶ εἰ ἀνδρείος ἐστι, ποιῆσαι αὐτὸν σχολάριον. **P 523** τοῦ δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δεῖλος ἐν τοῖς φεύγουσιν εὐρεθεὶς κατεσφάγη ὑπὸ τῶν πολεμίων.

22. Γεγονότος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς πρόκεισον ἐν τῷ Βρύαντι, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν ἀνατο- 20 λικῶν ὡς ὅτι ὁ πρωτοσύμβουλος ἐξελθὼν μετὰ πλήθους ἐκπορθήσων ἀπέρχεται τὸ Ἀμόριον. ὁ δὲ τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ καὶ

6 ἀπέκοψας P

tuas.” inventus ille in urbe in crastinum ad imperatorem adducitur, cum eo qui ipsum convenerat, atque imperator “verum loquere: cuiusnam equus est?” respondit ille “meus est; mittensque praetor per vim a me abstulit, neque persoluto pretio neque dignitate concessa.” tum ad comitem imperator “dicito, num se ita res habeat, ac quid causae sit car non persoluto equi pretio eum ad me miseris.” respondit ille “quaerebat ut scholaris fieret; ego vero, cum mihi non liqueret an vir fortis esset, centum nummos ei tradebam, noluitque accipere.” ait imperator “quidni vero re cum eo plene composita, ac soluto quod conventum esset pretio, equum ad me misisti?” habita igitur inquisitione, ac comperito equum per vim ablatum esse, militiae magister, quibus decebat verberibus atque fustibus castigatus est, equus ei qui accesserat ab imperatore redditus. noluit tamen is accipere, sed eius pretio duas libras accepit. item iussus ductor exercitus hominem probare, ut siquidem vir fortis esset, eum scholarem faceret. ille ad bellum profectus, in praelii congressione tanquam ignavus inter fugientes repertus, ab hostibus interfectus est.

22. Imperatore autem ad Bryantem processum habente venit nuntius ab Asiaticorum duce, protosymbulum cum copiis egressum et adversus Amorium impetum dirigere. imperator ad stipendia constituta militi

τοῖς ἄρχουσι ποιῆσαι συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξῆλθεν. ὁ δὲ ἄμερουμνης ἀποχωρῶσας πενήτηντα χιλιάδας λαοῦ, καὶ τὸν Σουδαῆ, ὀνομαστότατον ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὄντα ἐπὶ τε ἀνδρεία καὶ φρονήσει, δὸς αὐτοῖς κεφαλὴν, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. 5 συμβαλόντες δὲ πόλεμον, ἠττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγεν καὶ μετ' αὐ- B σχύνης ἐπέστρεψεν μόλις διασωθεὶς. ὁ δὲ ἄμερουμνης ἀπελθὼν μετὰ δυνάμειος πολλῆς περιεχαράκωσε τὸ Ἄμύριον, καὶ πολέμους πολλοὺς ποιήσας οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως καὶ σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν ἔνδοθεν. μαθητῆς δὲ τις Λέοντος 10 τοῦ φιλοσόφου ἦν ἐν τῷ κάστρῳ, καὶ βουληθέντος οὗ προσχωρήσαι τῷ ἄμερουμνη, διὰ τινος ἐμήνυσεν αὐτῷ ὁ ἀστρονόμος ὅτι εἰ προσκαρτερήσης δύο ἡμέρας τῷ κάστρῳ, ἐκπορθεῖς ἡμᾶς. ὁ καὶ γέγονεν· προεδόθη γὰρ ὑπὸ τε τοῦ λεγομένου Βοϊδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάγου. κατεσχέθησαν τῶν ὀνομαστώων ἄνδρες οὐκ ἀγενεῖς C 15 ἀπελθόντες ἐν Συρίᾳ αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ πατρίκιος καὶ στρατηγός, ὁ τε Μελισσηνός καὶ Ἀέτιος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος ἐνόουχος ὁ Κρατερός, καὶ Κάλλιστος τουρμαάρχης καὶ Κωνσταντίνος δρογγάριος καὶ Βασίλης ὁ δρομεὺς καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων· οἱ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀναγκα- 20 σθέντες ἀρνήσασθαι τὴν αὐτῶν πίστιν, καὶ τοῦτο μὴ πεισθέντες, ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπετημήθησαν, ἀντὶ τῆς παρουσίας ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀνταλλαζόμενοι.

1 ποιήσας?

atque tribunis facienda confestim in Cappadociam usque descendit. amerumnes quinquaginta suorum milibus a reliquo exercitu avulsis, eisque in ducem ac caput constituto Sudaë, viro inter Agarenos fortitudinis laude ac prudentiæ nominatissimo, adversus imperatorem misit. commisso praelio victus imperator fugit, atque probro ac dedecore rediit incolumis. profectus vero amerumnes cum ingentibus copiis Amorium vallo cingit. nec tamen multis commissis praeliis urbem expugnare valuit, oppidanis ac praesidiariis forti robore ac constantia decertantibus. erat autem in praesidio Leonis philosophi quidam discipulus, qui cum ad amerumnem vellet desciscere, significavit astronomus oppidi comitem fore ac expugnatum, dummodo in obsidione duos dies faceret; quod et factum est. proditum namque est a Boiditze, quem vocant, et a Manicophago. tenti vero sunt ac capti viri nominati nec ignobiles, et in Syriam captivi abiecti, Theophilus patricius, ducesque tum Melissenus tum Aetius, et Theodorus protospatharius, Craterus eunuchus, Callistus quoque tribunus et Constantinus drungarius et Basoes cursor, alique multi, atque ordinum praefecti. hi cum cogerentur a protosymbulo ut fidem suam negarent, nec in eius sententiam adduci potuissent, gladio sunt animadversi, ac pro huius saeculi vita adepti aeternam.

23. Ὁ δὲ τὴν αἰσχρὰν σωτηρίαν τῆς καλλίστης ἀνταλλα-
D ξάμενος, ὁ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητῆς προσρνεὶς τῷ ἄμε-
 ρουμνῆ ἠρωτήθη παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. ὁ δὲ
 εἶπε μαθητῆς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. οὗτός τε, ὅστις ὁ
 Λέων ἐστὶ καὶ ὄιος μαθῶν, αὐτὸν ἐπεθύμει ἐκείνον ἰδεῖν. καὶ 5
 δὴ τινι τῶν αἰχμαλώτων δούς γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν φιλό-
 σοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποσχόμενος αὐτῷ, εἰ
 ἐξέλθῃ ὁ αὐτὸς Λέων, ἀπ' ἐκείνου αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. ὁ Λέων
 δὲ τὰ γράμματα ἀπολαβὼν, καὶ φοβηθεὶς μήπω διαγνωσθῆ, ἀνή-
 γαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἐπιστήμης 10
P 524 αὐτοῦ, καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ ἔχει,
 προσλαβόμενος αὐτὸν εἶχεν ἐν τῷ παλατίῳ τῷ Μαγναύρας, παρα-
 δούς αὐτῷ διδάσκειν καὶ μαθητῆς, παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρε-
 σίαν ἅπαντα· ὃς καὶ μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονίκῃ γέγονεν.

24. Ὁ δ' αὐτὸς κτίζει τὸ Τρίκογχον ἐν τῷ παλατίῳ καὶ 15
 τὸ λεγόμενον Σίγμα, καὶ τὰς ἀναβάθρας ἔνθα οἱ δῆμοι ἴστανται,
 στήσας καὶ φιάλην ἐν ἣ γίνεται τὸ σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν
 ἔκτων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμά-
 των. ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησε τὸ
B Μυστήριον, ἐν ᾧ τῇ μιᾷ γωνίᾳ ἐὰν εἴποι τις, ἐξακούεται ἐν τῇ 20
 ἑτέρᾳ.

25. Μαθῶν δὲ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος ὅτι Θεοφάνης τε καὶ
 Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσέ-

23. Qui autem turpi salute pulcherrimam commutavit, Leonis phi-
 losophi discipulus, et ad amerumnem defecit, interrogatus ab eo de sua
 scientia discipulum se dixit Leonis philosophi. cognito vero quis et qua-
 lis esset Leo, eum ipsum videre cupivit; datisque cuidam captivorum
 literis Leoni philosopho Cpolim scribit, pollicitus in honore apud se ha-
 biturum, si modo ad eum proficisci Leo in animum induxerit. Leo au-
 tem acceptis literis, veritusque ne forte in imperatoris notitiam veniret,
 ad imperatorem Theophilum rettulit. is eius scientiae praestantia cog-
 nita, tantaeque sapientiae virum se in civitate habere, assumptum eum
 in Magnaurae palatio habebat, traditis et discipulis, quos doceret, quae
 ad usum essent ac obsequium, omnia tribuens. hic et Thessalonicae
 metropolita fuit.

24. Idem imperator Triconchum aedificat in palatio, et quod Sigma
 vocant; gradus quoque, ubi erecti sunt qui demi appellantur, statuens
 et phialam, in qua fit quod vocant Saximodeximum, transeuntibus fa-
 ctionum equis instratis aureis stragulis. sub Triconcho vero subter ma-
 china gradum fecit mysterium, in cuius uno anguli quicquid aliquis di-
 xerit, clare in altero auditur.

25. Porro cum didicisset idem Theophilus Theophanem eiusque
 germanum Theodorum, ipsos secum agentes, illius impietatem traducere

βείαν αὐτοῦ κωμωδοῦσι καὶ διελέγχουσι, ἀποστείλας μετ' ὀργῆς ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτόν, εἰπὼν τάδε "πόθεν ἔστε;" οἱ δὲ εἶπον "ἐκ Παλαιστίνης." ὁ δὲ ἀλιτῆριος "καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν;" τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων ἐπέτρυνε παλεῖσθαι τὰς ὕψεις αὐτῶν σφοδρῶς. εἶτα μετὰ τοῦτο βουνευρήσας αὐτοὺς μέχρι θανάτου, μετὰ θυμοῦ καὶ τραχείας φωνῆς πρὸς τὸν ὑπαρχον ἔφη "ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ γράψον τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἐγκολάψας τούσδε τοὺς στίχους·"

- 10 πάντων ποθοῦντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν
 ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ λόγου πόδες
 ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
 ὠφθῆσαν οὗτοι τῷ σεβασμῷ τότῳ
 σκευή πονηρὰ [τῆς] δεισιδαίμονος πλάνης.
 15 ἐκέισε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀτοπίας
 πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
 ἐκαῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
 πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφηνόγτες
 οὐκ ἔξαφῆκαν τὰς ἀθμιέτους μωρίας.
 20 ὅθεν γραφέντες ὡς κακουργοὶ τὴν θέαν
 κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν."

προσθεῖς ὅτι "κἂν μὴ ὦσι καλοὶ, μὴ σοι μελέτω." τοῦτο δὲ D εἶπεν εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους καὶ ἄριστα ἡσκημένους τῶν

ac coarguere, mittens cum ira ad se eos adduxit, dicens "undenam estis?" dixerunt illi "ex Palaestina." quibus scelestissimus ille "quid vero causae est cur relicta patria, ad nostram hanc delati dicionem, non morem geritis meae maiestatis?" quibus nihil respondentibus, iussit durius eorum facies caedi; taureisque ad mortem usque conscissis, cum furore asperaque voce ad praefectum ait "tolle eos in praetorium, et scribe eorum vultus, hosce illis insculpens versus:

cunctis eam urbem visere exoptantibus
 purissimi quam Christi presserunt pedes,
 totius orbis unde manavit salus,
 sacro loco isti vasa conspecti improba,
 superstitionis errore ex incredulo,
 multisque factis inquinati turpibus,
 apostatae velut relicto inde procul,
 se contulere, mox in urbem fugiunt:
 tamen nefanda non relicta amentia,
 notis perusta fronte, more sontium,
 condemnatiq̄ue rursus vertunt solum.

addens "nihil tibi curae sit, tametsi non sint elegantes." hoc vero dixit, quia sciret viros sapientissimos esse, et qui versuum atque carmi-

ποιητικῶν σχημάτων τὴν ἀκρίβειαν, εἰπόντος τινός “οὐδὲ ἄξιοί
 εἰσιν οὗτοι, ἵνα καλοὶ ᾧσιν οἱ ἴαμβοι.” οἱ δὲ εἶπον “γράφε,
 γράφε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλον τοῦτο ἀναγνωσθῆναι
 ἐνώπιον τοῦ δικαίου καὶ φοβεροῦ κριτοῦ.” ὁ δὲ ὑπαρχος τούτους
 ἀγαγὼν εἰς τὸ πραιτώριον, μετὰ δύο ἡμέρας ἀπλώσας ἐν σκάμινους 5
 P 525 ψας τοὺς στίχους εἰς τὰς ὕψεις αὐτῶν ἐξώρισεν. καὶ ἐν μὲν τῇ
 ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἀγίοις Θεόδωρος, ὁ δὲ αἰοιδίμος Θεοφάνης ὁ
 ποιητῆς διήρκεσε μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος
 πλείστα ἐν τῇ γενομένῃ ὀρθοδοξίᾳ· ὃς καὶ μητροπολίτης εἰς Νί-
 καιαν γέγονε, τῶν πραγμάτων ἤδη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον . . .

26. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου ἦν καὶ Ἰωσήφ ὁ ἕμνο-
 γράφος, ὃς ἐξωρίσθη ὑπὸ Θεοδώρας τῆς βασιλείας. παρέτεινε
 δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἕως τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

27. Ἐπ’ αὐτοῦ ἔπεσεν ἡ χρυσὴ τοῦφα Ἰουστινιανοῦ τοῦ 15
 λεγομένου Ἀγνουστέως. ἀμηχανούντων δὲ πάντων, καὶ πῶς
 B ἀνέλθοιεν διαλογιζομένων, εὐρέθη τις σκαλωτῆς τεχνίτης, καὶ
 ἀνέλθων ἐν τοῖς κεραμίσις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας βέλος ἀφῆκε
 μετὰ σχοινίου εἰς τὸν ἱππότην Ἰουστινιανοῦ τὸν ἐκ χαλκοῦ συν-
 ιστάμενον, καὶ τοῦ βέλους παγέντος ἐκείσε αὐτὸς διὰ τοῦ σχοινίου 20
 διαδραμῶν θάμβος μὲν τοῖς ὀρῶσι παρέσχετο καὶ τὴν τοῦφαν
 προσήρμοσε καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐπισπάσατο εὐνοίαν καὶ τῇ

num exactissimam rationem optime callerent; cum quidam dixisset “ne ii
 quidem digni sunt ut iambi sint elegantes.” at illi dixere “scribe, scribe,
 imperator, quod visum fuerit, cum haec legenda sint in conspectu iusti
 ac tremendi iudicis.” praefectus itaque in praetorium adductos exacto
 biduo in scamno extendens, ligatisque manibus ac pedibus, atramento
 compungens, ipsorum vultibus versus exaravit atque insculpsit. ac qui-
 dem S. Theodorus in exsilio diem obit: inclytus vero Theophanes can-
 tor ad Michaelaeum usque et Theodoram perseveravit, plurima collata
 opera in eam quae facta est imaginum restitutionem; rebusque iam ad
 pietatem revocatis Nicaeae metropolita fuit.

26. Sub imperatore Theophilo erat Ioseph hymnographus, qui
 Theodora imperium tenente in exsiliam missus est: protracta vero illi
 vita est, usquedum Leo sapiens rerum potitus est.

27. Eodem imperatore cecidit Iustiniani tupa aurea, eius quem
 Augustaeum vocant. porro omnibus animis anxiiis, ac quonam modo
 tentari ascensus posset cogitantibus, inventus est artifex quidam scan-
 dularius, conscensisque magnae ecclesiae tegulis, iaculum cum fune in
 equestrem aeneam Iustiniani statnam misit, eoque illic impacto ipse per
 funem excurrens, globum aptavit; quare videntes in stuporem egit,
 ac sibi imperatoris animum conciliavit, magnumque nomen et artis

τέγῃ καὶ τῇ φύσει μέγα προσέθηκεν ὄνομα, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως νομίσματα ἑκατόν.

28. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος ὧν πάντας ἐν τοῖς στεψίμοις. 5 κατεσκεύασε δὲ καὶ ξενῶνα, τὸν νῦν μὲν τὰ Θεοφίλου λεγόμενον, C οἶκον μὲν γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου ἀνελθόντος ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνον ἐκδοθέντος κουράτορα, ὥστε κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τῶν εὐγε-
10 νῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. ἐπὶ δὲ Λέοντος Ἰσαύρου ἐκ πορνείου 10 ξενοδοχεῖον ἐχρημάτισεν ἐπὶ αὐτοῦ. ὕστερον δὲ γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Εἰρήνης μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γεγο-
15 νῶν ἐκτύφλωσιν εἰς αὐτόν. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐ-
τοῦ τὸ μοναδικὸν σχῆμα περιβαλομένη μοναστήριον κατεσκεύασε καὶ ἐκάλεσε τὰ Μετανοίας. τοῦ δὲ αὐτοῦ οἴκου μεγίστου τε ὄντος D
15 καὶ θαυμαστοῦ, ξύλου ἐν τῷ τρικλίνῳ ἀποκλασθέντος ἠπέλει πτώσιν. αἱ δὲ μονάζουσαι ἀπερχομένου τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρ-
ναις ἐδεήθησαν περὶ τούτου. ὁ δὲ ἐκνεύσας καὶ θεουσάμενος τὸν οἶκον, ἀρεσθεὶς εἰς αὐτὸν μετοικίξει τὰς αὐτὰς μονάζουσας ἐν
20 ἐτέρᾳ μονῇ, αὐτὸν δὲ τὸν οἶκον κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας ξενῶνα 20 πεποίηκεν, ἐπιδοὺς αὐτῷ χρήματα ἀμύπολλα καὶ ἀργύριον καὶ προάστεια, ἐπονομάσας αὐτὸν τὰ Θεοφίλου.

29. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ Θεομισῆς οὗτος βασι- P 526

8 ἐκδοθέντα κουράτορα p. 645 19

genio adiecit, centum nummorum donativo ab imperatore liberaliter acceptus.

28. Porro coronat Theophilus Michaelē filium in magna ecclesia, cunctos magnifice donans per ea inaugurationis solemnia. construxit vero etiam domum hospitalē, quam nunc Theophili dicunt. ac quidem aedes fuere Isidori patricii eius qui cum Olybrio Roma Cpolim ascendit Constantino Magno imperatore, cessitque postea in curatoriam imperatoris, ut illic habitarent nobiles feminae, quae caste vivere nescirent. Leone vero Isauro imperatore ex lupanari facta est hospitalis domus. secutis temporibus domus fuit Constantini Irenes filii, cum eum mater luminibus orbasset. quo extincto eius uxor monastico assumpto habitu monasterium construxit, ac paenitentiae nomen indidit. haec porro domus cum maxima esset ac mirabilis, confracta in triclinio trabe ruinam minabatur. moniales imperatorem ad Blachernas euntem eius rei nomine interpellant. prospectans ille, conspecta domo, eaque delectatus, easdem moniales ad aliud transfert monasterium, domum vero omnis generis ornatu magnifice exultam domum hospitalē fecit, quam plurimis abunde pecuniis reductibus ac suburbanis ei assignatis ex suo nomine aedes Theophili vocavit.

29. Ante vero mortem suam deo execrabilis imperator, habito cum

λεὺς βουλὴν μυστικὴν ποιησάμενος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου, ὡς ὅτι πολλὴν ἀγάπην καὶ πίστιν ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ τε ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι καὶ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, καὶ μὴ πως ἐμοῦ τελευτήσαντος μελετήσωσι τυραννίδα κατὰ τε τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου ὄντος καὶ τῆς γυναικὸς, ἀνήγαγε 5 Θεόφρονον εἰς τὸ παλάτιον καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ. βαρῆθεις δὲ ἐκ τῆς νόσου καθείρξε Θεόφρονον ἐν ταῖς καμάραις τοῦ Βουκολέοντος. τῶν δὲ Περσῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν τί ἔρα γέγονεν, ἀποστείλας Β τῇ νυκτὶ ὁ βασιλεὺς Πετρωνᾶν τὸν τῆς Αὐγούστης ἀδελφὸν σὺν τῷ λογοθέτῃ ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοφόβου. ἔπεισαν δὲ 10 οὗτοι τοὺς Πέρσας ὡς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐστὶν ἐν τῷ παλατίῳ. τοῦ δὲ βασιλέως δυσεντερίας νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀπορροήσαντος ἀπεκομίσθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους. τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφόβου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐξαγαγόντες λαθηραῖως δίδωσαν πλησίον τὰ Ναρσοῦ, ἐν τῇ νῦν λεγο- 15 μὲν τῆς Θεοφοβίας, καὶ τοῦτο ἐκείσε κατέθηκαν.

Β Α Σ Ι Δ Ε Ι Α
ΜΙΧΑΗΛ ΜΕΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑΣ
ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

Κ Τῷ 519' ἔτει τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς Φεβρουαρίου μηνὸς 20 ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεο-

20 Τῷ — p. 811 1 [ἐν] μετὰ δὲ Θεοφίλου ἐβασίλευσε Μιχαὴλ υἱὸς αὐτοῦ. σὺν τῇ αὐτοῦ μητρὶ Θεοδώρᾳ κατέσχεν ἔτη 15', καὶ μόνος ἠνικατόρησεν ἔτη 15' μηνῶν 7'. C

suis partiariis secreto consilio de Theophobo Persa, cum is nimirum plurimum diligatur, atque in eum tum subditi Persae tum non pauci procerum fidem habeant, ne me mortuo tyrannidem moliantur adversus filium puerum et adversus coniugem, Theophobum in palatium intulit, habebatque secum morantem, morbo autem ingravescente carceri inclusit in Bucoleonis cameris. Persisque illum requirentibus quid demum eo factum esset, misso noctu imperator Petrona Augustae fratre cum logotheta Theophobi caput abstulit, sparsa rumore in Persas, ipsum in palatio cum imperatore versari. imperatori autem dysenteriae morbo male abrupta anima, miserum eius funus in sanctorum apostolorum elatum est. corpus vero Theophobi clam per Bucoleonem eductum prope Narsensis aedes receperunt, in eo quod nunc Theophobi vocant, ibique deposuerunt.

I M P E R I U M
MICHAELIS CUM MATRE THEODORA.

Α Anno mundi 6339, divinae autem incarnationis 839, imperavit Michael Theophili filius cum Theodora matre sua, annos quindecim, solus vero

δώρα, ἔτη δεκαπέντε, μόνος δὲ ἔτη δέκα καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος ἕν.
 ὅστις τὴν πατριάν βασιλείαν διαδεξάμενος, τὴν δὲ Θεοστρυγῆ
 παρεισφρήσασα τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ δεινῶς ἐπικωμιάσασα νέαν θρη-
 σκείαν εὖ μάλα γνησίως ἀποσεισάμενος, τὴν ἔκπαλαι Θεοφιλῆ καὶ
 5 Θεοβράβευτον ἱεράν τε καὶ ὁρθοτάτην πίστιν ἀνεκήρυξεν. ἡ δὲ D
 Θεοδώρα οὕτως ἦν πιστὴ καὶ ὁρθόδοξος ὡς καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς
 ἔτι περιόντος λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ προσκυνεῖν. ἥτις
 γνώμη μὲν ἑαυτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου κανι-
 κλείου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πόλεως
 10 τὸν πατριάρχην Ἰωάννην σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὄντας, περιορίσασα
 τοῦτον ἐν τῷ Στενωῖ εἰς τὸ Κλειδίον οὕτως καλούμενον. λέγεται
 δὲ καὶ σύντεκνον αὐτῆς εἶναι. εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον
 μοναχὸν ὄντα, καὶ πατριάρχην ἀποκαθιστᾷ. καὶ πάντας τοὺς
 ὑπὸ Θεοφίλου ἔξορίστους μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐνώσασα τὴν P 527
 15 ὁρθόδοξον ἰβηβαίωσε πίστιν καὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰρήνευσε τῇ
 πρώτῃ κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν. εἰ γὰρ καὶ νήπιος ἐτύχα-
 νεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ὁ ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων
 καταρτησάμενος αἶνον αὐτοῦ καὶ τοῦτον παρεσκεύασε τὴν ἀλήθειαν
 τοῦ θείου δόγματος ἀνμνηῆσαι καὶ φανερωῆσαι πρὸς δόξαν τοῦ δι'
 20 ἄκραν εὐσπλαγγνίαν σαρκωθέντος θεοῦ λόγου καὶ τοῖς ἀνθρώποις
 ἐπὶ γῆς ὁφθέντος καὶ συναναστραφέντος κατὰ τὴν ἱεράν χρησιμο-

2 ὅς γε C δὲ add C 4 Θεοφιλῆ καὶ add C 5 ἡ δὲ —
 16 νηστειῶν om C, qui post ἀνεκήρυξεν subiungit quae p. 814 6—13
 leguntur, Ἐν — ἐξ αὐτῶν. 10 καὶ τοῦς? 18 καταρτήσας C
 20 εὐσπλ. καὶ φιλανθρωπίαν σαρκ. θείου P

annos decem, cum Basilio annum unum. is paterni imperii successio-
 nem adeptus, deo exosa ecclesiae invecta direque in eam debacchata
 nova religione ac superstitione sincere admodum excussa, sacram pri-
 dem a deo constitutam rectissimamque fidem praedicavit. Theodora
 vero sic fidelis erat et orthodoxa, ut et viro suo adhuc superstitie sacras
 imagines coleret et adoraret. haec tum sua ipsa voluntate, tum Theo-
 ctisti canicilo praefecti et logothetae suggestione ac admonitione, Ioan-
 nem patriarcham cum suis asseclis ecclesia urbeque expellit, relegato
 ipso in Stenum ad Clidium sic nuncupatum. ferunt autem eius compa-
 trem fuisse, et qui e sacro fonte ipsius filium levasset. inducit vero
 S. Methodium, merentem monachum, redditaque ecclesia patriarcham
 constituit; omnes episcopos atque monachos a Theophilo in exilium
 relegatos in unum cogens, orthodoxam confirmavit fidem, primaque
 ieiuniorum dominica ecclesiam pace composuit. quantum enim impera-
 tor infans ac puer erat, qui tamen ex ore infantium et lactentium per-
 fecit laudem (Ps. 8 3), hunc quoque ipse divini dogmatis veritatem
 cantico celebrare ad manifestare, ad dei verbi ob summam misericordiam
 incarnati et cum hominibus conspecti atque versati, iuxta quod perhibi-

B λογίαν. (2) σύνοδον γὰρ ἁγίων καὶ θεηγόρων πατέρων ἐν Κων-
 σταντινουπόλει συναθροίσας, ὅφ' ὦν ἡ τῶν κακῶν καὶ δυσωνύμων
 εἰκονομάχων κάκιστος αἵρεσις ἀκριβῶς ἐλεγχθεῖσα καὶ τὰ βδελυρὰ
 ταύτης ληρήματα διαρρήδην ἀνατραπέντα, φαιδρῶς ὁ τῆς ὀρθο-
 δοξίας λόγος ἀνέτειλεν ὡσπερ ἐκ τινων μυχαιτάτων καὶ δυσδιεξο-5
 δέτων λαβυρίνθων καὶ σκοτεινῶν βαράθρων [καὶ] τῆς ἕξαρίστου
 καὶ πεφωτισμένης αἰρέσεως. καὶ οὕτως ὁ μὲν ταύτης ἕξαρχός τε
 καὶ διδάσκαλος σὺν τοῖς ἐμόφροσιν αὐτοῦ διώκται καὶ ἕβρισταις,
C ὡς τῆς ἀληθείας ἀντίθετοι καὶ ψεύδους προστάται, ὡς λυσοῦδες
 λύκοι καὶ τῆς μυσταῦς καὶ δαιμονιώδους τῶν Μανιχαίων θρη-10
 σκειας, ὅφ' ὦν καὶ τὴν ἀφορμὴν καὶ τὴν ἀρχὴν εἰλήφασιν, ἐκ-
 διώκεται, ἀντισάγεται δὲ κοινῇ ψήφῳ καὶ θεῖα προβολῇ τε καὶ
 χάριτι Μεθόδιος ὁ αἰοίδιμος καὶ τῆς ὀρθοτομίας καὶ ὀρθοδοξίας
 πρόμαχος, ὃς γε πάσας ὡς ἔπος εἰπεῖν τὰς διαβολὰς καὶ τὴν ὀλ-
 θριον κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων μεθοδείαν καὶ τὴν βέβηλον κeno-15
 φωνίαν τῶν αἰρεσιαρχῶν καὶ φοιτητῶν τῆς ἐκείνων κακονοίας καὶ
 φρενοβλαβείας ἄριστα καὶ σαφέστατα διελέγξας καὶ ἀνατρέψας,

1 σύνοδος P	δοίαν πατέρων καὶ θεηγόρων C	2 δυσωνό- μων κάκιστος αἵρεσις τῶν εἰκονομάχων C	5 ἐξάντετελεν C
μυχαιτῶν C	7 πεφωτισμένης ταύτης προλεχθεῖς ἕξαρχός C	8 σὺν] καὶ συνδικαίως καὶ θεοκρίτως πάντων σὺν C	
τε add C	9 ὡς] ὡς ἀνήκεστοι πάντων καὶ λυσοῦδες ἅμα καὶ C	11 ὦν καὶ τὴν μάχην	
	ἀντίθετοι ἴαν, ὡσπερ δὴ καὶ οἱ τῆς μυσταῦς καὶ δαιμονιώ- δους θρησκείας τῶν μανιχαίων C	12 προσβολῇ P	13 ὀρθοτόμον καὶ τῆς P
	καὶ τὴν μανίαν κατὰ τῆς ἐνσάρκου θείας οικονομίας, τὴν ἀφ. C	14 πᾶσαν C	15 κenoφωνίαν C
	ἐκδιώκεται om C	τοῦ τε διαβόλου τὴν C	16 φοιτ.] φλύαρον C
	16 φοιτ.] φλύαρον C	κενοφωνίας P	17 προδιελέγξας
	καὶ ἀναδείξας C		

tum oraculo est, effecit. (2) synodus enim sanctorum ac divinorum patrum Cpoli cogitur, quorum diligentia atque opera, pessima nequissimorum nefastorumque iconomachorum haeresi gnauiter confutata eiusque diserte execrandis eversis deliriis, rectae fidei doctrina grato iubare effulsit velut ex reconditissimis quibusdam impermeabilibusque labyrinthis ac tenebrosis barathris scelestissimaque ac prauissima haeresi. atque in eum modum, ipsius antistes ac magister cum suis asseclis, persecutoribus ac contumeliosioribus, ut qui veritatis adversarii falsique defensores essent, velut lupi rabidi execrandaeque ac daemoniacae Manichaeorum sectae, ex quibus et illis sumpta occasio et ductum exordium, effugatur: eius vero loco, communi suffragio divinaque promotione et gratia, inclytus vir Methodius, rectaeque fidei ac doctrinae propugnator, inducitur; qui nimirum omnes, ut verbo dicam, calumnias exitiosamque adversus sanctas imagines dolosae mentis versutiam profanamque vocum inanitatem haereseos principum, horumque inanitatis verborum emotaeque mentis discipulorum, si quis alius optime dilucidissi-

εἰ καὶ τις ἄλλος· καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς προϋπέστη διωγμοὺς καὶ **D**
κινδύνους καὶ θλίψεις πολλὰς καὶ κακὰς, ἕξ ἐπιμέτρον δὲ σφόδρα
ὑπὸ τοῦ θεηλάτου Θεοφίλου. (3) τίς γὰρ ἀριθμήσει τοὺς ποι-
κίλους καὶ ἀλλεπαλλήλους διωγμοὺς καὶ πειρασμοὺς καὶ τὰς ἀφει-
5 βγεί κατακλείσεις καὶ τοὺς ζοφώδεις βόθρους καὶ τὰς τῶν ἀναγ-
καίων περιστάσεις, φίλων τε καὶ ὁμοφρόνων στερήσεις, καὶ τὰς
ἄλλας συμφορὰς ἃς ἔτλη γενναίως καὶ προθύμως παρὰ τῶν ἀνο-
σίων, ἃὲ περιφέρων ἐναργῶς εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ὑπομονῆς
τοῖς φρεπένοις, καὶ φθειγγομένη καὶ σιωπῶσα παραίνεις προδή- **P 528**
10 λως γενόμενος. καὶ οὕτως ὁ θεοπέσιος τὴν ἐκκλησίαν εὐδοκίᾳ
θεοῦ παραλαβὼν, καὶ συνεργούντων τῶν θεοφόρων πατέρων, ὁ
μὲν οἶκος τοῦ θεοῦ, τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδόξων ἐπορεύετο καὶ
θεῖα ῥώμη σαφῶς ἐκραταιοῦτο καὶ διέπρεπεν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὁ δὲ
τῶν αἰρετιζόντων σύλλογος καὶ ἡ Ἰουδαϊκὴ τῷ ὄντι σπεῖρα καὶ
15 συμμορία κατησχύνετο κομιδῇ καὶ ἡσθένει προφανῶς ἐπιστομιζο-
μένη καὶ ἀνατρεπομένη καθ' ἐκάστην ἡμέραν. καὶ δὴ λοιπὸν αὐ-
τίκα διὰ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς καὶ συνεργίας ἀνεκλήθησάν τε καὶ
ἀνέθησαν οἱ ἐν ἑξοχαῖς καὶ πικραῖς φυλακαῖς πατέρες, ἅμα καὶ **B**
τὰ πλήθη τῶν μοναζόντων. καὶ μέντοι καὶ τῶν εὐσεβῶν κοσμι-

1 πολλοὺς μὲν ὑπέστη **C** 2 καὶ θλ. πολλὰς καὶ] τε καὶ βασά-
νους **C** σφόδρα om **C** 3 τίς γὰρ ἀριθμήσει om **C**
4 ἐπαλλήλους **C** καὶ βόθρους ἀφειγείς καὶ ζοφώδεις κατα-
κλείσεις καὶ τῶν ἀναγκαίων στερήσεις φίλων τε καὶ ὁμοδόξων
αἰρετικῶν γενναίως καὶ προθύμως, καὶ τὰ σύμβολα τῆς κακουρ-
γίας ἧς ὑπέμεινε παρὰ τῶν ἀνοσίων, αἰ **C** 9 καὶ φθειγγο-
μένη om **C** 10 εὐδοκίᾳ τοῦ κρείττονος καὶ συνεργείᾳ τῶν
θεοσόφων πατέρων παραλαβὼν ὁ **C** 14 ἡ om **C** 17 βασι-
λικῆς κτελεύσεως ἐπιτροπῇ τε καὶ συνεργίᾳ **P** 19 τὸ πλήθος **C**

meque confutavit atque evertit; eamque ob rem multas ante passus est
persecutiones et pericula, multasque et malas afflictiones, ex abundante
autem vehementer ab exagitato a deo Theophilo. (3) quis enim enu-
merare sufficiat varias et continuas persecutiones ac tentationes illuces-
que carceres ac caliginosos scrobes foveasque; necessariorum afflictos
casus, amicorum parique sensu fidelium amota solatia, aliasque aerumnas
ac mala, quae forti animo atque alacri, scelestissimorum grassatione
vix illata, sustinuit, lucide semper ad patientiae formam et exemplum
aerumnosis malisque attritis circumferens; loquens ac tacens manifesta
exhortatio existens. inque eum modum viro divino ecclesiae clavo ad-
motus, adiuvantibus divinis divinoque sensu patribus, domus dei, or-
thodoxorum coetus, ibat, divinoque robore clare confortabatur, atque
opera et doctrina omni decore effulgebat: haeticorum autem conventus
et Iudaica re vera cohors cuneusque valde confundebatur ac infirmaba-
tur, cum palam obturaretur ac quotidie everteretur. confestim namque
imperialibus iussis hortatuque et ope revocati sunt atque soluti liberique
dimissi, qui exsilio relegati patres erant et acerbo carcere detenti,

κῶν οὐκ ὀλίγοι, ὧν ὁ τάλας καὶ ἀλιτήριος τυραννικῶς τὰς ὑπάρ-
ξεις ἀφελόμενος, καὶ τοὺς μὲν δυσθανατώσας, τοὺς δὲ μάλιστα
πολυειδέσι καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις παραδοὺς ἐξώ-
ρισεν, ὡς μὴ πειθομένους παντελῶς μήτε ταῖς θωπείαις μήτε ταῖς
ἀπειλαῖς τοῦ ἀλιτηρίου Θεοφίλου. 5

4. Ἐν γοῦν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῆς
αὐτοῦ μητρὸς Ἀποδείναρ ὁ Σαρακηνῶν φύλαρχος ἐκ πολλῶν χρό-
νων ἔτοιμαζόμενος ἐν δυνάμει βαρεῖα δρομίωνων τετρακοσίων φο-
βερῶν καὶ καταπλήκτων ἤρχετο κατὰ τῆς Θεοφρουρήτου Κωνσταν-
τινουπόλεως. ἀλλὰ τοῦτον ἡ θεία δίκη προφθάσασα διώλεσε, 10
πάντων τῶν πλοίων αὐτοῦ αὐτάνδρων συντριβέντων ἐν τῷ ἀκρω-
τηρίῳ τῶν Κιβυρραιωτῶν τῷ λεγομένῳ Χελιδονία, διασωθέντων
εἰς Συρίαν ἑπτὰ καὶ μόνων ἕξ αὐτῶν.

5. Τῇ δὲ κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστεῶν, μετὰ τὸ γενέσθαι
τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀπέστειλε Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην ἐν Κρήτῃ. 15
ὃς ἀπελθὼν μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ στόλου μεγάλου σφόδρα
D μὲν ἐπτόησε τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ἀδυνατοῦντας ἔτι πρὸς τὴν στρα-

1 ὀλίγοισι C τυραννικῶς add C 2 ἀφαιρούμενος C
3 καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις add C 5 post Θεο-
φίλου C: μήτε μὴν τῇ πολῇ καὶ κακοδοξίᾳ τοῦ φένακος καὶ ἀλά-
στορος. sequitur in C anacephalaeosis Chronici: γίνεται οὖν ἀπὸ
μὲν τοῦ Ἀδάμ μέχρι τοῦ κατακλισμοῦ ἔτη διαξίλια διακόσια τρε-
σαράκοντα δύο etc. cf. Montfaucon, biblioth. Coislin. p. 205 extr.
6 Ἐν τῇ οὖν αὐτοκρατορίᾳ αὐτοῦ ἀποδείναρ C 9 Θεοφροῦ-
του C 10 προφθάσασα add C 11 αὐτοῦ add C τῷ om C
12 διασωθέντες ἐν Συρίᾳ ἑπτὰ καὶ μόνον P 13 post αὐτῶν C
εἰ γὰρ καὶ p. 811 16 14 Τῇ δὲ] ἕως ὧδε τὸ χρονικὸν Γεωρ-
γίου, καὶ ἀπὸ τῶν ὧδε τοῦ λογοθέτου. margo P

naque monachorum turba copiosa: sed et religiosorum saecularium non
pauci, quorum miser ac scelestissimus substantias abstulerat, ac partim
quidem dira morte conficiens, partim varii generis verberibus excrucians
exsilio relegaverat, ut qui scelestissimi Theophili nec blanditiis nec mi-
nis quicquam omnino morem gererent.

4. Imperante itaque Michaele et Theodora eius matre, Apodinar
Saracenorum tribunus, diu ante expeditis copiis, ingenti navium trire-
miumque formidabilium quadringentarum stupendarumque apparatu, ad-
versus dei munitam praesidio Copolim processit. eum tamen divina ultio
perdidit, elisis cunctis navibus una cum vectoribus ac classiaro milite in
Cybaeriotarum promontorio, cui nomen Chelidonia; septem nec plures in
Syria naves cladem evasere.

5. Prima autem sanctorum ieiuniorum dominica, post celebrata
ὀρθοδοξίας quam vocant, i. e. restitutionis imaginum, solennia, mitti-
tur in Cretam Theocistus logotheta; profectusque cum ingentibus copiis
ac classe numerosa, ingenti terrore Agarenos affecit, qui adhuc impa-
rati essent, nec tantis adversum se copiis possent obsistere. . vehementer

τείαν ἐκείνου ἀνταγωνιζέσθαι, σφοδρότερον δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιτόθη καὶ τὴν φρυαδεῖαν ἠσπίασατο, τὴν Ἀγούσταν μαθῶν ὡς ἄλλον βασιλέα προχειρίσασατο, ὅπερ μέθοδος Συρακηῶν καὶ δωροληψία τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκπλήξαν αὐτὸν πέπεικε πρὸς τὴν βασιλῖδα ἐπανελ-
 5 θεῖν καὶ καταλιπεῖν τὸν στρατὸν μαχαίρας ἔργον. τοῖς τε ἐν Κρήτῃ φαῦλος φανείς χείρων ἐφάνη καὶ δυστυχέστερος ἐκεῖθεν ὑποστραφεῖς. ὡς γὰρ ἐξελλθὼν τότε κατὰ Ῥωμανίας ὁ Ἄμερ ἐλητ-
 ζετο πᾶν τὸ ἐν ποσὶ καὶ κατέστρεφεν, τὸν αὐτὸν πάλιν Θεόκτι- P 529
 στον ὡς πιστότατον καὶ οἰκειότατον μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ
 10 τοῦ Ἄμερ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ἀπεστάλκασιν· ὃς καὶ παραγε-
 γονῶς καὶ πόλεμον συνάψας τῷ Ἄμερ εἰς τὸν λεγόμενον Μαιρο-
 πόταμον ἠτήθη τε καὶ ὑπέστρεψε, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων,
 τινῶν δὲ καὶ προσφυγόντων τῷ Ἄμερ διὰ τὴν τοῦ λογοθέτου βαρύ-
 τητα καὶ ἐπάχθειαν, ὧν εἷς ἦν καὶ Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργάνων,
 15 ἀνδρῶν τε καὶ ῥώμῃ διαφέρων πολλούς, ὃς ὕστερον χρόνοις τισὶ
 λόγον ἀπαθείας λαβὼν προσφένγει τοῖς Χριστιανοῖς. Θεόκτιστος
 δὲ ἐκεῖθεν ὑποστραφεῖς πρὸς τὴν πόλιν εἶχετο τῆς αὐτῆς οἰκειό- B
 τητος. καὶ τῷ τῆς Ἀγούστης ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους
 ἐλθὼν τὴν ἤτιαν τούτῳ προσήπτε καὶ ἀνείθητο, ὡς τῇ παραι-
 20 νέσει τούτου καὶ τῇ βουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτραπή στρατόπεδον· καὶ
 τούτου τῆς πόλεως ἐξῶσεν βουλῇ Θεοδώρας Ἀγούστης.

6. Ὁ δὲ αὐτὸς Θεόκτιστος παραδυναστεύων ὦν τῇ Ἀν-

tius autem et ipse perterritus est et consternatus, fugamque arripuit, eo scilicet rumore, quasi Augusta alium creasset imperatorem. qui fuit Saracenorum dolus suorumque corruptio, eo pavore eius deiectis animis, ut ad imperatricem redire et exercitum adversariorum gladio concidendum relinquere persuaserint. cumque in Creta ignavus degenerisque animi exstiterit, deterior infelicioque inde reversus eluxit. cum enim egressus Amer suscepta adversus Romanam dicionem expeditione, quicquid obvium esset, devastaret ac everteret, eundem rursus Theoctistum tanquam fidelissimum ac sibi devinctum. hominem cum ingentibus copiis Theodora et Michael adversus Amerem misere. qui cum venisset, conserta pugna cum Amere ad locum quem Mauropotamum vocant, victus fugatusque reversus est, suorum multis necatis, nonnullis vero etiam ad Amerem ob viri morositatem ac tetricos mores fuga elapsis; in quibus et Theophanes Pharganita, vir inter ceteros virilli praestans fortitudine atque robore, qui nonnullis deinceps secutis temporibus, accepta securitatis fide, ad Christianos fuga reversus est. ab ea redux expeditione Theoctistus et in urbem receptus eadem Augustae necessitudine cohaesit. is, nonnullis cum Barda Augustae fratre collatis sermonibus, ei cladem adscribebat, quasi eius hortatu ac voluntate Romanus exercitus fusus fugatusque esset; quem et Theodora Augustae nutu et consilio urbe expulit.

6. Is porro Theoctistus, cum Augusta regni administer, aedes

γούστη οικήματα καὶ λουτρὰ καὶ παράδεισον ἐν τῇ νῦν καλουμένη Ἰασιδᾷ πεποίηκεν πρὸς τὸ πλησίον αὐτὸν εἶναι τοῦ παλατίου. πρὸς δὲ φυλακὴν καὶ σωτηρίαν ἰδίαν καὶ πόρταν σιδηρᾶν ἐν τῇ Δάφνῃ
C κατεσκεύασεν, καὶ παλίαν φυλάττειν ἐκέισε διωρίσατο. ἤδη δὲ βασιλεὺς ἀνδρωθεὶς ἐσχόλαζε τοῖς κρηγίοις καὶ ταῖς τῶν ἵππων 5 ἀμίλλαις ἐν τῷ διαύλῳ τοῦ ἵππικοῦ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρταῖς. βουλὴν οὖν ποιήσασα Θεοδώρα Ἀγνοῦστα μετὰ τοῦ λογοθέτου Θεοκτίστου δοῦναι γυναιῖκα Μιχαὴλ τῷ υἱῷ αὐτῆς· ἔγνω γὰρ ὡς συνεφιλιώθη Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἰγγερως, μισουμένη τῷ λογοθέτῃ καὶ τῇ δεσποίνῃ σφοδρῶς δι' ἀναίδειαν. διὸ συζευγνύουσιν αὐτῷ 10 Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, μεθ' ἧς στεφανοῦται ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνην, γεγονότος τοῦ παστοῦ μὲν εἰς τὴν
D Μαγναύραν, τῆς δὲ συγκλήτου ἀνακλιθεῖσης ἐν τοῖς ἐθ' ἀκκουβίτοις.

7. Μετὰ δὲ μικρὸν ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς ἤγαγε 15 ἵππον τῷ βασιλεῖ θυμοειδῇ καὶ γενναῖον. ὁ δὲ τοῦτον τῷ ἵππικῷ βουλόμενος ὑποζεύξαι ἠβούλετο καταμαθεῖν τοὺς τε ὀδόντας, ἐξ ὧν ἡ τῶν ἐτῶν ποσότης διαγινώσκειται, τό τε ἦθος ποῖον ἐστί. τοῦ δὲ ἵππου θρασυνομένου καὶ σκιριτῶντος ἦν ἀχθόμενος ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου, ὡς μηδεὶς ὄντος μηδὲ ἐμποροῦντος γενναίου- 20
 P 530 στοντος. ὡς οὖν ἤχθετο, παρῶν ὁ Θεοφιλίτζης εἶπεν ὅτι, δέσποτα,

13 ἀκκουβίτου P

balnea et hortos aedificavit versus locum Apsidam dictum, ut esset prope palatium. et ut saluti suae consuleret, portam ferream in Daphne fabricatus est, constituitque ut papias ibi custodias ageret. iam vero imperator viri aetatem adeptus grandiorque factus venationibus aurigationibus agendisque equis in medio Circi spatio ac reliquis spurcitiis animum otiumque addicebat. consilium igitur Theodora Augusta cum Theoctisto logotheta inivit de uxore iungenda Michaeli filio suo. noverat enim amicitiam iunxisse cum Eudocia Ingerina, impudenti genio atque indole, logothetae atque Augustae vehementer exosa. eam ob rem ei copulant Eudociam Decapolitae filiam, quacum corollis nuptialibus donatur in S. Stephani, quae est in Daphne. solutus in Magnaura nuptialis thalamus; acceptus epulis senatus in novemdecim accubitis.

7. Haud multo post buccellariorum dux equum adduxit imperatori animum ac strenuum. cumque hunc Circensibus subiugare vellet, in animo habebat ut dentes viseret, quorum indicio eorum aetas dignoscitur ac indoles, qualis est. equo autem ferociente et subsultante, aegre rem ferebat imperator, cum nemo esset ea ingenii dexteritate ac peritia qua equum posset ad mansuetudinem traducere aut saltem tenere. dum igitur moleste ferret, praesensque Theophilites esset, ait "habeo,

ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρειότατον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἐπιποθεὶ ἢ βασιλεία σου, τοῦνομα Βασιλείον. τοῦ δὲ βασιλέως παρευθὺ ἐλθεῖν κελεύσαντος ἀπεστάλη κοιτωνίτης ἐν τῇ σιδηρᾷ πύλῃ, καὶ τὸν Βασιλείον εὐρῶν μετὰ σπουδῆς ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ κελευσθεὶς τὸν ἵππον κρατῆσαι, ὃ δὲ μιᾷ χειρὶ τὸν χαλινὸν κρατήσας, τῇ δὲ ἑτέρῃ τοῦ ὠτὸς δραξάμενος τοῦ ἵππου, εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν. ᾧ ἄρεσθεις καὶ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν αὐτὸν Ἀνδρέᾳ ὄντι ἑταιρειάρχῃ τοῦ B εἶναι εἰς τὴν ἑταιρείαν καὶ δουλεύειν ἐν τοῖς ἵπποις.

10 8. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην διηγήσασθαι περὶ τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου τὴν τε ἀνατροφὴν, καὶ ὅθεν ἔστι μέχρι τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. ὁ αὐτὸς Βασίλειος γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανουπόλεως, ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγκαβέ, πατρὸς Ἰγνατίου πατριάρχου, γαμβροῦ δὲ Νικηφόρου τοῦ βασι-
15 λέως εἰς Προκοπίαν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα. ἐπὶ τούτου ἐξῆλθε Κροῦμος ὁ ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ Χριστιανῶν· καὶ τραπέις Μιχαὴλ, καὶ Λέων ὁ Ἀρμένιος τυραννήσας αὐτὸν καὶ βασιλεύσας, ἐλθὼν ὄπισθεν αὐτοῦ ὁ Κροῦμος περιεκύκλωσε τὴν πόλιν. λόγ- C
χευθεὶς δὲ παρὰ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου καὶ ὑποστρέφων ἐν Βουλ-
20 γαρίᾳ ἐπέμψεν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα ἀφελεῖν τὰ ἐκεῖσε χαλκᾶ ζώδια. ἀπελθὼν δὲ καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει παρέλαβεν αὐτήν, καὶ μετέστησε χιλιάδας ἀνδρῶν δέκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ τούτους κατόκισε πέραν τοῦ Δανουβίου. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου

domine, adolescentem artis equorum expertissimum strenuissimumque, qualem maiestas tua desiderat, Basilium nomine." quem cum imperator confestim praesto esse iussisset, missus est cubicularius ad portam ferream, inventumque Basilium omni festinatione ad imperatorem adduxit. is vero una manu prehensu freno, alteraque equi aure arrepta, ad pediculis ipsum mansuetudinem traduxit. ea re recreatus imperator ac obsequio delinitus Andreae hetaeriarthae Basilium tradidit, ut inter foederatos mereret ac equis operam navaret.

8. Operae pretium vero duxi de eodem Basilio narrare, quomodo sit educatus et unde profectus, usquedum talis oblata occasio est. Basilium in Macedonia nascitur, in agro Adrianopolitano, Michaelis Rancabe, Ignatii patriarchae patre, imperatore, Nicephori imperatoris genero, eius sibi copulata filia Procopia. eo imperii clavum tenente Crumus Bulgarorum princeps adversus Christianos egressus est; fusoque ac fugato Michaelis, atque Leone Armenio in eum arrepta tyrannide in seque translato imperio, ipsum pone insecutus Crumus urbem obsidione cinxit, lanceaque percussus a Leone Armenio; reversusque in Bulgariam, misit ad S. Mamantis, qui aeneas illic statuas auferrent. profectus vero etiam Adrianopolim urbem cepit, transtulitque decem milia virorum, non numeratis feminis, eisque trans Danubium sedes assignavit. in diebus

Theophanes contin.

52

τοῦ βασιλέως ἦν στρατηλάτης ἐν Μακεδονίᾳ Κορδύλης προσαγο-
 ρεόμενος. εἶχε δὲ καὶ υἱὸν Βάρδαν ὀνόματι, ἠνδρειωμένον πάνυ,
 ὃν κατέλιπεν ἀντὶ αὐτοῦ ἄρχειν τῶν Μακεδόνων τῶν ὄντων πέραν
 D τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου. αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινὸς εἰσῆλθε
 πρὸς Θεόφιλον, καθὰ ἐκεῖσε προεγράφη. ὃν ὑποδεξάμενος χαί-
 ρων, καὶ γινὸς ὃ θέλει, ἀπέστειλε πλοῖα ἀναλαβέσθαι αὐτοῦς
 καὶ ἀναγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. ἦν δὲ ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βαλδίμερ,
 ἕγγονος Κρούμου, πατὴρ Συμεῶνος τοῦ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος.
 (9) ἐποίησεν σὺν βουλῇν ὃ λαὸς σὺν γυναιξίν καὶ τέκνοις ἐξελθεῖν
 ἐν Ῥωμανίᾳ. ἐξελθόντες δὲ τοῦ Μιχαὴλ Βουλγάρου ἐν Θεσσα-
 λονίκῃ, ἤρξαντο διαπερᾶν σὺν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. μαθὼν
 P 531 δὲ ὁ κόμης ταῦτο ἀντεπέρασε πολεμῆσων αὐτοῦς. ἀπογόντες σὺν
 οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κεφαλὴν αὐτῶν τὸν τε Τζάντζην καὶ τὸν
 Κορδύλην, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀπέκτειναν πολλοὺς, τινὰς
 δὲ ἐκράτησαν. οἱ δὲ μὴ δυναθέντες περᾶσαι Βουλγαρίαν προσε-
 15 ρύησαν τοῖς Οὐγγροις καὶ ἀνήγγειλαν αὐτοῖς πάντα τὰ τῶν Μα-
 κεδόνων. ἤλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἀναλαβέ-
 σθαι αὐτοῦς πρὸς τὴν πόλιν. παρευθὲν σὺν ἀνεφάνησαν Οὐννοι
 πλῆθος ἄπειρον. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοῦς μετὰ δακρῶν ἐβόων λέ-
 γοντες “ὁ θεὸς τοῦ ἁγίου Ἀδριανοῦ βοήθει ἡμῖν,” καὶ πυρετάσ-
 20 σοντο πρὸς συμβολὴν πολέμου. οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶπον πρὸς αὐτοῦς
 “δοτε ἡμῖν τὴν ὑπαρξίν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθετε ἔνθα καὶ

14 ἀπέκτεινον P

16 καὶ om P

autem Theophili imperatoris erat in Macedonia magister militiae Cor-
 dules nomine. habebat vero etiam filium Bardam nomine, virili admo-
 dum fortitudine ac strennum, quem reliquit ut vice sui Macedonibus
 cum imperio trans Danubium positus praeesset. is arte quadam ac ma-
 china ingressus est ad Theophilum, quemadmodum illic superius scrip-
 tum est. eo gratissime suscepto, cognitoque quid vellet animus, missa
 navigia sunt, quae illos assumptos in urbem reducerent. erat porro
 Bulgariae princeps Baldimer, Crumi nepos, pater Symeonis, qui postea
 rerum potitus est. (9) consilium itaque iniit populus, ut cum uxoribus
 atque liberis in Romanae dicionis loca egrederentur. egresso vero Mi-
 chaele Bulgaro in Macedoniam, coeperunt traicere cum suis facultati-
 bus. quo cognito comes ipse traiecit, ut eis bellum inferret. spe ita-
 que anxii Macedones caput sibi praefecerunt Tzantzem et Cordulem;
 pugnaque congressi multam hostium dederunt stragem: capti etiam non-
 nulli. cum autem non possent Bulgariam traicere, ad Ungros conflu-
 xerunt, narrata illis sua omni ac Macedonum fortuna. sed et missa ab
 imperatore navigia, quae in urbem eos susceptura essent, venere. con-
 festim igitur Unni innumerabili turba apparuerunt. at illi, iis visis,
 cum lacrimis clamare “deus sancti Adriani auxiliare nobis;” bellique
 signa contulere. ad quos Turci dixerere “date nobis omnem vestram sub-

βούλεσθε.” οἱ δὲ τοῦτο οὐ κατεδέξαντο, ἀλλὰ παρατεταγμένοι **B**
 ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις. τῇ δὲ τετάρτῃ ἤρξαντο εἰσερχεσθαι
 εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν. Θεασάμενοι δὲ τοῦτο οἱ Τοῦρκοι συνέβαλον
 πόλεμον ἀπὸ ὥρας πέμπτῃς μέχρις ἑσπέρας· καὶ τραπὲν τὸ ἔθνος,
5 κατεδίωκον αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες. καὶ τῇ ἑπιούσῃ ἡμέρᾳ βουλο-
 μένων αὐτῶν ὑποχωρήσαι, ἀνεφάνησαν πάλιν Οὐννοὶ πρὸς τὸ
 πολεμῆσαι αὐτούς. ἀναστὰς δὲ Μακεδόνων νεώτερος, Λέων ὀνό-
 ματι, ἐκ γένους τῶν Γωμοσιῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν ἐταιρειάρχ-
 ης, καὶ ἕτεροι ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων, ἔτρεψαν αὐτοὺς καὶ
10 ἐξήλασαν· καὶ ὑποστρέψαντες εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀπεσώ- **C**
 θησαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ φιλοτιμηθέντες παρ’ αὐτοῦ ὑπέ-
 στρεψαν εἰς Μακεδονίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῶν. ἦν δὲ τότε
 Βασιλεῖος ὡς εἶναι τὰ ἔτη αὐτοῦ κέ’. ἀποκατασταθεὶς δὲ ἐν τῇ
 ἰδίᾳ χώρᾳ προσεκολλήθη δουλεύειν στρατηγῶ Μακεδονίας τῷ λε-
15 γομένῳ Τζάντζῃ. καὶ μηδὲν παρ’ αὐτοῦ ὠφελῆθεις ἦλθεν ἐν τῇ
 πόλει μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτης. εἰσελθὼν κεκοπωμένος ἐκ τῆς
 ὀδοπορίας (κυριακὴ γὰρ ἦν, καὶ ὁ ἥλιος πρὸς δυσμᾶς) ἀνεκλήθη
 ἐν τοῖς πεζουλλίοις τοῦ ἁγίου Διομήδους. καθολικὴ γὰρ ἦν τότε
 ἡ ἐκκλησία, ἔχουσα προσημονάριον ὀνόματι Νικόλαον. τῇ δὲ νυκτὶ **D**
20 ἐκεῖνη ἐκάλεσεν ἡ θεία φωνὴ τὸν προσημονάριον, λέγουσα “ἐγερθεὶς
 εἰσάγαγε εἰς τὸ εὐκτήριον τὸν βασιλέα.” ὁ δὲ ἐγερθεὶς εὐθένα
 εὔρε πλὴν αὐτὸν τὸν Βασιλεῖον κείμενον ὡς πένητα, καὶ ἐπιστρα-

1 τοῦτο] κοῦ τε P

stantiam, et proficiscimini quo vultis.” id tamen ut praestarent in ani-
 mum minime induxerunt, sed triduo instructa acie sub armis steterunt;
 quarta autem die in navigia ingredi coepere. quo viso Turci pugna
 congressi sunt ab hora septima ad vesperam; versosque eos in fugam
 persecuti sunt Macedones. in crastinum autem, cum vellent recedere,
 apparuerunt rursus Turci ut aciem conferrent. surgens vero Macedonum
 iunior Leo nomine, ex Gomostorum familia, qui postea agminis foede-
 ratorum princeps fuit, alique Macedonum viri incliti, hostes fuderunt
 fugaruntque, ac reversi naves conscenderunt atque ad imperatorem sese
 receperunt; a quo magnifice suscepti in Macedoniam, patriam suam,
 reversi sunt. erat Basilius annos circiter viginti quinque natus. pa-
 triaeque redditus adhaesit Macedoniae praetori Tzantzae nomine, ut ei
 serviens in eius obsequio esset. nec ab eo frugis aliquid consecutus ad
 auream usque portam in urbem profectus est. ingressusque, fessus ex
 itinere (erat enim dies dominicus, et sol ad occasum vergebat) in S.
 Diomedis vestibulo ad quietem sese reclinavit. nimirum erat tunc viris
 feminisque addicta ecclesia, mansionarium habens Nicolaum. nocte au-
 tem illa praecepit divina vox mansionario, dicens “surge, induc in ora-
 torium imperatorem.” surgens vero neminem reperit praeter Basilium

φεις ἔπεισεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ κόλτην. πάλιν οὖν ἐκ δευτέρου ἦλθεν αὐτῷ ἡ τοιαύτη φωνή. ὁ δὲ ἔξελθὼν καὶ κατασκοπήσας καὶ μηδένα εὐρῶν ἐπιστραφεὶς ἔκλεισε τὸν πυλῶνα καὶ ἀνέπεσε, καὶ εὐθὺς μετὰ ῥομφαίας τις δέδωκεν αὐτῷ εἰς τὴν πλευράν, λέγων ἔξελθὼν εἰσάγαγε ὃν βλέπεις ἔξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον. οὗ-5
P 532 τὸς ἐστὶν ὁ βασιλεύς." ἔξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ εὐρῶν Βασιλεῖον μετὰ τῆς πήρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας· καὶ τῇ δευτέρῃ ἡμέρᾳ ἀπελθὼν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ λουτρόν ἔλουσεν αὐτὸν καὶ ἠλλαξε, καὶ ἔλθων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελφοποίησιν, καὶ συνευφραίνοντο ἀλλήλους. (10) ὁ 10
 δὲ αὐτὸς Νικόλαος εἶχεν ἀδελφὸν λατρὸν, ὃς ἐδούλευε τῷ Θεοφιλίτῃ. ἔλθων δὲ καὶ κατὰ τύχην ὁ λατρός πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασιλεῖον καὶ θαυμάσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ, εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ "πόθεν ἐστὶν οὗτος;" ὁ δὲ ἀναγγέλλει αὐτῷ πάντα, καὶ παρήγγειλε φυλάξαι τὸ μυστή- 15
B ριον. καθέζομένον δὲ τοῦ λατροῦ ἐπὶ τραπέζης μετὰ τοῦ Θεοφιλίτῃ, καὶ τούτου καθ' ἑαυτὸν ἀναλογισαμένον καὶ εἰπόντος ὅτι ἤθελον εὐρεῖν ἄνθρωπον ἐπιτήδεον εἰς τοὺς ἔμους ἵππους, ἀναστὰς ὁ λατρός εἶπεν αὐτῷ περὶ τῆς ἀνδρίας τοῦ Βασιλεῖον καὶ ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὅλον ἐπιποθεὶς καὶ ζητεῖς. ἀποστείλας οὖν μετὰ 20
 σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν. θαυμάζοντας οὖν αὐτὸν ἐπιάγουρον καὶ μεγάλην κεφαλὴν ἔχοντα ἐπέθηκεν αὐτὸν Κεφαλαίαν, καὶ δέδωκεν τοῦτον τοῦ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. ὡς οὖν προεῖρηται, διὰ τοιαύτην αἰτίαν δέδωκεν αὐτὸν ὁ Θεοφιλίτης Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ.

iacentem pauperis habitu. reversusque in lectum sese iactavit. rursus itaque secunda vice ad eum venit eiusmodi vox; egressusque circumspiciens, nemineque invento, reversus clauso vestibulo recubuit. moxque pungens gladio lateri ait quidam "egressus introducto quem in atrio iacentem vides: ipse est imperator." egressus itaque cum festinatione tremebundus, offendensque Basilium cum pera et baculo, in ecclesiam ingredi iussit. vadensque postridie cum eo ad balnea lavit vestesque mutavit; veniensque in ecclesiam spiritalem cum eo fraternitatem iniiit, aeque mutuo recreabant ac collaetabantur. (10) erat autem Nicolao frater medicus, artis obsequio merens Theophilítzi. convenit forte fortuna medicus fratrem; conspectoque Basilio, eiusque proceritatem ac robur miratus, fratrem suum rogat undenam iste esset. nuntiavitque ei omnia, et iussit ut secretum servaret. sedente vero ad mensam medico cum Theophilítze, eoque secum reputante atque dicente velle se hominem idoneum, qui suis equis operam daret, surgens medicus Basilius ei vires elocutus est, esseque virum eiusmodi qualem is expeteret ac quaeritaret. mittens itaque cum festinatione eum induxit. videns itaque robustum iuvenem ac confertum, praegrandi hominem capite, Cephalae nomen tribuit, atque equitis sui obsequiis mancipavit. ea igitur occasione et per eam causam, uti dictum est, Theophilítzes Basilium tradi-

(11) ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν Βασίλειον εἰσαγαγὼν εἶπε τῇ μητρὶ C
αὐτοῦ ὡς χαιρόμενος “δευῆρο ἴδε, μήτηρ, οἷον ἄγουρον νῦν ἐπε-
λαβόμεν.” ἡ δὲ ἐξεληθούσῃ καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀπιστράφη, εἰπούσα
τῷ υἱῷ αὐτῆς “οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων ἀφανίσει τὸ
5 γένος ἡμῶν.” ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπέισθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἢ ἤκουσεν
αὐτῆς.

Ἐτελεύτησε δὲ ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ χει-
ροτονεῖται ἀντ’ αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ κουροπαλάτου
τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς ποιούντων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ
10 καὶ ληϊζομένων τὰ τοιαῦτα θέμματα, ἡ Θεοδώρα ταξιατῶνα ἐποίη- D
σεν, οἱ ἐκ τῶν κάστρων ἐπιτιθέμενοι Βουλγάρους, σποράδην καὶ
κατ’ ὀλίγους κουρσεύοντες, ἐφόνεον τούτους καὶ ἠχμαλώτιζον,
ὥστε ὑποσταλῆναι τοὺς Βουλγάρους ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.

12. Βάρδας δὲ ὁ Καῖσαρ ἐφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ
15 καὶ παρακοιμωμένῳ. ὁ δὲ τὸν βυσιλέα κρατήσας ἐπεισε τοῦ εἰσα-
γαγεῖν τὸν Βάρδα ἐν τῇ πόλει· ὃς διὰ δώρων τοὺς βασιλέως οἰ-
κείους, διαδεξάμενος ἅμα τῷ παρακοιμωμένῳ ὤρισθη προέρχεσθαι
εἰς τὸ παλάτιον. οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν Θεοφάνην πρωτοβε-
στιάριον ὡς ἠνδρειωμένον, τὸν ἐπιλεγόμενον Φάργανον, βουλῆν P 533
20 ποιοῦσι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ ἀνελεῖν Θεοκτιστον τὸν οὕτω συνήθως
ἐπὶ τοῦ κανικλείου λεγόμενον. πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ
Δαμιανοῦ ἐπὶ τούτῳ συνήμισε καὶ αὐτὸς γενέσθαι τοῦτο· ἔλεγε

dit Michaeli imperatori. (11) imperator vero eundem inducens Basi-
lium, velut gratulans dixit matri suae “veni, vide, mater mea, qualem
nunc iuvenem robustum repperim.” egressa illa, eoque conspecto,
pedem rettulit, dicens filio suo “hic est, fili mi, qui genus nostrum ac
familiam deleturus est.” nihil tamen ille matri credidit aut ei morem
gessit.

Obiit vero sanctas patriarcha Methodius, et in illius locum subro-
gatur et ordinatur Ignatius, Michaelis curopalatae filius. Bulgaris au-
tem Thraciam et Macedoniam excursionibus vastantibus easque provin-
cias depraedantibus, Theodora militum praesidia coegit; qui ex castris
in Bulgaros irruentes, sparsim et seorsim hos aggressi vel interfecerunt
vel in captivitatē abduxerunt, ceteris Bulgaris patriam repetere
coactis.

12. Bardas Caesar amicitia iunctus est cum Damiano patricio sa-
cricque cubicali intimo praeposito; isque imperatoris compos effectus au-
ctor illi est ut Bardam in urbem inducat; datisque muneribus iis qui ex
aula essent imperatorisque necessariis, una cum accubitore expugnatis,
constitutum est ut in palatium accessum haberet. conciliato vero etiam
Theophane protovestiario, tanquam viro fortissimo, cognomento Phar-
gano, consilium ineunt cum Damiano necandi Theoctistum, sic vulgo
dictum, caniclio praefectum. imperator quoque in eam sententiam a
Damiano inductus annuit et ipse ut res faceret. dicebat enim Bardas

γὰρ ὁ Βάρδας Λαμιανῶ ὅτι ἕως ἐστὶ Θεόκτιστος μετὰ τῆς Αὐγουστῆς, οὐκ ἄρξει οὐδὲ ἔξουσιάζει ποτὲ ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ λούσματι τῶν Λαρεοβίνδου, ὡς ἔθος ἦν αὐτῷ, εἶτα ἔλθων εἰς τὰ ἀσηκρητεῖα, κρατῶν τὰς ἀναφορὰς εἰσῆλ-

B θεν εἰς τὸ Λαυσιακόν. καὶ περιβλεψάμενος εἶδε Βάρδαν καθε-5
ζόμενον ἔμπρακτον· καὶ ταραχθεὶς σφοδρῶς ἔφη ὅτι ἐγὼ εἰσελ-
θὼν εἰς τὴν Αὐγουσταν πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν. εἰσελθόντος δὲ
αὐτοῦ εἰς τὸ ὠρολόγιον, προῦπήνητησεν αὐτῷ Μιχαὴλ ἅμα Λα-
μιανῶ καὶ οὐκ εἴασαν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν, ἀλλ' ἐκελεύσθη
μετ' ὀργῆς ἀνοῖξαι τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναγνῶναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 10
ἄκοντα δὲ τοῦτο ποιήσαντα ἀντίστρεψεν αὐτόν εἰς τοῦπίσω ἐξελ-
θεῖν. ὁ δὲ πικρῶς δακρύων καὶ ὀλοφυρόμενος ἐξῆλθε. συνήν-
τησε δὲ αὐτῷ Βάρδας εἰς τὸ Λαυσιακόν, καὶ ἤρξατο κατὰ κόρησ
παίειν αὐτόν καὶ τίλλειν τὰς τρίχας αὐτοῦ. ἰδὼν δὲ ὁ δρουγγά-
C ριος τῆς βίγλης ὁ Μανιάκης ἀναστὰς ἀπέτελε τῷ Βάρδα "μὴ 15
τύπτε τὸν λογοθέτην." οἱ δὲ σφάζουσι αὐτόν καὶ μεληδὸν κατα-
κόπτουσιν εἰς τὸ Σκύθη, θηρῶν ἀμύθητα καὶ ἀγριότητα ἐνδει-
ξόμενοι.

13. Τοῦτο μαθοῦσα παρὰ τοῦ παπῖου Θεοδώρα, ἐξελ-
θοῦσα κατὰ τοῦ Μιχαὴλ ὡς εἰκὸς ἠγανάκτησε, καὶ τῶν λοιπῶν 20
οἱ τὸν φόνον κατειργάσαντο. καὶ τοῦ βασιλέως παντὶ τρόπῳ μη-
χανωμένον τὴν μητέρα ἐξιλέωσασθαι αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινε,
μήτε τὴν ὀργὴν ἀφιεμένη μήτε παρμιθουμένη τισίν, ἀλλ' ὡς

Damiano "quamdiu Theoclistus cum Augusta versabitur, nunquam im-
perator rerum potietur regique culminis potestate fulgebit." profectus
vero ex more Theoclistus ad Areobindi balnea, tumque ad secretariorum
curiam veniens, oblatos libellos ac suggestiones tenens, in Lausiaccum
ingressus est; atque huc illuc iactans oculos Bardam cum fastu sedentem
videret, turbatusque valde ait "si ad Augustam semel ingressus fuero,
eum rursus fugabo et eiiciam." ingredienti autem illi in horologium in
occursum venit Michael cum Damiano, nec eum ad Augustum ingredi
passi sunt, sed cum ira libellos explicare et coram Michaelle legere ius-
serunt. cumque rem volens nolens fecisset, referre pedem ac retroexire
coactus est. is porro amare flens lamentansque ac quiritans exivit. oc-
currit Bardas in Lausiaco, eiusque genas caedere ac capillos ipsius vel-
lere coepit. videns autem excubiarum drungarius Maniaces, exurgens
Bardae contradicebat, ne logothetam caederet. hi enimvero virum con-
trucidant, membratimque concidunt ad locum Scythia, immanium in eo
bestiarum crudelitate ac feritate exhibita.

13. Id ubi Theodora ex papia cognovit, egressa adversus Michae-
lem, ut par erat, reliquosque qui caedem patraverant, indignabunda
excanduit. cumque imperator nullum non moveret lapidem ut matrem
placaret, nullum illa admittebat lenimen aut iram remittebat, ulliusve
capax consolationis erat: sed quasi marinus fluctus, nihil lenior fiebat

κλύδων θαλάσσιος νοσθετομένη παρηγορεῖτο καὶ κατεπέθετο. ὅθεν μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς, ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, **D** οὕτω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις τρόποις λυπεῖν αὐτὴν κατεπέθετο ὅσοις πρὸ τοῦ θεραπεύειν ἐσχηματίζετο. **5** καὶ δὴ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ, Θέκλαν Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν, ἐξωθεῖ τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καριανοῦ. Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν. **ειθ'** οὗτος μετ' ἄλλοις ἐνάσας πάσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν ἀπέκειρεν, περιβαλὼν αὐτὰς τὸ μοναδικὸν σχῆμα.

10 **14.** Ὑπὸ δὲ τῆς συγκλήτου εὐφημισθεὶς μόνος αὐτοκρατορεῖ, καὶ προβάλλεται Βάρδων μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν **P 534** σχολῶν. μὴ διαλλαττομένης δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ δι' ἃ ἐλύπει αὐτὴν καὶ τὴν ἕδικον σφαιγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ὑπῆρχεν ἀναμεταξὺ αὐτῶν ἄσποδος. ὁ δὲ καὶ ταύτην τοῦ παλατίου κατα-

15 γαγὼν εἰς τὸ μοναστήριον τὰ Γαστρία καὶ αὐτὴν ἀποστέλλει. ἢ τις ἀθυμία μετεωρισθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀνάξια ἑαυτῆς κατασκευάζει, βουλήν κατὰ Βάρδα βουλευομένη, σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις σχοῦσαι κοινωνῶν καὶ τοῦ βασιλέως τὸν πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέφοντα Βάρδων

20 ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμιδίου ἀναιρήσωσιν αὐτόν. **B** ὣν ἡ μελέτη πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθεῖσα κατ' ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξενήνοχε· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχεθέντες ἐν τῇ σφενδόνῃ τὰς κεφαλὰς ἀπετημήθησαν. καὶ προβάλλεται

1 οὐ παρηγορεῖτο margo P

12 τῆς om P

aut obsequabatur. quapropter, quemadmodum animum sensumque ac voluntatem, sic et personam operationemque imperator mutans, tot eam modis affligere eique molestus ingruere studebat, quot prius delinire atque fovere simulabat. atque adeo sorores Theclam Anastasiam et Annam aula eiecit, Pulcheriam vero, uti matri praedilectam, in monasterium Gastria dictum misit; tumque brevi post, omnes una confians, monastico indutas habitu in monasterio Gastria, coma multavit.

14. Porro senatu acclamante unus ipse rerum potitur, Bardamque magistrum creat ac legionum domesticum. cumque mater non conciliaretur, quibus eum modis affligebat, et ob iniustam Theoclisti caedem animo saucia, implacabilis inter eos erat inimicitia. hancque adeo ipsam aula deturbans ad monasterium Gastria amandat. illa nimio maerore mente obruta, ac prae stupore sanis rationibus delecta, haud satis ex sui ratione ac dignitate consilium inquit adversus Bardam, aliis quoque multis communi coniuratione, socium ipsum quoque imperatoris protostatorem habens. in eo coniuratio erat ut Bardam ex suburbano suo revertentem, cui Cosmidii nomen, interficerent. detecta rei molitio, priusquam res praestaretur, adversus ipsos qui moliti essent avertit noxam. deprehensi namque ac tenti in Circi funda capita posuerunt. Ba-

Μιχαήλ τὸν Βασιλειον ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορα, ὁμοίως καὶ Βάρδα τὸν Θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

15. Ἐπίσε τότε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενεχθεῖσα ἐπὶ τοὺς κεράμους αἱματώδης πλήρης· καὶ πολλοὶ εὗρισκον λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθροῦς ὡς αἷμα. προβάλλεται δὲ Μιχαήλ 5
C Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομῆστικον τῶν σχολῶν. τὸν δὲ ἔτερον υἱὸν αὐτοῦ δοῦς γυναῖκα, εἰς ἣν καὶ ἔλοιδορεῖτο, προβάλλεται μονοστράτηγον τῶν δυτικῶν. συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δὲ τοῦ διακαινησίμου προβάλλεται Μιχαήλ Βάρδα τὸν Θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα· ὃς ἐπὶ ἄρματος πορευθεὶς ἔδωκεν ἕπα- 10
C τειαν τῇ μέσῃ.

16. Ἐξῆλθε δὲ ὁ Ἄμερ, καὶ κατῆλθε μέχρι Σινώπης, ληϊσάμενος πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων· καὶ ὑπέστρεψε μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαήλ ἅμα Βάρδα Καίσαρι κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαήλ ἄρχοντος Βουλ- 15
D λιμῶ τήκεσθαι. οἱ δὲ Βούλγυροι τοῦτο μαθόντες ὡς ἔχον βροντῆς ὑπεκλήθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τῆς νίκης ἀπέγνωσαν, καὶ Χριστιανοὶ γενέσθαι καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίοις ἤτήσαντο. ὁ δὲ Μιχαήλ τὸν μὲν ἄρχοντα 20
αὐτῶν βαπτίσας καὶ δεξάμενος ἐπέθηκεν αὐτὸν τὸ αὐτοῦ ὄνομα, τοὺς δὲ μεγιστῶνας αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐβάπτισεν αὐτούς, ἔκτοτε γενομένης εἰρήνης βαθείας.

silium Michael extincti loco prostratorem praeficit; similiter etiam Bardam, avunculum suum, curopalatam.

15. Cecidit tunc pulvis e caelo, delatus in tegulas ac lateres totus cruentus. inventi a multis lapides in via aut hortis rubri coloris instar sanguinis. Michael Antigonum Bardae filium scholarum domesticum praefecit. alteri filiorum Bardas iungit coniugem, quacum malae rei suspicio habebatur. Michael dominica post Pascha Bardam avunculum suum creat Caesarem; qui curru vectus consularia per mediam urbem sparsit munera.

16. Egressus porro Amer Sinopem usque descendit, vastans omnia ac diripiens, quae Romanae essent dicionis; reversusque est, cum eum Romanus exercitus minime assecutus esset. suscepta autem Michael cum Barda Caesare expeditione motionem facit terra marique adversus Michaellem Bulgariae principem, cum Bulgarorum gentem fame tabescere comperisset. Bulgari re audita haud secus ac tonitru perciti subfugerunt, ac ante certamina pugnamque omnem de victoria spem abiecerunt, Christianique fieri imperatorique subiici ac Romanis petierunt. Michael eorum principem baptisans, eiusque e sacro fonte susceptor, suo ex nomine Michaellem vocavit. eius vero proceres in urbem inductos perinde baptisavit. quo ex tempore alta pax fuit.

17. Τὸν δὲ Ἄμερ ἐξελεθόντα κατὰ Ῥωμανίας στρατηλάτης ὦν τῆς ἀνατολῆς Πειρωνᾶς καὶ Νάσαρ τῶν βουκελλαρίων, λοχή- P 535
σαντες τὴν τῆς ὑποστροφῆς αὐτοῦ συναντῶσιν αὐτῷ εἰς τὸν Λα-
λακάωνα, καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπουσιν Ἄμερ, καὶ φυγῇ
ἔχρησάμενον καταδιώκει αὐτὸν τις τῶν κομήτων, καὶ τούτου τὴν
κεφαλὴν ἄρας ἤγαγε Πειρωνᾶ τῷ στρατηλάτῃ. εἰσελθόντες δὲ
οἱ στρατηγοὶ μετὰ ἐπινικίων ἐθριάμβευσαν ταῦτα ἐν τῷ ἵππικῷ.
καὶ ἔκτοτε ἐγένετο εἰρήνη μεγάλη ἐν τῇ ἀνατολῇ διὰ τὴν τοῦ Ἄμερ
σφαγῆν.

10 18. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ κατὰ τῶν πολεμίων
ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον
ἐξέχυντο, καὶ τοῦτον μόνον εἶναι τὸν θεραπευτὴν αὐτοῦ.

19. Ἐκτίσε δὲ Μιχαὴλ στάβλον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ, κοσμή- B
σας μαρμάρους καὶ ὕδατων ἐπιρροαῖς κατασκευάσας ὠραιότατον
15 πάνν. καὶ τούτου τελεσθέντος, ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὀνόματι Πέ-
τρος λόγιος καὶ σκωπτικός, ὃν καὶ πτωχομάγιστρον ἐκάλουν. τοῦ-
τον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ στάβλῳ ὑπεδείκνυεν αὐτῷ τὴν
ἄλογον τοῦ κατασκευασθέντος οἴκου εὐπρέπειαν, ὡς βουλόμενος
ἐπαινεθῆναι παρ' αὐτοῦ, εἰπὼν καὶ τοῦτο ὡς αἰεὶ μνημονεύεσθαι
20 μέλλω διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευῆν. ὁ δὲ ἔφη τῷ βασι-
λεῖ "Ἰουστινιανὸς ἐκτίσε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, κοσμήσας χρυσοῦ C
καὶ ἀργύρου καὶ μαρμάρους πολυτίμοις, καὶ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ
ἔστιν. καὶ σύ, βασιλεῦ, κοπροθέσιον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνά-
πανσιν, καὶ λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο;" ὁ δὲ ἀποτυχὼν

17. Per id tempus, cum Amer adversus Romanam dicionem egres-
sus esset, Petronas Asiaticorum militiae magister et Nasar buccellario-
rum, illius in regressu obsidentes iter, in Lalacaone castra iunxerunt,
commissaque pugna Amerem in fugam vertunt: fugientem illum quidam
comitum insequitur, eiusque tollens cervicem Petronae magistro militiae
attulit. ingressi urbem duces cum manubiis eos in Circo triumpho tra-
duxerunt. quo ex tempore pax magna in Oriente fuit ob eam Ameris
caedem.

18. Ac quidem aliorum labores erant adversumque hostes fortia
belli facinora; imperatoris vero dilectio in Basilium effusa erat, hunc-
que unum sui cultorem ducebat.

19. Construxit Michael equis suis stabulum, marmoribus perornans
aquarumque irriguis, elegantissimo opere fabricans. quo absoluto, erat
in urbe vir eruditus ac eloquio salsus, Petrus nomine, quem Ptocho-
magistrum dicebant. quo Michael in stabulum vocato ostendebat ei
structae aedis insulsum decorem ac elegantiam, ab eo inde laudem ca-
ptans, dicensque sempiterna celebrandum se memoria, iccirco quod istud
operis struxisset. ad quem ille "Iustinianus maiorem exstruxit ecclesiam,
ornans auro et argento pretiosisque marmoribus, nec eius nunc memoria
est. tuque, imperator, structa stercorum domo ac equorum stabulo, eo

τῶν ἕξ αὐτοῦ ἐπιτιμῶν καὶ ὀργισθεῖς, τυπτόμενος καὶ συρόμενος ἔξεβλήθη ὁ πτωχομάγιστρος.

20. Φήμης δὲ διαθεούσης περὶ Βάρδα Καίσαρος ὅτι τῇ νόμφῃ αὐτοῦ συμφθέρεται, τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης πολλάκις παρήνευσεν αὐτὸν ἀποσχέσθαι τοῦ τοιούτου μύσους 5
D καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλῶν τὸν ἀρετῆς ὑπόδειγμα εἶναι ὀφείλοντα καὶ σώφρονος βίου. ὁ δὲ φρονεῖν κατεπέχετο. καὶ δὴ ποτε μέλλοντα κοινωνεῖν τὸν Βάρδαν ὁ πατριάρχης ἀπόσπαστο ὡς μὴ πειθόμενον κανόνισιν ἢ παραινήσεσιν· ὃς ὀργῇ πληγείς τὴν ψυχὴν τὸν παραινήτην ὡς ἄνομον καὶ φθορέα τῆς ἐκκλησίας ἔξέωσε 10 καὶ βασάνοις ἀπείροις καὶ ἀνημέροις ὑπέβαλεν ὡς ποιῆσαι παρατησίαν. τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος Φώτιον πατριάρχην ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ, πρωτασκηρῆτιν ὄντα τῷ κατ' ἐκείνο καιροῦ καὶ λογιώτατον πάντων.

21. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν, 15 καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φυλάττειν Ὀρούφαν ὑπαρχὸν ὄντα, ὅστις οὐπω τοῦ βασιλέως μηδὲν ἔξ ὧν ἐμελέτα καὶ κατὰ νοῦν εἶχεν P 536 ἐργασαμένου τὴν τῶν ἀθέων Ῥώσ ἐμήνησεν ἀφιξίαν, γεγεννημένους ἤδη κατὰ τὸν Μαυροπόταμον. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τῆς ἐχομένης μετεσχέθη ὁδοῦ, καὶ δι' ἣν ταύτην ἀφῆκεν, οὐδὲν βασιλι- 20 κὸν καὶ γενναῖον εἰργάσατο. οἱ δὲ Ῥώσ φθάσαντες ἔνδον τοῦ Ἱεροῦ γενέσθαι πολὺν εἰργάσαντο φόνον Χριστιανῶν καὶ ἀθῶων

7 οὐ κατεπίθετο margo P

nomine celebri te fore memoria dicis?" exspectata ille frustratus laude, iraque accensus, caesum Ptochomagistrum tractumque eiicit.

20. Percrebescente fama de Barda Caesare, commisceri eum foedis amoribus cum nuru sua, audiens Ignatius patriarcha saepe admonuit ab eiusmodi abscedere scelere, nec vulgo scandalum esse, qui virtutis exemplum et castae vitae esse deberet. noluit ille sanio rem mentem assumere. ac vero cum aliquando sacra mysteria percepturus esset, reppulit eum patriarcha, ut qui canonibus atque monitis morem non gereret. Bardas ira animo percitus monitorem ut improbum ac corruptorem ecclesia eiicit, ac quae numerum superent, dirissimisque tormentis ut abdicare cogat virum, subiicit; cuius nihil expugnata constantia, eius loco Photium patriarcham praefecit, eo tempore a secretis primi dignitate fulgentem ac eruditissimum valde.

21. Imperator expeditione suscepta adversus Agarenos profectus est, relicto in urbe, cuius servandae curam haberet, Oorypha praefecto. is, cum necdum aliquid imperator peregisset eorum quae moliebatur atque animo destinasset, impios Russos advenisse nuntio significat atque iam Mauropotamum assecutos esse. ac quidem imperator ab eo quod instituerat revocatus itinere, cuius causa dimisit, regalis nihil fortisque animi fecit. Russi porro intra Hierum penetrantes multas Christiane-

αἶμα ἐξέχεον. ἐπῆρχον δὲ πλοῖα διακόσια, ἃ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν καὶ πολλὴν φόβον τοῖς ἔνδοθεν ἐνεποίησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν μόλις ἴσχυσε διαπερᾶσαι. καὶ δὴ σὺν τῷ πατριάρχει Φωτίῳ εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς παρεγένοντο, καὶ ἐκεῖ τὸ θεῖον ἐξίλεοντο καὶ ἐξευμενίζοντο. εἶτα μεθ' ἑμνυδίας τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες ὁμοφρόριον τῇ θαλάσῃ ἄκρως προσέβησαν, καὶ νηνεμίας οὐσῆς εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης ἠρεμύσεως κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγένοντο, καὶ τὰ τῶν ἀθέων ῥῶς πλοῖα κατεάγησαν, 10 ὀλίγων ἐκπεφυγόντων τὸν κίνδυνον.

22. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει διερχόμενον μετὰ σκαρμαγγίῳ ὄξεος εἰς τὸ ὠρολόγιον καθεζόμενος Δαμιανὸς ἐκείσε πατρίκιος, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη 15 τιμῆσαι αὐτόν. τοῦτο ἰδὼν ὁ Καῖσαρ ἐθνυμώθη λίαν· καὶ εἰσελθὼν εὐθὺς αὐτοῦ εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον καὶ συγκαθεσθέντος τῷ βασιλεῖ καὶ δακρύνοντος ἀπὸ ὀργῆς καὶ θυμοῦ ἠρώτησε τὴν αἰτίαν ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ ἔφη ὅτι Δαμιανὸς δὴ ὁ παρακοιμώμενος εἰς ὄνειδος ἐμοῦ καὶ τῆς σῆς βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι ἐνώπιον τῆς συγκλήτου. Θνυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Μαξιμιανὸν τινα κοιτωνίτην 20 παρευθὺν προστάττει ἄραι Δαμιανὸν καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀπαγαγεῖν, καὶ τοῦτον ἀποκείραι καὶ ποιῆσαι μοναχόν, καὶ προστάξαι φρουρεῖσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβάλλεται Δ Βασίλειος ὁ πρωτοστράτωρ παρακοιμώμενος. (23) ἐξηλοτύπησε

rum patrarunt caedes ac insontem sanguinem effudere. erant autem naves ducentae, quibus urbem obsedere ingentique oppidanos timore affecere. imperator cum venisset, vix traicere potuit; venitque cum Photio patriarcha ad sanctae deiparae Blachernarum aedem, ibique numen placabant ac propitium reddebant. tum cum canticis ac laudibus educentes sanctae dei genitricis pallium, extrema ora mari instinxere; ac cum nulla spiraret aura, confestim venti irruerunt, marique sedato ac tranquillo procella fluctusque continui insurrexerunt. iis confracta Russorum classis, paucaeque admodum naves periculum evaserunt.

22. Barda porro Caesare solemnī pompa cum chlamyde purpurei coloris procedente, Damianus ibi patricius sacricae cubiculi praefectus intimus in horologio sedens honoris causa non assurrexit. quo viso Caesar gravi ira exarsit, ingressoque eo in triclinium aureum, ac cum imperatore sedente exque ira ac furore flente, sciscitatus est imperator eius tantae commotionis quid illi causae esset. respondit ille "quia nimirum Damianus accubitor, meo tuaeque maiestatis probro, coram senatu mihi non assurrexit." iratus imperator Maximianum quandam cubiculium confestim iubet ollere Damianum, atque ad S. Mamantis emporium adductum ibi detondere ac facere monachum, et ut tuto servetur ac carcere teneatur iubere. eadem ipsa die Basilius protostrator accubitor (sacri cubiculi praefectus intimus) promovetur. (23) hoc audito

δὲ ὁ Καῖσαρ τοῦτο ἀκούσας, καὶ ἔκτοτε ἐζήτει ἀποκτεῖναι Βασι-
λειον.

Ἐχώρισε Βασιλειον ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰδίας γυναικὸς Μαρίας, διδωκῶς αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγρηϊαν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίαν αὐτὴν ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτῆ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, 5 καὶ πάνυ ἡγάπα αὐτὴν ὡς εὐπρεπῆ. τῇ δὲ προτέρα αὐτοῦ γυναικὶ Μαρία δοὺς χρυσίον καὶ ἄλλα τινὰ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλείῳ τοῦ ἔχειν ἰδίως.

P 537

24. Ἐκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλους ὁ τε Καῖσαρ καὶ ὁ 10 Βασιλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνελεῖ. ἰδίως δὲ ἔλοιδῶρει Βασιλειος βασιλεῖ τὸν Καίσαρα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. ὁ δὲ ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. ὁ δὲ Βασιλειος σπεύδων πληροφορησάμενος τὸν βασιλέα συμφιλιῶνται Συμβάτιον πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ δὲ τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὄρκων 15 ἐβεβαιώσαντο ἀλλήλους ἐν ὁμονοίᾳ καὶ διηνεκεῖ ἀγάπῃ εἶναι. ἐπληροφόρησε δὲ καὶ Συμβάτιον ὁ Βασιλειος δι' ὄρκων φρικτῶν ὡς τοῦ βασιλέως ἀγάπην πολλὴν ἔχοντος πρὸς σέ, κάμου σπου-
B δάζοντος τὰ ὑπὲρ σοῦ, μελετᾷ μὲν προβαλέσθαι Καίσαρα, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου τοῦτο ἀδυνατεῖ ποιῆσαι. ὁ δὲ ἀπατηθεὶς 20 τοῖς ὄρκοις τοῦ Βασιλείου γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πληρο-

15 τοῦ om P

Caesar aemulatione accensus est, ac iam tum Basilio necem inferre quaerebat.

Michael Basiliūm a propria uxore Maria divortio seiunxit, Eudocia Ingerina illi tradita coniuge, iubens illi ut dominam ipsam haberet; quippe quae imperatoris pellex esset, eamque is velut decoram valde diligeret. priori eius uxori Mariae dato auro aliisque nonnullis muneribus, in Macedoniam ad suos remisit. Theclam vero sororem Basilio aptavit, ut propriam eam haberet.

24. Extunc autem alter alterum suspectum habebat, tum scilicet Caesar tum Basilius, et quaerebant qua ratione sibi mutuo necem consciscerent. seorsum vero Basilius apud imperatorem Caesari obtrectabat, quasi is adversus illum machinaretur. id enimvero imperator ut delirium habebat. itaque imperatorem certiore facere satagens, amicitia iungitur Symbatio patricio ac publici cursus logothetae Caesarisque genero, mutuaque iureiurando obstrinxere fidem in concordia iugique secum ambos dilectione versaturos. sed et tremendis iuramentis Basilius Symbatio fidem facit, multum eum diligere ab imperatore, esseque illi constitutum, ipso praesertim eius illi auctore remque satagente, ut Caesarem proveheret, propter eius tamen socerum rem illi praestare non licere. quibus iuratis Basilius verbis adversus Bardam suum socerum stetit; ingressusque ad imperatorem iureiurando affirmavit, fidem se factu-

φορησαι αὐτὸν ὅτι ὁ Καῖσαρ βούλεται σε ἀνελεῖν, ἔξειπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς. (25) ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὄρκοις τοῦ Συμβατίου πεισθὲις καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐνδομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. εἰδὼς δὲ Βασίλειος ὅτι πάντα καλῶς κατὰ τοῦ 5 Καίσαρος συνεσκεύασται, ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος τοῦτο ποιῆσαι, πείθει τὸν βασιλέα κινήσαι στόλον καὶ στρατὸν κατὰ τῆς Κρήτης. τούτου δὲ γενομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδα τὸν Καίσαρα παρήγει ὑποστέλλεσθαι καὶ τηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα πάλιν ἐπεφώνει τοῦ φείδεσθαι 10 Βασιλείου.

26. Γενομένης δὲ τῆς προελεύσεως εἰς τὰ Χαλκοκρατεῖα τῷ εὐαγγελισμῷ, καὶ τῆς εἰσόδου γενομένης καὶ τοῦ εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθεν ὁ πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ τῷ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς κατηγουμένοις, τοῦ 15 πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον αἷμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ βάψαντες ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυρούς, ὄρκω βεβαιοῦντες τὸν Καίσαρα ἀφόβως συνῆξελθεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ ταξειδίῳ. φανερῶς γὰρ Λέων ὁ φιλόσοφος παρεγγυᾷ τῷ Βάρδα μὴ ἔξελθεῖν σὺν 20 αὐτοῖς· ἔξερχόμενον γὰρ ἔλεγε μὴ ὑποστραφῆναι.

27. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ κατέλαβεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων.

4 τοῦ om P

7 Βάρδαν?

rum quod in eius Caesar conspiraverit necem, simul etiam enarrans quae essent coniurationis. (25) porro imperator Basilii iuramentis ac sermonibus confirmatus intus animo adversus Caesarem consilia condebat. sciens autem Basilius rite illi omnia adversus Caesarem instructa, cum in urbe rem exsequi non posset; auctor est imperatori ut classem ac copias adversus Cretam educat. quo sic constitato Leo philosophus Bardam Caesarem serio hortabatur ut se subduceret sibi que a Basilio caveret. Caesar vero rursus imperatorem clamabat in Basilium indulgentiorem esse.

26. Solenni autem ad Chalcopratia in die annuntiationis processu, factoque rei sacrae introitu ac perfecto evangelio, Photius et imperator cum Caesare et accubitore ad catechumena ascenderunt, habente patriarcha in manibus pretiosum domini nostri Iesu Christi sanguinem; intingentesque tum imperator tum Basilius venerandas subscripsere cruces, iureiurando affirmantes Caesari ut omni excusso metu cum eis in castra exiret. manifeste enim Leo philosophus admonebat Bardam ne cum eis exiret: id si fecisset, reversurum non esse.

27. Actis iam paschae solenniis profectus imperator cum ingentibus copiis in Thraciesiorum provinciam descendit. cumque ad Cepos castra

ἀπληκνεσάντων δὲ αὐτῶν εἰς Κήπους Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος
 P 538 βουλὴν ἐποιεῖτο ἀνελεῖν τὸν Καίσαρα. ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ βουλῇ
 Μανριανὸς καὶ Συμβάτιος καὶ Ἀσυλαίων ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ
 Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Ἰωάννης ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ
 Τοξαρᾶς. Ἰωάννης δὲ ὁ Νεατοκωμήτης διεγνώ ταῦτα· καὶ κατ-5
 ελθὼν εἰς τοῦ Καίσαρος τένταν τοῦ ἡλίου δύνοντος, καὶ συντυ-
 χὼν Προκοπίῳ πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος, διεβεβαιοῦτο ὅτι
 αὐριον μεληδὸν κατακόπτεται ὁ δεσπότης ὑμῶν ὁ Καῖσαρ. ὁ δὲ
 Καῖσαρ ταῦτα ἀκούσας εἶπε Προκοπίῳ “ἀπελθὼν εἶπε τῷ Νεατο-
 κωμήτῃ ὅτι ληρεῖς. οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ οὐ πρέπει σοι ἡ τοῦ 10
 B πατρικίου ἀξία· σὺ γὰρ διὰ τοῦτο τὰ ζιζάνια αὐτὰ ἐγείρεις.”
 αὐπνος δὲ διατελέσας, ὄρθρου βαθέος τοῦ αὐτοῦ πάντας προσ-
 καλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα. αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν
 παρ’ αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ πρωτοσπαθᾶριος καὶ γενικός, προσ-
 φίλης αὐτοῦ ὢν, εἶπε τῷ Καίσαρι “αὐριον, ὃ δέσποτα, περιβα-15
 λου τὸν χρυσοπέρικόν σου χιτῶνα καὶ ὄφθῃτι τοῖς ἐχθροῖς σου,
 καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται.” (28) τοῦ ἡλίου δὲ ἀνατεί-
 λαντος ἵππῳ ἐπιβάς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως
 μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούντων αὐτόν, ἔχων
 C πρωτοστράτορα γενναῖον τὸν Ἀργυρόν. Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς 20
 τῇ Βασιλείῳ . . . προὑπήντησε. προσκνήσας αὐτόν καὶ ὑπο-
 στραφεῖς ἐμήνυσε Βασιλείῳ τὴν τοῦ Καίσαρος ἕφιξιν. Βασίλειος

21 προτροπῇ addit margo P

posuissent, Basilius accubitor consilium subornabat ut Caesarem neci traderet. erant autem in coniuratione Maurianus et Symbatius et Asy-laeo eius patruelis et Petrus Bulgarus et Ioannes Chaldus, et Constantinus Toxaras. Ioannes autem Neatocometes rem cognovit, profectusque ad Caesaris tentorium sub solis occasum, ac cum Procopio lectus Caesaris protovestiaro servo, affirmabat cras membratim concidendum ipsorum dominum Caesarem. quibus Caesari auditis, dixit Procopio “vadens dicit Neatocometi, deliras. scis te iuvenem esse, nec te decet patricii dignitate ornari. tu enim eam ob rem haec zizania disseminas.” insomnis itaque noctem agens, profundo statim diluculo suis omnibus in consilium vocatis nota fecit quae dicta ad eum essent, rogans ac quaerens quid illi consultum putarent. ad quem Philotheus protospatharius et generalis ipsi amicissimus ait Caesari “cras, domine, aurea tua chlamyde caesii coloris indutus te ipsum inimicis tuis coram exhibe, et a facie tua fugient.” (28) orto itaque sole, consensu equo ad imperatoris tentorium splendido amictu multoque stipatus satellitio venit, protostatorem ac armigerum virum strenuum Argyrum habens. Constantinus Toxaras Basilii iussu ei obviam, venerantis specie accipiens, venit; regressusque Caesaris adventum Basilio nuntiavit. Basilius egressus et

δὲ ἔξειλθὼν προσεκύνησεν αὐτόν, καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας προσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ Καῖσαρ συγκαθεσθεις τῷ βασιλεῖ ἔφη "τοῦ λαοῦ παντός, ὃ δέσποτα, συνηγμένον πρόσταξον διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ." ὅπισθεν δὲ ἐπιστάς ἐστὼς ὁ Βασίλειος 5 τῇ χειρὶ διηπείλει τὸν Καίσαρα. αἴφνης δὲ ἐπιστραφέντος τοῦ Καίσαρος καὶ ἰδόντος αὐτὸν ἀπειλούμενον, παρευθὺ Βασίλειος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ τοῦ ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μεληδὸν κατέκοψαν αὐτόν, τοῦ βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος. D (29) ὥρα δὲ ἦν τρίτη τῆς ἡμέρας. εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ 10 Βασίλειος ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπέστρεψαν. ἐρχομένων δὲ κατὰ τὴν ὁδόν, κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτου, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν βασιλέα, εἰς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένος, ἐφ' ὄψηλῆς στάς πέτρας, ἐφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ "καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἴδιον συγγενῆ καὶ τὸ πατρῷον 15 αἷμα ξίφει ἀνελῶν. οὐαὶ σοι, οὐαὶ σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας." Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἀποστέλλουσι μαγγλαβίτην τὸν Μωροθεόδωρον τὸν μοναχὸν ξίφει ἀνελεῖν. οἱ δὲ λαοὶ ἐπιδραμόντες πρὸς τὸν ἀποσταλέντα προεφασίσαντο ἄνον καὶ P 539 δαιμονῶντα αὐτὸν εἶναι, καὶ οὕτως μόλις παρῆλθε τὴν τιμωρίαν 20 ὁ μοναχός.

30. Ὅπῃ δὲ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς ἐδήλωσε Φωτίῳ τῷ πατριάρχῃ ὁ βασιλεὺς, διὰ ῤεντακίον πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, τὴν ἀναγόρευσιν τῆς βασιλείας ποιῆσαι Βασιλείου. καὶ τῇ ἐπαύ-

ipse venerans salutavit, prehensumque manu ad imperatorem adduxit. cum Caesar cum imperatore sedens, "cum omnes iam" inquit "copiae congregatae sint, iube, domine, in Cretam traicere." retro prope Basilium stans manu Caesari minas intentabat. conversusque repente Caesar Basilium sibi minitantem vidit, moxque Basilium ensem illi adegit, ac qui illi comites erant reliqui, frustratim ipsum conciderunt, spectante imperatore ac contiscente. (29) hora erat diei tertia; confestimque imperator et Basilium in urbem reversi sunt. procedentibus vero in via ad Acriti emporium, magna populi multitudine congregata, ut imperatorem videret, quidam monachi habitu indutus, in excelsa stans petra, magna voce imperatori clamabat "egregiam vero expeditionem fecisti, o imperator, qui propinquum tuum et patrium sanguinem ense sustuleris. vae tibi, vae tibi, quod haec egeris." actus furore imperator Basiliumque spiculatorem mittunt, qui monachi cervices abscindat. accurrentes autem populi ad eum qui missus ad caedem fuerat, mentis sede deiectum hominem actumque a Daemone causantur, vixque in eum modum monachus poenam effugit.

30. Sero autem, sabbato pentecostes, significavit imperator Photio patriarchae per Rentacium protovestiarium suum, ut Basilium imperatorem eiusque collegam acclamet. in crastinum vero geminae sedes ex

ριον ἐξῆλθον δύο σελλία. οἱ δὲ λαοὶ διαταράχθησαν πῶς ἐνὸς βασιλέως ὄντος δύο σελλία ἐξῆλθον. τοῦ βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ προελεύσει ὅπισθε Βασιλείος περιεπάτει, φορῶν σκαριμάγιον μετὰ σπαθίου, ὡς ἔθος τοῖς παρακοιμωμένοις. μέχρι δὲ τῶν Β βασιλικῶν πυλῶν εἰσελθῶν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, 5 καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν. καὶ ἀντιστραφεὶς ἀνέβη πρὸς βαθμοὺς ἐστεμμένος; καὶ ὑποκάτω τοῦ βασιλέως Βασιλείος ὁ παρακοιμώμενος, κάτωθεν δὲ Βασιλείου Λέων ὁ Κάστωρ καὶ ἀσηκρητίς, ἔχων τόμον ἐπὶ χεῖρας, καὶ Μιχαὴλ πριμπόσιτος ὁ Ἀγγούρης καὶ οἱ δῆ- 10 μαρχοὶ ἅμα τοῖς δῆμοις. ἤρξατο οὖν Λέων ὁ ἀσηκρητίς ἀναγινώσκειν, λέγων ὅτι Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο κατ' ἐμοῦ ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπέξήγαγέ με τῆς πόλεως. καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμηνύθην, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ζῶσιν C ἦμην. ἐτελεύτησε δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἁμαρτίας. Θέλω δὲ Βασί- 15 λειον παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον πολλὸν πρὸς με ἔχοντα, εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προνοητήν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασιλέα." Βασιλείος δὲ ἐπληροῦτο δακρύων. καὶ δέδωκεν ὁ βασιλεὺς Φωτίῳ πατριάρχῃ τὸ 20 στέμμα, ἅρας ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. ὃς εἰσαγαγὼν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπεζῇ ἐποίησεν ἐπ' αὐτῷ εὐχὴν. καὶ οἱ πριμπόσιτοι ἐνέγκαντες

14 ἐμηνύθημαι P

ierunt. mirari populus ac turbari, quomodo uno existente imperatore geminae sedes exissent, eunte autem solenni pompa imperatore Basilius a tergo incedebat, chlamydem cum minore ense, uti moris est accubitoribus portans. cum autem ad regias usque portas imperator ingressus esset, non posuit coronam, sicut moris imperatoribus est, sed illa redimitus caput adusque sacras fores intravit; conversusque gradus stemmate caput cinctus ascendit. subtus imperatorem erat Basilius accubitor; subtus Basilium vero Leo Castor a secretis, libellum in manibus habens, Michael item Angures praepositus, et factionum tribuni cum ipsis factionibus. coepit igitur Leo a secretis legere, dicens "Bardas Caesar contra me coniuravit, ut neci me traderet; eaque ratio est cur me eduxerit ex urbe. ac nisi mihi a Symbatio et Basilio detectae essent insidiae, non esset mihi iam vita superstes. porro mortuus est cur me eduxerit ex urbe. ac nisi mihi a Symbatio et Basilio detectae essent insidiae, volo autem Basilium, ut qui fidelis sit meaque custodiat maiestatem, ac qui ab hoste me liberaverit multaque me prosequatur amoris vi, mei esse imperii custodem, eiusque iura prospicere, et ab omnibus salutari tanquam imperatorem." porro Basilius lacrimis oppletus erat. deditque imperator Photio imperatorium stemma, e suo demptum capite. is in sanctam inducens mensam super ipso precem fudit. praepositi quoque

διαιτήσιον καὶ τζαγγία ἐνέδυσαν τὸν Βασίλειον, ὅστις βαλὼν τὴν
 χλαμύδα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. καὶ ἐξῆλθεν ὁ πα- **D**
 τριάρχης, καὶ ἤρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως τὸ στέμμα, καὶ
 ἐπέθηκεν αὐτὸ τῷ Βασιλείῳ. καὶ τῶν σκήπτρων πρῶτον, ὡς
 5 ἕθους, ἔστειπεν ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον, καὶ εὐφρόνησαν πάντες
 “Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἔτη.” ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπανα-
 γνοὺς Κάστωρ ἀσηκοῆτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς
 μονὴν ἀνδρείαν, ἔμεινε μέσον τοῦ λιβαδίου. ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ,
 καὶ ἐμπεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

10 31. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἀποτυχὼν
 τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαύθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, **P** 540
 εἰς μῖσος κατὰ Βασιλείου κινεῖται. καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ
 Γεωργίου στρατηλάτου τοῦ Πηγάνη τῇ ἐπαύριον αἰτεῖται στρατη-
 γὸν προβληθῆναι. ἀντ’ αὐτοῦ δὲ προεβλήθη λογοθέτης τοῦ δρό-
 15 μου ὁ Γοῦμερ, κἀκείνος κόμης τοῦ Ὀρμικίου. καὶ ἐξελθόντες
 ἅμα ὃ τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης ἤρξαντο καταστρέφειν τὸν
 λαὸν καὶ πυρπολεῖν τὰς τε χώρας καὶ ἀμπέλους (ἦν γὰρ καιρὸς
 τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασίλειον ἀπο-
 κηρύττοντες. ταῦτα μισθόντες οἱ βασιλεῖς ἐκέλευσαν τοὺς λοιποὺς
 20 στρατηλάτας τούτους καταπολεμῆσαι. βουλευσάμενος δὲ Νικη-
 φόρος ὁ Μαλεῖνος ἔρριψεν ἔγγραφον μέσον τοῦ λαοῦ, ἵνα δόλω **B**
 τούτους κρατήσωσιν καὶ μὴ τῷ φανερώς πολεμῆν εἰς ἐμφύλιον

1 ἐνέδουσαν P

Dietesium et regias afferentes vestes ac rubras ocreas Basilium calcearunt. Basilium abiecta chlamyde ad imperatoris pedes corruiit. exiitque patriarcha, ablatumque ex imperatoris capite stemma Basilio imposuit. faustisque omnes vocibus ac ominibus Michaelis et Basilii annos multos conclamarunt. qui autem tomum legerat Castor a secretis, Nicomediam egressus, ac cum in virorum monasterium venisset, in medio prati locique aquis irrigui constitit. cumque ibi esset puteus, in ipsum lapsus eodem loco humatus fuit.

31. Symbatius vero affinis Caesaris, Caesaris ipse dignitate frustratus, ac sibi illusum a Basilio videns, odio in illum incitatur; communicatoque consilio cum Georgio magistro militiæ Pegane, die crastina armata militia ducem se praefici flagitat. eius vero loco Gumer publici cursus logotheta constitutus est, ipseque Opsicii comes. egressique simul, tum Symbatius tum Peganes, agros evertere ac vineas ignique succendere coepere (erat enim aestas), Michaellem solum faustis omnibus prosequentes, Basilium vero abdicantes. quibus cognitis imperatores reliquos duces ac tribunos infestis in eos progredi signis praecepere. consilium autem iniens Nicephorus Maleinus schedulas misit inter milites, ut eos dolo caperent, non aperto Marte pugnarent atque in civile

Theophanes contin.

53

ἐμπέσωσι πόλεμον· καὶ πάντες εἶσαν αὐτούς. ἐκρατήθη δὲ ὁ Πηγάνης, καὶ ἄραντες αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ τῇ προστάξει τοῦ βασιλέως τυφλοῖ αὐτὸν Κωνσταντῖνος ἑπαρχος ὁ Μυάρης, καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐπέρριπτον αὐτῷ πάντες οἱ διαπορευόμενοι ἐν αὐτῷ, εἴ τι ἐκ προαιρέσεως εἶχον. καὶ μεθ' ἡμέρας λ' ἐκρατήθη Συμβατίος ὁ Ἀρμένιος ὑπὸ Μαλείνου ἐν Κελτζίῳ ἐν πανδοχείῳ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Μαλείνος ὄντα εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα. καὶ προστάξει τοῦ βασιλέως ἄγουσι τὸν Πηγάνην εἰς ἀπάντησιν Συμβατίου, δόντες εἰς χεῖρας 10 τοῦ Πηγάνη θυμιατήριον ὀστράκινον μετὰ θραυρίου θυμιάων αὐτόν, καὶ ἀποτυφλοῦσι Συμβατίου τὸν ἕνα ὀφθαλμόν, καὶ ἐκκόπτουσι καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὰ Λαύσου, καὶ δεδώκασι σκεῦος ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ἵνα ὃς ἔχει προαίρεσιν ἐπαρρητιῆ αὐτῷ τι. καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀπήγαγον αὐτούς ἐν 15 τοῖς ἰδίῳ οἴκοις, ἔχοντες ἐν φρουρᾷ.

32. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ μηχανικὸν ἀποστείλας τὸν λεγόμενον Δαμάριον ἐξάγει Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, ὃν εὗρεν ὑγιᾶ καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ, καὶ μὴ 20 χωροῦμενον, ἐνετόλαξεν αὐτόν. ὡσαύτως καὶ Ἰωάννην πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τοῦ ὀμοφορίου αὐτοῦ. καὶ τούτους προστάξει τοῦ βασιλέως ἀπέκλεισιν ὁ ἑπαρχος ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἵππικῶν ἀγαγὼν αὐτούς καὶ ἀπογυμνώσας ἔτιψε μαγγλάβια, καὶ τὰ ὅσα αὐτῶν ἀποστείλας κατέκαυσεν ἐν

bellum inciderent. cunctique illos deseruere. tentus vero Peganus est, sublatumque in urbem induxerunt. huic imperatoris iussu Constantinus Myares praefectus lumina adimit. collocato autem ei in Milio vasculum in manus dederunt, inque illud transeuntes iaciebant, si quid eis esset collibitum. postque triginta dies captus est et Symbatius Armenius a Maleino in Celtzine in diversorio; induxitque eum dictus Maleinus ad imperatorem ad S. Mamantem; cuius et iussu Peganem in Symbatii occursum ducunt, dato ei cum sulfure testaceo turibulo, ut ei adoleret, alteroque oculo Symbatium caecant; atque eius dextera manu excisa, ad Lausi aedes ipsum collocant, vasculo in eius sinu posito, in quod quisquis vellet aliquid mitteret. post triduum eos domum reduxerunt, sub custodia servandos.

32. Porro Michael misso machinatore Damario, sic dicto, Constantinum Cabalinum e sepulcro educit; cuius sanum integrumque inventum cadaver est. cumque vellet in saccum inferre, nec capere posset, ipsum involvit. similiter etiam Ioannem patriarcham e tumulo extulit cum suo humerali: genus id pontificiae vestis. iussuque imperatoris praetor ambos in praetorio inclusit, ac per Circensium tempus adductos ac denu-

τοῖς Ἀμαστριανοῦ. τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πρᾶσινον οὖσαν καὶ θαναμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στηθεὰ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῶ ἐν τῷ Φάρῳ.

33. Ἐγεννήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδο-
 5 κίας τῆς Ἰγγηρόνης ἐτι περιόντος αὐτοῦ Μιχαὴλ, μηνὶ Σεπτεμ- P 541
 βρίῳ α', ἰνδικτιῶνος ιε'. ἐποίησε δὲ καὶ ἵππικὸν ὁ βασιλεὺς ἐν
 τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἱππεύσας βένετος· Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρ-
 μενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου, δρογγάριος ὢν τῆς βίβλης,
 ἵππευσε λευκός· πρᾶσινος δὲ ἵππευσεν Ἀγαλιανός, φούσιος δὲ ὁ
 10 Κρυσῶς. νικῆσαντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ δεῖπνον καθισθέν-
 τος ἅμα Βασιλεῖω καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλίσκιανός ὁ πατρικίος ἐπήγει
 τὸν βασιλέα ὡς εὐφρῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἄρμα. τοῦτον ἀναστήναι
 κελύσας ὁ βασιλεὺς τὰ τζαγγία αὐτοῦ προσέταξε σῦραι καὶ ὑπο-
 δῆσασθαι. τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασιλείον ἀποβλέποντος, B
 15 ἐν θυμῷ προσέειπεν ὁ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. τοῦ δὲ Βασι-
 λείου μὴ ἐπινεύσαντος αὐτῷ ὑπεδήσατο τὰ τζαγγία. ἔφη δὲ ὁ
 βασιλεὺς μεθ' ὄρκου πρὸς Βασιλείον ὡς ὑπὲρ σέ κάλλιον αὐτῷ
 πρέπονσιν· μὴ γὰρ οὐκ ἔχω ἔξουσίαν, ὡς σέ βασιλέα ἐποίησα, καὶ
 ἄλλον ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος. δα-
 20 κρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη τῷ βασιλεῖ "τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα,
 δέσποτά μου, μέγα ἐστὶ, καὶ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμῆθημεν, καὶ

4 ὅτι Λέων ὁ βασιλεὺς ὁ σοφὸς μπιστάρδος ἦν Μιχαὴλ τοῦ βα-
 σιλέως margo P

datos verberibus affecit, eorumque ossa mittens ad Amastriani combus-
 sit. urnam vero Copronymi, quae prasini marmoris esset ac mirabilis,
 serra secans columellas in templo a se in Pharo condito effecit.

33. Natus est Leo imperator ex Michaele et Eudocia Ingerina,
 cum adhuc Michael superstes esset, calendis Septembris, indictione quinta
 decima. editis vero etiam imperator ad S. Mamantis Circensibus, equi-
 tat ipse primo munere venetus, Constantinus Armeniacus Thomae pa-
 tricij pater, excubiarum drungarius, Albus, Prasinus Agalianus, Crusas
 Russus lusit. cumque victor exisset imperator, et in cena cum Basilio
 et Eudocia sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat, quod
 solerter ac egregie currum rexisset. hunc imperator surgere iubet, ru-
 brosq; calceos illi detractos sibi assumere ac induere. abnuente illo
 rem praestare, intentisque in imperatorem oculis, imperator irae impetu
 ac furore rem omnino praestare praecepit. abnuente porro Basilio, ru-
 bras sibi ocreas imposuit. aitque imperator iureiurando ad Basilium
 "melius illi quam tibi conveniunt. num enim non mihi facultas est, qua
 te ratione imperatorem feci, etiam alium facere?" iraque ac furore in
 Basilium exaestuabat. flens vero Eudocia dixit imperatori "imperii di-
 gnitas, domine mi, magna est; et nos supra meritum ea ornati sumus:

οὐ δίκαιόν ἐστιν καταφρονεῖσθαι αὐτόν." ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε "ἤ λυποῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ γὰρ τὸν Βασιλικιανὸν βασιλέα θέλω ποιῆσαι."

- C** 34. Βασιλεὺς ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλη γέγονεν. ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κωνηγίῳ, μοναχὸς τις ὑπαντήσας 5 δέδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχοντα τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλήν ὑπὸ Βασιλείου. ὁ δὲ ἀναγνοὺς καὶ θυμωθεὶς ἐμελέτα κατὰ Βασιλείου. τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἀνθελίου, ἀπέστειλε Γεντάκιον τὸν πρωτοβεστιαρίον αὐτοῦ μετὰ ἐτέρων ἀνθρώπων οἰκείων αὐτοῦ πρὸς τὸ θρηεῦσαι τι 10 καὶ ἀποστειλαί τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ὁ δὲ Βασιλεὺς συνσκευάζετο κατὰ
- D** Μιχαήλ, καὶ ἦν σκυθρωπὸς πάνυ. ἐπὶ δεῖπνον δὲ τοῦ βασιλέως καθιεσθέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασιλεῖον συνδειπνήσαι αὐτῷ. τοῦ δὲ βασιλέως οἴῳ πολλῷ χρησαμένου ἀναστὰς Βασιλεὺς ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶν τοῦ βασι- 15 λέως, διαστρέψας τὰ κλεῖθρα δυνατὸς ὢν ὡς μηκέτι κλειεσθαι τὴν θύραν, καὶ ἀπελθὼν συνεδείπνει μετὰ τοῦ βασιλέως. τοῦ δὲ βασιλέως πάλιν οἰνωθέντος, τῆς Ἰγγηρίνης ὡς ἔθος αὐτῷ συγκαρρούσης, ἀναστὰς Μιχαήλ χειροκρατούμενος παρὰ Βασιλείου ἀπέλθον ἐν τῷ κοιτῶνι· οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας Βασιλεὺς ἐξῆλθεν. 20
- P** 542 ἔνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλικιανός, τῇ κελύσει τοῦ βασιλέως ἐν τῇ κλινῇ Γεντακίου ὑπνώσας πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος δὲ κοιτωνίτης ἀπελθὼν τοῦ κλείσαι τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος

nec aequum est ut illa contemnatur." ad quam imperator "noli rem hanc moleste ferre: nam et Basiliscianum volo imperatorem facere."

24. Ea re Basilius ira excaecuit, magnusque eum dolor incessit. egresso autem ad venandum imperatori factus obviam quidam monachus et libellum porrexit, quas ei Basilius struebat insidias continentem. quo lecto, iraque percitus, adversus Basilium machinabatur. cum autem Theodora mater imperatorem ad Anthemii aedes invitasset, misit ille Rentacium protovestiarium cum aliis protectoribus suis ac domesticis, ut venatu aliquid caperent, quod ad cenae apparatus matri suae mitteret. porro Basilius insidias subornabat contra Michaellem, eratque maestus valde. sedente vero imperatore ad cenam, Eudociam et Basilium ad concenandum invitat. imperatore autem multo iam gravi vino, surrexit Basilius quasi necessarii aliquid operis facturum, abiensque in sacrum cubiculum, eius obturbata sera, ut qui vir potens esset, ut claudi iam fores non possent, ad concenandum imperatori rediit. rursusque imperatore vino obruto, Ingerina ei ex mōre gratulante, surgens Michael, Basilio manum tenente in cubiculum abiit; cuius manum deosculatus Basilius egressus est. erat intra cubiculum, imperatoris iussu, Basiliscianus in Rentacii lectulo custodiae causa decumbens. profectus Ignatius cubicularius ut ostium clauderet, seram obturbatam offendit; desperans-

διεστραμμένην, καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τῶν τῶν τὰς
 τριῶν αὐτοῦ. τοῦ δὲ βασιλέως ὑπὸ τοῦ οἴνου ὑπὸ θανάτου
 παραπλήσιον κοιμωμένου, ἄθρόως ἐλθὼν Βασίλειος μετὰ καὶ
 ἑτέρων τὰς θύρας ἀνέῳξεν· καὶ ἔμφορος ἐξελθὼν Ἰγνατίος ἀντί-
 5 πιπτε Βασιλείῳ τοῦ μῆ, εἰσελθεῖν. Πέτρος δὲ ὁ Βουλγαρος διὰ
 τῆς τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελθὼν πρὸς τὴν κλίνην τοῦ βασι-
 λέως ἐκρατεῖτο παρὰ Ἰγνατίου ἀντιπίπτοντος αὐτῷ. ἔξιπνος ἐγέ- B
 κητο ὁ βασιλεύς. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρευθὴ μετὰ τοῦ ξίφους
 δοῦς τῷ βασιλεῖ ἀπέκοψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰακωβίτης ὁ
 10 ἀπελάτης ὁ Πέρσης τὸν Βασιλικιανὸν ξίφει τρώσας ἔρριπεν αὐ-
 τὸν ἄνωθεν κάτω. Μαρριανὸς δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατὴρ Βασιλείου
 τοῦ ῥυκτοφρος καὶ Συμβάτιος ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου καὶ Ἀσυλαίων
 ἐξάδελφος Βασιλείου καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρῆς ἴσταντο πρὸς
 φυλακὴν ἕξωθεν, καὶ οὐδεὶς τῶν μετὰ Μιχαὴλ ἔγνω τὰ γινόμενα.
 15 συναθροισθέντες οἱ μετὰ Βασιλείου συνεβουλεύοντο. Ἀσυλαίων
 δὲ ἔφη πρὸς Βασίλειον ὅτι εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ἀλλὰ
 ζῶντα αὐτὸν εἰδάσμεν· καὶ ἐὰν ζῆ, τί ἀπολογησόμεθα; καὶ χα-
 ριζόμενος Βασιλείῳ ὑποστρέψας εὔρε Μιχαὴλ χεῖρας μὲν μὴ ἔχον-
 τα, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ κείμενον, ἄλεινολογούμενον κατὰ Βασιλείου. C
 20 ὁ δὲ τὸ ξίφος γυμνώσας ἀνηλεῶς ἐπῆξε κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βα-
 σιλέως, διασχίσας τὰ ἔγκυα αὐτοῦ. καὶ στραφεὶς ἐνεκαυχᾶτο
 πρὸς Βασίλειον ὡς ἀνδραγάθημα μέγα πεποιτηκῶς.

3 παραπλήσιον ?

que vellens sibi capillos super lecto sedebat. imperatore autem morti
 quam simillimum a vino somnum dormiente, ingressus repente cum aliis
 Basilium fores aperuit. egressusque tremebundus Ignatius Basilio obsi-
 stebat, ne ingrederetur. Petrus vero Bulgarus sub Basilii axilla ad im-
 peratoris lectum delapsus ab Ignatio tenebatur, ei obsistente. inter quae
 somno solutus est imperator. moxque Ioannes Chaldus gladio impera-
 tori impacto eius abscidit manus. Iacobitzes vero Apelates Persa, gladio
 Basilisciano adacto, vulneratum rursus infra excussit. Bardas autem
 Basilii rectoris pater, et Symbatius Basilii frater, eiusdemque patruelis
 Asylaeon, nec non Constantinus Toxaras, foris stabant ad excubias, nec
 quisquam Michaelis protectorum atque hominum eognovit ea quae fie-
 bant. congregati autem qui cum Basilio erant, quid facto illis opus esset,
 consultabant. aitque Sylaeo ad Basilium "tametsi manus eius praesci-
 dimus, et vivum tamen ipsum dimisimus. ac siquidem vixerit, quid ex-
 cusabimus?" gratiamque facturus Basilio, reversus invenit Michaellem
 truncum quidem manibus, in lecto vero iacentem lugubrique adversus
 Basilium planctu quiritantem. in quem ille stringens gladium in impe-
 ratoris praecordia, immaniter eius discissis visceribus, adegit. re-
 versusque quasi nobili magnoque patrato facinere ad Basilium gloria-
 batur.

35. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ, συναθροισθέντες, κατήλθον μέχρι καὶ τοῦ περάματος, καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλογίου τοῦ Πέρσου, καὶ τοῦτον ἄραντες ἦλθον εἰς τὰ Μαρίνης. πλὰς δὲ ἦν περιφράσσουσα τὸ τεῖχος, καὶ κρατή-
 D σας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων καὶ λακτίσας κατέαξε 5
 τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθον μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλό-
 γιος δὲ ὁ Πέρσης ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρταβιάσῳ ἐται-
 ρεῖαρχῃ, ὡς ὁ Μιχαὴλ ἔλαβε ἐτελεύτησε, καὶ ἀνοιξον τῷ βασιλεῖ.
 καὶ ὁ Ἀρτάβασδος εἰσδραμὼν πρὸς τὸν πατρίαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐ-
 του τὰς κλεῖς βιαίως, διήνοιξε τῷ βασιλεῖ. καὶ γενόμενος ἔνδο-
 10 θεν Βασίλειος ἤρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας, καὶ τῇ ἔω-
 θεν Γρηγόριον τὸν ἐπιλεγόμενον τοῦ Φιλήμονος ἐποίησε πατρίαν.
 παρευθὺ δὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ ἀγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσῆγαγεν Εὐ-
 P 543 δοκίαν τὴν τοῦ Ἰγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. ἀπέ-
 στείλει δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἄραι τὴν Δεκαπολίτισσαν 15
 καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς ἀπαγαγεῖν. ἀπέστειλε δὲ καὶ Παῦλον
 κοιτωνίτην τοῦ ἐνταφιάσαι Μιχαὴλ. καὶ ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν
 ἐντετυλιγμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιῦ ἵππου οὗ ἦλασεν, καὶ
 τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἔξωθεν ἐκκρεμάμενα. εὗρε δὲ ἐκεῖ θρηνοῦσας
 καὶ ἐλεινολογουμένας ἐπ' αὐτῷ τὴν τε μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς 20
 αὐτοῦ· καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον διεπέρασαν ἐν τῇ μονῇ τῆς
 Χρυσοπόλεως, κακεῖ αὐτὸν ἐνταφιάσαισι ἔθαψαν.

22 ἐνταφιάσασθαι P

35. Mari vero procella iactato ac aestnoso, congregati unoque agmine ad fretum usque descenderunt; eoque superato ad Eulogii Persae aedes venerunt, quo assumpto ad Marinae venere aedes. erat autem asser murum muniens, prehensisque Basilius suorum duobus, calce fortiter impacta, asserem infregit, et ad palatii usque fores pervasit. Eulogius vero Persa locutus est sua lingua Artabasdo foederatorum comiti, Michaeli gladio sublatum esse, et ut imperatori aperiret. currensque Artabasdos ad papiam, atque clavibus vi ei ablati, aperuit imperatori. ingressusque Basilius palatii claves in manibus tulit; ac mane Gregorium, cui Philemonis nomen, papiam constituit. confestim vero ad S. Mamantis mittit, ac Eudociam Ingerinam cum magna pompa ac honore in palatium induxit. sed et Ioannem praepositum misit, ut tollerent Decapolitissam et ad parentes suos abducerent. misit vero etiam Paulum cubicularium, ut Michaelis funus componeret, veniensque dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum, visceraque eius extra pendere, invenit. sed et ibi lugentes planctumque agentes matrem pariter sororesque offendit; inducensque cadaver in naviculam in monasterium, quod est Chrysopoli, ubi funerantes humarunt, traiecit.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

B

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

Τῷ ςεξζ' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωξζ', ἔβασιλευσε Βασίλειος ὁ Μακεδών, μετὰ Μιχαὴλ ἔτος ἕν καὶ μῆνας 5 δ', καὶ μόνος ἔτη ιθ'. προσέταξε δὲ τῷ ὑπάρχῳ Μαριανῷ υἱῷ Πετρωνᾷ ἀνελεθεῖν ἐν τῷ φόρῳ καὶ ἀναγορεῦσαι αὐτὸν μετὰ πάντος τοῦ λαοῦ μόνον βασιλέα.

2. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην γράψαι τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ C
γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισαμένους, καὶ ἅ
10 πέπονθεν ἕκαστος αὐτῶν ἐν διαφόροις καιροῖς. ὁ μὲν οὖν Ἰακωβίτζης κνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ φιλοπατίῳ, τοῦ ξίφους αὐτῷ ἐκπεσόντος κατελθὼν τοῦ ἵππου, ἄρας αὐτὸ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ μὴ φθάσαντος τῇ γῇ ἐπιβῆναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑτέρου κρατηθέντος ἐν τῇ σκάλᾳ, θρονηθεὶς ὁ ἵππος διέσυρεν αὐτὸν καὶ φάραγας 15 καὶ βοθύνους διελθὼν τοῦτον μεληδὸν διέσπασεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος στρατηλάτης γεγὼς ἐν Χαλδίᾳ, καὶ φωραθεὶς κατὰ βασιλέως μελετᾶν, προστάξει τοῦ βασιλέως ἀνεσκολοπίσθη παρὰ Ἀνδρόου στρατηλάτου. ὁ δὲ ἐξάδελφος τοῦ βασιλέως Ἀσου- D
λαίων ἐξωσθεὶς παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ 20 ὦ ἐπώνυμον τοῦ Χαρτοφύλακος, ὡς ἀπηγῆς καὶ ὠμὸς εἰς τοὺς

3 ἔτει om P

14 καὶ post αὐτὸν om P

19 ἐξορισθεὶς?

IMPERIUM

BASILII MACEDONIS.

Anno mundi 6367, divinae autem incarnationis 867, imperavit Basilius cum Michaele annum 1 menses 4, solus vero annos 19. praecepit autem praefecto Mariano Petronae filio ut ascendens in forum, omni adiuncto populo, solum ipsum imperatorem renuntiaret.

2. Necessarium porro duxi divinam in eos scriptis consignare exhibitam ultionem, qui Michaelem neci tradiderunt; ac quae eorum singulis diversis temporibus mala evenerint. Iacobitzes cum imperatore in Philopatio venans, delapso ipsi gladio, dum ipsum levaturus ex equo descendit, non demisso ad terram usque pede, sed et altero in scala pensili detento, territo equo per cava voraginum locaque aspera ac scrobes distrahente membratum discerptus est. Ioannes vero Chaldus, exercitus ductor in Chaldia, deprehensus res novas moliri adversus imperatorem, eiusdem iussu ab Andrea duce exercitus palo affixus est. Asy-laeo imperatoris patruelis ab ipso imperatore in suburbanum suum expulsus, cui Chartophylacis nomen, tanquam immitis saevusque in servos

δούλους αὐτοῦ ὡν μαχαίραις παρ' αὐτῶν ἐν νυκτὶ ἀνηρέθη· οὗς ὁ βασιλεὺς κρατήσας καὶ μεληδὸν κατακόψας κατέκασεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκοληκόβρωτος γενόμενος τοῦ ζῆν ἀπηλλάγη. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαράς εἰς Κιβερρωιώτας σπασθοκοπηθεὶς τελευτᾷ. καὶ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ 5 βασιλέως τὸν πόδα συντριβεῖς καὶ ὑπὸ σκολήκων καταβρωθεὶς τελευτᾷ.

P 544 3. Ὁ δὲ βασιλεὺς προελθὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἐν τῇ προελύσει εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐβάπτισε Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ἀγαγὼν δὲ ἵππους λευκοὺς μετὰ ἀρμά- 10 των ἐκάθισεν ἅμα τῇ Ἀγούστῃ. καὶ ὁ πραιπόσιτος Βαάνης σὺν αὐτοῖς βαστάζων τὸ παιδίον μέχρι τοῦ παλατίου, τοῦ βασιλέως ῥίπτοντος ὑπατεῖαν ἐν τῇ ὁδῷ.

4. Ἐγένετο δὲ σεισμὸς τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου μέγιστος, ὥστε τὴν γῆν σελεσθαι ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. ἔπεσε 15 δὲ τότε καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ζώδου τοῦ φόρου, καὶ τῆς ὑπεραγίας Β θεοτόκου ἢ ἐκκλησίας ἢ λέγεται τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκέῖσε τελευτήσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχαῖν ἐκέῖσε ἔλεγε τοῖς ψάλλονσι καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐκεῖσε ἐξέλθειν τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συνετελέσθησαν ἅπαντες. αὐτὸς 20 δὲ ὁ φιλόσοφος· εἰς κίονα ὑπὸ συστημάτων σταθεὶς μετὰ ἐτέρων δύο ἐσώθη, καὶ ἕτεροι πέντε μόνου ὑποκάτω τοῦ ἄμβωνος.

suos ab eis noctu gladii caesus est; quos imperator captos membratim- que conscissos ad Amastriani combussit. Apclates Persa vermibus exesus vitae finem fecit. Constantinus Toxaras apud Cybaeriotas gladiis conscissus periit. et Marcianus imperatoris frater contrito pede a vermibus corrosus interiit.

3. Imperator Christi natalitiorum solenni die processum habens, in processu in magnam ecclesiam, Stephanum filium suum sacro fonte intinxit. iunctisque equis albis cum curru una cum Augusta sedit. sedit quoque cum eis Baanes praepositus, infantem gestans usque ad palatium, dum imperator consularia munera per viam spargit.

4. Contigit per diem S. Polyeucti terrae motus maximus, adeo ut quadraginta dierum spatio terra quateretur. cecidit vero tunc eius quae in foro est statuae globus; sanctissimae quoque dei genitricis ecclesiae, cui Sigma nomen, ita ut omnes ibi divinas decantantes laudes extincti sint, cum Leo philosophus, qui ibi esset, cantores et qui ibi erant omnes ecclesia exire moneret. qui nihil obsequentes pari omnes ruina oppressi interiire. ipsi vero philosophus ad columnam sub tignis sustinentibus stans cum duobus aliis salvus evasit, aliique quinque duntaxat sub ambone positi.

5. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοιωνεῖν, τοῦτον ληστήν καὶ φονέα ἔλεγε καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοιωνίας. ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον **C** 5 τοῦ θρόνου ἐξέωσεν, καὶ προεχειρίσατο Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον. ἐγεννήθη δὲ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ Ἰγγηρος Εὐδοκίας, οὗτος παῖς γνήσιος ὢν Βασιλείου.

6. Ἐστράτευσε δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν τῶν εἰς **10** Τεφρικὴν, καὶ πολέμους συνάψας ἤττηθη, καὶ πολλάκις συμβαλῶν Ἀγαρηνοῖς πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεβύλετο. ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ φυγῇ τοῦ βασιλέως Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάστακτος, ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, διέσωσε τὸν βασιλέα **D** παρὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κρατούμενον. ὃν ἐπιζητήσας ὁ **15** βασιλεὺς μετὰ ταῦτα καὶ εὐρῶν καὶ γνωρίσας (πολλοὶ γὰρ ἔλεγον τῷ βασιλεὶ ὅτι ἐγὼ εἰμι)... ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἀφείς τόπον βασιλικὸν ἤτήσατο, οὗ καὶ τετύχηκεν. ὑποστρέψας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλε Χριστοφόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν Τεφρικῇ, καὶ νίκην ἐποίησε μεγίστην, καὶ ἐπόρθησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδά- **20** φους.

7. Ἰγνάτιος δὲ ὁ πατριάρχης ᾠκοδόμησεν ἐκκλησίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σατύρου περικαλλῆ, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρχιστρατήγου **P** 545

10 Τεφρικὴν margo P, τηρήτην P

5. Porro Photius patriarcha, cum imperator in ecclesiam venisset et exspectaret ut sacra mysteria sumeret, latronem eum et parricidam dicebat, eumque iis indignum. arreptus ira imperator Romam misit, tomumque cum episcopis Latinis advexit, ac Photium throno expulit, sanctumque Ignatium rursus sacerdotio provexit. natus est Alexander imperator ex Eudocia filia Ingiris. hic fuit filius legitimus Basilii.

6. Suscepta imperator expeditione adversus Agarenos Tephricenses, pugnaque cum eis congressus, victus est; nec raro collatis signis cum Agarensibus haud exigua Romanorum data strages est. in istiusmodi vero imperatoris fuga Theophylactus Abastactus, Romani pater eius qui postea rerum potitus est, cum vix non captus fuisset ac Saracenis factus obnoxius, eundem liberavit. quem postea imperator inquirens, inventumque eum cum cognovisset (multi enim dicebant se esse qui imperatorem liberasset), honoribus voluit demereri. is autem missum faciens honorem, imperiale sibi praedium depoposcit; quod et obtinuit. reversus vero in urbem imperator Christophorum suum generum in Tephricam misit; partaque victoria maxima solo tenus evertens eandem expugnavit.

7. Ignatius porro patriarcha ecclesiam aedificavit in Satyri em-

τοῦ Ἀνατέλλοντος, καὶ μοῆν πεπολήκεν ἀνδρείαν, ἔνθα καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπόκειται.

8. Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως ἀποστειλᾶσης πρὸς τὸν βασιλέα δι' ὑπόμνησιν τινα μέτριον ὄντα αὐτῆς τὸν ἄν-
 Θρωπον, ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς ὅτι τίς ἔχει τὴν κυρίαν σου; ὁ δὲ εἶπεν
 "ὁ Νεατοκομήτης." παρευθὺς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστείλας
 ἤγαγεν αὐτὸν καὶ τύπας ἀπέκειρε καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνέδυσσε
 αὐτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ Προκόπιον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ
 Β ἀποστείλας ἔτιψε τὴν Θεκλάν· ὅς καὶ ἕρας πάντα τὰ χρήματα
 αὐτῆς εἰσεκόμισε τῷ βασιλεῖ. τὸν δὲ Νεατοκομήτην μετὰ ταῦτα 10
 ἐποίησεν οἰκονόμον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

9. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς ἐβάπτισε τοὺς Ἑβραίους πάντας
 ὅσοι τότε τῷ χρόνῳ ὑπὲρ τὴν ἔξουσίαν αὐτοῦ ὑπῆρχον, ἀναδεξαμέ-
 νων πάντων τῶν ἐν ταῖς ἀξίαις, φιλοφρονησαμένου τοῦ βασιλέως
 πάντας τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἀντιλήψεις καὶ δῶρα πολλὰ παρασχόν- 15
 τος αὐτοῖς.

10. Τὸν δὲ πρῶτον Νικόλαον τὸν Ἀνδρουσαλίτην τὸν
 καὶ προσμονάριον τοῦ ἁγίου Διομήδους, ᾧ τιμὴ ὁ μάρτυς ἐπε-
 φάνη, ὡς προείρηται, περὶ τοῦ βασιλέως, ἐτίμησεν αὐτὸν σύγ-
 C κελλον καὶ οἰκονόμον, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην ὄρουγ- 20
 γάριον τῆς βίβλης, καὶ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον τοῦ
 σακελλίου, τὸν δὲ ἕτερον Κωνσταντῖνον γενικὸν λογοθέτην. τελευ-
 τήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ συγκέλλου, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Ἄρκα-

18 ὁ om P

porio perelegantem, sub nomine caelestis militiae principis Orientis, fe-
 citque virorum monasterium, ubi et sepultus est.

8. Cum vero Thecla imperatoris soror e suis quendam virum, me-
 diocrem submonendi quidpiam causa destinasset, quaesivit imperator
 "quis est qui tuam dominam habeat?" respondit ille "Neatocometes."
 confestim vero mittens imperator eum adduxit, ac verberibus affectum
 detondit monachi que habitu induit. sed et eodem modo misso Procopio
 suo protovestiario Theclam verberibus affecit; qui et omnes eius ablatas
 pecunias imperatori attulit. Neatocometem vero postea oeconomum in
 magna ecclesia fecit.

9. Idem imperator Hebraeos suae tum dicionis salutaribus undis
 instinxit, susceptoribus cunctis proceribus virisque dignitatibus ornatis,
 imperatore liberalissime accipiente omnes Hebraeos, multaque subsidia
 ac dona eis praebente.

10. Eum vero quem iam diximus Nicolaum Androsalitem et S. Dio-
 medis mansionarium, cui se martyr conspicuum fecerat, syncelli et oeco-
 nomi dignitate ornavit; eius vero alterum fratrem Ioannem excubiarum
 drungarium fecit. horum fratrem alium sacello praeposuit, extremum
 autem aerarii publici logothetam fecit. mortuum autem Nicolaum syn-

διανὰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἔνθα ἔστι νῦν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τὸ μετόχιον.

11. Ἦρξατο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκχοῖζειν πλησίον τοῦ παλατίου πρὸς τὸ κτίσαι τὴν Νέαν, οἰκήματα πάμπολλα ἐξωρησάμενος. 5 ἐμνησθῆ δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ἡ Συράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐκπορθεῖται. ἀσχολουμένων δὲ τῶν πλωτῶν ἐν τοῖς κτίσμασι τῆς D Νέας ἐκκλησίας ἐγένετο βροδύτης τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ παρεδόθη ἡ αὐτὴ Συράκουσα πρὸ ὀλίγου πρὶν ἢ φθῆσαι τὸν στόλον, τοῦ βασιλέως πολλὰ θρηνήσαντος καὶ ἀποδυσραμένου.

10 12. Νικήτια δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ξυλίντου κατηγορηθέντος ὡς φιλουμένου παρὰ τῆς Ἀγούστης, τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποκείρας μοναχὸν ἐποίησεν· ὃς ἐπὶ βασιλείᾳ Αἰόντος γέγονεν οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τελευτήσας τίθεται ἐν τῇ μονῇ ἣν αὐτὸς κατεσκεύασε, καὶ ἀπέκειρε τὰς αὐτοῦ ἀδελφάς.

15 13. Πολλὰ δὲ χαλκορρήματι κατέαξεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ P 546 τῆς Νέας ἐκκλησίας. ἀλλὰ καὶ μύρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκῶν ἀνέλαβεν εἰς κατασκευὴν αὐτῆς. ἐν οἷς στήλῃ ἴστατο χαλκῆ σχῆμα ἔχουσα ἐπισκόπου· ἐκράτει δὲ ἡ αὐτὴ στήλῃ ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον ἔχουσαν ὄφιν ἐντετυλιγμένον. 20 ταύτην καταγαγόντες ἀπέθηκαν ἐν τῷ βεστιαρίῳ. κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπελθόντος ἔνθα ἴστατο ἡ στήλῃ ὀρθῇ, ἐνέβαλε τοὺς δικτύλους αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ ὄφους, ὧν δὲ ἔνδον

cellum sepeliunt in Arcadianis in domo sua, ubi nunc est S. Constantini hospitium (minus scilicet monasterium).

11. Coepit vero imperator ad fundamenta humum egerere prope palatium construendae Novae ecclesiae, compluribus aedibus eam in rem coemptis. significatum autem est imperatori urbem Syracusas ab Agarenis expugnari. interim vero occupatis navibus in aedificiis Novae ecclesiae, tardius expedita classe ac navalibus copiis, capta est civitas paulo antequam advenisset navalis exercitus; quae res luctus plurimum atque maeroris imperatori conscivit.

12. Nicetas vero Xilinites mensae praepositus, delatus imperatori Augustae amorum, caesarie damnatus monachus effectus est. is Leone imperatore magnae ecclesiae oeconomus praefectus est; vitaeque functus in monasterio sepelitur, quod ipse condiderat, et ubi coma damnavit sorores suas.

13. Multa vasa aenea confregit imperator ratione Novae ecclesiae. marmora quoque et musiva et columnae ex multis ablata ecclesiis atque aedibus eius construendae causa; in quibus erecta erat statua aenea episcopi habitu, tenens in manu virgam cui serpens circumvolutus erat. deductam eam in vestiario collocavere. veniens autem imperator, ac ubi statua erecta stabat prope adiens, digitum misit in os serpentis; latens-

ζῶν ὄφρις ἔδακνε τοῦ βασιλέως τὸν δάκτυλον· ὃς μόλις δι' ἀντι-
φαρμάκων ἰάθη, θαναμασάντων ἐπὶ τούτῳ πάντων.

B 14. Ἀλλὰ καὶ τὴν στήλην Σολομῶντος ἐν τῇ βασιλικῇ
οὖσαν μείλιτον κατεάξας προσέταξεν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἐκτυπωθῆ-
ναι καὶ τεθῆναι κἀνωθεν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς αὐτῆς Νέας ἐκ-
κλησίας, ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ τοιοῦτῳ κτίσματι τῷ θεῷ προσ-
άγων.

15. Ἐπεστράτευσεν δὲ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατὰ Μελιτηνῆς,
καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος καὶ πολλοὺς πολέμους κατορθώσας
ἔπέστρεψεν. 10

C 16. Τελευτᾷ δὲ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ
κάλιν ἀναβιβάζει Φώτιον πατριάρχην τὸ δεύτερον αὐτοῦ ὁ βασι-
λεὺς. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἔξορίᾳ τελευτήσαντος Φωτίου πατριάρχου
ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ Ἰερεμίου ἐν τῷ
Μαρδοσαγάρῃ, οὖσης πρότερον καθολικῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς δὲ 15
Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικείαν.

17. Πάλιν δὲ ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς εἰς Γερμανικίαν,
καὶ ταύτην ἐκπορθήσας καὶ αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψε.

18. Τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ βασιλέως
ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ ἐθρήνησε 20
Βασιλεῖος, πολλὰ στέργων αὐτόν. καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ
D ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων.

que in eo vivus serpens morsum infixit imperatoris digito; ex quo vix
contrariis remediis curari potuit, quae res cunctis admirationi fuit.

14. Sed et Salomonis in basilica existentem statuam maximam con-
fringens suo nomine effigiari iussit ac in Novae eiusdem ecclesiae fun-
damentis poni, ac si istiusmodi fabrica hostiam se offerret deo.

15. Suscepta vero rursus imperator adversus Melitinem expeditio-
ne, multis sub iugum missis multisque felici Marte peractis praeliis re-
versus est.

16. Moritur vero Ignatius patriarcha; eiusque loco rursus Photium
patriarcham provehit Basilius. postea autem mortuo in exilio patriar-
cha Photio, eius depositum funus est in monasterio quod Ieremiae vo-
cant in Mardosagari; quod antea universalis ecclesia erat ac paroecia
utrique sexui dedita, Photius vero feminarum monasterium fecerat.

17. Rursus vero cum exercitu profectus imperator in Germaniciam,
illa capta et sub iugum missa reversus est.

18. Moritur Constantinus Michaelis imperatoris ex Eudocia filius,
hominum autem ac vulgi rumore filius Basili. hunc Basilius plurimum
luxit, cum multum eum diligeret. depositamque est ipsius funus in se-
pulchris regum.

19. Μαίῳ ἀ' ἐγκαινίζεται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία, ἣν ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκαλλώπισε κόσμῳ πολλῷ, παρὰ Φωτίου πατριάρχου, τοῦ βασιλέως λῶρον φορέσαντος καὶ χρήματα πολλὰ δόντος καὶ Νέαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

5 20. Ἀπεστάλη δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Προκόπιος πρωτοβεστιάριος μετὰ πάντων τῶν δυτικῶν θεμάτων, ὄντος Εὐπραξίου στρατηλάτου εἰς Σικελίαν, καὶ εἰς Κεφαληνίαν τοῦ Μουσουλίκου, εἰς δὲ τὸ Λυρράχιον τοῦ Ῥαβδούχου καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ Ὀνιάτου καὶ τοῦ Ἀποστύπου· ὅστις Προκόπιος πολλὰς πράξεις
10 καὶ ἀνδραγαθίως ἐργασάμενος ἐσχάτως πολέμου γεγονότος καὶ P 547 προδοθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀποστύπης ἐσφάγη.

21. Λέων δὲ ὁ Σαλβαρῶς συνοψίζει Φωτίῳ πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχόν, ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαιτῶν, ὡς εὐλαβῆ καὶ ποιοῦντα τεράστια καὶ προορατικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον τῷ βασι-
15 λεί μεσιτεύει καὶ συνοψίζει. εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρεσθεὶς (πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ δέκετο) εἶχεν οὖν αὐτὸν ἐν τιμῇ πολλῇ. ὃς ἀθυμοῦντα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ B Κωνσταντίνου, διὰ τὸ φίλτρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλλετο δεῖξαι ζῶντα τῷ βασιλεῖ. ὁ καὶ ἐποίησεν· ἐν γὰρ
20 λόχημῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεῖ φάντασμα συνήντησεν ἔφιππον, χρυσοῦφαντον ἐνδεδυμένον, ἐν εἶδει τοῦ Κωνσταντίνου. ὁ καὶ

11 Ἀποστύπη?

19. Calendis Maii dedicatur divinisque publice laudibus frequentanda aperitur Nova ecclesia, quam condidit imperator, multaque egregia suppellectili ornavit, a Photio patriarcha, gestante lorum imperatore multasque elargiente pecunias, ac Novae nomine illi indito.

20. Missus autem est ab imperatore Procopius protovestiarium cum omnibus copiis ac legionibus Occidentalibus, magistro militiae bellique duce Eupraxio in Sicilia, et in Cephalea Musulice, Dyrrachii vero Rhabducho, in Peloponneso autem Oniato et Apostyppe; multisque praeclare ac bellica fortitudine gestis, quem dicebam, Procopius, ad extremum concerta pugna Apostyppe proditore caesus est.

21. Porro Leo Salibaras Theodorum monachum Euchaitorum archiepiscopum Photio patriarchae coram in conspectum adducit, commendatque ut virum religiosum et facientem prodigia ac praenoscendi futura charismate praeditum. Photius vero illi ad imperatorem admissor efficitur, et ut praesentia fruatur. cuius imperator recreatus congressu, quippe ex cuius cupiditatum ratione comparatus esset, in multo eum honore habebat. maesto igitur animo cum esset imperator filii sui Constantini occasu, prae nimia illa amoris vi, qua eum prosequeretur, errore seducens vivum pollicetur eum se illi ostensurum; quod et fecit. transeunti enim in quodam saltu imperatori phantasma quoddam ac spectrum, equo insidens, contexta auro chlamyde, in Constantini specie

ὄφθαλμοῖς εἶδεν καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησε. καὶ γεγονότος ἀφανοῦς, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνηται. διὸ καὶ **C** μὴν ἐκέλευε κτίσας ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου. (22) τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις, ὡς ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμνημένος, ὁ λεγόμενος Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλεῖα 5 πίστιν πολλὴν κεκτηθῆσθαι πρὸς αὐτόν.

23. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς Λέοντι τῷ βασιλεῖ θυγατέρα *Μαρτινακίου*, ἣν καὶ ἔστεψεν, ποιήσας τοὺς γάμους ἐν τῇ *Μαυραῦρα* καὶ ἐν τοῖς ἰθ' ἀκουβίτοις.

24. Ἐκατηγορήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Σανταβα-10 ρηνοῦ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ ὡς ὅτι μαχαίριον ἐπιφέρεται βουλό-μενος ἀνελεῖν σε μετ' αὐτοῦ· ὅπερ αὐτὸς μαχαίριον διὰ δολίας **D** συμβουλῆς ἐποίησε τὸν Λέοντα κατασκευάσαι καὶ φορεῖν ἐν τῷ τουβίῳ, εἰπὼν αὐτῷ ὅτι πολλάκις τοῦ πατρὸς σου ἐπιζητοῦντος μαχαίριον διὰ χρεῖαν τινά, ἵνα τί μὴ δίδως αὐτῷ; καὶ τοῦτο 15 κατασκευάσας Λέων ὁ βασιλεὺς, καὶ διαβληθεὶς ὡς εἴρηται, καὶ φωραθεὶς ἐν τῷ τουβίῳ τοῦτο βαστάζων, πολλὰ περὶ τούτου ἀπολογοῦμενος οὐκ ἤκούετο. ἐτυπήθη οὖν *Νικήτας* ὁ Ἑλλαδικὸς ὁ πρωτοβεστιάριος αὐτοῦ, ὃς γέγονε παπίας ἐπὶ Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ πεπονθότες ἐξωρίσθησαν. ὁ δὲ 10 **P 548** βασιλεὺς Λέοντα καθειρῶν ἐν τῷ τρικλίνῳ τῷ *Μαργαρίτου* ἐβούλετο ἐκτυφλῶσαι αὐτόν, εἰ μὴ *Φώτιος* πατριάρχης διὰ πολλῶν παρακλήσεων τοῦτο διεσκέδασεν, ἅμα *Ζαούτζα* *Στυλιανῶ* μικρῷ

ipsumque referens praesentatur, ipsique conspexit oculis, ac ei affusus oscula dedit; quod ubi evanuerat, ipsum sic vidisse arbitrabatur, nec sibi quicquam daemones ullo astu obrepssisse. quamobrem etiam constructo ibi monasterio S. Constantini titulum indidit. (22) his aliisque plurimis ex Apollonii arte apprimè eruditus dictus Santabarenius multam sibi apud imperatorem fidem conciliavit.

23. Copulavit autem imperator Leoni imperatori Martinacii filiam; cui et corollas imposuit, celebratis nuptiis in Manaura et in novemdecim accubitis.

24. Delatus vero crimine est Leo imperator apud patrem a Santabareno, nempe pugionem deferre, quo imperatori vellet necem inferre. eum illo pugionem doloso consilio ut sibi pararet, auctor Leoni exstiterat, et ut in caliga gestaret, dicens, "patre tuo necessaria aliqua causa saepius quaerente gladium, quidni illi praebes?" atque hoc fabricato Leo imperator, ac calumniose, uti dictum est, delatus, deprehensusque cultrum in caliga gestare, quicquid demum satisfactionis afferret, nihil audiebat. caesus itaque verberibus est eius protovestiaris Nicetas Elladicus, qui Romano imperatore papias fuit; alique pariter multis malis subacti, in exsilium eieci sunt. imperator vero Leonem carcere tenens in triclinio cui Margaritae nomen, caecare luminibus volebat, nisi Photius patriarcha diu multumque rogans intercessisset una cum Zantza

ἔταιρειάρχη τότε ὄντι. ἐποίησε δὲ ὑπὸ ὕψεως μῆρας τρεῖς, Θρη-
νῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ δι' ἐπιστολῆς πολλὰ δυσώπει τὸν βασι-
λέα. μεγάλην δὲ πίστιν τοῦ βασιλέως ἔχοντας εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιαν
ἀποσυνοψίζει Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιαν ἐν τῇ μνήμῃ
5 αὐτοῦ. τῆς δὲ ἐλευσεως γενομένης ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐπεφώ-
νησαν τὸ “δόξα σοι ὁ θεός.” ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναστραφεὶς ἀπελο-
γῆσατο αὐτοῖς “δοξάζετε περὶ τοῦ υἱοῦ μου τὸν θεόν; πολλὰς
θλίψεις ὑπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομῆναι καὶ ἐπωδύνους ἡμέρας διελ- B
θεῖν.”

10 25. Κατηγορηθεὶς δὲ Ἀνδρέας δομέστικος τῶν σχολῶν
παρὰ Σανταβαρνοῦ ὡς τὰ Λέοντος φρονῶν διεδέχθη παρὰ τοῦ
βασιλέως. ἀντ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη δομέστικος ὁ Στυπιώτης·
καὶ ἀπελθὼν μετὰ λαοῦ ἐν Ταρσῶ ἠτήθη καὶ πάντας ἀπώλεσε.
καὶ πάλιν προχειρίζεται Ἀνδρέας παρὰ τοῦ βασιλέως δομέστικος.

15 26. Ἐγένετο δὲ συσκευὴ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ Ἰωάν-
νου τοῦ Κροκόα δομεστίκου ὄντος τῶν ἱκανῶν, χρηματισθέντος
παρὰ τοῦ ὄντος ἐν Βλαχέρναις ἐγκλείστου. εὐρέθησαν δὲ πολλοὶ C
τῶν συγκλητικῶν καὶ ἀρχόντων, μέχρι τῶν ἐξήκοντα ἕξ. ἦν γὰρ
Μιχαὴλ ὁ ἔταιρειάρχης ὁ Κατουδάρης καὶ ὁ Μύξαρις καὶ ὁ Βα-
20 βούτζικος καὶ οἱ λοιποὶ. τῆς γοῦν τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθείσης
τῷ βασιλεῖ παρὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου τοῦ Κορκόα, κρατηθέντων
τε πάντων, ἐξελεθῶν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ καὶ καθεσθείς

1 ἀπό? 5 προελεύσεως?

Styliano, minoris tunc foederatorum legionis comite. mansit vero sic
ab imperatoris conspectu exclusus menses tres, lugens ac eiulans; scri-
ptaque ad imperatorem epistola eius inflectere animum ac lenire stude-
bat. cumque imperator magnam fidem erga S. Eliam haberet, suum im-
perator Leoni conspectum in eius memoria indulget. facto autem pro-
cessu, eo conspecto clamare populi ac factiones “gloria tibi, deus.” con-
versus vero imperator respondit eis “argumentum vobis assumitis divi-
nae laudis filium meum? ipso auctore multas habetis aerumnas ferre,
diesque tristes ac permolestas percurrere.”

25. Delatus crimine Andreas legionum domesticus a Santabareno,
quasi Leonis rebus studeret, ab imperatore gradu motus est, eiusque loco
Stypiotes domesticus praefectus est. profectusque cum exercitu Tarsum,
suis omnibus desideratis, victus fususque est; rursusque Andreas dome-
sticus praeficitur ab imperatore.

26. Facta vero coniuratio est adversus imperatorem a Ioanne Cro-
coa, qui domesticus esset agminis Icanatorum, nempe inclusi in Blacher-
nis agentis vaticinio concito. inter coniuratos multi senatorum atque
procerum officialiumque ad sexaginta sex inventi sunt. erat enim Mi-
chael foederatorum comes Catudares, et Myxaris et Babutzicus ac reli-
qui. talis igitur coniurationis nuntio ad imperatorem perlato a protove-
stiarario Corcoa, tentis omnibus, egressus in Circum imperator, positoque

ἐκείσε καὶ ἀνακρίνας τὰ κατ' αὐτούς, πάντας τύψας καὶ κουρεύ-
σας τὰς περιλειφθείσας τρίχας κατέκαυσε. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξήλ-
θεν ἐν τῇ προελεύσει τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ὅτε καὶ τὴν ἐπιβουλὴν
D ἔμελλον ποιῆσαι. περιεπάτουσαν δὲ ὀπισθεν αὐτοῦ γυμνοὶ μέχρι τοῦ
φόρου δεδεμένοι, καθὼς διωρίσατο. εἶθ' οὕτως πάντας δημεύσας 5
ἐξώρισεν.

27. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξεληθόντος πρὸς τὸ κνηγῆσαι, ἐλά-
φου ποθὲν ἀναφανέντος παμμεγέθους, ὡς αὐτὸν βασιλεὺς κατε-
δίωκεν, ἐπιστραφεὶς ὁ ἔλαφος ἦρε τὸν βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ
τοῦ ἵππου. φθάσας δὲ τις καὶ τὴν σπάθην γυμνώσας, τὴν ζώνην 10
ἐκκόψας τὸν βασιλέα ἐρρύσατο. μετὰ δὲ τοῦ ἀποστραφῆναι ἐκέ-
λευσε τὸν τὴν ζώνην αὐτοῦ ἀποτεμόντα ἀποτιμηθῆναι τὴν κεφαλὴν
P 549 ὡς γυμνῶσαντα τὸ ξίφος κατ' αὐτοῦ, πολλὰ ἀπολογουμένον ὡς
ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τοῦτο πεποιθέναι· ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλη-
σεν. ἐκ δὲ τοῦ σπαραγμοῦ τῆς ἐλάφου νοσηλευθεὶς Βασίλειος 15
τελευτᾷ, καταλιπὼν Λέοντα αὐτοκράτορα καὶ Ἀλέξανδρον.

B A Σ Ι Λ Ε Ι Α

ΛΕΟΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

B **Τ**ῷ σπέρ' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ὡπρ', ἐβα-
σίλευσεν Λέων ὁ υἱὸς Βασιλείου ἔτη εἰκοσιπέντε μῆνας ὀκτώ.
Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγγελλος ἦν μετὰ

illie tribunali, eorum iudicans causam, cunctis verberibus subiectis ac
detonsis, qui reliqui essent eorum pilos combussit. sic deinde solenni
diei annuntiationis pompa processit, quando et coniurationem erant ex-
pleturi. ambulabant illi retro eum nudī vincti adusque forum, uti eis
constituerat. tum eorum publicatis bonis cunctos exsilio relegavit.

27. Egresso autem imperatore ad venandum, cervo mirae magnitu-
dinis nescio unde prodeunte, dum bestiam imperator insequitur, conver-
susque cervus imperatorem e zona sublatum equo succussit. lapsum
quispiam occupans, nudato ense discissa zona, imperatorem liberavit.
postea vero cum reversus esset, et qui zonam secarat, caput amputari
praecepit, hoc dato crimini, quod in eum gladium nudasset. cumque is
multa excusaret, ut qui eius salutis causa rem aggressus esset, nihil ta-
men operae fecit. aegrotans vero Basilius ex cervi illa succussione mor-
tatur, relictis imperatoribus Leone et Alexandro.

I M P E R I U M

LEONIS BASILII FILII.

Anno mundi 6386, divinae incarnationis 886, Imperavit Leo Basilius
filius annos 25, menses 8. Stephanus vero eius frater, qui clericus erat

Φωτίου τοῦ πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παι-
δευόμενος. ὁ δὲ αὐτὸς Λέων μετὰ τὸ αὐτοκρατορῆσαι ἀπέστειλεν
Ἀνδρέαν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολλῶν κληρικῶν τε καὶ συγ-
κλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἐξήγαγεν Μιχαὴλ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ
5 ἔβαλεν ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίνῳ· καὶ ἐπὶ κραβάτου θέντες
καὶ σκεπάσαντες βασιλικῶς τε τιμήσαντες, μεθ' ὕμνων καὶ τιμῆς
πολλῆς, ἐπομένων ἐκείσε καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἤγαγεν εἰς τοὺς C
ἁγίους ἀποστόλους καὶ ἀπέθετο ἐν λάρνακι.

2. Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν δομέστικον
10 τῶν σχολῶν ἄμα Ἰωάννη Ἀγιοπολίτη σοφωτάτῳ καὶ γεροντί λογο-
θέτῳ τοῦ δρόμου· καὶ ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἐκκλησίας ἀνελθόντες,
τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἀναγνόντες, τοῦτον τοῦ θρό-
νου κατήγαγον, καὶ περιώρισαν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιανῶν τῇ
ἐπιλεγομένῃ τοῦ Βόρδονος.

15 3. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Στυλιανὸν Ζαουτζῆαν μάγι-
στρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου. ἀνήγαγε δὲ Στέφανον τὸν σύγ- D
κελλον καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχείῳ· καὶ πρὸ τῶν Χρι-
στοῦ γέννων χειροτονεῖται πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ πρωτο-
θρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· καὶ ποιήσας ἐν τῷ πατριαρχείῳ
20 ἔτη ἕξ καὶ μῆνας πέντε ἐτελεύτησε, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν
Συκίων.

4. Ἐφ' οὗ Λέοντος προεδόθη τὸ κάστρον Ὑψηλή, καὶ
ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτισθέντων πάντων τῶν

ac syncellus, cum Photio morabatur, quem is educabat ac disciplinis in-
stituebat. Leo itaque ubi rerum summam adeptus est, Andrea magistro
militiæ cum multis cereis senatusque frequentia Chrysopolim misso, Mi-
chaelis corpus eduxit e tumulo, posueruntque in loculo cypressino, im-
ponentes sandapilæ et operientes; regioque cultu honestantes, cum can-
tibus multaque pompa ac honore, ipsis quoque eius fratribus funus de-
ducentibus, inde ad sanctos apostolos adduxerunt atque in urna po-
suerunt.

2. Postea misit imperator Andream legionum domesticum cum Ioanne
Hagiopolita, viro eruditissimo, et qui fuit publici cursus logotheta; con-
sensusque ecclesie ambone, lectis Photii patriarchæ criminum capitibus,
e throno deiecerunt et ad Armenianorum monasterium, quod Bordonis
vocant, relegarunt.

3. Praefecit vero imperator Stylianum Zautzam magistrum ac pu-
blici cursus logothetam. reduxit vero Stephanum syncellum fratremque
suum in aedes patriarchales; ac ante Christi natalem patriarcha ordina-
tur a Theophane primæ sedis episcopo ac reliquis episcopis. sexque
annos et menses quinque summo urbis sacerdotio potius diem obit, et
in Syceorum monasterio humatur.

4. Leonis tempore proditum est praesidium cui nomen Hypsele, et
ab Agarenis captum, sub iugum missis qui in eo erant universis. ex-
Theophanes contin.

P 550 ἦντων ἐκεῖσε. γέγονε δὲ ἐμπρησμός μέγας πλῆσιόν τῶν Σοφριανῶν, ἐμπρησθείσης καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ἣν ὁ αὐτὸς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

5. Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχαΐτα, καὶ ἤγαγε Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἄνδρέας δὲ ὁ δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ μύγιστρος ὁ τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ λοιδοροῦντες ἐπὶ Βασιλείου παρὰ Σανταβαρηνοῦ, ἐπέθηκαν τῷ βασιλεῖ, συσκευὴν ποιησάμενοι, ὡς ὅτι Φώτιος ὁ πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς βουλὴν εἶχον ποιήσασθαι βασιλεῖα ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου πατριάρχου. προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώ-
 B τιον πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τοῖς παλατίοις τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτοὺς φρουρεῖσθαι διωρισάτο. ἀπεστάλησαν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Στέφανος μύγιστρος καὶ Ἄνδρέας δομέστικος ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ πατρικίος Γοῦμερ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολιτῆς ἐπὶ τὸ ἐξετάσαι τὰ κατ' αὐτῶν. καὶ ἀγαγόντες τὸν
 C τὸν μοναχὸν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων." (6) ἤγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνὸν πρὸς αὐτούς, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἄνδρέας ὁ δομέστικος "ὁ βασιλεὺς σοι δηλοῖ, ποῦ εἰσὶ τὰ χρή-

stitit vero etiam ingens incendium, haud procul a Sophianis, quo et beati Thomae succensa ecclesia est: eam ipse Leo splendide instauravit.

5. Missis imperator Euchaita apparitoribus adduxit in urbem Theodorum Santabarenum. Andreas autem domesticus et Stephanus magister Calomariae, qui sub Basilio imperatore a Santabareno multis fuerant accusati, dolum subornantes, imperatorem commonuerunt consilium habuisse Phetium patriarcham et Theodorum Santabarenum, ut ex Photii propinquis imperatorem praeficerent. iussit vero imperator adduci Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum ad Pegarum palatia, eosque seorsim in carcere singulos detineri constituit. missi porro sunt ab imperatore Stephanus magister et Andreas domesticus Craterus et patri-cius Gumer, et Ioannes Hagipolita, ad illorum causam examinandam. inductoque patriarcha et in sede cum honore collocato, ipsis quoque sedentibus, dixit Andreas domesticus "nosti, domine, abbatem Theodorum?" respondit ille "abbatem Theodorum non novi." et Andreas "abbatem Theodorum Santabarenum non nosti?" ad quem patriarcha "novi monachum Theodorum, qui archiepiscopus sit Euchaitarum." (6) duxerunt vero etiam ad eos Santabarenum, atque ad eum Andreas domesticus "mandat tibi imperator, ubi sunt opes et pignora meae maie-

ματα καὶ πράγματα τῆς ἐμῆς βασιλείας;” ὁ δὲ ἔφη “ὅπου δέδω-
 κεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς· νῦν δὲ ἐπεὶ ἀναζητεῖ αὐτά, ἐξουσίαν ἔχει
 ἀναλαβέσθαι αὐτά.” καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτὸν “εἰπέ τίνα
 ἠβούλου ποιῆσαι βασιλεῖα, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πατρὶ διὰ συσκευῆς
 5 σου τυφλώσαι με; τοῦ πατριάρχου ἴδιον ἢ σόν;” ὁ δὲ ἀποκρι-
 θείς εἶπεν “οὐ γινώσκω τὸ σύνολον περὶ ὧν λέγετε κατηγοροῦντές
 με.” λέγει οὖν Στέφανος ὁ μάλιστα πρὸς αὐτὸν “καὶ πῶς ἐμή-
 νυσας τῷ βασιλεῖ ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχον περὶ τούτου;” ὁ δὲ
 Σανταβαρηνὸς παρεθὺν πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατριάρχου εἶ- D
 10 πεν “ὄρκισέ σε κατὰ τοῦ Θεοῦ, δέσποτα, ἵνα πρῶτον ποιήσης τὴν
 ἐμὴν καθάρσειν, καὶ τότε γυμνὸν ὄντα τῆς ἱερωσύνης κολαζέτω-
 σαν ὡς κακοῦργον· οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐδήλωσα τῷ βασιλεῖ.” ὁ δὲ
 πατριάρχης ἐνώπιον πάντων ἔφη “μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυ-
 χῆς; κύριε Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἰς καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν
 15 τῷ μέλλοντι.” θυμωθεὶς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ τούτοις ἔφη “οὐκ ἐμή-
 νυσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεῖ δι’ ἐμοῦ ὅτι ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχον
 εἰς τοῦτο;” ὁ δὲ ἀπερανεῖτο μὴ εἶδέναι τι. ὑποστρέψαντες οὖν
 ἀνήγγελλαν τῷ βασιλεῖ ἅπαντα τὰ καληθέντα παρ’ αὐτῶν. ὁ δὲ P 551
 βασιλεὺς θυμῷ τε καὶ ὄργῃ ἀκατασχέτου ληφθεὶς ὡς μὴ εὐρῶν
 20 αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, ἀποστείλας ἐτύπεν τὸν Σανταβαρηνὸν
 σφοδρῶς, καὶ τοῦτον ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ
 ἀποστείλας ἐτύφλωσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. (7) μετὰ

10 σημείωσαι ὅτι ὁ ἱερωμένος καὶ πταιστος ὀφείλει ἵνα καθαιρε-
 θῆ, καὶ τότε ἵνα κολάζεται margo P 18 ἀνήγγελον P

statis?” qui ait “ubi ea dedit imperator: nunc vero si haec requirit,
 licet ei ut illa recipiat.” ad quem Andreas “dic, quaesō: quemnam vo-
 lebas imperatorem facere, cum patri consuleres ut me oculis caecaret,
 patriarchae propinquum, an tuum?” respondit ille ac dixit “nescio pro-
 rus de quo loquamini, mihi crimen impingentes.” ait ergo magister
 Stephanus ad eum “et qua vero ratione mihi significasti imperatori, ut
 eius rei nomine patriarcham coarguerem?” Santabarenus vero confestim
 iactans se ad patriarchae pedes ait “adiuro te per deum, domine, ut
 meam prius depositionem facias, ac tunc me sacerdotio nudum tanquam
 maleficum poenis subiciant. non enim istiusmodi rem significavi impe-
 ratori. porro patriarcha in omnium conspectu ait “per salutem animae
 meae, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in hoc saeculo tum in
 futuro.” in his ira accensus Andreas “nunquid non” inquit, “abba, per
 me imperatori denuntiasti fore ut patriarcham eiusce reum sceleris per-
 ageres?” at ille se quicquam scire pernegabat. reversi itaque, quae
 illi locuti essent, imperatori cuncta renuntiant. impotenti vero is ira
 furoreque correptus, quod adversus patriarcham nihil criminis deprehen-
 disset, misso lictore duris verberibus Santabarenum affecit atque Athe-
 nas relegavit; tum post illum mittens, ipsum luminibus caecavit et in
 Asiam exsulem expulit. (7) post annos autem plures placatus imperator

δὲ ἔτη πολλὰ παρακληθεὶς ὁ βασιλεὺς τοῦτον ἀνήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ προσέταξε λαμβάνειν αὐτὸν ἀνώνως ἐκ τῆς Νέας ἐκκλησίας. ἐτελεύτησε δὲ ὁ Σανταβαρηνὸς ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς.

B. 8. Ἐπὶ τῆς βασιλείας οὖν Λέοντος Ἀγίων ὁ Λογγιβαρδίας ἕξαρχος καὶ δούξ, γαμβρὸς δὲ γεγονὼς τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας, ἀντιῆκε τῷ βασιλεῖ, πᾶσαν τὴν χώραν εἰς ἑαυτὸν δουλώσαντος. τοῦτο γινὼς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε Κωνσταντῖνον τὸν τῆς τριπέλξης οὖν πᾶσι τοῖς θέμασι τῆς δύσεως πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι Ἀγίωνα. καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττήθησαν οἱ μετὰ Κωνσταντίνου καὶ 10 κατεσφάγησαν, μάλιστα αὐτοῦ διασωθέντος.

9. Γέγονε δὲ ἔκλειψις ἡλίου, ὥστε νύκτα γενέσθαι ὥρα ἕκτη καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. ἀλλὰ βρονταὶ καὶ συνοχαὶ ἀνέμων καὶ ἀστραπαὶ γέγονασιν, ὥστε καῖναι ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς τοῦ φόρου ἀνθρώπους ἑπτὰ. (10) καὶ ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν 15 Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος τὸ κάστρον, ἀχμαλωτισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν τοῦ Πασπαλά. προεχειρίσατο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζαούτζαν εἰς βασιλοπάτορα, συμφιλωθεὶς ἤδη Ζωῆ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, φαρμάκῳ τινὶ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ Γαουανιάτου. Στεφάνου δὲ πατριάρχου τῶν ἡῆδε μετα-20 σιάντος χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Καυμάς.

5 Ἐγίων margo P

ipsum in urbem reduxit, atque ex Nova ecclesia annonas accipere iussit. mortuus vero est Santabareus Constantino et matre eius Zoe imperatoribus.

8. Leone itaque imperatore Hagio Longobardiae praefectus atque dux, gener vero regis Franciae, rebellione adversus imperatorem mota omnem regionem suae mancipavit dicioni. qua re cognita imperator Constantinum mensae praepositum cum omnibus occiduis legionibus ad Hagionem expugnandum misit. consertaque pugna victa Constantini acies est, trucidatus exercitus: unus ipse salutem aegre expeditivit.

9. Tantum fuit solis deliquium, ut hora sexta stellae in caelo apparuerint. ceterum orta sunt tonitrua ventorumque compressiones et turbines atque fulgura, adeo ut septem homines in fori gradibus incendio absumpti sint. (10) expugnata Samus urbs munita ab Agarenis, sub iugum misso ipso quoque eorum praetore ac duce Paspala. Leo imperator in imperatoris patrem Zautzam promovit, cum illius filiam Zoen in uxorem accepisset, extincto illius viro Theodoro Gauaniato veneno quodam. Stephano autem patriarchae e vivis sublato, eius loco ordinatur Antonius dictus Cauleas.

11. Ἦλθε δὲ καὶ ἀγγελία παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας ὡς ὁ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν βούλεται ἐκστρατεῦσαι κατὰ Ῥωμαίων. ἡ δὲ αἰτία ἦν ὠργίζετο Συμεὼν ἦν αὕτη. Ζαούτζας δὲ ὁ βασιλεὺς ἔπεισε αὐτὸν εὐνοῦντος ὀνόματι Μουσικόν. οὗτος 5 ἐφιλιώθη Σταυρακίῳ καὶ Κοσμῷ Ἑλλαδικοῖς φιλοχρῆστοις καὶ πραγματευταῖς, οἵτινες πρὸς ἀσχροκερδίαν ἀφορῶντες μισοτεία καὶ δυνάμει τοῦ Μουσικοῦ διέστησαν τὴν ἐν τῇ πόλει πραγματείαν τῶν Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς τοὺς Βουλγάρους διοικοῦντες ἐν τῷ κομμερκεύειν. οἱ δὲ Βούλγαροι τῷ Συμεὼν ταῦτα 10 ἀπήγγειλαν. ὁ δὲ ὄηλα πεποίηκε ταῦτα τῷ βασιλεῖ Λέοντι. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ βασιλεὺς ἀπαιτούμενος, προσπαθοῦντος P 552 τῷ Μουσικῷ, πάντα ὡς λήρον ἤκουεν. (12) μανείς οὖν ὁ Βούλγαρος ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων. καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει τὸν Κρηνήτην στρατηλάτην κατὰ Βουλγάρων μετὰ 15 ὄπλων καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως κατὰ Συμεὼν. καὶ συμβολῆς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ τρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι, σφαγῆντος τοῦ τε Κρηνήτου καὶ τοῦ Ἀρμένη τοῦ Κορυθίου καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. ἐκ δὲ τῶν Χαζάρων, οἳ ἦσαν εἰς τὴν ἑταιρικήν Λέοντος, κρατηθέντες καὶ τὰς ρίνας αὐτῶν κοπέντες εἰς ἀσχρῆνην Ῥωμαίων B 20 ἐν τῇ πόλει παρὰ Συμεὼν ἀπεστάλησαν. οὗς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ θυμωθεὶς ἀπέστειλε Νικήταν τὸν ἐπιλεγόμενον Σκληρὸν μετὰ δρομώνων ἐν τῷ ποταμῷ Δανουβίῳ δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις καὶ πόλεμον κινήσαι κατὰ Συμεὼν. ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ συντυχὼν ταῖς

11. Venit ei nuntius a praetore Macedoniae, in destinato habere Symeonem Bulgarorum principem ut infestis signis incurset Romanam dicionem. hinc excitate Symeonis irae. Zautzae imperatoris patri servus erat nomine Musicus. is Stauracio et Cosmae Helladicis, hominibus auri avaris ac negotiatoribus, amicitia iunctus est. hi turpis lucris causa, eoque spectantes ut quovis modo rem familiarem auferant, intercessionem ac potentia Musici, quae in urbe erat, Bulgarorum negotiationem Thessalonicam avocavere, quod male Bulgarorum commerciis cedebat. Bulgari haec Symeoni nuntiavere. ille Leoni imperatori curavit intimare: imperator vero obstante imperatoris patre, cuius in Musicum propensio animi esset, veluti vacui nugae cerebri cuncta audiebat. (12) furore igitur actus Bulgarus adversus Romanos copias educit. quibus cognitis imperator Crenetum magistrum militiae adversus Bulgaros armis instructum, multisque urbis proceribus ac officialibus fretum, adversus Symeonem mittit. consertaque pugna in Macedonia in fugam vertuntur Romani, iugulato tum Creneto tum Armeno Curticio reliquisque omnibus. ex Chazaris, qui in Leonis foederatorum agmine merebant, capti, praecisusque eis naribus, Romanorum probro, in urbem a Symeone missi sunt. hos ut vidit imperator, ira percitus Nicetam cui cognomen Scleri (i. e. duri) cum triremibus in Danubium misit, Turcorum auxilia muneribus datis corrogaturum, et ut bellum adversus Symeonem moverent.

κεφαλαῖς αὐτῶν Ἀρπάδη καὶ Κουρσάνη, καὶ συνθιμένων πολεμή-
σαι, λαβὼν ὄψιδας ἤλθε πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν
διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστάθιον πατρίκιον καὶ δρουγγά-
C ριον τοῦ πλωίμου. Νικηφόρον δὲ πατρίκιον τὸν Φωκῶν καὶ δο-
μέστικον μετὰ τῶν θεμάτων ἀπέστειλεν διὰ γῆς, καὶ εἰσῆλθε 5
μέχρι Βουλγάρων. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην ἀσπαζόμενος μετὰ
τοῦτο ἀπέστειλε Κωνσταντινιάκην κυλιστῶρα πρὸς Συμεῶν, τὰ περὶ
εἰρήνης συμβουλευόντα. Συμεῶν δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ κίνησιν διὰ
τε γῆς καὶ θαλάσσης μαθὼν ἐν φρουρᾷ κατακλείει τὸν κυλιστῶρα
ὡς ἐπὶ δόλω ἐλθόντα. περάσαντες οὖν οἱ Τοῦρκοι, τοῦ Συμεῶν 10
ἐπὶ τὸ στράτευμα Φωκῶ ἀσχολουμένον, ἠχμαλώτευσαν πᾶσαν τὴν
D Βουλγαρίαν. ταῦτα μαθὼν Συμεῶν κινεῖται κατὰ Τούρκων. οἱ
δὲ ἀντιπεράσαντες συμβάλλουσι πόλεμον μετὰ Βουλγάρων, καὶ
τρέπεται Συμεῶν, μόλις διασωθεὶς ἐν τῇ Ἀστρα. οἱ δὲ Τοῦρκοι
ἠτήσαντο τὸν βασιλέα ἀποστεῖλαι καὶ ἀγοράσαι τὴν αἰχμαλωσίαν 15
τῶν Βουλγάρων· ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πολίτας
ἀποστελλας ἐπαγοράσαι αὐτούς.

13. Ὁ δὲ Συμεῶν δι' Εὐσταθίου δρουγγαρίου ἐδεήθη περὶ
εἰρήνης. πρὸς ἣν ὑπέβηεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέστειλε Λέοντα τὸν
Χοιροσφάκην πρὸς τὸ γενέσθαι εἰρήνην. ἐδέξατο δὲ Νικηφόρος 20
ὑποστρέψαι μετὰ λαοῦ, καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς βίβλης Εὐστάθιος
P 553 ὁμοίως. Λέοντα οὐδὲ λόγου ἤξιωσε Συμεῶν, ἀλλ' ἠσφαλίσατο

profectus vero ille, communicatoque cum ipsorum capitibus Arpade ac
Cursane consilio, pactisque iis Symeonem se bello incessuros, ac datis
obsidibus ad imperatorem reversus est. rursusque imperator Eustathium
patricium navaliumque copiarum drungarium mari misit; Nicephorum
vero patricium Phocam domesticum cum legionibus terra destinavit, in-
gressusque ad ipsam usque Bulgariam pervasit. porro imperator, qui
paci studeret tanto belli apparatu, Constantinacem quaestorem ad Syme-
onem misit, qui ea quae pacis essent consuleret. Symeon vero omni
illa in ipsum terra marique motione comperta, quaestorem, velut qui
dolo venisset, compingit in carcerem. transmissa igitur Turci amne,
interim dum Symeon in Phocae exercitu occupatur, Bulgariam omnem
sub iugum miserunt ac captivarunt. haec ut Symeon accepit, adversus
Turcas proficiscitur. hi contra traicentes pugnam cum Bulgaris con-
serunt. in his fusus fugatusque Symeoa, ut vix ipse in Distra incolu-
mis salvusque evaserit. Turci vero imperatorem rogarunt ut mitteret
qui Bulgarorum captivos redimerent. quod et fecit imperator, missis in
eam rem civibus, et ut lytrum pro eis darent.

13. Porro Symeon Eustathii drungarii opera de pace rogavit. in
eam imperator animum inflexit, Leonemque Choerosphactem ad eam
consciendam misit. data mandata Nicephoro ut copias reduceret; si-
militer etiam Eustathio excubiarum drungarie. Symeon nec sermone
Leonem dignatus est, sed in carcerem compegit. susceptaque adversus

είρκτη. ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων, ἐκείνων δὲχόμενος βοήθειαν μὴ ἔχόντων παρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπρονοήτως ἐαθέντων, πάντας κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλυνοχίαν αὐτοῦ. καὶ ὑποστρέψας εἶρε Λέοντα ἐν τῇ Μουδάγρα, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν "οὐδὲν ποῶ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν λάβω." διωρίσασα οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι, καὶ ἦλθε μετὰ Λέοντος Βούλγαρος οὐκείως τοῦ Συμεών, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

14. Νικηφόρον δὲ τοῦ Φωκᾶ τελευτήσαντος, ἀφορμὰς Β ἐξήτει Συμεὼν τὴν εἰρήνην διαλύσαι· ἐπιζητῶν γὰρ καὶ ἄλλους 10 αἰχμαλώτους εἰσέρχεται κατὰ Ῥωμαίων. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς δομestikον τῶν σχολῶν προβάλλεται Λέοντα Κατακαλόν, ἐν τῇ Ῥάβδω τὴν οἴκησιν ἔχοντα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδόσιον πατρικίον καὶ πρωτοβεστιάριον. καὶ περὺσας ὅλα τὰ θέματα καὶ τὰ τῶματα, καὶ γενομένης συμβολῆς μετὰ Συμεὼν εἰς τὸ Βουλγαρόφυ- 15 γον, ἐγένετο τροπὴ δημοσία καὶ πάντες ἀπώλοντο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος, δι' ὃν ὁ βασιλεὺς οὐ μετρίως ἠνιάθη ἐπὶ τούτου.

15. Ἐσφάζαν καὶ ἐν Χερσῶνι οἱ τοῦ κάστρου τὸν στρα- C τηγὸν αὐτῶν Συμεὼν τὸν υἱὸν Ἰωάννου. καὶ παρελήφθη τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

20 16. Ὁ δὲ βασιλεὺς πρόκενος ἐποίει εἰς τὰ Δαμιανῶν, συνόντος καὶ Ζαούτζα τοῦ βασιλεαπίτορος καὶ παραδυνυστέοντος καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ· Θεοφανῶ δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ οὐ παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ

Turcos expeditione, cum ii nullum a Romanis auxilii praesidium haberent, sed nulla ipsorum cura relictis essent, aucta sua inde superbia omnes contrucidavit. reversusque Leonem invenit in Mudagra, dixitque ad eum non facturum se pacem, nisi captivos omnes reciperet. constituit itaque imperator eos reddendos esse; venitque cum Leone Bulgarus Symeonis homo ac domesticus, qui eos recepit.

14. Nicephoro Phoca vivis exempto, Symeon pacis dissolvendae occasiones quaerebat. dum enim etiam alios captivos quaerit, Romanam incessit dicionem. Leo autem imperator legionum domesticum Catacalum praeficit, cuius in Rabdo domicilium fuit. missus cum eo Theodosius patricius et protovestiarius; traiectisque legionibus integris et ordinibus ac agminibus, conserta pugna cum Symeone ad Bulgarophygm, locum sic dictum, facta est communis fuga omnesque periere, Theodosius quoque protovestiarius, cuius mortis causa haud mediocriter imperatoris indoluit animus.

15. Etiam Chersonis oppidani praetorem suum ac ducem Symeonem, Ioannis filium, contrucidarunt. captum itidem Corum, munitum praesidium in Cappadocia, ab Agarenis.

16. Facto imperator processu ad Damiani aedes, Zautza quoque patre imperatoris illi comite, una cum Zoe eius filia: Theophano enim illius uxor non illic erat, sed in Blachernis ad S. Sorum assidua. ut

προσχομένη. δόξαντος οὖν τοῦ βασιλέως μείναι ἐκεῖ συμβούλων ποιήσαντες οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὃ τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τζαούτζης καὶ οἱ λοιποί, ἠβούλοντο τῇ νυκτὶ φρονεῦσαι τὸν βασιλέα. ἢ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύδουσα καὶ τὴν ταραχὴν ἀκούσασα, διὰ τῆς θυρίδος προβλεψαμένη αὐτοὺς κατεσίγησεν. ὡς 5 δὲ τὸ δεινὸν ἔγνω τῆς ἐπιβουλῆς ἧς ἐμελέτησαν, ἐξύπνισε τὸν βασιλέα, ὃς παρευθὺν εἰσελθὼν εἰς πλοῖον διετέρασεν εἰς Πηγᾶς, ἑάσας Ζαούτζαν καὶ πάντας ἐκεῖσε. καὶ πρῶτ' ταχίων εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, ἐξεῶσας Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βηλῆς, καὶ προβαλόμενος Πάρδον υἱὸν Νικολάου ἑταιρειάρχην ἀντ' αὐτοῦ· ὃ 10 γὰρ Νικόλαος συμφιλιωθεὶς τῷ βυσιλεῖ κατάδηλα ἐπολεῖ αὐτῷ
P 554 πάντα τὰ τοῦ Ζαούτζη...., ἕως ἂν Λέων ὁ μάλισταρος ὁ Θεοδοτάκης διήλλαξεν αὐτούς.

17. Τελευταῖα δὲ Θεοφανῶ Ἀγούστα, βασιλεύσασα ἔτη δάδεκα· ἦν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ θεὸς θανματοῦρ- 15 γὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνηστικακὸν καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ θεῷ καὶ ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις. (18) στέφει δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγατέρα Ζαούτζα. ὅτι διὰ τὸ κατηγορηθῆναι τὴν Ζωὴν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ Ζωῇ τῆς Θεοφανῶ οὐκ εὐλογήθη παρὰ 20 τοῦ πατριάρχου ὡς παράνομος ὁ γάμος· καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ εὐλογήσας

5 προσβλεψαμένη P 8 ταχὸ p. 222 c 19 ὅτε? 21 καὶ ὁ ἱερεὺς — συνόδου] haec nescio an tollenda.

itaque visum erat imperatori ibi manere, consilio inito Zautzae propinqui et affines, tum scilicet Tzautzes eius filius tum reliqui, coniurarunt ut imperatorem noctu tollerent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, audito tumultu per fenestram prospiciens, silentium indicabat. ubi autem insidiarum, quas moliti essent, periculum advertit, imperatorem a somno excitavit. is confestim lintrem ingressus in Pegas transfretavit, relicto ibi Zautza et omnibus, statimque diluculo festinantius in palatium intravit. expulso Ioanne excubiarum drungario, Pardum Nicolai filium eius loco foederatorum comitem praefecit. Nicolaus enim amicitia iunctus imperatori, quae erant Zautzae omnia ei nota faciebat. hinc factum ut ambo omni sibi commercio interdictum vellent, donec Leo magister Theodotaces eos conciliavit.

17. Theophano Augusta diem obit, cum annos duodecim in imperio egisset. hanc deus non post multos dies miraculorum effectricem ostendit, iccirco quia zelotypia non moveretur, nec eius ulla esset iniuriarum memoria; quod item eleemosynis et orationibus iugiter deo ac sanctis ecclesiis esset assidua. (18) coronat vero Leo Zoem Zautzae filiam. iccirco nimirum quod crimini data cum Zoe consuetudo, Theophanone coniuge in vivis agente, haud benedictae sunt a patriarcha Leonis nuptiae, ut illegitimae. et qui eum benedixit sacerdos, tametsi im-

αὐτόν, εἰ καὶ βασιλεὺς ὑπῆρχεν, ἀλλὰ γε ἐκαθηρέθη ὑπὸ συνό- B
δου. καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ κληρικοῦ τοῦ παλατιοῦ ὃ
ἐπίκλην Σινάπης· καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας καθηρέθη, ἡ δὲ ἔβασί-
λευσεν ἔτος ἕν μῆνας ὀκτώ. τελευταίως δὲ τῆς Ζωῆς λάβρακα
5 ἐφεῦρον εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἔνδοθεν
γράμματα κεκολαμμένα, γράφοντα οὕτως “Θυγάτηρ Βαβυλωνῶνος ἡ
ταλαίπωρος.”

19. Διεβλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Λέοντι ὁ τε Μουσικὸς
καὶ ὁ Σταυράκιος ὡς ὅτι παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ὀφφικιαλλῶν
10 λαμβάνοντες δῶρα καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν βασιλοπάτορα. καὶ
ποτε εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινὸς τῶν στρα- C
τηγῶν πρὸς τὸν Ζαούτζαν, ὡς εἶδεν αὐτόν ὁ βασιλεὺς ἑστῶς ἐν
τῷ ἡλιακῷ, ἦλθεν ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας ἐκ τοῦ τένοντος
ἐξήγαγεν ἔξω ὡς δῆθεν ἐρωτήσων περὶ τῶν στρατηγῶν· καὶ εἰς
15 τὸ Μονόθυρον ἀγαγών, καὶ τὰ γράμματα ἄρας καὶ ἀποσφενδονή-
σας, παραδέδωκε τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ἔξαγαγεῖν τοῦ παλατιοῦ, διο-
ρισάμενος ἀποκείραι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐπ'
ἀπογνώσει γέγονεν. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἔνθα ἴστατο ὁ Μου-
σικὸς παρεστὼς τῷ Ζαούτζα, τοῦτον ἐπὶ τράχηλον ὠθήσας ἐξή-
20 γαγε, παραδοὺς Χριστοφόρῳ κοιτωνίτῃ ἐν τοῖς Στουδίου ἀπαγα- D
γεῖν καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. μετ' ὀλίγον δὲ τελευταῖα Ζαούτζας ἐν
τῷ παλατίῳ, καὶ τοῦτον διὰ τοῦ Βουκολέοντος καταγαγόντες ἀπή-
γαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλῆα, ἐκεῖσε αὐτόν θάψαντες.

20. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίην Ζαούτζα Βασίλειος Ἐπίκτης,

perator esset, synodi nihilominus decreto depositus est. benediciturque
Leo cum ipsa a clerico palatino, cognomento Sinapes. ac is quidem
qui benedixit, gradu motus est. Zoe vero in imperio egit annum unum,
menses octo. extincta autem illa urnam invenerunt, intra quam inscul-
ptae literae in haec verba “filia Babylonis misera.”

19. Delati criminis apud Leonem imperatorem Stauracius et Mu-
sicus, ut qui pro ducibus et officialibus ac proceribus intercederent apud
imperatoris patrem, acceptis ab eis muneribus. quandoque vero ingresso
Stauracio cum literis cuiusdam praetoris [ad imperatoris patrem Zau-
tzam, videns imperator, dum staret in solario, venit retro, prehensaque
cervice eum trusit foras, velut qui rogatum pro ducibus tribunisque ve-
nisset. ducensque ad Monothyrum, ac literis ablatis, iactansque ac ex-
cutiens, praesentibus tradidit palatio educendum, iubens ut coma multa-
rent. haec ubi Musicus audivit, in desperationem actus animis concidit.
veniensque imperator, quo loco Musicus adstabat Zautzae, collo trudens
eiecit, tradens Christophoro cubiculario, qui in Studii abduceret ac
monachum faceret. nec multo post moritur Zautzas in palatio, eiusque
per Bucoleonem eductum funus in Caulese monasterio condiderunt.

20. Post Zautzae autem occasum Basilius imperatoris operum

υἱὸς Νικολάου ἑταιρειάρχου, συνεφιλιώθη Σαμωνᾷ κουβικουλά-
 ρῳ τῷ ἔξ Ἀγαρηνῶν, ὀρεγόμενος τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος.
 ἐθάρρησε δὲ τῷ Σαμωνᾷ ὅτι τῆς θείας ἡμῶν Ζωῆς τελευσάσης ὁ
 P 555 βασιλεὺς λαβεῖν ἔχει ἑτέραν γυναῖκα, καὶ ἡμᾶς πάντας ἔχει ἀφα-
 νίσαι. ἀλλὰ δός μοι λόγον, ἵνα σοι θαρρήσω πάντα τὰ βουλευό- 5
 μενα. καὶ δόντος αὐτοῦ λόγον τῷ Βασιλείῳ, ἐθάρρησεν αὐτῷ
 πάντα. ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλεῖα εἶπεν αὐτῷ ὅτι,
 δέσποτά μου, θέλω σοι εἰπεῖν τι ἰδίως, ὅπερ εἰάν μὲν εἶπω, ἀπο-
 θνήσκω, εἰ δὲ μὴ εἶπω, ἀποθνήσκεις σύ. καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν
 βασιλεῖα πῦσαν τὴν ἐπιβουλήν τοῦ Βασιλείου. ἀπιστήσαντος δὲ 10
 τοῦ βασιλέως τοῖς λαληθεῖσι παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰρηκότος "μή τίς
 σοι ὑπέβαλε ταυτὰ μοι εἰπεῖν, καὶ ἐκ δωροδοκίας τοῦτο ἐποίησας;"
 ὁ δὲ εἶπεν "ἀπόστειλον πιστοὺς ἀνθρώπους, οὓς κελύεις, ἐν τῷ
 B ἐμῷ κελλίῳ, δέσποτά μου, καὶ ἵνα εἰσὶν ἐγκερκρυμένοι, καὶ εἴ τι
 ἂν ἀκούουσι παρὰ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ, γράψωσι ταῦτα." 15
 παρεθὺν δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρον πρωτοβεστιάριον
 ἄμα Καλοκῦρον κοιτωνίτη, καὶ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν ἐν τῷ κελ-
 λίῳ αὐτοῦ. Βασιλεῖος οὖν δελιασθεῖς, καὶ λαβὼν λόγον ἔνορκον
 παρὰ Σαμωνᾷ εἰς τὸ προσευχάδιον αὐτοῦ, ἐξῆιπεν αὐτῷ πάντα τὰ
 τῆς βουλῆς καὶ τοὺς συμβουλευομένους. ἀριστῶντων δὲ αὐτῶν 20
 κατελθόντες Χριστοφόρος καὶ Καλοκῦρος διὰ γραφῆς ἀνέγνωσαν
 πάντα τῷ βασιλεῖ. καὶ παρεθὺν μὲν Βασιλεῖον προσκαλεσάμενος

14 ὄσιν?

praepositus ac compulsor, Nicolai foederatorum cohortis comitis filius,
 amicitia iunctus est Samonae cubiculario, Agarenorum stirpe sato, impe-
 rium culminis cupidine actus. creditque Samonae secretum: "exstincta
 iam Zoe amita nostra, imperator aliam coniugem accepturus est, nosque
 omnes eliminaturus. verum mihi dato fidem, ut tibi omne consilium
 credam, et quod coniurationis existit." data vero Basilio fide, edisseruit
 illi omnia. Samonas vero ad imperatorem ingressus ait "domine mi,
 volo tibi aliquid privatim dicere, quod quidem si dixerō, mors mihi est:
 si autem non dixerō, ipse tu morieris," omnemque ei Basilii coniuratio-
 nem narravit. cumque eius dictis fidem non haberet, ac diceret "num-
 quid aliquis subornavit, ut mihi haec loquereris, fecistisque hoc ut mune-
 ris quidpiam emungas?" ait ille "mitte quos libuerit, viros fideles in
 meum cubiculum, domine mi, et si quid ex Basilio et ex me audierint,
 conscribant." confestim vero imperator Christophorum protovestiarium
 mittit una cum Calocyro cubiculario; ascendentesque in eius delitnere
 cubiculo. velut itaque esca captus Basilius, iurataque fide a Samona
 accepta, in domestico ipsius oratorio omnem illi edisseruit coniuratio-
 nem, ac qui coniurati essent. prandentibus vero illis descendentes Chri-
 stophorus et Calocyros omnia, ita ut audita scripserant, imperatori lege-
 runt. confestimque adesse iusso Basilio dedit milliariorum quattuor-

δέδωκε μιλιαρῆσια χιλιάδας εικοσιτέσσαρας ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς
 αὐτοῦ θείας Ζωῆς, ὡς ὀρισθέντα παρ' αὐτῆς οὕτως, καὶ ἀπέ- C
 στείλει ἐν Μακεδονίᾳ. καὶ τὸν μὲν Βασίλειον οὕτως τῆς πόλεως
 ἐξήγαγε, τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς αὐτῆς βουλῆς μετεσχηκότας καὶ
 5 **Β** σκοινωνήσαντας, Πάρδον μὲν δρουγγάριον τῆς βίγλης ἀποστέλλει
 πρὸς τὸν Στυπιώτην δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτόν, προμηνηθέντος ἐκείνου
 διὰ βασιλικῷ πιττακίῳ τοῦτον δεσμῆσαι. προφασισάμενος δὲ ὁ
 βασιλεὺς ἀπελθεῖν καὶ δειπνῆσαι εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον, εἰς τὸ
 καταβάσιον τοῦ τζυκανιστηρίου, ἔστησεν Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ
 10 καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἑταιρείας ἐν τῷ κουβουκλίῳ· καὶ ἐν τῷ κατέρ-
 χεσθαι τὸν βασιλέα κρατήσαντες οἱ μετὰ Ἰωάννου Νικόλαον ἑται- D
 ρειάρχη ἐξήγαγον τῆς πόλεως. ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασι-
 λειον καὶ ἀνακρίνας καὶ τύψας, καὶ τὰς τριχᾶς αὐτοῦ καταφλέξας,
 καὶ ἐν τῇ μέσῃ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· καὶ κακῶς
 15 ἐκεῖ τελευτᾷ. ὡσαύτως καὶ Νικόλαον ἑταιρειάρχη καὶ Στυλιανὸν
 καὶ Ἰωάννην καὶ συγγένειαν πᾶσαν Ζουότζα τοὺς μὲν ἀπέκειρε τοὺς
 δὲ ἐξώρισε, δημεύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν πάσας. καὶ οὕτως πᾶσα
 ἡ συγγένεια Ζουότζα ἐξωλοθρεύθη διὰ Σαμωνᾶ. (21) πάντας P 556
 20 ἀνέγνω κατενώπιον αὐτῶν τὰ μνησθέντα παρὰ Σαμωνᾶ· καὶ εἰρή-
 κασιν ἄξιον εἶναι τιμῆς μεγάλης. ὁ δὲ παρευθὲν τοῦτον τῇ τοῦ
 πρωτοσπαθάρου ἄξιᾳ τετίμηκεν, καὶ προσωκειώσαστο ἑαυτοῦ.

decim milia, quae in amitae suae Zoes remedium animae, sic ab ea de-
 destinata, in Macedoniam deferret. ac quidem Basilium in eum modum
 urbe eiecit. reliquos vero eius coniurationis socios ac participes, Par-
 dum, excubiarum drungarium, ad Stypiotem mittit, quasi ipsum addu-
 cturus esset, cum ipse imperatoris libello praemonitus in mandatis acce-
 pisses ut in vincula eum compingeret. praetextu vero abeundi ac ce-
 nandi ad S. Lazarum, in descensu sphaeristerii, Ioannem Garidam stu-
 tit cum reliquis cohortis foederatorum in cubiculo; interimque descen-
 dente imperatore, tenentes, qui erant cum Ioanne Nicolaum foederato-
 rum cohortis comitem urbe eiecerunt. adducto vero e Macedonia Basili-
 o, eiusque disceptata causa, ipsum verberibus affecit, pilisque eius igne
 succensis, ac per mediam pompa infami traducens civitatem, Athenas
 exsilio relegavit; ubi et male vitam finivit. similiter etiam Nicolaum
 hetaeriarum et Stylianum et Ioannem omnemque Zautzae familiam,
 alios detondit, alios exsilio relegavit, eorum substantiis omnibus publica-
 tis. atque ita per Samonam Zautzae omnis cognatio deleta est. (21) cun-
 ctis vero magistris ac senatoribus imperator vocatis, legit coram illis
 quae a Samona fuerant nuntiata, dixeruntque dignum esse qui magnum
 honorem consequeretur. festimque eum protospatharii dignitate orna-
 vit et ad suam necessitudinem ascivit.

22. Ἐτελεύτησε δὲ Ἀντώνιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Νικόλαος μυστικὸς ὢν τοῦ βασιλέως. παρελήφθη δὲ καὶ τὸ κάστρον ἢ Δημητριάς ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ.

23. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς 5
B τῆς ἀπὸ τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὔσης Ἀγούστης.

24. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ θέματος Ὀψικίου, ὠραισιότατην πάνν, ὀνόματι Εὐδοκίαν, στέφας καὶ ἀναγορεύσας καὶ γήμας αὐτήν· ἔξ ἧς παιδίον ποιήσας ἄρρενα, ἐφ' ᾧ 10
τετελεύτηκε καὶ αὐτὴ καὶ τὸ γεννηθέν.

25. Ἐξωνήσατο δὲ οἰκήματα ὁ βασιλεὺς Λέων πλησίον τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ ἐκκλησίαν περιφανῆ ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς τῆς ἁγίας Θεοφανῶ. (26) ὡσαύτως ἔκτισεν ἐκκλησίαν εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους, τὸν 15
ἕγιον Ἀζάρον, κατασκευάσας αὐτὴν μονὴν ἀνδρείαν εὐνούχων.
C ἔνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα ἐκ Κύπρου καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπὸ Ἐφέσου ἀνακομίσας ἀπέθετο, ποιήσας καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. ἀσχολουμένον δὲ τοῦ στόλου εἰς τὰ κτίσματα τῶν τοιούτων ἐκκλησιῶν παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ 20
Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἄφρων, τῇ ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ προδοσίᾳ Εὐσταθίου δρογγαρίου τῶν πλωτῶν, καὶ Καρυμάλου ἐκείσε ὄντος καὶ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου, γενομένης πολλῆς σφαγῆς τῶν

22. Mortuo vero Antonio patriarcha, eius loco ordinatur Nicolaus, qui imperatoris erat mysticus. capta porro est civitas munita Demetrias in Hellados themate a Damiano Agareno.

23. Leo imperator Annam filiam suam ex Zoe filia Zautzae coronat, quod non poterat constituta ex more convivía publica exhibere, quod non esset Augusta.

24. Duxit autem imperator uxorem ex Opsicii themate, formosissimam valde, nomine Eudociam, coronans Augustamque renuntians ac sibi coniugem adhibens. ex ea suscepto puero masculo tum ipsa exstincta est tum suscepta proles.

25. Coemptis Leo imperator aedibus prope sanctos apostolos, ibi praemagnificam ecclesiam exstruxit, nomine primae suae uxoris S. Theophanonis. (26) similiter etiam ecclesiam aedificavit ad Topos, quos vocant, S. Lazarum, virorum eunuchorum monasterium faciens; ubi et S. Lazari corpus e Cypro et Mariae Magdalenae Epheso relatum deposuit: celebrata eiusdem ecclesiae illi encaenia. occupatis autem classariis struendis eiusmodi ecclesiis, captum in Sicilia est Tauromenium ab Afris, negligentia seu potius proditione Eustathii navalium drungarii et Caramali ibi tum existentis et Michaelis Characti, ingenti

Ῥωμαίων. ἀνελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει παρά τε τοῦ βασι-
λέως καὶ τοῦ πατριάρχου ἐλεγχθέντων παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου
ὡς προδοτῶν, κατεκρίθησαν θανάτῳ. παρακληθέντος δὲ τοῦ
βασιλέως παρὰ Νικολάου τοῦ πατριάρχου, τὸν θάνατον συνεχω-
5 ρήθησαν, μοναχοὶ ὁ μὲν Καράμαλος εἰς τὰ Πικριδίον, ὁ δὲ Εὐ-
στάθιος εἰς τῶν Στουδίου. παρελήφθη δὲ καὶ Ἀἴμμος ἡ νῆσος
ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν, αἰχμαλωσίαν πολλὴν πεποιηκότες.

27. Ἐν τῇ προελεύσει δὲ τῆς μεσοπεντηκοστῆς τοῦ βασι-
λέως Λέοντος ἀνελθόντος εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον καὶ εἰσοδεύοντος,
10 ὄτε ἦλθε πλησίον σωλέας, ἔξελθὼν τις ἐκ τοῦ ἄμβωνος δέδωκεν
αὐτῷ μετὰ ῥάβδου ἰσχυροῦς καὶ πυχείας· καὶ εἰ μὴ ἡ φορὰ τῆς
ῥάβδου εἰς πολυκάνδηλον ἐμποδισθεῖσα διεχωνιάθη, παρευθὺ ἂν
τοῦτον ἀπήλλαξε τοῦ ζῆν. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταρρέοντος P 557
ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως κεφαλῆς ταραχὴ τε καὶ φρυγῆ τῶν ἀρχόντων
15 γέγονεν, καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπώλοντο. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ
Ἀλέξανδρος προεφασίσατο νοσηλευθεῖς καὶ οὐ κατήλθεν ἐν τῇ
εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπτον αὐτὸν γενέσθαι τὴν τοιαύτην ἐπι-
βουλήν κατασκευάσαι. οὔτε ὁ Σαμωνᾶς παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἦν
ἀπελθὼν ἀγαγεῖν Ζωὴν ἐν τῷ παλατίῳ πρὸς τὸ συννεῖναι τῷ βασι-
20 λεῖ. κρατηθέντος δὲ τοῦ δόντος τὸν βασιλέα καὶ ἔξετασθέντος,
καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμενηκότος ἐπὶ πολλὰς
ἡμέρας, ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγει, τέλος ἐκκοπεῖς αὐτοῦ χεῖρας

1 τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πατριάρχει?

11 ἡ om P

data Romanorum strage. in urbem reductis, ab imperatore et patriarcha redargutis, Characto insimulante, indicta mortis sententia est. quam exorato a Nicolao patriarcha imperatore facta mortis venia est. monachum inire concessum, Caramalin Picridii, Eustathio in Studii. capta est et Lemnus insula ab Agarenis, multis incolarum abductis captivis.

27. In processu autem mediae pentecostes, cum Leo imperator ad S. Mocii ascendisset ac templum intraret, ubi iam prope soleam attigerat, egressus quidam ex ambone cum robusto fuste ac crasso in caput impigit. ac nisi fustis ictu interiecto candelabri remissus fuisset ac retardatus, confestim ei vitam abstulisset. cruore autem e capite imperatoris largiter diffuente facta turbatio est ac fuga procerum, multique in ea perierunt. frater autem Leonis Alexander morbum praetextens desideratus in ingressu est, ut inde suspicio ei inoleverit istiusmodi molitionis auctorem ipsum fuisse. Samonas quoque non erat ibi, sed abierat Zoem adducturus in palatium, ut cum imperatore esset. capto illo qui ictum impeggerat, habitaque de illo quaestione, ac cum multos dies non pauca sustinuisset supplicia ac tormenta, quod nihil confitebatur, ad

B και πόδας ἐκάη ἐν τῇ τοῦ ἵππικου σφενδόνη, καὶ ἔκτοτε ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη προέλευσις.

28. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν ἀνῆλθε Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τοῦ μεγάλου σαββίου τὸ τετραώδιον τοῦ κυρίου Κοσμά· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῶ βασιλεῖ συνεσιώμενος ἐξελιπᾶρει τὸν βασιλέα μὴ ἐκκοπήναι τὴν ἐορτήν. τοῦ δὲ βασιλέως ἀπαραιομένου ἔφη ὁ Μάρκος ὅτι προεγραμμένον ἦν παρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τὸ παθεῖν σε, δέσποτα. προεφήτευσε γὰρ εἰπὼν, ὅσα ἐπονηρέσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἀγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἐορ-10
C τῆς σου. καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἕτη δέκα. ὃ δὴ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ καὶ ἔλαβεν, ἐν αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

29. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἄστεπτος. τοῦ δὲ βασιλέως πρόκενσον ποιησαμένου εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ Βου-15
τίου πρὸς τὸ ἐγκαινίσαι τὴν μονὴν Χριστοφόρου τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, ἦλθεν ἀγγελία ὡς ὅτι ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἕμα τῷ Τριπολίτῃ ἀνέρχεται κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρογγάριον τοῦ πλωτῆρος μετὰ παντὸς στόλου καὶ τῶν στρατηγῶν κατὰ τοῦ Τριπολίτου· οἳ μὴ δυνήθην-20
D τες ἀντιπαρατάξασθαι ἀπεστράφησαν κενοί. (30) ἦλθεν οὖν ὁ Τριπολίτης, καὶ εἰσῆλθεν ἐνδοθεν τῆς Ἀβύδου μέχρι Παρίου.

21 ὑπεστράφησαν?

extremum manibus pedibusque excisis in Circi funda combustus est; quo ex tempore abolitus istiusmodi processus est.

28. Aliquo autem interiecto tempore ascendit Marcus sapientissimus oeconomus eiusdem ecclesiae (is nimirum qui complevit tetraodiam magni sabbati, a domino Cosma compositum), ac cum imperatore mensae accumbens ex eo efflagitabat ne excinderetur festae diei solemnitas. abnuente imperatore ait Marcus "olim iam a Davide scriptum erat (Ps. 73 3), domine, id tibi eventurum esse: prophetavit namque, dicens. quanta malignatus est inimicus in sancto tuo, et gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuae. oportet enim te, domine, abhinc annos decem imperium tenere." quod et contigit: eodem enim die quo ictum acceperat, et mortuus est.

29. Zoe quarta Leonis uxor non erat corollis nuptialibus donata. imperatore solenni pompa procedente ad Butii emporium ad Christophori protovestiarium sui monasterium dedicandum, venit nuntius, Agarenorum classem ductore Tripolita adversus Cpolim ascendere. mittit itaque imperator Eustathium navalium drungarium cum omni classe et tribunis ac officialibus adversus Tripolitam: qui, cum non licuisset aciem adversam iungere, inani conatu rediere. (30) venit itaque Tripolita, et ingressus est intra Abydum, Parium usque. quo cognito imperator in magnam

τοῦτο μαθῶν ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ ἀθυμίᾳ καὶ περιστάσει γέγονεν, καὶ ἀποστέλλει Ἱμέριον πρωτασηκρήτιν κεφαλὴν τοῦ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου, μὴ τολμώντων κἄν ὄλως πλησιάσαι τῷ στόλῳ τῶν Ἀγαρηῶν. τοῖς δὲ τοῦ Θεοῦ κρίμασιν ἀντεστρέφη ὁ βασιλεὺς Λέων ὁ Τριπολίτης καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ταύτην ἐπολιόρησε καὶ παρέλαβεν ἅμα τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Λέοντι τῷ Χατζιλυκίῳ, ποιήσας πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. Ῥοδόφυλλος δὲ τις κουβικουλάριος ἦν ἀποστυλεις ἐν Σικελίᾳ διὰ χρεῖαν τινά, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ χρυσίου λίτρας ἑκατόν. νοσήσας δὲ κατὰ 10 τύχην ἐν τῇ ὁδῷ εἰσῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸ λούσασθαι καὶ ἀνακτιήσασθαι ἑαυτόν, ἐκρατήθη παρὰ Λέοντος. διερχομένου δὲ Συμεὼν ἀσηκρήτις, ὁ μετὰ ταῦτα γεγονῶς πατρίκιος καὶ πρωτασηκρήτις, ἀνελάβετο τό τε χρυσίον καὶ τὰ δῶρα, ἅπερ εἶπεν ὁ Ῥοδόφυλλος ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πολλὰ βασανισθεὶς ἐτελεύτησε. τοῦ 15 δὲ Τριπολίτου βουλομένου τὴν πόλιν καταστρέφαι, μαθῶν ὁ Συμεὼν δηλοῖ αὐτῷ χρυσίον λαβεῖν καὶ ταύτην ἔασαι· ὁ δὲ καὶ γέγονεν.

31. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐπὶ τὴν μονὴν αὐτοῦ τὰ Σπείρα ἐξελθεῖν, τὴν ἐν τῷ Δαματρὶ οὔσαν, φυγῆ ἐχρήσατο ἅμα 20 χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς ἵππους τοὺς δημοσίους κατὰ ἀπαλλαγὴν ἀγκυλοκοπήσας. τοῦτο μαθῶν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει ἐπισθεν αὐτοῦ Βασίλειον ἑταιριεύρχην τὸν Καματηρὸν καὶ Γεώργ-

11 καὶ ἐκρατήθη? διερχόμενος?

venit animi deiectionem ac afflictionem. mittitque Himerium a secretis primum classis ducem ac caput adversus Tripolitam, qui prorsus non ausi sunt propius classem Agarenorum adire. quae autem dei iudicia sunt, mutato consilio idem Leo Tripolita vela obvertens Thessalonicam profectus est. quam et expugnavit, cepitque cum Leone Chatzilacio eorum praetore ac duce, magna data civium strage multisque abductis captivis. Rodophyllus autem quispiam cubicularius necessaria quadam ex causa in Siciliam missus, habens secum auri libras centum, cum forte fortuna in via aegrotans Thessalonicam ut lavaret ingressus esset, et ut vires reciperet, captus a Leone est. hac vero iter habens Symeon a secretis, qui postea patricius primusque a secretis fuit, tum aurum recepit tum munera, quibus Rodophyllus in via relictis, multis excruciatius tormentis extinctus est. cumque Tripolitae constitutum esset ut urbem everteret, intelligens Symeon significat ei ut aurum accipiat et urbem immunem sinat, quod et factum est.

31. Samonas autem simulato consilio exeundi in monasterium suum, quod Spira dicunt et in Damatri situm est, fuga in Syriam usus est cum pecuniis et equis suis, publicos equos per singulas stationes subnervans. quib cognito imperator post eum mittit Basilium foederatorum comitem Camaterum et Georgium Crenetem, ad eum comprehendendum.

γιον τὸν Κρηγήτην τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. τοῦ δὲ Σαμωνᾶ τὸν
 "Αλων βουλομένου διαπερῶσαι, κατέλαβεν αὐτὸν Νικηφόρος
 C δρουγγάριος ὁ λεγόμενος Καμινᾶς, οὐκ ἔων αὐτὸν διαπερῶσαι.
 ἐπεὶ δὲ πολλὰ ὁ Σαμωνᾶς ὑπισχνεῖτο καὶ οὐκ ἔπειθεν, προσέφηνεν
 εἰς τὸ Σιριχᾶ εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν, προφασισάμενος ὡς διὰ
 πλάστιν τοῦ σταυροῦ ἐληλύθει. καταλαβὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ
 τοῦ Δουκὸς, καὶ τοῦτον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει.
 προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρ-
 दा τοῦ Καίσαρος, ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκὸς περὶ
 αὐτοῦ, καὶ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἔφυγε, παρεγγήσθη τῷ¹⁰
 D Δουκὶ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, ὅτε παρ' αὐτοῦ
 ἐρωτηθῆ, ἀλλ' ὅτι δι' ἐσχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σιριχᾶ· ἤθελε γὰρ
 ὁ βασιλεὺς συνοψισθῆναι αὐτῷ. προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταν-
 τῖνον τοῦ Δουκὸς ἔμπροσθεν τῶν ἐν τέλει ἔφη "οὕτως ἔχεις θεὸν
 καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐ;" ὁ δὲ ὡς εἰπὼν¹⁵
 πρότερον τῷ βασιλεῖ μὴ ὀρκισθῆναι καὶ τὸ κελεύομενον εἰπεῖν,
 ἀκούσας τοὺς ὄρκους ἐξείπεν ἐνώπιον πάντων ὅτι εἰς Συρίαν ἔφου-
 γεν. μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἀποπεμψάμενος, ἐποίησε
 Σαμωνᾶς μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα. ἀπεσυνόρισσε
 δὲ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τοῦ βασιλέως. 20

P 559 32. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας ἐπὶ
 ἀνατολῆς πέμπων, φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα.

11 ὅταν?

20 τῇ γέννῃ τοῦ υἱοῦ τούτου margo P

cumque Samonas Halym vellet traicere, comprehendit eum Nicephorus drungarius, cui nomen Caminas, prohibens ipsum traicere. cumque Samonas multis promissis eius nihil animum inflexisset, ad venerandam confugit crucem quae est in Siricha, simulans quasi fide in crucem eiusque religione iter suscepisset. comprehendens itaque Constantinus Ducis filius, eumque assumens, in urbem reversus est. praecepit vero imperator ipsum quidem servari in aedibus Bardae Caesaris, interrogavitque de eo Constantinum Ducae filium. cognitoque quia vere in Syriam fugeret, mandavit duci ne cum ab eo interrogaretur in praesentia senatus, istud diceret, sed quod voti causa in Siricha profectus esset: volebat enim imperator in sui eum conspectum admittere. advocato itaque Constantino Ducis filio coram senatu ait "ita deum habes et caput meum, fugiebat Samonas necne?" is vero, ut qui antea imperatorem rogasset non adiurare, ac dicturum se quod iuberetur, auditis iuramentis, horumque motus religione, omnibus coram enuntiavit "sane fugiebat in Syriam." imperator cum ira hoc iusso facessere, Samonam menses quatuor tenuit in domo Bardae, reddiditque praesentiam et in conspectum admisit tum cum illi filius susceptus est.

32. Apparuit tunc et cometa, radios mittens versus Orientem, visusque est dies quadraginta ac totidem noctes. Samonas a tempore suae

γένονε δὲ Σαμωνᾶς πατριῆκος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φρυγῆς. ἐγέννησε δὲ υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γυναικός. ἐβαπτίσθη δὲ τὰ ἅγια φῶτα ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, δεξιαμένων αὐτὸν Ἀλεξάνδρου βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατριῆκου καὶ
 5 τῶν ἐν τέλει πάντων.

33. Γέγονε δὲ καὶ ἡ Κύφη τότε γηροκομεῖον, διω- B
 χθεισῶν τῶν ἐταιριδῶν.

34. Εὐλογήθη δὲ ὁ Λέων βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς μετὰ τὴν
 ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὃς καθηρέθη. ἀνηγόρευσε δὲ
 10 τὴν αὐτὴν Ζωὴν Ἀγούσταν, καὶ διὰ τοῦτο τὸν βασιλεῦς ὁ πατρι-
 ᾶρχης ἐκόλλυσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερέχασθαι. ὅθεν διήρχετο
 ἀπὸ τοῦ δεξιῶν μέρους μέχρι τοῦ μιτατωρίου, μηδ' ὄλως εἰς τὰ
 κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

35. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ εἶναι
 15 τῷ βασιλεῖ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν. καὶ κατὰ
 τῆς ἐκκλησίας ἤρξαντο μελετᾶν. προσκαλεσάμενοι γὰρ Νικόλαον C
 πατριάρχην Φεβρουαρίῳ μηνὶ πρώτῃ, καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες
 δεχθῆναι τὴν πολυγαμίαν, ἐπεὶ πεῖσαι οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀπὸ τοῦ
 κλητορίου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐν πλοίῳ μικρῷ τοῦτον ἐμβιβά-
 20 σαντες διεπέρασαν ἐν τῇ Ἡρίᾳ, ἀφ' ἧς πέζῃ μέχρι Γαλακρηνῶν
 μόλις ἀπῆει, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται δὲ ἀντ'
 αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς,

3 ὅτι ἔβαλλον οἱ παλαιοὶ πολλοὺς ἀναδόχους margo P 20 ἐφ' P

fugae patricius creatus est. sustulit Leo filium ex Zoe, quarta uxore sua; baptizatusque est in die luminum a Nicolao patriarcha in magna ecclesia, susceptoribus eius Alexandro imperatore et Samona patricio omnique senatu.

33. Tunc quoque Cypa, quam vocant, domus hospitalis curandis senibus facta est, eliminatis scortis.

34. Nuptiali benedictione impartitus est Leo imperator cum Zoe post domini natalem diem a Thoma presbytero, qui depositus est. eandem quoque Zoem Augustam renuntiavit; quae res in causa fuit ut patriarcha imperatori ingressum in ecclesiam interdixerit. quapropter a dextra parte ad metatorium usque transibat, nihil prorsus qua moris erat transiens.

35. Provectus vero est Samonas accubitor (sacri cubuli praepositus intimus) iccirco nimirum quod imperatori ad omne scelus et pravitatem adiutor esset et socius. coeperuntque adversus ecclesiam nova moliri. advocato enim Nicolao patriarcha calendis Februarii, multisque agentes precibus ut polygamia reciperetur, cum in sententiam trahere nequivissent, a Cletorio (conviviorum triclinio) per Bucoleonem in parvum lintrem imponentes Eriam traiecerunt; unde aegre pedes ad Galacrenas usque multa nive obiecta humo evasit. ordinatur vero eius loco Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis et continens ac valde

Theophanes contin.

55

ἐγκρατῆς τε καὶ εὐλαβῆς πάντῃ· ὃν φασιν καταδέξασθαι τοῦτο ἕξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλευομένου αἴρῃσιν καὶ νόμον ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα γυναικας τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρας, πολλῶν εἰς τοῦτο λογιωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ.

36. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ 5 Κωνσταντίνου τοῦ Λιβός ἐν τῇ μονῇ τῇ οὐσῇ ἐν τῷ Μαρδοσαγ- γάρῃ τοῦ ποιῆσαι τὰ ἐγκαίνια καὶ ἀριστήσαι. καὶ γέγονεν ἄνεμος ὁ λεγόμενος λῆν ἕως τρίτου σφοδρῶς φυσήσας, συσεισας τε καὶ δονήσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν ὑπαί- θροις τόποις, λέγοντας συντέλειαν κοσμικῆν εἶναι, εἰ μὴ ἡ Θεοῦ 10 φιλανθρωπία δι' ὄμβρων ἔπαυσε τὴν τοιαύτην θραῦσιν.

P 560 37. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἱμερίον λογοθέτην τοῦ δρό- μων κεφαλῆν πάντων τῶν πλωτῶμων, ἐξελέθοντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων. ἐδέξατο δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Δουξ διὰ κελεύσεως συνελθεῖν Ἱμερίῳ λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ 15 καταπολεμῆσαι τοὺς Ἀγαρηνοὺς. ὁ δὲ Σαμωνῆς ἦν ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς Ἀνδρονίκῳ, καὶ πολλὰ κατ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνεσκεύασε καὶ ἐμηχανᾶτο, κακῶσαι τὸν Ἀνδρόνικον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ σπουδῇ διαμηχανώμενος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. ὑπέβαλε δὲ τιμὴν γράναι τῷ Ἀνδρονίκῳ κρύφα, μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὰ καράβια καὶ 20 κρατηθῆναι παρὰ Ἱμερίον· ὁ γὰρ Σαμωνῆς ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ τοῦ κρατηθῆναι σε καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ. πολλὰ δὲ προτρεπο-

7 τοῦ] τοῦτο P

12 Ἱμερίον p. 229 b

pius et religiosus. aiuntque divina revelatione, quod ita gestum erat, recepisse, quippe cum imperator vellet haeresim ac legem promulgare, qua liceret viro tres aut etiam quattuor uxores habere; qua in re multi eruditissimi viri ei adstipularentur.

36. Mense Iunio invitatus est Leo imperator a Constantino Libe ad monasterium, quod est in Mardosagari, tum ad eius dedicationem tum ad prandium. factusque est ventus, cui Lips nomen, in tertiam usque vicem valide spirans, concutiensque ac evertens domos ac ecclesias, ita ut omnes in subdivalia loca fugerent ac mundi consummationem esse dicerent, nisi dei clementia obortis imbribus sedata esset istiusmodi confractio.

37. Praefecerat imperator Himerium cursus publici logothetae navalis omnis rei caput, egressa Agarenorum classe adversus Romanos. acceperat vero imperatoria iussione Andronicus Dux ut et ipse Himerio logothetae in navibus sese adiungeret et adversus Agarenos serio depugnaret. Porro Samonas irreconciliabilis Andronico hostis erat, multaque in eum continuo struebat, et machinabatur illi noxam inferre, nullo non modo, nulla non opera ac fraude nocere studens, quo ex tempore a fuga retractus fuerat. subiecit vero cuidam ut occulte Andronico scriberet "cave sis naves ingrediaris et capiaris ab Himerio: Samonas namque auctor mit imperatori ut ab eo te teneri ac luminibus orbari praecipie-

μένου Ἰμεριου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Ἀγα-
 ρηνῶν ἀπεσκήρτησε. τῶν Ἀγαρηνῶν δὲ ἐπικειμένων Ἰμέριος μόνος
 ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρη-
 νῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, ἀπο-
 5 βγούσ, ἅμα συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις
 αὐτοῦ ἀπελθὼν ἐκράτησε κίστρον τὴν Καβύλαν, εἰς τελείαν ἀπο-
 στασίαν ἔλθων, ὡς εἰπεῖν καὶ Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα “οὐκ
 ἔλεγόν σοι, ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δούκα;” (38) παρ- C
 ευθὴ δὲ ἀποστέλλει ὁ βασιλεὺς Γρηγοῦραν δομέστικον τῶν σχολῶν
 10 τὸν Ἰβηρίτζην, συμπένθερον ὄντα τοῦ Ἀνδρόνικου, καταπολεμῆ-
 σαι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ ὡς ὁ πατριάρχης
 Νικόλαος ἐξεώσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα τοῖς συγγενέσι
 καὶ φίλοις αὐτοῦ καὶ τέκνοις, ἐξεληλυθόσι τότε κατὰ Ῥωμαίων,
 καὶ ἀπεδέχθη παρὰ τῷ ἡμερουμνῇ μεγάλως. (39) ἐλυπεῖτο δὲ
 15 Ἀέων ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ πολλάκις ἐβούλετο ἀπο-
 στείλαι αὐτῷ λόγον ἐνυπόγραφον, ὃ καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν Μα-
 νουήλ ἐποίησε. συνεβουλεύσαντο δὲ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρονη- D
 θῆναι τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου Σαρακηνῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν
 Συρίᾳ μετὰ λόγον ἐνυπογράφου. τοῦτο δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βα-
 20 σιλεὺς, γράψας διὰ κινναβάρεως καὶ ἀποστείλας μετὰ χρυσοβούλ-
 λου ἔνδοθεν φατλίου βραχέος τράκτον. ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ἀγα-
 ρηνοῦ ἀπὸ τοῦ βασιλέως, προσκαλεσάμενος αὐτὸν Σαμωνᾶς εἶπεν
 αὐτῷ “οὐδὲς τί κρατεῖς;” τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρόν. “τὴν ἀπώ-

ret.” multis itaque hortamentis atque precibus agente Himerio ut ad-
 versus Agarenos naves ingrederetur, resiliit. Agarenis vero incumbenti-
 bus, Himerius solus in die S. Thomae conserta cum eis pugna magna
 potitus victoria est. Andronicus ut cognovit, in desperationem actus,
 una cum propinquis ac liberis suis totaque familia discedens Cabalam
 urbem munitam cepit, in perfectam defectionem prorumpens, ita ut Sa-
 monas imperatori diceret “nonne dicebam tibi, domine, Ducem tyranni-
 dem moliri ac rebellem esse?” (38) confestim itaque mittit imperator
 Gregoriam legionum domesticum Iberitzem, Andronici consocerum, ad
 eum expugnandum. cognito vero Nicolaum patriarcham eiectionem esse,
 ad Agarenos profugit cum propinquis et amicis suis ac liberis, qui Ro-
 manam tunc dicionem incursabant; magnificeque ac gaudii significatione
 receptus est ab amerumne. (39) dolebat plurimum Leonii imperatori
 propter Andronicum; saepiusque animo destinaverat ut subscriptam se-
 curitatis fidem ad eum mitteret, quod et Theophilus fecerat propter
 Manuelem. consulere vero quidam imperatori ut quandam e praetorio
 Saracenorum liberalius acceptum conciliaret ac in Syriam cum subscripta
 immunitatis fide mitteret. quod utique fecit, scribens rubris literis, mit-
 tensque cum aurea bulla intra bacillum ducta cera compactum. egresso
 autem Agareno ab imperatore, accersens eum Samonas ait illi nosti

λειαν τῆς Συρίας βασιτάξεις.” και δὸς αὐτῷ παρήγγειλε τοῦτο βαλεῖν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀζήρ. ὁ δὲ ἀπελθὼν τοῦτο πεποίηκεν.

P 561 ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος και ἐδεσμήθη μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. και μαθὼν ὡς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα αὐτῷ γέγονεν, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν αὐτός τε και οἱ σὺν αὐτῷ. ἔκτοτε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ και οἱ λοιποὶ ἰδόντες ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν Ἀνδρόνικον ἐξελεθεῖν, βουλῇ αὐτοῦ μετ’ οὐ πολὺ φυγῆ χρησάμενοι (θανασαστὸν ὄντως) ἐκ μέσης Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν ἐξῆλθον, και καταπολεμούμενοι κατὰ χώρας μάλιστα ὀλίγοι διεσώθησαν μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ. 10

B 40. Ἐκ δὲ Ταρσοῦ εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει περὶ ἀλλαγίου ὁ τε Ἀβαλβάκης ὁ γέρον και ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ και τούτους ἐθείασατο ὁ βασιλεὺς μετὰ κοσμήσεως και τιμῆς και δόξης ἐν τῇ Μαγναύρᾳ. ἐκαλλώπισαν δὲ και τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν κόσμῳ πολυτελεῖ, και ἐπέδειξαν ἅπαντα τὰ τίμια σκευὴ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ὅπερ ἀνύξιον ἦν βασιλείας και Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεαθῆναι παρὰ τῶν ἐθνῶν τὰ ἱερὰ σκευὴ τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἔθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ και μείναι εἰς Ῥωμανίαν. ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήγγειλε αὐτῷ λέγων “κράτει τὴν πίστιν ἣν ἔχεις· κἀγὼ, εἰ δυναθῶ, ἐλεύσομαι πρὸς σε μᾶλλον.” 20

C 41. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δι’ Εὐθυμίου πατριάρχου.

2 Οὐτίζήρ?

9 ἐξῆλθε P

13 ἐδέξατο margo P

quid teneas?” hoc dicens cerei causa. “nempe Syriae exitium gestas.” quo tradito, admonuit ut in Azoris manus daret. isque profectus id ita fecit. tentus itaque Andronicus est, et in vincula cum propinquis suis omnibus compactus; compertoque haec sibi Samonae dolo contigisse, necessitate adactus ipse se, et qui ibant cum ipso, impuris Mahumeti sacris polluere. Constantinus vero eius filius ac reliqui, videntes impossibile factu ut Andronicus exiret, eius consilio, non multo post, arrepta fuga (rem vere stupendam!) ex media Syria in Romaniam evasere; belloque appetiti per regiones vicosque et oppida, vix pauci incolumes cum Constantino eius filio sese recepere.

40. E Tarso in urbem profecti sunt ad commutandos captivos tum Abalbases senex tum Samonae pater. suscepit eos decore imperator, ac cum honore et gloria festive in Magnaura. ornata magnifice pretiosa omni supellectili magna ecclesia, exhibita Agarenis veneranda vasa omnia: rem sane indignam imperio et Christiano statu ac disciplina, sacrorum dei vasorum spectaculo gentium pasci oculos. Samonae patri in animum venerat ut cum filio versaretur et in Romania sedes statueret. renuit Samonas, dicens “tene quam habes fidem; ego potius ad te, si facultas fuerit, proficiscar.”

41. Die sacro pentecostes coronat Leo filium Constantinum per

δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύ-
 σαντα πρότερον Βασιλείῳ μεγίστῳ καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, δου-
 λέειν Ζωῇ Ἀγούστη· ὅς ἠγαπήθη παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος
 καὶ τῆς Ἀγούστης. διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνησε Σαμωνᾶς αὐτῷ,
 5 καὶ ἐλοιδόρει ὡς συνόντι τῇ Ἀγούστη· ἅπερ ὁ βασιλεὺς νοήσας
 ἀληθῆ εἶναι, ἀπέστειλε καὶ ἀπέκειρεν αὐτὸν μογαχὸν ἐν τῇ μονῇ
 τοῦ ἁγίου Ταρασίου διὰ τοῦ Σαμωνᾶ. μετ' ὄλιγον δὲ ὤρισε Σα-
 μονᾶν ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ Σπεῖρα, βουλόμενος D
 πάλιν ἀκαλαβέσθαι αὐτόν. ἀπελθὼν οὖν εἰς πρόκενσον ἐν τῷ
 10 Δαμιτρῷ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσας, εἶδε Κων-
 στακτῖνον, καὶ παρεθὺ ὤρισε Σαμωνᾶν, καὶ ἔνδυσεν αὐτὸν κοσμι-
 κά, καὶ ἐκέρασε τὸν βασιλέα εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψε
 μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ. (42) ὄρων δὲ Σαμωνᾶς ἀξονομέ-
 νην τὴν ἀγάπην τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτὸν βουλευέται μετὰ μεγίστου
 15 κοιωνίτου καὶ Μιχαὴλ Τζηρίθωνος, καὶ ποιῶσι χαρίτιον πολυ-
 λοῖδορον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος αὐτόν P 562
 τοῦ Ῥοδίου νοταρίου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
 ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ εὔρει αὐτὸν ἐν ᾧ ἤρχετο τόπῳ εἰς τὸ μιτα-
 τώριον, καὶ ἤρει αὐτόν, καὶ ἀναγνοὺς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζη-
 20 τῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. γέγυρε δὲ καὶ ἐκλειψις σελήνης, καὶ
 δωρίατο ὁ βασιλεὺς τοῖς οὖσι τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀποτέ-
 λεσμα. εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Παντολέοντος μητρο-

Euthymium patriarcham. dedit autem Samonas domesticum suum, qui
 Basilio magistro et caniclii praefecto antea in ministerio fuerat, ut Zoae
 Augustae in obsequio esset; demeruitque Leonis imperatoris et Augu-
 stae gratiam. quae res Samonae in ipsum haud levem concitavit invi-
 diam; detrahensque malae cum Augusta rei crimen inferebat. haec
 verae aliquid culpae habere imperator cogitans, mittens detondit mona-
 chum in S. Tarasii per Samonam. nec multo post statuit imperator ut
 Samonas in suum eum monasterium, quod Spira dicunt, assumeret, vo-
 lens rursus in familiam cooptare. abiens itaque ad processum in Da-
 mastrin, prandensque in Samonae monasterio, Constantinum vidit, mox-
 que Samonae, quae ex saeculi usu essent, vestibus induere praecepit;
 miscuitque in convivio imperatori, ac cum eo in palatium rediit.
 (42) videns autem Samonas imperatoris in eum maiori cremento amo-
 rem augescere, consilio cum Maximo cubiculario et Michaele Tzerithono
 habito, libellum adversus imperatorem foedis criminationibus ac cavillis
 confertum conficiunt, eius scriptore ac librum componente Rhodio, qui
 Samonae notarius erat. veniens autem imperator in magnam ecclesiam
 libellum offendit quo loco ad deum preces fundebat, in metatorio, eum-
 que tulit; quo lecto in magna animi anxietate atque dolore erat, quae-
 rens quis auctor libelli esset. fuit vero et lunae deliquium. praecepit-
 que imperator ut qui tunc astronomi essent, signi huius effectum edice-
 rent. ingresso itaque ad imperatorem Pantaleone metropolita, qui Sa-

πολίτου, φίλου ὄντος τῷ Σαμωνᾷ, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς
 "εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις;" ἔφη αὐτῷ ὁ μητροπολίτης "εἰς σέ·
B καὶ ἐὰν διέλθῃς Ἰουνίου τὰς 17, ἔκτοτε οὐδὲν πείσῃ κακόν." τὸν
 δὲ βασιλεῖα εἶπεν εἰς τὸν δευτέρου ἔχειν κάκωσιν τὴν σέλῃνην· ὁ δὲ
 βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. μετὰ 5
 τοῦτο ἰδίως Τζηρίθων τῷ βασιλεῖ ἐξεῖπεν "ὁ Σαμωνᾶς τὸ πιττά-
 κιον ἐποίησε." καὶ παρευθὴ καταβιβάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον
 αὐτοῦ καὶ ἀποκείρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου
 πατριάρχου. καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λαιδορηθέντος, ἀπήγαγεν
 εἰς τὴν τοῦ Μαρτινάκη μονήν. ἐποίησε δὲ Κωνσταντῖνον παρα- 10
 κοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονὴν ἐν Νωσιαῖς, καὶ ἀπῆλθεν ἅμα
C Εὐθυμῷ πατριάρχῃ καὶ ἐγκαινίασε αὐτήν.

43. Ὁκτωβρίῳ δὲ μηνὶ γέγονε πόλεμος ναυμαχικὸς Ἰμερίου
 λογοθέτοδ μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τοῦ Ἀγαρηνοῦ, στρατη-
 γοῦ ὄντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. ἡτ- 15
 τήθη δὲ Ἰμέριος, καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν πάντων ἐκεῖ κινδύ-
 νουσάντων.

44. Ἦρξατο δὲ νοσηλεύεσθαι Λέων ὁ βασιλεὺς κοιλιακῷ
 νοσήματι, ὥστε μὴ δυναθῆναι ἐξελθεῖν ἐν τῇ Μαγναύρᾳ τὴν δη-
D μηγορίαν λαλῆσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἡστυεῶν. γέγονε δὲ καὶ ἐμ- 20
 πρησμός εἰς τὰ κηρουλάρια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καέντων τῶν

monae amicus erat, rogavit eum Samonas, cui istud malum portenderet? respondit metropolita tibi; ac si Iunii mensis tertium decimum diem transieris, ab omni deinceps noxa immunis eris." imperatori autem dixit ad eum spectare lunae maleficium, cuius in re publica essent partes secundae. existimavitque imperator Alexandrum fratrem hoc, quod ita dictum esset, attingere. tum deinde Tzerithon privatim imperatori retulit Samonam esse qui libellum fecisset. confestum itaque Samonam deiecit in eius domum, detondetque monachum, atque ad Euthymii ablegat monasterium. cumque postea rursus criminis delatus esset, ad Martinacii monasterium abduxit. fecit vero Constantinum sacri cubiculi praefectum intimum (accubitorem vocant), eique in Nosiis monasterium condidit; profectusque una cum Euthymio patriarcha illius encaenia celebravit.

43. Mense Octobri commissum navale praelium est Himerii logothetae cum Damiano et Leone Agarenis, Romano tunc praetore in Samo agente, ipso qui postea rerum summam obtinuit. victusque Himerius est, ac vix ipse evasit incolumis, cunctis fere illic in periculum adductis.

44. Coepit autem Leo coeliaco morbo aegrotare, ut nec in Magnauram exire ei licerit, quo loco in ieiuniorum exordio orationem erat habiturus. factumque incendium est in cerularia magnae ecclesiae, combustis chartarum monumentis omnibus et sacello (ecclesiae scilicet aera-

χαρησιῶν πάντων καὶ τῆς σακέλλης. Ματῶν δὲ μηνὶ τελευτῆ
 Λέων, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βασιλέα-
 5 δὲν ἰδὼν, ὡς φασίν, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη “ἴδε ὁ κακὸς καὶ
 χρόνος μετὰ τοὺς δεκατρεῖς μῆνας,” πολλὰ ἐκλιπαρήσας καὶ δεη-
 10 θεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν νῆδον αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. καὶ ὁ λόγος
 τοῦ βασιλέως ἐγένετο· ἀληθῶς γὰρ μετὰ δεκατρεῖς μῆνας ἐτε-
 λεύτησε.

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α

P 563

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

10 Τῷ ζυβῖ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως λιβ', ἐβα-
 σίλευσεν Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς Βασιλείου, ἔτος ἐν ἡμέρας κθ', σὺν
 Κωνσταντίνῳ υἱῷ Λέοντος. ἀποστειλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ
 Γαλακρηῶν, καταγαγὼν Εὐθύμιον πατριάρχη, καὶ ἐνεθρόνισε Β
 τὸ δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον πατριάρχη. ἐποίησε δὲ σιλέν-
 15 τιον καὶ σύνοδον Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, ἀγαγὼν Εὐθύ-
 μιον ἐκ τοῦ Στενοῦ ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ· καὶ συγκαθίσας ἅμα Νι-
 κολάῳ πατριάρχει ἐποίησαντο τὴν κατ' αὐτοῦ καθαιρεῖσιν, ἀτίμως
 ἀποτιλλόντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγᾶστον ἀνδρὸς τὴν τιμίαν
 20 αὐτοῦ γενειάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέ-
 ροντες, ἃς ἡσύχως καὶ πρῶως ὑπέμεινεν ὁ τίμιος καὶ ἱερὸς ἀνήρ.

16 τῶν] τοῦ P

rio publico). mense vero Maio moritur Leo, ubi Alexandrum fratrem
 suum imperii clavo praefecisset; quem, ut aiunt, ad se venientem videns
 “en” inquit, “et malum tempus post tredecim menses;” multum obse-
 crans ac rogans ut Constantinum filium suum servaret. evenitque quod
 ita imperator locutus erat: vere enim ille post tredecim menses fati
 functus est.

I M P E R I U M

ALEXANDRI FILII BASILII.

Αννο mundi 6412, divinae incarnationis 912, imperavit Alexander Ba-
 silii filius annum unum dies 29 cum Constantino Leonis filio. mittens
 vero adduxit Nicolaum ex Galacrenis, deiecto Euthymio patriarcha;
 eundemque Nicolaum in patriarchalem sedem deuo restituit. habitoque
 in Magnaura concilio, adductoque Euthymio ex Steno Agathique mona-
 sterio, sedens ipse Alexander cum Nicolao patriarcha depositionem ipsius
 peregere, indignis modis vellentes sacri viri ac decori digneque suspi-
 ciendi venerabilem barbam, aliasque quasdam iniurias ac poenas illi in-
 ferentes, quas vir venerabilis ac sacer sedato ac silentio placideque fe-

καὶ ὑπερωρίσθη πάλιν εἰς τὰ Ἁγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας κατα-
C τίθεται ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐν τῇ πόλει εἰς τὰ Ψαμαθίου.

2. Οὗτος Ἀλέξανδρος διὰ τὰς ὑπονοίας ἄς ὁ ἀδελφὸς αὐ-
του Ἄεων ἔτι ζῶν εἶχε κατ' αὐτοῦ, ἀεὶ τοῖς κνηγεσίοις καὶ τοῖς
ἔξω παλατίου ἐσχόλαζεν, μηδὲν βασιλέως ἔργον πραττόμενος, ἀλλὰ ὡς
διάγων ἐν τρυφαῖς καὶ ἄσελγείαις καὶ μέθαις, καὶ περὶ ταῦτα ἀεὶ
διακειμένος. ὅθεν ἄρξας αὐτὸς οὐδὲν γενναῖον εἰργάσατο, ἀλλὰ
D παρευθὺ Ἰαννῆν τὸν παῦν, τὸν ἐπίκλην Λαζάρην, φαίκτωρα πε-
ποιήκεν, ὃς καὶ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέροηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάν-
δρου, ἐν τῷ Ἑβδόμῳ σφραγίζων. ὡσαύτως καὶ Γαβριηλόπουλον 10
καὶ Βασιλίτζην ἀπὸ Σκλαβηνῶν ἔθρους σφοδρῶς κατεπλούτισεν ἐκ
τῶν τοῦ παλατίου χρημάτων. ὡς φασὶν δέ, τὸν αὐτὸν Βασιλεῖον
καὶ βασιλέα ἠβούλετο ποιῆσαι ὡς ἄπαις ὢν, καὶ Κωνσταντῖνον
υἱὸν Ἄεοντος εἰδονοχίσαι· καὶ ὁ πολλάκις βουληθεὶς, διεσκεδάσθη
παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἄεοντος ἐδεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νηπίου 15
ὑποβάλλοντα ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντος.

P 564 3. Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέ-
ρας δεκαπέντε, ὃν ἔλεγον ξιφίαν καλεῖσθαι καὶ αἱματοχυσίαν ἐν
τῇ πόλει ἐργάσεσθαι.

4. Οὗτος πλάνοις καὶ γόησιν ἐαυτὸν ἐξέδοτο, οἳ καὶ πε-
20 ποίηκασιν αὐτοῦ σνάγρου στοιχεῖον, σοὶ καὶ τῇ σῆ ζωῖ προσανά-

12 Βασιλίτζην, ut et Logotheta. margo P

16 ὑποβαλλόντων

rebat. rursusque ad Agathi relegatus est; ubi et vita functus deponitur
in suo monasterio in urbe ad Psamathii aedes.

2. Hic Alexander quia apud Leonem fratrem suspicionibus labora-
bat, quoad ille vixit, continuo venationibus iisque quae privati hominis
essent otium operamque ponebat, nihil quod imperatorium esset, gerens
aut tractans, sed in deliciis et impudiciis commensationibusque ac
ebrietatibus traducens vitam, inque rebus eiuscemodi animum continue
occupans. quamobrem rerum summam adeptus nihil fortis animi ac ge-
nerosae indolis gessit: sed statim Iannem clericum cognomento Lazarem
rectorem constituit, qui et malo fato, extincto Alexandro, in Hebdomo
sphaera ludens vitae finem fecit. simili quoque ratione Gabrielopulum
et Basilitzem Sclavonicae gentis palatii thesauris valde locupletavit. at-
que, ut rumor est, eundem Basilitzem etiam imperatorem creare, quia
ipse improlis esset, animo destinarat, ac Constantinum Leonis filium
castrare. saepiusque eius rei institutum consilium dissipatum est eorum
opera quos Leo beneficiis demerisset, cum ii modo infantem eum esse
modo aegra valetudine admonerent.

3. Alexandro imperatore apparuit cometa a partibus Occidentis
dies quindecim, quem a gladii figura xiphiam vocari aiebant, et in urbe
praestitutum sanguinis effusionem.

4. Is sese seductoribus ac praestigatoribus dederat, qui et eius
statuam signumque aprī effigiem fecerunt, ei eiusque vitae aptari ad

κειται, χοιρόβιον τὸν ἀνόητον ὑποφαίνοντες. ὁ δὲ τούτοις ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ δδόντας τῷ χοίρῳ προσανενέωσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ. καὶ τῇ αὐτῇ πλάνῃ πεποιθῶς ἵππικὸν ποιήσας, τὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνδυτὰς καὶ πολυκάνδηλα ἄρας, τὸ ἵππικὸν ἐστό-
5 λισεν καὶ τοῖς ζῴοις φωταγωγίαν [γὰρ] ἐποίησεν. διὰ τοῦτο ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ τοῦ Θεοῦ χεὶρ ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις B προσάψαντος.

5. Ἰμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἤττης ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας Ἀλέξανδρος περιώρισεν ἐν τῇ μονῇ 10 τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπτῆ, ἐπαπειλήσας ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀρρωστήσας, περιωρισμένος ὢν ἐπὶ μῆνας ἕξ, ἐτελεύτησεν.

6. Ἀπέστειλε δὲ Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας μηνῶν Ἄλεξάνδρῳ τὰ πρὸς εἰρήνην, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ 15 τιμᾶσθαι καθώσπερ ἐπὶ τοῦ Λέοντος. ὁ δὲ ἀνοίῃ καὶ ἀφροσύνῃ C κρατηθεὶς τοὺς πρόσβεις ἀτίμως ἐξέλεμψεν, ἀπειλαῖς τὸν Συμεὼν καταπλήξας. λυθείσης οὖν ἐκτοτε τῆς εἰρήνης Συμεὼν παρεσκευάζετο κινήσαι κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὄπλα.

7. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ ῥομφαίᾳ θεηλάτῳ πλη- 20 γαῖς ἀνελθὼν, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν ἐπιτρόπους Νικόλαον πατριάρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην Ἐλαδιῷ

5 ἐποίησαν P

6 ἐπ' margo P

eaque referri dicentes, ea re insulsi hominis ac dementis suinam vitam innuentes. qui et istis seductus, sui pudenda dentesque, ut quae illi desiderarentur, instauravit. eodemque errore fretus, celebratis Circensibus, ecclesiarum acceptis linteis peplisque ac multifidis pensilibus candelabris Circum convestivit atque ornavit, staturisque ac lignis lumina sacro quasi ritu admovit. quapropter sublata in eum dei manus est, iccirco quod dei honorem adhibuisset idolis.

5. Himerio logotheta ex Agarenorum praelio accepta clade reverso mittens Alexander virum relegavit in palatii monasterium, cui Caluptae nomen, minas intentans, quasi qui Leone eius fratre imperatore haud satis ei aequus fuisset. is ex magna afflictione atque aerumna morbo correptus, exsul agens septimum mensem, fatis concessit.

6. Misit vero Symeon Bulgariae princeps, mandans Alexandro quae ad pacem essent, et ut muneribus acciperet ac coleret, uti Leone imperatore factum esset. is vero dementia tentus mentisque insaniam probo legatos ablegavit, minacibus verbis Symeonem territans. quo ex tempore Symeon ad bellum adversus Christianos sese accinxit.

7. Porro Alexander pransus, dei ira immisso gladio vulneratus, multa ei sanguinis vi e naribus ac pudendis erumpente, post biduum occidit, relictis tutoribus Nicolao patriarcha, Stephano magistro et Ioanne

Δ καὶ Ἰωάννην ῥαίκτορα καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, ἔδωκε τὴν βασιλείαν Κωνσταντίνῳ ἀνεψιῷ αὐτοῦ, υἱῷ Λέοντος τοῦ βασιλέως. ἀπέθνετο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τέφοις μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α

5

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

Κωνσταντίνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσας παῖς ἔτι τυγχάνων (ἔβδομον γὰρ εἶχε τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ θείου αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλείπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπων τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἕτερα ἔτη ἑπτὰ, 10 ἅμια δὲ Ῥωμαῶν πενθερῶν αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὦν ἕτερα ἔτη εἴκοσι ἕξ, μονοκράτωρ δὲ ἔτη δεκαπέντε, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νέ'. λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἑξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε ἐπίτροπος καὶ αὐτὸς ὦν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ τῷ Ἐλαδᾷ Ἰωάννῃ, καὶ αὐτῷ μαγίστρῳ, τὴν 15 **Β** τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

2. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης δηλοῦται Κωνσταντίνῳ τῷ Δουκί, δομεστικῶ ὑπάρχοντι τῶν σχολῶν, παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ 20 ρουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν διακυβεργῶν, εἰσελ-

Elada, necnon Ioanne rectore et Euthymio et Basilitze et Gabrielopulo, dimisso imperio Constantino nepoti, Leonis imperatoris filio. sepultus est Alexander in sepulcris cum patre suo.

I M P E R I U M

CONSTANTINI LEONIS FILII.

Porro Constantinus, Leone patre extincto cum puer adhuc esset (quippe qui septimum aetatis annum ageret), ab Alexandro patruo in imperio relictus sub tutoribus erat. imperavit itaque sub tutoribus cum matre septem alios annos, cum Romano vero eius socero, illi subiectus, alios viginti sex annos; solus denique imperium rexit annos quindecim. atque adeo imperii eius omne tempus annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. arrepta itaque Nicolaus patriarcha aulae potestate, ut qui ipse tutor cum magistro Stephano et Ioanne Elada, ipso pariter magistro, erat, publicae rei curam habebat, rebusque ad imperium spectantibus sedulo quotidie operam navabat.

2. Sic igitur imperii rebus constitutis, procerum quidam ab urbe regia Constantino Duci legionum domestico, ut qui eum ceu virum fortem et catum probeque gerendo imperio parem gnatumque diligenter,

θεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆ γενέσθαι ἀπονητί. ὁ δὲ ἄτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὄνειροπολῶν καὶ τοῦ στέφους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους, τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἐγκράτοις ἱκανοῖς οὔσι. καὶ νυκτὸς διὰ παρατυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου C
 5 Μιχαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγοῦ ἄπνους μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικητῆς δὲ ἀσηκρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγωνῶς, τὴν Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκα
 10 Κωνσταντίνον παρεγένοντο· καὶ βουλὴν ποιησάμενοι, οὔπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης ἄλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λουῶ πολλοῦ καὶ θπλων τὴν τοῦ ἵπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσι, Κωνσταντίνον εὐφημοῦντες ὡς βασιλέα. ἔνθα δὴ ὁ D
 15 μόνον πυλῶν ἀηροῦθη. (3) μὴ δεχθεῖς οὖν Κωνσταντίνος ἄλλ' ἀποσοβηθεῖς, ὡσπερ ὑπὸ τινος ἐκβακχεύμενος δαίμονος καὶ μὴ ἐφρονητῆτος ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ὑπεχώρησεν στυγρὸς τε καὶ κατηγῆς, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἵπποκόμου κρίνας σφαγῆν. ἐκεῖθεν οὖν εὐφημούμενος
 20 ἦλθε μέχρι τῆς λεγομένης Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς Σιδηραῦς πόρτης τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν ἐξκουβίτων παρεγένετο. ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδᾶς ἐκλογῆν τῶν τε τῆς ἐτιυείας P 566

20 καὶ] ἦλθεν καὶ P

ut ingrediatur denuntiant, nullo labore urbis compos futurus et in se ream translaturus summam. is autem, ut qui iam ante imperium somnaret sertique desiderio ac diadematis nunquam non aestuaret, quanta licuit celeritate, in urbem involat cum lecta suorum manu, nec ipsa spernenda multitudine, noctaque per Michaelis protovestiarii haud procul ab arce minori obscuroque ostio ingressus, in soceri sui Gregorae aedibus insomnis cum sociis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem venerunt; initoque consilio, cum necdum diluxisset sed adhuc tenebrae essent, cum facibus militumque non levi armata manu Circi portam invadunt, faustisque acclamationibus Constantinum ut imperatorem salutant. ibi eius equiso a praesidiariis, iisque qui intra portas erant, lancea transfusus occubuit. (3) non admissus itaque Constantinus sed submotus, velut daemone cuiusdam afflatu furis actus, nec, quo imperii amore agebatur, sanis satis mentis rationibus, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans sublatum nece equisonem. illinc itaque faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalces usque (sic dictam) venit, ac per Chalces eiusdem ferream portam ingressus ad excubitorum usque stationem pervasit. magister itaque Ioannes Eladas, ex foedera-

καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος μεθ' ὄπλων τούτους ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Λουκῆ. ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς καὶ πολέμου συστάντος πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν, καὶ τοσοῦτον ὥστε τὸν τόπον ἐκλιμασθῆναι τῷ αἵματι ποταμιθδὸν καταρρέοντι. ἀνηρέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Λουκῆ καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων. (4) ταῦτα ὁ Δοῦξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυεν. ὁ δὲ ταῖς ἐκεῖσε ὑπεστρωμέναις ἐνολισθήσας πλαξίν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν. ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ Β γῆς ἔρριμμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἅπαν-10 τες), ξίφει τὴν τούτου ἀπέτεμε κεφαλὴν.

5. Τούτων οὕτως τελοσθέντων Γρηγορᾶς μάγιστρος ὁ τούτου πενθερός, μετὰ Λέοντος ὃν Χοιροσφάκτην ἀνόμαζον, τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὗς καὶ βία ἐκείθεν ἀποσπάσαντες ἀπέκειραν μοναχοὺς ἐν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ. 15 Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἑλαδικὸν βουνεύροις τύψαντες, ῥάκη τε περιβαλόντες καὶ ὄνω ἐπικαθίσαντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγωγόντες μονῇ ἐγκυτάλειστον τῇ λεγομένῃ Καταδίῃ πεποιήκασι. Λέοντα δὲ τὸν C Κατακαλιτζῆν καὶ Ἀβεσαλὸν τὸν τοῦ Ἀρωιτῶ ἐκτυφλώσαντες 20 ἐξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τοῦ Εἰλαμπίου υἱὸν καὶ ἐτέρους σὺν αὐτῷ Θεόφιλος ὁ ὑπαρχος ὁ τοῦ Λαμπύδου ἐν τῇ τοῦ Ἰππικοῦ σφενδόνη ξίφει ἀπέτεμεν. οὐ μικρῶς δὲ διεφρονησάμενοι

13 ἀνόμαζεν P 21 τὸν?

tis classariisque delectu habito, armis instructos adversus ducem emisit. cumque ad Chalcem usque venissent, consertoque praelio, multi utrinque cecidere; tantaque data acceptaque strages est, ut et sanguinis rivus fluminis instagnarent. occisus vero est Gregoras Ducis filius et Michael eius consobrinus, nec non Curtices Armenius. (4) quo cognito Constantinus Dux, ac cum maxima orta esset turbatio, equum impulit. porro equus in asseribus, quibus locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. quem solo allisum et proiectum quispiam offendens (alii enim omnes dispersi ac palantes erant) eius caput gladio abscidit.

5. His ita peractis Gregoras magister Ducis socer, cum Leone cui Choerosphactes nomen, in sanctam dei magnam ecclesiam confugere; quos et vi abstractos monachi ritu in Studii monasterio detonderunt: Constantinum vero Eladicum nervis bubulis caesum, vilibusque ac lace- ris vestibus indutum asinoque impositum per mediam urbem traducen- tes, in Dalmatae monasterio, inclusi ritu, carceri reum addixerunt. Leonem vero Catacalitzem et Absalonem Arotrae filium luminibus, privatos in exsilium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum illo Theophilus praefectus ad Circi metam gladio truncavit. haud exigua

περὶ Νικήτα ἀσηκρήτου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς οὐχ εἶδον αὐτοὺς ὡς χρῆσαμένους φρηγῆ. τὸν δὲ Αἰγίδην ἐκείνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἀνδρείους ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει δαμάλειω καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις ξύλοις πάντας 5 ἐνεσκολόπισαν. καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν τέλει τότε ἀνηλιῶς καὶ ἀναιτιῶς οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπιτροποὶ ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες αὐτοῖς D ὡς παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἄνευ τῆς κελεύσεως αὐτοῦ τολμᾶτε τοιαῦτα διαπράττεσθαι; (6) τὴν τοῦ Δουκὸς οὖν γυ- 10 ναῖκα ἀποκείροντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον ἐαυτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνουχισαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

7. Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος ἄρχων, ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ πολλῷ καὶ βαρεῖ, κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν χάρακα 15 περιέβαλεν ἀπὸ Βλαχερῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέωρος ὢν ἀπονητὶ ταύτην πάντως ἐλεῖν. ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τοίχων κατέμαθεν ὀχυρότητι τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους P 567 καὶ τῶν πετροβόλων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεῖς ἐν τῷ λεγομένῳ Ἑβδομῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. τῶν 20 δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον τοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. ἀναλαβόμενοι δὲ ὁ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ

12 Βουλγαρίας?

perquisitione facta de Niceta a secretis et de Constantino Libe, haud inventi sunt, ut qui fuga salutem consulissent. Aegidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali, quae est Chrysopoli, ad Leucatum usque furcis omnes suspenderunt. procerumque plures ac senatorii ordinis viros tunc temporis tutores isti crudeliter ac innoxie perempturi erant, nisi iudicum quidam ab iniusta eos grassatione ac impetu retraxissent, qui dicerent "quid vero vos, imperatore adhuc puero, eiusque iniussu, eiusmodi patrare audetis?" (6) itaque Ducis uxorem detondentes ad suas aedes in Paphlagonia ablegarunt, cuius et filio Stephano virilia ademerunt.

7. Mense Augusto Symeon Bulgariae princeps, expeditione adversus Romanos cum numeroso fortique exercitu suscepta, Byzantium petit; obsessaque urbe, ductoque a Blachernis ad portam usque, cui Aureae nomen, vallo, eius omnino facili negotio potiundi spe elatus erat. enimvero perspecta murorum firmitate populique ac armatorum multitudinem, nec non balistarum copia, spe frustratus, ad Hebdomum quod vocant reversus pacis foedera expetivit. fuit res tutoribus gratissima: missus a Symeone, qui de pace colloqueretur, Theodorus magister. assumpto autem Nicolaus patriarcha et Stephanus ac Ioannes magistri imperatore, ad

Ἰωάννης οἱ μάλιστα τὸν βασιλέα ἤλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεῶν, καὶ συνεσιώθησαν τῷ βασιλεὶ ἐν τοῖς παλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Β Συμεῶν· ὃ τινὲ τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεῶν. εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὡς φασί, τὸ ἴδιον ἐπιροπιτά-5 ριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθηκε κεφαλῇ. δώροις οὖν ἀμέτροις τε καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεῶν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

8. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου, ἅτε παιδὸς ὄντος καὶ 10 τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος· ἤδη γὰρ αὐτὴν κατήγαγε τοῦ παλατίου, ὡς εἴρηται, Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς· ἦν καὶ ἀναβιβάζουσιν ἅλιν. αὕτη οὖν περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντῖνον τὸν παρακοιμώμενον καὶ C Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους λεγομένους, καὶ 15 τῇ βουλῇ Ἰωάννου Ἐλαδᾶ καταβιβάζει τοὺς οἰκίους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, Ἰωάννην τὸν ῥαϊκτωρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. προχειρίζεται δὲ Ζωῆ Ἀγγοῦστα Θεοφύλακτον Δομήνικον ἐταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάλιστα ὁ Ἐλαδᾶς νόσω περιπεσὼν καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν 20 ἰατρῶν, κατελθὼν ἐκ τοῦ παλατίου καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις παραγενόμενος καὶ ὑπὸ τῆς νόσου βαρηθεὶς τελευτᾷ. συμβουλῇ Δο-

13 περικραθεὶς P

Blachernas usque profecti, ambos Symeonis filios introducere ac cum imperatore in palatio epulis exceperere. Nicolao vero patriarcha ad Symeonem egresso, ille ei caput modeste inclinavit; fusaque super eum prece, patriarcha stemmatis loco sui capitis operimentum eius capiti, ut aiunt, iniecit. amplissimis itaque immensisque accepti muneribus Symeon ac liberi, cum de praedicta pace inter eos non satis convenisset, in regionem suam rediere.

8. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente (iam enim Alexander imperator, uti dictum est, aula eiecerat) eam rursus in palatium revocant. rerum itaque p̄bita ac civilium administrationem nacta, Constantinum accubitozem et Constantinum Anastasiumque Gongulios, sic nuncupatos, in palatium assumit; Ioannisque Eladae consilio Alexandri imperatoris assecclas, Ioannem rectorem, et quem Gabrielopulum vocant, et Basilitzem ac reliquos, illo deiecit. praeficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenicum foederatorum comitem. Ioannes porro magister Eladas morbo correptus, a medicis salute desperata, e palatio excedens, cum ad Blachernas venisset, ingravescente morbo fati concessit. Domenici hetaeriar-

μηρίκου ἐταιρειάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἄμα τοῖς σὺν αὐτῷ μετ' ὀργῆς, τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιούμενον **D** καὶ φροντίζειν εἰποῦσα.

9. [Ὁδ'] μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος 5 διαβάλλει τῇ Ἀγούστῃ Δομήρικον ἐταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. τοῦτον προφάσει πατρικίον ποιήσαντες, κατελθόντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος εὐχὴν λαβεῖν, οἴκοι μένειν παρεκελεύσαντο. προεβιάετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην Γαριδᾶν ἐταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς βίβλης δρουγγάριον. Δομήρικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφροόμενος.

10. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θρόκην πάλιν ληϊ- **P** 568 ζόμενος, ἐν φροντίδι οὔσης τῆς Ἀγούστῃς καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ἤτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογαῶς γενέσθαι πατρικίος, ὑποσχόμενος ἀγαγεῖν κατ' αὐτοῦ Πατζινάκας. τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν δῶρά τε λαβὼν εἰς τὴν τῶν Πατζινάκων χώρων ἀπήει, καὶ δὴ σπεισάμενος ὁμήρους ἐκείθεν λαβὼν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμηῖσαι.

20 11. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃς ὀνομαστότατος, υἱὸς ὧν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἐκατέραις χερσὶ κρατοῦντα τῇ

2 περιποιεῖσθαι margo P

chae consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum asseclis, cum ira, aula eiicit, suam ipsius iubens curare ecclesiam.

9. Nec multo post Constantinus accubitor Domenicum hetaeriar-
cham apud Augustam insimulat, quasi qui rerum summam in fratrem
transferre cogitaret. simulate itaque patricii dignitate ornantes, cum in
ecclesiam solenni ritu precibus communiendus descendisset, ipsum domi
manere iusserunt. eius loco praefecit Zoe foederatorum turmis Ioannem
Garidam, Damianum vero eunuchum creavit excubitorum drungarium.
Domenicus frustra lugens ac quiritans se domum recepit.

10. Ceterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augu-
sta proceribusque animi anxiiis, quo tandem modo hominis arrogantiam
compscere liceret, rogavit Ioannes Bogas ut patricius fieret, Patzina-
cas adversus eum se conducturum pollicitus. voti itaque compos effectus,
acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. ac vero icto foedere in-
deque acceptis obsidibus eos in urbem adduxit, cum polliciti essent Pa-
tzinaces transmisso Istro Symeonem se debellaturos esse.

11. Venit vero etiam in urbem Asotius, vir roboris fama nomina-
tissimus, principis principum filius. ferebant virgam ferream, cuius ex-
trema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, inflectere inque circuli

B ὑπερβαλλούση ἄλλῃ διακάμπτεται καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταίγει, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης. ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

12. Σεπτεμβρίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατούκας ὁ 5
Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεῶν παρέδωκεν. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος πατρικίος καὶ κανίκλειος καὶ Νικήτας πρωτοσπαθάριος Ἐλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρέλαβεν αὐτὴν πάλιν.

13. Ἦλθε δὲ καὶ ἄμερᾶς ὁ Δαμιανὸς εἰς Στρόβιλον μετὰ 10
C πλοίων τοῦ πολεμῆσαι αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς δυνάμεως, καὶ ταύτην παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, ὑποστρεφάντων διακενῆς τῶν Ἀγαρηῶν.

14. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηῶν οἰκῆτορες συν-
εχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασέ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, τὴν αὐτοῦ ἄσω- 15
τείαν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον ἀνείλον κακῶς ἐνδοθεν τοῦ θνυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ἴαοῦ.

15. Βλέπουσα δὲ ἡ Ἀγούστα Ζωὴ τὴν ἔπαρσιν Συμεῶν
D καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθρσιν, βουλήν μετὰ τῶν
ἐν τέλει βουλευέται ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηῶν δια- 20
πρῶξασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ πολεμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τὸν Συμεῶν. ἀπεστάλη οὖν ἐν Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρικίος ὁ Ῥαδινὸς καὶ Μι-

6 προέδωκε margo P

formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. hunc venientem multo honore susceperunt ac rursus in patriam remisere.

12. Mense Septembri, indictione tertia Pancratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit; nec multo post missus Basilius patricius ac caniclio praefectus Nicetasque protospatharius Eladicus a Zoe Augusta cum multis muneribus urbem rursus recepit.

13. Venit vero Damianus ameras in Strobilum cum classe multaue armata manu ac copiis ad eam expugnandam instructis; et vero eam capturus erat, nisi morbo correptus fatis concessisset; cuius interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent.

14. Graeciae autem et Athenarum populi civesque continuis Chasi filii Iubae iniuriis vexati, eius luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum Athenarum templi penetrale male interemerunt.

15. Videns porro Zoe Augusta Symeonis elatos animos ac superbiam, eiusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata foedus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiae copias ad debellandum profigandumque Symeonem traicere. missi proinde in Syriam qui paciscerentur, Ioannes Rha-

κατὰ τὸ Τοξαράς. οὗ γεγονότος τὴν συνήθη τῆς φόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θέμισσι πρὸς τὰ Θρακικὰ μέρη διεπέρασαν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δομestίκου τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρῶν μᾶλλον ἢ 5 ἐπιστατικῆ φρόνησις προσανέκειτο. ἔξαγωγόντων οὖν τὰ σεβάσματα καὶ ζωποιαὶ ξύλα Κωνσταντίνου πρωτοπαπᾶ τοῦ παλατίου, τοῦ P 569 Κεφαλαῦ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μαλελῆα ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποδῆσκειν ἀλλήλοις πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. ἤρχον δὲ τοῦ μὲν 10 τάγματος τῶν ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράφων, τοῦ δὲ ἰκανάτου ὁ τοῦ Μιροῦλη υἱός. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς· οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων. συνῆν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Κωνσταντῖνος πατρικίος ὁ Λίψ, 15 Λέοντι δομestικῶ σύμβουλος ὃν αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσι. B (16) μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ κ', ἰνδικτιῶνος ε', ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελῷῳ συγκεκρότητο ποταμῷ· καὶ οἶα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνερέυνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα, τρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι πανστρατὶ καὶ γέγονε φυγὴ παν- 20 τελῆς καὶ φρικώδης ὄλολυγῆ, τῶν μὲν ὑπ' ἀλλήλων συμπιτουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, αἱματός τε χύσις οἶα ἐξ αἰῶνος οὐκ ἐγένετο. Λέων ὁ δομestικός ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών. ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου

dinus patricius et Michael Toxaras. quo peracto, consueta erogatione donato exercitu, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet maioribus animis quam imperatoria solertia praedito. productis igitur venerabilibus ac vivificis lignis Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalae, Constantinique Maleliae opera, in Thracia, cum omnes venerati essent ac se una commorituros iureiurando firmassent, in Bulgariam copiis omnibus conferto exercitu profecti sunt. praeerant excubiti turmae Ioannes Grapso, Hicanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate praeerat, eiusque Leo frater et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, alique omnes legionum duces. praeter alios vero aderat etiam Constantinus patricius Afer, qui Leoni domestico in omnibus ad eum attinentibus consilio affuturus operamque navaturus esset. (16) mensis vero Augusti die vigesima, indictione quinta, Bulgaros inter Romanosque conserta pugna ad Acheolum flumen est; ac (quae dei iudicia, quam inscrutabilia ac impervestigabilia!) Romani omnes omnibus copiis fusi sunt ac fugati, horrendo per omnem exercitum ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a saeculo audita est. Leo domesticus in Mesembriam sospes receptus est. prae-

C συμβολῆ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Ἀφ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.

17. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Ῥωμανὸς πατρικίος καὶ δρουγγάριος ὢν τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἄλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς 5 καταγαγεῖν Πατζίνακας, ὡς προείρηται, κελυσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι τούτους κατὰ Βουλγάρων, ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι Φωκᾷ. Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βογᾶ εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντες, ὀρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζίνακοι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ στασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς 10

D τὰ ἴδια. (18) τοῦ πολέμου δὲ ἤδη τέλος λαβόντος καὶ ὑποστρεφάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ κατ' αὐτῶν ἐκινήθησαν, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε καταδικάζουσαν ψῆφον ἀνήνεγκαν, τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι ὡς ἀμελεία, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ 15 διαπερᾶσαντα τοὺς Πατζίνακας, ἀλλ' ὀποχώρησαντα τέχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντῖνου Γογγύλου καὶ Στεφάνου τοῦ μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Ἀγούστη πολλά, τὰ τῆς καταδίκης ἀνετρέψη. 20

P 570

19. Τῶν δὲ Βουλγάρων τημικάδε τῇ νίκῃ κατακαρθέντων καὶ ἐσκορατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθεν Λέων ὁ δομέ-

18 ἂν] μὲν P

ter alios vero in pugnae congressione necatus est Constantinus Afer et Ioannes Grapso, aliique officialium procerumque perplures.

17. Missus fuerat et Romanus patricius reique navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocae suppetias iret: Ioannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. Romanus drungarius in mandatis acceperat ut eos adversum Bulgaros auxilio futurus Leoni Phocae traiceret. versisque eis in dissidia verborumque contentiones, videntes Patzinaces sic inter se discordes atque rixantes, domum rediere. (18) iam vero finito bello, ac tum Romano tum Boga in urbem reversis, eorum mota causa est. adeoque in tantum Romani drungarii periculum adductae res, ut amissionis luminum poena illi statuta sit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia Patzinacas non traiecisset, sed se citius subduxisset, ac ne fugientes quidem Romanos in navibus recepisset. ac ita certe luisset, nisi Constantino Gongulo et Stephano magistro, qua apud Augustam summa auctoritate pollebant, connitentibus in contrarium lata sententia illi versa esset.

19. Bulgaris autem per id tempus victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, egressus in eos est Leo legionum domesticus et Ioan-

στικός τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ἐταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς εἰς χῶρον Θρακῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἅμα πλείστῳ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων καὶ τοῦ δομestικου φηγόντος ἐσφάγη 5 Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

20. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς ὄρων Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γυμνὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ἐπέθηκε Κωνσταντῖνῳ βασιλεῖ Ῥωμαῶν δρογγάριον προβαλέσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ **B** 10 δοῦλον καὶ εὐνον τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ἦ οὖν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτόν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέοιτο σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. πολλὰκις οὖν περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμαῶς ἀπέπατο. γραμματεῖον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτοχείρῳ διαχαράξας γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ. ὅπερ οὗτος ἐπὶ 15 χεῖρας λαβὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμώμενου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθαι ὡς ποιήσασθαι.

21. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμώμενου Κωνσταντίνου καταναγκάζοντος Ῥωμαῶν ἀποκινήσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀπο- **C** 20 πλεῖν μὴ τοῦ στόλου τὴν νεομισμένην ῥόγαν λαβόντος. ἐν τῇ ἐξαρτύσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα ἐδρεπίζοντος ἐξῆλθε Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος ἐπισπουδάσων αὐτόν τοῦ ἐκπλεῦσαι. ὁ δὲ τούτῳ δουλικῷ τῷ σχήματι προσπῆντησεν, καὶ

nes hetaeriarcha, Ducisque filius Nicolaus, in locum quem Catasyrtas vocant, cum ingentibus copiis; noctuque ex improvise irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occisus est.

20. Theodorus itaque Constantini imperatoris paedagogus, Constantinum accubitorem hoc molientem animadvertens ut imperium in Leonem suum ex sorore affinem transferret, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat velut olim patris servum ingenium illiusque propensa voluntate amicum ac studiosum, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, in quibus necesse habuerit, illi existat. de his itaque haud raro interpellatus Romanus abnuerat. quapropter Constantinus ipse imperator literas propria manu exaratas subscriptioneque firmatas, ad eum mittit; quibus ille in manus acceptis, Constantinum accubitorem eiusque affines ea se aggressurum cautione in se recepit.

21. Eius itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe proficisceretur, causabatur ille ac excusabat non posse se vela ventis dare ac abnavigare, cum nondum classis militari stipendio ac legitimo donata esset. versante autem in navali Romano navesque apparante, Constantinus accubitor, quasi solvendae classis negotium maturaturus, ad eum egressus est. occurrit ille servili habitu

προθύμως ποιήσῃεν τὸ κελευόμενον ἐπηγγέλλετο. ὑποστρέψαι δὲ βουλομένου τοῦ παρακοιμωμένου, καὶ εἰ ἔχοι ἄνδρας εὐειδεῖς καὶ γενναίους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριήρην εἰπόντος πρὸς Ῥωμανόν, D οὗτος εὐθὺς ἔνευσεν αὐτοῖς τῇ χειρὶ ἐτοίμοις οὐδὲ πλησίον ἔλθειν. οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμωνος Ῥωμανοῦ 5 γεγονότες, ἐπειδὴ οὗτος ὄπισθεν τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν "ἀναρπάσατε αὐτὸν ταῖς χερσὶ καὶ ἄρατε αὐτὸν" ἐπεφώνησε, παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἀρπάσαντες εἰς τὴν τοῦ δροσγ- γαρίου Ῥωμανοῦ τριήρην εἰσῆγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ κατεῖχον. οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἢ κατοικτείρων τὸν ἄνθρωπον, πάν- 10 των τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῆ.

22. Ταῦτα Ζωὴ Ἀυγοῦστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστᾶνας καὶ ἀποστέλλει P 571 πρὸς Ῥωμανόν, τὸ γεγονὸς βουλομένη μαθεῖν. τούτων δὲ δια- περασάντων, λίθοις ὁ λαὸς ἐξήλασαν βυλόντες. Ἔωθεν οὖν ἐξελ- 15 θοῦσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ ἐπεφώνει τῷ νύμφῃ καὶ πᾶσι, πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὐτῆ; ἔφησε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον τὸ παλάτιον ταῦτα γέγονασι. (23) προσελά- 20 βετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνεῖναι αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἔξοσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς B μητρὸς ἐπισπώμενος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Του-

gestuque, promptoque animo facturum se pollicetur quod iussus erat. cumque iam accubitor reverti volens ex Romano sciscitaretur, num elegantes ac strenuos viros haberet, qui imperatoriam triremem impellant, annuit ille statim manu paratis ut prope accederent. hi autem, quos consilium non lateret, cum proxime iam Romani praetoriam iunxissent, isque retro Constantinum accubitorem ambulans "eum manibus corripite atque tollite" confestim clamasset, correptum illi in Romani drungarii triremem tuta custodia servandum intulerunt. qui virum defenderet aut ulla eius miseratione moveretur, ne unus quidem fuit, cunctis fuga dilapsis qui cum ipso erant.

22. His ad Zoem Augustam perlatis, accersitis illa cum Nicolao patriarcha optimatibus suis, qui facti causam inquirant, ad Romanum mittit. dumque ii traiciunt, facta populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium filio cunctisque clamabat, quonam modo rebellio haec contigisset? cui Theodorus Constantini imperatoris paedagogus iccirco contigisse ait, quod Leo Phocas Romanos et Constantinus accubitor aulam perderet. (23) interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse iubet, translata in se a matre potestate. postridie

βάκην Ζωὴν Ἀγοῦσταν τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρῶν τῷ ἑαυτῆς προσπλακειῖσα νύμφη πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν "ἑάσατε εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα μου." οἱ δὲ ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ 5 ἀφῆκαν.

24. Προσκαλεσάμενοι δὲ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶ προεβάλατο δομέστικον τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Αἰών. ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον γυναικᾶδελφον αὐτοῦ τὸν Ζου- 10 φινέζερ καὶ Συμεῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβάλατο ἐταιριάρχην. ὁ δὲ ὄρκους βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν κατήλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ παλατίου καταβιβάζουσι. τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν παρὰγεγονότων, ὡς ἐθεάσατο αὐτούς, τρόμος ἔλαβεν αὐτὸν καὶ φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις. εὐθὺς οὖν 15 ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανόν, καὶ διηγήσατο αὐτῷ ὅσα πέπονθε. συμφιλωθεὶς οὖν αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοῦς καὶ λαβὼν ὥστε μίαν ἔχειν ἀμφοτέρων ψυχὴν, σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμπνους ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι συνεφώνησαν, πλεον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφιγγούσας.

20 25. Τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ οὖν τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκεῖον αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Μαστιζούσιν λεγόμενον εἰς τὸ πα-

7 et 10 προσβάλλοντο P

missus Ioannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula deliceret. ea cum fletu ac eiulatu in filii complexu ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit; adeo ut imperator dixerit "sinite ut mater mea mecum versetur." qui, mox ut locutus est, eam reliqueret.

24. Accersitum vero imperator et patriarcha Ioannem Garidam legionum domesticum praefecerunt, veriti scilicet ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezor eius levir et Symeon illius filius foederatorum turmis praeficerentur. amorum is iureiurando fretus in domum descendit; moxque hi illius affines aula eiecerunt. quos ut ad se venientes conspexit, stupor tremorque virum invaserunt. confestim igitur ad Romanum venit, ac quae illi facta essent narravit. artiori itaque amicitia ei implicatur, dataque et accepta iurata fide, uno se in posterum animo fore, uno animi sensu consentientes evasere; ut et nuptiarum foedera se iuncturos paciscerentur, quo inde dilectionis vinculum sibi adstringerent.

25. Secundum haec igitur vigesima quinta Martii mensis mittit Romanus Ioannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, et Theodorum Mastzucem nuncupatum in palatium, qui eius cau-

λάτιον ὑπεραπολογησομένους, ὡς οὐκ ἀνταρσία γέγονε τὸ παρ' ἐμοὶ διαπραχθέν· ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος, καὶ δεδιώς μὴ τι νεωτερισθῆ παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα, τούτου ἔνεκεν ἀνελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως. μὴ συνενδοκοῦντος οὖν Νικολάου τοῦ 5

P 572 δς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἦγεν αὐτὸν) τῇ ἡμέρᾳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου (ἐ δὲ ἦν) ἦλθεν ἔνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι. καὶ 10 παρευθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ πατρικίος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν Νικόλαον τὸν πατριάρχην. ὄρκους οὖν βεβαιώ- θέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸν τίμιον σταυρόν· καὶ προσκνήσας αὐτὸν καὶ ὄρκους βεβαιώσας αὐτοὺς 15 ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὀλίγων τινῶν. προσκνή- σας τὸν βασιλέα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ B φάρῳ, καὶ πίστει αὐτῷ δούς, παρευθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης.

26. Αὐτίκα οὖν γέγονε θεία κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν 20 Φωκᾶν παρεγγνωμένη μηδαμῶς σιᾶσιν τινὰ ἐνοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύεσθαι. ὡσαύτως καὶ γράμματα

18 Φάρφ margo P

sam agerent ac excusarent, nihil ad rebellionem spectare quod ab eo factum erat, sed unum hoc veritum, Phocae molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, eam ob rem in animum induxisse idque consilii cepisse, ut in regiam, imperatori custos futurus, ascenderet. non approbante Nicolao patriarcha aut assentiente, is quem dicebam paedagogus mandat Romano ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. re itaque cum suis deliberata (nam urgebat fatum), ipso intemeratissimae virginis ac dei genitricis solenni annuntiationis die, feria quinta, manu armata cum omni classe ad Bucoleonem venit, statimque magister Stephanus e palatio excessit. Nicetas vero patricius, Romani consocer, in palatium ascendens Nicolaum patriarcham inde extrusit. aulicorum igitur animis Romani iureiurando firmatis, pretiosam ad eum crucem misere: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium ascendit. ingressusque cum eo in templum quod in Pharo est, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hetaeriarcha ab ipso praeficitur.

26. Mox itaque missa ad Leonem Phocam divalis iussio, qua is omni conflandae seditionis misso proposito tantisper domi quiescere praeciperetur. Constantinus quoque in eandem scribit sententiam, et ut ni-

ἐκελεύσθη Κωνσταντίνῳ παρακοιμωμένῳ γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, τοῦ μηδὲν ἐναντίον βουλεύσασθαι ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἄνδρέας πριμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκρίσθη αὐτῷ C
5 ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτα καὶ ἀναγνοῦς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἤσυχασεν.

27. Τῇ ἑβδομάδι ε' τῶν ἁγίων νηστειῶν δίδεται ἀρραβῶν γαμικῶν συκκαλλαγμάτων παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ πάσχα τῇ λεγομένῃ τῆς Γα-
10 λιλαιᾶς ἐβλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου πατριάρχου.

28. Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προχειρισάμενος, ἀπ' αὐτοῦ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἐταιρειώσασθαι κατέστησεν. μετ' οὗ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκῆς ἀπατηθεὶς παρὰ τε τινῶν ἀρχόντων καὶ
15 τῶν αὐτοῦ ταγματῶν πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται· καὶ ἀποστειλάς D ἐνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμωμένον Κωνσταντίνον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον Γογγυλίους τοὺς ἀπιδέλους καὶ Κωνσταντίνον πρωτασηκράτην τὸν Μαλελιαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν
20 τοιαύτην ποιεῖται συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοπάτωρ χρυσοβούλλια ποιήσας ἐνυπόγραφε ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκῆν καταλιμπάνοντες τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγον-

7 Τῇ ε' ἑβδομάδι?

hil in adversum molitur, sed in Constantini imperatoris subiectione perseveret. acceptas sacras imperatorii vestiarum primicerius Andreas ad eum in Cappadocia defert: acceptis ille ac lectis, domum se recipiens, privati habitu egit.

27. Quinta sanctorum ieiuniorum hebdomada datur a Constantino imperatore Helenae Romani filiae contractus nuptialis arrhabo; tertiaque paschae (quam Galilaeam vocant) benedictione impartitur, unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur.

28. Romano in imperatoris patrem provento, eius loco Christophorum ipsius filium foederatorum turmis praeficit. nec multum temporis intercesserat, cum Leo Phocas quorundam procerum ac tribunorum suavis subiectarumque ei legionum hortatu res novas molitur; accitoeque Constantino accubitore, et Constantino et Anastasio Gongyliis germanis fratribus, nec non Constantino a secretis primo Maleliano, cunctis persuadere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi ex Constantini imperatoris persona, quibus ea molitio evertetur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab

- P 573 *τες ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσὶν, δοδὸς Ἄννη τινὶ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασείᾳ καὶ κληρικῷ τινὶ Μιχαὴλ ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαβόμενοι διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ καὶ ἀηλεῶς τυφθεὶς τὴν τε ῥίνα καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη· ὃς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ 5 τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή. (29) πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρέως Μιχαὴλ Κωνσταντίνος καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγωνῶς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀνταρσίας καὶ τυραννίδος. σὺν*
- B *αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τουρμάρχοι 10 ὄντες ἀμφοτέρω. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστον ἰσχυρῶς καθωπλισμένον ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεῶν ὁ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κων-15 σταντίνου ἐπιφερόμενος τάδε διαγορεύοντα, (30) ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐρηγορώτατον καὶ εὐνούστατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτῳ τὴν*
- C *ἐμὴν φυλακὴν μετὰ θεῶν κατεπίστευσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτῶν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγχνα πατρικὰ καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ 20 ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκᾶν ἀεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ*

7 Βαρυμιαὴ υἱὸς Κωνσταντίνος supra p. 244 c

imperatoris stare partibus significabatur, editis, Annaeque cuidam efronti mulieri ac temerariae, nec non clerico cuidam Michaeli nomine contraditis, in Leonis castra emisit. hi accepta diplomata in omnem late exercitum clanculum sparserunt. ac Michael quidem a Phoca deprehensus durisque verberibus subactus, naso auribusque multatus est. verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est; similiter quoque una cum illo submissa mulier. (29) primus itaque Constantinus Bary-Michaelis filius, relicto Phoca ad Romanum transiens, eiusmodi defectionis convellendae ac rebellionis auctor fuit. secuti etiam Balantius et Atzmorus, quem vocant, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere valide instructo exercitu, Chrysopolim veniens a Iuvenca lapidea Chalcedonem usque ad terrorem civibus incutiendum late aciem explicavit. interim vero missus a Romano cum celoce Symeon caniclii praefectus cum literis Constantini imperatoris subscriptione munitis. literarum hic erat tenor, haec sententia. (30) "cum alium neminem dominationis meae ac maiestatis vigilantiores magisque benevolam ac fideliores custodem, inter omnes qui meae dicionis sunt, ac imperio parem Romano offenderem, huic secundum deum mei custodiam commisi; et ut patris loco haberem, operae pretium duxi, qui paterna in me viscera propensumque genitoris animum exhiberit. Leonem vero hunc Phocam cum semper

ὑποπεύδων ἐπιβουλεύειν νῦν ἔργοις αὐτοῖς ἐπιβουλον εὖρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς ἔξανιστάμενον. διὸ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον. τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι προσρῦεσθαι Ῥωμανῷ. τοῦ δὲ **D** Φωκῆ εἰς ἀμήχανον περιστάντος καὶ ἀπογόντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἠστοχηκότος, καὶ φυγῆ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ἀτεοῦς 10 παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην Τουβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν περὶ τούτου δεξάμενοι ἐντολήν, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ τοῦτο πεποιηκότες, ὡς ἀναγκαῆσαι ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν βασιλεο- 15 πάτορα Ῥωμανόν.

31. *Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς* **P 574**
Κωνσταντίνου τοῦ Κτηματινοῦ καὶ Δαβίδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ δημευθέντες διὰ μέσης διῆλθον τῆς πόλεως καὶ ἔξορία παρεπέμφθησαν.
 20 (32) *ἤγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διῆλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἄγορᾷ ἡμίονῳ ἐφεζόμενος.*

33. *Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Ἀγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥω-*

meae maiestati suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem inveni, et qui in meum tyrannice imperium insurrexerit. quamobrem nec domesticum eum deinceps esse volo, neque hanc meo iussu orditum eum telam agnosco, sed ipsum a se utroque grassari, ut in se rerum summam transferat, pronuntio." his itaque audiente exercitu lectis literis, coeperunt omnes recedere et ad imperatoris patrem confluere. Phocas autem consilii inops rebusque desperatis, ut cui omne consilium cassum ivisset, salutem fuga quaerens, ad castrum Ateus cum venisset, eo repulsus est. misit itaque Romanus Iohannem Tubacem et Leonem eius cognatum, qui in urbem ipsum inducerent. quem cum tenuissent, luminibus orbarunt, etsi eius caecandi nullum mandatum acceperant: sed ipsi a se sponte fecerunt, ut et Romanus imperatoris pater eius rei nomine indignatus sit.

31. Mense Augusto detectae Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis mangarorum curatoris insidiae. qui verberibus subacti, bonisque publicis per mediam urbem pompa traducti, exsilio relegati sunt. (32) adductus et Leo magister ac legionum domesticus in urbem, muloque insidens ignominiae causa per medium forum tractus.

33. Quin et Zoe Augusta deprehensa Romani vitae per cibos me-

μανῶ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς
B ὑπουργίας σκευασθέντων. καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβά-
 ζουσιν καὶ εἰς τὸ Πέτριον ἀπάγουσι, τῇ τῆς ἁγίας Εὐφρημίας μονῆ
 ἀποκείραντες.

34. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου καὶ 5
 κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου
 βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός. ἐσθιόντων
 οὖν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Κουρκοῦας λεγό-
 μενος μετὰ πλείστον λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὀψί-
 κιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείσις ὡς κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ 10
 μελειῶντας.

35. Εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται
C Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξία, καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ
 ἑβδόμῃ τῇ τῶν πατέρων κυριακῇ τῇ τῆς βασιλείας στέφεται δια-
 δήματι παρὰ βασιλέως Κωνσταντίνου γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Νικό- 15
D λάου πατριάρχου, (1) καὶ Ἰανουαρίου 5', τῇ τῶν ἁγίων φώ-
 των ἡμέρᾳ, στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαίῳ δὲ
 μηνὶ 13', Ἰνδικτιῶνος 1', Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἀναγορεύε-
 ται βασιλεύς, στέφεται δὲ τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κων-
 στατίνου βασιλέως, τῇ τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ· καὶ μόνοι 20
 οὗτοι οἱ δύο ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει προῆλθον.

2. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος 7', ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἣ
 τῆς ἐκκλησίας γέγονεν ἔνωσις παρὰ Ῥωμανοῦ, ἀπάντων ἐνωθέν-

dicatos insidiari, per Theocletem servitii notarium instructos. quare
 hanc quoque aula deiectam inque Petrium abductam in sanctae Euphe-
 miae monasterio detonderunt.

34. Invitatos vero ad prandium a Theophylacto patricio et sta-
 buli comite Theodorum Constantini imperatoris paedagogum eiusque
 fratrem Symeonem ingressus excubiarum drungarius, Curcuas nuncu-
 patus, cum multo satellitio, arreptos velut adversus Romanum machi-
 nantes, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis relegavit.

35. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Caesaris do-
 natus dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, dominica
 patrum, quae est ante natalem, imperiali stemmate a Constantino im-
 peratore et Nicolao patriarcha donatur. (1) sexta itaque Ianuarii,
 quae dies sacra luminum est, uxorem suam Theodoram Augustali corona
 donat; Maii vero decima septima, indictione quinta, Christophorus Ro-
 mani filius imperator salutatur, ac die quarto supra vigesimum in die
 sancto pentecostes a Constantino imperatore coronatur; amboque hi soli
 in ea pompa processerunt.

2. Iunio autem mense, indictione octava, die dominico, facta
 ecclesiae unio est Romano auctore, unitique sunt omnes, metro-

των, μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.

3. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστέλλας Ῥωμανὸς ὑπερορίζει τὸν μάγιστρον Στέφανον τὸν τῆς Καλο- P 5
5 μαρίας εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ, ἀνθρώποις αὐτοῦ.

4. Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ τριβουναλίῳ πρό-
κενσον, συνηγμένων ἀπάντων ἐκεῖσε μεθ' ὄπλων. τοῦ ἀδνου-
10 μίου δὲ γενομένου αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος τάχει πολλῶ εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν· ἐμηνύθη γὰρ παρὰ Λέον-
τος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἢ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλὴ καὶ
Παύλου μαγκλαβίτου, οἳ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρί-
σθησαν. ἦν δὲ τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ B
15 ῥάκτωρ, ὃς Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἐβδομαδάριον, τῷ
βασιλεῖ τοῦτον προσοικειώσας.

5. Ἐγένετο δὲ τις Ῥεντάκιος ἐν Ἑλλάδι, συγγενῆς ὢν Νι-
κήτα πατρικίου, ἀπαίδεντός τε καὶ πατραλοίας, ὃς τὸν ἑαυτοῦ
πατέρα καταδιώκων φρονεῖσαι, ἐπειδήπερ ἐκεῖνος φείγων αὐτοῦ
20 τὴν ἐπίθεσιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν
κατεσχέθη, οὗτος ὁ Ῥεντάκιος ἄδειαν εὐρῶν πάντα τὰ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ ἐλήσαστο, καὶ ἐν τῇ πόλει ἀνελθὼν τῇ μεγάλῃ τοῦ θεοῦ ἐκ-
κλησίᾳ προσέφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας C

politae pariter ac clerici, qui a Nicolao et Euthymio scissi schismate erant.

3. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariae filium, quasi affectati reum imperii, in Antigoni insulam exsilio relegat, detondetque monachum cum Theophane Tichiota et Paulo Orphanotropho illius domesticis.

4. Romanus cum armis congregatis, recensitoque exercitu repente Romanus et Constantinus celeriter ad palatium redierunt: delatus enim Arsenius a Leone eius famulo et Paulus manglabita insidias struere; quare verberibus subacti bonisque publicatis exsilio relegati sunt. erat tunc administrandae rei publicae adiutor ac minister intimus Ioannes presbyter rector. is Leonem Arsenii domesticum fecit hebdomadarium, imperatori commendans inque eius gratiam insinuans.

5. Fuit Rentacius quidam in Graecia, Nicetae patricio sanguinis necessitudine coniunctus, homo insolens et parricida. is cum patrem necem ei illaturus persequeretur, ac pater illius vim furoremque declinans conscensa navi a Saracenis Cretensibus inter navigandum fuisset captus, nactus licentiam patris omnia diripuit atque vastavit, urbemque petens in magnam dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator,

καὶ λεηλασίας καταμαθῶν τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἔξαγαγεῖν ἔβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. ὁ δὲ ψευδεῖς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτοὺς αὐτομολῆσαι ἔβουλεύσατο. κρατηθεὶς δὲ καὶ ἔλεγχθεις τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστρεφῆται.

6. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κατα-5
συριῶν, μετὰ δὲ τὴν δομειστικῶν Ἀδρελαστοῦ τελευτῆν, προε-
βλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δομειστικὸς τῶν σχολῶν, καὶ μέχρι
Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγματῶν ἐξελθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν
Μωρολέοντος υἱὸν τοποτηρητὴν ὄντα τοὺς Βουλγάρους κατασκο-
D πῆσοντα. ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόγῳ αὐτῶν εἰσελθὼν ἔσω πολλοὺς 10
μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνείλεν, πληγεῖς δὲ καὶ αὐτὸς εἰσελθὼν ἐν τῇ
πόλει ἐτελεύτησεν.

7. Ἐμηνύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουρ-
γιας ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλή Ἀναστασίου σακελ-
λαρίου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχοείου, καὶ Θεοδώρητου κοιτωνί-15
του, καὶ Δημητρίου βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικο-
λάου τοῦ Κουβάτζη, καὶ Θεοδότου πρωτοκαράβου, οἱ καὶ ὑπὲρ
Κωνσταντινίου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ δὴ ἐλεγχθέντες
ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διῆλθον καὶ ὑπερόροι κατέστησαν. ὁ
P 576 δὲ Θεοδώρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ λεγομένῳ Τρικόνγῳ τοῦ παλατίου 20
τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἔξωρίσθη. τὸν δὲ σακελλάριον Ἀναστάσιον
ἀπέκειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγκμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ. (8) τῆς

3 αὐτοῦ additum e p. 247 c

cognita hominis petulantia ac rapinis, ecclesia educere statuerat iustaque animadversione punire. at ille falsis ad Bulgaros confectis literis ad illos confugere deliberaverat. tentus itaque ac convictus amissis luminibus luit.

6. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adrelasti domestici occasum denuo excurrentibus, Pothus Argyrus scholarum domesticis praeficitur; castrisque ad Thermopolim positus Michaellem Moreoleonis filium legatum Bulgarum motum exploratum misit. is improvise in Bulgarorum delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum dedit stragem: verum ipse quoque accepto vulnere in urbem ingressus mortuus est.

7. Eo tempore detectae a Theocleto officii notario structae Romano imperatori insidiae Anastasii sacellarii et aurificinae praepositi, et Theodoriti cubicularii, ac Demetrii aerarii privati notarii, nec non Nicolai Cubitzis et Theodoti protocarabi; qui et Constantino utique imperatori studebant. convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati urbem, in exsilium eieci sunt. Theodoritus seorsum in Triconcho Palatii caesus, ipse quoque exsilio relegatus est. Anastasium porro Sacellarium, in Elegmorum monasterium caesarie multarunt, ubi

τοιούτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει καὶ δεύτερον καθίστησιν, αὐτὸν δὲ προάγει εἰς τὸ ἔμπροσθεν.

9. Ἐστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πλήθη Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα Καυκάνῳ καὶ Μηρικῷ καὶ ἑτέροις ἐκέλευσε κατὰ τῆς πόλεως ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. διελθόντες οὖν οὗτοι διὰ τῶν ὄρων ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβῶ. **B** τὴν αὐτῶν δὲ ἔφοδον μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατελθόντες ἐμπρήσω-
10 σιν, Ἰωάννην ῥαίκτωρα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πληθὸς ἰκανὸν ἐκ τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ταγματῶν. οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος ὁ πατριίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μωσηλέ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐ τῶν νηστειῶν ἑβδομάς. διατά-
15 ξαντες οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων καὶ **C** βοῇ χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ φοβερῷ καὶ σφοδροτάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν φεύγει μὲν παρευθ' Ἰωάννης ὁ ῥαίκτωρ, σφάττειται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος ὁ τοῦ Πλατύποδος υἱὸς Φωτει-
20 νός καὶ πολλοὶ ἕτεροι. μόλις οὖν διασωθεῖς εἰσῆλθεν εἰς τὸν δρόμωνα. ἦλθε δὲ φεύγων ἐνοπλος μετὰ δρόμωνος καὶ Ἀλέξιος δρουγγάριος ὁ Μουσηλέ· καὶ μὴ ἰσχύσας ἀνελθεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ

13 Μουσελὲ p. 248 c d

et moritur. (8) eo Romanus praetextu ac occasione Constantinum imperatorem deicit ac secundo ordine constituit, sibi que ipse primas attribuit.

9. Symeon vero adversus Romanos rursus copias educit; missaque Bulgarorum multitudine cum Caucano et Menico aliisque, mandat ut quam celerrime adversus urbem impetum ferant. superatis itaque montibus, et per eos dirigentes iter, ad Manglaba usque pervenerant. cognita autem Romanus imperator horum irruptione, veritus ne Pegarum regias aedes Stenumque inde effusi incenderent, Ioannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire iussit, valido ex praetorianis et foederatis aliisque cohortibus conflato exercitu. adibat et Alexius Musele patricius reique navalis drungarius, cum iis copiis quibus praefectus erat. agebatur quinta ieiuniorum hebdomada. in campestribus itaque ac depressioribus Pegarum locis, castris dispositis, Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumultu emergentibus, horrendoque ac incondito clamore strepentes, maximoque impetu irruentibus, Ioannes rector illico fugam arripit, Photinus Platypodis filius tuendi illius causa concertando necatur, et alii multi. vix itaque sospes in triremem ingressus est. venit vero armatus fugiens Alexius drungarius Musele; nec armatura gravis velocis scalam commode satis scandere va-

δρόμωνος ἀναβάθραν, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτωρι ἀπεπνήγη. οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώθησαν. πλώϊμοι δὲ καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν πληθὸς, οἱ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπεπνήγησαν, οἱ δὲ σιδήρου γεγόνασι παρανάλωμα, οἱ δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖς 5 αἰχμάλωτοι συνελήφθησαν. οἱ δὲ Βούλγαροι μὲν τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε παλάτια τῶν Ἰηγῶν ἐπυροπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν. οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλλία καὶ ἀπειρία θρασύτητι σύμμαχον ἔχουσα.

10. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ κ', Ἰνδικτιῶνος ι', Θεο-10 δῶρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτᾷ· καὶ κατετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, τῷ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον ἀμειφθέντι.

577 11. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. τηρικαῦτα δὲ καὶ κουροπαλάτης Ἰβηρ ἐν τῇ 15 πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν κεκοσμημένης λαμπρῶς μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ὃν καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ σοφίᾳ εἰσήγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θαυμάσιον καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον. καλλωπίσαντες γὰρ αὐτήν καὶ περιστελιαντες πέπλοις χρυσοῦφεσι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, 20 οὕτω εἰσήγαγον ἐν αὐτῷ. ὃ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεθες τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεῖς καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον ὑπερθαυ-

10 εἴκοσι P, addito κ' post μηνί: cf. p. 249 a

lens, una cum suo protomandatore praeceps in mare actus aquis suffocatus est. ambo Argyci fuga in castellum evaserunt. navales ac reliquae omnes copiae, partim hostium fugientes manus in mari extinctae sunt, partim ferro perierunt, partim inter Bulgarorum manubias captivi facti sunt. porro Bulgari, nemine illis obsistente, tum Pegarum regias aedes incenderunt, tum Stenum omne igni vastaverunt. sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque inexperientia, cui audacia ac temeritas praesto est adiutatque.

10. Februarii mensis die vigesima, indictione decima, moritur Theodora Romani uxor; sic corpus depositum in ipsius Romani imperatoris domo, quam is in monasterium verterat.

11. Eodem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. eo ipso tempore Iber curopalata urbem petiit, ac per medium forum deductus magnifico apparatu ornatum, clara pompa atque honore susceptus est. inductus est et in sanctam dei Sophiam, eius pulchritudinem ac molem pretiosumque ornatum inspecturus: splendide namque ornantes, auroque textis aulaeis parietes circumvestientes, omnisque generis cultu decorantes, sic eum admisere. ille mirandam immanisque molis aedis fabricam stupens, supraque modum admirans illius pretiosissimum

μάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι τὸν χώρον τοῦτον εἰπὼν, Β
αὐθις ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἰκίαι.

12. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάν-
των καὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατιῶν ἐλθόντων καὶ
5 ταῦτα πυρὶ παραδόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τοὺς
τῶν ταγματίων ἄρχοντας συνεκάλεσε, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λε-
γομένου Σακτικῆ, καὶ παρήγει τούτοις καὶ προετρέπετο κατὰ τῶν
ἐναντιῶν ἐξελεθεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγωνίσασθαι. οἱ δὲ
συνέθεντο ἐτοίμως τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπερ-
10 ἀποθνήσκειν. τῇ οὖν ἐπιούριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ βασι- C
λέως ὁ εἰρημένος Σακτικῆς ἀληθῆ οὔσαν τὴν ἑαυτοῦ πίστιν τε καὶ
ἀνδρίαν ἀπέδειξεν· ὅπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ
εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐμπεσὼν πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας
κατέσφαξεν. μαθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός ὑποστρέ-
15 φουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πολέμου συγκροτηθέντος τρέπουσι
τὸν Σακτικὴν σὺν ὀλίγοις ὑπάρχοντα. ὁ δὲ ἐπειδὴ γενναίως ἀγω-
νισάμενος πολλοὺς ἀνελὼν οὐκέτι ἀντέχειν ἡδύνατο πρὸς τὸ πλη-
θος τῶν πολεμίων, μεθήσει τοῦ ἵππου τὸν χυλιὸν καὶ εἰς φυγὴν
ἤλαυνεν. ποταμὸν δὲ τινα ἐκεῖσε παραρρέοντα διαπερῶν, τοῦ D
20 ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ ἰλῦϊ ἐμπαγέντος, τιρώσκειται κατὰ τῆς ἕδρας
καὶ τοῦ μηροῦ. μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ τῆς ἰλῦος ἀνασπασθέν-
τος, συνεργούντων τῶν ὑπὸ χεῖρα, διασώζεται μέχρι τῶν Βλα-

cultum, sacrumque hunc locum vere dei habitationem dicens, domum
reversus est.

12. Rursus vero mense Iunio expeditione a Bulgaris suscepta, et
cum illi adusque S. Theodoraе regias aedes deveci has igni succendis-
sent, Romanus imperator legionum duces ac tribunos ad prandium in-
vitavit, inter quos erat quem Sacticem vocant; hortabaturque illos ac
excitabat ut adversum hostes exirent ac pro patria depugnarent. assen-
sere illi, atque alacres eius tuendae maiestatis causa ac Christianae rei
incolumitatis appetituros se mortem promiserunt. postridie igitur, quem
dicebam, Sacticem, armis ab imperatore instructus, veram suam sic datam
fidem fortisque animi sui virtutem ostendit: Bulgaros quippe a tergo
aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi invenit, omnes truci-
davit. Bulgari ubi cognovere quod gestum erat, in castra revertuntur;
consertaque pugna Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. is
autem strenue praelio perfunctus, dataque hostium ingenti strage, cum
tantae eorum multitudini sustinendae amplius par non esset, laxatis ha-
benis equum ad fugam impellit. dum autem praeterfluentem fluvium
quendam tentat traicere, equo in limo haerente vulnus in anum et femur
accipit. equo tamen aegre tandem suorum cura et industria e coeno

χερῶν, καὶ τίθεται ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ. καιρίας τῆς πληγῆς οὔσης τῇ νυκτὶ ἐτελεύτησε.

13. Τηρικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτατος, προστάξει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ἤγαγε λάρνακα ἐνζυδον καὶ ἕτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας, 5 τῆς πλησίον οὔσης τῆς Ξυλοκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασὶν
P 578 ἐναποκεῖσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς αὐτοῦ παισίν· ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως μονῇ ἦτοι εἰς τὸ Μυρέλαιον.

14. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ καὶ Τζάντζης Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βάρδα τοῦ 10 Βοῖλα στρατηγούντος ἐν Χαλδίᾳ, τυραννίδα καὶ ἀταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως συσκευάζουσι, τὸ Παίπερτε λεγόμενον ὀχύρωμα κατασχόντες· οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κροκόας καταπολεμήσας τοὺς μὲν κατέσχεν, ὧν τοὺς περιφανε-
B στέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενι- 15
χροὺς καὶ ἀσήμους ἀθῶους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι. Τζάντζης δὲ ἐν ἐτέρω ὀχυρωτάτῳ καστελλίῳ διαφυγῶν καὶ λόγον ἀπαθείας δεξιόμενος ἐν τῇ πόλει εἰσεληλίθει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν μαγγάνων διητᾶτο τηροῦμε-
νος, δρασιμὸν δὲ βουλευσάμενος ἀλλίσκεται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν 20

1 τῆς] δὲ τῆς?

9 Τατζάκης p. 250 b

11 Βοήλα ib.

12 τὸ Παίπερ τὸ λεγ. P

14 Κουρκούας l. l.

evulso, ad Blachernas usque evasit; ubi ad sanctum loculum positus, quod vulnus letale erat, vivis excedit.

13. Sub idem tempus Petronas, vir venerabilissimus, Romani imperatoris iussu urnam unam figuris ac imaginibus sculptam aliasque duas nulla caelaturae arte sculptas ex S. Mamantis virorum monasterio, quod est prope portam quam Xylocerci vocant, advexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauricium cum liberis; quae et in Romani monasterio (in Myrelaeo scilicet) fuere depositae.

14. Adrianus vero quidam Chaldus, Tzantzes item Armenius, vir summe locuples, Bardae Boilae in Chaldia tum ducis praetorisque hortatu ac consilio tyrannidem struunt ac rebellionem adversus Romanum imperatorem, Paiperte, quod sic vocant, oppido munito occupato. horum potitus Ioannes Crocoas legionum domesticus, ac cum tenuisset, iis quidem qui illustriores essent, publicatis eorum bonis, oculos adimit; alios, qui pauperculi ac obscuri essent, quo vellent abire iussit. Tzantzes vero, alia munitissima arce occupata ac immunitatis fide ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit; ibique manglabitae dignitate auctus in Manganorum domo sub custodia agebat. cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculis privatus est. Bardam Boilam,

στερίσκειται. Βάρδαν τὸν Βούλαν ἀπέκειραν μοναχόν, τοῦ βασιλέως οἰκτείραντος φίλον τυγχάνοντα.

15. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ ἐπονομαζομένου Μωρολέοντος Ἀδριανούπολιν στρατηγούντος, κρατίστου πολλὰ καὶ δεξιῶς τυγ-
 5 χάνοντος, ὃς πλείστας κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, C
 καὶ πάλιν ὁ Βούλγαρος Συμεὼν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι αὐτοῦ
 τὴν εἰρημένην πόλιν περιεκύκλωσαν. ἐπεὶ δὲ ὁ τε σῖτος τοὺς ἐν τῇ
 πόλει ἐπιλειόλπει καὶ λιμὸς ἐπέβη χαλεπός (οὐδαμῶθεν γὰρ εἶχεν
 ἐπισιτίασθαι), τῇ ἔνδεια πιεζόμενοι προεδεδώκασιν ἑαυτοὺς τε
 10 καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν καὶ
 δεσμὰ καθ' ὅλον τοῦ σώματος περιβαλὼν, καὶ μυρίαὶς αἰκίαις
 τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ, ἀξίῳ
 τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνεσιότητος καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάρους οὖν
 τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ' αὐ-
 15 τῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀκηκούτες, ταύτην καταλει-
 πότες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους αὐτῇ ἐγένετο.

16. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμειος πολλῆς
 καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξεληθόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ
 Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης πατρικίος καὶ δρουγγάριος τοῦ
 20 πλωσίμου, ὁ Ῥαδινὸς κατονομαζόμενος, αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ
 καὶ τὴν νῆσον κατέλαβεν· καὶ πολέμου γεγονότος, Θεοῦ συνεργίᾳ

5 ὑπεδείξατο P

eius miserto imperatore, quem sibi carum haberet, monachi ritu detondere.

15. Patricio vero cui Moroleonis cognomen, Adrianopolitano praetore, viro bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, quique plurima adversus Bulgaros belli facinora praeclare designasset, rursus Symeon ille Bulgarus omnibus copiis urbem obsedit. oppidani annona deficiente, ac fame graviter afflicti, cum parandi commeatus nulla spes affulgeret, penuria pressi se suumque praetorem Bulgaris dedidere. hunc in potestatem acceptum Symeon toto vinxit corpore, ac quae numerum excedant, excruciatum suppliciis dehonestatum acerba demum nece sustulit, digna sane immanissima crudelissimaque viri indole ac ingenio. demandata itaque Romanis urbis custodia recessit. ii sic praesidiarii relictis, audito Romanorum copias infensa illis acie ingruere, relicta urbe abierunt; inque hunc modum urbs a Romanis recepta est.

16. Leo Tripolita cum magnis copiis ingentique armata classe adversus Romanos egressus ubi Lemnum venisset, Ioannes patricius Radinus dictus reique navalis drungarius repente eum aggressus insulam pe-

Theophanes contin. 57

οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοί, μόνος δὲ ὁ Τριπολίτης φηγῆ διασώζεται.

17. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος β', Συμεὼν [δὲ] ὁ
 P 579 ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐξστρα-
 τεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην τε καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρῖζει δὲ ὅ
 πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ. μέχρι Βλαχερνῶν παρα-
 γενόμενος ἐπεξήτησεν αὐτῷ ἀποσταλῆναι τὸν πατριάρχην Νικό-
 λαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυ-
 χεῖν. ἔλαβον οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφοτέροι, καὶ ἐξήλ-
 θον πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης, εἶτα Μιχαὴλ πατρικίος ὁ προσ-10
 αγορευόμενος Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης μυστικός τε καὶ παραδυ-
 ναστεύων· ἥδη γὰρ Ἰωάννης ὁ ῥακτωρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βα-
 B σιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατεληλύθει καὶ
 ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηνῶν ἀπεκάρη. (18) οἱ μὲν
 οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, ὁ δὲ αὐτοὺς ἀπεπέμ-15
 ψιατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμαῶν ἐζήτηε θεάσασθαι. παρὰ
 πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περὶ τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀν-
 δρίας καὶ τῆς συνέσεως. ἥ τοίνυν βασιλεὺς ἐπὶ τούτου σφόδρα
 ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὰς καθ' ἐκά-
 στην ἐγγινομένας τῶν αἱμάτων ἐκχύσεις. ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ 20
 Κοσμιδίῳ αἰγιαλῷ κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὀχυρωτάτην ἀπό-
 βασιον, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλέουσαν ἐν αὐτῇ προσουρ-

7 ἀπεξήτησεν P

tiit, consertaque pugna Agarenorum sub eo aciem fudit fugavitque. ipse Tripolita aegre fuga salutem expediit.

17. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon Bulgariae princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est; ac Thraciam quidem et Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, arboresque succidit. ad Blachernas usque cum venisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. datis itaque utrinque obsidibus exierunt, primum quidem patriarcha, tum Michael patricius cognomento Stypiotes, et Ioannes mysticus rerumque administrandarum imperatori adiutor ac minister intimus. iam enim Ioannes rector criminis delatus apud imperatorem, aegritudinem praetexens, aula excesserat atque in suo monasterio, quod haud procul Galacrenis est, monachi ritu detonsus fuerat. (18) legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Symeon vero illis repudiatis ipsam imperatorem videre eiusque congressu frui expetebat: certo enim relatu de eius prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur ac quotidianis utrinque caedibus finem imponere studebat. mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam excensionem struerent, quo loco praetoria navis ac triremis appellenda esset. loco igitur undique com-

μῖξοσθαι. περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα μέσον C
γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἔμελλον ὀμιλεῖν. ἀποστει-
λας οὖν Συμεῶν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ
ἐνέκρησεν καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν
5 μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων ἀλλ' ἔλπισι μετεώροις τοῦτον ἑξαπατῶν.
(19) παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαγέρναις ὁ βασιλεὺς ἅμα Νικολάῳ
τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ εἰσῆλθε καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν D
εἰς εὐχὴν, εἶτα πρηνὴς πεσὼν τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκείνο τοῖς δάκρυσιν
κατέβρεχε, τὴν πανάχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῆ καὶ
10 ἀμείλικτον τοῦ τυράννου καὶ ὑπερηφάνου Συμεῶν καρδίαν μαλά-
ξαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοί-
ξαντες ἔνθα τὸ σεπτὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τεθησαύρισται
ὠμοφόριον, καὶ τοῦτο ἐκείθεν ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος καὶ ὡσπερ
τινὰ θῶρακα ἀδιάρρηκτον περιβυλούμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς
15 τὴν ἄμωμον Θεοτόκον οἷα περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἔξεισι
τοῦ ναοῦ ὄπλοις ἀσφαλῆσι περιφραζόμενος. τὸν οὖν αὐτῷ οὖν P 580
στόλον ἀσπίσι τε καὶ ὄπλοις ἀσφαλῆσι κατακοσμήσας τὸν ὄρισμέ-
νον τόπον κατέλαβε συνομιλῆσαι τῷ Συμεῶν. (20) πέμπτη οὖν
ἡμέρα ἦν ὅτε ταῦτα ἐγένετο, 19' τοῦ Νοεμβρίου μηνός, 8' δὲ τῆς
20 ἡμέρας ὥρα. παρεγένετο Συμεῶν πλῆθος ἄπειρον ἐπαγόμενος,
εἰς πολλὰς διηρημένον παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσοσπίδων καὶ
χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυροασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν
δὲ πάσῃ ὄπλων χροῖᾷ κεκοσμημένων, πάντων πεφραγμένων σι-

munito, in medio iussit septum fieri, ubi sermonem collaturi erant. in-
terim Symeon, misso suorum manipulo, sanctae dei genitricis templum,
quod in Pega est, incendit, ac circumvicina quaeque igni ferroque va-
stavit; qua re alienum plane a pace prodebat animum, vanaque eum im-
peratorem spe deludere haud obscurum erat. (19) veniens autem im-
perator cum Nicolao patriarcha, ad sanctum ingressus loculum, manus
ad preces extendit. tum pronus in terram prociens sacrum ubertim so-
lum illud lacrimis rigabat, intemperatissimam dei genitricem obscans ut
inflexum durumque tyranni superbique Symeonis pectus emolliret et ad
pacis ineundam concordiam induceret. sacra igitur reserata arcula, in
qua venerandum sanctae dei genitricis repositum palliolum est, eoque
inde imperator sublato, nec aliter quam thorace quodam, nullis telis
pervio, assumpto, ac quam in immaculata dei genitrice collocarat, ga-
leae instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitis armis sacra aede
egreditur. suis itaque classiariis ac comitatu clipeis armisque aliis
probe instructus, in locum constitutum cum Symeone tractatus venit.
(20) feria quinta erat, cum haec gesta sunt, mensis Novembris die
nona, hora diei quarta. venit et Symeon innumerabili prope stipatus
exercitu, in multas distributo turmas atque acies. militum alii clipeis
hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis in-
structi atque ornati; cuncti ferro circumcincti erant. hi medium assum-

- δήρω, οἱ μέσον αὐτῶν διειληφότες τὸν Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφρό-
B μουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βου-
 λῆς τοῖς τείχεσιν ἐφειστώτες ἐθεώρουν τὰ δρώμενα. ἦν οὖν ἰδεῖν
 τὴν ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ
 τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παρώστημα, 5
 ὅπως τοσαύτην πολεμίων ὄρων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ ὑπε-
 χώρησεν, ἀλλ' ὡσπερ εἰς φλίον χωρῶν πλῆθος τὴν ψυχὴν οὕτως
 ἀτρεμῆς ἀπήει, μόνον οὐχὶ τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοῦς
 ἀντίλυτρον. (21) πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθρῇ ἀναβάθρα κατα-
C λαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ ὄμηρα ἐξ ἀμφοτέρων ἐλή- 10
 φθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρευνή-
 σαντο ἀκριβῶς, μήπω τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατήλθε
 Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀπαιτούμενοι
 δὲ ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βα-
 σιλέα πρὸς Συμεὼν "ἀκήκού σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον ὄντα καὶ Χρι- 15
 στιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λό-
 γοις συμβαλόντα. ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς καὶ Χριστια-
 νοῦ τὸ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾶν καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάξασθαι, εἴπερ ὁ
 θεὸς ἀγάπη καὶ ἔστι καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαλ-
 ρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένους. εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς 20
D Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, στήσόν ποτε
 τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ

11 διερευνήσαντες P

ptum Symeonem, ut imperatorem ac regem, Romana lingua faustis vo-
 cibus acclamabant. senatus omnis muris insidentes, quicquid huius fa-
 bulae erat, spectabant. res vero spectatu dignissima, regius vere atque
 excelsus imperatoris animus fuit; mira res interritae illa mentis constan-
 tia et praesentia ac fortitudo, quomodo tantam hostium confluentem
 multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium
 redemptionis hostibus pro subditis offerens. (21) primus itaque ad
 eam, quam dicebam, exscensionem veniens Symeonem praestolabatur.
 datis vero utrinque obsidibus, ac cum Bulgari exscensionem diligenter
 lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiae laterent, Symeon equo
 desiliens ad imperatorem intravit. ibi cum se mutuo consalutassent, de
 pace colloquia orsi sunt. ferunt autem Romanum in haec verba Symeo-
 nem allocutum esse. "audivi te hominem religiosum deique cultorem ac
 vere Christianum esse, video autem opera non satis verbis consentanea.
 proprium enim est hominis religiosi deique cultoris ac Christiani, ut
 pacem et caritatem colat, quandoquidem deus caritas est et nuncupa-
 tur; impii autem et irreligiosi et infidelis, ut caedibus iniusteque fuis
 cruoribus gandeat. si igitur verus Christianus es, qualem te certo exi-
 stimamus, tandem aliquando siste iniustas caedes, finemque facito fun-
 dendū innoxium sanguinem, ac pacem nobiscum Christianis compone,

σπείσαι μεθ' ἡμῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιᾶν αἵμασιν ὀμοπίστων Χριστιανῶν. ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν. σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὐριον εἰς κόνην διαλυθήσῃ. εἷς πυρετὸς ἅπαν κατασβέσει τὸ φρούραγμα. τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ἔπερ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίω προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσεις κριτῆ; εἰ πλούτου ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κατακό- P 581
 10 ῶσπασαι τὴν εἰρήνην. ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βλον ζήσης εἰρηρικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσονται ποτε τῶν συμφορῶν, καὶ παύσονται τοὺς Χριστιανοὺς ἀναιρεῖν· οὐ θέμις γὰρ αὐτοῖς αἶρειν ὄπλα κατὰ ὀμοπίστων.” τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσέλησεν. αἰδεσθεῖς οὖν
 15 ὁ Συμεὼν τὴν τούτου ταπεινώσιν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. ἀσπασόμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν, δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένον τὸν Συμεῶν.

22. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκε διηγήσομαι τεράστιόν τι καὶ B
 20 τοῖς τὰ τοιαῦτα συγκρίνειν εἰδοσί παράδοξον. δύο φασιν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὀμιλοῦντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπτήναι κλύγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμιῖξαι, καὶ παραντίκα διαζευχθῆναι ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διελθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκην

qui ipse Christianus sis et dicaris; nec Christianorum dexteris Christianorum itidem ac eandem colentium fidem cruoribus pollui sinas. ipse quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et retributionem expectes. hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. febris una superbiam omnem dissolvat. quam ergo rationem, ante tribunal dei constitutus, deo redditurus es pro iniustus caedibus? quo vultu in tremendum iustumque iudicem oculos intendes? si te divitiarum cupido ad eiusmodi facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam, ut et ipse vitam tranquillam agas ac incruentam nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos contrucidare desinant.” haec ita locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus pacem fieri annuit. cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.

22. Quod vero tunc accidit, referam, rem sane portentosam atque illis qui horum noverant iudicia novam et insolitam. duas aiunt colloquentibus ambobus regibus aquilas super eos volitasse et cum clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem transisse, alteram in Thra-

διαπτήναι. τούτο οἱ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τὴν εἰρήνην ἀμφοτέρους δια-
C λυθήσεσθαι ἔφασαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον καταλα-
 βὼν τοῖς ἑαυτοῦ μεγιστάσιν τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν
 καὶ ταπεινώσιν, ἔξεθείαζέ τε αὐτοῦ τὸ εἶδος τὴν τε ῥώμην καὶ τὸ 5
 ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

23. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κ' ἔστειμε Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς
 αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον.
 ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον εὐνοῦχον υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης Νικό-
 λαος ἀπέκρινε κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκελλόν τε 10
 προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων
 τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

24. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ ιθ' ἔτιμησε Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυ-
D στικὸν καὶ παραδυναστεύοντα πατριίκιον καὶ ἀνθύπατον, ὥστε δι'
 αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινήθῃναι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ 15
 τινων.

25. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιε', Ἰνδικτιῶνος ιγ', τελευτᾷ τὸν βίον ὁ
 πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ β' αὐτοῦ ἀναβύσει τοῦ
 πατριαρχείου ἔτη ιγ'. καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ'
 αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηῶν. Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ πα- 20
 τριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασείας μητροπολίτης εὐνοῦ-
 χος ὑπάρχων.

22 σημειῶσαι ὅτι ἐγένετο καὶ εὐνοῦχος πατριάρχης. *margo P*

*ciam avolasse. rerum istiusmodi curiosi indagatores inanspicatum omen
 arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disiungerentur. Symeon
 ad suos reversus imperatoris sapientiam modestiamque suis proceribus
 narrat, virique formam et robur infractumque animum immensis laudi-
 bus celebrat.*

23. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos
 Stephanum et Constantinum coronat in magna ecclesia: sed et Theo-
 phylactum eius filium Nicolaus patriarcha detondit clericum, subdiacono-
 num ordinans ac promovens syncellum, cum is prius in subdiaconorum
 gradu in sancta processisset.

24. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Ioannem mysticum,
 rerum gerendarum administrum et subadiuvam, patricia ac proconsulari
 dignitate ornavit, ita sane ut hinc quoque illi conflata invidia sit et illa-
 tum a quibusdam crimen.

25. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, mo-
 ritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda sua provectione annos tredecim
 throno potitus esset. eius corpus in monasterio, quod ipse condi-
 derat ac Galacrenas vocant, conditum est. mense vero Augusto patri-
 archa sufficitur Stephanus Amaseae metropolita, eunuchus.

26. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατηγορηθεὶς ὁ μυστικὸς Ἰωάννης
καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος ὑποθήκη τοῦ πα-
τρικίου Κοσμῆ καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου, διδόντος εἰς γυναῖκα P 582
τὴν θυγατέρα αὐτῶ. τούτου ἔνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ πα-
5 λατίου, συγχωρεῖται δὲ προέρχεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ ἐξυπηρετεῖν
καὶ σὺν αὐτῷ τὸ ἀνήκον διοικεῖν· στοργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκέ-
κτητο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θερα-
πεύειν δυνάμενον, καὶ τελῶς τοῦτον ἀπώσασθαι οὐκ ἠβούλετο.
τῶν κατηγορῶν οὖν ἐπειγόντων τὸν βασιλέα καὶ σαφῆ ἀποδεικνύ-
10 των τὰ κατηγορημένα, ἐρενήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα
εἶναι μαθὼν ἐμέλλε τοῦτον κατασχῶν ἀνετάζειν. ὁ δὲ τοῦτο προ-
γνοὺς χρῆται φρυγῇ, καὶ τὴν Μονοκάστανον λεγομένην καταλαβὼν
ἀποκείρεται μονάχος. πέφηνε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βοῖλα B
ὁ τῆς τραπέζης, οἰκῆος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὀλυμπον
15 καταλαβὼν τὸ μοναχικὸν καὶ αὐτὸς σῆμα ἐνδέεται· ἐδεδόκει γὰρ
καὶ αὐτὸς ἕτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ καὶ τῶν ἀπορρή-
των αὐτοῦ κοινοῦς. τὸν δὲ πατρικίον Κοσμᾶν ἐν τῷ ὠρολογίῳ
τοῦ παλατίου τύψας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. προβάλλεται δὲ ἀντὶ
τοῦ μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνη παραδυναστεύοντα.
- 20 27. Ἐγένετο δὲ τηρικαῦτα καὶ σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ τῶν
Θρακησίων θέματι, καὶ χύσμα γῆς μέγα καταπληκτικόν, ὥστε C
πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας κατυποθῆναι.

26. Mense Octobri Ioannes mysticus ac imperatori rerum geren-
darium adiutor affectati imperii defertur, in rem inducente Cosma patri-
cio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. eius rei
causa deiicitur ille quidem palatio: permissum tamen et prodire ac im-
peratori ministrare, et cum eo communicatis consiliis, quod officii esset,
tractare. ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod my-
sticus in omnibus ei obsequi posset, nec ut a se penitus ablegaret in
animum inducere poterat. accusatoribus tamen imperatorem urgentibus,
perspicuaque esse crimina obiecta monstrantibus, scrutatus imperator,
cum vera haec esse comperisset, capiendum mysticum statuit ac quae-
stionibus subiiciendum. quod ille praesentiens, fuga se ad Monocasta-
norum monasterium recipiens, ibi monachi ritu comam posuit. fugit
vero etiam Constantinus Boilae filius, mensae praepositus, timens scili-
cet ut qui ipse mystici symmysta esset eiusque secretorum conscius,
patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator
officio movit. Ioannes mystici loco Theophanes protovestiarius subad-
iuva rerumque gerendarum imperatori adiutor praeficitur.

27: Sub id tempus horrendus in Thracesium themate existit ter-
rae motus, ingensque ac terrificus terrae hiatus, ita ut plura praedia
et ecclesiae cum hominibus absorpta sint.

28. Ματῶ δὲ μηνὶ κζ', Ἰνδικτιῶνος ιε', Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐτελεύτησεν, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἔσχε γυναικὸς, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλέλοιπεν. Μιχαὴλ δὲ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γενόμενος γυναικὸς ἀπέκειρε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρον ἀδελφοὶ ἔτι στολῆ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῆ.

D (29) τὰ κύκλω οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεὼν μαθόντες τελευτήν, οἱ τε Χρωβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἔβούλοντο. λιμοῦ δὲ σὺν ἀκρίσει τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς 10 ἐκπιέζοντος, ἐδεδίασαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν τὴν ἔφοδον, ἐδεδίασαν δὲ πλείον καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσιν, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν. φόβον οὖν ὡς εἰκὸς τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσοντας, ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ὁ 15 βασιλεὺς, ἀποστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκίριν ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμενιακόν, χρυσο-

P 583 βούλλιον ἐπιφερόμενον. διηγόρευε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτῃ συνθέσθαι εἰσὶν, οὐ μόνον δὲ ἄλλ', εἰ γὰρ βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι 20 συνάλλαγμα. (30) τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀποδέξάμενος ἀσμενίστατα, παρευθὺ ἀπέστειλε μετὰ δρόμωνος ἐν

17 ὅτι καὶ οἱ Βούλγαροι μετὰ χρυσαφίου ἐβούλλυναν τὰς γραφάς. margo P

28. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, moritur Symeon Bulgariae princeps, Petrum filium suum, quem ex secunda uxore sua Sursubulis sorore sustulerat praeficiens principem, quem et Sursubulem Symeon suorum liberorum scripsit tutorem. Michaelē ex priore uxore susceptum detondit monachum: Ioannes et Benjamin Petri fratres adhuc Bulgariae stola ornabantur. (29) circumvicinae igitur gentes, tum scilicet Chrobatī tum reliquī, audita Symeonis morte Bulgaros bello incessere statuebant. fame vero cum ingenti locustarum copia Bulgarorum gentem graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum praecipue Romanorum in se impetum metuebant. secum itaque deliberantes adversus Romanos copias educunt, ac Macedoniam infestis signis petunt, Romanis, ut par est, incutientes metum. tum ubi didicere fore ut imperator Romanus in eos verteret impetum, una Petrus Georgiusque monachum quendam Calocyrim nomine, genere Armeniacum, aurea instructum bulla occulte mittunt. bullae tenor hic erat, pacem se amplecti cum Romanis, et ut illam componant, promptis animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum foedera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse inituros. (30) istiusmodi itaque monacho placidissime recepto, continuo imperator Theodosium Abucem mo-

Μεσημβρία τὸν μοναχὸν Θεοδοσίον τὸν Ἀβούκην καὶ Κωνσταντῖ-
 νον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον, τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλήσαι
 τοῖς Βουλγάροις. οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλή-
 σαντες ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ ξηραῦς. ὅπισθεν δὲ
 5 αὐτῶν κατέλαβε καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσοῦβουλος. καὶ παραγενό-
 μνοι ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν εἰρήνην ἐποιήσαντο, καὶ συνάλ- **B**
 λαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι ᾔτησαντο. Θεασάμενοι δὲ τὴν
 θυγατέρα Χριστοφόρου Μαρίαν καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἄρεσθέν-
 τες ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιή-
 10 σαντες πρότερον περὶ τῆς γεγονυίας εἰρήνης. (31) ἀπεστάλη δὲ
 Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ βασιλέως ὑπαντῆσαι
 καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέ-
 τρου καταλαβόντος, τριήρους ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν Βλα-
 χέρναις παρεγένετο καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικόμενον ἐθεά-
 15 σατό τε καὶ κατησπάσατο. ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις τὰ εἰκότα συνωμί- **C**
 λησαν, ὑπογράφονται τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ
 συναλλάγματα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις καὶ συνεχῶς διευθε-
 τοῦντος τὰ μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων τοῦ πρωτοβεστια-
 ρίου Θεοφάνους. (32) ὀγδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν
 20 ὁ πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μα-
 ρίᾳ τῇ τοῦ Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν
 ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τὸν τῆς Πηγῆς, καὶ ἐδόξησαν Πέ-
 τρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικὸς στεφάνους ταῖς αὐτῶν

19 Θεοδώρου P

nachum et Constantinum Rhodium, clericum palatinum, cum Bulgaris in
 Mesembria de pace collocuturos emisit. qui cum venissent ac colloquio
 habito rem commode tractassent, terra iter habentes Petro Bulgaro illis
 comite rediere. post hos etiam Georgius Sursubulus subsecutus est;
 cumque in urbem venissent, pacem inierunt ac cum imperatore pacisci
 petierunt. conspectaque Maria Christophori filia, eiusque plurimum
 specie formaque oblectati, Petro, ut quam celerrime veniret, scripsere,
 cum initaie pacis pacta ante percussissent. (31) missus vero est et
 Nicetas magister, Romani imperatoris consocer, qui obviam iret ac Pe-
 trum ad urbem usque duceret. Petrus itaque Bulgarus cum venisset,
 conscensa Romanus imperator trirème Blachernas petit, ac ibi Petrum
 ad se venientem et vidit et osculo salutavit. inter se vero de prae-
 sentibus negotiis collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis
 pariter nuptiarumque foedera, Theophane protovestiario in omnibus
 quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium diri-
 gente. (32) octavo autem mensis Octobris egressus patriarcha Step-
 hanus cum Theophane protovestiario et Maria Christophori filia univer-
 soque senatu, ad sanctissimae dei genitricis ad Pegas, Petrum Mariam-
 que benedixit, et nuptiales corollas eorum capitibus imposuit, sponsam

ἐπέθηκαν κεφαλαῖς, παρανυμφεύοντος Θεοφάνους πρωτοβεστια-
D ρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλου. λαμπρῶς δὲ καὶ πολυτελοῦς
 γεγυμνασθεῖς, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαι-
 δρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαῖος ἅμα
 Μαρία τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου ἐν τῇ πόλει. τῆ 5
 δ' δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν
 λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος,
 περικοσμήσας αὐτὴν ὑφάσμασι σηρικοῖς. ἔνθα συνεισιτάθη Ῥω-
 μανὸς ὁ βασιλεὺς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῶ
P 584 καὶ Χριστοφῶρῳ υἱῶ. (33) τῶν δὲ Βουλγάρων ἔστασαν οὐ 10
 μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἰθ'
 οὕτως Κωνσταντίνον, ὑπέβλεπε τῇ ἐστίασει τούτων ὁ βασιλεὺς Ῥω-
 μανός, καὶ γέγονεν ὅπερ ἠτήσαντο.

34. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐπὶ τοῖς γάμοις συνετελέσθησαν,
 ἔμελλε δὲ Μαρία ἤδη τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς 15
 Πέτρῳ ὁδὸν ὁδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἐβδόμου συν-
 ἐξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ συνεστιαθέν-
 τες ἐκείσε Πέτρῳ, ἐπειδὴ ἔμελλεν ἀπαίρειν, περιχυθέντες τῇ θυ-
B γατρὶ καὶ πολλὰ καταχέαντες δάκρυα καὶ ὄσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει
 σπλάγγνον περιποθήτου, τὸν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀπασάμενοι καὶ 20
 ταύτην ταῖς αὐτοῦ χερσὶ παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρε-
 ψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλ-
 γαρίαν ἀπῆει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπομένη, λυπομένη μὲν

comitantibus Theophane protovestiarario et Georgio Sursubulo. instructa vero sumptuosa ac praemagnifica mensa, cunctisque ad nuptiarum solennia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiararius una cum Maria Christophori imperatoris filia in urbem reversus est. tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum excensione magnificum paravit convivium, sericis aulaeis convestita machina. quo loco epulatus Romanus imperator cum Petro Bulgaro nec non Constantino genero ac Christophoro filio. (33) Bulgaris porro etiam atque etiam obstinatis animis adnitentibus ut priore loco Christophorus ac tum Constantinus faustis ominibus atque vocibus imperatorum more acciperetur, eorum Romanus imperator enixe flagitatis annuit, ac quod petierant exstitit.

34. Tum vero omnibus nuptiarum expletis solenniis et gaudiis, ac cum iam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protovestiarario deducitur. ibique cum Petro epulati, quod in discessus procinctu erat, puellae circumfusi copiosas fundunt lacrimas, quantas par erat, qui carissimo pignore continuo privandi erant; generumque suum exosculati, atque eius manibus deposita filia ac contradita, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mixta et tristitia, in Bulgariam iter habebat. dolorem faciebat quod amantissimis parentibus,

ἐφ' οἷς γονέων φιλιτάτων ἐστίρηται καὶ βασιλείων οἴκων καὶ σινη-
θείας τῶν γένει προσοικούντων, χαίρουσα δὲ ὡς βασιλεῖ προσηρ-
μύσθη ἀνδρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων προσηγορέθη. ἀπῆει τοί-
νυν πλοῦτον ἐπικομιζομένη λαμπρὸν καὶ παντοδαπῆ καὶ σκευῆν
5 ἀναρίθμητον.

35. Τότε δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐκ C
τῆς Μελιτηνῆς παρεγένοντο, εἰρηνικὰς σπονδὰς ἐπὶ τὸ ποιῆσαι
πάντα παρέχοντες, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἀμερ
ἔγγονος, ἀμηρᾶς ὢν Μελιτηνῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλάθ στρατηγός,
10 εὐγενέστατος καὶ πλούσιος ὢν, ἐκ Μελιτηνῆς παρεγένοντο. ἀπο-
δεχθέντες οὖν μεγάλως μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρὰ Ῥω-
μανοῦ καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
ἔκτοτε δὲ συνεξιστράτευον τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων
Ἀγαρηῶν, ἔν τε τοῖς ἐπινικίοις συνεισήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν D
15 τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοῦς· ὅπερ ἦν θανμαστὸν
καὶ παράδοξον δείγμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηῶν δυστυχίας. τε-
λευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ καὶ
δυνατοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες.
ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ' αὐτῶν πάλιν ὁ τε δομέστικος τῶν σχολῶν
20 Ἰωάννης ὁ Κροκόας μετὰ τῶν θεμάτων καὶ τῶν ταγματίων καὶ ὁ
Μηλίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ πολλὰς προνομίαις καθ' ἐκάστην
ποιούμενοι, καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τού-

2 προσηκόντων p. 257 b
p. 258 a

20 Κουρκούας p. 257 d

21 Μελίας

quod regis aedibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine de-
stituebatur; rursusque gaudio erat quod viro regi locata Bulgarorum-
que domina esset consalutata. ibat itaque splendida sibi exportans
opes ac omnigenas, eaque suppellectili instructa quae et numerum ex-
cedat.

35. Tunc vero etiam a Melitene ad Romanum imperatorem legati
advenere pacis foedera pactaque offerentes. nec multo post etiam Apo-
chaps Ameris nepos, ipse Melitenes ameras, nec non Aposalath ducum
strenuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, ex Melitine venerunt;
magnificeque convenienti honore ac cultu a Romano suscepti percusso-
que pacis foedere ad sua redierunt. indeque sociis adlecti ac foederati
adversus tribules suos Agarenos cum Romanis ad bella proficiscebantur,
ac triumphi specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane
spectaculo et inaudito, impiorumque Saracenorū afflictarum rerum in-
dicio) urbem ingrediebantur. mortuo autem Apochapso, viro prudente
ac sapiente, Melitenenses pacem dissolvere. iterum igitur adversus eos
proficiscuntur legionum domesticus Ioannes Crocoas cum cohortibus et
legionibus, Meliasque Armeniis praefectus. hi multas quotidie agentes
praedas, assiduisque excursionibus totam late regionem populantes ac

τους καὶ λήζοντες, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτηνὴν περιέ-
 P 585 στησαν ὥστε αὐτὴν συντομώτατα ἐκπορθῆσαι καὶ ἕως ἐδάφους
 καταστρέφαι, οὐ μόνον δὲ ταύτην ἀλλὰ καὶ τὰς ἑσόμενους αὐτῇ
 πόλεις καὶ χώρας πολυπόρους τε οὖσας καὶ πιστάτας καὶ ἄλλας
 πολλὰς παρέχειν προσόδους. ταύτην οὖν τὴν Μελιτηνὴν. εἰς κου-
 ρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ
 ἀργυρίου ἐκεῖθεν δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

36. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος καὶ πενθερὸς
 Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου
 γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῶσαι. τοῦτον οὖν 10
 B ἔξαγαγόντες τῆς πόλεως ἀπέκειραν μοναχόν, ὑπερορίσαντες ἐν τῷ
 αὐτοῦ προαστείῳ.

37. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ α', ἰνδικτιῶνος ε', Στέφανος ὁ πα-
 τριάρχης τελευτᾷ, ποιήσας ἔτη β' καὶ μῆνας ια'. Δεκεμβρίῳ δὲ
 μηνὶ ιδ' ἄγουσι Τρύφωνα μοναχόν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα, ἐπ' 15
 εὐλαβείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρ-
 χην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύ-
 λακτος ὁ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱός, ὃν ἐμὲλλον πατριάρχην
 χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

C 38. Εἰκάδι δὲ πέμπτη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος 20
 γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. ὅθεν
 καὶ γέγονε μέγας λιμὸς τοὺς πρόποτε γενομένους ὑπερβαλλόμενος,

4 ἄλλας] οἶας recte p. 258 b 5 τὴν om P 16 σημείωσαι
 χειροτονίαν Τρύφωνος πατριάρχου ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ. margo P

captivos ducentes, in tantas Melitenem adegerunt angustias ut brevis-
 simo tempore ipsam expugnaverint ac solo tenus aequaverint. nec eam
 modo, sed et circumvicinas urbes atque oppida et regiones feracissimas
 opimasque, ac quae multos proventus exhibeant. hanc igitur Melitenem
 imperator in curatoriam redigens (alii provinciam dicant) multa eruit
 auri argentique milia.

36. Delatus vero criminis est Nicetas magister ac Christophori
 imperatoris socer, ut qui rebellandi adversus patrem eumque solio de-
 turbandi auctor ille fuisset. quocirca urbe eiectione monachum detonde-
 runt, exsilio in suburbano suo damnatum.

37. Mensis Iulii die decima octava, indictione sexta, moritur Ste-
 phanus patriarcha, cum ei muneri praefuisset annos duos menses unde-
 cim. mensis autem Decembris quarta decima, Tryphonem adducunt in
 Opsicio monachum, virum religiosus moribus ac sanctitate probatum,
 ordinantque patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus
 Romani filius maturae aetatis annos attingeret, quem patriarcham Cpoli-
 tanum praefecturi erant.

38. Eiusdem mensis die vigesima quinta gravissima saevit et in-
 tolerabilis hiems, adeo ut dies 120 terra gelu concreta obrigerit. hoc
 gelu subsequuta fames, quanta ante nunquam exstiterat; exque illa cre-

καὶ θάνατος ἐκ τοῦδε πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεώτας. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀπόρητον ἐκείνην βίαν κατανοήσας, ἀξίαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποίησατο, πολλαῖς ἐλεημοσύναις τὴν ἐκ 5 τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν· ἀνέφραξέ τε θυροῖσι καὶ στανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψῦχος ἐκεῖθεν ἐπεισιεῖναι τοῖς πένησι. τότε καὶ τὰς λεγομένας D ἄρκλας ἐν πᾶσι κατεσκεύασε τοῖς ἐμβόλοις, ἄργυρόν τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ 10 μηνιαῖα τριμῖσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἄργύρου ἐγκεχαρωγμένου χιλιάδας ιβ'. οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἢ συμπαθῆς ἐκείνη ψυχῇ διετυπώσατο τῶν πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν τρεῖς αὐτῷ συνεσθίειν πένητας διετάξατο, οἳ καὶ ἀνὰ ἓν ἐλάμβανον νόμισμα. τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες μοναχοὶ συνή- 15 σθιον, τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες νόμισμα ἕκαστος. ὅπερ δὲ P 586 ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰδῶθαι γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐστιάσεως ἀνάγνωσιν γίνεσθαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίει, διπλῆν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθεῖς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τὴν δὲ ψυχὴν τῇ καταλλήλῳ τῶν 20 λόγων ἐπεντροφᾶν ἠδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν κατενύσσετο τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρῶν ἠφίει πηγὰς.

2 ἀπόρητον p. 258 d

brae adeo mortes ut nec ferendis mortuis vivi sufficerent. porro Romanus imperator tantam vim mali, et quam nulla verborum vis explicare possit, considerans, convenientem pro tenera sua benignaque in miseris indole curam eis adhibuit, larga eleemosynarum praebitione famis indigentiam solans. porticum quaeque spatia fenestris tabulatisque obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes grassaretur. tum eas quoque quas vocant arculas ac prolecturas in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum egenis illic iacentibus quot mensibus erogari praecepit; menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus iussit distribui, argenti signati duodecim millia. neque haec solum misericordiae pronus eius animus pauperumque liberalis provisor constituerat, sed et tres quotidie pauperes secum comedere voluit, qui singuli nummos singulos eleemosynae ritu acciperent. quarta autem feria et parasceue tres egenos monachos mensae socios adhibebat, qui et ipsi constitutum nummum singuli accipiebant. quodque in monasteriis ritu legitimo servatur, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc et ille praestabat, sibi ipse et convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. quibus ille diligenter attendens animum, spiritu mentis compunctus, lacrimarum large fontes emittebat.

39. Τὴν δὲ πίστιν ἦν ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μονα-
 χούς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπὶ ἀγιοσύνη διαβητότους καὶ ἐδλαβεία,
 τίς ἂν διηγῆσαιο; οὐκ ἐθέασατο γὰρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντε-
 Β χόμενον, ᾧ τινὲ τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρευσε
 δάκρυσιν. πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος πύσις τὰς τῆς 5
 πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπραῖς
 κατεκόσμη καὶ κατεφραίδυεν. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσι μο-
 ναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμηνᾷ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομα-
 ζομένη πέτρα καὶ τῷ τοῦ Βαραχέος ὄρει, οὐ διέλειπεν ἐτησίους
 ῥόγας ἐξαποστέλλειν, καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, 10
 καὶ τοὺς ὀνομιστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος ὡς
 αὐτόν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν. οὐ μόνον δὲ
 ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ τὸν Θεὸν ἐγκλείστοις καὶ ἑαυτοὺς ἐν στενωτάτοις
 C οἴκοις καθείρξασι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας,
 ἃς διετύπωνεν, οὐ διέλειπεν ἐπιχορηγῶν. ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν 15
 ὀλίγα τῶν ἀπέριων αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλ-
 θομεν.

40. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς
 αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν· καὶ φρωθέντων
 αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ 20
 τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. ταῦτα δῆλα ποιή-
 σαντος Πέτρου τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν

8 Κυμηνᾷ p. 259 d

9 Βαραχαιὸν ib.

39. Eius vero fidem erga monachos, quos praesertim sanctitas ac religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? eorum nemo in conspectum veniebat, cui actus suos cum multis lacrimis non exponeret. cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias pellucidis subtili stamine peplis cereorumque ac lampadum copia splendide exornabat, ac decorabat. sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina, et quem vocant Petram auream, et Barachei monte, nullo unquam tempore destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis prospicere; quique inter illos actionis cultu ac contemplatione spectabiles essent, ad se accersere, eorumque precum suffragia decerpere. nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis turguriosis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. has velut e multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

40. Petro autem Bulgaro Ioannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. deprehensus illis, Ioannes quidem verberibus emendatus in carcere includitur; reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. horum Romanus imperator a Petro certior factus Ioannem monachum

μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει ῥαίκτηρ, προφάσει μὲν ὡς ποιή-
 σασθαι ἀλλάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ **D**
 κατασχεῖν Ἰωάννην καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. εἰσελθὼν
 γὰρ ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἐν πλοίῳ ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ
 5 πόλει· καὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀπορρηφαν-
 τος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον
 καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ πατρίδος τῆς
 τῶν Ἀρμενιακῶν ὀρμημένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καί-
 σιμος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ Ἰωάννου μο-
 10 ναχοῦ, τοῦ γεγονότος ῥαίκτηρος, παρὰ νυμφευσάντων.

41. Μαριῶν δὲ μηνὶ ἡμέρᾳ β' κοσμήτης ἔπεσεν ἐν τῷ **P** 587
 φόρῳ ἐκ τῶν στοιχηδὸν ἵσταμένων ἐκέισε κίσιον ἐπικειμένων, καὶ
 ἀπέκτεινεν ἄνδρας ε'. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβε-
 ρὸς εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας
 15 θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τὰ τε κηροπωλεῖα καὶ τὰ γουνάρια
 τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ψυχῶν.

42. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς μηνὸς Ἀυ-
 γούστου, ἰνδικτιῶνος δ', πολλὰ κουαμένον αὐτὸν τοῦ πατρὸς,
 ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλακότος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἔτι νη- **B**
 20 πίων ὄντων. καὶ ἐτίθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείᾳ μονῇ
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

43. Κατήγγυον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Ἀνγούστῳ

12 immo τῶν τοῖς στ. ἵσταμένοις: cf. p. 260 d

(eum qui rector exstiterat) mittit, praetextu quidem redimendi capti-
 vos, re ipsa vero ut Ioannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita
 contigit. quippe cum Ioanne navem ingressus a Mesembria in urbem
 venit. nec multo post proiecto monachi habitu, cum uxoris amplexus
 quaereret, imperator illi aedes assignavit multaque omnino praedia con-
 tulit; uxorem quoque ex sua ipsius Armeniacorum patria ei locavit, at-
 que in Caesaris domo praemagnifice nuptias fecit, ductoribus sponsae
 Christophoro imperatore ac Ioanne monacho exrectore.

41. Mensis Martii die secunda, qui in foro, columnis illic ordine
 erectis, Cosmites impositus erat, decidit ac viros sex occidit. magnum
 quoque ac formidabile in fori porticu excitatum incendium, haud procul
 a templo sanctae deiparae, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam
 pellitiarum artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

42. Mortuus autem est Christophorus imperator mense Augusto,
 indictione quarta, Romano patre illius funus ingenti luctu planctuque
 prosecuto, quippe cuius, iam vergente illi aetate, liberi adhuc pueri
 essent ac minuscula aetate. depositum illius cadaver in patris sui mo-
 nasterio, cuius in superioribus meminimus.

43. Sed et Tryphonem patriarcham mense Augusto, indictione

μηρί, τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα, ἰνδικτιῶνος γ'. καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτῇ, χηρευσάσης τῆς ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε' διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ῥωμανοῦ βασιλέως· αὐτὸν γάρ, ὡς εἴρηται, ἐμελλε πατριάρχην ἀποκαθιστᾶν.

44. Βασίλειος δὲ τις Μακεδὼν πλάνος, Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας, πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο. οὗτος κρατηθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίου τουρμαρχοῦ ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου τῆς μιᾶς ἀλλοτριοῦται χειρὸς. εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψικιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπέσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος ὄψατο πλανῶν αὐθις τῶν ἀγνορευόντων πολλούς, ὡς αὐτὸς εἴη Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκός· οὗς καὶ συνεφελκόμενος μεγάλην κατὰ Ῥωμανίας ἀνταρσίαν κινεῖ. καὶ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος ἰδωδῖμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀφ' οὗ ἔξορμῶν ἐλεηλάτει καὶ τοὺς παρατυχόντας προενόμειεν. ἀποστείλας οὖν ὁ βυσιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ αὐτὸν τε συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ὃν καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει ἀνέκρινάν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπέτρεσαν, τοῦ τοὺς στασιώτας, εἴ τινες εἴεν, εἰπεῖν. ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἔσκοφάντει ψεδῶς ὡς συνόντας αὐτῷ. μηδὲν δὲ ἀληθῆ κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανώλημα γίνεται.

tertia, expleto iam statuto tempore, gradu moverunt; abiensque in sua monasteria fatis concedit, ecclesia pastore vidua manente annum unum menses quinque, quod Theophylactus Romani imperatoris filius nondum matura satis aetate esset: ipsum enim pater, uti dictum est, constituerat patriarcham praeficere.

44. Basilius quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse iactans, multos sibi adiunxit. hic ab Elephantino tribuno Opsiciano captus inque urbem adductus a praefecto altera manuum truncatus est. postmodum vero occasionem nactus ad Opsicium redit, aereamque sibi manum aptans eius loco quae excisa erat, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebulones, seducens sic vagabatur, velut qui Constantinus Ducis filius esset. iterum itaque contracta manu magnam adversus rem Romanam confiat rebellionem; oppidoque munito potitus, cui nomen Lata petra, omnisque generis in eo annona reposita, inde erumpens circum vicinam regionem populabatur lateque praedas agebat. missis itaque imperator adversus eum copiis tum ipsum cepit, tum qui illi socii erant. inductum in urbem iudicio sistunt; atque ad quaestiones adhibito, et ut socios prodat, multas plagas imponunt: qui multos procerum, quasi sibi adhaesissent, per callumniam defert. convictus vero nihil eis veri criminis obicere, ad Amastriani igni combustus est.

45. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ πολλάκις ῥήθεις τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίου β', Ἰνδικτιῶνος ζ', τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἐλθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ τῷ πατριάρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν. P 588

46. Ἡ δὲ εἰρημένη τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐγγόνη Μαρία, ἡ γυνὴ Πέτρου βασιλέως Βουλγαρίας, ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. τελευταῖον δὲ μετὰ παιδῶν εἰσῆλθε τριῶν, ἥδη τοῦ πατρὸς αὐτῆς 10 Χριστοφύρου τελευτήσαντος. πλοῦτον οὖν παρὰ τοῦ πάππου λαβοῦσα πολὺν καὶ ἔντιμον ἐντίμως ὑπέστρεψε.

47. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα Β ἠγάγετο, θυγατέρα οὖσαν Γαβριηλίου, ἐγγόνην δὲ Κατακύλα, Ἄναν ὀνόματι. ἅμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασι- 15 λείας αὐτῷ στέφανος ἐπετέθη.

48. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων Ἰνδικτιῶνος ζ', Ἀπριλλίῳ μηνί· οἱ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐληθσαντο πᾶσαν Θρακῶν ψυχὴν. ἀπεστάλη οὖν ὁ πατριάρχης Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ παραδυναστεύων 20 μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον, ὃς καὶ θαυμασίως καὶ συνετῶς

45. Quem vero saepius dixi, imperatoris filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, indictione sexta, cum adessent ex Roma vicarii, tomumque synodalem de illius tractantem ordinatione inferrent; qui et in patriarchali sede eum collocare.

46. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis Maria, Petri Bulgariae principis uxor, in urbem ingressa est patrem avumque invisura. postremo tandem venit tres secum liberos adducens, cum iam Christophorus eius pater vivis exemptus esset. multis itaque praeclarisque avi munificentia donata divitiis honorifice domum reversa est.

47. Romanus vero imperator Stephano filio uxorem locat Gabriellis filiam, Catacylae neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali serto Augustalis etiam corona illi imposita est.

48. Contigit vero prima Turcorum adversus Romanos expeditio mense Aprili, indictione septima. hi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios praeda abegere. missus itaque Theophanes patricius protovestiarius imperiique administer ac princeps senatus, ut pacem cum eis componeret captivosque reciperet. porro Theophanes

Theophanes contin.

αὐτοὺς μετελθὼν ὅσαπερ ἠβούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐ-
 C τῶν ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινεθεὶς τε καὶ θαυμασθεὶς·
 ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλόανθρωπον ὁ βασιλεὺς Ῥω-
 μανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν
 αἰχμαλώτων ἀνάφρσιν. 5

49. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευ-
 ταίῳ αὐτοῦ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοῦνομα
 Ἑλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἣς καὶ τελευτησάσης
 Φεβρουαρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος β', ἐτέραν τούτῳ συνῆξεν.

50. Ἰουνίῳ δὲ μηνί α', ἰνδικτιῶνος ιε', κατέπλευσαν οἱ 10
 Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα. ἀπε-
 D στάλη δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ τριήρων καὶ δρομιώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον
 ἐν τῇ πόλει, ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ παραδυναστεύων καὶ πρω-
 τοβεστιάριος· καὶ τὸν τε στόλον προεντρεπίσας τε καὶ ἐτοιμασά-
 μενος, καὶ ἠστέια καὶ δάκρυσιν ἑαυτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, 15
 τοὺς Ῥῶς προσεδέχετο, καταναυμαχῆσαι αὐτοὺς μέλλων. ἐπεὶ
 δὲ ἐκείνοι κατέλαβον καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο, οὗτος πρὸς
 τῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόματι παρεδρεύων ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ
 ἄθροον τούτοις ἐπέθετο. καὶ δὴ πρῶτος τῷ οἰκείῳ δρόμῳ διεκ-
 P 589 πλέυσας τὴν τε σύναξιν ὧν Ῥωσιακῶν πλοίων διέλυσεν καὶ τῷ 20

admiranda prudentia ac sagacitate illis usus cuncta ex voto confecit, multam ex illis eo nomine laudem ac admirationem consecutus. quando et Romanus imperator, quanta magnificentia et humanitate praestaret, manifestum fecit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

49. Locavit vero Romanus imperator Constantino filiorum nati minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam, stirpis Armeniacae; qua et defuncta mensis Februarii die altera alteram ei Theophanem nomine nuptam tradidit.

50. Iunii mensis undecima, indictione quinta decima, Russi instructa classe ad decem navium milia adversus Byzantium navigarunt. missus vero est cum triremibus et celocibus, quotquot in urbe exstant, Theophanes patricius subadiuva et protovestiarius; instructaque et parata classe, ieiunii ac lacrimarum apprime praesidio munitus, Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. cumque illi iam venissent ac Pharo propinquassent, ipse ad Euxini fauces stationem habens, in loco quem Hierum vocant (ac si templum dicas) repente in eos impressionem fecit. primus itaque sua ipse occurrens celoce cum Russicarum navium aciem dissolvit, tum plerasque praeparato igne

ἔσκευασμένῳ πυρὶ πλείστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐτρέψατο εἰς
φυγὴν, ὡς ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τρίηρεις
ἐπεκδραμοῦσαι τελείαν εἰργάσαντο τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν
πλοῖα κατέδυσαν αὐτανδρα, πολλοὺς δὲ κατέτρωσαν, πλείστους
5 δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς ἀνατολῆς
μέρος εἰς τὰ Σγῶρα λεγόμενα καταπλέουσιν. ἀπεστάλη δὲ τότε
καὶ Βάρδας ὁ Φωκῆς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων ἐγκρίτων παρατρέχειν
αὐτούς. καὶ δὴ τούτων σύνταγμα ἱκανὸν ἀποστειλάντων πρὸς τὰ
τῆς Βιθυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροφήν καὶ τὴν ἄλλην χρείαν **B**
10 αὐτοῖς πορίσασθαι, περιτυχὼν τῷ τοιοῦτῳ συντάγματι ὁ εἰρημέ-
νος Βάρδας ὁ Φωκῆς κακῶς τούτους διέθηκεν, τρεψάμενος καὶ
κατασφάζας αὐτούς. κατῆλθε δὲ τηνικαῦτα καὶ Ἰωάννης μάγι-
στρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κροκάας μετὰ παντὸς τοῦ τῆς
ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ τούτων πολλοὺς διέφθειρεν, ἀπο-
15 σπάδας τῆδε κάκεισε καταλαμβάνων, ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς
δέει τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἀθρόως ἐπὶ τὰ οἰκία πλοῖα καὶ
μηδαμοῦ διατρέχειν κατατολμῶν. (51) πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα
κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατεύμα κατελ-
θεῖν. τό τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἄπαν ἐνέπρησαν, καὶ οὗς συνε- **C**
20 λάμβανον αἰχμαλώτους τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῆ
προσιπαττάλλον, τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἰστυῶντες βέλεσι κατετό-

6 Σγῶρα p. 263 b

13 Κουρκοῦας ἰδ.

Graeco incendit, reliquas in fugam vertit. quem pone secutae naves
reliquae ac triremes hostium penitus aciem fudere; ac plures quidem
navium cum vectoribus profundo mersere, multos straverunt, plurimos
vivos ceperunt. quae cladi superstites fuere reliquiae, ad Orientalem
plagam, ad locum Sgora dictum traiecerunt. ibi Bardas quoque patri-
cius missus cum equitum delecta manu ad hostium iter terra interci-
piendum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandum aliaque
necessaria ad Bithyniae partes missam, incidit, ingentique eam strage
fudit et interneccione delevit. sed et Ioannes magister Crocoas ac legio-
num domesticus cum Asiatico omni exercitu praesto fuit, multosque
Russorum a reliquo agmine alios alio divulsos offendens sustulit, ita
sane ut eius aggressionis metu in suis se navibus adunata classe conti-
nerent, nec usquam excurrere auderent. (51) hi porro ingentia maxi-
maeque mala perpetraverunt, cum necdum illos Romanae copiae iunxis-
sent. nam Stenum omne, quod vocant, igne vastarant. ex illis quos
captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terrae configebant,
alios velut ad metam erectos iaculorum imbre impetebant. quotquot

ξενον· ὄσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου συνελάμβιβον, ἔπισθεν τὰς
 χεῖρας δεσμοῦντες ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν
 κατεπήγγνον· πολλοὺς τε ἄγλους ναοὺς τῷ πυρὶ παραδεδώκασι.
 χεიმῶνος δὲ ἤδη ἐνισταμένου, καὶ τροφῆς ἀποροῦντες, τό τε
 ἐπελθὼν στράτευμα δεδιότες τὰς τε ναυμαχοῦντας τριήρεις, ἔβου- 5
 λύσαντο τὰ οἰκεῖα καταλαβεῖν. καὶ δὴ λαθεῖν τὸν στόλον σπου-
 D δάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἐ' Ἰνδικτιῶνος ἀντιπλεῦσαι ὠρη-
 κότες ἐπὶ τὰ Θρακῶα μέρη παρὰ Θεοφάνους πατρικίου ὑπηγή-
 θησαν· οὐ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐργηγορωτάτην καὶ γενναίαν
 ψυχὴν. εὐθὺς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλείοστα 10
 πλοῖα ἐπόντωσεν καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνὴρ.
 ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κολλῆς
 περιπεσόντες ἀκτῇ νυκτὸς ἐπιλθοῦσης ἔφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ
 πατρικίος μετὰ νίκης λαμπρῶς καὶ τῶν μεγίστων ὑπέστρεψεν τρο-
 παίαν, καὶ ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπέδεχθη καὶ παρακοιμώ- 15
 μενος ἐτιμήθη.

P 590 52. Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥηθὲς Ἰωάννης μάγιστρος ὁ Κροκόας ἄρι-
 στός τις ἐγένετο τὰ πολεμικά, πολλὰ τε καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρό-
 παια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπλάτυνεν ὄρια, πλείστους τε πόλεις ἐπόρ-
 θησεν τῶν Ἀγαρηνῶν· διὰ δὲ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρε- 20
 τῆς ἠβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἔγγονον Ῥω-

vero sacerdotalis ac clericalis militiae deprehendebant, iis retro vinctis
 manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. multas sacrarum
 aedium subiecta flamma combusserunt. ingruente vero iam hieme, et
 cum eos necessarius commeatus deficeret, dum terra exercitus in se im-
 petum ac navale praelium timent, domum reverti constituerunt. ac sane
 classem latere dum student, mense Septembre, Indictione quinta decima,
 ad Thraciae portus transfretare aggressi, quem dicebam, Theophanem
 patricium obviam habuere. neque enim viri solertissimum ac pervigilem
 animum unaque fortissimum fefellerunt. mox igitur navalis denuo pugna
 committitur; plurimaeque hostium submersae naves, multi occisi, eius
 Marte, quem dicebam, viri. pauci cum navibus cladi subducti inque
 Coeles asperum littus evecti ingruente nocte fuga evaserunt. Theo-
 phanes vero patricius cum insigni victoria maximisque tropaeis re-
 versus honorifice ac magnifice suscipitur, ac accubitoris dignitate or-
 natur.

52. Quia vero dictus Ioannes magister Crocoas praestantissima
 virtute bello fulserat, multaque ac magna crexerat tropaea, atque Ro-
 mani imperii fines late protulerat, plurimasque Agarenorum urbes ever-
 tarat, quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus im-

μανόν, τὸν ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν τοῦτου θυγατέρα ἀναλαβεῖν. φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ὑποθέσως παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήθειςτος ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, δομέστικος δὲ ἀντικαθίσταται ὁ πατρίκιος Πανθῆριος, συγγενῆς ὧν τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

53. Ἰνδικτιῶνος α', Ἀπριλλίῳ μηνί, ἐπῆλθον πάλιν οἱ Β Τούρκοι μετὰ πλειστης δυνάμεως. ὁ δὲ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ παρακομώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν ἀναλαβόμενος· ἔξ οὗ καὶ συνέβη ἐπὶ χρό-
10 νοις ε' τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι.

54. Δευτέρως δὲ Ἰνδικτιῶνος ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Πασχά-
λιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν Λογγιβαρδίας πρὸς τὸν ῥήγα Φραγγίας Οὐγωνα ἐξαπέστειλε, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν
15 εἰς νύμφην Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου· ἦν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ πλοῦτου πολλοῦ ἐν
τῇ πόλει ἀνήγαγεν. γέγονε δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶ-
νος γ'. ζήσασα ἔτη ε' ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρα-
τορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

55. Ἄνεμος δὲ βιαίου σφόδρα καταπνέσαςτος Δεκεμ-

13 Οὔωνα p. 267 d

perator ut eius filium Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. conflata vero hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur. huius porro loco domesticus constituitur Pantherius patricius, Romani imperatoris propinquus.

53. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanae dicionis fines invaserunt. egressus vero Theophanes patricius accubitor pacis cum eis foedus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. hincque adeo contigit in annos quinque pacem indutiasque servari.

54. Secunda porro indictione Romanus imperator Paschalius protospatharium ac Longobardiae ducem ad Hugonem misit Franciae regem, eius filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens; quam et assumens, quem dixi, Paschalius cum multa supellectile atque opibus in urbem induxit. celebratae nuptiae mense Septembri, indictione tertia. vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exempta est, cum Constantinus illius socer ipse summus imperator esset unusque rerum potiturus.

55. Mense autem Decembri, valido concitato vento atque turbine,

βρίω μηνί, οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ δῆμοι κατέπεσον, οἱ ἀπεναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγγανον, καὶ συνέντριψαν τὰ τε ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ στηθεῖα λεγόμενα. χρόνον δὲ περικυκλεύσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατιοῦ κατήγαγον. 5

- D** 56. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τοῦ Χριστοῦ τίμιον ἔκμαγιον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ ταύτης οἰκήτορες πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγιον παρέχειν ἐπαγγειλόμενοι. ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δὲ χάριτος δεσμίους ἤτησαντο τῶν ἐμφανῶν ἀπολαβεῖν, χρυσόβουλλά τε λαβεῖν ὥστε τὴν ταύτων χώρων μηκέτι παρὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ληΐζεσθαι. ὁ δὲ δὴ καὶ γέγονεν. τοῦ δὲ ἁγίου ἔκμαγιου ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάσαντος, Θεοφάνης ὁ πατριῆκιος καὶ πα-15 ρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγγάρῳ ἐξεληθὼν ὑπήνητησεν αὐτῷ μετὰ φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὑμνωδίας. καὶ τῇ εἰ τοῦ Ἀυγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθον, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος ἀκεῖ αὐτὸ προσκυνήσαντος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε τοῦ βασιλέως δύο υἱοὶ 20 Στέφανός τε καὶ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος

qui in foro ex adverso regii solii erecti sunt, sic dicti, demi corruerunt, subiectosque gradus et marmora et intercolumnia contriverunt. anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum imperatorem eius filii aula deiecerunt.

56. Edessena autem civitate, in qua venerandi Christi effigies lintheo expressa erat, a Romano exercitu obsessa et ad extremas angustias redacta, miserunt oppidani ad Romanum imperatorem oratores rogantes solvi obsidionem, eius muneris gratiae sacram Christi sic expressam effigiem se daturos polliciti; huiusque ipsius muneris vicem ex suis vinctos illustriores recipere petebant, bullaque aurea eam eis praestari fidem ut non amplius Romanae copiae Edessenam regionem devastarent. quod et factum est. missa itaque sacra effigie ac sudario, iamque haud procul Byzantio, Theophanes patricius et accubitor ad Sagarim fluvium egressus cum cereorum splendido apparatu congruoque cultu et canticis illi obviam processit; mensisque Augusti quinta decima cum illo in urbem intravit, imperatore in Blachernis constituto, ubi et effigiem devote adoravit. postridie vero ad auream portam exierunt tum imperatoris duo filii, Stephanus et Constantinus, tum illius gener Constantinus

σὸν τῷ πατριάρχει Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀνα-
λαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης καὶ φωτα-
γωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ἁγίου ναοῦ τῆς ἁγίας τοῦ **B**
Θεοῦ σοφίας περὶ διεκόμισαν, καὶ προσκνηθῆν ἐκεῖσε ἐν τῷ πα-
5 λατίῳ ἀνήγαγον.

57. Ἐν ταύταις δὴ ταῖς ἡμέραις Ἀρμενίων τι τέρας τῇ
πόλει ἐπεδήμησεν, παῖδες συμφρεῖς ἄρρηνες ἐκ μιᾶς προελθόντες
γαστροῦς, σῶοι μὲν καὶ ἄρτιοι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ
10 τοῦ στόματος τῆς γαστροῦς καὶ μέχρι τῶν ὑπογαστριῶν συμπε-
φυκότες καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι. οἱ ἐπὶ πλείστον
τῇ πόλει ἐνδιατρήψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἑξαισίον τι τέρας
δρῶμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς τις οἰωνὸς ἐξηλάθησαν. ἐπὶ **C**
δὲ τῆς μονοκρατορίας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθουσαν· ἐπεὶ δὲ ὁ
ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἱατροὶ τινες ἔμπειροὶ τὸ συγκεκολλημένον
15 μέρος διέτεμον εὐφρῶς, ἐλπιδὴ τοῦ τὸν ἕτερον ζῆσεσθαι, ὃς τρεῖς
ἡμέρας ἐπιβιούς ἐτελεῦτησεν.

58. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀνωτέρω εἶρηται, ἐν
πᾶσιν μοναχοῖς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμη
καὶ ὑπερεσέβeto Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελ-
20 φὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ὑπῆρχε Κοσμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρ-

cum Theophylacto patriarcha; debitoque honore susceptum sacrum pi-
gnus, universe senata praeunte maximaque cereorum atque lampadum
silva praelucente, adusque sanctae dei sapientiae templum pedibus de-
tulere, atque illic adoratione mysticoque cultu acceptum in palatium in-
tulere.

57. His vero diebus monstrum quoddam ac portentum Armeniacum
in urbem invectum est, pueri scilicet duo cohaerentes, uno utero effusi,
aliis membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore et intra
pubem inter se concretis, atque vultibus obversis. hi diu in urbe ver-
sati; ac cum omnes ceu immane quoddam portentum oculis usurparent,
Romanus imperator velut malum quoddam omen ea expulit. cum autem
solus iam Constantinus rerum potiretur, iterum ingressi sunt. uno au-
tem ex eis mortuo, periti quidam medici cohaerentem emortuam par-
tem subtili arte putavere, fore sperantes ut illo remedio alter incolumis
servaretur; qui tamen ipse triduo superstes obiit.

58. Romanus porro imperator, uti a nobis in superioribus dietum
est, cum erga monachos omnes fidem plurimam haberet cultumque iis
adhiberet, prae reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica in-
stitutione praeclarum observabat. erat hic magistri Cosmae frater,

D του Φωτίου· ὃν πλεον τῆς σαρκικῆς εὐσυνγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια. ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον ἐπλεονέκτει· οὕτως εἰς ἄκρον ἐκατέραν ἐξήσκησεν. ἐπήρθει τε αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα καὶ τὸ χάριεν τοῦ ἡθους καὶ τὸ 5 μέτριον τοῦ φρονήματος. οὐ γὰρ ἀνέσπα τὰς ὁφρῦς ὡς οἱ νῦν σοφοί, οὐδὲ ἀλαζῶν τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἡθος δὲ πάγιον καὶ

P 592 σταθερόν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. τοῦτον δὴ τὸν ἀοιδίμον ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα ὄντως καὶ 10 σταθμὴν τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ἑνθμύζοντα. ὃς πολλὰ παρήνει τῷ βασιλεῖ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους· εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἥλι, τιμωρίαν ἐκ τῆς τῶν παιδῶν παρανομίας ἐκτίσας. (59) ἐπειδὴ δὲ τοῦ παλατιοῦ τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώ- 15 ρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχε τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. ᾧ συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος

B μοναχὸς εὐλαβεστάτος, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· ὃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος πατριάρχης ἐπὶ τοῦ βασιλείως Κωνσταντίνου προχειρίζεται Κωνσταντινου- 20 πόλεως.

1 συγγενείας p. 269 b

Photii patriarchae nepos, animi ingenuitate quam carnali cognatione nobilior. ad summam enim virtutem scientiamque evaserat, ut nec ultra praestaret discerni facile posset: sic nimirum accurate omnique perfectione utramque excoluerat. florebat in eo inter alia discretionis donum morumque gratia, animi sensus modestia. neque enim supercilium attrahabat, uti nostrates sapientes in more positum habent, neque vero arrogantem ac superbum praeferebat; sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. firma indoles ac constans; sensus animi modestus ac humilis. hunc itaque virum inclytum imperator una secum continuo habebat, ad cuius normam atque regulam vitae suae rationes componeret. monebat ille serioque hortabatur ut liberorum curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret, ac liberorum piacula ipse lueret; quod et ita accidit. (59) quod vero aula delectum liberi in Proteum insulam relegaverant, hunc rursus calamitatum solatium ac aerumnarum angustiarumque lene levamen habebat. aderat etiam pariter Polyuctus reverendissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius, adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. hic postea Theophylacto humanis exemplo a Constantino imperatore patriarcha provectus est.

60. Ἐπεὶ δὲ πολλοῖς τρόποις βούλεται ὁ θεὸς σώζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε καὶ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων ἀδοκῆτω περιπεσεῖν συμφορᾷ, ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συναισθήσει παραπτωμάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιωθῆ. συνεχώρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ὡσπερ ποτὲ Ἀβεσαλὼν ἐπανέστη τῷ οἰκείῳ πατρὶ τῷ Δαβίδ. συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαριανῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ πρωτοσπαθαρίῳ τῷ Πετεινάκῃ καὶ Μανουῆλ τῷ Κουρτίκῃ, συνειδόντων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλείων, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγε καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἔξορίας ἔκειρε μοναχόν. (1) ὑπελείφθη οὖν ἀτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρός· ὃς παραντίκα Βάρδα τὸν τοῦ Φωκά τῆ τοῦ μαγιστρον ἀξία τιμήσας, χρόνῳ πολλῷ τὴν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίαν ἐπιδειξάμενον, δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, εἶτα Βασίλειον, ᾧ ἐπίκλην Πετεινάκης, πατρίκιον καὶ μέγαν ἐταιρειάρχην. τῷ δὲ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μαριανῷ τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκεν, ὡσαύτως καὶ Μανουῆλ τὸν λεγόμενον Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρογγάριον τῆς βίβλης· οὓς τινὰς τρεῖς οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἢ τοῦ θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς εἰς χριστὸν κυρίου παροινήσαστας καὶ χεῖρας ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους, μετῆλθεν· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες ἐκάτερος αὐτῶν

60. Quandoquidem autem deus multis modis salutem homini praestare constituit, Romanum imperatorem citra omnem expectationem in calamitatem incidere permisit, ut is illa castigatus ac de superioris vitae delictis admonitus salutem consequeretur. permisit namque Stephanum filium in eum insurgere, uti olim Absalom in Davidem patrem suum. Mariani itaque exmonachi Argyri, Basilique protospatharii Petinacis, necnon Manuelis Curticis consilii abusus, consciis etiam reliquis imperatoribus, patrem aula perperam deturbavit, inque Prote insula relegatum monachi ritu detondit. (1) Constantinus itaque Romani gener imperator relictus est. is confestim Bardam Phocae filium magistri dignitate auctum, quippe longi temporis experientia bellicis facinoribus clara saepius laude functum atque probatum, legionum domesticum praefecit. tum Basilium, cui cognomen Petinaces, patricium creat ac magnum haetaericham. Marianum Argyrorum stirpe satum, detracto monachi habitu patricii decoratum infulus, comitem stabuli facit. similiter quoque Manuelem dictum Curticem patricium et excubiarum drungarium; quos tres viros, brevi interiecto tempore, iusta dei ultio insecuta est, quod in Christum domini debacchati essent ac inique in eum manus iniicissent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset. maiestatis enim rei

οικτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρρηξαν. τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύ-
τερά τε καὶ ἐπιξεργαστικώτερα ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκδή-
σομαι.

2. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας, τῇ κζ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός,
ὑποπεύσας Κωνσταντῖνος τὸν τότε βασιλέα Στέφανον καὶ Κων- 5
σταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μή ποτε κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια πρά-
ξονται, καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν εἰκός, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς
B οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; ἐστιάσας αὐτοῦς, ἤδη ἐν
τῇ τραπέζῃ καθιζομένους, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι
αὐτῶν, ἀνήρπασαν τούτους οἱ τε λεγόμενοι Τορνίκιοι καὶ ὁ πατρί- 10
κιος Μαρριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο ἠτοιμασμένοι, καὶ τοῦ
παλατίου καταγαγόντες καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοῦς
περιορίσαντες κληρικῶς ἀπέκειραν.

3. Μετ' ὀλίγον οὖν αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσα-
σθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ 15
σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ. οἷς ἐπιδα-
C κρύσας ὁ πατὴρ ἔφη "υἱὸς ἐγέννησα καὶ ἔψωσα, αὐτοὶ δὲ με
ἠθέτησαν." εἰθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προϊ-
κόνησον, ἀπὸ δὲ Προικονήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μι-
τυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθρά- 20
κην, ἐν ᾗ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας πυρὰ τῶν αὐτῶν φυλασσόν-

peracti miserando prorsus exitu horum quilibet vitam finire. ceterum
quae ad illos spectant fusius operosiusque exsequar, ubi ex professo
rem sum narraturus.

2. Post dies quadraginta, Ianuarii mensis die septimo supra vige-
simum, suspectos habens Constantinus Stephanum imperatorem eiusque
fratrem Constantinum, ne quando in se quoque paria attentarent; ac
secum reputans, quod et par erat, eos qui nec patri pepercissent haud
sibi parcituros, convivio acceptos iamque mensae accumbentes, cum ad-
huc in ore cibus esset, per Tornicios, quos vocant, et Marianum patri-
cium ac reliquos in rem paratos arripit, aulaque deiectos in vicinis urbi
insulis clericorum ritu detondit.

3. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in insulam
Protum venere; quo conspecto monachi habitu, intolerabili luctu cor-
repti sunt. quibus pater collacrimatus ait "filios genui et exaltavi,
ipsi vero spreverunt me." sic deinde relegati sunt, Stephanus quidem
in Proconesum; a Proconeso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem.
Constantinum vero Tenedum, indeque Samothraciam; ubi et rebellionem

των ἐσφάγη. *Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος κληρικὸν πεποίηκεν.*

4. Ὅτιος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης ὁ πατρικίος καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτον **D** ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ ἀνακοινωνησάμενος καὶ παραπείσαντες τοῦτον, ἐκαιροσκοποῦν πότε πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθῶσιν. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωρόθη καὶ κατεμηνύθη Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ, τοὺς συνεργοὺς ταύτης ἡμύνετο· τὸν μὲν γὰρ πατρικίον Θεοφά-
10 νην ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσπαθᾶριον καὶ πιγκέρην Γεώργιον καὶ Θωμᾶν πριμικήριον δείρας καὶ κουρέυσας καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας οὕτως ὑπερορῶν παρέπεμψε.

5. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ε', ἐπιβουλὴν τινες κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν
15 βασιλέα Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. ταύτης **P 594** οὖν μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνῳ διὰ *Μιχαὴλ* τοῦ *Διαβολίνου* λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὄτα ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ διαρῶν ἀφορήτῳ ὑπέβαλε, καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε
20 καὶ ἐξορῶν παρέπεμψε.

molitus a custodibus necatus est. Michaelem Christophori imperatoris filium detractis imperialibus calceis clericum fecit.

4. Imperatore Romano in insula exsule, Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac accubitor consilium inierunt, ut Romanum in aulam reducerent. eoque cum ipso communicato consilio ac in sententiam pertracto, opportunum tempus captabant quo molitioni finem imponerent. deprehensa autem coniuratione, delatisque Constantino imperatori, qui eius auctores ac conscii forent, in eos animadvertit. ac Theophanem quidem patricium exsilio relegavit; Georgium vero protospatharium ac pincernam, nec non Thomam primicerium verberibus subactos detonsosque ac per mediam urbem pompa traductos, ita in exsiliu misit.

5. Mense Decembri, indictione sexta, quidam insidias moliti sunt adversus Constantinum imperatorem, hoc consilio ut Stephanum imperatorem ex insula, ubi agebat, in palatium reducerent. delata Constantino coniuratione per Michaelem, quem Diabolinum vocant, captis imperator qui coniurati essent, aliis nares auresque praescidit, alios intolendo verberum cruciatu exanimatos, asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose traductos exsilio relegavit.

6. Πεντεκαιδέκατῃ Ἰουλίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος ε', Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῆ.

6. Quinta decima Iulii mensis, indictione sexta, moritur Romanus imperator, in insula quam Protem vocant. eius cadaver in urbem relatum, in illius depositum monasterio est.

INDEX GRAMMATICUS.

- ἀγγελιοειδής 203, 21.
 ἀγκυλοκοπεῖν 369, 8. 863, 21.
 ἄγουρος 821, 2.
 ἀγροδιαίτην 472, 8.
 ἀγυρτεύειν 421, 14.
 ἀδελφοποιήσις 820, 10.
 ἀδελφοποιητός 656, 12.
 ἀδελφότης πνευματικῆ 223, 6.
 317, 10.
 ἀδονύμιον 398, 18. 891, 9.
 αἰετός ἑμάτιόν τι 19, 4.
 αἰρήσαι 25, 12. αἰρήσασθαι 78, 11.
 ἀναιρησασθαι 33, 11. ἀφαιρη-
 σαι 9, 19.
 αἰωνίζουσα μνήμη 449, 8.
 ἀκλύστος 301, 22.
 ἀκούβιτοι ἰδ' 449, 17. 467, 9.
 816, 14.
 ἀκροπόρῳιον 331, 15.
 ἀλέξημα 95, 6. 339, 6.
 ἀληθινοπίκεροι κίονες 141, 2.
 ἀλλάξει τινά 656, 12. 820, 9.
 τὰ ἄλογα 430, 9. 825, 23.
 ἀλογωθέντες 4, 10.
 ἀμάλια 318, 16.
 ἀμεραμνοσυνῆς 74, 4. 96, 8. 97, 20.
 112, 9. 113, 3. 120, 3. 124, 12.
 125, 16. 166, 8. 186, 10. ἀμερ-
 μοσυνῆς 214, 9. 302, 2. 633, 13. 20.
 ἀμεροσυνῆς 797, 2. 8. 15. 798,
 1. 20. 805, 2. 6. 806, 2.
 τοῦς ἀμηράδας 477, 16.
 ἀμηρεύειν 299, 15.
 ἀμφι τοῦς ἑκατόν 339, 20.
 ἀμφιμήκης 580, 1.
 ἀμφιμικτος 496, 5.
 ἀνὰ τῆς ἐστίαςως 418, 12. ἀνὰ
 δύο μιλιωρησίων 54, 5. 81, 10.
 105, 13. 433, 2. 4. 430, 20. ἀνὰ
 πάσαις ταῖς χώραις 242, 2.
 ἀνάδοχος 865 not.
- ἀναθυμιάσαι μῖσος 69, 1.
 ἀναιρέσιμος χρόνος 610, 13.
 ἀναλόγως τῆς ἀρετῆς 283, 23.
 318, 20.
 ἀναρριπίσαι τὴν μάχαιραν 536, 16.
 τὰς πύλας 537, 9. 558, 11.
 ἀνάσκαφος 482, 8.
 ἀνάστηλουν ἐν πίναξεν 103, 9. 21.
 ἀνάστημα γενναίων ἔχοντα 6, 20.
 ἀνάστημα φυγῆς 115, 7.
 ἀναφοραὶ 822, 4. 10.
 ἀναχρίεσθαι 635, 8.
 ἀνεξίσωτος 348, 3.
 ἀνέκοπτος 348, 3.
 ὁ ἀνήρ i. q. οἱ στρατιῶται 60, 22.
 ἀνθρωποὶ τινος 71, 22. 374, 17.
 375, 11. 398, 16. 399, 3. 430, 10.
 469, 14. 480, 8. βασιλικὸς ἄν-
 θρωπος 291, 20.
 ἀνθρωποστέησαι 296, 8. 319, 7.
 ἀνθ' ὧν ἔνεκεν 139, 9.
 ἀνεξαγόρευτος 770, 7.
 ἀνιεραρχία 663, 9.
 ἀνιστορῆσαι εἰκόνα 322, 12. 332, 19.
 ἀνταποκρίνας 190, 18.
 ἀντιστρέφαι i. q. ἀποδοῦναι 255, 23.
 256, 2.
 ἀνυποταξία 454, 4.
 ἀνυστέρητος 322, 22.
 ἀπαθείας λόγος 631, 3. 632, 16.
 ἀπακριβάζεσθαι 435, 4.
 ἀπαναστεύειν 290, 18. 626, 8.
 ἀπειρότης 727, 12.
 ἀπ' ἐκείσε 471, 18. ἀπ' ἐντεῦθεν
 293, 7. ἀπὸ προῦθεν 519, 17.
 ἀπὸ μήκοθεν 524, 7.
 ἀπελάτης 685, 5.
 ἀπικνεύειν 476, 21. 830, 1.
 ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου 615, 13.
 ἄποιες 367, 6.
 ἀποναβαλλικεῦσαι 613, 13.

- ἀποκομιστής 648, 12.
 ἀποκοπή 804, 10.
 ἀποκόψαι περί τοῦ ἴκπου 804, 6.
 ἀπόκρισις i. q. ἀγγελία 199, 2.
 206, 3. 660, 4.
 ἀπολύσαι βέλη 612, 11. 613, 22.
 ἀπονήρας 350, 5.
 ἀπορραπίσαι τὸν ὄνειδον 169, 3.
 cf. 448, 2. ἀπορραπίζεται 606, 5.
 ἀπορρέειν i. q. ἀφίστασθαι 9, 9.
 13, 13.
 ἀπορραπίζεσθαι τὴν πατρίαν ἀφρ-
 σιν 90, 11.
 ἀποσταλάξαι τὴν ψυχὴν 177, 17.
 ἀποστρέφαι i. q. ἀποδοῦναι 804, 14.
 ἀποσυνοψίζεειν 698, 3. 708, 22. 847, 4.
 ἀποσυνοψιοθῆναι 708, 11.
 ἀποσηματίας μονάστριαν ἑλαβα
 γυναικα 668, 19.
 ἀποσχισαί 731, 20.
 ἀποτεμόμενος ἑαυτὸν τῶν ἑλλων
 564, 3. τοῦς πλειονας 560, 5.]
 ἀπρόσκοπος 707, 2.
 ἀργυροδόρατος 407, 13.
 ἀριστεύειν i. q. ἀριστῶν 363, 16.
 ἀριστητήριον 145, 10. 451, 1.
 ἀρκλαί 418, 2.
 ἀρμενιαικά 610, 3.
 οἱ ἀρνηταί τοῦ Χριστοῦ 289, 20.
 427, 3. 11. 429, 6. 443, 3. 453,
 13. 15. 455, 14. 461, 13. 472, 4.
 475, 4. 478, 16. 480, 11.
 ἀρτίως i. q. νῦν 691, 2.
 ἀρχοντίσσω 147, 16.
 ὁ ἀρχων τῶν ἀρχόντων 127, 2.
 387, 8.
 ἄς 751, 16.
 ἀσβεστότυρος 199, 19.
 ἀσβετόενος 204, 8.
 ἀσηκρητεία 34, 23. 170, 8. 822, 4.
 ἀστάθερως 768, 20.
 αἰξυπάδες 438, 15. 439, 1. 6.
 Αἰγυνοσιακός 146, 15. 173, 12.
 257, 7.
 αὐλισθῆναι 61, 4.
 αὐτοκέφαλοι 84, 4.
 αὐτομολεῖν ultro venire 8, 2. 180, 17.
 552, 2.
 τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρέδωκεν
 137, 10. 147, 21.
 ἀφείμιον 440, 12.
 ἀφιλοθelia 770, 12. 792, 11.
 βαρδοῦκιον 232, 2. 6.
 βασιλεοπάτωρ 357, 5. 394, 23.
 βασιλευσαί i. q. βασιλέα ἀνεπιεῖν
 208, 22.
 βασιλοκλάμιος 123, 4.
 βασιλικός 320, 11.
 βίσαιλον 123, 11.
 βούλλα 652, 23.
 βουλλῶσαι 440, 1.
 βουνευρήσας 641, 10. 807, 6.
 τὸ βρουμάλιον 456, 21.
 γαλέαι 196, 18. 299, 19. 475, 23.
 477, 7.
 ὁ γενικός 346, 20. 678, 18. τὸ γε-
 νικόν 260, 15. 346, 11.
 γίνεσθαι] Νικηφόρος ὁ τρόπαιον
 ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος 6, 13.
 μαχαίρας ἐγένοντο τρόπαιον
 131, 6. αὐτὸς πτόμα γίνεται
 183, 6. τῆς παροιμίας καίγιον
 γεγονώς 209, 15. ἀπιστίας σύνο-
 δος γεγονώς 43, 2. οἶμαι τῆς
 γενεᾶς ἡμῶν τὴν κατάλυσιν τοῦ-
 τον γενήσεσθαι 232, 3. προσέ-
 δραμεν ἀρχῇ γεγονώς καταλύ-
 σεις 21. τῆς τοιαύτης ἀποστασίας
 395, 21. τοῦτο γέγονε κατὰ τοῦ
 Ἀμορίου καταδρομῆ 129, 11.
 παραινέσις γενόμενος 813, 9. ἦν
 αὐτὸς ἑαυτοῦ πόλεμος 70, 8. τῶν
 λεγομένων ἢ ἀνθρωπος ἔλεγχος
 158, 15. τὴν ἀνθρωπον ἔλεγχον
 κατέστησεν 94, 11. σύνθημα ὁ
 Συμβάτιος ἐντέλειστο 205, 17.
 γλώσσαν κρατῆσαι 476, 1.
 γονική διάθεσις 396, 10.
 γυνάρια 420, 16. 744, 20. cf.
 κονάρια.
 γραδάσις 139, 21.
 γυναικόπαιδα πολλὰ 615, 11.
 τὰ δέη 16, 16.
 δέλτοι αἱ στρατιωτικαί 122, 12.
 τῶν δεξιμῶν ὁ καιρός 142, 1.
 δέσποινα imperatrix 147, 16. 148, 14.
 δεσπόσυνος 351, 10.
 διαβήματα 7, 10.
 διαγεγονώς 342, 8. 352, 11.
 διαγογγυμοί 239, 5.
 διαδέξασθαι τινα τῆς ἀρχῆς 93, 1.
 234, 20. 361, 6. 374, 3. 411, 8.
 διεδέχθη 847, 11.
 διαζωγράφσις 483, 9.
 διατάριοι 197, 21.
 διατήσιον 833, 11.
 διακείσθαι 154, 20.
 διακράτησις 295, 12.
 διακρίσεως ἔρυνθος 434, 7.
 διαλαλιά 459, 19. 478, 6.
 διαλέγειν 199, 5.
 διαλλάγιον 119, 10.
 διαμειφθῆναι κληρικῶ ὄχημα
 122, 11.

- διακτύνειν 48, 6. 49, 7.
 διατάσσεσθαι 658, 11.
 διάφοροι complures 289, 9.
 διάφορος i. q. πολλάκις 455, 17.
 διαχανωθήναι 861, 12.
 δίδωαι αὐτῷ μετὰ ἕξους 579, 4.
 704, 13. 19. 820, 4. 831, 7. 837, 9.
 861, 10. τοῦ δόντος τὸν βασι-
 λέα 861, 20. i. e. τοῦ τρώσαν-
 τος.
 διευθυμῆσθαι 562, 7.
 διίπνευσις ἡμερῶν 471, 18.
 δικαιοκριτήριον 801, 1.
 διοικεῖν i. q. τρέφειν 74, 2.
 διοκλάζειν 275, 7.
 διασκοποτήρια 430, 5.
 διώπτετο 677, 19.
 δοκίμιος λίθος 140, 15. 145, 14.
 δομεστικῶτος 459, 15. 755, 13.
 δουλικιον 233, 3.
 δρομώνιον 464, 5.
 δρογγαράτος 374, 4.
 δύσγλωττος 84, 9.
 δυσθανατοῦν 814, 2.
 δῶσαντες 613, 1.
 εἰαυτοῦ 46, 19. 56, 15. 83, 20. 84, 1.
 121, 19. 175, 7. 183, 7. 186, 3.
 ἑβδομαδάριος 399, 6. 891, 15.
 ἐγγειοποιεῖν 48, 13.
 ἔγγραφον 763, 5.
 ἐγκαταλαβεῖν τῷ οἰκίσκῳ i. q. κα-
 ταλαβεῖν τὸν οἰκίσκον 26, 17.
 ἐν Χρυσοπόλει καταλαβῶν 888, 12.
 897, 19. 900, 9.
 ἐγκισσενθέντες 50, 21.
 ἐγκόπιον 119, 20.
 ἐγκρατής i. q. κρατούμενος 296, 19.
 696, 6.
 ἐγχειρεῖν i. q. ἐγχειρίζειν 180, 7.
 ἐθελουκφεῖν 22, 8.
 εἰ δ' οὖν i. q. εἰ δὲ μή 131, 10.
 τὸ εἰδικόν 173, 13. 257, 2. 400, 12.
 εἰκονοκαῦσται 37, 2. 611, 17. 650, 23.
 εἰκονοτύποι 775, 17.
 εἰπεῖν δὲ 44, 9. εἰπεῖν οἰκειότε-
 ρον 404, 19. ταῦτό δ' εἰπεῖν
 45, 16. 60, 9. 129, 9. 168, 20.
 καὶ ταῦτόν εἰπεῖν 135, 6. ἔν'
 εἴπω 799, 6.
 εἰς πληθος ἐγένοντο 214, 22. ὄντα
 615, 10. γενέσθαι εἰς ἀνοικοδο-
 μήν 223, 21.
 εἰς ἓν καθ' ἓνα 175, 21. καθ'
 εἰς 39, 15. 101, 3.
 εἰσοδεύειν 704, 11. 861, 9.
 ἐκβιάζειν 61, 12.
 ἐκδαφίζω 794, 10.
 ἐκείθεν i. q. ἐκείσε 220, 18. 320, 20.
 418, 1. 540, 22. i. q. πέραν
 615, 21.
 ἐκθέσεις ἡ βασιλική 173, 9.
 ἐκστρατεύσας δύναμιν 9, 6.
 ἐκχολίζειν 843, 3.
 ἔλλογιμότης 422, 7.
 ἐμμερίμνος ὕπνος 37, 19.
 ἐμμορφωθέντα χρώματα οὐαῖς
 23, 9.
 ἔμπρακτος 822, 6.
 ἐμπυρίζειν 405, 19.
 ἔμφροντις 316, 4.
 ἐμφώτια 162, 1.
 ἐν αὐτῇ i. q. παρ' αὐτῇ 91, 24.
 ἐναπεράνας 62, 1.
 ἐνζῶδον 403, 21. 896, 4.
 ἐνθρονιάζειν 377, 21.
 ἐνλιμνασθῆναι 383, 9. 719, 22.
 τὰ ἐνοικια 429, 22.
 ἐντυλάζειν 834, 20.
 ἐνυπόγραφος λόγος 373, 1. 372, 21.
 395, 9. 396, 4. 631, 12.
 ἐξάερος 141, 12.
 ἐξάρτια 532, 15.
 ἐξέλιθατε 613, 3.
 ἐξισωτής 346, 13.
 ἐξκούβιτος 383, 3. 389, 4.
 ἐπεγεροθῆναι i. q. διανασθῆναι,
 ὑπέξανασθῆναι 227, 9. 675, 6.
 ὑπεγεροθῆς 247, 2.
 ἐπειλημμένοι τὴν ἀρχὴν 4, 2. τὸν
 μονηρη βίον 158, 12. τὰς στρα-
 τιωτικὰς δέλτους 122, 12.
 ἐπευανηθῆναι 305, 1.
 ἐπὶ χεῖρας ἔχειν 25, 7. 155, 18.
 199, 13. λαβεῖν 19, 7. 113, 21.
 177, 8. 190, 1. 391, 8. φέρειν
 199, 3.
 ἐπιόγοντος 656, 21. 820, 21.
 ἐπιβραβεύειν 7, 11. 35, 13. 169, 8.
 ἐπιμαρτυρεῖν testibus convincere
 31, 4.
 ἐπίριον 468, 17. 472, 22.
 ἐπιρριπτάριον 385, 21.
 ἐπισφραγίσασθαι τῇ οὐκείᾳ ὄψει τὸ
 τοῦ σταυροῦ σημεῖον 237, 9.
 ἐπιταφρῶσαι 24, 18.
 ἐπιτροπεῖν 381, 20.
 ἐσκούβιτος 142, 10. cf. ἐκούβιτος.
 ἐσμός δοράτων 127, 11.
 ἐταιριῶτις πατρία 236, 14.
 εὐθύτορονος κύκλος 333, 3.
 εὐκτῶς τε καὶ ἐφετῶς 30, 1.
 εὐδοαθῆναι 8, 7.
 εὐπαράφορος 482, 14.
 εὐπτατος 65, 17.

εὐριπος ἰκποδρομιῶν 155, 11.
 εὐφρόνοι 331, 19.
 εὐφρόσυννος βίος 22, 9. εὐφρόσυνα
 εὐαγγέλια 222, 18.
 ἐφηπλώσθαι 326, 14. 333, 7.
 ἔχων πενταετίαν ἀποστάς 112, 9.
 ἔως Ἄβυδον 615, 12. ἔως Ἀρνα-
 διουπολιν 616, 13.
 ἔρδον 873, 5.
 ἔσθαπτος 643, 7.
 ἤλιον 88, 7. 144, 12. 18. 197, 20.
 362, 6. 392, 7.
 ἠλιοβολεῖσθαι 336, 7.
 ἡμέρα] κατὰ τὴν αὐτοῦ ἄπασαν
 τῆς βασιλείας ἡμέραν 137, 22.
 ἡμεροδρομαί 126, 2.
 θάλασσα ἰμάτιόν τι 19, 4.
 ἐθάρησεν αὐτῷ πάντα 858, 5.
 θαρσοποιεῖν 205, 23.
 θάττον ἢ λόγος 7, 22. 105, 4. 116, 2.
 151, 3. 199, 2. θάττον λόγον
 παντός 570, 22. θάττον ἢ λόγῳ
 648, 13. θάττον ἢ ἔδει 46, 13.
 57, 8. 207, 7.
 θεατρίζειν 27, 6. 69, 15. 198, 7.
 θέαφος 530, 9.
 οἱ θεματικοὶ 79, 17. ὁ θεματικὸς
 στόλος 55, 19.
 θεοβράβεutos 811, 5.
 θεοκυβέρνητος 475, 14.
 θεοργιστος 204, 7.
 θεοσύλλεκτος 340, 20.
 θεοσυνέργητος 475, 10.
 Θεοφιλέτης i. q. Θεοφιλίδιον
 224, 23.
 θηριογνώμων 512, 8.
 θηριοτροπία 34, 5.
 θηριότροπος 768, 8.
 θηριώωνυμος 763, 9. 776, 13. 792, 12.
 θησαυριστής 172, 4.
 ἰδιορθμοὶ 84, 3.
 οἱ ἴδιοι Φωτίου 850, 10. 851, 5.
 ἰδιοστασιάζειν 420, 3.
 ἰδίως ἔχειν γυναῖκα 675, 19. 823, 9.
 ἰκανάτοι 20, 5. 395, 20. τὸ ἰκα-
 νάτων 389, 5.
 ἰκετηρικαὶ εὐχαί 255, 9.
 ἰλαστήριον i. q. εὐκτήριον 326, 21.
 452, 14. 502, 11.
 ἴνα] ἐμψύσας ἴνα 356, 4. ὀρκίζω
 ἴνα 355, 21.
 Infinitivus pro indicativo: ἀναδρα-
 μεῖν 555, 18. γενέσθαι 559, 10.
 δεδιέναι 562, 4. post relativa:
 διὰ τὸ μηδὲν ὑπάρχειν ὃ τὴν
 ὀρμὴν αὐτῶν — ἐξαρκεῖν ὑπο-
 μείναι 512, 1. οὐκ εἰχομεν φ

τινὶ πέρατι τὴν περὶ ἀλλήλων
 στήσαι ἀμφιβολίαν 559, 16. οὐκ
 ἔχομεν διαγινώσκειν ὁποτέρῳ δια-
 λαχθεῖν 599, 4. οὐκ ἔστιν ὅπως
 ὑπεκυλίνα 505, 16. οὐκ ἔστιν
 ὅπου εἰκάζειν 525, 3. οὐκ ἦν ὅπου
 αὐτοὺς ἐμβραδύνα 511, 19.
 ἔκπευσε λευκός, βένετος 835, 7.
 ἔκκυκόν 681, 8. 15. 791, 1. 4. 798, 24.
 ἔκπότης 443, 15. 808, 19.
 ἔσον τῶν μεγάλων καθίστησιν
 340, 10. τὸ ἔσον τῆς διατάξεως
 320, 21.
 ἰστορημένα ἀσπίδες 143, 15. εἰ-
 κόνες 157, 19. παῖδες 333, 18.
 εἶδος 607, 16.
 καβαλλικεύσαι 613, 19.
 καθικέσθαι οἱ καιρίαν 17, 2.
 κάδιμα 625, 16.
 καθιστόρητο πέριξ 677, 11. 776, 12.
 καίται 453, 17.
 κακοσύμβουλος 472, 12. 479, 13.
 καλῶσθαι 147, 10.
 καλαμῶν δοράτων 127, 12.
 καμάροι 810, 7.
 καματηρὰ καράβια 475, 19. 758, 21.
 κανδήλα 642, 15.
 κανίλειος 375, 12. κανίλης 388, 2.
 τὸ κανικόν 54, 4.
 καράβια 453, 2. 8. 473, 21. 474, 2.
 καρτερότης 267, 11.
 καρτζιμάδες 145, 19.
 ὁ κατὰ τὸν Βαβουτζικόν i. q. ὁ
 κατ' ἐπωνυμίας Βαβουτζικὸς
 175, 3. ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβουλίον
 17, 6. 69, 18. ὁ κατὰ τὸν Κα-
 πνογίην 250, 9. ὁ κατὰ τὸν
 Κοττομύτην 137, 8. ὁ κατὰ τὸν
 Μελισσηνόν 22, 12. 165, 22. ὁ
 κατὰ τὸν Τριφύλιον 122, 8. ὁ
 κατὰ τὸν Φωκῶν προσαρρησέ-
 μενος 313, 1. ὁ κατὰ τὸν Ὠροῦ-
 φαν 293, 2.
 καταβάσιον 859, 9.
 καταγινώσκων πολλῆς εὐθελείας τῶν
 βασιλέων 200, 7.
 καταδικασθῆναι ὑπερορίας 6, 7.
 καταλαβεῖν εἰς τὸ κίστρον 320, 18.
 τῷ ὄρει 463, 21. 465, 3. 651, 18.
 καταπτήλας ταῖς φλυαρίαις 27, 19.
 ἐπαντλήσας ὑβρισταῖς 92, 3. πε-
 ριῆντλησε χρημασιν 379, 4.
 κατάρατα 532, 16.
 ὁ τῆς καταστάσεως 467, 12.
 κατάστοιχα 572, 12.
 καταστρατεῖν τινὶ 868, 23.
 καταψηφίζεσθαι ὑπερορίας 28, 19.

- κατεντρόφημα 4, 6.
κεφαλήν δούς αὐτοῖς τὸν Σουδαῆ
805, 4. 818, 13. 863, 2. 866, 13.
κηροκαλεῖον 420, 15.
κηρόπικια 744, 19.
κηρουλάρια 377, 10. 715, 12.
κινδυνεύοντες τὴν ζωὴν 213, 8.
κίνυραι 114, 2.
κίνστερα 83, 7. 168, 16. 338, 14.
τὸ κλάδος 222, 6. (τοὺς κλάδους
225, 19.)
κλειδάματα βίβλιον 344, 15.
κλείσουραι 476, 13.
κλεισουράρχης 181, 15. 183, 9.
κλησίγραφος 642, 5.
κλητόριον 229, 2. 364, 16. 371, 4.
703, 19.
κλούβιον 145, 7.
κοινωνεῖν 667, 10. 674, 10. 688, 23.
κοιτωνίτης 362, 13. 363, 11. 400, 11.
817, 3.
κοιτωνίτης μέγιστος 376, 2.
κολληθεῖς τινι ἐξυπηρετεῖν 51, 2.
κολόβιον 604, 12.
κομβάρια 298, 7. 299, 17. cf. κουμ-
βάρια.
κομβινογράφος 198, 19.
κομμερκένειν 853, 9.
κονδίτον 142, 3.
κοντός 603, 3.
κατὰ κόρησιν ἴσασθαι 535, 8. 544, 15.
551, 21.
κόρη 9, 11. 12, 12. 236, 2. 678, 21.
830, 18.
κοσμήτης 420, 11. κοσμίτης 744, 16.
κουβικολάριος 307, 2. 362, 17.
368, 6.
κουβούκλειον 144, 19. 145, 12.
146, 11. 147, 2. 12. 22.
κουμβάρια 196, 17.
κουμμερκένειν 357, 19.
κουνάρια 142, 2.
κούρα νεάζουσα i. q. ἤβη 571, 12.
et nescio an 501, 13.
κουρατωρία 416, 23. 645, 19. 742, 6.
κουρσεύειν 821, 12.
κούρσον 120, 13. 268, 11. 476, 7.
479, 18.
κουστωδία 557, 14.
κουββατοστροφία 430, 7.
κρυψιγμία 652, 13.
κῦρ 350, 23. κῦρι 356, 1.
κῦρά 247, 4.
κῶδικες στρατιωτικοί 112, 18. τῶν
ἀπαιτήσεων 261, 14.
λαβεῖν i. q. πληγῆναι 862, 13.
λαζαράσσαι 468, 10.
- λαθοῦσαν τοῦτο i. q. μὴ αἰδομέ-
νην 95, 11.
λακαρικά 140, 13.
λαλούμενος ἐπ' εὐγενεῖα 235, 8.
λαληθεῖς 391, 5. 725, 15.
λαρνακίδιον 403, 21.
λεγάτα 204, 21.
λεοντότροπος 776, 13.
λεοντογάσματα 141, 21.
λεπτοκάλαμοι κίονες 141, 19.
λίβανιον 680, 5. 764, 19.
λινομαλλοτάρια 318, 15.
λογάριον 474, 5.
λόγοι ἀπαθείας 9, 15. 815, 16.
λόγον ἀσφαλείας 166, 9. δός
μοι λόγον 858, 5.
λοῦσμα 822, 3.
λώρος 627, 15. 647, 15. 845, 3.
μαγαρίσαι 132, 19. 639, 19. 711, 10.
μαγαρίτης 480, 8.
μαγγανικά 615, 6. 617, 13.
μαγγάβια 174, 23. 681, 9. 804, 13.
μαγγλαβίτης 231, 5. 307, 13. 374, 8.
399, 4. 404, 13. 831, 16.
μακροβίσις 483, 4.
μακροπρόσσωπος 468, 17.
μαλακόψυχος 237, 9.
μάλλον καὶ μάλλον 97, 7.
μάνα 91, 23. 92, 14.
μανδήλιον 432, 12.
μανδριάρχης 799, 20.
μαρζούκας 673, 21.
μαρμαρόστροφος 336, 8.
μαφόριον 674, 23. 736, 18.
μελανεμβαφές 383, 22. 720, 11.
μεσημερία 144, 7.
μεσίτις 459, 11.
μεσοκήπιον 105, 12. 144, 15. 329, 2.
ὁ μεσόπατος 145, 18. τὸ μεσόπα-
τον 145, 7. 147, 13.
μεσοπεντηκοστή 365, 9. 861, 8.
μεσσάλιον 661, 9.
μετάνοιαν βαλεῖν τινί 439, 17.
465, 15.
μετασάλευειν 767, 9.
μετασκηνώσεις 110, 13.
τὰ μεταστασιματα 430, 2.
μεταστάσιμον 472, 19.
μεταφοιτήσεις 337, 22.
μετόχιον 843, 2.
μήν] ἔτι δὲ μήν 175, 16. οὐ μήν
δέ 95, 2. 96, 2. 101, 8. 119, 1.
122, 8. 140, 2.
μητατόριον 370, 20. 376, 4. 712, 20.
μηταωρίκιον 709, 7.
μηχανικός 681, 4. 834, 12.
μοδιολον 18, 16.

- μοναξενθῆναι 697, 16.
 μοναύλιος βίος 137, 6.
 μονήριον 76, 23.
 μονοκρατορεῖν 718, 8.
 μονοστρατηγεῖν 430, 14.
 μονοστράτηγος 6, 14. 428, 6.
 μουλτεῦσαι 622, 3.
 μουλτος 240, 9. 438, 18. 479, 14.
 μουσικός 146, 7.
 μπαστάρδος 835 not.
 μυστικός 860, 2.
 νακοτάπητες 319, 16. νακοτάπητα 617, 4.
 νινία 90, 23. 91, 20. 24. 92, 12.
 νομομαθής 443, 9.
 νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ 400, 12. 892, 16.
 τῆς ὑπουργίας 397, 11. 400, 9.
 890, 1. 892, 13.
 ὁ νούμερος 175, 18. οἱ νούμεροι 175, 20. τὰ νούμερα 430, 16. 668, 12.
 νύμφη nurus 193, 15.
 ξυλή 617, 1.
 ξυλοσύνδετος 514, 1. 527, 20. 535, 3.
 οἱ τῆς Ἁγαρ 95, 19. 112, 6. (οἱ Ἁγαρ 121, 12? οἱ ἐξ Ἁγαρ 121, 1. 366, 12. οἱ ἐκ τῆς Ἁγαρ 293, 5. 313, 12.) ὁ τῆς βασιλείας 184, 13? οἱ τῆς βουλῆς 13, 1. οἱ τῆς παρεμβολῆς 80, 16. οἱ τῆς πόλεως 281, 1. οἱ κατὰ γενναίότητα σώματος 53, 5. τὰ Ἁγαθοῦ 871, 16. τὰ Ἀνθεμίου 836, 9. τὰ Ἀμαστριανοῦ 835, 1. 840, 2. 912, 23. τὰ Ἀρεοβίνδου 822, 3. τὰ Λαμιανοῦ 855, 20. τὰ Θεοφίλου 809, 5. 21. τὰ Καριανοῦ 823, 6. τὰ Μαγγλαβᾶ 893, 7. τὰ Μαρίνης 838, 4. τὰ Πικριδίου 861, 5. τὰ Ψαμαδίου 872, 2.
 οἷς i. q. διότι 13, 11. 26, 5. 31, 17. 19. 35, 10. 68, 17. 83, 19. 86, 3. 109, 1. 123, 15. 130, 9. 138, 14.
 οὐχ ὅδε ἢ ὅδε i. q. οὐχ ὁ τυχῶν 35, 2. 45, 21. 79, 6. μὴ τήνδε ἀλλὰ τήνδε 21, 21. μὴ οὕτως ἀλλ' οὕτως 50, 10. τοιῶσδε ἀλλὰ μὴ τοιῶσδε 50, 7. τοιόνδε καὶ τοιόνδε 93, 8. τόσου καὶ τόσου 159, 20.
 ὄγκρος 603, 5.
 οἰκονομεῖον 328, 17.
 ὀλίγος πολλοῖς φιλονεικῶ 46, 8. ὀλίγος ἐκ πολλῶν γενόμενος 66, 15. πολὺς γέγονεν ἐκ μικροῦ 53, 9. πολὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο 125, 22. πολὺν γενέσθαι τοῦτον 63, 12.
 ὀλόγγυμος 433, 22.
 ἐξ ὀμολόγου 21, 16. 161, 2. 653, 13.
 ὀμόπατρις 547, 21.
 ὀμοστράτηγος 306, 20.
 ὄνειδον τὸν πολὺν 51, 5. 169, 2. τὸ ὄξύ 147, 16.
 ὀρθοτομία 812, 13.
 ὄρυγες 617, 15.
 ὅσον οὐδέπω 198, 23.
 ὀσπητία 430, 7.
 ὅτι] εἰ καὶ ὅτι 490, 1. 514, 8. 516, 12. 560, 13. 577, 3. κἂν ὅτι 528, 12. μὴ ὅτι 490, 10. μόνον ὅτι 524, 1. 530, 19. 544, 11. πλὴν ὅτι 512, 20. 516, 18. 531, 4. τί ὅτι 555, 12. ὅτι i. q. ὥστα 663, 2.
 ὄψιδες 455, 10. 19.
 ἐπ' ὄψει πάντων 791, 13. τοῦ βωσιλέως 794, 7.
 παιδεία 92, 10. διὰ σκυντάλης 158, 1. πάκτα 454, 5. 612, 15.
 παλατίνος 177, 3.
 καλιζαῖα 3, 3.
 παμμεγεθέστατος 232, 4. 617, 14.
 παμπόθητος 538, 19. 548, 15.
 παμπολλαπλασίονα 228, 3.
 πανεϊδήσις 50, 13.
 πανένδοξος 499, 10. 502, 14. 517, 1.
 πανευαγής 516, 9.
 πανευπρεπής 492, 20. 516, 22.
 πάντερονος 335, 19.
 παπάς 378, 23. 872, 8.
 παραβόσκημα πυρός 35, 5.
 παραδυναστεῶν 406, 3. 410, 5. 14. 411, 9. 423, 1. 469, 17. 815, 22. 855, 21. 891, 14. τῆς συγκλήτου 442, 21.
 παραλογαί 465, 1.
 παραμηριον 697, 16.
 τὰ παραρρυνέντα τῷ χρόνῳ 3, 2. 185, 3.
 παρασαλευθεῖς 15, 4.
 παρεμβολὴ πολέμου 11, 18.
 παροιμίαι: ἀπὸ γραμμῆς 257, 15. κἂν μύρμηκι χολῆ 21, 18. εἰς πῆθον τετραγμένον 61, 23. μηδὲ πυρφόρον διασωθῆναι 25, 13. ὑπερον γυμνότερος 194, 2. ψῆλαι κενῆν 13, 16. ὑπερ ψυχῆς θεού-τας 289, 14.
 παρουσιάζειν 205, 21.
 ἐπάτει βένετος 198, 15. (i. q. ἐπενυσεν 681, 16.)

- πατρικάτα 469, 14.
 πατρων 275, 2.
 πεζούλιον 656, 1. 819, 18.
 πεντακούβουκλον 335, 9.
 πεπλαστορηγημένος 605, 19.
 πεποίθησις 15, 3. 115, 20. 134, 20.
 285, 12.
 περιᾶραι τὴν αἰδῶ τῆς ὄψεως
 541, 22. τὰς ψυχὰς τοῦ φόβου
 551, 18. 562, 3. 571, 7.
 περιδράσεται τοῖς οἰκείοις σοφί-
 σμασιν 235, 1.
 περικαθισμός 615, 16.
 περιόδευμα 233, 2.
 περιούσιος λαός 285, 5.
 περιχαράκωμα 41, 18.
 πηδαλιούχῃσις 151, 21.
 πιασθῆναι 613, 24.
 εἰς πικρίαν ψυχῆς τιλῆ ἀφικέσθαι
 57, 18. cf. 89, 7.
 πιπεράτος λίθος 140, 19.
 πιττάκιον 376, 1. 17. 439, 22. 713, 7.
 πλειότερος 775, 2.
 πληῶσαι 613, 23.
 πλουτοκράτωρ 318, 7.
 πλουτοχόρηγος 331, 10.
 τὸ πλώϊμον τὸ ἀποστατικόν 62, 11.
 πλώϊμοι i. q. ναῦται 402, 1.
 ποιεῖν μῆνας δ' 370, 5. 697, 22.
 703, 18. ἡμέρας τινὰς 612, 13.
 615, 15.
 πόλις Ἀραντίας 312, 18. 313, 8.
 Ἡρακλείας 614, 21. Σαμοσάταν
 461, 14. ἡ χώρα τῆς Φραγγίας
 295, 10. τὸ κάστρον Ναυπακτου
 320, 18.
 πολιτενόμενοι νόμοι i. q. κύριοι
 262, 18.
 πολιτικὴ scortum 430, 2.
 πολλά adv. 91, 20. 629, 13.
 πολυκάνδηλον 211, 2. 365, 13.
 625, 14. 704, 14.
 πολὺς v. ὀλίγος.
 πόρτα vel πόρθη 383, 3. 385, 8.
 404, 1. 462, 14.
 πραιῖδα 416, 17. 462, 21. 463, 5.
 πραιδύειν 415, 17. 479, 18. 612, 14.
 πραιπόσιτος 678, 1. 686, 4. 832,
 10. 22.
 πράσιος 332, 7. 333, 6. 334, 10.
 κατὰ πρानοῦς φερόμενοι 4, 9.
 προαστίτην 713, 17.
 προδιόπτῃς 278, 19.
 πρόκεινος 88, 1. 398, 17. 702, 9.
 πρόκοιτοι 38, 3. 210, 9.
 οἱ προκοιτούντες στρατιᾶται 254, 17.
 προσευχάδιον 858, 19.
 προσκολληθῆναι γυναίκεϊ 626, 18.
 655, 20. δουλεύειν στρατηγῷ
 819, 14.
 προσμονάριος 656, 8. 819, 19.
 προσρῦεσθαι i. q. προσρεῖν 396, 19.
 889, 7.
 τὸ νεάζον πρόσσωπον ἄπαν 521, 8.
 προφασιστικῶς 722, 9.
 πρωῶ πρωῶ 694, 7.
 ὁ πρωτεύων τοῦ Χερσῶνος 123,
 20. 23.
 πρωτοκαγκελλάριος 442, 1.
 πρωτοκάραβος 400, 13. 892, 17.
 πρωτομανδάτωρ 166, 2. 401, 22.
 πρωτονοτάριος τοῦ δρόμου 198, 19.
 πρωτονοτάριοι 443, 15.
 πρωτοπαπᾶς τοῦ παλατίου 388, 24.
 881, 6.
 πρωτοσπαθαράτα 469, 15.
 πρωτοσύμβουλος 132, 18. 482, 21.
 484, 9. 633, 6. 639, 9.
 πτέραν ἐπάρας κατ' αὐτοῦ 112, 9.
 240, 13.
 πτωχομάγιστρος 825, 16. 826, 2.
 πυρπολούμενος τὴν ψυχὴν 112, 9.
 ὁ πυρφόρος στόλος 64, 4.
 ράσον 720, 21.
 ῥέκα 439, 20.
 ῥέκτωρ 399, 5. 401, 17. 438, 10.
 διπίδες μαχαίρας 536, 23.
 διπίσεις αἱ διὰ τῶν ξιφῶν 578, 11.
 ῥόγα 259, 15. 265, 10. 388, 19.
 391, 12. 419, 2.
 ῥογέειν 430, 3. 475, 16.
 ῥοδινοπρόσωπος 472, 22.
 ῥοδοποκίλοι κίονες 143, 21.
 ῥυάκια 476, 13.
 σάβανον 199, 22. 661, 7.
 σάκελλα 377, 11. 691, 13. 715, 13.
 σακελλάριος 445, 8. 732, 17.
 ἀπὸ σακελλίου 470, 4. 757, 13.
 σάκρας ἐπεμφεν 618, 15.
 σακτοῦραι 299, 18. σατοῦραι 196, 18.
 σαξιμοδέξιμον 640, 19. 806, 17.
 Σαταάννυμος 694, 1.
 σελέμνια 433, 19.
 σελέντιον ποιῆσαι 378, 1. 716, 2.
 ἐπὶ σελέντιου 620, 15.
 σελλίον 832, 1.
 σεμνοπρέπεια 98, 12.
 σένδης 318, 15.
 σενζάτον 173, 17. 660, 2.
 σιδηροδεθεῖς 617, 22.
 σιδηροκόπος 450, 19.
 σιδηροπέδη 35, 14.

- σιτάρων 758, 21.
 σκία 687, 20. 839, 14.
 σκαλωτής 645, 12. 808, 17.
 σκάμνον 170, 18. 661, 8.
 σκαραμάγγιον 827, 12. 832, 3.
 σκισατής 606, 14.
 σκιάστρια 318, 13.
 Σκλαβογενής 50, 21.
 σκοτόμαινα 195, 22.
 σούδα 618, 3.
 σπαθαροκανδιδάτος 123, 2. 470, 16.
 σπαθοκοπηθείς 688, 8. 840, 5.
 σπάνη 479, 2. 759, 13.
 σπείσον ἡμᾶς τῷ λύθρῳ 555, 16.
 539, 3.
 σπλάγγνον περιπόδητον (ἢ θυνά-
 τερ) 906, 20. σπλάγγνα πατρικά
 888, 20.
 σταβλίξιν 617, 20.
 στάβλος 397, 15. 430, 7. 449, 10.
 825, 17.
 σταδιάξεν 387, 24. 687, 4.
 στανρίδιον 9, 15.
 σταυροπατία 669, 6.
 τὸ στέψιμον 41, 3. 619, 16. 645, 15.
 809, 4.
 στήθεα 681, 11. 748, 16.
 τὰ στηθεῖα 432, 1.
 στιχηρόν 106, 17. 107, 3.
 στοιχεῖον 379, 14.
 στοιχειοῦν 156, 5. 605, 23.
 στοιχειώσεις 155, 13.
 στοιχειωτικοὶ λόγοι 156, 2.
 στραγυλομαλλωτάρια 617, 4.
 στρατηγήσαι i. q. στρατοπεδεῦσαι
 728, 22.
 στρατιώτης ὄχλος 16, 5. 30, 10.
 53, 4. 61, 11.
 στρατολόγημα 624, 1.
 συγκλήσις 728, 22.
 συγκοπή 143, 23. 145, 11. 146, 8.
 σύμβιος i. q. γυνή 402, 9. 894, 11.
 συμπένθερος 710, 19. 726, 23. 741, 3.
 σύμπονοι 470, 13.
 συμφιλισθῆναι 257, 6. 362, 17.
 393, 6.
 σύμφωνα εἰρηνικά 454, 21. 740, 3.
 741, 6. 18.
 συναιρεσιώτης 625, 18. 791, 15.
 συνακτῆριον 772, 4.
 συνδαβείλξεσθαι 439, 1.
 συνοψίζει Φατίῳ μοναχόν 692, 20.
 694, 12.
 σύντεκνος 24, 7. 120, 22.
 συντουρμάρχης 82, 9.
 Συράκουσα 82, 23. 311, 4. Συρά-
 κουςαι 309, 18. 311, 11.
 συρρυνεὶς ὁ δρογγάριος 206, 18.
 συσταμάτιον 688, 20.
 σφοδροτάτως 401, 16. 893, 17.
 σωσίπατρις 499, 12.
 ταξείων 657, 10. 821, 10.
 ταξείδιον 452, 21.
 ταξείωτης 53, 16. 122, 24.
 τάξις 88, 21. 142, 8. 195, 13. 245,
 7. 13.
 τὸ τάχος i. q. ὡς τάχιστα (ὡς τάχα
 508, 8.) 514, 10. 522, 6. 534, 16.
 536, 10. 537, 18. 552, 16. 556, 12.
 559, 3. 577, 16. 579, 13. 595, 5.
 τειχιώτης 175, 17. 398, 15.
 τελῶν τουρμάρχης 81, 17. εἰς ἀμ-
 φριασιν τελεῖν 87, 21.
 τέντα 830, 6.
 ὁ τεσσαρακοντάριος στρατός 81, 8.
 τετραγάμια 709, 13.
 τετράδην 430, 1. 15.
 τετράσερον 140, 20.
 τετραρίδιον 365, 23. (τετράφδον
 705, 2.)
 τζαγγάριος 606, 16.
 τζαγγία 682, 22. 833, 1. 835, 13. 16.
 τζαγγότουβος 177, 3.
 τζουκανιστήριον 144, 13. τζουκα-
 νιστήριον 472, 17. 859, 9. τζου-
 κανιστήριον 438, 22.
 τιπλ τῷ 22, 12. τινὸς τοῦ 63, 3.
 τολμηρία 533, 8. 610, 2.
 τομῶς 545, 22. 551, 15. 591, 11.
 τοξοβαλλίστρα 298, 16.
 τόπιον 427, 1. 429, 12. 447, 22.
 τουβίον 846, 17.
 τοῦρμαι 125, 10.
 τουρμάρχης 24, 2. 81, 17. 89, 18.
 125, 9. 177, 4. 374, 11. 395, 22.
 τοῦφν 645, 11. 808, 15. 21.
 τράκτος 373, 3. 711, 3.
 τραπέσοποιός 200, 3.
 τριμία 418, 8. τριμία 743, 20.
 τροπεύσασθαι πλάσμα 689, 6.
 τροπική 141, 13. 142, 9. 439, 4.
 τρόπος 15, 11. 13.
 τρώγειν γνώμας fallere 28, 10.
 τυποῦν 427, 9. 449, 15. 744, 8.
 τυραννήσας αὐτόν 870, 17.
 τυρνεὺν θάνατον 249, 9.
 ἦβρισία 92, 2.
 ὕδατα 492, 7. 17. 531, 6. ἀφ'
 ὕδατων 532, 4. ἐν ὕδασι 593, 5.
 ἐφ' ὕδασι 592, 1. καθ' ὕδατα
 525, 21. καθ' ὕδατων 586, 17.

- ὑπατεῖαν δοῦναι 824, 10. δῖψαι 840, 13.
 ὑπατεῦσαι munera spargere consularia 256, 15. 19.
 ὑπεράγγελος 27, 15.
 ἢ ὑπεράμιμος παρθένος 393, 22. 407, 5.
 ὑπερδοξάζω 517, 20.
 ὑπερνεφής 73, 3.
 ὁ ὑπερορίας 157, 18.
 ὑπερσέβειν 433, 14. 750, 3.
 ὑπερτερεῦν 498, 3.
 ὑπεραίμιος 399, 9.
 ὑπολαλούμενα 91, 2. 168, 12. ὑποκαληθέντα 23, 8.
 ὑπολόγοι 623, 8.
 ὑποσυρῖζειν τὴν γλώτταν 23, 21.
 i. q. τὴν γλώτταν ἔχειν χωλεύουσαν v. φέρειν παράσημον, τραυλὸν εἶναι.
 φρακτωνάρης 634, 22. 799, 3.
 φάρα 480, 7. 8.
 φάρια 480, 4.
 φαρμακόμεναι 482, 15.
 φατίων 172, 19. 254, 2. 373, 3. 659, 12.
 ἐφθάσε τὴν βασιλεύουσαν 188, 17.
 φθάζειν 743, 9.
 φιλοτιμηθεῖς νομίσματα ἑκατὸν 809, 1.
 φοιδεράτοι 9, 10. 10, 21.
 φύλλα 642, 16.
 τὰ φύλλα 460, 6.
 φοῦραι 303, 17.
 φρεναπατηθεῖς 133, 2. 605, 5. 623, 16. φρεναπατήσαντες γυναικα 652, 13.
 φρόνημα i. q. φρόνησις 315, 9.
 εἰς φροῦδον 374, 18. 413, 17.
 φρυγομαχία 135, 6.
 τὸ φυλακτόν 631, 2. 633, 7. 670, 15. 797, 13.
 φύλαξ i. q. φυλακτεῖον 253, 8. 255, 16.
 φυτοσπόρος 334, 1.
 φωρᾶν i. q. ὑποπτεῦν 526, 16. 551, 10. 584, 5. φωρασάμενος 38, 3.
 χαζαροπρόσαπος 673, 19.
 χαϊρόμενος 821, 2.
 χαρμόσυνος ἀγγελία 222, 15.
 χαρτήσια 871, 1.
 χαροθέσιον 715, 13.
 τὰς χεῖρας ὑφ' ἑαυτὸν ἔχειν ἐκ τῆς αἰδωλίας 65, 4.
 χειροκρατούμενος 684, 16. 836, 19.
 χελάνδιον 123, 2. 612, 19.
 χερνιβόξεστα 96, 15.
 χοιρόβιος 379, 15.
 χοροστατήσαντες τὸν θεῖον 539, 18.
 χοῦς 20, 13. 108, 18. 168, 17. τῆς σαρκός 320, 15.
 χριστομίμητος 444, 5. 447, 7.
 χρυσένδυτος 678, 1.
 χρυσαυγής 145, 2.
 χρυσοδώρατος 407, 12.
 χρυσοκατάστικτος 144, 23.
 χρυσοπέρισμος 678, 19. 830, 15.
 χρυσοστίκτης 450, 18.
 χρυσοχέστον 400, 11.
 χύμεναι 331, 1.
 χωνουβαριασμός 441, 18.
 χωρεῖν εἰς οὐδέν 62, 17. 172, 8. (προχωρεῖν 510, 18.) πρὸς τὸ μηδέν 185, 4.
 ψευδεπίσκοπος 484, 4.
 ψευδοκτυπεῖν 503, 18.
 ψευδομαντεία 484, 13.
 ψυχαι αἰχμάλωτοι 579, 1.
 ψυχάρια mancipia 321, 7.
 ψυχικά 363, 18. 859, 1.
 ψυχοτερπής 501, 16.
 ὠδίνεσθαι 75, 18.
 ὠμοφρόριον 200, 19. 244, 9. 407, 3. 681, 6.
 ὡς } ὡς λίαν τραγὸν 493, 7. ὡς λίαν παγκαλλές 494, 2. ὡς λίαν ἐνεργῆ 509, 12. προσέθηκεν ὡς ἀγάγω σοι 27, 19. ἔξετεῖν ὡς οὐκ ἔσται σοι 26, 20. ἐρομένου ὡς δὴ τίνι τοῦτον ἀποδίδωσ 29, 22. 75, 18. 85, 12. 105, 7. 150, 12. 153, 11. 157, 23. 161, 3. 181, 3. 184, 4. 188, 4. 190, 5. 203, 16. ὡς ὅτι λαμβάνοντες 857, 9.

INDEX HISTORICUS.

- Abara** 267, 15.
Abasgi 203, 3.
Abasgia regio 137, 16.
Abdela castellum 269, 20.
Abrahamitae monachi imaginum cultum defendunt 101, 3. **martyrium subeunt** 101, 18.
Abuchazaris Saraceni contra Theophilum imperatorem praelium 113, 14.
Abydus urbs 56, 1. 367, 5. 615, 12. 862, 22.
Acatii martyris templum 324, 21.
Achelous fluvius 389, 12. 724, 8.
Acriti emporium 831, 11.
Adata oppidum a Basilio imperatore obsidetur 281, 1.
Adrianopolis obsidetur 68, 13. 615, 14. 764, 15. **Bulgaris proditur** 387, 15. 880, 5. **urbis origines** 387, 16. 686, 16. **a Romanis recipitur** 388, 1. 405, 7. 795, 6.
Adrianus Chaldus in Romanum imperatorem rebellat 404, 4. 734, 8. 896, 9.
Adrianus navarcha sub Basilio Macedone 309, 22 sq.
Aegeum mare 299, 20. **de eius nomine** 367, 8. 705, 16.
Aegilam 197, 17.
Aegyptii 55, 6. 420, 19.
Aegyptus 308, 9. 455, 13.
Aemiliani martyris aedes 324, 6.
Aethiopes 342, 4. 512, 7.
Aethiopia 597, 17.
Aetius patricius martyr 126, 8. 639, 8.
Africa 305, 8. 477, 6. 569, 13.
Africae amerumnes Euphemium tyrannum copias adiuvat 82, 10.
Agatha, Constantini Porphyrogeneti filia 459, 6. **monacham induit** 471, 11. 757, 15.
Agarenorum occiduorum ex Hispania motus 73, 15. **colonia eorum** 76, 3. 77, 7. **Romanos vincunt** 76, 22. 80, 17.
Ales, Tarsi praefectus 166, 17. **in Armenia perit** 166, 19.
Alexander, Basilii Macedonis filius, Augustus coronatur 264, 14. **Leoni fratri succedit** 377, 19. **impious male moritur** 380, 12. **eiusdem gesta** 715, 19 sq. 871, 10 sq.
Alexander, Nicaeae metropolita, rhetoribus praeficitur sub Constantino Porphyrogeneto 446, 11.
Alexius Moseles Armenius, Theophili imperatoris gener 107, 20. **in Longobardiam proficiscitur** 108, 4. **monasticum induit habitum** 108, 21. **moritur** 109, 12. **de eodem** 630, 11 sq. 794, 12 sq.
Amantia urbs 312, 18. **capitur** 313, 8.
Amara urbs 166, 13.
Amastriani aedes 422, 2. 688, 5. 835, 1.
Amastris, Ponti urbs 125, 4. 136, 2.
Amer castellum 269, 20.
Amisus urbs 179, 15.
Amorienses martyres 126, 12. 638, 23. 805, 14.
Amorium oppidum, Michaelis Balbi patria 40, 2. 42, 9. 125, 20. **a Saracenis obsidetur** 129, 12. **capitur** 130, 20. 638, 22. 805, 6.
Anargyrorum delubrum 59, 3. 613, 4.
Anastasia, Romani, Constantini Porphyrogeneti filii, uxor 458, 10.
Anastasia, Theodora Augustae filia 90, 6. 628, 12. 658, 5. 823, 5.
Anastasiae martyris templum 324, 13.
Anastasius Gongyles 386, 5. 395, 5. 721, 20. 878, 15.
Anastasius, Heracleae metropolita, in tartarum detrusus 439, 5.
Anastasius monachus apostata 58, 16. 68, 6. **occiditur** 71, 2.
Andalus 279, 9.
Andrassus locus 479, 21.
Andreae apostoli insula 48, 12. **templum Constantinopoli** 323, 22. **Thessalonicae** 547, 4.
Andreae Scythae virtus 284, 9. **de eodem** 354, 17. 347, 10 sq.
Andreas, pictor celeberrimus 382, 4.
Andronicus dux, Eustathii Argyni filius 369, 3. 371, 21. **rebellat in Leonem imperatorem** 372, 10. 710, 13. **ad Agarenos fugit** 372, 17. 710, 20. **fidem eiurat** 373, 10. 711, 9. **de eodem** 866, 14 sq.

- Andrus insula** 192, 5. 580, 13.
Anna, Constantini Porphyrogeneti filia in monasterium mittitur 471, 12. 757, 15.
Anna, Gabalae filia, a Stephano, Romani filio, in matrimonium ducta 422, 16. 745, 20. 913, 12.
Anna, Theodorae filia 90, 6. 628, 12. 658, 5. 823, 5.
Anna, Zoes filia, a Leone imperatore coronatur 364, 14. 703, 18.
S. Annae aedes 146, 16. 324, 4.
Antigonus, Bardae filius 180, 4. 205, 11. 229, 1. 236, 19. 665, 3. 824, 5.
Antigoni insula 398, 14. 642, 12. 732, 1. 891, 5.
Antonius Cauleas patriarcha Constantinopolitanus 357, 9. 702, 5. 852, 20.
Antonius Sylaei sub Michaele Balbo patriarcha Constantinopoli 620, 20.
Anzen locus 127, 6. 178, 8.
Apochaps, Iberiae amerumna 74, 4. Cretam expugnat 75, 5. 622, 8.
Apochaps, Melitenes ameras de pace cum Graecis agit 416, 4. 907, 8.
Apodinar Saracenus frustra Graecis bellum infert 814, 6.
S. apostolorum aedes 364, 20. 371, 13. alterum eorum templum a Constantino Porphyrogenneto exstructum 452, 8. 467, 17.
aquilarum portentum 409, 11.
Arabum Africanorum in imperium irruptio 302, 1. 789, 1.
Arcadiopolis, Thraciae urbs, a Bulgaris petitur 616, 13. a Michaele Balbo capitur 788, 16.
Areobindi balnea 822, 3.
Argaum urbs 166, 12.
Argauthum castellum 270, 21.
Argeus mons 278, 16. 283, 15.
Armamentariae locus 233, 3.
Armenia, Thessaliae oppidum 6, 4. 603, 8.
Armenii 8, 15. 55, 6. 127, 2. 213, 1. 389, 7.
Arsacidarum praestantia 212, 20.
Arsenius perditus a Romano imperatore relegatur 359, 3. 732, 2.
Arsinum 269, 17.
Artacus seu Artabus fluvius 387, 19. 686, 20.
Arzus sive Arxus fluvius 387, 19. 686, 20.
Asotii cuiusdam robur immensum 387, 7. 722, 19. 879, 20.
Asparis cisterna 168, 16. 637, 2. 803, 5.
Asprus, Thraciae oppidum 615, 5.
Assyrii 55, 6. 415, 13.
astronomia apud Persas vigens 111, 20. 626, 20.
Asyлаeo, Basilii in Michaelem imperatorem coniuratus 685, 8. 688, 2. 837, 12. 839, 18.
asyli ius ad Mariae, Theophili filiae, tumultum 108, 19.
Ateus seu Aetus castrum 396, 20. 730, 15. 889, 9.
Athenae 356, 9. 364, 2. 388, 8. 701, 6. 723, 8. 851, 21. 880, 14.
Athenogenes martyr in Olympo cultus 464, 9.
Athinganorum secta 42, 10. 52, 20.
Athyris oppidum 614, 16.
Attali urbs 366, 13.
Aurelianae Constantinopoli 323, 11.
Babec, dux Persarum, ad Romanos transfuga 112, 8. 626, 11.
Babylon 125, 18.
Bagda civitas 96, 17. 119, 18.
Baldimer, Bulgariae princeps 818, 7.
Barbarae martyris oratorium a Leone sapiente exstructum 335, 12.
Bardanius dux a Nicephoro destinatus 6, 14. eius rebellio 8, 13. monachum induit 10, 2. oculis orbatur 10, 5.
Bardas Boela rebellans in monachum detondetur 404, 16. 734, 8. 896, 9.
Bardas, Nicephori Phocae filius 389, 6. Russos fundit 424, 15. fit scholarum domesticus 436, 5. 445, 21. officio movetur 459, 13. de eodem 747, 6 sq.
Bardas, Theodorae Augustae frater 137, 17. rerum curator 143, 12. 151, 10. mala eius consilia, ut Michael imperium ineat 167, 16. 168, 5. Theoctistum e medio tollendum curat 169, 21. 657, 15. cnropalatae dignitate ornatur 176, 3. imperium gubernat literarumque studium promovet 184, 13. 185, 2. Ignatium patriarcham deponit 195, 11. 667, 6. caeditur 206, 9. 238, 6. 678, 7. de eodem 821, 14 sq.
Barium captum a Saracenis magna

- que Italiae pars 250, 18. 694, 19.
a Romanis recipitur 293, 16.
- Basilicinus** loco Basilii Macedonis
imperator designatus 208, 12.
250, 6. 682, 19. 836, 1. vulneratur
685, 5. 837, 9.
- Basilisci** tyranni palatium 147, 10.
- Basilitzes** Sclabisius 379, 3. tutor
Constantini declaratur 380, 19.
aula remotus 336, 7. de eodem
872, 10 sq.
- Basilius** ementitus impostor comburitur
421, 7. 745, 4. 912, 6.
- Basilius** Hexamilites Tarsenses mari
fundit 452, 21 sq.
- Basilius** imperialis exactor 362, 17.
urbe eiicitur a Leone imperatore
363, 23. 858, 18.
- Basilius**, Leonis Armenii filius 41, 3.
47, 1. 619, 17.
- Basilius** Macedo a Michaele imperatore
in collegam adoptatur 207, 8.
240, 1. ab eo insidiis petitur
209, 19. 249, 8. eius genus patria
pueritia atque educatio 212, 19. 218, 1.
220, 1. mira eius gesta 230, 6. 231, 10. 232, 5.
imperator acclamatur 255, 6. leges
civiles emendat 262, 16. quattuor
filias deo consecrat 264, 17. eius
expeditiones 266, 18 sq. aedes ab eo
renovatae atque exstructae 321, 19.
tota eius progenies literis imbuta
334, 2. moritur 351, 22. eiusdem
gesta 655, 13 sq. 817, 10 sq.
- Basilius** protospatharius Petinus
435, 18. hetaeriarca creatur
436, 10. eius exitus 438, 11. 479,
12. de eodem 752, 11 sq. 921, 6 sq.
- Basilius**, Romani imperatoris filius
nothus, princeps senatus 442, 19.
adversus Chambdam mittitur
461, 9.
- Basoes** cursor martyr 639, 8. 805,
14.
- Bathyrhyaci** locus 272, 14.
- Bathyrus** fluvius 340, 14.
- Beneventum** 293, 24. a Francis
deficit 296, 2. 695, 19.
- Berrhoea** urbs 496, 2. terrae motu
quassata 506, 8.
- Bithynia** 424, 18. 764, 5.
- Blachernarum** aedes 36, 15. 87, 12.
120, 20. 154, 5. 174, 2. 360, 21.
386, 12. 403, 18. 405, 20. 413, 19.
432, 17. 611, 8. 651, 16. 674, 21.
877, 15.
- Bogoris**, Bulgariae princeps 162, 3.
per sororem ad fidem convertitur
163, 16. subditos rebelles vincit
Christianosque reddit 164, 17. de
eodem 664, 5 sq.
- Boiditzes** prodit Amorium 130, 11.
638, 22. 805, 13. a Christo apostata
132, 10. trucidatur 639, 17.
- Bosporus** 88, 20.
- Brya** palatium 21, 4. 98, 16. 634, 17.
690, 21. 798, 22.
- Bucoleon** Constantinopoli 22, 4. 136,
11. 362, 15. 371, 4. 392, 7. 393,
20. 447, 3. 628, 3. 810, 7. 885, 10.
- Bulgarophygi** locus 360, 13. 702, 3.
855, 14.
- Bulgarorum** improvisa de Romanis
victoria 15, 14. eorum strages
25, 11. tricennales indutiae 31, 10. 65,
9. foedera renovantur 162, 12. agri
portionem a Theodora impetrant
165, 3. Christiani fiunt 342, 7. Romanos
fugant 401, 3. 732, 22. 893, 14.
- Butii** emporium 366, 17. 862, 15.
- Butoma**, Dalmatiae urbs 289, 10.
- Byzae** castrum 68, 6. 69, 6.
- Cabala** urbs 71, 23. 372, 11. 710, 15.
867, 6.
- Cabiri** cum Thoma rebellante coniuncti
55, 7.
- Caenurgium** domus 332, 3.
- Caesarea** Cappadociae 278, 16. 233,
15.
- Caesus** 279, 8.
- Calabria** a Sarazenis occupatur 83,
13. Romanis restituitur 305, 10. rebellat
454, 2.
- Callinici** martyris templum 340, 15.
- Callipolis** 280, 15.
- Callistus** turmarcha martyr 639, 8. 805,
14.
- Calomaria**, Theodora Augustae soror
175, 1. nubitur Arsabero patricio
175, 3.
- Calos** mons 102, 14.
- Camila** cubiculum 144, 19. 145, 12. 147,
14.
- campus** Celarius 177, 22.
— Diabasis 66, 19.
- Canalitae**, Scytharum gens 288, 20.
- Candiae** fundatio a Saracenis 77, 8. 623,
2.
- Caniclii** aedes 471, 12.

- Cappadocia** 120, 5. 181, 14. 307, 14. 360, 16. 394, 16. 638, 13.
Capua 293, 23. a Francorum rege deficit 296, 2. 695, 19.
Carbeas Paulicianus perduellis 166, 1. eius bellica vis 176, 22.
Cariani aedes 9, 12. 95, 16. 139, 20. 174, 7. 653, 4. 658, 5.
Carthaginiensium in Dalmatiam expeditio 289, 5. **Syracusas evertunt** 309, 11.
Carthago 296, 11.
Catabatala, Manichaeorum urbs excisa 278, 8.
Catacalo scholarum domesticus 359, 23. a Symeone vincitur 360, 11. 855, 10.
Catacyla, Opsicii dux 53, 22. 57, 10. 64, 13. 67, 3.
Catasama 279, 8.
Catasyrtae Thraciae 390, 18. 400, 1. 732, 9. 883, 2. 892, 5.
Ceductus locus 65, 12.
Celtzine 680, 20. 834, 7.
Cephalenia insula 302, 5. 845, 7.
Cepi Thraciae 204, 23. 235, 22. 830, 1.
Ceramisium 268, 21.
Cestae Styppiotae infelix adversus Tarsum expeditio 286, 20.
Chachon castellum 269, 19.
Chalce 19, 2. 103, 20. 175, 20. 259, 18. 383, 2. 429, 21. 430, 16. 467, 10. 604, 7. 875, 20.
Chalcedon 396, 2. 888, 13. de eius nomine 729, 5.
Chalcopratea Constantinopoli 339, 8. 829, 11.
Chaldi 55, 7. 269, 16.
Charax, Cretae promontorium 75, 6. 622, 8.
Charsianum 114, 18. 181, 15. 183, 9. 374, 5. 427, 3.
Chartophylacis suburbanum 839, 19.
Chase, Iubae filius, Athenis interemptus 388, 8. 723, 8. 880, 14.
Chazari 122, 24. dura eorum tractatio 358, 5. 853, 18.
Chelidonia promontorium 814, 12.
Cherson 123, 6. 124, 3. 360, 15. 855, 17.
Chiliococomum 128, 22.
Chonarium 178, 1.
Chorasan captum 118, 19.
Christi imago 101, 11. 103, 20. 607, 16. splendidum eius tem-
 plum a Basilio imperatore extructum 325, 11.
Christophorus, Romani filius, heptaeriarcha 895, 1. 727, 22. coronatur 398, 6. moritur 420, 17. de eodem 731, 14. 744, 21. 887, 12. 890, 17. 911, 17.
Chrobati, gens Scythica 288, 19. 291, 3. 411, 14. 412, 10. 740, 14. 904, 9.
Chrysobullum, prope Tarsum locus 287, 6.
Chrysochir, Tephricae princeps 266, 19. 271, 21. a Romanis occiditur 274, 15.
Chrysopolis 353, 5. 384, 18. 396, 1. 700, 11. 728, 20. 849, 4. 888, 12.
Cibyrha 367, 10. cur ita nominetur 367, 11. 706, 3.
Cibyrhaeotae 79, 15. 452, 21. 688, 7. 840, 4.
Cilicia 197, 13.
Clementis martyris oratorium 330, 4.
Coelesyria 125, 19.
colla victorum regum calcandi mos 69, 13.
collis Argaeus 197, 16.
 — Auxentii 197, 19.
 — Cyrus 197, 13.
 — Leonis 25, 17.
 — Mamantis 197, 17.
 — Mozilus 197, 19.
Colonia 181, 12. 201, 2. 283, 16.
Coloniati 269, 17.
columnae Bathuinae 144, 1. 145, 10. 146, 19.
columnae Romanae 140, 5. 146, 5.
Constantini Caballini et Ioannis patriarchae impii exusta cadavera 631, 4. 834, 17.
Constantini Triphylii sortis praesidium 122, 8. 635, 21.
Constantini magni templum 337, 15.
Constantinopolis obsessio 59, 20. 61, 13. 385, 5. 612, 12. 764, 17. 786, 2. 877, 12.
Constantinus Babutzicus 132, 11. 134, 11. mortem subit 134, 19. 639, 8. 805, 14.
Constantinus dux imperium invadit 381, 14. 718, 14. 874, 18. repulsus caeditur 383, 11. 720, 2. 876, 8.
Constantinus Eladicus, Constantini ducis socius 382, 14. punitur 384, 7. 720, 20. 876, 16.
Constantinus et Leo imperii colle-

- gae adlecti a Basilio patre 264, 1.
Constantini mors 345, 4.
- Constantinus Gongyles 386, 5.
390, 13. 395, 5. 436, 8. 721, 20.
878, 13 sq.
- Constantinus mensae praepositus a
Longobardis vincitur 356, 17.
701, 10. 852, 8. monachum in-
duit 411, 3.
- Constantinus patricius Afer 371, 13.
384, 15. 389, 9. in praelio cadit
389, 17. 881, 23.
- Constantinus, philosophiae praep-
tor, a Constantino Porphyro-
genneto urbi praeficitur 444, 9.
- Constantinus Porphyrogennetus 370,
8. Augustus coronatur 375, 9.
tutores puero addicti 380, 17.
potestatem in se transfert 392, 13.
Helenam, Romani filiam, in ma-
trimonium ducit 394, 18. sum-
mus imperator a Romano relictus
436, 3. detectae in eum insidiae
441, 3. eius elogia 445, 11 sq.
bellum eius Italicum 453, 20 sq.
bellum Africanum 454, 22. S. Chry-
sostomi ingenium admiratur 457,
18. Romanum filium egregie in-
stituit 458, 1. cometae in eius
ortu et occasu visi 463, 10. vi-
tae exitus praenuntiatus 464, 15.
moritur 466, 19 sq. corporis ani-
mique eius descriptio 468, 15.
eiusdem gesta 711, 23 sq. 874,
7 sq.
- Constantinus presbyter, homo tur-
pis 606, 16.
- Constantinus, Romani filius, coro-
natur 409, 21. 739, 8. Helenam,
deinde Theophanem ducit 423, 8.
746, 6. in clericum attondetur et
relegatur 437, 1. 753, 10. inter-
ficitur 438, 2. 754, 1. de eodem
902, 7. 914, 16.
- Constantinus, Romani iunioris filius,
coronatus 473, 6. 758, 3.
- Constantinus, Samonae domesticus,
accubitor 375, 11. 386, 5. in suspi-
cionem incidit 390, 23. 394, 12.
395, 4. de eodem 712, 7. 728, 2.
869, 1 sq.
- Constantinus Toxaras, Basilii in
Michaellem imperatorem coniura-
tus 678, 12. 688, 7. 837, 13.
840, 4.
- Copronymi urna 194, 2. 667, 16.
681, 10. 835, 1.
- Corinthus 300, 17.
- Cormatarum strages 118, 14.
- Corum Cappadociae captum 360, 16.
702, 8. 855, 18.
- Cos insula 80, 23. 623, 22.
- Cosmedium suburbanum 658, 17.
823, 30.
- Cotyaium 240, 23. 306, 21.
- Crambonitarum stirps 39, 20.
- Crasas 198, 17.
- Craterus dux adversus Cretam pro-
ficiscitur 79, 14. 623, 11. devi-
ctus cruci affigitur 80, 23. 623, 22.
- Crenetissae aedes 107, 22.
- Crenitarum gens 107, 19.
- Crenites militiae magister a Bul-
garis occisus 358, 2. 853, 12.
- Creta insula ab Agarenis capta 74, 18.
368, 17. 438, 17. 590, 1. 621, 20.
789, 1. 792, 6.
- Cretenses Thraeciae maritima popu-
lantur 137, 1. eorum strages 137, 9.
- Cycladas insulas pervagantur 196,
17. clades 299, 23. bello a Ro-
manis petiti 473, 18 sq. 758, 11 sq.
crucis adorationis religio 338, 23.
881, 5.
- Crumnus, Bulgarorum dux 12, 17.
14, 1. Adrianopolis cives in Bul-
gariam transfert 216, 12. eius-
dem gesta 612, 3 sq. 764, 14.
- Cucusum 280, 13.
- Curcuas tyrannidis studiosus a Ba-
silio imperatore oculis privatur
277, 8.
- Curtices Armenius, Constantini du-
cis socius, interfectus 383, 11.
719, 22. 876, 5.
- Curticii castellum 269, 19.
- Curtorum captivorum caedes 283, 19.
- Curpas, Cretae ameras, frustra ab
Hispanis auxilia petit 477, 4. ca-
ptus abducitur 759, 22.
- Cutacii castellum 270, 22.
- Cyles seu Coeles litus 425, 22.
747, 20. 916, 12.
- Cypha domus a Leone sapiente ex-
structa 370, 15. 865, 6.
- Cyprus insula 596, 4.
- Dagisthea 9, 11.
- Dalmatae Romanorum imperio ad-
dicti et ad Christi fidem revocati
291, 1.
- Dalmatiae a Romanis defectio 84, 2.
288, 18.
- Damalis, Charetis, Atheniensium
imperatoris, uxor moritur 729, 7.

- Damascus urbs 589, 1.
 Damatryum 369, 6. 375, 20. 712, 11. 863, 19.
 Damiani aedes 360, 18. 855, 20.
 Damianus Agarenus Romanos vincit 377, 1. 870, 13. moritur 388, 5. 723, 6. 880, 10.
 Damianus eunuchus, Michaelis, Theophili filii, accubitor, dignitate orbat 234, 7 sq. 675, 4. 827, 11 sq.
 Damianus, sub Michaele Balbo sacri stabuli comes, perit 76, 20.
 Danelis matrona 227, 2. in aulam Basilii imperatoris suscipitur 317, 11.
 Danubius fluvius 358, 8. 389, 21. 724, 14. 882, 4.
 Daone oppidum 614, 20.
 Dazemon 127, 3.
 Debeltus seu Zagora urbs 165, 5. 666, 6.
 Decatora, Dalmatiae oppidum 289, 10.
 Demetrias, Graeciae urbs, capta et excisa 364, 11. 506, 16. 703, 16. 860, 2.
 Demetrii martyris templum 324, 5. 517, 1.
 Demetrius martyr fidei doctor 490, 17. Thessalonicae vindex et patronus 499, 9.
 Denderis, Thersites Homericus 91, 13. 629, 5.
 Dermocaites sanctus 440, 2.
 Deuterum 197, 3. 324, 4.
 Dia 77, 1.
 Diocletiani, Scytharum gens 288, 20.
 Diomedis martyris de Basilio imperatore visum 223, 14. 656, 2. 819, 19.
 Dionysius sanctus pater 101, 5.
 Distra 359, 1. 854, 14.
 Docia Darbidi oppidum 426, 18.
 Dominicus hetaeriarca 386, 9. dignitate orbatur 386, 15. 722, 9. 879, 6.
 Domnica, Bardanii coniux, detondetur 10, 16.
 Domnini Emboli locus 324, 12.
 Dorylaeum oppidum 126, 2. 129, 17. 636, 21. 803, 1.
 Drugubitae Thessalonicensibus tributarii 496, 6.
 Dyrrhachium urbs 845, 8.
 Ebissa, Paphlagoniae urbs 89, 16.
 Ecboli sinus prope Thessalonicam 492, 14. 579, 9.
 ecclesia nova basilica Constantino-
 poli 319, 11. 691, 15. 692, 18. 843, 3. 845, 1.
 eclipsis insolita 356, 20.
 Edem nova 329, 1.
 Edessa obsidetur a Romanis 432, 4. 748, 9. 918, 6.
 Egionis, Longobardiae ducis, rebellio 356, 14.
 Eliae prophetae ad matrem Basilii imperatoris visio 222, 18. eiusdem templum in palatio 325, 2. 337, 14.
 Elissaei templum 337, 14.
 Endelechone 279, 9.
 Ephesus urbs 180, 12.
 Eremosycaea 279, 10.
 Eriae palatia a Constantino Porphyrogenneto exstructa 451, 17.
 Esmanus, Tarsi aneras 298, 6. victus perit 299, 4.
 Enboea insula 580, 12.
 Euchaitarum oppidum 11, 6. 354, 16. 850, 4.
 Eudocia, Decapolitae filia, Michaelis, Theophili filii, coniux 655, 1. 816, 10.
 Eudocia, Ingeris filia, a Basilio Macedone ducta 235, 5. 675, 13. 828, 3. eius largitio 256, 18.
 Eudocia, tertia Leonis sapientis uxor, in partu moritur 364, 18. 703, 21. 860, 8.
 Eulogius Persa, Basilii adversus Michaelem imperatorem socius 685, 16. 688, 6. 838, 6.
 Euphemius tyrannus rebellat in Michaelem Balbum 82, 6. Siciliam expugnat 82, 14. occiditur 82, 20.
 Euphrates fluvius 133, 19. 268, 17. 269, 3. 427, 6. 461, 15.
 Euphrosyna monialis, Michaelis Balbi uxor 79, 9. 620, 9. aula expellitur 86, 10. in monasterium discedit 625, 12. de eadem 628, 8. 789, 18. 790, 21.
 Euripi arx 298, 8.
 Eusebius, scriptor ecclesiasticus 775, 16.
 Eustathius Argyrus, orientalium copiarum dux strenuus 368, 21. occiditur 374, 3.
 Eustathius drungarius adversus Bulgarios missus 358, 13. et contra Leonem Tripolitam 366, 21. 707, 11.

- Eustratius**, Michaelis curopalatae filius 20, 3. moritur 20, 16.
Euthymius, Sardorum metropolita, martyr 48, 14.
Euthymius syncellus patriarcha sub Leone imperatore 371, 6. 375, 10. 376, 21. 709, 16. indigne habitus ab Alexandro imperatore 378, 1. 715, 21. de eodem 767, 4. 865, 21 sq.
Euxinus pontus 59, 4. 101, 16. 156, 18. 340, 17. 424, 1. 746, 17. 914, 18.
evangeliorum liber ab igne intactus 344, 12.
Ezidus, Arabum tyrannus 482, 13. sacras imagines delet 483, 16. ferrea limes 165, 4. 666, 5.
Francorum auxiliares copias postulat Theophilus imperator 135, 3. illorum auxilia Basilio imperatori missa 293, 10. iidem Constantino Porphyrogenneto amici et foederati 455, 6. vincunt Saracenos in Italia 695, 1.
Gabrielopulus tutor Constantini eligitur 380, 19. aula removetur, 386, 7: 721, 23. de eodem 872, 10 sq.
Gallia Constantino Porphyrogenneto amica 455, 8.
Gani montes 615, 7.
Gazura palus 7, 3.
Genicum tribunal 260, 15.
Georgii, militarium tabularum praefecti, sors praedicatur 122, 11. 636, 4.
Georgii martyris templum 557, 19.
Georgius Peganes, Opsicii dux, ob defectionem oculis orbatur 240, 5 sq. 680, 7 sq. 833, 12 sq.
Georgius Suraubulius, tutor Symeonis Bulgari liberorum 412, 4. 413, 8. 414, 7. 904, 4.
Germanicia urbs vastatur 280, 18. 692, 13. 844, 17.
Gero oppidulum 281, 5.
Goboris, Bulgariae princeps, fit Christianus 665, 11 sq.
Goelio vicus 396, 21. 730, 16.
Graecia 338, 8. 420, 6.
Gregoras Constantini ducis filius occisus 383, 10. 719, 22. 876, 5.
Gregoras Iberitzes, Andronici affinis 372, 15. 382, 12. in monachum tondetur 384, 4. 720, 17. 876, 12.
Gregorii theologi miraculum 47, 4. 619, 20.
Gregorius, Leonis Armenii filius 41, 4. 619, 17.
Gregorius Pterotus dux resistit Michaeli Balbo 57, 19. necatur a Thoma 63, 18.
Grylli aulici sacrilega impietas 200, 21. 201, 19. 244, 7. 245, 11. 246, 10. 661, 17 sq.
Gundus, Agarenorum praefectus, Theophilum imperatorem fugat 638, 12.
Gyberi 72, 19.
Gyryn pratum 181, 18. 182, 4.
haemoroissae Christi statua 775, 11.
Haemus mons 387, 24. 687, 4. de eius nomine 706, 15.
Hagio, Longobardiae dux, rebellat 852, 5.
Halys fluvius 369, 11. 427, 4. 864, 2.
Hebdomum 340, 4. 379, 2. 385, 12. 414, 21. 721, 14. 872, 10. 877, 19. 906, 16.
Hebrus, Thraciae flumen 387, 19. 615, 12. 686, 20.
Helena, Constantini Porphyrogeneti uxor pia 458, 19. 466, 19. diem obit supremum 473, 9. 758, 6.
Hellespontus 299, 21. 367, 6. nominis origo 367, 7. 706, 2.
Helus, Peloponnesi locus 310, 21.
Hemerius logotheta in Leonem Tripolitam missus 367, 4. 368, 16.
Agarenos vincit 372, 8. 710, 5. ab iis funditur 376, 23. 715, 7. ab Alexandro imperatore in monasterium relegatur 379, 22. 717, 8. de eodem 863, 2 sq.
Heptascalum 324, 21.
Heraclea, Thraciae urbs 71, 5. 614, 21.
Hesperii et Zoes martyrum aedes 324, 19.
Hexabulii sagax consilium, non audiendos hostes amicos accusantes 69, 19.
Hexacionium 196, 23.
hiems asperissima sub Romano imperatore 417, 15. 743, 11. 908, 20.
Hieria 307, 19. 837, 19. 371, 5. 668, 7. 709, 15.
Hierosolyma 119, 16. 490, 14. 608, 4. 774, 2.
Hierosolymorum syncellus in carcerem coniectus 106, 9.
Hierotheus sanctus pater 101, 5.

- Hierum 59, 4. 424, 5. 674, 18. 707, 23.
 746, 22. 826, 22. 914, 18.
- Hispani 73, 16. 474, 5. Cretensibus
 opem ferre recusabant 477, 18.
- Hodegi aedes 204, 14.
- Horcosium oppidum 56, 18.
- Hormisdæ aedes 154, 19. 649, 11.
- horologia a Michaele, Theophili
 filio, fabricata 681, 21.
- Hugo, Franciæ rex 431, 13. 917, 11.
- Hypsele urbs 354, 11. 427, 4. 849, 22.
- Iacobitzes, Basilii adversus Michae-
 lem imperatorem coniuratus 685, 5.
 687, 15. 837, 9. 839, 10.
- Iber curpalata Constantinopolin ven-
 nit 402, 12. 733, 20. 894, 15.
- Iberi Thomæ rebellantis socii 55, 7.
- Iberiæ sinus 73, 15. regionis steri-
 lilitas 73, 18.
- Ibraami Agarenorum ducis in Ro-
 manos expeditio 109, 18.
- Icasia virgo a Theophilo impera-
 tore repudiata monacham induit
 624, 19. 790, 5.
- Ignatius monachus, antea Nicetas
 dictus 20, 8. Methodio patriar-
 chæ subrogatur 193, 9. a Barda
 incestuoso incarceratur solioque
 eiicitur 193, 13. a Michaele im-
 peratore varie illuditur 245, 6 sq.
 sedi restituitur 261, 20. de eo-
 dem 657, 7 sq. 821, 7 sq.
- imaginum sacrarum cultus instaura-
 tur sub Methodio patriarcha et
 Theodora Augusta 160, 16.
- imaginum sacrarum origo in eccle-
 sia a Christo et apostolis 607, 14.
- imago Christi Edessena in urbem
 illata 432, 12. 749, 1. 918, 14.
- Imbri nomen 367, 15. 705, 21.
- Indi Thomæ rebellantis socii 55, 6.
- Indicarum arborum odores 457, 7.
- Ioannes Bogas patricius 387, 2.
 389, 22. 722, 14. 724, 15. 879,
 14 sq.
- Ioannes Chaldus, Basilii adversus
 Michaelem coniuratus 685, 4.
 687, 21. 837, 8. 839, 15.
- Ioannes Choerinas seu Choenus ma-
 gnus hetaeriarcha sub Romano
 iuniore 470, 1. 757, 11.
- Ioannes Curcuas 397, 17. 404, 8.
 Melitinen capit 415, 10 sq. eius
 genus et praeclare gesta adver-
 sus imperii hostes 426, 18 sq.
 maiestatis accusatus eiicitur 429,
 14. terræ hiatus in eius domo
- 441, 18. cum Tarsensibus de
 captivis recipiendis agit 443, 6.
 de eodem 699, 9. 731, 4 sq. 847,
 15 sq.
- Ioannes Eladas, Constantini tutor
 380, 18. 381, 11. 717, 22. 873, 21.
 cum Constantino duce rebellante
 pugnat 383, 4. 719, 18. 875, 22.
 moritur 386, 10. 722, 3. 878, 19.
- Ioannes Garidas hetaeriarcha 386, 20.
 390, 17. 392, 20. 722, 11. 726, 9.
 859, 9. 879, 8.
- Ioannes grammaticus Leoni Arme-
 nio favet contra sanctas imagines
 32, 9. 606, 11. 766, 8.
- Ioannes Lazanes rector sub Ale-
 xandro imperatore 378, 23. tutor
 Constantini declaratur 380, 18.
 aula remotus 386, 7. 721, 23.
 a Bulgaris fugatur 401, 13. 733, 1.
 in monachum tondetur 406, 3.
 419, 5. 735, 22. de eodem 872,
 8 sq.
- Ioannes monachus victoriae Petro-
 nae vates 180, 15.
- Ioannes mysticus 406, 2. 410, 5.
 maiestatis criminis accusatus mo-
 nachum induit 411, 1. 739, 17.
 de eodem 902, 13 sq.
- Ioannes Rhodinus seu Rhadenus
 patricius 388, 18. 723, 16. Aga-
 renos vincit 405, 15. 735, 10.
 897, 17.
- Ioannes, Symeonis Bulgari filius
 412, 6. 904, 6. Petro fratri in-
 sidias struit 419, 10. 744, 11.
 Constantinopolin ducitur 419, 17.
 910, 18.
- Ioannes, Theophili praeceptor, syn-
 cellus 95, 22 sq. episcopus or-
 dinatur 121, 6. vulneratum se
 fingit 151, 3. sede urbeque pul-
 sus 151, 15. Iannis nomen ei
 inditum 154, 12. eius praestigi-
 ae 155, 5. subterraneum eius
 domicilium 156, 21. Methodium
 calumniatur 159, 3. de eodem
 632, 19. 635, 1 sq. 796, 22 sq.
- Ioannis apostoli oratorium 336, 6.
 templum 340, 3.
- Ioannis astronomi vaticinium 411, 17.
 740, 4.
- Ioannis Cameniatae de excidio Thes-
 salonicensi accurata narratio 437,
 1 sq.
- Ioannis Hierosolymitani monachi de

- ortu haeresis iconomachorum nar-
 ratio 481, 13 sq.
 Iosephus patricius rei navalis drun-
 garius 445, 7. 466, 14. accubi-
 tor provehitur 469, 17. Romano
 iuniori ad bellum cum Cretensi-
 bus gerendum persuadet 475, 1.
 civium saluti consulit 479, 4. de
 eodem 757, 8 sq.
 Iovis insula 591, 15.
 Irenaens sanctus pater 101, 5.
 Irenes, sororis Theodorae Augu-
 stae, mores 175, 4.
 Isaaci monachi de Basilio Mace-
 done vaticinium 241, 17.
 Isamus 197, 16.
 Ister flumen 615, 21.
 isthmus Corinthiacus 300, 22.
 Italia 288, 14. 305, 3.
 Iudaeorum secta 42, 10. eorum
 procurata conversio 341, 11.
 691, 8.
 Iustiniani monumentum 84, 11.
 Lalacaon fluvius 181, 8. 666, 9.
 825, 3.
 Lampsaci nomen 367, 12. 705, 19.
 Lamus fluvius 443, 10.
 Laodiceae nomen 706, 8.
 lapis Aegyptius 327, 7.
 — Carianus 139, 21. 146, 3. 333, 3.
 — dociminus 140, 15. 145, 14.
 — Ostrites 327, 16.
 — Proconnesius 141, 17. 143, 22.
 145, 4. 146, 18. 147, 19.
 — Sagarius 327, 15.
 — Thessalicus 143, 2. 146, 6.
 332, 6.
 Laurentii martyris aedes 339, 18.
 S. Lazari et S. Magdalenae corpora
 in illum ecclesiam translata 365, 2.
 704, 5. 860, 17.
 Lazarus monachus dira patitur a
 Theophilo imperatore 103, 4.
 Lemnus insula 365, 6. 368, 19.
 405, 13. 704, 8. 735, 11. 861, 6.
 Leo Apostypes, Thracum Mace-
 donumque dux 305, 6. Tarentum
 expugnat 306, 14. ipsius sors
 306, 22.
 Leo, Bardae Phocae filius, vir
 strenuus 462, 5. praetor con-
 stituitur 472, 5. victoriam de
 Chamba reportat 479, 15 sq.
 de eodem 755, 15 sq.
 Leo Catzilacius, Thessalonicae prae-
 tor 368, 3. 511, 1. 863, 6.
 Leo Choerosphactes 359, 9. in mo-
 nachum detondetur 384, 5. 720, 17.
 876, 12.
 Leonis Armenii genus 6, 4. bellum
 adversus Ismaelitas 11, 1. impe-
 rator a militibus acclamatur 16, 15.
 excipitur in urbem 18, 21. stra-
 tagema in Bulgaros 24, 17. in
 imagines edictum 28, 16. 99, 17.
 indutias cum Bulgaris init 31, 10.
 ad aram vulneribus percussus oc-
 cumbit 39, 14.
 Leonis Phocae magistri infausta ad-
 versus Bulgaros expeditio 388, 17.
 390, 15. in suspicionem cadit
 392, 21. 394, 10. eius rebellio
 395, 2. poenas dat 396, 23.
 397, 7. de eodem 723, 18 sq.
 881, 1 sq.
 Leo philosophus ludi magister Con-
 stantinopoli 185, 10. quomodo
 in imperatoris notitiam venerit
 185, 15. astronomica eius obser-
 vatione depulsa sterilitas 191, 11.
 haeresis causa episcopali sede mo-
 tus 640, 14. de eodem 676, 15.
 681, 21. 688, 17. 806, 8. 829, 7.
 840, 18.
 Leo sapiens Basilio patri succedit
 352, 16. incesti eius amores cum
 Zoe 357, 6. insidiae illi structae
 360, 22. 365, 8. ob quartas nu-
 ptias excommunicatur 370, 16.
 moritur 377, 12. eiusdem gesta
 700, 6 sq. 846, 7 sq.
 Leo Tripolita ex Christiano apo-
 stata adversus Romanos proficiscit-
 ur 366, 13. Thessalonicam capit
 368, 1. 537, 6. inde recedit 368, 15.
 578, 1 sq. fugatur 405, 11. de
 eodem 705, 13 sq. 735, 10. 862,
 15 sq.
 Lesbos insula 55, 20.
 Leucatum 384, 18. 721, 3. 877, 4.
 lex de Persarum cum Romanis con-
 iugiis 112, 15.
 lex Romanorum principum, cum in-
 augurantur, absolventi reos 12, 6.
 Libya inferior 125, 19.
 Locana urbs 268, 4.
 Longobardia a Saracenis occupatur
 83, 13. 290, 18. iis eripitur
 305, 11. rebellat 454, 1. 701, 10.
 Lucae evangelistae templum 323, 16.
 Ludovicus, Franciae rex, Romanis
 auxilio profectus 293, 10.
 Lulum castellum 197, 14. Agarenis
 eripitur 277, 20.

- Lydda, Orientis oppidum 607, 22.
 774, 14.
 Mabriani aedes 430, 6.
 Macedonia 30, 11. 181, 16. 223, 5.
 228, 18. 363, 19. 405, 19. 412, 15.
 431, 4. 706, 18. 740, 18. 898, 5.
 Macedonianae 323, 14.
 Macetis 420, 6.
 Maeandrus fluvius 236, 1.
 Magnaura Constantinopoli 85, 10.
 138, 4. 185, 5. 192, 16. 317, 24.
 338, 6. 374, 22. 378, 2. 640, 12.
 694, 9. 868, 14.
 Maictes Arsacida, Basillii impera-
 toris avus 215, 4.
 Malagina oppidum 9, 14. 198, 23.
 660, 9.
 Malea promontorium 300, 20.
 Mamantis templum 197, 10. 680, 21.
 palatium 210, 10. 243, 19. 254, 18.
 incenditur 614, 8.
 Mamum, Ismaelitarum amerumnes,
 literarum studiosus 186, 9. 188, 3.
 mangana, regia domus 337, 2.
 Manglaba 401, 6. 733, 1. 893, 7.
 Manichaei iconoclastarum prodromi
 812, 10.
 Manichaeorum vastata regio 270, 19.
 Manicophanes Amorium prodit 638,
 23. 805, 13.
 Mantea prandium 322, 19.
 Manuel, Adrianopolis episcopus, in
 Bulgaria martyr 217, 5.
 Manuel Armenius 110, 1. Theo-
 philum imperatorem liberat a
 Saracenis 117, 2. 636, 12. ad
 illos deficit 118, 12. 632, 9. ab
 iisdem redit 119, 22. 633, 9. cu-
 rat imperium sub Michaela puero
 et imagines restituit 148, 16.
 159, 16. a palatio recedit 168,
 15. moritur 184, 11. 636, 22.
 de eodem 796, 5 sq.
 Manuel Curtices 435, 18. 436, 13.
 perit 438, 16. de eodem 752,
 12 sq. 921, 6.
 Manuelis iudicis libri 428, 1.
 Marciani porticus 331, 15. 335, 9.
 Marci monachi praesagium 365, 22.
 705, 1. 862, 3.
 Mardaitae 304, 1. 311, 20.
 Maria, Christophori filia 413, 13.
 Petro Bulgaro nubit 414, 1. de
 eadem 422, 10. 740, 23. 905,
 19 sq.
 Mariae deiparae oratorium 331, 17.
 335, 18. eius vestis religio 407, 2.
 736, 18. 827, 5. 899, 11.
 Marianus Argyrus 435, 17. 436, 11.
 477, 8. occiditur 438, 13. de
 eodem 454, 14. 430, 14. 752,
 11 sq. 921, 6 sq.
 Marianus, Petronae filius, Basillii
 adversus Michaelum imperatorem
 coniuratus 678, 9. 688, 8. 837, 11.
 840, 5.
 Maria, Theodorae filia 90, 7. 628, 13.
 Alexio nubit 107, 19. 630, 12.
 794, 13.
 Marinae aedes 460, 15.
 marmor Peganusium 146, 5.
 Martinaciorum genus 121, 17. 635, 18.
 martyrum in Creta sepulcra 77, 22.
 Mauriani aedes 27, 13. 605, 17.
 Mauropotamus 674, 15. 815, 11.
 826, 19.
 Medaeum 283, 22.
 Medi 213, 1.
 Melitinae amer cum Carbea Roma-
 nam dicionem invadit 166, 10.
 verberat mare 179, 18. cum exerci-
 tu perit 183, 2.
 Melitine, Syriae urbs 127, 1. 269, 2.
 415, 16. capta a Graecis 416, 14.
 742, 5. 844, 8. 907, 19.
 Melius castrum 278, 6.
 Mesembria urbs 24, 17. 308, 2.
 389, 17. 881, 22. eius origines
 413, 3. 706, 12.
 mesocepium hortus 329, 2.
 Mesopotamia 428, 13.
 Methodius monachus pictor iudicium
 extremum repraesentat apud Bul-
 gariae principem 164, 8. 665, 18.
 Methodius patriarcha custodiae tradi-
 ditur 48, 12. Theophili impera-
 toris comes in expeditionibus 116,
 11. sedi Constantinopolitanae re-
 stituitur 151, 17. 154, 2. stupri
 accusatus mira ratione se purgat
 a calumnia 153, 22. de eodem
 642, 10 sq. 651, 13 sq. 811,
 12 sq.
 Methone Peloponnesi 300, 17.
 302, 11. 304, 13.
 Michael balbus Amoraesus, Bardanii
 satelles 7, 3. Leonem ad impe-
 rium adigit 17, 1. patricia digni-
 tate augetur 23, 21. maiestatis
 criminis insimulatur 33, 21.
 capitis damnatus dolo a sociis
 liberatur 38, 15. 619, 7. 778, 9.
 imperator salutatur 41, 12. eius

- haeresis 42, 13. 154, 21. in Christianos saevit 48, 4. literas spernit 49, 7. victoriae de Thoma reportatae 62, 4. 64, 4. 67, 22. urbes recipiuntur 71, 9. 72, 7. clades eius exercitus 76, 22. 80, 17. sacrilegae eius nuptiae 79, 5. provinciarum nonnullarum iactura 82, 14. 83, 13. 84, 2. moritur 83, 17. eiusdem gesta 620, 7 sq. 782, 18 sq.
- Michael curopalata, Nicephori gener, imperator 11, 22. adversus Bulgaros proficiscitur 13, 18. victus fugit 15, 15. imperialia insignia Leoni tyranno tradit 18, 12. monachi habitum assumit 20, 1. eius mors 20, 12.
- Michael, Christophori filius, clericus 438, 7. 754, 3.
- Michaelis caelestis militiae principis oratorium 145, 6. aedes 340, 21.
- S. Michaelis Sinadensis de Photio praesagium 668, 20 sq.
- Michael, Moroleonis filius, a Bulgaris vulneratus 400, 5. 732, 9.
- Michael, Symeonis filius, monachus 412, 5. 740, 11. 904, 5. in fratrem rebellat 420, 1.
- Michael syncellus confessor 106, 8.
- Michael, Theophili imperatoris filius, patri triennis succedit 148, 8. eius profusio 172, 7. 253, 5. adversus Ismaelitas infeliciter pugnat 176, 4. 177, 21. fatuitas eius in ludis 197, 8. 198, 13. trucidatur 210, 9. 254, 15. eiusdem exaggerata flagitia 242, 14. corpus eius pompa relatum 353, 6. 700, 9. eiusdem gesta 647, 3 sq. 810, 20 sq.
- Mitylene insula 194, 14. 438, 1. 668, 13. 753, 22. 922, 19.
- Mocii martyris templum 323, 18. 365, 9. 704, 11. 861, 9.
- monasterium Abrahamitarum 101, 3.
- Acrollii 557, 12.
- Agathi 378, 2. 716, 1. 871, 16.
- Agri 80, 2. 609, 3.
- Anthemii 109, 6. 632, 1.
- Antiochi 471, 20. 757, 19.
- Barachaei montis 419, 2. 430, 19. 910, 7.
- Bordonis seu Gordonis 354, 4. 700, 15. 849, 14.
- monasterium Campa seu Calypa 380, 1. 717, 10. 873, 9.
- Cauleae 362, 15. 857, 23.
- Christophori 862, 16.
- Chrysopolitanum 109, 3. 686, 9. 838, 21.
- Clidium 647, 11.
- S. Constantini 693, 10. 843, 1. 846, 3.
- Coriarii 109, 4.
- Cyminae montis 419, 1. 430, 19. 910, 7.
- Dalmatae 384, 10. 669, 15. 876, 18.
- Diomedis martyris 223, 11.
- dominorum 46, 21. 619, 15.
- Elaeae 109, 4.
- Elegmorum 400, 17. 892, 22.
- Elisabetae 374, 10.
- Euphemiae martyris 264, 18. 397, 13. 731, 3. 890, 3.
- Euthymii patriarchae 870, 8.
- Galacrenarum 371, 5. 377, 20. 406, 5. 410, 11. 709, 15. 739, 15. 865, 20.
- Gastriorum 90, 3. 625, 13. 653, 7. 790, 22. 823, 7.
- Heraclii 9, 7.
- Ieremiae 844, 14.
- Latri montis 137, 5. 180, 16. 439, 19.
- Lazari Constantinopoli eunuchis exstructum 365, 1. 704, 4. 860, 15.
- Mamantis 403, 22. 896, 5.
- Manuelis instauratur a Romano imperatore 433, 16.
- Martinacii 376, 19. 713, 10. 870, 10.
- Maximinae 669, 11.
- metanoae 646, 1.
- Metropolitaram 606, 19.
- Michaelitzio Chalcedone 643, 9.

- monasterium Monocastanum 411, 2.
 739, 19. 903, 12.
 — Nosiarum 376, 21. 713,
 11. 870, 11.
 — Olympi montis 411, 4.
 418, 23. 430, 18.
 440, 4. 463, 21. 464,
 21. 670, 1. 739, 20.
 910, 7.
 — Orientis 20, 2f. 21, 5.
 — Pantelemonis 433, 17.
 — Petrae aureae 419, 1.
 910, 7.
 — Philomelium 7, 8. 604,
 19. 611, 3.
 — Phocae 156, 19. 340,
 17.
 — Procopiae 20, 10.
 — Romani 404, 3. 471,
 21. 473, 14.
 — Satyri 20, 19. 193, 10.
 690, 14. 841, 21.
 — Scepaee 689, 6.
 — Sergii et Bacchi 154,
 19. 649, 10.
 — Siceorum 354, 8. 700,
 19. 849, 20.
 — Spira 369, 6. 375, 19.
 712, 10. 863, 18.
 869, 8.
 — Studii 63, 3. 362, 13.
 384, 7. 693, 18. 720,
 20. 857, 20. 876, 15.
 eius monachi imagines
 reficiendas curant
 148, 18.
 — Tarasii 375, 17. 712, 8.
 869, 6.
 Memobasia 310, 2.
 Menothyrum Constantinopoli 336, 5.
 362, 8. 857, 15.
 mons sanctus 180, 12.
 monstrum hominis duplicis 433, 1.
 749, 12. 919, 6.
 Moroleon patricius, Adrianopolis
 praetor, trucidatus 404, 18.
 897, 3.
 Mortagon, Bulgarorum imperator
 64, 19. Thomam clade afficit
 66, 4.
 mos victorum regum colla calcandi
 69, 13.
 Murinixum castellum 269, 20.
 Musicus diversorium 146, 7.
 Mutragonis, Bulgarorum principis,
 in Christianos ira 217, 4.
 Myrelaeum 404, 3. 473, 16.
Theophanes contra.
 Mysi Olympiei 464, 21.
 mysterium Constantinopoli 141, 2.
 640, 22. 806, 19.
 mystica Triconchi phiala 141, 14.
 Narsetis aedes Constantinopoli 646,
 20. 810, 15.
 Nasaris adversus Saracenos expedi-
 ditio 302, 9. illustris eius victo-
 ria 304, 3. eius in Sicilia atque
 Italia res 304, 20.
 Naupacti castrum 320, 18.
 Naxus insula 583, 14.
 Nazaraei monachi trucidati 542, 6.
 Nazarii martyris aedes 324, 9.
 Neapolis defectio 454, 7. a Ro-
 manis obsidetur 454, 13.
 Nebria insula a Samiis Proconnes-
 sus dicta 437, 16.
 Neocaesarea urbs 72, 20.
 Nicaea urbs 464, 8.
 Nice, Macedoniae urbs, 214, 5.
 Nicephori Phocae virtus atque facta
 312, 23. contra Bulgaros pro-
 ficiscitur 358, 14. dux Thracese-
 siorum constituitur 360, 1.
 Nicephorus imperator in Bulgaria
 occumbit 6, 13. a Scythia vul-
 neratus moritur 11, 12.
 Nicephorus patriarcha exsilio mul-
 tatus 28, 16. 608, 22. epistola
 eius ad Michaellem imperatorem
 47, 17. de eodem 670, 10 sq.
 764, 3 sq.
 Nicephorus patricius, Bardae Pho-
 cae filius, scholarum domesticus
 459, 16. Chamdam vincit 460, 2.
 magistri dignitate auctus 472, 3.
 adversus Cretenses mittitur 475,
 14. ad suos ante pugnam oratio
 478, 7. hostes superat 481, 4.
 de eodem 755, 13 sq. 854, 4 sq.
 Nicetas dux Thessalonicam venit
 512, 14. cives ad virtutem co-
 hortatur 524, 11. capitur ab Aga-
 renis 565, 17.
 Nicetas magister, Romani impera-
 toris affinis 413, 16. 905, 10. in
 monachum tondetur 417, 3. 742, 9.
 908, 8.
 Nicetas, Michaelis europalatae filius
 20, 4.
 Nicetas Ooryphas patricius Dalma-
 tis auxilio profectus 290, 9. Sa-
 racenos in Italia vincit 293, 16.
 Cretenses fugat 299, 23. 300, 12.
 Nicetas Sclerus sub Leone impera-

- tore Turcos adversus Symeonem
conducit 358, 7. 853, 20.
- Nicolai astrologi vaticinium 383, 19.
720, 8.
- Nicolaus, Constantini ducis filius,
occisus 390, 19. 725, 4. 883, 3.
- Nicolaus patriarcha 364, 10. 703, 15.
Leone excommunicato sede dei-
citur 371, 1. 709, 5 sq. restituitur
377, 20. 715, 21. Constanti-
tini Augusti pueri tutorem agit
381, 9. 385, 15. 392, 11. aula
eiicitur 386, 13. 394, 2. 722, 4.
ad pacem cum Bulgaris ineun-
dam missus 405, 23. 735, 20.
moritur 410, 8. 739, 13. de eo-
dem 860, 1 sq.
- Nicomedia urbs 9, 5.
- Nicopolis origines 420, 8. 706, 21.
- Nova domus Constantinopoli 337, 2.
- Numerorum Constantinopoli carcer
175, 20. 430, 16. 663, 12.
oceanus 73, 15.
- Olympus, Graeciae mons 519, 16.
- Onopnices fluvius 280, 11.
- Ophri portus 433, 18.
- Opsicium 53, 22. 181, 14. 240, 8.
364, 17. 397, 19. 417, 11. 421, 9.
443, 19. 463, 2. 731, 9. 745, 7.
890, 9.
- oraculum Sibyllinum 36, 1.
ὄρθοδοξίας festum 160, 5.
- Oxia 110, 20.
- Padasia 280, 15.
- Paiperte oppidum 404, 7. 896, 12.
- Palaestina 125, 19.
- Pallene insula 579, 17.
- Pancratucas Armenius Adrianopolin
prodit 387, 14. 723, 3. 880, 5.
- Panium Thraciae urbs 71, 5. 615, 2.
- Pannonia 288, 18.
- Panormus urbs 304, 21.
- Paphlagonia 89, 16. 123, 4. 181, 13.
385, 2. 637, 12. 721, 8.
- Paphus Cypri 596, 4.
- Paramocastellum 278, 23.
- Pardus, biglae drungarius sub Leone
imperatore 361, 7. in vincula con-
iectus 363, 20. 859, 5.
- Parium 367, 2. 862, 22.
- Paschalius, Longobardiae dux, ad
Franciae regem mittitur 431, 15.
743, 5. 917, 11.
- Patmus insula 580, 21.
- Patrae Aethiopiae 226, 12. 300, 17.
- Patzinacae gens 122, 23. 387, 3.
390, 4. 722, 15. 879, 15.
- S. Pauli delubrum 23, 4. 605, 11.
eius oratorium a Basilio impera-
tore exstructum 147, 2. 331, 9.
Pauliciani puniti 165, 16.
- Paulini aedes 59, 2.
- Pegae Constantinopoli 323, 6. 337,
11. 354, 22. 361, 4. 401, 8. 414, 4.
a Bulgaris incensae 402, 5. 406, 16.
733, 13. 894, 6.
- Peloponnesus 226, 10. 300, 10.
310, 2. 845, 8.
- Pentacubiculum 335, 9.
- Pentapyrgium Constantinopoli 627,
11. 793, 9.
- Persae, Thomae rebellantis socii
55, 6. eorum de imperio lex
110, 10. 626, 3. in singulas Ro-
manorum cohortes disperguntur
125, 7. 793, 1. eorum proditio
123, 13. eorum de Theophobi
morte opinio 136, 21.
- Persis 110, 15. 111, 16. 112, 4.
455, 16.
- Petra lata castrum 421, 16. 745, 10.
- Petri apostoli aedes 331, 14. 340, 10.
- Petrium 275, 21. 325, 3. 398, 13.
458, 21. 890, 3.
- Petronae protospatharii de Thessalo-
nica defendenda consilium 509, 6.
- Petronas, Bardae Theodoraque
Augustae frater Sarcel exstruit
123, 3. prospera eius adversus
Melitines amerem expeditio 167, 6.
181, 4. moritur 184, 7. de eo-
dem 627, 21 sq. 666, 8. 793, 18.
825, 1.
- Petrus, Symeonis Bulgari filius 412, 2.
pacem cum Romanis componit 413,
17. Mariam, Christophori impe-
ratoris filiam, in matrimonium ducit
414, 1. de eodem 740, 10 sq.
904, 1 sq.
- Phalacri castellum 279, 2.
- Pharus, dei delubrum Constantino-
poli 19, 17. 32, 21. 336, 8. 394, 8.
- Philippi apostoli sacellum 323, 15.
- Philippi, Macedoniae urbs 214, 17.
- Philippopolis urbs 387, 23. 687, 3.
- Philopatium locus 231, 23.
- Phoberi oratorium 101, 16. 112, 4.
455, 16.
- Phoenicia 125, 19. 366, 15.
- Photii patriarchae cum domo regia
affinitas 175, 10. in sedem Con-
stantinopolitanam eiecto Ignatio
intruditur 195, 12. mortuo Igna-
tio sedi male restituitur 276, 11.

- denuo eiicitur 354, 2. de eodem 662, 17 sq. 826, 12 sq.
- Phygela 475, 21. 758, 23.
- Pidra, orientalis thematis oppidum 6, 9.
- pietatis in patriam insigne exemplum 296, 19.
- Pithecium palatii balneum 610, 5.
- Plate insula 19, 21.
- Platonis martyris templum 324, 16.
- Podandus fluvius 285, 11.
- Polyeuctus monachus patriarcha 434, 21. 444, 19. dictus alter Chrysostomus 445, 1. de eodem 751, 5. 755, 3.
- porta aurea Constantinopoli 197, 2. 271, 4. 385, 8. 612, 6. 655, 23. 749, 6. 764, 17. 877, 15. Thessalonicae 544, 8.
- Cassandreotica Thessalonicae 529, 21.
- eburnea 38, 18.
- ferrea Constantinopoli 462, 14. 755, 18.
- Litaea Thessalonicae 545, 1.
- Romana Thessalonicae 526, 3. 529, 21. 577, 5.
- Xerocerce 404, 1.
- portus Byridensis Thraciae 64, 3.
- Carta 642, 10.
- Cencreorum 300, 15.
- Hierax 310, 3.
- Poson locus 181, 5. 182, 1.
- Pothus, Eustathii Argyri filius 374, 8. 400, 3. 401, 9. Turcos fundit 463, 3. 755, 23. de eodem 892, 5 sq.
- Prietus Bithyniae 464, 6.
- Principus insula 79, 8.
- Procopia, Michaelis curopalatae uxor 18, 9.
- Procopius, Romanorum dux 305, 5. ab Agarenis victus caeditur 306, 3. 845, 5.
- Proconnesus insula 196, 20. 299, 21. 437, 15. 753, 22. 922, 19.
- Promunti aedes 668, 8.
- Prote insula 9, 22. 41, 5. 47, 1. 434, 19. 437, 12. 441, 12. 619, 11. 752, 19. 921, 10. 924, 2.
- Prusa urbs 465, 4.
- Psamathii aedes 716, 8. 872, 2.
- Psicha suburbanum 151, 17. 420, 16. 649, 4.
- Psilocastellum 278, 22.
- Rachatum castellum 270, 22.
- Ragusii diuturna obsidio 289, 12.
- Rentacius Atticus oculis orbat 399, 12. 732, 5. 891, 17.
- Rentani, gens Scythica 238, 20.
- Rhabdus Constantinopoli locus 324, 7. 855, 12.
- Rhaedestum, Thraciae oppidum 614, 24.
- Rhapsacium praesidium 269, 16.
- Rhegium 340, 11.
- Rhodophylus cubicularius captus necatur 368, 6. 569, 6 sq. 863, 7.
- Rhodus 438, 1. 753, 22. 922, 19.
- Rhogas locus 747, 5.
- Rigias, Thraciae flumen 614, 16. 616, 14.
- Robam 279, 8.
- Roma 290, 23. 439, 10. 639, 1. 841, 4. S. Romani aedes 324, 3.
- Romanus Argyrus dux 389, 5. 881, 11. fit Romani imperatoris gener 399, 7.
- Romanus, Constantini filius, castratus 426, 10.
- Romanus iunior Constantini Porphyrogenneti filius 450, 4. Anastasiam in matrimonium ducit 458, 8. imperator designatur 466, 13. in imperium succedit 469, 8. sorores in monasteria detruist 471, 11. de moribus eius 472, 7 sq. de eodem 756, 20 sq.
- Romanus, nepos Romani imperatoris, Hugonis Franci filiam ducit 431, 16. 748, 8.
- Romanus Constantini vindex eligitur 391, 1. magnus hetaeriarca, deinde imperatoris pater creatus 394, 7. fit Caesar 397, 21. ecclesiae unionem componit 398, 8. coniurationes in ipsum exstinctae 399, 2. 400, 9. 404, 4. perius in Constantinum collegam 400, 19. pacem cum Bulgaris init 408, 5. cura eius in egenos atque in monachos amor 417, 19 sq. 433, 12. a Stephano filio throno deiicitur inque monachum tondetur 435, 14. stupenda eius visio 438, 20. paenitentia publica 439, 9. moritur 441, 11. de eodem 725, 9 sq. 883, 6 sq.
- Rosa, Dalmatae urbs 289, 10.
- Russorum Scytharum grassatio 196, 6. ad fidem adducuntur 196, 14. 342, 20. nova in imperium irruptio 423, 14. eorum genus 423, 16.

- clades eorum 424, 7. immanitas 425, 3. de iisdem 674, 18. 707, 3. 746, 12. 826, 15. 914, 10.
- Sabbatius monachus Leonem Armenium seducit 26, 17. 604, 22. 616, 1. 619, 15.
- Saco Cretae 476, 16.
- Sacnicis ducis virtus bellica adversus Bulgaros 403, 5. 734, 4. 895, 10.
- Sagaris seu Sangaris fluvius 432, 14. 749, 3.
- Sagudati Thessalonicensibus tributarii 496, 6.
- Samara urbs 133, 20.
- Samonae pater Constantinopoli 374, 21. 711, 15.
- Samonas cubicularius malignum in Leonem imperatorem consilium detegit 363, 1. in Syriam fugiens comprehenditur 369, 5. eius impietas 370, 21 sq. in monachum tondetur 376, 18. de eodem 708, 4 sq. 858, 7 sq.
- Samosatum urbs obsessum 176, 8. diripitur 268, 16. 634, 15.
- Samothrace peninsula 367, 18. 438, 2. 706, 4. 754, 1. 922, 20.
- Samus castrum ab Agarenis captum 357, 3. 701, 18. 852, 15.
- Saniana urbs 72, 1.
- Saracenorum bellica prudentia 126, 16. liberalibus artibus student 186, 10. eorum in Italia vires et in eos expeditio 292, 14. de apostatis iis dira vindicta 301, 11. gentis scelera 587, 16 sq.
- Sarcel castrum 122, 21.
- Sarus fluvius 280, 12.
- Sclaveni 293, 14. 306, 3. 514, 14. 523, 6. 545, 13.
- Scyla locus 19, 9. 40, 6. 170, 13. 604, 16.
- Scyrus insula 57, 16.
- Scytharum cum Nicephore bellum 11, 17. a Romanis defectio 238, 17. eorum dicionem invadunt 420, 4.
- Scythicae gentis immanitas 13, 11. Seleucia 181, 15.
- Selybria, Thraciae oppidum 614, 18. de eius nomine 706, 17. senzatum moneta a Basilio imperatore cusa 173, 17. 660, 1.
- Serantapechnus Hebraeus, ecclesiae dei infensissimus 432, 14. trucidatur 484, 12.
- Serbli, gens Scythica 238, 19. 291, 3.
- Sergius monachus, vir praeclarus 433, 14. 434, 2. 750, 3. 919, 19.
- Sergius, Photii patriarchae pater 668, 15 sq.
- S. Severinae arx 313, 11.
- Sgora locus 424, 14. 915, 6.
- Sicilia 77, 3. 365, 4. 368, 6. a Saracenis capta 82, 14. 238, 15. 621, 20. 789, 1. 792, 7. a Romanis diripitur 304, 21. ad pacem redit 454, 20.
- Sigma Constantinopoli 140, 10. 141, 11. 143, 4. 323, 9. 640, 18. 645, 4. 688, 16. 806, 16. 840, 15.
- Sinope urbs 112, 12. 124, 18. 125, 3. 626, 14. 803, 9. 824, 12. de eius nomine 637, 5.
- Sirichae crux 369, 13. 708, 7. 864, 12.
- Sisinius, generalis logotheta sub Romano iuniore 470, 3. 757, 13.
- Solare a Theophilo imperatore extractum 144, 12. 197, 20.
- Soldanus, Carthaginiensium dux adversus Romanos 289, 6. eius sors 293, 21. dolus in regem Francorum victorem 295, 1. 695, 11. eius expeditio in Capuam 296, 10. 696, 1.
- Sophia, Christophori uxor, coronatur 402, 11. 733, 19. 894, 14. monacham agit 471, 13. 757, 17.
- Sophiae templum 203, 18. 239, 22. 322, 6. 354, 1. 382, 3. 402, 15. 432, 23. 894, 17.
- Sophia, Theodorae Augustae soror 175, 1. nubitur Constantino Butzico 175, 2.
- Sosthenium 340, 22.
- Sozopetra urbs 124, 11.
- Spatha praesidium 267, 16.
- Stelae insula 305, 9.
- Stenum 401, 8. incensum 402, 5. 425, 5. 614, 12. 733, 13. 894, 6.
- Stephani castellum 270, 22.
- Stephani martyr's templum 323, 11. 655, 5.
- Stephanus Amasenus eunuchus patriarcha 410, 12. 414, 1. 739, 16. 902, 20. moritur 417, 8. 742, 13.
- Stephanus, Basilii imperatoris filius, clero adlectus 264, 15. 353, 2. fit patriarcha 354, 5. de eodem 700, 7. 848, 21 sq.
- Stephanus magister 175, 7. 354, 18. Constantini tutor 380, 17. 381, 11. 385, 16. 390, 13. 392, 12. aula

- discedit 894, 1. in monachum detondetur 398, 12. de eodem 701, 1. 717, 22. 726, 21. 731, 21. 850, 6 sq.
- Stephanus**, Romani filius, coronatur 409, 21. 739, 8. Annam in uxorem ducit 422, 16. 745, 20. in patrem insurgit 435, 14. 752, 10. in clericum tondetur et relegatur 437, 2. 753, 10 sq. de eodem 902, 7. 913, 12. 921, 4 sq.
- Strobili insulae nomen** 367, 10. 705, 18. a Saracenis petita 388, 5. 722, 6. 880, 10.
- Strobylea** 323, 13.
- Strymon** 420, 6. 576, 19.
- Sudaë**, Agarenorum dux, Theophilum imperatorem vincit 805, 1.
- Symbatius**, Bardae gener, eius necis promotor 205, 13. 237, 4. 676, 1. Thraciesiorum praefectus 238, 19. oculis orbatur 241, 7. 680, 7. de eodem 828, 13 sq.
- Symbatius**, Leonis Armenii filius 41, 2. 616, 1. 619, 15.
- Symeon** a secretis cum Leone Tripolita paciscitur 368, 12. 575, 10. 576, 16. 707, 20.
- Symeon**, Bulgariae princeps, adversus Romanos proficiscitur 357, 12. cum iis de pace agit 380, 5. 385, 9. Adrianopolin capit 387, 14. 404, 18. Romanos vincit 389, 10. pacem cum Romano imperatore componit 408, 5. a Chrobatis vincitur 411, 13. moritur 411, 22. de eodem 701, 22. 717, 13 sq. 853, 1 sq.
- Syracusae urbs** 82, 23. a Carthaginiensibus capitur 309, 11 sq. 691, 16. 843, 6.
- Syria** 72, 11. 96, 5. 124, 8. 278, 15. 307, 11. 308, 9. 369, 18. 373, 1. 383, 20. 388, 18. 482, 12. 512, 6. 564, 10.
- Tanais fluvius** 122, 23.
- Tarentum** 267, 20. captum diripitur 306, 12.
- Tarsensium stratagema ac victoria** 287, 15. clades 298, 6. indutiae cum Romanis 443, 2.
- Tarsus Ciliciae** 125, 22. 126, 16. 166, 17. 197, 13. 283, 18. 284, 19. 374, 20. 453, 2. 564, 11. 598, 21. 847, 13. 868, 11.
- Tatzaces Armenius rebellans oculis privatur** 404, 11. 734, 8. 896, 9.
- Tauromenium Siciliae captum** 365, 4. 704, 6. 860, 19.
- Tautzes seu Tzantes, Zautzae filius** 360, 23. 856, 2.
- Taurus mons** 279, 11.
- Taxati Peloponnesii** 311, 20.
- Tenedus insula** 438, 2. 754, 1. 922, 20. de eius nomine 706, 10.
- Tephrike urbs** 166, 14. 176, 22. 266, 19. 374, 17. 841, 19.
- Tephricenses** a Basilio inperatore armis petuntur 266, 18. eorum strages 274, 1. 841, 18.
- Terbuniotae, Scytharum gens** 288, 19.
- Terebinthi insula** 668, 15.
- Tetraserum Constantinopoli** 140, 20.
- Thabor mons** 607, 21.
- Thasus insula** 137, 13. olim Chryse dicta 367, 17. 706, 3.
- Thecla, Theodora filia** 90, 6. 147, 21. 628, 12. 658, 5. 675, 18. 823, 5.
- Theclae protomartyris oratorium** 148, 1.
- Theoctista Florina, Theophili imperatoris socrus imagines colit** 90, 2.
- Theoctistus logotheta** 122, 3. rerum curator 148, 11. eius cum Manuele discordia 168, 9. interficitur 170, 19. de eodem 202, 9. 654, 12 sq. 657, 15. 814, 14 sq.
- Theodora, Constantini Porphyrogenneti filia** 459, 6. in monacham detondetur 471, 11. 757, 15.
- Theodora, Romani imperatoris uxor, coronatur** 398, 4. 731, 13. 890, 16. moritur 402, 8. 733, 16. 894, 10.
- Theodora, Theophili uxor** 89, 15. imagines colit 91, 16. iis reficiendis operam navat 149, 17. mariti absolutionem petit 103, 22. 152, 4. quam et impetrat 153, 18. in monacham attondetur 174, 6. moritur 174, 10. eius genus 174, 19. praesagium eius de Basilio Macedone 233, 15. de eadem 625, 4. 629, 4. 647, 3 sq. 790, 9. 810, 20 sq.
- Theodoraes aedes a Bulgaris incensae** 402, 23. 895, 4.
- Theodorus Belonas patricius** 452, 11. urbis praefectus eligitur 461, 4.
- Theodorus, Constantini Porphyrogenneti paedagogus** 390, 22. 392, 8. 393, 19. expellitur 397, 16. de eodem 725, 9 sq. 883, 6 sq.

- Theodorus Craterus** 115, 12. 126, 13. 133, 20. eius martyrium 134, 19. 639, 8. 805, 14.
- Theodorus Crithinus archiepiscopus, cultor s. imaginum male habitus** 630, 23 sq. 795, 1 sq.
- Theodorus, frater Theophanis, confessor** 104, 4. 160, 21.
- Theodorus Sandabareus Leoni Augusto insidias struit** 349, 2. eius poena 356, 8. moritur 356, 12. impie gesta 692, 20 sq. 697, 3. 700, 22. 845, 12 sq.
- Theodorus Studita confessor pro s. imaginibus** 608, 17. 767, 13. eicitur 768, 5.
- Theodosia, Leonis Armenii uxor** 35, 7. 41, 2. 610, 7.
- Theodosiopolis urbs** 428, 11.
- Theodosius Babutzicus ad Franciae regem missus** 137, 1.
- Theodosius, Leonis Armenii filius** 41, 4. 619, 17.
- Theodotus Melissenus Cassiteras** 22, 11. eius adversus s. imagines consilium 27, 11. 605, 14. episcopalem sedem nanciscitur 23, 22. 609, 12. 768, 6.
- Theognosti de orthographia liber** 82, 18.
- Theophanes confessor pro cultu s. imaginum** 104, 4. Smyrnensis episcopus 160, 21. de eodem 641, 3 sq. 653, 8 sq. 806, 22 sq.
- Theophanes protovestiarius subadivna imperatoris** 411, 9. 413, 23. 414, 6. pacem cum Turcis componit 423, 1. 430, 23. Russos vincit 424, 7. 425, 19. in exsilium agitur 440, 21. de eodem 739, 20. 746, 3 sq. 913, 18 sq.
- Theophano a Constantino, Romani filio, in uxorem ducitur** 423, 11. 746, 9.
- Theophano, Constantini Porphyrogenneti filia, in monasterium truditur** 471, 12. 757, 15.
- Theophano, Leonis sapientis uxor,** 360, 20. 694, 14. miraculis post mortem claret 361, 14. 702, 18. 856, 14. eius nomine templum extruit Leo maritus 364, 20. 860, 12.
- Theophilites, Michaelis imperatoris consobrinus** 224, 23. 229, 9. a Michaele in Peloponnesum mittitur 226, 8.
- Theophilus, Ioannis Curcuae frater, vir praeclarus** 428, 5.
- Theophilus martyr** 126, 13. 639, 8. 805, 14.
- Theophilus, Michaelis balbi filius** 48, 14. 59, 11. 64, 12. patri succedit 84, 17. Leonis percussores trucidat 86, 1. bello infelix 87, 6. aedificiis incumbit 94, 19. fit hostis s. imaginum 99, 6. monachos urbe expellit 100, 10. libros sacros corrumpit 104, 21. cantica edit 106, 17. lex eius de crinibus detondendis 107, 7. adversus Saracenos expeditio 112, 22. eos vincit 114, 20. ab illis superatur 128, 22. moritur dysenteria 131, 20. 135, 14. 139, 4. aedificiorum eius descriptio 139, 19. post mortem sub conditione ab orthodoxis absolvitur 153, 18. eiusdem gesta 624, 12 sq. 789, 15 sq.
- Theophilus, urbis praefectus, vir nequam** 441, 23. quaestor eligitur 444, 6.
- Theophobus Persa** 109, 22. duplex de eo narratio 110, 7. 111, 10.
- Theophilii sororem in matrimonium ducit** 112, 14. imperium a Persis oblatum detrectat 124, 19. occidit a Theophilo 125, 13. 135, 16 sq. de eodem 625, 22. 637, 2. 646, 9. 793, 1. 803, 6. 810, 6.
- Theophylactus Abestactus, Romani imperatoris pater** 690, 8. 841, 12.
- Theophylactus, Romani filius, clericus** 409, 23. 739, 9. 902, 9. a papae vicariis in patriarchali sede collocatur 422, 3. 432, 20. 745, 15. 913, 1. moritur 444, 14.
- Thermopolis** 400, 4. 732, 11. 892, 8.
- Thessalonica** 357, 18. expugnatur 368, 2. urbis descriptio 491, 19 sq. 498, 5 sq. obsidetur 521, 19 sq. dira civium caedes 543, 4 sq. 707, 19. 863, 5.
- Thomae apostoli aedes ambusta** 354, 13. 700, 20. eius sepulcrum 455, 21.
- Thomas presbyter depositus a Nicolao patriarcha** 370, 17. 865, 8.
- Thomas quidam in Michaelem balbum insurgit** 50, 3. duplex de eo opinio 50, 18. 52, 8. Asiam populatur 55, 22. Constantino-

- polin obsidet 59, 20. 61, 13.
 terra marique vincitur 62, 5.
 64, 5. cladem a Bulgaris accipit
 66, 4. victus Adrianopolin eva-
 dit 68, 4. imperatori traditus
 trucidatur 69, 14. de eodem 621,
 4 sq. 784, 1.
 Thracia 30, 11. 56, 16. 61, 9. 64, 3.
 181, 16. 388, 21. 411, 10. 431, 4.
 740, 1. diripitur 137, 1. 386, 23.
 405, 19. 480, 13. 786, 6. 898, 5.
 Tigris fluvius 427, 6.
 Topi Constantinopoli 365, 1. 704, 4.
 860, 15.
 tributum fumarium 54, 4.
 triclinium aureum 145, 8. exorna-
 tur a Constantino Por-
 phyrogenneto 456, 4.
 — Carians 144, 9. 160, 18.
 — ectheseos 338, 7.
 — Eros 143, 14.
 — Iustiniani 147, 9. 338, 6.
 458, 14.
 — Lausiacum 30, 21. 104, 6.
 147, 8. 170, 2. 822, 5.
 — margarita 143, 19. 144, 5.
 350, 10. 790, 3. 846, 11.
 — pyxites 143, 5.
 — Thessalum 150, 21.
 Triconchus 140, 3. 142, 22. 143, 17.
 400, 16. 640, 18. 806, 15. 892, 20.
 Tricymbalus, palatii locus 438, 22.
 Tripolis Phoeniciae 366, 15. 598, 4.
 Tropas arx 313, 10.
 Trophonianum domicilium subterra-
 neum 156, 22.
 Tropica, palatii locus 439, 4.
 Trulus, prope Constantinopolin do-
 mus 635, 10. 799, 13.
 Trypho monachus patriarcha 417,
 10. 742, 14. 908, 14. sede mo-
 vetur 421, 1. 744, 23. 911, 22.
 Turci 127, 1. eorum sagittandi vis
 127, 20. Bulgariam vastant 358,
 21. 701, 22. 854, 10. interne-
 cione deleti 359, 10. in impe-
 rium irruunt 422, 20. 746, 1.
 strages eorum 462, 19 sq. 480, 13.
 819, 3.
 Tzeri locus Constantinopoli 339, 12.
 Umar, Arabum tyrannus 482, 7.
 Ungri gens 818, 16.
 vaticinia mulieris Agarenae 121, 11.
 vaticinium Isaaci monachi de Basi-
 lio Macedone 241, 18.
 visio, matri Leonis oblata 36, 12.
 xiphia cometes sub Alexandro im-
 peratore 379, 9. 716, 19.
 Zachlumi, gens Scythica 288, 19.
 Zacynthus insula 302, 5.
 Zagora seu Debeltus 165, 5. 666, 6.
 Zapetra urbs capta 268, 11. 634, 15.
 798, 19.
 Zarnuchus fluvius 268, 20.
 Zautza, Zoes pater 354, 9. impe-
 ratoris pater appellatur 357, 5.
 359, 18. 701, 20. 852, 17. mori-
 tur 362, 14.
 Zechi cum Thoma rebellante con-
 iuncti 55, 7.
 Zelicum haeresis exstincta 161, 18.
 654, 6.
 Zenonis domus 9, 10.
 Zoe Caribunopsina, quarta Leonis
 imperatoris uxor 366, 10. 370, 8.
 aulae restituitur 386, 1. pacem
 cum Agarenis componit 388, 13.
 denuo eiecta reducitur a Con-
 stantino filio 392, 14. in mona-
 sterium truditur 397, 10. de ea-
 dem 705, 11. 723, 13. 726, 2.
 731, 1. 862, 14. 878, 13 sq.
 Zoe, Constantini Porphyrogenneti
 filia 459, 6. in monasterium de-
 truditur 471, 11. 757, 15.
 Zoe, Leonis sapientis pellex 360, 24.
 702, 14. 856, 4. deinde coniux
 361, 18. 702, 22. 856, 18.
 Zontarion, Cretae locus 183, 20.

LIPSIÆ,
EX OFFICINA B. G. TRUBNERI.

9

